

ACADEMIA ROMÂNĂ • FUNDAȚIA NAȚIONALĂ PENTRU ȘTIINȚĂ ȘI ARTĂ
INSTITUTUL DE ISTORIE ȘI TEORIE LITERARĂ „G. CĂLINESCU”

CRONOLOGIA VIETII LITERARE ROMÂNEȘTI

PERIOADA POSTBELICĂ

XXV-A

1979

IANUARIE-IUNIE

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

Cronologia vieții literare românești : perioada postbelică / coord.

generală: Eugen Simion. - București : Editura Muzeului Literaturii Române, 2010-

vol.

ISBN 978-973-167-040-9

Vol. 25-A : 1979 / Andreea Apostu, Alunița Cofan, Ștefania Dragoman, ... ;
coord. redacțional: Lucian Chișu. - 2020. - Conține bibliografie. - Index. -
ISBN 978-973-167-577-0

I. Apostu, Andreea

II. Cofan, Alunița

III. Dragoman, Ștefania

IV. Simion, Eugen (coord.)

V. Chișu, Lucian (red.)

930.24:821.135.1.09"1944/1957"

Volum realizat în cadrul Proiectului *Prezervarea și valorificarea patrimoniului literar românesc folosind soluții digitale inteligente pentru extragerea și sistematizarea de cunoștințe (INTELLIT)*, PN-III-P1-I.2-PCCDI-2017-0821/Nr. 54PCCDI/2018.

Editura Muzeul Literaturii Române

este recunoscută C.N.C.S.,

având categoria B.

Cod CNCS PN – II – ACRED – ED – 2012 – 0374

Tehnoredactor: Luminița Login

Coperta: Mircia Dumitrescu

Eugen SIMION (coordonator general)

Lucian CHIȘU (coordonator redacțional)

Andreea APOSTU, Răduț BÎLBÎIE, Elena BOTEZATU, Carina Iulia CHEREJI,
Lucian CHIȘU, Alunița COFAN, Ștefania DRAGOMAN, Alexandru DUMITRIU,
Nicoleta IFRIM, Marjia NENADIĆ ZURKA, Andreea TELIBAN

CRONOLOGIA VIETII LITERARE ROMÂNEȘTI

PERIOADA POSTBELICĂ

XXV-A

1979

IANUARIE-IUNIE

ACADEMIA ROMÂNĂ • FUNDAȚIA NAȚIONALĂ PENTRU ȘTIINȚĂ ȘI ARTĂ
INSTITUTUL DE ISTORIE ȘI TEORIE LITERARĂ „G. CĂLINESCU”

Editura
Muzeul
Literaturii
Române

București, 2020

NOTĂ

Pentru realizarea *Cronologiei vieții literare românești* (anul 1979) au fost procesate materialele/ textele existente într-un număr de 39 de publicații, acestora adăugându-li-se scurte referințe din revistele pentru copii și tineret:

„Albina”, „Amfiteatru”, „Argeș”, „Astra”, „Ateneu”, „Caiete critice”, „Cinema”, „Contemporanul”, „Convingeri comuniste”, „Convorbiri literare”, „Cronica”, „Dialog”, „Echinox”, „Familia”, „Flacăra”, „Tribuna României”, „Knjizeveni zivot”, „Era Socialistă”, „Lucefărul”, „Munca”, „Opinia studențească”, „Orizont”, „Presa noastră”, „Ramuri”, „România liberă”, „România literară”, „Săptămâna culturală a Capitalei”, „Scânteia”, „Scânteia tineretului”, „Secolul 20”, „Steaua”, „Teatrul”, „Tomis”, „Transilvania”, „Tribuna”, „Vatra”, „Viața militară”, „Viața românească”, „Viața studențească”.

Distribuția publicațiilor din *Cronologiei vieții literare românești* (anul 1979) a fost următoarea:

Institutul de istorie și Teorie Literară „G. Călinescu”: Andreea Apostu („Albina”, „Amfiteatru”, „Contemporanul”, „Cronica”, „Scânteia”, „Tomis”, „Transilvania”); Alunița Cofan („Echinox”, „Orizont”); Ștefania Dragoman („Astra”, „Lucefărul”, „România liberă”, „Săptămâna culturală a Capitalei”, „Secolul 20”, „Steaua”); Alexandru Dumitriu („Argeș”, „Convorbiri literare”, „Ramuri”, „Scânteia tineretului”, „Teatrul”, „Tribuna”, „Viața studențească”); Marjia Nenadic Zurka („Tribuna României”, „Književni život”); Andreea Te-liban („Ateneu”, „Cinema”, „Familia”, „Munca”, „România literară”, „Vatra”, „Viața românească”);

Universitatea „Dunărea de Jos” Galați: Elena Botezatu („Flacăra”), Nicoleta Ifrim („Era socialistă”);

Academia Forțelor Terestre „Nicolae Bălcescu” din Sibiu: Răduț Bîlbîie („Presa noastră”, „Viața militară”);

Masteranzi Universitatea București: Carina Iulia Chereji („Convingeri comuniste”, „Dialog”, „Opinia studențească”).

IANUARIE

1 ianuarie

• [„Scântea”, an XLVIII, nr. 11312; organ al Comitetului central al Partidului Comunist Român, format tipografic A2, 4-6 pagini, cotidian, nu este menționat colectivul redacțional] Aurel Duca semnează articolul *Festivalul național Cântarea României la cea de-a doua ediție. Neseceat și viguros izvor de creație a poporului*, în care sunt subliniate și eforturile realizate de Nicolae Ceaușescu pentru a pune în legătură scriitorii cu viața poporului: „În domeniul creației artistice s-a acționat în direcția cunoașterii mai temeinice de către oamenii de literatură și artă a vieții și muncii poporului, pentru dobândirea unei bogate experiențe sociale prin participarea nemijlocită a creatorilor la activitatea socială, prin contacte strânse cu masele largi de oameni ai muncii. Un rol hotărâtor în orientarea și ridicarea pe noi trepte a activității de creație l-au avut îndrumările și indicațiile tovarășului Nicolae Ceaușescu în cadrul întâlnirii cu membri ai conducerii Uniunii Scriitorilor, ideile programatice cuprinse în expunerea secretarului general al partidului la ședința cu activul central de partid și de stat. S-a accentuat preocuparea pentru creșterea continuă a calității creației, a sporit preocuparea pentru realizarea unor lucrări inspirate din actualitatea construcției socialiste, din lupta de veacuri a maselor populare pentru dreptate socială și libertate...” ■ Ion Dodu Bălan menționează importanța viitorului Congres al XII-lea în *Sursele optimismului nostru*, o serie de însemnări de început de an: „Anul acesta, anul Congresului al XII-lea al Partidului Comunist Român, un an de răscruce în istoria noastră națională, ne găsește mai uniți ca oricând, mai hotărâți să muncim cu abnegație și însuflețitor patriotism pentru înfăptuirea societății socialiste multilateral dezvoltate...” ■ În *La mine acasă*, scriitorul Nikolaus Berwanger semnează la rândul său o serie de reflecții privind Banatul, ținutul său de baștină: „Banatul – acest cuvânt cu trei vocale albe – și implicit prin el patria întreagă, este substratul fertil al inspirației mele de poet. Cântul meu «din patru inimi» îl dedic, oriunde și oricând, acestor trei vocale albe îngemănate cu patru consoane durabile și semețe...”

• [„Tribuna României”, An VIII, nr. 148; revistă editată de Asociația „România”; format tipografic A 3, nr. de pagini 16; apare bilunar; redactor șef Petre Ghelmez, redactor șef adjunct Pan Solcan, colegiul de redacție: Dan Grigorescu, Ernst Breitenstein] Pe prima pagină citim *Cântec de Nichita Stănescu*. ■ Primul număr al anului se deschide cu textul *La cumpăna de lumină a anilor* de Petre Ghelmez: „Ceea ce dorim noi, de asemenea,

este ca acolo, departe, și aici, în țară, unde citiți revista noastră, să găsiți în paginile ei măcar o fărâmă din sufletul luminos și demn al oamenilor de pe aceste meleaguri, din hărnicia și bunăcuviința lor, din răbdarea și setea lor de înălțare, din bucuria privirilor lor și din echilibrul gândului lor, din dârzenia și neînduplecarea lor în lupta pentru dreptate, pentru adevăr și omenie. Este, credem, aceasta, ceva din zestrea de aur, pe care poporul nostru o aduce ofrandă cu atâta generozitate, alături de celelalte popoare, la tezaurul de umanitate al planetei”. ■ Ilinca Barthouil-Ionescu, din Avignon, informează cititori despre *Colocviul internațional Panait Istrati*, organizat la Nisa, în zilele de 13 și 14 noiembrie: „Lucrările colocviului s-au desfășurat în sala de conferințe a Bibliotecii Universitare – secția litere – din Nisa, reunind circa 30 de participanți, universitari și neuniversitari (profesori, ziaști, medici etc.), membri ai «Asociației Prietenilor lui Panait Istrati»”. □ Elisabeta Caplat transmite *Worcester: Cea mai mare bibliotecă românească din Noua Anglie*: „La Worcester a fost inaugurată «Biblioteca Centenarul Independenței României», cea mai mare bibliotecă de carte românească din Noua Anglie. Fondatorii ei sunt frații dr. Alexe Andronic și dr. Ioan Andronic, care au donat peste 850 de volume de proză, poezie, teatru, filozofie, medicină, istorie, geografie, bucătărie românească etc., precum și un set complet al Enciclopediei Britanice, ultima ediție. Dorința lor a fost ca biblioteca să poarte acest nume atât de sugestiv pentru toți românii. La deschiderea festivă a noii biblioteci a asistat un public numeros, atât românii din oraș cât și alți cetățeni americani, manifestând un viu interes față de acest eveniment cultural al comunității noastre”. ■ Revista întreabă *Ce vă doriți în 1979?*: „Un an se încheie cu bilanțuri, dar și cu gânduri pentru viitor. E în firea omenească această dimensiune prospectivă a oricărui gest, prin care prezentul – cu împlinirile sale – se prelungește ca realitatea de înfăptuit. Am invitat să răspundă întrebării «Ce vă doriți în 1979?» o serie de personalități ale vieții economice, culturale, artistice și sportive, încercând, prin opiniile lor, să deslușim – virtual – semnele anului care vine. Le mulțumim pentru colaborare”. Reținem răspunsurile: □ Aurel Martin, critic literar, directorul Editurii Minerva: „Ca editor, interesat de evoluția fenomenului cultural, sunt martor, an de an, la sporirea substanțială a audienței cărții bune, consistente sub raportul ideilor și expresiei estetice. Editura Minerva, pe care o conduc, are ca obiectiv esențial valorificarea moștenirii literare, dar și publicarea exegezelor critice, a unor lucrări teoretice de înaltă ținută. Ce mi-aș dori în această calitate? Anul 1979 să adauge titlurilor de succes noi volume reprezentative pentru gândirea și sensibilitatea românească, să aducă intrarea în competiție a unor valoroase nume de scriitori și oameni de știință. Sper, de asemenea, ca prezența cărții românești peste hotare, în original sau în limbi de largă circulație, să fie și mai pregnantă, pe măsura prestigiului internațional de care se bucură România. Sunt sigur, cunoscând planurile de apariții ale tuturor editurilor, că multe din aceste speranțe vor deveni certitudini, spre împlinirea testa-

mentului aceluși cititor de vers care a fost Ienăchiță Văcărescu: «creșterea limbii românești / și-a patriei cinstire»". □ E de reținut și răspunsul Nadiei Comănești: „Trebuie să vă mai spun însă că gândul meu face punte peste anul 1979 și zboară spre 1980. Concurența e din ce în ce mai acerbă, și nu mă gândesc să cedez supremația olimpică”. ■ Ion Cosmin dă amănunte despre *Decernarea Medaliei de aur „Norbert Wiener” președintelui Nicolae Ceaușescu*, medalie acordată de Organizația Mondială pentru Sisteme Generale și Cibernetică „pentru interesul și sprijinul pe care le-a acordat muncii și obiectivelor acestei organizații”. ■ În pagina numită *English Page* citim, printre altele, *Of Railways* de I. L. Caragiale, traducere de Alex. Alcaly. □ Din pagina *Die Deutsche Seite* reținem poezia lui Franz Liebhard, *Bau des Dachstuhls*. ■ În pagina dedicată evocărilor, I. M. Ștefan publică *Acum 120 de ani*, un fragment din lucrarea *Națiune jună și puternică*, marcând Unirea Principatelor. □ În acest număr, versuri de George Topîrcanu (*Iepurele*), Constanța Buzea (*Un nas de copil*), Marin Sorescu (*Grivei*), Giuseppe Navarra (*Pastel; Jocuri de ape; Motivație*).

• [„Era socialistă”. An LIX, nr. 2; Revistă teoretică și social-politică a Comitetului Central al Partidului Comunist Român, 1979, lunar, format tipografic A 5, număr variabil de pagini; Colegiul de redacție este format din Ștefan Andrei, Ernest Breitenstein, Cornel Burtică, Ovid Crohmălniceanu, Emilian Dobrescu, Gheorghe Dolgu, Mihai Dulea, Constantin Florea (redactor șef-adjunct), Mihai Gere, Dumitru Ghișe, Ion Ianoși, Constantin Lăzărescu (secretar general de redacție), Ion Mitran (redactor-șef adjunct), Paul Radovan (redactor șef-adjunct), Leonte Răutu, Ștefan Ștefănescu, Gheorghe Stoica, Alexandru Tănase, Constantin Vlad, Ștefan Voicu (redactor-șef), Gheorghe Zaharia] C.I. Gulian scrie despre *Critica, istoria și sensul operei literare*: „Deschisă spre orientările noi care îi îmbogățesc instrumentele, critica literară modernă, prin cei mai experimentați sau lucizi reprezentanți ai ei, este conștientă de răspunderea pe care o poartă atât față de tradițiile istoriei și criticii literare cât și față de cititorul actual. De aici actualitatea unor dezbateri menite să fructifice și să clarifice poziția teoretică a criticului, solidar cu țelurile culturii socialiste și conștient de rolul său de ghid al cititorului.”

3 ianuarie

• [„Scânteia tineretului”, anul XXXV, seria II, nr. 9210; organ central al Uniunii Tineretului Comunist; redactor-șef: Nicolae Dan Fruntelată; format tipografic A2, 6 pagini, cotidian; nu este menționat colectivul redacțional] Ion Iuga e prezent cu poezia *Cântec*. ■ La rubrica *Însemnări*, Lucian Avramescu așterne un *Gând tineresc*, bucurându-se că omătul abundent alungă sedentarismul festivist: „Ce poate fi mai înviorător și mai potrivit pentru forma de avânt a inimii noastre decât acest neașteptat spectacol al ninsorii

care ne readună civic la porți, înarmați cu lopeți, după ce câteva zile am dus o pașnică viață de interior, lângă televizoare și sticle de șampanie!”. ■ Dan Mucenic, Constantin Stan și V. Tanasof publică, sub genericul *Revelion 1979*, reportajul *Capitala – o feerie a tinereții și optimismului în prag de an nou*.

4 ianuarie

• [„Scânteia tineretului”, nr. 9211] Eugen Evu publică *Însemnări din Țara Pădurenilor*, sub genericul *Sentimentul statorniciei*. ■ La *Cartea*, Constantin Stan comentează favorabil volumul *Martirul*, de Fănică N. Gheorghe, o biografie romanțată a lui Nicolae Bălcescu. ■ La *Carnet cinematografic*, Călin Stănculescu supune atenției filmul *Totul despre fotbal*, realizat de regizorul Andrei Blaier, după scenariul lui Mircea Radu Iacoban, cu care scriitorul ieșean debutează în comedia cinematografică: „Un gen întotdeauna serios, comedia cinematografică rămâne însă și după această producție pe teme fotbalistice capitolul cel mai puțin reprezentativ pentru cineaștii noștri”.

• [„Flacăra”, Anul XXVIII, 1979, nr. 1 (1230); Săptămânal editat de Frontul Uniunii Socialiste, Format tipografic A 3 ; zi de apariție: joi; 4/6 pagini; nu se precizează componența redacției] George Arion prezintă volumul lui C. Stănescu, *Jurnal de lectură*, ce cuprinde articole în care sunt analizate cărți semnate de 36 de autori, printre care Mihail Sadoveanu, Nicolae Iorga, Marin Preda, Eugen Jebeleanu, Alexandru Ivăsiuc, Marin Sorescu ș.a., nefăcând, în opinia recenzentului, „compromisuri în fața autorilor mari, la care descoperă și cusururi” și accentuând importanța „unei literaturi bine ancorată în social și inspirată din filozofia noastră de viață”. □ A. George recenzează un „mic dicționar”, *Scriitori români*, apărut la Editura Științifică și Enciclopedică, sub coordonarea lui Mircea Zăciu, în colaborare cu Marian Papahagi și cu Aurel Sasu, în care sunt prezentați 130 de autori, „de la începuturile literaturii noastre până azi”, remarcând anumite omisiuni ce vor face ca apariția volumului să stârnească, „fără îndoială, dezbateri aprinse”. Iată, în acest sens: „De ce lipsește, de pildă, Neogoe Basarab, autorul celebrelor *Învățăături*? De ce lipsesc Al. Davilla, Victor Eftimiu, Aron Cotruș, Emil Isac, Ștefan Petică, Al. Sahia? [...] De neînțeles de ce dramaturgi ca Aurel Baranga, Teodor Mazilu, Paul Anghel, Ion Băieșu, Paul Everac nu figurează în paginile dicționarului. [...] De ce lipsesc apoi poeți ca Alexandru Andrițoiu, Gheorghe Pituț, Florin Mugur, Ileana Mălăncioiu, Constanța Buzea, Gheorghe Tomozei, Tiberiu Utan, Mircea Ivănescu, Romulus Vulpescu, Grigore Hagiu? [...] Cum se poate concepe existența literaturii române contemporane fără activitatea lui Lucian Raicu, Nicolae Balotă, Eugen Simion, Constantin Ciopraga, Mihai Ungheanu, Nicolae Manolescu, Ov. S. Crohmălniceanu, Zoe Dumitrescu-Bușulenga, Ion Negoitescu, Edgar Papu, Romul Munteanu și atâția alții, printre care însuși Mircea Zăciu?”. □ Șerban Cioculescu scrie într-un al doilea articol despre *E. Lovinescu*, despre pendularea scriitorilor și a artiștilor „între vanitate și orgo-

liu”, despre ultima perioadă din existența „amfitrionului”, precum și despre volumul omagial publicat antemortem la Editura Vremea, în care au semnat Anonymus Notarius (E. Lovinescu!), Șerban Cioculescu, Pompiliu Constantinescu, Perpessicius, Vladimir Streinu și Tudor Vianu.

● **[„Orizont”, serie nouă, An XXX, nr. 1 (564) ; Săptămânal politic-social și literar-artistice editat de Uniunea Scriitorilor din R.S.R. și Comitetul județean pentru cultură și educație socialistă Timiș; format tipografic A3, 8 pagini. Redactor șef: Ion Arieșanu; Redactor șef adjunct: Anghel Dumbrăveanu]** Încercând să facă o sinteză și o panoramă a celor mai bune cărți de critică din anul curent, Ion Maxim se plânge de sistemul editorial și de difuzare a cărților: „Numeroase volume din 1977 au apărut în 1978, lucru ce se va întâmpla și-n acest sfârșit de decembrie când atâtea cărți anunțate nu sunt prezente în librării, așteptând, probabil primăvara. [...] De aceea se și păstrează unele cărți consemnate abia acum să fie discutate lunile viitoare până când noul plan editorial va intra în funcțiune”, dar recunoaște, în general, pletora de lucrări critice bune și foarte bune din intervalul unui an calendaristic: debuturi critice (Adrian Angheliescu, Maria Carpov, Nicolae Baltag, Ileana Mălăncioiu), cărți de eseuri (Ioan Alexandru – *Iubirea de patrie*; D. R. Popescu – *Virgule*; Ion Lăncrăjan – *Nevoia de adevăr*), lucrări de confirmare critică (Ion Vartic – Radu Stanca, poezie și teatru; Aurel Sasu – *Liviu Rebreanu, sărbătoarea operei*; Al. Călinescu – *Perspective critice*; Ioana Petrescu – *Eminescu, modele cosmologice și viziune poetică*); lucrările unor critici consacrați (Al. Piru – *Permanențe românești*; Constantin Ciopraga – *Intre Ulysse și Don Quijote*; Dumitru Micu – *Lecturi și păreri*; N. Balotă – *Arta lecturii*; Lucian Raicu – *Practica scrisului și experiența lecturii*; Mircea Zăciu – *Alte lecturi și alte zile*; Ion Ianoși – *Umanism, viziune și întruchipare*; D. I. Suchianu – *Foste adevăruri viitoare*); cărți de istorie literară (Dan H. Mazilu – *Cronicarii munteni*; Ileana Vrancea – *Intre Aristarc și Ioanide*; Adriana Iliescu – *Proza realistă în secolul al XIX-lea*); evadări din cronică în eseu (N. Manolescu – *Teme 3*; L. Ulici – *Biblioteca Babel*) (în articolul *Anul criticii: pe primul loc eseu*). ■ O încercare asemănătoare, de tablou literar sintetic, dar pentru domeniul prozei, face Cornel Ungureanu într-un articol cu titlul *Proza anului 1978*. ■ Exact la fel, sintetic și critic, procedează și Lucian Alexiu pentru teritoriul poeziei, întrebându-se chiar din deschiderea articolului: „A fost 1978 un an al poeziei? Dificil de dat un răspuns net pentru că, iată, dacă pe de o parte festivalurile, colocviile și comemorările poeților nu ne-au lipsit, iar critica a putut consemna revenirea în actualitate a unor remarcabili poeți afirmați în deceniul ultim [...]” (articolul *Poezia, lungul drum*). ■ Anghel Dumbrăveanu îi consacră un ferpar lui Franyó Zóltan, încheind: „Acum el pleacă lăsându-și efigia între nemuritori.” ■ Sunt publicați câțiva prozatori: Florin Bănescu, Lucian Bureriu, Mircea Șerbănescu, Iosif Costinaș. ■ Petru Sfetca împarte verdicte critice la rubrica „corespondență”. ■ G. I. Tohăneanu, la rubrica „limbă și

stil”, face etimologia cuvântului „strung” și indică schimbările semantice contextuale în textele literare ale lui Agârbiceanu, Eminescu, Sadoveanu și în textele folclorice (articolul *Strung și...strungă*). ■ Zaira Samharadze îl traduce, din poezia cubaneză, pe poetul Raúl Gómez García.

● [„România literară”, an XII, nr. 1; săptămânal de literatură și artă editat de Uniunea Scriitorilor din R.S.R.; format tipografic A3 (24 pagini); director: George Ivașcu, redactor șef adjunct: G. Dimisianu, secretar responsabil de redacție: Roger Câmpeanu] Prima pagină a săptămânalului este ilustrată printr-o fotografie de sărbătoare a cuplului prezidențial, iar textul de deschidere (*Din adâncul inimii*, semnat „România literară”) reia fragmentar mesajul de Anul Nou al lui Nicolae Ceaușescu. □ Acad. Cristofor Simionescu adresează *Omagiul la o aniversare* Elenei Ceaușescu. ■ În cadrul rubricii *Viața literară*, este amintită, între altele, o vizită a lui Marin Preda la Universitatea din Craiova, unde a discutat cu studenții și a participat, de asemenea, la o șezătoare literară, alături de Cornel Popescu, Mircea Ciobanu și Petre Anghel. ■ Lucian Raicu glisează eseistic în *Munca scriitorului*, atingând teme precum: scrisul ca terapie, foamea de scris a romancierilor, condiția debutului, mijloacele de conturare ale personajelor romanești etc. În privința elaborării cărților, Raicu îl citează pe Cehov („Muncește, restul nu contează”) și dezvoltă o pledoarie pentru travaliul creator: „Pentru Cehov și pentru orice scriitor mare, formula cehoviană citată mai sus este valabilă și chiar de nezdruincinat. Pentru ei, totul este, într-adevăr, să muncească, să se așeze la masa de scris, înfrângând ispitele opuse, să lucreze – cu sau fără inspirație; restul, într-adevăr, nu contează. Pentru ceilalți, contează și restul. [...] așadar, în cazul celor puternic obsedați de nevoia operei, munca intensă nu e numai un factor de perfecționare, dar, înainte de orice, un factor esențial de echilibru psihic. [...] Pentru a-și tempera senzația, cam insuportabilă, de neliniște, de insatisfacție perpetuă, de eșec, de vulnerabilitate, artistul adevărat trebuie să muncească. Restul nu contează”. ■ Privind atât critica literară, cât și istoria literară asemeni unui „document al sensibilității fiecărui timp, o expresie a modului nostru antropologic de a regândi literatura”, Romul Munteanu militează, în eseul *Critica și istoria literară*, pentru ieșirea din starea de criză a metodei de analiză literară, metodă care ar trebui adaptată în mod necesar contemporaneității. Pentru că, mărturisește autorul, „găsim puține semne în panoramele noastre de istorie literară actuală din care să rezulte o viziune a timpului nostru, proiectată asupra lui I. Budai-Deleanu, Eminescu, Rebreanu, Sadoveanu, Argezi sau Blaga”. Pe urmele dezideratului lui T.S. Eliot, Romul Muntean susține că există „o dinamică permanentă a bursei de valori literare. În felul acesta, poezia lui Marin Sorescu ne obligă să revenim asupra unor judecăți despre Geo Bogza, versurile lui Mircea Dinescu îl resituează istoric pe Geo Dumitrescu, iar discursul liric cultivat de Dorin Tudoran ne îndeamnă spre o reexaminare a scriiturii din poezia politică scrisă de Adrian Păunescu”. Mono-

graful lui Brecht nu este, însă, străin de pericolele interpretărilor păguboase: „Nimeni nu poate nega, desigur, că unele dintre aceste studii au produs «noi erezii» în sfera științei literare. Excesul de biografism de altădată s-a soldat astfel cu tentativa de abolire a autorului, *supremația semantică a limbajului* susținută de unii filosofi ai limbajului l-a adus pe *creator* în ipostaza unui simplu emițător care *se vorbește*, iar acreditarea ideii că *scriitorul nu cunoaște sensul operei sale*, opusă unei prejudecăți mai vechi, din care rezultă că singura opinie autorizată despre mesajul operei o deține autorul, a creat o altă suită de confuzii”. □ În articolul *Între poezie și critică (II)*, Șerban Cioculescu discută despre „o interpretare pe cât de personală, pe atât de contestabilă, a poeziei *Criticilor mei*” oferită de Ioana Em. Petrescu în volumul *Eminescu, modele cosmologice și viziunea poetică* (1979). „Cu toată conștiința superiorității sale – scrie Cioculescu – Eminescu era și el foarte susceptibil în fața criticii. Într-o scrisoare către Slavici, datată 20 septembrie 1877 și trimisă de la Iași, își recunoștea această slăbiciune: «...am devenit susceptibil, [...] orice atac, cel mai nevinovat, mă iritează încât am o adevărată Berserkerwuth (germ. „furie războinică”), că s-au înmulțit oamenii, cu cari nu mai vorbesc nici un cuvânt...»”. De altfel, a vedea în *Criticilor mei* un simplu răspuns dat detractorilor nu ar fi, conform autorului *Caragialianei*, nefiresc din moment ce „susceptibilitatea deosebită a poezilor, sensibili la cea mai mică observație critică, a fost depistată din vechime, iar cel care i-a dat expresia cea mai fericită a fost Horațiu, în cuvintele «genus irritabile vatum» („neamul supărăcios al poezilor”, în *Epistole*, Cartea II, II, *Ad Julium Florum*, v. 102)”. Cu o explicație șovăielnică elaborată într-o manieră sofisticat-filosofică, dar și cu o încadrare îndoielnică a *Criticilor mei* în categoria „poeticii de tip expresiv”, interpretarea Ioanei Em. Petrescu devine, în fond, o suprainterpretare: „Iată cum cele mai simple fapte care au dus la reacțiunea prea susceptibilului Lucafăr al poeziei noastre, în *Criticilor mei*, pot da loc la cele mai complicate glose când mult prea multă istorie a filosofiei se aplică actului strict la obiect al interpretării critice”. Șerban Cioculescu încheie printr-un P.S.: „Încerc un sentiment tardiv de sfială și remușcare, pentru fapta de a fi opus argumentele bunului simț critic, atât de înaltelor speculații filosofice ale comentatoarei *Criticilor mei*. *Fac mea culpa!*”. ■ Ion Ianoși scrie despre *Două cărți: Povești pentru a-mi împlânzi iubita* de Radu Cosașu și *Lazăr* de Malraux, stabilind o filiație între cele două opuri și considerând, în ultimă instanță, că scriitorului român „Malraux îi este un bun învățător”. ■ Al șaselea studiu dedicat lui Mihail Sadoveanu în ultimii doi ani și jumătate, cel semnat de Mircea Tomuș, se dispensează complet de o critică a criticii sadoveniene. Astfel, în cronică *Sadoveanu și critica*, Nicolae Manolescu atrage atenția mai ales asupra acestei opțiuni: „Nici un singur nume de critic nu e pomenit în studiu. Chiar și când, și era inevitabil, o idee sau alta a mai fost exprimată și uneori sprijinită pe aceleași exemple, Mircea Tomuș nu se simte obligat s-o declare. Procedul lui are un dezavantaj evident de ordin

economic, înainte de a fi o nepolitețe: fiindcă adesea, printr-o simplă trimitere, se putea rezolva o problemă care acum necesită zece pagini de carte. Știu că în anumite momente, fiecare critic trebuie să desfășoare argumente și citate deja utilizate spre a fi deplin convingător”. Cronicarul exemplifică omisiunea metodologică a monografiei *Mihail Sadoveanu* întocmită de Mircea Tomuș prin recursul la un caz personal: „Am înfățișat eu însuși bunăoară ritualul ospetiei din casa șătrarului Lăzărel Griga din *Zodia Cancerului*; îl regăsesc la Mircea Tomuș aproape la fel. Nu era cu puțință a folosi alți termeni; dar nu era mai firesc tocmai de aceea să fie trimis cititorul la cel care a întreprins mai devreme, prin pură întâmplare, această operație? [...] Mircea Tomuș cred că evită în chip colegial polemica nedându-mi numele când discută, de pildă, în finalul studiului, chestiunea livrescului la Sadoveanu. El e de părere că nu există livresc. [...] Nu era oare în folosul cititorului și al iluziei noastre de civilitate critică să se fi spus cu cine și de ce se polemizează?”. ■ Radu G. Țeposu analizează *Înainte de proverbe*, volumul de poezii semnat de Al. Cernă-Rădulescu. ■ Deși exemplele de critici care au publicat și cărți de poezie nu lipsesc din istoria literară, surpriza, în cazul lui Ion Dodu Bălan, constă, ne spune Pompiliu Marcea, în faptul că, de regulă, „un asemenea volum sosește destul de târziu, după o îndelungă practică pe tărâmul critic”. Tocmai această întârziere îl determină pe recenzent să-și încheie textul *Poezia unui critic* în ton premonitoriu: „Al. Piru are dreptate descifrând în autorul volumului *Neliniștea fântânii* «un poet». N-ar fi exclus ca noua carte a lui Ion Dodu Bălan să-i acapareze preocupările. Părinții care nasc mai târziu copii devin ușor robi ai acestor odrasle”. ■ Nicolae Ciobanu recenzează *Floarea de fân* a lui Adrian Bedeanu. ■ O „carte ciudată, anevoie clasificabilă” este, în opinia lui Valentin Silvestru, *Virgule* de Dumitru Radu Popescu. Deși o consideră o carte de publicistică, „fiindcă sunt în ea reportaje și articole de evocare”, Valentin Silvestru susține că „e deopotrivă și un pasionant jurnal de creație, deoarece oferă unele chei pentru cei ce intenționează să pătrundă în universul operei; cuprinde momente de geneză a unor romane; [...] își spune câte o părere despre câte unul din reproșurile ce i-au fost prea adesea adresate”. ■ La *Prima verba*, Laurențiu Ulici vorbește despre debutul, cu „o plachetă de numai 12 poezii”, al Ilenei Zubașcu. În placheta *Întru totul*, Ulici deslușește o „voce lirică de o admirabilă prospețime, de un firesc al dicțiunii cum rareori am întâlnit în vremea din urmă”. Semnalarea puținătății textelor din volum încă de la începutul recenziei deschide repede o altă discuție, voalată, despre o posibilă cenzură: „Din păcate cititorul are la dispoziție mult prea puține texte pentru a se lămuri pe deplin. Și asta nu din pricina autoarei. Am citit manuscrisul Ilenei Zubașcu și constat că, în raport cu el, broșura tipărită reprezintă o înjumătățire și, pe alocuri, o trădare. Nu știu ce înalte exigențe vor fi făcut să intre în acțiune patul procustian, sigur este însă că din ce n-a încăput în el destule ar fi făcut onoare plachetei. S-a mai întâmplat și altora, mi se va spune. Așa este, dar,

adunate la un loc, astfel de mici fatalități fac în cele din urmă un munte, sau numai un deal care strică imaginea unui întreg relief, altminteri armonios. Știm bine că și asta s-a mai întâmplat, drept care chestiunea rămâne de discutat, în nici un caz însă de ocolit ca și cum ar fi fără importanță. Amân această discuție pentru un cadru mai potrivit”. ■ Irina Grigorescu comentează volumul de dialoguri *Mircea Eliade, L'Épreuve du labyrinthe. Entretiens avec Claude-Henri Roquet*, citând îndeosebi răspunsurile lui Eliade. ■ Semnează poezii în acest număr: Veronica Galiș, Bazil Gruia, Mariana Costescu, Valeriu Bucuroiu. □ Nicolae Țic publică *Suplinitorii* (fragment din romanul *Măselarița*), iar Ion Băieșu comedia într-un act *Vânătorii*. □ Geo Bogza și Ana Blandiana sunt prezenți cu două tablete: *Neregula*, respectiv *Mărturii false*. □ Denisa Comănescu traduce trei poeme ale Sylviei Plath. □ Bogdan Ulmu semnalează *Noi spectacole Caragiale*, găzduite de Teatrul din Bârlad (*D-ale Carnavalului*) și de Teatrul din Botoșani (*Năpasta*). ■ Alexandru Philippide evocă figura scriitorului Georg Kaiser, în eseu *Un centenar expresionist*. ■ Rubrica sportivă găzduiește textul ne-sportiv *De pe podișuri de argint*, de Fănuș Neagu. Pe tot parcursul anului 1979, nelipsit, deci, din niciun număr, autorul *Frumoșilor nebuni ai marilor orașe* va semna, pe ultima pagină, cronică de sport. ■ Nelipsit va fi și Romulus Rusan care va ține o rubrică dedicată cinematografului, intitulată *Flash-back*. Semnalăm aceste două prezențe constante ale *României literare* din 1979, cu mențiunea că textele celor doi scriitori, străine, prin conținut, de viața literară, vor fi indicate doar ocazional pe parcursul acestei cronologii.

• **[„Tribuna”, anul XXIII, nr. 1 (1150); săptămânal de cultură editat de Consiliul Culturii și Educației Socialiste; apare la Cluj-Napoca; format tipografic A3, 10 pagini; redactor-șef: Dumitru Radu Popescu; Victor Felea (redactor-șef adjunct), Ion Vlad (redactor-șef adjunct), Augustin Buzura (secretar responsabil de redacție)]** Pe prima pagină este anunțată apariția volumului *Omagiu președintelui Nicolae Ceaușescu*, cu prilejul împlinirii „a 60 de ani de viață și 45 de ani de activitate revoluționară”. În cele peste 600 de pagini, sunt cuprinse și „creații literare”. ■ Mai multe articole prefațează aniversarea Elenei Ceaușescu. ■ Sub genericul *Prozatori despre prozatori*, Radu Mareș discută două volume de publicistică ale lui Radu Cosașu, *Un august pe un bloc de gheață* (1971) și *Povești pentru a-mi împlânzi iubita* (1978), remarcând că *prozatorul și publicistul „fuzionează perfect”*. Îndeletnicirile gazetărești ale autorului *Supraviețuirilor* oferă o „proză de «divertissement»”, lipsită, totodată, de prejudecăți: „[Cosașu] amintește pe Kant, Descartes, Hegel și Helvetius, care îl «izbesc» cu întrebări, dar și pe Paparemborde, despre care doar inițiații vor ști că e un nume în rugbiul francez din anii trecuți”. ■ Despre romanul *Suferința urmașilor* scrie pe larg Mircea Popa, aflând „cea mai realizată carte” a lui Ion Lăncrănjan și „una dintre cele mai bune ale literaturii române de azi”, care înfățișează „drama familiilor țărănești din mijlocul Câmpiei Transilvane în raport cu noile prefaceri social-economice

aduse de epoca modernă”. Criticul conchide: „Refuzând o tradiție, Ion Lăncrănjan a dovedit cât de actuală și de zguduitoare poate fi o asemenea temă, pe care a ilustrat-o magistral. *Suferința urmașilor* e, de departe, una dintre cărțile cele mai pline de muștrătoare idei pe care le-am citit în ultimul timp” (*Ion Lăncrănjan și dimensiunea mitică a romanului modern*). ■ Horia Bădescu îi consacră un medalion poetului și prozatorului Teohar Mihadaș, care a împlinit, în noiembrie 1978, 60 de ani: „N-a fost și nu va fi niciodată un om al modelor. Lira sa va rămâne totdeauna credincioasă cadențelor clasice, rostirea sa va fi totdeauna limpede și clară”. Însemnarea este însoțită de un grupaj de versuri ale sărbătoritului. ■ În eseu-serial *Despre Caragiale*, Maria Vodă-Căpușan se oprește la piesa *D’ale carnavalului*, în care „universul caragialian lasă impresia unui mecanism funcționând în gol, prin repetarea automată a acelorași gesturi, de altfel cu mare agitație și consum steril de energie, dar fără ca ceva să se întâmple cu adevărat [...] Este, fără îndoială, o extraordinară reușită tehnică acest ritm înnebunitor al goanei care cuprinde toate personajele pentru ca, până la urmă, să nu se aleagă nimic din tot acest tãmbãlãu”. ■ Pop Simion publică *Pianul lui Sibelius*, o evocare a compozitorului finlandez, după vizitarea casei memoriale a acestuia. ■ Titu Popescu semnalezã volumul *Principii generale de esteticã*, de Ion Tobașaru, scris „într-un stil sobru, atent la claritatea comunicãrii într-un domeniu cu destule semnificații aluzive”. ■ Versuri de Ion Rahoveanu. ■ *Cronica ideilor*, rubrica lui Andrei Marga, continuã cu eseu *Analize*. ■ Petru Poantã consemneazã cea de-a doua ediție a Colocviilor de criticã ale revistei *Transilvania*, desfășurate la Sibiu, între 30 noiembrie și 1 decembrie 1978, în cadrul Festivalului Național Cântarea României: „Comunicãri propriu-zise, toate temeinice, au prezentat doar Mircea Zăciu, Romul Munteanu, Mircea Tomuș, Ecaterina Țarãlungã, Natalia Potolea”. Dintre temele discutate, cronicarul aminteste problema manualelor școlare, care, deși alcătuite de specialiști ai literaturii, „lasã impresia improvizației, sunt pline de locuri comune, terminologia criticã e în general aridã, învechitã, lipsește aproape constant criteriul literar în discutarea operelor”. Autorul însemnãrii puncteazã o intervenție a lui Mircea Zăciu, care a mutat discuția la nivelul învățãmântului universitar, propunând „o inversare a istoriei literaturii, adicã predarea mai întâi a modelelor, a clasicilor și, abia în urmã, a literaturii vechi, a cãrei înțelegere presupune o serioasã formație a gustului estetic”. ■ Al. Cãprariu realizeazã cronica sportivã (*La mulți ani!*). ■ Pe marginea volumului *La poalele vulcanului* de Malcolm Lowry, Ion Vlad dezvoltã *Exerciții pentru o poeticã a romanului*. ■ La 95 de ani de la prima reprezentãție a *Scrisorii pierdute*, Ion Cocora analizeazã revirimentul spectacologic al piesei (*În viziunea actualã a regizorilor*), constatând o distanțare de modelul propus de Sicã Alexandrescu. Cronicarul dramatic semnalezã momentul de cotiturã: „Abia Liviu Ciulei, dupã aproximativ trei decenii de supremație a modelului, s-a încumetat, fãrã sã ignore tradiția, sã citeascã opera. A rezultat de aici nu un

spectacol despre care să se afirme că se confundă cu imaginea literară a textului, nu un spectacol model, ci ceva mult mai important: un spectacol care rupe opera de model și îi redă autonomia”.

5 ianuarie

• [„România liberă”, an XXXVII, nr. 10635, Cotidianul Consiliului Național al Frontului Unității Socialiste; format tipografic A2, 6 pag.; nu se precizează componența redacției] La rubrica *Vitrina cărții*, Ion Drăgănoiu semnează o recenzie la antologia *O oră de iubire, poezii de dragoste, 1967-1977*, de Gheorghe Tomozei: „Aș spune că în poezia lui Tomozei Eros se întristează în palma lui Cronos, mascându-și adesea melancolia sub mască de Villon balcanic, beizadea aparent superficial în dragoste, dar și mai adesea lăsând-o să transpară într-o notație simplă, adesea cu aparențe casnice”. □ Același comentator scrie și despre volumul de versuri al lui Nicolae Prelipceanu, *De neatins de neatins*, situând discursul poetic sub semnul unei exigențe morale pe care o servesc toate simbolurile precum Pitagora, pasărea Phoenix, omul de zăpadă, elefantul troian, Don Quijote.

• [„Scânteia”, nr. 11313] Ion Erhan semnalează apariția volumului *Dezvoltarea și modernizarea bazei tehnice-materiale a socialismului în România* de Nicolae Ceaușescu în noua colecție de texte alese din gândirea socială și ideologică a acestuia, lansată de Editura Politică.

• [„Scânteia tineretului”, nr. 9212] Sub genericul *Cultură*, Victor Atanasiu semnalează volumele de critică *Ares și Eros* de Daniel Dimitriu și *Ideografii lirice contemporane* de Lucian Alexiu (*Debutanți maturi*).

• [„Contemporanul”, nr. 1 (1978); revistă a Consiliului Culturii și Educației Socialiste; format A3; 12 pagini; apariție săptămânală; vinerea; nu este menționat colectivul redacțional] Număr dedicat aniversării Elenei Ceaușescu. Cuprinde trei poeme-omagii închinete acesteia: *Pentru făclia inimii*, de Violeta Zamfirescu, *La aniversare*, de Radu Felix și *Cântec* de Nicolae Breb Popescu. ■ Paul Dugneanu recenzează *Mihai Eminescu – studii și articole* (editat de George Muntean, Junimea, 1977), volum care însumează majoritatea articolelor scrise de G. Călinescu despre viața și opera poetului, evidențiind aspecte ce țin deopotrivă de preocupările criticului și de metodologia sa: „În primul rând este pusă în lumină obsesia de o viață a criticului care de-a lungul întregii sale activități, din 1931 până în 1964, nu a obosit să înalțe un templu poetului «nepereche». [...] În al doilea rând este relevat un program critic clar, o concepție unitară și o metodologie (cuvântul nu trebuie să ne sperie la autorul expresiei «știință inefabilă») uneori surprinzător de modernă și actuală nu numai pentru domeniul cercetărilor eminesciene ci și al reflecției critice în general”. □ Laurențiu Ulici publică o cronică a volumului de versuri *Zodia leului* (Cartea românească, 1978) de Dan Laurențiu, în care totul este „expresie a iubirii, trăită extatic, într-o dulce amortire a simțurilor și relevând o

materie fără corp, pură eflorescență de gânduri și de imagini suficientă sieși...”. □ Ilieș Câmpeanu scrie despre romanul științifico-fantastic *Paradoxala întoarcere* (Albatros, 1978) de Constantin Cubleşan: „Mai mult decât o simplă poveste despre aventura omului în spațiul interaștral, romanul lui Constantin Cubleşan aduce în dezbatere problematica elementului uman în confruntarea sa cu universul înconjurător, fiind o încercare originală de tratare a unui subiect practic inepuizabil”. □ În rubrica intitulată *Cartea străină*, Dan Grigorescu prezintă și analizează romanul *Între acte* (Univers, colecția Globus, 1978) de Virginia Woolf, tradus în limba română de Frida Papadache.

• [„Cronica”, an XIV, nr. 1 (675); săptămânal politic-social-cultural editat de Comitetul județean pentru cultură și educație socialistă Iași; format tipografic A3, 8-10 pagini, apariție săptămânală; colegiul redacțional: Liviu Leonte redactor șef, Andi Andrieș redactor șef-adjunct, Ștefan Oprea secretar responsabil de redacție] Conține versuri de Paul Balahur. ■ Pe prima pagină este publicat *Vibrant omagiu al țării – tovarășului Nicolae Ceaușescu*, semnat de redacție. □ Al. Andriescu remarcă importanța figurii lui Orfeu în volumul lui Dan Laurențiu, *Zodia leului* (Cartea Românească, 1978): „Oprindu-se asupra mitului lui Orfeu, Dan Laurențiu creează în *Zodia leului* un nou mit: acela al poetului. Coborât „ca un dezastru” la orizontul unei lumi care și-a pierdut misterul, poetul preia destinul și suferința lui Orfeu și încearcă să refacă în cântec liniștea și echilibrul inițial. Nostalgia unei stări de puritate și libertate absolută, de beatitudine și armonie ideală, se face cu putere simțită în fiecare din poemele volumului”. ■ Zaharia Sângeorzan publică a doua parte a articolului *Gâlceava Ilenei Vrancea cu G. Călinescu*, în care susține că scopul lucrării autoarei, *Între Aristarc și bietul Ioanide* (Cartea Românească, 1978), este de a discredita figura criticului și opera acestuia, *Istoria literaturii române de la origini până în prezent*: „Originalitatea monumentalei sinteze este pusă la îndoială, refuzată, într-un mod care trădează o voință de a bagateliza totul, de a recurge la minimalizare, fastuoase denaturări, de a urmări cu o tenacitate impresionantă orice „idei” care nu ar fi călinesciene, ci de „împrumut”. Eseul își trădează acum adevăratul sens: discreditarea sistematică a unei mari reputații, căci numai astfel îmi explic adevărata «vânătoare» pe care o înfăptuiește Ileana Vrancea cu satisfacție și cinism, în descoperirea și identificarea surselor”. □ Revista publică un interviu luat de Marek Hołyński scriitorului polonez Stanisław Lem.

• [„Săptămâna culturală a capitalei”, serie nouă, nr. 422, Revistă editată de Comitetul pentru Cultură și Educație Socialistă al Municipiului București; format tipografic A3, 8 pag.; săptămânal, ziua de apariție vineri; Eugen Barbu – redactor șef, Colegiul de redacție: Cristina Angelescu, Raluca Bungarzan, Ion Lotreanu – secretar responsabil de redacție, Ileana Lucaciu, Dan Mutașcu, Gheorghe Florea-Stanciu] Numărul este deschis cu articolul intitulat *Mesaj* și semnat de Nicolae Chilie care îi

adrează președintelui Nicolae Ceaușescu urări cu ocazia Anului Nou. □ Viorica Nania îi închină un omagiu versificat Elenei Ceaușescu. □ Editorialul revistei, intitulat *Dragoste și prețuire*, transmite, cu ocazia zilei de naștere, urări și elogiul Elenei Ceaușescu. ■ Eugen Barbu publică volumul său, *O istorie polemică și antologică a literaturii române de la origini până în prezent*, în foileton. Serialul a ajuns la subiectul *Caragiale. Opera*, numărul CXXXVII. Cu o ironie moderat incisivă în această secvență, autorul recunoaște că „[...] din când în când i se întâmplă chiar și lui Valeriu Cristea să descopere lucruri notabile și ar fi nedrept să trecem peste ele și să-l credem numai autor de teorii bizare”. „Descoperirea” criticului Valeriu Cristea, înrudită cu cea a lui B. Elvin, se referă la tehnica simulării gravitației în două schițe ale lui Caragiale, *Epoca: Grav eveniment literar* (1896) și *Cazul domnului Pawlowsky* (1897), alături de ale „efecte” care prefigurează literatura absurdului. ■ *Săptămâna pe scurt*, semnată cu pseudonimul Polifem, face, pe un ton, umoristic, acid pe alocuri, un sumar al știrilor diverse de pe mapamond. ■ Emil Manu alege pentru *Cronica literară* volumul *Radiografii*, de Petru Poantă, o colecție de recenzii despre poeți contemporani: Miron Radu Paraschivescu, Eugen Jebeleanu, Adrian Păunescu, Ion Caraion, Petre Stoica, Mircea Ivănescu. „Am selectat aceste fragmente de comentarii critice spre a demonstra faptul că Petru Poantă reușește să spună esențialul despre un poet, știe să citească o carte de versuri, și mai ales știe să integreze opere și autori într-o viziune. Gândite ca niște „fișe” de lectură, ca niște exerciții ce oferă imaginea caleidoscopică directă (și nu sintetică) a poeziei contemporane, recenziile cronicarului literar de la „Steaua” incită, te angajează, te angajează să fii sau să nu fii de acord cu ele, dar și într-un caz și-ntr-altul dau impresia de seriozitate rafinată.” □ Academicianul Radu Codreanu scrie un articol despre pretinsele realizări academice ale Elenei Ceaușescu, recompensate cu titluri de Doctor Honoris Causa, printre altele de Universitatea Feminină din Manila sau Academia din Illinois, dar și despre așa-zisele succese ale acesteia ca director al Institutului Central de Cercetări Chimice din București. ■ Traian Filip semnează rubrica *a b c*, scriind un material ajuns la numărul XIII, în care pune la zid felul în care Sorin Toma, ca redactor-șef al „Scântei” desființează opera lui Arghezi, etichetând-o ca reacționară și scoțând astfel opera lui Arghezi din viața literară: „Din Arghezi, după părerea lui Sorin Toma, nu se mai poate salva aproape nimic. El emană «duhoare fetidă», licăririle de frumusețe asemuindu-se cu «fenomenul ce se observă la cadavre, când unghiile și părul continuă să crească și după moartea tuturor celulelor»”. Ținta finală este însă deconstruirea eseului Ilenei Vrancea, *Între Aristarc și Bietul Ioanide*, îndreptat împotriva lui G. Călinescu. ■ În articolul *Mircea Eliade despre Brâncuși*, Ion Lotreanu urmărește „exegeza” lui Eliade asupra artei sculptorului, din perspectiva inspirației acestuia din arta omului arhaic, trăitor în paleoliticul inferior și neolitic. De aceea arta sa are elemente „omologabile” atât

folclorului românesc, cât și artei negre, oceanice, spune Eliade, arătând, în capitolul *Brâncuși și mitologiile* din *L'Épreuve du labyrinthe* (Paris, 1978), și că aspectele care aduc desăvârșirea artei sale sunt revenirile la mereu aceleași motive. ■ Dan Mutașcu scrie un scurt articol despre opera poetică a lui Alexandru Macedonski remarcând, ca element, de originalitate, universul obiectual care populează și decorează universul său liric: „Tehnica migăloasă a amănuntului fiabil, dar totodată pitoresc și subtil face din universul macedonskian o piesă cu virtuți plastice excepționale, un subiect delectabil, o fereastră către un paradis artificial, o lunetă fermecată de privit: prispe de aur, balauri de smalt, ape de brocart, roze de aur, perubé argintate, rochii din metale prețioase, grifoni susținând o cupă de Murano, ciobani și oi de aur etc”. □ P. Georgescu susține rubrica *Serialul nostru* unde se publică materialul intitulat *2050 Un proiect pentru o mitologie românească „Dacia preistorică” de Nicolae Densușianu*. Autorul rubricii trece în revistă monumentele arheologice și alte dovezi pe care își sprijină Densușianu teoria Daciei ca „leagăn al omenirii”. ■ Cronica revistelor este semnată de redacție și menționează masa rotundă din „Amfiteatru” despre literatura tinerilor și un interviu dat revistei Argeș de Iosif Constantin Drăgan, din care se reține datoria de a respecta limba română și de a răspândi cultura și civilizația românească și pe alte meleaguri (se face referire la catedra de limbă română și cea de istoria culturii și civilizației românești de la Universitatea din Palma de Mallorca, create de Iosif Constantin Drăgan).

6 ianuarie

• [„Scânteia”, nr. 11314] Cu ocazia aniversării Elenei Ceaușescu, sunt publicate versuri de Virgil Carianopol, Victor Tulbure, Ghiță Baci (țăran), Petru Hrenciuc (maistru sticlar), Gheorghîța Măleanu (țărancă). □ În rubrica *Picătura de cerneală*, Ioan Grigorescu publică textul *Mierea de sub mantia zăpezii*. □ Este menționată apariția traducerii în limba greacă a volumului *Cercetări asupra sintezei și caracterizării compușilor macromoleculari, considerată*, de Elena Ceaușescu, „o lucrare științifică de mare valoare teoretică și practică a unei femei savante de renume mondial”.

• [„Scânteia tineretului”, nr. 9213] Aniversarea Elenei Ceaușescu aduce ziarului un pic de culoare tipografică pe prima pagină, unde, pe trei dintre cele șase coloane, de sus până jos, alături de o fotografie înfățișând cuplul Ceaușescu, curg urări. □ Curge, de asemenea, și poezia *De demnitate și gând curat*, înfăptuită de Mihai Bărbulescu. □ Omagiile ocupă și următoarele pagini. Între semnatari, gimnasta Nadia Comăneci, devenită Erou al Muncii Socialiste (*Puternic îndemn spre noi și noi rezultate de prestigiu*). □ Dan Rotaru compune o *Urare* în opt strofe, iar Doru Moțoc un *Omagiu* în cinci strofe. ■ În secțiunea ferită de sărbătoare, Ion Băieșu împarte sfaturi sentimentale *De la om la om*, în cadrul rubricii *Curierul nostru de sâmbătă*.

• [„Luceafărul”, An XXII, nr. 1 (871), săptămânal editat de Uniunea Scriitorilor din Republica Socialistă România, format tipografic A2, 8 pagini, ziua de apariție sâmbăta, Nicolae Dragoș – redactor șef, Mihai Ungheanu – redactor șef adjunct, Teodor Balș – secretar responsabil de redacție] Virgil Carianopol, Traian Reu, Ion Segărceanu și Violeta Zamfirescu îi consacră poeme omagiale Elenei Ceaușescu. Tot în acest număr, cititorii găsesc o listă cu titluri științifice și academice străine acordate acesteia în perioada 1973-1978 ■ Cu ocazia apropiatului centenar al nașterii lui Tudor Arghezi, Nicolae Dragoș anunță rubrica *L-am cunoscut pe Tudor Arghezi*. Primul exercițiu de evocare îi aparține lui Alexandru Balaci, editor al volumului de reîntoarcere a lui Arghezi în viața literară – *Pagini din trecut*, cu articolul *Acvila amintirii*. ■ La apariția romanului *Nesârșitele primejdii*, Dan Cristea consideră că Mircea Horia Simionescu, autorul romanului, acordă „un mai mare credit intenției realiste”. □ La *Viața cărților*, Artur Silvestri prezintă volumul de reportaje al lui Vasile Băran, *R.I.T.M* (Ed. Eminescu, seria „Reporter”, 1978). □ Emil Manu atrage atenția asupra volumului *Itinerarii istorico-literare* (Ed. Minerva, 1978), de George Munteanu – culegere de studii, articole și recenzii ale istoricului literar Dinu Pillat. Emil Manu menționează apariția integrală a studiului *Romanul de senzație în literatura română din a doua jumătate a secolului al XIX-lea*. □ Cristian Livescu prezintă versuri de Nicolae Prelipceanu cuprinse în volumul *De neatins, de neatins* (Ed. Junimea, 1978). □ Marian Vasile prezintă tot versuri – volumul *Darul de a iubi*, de Mihai Dușescu (Ed. Scrisul Românesc, 1978). □ Al.Piru face aprecieri critice pe marginea monografiei *Ion Creangă între marii povestitori ai lumii*, cartea de debut a lui Mihai Apostolescu. □ Marin Mincu este prezent cu partea a doua dintr-un text critic despre *Dacia Feniks*, (Ed. Cartea Românească, 1978) volumul poetului Ion Gheorghe. □ Grigore Hagiu „descoperă” un nou talent, în persoana lui Traian T. Coșovei, până la acea vreme un activ membru al Cenaclului de luni condus de Nicolae Manolescu. □ Violeta Zamfirescu o prezintă pe debutanta Carmen Firan. □ Mariana Sipoș publică proza scurtă cu titlul *Examene*. ■ În articolul *Proba labirintului*, Eugen Simion face aprecieri cu privire la rolul mitului în societatea contemporană, așa cum reies aceste relații din studiile lui Mircea Eliade: „Relevând sursele mitice ale omului, Eliade aduce în sprijinul omului din societatea tehnocratică, (omul... angoasat, neîncrezător în valorile tradiționale, «terorizat de istorie»), imaginea întăritoare a începuturilor”. ■ La rubrica *Revista străină* se anunță numele câștigătorului premiului Thomas Mann pe anul 1978 – Uwe Johnson. ■ Geo Dumitrescu răspunde „insinuărilor” făcute de Eugen Barbu la adresa redacției de la „Albatros” (din articolul *O afacere de familie: „Călinescu”* „Luceafărul”, nr. 51, 23 decembrie 1978). Răspunsul este unul și același cu dreptul la replică scris de Geo Dumitrescu în urmă cu 28 de ani („Albatros” nr. 7, 15 iunie, 1941), sub pseudonimul Ion Călimară și adresat revistei

„Chemarea Vremii”: „Noi scriem cu condei propriu, alții lucrează cu uneltele «altora» (nu mă gândesc numai decât (sic!) la pagina de humor atât de inocentă – din «Chemarea Vremii»). Noi ne încercăm penițele pe cărțile lui Panait Istrati, G.Călinescu etc., n-avem fanteze în frunte, nici personalități compromis-cameleonice”.

8 ianuarie

• [„Scânteia tineretului”, nr. 9214] În grupajul *Doi tineri scriitori*, Titus Vâjeu remarcă *Un poet al purității*, pe Mihai Bărbulescu, autorul volumului *Macii*, iar Aurel Sasu „vizitează” *Orașul fără somn* de Mircea Ghițulescu, în proza căruia criticul clujean distinge *Reabilitarea firescului*: „Ceea ce-l deosebește pe autor de colegii lui de generație este capacitatea rară de a trezi iluzia vieții printr-o *reabilitare a firescului*, a faptului mărunț în aparență: nu există în volum întinse desfășurări epice nu pentru că autorul cultivă genul scurt, ci pur și simplu că nu se înregistrează decât gestul uimirii”.

9 ianuarie

• [„Scânteia”, nr. 11316] Pe prima pagină, reportajul lui Ion Arieșanu, *Nucleu de constructori*, despre Șantierul 44 al Grupul 4 T.C.M.T.

10 ianuarie

• [„Scânteia”, nr. 11317] Ioan Grigorescu semnează, în rubrica *Picătura de cerneală*, textul cu tematică muncitorească *Dialogul uneltelor*. ■ În *Un monument al culturii naționale*, I. Coteanu prezintă elogios *Dicționarul limbii române*, elaborat de Academia R.S.R., din care se publicaseră până în 1979 șase volume.

• [„Viața studentească”, anul XXIII, nr. 1 (730); revistă a Uniunii Asociațiilor Studenților Comuniști din România; format tipografic A3, 12 pagini; zi de apariție, miercuri; redactor-șef: Stelian Moțiu; redactor-șef adjunct: Ion Cristoiu; secretar responsabil de redacție: Mihai Tatulici; învățământ: Cristian Necheș, Aura Matei-Săvulescu, Mircea Florin Șandru; viața de organizație: Marian Grigore; cultură: Grigore Arbore, Simelia Bron, Dinu Flămând, M.N. Rusu; poezie: Constanța Buzea; internațional: Ion Segărceanu; reportaj: Ioan Buduca, Cornel Nistorescu, Roxana Paicu; foileton: Sorin Roșca-Stănescu; preuniversitaria: Ion Novac; postuniversitaria: Ion Crăciunică; sport: Petre Brașoveanu] Se deschide cu un *Vibrant omagiu al partidului, al întregului popor: Sărbătorirea tovarășei Elena Ceaușescu*. □ Aniversarea este marcată, tot pe prima pagină, și în textul – nesemnat – *Efigia unei eminente personalități*. □ În articolul *Emoționantă mărturie a dragostei și recunoștinței*, semnat „Viața studentească”, este adus în prim-plan volumul *Omagiu președintelui Nicolae Ceaușescu*, apărut la sfârșitul anului 1978: „Sinceritatea și spontaneitatea de gând și simți-

re, ca notă caracteristică a tuturor materialelor reunite în volum, exclud de la bun început ideea festivismului și a gestului protocolar”. □ Aniversarea Elenei Ceaușescu continuă în grupajul *Eminentă personalitate a vieții noastre politice, ilustru om de știință*, la care contribuie Mircea Florin Șandru (*Om politic – om de știință*), Roxana Paicu (*Omul de știință modern – cel ce răspunde comandamentelor majore ale societății moderne*), Cristian Necheș (*Un simbol al recunoașterii internaționale a științei românești*) și Mircea Magdin (*În mijlocul studenților*). ■ Sub genericul *Perspective 1979*, ancheta *Ce propuneți pentru acest an?*, realizată de Roxana Paicu și Aura Matei Săvulescu, la care răspund diriguitori de instituții culturale. □ Între participanți, scriitorul Mircea Sântimbreanu, conducătorul Editurii Albatros, care așază, în introducerea intervenției sale, un principiu... directorial: „Pornesc, și în acest an, de la mai vechea mea idee că o editură își găsește rostul numai în măsura în care nu își înțelege sarcinile în sensul restrictiv al cuvântului «de tineret»; pornesc, deci, de la realitatea că tineretul e cel mai dinamic cititor al unei națiuni. Așadar, suntem datori să-i oferim tot ceea ce îndeplinește condițiile unei literaturi dense, inteligente, de aleasă calitate”. În continuare, directorul Editurii Albatros anunță câteva dintre titlurile programate în 1979: „Să începem cu proza: Mircea Horia Simionescu semnează *Învățăături pentru delfin*, un interesant roman pe un filon picaresc, scris în genul «învățăturilor pentru fiul meu»; apoi trei poeți converțiți la proză: Ion Nicolescu – *Voi de colo de la Biarritz*, Paul Tutingiu – *Drumul hoșilor* și Dan Verona – *Îngerii chilugi*. Dintre tinerii lansați de editura noastră, Elena Nestor cu *Romanță de agrement* și Mircea Constantinescu, *Triumful lui Făt-Frumos* și, în sfârșit, un extraordinar portret al lui Grigore Moisil, conturat dintr-o selecție de texte (de la primele însemnări, făcute la 6-7 ani, până la pagini de jurnal, scrisori) în cartea intitulată *Moisil după Moisil*. Încep recomandările din poezie cu o carte bibliofilă a lui Nichita Stănescu, *Opere imperfecte*; Ioan Alexandru va fi prezent în librării cu *Imnele Moldovei*, de astă dată, iar Ion Brad cu *Războiul cunoașterii*, un inteligent și inedit comentariu poetic pe marginea muncilor lui Hercule”. □ Textul lui Mircea Sântimbreanu se încheie cu răspunsul la o... întrebare: „Dacă v-aș cere să numiți, de pe acum, cartea-eveniment a anului 1979, pentru care din cele apărute în editura dumneavoastră ați opta?”. „Pentru un roman extrem de dificil, *Fiul secetei* de Ion Lăncrănjan”, precizează directorul Editurii Albatros. □ Ion Bucheru, directorul Casei de filme 1, anunță câteva producții cinematografice ale căror scenarii se datorează unor scriitori sau pornesc de la unele opere literare: „*Singur printre prieteni*, o comedie cu acțiunea în mediul studentesc, mai exact în ultimul stadiu de practică al unei grupe de studenți (scenariul – Dumitru Solomon și Virgil Duda, regia – Cornel Todea) și un film de o factură deosebită, extrem de dificil, pe care și-l propune Alexa Visarion (în calitate de scenarist și regizor), film inspirat de balada *Meșterul Manole*, având la bază textul lui Lucian Blaga. Ne-am propus, de asemenea, să ecranizăm *Dumbrava*

minunată [...]; o ecranizare liberă, de fapt, o actualizare a piesei lui Mihail Sebastian *Jocul de-a vacanța* (scenariul și regia Timotei Ursu) [...]; *Povestea fanlansterului de la Scăeni*, transpusă cinematografic de Nicolae Dragoș și Florian Avramescu [...]. ■ La *Cărți și idei*, Doru Mielcescu comentează volumul *Experiență, artă, gândire* de N. Tertulian (*Către o ontologie marxistă*), „o inițiativă situată declarat în descendență lukacsiană, asimilând și aplicând din ce în ce mai nuanțat metoda ontologică-genetică a acestuia, cu evidente șanse de succes [...]”. □ În același grupaj, Liliana Țigănescu scrie despre *Floarea soarelui*, cel de-al doilea volum de versuri al lui Valeriu Bârgău, considerând că „poetul nu mănuieste eficient resursele expresive ale genului, nu are suficientă exersare a posibilităților creatoare proprii spre a câștiga în distincție stilistică, esențializare și conciziune în comunicare”. □ Monografia consacrată de Radu Negreanu compozitorului român Alfred Mendelsohn este prezentată de Adrian Georgescu, care evidențiază „echilibrul observațiilor de valoare”, autorul studiului „nelansându-se în judecăți definitive”. ■ Stelian Moțiu semnează textul *Temeiurile încrederii în 1979*, închinat politiciii lui Nicolae Ceaușescu. ■ La *Călătorii subiective*, Mircea Florin Șandru „flanează” prin *Köln – orașul cu mai multe embleme*. ■ Solomon Marcus discută, în *Matematica de revelion*, o scenetă satirică prezentată în programul de Anul Nou al Televiziunii. ■ Ultima pagină găzduiește *Scrisoare către miezul nopții* de Marta Petreu.

11 ianuarie

• [„**Scânteia**”, nr. 11318] Lucian Zatti descrie poetic reliefurile Gorjului în reportajul *Comorile din jilțuri*. □ În *Dimensiunile adevărului în reportaj*, C. Stănescu subliniază talentul scriitoricesc și cunoștințele folclorice de care Ilie Purcaru dă dovadă în volumul său *Paralaxe la Miorița* (Eminescu, 1978): „Reporterului cu un gust ascuțit al vieții i se adaugă un fin cunoscător al culturii folclorice, al tradițiilor, al literaturii și al filozofiei populare, iar astfel fixat în cunoașterea adâncă a lucrurilor are privilegiul de a sesiza în dimensiuni reale invazia noului, elementul inedit, fața spectaculoasă, nu o dată asimetrică, a realităților”.

• [„**Scânteia tineretului**”, nr. 9217] Nicolae Stoian îl aduce pe prima pagină a ziarului pe Ion Trif Pleșa (*Un poet în mediul său*), despre care scrie cu căldură, aflându-i o vecinătate generoasă: „moldovean molcom, înclinat spre reflecția uneori duioasă, lipsit deci de o violență a atitudinii sau limbajului, apariția sa îmi amintește pe Ioan Alexandru, cel din *Viața deocamdată*”. ■ La *Cronica literară*, Alex. Ștefănescu „intră” în *Cădere liberă*, romanul lui Gri-gore Zanc.

• [„**Flacăra**”, nr. 2] “*Astăzi, profesia de scriitor a devenit o misiune*”, afirmă Augustin Buzura, în amplul interviu acordat lui George Arion. Amintind de o afirmație a lui Krleža, respectiv: „Nu cunosc pe lumea asta decât o

singură crimă: literatura care minte”, Augustin Buzura, precizează, printre altele, că: „Indiferent de climat, datoria scriitorului este să scrie și să rămână conform cu sine. [...] Locul scriitorului de astăzi este, mai mult ca oricând, pe baricade, în avaposturi, în dialog sau în conflict, cum vreți. Cu cât ne vom antrena mai rapid în acest dialog universal, în schimbul de idei cu alte culturi și civilizații, cu atât va fi mai bine pentru țară. Din păcate, și m-aș bucura să mă înșel, preocuparea pentru prezent, pentru ideile ce osedează lumea nu mi se pare atât de vie cum ar trebui”. □ În *Grammatici certant*, Ov. S. Crohmălniceanu analizează „ultimul” volum al lui Nichita Stănescu, *Epica magna*, ce „a stârnit reacții neașteptate” în rândul criticilor, N. Manolescu considerând creația poetului ca aflându-se „într-un vădit declin”. După comentarea unora dintre poeziile ce alcătuiesc tomul, Crohmălniceanu menționează că specificul scriiturii, trăirile sugerate ar putea „trăda căutarea chinuitoare anunțând tocmai o profundă și totală înnoire lirică apropiată”. □ În cadrul rubricii *Eveniment cultural*, Zoe Dumitrescu-Bușulenga scrie despre volumul *Apărarea lui Galilei* al lui Octavian Paler, apreciind: „Un pas doar între *Mitologiile subiective* și *Apărarea lui Galilei*, dar ce uimitoare creștere, ce spor de grele sensuri de la o carte la alta!”. □ Șerban Cioculescu își reamintește de zile din perioada studenției, de momente de existență ce sugerează particularități ale personalității lui *Vladimir Streinu*: „avea, cum spuneam, pe lângă pasiunea beletristică, și pe aceea a disputelor literare”. □ Comitetul editorial anunță apariția ediției a doua, revăzută și completată „substanțial”, a volumului semnat de Eugen Simion, *Scriitori români de azi*, ce „constituie o importantă contribuție a criticii contemporane la definirea fenomenului literar actual”.

• [„Orizont” nr. 2] Livius Ciocârlie abordează corespondența lui Proust, mai precis scrisorile „afectuos mondene” ale lui Proust către doamna Émile Straus, „fiică de muzician, soție a lui George Bizet”, ca să contureze posibile legături „genetice” dintre personajele corespondenței și cele din *În căutarea timpului pierdut* (articolul *Corespondența lui Proust*). ■ Din cele trei cronici care ocupă pagina de „orizont critic”, reținem două. Prima este cronica lui Ion Maxim dedicată poeziei lui Nichita Stănescu, cel din *Epica magna* (Ed. Junimea, 1978), apreciată în felul următor: „Chiar la o lectură superficială constatăm că retorica nu-i lipsește, nici nu-i mai accentuată decât în alte volume, nici abstractizarea, nici asocierea de noțiuni diverse și disparate, sintetizate uneori, suspendate adesea, ce fac de altfel frumusețea acestei poezii, parcă anume pentru a ne arăta aceleași permanente căutări de sine”; „*Epica magna* dovedește o slăbire a conștiinței artistice, înțeleasă tocmai ca o privire lucidă, capabilă de alegere și ierarhizare. Dacă Nichita Stănescu și-ar fi alcătuit volumul îndrumat de aceasta atentă și adâncă vedere lăuntrică am fi avut o carte de poeme mai puțin ostentativă decât este *Epica magna*”. ■ Cronica lui Cornel Ungureanu merge pe urmele eseurilor, confesiunilor, reportajelor și cronicilor teatrale ale lui D. R. Popescu din volumul *Virgule* (Dacia, 1978), a cărui părere este con-

semnată în final: „Scrise la mari distanțe, adăugându-se încet, textele din *Virgule* depun mărturie despre vibrațiile interioare ale unui scriitor căruia nici urcușul și nici succesele, venite firesc, nu i-au deturnat (s-au văzut cazuri) ideile, opțiunile, sentimentele. Aproape jurnal, *Virgule*-le vorbesc despre calitatea unei profesiuni: aceea de scriitor.” ■ Sub titlatura „tineri poeți”, sunt publicate poemele lui Aurel Gurghianu, Sabin Opreanu, Octavian Doclin, Ion Căliman, Ioan George Șeitan. ■ Pe ultima pagină, la rubrica „cartea străină”, Cristea Sandu Timoc semnaleză, cu scurte comentarii, cartea de *Folclor literar bănățean – premize și sinteze* (Ed. Libertatea din Panciova, 1975) a lui Radu Flora.

● [„România literară”, nr. 2] Elenei Ceaușescu îi este sărbătorită ziua de naștere prin textul redacțional *Bucuria împlinirii*. ■ Din *Viața literară* aflăm că Asociația scriitorilor din Craiova (juriu: Marin Sorescu, Ștefan Bossun, Virgil Carianopol, Sina Dănciulescu, Florea Firan, Alexandru Mitru și Ion D. Sîrbu) a hotărât să acorde premiile pentru 1978 lui Romulus Cojocaru și lui Ilarie Hinoveanu. □ Mai aflăm că, la „Rotonda 13”, au fost omagiați, în două seri diferite, Ilarie Voronca și Ion Marin Sadoveanu. ■ Nicolae Balotă pledează pentru *Creația laborioasă* în cazul editării operei eminesciene, accentuând necesitatea revizitării manuscriselor și a unei hermeneutici care să se bazeze pe variantele diverselor poezii. ■ *Poemele lui Geo Dumitrescu* intră în vizorul lui Ion Bălu care le dedică un studiu amplu, cu numeroase observații punctuale. ■ *Breviarul* lui Șerban Cioculescu se poziționează, în continuare, *Între poezie și critică (III)*, aducând la lumină contestări sau aprecieri ale poeziei lui Vasile Alecsandri, din diferite perioade istorice. În legătură cu eticheta de „poet oficial” pe care G. Călinescu o „lipește” lui Alecsandri în *Istoria...* sa, Cioculescu afirmă că: „Poeți oficiali n-am avut în trecut și n-avem nici astăzi, pentru că această instituție, din fericire, ne-a lipsit, din atât de diverse motive social-politice, asupra cărora ar fi oșios să stăruim”. ■ Nicolae Manolescu „arbitrează” după *Regula jocului* cel de-al treilea volum al romanului *Incognito* de Eugen Barbu. Cronicarul *României literare* înțelege prin sintagma „regula jocului” în special ideea originalității, mai precis, aceea de a nu plagia, susținând că „Eugen Barbu se apără (după părerea mea, foarte prost) de acuzația care plutea în aer, de plagiat. «La drept vorbind, afirmă el, dacă aș dori să plagiez un scriitor, l-aș plagia pe Proust sau pe Faulkner, dar credeți dv. că nu mai am talent deloc, că n-am mai scris alte romane în care nu există contribuții?» Nu știm deocamdată ce să credem. Să vedem însă contribuțiile. «*Incognito*, continuă Eugen Barbu, face parte dintr-un gen practicat aiurea cu multă ferveare, dar lumea nu vrea să știe, sau știe, dar în cazul meu e foarte *picant* să se spună că plagiez»”. Dincolo de acest citat, Nicolae Manolescu mai folosește de două ori cuvântul „plagiat”, o dată amintind suspiciunea de plagiat care a planat deasupra operei lui G. Baronzi și, altă dată, polemizând tot cu autorul *Gropii*, declară că „Altceva e să te afli în sfera de influență a unui mare scriitor. Șt. Bănulescu nu e în *Cartea Mi-*

lionarului mai marquezian decât Eugen Barbu însuși în povestirea *Bătrâna*. Pasișa (chiar când e pasișă) nu înseamnă plagiat”. Două sunt, în accepția lui Nicolae Manolescu, regulile pe care prozatorul le încalcă în *Incognito*. Prima este regula originalității (non-plagiatiului), iar cea de-a doua este regula genului. *Incognito* se prefigura, conform cronicarului, asemeni unui roman senzațional, prin roman senzațional înțelegându-se următorul rețetar: „relatarea unor aventuri extraordinare care scot în evidență merite extraordinare ale unui erou extraordinar; scenele tari, polițismul, spionajul, deghizările, răsturnările de situație etc.; caracterul elementar al psihologiei (maniheistă) și al observației sociale; compoziția ramificată, suspensul și «va urma». Un lucru ne izbește la acest tip de roman: el nu vine cu noutăți, dar combină ceea ce cititorul știa dinainte. Cu alte cuvinte, întreține un reflex de lectură. E ingenios, nu imaginativ. Evoluția lui s-a făcut în direcția gratuității”. Rețeta, însă, lipsește din roman: „Am crezut o vreme în inocența lui Eugen Barbu, dispus să-și ofere în *Incognito* satisfacția unui astfel de joc, savoarea creației după rețetă. Totuși, nu! Scriitorul pare a se lua în serios, văzând în *Incognito* altceva decât este și anume un modern roman de colaj, documentar istoric (amestec de fapte istorice și de ficțiune) [...]. Și mă tem că pretențiile acestea ale autorului urmăresc să justifice nu atât o formulă, cât dreptul de a utiliza (nemodificate) texte străine”. Considerând, de această dată, *Incognito* drept roman-colaj, autorul *Contradicției lui Maiorescu* consideră că Eugen Barbu încalcă și regula acestui gen prin faptul că nu apelează nemijlocit la documente istorice, ci la ficțiuni cu caracter istoric: „Chiar admitând că *Incognito* este un astfel de roman, argumentul rămâne falacios câtă vreme memoriile lui K. Paustovski, Ilya Ehrenburg și M. Kolțov, precum și romanele lui Hemingway și Malraux, care au fost folosite, după indicația lui Eugen Barbu însuși, nu sunt istorie pur și simplu, documente de viață (pentru Rusia înainte de Revoluție sau Spania războiului civil), ci opere literare, unde informația și atmosfera sunt produsul unei viziuni subiective, lesne de recunoscut și inimitabile”. Nici comparând *Incognito* cu alte romane în care au fost utilizate diverse procedee tehnice, acesta nu se află în „joc”. Exemplul oferit de Nicolae Manolescu este unul extrem: „Un francez, Georges Perec, a scris de curând un «roman total» în care există fraze luate din alți prozatori (onest numiți, într-o notă): dar nu în scopul de a reconstitui o atmosferă, ci în acela de a demonstra că «referentul» romanului total nu e realitatea, ci celelalte romane. E așadar o demonstrație polemică”. Nu lipsesc, din cronică, nici afirmațiile cu accente pozitive, chiar dacă unele vizează influențe: „*Incognito* trebuia să rămână un pur roman senzațional, un interludiu distractiv în opera lui Eugen Barbu. Savoarea lui ar fi fost alta. Și l-am fi citit cu alți ochi. Ne-am fi amuzat (și nu numai) de iubirea furiosului polcovnic Ignatiev pentru Irène-Nathalie și în general de viața acestei aristocrații țariste aflate în exil, în descrierea căreia Eugen Barbu pune ceva din spiritul călinescian al *Scrinului negru*”. ■ Dana Dumitriu scrie despre *Confesiunea ca revanșă* în

Noaptea definitivă de Matei Gavril, conturând trăsăturile romanului „de un realism necrușător”, „jumătate reportaj, jumătate jurnal autentic”, „vorbind despre amara viață a unei schizofrene”. Această viață a personajului principal transformă cartea într-un „document de viață care se adresează simțului nostru moral în exclusivitate și nicidecum celui artistic”. ■ Văzând în *Căderea liberă* a lui Grigore Zanc *Un roman al construcției socialiste*, Hristu Cândroveanu atrage atenția și asupra evoluției acestui tip de scriere: „Potrivit credinței multor prozatori de după război, lumea noilor realități sociale și eroii cărților inspirate din aceste realități trebuiau să fie prezentați neapărat maniheist: buni, sau răi; ca în basmele populare. Un personaj, așadar, se impunea a fi turnat în tipare *pre-concepute*. El era, în consecință – «cu noi, sau împotriva noastră», ne era prieten, sau dușman – alternativele, nuanțele excluzându-se din capul locului. Rezultau, dintr-o asemenea concepție, personaje-caricaturi, inumane adesea, scoase parcă dintr-o viață închipuită. Un fel de «suprarealism», nescontat – bineînțeles, câte o dată înduioșător, în cele mai multe cazuri caraghios doar. Această non-literatură, uitată astăzi, a purtat uneori semnături de prestigiu – într-atât de nefastă a fost, chiar printre scriitorii de seamă, influența proletcultismului, a sociologismului vulgar. Grigore Zanc, în cartea sa din urmă, *Căderea liberă*, nu face această greșeală”. ■ Calitatea volumului lui Paul Anghel, *O clipă în China – eseu despre eternitatea culturii chineze*, îl determină pe Edgar Papu să exprime un pariu traductologic: „*O clipă în China* se cere neapărat tradusă într-o limbă de circulație mondială”. ■ *Prima verba* se completează cu impresiile lui Laurențiu Ulici despre *Povestitori și nuvelişti (I)*, primul episod din acest serial fiindu-i dedicat lui Apostol Gurău, cu volumul *Începutul verii astronomice*. ■ Livius Ciocârlie dedică un amplu eseu „poetului național”: *Simbol și text în poezia lui Eminescu*. ■ În dialogul „*Modelele semiologice sunt modele istorice*”, Marin Mincu discută cu profesorul Cesare Segre, titular al catedrei de istoria limbii de la Universitatea din Pavia, despre aspecte particulare ale semioticii. Într-un singur punct se atinge și problema ideologiei. La întrebarea „*Dumneavoastră susțineți că «modelele semiotice sunt modele istorice».* În această perspectivă, cum se împacă marxismul cu semiotica?”, Cesare Segre răspunde: „Chiar dacă modelele rămân statice pentru mult timp, a afirma imutabilitatea lor ar echivala cu a susține că nexul causal, logica acțiunii, și însăși concepția actelor umane sunt innăscute și invariabile. Pentru aceasta am scris că «modelele semiotice sunt modele istorice». În această viziune apare prezentă adevărul meu maxim la concepția marxistă. Semiotica este sau va fi în curând instrumentul cel mai bun pentru a studia procesele de comunicare socială. Dar raportul între aceste procese și structura economică, raporturile între mișcările culturii și mutațiile sociale pot fi studiate numai prin metode marxiste. Tocmai pe baza unei abordări de acest fel se poate evita ingenuitatea unui anumit sociologism vulgar. Nu propun în nici un caz o apropiere eclectică între cele două concepții, ci o integrare bine gândită”. ■ Valentin

Silvestru aduce în atenție *Teatrul african – azi*. ■ Sunt prezenți cu versuri: Ion Stoica, Constanța Buzea, Alexandru Philippide (cu poezia *Pământului*, din volumul *Vis și căutare*, în curs de apariție la Cartea Românească), Boris Vian (în traducerea lui Daniel Nicolescu) □ Proză de Corneliu Ștefanache. ■ La împlinirea a 70 de ani, Méliusz József, „unul dintre cei mai de seamă reprezentanți ai literaturii maghiare din România”, este omagiat în paginile revistei: Francisc Păcurariu îi trasează un profil intelectual, iar Gelu Păteanu traduce câteva dintre poemele sale. ■ *Atlasul Anei Blandiana* conține *O catedrală de lână*. ■ Un „pas înainte în orientalistica românească” vede Grete Tartler în traducerea *Basmelor turcești*. ■ Răspunzând mai multor „profesori de «Limba română», participanți la recente cursuri de perfecționare”, care „și-au exprimat surprinderea sau chiar insatisfacția că s-a renunțat aproape definitiv la scrierea cu *â*”, Theodor Hristea argumentează în favoarea scrierii cu „*i*”, susținând reforma ortografică din 1953: „trebuie să ne considerăm privilegiați că am reușit să simplificăm aproape la maximum sistemul nostru ortografic, pe care unii ar dori, acum, să-l complice din nou fără nici un profit real”. ■ Constantin Cubleşan salută *Un regizor american la Cluj-Napoca* în persoana lui Adam La Zarre, care a montat pe scena clujeană *Menajeria de sticlă* de Tennessee Williams. ■ Valentin Silvestru aduce în atenție *Teatrul african – azi*. ■ La *Telecinema*, Radu Cosașu descrie *O vreme de ger și Shakespeare*. Înainte de a scruta primul episod din serialul englezesc *Shakespeare*, sunt enumerate diverse situații violente din lumea occidentală. ■ George Muntean schițează *Secvențe kirghize*, cu prilejul participării (cu lucrarea *Imaginea kirghizilor în cultura română*) la cea de-a VI-a sesiune de istorie a Comisiei mixte romano-sovietice, în Frunze, capitala R.S.S. Kirghizia. ■ Nu lipește rubrica sportivă a lui Fănuș Neagu: *Scapolo, tu ești o haimana*, titlu împrumutat ulterior unei piese de teatru a autorului *Pierdut în Balcania*.

• [„*Tribuna*”, nr. 2] Se deschide cu medalionul – nesemnlat – *Omagiul întregului popor*, dedicat aniversării, din 7 ianuarie, a Elenei Ceaușescu. ■ Sub genericul *Prozatori despre prozatori*, Vasile Sălăjan analizează romanul *Bate și ți se va deschide* de Mihai Sin: „Multiplicarea cadrelor, mediilor străbătute, recepționate de privirea atentă a protagonistului și însoțite de comentariul său (școală, autogară, ateliere și cooperative meșteșugărești, viața medicilor, chestiunea generațiilor, barul, stațiunea de odihnă, țărani la oraș, naveta etc.), aglomerarea și inventarierea semnelor realității este impresionantă și pentru că se realizează astfel pentru conștiința eroului acea insinuare (scontată) a *fundalului* (de unde rolul imens al digresiunii, al «adiționării» de noi fișe, de noi gesturi, de noi biografii; în jurul personajului-semn se ivește, freamătă un halou de umbre, de siluete, de voci, de grimase, transformate toate într-o prezență terifiantă)” (*Un roman cinematografic*). Cronica se încheie într-o notă superlativă: „Prin *Bate și ți se va deschide*, roman remarcabil, de o finețe stilistică impresionantă și o actualitate grăitoare, Mihai Sin se înscrie în prima linie

a prozei românești actuale”. ■ Volumul de versuri *De neatins, de neatins* al lui Nicolae Prelipeanu beneficiază de un grupaj de comentarii desfășurat pe două pagini. □ Victor Felea consideră că autorul se află „în cea mai bună «formă» poetică, în formă de zile mari mari [...], oferindu-ne încă o excelentă probă, poate cea mai concludentă de până acum, despre originalitatea și calitățile talentului său” (*Portretul poetului la maturitate*). □ Înainte de a discuta volumul lui N. Prelipeanu, Ion Cocora observă „impunerea unei imagini mai aproape de adevăr, oricum cu mai puține injusteți, a valorilor poetice contemporane”, după „un deceniu de supremație când valorică, când publicitară, a generației ‘60” – considerând că poeți ca A.E. Baconsky, Ștefan Aug. Doinaș sau Ion Caraion au fost privați, în decada de glorie a neomodernismului, de o receptare meritorie. Situația s-a schimbat și în atenția criticii încep, de la o vreme, și alți autori: „Așadar: acum, cărți de Mihai Ursachi și Dorin Tudoran obțin premiul Uniunii Scriitorilor; acum, Mircea Dinescu își reeditează, cu îndreptățit succes de critică și librărie, *Proprietarul de poduri*; acum, un poet rămas, paradoxal, multă vreme în afara clasamentelor generației, l-am numit pe Petre Stoica, e definitiv reperat și inclus în rândul poezilor mari; acum, în 1978 [*sic!*], pe lista celor mai bune cărți de poezie figurează *Poeme albe* de Angela Marinescu, *Spiritul însetat de real* de Marius Robescu, *Zodia leului* de Dan Laurențiu, *Tobele fragede* de Ion Mircea și *Epifania* de Daniel Turcea; acum, publică poeme excelente în reviste Cezar Ivănescu (poet, culmea ironiei, încă neinvestit nici măcar cu un premiu de Asociație), Mircea Ciobanu, Virgil Mazilescu, Adrian Popescu, Ion Drăgănoiu, Dan Mutașcu”. Panoramarea se încheie cu volumul *De neatins, de neatins*, unul „substanțial, inconfundabil” și al cărui titlu se pare că i-a fost, până acum, profetic în privința receptării, Ion Cocora vorbind despre un volum „nedreptățit”: „Nedreptățit, zic, nu fiindcă a fost rău citit, ci fiindcă pur și simplu încă nu a fost citit de critici. Altfel, nu-mi explic cum de o poezie profundă, plină de sensuri, originală, cinstită, o poezie care, în tot, stă sub semnul unei interogații dramatice [...], trăită cu tensiunea și luciditatea proprii conștiințelor responsabile, nu este văzută sau, în cel mai fericit caz, i se aplică etichete” (*Personaj și mască*). Astfel, „desantul” critic în jurul volumului „intangibil” din acest număr al „Tribunei” induce ideea unei reparații... □ „Deși am scris uneori cam aspru despre el, nu cred că am fost nedrept cu Nicolae Prelipeanu”, mărturisește Petru Poantă în *Fișa personală a unui civil*. Cronicarul literar al „Stelei” află în devenirea poetului un semn de încredere în justetea trecutelor asprimi: „Am acum această convingere întrucât, cu volumul *De neatins, de neatins* a devenit, într-adevăr, un poet de excepție. Ceea ce de multe ori părea înainte dexteritate formală și zeflema benignă a unui anumit ceremonial liric s-a transformat, substanțial, într-o conștiință și într-un «program» poetic de anvergură. Desigur, el aparține unei «generații ironice», așa spune mai degrabă «realistă», pentru care ideea principală a poeziei este desprinderea de sensul confortabil, sărbătoresc al lumii și implicarea într-o per-

manentă interogație, dar nu a pierdut sentimentul «cântecului»". □ Ion Pop nu se îndepărtează de impresiile formulate de confrății săi: „*De neatins, de neatins* este, cred, cea mai bună carte a lui Nicolae Prelipeanu. Spun cea mai bună, pentru că mi se pare a fi și cea mai unitară, mai egală cu sine în toate compartimentele; o selecție riguroasă n-a îngăduit decât foarte rar aici prezența unor versuri de mai scăzută substanță – ansamblul poemelor e foarte bine articulat și se menține la un nivel de meditație lirică de o constantă elevație. [...] Distanțarea ironică și participarea elegiacă la spectacolele instabilității universului contemplat se conjugă într-o viziune de tonalitate gravă în cele din urmă, dând măsura maturității poetului” (*Ironie elegiacă*). □ *Puritate, camaraderie, generozitate* se intitulează intervenția lui Adrian Popescu, care îl situează pe autor în prim-planul „generației ironice”: „Poezia lui Nicolae Prelipeanu, de o intelectualitate nesofisticată, demonstrează vârsta matură a unei literaturi unde cărțile au devenit termeni de referință firești, concurând «natura». Cu el, poezia de azi face dovada rafinamentului său, care nu înseamnă decadentism, ci asimilarea culturii în sens creator, «o relație înțețită». Păstrându-și însușirile modern-aleatorii, poemele din recentul volum sunt, totuși, cele mai «programatice» de până acum, construite cu mare atenție la efectul de ansamblu, la dezvăluirea treptată a unor veritabile parabole. «Generația ironică» de care este revendicat cu legitimă mândrie are în el un reprezentant important”. □ Radu Săplăcan remarcă în volumul *De neatins, de neatins* mai ales *Fragilitatea ironică a seriozității*: „Ironic și ironist în același timp, N. Prelipeanu ilustrează contradicția consubstanțială a oricărui spirit ironic: o subiectivitate care-și interiorizează exteriorul și-și exteriorizează interiorul prin mască. Acesta ar fi travestiul unui sentiment incoercibil, ce refuză confesiunea directă. De aici, gustul pentru parabolă sau alegorie”. Invocând caracterizările de care a avut parte lirica autorului clujean și anevoioasa ei situare, tânărul critic semnalează, de fapt, trăsături ale unei noi direcții literare – a postmodernismului: „Dificultatea unei etichetări rapide a poeziei lui Nicolae Prelipeanu nu mai este de mult o noutate. În a sa *Panoramă a poeziei...*, Al. Piru, derutat vizibil de factura neobișnuită a acestui lirism, îl repartiza pe autor «printre cultivatorii absurdului și ai fanteziei bizare»... Alți comentatori s-au străduit și au reușit să rostească, pe lângă lucruri cu adevărat pertinente, și o sumedenie de «caracterizări» violent comune: «poetul este ironic», «discursul încărcat de prozaisme», «utilizează frecvent calamburul», «este un cerebral», «un intelectualist», «un rafinat» etc. etc. Apelând la un paradox, vom considera că poezia lui Nicolae Prelipeanu se individualizează prin acel «ceva» care se adaugă la tot ceea ce am spus...”. □ Alte contribuții sunt datorate lui Eugen Uricaru (*Lumea paraconvențională*), Horia Bădescu (*Un mare timid*) și Mircea Vaida (*O formulă poetică*). ■ Comentând, în cadrul rubricii *Terasa*, romanul *Un caz de iubire la Hollywood* de Vasile Rebreanu, Aurel Gurghianu așază în introducere o insatisfacție „turistică”, compensată prin... lecturi: „Neoferindu-mi-se prile-

jul de-a călători prea des și prea departe, deschid cu un apetit sporit cărțile ce-mi dezvăluie necunoscutul. Voiajez cu autori, mă predau în mâinile lor, paginile semnate de ei sunt rutele mele de pasager fără bilet, fără pașaport” (*America, America!*). Romanul amintit are parte de aprecieri: „Vasile Rebreanu realizează un op complex. Reportajul, informația de ziar, afișul, povestirea, poemul sunt puse într-un circuit insolit, încât simți palpitul cald, sângele viu al personajelor zvâcnind din document. Scenele ce relatează senzaționalele tribulații ale eroilor – efect al hipertehnicizării – sunt contrapunctate de pasaje din care se degajă o stare de reverie proiectată în trecut, fără îndoială izbânzi literare ale autorului”. ■ Mircea Vaida semnează textul *Bazil Gruia septuagenar*, „traversând” creația lirică a poetului: „Conștient de primejdia pe care rostirea și scrisul le reprezintă, de aventura asedierii adevărului într-un poem, el se simte magnetic atras spre ele. Cuvintele în care a investit totul sunt vocabule ale istoriei, ale permanențelor telurice de Podiș Transilvan, ale iubirilor vitale, șoptite elegiac, ale unor strunite izbucniri romantice. Un optimism structural străbate «etapele» destinului său literar, neîmbătrânit de cei șaptezeci de ani, sau, vorba poetului: «Și încă riscând...»”. □ Articolul este însoțit de un grupaj de versuri ale lui Bazil Gruia. ■ Marian Popa publică proză (*Plecarea fiului risipitor*). ■ Dan Rebreanu scrie despre volumul *Meandre*, de F.I.N. Năstase, aflând în povestirile acestuia „o privire lucidă, scrutătoare asupra câtorva «realități uneori absurde»”, care „generează subiecte de un autentic dramatism”. ■ La *Cronica ideilor*, Andrei Marga supune atenției *Dicționarul de filosofie* apărut în 1978, la Editura Politică, fără a preciza însă, în cuprinsul însemnării, colectivul care a înfăptuit lucrarea lexicografică, ori măcar numele coordonatorilor: „Comparativ cu antecedentul său imediat în literatura noastră filosofică (*Micul dicționar filosofic*, 1973), el reprezintă un atât de substanțial pas înainte sub aspectul cantității de termeni tratați și al calității prezentării termenilor, încât acest antecedent (grevat din capul locului de evidente neajunsuri) nu reprezintă o referință satisfăcătoare”. ■ Semnalând spectacolul *Cetatea Unirii* de Teodor Tanco, prezentat în premieră absolută de Secția română a Teatrului de Nord din Satu Mare în regia lui Ion Deloreanu, Voicu Rusu notează: „Menținându-se în perimetrul adevărului istoric, cunoscut, fără îndoială, printr-un minuțios și atent studiu al numeroaselor documente referitoare la epocă, autorul propune un generos conflict dramatic original”. □ Tot despre fenomenul teatral scrie Lucian Bogdan în articolul „coupé” *Consemnări*. □ Mai întâi, este discutat volumul *Acte și antracte* de Traian Șelmaru, care se înfățișează ca „un critic precis în judecăți, cu o scriitură concisă și transparentă, marcată de o notă ușor memorialistică”. Cartea reunește cronici dramatice publicate de autor în *Informația Bucureștiului*: „Să mai remarcăm, de asemenea, în legătură cu genul de critică cultivat de Traian Șelmaru, că el reprezintă un caz fericit de adaptare a criticului la profilul gazetei la care colaborează. E normal, așadar, ca un ziar cotidian, de strictă informație, să pretindă un anumit

gen de cronică dramatică. Iar dacă publicistica lui Traian Șelmaru, retipărită în cărți, se citește cu interes, deși a devenit prin multe din datele ei pagină de istorie literară, înseamnă că structurii și temperamentului criticului limitele impuse de o «foaie» i-au convenit”. □ A doua parte a *Consemnărilor* se referă la mensualul „Teatrul”, care s-a „scuturat” de rutină: „Un reviriment a înregistrat în anul 1978, în special prin ultimele numere, și sigur odată cu numirea dramaturgului Theodor Mănescu în funcția de redactor-șef adjunct, revista *Teatrul*. Publicația lunară destinată teatrului românesc a devenit, pe de o parte, o revistă de actualitate teatrală, interesantă, deci, cu rubrici mai variate, atractive atât prin atitudine, cât și prin informațiile pe care le oferă cititorilor; și, pe de altă parte, a ieșit, se pare, dintr-o anume izolare, impusă, probabil, de un înțeles rău dat noțiunii de specialitate, e mai aderentă la viața literară, nu mai întreține prejudecata că piesa de teatru ar fi în exclusivitate spectacol, ci pledează, prin semnături competente, pentru afirmarea textului dramatic ca literatură”. ■ N. Prelipceanu își consacră rubrica *Fotografii de noapte* unui *Revelion fără Toma Caragiu*. □ Ion Vlad continuă *Exerciții pentru o poetică a romanului*, un eseu despre *La poalele vulcanului* de Malcolm Lowry.

12 ianuarie

• [„România liberă”, nr. 10641] *Vitrina cărții* găzduiește cronică de Ion Dodu Bălan la volumul de nuvele *Meandre*, de Fl. N. Năstase. Filiera morală iese în evidență în lectura comentatorului care conchide, la finalul ei: „*Meandre* este o carte pe care o citești cu sufletul răscolită, cartea unui prozator înzestrat, care, la al doilea volum, se afirmă ca un autentic scriitor umanist, fin și pertinent observator al sufletului omenesc, stăpân pe deplin pe arta povestirii”. □ În *Vitrină*, se alătură, sub semnătura lui Lucian Avramescu, lucrarea lui Ilie Purcaru, *Paralaxe la Miorița* (Eminescu, 1978), un „portret al satului în mișcare” în care viziunea lirică se îmbină cu cea a reporterului.

• [„Scânteia”, nr. 11319] Deși se sprijină sistematic pe comentariile și analizele predecesorilor, Galina Oprea și Al. Oprea reușesc, conform lui Pompiliu Marcea, să aducă un plus de originalitate și vitalitate teoretică în fiecare capitol din studiul *J.J. Rousseau și L.N. Tolstoi în căutarea vârstei de aur* (Univers, 1978): „Comentariul și argumentația sunt, la fiecare capitol, elocvente, întemeindu-se, cu insistență, pe exegezele anterioare, dar operând, de fiecare dată, distincții, exprimând opțiuni, propunând ipoteze, dând astfel un caracter de dezbateră, de vivacitate textului, realizându-se formulări pregnante”. □ Victor Bârlădeanu apreciază îndeosebi dinamismul volumului *Foste adevăruri viitoare* (Minerva, 1978), de D.I. Suchianu: „...prin multe alte mostre de raționalism nu uscat și didacticist, ci efervescent și dinamic, ca însăși personalitatea autorului – volumul *Foste adevăruri viitoare* se constituie într-un argument convingător în sprijinul fertilității inteligenței creatoare, reprezen-

tând o autentică sărbătoare a spiritului.” □ Hristu Cândroveanu remarcă o evoluție a poeziei lui Vasile Nicolescu din *Întâlnire în oglindă* (Eminescu, 1978) spre o formulă conceptuală și rațională: „...autorul se abstractizează mai mult ca oricând înainte, ilustrând – programatic – ideea că arta se face și nu este har și revelație. *Întâlnire în oglindă* este un «joc secund» al concretului, creat și regizat de artist, sub ochii noștri, biciuindu-se imaginația, asemenea unor secvențe cinematografice proiectate pe ecran panoramic”.

● [„**Contemporanul**”, nr. 2] Sunt publicate poeme de Ion Brad, Nicolae Prelipceanu, Nicolae Dragoș și Florin Mugur. ■ Luminița Vartolomei scrie o cronică muzicală a spectacolului de operă *Conu Leonida față cu reacțiunea*, de Matei Socor, al cărui libret preia integral textul lui I.L. Caragiale. ■ Laurențiu Ulici recenzează romanul *Mierea* (Albatros, 1978) de Eugen Uricaru, original prin analiza modului în care „obsedantul deceniu” se reflectă asupra structurilor sociale și morale ale anilor ‘70: „La egală distanță de «idilismul» mai vechi și de «polemismul» mai nou – cele două atitudini mai largi care grupează romanele dedicate investigării deceniului al șaselea – poziția lui Eugen Uricaru e mai realistă, în sensul obiectivității, și mai subtilă, în sensul înțelegerii lui «ieri» de la nivelul practicii sociale de «azi». În loc să polemizeze cu defectele anilor ‘50, descoperind adevăruri evidente și restabilite, prozatorul e interesat de observarea ecoului acestor defecte în viața și în conștiința morală a omului din anii ‘70”. □ Valentin Ciucă scrie o dublă cronică a eseurilor *Fidias*, de Marin Tarangul și *Maillol*, de Marin Mihalache (Meridiane, colecția „Pygmalion”, 1978). □ Dan Grigorescu prezintă volumul de povestiri *Fantastica și trista poveste a candidiei Erendira și a nesăbuitei sale bunici* (Univers, colecția Globus, 1978) de Gabriel García Márquez, tradus în limba română de Miruna și Darie Novăceanu.

● [„**Scânteia tineretului**”, nr. 9218] Lucian Avramescu „trimite” *Nave spre larg*, un reportaj despre Șantierul naval Brăila. ■ În grupajul *Pro și contra*, Grete Tartler publică textul *Tineri poeți în antologii*, evidențiind importanța unor asemenea apariții editoriale și anunțând că pregătește, la Editura Kriterion, o selecție în limba germană din creația unor tinere poete: „nu vor lipsi Ioana Diaconescu, Daniela Crăsnaru, Carolina Ilica, Mara Nicoară, Doina Uricariu sau Liliana Ursu”. □ Victor Atanasiu ridiculizează îndeletnicirile aforistice ale lui Tudor Vasiliu, exprimându-și, într-un P.S., o mirare: „Ciudat că Editura Albatros ne procură asemenea stranii apariții și încă într-un tiraj de 24 000 [de] exemplare”. ■ În continuare, Ion Băieșu răspunde *De la om la om*.

● [„**Cronica**”, nr. 2] Număr dedicat lui Mihai Eminescu. ■ Redacția semnează pe prima pagină articolul *O stea într-o constelație*. ■ Const. Ciopraga urmărește dialectica sacru-profan din creația eminesciană în studiul *Eminescu: Metamorfoza cuvintelor*: „Șocantă e, la o lectură nouă, la o lectură nouă, opoziția sacru-profan prezentă la tânărul Eminescu încă de prin 1869, în secvențe de mare modernitate vorbind de un paradis erotic opus „«lumii profa-

ne”». ■ În *Atitudini social-politice și semnificații lirice*, D. Irimia analizează implicarea poetului în problemele sociale și politice ale timpului său: „...poetul a dus fără încetare bătălia împotriva comediei politice a vremii, în care se programau și repartizau chiar și «culorile» de partid [...] A denunțat politicianismul și demagogia cu o consecvență absolută, cu o claritate a punctelor de vedere și cu o fermitate inegalată, fără niciun compromis...” ■ George Popa explorează în *Spații ale idealului*, trei toposuri din poemele *La fereastra dinspre mare*, *Atât de fragedă* și *Memento Mori*. ■ În *Eul integrator*, I. Constantinescu abordează diferitele etape ale eului eminescian, care evoluează, în viziunea sa, sub forma unei spirale: „Mișcarea eului eminescian descrie mai curând o spirală. Stadii noi sunt parcurse în virtutea unui impuls originar: o întoarcere propriu-zisă este imposibilă. Fiecare stadiu este, într-un anumit fel, o sinteză”. ■ În *Simultaneitatea eminesciană*, Theodor Codreanu îl situează pe poet mai aproape de gândirea lui Einstein decât de cea a lui Kant: „Eminescu aparține tipului uman de receptare în simultaneitate totală a lumii. El s-a simțit «stăpânul fără margini peste marginile lumii» și, uimitor, el se află mai aproape de viziunea einsteiniană decât de Kant”. ■ Paul Balahur analizează, în *Camera și labirintul*, toposurile încăperii întunecate și cel al labirintului ca metafore ale creației: „Un text mai puțin cunoscut din Eminescu (ms 2287, f. 15-15v.) conține o reprezentare a condiției creației care surprinde prin sugestiile unor analogii, astăzi curențe în repertoriul descrierilor creativității. Dintre imaginile incubației – în filmul creației, stadiul de latență, a maturării ideilor topologice: labirintul, camera întunecată, călătoria nocturnă”. ■ În *Reîntâlnire cu poezia*, Liviu Leonte identifică o serie de repere ale liricii lui Vasile Nicolescu, cum ar fi obsesia luminii: „De o cromatică abundentă de tip impresionist și o muzicalitate mozartiană, poezia lui Vasile Nicolescu celebrează lumina ca pe o victorie împotriva asaltului unor forțe obscure, care amenință rațiunea. Stilizarea acestei poezii e un rezultat al lucidității care o guvernează și îi asigură echilibrul, muzicalitatea temperată”. ■ *Arta lecturii* (C. R., 1978), relevă umanismul autorului său, Nicolae Balotă, conform Georgetei Loghin: „...Nicolae Balotă se relevă, încă o dată, umanistul de înaltă clasă, pentru care literatura este unul dintre instrumentele cele mai eficiente ale libertății spirituale a Omului”.

• [„Săptămâna culturală a capitalei”, nr. 423] Nicolae Chilie o omagiază pe Elena Ceaușescu cu ocazia aniversării zilei de naștere, menționând și faptul că acesteia i s-a conferit Ordinul „Steaua Republicii Socialiste România” clasa I. ■ Al. Rosetti atrage atenția asupra unui memoriu cu subiectul romanitatea limbii române apărut în „Vox Romanica”, revistă din Elveția, semnat de Alexandru Niculescu, profesor de lingvistică romanică la Universitatea din București. Teza profesorului, urmând metoda socio-lingvistică, arată persistența folosirii limbii latine de către populația din provinciile dunărene, în zonele unde a apărut ulterior limba română, fapt care este un element

important în demonstrarea romanității limbii române. □ În articolul *Context și cultură*, Marian Popa face propuneri pentru lărgirea contextului cultural astfel încât acesta să ocupe zone cât mai întinse din viața de zi cu zi: „Cred că o batistă sau un șervețel de hârtie imprimate cu versuri din Coșbuc sau Topîrceanu ar fi la fel de interesante pentru copii ca și acelea cu figurația lui Disney sau Hanna și Barbera. Nu știu de ce pe biletele de cinema sau de autobuz n-ar putea fi imprimate versuri de Nichita Stănescu sau aforisme de Blaga; de ce reproducerile de artă pot apărea eventual numai în serii de timbre pentru colecționari și nu se găsesc pe cutiile de chibrituri? Nu știu de ce n-ar exista măcar un restaurant pe ai cărui pereți să fie vizibile cele mai frumoase poeme și texte bahice și gastronomice ale scriitorilor români clasici și contemporani. Nu știu de ce un bar sau o cofetărie n-ar putea cere câtorva scriitori de azi texte care ar da un caracter de document istoric localului respectiv. Același lucru, evident, prin intermediul artiștilor plastici”. ■ Eugen Barbu continuă *Istoria polemică... Caragiale (CXXXVIII)* concentrându-se tot pe exegeza lui Valeriu Cristea asupra operei dramaturgului. „Meritele” pe care i le descoperă criticului se leagă de „plagiatale” lui „nenea Iancu”, deocamdată referitor la câteva schițe, care sunt, de fapt, împrumuturi subțiri ale unor idei și nici măcar atât, asemeni celor din *Incognito* despre care autorul vorbește într-un post scriptum. „«România literară» de ieri îmi face cinstea de a-mi aminti că sunt un plagiator. Nicolae Manolescu stabilește, într-o pagini întregă, că mi-am însușit din Paustovski niște plopi piramidali care miroseau a tămâie și niște fluturi care intrau pe geamul unui tramvai. Este adevărat, vai mie, numai că regula jocului – cum zice d-sa – nu e respectată. Se sugerează că am împrumutat fraze întregi, ceea ce nu este exact. Asta și explică de ce N. M. dă numărul paginilor din Paustovski și pe cele din *Incognito* le uită. Dacă m-ar fi întrebat pe mine, eu i-aș fi dat și mai multe exemple cu care putea să-și illustreze frumosul atac”. Resentimentele împotriva „României literare” îl vizează, mult mai dur chiar, și pe Geo Bogza: „În aceeași revistă, Geo Bogza deplânge pe scriitorii care nu mai știu să roșească. Să-i aduc eu aminte d-sale cine traducea din ziarele franțuzești reportajele de pe fronturile din Spania din timpul războiului civil și le semna fără rușine? Să-i amintesc eu cine a fost rechemat în țară tocmai pentru că ar fi trebuit să roșească în calitate de înaintaș în materie de împrumuturi literare?”. ■ La *Cronica literară*, Emil Manu scrie despre cartea lui Octavian Paler, *În apărarea lui Galilei*. Recenzentul vede în interpretarea lui Paler opțiunea pentru viață care se confundă cu adevărul: „Galilei crede că e mai mare curajul de a trăi și de a suferi, decât arderea pe rug, deși «istoria îi reține pe cei care au ars și îi ignoră pe cei care au înfruntat viața». Galilei împarte realitatea în două: o parte inchiziția, de cealaltă, soarele care încălzește lumea: «Vreau un adevăr care să mă ajute să mă bucur mai departe ascultând cum freamătă chiparoșii. E oare o vină atât de mare bucuria mea? Trebuia să fiu o victimă completă?». El iubește viața confundând-o cu

adevărul absolut: «Țin prea mult la viață ca s-o arunc liniștit în flăcări, cum aruncau florentinii tablouri sau parfumuri în rugurile ridicate de Savonarola».

▣ Rubrica *a b c* cu subtitlul *Distrugerea personalității*, semnată de Traian Filip, abordează o poziție împotriva eseului Ilenei Vrancea, *Între Aristarc și Bietul Ioanide*, în care aceasta decretează că G. Călinescu ar fi vinovat de „demisia profesională a criticii”. Autorul arată că, pe lângă Sorin Toma, la distrugerea lui Arghezi a contribuit din plin și un proletcultist ca Ion Vitner, care a demontat din câteva mișcări exegeze importante pentru opera poetului: cea a lui E. Lovinescu, D. Caracostea, Vladimir Streinu, Pompiliu Constantinescu. „Cam aceasta este imaginea ce ne-o oferă, cu surâsul pe buze și o mică crispă suspectă, Ileana Vrancea, închipuindu-și că martorii au dispărut și uitarea a învăluit cu totul epoca de care vinovat este numai și numai marele pontif, Călinescu.” ■ În continuarea analizei sale asupra miturilor în opera lui Eliade, Ion Lotreanu se referă la lucrarea *Comentarii la Legenda Meșterului Manole* (Ed. Publicom, București, 1943), în ceea ce privește „participația și repetiția” – adică valoarea pe care un act o are în lumea omului arhaic numai în măsura în care acesta repetă un act primordial –, și la volumul *Mitul Reintegrării* (Ed. Vremea, Bcuurești) pentru a identifica ideea unității cosmosului și a aparenței contrariilor. ■ Constantin Sorescu se oprește asupra eseului lui Emil Manu, *Arghezi – Contemporanul nostru*, subliniind ideile importante ca aceea a continuității operei de constructor a lui Arghezi în toate etapele liricii sale, în pofida clasificărilor „poet minor” – „poet major” operate de Nicolae Manolescu, dar remarcând și superficialitatea studiului care dă senzația „unei zburdălnicii a gândurilor și gândirilor”. ■ *Revista revistelor* reține rubrica din „Lucefărul” *L-am cunoscut pe Arghezi* și contribuția lui Alexandru Balaci cu evocarea *Acvila amintirii*. Tot aici este menționată intervenția lui Constantin Coroiu din „Convorbiri literare”, nr.12/1978 împotriva afirmațiilor hazardate și răuvoitoare ale Ilenei Vrancea din eseu *Între Aristarc și Bietul Ioanide*, care-l prezintă pe G. Călinescu ca pe un plagiator și demolator de valori. ■ Viorica Nania prezintă cea mai recentă ședință de lucru a Cenaclului de literatură științifico-fantastică „Jules Verne”.

13 ianuarie

- [„Lucefărul”, nr. 2] Conține articole dedicate lui Mihai Eminescu. Gheorghe Pituț, (*Mărețul monument al culturii române*) consideră că: „Opera politică a poetului poate fi editată integral, făcându-se cele mai critice considerații într-o prefață sau o postfață precum și în notele de subsol ale ediției plănuite”. ■ Trecând prin celelalte trei ediții care au ilustrat, cu modificări de formulă sau de conținut, exegeza călinesciană, D. Vatamaniuc face comentarii pe marginea apariției celei de-a patra ediții a „Operei lui Mihai Eminescu”. În ediția a doua (1969-1970), se adaugă indicele, împlinindu-se astfel „un deziderat al lui Călinescu, care dorea să facă din exegeza sa și un instrument de lucru

în cercetările eminesciene”. D. Vatamaniuc apreciază faptul că în ediția de față, îngrijită de Andrei Rusu în seria „Patrimonium”, apare și secțiunea *Repere istorico-literare* de G. Gheorghiuță, care conține texte importante ale exegeților eminescieni. □ Dan Cristea prezintă *G. Călinescu – Mihai Eminescu (studii și articole)*, apărută la Editura Junimea. Intitulat „*Eminescologi*” și „*călinescologi*”, articolul vizează acea parte a criticii care îl interpretează pe Eminescu în oglinzi improprii, fie ele științifice (de exemplu din punct de vedere psihanalitic) sau politice, ambele practici amendate de G. Călinescu încă din 1946 (*Eminescu la ordinea zilei*): „«Eminescu a slujit sub regimul trecut ca exponent al unei politici arbitrare, astăzi unii îl trec sub tăcere, sub cuvânt că ideile lui sunt șovine și reacționare. Eu cred că e momentul acum să privim lucrurile foarte obiectiv. Ar fi neserios ca după ce Eminescu a fost tras de mâneca dreaptă, să-l tragem acum violent de mâneca stângă, în interes partizan»”. □ Dan Verona scrie articolul – omagiu *Pururi tânăr...*, despre supremația lui Eminescu și a operei sale. □ Sub titlul *Deromantizarea romantismului*, I. Constantinescu indică drept certă modernitatea poetului în folosirea unei cromatice antimimetice, nespecifică epocii romantice. □ Tot de aspectul coloristicii (*Cromatica Daciei în „Memento mori”*) se ocupă și Dan C. Mihăilescu. Autorul consideră că imaginea Daciei este o sinteză cromatică a tuturor teritoriilor poetice eminesciene – „Egiptului, Israelului, Greciei și Romei” – adică o „sinteză a spiritualității răsăritene cu cea apuseană”. □ Omar Lara realizează traduceri ale versurilor eminesciene în spaniolă (*De vorbiți mă fac că n-aud, Peste vârfuri, Și dacă..., De câte ori, iubito...*). ■ În retrospectiva anului literar precedent, *Cartea în 1978*, Valentin F. Mihăescu ia în discuție romanul *Suferința urmașilor* de Ion Lăncrănjan, (o piesă a unei trilogii de familie), *Te deum la Grivița* de Paul Anghel (roman care are ca scenă războiul de independență) și volumul de proză scurtă *Antonia* de Eugen Uricaru, întâmpinat cu optimism în pofida rezervelor criticii. □ La *Cartea cu prieteni*, Fănuș Neagu îi face un portret în stil acid-umoristic, dar și afectuos, lui Ion Lăncrănjan: „Arțăgos și pornit mereu să muște, să rupă, să despice cu ciocanul, tesla, barda, cleștele. Din pricina asta, când râde, lasă impresia că mai mult vrea să-și spargă dinții. Felul ăsta de a râde face gaură în beregata dușmanilor. Mie-mi place”. ■ Pentru rubrica *L-am cunoscut pe Tudor Arghezi* redacția solicită contribuții anunțând că, în a doua jumătate a anului, urmează să găzduiască același gen de scrieri avându-l ca subiect pe Mihail Sadoveanu. □ În acest număr Arghezi este evocat de Șerban Cioculescu – *Vorbea întocmai cum scria*: „Mi-l închipuiam cu totul altfel, după cum nu mă așteptam să regăsesc în conversația sa, ca în prozele lui, aceeași uluitoare trambă de metafore, ce e drept, într-o emisiune verbală voit lentă ca desfășurarea, cu încetinitorul, a unei benzi de magnetofon. Arghezi vorbea întocmai cum scria sau, cum ar fi spus Tudor Vianu, într-un stil scriptic, de artist și de poet, cu scăpărătoare viziune personală a oamenilor și a lucrurilor, învălmășind

imperturbabil coprolalia cu expresia sublimului [...]”. ■ La rubrica *Atitudini*, Pompiliu Marcea publică un pamflet sub formă de dialog între două personaje A și B, prezumtiv din lumea literară. Textul poartă titlul *Ismail și Turnavitu – dialog neurmuzian*. Țintele sunt Monica Lovinescu și Virgil Ierunca și emisiunea lor de la Europa liberă. Iritați de criticile pe care cei doi le adresează literaților din țară, A și B lansează remarci tendențioase mergând până la aspectul fizic sau chiar starea de sănătate a oponentilor: „[...] B – Atunci când numitul cuplu atacă pe Arghezi, Sadoveanu, Camil Petrescu, Tudor Vianu, Philipide, Șerban Cioculescu, Zaharia Stancu, Al.Piru etc. etc. exaltând cu duiumul mediocrități sau nulități, ce-mi rămâne să zic? A – *Bine, dar mai laudă și valori reale, pot să dau nume*. B – Firește, adevărata minciună conține o doză de adevăr, toți calomniatorii, de la cei mai rudimentari până la cei mai rafinați, stăpânesc această viclenie. [...] A – *Dar, dă-mi voie, mă săcâie chestia cu Lovinescu. Fiică și ginere, să nu scrie și ei câteva cărți despre el? Ah! Progenituri ingrâte!* B – Moștenirea e profitabilă însă altfel: Lovinescu a devenit calul de bătaie al cuplului. Literatura română e judecată parțial de lovinescianism sau antilovinescianism. Iată un subiect care, deși fals, se dovedește gras. Un business care întreține iluzia «bătăliei» pentru cultura română”. ■ Criticul Mihai Ungheanu prezintă volumul de călătorie al lui Paul Anghel, *O clipă în China*, iar Nicolae Ciobanu recenzează eseu poetic *Cumpăna dorului* – debutul lui Corneliu Mircea. □ *Revista revistelor* consemnează câteva articole de interes în publicistica anului 1978. În „Amfiteatru” se evidențiază contribuția lui Ion Cristoiu cu articole despre istoria literară postbelică. Din numărul 11 pe 1978 al revistei „Transilvania” se reține un articol al lui Nae Ionescu despre G. Călinescu, – *În căutarea adevărului critic*, de care revista se delimitează. În *Revista de istorie și teorie literară* este remarcat articolul semnat de Stancu Ilin – *Vocația de istoric literar a lui G.Călinescu (Propedeutica ideologicului)* în care semnatarul amintește nedreptățile suferite de marele critic și-i subliniază activitatea meritorie în ceea ce privește combaterea tendințelor criticii de tip sociologic. □ La rubrica *Debut*, Gheorghe Pituț îl prezintă pe Ștefan Mitroi ca pe un fel de discipol al lui Mircea Dinescu. □ George Geacăr debutează introdus de Artur Silvestri. □ Gelu Păteanu traduce texte de Méliusz József. ■ Ermil Rădulescu anunță că la Teatrul Național din Cluj-Napoca a fost pusă în scenă piesa lui Marin Sorescu *A treia țepă*. □ Iulian Neacșu, semnatarul cronicii TV, face propunerea unei serii de reportaje făcute de poeți și prozatori reîntorși în orașele natale. □ Este bine primită emisiunea-dezbatere cu tema romanul românesc în anul 1978, realizată de Viorel Grecu, la care au participat, printre alții, Eugen Barbu, Francisc Păcurariu, Romul Munteanu. ■ În *Fragmente critice*, Eugen Simion face o analiză a volumului postum *Corabia lui Sebastian*, semnat de A.E. Baconsky, versuri scrise ca urmare a șederii sale temporare în Berlin: „Nouă este în *Corabia lui Sebastian* oboseala de cultură, mai insistent este

sentimentul de neîncredere în cuvinte. [...] A.E. Baconsky mărturisește că într-o lume a obiectelor artificiale nu mai cunoaște înțelesul lucrurilor. Poezia nu mai cântă omul și armele lui, ci omul și produsele sale”. ■ La rubrica *Dialog cu cititorul*, redacția este felicitată în special pentru critica literară și pentru poezie, mai ales pentru debuturi. I se cere, de asemenea, o relație mai apropiată cu filozofia, de exemplu, o colaborare cu Noica. ■ Georgeta Ciocâltea obține de la Saul Bellow un interviu în exclusivitate pentru „Luceafărul”. În interviu scriitorul își declară prietenia și aprecierea pentru Mircea Eliade. ■ Ion Caraion traduce versuri de poeți francezi – Jean-Claude Renard, Henri Michaux, Eugène Guillevic, Jean Rousselot. □ La *Repere*, Romul Munteanu face o scurtă prezentare a scriitoarei Mili Gregu.

14 ianuarie

• [„Scânteia”, nr. 11321] Cuprinde versuri de Al. Andrițoiu dedicate lui Mihai Eminescu. □ În reportajul *Nimic mai profund omenesc...*, Traian Coșovei elogiază livezile și podgoriile plantate în județul Tulcea: „Simt că aş putea să scriu cel mai curat poem înălțat României socialiste, moderne, de aici, din mijlocul noianului de dealuri aride, din nordul Dobrogei. Cele mai fantastice și luminoase vise ale adolescenței mele pe aceste dealuri se împlinesc. [...] Mereu și mereu oameni bătrâni și tineri îngenunchind și plantând și sărutând pământul patriei, crezând în veșnicia și rodnicia, în frumusețea lui, crezând în vrednicia și în statornicia și în dragostea generațiilor viitoare”. ■ Radu Beligan se pronunță asupra lucrării *O antologie a dramaturgiei românești (1947-1977)* (Eminescu, 1978) de Valeriu Râpeanu: „...prin această carte dispunem de o geografie a dramaturgiei românești din ultimele trei decenii, cu văile și piscurile ei. Și dacă este un merit incontestabil al antologiei, acela de a situa autorii și operele în ambianța vremii, de a urmări destinul scrierilor în jocul de influențe literare și neliterare pe care le provoacă sau reflectă, tot atât de remarcabil e faptul că antologia subliniază punctele de joncțiune și liniile de continuitate ale scrierilor, conducându-ne la cunoașterea și recunoașterea unor fenomene simptomatice”. ■ În *Romanul unei înalte conștiințe etice și artistice*, Nicolae Balotă analizează volumul *Destin și simbol* (Kriterion, 1978), de Méliusz József, ce aparține, în viziunea sa, deopotrivă genului romanesc și eseisticii: „Cartea peregrinărilor transilvane a lui Méliusz József este, în același timp, un roman «adevărat», plin de eroi, de locuri și peripeții ale omului, și un eseu pregnant, un fel de încercare de a configura geografia spirituală a Transilvaniei prin câteva secțiuni ale ei”.

15 ianuarie

• [„România liberă”, nr. 10643] Dan Zamfirescu scrie un articol în care, formulând existența unei crize a culturii și interogând retoric despre rolul acesteia în societatea contemporană socialistă, încearcă să aproximeze un

răspuns în legătură cu destinul ei major. Răspunsul este umanismul, născut ca răspuns la cele două războaie mondiale, un curent care își propune „să cultive în fiecare acea ființă umană deplină și nobilă care trăiește în orice om, dar nu în toți poate să atingă plenitudinea”. Dan Zamfirescu nuanțează relația dintre umanism și cultură, definind-o într-un spirit combativ: „Cultura veacului nostru își asumă apărarea acestui om, în fața tuturor mijloacelor de distrugere a omului. Epopeea luptei antifasciste prin cultură, partea scriitorilor, artiștilor, cineaștilor, la bătălia pentru om care a început prin al treilea deceniu al secolului nostru, va trebui să fie scrisă cândva. Privind în urmă la cultura veacului al douăzecilea, la propria noastră cultură chemată să se dezvolte tocmai sub semnul acestui nou umanism, socialist, nu putem să nu nutrim un legitim sentiment de încredere în destinul major al culturii, în forța reprezentanților ei de a sluji cea mai măreață cauză a veacului – apărarea și restaurarea omului, mereu amenințat, mereu asaltat, mereu pus în situația de-a abdica de la el însuși pentru scopuri ce sunt, până la urmă, împotriva lui”.

• [„**Scânteia tineretului**”, nr. 9220] În grupajul *Vă recomandăm*, Petru Poantă așază volumul *Eminescu. Modele cosmologice și viziune poetică* de Ioana Em. Petrescu, semnalând și câteva scăderi: „Pe alocuri, însă, cartea pare rezultatul unor seminarizări, bibliografia însăși, ușor epatantă, punând cu nonșalanță alături filosofi celebri și studenți echinoxști. Mai mult decât sensibilitate, autoarea are imaginația ideilor și inteligență asociativă. Nu are spontaneitate, această imaginație elaborată fiind riguros controlată de niște modele autoritare, dar scenariile inventate sunt în majoritatea cazurilor credibile”. Verdictul criticului clujean este unul privilegiat: „Dacă gândim în final că Eminescu rămâne proba de foc pentru orice critic român, vom recunoaște că Ioana Em. Petrescu se numără printre pușinii care au trecut-o”. ■ Scriind despre premiera absolută de la Studioul I.A.T.C. a spectacolului *A treia țeapă* de Marin Sorescu, Bogdan Ulmu elogiază piesa: „În stilul său prea bine cunoscut, tragi-comic, grav-ironic, profund-jucăuș, Marin Sorescu radiografiază mai mult decât o epocă, mai mult decât o domnie: el sintetizează aici caracteristicile etnice, istorice, politice ale unui popor, descoperind firul roșu al luptei noastre pentru independență, definire ca nație. Fără să apeleze la recuzita eroică de paradă, autorul cugetă asupra istoriei cu har, cu inteligență, cu noimă”.

• [„**Tribuna României**, nr. 149] În pagina *Actualitatea* găsim textul desemnat, despre *Omagierea acad. dr. inginer Elena Ceaușescu*: „Cu prilejul aniversării zilei de naștere, acad. dr. ing. Elena Ceaușescu a fost omagiată în cadrul unei solemnități, care a avut loc sâmbătă, 6 ianuarie, la sediul Comitetului Central al P. C. R., pentru îndelungata și rodnică activitate politică, pentru contribuția remarcabilă la dezvoltarea și afirmarea științei românești. La solemnitate au participat președintele României, Nicolae Ceaușescu, membri ai Comitetului Central și ai guvernului. Prin decret prezidențial, doamnei Elena Ceaușescu i s-a conferit Ordinul «Steaua Republicii Socialiste România»,

clasa I". □ În pagina dedicată politicii externe citim despre *Decernarea premiului „Simba” pentru pace președintelui Nicolae Ceaușescu*, pentru anul 1978, iar premiul este acordat de conducerea publicației italiene „Il Corriere Africano” și „de un grup de prestigioși oameni politici și oameni de cultură din Italia”, pentru contribuția la „dezvoltarea Africii pe plan politic, economic și cultural și are merite deosebite în lupta pentru pace, pentru dezarmare, pentru eliberare națională”. ■ Pan Solcan semnează editorialul *Privim viitorul cu optimism* în care redă cititorilor mesajul rostit de Nicolae Ceaușescu la radio și televiziune, cu prilejul anului nou. ■ Gheorghe Istrate semnează tableta *Vârstele Unirii*: „Unirea a fost nu numai un act istoric, o faptă, ci și o împlinire de destin. Vocația umanistă a neamului nostru s-a exprimat cu putere în mai multe rânduri și mulți voievozi au visat la o singură cunună de lauri, pe fruntea poporului lor. Unirea a fost, cu adevărat, o împlinire de destin, fiindcă toată urzeala ființei noastre s-a așezat pe miezul de foc al acestei idei trăite”. ■ Virgil Câdea, secretarul „Asociației România”, prezintă cititorilor programul asociației sub titlul *Un bogat program de activitate*. ■ Din *Activități culturale românești în Marea Britanie*, sub semnătura parohului bisericii române din Anglia, preot Constantin Alecse, reținem că la Biserica Română din Londra s-a sărbătorit *A 60-a aniversare a Unirii Transilvaniei cu patria mamă*. □ Dintr-o notă nesemnată aflăm cum s-a desfășurat *Serbarea Unirii la München*, tot în Parohia ortodoxă română. ■ Dan Berindei publică un text despre *120 de ani de la Unirea Principatelor*. ■ *Scurte știri*. □ *Bellow în România*: „Ne-a vizitat țara, la invitația Uniunii Scriitorilor, romancierul american Saul Bellow, laureat al Premiului Nobel pe anul 1976. Reputatul scriitor s-a întâlnit, la sediul Uniunii Scriitorilor, cu prozatori, poeți, critici și editori din țara noastră. Întâlnirea a fost prezidată de George Macovescu, președintele Uniunii Scriitorilor. Răspunzând întrebărilor adresate, Saul Bellow s-a referit la unele aspecte ale dezvoltării literaturii americane contemporane, la coordonatele tematice și artistice ale operei sale”. □ *Simpozion*: „Muzeul de artă al României a organizat, în cadrul ciclului «Cronicari și colecționari de artă ai veacului nostru», un simpozion dedicat lui George Călinescu. Au vorbit prof. dr. doc. Alexandru Piru, criticul și istoricul literar George Muntean și dr. Cornelia Ștefănescu, istoric literar, care au evocat personalitatea lui George Călinescu, multitudinea preocupărilor sale în domeniul literaturii și artei, ale culturii în general”. ■ Revista marchează faptul că *Editura Academiei Române la 30 de ani*: „În decembrie anul trecut, Editura Academiei Române, instituție ce ocupă un loc de prim rang în sistemul editorial din țara noastră, a sărbătorit trei decenii de existență. Printr-o fericită coincidență, tot anul trecut s-au împlinit 110 ani de la apariția *Analelor Societății Academice Române*, prima publicație academică oficială românească. Ea a marcat un început generos, onorat pe parcursul anilor prin tipărirea, înainte de constituirea Editurii ca instituție specializată, a numeroase lucrări. În decursul celor trei decenii de existență a Editurii

Academiei Române, au fost tipărite peste 3 000 de titluri de carte, cu un tiraj total de 9 270 000 de exemplare. La acestea se adaugă apariția a 65 de reviste, dintre care 38 în limbi străine, cu o periodicitate variind între 1 și 12 numere anual și un tiraj de peste 8 000 000 de exemplare. La expoziții și saloane naționale și la diferite manifestări internaționale de profil, cărțile apărute în Editura Academiei Române au fost apreciate pentru cuprinsul, prezentarea tehnică și realizarea lor poligrafică”. ■ În *Antologie literară* citim *Nea și puzderii* de Tudor Arghezi, *Cu aripioara la chipiu* de Constanța Buzea și două poezii de Bogdan Negru: *Adâncimi și Trecător*. ■ Andrei Corbea recenzează volumul *Prezențe românești – realități europene* de Adrian Marino, Editura Albatros, 1978, volum care „reprezintă încă un fragment din întinsul și cuprinzătorul «jurnal intelectual» al omului de știință, al teoreticianului ce refuză izolarea, ce caută calea de a comunica, de a se explica și de a-și explica opțiunile spirituale. [...] Însușiri temperamentale, precum perseverența și tenacitatea, se completează în «jurnalul intelectual» oferit cititorului obișnuit cu sinceritatea neregizată, funcționând fără menajamente, convingătoare uneori prin argumentarea «la rece», alteori prin forța emoțională”. ■ Sub titlul *Jurnalul aparițiilor editoriale* Dumitru Radu Popa analizează pe scurt trei volume: □ *Lucrurile de dimineață* de Ion Caraion (Ion Creangă, 1978): „Poetul năzuiește – așa cum o spune prima poezie a cărții, *Obiecte povestite* – o însinuare delicată, subtilă, în universul fragil și atât de complicat al copilului. Între joc – sugerat pregnant de rime scilipitoare și ruperi de ritm – și reflexivitate, Caraion găsește tonul adecvat de adresare, abordând, printr-o captivantă plastică a imaginii, și noțiuni neîntâlnite în cărțile pentru copii”. □ *Prima verba II* de Laurențiu Ulici (Ed. Albatros): „Cel ce se încumetă să se îndeletnicească cu critica debuturilor are o situație oarecum specială, întrucât nu e recomandabil să vexeze orgoliul extrem de sensibil al tinerilor creatori, dar, în același timp, nu are nici dreptul să-și dezinformeze publicul cititor, pentru care opinia lui trebuie să aibă, cel puțin teoretic, rolul unui îndreptar; îi este interzisă, așadar, și lauda peste măsură – căci *opera* abia începe – și critica prea aspră. Totuși, Ulici este dintre cei care știu să transforme handicapul în avantaj: în acest teritoriu minat, pe care el îl epuizează cu răbdare, criticul s-a făcut, încetul cu încetul, aproape indispensabil, așa încât nu există, de câțeva vreme încoace, debutant – în poezie, proză, teatru, reportaj, istorie, teorie și critică literară – care să nu fi trecut și prin «diagnosticul Ulici». Iar debutanții au găsit în el un critic *comprehensiv*, lucid, sensibil și raționalist, cu o didactică subtil disimulată”. □ *Zodia leului* de Dan Laurențiu (C. R., 1978): „Noua carte a lui Dan Laurențiu este o izbândă a lirismului ceremonial, în care totul se desfășoară parcă după ritualuri severe, în ramele unei poetici a rostirii pentru care *maniera* – ca instanță ordonatoare – înseamnă, practic, modul de existență, iar *ironia* un cor relativ fidel”. □ Nicolae Dobrițoiu publică reportajul *Bistrița la confluența cu viitorul*.

16 ianuarie

• [„Scânteia tineretului”, nr. 9221] În grupajul *Situații. Cazuri. Atitudini*, Alex. Ștefănescu scrie *Cu privirea în pământ*, în care prezintă o infracțiune „culeasă” de la miliția din Târgoviște, avându-l ca protagonist pe un tânăr constructor anchetat pentru furt. Colegii de muncă ai hoțului cer ca acesta „să le fie încredințat pentru reeducare”. ■ Sub genericul *Trecut, prezent și viitor. Argumentele Unirii*, Romulus Lal publică reportajul intitulat, ca o definiție „integramistică”, *Orașul cu nume de arbore în care istoria adună inele de aur*. Este vorba despre localitatea Brad.

17 ianuarie

• [„Scânteia”, nr. 11323] La rubrica *Picătura de cerneală*, Ioan Grigorescu publică articolul *Casa cărții*, despre recentul spațiu cultural denumit astfel deschis în Iași. ■ Dodu Bălan prezintă volumele *Flagelul terorismului internațional* (Ed. Militară, 1978), de Ion Bodunescu și *Dialog despre Lege* (Scrisul românesc), de Sanda Ghimpu.

• [„Scânteia tineretului”, nr. 9222] Sub genericul *Trecut, prezent și viitor. Argumentele Unirii*, Constantin Stan publică reportajul *Craiova, arc peste timp*.

• [„Viața studentească”, nr. 2] La *Ecuatii*, Solomon Marcus este prezent cu textul *Între vorbire și tăcere*. ■ O *Erată* repară drepturile unui autor publicat de revista soră a *Vieții studentești*: „Dintr-o regretabilă eroare, în *Amfiteatru*, numărul 11, din noiembrie 1978, cele patru poezii din pagina a 6-a aparținând lui Valeriu Bârgău au fost atribuite Cristinei Petre. Cerând sincere scuze autorului, facem acum cuvenita rectificare”. ■ La împlinirea a 120 de ani de la Unirea Principatelor, Grigore Arbore contribuie cu textul *Un punct focal al istoriei moderne și contemporane a României*. ■ Patrel Berceanu discută, în *Revelația unui destin*, spectacolul *A treia țepă*, pus în scenă, la „Cassandra”, de studenții anului III de la clasa de actorie a lui Beate Fredanov, în regia lui Ion Caramitru. Cronicarul contrazice un verdict mai vechi despre drama lui Marin Sorescu, care a fost publicată – fragmentar – cu opt ani în urmă: „Piesa aceasta nu e «bizară» și «întristătoare», așa cum scria revista *Teatrul* (august 1971). Ea aparține unui autor care nu știe să citească istoria în poncife; refuzând să transcrie istoricul prin documentar sau apocrif, caută să-l recreeze în spiritul vremii sale”. ■ În *Contexte*, Eugenia Vodă apreciază că filmul *Totul despre fotbal*, realizat de Andrei Blaiier după un scenariu de Mircea Radu Iacoban, poate semnifica – pentru comedia cinematografică românească – „sfârșitul unei convalescențe, posibilitatea unei revigorări”. ■ Ultima pagină – *Varia* – găzduiește o rubrică ludică, *Era cât p-aci să-l cunosc pe Tudor Argezi*, care parodiază serialul de evocări *L-am cunoscut pe Tudor Argezi* inaugurat de revista „Lucafărul”.

18 ianuarie

• [„Scânteia”, nr. 11324] Mircea Zaciu remarcă apetența lui Adrian Anghelescu pentru analiză, precum și complementaritatea dintre critică și existență în studiul său *Creație și viață*: „Bun analist, capabil să surprindă reflexele variate ale unei opere, polisemia ei, Adrian Anghelescu înțelege prin actul critic nu doar pur și simplu transmiterea unui cod. Creația nu e doar un «sistem»: ea e și «viață». Nu-i poți descoperi intimitatea fără o fraternă bătaie de inimă”.

• [„Scânteia tineretului”, nr. 9223] Al. Hanță are în vedere *Poezia și idealul unității naționale*. ■ La *Cronica literară*, Ioan Adam comentează *To-bele fragede*, cel de-al doilea volum de versuri al lui Ion Mircea, „un elegiac subtil, care își comunică, cu infinită discreție, tumultul interior”. □ Tot aici, criticul discută *Ordinea clipei*, al doilea volum de versuri al Lilianei Ursu, descoperind „memorialul unui inadaptabil la spațiul citadin, rătăcitor fundambulesc prin metropola tentaculară”.

• [„Flacăra”, nr. 3] Cornel Moraru recenzează *Raiul răspopiților*, carte semnată de Ion Brad, notând că „momentele” cuprinse în roman „încarnează însăși dispoziția profund lirică, antinaturalistă, a autorului”, sesizând, totodată umorul și reflexia, „disimulate grațios aforistic”. □ Deoarece consideră că acesta „n-a fost discutată îndeajuns și nici apreciată cum merită”, Eugen Simion analizează în articolul *Figurine critice* cartea lui Mircea Iorgulescu, *Scriitori tineri contemporani* (Eminescu, 1978), însumând aproximativ 150 de „personaje” din sfera literară, mai ales. Invitând la relectură și neaccentuând „absențele”, E. Simion conchide că volumul „propune câteva puncte de reper într-o materie literară în plină ebuliție”. □ Șerban Cioculescu semnează un al doilea articol despre *Vladimir Streinu*, pe care, își amintește, ținând cont de activitatea desfășurată la “Kalende” [seria a doua], în continuarea periodicului “Preocupări literare”, că îl numea „cloșca cu puii de aur” a liricii române. „Cruzimile excesive” ale lui Streinu, la care face referire Cioculescu, vizează și articolul *Tremuricii*, în care acesta „a făcut aluzie la Lucian Boz [autorul unui eseu abscons despre Eminescu], la Pompiliu Constantinescu [pentru cartea sa despre Arghezi, concepută în schemele gândirii lui Blaga] și la G. Călinescu (cu fluctuațiile lui din tinerețe]. Dar nici Alecsandri n-a scăpat, cu *Rodica* sa, făcută ferfeniță. [...] În tinerețe, se legase de inegalitățile din *Pe lângă plopii fără soț*, ale unui «mandolinist genial», ca să găsească mai târziu teoria lipsurilor constitutive calităților contrarii”.

• [„Orizont” nr. 3] Livius Ciocârlie își continuă cercetarea corespondenței lui Proust, stabilind că firul ce-l leagă pe romancier de d-na Straus este boala (articolul *Aspirații și veleități*). ■ Este inaugurată o rubrică în care să fie prezentați, printr-o micro-biografie, poeți importanți, recent publicați; aici apare Ioanid Romanescu cu volumul *Trandafirul sălbatic* (C.R., 1978). ■ Ion Maxim semnalează în cronica sa apariția unui potpuri de *Unsprezece poeți tineri* (Junimea, 1978), pe care-i analizează rând pe rând, emițând judecăți critice.

■ Lucian Alexiu ne invită să parcurgem volumul *Corabia lui Sebastian* (C.R., 1978) al lui A.E. Baconsky, notând: „poemele lui A.E. Baconsky fixează în *Corabia lui Sebastian* [...] un stil: o experiență a scrisului în multe privințe asemănătoare celor care altădată recomandau fastuoasele ficțiuni din *Echinoul nebunilor*”. □ Aurel Turcuș și Rodica Giurgiu aduc în actualitate corespondența lui Lucian Blaga cu Filaret Barbu, care a început în „perioada lugojeană” a poetului (1924-1926). ■ Alexandru Ruja marchează, la rubrica „prezențe literare”, profilul literar al lui Adrian Popescu, despre care comentează: „La el perfecțiunea muzicală se asociază substanței poetice, refăcută din rememorări ale unor perioade revoluate sau stârnite de motive livrești.” ■ Ion Arieșanu îl face cunoscut, la rubrica „vă prezentăm un tânăr scriitor”, pe poetul Ion Davideanu. ■ G. I. Tohăneanu demonstrează că există „elemente lexicale care «migreză» pe trasee meandrice, ocolite, adesea greu de urmărit, dintr-o limbă în alta” (articolul *Drumeția cuvintelor*)

● [„România literară”, nr. 3] Editorialul acestui număr privește *Spre roade viitoare*, la începutul unui an care, conform sintagmei unui poet, „pentru scriitorii români anul începe de la 15 ianuarie, ziua de naștere a lui Eminescu”. ■ Anunțul despre o *Consfătuire de lucru cu redactorii-șefi* ai publicațiilor culturale apare la rubrica *Viața literară*. ■ Pornind de la câteva observații făcute de Wayne C. Booth în *Retorica romanului*, Sorin Titel chestionează limitele din *Domeniul literaturii*: „Această forță de care dispune literatura, de a câștiga de partea *omenescului*, dând dovadă de o profundă înțelegere, ființa umană, atât de supusă încercărilor de tot felul, tragicelor căderi și greșelii, nu riscă, oare, să-și arate cealaltă față a medaliei? În patetica sa încercare de recuperare, nu-i tentat uneori scriitorul să meargă prea departe? Până unde poate el merge și anume unde trebuie să se oprească?... Marin Preda atrăgea atenția (de la tribuna Conferinței Scriitorilor, cu ani în urmă) asupra unui astfel de pericol. În veacul nostru, în care multe crime oribile au fost justificate cu ajutorul cuvintelor frumoase – spunea autorul *Moromeților* – scriitorul trebuie să fie foarte atent și circumspect cu vorbele. Nu cumva să se lase purtat de ele, de ademenitoare lor coerență, și, de dragul lor, să trădeze tocmai ceea ce reprezintă pentru el țelul ultim al creației sale: ființa umană”. ■ Mihai Giugariu consideră important, în eseu *O temă literară*, să se „acorde mai mult credit în judecarea direcțiilor unei literaturi temelor obsesiei ale unei generații” și identifică în mitul puterii „una dintre «obsesiile» romanului românesc contemporan”. ■ *Arta de tălmăcitor a lui Ion Caraion* este apreciată la superlativ de Alexandru Niculescu, în articolul dedicat celor trei volume din *Antologia poeziei franceze de la Rimbaud până azi*: „Nu se poate spune însă că poetul Ion Caraion este un traducător prea supus modelului textual. Descins dintr-o generație de glorioși contestatari ai *establishment*-ului poetic («la fundul purității, fără gramatică/disprețuim cumiștenia reumatică»), autorul recentelor *Lacrimi perpendiculare* se îngrijește mai întâi de «frumusețea integrală» a unui poem și apoi de «me-

canica limbii». [...] Ion Caraion nu vrea să fie un tehnician care așează cuvinte românești în tiparele stricte ale unei poezii străine: el *reface* poezia în ton empatetic cu originalul, transformând-o «din sensibilitatea unei limbi în fiorurile și misterul alteia» [...] Arta de a traduce a lui Ion Caraion trebuie privită, așadar, prin puternica sa originalitate lirică. Nu în concordanță riguroasă și în conformitate cu originalul trebuie căutată valoarea poetică de traducător a lui Ion Caraion, ci în violenta-i libertate de expresie, în puterea de a recrea, *alături* de original, poezie în limba română”. ■ Șerban Cioculescu încheie seria de articole situate *Între poezie și critică (IV)* printr-un comentariu al poeziei *Unor critici* de Vasile Alecsandri, poezie pe care o compară cu eminesciana *Criticilor mei*, din perspectivă literară și contextuală. Astfel, notează despre relația dintre cei doi scriitori: „Cu toată îndreptățita lui mândrie, el [Alecsandri] a plecat steagul înaintea lui Eminescu, dorindu-i cu sinceritate însănătoșirea și greșind asupra unui singur punct: acela de a crede în creația viitoare a succesurului său, de fapt iremediabil pierdut, dar a cărui operă tinerească, atât de matură, era suficientă să-l ridice «cât de sus». Cu această unică miopie axiologică, Vasile Alecsandri s-a arătat prin *Unor critici* vrednic de admirație și de respect, opunând detractorilor săi de toată teapa sublimul său pamflet, o adevărată capodoperă a genului, încununându-i, la vârsta de șaptezeci de ani, întreaga creație”. ■ Fără a elogia poezia lui Bazil Gruia, Dumitru Micu semnează, totuși, câteva rânduri despre creația lui poetică, explicând, totodată, și sursa ignorării acestui scriitor: „Bazil Gruia e un scriitor despre care ar fi, poate, cazul să se vorbească mai mult. Dacă nu se vorbește atâta cât, probabil, s-ar cuveni, e și din cauza felului de a se manifesta al domniei sale. Insistența obstinată cu care cere criticilor în permanență să-i recenzeze cărțile și să le aprecieze (bineînțele) elogios îi determină pe cei mai mulți, lezați în sentimentul demnității personale, să procedeze invers. Adică, să le ocolească. E reacția firească”. ■ Nicolae Manolescu analizează *Romanul unui poet*: „Ceea ce atrage înainte de orice atenția în romanul lui Florin Mugar (*Ultima vară a lui Antim*) este calitatea artistică a prozei înseși. Ca și în cazul prozei altor poeți, Emil Botta sau Ion Vinea, să spunem, însușirile materialului sunt hotărâtoare. Când scriu proză, poeții scriu în aceeași limbă lucrată în casă, de mână, care este limba poeziei, dar nu numai de atât și a romanului. Cel din urmă aplică frecvent tehnici industriale, folosindu-se de prefabricate lingvistice. De aceea romancierii profesioniști par a scrie prost, fără stil: stilul e marca fabricii. Limba poezilor, fie și când trec la proză, păstrează totdeauna marca de fabricație, după care recunoaștem fără greș micul atelier, cu mașini învechite și unelte simple (o roată de lemn, o pedală, un cui, ca la vârtelniță), din care provine”. După citirea unor pasaje din carte, verdictul cronicarului e fără rest: „Acesta este fără îndoială stilul unui poet, care sugerează metaforic în loc să descrie un peisaj ori să analizeze o psihologie”. ■ Reportajele lui Ilie Purcaru din *Paralaxe la Miorița* sunt apreciate de George Arion pentru că, scriind „despre noua viață a satelor

României, Ilie Purcaru propune o imagine credibilă a lor, de transformări uneori dramatice, în care noul și tradiția își caută făgașul cel mai firesc de întâlnire, în care conștiințele sunt confruntate cu întrebări tulburătoare. Ca urmare, cartea sa capătă valoarea unui document de preț, ce înregistrează nu numai victoriile, dar mai ales *truda* cu care oameni dornici să-și făurească un nou destin reușesc să le obțină”. ■ Ecaterina Țărălungă face un *Popas în Afrodizia* lui Ion Maxim. ■ Al. Andrițoiu scrie despre *Poemele Ursulei Șchiopu*. ■ *Lectura de aproape* pe care o face Paul Georgescu volumelor unor confrăți romancieri (Marin Preda, Radu Petrescu, Al. Ivasiuc, G. Bălăiță, Radu Cosașu, Mircea Ciobanu, Sorin Titel, Norman Manea, Al. Simion, M.H. Simionescu, Dana Dumitriu, B. Elvin, Virgil Duda) îl determină pe Lucian Raicu să afirme despre autorul *Volumelor* că ar fi „dintre pușinii critici care, din devotament absolut față de particularitățile intens refractare ale textului, față de resursele sale individuale, față de *surprizele* sale, dar și dintr-o continuă îndoială metodică și ironică! – față de autoritatea, de atâtea ori găunoasă, a *sistemelor* de lectură refuză să li se încredințeze, preferând contactul îndelungat, răbdător, insistent până în pragul îndărătniciei, cu opera luată în totalitate, citită încet la toate nivelele ei, cele de sus și cele de jos; cu opera integral manifestată nu numai în spiritul ei general formativ, dar și în corporalitatea ei strict literală, în spațiul concret și în «*volumele*» ei. Titlul noii sale cărți conține, cred, și o astfel de indicație, o trimitere polemică la critica sumar geometrică, atașată de linia dreaptă și de suprafețele plane”. ■ La *prima verba*, Laurențiu Ulici susține existența talentului lui Sorin Teodorescu numai în prozele de factură realistă din cartea *Frumoasa mea Marie*. ■ Însoțite de o prezentare a lui Victor Crăciun, sunt aduse în prim-plan, sub titlul-umbrelă *Fonoteca de aur*, cinci discursuri radiofonice: Zaharia Stancu (*Trei poeți români contemporani*), Liviu Rebreanu (*Stagiunea Teatrului Național*), Gala Galaction (*Apropiere sufletească*), Mihai Ralea (*Misiunea scriitorului*) și Victor Eftimiu (*Mărturisire*). Invocând, în introducere, varii etape din istoria Radiodifuziunii Române și legăturile acesteia cu scriitorii, Victor Crăciun concluzionează: „Toate acestea ne determină, pe de o parte, să marcăm acțiunea *educativă*, directă, a scriitorilor prin microfon, în rândurile celor mai largi mase, mai ales în anii socialismului când Radiodifuziunea a devenit în țara noastră unul din principalele mijloace de informare și cultură națională, numărul posesorilor de aparate de radio ridicându-se astăzi la impresionanta cifră de patru milioane!”. ■ Poezii de Radu Boureanu, Iuliu Rațiu, Alexandru Philippide, Sașa Pană, Cezar Ivănescu, Marian Barbu, George Enache. □ Petre Anghel publică fragmentul de roman *Goana după vânt*, Geo Bogza *Porumbelul*, iar Ana Blandiana, în cadrul rubricii *Atlas*, *Intransigentă sărbătoare* (câteva rânduri despre Eminescu). ■ Valentin Silvestru dedică o cronică detaliată piesei *A treia țepă* de Marin Sorescu, montată atât la Studioul Institutului „I.L. Caragiale”, cât și la Teatrul Național din Cluj-Napoca, piesă în care vede *Istoria repovestită de un poet*:

„alegându-și materialul – și păstrând chiar succesiunea cronologică a evenimentelor – poetul nu dorește să reconstituie, nici să refacă itinerariile altora, ci să repovestească, în felul lui și în limba oamenilor de azi, întâmplările de demult, expunând net cruzimile, elogiind bărbătește eroismul, glumind șolitic, ori sarcastic, glumind mereu, când e mai greu și disperarea fapturilor sale mai apăsată, îmbinând realul cu fabulosul într-o compunere extraordinară, ca o *Alixândrie*”. ■ Ioana Mălin semnează câteva note despre *T.V.: limba și literatura română*, între care una despre evocarea lui Eminescu pe unde radio: „Duminică seara, *Revista literară radio* a fost dedicată, în întregime, aniversării a 129 de ani de la nașterea lui Mihai Eminescu. Intervențiile transmise aici merită să figureze în bibliografia națională închinată poetului nostru național”. ■ La *Orizont științific*, Radu Florian scrie despre o *Prefață la un studiu despre Gramsci*. ■ Călătorind pe drumurile Parisului poetic, Cristian Unteanu desfășoară un reportaj-hibrid, bogat ilustrat fotografic, despre locuri din Orașul Luminilor care au fost surprinse, de-a lungul vremii, în poezia franceză. ■ De pe alte *Meridiane*, aflăm despre *Márquez, reporter politic*: „Romancierul columbian Gabriel García Márquez (*Un veac de singurătate*) a devenit autor de reportaje prin care sprijină mișcările sociale și politice ale forțelor democratice și progresiste din America Latină. La sfârșitul anului trecut el a publicat la Caracas, în Venezuela, o relatare dramatică a unei acțiuni desfășurate de Frontul Sandinist de Eliberare Națională, în cadrul răscoalei populare din Nicaragua împotriva dictaturii lui Somoza. Noua preocupare a lui Márquez nu are un caracter colateral sau episodic. De la ultimul său roman (*Toamna patriarhului*, 1975), el nu mai scrie ficțiune literară. În concepția sa, aceasta nu reprezintă o dezicere, ci o adaptare la o nouă situație. Eseul și reportajul politic constituie, după opinia lui Márquez, un mijloc mai important și mai eficient de sprijinire a stângii latino-americane în situația actuală. În aceeași direcție se îndreaptă și activitatea sa de co-editor al revistei de stânga *Alternativa*, care apare în prezent la Bogota, capitala Columbiei”. ■ Trei sferturi ficțiune, un sfert sport în *Amestecând ninsoare cu o nuiă de sânger*, textul lui Fănuș Neagu.

• [**„Tribuna”, nr. 3**] Editorialul acestui număr, semnat redacțional, se intitulează *Anul Congresului*. ■ Pe prima pagină, într-o casetă, sunt prezentate *Premiile „Tribuna” pe 1978*, cuprinzând trei secțiuni (*Teatru, Plastică, Literatură – debut*). Laureții la categoria *Teatru*: Cătălina Buzoianu – pentru regia la spectacolele «Romeo și Julieta» de Shakespeare (Institutul de Teatru) și «Să-i îmbrăcăm pe cei goi» de Luigi Pirandello (Teatrul Mic); Mircea Marin – pentru regia la spectacolele «Eduard al II-lea», «Păsările tinereții noastre» de Ioan Druță (Teatrul Dramatic din Brașov) și «A treia țepă a lui Dracula» de Marin Sorescu (Teatrul Național din Cluj-Napoca); Dorel Vișan – pentru rolurile create în ultimele stagiuni pe scena Teatrului Național din Cluj-Napoca. La *Plastică*, un singur laureat: Vladimir Zamfirescu – pentru expoziția de pictură de la Galeriile «Tribuna» (decembrie 1978). La *Literatură (debut)*, câștigătorii

sunt Emil Hurezeanu (poezie), Tudor Vlad (proză) și Radu Săplăcan (critică). ■ Cele mai multe materiale din acest număr îi sunt consacrate lui Eminescu. □ Contribuie cu studii critice, eseuri, cercetări monografice, însemnări (în ordinea prezenței în pagini): Nicolae Balotă (*Eminescu și mitul*), Constantin Cubleşan (*Teatrul lui Eminescu*), Eugen S. Cucerzan (*Condiția etică a intelectualului român*), N. Prelipceanu (*Exerciții de nemurire*), Constantin Ciopraga („*Manole*” și „*Păstorul*”), Tudor Dumitru Savu (*Luceafărul. Perspectivă estetică*), D. Vatamaniuc (*O familie cu numele Eminescu în părțile Blajului*, cercetare așezată sub genericul *Din nou despre ascendența transilvăneană a străbunilor lui Eminescu*), Vasile Igna (*Smerenie*), Lucian Valea (*Ipoteștii*), Adrian Popescu (*Eminescu-Bacovia*), Ion Cocora („*Peste vârfuluri*” sau *melancolia lui Hyperion*), Negoită Irimie (*Lacrimă stelară*), Iulian Negrilă (*În publicistica arădeană*), Mircea Vaida (*Dacul și anahoretul*), Horia Bădescu (*Dimensiunea uranică*), Constantin Zărnescu (*Între Eminescu și Brâncuși*), Augustin Z.N. Pop (*Avataruri*). □ Sunt prezenți cu versuri „tematice” Olimpiu Nușfelean (*Semnătura lui Eminescu*) și Teohar Mihadaș (*Imaculata solitudine*). ■ Debutează, cu un grupaj de zece poeme, Matei Vișniec (*Am aflat, Dă-mi voie să-ți spun, Interviu, Despre romanul la care lucrez, Despre obișnuință, La noapte va ninge, Despre mădularele mele, Despre trompetiști, Balada orașului, Despre grădinile Akademos*). Redăm *Despre romanul la care lucrez*: „Astăzi, trecând prin oraș/ am întâlnit pretutindeni pe străzi/ lucruri, lucruri de ale mele./ Sub cizmele grele ale trecătorilor/ se încurcau fâșii din halatul meu/ un rest de cămașă ieșea dintr-un coș de gunoi./ Cărțile îmi fuseseră sfâșiate de-a lungul trotuarului/ și acum se scufundau liniștit în noroi/ fotografiile de familie zburau prin aer/ vântul le purta prin balcoane/ și pe sub furgonete./ Iar din romanul la care lucrez de treizeci de ani/ trei bătrâni găsiseră o filă/ și înghesuți în jurul ei/ râdeau copios”. ■ La *Cronica ideilor*, Andrei Marga scrie despre *Logică și metodologie*. ■ Al. Căprariu își onorează rubrica sportivă. ■ Sub genericul *Antologia prozei scurte*, ultima pagină găzduiește un text „secvențial” de Boris Vian, în traducerea Georginei Lascu.

19 ianuarie

• [„*Munca*”, an XXXV, nr. 8475; Organ al Consiliului Central al Uniunii Generale a Sindicatelor din România; format tipografic A3; nr de pagini 8/12; săptămânal, zi de apariție, vineri; nu se precizează componența redacției] Cu ocazia împlinirii a 120 de ani de la Unirea Principatelor Române, Radu Anton Roman scrie despre *Focșani – orașul prin care nu curge nici un râu*, un recurs la momentele semnificative din istoria urbei, momente din care nu lipsește nici prezentul: „Această lume nouă are un atribut esențial în legătură directă cu evenimentul din 1859, Unirea: urmărind împlinirea tuturor năzuințelor poporului, Partidul Comunist Român a avut în vedere nu numai o unire sentimentală, a conștiinței de neam, ci și o unire politică și economică,

profundă, născând argumentul suprem al unui popor: *Unitatea*. Tinerele clădiri din Focșani, luminoase volume de beton și sticlă, eleganța contemporană a unor părți ale orașului – pentru că, desigur, e încă mult de dărâmat și construit aici, contrastele sunt încă evidente, nu se poate face totul cât ai bate din palme – confirmă sincronizarea orașului Unirii la pulsul viu al întregii țări. [...] Și acesta este un element al unirii, această aducere a lumii orașul vrâncean la coatele înalte ale industriei secolului nostru. Pentru acești oameni se vor construi în acest an 4 000 de apartamente, 4 000 de familii se vor muta în casă nouă. Nu e și aici un fragment al Unirii? Aceste 4 000 de familii, aceste mii de femei, bărbați și copii nu se vor uni astfel cu milioanele de oameni din România care cunosc confortul timpului nostru? Ba da, evident. Și adevărat. Unirea în România socialistă în Focșani, deci, înseamnă Unitate integrală, profundă, conștientă, indestructibilă”. ■ La rubrica despre cele 7 arte, Mihai Coleșiu scrie despre romanul S.F. al lui Corneliu Onescu, *Planeta fără memorie*, semnalând atât „neglijența” prozatorului, cât și pe cea a lectorului de carte de la editura Albatros: „Construit după «rețeta» formală a povestirilor științifico-fantastice, romanul nu are sâmburele de inedit care să-l impună, fiind doar o prezență «comercială» care a văzut lumina tiparului sub lipsa de exigență a lectorului de carte Lucian Hanu”. ■ Florin Pantelimonescu ridică un *Semn de întrebare* cu privire la cazul celei mai recente cărți a lui Eugen Barbu: „Al treilea «Incognito» a generat vii dispute critice. Merită, am zis, să organizăm rapid o... masă rotundă. Nu ne-a fost ușor, dar nici foarte greu. *Eugen Barbu*: «România literară... îmi face cinstea de a-mi aduce aminte că sunt un plagiator [...] În cazul meu e *picant* să se spună că plagiez». *Nicolae Manolescu*: «Descurcăreț băiat!» *Eugen Barbu*: «N-aș vrea să se creadă că pledez pentru *împrumuturi*...». *George Arion*: «Aproximativ 100 de pagini de la începutul lui *Incognito III* sunt tributare lui Paustovski...». *Nicolae Manolescu*: «Eugen Barbu *prelucrează* pastişând nume, biografii, fapte, locuri. Ca și cum memorialistul însuși ar fi fotografiat el realitatea! Procedeu e straniu, semănând în cel mai bun caz cu o pastişă». *Marin Sorescu*: «Eugen Barbu obișnuiește să scrie *Incognito*». *Eugen Barbu*: «Lucrările luate talle quale par destul de asemănătoare, dar ce ne facem cu viața care produce astfel de întâmplări la diferite meridiane, fără ca autorii să-și dea seama de asta [...] ...întreb, pentru că și eu am văzut acele fraze scoase în paralel pe șase pagini dactilografiate, dacă cifra 6 e egală cu 100?». *Nicolae Manolescu*: «Ei bine, am controlat, reprimându-mi un sentiment penibil [...]. Ceea ce Eugen Barbu pune de la sine e neînsemnat în raport cu ce găsește de-a gata în *Vremuri de demult*. [...] *Incognito*... nu este decât un hibrid estetic imposibil, pe jumătate împrumutat». *Eugen Barbu*: «Balzac mărturisea fără sfială că a furat tot ce-i place». *N.R.* Fragmente de text pentru această «masă rotundă» au fost luate din «Flacăra», «România literară», «Ramuri» și «Săptămâna». După autorul lui «Incognito» III, împrumuturile ca și... sunt posibile. Au făcut-o și alții! Poate fi aceasta o scuză, o justificare?».

• **[„România liberă”, nr. 10647]** Rubrica *File de carnet*, aflată pe prima pagină, găzduiește opiniile lui Petre Ghelmez despre relația dintre poet și patria sa: „Gândindu-mă la poezii timpului românesc de astăzi, o emoție de gând îmi cutremură ființa, spunându-mi că pe umerii condeului lor apasă lumina întregă a acestor zile de efort temerar și izbândă bărbătească, de neînduplecare în lupta pentru adevăr și dreptate în lume, de omenie și demnitate. Puterea acestei lumini, care vine din inima poporului român – este însăși puterea din versurile poezilor de azi”. În *Vitrina cărții* se regăsește comentariul lui Platon Pardău la *Interogarea magilor*, volum de versuri semnat de Ion Caraion. Comentatorul își propune să facă mai puțin o critică literară și mai mult să-și exprime admirația față de „atitudinea” pe care o regăsește în discursul liric: „Opusă oricărei forme de evazionism, poezia din această carte, folosind o claviatură variată și complexă, își stabilește obstacolele a fi depășite, barierele a fi străpunse din înfruntarea a tot ce se opune omului și încearcă să-l decadă din aspirațiile către adevăr și sublim. [...] Găsim la *Interogarea magilor*, în ciclul *Elegii poloneze*, dar nu numai în acest ciclu, dintre cele mai zguduitoare și de înaltă statură estetică poezii antirăzboinice și antifasciste care s-au scris la noi, și întreaga carte poate fi citită ca mărturia unei memorii în luptă cu sine de a nu uita [...], ca documentul unei conștiințe pentru care poezia este un mod responsabil și declarat civic de a exista, poate fi citită, ca să parafrazez frumosul titlu al unuia dintre poemele lui Caraion, ca un adevărat manual de flăcări, spre a menține mereu vie arderea din noi”.

■ Zaharia Sângeorzan prezintă studiul lui I. Constantinescu, *Introducere în literatura clasică*, cu destulă rezervă, afirmând că, deși are pretenția unei vaste erudiții și ambiția descoperirii de noi teritorii în domeniul clasicului și al clasicității modernismului, dublată de ambiția de a da o replică lui G. Călinescu, criticul, cu toate că are idei originale despre tinerețea clasicismului, eșuează în comentarii generale și ignoră bibliografia românească despre clasicism.

• **[„Scânteia tineretului”, nr. 9224]** Lucian Avramescu publică reportajul *Oamenii sondelor*. ■ *Geneza unui cântec nemuritor: «Hora Unirii»* este parcursă de istoricul literar Emil Manu. ■ Sub genericul *Antologia „Scânteii tineretului”*, un comentariu al criticului și universitarului Dumitru Micu consacrat volumului „foletonistic” *Radiografii* de Petru Poantă (*Posibilitățile recenziei*). Înainte de a discuta cartea propriu-zisă a mai tânărului său confrate, semnatarul avansează o perspectivă despre condiția *cronicii literare*: „Multă lume, inclusiv literară, privește culegerile de cronici cu mefiență. Editurile scot astfel de volume cam *à contre-coeur*, unele chiar nu le includ în planurile de apariții, din principiu. Această atitudine e de înțeles, ea se explică... etimologic. Cronica îl evocă onomastică pe Cronos, și cum acest zeu este schimbător, destinul ei s-ar părea să fie efemeritatea. Riguros vorbind, «cronica literară» nu e o specie critică, e o rubrică. Logic, ea nu ar trebui să aibă plural. Termenul a devenit însă atât de uzual, în accepția lui improprie, încât nu are sens a ne face în legă-

tură cu el scrupule filologice. Personal, prefer vocabula «recenzie», dar ea prezintă inconvenientul de a putea fi confundată cu simpla consemnare, cu înregistrarea neutră». Analizând volumul lui Petru Poantă și evidențiind calitățile criticului clujean, Dumitru Micu ajunge, prin ricoșeu, la un alt cronicar: „Deloc cronicăresc, jurnalistic, spiritul *Radiografiilor* e sobru cu distincție, grav fără rigiditate, responsabil și constructiv. Spre deosebire, bunăoară, de N. Manolescu, ales, după cum rezultă din *Argument*, drept model, Petru Poantă nu caută cu tot dinadinsul să facă impresie, nu se vrea neapărat subtil și spiritual, nu sacrifică acuratețea pentru obținerea efectului pur literar, nu ține morțiș să se singularizeze. [...] Chiar redactând simple fișe de lectură, Petru Poantă articulează definiții edificatoare. Scoțând citatele sau chiar numai reducându-le, recenziile ar putea constitui bune articole ale unui dicționar de literatură”.

■ H. Lerea semnalează romanul *Doi ori doi*, de Daniel Drăgan.

● **[„Contemporanul”, nr. 3]** Sub titlul *Din lirica universală*, apar poeme de Charles Baudelaire, Ilarie Voronca (trad. Vasile Nicolescu) și Robert Desnos (trad. Ion Caraion). ■ Cu prilejul apropiatei aniversări a Unirii Principatelor, revista publică poezia *Unire* de Octavian Voicu. □ În articolul intitulat *Climatul spiritual al Unirii*, Dan Berindei amintește meritul lui Alexandru Ioan Cuza de a fi pus bazele Societății literare, precum și literatura mobilizatoare a epocii, ce răspundea întru totul, conform autorului, nevoilor poporului. ■ Florica Dumitrescu scrie o cronică a *Istoriei limbii române de la origini până în secolul al XVII-lea* (Editura Științifică și Enciclopedică, 1978), de Al. Rosetti, ediția a doua, revizuită și adăugită, pe care o consideră o lucrare de cea mai înaltă ținută academică: „*Istoria limbii române* are aleasa însușire de a fi în același timp o lucrare științifică de cea mai înaltă ținută și un manual cu un pregnant caracter metodic. Această particularitate este generată, desigur, de dubla calitate a autorului: savant și dascăl [...]. Caracterizat prin densitate, volumul prezentat poartă amprenta puternicei personalități a autorului, făcând dovada unei metode de lucru stricte și a capacității de selecție și de sinteză specifice profesorului Al. Rosetti”. □ Romanul *Cădere liberă* (Dacia, 1978), de Grigore Zanc este prezentat de Henri Zalis. □ R. Frâncu semnează o cronică a debutului Magdalenei Brăiloiu cu volumul *Ninge peste aripi* (Eminescu, 1978). □ Florin Costinescu analizează succint *Poemele câmpiei* (C.R., 1978) de George Alboiu și deplânge faptul că după o perioadă de interes intens al criticii, poetul a fost dat pe nedrept uitării: „Noua sa carte de versuri, de fapt o culegere, îngăduie din plin să se vorbească despre George Alboiu ca despre un poet autentic, de drum lung, posesor al unui teritoriu liric original, oricând în stare să propună noi viziuni poetice de cea mai autentică vibrație”. ■ Dan Grigorescu explorează în detaliu volumele *Cuceritorii* și *Oglinda de la hotarul ceții. Lazăr* (Univers, colecția Globus, 1978), de André Malraux, traduse în limba română de Ion Mihăileanu, Irina Eliade și Modest Morariu.

• [„Cronica”, nr. 3] Numărul cuprinde poeme de Mihai Ursachi și Ion Beldeanu. ■ Liviu Leonte prezintă volumul *Prezențe românești și realități europene* (Albatros, 1978), de Adrian Marino: „Prezențe românești și realități europene impune prin farmecul erudiției și al polemicii, carte scrisă de un intelectual cu o curiozitate niciodată satisfăcută și care-și permite singurele reverii doar în umbra protectoare a bibliotecilor”. ■ În viziunea lui Valentin Tașcu, Petru Poantă dă dovadă de ironie, incisivitate și delicatețe paradoxală în cartea sa cu valențe autobiografice, *Radiografii* (Dacia, 1978): „Afectuos, dar și insinuat, delicat atât cât îi permite patima ironiei, incisiv, dar în egală măsură datat la exuberanțe, criticul nu se poate stăpâni să nu se privească pe sine în esența cărților pe care le abordează. Autobiografică în sens narcisiac fiind, critica lui atrage prin volubilitatea rafinată a ideilor”. ■ Elvira Sorohan semnalează în rubrica *Ediții critice* apariția primului volum din opera lui Dosoftei (Minerva, 1978), cuprinzând textele sale poetice. ■ Zaharia Sângeorzan prezintă și el ediția critică a operelor lui G. Ibrăileanu (volumul VI apărut la Minerva în 1978). ■ Prof. univ. dr. Ștefan Bârsănescu semnează articolul *G. Călinescu și Universitatea din Iași*. ■ Ernest Stere publică studiul *O morală a acțiunii: Antoine de Saint-Exupéry*.

• [„Săptămâna culturală a capitalei”, nr. 424] În *Istoria polemică...* Eugen Barbu se oprește combativ la alte secvențe de demonstrație ale lui Valeriu Cristea, dintre cele referitoare la filiații ale temelor caragieliene cu alte literaturi. Autorul articolului citează extensiv din comentariile lui Valeriu Cristea pe marginea tipologiilor unor personaje din texte ca *Scrisorile unui egoist* și *Paradoxal*. Forțate i se par (fără explicații) afirmațiile criticului despre tema urmării în piesele lui Caragiale sau despre ziarul ca personaj în opera dramaturgului. ■ Emil Manu publică a doua parte a cronicii la *Apărarea lui Galilei*, de Octavian Paler. „Față de cărțile sale publicate până acum [...] *Apărarea lui Galilei* e cea mai unitară pe planul construcției, trădând o modalitate de roman posibil și prefațând, poate, evoluția prozei lui Octavian Paler, o proză problematică, intarsiată de incitații rafinate, cu explorarea universului interior. În plus, acest «dialog despre prudență și iubire» reafirmă vitalitatea unei forme (specii) literare pe care G. Călinescu o practica și din admirație pentru clasici și dintr-o diplomatică posibilitate de abordare a lumii contemporane. Cartea lui Octavian Paler este cu atât mai contemporană cu cât simbolistica dialogului e mai accentuată”, conchide comentatorul. □ Sub titlul *Un cântec pur e țara-ntreagă* sunt publicate două pagini de versuri patriotice aparținând membrilor cenaclului literar „Nicolae Labiș”. Semnează, printre alții, Daniela Opriță, Constantin Voivozeanu, Viorel Dinescu, Gheorghe Trifu, Dumitru Stancu, Cornelia Iordache, Valentin Rotaru, Monica Isac. □ Se raportează rezultatele ediției a II-a a Festivalului Național „Cântarea României”. Viorel Dulcești remarcă activitatea cenaclurilor literare: „Am participat la ședințele de cenaclu cu conștiința că surprindem în mișcare un fenomen cu

puternice implicații politice, resurecția verbului poetic printr-o autentică infuzie de patriotism”. Autorul anunță înființarea de noi cenecluri: „Lumina”, „Jules Verne”, „Atlantida”, „Beton armat”, „Senin de țară ”etc. Sub impulsul patriotic, creativitatea se extinde asupra tuturor generațiilor și profesiilor: „Creează elevii, creează profesorii, creează muncitorii, inginerii, tehnicienii, cercetătorii, medicii, militarii, încât, parafrazându-l pe Sadoveanu putem spune că atâta timp cât muncind și cântând acest popor își afirmă bucuria, el face dovada că este viu și că va dăinui”. ■ La secțiunea consacrată activităților de cenaclu este prezentată ședința de lucru din 11 ianuarie a cenaclului literar-artistic „Comentar”. Pe lângă lecturile de poezie și discuțiile generate de acestea, s-a vorbit despre volumul *Planetă de poet* de Ion C. Ștefan. ■ Rubrica *a b c* găzduiește articolul *Eminescu, iluminatul*, semnat de Dan Mutașcu. Articolul este un survol asupra romantismului lui Eminescu, cu opriri la teme și motive din filozofia indiană sau din romanticii francezi și germani pentru a concluziona că, până la urmă, Eminescu este „cel mai al nostru și al fiecăruia dintre toți scriitorii români”, astfel încât „a-l evoca pe Eminescu este tot una cu a-i rosti numele în catedralele pădurilor noastre”. □ Marian Popa recenzează romanul *Carnaval la Constanța*, de Ion Coja (C.R., 1978). ■ Ion Lotreanu trece în revistă trei exegeze ale baladei Meșterul Manole. Autorul pare să se afle, vag, în conflict cu viziunea lui Liviu Rusu asupra baladelor românești (*Viziunea lumii în poezia noastră populară*, Editura pentru Literatură, 1967) conform căreia personajul din Miorița l-ar întruchipa pe *homo contemplativus*, Toma Alimoș pe *homo activus*, iar Meșterul Manole pe *homo constructivus*. Celelalte variante de comentarii sunt cea din *Istoria literaturii române*, vol. I (Ed. Academiei R.P.R, 1964) unde accentul interpretării „cade pe conflictul dintre feudal și meșter” și cea din *Comentarii la Legenda Meșterului* în care filozoful religiilor afirmă că vede în baladă ritualul morții creatoare. ■ Traian Filip continuă cu articolul XV rubrica *Distrugerea personalității*, dând noi mostre din scrierile „exegetice” asupra operei arheziene semnate de Sorin Toma și noi mostre de susținere din partea lui Ion Vitner.

20 ianuarie

- [„România liberă”, nr. 10648] O convorbire între Ion Drăgănoiu și Constantin Busuioceanu, directorul Editurii Academiei, este prilejuită de împlinirea a trei decenii de existență a editurii. Sunt recapitulate lucrările semnificative apărute ca rezultat al îndatoririlor statutare ale instituției, volume referitoare la limba, cultura și istoria poporului român (*Anuarul arhivei de folclor*, *Istoria românilor* de N. Iorga, *Gramatica* lui T. Cipariu etc.). Întrebat despre activitatea curentă a editurii, Constantin Busuioceanu arată că numărul tirajelor a crescut foarte mult și s-au publicat tratate din diferite domenii, menționând *Istoria României*, *Istoria literaturii române*, *Istoria filozofiei*

românești, *Tratat de lingvistică generală, Istoria arhitecturii în România etc.* De asemenea, directorul Editurii Academiei dezvăluie și câteva dintre planurile pentru viitor, care urmăresc tot lucrări ample, de anvergură: o nouă ediție a *DEX*-ului, *Istoria limbii române, Tratatul de teoria cunoașterii, Istoria drep-tului românesc, Cronicile medievale ale României*, edițiile clasice, o mare ediție Hașdeu.

• [„**Scânteia**”, nr. 11326] În *Oamenii zahărului*, Geoge Bălăiță realizează un reportaj despre fabrica de zahăr de la Sascut.

• [„**Scânteia tineretului**”, nr. 9225] Al.I. Zăinescu publică „pastelul” cu colorit omagial *și tot în ianuarie*. ■ O notă semnată de Corneliu Ostahie anunță câștigătorii premiilor de creație oferite de Consiliul U.A.S.C.R. și revistele „Viața studentescă” și „Amfiteatru” pentru 1978, acordate pe 18 ianuarie. La festivitate au participat Ion Traian Ștefănescu, prim-secretar al C.C. al U.T.C., Nicolae Croitoru, secretar al C.C. al U.T.C., și Ion Sasu, președintele Consiliului U.A.S.C.R. Premiile au fost împărțite pe categorii. Astfel, la *Poe-zie*, premiul I le-a revenit lui Emil Hurezeanu și Cleopatrei Lorințiu, premiul al II-lea lui Matei Vișniec, iar al III-lea Domniței Petri. La secțiunea *Proză-Reportaj*, premiul I i-a revenit lui Ioan Cordoș, iar premiul al III-lea lui Emeric Székely. Radu G. Țeposu este primul la *Critică*, împreună cu Magda Cârnecki, în timp ce premiul al III-lea a fost acordat lui Radu Călin Cristea și Ioan Bucșe.

• [„**Luceafărul**”, nr. 3] Ioan Alexandru scrie un articol festiv cu ocazia celebrării a 120 de ani de la Unirea Principatelor. □ Mara Nicoară semnează poemul *Omagiu*, închinat lui Nicolae Ceaușescu. ■ *România, Țara Românească, Valahia: un nume de țară* este titlul unui articol semnat de Șerban Papacostea. Istoricul evidențiază elementele romanității poporului român. ■ Șerban Cioculescu dă detalii despre o antologie apărută sub titlul *Mult iscusita vremii slovă* (Ed. Dacia, Cluj-Napoca, 1978), îngrijită de George Tofan, care cuprinde poeme dedicate Independenței și Unirii. În volum figurează nume ca: Andrei Mureșanu, Ioan Pușcariu, Aron Densușianu, Iosif Vulcan, Gheorghe Bocu, Maria Cunțan, George Coșbuc. □ Tot despre poezie scrie și Gheorghe Pituț, alegând un poet român din Novi Sad și folosindu-se de acest prilej și exemplu pentru a sugera că exegeza trebuie să privească și la poezia de limbă română de dincolo de granițe. Poetul Slavco Almăjan îi reține atenția cu volumul *Liman trei*, care dovedește un ton singular, conținând o poezie care sare peste timpul său, printre altele prin ironia motivelor poetice consacrate și punerea la lucru a absurdului: „Se uită în oglindă/ Se miră în fața adevărului/ Lacrima din oglindă i se închide/ Scara din oglindă zboară / Rămâne singur cu urechea în mână// Cineva bate în zid/ Mai încet avertizează o voce/ Cum mai încet întreb înjunghiat de silă/ Întreabă mai încet zice cel de după zid. (*Singur cu urechea în mână*)”. ■ Valentin F. Mihăiescu publică partea a doua a retrospectivei prozei în anul 1978. Semnatarul începe cu

Mierea, romanul lui Eugen Uricaru căruia îi reproșează pierderi în tehnica scrisului în dauna unor încercări de construcție caracterologică nu dintre cele mai reușite. Sunt analizați succint și Mircea Horia Simionescu, Radu Petrescu și Costache Olăreanu, membri a ceea ce avea să devină Școala de la Târgoviște, remarcându-se „calofilia, virtuozitatea tehnică, ironia și umorul” la nivel de grup. Despre *Nesfârșitele primejdii*, comentatorul notează: „Caleidoscop existențial, cu imagini în care interferează subtil realul, imaginarul și visul, romanul lui Mircea Horia Simionescu rămâne, în cele din urmă, o colecție strălucitoare de fenomene dincolo de care, doar uneori, se zăresc esențele.”

□ *Oceanului întors*, jurnalul lui Radu Petrescu, Valentin F. Mihăiescu îi face următorul reproș: „Curioasă pare, la o privire superficială, lipsa trimiterilor la contextul social. Ne aflăm doar în «obsedantul deceniu» care a generat atunci și acum o întregă literatură! Radu Petrescu refuză factologia și inventarul dogmatismelor epocii, preferând sugestia. O frântură de frază, câteva expresii notate în cursul unei ședințe ne lasă să bănuim ceva din tensiunile timpului”.

□ În ceea ce-l privește pe Costache Olăreanu, semnatarul retrospectivei apreciază subtilitățile jocului cu și de-a autografia și convențiile sale din *Confesiuni paralele*. ■ Fănuș Neagu continuă să prezinte portrete din *Cartea cu prieteni*, oprindu-se, pe ton poetizant, la Nicolae Balotă: „Învingător în Lupta cu absurdul – scara aia de sticlă pe care mizeria încearcă să-și urce cerșetorii în palate princiare – Nicolae Balotă pierde, pentru gloria înfrunților de prea multă singurătate, o lacrimă amară lângă amintirea lui Urmuz”.

■ *Cronica literară* o semnează Ov. S. Crohmălniceanu. Criticul aduce laude entuziaste celei de-a doua cărți a lui Mihai Șora, *Sarea pământului*. Mai puțin din perspectivă filozofică și mai mult din cea a iubitorului de literatură, criticul remarcă în dialogul socratic din volum o reapropiere a poeziei de filozofie, și, împreună, a celor două de ontologie: „N-am mai citit o asemenea strălucită ilustrare ironică a imposibilității limbajului de a înceta măcar o clipă să fie referențial, cât ține să denumească ceva cu adevărat viu, existent. De aici rezultă și legătura indisolubilă a poeziei cu latura ontologică a lucrurilor și fapturilor. Indirect, dialogul face o operă de reabilitare. Pe poeții, prizoniți de Platon din cetate, îi recheamă acordându-le toate onorurile”. □ Dan Cristea face o analiză subtilă poeziei lui Emil Brumaru din *Adio, Robinson Crusoe* punând în lumină resorturile ascunse ale acestui poet al momentului fericit, al universului domestic delicios: „Plenitudinea, la Emil Brumaru, are acest dublu sens: pe de o parte, este invocată ca efect izbăvitor, pe de altă parte, invocarea ei, se constituie într-un semnal de alarmă avertizând din chiar nucleul expansiunii că în spațiul ocrotit pot interveni rupturi și vulnerabilități aproape iremediabile”.

■ *Cartea de debut* găzduiește lucrarea lui Dorin Teodorescu, *Poetica lui Ion Barbu*, recenzată de Al. Piru. În volum se discută în detaliu relațiile dintre ermetism și creația poetului. ■ La *Viața cărților*, Sultana Craia se pronunță asupra volumului *Apărarea lui Galilei* de Octavian Paler, în care

distinge dilema personajului „traumatizat de confruntarea cu Inchiziția și de propria sa abjurare trăite într-un permanent monolog interior între acea parte a conștiinței sale tentată de uitare și vindecarea prin iubire și singurătate și acea voce intimă care îl interoghează în numele lucidității și al adevărului”.

□ Mihai Ungheanu atrage atenția asupra unei cărți de interviuri alcătuită de Virgil Sorin. Recenzentul apreciază rigurozitatea interviurilor, lipsa de spectacol gratuit. Dintre intervievați sunt oameni de artă, dar și de litere ca Șerban Cioculescu, Nichita Stănescu, Constantin Ciopraga, Alexandru Balaci.

■ Ștefan Andreescu face o relatare cu detalii mai puțin cunoscute despre rolul diplomatic pe care l-a avut Vasile Alecsandri în recunoașterea internațională a Unirii din 1859. □ Eugen Uricaru scoate la iveală eforturile lui Ion Ghica, începute în 1841, către același ideal al Unirii Principatelor. □ Vasile Netea și Radu Petrescu completează tabloul personalităților culturale și literare care au avut un rol important în Unirea Principatelor, primul despre Mihail Kogălniceanu, iar al doilea despre Al. Russo și reflecțiile sale asupra istoriei sufletului românesc, din *Amintiri*. □ Tot în spirit sărbătoresc sunt prezenți cu versuri dedicate Unirii și înfăptuitorilor ei Ion Bănuță, Andrei Ciurunga, Ion Nicolescu, Daniela Crăsnaru, Vasile Andronache, Ion Lilă, Dumitru D. Ifrim. □ George Ghidrigan publică proza *Zece paturi*, iar Elena Nestor, *Covorul de trandafiri*. ■ Cronica TV, semnată de Grigore Georgiu, se concentrează asupra unei emisiuni-evocare a lui Nicolae Labiș, la care au participat cu empatie și profesionalism Nicolae Manolescu, Gheorghe Tomozei, Al. Andrițoiu și Aurel Covaci. ■ Poeme, unele cu vag iz blagian, semnate de actorul Ștefan Radof: „[...] Înfrunzise în somn/ Și dimineața rotundul pământ// Tot mai plutea/ Cu mine-n spinare”. □ Numărul conține și versuri de George Stanca, Aurel Dumitrașcu, Francisko Kocsis, Valentin Popescu, Petre Cernat. ■ Constantin Stan face retrospectiva emisiunilor radiofonice literare. Sunt pomenite *Viața cărților*, *Dicționarul de literatură universală*, *Fonoteca de aur*. Din rubrica *Dialog cu cititorul* se reține intervenția profesorului Virgil Mirescu din București care-și exprimă îndoielile legate de volumul *Între Aristarc și Bietul Ioanide* semnat de Ileana Vrancea – un nume important în publicistică și educație în anii '50. Profesorul se îndoiește de corectitudinea intențiilor și a instrumentelor prin care autoarea încearcă reintegrarea lui Lovinescu în cultura română, acuzând-o că îl transformă pe marele critic într-un precursor al marxismului. □ Aceeași rubrică găzduiește propuneri de rubrici noi (una care să urmărească activitatea cenaclurilor literare), dorința unui elev ca în revistă să apară mai mulți poeți tineri din provincie. □ Tot aici se regăsește o interpelare a profesorului de română Mircea Roșoga, din București, cu privire la acuzațiile de „împrumuturi” din opere străine adresate lui Eugen Barbu și Geo Bogza. Profesorul consideră că astfel de acuzații sunt de natură să bulverseze elevii. □ *Ismail și Turnavitu – dialog urmuzian*, pamfletul inițiat de Pompiliu Marcea în numărul 2, continuă să lanseze săgeți

în direcția cuplului Monica Lovinescu – Virgil Ierunca. □ Dumitru Chican traduce versuri de poeți israelieni: Ahmad Suleiman Al-Ahmad, Ali Ahmad Said.

21 ianuarie

- [„Scânteia”, nr. 11327] Cuprinde versuri de Ion Mărgineanu.

24 ianuarie

• [„Scânteia”, nr. 11329] Număr dedicat împlinirii a 120 de ani de la Unirea Principatelor Române. ■ Conține versuri de Teofil Bălaj, Octav Sargețiu, Viorel Cozma.

• [„Viața studențească”, nr. 3] Pornind de la sărbătorirea a 120 de ani de la Unirea Principatelor, Mircea Florin Șandru publică textul *Strâns uniți în jurul partidului, al secretarului său general, un singur gând, o singură voință*. □ În cadrul rubricii *Ecuatii*, Solomon Marcus întreabă *În câte feluri știm să zâmbim?*. □ Magda Cârneci semnalează expoziția de grafică și pictură de la Galeria „Amfiteatru” a tânărului artist George Arun, care „promite o evoluție organică și firească, sinceră și consecventă cu sine însuși”. □ În grupajul *Caleidoscop de sesiune*, Ioan Buduca așază textul *Era timpul să se vâruie, dar nu și momentul*. ■ Mircea Florin Șandru publică, la *Interviu VS*, un dialog cu prof. dr. docent Ilie Constantinescu, rectorul Institutului de Mine din Petroșani („*Învățământul superior din Valea Jiului nu a fost rupt niciodată de practică, de viața minei*”). ■ În grupajul *24 ianuarie 1859 – O zi pentru viitorul de azi al României*, „escortat” de două citate din Nicolae Ceaușescu, Dinu Flămând așază însemnarea *O seară dramatică în care a biruit luciditatea politică*. ■ Ioan Buduca scrie *Despre U. Craiova în trei dialoguri sau Convalescență după boala vedetismului* (Gheorghe Vraciu, președintele clubului Universitatea Craiova, Valentin Stănescu, antrenorul echipei, și Ion Oblemenco, antrenor secund și vicepreședintele clubului).

25 ianuarie

• [„România liberă”, nr. 10652] Pentru *Vitrina cărții*, Dan Zamfirescu scrie despre cartea *O clipă în China*, semnată de Paul Anghel, afirmând că este mai mult decât un simplu jurnal de călătorie, este o „confruntare între două culturi, între două universuri spirituale”. Volumul, consideră Dan Zamfirescu arată că nu există graniță intangibilă între suflete, astfel încât, călătorul atent să surprindă esența dincolo de „oceanul impresiilor” poate ajunge să intuiască specificul culturii pe care o vizitează și să o transpună în scris pentru cei care nu se pot apropia de această lume decât prin lectură. ■ Marian Popa recenzează romanul *Dans sub spânzurătoare*, de Dan Mutașcu (Ed. Militară), un roman istoric în care acțiunea este plasată în vremea domniei lui Despot-Vodă. Comentatorul situează romanul în linia operelor care au în centru un

erou negativ de tip shakespearian, de la Negruzzi până la Eugen Barbu în *Princepele*. Apreciind colajul de stiluri și convenții (epistolar, confesional, jurnalier), criticul ar fi dorit un alt final al romanului.

• [„**Scânteia**”, nr. 11330] În *Conștiința artistului*, Pompiliu Marcea respinge teoria necesității unei discordanțe între creator și opera sa, precum și între acesta și colectivitatea din care face parte. El susține, din contra, nevoia armonizării celor două entități: „Conștiința individuală a marilor creatori nu presupune însă nici o incompatibilitate cu conștiința colectivă, cu sensibilitatea neamului și a epocii, dimpotrivă, prima își extrage seva vitală din cea de-a doua.[...] Individul, făcând parte din obște, își amplifică însă, de regulă, personalitatea pe suportul amplu al colectivității, în afara căreia de fapt individualitatea este o absurditate”.

• [„**Scânteia tineretului**”, nr. 9229] Sub genericul *Să discutăm despre tinerete, educație, răspunderi*, Alex. Ștefănescu semnează un reportaj de la Întreprinderea de utilaj petrolier și reparații Teleajen (*Oglinda care trebuie să rămână mereu curată*). Reporterul căutase un tânăr inginer, care nu era atunci în uzină. Prin urmare, ziaristul a adunat referințe de la colegii acestuia. Secretarul organizației de tineret a întreprinderii semnaleză și o anumită rigiditate a inginerului, adversar ireconciliabil al improvizației. Publicistul fixează o morală: „A-ți cunoaște îndeaproape tovarășul de muncă, a înțelege limpede ce aptitudini și ce aspirații are – iată o îndatorire elementară, pe care mulți dintre noi o îndeplinesc în mod spontan și de aceea nici nu fac multă teorie în jurul ei”. Apoi, Alex. Ștefănescu evocă un caz despre care a scris nu demult, tot în paginile „Scânteii tineretului”. Este vorba despre angajamentul unor muncitori de a-l lua sub oblăduirea lor, spre îndreptare, pe un coleg care a furat. Prilej pentru o nouă morală: „Dar nu putem omite faptul că, dacă încercam de la început să-l cunoască pe tânăr, poate ar fi reușit să-l transforme mai devreme într-un «om de-al lor» și să-l împiedice la timp să săvârșească acte nedemne”.

• [„**Flacăra**”, nr. 4] Șerban Cioculescu scrie despre *Gh. Brăescu* și volumul său, *Doi vulpoi*, punând accent, însă, pe destinul acestui „meșter al schiței umoristice”, după cum îl considera și E. Lovinescu. □ În cadrul rubricii *Un debut remarcabil*, Al. George prezintă volumul de versuri al Ilenei Zubașcu, *Întru totul*, afirmând că poezia acesteia „glorifică viața în toate aspectele ei, agreabile sau dramatice”. □ Tudor Octavian scrie despre volumul lui Octavian Stoica, *D-ale gurii din bătrâni*, notând că „bucătăriile sale miros a taifas și aventură, a istorie literară și istorie-istorie, sadovenizând cu patimă în problema vinului și ciorbelor [...]. Firește că în domeniul culinar această carte e o frumoasă amăgire și că meritul ei întreg e literatura”. □ Cornel Moraru recenzează elogios volumul critic al lui Marin Mincu, *Repere*, despre care notează că „ne instruește despre universalitatea spiritului românesc”.

• [„**Orizont**” nr. 4] Articole ce se înscriu în tematica istorică a Unirii Principatelor Române (*Scriitorii revoluției de la 1848 și Unirea* de Lucia Jucu-

Atanasiu, *Momente bănățene în actul Unirii Principatelor* de Ion B. Mureșianu, *Unitatea social politică a națiunii noastre* de Corneliu Popoț, *Unirea, constantă a existenței și afirmării poporului român* de Gh. I. Oancea), plus poezii pe teme patriotice sub titlul generic „poetii cântă Unirea”, semnate de Lucian Bureriu, Aurel Turcuș, Ion Căliman, Dănuț Diaconescu, Aurel Cherlea, Dumitru Titus Popa, Geo Galetaru. ■ Cum s-a descurcat Proust în societatea de snobi în care era nevoit să trăiască, snobi având aparența inteligenței, îl interesează pe Livius Ciocârlie în noua tabletă de la rubrica „marginalii”. ■ G. I. Tohăneanu se lansează pe urmele „lungii și întortocheatei căi bătătorite de neologismul pribeag «azur»”, la rubrica „limbă și stil” (articolul *Azur*). ■ Petru Sfetcă își reia oficiul de critic al revistei, la rubrica „corespondența”. ■ În fine, pe ultima pagină, Marian Odangiu „inspctează” câteva romane istorice în a cărui listă intră Vasile Băran cu *Diamantul viu* (1978), Florin Bănescu cu *Ierni peste tei* (1978), Dan Mutașcu cu *Dans sub spânzurătoare* (1978), Mihail Diaconescu cu *Adevărul retorului Lucaci* (1978) (articolul *Romanul istoric și «preistoria» actualității*)

● **[„România literară”, nr. 4]** Editorialul *Dreaptă cinstire* este semnat de George Ivașcu, care scrie despre aniversarea a 120 de ani de la Unirea Principatelor. □ Gheorghe Tomozei publică poezia tematică *Unirea*, Petre Ghelmez *Ființa Unirii*, iar Tudor George un poem desfășurat pe două pagini – *Cantata sacrelor sorginți*. □ Despre însemnătatea istorică a celor 120 de ani de *Unirea Principatelor*, Ion Ardeleanu elaborează un amplu eseu care se încheie, cronologic, în prezent: „Marile rezultate obținute de poporul nostru în făurirea noii orânduiri sociale, politica externă a României care se bucură de o deosebită receptivitate în întreaga lume sunt cele mai concrete dimensiuni ale prestigiului atins de țara noastră, ele constituie astfel cel mai înalt omagiu pe care generațiile de azi îl aduc înaintașilor, celor care acum 120 de ani au contribuit la zidirea temeliiilor României moderne”. □ Nicolae Mareș discută despre *Un amplu studiu consacrat lui Alexandru Ioan Cuza*, în polonă, de către Juliusz Demel. ■ La *Viața literară* este anunțată inaugurarea unei noi ediții a evenimentului *Luna cărții la sate*. Sunt anunțate, de asemenea, și *Premiile de creație ale U.A.S.C.R. și revistelor „Viața studentească” și „Amfiteatru”*, pentru secțiunile: poezie (premiul I – Emil Hurezeanu și Cleopatra Lorințiu; premiul II – Matei Vișniec; premiul III – Domnița Petri), proză-reportaj (premiul I – Ioan Cordoș; premiul III – Emeric Székely), critică (premiul I – Radu G. Țeposu și Magda Cârnci; premiul III – Radu Călin Cristea și Ion Bucșe), publicistică (premiul I – Andrei Rusu; premiul II – Daniel Condurache; premiul III – George Boieriu și Cristian Mirescu). ■ Alexandru Balaci, într-un text cu multiple trimiteri la discursurile lui Nicolae Ceaușescu, definește *Imperativul gândirii* creatoare: „Intelctualii au fost încă o dată chemați să contribuie prin eforturile lor, cu magica forță a artei verbului, la iluminarea umanistă a popoarelor, la ridicarea înaltelor structuri ale edificiului păcii. Ei sunt datori să fie

propagandiștii umaniști ai creării unei lumi care să fie liberă, dincolo de hotarele mizeriei, ale foametei și exploatării, o lume a libertății, a justiției și a progresului, iar pacea trebuie să devină cauza întregii omeniri conștiente”. ■ Ion Zamfirescu, Natalia Stancu și Valentin Silvestru exprimă *Trei opinii despre: „O antologie a dramaturgiei românești”*, culegere în două volume despre a cărei apariție se precizează, într-un șapou nesemnlat, că ar reprezenta un „eveniment editorial, prin proporții, însemnătate și originalitate”. □ Ion Zamfirescu identifică *Traietoria unei mișcări culturale* în lucrarea îngrijită și prefațată de Valeriu Râpeanu. Deși „nu e o lucrare perfectă, ci una utilă; nu o selecție definitivă, ci una posibilă, ipotetică; nu o încheiere, ci mai degrabă un început; [...] nu definiții și sentințe, ci puncte de vedere, teme, incitații la discuție; în fine, nu o lucrare la care să se pună punct, cu sentimentul că și-a făcut întreaga datorie de cuviință, ci una cu interogări și puncte de suspensie”, cronicarul apreciază că Valeriu Râpeanu „se dovedește un cercetător experimentat: cu simț istoric și simț literar, cu stăpânirea aceluși spirit de relativism gânditor despre care știm că trebuie să prezideze într-o dezbatere contemporană”. □ Parcurgând *O antologie a dramaturgiei românești 1944-1977*, Natalia Stancu mărturisește că a avut parte de o *Lectură incitantă*: „Simți, citind-o, un lucru destul de rar și important: că Valeriu Râpeanu este un adevărat prețuitor al textului dramatic, pe care îl iubește – în adevărată cunoștință de cauză – atât de mult încât, deși nu subestimează funcția spectacolelor, se poate desprinde de aportul lor valorificator. Simți, citind-o, ce înseamnă personalitatea editorului. Cât de importantă este cuprinderea culturală a celui care conturează formarea dramaturgiei române”. Autoarea ridică și o întrebare nu lipsită de substanță: „Ne aflăm în fața unei opere de autor sau a unei antologii «obiective»?”, la care răspunde: „Valeriu Râpeanu însuși a avut precauția aceluși articol nehotărât «o», indicând selecția sa drept una din cele posibile”. □ Valentin Silvestru găsește *Multiple sensuri ale unei cărți de referință* în ceea ce consideră a fi „prima antologie științifică” a dramaturgiei românești. Susține, de asemenea, că „Dacă luăm în considerare studiul introductiv, examen analitic și sinteză istorică, prefețele pieselor și ampla încadrare a fiecăreia în contextul cultural de la data apariției ei, atunci vedem schițată aici și o succintă istorie a literaturii dramatice postbelice, bizuită pe câteva concepte stabile, sumarizând orientări și personalități, propunând o periodizare, oferind o bibliografie cuprinzătoare și o teatrologie excelentă”. În ciuda tuturor calităților acestei antologii, Valentin Silvestru îi reproșează, totuși, lui Valeriu Râpeanu o singură absență: „Unde însă se săvârșește o eroare flagrantă, e în cazul lui Teodor Mazilu, neantologat”, absență, în viziunea criticului, inexplicabilă, luând mai ales în considerare faptul că, în studiul introductiv, piesele lui Teodor Mazilu sunt prezentate elogios. ■ La *Breviar*, în atenția lui Șerban Cioculescu, intră *Ilustre procese literare și altele*, așa cum au fost ele reconstituite de către juristul Doru Cosma, în cartea *De la Dante la Zola, pe urmele unor procese litera-*

re. Cioculescu discută îndeosebi despre procesul de calomnie intentat de I.L. Caragiale lui C.A. Ionescu (Caion), în urma celebrului scandal de plagiat. Monograful lui Caragiale mai oferă, dincolo de volumul discutat, alte „două «cazuri» rămase... inedite”: „Am fost, mai acum patruzeci de ani, solicitat de Ionel Teodoreanu, avocat al acuzatului, să fac o expertiză literară: dacă tânărul X, care deținuse manuscrisul mai vârstnicului său prieten Z, i-a «furat» poeziile, publicându-le pe numele lui. Avizul meu a fost negativ și junele a fost achitat... sau procesul s-a închis. [...] Al doilea caz a fost al unui obscur romancier român de ocazie, căruia prin spiritism i se dictase romanul în chestiune, publicat de el. Acesta a dat în judecată pe un romancier francez notoriu, care publicase după el o carte cu titlu și conținut identice. Francezul a dovedit însă că era de fapt a doua ediție, cu titlul schimbat, a unei cărți a lui mai vechi, așadar că nu-l putuse plagia pe «confratele» său român. Sărmanul acuzator fusese victima unei farse spiritiste!” ■ Pompiliu Marcea scrie despre cele patru micro-monografii (Eliade Rădulescu, C. Negruzzi, Liviu Rebreanu, G. Călinescu) cuprinse în volumul lui Al. Piru, *Permanențe românești*: „Nimic din ceea ce trebuie să știm ca important despre Eliade, Negruzzi, Rebreanu și Călinescu nu lipsește. Ar fi însă o eroare dacă n-am adăuga, imediat, observația că autorul studiilor ne oferă nu numai o imagine completă, ci și una ierarhizată axiologic. Distincția dintre capodopere și scrierile de serie sau cele ratate este clară, cititorul rămâne cu scara reală de valori, confuziile se risipesc în primul rând prin factura comentariului, prin mijloacele de investigație și prin tonalitatea adoptată”. Și tocmai despre această tonalitate a criticii Pompiliu Marcea avansează următoarea idee: „Or, la maeștrii textelor critice, între care se numără, de multă vreme, Al. Piru, simțim de la început că a fost adoptat tonul cel mai potrivit nu numai prin raportare la treapta valorică a operei descrise, ci și la particularitățile ei structurale. În ce constă acest *ton potrivit* nu e deloc ușor de spus. [...] Fără a putea explica «științific» procedeul, simțim îndată efectul și anume că frazele, așa cum sunt alcătuite, par adevărate efigii, sunt de neclintit, iar în interiorul lor verbele sau adjectivele par a fi fost fixate într-o veritabilă matrice stilistică, indislocabile”. ■ Tatiana Rădulescu sesizează *Mitologii lirice* în cartea Florenței Albu, *65 de poeme*, iar Radu G. Țeposu recenzează *Sunetul visărilor* lui Dan Rotaru. ■ Comentând, mai întâi, statutul pe care îl are *Cronicarul literar* pornind de la *Argumentul* cu care Petru Poantă își însoțește culegerea de cronici, Nicolae Manolescu urmează prin a discuta, concret, attributele cronicii pe care o scrie confratele de la revista *Steaua*: „Articolele lui Petru Poantă sunt de obicei remarcabile prin două însușiri: o pricepere evidentă a poeziei de azi; și un stil personal, de sursă călinesciană prin «ușurință», potrivit cu obiectul. Mulți alții se pricep la poezie, puțini scriu atât de bine despre ea. Distincția aceasta nu e o vană subtilitate. Petru Poantă face parte dintre cei în stare să descrie ori să definească poezia într-un limbaj în același timp critic, exact, și adecvat la textul liric”. În ciuda unui stil critic de apreciat, cronicarul *României*

literare găsește și un cusur semnificativ volumului *Radiografii*: „Singura imputație mai gravă ce li se poate aduce [articolelor] o repetă, într-un fel, pe aceea de la *Modalități lirice contemporane*: lipsa unei clare scări a valorilor. [...] Din nefericire, printre rândurile articolelor lui Petru Poantă, îi putem citi, vai, uneori, destul de deslușit, relațiile sociale. Destule din aceste articole radiografiază neantul cel mai pur. Criticul nu s-a mărginit să publice în revistă însemnările de acest fel, le-a reluat într-o carte. Aici e un ciudat risc pentru un critic: acela ca, făcând «plauzibili» autori ce nu sunt decât simpli veleitari (și un critic înzestrat știe să se facă crezut), să-și piardă cu vremea creditul, chiar și când spune adevărul curat”. ■ Dana Dumitriu plasează *Între document și ficțiune* cel de-al doilea volum al romanului *Marele sigiliu* de Viorel Știrbu: „raportul dintre ficțiune și datele reale ale trecutului” este „soluționat în favoarea celui din urmă termen”, „invenția prozatorului se rezumă [...] la montajul informației, la punerea în pagină a citatelor sau la vaga expunere a faptelor printr-un dialog forțat, lipsit de firesc și de autenticitate literară”. ■ Despre autorul volumului de schițe *Vărul șarpelui cu clopoței*, H. Zalis susține că „între umoriștii pe care îi avem, [H.] Salem este unul de calitate prin concentrare, lirism și curaj, însușiri corelate cu buna intuiție a legilor comicului”. ■ Privită asemeni unui „ghid ideal pentru orice cititor care vrea să se informeze”, *Arta lecturii* lui Nicolae Balotă se constituie, conform lui Sorin Titel, ca „o laudă a cărții, sau mai bine zis ca un elogiu adus cititului”. ■ Laurențiu Ulici surprinde în culegerea de povestiri a lui Victor Marin Basarab, *Everest – Turnu-Măgurele*, „un prozator respectabil în tradiția muntenească a lui Zaharia Stancu (compozițional) și Marin Preda (situațional și tipologic), fără a produce, totuși, pastişe și depășind subordonarea epigonică”. ■ Atât Ana Blandiana, cât și Alfred Hoffman scriu despre Sergiu Celibidache. ■ Fănuș Neagu publică *Din „Cartea cu prieteni”* următoarele micro-portrete: Sânziana Pop, Huszár Sándor, Anghel Dumbrăveanu, Arnold Hauser; fiind, totodată, și *Bolnav de uimire*, la rubrica sportivă. ■ Semnează versuri în acest număr: Corneliu Vadim Tudor, Alexandru Philippide, T. Plop. □ Scrie despre *Criza cenușii* Geo Bogza. □ Proza *Celălalt*, a lui Jorge Luis Borges, însoțită de un mic portret al autorului, semnat de Paul Alexandru Georgescu, este publicată în versiunea românească a Mariei Benavides. □ Din *Poezia olandeză* traduce Jan Willem Bos, selecție precedată de o mică introducere a lui Leonid Dimov.

● [„**Tribuna**”, nr. 4] Apărând în ajunul zilei de naștere a secretarului general al partidului, acest număr se deschide cu editorialul omagial *Far călăuzitor*, semnat *Tribuna*: „Astăzi este cu totul limpede că succesele istorice înregistrate în ultimi ani, progresul multilateral neîntrerupt al patriei, creșterea continuă a rolului și prestigiului ei în lume sunt intim asociate cu gândirea și politica novatoare, profund revoluționară a președintelui Nicolae Ceaușescu”. ■ Cititorii sunt invitați să caute almanahul *Tribuna '79*. ■ *Cronica literară* înfăptuită de Victor Felea este consacrată volumului de versuri *Un potop de simpatii* de Pe-

tre Stoica, autor care „se află nu numai într-o continuitate firească a poeziei lui, ci ne pune dintr-o dată în fața unei împliniri majore, în fața unui succes semnificativ de maturitate, când toate virtuțile-i de poet al vieții cotidiene, al aspectelor ei umile și comune, și-au găsit un excelent prilej de manifestare în contact cu lumea anonimă a unui sat de câmpie, un sat unde s-a stabilit întâmplător, dar pe care și l-a asumat, vrând-nevrând, ca pe un moment al destinului propriu, ca pe o «povară» umană de preț, demnă de a fi iubită și înfățișată sub unghiul cel mai revelator”. ■ „Străbătând” *Grecia, călătorie incompletă*, volumul lui Aurel Rău, Ion Cocora notează că această carte „este greu de încadrat într-un gen anume. Nu e, în nici un caz, ceea ce se înțelege curent printr-o carte de călătorie”. La un moment dat, cronicarul are revelația unui *poem-eseu*, iar „ipostazele poetului sunt, în consecință, multiple. El e deopotrivă filosof, istoric de artă, eseuist”. ■ *Despre tinerețea scriitorului* scrie N. Prelipceanu la *Fotografii de noapte*, amintindu-i pe laureații *Premiilor Tribuna* pentru literatură: „Citesc numele lor, Emil Hurezeanu, Tudor Vlad, Radu Săplăcan. Nu le citesc, le învăț pe dinafară. Atâtea lucruri învață ei acum, încât mie nu-mi rămâne decât să învăț numele lor pe dinafară. Și, învățându-le, mi se pare că mă înapoiez acolo de unde pleci și unde îți e imposibil – cu vremea – să te întorci”. Însemnarea se încheie printr-o trimitere la un vers al lui Nichita Stănescu: „Tânărul nu e numai un «suav lungan», ar fi prea simplu să fie, și în realitate, numai atât, el e o scrisoare trimisă mereu, în variante ameliorate sau nu, restului lumii, lumii. Un răspuns din ce în ce mai perfecționat, niciodată perfect, la câteva întrebări de bază”. ■ Emil Brumaru este prezent cu un grupaj de versuri. ■ La *Terasa*, Aurel Gurghianu așază *Însemnări de iarnă*. ■ Andrei Marga continuă, la *Cronica ideilor*, esul *Logică și metodologie*, consacrat lucrării *Între prudență și eroare* de Teodor Dima. ■ Două pagini sunt rezervate laureaților *Premiilor Tribuna* pentru literatură pe anul 1978 □ Tudor Vlad le este semnalat cititorilor printr-o proză. □ Un grupaj de versuri atrage atenția asupra lui Emil Hurezeanu. □ În *Ipostaze lirice*, Radu Săplăcan își probează aptitudinile critice analizând volume de versuri de Marcel Mureșanu („un intimist delicat, naiv și generos” în placheta *Scrisori către prieteni*), Ioana Diaconescu (volumul *Ceața* este unul „de referință pentru poezie”, autoarea evitând „pericolul imitării în sine”) și Nicolae Dan Frunteletă (în culegerea *Noaptea grâului*, redactorul-șef al „Scânteii tineretului” se arată „tradițional în expresie, deci cultivator al sonurilor clare muzicale” și „dovedește în câteva rânduri o percepție plastică extrem de rafinată”). □ Autorii beneficiază de fotografii și de câteva repere biografice (anul, data și locul nașterii, anul de facultate și specializarea urmată). ■ O notă a lui Mircea Vaida înștiințează că, la ședința din 18 ianuarie a Cenaclului Asociației, a citit versuri Pascu Balaci, student în anul al II-lea la Facultatea de Drept. Au vorbit I. Mureșan și Tudor D. Savu. □ În vecinătatea însemnării, versuri de Valeri M. Sivan. □ Al. Căprariu realizează cronică sportivă. ■ Rubrica de teatru îi adu-

ce în prim-plan, într-un grupaj de profiluri artistice, pe laureații *Premiilor Tribuna* la această categorie. Astfel, Valentin Silvestru scrie despre Cătălina Buzoianu, Lucian Bogdan despre Mircea Marin, iar Mircea Gițulescu despre Dorel Vișan. ■ Despre laureatul *Premiilor Tribuna* pentru arte plastice pe anul 1978, Vladimir Zamfirescu, oferă o perspectivă „tridimensională” Negoită Irimie, Vasile Radu și Ion Cocora. ■ Sub genericul *Antologiei prozei scurte*, ultima pagină găzduiește o povestire de Flannery O'Connor, în traducerea lui George Cușnarencu.

26 ianuarie

● [„Scânteia”, nr. 11331] Cu ocazia zilei de naștere a lui Nicolae Ceaușescu, numărul cuprinde versuri omagiale scrise de Victor Tulbure și Valeriu Bucuroiu. ■ Nicolae Dragoș îi dedică secretarului general al P.C.R. articolul *Înflăcărat militant revoluționar*, în care laudă realizările acestuia: „La 26 ianuarie, la ziua de naștere a tovarășului Nicolae Ceaușescu, ne alăturăm țării, ne îngemănăm gândul nostru gândurilor țării, pentru a omagia cu căldura inimilor și profunzimea conștiințelor noastre munca titanică desfășurată de-a lungul deceniilor pentru bine țării, pentru gloria Partidului Comunist, strălucitul exemplu de gânditor și revoluționar marxist, dăruirea supremă prin care – mutându-și locul de lucru în mijlocul poporului, secretarul general ne adresează, pentru ziua de astăzi și ziua de mâine, nobilul îndemn de a ne dedica cu pasiune, cu competență și răspundere făuririi unei patrii mereu mai prospere, afirmării în practică a ideilor socialiste, împlinirii crezului revoluționar al înaintașilor”.

● [„Scânteia tineretului”, nr. 9230] La ceas aniversar, Nicolae Ceaușescu este omagiat pe prima pagină a ziarului. □ În *Urare*, Dan Rotaru rimează „unește” cu „ocrotește”, „viitor” cu „popor”, „Pace” cu „desface”, „ape” cu „aproape”, „veghează” cu „luminează”, „daci și romani” cu „La mulți ani!”. □ A.I. Zăinescu „înălță” textul *Un nume, cu dreptate*. □ *Un dârz bărbat al țării* este cinstit de Lucian Avramescu, care rimează „granit” cu „Partid”, „înțelepciune” cu „spune” sau „arzător” cu „tricolor”. ■ În *Construcția umană*, Alex. Ștefănescu notează: „Se construiește, se dezvoltă o țară, dar deopotrivă se construiește, se dezvoltă un nou om”.

● [„Cronica”, nr. 4] Semnează versuri Haralambie Țugui, Vasile Mihăescu, Emil Nicolae și Dan Rotaru. ■ În *Perenitatea creației și istoria literară*, N. Barbu analizează volumul *O antologie a dramaturgiei românești (1944-1947)* (Eminescu, 1978), de Valeriu Râpeanu: „O argumentare coerentă, din care criteriul istoric nu este exclus, însă e văzut în subsidiarul aspirației la permanența artei, aduce în prim plan doar douăzeci de piese din noianul câtorva mii. Selecția, la care nu putem a nu subscrie, e pasibilă, încă, de o dublă și contradictorie obiecție: ea este, în același timp și prea restrânsă și prea generoasă, prea largă”. ■ Conform lui Al. Andriescu, ideea fundamentală a versu-

rilor adunate în *Trandafirul sălbatic* (C.R., 1978) de către Ioanid Romanescu este receptarea sa deficitară cauzată de stilul său frust și anticalofil: „Obsesia lirică fundamentală pe care o dezvoltă atâtea imagini aparent incongruente din *Trandafirul sălbatic*, volum care reunește poeme scrise de-a lungul a două decenii, izvorăște din teama că versul poetului, scris într-un limbaj necizelat, bolovănos, prozaic, l-ar îndepărta de recunoașterea locului meritat într-o lume neînțelegătoare cu factura personală a poeziei sale...” ■ În rubrica *Mențiuni critice* este semnalată, sub semnătura anonimă „Cronicar”, apariția almanahului „Convorbiri literare”. ■ Constantin Noica publică fragmentul cu numărul unsprezece din *Jurnal de idei*.

● [**„Săptămâna culturală a capitalei”, nr. 425**] Eugen Barbu continuă să ironizeze exegeza lui Valeriu Cristea asupra a două piese caragialiene, *O noapte furtunoasă* și *Conu Leonida față cu reacțiunea*, în care criticul oferă și argumente pentru tema urmăririi prin identificarea abundenței de verbe și concluzionează că urmărirea descrie un cerc parcurs în ambele sensuri de către personaje. Ironia lui Eugen Barbu se mărginește, însă, mai mult la citate extinse din demonstrațiile criticului. ■ La *Cronica literară*, Emil Manu scrie despre volumul de poezie *Neliniștea fântânii*, de Ion Dodu Bălan. Comentatorul identifică un univers autobiografic ce evocă satul românesc și redă un sentiment al înstrăinării generat de părăsirea acestuia. O notă modernă adaugă volumului tratarea madrigalurilor, notează criticul. □ Viorica Nania notează aniversarea de cinci ani a cenaclului „Republica” și celebrarea evenimentului printr-o festivitate la care au luat parte și membrii cenaclului literar „Mihail Sadoveanu” al cadrelor didactice din București. ■ În articolul *Turnesolul*, Dan Zamfirescu îl apără pe Eugen Barbu al cărui al III-lea volum din *Incognito* este acuzat de plagiat. Comentatorul justifică fiecare dintre cele două articole care au declanșat scandalul, cel al lui Marin Sorescu din „Ramuri” și cel al lui Nicolae Manolescu din „România literară”: „În cazul articolului lui Marin Sorescu avem neîndoiește de a face cu o mică poliță plătită autorului *Istoriei polemice și antologice...* și cu o explozie de umoare mai recentă, din care a rezultat o pagină de humor de anul nou, oferită cititorilor revistei *Ramuri*. Strălucitul meu amic, pus el însuși pe două coloane cu Prévert mai acum câțiva ani, în „Luceafărul”, mi-a confirmat această intenție într-o convorbire telefonică și Eugen Barbu însuși a întâmpinat-o cu același humor în *post-scriptum*-ul din „Săptămâna”. [...] În ce privește celălalt articol, al lui Nicolae Manolescu, el este oglinda fidelă a autorului, nu a celui despre care se vorbește [...]. Nu ne vom da în lături să admirăm abilitatea și calmul lui Nicolae Manolescu, dar trebuie să spunem că ceea ce unora le apare ca o lovitură în plin, nu este în realitate decât un trucaj de film, o manieră de a aborda subiectul cu care suntem obișnuiți de mult în activitatea criticului, Manolescu fiind suficient de versat și de inteligent ca să demonstreze orice vrea (sau orice se vrea), uneori chiar contrariul a ceea ce afirmase cu o săptămână sau cu o

vară înainte”. Mai departe autorul articolului aduce argumente în apărarea lucrării scriitorului Eugen Barbu: acesta a anunțat dinainte că a preluat fragmente din alte texte, ceea ce, notează comentatorul, se numește colaj, iar tehnica de lucru cu acesta nu are parte de o reglementare internațională. Maniera de a integra textele fără a fi vizibile „cusăturile” acestora poate fi făcută conform metodei germane sau franțuzești, sau unei combinații între acestea, adaugă Dan Zamfirescu în sprijinul poziției sale. ■ Marian Popa comentează *Micul dicționar al scriitorilor români* apărut la Editura Științifică și Enciclopedică sub coordonarea lui Mircea Zăciu, M. Papahagi și A. Sasu. El însuși autor al unui *Dicționar de scriitori*, Marian Popa consideră că este „un excelent dicționar” și că numărul de selecții la care s-a oprit, 130, este, de asemenea „un număr excelent, din toate punctele de vedere remarcabil, ideal din momentul în care a fost ales”. Restul articolului conține o contraopinie față de criticile aduse dicționarului (de exemplu în „Luceafărul”) vizavi de criteriile de includere, respectiv de excludere a scriitorilor și criticilor. ■ Sub titlul *O provocare*, Traian Filip continuă materialul referitor la critica proletcultistă și abuzurile comise de reprezentanții ei, în contextul apariției lucrării Ilenei Vrancea. Ion Vitner este chiar mai vituperant decât Sorin Toma în ceea ce privește desființarea liricii argheziene: chiar dacă ar putea fi un inovator al formei, poetul a creat pe un fond «înapoiat sau net reacționar», și mai mult, îl contrazice violent pe Toma când acesta susține că Arghezi ar fi avut, la început, o «tendințe revoluționare» în lirica sa. Traian Filip scoate în evidență atitudinea categorică a lui Vitner: „Nu, Arghezi era un «revoltat haotic», făcea compromisuri morale, simbolul operei sale era Coco, «papagalul căruia poetul i-a făurit o tristă notorietate». Și așa cum Coco «poate sluji orice stăpân», poetul își poate da adeziunea la toate «pactizările și trădările». Întrebarea ce se pune este de ce Arghezi, ca și Coco, a tăcut și și-a «frânt de amărăciune coardele lirei»? Simplu. Nu i-a plăcut faptul că «poporul său a început să-și frângă lanțurile și să-i alunge pe exploataorii și mecenații crescători de papagali». Autorul articolului îi reproșează Ilenei Vrancea dublul standard care intervine atunci când aceasta nu denunță atitudini ca cele de mai sus, dar înfierează faptul că G. Călinescu a toastat într-o anumită ocazie în cinstea lui A. Toma.

27 ianuarie

• [„Scânteia”, nr. 11332] Număr dedicat zilei de naștere a lui Nicolae Ceaușescu. ■ Vasile Constantinescu apreciază dinamismul firului narativ și coerența planurilor din romanul *Ultima vară a lui Antim* (C.R., 1978), de Florin Mugur: „Narațiunea curge sigur, planurile ei numeroase, dar nu complicate, se articulează coerent după o arhitectonică numai aparent modernistă, în fond mult mai apropiată de ideea cadraturii clasice, personajele au biografii, deși uneori, cam ciudate, situațiile nu depășesc normalul, cu toată atracția prozato-

rului spre situații fantastice, în fond simple povestiri sau basme în ansamblul larg al romanului, el însuși o cuprinzătoare poveste”.

● [„**Lucefărul**”, nr. 4] Prima pagină stă sub semnul omagiului adus lui Nicolae Ceaușescu cu ocazia zilei de naștere. Omagiul se alcătuiește pe multiple voci. □ Poetul Ion Gheorghe își integrează urarea în articolul *Sănătate și durată!*, astfel: „Sărbătoritului de astăzi nu-i pot înrâuri persoana și nici actele. Probele ce le-a trecut cu strălucire și bărbăție îl arată ca pe un tovarăș în afara laudelor. El este actualitatea istorică a noastră, identificat istoriei românilor. Nicolae Ceaușescu nu este o persoană prin fapte și legi, El este Instituția Supremă”. □ Grigore Hagiu publică poemul *Crez*. ■ Consiliul Uniunii Scriitorilor din Republica Socialistă România trimite o telegramă al cărei conținut apare, de asemenea, pe prima pagină: „Slujitorii artei cuvântului rostit sau scris – pe care i-ați numit ajutoare de nădejde ale Partidului – s-au bucurat și se bucură de orientările dumneavoastră-program. În confruntările grele ale istoriei noi, scriitorii din România suntem, cu trup și suflet în jurul dumneavoastră, mult stimate și iubite tovarășe secretar general, în primul eșalon al luptei pentru pace, democrație, socialism și libertate, pentru triumful colaborării și cooperării internaționale, pentru o nouă ordine economică, pentru reducerea înarmărilor și pentru securitate internațională”. ■ Șerban Cioculescu preia și el misiunea de a-l omagia pe conducător: „Oamenii de litere și de artă au găsit în tovarășul Nicolae Ceaușescu un prieten și un sprijinitor, pasionat de trecutul istoric, de realizările majore ale înaintașilor și doritor să promoveze valori noi, în pluralitatea stilurilor și a individualităților creatoare”. □ Numindu-și articolul *Creație și exigență*, Anghel Dumbrăveanu introduce publicul cititor în atmosfera întâlnirilor dintre Nicolae Ceaușescu și scriitorii: „[...] Apoi aveam, nemărturisite dar evidente, prerogative de oaspeți primiți cu atenție, pot spune cu căldură: șeful statului se sfătuia, de fiecare dată, cu cei ce dau oamenilor, celor de azi și poate și celor de mâine cartea care vorbește despre sufletul acestui neam, despre condiția lui contemporană, despre întrebările și certitudinile lui. Amfitrionul asculta, abia lăsând să transpară ochilor noștri fie satisfacția, fie întrebarea nepusă, fie preocuparea sau bucuria, pentru a ne spune apoi ce crede el despre mersul literaturii și cum vede posibil cursul acesteia spre a-și împlini menirea în ampla și exigenta dezvoltare a societății românești contemporane”. ■ La *Cronica literară*, Dan Cristea analizează volumul lui Mircea Zăciu, *Alte lecturi și alte zile*, apreciind inițiativa comparatistă a criticului care îi situează pe Goga, Rebreanu, Camil Petrescu în interiorul mișcărilor culturale europene ale epocii lor și le pune în valoare, în funcție de caz, „precursoratul” sau sincronia. Dan Cristea forjează, în spiritul epocii, concepte ca „fraternitate” literară – sau „solidarism de esență istorică” în ecuația demersului comparatist al criticului literar. ■ Nicolae Ciobanu scrie, la *Viața cărților*, despre debutul lui Aureliu Cornea – *Flori de întuneric*, grefând pe aprecierea pe care G. Călinescu însuși o dovedește față de autor,

căruia îi consacră un spațiu generos în *Istoria literaturii române de la origini până în prezent*. □ Aceeași rubrică găzduiește recenzia lui Edgar Papu la volumul semnat de juristul Doru Cosma, *De la Dante la Zola – pe urmele unor procese celebre* (Ed. Sport-Turism, 1978). Din perspectiva prezentată, autorul cărții îi ia în discuție și pe Bălcescu, Hașdeu și Caragiale. □ Alte cărți comentate sunt *Noaptea grâului nou* (C.R., 1978) poezie de Nicolae Dan Fruntelată și romanul lui Grigore Zanc, *Cădere liberă*, care se bucură de o recenzie semnată Dan C. Mihăilescu. Criticul observă că romanul are date valide pentru a fi „romanul unei conștiințe”, dar nu reușește deplin pentru că „autorul, deși în aparență stăpân pe toată interminabila scară a rememorărilor retrospective ale eroului, nu are puterea de a încadra datele interioare într-o montură faptică destinată să le susțină și să le potențeze semnificațiile”. ■ La rubrica *Revista revistelor* este prezentat numărul 4(33)/1978 din *Manuscriptum* și *Jurnal, caiet literar artistic și social cultural* al cenaclului literar Mihail Halici din Caransebeș. ■ La rubrica evocatoare *L-am cunoscut pe Tudor Arghezi*, poetul Ion Sofia Manolescu face un portret amănunțit și emoționant mai ales omului Arghezi: „El, poetul dusese o polemică lungă măsurată-n ani, uneori cu lovituri sub centură, cu Nicolae Iorga: el, omul, scrisese la moartea inestimabilului adversar cel mai emoționant necrolog; el, poetul își muiase spada-n venin și-l crestase repețit pe E. Lovinescu; el, omul, deschisese primul ușa spitalului unde fusese internat adversarul său de idei și subtilul critic, surprins de această vizită, făcând amendă onorabilă că nu intuise ce inimă bate sub platoșa pamfletarului, luase condeiul și-l plecuse adânc în fața lui [...]”. ■ Al. Piru contribuie în acest număr cu articolul *Rebreanu și romanul social* care pornește de la faptul că din volumul al IX-lea de Opere ale prozatorului lipsește romanul *Gorila* (finalizat în 1938), al cărui substrat politic nu a putut fi clarificat la acel moment. Consultând interviurile scriitorului și caietele de creație, Al. Piru concluzionează că atitudinea lui Rebreanu față de realitatea politică (mișcarea legionară și „falsa democrație» liberală sau conservatoare») a fost echidistantă. ■ Ioan Alexandru semnează rubrica *Jurnal de poet*. Acesta îi aduce mulțumiri lui Eugen Barbu pentru sprijinul acordat cândva, pe vremea conducerii „Lucașfărilor”, unor tineri poeți, „cei mai mulți dintre noi de la țară”, pe care i-a moșit într-o generație: „Primul triumf în viață l-am avut în sala de pe Calea Victoriei unde se ținea animatul cenaclu de ținută academică, «Nicolae Labiș», sală arhiplină de tineret frumos și înlăcrimat, care știa să stea ore în șir în picioare, în frunte cu și mai răbdătorul Eugen Barbu, să ne asculte, și asta nu o seară-două, ci ani, până ce din aceste confruntări, încurajări și certitudini s-au încheat cărți și personalități și s-a putut vorbi mai apoi de o nouă generație de scriitori români [...]”. □ Publică versuri Florența Albu, Petre Got și A.I. Zăinescu. □ Florin Costinescu prezintă debutul lui George R. Bușecan. ■ *Eu mă întorc răsând pe prisă* este titlul prozei semnată de Constantina Caranfil. ■ La cronică radio,

Ioana Ieronim reține piesa *O viață pentru o zi*, scenariu radiofonic de G. Netea, avându-l în prim plan pe George Pop de Băsești, actor important în evenimentele Unirii. ■ *Cartea cu prieteni* se îmbogățește cu un nou portret-exercițiu de stil semnat de Fănuș Neagu. Ion Negoieșcu e zugrăvit într-un moment neașteptat: „Mi-a spus odată că la închisoare (și-a strepezit dinții pe zăbrele fiindcă...), găsind o prună, în ora de umblet cu pas mic, s-a schimbat în tigru, și-a pierdut mîntea, sufletul și toate cărțile citite. Trebuia să înhațe și să înghită acel petec de toamnă. Lumea, în toată îndrăzneala ei, n-a filmat o mână mai rapace decât mâna lui în acea clipă”. După acest moment de tensiune, portretul capătă nuanțele figurative proprii universului lui Fănuș Neagu: „Nego, fără să știe, e zăvor de cărciumă de Brăila. Râde adăpostind spargeri, orbirea bărbaților și minciuna fără de care ajungi la ștreang. E un copil al crimelor care se iartă. Chiar și când e teribil fără avertisment, când vrea să ne facă să credem ceea ce nici el însuși nu poate să creadă, că Eminescu e mai adevărat în postume decât în antume, Nego mi-e drag”. ■ În articolul *Ființă și valoare*, Marian Vasile abordează filozofia lui C. Noica din perspectiva volumului *Spiritul românesc în cumpătul vremii. Șase maladii ale spiritului contemporan*. Recenzentul prezintă evoluția, în opera filozofului, a conceptului de ființă între imperativele individualului și universalului. În ceea ce privește spiritualitatea românească în ecuația ființei și a valorilor la Noica, Marian Vasile notează: „Se înțelege că în cazul lui C. Noica, al lui Blaga de asemenea, avem de-a face cu o filozofie de autor, în care ponderea spiritului autohton și universal e greu de stabilit. Când afirmă că verbul românesc a fi intuiește posibilitățile ființei, ori că particulele ba, întru, instituie dialectica, autorul nu spune că dialectica s-a născut mai întâi pe pământul românesc, dar că spiritul autohton are predispoziții spre o speculație de tip modern, «că sîntem oarecum în spiritul dialecticii»”. ■ În *Fragmente critice*, Eugen Simion scrie despre Ion Caraion, subliniind elementele originalității celui pentru care poezia este „O gâlceavă a norului cu coropișnițele. Pentru Baudelaire, norul era simbolul poeziei înseși: imaterială, instabilă, o alunecare părelnică pe care n-o poți prinde decât cu ochiul imaginației. Asociindu-i coropișnițele, Ion Caraion duce poezia în sfera cea mai îndepărtată de imaginea frumuseții clasice și o silește să se confrunte într-un registru al umilinței, insignifiantului, al grotescului tragic. Puterea, demnitatea poeziei moderne se verifică în asemenea acte de penitență. Ion Caraion o silește să meargă în genunchi în urma existenței și să vadă și ceea ce, cu obstinație, a refuzat până acum să vadă”. □ *Poeme de Mirela Cristofan, Teodor Purice, Marin Cioranu, Liliana Popescu*. ■ În titlul *Societate anonimă de întrajutorare feminină* se simte ironia mușcătoare, inconfundabilă a jurnalistului și pamfletarului Eugen Barbu. Autorul intervine într-o polemică pornind de la cartea Ilenei Vrancea *Între Aristarc și Bietul Ioanide*. Dacă autoarea este aspru criticată în epocă pentru atitudinea vindicativă față de opera călinesciană, Monica Lovinescu, peste

hotare, îi ia apărarea acesteia. Eugen Barbu îi aduce Monicăi Lovinescu dovezi că Ileana Vrancea nu este străină de dogmatismul împotriva căreia fiica lui Eugen Lovinescu vituperează: în anii '50, când lucra la „Lupta de clasă”, Ileana Vrancea era însărcinată cu „vânătoarea de greșeli ideologice în munca scriitorilor”, ea admonestându-i pe autorii de schițe care publicaseră în colecțiile „Albina” și „Ogoare noi”. □ Ioana Ieronim anunță apariția volumului *Troilus și Cresida* de Geoffrey Chaucer în traducerea lui Dan Duțescu.

28 ianuarie

• [„Scânteia”, nr. 11333] Cuprinde versuri de Corneliu Vadim Tudor. □ Ioan Grigorescu semnează reportajul *Știința la orizontul minei*. ■ În *Cuvinte și flori*, Ion Dodu Bălan realizează o serie de analogii între lumea vegetală și literatură, cu referire la înfloriturile de stil și prezența constantă florilor în operele marilor autori: „Nu poți zice «floare albastră » ori «flori de tei» fără ca să nu răsune în timbrul vocii tale ceva din farmecul poeziei eminesciene. Zicem, de asemenea, «flori de sânziene», «floare ofilită» cu vocea lui Sadoveanu și «flori de mucigai» cu glasul lui Arghezi”.

29 ianuarie

• [„România liberă”, nr. 10655] Nicolae Balotă prezintă elogios cel de-al doilea volum din *Bibliografia maghiară a literaturii române 1961-1970*, de Sámuel Domokos. Criticul apreciază exhaustivitatea lucrării care conține traduceri realizate din limba română în maghiară, cuprinzând nu doar volume, ci și aparițiile în presă, antologiile de literatură populară, lucrările de istorie literară, cele de literatură contemporană, volume ale scriitorilor consacrați, dar și ale începătorilor. De asemenea, Nicolae Balotă menționează studiul introductiv care îl continuă pe cel din primul volum, realizând o trecere în revistă a relațiilor literare româno-maghiare. Introducerea celui de-al doilea volum evidențiază antologii, culegeri, volume în care sunt publicați, în transpunere maghiară, clasici ai literaturii române (Macedonski, Arghezi, Błaga, Pillat, O. Goga cu o monografie semnată chiar de Domokos Sámuel.

• [„Scânteia tineretului”, nr. 9232] Nicolae Dan Frunteletă, redactorul-șef al ziarului, publică poemul *Orologii de aur*. ■ Despre *Bunul gust* scrie Mihai Stoian, care, aflându-se cândva în apartamentul unui cuplu tânăr, a fost izbit de curențele estetice ale amenajării căminului: „Printre mobilele noi însă, ici și colo, câte un «detaliu» urâțea restul: flori de plastic, bălțate, un «portret» de țigancă, cu bust cu tot...”. ■ Aflăm că a fost lansat filmul *Drumuri în cumpănă*, în regia lui Virgil Calotescu, după scenariul lui Ion Brad și Alexandru Brad.

• [„Contemporanul”, nr. 4] Revista se deschide cu trei poeme patriotice de Corneliu Sturzu, Ion Iuga și de Viorel Cozma. ■ Apreciind interpretările ideologice făcute de Virginia Mușat (*C. Stere, scriitorul*, C.R., 1978) asupra

operei lui C. Stere, Pompiliu Marcea insistă, în cronică sa, asupra erorilor politice ale acestuia: „Un merit indiscutabil al studiului îl reprezintă ceea ce putem numi viziunea istorică, dialectică, asupra lui Stere, mai ales în capitolul «Ideolog al poporanismului». [...] Autoarea demonstrează, cu prudență și convingere, că principala eroare a ideologiei steriste nu consta în țărănismul ei, căci țărănimea era clasa majoritară și exploatată, ci în ignorarea proletariatului, de a cărui ideologie țărănismul însuși ar fi trebuit să beneficieze”. □ Laurențiu Ulici recenzează romanul lui Alecu Ivan Ghilia, *Dragostea câinelui de pază* (C.R., 1978), alcătuit din două cercuri narative concentrice, cel al poveștii de dragoste dintre Ana Halunga și Oscar Racoviță, care se petrece la sfârșitul celui de-Al Doilea Război mondial, și cel al răscoalei din 1907, evocată în „stil romanțios”: „Stilistic, romanul, în ambele sale cercuri, denotă o tendință calofilă, împinsă în câteva cazuri până la prețiozitate. Folosirea frecventă a anacolutului face lectura dificilă pe anumite porțiuni dar, în genere, fraza epică e bine articulată, cu voluptate chiar a construcției savante”. □ Dan Grigorescu publică o cronică a volumului *Numai o floare ca sprijin*, de Hilde Domin, tradus în limba română de Lidia Stăniloae și Gheorghe Pituș și apărut la editura Univers (1978).

30 ianuarie

• [„Scânteia”, nr. 11334] H. Stănescu, director adjunct al CENTRO-COOP, anunță evenimentul *Luna cărții la sate* și programul acestuia în toată țara: „În cadrul fiecărui județ, într-o localitate cu o activă viață economică și spirituală, se vor marca deschiderea și închiderea *Lunii cărții* la sate printr-un bogat program cultural-artistic, lansări și prezentări de cărți social-politice, tehnice și beletristice, recitaluri de poezie patriotică și expoziții de cărți. De asemenea, la căminele culturale, în școli, biblioteci, cluburi ale întreprinderilor socialiste din agricultură vor avea loc întâlniri ale autorilor și editorilor cu cititorii, matinee și seri literare, întâlniri ale membrilor cenaclurilor literare din județe cu cititorii de la sate, în scopul descoperirii unor noi talente în rândul acestora”.

• [„Scânteia tineretului”, nr. 9233] Constantin Stan atrage atenția asupra versurilor cântecelor de muzică ușoară, „de-o vioașie confundabilă cu penibilitatea”, și cere mai multă exigență „în drumul textului de la autor la ascultător sau cititor”, drum în care „oamenii competenți în materie ar trebui să intervină cu hotărâre” (*În loc de cronică radio. Greierii văruiți*).

31 ianuarie

• [„Scânteia”, nr. 11335] Pentru Alexandru Balaci, *Apărarea lui Galilei* (C.R., 1978) de Octavian Paler relevă cunoașterea în detaliu de către autor a gândirii omului de știință italian, precum și ideile Renașterii italiene care se află în centrul creației sale: „Acest dialog despre prudență și iubire, în realitate

despre existența și adevărul fundamental, demonstrează cunoașterea profundă a universului galilean și a înfiorării de neliniști a aceluia care a aruncat prima privire, dintre toți oamenii, în năpraznicele taine ale universului în mișcare. Și acest dialog se revendică de la luminile Italiei, a cărei piramidă de frumusețe și memorie a umanității Octavian Paler o păstrează, ca un nucleu iradiant, în literatura sa”.

• [„Scânteia tineretului”, nr. 9234] Sub genericul *Să discutăm despre tinerețe, educație, răspunderi*, Alex. Ștefănescu e tot în misiune reportericească pe meleaguri prahovene, poposind la Ploiești, unde vizitează șantierul din Vestul municipiului, „stăruind cu privirea îndeosebi asupra unor blocuri de locuințe a căror construcție fusese terminată cu o lună mai devreme decât se plănuiise și care nu purtau, totuși, nici un semn al grabei sau al neglijenței”. Astfel, în *A munci până la adânci tinereți*, reporterul ne face cunoștință cu un zidar ajuns șef de echipă la numai 22 de ani. ■ În grupajul *Cultură*, Magdalena Cârneli scrie despre *Coerența viziunii* pe care o arată sculptorul francez de origine română Étienne Hajdu, prezent cu o expoziție la Muzeul de Artă al R.S.R. ■ O notă din grupajul *Azi* înștiințează că Alexandru Piru și Mircea Horia Simionescu au participat la inaugurarea Studioului de poezie de la Târgoviște, eveniment organizat de C.C.E.S.J. Dâmbovița, în colaborare cu Facultatea de Limbă și literatură română din cadrul Universității bucureștene.

[IANUARIE]

• [„Albina”, seria II, an 82, nr. 1 (1431); revistă pentru sate editată de Consiliul Culturii și Educației Socialiste, format A3, 12 pagini; apariție lunară, redactor-șef Ion Bănuță] Număr dedicat Unirii Principatelor din 24 ianuarie 1859. ■ Ion Bănuță publică pe prima pagină poemul în proză *Marea Unire*. Revista mai cuprinde poemele *Un târâm numit Eminescu...*, de Dumitran Frunză, precum și texte lirice redactate de elevi și muncitori la cooperativă. ■ Dumitru Răzeșu scrie un articol despre cea de-a doua ediție a festivalului Cântarea României, intitulat *Clopot de patru anotimpuri*: „Sub clopotul argintiu de lumină al fazei de masă, pe scenele festivalului au evoluat 140.000 de formații de cercuri artistice și de creație, din care fac parte peste 3.000.000 de artiști amatori din rândul maselor, unii dintre ei de mare vocație artistică”. ■ În rubrica *Prietenii mei, scriitorii*, Hristu Cândroveanu realizează un portret elogios al lui Alexandru Philippide, considerat „un clasic modern”: „Alexandru Philippide cultivă poezia de largă respirație, abordează temele fundamentale ale omului, iar ritmurile versului său sunt solemne, eufonice, obsesive. Metafora, care îi onorează discursul – profundă și cuprinzătoare, învâluitoare, apoi desfășurările «epic»- alegorice din poemele sale, sunt tot atâtea semne ale clasicității mai vechi, și mai noi”. ■ În rubrica *Mit și adevăr*, Victor Kernbach publică articolul *Fumigații*.

• [„Amfiteatru”, an XIV, nr. 1 (157); Revistă literară și artistică editată de Uniunea Asociațiilor studenților comuniști din România; format A3;

12 pagini; apariție lunară, responsabil de număr Grigore Arbore, prezentarea grafică Emilian Georgescu] Numărul conține poeme de Constanța Buzza, Gabriel Chifu, George Geacă și Radu Drăgan. ■ Sub titlul *Coerența universului romanesc* sunt publicate patru studii literare privind opera unor romancieri autohtoni. □ Romanele lui Laurențiu Fulga abordează, în viziunea lui Costin Tuchilă, problematica dualității existențiale, ce se manifestă îndeosebi în situații extreme. Pendularea individului între poli pozitivi și negativi ai acestor situații este amortizată de sentimentul iubirii și stabilitatea cuplului: „Prezența cuplului asigură individului confort interior și echilibru între stările pozitive (simbolul erotic) și stările negative (simbolul thanatic). Pe de altă parte, dualitatea se manifestă printr-o balanță invizibilă între spirit și materie, între sinele perfect, demiurgic, și sinele aparent. Odată produs dezechilibrul, insul se va refugia în unica speranță de perfecțiune: erosul, capabil să refacă și să conserve esența umană”. ■ În *Examenul lucid al istoriei*, Nicolae Iliescu susține că ciclul narativ *Istoriei*, de Mircea Ciobanu, este o tentativă de a cuprinde în totalitate realitatea în ficțiune: „Ca autor al unui ciclu romanesc, Mircea Ciobanu în *Istoriei* aspiră către totalitatea cuprinderii realului. Realul este asediat din mai multe unghiuri de reflecție. Infinitul lui strivește finitul textului, fapt pentru care scriitorul modifică spațiul dezbaterii; lumea exterioară neputând fi reflectată în întregime, se creează impresia reflectării ei în roman”. Autorul este perceput ca un stilist desăvârșit, în opera căruia narațiunea domină constant analiza: „Mircea Ciobanu este un poet și un prozator cu un remarcabil simț al limbii. El este un stilist, un evocator al pitorescului în linia lui Mateiu I. Caragiale, I. M. Sadoveanu, G. Călinescu. La el epica întrece analiza. Două caracteristici principale există în scrisul lui Mircea Ciobanu: caracterul impersonal și livrescul”. ■ Mihai Dinu Gheorghiu rezumă în articolul *Între jurnal și roman* observațiile cititorilor și ale criticii privind romanele lui Augustin Buzura: „...se constată că Augustin Buzura este un analist cu triplă specializare: morală, psihologică și socială, și cu o constantă atitudine: polemică.” Jurnalul este văzut ca infrastructură a narațiunilor sale, menită să creeze impresia de adevăr și de autenticitate a ficțiunii: „Toate aceste romane sunt succesiuni de confesiuni, spovedanii sau rechizitorii, fragmente de jurnale recopiate într-o ordine romanescă [...]. Folosind această manieră, autorul se introduce în chip direct în rândul personajelor sale, tinde să devină martor și participant, ține ca pledoaria să fie înregistrată drept autentică. O revendicare definitorie pentru formula epică a jurnalului, infrastructură a romanelor sale: aceea de „adevăr” al ficțiunii”. ■ Pentru Mihai Dragolea, proza lui George Bălăiță are forța și inventivitatea necesare pentru a deveni „visul epic al acestui ev”, definindu-se prin constanta uimire în fața existenței și prin imixtiunea fantasticului în banalitatea lumii: „...Bălăiță repune în drepturi o structură semnificativă a epicului: lumea banalului imprevizibil și fantastic, realitatea fascinantă în însăși metabolismul ei curent și palpabil. Naratorul (fie că se numește Viziru sau Alexandru

Ionescu, Balaloga sau Capdeaur) este fascinat de spectacolul lui și concomitent de actul creației al alcătuirii eposului. Vocația uimirii se completează cu vocația istorisirii”. ■ Ion Cristoiu sfârșește analiza sa asupra premiilor Academiei din 1949 – *Semnificațiile unui eveniment literar: premiile Academiei (1949)* – prin sublinierea existenței unei importante crize a conștiinței scriitoricești, cu rădăcini în perioada interbelică: „...excluderea din literatură a unor scriitori, afirmarea tiranică a anumitor gusturi și puncte de vedere privind literatura, lichidarea adversarului de idei cu mijloace extraliterare, din perioada 1948-1964 își are originea, printre altele, și în intoleranța fățișă la alte formule artistice și puncte de vedere decât cele proprii (intoleranță mergând până la dorința lichidării fizice și morale a adversarului), rapida transformare a polemicii de idei în pamflet suburban, slaba solidaritate de breaslă a scriitorilor în chiar problemele vitale ale categoriei profesionale, raporturile cu editorii, de exemplu, – ca fenomene prezente încă din perioada interbelică în climatul literar.” Prezența unei conștiințe scriitoricești ar fi temperat, în viziunea sa, tentația succesului literar rapid și facil în primii ani ai regimului socialist, de rescriere ideologică a canonului, ceea ce nu s-a întâmplat: „Din nefericire, în cazul multor scriitori, această conștiință nu a funcționat în toată plenitudinea ei. Tentația succesului facil, avantajele materiale și sociale oferite de acest succes, gloria momentului au fost mai puternice decât conștiința profesională, au făcut pe unii scriitori să accepte gravele compromisuri morale cerute de unii funcționari ai vremii...” ■ În rubrica *Jurnal de cărți* Ion Stratan publică o recenzie a plachetei *Respirația artificială* (Dacia, 1978) de Dorin Tudoran, în care observă schimbarea registrului stilistic: „Linearității prozodice austere din volumele anterioare i se opune acum un întreg arsenal al modernității discursului poetic: rupturi de frază, oralitate, paginare asimetrică, fragmente narative, repetiții, multe apărând însă grefate într-un montură artificială”. ■ Ion Bucșe prezintă volumul lui Petru Poantă, *Radiografii* (Dacia, 1978), pe care îl situează în categoria criticii de impunere și susținere a lucrărilor anterioare (*Modalități lirice contemporane și Poezia lui George Coșbuc*), conform clasificării lui Lucian Raicu: „...Radiografiile, privite în spiritul lor, nu sunt altceva decât o încercare de impunere ori de susținere a cărților discutate.” În viziunea lui Ion Bucșe, criticul realizează analize pertinente mai ales în cazul operelor poetice: „Fiind prin excelență un critic de poezie, majoritatea paginilor sunt consacrate aparițiilor în această direcție. Fără să putem zăbovi în mod special la fiecare comentariu, se cuvine să spunem că autorul a reușit, deținând calitatea formulărilor sintetice și a surprinderii notelor esențiale, unele din cele mai reale și pertinente analize asupra poeziei lui Aurel Gurghianu, Petre Stoica, Dorin Tudoran, N. Prelipceanu, Ion Pop, Adrian Popescu, Dinu Flămând sau Cezar Ivănescu. Tot aici trebuie amintită interpretarea despre Geo Bogza, făcută dintr-un unghi nou și cu multiple semnificații”. ■ Constanța Buzea semnalează apariția volumului de debut *Miezul adânc* (Eminescu, 1978) de Roman Istrati,

poet preocupat de transpunerea lirică a trăirilor sufletești și întâmplărilor din copilărie și adolescență: „Mai mult decât soarta sa lirică, între colegii de generație care au ajuns să fie, cum se spune undeva, și mulți, și buni, și diferiți, pe Roman Istrati, bucovinean de loc, îl preocupă ordonarea cu mijloacele de transfigurare ale poeziei, a faptelor și sentimentelor semnificative din copilărie și adolescență. ■ În rubrica *Tinerii poeți și premisele evoluției lor*, Liliana Țigănescu se oprește asupra volumelor lui Adrian Popescu, care cunoaște o trecere de la poemul scurt din *Umbria* (Dacia, 1971) la cel amplu, chiar în proză, în *Focul și sărbătoarea* (Dacia, 1975), precum și noi profunzimi și dimensiuni ale imaginii: „...Adrian Popescu a devenit în *Focul și sărbătoarea* poetul sublimului descoperit în câmpul existenței de aievea, ceea ce se clădește pe experiență proprie, prin trăire totală sau, spus cu termenii proprii poetului, prin aventură de cunoaștere. Renunțând în mare măsură la poemul de scurtă respirație din *Umbria* și scriind cu ușurința exercițiului îndelungat poeme ample, chiar în proză unele, Adrian Popescu își comunică, printr-o revărsare lirică greu de prevestit în *Umbria*, experiența sa în real, sublimată într-o imagistică inepuizabilă, pe adâncimile căreia se susține râvnitul univers al absolutului, al imaterialului și idealității.” ■ Revista anunță câștigătorii premiilor Comitetului Executiv al Consiliului U.A.S.C.R. și revistelor „Amfiteatru” și „Viața studentască”. Premiile pentru poezie au fost câștigate de Emil Hurezeanu, Cleopatra Lorințiu (locul I), Matei Vișniec (locul II) și Domnița Petri (locul III), iar cele pentru proză-reportaj de Ioan Cordoș (locul I) și Emeric Székely (locul III). La categoria „Critica literară” câștigătorii au fost Radu G. Țeposu (locul I), Magda Cârnecki (locul II), Radu Călin Cristea și Ioan Bucșe (locul III), iar la categoria „Publicistică” au fost premiați Andrei Rusu (locul I), Daniel Condurache (locul II), George Boieru și Cristian Mirescu (locul III). Pentru dramaturgie nu s-au acordat premii.

• [„Cinema”, an XVII, nr. 1 (193), revistă a Consiliului Culturii și Educației Socialiste; București; format A4 (24 pagini); apariție lunară; redactor șef: Ecaterina Oproiu] Pe prima pagină, o fotografie cu Florin Piersic în rolul „domnitorului Unirii” Alexandru Ioan Cuza, din filmul în lucru *Rug și flacăra* (scenariul de Adrian Petringenaru și Eugen Uricaru). □ Trei materiale cu semnătura „Cinema” deschid revista: *24 ianuarie, sărbătoare de suflet, Sărbătorirea tovarășei Elena Ceaușescu și Omagiu președintelui Nicolae Ceaușescu*. ■ În cadrul rubricii *Regizorii noștri*, Ioan Lascu îl interviewează pe Gheorghe Vitanidis (care a lucrat cu mai mulți scriitori de-a lungul timpului) într-un dialog intitulat *Hotărâtor pentru valoarea unui film mi se pare adevărul*: „nu sunteți la prima ecranizare după romanul unui scriitor contemporan. «Clipa» de Dinu Săraru are un precedent într-o carte de Eugen Barbu, «Facerea lumii». Ați colaborat, de asemenea, cu Mihnea Gheorghiu, Fănuș Neagu, Nicolae Breban, Paul Anghel, Vasile Rebreanu. Destul spre a vă cere să-mi spuneți dacă importanța pe care o acordați bazei literare a unui film are

pentru dumneavoastră funcția unui stimulent ori pe aceea a unei certitudini? Un roman bun dă și un film meritoriu?”. În răspuns este subliniată bunăoară importanța afinităților: „S-ar putea vorbi despre certitudine numai atunci când opera literară de la care pornești cuprinde propriile tale aspirații umane și artistice”. Gheorghe Vitanidis mărturisește și faptul că, în pofida afinităților, pot apărea, totuși, impedimente. Refuzul regizorului de a realiza un film despre Eminescu se întemeiază pe unele limitări: „m-aș angaja oricând cu toată experiența mea spre a susține opera, creația, viața lui Eminescu – trebuie să recunosc că am făcut-o [refuzul de a face filmul] tocmai pentru că nu mă simt capabil să găsec, de pildă, corespondentul cinematografic al *Luceafărului*, pentru că nu văd interpretul capabil să-l reîncarneze pe Eminescu pe ecran, pentru că geniul lui Eminescu reclamă virtuți care să se cuprindă în ansamblul unei echipe, de la operator la pictor scenograf, de la machior la compozitor. Apoi, reclamă un scriitor care să-l cunoască și să-l înțeleagă pe Eminescu în cele mai intime lucruri, să poată egala, în scenariu, geniul lui”. Gheorghe Vitanidis anunță, în finalul interviului, și o peliculă după un scenariu de Eugen Barbu: „Sper ca foarte curând, după *Clipa* – despre care nu vreau să vorbesc aici, fiind un film mai complex – să pot relua o colaborare de referință cu Eugen Barbu. Scriitorul termină în aceste zile scenariul unui film gândit de noi cu mai mulți ani în urmă, un film despre imediata actualitate, care se va chema *Treptele mării*”. ■ Călin Căliman scrie *În alb, negru și color* despre ediția a IV-a a Peliculei de aur, evidențiind și surpriza evenimentului: „Revelația Peliculei de aur '78 a fost cineclubul «A», al Academiei «Ștefan Gheorghidiu», un colectiv de creație relativ tânăr, ai cărui principali realizatori sunt Ovidiu Dinescu, Traian Apetrei și Elena Ionescu. Până la această ediție văzusem doar câteva (treipatru) filme ale acestui cineclub, destul de subțirele ca idee, de fapt niște versuri ilustrate, și cam atât. Prezent cu un număr mare de filme în concurs, cineclubul «A» a atras atenția, acum, prin *efortul de concepție*”. ■ Sunt publicate câteva însemnări dintr-un *Jurnal japonez* al Margăi Barbu. ■ George Littera completează *Dicționarul cinematografic* cu definirea conceptului de *Sincronism*. ■ Nina Cassian face *Stop cadru pe: Principiul dominoului*, un film în care actorul Gene Hackman „domină prin originalitatea neostentativă și, totuși, profund impresionantă”. ■ Din ipostaza de scenarist, Petre Sălcudeanu discută despre cele două filme, părți ale unei singure povești, care vor fi înregistrate curând pe peliculă, *1848* și *Munții în flăcări*: „[1848] E primul film care abordează această zonă, să regăsească momentul 1848 cu informația cât mai completă, nu în amănunt, desigur, ci în liniile mari de forță. Sunt în scenariu niște destine umane, niște semne de întrebare, pe care spectatorii filmului le pot oricând confrunța, aprofunda în cărțile de istorie. Bălcescu, Avram Iancu, Ion Eliade Rădulescu, Mihail Kogălniceanu sunt figuri de prim plan ale scenariului. Încercarea de prezentare a celor trei revoluții din 1848 din Moldova, Țara Românească și Transilvania, într-un film care, deși în două părți, trebuie să fie

unitar, e o întreprindere foarte dificilă. Se știe că cele trei revoluții n-au avut această unitate. Și cu toate acestea, studiindu-le cronologic, am observat un sincronism (distanță de 2-3 zile uneori între evenimente similare) care ne-a ajutat mult. [...] Deși structurate pentru a putea ființa și independent, cele două filme: *1848* (titlu provizoriu) și *Munții în flăcări* nu prezintă evenimentele în paralel, ci pe mai multe planuri, care se interferează firesc. E o pagină de istorie dificilă și sper că spectatorul va pleca de la film cu o privire mai clară asupra ei”. ■ Eugen Uricaru vorbește despre ecranizarea romanului său, *Rug și flacără*, considerând, în ultimă instanță că „e mai bine să avem două creații artistice, în loc de una”: „Regizorul Adrian Petringenaru a găsit că romanul poate fi baza unui scenariu de film. S-a renunțat, cum era și firesc, la idei, evenimente și personaje din carte. Dar sunt sigur că s-a câștigat altceva. Ecranizările nu sunt opere de popularizare a cărților. Fidelitatea în cazul unei ecranizări e cu siguranță neavenită. Ar semăna cu povestirea unei poezii, sau cu inventarierea elementelor unui tablou. Filmul are un limbaj specific, care transmite în felul său ceea ce cartea a încercat să transmită la rândul ei. Criteriile filmului impun însă alte necesități. Realizând o comunicare mult mai directă, filmul are altă eficiență, așa încât probleme care în carte rămâneau la latitudinea cititorului, păstrându-și ambiguitatea, aici au trebuit clarificate, limpezite. S-au petrecut niște mici (dacă sunt mici, nu înseamnă că sunt și neimportante) modificări, mutații de accent. Dar cred că ele sunt în favoarea filmului. S-a accentuat, de pildă, figura lui Alexandru Ioan Cuza, nu atât ca amploare a personajului, cât ca pregnanță a ideilor sale în contextul epocii. Nici acest lucru nu e ușor. Pentru că în carte poți explica, în film trebuie numai să arăți, iar filmele cu dialog mult nu-mi plac. Dialogul e o cârjă, necesară, dar totuși o cârjă”. ■ R. Panait anunță *Un promișător început de an*, cu numeroase filme noi intrate recent în producție sau pe cale de a fi finalizate, dintre care: *Duios Anastasia trecea* (scenariul: D.R. Popescu) și *Blestemul pământului și al iubirii* (scenariul: Titus Popovici, după romanul *Ion* al lui Liviu Rebreanu). ■ Cuprinzătoarea rubrică *Filmul, document al epocii – Documentul, sursă a filmului* este realizată, ca de obicei, de Radu Cosașu.

• [„Convingeri comuniste” An IV, nr. 1 (23); Organ al Consiliului Uniunii Asociațiilor Studenților Comuniști din Centrul Universitar București; format tipografic A 3, apare de șase ori pe an, (odată la la două luni); Redacția: Redactor șef: Vasile Macoviciuc; Redactori șefi adjuncți: Ion Stratan, Doru Matei; Secretar respoinsabil de redacție. Liliana Dumitrescu] Secțiunea *Cronici* găzduiește trei recenzii: Mariana Marin (*Opera deschisă. „Epica Magna” de Nichita Stănescu*): „Ne aflăm cu adevărat în fața unei cărți de excepție în poezia noastră dar și în fața unui monument foarte interesant pentru evoluția poeziei lui Nichita Stănescu. [...] cred că, într-un anume sens, Nichita Stănescu începe cu «Epica Magna». E ca și cum un artist și-ar fi isprăvit opera și încearcă acum să-I găsească o utilitate, fie chiar

dezlănțuind cu sine și cu lumea o gălceavă de înțelept și războinic totodată”. □ Constantin Crișan (*Cleopatra Lorințiu sau intimismul entuziast*): „Volumul de debut al Cleopatrei Lorințiu (*Regina cu pași furați*, Dacia, 1978) [...] impresionează în totalitate prin puritatea gestului, prin efervescenta sa suavă, deloc prefăcută a confesionalului”. □ Șerban Ioan (*Vocația cronicarului. „Teme 3” de Nicolae Manolescu*): „S-ar cuveni măcar două cuvinte despre stilul critic al lui Nicolae Manolescu: rafinat și de o mare eleganță este deopotrivă reconfortant prin precizie și firesc. [...] Și dacă am regreta ceva ar fi pericolul (și el, minim) pe care-l prezintă prea marea ușurință cu care scrie, dându-ne uneori senzația că mai mult își verifică aptitudinile de a găsi analogii inedite [...] decât ne relevă niște adevăruri”. ■ Mai semnează: Mircea Cărtărescu, *Proza sud-americană contemporană – o filiație romantică ? (eseu)*; Călin Vlăsie, *De la Dosoftei la Tomozei* (interviu cu...cel de-al doilea). Versuri: Ion Stratan, Traian T. Coșovei, Florin Iaru, Doru Mareș, Mircea Cărtărescu, Alexandru Mușină (sic) Bogdan Ghiu, Matei Vișniec.

• **[„Convorbiri literare”, nr. 1 (109); revistă literară fondată de Societatea „Junimea” din Iași, la 1 Martie 1867, editată de Uniunea Scriitorilor din Republica Socialistă România; format tipografic A2, 16 pagini; redactor-șef: Corneliu Sturzu; secretar responsabil de redacție: Horia Zilieru]** Se deschide cu editorialul redacțional *Semne bune anul are!...*, legate de cel de-al XII-lea Congres al P.C.R., dar și de evenimentele literare din noul an. ■ D. Ivănescu scrie despre *Unirea Principatelor*, iar Vasile Mihăescu publică poemul *Frescă*, închinat lui Alexandru Ioan Cuza. ■ Două pagini sunt consacrate, sub genericul *Eminesciana*, creației Poetului Național. □ Gh. Bulgăr evidențiază *O componentă istorică în publicistica lui Eminescu*, oprindu-se la articolele cu această tematică scrise de poet în perioada în care a lucrat ca ziarist la *Curierul de Iași* (1876-1877). □ În *Coincidențe: Eminescu și Manuel Gutiérrez Nájera*, Const. Ciopraga desfășoară o argumentație „în domeniul atât de labil al *parallelismelor literare*”, concluzia studiului comparatistic fiind aceea că „Eminescu e [...] în toate felurile superior contemporanului său de peste Ocean. Gutiérrez Nájera e un creator important, desigur; Eminescu e genial”. □ Analizând, în *Eminescu sau dialectica împlinirii*, ipostazele spiritului eminescian în poezie și proză, Virgil Cuțitaru observă: „Dacă se poate vorbi de o idee generală a întregului sistem de gândire eminesciană, aceasta nu poate fi alta decât forța magnifică a *Omului* de a se împlini în fața necruțătoare a timpului”. □ Horst Fassel discută despre scrisorile trimise de Mite Kremnitz, în perioada 1880-1883, lui Lorenz Diefenbach. Documentele epistolare, păstrate în Biblioteca din Giessen, „oferă noi informații asupra legăturilor lui Mite Kremnitz cu Eminescu”. În final, un îndemn editorial: „Credem că această corespondență, împreună cu tot ce a scris Mite Kremnitz despre poet ar constitui un document interesant în ciclul *Eminesciana* al editurii Junimea”. □ Pornind de la o scrisoare trimisă de poet Veronicăi Micle în 1882, Henri Zalis investi-

ghează *Criza mesianismului eminescian*. □ Ariton Vraciu consemnează volumele de traduceri în albaneză din poezia lui Eminescu, amintind, totodată, și prima dintre tălmăciri, publicată în revista „Albania nouă”, în 1929. ■ La *Cronica literară*, Daniel Dimitriu comentează *Trandafirul sălbatic*, volumul de versuri al lui Ioanid Romanescu, mirându-se că autorul, care face parte din promoția lui Labiș, nu a fost reținut de critică. La această situație pare a fi contribuit chiar poetul însuși: „A nu se crede [...] că văd în Ioanid Romanescu geniul persecutat, victimă a unor mașinații tenebroase. Noi, criticii, nu avem, în ceea ce-l privește, altă vină decât propria-ne inerție, dar nu-i mai puțin adevărat că nici poetul nu a fost în stare (falsă imputare, desigur) să lege cu ușurință un dialog avantajos cu cei care-l citesc și îl judecă. [...] La Ioanid Romanescu, poezia bună și cea slabă sunt diametrarele între care nu există drum de legătură, altfel spus nu există intermediarul acceptabilului. Așa se face că acest poet foarte personal și puternic a tipărit în cele 11 cărți de până acum veritabile piese de antologie și, ca o sfidare a lor, o cantitate apreciabilă de texte neconcludente”. □ Tot aici, Al. Dobrescu „străbate” romanul *Suferința urmașilor*, care „ar putea, în pofida stilului dificil, provoca, într-o ediție prescurtată, entuziasmul criticii”. Comentatorul se miră, asemeni colegului său de pagină în cazul lui Ioanid Romanescu, că noul roman al lui Ion Lăncrănjan nu a atras în mod deosebit atenția criticii, exceptându-l pe Mircea Iorgulescu, care „condamna fără drept de apel această scriere masivă, gravă, încrâncenată. Este, orice s-ar spune, o nedreptate în această respingere tacită, mai ales că Ion Lăncrănjan este un prozator ajuns la deplină maturitate, meritând, măcar de aceea, onoarea atenției”. Cronicarul avansează și o posibilă explicație a nepăsării critice de care se izbește romanul, invocând temperamentul prozatorului: „Sigur, la această stare de fapt va fi contribuit el însuși, prin firea-i pătimașă și incomodă, deloc favorabilă dialogului, ostentativ semeț până la a-i crea un complex de superioritate”. ■ Pagina de recenzii, intitulată *Jurnal*, găzduiește trei categorii: *Poezia*, *Proza* și *Critica*. □ Constantin Pricop are în vedere volumul de versuri *Am inventat o planetă* de Vasile Constantinescu. □ *Un caz de iubire la Hollywood*, romanul lui Vasile Rebreanu, este luat în primire de Val. Condurache. □ Mihai Dinu Gheorghiu traversează volumul *Argumente de istorie literară* al lui Dan Mănuacă. ■ La *Panoramic editorial*, C. Pătrașcu semnalează monografia *Ciprian Porumbescu* de Paul Leu. □ Studiul monografic al lui Aurel Sasu, *Liviu Rebreanu: sărbătoarea operei*, este prezentat de Dan Mănuacă. □ Carmen Drumeanu remarcă volumul de versuri *Scrisori către prieteni* al lui Marcel Mureșeanu. □ *Fericiți când renaștem*, romanul cu care debutează timișoreanul Ion Jurca Rovina, reține atenția lui Silviu Dorian. □ Traducerea „capodoperei lui Cicero”, *Scrisori către Atticus*, în română, datorată lui Const. Popescu-Mehedinți, este adusă în prim-plan de către Neculai V. Baran. ■ Maria Minciu realizează un interviu cu Ioan Grigorescu (*Nu știu dacă sunt scriitor, dacă sunt cineast, dar reporter sunt*). Autorul *Spectacolului*

lunii mărturisește felul în care privește meseria de scriitor: „Eu văd scriitorul nu ca un martor, ci ca un părtaș la epocă. Ca participant activ, care nu cunoaște indiferența față de nimic. Cuvinte mari ca «ingineri ai sufletelor omenești» sună măgulitor, dar nu spun mare lucru. Încă nu s-a născut o tehnologie pentru formarea sufletelor”. Dialogul cuprinde și afirmații care vizează „libertatea de creație în România”: „Când scriu sunt liber. Libertatea nu poate exista decât în sufletele oamenilor, acolo unde ea nu poate muri niciodată. Cred că oricine are ceva de spus, și știe cum s-o facă, își poate dobândi libertatea de creație”.

■ Viorel Alecu publică o analiză brevilocventă a *Jurnalului literar*, publicația ctitorită de G. Călinescu la Iași în 1939, amintind încercările criticului de a înălța un cenaclu („Noua Junime”), mutarea în publicistică și conținutul hebdomadaramului, precum și colaboratorii acestuia (*Viața unei reviste: 40 de ani de la apariție*). □ Tot despre *Jurnalul literar* fondat de G. Călinescu scrie și Constantin Coroiu într-un articol mai detaliat, prin care aduce *O revistă în fața judecății urmașilor (II)*.

■ *Antologia dramaturgiei contemporane (1944-1977)* alcătuită de istoricul literar Valeriu Râpeanu se întemeiază, consideră Mircea Mancaș, „pe o cunoaștere aprofundată a operelor investigate” și „reprezintă astăzi nu numai o necesitate de sinteze, corelație și continuitate în domeniul literaturii, ci un «act» de cultură, un îndreptar orientativ în informarea maselor de lectori”.

■ Al. Călinescu surprinde trăsăturile definiției ale romanului *Tainele inimei* de Mihail Kogălniceanu, care „între textele ce marchează începuturile romanului românesc [...] ocupă un loc inconfundabil. Kogălniceanu era un balzacian autentic («structural», aș zice) și, înaintea lui Filimon, el dă ceea ce am putea numi «tonul» romanului clasic, solid, cu ambiții monografice, tinzând să fie – ca să reluăm o idee a lui M. Zérafă – echivalentul narativ a ceea ce reprezenta modelul narativ în pictură” (*Sub pecetea „Tainelor inimei”*).

□ Val Panaitescu scrie în continuare despre *Imaginație și imaginar (3)*, eseu dedicat activității literare a criticului și filosofului francez Gaston Bachelard.

■ Paul Balahur publică încă o parte din articolul despre *Estetică și creativitate (III)*.

■ Sunt prezenți cu versuri Nicolae Țațomir, Dan Mutașcu și Titus Vâjeu.

■ Proza este „acoperită” de Ion Țăranu (*Ieșirea în larg*, fragment din romanul *Cavalerii Soarelui*).

■ În cadrul rubricii *Lecturi infidele*, Nicolae Manolescu scrie despre romanul realist, pornind de la proza lui Liviu Rebreanu (*Modelul lumii*).

■ Dan Smântânescu se referă la câteva *Aspecte ale personalității lui I.L. Caragiale*.

■ O notă – nesemnată – informează că, la 12 ianuarie, a avut loc cea de-a 50-a ședință a Cenaclului „Junimea”, dedicată omagierii lui Eminescu. Au citit: Vasile Constantinescu, Aura Mușat, Mihai Ursachi și Horia Zilieru.

□ Din alte creații cenacliere, din „poeziile tinerilor cenacliști de la Combinatul de utilaj greu – Iași”, reținem două poezii ale lui Cassian Maria Spiridon.

□ Sub genericul *Literaturii lumii*, grupajul *Din lirica orală africană*, cu traduceri în română de Nicolae Mareș.

• [„Dialog” An IX, nr. 65-66; Revistă studențească de cultură, Organ al Consiliului U.A.S.C. din Universitatea „Al. I. Cuza” Iași; format tipografic A 3, apare de 6 ori pe an (odată la două luni); Consiliul de conducere: Al. Călinescu, Sorin Pârvu, Florin Platon (redactor responsabil de număr), Dan Toma Martinuș, Mircea Doru Lesovici; * în perioada 1969-1974 revista a apărut cu numele „Alma Mater”] Semnează poezii: Marta Petreu, Tamara Pintilie, Grigore Marcu și Nicolae Turtureanu. ■ Oana Vasilescu (*Microinterviuri*) le adresează scriitorilor întrebări personalizate: „ – Cum vedeți, Marin Sorescu, relația ce se stabilește între poet și cititori? – Datoria poeziei este de a duce mai departe flacăra entuziasmului general. Nici un poet nu scrie pentru a răspunde unui anumit public, dar comunicarea între mine și tinerii cititori se explică prin faptul că încerc să rămân tânăr. [...] Cenaclul este o școală aproape obligatorie în formarea poetului, și nu cred că se poate forma astăzi un poet adevărat în afara unui cenaclu”. □ „– Nina Cassian, cum acționează timpul asupra poeziei? – Există cazuri puține de incidență între valoarea reală a unui poet și audiența de care el se bucură. Poezia este o activitate cu efect amânat, puternic și fundamental în dezvoltarea și modificarea mentalității [...] Nu doresc să lipsesc nici una din categoriile de oameni de posibilitatea de a se bucura sau a gusta măcar una din poeziile mele”. ■ Silvian Iosifescu răspunde la întrebările lui Ion Corjan-Corinescu despre raportul dintre istorie și literatură: „– Cum se poate împăca, din punctul de vedere al concepției artistice, autenticitatea istorică cu modalitățile ficțiunii literare, adică «adevărul istoric» cu «adevărul poetic»? – Există, de fapt, o pânză întreagă de relații care merg de la efortul de reconstituire arheologică, de la obsesia exactității documentare, la frontierele fantasticului, la istoria imaginară, așa cum au practicat-o Marcel Schwob și, mai aproape de noi, [...] Borges. [...] Adesea în scrisul contemporan intervin alte intenții. E practicat anacronismul intenționat, ca la Shaw. Trecutul și figurile lui proeminente sunt meditații asupra unui om atemporal. – Cum vă explicați faptul că la noi o serie de romane actuale, care abordează un spațiu istoric de dată relativ recentă sunt privite ca romane politice, chiar eminentamente politice? De ce perspectiva istorică a scriitorului de azi se transformă în viziune și concluzie politică? – Există diferențe evidente între cartea inspirată de o concepție politică conștientă, asumată și aceea care pare a evita astfel de preocupări. Dar esteticul integrează și lasă uneori să se descifreze valorile politice, alături de cele etice. [...] Ficțiunea istorică e obligată să extrapoleze, dar extrapolarea se justifică doar dacă se acordă cu configurația unui moment. [...] «Actualizările» și «politizarea» practicate artificial s-au ivit la noi mai ales în filme, au luat forme supărător naive. Nu lipsesc nici din literatură”. ■ M. Costache (*Roman și istorie*) comentează particularitățile romanului istoric: „Romanul istoric este deci un spectacol posibil. Numeroasele ecranizări de romane istorice au demonstrat, practic, acest lucru. Caracterul

paradoxal al acestui gen, situat între ficțiune și adevăr, corespunde ambiguității fundamentale proprii artei teatrale și cinematografice ce construiește cu elemente reale un univers al ficțiunii”. ■ Liliana Panu (*Între istorie și literatură*) atrage atenția asupra antiistorismului literaturii contemporane: „Sunt desfășurați de mantia eroică personalități care, folosindu-se de aceste mase, și-au creat un fals prestigiu. Țintele sunt din cele mai ilustre: Napoleon, Cezar, Ioana d’Arc. Blasfemitorii se numesc G. B. Shaw, Brecht, Mark Twain, Sartre și Camus vor desăvârși acest proces. Se întâmplă ca acest moment al antiistorismului să ne fie contemporan. Înseamnă oare că el este punctul final al literaturii? [...] Literatura noastră de azi, deschisă spre tot ceea ce reprezintă progresul, se apleacă cu mereu înnoită insistență asupra triumphiului prezent-trecut-viitor, fie centrat pe istoria individului, fie pe cea a diverselor grupuri sociale în care el este integrat”. ■ Mircea Doru Lesovici realizează un interviu cu Ștefan Aug. Doinaș: „ – *Cum considerați ideea «progresului» poeziei (și, desigur, a fenomenului literar-artistic în general)?* – Nu cred în nici un fel de progres în literatură sau poezie! Adevărul poeziei fiind fără referent, lipsește noțiunea de «adecvare» (între limbaj și real, de pildă? [...] Progres – față de ce? Adevărurile artei nu sunt substituibile, pentru că nu sunt de ordin practic”. ■ Muguraș Brânzei (*Sensuri și semnificații în „Cartea milionarului”*) scrie pe larg despre specificul naratologic al romanului *Cartea de la Metopolis*, primul volum al trilogiei *Cartea Milionarului*: „Ceremonialul narării pe care ni-l propune *Cartea de la Metopolis* este o manifestare ludică: avem de a face aici cu un joc de identitate/dedublare între personaj și narator: nu numai naratorul se instituie, se denunță la un moment dat ca personaj, dar lui i se alătură personaje care intră în rolul de narator [...] Gestul Milionarului care scrie cartea este cunoscut și susținut de personaje care devin naratori ad-hoc: partenerul de narare cel mai important este Generalul Marosin. [...] Tot în sensul acestei viziuni duplicitare, personajele au nume și re-nume (poreclă): așa cum își dublează numele locuitorii vor să dubleze și realitatea; ei îi adaugă și opun invenția (*sic!*), legenda, povestea”. ■ Adelaida Zota este prezentă cu un articol despre *Funcționalitatea obiectelor de valoare în „Tristan și Isolda”*: „Dacă între fecioara, obiect al căutării și balaur se poate pune semnul egal atât timp cât monstrul e desemnat ca monedă de schimb, [...] aceste aspecte trebuie interpretate considerând conexiunile multiple ce se stabilesc în cadrul progresiunii narative. [...] Mediind între lumea imanentă a obiectelor și transcendent, subiectul fixează coordonatele valorice în care se înscriu obiectele conjuncte sieși”. ■ Mircea Doru Lesovici (*Vocația sintezei*) recenzează două volume: Ioana Em. Petrescu, *Eminescu. Modele cosmologice și viziunea poetică* (Ed. Minerva, 1978): „Demersul e unul aplicat, sobru, nu lipsit de o anume intensitate intelectuală și afectivă, disimulată însă în formulări distante și «metodice» [...] Lucrarea Ioanei Em. Petrescu își autentifică pregnanța în virtutea unor exigențe de o incontestabilă superioritate”. □ Daniel Dumitru,

Ares și Eros (Junimea, 1978): „Un debut ce nu poate trece neconsemnat [...] Autorul unei prezentări aprige dar, regretabil, invalide (Radu Săplăcan, «Tribuna», nr. 43/26 oct.) considera portretele strânse în volumul de față drept «foiletoane» [...] căroră le-ar lipsi caracterul sintetic [...] Ar fi cazul să ne dezbărăm de sintagme paraliterare precum «critic(a) ieșean(ă)», «critic(a) universitar(ă)»...Gen situat – ce se mai îndoiște Radu Săplăcan? – în interiorul literaturii, critica merită și e datoare să opereze și să se definească prin formule ce țin de natura ei. [...] Scrise într-un stil curat, reconfortant, sintezele din *Ares și Eros* impun un critic de reală sensibilitate, cu respect pentru unitate și coerență”. ■ Lucian Vasiliu recenzează pozitiv ultimele volume de poezie semnate de Ioanid Romanescu (*Trandafirul sălbatic*, C.R., 1978) și Vasile Constantinescu (*Am inventat o planetă*, Junimea, 1978). ■ Gabriela Scurtu Martinuș (*De la legendă la adevăr poetic*) discută în amănunt cel mai recent volum al lui Ștefan Aug. Doinaș, *Alfabet poetic*: „Cartea reprezintă o restructurare a liricii lui Ștefan Aug. Doinaș, mai precis o organizare cronologică și valorică a poeziilor sale [...] Puțin inventiv în limbaj, Ștefan Aug. Doinaș este, în schimb, fidel sieși, fidelitate care îl duce, de-a lungul unei existențe poetice îndelungate și fructuoase, la impunerea în contextul nostru literar a unei voci de neconfundat”. ■ George Bădărău (*Ion Caraion. Lacrimi perpendiculare*) propune un articol despre poezia lui Ion Caraion, pornind de la ultimul său volum, *Lacrimi perpendiculare*: „Lirica lui Ion Caraion este interogativă, speculativă, invitând la participare. [...] Oscilând între invenția și simpla înregistrare, poetul mânuiește cu dezinvoltură sforile unor marionete distruse. [...] Unele versuri au valoare maximă: «Nimic nu prețuiește mai mult ca sângele unui popor» (*Comoara cucerită*) Alte versuri, cumulând aceeași semnificație socială, sunt construite sub forma unor comparații ingenioase: «Numele țării e ca ploaia venită la timp» (*Țară cu morții adânci*)”. ■ Cristina Chiprian recenzează volumul Constanței Buzea, *Cele mai frumoase poezii*: „Volumul pare a urmări mai puțin selecția valorică, care ar fi trebuit să fie mai parcimonioasă, cât prezentarea generală a unei creații poetice neancorate încă într-o anumită modalitate de structurare. Versul alb coexistă cu formele fixe ale poeziei, diferitele ritmuri alungându-se reciproc, revenind în decursul anilor și în cadrul celor șapte volume antologate de Editura Albatros în 1977. Identitatea de neconfundat a poetei este asigurată de prezența obsedantă a unui univers senzual și contorsionat, rod al disperării nevrotice dar și al trăirii în contingent”.

• [„Familia”, seria a V-a, an 15, nr. 1 (161); Revistă lunară de cultură editată de C.C.E.S. al județului Bihor; fondator: Iosif Vulcan; format tipografic A3 (16 pagini); Colegiul de redacție: Alexandru Andrițoiu (redactor șef), Ioan Chira, Dumitru Chirilă, Radu Enescu (redactor șef adjunct), Ioan Golban] Ioan Golban consemnează momentele „de vârf” ale anului precedent în *Prinosul patriei*, insistând asupra faptului că sărbătorirea a

60 de ani de viață și 45 de ani de activitate revoluționară a președintelui R.S.R. a prilejuit apariția volumului *Omagiu Președintelui Nicolae Ceaușescu*. Sunt pomenite, de asemenea, și decernarea medaliei de aur Norbert Wiener lui Nicolae Ceaușescu, „ca o recunoaștere a acțiunii consecvente în scopul promovării științei și păcii, a sprijinirii progresului social în lume”, precum și a premiului „Simba” pentru pace. □ Elenei Ceaușescu îi sunt dedicate textele *Omagiu* și *Un eminent savant* de către reprezentanții inspectoratului școlar al județului Bihor, respectiv de către chimiștii întreprinderii „Sinteza” din Oradea. ■ În *Vitrina cu cărți*, Grigore Scarlat recenzează volumul *Alte lecturi și alte zile* de Mircea Zaciuc; Ion Simuș scrie despre *Terasa și alte confesiuni*, semnat de Aurel Gurghianu; Virgil Podoabă analizează poeziile lui Ioan Alexandru din *Iubirea de patrie*; Mircea Constantin scrie despre *Vina tragică* a Ilenei Mănăncioiu; iar Al. C[istelecan]. despre *Scrisorile către prieteni* ale lui Marcel Mureșeanu. ■ Gheorghe Grigurcu surprinde critica „de partizanat, în favoarea metodelor moderne”, „o anume timorare care constă în exclusivitatea consemnării punctelor de vedere străine” pe care Al. Călinescu le afișează în volumul *Perspective critice*. ■ Al. Cistelecan scrutează cartea de *Poeme* a Anei Blandiana. ■ Valentin Tașcu comentează volumul *Cădere liberă* de Grigore Zanc. ■ Poeziei lui Nichita Stănescu îi este consacrat eseul *Spațiul viziunii sentimentelor* de către Ion Pop. ■ Traian Ștef îndeamnă, în *Un poet urnește lumea*, la o altfel de lectură a versurilor lui Leonid Dimov: „Nu vom vorbi despre sentiment, inspirație, imaginație, oniric și miraculos, acești din urmă termeni fiind cel mai adesea vehiculați de critica literară vis à vis de poezia lui Dimov. În toate aceste situații fiind vorba de lume în lume (fantasticul e exclus, neîngăduindu-se interferența lumilor), preferăm în cazul lui Dimov fascinația cuvântului în locul imaginației, visului sau, cu alte cuvinte, imaginația lingvistică în realitatea ei semnificată”. ■ Felicia Giurgiu deslușește *Expresia imaginarului la Eminescu*, text în care analizează succint „o constantă stilistică a creației eminesciene” reprezentată de „expresia imaginarului ivit dintr-o tensiune a reflectării (*îmi pare, se pare, parcă*)”. ■ Reeditarea *Pădurii Spânzuraților* este adusă în prim-plan de Victor Atanasiu. ■ George Alboiu, Ion Noja și Eduard Pamfil sunt prezenți cu versuri, Vasile Spoliană cu proză. ■ Câteva impresii privitoare la Unirea Principatelor, petrecută cu 120 de ani în urmă exprimă Coriolan Gheție în articolul *24 ianuarie* □ Ovidiu Mureșan subliniază *Ecoul unirii Principatelor peste Carpați*. ■ Despre *Contribuțiile la istoria și sociologia culturii transilvane* pe care sociologul clujean George Em. Marica le-a adus o dată cu volumele *Studii de istoria și sociologia culturii române ardelenne din secolul al XIX-lea* (vol. I, 1977, vol. II, 1978), scrie Gheorghe Cordoș, accentuând tematica receptării cuprinsă în lucrare, unde autorul a realizat „o pertinentă și nuanțată analiză a publicului cititor pe baza listelor de abonați ale mai multor reviste ardelenne din secolul al XIX-lea. Ne referim la «Gazeta Transilvaniei», «Foaie pentru minte, inimă și literatură», «Biblioteca

românească» (a lui Carcalechi), «Organul luminării» (editat de Cipariu), «Amicul școalei», «Familia» și altele”. ■ Elisabeta Pop anunță desfășurarea celei de-a III-a ediții a Săptămânii teatrului scurt (20 – 26 februarie) la teatrul orădean; rememorează, de asemenea, piesele remarcabile ale ediției precedente. ■ Montarea dramei *A treia țepă a lui Dracula* (scrisă de Marin Sorescu și regizată de Mircea Marin) pe scena teatrului clujean este semnalată de Dumitru Chirilă: „Alternanța scenelor de un realism indiscutabil cu cele pur simbolice dă piesei o altă notă particulară, îmbinând astfel relatarea unor momente verosimile sub raport istoric, cu cele de meditație sau alegorice, dar nu mai puțin adevărat că în unele din aceste momente substanța dramatică este diluată, fie din cauza cultivării excesive a comicalului de limbaj, pernicios ca orice exces, chiar și în cazul unui scriitor care mănuieste verbul cu dexteritate de floretist, fie din cauza unor prea evidente «trimiteri» la actualitate, cu riscul dislocării din magma spirituală și stilistică a piesei. Relatarea celui condamnat pentru încercarea de trecere frauduloasă a frontierei («Mai uitam, luam sea-ma... și veneam. Burdușit de impresii...») sau argumentele fetei îndrăgostite de un italian pripășit prin țară («Are casă cu trei etaje la Padova și corabie cu pânze în portul Veneției... Nu mai vorbesc de bărci, de livezile de măslini de la Fiesole...») sunt exemple flagrante de felul în care unele scene ies din textura piesei, căpătând independență de scheciuri”. ■ Victor Parhon aduce în prim-plan premiera pe țară, la Teatrul Dramatic din Brașov, a piesei lui Paul Everac, *A cincea lebădă*, în regia lui Eugen Marcus. ■ Grămătic III atrage atenția lui Eugen Barbu cu privire la o eroare dintr-o cronică sportivă: „P.S. Maestre Eugen Barbu! Nu e destul că avem aici, la Oradea, cea mai prăpădită echipă a campionatului, dar ne mai și luați doi jucători de bază și-i transferați la Satu-Mare, fără milă. De ce, maestre? – vorba clasicului – ce rău v-am făcut? Ori dumneavoastră credeți că Georgescu și Kun II sunt ca Sofia Branițkaia sau Dorofea Zahacinski, adică transferabili fără deslegare? Prea sunteți distrat, maestre. Nota 4”.

• **[„Opinia studentească” An VI, nr. 1 (37); Revistă politică, socială, culturală, organ al C.U.A.S.C. din C.U. Iași; format tipografic A 3, apare de 6 ori pe an ; Colegiul de redacție și redacția: Ștefan Mitroi (Redactor-șef), Daniel Condurache, Alexandru Ciocină, Gabriel Volcinski (Redactori-șefi adjuncți), Emilian Marcu (Secretar responsabil de redacție), Silviu Lupescu (prezentarea grafică)]** Poemele din acest număr sunt semnate de Gheorghe Zamfir – *Car cu fân, Întrebare, Confesiunea a III-a, Cine?* și Emilian Marcu – culegerea de poezie *Sub zodia Traciei*. □ Se exprimă prozastic: Nicolae-Gabriel Muscelanu și Noru Țalic (*O oarecare dimineață a „destinului”* – debut). ■ Rubrica *Instantanee* se încheie cu o întrebare, tipărită în majuscule, astfel: „MATEIGRAVILMATEIGAVRIL MATEIBRAVOCONTEMPORANULBRAVOCONTEMPORANULMATEI GAVRILMATEIGAVRILMATEI Nu e poet, nu e poet...Ce zice revista care

l-a publicat, în speță, LUCEAFĂRUL?” ■ Alexandru Ciochină și Marcela Todireanu transformă experiența sesiunii în material ficțional. ■ Ancheta *Opinia opiniilor sau despre ce așteaptă studenții de la revista care îi reprezintă și trebuie să-i reprezinte* reunește păreri și recomandări. Sunt încurajate experimentele și ideile originale: „Niște încercări de creație literară de forme noi, care nu au neapărat pretenția de a intra în *Istoria literaturii române*, dar care au meritul de a încerca terenuri noi. Fantezia, fantezia să fie mai bine reprezentată, bineînțeles, nu mă refer la science fiction [...] (Și la urma urmei, mi-ar place/ plăcea (sic!) să citesc și science-fiction, dar îngrijit scris)”. □ Unele suspiciuni sunt extrapolate: „se poate formula și noțiunea de autarhie publicistică. [...] se poate întreba: avem cumva de-a face cu o formă de totalitarism cultural în redacția «Opinie»?” ■ Rubrica *Jurnal de cărți* prezintă o recenzie semnată de Lucian Vasiliu: *Mihai Ursachi: Zidirea și alte povestiri* (Ed. Cartea Românească, 1978): „Această carte mizează pe sugestie, posedă un aer liric personal și [...] duce, în genere, lipsă de epic. Fraza e insinuantă, intenționat obscură pe alocuri”. □ Ion-Horia Bârleanu recenziază pozitiv volumul *Contribuții*, semnat de lingvistul Ilie Dan (Eminescu, 1979). □ Dorin Spineanu consideră că volumul de poezii *În așteptarea zăpezii* (Junimea, 1978) al Anei Mișlea oferă: „o poezie a firescului, a cotidianului [...] parfumată suav cu nostalgii [...] ar fi de dorit ca poeta să mai schimbe din când în când nota și să mai învioreze peisajul [...] pe tot parcursul lecturii am avut mereu în minte, sunetul (plăcut totuși) al ploii pe acoperiș”. ■ Rubrica *haZ* propune un istoric fictiv al revistei, realizat de Mihai Iliescu.

• **[„Presa noastră”, an XXIV nr. 1 (272); Revista editată de Consiliul Ziariștilor din cadrul Uniunii Sindicatelor din presă, poligrafie și edituri din Republica Socialista România; format tipografic A4; apare lunar; 48 pagini; Colectivul redacțional: Aura Anghel, Milena Comarnescu, Cristina Dumitrescu]** Număr cu dese materiale referitoare la Elena și Nicolae Ceaușescu în spiritul unui pronunțat cult al personalității. ■ Revista publică, dezbateră *Despre calitate în munca noastră*. Participă: Ernst Bretenstein, George Radu Chirovici, Ioan Erhan, Tudor Octavian, Sorin Pamfil, Cristian Popișteanu, Catinca Ralea, Anton Uncu. Jurnaliștii răspund la întrebările: *1. Numiți vă rugăm, o maladie profesională” (în materie de calitate publicistică) asupra căreia doriți să-i avertizați pe colegii noștri. Descrieți, vă rugăm, simptomele și propuneți un remediu. 2. Ce exigențe vi se par în ianuarie 1979, cele mai acute în efortul de ridicare a nivelului publicistic?* □ Catinca Ralea consideră că: „[...] Lipsa de convingere că ziaristica e o meserie, o profesie care cere tot atâta ucenicie, muncă, experiență și răbdare ca meseria de medic, inginer de poduri sau agronom, și mai cere și har, vocație, chemare, credință. Cea mai gravă boală a calității publicistice (nu e vorba aici numai de presa scrisă – mi se pare a fi lipsa de emoție și de umor. Când tonul e «indiferent» sau de-a dreptul plicticos. [...] «Ceea ce se concepe bine se exprimă clar» spu-

nea Boileau. Parafrazându-l, aş spune «Ceea ce se simte într-adevăr se exprimă convingător». [...] De ce era Labiş convingător? Pentru că avea har şi pentru că avea credinţă în ceea ce spunea. Bine, bine. O să ziceţi, dar Labiş era poet! Literatura e altceva. Nu. Nu e altceva. Ziaristica e o formă literară. Poate că asta e una din bolile noastre. Nu se consideră o formă literară”. □ Tudor Octavian: „, [...] Caragiale spune că, până la urmă, stilurile nu sunt decit două: stilul bun si stilul prost. Când articolele plictisesc, lucrul se întâmplă mai ales din cauza acestui stil prost, care una anunţă şi alta dă. [...] Fiind şi eu cititor de articole, încerc un soi de spaimă aparte la articolele al căror stil (scris) e inadecvat problemei, paginii în care e aşezat, publicului căruia i se adresează. Articole bune pentru toată lumea nu există. [...] 2. E neîndoios că nivelul publicistic poate fi ridicat precizând exigenţele sau, mai lămurit, spus, scopurile. Dar tot atât de sigur este că scopurile pot fi bine pricepute mai ales de oamenii care ajung în meseria asta din drag pentru scris şi adevăr. Deci, problema e nu cum procurăm noi exigenţe, ci cum îi facem pe oamenii din presă să se dăm de cap dacă sunt şi oameni de presă. Vedeţi dar ce complicat este cu mânăuirea corectă a două prepoziţii numai (din şi de). Or, limba română nu numai că are sumedenie de prepoziţii, dar mai are şi alte părţi. Şi nu doar gramaticale”. □ Nikolaus Berwanger este intervievat de Milena Comarnescu. „, [...] – *Sunteţi cel de-al treilea redactor şef care este în acelaşi timp şi poet, căruia revista noastră i se adresează – după Nicolae Dragoş şi Petre Ghelmez – în ideea de a încerca să consemnăm, pentru cititorii noştri, câteva elemente ale unei îndelungate experienţe gazetăreşti care se împleteşte cu o activitate literară, materializată în câteva volume de poezie apărute. «Frecvenţa» redactorilor-şefi care scriu poezie mi-a sugerat ideea de a vă întreba cum se împacă a aceste două componente, aceste două laturi ale personalităţii, care, cel puţin în aparenţă, sunt contradictorii ?* – Nu sunt nici la Timişoara singurul poet care conduce un ziar. Prietenul meu Emil Gherasim, poet şi traducător, este redactorul şef al cotidianului «Szabad Szo». Nu este, deci, un lucru deosebit. Totuşi, eu am fost şi voi rămâne până la sfârşitul vieţii mele în primul rând gazetar. De altfel poezia pe care o scriu este rezultatul unei sinteze foarte îndelungate, realizată prin intermediul gazetăriei. Am intrat în redacţia «Neuer Weg» în 1952, la 17 ani şi am publicat prima poezie la 40 de ani... Am avut deci un răgaz îndelungat pentru meditaţie. Nu mă consider numai poet. Sunt şi voi rămâne un ziarist pasionat, înflăcărat. Caut să servesc, printr-o publicistică militantă, socialismul în patria mea: nu stând cuminte în banca mea, mulţumindu-mă să transmit mai departe instrucţiunile pe care le primesc, ci şi printr-o analiză profundă a documentelor de partid şi printr-o gândire proprie în aplicarea lor. Am ocupat, practic, toate posturile posibile într-o redacţie: am fost reporter, redactor sportiv, redactor pentru tineret, secretar de noapte, secretar de zi, la 19 ani am fost secretar general adjunct de redacţie, am redactat pagina externă, iar zece ani am fost corespondent regional. – *Toate acestea vă oferă*

premisele pentru a fi un redactor șef în măsură să înțeleagă activitatea redacțională în toate etapele ei, din interior, în deplină cunoștință de cauză, ceea ce este, consider, un mare avantaj pentru cei cu care lucrați. – ... Privind preocupările mele literare, aș vrea să menționez că la început am publicat cu predilecție studii din istoria culturii Banatului, proză, proză umoristică. Abia mai târziu am început să public poezie. În glumă, am spus mereu, că unui șvab din Banat mintea îi vine abia după patru decenii... Eu am publicat prima poezie la 40 de ani... [...]. Se știe de altfel că mulți scriitori au ajuns prin intermediul presei la literatură. Istoria literaturii ne poate oferi nenumărate exemple în acest sens. Dacă răsfoim astăzi presa noastră vom întâlni mereu numele unor excelenți poeți și prozatori ca Adrian Păunescu, Eugen Barbu, Petre Ghelmez, Octavian Paler, Ioan Alexandru, George Bălăiță, Szász János, Domokos Géza, Anghel Dumbrăveanu, Ioan Arieșanu, Ion Marin Almăjan, Pongracz Maria etc. nume care mi-au venit în minte într-o ordine întâmplătoare. Cred că este foarte bine dacă un poet lucrează în presă, pentru că prin presă el poate ajunge, sau este obligat să ajungă, la sursă, la acel izvor de inspirație, de care vorbea secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu. Cu alte cuvinte are posibilitatea să cunoască viața în toate detaliile ei, să vină în contact permanent cu omul de pe stradă, cu acei care făuresc zilnic opera în care suntem cu toții angajați. După cum cred că este de asemenea un câștig dacă un literat mobil și pasionat stă în fruntea unui ziar. [...] – *Vă rog să vă referiți, în încheierea acestui interviu, și la preocupările dumneavoastră literare. – Am publicat după ce am debutat cu două volume de proză umoristică (De-ale șvabilor și Scrisori satirice), două monografii: Monografia teatrului german și Monografia scriitorului german Adam Müller-Guttenbrunn. Apoi trei volume de poezii: Fața mea în cui nu mi-o atârni, Singur cu mine și Din patru inimi. Am colaborat la câteva volume de reportaje, am realizat pentru redacția germană a televiziunii 10 filme despre personalități culturale ale Banatului, împreună cu prietenul meu, operatorul Ilja Ehrenkranz. Proză scurtă și poezii mi-au fost traduse în limbile maghiară, sârbă, ucraineană. Am fost publicat în Austria, R.F.G., U.R.S.S., Ungaria și Canada. Recent am predat Editurii Kriterion volumul de versuri În fața mării oglinzi, iar Editurii Facla un volum de povestiri umoristice pentru copii”. ■ Alex Ștefănescu semnalează apariția volumului de interviuri Biografia debuturilor de Dorin Tudoran: „[...] Principalul merit al autorului constă în faptul că, datorită stilului său protocolar (și aluziv), reușește să smulgă, pe lângă amănunte nesemnificative, numeroase declarații interesante de la interlocutori. Cum majoritatea acestora sunt la vârsta senectuții și cum momentul evocat cu predilecție îl reprezintă debutul, ni se configurează treptat o imagine plină de pitoresc – și de acel farmec specific vieții literare românești de acum jumătate de secol. Scriitori pe care ne-am obișnuit să-i privim ca pe niște «înțelepți» – iată lista lor completă: D. I. Suchianu, Scarlat Calimachi, D. Murărașu, Barbu Solacolu, Henriette Yvonne Stahl, George Lesnea, Ion Bi-*

beri, Romulus Dianu, Al. Dima, Aurel Baranga, Alexandru Balaci, Mihnea Gheorghiu, Tașcu Gheorghiu, Tiberiu Iliescu, Constantin Nisipeanu, Radu Boureanu, Dragoș Vrânceanu, Ioana Postelnicu, Constantin Ciopraga, Al. Piru, Mircea Zaciuc, Ion Bănuță, Nina Cassian, Al. I. Ștefănescu, Ștefan Aug. Doinaș – apar într-o încântătoare ipostază juvenilă, luând parte la frenetica boemă bucureșteană”.

• [„**Ramuri**”, nr. 1 (175); **Revistă lunară editată de Comitetul de cultură și educație socialistă al județului Dolj; redactor-șef: Marin Sorescu; redactor-șef adjunct: Romulus Diaconescu; apare la Craiova, în ziua de 15; format tipografic A3, 16 pagini]** Se deschide cu editorialul *Înaltă prețuire*, semnat „R”, consacrat aniversării Elenei Ceaușescu. A doua parte a textului marchează cei 120 de ani scurși de la Unirea Principatelor. ■ La rubrica *Memento*, este reprodus *Spiritul oltean*, eseu al lui Petre Pandrea, din volumul *Portrete și controverse*, 1 (1945). ■ În grupajul *Cărți, note, comentarii*, Titus Bălașa „contemplă” *Cea mai frumoasă dintre lumile posibile*, volumul Anei Blandiana: „Poeta oferă cititorilor o carte de călătorii insolită. Nu reportaje, nu «însemnări de călătorie», ci o suită de poeme în proză”. □ Mihai Duțescu semnalează antologia *Viorile vârstei* de Virgil Carianopol, apărută în 1978, când poetul a devenit septuagenar. □ Volumul de versuri *Desenul sonor* al lui George Sorescu este, pentru Ion D., unul „de certă valoare”, autorul dovedindu-se „echilibrat și expresiv”. □ B. Constantin se oprește la studiul *Imaginația scriitorilor romantici* de Marin Beșteliu, care caută să completeze „viziunile oferite de D. Popovici (*Romantismul românesc*) și Paul Cornea (*Originile romantismului*)”. □ Cu *Ceremonii*, Petre Bucșa se găsește, pentru Ioana Dinulescu, „la vârsta înțelepciunii poetice, când tentativele iluzorii sunt eliminate de conștiința adevăratelor potente creatoare”. □ Ion Pătrașcu prezintă *Craiova în legende și povestiri* de Al. Mitru. ■ La *Cronica literară*, Marin Sorescu scrie despre *A.E. Baconsky și drumurile fără drum: «Corabia lui Sebastian»*. Cartea postumă a scriitorului pierit în cutremurul din 1977 „este formată din medalii complete, adică fața și reversul, una în proză și alta în versuri. Versuri și reversuri sau răsversuri”. Conducătorul *Ramurilor* evocă, deloc ostentativ, și perioada conformistă a creației lui Baconsky: „Meritul lui Baconsky este de a fi fost printre primii care a luat distanță față de fenomen, lepădându-se de vărsatul de vânt atât de molipsitor al versificației goale”. (Cronica a fost reluată în Marin Sorescu, *Ușor cu pianul pe scări*, București, C.R., 1985, și în Marin Sorescu, *Opere. IV. Publicistică*, ediție îngrijită de Mihaela Constantinescu-Podocea, prefață de Eugen Simion, București, Ed. Fundației Naționale pentru Știință și Artă, Univers Enciclopedic, 2005.) □ Sunt prezenți cu versuri Romulus Cojocaru, Mihai Duțescu, Carmen Firan, Toma Grigorie, George Țârnea, Viorel Varga, Florin Vasiliu. ■ Ion Pecie „investighează” romanele *Ploile de dincolo de vreme și Împăratul norilor* de D.R. Popescu, remarcând în acestea „impulsul spre ordine al lumii” (*Anchetatorul și*

povestitorul – geneza seriei narrative). Un citat pe care îl alege criticul pare să ascundă o încărcătură subversivă: „Sunt puteri și puteri, dumnezei și dumnezei, cel al grecilor avea figură umană, dar pe la mexicani un dumnezeu e fără cap, decapitat și cu o fustă de șerpi, impenetrabil [...] De dumnezeii ăștia fără cap, de puterea asta decapitată, de Francisc cel necunoscut mă îngrozesc”.

■ În *Semiotica și competența literară*, Marina Ionescu realizează o amplă incursiune teoretică: „Literatura este istorie, ea nu poate fi concepută altfel; textul este voluntar sau nu, sub multiple forme, reflexul timpului care l-a produs”.

■ Salutând *Primul dicționar românesc de psihologie*, lucrare datorată lui Paul Popescu-Neveanu și care cuprinde peste 2000 de termeni, noțiuni și concepte, Mircea Moisa amendează absența unor articole separate despre savanți.

■ În grupajul *Accente*, o notă ironică – nesemnăată – privitoare la „starea criticii” contemporane: „Condeie prestigioase scriu despre condeie prestigioase; condeie de debutanți scriu despre condeie de debutanți. Nedebutanții scriu despre nepublicați (dar nu publică). Să mai schimbăm datele ecuației. Laurențiu Ulici oare ne va face plăcuta surpriză scriind despre (din nou) Dostoievski? E păcat, fiindcă prin această schemă fixă rămân necomentate multe, multe cărți”.

■ Ovidiu Ghidirmic evidențiază aptitudinile lui Dinu Pillat, „unul dintre criticii importanți ai generațiilor postcălinesciene”, pentru „reconstituiri biografice”, calități probate în volumul *Itinerar istorico-literar*. De asemenea, este respinsă așezarea lui Dinu Pillat sub tutela neoimpresionismului, „etichetă nedreaptă și superficială”, critica acestuia alcătuind, de fapt, o „reabilitare a impresiei”.

■ Ion Apetroaie discută volumul *Argumente de istorie literară* al lui Dan Mănuță, a treia lucrare a cercetătorului ieșean, „consacrată cu deosebire epocii junimiste”. Mănuță are „gustul precizărilor de amănunt bio-bibliografic, practică critica de identificare, cu argumente istorice, filologice și estetice, corectează, cu siguranță, erori ce s-au perpetuat ani de-a rândul”.

■ La *Expresivitatea involuntară*, Eugen Negrici fixează *Strategiile consolării*, procurându-și exemplele pe care își sprijină demonstrația dintr-o rubrică a ziarului *Scînteia (Din caietul greșierului)*. Până la acestea, o trimitere la Caragiale: „Adoptând «nimicuri» ale cotidianului, istorioare, snoave, varietăți, enormități tipografice, prostii nostime de mică publicitate și de proces-verbal și intitulându-le «felurimi», «gogoși», «instantanee», «una-alta», dar mai ales *mofturi*, Caragiale releva, printre primii în Europa, miraculoasa disponibilitate artistică a sectorului minor al literaturii”.

■ Ov.S. Crohmălniceanu publică proza *Istoria generalizării unei legi*.

■ Cercetând unele manuscrise eminesciene, Constantin Barbu propune *O viziune asupra „Luceafărului”*.

■ La *Cronica dramatică*, Romulus Diaconescu discută piesa *A treia țepă* de Marin Sorescu, jucată în premieră absolută pe scena Naționalului din Cluj-Napoca. Spectacolul, înfăptuit de regizorul Mircea Marin, reprezintă „un eveniment al actualei stagiuni”. Cronicarul identifică o miză „reparatorie” pe care ar fi urmărit-o dramaturgul: „Substratul piesei este polemic, Marin Sorescu năzuiește să con-

tragică o anumită literatură defăimătoare, cu circulație europeană, proliferată în epocă mai ales de dușmanii domnitorului”. În fine, Romulus Diaconescu evidențiază virtuțile scriiturii soresciene, în care „limbajul posedă cu adevărat o energie activă, punând în mișcare mecanisme nebănuite ale gândirii, obligându-l pe spectator să-și rezerve o atenție specială pentru că, vai!, nesusizând nuanța, riscă să piardă întreg rostul replicii”. ■ Rubrica *Plastică* găzduiește câteva versuri dedicate de poetul Ion Caraion artistei Rodica Popescu (1932-1967). Poetul a închinat amintirii acesteia 34 de poeme, numărul anilor trăiți de pictoriță. ■ Sub genericul *Brâncuși, un dosar deschis*, este restituită o conferință radiofonică din 1939 a lui V.G. Paleolog (*Modernitatea limbajului*). ■ Ioan Anastasia pune în circulație patru variante ale *Mioriței*, culese de pe Valea Gilortului. ■ În grupajul *Poeți români de limbă franceză* (antologie întocmită de Ion Diaconescu și Justin Constantinescu), traduceri din Anna de Noailles, Scarlat A. Cantacuzino, B. Fundoianu, Tristan Tzara, Iulia Hasdeu. ■ Dr. Mihai Scheau prezintă câteva fragmente diaristice, din 1919, ale savantului chirurg Victor Gomoiu. ■ Acest număr conține două pagini publicitare color, nenumerotate, despre Întreprinderea de Aparataj Electric de Instalații Titu.

● **[„Steaua”, An XXX, nr. 1 (380); Revistă de literatură, artă, cultură a Uniunii Scriitorilor; format tipografic A3, apariție lunară, în medie 60 de pagini; Redacția: Aurel Rău (redactor șef), Aurel Gurghianu (redactor șef adjunct), Virgil Ardeleanu (secretar responsabil de redacție)]** Numărul se deschide cu editorialul *Poezia. Individual și colectiv*, de Aurel Rău. Dintre reflecțiile autorului asupra acestui barometru de sensibilitate socială și, simultan, de expresie individuală, reținem: „poezia... a convertit tumult, pluralități, valuri de timp ireproșabile. Categoriile largi, sociale, profesionale, etnice, culturale, temperamentale etc., de fiecare dată glasurile oricât de însingurate, de individuale, de insolite, numindu-se ele Hölderlin, Whitman, Rimbaud, la cercetarea operei în raport cu biografia”. □ Ovidiu Mureșan celebrează *120 de ani de la Unirea Principatelor*. ■ Mircea Popa și Gavril Scridon recenzează exegeza eminesciană: Ioana Petrescu, *Eminescu. Modele cosmologice și viziune poetică*, respectiv *M. Eminescu, Opere, IV, Teatru*, (Minerva, București, 1978). □ Vasile Voia face o trecere în revistă înrudirii poetului român cu Novalis, în ceea ce privește motivul „florii albastre”. Asupra acestui aspect s-au pronunțat, în timp, T. Vianu și G. Bogdan-Duică, G.C. Nicolescu, Zoe Dumitrescu-Bușulenga, Viorica Nișcov, Al Philippide. □ În ceea ce privește traducerile lui Eminescu în limba engleză, Liviu Cotrău scrie textul *Corneliu M. Popescu sau arta traducerii*. ■ În acest număr, versuri de Gheorghe Grigurcu, Monica Pillat, Petre Got. ■ *Temele* lui N. Manolescu sunt reflecții în marginea lecturilor din Malraux. Intitulat *Malraux (Dintr-un jurnal)*, articolul vine ca un colaj de panseuri din care se reține o paralelă între două imagini literare tulburătoare: pădurea spânzuraților lui Rebreanu și

pădurea gazaților lui Malraux. Criticul opinează că, în vreme ce la Rebreanu, în urma războiului rămân indivizii cu dilemele lor morale și religioase, la Malraux războiul distruge omul și ca individ, iar pe individ și ca simbol: „La Rebreanu, obsesia morții și moartea mai aveau chip uman. Ochii lui Svoboda, ochii lui Bologa sunt încă vii, deschiși asupra lumii. Gazele însă înnegresc irisul și opacizează corneea”. ■ Cristian Livescu publică un fragment dintr-un studiu în curs de apariție asupra poeziei lui Ion Pillat: *Poezia lui Ion Pillat – Conceptele imaginarului*. Exegețul fixează „casa amintirii” ca topos central al poeziei pillatiene și întoarcerea într-un trecut arhaic ca deziderat absolut, întoarcere jalonată, într-o paralelă cu Eminescu, nu ca o „transă de tip eutanasic” ci ca una „de tip *pratilomanic* necesitând străbaterea unui drum lung de înapoiere, ceea ce vrea să însemne străbaterea anevoioasă a timpului în sens invers”. Se observă, pe urmele unei intuiții călinesciene, unele „efecte de montaj și chiar de travestire”, de „înscenare” a trecutului, atunci când poetul devine conștient că trecutul nu poate fi recuperat în forma sa identic-primordială. ■ Al. Dima se apleacă asupra epistolarului odobescian – *Odobescu și Transilvania* – fixându-și atenția asupra primului volum dintr-un număr aproximativ de 3000 de scrisori (publicate unele în periodice, apoi în ediția de *Opere* a Editurii Academiei R.S.R.) din care reies temele de interes pentru Al. Odobescu: conlucrarea dintre „intelighenția” Principatelor și intelectualii Ardealului în ceea ce privește literatura română, știința și unitatea limbii, difuzarea publicațiilor din Principate în Ardeal. Al. Dima consideră semnificativă împotrivirea lui Odobescu la circulația *Dicționarului latinizant* al Academiei în Transilvania, văzându-l ca pe o amenințare la sănătatea limbii române. ■ *Cronica literară* îi are ca semnatari pe Ion Pop și Virgil Ardeleanu. □ În volumul postum al lui A.E. Baconsky, *Corabia lui Sebastian*, nucleul semantic al poemelor este teama de reificare, de tirania obiectuală, ceea ce generează o «ars antipoetica». Virgil Ardeleanu se apleacă asupra a două volume de nuvele: Toma George Veseliu – *Colonia*, respectiv *Everest – Turnu Măgurele* de Victor Marin Basarab. ■ Însoțit de un mini-interviu, Augustin Buzura publică un fragment din romanul în lucru *Alte zile, aceeași noapte*, devenit ulterior *Vocile nopții*. ■ Virgil Mihaiu semnaleză trei apariții semnificative pe teritoriul poeziei: *Epifania* lui Daniel Turcea (C.R., 1978), *Simpleroze* (Ed.Facla) și *Șalul, eșarpele Isadorei* (Ed. Litera), ultimele două aparținându-i ludicului Șerban Foarță. □ Ion Lungu recenzează volumul de critică al lui Virgil Ardeleanu, *Mențiuni*, punând accent pe „critica polemică” a acestuia: opțiunile în răspăr cu cele ale colegilor de breaslă în legătură, de exemplu, cu *Delirul* lui Preda (considerat «moromețianism inferior» de către Ardeleanu) sau cu *Viața ca o pradă*, apreciată pozitiv; atitudinea vădit contradictorie a criticului care nu consideră *Vânătoarea regală* ca fiind roman, ci mai degrabă o suită de nuvele, întâmpinarea entuziastă a *Galeriei cu viță sălbatică*, de Constantin Țoiu și opinia favorabilă în privința lui Ion

Lăncrănjan, precum și una „deliberat generoasă” în ce-l privește pe Ion Arieșanu. □ Radu Săplăcan scrie o recenzie negativă la volumul lui Ion Gheorghe, *Dacia Feniks*: „Pitorească și impresionantă ca travaliu, disproporționată și incongruentă, *Dacia Feniks* este mărturia elocventă a momentului de criză pe care-l traversează un poet, adânc înșurubat în propria-i crispare”. □ În articolul *Ironia ca detașare și stil*, Hristu Căndroveanu prezintă poezia lui Modest Morariu referindu-se la volumele *Poveste cu fantome* (1968), *Spectacol cu pantomimă* (1971) și *Ovăzul sălbatic* (1974). ■ O incursiune evocatoare prin anii de tinerețe ai lui Aron Cotruș poartă semnătura lui Petre Pascu. Autorul face referire la adolescența poetului, la anii petrecuți la Blaj și tinerețea de la Arad, marcată de lipsuri financiare, dar și de reușite culturale și poetice (colaborări la „Universul literar”, „Salonul literar”, „Cugetul românesc”, „Gândirea”). Din postura de atașat de presă la Varșovia, Cotruș contribuie mult la popularizarea literaturii române, continuând să scrie versuri „clocotitoare” închinată țăranilor și minerilor. □ În zona evocărilor se înscrie articolul *Întâlnire cu Lucian Blaga*, scris de Gheorghe Iancovici. Autorul îl vede prima dată la Universitatea din Cluj: „Și iată-l deodată intrând, urmat de asistenți, plin de firească, fără nimic rigid în ținută, fără nimic academic în atitudine[...]”. Ulterior este rememorată întâlnirea unică pe care a avut-o cu Blaga, după ce acesta i-a citit o nuvelă. ■ Irina Petraș publică articolul *Cronotopi în opera lui Camil Petrescu*, concluzionând în urma analizei: „Locul este o certitudine, timpul o veșnică provocare. Răspunsul la această provocare are nevoie de o scenă pe care autorul și-o alege, cronotopul devenind astfel însăși definiția insului care e întotdeauna «a fi în timp și spațiu»”. □ Hadrian Daicoviciu deține rubrica *Însemnări despre Dacia*. ■ La *Cronica traducerilor*, Gelu Ionescu și Virgil Stanciu semnaleză transpuneri ale poeziei beduinilor de Grete Tartler, respectiv apariția romanului *La poalele vulcanului*, de Malcom Lowry, redat în română de Ion Caraion și însoțit de prefața lui Sorin Titel. ■ I. Maxim Danciu prezintă, la rubrica *Unghiuri și antinomii*, lucrarea lui Constantin Noica *Șase maladii ale spiritului* (Univers, 1968), remarcând perspectiva originală în conturarea profilului spiritual românesc: „Precumpănesc [...] celelalte trei maladii (catholita, todetita, și îndeosebi ahoretia) care vin să definească mai puternic orientările noastre spirituale: mai ponderate și discrete în manifestare, deschise experiențelor în posibil, fără excese teoretice dar cu încredere în valori, consimțind în raționalitate și la exercițiul dialecticii”. ■ În *Confluente*, V. Fanache analizează volumul *Încercarea labirintului* proaspăt editat la Befond, care conține convorbirile lui Mircea Eliade cu Claude-Henri Rocquet. Recenzentul notează importanța deschiderii către culturile asiatice în opera lui Eliade și nuanțează legătura dintre istoria religiilor și literatură prin intermediul mitului: „Cu dubla sa calitate de antropolog și scriitor, era de așteptat ca între «subiectele» convorbirilor Mircea Eliade să abordeze relația dintre literatură și mitologie;

între cele două sectoare umane ar exista un raport de continuitate inextricabil: «Literatura orală sau scrisă este fiica mitologiei și ea moștenește funcțiunile sale: povestește aventuri, povestește ceea ce este semnificativ în lume. »”.

□ Liliana Dragoș scoate în evidență contribuția lui Alexandru Gavra la viața culturală a românilor din Transilvania, culminând cu tipărirea primului lexicon enciclopedic în limba română. ■ *Viața cărților* prezintă următoarele volume:

Introducere în literatura clasică de I. Constantinescu (Junimea 1978), poeme de Petre Bucșa – *Ceremonii* (Dacia, 1978), traduceri din Arghezi în limba sârbă de Vladimir Ciocov, proză de Valentina Dima, *În căutarea Penelopei* (Albatros, 1978), mărturii literare de Haralambie Țugui, *Memoria timpului* (Facla, 1977), în care se regăsesc portrete ale lui Ion Pillat, Magda Isanoș, Eusebiu Camilar. ■ Mircea Ghițulescu scrie despre punere în scenă de către Mircea Marin, la Teatrul Național Cluj-Napoca, a piesei lui Marin Sorescu *A treia țepă a lui Dracula*: „Vlad este în piesa lui Sorescu creatorul unui model social, un civilizator, desigur, și un reformator în ordine istorică, dar sub semnul permanenței, un fanatic al perfecțiunii sociale, un incoruptibil, un Robespierre care a imaginat un sistem social și politic în care nu admite nici cea mai neînsemnată fisură. Sănătatea socială și morală este în sistemul său cea mai important forță pe care țara o poate opune agresiunii externe”.

□ Momente importante ale istoriei literaturii române (literatura română veche, perioada pașoptistă, clasică, interbelică) sunt prezentate în antologia germană *Meyers Neues Lexicon*, apărută la VEB Bibliographisches Institut, Leipzig, R.D.G., se anunță într-un articol semnat cu inițialele S.H. Se remarcă „prezența masivă a scriitorilor români contemporani pentru toate genurile literare”: Geo Bogza, Maria Banuș, M. Beniuc, E. Jebeleanu, Horea Lovinescu, Marin Preda, Titus Popovici, Zaharia Stancu. □ Revista „Ramuri” intră într-o nouă serie odată cu venirea lui Marin Sorescu ca redactor șef, precizează I. B. Semnatarul apreciază spiritul viu și polemic al numărului 12 din 1978, ca și contribuțiile interesante la numărul respectiv: Eugen Simion, Alexandru Oprea etc. □ O. M. relatează despre simpozionul româno-polonez cu tema *Desăvârșirea unității naționale a țărilor din centrul și răsăritul Europei*, găzduit de Universitatea Babeș-Bolyai din Cluj-Napoca.

• [„Teatrul”, anul XXIV, nr. 1; revistă lunară editată de Consiliul Culturii și Educației Socialiste și de Uniunea Scriitorilor din Republica Socialistă România; format tipografic A5, 96 pagini; redactor-șef: Radu Popescu; redactori-șef adjuncți: Florin Tornea, Theodor Mănescu] Se deschide cu textul omagial *Întreaga țară, ca un singur om...*, semnat „T” și dedicat aniversării zilei de naștere a lui Nicolae Ceaușescu. Un pasaj îi este consacrat Elenei Ceaușescu, sărbătorită la 7 ianuarie. ■ Cu prilejul împlinirii a 120 de ani de la Unirea Principatelor, Mircea Mancaș scrie despre *Teatrul Unirii*, amintind creații ocazionale ale lui Alecsandri, Mihail Păscaly, Iorgu Caragiale, I. Dumitrescu-Movileanu, P. Grădișteanu ș.a. ■ Sub genericul *Anul*

internațional al copilului, Nina Cassian publică tableta *Cuvinte pentru copii*, atrăgând, între altele, atenția asupra condiției vitrege a receptării literaturii pentru cei mici: „Domeniul creației artistice pentru copii este încă (des)considerat, ca o activitate minoră sau ca un rău necesar. De la spațiul acordat de critică până la tonul ei, atitudinea respiră încă prejudecata și discriminarea”.

■ La jumătatea stagiunii, Mira Iosif și Valeria Ducea pornesc *Pe urmele anchetei* „*Gong '78-'79*, apărută în nr. 9 din 1978 al revistei. Astfel, în incursiunea *Promisiuni și realizări*, este semnalată puținătatea premierelor românești în Capitală, spre deosebire de situația din provincie, unde interesul pentru creația autohtonă diferă considerabil: „Dacă teatrele bucureștene, în majoritatea lor, au scos la rampă, într-un număr moderat, piese mai cu seamă din repertoriul universal, colectivele din restul țării se prezintă cu un număr substanțial de montări din dramaturgia originală”.

■ Într-o notă despre cea de-a treia ediție a Colocviului despre arta comediei, desfășurat la Galați, în decembrie 1978, Paul Tutungiu își dorește ca, în viitor, la această manifestare să fie invitate mai multe personalități culturale, ca Șerban Cioculescu, Radu Popescu, N. Carandino, Florin Tornea, Romul Munteanu, „precum și regizori care au dat culturii românești memorabile spectacole de comedie”.

■ Theodor Mănescu semnează textul *La aniversarea lui Radu Beligan*, amintind câteva roluri memorabile ale artistului, în care acesta „era vizitat nu numai de talent, dar și de geniu”.

■ În cadrul rubricii *Ideii la rampă*, Ion Toboșaru discută despre *Câteva probleme de estetică a teatrului contemporan*, oprindu-se și la profilurile dramaturgilor români: „Paralel cu eroicul, monumentalul, sublimul, în dramaturgie se manifestă categoriile satirei, ale comediei, revitalizată în peisajul literaturii române actuale. Astfel, alături de drama istorică creată de Mihnea Gheorghiu, Paul Anghel, Titus Popovici, D.R. Popescu, Al. Sever, Horia Lovinescu, Marin Sorescu, Mircea Radu Iacoban, Mircea Bradu, comedia se exprimă cu fervoare în creația lui Aurel Baranga, Paul Everac, Teodor Mazilu, Ion Băieșu, Theodor Mănescu, autor al genului «serios» de comedie actuală, Dumitru Solomon, Paul Cornel Chitic, Gheorghe Vlad”.

■ Șerban Cioculescu evidențiază *Centenarul comediei „O noapte furtunoasă”*, aducând la... rampă mărturii și impresii despre întâia reprezentare a piesei, despre istoricul și avatururile ei, și concluzionând: „Caragiale n-a copiat realitatea, a interpretat-o în spirit creator. Acesta este secretul permanenței operei lui dramatice, cu toate prevederile sceptice ale contemporanilor operei și ale generației lui E. Lovinescu, care credeau că, prin caracterul tranzitiv al moravurilor studiate, comediile vor fi neînțelese peste *n* ani. Au trecut o sută de ani de la întâia reprezentare a *Noptii furtunoase* și, la fiecare nou spectacol din zilele noastre, piesa culege aceleași puternice aplauze”.

■ La *Cronica literaturii dramatice*, Mihai Ungheanu scrie despre *Marin Sorescu sau cristalizarea unei structuri literare*. Redactorul-șef adjunct al „Luceafărului” subliniază, mai întâi, o nouă etapă a creației soresciene, pornind de la ciclul *La Liliaci* și trecând prin roma-

nul *Trei dinți din față* și piesele *Răceala* și *Dimineața, la prânz și seara*, etapă caracterizată prin „predilecția pentru construcție, masivitate, prezența unui limbaj frust, plin de sevă și de subtilitate, abordarea îndrăzneată a unor teme dificile”. De fapt, observă criticul, Marin Sorescu „e tot cel vechi, cu un plus de consistență, care-i redimensionează statura scriitoricească”. După ce apreciază că seria *La Lilieci* „este, în felul ei, o capodoperă”, Ungheanu analizează tragedia populară în cinci acte *Dimineața, la prânz și seara*, consacrată lui Vlad Țepeș, „o piesă memorabilă a repertoriului dramatic românesc”, care „nu se înecă în detalii de reconstituire, ci merge la aspecte esențiale, de o mare ingeniozitate teatrală”. ■ În *Lungă călătorie între vis și viață*, N. Carandino schițează un portret al dramaturgului și cronicarului de teatru Mircea Ștefănescu: „Mijloacele adiacente, manevrele de culise, protecții și corupții i-au fost totdeauna străine. Mai mult, rareori s-a priceput să le evite sau să le dejoace. A suportat, pur și simplu – și a continuat să scrie; textele lui nu puteau fi îndelung ținute departe de scenă. Iar revenirile i-au fost totdeauna triumfale”. ■ O notă amuzantă, în grupajul *Telex „Teatrul”*, sub semnătura *Faima*: „În librării, s-au aflat alături, pentru puțină vreme, Paul Everac [și] D.R. Popescu. Pentru puțină vreme, fiindcă volumele lor, *Ședința balerinelor* și *Virgule*, s-au vândut ca... țuica fiartă”. ■ La *Cronica dramatică*, Constantin Paraschivescu comentează două piese într-un act, *Rochia*, de Romulus Vulpescu, și *Autograful*, de Paul Everac, jucate de Studioul '74 al Teatrului Giulești, în regia actorului George Bănică, apreciind textele ca fiind „la obiect și de o remarcabilă ținută literară”. □ În schimb, Paul Tutungiu amendează dramatizarea lui Virgil Stoescu după romanul *Clipa* de Dinu Săraru, spectacol montat de Valentina Balogh pe scena Naționalului craiovean: „Piesa, reducând substanța romanului la replici-principii, pierde mult din savoare prin incapacitatea de a integra tablourile într-o structură estetică”. Printre scăderile dramatizării, distorsionarea comunistului Dumitru Dumitru: „cel care, în roman, este simbolul puternic al afirmării umanismului, apare, în viziunea dramatizatorului, la deschiderea cortinei, ca un nabab modern, trecând dintr-un avion într-altul și întâlnindu-se cu cel mai bun prieten al său în aceeași ipostază”. Cronicarul consideră că nici viziunea regizorală nu a fost izbutită. □ Tot despre dramatizarea *Clipei*, dar în versiunea Secției Române a Teatrului de Stat din Sibiu, scrie Margareta Bărbuță, discutând numai spectacolul, nu și calitatea dramatizării. ■ Mihnea Gheorghiu încredințează revistei scenariul de film *Fierul și aurul (Burebista)*. ■ Ioan Lazăr semnalează lucrarea monografică *Zaharia Bârsan*, datorată lui Justin Ceuca. ■ Programul de revelion al Televiziunii este evaluat de Constantin Radu-Maria. Din „distribuție” nu a lipsit Amza Pellea: „A apărut și eternul Nea Mărin, care începuse să ne cam plictisească în ultima vreme (și Homer mai dormea câte puțin), cu întâmplări noi de la revelionul petrecut la nașu-său Pandelescu”. ■ Teodor Mazilu publică, la *Spectacolul sportiv*, o schiță antologică, intitulată *Ce-a fost și atunci, cu Ozon și cu 11 m. ăla...*, în care așază amin-

tiri dintr-o carieră fotbalistică... ficțională. Dramatargul „evocă” perioada în care „juca” pentru A.S. Monaco 74 (aluzie, probabil, la FEPA 74 Bârlad), unde i se îngăduise să ajungă după împlinirea vârstei de 30 de ani, „o echipă modestă, dar ambițioasă, care prezenta dezavantajul că acasă, pe teren propriu, n-aveam, în zile mari, decât câteva zeci de spectatori. Cine să-și piardă timpul cu fotbalul, când ruleta se afla la doi pași?”. Pentru a scăpa de faliment, clubul din Principat îl vinde pe Mazilu la Borussia Dortmund, unde... scriitorul român a devenit coleg cu... legendarul golgheter Müller. Urmează un instantaneu din meciul echipei naționale cu Belgia, când același Mazilu a irosit un *penalty* pe care i-l... cedase Titus Ozon, temător de ratare: „Ozon a venit după aceea, mi-a strâns mâna, avea obiceiul frumos de a te felicita pentru toate gafele, și mi-a spus, mi-o amintesc ca astăzi: – Vezi, nu e mai bine că ai ratat tu?”.

• [„Transilvania”, serie nouă, An VIII, nr. 1; revista lunară editată de Comitetul județean Sibiu pentru cultură și educație socialistă; format A 4, 56 pagini, apariție lunară; nu este menționat colectivul redacțional] În acest număr, poeme de Mira Preda, Nicolae Prelipceanu, Ioana Ieronim, Grete Tartler, Ion Dancu, Király Lászlo, Valeri M. Sivan și proza *Măsura capetelor*, Franz Hodjak. ■ Adrian Tarța debutează cu poezia *Pe luciul sferei*. ■ Mircea Tomuș elogiază competența și valoarea lucrării Ioanei Em. Popescu, *Eminescu* (Minerva, 1978), axată pe identificarea și analiza modelelor cosmologice ale poetului: „Dimensiunea cosmică, problematica cosmologică și viziunea poetic necesar desprinsă din acestea și-au căpătat, azi, studiul monografic de substanța și valoarea la care le dădea dreptul ponderea cu totul deosebită pe care o ocupă în economia internă a operei eminesciene”. ■ Volumul postum al lui A.E. Baconsky, *Corabia lui Sebastian* (C.R., 1978), se află și el în atenția lui Mircea Tomuș, care îl situează, din cauza caracterului său negativ, sumbru, pe același plan cu *Cadavre în vid* și *Echinoxul nebunilor*: „...din punctul de vedere al ierarhiilor ideatice, noul volum se așează alături de *Cadavre în vid* și *Echinoxul nebunilor*, culegeri care au provocat primele și cele mai puternice șocuri, prin insolitul lor, asupra cunoscătorilor operei acestui atât de interesant scriitor. Se dezvăluia, atunci, o față cu totul nouă, necunoscută, a literaturii lui, fața ei sumbră, demoniacă, reversul medaliei, partea ascunsă a lunii”. ■ Conform lui Titu Popescu, lucrările din volumul colectiv apărut sub îngrijirea lui Dim. Păcurariu în urma Colocviului *Eminescu după Eminescu* (Junimea, 1978) organizat în martie 1975 la Sorbona, privind receptarea operei poetului de posteritate, relevă existența unui „complex Eminescu”, care generează atitudini diverse, de acceptare, respingere și diferențiere : „...în contextul observațiilor de față e necesară precizarea că funcția complexului respectiv e cu mult mai însemnată și mai bogată decât se pare, dintre diversele atitudini sau reacții pe care le generează esențiale fiind cele de opoziție (de obicei ignorate), de asimilare (restrânse, deseori, la așa-zisele ecouri ori influențe, fie și catalitice) și de diferențiere (considerate a fi nerelevante, în context compara-

tiv, de către adepții ortodocși ai argumentului nonidentității spirituale”.

■ Pentru Cornel Moraru, antologia ...*Ca un fagure de miere!* (Eminescu, 1978), care reunește poeme difuzate în cadrul emisiunii radiofonice *Odă limbii române*, reprezintă un „act de cultură națională”, care poate deveni o sursă de inspirație pentru poeții contemporani. ■ Sergiu Sălăgeanu consideră că studiul lui Ion Vartic, *Radu Stanca. Poezie și teatru* (Albatros, 1978), este „o carte cu alese valențe de stil și judecată critică”, care plasează orfismul poetului sibian sub semnul elenismului, observând totodată un proces de evacuare a epicului din baladele sale. Sergiu Sălăgeanu analizează, în același text, și studiul Gabrielei Negreanu despre Paul Valéry (*Paul Valéry și modelul Leonardo*, Albatros, 1978), apreciind îndeosebi abilitatea autoarei de a descoperi și reda citate sugestive din articole mai puțin cunoscute ale poetului și teoreticianului francez: „Este un merit incontestabil al autoarei de a fi detectat cu răbdare acele poziții teoretice ale lui Valery, nu o dată exprimate ca simple scăpărări de idei în articole sau eseuri puțin luate în seamă, care îl situează în imediata contemporaneitate”. ■ Vasile Avram analizează amplu specificul poeziei lui Aron Cotruș, pe care o consideră monolitică, dură, plină de asperități: „...poezia lui Cotruș, monolitică și inconfundabilă, e ușor de prins în caracterizări metaforice univoce. Poate un singur cuvânt ar ajuns, o particularitate lingvistică a poetului: dârjenie (nu e, totuși, același lucru cu dârzenie), pentru a eticheta analogic această poezie de un limbaj aparte, care nu trebuie citită de două ori pentru a te pătrunde până în adânc”. ■ Volumul *Permanență și modernitate* (Eminescu, 1977) de Valentina Marin Curticeanu este considerat de Mircea Braga „o carte utilă, afirmând, totodată, un istoric literar receptiv și avizat”. ■ Titu Popescu remarcă inventivitatea de care dă dovadă Nicolae Balotă în *Arta lecturii* (C.R., 1978), lucrare mai puțin austeră decât studiile anterioare ale acestuia: „...Nicolae Balotă este mai puțin auster ca altădată și are mai multă imaginație livrescă decât înainte. Deși își păstrează tot timpul aerul că dezleagă, degajat, ceea ce pentru alții ar fi niște enigme literare, nu se vitrifică într-o oază de suprafață doctă, ci caută atenția lectorului prin invenții stilistice, unde vedește înzestrări de care părea a fi uitat...” ■ Romanul *Paradoxala întoarcere* (Albatros, 1978), de Constantin Cubleşan, este receptat entuziast de Vasile Chifor: „...captivant de la prima la ultima pagină, realizezi că întreaga aventură cosmică imaginată de autor e doar un pretext pentru a (re)pune în discuție condiția omului și șansa de supraviețui, fără a te depersonaliza, într-o lume a supercivilizației, ideală și utopică, imprezizibilă și descurajatoare”. În același text, Vasile Chifor recenzează *Rostogolirea* (Albatros, 1978) de Dumitru Matală, aflat, în viziunea sa, într-un raport de continuitate cu precedentele opere ale prozatorului: „...autorul nu se arată modificat în substanța preocupărilor sale, dovedind, ca și la debut, incontestabile virtuți de analist și o preferențială grațitudine (toleranță, chiar) pentru cazurile deosebite aflate sub presiunea timpului, victime ale unor obsesii recoltate mai ales din interior și augmentate

de contactul cu realitățile curente”. ■ Eseul Ilenei Mălăncioiu, *Vina tragică* (Cartea Românească, 1978), cuprinde, potrivit lui Eugen Onu, analize profunde și pline de originalitate: „...autoarea eseului realizează [...] comentarii și analize de o mare densitate și strălucire ideatică, incitante, pline de originalitate. Valoroase în sine, opiniile și pozițiile exprimate își sporesc, totodată, valoarea prin posibilitățile pe care le oferă în direcția adâncirii semnificațiilor conținute de însăși creația poetică a Ilenei Mălăncioiu”. ■ Vasile Avram realizează o descriere sintetică a criticii lui Petru Poantă în articolul *Un critic de gust*: „...o frază laconică, bine ticluită, cu vădite însușiri plastice, un vocabular expresiv, adesea metaforic și calamburesc, o structură chintesențială a opiniilor, cu preferințe mai degrabă pentru afirmația liberă și directă decât pentru expunerea metodologică rece și perifrastică, un stil impresionist am spune dacă acest cuvânt n-ar fi folosit uneori într-o accepție minimalizatoare”. ■ În *Scrișori către un poet în etate (XIX)*, Ion Mircea analizează poezia lui Dorin Tudoran, cu precădere ultima plachetă a acestuia, *Respirație artificială* (Dacia, 1978): „...«genele arhaice» de care vorbea Regman se dezlănțuie din nou și ar lăsa, fără îndoială, la o *lectură genetică*, impresia că părăsesc pentru totdeauna încatenările lor subtile. Cum se spune în popor: poetul *a turbat*. Rodul acestei dezlănțuiri de energie e o poezie a sarcasmului, o poezie de «revoltă și durere», caustică, violentă; expresia ei e protestul virulent și amar”.

● **[„Vatra”, serie nouă (1971), an IX, nr. 1 (94); Revistă social-culturală editată de Comitetul de Cultură și Educație Socialistă al județului Mureș; directori fondatori: I. Slavici, I.L. Caragiale, G. Coșbuc (1894); format A3 (16 pagini), apariție lunară; apare pe 20, în fiecare lună; Redactor șef: Romulus Guga, colectivul redacțional: Dan Culcer, Dumitru Mureșan, Atanasie Popa (secretar responsabil de redacție), Ioan Radin, Mihai Sin]** Valentin Munteanu transmite *Mesajul păcii*, un text encomiastic încheiat cu o scurtă recapitulare a unor momente istorice: „Acum, când tovarășul Nicolae Ceaușescu împlinește 61 de ani de viață, pășim în noul an purtând cu noi ca pe o flacăra năzuința de a consacra României socialiste un loc demn printre națiunile lumii. Este anul în care întregul nostru popor va aniversa 35 de ani de la 23 August 1944, insurecția națională armată, antifascistă și antiimperialistă, piatră de hotar în istoria nouă a țării, anul în care va avea loc cel de-al XII-lea Congres al Partidului, ce va marca urcușul nostru spre cele mai înalte cote ale vieții materiale și spirituale. Chezășia acestor înfăptuiri stă în faptul că în fruntea partidului și statului nostru se află cel mai iubit și încercat fiu al clasei muncitoare, tovarășul Nicolae Ceaușescu, simbolul tuturor aspirațiilor și nădejdelor poporului nostru”. □ *Aniversarea tovarășei Elena Ceaușescu* este marcată printr-un omagiu semnat de Florin Ciotea, cercetător la Centrul de științe sociale Târgu-Mureș. □ Vasile Dobrescu și Ioan Pop scriu despre *Sentimentul istoriei. 120 de ani de la Unirea Principatelor Române*. ■ Cornel Moraru vede în *Vina tragică* a Ilenei Mălăncioiu „o carte de gândire îndrăz-

neată”, o carte „bogată în sugestii și idei, dar nu conține aproape nici o definiție. De unde formula eseistică și structura muzicală a discursului. Gândurile se articulează armonios, câteodată paradoxal, cu deschideri incitante și originale”. ■ Dumitru Mureșan este de părere că, în *Corabia lui Sebastian*, A.E. Baconsky abordează „o formulă situată undeva între poezie și proză, alternând riguros textului în proză paralela sa poetică în înțelesul de ecou liric, transfigurat, spiritualizat al acestuia”. Dincolo de observațiile de natură stilistică, Dumitru Mureșan indică și faptul că „Centrul de greutate a cărții îl formează însă critica baconskyană a avangardismului perpetuu ce caracterizează, după opinia sa, viața literară și artistică occidentală. [...] Poetul satirizează cu sarcasm căutarea dizolvantă de soluții, obsesia noutății cu orice preț, pragmatismul și experimentalismul perpetuu. Transformând scrisul într-o întreprindere tehnologică, literatura obsedată de «progres», funcționează automatic ca o «mașină» de produs «cuvinte» în «crescătoriile» și în «incubatoarele secrete» ale căreia se prepară continuu «noi surprize»”. ■ Un nou episod dedicat criticii de către Gheorghe Grigurcu, *Critica tânără XXIV*, îl are ca protagonist pe Nicolae Baltag (1940 – 1975). ■ Ștefan Borbély decelează *Structuri semnificative în epopeile homerice*. ■ În cadrul rubricii *Vatra-Dialog*, Maria Mailat îl interviuează pe Mircea Ciobanu („*Am dus lipsa unui director de conștiință*”). Întrebat despre anii de tinerețe petrecuți la Iași, autorul *Imnurilor pentru nesomnul cuvintelor* evocă figurile amicilor, precum și dificultăți întâmpinate de grupul de scriitori apropiați: „La Iași nu mă închipui fără Dan Laurențiu, fără Cezar Ivănescu, fără pânditul de neșanse Cristian Simionescu și fără alți câțiva buni prieteni. Alături și neîndoielnic fericiți, am parcurs întâmplarea de-a nu ne fi tipărit nimeni, nici un rând. Spun *neîndoielnic*, întrucât poezia, din punctul nostru de vedere, încă nu renăscuse (așa cum ni se sugera!) în cărțile, lizibile și numai atât, ale începătorilor din 1960 – 1963. Adevăratele debuturi s-au produs după 1965. Le-au semnat poeți deprinși cu aspra lege a sertarului, bunii cunoscători ai deosebirii dintre *a scrie* și *a tipări*. Dan Laurențiu și Cezar Ivănescu, bunăoară, nu se vor sfii să-și republice într-o ediție definitivă poemele din *Poziția astrilor* și *Rod*. În anii de la Iași, cu toate acestea, am dus lipsa unui director de conștiință. [...] Firește, un director de conștiință nu te poate învăța să scrii mai bine, dar, în dialog cu el, poți să-ți alcătuești o înaltă idee despre îndeletnicirea pentru care te pregătești”. Rugat să definească „păcatul poezilor de astăzi”, Mircea Ciobanu răspunde: „Dacă există un păcat: al cantității. *Nu mă refer a faptul că multor autori li se acordă șansa tipăririi*, ci la faptul că, un autor, în loc să-și țină textele acasă, revizuiuându-și-le în liniște, și bizuindu-se pe notorietatea drept câștigată, dă tiparului, cu indiferență și neselectiv, scrieri de valoare îndoielnică”. ■ Poeziile din acest număr poartă următoarele semnături: Augustin Botiș, Valentin Borda, Florența Albu și Ioana Diaconescu. □ Sunt prezente, de asemenea, și mai multe poeme traduse: Mircea Ciobanu (tradus în spaniolă de Omar Lara), Diane Wakoski (în românește de Aurel

Covaci), Michizo Tachinara (tălmăcit de Emil Pop-Lasea), Lendvay Éva (versiune românească de Tudor Balteș) și Christian Bachelin (transpus în română de Dan Culcer). □ Augustin Buzura publică proza *Sâmbăta obosiților*, iar Mihai Sin o scurtă povestire intitulată *Poveste*. □ La *Biblioteca Babel*, Ioan Mușlea traduce din René Char. □ La *Satiricon*, Gheorghe Schwartz scrie despre *Universul regăsit al inspectorului școlar Onoriu Goanță*. □ *Antologiei science-fiction* i se adaugă și partea a treia din *O floare pentru căpitan* de Mircea Opriță. ■ Într-un mic chenar din pagina care găzduiește rubrica *Satiricon*, putem citi un minionul text insinuant *Scrisori deschise*: „Un cititor ne întreabă: Ce material documentar ar putea consulta (folosi) pentru descrierea bătăliei de la Borodino, absolut necesară romanului său despre Napoleon. Noi răspundem: Transcrieți integral, eventual cu inversiuni, textul lui Lev Nicolaevici Tolstoi din *Răsboi și pace*. Se plătește!”

● **[„Viața militară”, nr. 1 Revistă ilustrată de literatură și artă, editată de MAPN, Consiliul Politic Superior; format tipografic A4; apare lunar; 32 de pagini; Colegiul de redacție: Dumitru Rădulescu (redactor-șef), Nicolae Dumbravă, Mircea Grama, Adrian Merlușcă (redactor-șef adjunct), Mircea Radina, Traian Reu, Gheorghe Tudoroiu]** Publicația adaugă tot mai multe conținuturi encomiastice adresate lui Nicolae și Elena Ceaușescu. Petru Vintilă și Traian Reu semnează texte într-un grupaj: *La aniversarea stimatei tovarășe Elena Ceaușescu*. Publică versuri: Elena Gronov Marinescu (*Din Inimă*), George Florin Cozma (*Poem aniversar*), Ovidiu Genaru (*La fereastra Republicii, Eroilor Patriei, Salve!*), Nicolae Boghian, (*Republica inima florilor, Numele meu de ostaș, La răspântii de stele*), scriu reportaje: Gh. Văduva (*Timpul ostașului*), Mircea Radina (*Lumina uniformelor albastre*), George Florin Cozma (*Rod și temei de muncă pasionată*), Radu Radoslavescu (*Pe Motrul de sus ostașii smulg apei forța*), proză și evocări: Edgar Papu (*Armata poporului*), Nicolae Mărgeanu (*Reversul medaliei*), Haralamb Zincă (*Operația Pelicula sensibilă*, ep.1). ■ Un studiu, *Scriitorul și epoca lui*, semnează Aurel Martin: „Există în armată o viață editorială și redacțională la un nivel nu mai puțin înalt decât al unor analoage instituții civile, în cadrul unor asemenea instituții militare se publică studii, documente, cercetări, eseuri, foarte adesea de mare substanță. Trăiește aici o sursă vie de informații culturale. În propriul meu cerc de preocupări din cadrul Uniunii Scriitorilor îmi rămâne neuitată figura regretatului colonel Nicolae Tăutu, un om bun, cald, apropiat; săritor la nevoie și un incontestabil talent. Alți scriitori proveniți din noua noastră armată mi-au devenit chiar prieteni.[...] Contactul cu militarii din ultima vreme m-a introdus totdeauna într-o atmosferă de bună-cuviință, de echilibru și de sinceră căldură intelectuală. [...] În tinerețea mea n-am știut ce înseamnă o armată cu adevărat a poporului. Astăzi, dimpotrivă, armata este una din instituțiile care se aliniază creator în fruntea civilizației noastre. Ea apără pacea, apără cultura și arta, apără omenia și talentul, *inter armas cantant musae*. Dar nu numai

atât. Chiar ea beneficiază, în propriile rânduri, de darurile pe care le apără. Asupra armatei noastre au coborât înaripate muzele din Helicon. Caracterul angajat al literaturii, ca al oricărei alte forme a conștiinței sociale, e o realitate de domeniul evidenței. [...] Patria, spre a exemplifica, poate fi cinstită în multiple moduri. Euforic cu urale, ori șoptit, ca într-o mărturisire de dragoste nimbă de imponderabile. Condiția vocii e prospețimea, autenticitatea, patosul interior. Demonstrația e făcută cu elocvență în lirica noastră de marii poeți. Clasici sau contemporani. De la Văcărești până la Ioan Alexandru. Mărturiile lor purtând girul adevărului, al sincerității, al participării efective la treburile vitale ale Cetății. Mesajul transmis distingându-se prin universul pus în lumină și prin originalitatea formulei abordate. Alecsandri, Bolintineanu, Eminescu, Coșbuc, Iosif, Goga, Blaga, Eftimiu, Arghezi, Beniuc, Tulbure, Nichita Stănescu (și nu numai ei) au devenit modele stilistice. Incitante pentru unii, în spirit dissociativ. Obligându-i, adică, să găsească alte căi de reprezentare a țării și de actualizare a datelor ei fundamentale. [...]. De unde forța de autoexprimare a lui V. Alecsandri sau Gr. Alexandrescu. Sau modul vizionar, mitologic și eroic de a concepe Istoria lui Eminescu. De a o scoate de sub regimul interpretărilor simpliste și al poetizărilor idilice, al epitetelor ornante și al discursului emfatic și de a o regândi ca metaforă a existenței, ca veritabil «magister vitae». O istorie, literar vorbind, dedusă din actualitate. Care însumează zestre, atitudini, tipologii, univers social și moral. Simultaneitate. [...] E riposta patriotismului real, funciar, instituționalizat de-a lungul veacurilor, prin fapte; antitetic, prin substanță, demagogiei, sforăielilor verbale, formelor fără conținut”.

■ Emil Vasilescu semnază o recenzie volumului *Poemele triumfului* de Haralambie Țugui. ■ Rubrica *Orizont* semnaleză apariția în Editura Militară a volumelor *La porțile Severinului* de Ion Grecea, *Reversul medaliei* de Nicolae Mărgăneanu, *Oamenii visează trandafiri* de Ion Aramă, *Cavalerii dimineților înalte* de Gh. Bejancu, *Vara și iarna* de Dan Mutașcu, *Biletul de voie* de Ladislau Tarco, alături de volumele poezilor: Virgil Carianopol, Marin Sorescu, Hristache Tănase, Nicolae Dumbravă, Dragoș Vicol.

• [„Viața Românească”, an XXXII, nr. 1; revistă editată de Uniunea Scriitorilor; apare lunar, sub conducerea unui Consiliu de redacție; format tipografic A5; redactor șef: Ioanichie Olteanu, secretar responsabil de redacție: Vladimir Colin] Numărul se deschide cu trei texte encomiastice. Primul întâmpină apariția volumului *Omagiu președintelui Nicolae Ceaușescu* (semnat V.R.), iar celelalte două conțin urări aniversare (*Telegrama Consiliului Uniunii Scriitorilor din R.S.R. adresată lui Nicolae Ceaușescu și Aniversare de ianuarie* de M. Chiorean, material închinat Elenei Ceaușescu). ■ Gheorghe Grigurcu se întreabă *Ce e nou în critică?* După un amplu preambul teoretic, ridică și probleme cu privire la independența cronicarilor: „Spiritul de coterie se insinuează, cerând, mai discret sau mai insolent, după ocazie, texte în favoarea sa, fără, adesea, nici o motivație estetică. Criticul e pus în slujba scriitoru-

lui, uneori ca un aliat (pe picior de egalitate, mai cu seamă dacă e extrare-dațional), alteori (vai, de câte ori) ca un simplu agent de publicitate. De câte ori un cronicar își poate alege singur cărțile? De câte ori, mai ales, părerea sa e scutită de intruziuni, de influențele unor persoane interesate? Puternicilor literaturii, autorilor cu funcții tutelare, «amicilor» literari rentabili li se mai acordă, în majoritatea cazurilor, un bătător la ochi statut privilegiat. Din cauza independenței limitate a criticilor (față de periodice și edituri) suferă autoritatea magisterului, nu numai în privința unei producții considerabile de elogii (dar și de polemici!) convenționale, dictate din altă parte, ci și în direcția unei structurări ineficiente a criticii în întregul său”. ■ În textul *Între Călinescu și „problema Călinescu”*, Alexandru George distinge portretul pe care Ileana Vrancea i-l conturează autorului monumentalei *Istorie a literaturii române...*: „Vrăjitorul s-a învăluit în fum, tenebre și focuri de artificii, s-a adâncit în laboratorul lui de elaborări neștiute, și acuma a venit momentul nu numai să-i punem în discuție licorile și farmecele – aceasta s-a făcut în ultimele decenii cu mai multă acuitate decât arată Ileana Vrancea, preocupată fiind mai mult cu fanatisme inoportune pe care le denunță – dar să-l scoatem și pe el însuși la lumina zilei. *De la Aristarc la Bietul Ioanide* [sic! *Între Aristarc și bietul Ioanide*] îndeplinește acest rol, și adevărata valorificare a operei lui G. Călinescu nu va putea nesocoti această uneori prea brutală chemare la luciditate”. ■ *Temele* lui Nicolae Manolescu intră sub lupa lui Gelu Ionescu: „În *Teme* se vedește o nevoie de circulație printre marile cărți ale lumii, fără de care unui critic i se închircesc criteriile. N. Manolescu a simțit pericolul (alții nu) și, lector foarte tenace, trudește să-și reîmprospăteze conștiința critică. [...] N. Manolescu nu e sofisticat, dar nici nu se teme de false premise pentru a ajunge la concluzii interesante – nu face din ingeniozitate un crez (alți confrăți cred că ingeniozitatea e una din cheile unui bun eseu – poate au și ei dreptate) – și dă cititorului senzația că poate ajunge la literatură. Ceea ce e foarte mult, dacă nu esențial, atât pentru câștigarea unui public variat cât și pentru cultivarea încrederii în semnificația și valoarea criticii”. Gelu Ionescu mai observă și că „numele cel mai frecvent întâlnit în *Teme* e cel al lui G. Călinescu: este partenerul de discuție preferat, chiar în dezacord tonul rămâne de respect și grațitudine. N. Manolescu îl cunoaște bine și îl admiră pe magistru, deși «călinescianismul» său a fost mult exagerat și chiar... reproșat: ca și cum a avea un model de talia lui Călinescu ar fi discreditant, confuzia dintre model și epigonism mai existând încă la noi (care ne-am vrea originali înainte de a ne strecura din scutece)”. ■ Versuri de: Aurel Covaci (*Daciada*), Dorin Tudoran (*Câteva episoade neromanțate din viața bunicului meu*) și M.N. Florian (*Sceptru de grâu*). □ D.R. Popescu publică proza *Privindu-se*. ■ Eugenia Tudor Anton analizează romanul istoric al lui Radu Boureanu, *Frumosul principe Cercel*, în care, dincolo de documentarea „fără cusur”, apreciază că „autorul a izbutit să supună condeiului său colorat, iscusit creator de atmosferă prin lexic, sintaxă, dar

mai cu seamă prin metafora poetică, o întreagă epocă”. □ Citind volumul *Sentimentul românesc al ființei*, Eugen Todoran întrezărește în persoana lui Constantin Noica *Un filosof al fenomenului românesc*. ■ Alex. Ștefănescu se aventurează în *Expedițiile intelectuale* din cartea lui Adrian Marino, *Prezențe românești și realități europene*, volum pe care cronicarul preferă să-l citească asemeni unui „document nu despre țările vizitate, ci despre Adrian Marino. Acest tip de lectură este, de altfel, în... spiritul cărții, deoarece nici autorul nu uită vreo clipă de sine, făcând dovada unui orgoliu puțin obișnuit. [...] Adrian Marino menționează câte recenzii s-au scris despre cărțile sale în țară și câte în străinătate, amintește că publicația de care se ocupă, *Cahiers roumains d'études littéraires*, figurează în diferite liste de recomandare la biblioteci, numără persoanele care vin să asiste la conferințele sale și observă dacă se aplaudă sau nu, păstrează afișele scrise de mână care au anunțat aceste conferințe și așa mai departe”. ■ Cartea logicianului Petre Botezatu, *Interogații, convorbiri asupra spiritului contemporan*, „constituie – susține Ion Maxim – o rară bucurie pentru spiritul contemporan saturat de lozinci și locuri comune și dornic de filosofare”. ■ În recenzia volumului *O oră de iubire* de Gheorghe Tomozei, Ilie Guțan situează poemele *De la sentiment la artificiu*. ■ N. Steinhartd scrie cu entuziasm despre *Epifania* lui Daniel Turcea, carte de versuri constituite într-un „imn lung, șerpuitor, rostit cu fast”. ■ Valeriu Cristea „rămâne un impresionist de descendență lovinesciană” și în volumul *Alianțe literare*, titlu al cărui sens Roxana Sorescu îl află „în afinitățile scriitorilor între ei, afinități pe care criticul le expune fără să le sublinieze, fără să-și dea osteneala de a-și explica intențiile, punctele de pornire și ambițiile, dar organizându-și astfel argumentația încât similitudinile să apară ca indubitabile”. Roxana Sorescu dă exemplu a două astfel de alianțe între „scriitori destul de rar sau deloc apropiați între ei, precum Caragiale, Arghezi și Swift pe de o parte, Duiliu Zamfirescu și Marin Preda pe de alta”. ■ „O poezie dificultuoasă, crispantă, trudnică, în înțelesul superior al cuvântului, cu rare momente de efuziune” descoperă Vasile Petre Fati în *Îndreptările doctorului Faustus sau Calea cea mai lungă* de Vasile Vlad. ■ Nicolae Oprea reproșează lui Lucian Alexiu (*Ideografii lirice contemporane*), altminteri „comentator versat al poeziei”, dincolo de selecția după criteriul „destul de lax” a poeziilor, și „ușoara neîncredere, prudența excesivă față de ultimele producții literare. Poate că detalierea relației dintre tinerii creatori și criticii aceluiși contingent n-ar prezenta un interes exclusiv psihologic, fiindcă ar explica întrucâtva atare simptom paradoxal, care se manifestă printr-o areală disimulată și prematură sastisire. Astfel s-ar explica, probabil, și retractilitatea lui Lucian Alexiu în fața poeziei lui Mircea Dinescu – atitudine, în fond, contradictorie, pusă și mai mult în evidență de micile concesii regionaliste ale cărții”. ■ Florian Potra ridică problema *Cinematografului în școli*. ■ Numărul se încheie „confesiv”, cu Radu Petrescu: *La Iași (pagină de jurnal)*.

FEBRUARIE

1 februarie

● [„Scânteia tineretului”, nr. 9235] În grupajul *Situații, cazuri, atitudini*, Alex. Ștefănescu „oferă” „Ceaiul” cu gust amar, în care scrie despre o elevă din Ploiești violată de un bărbat de 29 de ani. Tot aici, reporterul așază o însemnare „șantieristică”. ■ În acest număr, Alex. Ștefănescu oficiază și *Cronica literară*, unde se „îndreaptă” *Dincolo de aparențe...* analizând volumul *Jurnal de lectură* al lui C. Stănescu.

● [„Flacăra”, nr. 5] În cadrul rubricii *Însemnări de lectură*, Miron Cornel prezintă volumul de poezii al lui Emil Brumaru, *Adio, Robinson Crusoe*, ce aduce și „o undă patetică de regret după personajele cărților citite-n copilărie”. Referindu-se și la *Cântece naive*, notează că în acestea, dedicate „semnificativ lui Șerban Foarță, regăsește poetul tonul cantabil, muzical”. În plus, „în restul poemelor, compuneri mai degrabă ingenioase și inteligente, farmecul vine din suprapunerea sugestiilor livrești peste imagini decupate spontan din romanul copilăriei. [...] Emil Brumaru este un poet artist, înzestrat cu mult har”. □ În *Libertăți literare*, Ov. S. Crohmălniceanu pune problema raportului / distincției dintre ficțiune și realitate, făcând trimitere la „reclamațiile” îndreptate împotriva unor scriitori ca Liviu Rebreanu [„Un țăran l-a dat în judecată [...], pretinzând că romanul *Ion* i-a provocat multe prejudicii morale. [...] Sigur, cazul a produs ilaritate și a rămas în memoria publică doar ca o curiozitate. Nu era greu să te cheme Ion și să fi fost un țăran sărac, printre atâția.] sau ca Grid Modorcea. Dacă în cazul primului, tensiunile au fost înăbușite de la sine, cât privește romanul *Derută în paradis*, în viziunea criticului, se pare că „procedul” lui Modorcea de a-și numi personajele după „oamenii vii” din același cartier „este categoric nepermis și nescuzabil, nici măcar de meritele artistice”. În ciuda faptului că scrisorile primite la redacția revistei „Flacăra” au primit un răspuns din partea autorului în „România literară”, Crohmălniceanu concluzionează că „se cere, însă, [...] o «experiență literară mai mare»”. □ În secțiunea *Cap limpede*, se anunță: „un plin proces de înnoire” a revistei “Orizont” din Timișoara; apariția volumului lui M. Nițescu, *Poeți contemporani* [„Deși e vorba de însumarea unor profiluri, ansamblul creează, până la urmă, o viziune amplă asupra fenomenului liric românesc de azi, reușind să devină «o sinteză critică»”], a celui semnat de Florin Mugur, *Profesiunea de scriitor*, ce cuprinde convorbiri cu 20 de „personalități ale vieții literare românești” ș.a. □ Cornel Moraru recenzează al treilea volum semnat de Eugen Barbu din seria *Incognito*, notând, printre altele, că „în oarecare măsură, *Incognito* devine, pentru un moment și romanul emigrației ruse – prilej de a reconstitui din surse autorizate haosul doctrinar din preajma războiului”. □ Șerban Cioculescu își reamintește momente din existența lui *Liviu Rebreanu*, printre care îl menționează și pe acela din anul 1936 când trebuia să se hotărască, în cadrul Uniunii

scriitorilor români, din care făcea parte, cui să i se dea premiul cel mare: lui Rebreanu, pentru *Ion*, sau Hortensiei Papadat-Bengescu, pentru *Huliganii*.

● [„Orizont” nr. 5] Valeriu Râpeanu, directorul editurii Eminescu, răspunde interviului luat de Ion Jurca Rovina, pe prima pagină, din care alegem câteva fragmente: „ – [...] în ce măsură instituția – printre cele mai cunoscute de acest gen în țară – este implicată în depistarea și tipărirea cărții actuale de valoare, în promovarea unei literaturi care să continue drumul marilor înaintași? – Editura Eminescu este, după cum prea bine se știe, o editură care are drept principal scop tipărirea literaturii române contemporane. Din cele 132 de titluri pe care noi le tipărim pe an, 120 aparțin autorilor români de astăzi. Deci, zdrobitoarea majoritate. Iarăși, după cum se știe, editura Eminescu tipărește toate genurile literare: proză – și înțelegem prin proză roman, nuvelă, schiță, povestire, reportaj, publicistică și memorialistică – poezie, critică, istorie literară și teatru. – [...] în ultimii ani, editura Eminescu a venit convingător spre zona de vest a țării și a afirmat scriitori de aici pe plan național. – [...] Noi am considerat că datoria unei edituri nu este aceea de a sta și a aștepta pur și simplu manuscrise. Scriitorii trebuiesc descoperiți și de aceea după câte știu noi suntem primii care am organizat concursul de debut în volum, care a dat rezultate și a fost însoțit de multe edituri. ? Din Arad sunt trei premiați: Florin Bănescu, Carolina Ilica și Horia Ungureanu. [...] S-a mai adăugat în ultima vreme un scriitor de talent – Gheorghe Schwartz. Timișoara, oraș cu vechi tradiții literare, numără mai mulți colaboratori: prof. Eugen Todoran a publicat la noi o foarte interesantă lucrare despre Titu Maiorescu, criticul Cornel Ungureanu a tipărit un volum de studii. Romane au publicat Ion Marin Almăjan și Ion Arieșanu, iar reportaj, Laurențiu Cernet. Am fost la Timișoara pentru a lansa o nouă apariție a scriitorului timișorean Nikolaus Berwanger.” ■ Caracterizată drept „un roman al actualității imediate”, *Mierea* (Albatros, 1978) a lui Eugen Uricaru este apreciată pozitiv de criticul C. Ungureanu, ca având „forță de sinteză și capacitatea de a judeca drept evenimente complexe, prea în fuga condeiului comentate de alții”. ■ Recunoscându-i meritul de a fi „mare eseist”, Ion Maxim încearcă să surprindă câteva idei esențiale plus calitățile literare ale unei lucrări de filozofia culturii precum *Spiritul românesc în cumpătul vremii* (Univers, 1978), subintitulată „șase maladii ale spiritului contemporan”, de Constantin Noica. ■ Cucerit de poemele din volumul *Respirație artificială* (Dacia, 1978) de Dorin Tudoran, „poeme exemplare de o pregnanță a imaginilor extraordinară, cărora examenul demistificator al existentei și al limbajului (o satiră a automatismelor vorbirii și nu numai ale vorbirii [...]) le conferă o notă acut subiectivă”, Lucian Alexiu realizează o căutare de simboluri și teme în acest univers poetic. ■ Livius Ciocârlie rămâne tot la subiectul vieții lui Proust, mai ales la ceea ce înseamnă să ai vecini puși pe renovări perpetue, când el, noptatic, abia adoarme dinspre ziuă (articolul *Neplăceri domestice*). ■ Aurel Sasu aduce în prim planul

receptării un poet mai puțin cunoscut, Bazil Gruia, contemporan cu Arghezi, Blaga, Bacovia, Ion Pillat, Adrian Maniu, Al. Philippide și Zaharia Stancu la vremea când debuta cu primul volum (*În țara toamnei*, 1929), un poet care „nu era nici expresionist, nici fantast, gnostic sau bucolic”, dar care, publicând al doilea volum după război, *Arderea etapelor* (1968), devine contemporan cu Nichita Stănescu, Ioan Alexandru, Ana Blandiana, Gheorghe Pituț și Ion Gheorghe (articolul *Bazil Gruia – sau poezia riscului lucid*). □ La rubrica „prezențe literare”, este reliefată activitatea poetică a lui Dușan Petrovici de către Alexandru Ruja, care îi analizează toate cele trei volume de poezii apărute, *Lebede ale puterii* (1972), *Obelisc* (1974), *Neînceputa mireasmă* (1975). ■ Sofia Arcan recenzează cartea pentru copii, intitulată *Povești din degetar* (Facla, 1978) de Mircea Șerbănescu, cartea fiind, zice cronicarul „o nouă și certă reușită a prozatorului care își iubește micii cititori oferindu-le o carte cu tâlc și mult haz”. □ Lucian Alexiu îl pune în efigie pe poetul Ilie Măduța, originar din comuna Dezna, județul Arad, prezent în acest număr cu șapte poeme. ■ Preluând o idee a poetului din Lančrăm, și anume că „limba este cel dintâi mare poem al unui popor”, G. I. Tohăneanu caută metafore animaliere la Eminescu și Sadoveanu (articolul *Zebră*). ■ A. Balthazar preia sarcina de critic de serviciu al revistei, în locul lui Petre Sfetca, răspunzând veleitărilor corespondenței ai revistei. ■ Ion Acsan redă în românește câteva poeme, în genul haikurilor, din lirica niponă clasică, publicată în antologia Kokinshu.

• **[„România literară”, nr. 5]** Din *Viața literară* aflăm că *Luna cărții la sate* ajunge și în comuna Merinești, județul Dolj, unde au fost invitați: Marin Sorescu, Ilarie Hinoveanu, Romulus Diaconescu, Claudiu Moldovan, Mihai Duțescu, Romeo Popescu și Cornel Sorescu. ■ Două *Puncte de vedere* contrare privind cazul *Incognito* sunt publicate „pentru a oferi posibilitatea de a se exprima și alte opinii scriitoricești în legătură cu aspectele dezbătute în cronică literară din «Ramuri» (nr. 12/1978) și cea din «România literară» (nr. 2/1979)”. Cele două texte sunt semnate de Marian Popa, respectiv de Mircea Iorgulescu. □ Marian Popa atrage atenția, într-un excurs istorico-literar, cu privire la existența mai multor *Tipuri de imitație*, care pot fi înțelese atât în funcție de epocă (imitația fiind privită diferit în Antichitate, în perioada modernă sau în contemporaneitate), cât și de personalitatea scriitorilor, notorietatea lor, și chiar și în funcție de intențiile asumate sau neasumate ale autorilor. După introducerea teoretică în subiect, autorul *Dicționarului de literatură română contemporană* discută, concret, și despre *Incognito*, căruia îi alătură, comparativ, și alte romane cu statut similar: „Dar, paradoxul acestei noi originalități [în epoca modernă] este că pe măsură ce ea își acumulează mostrele, ele ajung să devină convenții, schemă și clișee literare, reductibile la scheme și clișee tradiționale. Se ajunge astfel la o neașteptată, la o nouă imitație prin imitațiile neangajate în literatura tradițională: imitația realității de către

realitate prin viziunile ciclice și imitația literaturii de către literatură. Efortul de personalizare formală duce la arhetipal, acela de personalizare a realității la ciclic, oferindu-se vechii tradiții un mod nou de afirmare a personalității. Despre un roman de Beckett cineva afirmă că este o «capodoperă prefabricată». Același lucru se poate spune despre un roman de Márquez. În literatura noastră, un asemenea exemplu îl oferă Eugen Barbu, prin *Princepele* și *Incognito*, dincolo de funcționalitatea diferită a celor două romane. Ambele pot fi considerate romane de montaj modern, care nu fac decât să actualizeze formele cele mai vechi de structurare a parafrizei literare. În *Princepele* se folosesc cărămizile factuale și situaționale oferite de texte literare și documente mai mult sau mai puțin cunoscute, ca și în *Incognito*, de altfel. Dar alegerea materialelor de construcție nu se poate confunda cu construcția însăși; acest principiu elementar nici nu mai trebuie demonstrat. Toate materialele *conforme* sunt folosite pentru a *performa*, pentru a ilustra o anumită viziune. Este o situație simplă, din păcate neacceptată din rea credință sau din ignoranță, care a fost demonstrată și experimentată de gestaltism: câteva stele de pe cer au exact semnificația câtorva stele pierdute într-un cer de stele, dar tot ele, prin performare, devin Carul Mare. [...] *Princepele* devine astfel o construcție evidențiind o anumită filosofie a istoriei. *Incognito* se află în aceeași situație, dar cu o altă funcționalitate. *Incognito* este un roman din categoria așa-numitei literaturi de consum, formulă care încă umilește pe unii literatori deformați de obsesia originalității romantice, exacerbată azi. Practic, el este un roman care caută în sens clasic și popular să armonizeze delectantul cu instructivul, printr-o temă istorică, adică una din temele predilecte ale acestui tip de roman. Este un roman de senzație, de moravuri, roman polițist, de dragoste, politic, adunând și folosind funcțional procedee și tehnici literare diferite, printre care acelea ale colajului și ale ficțiunii documentare. Acest tip de roman a fost practicat de Balzac, și în mare parte opera lui aparține acestui gen; este un roman care răspunde nevoii eterne de basm și certitudine a tuturor oamenilor. Să nu uităm că și astăzi, Dumas și Ponson du Terrail sunt mai iubiți și mai cunoscuți decât Flaubert sau Goncourt. [...] Un asemenea roman își permite orice fel de preluare: singura condiție este ca autorul lui să aibă acea personalitate care să fascineze cititorul. Deocamdată, Eugen Barbu este singurul care îndeplinește această condiție în cadrul romanului contemporan de montaj”. Demonstrația lui Marian Popa continuă apoi mai ales în cheie teoretică, autorul aplecându-se asupra ideii de originalitate și întocmind o tipologie detaliată a tipurilor de imitație, între care și plagiatul. Textul se încheie tot în manieră teoretică, concluziile cu privire la *Incognito* revenindu-le cititorilor: „Plagiatul ar fi deci posibil de acceptat atunci când se reproduce un text oarecare în spirit și în literă, fără trimitere la textul de plecare. Evident, într-un asemenea caz, problema primește un caracter cantitativ înaintea celui calitativ: de la ce nivel este posibil plagiatul? De la o sintagmă? De la o

propoziție? De la un pasaj, capitol etc.? Opiniile sunt împărțite aici, de la țară la țară. Opinia mea este că și aici trebuie introdus un criteriu calitativ: poate fi numit plagiat copierea unui text el însuși ne semnificativ, căruia nu i se acordă prin copiere o semnificație superioară textului copiat. Un mare scriitor nu va plagia niciodată, nici chiar atunci când va copia cu mâinile lui un text al altui scriitor. Să nu uităm că azi tipărim culegeri de poezii populare adunate de Eminescu, Alecsandri sau Blaga ca și cum aceste colecții ar fi opere semnate de ei. Și chiar sunt, pentru că selecția este semnificativă pentru marea personalitate. Pe de altă parte, să nu uităm că opera literară are valoare prin cel care o asumă. Pe drept cuvânt. Alain Robbe-Grillet făcea observația care poate provoca unora perplexitatea că, dacă cineva ar copia azi cuvânt cu cuvânt *Don Quijote*, el ar da o cu totul altă operă decât aceea semnată de Cervantes. Și în genere, să nu uităm ceea ce Voltaire spunea cândva: *presque tout est imitation*". □ Cel de-al doilea punct de vedere despre cazul *Incognito* îl exprimă Mircea Iorgulescu, într-o pledoarie pentru *Condiția originalității*, condiție de la care nu admite nicio abatere sau relativizare: „Dacă nu se ține seama de existența normelor și a codurilor în vigoare, un act reprobabil poate deveni, prin simplul fapt al acceptării lui cândva, în timp, sau undeva, în spațiu, perfect legitim întotdeauna și oriunde. De exemplu, unele populații primitive aveau deprinderi pe care societatea civilizată de astăzi nu le mai admite; oare putem justifica un caz contemporan de manifestare a vreuncea din aceste deprinderi prin referiri la existența lor istorică atestată? Hotărât, nu. Această ilustrare poate părea șocantă și excesivă: dar n-am făcut altceva decât să aplic, în alt domeniu decât cel artistic, un mod de gândire funcționând prin false analogii și pseudo-similitudini, mod care domină o parte considerabilă a intervențiilor publicistice despre *originalitate* și *imitație* până într-atât încât o discuție aparent de principii tinde să devină o *apologie a plagiatului*. [...] Nu îl apăr și nici nu îl acuz pe E. Barbu; «cazul *Incognito*» este pentru mine o chestiune fără interes în acest articol; în schimb, examinez argumentele și modurile de argumentare ce conțin, direct sau subtextual, o *pledoarie pentru legitimarea plagiatului*. *Incognito* este un caz particular; dar o campanie în favoarea plagiatului nu poate lăsa pe nimeni indiferent, ne privește pe toți; ne obligă să optăm. Problema este una singură: a accepta ori nu însușirea de către o persoană a unui bun care nu-i aparține”. Autorul *Rondului de noapte* polemizează în mod direct cu Marian Popa, dar mai ales cu Dan Zamfirescu, mutând accentul de pe latura literară a dezbaterii pe cea legislativă: „Acest autor, care ne face surpriza de a părăsi brusc teoriile protocronice și tradiționaliste recomandându-ne superior exemplul (care exemple, totuși?) «marilor literaturi străine contemporane», ca și cum ne-am găsi într-o jalnică stare de înapoiere literară, noi, cei de pe «malul Dâmboviței» de care fostul autohtonist vorbește acum cu atâta dispreț, din perspectivă internațională, așadar un Dan Zamfirescu «sincronist» ne învață că, în afară de metoda «germană», a citării

în ghilimele, mai există și «metoda franceză», constând în «a folosi idei și informații străine în formulare proprie, adică *fără citate*» (subl. D.Z.). Scurt, «tehnica preluării citatelor» devine tehnica reproducerii «fără citate». Corect spus era *fără citare*, fiindcă nu e totuna să dai formulări proprii unor idei și informații străine și să preiei, considerându-le «idei» și «informații», formulările altora, adică *să folosești citate fără să citezi*. «Metoda» nu e însă necunoscută francezilor, din moment ce îi găsim definiția până și în micul Larousse: «piller les ouvrages d'autrui: *plagier un auteur*». Sau mai mulți. Dar francezii sunt, se pare, mai toleranți. În *Micul Dicționar Enciclopedic românesc* «însușirea fără drept, în orice mod, a calității de autor al unei opere științifice, literare, muzicale, de artă plastică ori a oricărei opere de creație intelectuală» este considerată *plagiat* și fapta constituie, se precizează în continuare, «infrațiune». O vom considera, de acum înainte, «o metodă» legitimă «de creație»? ■ Rubrica lui Nicolae Manolescu se deschide pe două palieri: primul reprezentând cronică literară propriu-zisă, despre *Sensuri simbolice în Sadoveanu*, așa cum le identifică Alexandru Paleologu în cartea sa, *Treptele lumii sau calea către sine a lui Mihail Sadoveanu*; iar cel de-al doilea palier este unul polemic, regăsit într-un P.S. Începem cu acesta: „Profitorii de pe urma economisirii ghilimelelor (ghilimele albe pentru zile negre) au în Dan Zamfirescu un nou doctrinar. Fostul editor al lui Neagoe Basarab, de care s-au legat unele speranțe științifice și mai recentul publicist verbos care nu mai îndreptățește nici una, se dă în stambă vinerea trecută în revista «Săptămâna» cu un articol în care ține să ne convingă, nici mai mult, nici mai puțin, că, dacă Eugen Barbu a scris o bună parte din *Incognito* cu vorbele altora, este numai și numai «pentru a se amuza acum [...] de micul scandal declanșat». Nu știu cât de amuzat este Eugen Barbu în momentul de față (înclin să cred că spectacolul i-a cam întrecut așteptările) și nu pentru a releva starea lui de spirit scriu aceste rânduri. Este în articolul lui D.Z. o afirmație care nu poate fi lăsată fără răspuns: «Nu ne vom da în lături să admirăm – afirmă autorul despre cronică mea la *Incognito* – abilitatea și calmul lui N.M., dar trebuie să spunem că ceea ce unora le apare ca o lovitură în plin, nu este în realitate decât un trucaj de film, o manieră de a aborda subiectul cu care suntem obișnuiți de mult în activitatea criticului». [...] Un trucaj de film? Făcând o astfel de afirmație, orice scriitor respectuos față de cei cărora li se adresează s-ar fi simțit obligat s-o dovedească. Dar D.Z. preferă argumentelor insinuările. Nu, cronică mea nu truca, din nefericire pentru Eugen Barbu, nimic. [...] Eugen Barbu însuși ar fi putut avea un răspuns, dacă l-ar fi preocupat adevărul, la întrebările ce și le punea, tot în «Săptămâna», a doua zi după cronică: «*Se sugerează că am împrumutat fraze întregi, ceea ce nu este exact*. Așa și explică de ce N.M. dă *numărul paginilor* din Paustovski și pe cele din *Incognito le uită*» (sublinierile mele, N.M.). Întâi: nu *se sugera* nimic în articol: *se afirma limpede* că au fost împrumutate *fraze întregi* și se

cita un amplu exemplu. Îi țin la dispoziție lui Eugen Barbu alte câteva zeci de fraze. De altfel, el știe că acest lucru este *riguros exact*. Nu s-a oferit, chiar el, în finalul notei, să-mi furnizeze «și mai multe exemple»? Al doilea: numărul aproximativ de pagini împrumutate existente în *Incognito* este și el indicat pe coloana a treia a cronicii. Pe cine mistifică Eugen Barbu prefăcându-se a nu-l vedea? Și, dintre D.Z. și mine, cine umblă cu trucuri de film?”. Totuși, atât Eugen Barbu, cât și Nicolae Manolescu „umblă cu trucuri de film”. Dacă autorul *Gropii* pretinde că nu sunt oferite paginile din întreg romanul *Incognito* plagiate strict din Paustovski are dreptate. Pentru că Nicolae Manolescu nu prezintă date concrete decât în privința unui capitol din *Incognito*: „Toată partea referitoare la biografia Irènei-Nathalie din capitolul *O tânără fată din Kostiol* (cam 90 de pagini din 207 câte are capitolul) urmează foarte îndeaproape pe Paustovski. Ceea ce Eugen Barbu pune de la sine e neînsemnat în raport cu ce găsește de-a gata în *Vremuri de demult*. Din loc în loc, frazele memorialistului trec aidoma în *Incognito*” (în *România literară*, nr. 2/1979). Nicolae Manolescu are, și el, dreptate când afirmă că a oferit cifre. Dincolo de exemplul citat adineauri, mai susține că: „În capitolul *Me duele España* (150 de pagini) întreg fundalul evenimentelor (aproximativ egal cu evenimentele, în întindere) este scos din Ehrenburg (*Oameni, ani, viață*, vol. 4) și din ceilalți memorialiști și romancieri indicați de Eugen Barbu în interviuri”. □ „Eseul consacrat de Alexandru Paleologu lui Sadoveanu (*Treptele lumii sau calea către sine a lui Mihail Sadoveanu*) este probabil – scrie Nicolae Manolescu – lucrul cel mai original care s-a scris până astăzi despre autorul *Baltagului*.” Cu acest verdict critic furnizat încă de la începutul analizei, cronicarul *României literare* consacră mai multe rânduri evidențierii originalității și întâietății unor interpretări ale operei sadoveniene, dar și captivantei maniere stilistice: „eseul lui Alexandru Paleologu este atât de coerent în demonstrațiile lui, încât m-am surprins, citindu-l, că-mi ignor propriile păreri și mă las fermecat de ale autorului. Extraordinară la el nu este erudiția pur și simplu (uimitoare), ci firescul ei. Nimic nu e ostentativ, scos acum, proaspăt, din cărți, nimic nu e inert material, inutil ideii critice. Referința, citatul, parantezele sunt spontane, ca o limbă maternă în care te-ai deprins să-ți traduci automat gândurile. [...] Dacă este o prețiozitate la Alexandru Paleologu, ea este una a excesului de naturalețe. El scrie atât de nestânjenit, încât pare a-și face din absența oricărei constrângeri o paradoxală pedanterie, de tipul conversației orale. Spațiul nu-mi îngăduie să citez mostre din această retorică foarte personală, unde *a exhereda* și *ordalie* stau alături de «dacă nu ne-ar fi căzut, cum se zice, această fisă», adică cuvântul savant [...] de exprimarea cea mai uzuală, chiar grosieră”. ■ În atenția lui Șerban Cioculescu intră *Literatura dialectală*, sau, mai bine zis, absența acesteia de pe meleagurile românești: „Suntem unul din puținele popoare europene care nu au dialecte propriu-zise, ci numai puține particularități lexicale, pe care le numim oltenisme, moldovenisme, ardelenisme etc.

Ca atare, un român din oricare ținut al țării sau de peste hotare, se poate înțelege cu altul, din alte puncte cardinale”. Literatura „de iz regional” se substituie celei dialectale, iar criticul discută, în cadrul categoriei delimitate astfel, despre o scriere mai puțin cunoscută: cartea bănățeană *Pajura cu două capete* de C. Miu-Lerca. ■ Mirela Roznoveanu găsește o cheie de lectură capabilă să „descuie” toate prozele lui Laurențiu Fulga, în *Condiția personalului*. ■ Valeriu Cristea recenzează volumul de versuri *Interogarea magilor*, în care obsesiile literare ale lui Ion Caraion persistă: „Chiar și astăzi – am adăuga noi, precizând că războiul, a cărui amintire îl urmărește pe poet până și în cărțile lui pentru copii, reprezintă aici realitatea cea mai cumplită și totodată simbolul «veacului întunecat». Ion Caraion trăiește cu atâta intensitate istoria, mai bine zis tragediile ei [...], încât pe drept el poate spune că «prin moartea mea se va închide istoria»”. ■ Despre *Tristețe și luciditate* în *Orașul Adrianei* Iliescu scrie Sorin Titel. ■ Scrutând *Opiniile literare* ale lui G. Dimisianu, Lucian Raicu schițează, totodată, și un portret critic al autorului: „Original fără ostentația de a fi cu orice preț (și refuzând hotărât mai ales prețul neîngăduit al abaterii de la adevăr și al evaziunii din spațiul referențial, specific, ireductibil al operei înseși), tolerant la diversitate fără să i se abandoneze, atașat *corporației* critice dar iubind mai presus de ea literatura, G. Dimisianu se simte bine în republica literelor, solidar și activ în serviciul principiilor ei fundamentale de existență, înțelegând, de câte ori trebuie, să intervină în apărarea lor”. ■ Deși apreciază „valoarea de document uman” a *Coloniei* lui George Toma Veseliu, Laurențiu Ulici indică, la *Prima verba*, și punctul slab al cărții, anume „impersonalitatea frazei epice”. ■ Două materiale despre Victor Eftimiu semnează Valeriu Râpeanu (cu textul de istorie literară „*Mărite Aldeo, îți mai aduci aminte?*”) și Ion Munteanu (cu un montaj de însemnări documentare: *Începuturile literare, Debutul editorial, Dramaturgul, Prietenii, Printre marii laureați, În fruntea breslei scriitorilor, Academicianul*), autori care, prin contribuțiile lor, conturează un profil al dramaturgului macedoromân. ■ Valentin Silvestru apreciază că *Furtuna* lui Shakespeare, în regia și scenografia lui Liviu Ciulei „își destăinuie unele din misterele poetice și filosofice, congruența artistică și un înțeles umanist universal. E rodul unei concepții revelatoare, sintetizând experiența epistemologică a barocului, viziunea peisagistică romantică și realismul esențial al personificării în teatrul modern. Semnătura lui Liciu Ciulei pe acest spectacol e inconfundabilă”. ■ Împrumutând titlul unei lucrări pentru titlul cronicii plastice, „*Flotile ideale mai defilau pe cer...*”, Virgil Mocanu scrie despre expoziția de pictură a poetului Radu Boureanu, alăturând, în analiză, cele două ipostaze ale artistului: „Și odată cu *Mica retrospectivă*, argument sentimental dar și concret, imaginea pictorului Radu Boureanu vine să o echivaleze, discret dar fără inhibiții și la o cotă valorică densă, pe cea a scriitorului, într-o superioară consonanță cu origini și ecouri umane”. ■ Rubrica de *Muzică* din acest număr este dedicată

autorului *Scrisorii pierdute*. Astfel, Radu Stan și Iulia Neacșu discută despre *Caragiale pe scena Operei Române*, prin două montări recente: *Conu Leonida față cu reacțiunea* (Matei Socor) și *O noapte furtunoasă* (Paul Constantinescu). ■ Secțiunea de *Carte străină* aduce în prim-plan, prin textul lui Nicolae Balotă, *Trei memorialiști*: Boris Pasternak, Veniamin Kaverin și Mihail Slonimski. ■ În prezentarea și traducerea Feliciei Antip este publicat un fragment din romanul *Cântecul lui Solomon* al scriitoarei americane Toni Morrison, câștigătoare, peste ani (1993) a Premiului Nobel. ■ Darie Novăceanu versifică un *Triptic pentru patrie și oamenii săi*. □ Alte versuri, alți poeți: Suzana Delciu, Dinu Flămând, Adi Cusin, Petre Pascu, Nicolae Nasta. □ Romulus Rusan publică fragmentul *A fi și A avea*, din romanul *Acesta este trupul meu*. □ La *Atlas*, Ana Blandiana descrie tentația scrisului, în *Încăpățânata iluzie*. □ Geo Bogza publică o însemnare cu caracter autobiografic: *Barca pe valuri...* ■ În *Sport*, Fănuș Neagu „taie” *Mari felii de dovleac copt în cenușă oarbă*.

• [„Tribuna”, nr. 5] Pe prima pagină, în loc de editorial, o însemnare a lui Trofin Hăgan despre volumul *Caracterul antinațional și antipopular al activității Partidului Național Creștin* de Gheorghe T. Pop: „Autorul lucrării mănuieste cu măiestrie metoda materialismului dialectic și istoric în analiza fenomenelor, în valorificarea critică, în determinarea conduitei politice a oamenilor. Și «modelul» de analiză este implicat cu multe învățăminte, cu o largă deschidere spre actualitate. Pentru că o lucrare monografică asupra Partidului Național Creștin implică, inevitabil, o serie de dificultăți, ce rezultă, în primul rând, din caracterul contradictoriu al activității și profilului unora din cadrele conducătoare ale acestui partid, pe primul loc situându-se Octavian Goga. Dificultățile sunt și mai mari în fața omului de știință Gheorghe T. Pop, dacă ținem seama de faptul că autorul este îndrăgostit de poezia lui Goga” (*Analiză și sinteză*). ■ Maria Vodă Căpușan scrie despre centenarul celei dintâi reprezentării a comediei *O noapte furtunoasă* (*Caragiale – chipul unei lumi*). ■ *Cronica literară* realizată de Victor Felea aduce în prim-plan volumul de publicistică *Virgule* al lui D.R. Popescu, care „scrie numai într-un anumit fel, al său, adică se transcrie pe sine, așa cum e, așa cum gândește, lăsându-se în voia propriilor mecanisme ideatice, de fantezie și limbaj. El descinde în publicistică din *stilul* prozei sale (și acceptăm, aici, aserțiunea: *stilul e omul*), simplificând însă liniile și contururile de ansamblu, păstrând trăsăturile esențiale, imboldurile caracteristice. Specia publicistică pretinde limpezime, comunicativitate și, mai ales, concentrare. Și D.R. Popescu respectă aceste exigențe, ca și alții, de altfel, rezervându-și însă dreptul de a fi el însuși atât prin ceea ce spune, prin formule intime ale atitudinii sale față de viață, față de artă, cât și prin felul cum o spune”. Cronicarul precizează că una dintre direcțiile acestei publicistici o reprezintă teatrul și pasiunea scriitorului pentru Shakespeare. Prilej cu care Victor Felea face o mărturisire: „L-am auzit pe

autor, nu o dată, vorbind despre piesele inegalabilului Will, dar nu ca un admirator oarecare, ci ca un exeget și un dramaturg mereu antrenat de o posibilă descifrare inedită a vreunui personaj sau aspect shakespeareean. Și, mergând mai departe, e cazul să subliniem că, în contextul Shakespeare, o piesă îi este cu deosebire apropiată, *Hamlet* [...]”. ■ Despre *Un caz de iubire la Hollywood*, romanul lui Vasile Rebreanu, scrie Constantin Cubleşan, arătând că, „sub aura sentimentală a unei povești de dragoste”, prozatorul „ascunde cu inteligență un roman document despre o lume mereu fascinantă”. ■ Norman Manea analizează romanul *Cora* de Virgil Duda, trecând proza acestui autor printr-o cheie de lectură ironică inspirată de Thomas Mann și așezată, de altfel, în titlul cronicii (*Obiectivismul ironic al epicii*): „Flegmatic în aparență, anchetator al personajelor sale, Virgil Duda rămâne un pasionat al adevărului, care nu este niciodată pur și simplu. Ironia discretă, discontinuă sporește sensurile textului, îi menține o termicitate moderată, îi insuflă, metodic, un stenic ardent curent al inteligenței și situează lectorul în punctul, credem, cel mai corect de receptare...”. ■ Marian Popa e de veghe critică în *Lanul cu vedenii*, volumul de versuri al lui Valeriu Armeanu (*Poezia memoriei*). ■ La *Fotografii de noapte*, N. Prelipceanu așază volumul de versuri *Respirație artificială*, de Dorin Tudoran, a cărui lirică „a trecut printr-un tunel al radicalizării expresiei, dar și a simțirii”. Poemele din această carte ating „o gravitate și o cruzime rar întâlnite în poezie”, volumul constituind „una dintre cele mai importante apariții ale anului trecut”. ■ Sunt prezenți cu versuri Horia Bădescu și Aurel Gurghianu. ■ Sub genericul *Cenaclu*, versuri de Nicolae Băciuț și Radu Vida. □ O notă semnalează că, la ședința din 25 ianuarie, Nicolae Băciuț, student în anul I la Filologie în Cluj-Napoca, a citit un grupaj care dovedise „un cert instinct poetic, cu multiple disponibilități”. Au luat cuvântul: Tudor D. Savu, Radu Săplăcan, Petru Romoșan și Emil Hurezeanu. ■ Paul Cornel Chitic publică fragmente din piesa de teatru *Liniste de sărbători*. ■ La *Cronica ideilor*, Andrei Marga investighează preocuparea lui Constantin Noica pentru filosofia limbii, „ideea că în expresii specifice ale limbii române este sedimentat un «rest», intraductibil în alte limbi și rămas neexplorat și neexplicitat, cu o deosebită încărcătură filosofică, rezultată dintr-o experiență originală a ființei”. ■ Ion Buzași supune atenției o antologie – înfăptuită de George Togan – a poeziei transilvănene dedicate Independenței și Marii Uniri (*Un omagiu literar*). ■ Eminescologul Gh. Bulgăr „trimite” o *Scrisoare din Lyon*, despre un simpozion consacrat Marii Uniri de la 1 Decembrie 1918. Manifestarea a avut loc la Facultatea de Litere a Universității Lyon 3, fiind organizată de autorul însemnării, împreună cu profesorul J. Goudet, șeful Secției de italiană-română. ■ *O duminică frumoasă* se intitulează tableta sportivă a lui Al. Căprariu. ■ Negoită Irimie prezintă două expoziții județene de scenografie și artă decorativă. □ *Pictura Theoderei Cican* este contemplată de Damian Ureche. ■ Ion Cocora are în vedere

spectacolul *A treia țeapă* de Marin Sorescu, montat de Mircea Marin la Teatrul Național din Cluj-Napoca. Cronicarul discută mai ales viziunea regizorală, care radiografiază istoria, nu o repovestește. Cu acest prilej, comentatorul ajunge și la piesa în sine, arătând că nici dramaturgul nu a repovestit istoria, „ci a urnit-o din veac, obligând-o să devină activă, contemporană, să ne exprime în primul rând pe noi, cei de azi”. Pentru a limpezi perspectiva dramaturgului, criticul de teatru face trimitere la o imagine întrebuițată de autorul piesei în „Ramuri”, unde acesta exersează, lună de lună, ipostaza de cronicar literar: „Comparația de «peisaj în apă» pe care Sorescu o aplică poeziei lui Baconsky, în ideea că «apa curgând, peisajul rămâne cam același», e o cheie, cred eu, foarte nimerită pentru a înțelege *A treia țeapă*”. ■ Ultima pagină găzduiește o lungă *Scrisoare din R.D.G.* a lui Adrian Marino, datată Berlin, 22 decembrie 1978: „Pentru desăvârșirea formației intelectuale a unui critic, teoretician și istoric literar român – și nu numai a mea – o călătorie în R.D.G., contactul cu cercurile de specialitate din această țară este deopotrivă de necesară. Orientați adesea prea mult, uneori chiar exclusiv, spre critica occidentală, admirată și adoptată fără spirit de selecție, nu o dată prin compilații necritice, când laborioase, când de o rară superficialitate, ignorăm cu seninătate, chiar de bună-credință, realizările colegilor noștri din țări vecine și prietene, care aparțin aceluiași spațiu, cu nuanțe și delimitări necesare. Prilejul de a verifica, încă o dată, aceste adevăruri mi-a fost oferit de o recentă călătorie în R.D.G., determinată de ședințele anuale ale Comitetului de coordonare al Asociației Internaționale de literatură comparată, din al cărui Birou face parte și acad. Zoe Dumitrescu-Buşulenga, președinta Comitetului național de literatură comparată, personalitate dinamică, poliglotă, cu un real simț al relațiilor internaționale și al prezențelor românești, aspect la care sunt, mereu, foarte sensibil. Nu este prima deplasare comună în străinătate, desfășurată totdeauna într-un spirit de cooperare și înțelegere”. Întâlnirea s-a desfășurat la Weimar, între 13 și 16 decembrie 1978, localitatea fiind aleasă la reuniunea precedentă, de la Londra. Criticul prezintă, în continuare, discuțiile desfășurate în cadrul reuniunii A.I.L.C., precum și un itinerariu turistico-cultural, cuprinzând, pe lângă Turingia, cu vizite la Wartburg și Eisenach, deplasări la Halle, Berlin și Potsdam. Câteva rânduri din Berlinul Estic: „alternez vizitele muzeale, științifice, sociale, oaspete al Dr. Eva Behring, și ea «veche» și bună cunoștință, specialistă în literatura română, autoare de numeroase studii (Eminescu, Gherea etc.) și a tuturor articolelor românești din *Lexicon fremdsprachiger Schriftsteller*, Band 1, A-G (Leipzig, 1977), nouă ediție, unde introduce, între alții, cu spirit de inițiativă, și pe Lucian Blaga. Organizată, cu programul zilei scris pe o fișă, Dr. Behring se dovedește un «ghid» serviabil, precis și foarte afabil. Începem, firește, cu *Telecafé* (la vestiar mă lovesc, în trecere, de un ofițer american din «garnizoana» Berlinului), de unde nu pot vedea bine – din păcate – întreg orașul din cauza ceții, facem o

escală mai lungă la *Antiken-Semlung* și la *Pergamon*, după care trecem pe la *Deutsche Staatsbibliothek*, pe *Unter den Linden*. După amiază, cumpărături în *Alexanderplatz*. Mare aglomerație, magazine pline, multe excelente: *Intershop*, *Esquisit*, *Delikat*, abundență reală de bunuri de consum. Dorești vinuri spaniole, ananași sau icre negre? Nici o dificultate... Banane, la discreție [...]. Mă despart de un Berlin aproape festiv, animat între 5-7 (după ora 8 seara toată lumea se adună în jurul televizoarelor), splendid luminat, cu ferestre colorate multicolor, plin și el de brazi, cu blocuri monumentale pe *Leipzigerstrasse* (mai înalte decât clădirea lui *Axel Springer Verlag*), cu localuri elegante, servite de chelneri în frac, cu pianști cu părul alb, care cântă *Bandiera rosa*. La *Ermelerhaus*, într-un «hotel» din 1842, pe *Märkisches Ufer*, se pot comanda tot felul de specialități exotice, *Känguruhschwanzsuppe*, de pildă, supă din coadă de cangur (3.05 mărci). Ing. W. Behring, ironic, spiritual, se delectează cu astfel de rafinamente și-mi recomandă un cocteil local: *Herrengedeck (Pilsen Bier + Sekt, adică șampanie)*. Nu-mi rămâne decât să-l beau la despărțire, fie și în gând, de binevoitoarele mele gazde și, pot spune, de prietenii mei berlinezi, care mi-au descoperit un oraș, instituții științifice și posibilități de colaborare pe care încă nu le bănuiam. Când astfel de vizite se desfășoară sub egida comparatismului și a lui *Weltliteratur*, după formula lui Goethe, aceste noi legături nu pot, nu trebuie să rămână fără urmări constructive”.

● **[„Tribuna României”, nr. 150]** Pan Solcan publică în *Cuvântul zilei* textul *Direcții ale dezvoltării în acest an*: „Ritmurile și opțiunile acestui an sunt în măsură să configureze un viitor optimist. Edificarea unei societăți moderne, prin însăși natura ei, are acest caracter. Dar optimismul nu se poate susține decât printr-o viziune realistă a posibilităților și mijloacelor, a căilor de înlăptuire și dificultăților. Integrată în lumea contemporană, țara noastră își continuă drumul dezvoltării rapide, cu eforturi considerabile, cu sacrificii, dar și cu satisfacții și rezultate evidente”. ■ Gheorghe Tomozei face un *Desen în Făurar*: „Risipire de diamante, Bizanție de perle translucide, sfâșiere de marmuri... Așa se simte sângele meu, Făurar, așa te visează oasele mele...”. ■ În *Argument* citim *Să putem privi în ochii copiilor* de Gabriela Dolgu: „Anul acesta ar trebui să fie însoțit, cu cerul pur, cu aerul proaspăt și curat, dacă totul ar fi după dorința conștiințelor bine intenționate al căror consens a dus la hărăzirea lui 1979 ca «An internațional al copilului»...”. □ Ion Cosmin prezintă colecția *Caleidoscop* al editurii Ceres în textul *O colecție cu tiraje record*. ■ Din *Scurte știri* reținem nota *Premii literare*: „Recent constituită, Asociația scriitorilor din Craiova a acordat primele premii literare. Au fost distinse volumele: *Vânt de vis* de Ilarie Hinoveanu și *Flori de mac* de Romulus Cojocaru, ambele tipărite la Editura «Scrisul Românesc» din localitate”. □ Bucur Șchiopu publică evocarea *Tribunul transilvan Ioan Rațiu*. ■ În *Antologie literară* citim *Zdreanță* de Tudor Arghezi. ■ Dumitru Radu Popa

prezintă *Trei cărți de poezie*: □ *Corabia lui Sebastian* de A.E. Baconsky: „Mai presus de orice, Baconsky rămâne expresia omului de cultură cu vocația nobilă a Cărții, artistul și gânditorul dedicat umanismului în accepția sa plenară”. □ *Întâlnire în oglindă* de Vasile Nicolescu: „Poet prin excelență de fine resurse intelectuale, reflexiv, virtuoz al expresiei nuanțate, Vasile Nicolescu denotă prin *Întâlnire în oglindă* cuprinderea unei lirici de maturitate, practică, în egală măsură, ca act de cunoaștere și comentariu al stărilor interioare”. □ *Neliniștea fântânii* de Ion Dodu Bălan: „Meditația asupra timpului nu e singura trăsătură a volumului *Neliniștea fântânii*. Dar e poate cea mai substanțială, individualizată, atestând un incontestabil apetit al poetului pentru reflexivitate”. ■ Nicolae Balotă publică *In memoriam Franyó Zoltán: vocația literatului*: „La o înaltă vârstă a tuturor împlinirilor a plecat dintre noi Franyó Zoltán, scriitorul-poet, traducătorul, eseistul și publicistul, cel pe care-l putem numi un *om punte* exemplar, căci a mijlocit, a zidit poduri de legătură între literatura română, maghiară și germană, și chiar dincolo de acestea, între ele și vastul univers al literaturilor apuse ori prezente. [...] El a realizat o admirabilă operă. Opera unei vieți laborioase închinată în întregime stabilirii și străngerii legăturilor spirituale între popoare, limbi și literaturi. Opera unui scriitor care a înțeles că demnitatea supremă a unui maestru al cuvântului este de a se face pe sine punte între oameni”. ■ Apar două note, nesemnate: □ *Rotonda 13*: „Tradiționala seară de amintiri literare «Rotonda 13», organizată la Muzeul literaturii, a omagiat personalitatea lui Ilarie Voronca, cu prilejul împlinirii a 75 de ani de la naștere. Despre episoade din viața poetului ca și despre trăsăturile definitorii ale operei lui Ilarie Voronca au vorbit în cadrul manifestării Mitzura Arghezi, Paul Daniel, Sașa Pană. Ca în fiecare lună, Rotonda a fost prezidată de academicianul prof. Șerban Cioculescu. În încheiere, actorul Dinu Ianculescu a citit pagini din corespondența scriitorului cu Lucian Blaga și Ion Pillat, pagini aflate în arhiva Muzeului literaturii române. De curând, în cadrul primei Rotonde a anului 1979, a fost organizată o evocare a personalității lui Ion Marin Sadoveanu”. □ „*Revista română*” nr. 9 și 10: „Publicată în limbile franceză, germană, engleză și rusă, devenită, nu demult, lunară, «Revista română» urmărește să înlesnească cititorilor străini mai buna cunoaștere a culturii noastre contemporane și clasice, cele mai recente numere apărute marcând un sensibil progres în îndeplinirea acestei sarcini de o reală însemnătate. Sunt, astfel, publicate grupaje de versuri, însoțite de concise prezentări ale autorilor (Grigore Hagiu, Petre Ghelmez, Nina Cassian, Géza Szöcs), ample fragmente de roman (*Orgolii*, de Augustin Buzura), studii, eseuri și articole de o remarcabilă ținută despre problematica și universul artei românești de astăzi, semnate de autori prestigioși (Ion Ianoși, Gálfalvi Zsolt, Franz Storch, Viorel Mărginean, Ion Vlasiu, Ion Sălișteanu, Octav Grigorescu, Marin Gherasim, Gh. Iliescu-Călinești), comentarii aprofundate, ilustrând preocupările creatorilor noștri. O rubrică deosebit de

interesantă este «Viața artelor»». □ Gheorghe Istrate publică un reportaj din Capitală, *Vadul vechi și nou al Lipsicanilor*.

2 februarie

● **[„Scânteia tineretului”, nr. 9236]** În *Calea Rahovei*, „străbătută” la rubrica *Locul de lângă inimă*, Dan Ciachir evocă vechiul cartier bucureștean, așa cum arăta acesta în urmă cu douăzeci de ani, în copilăria autorului: „Prin ferestrele aburite de ploaie îmi vedeam vecinii trecând cu gulerul ridicat, cu brațul de lemne și cu găleata de cărbuni. Visul acelor oameni era o locuință cu calorifer și cu baie, cu pereții nescorojiți de igrasie”. Dacă altădată acest *topos* însemna o margine prăpădită de București, acum Rahova capătă altă înfățișare, în care se înalță arhitectura socialistă: „Iarna trecută, umblând într-o dimineață pe șantierul acela febril care abia începuse, am dat de-o firmă ruginită, aproape ștearsă, desprinsă cine știe de unde și luată probabil de vânt, pe care scria *La Malagamba: Croitorie*. Și mi s-a părut, vorba lui Mateiu I. Caragiale, «din alte vremuri»”. ■ Bogdan Ulmu semnalează, în *Două piese contemporane*, spectacolul *coupé* al Teatrului Giulești cu *Rochia*, piesa lui Romulus Vulpescu, și *Autograful*, de Paul Everac, în regia lui George Bănică. ■ La *Caligrafii de buzunar*, Viorel Sâmpetrecan prezintă activitatea „multilaterală” a cenaclului tineretului sătmărean „Cetatea”, înființat în 1976, în care își află loc poezia, muzica și pantomima și care se pregătește să participe la Festivalul Național „Cântarea României”.

● **[„Contemporanul”, nr. 5]** Sunt publicate poeme de Mihai Beniuc și Ioana Diaconescu. ■ Constantin Coșman semnează un amplu articol pe marginea volumului *Dezvoltarea învățământului, științei și culturii în România*, de Nicolae Ceaușescu, citând o frază devenită „clișeu”, spre a sublinia respingerea de către Ceaușescu a uniformizării și gândirii dogmatice în artă și literatură: „Suntem pentru o largă libertate de creație, dorim să avem o literatură și o artă diversificate din punctul de vedere al formei, al stilului, ne pronunțăm hotărât împotriva uniformizării și șablonismului, a rigidității și dogmatismului. Considerăm că a accepta șablonismul, uniformizarea, rigiditatea înseamnă a sărăci viața spirituală și culturală a poporului nostru.»”. ■ Nicolae Balotă semnează articolul *Întrebările vieții – răspunsurile scriitorului*, în care se situează împotriva adversarilor confesiunii și a celor care susțin teoria dominației limbii asupra individului și în care subliniază importanța experienței în creație: „edificiul formal al unei opere de artă este [...] nutrit prin experiențele reale ale autorului ei, experiențele sale ca individ trăind în Cetate, trăind într-o limbă și în universul unei epoci. [...] De la autobiografia directă, prin confesiune și autoanaliză, până la ficțiunile parabolice care pornesc de la anumite date trăite, sunt multiple forme ale joncțiunii dintre viață și literatură. În oricare dintre ele însă, scriitorul încearcă să răspundă la nivelul operei întrebărilor care s-au pus vieții sale. Și întrebările acestea sunt numeroase și

grave într-un secol al necesarelor examene de conștiință ca și al atâtor mutații în condiția omului”. ■ Mircea Iorgulescu recenzează *Volume* (C.R., 1978) de Paul Georgescu, care, „în linia lui G. Călinescu, [...] scrie o critică aparent liberă față de obligațiile celei profesioniste, degajată, mobilă, bogată în idei, în observații strălucitoare, în sugestii fecunde; niciodată apatică, somnolentă, uscat expozitivă ori sec neutrală, este o formă de exprimare literară a unei trăiri spirituale. Preferințele nu sunt mascate diplomatic, se vede limpede când o carte place sau nu criticului, iar demonstrația urmărește, în ciuda aspectului vioi și amabil, de disertație familiară, un traseu riguros, ceea ce conferă comentariilor substanțialitate și profunzime”. □ Hristu Cândroveanu se pronunță asupra volumului de povestiri *Noaptea muzicanților* (Albatros, 1978) de Marius Tupan, presărat de inflexiuni fantastice și dens în pofida materialului epic rarefiat: „M. Tupan scrie frumos, inspirat, iar personajele sale par a descinde în ceață, de pe tărâmurii stranii. Povestirile din *Noaptea muzicanților* au densitate, în ciuda puținătății lor epice”. □ Mircea Scarlat prezintă *Trandafirul sălbatic* (C.R., 1978) de Ioanid Romanescu, o antologie ce cuprinde versuri noi (ciclul *Antares*), dar și poeme mai vechi, scrise între 1959 și 1963 (ciclul *Trandafirul sălbatic*): „La Ioanid Romanescu, încercarea de a se detașa de maniera poetică ce l-a consacrat este însoțită de câteva «recuperări»; este vorba de poeme demult scrise (1959, 1963), dar nepublicate la timpul lor. Gestul tardivei lor publicări poate fi privit și ca o încheiere de conturi cu poemul independent, căci al doilea ciclu al volumului (*Antares*) ambiționează trecerea de la poemul ca întreg la ciclul ca întreg. Altfel spus se încearcă trecerea de la antologie (aceasta este ciclul *Trandafirul sălbatic*) la edificiu”. □ Dan Grigorescu recenzează *Femei îndrăgostite*, de D.H. Lawrence (Univers, colecția „Globus”, 1978), carte apărută în traducerea Antoanetei Ralian.

• [„Cronica”, nr. 5] Cuprinde versuri de Cleopatra Lorințiu, Nicolae Țațomir. ■ Redacția semnează pe prima pagină articolul *Luna cărții la sate*, ce prezintă programul evenimentului, menit să popularizeze cartea în mediul rural. ■ Const. Ciopraga reține îndeosebi caracterul ferm al ideilor și stilul antrenant al volumului *Alte lecturi și alte zile* (Eminescu, 1978), de Mircea Zăciu: „La capătul acestor pagini de elevată vibrație spirituală, cu deschidere spre literaturi vechi și contemporane, portretul lui Mircea Zăciu poate fi sintetizat în câteva note frapante. Pe de o parte, respect pentru documentul literar, de alta, invitație la studiul prob al fenomenelor, fermitate de idei, rostire antrenantă, – iată liniile de reținut”. ■ Al. Pascu publică interviul luat lui Nicolae Țațomir sub titlul *Cu Nicolae Țațomir despre poezie, proză, dramaturgie și altele*. Întrebat despre natura operei sale lirice, scriitorul subliniază influența decisivă a perioadei în care fost student la medicină: „Poezia mea e o scriitură a emoțiilor, a intelectului și a fiziologiei. Marele Călinescu a sesizat aceasta, după ce mi-a citit poemul de largă respirație

Eternul Spirit [...]. «Parcă ai fi trecut prin sălile de disecție», a subliniat el. «Da, am trecut – căci am urmat și medicina», i-am răspuns. [...] M-am întâlnit așadar cu Baudelaire nu prin *La charogne* din *Florile răului*, ci prin intermediul procesului de descompunere la care – cutremurat – asistam zilnic, în plină adolescență. O puternică amprență, care mă face să fiu alături de Michael McLure”. ■ Simion Bărbulescu semnează articolul *Aspecte contemporane ale literaturii braziliene*. ■ În *O dramaturgie de idei*, H. Fassel prezintă opera scriitorului german Georg Kaiser. ■ La rubrica de carte străină, Valeriu Stancu se oprește asupra romanului *Nebunul din America* de Yves Berger.

● [„**Săptămâna culturală a capitalei**”, nr. 426] Ovidiu Papadima notează o apariție editorială semnificativă – reeditarea lucrării *Basmelor române*, de Lazăr Șăineanu la Editura Minerva, prefațată de Ovidiu Bârlea. ■ Eugen Barbu oferă o nouă secvență polemică față de exegeza caragialiană a lui Valeriu Cristea. Continuă tema urmării, și a „vânătorii de verbe”, cum o numește pamfletarul Barbu, în *O scrisoare pierdută* și apoi în *D-ale carnavalului*. Și aici sunt prezente citate extinse din textele lui Valeriu Cristea. Eugen Barbu ironizează afirmația exegetului că „Mobilitatea personajelor teatrului caragialian este aproape cinematografică”, sugerând că acesta ar susține că dramaturgul ar fi anticipat „apariția celei de-a șaptea arte”. ■ Emil Manu scrie o cronică despre cartea lui Al. Piru, *Permanențe românești*. Cele patru monografii – Ion Eliade Rădulescu, C. Negruzzi, Liviu Rebreanu și G. Călinescu – sunt văzute de comentator ca o continuare a manierei istorico-literare călinesciene. „De reținut: comentariul cel mai abundent se referă (în sectorul operei de critică) la marea *Istorie a literaturii de la origini până în... 1941*. Aici Al. Piru face în mod special precizarea că autorul și-a început și revizuirea și completarea *Istoriei*, publicând parțial completările, noile dezvoltări, materialele documentare și chiar o parte din capitolele în forma nouă (Alecsandri, Eliade, Bolintineanu, Odobescu, Ghica). Postum s-a publicat capitolul despre Ion Neculce. E interesant de notat, pentru publicul mai larg care așteaptă reeditarea mării *Istoriei* călinesciene, faptul că Al. Piru arată – ca într-un referat riguros – tot ce a modificat, ce a adăugat, ce a redus G. Călinescu din textul ediției princeps. Paginile sunt mai mult decât convingătoare ca o pledoarie în vederea reeditării”. ■ Rubrica *a b c* găzduiește poeme în proză de Corneliu Vadim Tudor. ■ Marian Popa scrie un text despre actul justițiar în proza lui Fănuș Neagu (*Îngerul a strigat, Dincolo de nisipuri*) și despre ironia care însoțește mereu încercarea de rezolvare și compensare a in justiției: „O ironie condiționează totdeauna actul justițiar, ca și reactualizarea simplului fapt istoric, clasat sau consumat: el nu reinstaurează structurile dislocate, ceea ce s-a pierdut prin in justiție, ceea ce s-a pierdut e definitiv. Omul e mort, cel care realizează răzbunarea nu suplinește, prin exterminarea agentului negativ absența a ceea ce acesta a distrus; se asigură numai un echilibru formal și, ulterior, o tăcere a protagonistului din care unul are ce

învăța, altul ce uita”. ■ Traian Filip continuă răspunsul său la eseu Ilenei Vrancea, interpretând subtilitățile atitudinii lui G. Călinescu față de A. Toma, în ceea ce privește pretinsa comparație dintre poezia acestuia și cea eminesciană: „Faptul că G. Călinescu a apreciat «optimismul unui poet al vremii» (el însuși fiind un «optimist»), nu pare defel regretabil, mai ales că ne aflăm la o aniversare. Nu în asemenea împrejurări se ține drept „balanța judecății” și greșit ar fi fost dacă cei chemați să risipească puțină tămâie în mult tămâiatul templu al Academiei, ar fi tăbărit pe bietul poet și l-ar fi măsurat cu prăjina. În afară de asta, conferințele lui Călinescu erau spectacole de inteligență, în care orbii nu aveau ce căuta. Desigur, Toma era poetul «culorilor vii», în timp ce Eminescu, potrivit interpretării universitarilor, era „poetul culorilor sumbre”. Asemenea distincții Călinescu le exploata, scoțând efectele de contrast. Hiperbola și grotescul vizau nu blamarea și strivirea lui Eminescu, ceea ce ar fi fost și nepotrivit și imposibil, ci situarea în câmpie a lui Toma, cu perspectiva deschisă spre piscul inaccesibil”. Menționând operele de succes ale lui Călinescu apărute în deceniul șase, comentatorul accentuează încă o dată importanța criticului în cultura noastră, ironizând inițiativa răuvoitoare a Ilenei Vrancea: „Călinescu face eforturi spre a se menține la linia de plutire, înfruntă campaniile împotriva sa, dar nu abandonează scrisul, nu acceptă indiferența, se află mereu în centrul atenției, influențând toate compartimentele literaturii. Altfel nici nu s-ar vorbi despre călinescianism, iar ulterior, despre călinescieni și anticălinescieni. Departate de adevăr și realitate se află așadar, *Între Aristarc și bietul Ioanide*, care înfățișează o mică privesc dintr-un buzunar de jachetă”. □ Ion Lotreanu continuă prezentarea volumului *Comentarii la legenda Meșterului Manole*, de Mircea Eliade, urmărind expunerea legendelor de construcție și a ritualurilor pe care acestea le implică în diferite culturi. ■ Eugen Barbu scrie un text entuziast de întâmpinare a revenirii cenaclului „Flacăra”, intitulat *Poezia ca armă*. Autorul face un scurt portret al poetului revoluționar, în ale cărui linii se înscrie și Adrian Păunescu: „Cine-l ignoră pe Poet, crezându-l numai un om de ariergardă, adăpostit pe lângă bucătăria de campanie, se înșeală. Au demonstrat-o, în Revoluția Franceză, poeții care au ajuns pe eșafod. Maiakovski incendiind sălile din Moscova, aflată și ea în revoluție. Poezia americană modernă a cunoscut astfel de Poeți-petardă, care au făcut din împerecherea de cuvinte un torent care a sfărâmat multe inerții. Cu ani în urmă, tânărul Adrian Păunescu, rebarbativ, dar inspirat, și totdeauna gata să se arunce în foc pentru o cauză pierdută, a intrat în palestre făcând din ele un atheneu. Cine bănuia că miliția călare o să dirijeze plutoanele de iubitori de poezie către Sala Polivalentă?”. ■ Sub titlul *Trandafiri întârziți*, Dan Mutașcu prezintă volumul de poeme al lui N. Iorga, alcătuit de Stelian Neagoe. ■ Sub semnătura redacției, *Revista revistelor* anunță apariția celui mai recent număr din „România literară” în care, la rubrica *Puncte de vedere*, este discutată chestiunea plagiatului din *Incognito*, volumul al III-lea. Redacția

adaugă: „Sperăm că în continuare acest săptămânal al Uniunii Scriitorilor care se apropie din ce în ce mai mult, ca profil, de revista «Justiția nouă» să abordeze alte teme cum ar fi: plagiatul lui G. Ștefanache și al lui Chiril Tricolici, Dezbaterile scriitoricești de la Iași (Colocviul Național de Poezie), Problema mânăuirii fondurilor financiare ale Uniunii Scriitorilor (eventual cu ajutorul C. F. I.), problema constituirii juriilor și a premianților la U. S. din ultimii 10-15 ani, a deplasării membrilor uniunii în străinătate, Prescrierea unor datorii către Fondul literar etc. etc.”. De asemenea este menționat faptul că articolul lui Marian Popa ar fi fost amputat și apoi comentat în același număr. ■ La rubrica *Aveți cuvântul*, Dan Zamfirescu îi răspunde lui Nicolae Manolescu care îl numește «fost editor al lui Neagoe Basarab» pentru că acesta a denunțat acuzația de plagiat îndreptată împotriva lui Eugen Barbu drept o «lucrătură». Introducerea îi face un portret deloc măgulitor lui Nicolae Manolescu, identificându-l drept „criticul care – caz unic – a preluat în așa măsură „fără ghilimele” pe Călinescu încât n-a mai reușit nici la 40 de ani să-și croiască o personalitate distinctă, rămânând să se deosebească de el doar prin dimensiuni”.

3 februarie

● [„Scânteia tineretului”, nr. 9237] În grupajul *Note, însemnări, opinii*, Alex. Ștefănescu remarcă volumul *Pledoarie pentru respect* de Gheorghe Marin. □ Paul Tutungiu scrie, în *Cerbul cel mare*, despre cei „interesați de descoperirea fundamentelor istorice care au generat mesajele folclorice”. Între aceștia, Ion Gheorghe, în volumul *Cultul Zburătorului* (1974), Paul Anghel în *Nouă arhivă sentimentală* (1975), Gheorghe Mușu în *Zei, eroi, personaje* (1971) sau în *Din istoria formelor de cultură* (1973), Darie Novăceanu în *Pre-columbia. Teritoriul miturilor astrale* (1975). Autorul insistă asupra cercetărilor lui Ovidiu Papadima în legătură cu un colind transilvănean al cerbului – de unde și titlul acestei însemnări mozaicate. □ În fine, Șerban Cionof „privește” în *Zări străbune*, volumul de versuri al lui Ion Văduva-Poenaru. ■ Ion Băieșu își ia în primire corespondența primită pentru *Curierul nostru de sâmbătă. De la om la om*. ■ Un anunț vestește spectacolul *O seară de iarnă*, cu Adrian Păunescu și al său Cenaclu Flacăra, la Sala Polivalentă din Capitală, în 10 februarie.

● [„Luceafărul”, nr. 5] Redacția deschide numărul cu un articol intitulat *Cartea-eveniment*, o critică la adresa receptării inegale a cărților de valoare în presă, fapt vizibil în evaluarea anului 1978: „Într-un bilanț al criticii din reviste un comentator consemna cu amărăciune prioritatea pe care o are în presă o carte de scandal în fața cărții bune. Cantitatea de intervenții obținută de o carte de istorie literară denigratoare era după părerea lectorului nesemnificativă cu mult prea mare față de importanța scrierii vizate și extrem de mare față de cărțile de istorie literară într-adevăr binevenite”. În opinia redacției, nu s-au bucurat de

suficientă atenție cărți ca *Antonia* și *Mierea* ale lui Eugen Uricaru, *Suferința urmașilor* a lui Ion Lăncrănjan, dar și volume semnate de Mircea Horia Simionescu și Radu Petrescu. ■ Ion Dodu Bălan prezintă elogios un volum de eseuri și articole, *Virgule* (Ed. Dacia, 1978), aparținând lui D.R. Popescu, pe care îl așază în compania marilor scriitori-publiciști români ca Eminescu, Goga, Arghezi, Camil Petrescu, G. Călinescu. ■ Ioan Alexandru publică, la rubrica *Jurnal de poet*, un text prilejuit de împlinirea a treizeci de ani de la înființarea Uniunii Scriitorilor. Poetul se simte înrudit diacronic și sincron cu toți scriitorii neamului și încheie intervenția sa cu un apel la fraternitate adresat membrilor breslei. ■ Constantin Crișan reia tema protocronismului dezbătută în „Luceafărul” din toamna lui 1978, reclamând acțiuni urgente legate nu numai de validarea culturii române ca una protocronică, dar și de afirmarea cărții lui Edgar Papu, *Din clasicii noștri*, pe plan internațional: „[...] Oare nu era mai bine ca o astfel de carte să fie tradusă rapid în câteva limbi de circulație și, la fel de operativ, să fie difuzată în câteva țări ale lumii? Cine ar fi protestat împotriva acestui gest firesc și cine s-ar fi bucurat de împlinirea lui? Nota bene: în ciuda ecoului intern provocat de eseul lui Edgar Papu, a multelor argumente în favoarea noilor lui idei – favorabile literaturii române – nu am până în prezent informații ca vreun organism românesc de cultură, însărcinat cu atari directive, să fi întreprins o inițiativă în acest sens”. ■ Istoricul Dan Berindei detaliază rolul jucat de poetul pașoptist Dimitrie Bolintineanu în evenimentele pregătitoare și premergătoare Unirii. Autorul articolului exprimă ideea că Bolintineanu a rămas pe nedrept în umbra celorlalți pașoptiști și arată influența pe care două broșuri scrise de poet în exil au avut-o, întreținând idealurile de Unire. Bolintineanu este și semnatarul unei cărți, *Viața lui Cuza-Vodă*, în care pare să relateze foarte obiectiv despre felul de a fi al domnitorului și guvernarea acestuia. ■ Retrospectiva prozei anului 1978 continuă cu partea a III-a. Valentin F. Mihăiescu discută romanul *Casa domnului Alcibiade*, de Radu Tudoran care „este expresia triumfului povestirii asupra analizei”. Urmează volumul al doilea din *Istории*, romanul lui Mircea Ciobanu, considerat un „stilist excepțional, în descendența lui Mateiu Caragiale, care combină subtil cuvântul «păstos», expresia frustă, încărcată de seve cu imagini discret-poetice, îndelung filtrate”. Cărții i se reproșează faptul că istoriile nu sunt unite de un fir roșu suficient de puternic. Alte scrieri abordate sunt romanul *O vacanță atât de lungă*, de Mihai Giugariu și cel al lui Mihai Sin, *Bate și ți se va deschide* căreia îi remarcă mai ales meritul de a se fi inspirat din actualitatea imediată, spre deosebire de marea parte a prozei „cantonată exasperant în «obsedanul deceniu», retrasă în trecutul îndepărtat, sau pur și simplu atemporală”. Anul 1978 a adus și câteva demne de interes povestiri fantastice, semnate de Valentin Șerbu, cât și unele în care procedeele sunt alegoria și parabola, aparținând lui Marius Tupan (volumul *Noaptea muzicanților*). Un roman apreciat este *Noaptea definitivă*, de Matei Gavril, cu toate

acestea, Valentin F. Mihăiescu trage concluzia că „nici anul 1978 nu a adus cartea care să marcheze un moment în proza românească, așa cum au făcut-o, de exemplu, Rebreanu cu Ion sau Preda cu Moromeții (I)”. Unul dintre motive este lipsa „vocației de constructor” a prozatorilor momentului. ■ De un comic succulent este portretul lui Sorin Titel din *Cartea cu prieteni* a lui Fănuș Neagu: „Făcut din bănuiele, legate între ele de o briză ușoară, cu mustața ca un fluture de trestie bălană rupt în două, Sorin Titel are, după unghiul de înclinație al luminii, când aerul unui schivnic în care-au poposit multe zile de toamnă aurie, când pe acela al unui norvegian sosit în București cu un transport de scrumbii sărate și povești despre vikinci, încă necunoscute”. ■ La *Cronica literară*, M. Ungheanu se oprește asupra cărții lui Emil Manu *Eseu despre generația războiului*. Deși apreciază abordarea nouă, dată fiind și lipsa de atenție asupra acestei generații, Ungheanu formulează totuși un reproș autorului: „[...] el se ocupă de tinerii care au debutat în presa vremii și care s-au format în climatul ei ideologic și artistic. Mai târziu însă, deși debutați în etape și în reviste diferite, membrii aceleiași generații literare s-au confruntat spiritual și limitarea doar pe presa anilor patruzeci pentru «generația războiului» nu este suficientă”. Dacă studiul ar fi luat în calcul și reviste ca *Flacăra*, *Contemporanul* sau *Tânărul scriitor*, în rândul generației și-ar fi găsit locul, de exemplu, și Ion Lăncrăjan. ■ La *Viața cărților*, Sultana Craia scrie despre volumul de critică *Mihail Sadoveanu* (Dacia, 1978), semnat de Mircea Tomuș. Este remarcat faptul că autorul „se disociază parțial de exegeza de până acum a creației sadoveniene, renunțând, între altele, la perspectiva cronologică. În viziunea sa, opera se întregeste prin acumulări și reluări în jurul unui nucleu ideatic, asemeni unui trunchi de arbore adăugându-și cercurile. În construcția criticului, natura și durata sunt pilonii ce încadrează antinomiile interioare”. □ Retipărirea cursului de literatură al lui Pompiliu Eliade (*Ce este literatura?*, Dacia, Col. Restituiri) îi prilejuiește lui Alexandru George reflecții asupra spiritului polemic al criticii românești, aflată mereu în reacție la maioreșcianism sau între călinescianism și lovinescianism. Pompiliu Eliade este un exemplu de critic aparte, care nu se înscrie pe aceste coordonate. Volumul este prezentat de Doina Uricariu. □ Artur Silvestri face o analiză percutantă romanului semnat de Mihai Giugariu, *O vacanță atât de lungă*: „Din clasa analiștilor de formulă conduitistă în chipul lui Radu Petrescu, Mihai Giugariu este un prozator remarcabil, temporar neclarificat, care poate produce oricând un roman în afara comunului. Mâna lui, de stilist major, nu va întârzia, desigur, în exerciții de caligrafie prozastică, așa cum este această «Vacanță atât de lungă» apariție totuși notabilă în marginile prozei pe care o reprezintă.” □ Alex. Ștefănescu se declară încântat de volumul semnat de Tudor Vasiliu, intitulat *Îndreptar de greșelile altora. Afurisisme* (Albatros, 1978). Lucrarea a fost primită mai puțin entuziast de critică, ceea ce explică, în viziunea recenzentului, evoluția lentă a literaturii noastre satirice și umoristice.

■ *Revista revistelor* reține „Ateneu”, nr.4/1978 datorită dezbaterii cu tema *Edițiile critice – act de cultură*. Este ironizată intervenția lui G. Gheorghiuță pe care l-a nemulțumit absența specialiștilor de la această dezbatere. Se menționează revista „Amfiteatru”, nr.1/1979, mai ales pentru un poem al Constanței Buzea și pentru poemele publicate sub titlul *Tineretea poeziei-Poezia tinerilor*, aparținând lui Gabriel Chifu, George Geacăr și Radu Drăgan.

■ În calitate de director al revistei „Albatros”, Mircea Sântimbreanu răspunde întrebărilor lui Al. Raicu despre literatura pentru copii și tineret. La întrebarea dacă nu ar trebui ca literatura și cercetarea românească inclusiv producțiile tinerilor să fie cunoscute mai mult peste hotare prin traduceri, răspunsul este: „Paradoxal (dar și simptomatic) sunt în această privință scriitorii care reușesc ei singuri mai bine decât organismele noastre”.

■ Voicu Bugariu semnează un material amplu despre nuvelele din *Întîlnirea din pămînturi*, de Marin Preda, insistând asupra recompunerii limbii vorbite, dialectale și asupra rolului povestirii în viața satului.

□ Versuri de Aurel Seftciuc și de Liviu Călin, Carolina Ilica, Radu Ulmeanu.

□ Florin Gabrea publică un fragment din romanul *Frumos e numai adevărul* în curs de apariție la Ed. Cartea Românească.

■ În ale sale *Fragmente critice*, Eugen Simion face o analiză volumului de poeme *Trandafirul sălbatic*, de Ioanid Romanescu. Un poet grandilocvent, dar cu anumite trăsături contra curentului: „Când toată poezia modernă este dominată de ideea de criză a poeziei și, mulți, foarte mulți autori privesc fără speranță viitorul ei, Ioanid Romanescu continuă să scrie Poezie cu majusculă și s-o adore ca pe-o mare divinitate. [...] Poetul ieșean nu cunoaște boala neîncrederii în cuvânt, răspândită în generația lui”.

■ La rubrica *Instantanee*, Șerban Cioculescu îmbracă în forma unui dialog alegoric o dezbatere în jurul *Micului dicționar de scriitori români* (Ed. Științifică și Enciclopedică), îngrijit de Mircea Zăciu. Participanții sunt Învățăcelul și Eudoxiu, iar critica adusă este aceea că spațiul dedicat scriitorilor în viață este prea restrâns. Discuția se oprește, nu lipsită de ironie, la sintagma „scriitor total” atribuită, în dicționar, lui Nicolae Iorga.

■ La solicitarea scriitorului Victor Bârlădeanu, redacția revistei deschide un spațiu pentru dezbateră plagiatului în volumul al III-lea din romanul *Incognito* al lui Eugen Barbu. Solicitantul spațiului contribuie cu textul *Colaj sau plagiat? – o problemă literară și nu numai atât*. Scriitorul folosește lucrarea lui Louis Aragon, *Les Collages*, pentru a explica faptul că această tehnică este una modernă în literatură și se folosește de la dadaști încoace. Demonstrația este întărită cu exemple din proza americană modernă cu nume ca Dos Passos și culminează cu argumentul că Ștefan Heym a folosit pasaje din Biblie în romanul său *Relatare despre Regele David*.

■ Publică poeme Aurel Dumitrașcu, Elvira Iliescu, Daniel Corbu, Petre Vlad, Cristian Greșanu

□ Gheorghe Pituț publică *Un basm*, text alegoric despre putere și bunăstare, despre evoluția cetății prin munca asiduă a membrilor ei.

■ Revista se încheie cu două articole la rubrica

L-am cunoscut pe Tudor Arghezi. Prima întâlnire este titlul evocării semnate de Ion Larian Postolache. Însoțind grupul poezilor de la revista „Adonis”, semnatarul a avut ocazia să cunoască Mărțișorul și ospitalitatea lui Arghezi. Cealaltă evocare poartă numele de *Primăvara timpurie* și semnătura lui Ion Murgeanu: „Era ca într-o nouă «Carte cu jucării», puțin deviată din cauza timpului. [...] Dar atunci Arghezi mai era încă un om foarte viu, uluitor de simplu (Baruțu ne avertizase: «Tata, acasă, e ca un țăran»), cu un suflet deosebit de cald”.

4 februarie

● [„Scânteia”, nr. 11339] Cuprinde versuri de Dim Rachici. ■ În *Clasicii – contemporanii noștri*, Al. Piru susține că autorii canonici sunt actuali prin emoțiile pe care le stârnesc în continuare în sufletele cititorilor, precum și prin capacitatea lor de a deveni adevărate modele: „Un prim motiv pentru care clasicii sunt contemporanii noștri (în înțeles larg, toți scriitorii sunt clasici) este ecoul permanent pe care îl au în sufletele noastre datorită creației lor în stare să concureze puterea de creație a naturii însăși. Pătrundem prin opera lui în lumi necunoscute, asemenea celor reale, dar imaginare, cunoaștem tainele umanității morale și ale vieții, descoperim virtuți pe care altfel le-am fi ignorat. Clasicii oferă mai ales scriitorilor modele de urmat”.

5 februarie

● [„Scânteia tineretului”, nr. 9238] La *Însemnări*, Valeriu Bârgău așază *Graiul lemnului*, tabletă despre pasiunea pentru linguri a profesorului Ioan Țugui din Câmpulung Moldovenesc, care, de peste trei decenii, colecționează asemenea obiecte, din țară și de peste hotare. Între „exponatele” de valoare: „Lingura lui Mihail Sadoveanu, pe care o purta la pescuit, lingura lui Mihail Kogălniceanu când se afla în exil la Râșca etc.”. ■ În pagina a patra, trei poeme de A.I. Zăinescu. ■ Constantin Crișan recomandă volumul de versuri *Sigiliul de dragoste* al Marianeii Costescu (*Retorica poeziei suave*).

6 februarie

● [„Scânteia”, nr. 11340] Platon Pardău descrie emoțiile parcurgerii Transfăgărășanului și ale contemplării barajului Vidraru în *Barajul și visul*: „Tac și privesc într-un fel în care privirile sunt cuvinte. «Ce va fi fost aici?...» spun aceste priviri-cuvinte și sensul este fără echivoc. Ce muncă omenească fantastică s-a depus aici, câtă cantitate de vis, inteligență și sudoare este cuprinsă în temeliiile barajului, în forțele care îl susțin, în drumurile până acolo, în drumurile noastre până aici”.

● [„Scânteia tineretului”, nr. 9239] Pornind de la o analiză a lui Theodore Roszak, Vladimir Tismăneanu discută despre *Tehnocrație și contracultură: o antinomie definitorie pentru destinul și criza valorilor în societatea capitalis-*

tă. La capătul investigației pe care o întreprinde în legătură cu aceste direcții, autorul punctează: „Reduta care trebuie asaltată este așadar sistemul social capitalist, tehnocrația jucând în fond rolul unui paravan, al unui camuflaj îndărătul căruia se ascunde persistența acelorași relații de inegalitate și dominație economică, politică și culturală”. ■ La *Cronica literară*, Doru Mielcescu se oprește asupra *Epicii Magna*, căreia îi consacră un comentariu echilibrat, identificând recurența unor teme specifice poeziei lui Nichita Stănescu. Criticul nu ridică în slăvi cartea, dar nici nu o minimalizează, amendând lejeritatea cu care cronicarul „României literare” a comentat această apariție: „Desigur, volumul este inegal, ca multe alte volume, dar nu într-atât încât să nu reținem, cum ne sugerează N. Manolescu, decât citate trunchiate”. Analiza limbajului poetic rămâne indispensabilă înțelegerii acestei poezii: „[Nichita Stănescu] este esențialmente un poet al modernității, capabil să dezvăluie incapacitatea limbii de a-i susține viziunea poetică, să genereze deci o posibilă criză a limbajului. Mă întreb însă dacă acesta este scopul și nu mijlocul”. Totuși, din această perspectivă, *Epica Magna* „nu aduce inovări absolute, poate doar o accentuată utilizare a unor expresii interjecționale nu prea fericite («șo pe zeiță», «să haidem» etc.)”. Finalul cronicii dezvăluie „o autentică inițiativă lirică” a aceluiași „mare poet, Nichita Stănescu”.

7 februarie

• [„România liberă”, nr. 10663] *Vitrina cărții* prezintă, sub semnătura Mariei Banuș, cronica romanului *Orașul*, de Adriana Iliescu (C.R.). Comentatoarea apreciază din capul locului arta compozițională reușită a romanului, capacitatea autoarei de a reda „cu mână sigură” tot ce ține de „felia de viață” a unui oraș de câmpie în anii '30. Maria Banuș nuanțează abilitățile prozatoarei menționând „subtila pricepere de a crea, dinăuntru limbajului însuși, un climat moral și social”. ■ Voicu Bugariu îl așază pe Paul Georgescu, despre a cărui carte, intitulată *Volume* (C.R.), alege să scrie, printre acei critici dezinvolți, „pentru care literatura nu este un prilej pentru meditații lente, ci unul pentru zboruri rapide de recunoaștere, soldate cu obținerea unor informații, uneori foarte pătrunzătoare, alteori ținând mai mult de stratul prim al cărților”. Comentatorul precizează că punctul forte al lui Paul Georgescu sunt observațiile despre cărțile de proză și mai ales observațiile caracterologice pe marginea personajelor, dar și cele referitoare la autorii în discuție, exemplificând cu un fragment despre Al. Ivasiuc. Autorul cronicii încheie atrăgând atenția că însemnările de tip survol au riscul de a nu descoperi aspectele mai adânci ale operei, dar afirmându-și încrederea în „ochiul de cititor avid al lui Paul Georgescu”.

• [„Scântea”, nr. 11341] Mihai Caranfil scrie în rubrica *Picătura de cerneală* despre activitatea culturală din orașul Huși: „Muncitori tineri și vârstnici, țărani din satele învecinate, ingineri și maiștri, învățători, profesori,

elevi, funcționari și gospodine s-au integrat, fiecare cu darul său artistic ori cu încărcătura sa de cunoștințe, într-o foarte unitară și perserverentă activitate cultural-educativă, descifrând și promovând valorile morale și spirituale ale prezentului socialist”. ■ Dan Plăeșu și Ilie Tănăsache semnează reportajul *Pasiunea creației originale, despre fabrica de elice din Galați*.

• [„Scânteia tineretului”, nr. 9240] Reportajul nostru e semnat de Dumitru Dem. Ionașcu, care „coboară” în *Cerul de aproape al adâncului*, cu minerii de la Petrila. ■ La *Situații, cazuri, atitudini*, Alex. Ștefănescu e prezent cu *Veșche neîntreruptă*, în care evidențiază seriozitatea în muncă a unui tânăr de la Combinatul chimic din Craiova, spre deosebire de doi buzoieni încondeați în *Refuzuri care trebuie... refuzate* pentru că nu își iau în primire repartițiile.

• [„Viața studentescă”, nr. 5] Se deschide cu editorialul redacțional *Cronica social-politică*. □ În vecinătate, Mircea Florian Șandru, cu *Bilanț rodnic, perspective însuflețitoare*. ■ *Problema podurilor din Königsberg* se intitulează tableta pe care Solomon Marcus o așază la rubrica *Ecuatii*. ■ Ioan Buduca înregistrează *O notă văzută din turnul de control*, iar Ștefan Mitroi „oferă” *Pronostic X sau despre cum examenul poate fi altceva în afară de hipnoză*, în timp ce Mircea Florin Șandru „acordă” *Două note gemene*. ■ La *Cronica literară*, M.N. Rusu discută volumul de versuri *Respirație artificială* de Dorin Tudoran, care „face proba că locurile comune ale existenței (șabloane, citate din dicționar, formule meteorologice și astronomice etc.) pot deveni mult mai bogate în sugestii și semnificații decât o metaforă bine articulată”. ■ A. Antim anunță, la *Plastică*, debutul expozițional al Irinei Petraș, petrecut în... redacția revistei „Tribuna”. ■ O notă nesemnăată înștiințează că, între 3 și 4 februarie, la Cluj-Napoca s-a desfășurat o manifestare prilejuită de cei zece ani scurși de la apariția revistei studentești „Echinox”. Între cei care au onorat evenimentul aniversar, Ștefan Aug. Doinaș, I. Negoitescu, Eta Boeriu, Nicolae Manolescu, Mircea Martin, Laurențiu Ulici, Mircea Iorgulescu, Dana Dumitriu.

8 februarie

• [„Scânteia tineretului”, nr. 9241] La *Cronica literară*, Alex. Ștefănescu pune în mișcare *Imaginația critică* analizând debutul în volum al Mirelei Roznoveanu, cu *Lecturi moderne*. Criticul află în această carte o „structură de tip aluvionar, în care se amestecă mărul cu nisipul aurifer”. Comentariile tinerei autoare pendulează între fiasco și revelație: „Imaginația dezlănțuită, luxuriantă a Mirelei Roznoveanu produce, pretutindeni unde se manifestă, aceste două efecte contrare: pe de o parte, stârnește confuzie și stupoare, pe altă parte, scoate din împietrire ideile critice, fertilizează”. ■ Constantin Stan aduce în prim-plan cenaclul literar-muzical „Pasărea măiastră” al tinerilor de la TAROM. Aflăm că la una dintre întâlniri au fost prezenți Romulus Vulpescu și Ion Horea.

• **[„Flacăra”, nr. 6]** Șerban Cioculescu scrie despre *Ilarie Voronca*, reproducând una dintre scrisorile „de mulțumire” pe care poetul i-a trimis-o în urma aprecierii față de recenziile semnate, în care scriitorul mărturisește „dușmănia” dintre el și B. Fundoianu, pornind de la volumul *Ulysse dans la cité*. Finalul existențial, însă, pare a-i uni pe cei doi poeți, tragic și paradoxal, sinuciderea prin autogazare a lui Voronca în 1946, respectiv gazarea lui Fundoianu de către naziști în 1944. □ George Arion prezintă volumul de călătorii al lui Paul Anghel, *O clipă în China*: „autorul adoptă rând pe rând atitudinea unui istoric, geograf, filozof al culturii, critic literar, om politic, reporter, tocmai pentru a lumina cât mai bine drumul prin milenii al Chinei și a-i dezvălui spiritul clasic al culturii, unitatea acestei culturi, mersul revoluției [...]”. □ În articolul *I. Peltz la 80 de ani*, A. George marchează aniversarea prozatorului, menționând că „toate” romanele sale, „prin fațetele inedite ale sufletului omenesc pe care le dezvăluie, mărturisesc despre un talent artistic remarcabil, care a contribuit la deschiderea unor noi perspective în proza românească”. □ Cornel Moraru scrie despre *Două modalități de roman*, prezentând succint și apreciativ volumele *Minunata poveste a dragostei preafiericiților regi ULISE și PENELOPA*, al lui Platon Pardău, și *Jean, fiul lui Ion*, roman al lui Nicolae Țic. □ Teodor Mazilu publică un mic text umoristic, *A trăi indescifrabil*, referindu-se la cei care „semnează citeț și trăiesc indescifrabil”.

• **[„Orizont” nr. 6]** I. Cartan și L. Albu realizează un interviu cu criticul literar Dan Culcer din care spicuim câteva întrebări și răspunsuri semnificative: „– *Ce este pentru dumneavoastră, Dan Culcer, «Vatra»?* – [...] Destinul unei publicații culturale, rolul ei, depind de capacitatea redactorilor de a formula un program ideologic-estetic (implicit sau explicit) care să fie suficient de maleabil și ductil pentru a nu cădea în dogmă, dar destul de ferm pentru a nu eșua în eclecticism. [...] De aceea, o revistă cu redactori incapabili de a o scrie singuri nu este viabilă, nu poate avea personalitate, longevitate reală și nu administrativă. O revistă scrisă în totalitate de alții va fi eclectică oricât de mare ar fi efortul de aplicare a unui criteriu de coerență. Diversitatea stilistică și de opinii, confruntarea ideilor, ar trebui încurajată pentru a depăși lănceda stare de comoditate. «*Vatra*» nu este o revistă care se face singură. Marea majoritate a materialelor sunt comandate, colaborările solicitate. Este poate condiția unei reviste care se face «în provincie», într-o provincie în care, între 1944 și 1971 singurele spații de exprimare aflate la îndemâna unui scriitor, trăitor eventual aici, erau pagina culturală a cotidianului și publicațiile neperiodice ale foste Case a creației populare. Rezultatul: o permanentă fluctuație de cadre. Odată cu apariția «*Vetrei*» situația s-a îmbunătățit. Chiar dacă tinerii absolvenți localnici, după terminarea unei facultăți, nu se întorc neapărat aici, ei nu au un forum totuși, un «loc geometric», un refugiu, un punct de sprijin. – *Există câțiva oameni fără care scrisul tău ar fi arătat altfel?* – [...] Relațiile mele cu colegii de redacție (și prietenii) Mihai Sin, Romulus

Guga și Ioan Peianov, singurii oameni cu care aici simt că pot comunica fără reticențe, nu cred să fi contribuit la orientarea scrisului meu. Discuțiile noastre sunt mai mult oglindiri. Înainte de a intra în scenă, un actor se pune în fața oglinzii pentru a-și verifica machiajul și operează câteva retușuri necesare. Dar masca este deja dată. Cred că procesul formării intelectuale și morale a unui individ se încheie înainte de treizeci de ani. Obsesiile noastre devenite fixații țin de adolescență, când se produce prima și esențială confruntare dintre «ideal» și «real». – [...] *Cum credeți, altminteri, că un scriitor din provincie (nu de provincie) poate să atragă atenția asupra sa?* – În primul rând trebuie să aibă cu ce atrage atenția. Negația programatică (dacă există) nu e o cale. Oricărei non-valori (sau grupe de...) identificate ca atare se cuvine a i se opune o valoare. E drept că, în condițiile noastre, când se întreține, adesea, o confuzie între valori și non-valori acțiunea negatoare trebuie măcar câteodată înfăptuită. – *Sunt, între poeții, prozatorii, criticii – tineri sau mai puțin tineri – din ultimul deceniu nume de care se vorbește prea puțin?* – [...] Cred că se vorbește prea puțin despre Virgil Mazilescu [...], despre Vasile Vlad [...], despre Mircea Ciobanu [...], despre poetul Romulus Vulpescu. Dar ar mai fi și autori clasici: Lucian Blaga [...], Liviu Rebreanu, al cărui roman despre politică, *Gorila*, a fost clasat prea repede și uitat în ediția critică. [...] Apoi despre Paul Zarifopol, Petru Comarnescu, Mircea Vulcănescu, Mircea Eliade, care ar merita editări sau reeditări integrale [...]. Atingem redutabila problemă a reeditărilor.” ■ Tot la Proust, se oprește Livius Ciocârlie, în tableta sa de la rubrica „marginalii”, prezentând acum eforturile făcute de scriitorul „timpului pierdut” pentru a-și publica opera (articolul *Un roman greu de publicat*). ■ Lui Dorin Tudoran îi sunt tipărite trei poeme, iar poetul, în efigie, prezentat de Damian Ureche (cu o notiță introductivă biografică) este Nicolae Popa, la rubrica „vă prezentăm un tânăr scriitor”. ■ Documente inedite, epistolare, sunt prezentate de Aurel Turcuș și Elena Borugă și se referă la corespondența dintre Ioan Slavici și Coriolan Brediceanu. ■ Din literatura suedeză, este tradus de către Eugenia Ionescu și Dan Mutașcu poetul Lennart Frick, iar, la rubrica „cartea străină”, Dorin Ștefănescu prezintă cartea lui André Malraux, *Lazăr*, apărută la Editura Univers (1978).

• [„**România literară**”, nr. 6] Dintre evenimentele *Vieții literare* este anunțată o *Evocare Constant Tonegaru la „Rotonda 13”*, la 60 de ani de la naștere, unde vor vorbi Șerban Cioculescu, Mihail Crama, Barbu Cioculescu, Vasile Drăguț, Marcel Gafton și Emil Manu, și este, de asemenea, amintită aniversarea „*Echinox*” – 10 ani de la apariția revistei studentești. ■ Dan Cristea scrie un articol despre *Calitatea poeziei – calitatea fânței* în care discută, în genere, despre condiția poeziei, dar și despre valențele biografice care pot modifica valențe poetice: „Un poet care are ce să comunice se simte, oricât ar părea de ciudat, de la primele cuvinte și posedă acea *evidență*, acel *firesc* pe care îl pretindem însăși poeziei. Pentru că se poate, fără îndoială,

învăța tehnica, se poate chiar înainta în cunoașterea și experiența concretă, dar se pornește întotdeauna de la o anumită calitate a sufletului, a ființei, calitate care constituie suportul însuși al poeziei”. ■ *Trei opinii despre dicționarul „Scriitori români”* (coordonat de Mircea Zăciu) exprimă Romul Munteanu, Valeriu Râpeanu și Mircea Iorgulescu. □ Autorul studiului despre *Noul roman francez. Preludii la o poetică a antiromanului* declară timpul prezent *Epoca dicționarelor*, titlatură justificată prin abundența, de aici și de aiurea, a unor astfel de lucrări. Deși dicționarul de *Scriitori români* „trebuie apreciat ca o inițiativă curajoasă, ca un semnificativ punct de plecare în istoria dicționarelor literare”, Romul Munteanu are și câteva rezerve cu privire la alcătuirea dicționarului. „Dacă, după estimările lui Mircea Zăciu, literatura română în întreaga ei evoluție ar putea înregistra 4 000 de scriitori de «mărime variabilă», atunci, la prima vedere, un dicționar redus la 130 de autori pare o întreprindere extrem de riscantă. Mircea Zăciu are conștiința acută a unor opțiuni necesare, chiar dacă sunt riscante. El justifică criteriile colectivului care a elaborat această operă cu o deplină coerență, chiar dacă ele nu pot întruni un consens unanim. Deci până la idealul îndepărtat al unui *dicționar-tezaur*, care ar trebui să consemneze activitatea câtorva mii de oameni ai condeiului, deocamdată ne găsim în fața unei selecții restrânse de 130 de scriitori. De ce tocmai 130? Formulată în acest fel, întrebarea nu are sens, pentru că în același fel am putea spune de ce 300 și nu 500 de scriitori, de ce 500 și nu 2 000 de autori etc. Prin urmare, cifra de 130 de scriitori trebuie acceptată ca o *convenție-cadru* a cărei funcție operează, după cum ne avertizează Mircea Zăciu, prin *criteriul valorii* și al *reprezentativității* în sfera diferitelor genuri literare.” Dacă pentru selecția de 130 de autori Romul Munteanu găsește înțelegere, pentru selecția autorilor în viață prezintă unele nelămuriri: „Lectura micului dicționar cuprinde și 28 de articole despre *cărturari-critici*. Singurul în viață căruia i se consacră un articol este Șerban Cioculescu. Or, dacă mostrele de poezie ajung în mod judicios până la Ana Blandiana și Adrian Păunescu, cele de critică ni se pare că se opresc la o generație prea îndepărtată în raport cu accepțiunile firești din domeniul poeziei și al prozei. Un anumit complex de inferioritate al criticilor în raport cu ceilalți confrăți în ale scrisului pare să funcționeze și în acest caz”. □ Dincolo de observații cu privire la selecția autorilor care figurează în dicționarul coordonat de Mircea Zăciu în colaborare cu Marian Papahagi și cu A. Sasu, Valeriu Râpeanu pune sub semnul întrebării, în *Evoluția literaturii*, și anumite analize critice: „Nedreaptă mi se pare aprecierea ultimei perioade a liricii lui Arghezi, caracterizată astfel: «Poetul cu verbul cel mai violent al literaturii noastre își face auzită acum o voce stinsă, articulând cu greu un cânt de jale, în jurul acelorași teme care-l obsedaseră în tinerețe», ceea ce nu corespunde adevărului, deoarece și în această perioadă, în ciuda unor compoziții de circumstanță, a unor poezii care purtau pecetea vârstei, Tudor Arghezi a fost

autorul unor capodopere ale literaturii române. Și mai neadevărată ni se pare caracterizarea tonului din această perioadă drept «o formă atenuată a unei mari frământări sterile». Frământarea n-a fost niciodată în cazul lui Arghezi sterilă, chiar atunci când s-a soldat cu rezultate inegale, cum a fost ultima parte a vieții lui. [...] Că aripile nu mai erau cele ale tinereții, de acord, dar cu aceste aripi Arghezi a zburat câteodată chiar dincolo de piscurile tinereții lui”. De asemenea, Valeriu Râpeanu semnaleză, într-un P.S., și unele lacune bibliografice și greșeli ale dicționarului de *Scritori români*: „Probabil o grosolană eroare de tipar a făcut ca la capitolul de referințe critice, la numele Bălcescu să lipsească volumul G. Zane, *Bălcescu. Opera. Omul. Epoca – București 1975*, iar numele specialistului de necontestat în studierea și editarea operei lui să nu fie amintit! [...] Pentru viitoarea ediție a dicționarului îmi permit să sugerez îndreptarea următoarelor erori de tipar: eminentul nostru confrate, criticul de teatru Radu Popescu, nu este una și aceeași persoană cu cronicarul Radu Popescu (n. 1665? – m. 1729) așa cum au fost unificați indicii. Cât privește revista «Kalende», aceasta a fost scoasă de Pompiliu Constantinescu, Vladimir Streinu, Șerban Cioculescu și Tudor Șoimaru și nu Traian Șoimaru (cum se spune la p. 155)”. □ A treia și cea din urmă intervenție critică pe marginea dicționarului îi aparține lui Mircea Iorgulescu care pledează pentru *Consecvența criteriilor*: „Respectând opțiunile coordonatorilor [...], argumentate de altfel în prefață, înclin totuși să cred că numărul autorilor incluși în dicționar este *prea mare*, în special pentru secolul XX. [...] Au fost apoi, remarc, încălcate și unele dintre normele de redactare ce fuseseră recomandate de coordonatori în mod expres – să se evite caracterizările adjectivale, să nu se facă absolutizări, de pildă. Despre cutare prozator citim însă că «mișcările sufletești sunt *nebănuite de ample*» (s.n.) și că propune «unul din puținele *personaje mituri*» din literatura română, ceea ce sună destul de caraghios despre o carte de la publicarea căreia n-a trecut nici măcar un an: când s-a impus eroul respectiv ca «mit»?!”. ■ La *Breviar*, Șerban Cioculescu discută despre textele cuprinse în antologia *Unirea Principatelor Române, oglindă în literatură*, realizată de Virgiliu Ene. ■ Cu prilejul împlinirii a 80 de ani, I. Peltz povestește despre „*Viața și oamenii pe care i-am întâlnit*”, într-un interviu acordat lui Al. Raicu. Amintind dificultățile financiare prin care a trecut în anumite perioade, I. Peltz vorbește și despre colaborările cu Alexandru Macedonski, N.D. Cocea și Tudor Arghezi, care, spre deosebire de alți literați, se achitau de îndatoririle bănești la revistele pe care le conduceau: „La «Literatură», unde o vreme am figurat pe copertă ca redactor – iată numărul din 20 iulie 1928 – director fiind Macedonski, iar prim redactor Al.T. Stamatiad, – ce e drept, nu aveam fixată vreo retribuție. Dar în ziua apariției numărului, Macedonski îmi strecura în buzunar cu regularitate o monedă de argint de 5 lei. În ce-l privește pe Cocea, e doar o legendă faptul că nu-și prea plătea colaboratorii. Dimpotrivă. Se achita conștiincios de obligații, câteodată mai târziu decât trebuia, dar numai

până făcea rost de bani. De asemenea, este legendă faptul că Arghezi nu plătea colaborările. Mie mi-a onorat excelent și poemele în proză și schițele publicate în «Bilete de papagal»”. Provocat de Al. Raicu să evoce „cei mai dragi scriitori ai tinereții”, I. Peltz începe prin a-l aminti pe Macedonski, cu care, „Numai într-o singură problemă nu mă împăcam cu maestrul. El îmi cerea să dau literă grasă tuturor poeziilor și articolelor [din *Literatorul*], în vreme ce eu îi răspundeam că fac asta numai în funcție de valoarea manuscrisului”. ■ Mutat temporar din pagina destinată cronicii literare, Nicolae Manolescu publică un articol despre *Realism și semnificație la Rebreanu*. ■ În *Fiordul imaginar* al Violei Vrancea, Valeriu Cristea descoperă *O voce lirică nouă*, și chiar „o revelație” a poeziei. ■ Dana Dumitriu evidențiază *Moderația partizană* pe care o afișează C. Stănescu în culegerea de cronici literare *Jurnal de lectură*: „Ceea ce caracterizează activitatea de cronicar literar a lui C. Stănescu [...] este apărarea, nu lipsită adesea de o nuanță ironică, a principiului moderației, a efectului calmant și atât de necesar al bunului simț, al echilibrului în evaluarea cazurilor curente, ca și în cercetarea operei măștrilor. Această moderație, pe care suntem tentați s-o luăm drept modestie și discreție, nu este, în fond, atât de ingenuă pe cât pare. Ea ascunde elegant conflictul dintre luciditate și pasiune. Criticul își susține punctul de vedere, poziția de mijloc în tratarea faptului literar, «obiectivitatea», așa-zicând, cu patimă, cu un paradoxal parti pris, cu o tăioasă fermitate – ceea ce a determinat pe cineva să-l numească, pe drept cuvânt, un «polemist introvertit» (Mircea Iorgulescu). [...] În articolele și studiile care i-au adus prestigiul, care l-au impus în peisajul criticii noastre se poate constata tehnica precizării opiniei sale. Cum, în cele mai multe cazuri, criticul rămâne în expectativă până se cristalizează părerile, investigația sa se desfășoară în perspectiva moderației prin polemica sobră cu antecesorii. C. Stănescu este un critic de ariergardă”. ■ „Prin *Lecturi și rocade* – susține Pompiliu Marcea – scrisul lui M. Ungheanu se conturează mai limpede și mai ferm. Criticul se observă dintr-o dată, urmărește un program bine constituit, care se realizează cu fiecare carte și care, chiar dacă nu se împlinește totdeauna fără ezitări, ceea ce ni se pare în firea lucrurilor, impune. Năzuind, în volumul recent, să atragă atenția asupra necesității de a ne controla reflexele lecturii, atât de tiranice nu o dată, de a «rescrie» prin sensibilitatea contemporană istoria literaturii române, căci predecesorii, lăsându-ne un tezaur spiritual, nu ne-au scutit să gândim noi înșine, autorul *Lecturilor și rocaadelor* ne-a convins de această necesitate.” ■ Laurențiu Ulici trece la *Romancierii (I)* în cadrul rubricii *Prima verba* și începe prin a consemna debutul lui Mihai Hector, cu *Moartea lui Narcis*, carte care, deși este „interesantă în primul rând prin temă și ideea ei [...] nu știu dacă anunță realmente un prozator”. ■ Ioan Alexandru publică un fragment din *Pictorul Grigorescu*, volum în curs de apariție la editura Meridiane. ■ Apariția cărții de teatrologie *Jocul situațiilor dramatice* de V. Mândra este consemnată de Ioan Lazăr. □ Alexa Visarion marchează,

printr-un text analitic, centenarul piesei caragialiene *O noapte furtunoasă*. ■ De pe alte *Meridiane*, Vasile Nicolescu îl aduce în atenție pe *Neconsolatul Nerval*. ■ Ion Bălu semnează un amplu eseu despre *Mircea Eliade și „experiența” Indiei*. ■ Eugen Lumezianu semnează *Crochiuri din Grecia*. ■ Sunt prezenți cu poeme: Tiberiu Utan, Mihai Crama și Radu Lupan. □ Câteva fragmente din romanul *Scrisorile imperiale* de Platon Pardău completează paginile destiate prozei. □ Nicolae Velea expediază în paginile revistei o *Ilustrată de iarnă*. □ Geo Bogza desfășoară tableta *Ei veneau de pretutindeni*. □ În *Atlasul Anei Blandiana* este cuprins textul *Ucenici și calfe* în care poeta aduce și un elogiu revistei studențești *Echinox*, la împlinirea a 10 ani de existență, publicație „în care poezia a trecut curată și neremunerată decât prin zâmbet din echinox în Echinox. De zece ani, neobosită, neclintită pe cumpăna dintre anotimpuri, între iarna care trebuie să se sfârșească odată și primăvara care va începe cu siguranță, revista «Echinox» flutură steagul de argint al poeziei care nu îmbătrânește și nu uită”.

• [„Tribuna”, nr. 6] Se deschide cu editorialul politic redacțional *Dezvoltare și eficiență*. ■ În *Eseul și profunzimea meditației*, Ion Vlad așază în prim-plan *Apărarea lui Galilei*, volumul lui Octavian Paler, „o carte semnificativă și [...] simptomatică pentru înclinația scriitorului român de a reciti Textul, adică un sistem care comunică și transmite mesajele fundamentale ale Umanității ce străbate experiențe generatoare de adevăruri sau de erori, de idei sau de monștri ai conștiințelor”. Teoreticianul clujean învecinează eseistica lui Octavian Paler cu cea a lui D.R. Popescu sau Radu Cosașu: „Acest fel de a reciti Textul (istorie, mit, parabolă, sau pur și simplu creație artistică, independent de natura și de tipul discursului practicat de creator) nu este singular: originală este la Octavian Paler fervoarea și pasiunea meditației, organizarea eseului potrivit cu dominantele unei reflexivități prezidate de ideile umanismului contemporan. Când Dumitru Radu Popescu, bunăoară, operează cu un sistem de homologii de ordin etic și estetic, recitind tragedia Prințului Danemarcei și refăcând sensurile «misiunii» lui Rosencrantz și Guildenstern, procedeul nu este altul decât acela al lui Octavian Paler atunci când reface procesul conștiinței lui Galileo Galilei, astronomul, fizicianul și matematicianul silit să abjure în fața Inchiziției, dar angajat într-o supremă confruntare cu sine în acel *Eppur si muove*, reîntoarcere la adevăr, la viață și la sensurile acesteia. Într-un eseu semnificativ intitulat *Electra, Hamlet și binele public*, Dumitru Radu Popescu apelează, în virtutea aceluiași mod de stabilire a referințelor cu valoare de semnificați încărcați de sensuri indirect transmise, la mărturia paginii literare, pentru a conchide: «Scriitorii au încercat încă de la greci, și de dincolo de greci, să dezlege clipa de lumină din om de clipa de întuneric...». Numind personajele, scriitorul stabilea deja un regim distinct al referințelor și al semnificațiilor, iar Radu Cosașu în fermecătoarele, triste sau veselele lui *Povești pentru a-mi împlânzi iubita* transformă numele scriitorului

(în primul rând Lev Tolstoi) în component al unui mesaj mai general [...]”.

■ Două pagini sunt alocate unor comentarii despre volumul *Radiografii* de Petru Poantă, în care criticul clujean și-a reunit foiletonistica ultimilor ani din revista „Steaua”. □ Grupajul este inaugurat de Teohar Mihadaș, care împărtășește *O amintire...* „competitivă”: „În urmă cu vreo zece ani, făceam parte, din întâmplare, dintr-un juriu chemat să aprecieze și să premieze cele mai reușite texte de poezie, proză și teatru, în cadrul festivalului «Primăvara studențească». Printre textele ce mi s-au înmânat atunci spre consultare și selectare, am dat peste unul care era nu poezie, nici proză, nici teatru, ci un fel de eseu ținând de critică literară. M-a surprins siguranța cu care autorul își formula ideile, desfășurarea alertă a verbului, dinamica strălucitor tăioasă a frazei, surprinzătoarea intuiție, operând asupra esențialului. Cum nu era prevăzută-n statut acordarea de premii sau mențiuni pentru specia aceasta, entuziasmat de frumusețea eseului, am propus și susținut cu tărie față de ceilalți componenți ai juriului să megem la rectorat și să cerem a se acorda premii și pentru încercări de critică literară. Regretatul Constantin Daicoviciu, recotrul Universității din Cluj-Napoca pe acea vreme, a dat pe loc aprobare la cererea noastră și, la deschiderea plicului cu textul în cauză, s-a aflat că studentul de-acum zece ani, autorul efervescentului și sobrului totodată eseu nu era altul decât criticul literar de astăzi de la Cluj-Napoca, Petru Poantă”. De aici, de la această revelație, Teohar Mihadaș ajunge în prezent, considerând că tânărul critic pe care îl remarcase odinioară și-a câștigat o certă autoritate: „El face astăzi, la Cluj, ceea ce a făcut și continuă să facă, la București, cu decisivă competență, Nicolae Manolescu”. □ În *O pledoarie pentru critică*, Victor Felea evidențiază evoluția confratelui său: „Dacă înainte vreme criticul capta, într-un text alert, câteva aspecte care nu erau totdeauna cele mai semnificative pentru cartea ori autorul în cuză, salvându-se prin siguranța afirmațiilor ori prin accente inedite, adeseori șocante, treptat și-au făcut loc în scrisul său o privire mai comprehensivă și mai adâncă, o atenție mai susținută pentru unicitatea operei și sensurile ei de bază, adăugându-se la acestea un aspect nou, atracția pentru portretul scriitorului, pentru corespondențele dintre om și creator. Petru Poantă a devenit un subtil portretist (când îi stau la îndemână datele necesare), trecând cu finețe de la trăsăturile umane la analiza critică propriu-zisă. Cele mai multe din cronicile sale au acum o excelentă «rotunjime», densitate, vioiciune și formulări memorabile”. □ „Petru Poantă nu face pasiuni fulgerătoare pentru structuralism, tematism, comparativism, noua critică, *Tel-Quel*, critica intertextuală ș.a.m.d., dar se simte că știe lucrurile esențiale despre fiecare, fără a se declara partizanul nici unei atitudini”, notează Adrian Popescu în *Decizie și expresivitate*, remarcând, totodată, „însușirea de a formula tranșant și memorabil” a colegului său. □ Horia Bădescu așază, în *Prolegomene critice*, priceperile autorului *Radiografiilor* în reabilitarea recenziei: „Pentru foarte multă lume, cartea lui Petru

Poantă poate părea, nu numai prin argumentul ce o precede, ci mai ales prin substanța ei, o subtilă replică față de regimul ce se acordă recenziei. O replică orgolioasă și fără îndoială perfect valabilă în argumentație. El pornește de la falsa disociere făcută între recenzie și cronică literară, demonstrând inadecvarea celui de-al doilea termen la specificitatea ce o reclamă o specie aparte”.

□ În aceeași direcție se îndreaptă și intervenția lui Mircea Popa din *Între obiectiv și subiectiv*: „E un gen pentru care autorul este realmente înzestrat și care face din el pe unul din reprezentanții cei mai de seamă ai foiletonismului critic de azi. Asta mai ales în ceea ce privește poezia, pentru care are o adevărată vocație. El știe să fie în acest domeniu actual și proaspăt, are o mare capacitate de a-și mobiliza sensurile analizei, de a surprinde nuanțele și de a da judecăți. Încrederea sa în cuvânt este nelimitată și el nu se dă înlături să facă din recenzie o «schiță de moravuri», un portret șarjat, un decor de spectacol. Afirmatiile programatice din prefață vor să dinamiteze cuprinsul unora, ele pot părea și o puerilă provocare în raport cu realitatea recenziei. Dar în fond ele țintesc mai departe, la mai mult. Ele vor să fie reabilitarea unui gen disprețuit, socotit o rudă săracă a criticii. P. Poantă vrea să demonstreze că nu există genuri privilegiate, ci doar critici stângaci sau talentați”.

□ „Elementele de caracterizare biografică se situează într-un raport de continuitate cu analiza propriu-zisă. Iar sub acest aspect, Petru Poantă deține, alături de I. Negoșescu, în cel mai înalt grad, facultatea de a face, din analiza poeziei, poezie a analizei”, observă Radu Săplăcan („*Un stilist...*”).

□ Alte comentarii aparțin lui Valentin Tașcu (*Radiografia critică*), Grigore Beuran (*Cuvânt despre critic*), Constantin Zărnescu (care, în *Perspectiva lui Petru Poantă*, sugerează că tânărul autor poate fi bântuit de „dorința unei creații epico-critice asupra epocii sale, care este visul său de a scrie o Istorie a literaturii”), Ion Cocora (*Un caracter*).

□ Grupajul se încheie cu întoarcerea... autorului, care semnează textul *Critica va trebui să devină „colectivă”*. Petru Poantă avansează o viziune „descentralizatoare”: „Întâi, se publică astăzi, la noi, atât în reviste, cât și în edituri, multă critică, dar, paradoxal, avem destul de puțini critici, și aceștia, câți există, aproape că se ignoră între ei. Comentariile reciproce sunt mai întotdeauna în răspăr, există, chiar dacă nu mărturisită, ideea autorității «de la centru», deși, să spunem, cronicile despre poezie ale lui Daniel Dumitriu, iar cele despre proză ale lui Cornel Ungureanu ori Dan Culcer ni se par de multe ori mai serioase și mai «la obiect» decât cele din revistele centrale”. În final, criticul clujean face loc unei confesiuni: „Cred că și critica ar trebui astfel scrisă încât să poată fi citită cu «plăcere»; o afirmație nu prea modernă, dar încă nu cunosc un adevăr prost exprimat”.

■ Petru Romoșan este prezent cu un consistent grupaj de poeme. □ Alt grupaj de versuri îi aparține lui Ion Petrovai. ■ Proză publică I. Rasiga. ■ „Nu suntem siguri că *Trandafirul sălbatic* este cea mai bună carte de poezii a lui Ioanid Romanescu, însă știm cu siguranță că e un bun loc geometric al poeziei sale”, notează

N. Prelipceanu la *Fotografii de noapte*, unde, în acest număr, discută volumul de versuri amintit al poetului ieșean. ■ La *Cronica ideilor*, Andrei Marga continuă eseu *Filologie și filosofie*, având în vedere concepția lui C. Noica despre limbă. ■ Radu Mareș consacră un medalion artistului plastic Laurențiu Buda. ■ „Iarăși «problema» Dobrin?”, întreabă Al. Căprariu în cadrul rubricii sportive pe care o ține. ■ Sub genericul *Controverse*, N. Carandino se referă la spectacolul *Să îmbrăcăm pe cei goi*, realizat de Cătălina Buzoianu pe scena Teatrului Mic. Reputatul cronicar dramatic, care a tradus piesa lui Pirandello, consideră că viziunea regizorală e mult prea aventuroasă, deturnând sensurile și semnificațiile lucrării: „Am ezitat mult în calitate de scriitor înainte de a scrie aceste rânduri. Preferam să le citim scrise de altul. De aceea, înainte de a le așterne pe hârtie, am așteptat apariția cronicilor cu speranța intimă ca intervenția noastră să devină inutilă. [...] Nu avem intenția să lovim, dar nu ne putem opri să luăm apărarea. În primul rând a textului, atât de nuanțat, atât de sugestiv, atât de scânteietor, text pe care, desigur fără alt merit decât acela al fidelității, ne-am străduit să-l oferim spectatorilor și publicului cititor. În al doilea rând, ne simțim obligați față de tot ceea ce am scris până astăzi în susținerea unui anume stil de teatru, un stil în care textul să ocupe locul principal, și nu «adăugirile», «completările», «contribuțiile», mai mult sau mai puțin fanteziste ale regiei, și mijloacelor ei adiacente. Faptul că ar exista, în sensul dezvățului, precedent de prost-gust și de impostură, în țară sau în străinătate, nu ne modifică nici punctul de vedere, nici hotărârea. Așa cum nu ne-a tulburat valul «reformator» de acum câțiva ani, nu ne prevalăm nici de certele semne ale întoarcerii la măsură. Am ales calea care ne poruncește să fim credincioși nouă înșine și-am constatat, odată mai mult, că această cale trece prin respectul textului. Nu suntem în principiu împotriva «prelucrării» sau «adaptării» unor piese slabe sau învechite – dar asta cu dubla condiție ca textele așa cum au fost scrise să fie într-adevăr impracticabile, iar intervenția de astăzi să fie mărturisită pe afiș, cu specificarea numelui celui care răspunde. Socotim, cu alte cuvinte, nepermisă prezentarea sub firma unui autor de circulație universală a unui text care, în fond, nu-l mai reprezintă, numai și numai pentru a câștiga favoarea publică, beneficiind de reputația pe care autorul, în decursul anilor, și-a asigurat-o”. După ce expune „manopera” inabilă a Cătălinei Buzoianu, fostul conducător al ziarului *Dreptatea* se oprește și la câteva considerații aflate în cronicile de care a avut parte spectacolul: „Confuzia ideilor provocate de spectacol a determinat pe un cronicar (Doru Mielcescu) să constate «inserarea oportună a corului-învitație la veridicitate și pastişă suculentă a *raisonneur*-ului din tragedia antică!»! Noi știam că *raisonneur*-ul a apărut în teatru abia în secolul al IX-lea – dar ce contează două mii și ceva de ani, în plină înflăcărare metaforică”; „Interpretarea lui Ludovico Nota este desigur cea mai gravă și evidentă eroare a spectacolului. Chiar cronicarii grăbiți să risipească elogiile sunt, în această privință, reticenți. Ileana

Lucaciu observă în «Săptămâna» că «ar fi fost de dorit o mai multă atenție din partea regiei în explorarea acestui personaj, uitat pur și simplu în partea a doua a reprezentației». Dacă pentru Cătălina Buzoianu un autor este un personaj ridicol, îndrăznim să afirmăm că opinia lui Pirandello cu privire la meseria pe care o practica era total diferită. Iar «un eseu scenic despre pirandellism», cum susține Margareta Bărbuță în «Informația», n-ar trebui să falsifice substanța piesei «simplificând» în așa măsură un personaj atât de important încât o altă cronicară, Ileana Berlogea (în «România literară») să-l poată constata doar «acid și detașat», cu «prea multă rezervă». Încheierea oferă o notă corozivă: „În concluzie, spectacolul ni s-a părut prea bogat în artificii, menite mai mult să surprindă decât să exprime. Am avut impresia că direcția de scenă l-a considerat gol pe Pirandello și s-a străduitsă-l îmbrăce. În haine pestrice”. □ În comentariul *Un spectacol de structură pirandelliană*, consacrat aceleiași montări de la Teatrul Mic, Ion Cocora propune altă perspectivă: „Regizoarea Cătălina Buzoianu nu contrazice structura piesei, ci acționează asupra ei cu imaginație, creator. Ea pornește la cel mai riguros mod cu puțință de la ceea ce știm că reprezintă, dar, în același timp, și de la ceea ce știm că îngăduie, atât opera, cât și estetica teatrală pirandelliană”. Cronicarul dramatic al „Tribunei” socotește că regizoarea „reușește, realmente, să realizeze o metaforă scenică pe cât de insolită, pe atât de plauzibilă” și îi elogiază Cătălinei Buzoianu „harul de a pătrunde și ilumina ceea ce este ascuns”. ■ Ultima pagină găzduiește două proze de Gabriel García Márquez, traduse de Dumitru Radulian (*Seara bătlanilor*) și Alma Maria Moldovan (*O astfel de zi*).

9 februarie

- [„Munca”, nr. 8478] În cadrul rubricii *Treptele omului spre om*, Radu Anton Roman semnează un reportaj de *La porțile de fier II*, în care vorbește îndeosebi despre faptul că *Oamenii făuresc nou izvor de lumină*.

- [„Scânteia”, nr. 11343] Valentin Silvestru semnează articolul intitulat simplu *Primarul*, despre primarul orașului Roman. ■ În viziunea lui Dumitru Micu, tablourile retrospective și scenele care nu privesc direct destinul protagonistului din *Suferința urmașilor* (Eminescu, 1978), de Ion Lăncrăjan, sunt inutile: „Nu lipsite de culoare, de poezie (deși cam îndatorate lui Ion Agârbiceanu), episoadele cu tablouri din trecut rămân, funcțional, alături de subiect, împodobesc romanul fără necesitate. Absența lor n-ar fi dăunat cărții, dimpotrivă. *Suferința urmașilor* fiind romanul pătimirilor lui Simion Moldovan, tot ce e în plus, episoade sau comentarii, complică scrierea inutil, îi încetșoșează sensul, indiferent de valoarea intrinsecă a textelor respective”.

- [„Contemporanul”, nr. 6] Redacția semnează pe prima pagină un articol despre natura actului de cultură, intitulat *A trăi în prezent*: „...în țara noastră, toate actele omului ce se produc și se înscriu în opera de construire a noii societăți sunt acte politice. Între ele, cu o funcție bine definită, specifică,

actul de cultură. [...] Cartea de poezie, cartea de proză sau de critică literară sunt modalități ale dialogului autorului cu patria sa. Iar patria sa de astăzi este și reprezintă o politică ce are drept fundamentală coordonată – patriotismul. Cuvintele sincere, calde, profund îndatorate adresate de scriitor patriei prin intermediul operei sale îi asigură accesul sigur, real, la dialogul cu lumea”.

■ Redacția aduce un omagiu poetului Alexandru Philippide, reluând articolul lui Vasile Nicolescu, *Misteriosul cristal*, din ultimul număr al revistei „Secolul XX”.

■ Liviu Leonte recenzează volumul lui Ion Dodu Bălan, *Neliniștea fântânii* (Eminescu, 1978), punând în legătură opera poetică a acestuia cu cea critică: „Versurile din *Neliniștea fântânii* [...] fac corp comun cu întreaga activitate critică desfășurată până acum, îndreptată spre recuperarea unor personalități ale poeziei transilvane (monografia Octavian Goga), spre afirmarea valorilor literare care exprimă dinamismul societății noastre. [...] Pe una din direcțiile sale, poezia lui Ion Dodu Bălan se situează în prelungirea unei tradiții de evocare a locurilor natale cu sentimentul trecerii anilor. Al. Piru și P. Marcea invocă numele lui Iosif, Coșbuc și Goga pentru a configura familia spirituală de la care se revendică versurile din *Neliniștea fântânii*”.

□ Tatiana Rădulescu semnează recenzia romanului *Dilema* (Eminescu, 1978) de Mihai Caranfil: „Iată un roman de actualitate care îmbină tehnica reportericească cu planul mitologiei autohtone (e vorba de legenda *Meșterului Manole*). Având un număr restrâns de personaje [...] romanul se dezvoltă în jurul ideii de sacrificiu pe care-l implică, adesea, creația”.

□ Melania Tănăsescu prezintă succint *Doi ori doi* (C.R., 1978), un „roman alert, spontan, fierbinte și neastâmpărat”, prin care șaizecistul Daniel Drăgan, absolvent al Școlii de literatură, debutează în proză.

□ Mircea Scarlat îl consideră pe Emil Brumaru (*Adio, Robinson Crusoe*, C.R., 1978) creatorul unei adevărate mitologii personale aflate sub semnul naivității: „...artistul cultivă poezia ca tabiet, construindu-și atent o intimitate fabuloasă: rezultatul este o mitologie interioară coerentă prin elemente (rouă, fluturi, crini, amurg) și personaje (Detectivul Arthur, motanul acestuia, Julien Ospitalierul, Reparata, Leprocica etc.)”.

□ Din punctul de vedere al lui Cristian Livescu, *Radiografii* (Dacia, 1978) de Petru Poantă, depășește limitele genului în care a fost constituit: „Crochiurile lui Petru Poantă largesc, așadar, considerabil pretențiile recenziei, ridicând-o la rangul unei autorități nutrind plăcerea divagației caracterologice, condusă cu vervă (și virtuozitate) ironică”.

■ *Familia Maia* de Eça de Queiroz, apărută la editura Univers (1978) în traducerea Micaelei Ghițescu se află în atenția cronicarului de carte străină al revistei, Dan Grigorescu.

• [„Cronica”, nr. 6] Numărul cuprinde versuri de Cătălin Bordeianu, Mariana Codruț, Ștefan Mitroi, Ioanid Romanescu. ■ În rubrica *Anotimpul studenției* este prezentată activitatea cenaculului „Dialog” din cadrul Universității Al. I. Cuza, fiind publicate cu această ocazie versuri de Gabriela Scurtu, Valeriu Stancu, Dorian Obreja. Mai sunt menționați Tamara Pintilie,

cu „un univers poetic al împietririi, al nemișcării glaciale, în care domină imaginile claustromorfe”, George Bădărău, cu versuri generate „de retrăirea unui trecut dizolvat și prezent în toată ființa”, și Lucian Vasiliu, „un citadin nocturn”, ce-și comunică trăirile „firesc și fără inutile convenții”. ■ Conform lui Nicolae Turtureanu, volumul *Zidirea și alte povestiri* (C.R., 1978) de Mihai Ursachi este expresia maturității creatoare a scriitorului, fiind caracterizat de pasaje lirice, ironie, meditație asupra lumii: „Exceleanța scriiturii, haloul liric amintindu-l mereu pe Mihai Ursachi – poetul, frazarea aforistică – rod al unei meditații adânci și implicate – ironia superioară ne îndrituiesc să afirmăm că *Zidirea...* este cartea unui scriitor deplin...” ■ Gh. Grigurcu remarcă faptul că în placheta sa de versuri *Epifania* (C.R., 1978) Daniel Turcea caută să estompeze durerea existențială printr-o dematerializare constantă a lumii: „Poetul năzuiește la o dematerializare din punctul căreia dereglarea lumii poate fi grafiată fără durere”. ■ În rubrica de carte străină, Ion Alex Angheluș recenzează volumul *Antropologia structurală*, de Claude Lévi-Strauss (Ed. Politică, 1978). ■ În acest număr este publicat un interviu luat de Radu Șt. Mihail lui Alexandru Dima, căruia îi adresează patru întrebări. În răspunsul său la întrebarea privind întârzierea reeditării sintezelor de istorie literară, Al. Dima amintește necesitatea imperioasă de a republica *Istoria literaturii românești* de Nicolae Iorga, *Istoria literaturii române vechi*, de N. Cartoian, *Istoria literaturii române vechi* de Ștefan Cioban și *Istoria literaturii lui G. Călinescu*, considerată „cea mai solicitată reparație din domeniul întregii noastre istorii literare din ultimul veac.”. Întrebat care ar trebui să fie raportul dintre obiectivitate și subiectivitate în realizarea unei istorii literare, Al. Dima critică tendința de a introduce originalitate cu orice preț și subiectivism exacerbant în istoriografia literară: „Se tinde [...] la răsturnări exagerate de valori, la aprecieri cu largă optică subiectivă, înghesuindu-se faptele în patul procustian al așa-numitei «viziuni personale». De altfel, e o aplicație la istoriografia literară a unei trăsături a criticii contemporane care vorbește uneori de «lecturi probabile», «lecturi infidele»; de comentarii «în marginea» operelor etc.” În privința edițiilor critice, Al. Dima propune realizarea unui centru de coordonare a tuturor planurilor editoriale, amintind totodată că a reușit să predea tiparului al treilea volum din serie de opere complete dedicată lui Odobescu și volumul VIII din corespondența acestuia. El menționează de asemenea viitoarea publicare a studiului său tematic *Viziunea cosmică în poezia românească*.

● [„Săptămâna culturală a capitalei”, nr. 427] Serialul *Istoria polemică...* se oprește la balcanismul lui Caragiale, cu operele în care este descrisă „viața orășenească” selectate de Valeriu Cristea: *Caut casă...*, *Kir Ianulea*, *Grand Hôtel Victoria Română*. Comentatorul citează extensiv din operele menționate. ■ La cronică literară, Emil Manu se oprește asupra volumului de critică *Jurnal de lectură*, semnat de C. Stănescu. Autorul cronicii evidențiază

materialul despre *Noaptea de Sânziene*, de Mihail Sadoveanu, concluzionând că acesta „poate deveni oricând o carte extrem de captivantă pentru noutatea ideilor și pentru modalitatea de a ne oferi un Sadoveanu altfel”. Alte eseuri care îi atrag atenția comentatorului sunt cel despre Iorga „deloc pios, deloc comemorativ”, Ion Vinea sau Edgar Papu, *Din clasicii noștri*, în legătura cu care „elogiază ideea de a descoperi protocronisme autentice, dar cenzurează cu finețe excesele”. ■ Marian Popa publică o analiză amplă a volumului *Epica Magna*, de Nichita Stănescu, punând accentul pe elementele de noutate care sunt: familiaritatea cu absolutul – „Nichita a inaugurat noul efort postbelic pentru asumarea filosofiei absolutului” – și dorința de a „democratiza” absolutul, de a-l face să aparțină oamenilor. În cadrul acestei exegeze, criticul aduce în discuție metafora stănesciană care „este singurul drum către absolut”. Eseul se încheie cu reafirmarea excelenței poetului la nivel lingvistic: „Nichita Stănescu este unul dintre cei puțini care știu care știu ce se poate face acum cu limba română. Acum, când ea este consolidată și specificată la nivelul competenței, una dintre menirile poetului este s-o performeze la toate nivelele: fonetic, lexical, morfologic, sintactic, ortografic. Cot la cot cu Ion Gheorghe, Nichita încearcă acest lucru. [...] Ceea ce s-a înșirat aici constituie numai un punct de plecare pentru o analiză interminabilă, pe care opera lui Nichita o favorizează. Nu există astăzi cineva care să aibă într-o asemenea măsură geniul necesar pentru a minți minciuna: pentru a face, adică, poezie”. ■ Henri Zalis îl felicită pe I. Peltz cu ocazia împlinirii a 80 de ani, evocându-i, în câteva cuvinte, și caracteristicile operei: „Cărțile sale (din care amintesc, deși n-am impresia că mai există cititor care să nu le știe, *Foc în Hanul cu tei* și *Calea Văcărești*) concentrează în nuanța lor simbolică două tendințe, două stări de spirit: pe de o parte o melancolie atavică, pe de alta un nimb de puritate. Mi-a rămas neclar faptul cum o umanitate nevoiașă nu se lasă nicăieri surprinsă de vicii și înalță, când poate, un imn ieșirii din marasm. Poate că de vină este simpatia acestui mare urzitor de tristețe – cum l-a numit E. Lovinescu – pentru eroii săi, pentru fondul lor bun, încrezător, generos, poate de vină sunt chiar schilozii, derbedeii, ratații care îi populează paginile și care vorbesc în numele unei existențe amare, pândită de improvizație și necruțare”. ■ Dan Mutașcu publică partea a doua a articolului despre poezia lui N. Iorga, adunată în volumul *N. Iorga: Ultimele...*, de Stelian Neagoe: „Poetul Iorga nu e genial ca istoricul și gazetarul, dar are o tristă măreție, ca de însumare a unor sentimente și amintiri ucise, mai ales când își reduce participarea (liric vorbind) la rolul unui observator-moralist, privind fluxul evenimential cu sentimentul nemerniciei lucrurilor perisabile. [...] S-a spus în genere despre Iorga că suferea de o mândrie diabolică; dar așa credea și Pascal despre Epictet; oricum, dacă în studii și tratate putea suferi de această boală a geniului, în poezii glasul său nu era tiranic, cât dureros, dizolvând în nuanțele graiului apetitul său demiurgic”. ■ Sub titlul *Discreditarea personalității*,

Traian Filip aduce dovezi că nici măcar Mihail Sadoveanu nu a scăpat de critica proletcultului, intrând în colimatorul aceluiași Ion Vitner: „Abordând teme actuale, Sadoveanu cădea în alte tipuri de greșeli. Intra în bătaia puștii, iar imunitatea parlamentară nu-i mai era respectată. Grijă lui Ion Vitner de a-și păstra textele într-un volum antologic, denumit *Pasiunea lui Pavel Korciaghin* (sic!) (bietul erou al lui Ostrovski nu avea, între noi fie vorba, nimic cu literatura română), ne ajută și de data aceasta să elucidăm situația paradoxală a unui mare prozator. «Romanul consemnează – scrie Vitner – numai în treacăt faptul că la Păuna- Mare s-a făcut reforma agrară. Îl consemnează ca pe un fapt divers, fără urmări deosebite și fără frământări. Această alunecare în suprafață peste marile evenimente își are un corespondent imediat în prezentarea însăși a structurii sociale a satului Poiana-Mare (sic!). Ca cititor al cărții, nu aș putea spune în mod lămurit care este înfățișarea satului și a oamenilor lui, dacă aceștia sunt înstăriți sau dacă sunt săraci. Însuși textul romanului este contrazicător în această privință»”. ■ Ion Lotreanu continuă cu prezentarea miturilor analizate de Mircea Eliade în volumul *Comentarii la Legenda Meșterului Manole*. Urmează tema „alegerii locului” pentru construcție, analizată de Eliade la estonieni, ucraineni, triburile africane sau în tradiția indiană. Ion Lotreanu redă concluzia istoricului religiilor: „Ritualul de construcție are acest sens: omul imită un gest primordial «pentru a se feri pe sine de neant și iluzorii»”. ■ Inspirat de ideea unei discuții despre bizantinismul în literatura română, Constantin Sorescu scrie despre toposul trac și toposul bizantin în *Creanga de aur*, de Mihail Sadoveanu, cu prilejul reeditării romanului la Editura Minerva, cu o postfață de Elena Zaharia-Filipaș.

10 februarie

● [„România liberă”, nr. 10666] Niculae Stoian semnalează apariția, la Editura Scrisul Românesc de la Craiova, a culegerii de versuri intitulată *Condeie muncitorești*. În carte se regăsesc versuri ale membrilor cenaclului „Cezar Petrescu” de la Întreprinderea Electroputere Craiova. Autorul articolului detaliază activitatea de 25 de ani a cenaclului, ca și participările la manifestările artistice ale Festivalului Național „Cântarea României”. La acestea se adaugă mențiunile despre publicația internă a cenaclului, numită chiar *Condeie muncitorești*, care cuprinde reportaje, portrete și creații literare ale muncitorilor, foiletoane și epigrame, lucrări referitoare la activitatea întreprinderii.

● [„Scânteia”, nr. 11344] Cuprinde versuri de Alexandru Philippide. ■ Mihai Vișoiu își descrie vizitele la o serie de ferme de animale în reportajul *La Dor Mărunt – dor mare de muncă și înfăptuiri*. ■ În *Opera durabilă a unui mare umanist*, cu ocazia morții lui Al. Philippide, Nicolae Balotă subliniază luciditatea creației acestuia și prezența constantă a marilor întrebări asupra sensului existenței omului în lume: „Gravele întrebări care privesc condiția,

destinele omului în lume apar – ca într-un filigran – în țesătura poetică a liricii lui Philippide. Poezia aceasta tulbură, îndeamnă la reflecție, ne pune în față cu noi înșine. În marea descendență a liricii vizionar-reflexive eminesciene, ea deschide perspective filozofice în orizontul spiritual al veacului nostru”.

● [„Scânteia tineretului”, nr. 9243] În *Locul de lângă inimă* se instalează, în acest număr, Eugen Uricaru, cu *Orașul, pe dinăuntru*, însemnare dedicată lui Bacovia și Bacăului. ■ La *Note de lectură*, Constantin Stan se lasă „încălzit” de *Căldura vieții*, volumul de versuri al lui Petre G. Gorun (*Poezia sincerității*). ■ Prezent la *Zilele I.L. Caragiale* de la Craiova, Alex. Ștefănescu apreciază, în *Amatori și profesioniști*, prestația colectivului artistic al Teatrului Popular din Drobeta Turnu Severin, care se bucură de îndrumarea actorului Constantin Fugașin, cu obârșii severinene, de la Naționalul craiovean. ■ Sub genericul *Militantismul – blazonul de noblețe al artei noastre*, Ion Dodu Bălan scrie despre *Marile idei ale epocii, marile teme ale creației*. Pomenind pilduitor înaintași iluștri – de la cronicarii moldoveni și munteni la corifeii Școlii Ardeline, de la Eminescu la Caragiale și de la Macedonski la Goga, Sadoveanu, Argezi ori Camil Petrescu – care, „indiferent de curentul estetic”, au slujit „țelurile supreme ale poporului nostru”, autorul concluzionează: „Dezvoltând cele mai glorioase tradiții ale literaturii și artei române dintotdeauna, scriitorii și artiștii de astăzi au menirea de a milita, de pe pozițiile ideologice cele mai înaintate, prin creația lor, pentru înfăptuirea politicii partidului și statului nostru, pentru educarea comunistă a maselor, pentru ogindirea complexă a realității, în limbajul lor propriu, pentru mobilizarea întregului popor la efortul nobil de edificare a unei lumi și a unui *om nou*”. ■ Gheorghe Tomozei așază *Cuvântul ce exprimă adevărul și adevărul care exprimă cuvântul*: „Adevăratul poet din stirpea căruia se pot da atâtea exemple din literatura noastră e și una și alta, și trudă solitară sub lampa nopților, și îndoială și veghe și energie patetică afirmată”. ■ Ion Băieșu e la datorie cu rubrica *De la om la om*.

● [„Luceafărul”, nr. 6] Ioan Alexandru scrie un elogiu poetic care are ca temă copiii. ■ Sub titlul *Poeme înrouate*, Gheorghe Pituț analizează cel mai recent volum al lui Dan Laurențiu din prisma revalorificării mitului în poezia modernă. ■ Alexandru Balaci semnează un omagiu dedicat lui Alexandru Philippide, reamintind valoarea operei sale ca poet, traducător și eseist. ■ Rubrica *Instantanee*, cu semnătura lui Șerban Cioculescu, găzduiește un nou dialog ironic dintre cele două personaje Învățăcelul și Eudoxiu. Mecanismele ironiei mușcătoare se îndreaptă acum spre Virgil Carianopol, cu un volum apărut în colecția *Cele mai frumoase poezii*, la Editura Albatros. Sentimentalismul poetului și volumul *Cântece oltenești* intră și ele în colimatorul semnatarului. ■ Alexandru Duțu prezintă volumul lui Adrian Marino *Prezențe românești și realități europene*. Autorul descrie călătoriile lui Marino în Portugalia, Anglia, Franța, Danemarca ca pe niște călătorii ale unui erudit, prilej

pentru întrepătrunderi culturale. Concluzia lor înclină, însă, spre un fel de provincialism răsturnat: „Critical român surprinde galocentrismul, britanocentrismele, alte forme de închidere în sine care nu deschid porțile comunicării. [...] Cert este că istoricul sau criticul care pornesc dintr-o lume mică spre una mai mare constată frecvent cât de provincialăși, de ce n-am rosti cuvântul, asincronă este acea lume care de mult stabilește ierarhiile în patrimoniul culturii universale. Cu numai o propoziție mai jos, însă, Alexandru Duțu vorbește despre «atașamentul» pe care trebuie să-l aibă călătorul față de «ai săi», îmbrățișând pe cei care se asemuie cu ei”. ■ La rubrica *Atitudini*, Vasile Nicolescu, în articolul *Avatarurile domnului Nimeni* îi reproșează lui Virgil Ierunca denigrarea lui Arghezi ca reacție la evocările encomiastice ale poetului publicate chiar la rubrica *L-am cunoscut pe Tudor Arghezi* din „Luceafărul”: „Citind «mărturiile» din «Luceafărul» d-l Nimeni intră într-o stare de anxietate justițiară care ar fi contrat, prin cerbicia tonului, până și pe cei mai înrâiți delatori. [...] De ce îl irită, în fond, faptul că poetul a stat cu slova lui de aur alături de visele noastre?”. ■ În articolul *Poezia cultă și muzicală*, Artur Silvestri atrage atenția asupra poeziei lui Teodor Balș, considerând-o pe nedrept așezată în umbra traducerilor sale din poezia iberică. ■ M. Ungheanu semnaleză volumul de critică *Repere*, de Marin Mincu, pe care îl încadrează în direcția călinescianismului prin vocația de construcție și în critica arhetipală prin metodă și conținut: „Întoarcerea lui Marin Mincu către origini, către vechile structuri literare este incitantă și contribuția lui critică singularizată prin această predilecție constituie un remarcabil act de prezență intelectuală pe care-l semnalăm ca atare cititorilor”. ■ La *Viața cărților*, N. Carandino prezintă volumul de eseuri al poetei Ileana Mălăncioiu, *Vina tragică*: „Tragicul nu este, pentru Ileana Mălăncioiu o simplă categorie estetică, «ci o categorie mai largă a spiritului, sfera lui de manifestare cuprinzând și viața reală și cunoașterea și arta tragică”. □ Voicu Bugariu aduce în atenție volumul de versuri *Zări străbune* (Ed. Eminescu, 1978), de Ion Văduva-Poenaru, pornit din impulsul creării unei epopei naționale. □ George Alboiu scrie despre cartea de poezie *Înfășurat în flacăra* (Ed. Albatros, 1978), de Gabriel Iuga. □ La categoria proză este prezentat de către Pompiliu Marcea volumul *Meandre*, de Fl. N. Năstase. Cartea conține povestiri care au ca subiect erosul și este scrisă într-o manieră romantică. ■ Redacția semnaleză împlinirea a 10 ani de apariție a revistei „Echinox” și prezintă elogios numărul aniversar din decembrie 1978. ■ Alexandru George publică o notiță prin care dorește să dezambiguizeze situația în care i s-au atribuit anumite articole din „Flacăra” semnate A. George, în realitate scrise, așa cum bănuiește autorul, de redactorul George Arion. ■ Sub titlul de articol *Liniște înțeleaptă*, George Muntean relatează ultima sa întâlnire de lucru cu Al. Philippide. □ Ștefan Aug. Doinaș semnaleză un articol *In memoriam* Al. Philippide, iar Aurel Rău scrie un omagiu intitulat *O constelație solară*. □ Mihai Coman trasează și el două

puncte de intersecție în poezia lui Al.Philippide, „răstimpul liric” și tema Greciei ca lume arhetipală: „Din însăși condiția demersului său poetic, din contrapunerea dintre real și lumea exemplară a arhetipurilor, derivă structura dialogală. Două universuri, două tipuri de atitudini se află strâns alăturate. Opoziția lor, devenită semnificativă prin actul poeziei implică, în mod necesar, dialogul”. ■ *Întâlnire cu poezia lui Arghezi – Evocare de Alexandru Philippide* este un text în care Philippide, cel tocmai dispărut, relatează întâlnirea cu poetica lui Arghezi. Philippide îl descoperă întâi pe Arghezi în reviste vechi dosite prin anticariate, iar versurile acestuia au impactul novator pe care l-au mărturisit toți poeții tineri intrați în contact cu scrisul său: „O deschidere, acesta este sensul impresiei pe care o făcea poezia lui Arghezi asupra noastră, a tinerilor cultivatori de poezie de vremea aceea. Deschidere ce însemna o eliberare din prejudecăți poetice, din repetări comode a unor expresii. Era, în chip hotărât, o schimbare de drum”. Autorul afirmă însă că Arghezi nu a făcut școală ca poet, dar a influențat proza și pamfletul. „«Se înjură altfel de la Arghezi încoace »”, scria autorul într-un articol din „Adevărul literar și artistic”. ■ Publică poeme Dan Verona, Iolanda Malamen, Marin Mincu, George Arion, Valeriu Drumeș, G.M.Bucovicior, Vasile Loghin. Ioan Alexandru publică un poem la rubrica *Parodii*. ■ Areta Șandru publică proza *Stăpâna din vestibul*. ■ La cronică teatrală, Valentin Dumitrescu aduce în atenție spectacolul de la Teatrul Național intitulat *Poezie, muzică, dans*. În spectacol s-au recitat versuri de Marin Sorescu, Eugen Jebeleanu, Geo Bogza, Ana Blandiana, Nina Cassian, Nichita Stănescu. ■ Ioana Ieronim apreciază Revista literară radio, amintind ediția cea mai recentă dedicată înființării Asociației Scriitorilor din Sibiu, al cărei secretar este Mircea Tomuș. ■ La *Fragmente critice*, Eugen Simion propune cititorului al treilea volum al poetului Vasile Vlad *Îndreptările doctorului Faustus sau Calea cea mai lungă*, încadrându-l în linia lui Voronca. Exegetul identifică notele unui lirism sarcastic: „La acest tânăr poet cu o psihologie ca aceea a eroilor catilinari din proza romantică, lirismul întâlnește sistematic obstacolul sarcasmului. Ca să se purifice, poezia să treacă nu numai prin bolgiile conceptelor, dar și prin bolgia unui limbaj care umilește, degradează”. ■ Cu ocazia aniversării de 80 de ani a lui I.Peltz, Valentin F. Mihăiescu analizează romanul *Calea Văcărești*, roman al mahalalei evreiești bucureștene, „monografie a unui mediu social” dar care „cuprinde, totodată, o acută dramă a ratării cu semnificații general-umane”. ■ La *Cartea cu prieteni*, Fănuș Neagu îl portretizează pe Valeriu Râpeanu: „Ploieștean, mai de sus de Haimanale, Râpeanu trăiește bând apă numai de la Cișmeaua roșie, unde iluzia a luat prima oară trup de purpură și s-a dovedit că lemnul naște mistere și e întotdeauna, spre seară, bun pentru podoabele minții”. ■ Constantin Crișan este prezent cu partea a doua a articolului despre protocronismul culturii românești: „Devenim părținitori împotriva propriei noastre culturi, crezând că suntem mai universal, recunoscând – chiar și acolo

unde nu există – spiritul francez, italian sau german... Viziunea aceasta comportamentală e departe de a fi încadrată în ramele bunului simț, mai ales când o întâlnim în subteranele criticii și istoriei literare: cutare poeți interbelici – Pillat, Bacovia – ar fi fost de filon francez, în timp ce alții – Barbu, Blaga – ar fi de sigiliu german, afirmații eronate care mai circulă încă sub pana onora din cercetătorii noștri complexați (pe nedrept și până când?) de mitul culturilor mari”. ■ Este semnalată apariția la Avignon, sub semnătura profesorului Georges Barthouil, de la Facultatea de Litere și Științe Umane, a unei antologii româno-franceze din poemele lui Mihai Eminescu, intitulată *Présentation Mihai Eminescu*. ■ Andrei Ionescu traduce versuri din Jorge Guillén.

11 februarie

• [„Scânteia”, nr. 11345] Conține un poem de Corneliu Vadim Tudor.(titlul)

12 februarie

• [„România liberă”, nr. 10667] Romulus Diaconescu scrie despre simpozionul „Zilele Caragiale” organizat în cadrul Festivalului Național „Cântarea României”. ■ A. Uncu relatează despre reluarea activității cenaclului Flacăra al Uniunii Tineretului Comunist, în compania muzicii lui Doru Stănculescu, a grupului T din Târgoviște și a patru folkiști din Târgu Mureș care au stârnit entuziasmul participanților.

• [„Scânteia tineretului”, nr. 9244] În *Reportajul nostru*, Cornel Nistorescu colindă, de pe pagina întâi, *Orașul căutătorilor de aramă*, Moldova Nouă, „cândva o mică înșiruire de case ferite de vânt, peste care se așternea mereu o noapte smolită”, unde astăzi „dorm adânc aproape 30 de mii de oameni, fără a mai fi vorba de un oraș dormitor sau unul improvizat ca o sală de așteptare”. ■ La despărțirea de Alexandru Philippide, Nicolae Dragoș publică textul *Poetul marilor idei*, iar Victor Atanasiu evocă *Un mare creator, un mare exemplu*. ■ Constantin Stan semnalează apariția dicționarului *Scriitori români*, coordonat de Mircea Zăciu, în colaborare cu Marian Papahagi și Aurel Sasu, lucrare în care sunt cuprinși 130 de autori. La alcătuirea dicționarului au participat 44 de critici. ■ Sunt anunțate Premiile U.T.C. pentru literatură pe anul 1978: Valeriu Bârgău (*Premiul pentru poezie*, cu volumul *Floarea soarelui sau mâna de lucru*), Eugen Uricaru (*Premiul pentru proză*, cu romanul *Mierea*), Cornel Nistorescu (*Premiul pentru reportaj*, cu volumul *Întâmplări în liniștea unei fotografii*), Mircea Iorgulescu (*Premiul pentru critică literară*, cu volumul *Scriitori tineri contemporani*), Molnár Lajos (*Premiul pentru o lucrare în limba maghiară*, cu volumul care, în traducere, se intitulează *Și atunci am trecut prin foc*) și Horst Samson (*Premiul pentru o lucrare în limba germană*, cu volumul care, în română, poartă titlul *Fiul apelor albastre*).

13 februarie

• [„România liberă”, nr. 10668] Pompiliu Marcea publică un articol despre reflectarea istoriei în literatură, oprindu-se, după o scurtă incursiune în literatura universală, la exemple elocvente din literatura română. Sadoveanu, Rebreanu și Constantin Stere i se par autorului cei mai buni creatori de roman inspirat din evenimente istorice. Mai mult, Pompiliu Marcea formulează un crez: „[...] nivelul unei literaturi naționale stă în strânsă legătură cu operele monumentale, care oglindesc aspirațiile și energia grupurilor mari de oameni, în momente de tensiune a istoriei și mai puțin cu scrierile despre indivizi izolați, a căror viață trenează, fără ecou mai larg”. ■ Este semnalat evenimentul „Zilele cărții pentru tineret”, desfășurat la Librăria Mihail Sadoveanu din București care oferă un cadru pentru întâlniri dintre cititori, autori și redactori de carte.

• [„Scânteia tineretului”, nr. 9245] Constantin Stan discută, în *Energia gesturilor simple*, despre timpul liber, care „trebuie să fie un timp al educației complexe”, pornind de la activitățile în care sunt – sau nu – angrenați uteciștii de la I.M.M.U.M. Baia Mare. ■ O notă înștiințează că elevii Liceului „Traian” din Drobeta Turnu Severin înfăptuiesc revista „Columna”, ajunsă la numărul 6.

14 februarie

• [„Scânteia tineretului”, nr. 9246] La *Cartea de artă*, Magdalena Ghica aduce *Cetatea ideală*, volumul criticului și poetului Grigore Arbore, „«un eseu asupra tipologiei formelor urbane» europene, elaborat pe baza materialului documentar și urbanistic oferit de spațiul cultural italian din secolele XV-XVI” (*Arhitectură și ordine rațională*). ■ La doi ani de la despărțirea de Dragoș Vrânceanu, Institutul Italian de Cultură și Muzeul Literaturii Române organizează o seară omagială dedicată regretatului poet și italianist, la care vor lua cuvântul Alexandru Balaci și Ștefan Aug. Doinaș, iar actrița Valeria Gagealov va recita versuri ale scriitorului comemorat. De asemenea, Muzeul Literaturii Române va prezenta o expoziție omagială, cu documente ale lui Dragoș Vrânceanu.

• [„Viața studentească”, nr. 6] La *Cronica literară*, M.N. Rusu discută volumul *Stolul de argint* de Grigore Arbore. ■ Ioan Groșan amendează filmul *Nea Mărin miliardar*, atrăgând atenția că asemenea producții abdică de la principiul estetic: „Oricâte rațiuni comerciale sau de altă natură ar fi invocate, oricâte «mode» tematice ar fi de speculat, ele nu pot persista în fața rațiunilor estetice ce trebuie să călăuzească un film [...]. Comedia se transformă astfel în parodie ieftină, parodie în însăilare, iar aceasta în poncif. Și este păcat”. ■ La rubrica de *Plastică*, Magdalena Ghica scrie despre expoziția sculptorului Mihai Caranica (*Forma și natura*).

15 februarie

• [„Scânteia”, nr. 11348] Ilie Tănăsache semnează reportajul *A opta oară la Zimnicea*. ■ În viziunea lui Voicu Bugariu, Grigore Hagiu extinde, în volumul său *Sonete*, trăsăturile poeziei patriotice asupra altor tipuri de poezie: „Remarcabilă este și structura de ansamblu a volumului. Nucleul ei este intuiția că sfera poeziei patriotice și de opțiune politică poate fi extinsă într-un mod profitabil și din punctul de vedere al expresivității, adică al imaginilor care emoționează fără să recurgă la modalitatea folosirii conceptelor, dar și din cel al elocinței, adică al discursului ce argumentează logic”.

• [„Scânteia tineretului”, nr. 9247] Comentând volumul *Mihail Sadoveanu: Universul artistic și concepția fundamentală a operei* de Mircea Tomuș, Victor Atanasiu nu reține decât capitolul „despre natură ca element de primă importanță în opera marelui prozator”, restul fiind „anemic sub raport interpretativ”, cu „abuz de citate”. Spre deosebire de *Opera lui I.L. Caragiale* (1977), în studiul consacrat lui Sadoveanu criticul clujean „are meritul de a fi cel puțin limpede la nivel stilistic”. Concluzia este drastică: „Mircea Tomuș greșește mai tot timpul dintr-o teamă eternă de a nu greși”. ■ La *Corespondențe în concurs*, aflăm că prozatorul Constantin Țoiu va fi prezent la Târgu Jiu, unde se organizează o dezbatere pe marginea romanului *Galeria cu viță sălbatică*.

• [„Flacăra”, nr. 7] Ioan Alexandru prezintă elogios volumul lui Ion Lăncrăjan, *Suferința urmașilor*, pe care îl consideră, „la o lectură mai aprofundată”, ca fiind un roman „istoric-mitic, mai aproape de proza de inițiere în tainele trecutului, ca și *Creanga de aur* a lui Sadoveanu sau ca proza lui Eliade, pentru că și aici suferința, ca și bucuria se plăsmuiesc în preajma iubirii întâlnirii între două suflete în calea cărora intervine cu greul și amarul ei istoria”. Purificarea prin suferință, „acesta este mesajul central al cărții, după socotința mea”. „După Rebreanu”, Lăncrăjan, „muncitor”, „intrat în Partidul Comunist” îi apare ca „lucrând la cuvânt cu aceeași rânduială cu care moșii săi, țărani transilvani au aruncat sămânța în urma plugurilor”. □ Dan Zamfirescu semnează articolul *Prietenul mai mare al unei generații literare*, accentuând importanța creației lui Eugen Barbu în viața literară românească, în perioada pe care o numește a „generației ironice”, „critice”, influența acestuia fiind asemănătoare celei a criticului Paul Georgescu: „Eugen Barbu ne-a fost cloșcă, iar puii săi de aur s-au numit Nichita Stănescu, Marin Sorescu, Ioan Alexandru, Ion Gheorghe, Ana Blandiana, Adrian Păunescu, Constanța Buzea și atâția alții. Pe critici, maestrul nu-i iubea în mod deosebit, cu excepția lui Marian Popa. Venera însă pe Vladimir Streinu, căruia i-a creat la «Luceafărul» – prin *Distinguo* – cea mai celebră rubrică în epocă, după *Cronica optimistului* de la «Contemporanul»”. □ *Ultimul Philippide* își intitulează George Arion articolul de rămas bun, la trecerea în eternitate a scriitorului. Făcând referire și analizând opere ca *Aur sterp*, *Stânci fulgerate*, *Vis și căutare*, *De-a v-ași ascunsea*, *Omagiu unei umbre* ș.m.a., Arion notează că „pe tărâmul nostru, în cultura noastră, numele său va fi mereu amintit”.

● [**„Orizont” nr. 7**] Din cele trei cronici literare ale numărului, o reținem pe aceea a lui Marian Odangiu la romanul *Minunata poveste a dragostei preaferițiilor regi Ulise și Penelopa* (Eminescu, 1978) a lui Platon Pardău, carte considerată „un roman didactic în sensul cel mai înalt al termenului”; și o mai semnalăm pe aceea a lui Cornel Ungureanu la cartea de satiră și umor, intitulată *Iubirea, Chiajna și eu. Mărirea și decăderea lui Alior Sfoiag* (C.R., 1978) a lui Laurențiu Cerneț. ■ Livius Ciocârlie se întreabă cât și ce anume din viața lui Proust a trecut în viața personajului Marcel, făcând o cercetare genetică în articolul *Intre corespondență și roman*. ■ G. I. Tohăneanu iscodește o ciudățenie lingvistică, faptul că termenul românesc „ficat”, deși își are etimonul în „ficutum” (însemnând în latină „cu smochine”), nu poate proveni nici din „iecur, iecinoris” și nici din grecescul „hepar” (articolul *Ficat...cu smochine*). ■ Dan Lazarovici traduce un fragment din Saul Bellow, *Henderson regele ploii*, la rubrica „din literatura lumii”.

● [**„România literară”, nr. 7**] Redacția hebdomadarului propune ca temă de reflecție *Tineretul și lumea cărților*, încheind prin „îndemnul adresat scriitorilor de secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu: «Copiii, tineretul au nevoie de cărți de literatură scrise cu înaltă măiestrie, care să le înaripeze imaginația, să le îmbogățească sufletul și mintea, să le ofere tipuri umane înaintate, personaje eroice demne de urmat în viață. Scriitorii și poeții pot găsi în acest domeniu, căruia sunt chemați să-i acorde o atenție sporită, teren nelimitat de fructificare a talentului și forței lor creatoare»”. ■ *Premiile U.T.C. pentru literatură pe anul 1978* au fost acordate următorilor: Valeriu Bârgău (poezie), Eugen Uricaru (proză), Cornel Nistorescu (reportaj), Mircea Iorgulescu (critică), Molnár Lajos (lucrare în limba maghiară), Horst Samson (lucrare în limba germană). ■ Grupajul *Trei opinii despre „Scriitori români de azi”* adună judecățile critice ale lui Mircea Zăciu, Liviu Petrescu și Mircea Iorgulescu despre opera lui Eugen Simion. □ În primele două volume ale *Scriitorilor români de azi*, Mircea Zăciu deslușește *O „etapă” către țelul final*, acela al scrierii unei istorii literare: „Nefiind încă o istorie a literaturii, dar pretinzând finalmente «asceza» aceleia, *Scriitori români de azi* se cere judecată în substanța ei, nu în chestiuni de procedură, criterii de grupare, sumar etc. Ea are totuși ambiția de a constitui o «etapă» către țelul final, astfel că noua ediție completează, împlinește sau încheie unele portrete: capitolele despre M.R. Paraschivescu, Mihai Beniuc, C. Tonegaru, D. Stelaru, Marin Preda, Adrian Păunescu ș.a. par quasidefinitive, destinate să intre ca atare în galeria proiectatei «istorii». Mai mult decât atât, Zăciu consideră că, deși se „menține deliberat atmosfera de «atelier»”, opera „își desemnează încă de pe acum contururile monumentale”. Criticul de la Cluj-Napoca apreciază, de asemenea, portretistica inclusă în unele capitole: „un farmec particular al volumului îl constituie inegalabilele portrete în stil lovinescian, mixând

elementul memorialistic (câteodată Simion e un bătrân «stălpnic» observând moravurile) cu detalii fizice, anecdotice, caracterologice. Spațiul nu ne îngăduie să cităm măcar fragmentar evocările, frapante prin pitorescul și plastica lor, ale lui M.R.P., Geo Bogza, Zaharia Stancu sau portretul complex, cu delicatul său accent familiar-afectiv, al lui Nichita Stănescu. Cu asemenea «personaje» înaintăm într-un spațiu quasi-romanesc, de unde și ispita de a construi – pentru «eroii» săi – un decor adecvat. Astfel, voluptatea descrierii Ploieștiului postbelic, în capitolul despre Nichita Stănescu, ne atrage pe nesimțite în capcana unui început de adevărată proză epică. [...] În asemenea pasaje, *Scritori români de azi* nu e pur și simplu lucrare de critic: ea e și opera unui artist”. □ Liviu Petrescu așteaptă, și el, în *Drumuri și căutări ale criticii*, ca Eugen Simion să ajungă la destinație, destinație pe care o identifică, asemeni lui Mircea Zăciu, în publicarea unei istorii literare: „Prin *Scritori români de azi* (operă proiectată în trei volume, din care autorul a publicat până în prezent două; nu de mult, cel dintâi volum a fost scos într-o nouă ediție, revăzută și în chip substanțial adăugită), Eugen Simion ambiționează de fapt, fie că o recunoaște, fie că nu, să dea o *Istorie a literaturii române contemporane*”. Ne fiind declarată fățiș drept o istorie literară a epocii contemporane, lucrarea *Scritori români de azi* ar trebui, încheie Liviu Petrescu, să fie, totuși, interpretată ca atare, pentru că este „impresionantă nu atât prin construcție, cât mai cu seamă prin calitatea lecturilor critice, prin finețea și noutatea mijloacelor de investigare. Oricum, această carte va trebui să fie salutăată drept cea dintâi istorie literară românească asupra perioadei contemporane”. □ O trecere *De la analiză la sinteză* sesizează Mircea Iorgulescu în *Scritori români de azi*: „Un eveniment remarcabil pentru critica noastră este apariția ediției a doua (prima s-a publicat în 1974 și s-a epuizat de îndată) a lucrării lui Eugen Simion, *Scritori români de azi*, volumul I. Nu este însă o simplă reeditare; noua ediție, «revăzută și completată», are cu aproximativ trei sute cincizeci de pagini mai mult decât prima, fiind aproape o altă carte. Și nu numai datorită adăugirilor masive și revizuirii unor texte în sensul transformării lor dintr-o cronică despre un volum într-un portret integral, așadar prin efectul unei cuprinderi mai largi; ci, în primul rând, prin capacitatea de a propune și impune o *imagine critică* de mari dimensiuni, foarte coerentă, a realității literaturii românești contemporane și a evoluției sale postbelice. [...] Deoarece criticul efectuează această întinsă *panoramare* a literaturii actuale «din mers», nu fără un plan, dar cu suplețe, adaptându-se și adaptându-l continuu la specificul ei, investigațiile lui, complete, urmărind epuizarea fiecărui filon, nu merg într-o singură direcție, ci simultan în mai multe, convergente totuși, astfel încât faza finală va consta nu în atingerea unui «punct» anumit, ci în acoperirea întregii suprafețe a literaturii române de azi. [...] Demnitatea stilistică și permanenta menținere a spiritului critic într-o *atenție* deopotrivă rezervată și cordială («să vedem ce ne spune...») este formula prin care se

rezumă această atitudine) dau cărților lui Eugen Simion o personalitate inconfundabilă. Noua ediție a primului volum din *Scriitori români de azi* și volumul al doilea constituie o operă critică fără egal în raport cu încercările făcute până acum de a se da o imagine a literaturii române actuale, prin cuprindere și totodată prin calitatea comentariilor configurându-i-se realitatea esențială”. ■ Numeroase materiale din acest număr aduc un elogiu lui Alexandru Philippide, la o săptămână de la moartea sa (8 februarie). □ Între ecourile din *Viața literară* este și cel, nefast, al *Omagierii memoriei lui Al. Philippide*, eveniment desfășurat în cadrul plenarei Consiliului Uniunii Scriitorilor. Pe lângă cuvântarea lui George Macovescu, președintele Uniunii Scriitorilor, care „a evocat personalitatea marelui scriitor”, au „rostit cuvinte de omagiu scriitorii Geo Bogza, Ștefan Augustin Doinaș, Mircea Zăciu, Ana Blandiana, Mircea Radu Iacoban, Aurel Rău. S-a păstrat un moment de reculegere în memoria celui dispărut.” □ Și editorialul acestui număr, semnat de George Ivașcu, este consacrat scriitorului dispărut la aproape 80 de ani (*A construi în continuare...*). Alături, sunt așternute *Ultimele* însemnări ale lui Alexandru Philippide, câteva *Considerații confortabile*, datate ian.-febr. 1979. □ Din volumul *Vis și căutare*, „sub tipar la Editura Cartea Românească”, sunt reproduse două poeme ale lui Alexandru Philippide, însoțite de un portret al poetului, realizat de pictorul Iosif Iser. □ Mai multe articole, mai multe ipostaze ale lui Alexandru Philippide: Nicolae Manolescu discută despre *Prozatorul* Philippide, Cornel Ungureanu despre *Eseistul*, Dinu Flămând („*Visul*” și „*sufletul*”), Laurențiu Ulici (*Prezența poetului*) și Nicolae Balotă (*Poeta poetarum*) despre poet. □ Petre Solomon versifică *In memoriam* lui Alexandru Philippide, iar Ana Blandiana evocă, în tableta sa, figura poetului „*Exilat în absolut*”. □ În scrierea memorialistică *Dincolo de puntea humii...*, Geo Bogza schițează câteva amintiri mai vechi sau mai noi petrecute în preajma poetului *Aurului sterp*. Este surprinsă și ziua înmormântării: „În dimineața de 10 februarie, la marile florării din centrul orașului nu se găsea o singură floare. Dar pe tarabele din Piața Amzei străluceau, fragezi și albi ca fulgii unei imaculate zăpezi, timpurii vestitori ai primăverii. Pentru întâia oară m-am îndreptat spre căpătaiuul unui mort, ținând în dreptul inimii un pumn de ghiocci. O, dacă această neașteptată întâmplare ar închide în ea sâmburii unui oricât de îndepărtat simbol!”. ■ *Dialogul critic* inițiat de Șerban Cioculescu pe marginea ideilor lui Alexandru George din *La sfârșitul lecturii*, II, este unul pozitiv, tânărului critic și eseist bucureștean recunoscându-i-se „o formă rară a conștiinței profesionale, prin pasiunea cu care înțelege să-și adune informația direct de la surse, compulsând colecții de reviste și ziare, revizuiind procese literare mai vechi sau mai noi și prezentându-și până la urmă judecata, adeseori în răspăr cu cea generală”. ■ Valentin Silvestru salută „*O scrisoare pierdută*” (cu interpretări noi) la „*Bulandra*”. □ Câteva gânduri ale lui Ion Băieșu, *După jubileu*, într-un periplu de la teatru până acasă: „Cu câteva zile în

urmă am fost invitat să văd cea de-a 450-a reprezentație a *Preșului* la Teatrul de Comedie. [...] Am găsit o sală plină de oameni. Unii ședeau în picioare. Se râdea, se aplauda. Uneori chiar la replici scrise de mâna mea. [...] Plecând apoi spre casă, am căzut pur și simplu pe gânduri. Mai întâi m-am gândit la spectatori. La unul care, ieșind de la spectacol, o imita pe Stela Popescu atunci când își spune ea replica de final: «la revedere, dragii mei, mă duc să-mi refac fizicul!». [...] Mergând și mai departe în noapte, m-am gândit la minunații actori care au în ei acea putere supraomenească de a spune de 450 de ori aceleași cuvinte, ca și cum m-ar pedepsi pe mine cineva să transcriu de 450 de ori textul piesei. [...] În sfârșit, de ce să vă ascund, ajungând în fața casei, m-am gândit și la mine. Cu emoție și duioșie. Ce viteaz și ce dârz am fost eu acum șase ani și jumătate când prietenii apropiați (mai ales unul care semnează F[ănuș]. N[eagu].) mi-au zis: «Ce păcat de tine! Scrii o dramă serioasă, îți faci firmă și pe urmă suflă cu nasu-n fasole...» și când le-am răspuns, cu mâinile în șolduri, ca o bătrână mahalagioaică bețivă: «Scrieți și voi una la fel!»».

■ Sergiu Al-George scrie *Despre exotism și universalitate* în volumul lui Paul Anghel, *O clipă în China. Eseu despre eternitatea culturii chineze*, volum care „face parte din acele cărți în cazul cărora darea de seamă ar putea deveni ea însăși o nouă carte; în speță, o nouă meditație asupra experienței exotice”.

■ Câteva *Glose la un volum de eseuri* face George Alboiu, analizând *Iubirea de Patrie* a lui Ioan Alexandru: „Centrul de greutate al acestei cărți trage în mod deosebit către textele scurte unde metafora își poate manifesta coerența specifică. Acestea sunt tablete laice, pe un ton biblic deloc exagerat [...] unde cuvântul în fraze domoale, blajine, înalță fără eforturi spiritul cititorului; (de fapt, toată cartea e mai degrabă rostită decât scrisă, având o mare sete de a fi ascultată) sau evocări istorice [...] unde personajele sunt însuflețite prin biografii simple, autorul având, pe de o parte, darul portretului, pe de alta, acela al localizării, într-un mod pitoresc-folcloric, în istorie”. ■ Emil Manu trimite o *Scrisoare din R.D.G.*, relatând o călătorie în *Dresda*. ■ Semnează poezii în acest număr: Francisc Păcurariu, Vasile Andronache și Király László (în românește de Tudor Balteș). □ În pagina de proză, Ștefan Iureș iese la rampă cu *Șoșoni, măsură mare*. □ Mihail Magiari tălmăcește „*Lumea speranței*”, a scriitorului bulgar Slav Hr. Karaslavov.

• [„**Tribuna**”, nr. 7] Editorialul acestui număr, semnat redacțional, se intitulează *Trepte ale împlinirii*, o metaforă a edificării societății socialiste multilateral dezvoltate. ■ La despărțirea de Alexandru Philippide, Mircea Vaida îi consacră autorului *Monologului în Babilon* un *Remember* care scrutează poezia acestuia: „Scriitorul n-a renunțat decât foarte rar la normele prozodice severe, romantismul structural al poemelor sale fiind permanent cenzurat de un spirit de rigoare aproape antică. Mai mult chiar, o precizie carteziană de desen simetric păzea fără istovire veghea și setea cosmică a poetului. El căuta cu nesaț grandiosul ca imagine lirică, pe urmele sistemelor

himerice ale romantismului”. □ „Prin excelență poet al privirii, cu un gust deosebit pentru figurarea barocă a imaginilor, Alexandru Philippide și-a constituit un stil ce îmbină acuitatea solară a poeziilor de tinerețe cu retorica nocturnă, elegiacă din ultimele poeme. Gesticulația demonic-grandilocventă rămâne doar un nivel al exteriorității, în spatele căruia putem ghici acel suflu grav, thanatic, ce caracterizează solemna rostire a sufletului”, notează Radu Săplăcan într-o însemnare care poartă un titlu călinescian („*Un mare elegiac...*”). □ Ion Cocora închină, la rândul său, câteva rânduri în memoria poetului: „Dacă vreme cât l-am numit *clasic în viață* am trăit bucuria de a-l avea alături de noi, acum, când Alexandru Philippide a plecat *pe totdeauna*, depășindu-se starea de firească și grea mâhnire, va trebui să ne deprindem cu bucuria de a-l redescoperi. Căci, iertat să ne fie, față de *clasicii în viață* suntem și vom fi, fără voia noastră, și puțin vinovați. Putem fi acuzați de un anume exclusivism: ni-i apropiem de obicei prin ceea ce durează și rămânem departe de ceea ce au durat. Și iată că, deși încă suntem pătrunși de fiorul dezlegării celei adânci, am și început să-l căutăm cu smerenie pe Alexandru Philippide «la vechile izvoare»”. ■ Victor Felea discută, la *Cronica literară*, volumul de versuri *Rigoarea văzduhului* de Gheorghe Grigurcu, fixând, mai întâi, direcția lirică pe care s-a înscris autorul: „Cine îi urmărește poezia poate să constate că ea s-a stabilit de la început într-un stil modern și lapidar, evoluând treptat spre o formulă de apoteogme lirice, mai mult sau mai puțin absconse, spre o concentrare ce nu depășește enunțul sentențios al câtorva versuri. Și chiar dacă unele poeme sunt mai lungi, se observă îndată că structura lor nu e cursivă, nu se bazează decât arareori pe dezvoltarea unui nucleu, ci pe însumarea câtorva nuclee metaforice care, la nevoie, pot fi acceptate și separat”. Recentul volum păstrează aceste însușiri: „Chiar dacă e pe alocuri gratuită sau absconsă, poezia sa are o incontestabilă prezență și se impune prin virtuți deloc neglijabile, prin forța expresivă a limbajului, strălucit mănuită, și deopotrivă prin vitalitatea meditației intelectuale și a resurselor sensibile. De o ținută amintind osatura fermă ungarettiană, lirica lui Grigurcu aduce în peisajul poeziei actuale o sobrietate necesară, șocantă prin însăși intensitatea elementelor ce o compun” (*Poezie și rigoare*). □ Tot aici, Victor Felea semnalează volumul *Vorbește-mi de dragoste* al lui Vartan Arachelian, o carte gazetărească, „o mărturie foarte fidelă despre modul cum arată și cum funcționează conștiința tinerilor în momentul când ei se confruntă cu o gravă problemă, aceea a relațiilor de dragoste, a relațiilor afective care duc la întemeierea unei familii și la menținerea ei” (*Anchetele reporterului*). ■ La *Fotografii de noapte*, N. Prelipceanu publică o tabletă consacrată aniversării unui deceniu de la întemeierea revistei studențești clujene *Echinox*: „După zece ani regăsim în ea aceleași nume, astăzi însă consacrate în literatura română, Ion Pop, Adrian Popescu, Eugen Uricaru, Ion Mircea, Petru Poantă, Dinu Flămând, Aurel Șorobetea, Marian Papahagi etc., care semnau în primul număr al revistei, dar alături de

ele, de aceste nume, și o seamă de alți scriitori, «echinoxiști», cum își zic ei, mai tineri sau deja mai puțin tineri, născuți – cum observa Nicolae Manolescu la festivitățile amicale ale anivesării revistei – între 26 ianuarie 1940 și 26 septembrie 1957”. Dintre oaspeții care au participat la sărbătorirea publicației estudiantine, condeierul îi amintește pe Ștefan Aug. Doinaș, Gelu Ionescu, I. Negoșescu, Dana Dumitriu, Laurențiu Ulici, Norman Manea sau Mircea Iorgulescu. ■ În *Rânduri despre timp*, Aurel Gurghianu îl evocă, la *Terasa*, pe sculptorul Victor Fulicea, dispărut la începutul anului 1979, care i-a fost cândva profesor de plastică la Blaj și pe care avea să-l întâlnească, mai târziu, la Cluj-Napoca, unde se stabilise artistul: „Am trecut din nou pe la statuia lui Baba Novac. Autorul ei a plecat de câteva zile dintre noi. Altă dată, când pașii mă purtau pe lângă Bastionul croitorilor, în fața căruia veghează ilustrul căpitan al lui Mihai Viteazu, mă așteptam ca, din moment în moment, să-l văd apărând pe sculptor în drum spre casă, sau de acasă spre atelierul său din strada Bolyai, unde mergea zilnic, chiar după ce primul atac al bolii îi diminuase forțele. Statura masivă a lui Victor Fulicea îmi stăruie în minte de mulți ani de zile, încă de pe când i-am fost elev la Blaj. Îmi făcea impresia de pe atunci că poate realiza orice. Se juca asemenea unui vrăjitor cu liniile, cu cercurile, predându-ne desenul. Numai într-o anumită sală de la capătul unui culoar al școlii, unde-și avea atelierul, nu știam bine ce se petrece. Uneori, când ușa rămânea deschisă, priveam pentru o clipă busturile albe, de gips, ale unor bărbați, înșirate multe la număr, sau ascultam un zgomot înfundat, dar nu realizam, la vârsta aceea, lucrul mâinilor sale, scopul acelei munci de cioplitor cu dalta și ciocanul, sau modelarea cu palmele a materiei ascultătoare, din care ieșeau forme de oameni”. □ Negoită Irimie îi consacră lui Virgil Fulicea un profil artistic. ■ Zaharia Sângeorzan aduce în prim-plan *Poezia lui Ion Horea*, al cărui orizont îl reprezintă, cu puține excepții, „fascinația satului românesc, ca imagine a vechimii și vitalității unei națiuni, a unei vieți care nu și-a pierdut formele originare de existență”. Ion Horea „cucerește prin arta cu care își desavârșește romanul satului, neintimidat de nici un model clasic”. ■ În *Imnele iubirii*, Fănuș Băileșteanu se oprește, la un moment dat, asupra poeziei erotice cultivate de Ioan Alexandru, în care pulsează „o religiozitate ancestrală”: „Poate că, pentru moderni, pentru secolul al XX-lea, care a complicat totul, inclusiv iubirea, vor fi fiind prea simple, prea elementare asemenea sentimente. Ele au însă limpezimea izvorului și vigoarea stejarului îndelung încercat, tăria oțelului laminat la cea mai înaltă temperatură și goria unor pietre de mare preț”. ■ Sunt prezenți cu grupaje de versuri Ileana Mălăncioiu Ion Noja, Ria Ivan. □ Sub genericul „instituțional” *Cenaclul Asociației scriitorilor*, versuri de Viorel Mureșan și Traian Ștef. ■ Cristina Felea publică proză. ■ Într-un interviu acordat lui Radu Mareș, poetul și prozatorul satiric Cornel Udrea semnalează, între altele, condiția vitregă a literaturii umoristice: „Se scrie enorm de multă poezie, se publică foarte multă poezie, dar umor... Cred

că la o populație de peste 20 de milioane de oameni, cu un spirit caustic extrem de dezvoltat, palpabil istoricește – munți de proverbe, de povestiri populare zac necercetați, dar «geologii» preferă, în cele mai multe cazuri, să umble pe poteci marcate, după indicatoare care te îndrumă cu credință spre câte un loc de popas agreabil, confortabil și bine încălzit – spun că la experiența în timp și spațiu a poporului nostru, la modul său extrem de original de a privi în față unele contorsiuni ale istoriei, ale vieții în general, este prea puțin o singură revistă subintitulată *de satiră și umor, lunară*” (Cornel Udrea: „*A râde, un privilegiu...*”). ■ La *Cronica ideilor*, Andrei Marga desfășoară al treilea „episod” din eseul *Filologie și filosofie*. ■ Al. Căprariu realizează cronică de sport (*O fatală eroare*). ■ Ultima pagină găzduiește prima parte a unui studiu de Adrian Marino, *Mircea Eliade: hermeneutică și interpretare*. Aflăm, dintr-o notă, că eseul reprezintă un capitol din lucrarea *Hermeneutica lui Mircea Eliade*, în curs de apariție la Editura Dacia, fiind, totodată, o versiune îmbogățită a altui articol: „Textul de față reia, cu largi amplificări, un studiu anterior publicat în *Revista de istorie și teorie literară*, 2/1977”. ■ În subsol, versuri ale poetului cubanez Manuel Diaz Martinez, în traducerea lui Octavian Șireagu.

• [„**Era socialistă**”, nr. 4] Sub titlul *Spiritul militant al artei noastre socialiste*, sunt publicate dezbaterile găzduite de **Era socialistă**, în colaborare cu revista **Cronica** din Iași, la care au participat Liviu Leonte, redactor-șef al revistei **Cronica**, Radu Negru, Ion Apetroaie și Zaharia Sângeorzan. Pentru Radu Negru, militantismul „presupune o opțiune filozofică activă, mai ales din partea celui care și-a însușit voluntar un punct de vedere revoluționar. Dintr-o asemenea perspectivă, omul de artă își angajează opera într-un anume sens, urmărește un ideal bine determinat. El alege un model social și uman pe care-l susține prin mesajul operei până la transformarea în plan social.” Liviu Leonte notează faptul că „militantismul este o parte organică a operei de artă. [...] Numai astfel arta își poate exercita rolul său formative și educativ, numai astfel devine un factor esențial în modelarea trăsăturilor omului nou.” Ion Apetroaie subliniază că „scriitorul, artistul în general, trebuie să selecteze din perspectiva personală ceea ce este absolut necesar, valabil și reprezentativ pentru o anumită mentalitate, filozofie a epocii lui.”

• [„**Tribuna României**”, nr. 151] Despre *Sărbătorirea președintelui Nicolae Ceaușescu* citim într-un text nesemnat: „În luna ianuarie a acestui an, sărbătorirea zilei de naștere a președintelui Nicolae Ceaușescu a prilejuit manifestarea sentimentelor de stimă și aleasă prețuire de care președintele țării se bucură în rândurile poporului român. Comitetul Politic Executiv a ținut să sărbătorească această aniversare într-un cadru festiv. În scrisoarea adresată cu această ocazie, cât și în cadrul reuniunii care a avut loc la Comitetul Central al P.C.R., s-a dat o înaltă apreciere activității președintelui Ceaușescu, închinată binelui țării, aspirațiilor de bunăstare, de libertate și fericire ale poporului

român. [...] Mișcat de aceste semne de prietenie, președintele Nicolae Ceaușescu a adresat tuturor mulțumirile sale cordiale, exprimându-și convingerea în viitorul luminos al țării, angajându-se ca și de acum înainte să continue cu consecvență activitatea pe multiple planuri pentru bunăstarea și fericirea poporului român, pentru o lume mai dreaptă și echitabilă, animată de idealurile nobile ale păcii și colaborării”. ■ *Cuvântul zilei* intitulat *Egalitatea șanselor* este semnat de Petre Ghelmez: „Lipsa de prejudecăți rasiale, prejudecăți de categorii sociale, de sex etc, în a oferi șanse de afirmare în viață, practic fiecărui copil, viitor cetățean, din orice colț al țării, a dus nu numai la crearea acelor condiții materiale necesare acestei afirmări, dar și – ceea ce ni se pare la fel de important – la depășirea acelor bariere psihologice, moștenite, că unii pot să-și realizeze dorințele în viață, li se cuvine aceasta, «au noroc», iar alții nu. Neîncrederea în forțele proprii, resemnarea, sfiala au dispărut într-un ritm mai accelerat chiar, decât ar fi fost de așteptat, făcându-și apariția starea de încredere, dorința de afirmare deplină”. ■ În tableta sa, Gheorghe Tomozei scrie despre festivalul „*Cântarea României*”: „Poet, dansator, pictor, olar, cântăreț, participantul la festival a deschis ferestre spre cunoașterea (de către noi, dar și de către străinătate) a sufletului românesc neistovit în aspirațiile lui solare, robust și stenic, plin de fervorile culorii și euritmii muzicii. Mesajul festivalului a fost receptat așa cum se cuvenea. El și-a adăugat pe parcurs înțelesuri noi, unind gândul creator de artă cu gândul făuritor de știință și tehnică, pe măsura dimensiunilor moderne ale societății românești contemporane. Pentru că, de fapt, tot un poet este și cel ce cu gândul său ager descătușează energii noi și nebănuite, punându-le în slujba oamenilor. [...] Nu ne-am născut poeți, nu suntem cu ostentație poeți, dar trăim intens ideea de artă și de zbor îndrăzneț al gândului care vrea să afle și să zidească, îi fertilizăm climatul cu căldura omenească a inimilor noastre. Festivalul național «Cântarea României» o dovedește”. ■ La rubrica *Argument* Felicia Antip se întreabă *Putem fi optimiști?*: „Citim zilnic în gazete despre situații critice cu caracter global sau mai puțin global. Se vorbește mult, de pildă, despre criza de energie și posibilele ei efecte dăunătoare; ne îngrijorează creșterea stocurilor și așa peste măsură de mari, de arme în stare oricând să arunce lumea în aer; ni se spune că, dacă va continua infestarea atmosferei, a apelor, a solului cu reziduuri ale civilizației moderne, aceasta ar putea deveni ireversibilă, apar pronosticuri alarmante despre suprapopularea planetei și în special a țărilor foarte sărace care – fapt real – sunt tot mai amenințate de foamete. Se aud voci care susțin că toate acestea și multe altele încă ar fi maladii fără leac. Luăm cunoștință, pe de altă parte de veștile prea puțin plăcute care domină zilnic, la acest început de an, paginile externe ale ziarelor: agresivități, ingerințe, exacerbări ale unor conflicte latente, lupte pentru putere pe seama unor popoare cărora li se dereglează viața și li se periclitează viitorul, neașteptate regresivități sociale și spirituale, și câte altele. [...] România

se numără printre țările care consideră de datoria lor să combată orice încercare de dezbinare, orice tendință de deteriorare a climatului internațional. Orientarea politicii externe a statului român este, în esența ei, optimistă, întrucât se întemeiază pe convingerea că omenirea nu este o masă oarbă, fără voință proprie, care să se lase mână în prăpastie, că rațiunea poate să prevaleze, că destinul este controlabil. Suntem, oare, îndreptățiți să fim optimiști? Desigur, dar numai în măsura în care înțelegem acest optimism nu ca o pasivă așteptare a ceea ce este dat să se întâmple, ci ca ferma conștiință a necesității de a acționa mereu, neobosit, eficient, pentru a determina evenimentele să ia cursul dorit, pentru a nu permite nici o știrbire a legalității și justiției internaționale, a dreptului fiecărei țări de a trăi în pace și libertate”. ■ În pagina *Corespondență* apare o notă semnată de Pr. Vasile Ignătescu, despre *Serbarea unirii*, organizată la Los Angeles: „În sala tineretului român și armean din Los Angeles a fost prezentat un program festiv românesc cu ocazia aniversării a 60 de ani de la unirea Transilvaniei cu România. Dr. Mircea Țoca, de la universitatea din Cluj-Napoca, visiting-profesor la Los Angeles, a susținut, pe baza unei ample documentări, conferința intitulată «România, stat unitar, suveran și independent, prin unirea Transilvaniei cu patria-mamă». Familiile californiene de origine română au prezentat apoi un frumos program de poezii patriotice, cântece și dansuri naționale. Și-a dat concursul și un grup de studenți americani de la Universitatea din Los Angeles. Reunirea [sic!] s-a încheiat printr-o agapă prietenească”. ■ Din *Scurte știri* reținem: □ „*Secolul 20*”: „Numărul 4 al revistei de literatură universală «Secolul 20», apărut recent, este dedicat scriitorului Jules Verne. Sunt reunite eseuri și comentarii semnate de Giorgio de Chirico, Mircea Eliade, Roland Barthes, Ion Hobana, Vasile Drăguț, precum și poeme dedicate cunoscutului scriitor francez. Este publicat, de asemenea, un scenariu de Jean Cocteau, refăcând traseul imaginat de Jules Verne în *Ocolul lumii în 80 de zile*”. □ *Luna cărții la sate*: „A început, zilele trecute, în întreaga țară, «Luna cărții la sate», manifestare de tradiție, ajunsă acum la cea de-a XIX-a ediție. Suita de acțiuni consacrate difuzării cărții la sate a fost inaugurată printr-o manifestare cultural-artistică desfășurată în comuna Cobadin, județul Constanța. În satele de pe întreg cuprinsul țării se organizează expoziții de carte, lansări de volume, au loc întâlniri ale cititorilor cu scriitori și editori”. ■ Gh. Istrate realizează o convorbire *Cinci minute cu... Elena Munteanu Directoarea librăriei „Mihail Sadoveanu*”: „– *Ce se cumpără cel mai mult?* – Cartea bună – adică aproape tot, și primim zilnic câte 20-30 de titluri. – *Există oare unele subtile condiționări între anotimp și preferințele cumpărătorilor?* – Desigur, am observat că primăvara și toamna cel mai mult solicitată este poezia. De aceea, în aceste perioade, deschidem o dată pe săptămână bogate standuri și expoziții, în exclusivitate cu volume de versuri, ca un răspuns la o nevoie firească a iubitorilor de frumos. – *Când este vorba de carte, un librar are dreptul la vreo*

preferință? – Da. În ce mă privește, eu o și numesc: poezia!”. ■ Aculin Cazacu publică eseu *Democratizarea creației culturale*: „Multiple cercetări sociologice și psiho-sociale întreprinse la nivelul unor colective de oameni ai muncii relevă date semnificative pentru creșterea considerabilă a rolului factorilor culturali în modelarea relațiilor dintre oameni, atât în spațiul raporturilor de muncă, de producție, cât și în sfera vieții cetățenești, de familie, la «loisir» etc. Mediarea acestor relații prin valori – dincolo de efectele civilizatorii pe care le are – reprezintă un proces de omogenizare și organizare socială, de amplificare a forței colective a creației. Se răsfrânge, deci, asupra culturii înseși, o incită la inovare, la prospectarea de noi orizonturi ale cunoașterii și expresiei. După cum, într-un astfel de mediu fertil, creatorul de profesie – fie el cercetător, artist plastic, scriitor etc. – își alimentează mereu, prin recurs la realitate, propria sa frământare, devine mai realist (în sensul cel mai general al termenului), capătă puțința de a da expresie superioară proceselor vieții, de a transfigura realitatea păstrând-o mereu ca premisă. El simte tot mai mult nevoia de a ieși din tradiționala «matcă solitară a creației», de a deveni – în înțelesul real al acestui cuvânt – un «activist cultural», un ferment al acțiunii de masă, un constructor al izvoarelor vii care se decantează în propria lui creație. Dincolo de oscilațiile și prejudecățile care mai străbat acest proces, un fenomen nou își face apariția: opera cultă nu mai este, în mod tradițional, «restituită» către mase, ci are loc o mutație care câștigă cote noi de extensiune și profunzime și pe care aș desemna-o prin noțiunea de *apartenență culturală*. Tot ceea ce se creează – de sorginte individuală sau colectivă – aparține tuturor și îi simțim nevoia încă din faza de proiect, încă din prima scânteie de imaginație sau inteligență. Cine va pătrunde atent și fără prejudecăți în realitatea culturală românească de azi va observa, neîndoielnic, însemnele acestui proces pozitiv”. ■ Clement Mârza notează că a apărut *Vocabularul românesc contemporan*, lucrare semnată de V. Șerban și I. Evseev: „Lucrarea poate fi catalogată în seria investigațiilor de tip analitic și descriptiv. Fără a avea ca obiectiv descoperirea unei structuri de ansamblu sau stabilirea unor relații între structurile parțiale ale vocabularului românesc, recenta contribuție formulează o serie de probleme din sfera semanticii paradigmatică”. ■ În *Antologie literară* este inserată poezia *Note de primăvară* de George Bacovia, urmată de textul semnat de Gabriel G. Bacovia, *Un mare iubitor de natură*: „Bacovia iubea mult natura, dar aceasta nu înseamnă că ea îi solicita o admirație senină, dătătoare de echilibru și împăcare; dimpotrivă: peisajul îi solicita coardele sensibilității în modul cel mai acut, chinuindu-l și făcându-l să sufere, până ce reușea să-și descarce sufletul în vers. Aceea era abia adevărata împăcare, mulțumirea de artist care își desăvârșește opera. Și numai în acest sens poate fi înțeleasă mărturisirea lui: «Mai toate poeziile mele sunt impresii din natură»”. ■ Dumitru Radu Popa prezintă volumul lui Octavian Paler, *Apărarea lui Galilei*: „Dialog clasic – subtitlul cărții este *Dialog despre prudență și iubire* –

eseul lui Octavian Paler reunește câteva mari calități care-i conferă dealtfel unitatea: el e discutabil pe fragmente, incitant pentru cititori de cele mai diverse categorii, și de necontrazis în totalitate, prin teza unui umanism fără margini, epurat de fixisme și prejudecăți. În plus, vădește acea actualitate care nu ține de stil sau forme de exprimare: actualitatea ideilor”.

16 februarie

• [„**Munca**”, nr. 8479] Voichița Martin recomandă „călduros formațiilor teatrale de amatori, în mod special teatrelor populare, noile piese într-un act ale dramaturgului Aurel Storin”, reunite în volumul *Trei piese într-un act*. ■ Scriind, de obicei, despre cărți care nu-l impresionează, Mihai Coleșiu adaugă un nou volum pe „lista neagră”, *Concert pentru mâna stângă* de Lucian Bureriu: „Facil și prin alegerea numelor, voit ilare, nume-epitet pentru trăsăturile de caracter ale personajelor. Galerie de mucava, viață prefabricată, împinsă spre grotesc. Zâmbetul, firav chiar, se lasă așteptat până la sfârșitul lecturii celor 30 de schițe. Nu vine nici forțat. Un nou gen: umor fără umor?”.

• [„**Scânteia**”, nr. 11349] Este consemnată punerea în scenă a montajului literar-muzical *Nemuritorul februarie 1933* la clubul CFR de la Ploiești, cu ocazia aniversării luptelor ceferiștilor și petroliștilor din ianuarie-februarie 1933. ■ O serată literară organizată la muzeul memorial George Bacovia din București și intitulată *Serenada muncitorului* este menționată într-o notă preluată de la agenția Agerpres. ■ Este semnalată apariția antologiei *Gânduri de copil* la editura Ion Creangă, o antologie de versuri și proză scrisă de pionieri. ■ Marina Preutu constată interesul constant al lui Nicolae Docsănescu pentru spiritualitatea satului în volumul său de reportaje *Pomul vieții* (Albatros, 19178): „...volumul semnat de Nicolae Docsănescu se impune prin statornică preocupare a autorului pentru realitățile spirituale ale satului contemporan.”

• [„**Contemporanul**”, nr. 7] În acest număr este publicat poemul *Cântec pentru poet* de Radu Cârneli. ■ George Macovescu redactează un scurt text omagial cu ocazia dispariției lui Alexandru Philippide: „Îi vor simți lipsa cititorii, iubitorii de frumos din această țară. Scriitorii vor simți golul rămas, fiindcă Philippide a fost un nobil și generos coleg. Absența lui o va resimți Uniunea Scriitorilor, pentru al cărei prestigiu numele lui Alexandru Philippide se așeza întotdeauna strălucitor, la locul de frunte”. □ Șerban Cioculescu îl elogiază de asemenea pe poet în articolul intitulat *O monumentală operă*: „Poetul a stăpânit într-adevăr cu mână de maestru simbolurile înalte și vaste, zborurile imaginației pe tărâmurii necunoscute, de legendă și basm, a străbătut cu gândul îndrăzneț civilizațiile trecute și cu simțul patetic al pieirii și al ireversibilității, și-a legat soarta de pasiunea sa pentru frumosul etern, a creat o monumentală operă lirică, eșalonată după cum se știe, astfel, la rare intervale, fără graba celor ce cultivă efemerul și moda: *Aur sterp* (1922), *Stânci fulgerate*

(1930), *Visuri în viuetul vremii* (1939), iar după aproape trei decenii, *Monolog în Babilon* (1967)". ■ În *Un tezaur de poezie și înțelepciune*, Gheorghe Săsărman apreciază antologia lui Victor Kernbach, *Miturile esențiale* (Ed. Științifică și Enciclopedică, 1978) a cărei realizare a presupus, în viziunea sa „erudiție, o uriașă documentare, competență, capacitate de selecție”. Acesta remarcă totodată lirismul volumului și noua latură a personalității lui Victor Kernbach pe care o dezvăluie: „Fermecătoare și instructivă în egală măsură, lectura cărții oferă momente de autentică desfătare, pagini de un lirism tulburător și nu mai puțin emoționante revelație a intuițiilor geniale care – dincolo de haina mistică și de ermetismul ritual – au luminat primii pași spre cunoaștere ai omenirii. Întreaga carte, construită cu seriozitatea, aplicația și metoda omului de știință, ne dezvăluie o ipostază a personalității scriitorului Victor Kernbach, în ale cărui opere anterioare ardoarea interpretării artistice a unor mituri astrale se rotunjea în câmpul ipotezelor paleoastronautice, pe teritoriul ficțiunii literare”. ■ Laurențiu Ulici constată că lucrarea lui Octavian Paler, *Apărarea lui Galilei* (C.R., 1978) este de fapt un roman-eseu ce urmărește figura simbolică a savantului italian într-o atmosferă densă, fantastică, încărcată de personaje istorice și mitologice: „Ca și *Drumuri prin memorie* și această carte a lui Octavian Paler este, de fapt, mult mai mult decât un eseu, fie el de cea mai bună calitate, este altceva decât un dialog de tipul aceloră din filosofia antică, este, în realitate, un roman-eseu cu un personaj real, Galilei, cu o umbră vie a lui sau a omului etern, cu zeci și sute de alte personaje din istoria veche, mitologia eticii și a moralei, întruchipând sentimente, idei, atitudini atât de bine conturate și atât de vii încât țin locul unor personaje, construite parcă după modelul vieții. Altele vin din lumea onirică a visurilor simbolice, a animalelor înfricoșătoare și a ființelor teratologice care creează acea stranie atmosferă de basm, de mare și tulburătoare poveste fantastică”. □ Alexandru Balaci reliefează capacitatea de observare, înțelegere și redare a culturii și spiritului chinez, precum și deschiderea în fața alterității din volumul *O clipă în China* (Sport-Turism, 1978) de Paul Anghel: „Inteligența lui, totdeauna afectivă, a încercat și a izbutit apropierea, până la identificare, cu complexul fenomen supus observației, explorarea până în miezul iradiant al unei noi, acceptate realități. Orice cititor care pătrunde în densitatea de cristal a paginilor lui Paul Anghel admiră ordonarea impecabilă a unei cărți armonice care ne învață despre echilibru și seninătate, despre logica ordonatoare a lumii în care se ridică înalte punți de prietenie între popoare”. □ Pentru Mircea Moga, volumul de povestiri *Meandre* (Eminescu, 1978) de Fl. N. Năstase, reprezintă un salt calitativ important față de operele anterioare: „Fraza s-a șlefuit, ritmul a căpătat densitate, capacitatea de evocare – esențială în acest context – s-a amplificat”. El identifică totodată o natură romantic-populară a textelor, ce implică prezența constantă a conflictului și a tiparelor caracterologice: „Cu două excepții (*Evadarea* și *Explozia*), structura pove-

tirilor din *Meandre* demonstrează ceea ce am putea numi caracterul lor romantic-popular. Este vorba despre înfruntări deschise, violente, între tipologii desenate cu o pastă plină utilizând cu precădere albul și negrul. Conflictul se amorsează din start; prin înseși datele lor, personajele sunt menite să se ciocnească. Suita epică este construită pe textura basmului: o seamă de întâmplări, în general obstacole ridicate în calea eroului ce reprezintă pozitivul, valorile morale prețioase și un deznodământ tragic (aici autorul revine pe portativul romantic)". ■ Dan Grigorescu explorează, în rubrica de carte străină, volumul *Prieteni de nădejde* de J. B. Priestley (Minerva, 1978, trad. Andrei Bantaș), pe care îl consideră un roman picaresc modern.

● [„Cronica”, nr. 7] Numărul conține versuri de Nicolae Turtureanu și Aura Mușat. ■ Al. Andriescu identifică în poezia lui Dorin Tudoran din *Respirația artificială* (Dacia, 1978) o preocupare pentru realitatea imediată, pentru aspectele ei deopotrivă sociale și etice: „Dorin Tudoran scrie o poezie care nu-și disprețuiește o origine deseori contestată: realitatea imediată, observată în manifestările ei sociale și morale cele mai acute. Două lucruri îl despart însă pe acest tranșant poet de realismul plat [...]: perceperea poetică a realității și o mărturisită pasiune pentru adevăr...” ■ Pentru Emil Nicolae, versurile lui Constantin Abăluță din *Obiecte de tăcere* (Albatros, 1978) sunt marcate de pozitivism și de preeminența imaginii: „Starea generală a versurilor lui Constantin Abăluță este pozitivismul. Desigur, un pozitivism de factură poetică, în care duritatea conturilor se ordonează totuși după o ecuație lirică [...]. Pentru autorul ei, această poezie marchează un efort de stabilizare psihologică, în primul rând, experiență pe parcursul căreia punctul de sprijin estetic va deveni imaginea (situație privilegiată a «notației» semnificative), precum în poezia unor Wallace Stevens sau Williams Carlos Williams”. ■ Cu ocazia trecerii în eternitate a lui Al. Philippide, Const. Ciopraga îi dedică un articol omagial în paginile revistei, observând deopotrivă prometeismul și varietatea domeniilor abordate de scriitor: „Prometeismul lui Al. Philippide, saturat de romantism, revitalizează vechi mitologii, și într-un superb efort de depășire a prezentului în fragmente aspiră spre un nou talon de Umanitate. Nostalgia totalității e vizibilă nu numai la Al. Philippide-poetul, care, în același timp prozator (fantastic), moralist, excelent traducător din franceză [...] și engleză, discută cu aceeași competență, ca eseist, despre tragedia greacă și moderni, despre Dinicu Golescu și Geo Bogza, trecând dezinvolt și prob de la Walter Scott la Creangă și Tagore, de la Faust la Dostoievski și Sadoveanu”. ■ În rubrica *Însemnări*, Vasile Constantinescu semnalează apariția volumului *Biblioteca Babel* (C.R., 1978) de Laurențiu Ulici, articulat în jurul posibilităților creatoare ale paradoxului: „Paradoxul, de altfel, deține în tot cuprinsul cărții lui Laurențiu Ulici o funcție aparte. Acesta apare ca un fel de principiu dinamic al tuturo analizelor întreprinse. În fiecare eseu îl găsim ca punct de plecare și ca punct final al investigației. Îl întâlnim pretutindeni în

arhetipurile miturilor și în personajele literaturii – de la cea antică până la cea modernă și contemporană”. ■ Constantin Ciopraga publică prima parte a unui articol amplu *Ionel Teodoreanu – după un sfert de veac*, în care inițiază o analiză a „medelenismului” și a unei lumi burgheze situate sub semnul declinului: „Este oare acesta (n.m. medelenismul) un stil literar, un mod de existență, psihologia unei vârste? Pe lângă alte trăsături, în componența fenomenului intră toate acestea, medelenismul reprezentând o realitate poliedrală sub semnul simpatiei pentru o anumită burghezie, în punctul maxim al dezvoltării ei. Proza mai veche (Duiliu Zamfirescu, Brătescu-Voinești) înregistra la modul elegiac «căderea neamurilor», paralel cu ivirea altor forțe. Declinul marchează inexorabil, în alt context, lumea Medelenilor, mărturiile lui Ionel Teodoreanu având în ordine istorico-psihologică valoare de document”. De asemenea, conform criticului, celelalte romane scrise de Ionel Teodoreanu sunt fie sateliți ale ciclului Medelenilor, fie copii în negativ, ce inversează coordonatele universului narativ: „Din planeta Medelenilor s-au desprins romane-sateliți, unele dintre ele variațiuni pe teme analoge, altele răsturnând semnificațiile inițiale; idilicului îi urmează nu o dată macabru, purității i se substituie măști contrarii”.

● **[„Săptămâna culturală a capitalei”, nr. 428]** Henri Zalis scrie un necrolog pentru Al. Philippide: „A încetat din viață un mare poet. Unul dintre aceia care determină fluxul și refluxul gustului pentru lirism, pentru fenomenul poetic. După Lucian Blaga, dar cu egale deschideri spre acele spații-matrice în care se întrupează limbajul poeziei, Al. Philippide a găsit în noi, de-a lungul multor ani, aderențele cele mai vii la o formulă de sensibilitate intelectualizată, vecină cu demnitatea cuvântului”. Romantismul, și apoi evoluția spre „meditația programatică” caracterizează poezia sa, în viziunea lui Henri Zalis. ■ Eugen Barbu continuă căutarea de texte critice pentru a sa *O istorie polemică...*. Tot dintre comentatorii lui Caragiale, este ales Barbu Cămpina și persiflat pentru afirmația că opera lui Caragiale ar fi fost modificată la Junimea astfel încât, în *Conu’ Leonida față cu reacțiunea*, burghezii au fost, inițial, boieri. „Desigur, modul acesta de a gândi era o țară a epocii dogmatice, dar bunul simț ar fi trebuit să-i împiedice pe cei care-l studiau pe marele dramaturg să pluseze în sociologismul lor vulgar”, consemnează comentatorul. Următorul exemplu negativ este Ion Vitner și afirmațiile sale din articolul *În căutarea adevăratului Caragiale*: „Vitner absolutizează un Caragiale antijunimist, folosind corespondența și câteva texte nesemnificative, sau cel puțin parțial reprezentative: apoi, un antiliberal și anticonservator, folosind 1907... Caragiale nu e levantin și nici antiromân, ci unicul antișovin din epocă: «...Caragiale trecuse dincolo de faza de simplă probitate sufletească neprincipială. apropiindu-se de înțelegerea științifică, lămurită, a rădăcinii istorice, de clasă, a fenomenului naționalist, a șovinismului» [...] Asta, pentru că el a fost influențat de lupta clasei muncitoare. Teoretic, Caragiale se situa –

în linii generale – pe aceeași platformă de luptă cu clasa muncitoare». Concluzie: «Caragiale este omul care, sub influența ideologiei și a luptei muncitorimii, încearcă să se desprindă de trecut și să pășească spre viitor. Dar operația aceasta nu a terminat-o. Și astfel avem în Caragiale această imagine a unui om agățat între două lumi»”. Nicolae Moraru este citat cu opinii contrare. Ca pandant, Eugen Barbu exprimă opinii critice care resping sociologizarea „vulgară” a lui operele lui Caragiale, arătând că personajele sale „respiră o adâncă umanitate”, făcând parte dintr-o lume „politicianistă” ale cărei mecanisme nu le înțeleg. *Post scriptum*-ul se adresează abrupt lui Virgil Ierunca: „Gureșul Virgil Untaru, zis Ierunca, de la Europa Liberă ne împroașcă săptămânal cu noroi uitând că ne este dator cu un răspuns. O explicație parcă s-ar cuveni să fie dată măcar domnului Noël Bernard care, bănuiesc, este interesat de chestiune”. ■ Emil Manu atrage atenția asupra unei cărți cu un subiect mai „specios”, și anume procese intentate de-a lungul timpului unor autori celebri ca Dante, N. Bălcescu, F. M. Dostoievski, Baudelaire, Hașdeu, Zola. Autorul este Doru Cosma, jurist, iar cartea se intitulează *De la Dante la Zola*. Se remarcă faptul că spețele au fost mereu rezolvate în favoarea acuzaților, fie și din perspectiva istoriei, iar procesele au fost intentate de „oameni răuvoitori și obtuzi”, mânați de „interese meschine”. ■ Marian Popa scrie un eseu având ca subiect volumul *Dacia Fëniks*, de Ion Gheorghe. Prima temă pe care criticul o identifică este problema substratului în contextul discuției despre protocronism. „În *Dacia Fëniks*, Ion Gheorghe este în centrul poeziei sale. Ideea sa magnifică ar susține un rol de eliberare absolută de influențe: nu noi am fost influențați, ci noi am influențat totul. El afirmă pentru prima dată ferm diaspora spirituală și mitologică românească. Totul pleacă de aici: nu suntem oriunde, dar oriunde suntem noi. Ion Gheorghe colonizează începuturile planetei prin autohtonizare și, în măsura în care orice început e oglinda sfârșitului sau însuși sfârșitul, poetul e mesianic. Un Antoine Meillet încerca să realizeze din limbi moderne disparate o imagine comună a limbii indo-europene: efortul său era unul de centrare fără precizarea fermă a poziției centrului. Ion Gheorghe pornește din perspectiva extremelor și descoperă că acest alef se află la noi. Este evident că numai un poet putea avea curajul unei asemenea rezolvări a nodului gordian, folosind sabla autohtonismului.” După o analiză amănunțită la toate nivelele textelor, Marian Popa concluzionează: „După Homer nu s-a mai scris epopee în Grecia; Shakespeare a lichidat teatrul englez până la Beckett. Opinia mea este că Ion Gheorghe a dat o asemenea operă de epuizare a temei substratului. Nu știu ce s-ar mai putea face în acest domeniu, de el însuși sau de alții”. □ Viorica Nania semnalează participarea academicianului Șerban Cioculescu și a lui Valeriu Râpeanu la aniversarea de zece ani de la înființare a cenaclului epigramiștilor Cincinat Pavelescu. ■ Traian Filip continuă cu prezentarea recomandărilor pe care Ion Vitner i le face lui Sadoveanu: „Niciodată nu i se spusese lui Sadoveanu răspicat că

«există în muncă, luată ca atare, un puternic element epic menit să dea o mare consistență acțiunii unui roman». Niciodată nu i se recomandase să scoată personajele «din umbrele ficțiunii, pentru a le da calitatea neprețuită pentru proză, a concretului». Și, bănuind că autorul, încăpăținat, nu se va mulțumi numai cu apă chioară, criticul îi arată modele, nu atât Zola sau Pierre Hamp, cât Gladkov, Șaghinian sau Șolohov. De acum înainte el trebuia să doarmă sub pernă cu petrolierul Derbent al lui Iurie Krâmov, pentru că aici putea să vadă «în mod categoric ce element însemnat în construirea unui epic de înaltă calitate este descrierea muncii, interpretarea inteligentă și adâncită a muncii ca fenomen social»». ■ Ion Lotreanu comentează, din perspectiva coincidenței contrariilor, volumul *Mitul reintegrării* de Mircea Eliade (Vremea, 1942). Comentatorul urmărește identificarea temei în mitologiile indiene, europene, africane studiate de savant. ■ Dan Mutașcu recenzează romanul *Soarele de la miezul nopții*, de Mircea Vaida, apărut la Editura Albatros.

17 februarie

● [„România liberă”, nr. 10672] Dumitru Micu prezintă noua ediție a primului volum din *Scriitori români de azi*, de Eugen Simion. Comentatorul remarcă numărul mare de completări, dar și studiile noi despre Mihai Beniuc, M.R. Paraschivescu, Emil Botta. În ceea ce privește metoda, se insistă asupra intenției criticului de a supralicita sensurile ascunse ale operei, dorința sa, afirmată în postfață, de a se feri de simbolologii și tehnici barthesiene, hotărârea de a rămâne în câmpul criteriului estetic. Observând că Eugen Simion preferă scriitorii și criticii din generația sa și din cea imediat următoare, Dumitru Micu admite precizia cărții și profesionalismul ei: „Tot ceea ce se spune în acest volum este faptic exact, iar judecățile, inclusiv cele de valoare, sunt copios argumentate. Carte de studiu, de informație, de evaluare și ierarhizare a operelor, *Scriitori români de azi*, volumul I, este, în amândouă edițiile, dar în cea de-a doua îndeosebi, un cât se poate de eficient instrument de lucru”.

● [„Scânteia tineretului”, nr. 9249] Sub genericul *Militantismul – blazonul de noblețe al artei noastre*, Sorin Titel scrie despre *Răspunderea în fața vieții*, text în care își mărturisește, între altele, preferința pentru proza lui Liviu Rebreanu, în detrimentul celei a lui Camil Petrescu: „Pus să aleg între un roman de Liviu Rebreanu, de pildă, și un roman de Camil Petrescu, opțiunile mele (profund subiective, desigur) mă vor face să mă îndrept, fără să am niciun sentiment de ezitare, spre opera celui dintâi”. Prozatorul timișorean adăugă că, prin această alegere, nu urmărește „să stabilească ierarhii valorice”. Eseul, foarte alert altminteri, străin de amprente ale conformismului ideologic, se încheie aforistic: „singurul gând care trebuie să-l chinuie în permanență pe scriitorul autentic este acela de a nu falsifica viața, adevărurile ei”. ■ Alex. Ștefănescu se întoarce la rubrica *Să discutăm despre tinerețe, educație, răs-*

punderi „livrând” *Biografii cu pagini albe. Soțul de profesie... casnic*. ■ În *Rostiri grave*, Constantin Stan prezintă doi liceeni băimăreni, aflați în prag de absolvire, atrași de muzică și poezie: Marina Romcea și Vasile Dragoș, „despre care sigur vom mai auzi”. ■ Un cititor din Craiova înșiră, într-o scrisoare destinată *Curierului nostru de sâmbătă*, mai multe acte de violență locale. Ion Băieșu răspunde: „Din cele relatate de dv. reise că orașul Craiova seamănă cu o localitate din vestul sălbatic, unde se petrec zilnic atrocități abominabile și unde oamenii nu mai pot ieși din casă decât în grup și înarmați până în dinți. Dv. ați pus cap la cap niște întâmplări regretabile care, prin aglomerare, capătă proporții neverosimile”.

● [„*Lucefărul*”, nr. 7] La *Cartea în 1978* se poate citi un articol de Nicolae Ciobanu, intitulat *Onoarea criticii profesionale*, cu o sintagmă preluată de la Thibaudet. Critica, mai ales, dar nu numai, la moment bilanțer nu trebuie să se refere doar la anul luat în discuție, ci trebuie să aibă în vedere sistemul de producții literare în perspectivă diacronică: „Cu excepțiile de rigoare, cărțile de critică ale anului trecut își probează maturitatea de conținut tocmai datorită modului grav și complex în care autorii lor înțeleg să spună ce au de spus acceptând în chip deliberat perspective de lucru sintetic-integratoare, indiferent nu numai de obiectul propriu-zis al analizei, ci și de proporția, respectiv de «specia» critică adoptată”. ■ Gheorghe Pituș semnaleză apariția la Ed. Junimea, în 1979, a antologiei de literatură patriotică *Unirea Principatelor Române oglindită în literatură*, sub semnătura lui Virgiliu Ene, cu note și bibliografie de Ileana Teodorescu-Ene. ■ Tudor Arghezi publică poemul inedit *Lasă-mă, noapte...* ■ Șerban Cioculescu prezintă cursul de literatură al profesorului Pompiliu Eliade, recuperat sub forma volumului *Ce este literatura?* (Dacia, Col. Restituiri), identificând motivele impactului său: „Elev al Școlii normale Superioare din Paris și discipol al elocventului critic dogmatic Ferdinand Brunetiére, profesorul român a luat de la maestrul său ceva din stilul oratoric al său, de o mare putere de convingere. Impresia asupra ascultătorilor era covârșitoare, dar și la lectură, înlănțuirea logică și pertinența demonstrației cuceresc și ele pe cititor, care se alege cu precizări pe care nu le-ar fi putut găsi singur, în manuale corespunzătoare ale vremii”. ■ La *Cartea cu prieteni*, Fănuș Neagu propune un portret-enigmă, al cuiva care „mă însoțește în toate clipele”: „Dacă n-ar fi atât de mult, ar fi un pui de lele, dar așa e numai un netrebnic, un reazămă gardul frunții, un îndoit pe inelul ce și-l pun nălucile pe deget seara când se logodesc cu poeții”. ■ Vasile Vetișanu contribuie la rubrica *Atitudini* cu prezentarea ediției a treia a *Dicționarului de filozofie*, apărut la Ed. Politică. Recenzentul consideră lucrarea reductivă în ceea ce privește definirea noțiunilor, a includerii curentelor culturale și ideologice și a prezentării unor valoroși oameni de cultură și specialiști români: „E. Lovinescu este apreciat doar ca un «critic literar, sociolog și scriitor român», acordându-i-se 38 de rânduri. Mai mult, contribuțiilor fundamentale în

definirea fenomenului culturii și problemelor de filozofia culturii existente la Lucian Blaga li se acordă doar 34 de rânduri [...]”. ■ La rubrica *Opinii*, sub titlul *Nedumeriri*, Ion Lăncrănjan își exprimă nemulțumirea vizavi de cronicile negative pe care le-a primit romanul *Suferința urmașilor* din partea lui C. Livescu în „Ateneu”, Al. Dobrescu în „Convorbiri literare” și Dumitru Micu. Apogeul indignării sale este însă atins când vine vorba de „România literară”: „E fapt unanim cunoscut că această revistă m-a întâmpinat și mă întâmpină cu o adversitate mai mult decât consecventă, de fiecare dată când am ieșit în lume cu o nouă carte [...]. E adevărat că, între timp, de la înființarea acestei reviste și până acum, s-au mai schimbat și conductorii redacției, mai de voie, mai de nevoie, spiritul însă a rămas neschimbat, ba poate că a devenit, dacă ținem seama de câteva vehemente din ultimul timp, și mai agresiv”. ■ *Cronica literară* găzduiește recenzia lui Dan Cristea la romanul sub formă epistolară al lui Florin Mugur, *Ultima vară a lui Antim*. „Confesiune febrilă și lucidă, ironică și melancolică” scrierea este considerată una dintre „remarcabilele depoziții despre adevărul epocii noastre”. ■ Al. Piru prezintă două debuturi feminine în poezie: Viola Vancea cu volumul *Fiord imaginar* (Junimea, 1978) și Pia Olaru cu *Grele cuvinte* (Eminescu, 1978). ■ La *Viața cărților*, Mirela Roznoveanu comentează volumul de poeme intitulat *Răpirea* (Albatros, 1978) de Aurelian Chivu, iar Artur Silvestri cartea lui Aurel Rău, *Grecia. Călătorie incompletă* (Albatros, 1978) – „un jurnal de poet cult, în stare pură”. ■ Sanda Radian răspunde acuzațiilor lui Eugen Barbu din „Luceafărul”, nr. 4, potrivit cărora numele său este pseudonimul sub care a publicat Ileana Vrancea. Sanda Radian neagă aceste acuzații, reclamându-și identitatea. ■ Al. I. Ștefănescu publică la rubrica *L-am cunoscut pe Tudor Arghezi* articolul- evocare *De la o „Scrisoare” la altele*. Semnatarul relatează parcursul relației sale cu Arghezi de la statutul de meditator al lui Barbu până la cel de director al E.S.P.L.A în momentul fericit al reintroducerii poetului în circuitul cultural. Al. I. Ștefănescu scoate la iveală și un moment tensionat care a urmat unui articol scris de el însuși în „Contemporanul”, în 1946, din motive pe care le mărturisește acum: „Întâi, articolul era nu numai o «punere la punct», dar mai ales un apel respectuos și călduros la o adeziune mai clară a lui Arghezi la marile transformări naționale, aflătoare încă la începuturile lor. Mihail Sadoveanu, George Bacovia, George Călinescu, Tudor Vianu, Mihai Ralea, Camil Petrescu și, desigur, atâția alții, «optaseră». Rezerva relativă a antifascistului Tudor Arghezi (ca să mă limitez la acest caz) constituia pentru slujitorii comuniști sinceri ai literaturii române o problemă dureroasă”. ■ Sunt prezenți cu versuri Constantin Abăluță, Ion Sofia Manolescu, Bazil Gruia, Cezar Ivănescu, Silvia Munteanu, Rodica Maria Șerbănică, Vasile Loghin, Constantin Buiciuc. ■ Dumitru Matală publică proza *Locul dintotdeauna*. ■ Valentin Dumitrescu anunță punerea în scenă a piesei *Scaunul*, de dramaturgul Tudor Popescu, la Teatrul Dramatic Constanța. ■ În perspectiva apro-

pietei aniversării a lui Eugen Barbu, M. Ungheanu publică, sub titlul *Voluptatea evocării*, o minisinteză a operei sale, conturându-i locul pe harta literară: „Dacă prin accesul la laboratoarele secrete ale unei limbi în inegale măsuri suavă și brutală, Eugen Barbu se trage din Tudor Arghezi și Mateiu Caragiale, prin dezinvoltura gestului publicistic, Eugen Barbu se revendică, din ce în ce mai fățiș, din G. Călinescu. Citim în tabletele scriitorului un model care este acela al Cronicilor optimistului”. ■ Eugen Barbu este subiectul unei *laudatio* aparte semnată de Constantin Piliuță: „Noi, toți artiștii, mai mari sau mai mici, nu dorim decât un singur lucru: să fim de trebuință, prin ceea ce facem, neamului românesc care ne-a născut, să ne adăpăm, așa cum spunea strălucitul bărbat aflat în fruntea națiunii, la izvoarele vieții adevărate, pentru a crea opere durabile. Iar Eugen Barbu a înțeles de minune aceste imperative ale epocii”. ■ La *Fragmente critice*, sub titlul *Notații mărunte despre moralști*, Eugen Simion reflectează asupra crizei valorilor occidentale, trecând, pentru posibile soluții, prin modelul culturii franceze. ■ Cu ocazia centenarului nașterii lui I.C. Vissarion, „Luceafărul” publică fragmente din jurnalul acestuia. ■ *Cultura românească în lume* anunță cititorul că în revista „Lumina” nr.2/1978 pot fi citite un articol omagial Geo Bogza, poeme de Geo Bogza și Marin Sorescu. □ În revista belgiană „Complexe” (nr.1/1978), semiologul André Helbo prezintă lucrarea lui Adrian Marino *La critique des idées littéraires*. Sunt menționați elogios și Solomon Marcus împreună cu echipa sa. □ În revista „Nourghia Epohi” (sem.II/1978) este comentat numărul triplu (1, 2, 3/1977) din revista „Secolul 20”, dedicat Greciei; directorul publicației Iannis Goudelis a tradus în limba greacă *Baltagul*, de Mihail Sadoveanu. □ În numărul din septembrie 1978 al revistei „Tome”, care apare la Atena, este publicat eseuul lui Nicolae Tertulian, *Relațiile dintre critică, estetică și filozofie*. În numărul din mai se regăsește articolul semnat de Andreas Rados, intitulat *Pentru o autentică critică literară (Discuție științifică în România)*. Articolul conține și discuțiile purtate la Colocviul de critică literară din 1978, organizat de Uniunea Scriitorilor din R. S. România. □ Scriitoarea Elvira Bogdan primește Medalia de aur a premiului I’ Aigiou la Festivalul Internațional al Cărții de la Nisa (1978) pentru volumul *Talismanul de safir* și Medalia Municipalității Romei pentru cartea *Prin Italia, patria artei*.

18 februarie

● [„Scânteia”, nr. 11351] Este menționată crearea unui cerc al tinerilor scriitori la Cluj-Napoca, sub egida Comitetului județean al UTC, care reunește poeți, prozatori și critici literari. Primele evenimente realizate de acesta sunt simpozionul *Sensurile actualității în creația noastră literară din ultimii ani*, lansarea unor volume la editurile Facla și Albatros, precum și o serie de șezători literare în comunele Frata și la Combinatul de pielărie și încălțăminte „Clujeana”. ■ Redacția consemnează, sub titlul *Echinox – o bună revistă*

studentească, centenarul publicației clujene. ■ Eugen Dorcescu semnaleză publicarea de către Mircea Șerbănescu a două volume pentru copii, *Ghiozdanul cu surprize* (Ion Creangă, 1977) și *Povești din degetar* (Facla, 1978): „...istorisirile adunate aici sunt, în ceea ce au ele mai bun, proză artistică, demnă de interes sub raportul fondului, cât și sub cel al formei. Ba chiar, cum vom vedea, ele exprimă, cvasiexplicit, și o oarecare meditație asupra speciei însăși, liniile unei poetici a basmului cult...”

19 februarie

• [„Scânteia tineretului”, nr. 9250] *Portocale și cascadori*, volumul de proză scurtă al lui Radu Țuculescu, este recomandat de Ion Marcoș, care fixează în titlul recenziei sale, *Lirism și ironie*, direcțiile acestor scrieri. ■ Bogdan Ulmu semnaleză un spectacol-coupé cu piesele *Iadeș!* și *Unchiașul sărăcie* de Alexandru Macedonski, pus în scenă la Studioul I.A.T.C. de clasa de actorie condusă de Sanda Manu și Geta Angheluță. La un secol de la premieră, cele două titluri „exercită încă o putere de seducție asupra noastră: fie printr-un comic de situație excelent (vezi, mai ales, finalul la *Iadeș!* [...]), fie prin timbrul trist, profund, aș zice chiar filosofic al celeilalte (odată cu transformarea ei alegorică)”. ■ Reportajul *O prejudecată infirmată: „Omul între două trenuri”* de Constantin Stan prezintă activitățile căminului cultural din comuna gălățeană Frumușița, activități care înobilează condiția de navetiști a unora dintre localnici și a directorului căminului cultural.

20 februarie

• [„Scânteia”, nr. 11352] În *Marii creatori, oameni ai timpului lor*, Gheorghe Tomozei subliniază faptul că perioada socialistă a adus în actualitate un număr important de clasici prin reeditări și realizarea unor ediții critice: „Cu o fără de seamăn generozitate, anii socialismului au asigurat culturii noastre posibilitatea nu doar de a-și gândi cu mândrie prezentul, ci de a privi în trecut la inestimabila-i zestre, readucând în actualitate o adevărată pleiadă de clasici, valori perene cu destin confirmat de adorația a zeci de generații. [...] Au apărut sute de ediții cu adevărat științifice din opera celor de care nu ne putem despărți în aspirațiile noastre spre lumină, spre dreptate socială și perfectibilitate umană”.

• [„Scânteia tineretului”, nr. 9251] Constantin Dumitrache semnaleză *Frumoasa mea Marie*, volumul de proze scurte cu care debutează Sorin Teodorescu, „girat”, pe coperta a IV-a, de D.R. Popescu. Cartea „propune un condei îndelung exersat; un condei pe care îl presimțim capabil de zboruri mai ample, cu atât mai mult cu cât prozele de acum condensează mai multe subiecte de roman”. ■ Despre *Nevoia de naturalețe* scrie Florin Mugur la *Cronica T.V.*, sancționând „atâtea reportaje și interviuri” în care abundă „frazе smulse cu cruzime din gazeta de perete și în care oamenii sunt obligați să vorbească

atât de artificial, într-un limbaj atât de evident «confecționat», încât nu-l mai crezi pe bietul om nici măcar când îți spune cum îl cheamă”. *Televizorul*, „adunând, scăzând, înmulțind și făcând socoteala totală”, este „o emisiune foarte bună”, însă „cu prea puține știri externe”, „cu destule răspunsuri convenționale în cadrul reportajelor din țară”. Cronicarul amintește realizatori valoroși, precum Rodica Rarău, Carmen Dumitrescu, Al. Stark, Vartan Arachelian, Aristide Buhoiu. Amintește, de asemenea, și alte vârfuluri ale televiziunii: „Momente excepționale apar totdeauna în spectacolele poetului Adrian Păunescu. Dar și în emisiunile lui Tudor Caranfil”. Și se oprește la cea mai recentă ediție a emisiunii *Clubul tineretului*, realizate de Anca Fusariu și Octavian Greavu, în care a fost prezent „prea talentatul grup *Ars amatoria* (format din studenți și absolvenți din Cluj-Napoca)”: „Ce bine ar fi dacă respectiva emisiune nu s-ar despărți cu un zâmbet de Radu G. Țeposu, nu numai umorist, ci și critic literar remarcabil, de Emil Hurezeanu, poet de excepție (nu și în poezia pe care a recitat-o sâmbătă) și de ceilalți componenți ai acestei grupări artistice scânteietoare de inteligență, de umor, de talent! Am vrea să-i revedem cât de curând și bine ar fi să li se consacre o emisiune întreagă”. Mai departe, cronicarul apreciază „considerațiile Magdei Cârneli despre doi pictori” și alte momente ale emisiunii.

21 februarie

• [„**România liberă**”, nr. 10675] La rubrica *File de carnet*, Nicolae Balotă scrie despre stil căruia îi dă o definiție cuprinzătoare, considerându-l „ansamblul particularităților care dau culturii dintr-un timp specificitatea sa”. În sprijinul definiției, autorul îl citează pe Blaga cu *Trilogia culturii* construită pe baza unei analize a fenomenului stilistic care a depășit barierele strict estetice. Felul în care creatorii, din domenii diverse, se inspiră dintr-un stil al epocii, dar îl și creează, astfel încât opera lor să fie în consonanță, dar să își și lase amprenta asupra mediului înconjurător, este ceea ce Nicolae Balotă numește „pecete stilistică”.

• [„**Scânteia**”, nr. 11353] Petru Vintilă descrie evoluția și modernizarea orașului Caransebeș în reportajul *Anii care mi-au întinerit orașul copilăriei*. ■ Letáy Lajos semnează textul cu valențe literare *Cunoscuții anonimi*, despre oamenii obișnuiți și activitățile lor cotidiene mărunte.

• [„**Scânteia tineretului**”, nr. 9252] Ocupând rubrica *Locul de lângă inimă*, Doru Mielcescu „urcă”, fără vlagă literară, *Pe Argeș în sus, la Vâlcele*, unde stă de vorbă cu primarul localității sale de baștină. ■ Trei însemnări de Alex. Ștefănescu în grupajul *Situații, cazuri, atitudini*. Una dintre ele, *Culori stinse*, inspirată de stofele „mohorâte” ale costumelor bărbătești pe care autorul le zărește prin magazinele de confecții, evocă, de la nivel vestimentar, cenușul epocii și tendința uniformizatoare.

• [„**Viața studentească**”, nr. 7] Se deschide cu *Unitatea generațiilor – unitatea idealurilor* de Ion Cristoiu. ■ Tot pe prima pagină, e prezent Sorin

Roșca-Stănescu care, sub genericul *Pentru cunoașterea și aprofundarea Legii educației și învățământului*, scrie despre *Specializarea multilaterală și politehnizarea – premise ale unui învățământ modern*. ■ *Un moment hotărâtor în dezvoltarea agriculturii noastre socialiste* este prezentat de Mircea Florin Șandru: „În șirul neîntrerupt al momentelor care au jalonat procesul de înlăptuire a revoluției socialiste din țara noastră se înscrie cu pregnanță și Plenara Comitetului Central al Partidului din 3-5 martie 1949, care a hotărât trecerea la făurirea sectorului socialist în agricultură, marcând începerea organizării pe baze noi a producției agricole, a muncii și vieții țărănimii din țara noastră. [...] Aniversarea a trei decenii de la adoptarea istoricelor hotărâri din martie 1949 și parcurgerea retrospectivă a drumului pe care l-a urmat de atunci agricultura noastră socialistă ne îndreptătesc să apreciem cu mândrie succesele obținute în dezvoltarea socialistă a agriculturii, în creșterea producției agricole, în ridicarea nivelului de viață și civilizație al întregii țărănime, în propulsarea pe orbita vieții moderne a satului românesc”. ■ Solomon Marcus publică, la *Ecuatii*, partea secundă din *Cărțile cu cel mai mare tiraj*. ■ În grupajul *Ultima oră* din pagina *Varia* este anunțată, la sediul redacției din Schitu Măgureanu, în data de 1 martie, reluarea cenaclului literar „Amfiteatru”, la care va fi lansat volumul *Miezul adânc*, cu care debutează poetul Roman Istrati. Criticul și istoricul literar Valeriu Râpeanu, directorul Editurii Eminescu, și poeta Daniela Crăsnaru, redactor de carte, sunt invitați de onoare. ■ *La Tineri pentru viitor*, Constanța Buzea scrie despre Gabriel Chifu, „un tânăr poet care mizează pe sinceritate, dar în ultima vreme simte că poezia sa trebuie însoțită și de altceva, o tărie care s-o facă să reziste cu succes probei lecturii în gând și în singurătate. Poetul a fost și va rămâne un neliniștit în direcția sorții creației sale. Poate că nu în tot ceea ce face dorește să izbutască în măsura în care dorește să izbutască în poezie. Va crede, poate, câteodată, că eșecurile sale și ale colegilor se datoresc pierderii, sau devalorizării, sau insuficienței sincerității? Frazele lui în acest sens vor fi în continuare ferme, limpezi, patetice, în schimb vocea – primul cuceritor încununat al publicului său entuziast – va fi mult mai scăzută, va fi șoptită, și, deci, cu atât mai auzită, mai durabilă, și mai de crezut. Dacă publicului îi rămâne plăcută în amintire vocea caldă a poetului tânăr, el simte deja că a depășit această fază. Gabriel Chifu a publicat cu noroc în multe din revistele noastre. (Debutează la 18 ani în «România literară».) El va împlini în curând 25 de ani. S-a născut la Calafat la 22 martie 1954. «Începuturile literare, spune poetul, trebuie să le evoc prin amintirea unei atmosfere speciale: verile lungi, fierbinți, petrecute într-un târg îndepărtat, de câmpie. Elev de liceu, de dimineață până seara stăteam închis într-o cameră unde, cu un ventilator electric, încercam să înving aerul sufocant de cald. Acolo citeam și mă străduiam să scriu. Literatura era un ritual voluptuos și definitiv. Devenisem o victimă a lui Dostoevski, mă îmbolnăvisem de puritate.» Cea dintâi poezie i-o publică Geo Dumitrescu. Cel dintâi a scris despre versurile lui Ștefan Aug. Doinaș. Întâlnirea cu aceste persona-

lități a fost, desigur, crucială pentru formarea lui ca poet. «Acești doi mari poeți sunt și profesorii mei de morală, de demnitate scriitoricească.» Publicarea repetată a lui Chifu în „Luceafărul” și „Amfiteatru” a lăsat, de asemenea, o amprentă fermă în conștiința publicului cititor. [...] Noi credem că, după ce va experimenta și va explora și alte modalități, Gabriel Chifu se va întoarce și-și va privi împlănit și afectuos poemele acestui prim volum al său”. ■ Pagina de *Cărți și idei* găzduiește trei însemnări critice. □ M.N. Rusu semnaleză, în *Debuturi (I)*, volumul de versuri *Regina cu pași furați* de Cleopatra Lorințiu, care „a știut că trebuie să refuze influențele poezilor consacrați asupra primelor sale exerciții, reducând la minimum prezența insidioasă a poeziei botanico-sanitare cultivate de unii dintre aceștia”. Placheta cu care a debutat tână autoare „anunță, într-un registru de o profundă și neafectată simplitate muzicală, posibile acorduri grave ale viitorului, ale maturității”. □ În *Actualitate, nu actualism*, Ioan Buduca analizează al doilea roman al lui Grigore Zanc, *Cădere liberă*, care constituie „o plăcută surpriză”. Comentariul tânărului critic are în vedere și condiția *romanului politic*, coagulat, de regulă, în siajul obsedantismului: „După ce reconsiderarea polemică a deceniului ’50-’60 a dat, pe lângă reușitele incontestabile, numeroase eșecuri și, mai ales, un neo-idilism ce începe a se face resimțit ca evaziune din prezentul clipei, iată că avem un roman politic al cărui prezent epic este același cu al cititorului său”. □ Costin Tuchilă supune atenției *Mierea*, romanul lui Eugen Uricaru, care își perpetuează universul ficțional din celelalte proze: „sentimentul ciclului epic generat de imaginarul spațiu al Vladiei primește o convenientă îndreptățire. Dar în mărunțul târg de provincie – mai vechea invenție a epicii noastre și deopotrivă *noua* structură a lui Eugen Uricaru – ispita condiției străinii a lipsei de evenimente majore trece în umbra altei tentații. Vladia a devenit, dintr-un straniu «loc în care nu s-a întâmplat nimic», spațiul care trebuie să vorbească despre condiția literaturii. Nu bănuisem, sincer vorbind, că structura în cauza *nesadovenianul* târg al lui Eugen Uricaru, cu tot ce dorea autorul să se întâmple în el, ar fi putut deveni brusc prielnic romanului care, construit alegoric, respiră teoretic [...] Roman dificil, *Mierea* nu este o carte «grea». Faptele nu lipsesc, deși povestea nu e «perfectă», fiind *materie* și nu *organizare* (simbolul roiului de albne rămâne doar iluzia perfecțiunii naturale). Stilul e înfloritor, fraza curge «intelectualizând» vorbirea personajelor și atmosfera. [...] Cu *Mierea*, Eugen Uricaru construiește ambiția de a-și explica prin propria ficțiune Vladia, și demonstrează cum se poate cuceri epic o idee, cunoscută și recunoscută, fără ca tensiunea prozei să se contamineze de eseistică”.

22 februarie

• [„*România liberă*”, nr. 10676] *Vitrina cărții* expune antologia de versuri de Ana Blandiana, apărută în colecția *Cele mai frumoase poezii* la Editura Albatros și recenzată de Maria Banuș. Comentatoarea remarcă prefața

volumului, semnată de Al. Philippide, în care acesta se arată convins de trăinicia operei poetice în discuție. Selecția cuprinde versuri din volumele *Persoana întâia plural*, *Călcâiul vulnerabil* (1966), *Octombrie, noiembrie, decembrie* (1975), *Somnul din somn* (1977) și este însoțită de comentarii vizavi de receptarea critică a poetei și de evoluția discursului liric de la „explozia lirică senzuală” la surdina proceselor interioare. Maria Banuș exprimă, în final, încrederea în dăinuirea în timp a poeziei scrisă de AnaBlandiana. ■ Eufrosina Alboiu își intitulează cronica la *Mierea*, de Eugen Uricaru, *Romanul unui roman*, trimitând la subiectul cărții – Nichifor Goreac se reîntoarce în orașul copilăriei pentru a scrie un roman „adevărat”. Pe baza acestei mize epice, autoarea observă o diferență de stil față de celelalte trei romane care l-au consacrat pe prozator: „[...] Eugen Uricaru se detașează de prozele anterioare și prin problematică și prin stil. Stilul, eminent poetic, din primele cărți este abandonat în favoarea unei proze care se vrea realistă”. Realizarea intenției autorului îi trezește, însă, și reticențe autoarei cronicii: „Pe alocuri, însă, construcția narațiunii este prea evidentă, personajele par forțate. Este de reținut o anumită sobrietate a limbajului. Lipsesc oralitățile și notele, care, uneori, ar putea da o mai mare autenticitate personajelor”.

● **[„Scânteia”, nr. 11354]** Radu Selejan publică reportajul *Investițiile – realizate cu o înaltă conștiință muncitorească: Sibiu-Borzești, un itinerar al intrajutorării*.

● **[„Scânteia tineretului”, nr. 9253]** La *Cronica literară*, Alex. Ștefănescu intră în *Realitatea imediată* scriind despre *Doi tineri prozatori*. Primul este Alexandru Papilian, care a debutat cu un deceniu în urmă, bucurându-se, atunci, de încrederea lui Marin Preda. Iar cronicarul consideră că, prin recentul volum de schițe *Făpturi neînsemnate*, în care este surprinsă „atmosfera existenței noastre cotidiene”, Papilian „confirmă decisiv pronosticul făcut de autorul *Moromeților*”. □ Al doilea tânăr prozator este Emilian Bălănoiu. Noul său volum, *Iubește tu*, reprezintă „un roman-jurnal scris din perspectiva unui inginer român care află temporar în Adrica”. Însă autorul „confundă încă faptele obișnuite, dar pline de semnificație, cu situațiile și întâmplările anodine”.

● **[„Flacăra”, nr. 8]** În cadrul coloanei *Rubrica mea*, Șerban Cioculescu relatează câteva momente din întrevederile cu *Ion Barbu*, pentru a concluziona despre personalitatea autorului că, în ciuda eventualelor observații mai puțin „deschise” cu privire la creația sa, „nu ținea la supărare [...]. Altminteri, în materie de gusturi literare, era foarte subiectiv când venea vorba de valorile noastre. Despre opera variată a lui Camil Petrescu spunea: “Nu există!” Nu mai suferea nici chiar poezia lui Eminescu: “Îți mai place? m-a întrebat într-o bună zi.” Am avut curajul să-i răspund: “Desigur”. [...] În ziua de august 1961, când a fost înhumat la cimitirul Bellu, Alexandru Rosetti și cu mine am fost singurii săi confracți care l-au însoțit pe ultimul drum. Matematicienii au fost la înălțime, prezenți *in corpore* [...]. Tudor Vianu s-a recuzat, temându-se că nu va

face față emoției sale [avusese un preinfarct cardiac și l-a urmat în mormânt după mai puțin de trei ani]”. □ George Arion prezintă volumul semnat de Ion Dodu Bălan, *Neliniștea fântâniei*, notând că acesta „nu este recreația pe care și-o permite autorul între două studii critice, ci exprimă un poet care are ceva de spus și o face, deseori, într-un chip demn de reținut”. □ Pompiliu Marcea recenzează cartea lui Gabriel Dimisianu, *Opinii literare*, afirmând că: „exceptând prima secțiune, în care este vorba de Ion Ghica și Caragiale [excelent comentați, așa cum a observat și Eugen Simion], celelalte capitole au ca obiect autori și cărți din literatura actuală [articolele despre Pompiliu Constantinescu, Perpessicius și Streinu, de la secțiunea despre critică, sunt, mai degrabă actualizări ale acestor critici decât istorie literară propriu-zisă]. Și dacă la poezie și proză materia însăși de multe ori neconcludentă [exceptând câțiva scriitori mari despre care emite observații de o indiscutabilă finețe, între care Marin Preda, Geo Dumitrescu, Nichita Stănescu, Ana Blandiana] a putut să-l stânjească, Dimisianu dă dovada netăgăduită a însușirilor sale în ceea ce singur numește, evident cu o formulare preluată, «critica criticii», care ocupă circa două treimi din pagini”. În ciuda altor remarci, Pompiliu Marcea concluzionează: „cartea pe care o prezentăm este utilă și bine scrisă”. □ Daniel Dimitriu recenzează volumul de versuri al lui Radu Cosașu, *Povești pentru a-mi îmblânzi iubita*. Prin apel la înclinația spre publicistică a autorului, recenzentul sesizează că „autenticitatea textului nu vine dinspre faptele relatate, ci dinspre relatarea ca atare, care transformă faptele respective în simple pretexte. Realitatea este văzută ca o sumă de curiozități și paradoxuri și, prin aceasta, ea se apropie mult de ficțiune. Iată și pasul cel mare pe care gazetăria îl face spre literatură”. □ Al. Dobrescu scrie despre „menirea” criticii, referindu-se la volumul lui Nicolae Balotă, *Arta lecturii*, în care, „grupate pe epoci și genuri, foiletoanele [publicate inițial în „România literară”] acoperă un spațiu și un timp impresionant: de la Pindar la Alain Bosquet, de la Michelangelo la Nicolás Guillén, de la Sapho la André Malraux, de la Furetière la D. H. Lawrence, de la Omar Khayyam la Rojdestvenski. [...] Frecventând operele literare ale umanității, scriind despre ele pentru marele public, Nicolae Balotă scrie, mai mult decât și-ar închipui cineva, despre sine”.

• [„**Orizont**” nr. 8] Mare parte din articole formează recenzii la apariții editoriale recente. Astfel, Ion Maxim își dedică cronică lui Octavian Paler, „cărții sale de excepție” intitulată *Apărarea lui Galiei* (C.R., 1978). ■ Olimpia Berca recenzează cartea lingviștilor Vasile Șerban și Ivan Evseev, *Vocabularul românesc contemporan* (Ed. Facla, 1978), „prima monografie de acest fel în lingvistica noastră”. ■ George Drumur se preocupă de versurile selectate în colecția „Cele mai frumoase poezii” ale lui Virgil Carianopol, *Viorile vârstei* (Albatros, 1978), tipărite cu ocazia împlinirii vârstei de 70 de ani. ■ Ov. Ghidirmic se lasă atras de „opera de maturitate a unuia dintre cei mai reprezentativi poeți ai naționalităților conlocuitoare din patria noastră”,

volumul numit *Neliniști albe* (C.R., 1978) a lui Vladimir Ciocov. ■ Pe urmele apropiierilor dintre corespondență și *Căutarea timpului pierdut*, merge în continuare Livius Ciocârlie în tableta săptămânală de la rubrica „marginalii”, în articolul *Confruntări*. ■ Aurel Turcuș și Elena Borugă pun sub lumina reflectorului corespondența dintre Octavian Goga și Tiberiu Brediceanu din 1910-1913. ■ Vasile Versavia anunță preluarea rubricii de „corespondență” cu cititorii și veleitarii revistei, rubrică ținută înainte de Anghel Dumbrăveanu și Petru Sfetcă. ■ Mircea Iorgulescu scrie un eseu despre dramaturgia românească, *O viziune asupra dramaturgiei românești postbelice*, cu referiri speciale la *O antologie a dramaturgiei românești 1944-1977*, în două volume, a lui Valeriu Râpeanu. ■ Stanca Țărângă traduce cugetări din carnetele (1967, 1972) lui Henri de Montherlant.

• [„România literară”, nr. 8] Din *Viața literară* aflăm că a avut loc *Plenara Consiliului Uniunii Scriitorilor*, unde „Consiliul a aprobat planul de acțiuni al Uniunii Scriitorilor pe anul 1979. La punctul 2 al ordinii de zi, George Macovescu a informat Consiliul despre constatările colectivului de scriitori desemnat de Biroul Uniunii Scriitorilor, în ședința sa din 17 ianuarie a.c., pentru a analiza situația creată de romanul «Incognito», vol. III, de Eugen Barbu. Consiliul a luat în discuție aceste constatări și a hotărât să dezavueze procedeul plagiatului folosit de Eugen Barbu în vol. III al romanului «Incognito», procedeu contrar normelor profesionale și morale, incompatibil cu principiile eticii și echității scriitoricești. La discuții au luat cuvântul: Ioan Alexandru, Paul Anghel, Vasile Băran, Geo Bogza, Radu Boureanu, Constantin Chiriță, Șerban Cioculescu, Dan Cristea, Dan Deșliu, Gabriel Dimisianu, Ștefan Aug. Doinaș, Nicolae Dragoș, Geo Dumitrescu, Fodor Sandor, Laurențiu Fulga, Romulus Guga, Dar Hăulică, Mircea Radu Iacoban, Ion Ianoși, Eugen Jebeleanu, Corneliu Leu, Nicolae Manolescu, Fănuș Neagu, Alexandru Oprea, Alexandru Piru, Sânziana Pop, Marin Preda, Catinca Ralea, Aurel Rău, Mircea Sântimbreanu, Mircea Horia Simionescu, Szász János, Dorin Tudoran, Laurențiu Ulici, Petru Vintilă, Mircea Zăciu”. ■ Tot în legătură cu *Viața literară*, se răspândesc și câteva „*Nedumeriri*”? ale redacției *României literare*, în fapt, un drept la replică: „*Nedumeririle* lui Ion Lăncrănjan din «Lucaefărul» de săptămâna trecută stârnesc, la rândul lor, câteva «nedumeriri». Autorul *Suferinței urmașilor* e nemulțumit de primirea făcută de critică romanului său. [...] I.L. vrea să ne convingă cu orice chip că, în spatele opiniilor reticente ale criticii, s-ar ascunde un anume spirit de grup, pe care prozatorul are lipsa de prevedere de a-l localiza la «România literară», un fel de, după opinia sa, focar al campaniilor contra cărților pe care le scrie. Despre ce spirit de grup și de campanie poate fi vorba, ne dăm seama ușor stabilind unele fapte. Mai întâi să-i reamintim lui I.L. că niciunul din criticii pe care îi incriminează în articol – nici G. Ivașcu, nici G. Dimisianu, nici N. Manolescu – drept promotori ai așa-ziselor campanii nu s-a pronunțat despre

vreo carte a sa în ultimul deceniu. În al doilea rând, ca un făcut, tocmai despre acei critici care au scris în paginile «României literare» în ultimii ani, cu seriozitate și cu răspundere, I.L. nu suflă nici un cuvânt (Valeriu Cristea despre romanul *Caloianul*, [...] Sorin Titel despre romanul *Drumul câinelui*, [...] M. Iorgulescu despre *Suferința urmașilor*). Să nu fi citit I.L. «România literară», în legătură cu care se exprimă atât de drastic, și în paginile căreia a colaborat în acești ani, nu o dată, cu proză și articole?». ■ Într-o scrisoare adresată redacției, Iorgu Iordan își exprimă nelămurirea privitoare la publicarea unui interviu pe care nu-și amintește să-l fi oferit: „Am luat cunoștință, cu totul întâmplător, acum câteva zile, de interviul apărut în «Flacăra» cu data de 1 februarie a.c. Țin să precizez că nu-mi aduc aminte să fi stat de vorbă cu un redactor al ei, pe nume M. Constantin, și că apariția interviului m-a surprins în gradul cel mai înalt. Am fost invitat de două ori, în urmă cu 1-2 ani, prin colaboratorii permanenți ai acestei reviste (Arion și Cusin) să le «dau» un articol. Am refuzat în ambele cazuri, pentru motive pe care n-are rost să le arăt. Dacă mi s-ar fi cerut un interviu, aș fi procedat absolut la fel. Aceasta nu înseamnă că tăgăduiesc veracitatea celui publicat acolo, în ce privește conținutul și chiar formularea răspunsurilor». ■ Mircea Iorgulescu accentuează *Sensul retrospectivei* literare, necesitatea bilanțurilor, considerând că atunci „când lipsesc retrospectivele este absentă și preocuparea de perspective, interesul exclusiv pentru prezent devenind forma unei staționări ce dă iluzia dinamismului”. ■ Opinii entuziaste despre *Corespondența lui Odobescu*, în curs de apariție la Editura Academiei, împărtășește Al. Dima într-un articol premergător evenimentului editorial. ■ Barbu Cioculescu marchează *60 de ani de la nașterea poetului*, într-un text despre *Constant Tonegaru între actualitate și legendă*, care se încheie sentimental-retrospectiv: „Anii s-au scurs, legenda s-a așezat, tânărul poet căruia moartea i-a trecut înelul prin deget a devenit cu adevărat o «statuie din scrisuri, o piatră», pe care fiecare încercăm să o descifrăm, după puterile dragostei noastre, acei dintre noi care i-am fost martori la ceremonii esențiale poate încă mai neajutorați, în această a doua jumătate de drum ce se așterne, de-a-ndăratelea, peste cea dintâi, acoperind-o, iremediabil...”. ■ În *Breviarul* lui Șerban Cioculescu intră câteva considerații despre *Literatura turistică* (Nestor Urechia, *Vraja Bucegilor*). ■ Iorgu Iordan îl evocă pe *Alexandru Al. Philippide – omul*. □ Despre *Orizontul romantic* pe care îl conturează Alexandru Philippide în volumul de „eseistică și exegeză critică” *Puncte cardinale europene* scrie Al. Tănase: „Disponibilitatea și afinitatea pentru romantici decurge la Philippide nu din rațiuni doctrinar-estetice, ci din propria sa fire romantică, din convingerea sa că sufletul romantic este o permanență de esență a poeziei”. ■ „Gheorghe Tomozei – notează Nicolae Manolescu în cronică dedicată volumului *Ierbar de nervi* – intră în categoria poetilor care-și ascund emoția din pudoare, dedându-se jocurilor și ceremoniilor, înșelăciunii inocente și curtenitoate, complicității

subtile cu cititorul. Biografică în fond, ca orice poezie, poezia lui nu pune eul în centru și nu stăruie pe confesiune. E un lirism în travesti, rod al unei mistificări ce pare naturală, deși este cultivată sub sticlă, în seră. Poetul însuși se recomandă drept un arhivar de fluturi sau se înhamă la atelajele zăpezii, este un rege care, la masă, șterge de pe listele de bucate numele poezilor și un inventator al mașinii de furat cai. Himerismul grațios ține de esența liricii lui, în care totul este «suav anapoda», decorativ și caligrafic. Alt aspect important este acela meșteșugăresc, artizanal. Mi-l reprezint pe Gheorghe Tomozei ca pe un smălțuitor de oale, într-un atelier modern care reconstituie piesă cu piesă unul străvechi. Instrumentele lui de lucru sunt noi și eficiente, dar imită forma unor arhaice scule ieșite din us.” ■ Cronică lui Nicolae Manolescu este însoțită, la final, de o *Precizare*, pe care o semnează alături de Mircea Iorgulescu: „Sfârșitul notei care însoțește articolul publicat de Doru Popovici în «Săptămâna culturală a Capitalei» din 16 februarie a.c. conține o afirmație iresponsabilă și calomnioasă; «metoda» insinuării și a procesului de intenție, folosită de autor, nemaîntâlnită în publicațiile din România în ultimii 15 ani, apare cu atât mai gravă astăzi, când în toate planurile vieții sociale de la noi astfel de procese sunt unanim condamnate și considerate drept triste amintiri istorice”. ■ După un mic preambul despre literatura *science fiction*, Voicu Bugariu se oprește asupra romanului lui Constantin Cubleşan, *Paradoxala întoarcere*, cu scopul declarat de a înlătura prejudecata conform căreia „*science fiction*-ul este paraliteratură”. ■ Romanul polițist *Ceasul de la miezul nopții*, rezultat în urma colaborării scriitoricești dintre O. Goga și M. Stan, este analizat de Mircea Constantinescu, mai ales prin prisma văditelor lui accente realiste: „carte-elogiu, carte-document despre abnegația și patriotismul organelor de securitate și miliție care, reunindu-și eforturile, deconspiră o rețea de spionaj. Se pare că s-a pornit de la un dosar de întâmplări reale. Societățile petroliere antebelice din România, prin interesele monopolurilor străine, au investigat zonele subcarpatice muntene în vederea sporirii randamentului de exploatare a țiteiului. Planurile, microfîlmate, au fost și în atenția hitleriștilor, pierdute de aceștia în ultimul moment în debandada retragerii. Englezii, care inițiaseră cartografierea petroliere, parașutează un agent a cărui misiune, la începutul deceniului al șaselea, a fost să reobțină microfîlmele”. ■ În *Mierea* lui Eugen Uricaru, Mircea Zăciu regăsește, mai degrabă, o *Miere amară*, după renunțarea parțială la „poezia depărtării, haloul liric, sistemul de simboluri” obișnuite prozatorului și tocmai „reunțarea la o asemenea formulă (deși nu pe de-a-ntregul, vom vedea) pare să aibă drept rezultat o degradare a poeticului, resimțită până la nivelul stilistic. Cu un gest brusc, autorul are aerul că sparge un geam semi-transparent interpus între el și realitate, ispitit să vadă fără artificii adevărul prezentului, aflându-se așadar într-o situație aproape identică cu a eroului său, Nichifor Gorean”. ■ Lucian Raicu surprinde *Inteligență și poezie* în volumul de teatru al lui Dumitru Solomon, *Fata Morgana. Scene din*

viața unui bădăran, despre piesele căruia susține că „sunt bine scrise, cu vervă, uneori cu inspirații strălucite. Se citesc cu plăcere intelectuală, cu plăcere pur și simplu. Dar n-am spus nimic despre virtutea lor principală: paradoxal, [...] este una eminentemente poetică”. ■ *Centenarul [Honoré] Daumier* este marcat prin eseul lui Cristian Unteanu, *Pictorul comediei umane*. ■ Două pagini ale acestui număr sunt rezervate pentru câțiva *Poeți tineri* (Dan David, Magdalena Ghica, Delia Străuț, Elena Ștefoi, Traian T. Coșovei), „escortați” de Ion Horea, care le întocmește mici „fișe” biografice, în șapoul de sub titlul: *Întâmpinarea poeziei*. □ Alte poezii de: Valeriu Bârgău, Ion Iuga, Dragoș Vrânceanu (versuri inedite), Ion Caraion (*7 poeme închinat Rodicăi Popescu*), Jarosław Iwazskiewicz (în traducerea lui Nicolae Mareș). □ Geo Bogza se găsește *À la recherche du temps perdu...* □ Ana Blandiana trece în *Atlas și O aniversare*: centenarul piesei caragialiene *O noapte furtunoasă*. □ I. Grinevici publică fragmente din romanul *Saltimbancii*, în curs de apariție, iar Teodor Mazilu piesa *Nu vrem să fim fericiți!* □ Ion Maxim scrie un reportaj *Străbătând Italia*. □ În sport, *Se deschide clipa întâmplărilor aurii* pentru Fănuș Neagu.

● [„**Tribuna**”, nr. 8] Se deschide cu editorialul redacțional *Colaborare trainică*, despre vizita lui Nicolae și a Elenei Ceaușescu în Bulgaria, la invitația lui Todor Jivkov. ■ Tudor Dumitru Savu prezintă un volum „greu de așezat în tiparele vreunui gen”: este vorba despre *Luni, marți, miercuri...* de Radu Beligan, în care actorul adună pagini de jurnal și memorialistică, eseuri despre arta teatrală și dramaturgia universală. ■ La *Fotografii de noapte*, N. Prelipceanu compune „pastelul” epic *Elementele*. ■ Victor Felea discută, la *Cronica literară*, volumul de versuri *Sigliul trecerii* de Anais Nersesian, care „face parte dintre poezii solari și discret romantici, dintre cei pentru care contează ceea ce se întâmplă cu viața lor interioară, cu situația lor în timp, în realitatea cotidiană”. ■ *Singurătate în Ithaca*, volumul de versuri lui Lucian Valea, este recenzat de Mircea Vaida, comentatorul apreciind „încercarea de convertire a modalității de bucolică tradițională într-o mai modernă elegie a lucrurilor și a faptelor diurne”. ■ Vasile Sălăjan evidențiază reportajele lui Lucian Zatti din *Triunghiul apelor*, în care găsește și o linie din Geo Bogza. □ La despărțirea de brâncușiologul V.G. Paleolog, discipol, în tinerețe, al lui Macedonski, Constantin Zărnescu semnează un necrolog în care este descris devotamentul arătat de cărturar pentru opera marelui sculptor. Autorul însemnării amintește cea din urmă întâlnire pe care a avut-o, la Craiova, cu regretatul critic de artă: „L-am văzut, pentru ultima oară, cu aproximativ treizeci de ore înaintea dispariției sale dintre noi, după ce îl mai vizitasem câteva zile în șir, cu trei săptămâni mai înainte – la Craiova. Și, astfel, i-am luat ultimul interviu pe care el l-a dat în această viață...”. ■ La *Opinii*, I. Negoșescu încredințează *Confesiuni călinesciene*, prilejuite de apariția volumului *Între Aristarc și bietul Ioanide* de Ileana Vrancea: „Cum mi-a fost dat, în timpul activității mele profesionale de tinerețe, să fiu contemporan cu

G. Călinescu, mă simt obligat să mărturisesc că, numărându-mă printre admiratorii geniului său, din substanța căruia s-a nutrit și propria mea orientare și evoluție stilistică în domeniul criticii – am trăit și dureroasa experiență a disocierii lui de rândurile scriitorilor și criticilor care, în revistele vremii, încercând să-și facă datoria, după puteri, și atunci când se putea, față de istoria literaturii române în perioade dificile pentru viața spirituală, l-am fi vrut alături și, desigur, în frunte, ca purtător și apărător al valorilor nepieritoare. Și în acest sens, cartea Ilenei Vrancea mi-a prilejuit rememorări, într-un trecut ce-mi este atât de familiar. E poate o mângâiere pentru mulți să aflăm, pe aceeași cale, că această atitudine n-a avut drept cauză nici lașitatea, nici cupiditatea, așa cum greșit îl judecau unii pe planul opțiunilor morale, ci o incompatibilitate etică structurală, manifestată de-a lungul întregii vieți, față de «suferința pentru idei» – incompatibilitate teribil de exact definită de Ileana Vrancea prin «jovialitatea în fața dramelor de idei» care lui Călinescu îi apar, în diferite momente de mare gravitate pentru istoria literaturii române, drept «un spectacol hilar»; firește, într-un caz atât de aparte ca al său, conștiința de sine a literaturii n-a mai putut funcționa. Dar G. Călinescu, personalitate cu atât de puternice apetente pentru lumea ca «spectacol hilar», a strălucit de bună seamă pe plan artistic, în istoria sa literară, ca și în opera sa beletristică, unde rezultatele pot fi nu numai interesante, ci și viabile”. □ În cadrul aceleiași rubrici, Mircea Popa află în cartea Ilenei Vrancea o viziune atinsă de maniheism: „Sesizând cu falsă surprindere existența în etapa actuală a criticii noastre a unui curent de «călinescieni», intoleranți, cu rol de vestale la templul criticului, al cărui cult îl întrețin printr-o «publicistică hagiografică prin nimic finalizată», Ileana Vrancea își transformă iritarea privitoare la acțiunea acestora într-un lung eseu destructiv, care sfârșește prin a arunca din albie, odată cu apa, și copilul. Cu alte cuvinte, pasiunea represivă, dezlănțuită, a autoarei trece de la acești «suporteri declarativi» ai «idolului intangibil» Călinescu, asupra idolului însuși, forțându-l să intre, în tiparele strâmte ale unei logici exclusiviste, care trebuie să aleagă obligatoriu între Călinescu și Lovinescu. Deci nu Lovinescu și Călinescu, ci Lovinescu sau Călinescu, ceea ce transformă, dintr-o dată, critica în partizanat, făcând din Călinescu obiect de polemică și pamflet, iar din Lovinescu obiect de encomion și tămâiere” (*Între Călinescu și Lovinescu*). ■ Sunt prezenți cu versuri Marta Petreu, George Iarin, Ion Anghel și câțiva membri ai Cenaclului „Liviu Rebreanu” al Institutului de învățământ superior din Baia Mare. ■ Proza este „acoperită” de Tudor Vasiliu. ■ Pop Simion oferă o „ilustrată” vest-germană (*Freiburg – oraș deschis*). ■ La *Cronica ideilor*, Andrei Marga propune eseu *Reluarea problemei ființei*, în care fixează viziunea lui Constantin Noica despre această temă. ■ *Hai Dinamo!* se intitulează tableta sportivă a lui Al. Căprariu, în care e amintit Fănuș Neagu: „Dacă mă gândesc mai bine, cel puțin din când în când, prietenul meu Fănuș Neagu, care-i capabil să scoată flori de lotus și din

iască, știe el ce face. De vreo câteva ori, din prea mare dragoste, l-am mai fitilit din pricina pasiunii lui pentru Dinamo. Știți cum e, fiecare cu pasiunile lui!”. O notă amuzantă a scriitorului clujean: „și eu am luat-o pe urmele lui Dobrin și nu duc o viață tocmai sportivă”. ■ Între 8 și 11 februarie 1979, s-a desfășurat cea de-a V-a ediție a *Zilelor teatrale clujene*. Sub acest generic este așezată rubrica de teatru a revistei, cu cronici de Ion Cocora și Ion Lungu. Titularul comentariului dramatic în „Tribuna” are în vedere spectacolul *Familia Tót* de Örkény István, pus în scenă de Gheorghe Harag, iar Ion Lungu consideră „o premieră de excepție” montarea lui Aureliu Manea a tragediei într-un act *O sărbătoare princiară* de Teodor Mazilu. ■ În coloana rezervată artelor plastice, sub genericul *Galeriile Tribuna*, Negoită Irimie contemplă pictura Irinei Petraș și a lui Mircea Pașcalău. Câteva rânduri despre Irina Petraș: „explorează rezonanțele livrești ale peisajului ideatic, ale peisajului sufletesc, găsind stărilor afective autentice corespondențe cromatice. Din jocul grațios al liniei și culorii rezultă subtile mesaje plastice, uneori încifrate, alteori descifrate în armonizări intitulate: *Dragoste și ură, Crimă și pedeapsă, Soare și timp*”. □ În același grupaj este anunțat, în cadrul *Galeriilor Tribuna*, vernisajul expoziției jubiliare *60 plasticieni*, care va avea loc la 23 februarie 1979, în sălile Muzeului de artă din Cluj-Napoca. Cu această ocazie va fi editată placheta *Galeriile Tribuna – profiluri plastice*. ■ Ultima pagină găzduiește partea a doua a studiului *Mircea Eliade: hermeneutică și interpretare* de Adrian Marino. ■ În memoria lui V.G. Paleolog este publicat textul acestuia despre *Inspirația lui Brâncuși*.

23 februarie

- [„**Munca**”, nr. 8480] Despre nevoia angajării mai multor oțelari la Combinatul siderurgic de la Reșița scrie Radu Anton Roman, în reportajul *Ca o cascadă*.

- [„**Scânteia**”, nr. 11355] Drumurile Someșului (cel Cald, cel Rece și cel Mic) sunt descrise de Teofil Bălaj în textul *Rămânerea în timp*. ■ Este anunțat evenimentul *Zilele prieteniei și culturii românești*, organizat la începutul lunii martie în R.D. Germană.

- [„**Scânteia tineretului**”, nr. 9254] La *Note de lectură*, Ion Potopin așază romanul *Frământări* de Virgiliu Vasile Mihăilescu, volumul ilustrând „una din caracteristicile epocii noastre care promovează un om nou”. ■ Călin Stănculescu scrie, la *Carnet cinematografic*, despre ecranizarea romanului *Ultima noapte de dragoste, întâia noapte de război*, realizată de Mircea Veroiu în *Între oglinzi paralele*. Cronicarul amintește că regizorul a adus pe micul ecran scrieri ale lui Agârbiceanu sau Slavici și consideră a fost „fidel în mare măsură spiritului unuia dintre cei mai importanți scriitori interbelici”, filmul fiind „o reușită valabilă în ciuda unor distonanțe, la urma urmelor previzibile în ambiția reformulării cinematografice a marilor opere literare”.

• [„Contemporanul”, nr. 8] Sunt publicate poeme de Anghel Dumbrăveanu și Ion Segărceanu. ■ Aurel Martin îl consideră pe Vasile Nicolescu, autorul volumului *Întâlnire în oglindă* (Eminescu, 1978), un neo-romantic care trăiește poezia într-o notă deopotrivă gravă și burlescă: „Neo-romantic trecut prin simbolism și modernism, sedus de contemplație și de tentativa de a defini nuanța și reverberațiile adâncurilor, fără a ignora (ba dimpotrivă) mișcările neliniștite ale valurilor existențiale, *Întâlnire în oglindă* e autoportretul poetului la vârsta «clopotului nins», asaltat de sunete și culori, bântuit de «seisme», «om-orchestră», trăind și registrul tonalităților grave, dar și pe acela pus sub semnul «humorescelor»”. □ Laurențiu Ulici semnează o recenzie a cărții lui Radu Cosașu, *Povești pentru a-mi împlânzi iubita* (C.R., 1978), prin care acesta propune o formă hibridă de poeme-povești, indiferentă la frontierele dintre specii și genuri: „Visul estetic al lui Radu Cosașu e ca «între poemele, articolele și nuvelele mele să nu existe graniță» și nici o fericire nu e mai mare decât aceea de a scrie «poezii care sunt pure și simple articole de ziar, pe care le poți pune liniștit într-un roman». Scriitorul nu face deci poezie sau proză sau eseu publicistic, el face literatură”. □ Eugen Uricaru consideră, în *Actualitatea în literatură*, că textele în proză care se opresc asupra deceniului șase au început să-l redea în formule stereotipe și că o receptare superficială a trecutului conduce inevitabil la neînțelegerea prezentului: „«Obsedantul deceniu șase» pare să fi ajuns subiectul nu numai la modă ci și «modelat» al prozei. Modelat pentru că «obsedantul» deceniu este prezentat, cercetat, răscolit, mai ales anchetat după un șablon ale cărui tipare aduc destul de mult cu inversul șabloanelor folosite de literatura aceluiași deceniu.” ; „...înțelegerea deplină a prezentului este viciată de o cunoaștere aproximativă a trecutului, mai ales a aceluia numit apropiat. [...] Nu s-a scris îndeajuns (e un eufemism) despre cum respirau, cum dormeau, cum munceau, cum învingeau și cum erau învinși oamenii deceniului șase”. □ Gheorghe Iuga recenzează *Pledoarie pentru respect* (Albatros, 1978) de Gheorghe Marin. □ H. Zalis îl caracterizează pe Oct. Simu, autorul romanului *Rădăcinile casei* (C.R., 1978), drept „un prozator laborios, poate nu suficient de penetrant, dar hotărât modern”. □ Tatiana Rădulescu analizează succint *Sunetul visării* (Scrisul Românesc, 1978) de Dan Rotaru, a cărui „poezie se așază, unitară și cu o anume melancolie, într-o prozodie întemeiată pe formula lirismului elegiac, vehiculând un vocabular strict profilat din punct de vedere semantic”. □ Gheorghe Dragoș scrie o cronică a volumului de versuri *Împărăția sorilor* (Eminescu, 1978) de Stelian Oancea. □ Aurel Bădescu prezintă *Muncă, idealuri, creație* (Albatros, 1978) de Virgil Sorin. □ Grigore Mureșan identifică în *Acordul cu lumea* (Eminescu, 1978), de Ion Lotreanu, o serie de „poeme de largă respirație, în care aparenta mișcare liberă lasă să se întrevadă accente grave, scânteieri ale unei conștiințe ce se interesează cu gravitate de soarta lumii”. □ George Chirilă prezintă *Trimisul nostru special* (Ion Creangă,

1979) de Mihaela Monoraru. ■ Dan Grigorescu explorează semnificațiile romanului *Spitalul municipal* de Barbara Harrison (Univers, 1978), apărut în traducerea Dorinei Tulpan.

● [„Cronica”, nr. 8] Numărul cuprinde versuri de Haralambie Țugui și Cristian Simionescu. ■ Ștefan Giosu semnaleză apariția volumelor *Istoria limbii române literare* (Ed. Didactică și Pedagogică, 1978), de Ștefan Muntean și Vasile D. Țâra, care „pune accentul pe tendințele diferitelor epoci pe care le-a cunoscut dezvoltarea limbii noastre literare”, și *Crestomația românească* (Ed. Didactică și Pedagogică, 1978), culegere de texte românești din epoca veche și modernă. ■ Constantin Ciopraga își continuă articolul *Ionel Teodoreanu – după un sfert de veac*, analizând succint operele publicate de romancier începând cu 1934. ■ În *Corabia lui Sebastian* (C.R., 1978) de A.E. Baconsky, Mihai Dinu Gheorghiu subliniază simbioza existentă între notele de jurnal și poezie: „Pagina de jurnal și pagina de poezie stau față în față, ca o provocare și o oglindă de-formantă, pretextul și textul comentându-se reciproc. Subtitlul («poezii și antipoezii») nu se referă la diferența de paginare, la consistența epică ori lirică a celor două registre, ci pare a avea un anume caracter programatic: poezia și antipoezia se opun la Baconsky în însuși procesul creator, poetul urmărind «obținerea» poeziei ca o victorie asupra unui monstru apoetic (de aici și o nuanță polemică în versurile sale)”. ■ Andrei Corbea semnaleză apariția antologiei *An der Wegscheide das Gras (Iarba de la răspântii)* de Corneliu Sturzu, cu poeme traduse din română în germană de Horst Helge Fassel. Autorul recenziei remarcă natura complexă a volumului, mai precis multiplele sale paliere tematice și stilistice: „Citorul de limba germană face cunoștință prin intermediul traducerii lui Horst Helge Fassel cu un registru poetic polyvalent, a cărui complexitate cristalizează, de la meditația asupra propriei confruntări cu limbajul și până la descripția tensiunilor sentimentale, de la jocul gratuit al asociațiilor sonore și până la ipostaza de cântăreț al cetății, o disponibilitate lucidă către contemplativitate și reflecție”. ■ Cu ocazia recentului deces al lui Alexandru Philippide, „Cronica” publică un articol semnat de acesta, *Confesiune*, apărut în numărul din 9 din 1975, în care abordează o serie de specificități ale actului creator în poezie: „Poezia nu se face după principii. Mai exact spus, ea nu este concepută după un plan; odată însă ce o idee poetică s-a ivit, expresia acesteia nu trebuie să se înfăptuiască la întâmplare, fără să se țină seama de nici o regulă. Din fire, poezia este înclinată către exces. Revărsarea lirică devine însă comunicabilă numai dacă suferă o constrângere de artă, o îndiguire care stăpânind-o o face adâncă și durabilă”. ■ N. Barbu îi dedică un articol omagial lui Al. Philippide, intitulat *O! pasărea aceea cu țipăt cobitor!*, în care subliniază amploarea vizionară a poetului: „Plină de imagini, de formule sibilnice, de trimiteri în mitologie, poezia lui Al. Philippide nu acuză livrescul, și nici nu se poate reduce ori explica prin căutarea corelatelor

ei ideationale, oricât de adânci. Este o poezie prin concepție care strălucește, însă, prin amploarea și penetranța viziunii...” ■ În textul *Un magician al verbului*, academicianul Vasile Pavelcu consideră ca Al. Philippide realizează în lirica sa o sinteză între abstract și materie: „...a fost caracterizat de către unii critici literari ca poet cerebral, de către alții ca romantic. Credem că este mai justă părerea, împărtășită de o a treia categorie, de a vedea în opera lui un efort remarcabil de a ne oferi o sinteză între înălțimile abstracte și spirituale ale aspirațiilor umane și realitatea rece și obscură a unui «aspru suflet mineral»”. ■ În viziunea lui Daniel Dumitru (articolul *Spirit integrator*), Alexandru Philippide se diferențiază de poeții interbelici prin înclinația sa spre echilibru și sinteza contrariilor: „Între poeții interbelici, între marii poeți interbelici, Alexandru Philippide e un solitar prin nota de echilibru, prin modul ostentativ de conciliere a opozițiilor. Atent la ceea ce se întâmplă în sine, independent de impasuri și traversat de revelații miraculoase, ademenit de mistere și de fulgurații, torturat de idee și de zbuciumul sufletului, el se confesează pe îndelete, caută fără grabă materialul dur pe care să-și graveze dilemele și impaciența stărilor lăuntrice”. ■ N. Barbu realizează o prezentare a operei lui Petru Cârdu, poet de expresie română din Iugoslavia, caracterizată prin „fantazarea densă, întregind o viziune parabolic-halucinantă, clădită pe semne ce par niște cifruri”.

● [**„Săptămâna culturală a capitalei”, nr. 429**] În cadrul serialului *O istorie polemică...*, Eugen Barbu preia un articol „inedit” al lui Marian Popa despre opera lui Caragiale, urmând să expună propriul comentariu într-un număr viitor „pentru a nu știrbi și a nu întrerupe fluiditatea demonstrației tânărului coleg”. ■ La *Cronica literară*, Dan Mutașcu atrage atenția asupra volumului *Martirul. Bălcescu – evocare romanțată*: „Evocare de ținută și dignitate a construcției, *Martirul* lui Fănică N. Gheorghe ne restituie un caz de vocație istorică, fiindcă viața Bălcescului este însăși opera lui, iar opera sa desăvârșită e propria sa biografie. [...] Suveică dialectică ținând documentul cu intuiția și gestul, perspectiva revoluționară cu cea dureros omenească, necesitatea cu emoția, eticul cu generalul, lucrarea aceasta ne comunică vocația istorică a lui Nicolae Bălcescu care a ales varianta eroică”. ■ Rubrica *a b c*, îmbogățită cu subtitlul *Clasici de lângă noi*, găzduiește eseul lui Marian Popa despre poezia lui Ioan Alexandru. Analiza criticului stă sub semnul stadiilor lui Kierkegaard marcând evoluția de la relația eu – eu, prin cea eu – lume, la relația eu – absolut. Conform acestor etape sunt citite volumele *Cum să vă spun*, *Viața deocamdată*, apoi *Infernul discutabil*, *Vămile pustiei* și la sfârșit *Imnele bucuriei*, *Imnele Transilvaniei*, *Imnele Moldovei*. „Indiferent de etapă, marea calitate a poeziei lui Ioan Alexandru constă chiar în natura de om a poetului, Ioan Alexandru nu se arată nici zeu, nici suveran, nici titan, nici centru al lumii și nici un scandal al lumii: el nu este erou, dar nici vierme. El este pur și simplu un om care-și trăiește condiția de om într-un univers care e

al său și e necunoscut. Exact ca primul om, el își trăiește condiția în mod pur; nu pune filosofia între el și infinit, nu se apără cu poezia de lume sau de sine. O consecință care decurge din această lipsă de apărare a omului în fața lumii este transformarea poeziei în act existențial. Ioan Alexandru este singurul poet contemporan care a reușit să convertească poezia în act ontologic într-o asemenea măsură încât să poată concura cu Bacovia și Arghezi. Poezia sa nu se adaugă lumii și nu se opune acesteia: ea pur și simplu propune o lume care devine *singura*.” ■ Viorica Nania prezintă istoricul de douăzeci de ani al cenaclului muncitoresc „Semănătoarea” care a prins ființă sub influența lui Mihai Beniuc. Se menționează și schimbul de experiență dintre acesta și cenaclul ziaristilor. ■ Traian Filip scrie articolul *Despre decadența culturii*, în care urmărește în continuare reproșurile adresate de Vitner lui Sadoveanu: „În perioada când scrie și publică *Păuna Mică*, Sadoveanu consideră că țărănul are nevoie nu numai de pământ, ci mai ales de cultură («Această țărănime avea înainte lărgime și hrană îndestulătoare, acum nu mai are; lumea se înmulțește, pământul se împuținează»), dar greșește și criticul veghează. Nu-i dă încuviințarea de a sluji o asemenea falsă idee și de a transporta «În Europa de azi această insulă a trecutului care-i țărănimea română». Sadoveanu se hazardează, nu pricepe că îi lipsește pregătirea ideologică, nu vede că are nivel profesional scăzut. Adevărul este că el scrie crispat, simțind că cineva îl privește tot timpul peste umăr. Scrie din datorie, înțelegându-și activ misiunea de scriitor. Ca și Călinescu, nu rupe relația cu cititorii și nu lasă condeiul să ruginească, pentru a se retrage în sihăstrie. Dar acest crez și acest simț al datoriei aveau să fie adesea rău interpretate, autorii care nu s-au pus în grevă fiind ulterior socotiți compromiși și profitori, fără excepție. După cum se vede, însă, Sadoveanu nu s-a bucurat de privilegiu, n-a fost scutit nici de umilințe, nici de instrucția cotidiană”. Autorul menționează că I. Vitner primește, în 1949, premiul C. Dobrogeanu-Gherea, pentru reevaluarea criticii și istoriei literare. ■ Ion Lotreanu continuă lectura din opera lui Mircea Eliade făcând referiri la *Mitul reintegrării*, *Mitul androgenului*. ■ Constantin Sorescu prezintă culegerea de *Doine și strigături din Ardeal*, alcătuită de Ioan Urban și Andrei Bârseanu. ■ Emil Manu scrie un articol despre poezia lui Constant Tonegaru, cu ocazia aniversării de 60 de ani a poetului, comentând în încheiere: „Tânărul de acum patru decenii a promovat o «formă poetică» de bună calitate, atitudine care ne atrage luarea aminte mai mult azi decât în timpul său. Ca și ceilalți poeți citați, a dus mai departe experiența moderniştilor interbelici, nu a reeditat-o prin simplă copiere, cum au făcut-o mulți dintre literatorii de după el. Trebuie subliniat faptul că acest mod de bufonerie ostentativă, totuși de rafinament, e propriu poeziei muntene, și din acest punct de vedere, Tonegaru se subordonează spiritului muntean, având precursori în Anton Pann, Minulescu, Arghezi, Urmuz și contemporani în Geo Dumitrescu”. □ Virginia Mușat publică două poeme.

24 februarie

• [„Scânteia”, nr. 11356] Ioan Grigorescu semnează textul *Butelia din ogradă* în rubrica *Picătura de cerneală*.

• [„Scânteia tineretului”, nr. 9255] La *Reportajul nostru*, Ion Andreiță „numără” 24 de ore în gara Adjud, arătându-și, în introducere, aptitudinile literare: „Vi-i amintiți, desigur, pe acei oameni modești, îmbrăcați în uniformă de culoarea cerului marin, adesea albită de sarea sudorii, cu șapca streășină peste cărbunii încinși. Purtau în mâini cufere ușoare, ca niște lădițe dreptunghiulare, croite din lemn de brad, pe care era fixat nelipsitul, tradiționalul felinar de vânt. Băteau zi de zi drumul mărunț, cu pași egali și oboșiți, în întoarcerile lor statornice de la calea ferată. Sunt ceferiștii – și imaginea aceasta care mi-a însoțit copilăria am reîntâlnit-o astăzi, mai puternică decât oricând, în orașul Adjud. În orașul în care am rămas, acar sensibil al noilor prefaceri, timp de 24 de ore”. ■ Este publicată prima parte a unei dezbateri „la care sunt invitați scriitori, editori și cititori”: *Cărți ale tinerilor, cărți despre tineri, cărți pentru tineri*. Mircea Florian Șandru invocă *Datoria poetului*. Nu este vorba despre... Fondul literar, ci despre poezia patriotică, poetul rămânând „întotdeauna dator patriei sale, pe care trebuie s-o înalțe până pe culmea cea mai de sus a versului său”. Referindu-se la calitatea poeziei patriotice contemporane, autorul semnalează adânci inegalități: „versul de aur stă uneori alături de versificația calpă, versurile de profundă rezonanță ale poezilor adevărați coexistă cu cele ale barzilor de circumstanță”. Textul se încheie cu câteva citate socotite reprezentative din Nichita Stănescu, Adrian Popescu, Horia Bădescu și Mara Nicoară. □ Laurențiu Ulici „măsoară” *Statura personajului*, căutând „raportul real-fictiv” din promoția '70 a prozei românești și identificând trei ipostaze ale acesteia: cea *livrescă* (exemplificată prin scăderile personajului-narator al romanului – „altminteri remarcabil” – *Victorie clandestină* de Mircea Săndulescu), cea *convențională*, „un defect de construcție tipologică provenind din supralicitarea spre teză a unei idei epice și, în comparație cu statura *livrescă*, mai păgubitoare, întrucât amenință și compromite proza la mai multe nivele deodată (mai frecvent: tematic și ideatic)”, cum e cazul în romanul *Cer cuvântul* de Dragomir Horomnea. În fine, a treia „statură” este cea *firească*, exemplul fiind acum pozitiv, „raisonneurul excelentului roman al lui Eugen Uricaru, *Mierea*”. □ În *Perspective asupra actualității*, Eugen Uricaru se întoarce, pilduitor, în „obsedantul deceniu”: „Atunci când ne referim la anii '50, de fapt la literatura publicată în acei ani, vom constata că ea privește mai mult actualitatea acelei perioade cât realitatea ei în ansamblu”. Pentru ca, apoi, prozatorul să observe: „Trecerea de la «a ilustra» la «a îmbogăți» actualitatea mi se a pare a fi cel mai important pas făcut de literatura română în anii socialismului. Trebuie spus, neapărat trebuie, că literatura tinerelor promoții de creatori a contribuit într-un fel specific și important la înfăptuirea acestui «salt calitativ». ■ Ion Băieșu este *Curierul nostru de sâmbătă*, răspunzând, ca de obicei, *De la om la om*.

● **[„Luceafărul”, nr. 8]** În articolul *Literatura marilor teme*, redacția „Luceafărului” îndeamnă scriitorii ca, pe lângă sau prin prisma subiectelor inspirate din istoria națională, să abordeze „cele mai acute probleme sociale și politice ale României moderne”. ■ Șerban Papacostea salută publicarea cercetării istoriografice a academicianului David Prodan *Răscoala lui Horea*, vol. I-II, apărută la Ed. Științifică și Enciclopedică, în 1979. ■ Un poem inedit, fără titlu, de Arghezi poate fi citit pe prima pagină. Tonul este vituperant, intenția vindicativă, limbajul violent: „[...] Însă, vedeți, condeii se răzbună/ Că l-ați bârfit cu toții împreună./ Și-aleși de pe catedre și din academie,/ Vă-ngrop acum de vii”. ■ La rubrica *Tineretea clasicilor*, Dan Condeescu publică studiul *Politic și psihologic în roman* în care subliniază preeminența romanului *Pădurea spânzuraților*, de Liviu Rebreanu în romanul de război european, citindu-l, printre argumentele modernității, și ca pe unul politic: „[...] Pădurea spânzuraților este [...] un model de roman politic, o lecție de militantă literară ce nu și-a pierdut actualitatea, dimpotrivă”. ■ Șerban Cioculescu anunță apariția lucrării *Reviste și curente în evoluția literaturii române* de I. Hangiu, o lucrare de foarte mare importanță pentru publicistica literară românească. ■ În cadrul rubricii *Opinii*, Dan Zamfirescu semnează articolul *Omisiuni semnificative*, în care face o listă a figurilor literare importante care nu figurează în selecția *Micului dicționar de scriitori români*: Neagoe Basarab, Varlaam, Traian Demetrescu, Ștefan Petică, Victor Eftimiu, Aurel Baranga, Ioana Postelnicu. Mai grav este, însă, în opinia semnatarului, deteriorarea portretelor unor mari scriitori prin omisiuni impardonabile: „Creația lui Arghezi din ultima etapă – epoca lui 1907 și a Cântării omului – este practic anulată, poetul «Mirabilei semințe» este ignorat în evoluția ce a dus la mărturia din Profil de epocă, iar Sadoveanu apare într-o ipostază ce justifică cu greu autoportretul din vestitul discurs de recepție la Academie și din mărturiile angajării lui plenare în devenirea contemporană a României”. ■ Mihai Rădulescu scrie despre cartea lui Nicolae Balotă *Arta lecturii* în care descoperă : „Eseuri despre Universul devenit Carte, eseurile unui degustător senzual, bucurându-se de contopirea cu acest univers-carte, în care găsește cosmosul, omul, arta și, mai presus de orice, pe scriitor [...]”. ■ M. Ungheanu alege pentru *Cronica literară* debutul al lui Apostol Gurău cu volumul de povestiri *Începutul verii astronomice* și cartea de reportaje *Întâmplări în liniștea unei fotografii* de Cornel Nistorescu. ■ La *Viața cărților*, Alex. Ștefănescu prezintă un «poem antirăzboinic» semnat de Ion Țugu (C.R., 1978), al cărui temă se circumscrie unei viziuni apocaliptice provocată de un război antiatomic. □ Radu Anton Roman prezintă volumul de reportaje *Străbătând văile carpatine* (Albatros, 1977) de Paul Decei. □ Marian Vasile aduce în atenție cartea Gabrielei Negreanu și *modelul Leonardo* (Albatros, 1978), iar Doina Uricariu, volumul de articole *Vitralii* de Marcel Petrișor (Eminescu, 1978). ■ La *Cartea de debut*, Nicolae

Ciobanu continuă seria de articole dedicate cărții lui Aureliu Cornea *Flori de întuneric* și impactului pe care aprecierea lui G. Călinescu l-a avut asupra destinului său literar. ■ Pentru rubrica *Avanpremiere editoriale*, Al. Raicu anunță traducerea în franceză a unei selecții din poezia lui Ion Caraion sub titlul *Cântecul singurei*. ■ Costin Tuchilă îi face un portret lui Laurențiu Ulici menționând activitatea sa de critic al debutanților (*Prima verba I și Prima verba II*), apoi preocupările sale eseistice din *Recurs* și *Biblioteca Babel*, având ca scop „să rezolve ecuația literaturii ca mod de existență”. ■ Se inaugurează o rubrică de interviuri intitulată *Ce gândește, ce scrie tânărul scriitor*. Interviewatul este Eugen Uricaru, care povestește începutul scrisului său legat de revista Ateneu. La întrebarea ce este pentru el literatura, scriitorul răspunde: „Ceea ce mă interesează în primul rând este înțelegerea cât mai aproape de realitatea lor a relațiilor dintre individ și colectivitate, între popoare, între state, între popoare și state. Și nu în ultimul rând a relațiilor dintre om și mediul lui natural sau artificial”. ■ Emil Brumaru publică poeme: „Reparata și Pirata/ Cea chioară de-un sân fac plata/ Ieșind din restaurant/ Și-angajează-un diamant/ Să le plimbe prin oraș/ În amurgul pățimaș” (*Reparata și Pirata*). □ Constantin Atomii este prezent pe aceeași pagină, tot cu versuri: „Patria ni-i dragostea dintâi/ Perna care-o punem seara căpătâi/ Prima stea ce-n ochii noștri-a scăpărat/ Sub un cer de urbe sau un cer de sat (*Patria*)”. □ Aurel-Dragoș Munteanu, Daniel Corbu, Ion Potolea, Valeriu Drăgușanu completează secțiunea de poezie. ■ La secțiunea de proză Constantin Stan publică *Povestiri cu Marta*, fragment din romanul *Carapacea*, în curs de apariție. □ Tot aici pot fi citite 5 miniproze de Mara Nicoară. □ La rubrica Planete, Ion Caraion analizează volumul *Floarea Soarelui sau mâna de lucru*, de Valeriu Bârgău, câștigător al premiului U.T.C. pentru poezie pe anul 1978. „După atâția îngeri de un sex ori de altul [...], după atâtea retorice mioare, și atâți năzdrăvani cai desueți, aproape că simți ceva reconfortant (atunci când «noaptea, la lumina lămplilor de carbid/ trecem să spălăm piața publică de morminte...»)”. ■ Semnând cronică de film, Corina Cristea scrie despre filmul lui Mircea Veroiu *Între oglinzi paralele*, inspirat din romanul *Ultima noapte de dragoste, întâia noapte de război*, de Camil Petrescu. În viziunea recenzentei, timpul istoric, timpul psihologic și gelozia eroului își pierd din importanță în favoarea atmosferei. □ La cronică TV, Iulian Neacșu menționează piesa *Vin clienții*, de Teodor Mazilu, dar se plânge de „subțirimea” ei. ■ Ioana Ieronim înștiințează despre spectacolul radiofonic de gală transmis cu ocazia împlinirii a 50 de ani de teatru radiofonic în România. ■ Redacția prezintă Premiile U.T.C. pentru literatură pe anul 1978: Premiul pentru Poezie – Valeriu Bârgău pentru volumul *Floarea soarelui sau mâna de lucru* (C.R., 1978), Premiul pentru proză – Eugen Uricaru, pentru romanul *Mierea* (Albatros, 1978), Premiul pentru reportaj – Cornel Nistorescu, pentru volumul *Întâmplări în liniștea unei fotografii* (Junimea, 1978), Premiul pentru critică

literară – Mircea Iorgulescu, pentru volumul *Scriitori tineri contemporani* (Eminescu, 1978), „Premiul pentru o lucrare în limba germană – Horst Samson pentru lucrarea *Es akkor átmentem a iüzün* (*Și atunci am trecut prin foc*, Kriterion, 1978), Premiul pentru o lucrare în limba germană – Horst Samson pentru volumul de versuri *Der Blaue Wasserijunge* (*Fiul apelor albastre*, Facla 1978)” (sic!) – de fapt, Premiul pentru o lucrare în limba maghiară a fost acordat lui Molnár H. Lajos pentru volumul *Es akkor átmentem a iüzün*, Facla, 1978). ■ Sub titlul *Drumul către regele poeziei*, Ion Bănuță scrie un text evocator despre Tudor Arghezi. În calitate de editor al poeziei sale, alături de Alexandru Balaci și Liviu Călin, semnatarul evocă relatările familiei Arghezi despre împrejurările publicării tabletei *Baroane!*. ■ A apărut la Cairo volumul omagial *Ceaușescu – eroul României*.

25 februarie

• [„Scânteia”, nr. 11357] Cu ocazia aniversării a treizeci de ani de la plenara C.C. a partidului din 3-5 martie 1949, în care au fost stabilite principalele direcții de reformare și revoluționare a lumii rurale și a activităților agricole, revista publică poemul *Agricultură* de G. Călinescu. ■ În *200 de ani de patrie*, Dan Tărchilă subliniază importanța reflecției scriitorilor asupra devenirii istorice a României: „Pentru orice scriitor sau creator de bunuri spirituale, cercetarea și meditația permanentă asupra destinului istoric al patriei sunt vitale. Operele de care avem nevoie năzuiesc să cuprindă în ele ceea ce este esențial pentru dezvoltarea poporului, ceea ce definește adânc și trainic pe oamenii patriei, moștenitorii unui trecut zbuciumat, făuritorii unui viitor luminos”. ■ Conform lui Emil Vasilescu, metodologia folosită de Al. Piru în volumul său *Permanențe românești* (C.R., 1978) este tradițională, autorul acordând atenție atât elementelor biografice, cât și comentariului asupra creației scriitorilor analizați, Eliade Rădulescu, Costache Negruzzi, Liviu Rebreanu și G. Călinescu: „Metoda cercetării este clasică și deplin adaptată cuprinderii unor personalități complexe, deopotrivă creatri și oameni ai cetății cu preocupări dintre cele mai diverse. În acest sens se acordă un spațiu aproape egal biografiei și creației, dar nu se ocolește nici ecoul operelor în conștiința epocii sau a posterității, contribuția specifică la îmbogățirea culturii românești. Însotite fiecare de substanțiale bibliografii și de principalele lucrări de interpretare critică, studiile de față au calitatea incontestabilă de a fi o călăuză sigură spre cunoaștere aprofundată a vieții și operei acestor personalități de primă importanță în constituirea culturii noastre”.

26 februarie

• [„România liberă”, nr. 10680] Adriana Iliescu adaugă la *Vitrina cărții* o cronică la volumul de poeme *Epica magna*, de Nichita Stănescu. Autoarea

elogiază aplecarea poetului către fenomenele concretului, către „tot ceea ce este, pentru că, în tot acest timp să creeze un univers al său, poetic vorbind, ce nu se depărtează de la realitate și, dimpotrivă, o prespune, o încorporează, și-o asumă, o preface”. Autoarea cronicii trece în revistă temele și motivele „obișnuite” ale poeziei lui Nichita Stănescu („zborul diafan, transparența, fluiditatea, onirismul, tentația suprarrealismului, amestecul regnurilor și timpurilor”), arătând însă că volumul în discuție pune accent pe viziunea grandioasă atât a formării universului cât și a existenței umane în lume, alcătuiind „o nouă mitologie a sentimentelor și a eroismului de a exista”. ■ Zaharia Sângerzan scrie despre volumul de critică *Ares și Eros*, de Daniel Dimitriu, publicat de Editura Junimea. Pentru debutul său, criticul alege să scrie despre poezia contemporană, trecând prin poezia socială (Mihai Beniuc, Eugen Jebeleanu, Geo Dumitrescu) sancționând, în cazul Mihai Beniuc „prolificitatea, nejustificabilele versificații”, exersând diagnoze apreciate drept corecte în cazul lui Eugen Jebeleanu și Adrian Păunescu, și ajungând la *Fetele lui Eros* cu poezia Mariei Banuș, Horia Zilieru, Gheorghe Tomozei, Ana Blandiana. Concluzia care se desprinde din cronică îl clasifică pe Daniel Dimitriu ca „un bun interpret de poezie” căruia i se sugerează să se îndrepte și spre critica de proză, teatru sau eseu.

● [„Scânteia tineretului”, nr. 9256] La *Locul de lângă inimă*, Lucian Avramescu „cutreieră” *Drumurile unui sat*. Este vorba despre Sângeru, locul de baștină al autorului, pe care ziaristul îl evocă într-un stil pe alocuri fânșian: „Caii mai ridică în galop argintul apelor Cricovului, călăriți de fete drăcoase care lasă vântului cometa neagră a părului lor lung, înfiorând umerii dealurilor”. Publicistul amintește „izolaționismul” de altădată al satului: „Cine venea pe vremuri – pe vremuri însemnând acum vreo cincisprezece ani – la Sângeru? Rar de tot, ispășind parcă sancțiunea unor deplasări la marginea lumii, picau niște inspectori școlari nervoși că erau nevoiți, după ce rata îi depunea la ultima stație, în comuna vecină, să parcurgă vreo 8-10 km de pietroaie și gloduri cu căruța pe care le-o trimitea binevoitorul directorul școlii. Hurducăturile acestea se descărcau mai apoi în lectura cataloagelor și planurilor de lecție”. Încovoiat de amintiri, autorul străbate, în miez de noapte, spre Ploiești, „o biată potecă de geamantane ale copiilor plecați la profesională sau liceu [...]. La două noaptea, când se termina vacanța, plecai cu geamantanul în cârcă pentru a fi cu puțin înainte de patru în stația de rată de la Apostolache”. Astăzi, în schimb, la Sângeru, este „o modernă șosea asfaltată peste care rulează zilnic roțile câtorva zeci de autobuze ce cară la rafinării și la sonde navetiștii sau alți oameni care au din ce în ce mai multe treburi la oraș”. ■ Nicolae Dan Fruntelată îl omagiază pe G. Călinescu, ajungând, fără a-l numi, la studiul Ilenei Vrancea, „o exegeză târzie care a stârnit îndelungi discuții în publicațiile literare – lucru explicat poate prin pseudononconformismul ei și nu prin niscaiva adevăruri noi revelate”. Această lucrare „are efectul unei aruncări de piatră, de jos, din

Edgar Quinet, pe fereastra amfiteatrului Călinescu”. Redactorul-șef al ziarului face loc, în textul său, și unei năzuințe editoriale: „așteptăm reeditarea monumentalei *Istorie a literaturii*”.

27 februarie

• [„Scânteia”, nr. 11358] În *Temeliile prezentului*, Vasile Rebreanu preamărește fundațiile viitorului realizate, în viziunea sa, de conducătorul partidului, Nicolae Ceaușescu, și de contemporanii săi: „Nu poți să nu te simți încărcat de o mândrie firească, dar și de o colosală răspundere, la gândul că faptele noastre sunt tronsoanele ce vor susține acel edificiu de aur, nu doar visat, ci proiectat cu luciditate și inspirație de noi și de cei ce ne-au precedat. Ca într-o albie sigură și dreaptă a omeniei, a muncii oneste, a jertfei și demnității, a încrederii în propriul destin, o albie deschisă de acest bărbat ridicat din solul istoriei noastre, care e totodată făuritor de istorie, în această albie deschisă de conducătorul partidului și statului nostru, stirpe de voievozi și eroi, va curge pe temelii sigure viitorul care va deveni un însoțit prezent”.

• [„Scânteia tineretului”, nr. 9257] Titus Vâjeu semnalează debutul în volum al poetului Viorel Sâmpetrean, *Vară de amiază*, „o carte a cărei notă individualizatoare este *solemnitatea*”. Cronicarul consideră că versurile lui Sâmpetrean poartă o pecete ilustră, formându-se în „conul de lumină al liricii lui Lucian Blaga”. ■ *Cronica TV* este realizată de Florin Mugur, care așază în prim-plan *Emisiuni de varietăți*. ■ La 225 de ani de la nașterea lui Gheorghe Șincai, Academia R.S.R., Academia de Științe Sociale și Politice și Ministerul Educației și Învățământului organizează, la Facultatea de istorie și filosofie a Universității din București, un simpozion dedicat corifeului Școlii Ardelene. Vor susține comunicări: acad. Ștefan Pascu (*Gheorghe Șincai – omul și opera*), Romul Munteanu (*Rolul și locul Școlii Ardelene în afirmarea conștiinței naționale a poporului român*) și Dumitru Ghișe (*Valoarea tradițiilor progresiste ale poporului român în opera de formare multilaterală a omului nou*). ■ La *Caligrafii de buzunar*, L. Avramescu „sădește” textul *Ghiociei*. ■ Sub semnătura *Scînteia tineretului* se înalță *Un cald și colegial salut gazetei „În slujba patriei”*, care aniversază trei decenii de existență.

28 februarie

• [„Scânteia”, nr. 11359] Cu ocazia împlinirii a 225 de ani de la nașterea lui Gheorghe Șincai, redacția publică articolul *Un mare cărturar iluminist, un mare gânditor patriot*, în care este evidențiată dragostea acestuia pentru popor. ■ Al. Piru remarcă natura patriotică a *Cronicii* lui Gheorghe Șincai: „Însuflețită de acel credo patriotic care a stat la baza mișcării de eliberare națională și socială cunoscută sub numele de Școala Ardeleană, *Cronica* lui Gheorghe Șincai a fost multă vreme și rămâne încă o arhivă care mai poate fi exploatată de izvoare, date, documente și mărturii prețioase în mare parte,

semnalate de el pentru prima oară”. ■ Este menționată sensiuena de comunicări științifice care a avut loc sub egida Academiei Republicii Socialiste România, Academiei de Științe Sociale și Ministerului Educației și Învățământului la Facultatea de Istorie și Filosofie din București cu ocazia împlinirii celor 225 de la nașterea cărțurului.

● [„Scânteia tineretului”, nr. 9258] La *Cronica radio*, Dan Mucenic „intră” pe *Drumurile poeziei*, observând că „din totalul minutelor ce alcătuiesc programele săptămânale ale radioului – 22.680 – abia 110, deci nici 0,5%, sunt dedicate poeziei”. Comentatorul apreciază Programul II, care este „cea mai generoasă gazdă a poeziei, cu două momente poetice – unul dimineață, altul seara, reunind – în cazul primului – voci inconfundabile ale liricii noastre actuale – Radu Boureanu, Gellu Naum, Vasile Nicolescu, Mihai Ursachi etc. – și, în cazul celui de-al doilea, poeme cu adevărat memorabile din poezia română clasică și contemporană, din cea universală”. ■ Sub genericul *225 de ani de la nașterea lui Gheorghe Șincai*, Ioan Adam evocă *Un luptător pentru libertate și progres*, a cărui operă fundamentală este *Hronica românilor și a mai multor neamuri*, „tipărită parțial în timpul vieții sale, apoi interzisă și purtată în desagă de autorul ei ca un legat de preț lăsat viitorimii”. ■ Alex. Ștefănescu este prezent la *Caligrafii de buzunar* cu tableta *Așteptare*, consacrată copiilor din orfelinate.

● [„Viața studentească”, nr. 8] Pe prima pagină este reproducă, sub genericul *Ex cathedra*, o însemnare a lui G. Călinescu, *Nu te canoni*, apărută în „Națiunea” din ianuarie 1947. ■ Solomon Marcus publică, în cadrul rubricii *Ecuafții*, a treia parte a analizei *Cărțile cu cel mai mare tiraj*. ■ În grupajul *Puls* sunt prezentate *Premiile revistei „Napoca Universitară” pe 1979*. Laureții de la secțiunea *Poezie*: Ion Stratan (student, București), Florin Iaru (absolvent, București) și Alexandru Dohi (absolvent, Cluj-Napoca). La *Proză*: Mariana Pop (studentă, Cluj-Napoca), Vasile Dragomir (absolvent, Baia Mare) și Vasile Gogea (student, Cluj-Napoca). Și la *Critică* apar două nume importante: Mariana Marin (studentă, București) și Ioan Holban (Iași). S-au acordat premii și pentru alte categorii: *Pictură*, *Grafică*, *Critică de artă*. Tiberiu Alexa a obținut *Premiul special al revistei „Napoca Universitară”* pentru studii de istorie și critică de artă. Premiile constau în abonamente la „Napoca Universitară”. ■ La *Apostrof*, Cornel Nistorescu titrează: *Totul se aude. Dar pe bani!*. ■ *Cronica literară* din această săptămână este dedicată de M.N. Rusu volumului *Floarea soarelui sau mâna de lucru* de Valeriu Bârgău, distins cu Premiul U.T.C. pentru poezie pe anul 1978. Cartea a fost discutată, în nr. 1 din 1979 al „Vieții studentești”, și de Liliana Țigănescu, care formulase câteva rezerve față de posibilitățile autorului. În *Debuturi (II)*, M.N. Rusu întrebuițează un ton indulgent, arătând că poezia lui Valeriu Bârgău „nu este o «unealtă» comodă. Substanța ei n-are nimic comun cu livrescul și cu delicatul, ci, dimpotrivă, împrumută vehemența materiei în erupție, sau măreția

obiectivelor industriale”. Cronicarul remarcă o influență: „în planul discursului poetic, viziunea lui Valeriu Bârgău trimite la poezia lui Ion Gheorghe”. Totuși, nu este o imitație șablonardă: „Spre deosebire însă de Ion Gheorghe, debutantul de azi n-are vocația epopeică a precursorului, ci ambiția de a-și găsi un drum personal prin exersarea uneltelor la școala lirică a înaintașilor apropiați. Etapă care, desigur, va trebui depășită. ■ Simelia Redlow comentează filmul *Între oglinzi paralele*, realizat de Mircea Veroiu (*Inspirat din opera lui Camil Petrescu*). Autoarea apreciază faptul că regizorul – care a adus pe micul ecran și scrieri de Agârbiceanu sau Slavici – nu își intitulează creațiile cinematografice *ecranizări* sau *transpuneri*, ci „film inspirat din opera lui...”. *Între oglinzi paralele* „se încheagă greu și atunci când izbutește aceasta se pierde iar în secvențe false, greoaie”, furnizând o dezamăgire: „Pornind de la motivul de scenariu, de la numele și renumele dobândit de acest interesant cineast, de la calitatea distribuției, ne-am așteptat (în fine!) la un film care să ne bucure și să ne covingă de valoarea cinematografului noastre actuale. Ne rămâne încă gustul amar al insatisfacției”. □ La *Plastică*, Magda Cârneli aduce *Patru tineri sculptori români*: Dinu Câmpeanu, Mihai Istudor, Nicolae Fleissig și Tiberiu Bețe, prezenți într-o expoziție de grup la Galeria Orizont. ■ În pagina rezervată cronicilor, apare o rubrică nouă, *Sintagme*, desemnată, cu conținut lapidar și încărcătură ironică. □ O notă din grupaj: „Ion Lăncrănjan este supărat pe criticii care i-au recenzat *Suferința urmașilor* că nu i-au recenzat-o bine, pe cei care nu i-au recenzat-o că sunt nesinceri și pe cei care nu i-au citit-o că n-au înțeles nimic. Probabil că *Fiul secetei* va fi o monografie critică a lui Ion Lăncrănjan despre Ion Lăncrănjan. Așa a făcut și Roland Barthes”. ■ În *Univers universitar*, Mircea Florin Șandru „așază” *Tradiții universitare la Cracovia*. ■ În pagina *Varia*, M.N. Rusu „colindă” *Orașul*, poposind la Teatrul Național din București.

[FEBRUARIE]

● [„*Albina*”, nr. 2] Poemul *Focuri de primăvară*, de Lucian Blaga, este alăturat pe prima pagină articolului *România – cetate eternă*, semnat de redacție – un text laudativ la adresa lui Nicolae Ceaușescu și a României, numită „patria primăverilor”. Numărul conține, de asemenea, texte literare de Ion Bănuță, Petru Marinescu, Victor Eftimiu (*Epitaf*), Tudor Arghezi (*Pe răzătoare*), Vasile Nicolescu, Dumitran Frunză, Ion Frumosu (țăran). ■ În rubrica *Prietenii mei, scriitorii*, Hristu Căndroveanu se concentrează în articolul *Profesiune și vocație*, dedicat lui Alexandru Voitinovici (ce semnează Al. Voitin), asupra recentului roman al acestuia, *Cinema splendid*, volumul I, *Mânzul rătăcit* (Eminescu, 1978), marcat de aversiunea autorului față de injustiție și brutalitate : „Și aici, în proză, se observă aceeași sfântă aversiune față de violență, nedreptate, înăbușirea adevărului, depersonalizarea omului. [...] O carte, nu atât examen al unei vieți, cât al unei epoci întregi, în care

lumea – de la noi – a suferit, a luptat și s-a schimbat; cu amare dezamăgiri, dar și cu bucurii și – în special cu bucuria continuei condamnări a violenței, ca întreaga literatură a lui Al. Voitin de altfel”. ■ Redacția publică textul *Cartea la sate altădată și azi*, scris de Gala Galaction în 1948.

● [„Amfiteatru”, nr. 2] În acest număr apar poeme de Liviu Ioan Stoiciu, precum și o selecție de texte ale scriitorilor din Cenaclul Pavel Dan din Timișoara: Ion Monoran, Doru Vladimirescu, Adrian Derlea, Constantin Mărăscu și Mircea Bârsilă. ■ Dinu Flămând îi dedică lui G. Călinescu un articol omagial, *Călinescu și realele*, cu ocazia împlinirii apropiate a optzeci de ani de la nașterea acestuia. Pentru a legitima lirica deceniului opt, autorul folosește frecvent sintagma criticului, „poezia realelor”, mai precis ideea fundamentală că orice obiect poate deveni poetic câtă vreme „vorbește” despre om. Datorită valorificării cotidianului de către poezia contemporană, autorul crede că G. Călinescu ar fi apreciat noile direcții ale discursului liric: „Probabil Călinescu ar fi lăudat sintaxa firească a noilor tipuri de discurs poetic și ar fi combinat cu secrete delicii idei pe seama noilor obsesii (lipsite de spectaculos și nu o dată intenționat pedestre) în care se abandonează cu inteligență și cu numeroase trucuri umorale «liricii» acestui sfârșit de veac, de la noi și de aiurea”. ■ M. N. Rusu semnalează apariția lucrării *Lecturi și rocade* (C.R., 1978) de Mihai Ungheanu, organizate în funcție de ultimele controverse și tendințe ale criticii literare autohtone, îndeosebi confruntarea dintre călinescieni și anti-călinescieni: „Mihai Ungheanu își organizează recenta culegere de cronici publicate de-a lungul anilor la „Luceafărul” și alte publicații în funcție de ultimele idei care agită critica și istoria literară actuală. E vorba de controversa dintre călinescieni și anticălinescieni, aflată se pare la finele ei, și de fenomenul complementar acesteia, dar manifestându-se deocamdată în subsidiar, al recitirii, dintr-o perspectivă modernă, dar mai ales științifică a literaturii române de la începuturi până astăzi”. ■ În viziunea lui Ioan Buduca, volumul lui Alexandru Paleologu, *Treptele lumii sau calea către sine a lui Mihail Sadoveanu* (C.R., 1979), își depășește subiectul, opera lui Mihail Sadoveanu, propunând o metodă generală de redobândire a unității spiritului și de temperare a individualismului modern: „Eseu despre formele spiritului umanist și destinul lor postrenascentist, cartea lui Alexandru Paleologu își depășește obiectul fără a lăsa niciodată impresia că îl trădează. Spectacolul de erudiție și inteligența punerii în scenă a demonstrațiilor [...] nu ar trebui să distragă atenția de la sensul radical al ideilor acestei cărți care propune de fapt o soluție de regăsire a totalității pierdute a spiritului și o soluție de ieșire din impasul individualist al mentalității moderne”. ■ Conform lui Mircea Iorgulescu, în *Contextul operei* (C.R., 1978) Cornel Ungureanu abordează creația literară deopotrivă ca structură în sine și ca piesă ce aparține unui mecanism complex care îi determină nașterea și natura: „Se întrevește, acum, că nu este câtuși de puțin vorba de o reactualizare a unui anacronic tip

de critică; fără a înceta să privească opera ca o structură, ca un sistem complicat, analizabil în profunzime, cum făcuse în precedentul lui volum *Proză și reflexivitate* (1977), Cornel Ungureanu o consideră totodată și ca element al unor structuri mai largi, al unor macro-sisteme. Dacă istoria și critica literară tradițional didactice determină opera prin biografie, climat, moment, aici opera este situată într-un context. Creația este pusă în relație; dar nu pentru a fi explicată, ci pentru a fi interpretată”. ■ Doina Uricariu semnalează apariția studiului *Embleme ale realității* (C.R., 1978) de Eugen Dorcescu, prin care autorul își afirmă credința în posibilitatea delimitării și definirii teoretice a metaforei poetice: „...Eugen Dorcescu ne dezvăluie din nou, prin aceste *Embleme ale realității*, apetența sa teoretică, neoclasică, deci mai cu seamă normativă, de la care porcede credința, întemeiată, într-o posibilă canonizare și definire a metaforei poetice”. ■ Mircea Scarlat subliniază importanța apariției volumului *Eseu despre generația războiului* (C.R., 1978) de Emil Manu, și rolul acestei generații pierdute în literatura deceniului opt: „Sub raport strict documentar, cartea lui Emil Manu este utilă și, în lipsa alteia, necesară celui care va aborda în viitor generația scriitorilor născuți la începutul perioadei interbelice. Este poate generația cu destinul cel mai dramatic din întreaga istorie a literaturii noastre și, în același timp, o generație care joacă un rol de primă importanță în literatura actuală”. Criticul deplânge însă caracterul strict documentar al lucrării și tratarea didactică a materialului, care înlocuiește demersul hermeneutic: „Din păcate, această excepțională generație scriitoricească este tratată didactic, informația prevalând asupra interpretării critice, pe care practic o «sufocă»”. ■ Costin Tuchilă apreciază spiritul sintetic din lucrarea *Permanențe românești* (C.R., 1978) de Al. Piru, ce cuprinde patru studii despre Ion-Heliade Rădulescu, C. Negruzzi, Liviu Rebreanu, G. Călinescu: „Profilul acestor studii e monografic, dar spiritul geometric al lui Al. Piru vizează o posibilă sinteză care ar putea demonstra complexitatea scriitoricească a unor autori considerați întemeietori, într-o direcție sau alta”. ■ Bogdan Ghiu evidențiază capacitatea Mirelei Roznoveanu de a integra discret, fără exces, metodele structuraliste în opera sa de debut *Lecturi moderne* (C.R., 1978): „Formată în spiritul «noii critici» nimic nu transpare violent sau forțat din acest efort de integrare. Ceea ce reprezintă această culegere de eseuri este mai mult decât o promisiune. Este edificarea (cuvântul trebuie puțin diminuat) unui stil foarte aplicat la obiect, a unei maleabilități metodologice, a intuiției și a concluziilor. Totul este în același timp cuminte, îndrăzneț și eficient.” ■ *Biblioteca Babel* (C.R., 1978), de Laurențiu Ulici, este expresia maturizării critice a autorului, în viziunea lui George Șerban: „Uzând de un limbaj auster (atât de deosebit de cel aproape calofil din primul său volum), cu evidente accente filosofice, nedezmințindu-și impresionismul orgolios (trădat uneori și de formulele prin care revendică paternitatea aserțiunilor) în ciuda unor vizibile eforturi de sistematizare,

Laurențiu Ulici ne oferă prin Biblioteca Babel o dovadă a maturizării sale critice”. ■ Nicolae Iliescu deplânge lipsa de rigoare și de unitate a lucrării *Poetica lui Ion Barbu* (Scrisul Românesc, 1978), de Dorin Teodorescu: „Cartea, deși este încărcată cu foarte multe citate [...] n-are unitate, „poetica” pe care autorul dorește s-o identifice situându-se doar la nivelul strict al formalizării. Afirmatiile sale nu sunt susținute cu rigoarea cerută de o astfel de încercare de identificare a unor mărci textuale”. ■ Ioan Groșan consideră că studiul lui Mircea Tomuș, intitulat simplu *Mihail Sadoveanu* (Dacia, 1978), reușește să găsească o serie de elemente stabile și de chei hermeneutice ale amplului univers sadovenian: „Componentele de bază ale universului operei sadoveniene» stabilite de critic (natura, antinomiile natură-om, natură-civilizație, trecut-prezent și durata istorică) ni se par justificate, apte să acopere și să explice în mare parte formarea acestui cosmos impresionant din proza românească. [...] Impresionează mai ales insistența cu care Mircea Tomuș poposește asupra temelor sadoveniene predilecte care, despoliate de învelișul formulelor și clișeele uzuale și bombardate din toate părțile cu exemplificări inteligent alese, își dezvăluie treptat apartenența la același trunchi ideatic comun”. ■ Călin Dan analizează *Cetatea ideală în viziunea Renașterii. Eseu asupra tipologiei urbane*, de Grigore Arbore (Meridiane, 1978). ■ Demersul critic al Ameliei Pavel din *Expresionismul și premisele sale* (Meridiane, 1978) este apreciat de Magda Cârnecki mai ales prin încercările sale de circumscriere a conceptelor care au stat la baza curentului, precum și prin aplicarea analizei iconologice la arta modernă: „Demersul Ameliei Pavel subliniază faptul că arta modernă nu este o simplă evoluție de limbaje, nu e o întreprindere formală, îndepărtată de om și de natură, ruptă de problemele și de gândirea conceptuală: conceptele pe care arta modernă le-a utilizat și le utilizează demonstrează dimpotrivă profunzimea ei teoretică, capacitatea ei de a repune problemele esențiale ale gândirii, din unghiuri filosofice, morale și stilistice noi și întotdeauna axate pe om. [...] Metodologic, o astfel de critică este un argument valabil că tipul de demers influențat de critica iconologică, aplicată până acum mai ales etapelor revolute ale artei, se poate experimenta cu succes și în arta modernă”. ■ Ion Cristoiu începe un amplu dosar intitulat *Cazul Arghezi*, care analizează receptarea operei poetului în 1948, în broșura inițial publicată pe fragmente în „Scânteia”, *Poezia putrefacției sau putrefacția poeziei*, de Sorin Toma, redactor-șef al cotidianului. Conform lui Ion Cristoiu, acest text „constituie unul din momentele complexe și complicatei relații a marelui poet cu noua cultură, relație dramatică prin cotiturile sale rapide de la o extremă la alta”. Atitudinea ostilă față de lirica argheziană, mergând până la solicitarea de a o interzice integral, după ce până în 1948 oficialitățile se arătau favorabile acesteia, ilustrează procesul dificil de receptare, excludere și într-un final recuperare a poeziilor interbelice: „Complexitatea și sinuozitatea acestei relații sunt simbolice pentru complexitatea și sinuozitatea întregului proces de

integrare a marilor scriitori interbelici, ca elemente componente ale procesului dialectic de formare a noii culturi. [...] Excluderea lui Arghezi din viața literară, în ianuarie 1948, reprezintă semnul unei etape (e drept, scurte), de suspiciune față de perioada literară interbelică, iar reintegrarea marelui poet în circuitul cultural, marcată de conferirea Ordinului Muncii, clasa I, în 21 mai 1955, cu prilejul împlinirii a 75 de ani, începutul unei noi faze în politica față de mării scriitori interbelici”. ■ În rubrica *Jurnal de cărți*, în recenzia intitulată *Paradoxul și parabola*, Ion Stratan apreciază evoluția liricii lui Nicolae Preliceanu din noul volum *De neatins, de neatins* (Junimea, 1978) față de operele anterioare: „Din extrovertirea și aleatoriul asociativ al volumelor anterioare rămâne foarte puțin, lăsând mai multor discursuri reflexive în formă fixă capacitatea simbolizării, setea pentru cotidian, pentru materialitatea imaginii.” Ion Stratan remarcă versatilitatea poetului, care „apare când ironic, când diafan, când deliberat prozaic [...], dar mereu lucid și supravegheat la nivelul construcției întregii poezii”. El nu ezită să considere *De neatins, de neatins* „cel mai bun volum al lui Nicolae Preliceanu”. ■ În *Polemica realității cu literatura*, George Țâra identifică drept punct nodal al romanului *Mierea* (Albatros, 1978) de Eugen Uricaru problematica relației dintre literatură și realitate, ilustrată de tentativa personajului principal, Nichifor Goreac, de a scrie o carte despre vremurile încă neașezate ideologic ale revoluției sociale: „Simultan cu revizuirea unor clișee consacrate în proza noastră contemporană, vizând un trecut nu prea îndepărtat, ultimul roman al lui Eugen Uricaru readuce în discuție raporturile dintre literatură și realitate, prin problematizarea în interiorul cărții a unei intensități auctoriale. Dezbaterile esențiale sunt generate de încercarea personajului central, Nichifor Goreac, de a scrie o carte «conformă cu realitatea», având ca subiect experiența directă a evenimentelor nesedimentate încă istoric, din vremea când, datorită frecvențelor oscilații ideologice, nu se știa la toate nivelele «cine face revoluția»”. ■ Pentru Ion Bucșe, lectura volumului *Sarea pământului* (C.R., 1978) de Mihai Șora este însoțită de dificultatea clasificării acestei opere care se subintitulează inedit „cantata pe două voci despre rostul poetic”. În viziunea criticului, dialogul gnoseologic și inițiativ este unul de natură neoplatonică, fiind influențat în același timp de logica și filosofia moderne: „Dialog gnoseologic desfășurat printr-o proiectare a eului patetic asupra celui logic, *Sarea pământului* devine prin sensurile puse-n joc o carte cu latențe inițiatice. Succesiunea ideilor, revenirile, schimbările de ritm, întreruperile, digresiunile sunt ordonate după modelul peripatetizărilor purtate printr-o ideală grădină a ideilor. Fără să fie vorba de o raportare directă și metafizică clasică, ale cărei obiecte principale erau: absolutul, libertatea voinței și nemurirea sufletului, avem de-a face cu o investigare de sorginte neoplatonică. Bineînțeles, și cu un aport din partea logicii și filosofiei moderne”.

• [„Cinema”, nr. 2] Redacția revistei pledează pentru *Filme de calitate, filme competitive!*: „Încă de la întâlnirea sa cu cineștii din 1974, punând în prim-plan preocuparea pentru calitate, «necesitatea de a realiza opere valoroase», «filme cu adevărat bune», «filme de mare valoare», *tovarășul Nicolae Ceaușescu* a indicat în mod expres că regizorii, scenariștii și ceilalți creatori din cinematografie se adresează «prin intermediul filmului, opiniei publice, maselor populare din România și din străinătate». [...] Este cât se poate de clar că, asemeni comparativismului din literatură, raportarea continuă la experiența cinematografiei mondiale are un sens profund creator, tinzând nu la imitația facilă, ci la autodefinire. A avea mereu în vedere varietatea și evoluția genurilor, speciilor și curentelor din alte școli este una din căile prin care ne putem preciza mai bine propria noastră vocație, propriile noastre virtualități, propriile noastre șanse de excepție”. ■ Sub semnătura R.P[anait]., apare un interviu pe teme cinematografice cu D.R. Popescu („*Să-i oferim spectatorului măcar o oglindă, dacă nu mai mult...*”). Invitat să-și exprime opinia privitoare la ecranizarea nuvelei *Duios, Anastasia trecea*, D.R. Popescu mută, cu modestie, accentul de pe propria persoană pe cea a regizorului Alexandru Tatos. Prozatorul indică, în acest dialog, și diferența dintre conceperea scenariilor originale și scrierea prozei, el însuși găsindu-se, pe rând, în ambele ipostaze (de autor de scenarii și de autor căruia i s-au ecranizat operele): „E o deosebire extraordinară între scenariu și proză. Proza e literatură. Scenariul e manufactură, care se poate scrie, desigur, cu îndârjire, dar nu te angajează cu aceleași responsabilități ca proza. Scenariul se scrie mult mai detașat”. Întrebat, de asemenea, despre maniera în care scriitorii s-ar putea apropia mai mult de cinematograful, autorul *Vântătorii regale* oferă o posibilă soluție: „De pildă, revista «Cinema» să facă o discuție mai largă cu realizatori, scriitori, producători, scenariști, critici... dar nu o masă rotundă pe câteva pagini, cu întrebări și răspunsuri convenționale, ci eventual un număr întreg de revistă, în care toți să ne întrebăm cu seriozitate ce-i de făcut. Uneori o cinematografie națională se dezvoltă împotriva criticii de specialitate, sau ignorând-o; și invers, o critică de film poate fi mai subtilă decât producția de pelicule oferite pieței. Când dreapta nu știe ce face stânga e pericol să cădem în proverbe!”. ■ Dramaturgul Teodor Mazilu mărturisește *Ce-am învățat de la actori*: „Am trăit multă vreme prin casele de creație și știu ce insuportabilă poate să devină viața când în aceeași îngustă sufragerie se înghesuie mai multe talente contemporane. Nici eu nu sunt inginer, și eu îmi dădeam modesta mea contribuție la crearea atmosferei încărcate de atâta vanitate. Și specificul meseriei face ca la scriitori plăcerea vieții trăită în colectiv să fie mult mai mică – obișnuiți cu mase de lucru ei se descurcă destul de stângaci când ies afară în lumea cea largă. Am însoțit odată actorii într-un lung turneu și am fost impresionat de marea bucurie cu care trăiau împreună, se simțeau cu adevărat ca într-o familie”. ■ Adrian Petringenaru vorbește, într-un interviu, *Din*

unghiul regizorului, despre *Ce înseamnă „calități cinematografice”?* în ecranizările pe care le-a realizat. De această dată, în prim-plan, romanul lui Eugen Uricaru, *Rug și flacăra*: „Pentru mine, cinematografic este orice roman care vorbește credibil despre lucruri care mă interesează, cu condiția să aibă, dacă nu o acțiune desfășurată pe personaje și situații vizualizabile, cel puțin câteva asemenea puncte de sprijin, elemente care să poată fi dezvoltate într-o construcție de film. Cu acestea, ca să zic așa, ce-a fost mai greu s-a rezolvat; rămâne... ceea ce e și mai greu: scrierea scenariului. Determinantă este consonanța ideilor, a felului de a gândi. Romanul *Rug și flacăra* se oprește la probleme și idei care m-au preocupat și pe mine. De pildă, raportul individ-lume și direct legat de acesta, dintre individ și o țintă, o năzuință care-i determină existența. [...] Una dintre cele mai prețioase calități cinematografice ale cărții a fost, cred, tocmai această situație a unui personaj cvasi-anonim în centrul acțiunii. În scenariu am păstrat acest ax epic, cu toate că prezența lui Alexandru Ioan Cuza a fost amplificată cu câteva secvențe importante, cu situații și replici noi. Optând pentru o «poezie a prozei» și nu pentru o «proză poetică», cred în interesul, în puterea de revelație a unui film istoric în care personajul principal – aici tânărul patriot transilvănean Bota – să fie un om de mijloc, un om obișnuit și nu o figură de maximă însemnătate. Am reflectat îndelung la observația lui Lukács privind personalitatea cu rol istoric conducător care sintetizează un curent istoric la o anumită înălțime a abstracțiunii. Cred că un astfel de erou, prezent ca personaj secundar într-o compoziție, solicitat în acțiune numai în situații de importanță istorică, capătă o măreție și un adevăr omenesc pe care nici un pedestal romantic nu i le poate da”. ■ La *Dicționarul cinematografic*, George Littera adaugă termenul *Animația (I)*. ■ Din mai multe *Prezențe românești peste hotare*, Coralia Popescu semnalează și un „*Omagiu Unirii*. Filmul, fie el de ficțiune sau documentar, s-a integrat și el armonios în programul a nenumărate manifestări culturale de peste hotare, menite să marcheze un eveniment cu profunde rezonanțe în istoria țării: aniversarea a 120 de ani de la Unirea Principatelor Române. Așa se face că, la Clubul Națiunilor din capitala braziliană, a fost prezentat lung-metrajul *Urgia* (Iosif Demian și Andrei Blaier), că la Palatul Luxembourg din Paris a fost oferit în cadrul unei gale documentarul *Monumente istorice din România*, că la Helsinki o seară culturală românească s-a încheiat cu scurt-metrajul turistic *Frumusețile Carpaților*, că la ambasada noastră din Berlin a rulat filmul *Vechi capitale românești*, iar la Biblioteca română din Roma, *Diplome maramureșene*. Întregi programe de filme documentare istorice și de artă românești au fost urmărite la Calcutta (cu prilejul unei manifestări organizate sub auspiciile Societății de prietenie India-România și a Institutului central de cinematografie din Bengalul de Vest), la Universitatea autonomă din Queretaro, în orașul Galle din Sri Lanka și la Rabat”. ■ Radu Cosașu susține, în continuare, rubrica *Filmul, document al epocii – Documentul, sursă a filmului*, focalizată pe cinematografia străină.

• [„Convorbiri literare”, nr. 2] Numărul se deschide *Pe-un picior de plai...*, pledoarie redacțională pentru opere care să surprindă noile trăsături ale satului românesc: „Literatura română, clasică și contemporană, a fost poate cel mai fidel interpret al transformărilor economico-sociale din agricultura țării noastre. Omagiind virtuțile nepieritoare ale poporului nostru, popor format în covârșitoarea sa majoritate din țărani și păstori, legați cu sudoare și sânge de glia strămoșească, Cantemir și Alecsandri, Bolintineanu și Nicolae Filimon, Duiliu Zamfirescu și Liviu Rebreanu, Mihail Sadoveanu și Zaharia Stancu au reliefat în paginile lor nu numai virtuțile morale ale țaranului român, dar și nemăsurata sa suferință de-a lungul veacurilor. [...] Unde ne sunt scriitorii care să stea mărturie pentru ziua de astăzi și pentru viitorime despre toate câte s-au întâmplat în satul românesc în ultimii treizeci și cinci de ani? Ce condeie inspirate vor da, încă o dată, viață în romane, nuvele, povestiri pentru cititorii de azi și pentru cei din secolul ce se apropie reformei agrare, epopeii cooperativizării agriculturii, înființării primelor stațiuni de mecanizare a agriculturii și, acum, a constituirii complexelor agro-industriale? Ei, scriitorii, sunt aici, printre noi. Le așteptăm cărțile!”. ■ Maria Minciu realizează un interviu cu Marin Sorescu (*Intrarea în literatură se face prin poarta mare a locurilor de unde ai plecat*). Dialogul este însoțit de o fotografie cu scriitorul la masa de lucru, alături de mama sa. Îndemnat de intervievatoare, Marin Sorescu dezvăluie detalii din „laboratorul” de creație al ciclului *La Liliaci*: „Am încercat cu această carte o experiență nouă. Am trăit în sat până la 11 ani. Deci primul strat și prima limbă este limba din comuna Bulzești, care nu diferă de româna contemporană și de limba română în general. O limbă care are însă o serie de particularități, de oltenisme, pe care am încercat să le fixez în această carte. Se cunoaște graiul moldovean devenit literar prin contribuția unei lungi serii de scriitori și în primul rând a lui Creangă. Nu au fost scriitori olteni care să apeleze la această comoară lingvistică. Și cu mare bucurie am început să adun tot ce a fost adevărat și tot ce s-a petrecut ca fapt de viață într-un răstimp care se întinde de la copilăria mea înapoi la viața părinților, a bunicilor și străbunicilor. [...] Nevoia acestei experiențe am simțit-o, curios, într-o călătorie mai lungă pe care am făcut-o în S.U.A. și anume la New York, într-un peisaj opus satului meu”. Nu sunt ocolite, în interviu, nici opiniile cu privire la presa literară. Întrebat despre rolul publicațiilor de tineret, Marin Sorescu afirmă: „Revistele acestea sunt de fapt niște «cenacluri scrise» unde există acea efervescență necesară formării și lansării unui talent. Emulația, spiritul de întrecere, dorința de a te perfecționa, și, de ce nu, teama de confrăți și de critică, toate aceste lucruri fac scriitorul. Cu cât există mai multe reviste pentru tineret, cum a fost și este «Viața studentească», cum este revista «Luceafărul» sau «Amfiteatru» cu atât viața culturală a unei țări este mai vie și mai eficientă”. Devenit de curând, din 1978, conducător al revistei „Ramuri”, Marin Sorescu mărturisește că ipostaza de redactor-șef al hebdomadarului

craiovean și „faptul că mă întorc de unde am pornit nu trebuie să fie luat drept semn de bătrânețe. Dimpotrivă, să fie considerat ca un semn de energie și ca o dorință a mea sinceră de a face ceva util pentru acele locuri dăruite de natură cu atâtea talente”. Maria Minciu încheie dialogul adresând o întrebare recurentă, care „se referă la libertatea de creație în România”. Autorul *Descântecii* comentează, mai întâi, utilitatea unei asemenea întrebări, apoi răspunde: „E foarte bine că mi se pune o asemenea întrebare. Să știți că este întrebarea cea mai frecventă care mi s-a adresat și în străinătate și la care răspundem foarte simplu. Trăind în România și scriind acolo consider aceasta un răspuns afirmativ la întrebarea despre libertatea de creație. Arta adevărată este arta care răspunde aspirațiilor poporului. Cuvântul popor trebuie subliniat. La poporul de care aparținem trebuie să ne întoarcem și pentru el trebuie să scriem. Deci libertatea de creație înseamnă și libertatea în funcție de interesele unui popor”.

■ Al. Călinescu publică cea de-a doua parte din studiul consacrat lui Mihail Kogălniceanu (*Sub pecetea „Tainelor inimii”*). ■ Trei comentarii reunite sub același generic dau seamă despre *Starea poeziei*. □ Astfel, Lucian Vasiliu găsește *Lirism și atitudine etică* în versurile scrise de Lucian Valea pe parcursul a peste 35 de ani de activitate. Cronicarul consideră că volumul *Singurătate în Ithaca* (1978) „celebrează sentimentul paternității asumate la scară universală, într-un decor auster, într-un context savant”, poetul afirmându-se „încă o dată ca un remarcabil virtuoz, exprimându-se cu ușurință în registre diferite”. □ Mircea Doru Lescovici teoretizează pe marginea liricii Anei Blandiana, indicând o cheie de lectură pentru ceea ce numește *Poemele privirii*: „Poezia Anei Blandiana e o formă a trăirii prin privire. Ceea ce numim frumusețe – pare a spune poeta – stă în tensiunea unei dezvăluiri. Fiiința își dorește contopirea cu lucrurile, se vrea depășită de acestea, absorbită de ele, ea însăși transformată (uimirea nu e în fond o estompere a eului în fața lumii?), fie devine prezența radioasă și pură împărtășind de la distanță grația și lumina. Corespunzătoare acestor două atitudini (prima urmând să aducă ceva din substanța vieții, cealaltă – din profunzimea eului) e existența, pe de o parte, a verbului *a vedea*, sugerând asumarea, perceperea mai mult afectivă a realității; de cealaltă, a lui *a privi*, semnificând contemplarea, sesizarea îndeosebi a sensului, a esențelor fenomenelor”. □ *Despre ritualuri intime* în poezia lui Nicolae Dragoș scrie P. Constantin: „Autorul cultivă o lirică ridicând puține probleme în privința limbajului, în schimb concentrată, cu maximă atenție, asupra tematicii. Urmărindu-i poeziile, cititorul descoperă, treptat, principiile și ideile susținute de poet cu fermitate. Nota dominantă a poeziei lui Nicolae Dragoș este sinceritatea și de aici și acel romantism, corolar al înfățișării, în fața tuturor, «cu inima deschisă». Dacă adăugăm și eufonia structurii prozodice tradiționale, respectate de cele mai multe ori cu rigoare, vom descoperi acel tip de poezie care poate fi recitată cu efect în fața publicului spectator [...]. Este o poezie care se cere spusă, accentele ei căzând deseori pe

sonoritatea plină și pe ritmul egal al versificației. [...] Stăpân pe registrul trăirilor intime exprimate direct, cu mijloace poetice accesibile pentru o largă categorie de cititori, Nicolae Dragoș exprimă o personalitate poetică necontorsionată, multiplicându-și și aprofundându-și, cu răbdare, «ritualurile intime»».

■ În pagina de *Cronică literară*, Daniel Dimitriu discută romanul – „delectabil prin scriitură” – *Orașul*, al Adrianei Iliescu: „În centrul narațiunii stă *Orașul*, dar nu orașul evenimentelor senzaționale și al pasiunilor devoratoare, ci pur și simplu orașul-loc comun al conviețuirii întru banalitate, spațiul închis unde dramele «florilor ofilite» sau ale intelectualilor ratați nu capătă proporții, ca și cum nu ar exista. [...] Personajele nu sunt concepute ca individualități puternice. Nu au vocația fantasticului, sunt mediocrități patente, au virtuți și vicii ieftine. Mitran nu e Rastignac, așa cum Olimpia Marienescu nu e Delphine de Nucingen [...]. E drept, nici *Orașul* nostru nu e Parisul. El e Provincia. Și, Provincie fiind, toată viața stă sub semnul Anonimatului. Autoarea face din «locul unde nu se întâmplă nimic» o scenă de comedie cu accente burlești. Edificiul Anonimatului e făurit cu voluptate. Scriitorul nu este observatorul obiectiv al unor fapte extraordinare, ci curiosul care privește prin gaura cheii spre un cotidian anost și niște biografii mediocre, sancționându-le cu satisfacție, cu oarecare cruzime chiar. Iată în ce sens se încearcă aici și se reușește a se demitiza clasicul roman al provinciei».

□ În cadrul aceleiași rubrici, Al. Dobrescu îi reproșează lui Mircea Zăciu, coordonatorul *Micului dicționar de scriitori români*, numărul prea mare de autori (44) care au contribuit la realizarea lucrării: „N-am crezut și continui a nu crede în lucrările realizate după principiul «unde-s mulți puterea crește», ba, dacă-mi amintesc bine, nici Mircea Zăciu nu era până mai ieri un admirator al lor. N-am crezut, pentru că a unifica atâtea metode și stiluri e o operație dintre cele mai dificile. Prezentul dicționar mă convinge că e imposibilă. Articolele lui pun în evidență 44 de metode, de la clasicul impresionism la ultimele expresii ale structuralismului, și același număr de stiluri, încadrabile între alertul foileton și arida «contribuție». Încât, dacă instruieste cu adevărat în vreo privință, atunci el este remarcabil prin panorama pe care o oferă, aceea a diversității de program și expresie a criticii noastre”. Cronicarul insistă asupra numărului de colaboratori ai dicționarului și atunci când îi impută lui Mircea Zăciu absența criticilor contemporani: „E destul machiavêrlâc în atragerea a 44 de critici la elaborarea dicționarului, pentru ca faptul să constituie apoi explicația absenței criticilor contemporani din cuprinsul lui. Căci, acesta e incredibilul adevăr, nici un critic din zilele noastre, cu – firește – excepția venerabilului Șerban Cioculescu, nu figurează printre cei 130 de aleși. E absolut inexplicabilă această optică a lui Mircea Zăciu, care nu mai departe decât acum câteva luni, deplângea ingratitudea scriitorilor față de critici. Mă tem că se apropie clipa când vom ajunge să deplângem ingratitudea criticilor însșiși față de propriii lor colegi. Să nu mi se spună că, întrucât au redactat dicționarul, criticii nu puteau să facă

obiectul articolelor lui”. ■ Constantin Pricop întrevide în *Corabia lui Sebastian* semne nefaste, prevestitoare pentru destinul lui A.E. Baconsky: „Prin tragicul împrejurărilor, *Corabia lui Sebastian* nu mai este una din treptele creației lui A.E. Baconsky, ci ultima treaptă, ultima carte tipărită, aceea spre care toate privirile se îndreaptă ca asupra unui testament. Dar scrierea n-a fost elaborată cu un asemenea chenar negru în perspectivă. Poate întâmplător, poate motivat obscur, cartea în sine, fără nici un semn, desigur, dinspre ceea ce urma să se întâmple, condensează totuși în ea un aer cu strepeziri de sfârșit. Refuzul iluziei însoțind orice drum deja parcurs; oboseala cunoașterii; deziluzia în fața imaginii dezamăgitoare a ceea ce ar fi putut fi o lume... perfectă? Greu de răspuns, cu toate că există semne destule în volumul de față. [...] «Dă-i fiecăruia, Doamne – spune autorul – nu moartea lui, ci viața lui proprie, pe măsura morții care-l așteaptă». Pe A.E. Baconsky îl aștepta o moarte absurdă. Să fi dat aceasta ceva din irizările ei vieții? Oricum, nu este vorba numai de viața unui poet, ci și de experiența unui scriitor dintr-o anumită generație”. ■ Prin romanul *Minunata poveste de dragoste a preafericților regi Ulise și Penelopa*, Platon Pardău oferă, notează Val Condurache, „una din surprizele mari de evoluție în proza de azi și, este drept că într-un an mai puțin concludent, cea mai interesantă apariție în genul romanului. Critica de gust a ocolit până acum această carte, o experiență insolită, la încrucișarea mai multor tendințe ale prozei noastre din ultima vreme și totuși liberă de mode și modele, aparte de tot ce s-a scris semnificativ. [...] Titlul vorbește prea puțin despre adevărata substanță a romanului care acumulează, în felul narațiunilor picarești, cu o remarcabilă putere de invenție, situații imaginare în jurul unui traseu mitologic. *Minunata poveste...* nu se înscrie între demitizările practicate în proza contemporană, deși, prin realismul situațiilor și psihologiiilor se constituie și într-o parodie plină de vervă și fantezie”. ■ Mihai Dinu Gheorghiu remarcă studiul Ilenei Mălăncioiu, *Vina tragică: tragici greci, Shakespeare, Dostoievski, Kafka*. ■ Într-o scurtă însemnare, Gabriel Mardare susține *Dreptul la metaforă...* ■ *Apărarea lui Galilei* instrumentată de Octavian Paler reprezintă, socotește Constantin Coroiu, „cea mai bună carte a sa de până acum, o carte-parabolă de o mare frumusețe a stilului (excesivă chiar, încât te aduce într-o acută stare de sațietate), cu idei și implicații multiple – etice, politice etc. – profund actuale, o carte în paginile căreia meditația subtilă și expresia memorabilă se completează fericit, își răspund firesc și prompt”. ■ Constanța Buzea este prezentă cu un grupaj de poeme. □ Alte versuri încredințează Ion Mărgineanu, Haralambie Țugu, Mariana Codruț, Valeriu Stancu. ■ Gelu Păteanu traduce două poeme ale lui Balogh József. ■ Dumitru Radu Popescu publică proza *Jocurile zeilor*. ■ Două *Prezențe contemporane* sunt aduse în lumina reflectoarelor: Ioanid Romanescu, al cărui portret poetic îl schițează Marian Popa, și Nicolae Turtureanu, prin poezia căruia ne îndrumă Virgil Cuțitaru. ■ Const.

Ciopraga marchează un *Moment aniversar: Otilia Cazimir*. □ D. Ivănescu restituie trei scrisori inedite ale Otiliei Cazimir, adresate lui Gr.T. Popa, inițiatorul și conducătorul revistei „Însemnări ieșene”. Cele trei epistole au un subiect central: G. Topîrceanu. Aflăm, de asemenea, despre un număr al „Însemnărilor ieșene” care, după dispariția poetului *Baladelor vesele și triste*, la 7 mai 1937, a găzduit numeroase texte dedicate lui Topîrceanu (au semnat, între alții, Mihail Sadoveanu, Gr.T. Popa, Mihai Codreanu, Ion Marin Sadoveanu, Ionel Teodoreanu). ■ La *Panoramic editorial*, Ioan Holban semnaleză *Amințirile* lui Iraclie Porumbescu. □ *Introducere în opera lui Vasile Alecsandri*, studiul lui Al. Piru, este evidențiat de Ion Alex. Angheluș. □ Carmen Drumeanu supune atenției *Corabia seminței*, volumul de versuri al lui Sterian Vicol. □ Andrei Ioan își așază lupa critică pe *Sigiliul trecerii*, de Anais Nersesian. □ Lucian Vasiliu contemplă *Priveliștile*, debutul lui Vasile Dan. □ Virgil Mihai „traversează” romanul *Cădere liberă*, „consacrarea deplină a lui Grigore Zanc în proza românească actuală”. □ Al.I. Friduș prezintă *Dans sub spânzurătoare* de Dan Mutașcu. ■ La despărțirea de Al. Philippide, Corneliu Sturzu exprimă *Un gând pentru etenitatea lui*. □ Emil Nicolae scrutează *Eseistica lui Al. Philippide*. ■ *Imaginație și imaginar*, foiletonul eseistic consacrat de Val. Panaitescu lui Gaston Bachelard, ajunge la al patrulea episod. ■ Paul Balahur desfășoară a patra parte din *Estetică și creativitate*. ■ Numărul se încheie în notă cosmopolită. □ Horst Fassel semnează un mirco-portret al scriitorului german Nicolas Born, din creația căruia traduce două poezii. □ Alături, un dialog semnat *Reporter* cu autorul polonez Konrad Frejdlch (*M-a interesat întotdeauna problema responsabilității omului*), care se declară „pur și simplu fermecat de vizita făcută în România”.

• [„Echinox”, An XI, nr. 1-2, Revistă studențească de cultură editată de Consiliul U.A.S.C., Universitatea Babeș-Bolyai, Cluj Napoca, format tipografic A3, 24 de pagini din care două în germană și două în maghiară; Colectivul de redacție: Ion Pop – director; Marian Papahagi – redactor șef; Ion Vartic – redactor șef adjunct; Emil Hurezeanu – secretar resp. de redacție; Beke Mihaly Andras – red. resp. pag. în limba maghiară; Helmut Britz – red. resp. pag. în limba germană; Vasile Muscă – red. resp. pag. istorie-filosofie; Ion Buța – secretar de redacție; Mircea Berceanu; Breda Ferenc; Bretter Zoltan; Dumitru Chioaru; Mihai Dragolea; Eugen Duca; Marius Iosif; Viorel Mureșan; Gabriel Petric; Ilie Radu-Nandra; Anton Seitz; Andrei Sofalvi; Traian Ștef; George Țâra; Ion Urcan; Colegiul de redacție: Georg Aescht; Mircea Baci; Mihai Bărbulescu; Ștefan Borbely; Al. Cistelean; Mircea Constantin; Florin Creangă; Ion Cristofor; Ion Cristoiu; Dan Damaschin; Ștefan Damian; I. Maxim Danciu; Nicolae Diaconu; Egyed Peter; Dinu Flămând; Gaál György; Mircea Ghițulescu; Adrian Grănescu; Ioan Groșan; Const.

Hârlav; Vincențiu Iluțiu; Al. Th. Ionescu; Bernd Kolf; Valentin Lepădatu; Călin Manilici; Ion Marcoș; Andrei Marga; Ion Mircea; Ion Moldovan; Peter Motzan; Ovidiu Mureșanu; Vasile Muscă, Const. Mutică; Nemeti Nagy Elisabeta; Nemeti Rudolf; Nicolae Oprea; Aurel Pantea; Ioan Peianov-Radin; Gh. Perian; Al. Pintescu; Petru Poantă; Virgil Podoabă; Gh. Pogan; Augustin Pop; Horia Pop; Adrian Popescu; Ionel Reghini; Rostas Zoltan; Marcel Constantin Runcanu; Vasile Sav; Ion Simuț; Werner Sollner; Virgil Suciuc; Szocs Géza; Aurel Șorobetea; Radu G. Țeposu; Eugen Uricaru; Al. Vlad; Liviu Zăpîrțan] Numărul cuprinde poeme de Angela Marinescu, Nora Iuga, Matei Vișniec, Alexandru Mușina, Vasile Igna, Viorel Mureșan, Nicolae Băciuș, Ion Zubașcu. □ Cronică lui Emil Hurezeanu dezvoltă câteva considerații despre lirica lui Nicolae Prelipeanu, considerat un „poet moralist” și comentând despre el: „Subsemnatul mărturisește deschis însă că îl stimează pe *poetul* despre care scrie tocmai acum, la spartul târgului, când *De neatins, de neatins* (Junimea, 1978) este deja penultima carte în seria sa de autor (între timp a apărut romanul *Tunelul norvegian*, Dacia, 1979), îl stimează deci, ca *scriitor*. Mă gândesc apoi și la omul Prelipeanu. Tot fără ipocrizie, trebuie să recunoaștem că Nicolae Prelipeanu este unul dintre pușinii redactori de revistă literară care încurajează și publică tinerii. Iar «Echinoxul» fiind o tribună a literaturii tinerilor, nu voi considera anormal pentru obiectul unei cronici literare, ci chiar indicat, să amintesc acest lucru.” ■ Mihai Dragolea împărtășește impresiile sale critice despre romanul *Ultima vară a lui Antim* (C.R., 1978) a lui Florin Mugur, enunțând următoarea apreciere: „Un roman scris de un poet veritabil posedă lirism prin vocația scriitorului iar epic prin inteligentă, ambiție sau talent. [...] Autorul, Florin Mugur, s-a remarcat drept un poet cu fizionomie inconfundabilă; ultimul său volum de versuri, *Piatra palidă*, a întrunit sufragiile criticii, cititorilor și ale Juriului Uniunii scriitorilor.” ■ Un lung interviu cu lingvistul și academicianul Iorgu Iordan, realizat de Ilie Radu-Nandra, își ia în primire cititorii, formularea întrebărilor bazându-se pe *Memoriile* intervievatului, mare parte dintre acestea învărtindu-se în jurul personalității lui G. Călinescu; din acest interviu spicuim câteva aspecte interesante pentru istoria literară: „ – *Tovarășe profesor, am citit recent corespondența lui G. Călinescu cu Al. Rosetti și mi-am dat seama că acest om, atât de contradictoriu și oscilant în aprecieri, a manifestat față de dvs. o mare și statornică admirație. [...] Cum se explică această atitudine neobișnuită a lui Călinescu?* – George Călinescu a fost cum știe toată lumea, un om extrem de subiectiv. A întrecut, sub acest aspect, chiar pe Hașdeu și pe Iorga, alături de care l-am pus eu, într-un necrolog, în ce privește «genialitatea». Poate părea curios, dar așa este, și anume, subiectivismul lui exagerat explică aprecierile favorabile despre mine, după cum tot această stare de spirit explică ieșirile sale nedrepte, numeroase și de neînțeles, contra atâtor contemporani. El a venit la

Iași pentru a-și trece doctoratul și, după asta, spre a-și începe cariera didactică universitară într-o epocă în care, la București, «vedea» pretutindeni adversari și dușmani, ceea ce corespundea în mare măsură realității. Dintre profesorii ieșeni care l-au sprijinit, destul de numeroși, eu am fost, se pare, cel mai activ, în ciuda faptului că nu-l cunoșteam personal [...]. – *...fiindcă ați amintit de doctoratul său, trecut în 1936, cu o comisie formată din I.M. Marinescu, M. Ralea, Octav Botez, O. Tafrali, decanul de atunci al facultății, și dvs. aș vrea să vă întreb cum a fost acest doctorat?* – N-a fost deloc un doctorat strălucit, cum s-ar fi așteptat, desigur, foarte mulți dintre admiratorii lui. Nu vreau să spun că a fost un doctorat oarecare. Dimpotrivă. De altfel, tema dizertației însăși era cam minoră (*Avatarurile faraonului Tlá*). De aceea, această lucrare n-a fost tipărită, nici înainte, nici după susținerea tezei. Impresie puternică a făcut Călinescu la examenul pentru ocuparea conferinței de Critică și estetică literară, care i-a permis, date fiind condițiile obiective ale concursului, să-și etaleze erudiția și, mai ales, talentul. – *Nu pot evita o întrebare care frământă la ora actuală, întreaga cultură românească. De ce nu se retipărește aceasta capodoperă [Istoria lui G. Călinescu] ? Cum ar trebui după dvs. reeditată?* – [...] Pot afirma, cu toată convingerea, că o vină, mare, poartă conducerea Institutului, care avea obligația, elementară, zic eu, să aducă problema din nou în discuția Secției Academice, unde se luase prima hotărâre. Ca să nu mai vorbesc de obligația, și mai elementară, față de memoria patronului științific al Institutului. Se pare că dificultatea cea mai mare în legătură cu reeditarea operei o constituie, pentru moment, cel puțin, faptul că o aprobare în acest sens, din partea unui for superior, nu există încă. [...] – *O ultimă întrebare în legătură cu Călinescu: cum se comporta la Academie pe vremea când dvs. erați vice-președinte?* – Așa cum era de așteptat de la un om atât de subiectiv și atât de conștient în ce privește valoarea sa personală. Se adăuga la aceasta și înalta prețuire a acestei valori de către conducerea noastră politică și de stat. De aceea a trebuit să polemizez, și în scris (e vorba de acte administrative) cu dânsul, când nu respecta anumite dispoziții de ordin «contabilicesc» privitoare la planul de muncă al Institutului și la realizarea lui. [...] Pot preciza că eram, în general, foarte «înțelegător» în această materie, care nu-mi plăcea nici mie, dar n-aveam ce face. Și totuși, printre scriitori mai ales, s-a creat, din necunoașterea faptelor, dar nu numai din necunoaștere, o atmosferă aproape ostilă contra mea, fiind prezentat ca un...persecutor al lui G. Călinescu. – [...] *De ce credeți că prezența lui Lovinescu la universitate nu ar fi fost un câștig?* – Sunt convins că Eugen Lovinescu chiar dacă ar fi fost profesor titular al Universității din Iași, ar fi continuat să locuiască la București și s-ar fi ocupat de catedră, adică de studenții săi, mai mult de la distanță. Avea oroare de «provincie», poate tocmai din cauza că avea originea provincială, aceasta în general, și oroarea îi creștea enorm când era vorba de Iași, unde își făcuse, de altfel, ultimele clase de liceu (în continuarea gimnaziului de la Fălticeni). Să

nu uităm că la Iași trăia, și nu în primul rând strict fizicește, Ibrăileanu, «oaia neagră» a lui Lovinescu. În acest sens am spus eu ca universitatea ieșeană n-ar fi profitat prea mult, științific și didactic, de pe urma activității lui ca profesor al ei. [...] – *Ce dorință a rămas neîmplinită?* – Am dorit (la fel și soția mea, cum am arătat în volumul al II-lea din *Memorii*) să am copii, și nu s-a putut.”

■ Încercări de înțelegere și apropiere față de lirica nichitastănesciană face Marius Iosif în articolul «*Aș fi putut să fiu grec...*», titlul reprezentând un citat din poemul *Iar nu barbar...* din ciclul *În dulcele stil clasic*: „Înțeleasă astfel poezia lui Nichita Stănescu devine marcă a unei epoci în care omul s-a înstrăinat datorită unui limbaj opac care-l izolează de fire și de asemenea datorită unor adevăruri perfecte care odată găsite scot omul din acțiunea de a le mai căuta închizându-l în ele (penurie de informație). Depășirea situației va fi făcută prin tocmai rostirea ei. «Absurdul odată exprimat încetează să mai fie absurd. Orice formă de exprimare implică o ordine.» *Temporara suprimare a absurdului (România literară)*. Revolta lingvistică a poetului resubiectivizează omul obligând lumea să se supună prin cunoaștere.“

■ În încercarea de a determina arta poetică dimoviană, Traian Ștef cercetează eseurile poetului despre Anton Pann, Ion Barbu, Blaga, Bacovia, Arghezi, Grigore Alexandrescu, Heliade, eseuri care oglindesc lumea de idei a spiritului dimovian: „Considerat un succes al lui Ion Barbu, reținem că Dimov se desparte de autorul *Jocului secund* îndeosebi, oferind, cel puțin în aparență, primatul anecdotei. Ea reconstituie infinitul dintre viață și moarte asupra căruia poetul atrage atenția.” (articolul *Leonid Dimov, o ars poetica explicită?*)

■ Mircea Berceanu relevă meritele volumului II din *Scriitori români de azi* al lui Eugen Simion, făcând afirmații susținătoare: „Volumul II este, după câte știm, prima carte care închină un capitol de analiză operei lui Constantin Noica apreciată ca fiind cea mai mare valoare a esteticii filosofice actuale, cu adevărat profundă și originală. [...] De asemenea, ni s-a părut lăudabilă introducerea unui capitol închinat operei lui Mircea Eliade, contribuției acestuia la intelectualizarea sistematică a prozei fantastice românești, la dezvoltarea științei miturilor și a istoriei religiilor. Cea de-a doua ediție a *Scriitorilor români de azi, I*, revăzută și completată, ne oferă plăcuta surpriză de a-l include pe Emil Botta în rândul valorilor culturale contemporane.” și „Interesantă, inteligentă și utilă, cartea lui Eugen Simion se oferă cititorului și printr-un stil plăcut cu care ne obișnuise deja prin *Jurnalul parizian*, apărut anterior. *Scriitori români de azi, I* are așadar meritul de a fi gândit literatura contemporană cu adevărat și de a-și fi lăsat larg deschise porțile spre tot ceea ce poate deveni o judecată literară.”

■ Ion Simuț îi dedică Olimpiiei Radu articolul său despre personajul sadovenian (cu titlul *Personajul sadovenian, model arhetipal și prototip*), subliniind, printr-o notă de subsol, întâietatea Olimpiiei Radu în observarea temei mitice din *Baltagul*, Isis-Osiris, înaintea lui Alexandru Paleologu.

■ Ștefan Borbély analizează psihologia personajelor din romanele lui Mircea

Ghițulescu (articolul *Radiografia dispersiei*). ■ Din cadrul rubricii „vitrina”, remarcăm recenzia lui Mircea Ghițulescu referitoare la povestirile din volumul *Un caz de iubire la Hollywood* al lui Vasile Rebreanu, volum care constituie „un recital de tehnici epice”. ■ O rubrică nouă intitulată „roua lecturii” este semnată de Emil Brumaru și cuprinde digresiuni livrești și corelații hazlii: „Vei mai rupe tu, de-acum înainte, cu inima curată, un fir de pătrunjel, spre a-l dăruia unei femei cu sâni superbi? Răspunde! Iți dai seama ce teroare neagră, ce pericol necontrolat constituim noi pentru un biet crin sensibil? Surâzi și întinzi o mână către frunza unui arțar și nici nu bănuiești că el tremură de frică, nu de vânt. Orice lalea luptă să-și stăpânească nervii, să-și ducă demnă rana ei prin lume. Știi tu ce-i parfumul? Noi nu mirosim florile ci spaima lor! Va veni o vreme, sunt sigur, când vegetalele nemaiputând suporta amenințarea noastră continuă, ne vor părăsi. Deși mai avem o șansă. Fiind afectivă, orice plantă, normal, se poate îndrăgosti. Cauți toata viața femeia ideală, te chinui, trăiești amar și singur și nici prin gând nu-ți trece că ești iubit nebunește de un asparagus pletos și senzual, gata să te strângă în brațe asemeni celei mai animale amante!” ■ Victor Ieronim Stoichiță recenzează cartea despre tragic a lui Gabriel Liiceanu, *Tragicul. O fenomenologie a limitei și a depășirii*, (Univers, 1975), încercând să schițeze „un portret de autor”. ■ Horia Aramă semnalează publicului român o revistă din Argentina de dimensiunile „Biletelor de papagal” al lui T. Arghezi, publicația intitulată „La Revista Pobre” și editată de un tânăr poet, Hugo Alberto Ojeda. ■ Ioan Groșan realizează o paralelă între film și literatură, punând accentul pe metafora cinematografică în mai multe filme de referință precum *Crucișătorul Potemkin*, *Cetățeanul Kane*, *Tănase Scatiu* (Dan Pița), *Casablanca*, *Patimile Ioanei d'Arc* (filmul lui Dreyer), *Reconstituirea*, *Pădurea spânzuraților* (Liviu Ciulei). ■ Dan C. Mihăilescu traduce din *Poetul nebun*, câteva poezii ale lui Pierre Emmanuel.

● [„Familia”, nr. 2] Numărul se deschide cu *Mesajul tovarășului Nicolae Ceaușescu adresat colectivului Teatrului de stat din Oradea, cu prilejul împlinirii a 50 de ani de activitate*, mesaj în care Președintele R.S.R. apreciază că „Teatrul din Oradea a desfășurat, în cei 50 de ani de la înființare, o intensă activitate, afirmându-se ca un important centru de răspândire a culturii și artei naționale. El a purtat cu cinste și a dus mai departe mesajul profund patriotic al cărturarilor transilvăneni care încă din secolul trecut militau pentru un teatru pus în slujba promovării și susținerii ideii de unitate și solidaritate națională. În anii edificării noii orânduiri, teatrul orădean a militat activ pentru promovarea nobilelor idei ale socialismului, pentru înfăptuirea politicii partidului în domeniul artei, al educării și formării omului nou, înaintat, al societății noastre. Un moment important în dezvoltarea activității Teatrului l-a constituit înființarea, în anul 1955, a celor două secții – română și maghiară – care au desfășurat o rodnică activitate, militând cu talent și pasiune pentru propa-

garea și popularizarea creației clasice și contemporane din dramaturgia română și maghiară, precum și a celor mai de seamă valori ale dramaturgiei universale. Expresie a politicii naționale juste a Partidului Comunist Român, de asigurare a celor mai propice condiții pentru afirmarea în condiții de deplină egalitate în toate domeniile de activitate a tuturor celor ce muncesc în patria noastră – români, maghiari, germani și alte naționalități – cele două secții ale Teatrului de stat din Oradea conlucrează armonios, frățește, aducându-și contribuția, în cadrul Festivalului național «Cântarea României» la educarea socialistă a maselor în spiritul concepției materialiste despre lume și viață, al normelor eticii și echității socialiste, militând pentru întărirea prieteniei și frăției dintre oamenii muncii români și maghiari, a colaborării și unității lor în opera de făurire a noii orânduirii, de înflorire a patriei socialiste – Republica Socialistă România”. □ Pe aceeași pagină este reprodus și textul *Decretului prezidențial privind conferirea ordinului „Meritul cultural” clasa I Teatrului de stat din municipiul Oradea*. □ Pentru distincția acordată teatrului orădean, se mulțumește printr-o *Telegramă: Comitetului Central al P.C.R., tovarășului Nicolae Ceaușescu*. □ Celebrarea semicentenarului Teatrului de stat din Oradea continuă și dincolo de prima pagină prin două texte. Astfel, Mircea Bradu caută *Radăcini adânci* în trecutul activității teatrale de pe meleagurile bihorene (de la *Occisio Gregorii in Moldavia Vodae tragedice expressa* până la piesele lui Iosif Vulcan sau Vasile Alecsandri jucate de trupe de amatori și sfârșind cu punerile în scenă de la Festivalul „Cântarea României”); iar Viorel Faur restituie, în *Mihail Sorbul despre Teatrul de Vest*, „un referat întocmit [de dramaturgul Mihail Sorbul] la 5 mai 1930 și adresat directorului Direcției Educației Poporului din Ministerul Artelor și Cultelor, scriitorul Liviu Rebreanu”, prin care i se aduce la cunoștință situația financiară precară în care se găsește Teatrul de Vest. ■ *Vitrina cu cărți* este completată în felul următor: Grigore Scarlat scrie despre *Apărarea lui Galilei* de Octavian Paler; Claudiu Daniel „explorează” *Fântânile rele* ale lui Ion Țârlea; Viorel Gheorghîță discută despre *Pietrele* lui Gheorghe Schwartz; Ion Buduca analizează romanul *Ierni peste tei* de Florin Bănescu; iar Virgil Podoabă pe cel al echinoxistului Ion Boloș, *Fântâna vulturilor*. ■ În cronică pe care o dedică volumului *O zi în natură* de Dorin Tudoran, Al. Cistelean consideră că „puține dintre poeziile de azi rezistă la o analiză stilistică așa cum rezistă cele ale lui Dorin Tudoran”, autor cu o „individualitate poetică ferm pronunțată și o rigoare tehnică de inginer manierist. Pe această linie, poezia sa tinde chiar să se singularizeze prin acuratețe, prin ingeniozitatea și consecvența cu care exploatează figurile retorice”. ■ *Practica scrisului și experiența lecturii* lui Lucian Raicu are parte de o cronică înțesată de citate, semnată de Gheorghe Grigurcu. ■ Valentin Tașcu comentează romanul de un „realism cinic” al lui Matei Gavril, *Noaptea definitivă*. ■ Crăciun Bejan scrie despre volumul de eseuri *Vitralii* de Marcel Petrișor. ■ Sunt prezenți cu versuri: Silvia Chițimia,

Viorel Horj, Vasile Tarță, Nicolae Brânda. □ Dumitru Matală publică un reportaj de la fabrica de mobilă „Alfa”, despre *Cum încolțesc ideile atunci când nu sunt ucise*. ■ Mircea Constantin „rostește” un *Scurt discurs împotriva morții*, dedicat lui Al. Philippide (decedat la 8 februarie 1979): „E începutul unei lungi călătorii al cărei itinerar poetul îl va domina cu autoritatea cuvântului magic, acoperind spații moarte: «Prin lumi de nouri vom călători,/ Văzduh mai nou din nou va înflori.../ La capătul cerului o stea/ În mugurită pentru noi va sta/ Din raze limpezi să ne facă drum/ În lumea unde negurile iernii/ Clădesc albastre mânăstiri de scrum/ În care lumea toacă de vecernii...»». Dar chiar în această realitate transparentă «cineva stă la pândă» mascând adevărata esență. Acum poetul este un Prometeu: nu unul care fură focul, ci acela căruia misterul focului îi este refuzat: «Cu inima-nclăștată în coama unui vers/ Îmi joc pe prometeul gonit din univers» și care se va consuma în noi tentative de cucerire a Hadesului sau – după expresia lui Maurice Blanchot – a «esenței nopții în noapte»”. ■ Prin textul *Poezia lui Aron Cotruș*, Ion Simuț întâmpină reeditarea versurilor autorului transilvan: „Fețele poeziei lui Aron Cotruș nu pot fi ignorate de istoria literară, preocupată să restituie imaginea integrală. Ediția de *Versuri*, apărută la editura Minerva, în 1978, cu o prefață de Ion Dodu Bălan, adună, cu larghețe, poezii din toate orientările, omițând – justificat – să ilustreze naționalismul cu exemple din *Peste prăpăstii de provincie* (1938) și *Rapsodia dacă* (1942). O notă asupra ediției ne previne că antologia, întocmită, cu ani în urmă mult mai exigent (deci mai restrâns), de către Ovidiu Cotruș, a fost completată de Aurelia Rusu. Deși selecția este semnată în pagina de titlu de Ovidiu Cotruș, nu avem nici un indiciu de cum arăta cuprinsul ei înaintea intervenției din partea redacției editurii”. ■ Henri Wald caută *Esența poeziei* în volumul lui Pompiliu Eliade, *Ce este literatura*: „În concepția lui Pompiliu Eliade, poezia este în primejdie și când scade conotația și când scade denotația, și când semnificantul e prea motivat, devenind muzică și când e prea arbitrar, devenind convenție. Poezia nu apare nici când gândurile nu sunt trăite, nici când trăirile nu sunt gândite. Poezia este unitatea ideală atât între denotație și conotație, cât și între semnificație și semnificant”. ■ Dumitru Chirilă recenzează *Furtuna* lui Shakespeare (Teatrul „Bulandra”), în regia lui Liviu Ciulei. □ De pe scena teatrului sătmărean, Stelian Vasilescu aduce în prim-plan piesa *Anotimpul speranței* de Viorel Cacoveanu, regizată de Mihai Raicu □ Victor Parhon remarcă, pe scena bucureșteană, drama *A treia țeapă*, în viziunea regizorală a lui Ion Caramitru: „îl vom găsi pe Marin Sorescu îngândurat și lucid în fața filozofiei istoriei. Zădărnicia eforturilor îi smulge un zâmbet amar, dar constatarea unor cicluri care se repetă, cel mult în alte condiții, paradoxal de diferite și de asemănătoare între ele, îl face să caute cu ardoare un sens, un sens al permanenței. Istoria nu e document, istoria nu e trecut, istoria ne este contemporană pentru că e în sângele nostru”. □ Filmul *Drumuri în cumpănă*,

pe baza unui scenariu de Ion Brad și Alexandru Brad, este prezentat de Ion Parhon. ■ C. Mircea iscălește o notă despre aniversarea a 10 ani de existență a revistei clujene studentești „Echinox”. ■ Ion Horea surprinde instantaneu *Dintr-o expoziție* a actorului Horia Benea. ■ În revista școlară *Plai românesc*, C.M. semnaleză prezența autorilor: Nichita Stănescu, Eugen Jebeleanu, Fănuș Neagu, Ștefan Aug. Doinaș, Cezar Baltag, Călina Mare, Al. Cistelecan, Gheorghe Pituț, Gheorghe Moruț, Nicolae Bârna și Ion Davideanu.

● [„**Presa noastră**”, nr. 2] O notă semnată de Constantin Antip semnaleză împlinirea a 150 de ani de la apariția gazetei *Curierul românesc*. ■ Revista consacră câteva pagini unei dezbateri privind reportajul: □ N. Grigore Mărașanu: „[...] această specie publicistică, menită să informeze operativ asupra unor realități, trebuie, credem noi, practică într-o mai mare măsură, practică cu mai mult, hai să zicem, nerv gazetăresc și cu mai multă implicare din partea reporterului. [...] La redacția la care activez, «Flacăra», acest mod de a munci s-a promovat cu consecvență datorită mai ales redactorului șef. Și se pare că a dat și roade”. □ Ion Țugu: „ Păreră că transfigurând realitatea – fără a o plăsmui – devenim nerespectuoși cu adevărurile vii și complexe ale vieții de fiecare clipă a dus uneori la un mod de notare reportericească deformată în cel puțin două sensuri: excesul de obiectivare egal cu reținerea corectă și ternă a faptului, și, un sentimentalism confecționat, care încarcă impropriu faptul a cărui putere semnificativă depășește adesea euforia lirică a spațiului închis. Nepotrivrile pot da, așadar, și disproporții nu numai stilistice. Această fluctuație pe lângă obiect – în speță reportajul – a trezit și reținește nu o dată în ultimii ani polemici și dezbateri privind genul ca atare sau o cât mai judicioasă încadrare a sa în viața scrisului. Reportajul este rând pe rând înflorit teoretic și negat estetic, iar între dubii orgoliul de condei l-a numit în deceniile din urmă cu adaosul inatacabil de literar. [...]Pe lângă păguboasa redare corectă a suprafeței lucrurilor care dă senzația de neputință în pătrunderea dincolo de epidermă, excesiva pasiune reportericească de-a ambiționa spre monografism pastoral, cu amintiri din manualul de istorie, ciclul elementar, și paragrafe duble după modelul: într-o parte se vede cum a fost, în cealaltă parte cum este, este la fel de nespornică. Nu pentru că astfel de comparații pe duble coloane n-ar fi încărcate de autentic, uneori chiar de senzațional, ci le reproșăm aura de exercițiu banalizat, de evidență care a consumat parcă semnificațiile și stăruie în locul comun”. ■ Al. Cornescu este intervievat de Milena Comarnescu: „ – *Ne adresăm dumneavoastră, gazetar cu o bogată experiență profesională acumulată pe parcursul a 35 de ani de presă, din care – după câte știm – câțiva la Televiziune. Pentru început, vă rugăm să vă amintiți, pentru cititorii noștri, primul dumneavoastră contact cu presa. – Activitatea ziaristică am început-o îndată după 23 August 1944, mai exact la mijlocul lunii septembrie, când profesorul Alexandru Graur, pe atunci membru al redacției «România liberă», m-a recomandat redactorului șef al ziarului, Grigore Preoteasa. Am*

avut deci șansa de a lucra cu acest excepțional ziarist care a fost Grigore Preoteasa și care, în același timp, era un om de o calitate cu totul excepțională. Am avut șansa, totodată, de a lucra timp mai îndelungat sau mai puțin îndelungat, în aceeași redacție, cu o întreagă pleiadă de mari gazetari, dintre care, din păcate, unii s-au stins din viață, ca Zaharia Stancu, Miron Radu Paraschivescu, Gheorghe Dinu, Andrei Tudor, Eugen Schileru, Al. C. Constantinescu, F. Brunea-Fox și alții. Formația mea profesională, și nu numai profesională, datorază, de asemenea, foarte mult sprijinului pe care mi l-au dat și simpatiei pe care mi-au arătat-o gazetari de frunte ai acelei perioade și în continuare, ca George Macovescu, George Ivașcu, Geo Bogza, N. Moraru, Vasile Dumitrescu, Niculae Bellu, Traian Șelmaru, Florica Șelmaru, Mihnea Gheorghiu, Costin Murgescu, H. Dona ș.a”. ■ Ancheta revistei, *Despre calitate în munca noastră* îl are ca preopinient pe Nicolae Dan Fruntelată. Jurnalistului i se cere să numească „o maladie profesională” (în materie de calitate publicistică) asupra căreia dorește să-i avertizeze pe colegi: „Materialul «de serviciu». Cu toate «ingredientele» lui: introducere pompoasă, conținut zero și încheiere justă. Folosit încă în toate domeniile activității gazetărești. Fără nici un fel de priză la cititori, pentru că, după primele rânduri, oricare știe, de acum, ce urmează. Determinat de un viciu de formă – există chiar gazetari «specializați» în articole rotunde -, dar și de unul de conținut: încercarea de a rezolva o problemă, de a pune o problemă numai prin titlu, la care se adaugă generalități, stereotipii. Sunt, cum spunea cineva, articole care nu fac reacție cu hârtia de turnesol. Remediul? Curajul de a renunța la serviciile «articlierilor de serviciu», renunțarea din partea conducerii redacțiilor – o spun conștient autocritic – la așa-zisele materiale «cu care nu te doare capul»”. □ Cronica cenaclului „Zaharia Stancu” menționează că „în ultimele două ședințe au citit trei colege, dovedind modestia, curajul și înțelepciunea necesare pentru a-și supune încercările literare observației competente – benefică îmbinare de analiză și sinteză, pe care, la noi în cenaclu, o împlinesc cu consecvență doi recunoscuți autori: Ion Țugui și Dorel Dorian”. Au citit: Constantina Caranfil, Ana Maria Voinea și Maria Speranța Scărlătescu. □ Al. Ștefănescu prezintă volumul *Apărarea lui Galilei* de Octavian Paler. □ Constantin Poenaru publică studiul *Contribuții la cunoașterea regimului juridic al presei în timpul domniei lui Alexandru Ioan Cuza 1859-1866*.

• [„Ramuri”, nr. 2] Editorialul acestui număr, semnat „R”, „măsoară” *Forța socialismului*, reluând un imperativ cultural exprimat de Nicolae Ceaușescu: „Într-adevăr, așa cum arăta secretarul general al partidului, «arta trebuie să înfățișeze universul spiritual tot mai bogat al constructorilor socialismului, efortul lor pentru autodepășire, să surprindă și să redea cu fidelitate ipostaze în care se manifestă atitudinea față de muncă și societate, virtuțile și trăsăturile morale ale omului nou»”. ■ Grupajul *Cărți, note, comentarii* pornește cu însemnarea lui Constantin M. Popa despre volumul al

II-lea din *Prima verba* de Laurențiu Ulici, „numit uneori, cu ușoară condescendență, «criticul debutanților»”. Semnatarul recenziei propune câteva exemple care arată „poziția criticului în fața deficitului de talent” și remarcă autorii pe care mizează Ulici: Gabriela Adameșteanu, Gelu Ionescu, Marian Papahagi, Cornel Ungureanu. □ Ion Schinteie aduce în prim-plan romanul... hagiografic – apărut postum, în 1965 – *Sfântul din Montparnasse* de Peter Neagoe, o biografie romanțată a lui Constantin Brâncuși, tradusă din engleză de Sever Trifu. „Trecând peste unele neplăcute relatări ale vieții sentimentale a artistului, deformată nu în conținut, care ar fi putut fi și mai bogat, ci în înfățișare, care-i tipic a zilelor noastre, [...] rămâne totuși o carte scrisă cu înțelegerere și prietenie pentru marele sculptor și pentru poporul căruia îi aparține”. □ Mihai Dușescu semnalează volumul de versuri *Căldura vieții* de Petre G. Gorun. □ „Convertirea eticului în liric” reprezintă, pentru Ioana Dinulescu, dominanta volumului *De neatins, de neatins* al lui Nicolae Prelipceanu. □ În *Vântul din oglinzi*, volumul de versuri al lui Corneliu Sturzu, Ecaterina Țărălungă remarcă o poezie „făcută din câteva obsesii și relativ puține cuvinte”. □ Costin Tuchilă discută romanul *Rostogolirea* de Dumitru Matală, „roman de actualitate”, care reprezintă „experimentul reușit al unui prozator dotat, pornit să înfrângă obstacolele prozei de situații”. ■ La *Cronica literară*, Marin Sorescu scrie despre *Aspecte ale mitului* de Mircea Eliade, „un fel de *Alixândrie* a miturilor”. Cronicarul apreciază că această traducere „ne întregește orizontul, spus prozaic. Propriu-zis ni-l dă peste cap, pe-al nostru, și ne arată orizonturi nesfârșite *înapoi*, sau, ca să judecăm după era noastră, *înainte*”. Sorescu notează și succesul de public al *Aspectelor...*, pomenind „un prieten, care se înghesuise două zile la librărie, ca să prindă cartea”. (Cronica a fost publicată în Marin Sorescu, *Ușor cu pianul pe scări* și în Marin Sorescu, *Opere. IV. Publicistică*.) ■ Sunt prezenți cu versuri H. Grămescu, Ioana Diaconescu, Petru Romoșan, Ilarie Hinoveanu. ■ Serafim Duicu analizează studiul *Introducere în semiologia literaturii* de Maria Carpov, care „impune prin seriozitatea investigației, prin cuprinderea ei, prin patosul discret al opțiunii și, nu în ultimul rând, prin devoțiunea mascată față de maestru”. Acesta din urmă este A.J. Greimas, Maria Carpov participând la lucrările seminarului condus de teoreticianul francez la Hautes Études en Sciences Sociales din Paris, traducând în română și prefațând un titlu de referință al profesorului, *Despre sens. Eseuri semiotice*. Surprinzând unele limite ale „demersului semiotic greimasian”, S. Duicu notează: „Regret că Maria Carpov nu l-a informat la momentul potrivit pe Greimas asupra sistemului estetic dragomirescian, în care se găsește structuralism veritabil și o terminologie (văzută atunci ca rebarbativă!) din care teoreticianul francez putea reține câte ceva”. ■ Rubrica *Memento* propune textul *Înapoi la națiune* de N. Iorga, reprodus din *Neamul Românesc* (1940). ■ O notă din grupajul – nesemnat – *Accente* surprinde neorânduiala axiologică din manualul de Literatură română

pentru clasa a VIII-a, alcătuit de Dumitru Săvulescu: „Începe cu Ion Brad (e drept, numai cu o poezie, fără prezentarea autorului), continuă cu Zaharia Stancu, Alexandru Vlahuță, Eugen Jebeleanu, Geo Bogza. Urmează Mihai Eminescu (!), George Coșbuc, Calistrat Hogaș, George Topîrceanu, Ion Creangă, Nicolae Labiș etc”. Astfel, elevilor le este furnizată „o scară valorică încurcată de tot”. ■ Eugen Negrici se ocupă, la rubrica *Expresivitatea involuntară*, de *Poezia reportajului*, culegând din presă „imagini bătătorite”, care dezvăluie „reîntineriri pomădate și grotești, mai ales când împodobesc scheletul unei gândiri stereotipe”. ■ La patru ani de la startul colecției *Eminesciana* a Editurii *Junimea*, Dan Mănuță inventariază principalele apariții, salutând „seriozitatea și pasiunea” coordonatorului Mihai Drăgan. Sunt formulate și critici – „în cazul articolelor cu totul ocazionale și nici măcar întotdeauna bine scrise (precum în edițiile din Grigore Scorpan și Vasile Gherasim), unde criteriile de selectare par a fi fost prea largi și îngăduitoare”. ■ George Sorescu se oprește, în articolul *Demonul sceptic*, la poezia lui Eminescu, considerând că aceasta „oferă spațiul cel mai întins și cel mai interesant în care demonul romantic trăiește în câteva ipostaze”. ■ Președintele Comitetului de cultură și educație socialistă Dolj, Constantin Drăgoescu, discută, într-un interviu, despre etapa locală a Festivalului Național *Cântarea Românei*. ■ Cea de-a III-a ediție a *Zilelor I.L. Caragiale*, care se desfășoară la Craiova, este consemnată de Constantin Barbu. Programul manifestării a cuprins și un simpozion dedicat centenarului reprezentației piesei *O noapte furtunoasă*. Au vorbit Mihai Ungheanu, președintele Societății culturale „Ion Luca Caragiale”, care a realizat „un *excurs general* despre istoricul receptării în critica literară” a piesei, Valentin Silvestru, vicepreședintele Asociației, și, cu „un inteligent eseu «Despre o anumită captivitate a personajelor»”, Alex. Ștefănescu. ■ Sunt găzduite proze de Ion D. Sîrbu (*Dilema*) și Constantin Mateescu (*Neîntreruptul circuit al lucrurilor*). ■ Sub genericul *Cântarea României*, versuri semnate de *Doisprezece poeți*: Dan Lupescu, Voicu Olariu, Cristian Burada, A. Salievici, Petre Ivancu, Nicolae Rogobete, Angela Neguriță, Victor Martin, Valentin Smarand Popescu, Irina Talpoș, Ion Prunoiu, George Enache. ■ Mihaela Guga și Ștefan Bănuțescu traduc din proza lui Pu Sung Ling. ■ Acest numărul conține două pagini publicitare care imită formatul tipografic al *Biletelor de papagal*, color, nenumerate, despre Direcția Regională de Căi Ferate Craiova.

• [„*Steaua*”, nr. 2] Ioan Bojan semnează un editorial intitulat *Transformări în conducerea și organizarea agriculturii*. ■ Virgil Ardeleanu publică eseuul *Romanul, azi*, remarcând că, spre deosebire de romanul modern european și american care avansează concepte precum durată interioară, fluxul conștiinței etc., pe tărâm românesc ne aflăm în plină epocă a romanului politic. Reprezentat de D. R. Popescu, Augustin Buzura, Constantin Țoiu, romanul politic românesc „se constituie în interogații neliniștitoare asupra condiției

umane”, aspect asupra căruia Ardeleanu polemizează cu N. Manolescu: „Din păcate apar, în continuare, cărți păsloase și neadevărate. Cărți ale unor autori mediocri și submediocri care, seduși de modele, cred că se insinuează politicului îndată ce denunță unele practici nedemocrate. Desigur, cei în cauză se înșală. Lipsa de valoare artistică rămâne egală cu sine, fie că se urmărește demascarea blândă sau violentă, fie că propune o pledoarie pentru dogmatism sau oportunism. De aceea am citit cu mîhnire un articol al lui N. Manolescu, *Romanul politic*, unde se vorbea despre conformismul curajului. [...] Nu există un conformism al curajului. Există numai iluzia că, azi, se poate ajunge la literatură, în afara dotării specifice, prin simpla comunicare a unor nereguli”.

■ În articolul *Spiritul maiorescian și „Școala” lui Hașdeu*, Vistian Goia urmărește felul în care „hașdeenii” au ajuns să fie etichetați și respinși de Maiorescu și Junimea ca o școală preponderent istorică și de factură romantică. Singurul atribut indentificabil al „școlii” rămâne, în viziunea autorului, patriotismul: „Considerată astfel, «Școala» lui Hașdeu nu este altceva decât suma manifestărilor cultural-ideologice ale «hașdeenilor», care, în marea lor majoritate erau istorici și scriitori, folcloriști și filologi (lingviști), gazetari și politicieni, animați de un fierbinte patriotism”.

■ Constantin Hârlav face o analiză a cronicii literare a lui I.L. Caragiale din *Ghimpel*, scoțând în evidență mecanismul ironiei.

■ Aurel Rău semnează un necrolog poetic pentru Al. Philippide: „De-atunci o discreție nobilă, «o existență fără amintiri» parcă l-ar fi smuls undelor lui Heraclit și avem în gradul cel mai înalt în viața poetului, traducătorului și eseistului exemplul unei conștiințe slujind, fără surle, exclusive Frumuseții”.

■ *Istorie și hermeneutică* este un material amplu scris de Dumitru Micu în care acesta, pornind de la volumul al doilea din *Histoire des idées et des croyances religieuses* al lui Mircea Eliade, încearcă să demonstreze că istoricul religiilor este un adept al materialismului dialectic neasumat deschis: „Practic, în activitatea sa de istoric al religiilor, Mircea Eliade, fără să arboreze materialismul istoric (dar și fără să-l combată), urmărește devenirea conștiinței religioase a umanității într-un chip ce nu vine cătuși de puțin în contradicție cu concepția materialistă a istoriei, ba chiar o exemplifică: voluntar sau involuntar. O asemenea optică nu are, natural, cum să se situeze nici împotriva materialismului dialectic. Mai curând s-ar putea spune că îl acceptă, tacit”. În continuare se precizează că „sacral” în concepția lui Eliade înseamnă „semnificativ”, adică autorul se situează pe o poziție „indiscutabil laică” în demersul său.

■ Poeme de Francisc Păcurariu și Florența Albu, Ioana Crăciunescu. □ Poem de Augustin Pop: „Păstrăvul a pătruns în holda albastră/ O aureolă de rumeguș îi nimbează plânsul/ Culegi transparente recolte și ai sânii dreți/ Obiectul alb se menține aproape/ Bei fuiorul din toate reptilele [...] (*Timp, linie, timp*)”.

■ *Temele* manolesciene se constituie sub forma unor note de călătorie la Veneția, atente și aplicate.

■ Valentin Tașcu recenzează romanul lui Radu Tudoran, *Casa domnului*

Alcibiade, plasându-l în direcția literară a lui Márquez sau Ștefan Bănuțescu.

■ Constantin Trandafir publică studiul *Marin Preda. Sensurile etice ale artei*. Moralitatea personajelor morometiene, scrie autorul, se naște atunci când acestea descoperă mortalitatea și când societatea nu le permite să se manifeste conform naturii lor interioare: „Față de nedreptăți și față de formele răului și degradării, unii eroi cad în visare, închipuie lumi ideale, utopice, întemeiate pe armonizarea tendințelor contrarii care caracterizează ființa umană. [...] Personajele lui Marin Preda trăiesc cu o mare intensitate, fizic și spiritual, și, nu arareori, au o percepție estetică a lumii. Reveriile lor sunt bărbătești, se petrec pe un fond de gingășie robust, de vitalitate inteligentă. Așa se explică de ce eroii, atât de familiari cititorilor, pot să fie mesagerii unor înalte sentimente, fără să devină modele convenționale de conduită, ori dascăli de morală cu rețete gata pregătite pentru orice trebuință”.

■ Un poem de Petre Pascu cu ocazia împlinirii a 70 de ani de la naștere.

■ Horia Bădescu prezintă volumul *Viraje*, tradus și în limba franceză, o selecție din opera poetică a Ninei Cassian. Comentatorul remarcă în creația poetei „o acută nevoie de adevăr, o pasiune a adevărului, a căutării cauzelor ultime, o forță superbă și orgolioasă de a-l suporta chiar în raport de ea însăși, o presiune și o forță care o fac intransigentă și caustică față de semenii, față de falsele valori morale și artistice”.

■ Leonida Neamțu are o intervenție asupra prozei scurte a lui Al. Ivăsiuc, insistând asupra povestirii *Corn de vânătoare* pe care o consideră excepțională.

■ În acest număr se mai poate citi proză de Florin Toma, *Păsări târzii de noapte* și Gheorghe Gheorghiu, *Scara*.

■ Francisc Păcurariu face o trecere în revistă a liricii Ursulei Șchiopu, așezată sub semnul maturizării depline a formulei și limbajului poetic.

■ *Cronica literară* conține texte semnate de Petru Poantă și Virgil Ardeleanu.

□ Monografia despre Sadoveanu a lui Mircea Tomuș are parte de o analiză succintă, dar atentă, a lui Petru Poantă, acesta remarcând ideea pivot a criticului: „Însă perspectiva critică inedită, în opoziție cu aceea a lui Manolescu, este aceasta: universul sadovenian apare constituit în datele sale esențiale încă din perioada de tinerețe a prozatorului și se bazează pe o experiență de viață. [...] Este configurat astfel un model de civilizație arhaică unic în literatura noastră, al cărui punct de pornire se află într-o mare intuiție artistică și nu într-o formație livrescă”.

□ În atenția aceluiași exeget intră volumul lui Ion Mircea, *Tobele fragede*, semnatarul cronicii mergând în contra sentimentului general care îl califică pe Ion Mircea drept un poet esențialmente ermetic. „Ion Mircea caută imaginile ultime, emblematice ale unui univers închis în sine, extrem de bogat, care este poezia însăși. În simplitate ori în complicațiile sale, limbajul devine aproape oracular, o cuprindere a totalității. Multe dintre poeme par «reziduuri» misterios-fosforescente ale unor mituri uitate și efortul poetului va consta în întemeierea unei «mitologii» a amintirii și a luminii”.

□ Virgil Ardeleanu comentează volumul de proze *Zidirea și alte povestiri* semnat de poetul Mihai

Ursachi. Între lucrările volumului, recenzentul reține două în care epicul poate fi integrat în grila verosimilului și, deci, poate justifica proza *per se* și nu proza poetică. □ Eseul lui Octavian Paler, *Apărarea lui Galilei*, este văzut de Virgil Ardeleanu ca o reflecție în egală măsură despre iubire și prudență, dar și despre Inchiziție. În concluzie: „Revendicându-se de la Platon, de la conciziunea și limpiditatea latină, propunând un elevat stil metaforic, *Apărarea lui Galilei* ni se înfățișează, în ultimă instanță, ca un eseu în care sentința morală a fost ridicată la rangul observației radicale”. ■ Un amplu articol dedică revistei „Saeculum” Nae Antonescu, supranumit „părintele revuisticii românești”. □ Revista întemeiată de Lucian Blaga va suscita în epocă (1943-1944) o polemică filozofică vie în care se angajează reviste precum „Symposion” de la Cluj prin Dumitru Isac și „Kalende” prin Vl. Streinu. Subiectul disputei este valabilitatea procesului creator în filozofie. Filozofia lui Blaga este contestată pentru lirismul ei de pe poziții ferm raționaliste. □ Dintre comentatorii de la „Saeculum”, Edgar Papu este cel care răspunde criticilor prin argumentul că revista se ocupă „nu de structura filozofiei, ci de elaborarea ei, de plămuirea ideilor care se nășteau undeva în zona inconștientului, intuiții primare, dezvoltate ulterior prin mijlocirea unor operații raționale”. □ Revista „Saeculum” face loc și literaturii apropiată de spiritul filozofic. Mai mult, consideră că în spatele oricărui critic literar important există o formațiune sau o adeziune filozofică, iar exemple sunt Maiorescu, Gherea, Ibrăileanu. Blaga recomandă criticii literare tinere o deplasare de la exegeza bazată pe gust (după model francez) și fixarea asupra „unora dintre preocupările filozofiei contemporane”. Monografia despre Argezi scrisă de P. Constantinescu după o filtrare a ideaticii prin filozofia lui Blaga a fost respinsă de Șerban Cioculescu pe temeiul îndepărtării criticului de la prerogativele criticii estetice. Polemica privind fundamentarea criticii literare pe premise filozofice se traduce în mai multe rânduri prin confruntarea între Lucian Blaga și Lovinescu, ultimul dovedind „o anumită opacitate” față de opera primului. □ Se remarcă și polemica împotriva „pășunismului” ce are la baza ideea că aspectele etnice trebuie integrate în universalitate. □ Nae Antonescu notează un alt rezultat important pe care activitatea și polemicele revistei îl generează: „În climatul acesta propice, de confruntări în jurul filozofiei lui L. Blaga și a marilor gânditori universali se consolidează și poziția estetică a reprezentanților Cercului literar din Sibiu în perioada manifestului apărut în Viața, adresat lui E. Lovinescu, timp în care se pregătea apariția «Revistei cercului literar». Mulți dintre semnatarii Manifestului sînt colaboratori statornici în paginile din «Saeculum»: V. Iancu, I. Oană, I. Negoïtescu, Radu Stanca, Șt. Aug. Doinaș”. ■ O interesantă proză scurtă a scriitorului Onu Cazan, *Oglinda retrovizoare*. ■ Henri Zalis recuperează intervențiile critice ale lui F. Aderca în linia lovinesciană a supremației esteticului, dar punând, de cele mai multe ori, accente proprii pe marginea subiectelor alese, accente care fac, de multe ori, o

diferență. Două exemple sunt comentariul asupra lui Arghezi, în perioada dificilă în care poetul se confrunta „cu opinia publică, dar mai ales cu opinia confrăților” și apetența pentru Proust ca spirit inovator. Tot el este cel care atrage atenția asupra pericolului „proustianizării” scriitorilor români moderni.

■ Teodor Tanco dă o replică fermă unei critici a lui Gavril Scridon, în „Steaua”, nr.7/1978, la adresa publicării de către primul a unei fotografii cu poetul Coșbuc din care se desprindea concluzia că acesta a revenit pe plaiuri nășăudene. Polemica se centrează în jurul autenticității documentelor inedite și a responsabilității pe care o incumbă folosirea lor.

■ *Cartea social-politică* aduce în discuție o antologie și o serie editorială. □ C. Popa semnalează apariția volumului *Ideologie și progres* (Ed.Politică), o antologie despre conceptul românesc de progres urmărit diacronic, de la textele Școlii Ardelene până la lucrările lui Nicolae Ceaușescu. □ Ovidiu Mureșan prezintă o serie de monografii despre personalități politice semnificative în istoria românească, publicată de Editura Militară. Dintre acestea, evidențiază monografia despre Șerban Cantacuzino scrisă de Alexandru Popescu. La *Viața cărților* sunt recenzate o serie de volume de eseuri sau de exegeză. □ Vasile Chifor prezintă eseurile lui Laurențiu Ulici din volumul *Biblioteca Babel* (C.R., 1978). □ Irina Petraș comentează eseu publicat de Aurel Sasu, *Liviu Rebreanu. Sărbătoarea operei* : „Cea mai interesantă idee a eseului, la care Sasu revine mereu cu noi și subtile completări, este aceea a modernității personajului lui Rebreanu, modernitate conferită de deschiderea sa tragică. Singurătatea ni se descoperă într-o ecuație paradoxală: omul singur, dependent mereu de un altul, neîndurând singurătatea și-o dorește ca pe o supremă eliberare”. □ Gheorghe Lascu anunță apariția unui dicționar de scriitori francezi alcătuit de cadrele didactice de la Universitatea din București. (*Scriitori francezi*, Ed. Științifică și Enciclopedică, 1978). Aureliu Cornea recuperează un scriitor uitat, pe Aureliu Cernea, în volumul *Flori de întuneric*, apărut în colecția *Restituiri*, la Ed. Dacia. I. Petraș aduce în atenție un volumul – *Nuvele rusești*, Minerva, 1978. □ Mircea Popa salută interesul lui Al. Călinescu pentru noua critică, vizibil în *Perspectice critice*, Junimea 1978: „Câteva dintre sugestiile pe care ni le dă cu privire la «vocile» personajelor din *Cei doi din dreptul Tebei* de D. R. Popescu sau la știința incipit-urilor și finalurile romanelor călinesciene, a plasării textului în text la Eminescu, sunt extrem de edificatoare, cum, de exemplu, analiza titlurilor unor opere beletristice sau de critică poate da rezultate dintre cele mai neașteptate cu privire nu numai la moda literară, ci la gramatica textului însuși.” □ Despre poezia vegetalului, a lui Valentin Tudor (*Dinspre rădăcini*, Facla, 1978) scrie Virgil Nistor. ■ *Mențiuni și opinii* informează că Editura Academiei Republicii Socialiste România a împlinit 30 de ani de activitate și oferă câteva detalii despre publicațiile editurii. □ I. B. notează entuziast împlinirea a 10 ani de existență a revistei Echinoc și amintește mulți dintre scriitorii colaboratori

revistei, dintre care majoritatea sunt aproape și de „Steaua”: Ștefan Aug. Doinaș, Ioana Em. Petrescu, Augustin Buzura, I. Negoïtescu, Laurențiu Ulici, Constanța Buzea etc. □ S. B. prezintă succint „Almanah Convorbiri Literare '79”, menționând antologia de poezie contemporană. □ D. R. anunță primirea la redacție a unui *Jurnal*, un caiet critic al cenaclului literar „Mihai Halici”, din Caransebeș. Materialul conține nume ca Sorin Titel, Cornel Ungureanu și poeți bănățeni (Valeriu Armeanu, N. Mihuța, S. Opreanu, Doina Rizac).

● [**„Teatrul”, nr. 2**] Sunt publicate două mesaje ale lui Nicolae Ceaușescu: unul adresat colectivului Teatrului de Stat din Oradea, cu prilejul împlinirii a 50 de ani de activitate, altul colectivului Teatrului de Stat din Timișoara, cu prilejul împlinirii a 25 de ani de activitate. ■ În *Teatrul radiofonic, 50*, Florica Ichim evidențiază succesele spectacolelor la microfon, care au fost inaugurate, la 18 februarie 1929, cu comedia într-un act *Ce știe satul* de V. Al. Jean. ■ Traian Șelmaru recomandă trei spectacole *Din repertoriul stagiunii: Furtuna* de William Shakespeare, la Teatrul „Bulandra”, care „n-are nevoie de exclamații superlative. E un spectacol Liviu Ciulei!”, *Timon din Atena*, montat de Dinu Cernescu la „Nottara”, și un alt Shakespeare, *Nevestele din Windsor*, în regia lui Alexandru Tocilescu, la Teatrul Tineretului din Piatra Neamț. ■ La *Cronica literaturii dramatice*, Mircea Zăciu „intră” în *Noaptea cabotinelor*, piesa lui Romulus Guga, distinsă cu Premiul pentru dramaturgie al Uniunii Scriitorilor pe 1977. Criticul află unele carențe în structura textului: „tensiunea înfruntărilor e uneori diluată de verbozitate, psihologia unor personaje e sumară, iar dialogul sacadat, pe alocuri filozofant, fără substanță, alteori prea declarativ (în lipsa unei acțiuni progresive bine conduse), rarefiază atmosfera”. ■ *Între clișeu și originalitate* se intitulează contribuția lui Andrei Băleanu în cadrul rubricii *Ideii la rampă*. Teatrolorul analizează, între altele, tematicile unor piese contemporane, stabilind: „Șablonul mimetic e rareori pretențios; de obicei, își recunoaște mediocritatea. Argumentul său de bază e sfânta rutină, care rentează la sigur. Păi, când n-o mai renta nici șablonul!... Vom apuca noi, oare, să trăim ziua aceea?”. ■ Virgil Munteanu comentează, în grupajul *Cronica dramatică*, spectacolul *Scene din viața unui bădăran*, de Dumitru Solomon, jucat de Teatrul „Ion Vasilescu”, în regia lui Radu Boroianu, „o premieră cu o piesă originală interesantă, nu dintre cele mai valoroase, după părerea mea, a mereu invocatului (în cercurile criticii), mereu ignoratului (în lumea teatrelor) dramaturg (scenarist, eseist, cronicar)”. □ Doru Mielcescu remarcă *Spectacolul Nina Cassian* al Teatrului de Poezie organizat de Teatrul „Nottara” în colaborare cu Asociația scriitorilor din București, în care au fost implicați actori, muzicieni, balerini. Din „distribuție”: Irina Răchițeanu, Leopoldina Bălănuță, Ion Caramitru, Ruxandra Sireteanu, Johnny Răducanu. Cronicarul însemnării mărturisește că a participat „și la alte spectacole cu texte ale poetei, dar niciodată sincretismul original al liricii Ninei Cassian, implicând o plasticitate complexă, un adevărat dialog al artelor, nu mi s-a

impus cu atâta pregnanță. O lectură «vizuală» restituie acestor poeme sensul original”. De asemenea, semnatarul observă că „poemele scrise în așa-zisă «limbă spargă» întâlnesc aici limbajele incompreensibile care asediază avangarda teatrală a ultimului deceniu”. ■ În *Telex – „Teatrul”*, Faima strecoară o notă critică: „S-au împlinit, la 4 februarie, șaptezeci de ani de la premiera piesei *Apus de soare*. Nici un teatru din țară nu s-a gândit să ne ofere, cu acest sărbătoresc prilej, un spectacol nou cu capodopera clasicului Delavrancea”. ■ Bogdan Ulmu semnaleză micro-recitalul poetico-muzical oferit de Tudor Gheorghe la Magazinul „Muzica”, unde actorul și menestrelul craiovean și-a lansat discul *Cântece de dragoste de țară*. Este evidențiată și lirica pe care o glăsuiește artistul: „De la Macedonski și Coșbuc până la Dumitru Popescu și Ion Horea, începând cu Tudor Arghezi și încheind cu Mihai Beniuc sau Adrian Păunescu, el străbate o geografie poetică inconfundabilă, de înalt carat și de mare audiență la public”. ■ Dramaturgul Alexandru Sever le face cunoștință cititorilor cu a sa comedie în cinci acte *Logodnica*, text însoțit de o dedicație: „cu toate zâmbetele convenite – fiicei mele, Mihaela”. ■ Paul Tutungiu îl aduce în prim-plan pe *Pictorul Radu Boureanu*, notând că plastica acestuia „are unitate, constituie o operă. Ea este altceva decât poezia aceluiași Boureanu – și subliniem această realitate – pentru că pictorul nu a tradus pe pânză metaforele poetului”. ■ La *Cartea de teatru*, Marius Robescu prezintă volumul *Vina tragică*, semnat de Ileana Mălăncioiu, „inițial, subiectul unei teze de doctorat în filozofie”. Comentatorul subliniază atitudinile tranșante: „Numai marea decizie cu care-și formulează rezervele critice, tonul prea tăios, cu care înaintași iluștri, ca Nietzsche sau Freud, sunt scoși din chestiune (fără a li se diminua nici o clipă contribuția), te pot face să eziți în a fi de acord cu autoarea, te predisun la reînfririparea, pe cont propriu, a întregului demers, la o meditație personală”. Pentru a relativiza, apoi, fermitățile: „Dar nu sunt, acestea, merite ale cărții?”. În cea de-a treia secțiune a cărții, Ileana Mălăncioiu părăsește limbajul teoretic, pentru a se dedica spectacolului eseistic: „Autoarea se lasă, parcă nu fără un suspin de ușurare, în voia talentului scriitoricesc, până atunci strunit. Abundă asociațiile și judecățile de gust, înălțimea ideatică fiind menținută”. ■ Paul Tutungiu salută, într-o notă, interesul pe care Editura „Junimea” îl arată criticii de teatru, prin proaspăta colecție „Arlechin”, inițiată de directorul Mircea Radu Iacoban și inaugurată cu volumele *Scrieri despre teatru* de Otilia Cazimir, *Scrieri* de Petru Comarnescu și *Teatrul și viața* de Carol Isac. □ Cele trei volume cu care a plecat la drum colecția editurii ieșene sunt recenzate de Cristian Livescu. □ Îngrijit de George Sanda, volumul Otiliei Cazimir cuprinde 30 de rapoarte – dintr-un total de peste o mie! – despre spectacole ale Naționalului ieșean, pe care scriitoarea le-a întocmit în perioada 1937-1947, când fusese inspectoare a Direcției Generale a Teatrelor. Acestor restituiri, toate inedite, li se adaugă câteva medalioane actoricești. ■ Ediția îngrijită de Mircea Filip din *Scrierile*

lui Petru Comarnescu aduce un mare deserviciu autorului: „Din cele peste 200 de pagini ale cărții, aproape jumătate revin unui studiu despre «I.L. Caragiale, om de teatru», datând din 1951, pe care, fără îndoială, nici autorul său nu și l-ar mai fi dorit publicat vreodată între copertile unei selecții, fie ea oricât de generoasă, a eseurilor sale. Acuzațiile aduse lui Maiorescu, care ar fi «ocolit funcția satirică socială a operei caragialeene», sunt cu totul anacronice, cu atât mai mult cu cât lor le sunt opuse «contribuțiile» mai noi ale lui Ion Vițner sau Barbu Cămpina”. În schimb, meritul volumului este acela de a reda un studiu introductiv despre drama *Straniu interludiu* de Eugene O’Neill, câteva scrisori trimise de acesta traducătorului său din România și alte eseuri ale lui Petru Comarnescu. □ Cartea lui Carol Isac este un volum de critică, în care apar „comentate excesiv – unele concluzii sociologice, referitoare, cel mai adesea, la public, precum și câteva interviuri inocente”. Cronicarul reproșează autorului „infidelitatea față de o idee conducătoare”. Să fi încăput, oare, în această obiecție, și o infidelitate a cronicarului față de titlul pe care îl poartă cartea discutată? ■ Teodor Mazilu izbuțește o altă pagină memorabilă în *Spectacolul sportiv*. Tableta *Afinități electiv* surprinde atmosfera întâlnirilor „lunediste” de la restaurantul „Berlin” din București, unde se adună fotbaliști, actori și scriitori: „Jocul întâmplării înrămează tablouri nemuritoare: în această zi sacră, dincolo de timp și de spațiu, dincolo de bine și de rău, îi vedem pe Răducanu, pe Dumitru Furdul, pe Dinică admitând obiecțiile lui Lucescu la adresa teatrului experimental”. Dintre scriitori, sunt așezați Adrian Păunescu, Fănuș Neagu, Ion Băieșu și, firește, cronicarul, care notează: „Salutul distrat al lui Lucescu îmi măgulește orgoliul mai mult decât o monografie scrisă de Crohmălniceanu în carne și oase”.

• [„**Transilvania**”, nr. 2] Sunt publicate poeme de Miron Scorobete, Marin Negoită, Ionel Amărieșu, Petrișor Ciorobea, Aurelian Sârbu, Carmen Demea, Miron Țic, Liliana Ponta-Moldoveanu, Adrian Demea, Constantin Gheorghe Naidin, povestirea lui Radu Selejan, *Omenia* și debutul lui V. Scherer în proză cu textul *Chemarea*. ■ În articolul său *Episodul proxim al publicisticii*, Mircea Braga apreciază apariția volumului *Virgule* (Dacia, 1978) de D.R. Popescu, în contextul unei manifestări din ce în ce mai inconsistente a scriitorilor în publicistică. ■ În recenzia-eseu în care analizează *Lecturi și sisteme* (Eminescu, 1977) de Romul Munteanu, Gelu Ionescu se dedă unor reflecții privind necesitatea deschiderii comparatismului către noile metode ale poeziei, precum și a criticilor autohtoni de a privi literatura română în contextul mai larg al literaturii universale, de care este profund influențată. ■ Ilie Guțan evidențiază „tăria argumentului” de care dă dovadă Mircea Zăciu în lucrarea sa *Alte lecturi, alte zile* (Eminescu, 1978), precum și caracterul concis al analizei și curajul de a propune ipoteze noi privind autori și opere deja clasicizate: „Lecturile lui Mircea Zăciu sunt, în realitate, re-lecturi. Lectura este însuflețită, de fiecare dată, de o nouă lumină critică și analitică.

[...] Scriind despre o operă deja clasicizată prin tradiție, refuză să preia adevăruri critice cunoscute și, deseori, banalizate prin frecventare asiduă, avansând, în schimb, noi puncte de vedere, în stare să deschidă cititorului un nebănuit orizont de lectură”. ■ În rubrica sa *Cronica literară*, Mircea Tomuș se oprește asupra operei critice a lui Gabriel Dimisianu și asupra volumului de versuri *De neatins, de neatins* (Junimea, 1978) de Nicolae Prelipceanu. Deși nu este adeptul unei scriituri spectaculoase și al incursiunilor complexe, Gabriel Dimisianu este înzestrat, în viziunea lui Mircea Tomuș, cu un simț critic fără greș: „El privește opera în față și în întregul ei și, dacă interpretarea lui nu satisface totdeauna cele mai pretențioase și rafinate gusturi, nu e mai puțin adevărat că reușește, cele mai adeseori, să surprindă și să exprime formula esențială a unei cărți și a unei opere, să sintetizeze o definiție, concentrată până la rudimentar, e drept, dar de sigură valabilitate a fiecărui fenomen literar discutat”. ■ Mircea Tomuș analizează în amănunțime poezia *Cum seamănă ploaia astăzi* din volumul *De neatins, de neatins* (Junimea, 1978) de Nicolae Prelipceanu și apreciază îndeosebi simplitatea sa tematică și structurală, care nu exclude densitatea semantică: „Văzut din interior, spațiul acestei poezii are ceva din ciudățenia halucinatorie a spațiului picturii suprarealiste: el este foarte cuprinzător și foarte restrâns, totodată, el conține în sine întregul, totul, rotundul ansamblu ontic, cu inerentul fior al necuprinderii, dar este și foarte restrâns, de dimensiuni familiare, atât cât poate cuprinde privirea sau percepția, un orizont uman circumscris deci”. ■ În rubrica *Mișcarea literară*, Marius Pop semnalează apariția celei de-a patra cărți despre Eminescu a lui Augustin Z.N. Pop, *Pe urmele lui Eminescu* (Sport-Turism, 1978), privind contactul acestuia cu realitățile și spațiul cultural transilvan la sfârșitul secolului al XIX-lea. ■ Conform lui Vasile Chifor, în volumul lui Ioan Alexandru, *Iubirea de patrie* (Dacia, 1978), patria și satul constituie un dublet insolubil: „Pentru Ioan Alexandru, satul este Patria, Patria este satul, în afara acestui raport de identitate el nu poate ființa, existența n-are sens. Și, mai ales, topos-ul bine distins care e pământul Transilvaniei [...] căpătând, în viziunea lui Ioan Alexandru, emblema sacralului”. ■ Versurile condensate din *Zodia leului* (C.R., 1978) de Dan Laurențiu, se articulează, potrivit Doinei Uricariu, în jurul figurii orifice și al iubirii, muzicii și poeziei ca forme de exorcizare a morții: „Monocordă prin despuierea de alteritate, poezia lui Dan Laurențiu ne evocă suspinul, gândul ori spiritul peregrin, trimis să exorcizeze moartea iubitei, de un mare poet. Lirism al salvării și întemeierii prin iubire și logos, având la temelie lui pariul cu poezia, *Zodia leului* așează gloria și mizeria poetului [...] dincolo de vanitatea cuvintelor sălbăticate”. Nae Antonescu susține că lucrarea *Octavian Goga* (Kriterion, 1978) de Domokos Sámuel, tradusă în limba română de Dan Culcer, pune în valoare noi documente de arhivă și evidențiază variațiile semantice înregistrate de un text în funcție de generația care îl citește. ■ *Ordinea clipelor* (C.R., 1978) de

Liliana Ursu este, în viziunea lui Ion Mircea, unul dintre puținele exemple de trecere a unui poet de la estetica orașului la cea a mediului rural. ■ Ion Buzași semnează articolul *Șincai în literatură* cu ocazia împlinirii a 225 de ani de la nașterea acestuia. ■ Protagonistul Monu din romanul *Suferința urmașilor* (Eminescu, 1979) de Ion Lăncrănjan, este amplu analizat de Vasile Chifor în *Condiția tragică a personajului*: „Luciditatea naște, în Monu, răzvrățiri utopice, manifestate exterior cu largul concurs al împrejurărilor sau petrecându-se în interiorul unui suflet disperat în a-și apăra cauza, păstrându-și esența, puritatea, vigoarea speciei. Intuind seismele din lumea satului, Monu nu le înțelege și adâncile semnificații, faptul că orice nou presupune și renunțare, înfrângerea unui orgoliu, cultul colectivității, și nu însingurarea, situarea pe poziții ce-și pierd privilegiul de-a mai fi punți unificatoare cu trecutul”. ■ Ilie Guțan consideră *Poetica lui Ion Barbu* (Scrisul Românesc, 1978) de Dorin Teodorescu, una dintre cele mai interesante lucrări de debut publicate în 1978: „Între cărțile de debut în critică ale anului trecut, se remarcă drept una dintre cele mai interesante, o notă de distincție asigurându-i, pe lângă meritele-i intrinseci, abordarea, într-o cercetare compactă, a operei unui mare și dificil poet, precum și receptarea acestei poezii sub formă de ecouri sau influențe, de către contemporani și urmași”. ■ Conform lui Vasile Avram, critica lui Laurențiu Ulici din *Biblioteca Babel* (C.R., 1978) nu este nici direcțională, nici analitică, ci hermeneutică: „...Ulici nu practică o critică direcțională. Dar nici una analitică. Vocația lui rezidă în interpretare, într-o lectură de tip hermeneutic. Cititorul e îndemnat să înțeleagă și să accepte un sens – cel descoperit de critic. Tonul scrierii este lipsit de șovăieli, sigur, orgolios, iretractabil”. ■ Volumul de povestiri *Câmpia pierdută* (C.R., 1978), de Cristina Tăcoi, este expresia unei căutări formale a scriitoarei, fiind marcat, potrivit Annei Selejan, de reminiscențe manieriste: „... voit sau nu, șansele profunzimii epice îi scapă; izvorul seacă repede. Lipsă de suflu epic? Reminiscențe ale manierismului? Probabil ultima alternativă, care nu e și cea mai gravă pentru un destin epic...” ■ Eugen Onu evidențiază reflecțiile asupra creației dramatice din *Jurnal de atelier* de Aurel Baranga (Eminescu, 1978), autorul dorind să realizeze un pro-teatru, ca răspuns polemic la anti-teatrul epocii: „...Baranga își exprimă și apără, în primul rând, un crez, concepția sa despre rostul și orientarea creației dramatice”. □ În viziunea lui Ion Mircea, *Lumea fizică* (1977) a lui Ioan Flora oferă cititorului „o poezie tonică, a rudimentarului ridicat la rangul de sublim”. □ G. Nistor scrie un amplu articol, *Rostire poetică*, despre lirica lui Șerban Foarță, pe care o consideră cea mai bună ilustrare a manierismului poetic autohton: „Deocamdată, poezia lui Șerban Foarță reprezintă punctul cel mai de sus al manierismului nostru poetic – pornind din experimentele macedonskiene, dar și din cele ale sfârșitului de veac trecut, francez, manierism formal, dar și de profunzime, conjugat cu tendințe ale poeziei elegante, artizanale, cu tendințe ale antipoeziei moderne

chiar. Pe cât de atent la nivelul expresivității, al rostirii, al combinării de foneme și litere, al combinării neologismelor cu arhaisme și termenii populari orășenești (foarte «orali»), pe atât se insinuează în creația sa un aer de aparentă facilitate, de parodiare a unor modalități de a scrie sau de comportamente. Este acesta semnul, credem, unei fronde poetice, opoziția netă față de alte modalități uzate, neîncrederea, înainte de toate, în ceea ce s-a înțeles prin inspirație”.

● [„**Vatra**”, nr. 2] *Un studiu despre Radu Stanca* intră în atenția lui Ștefan Borbély. Este vorba despre volumul *Radu Stanca, poezie și teatru* în care Ion Vartic „avansează de pe poziții care nu sunt tocmai străine eseului despre Baudelaire a lui Jean-Pierre Richard sau lucrării de doctorat a aceluiași critic despre Mallarmé, ipoteza unei opere menită să ofere punți de echilibru unei vieți precare, ipoteza unor recuzite compensatorii care relevă, dincolo de ele, profunzimile inerte ale unui abis iminent. [...] Din păcate, o asemenea cercetare valabilă în ansamblu nu-i oferă criticului, nici în această a doua carte, elemente indispensabile, verificabile oriunde, ale unei sistematice instrumentații critice, esul lui Ion Vartic fiind lipsit de o valoare cu adevărat problematică a analizei”. ■ Același Ștefan Borbély scrie și despre *Solilocviile* lui Paul Emanuel, citându-l, însă, abundant pe Valéry. ■ A.I. Brumaru publică o însemnare despre *Lecturile constructive* ale lui Ion Vlad, precum și despre volumul *Lectura: un eveniment al cunoașterii* de același autor. ■ În *Ipostazele personajului. Între real și ireal*, Horia Pop sesizează o evoluție în scrisul lui Laurențiu Fulga: „Având în vedere romanele analizate [*Alexandra și infernul* și *Fascinația*], profilul artistic al lui Laurențiu Fulga se modifică într-o oarecare măsură. De la un realism pe care-l putem numi feeric și liric, scriitorul trece la un gen de proză fantastică care nu coboară nivelul literar al volumelor, ci, dimpotrivă, în anumite zone îl ridică. Uneori fantasticul inundă brusc întreg planul narațiunii, alteori realismul alunecă imperceptibil pe firul ambiguității epice în oniric”. ■ Silvia Udrea apreciază actul de restituire pe care îl face Serafim Dicu odată cu îngrijirea și prefațarea unei colecții de studii ale lui Septimiu Bucur, în volumul *Banchetul lui Lucullus*, studii din care recenzenta alege să-l discute pe cel consacrat lui Eminescu: „criticul promova însă după 1944 o critică sociologică polemică, nealiniindu-se celor care îl reduceau pe Eminescu la *Împărat și proletar* și-i făceau procese de intenție pentru pesimismul său”. ■ Pornind de la cele două volume de critică a debuturilor semnate de Laurențiu Ulici (*Prima verba 1* și *Prima verba 2*), Dan Culcer aduce în discuție rolul editorului în procesul de încurajare a debuturilor: „Viața noastră literară suferă din pricina centralizării excesive, a monopolului editorial și revuistic. Veleitarii, mediocritățile sunt avantajați dacă se conformează unor «comenzi sociale», ceea ce ei fac cu ușurință, centralizarea și monopolul îi obligă să adopte tactici de persuasiune și penetrație, în vreme ce veleitarismul lor ar fi satisfăcut ușor dacă ar putea să publice în periodice făcute pe măsura și banii

lor”. De asemenea, Dan Culcer indică și un tip anume de poezie șablonardă care „umbrește” peisajul literar: „Volume de versuri încep cu cicluri de poezie patriotardă de o exterioritate jovială sau penibilă, după ce obiceiul fusese o vreme abandonat, încurajându-se atât impostura cât și conformismul, în dauna expresiei personalizate și a unității de ton. [...] Proliferată și constituită într-un corp de convenții apare în analizele lui Ulici poezia patriotardă. Ea este deșeuul unei comenzi sociale deformată de înțelegerea deficitară a efectului ei «educativ». Se crede că educația patriotică s-ar putea realiza cu poezie patriotică. Cred că poezia patriotică este expresia unui sentiment patriotic constituit și nu mijloc pentru constituirea acestuia. Presupun că educarea stimei pentru valori (în toate domeniile), cunoașterea lor critică, cultivarea spiritului de responsabilitate și cultul adevărului (inclusiv al celui istoric), învățarea corectă a limbii române, instruirea în varii domenii sunt acte implicite de patriotism militant și mijloace de educație de mai mare eficiență decât producțiile imnice declarative care au ajuns să constituie modele poetice, mai ales în timpul școlarizării, și riscă să vicieze, altfel, dar încă o dată, perspectiva noilor generații de cititori”.

■ Dumitru Mureșan recenzează *Poezia cotidianului banal* regăsită în volumul *De neatins, de neatins* de Nicolae Prelipceanu. ■ „Privită în creșterea sa firească – scrie Ioan Mușlea despre volumul *Viața particulară* –, poezia lui Ion Negoitescu pare a fi ajuns la o împlinire exemplară fără a renunța însă la libertatea și căutările cele mai îndrăznețe, comodității unei anumite platforme poetul continuând să-i prefere starea de risc.” ■ Dan Culcer schițează, în *Seismografie critică*, un portret intelectual al lui Nicolae Manolescu: „Despre cine scrie Manolescu? – iată o întrebare adesea auzită în vreme ce răsfoiesc grăbit paginile «României literare». Ce scrie are uneori o mai mică importanță. Tăcerile sale – care s-ar putea uneori să nu aibă vreo semnificație specială – sunt comentate cu tot atâta interes ca și opiniile sale, chiar dacă, eventual, cu aceeași vehemență negatoare. [...] Necesitatea resimțită cu acuitate de către un public ce depășește tagma scriitoricească de a afla opinia lui Nicolae Manolescu este semnul clar pentru noi că pragul de care pomeneam [pragul instituționalizării] a fost atins, nu neapărat de curând. N-am auzit niciodată ca o astfel de necesitate să se fi exprimat în legătură cu alt critic contemporan, oricare ar fi el. [...] Prin situația sa paradoxală de singur critic selectat (printr-o sumă de conjuncturi) ca *reprezentativ* pentru o întreagă perioadă literară, însumând aproape două decenii de activitate fără întreruperi notabile, reușind să traverseze, nu fără șocuri dar cu păstrarea unei indeneabile continuități atitudinale, cel puțin trei etape ale vieții literare, Nicolae Manolescu devine nu numai o instituție de apel, ci și un caz: comportamentul său critic are valoarea unui seismograf”. □ Episodul din acest număr despre *Critica tânără XXV*, semnat de Gheorghe Grigurcu, este dedicat lui Nicolae Manolescu: „Autorul *Lecturilor infidele* a avut acces la un G. Călinescu autentic, ca la o școală de mare eficiență. Marele predecesor i-a educat gustul pentru expresia «artistă», pentru la-

pidaritatea autoritar-capricioasă a formulei. Însă diferențierile n-au întârziat a se manifesta, dictate de temperamentul mai potolit, mai economicos al criticului. Eruptia beletristică a fost înlocuită printr-o intuiție subțiată în expresie, așa cum în locul uleiului ar fi preferat laviul. Culturii stufoase de observații i s-a substituit desenul precis, demonstrativ. O răceală (maioresciană) a înlăturat structura barocă, în beneficiul unei scheme logice, vizibile cu ochiul liber”.

□ Dialogul din acest număr, „*Cu critica s-a însărcinat bunicul meu...*”, îl aduce în lumina reflectoarelor pe Nicolae Manolescu. Întrebat dacă mai are timp să citească reviste, cronicarul *României literare* evocă și o amintire: „Înainte de a citi vreuna, am scris cu mâna mea una. Am mai relatat întâmplarea asta într-un interviu și, firește, nu m-a luat nimeni în serios. Să mai încerc o dată. Aveam 12-13 ani și eram elev la Râmnicu Vâlcea, într-un moment dificil al vieții mele (primul, dar nu ultimul). Am citit într-o biografie că Lenin scotea o revistă de familie, când era adolescent, pe care o citea sâmbăta. Ideea mi-a plăcut. Nu prea știam ce e o revistă, «Conemporanul» și «Viața Românească», singurele ce apăreau la noi pe vremea aceea, nu le cumpăram (cred că nici nu auzisem de ele), dar asta nu m-a împiedicat să încropesc una destul de, cum să spun, plauzibilă. Era menită să-i amuze pe bunicii mei, la care stăteam din motive, ca să zic așa, obiective. Toată săptămâna scriam romane, poezii, piese de teatru, însemnări de călătorie (deși nu călătorisem nicăieri). Critică nu, nici prin gând nu-mi trecea. Cu critica s-a însărcinat bunicul meu, care, după ce se citea un număr de revistă, pregătea pentru următorul câteva articole severe pe marginea celor ascultate”. Provocat de către Maria Mailat, partenera de dialog, să imagineze un portret-robot al scriitorului român, Nicolae Manolescu vorbește, între altele, și despre condiția criticului în societate: „Criticul nostru e popular în mari cercuri, cunoscut unor ingineri și medici în egală măsură cu romancierul. În Franța ori în S.U.A. nu e deloc așa. În Franța criticii au simpatii și emuli printre puținii rafinați care găsesc plăcere să-i citească. În America sunt profesori, care rareori depășesc granițele universității sau colegiului unde predau, ori publiciști ce nu contează atât ca personalități identificabile, cât ca aproape anonimi informatori publici. Un studiu, chiar excepțional, despre Faulkner, nu e citit de obicei de cititorii lui Faulkner, ci de criticii lui. La noi, dacă scrii despre Marin Sorescu te citesc toți cititorii poetului, ceea ce reprezintă, firește, un fel de masivă infuzie de public nou”. Plecând de la prezumția că lectura critică ar fi o pasiune a autorului *Contradicției lui Maioreescu*, intervievatoarea întreabă ce alte pasiuni mai ascunde: „Nu literatura este pasiunea criticului, ci critica: nu-mi place să citesc cărți, ci să scriu despre cărți. Alte pasiuni? Să le zicem preferințe, ca să nu pară exagerat. [...] Îmi plac riscul, mersul pe jos, Malraux, un vers din Rilke («Singe die Gärten, mein Herz, die du nicht kennst»), călătoriile în străinătate, aeroporturile, librăriile, munții (vara, când îi colind împreună cu fiul meu), matematica, filosofia, Călinescu, minigolful (să-l joc), rugbyul, fotbalul (să le privesc), Sibiul (satul tatălui meu),

Sibiul, Monsieur Teste, vagoanele de dormit, *Creanga de aur*, vapoarele (deși n-am fost decât pe un submarin, al căpitanului Nemo), insulele (misterioase), femeile (inteligente), pictura lui Fra Angelico, schitul Peștera din Bucegi, cvar-tetele lui Schubert, curajul intelectual, mirosul de gudron, un colțișor de zid galben din romanul lui Proust, cravatele în dungi și cu buline, Halimaua, sco-rușul (*scorbus domestica*), ploaia de august și... dar, poate, mai ușor mi-ar fi să spun ce nu-mi place...”. ■ Grigore Ploeșteanu restituie, sub titlul *Gheorghe Șincai. 225 de ani de la naștere*, „documente inedite din care se poate vedea atmosfera nefavorabilă are îl înconjură pe Gheorghe Șincai în mediul din Blaj, unde dușmanii lui și ai neamului românesc i-au cerut chiar condamnarea la moarte”. ■ *Școala și creativitatea* elevilor sunt analizate de Andrei Roth. ■ Sunt prezenți cu poeme în acest număr Zaharia Sângeorzan și Constantin Abăluță, iar cu proză Letiția Vladislav și Șt.M. Găbrianu. □ Dan Culcer traduce o scenă din piesa *Stea pe rug* de Sütő András, traducere prilejuită de decernarea premiului Herder autorului mai puțin cunoscut pentru dramaturgia sa. □ La *Biblioteca Babel* putem citi *Poezia politică a lui Bertolt Brecht*, în traducerea lui Ioan Mușlea. □ Tandem la rubrica de proză SF: Mircea Oprîță publică partea a patra din *O floare pentru căpitan*, iar Sumiya Haruya traduce din science-fiction-ul japonez *Epoca permiselor* de Toyoda Aritsuné.

● **[„Viața militară”, nr. 2]** Publică versuri cu tematică militară și patrioti-că Titus Vâjeu (*Peste tot am văzut țara*), Radu Cârnelci (*Santinela*), Nicolae Dumbrovă (*Soldații*), Haralambie Țugui (*În vatra țării*), alături de tinerii cena-cliști clujeni: Georgeta Peter (*Patria*), Vasile Preda (*Aproape pastel*: „De epo-letul soldatului /Februarie mușcă hoțește.// [...]//Ascute vremea săbii de gheață,/Troznét e-n pacea din grindă, / Din postul iubirii, soldatul / Cu dorul prin țară colindă.// Februarie cade-n genunchi,/ înzăpezită e luna pe nor;/ Sol-datul așteaptă o rază/ Cu arma patriei în onor”). Sorin Grecu (*Bărbații aceia*), Gavril Moisă (*Visul meșterului Manole*), reportaje: Ion Căpeț (*Drumul gându-lui și al faptei*), C. Strună (*Grupa este un mic univers*), Petru Romoșan (*A pa-tra dimensiune*), Constantin Șola (*La Midia Năvodari patosul muncii nu e doar o metaforă*), reconstituiri istorice: Nicolae Mărgeanu (*Divizia Mărășești*), însemnări de scriitor: Constantin Chiriță (*Copiii noștri*), povestiri: Mihai Răși-că (*O rază în fereastră*), Haralamb Zincă (*Operația Pelicula sensibilă*, ep .2), fabule și schițe umoristice: Nicolae Pop (*Circumstanțială*), Fred Firea (*Din jurnalul lui N. Disciplinatu*). Rubrica *Viața cărților*, conține o cronică literară semnată de Emil Manu volumului *Viețile paralele ale arborilor* de Mircea Cârloanță. Aurel Martin semnează eseu *Poezia patriotică*: „Autentica poezie patriotică este manifestarea lirică superioară a ethosului și a conștiinței națio-nale. A conștiinței de sine a națiunii. A istoriei și aspirațiilor comunității. De unde semnificații majoră, vitală a demersurilor, a universurilor explorate, a tipurilor stilistice frecventate. A actualității tuturor acestora. Actualitate tema-tică și, mai ales, de viziune politică și filosofică. Dar și de expresie. Valorifica-

te, toate, în cuvânt. Succesele înregistrate sunt indubitabile. Nu atât prin cantitate, cât prin calitatea vocilor realmente exponențiale. O contribuție remarcabilă având promoțiile anilor socialiști, deopotrivă romantice și lucide, atente, fiecare, la variantele ideii de timp, doritoare a dialoga atât cu trecutul, cât și cu viitorul, dar mai cu seamă cu prezentul. Seducția e, mereu, descoperirea dialecticii esențialului. Fascinație a spiritului modern. Efortul de a defini cât mai exact și cât mai nuanțat lumea fenomenului și resorturile intime ale acesteia, în contextul recuperării și cunoașterii a ceea ce se află dincolo de contingent. Instrumentele sunt, obiectiv, variate. Formulele estetice, de asemenea. Cele mai diverse modalități coexistă la cotă de vârf. Validând unghiuri originale în geografia axiologică a formelor artistice. Disponibilitățile pe care le sugerează interpretarea personalizantă s-au dovedit a fi, an de an, revelante. Nichita Stănescu, Ion Gheorghe, Ioan Alexandru, Marin Sorescu au punctat, în ultimul deceniu, ca și Victor Tulbure, Al. Andrișoiu, Ion Brad, Nicolae Dumbravă, Adrian Păunescu aspecte inedite ale conceptului de patrie, au dezvăluit resursele extraordinare ale sentimentului dragostei de țară, au găsit căi noi de aprofundare ale amândurora”. *Poșta redacției* este semnată de D. Nicolae.

• [„**Viața Românească**”, nr. 2] Mihai Zamfir scrie despre „*Viața formelor*” românești. *Stilistica „noului roman” de la 1920*. ■ La 60 de ani de la nașterea lui Constant Tonegaru, Barbu Cioculescu restituie o seamă de versuri inedite ale poetului „generației pierdute”, versuri pe care le însoțește cu o scurtă prezentare: „Poeziile care urmează fac parte dintr-un grupaj care nu a fost inclus în ediția publicată sub titlul *Steaua Venerii*, din motivul că nu aparțineau manuscrisului astfel intitulat. Scrise, unele, în aceeași perioadă, altele ulterior și până în preziua morții poetului, ele se aflau grupate între hârtiile dactilografiate ale sale, sau sub formă olografă”. Pоеemele sunt următoarele: *Eden, Mamuții, Începuturi, Cântec spart duminica, Stareta Pataten*. Cu prilejul acestei restituiri, Barbu Cioculescu face și un apel către cei care l-au cunoscut pe Tonegaru: „colegii de galeră, «frații de verigă» ar fi trebuit să pună pe hârtie amintirile lor despre Constant Tonegaru, poetul care a trăit în cultul prieteniei și al dăruirii. Ei o pot face încă, pentru că poezia lui Constant Tonegaru nu a îmbătrânit, pentru că lirica tonegariană își are urmașii ca și admiratorii fideli”. ■ *Din nou despre ediții și editări* discută Alexandru George: „Chestiunile dezbătute erau privite acolo [la o masă rotundă organizată de Muzeul Literaturii], ca și în numărul din *Contemporanul* în care au fost rezumate, din unghiul de vedere al specialiștilor stricți care, recunoscând marile reușite ale muncii editoriale pe felurite planuri, s-au referit mai mult la cazurile-limită, adică la acele probleme dificile ale editării, la autorii incomplet publicați sau la situația stranie a unei cărți ca *Istoria literaturii...* a lui G. Călinescu, pe care toată lumea o pomenește și-i solicită cu vehemență reeditarea fără a putea urni lucrurile din loc”. ■ Gheorghe Grigurcu analizează *Un roman pseudobalzacian: Oceanul întors*, găsind „cheia romanului

înfățișat sub formă de jurnal [...] în introducerea unui personaj *clasic*, tânărul ambițios, plin de clocotirea latentelor, situat topografic la marginea vieții pe care dorește a o cuceri, un, cu alte cuvinte, Rastignac purificat prin combustie intelectuală”. Cronicarul apreciază că romancierul, „prin satisfacțiile oferite de moralismul său care-și înglobează epoca cu o excepțională pătrundere, de «estetismul» său avântat (obsesiv), dar în special prin meditația închinată literaturii (dilematică prin biografie: «cu sufletul cât un purice, mă întreb de viitor – deși singura mea grijă trebuie să rămână scrisul»), Radu Petrescu realizează cu o adânc umană aparență de neîmplinire, încă în faza jurnalului de față. Evoluția acestui important prozator de azi cunoaște o creație *avant la lettre*, substanțială sub inocenta sa ostentație balzaciană pe care o dezmente prin abisul interior revelat. *Oceanul întors* e o carte rară, dintre cele care îmbie la lecturi repetate, fiind constituită dintr-o enormă zigzagare a existențialului”. ■ O dată cu volumul *Zodia leului*, „intensitatea lirică atinge un nivel al expresiei de rară puritate eminesciană”, intensitate în care Gelu Ionescu vede „modul poetic spre care poezia lui Dan Laurențiu tinde azi, cucerind în această direcție multe poziții”. De asemenea, cronicarul accentuează și latura autobiografică a scriiturii: „Dacă este o evidență că orice operă lirică este o expresie a «autobiograficului», acest fapt este uneori mai ușor de demonstrat (uneori atât de ușor încât sărim în afara poeziei), alteori este mai greu, dar tocmai de aceea mai profund adevărat. Suntem în acest din urmă caz”. ■ Mircea Malița completează *Cronica ideilor* cu observații despre *Omul și trebuințele sale*. ■ Semnează poezii în acest număr Iulian Vesper (*Omul cu brațele retezate, Morții de la Grivița, Flori răsărind din foc...*) și Ion Stanciu (*Să tulburi apa cu un vis, Te adulmecă umbra, Limbajul simplu al formelor, Comunicare*). ■ Vasile Rebreanu publică prima parte din comedia polițistă *Pe loc repaus... asasini!* ■ În romanul *Minunata poveste a dragostei preafetriciților regi Ulise și Penelopa*, Mircea Constantinescu apreciază că Platon Pardău „are curajul să semneze o istorie apocrifă care, treptat, prin acumularea demonstrațiilor – răspicate ori numai implicate în țesătura epică – devine o apocrifă a unor apocrife. Asta, în primul rând pentru că se operează o dublă interogație, vizând punerea la îndoială a existenței, întâi, a operei homerice, apoi, a războiului troian, respectiv a protagoniștilor ca atare”. Mai mult, Platon Pardău „așează odiseea ilustrului rege în centrul, mereu instabil, mereu alunecos al unei epoci istorice coincidente cu... nici una anume. Noul Ulise are la dispoziție, de aceea, avioane, vapoare, telefoane, submarine, brichete, bănci, armament modern, lunete, computere, conserve, dulciuri preambalate, tramvaie, ventilatoare. Apar, de asemenea, rochii de muselină, Ana de Austria, Don Quijote, Georg Trakl, Moby Dick, Lumea Nouă, Australia, Columb, Faulkner, Polifem, Verighete, Vedele brahmane, infarctul, Cain și Abel, reuniunile primilor creștini în catacombe, costumul de tweed, ghișeul de informații, liga hanseatică, Babilon, ruinele Troiei, detergentii, gripa, merele

ionatane, Iuliu Caesar, Chagall, aspiratoarele, drogurile, pizza, parchetul, apostolul Pavel, brânza Năsal, trabucul, cafeaua, sclavia, Disraeli, ferry-boat-ul de Itaca, pterodactilii, stetoscopul, cantinele, Căderea Bastiliei, autostrăzile ș.a.m.d.”. ■ Nicolae Oprea scrie despre *Imagine și cuvânt la Ion Mircea* în volumul de poezii *Tobeale fragede*: „Ca și ceilalți poeți «echinoxști», Ion Mircea tinde să găsească poeziei un spațiu ideal de elevație, o «patrie» a cuvântului, dar universul său este populat de lumea abstractelor fără referințe obligatorii la concret”. ■ *Cronici literare* (1971), *Poeți și critici* (1972) și *Jurnal de lectură* (1978) se constituie, susține George Gibescu, „ca o panoramă a literaturii române contemporane. Comentariul ideologic de o acută intelectualitate, independența de grupuri, probitatea, considerată de Lovinescu superioară chiar vocației, aceasta fiind evident înțeleasă, indică în C. Stănescu un posibil autor de sinteze”. ■ Mircea Popa reproșează Adrianiei Iliescu absența unei disocieri a conceptelor de realism, romantism și clasicism în studiul *Proza realistă în secolul al XIX-lea*. Pe de altă parte, cronicarul apreciază anumite clasificări întocmite de autoare: „dimensiunea satirică la Hasdeu, realismul interferat cu o structură romantică la Filimon, realismul ca propensiune spre fabulos la I. Creangă, realismul de-poetizat la Caragiale, realismul tragic și introspectiv la I. Slavici, realismul clasicist și estetic la D. Zamfirescu, realismul «între vis și viață» la B. Delavrancea, realismul gazetăresc la Al. Vlahuță, cel idealizator și al violenței la Al. Brătescu-Voinești, cel poporanist și conservator la Sofia Nădejde și cel al viziunii tragicomice asupra realității sordide la C. Mille”. Dincolo de această evaluare pozitivă, Mircea Popa mai impută studiului Adrianiei Iliescu o analiză „strivită de un balast de citate neconcludente” și faptul că „autoarea n-a ținut cont de toate elementele care conlucrează la crearea viziunii realiste asupra lumii a veacului al XIX-lea”. ■ Mircea Tomuș „repudiază diletantismul și improvi-zația, dovedindu-se a fi și în recenta sa carte despre *Mihail Sadoveanu* (Dacia, 1978) adeptul unui demers critic și analitic foarte studiat, logic, de un aranjament didactic superior, situându-se în continuitatea unei serioase tradiții de istorie literară”. Ilie Guțan consideră că, prin acest studiu, Mircea Tomuș „dovedește cât de fascinant este universul artistic sadovenian, cât de fermecătoare devine opera așezată într-un unghi personal de lectură”. ■ C. Trandafir încearcă să nu dea *Prea multe sfaturi* debutantului Daniel Dimitriu, în legătură cu volumul de sinteze critice *Ares și Eros*, volum în care sunt discutați „18 poeți consacrați sau general acceptați ca valori autentice”. ■ *Cele șapte mu'allaqate*, traduse de Grete Tartler, sunt salutate asemeni unui adevărat eveniment editorial de către Vasile Andru: „Este pentru prima dată când cele șapte capodopere preislamice cunosc o traducere integrală, într-o formă poetică, într-o limbă europeană”. ■ Florian Potra semnează o cronică de film despre *Vald Țepeș*, în regia lui Doru Năstase și după scenariul lui Mircea Mohor. ■ Despre *Arhitectura țărănească și limbă românească* discută

Sebastian Moraru. ■ Cornel Bozbici „pictează” în cuvinte *Peisajele italiene ale lui Virgil Preda*. ■ Sub genericul *Puncte de vedere*, Ion Maxim se exprimă *Cu tristețe, dar fără reținere* în legătură cu obiecțiile pe care Al. George le-a adus cărții lui Ovidiu Cotruș, *Opera lui Mateiu I. Caragiale* [în *Viața Românească*, nr. 3/1978]: „Suntem de acord cu domnia sa [Al. George] că este «o minimă obligație» să citești corect textele combătute și să faci trimiterile convenite oferind, prin citate în ghilimele, cititorului spre control și punând în paranteză sau la subsol titlul cărții, autorul și pagina. Spunem împreună cu Al. George despre cei ce fac altfel (în cazul de față Ov. Cotruș) că «*procedul acesta este absolut inadmisibil, viciind fundamental dialogul pe care criticul a crezut de cuviință să-l inițieze cu alți confrăți*». Și ne întrebăm adesea, împreună cu Al. George și pe bună dreptate, atunci când trimiterile nu se fac: «*Unde și când?*». Numai că, ne mai întrebăm, fără de Al. George de data aceasta, era domnia sa cel mai indicat s-o facă? Atunci când i-am citit cărțile m-a mirat tocmai acest procedeu (pe care-l condamnă necruțător la alții) de a nu face trimiterile convenite pe care aș fi dorit să le controlez. Unde și când «*mărturisirea într-o asemenea împrejurare poetul*», mărturisire citată în *Marele Alpha*, p. 7. La fel citatul de la p. 11. A publicat Arghezi la «*Viața românească*» «*zice-se tentat de onorariu*» (p. 19). Cine zice și unde? «*Așa va crede și Mihai Ralea câțiva ani mai târziu*» (p. 28). Unde-și exprimă credința, în ce articol, în ce carte? Am putea crede că procedul este întâmplător în prima sa lucrare. Nu! El este aplicat cu consecvență”. Ion Maxim își încheie articolul prin demonstrarea faptului că, atunci când a citat din opera lui Al. George, Ovidiu Cotruș a dat mereu dovadă de precizie critică.

MARTIE

1 martie

● [„*Scânteia tineretului*”, nr. 9259] Inversându-și semnătura (A. Lucian), Lucian Avramescu „prinde”, pe prima pagină, un *Zâmbet de măștișor*. ■ Sub genericul *Să discutăm despre tinerețe, educație, răspunderi*, Alex. Ștefănescu „contemplă” *Noul văzut de aproape*, un reportaj de la Întreprinderea de piese radio și semiconductori Băneasa. ■ La *Note de lectură*, Lucian Avramescu discută admirativ, sub titlul *Procesul de după proces*, despre *Apărarea lui Galilei* de Octavian Paler, volum pe care îl socotește „în întregime un aforism”. Cronicarul evidențiază, în alcătuirea apărării, un eclecticism spectaculos: „Cu această carte de excepție, Octavian Paler, poetul din «*Umbra cuvintelor*» și eseistul din «*Mitologii subiective*», realizează o fericită întâlnire fără – asemeni eroului său – să se fi despărțit vreodată. O carte de căpătâi care începe cu un gest de mare curaj al gândului: reclădirea miturilor încheiate. Acolo unde totul părea așezat, statornicit într-un raft de bibliotecă a lumii, Octavian Paler a

reinventat o lume. O lume din noi înșine și dintotdeauna”. ■ Ioan Adam așază, la *Opinii, Posteritatea lui G. Călinescu*, o analiză a volumul Ilenei Vrancea, *Între Aristarc și bietul Ioanide*, în care cronicarul află „un rechizitoriu pătimăș, găfâit, rostit cu energie virulentă”, subliniind viziunea maniheistă: „Autoarea, a cărei pasiune stimabilă pentru Lovinescu este cunoscută, simte nevoia, conform unei logici a balansoarului, să-l ridice pe mentorul «Sburătorului» în orizontul rarefiat al adulației, coborându-l compensativ pe Călinescu într-o bolgie dantescă [...]. Un primordial defect al demersului critic practicat de Ileana Vrancea este *exclusivismul*. Pripit și total”. ■ Ion Potopin publică poemul *De-ar râde mărtișoarele mai mult*.

● **[„Flacăra”, nr. 9]** Apelând la afirmația lui Gheorghe Șincai pentru a-și intitula articolul, „*Purtați-vă bine, pui de români, și nu uitați pre Șincai!*”, Emanuel Valeriu notează că, „înțelegând că emanciparea poporului său trebuie să urmeze calea culturii”, acesta „și-a dedicat întreaga putere de muncă realizării acestei idei nobile”, după cum demonstrează și *Hronica românilor și a mai multor neamuri*. □ Scriind despre *Revenirea spiritului în real*, Petru Poantă face trimitere analitică la poezia lui Nichita Stănescu [v. *11 elegii*], a lui Mircea Dinescu și a lui Dan Verona [v. *Dați ordin să înflorească magnolia*], considerând, în mod general, că „poemul este mai puțin un obiect în sine și în mai mare măsură un loc invadat de semnele concrete ale realului, printre care poetul devine o conștiință. El încetează să mai fie un mag sau un preot, este homo viator. Nu mai oficiază, ci rătăcește prin acest univers concret, accentuat citadin”. □ Constantin Crișan analizează succint, dar apreciativ, volumul de versuri al lui Gheorghe Tomozei, *Ierbar de nervi*, precizând că, „spre deosebire de mulți poeți de azi ce suferă de metaforită”, Tomozei „suferă de sentimente”, descriind, printre altele, „întreaga cromatică a copilăriei”. □ Lucian Raicu abordează maniera de receptare a poeziei lui Marin Sorescu în articolul *Sărbători itinerante*, afirmând că „nu e chiar așa de greu de observat că foarte inteligentul, scepticul și tăgăduitorul Marin Sorescu caută *idealitatea* iubirii și vrea să ne convingă, punându-și singur nenumărate piedici, de posibilitatea ei; ca să spun așa, de *materialitatea* acestei idealități”. □ Cornel Moraru scrie despre *Două cărți de Constantin Noica*, prezentând dintr-o perspectivă critico-filosofică *Sentimentul românesc al ființei și Spiritul românesc în cum-pătul vremii. Șase maladii ale spiritului contemporan*: „Cu primatul ahoretiei însă [refuzul determinațiilor nefiltrate prin înțelepciunea minții], cultura noastră atinge o limită și un destin. O limită care mijlocește între două lumi: Occident și Orient. Toate speranțele se pun de astă dată în particula «întru». Ea menține treaz în noi sentimentul ființei, pe care alții l-au uitat de mult”. □ În rubrica *Cap limpede*, se anunță publicarea la Editura „Dacia” de către Augustin Z. N. Pop a unui volum de corespondență aparținând Veronicăi Micle, coordonatorul „dorind să spulbere falsele prejudecăți țesute în jurul poetei: «Mănuind arsenalul ponegririi, feluriți istorici literari, biografi și publiciști în

cursa după spectaculos, dând crezare clevetirilor contemporane în ciuda dovezilor care le infirmă, socotind că prin contrast slujesc purității amintirii și valorii lui Eminescu, au creat Veronicăi Micle efigia unei femei galante și au facilitat o tradiție de detractori, odioasă ca orice neadevăr.»”.

● [„Orizont” nr. 9] Crișu Dascălu semnalează și prezintă elogiator, încă de pe prima pagină, publicarea unei *Istории a limbii române literare* (E.D.P., 1978) de către Ștefan Munteanu, Vasile D. Țâra și a unei *Crestomații românești. Texte de limbă literară* (E.D.P., 1978) tot de către Ștefan Munteanu, Doina David, Ileana Oancea și Vasile D. Țâra, prima fiind considerată „o mult așteptată sinteză”. ■ Prima cronică literară îi aparține lui Ion Maxim și cuprinde comentariul cărții lui Mircea Eliade, *Aspecte ale mitului* (Univers, 1978), notând la un moment dat : „Cartea, dacă nu suntem avertizați asupra scopului ei poate dezamăgi. Nu-i vorba de o critică a gândirii mitice, asemănătoare acelei critici a gândirii simbolice întreprinsă de Cassirer. E o lucrare ce dezvăluie, cu numeroase trimiteri la toate lucrările lui privind miturile, doar unele aspecte, cele mai importante, de la care plecând se poate ajunge apoi [...] la mecanismul ascuns al mitului”. ■ Cornel Ungureanu face exegeza prozei lui Alexandru Papilian din volumul de povestiri, *Făpturi neînsemnate* (ed. Cartea Românească, 1978), despre care cronicarul scrie: „Proza lui Alexandru Papilian este demitizantă, demistificantă, oarecum pedagogică prin rigoarea demonstrațiilor. [...] Foarte apropiată reportajului, ea folosește mijloacele acestuia, pentru a da impresia autenticității”. ■ Recunoscând că reflecțiile lui Proust despre literatură, în corespondență, sunt puține și anodine, Livius Ciocârlie remarcă faptul că Proust seamănă în aceasta privință cu Balzac, aparținând „tipului de scriitor care nu se cheltuie decât în folosul operei” și preferând „să pară lipsit de opinii decât să le risipească în afara ei” (articolul *Unde corespondenții se despart*). ■ Gheorghe Grigurcu realizează un amplu comentariu despre poezia lui Al. Philippide în integralitatea ei, prilejul fiind dat de moartea poetului (articolul *O permanență: poezia lui Al. Philippide*). ■ În paralel cu Gh. Grigurcu, George Gibescu cercetează și el semnificațiile ascunse ale universului liric al lui Al. Philippide (articolul *Vis și căutare*). ■ La rubrica „limbă și stil”, G. I. Tohăneanu analizează omonimiile din textele literare (articolul *Râsul*). ■ Sofia Krzyzanowska traduce dintr-o autoare poloneză, Danuta Bienkowska, care beneficiază și de o scurtă prezentare biografică a lui Sergiu Drincu. ■ Al. Covaci tălmăcește poezia poeților canadieni, Anne Herbert, Charles Dobzynski, Fernand Oulette.

● [„România literară”, nr. 9] Meditând la problema *Literaturii și culturii în fața istoriei*, Nicolae Balotă deschide o discuție mai amplă, al cărei punct de plecare este *Istoria...* lui G. Călinescu și raportarea lucrării atât la concepțiile lui Francesco De Sanctis, cât și la cele ale lui Benedetto Croce. ■ G. Dimisia nu scrie despre *Spiritul critic și valorile contemporane*, denunțând abundența de aprecieri critice superlative la adresa operelor unor autori nenumiți și ple-

dând, totodată, pentru responsabilitate: „Ni se poate spune, desigur, că acela care semnează o opinie literară, fie ea exaltată ori tendențios-negatoare, o face jucându-și reputația proprie, și la urma urmei e o chestiune ce îl privește întâi de toate pe el. Dar, prin proliferare, problema e a tuturor, a criticii însăși ca instanță intelectuală, ca instituție, dacă vrem, cu răspunderi implicate în destinele unei culturi. Să scriem despre autori și opere, despre valorile contemporane, dintre care atâtea sunt eminente, în libertate deplină a conștiinței noastre, dar cu sentimentul neslăbit al răspunderii pe care o avem. Să fim, cum atât de frumos scria prozatorul Eugen Uricaru în articolul recent din «Contemporanul», «oameni ce își asumă libertatea ca pe întâia datorie»». ■ Glosând pe marginea ideii de *Actualitate în roman*, Mircea Iorgulescu observă și „caracterul unitar al celor mai bune cărți de proză apărute anul trecut, coeziunea de ordin artistic și spiritual dintre romanele semnate atât de autorii consacrați, cât și de cei în plină evoluție constituie o dovadă a înțelegerii nevoii de actualitate în sensul profund, cu implicații valorice”. ■ Dana Dumitriu stabilește o legătură între *Legile artisticului și romanul istoric*, apreciind acele romane care „nu oferă neapărat cunoștințe amănunțite despre o epocă, despre un personaj, nu-i expune datele biografice așa cum o face monografia de specialitate, cu documente, cu trimiteri bibliografice și cu exactități de arhivă, ci reimaginează viața în limitele preexistente, în virtutea unei verosimilități și a unei omogenități ideatice. Atâtea fapte neatestatate sunt în romanele istorice ale lui Mihail Sadoveanu, dar eroii săi sunt plauzibili din perspectiva unității de viziune a scriitorului. [...] Succesele pieselor de teatru ale lui Marin Sorescu sau al romanului *Rug și flacără* de Eugen Uricaru, ca să dau numai aceste exemple recente, se datorează tocmai faptului că scriitorii s-au adresat lucidității noastre, ne-au emoționat prin inteligență, ne-au convins printr-un adevăr uman și artistic respectat cu fin discernământ”. ■ *O nouă interpretare a „Lucașfărului”*, oferită de Marin Mincu în volumul *Mihai Eminescu. Lucașfărul*, este discutată de către Ștefan Badea, care, în finalul analizei, ține să delimiteze, totuși, și publicul țintă: „Să nu uităm, însă, că lucrarea se adresează în primul rând elevilor”. ■ La *Breviar*, Șerban Cioculescu relevă *Ambiguitățile poeziei lui Ion Barbu*, pornind de la volumul lui Dorin Teodorescu, *Poetica lui Ion Barbu*. ■ Emil Manu discută despre antologia de *Versuri* ale lui Aron Cotruș, într-o ediție îngrijită și prefațată de Ion Dodu Bălan, căruia îi și atribuie meritul de a fi reușit să surprindă trăsăturile fundamentale ale poetului și operei sale: „Studiul lui Ion Dodu Bălan contribuie [...] la o mai corectă și mai cuprinzătoare cunoaștere a poeziei lui Aron Cotruș. Ca biograf, I.D. Bălan reconstituie datele esențiale ale unei activități complexe (de ziarist, de scriitor și de diplomat); interesantă este preocuparea lui Cotruș, pe când era atașat de presă la Varșovia, în 1930, de a traduce poezia română sau de a determina asemenea acțiuni. [...] Cea mai importantă contribuție a lui I.D. Bălan se referă la operă. Cunoscător și chiar exeget al operei lui Goga, criticul face aproape pe tot par-

cursul studiului trimiteri la autorul *Oltului*. Prezentând pe Cotruș în paralelă cu Goga se ajunge mai ușor la definirea unui spirit energetist transilvănean. Cotruș este astfel la debut expresionist, exponentul unei poezii dominant umanitaristă, descriind războiul într-o viziune cosmică, mai apoi simbolist și – în mod contradictoriu – tradiționalist, militant social cu idei socialiste, mesianic, autor de elegii civice, vaticinar [...]. În rest, studiul lui I.D. Bălan ne restituie cu multă competență și cu multă seriozitate opera unui poet ce intră fără discuție în «constelația mării poezii românești».

■ Al. Graur semnalează *O carte despre vocabular*, realizată de Vasile Șerban și Ivan Evseev: *Vocabularul românesc contemporan – schiță de sistem*.

■ Nicolae Manolescu analizează cea din urmă carte a lui Eugen Negrici: „Spre deosebire de *Expresivitatea involuntară*, care ilustra condițiile acestei lecturi înțeleasă ca un raport de consum, prin care un cititor specializat atribuie sensuri operei și le ordonează, *Figura spiritului creator* își propune să analizeze acele elemente ale genezei operei care divulgă «tranzacțiile» (mai mult sau mai puțin conștiente, de obicei inconștiente) ale artistului cu publicul său. Pe de o parte, deci, Eugen Negrici se menține pe poziția lui de mai înainte, de a vedea în interpretarea critică o relaționare a textului cu sistemul de așteptări al cititorului; pe de alta, el caută acum să implice mai temeinic în discuție termenul simetric, relația textului cu producătorul său. [...] Autorul [...] este o minte speculativă, dar n-are, evident, plăcerea speculației. Cărțile lui fiind în definitiv unele de teorie, se observă o anumită dificultate în a-și desfășura tezele principale, o economie și o lipsă de elan «ideologic». Ele stau indecise parcă între asprimea studiului și familiaritatea eseului».

■ *Planeta fără memorie* a lui Corneliu Omescu este „vizitată” de Mircea Constantinescu, la rubrica dedicată literaturii *science fiction*.

■ Ocupându-se de analiza volumului *De neatins, de neatins*, Dan Cristea face, întâi, câteva observații generale: „Peste generația de poeți din care face parte și Nicolae Prelipceanu, orice s-ar spune, timpul a trecut: și a trecut într-un mod artisticeste profitabil, cu tot ceea ce înseamnă îmbogățire de conținut uman. Din mijlocul frondei juvenile, destinsă și dezinvoltă, amatoare să demonstreze cu surâsul pe buze rețeaua de prejudecăți, de false iluzii și de «idei» cumiști, oriunde s-ar găsi ele, s-a ivit o *înțelepciune* de tip nou; o *înțelepciune* care nu dezavuează nici o clipă tinerescul «du-te-vino» al atitudinilor de odinioară, dar care, privindu-l cu o melancolică iubire și înțelegere, ca pe un bun necesar, câștigat, definitiv depus în straturile sufletești, ține să asocieze libertății de spirit a cărui întrupare era un mai pronunțat sens social”. Apoi consideră că „«Înțelepciunea» care își face loc acum în poezia lui Nicolae Prelipceanu îi acordă acesteia un sporit contact cu realitatea complexă, contradictorie a lucrurilor. Poetul se exprimă cu același glas colocvial, generos, apt să însuflețească discuția de «idei» cu câte un inteligent joc de cuvinte sau cu câte o formulare mai puțin «ortodoxă», se exprimă, așadar, despre multe din subiectele mari și mici care agită conștiința contemporană».

■ Nora Iuga semnează un text des-

pre poeziile germane din volumul *Mitteilungen eines Privatmannes (Comunicările unui ins oarecare)* de Werner Söllner. ■ O scurtă recenzie despre *Viorile vârstei* lui Virgil Carianopol publică Mircea Doru Lesovici. ■ *Rigoare și creație* în *Vitraliile* lui Marcel Petrișor indică Sorin Titel: „«Eseurile» lui Marcel Petrișor își răspund între ele; o pagină, de pildă, despre Don Quijote «ilustrează» un anumit concept teoretic susținut și argumentat în cea dintâi secvență a volumului, adeziunea entuziastă la poezia lui Ștefan Aug. Doinaș e în deplin acord cu argumentele sale estetice despre misiunea și rosturile activității poetice. De fapt avem sentimentul că citim niște *fragmente* dintr-un tom de mai mare amploare și perfect unitar”. ■ La *Prima verba*, Laurențiu Ulici face un *Interludiu* în poezia Magdalenei Brăiloiu (*Ninge peste aripi*). ■ Nicolae Ciobanu dedică un amplu eseu *Tradiției nuvelei și schiței românești*. ■ D.I. Suchianu comentează favorabil filmul lui Mircea Veroiu, *Între oglinzi paralele*, inspirat de scrierile lui Camil Petrescu. ■ La *Cartea străină*, Mirela Roznoveanu aduce în prim-plan *Diamantul* lui Harry Mulisch. ■ Versuri de Petre Got, Aurel M. Buricea și *Lirică afro-asiatică* (poeme traduse de Radu Cârnelci) completează panorama poetică a numărului. □ Mircea Șerbănescu publică trei proze scurte (*Stăpânul soarelui*, *Un nume scris pe nisip* și *Vuiete*). □ Geo Bogza continuă să fie *À la recherche du temps perdu (II)*, evocând figura lui Alexandru Philippide. □ La *Atlas*, Ana Blandiana schițează *Naivitatea lui Petru Vintilă*. □ La rubrica sportivă, *Coarne pentru toate patimile* lui Fănuș Neagu.

• [„**Tribuna**”, nr. 9] Se deschide cu textul *30 de ani de agricultură socialistă*, semnat de Ion Grecu. ■ Ion Lungu înalță, pe două coloane, *Un monument peren lui Gheorghe Șincai*, cu prilejul împlinirii, la 11 martie, a 225 de ani de la nașterea cărturarului ardelean. Autorul condamnă demolarea casei din Blaj în care a locuit Șincai: „niște edili, așa-zicând zeloși în «modernizarea» Blajului, și-au îngăduit o faptă incalificabilă, dărâmând cu «buldozerul» casa în care, timp de peste 12 ani, Gheorghe Șincai a întemeiat și a condus peste 300 de școli românești în Transilvania [...]. Nu-i cunoaștem pe acești edili și, probabil, nici ei nu-l cunosc pe Șincai și nici cultura românească din secolul al XVIII-lea. Istoria țării, în dureroasa ei dramă trecută și în măreața ei afirmare prezentă, nu le acordă, credem, nici un fel de dispensă de răspundere față de singurul monument arhitectural concret legat de viața zbuciumată a marelui istoric”. ■ La *Cronica literară*, Victor Felea scrie despre *Interogarea magilor*, volumul de versuri al lui Ion Caraion, care „continuă să fie unul din poeziile cei mai incomozi ai contemporaneității, ale cărui cuvinte, satirizând incisiv falsele aparențe, convenționalismul și indiferența, îndeamnă la regăsirea autenticității primordiale a ființei, la reîntâlnirea cu luminile înfrăgezite ale adevărului și fraternității”. ■ În *Experiența „documentului”*, Radu Mareș se oprește la *Noaptea definitivă* de Matei Gavril, roman armat cu intenții polemice, care „face figură aparte într-o proză saturată, în ultima vreme, de dezbateri morale,

unde «curajul» se exersează adesea asupra unor personaje de o falsitate flagrantă, concepute, ca și blocurile moderne, din elemente prefabricate”. Cronicarul nu ignoră unele precarități: „Cu *Noaptea definitivă* avem un roman experimental nu într-un totul reușit, datorită excesului de explicații, care fac ca pe alocuri icebergul din cunoscuta butadă să plutească la suprafața apei, dar incitant, promițător”. ■ Radu Săplăcan evidențiază *Introducere în literatura clasică*, volum cu care I. Constantinescu „se înscrie în cadrul mai larg al revirimentului surprinzător și îmbucurător înregistrat de universitarii ieșeni în ultimii ani”, dintre care sunt amintiți Al. Călinescu, Petru Ursache, Mihai Drăgan, Dan Mănuță și Elvira Sorohan, „o pleiadă valoroasă de cercetători ai fenomenului literar, ale căror rezultate sunt în câteva rânduri de excepție”. ■ Spre *Soarele la miezul nopții*, romanul lui Mircea Vaida, privește Constantin Cubleşan, observând că „autorul se așază astfel într-o familie de prozatori în care, desigur, numele lui Ion Vinea se impune cu prisosință”. ■ Instalat la *Terasa*, Aurel Gherghianu se îndeletnicește cu *Și altele*. Atenția i se îndreaptă, fără nominalizări, și spre poezii clujeni proaspăt intrați în circuit: „Poetul nu mai rămâne cantonat în perimetrul său, ci profesază o largă deschidere spre alte genuri: e și publicist, și reporter, și critic de artă, și recenzent, și eseist, sau își încearcă forțele în proză, chiar dacă, pe ici, pe colo, se mai găsește câte un critic poetofag, gata să-i refuze priceperea de a se exprima și altfel decât în versuri, contestându-i, de fapt, calitățile intelectuale”. Finalul se dorește sarcastic: „Să-l lăsăm pe un asemenea specimen să-și breveteze teoriile dacă poate, gândindu-ne că însuși acest *Caliban redivivus*, reciclându-se (și deșeurile se reciclează, nu-i așa?), va învăța puțină carte, ceea ce-l va determina, cu timpul, să devină mai îngăduitor aflând că portativul nu conține numai o singură notă muzicală”. ■ N. Prelipceanu își dezvoltă obișnuitele-i *Fotografii de noapte*. ■ Ion Lăncrănjan publică un fragment din *Fiul secetei*. ■ Sunt prezenți cu versuri Petre Stoica, Romulus Cojocaru și Mariana Bojan. ■ Iosif Pervain inaugurează o nouă rubrică: *Addenda et corrigenda*. Într-un text-escortă, cărturarul își anunță mizele publicistice: „Sub acest titlu nerrestrictiv, ne-am gândit să tipărim în *Tribuna* articole de istorie culturală și literară, documente inedite, însemnări, recenzii etc., cu scopul de a contribui cât de cât la o mai dreaptă cunoaștere a preocupărilor cărturărești ale înaintașilor noștri și de a scoate din circulație unele afirmații eronate, mai vechi și mai noi, care erup, ca o pecingine rebelă, pe fața curată a adevărului științific. Depistarea greșelilor nu este deloc o sarcină comodă, iar publicarea comentariilor critice riscă aproape întotdeauna să dea naștere la vrăjmășii. Inimicițiile îmi displac. De aceea, mă voi strădui să le evit ori de câte ori lucrul acesta este posibil. Braconajul în domeniul istoriei literare, improvizația și frazele de un retorism facil, de paradă, se plasează la periferia cercetării temeinice a trecutului. Iată de ce pornesc la drum cu grija de a nu mă lăsa prins în capcanele lui și decis să confrunt anumite afirmații larg răspândite, însă cariate, cu surse documentare și arhivistice

sigure. Pericolul de a mă rătăci însumi este, socotesc, inevitabil. Mă însuflețește, totuși, speranța că se vor ivi colegi de breaslă care să mă corecteze”.

□ În articolul de start, Iosif Pervain discută despre un colocviu desfășurat la Budapesta în septembrie 1977, organizat de Facultatea de Litere a Universității „Eötvös Loránd” și Academia Maghiară de Științe, cu „prilejul împlinirii a patru secole de activitate tipografică în Ungaria și a 200 de ani de la întemeierea Tipografiei de la Buda”. Au participat, din România, Nicolae Balotă, Mircea Anghelescu și Lajos Demény. Ar fi fost loc și pentru alți delegați: „Spre folosul nostru, mai trebuiau trimiși la «congres» Pompiliu Teodor, N.A. Ursu, Maria Protase, Georgeta Antonescu, Livia Grămadă, Carol Engel (citește: Enghel), Ioana Petrescu ș.a., care s-au ocupat și se ocupă încă de contribuția reală a Tipografiei budense la propășirea culturală a populației autohtone din Transilvania, Țara Românească și Moldova”. Prestigiosul filolog corectează informații dintr-o lucrare a lui Zoltán Käfer. ■ Sub genericul *Prospecțiuni în actualitate*, Marcel Constantin îl interviează pe poetul Aurel Șorobetea, absolvent de Filologie la Cluj-Napoca (*Autoironia... adică modul transformării ironiei în îngăduință*). Pornind de la un comentariu al criticului Cornel Regman, care îl consideră pe tânărul poet, privit în cadrul grupării echinoxiste, un „spirit autarhic, imun la influențe”, etichetă adusă în discuție de realizatorul interviului, „împricinatul” se poziționează: „Desprinderea din sfera esteticotematică a „Echinoxului” datează chiar de la începuturi, întrucât *eu sunt și nu sunt echinoxist*”. Întrebat despre activitatea sa publicistică, Șorobetea, autor (și) al unui volum de reportaje, mărturisește cum s-a apropiat de acest gen: „În redacția «Stelei», reportaj am fost nevoit să scriu, însă nu mă simțeam fericit, fiindcă nu împărtășeam în întregime prejudecățile privind specia”.

□ Șorobetea se pronunță în legătură cu viața literară clujeană, oprindu-se „numai la cărți și reviste, materia care edifică o cultură”: „Fac parte dintre acei care cred că *tipărim prea puțin*, înțelegând aparițiile, numărul de titluri (nu vorbesc aici de tiraje)”. □ Scriitorul dezvăluie că un volum al său, intitulat *Amiazănoapte*, este cuprins în planurile editoriale pe '77, '78 și '79. Titlul este un „cuvânt compus în manieră echinoxistă”. Și tocmai titlul a întârziat ieșirea în lume a volumului, care „ar fi apărut dacă mă învoiam să despart lumina de «întuneric» (!), să păstrez doar amiaza senină. Însă de ce să fi reunțat la titlu, fiindcă, noi toți știm, adevărul apare și în publicații, nu numai în viață, din «armonizarea» constrastelor”. □ Planurile de viitor ale scriitorului sunt străine de literatură: „Eu scriu anevoios, nici tiparul nu-mi merge prea lesne. Iată de ce întreprind proiecte care n-au de-a face direct cu scrisul și tipăritul. Vreau să deprind dialectul aromân. Vreau, bunăoară, să devin fotograf. Vreau să lucrez filme de scurt metraj. Vreau, ei [!], câte n-ar vrea fiecare!”. ■ Al. Căprariu oferă, în cronică sportivă, un *Mărțișor*. ■ Sub titlul *Limba și cultură*, Radu Bădilă publică un interviu cu lingvistul Octavian Nandriș, profesor la Facultatea de Litere din Strasbourg. Romanistul anunță că finalizează o lucrare de lin-

gustică generală care se va numi *Geneza, funcția și structura limbajului*, „un fel de sinteză a unor cercetări și studii ce s-au întins de-a lungul a peste trei decenii”: „Și pornesc de la ceea ce s-ar putea numi libertatea omului de a se exprima sau nu, de la libertatea lui de a-și alege mijloacele, formele de exprimare – adică dacă vrea să se exprime prin culoare, prin formă sau prin sunet...”.

● [„**Tribuna României**”, nr. 152] Petre Dincu relatează cititorilor despre *Întâlnirea președintelui Nicolae Ceaușescu cu muncitorii uzinelor „23 August” din Capitală*. □ Petre Ghelmez publică în *Cuvântul zilei* textul *Condiția țărănească*: „Adaptată la timpurile noastre moderne, condiția țărănească înseamnă civilizație”. ■ Gheorghe Tomozei semnează *Tableta de Mărțișor*: „Fie ca mărțișorul să domine heraldic luna a treia din an și să fie el plâsmuire de piatră, lemn ori fum de taină și diminutiv al zeului Marte, războinicul”. □ Pe prima pagină apare poezia *Cântec sfânt* de Șt. O. Iosif. ■ Corneliu Vlad scrie despre *Climat nou la Geneva*, despre Adunarea Generală a O. N. U. din anul 1978 și „actul inițierii activităților noului Comitet pentru dezarmare de la Geneva”. ■ Din *Scurte știri* reținem nota *Sărbători UNESCO*: „Gheorghe Lazăr, fondatorul învățământului de limbă națională în Țara Românească, militantul socialist Ștefan Gheorghiu, scriitorul Gala Galaction și criticul Alexandru Dobrogeanu-Gherea sunt cele patru personalități românești propuse de UNESCO spre a fi sărbătorite în acest an”. ■ Zoe Dumitrescu-Busulenga este prezentă cu *Gânduri despre limba noastră*: „Capabilă să murmure și să strige deopotrivă, limba a fost mlădiată și toarsă de geniul poezilor după legile ei interioare, dar cu adaosurile fiecărei peceti personale. Valențele ei mereu deschise, nepuizabila forță de asimilare i-au dat, în scurgerea secolelor, lărgimea unui cer privit de pe culmi. În permanența structurilor romanice au intrat elemente lexicale variate după epoci și contexte istorice, alcătuind buchetele infinit nuanțate și diversificate în colorit, ale vorbirii și scrierii românești. Uimitoare cantități de sinonime, de pildă, vin să illustreze la orice pas creșterea neîncetată a acestei limbi cu rădăcini străvechi care-și păstrează o nealterată tinerețe”. ■ D. R. Popa prezintă publicația *Cahiers roumains d'études littéraires*: „O remarcabilă deschidere în studiul conceptelor și o lăudabilă capacitate de integrare a problematicii specifice literaturii române în contextul dezbaterii europene de idei, manifestă numărul 3/1978 al prestigioasei reviste «Cahiers roumains d'études littéraires». Genericul ce reunește numeroasele studii, articole și recenzii este *Le Comique et le Tragique*, intenția redacției nefiind atât ilustrarea teritoriului atât de vast al subiectelor alese, cât, mai ales, punctarea câtorva ipostaze esențiale. Pe această linie se înscriu contribuțiile lui Marcel Duță (*Idées roumaines sur le comique au XIX-e siècle*), Adrian Marino (*Features of the Comic Spirit*), Val. Panaitescu (*Une description possible de l'humour*) sau Narcis Zărnescu (*Le modèle tragique et la réflexion littéraire roumaine*), Romul Munteanu (*La Farce tragique et les significations du rire contemporain*).

Secțiunea *Perspectives et confluences* beneficiază de prezența unui substanțial studiu semnat de Jean Rousset (*Don Juan: le réprouvé et ses juges*), de comunicarea incitantă a lui Al. Tănase (*Thanatos dans l'espace de l'ancienne spiritualité roumaine*) și o analiză a conceptelor «intervenție, semnificație, realism» în articolul cu acest titlu care poartă semnătura lui Radu Toma. În cadrul rubricii destinate comentării traducerilor, Victor Ivanovici analizează versiunea spaniolă a poeziilor lui Tudor Arghezi, realizată de Darie Novăceanu, Peter Motzan se referă la traducerea romanului lui Pavel Dan *Urcan bătrânul* în limba germană, iar Virgil Stanciu semnează o cronică rezervată tălmăcirii în limba engleză a romanului lui Francisc Păcurariu *Labirintul*. Ca de obicei, secțiunile *Comptes rendus* și *Kaléidoscope* completează – prin informații variate și comentarii de calitate – dezbaterile asupra conceptelor puse în discuție. Astfel, putem citi aici note asupra unor cărți esențiale, precum *Existența tragică* de D. D. Roșca sau *Limbă și gândire în cultura indiană* de Sergiu Al-George, scurte relatări ale unor prestigioase reuniuni științifice internaționale, recenzii, prezentări de publicații românești și străine. Prin varietatea orientărilor tematice – vă informăm cu acest prilej că viitoarele apariții ale revistei vor cuprinde subiecte de larg interes, precum *Teatru – Societate – Limbaj, Modernism și Symbolism românesc, Sociologia și cercetările literare, Voiajul și descoperirea lumii* –, prin consistența materialelor publicate, rod al exigenței în selectarea colaboratorilor, revista «Cahiers roumains d'études littéraires», accesibilă cititorilor români și străini deopotrivă, este o publicație de ridicată ținută intelectuală, aflată permanent în actualitatea ideilor literare”. ■ În *Antologie literară* citim *Misiunea* de Tudor Arghezi. ■ Nicolae Balotă publică *La dispariția poetului Alexandru Philippide*: „Moartea poate opri pașii omului, ea nu poate înăbuși vocea poetului. Alexandru Philippide, poetul pe care-l socotim întotdeauna alături de Arghezi, Blaga, Bacovia, Barbu, dar care – mai tânăr decât aceștia – le-a supraviețuit, nu mai este nici el printre cei vii. Opera sa – poezie, proză, eseuri, articole critice – a intrat în galeria valorilor perene ale literaturii noastre. La originile liricii lui Al. Philippide se află o interogație pasionată”. Alături de text apare poezia lui Al. Philippide, *În nemiloasa devenire*. □ În *Versuri latine de Traian Lăzărescu* Gheorghe Bulgăr prezintă volumul *Carmina latina* de Traian Lăzărescu: „*Carmina latina* de Traian Lăzărescu înseamnă un act de aleasă erudiție și devoțiune față de limba latină, față de originile poporului și culturii noastre”. □ Gheorghe Istrate publică reportajul *Domnești – reperatele unui viitor oraș*.

2 martie

● [„**Munca**”, nr. 8481] Radu Anton Roman relatează din *Orașul din inima satului*, continuând, astfel, seria de reportaje care se axează pe dezvoltarea urbanistică a țării: „Orașul Șercaia nu se naște peste noapte, el crește în ritm sigur, aidoma mersului înainte al lumii noastre. Locuitorii săi nu vor deveni nici

ei orășeni peste noapte. Ei, aidoma viitorului oraș, s-au format o dată cu noua lume ce-i înconjoară: România socialistă”. ■ Voichița Martin remarcă *Cel puțin o secvență* din filmul *Între oglinzi paralele*, realizat de Mircea Veroiu după operele lui Camil Petrescu: „...Un bărbat tânăr, distins, elegant, cu chipul răvășit de o inexplicabilă suferință (creație de excepție a lui Ion Caramitru) pășește alături de prietenul său Gore, muncitor, revoluționar hăituit de poliție. Pe poarta atelierului, muncitorii ies, rând pe rând, grupându-se pentru o grevă. Ștef Gheorghidiu, ignorând total realitatea înconjurătoare, perorează ca pentru sine: «...o iubire mare e mai curând un proces de autosugestie...» și așa mai departe, despre suferințele și frământările generate de o gelozie mistuitoare. Gore și muncitorii se pregătesc pentru o înfruntare hotărâtoare. Vocea lui Ștef vine parcă din altă lume... [...] Aceasta este, dacă nu singura, una din puținele secvențe ale filmului *Între oglinzi paralele*, în care perfecțiunea imaginii și a metaforei cinematografice se bizuie pe un conținut de idei dens, revelator. Cam puțin pentru un film cu o miză atât de ambițioasă și pentru un cineast cu calități analitice prea bine cunoscute!”. ■ *O nedumerire...* a Adrianei Dărăban: „La seara bacoviană, prilejuită de împlinirea a 65 de ani de când a văzut lumina tiparului poemul *Serenada muncitorului* au participat foarte puțini iubitori de poezie. Nu pentru că opera acestui mare meșter al cuvântului și al atmosferei nu ar avea admiratori, ci pentru că interiorul casei memoriale nu a putut primi mai mulți auditori. Oare de ce asemenea manifestări de aleasă prețuire a ceea ce reprezintă statornică valoare în cultura noastră nu se organizează în săli adecvate, de pildă, la «Muzeul literaturii române»?”.

● **[„Scânteia”, nr. 11361]** În rubrica *Note de lectură*, sub titlul *Un poet despre poezia unui critic*, Mihai Beniuc apreciază simplitatea poemelor din volumul *Neliniștea fântânii* de Ion Dodu Bălan: „Prin simplitatea ei clasică, prin mireasma ei de cântec popular și prin limpiditatea cristalină, aceste versuri amintesc de faimosul refren al lui François Villon: «Mais où sont les neiges d'antan». Luată în ansamblu, această carte a lui Ion Dodu Bălan ca poet e o mărturie eclatantă că ieșire alui în arenă nu s-a produs înainte de a se fi asigurat de coiful de aur al poeziei, platoșa de argint, lancea cu vârf de diamant și arcul ce țintește peste vremelnicia individului”. ■ Dumitru Micu notează dimensiunea reflexivă și elegiacă a plachetei *Neliniști albe* (Cartea Românească, 1976), de Vladimir Ciocov: „În diversitatea lui, concertantă, registrul de teme și tonalități al *Neliniștilor albe* e dominat de o notă meditativă și elegiacă. Abstracță, uneori, absorbită de stereotipie, de locul comun, instalată, impersonal, în concepte, ca în niște fotolii comode, confecționate în serie, meditația dobândește nu o dată reală funcționalitate lirică grație, de regulă, tocmai vibrației elegiace”. ■ Emil Vasilescu trece în revistă aparițiile editurii Eminescu, semnalând totodată lansarea noii serii „Biblioteca de proză română contemporană”.

● **[„Scânteia tineretului”, nr. 9260]** La *Însemnări*, Mihai Stoian pune „*Accentul*” talentului: „Orice fel de *calitate* a cuiva, oricât de mărunță în apa-

rență, merită și trebuie să fie cultivată, pentru că dezvoltarea acesteia poate antrena – ca un bulgăre de zăpadă rostogolindu-se pe o pantă – alte și alte *calități*; ceea ce, în ultimă instanță, conduce la îmbogățirea personalității umane și, implicit, a colectivității”.

● [„**Contemporanul**”, nr. 9] Dumitru Micu semnează amplul articol *G. Călinescu și sentimentul cetății*, despre implicarea jurnalistică a criticului în multiplele aspecte ale vieții cotidiene, inclusiv în cele politice : „Chestiuni politice, economice, administrative, organizatorice, urbanistice, edilitare, probleme ale satului și ale orașului, ale țărânimii și ale intelectualității, ale diferitelor alte «pături mijlocii», ale tineretului, ale femeilor, ale școlii, ale culturii – nimic, sau aproape nimic, din ceea ce preocupă opinia publică în anii 1946-1949 nu a rămas în afara tematicii editorialelor călinesciene. [...] Adeziunea sa la socialism a fost, subiectiv, deplină; o atestă atâtea manifestări. Militant înfocat, la «Națiunea», pentru înrolarea intelectualității progresiste, și în genere a «păturilor mijlocii» cu vederi avansate, sub steagul partidului clasei muncitoare, el se consideră, în perioada edificării bazelor orânduirii socialiste, un «membru fără partid al partidului» și se străduiește să aplice directivele de partid întocmai, în spiritul și în litera lor, în toată activitatea sa”. ■ Laurențiu Ulici prezintă *Virgule* (Dacia, 1978) de D.R. Popescu, o antologie de texte publicistice variate și inegale ca întindere și valoare: „D.R. Popescu adună o materie publicistică pe cât de diversă pe atât de inegală, de la eseu hermeneutic la articolul ocazional, de la tableta tematică la reportajul cu virtuți epice, de la fișa biografică la foaia de observație bibliografică. Implicarea autorului în chestiunile despre care scrie mi se pare a fi cimentul unificator al acestor texte; diferă de la o pagină la alta gradul implicării și anvergura”. Criticul literar consideră de asemenea că participarea la viața socială este naturală și definitorie pentru scriitori: „Tendința firească a scriitorului cu o activă conștiință socială de a ieși periodic din lumea ficțiunilor sale spre a participa, într-un fel sau altul, la realitatea înconjurătoare îl face pe D.R. Popescu să ia cum se spune pulsul vieții și, în consecință, să opteze pentru un anume tip de discurs participativ (eseu, tabletă, reportaj) în funcție de domeniul care-i solicită intervenția”. □ Aurel Bădescu se pronunță asupra volumului *Luni, marți, miercuri...* (Eminescu, 1978) de Radu Beligan, un pseudo-jurnal aflat sub semnul lucidității care devine un martor „tăcut și expresiv al unei inteligențe îngândurate, aplecată asupra ei înseși dar și atent scrutătoare în afară”. Dincolo de reflexia unei personalități, cartea constituie și o reflecție asupra literaturii și a teatrului. □ Mircea Scarlat recenziază *Ședința balerinelor* (Albatros, 1978) de Paul Everac, volum de schițe ce pare să modifice radical percepția asupra autorului, întrucât proza sa se dovedește cel puțin la fel de valoroasă ca opera dramatică: „Este o proză de observație realistă, de concentrare epică remarcabilă. În cele mai multe cazuri, procedeu este caragial, mizând pe reliefarea inadecvării dintre mijloc și scop. Majoritatea textelor sunt axate pe greșita înțelegere a fe-

nomenului cultural”. ■ Dan Grigorescu scrie o cronică a volumului *Biografia Caraibelor*, de Germán Arciniegas (Minerva, 1978), apărut în traducerea lui Paul Alexandru Georgescu și a Ruxandrei Georgescu.

● [„Cronica”, nr. 9] În paginile acestui număr sunt publicate poeme de Dan Mutașcu și Constantin Th. Ciobanu. ■ Acad. Prof. Cristofor Simionescu publică un articol omagial intitulat simplu *Alexandru Philippide*, cu ocazia trecerii în neființă a scriitorului: „Rar se întâlnește o asemenea flacără mistuitoare a spiritului, care să ardă cu atâta constantă forță, decenii de-a rândul. Statornică, îndârjită căutare a ceea ce durează (vezi poezia *Viața alături*) este definitorie pentru întreaga sa creație, pentru om și pentru operă”. ■ În cronică sa *Antologie de eseuri sau dicționar?*, Al. Andriescu realizează o critică riguroasă a dicționarului *Scriitori români* (Ed. Științifică și Enciclopedică, 1978), coordonat de Mircea Zăciu, căruia îi reproșează îndeosebi eseismul: „Ce este de fapt cu eseismul acestui dicționar, despre care ni se atrage atenția în prefață, și la ce rezultate poate duce? Nu vom ezita deloc să spunem că o culegere de eseuri, 130 sau 1030, sau 3030, tot culegere de eseuri rămâne, și aceasta nu se transformă niciodată în dicționar, care își are normele lui, invariabile de la un articol la altul”. ■ Revista publică în acest număr al doisprezecelea fragment din *Jurnalul de idei* al lui Constantin Noica. ■ În *Versuri românești de autori sași*, H. Fassel atrage atenția asupra culegerilor de orații de nuntă compuse de autori sași realizate în secolul al XVII-lea care cuprind, pe lângă texte în latină și germană, și stihuri în limba română. ■ În rubrica de carte străină, Sorin Pârvu analizează succint sonetele shakesperiene. ■ Hertha Perez publică articolul *Lessing – 200 de ani de la naștere*.

● [„Săptămâna culturală a capitalei”, nr. 430] Pe prima pagină, Corneliu Vadim Tudor publică un *Pastel de primăvară*. ■ Eugen Barbu comentează pe marginea materialului despre individul caragialian semnat de Marian Popa și publicat în numărul precedent: „În articolul reprodus săptămâna trecută, Marian Popa făcea o foarte inteligentă caracterizare a individului caragialian. Fizionomia morală a acestuia ar fi aceea a petrecărețului, a șmecherului, cum scrie criticul, cu un termen precis. Eu aș zice, mai degrabă, a descurărețului. Maché, Tache, Mitică sunt chelneri de bacșișuri mici, cum spunea Arghezi, nu au idealuri înalte, ei se aranjează, se strecoară, nu se bat. Sunt absenteiști prin vocație, în marile înfruntări, trag cu urechea și cu ochiul la cine-i mai tare. Au un spirit gregar, sunt oameni de turmă, se adună ca să se simtă în securitate; angajamentele lor sunt formale. Atitudinea ar fi pentru ei cum ieși din tranșee sub o ploaie de gloanțe, ei preferă căldurica, bericica, fac servicii mici la cunoscuți, sunt în stare să modifice o notă mică într-una de trecere, să oprească o scoatere din serviciu, sau să favorizeze o avansare; dar atât”. Mai departe Eugen Barbu glisează, în paralel cu Marian Popa, pe marginea erotismului la Caragiale, a invectivei, a donquijotismului, apetitului pentru tacla etc. La sfârșit, autorul oferă și datele articolului lui Marian Popa: este vorba despre eseul *Arcadia*,

publicat în numărul 2 (134)/ 1977 al revistei „Amfiteatru”. ■ La *Cronica literară*, Emil Manu abordează romanul *Raiul răspopișilor*, de Ion Brad. Comentatorul identifică tema acestei ultime părți din trilogia căreia îi aparțin *Descoperirea familiei* și *Ultimul drum* ca fiind reintegrarea în familie a personajului Artimon Borcea. Pentru că această reintegrare se realizează numai la nivel simbolic, autorul articolului consideră că se pot descoperi în această carte calitățile poetice ale prozatorului. ■ La rubrica *a b c*, Marian Popa scrie despre *Clasicii de lângă noi*, abordând poezia lui Adrian Păunescu. Imaginea poetului este aceea de *poeta vates*, iar aceasta este, în viziunea criticului, alături desigur, de geniul poetului, calitatea care îi dă poeziei sale garanția eternității: „Adrian Păunescu este cel mai important poet al sentimentului național și al existenței politice din perioada postbelică și unul dintre cei mai importanți în aceeași ordine, din literatura română. Precizarea asupra caracterului poeziei sale este necesară: opțiunile sale dramatice asigură o soartă particulară poeziei sale, chiar față de contemporanii lui. Poezia patriotică și politică este traductibilă, dar rămâne partea cea mai puțin transmisibilă pentru orice literatură. Sufletul și sentimentele unei națiuni sunt numai și numai ale ei: chiar dacă nu sunt ignorate sau respinse de alte națiuni, cum din păcate adesea s-a văzut în istorie, ele pot aduce cel mult respectul, dar nu și comunicarea totală. Poezia lui Eminescu sau Blaga, a lui Ion Barbu sau a lui Bacovia poate fi în mare parte dată unei alte conștiințe: este dificil să se facă același lucru cu *Cântecele de vitejie* ale lui Coșbuc sau cu poemele lui Goga. Există deci clasicii de interes intern. Într-o anume măsură, un asemenea clasic este Adrian Păunescu”. ■ Este publicat un grupaj de poeme din volumul *Opere imperfecte*, de Nichita Stănescu, aflat în curs de apariție la Editura Albatros.

3 martie

● [„România liberă”, nr. 10685] La rubrica *Note de lectură*, Ion Dodu Bălan scrie o cronică la volumul de versuri, *Căldura vieții* (Ed. Eminescu), de Petre P. Gorun, identificând o lirică diversă „de la cântecul de leagăn la poezia în formă fixă (sonetul și rondelul), de la elegie la meditație, de la liedul suav, nostalgic, la cântecul eroic vibrând de un energic patriotism”.

● [„Scânteia”, nr. 11362] În *Vitalitatea tematicii satului românesc*, Dumitru Micu remarcă persistența lumii rurale în literatura română, atât în perioada interbelică, cât și după Al Doilea Război Mondial, oprindu-se cu precădere asupra romanelor scrise începând cu 1965, aflate în opoziție cu cele din „obsedantul deceniu”: „În opoziție cu optica deformantă instituită sub impactul unei gândiri dogmatice, proza din ultimii 15-20 de ani evocă procesul de reaşezare a lumii sătești pornind nu de la idei preconceptuate, de la scheme abstracte, ci de la realitatea vie. Eliberată de canoane, neîngrădită de bariere teoretice arbitrare, ea construiește tablouri de viață în spiritul adevărului istoric, în concordanță cu datele realului. Nu reproduce la modul naturalistic fapte singulare nesemnifi-

ficative, periferice, dar nici nu ocolește, de teama devierii de la tipic (mai precis de la ceea ce o viziune birocratică asupra literaturii considera drept «tipic»), situațiile critice, dramatice; nu înfrumusețează artificial situațiile, nu lasă în penumbră asperitățile, într-un cuvânt, nu substituie spectacolului veridic privescitorul ticluite”. Criticul adaugă apoi o serie de scurte observații asupra romanelor *Neamul Gondoșilor* de Szabó Gyula, *Moromeții* de Marin Preda, *Suferința urmașilor* de Ion Lăncrăjan, *Niște țărani* de Dinu Săraru, *Vânătoarea regală*, *O bere pentru calul meu*, *Ploile de dincolo de vreme*, *Împăratul norilor* de D.R. Popescu și *Fețele tăcerii* de Augustin Buzura.

● [„**Scânteia tineretului**”, nr. 9261] La *Pro și contra*, sub titlul *Poezia mimată*, C. Sterian semnalează amatorismul unor volume de versuri apărute la Editura Litera, care, în epocă, oferea autorilor posibilitatea tipăririi în regie proprie. Publicistul consideră că din această „ofertă” nu trebuie să lipsească exigențele: „Dar, indiferent că poezia este o pasiune ca pescuitul sau fotbalul, pentru unii, sau că ea reprezintă un mod de existență, după o expresie încetățenită, pentru alții, trecerea ei în circuitul public trebuie să se facă sub semnul celei mai adânci responsabilități”. Concluzia este inclementă: „Ca material didactic, unele din volumele apărute în Editura Litera ar trebui să figureze la un curs despre ceea ce nu este poezia. Ar fi poate singura lor justificare în planul apariției publice”. □ Același publicist salută noua colecție *Biblioteca de proză română contemporană* a Editurii Eminescu, inaugurată cu romanul *Galeria cu vișă sălbatică* de Constantin Țoiu. ■ În grupajul *Cărți ale tinerilor, cărți despre tineri, cărți pentru tineri. O dezbatere la care sunt invitați scriitorii, editori și cititori*, este prezent Mircea Sântimbreanu, directorul Editurii Albatros, cu textul *Opțiunea editorului, locul geometric al responsabilității lui sociale*. □ Tot aici, Constantin Stan aduce în prim-plan o discuție purtată cu câțiva tineri muncitori, membri ai cenaclului de la Uzinele de țevi Republica, despre *Omul faptei – eroul necesar al literaturii*, „decupând din vasta problemă a actualității o singură temă – omul faptei, ca personaj, uzina – ca spațiu al confruntărilor umane”. ■ Ion Băieșu își îndeplinește îndatorirea de a răspunde *De la om la om*, în cadrul rubricii *Curierul nostru de sâmbătă*.

● [„**Luceafărul**”, nr. 9] Pe prima pagină se poate citi un poem inedit de Tudor Arghezi. ■ La *Cartea în 1978* debutează o nouă serie de articole dedicate activității de critică literară. Nicolae Ciobanu scrie articolul „*Ispita*” *criticii foiletonistice (I)*, în care afirmă că, prin critica de tip foiletonistic, s-a atins o nouă etapă a criticii, aceea în care aceasta părăsește universitatea și didacticismul. Spre argumentare alege câteva astfel de lucrări: *Între Ulysse și Don Quijote*, de Constantin Ciopraga, *Alte lecturi și alte zile*, de Mircea Zăciu, *Practica scrisului și experiența lecturii*, de Lucian Raicu, *Opinii literare*, de Gabriel Dimisianu, *Lecturi și rocade*, de Mihai Ungheanu. „Critical foiletonist, de data aceasta, dovedește că s-a eliberat definitiv de prejudecata «unității» tematice a cărților sale, refuzând a mai crede că eficiența lor e în

funcție de constatarea dacă scriitorii, cărțile și temele luate în discuție aparțin ori nu unei anumite perioade, unei anumite generații, unui anumit gen literar etc.”. ■ Apare rubrica intitulată *Cronica edițiilor*, unde, sub titlul *Lucian Blaga – Opere 6*, Gheorghe Suciuc deplânge ritmul lent al editării integrale a operei lui Blaga și sugerează identificarea unor criterii mai ferme și mai eficiente pentru a stabili întâietatea operelor la lumina tiparului. ■ La rubrica *Instantanee*, cititorii regăsesc un text semnat de Șerban Cioculescu despre *Un umorist talentat* – Paul Everac cu volumul *Ședința balerinelor* (Albatros, 1978). ■ În cadrul rubricii *Opinii*, sub titlul *Spre certitudini*, Ion Lăncrănjan dă replica „României literare” care a publicat un articol de răspuns la textul *Nedumeriri* semnat de același Ion Lăncrănjan și apărut în „Luceafărul”, nr. 7. La argumentul „României literare” că scriitorul nu ar trebui să fie nemulțumit deoarece a fost publicat în revistă, acesta precizează că faptul s-a întâmplat numai la cererea sa, „de nevoie”, tocmai pentru ca publicația să aibă acoperire în cazul unei acuzații de boicot, și completează: „Revenind la observațiile făcute la începutul acestor însemnări, aș îndrăzni să întreb, fără a adopta un ton inchizitorial, nici vorbă de așa ceva, ce forme va căpăta «democrația literară» în cadrul redacției României literare și în cadrul obștei pe care o reprezintă atât de riguros?! Ce forme vor căpăta în continuare falsele combativități și atât de realele intoleranțe (venite, cum se zice, din partea celor aleși?!)”. □ Dan Cristea analizează, la *Cronica literară*, cel de-al doilea roman al lui Matei Gavril, *Noaptea definitivă*. O biografie scrisă după un jurnal este convenția romanului care „impune un prozator”. ■ La *Viața cărților* sunt comentate volumul de poezie *Macii* (C.R., 1978), de Matei Bărbulescu, jurnalul lui Méliusz József *Destin și simbol* (Kriterion, 1978), romanul *Lupii la stână* (C.R., 1978) de Petre Anghel. ■ Redacția salută împlinirea a 30 de ani de apariție a revistei *Urzica*. □ *Revista revistelor* menționează articole și texte literare de importanță apărute în reviste: *Literatura și cultura în fața istoriei*, de Nicolae Balotă, în „România literară”, *Daciada* – „epopee eroică în 12 cânturi”, de Aurel Covaci, în „Viața românească” (nr.1/1979), recenziile de critică din „Amfiteatru” (nr.2/ 1979), tot aici Ion Cristoiu scrie despre *Cazul Arghezi*, iar la „Scânteia tineretului” (martie, 1979), Ioan Adam avansează argumente în favoarea valorificării moștenirii culturale a lui G. Călinescu. ■ Al. Piru prezintă volumul de teatru al lui Eminescu, publicat pentru prima dată în ediția *Opere IV. Teatru*, cu note și variante de Aurelia Rusu. ■ Dumitru Dinulescu îi face un profil prozatorului Tudor Vasiliu, începând cu volumele sale de aforisme *Pegasul troian* (1976) și *Îndreptar de greșelile altora* (1978), oprindu-se apoi la «romanul comic» *Note de căsătorie* (C.R., 1978). ■ Dan Mucenic și Constantin Stan îl intervieuează pe Mircea Florin Șandru pentru rubrica *Ce gândește, ce scrie tânărul scriitor*. Discuția se poartă în jurul unei posibile generații '70: „– Care sunt argumentele individualizării de care vorbeai? – Poeții de la '60 au fost (simplific)

căutători de limbaj. Cei mai tineri – care au venit și vin – sunt descoperitori (și redescoperitori) de teme. Ei descoperă, cred, cu ceva mai mult firesc, realul. Adrian Popescu are o percepție extraordinară a spațiului dimprejur, Mircea Dinescu percepe acut degradarea naturalului, natural pe care Ion Mircea – ureche hipersensibilă – îl sondează profund, filozofând pe marginea lui. Dorin Tudoran ne propune o dureroasă căutare a adevărului, DanVerona redescoperă poema sensibilității totale, Dinu Flămând are obsesia rădăcinilor, dar și a „altoiurilor”... Promoția despre care vorbim dorește să spună lucruri adevărate, nu să șocheze. De aici și o prezență poate mai puțin zgomotoasă în viața literară [...] Poeții tineri tac și fac”. ■ Sunt prezenți cu versuri Marin Lupșanu, Mircea Micu, George Iarin, Elvira Iliescu, Viorica Ionescu, Elena Radu. ■ La *Debut*, Fănuș Neagu o prezintă pe Mihaela Lomotescu: „o prozatoare visând la marginea lumii și închipuind misterul ca o descătușare”. Autoarea publică proza *Pedeapsa străzii*. ■ Adrian Costache este prezent cu proza *La începutul verii*. ■ La cronică radio, Constantin Stan prezintă emisiunea *Studioul de poezie* reproșând că nu s-au ales, din universul poetic arghezian, „și alte versuri decât cele cuprinse în manualele școlare”. ■ Sub titlul *Actualitatea lui G. Călinescu* se publică două articole: *Clasicismul prozei*, de Dim. Păcurariu și *Ecoul angajării scriitorului*, de M.Ungheanu. Dim. Păcurariu reamintește aplecarea teoretică a criticului pentru clasicism, citând studiul *Clasicism, romantism, baroc* și continuă cu expunerea trăsăturilor clasicismul în operele sale, în tipologia caracterologică din romane. □ M.Ungheanu aduce în atenție articolele politice ale lui G. Călinescu, cele apărute în „Tribuna Poporului”, „Lumea”, „Națiunea”. Semnatarul identifică adeziunea politică a criticului: „Literatura social-politică a lui G. Călinescu din perioada postbelică este de un anagajament politic declarat de partea poporului. Democratismul scriitorului, înrudit îndeaproape cu democratismul scriitorilor «Vieții românești» este nota definitorie a acestor articole zilnice despre avalanșa de evenimente postbelice. [...] G. Călinescu se vrea un om al cetății, un participant, un om politic, și literatura lui inspirată de aceste teme vădește în el un om politic în sensul pe care l-a dat el cetățeanului: idealismul”. ■ Al. Paleologu scrie un *Drept la replică* adresat lui Marin Mincu care susține că în „Amfiteatru” (nr. 2, 1978), în cadrul unei anchete de critică, Al. Paleologu ar fi întâietatea lui Marin Mincu în ceea ce privește descoperirea sensului inițiativ al operei lui M. Sadoveanu: „Cât despre întâietatea domniei sale în a fi semnalat «sensul inițiativ» din opera lui Sadoveanu este imposibil de găsit, în răspunsul meu la ancheta «Amfiteatrului» vreo propoziție prin care să fi «recunoscut» așa ceva”. În continuare, argumentele lui Al. Paleologu țin de cronologia apariției în presă și în volum a cercetărilor sale, și anume fragmente din *Treptele lumii sau calea către sine a lui Mihail Sadoveanu* publicate în „România literară” în noiembrie 1977, înaintea *Reperelor* lui M. Mincu. ■ Ion Bănuță publică a doua parte a textului evocator despre Tudor

Arghezi. ■ *Cultura românească în lume* anunță publicarea corespondenței inedite a lui Panait Istrati în *Cahiers des amis de Panait Istrati* (12 noiembrie 1978) și apariția, în revista italiană de semiologie „Strumenti critici”, a studiului despre *L’eroi fuori delle mura*, de Marin Mincu. Tot aici se semnaleză studiul lui Dan Berindei, *Die Südost-europäische Völker und die Orientkrise*, publicat în „Osterreichische Osthefte” și tot aici Dr. Max Demeter Peyfuss menționează ultimele antologii de literatură română publicate în limba germană. ■ Romul Munteanu semnaleză multiple retraduceri ale textelor clasice grecești, cât și din Goethe, Mallarmé, Valéry, Baudelaire, Th. Mann, Virginia Woolf, Kafka, Faulkner, Rilke, Trakl. La acestea se adaugă „opere care au avut caracter de experiment” cum ar fi Alain Robbe-Grillet, Nathalie Sarraute, Heinrich Böll, Henry James, Ezra Pound, dar și scriitorii din țările socialiste: Valentin Rasputin, Anastasia Tvetaeva, Alejo Carpentier, Iaroslav Iwaszkiewicz. Este semnalat avântul pe care îl ia literatură latino-americană și este salutată ieșirea din eurocentrism. ■ Ion Caraion traduce un poem de Langston Hughes, *Mamă către fiu*.

4 martie

● [„Scânteia”, nr. 11363] Este semnalată apariția unui nou volum din colecția de texte alese din gândirea social-politică a lui Nicolae Ceaușescu: *Contribuția României la realizarea unui sistem trainic de securitate și cooperare în Europa* (Ed. Politică). ■ În *Creatorul de artă – un muncitor intelectual*, Ion Dodu Bălan comentează eforturile creatoare ale scriitorilor și artiștilor, pe care le compară cu munca brută a minerilor: „Sub aparența totalei spontaneității a lucrului făcut fără efort se ascunde o trudă pentru mulți invizibilă, o trudă de miner, de salahor și se varsă tot atâta sfântă sudoare cât se varsă pe trupul unui oțelar în fața unui cuptor. Numai din asemenea trudă nobilă ies marile și nepieritoare realizări artistice.” ■ În *Locul lui G. Călinescu în exegeza eminesciană*, Zoe Dumitrescu-Bușulenga discută recentul volum apărut la Junimea sub îngrijirea Mariei Teodorovici și a lui Constantin Teodorovici, care adună studiile despre Eminescu publicate de criticul și istoricul literar. Autoarea subliniază faptul că în anii regimului comunist, G. Călinescu a încercat să îl definească pe Eminescu ca poet național: „...cercetarea eminescologică întreprinsă de Călinescu în anii puterii populare încerca mai cu seamă definirea majoră a poetului în sens de poet național. Tablete, prefete, cuvântări, cu un caracter discursiv mult mai accentuat pentru că acum criticul se adresa maselor ca un tribun al culturii, puneau în relief în special această relație prețioasă între un artist și neamul său, care hrănește durată și asigură universalitatea”.

5 martie

● [„Scânteia tineretului”, nr. 9262] Sub genericul *Viața în organizația U.T.C.*, Constantin Stan publică reportajul *Dialogul cu tinerii: un cadru des-*

chis afirmării inițiativei, în care sunt prezentate activități de la C.P.L. Blaj. ■ În pagina culturală, Al.I. Zăinescu publică trei poeme. □ Tot aici, Corneliu Cosmin recomandă *Odihnă la câmp*, al doilea volum de versuri al lui Cornel Brahaș, un „bun autor de poezie patriotică”. Comentatorul remarcă „indiscutabilul progres realizat de Cornel Brahaș de la precedentul volum la cel de față” și află în acest salt „un talent viguros”.

6 martie

● [„Scânteia tineretului”, nr. 9263] La *Cronica TV*, Florin Mugur apreciază filmele difuzate pe micul-ecran: „programul cinematografic al săptămânii trecute a fost, la televiziune, de-a dreptul excepțional”.

7 martie

● [„Scânteia”, nr. 11365] Lucian Zatti semnează reportajul *O filă din istoria prezentului la Porțile de Fier II*.

● [„Scânteia tineretului”, nr. 9264] Rubrica *Situații, cazuri, atitudini* propune două texte de Alex. Ștefănescu (*Uși închise și Cineva*). ■ *Cronica plastică* este realizată de Magdalena Ghica (*Trei expoziții*).

● [„Viața studentească”, nr. 9] Se deschide cu editorialul redacțional *Afirmarea democrației socialiste, afirmarea voinței oamenilor muncii*. ■ Constanța Buzea scrie despre *Un tânăr poet și cartea lui*: Roman Istrati, care a fost sărbătorit, în cadrul cenaclului literar „Amfiteatru”, pentru debutul său cu volumul *Miezul adânc*. Au participat – din partea redacției – Stelian Moțiu, Dinu Flămând și Cornel Nistorescu, precum și Elena Ștefoi, Patrel Berceanu, Călin Vlasie, Matei Vișniec, Aurel Șorobetea, Marcel Mihalache, Valeriu Perianu, Dorin Curechian și Daniela Crăsnaru – redactorul de carte. „Ne-am lovit însă de o realitate care, deși ne-a răsturnat planurile, ne-a bucurat foarte mult. Ne-am găsit în imposibilitatea de a procura câteva zeci de cărți pentru seara cenaclului. Este acesta un fapt semnificativ în sprijinul ideii că volumele de debut ale poezilor tineri ar trebui să se bucure de un tiraj mai mare, pe măsura cererii pieții”, notează Constanța Buzea. ■ La *Ecuatii*, Solomon Marcus aduce *Gândirea binară*. □ Într-o notă apărută în grupajul *Puls*, M.N. Rusu semnalează volumul de versuri *Sideralia*, publicat de Liviu Pendefunda la Editura Litera. Despre autor aflăm că este „fostul șef al subredacției noastre de la Iași, actualmente medic în comuna Scînteia, unde, după cum se vede, el nu s-a îndepărtat de visele sale literare din timpul studenției”. ■ Sub genericul *Vă propunem spre reflecție*, Sorin Roșca-Stănescu semnează textul *Două prietenii în ghilimele. Și o „viață” convertită în viață*. ■ La *Historia Magistra Vitae*, M.N. Rusu publică un interviu cu Titus N. Hasdeu, directorul Muzeului Județean Brașov (*Brașovul – placa turnantă a istoriei noastre naționale*). Conducătorul instituției amintește un episod emblematic al precocității revoluționare arătate de președintele R.S.R., care, în adolescență, fusese judecat la

Braşov, într-un proces imortalizat de E. Jebeleanu: „Braşovul este prezent în lupta comuniştilor cu o dată semnificativă pentru istoria noastră naţională. Este vorba de procesul intentat comuniştilor de către autorităţile vremii în mai-iunie 1936, proces în care a fost condamnat la ani grei de închisoare tânărul utecist Nicolae Ceauşescu. Cu acest prilej, a dat dovadă de multă dârzenie şi curaj în demascarea regimului burghez. Insurecţia de la 23 August 1944 va împlini pe deplin lupta pentru libertate şi suveranitate naţională”. ■ În pagina de comentariu sportiv, Ioan Buduca ridică *O problemă de spaţiu*. ■ În ultima pagină apare numele lui Petru Dumitriu. Nu e însă vorba despre prozator, ci despre autorul careului rebusistic *Ca la carte*.

8 martie

• [„**Scânteia tineretului**”, nr. 9265] Sub genericul *8 martie. Ipostaze ale afirmării depline*, Lucian Avramescu publică trei reportaje în care este elogiată femeia: *Fiicele aerului, Fiicele mării şi Fiicele pământului*.

• [„**Flacăra**”, nr. 10] George Arion recenzează volumele semnate de Florin Mugur, *Ultima vară a lui Antim* [„Cartea românească”, 1978] şi *Profesiunea de scriitor* [„Albatros”, 1978], apreciind conştiinţa scriitoricească interesată „nu numai de frământările vieţii literare, cât mai ales de cele ale lumii contemporane”.

• [„**Orizont**” nr. 10] George Şerban face o lungă digresiune despre tinerii critici, punând accentul pe psihosociologia literaturii şi în decursul căreia face trimiteri la Lucien Goldman, Georg Lukács, Robert Escarpit, Plehanov, Lunacearski (ultimii doi fiind critici de orientare marxistă), R. Wellek şi A. Warren. ■ Sunt publicate fragmente de proză ale lui Ion Lăncrănjan şi Dan Mutaşcu. ■ Poezii de Petre Stoica şi Nikolaus Berwanger. ■ G. I. Tohăneanu indică provenienţa denumirii lunii „martie”, respectiv al lui „mărţişor”, din latină „luna lui Marte” (articolul *Mărţişor...*). ■ Tălmăciri din lirica germană face Andrei A. Lillin, alcătuind un potpuri al poezilor „R.D.G.-işti”.

• [„**România literară**”, nr. 10] Ion Horea deschide numărul cu un text sărbătorec despre *8 Martie*. Dealtfel, în acest număr, există mai multe prezenţe feminine decât de obicei. ■ Din *Viaţa literară*, câteva *Deprinderi vechi...* ale lui Iorgu Iordan care, după ce în nr. 8 al *României literare* şi-a exprimat nelămurirea de a fi citit un interviu pe care nu-şi aminteşte să-l fi acordat, revine cu noi precizări: „Explicaţiile din «Flacăra», cu data de 1 martie 1979, p. 8, în legătură cu interviul meu, publicat tot acolo, corespund realităţii obiective într-un singur punct, acela că am stat, într-adevăr, de vorbă la Cluj cu cineva, al cărui nume nu l-am reţinut şi care mi-a spus că interviul meu urmează să apară într-un volum, împreună cu alte interviuri, luate de acelaşi publicist. Încolo, totul pluteşte într-un fel de «vag», care – am impresia – este produsul unui calcul bine organizat. Constantin Mustaţă – acesta este numele autentic al conlocutorului meu – susţine în răspunsul său că mi-ar fi cerut

«permisiunea de a-l publica și în revistă». Nu-mi amintesc acest lucru, dar nici nu-l tăgăduiesc. Că n-a pomenit însă numele revistei în discuție, acest lucru îl afirm cu toată hotărârea». ■ Romul Munteanu discută, în termeni mai degrabă teoretici, despre *Scriitorii și epoca*. ■ Despre *Clasicismul unui realism modern* în operele lui Marin Preda scrie Dim. Păcurariu: „Stilul lui Preda este limpede și sobru, fără tendințe «artistice», de o mare forță a evocării. Personajele din *Moromeții* își păstrează [...] autenticitatea în vorbire, folosind o limbă corectă, fără particularități lexicale regionale. Scriitorul nu cultivă naturalismul lingvistic, din același impuls spre claritate și armonie. Construcția e sobră și solidă, tendința spre evocări ample, de caracter epeic, e vizibilă. Sunt câteva repere care indică serioase implicații clasice la acest viguros prozator modern”. ■ Șerban Cioculescu deoalează, în continuare, *Ambiguitățile poeziei lui Ion Barbu (II)*. ■ Cu prilej aniversar, Paul Georgescu dedică textul *Maturitatea esteticianului* lui N. Tertulian, la împlinirea vârstei de 50 de ani. ■ Nicolae Manolescu abandonează, pe moment, cronică literară pentru a schița un portret literar, *G. Călinescu, romancier*, din care spicuim câteva idei: „Despre începutul balzacian al *Enigmei Otiliei* și, mai în general, despre balzacianismul romanelor lui G. Călinescu s-a discutat de câteva ori în critica noastră. S-a stăruit mai rar asupra faptului că, reprezentând conștient metoda lui Balzac, romancierul român introducea în ea un spirit diferit. [...] Romanul lui G. Călinescu redescoperă balzacianismul, ca metodă, contra proustianismului, bunăoară: dar e o redescoperire polemică și, din unghi critic, o încercare de a proba vitalitatea geniului, ca o explicație modernă a lui Thor Heyerdal care urmărește să probeze valabilitatea unei ambarcațiuni străvechi ori a unui traseu. [...] Revenind la programul lui G. Călinescu, el intra repede în conflict cu materia însăși, căci, iată, nici unul din romanele sale, nici chiar *Enigma Otiliei*, nu este propriu vorbind roman balzacian. Sau, dacă este în ele balzacianism, este un balzacianism fără Balzac”. □ Un succint elogiu adresat gândirii călinesciene semnează Vasile Nicolescu: „Spiritul călinescian este atât de intim al lumii noastre încât, dacă ne-ar fi lipsit, el ar fi trebuit inventat. Șansa noastră este de a-l fi avut în toată plenitudinea alături de noi, cu noi și înaintea noastră, de a-i fi simțit și de a-i simți, enormă, pulsația gândirii”. □ Ion Bălu publică un amplu eseu bibliografic tot despre *G. Călinescu – contemporan cu epoca*. ■ Deși nu este semnalată ca atare, pagina de recenzii stă sub semnul zilei de 8 martie, fiind analizate două cărți ale unor autoare. □ Astfel, Elena Tacciu scrie despre *Descoperirea duratei* în volumul de versuri al Ioanei Diaconescu, *Ceața*, volum pe care îl pune „sub semnul lui Bacovia, Emil Botta, Hölderlin, Rilke” și a cărui valoare „stă în coerența simbolică a universului material și în unitatea ideii poetice”. □ Cea de-a doua recenzie „feministă” este semnată de către Sorin Titel care apreciază *Contrastele* sesizate și descrise de Maia Belciu (autoare cu îndelungă experiență reportericească) în romanul *La cules de vipere*: „ambția prozatoarei este în primul rând aceea de a ne oferi o imagine cât mai autentică,

în afara oricăror clișee preexistente, convenționale sau festiviste, cât mai apropiată de realitate, deci, a satului românesc (bănățean) de astăzi. Ceea ce izbește în primul rând privirea autoarei sunt *contrastele* puternice care caracterizează lumea satului. Maia Belciu pare a fi de-a dreptul obsedată de aceste contraste de care te lovești, după cum ni se spune aproape la tot pasul. [...] Oamenii din cartea Maiei Belciu trăiesc bine, casele lor au garduri înalte și cu înflorituri din fier forjat, arată ca niște cetăți, au mașină etc. etc., dar nu de puține ori modul lor de a gândi și de a acționa, în ciuda bunăstării, relevă un fel de primitivism anacronic, contrastând puternic cu ambiția civilizată, cu nivelul de viață atins”.

□ Toate versurile din acest număr sunt semnate de femei: Lucia Negoită, Mira Preda, Valeria Deleanu, Elisabeta Costin, Smaranda Jelescu, Lia Miculescu, manieră, din nou voalată, de a marca ziua de 8 martie. □ Două pagini care găzduiesc *Tinere talente* relevă, din nou, poeme ale scriitoarelor: Alina Beiu, Ana Pop Sârbu, Areta Șandru, Ioana Dinulescu, Gerlinde Fickinger (tradusă de Nora Iuga), Tatiana Rădulescu, Balla Zsófia (în românește de Dim. Rachici și Csire Gabriela), Nadia Filip, Ana Grigoraș, Carmen Focșa. □ Jumătate de pagină, rezervată publicității, conține o reclamă tematică, de *Mărțișor*: produse cosmetice din gama Pelox: „Pelox – un... mărțișor pentru frumusețea și prospețimea tenului”.

■ *Dragostea și cuvintele* lui Marin Sorescu din cea mai recentă carte de poezie sunt puse, de către Mircea Iorgulescu, în descendența *Descântotecii* („*Sărbători itinerante* continuă, într-adevăr, *Descântoteca* și conține, într-adevăr, poezii de dragoste”), ambele volume conturând o poetică a iubirii: „Autentica noutate a poeziilor «de dragoste» din cărțile lui Marin Sorescu provine din introducerea uzualului într-un univers al intimității și al diferenței. *Sărbători itinerante* este cartea unei ofensive a ceea ce este comun, ordinar, banal, prozaic împotriva prețiozității, a pudorii, a enigmaticului, a inaccesibilului; dar nu în planul sentimentului, ci în acela al limbajului. Dragostea e calul troian al poetului: un prilej de a folosi cuvintele; eficient, surprinzător, foarte liber. Nicolae Manolescu remarcase în cronică despre *Descântoteca* absența stării provocate de sentiment, scriind că poetul «nu iubește, ci vorbește liric despre iubire»”.

■ La *Prima verba*, Laurențiu Ulici aduce în prim-plan un „roman ironic în sensul deplin al termenului”: *Carnaval la Constanța* de Ion Coja. ■ *Recitindu-l pe Zola*, Nicolae Balotă recomandă prima traducere în română, semnată de Angela Cismaș a romanului minor *Bucuria de a trăi*. ■ Cu o scurtă introducere de Șerban Cioculescu, Mihail C. Roco restituie figura poetului simbolist român de limbă franceză *Scarlat A. Cantacuzino*, care semna *Charles-Adolphe Cantacuzène*. ■ Tot *À la recherche du temps perdu (III)* se găsește Geo Bogza, scriind, de această dată, despre excelentele calități de traducător ale poeziei Baudelaire pe care le-a arătat Alexandru Philippide. □ La *Atlas*, „auzim” *Liniștea* Anei Blandiana. □ Un reportaj de pe meleaguri franceze al Mariei Banuș, *Paris-Albi*, încheie numărul în care s-a acordat o atenție deosebită scriitoarelor.

• [„Tribuna”, nr. 10] Se deschide cu *Agricultura modernă și imperativele ei*, de Petru Prunea. ■ Victor Felea elogiază, în pagina întâi, *Fervoarea călinesciană*, având în vedere publicistica ilustrului critic: „Începând cu fenomenul cotidian, cu observarea moravurilor sau a mentalității curente, cu sesizarea evenimentului politic și cetățenesc și până la manifestările vieții literare și artistice (plastică, teatru, cinematografie, muzică, arhitectură etc.), Călinescu a intervenit constant și cu un viu interes în disputele și confruntările ce au marcat epoca sa. A intervenit ca un moralist și ca un pedagog, ca un artist și ca om de vastă cultură, aducând întotdeauna prospețimea unei atitudini în care se împerechea bunul-simț cu originalitatea opiniei și cu o admirabilă inserție a faptelor în contextul istoric, spre a nu mai vorbi de cuprinzătoarele conexiuni de ordin cultural, pe care le stabilea în atâtea împrejurări”. ■ Sub genericul *În discuție: debuturi în proză*, un consistent grupaj de comentarii critice. □ Sunt discutate scrieri de Paul Eugen Banciu (*Casa Ursei Mari*), Ion Boloș (*Fântâna vulturilor*), Cornel Cotuțiu (*În căutarea altui final*), Ștefan Damian (*Portrete de familie*), Mircea Ghițulescu (*Orașul fără somn*), Radu Țuculescu (*Portocale și cascadori*). Toate titlurile au apărut la Ediura Dacia din Cluj-Napoca. □ În *Condiția prozei scurte*, Radu Mareș se oprește la volumul de schițe al lui Ștefan Damian, *Portrete de familie*, care „restituie o lume – semn sigur de talent”, și „flanează” prin *Orașul fără somn*, culegerea de proză scurtă a lui Mircea Ghițulescu (afirmat ca dramaturg și cronicar de teatru), „una dintre cele mai promițătoare apariții ale anului trecut”. □ Constantin Zărnescu oferă o perspectivă sintetică, discutând despre „un nou val al tinerei generații, zisă și «a anilor 1947-1949», care se ridică în domeniul prozei, în Transilvania” (*Debuturi și debutanți de excepție*). În Ștefan Damian, „un povestitor înăscut”, care explorează universul rural bănățean, de unde este originar, cronicarul vede și „un romancier cu nebănuite posibilități, de perspectivă”. Despre Ion Boloș, care a debutat cu romanul *Fântâna vulturilor*, depozitar al unui „realism supra-folcloric”, Zărnescu consideră că „se va realiza mai bine dacă va rămâne un povestitor”, deoarece „se înneacă câteodată în paranteze care complică firul evenimentelor și astfel îi complică și «romanului» său structura”. Prozele scurte ale lui Mircea Ghițulescu și Radu Țuculescu se învecinează într-un cadru citadin, în „straturile societății orașului”; cei doi se învecinează și ca preocupări, descinzând din zona teatrului. De altfel, „realismul lor e uneori șocant și absurd, ca în Eugen Ionescu sau Beckett”. □ Trei autori are în vedere Radu Săplăcan în *Câteva „impresii”*. □ Mai întâi, Ion Boloș: „Structură de povestitor prin excelență, dar păstrând prejudecata romanului, a oferit – cu inerentele insuficiențe de construcție – în *Fântâna vulturilor* o carte scrisă torențial, fremătând de o umanitate chlorotică, în care fragmente remarcabile dovedesc că ne aflăm în fața unui prozator viguros, lipsit de ambiții «festiviste», sobru și, deci, inteligent”. □ În cele două povestiri cu care a debutat Cornel Cotuțiu pulsează „toate calitățile unui virtual romancier”, „un psihologism ambițios”,

prozele acestuia alcătuind „exerciții răbdătoare de meticulozitate analitică”. □ „O carte bine echilibrată a unui prozator fără complexe” a izbutit Ștefan Damian, care probează, în *Portrete de familie*, „dincolo de siguranță stilistică – nu neapărat egală cu finețea! – o foarte bună cunoaștere a psihologiilor abordate în general cu detașare obiectivă”. □ Romanul lui Paul Eugen Banciu, *Casa Ursei Mari*, ocolit de ceilalți comentatori, beneficiază de atenția lui Constantin Cubleşan, care observă că autorul „se dovedește interesat în reprezentarea vieții fruste, nesofisticată, cu implicațiile și complicațiile pe care le trezește în conștiințele eroilor ei de fiecare zi; o abilitate înbinare între analiză și compoziție dă romanului său forța necesară unei autentice dezbateri artistice pe problemele actualității” (*Sub zodia șansei*). □ Valentin Tașcu comentează volumul lui Radu Țuculescu: „Cu o expresie neteoretică, schițele și povestirile din *Portocale și cascadori* sunt «sprintare», anecdotice uneori, montate pe gustul unei însemnări imediate. [...] Exerciții, în aparență, prozele lui Radu Țuculescu ascund o seriozitate a stilului și o demnitate (și ea aparent boicotată) a personalității de autor”. □ Inversând titlul monografiei pe care M. Ungheanu a consacrat-o, în 1973, literaturii lui Marin Pređa, Tudor Dumitru Savu analizează, în *Aspirație și vocație*, debutul „matur și coerent” al lui Cornel Cotuțiu. În cele două nuvele cu care a ieșit în lume, Cornel Cotuțiu „nu mimează analize psihologice și sociale, ba, dimpotrivă, le face cu aplicație. Cu un ochi iscoditor și sigur, care privește direct, nemilos chiar, el disecă evenimentele și situațiile, propunând cititorului mai multe căi de interpretare și gândire. Tânărul prozator este perpetuu tentat de delimitarea adevărului de ceea ce poate fi, sau chiar este, fals”. □ Grupajul este întregit de unul dintre debutanții analizați, Ion Boloș, care oferă *O confesiune...* despre *Fântâna vulturilor*. ■ Mircea Popa revine la volumul *Între Aristarc și bietul Ioanide*: „Cu bună știință, Ileana Vrancea îi ia lui Călinescu aproape totul: tehnica și metoda critică e împrumutată de la Lovinescu, subiectivismul istoriei literare de la Iorga, atitudinea față de clasici de la P. Constantinescu, modul de a citi istoria literară veche este al lui Iorga etc. Nu-i mai rămâne marelui critic decât talentul, căci în ceea ce privește atitudinea, ea e minată, de asemenea, de mari erori și inconsecvențe: modul în care i-a privit și judecat pe T. Maiorescu, pe Iorga, pe Lovinescu și chiar pe... Eminescu. Peste tot, Aristarc-gazetarul, spiritul mărunț al actualității, l-a copleșit pe Ioanide-arhitectul, l-a strivit cu uluitoarea sa disponibilitate practică, favorizând «dilatarea și eficiența călinescianismului ca spectacol de personalitate și nu ca substanță!». Din tot ce a scris G. Călinescu, nu rămâne decât *Istoria* sa, deși, în mod paradoxal, nerepublicată, restul e îngropat de gazetărie mărunță și moloz. Autoarea uită aici că, de fapt, G. Călinescu este la fel de mare, de penetrant, de incisiv și de intuitiv în pagina de critică mărunță, pe care a înălțat-o la un nivel de mare artă, cât și în acea de istorie literară sau de roman, în care prezența sa a fost de-a dreptul covârșitoare și, în care a făcut epocă. Căci este greșit a-l judeca pe G. Călinescu (și, la urma urmei, orice per-

sonalitate) prin ceea ce *nu a făcut* și a ignora totatl ceea ce *a făcut...*” (*În spiritul obiectivității*). □ Fără a pomeni cartea Ilenei Vrancea, Mircea Vaida oferă, indirect, o replică viziunii din *Între Aristarc și bietul Ioanide*: „Deocamdată, dezbateră posteriității sale [a lui G. Călinescu] e un spectacol în care se manifestă din plin complexe: cel de teamă (anxiozii!), cel de subestimare, cel de îngâmfare, de sfidare, de negare, până la moneda la modă a «demitizării» ș.a.m.d. Probabil e firesc să fie așa. Exegeza începe acolo unde, în locul complexelor și umorilor, sunt descoperite criteriile” (*Un „contract” și posteritatea lui G. Călinescu*). ■ Publică versuri Ursula Șchiopu, Doina Antonie, Elena Ștefoi, Anamaria Pop și Gheorghe Chivu. ■ *La Cronica ideilor*, Andrei Marga publică partea a doua din *Demersuri teoretice*, în care discută lucrarea *Dimensiunile conviețuirii* de Gáll Ernő. ■ N. Prelipceanu așază, la *Fotografii de noapte*, o întâmplare cu *Fete în uniformă*, care întrebau, într-o librărie, dacă pe rafturi nu e „nimic cu dragoste”. ■ *La Poșta redacției*, nesemnată, o apariție la prima vedere/citire confuză: Lucia Blaga, din Cluj-Napoca. Lămuriți că prenumele e unul feminin, aflăm verdictul: „Proză alertă, cu dialogul influențat de modelele mai facile ale genului «de aventuri» și timide încercări de sugestie. Finalul ratează intențiile (de dragul unei poante?)”. ■ Al. Căprariu realizează, ca de obicei, cronică sportivă. ■ *Iancu, Domnul moșilor*, piesa lui Stelian Vasilescu montată de Ion Olteanu la Teatrul „Bacovia” din Băcau, este adusă în prim-plan de Constantin Mălinaș, care a văzut spectacolul la Oradea, cu ocazia unui turneu transilvănean întreprins de instituția moldavă. Impresiile sunt favorabile: „O piesă bine orchestrată compozițional, cu o fabulă ce nu se depărtează de litera documentelor, ci reconstituie, cu exemplară fidelitate față de istorie, drama unui erou național de adânci amplitudini existențiale și politice, dezvăluindu-i excelente calități strategice și diplomatice, înfățișându-ni-l deosebit de abil în descoperirea curselor ce i se întind. Adept al teatrului-document, întocmai cum s-a dovedit și în piesa sa de debut, *Eminescu la Viena*, Stelian Vasilescu se afirmă ca un dramaturg care știe să organizeze datele oferite de documente într-o narațiune dramaturgică tensionată, cu o desfășurare gradată, susținută pe câteva nuclee conflictuale pe cât de plauzibile, pe atât de convingătoare”. ■ Ultima pagină găzduiește un grupaj de poeme de Hugo Claus, în traducerea lui Ion Caraion, care semnează și o prezentare a scriitorului belgian.

9 martie

- [„**Munca**”, nr. 8482] În cadrul rubricii *Prima impresie* sunt aduse în prim-plan două volume: romanul *Cădere liberă* de George Zanc, despre care Mihai Coleșiu scrie nefavorabil, respectiv romanul muncitorului Daniel Drăgan, *Doi ori doi*, care beneficiază de aprecierile superlative ale Luciei Bogdan.

- [„**Scântea**”, nr. 11367] Număr dedicat vizitei președintelui francez Valéry Giscard d'Estaing.

• [„Scânteia tineretului”, nr. 9266] Constantin Stan publică reportajul *Noul ca stare de viață*, „cules” de la Întreprinderea de accesorii pentru mașin-unelte din Blaj.

• [„Contemporanul”, nr. 10] Revista publică poeme de Constanța Buzea, Ursula Șchiopu și Violeta Zamfirescu. ■ Eugen Barbu adresează o scrisoare Consiliului Uniunii Scriitorilor din Republica Socialistă România, în urma unui articol negativ din „România literară” despre romanul său *Incognito*, în care i se impută folosirea unor fragmente ample din operele autorilor interbelici: „...aș dori să aduc la cunoștința opiniei publice că încă de la volumul I am avizat cititorul asupra procedurii în care am conceput acest roman, aviz pe care îl reproduc în facsimil. Am anunțat astfel că voi folosi texte din autori cunoscuți sau chiar necunoscuți în dorința de a da autenticitate reconstituirii epocii istorice pe care o cuprinde romanul *Incognito*. [...] Iată de ce calificativul care i s-a dat volumului III din *Incognito* m-a mâhnit și nu mi s-a părut obiectiv”. ■ Grupaj de articole dedicate lui G. Călinescu. Nicolae Manolescu semnează articolul *G. Călinescu: harta valorilor*, în care subliniază durabilitatea canonului călinescian, preluat și de generația sa: „Azi putem recunoaște fără să ne tulburăm că G. Călinescu ne-a marcat profund nu numai, cum se crede uneori, prin stilul criticii sale, prin metoda și fantezia lui, dar și prin această tablă a valorilor care ne-a intrat în sânge. [...] Obiecțiile ridicate în anii din urmă «gustului» lui G. Călinescu mai cu seamă în ce privește pe moderni nu țin în general cont de faptul că, indiferent de felul cum a înțeles G. Călinescu pe unul ori pe altul din scriitorii epocii interbelice, el e întâiul care i-a alăturat într-o constelație valorică, aceea în care continuăm să-i vedem și acum. A creat deci mai mult decât niște păreri juste despre fiecare în parte, și anume o structură care-i fixează pe toți. Ulterior s-au scris, despre mulți, lucruri mai moderne și poate mai comprehensive. Dar nimeni n-a modificat structura propusă de G. Călinescu, cel puțin deocamdată”. □ În articolul *Geniul e incomod*, Alexandru Piru se poziționează împotriva afirmației că *Istoria* lui G. Călinescu ar fi o operă subiectivă, evidențiază caracterul unic al acesteia și deplânge absența unei reeditări: „Mentalitatea care a dominat și domină cu privire la G. Călinescu este că *Istoria* sa literară e subiectivă, mentalitate răspândită îndeosebi în urma articolului despre *Istoria literaturii române* din *Curentul literar* (13 septembrie 1941) de E. Lovinescu. [...] Opera sa monumentală de *Istoria literaturii române* așteaptă încă reeditarea, lăsând deocamdată locul contestărilor autorului, ce-i drept, absent la aceste apeluri. Chiar dispărut, geniul e incomod”. □ Laurențiu Ulici analizează, în articolul *Prezent!*, implicarea lui G. Călinescu în realitatea politică: „Dacă n-a fost un practicant al politicii în măsura în care au fost Maiorescu ori Iorga, a fost un analist al ei, întemeindu-și observațiile pe trăirea și înțelegerea istoriei din perspectiva devenirii axiologice și a perfectibilității condiției umane. G. Călinescu a stat treaz în fața acțiunii politice, interpret atent al acesteia și, implicit, al semnificațiilor de valabilitate

istorică largă cuprinse în ea. [...] prezența lui G. Călinescu în miezul fierbinte al realității, dovedită, între altele, de «cronicile optimistului» scrise și publicate în ultimul deceniu de viață, a ținut spre realizarea unei superioare congruențe a personalității artistului, în esență a artei, cu timpul social-istoric, în esență cu viața”. ■ Aurel Martin îl consideră pe Gheorghe Tomozei, autorul *Ierbarului de nervi* (C.R., 1978), un poet tradiționalist, neoclasic din punct de vedere stilistic, dar animat din când în când de tresăriri romantice: „Chiar dacă, la un moment dat, își intitula un volum *Suav anapoda*, Gheorghe Tomozei rămâne un poet al tradițiilor, sensibil la miracolele vieții, la frumusețea locurilor natale, la ideea de vremi legendare sugerate de cântecele bătrânești și de ruine, cultivând, în manieră personală, poezia patriotică, pe urmele înaintașilor târgoveșteni. Romantic nu arareori, ca și aceștia, neoclasic mai adesea, ca Ion Pillat, atent la formulele simboliste, degustător în genere al aromelor verbale, autorul *Ierbarului de nervi* face parte și el din familia calofililor, a iubitorilor de armonii și simetrii, ținând definiții esențiale”. □ Mirela Roznoveanu socotește că în *Ordinea clipelor* (Cartea Românească, 1978) de Liliana Ursu, „extazul egal, emisiunea uneori găfăită de imagini (de parcă poeta ar fi cu sufletul la gură), țipătul continuu, filozofarea adeseori cu rezultate mai puțin fericite, întunecă deocamdată, tabloul general al poeziei”. □ Florin Costinescu scrie o cronică succintă a *Pomului vieții* (Albatros, 1978) de Nicolae Docsăneanu, culegere de reportaje din domeniul culturii și artei populare. □ În viziunea lui S. Bărbulescu, în volumul Marianeii Costescu, *Sigiliu de dragoste* (C.R., 1978), „poeta n-a renunțat la infatuarea adolescentin-declarativistă, multe dintre versuri având caracterul unor enunțuri solipsiste”. ■ Dan Grigorescu analizează romanul lui Yves Gandon, *Destinație necunoscută*, apărut la Editura Univers în 1979, în traducerea Sandei Râpeanu.

• [„Cronica”, nr. 10] În acest număr sunt publicate versuri de Constanța Buzea, Virginia Mușat, Grete Tartler, Otilia Niculescu, Ștefan Mitroi. ■ În studiul *Critică și deontologie*, Dan Mănuță relevă statutul de călăuză pentru colectivitate al criticului, precum și responsabilitatea sa, ce decurge din puterea de a influența cititorii: „...criticul se arată un exponent al unei colectivități, purtătorul de cuvânt și, totodată, călăuză ei în materie. «Călăuză» este un fel de a zice, întrucât niciodată un critic nu a putut împiedica ascensiunea unei lucrări de valoare. Dar, din păcate, servindu-se de legi ale imponderabilelor, a putut impune lucrări mediocre ori submediocre. [...] Răspunsurile conduc la o singură concluzie: deosebita responsabilitate, în condițiile în care criticul de azi, posedând mijloace atât de numeroase, se poate adresa cititorilor, influențându-le alegerea, orientarea și în cele din urmă formarea culturală”. ■ Mihai Drăgan semnează articolul elogios *Exemplul lui G. Călinescu*, în care semnalează inexistența unor discipoli și continuatori comparabili cu criticul: „Avem desigur critici mari care urmează îndrumările generale ale maestrului, dar nu s-a ivit încă nimeni înzestrat cu intuiția și forța sa creatoare. Indiferent

de obiecțiile ce s-ar putea formula în marginea judecăților sau strălucitelor sale portrete critice, G. Călinescu este singurul nostru critic și istoric literare care a reprezentat, la apogeul carierei, conștiința întregii literaturi române”. ■ N. Barbu publică textul *Permanența unei mari opere – G. Călinescu și conceptul de istorie literară*, în care subliniază importanța și ineditul aplicării criteriului estetic de către G. Călinescu în istoria literară: „E drept că, folosind criteriul strict estetic, o serie de contribuții culturale de care afectiv suntem legați apar greu de desprins în stare pură și aluvionările psihologice, istorice, etnografice și chiar lingvistice vin uneori să coloreze într-un mod personal emoția receptării artistice. Operația săvârșită de G. Călinescu, desprinzând esteticul de celelalte atribuite ale faptului de cultură, este aceea pe care un auz de maximă finețe, deprins cu nuanțele, o poate realiza, izolând timbrul fiecărui instrument dintr-o orchestră. Istoriile sale literare, cea mare și compendiul ca și monografiile, ne încredințează de justificarea și de importanța acestei procedări, fără a face estetism și cu atât mai puțin istorism”. ■ În cronică sa *Filosofia literaturii*, Mihai Dinu Gheorghiu consideră că *Treptele lumii sau calea către sine a lui Mihail Sadoveanu*, de Alexandru Paleologu, reprezintă „un adevărat eveniment editorial”, greu de situat într-o categorie critică: „...deși atât atitudinea critică, cât și neconstrângerea formală, „eseistică” sunt evidente, niciunul dintre genuri nu și-o poate asuma pe bună dreptate. Prin finalitate, modalitate a expunerii, realizare ea și le asumă pentru a le putea transcende într-o nouă configurație disciplinară: filosofia literaturii”. ■ În rubrica *Mențiuni critice*, Theodor Codreanu se oprește asupra noii ediții *Mihai Eminescu (studii și articole)*, de G. Călinescu, apărută sub îngrijirea lui Constantin și a Mariei Teodorovici (Junimea, 1978).

• **[„Săptămâna culturală a capitalei”, nr. 431]** Vasile Netea evocă, pe prima pagină, figura lui Gheorghe Șincai și importanța acestuia pentru istoriografia românească. Se arată importanța lucrării *Hronica românilor...*, aprecierile primite de aceasta și se scrie despre cele două ediții care au apărut în 1886 și în 1967. ■ La rubrica *O istorie polemică ...*, Eugen Barbu comentează pe marginea studiului *Domina bona*, de G. Călinescu, apărut în „Jurnalul literar”, nr. 2/1947, considerând că „divinul critic face o incizie de mare finețe în opera lui Ion Luca Caragiale, scoțând sclipitor la iveală virtuțile marelui dramaturg și ale marelui prozator”. Comentatorul se oprește asupra afirmațiilor lui G. Călinescu despre Cetățeanul turmentat înțeles altfel decât ca singurul personaj care are moralitate din binecunoscuta piesă: „Dimpotrivă, zice Călinescu, el cercetează scrisoarea, o citește, ceea ce este o nedelicatețe, și o prezintă destinatarului după ce a luat cunoștință de conținut. Călinescu îl găsește pe Cetățeanul turmentat un delirant în veșnică excitație, un mistic. Prin mistic, Călinescu înțelege supunerea la o autoritate streină, la o dogmă. Pentru Cetățeanul turmentat Zeul sublim în absurditatea lui e guvernul. Toți eroii din *Scrisoarea pierdută* ar avea, după critic, un cult al guvernului, Farfuridi și

Brînzovenescu reprezintă opoziția și, la o judecată mai adâncă, spune același exeget, și Cațavencu este opozant pentru că e liber-pansist. Ei sunt mici veleitari, așteptând totuși telegrama de la București pentru ca să știe pentru cine votează. Aici mi se pare mie genial Caragiale, în ironia directă adresată cameleonismului politic când este vorba de societatea pe care o satirizează. Întreaga echipă provincială a politicienilor din societatea pe care Caragiale o devoalează este una oscilantă, fără șira spinării, chiar „cinstitul” Cetățean turmentat, târât de curent, va striga o clipă, «Vom lupta contra», și pe urmă adaugă «Eu nu lupt contra guvernului» – de unde efectele de o mare ironie. Demonstrația lui Călinescu asupra tehnicii misticismului în materie politică este făcută cu multă ingeniozitate”. Comentatorul menționează și cultul Cetățeanului pentru coana Joița și aduce în discuție demonstrația lui Călinescu în ceea ce privește nevoia de aristocrație care, în opinia lui Eugen Barbu, „i se potrivește foarte bine mai ales lui Mateiu Caragiale, fiul dramaturgului”. ■ Emil Manu prezintă la *Cronica literară* romanul *Elvira și locotenentul*, de Ion Lotreanu: „*Elvira și locotenentul* e un roman scris cu multă dezinvoltură, cu un stil cursiv și direct, chiar dacă uneori textul trădează o reconvertire a unui jurnal la proza obiectivată. Cele mai bune părți ale cărții sunt cele ce se referă la problematizarea (fără retoricism) condiției umane a tânărului ofițer, purtând pe umerii abia rotunjiți «tipsia de aur a soarelui, epoetul de argint al lunii»”. ■ Marian Popa scrie un eseu despre felul în care Marin Preda își câștigă titulatura de scriitor universal, prin două inițiative: aceea de a îmbogăți portretul țăranului român cu trăsături care țin de adevărul psihologiei și de complexitatea individualului și de a-l defini „ca mecanism biologic arhaic posibil de întâlnit oriunde în lume”. ■ În articolul *Gânduri despre Tudor Vianu*, Henri Zalis își pune întrebarea de ce criticul nu a avut ambiția de a-și sintetiza viziunea exegetică într-o *Istorie a literaturii române* și încearcă să schițeze un răspuns: „Răspunsul ar fi de găsit în câteva categorii de fapte. Prima: nota dominantă la Tudor Vianu pare să fi fost explicarea și mai puțin depistarea de valori. Or, un istoric literar clasează la fel de curent pe cât orientează pe cititor. Pe urmă, Vianu obținuse bune rezultate prin capacitatea lui asociativă, evitând totuși s-o împingă până la ultimele consecințe. Așa se face că, spre deosebire de G. Călinescu, care s-a deschis exuberanței polemice, Vianu este o figură aproape unică de urbanitate protocolară. O istorie a literaturii reclamă, totuși, pe lângă înțelegere și exercițiu eliminator. În plus, un nivel al erudiției care exclude fnezia, dar pretinde o convergență de notații orientate metodic spre cenzura personală. [...] O *Istorie a literaturii* are caracter de subiect permanent. Ea se ridică pe substructuri acumulate într-o imensă muncă de laborator care se opune unei complexități de scopuri. Tudor Vianu a tins spre această complexitate pe care a și utilizat-o ca să lase în două-trei domenii observații fundamentale. Când vorbim despre acest mare cărturar ne întoarcem la o iubire superioară pentru opere, nu pentru Operă”. ■ Dan Mutașcu scrie un articol despre

onomastica personajelor literare oprindu-se la nume ca Moromete, Paraschiv, Damian Stănoiu, Kesarion Breb. „Astfel de nume se dezvăluiesc a fi semne heraldice și pot prețui cât tomuri întregi de descrieri ori de interminabile dialoguri. Acest gen de nume dă noimă și dramatism realității artistice a personajului. Numele urcă sau coboară un personaj, îl definește la polii pasivității sau alegerii, îi dă «plenipotența netrucată a unui rost ontologic». Dacă spațiul unui demers epic ar avea numai trei dimensiuni, cea de a patra i-ar fi tocmai numele. Prin el, personajul nu rămâne un obiect al prozei, îi este (premonițial) anunțată soarta.”

10 martie

• [„Scânteia”, nr. 11368] Număr dedicat vizitei președintelui francez Valéry Giscard d'Estaing.

• [„Scânteia tineretului”, nr. 9267] La *Cronica literară*, Romul Munteanu analizează *Virgule*, volumul de publicistică al lui D.R. Popescu, o carte eclectică, în care sunt adunate „meditații, comentarii de opere literare, evocări ale unor mari personalități dispărute, însemnări succinte de călătorie, amintiri din copilărie etc.”. □ *Ultima vară a lui Antim*, romanul lui Florin Mugar, este socotit „remarcabil sub toate aspectele” de Victor Atanasiu, care își începe cronica într-un mod convențional, invocând condiția poetică a acestei proze – doar autorul s-a afirmat ca poet – și agățându-se de „lirismul infuzat mai în fiecare rând, mai în fiecare frază”. După ce părăsește astfel de trucuri, cronicarul îl plasează pe romancier într-o vecinătate interesantă: „Romanul în discuție își găsește un termen de comparație în proza unui autor care nu se află în măsura cuvenită în atenția criticii: Nicolae Damian (mă gândesc aici desigur la acel greu de uitat «Pribezi, noi visam»)”. Atanasiu se desparte de *Ultima vară a lui Antim* printr-o frază jucată: „S-ar mai putea scrie însă încă multe pagini despre romancierul Florin Mugar”.

• [„Luceafărul”, nr. 10] Pe prima pagină se poate citi un comentariu la premiile U.T.C. pe 1978, intitulat *Prețuirea tânărului scriitor*. Sunt menționați Valentin Bârgău, Horst Samson și Eugen Uricaru. „Evenimente de reală importanță în viața literară precum cel marcat de conferirea premiilor Uniunii Tineretului Comunist, constituie motive de legitimă satisfacție pentru tinerii scriitori, pentru toți cei ce prețuiesc literatura acestor ani de profundă angajare civică și patriotică”. □ Cu ocazia împlinirii a 225 de ani de la nașterea lui Gheorghe Șincai, Cornelia Albu îi dedică un articol ce urmărește parcursul biografic, activitatea de erudit și împrejurările în care a luat naștere *Cronica românilor*. ■ Ion Gheorghe publică poemul *Camera mare*. ■ Nicolae Ciobanu publică articolul *Ispita criticii foiletonistice (II)* cu prezentarea volumelor lui Constantin Ciopraga, *Între Ulyse și Don Quijote* și Mircea Zăciu, *Alte lecturi și alte zile*. Pentru Mircea Zăciu, subliniază comentatorul, cartea de actualitate reprezintă numai un „generos pre-text pentru capabil a stimula «devierea» în

reflecții și considerații cu caracter mai mult sau mai puțin general valabil. Am spune deci că, în astfel de cazuri, de regulă prerogativele spiritului critic se exercită oarecum post-festum, analiza fiind chemată, prin apel la generalizarea teoretică maximă, a confirma valorile actualității, definindu-le poziția în context istorico-literar”. Lucian Raicu, Gabriel Dimisianu și Mihai Ungheanu sunt, în schimb, în calitate de cronicari literari, „participanți direcți și permanenți” la dinamica aparițiilor editoriale, ceea ce modifică formula criticii foiletonistice. În ceea ce-l privește pe Lucian Raicu, în *Practica scrisului și experiența lecturii* „el nu scrutează opera cu ochiul rece, dimpotrivă o învâluie cu căldură din toate părțile, rugând-o parcă, să-i accepte dialogul și astfel, să se lase înțeleasă în latura aceea ce îi definește intrinsec «ființa»”. ■ Nicolae Balotă se oprește asupra volumului *Apărarea lui Galilei*, de Octavian Paler, insistând asupra tribulațiilor interioare ale ființei care sunt „un rug mai arzător încă decât rugul pe care l-a evitat abjurând”. Dacă, filozofic, eseul pune problema iubirii și adevărului și a condițiilor de egalitate între ele în situații-limită, comentatorul nu rămâne indiferent la poezia care se întrevede prin țesătura ideatică: „Mai mult însă, poate, decât sentințele, formulele gnomiche, frazele cu caracter emblematic de maximă, ne-au sedus unele imagini patetice sau visătoare sau brutale în concretețea lor. Rareori secvențele sunt pur ideatice. De cele mai multe ori, strofa textuală este mai bogată și recunoaștem într-însa nodurile verbale prinzând în ele elemente senzoriale sau gesturi sau mișcări ale afectului”. □ La *Cronica literară*, Mihai Ungheanu comentează volumul de povestiri erotice al lui Dumitru Dinulescu, *Linda-Belinda*. Ironie, persiflare, joc sunt artificiile care garnisesc tema: „Autorul se instalează în concretul cel mai incontestabil, fuge de considerații, are teroarea prozei umflate pe care-și propune cel mult s-o persifleze, s-o parodieze”. ■ Sub titlul *Un neoromantic*, Paul Dugneanu prezintă, la *Viața cărților*, volumul de poezie al lui Gheorghe Tomozei, *Ierbar de nervi* (C.R., 1979). □ Pentru aceeași rubrică, Artur Silvestri reține volumul de proză *Un caz de iubire la Hollywood* (Dacia, 1978) semnat de Vasile Rebreanu. Recenzentul îl apropie pe prozator de Cortázar, dar amintește și de Norman Mailer sau Truman Capote în tehnica alcătuirii acestui caleidoscop megalomane care este America. □ La secțiunea de critică, volumul lui Gheorghe Vrabie *Retorica folclorului* (Minerva, 1978) îi atrage atenția lui Mihai Coman. Autorul recenziei subliniază că analiza relației dintre folclorică și retorică este o etapă importantă în cercetarea creației populare, punând în lumină geneza acesteia în raport cu limba standard. □ Sultana Craia se oprește asupra volumului de *Fabule* (Scrisul Românesc, 1978) de Ionel Gologan, salutând o resuscitare inspirată a genului. □ Liviu Comes semnalează apariția volumului *Muzica Renașterii în Italia* (Ed. Muzicală, 1978), de Doru Popovici. ■ Sub titlul *Tineri poeți*, Al.Piru schițează un profil a Lilianei Ursu, laureată a revistei „Luceafărul” pe 1976. Poezia acesteia, concretizată în volumele *Viața*

deasupra orașului (C.R., 1977) și *Ordinea clipelor* (C.R., 1978) este una „hipercitadinizată”, observă comentatorul. ■ Rubrica *Revista revistelor* notează dezbaterea asupra scenariului din „Contemporanul”, nr. 9/ 3 martie 1979, la care au participat Mihnea Gheorghiu, Mircea Mohor, Titus Popovici, Ioan Grigorescu și D. Solomon. Tot aici este menționat grupajul din lirica feminină tânără publicat de „România literară” alcătuit din nume ca: Lia Miculescu, Tatiana Rădulescu, Areta Șandru, Smaranda Jelescu, Ana Pop Sârbu etc. ■ Ion Pascadi încearcă o re poziționare a lui C. D. Gherea în cadrul circulației de idei de la sfârșitul secolului al XIX-lea din România și o definire în termeni mai clari a relației dintre marxismul său și literatură: „În ce ne privește, urmărind contribuția lui C. D. Gherea la constituirea esteticii marxiste [...] intenționăm [...] să sintetizăm ideile sale principale privind arta ca product psiho-social, domeniu în care credem că putem găsi contribuția sa cea mai însemnată și care a suferit cele mai multe simplificări și interpretări eronate”. Ba, mai mult, Ion Pascadi îl situează protocronist: „Prejudecățile, aprecierile extrem de categorice și adesea inexacte au împiedicat până în prezent afirmarea lui C. D. Gherea ca unul dintre predecesorii investigării materialist-istorice a literaturii înaintea unui Franz Mehring, P. Lafargue, G. V. Plehanov, lucru pe care abia cunoașterea și recunoașterea sa pe plan național l-ar putea lansa în circuitul european al valorilor”. ■ La rubrica *Profil*, Dan C. Mihăilescu se oprește asupra operei critice a lui Cornel Ungureanu, fixând trei borne de înțelegere a metodei critice: „Dacă exegezele din *La umbra cărților în floare* sunt clar tributare specificului foiletonistic, studiile din *Proză și reflexivitate* demonstrează talentul principal al autorului, care este cel de analist al prozei. [...] Umoarea critică, verva și aciditatea scrisului lui Cornel Ungureanu și-au aflat o abilă echilibrare în ceea ce am putea numi metoda contextuală a studierii unui text sau fenomen literar. Dacă în cărțile anterioare metoda nu apare decât sporadic [...] ea va face substanța celui de-al treilea volum al autorului, Contextul operei”. ■ Pentru rubrica *Ce gândește, ce scrie tânărul scriitor*, Constantin Stan îi adresează întrebări lui Cornel Mihai Ionescu asistent la Catedra de Literatură comparată a Universității București. Debutat cu volumul despre „grupul '63”, criticul se află, la momentul interviului, după o distanță considerabilă în timp, chiar înaintea publicării lucrării *Palimpseste*: „— *Ce-a însemnat această tăcere de 12 ani?* – [...] Lectura este o chestiune de igienă, de metabolism cerebral. Am un anume hedonism al ideii, un ritm lăuntric de maree levantină care exclude competiția. Adevărilor de relație le prefer pe cele de coeziune, axiomatice, care pot sălășlui și în sine. La acest nivel văd deosebirea dintre poezia lui Coșbuc și cea a lui Barbu”. ■ Publică poeme Dora Cărbunescu, Lelia Munteanu, Valeria Deleanu, Ioana Ieronim, Cleopatra Lorințiu, Grete Tartler, Cornelia Djigola, Liliana Ursu, Daniel Amurg, Vasile Loghin, Dan Pavel, Emil Gavrilu, Nelu Stanciu ■ Gheorghe Pituș este prezent cu proza *Strigătul*.

■ Gheorghe Grigurcu relatează întâlnirea sa cu Tudor Arghezi în articolul intitulat *Niciodată toamna...*: „Arghezi era una cu Cuvântul său, cu umanitatea sa născută din condiția de scriitor și nu invers. Vocabula licențioasă îi venea pe buze firească, cu o solemnitate ce părea a sugera că Natura făcuse alegerea, impunându-i singurul termen propriu. Caracostea? Un «cap turtit»! Urmă o anecdotă crudă care dovedea că poetul nu i-a rămas dator pentru rezervele față de creația sa aparent împărtășită din duhul umilității. Nichifor Crainic? Un fals teolog care-și sfârșea nocturnele perorații în dezlănțuiri fiziologice pe Calea Victoriei în urma cărora uita a-și mai reface ținuta. [...] Blaga e un poet important, dar, din păcate, insuportabil de orgolios [...]”. ■ La *Fragmente critice*, Eugen Simion abordează genul cărții de interviuri, oprindu-se asupra volumului semnat de Florin Mugur *Profesiunea de scriitor* (Albatros, 1979). Autorul volumului chestionează scriitorii tineri aflați la debut sau la jumătatea carierei: „Pentru aceștia trecutul nu este dimensiunea esențială a biografiei. Prezentul este grija lor cea mai mare”. Savoarea și tensiunea cărții le întretin repondenți ca Marin Preda, Nicolae Breban, Nichita Stănescu, Paul Georgescu, Adrian Păunescu, Fănuș Neagu. Dincolo de detalii mai sobre sau mai hilare, constatând că „scriitorul român pare mulțumit de sine chiar și atunci când zice (ca Al. Ivăsiuc) că este profund nemulțumit de el, Eugen Simion consideră că lucrarea „oferă documente prețioase privitoare la psihologia creatorului român de azi”. ■ Redacția semnalează apariția, la Editura Junimea, cu ocazia Anului internațional al copilului, a culegerii de basme repovestite de Al. Mitru intitulată *A.B.C.–ul poveștilor*. ■ Este prezentată Întreprinderea minieră Câmpulung Muscel. ■ În cadrul rubricii *Cultura românească în lume*, Adrian Fochi examinează lucrarea de doctorat a cercetătoarei Rosa Rachel Knorrington *Fonction Phatique et Tradition Orale. Constantes et transformations dans un chant narratif roumain –Mogoș Vornicul*. ■ Ion Caraion traduce poemul *Copilul sperios* de Marcel Raymond. ■ Romul Munteanu semnalează traducerea operei lui Malraux *Oglinda de la hotarul ceții*. Lazăr de Irina Eliade, cu o prefață de Modest Morariu. ■ Tașcu Gheorghiu traduce un grupaj de versuri de Jean Follain.

11 martie

● [„Scântea”, nr. 11369] Este publicat textul *Declarației comune a Republicii Socialiste România și a Republicii Franceze*, în care sunt menționate continuarea și întărirea relațiilor culturale dintre cele două țări, inclusiv sub aspect literar: „Dorind să întărească prietenia tradițională dintre cele două popoare, printr-o cunoaștere reciprocă mai largă și mai profundă a culturilor lor, precum și a realităților din România și Franța, cele două părți au convenit să lărgescă schimburile culturale, științifice și tehnice. Ele vor încuraja în acest scop manifestările culturale, precum și schimburile de delegații. O atenție deo-

sebită se va acorda organizării periodice de expoziții de artă, știință și tehnică, de carte, precum și organizării de festivaluri artistice, săptămâni ale filmului, traducerii de lucrări din literaturile română și franceză. Ele vor facilita organizarea de întâlniri pe teme de interes comun în domeniile cultural, științific și tehnic”.

● [„**Luceafărul**”, nr. 11] Redacția publică un articol în care pledează pentru critica exhaustivă: „Dacă la apariție o carte improtantă are șansa de a găsi critici pregătiți să o descifreze în toată complexitatea, atunci situarea ei în ierarhia de valori este mai sigură și mai durabilă. Dacă însă cartea apărută nu întâlnește interpretări complete, ci doar abordări parțiale, unilaterale, ea trebuie să aștepte încă întâlnirea cu interpretarea cea mai nimerită. Soarta cărții poate fi, deci, influențată de acest proces parțial de cuprindere”. ■ Este publicat un alt poem inedit de Tudor Arghezi – *Dezrădăcinare*. ■ Nicolae Ciobanu continuă seria despre critica foiletistică cu lucrarea lui Gabriel Dimisianu, *Opinii literare* a cărei problematică se subsumează unei duble perspective de lectură: „cea «hedonistă», dezinteresată, întreprinsă deci din plăcere, de o parte, și cea «profesională», animată de scopuri interpretative și evaluative, pe de altă parte”. Conform autorului analizei, G. Dimisianu însuși este dintre acei critici în al căror scris obiectivitatea, (profesionalizarea) cântărește greu: „Se străvede la tot pasul că una din preocupările de căpetenie ale criticului este de a nu greși, de a se menține, cum ziceau înaintașii noștri mai îndepărtați, la limitele adevărului. Așa se face că, pe cât omenește e cu putință, tentația de a da frâu liber simplei impresii ivite spontan în timpul lecturii se cuvine a fi dacă nu de tot reprimată, oricum minuțios explicată”. ■ Sub titlul *Dimensiunile vechimii*, Gheorghe Pituț prezintă elogios volumul *Dacia Fënix*, de Ion Gheorghe ca pe un mit poetic al Daciei văzută ca „matrice, izvor al tuturor semințiilor de pe pământ”: „Poetul redescoperă sau descoperă o lume spirituală peste care timpul a așezat un vâl de nepătruns, efortul său extraordinar fiind posibil și prin harul sau unda ori raza de acces la mister, de unde aerul inițiativ al acestui poem. El dă nume unei realități despre care știrile sunt atât de lapidare, încât noutatea întreprinderii poetice a lui Ion Gheorghe a creat criticilor o vădită dificultate de receptare, așa cum numai cărțile absolut rare sunt capabile să impună”. □ C. Stănescu se oprește tot asupra poetului Ion Gheorghe în articolul cu același nume, accentuând mai ales asupra imaginii țaranului și a fondului folcloric propriu-zis care alcătuiește poeticitatea acestui univers: „Era de așteptat ca între sursele poeziei lui Ion Gheorghe să apară, la un moment dat, în chip nemijlocit, tradiția folclorică, depozitul sensibilității tradiționale exprimate în alegorii cărturărești, în lirica descântecelor, în epica baladescă sau chiar în suprarealismul jocurilor de copii”. Sunt citate volumele *Zoosophia* sau *Mai mult ca plânsul*, fără a se ocoli sugestia că în rama figurilor tradiționale consacrate poetul aruncă „sâmburele neîncrederii” mergând pâna la „o încercare de «rescriere» a unei biblii profane”. ■ La

rubrica *Tinerețea clasicilor*, Al. Călinescu publică studiul *Biblioteca lui Gheorghidiu*. Autorul alege să citească relațiile dintre protagoniștii romanului *Ultima noapte de dragoste, întâia noapte de război* prin grila referințelor culturale ale personajului masculin. Bornele sunt operele filozofice pe de o parte și *Dama cu camelii* de partea cealaltă, iar între ele – Anatole France: „Autorul care servește de punte de legătură între cei doi este Anatole France: îndeajuns de profund ca să poată fi util demonstrațiilor lui Gheorghidiu, îndeajuns de superficial și de accesibil ca să poată fi înțeles și gustat de Ema. [...] Când Ștefan îi ține Elei faimoasa «lecție de filozofie», Anatole France («autorul tău favorit») îi vine de două ori în ajutor, ca popularizator al vulgatei filozofice pe care protagonistul o sistematizează – s-o recunoaștem – competent și abil”. ■ Rubrica *Instantanee* găzduiește o prezentare de carte în forma dialogului dintre Învățăcel și Eudoxiu cu care Șerban Cioculescu și-a obișnuit cititorii. Este vorba despre volumul *Expresionismul și premisele sale*, apărut la Editura Meridiane, în colecția *Curenți și sinteze*, sub semnătura Ameliei Pavel. ■ La *Cronica literară*, Dan Cristea salută, în apariția la Editura Cartea Românească a volumului de versuri *La dispoziția dumneavoastră*, de Mircea Dinescu, tocmai o importantă schimbare de dispoziție față de precedentul volum *Proprietarii de poduri*: „Învăluitorul lirism de altă dată al autorului, emanând dintr-o fericită, structurală deschidere spre real și spre bogăția lui de semnificații, se convertește, mai nou, într-un mărturisit și asumat mod „neprielnic” de a privi lucrurile. [...] Mircea Dinescu ne convinge de fronda lui și de inconformismul veritabil, de structură, al poeziei sale, ne convinge că vorbește despre viața sa și a celorlalți cu o latură trăită, inconfundabil personală a poemelor pe care le semnează. [...] Aceste poeme eretice nu sunt nici pamflete, nici manifeste, chiar dacă se aspiră la coborârea artei «în stradă», ci rămân poezie în substanța lor, poezie de o excepțională fluentă și naturalitate, slujită de toate armele puse la dispoziție de o imaginație cum nu sunt multe”. ■ Pentru *Cartea de debut*, Al. Piru alege volumul de cercetare biografică *Eminescu la Ipotești* (Junimea, Colecția Eminesciana, 15, 1979), semnat de I. D. Marin. Autorul corectează și clarifică anumite date din biografia lui Mihai Eminescu, începând cu data nașterii (20 decembrie 1849, și nu 15 ianuarie 1850) și oprindu-se la identificarea unei idile pe care a poetul a trăit-o la Ipotești: „Aceasta se numea Casandra, era fiica lui Gheorghe Alupului și a fost îngropată la 20 ianuarie 1864, după cum rezultă din mitrica bisericii Sfinții Voievozi de la Ipotești. A murit de hidropizie și e singura moartă din Ipotești în anul 1864”. Autorul face posibile asocieri între această figură feminină și poeziile eminesciene (*Ondina, Mortua est!, Fiind băiet păduri cutreieram, Sara pe deal, Mitologice, Dorința, Floare albastră, Melancolie, S-a dus amorul*). ■ La *Viața Cărților*, Dan Alexandru Condeescu prezintă volumul de poezie *Stolul de argint* semnat de Grigore Arbore (C.R., 1979): „Poezia suavă, trecută prin filtre culturale (nu livrescă în sensul comun al cuvântului) a lui

Grigore Arbore denotă o sensibilitate acută și gravă în care lumea se reflectă învăluită în umbre insolite ce sporesc partea de taină a existenței”. □ Sultana Craia semnaleză romanul-eseu al lui Vasile Andru, *Noaptea împăratului* (Eminescu, 1978): „Cartea este de fapt un eseu despre putere și mecanismele ei, despre istorie și sensurile unei expediții de cucerire. [...] Cele patru secțiuni ale cărții, „veghe”, sunt etapele vieții nocturne ale primului castru al Romei pe pământ dacic, de la amurg la răsărit, cu corespondențe simbolice în sensurile inițierii pe care o străbate în veghea sa viitorul învingător al lui Decebal”. □ La secțiunea de critică, Doina Uricariu se oprește asupra volumul *Jurnal de lectură* de C. Stănescu. Termenii definatorii pentru critica acestuia sunt „contextualizare”, „adecvare”, „disociere”, aplicați în studii și în câteva fragmente monografice despre M.Sadoveanu, N.Iorga, Marin Preda, sau analize ale cărților celor tineri – Eugen Uricaru, Gabriela Adameșteanu și ale câtorva poeți ca Marin Sorescu, Ion Gheorghe : „C.Stănescu e un critic care scrie cu profit atunci când despică în patru firul operei. El e dotat pentru analiză și are un ochi de microscop aproape”. În ceea ce privește lirica, criticul e interesat de „cerul moral și politic al poeziei”. □ La rubrica intitulată *Compendiu*, Artur Silvestri abordează mai multe volume: Vasile Speranța – *Polifonie albastră* (Eminescu, 1979), versuri, Iuliu Rațiu – *Vulturi pe arborele de foc* (Sport-Turism, 1978), note de călătorie, Valentina Dima – *În căutarea Penelopei* (Albatros, 1978), reportaje cu centrul de interes pe figuri feminine excepționale, preluate din zone puțin vizibile. ■ Este semnalată evocarea personalității lui Mișu Dragomir, la Rotonda 13, seară dedicată evocărilor literare la Muzeul Național al Literaturii. ■ Rubrica *Tinerețea clasicilor* celebrează 125 de ani de la nașterea lui Al. Macedonski. Pompiliu Marcea semnează articolul *Doctrina estetică* în care trece în revistă studiile de teorie literară ale lui Macedonski, multe publicate în „Literatorul”, fără a ocoli caracterul lor eteroclit (de la poezia socială, la poezia estetizantă și apoi la poezia ca artă sinestezică), dar recunoscându-i meritul: „Pledoaria lui Macedonski pentru specificul comunicării poetice, ideea, atât de importantă că poezia nu e proză rimată și nici narațiune în versuri [...], concordanța, corespondența dintre diversele arte în primul rând dintre poezie, muzică și pictură, mergându-se până la sinteza baudelairiană [...] iată numai câteva dintre profilurile teoretice ale doctrinei poetice macedonskiene care a avut, pentru poezia românească modernă, aceleași consecințe revoluționare ca și doctrina maioreșciană pentru poezia clasică. Fără nici o exagerare”. □ *Nivelele stilistice ale poeziei* este contribuția lui Paul Dugneanu la analiza operei lui Al. Macedonski. Pe urmele lui Vladimir Streinu, semnatarul trece în revistă varietatea creației poetului și propune o abordare diferențiată a operei: „În Istoria literaturii române moderne, Vladimir Streinu remarcă în capitolul dedicat lui Alexandru Macedonski faptul că poezia sa, întinsă pe arii tematice vaste, frecventând experiențe și modalități poetice diverse (romantism,

parnasianism, instrumentalism, simbolism) nu are o viziune organică proprie, un nucleu semnificativ ordonator, ea constituindu-se în «grupe stilistice». [...] Deci, relieful liricii sale impune o lectură diferențiată, în funcție de grupele tematico-stilistice existente, și între care se manifestă sensibile decalaje valorice așa cum o sugera și Vladimir Streinu”. ■ La rubrica *Profil*, Valentin F. Mihăiescu îl prezintă pe Eugen Uricaru, insistând asupra calităților sale de scriitor și a forței de a creiona un univers întreg încă de la debutul său cu volumul *Despre purpură, proze fantastice* (Dacia, 1974) și *Antonia, o poveste de dragoste* (Eminescu, 1978): „Remarcabilă aici este tentativa reușită de a trasa liniile de forță ale unui univers propriu, spațiu imaginar misterios, invitând la reverie, dar provocând și spaima, populat de personaje cu existență ciudată, guvernată de o plasă de convenții greu descifrabilă pentru un intrus”. Romanele ce urmează, *Rug și flacără* și *Mierea* sunt numite de autorul articolului „prima ieșire din Vladia”, respectiv „a doua ieșire din Vladia”, adică din tărâmul fantastic al scrierilor de debut, în „realitatea social-politică”. ■ Secțiunea *Ce scrie, ce gândește tânărul scriitor* este semnată Discobol, iar întrebările sunt adresate Marei Nicoară: „— *Ce ai adus nou în poezia vremii?* – Cred că am realizat câteva lucruri: într-un moment când se cultiva poezia grațioasă și plină de volute, eu am scris poezii viguroase și sincere, de o sinceritate care a șocat pe unii. Am introdus în tematica poeziei mele universul familial, viața cotidiană a unei femei și iată, acum poetesele nu se mai jenează să spele cămăși, să cumpere pâine etc...”. □ Publică versuri Ion Crînguleanu, Cristinel Pricop, Ion Drăgănoiu, Stela Vinițchi, Leonid Dimov, Silviu Alexandru Lupu, Erich Kotzbacher, Ana Tănăsescu, Alexandru Horia. ■ Mircea Horia Simionescu este prezent cu proza *Primele reproșuri*. ■ Ermil Rădulescu prezintă a doua ediție a Festivalului de teatru contemporan de la Brașov, menționând premiile obținute de Alexa Visarion pentru piesa *Da sau nu*, de Al. Ghelman (Teatrul Giulești) și Florin Fătulescu pentru *Alegeți-l singuri* (Teatrul Valea Jiului, Petroșani). ■ La cronică de film, Nicolae Mateescu aduce în atenție ecranizarea piesei *Jocul de-a vacanța*, de Mihail Sebastian, în regia lui Timotei Ursu. ■ La cronică TV, Grigore Georgiu semnalează dezbateră cu titlul *Creația teatrală – factor de modelare a universului uman*, găzduită de emisiunea *Gazeta literar-artistică TV*. Au participat Valeriu Râpeanu, Dinu Săraru, Valeria Seciu, Horia Popescu. ■ Pentru cronică radio, Constantin Stan consemnează două momente literare: „O frumoasă profesiune de scriitor a semnat Florin Mugur în cadrul revistei literare radio”, *Ediția radiofonică* a abordat subiectul Macedonski, evocat de Șerban Cioculescu și I. Peltz, cu opriri asupra importanței cenaclului de la revista „Literatorul” și asupra locului lui Macedonski între contemporanii săi. ■ La *Cultura românească în lume*, Teodor Balș anunță apariția, la Editura Eminescu, a volumului bilingv *Lirica obiceiurilor tradiționale românești – Poesia populară tradițională română*, având valoroasă contribuție a poetului

chilian Omar Lara și a profesorului Victor Ivanovici pentru traduceri în spaniolă. ■ La *Mapamond* se acordă atenție poetei Sappho cu traduceri, prezentare și comentarii de Ioan Alexandru.

12 martie

● [„**Scânteia tineretului**”, nr. 9268] Bogdan Ulmu recomandă spectacolul *Scene din viața unui bădăran*, de O. Solomon, cea mai recentă premieră a Teatrului „Vasilescu”, în regia lui Radu Boroianu. Cronicarul apreciază îndeosebi textul: „pe de o parte, el re-arbordează personajul central al *Mizantropului* lui Molière (primul titlu al comediei era, de fapt, *Mizantropul domnului Molière*); pe de alta, satirizează o galerie de eroi culpabil-caracterologic, o faună mai rar întâlnită în piesele noastre: cea cu pretenții snob-intelectuale, pseudo-artistice, impostori mai mult sau mai puțin novici, ahtiați după glorie [...]”. Spectacolul este „unul din cele mai savuroase pamflete pe care le-am văzut, în ultimul timp, la Teatrul Vasilescu (și nu numai)”.

13 martie

● [„**Scânteia tineretului**”, nr. 9269] La *Cronica TV*, Florin Mugur scrie despre *Normalitate*, evidențiind emisiuni ca *Ora tineretului*, „cu interviuri care chiar sunt interviuri și dezbate probleme importante ale vieții”, sau *Noi, femeile*, „din care momentele emoționante nu lipsesc niciodată”. Autorul se referă și la Aristide Buhoiu, „un remarcabil reporter”. ■ În *Jocul de-a ecranizarea*, Călin Stănculescu cuprinde, la *Carnet cinematografic*, adaptarea nu tocmai reușită a piesei *Jocul de-a vacanța*, sub titlul *Al 4-lea stol*, în regia lui Timotei Ursu, care „păstrează doar parțial spiritul literaturii lui Sebastian”.

14 martie

● [„**România liberă**”, nr. 10695] Pompiliu Marcea celebrează 125 de ani de la nașterea lui Macedonski, publicând un articol în care urmărește relațiile tensionate ale poetului cu lumea literară, scandalurile și acțiunile sale denigratoare la adresa lui Alecsandri sau Caragiale, ocupațiile bizare, dar repunându-l complet în drepturi când vine vorba despre poezia sa, „căci Macedonski este, alături de Eminescu, un ctitor al poeziei românești din prima ei epocă de afirmare europeană”. Înainte de a trece în revistă reușitele poeziei macedonskiene, autorul nu uită să amintească și atmosfera „ritualică” a ședințelor de cenaclu desfășurate acasă la poet, unde poezia era venerată, iar gazda „se convertea în rolul unui mag”.

● [„**Scânteia**”, nr. 11371] Mihai Caranfil semnează reportajul *Tractoriștii, acești băieți de ispravă*, în care descrie munca tractoriștilor din cooperativa de producție Muntenii Buzău, județul Ialomița. ■ Cu ocazia împlinirii de 125 de ani de la nașterea lui Alexandru Macedonski, Emil Manu realizează un portret și o trecere în revistă a operei acestuia în articolul *Alexandru Macedonski, un*

mare poet sub zodia „Păsării măiestre”: „Poet social și citadin, neoclasic sau chiar romantic, promovând simbolismul cu argumente în care crede fără limită și pe care le renegă cu aceeași atașare, prozator de rafinement modern sau dramaturg vetust scriind cu aceeași luciditate manifestul simbolist (*Poezia viitorului*) din 1892 sau acele *Mustrări postume către o generație neînțelegătoare* (1919), Alexandru Macedonski este un creator de prima mână în istoria literaturii române”. Autorul menționează de asemenea seria de manifestări organizată de Consiliul județean de cultură și educație socialistă, Uniunea Scriitorilor și Muzeul literaturii române, ce cuprinde expoziții de manuscrise, fotografii, ediții priceps, obiecte personale ale lui Alexandru Macedonski și sesiunea de comunicări *Al. Macedonski și modernitatea literaturii române*. ■ În rubrica *Atelier editorial*, Emil Vasilescu semnalează principalele apariții și colecții noi ale editurilor românești.

● **[„Viața studentească”, nr. 10]** Se deschide cu editorialul redacțional *A ne depăși pe noi înșine*. ■ La *Ecuatii*, Solomon Marcus propune *Provocarea metodei (I)*. ■ Sub genericul *Dialoguri esențiale*, Mircea Florin Șandru publică un interviu cu prof. univ. dr. ing. Silvia Vacu, șefa Catedrei de Siderurgie de la Facultatea de metalurgie din București („*Toată lumea e de părere că siderurgia e o meserie grea, ceea ce e un adevăr*”). ■ Sorin Roșca-Stănescu semnalează o situație de la Facultatea pedagogică din Pitești, unde cursul de Ecologie generală și protecția mediului ambiant, deși prezent în programă, nu se poate preda. □ În cadrul *Anchetei VS*, care, în acest număr, vizează *Echilibrul instabil sau cum învață anul întâi A.B.C.-ul cercetării științifice*, Ioan Buduca prezintă un caz de la I.M.F. Târgu Mureș: *Toate bune și frumoase. Cinci studenți fac cercetare*. □ Tot aici, Ștefan Mitroi „culege”, de la Facultatea de istorie-filosofie din Iași, *Două opinii și o concluzie*. □ *De la cifre reduse de școlarizare la preocupări reduse de cercetare* se intitulează textul pe care Simelia Redlow îl consacră Institutului de arte plastice din București. ■ De *Cronica literară* se ocupă Ion Cristoiu, care scrie despre volumul de povestiri *Făpturi neînsemnate*, al lui Alexandru Papilian, așezat sub titlul *Un manifest literar*. Pornind de la orizonturile acestor proze – „o lume proaspătă estetic, democrată și obraznică, văzută de mulți din prozatorii noștri doar cu coada ochiului: trenuri navetă, magazine alimentare, cofetării unde se poate bea citronadă de un leu, călătorii pe scările mijloacelor de transport în comun [...]” –, cronicarul anticipează o schimbare de perspectivă literară, intuind, în fond, mizele postmodernismului: „Anumite semne, difuze încă (în proză, unele romane ale actualității, «Bate și ți se va deschide», de Mihai Sin, «Cădere liberă», de Grigore Zanc, în poezie sinceritatea lirică declarată, cultul cotidianului, din creația și credințele estetice ale tinerilor poeți grupați în cenaclul «Pavel Dan» al Casei de cultură a studenților timișoreni), ne fac să credem că vom asista în curând, prin schimbare de generație literară, la o radicală întoarcere a literaturii noastre, ușor pândită de epuizare tehnicistă și manierism, către realul

netrucat estetic, eterna sursă a tuturor marilor revoluții literare”. Comentatorul are în vedere și apropierea prozelor lui Alexandru Papilian, prin intervenția naratorului în text, de o tradiție „strălucit reprezentată de Camil Petrescu prin «Patul lui Procust»”. Mihai Sin întrebuițează în *Făpturi neînsemnate* tehnica echivocului și a austerității narative: „E în aceste povestiri, în care pariază primejdios pe echilibrul dintre ironie și grotesc, o surprinzătoare economie de mijloace, neobișnuită într-un climat de gălăgie a tehnicilor românești, personaje, scene, conversații fiind deseori rețezate la jumătate, în plină mișcare, pentru a crea, în infinit, acel spațiu necesar ambiguității lecturii”. ■ Ioan Buduca analizează, în *Suferințele tânărului Iov*, drama *Florile unui geambaș* de Sütő András – jucată pe scena Teatrului Național din Târgu Mureș, în regia lui Dan Alexandrescu. ■ În *Idei pentru o noapte albă*, Octavian Știreanu recomandă, „pentru ținuta teoretică și de o aleasă documentare”, *Cronica ideilor*, rubrica săptămânală a lui Andrei Marga din „Tribuna”. □ O altă apreciere se îndreaptă spre Iași: „Constantă și laudabilă este preocuparea revistei «Cronica» de a acorda spațiu problemelor de științe sociale, filosofia științei, confruntărilor ideologice contemporane. În acest context – riguroase, documentate și bine realizate stilistic sunt intervențiile pe care Al.I. Friduș le face în «polemica rece» care se conturează la noi în jurul implicațiilor filosofice ale «ofensivei» conceptelor și operanzilor teoriei informației”. ■ Stelian Moțiu apreciază linia pe care s-a înscris politica externă românească după Congresul al IX-lea (*În slujba păcii și a cooperării internaționale*). ■ La *Conspect*, M.N. Rusu „așază” *Lexicografia în actualitate*. ■ În pagina *Varia*, M.N. Rusu „cutreieră” *Orașul*, ajungând la fostul sediu al redacției ziarului „Timpul”. ■ *Librăria* lui Dinu Flămând propune *Țările Române în secolul al XIV-lea*, de Ion Dumitriu-Snagov, „o excepțională lucrare”, care restituie „traducerea unui document latin, *Codex Latinus Parisinus – 7239*, aflat la Bibliothèque Nationale din Paris, manuscris ilustrat cu numeroase planșe despre «arta războiului», compus, după toate probabilitățile, pe teritoriul Banatului, un document de tehnică și tehnologie veche, dar și un document despre relațiile poporului român în contextul social-politic de la sfârșitul secolului al XIV-lea. Manuscrisul a fost cercetat cu calculatorul electronic pe loturi selective, repartiția cuvintelor infirmând o paternitate până acum socotită certă și restituindu-l istoriografiei românești. Aproape 800 de pagini de spectacol!”. □ Și tot Dinu Flămând vestește: „*La dispoziția dumneavoastră se află Mircea Dinescu prin noua carte de versuri astfel intitulată (Editura Cartea Românească): poate fi utilizat cu folos*”.

15 martie

• [„**România liberă**”, nr. 10694] La *Vitrina cărții*, Maria Banuș scrie despre volumul de eseuri *Vina tragică* (Ed. Cartea Românească), semnat de Ileana Mălăncioiu. Comentatoarea realizează un comentariu aplicat al volumului, pornind de la concepția asupra tragicului asumată de autoare: „Problema-

tica tragicului este tratată de Ileana Mălăncioiu din perspectiva unei concepții nete, implicate în întreaga structură a cărții, și afirmată explicit în câteva locuri: «În general, toți autorii tragici cred într-o ordine cosmică și socială și într-un sistem de valori corespunzător ei și sunt convinși că această ordine nu se poate dobândi – sau redobândi, după ce a fost odată pierdută – altfel decât cu prețul unei imense suferințe. Toți înțeleg însă și faptul că însăși noțiunea de ordine este ambiguă și că adesea poate fi rigidă și găunoasă, iar valorile corespunzătoare ei pot fi false valori». Comentatoarea pune accent pe valoarea umanistă a tragicului pe care cercetătoarea o subliniază și își acordul în legătură cu „strălucita refuzare a freudismului extrapolat abuziv în estetică”.

■ În articolul *O critică a latențelor*, Titu Popescu scrie despre volumul de critică literară *Lecturi și rocade* (C.R., 1978), semnat de Mihai Ungheanu, arătând că autorul nu se teme de riscurile criticii foiletonistice pe care o practică „într-un ton potolită, calm, încrezător, constructiv și meticulos”, dar exprimându-și, în același timp rezerva față de „rocadele” din titlu: „Nu orice revizuire înseamnă și o «rocadă», cum nici orice lectură nu trebuie să însemne neapărat o «revizuire»”. Cu alte cuvinte, criticul adaugă lecturii o „substanță prin excelență actualizantă, afirmativă, de moralitate aplicativă, străbătută de sentimentul cordialității recuperative”, iar în această cheie sunt „revizuiți” Sadoveanu, Hortensia Papadat-Bengescu, Arghezi și Ion Vinea cu publicistica. În aceeași cheie, opera lui N. Iorga este interpretată din perspectiva „intercontextualității” și a răspunsului la cerințele vremii, iar *Spiritul critic în cultura românească*, de Ibrăileanu, din perspectiva contribuției la definirea specificului național. În încheiere, autorul subliniază unul dintre avantajele criticii de tip foiletonistic, și anume prospețimea, „antiinertă” ei.

● **[„Scânteia”, nr. 11372** În viziunea lui Emil Vasilescu, volumul *Locuiesc într-o inimă* (Ed. Militară, 1978) de Șt. Aug. Doinaș relevă talentul poetului în sfera poeziei patriotice, încă neexplorată: „...primele două părți, *Balade și Mă-năstire de sunet*, reamintesc prin datele lor esențiale substanța perenă a poeziei sale, de care poetul nu s-a îndepărtat niciodată. Și totuși, alcătuirea volumului de față, fără a ne descoperi un nou poet, dovedește posibilitățile scriitorului de a pătrunde în zone puțin explorate până acum, cum este cea a poeziei patriotice”.

■ V. Emil semnalează apariția antologiei *Unirea Principatelor Române oglindită în literatură* (Junimea), realizată de Virgiliu Ene și Ileana Teodorescu-Ene: „O substanțială antologie dedicată Unirii Principatelor Române ne-a fost oferită de editura ieșeană Junimea, cu ocazia sărbătoririi a 120 de ani de la săvârșirea unirii, prin strădania a doi neobosiți cercetători...”

● **[„Scânteia tineretului”, nr. 9271]** Pe prima pagină, Ioan Alexandru publică o tabletă „onorifică” intitulată *Cetatea în poezie*. ■ La *Cronica literară*, criticul Nicolae Balotă discută *Neliniștea fântânii*, volumul de versuri al lui Ion Dodu Bălan (*Poezia încrederii în cuvânt*). Fostul „cerchist” identifică „o întreagă tradiție a poeziei transilvane, la care pe alocuri se face aluzie în poe-

mele lui I.D. Bălan, tradiția folclorului, a poeziei lui Coșbuc, Goga, Blaga constituie oarecum spațiul poetic privilegiat în care se înscrie această lirică”. Nu lipsește nici „ceva din ritmul sacadat, din căderea abruptă a versurilor lui Aron Cotruș”. Poezia lui Ion Dodu Bălan cuprinde „fine stilizări ale afectelor, cu o rafinată utilizare a aluziilor folclorice și cu o meditație subiacentă”.

● **[„Flacăra”, nr. 11]** În articolul intitulat *Operă de creație critică*, Lucian Raicu prezintă elogios volumele lui Eugen Simion, *Scriitori români de azi*, amintind, totodată, și de *E. Lovinescu, scepticul mântuit*, și de rubrica săptămânală din „Luceafărul”. □ În cadrul secțiunii *Rubrica mea*, Șerban Cioculescu publică textul *Ereticul norocos*, notând că: „vocabula eretic îl obsedează pe Mircea Dinescu, deși ereticii lirei mișună în zilele noastre iar el însuși, în eclezia editorială de azi, e primit ca un sacerdot de frunte, cu un tiraj de 12 300 de exemplare. Așa eretic tot să fii. «Ale tinereții valuri!»”.

● **[„Orizont” nr. 11]** Cornel Ungureanu pune reflectorul critic asupra volumelor de critică și teorie literară ale lui Eugen Dorcescu, cu insistență asupra ultimelor două, *Metafora poetică* (C.R., 1975) și *Embleme ale realității* (C.R., 1978), considerându-l pe autor „un critic literar dușman al hazardului și a aproximației, încrezător în unitățile de măsură ale literaturii” și apreciindu-i ultima carte drept „o carte de pedagogie energică, de îndârjită muncă de convingere asupra șanselor teoriei de a înfrânge «bariera inefabilului»”. ■ Lucian Alexiu se atașează de cel de-al unsprezecelea volum de poezie a lui Ioanid Romanescu, *Trandafirul sălbatic* (C.R., 1978), o poezie „patetică și vociferantă, truculentă și sfidătoare la modul romantic”. ■ Livius Ciocârlie fixează funcțiile corespondenței pentru activitatea scriitorilor: „precumpănitor teoretică (Goethe-Schiller), cu rost redacțional (Baudelaire, E. Lovinescu), expresie a laturii necreatoare a eului (Marcel Proust), istorie dramatică a unor destine (I. Negoitescu-Radu Stanca), roman al unei creșteri spirituale (Alain Fournier-Jacques Rivière)” (articolul *Expunere de motive*). ■ Un amplu articol cu valoarea memorialistică, despre poeții cunoscuți, în special bănățeni, scrie Ladimiss Andreescu, la rubrica „mărturii”, cu scopul de a descoperi „ce este poezia?” și, după o serie de definiții culese din gândirea poeților, trage concluzia... de păr : „unde e axioma care, ca orice axiomă, să nu mai permită o altă formulare a Poeziei, pe lângă ea?” ■ La pagina consacrată „prezențelor literare” din peisajul autohton, este publicat poetul Dușan Petrovici, cu o mică biografie introductivă, iar, pe pagina următoare, apare Ion Velican cu un jurnal liric, *Pământul inima mea*. ■ G. I. Tohăneanu se arată interesat de elementul prozodic al iambilor, făcând, printre alte observații, și remarcă privitoare la preferința lui Eminescu pentru acest ritm: „este ritmul consecvent al elegiei sale” (articolul *Iambul*). ■ La rubrica „corespondență”, Vasile Versavia își reia misiunea de clarificare a aspiranților la Cetatea Poeziei, dând răspunsuri nuanțate și, unele, încurajatoare. ■ Anghel Dumbrăveanu prezintă cititorilor români un poet leton, Leons Briedis.

• [„România literară”, nr. 11] Se deschide cu articolul de fond în care George Ivașcu, pornind de la amintirea Colocviului național dedicat criticii românești (1978), pledează pentru *O nouă cotă de nivel*: „Așadar, o adevărată mișcare de revoluție a sistemului referențial de situare în universul spiritului uman – aceasta ar fi concluzia la care, fără timidități – odinioară programatice – a trebuit, cu necesitate, să ajungem în acești ani de afirmare majoră a identității noastre în deplin consens cu propriile legități ale devenirii istorice. De aici și noul puls pe care-l simțim ca al istoriei adevărate. Al cărei suflu artiștii cuvântului și, odată cu ei, criticii, istoricii literari trebuie să-l și afirme. Fără emfază, tocmai fiind expresia adevărului de necontestat. Dar cu o mereu sporită forță creatoare, în mai solide, trainice, impunătoare opere de incontestabilă referință prin însăși textura ideatică și indicii valorici ai talentului. De aici – de la această nouă cotă de nivel – și optimismul nostru îmbrățișând perspectiva afirmării criticii și istoriei literare românești”. ■ Din *Viața literară* aflăm despre *Rotonda 13: Evocare Mihu Dragomir*, care ar fi împlinit 60 de ani: „Despre omul și poetul Mihu Dragomir au vorbit Șerban Cioculescu, Nina Cassian, Ion Dodu Bălan, Nicolae Stoian, Ion Bănuță, Violeta Zamfirescu, Corneliu Leu, Mihai Negulescu, Dan Deșliu, Gheorghe Achiței, Al. Oprea și Ion Bunea Bunescu”. ■ Tot între evenimentele *Vieții literare* este menționat și un colocviu despre *Problemele romanului*: „La casa prietenească româno-sovietică s-a desfășurat un colocviu cu tema *Romanul românesc pe treptele veacului*. Al. Piru, Dumitru Micu și Pompiliu Marcea au dezbătut subiectele: *Problematika și evoluția romanului*, *Romanul psihologic românesc* și *Romanul și dialectica existenței*”. ■ „Cea dintâi sarcină a criticului aflat în exercițiul funcției sale de examinator al literaturii actuale – scrie Valeriu Cristea într-un articol despre *Criteriul lecturii* – este, sau ar trebui să fie, aceea de a stabili dacă, și în ce măsură, cartea pe care o supune discuției are șanse de a rămâne viabilă, de a exista ca realitate estetică fermă. Spunem «sau ar trebui să fie» deoarece nu puțini sunt aceia care manifestă tendința de a pune între paranteze tocmai această operație preliminară, însă decisivă pentru *valabilitatea* actului critic, și de a «sări», direct, la analiza și investigarea operei. Cu graba, neascunsă, de a arăta tot ceea ce știu și ceea ce pot să facă. [...] Nu se poate începe comentarea unei opere mai înainte de a-i elibera – dacă e cazul – certificatul de naștere. Mai înainte de a ne convinge de coeziunea interioară, de structura, organicitatea, armonia, «plinătatea» și «rotunjimea» ei, măsurând-o, dacă e roman, să zicem, cu tot ceea ce știm, ca experiență a gustului și ca teorie, despre roman. «Nu putem trece la semiotică sau psihocritică atâta vreme cât o carte nu este, întâi, acceptată din punct de vedere estetic», afirmă, pe bună dreptate, Eugen Simion în *Postfață la ediția a II-a (Scriitori români de azi, I)*.” ■ Trei cărți, doi croniciari: Al.I. Ștefănescu și Dana Dumitriu își exprimă dezacordul cu privire la ignorarea unor volume. Astfel, Al.I. Ștefănescu indică două romane demne de atenție, *Revelionul* lui Paul Georgescu și *Zilele și jocul* lui Norman Manea, iar

Dana Dumitriu completează lista cu încă un roman: *Cronica nisipurilor* de Rodica Iulian. ■ M.N. Rusu se află *Pe urmele lui Șincai...* ■ Romulus Vulpescu scrie despre Al. Macedonski: „*Poema rondelurilor*”: „Rondelurile propun celălalt mare panou al poeziei lui Macedonski: momentul senectuții glorioase, al dezbătăririi de zgura poncifelor și-a curioaselor fixații formale; rondelurile inaugurează anotimpul unui anume calm contemplativ – la care înțelepciunea dobânditei maturități creatoare contribuie esențial; dezvăluie o împăcare spirituală, atinsă în beneficiul profunzimii sentimentelor și al simplității ideilor; anunță treapta rafinării extreme a expresiei, concentrând economia lexicală și rigoarea sintactică bogată în semnificații a creatorului realizat”. □ Despre *Tuburătoarea personalitate a poetului* Alexandru Macedonski vorbește și Șerban Cioculescu, cu ocazia împlinirii a 125 de ani de la nașterea scriitorului. □ Dinu Flămând mizează, pe urmele lui G. Călinescu, pe *O deschidere spre baroc* în interpretarea poeziei lui Macedonski. □ Urmând, probabil, modelul mărturiilor despre Tudor Arghezi din cadrul rubricii *L-am cunoscut pe Tudor Arghezi*, inaugurată în paginile „Lucefărului” încă de la începutul anului 1979, apare și în „România literară” un grupaj de amintiri despre poetul *Noștilor*, intitulat *L-au cunoscut pe Macedonski...* Mărturiile consemnate de Al. Raicu, colaborator frecvent al „Lucefărului” aparțin următorilor: Mihail Cruceanu, Mihail Celarianu, Virgiliu Monda, I. Peltz. ■ La centenarul nașterii lui D. Caracostea, Emil Manu publică o însemnare despre activitatea literară a exegetului eminescian. ■ „O poezie simpatcă și echilibrat-tinerească – notează Nicolae Manolescu în cronica dedicată volumului *De neatins, de neatins* – scrie astăzi Nicolae Prelipceanu (la a șasea carte de versuri și probabil cea mai bună dintre toate) [...]. Să notăm mai întâi tonul colocvial, de badinerie chiar, «neseriozitatea» voită, menită parcă a induce în eroare. [...] Tipul acesta de lirism în definitiv sentimental care însă se «joacă» pe sine, mergând de la masca sumară la înscenare și păpușerie comic absurdă, îl știm de mult, ultima generație care l-a ilustrat masiv fiind aceea a lui Geo Dumitrescu și Constant Tonegaru, la care încep să se raporteze acum (dar printr-o filieră complexă, care-l presupune deopotrivă pe Nichita Stănescu și poezia prozaică, vorbită, epică a americanilor din deceniul trecut) poeți foarte tineri, în pragul debutului propriu-zis, cum ar fi Florin Iaru, Traian T. Coșovei, Romulus Bucur și alți câțiva cunoscuți din puținul publicat în reviste.” ■ În *Aquaforte*, Mircea Iorgulescu despre Paul Everac: „citindu-i «schitele și tabletele» [din volumul *Ședința balerinelor*] mi s-a confirmat o impresie mai veche: dacă în dramaturgie el își reprimă adeseori vocația satirică, impunându-și să construiască «obiectiv», conform unor «planuri» ale căror convenții nu-i îngăduie deplina exprimare, în schimb, eseurile, proza, publicistica sunt mai puțin «controlate» și de aceea îl reprezintă, poate, mai bine, măcar pentru această latură a spiritului său”. ■ Sorin Titel semnalează *O monografie Jules Verne* de Ion Hobana: *20.000 de pagini în căutarea lui Jules Verne*. ■ *O Laudă spiritu-*

lui lui Al. Paleologu, la împlinirea vârstei de 60 de ani, semnează Lucian Raicu. ■ Ocupându-se, la *Prima verba*, de *Romancieri (IV)*, Laurențiu Ulici anunță „un bun profesionist” în persoana lui Paul Eugen Banciu. ■ Radu Florian semnează un eseu despre *Timpul istoric*, eseu cu numeroase referințe la opera lui Karl Marx. ■ *Cartea străină* adusă la lumină de Nicolae Balotă este *Numai o floare ca sprijin* de Hilda Domin. ■ Despre *Patrick Modiano și definirea identității* scrie Felicia Antip, cu ocazia decernării premiului Goncourt pe 1978 scriitorului francez. ■ Eugen Simion împărtășește câteva impresii despre *Spiritul elin*. ■ Poemele din acest număr poartă semnăturile lui George Țărnea, Constanței Buzea, lui Al. Jebeleanu și Ion Serebreanu. □ Nu lipsesc nici traducерile, Ion Caraion furnizând câteva mostre din *Lirica franceză* (Jean Tardieu și Georges-Emmanuel Clancier). □ Radu Ciobanu publică *Pe drum de seară*, fragment din romanul *Vămile nopții*. □ Geo Bogza este, în continuare, *À la recherche du temps perdu (IV)*, prezentând succint traducерile românești din poezia lui Baudelaire. □ La *Atlas*, o *Omisiume* a Anei Blandiana. □ În *Sport*, Fănuș Neagu declamă: *Jos jambierele!...*

● [„*Tribuna*”, nr. 11] Semnificațiile vizitei lui Valéry Giscard d’Estaing în România sunt cuprinse în editorialul redacțional *Dialog româno-francez: colaborare, prietenie, pace*. ■ Este un număr preponderent monografic, consacrat lui Macedonski, la împlinirea a 125 de ani de la naștere. □ Adrian Marino scrie despre *Spiritul macedonskian*. □ *Teatrul lui Al. Macedonski* este analizat de Constantin Cubleșan. □ Constantin Zărnescu încredințează un fragment din *Ultimul interviu al lui V.G. Paleolog*, intitulat „Am fost prietenul lui Alexandru Macedonski, discipolul său”. □ Într-o poezie, Mircea Vaida „șlefuieste” *Inelul Maestrului*. □ Tudor Dumitru Savu este prezent în grupajul omagial cu *Rânduri neaniversare*. □ *Imaginea poetică colorată la Alexandru Macedonski*, cartea – „raritate bibliofilă” – pe care V.G. Paleolog o publica în 1944, la împlinirea unui sfert de veac de la moartea poetului, este adusă la lumină de Cornel Robu. □ Irina Petraș contribuie cu eseu *Macedonski și elementele*. □ Horia Bădescu îi dedică autorului *Rondelurilor o Baladă pentru Don Quijote*. □ În volumul *Thalassa*, Ion Vlad află „un amplu poem în proză, care, recitit azi, descoperă uimitoare rezonanțe moderne, ca să nu mai vorbim de structurile sintactice ale frazei, ce anunță alcătuirile somptuoase ale lui Mateiu I. Caragiale, înrudind mai apoi proza lui Macedonski cu aceea a lui Dimitrie Anghel, Ion Vinea, Tudor Arghezi sau Sărmanul Klopstock”. Acestea li se vor adăuga – continuă criticul clujean – Gala Galaction sau Emanoil Bucuța. □ Contemplând o fotografie a lui Macedonski, Teohar Mhadaș încearcă *Linii pentru un desen*. □ Dumitru Micu scrutează întreaga operă macedonskiană și observă o dominantă: „Tot ce a scris autorul volumului *Excelsior* implică o atitudine de sfidare a precarității condiției umane, de neacceptare a ilogicului” (*Înfruntarea destinului*). □ Pătrunzând în creația lirică macedonskiană, G. Nistor scrie despre *Construcție și semnificație*. ■ Pornind de la un

vers al lui Mihai Ursachi – „Un om din Tecuci avea un motor, dar nu i-a folosit la nimic” –, N. Prelipeanu „turează”, la *Fotografii de noapte, Motoarele*. ■ George Cușnarencu publică proza *Tata se plângea uneori pretenilor că nu reușește să găsească tonul*. ■ Sub titlul *O entitate denumită Poezie*, Ion Cocora îl prezintă pe foarte tânărul Carol Hârșan, încă adolescent, căruia i-a citit mai multe caiete cu versuri, descoperind în aceste scrieri „un poet de talent”. ■ La *Cronica ideilor*, Andrei Marga propune *Explorări în prezent*. ■ Bucuros că echipa de fotbal Universitatea Cluj-Napoca a învins-o pe Gloria Bistrița, Al. Căprariu vestește, în nelipsita sa tabletă sportivă, că... *A venit primăvara*. ■ Ion Cocora evidențiază în *Jurnal* spectacolul *Moartea lui Tarelkin* de Alexandr Suhovo-Kobîlin, montat de Gheorghe Harag la Târgu Mureș, „unul dintre cele opt-zece spectacole cu adevărat importante văzute la noi în ultimul deceniu”. ■ Ultima pagină cuprinde *Portrete în anticameră* de André Malraux, în traducerea lui Mihai Zaharia. ■ Gheorghe Haș trimite o *Scrisoare din Dijon*, unde se plimbă și pe... Rue de Cluj, cele două orașe fiind, aflăm, înfrățite.

• [„**Tribuna României**”, nr. 153] *Cuvântul zilei* este semnat de Pan Solcan și poartă titlul *Lumea în care trăim*: „În multe privințe, participarea României la viața internațională, căutările ei în direcția soluțiilor general acceptabile ale stringentelor probleme contemporane nu sunt decât reflexul spiritului activ, de construcție, cu o largă deschidere umană, manifestat în viața sa internă”. ■ Ion Horea publică tableta *Nunțile pământului*: „Cât de grea urnirea cuvintelor în fața pământului tăcut, ca în iubire, în ademenirea puterilor tănuite, când se așteaptă aruncarea seminței”. □ În *Argument* Gabriela Dolgu scrie despre *Cultură și comunicare umană*: „Amintim că, aproape cu un an în urmă, a fost adoptat un amplu program de măsuri concrete pentru promovarea schimburilor culturale în toate domeniile. Pentru a contribui la realizarea acestui program a fost creat Centrul național pentru promovarea prieteniei și colaborării cu alte popoare”. ■ Aflăm dintr-un text nesemnat că la New York a avut loc *Constituirea Asociației Internaționale Brâncuși*: „Dezbaterile au fost conduse de doamna dr. Florence M. Hetzler, profesor de filozofie la Universitatea Fordham”. ■ Apare nota *Expoziție de carte franceză*: „Luni, 5 martie, s-a deschis la Muzeul de artă al României, în prezența ambasadorului Franței la București, Pierre Ceries, și a unor oficialități române, o expoziție de carte franceză, organizată de Biblioteca Centrală de Stat din țara noastră. În cuvântul inaugural, directoarea bibliotecii, Angela Popescu-Brediceni, a arătat că expoziția, ce se înscrie în șirul manifestărilor tot mai numeroase care ilustrează evoluția ascendentă a relațiilor de colaborare pe multiple planuri dintre România și Franța, prezintă 700 de volume, în trei secțiuni, constituind o parte din bogatul fond de carte franceză existent în colecțiile bibliotecii. Prim secțiune, intitulată «Bibliofilie franceză», include capodopere din epoca de început a tiparului francez, incunabule din tipografiile lui Antoine Verard și Guyot Marchant, exemplare din celebrele «ore» ale lui Simon Vostre și Thielmann Kerver, cărți

pe care se află imprimați «Măslinul» Estiennilor sau «Stejarul» lui Nicholas Chesneau, exemplare ce au aparținut unor reputeate colecții, volume cu dedicații autografe ale unor personalități: Paul Valéry către Martha Bibescu sau Paul Bléry către Elena Văcărescu etc. În secțiunea a doua, sunt expuse cărți contemporane din domeniile filosofiei, istoriei, economiei, literelor și artei, distingându-se cele apărute în prestigioasa colecție «Pleiade» a Editurii Gallimard. Ultima secțiune cuprinde traduceri în limba română și limba naționalităților conlocuitoare din țara noastră, făcute în ultimul deceniu. Numai în perioada 1974-1978, a arătat vorbitoarea, au fost traduse și publicate peste 400 de titluri de carte franceză. Biblioteca Centrală de Stat întreține legături de schimb cu numeroase publicații, biblioteci și instituții științifice și culturale din Franța (peste 100), un loc important în ansamblul acestor relații deținându-l Biblioteca Națională din Paris”. ■ *Din Scurte știri reținem:* □ *Secolul 20:* „A apărut, recent, un nou număr al revistei de literatură universală «Secolul 20». Sub marginalul *Mari prieteni ai României*, Eugen Jebeleanu îl prezintă pe poetul spaniol Rafael Alberti. Sunt publicate poeme de Rafael Alberti, piesa de teatru *Noapte de război la Muzeul Prado*, precum și un *Poem-prolog pentru Picasso* de același autor. Mai spicuim din cuprins piesa *Labirintul* de Ferdinando Arrabal, *Goya – 150 de ani de la moartea artistului*, studii și articole despre Alexandru Philippide și Geo Bogza”. □ *Bustul lui Brâncuși:* „În centrul municipiului Târgu Jiu, în fața Casei de cultură, a fost dezvelit, recent, bustul lui Constantin Brâncuși. Bustul, executat în bronz de sculptorul Ion Irimescu, este încadrat de o poartă simbolică din piatră de travertin. La festivitatea dezvelirii au participat oficialitățile locale, oameni de artă, un numeros public. Elevii din Hobița, comuna natală a lui Brâncuși, au prezentat un spectacol artistic”. □ *Achiziții valoroase:* „Biblioteca centrală universitară «Mihai Eminescu» din Iași a achiziționat, recent, mai multe lucrări rare. Printre acestea se numără *Spicuiorul moldo-român*, ediție în limba franceză a revistei lui Gh. Asachi, un set amplu de documente Hurmuzachi, un volum de 600 pagini – *Omagiu lui Spiru Haret*, precum și *Geografia* lui Ptolemeu, în limba latină, publicată în 1540 la Lyon”. ■ Nicolae Balotă scrie despre *Ethos românesc în literatura transilvană:* „Vechii scriitori ai Transilvaniei, de la corifeii Școlii Ardelene – Samuil Micu, Gheorghe Șincai, Petru Maior – prin cărturarii-luptători de la 1848, ca Simion Bărnuțiu, Al. Papiu-Ilarian și alții, până la scriitorii secolului nostru: Octavian Goga, Ion Agârbiceanu, Liviu Rebreanu, Lucian Blaga și atâția alții au pornit, în ce privește propria lor provincie natală, de la considerarea acesteia drept un leagăn matern, drept un spațiu de o fertilitate uberală sau drept o matrice fecundă. Fervoarea lor pentru «maica» Transilvanie primește uneori accente cultice. Ethosul pe care – în diverse ipostaze – îl proiectează în operele lor acești cărturari, acești scriitori ardeleni, își are originea primordială în această viziune a lor asupra ținutului lor de baștină”. ■ La rubrica *Antologie literară* apare *Madona neagră* de Tudor Arghezi. ■ Șerban

Cioculescu publică textul omagial *Posteritatea lui Alexandru Macedonski*, marcând 125 de ani de la nașterea poetului simbolist: „Oscilând între depresivitate și redresare optimistă, poezia și proza lui atestă o personalitate puternică, susținută de un orgoliu ce putea fi socotit în tinerețea lui ca hipertrofiat, dar care se justifică la maturitate prin creații trainice, definitiv impuse prin edițiile succesive ale lui Tudor Vianu și Adrian Marino: «coroane-n veci nepieritoare», ca să întrebuițăm începutul rondelului închinat «bătrânilor stejari»”. ■ În *Jurnal de cărți* Dumitru Radu Popa prezintă trei volume: □ *O antologie a Unirii*, studiul introductiv de Virgiliu Ene: „În alcătuirea acestei cuprinzătoare antologii, Virgiliu Ene a avut ingenioasa idee de a înregistra ecoul literar al Unirii până la scriitorii zilelor noastre. Astfel se face că, alături de numele lui Miron Costin, Nicolae Bălcescu, Ion Ghica, Vasile Alecsandri sau Alecu Russo, întâlnim o serie întreagă de poeți și prozatori contemporani, precum Ștefan Augustin Doinaș, Fănuș Neagu, Nichita Stănescu. În afară de aceasta, trebuie remarcată contribuția Ilenei Teodorescu-Ene la reușita volumului, prin notele competente, la obiect, ca și prin bibliografia vastă, atât de necesară celor ce vor să se apropie de studiul acestui important subiect”. □ *Cele mai frumoase poezii* de Virgil Carianopol: „În general, poeziile din urmă răspândesc un aer de cuceritoare cordialitate și împăcare. Tonul amar nu e exclus de aici, dar înțelepciunea guvernează și îmblânzește întreaga construcție lirică”. □ *Patima muntelui* de Dumitru Pricop: „O vocație viguroasă, cu accente de vibrantă interiorizare, pusă pe seama chemării din sânge, călăuzește cele mai bune poeme ale acestui debut liric a cărei devenire o așteptăm cu interes în viitor”. ■ În secțiunea *Aniversare* Al. Raicu publică *I. Peltz la 80 de ani*: „Despre un singur scriitor lui Peltz nu-i place să vorbească mult nici azi: despre sine însuși și lucrările sale. A trebuit să aflu din alte surse, că împlinirea venerabilei vârste de 80 de ani a coincis cu al patrulea volum de *Scriseri*, aflat sub tipar la Editura Minerva. Floarea rară a modestiei nu-l părăsește nici acum, când a pășit în cel de al nouălea deceniu”. ■ Mihai Tatulici este autorul reportajului *Rădăuți – dincolo de litera dicționarelor*.

16 martie

• [„Scânteia”, nr. 11373] În *Patriotismul și creația artistică*, Ion Dodu Bălan situează sentimentul patriotic în sfera iubirii și a poeziei, denunțând totodată tendințele arhaizante ale unor scriitori: „Patriotismul lor e o formă a eternului sentiment al iubirii. [...] Prezența sentimentului patriotic în opera de artă presupune, firește, exprimarea unor aspecte ale specificului național care cunoaște o devenire dialectică și, de aceea, nu trebuie să conștă neapărat în vestimentația idilic etnicistă sau în «tirada lungă» în care – cum zicea Eminescu – «vorba român și păgân își dispută cu o rară îndărătnicie șirurile textului», nici numai în săbii turcești și arhaisme, smulse cu de-a sila din cronică. Gloria străbună nu pășește comod și firește pe o vastă tarla de declarații pășuniste pe

care le mai citim, uneori, cu mâhnirea și regretul că revistele și editurile noastre n-au tot timpul o exigență fermă și un spirit critic dezvoltat”.

• [„**Scânteia tineretului**”, nr. 9272] La împlinirea a 125 de ani de la nașterea lui Macedonski, Alex. Ștefănescu publică textul *Poet al fertilelor contraste*, oprindu-se, după o trecere prin poezia și proza promotorului simbolismului, și la revista „Literatorul”, care „constituie documente nu numai ale orgoliului, ci și ale unei nemăsurate generozități”.

• [„**Contemporanul**”, nr. 11] Conține versuri de Ion Brad, Ion Nicolescu, Corneliu Vadim Tudor (*Pacea*). ■ Redacția semnează pe prima pagină un articol despre importanța patriotismului în creație: „Implicarea socială a literaturii și artei, spiritul de responsabilitate al creatorilor, necesitatea de a fi utili societății și semenilor, dragostea de patrie au fost dintotdeauna însemne ale adevăratelor și durabilelor opere de artă care au jalonat drumul culturii românești. Cu atât mai mult astăzi, patriotismul este o dimensiune fundamentală a creației, o nevoie vitală a literatului și artistului contemporan. Mutațiile de structuri, schimburile calitative de valori ale societății noastre socialiste îi cer imperios pe artiști ca participanți activi în uriașul efort creator de formare a omului nou”. ■ Radu G. Țeposu prezintă ultimul volum de versuri publicat de Ion Caraion, *Interogarea magilor* (C.R., 1978), ce se menține în același registru al revoltei și conflictului ca volumele anterioare: „Nici în ultimul volum, poezia lui Ion Caraion nu renunță a fi încrâncenare: împotriva dragostei, a harababurii lumii, a războiului, a platitudinii. Se instituie un eclecticism al reacției, în forme la care ambiguitatea merge până acolo încât nu se mai știe cu exactitate împotriva cui se îndreaptă discursul liric; pe de o parte, e combătut, în binecunoscutul său registru etic, caracterul stereotip al unor manifestări ale realității [...], pe de alta, e «dinamitată» chiar poezia, prin folosirea cu ostentație a propriilor stereotipuri [...]. Gâlceava permanentă a poetului vine din neliniștea provocată de existență și din nemulțumirea de a nu se putea elibera nici prin scris de tulburarea tragică”. □ Conform lui George Chirilă, studiul *Mihail Sadoveanu*, de Mircea Tomuș, identifică o serie de raporturi esențiale în opera prozatorului: „Cu ochi de meșter priceput și avizat, criticul de la Sibiu caută structurile definerii ale creației sadoveniene, citite în câteva raporturi esențiale: om-natură, natură-civilizație, natură-istorie, trecut-prezent, existență-durată. [...] Chiar dacă analiza mai lasă uneori locul descripției, chiar dacă unele «repere» au mai fost sugerate și de către alți critici, studiul lui Mircea Tomuș, sprijinit de realitatea unei opere, pe revelarea valorilor ei adânci, a locului pe care această operă îl ocupă în cultura noastră națională, se citește cu interes și plăcere. *Mihail Sadoveanu* de Mircea Tomuș este o sinteză critică remarcabilă”. ■ Dan Grigorescu analizează romanul lui Iris Murdoch, *Visul lui Bruno*, apărut la editura Univers în traducerea Danei Crivăț.

• [„**Cronica**”, nr. 11] Numărul cuprinde versuri de Ion Țăranu și Vasile Constantinescu. ■ Daniel Dumitru publică articolul *De la arta poetică la arta*

poetului, cu ocazia împlinirii a 125 de ani de la nașterea lui Alexandru Macedonski, în versurile cărui identifică o serie de caracteristici, cum ar fi disciplina stilistică și artificii: „În primul rând și la prima vedere sunt limpezi grija și exigența pentru disciplina uneori drastică a stilului. Sunt, indiscutabil, preferate formele clasice, canonice, echilibrul și simetria clădite pe constrângeri și minuțioase elaborări. De aici, un aspect extrem de evident: artificii, pricină din care mulți comentatori vorbesc cu prudență, ambiguu și chiar confuz de modernismul liricii lui Macedonski, aliniind-o adesea unui neoclasicism de tip parnasian. Formele de expresie dezorganizate nu tentează; versul liber și versul alb sunt încercări, accidente. Dimpotrivă, rigoarea și virtuozitatea sunt elemente de persistență indispensabile”. ■ În viziunea lui Liviu Leonte, *Raiul răspopiților*, de Ion Brad, este un roman de factură bucolică, care urmărește îndeaproape raportarea protagonistului Octavian la familia sa și la comunitatea din care face parte: „Raiul răspopiților este romanul unui personaj, scris în registre diferite, în funcție de raportarea la viața familială sau de legăturile sale cu colectivitatea. Romanul se deschide cu o tragedie și se încheie cu alta, dar tonalitatea sa generală este una robust bucolică. [...] Scrutarea mediului familial prilejuiește relevarea câtorva notabile însușiri ale poetului în ipostaza de romancier.” ■ La rubrica *Mențiuni critice*, Cristian Livescu apreciază încercarea lui Dorin Teodorescu de a oferi o nouă imagine a poetului Ion Barbu: „Așadar nu un Ion Barbu amator de încifrări și enigmistici oarecare, ci un Ion Barbu – alchimist al retortelor fierbinți ale cuvântului distilând la maximum posibilitățile limbajului, năzuind la aurul suprem al rostirii, extras din substanța degradată. Noua imagine pe care ne-o propune D. Teodorescu, susținând cu inteligență un documentar de subsol, surprinzător prin abundența și diversitatea sa, trece în rândul celor de referință din bibliografia barbiană.” ■ Sub titlul *Macedonski inedit*, D. D. Șoitu și Gh. S. Ștefănescu prezintă o serie de documente inedite, scrisori și dedicații adresate de poet lui Emil Maur, cu care legase o strânsă amiciție.

• [**„Săptămâna culturală a capitalei”, nr. 432**] Numărul se deschide cu o *Sinteză Călinescu* semnată de Dumitru Zane, cu prilejul aniversării a 80 de ani de la nașterea criticului și istoricului literar. Centrul de greutate al carierei sale este, conform comentatorului, exegeza eminesciană, fiind evocat aici și ultimul document fonografic al lui G. Călinescu, înregistrat cu prilejul comunicării din 1964, de la Sala Palatului, cu tema Eminescu, poet național. De altfel, este anunțată punerea în vânzare, de către casa de discuri Electrecord a discului pe care se află imprimată comunicarea. În ceea ce privește filiația criticului, Dumitru Zane îi elimină pe Iorga și Lovinescu așezându-l în loc pe Vasile Pârvan, și mai mult, îl „recuperează” pe critic afirmând că nu estetismul i-ar caracteriza opera, ci, mai degrabă, caracterul politic: „Călinescu este întruchiparea sintetică a ethosului național și a geniului creator românesc, la fel ca toți marii noștri creatori și tocmai de aceea a scris *Istoria literaturii...* ca o biogra-

fie spirituală proprie, slăvindu-și strămoșii în care se oglindea și pe care ambiționa să-l continue. Opiniile după care, spre deosebire de un De Sanctis, Călinescu ar fi jertfit pe urmele lui Croce estetismul desprins de contingentul istoric și cultural nu țin seamă că monumentul înălțat de el literaturii române este o operă profund politică : este o demonstrație sistematică a forței de creație a poporului român, iar reflexiile (sic!) lui asupra devenirii culturale globale, surprinderea conexiunilor literaturii cu istoria și chiar cu politica sunt atât de numeroase și de pătrunzătoare încât explică de ce această operă nu se reti-părește, spre scandalul general. Estetismul abstract, incolor, «sacrificarea clasicilor pentru modernitate» nu întâmpină nici o piedică: dovadă că istoria lui Lovinescu a apărut integral, în timp ce drumul cititorilor unei nații întregi către *Istoria literaturii române de la origini până în prezent* continuă să fie închis sub diferite pretexte”. ■ Cu referire la extrase din exegeza lui Călinescu, Eugen Barbu duce mai departe lucrarea *O istorie antologică...* . În acest episod se pot citi comentarii vizavi de onoarea sau sentimentul nobleței la eroii lui „nenea Iancu”, la lipsa de etică a aceluiași. Eugen Barbu face o oprire pentru o replică a lui Călinescu dată lui Maiorescu: „Ajuns la formula devenită curentă, prin Maiorescu, a formei fără fond, Călinescu nu scapă ocazia de a arunca o piatră în grădina înaintașului său. În raport cu manifestările culturale se presupune existența unei mari tensiuni a spiritului sub o întreită înfățișare: intelectuală, pasională și volitivă. În proces cu restul, acesteia i se opun: placiditatea, incuriozitatea, apatia, inerția. Întrebarea este dacă oamenii ironizați de Maiorescu sunt lipsiți de acest fond, care i-ar face în sens filosofic aculturali, susține Călinescu. Și tot el răspunde : ei au un exces de fond, dar Maiorescu confundă fondul sufletesc cu depozitul obiectiv al cunoștințelor, cu instrucția. Pentru el o greșală de cronologie, o ignoranță în materie prozodică, o lipsă de documentare bibliografică sunt diminuări de «fond». Ceea ce este complet fals. Un profesor care cunoaște pe degete sistemele de filozofie nu-i și un filozof, iar Böhme, cismar și vânzător de mânuși de lână, fără erudiție, era filozof pentru că gândea. Prin urmare fondul este gândirea”. □ Emil Manu recenzează cartea lui Paul Anghel, *O clipă în China*. ■ La rubrica *Clasici de lângă noi*, Marian Popa publică un eseu amplu despre personajele lui Fănuș Neagu, concentrându-se pe scopurile lor: „Scopul, intenția precisă condiționată sau nu de o normă, conferă un caracter demersului episodic sau unei vieți ; dar energia și pasiunea definesc pe oamenii lui Fănuș Neagu, antrenați pe un drum fără interese pragmatice. Cu cât există mai multă energie de cheltuit, cu atât mai limpede actele în care ea se materializează sunt mai gratuite» în condițiile lipsei de organizare socială utilitară. În cele mai multe cazuri, structurile vitaliste își aleg scopuri gratuite sau dezinteresate care țin de sfera iluziei”. Mai mult, personajele stau, conform comentatorului, sub semnul unei aspirații către imposibil sau către unic, care nu exclude comportamentele excentrice, de „frumoși nebuni”. În finalul eseului, autorul se ocupă și de „motivul strămutării”, care

pune personajele în mișcare, scopul acesteia fiind nu mai puțin steril. Rătăcirea, spune Marian Popa, „definește [...] barocul existențial”. ■ Dan Zamfirescu scrie un articol elogios despre criticul Mihai Ungheanu urmărindu-i formația în care un rol esențial l-au avut Ibrăileanu și redescoperirea lui Iorga care a dus și la reeditarea, la editura Minerva, în colecția *Arcade*, a cărții *Introducerea sintetică*. Printre meritele criticului se află și coagularea discuției despre protocronismul românesc, iar portretului său, în încheierea articolului, i se asociază și alte nume onorante de oameni de cultură: „Mihai Ungheanu este croit din stofa marilor personalități critice care definesc și ilustrează o epocă de cultură. El este deocamdată cel mai important critic român apărut în ultimele decenii și singurul comparabil, prin adâncimea brazdei pe care o trage, cu înaintașii din ilustra galerie inaugurală de Kogălniceanu și încheiată cu cel de pe urmă care n-a devenit statuie, Șerban Cioculescu. Destinul lui Ungheanu este al criticului mare, al criticului ce-și leagă numele de un moment al evoluției unei culturi, și acțiunea lui propriu-zisă este abia la început. Credem în acest destin, pe care l-am simțit de la primii săi pași în critică, și îi așteptăm realizarea deplină. Mihai Ungheanu este omul unor convingeri ce angajează întreaga ființă. Și acest lucru contează mai presus decât orice”. ■ Dan Mutașcu scrie o minipledoarie pentru poezia izvorâtă din idee și viziune (a unui Dan Barbilian, Dan Botta, Eminescu cel fascinat de „muzica sferelor”) și împotriva poeziei directe, de notație cotidiană, spontană, atât cea contemporană, dar manifestând reticențe și față de cea a jelaniei sau bocetului a unui Coșbuc sau Goga. ■ Neavând posibilitatea să-l cunoască în realitate, Constantin Sorescu reface portretul lui Călinescu din fotografii, într-un elan mitic, ca și cum l-ar imagina, „pe regele Decebal ori pe poetul mitropolit Dosoftei”.

17 martie

● [„**România liberă**”, nr. 10696] Dumitru Micu semnaleză apariția a două antologii de literatură pe tema Unirii, *Unirea Principatelor Române oglindită în literatură*, îngrijită de Virgiliu Ene și Ileana Teodorescu-Ene și *Mult iscusita vremii slovă*, alcătuită și prefațată de George Togan. Lucrările conțin texte despre Unire semnate de Dimitrie Cantemir, discursurile lui Kogălniceanu, poeziile lui Alecsandri, memorialistică semnată de Ispirescu, N. Gane, Caragiale, imnul lui Andrei Mureșanu, versurile lui Șt. O. Iosif, Goga, Coșbuc, studii despre asociațiile cultural-politice care au făcut posibil marele eveniment cum ar fi *Liga pentru unitatea culturală a românilor*. „Reînviind atmosfera luptelor pentru înfăptuirea idealului național, reconstituind cu precizie științifică momente ale acestor lupte, volumele consemnate sunt menite să contribuie substanțial la instruirea tinerelor generații, la educarea lor patriotică”, concluzionează autorul articolului.

● [„**Scânteia**”, nr. 11374] În viziunea lui Alexandru Balaci, *Arta lecturii* de Nicolae Balotă atestă luciditatea, implicarea intensă și moderația de sorgin-

te clasică a autorului: „Noua carte a eseistului și istoricului literar Nicolae Balotă, *Arta lecturii* (C.R., 1978), este excelentul rezultat al unei exegeze stăruitoare care orientează pe cititorul ei, prin irizările undelor și interferențelor comparatiste, către toate punctele cardinale ale unui vast orizont cultural. Aceste lucide pagini de lectură și interpretare, scrise cu o intensă și frecvent emoționată participare, sunt un luminos reflex al romanicei conștiințe raționale, al echilibrului clasic care-l caracterizează pe un demn reprezentant al intelectualității românești contemporane”.

● [„Scânteia tineretului”, nr. 9273] Sub stufosul generic, întins pe opt coloane, *Festivalul național „Cântarea României”, cadru complex de educație comunistă, de înfăptuire a Programului partidului*, este organizat grupajul *Teatrul și problematica sa actuală*. □ Dramaturgul Dan Tărchilă scrie *Despre tineri, cu mai multă profunzime*, amintind, între altele, piesa *Acești îngeri triști* de D.R. Popescu, în care este adusă pe scenă „o parte din frumusețea spirituală a tineretului contemporan”. □ M.R. Iacoban așază, în *Sâmbătă la Veritas*, „o parte a frământărilor acestui tineret”. Autorul nu ocolește nici propria-i creație: „Recent, în *Rouă pe trotuare*, am abordat un aspect mai inedit: poziția tânărului contemporan față de un eveniment politic tragic, petrecut cu mult timp înaintea lui. Am pledat în această piesă pentru legătura ce ne unește pe noi, cei de azi, cu toate generațiile trecute, generații care au luptat și, când a fost nevoie, s-au jertfit”. □ În același grupaj, Paul Cornel Chitic pledează pentru *Un teatru al prezentului continuu*. □ Discutând despre cea de-a doua ediție a Festivalului de teatru contemporan de la Brașov, Miruna Ionescu fixează *Piesa politică în prim plan*. În text își fac loc și câteva comentarii critice. De pildă, *Noaptea pe asfalt* de Theodor Mănescu reprezintă „poate cea mai bine scrisă piesă a acestui dramaturg”. În schimb, *A cincea lebădă* de Paul Everac este cam... neagră, „ajungând la o nedorită vulgarizare atât a ideii, cât și, adeseori, a limbajului folosit”. □ Ileana Berlogea enumeră, în *Rigoarea realității*, succese ale ultimelor stagiuni. □ La *Un teatru al sincerității* aspiră dramaturgul Paul Ioachim. ■ Ion Băieșu este iarăși *Curierul nostru de sâmbătă*.

18 martie

- [„Scânteia”, nr. 11375] Cuprinde versuri de Ion Brad.

19 martie

● [„România liberă”, nr. 10697] Adriana Iliescu scrie, la *Vitrina cărții*, despre *Arta lecturii* de Nicolae Balotă (C.R.), subliniind importanța problematicii pe care o aduce în discuție criticul, și anume dacă profesionalizarea condiției de lector în condiția de critic poate anula plăcerea lecturii. Problema are tangență și cu o a alta, aceea care dezbate dacă lectura critică poate fi asimilată unei arte. ■ Voicu Bugariu citește *Suferința urmașilor*, de Ion Lăncrănjan, prin lentile diferite de lecturile care au reproșat romanului

verbozitate, simplitatea a tiparelor psihologice, o anumită lipsă de autenticitate, autorul cronicii găsind în altă parte individualitatea romanului, și anume „într-un strat baladesc de spontaneitate și forță genuină ce ne determină să asemănăm Suferința urmașilor cu o frescă a unui pictor naiv, care nu cunoaște sau disprețuiește regulile academice, dar simte mai adânc și mai îndreptățit decât zece ingenioși artiști de salon. [...] Suferința urmașilor este un unicat al cărui farmec și misterios parfum de vechime vine tocmai din tratarea unui subiect dintre cele mai grave cu mijloacele simple, dar profunde, ale creatorului popular”.

● [„Scânteia tineretului”, nr. 9274] La *Locul de lângă inimă*, Petre Ghelmez scrie despre *Frumoasa câmpie*, aceea a Burnazului, pe care o copleşte cu metafore sentimentaliste: „Acolo, lumina are aripi, ca fluturii, iar copacii vorbesc oamenilor, strigându-i pe numele mic. Spicele grâului se prefac vara în vrăbii și grauri fumurii, aplecând într-o parte firele cântătoare, printre care aleargă desculți puii de prepeliță. Oamenii vorbesc pe limba boabelor de grâu și de porumb și, pentru că o cunosc bine pe sora soarelui, care li se arată în cale cu silueta ei elegantă și pălăria cu funde galbene, pusă într-o parte, și-i dau în fiecare zi «bună dimineața», se cred ei înșiși rude cu Soarele. Poate că și sunt”. ■ Sub genericul *Să discutăm despre tinerete, educație, răspunderi*, Alex. Ștefănescu semnează reportajul *Copii cu nume și părinți fără nume*, de la Casa de copii preșcolari nr. 3 din București. ■ Lucian Avramescu publică un interviu cu chirurgul Constantin Drăgănescu (*Autocunoașterea – primul pas în terapie*). ■ *Profesiunea de scriitor*, volumul de convorbiri realizat de Florin Mugur, este recomandat de Const. Șerban (*Nevoia de interviu*). Înainte de a discuta cartea, cronicarul evidențiază meritele poetului Adrian Păunescu, autorul volumului *Sub semnul întrebării*, în reabilitarea acestui gen publicistic: „Revigorat în fața opiniei publice (și poate chiar a profesioniștilor!) odată cu percutantele și deloc curtenitoarele interviuri ale lui Adrian Păunescu, genul suferă – totuși – de o rutină: fiindcă de prea multe ori întrebările sunt «ca la carte», de prea multe ori răspunsurile (ca și întrebările) nu ne dau fiorul ineditului”. *Profesiunea de scriitor* adună „interviuri sclipitoare, inteligente și (dincolo de efectul publicistic strict!) confesiuni de excepție”. Calitățile lui Florin Mugur în ipostază de intervievator: „Autorul nu vrea, nu dorește, nu tânjește să confirme lucruri știute, nu e amabil, nu e nici măcar discret, își sâcăie cu întrebări aparent anodine interlocutorii, nu-i mulțumit de răspunsuri, contrazice, vrea probe etc. etc.”.

20 martie

● [„Scânteia tineretului”, nr. 9275] La *Opinii*, îl întâlnim pe H. Zalis, care discută despre *Dinamica reconsiderării critice*. Aflăm că autorul pregătește „o carte consacrată *școlilor noastre critice*”, din care oferă un *spoiler*. Zalis caută să demonstreze că, la afirmarea unei direcții, nu contribuie doar „titula-

rul” acesteia. Și oferă un exemplu: „Noi îl vedem pe Maiorescu împletind critica de direcție cu ținuta gradat calculată a animatorului cultural. Dar cititorul știe mai puțin – când nu este de-a dreptul surprins să afle – că pe lângă Maiorescu, împletindu-și activitatea cu îndrumările lui, au stat D. Evolceanu, Al. Antemireanu, P.P. Negulescu, chiar N. Petrașcu”.

21 martie

• [„Scânteia”, nr. 11377] În *Romanul social, ca oglindă a epocii*, Voicu Bugariu consideră că romanul contemporan evoluează către un realism al mentalităților și că o mare operă românească trebuie să fie un catalizator al acestora: „Este un fapt că evoluția contemporană a romanului social se face spre un realism al mentalităților, consonant cu tendința relativă a contopirii moderne a indivizilor în plasma colectivităților. În al doilea rând, însă, se poate observa forța marilor romane de a concretiza laturi sau fenomene ale conștiinței colectivității. Cu alte cuvinte, romanul apare ca un catalizator de mentalitate”. În analiza sa, autorul se oprește pentru scurtă vreme asupra operelor lui Marin Preda (*Intrusul*), Alexandru Ivasiuc și Ion Lăncrăjan (*Suferința urmașilor*).

• [„Scânteia tineretului”, nr. 9276] La *Situații, cazuri, atitudini*, Alex. Ștefănescu pledează pentru *Respectul față de cărți*, evocând o întâmplare la care a fost de curând martor: „Recent, la librăria din Piața Romană, am văzut o juvenilă, dar plină de aplomb gospodină, care își lăsase plasele pline cu zarzavaturi pe cărțile de pe teșghea, se sprijinise ea însăși cu coatele pe mai multe exemplare din seria *Romanul secolului XX* și frunzărea strâmbând din nas un «roman de dragoste»: nu găsea deloc scenele picante la care se așteptase și se întreba dacă merită să mai cheltuiască șapte lei și șaptezeci și cinci de bani, cât costa volumul”.

• [„Viața studentească”, nr. 11-12] În pagina a doua, este anunțat un concurs organizat de publicațiile „Viața studentească” și „Amfiteatru”: „Redacția revistelor noastre lansează un concurs de reportaj deschis studenților și absolvenților învățământului superior (din ultimii trei ani), dotat cu importante premii. Tematica acestui concurs și regulamentul de participare – în numărul următor”. ■ Solomon Marcus publică, la *Ecuatii*, partea secundă din *Provocarea metodei*. ■ Sub genericul *Viitorul satului contemporan*, Cornel Nistorescu publică reportajul *Avrig, într-o amiază*, consacrat, în parte, personalității lui Gheorghe Lazăr. ■ Ioan Buduca și C. Nicolescu semnează, la *Probleme de stil de muncă*, ancheta *Regie I: O cantină unde autogospodăririi îi lipștește gospodărirea*. ■ La *Tineri pentru viitor*, Constanța Buzea le face cunoștință cititorilor cu percusionista Mariana Smaranda. ■ Paginile 8-9 găzduiesc ancheta *Acorduri studențești în «Cântarea României»*, dedicată fazelor zonale de la Iași și Cluj-Napoca ale festivalului. Despre manifestările în care, la Iași, între 15 și 17 martie, au evoluat formații artistice ale centrelor universitare Iași, Bacău și Suceava scriu Ioan Buduca, Daniel Condurache, Ștefan Mitroi, Gabriel

Volcinski și Alexandru Lăzescu. □ Însemnarea *Cui îi e frică de teatrul studentesc?* supune atenției penuria de spectacole dramatice. A existat o singură reprezentație: „Acel unic spectacol de teatru, prezentat de studenții băcăuani, are merite deosebite și defecte la fel. Este merituos că un cadru didactic scrie un text special pentru studenții săi, cum merituos ar fi fost să scrie despre cadrele didactice sau despre studenți. Este remarcabil că acel cadru didactic este și un reputat scriitor, l-am numit pe Ovidiu Genaru, lector la catedra de Educație fizică a Institutului de învățământ superior din Bacău. Meritorie este și interpretarea studenților băcăuani, care au încercat să nu-și facă profesorul de răs. Și au reușit, oarecum”. ■ În *Profesiunea de personaj*, Ioan Buduca discută volumul de interviuri *Profesiunea de scriitor*, publicat de Florin Mugur, poetul făcând parte „dintr-o neobișnuită specie de «profesioniști» ai întrebării cu vocația confesiunii. A întreba este o formă de spovedanie – iată o temă esențială a acestei cărți. [...] Orgoliul confesiunilor lui Florin Mugur este sinceritatea; sinceritatea celorlalți este orgolioasă. Sinceritatea primului amintește de cea a naratorului din *Supraviețuirile* lui Radu Cosașu, nu atât prin asemănările de stuații, cât mai ales prin ironia camuflată sub umilință. Dar ceea ce este mai semnificativ sub raportul unei definiții a *profesiunii de scriitor* este că niciodată cei intervievați nu răspund cu adevărat nevoii de confesiune a celui care interviează. Singurul autoportret autentic al acestei cărți rămâne cel al autorului ei. Toți ceilalți par incapabili (de fapt, nici nu vor) să se distanțeze de o anume «mască» și o anume prejudecată a inutilității confesiunii”. ■ Valeriu Drăgușanu analizează, în *Sugerarea – premisă și realizare*, filmul *Al patrulea stol*, o adaptare liberă după *Jocul de-a vacanța* de Mihail Sebastian, semnată de regizorul Timotei Ursu, „unul dintre puținii care pun pe primul plan credința în virtuțile poetice ale cinematografului, în posibilitățile nebanuite prin care filmul își demonstrează caracterul său poetic”. În continuare, cronicarul consideră că versiunea cinematografică a piesei „se bazează pe tehnica sugerării. În acest film nu se afirmă, ci se sugerează”. Concluzia lasă loc de mai bine: „Cu o imaginație mai amplă și un efort de construcție mai original, realizatorii acestui film ar fi reușit cu siguranță să ne convingă și să ne emoționeze până la capăt”. ■ Expoziția de pictură a tânărului medic Cristian Calcan, membru al Cercului de artă plastică „Ion Țuculescu”, găzduită de Clubul muncitorilor sanitari din Galați, este adusă în prim-plan de M.N. Rusu (*Pictură metaforică*). ■ În cronică TV, Cornel Nistorescu „lămurește” *Cum nu se vede mare lucru când vrei să arăți că ai de toate*. ■ *Noi impulsuri colaborării dintre România și popoarele europene* sunt evidențiate de Stelian Moțiu. ■ Petre Brașoveanu alcătuiește, sub genericul *Magistrul școlii românești*, o pagină despre *Simion Mehedinți sau geografia ca mod de a gândi*. □ Grupajul cuprinde și un interviu cu prof. dr. docent Victor Tufescu (*Această operă trebuie să își ocupe locul în universități și biblioteci*). ■ Dinu Flămând așază în vitrina *Librăriei* volumele *Poeți români de azi* de Gheorghe Grigurcu, *Figura spiritului crea-*

tor, „eseu de mare finețe” al lui Eugen Negrici, „un adevărat «detectiv» al intenționalităților dintr-un text”, *La sfârșitul lecturii* de Alexandru George, care oferă „aceeași analiză incisivă, ironic-factologică, insistând în general pe spații de istorie literară”, și alte apariții. □ Pagina *Varia* propune și un „curs” de bridge, ținut de criticul literar Laurențiu Ulici.

22 martie

• [„Scânteia”, nr. 11378] Numărul este dedicat vizitei președintelui Portugaliei, António Ramalho Eanes. ■ Z. Ornea semnalează apariția primului volum din ediția critică a operei lui Titu Maiorescu, realizată de Georgeta Rădulescu-Dulgheru și Domnica Filimon și publicată de editura Minerva, în colecția *Scriitori români*. Autorul apreciază îndeosebi aparatul critic care însoțește acest tom: „Valoarea deosebită a volumului stă în aparatul critic al ediției. Pe lângă studiul introductiv, cu reale calități, semnat de Eugen Todoran, impune aici bogatul, substanțialul capitol final de note și variante, care însumează peste trei sute de pagini din aproape o mie câte are volumul”.

• [„Scânteia tineretului”, nr. 9277] Sub titlul *A trăi altfel, a trăi la fel*, Alex. Ștefănescu scrie, la *Note de lectură*, despre volumul *O clipă în China* de Paul Anghel, cu care „literatura noastră de călătorie capătă dintr-o dată o mai mare noblețe, iar eseistica actuală își adaugă un titlu de neignorat”. Altă observație: „Ca Al. Ivasiuc și ca alți esești de primă mână ai epocii postbelice, Paul Anghel este stăpânit de un adevărat demon al dialecticii, urmărindu-și ideile până la ultimele lor consecințe, adică până acolo unde tind să se transforme în reversul lor”. Admirația cu care Alex. Ștefănescu înconjoară *O clipă în China* ar putea insinua și altă miză, aceea de a minimaliza, discret, restul creației lui Paul Anghel: „Cert este, în orice caz, că autorul – dramaturg, romancier, eseist – s-a întrecut de data aceasta pe sine, cucerindu-ne prin inteligența sa efervescentă, prin curajul asocierii unor elemente aparent imposibil de asociat, prin grad înalt de esențializare a reprezentării”.

• [„Flacăra”, nr. 12] Nelu Ionescu semnează *Cronică la o capodoperă*, făcând referiri elogioase la piesa „tulburătoare” a lui Paul Everac, *A cincea lebădă*, montată la Teatrul din Giulești, menționând că aceasta, asemenea celei a lui Titus Popovici, *Puterea și Adevărul*, reprezintă „o răscruce” în literatura dramaturgică, arătând cum „revoluția – prin desprindere de viață și claustrare în principii, oricât de umane și drepte ar fi acestea – poate fi câteodată nedreaptă față de unii oameni, în procesele sale morale”. □ Cornel Moraru prezintă volumul *Ascunsa trudă*, notând despre Horia Bădescu: „rar poet contemporan cu o percepție atât de curată – fără spaime – a morții. Cuvintele pot să pară uneori un balast imund. Moartea, în schimb, purifică, înseamnă trecere în viața «arhetipală»”. □ Teodor Mazilu publică fragmentul dramatic *Banchetul*.

• [„Orizont” nr. 12] Ion Maxim alege ca subiect al cronicii sale cartea lui Alexandru Paleologu, *Treptele lumii sau calea către sine a lui Mihail Sado-*

veanu (C.R., 1978), notând în concluzie: „Cartea rămâne o strălucită luare de poziție, autorul mânuind cu fermitate, dar și cu suplețe o seamă de informații, trimiteri interesante, paranteze, reveniri. Nu este însă convingătoare pentru că purtându-ne pe un târam inițiat ar trebui să cunoaștem inițierea ceea ce-i imposibil. Caracterul ei este esoteric și din ecourile ce ajung la noi nu putem reconstitui o concepție coerentă. Dar, peste aceste observații, cartea lui Paleologu rămâne una de excepție prin farmecul și dialectica ei greu de egalat.” ■ Poezia Anei Blandiana, mai precis volumul antologic *Poeme* (Albatros, 1978) din colecția „cele mai frumoase poezii”, constituie materia celei de-a doua cronici a numărului, semnată de Lucian Alexiu, care pare nemulțumit de „puținătatea producției sale lirice”, adică cinci volume în cincisprezece ani (*Persoana întâia plural* – 1964, *Călcâiul vulnerabil* – 1966, *A treia taină* – 1969, *Octombrie, noiembrie, decembrie* – 1972, *Somnul din somn* – 1977), ultimele două volume antologice nefiind puse la socoteală (*Cincizeci de poeme* – 1970, *Poezii* – 1974) din pricini evidente (reprezintă reluări și puține noutăți lirice); dar accentuează contribuția poetei la peisajul literar autohton printr-o formulă sintetizatoare: „Temperamental, Ana Blandiana rămâne, în poemele care marchează acest ultim mod liric relevat până aici, o sensibilitate neoclasică, pentru care poezia lui Blaga și, uneori, lirica lui Pillat devin alianțe prețioase.” ■ Continuând studiul jurnalelor literare, Livius Ciocârlie își oprește atenția asupra portretului lui Gide realizat de Roger Martin du Gard în jurnalul său, autorul *Familiei Thibault* încondeindu-l pe Gide drept „un încurcă lume cum nu s-a văzut” (*Portretul lui Gide*). ■ Eugen Todoran, la rubrica „orizontul ideilor”, scrie despre *Mitologia lui Mircea Eliade*, pornind de la proaspăta traducere a cărții *Aspecte ale mitului* (Univers, 1978) și observând just: „Mircea Eliade este, în primul rând, în lucrările sale teoretice, un *savant*, care face din «documentele vii» ale mitologiilor primitive fapte de *cultură*, situând miturile în contextele lor origine pentru a le explica structura și funcțiile. [...] Ceea ce Mircea Eliade propune așadar prin exegezele sale mitologice, este o «nouă lectură» a contextelor actelor umane, în planurile vaste ale culturii istorice a omului, prin structura paradigmatică a nevoii acestuia de «a crea», în dorința lui de a fi contemporan cu sine însuși, în actele sale creatoare de cultură prin care continuă să rămână el însuși, ca moștenitor al unei istorii pusă sub semnul creației.” (articolul *Mitologia lui Mircea Eliade*) ■ Șerban Cioculescu face o introducere și o scurtă prezentare, gen „chapeau”, a poetului George Arion, căruia i se publică șase poeme la rubrica „prezențe literare”. ■ La genul epic, este prezent Octavian Popa cu un fragment intitulat *Răspuns lui Matei*. ■ Eminescu revine sub pana stilisticianului G. I. Tohăneanu, care analizează tema zborului (articolul *Poetul zborului*). ■ Ion Arieșanu scrie, pe ultima pagină, un reportaj intitulat *Instantanee berlineze*.

• [**„România literară”, nr. 12**] Din *Viața literară*, aflăm unele evenimente *În spiritul colaborării*: „A plecat în U.R.S.S., pentru a participa la cea de-a 7-a

Întâlnire unională a tinerilor scriitori sovietici, Laurențiu Ulici”. De asemenea, la „«Colocviul autorilor» pentru Premiul german și internațional de proză scurtă ce se desfășoară la Arnsherg (R.F. Germania) participă Gertrud Gregor Chiriță și Vasile Rebreanu”. ■ Silviu Iosifescu pledează pentru *Virtuțile eseului*, într-un moment neprielnic genului: „Eseul și alți câțiva membri ai familiei de cuvinte – atitudine eseistică, procedee eseistice – se află la ora actuală într-o bolgie a criticii. Respunderea nu se mărginește la planul verbal și nu se întâlnește doar la spiritele dornice de precizie în tratarea materialului rebel, pe care-l reprezintă textul literar. Multe minți agile, care se apropie și câteodată vor să se și distanțeze de texte pentru a le privi în ansamblu, refuză și termenul și procedeele. Paginile critice contemporane l-au abandonat în mare măsură ori îl folosesc cu un zâmbet superior sau jenat. În dezbaterile orale – ni s-a întâmplat tuturor s-o constatăm – etichetarea se practică mai aspru, devine o formă mai decentă de invectivă”. ■ Un studiu detaliat, de două pagini, despre *Gellu Naum și seducția visului* publică Ion Bălu. ■ Pornind de la *Profesiunea de scriitor* a lui Florin Mugur, volum de interviuri cu diverși autori, Șerban Cioculescu zăbovește în special asupra răspunsurilor lui Adrian Păunescu, poet cu care autorul *Caragialienei* și „dialoghează” indirect: „[Florin Mugur], supunându-l pe Adrian Păunescu unui gen de represalii, cu propriile arme, i-a pus exact aceleași întrebări cu care poetul l-a săcâit cândva pe mai vârstnicul său confrate de liră, Ștefan Aug. Doinaș. [...] Mare admirator al poetului «Plumbului», Adrian Păunescu se întreabă: «Se poate, oare, poezia lui Bacovia, fără destinul lui Bacovia?». La care vom răspunde: Da, se poate. [...] Un poet autentic ca Adrian Păunescu nu trebuie să se mire de contrastul latent dintre omul privat și proiecția lirică a unui univers imaginar, desigur profund «trăit», dar numai în închipuire, pentru că nici Bacăul, de la care Bacovia și-a luat numele, nici alt oraș provincial din România primelor două decenii ale veacului nostru, nu seamăna cu viziunea terifiantă a poetului. [...] Poet temperamental, atât militant, cât și intim, Adrian Păunescu răspunde astfel la o întebare: «Sunt totalmente potrivit literaturii formaliste, evazioniste și astfel conformiste. Mi-e silă de cântecul instrumentelor despre ele însele». Să distingem: literatura formalistă este aceea care crede că perfecția formală este scopul ei principal, cea evazionistă se caracterizează prin ruptura dintre poet realitate, prin fuga de actualitate; prin «cântecul instrumentelor despre ele însele», înțelegem poezia care se ia pe sine ca temă lirică. Firește, nici una din aceste tendințe, când este exclusivă, nu poate fi fecundă, nici recomandabilă”. ■ Mirela Roznoveanu aduce în prim-plan *Un roman parodic și de aventuri* al lui Vlad Mușatescu: *Extravagantul Conan Doi*. ■ În viziunea lui Nicolae Manolescu, Nicolae Balotă „înveșmântează” *Critica în haine de sărbătoare*: „Într-o epocă a specializării, în critică nu mai puțin decât în tehnică, Nicolae Balotă înfățișează excepția care confirmă regula. El a citit tot și a memorat tot. E competent în «antiqua poesis» și în romanul francez al secolului XIX, în *Mahabharata* și în

Robert Frost, în Villon și Voznesenski, în Dio Cassius și în Shakespeare. Cu aceste indicații sunt departe de a fi epuizat măcar secțiunile mari ale *Artei lecturii*, culegere de eseuri, recenzii și studii despre literatura lumii, multe știute cititorilor de la rubrica de *Carte străină* a «României literare». [...] Întinderea cunoștințelor lui Nicolae Balotă este extraordinară chiar și pentru un om deprins să citească zilnic dar pentru care cititul este o profesie”. ■ La *Cartea străină*, Nicolae Balotă analizează două cărți: romanul *Destinație necunoscută* de Yves Gandon și *Istoria literaturii portugheze*, întocmită de António José Saraiva. □ Și Dinu C. Giurescu se apleacă asupra unei istorii portugheze, focalizată, însă, diferit: *Din cronica relațiilor româno-portugheze*. □ Ana Vădeanu traduce din *Lirica portugheză* câteva versuri ale lui Fernando Pessoa. ■ Tot despre tinerii *Romancieri (V)* discută Laurențiu Ulici la *Prima verba*, îndreptându-și atenția, de această dată, spre Daniel Drăgan, *Doi ori doi*. ■ Două pagini adăpostite sub genericul *Varia* adună șapte mici recenzii despre cărți ale autorilor având o mai mică notorietate. Totodată, majoritatea semnatarilor nu face excepție de la această „regulă” a vizibilității limitate în lumea literară. Una dintre excepții: Barbu Cioculescu comentează romanul lui Valentin Berbecaru, *Războiul lui Vodă Vasile Cannano*: „Reușita poetică a acestui act romanesc indică, opinăm, vocația romancierului către proza de evocare și esențe prin care se poate astăzi susține și promova literatura pe teme istorice – aceea care nu se confundă cu dramatizarea pretextuală a unor capitole de manual”. ■ Alexandru Dușu documentează *Răscoala lui Horea*. ■ Din *Teatru* sunt remarcate mai multe *Piese originale*: Valentin Silvestru evidențiază *Cinci romane de amor* de Teodor Mazilu (*Dreptul la ipocrizie*, *Nu vrem să fim fericiți*, *Binecuvântatele chinuri ale iubirii*, *Împăiați-vă iubiții* și *Frumos e în septembrie la Veneția*), iar Radu Anton Roman propune, pentru acest top „ad-hoc”, *A cincea lebedă* de Paul Everac. ■ D.I. Suchianu recomandă filmul *Clipa*, ecranizare a romanului omonim al lui Dinu Săraru, considerând, totodată, că filmul însuși ne recomandă ca popor: „Filmul Săraru-Vitanidis este o carte de vizită cu care ne prezentăm în lume, în fața «altora», cu severitate aplicată tuturor și mai ales nouă înșine. [...] Povestea din filmul *Clipa* e, cum am mai spus, o carte de vizită a prezentului nostru socialist, cu indicarea, sub numele proprii, a diferitelor calități: severitate, sinceritate, modestie, autocritică, credință nestrămutată în îndreptarea sigură a oricăror greșeli viitoare (cele trecute fiind deja îndreptate, povestea filmului fiind ea însăși mărturie). [...] Carte de vizită cu titluri de noblețe, puse în valoare de fiecare silabă a unui text de o mare calitate și noutate de idei”. ■ Sunt prezenți cu versuri în acest număr: Francisc Păcurariu, Dumitru Udrea, Leonid Dimov, Constantin Chioralia, Angela Marinescu, George Uscătescu. □ Mircea Micu desfășoară proza *Priviți departe...* (fragmente din romanul *Taina*). □ *À la recherche du temps perdu (V)* cu Geo Bogza. □ În *Atlasul* său, Ana Blandiana cuprinde un mic *Jurnal*. □ George Sbârcea împărtășește câteva impresii despre *New Orleans – o mare inimă*.

• [„Tribuna”, nr. 12] Se deschide cu editorialul politic *Pentru progresul întregii națiuni*, semnat redacțional. ■ Constantin Noica este prezent, în pagina întâi, cu eseul *Basme vechi și basme nouă*, construit în jurul recenteii reeditări a *Basmelor române* de Lazăr Șăineanu. Filosoful împinge discuția spre orizonturi tematice recurente: „Se întâmplă în basm, cu timpul și spațiul, ce se întâmplă cu limba în vis: nu există deosebiri de limbă în vis, constata Hasdeu în articolul său despre basm din «Magnum etymologicum». Deosebirile dintre limbi au pierit și în basm, pentru că pe firul fiecărei limbi te poți ridica la Cuvânt; iar în vis, rostirea în genere a omului sau a fiarelor și lucrurilor este cea care are însemnătate, nu una anumită. Și, de altfel, în ce limbă ar vorbi fiarele; în latinește, cumva? Dar dacă în vis deosebirile de limbă pier, pentru că ajungi acolo la planul mai adânc al rostirii în genere, în basm, deosebirile de spațiu și timp se pierd pentru că ajungi, cu el, la un plan de realitate mai adânc. Șăineanu subliniază, în capitolele sale introductive, însemnătatea *antropologică*, cea *etnologică* și sceneria *fantastică* a basmelor. Nu vorbește însă – poate pentru că veacul său nu mai era deschis către o bună metafizică și condamna cu dreptate pe cea proastă – despre însemnătatea *ontologică* a basmelor, adică despre investigația lor în ființă. S-a observat adesea, iarăși pe drept, că dintre toate genurile literare, singur cel al basmului, dacă gen deosebit este, vorbește despre o lume a ființei, fie și una fantastică. Nici genul epic, nici cel liric și nici cel dramatic nu se ridică la ființă, căci au prea multe de istorisit despre ființioara omului, despre pățaniile, sentimentele și întâlnirile lui om cu om sau om cu societate”. □ Studiul lui Noica prefațează, de fapt, un grupaj întins pe mai multe pagini, intitulat *În discuție: Basmele române de Lazăr Șăineanu*. Participă: Ruxandra Niculescu, Dumitru Pop, Constantin Eretescu, Nicolae Bot, Ion Taloș, Jozsef Farago, Ion Cuceu, Ion Șeuleanu și I. Mării. ■ *Entuziasm în fața criticului* își intitulează N. Prelpeanu tableta de la *Fotografii de noapte*, impresionat de volumul *Figura spiritului creator* al lui Eugen Negrici: „Entuziasmul cuiva în fața altcuiva, se zice, trebuie temperat. Dar entuziasmul cuiva în fața unei construcții, fapt de gândire, în fața unei cu totul neobișnuite conduite estetice, a unei rigori și, în același timp, a unei frumuseți (a gândirii) și el – întreb – trebuie temperat, sau e singurul dintre puținele care pot fi lăsate libere în aerul dimprejurul cărților, dimprejurul gândirii?”. ■ Aurel Gurghianu așază, la *Terasa*, câteva însemnări *Din martie*. Între acestea, o rememorare a izbucnirilor primăvăratice în satul copilăriei: „În martie, devreme, pâraiele începeau să curgă. Zăpada se topea văzând cu ochii. Urcam din sat spre școală încălțați cu ce aveam, dar nu ne făceam probleme, chiar dacă talpa devenea moale ca de carton presat. La zece ani nu-ți pasă. Șanțurile gâlgâiau, soarele te lovea în creștet, clopotul suna în turlă, iar aceasta se clătina din toate articulațiile ei de scânduri vechi. Alegeam anume dărele adânci lăsate de roți pe unde șuvoaiele alergau zvâcnind ca dintr-o venă deschisă. În curtea școlii, ne strângeam în stoluri și așteptam venirea domnului învățător, același

pentru toate clasele, de aceea aveam suficient timp liber. Bucuria ni se întune- ca însă din cauza noroiului adus pe tălpi, căci tot noi trebuia să răzuim podele- le cu lopățica”. La capătul acestor rânduri, supuse nostalgiei, publicistul se „dezmeticește” ironic: „Ah, paseismul! Să ne ferim de paseism, tovarăși, căci s-ar putea să ne ia cineva în serios”. ■ S. Goldenberg cercetează cele două volume care alcătuiesc *Răscola lui Horea*, monumentală lucrare a istoricului David Prodan: „Ea se distinge de tot ce s-a scris până acum și ne îndoiim dacă cercetări viitoare vor putea face altceva decât să mai adauge un detaliu sau să amendeze un altul. Cărea prezintă istoria globală a acestui seism social. Dar nu volumul copleșitor al documentației, dimensiunile ei: cercetări, audieri de mar- tori, reportaje, cronici, descrieri, memorii, corespondență oficială și particulară și alte numeroase surse, de fapt, o masă impresionantă de material documentar, selectată, ierarhizată valoric; nici măiestria redării conținutului informațiilor, a scriptelor, a textelor părților în luptă, încărcate de ură, patimă, de violență și părtinire sunt cele ce frapează. Impresia copleșitoare rezultă din modalitatea, din metoda inedită de investigație. Autorul mărturisește că face istorie de fap- te, dar de fapte de repetiție, de frecvență, de fapte mărturisesc generalitatea, mentalitatea comună, că pune pe primul loc faptele, apoi semnificațiile. Aceas- ta, ca și utilizarea frecventă, chiar foarte frecventă a documentului, a mărturiei istorice redată integral sau parțial ar putea, la prima vedere șoca cititorul. Pe măsura lecturii însă acesta va recunoaște importanța mărturiilor, a narativului exemplificat, a reportajului istoric în analiza evenimentelor”. ■ Sunt prezenți cu versuri Ion Caraion, Al. Căprariu, George Virgil Stoenescu. ■ Maria Mailat traduce o proză de Szilágyi István. ■ La *Cronica ideilor*, Andrei Marga des- fășoară noi *Explorări în prezent*. ■ Al. Căprariu își onorează colțul sportiv cu tableta *Ardelenește*. ■ Rubrica de teatru aduce în prim-plan *Două premiere pe țară*. □ Astfel, Ion Cocora discută spectacolul *Cuibul* de Tudor Popescu, pre- zentat de Secția română a Teatrului de Stat din Sibiu, în regia Nicoletei Troia: „Autorul demască în primul rând o mentalitate nocivă. Cu urmări, pe de o par- te, pentru aportul adus [*sic!*] de personaje într-un anumit sector productiv, pen- tru conștiința lor socială, și, pe de alta, una dintre cauzele principale ale alienării, ale automatizării și degradării existențiale și morale. Comicul, uneori de proporții groșești, are, în comedia lui Tudor Popescu, o sursă foarte gene- roasă: contrastul dintre realitatea faptică și realitatea vorbelor”. □ Mircea Vai- da semnalează spectacolul *Anotimpul speranței* de Viorel Cacoveanu, jucat la Teatrul de Nord din Satu Mare în montarea lui Mihai Raicu, apreciind calitatea piesei, o comedie tragică, și mai deloc viziunea regizorală: „Textul dramatic aparținând unui stilist auster, care mai presus de baroc și burlesc apreciază precizia liniei drepte, a demonstrației logice, modalități evidente și în proza polițistă a lui Viorel Cacoveanu. Umorul, frizând specia pamfletului, e, în in- tenția sa, tot un mod al scriitorului realist”. ■ „Filmul *Între oglinzi paralele*, în regia lui Mircea Veroiu, «inspirat din opera lui Camil Petrescu» (cum se justi-

fică regizorul și, în același timp, scenaristul) face propagandă pentru ceea ce secolul XX impune, din nefericire, unora: o lectură grăbită și superficială și, deci, falsificatoare a marii literaturi”, notează Tudor Dumitru Savu într-o tabletă cinematografică (*Între literatură și film*). ■ Vasile Rebreanu și Horia Bădescu scriu despre expoziția de sculptură a lui Mihai Barbu din cadrul *Galeriilor Tribuna*. ■ Sub genericul *Din lirica portugheză*, ultima pagină găzduiește un grupaj de *Versuri de ieri și de azi* de Manuel Alegre, în traducerea lui Ștefan Bitan, care publică și însemnarea „*Miracolul portughez*”, concentrând o pagină de istorie lusitană, legată de „Revoluția garioafelor”, cum este cunoscută ziua de 25 aprilie 1974, a îndepărtării fascismului.

23 martie

• [„*România liberă*”, nr. 10701] Pentru *Vitrina cărții*, Virgiliu Ene semnalează elogios retipărirea, la editura Minerva, a cărții lui Lazăr Șăineanu, *Basmale românilor*. Alcătuită la inițiativa lui B.P. Hașdeu, cartea este predată Academiei Române în 1893, iar meritele inițiale ale lucrării sunt, conform autorului articolului, încă valabile: „Ceea ce impresionează și pe cititorul de azi al *Basmelor române* constă în faptul că Lazăr Șăineanu nu s-a mulțumit numai să studieze aproape exhaustiv basmele noastre (a se vedea cele 500 variante rezumate și comentate), ci le-a analizat în context universal, pe o întinsă perioadă de timp, mai exact de la Antichitate și până în zilele autorului, și cuprinzând o arie geografică vastă: Orientul, Occidentul, peninsula Balcanică etc.”. □ Mirela Roznoveanu adaugă în „vitrină” o recenzie la volumul de versuri al poetului Ion Lotreanu, *Acordul cu lumea* (Eminescu, 1978), volum în care comentatoarea identifică o schimbare de formulă poetică prin trecerea la poeme epice ample, bogate în trimiteri livești, mitologice, finalizate cu (prea multe) accente teoretice sau cu „snoave soresciene”. ■ Celor două cărți recenzate li se alătură volumul semnat de Dorin Teodorescu, *Poetica lui Ion Barbu*, publicat la Editura Scrisul Românesc, comentat de Tia Șerbănescu. Punctând faptul că abordarea este din perspectiva „noii critici”, autoarea conchide: „Carte substanțială din toate punctele de vedere, beneficiind ea însăși de o interpretare originală, de o cultură critică solidă și de un limbaj critic suplu și discret, *Poetica lui Ion Barbu* constituie un punct de referință în exegezele consacrate marelui poet, o carte implicit polemică, subminând – cu finețe – clișeele critice instalate până acum în marginea operei, recunoscând și preluând unde era cazul, ideile valoroase pentru a le supune unei priviri integrale”.

• [„*Contemporanul*”, nr. 12] Florin Manolescu recenzează studiul lui Ion Hobana, *20.000 de pagini în căutarea lui Jules Verne*. ■ Volumul *Ultimele* (Scrisul Românesc, 1978), în care istoricul Stelian Neagoe reunește o parte din publicistica, versurile și traduceriile lui Nicolae Iorga din perioada septembrie 1939 – noiembrie 1940, este prezentat de Mircea Iorgulescu: „Cartea are astfel

aspectul și caracterul unui testament moral, politic și intelectual: dramatică mărturie a unei conștiințe ultragiutate de o epocă sumbră, ce părea să aducă prăbușirea tuturor idealurilor. Nicolae Iorga este, în aceste pagini, un cântăreț al durerii și deopotrivă un profet al speranței, «paznic de morminte, dar și vestitor de vremuri», cum singur se definește, neclintit în poziția sa de nici unul din marile dezastre ale vremii». □ În viziunea lui Laurențiu Ulici, originalitatea volumului de critică *Introducere în opera lui G. Bacovia* (Minerva, 1979) de Dinu Flămând („sedus”, asemenea lui Ion Caraion, de versurile poetului interbelic) se degajă cu precădere din analizele de detaliu: „Ce aduce nou cercetarea lui Dinu Flămând? În privința imaginii critice globale despre poezia lui Bacovia puține lucruri (o răsturnare a celei existente mi se pare, în contextul actual al receptării, puțin probabilă, indiferent cine ar încerca-o), între care și echilibrarea într-o sinteză a sentințelor aflate de o vreme în concurență: «simbolist» sau «expresionist», ce-i drept cu destule, totuși, rezerve față de a doua. [...] În schimb, contribuția criticului e considerabilă în analiza de detaliu”. □ Laurențiu Ulici prezintă de asemenea ediția critică a *Luceafărului* (Albatros, 1978) realizată de Marin Mincu, în care acesta subliniază valoarea poetică a dilemei în creația eminesciană: „În ordinea ideilor, noua interpretare se bazează pe reorganizarea în ansamblu a unor observații, idei și interpretări existente anterior în chip separat la autori separați: Caracostea și Béguin, în principal, Barthes, Bachelard, Papu în subsidiar și constă într-o premisă (dicotomia simbolică om-astru, efemer-etern etc., a cărei revelare ar urma să ne pună „în contact cu nucleele germinale ale poeziei”), urmată de o desfășurare a implicațiilor ideii privitoare la «natura dilematică» a eminescianismului și încheiată cu o concluzie... deschisă: valoarea poetică a «dilemei» (termen ce se vrea echivalent al «antitezei» romantice) în cazul *Luceafărului* și, mai larg, în întreaga poezie eminesciană [...]”. ■ *Istoria literaturii portugheze* de António José Saraiva, apărută la editura Univers în traducerea Anei Vădeanu, este comentată de Dan Grigorescu în rubrica de carte străină.

● [„Cronica”, nr. 12] Publică versuri în acest număr poezii Horia Bădescu și Mihai Leoveanu. Apare de asemenea un grupaj de versuri scrise de membrii cenaclului „Luceafărul” de la Liceul „Mihai Eminescu” din Iași. ■ Hristu Cândroveanu semnează articolul *Critică și expresie*, în care subliniază necesitatea expresivității literare în scrierile criticilor și le impută unor dintre aceștia folosirea excesivă a neologismelor: „Ceea ce irită însă cititorul de bun simț, în exercitarea magistraturii lor de către unii critici, este recurgerea abuzivă la limbajul neologic, sofisticat adesea până la ajunge aproape oracular, impenetrabil, el putând fi doar găunos de fapt.” El pledează pentru scrierea unor opere critice accesibile cititorului de rând: „Scriitorii români au avut întotdeauna cultul formei, al expresiei care îmbracă un bogat și impresionant conținut de idei. Nu mai puțin criticii – acești raportori de onoare asupra stării literaturii, naționale și universale. Dar, nici unii, nici alții n-au uitat vreodată că

scriu despre oameni și pentru oameni – cărora le sunt datori să le facă accesibil și familiar frumosul artei, și al vieții implicit”. ■ În viziunea lui Liviu Leonte, volumul *Pentru cine exist* (Junimea, 1979) de Nicolae Turtureanu se diferențiază de plachetele anterioare ale poetului printr-un caracter confesiv și anticalofil mai pronunțat: „...o poezie de o altă factură decât cea din volumele precedente, cu un mai pronunțat caracter confesiv, o poezie spusă, aparent neinteresată de virtuțile artistice ale versului. Monotonia semnalată ca singura primejdie care amenință poezia lui Nicolae Turtureanu, cu prilejul apariției nocturnelor, începe să devină o calitate”. ■ Pentru Virginia Burduja, antologia lui Virgil Carianopol, *Viorile vârstei* (Albatros, 1978) reprezintă încununarea creației acestuia, cu ajutorul căreia se poate observa întreaga sa evoluție poetică: „Debutând în anii '30 sub auspiciile neliniștitoare ale suprarealismului, Virgil Carianopol își găsește, după cantonări febrile în calma revoltă eseniană [...] sunetul său fundamental, optimismul lucid, de intensă luminozitate, care dezvăluie nu numai împăcarea liniștită și senină cu sine, cu lumea, ci și necurmăte lupte purtate întru supunerea Cuvântului”. ■ În rubrica sa *Conversații critice*, Zaharia Sângeorzan se oprește asupra romanului *Minunata poveste a preafericților regi Ulise și Penelopa* (Eminescu, 1978), de Platon Pardău, în care apreciază talentul autorului de a construi personaje, controlul asupra tematicii operei și veridicitatea acțiunii: „Esențial în *Minunata poveste a dragostei preafericților regi Ulise și Penelopa* este arta romancierului, putința lui de a construi durabil, cu un desăvârșit sentiment al stăpânirii temei, realități, personaje cu totul memorabile, o lume verosimilă din punct de vedere estetic, fenomen care ne îndreptățește să spunem că Platon Pardău a ajuns la o deplină maturitate, că sunt toate semnele să producă în evoluția romanului românesc de astăzi, mari surprize”. ■ Constantin Pricop semnalează apariția volumului *Sarea pământului* (C.R., 1978), de Mihai Țora: „*Sarea pământului* de Mihai Țora este o scriere în care poeticul devine etapă și aspect într-o dificilă căutare, vizând obiective adânci. Nu este vorba numai de o privire asupra poeziei ca gen literar, ci de un fel de a lua cunoștință de noi prin intermediul limbajului. *Sarea pământului* este în primul rând o încercare de ontologie, cu referințe la mecanismele comunicării.” ■ În rubrica de carte străină, Sorin Pârvu analizează resorturile romanului *Troilus și Cresida* de Geoffrey Chaucer.

● [„**Săptămâna culturală a capitalei**”, nr. 433] Ioan Alexandru deschide numărul cu un poem patriotic intitulat *România*. □ Corneliu Vadim Tudor semnează un articol despre poezia programatică: „Poezia programatică – de la naivitatea sublimă a lui Ion Cătină până la tempestele lui Octavian Goga (și limitele acestui arc de timp pot fi, desigur, extinse dincolo de fiecare dintre ei) – a luat naștere nu în cabinete cu stucaturi daurite și în urma unor comenzi bine remunerate, ci la curțile împărătești ale acestui popor atât de profund și împătimit. Toți marii noștri poeți – iar mărimea o stabilește barometrul afectiv al

poporului, nu grila estetică a unui critic improvizat – au fost, totodată, și veritabili agenți ai istoriei românești, care au stabilit legături indisolubile între poli temporal și spațiali ai patriei, au unificat și au direcționat, au consolidat «românismul» în accepția sa superioară, cum ar fi spus Lucian Blaga, ca pe o «constelație, cu totul aparte, de determinante spirituale». Ei se înalță în urma noastră aidoma unor gigantice statui de sare, care au captat lacrimile uriașe ale nației românești, le-au dat o formă spirituală și le-au restituit milioanele de români sub chipul unor arme de luptă”. ■ Eugen Barbu parcurge mai departe exegeza călinesciană a personajelor lui Caragiale, selectând fragmente despre relația acestora cu «probleme filozofice fundamentale», cum ar fi cunoaștere adevărului (de exemplu, relația dintre autentic și adevărat în chestiunea scrisorii de amor a lui Tipătescu pentru Zoe). La finalul expunerii, Eugen Barbu concluzionează: „Cred că este foarte greu ca cineva să spună un lucru mai precis, să facă o radiografie mai exactă decât aceste considerații pe care, ca un chirurg genial, le întreprinde divinul critic. Și când mă gândesc că, la noi, structuralismul a fost descoperit de către niște bașibuzuci literari abia în urmă cu câțiva ani! Structuraliștii de ocazie erau de mult în buzunarul lui Călinescu...”. ■ Emil Manu publică partea a doua a cronicii literare despre volumul *O clipă în China* de Paul Anghel. ■ Pornind de la *Suferința urmașilor*, Emil Manu scrie un material de mari dimensiuni despre Ion Lăncrănjan ca scriitor profund moralist: „Caracteristica problematică a prozei lui Ion Lăncrănjan o dă moralismul în sensul cel mai grav al cuvântului. Un scriitor moralist, grav și profund, va elimina în primul rând din ecuația vieții toți acei factori și acele funcții care pot scuza sau pot diminua, pulveriza sau anula responsabilitatea omului: fatalitatea, hazardul, neantul. Un scriitor care va considera că defectiunile individului, colectivității și epocii sunt ale indivizilor, colectivităților și epocilor, și nu ale ideilor, speciei umane sau universului, va fi acel profund și autentic moralist pentru care orice și oricine este înainte de toate ceea ce este prin opțiunile și responsabilitatea sa”. Urmând acest criteriu, Ion Lăncrănjan este identificat ca moralist militant: „[...] așadar, el exclude factorii răului anonim pentru a viza numai răul din lume produs de oameni și față de oameni”. ■ Ion Lotreanu comentează lucrarea lui Mircea Eliade *Aspecte ale mitului*, de data aceasta ediția românească, apărută la Editura Univers, în traducerea lui Paul G. Dinopol, în anul 1978. Comentatorul vizează acum miturile eshatologice în interpretarea istoricului religiilor. □ Sunt prezenți cu câte un poem Alexandru Ivănescu și Aurel M. Buricea.

24 martie

• [„Scânteia tineretului”, nr. 9279] Găzduiește *Cărți ale tinerilor, cărți despre tineri, cărți pentru tineri. O dezbatere la care sunt invitați scriitori, editori și cititori*. În *Sunete noi*, Dinu Flămând remarcă tineri scriitori afirmați

atât în revistele studențești din centrele universitare, cât și în presa literară centrală: „Din plutonul clujean aş vorbi despre Emil Hurezeanu, Ioan Moldovan, Augustin Pop, Viorel Mureşanu şi, mai cu seamă, Aurel Pantea, acum profesor de limba şi literatura română în nord, la Borşa, un poet de subtilă notaţie, ironic şi sentimental deopotrivă, cu o priză lacomă asupra concretului”. Sunt amintite şi cenaclurile în care se manifestă o nouă direcţie literară – fără a fi numită, este vorba despre geneza postmodernismului românesc: „Aceeşi poezie denudată de tropi şi obiectuală se scrie şi la Iaşi şi la Bucureşti, în două cenacluri cu activitate vie («Pavel Dan», care împlineşte acum 10 ani de existenţă, şi «Cenaclul de luni» condus de criticul Nicolae Manolescu), acelaşi tip de discurs lipsit de emfază bogat în conotaţii şi eliberat de complexe prozodice”. Alte nume reţinute de Dinu Flămând: „O adevărată bucurie mi-a produs lectura poeziilor tânărului muncitor timişorean Ion Monoran, un poet viguros [...]”. Adrian Derlea şi Mircea Bârsilă urmează îndeaproape experimente similare. Pe un drum oarecum asemănător merg Matei Vişniec şi Radu Călin Cristea. Interesanţi se anunţă Ion Stratan şi, îndeosebi, Adrian Giurgea, un poet tânăr care ştie să profite cu fineţe de o bogată cultură poetică. Lista poate fi îmbogăţită oricând (de exemplu cu ieşeanul Ştefan Mitroi) [...]”. □ Cu *Limbajul interior* este prezent în grupaj criticul clujean Petru Poantă, care discută, fără menajamente, despre nivelul poeziei contemporane: „Multora ne este atât de limpede faptul că se scrie o poezie mediocră încât bunul simţ e deocamdată suficient. În critica noastră este astăzi nevoie şi de fermă deratizare decât de interpretare. Căci, în loc să încerce o moralitate a poeziei, mulţi autori vor să poetizeze o morală. Diferenţa este [...] de la valoare la valoarea de schimb”. ■ Corneliu Ostahie înregistrează opiniile unor utecişti din Zalău în legătură cu *Poezia patriotică şi dialectica realului*. ■ Sub genericul *Cetăţeneşti*, Lucian Avramescu „iese” *La drumul mare...* într-o anchetă care dă în vileag nereguli de la Staţia spălat-gresat Băneasa. ■ Ion Băieşu este *Curierul nostru de sâmbătă*.

● [„*Luceafărul*”, nr. 12] La rubrica *Jurnal de poet*, Ioan Alexandru, prezentând îndeletnicirea unui ţăran sculptor, nu dă înapoi de la o critică discretă a situaţiei ţăranilor transformaţi în muncitori şi integraţi cu forţa în industrie, „căţăraţi pe blocuri ca fierari-betonişti în miez de iarnă, cufundaţi kilometri în adâncul pământului ca mineri, îmbrăcaţi în cauciuc până peste cap în bazine de murat şi jupuit pielea moartelor vietăţi, în oţelării storşi de sudoarea căldurilor greu de purtat, în aceste combinate chimice care nu merg numai cu petrol, ci şi cu sudoarea privegherii omeneşti”. ■ În articolul *Tineri în festivalul „Cîntarea României”*. *Prefaţă la bilanţuri (II)*, semnatarul Mircea Constantinescu reţine şi opinia lui Florin Vedeanu de la cenaclul literar „Dimitrie Bolintineanu” participant la festival: „Am obţinut locul 2 în faza de sector şi nu este mult, dar nici puţin dacă e să pun în balanţă fie şi numai talentul unor colegi de cenaclu pe care i-am aplaudat în diverse ocazii. Încă mai trebuie transpirate şi

lăcrimate hârtiile albe care ni se dau. Mai trebuie. La prezenta ediție am vrut să-mi demonstrez că pot. Am vrut să văd, să mă conving de mine”. ■ La rubrica *Inedit* este publicat poemul *Hodler – gravuri* de Tudor Arghezi. ■ Articolul *Ispita criticii foiletonistice* continuă cu partea a IV-a, în care Nicolae Ciobanu încearcă să definească tipul de critică abordat de Mihai Ungheanu. Formula acestuia „se bizuie pe serviciile unui tip de lectură al cărui cuvânt de ordine îl constituie spiritul de radicalitate. Din această pricină, cel mai adesea textul critic surprinde prin tonalitatea lui tensionant imperativă; frazele intrigă, uneori chiar neliniștesc prin sentențiozitatea lor «totalitară» și oarecum oraculară. Ne dăm seama numaidecât, «impersonalitatea» celui care le formulează rezidă în faptul că el nu «discută» ci, pur și simplu, «oficiază»”. Nicolae Ciobanu formulează o rezistență față de ideile radicale ale lui M. Ungheanu când vine vorba de cărți de critică (de exemplu că Lovinescu descinde din Ibrăileanu sau G. Călinescu îl preia direct și nemijlocit pe Nicolae Iorga), dar apreciază intervențiile sale când se mențin în litera și spiritul textului. ■ Adrian Marino publică articolul *Semnificație și hermneutică la Mircea Eliade*, în care, după ce reamintește definițiile semiotice ale termenilor *sens* și *semnificație*, analizează hermeneutica pe care o practică istoricul religiilor, pornită tradițional „solid articulată pe realitatea fundamentală a semnificației considerată drept ansamblul reprezentărilor sugerate și asociate unui document, enunț, text, simbol”. Mircea Eliade înclină spre o hermeneutică totală, globală, «universală», conchide criticul: „În cadrul său evenimentele istorice, curente culturale, atitudinile practice își au deopotrivă locul alături de totalitatea comportamentelor religioase”. □ La rubrica intitulată *Creion*, Gheorghe Pituț analizează volumul de versuri al lui Gheorghe Tomozei, *Ierbar de nervi*, subliniindu-i accentele impresioniste. ■ În cadrul *Cronicii literare*, M. Ungheanu abordează volumul monografic *C. Stere, scriitorul* semnat de Virginia Mușat, salutând recuperarea omului politic sub aspectul înclinațiilor sale literare concretizate în publicarea unui ciclu romanesc de opt volume, intitulat *În preajma revoluției*. □ La *Viața cărților*, Paul Dugneanu prezintă volumul de versuri al lui Crișu Dascălu, *Încercare asupra bucuriei* (Facla, 1978). ■ La cronică de proză, Artur Silvestri se oprește asupra volumului de povestiri *Făpturi neînsemnate*, de Alexandru Papilian (C.R., 1979): „Al. Papilian se înfățișează acum ca un prozator, abil, ingenios, cu stil dezinvolt, ca un ironist al psihologiilor mediocre”. ■ Doina Uricariu prezintă *Cetatea ideală* – lucrarea de urbanistică semnată de Grigore Arbore (Ed. Meridiane, 1978). ■ La *Compendiu*, Dan Alexandru Condeescu prezintă volumul de versuri semnat de George Bălăeț, *Glasuri* (Eminescu, 1978), *Poeme*, de Vasile Andronache (Eminescu, 1978), *Patima muntelui* (Ed. Eminescu, 1978), versuri de Dumitru Pricop. ■ Al. Piru semnalează debuturi feminine: *Întru totul* (Albatros, 1978), de Ileana Zubașcu, o poetă ce se situează pe linia „generației tinere, antiromantice” și *Silex înflorit* (Eminescu,

1979), de Viorica Farcaș Munteanu, „versuri de o anumită ținută grafică, cizelate”. □ La *Revista revistelor* este salutat un articol de Ion Dodu Bălan publicat în „Scânteia”, în care autorul nuanța funcțiile artei în epoca socialistă: „«Societatea noastră socialistă nu are nevoie de artă pentru artă, ci de o artă funcțională, de tendință cu artă»”. „Contemporanul” este citat tot cu un articol despre literatura militantă, prilejuit de turnarea filmului *Clipa* după romanul cu același titlu de Dinu Săraru. Revista „Astra” este menționată pentru condițiile grafice excelente, prezentarea unor tineri poeți brașoveni, ancheta literară «Trei mii de cititori brașoveni desemnează primele trei cărți ale anului 1978 și propun subiecte pentru romanul anului 1980». ■ Cu ocazia centenarului nașterii lui D. Caracostea, Costin Tuchilă publică, la rubrica *Tinerețea clasicilor*, articolul intitulat *Un precursor al structuralismului?* în care identifică elemente structuraliste în metoda avansată de critic „care constă în accepția structurală a formei, deopotrivă expresie și conținut, imagine sintetică a «esenței vieții» pusă între parametrii creativității autorului respectiv”, fără însă ca această metodă „să fie aplicabilă oricărui gen de creație poetică”. □ Vladimir Simon scrie, în același spirit, *Consecvența unui program critic*, reafirmând preluarea de către critic a elementelor „teoriei literare și stilistice de extracție gestaltistă și structuralistă”. Cu toate acestea, susține semnatarul, la întâlnirea cu obiectul analizei, de exemplu opera eminesciană, metoda criticului „nu-și împlinește dezideratele”. ■ La rubrica *Profil*, Dan C. Mihăilescu reține debutul criticului Dan Cristea cu volumul *Un an de poezie*, continuând cu *Arcadia imaginară* care „este suportul mai larg și mult mai închegat al unei ideologii critice în devenire” și al cărei centru de interes este călătoria și memorialistica la autorii români. ■ Pentru rubrica *Ce scrie, ce gândește tânărul scriitor*, Constantin Stan îl intervieveză pe Alexandru Papilian. Discuția se referă și la proza contemporană aflată în contextul unei revoluții: „— Deci, care ar fi alternativa prozei contemporane? – Alternativa prozei realiste contemporane este, deci, între a crea tipuri sau a crea cazuri veridice, așadar atipice. În viața de toate zilele există, neîndoielnic, și fapte tipice pentru oricare dintre categoriile posibile, precum și figuri atipice. Bogăția universului uman comportă necesar și această confruntare [...] Ferească sfântul de o ordonanță prin care trebuie create numai cazuri tipice sau atipice!”. ■ Sunt prezenți cu versuri Nicolae Stoe, Mihai Ursachi, Florica Mitroi, Teodor Păcă, Tudor George, Vasile Loghin, B. Horasangian, George Stanca, Uca Iov, Andrei Dorin, Dan Emilian Roșca. ■ Semnează proză Ion Lică Vulpești – *La piciorul podului* și debutează Gheorghe Bogorodea cu textul *Prânzul*. ■ Cronica de film consemnează ca pe o reușită ecranizarea după romanul *Clipa* de Dinu Săraru. ■ La cronica TV, Iulian Neacșu amintește filmul *Margareta Sterian* difuzat pe programul II cu audiență tehnic restrânsă. ■ Pentru cronica radio Ioana Ieronim reține dramatizarea după *Hronicul și cântecul vârstelor* de Lucian Blaga. ■ Vasile Nicolescu, unul

dintre editorii lui Tudor Arghezi, publică un text evocator pentru rubrica *L-am cunoscut pe Tudor Arghezi*: „Am fost condus și înfățișat poetului care venea cu pași mărunți pe potecă înaintea mea. Ne-am așezat pe niște scăunele între corzi de viță și buruieni palide. O cină de taină a visului și cuvintelor nerostite. În fond nu venisem decât să-l văd. [...] Într-un târziu mi-am amintit că luasem cu mine un eseu intitulat «Un portativ și un infinit» replică tardivă a mea la «atacul» din revista «Ideea europeană» săvârșit de Ion Barbu la adresa poetului. Era un eseu de buzunar care în esență îi preamărea pe cei doi mari poeți. I l-am oferit stângaci ca pe o floare și m-am retras. Miracolul se împlinise: îl cunoșteam pe poet”. ■ *La Instantanee*, Șerban Cioculescu anunță volumul de epigrame – foarte bine primit – *Zig-zag umoristic*, semnat de D.C. Mazilu (Ed. Ceres, 1978). ■ Sub titlul *Setea de simplu*, Mihai Coman face un periplu printre cărțile lui Alexandru Paleologu, urmărind reflecțiile din *Bunul simț ca paradox* infiltrate în critica sa: „În acest sens scrierile lui Alexandru Paleologu au dimensiunea unui act de restituire. Universul literar este redat lui însuși, simplității sale primordiale. Aceasta nu înseamnă regresivitatea la citat, ci, din contra, calea subtilă către cea mai potrivită judecată. O asemenea aserțiune nu este cea mai apropiată de obiect, ci cea mai îndepărtată: ea nu este descrierea, aproximarea, ci maxima distanță dintre particularul sfidător (în ordinea cunoașterii) și conceptul cu cea mai eficientă disponibilitate integratoare”. □ C. Stănescu analizează versurile lui Ion Gheorghe, mai ales cele din volumele *Mai mult ca plânsul*, *Zoosophia*. ■ Al. Oprea scrie un omagiu dedicat criticului, istoricului literar și profesorului Al. Dima. ■ Numărul conține traduceri din lirica portugheză: Mircea Dinescu și Diana Radu din Eugénio Andrade, Ana Vădeanu din Manuel Alegre, Geo Vasile din José Carlos de Vasconcelos.

25 martie

• [„Scânteia”, nr. 11381] Numărul cuprinde versuri de Alexandru Jebeleanu. ■ Ion Fântânanu elogiază apariția unui volum din seria scrierilor social-politice ale lui Nicolae Ceaușescu, *Politica internațională a României de pace, prietenie și colaborare cu toate popoarele* (Ed. Politică). ■ Dim. Rachici semnează articolul *Orașul și arborii lui*. ■ Tudor Olariu asociază însemnările lui Nicolae Iorga din volumul *Ultimele* (Scrisul românesc, 1978) luptei române antifasciste din perioada interbelică: „Pledoarie patetică pentru demnitatea omului, pentru libertatea națiunilor, împotriva barbariei fascismului, volumul proiectează o văpaie de nestins asupra mării conștiințe întruchipate în opera și martiriul savantului patriot”. □ În *Un act de restituție literară*, H. Zalis salută efortul lui Emil Manu din *Eseu despre generația războiului* (C.R., 1978) de a readuce în atenția specialiștilor și a publicului larg o serie de scriitori uitați din pricina contextului istoric, remarcând totodată caracterul incomplet al studiului: „Apt încă de completări, ca structură, *Eseu despre generația războiului* mi

se pare o carte cu adevărat incitantă, în felul ei, o autentică restituție literară. Intențiile ei sunt, deopotrivă, instructive și constructive”.

26 martie

• **[„Scânteia tineretului”, nr. 9280]** Pe prima pagină, Lucian Avramescu scrie despre *Deprinderi civice*, evocând participarea tinerilor la înfrumusețarea parcurilor, străzilor, cartierelor etc. ■ Dan Rotaru publică trei poeme.

27 martie

• **[„România liberă”, nr. 10704]** Dumitru Almaș semnaleză apariția unei culegeri cu articolele și versurile scrise de N. Iorga foarte aproape de finalul vieții sale 1939-1940. Volumul se intitulează *Ultimele* (Ed. Scrisul Românesc) și este îngrijit de Stelian Neagoe care semnează și un amplu studiu introductiv. Sunt adăugate în carte și o sumă de fotografii reprezentative ale lui N. Iorga. Comentatorul subliniază mai ales caracterul antifascist al scrierilor, considerând volumul și o foarte bună ilustrare a „stării de spirit” a autorului în respectivii ani. ■ Tia Șerbănescu discută trei romane într-un singur articol, reunindu-le pe baza similarității dintre eroi: *Zilele și jocul* de Norman Manea, *O vacanță atât de lungă* de Mihai Giugariu și *Bate și ți se va deschide* de Mihai Sin. Eroii în cauză au aproximativ treizeci de ani, sunt «dificili», în sensul în care se află într-un moment de „clarificare a personalității”, de luare a unei decizii cruciale pentru viață.

• **[„Scânteia”, nr. 11382]** Ion Ianoși semnaleză și comentează apreciativ noul volum din seria operelor social-politice ale lui Nicolae Ceaușescu, *Umanismul socialist* (Ed. Politică).

• **[„Scânteia tineretului”, nr. 9281]** Rusalin Mureșan se înfățișează pe prima pagină cu omagiul rimat *Președintelui României*: „Bărbat viteaz, pentru popor viteaz,/ Iscat din miezul românesc al viței/ De bravi eroi ce dănuie prin timp/ Cum cântecul adânc al Mioriței”. Alte perechi de rime: viitor-popor, drag-steag, stăpâni-români, totdeauna-lumina. ■ *La Locul de lângă inimă*, Ion Lazăr „veghează” *Câmpii ale belșugului*. ■ Călin Stănculescu scrie, la *Cronica filmului*, despre ecranizarea – datorată regizorului Gheorghe Vitanidis – a romanului *Clipa* de Dinu Săraru. Cronicarul oferă și câteva considerații despre carte: „Deși al doilea roman publicat de Dinu Săraru are nu puține tangențe tematice cu *Puterea și adevărul* de Titus Popovici, acestea nu umbresc câtuși de puțin originalitatea unei ample construcții epice, cu dinamice alternanțe temporale, continuând o pasionantă dezbateră polemică, un conflict cu rezonanțe adânci în perspectiva formării unui om nou, exprimat într-o proză cu certe calități cinematografice”. Viziunea regizorală nu trădează conținutul românesc, rămânând fidelă acestuia: „Ecranizarea lui Gheorghe Vitanidis păstrează temperatură angajantă a romanului [...]. Ca și în roman [...] transpare cu putere credința neabătută în adevărul politic, atașamentul dus până la sacrificiu

față de ideile fundamentale ale construcției unei noi societăți, frumusețea morală nealterată de vicisitudini impuse de personaje pasagere pe scena istoriei”. ■ La *Cronica TV*, Florin Mugur aduce *Un personaj important*. Deranjat de neglijențele unor reporteri, ziaristul notează: „Dacă reporterul vrea să obțină nu câteva fraze convenționale, ci niște adevăruri, niște adevăruri proprii, ale unui om care gândește, el se va pricepe cu siguranță să le obțină. Cu condiția ca și omul în cauză să simtă că nu e considerat un figurant, ci un personaj. Un personaj cu un rol important în viața colectivului său, cu un rol important și la televiziune”. ■ La *Caligrafii de buzunar*, Al. Deșliu semnaleză numărul 60, proaspăt apărut, al publicației trimestriale „Revista noastră”, editată de Liceul „Unirea” din Focșani. Aflăm că în sumar se găsește un dialog cu lingvistul Iorgu Iordan. Dar semnificativ rămâne tirajul pe care și-l îngăduia trimestrialul focșănean: „Distinsul profesor Petrache Dima, coordonatorul de suflet și talent al «Revistei noastre» – azi de reputație națională – cu modestia-i devenită tradițională, informează, printre altele, în cadrul rubricii «Cronica revistei», că dacă tirajul primului număr a fost de 1100 exemplare, cel al numărului 60, pe care-l prezentăm azi, este de 6000. Tirajul total – 100 000 exemplare”.

28 martie

● [„Scânteia”, nr. 11383] Număr dedicat aniversării a cinci ani de la alegerea lui Nicolae Ceaușescu în funcția de președinte al Republicii Socialiste România. ■ Conține poeme de Nicolae Dragoș, Niculina Ivașcu (muncitoare), Neculai Chirică (Cenaclul Flacăra, Hunedoara), Miron Tic (Cenaclul Ritmuri, Deva). ■ Alexandru Balaci semnează articolul omagial *Înaltă răspundere în fața istoriei*, în care evidențiază direcția susținută de Nicolae Ceaușescu în domeniul culturii: „El i-a chemat pe creatorii culturii să încorporeze în operele lor nobilele idei ale umanismului revoluționar, să demitizeze falsele superstiții, să nu fardeze niciodată realitatea, să transfigureze în artă istoria contemporană, să oglindească faptele și psihologia oamenilor vii, stimulați de voința de a îndemna întreaga umanitate pe magnificele drumuri progresive. Personajele operele sunt investite cu demnitatea niciodată înfrântă atunci când sunt active pe imensa scenă a istoriei”.

● [„Scânteia tineretului”, nr. 9282] Prima pagină a ziarului se „înroșește”. Cromatic și ideologic. Se împlinesc cinci ani de la alegerea lui Nicolae Ceaușescu în „înaltă funcție de Președinte al Republicii Socialiste România”. □ Cu acest prilej, Dan Rotaru aduce un *Omagiu în primăvară* din șapte strofe. □ Omagiile ocupă și alte pagini ale ziarului. Ion Crânguleanu înalță, în cinci strofe, *România marelui azi*, iar Mugur Pal îi dedică „Tovarășului Nicolae Ceaușescu” poezia – tradusă de Dim. Rachici – *Flacăra în formă de inimă*. În vecinătate, A.I. Zăinescu publică textul *Jurământul către țară*.

● [„Viața studentească”, nr. 13] Prima pagină găzduiește versurile omagiale *Clarvăzător și demn*, închinată lui Nicolae Ceaușescu de Dorin Vedeanu.

■ Cea dintâi expoziție a pictoriței Nadia Ioan, de la Galeria A, este discutată de Magda Cârnecki. ■ Mihai Botez publică studiul *În lumea științifică de astăzi noțiunea de școală de gândire nu mai apare ca acum 20 de ani, legată de un loc ori de o personalitate*. ■ Sub genericul *Acorduri studențești în «Cântarea României»*, este inserat un grupaj de însemnări despre faza zonală, din Capitală, a festivalului, la care au participat centrele universitare București și Ploiești. Semnează Simelia Bron, Ioan Buduca, Constanța Buzea, Dinu Flămând și Florentin Florescu. ■ La *Cronica literară*, Ion Cristoiu sancționează volumul *Eseu despre generația războiului* de Emil Manu: „Bogată în informații insuficient prelucrate, ținând în unele fragmente, închise autorului, concluzii generale interesante, [...] e o carte ce se cere rescrisă” (*De la un titlu la o carte*). ■ O idee fotbalistică oferită în revista „Flacăra” de impetuosul ei redactor-șef este ironizată sub anonim: „poetul Adrian Păunescu ne invită să ne gândim la marile foloase ale unei fuziuni între echipele Sportul studențesc și Rapid. Ne-am gândit și, la rândul-ne, propunem alte fuziuni folositoare: Dinamo cu Ajax, Steaua cu Hușana Huși, I.T.B. cu Enciclopedia Română, Revista Muzeelor cu Continentul sud-american, filmul românesc cu marile descoperiri geografice. Mai știi, poate așa câștigăm și noi Campionatul mondial de fotbal!”. ■ Prof. dr. docent Dim. Păcurariu așază, la *Ex Cathedra*, însemnarea statistic-„bilanțieră” *Limba și literatura română în universități străine*: „Există astăzi un larg interes în străinătate pentru țara și poporul român, consecință firească a politicii de colaborare a României cu toate popoarele, a creșterii prestigiului său în lume. Într-un atare context favorabil, cunoașterea și prețuirea în alte țări a valorilor noastre culturale și științifice sunt, evident, mult înlesnite. Specialiștii străini, tot mai numeroși, se interesează îndeaproape de literatura noastră, scriind, unii dintre ei, lucrări voluminoase despre scriitori români. Despre Eminescu, de pildă, s-au publicat, în ultimii 15 ani, nu mai puțin de patru ample exegeze critice, de către istorici literari, universitari, îndeobște, din Roma, Budapesta, Paris și Moscova. Limba română se studiază astăzi în peste 150 de universități din 35 de țări de pe toate meridianele. La unele din aceste universități există profesori considerați ca specialiști d prestigiu, care desfășoară o activitate bogată și valoroasă dedicată limbii și culturii române [...]. În unele centre universitare – din Franța îndeosebi – numărul studenților care frecventează cursurile de limba română este foarte ridicat, depășind cifra de 100”. ■ În *Varia*, Dinu Flămând păreșește *Librăria*, oprindu-se într-un *Anticariat* (cel din Pasajul Crețulescu), unde alcătuiește un mic inventar. ■ În aceeași pagină, Laurențiu Ulici aduce noi instrucțiuni despre bridge. □ M.N. Rusu ia din nou *Orașul* la... pas, poposind la casa poetului George Crețeanu. ■ Comentând ecranizarea romanului *Clipa*, datorată regizorului Gheorghe Vitanidis, Ioan Buduca dezvăluie, în tonalități uneori pamfletare, *Adevărul despre un film mediocru*: „*Clipa* este un film curajos, curajos, curajos în sensul că spune lucruri pe care filmul nostru nu îndrăznește să le spună, lucruri care,

însă, în romanul nostru politic au devenit de multă vreme locuri comune, clișee. Curajul nefiind o categorie estetică, pare că este pe cale să devină totuși pentru o anumită mentalitate gazetărească de receptare a artei. Dar legea adevărului în creație este aidoma legii care face ca cercul să fie rotund, nu pătrat”. Totuși, finalul acestei însemnări adăpostește și o nuanță: „În ciuda schematismului său, *Clipa* poate fi considerat un reportaj cinematografic merituos, iar dacă valoarea sa cinematografică este așa cum este, ar trebui să ne întrebăm, acum, în clipa adevărului, care era valoarea cinematografică a filmelor de dinaintea acestei *Clipe*”.

29 martie

● [„**Flacăra**”, nr. 13] În cadrul rubricii *Profesiune de credință*, Fănuș Neagu semnează articolul intitulat *Munca mea – limpezire și act de libertate*, afirmând că „scriitorul adevărat trebuie să lupte pentru înfrângerea mizeriei și biruința răsului. Altminteri, nu merită să țină creionul în mână”. □ Cornel Moraru recenzează *Eseul despre generația războiului* al lui Emil Manu, sesizând simpatia criticului față de scriitorii grupați în jurul revistelor „Cadran” și „Albatros”, celelate grupări părăndu-i „oarecum tutelate din afară de personalități marcante, ca Lucian Blaga sau George Călinescu. Examenul critic e însă obiectiv. Autorul nu face niciun fel de discriminări; chiar scriitorilor «fără operă», indiferent de la ce revistă provin, le dedică articole cuprinzătoare, generoase”.

● [„**Orizont**” nr. 13] Cronica lui Cornel Ungureanu include, de data aceasta, o critică a criticii, mai precis o perspectivă critică asupra volumului *Opinii literare* (Ed. Cartea Românească, 1978) a lui Gabriel Dimisianu, în cuprinsul căreia emite următoarele afirmații: „Critica lui Gabriel Dimisianu e, așa cum se spune mereu, una echilibrată, calmă, lipsită de excesele pasionale care fac, câteodată, succesul confrăților; afirmațiile de acest fel ar putea să ne înșele, echilibrul ascunde deseori o oarecare tentație a liniștii, o tatonare prudentă a șansei: o inactualitate tactică. Ori critica lui Gabriel Dimisianu este una actuală, opiniile sale devansând nu odată alte opinii rostite în bătațiile vieții literare: o îndelungată – o temeinică – experiență a scrisului îl face capabil a se pronunța clar asupra unor tipuri de «a fi actual», de «a avea curaj»; micii sau marii farsori ai literaturii sunt cenzurați la modul cel mai civilizată cu putință [...]”. ■ Livius Ciocârlie analizează anumite aspecte din corespondența lui Roger Marin du Gard cu Gide și plasează într-o paralelă literară savuroasă diferențele dintre cei doi scriitori francezi, una dintre ele, majoră, fiind că lui R. Martin du Gard nu-i plăcea să călătorească, în schimb Gide era exact opusul său. ■ Ion Arieșanu întoarce ocheanul atenției publice spre poetul Octavian Doclîn, „un tradiționalist prin structură [...], un modern prin viziunea sa lirică”, reprezentat (la rubrica „vă prezentăm un tânăr scriitor”) prin șapte poeme. ■ G. I. Tohăneanu își centrează interesul stilistic asupra unor *Imagini argheziene* (în cadrul rubricii „limbă și stil”).

• [„România literară”, nr. 13] Încă de pe prima pagină este anunțat un *Omagiu președintelui țării*, trimitere care se dovedește a acoperi un grupaj encomiastic. Tot pe prima pagină, o fotografie a lui Nicolae Ceaușescu și editorialul redacțional *Glasul istoriei*, în care putem citi câteva însemnări prilejuite de „împlinirea celor cinci ani de la investierea sa [a lui Nicolae Ceaușescu] de către Marea Adunare Națională ca întâiul președinte al Republicii Socialiste România”: „Un timp, o epocă a României strălucind astăzi sub tricolorul indestructibilei unități naționale și sociale, în independență deplină, făurindu-și propriul destin după propria-i voință. Cu sentimentul de mândrie pentru trecutul străvechi evocat cu atâta însuflețire prin glasul președintelui Nicolae Ceaușescu la impresionanta adunare populară din ziua de 28 martie, spre cinstirea în perenitate a măreței tâlcuiri pe care ne-o inspiră tuturor sărbătorirea împlinirii a 2000 de ani de la întemeierea cetății dacice Ziridava [...]. Într-o asemenea perspectivă, într-o asemenea lumină a unui orizont iradiind încrederea de nestrămutat a întregii națiuni călăuzite de Partidul Comunist, se revarsă și dragostea, stima cea mai adâncă pentru președintele Nicolae Ceaușescu, pentru geniul marelui arhitect, constructor înaripat al României de astăzi, cheazășie strălucită a viitorului ei de mâine”. □ George Macovescu, președintele Uniunii Scriitorilor, inaugurează seria de omagii prin *Jurământul președintelui*, comentând în termeni elogioși angajamentele luate de Nicolae Ceaușescu în urmă cu cinci ani, la depunerea jurământului: „A jurat Nicolae Ceaușescu în fața Marii Adunări Naționale, deci a poporului, că își va face întotdeauna datoria cu cinste și devotament pentru strălucirea și măreția națiunii noastre socialiste, a Republicii Socialiste România. Au trecut de atunci cinci ani – prea puțini pentru ca istoria să-și rostească judecățile ei definitive – dar succesiunea evenimentelor ne-a adus dovada deplină că Președintele țării și-a acoperit jurământul cu fapte. În cinci ani, România a mers înainte cu pași mari și fermi. Economia s-a dezvoltat. Fața țării s-a încrustat cu noi așezări de uzine și fabrici. Agricultură socialistă a schimbat obișnuitul și «tradiționalul» sat românesc. În țara șomajului cronic de altădată, avem toți de lucru și încă nu putem acoperi cu forțele noastre de muncă atât cât se simte nevoia. Viața spirituală capătă noi forme și dimensiuni. Niciodată cartea literară nu a fost mai cerută decât este acum. Avem prieteni în lumea întreagă. Cuvântul României, al Președintelui Nicolae Ceaușescu în problemele internaționale este așteptat, ascultat și respectat pretutindeni în lume, pentru că el reprezintă adevărul, dreptatea și demnitatea cuvenită tuturor popoarelor, pentru că, dând soluții, îndeamnă la pace și înțelegere”. □ Închină omagii lui Nicolae Ceaușescu și Barabás István (*Puterea exemplului*), Francisc Păcurariu (*Prezență constructivă*), Adolf Armbruster (*Gânditorul profund și creator*), Traian Coșovei (cu o proză biografică în care numele lui Nicolae Ceaușescu se strecoară spre final, în chipul unui glas călăuzitor – *Primăvara primăverilor noastre*), Al. Tănase (*O filosofie politică umanistă a construcției socialiste*), Vasile Băran

(*Președintele și țara*) și Nicolae Nicoară (*Înaltul prestigiu*). □ În aceeași cheie encomiastică apare și grupajul de versuri *Cântare patriei*, unde semnează Constantin Dracsin, Angela Popescu, George Țârnea, Stelian Gruia, Dan Rotaru, Ion Crânguleanu, Zeno Ghițulescu și Gabriel Iuga. ■ Analizând *Eseul despre generația războiului* de Emil Manu, Șerban Cioculescu apreciază cartea ca fiind „o valoroasă contribuție de istorie literară, chiar dacă ar părea incompletă și chiar dacă ideea laxă de generație rămâne în suspensie!”. ■ Nicolae Balotă discută despre *Cuvintele lui Titu Maiorescu* din primul volum de *Opere*, amintind, întâi, perioada în care numele criticului junimist era pronunțat cu o frecvență redusă, și pledând, în final, pentru o mai accentuată integrare în actualitate a criticii maioresciene: „Pentru un critic român orice prilej de a vorbi despre Titu Maiorescu ar trebui să fie binevenit. Lunga perioadă în care nu s-a vorbit despre el, sau dacă s-a vorbit s-a vorbit exclusiv de rău, este identică cu perioada în care spiritul critic a fost absent din literele noastre. [...] Într-o epocă în care cultura noastră trece prin mai profunde mutații decât cele ale epocii maioresciene, în care logosul cunoaște mai acute și mai înalte sollicitări, în care necesitatea unei critici fundată pe o semiologie, pe o filosofie a cuvântului și pe o estetică este flagrantă, în care ponderea etică a cuvântului trebuie mai mult decât oricând să depindă de autoritatea morală a cuvântătorului, Titu Maiorescu mai are să-și spună, din plin, cuvântul”. ■ Poezia din *La dispoziția Dumneavoastră* „începe – constată Mircea Iorgulescu – prin a emoționa: este efectul unei însușiri ce nu se dobândește. Poet de cea mai curată și cea mai aleasă natură, pentru care lirismul este aproape o emanație organică, fără nici o impresie de elaborare, deși aceasta neîndoielnic există, vital, proaspăt și euforic nu numai în momentele fericite, înalte, de exuberanță și dăruire, chiar și în neliniște, în tristețe, în suferința cea mai adâncă, Mircea Dinescu aduce în versurile sale tonul inconfundabil și cu neputință de imitat al *sincerității*. Forța poeziei lui provine din capacitatea de a recunoaște și de a se recunoaște: fără nici o iluzie, într-o deplină libertate, câștigată nu cu prețul amar al unei lucidități ironice sau dezabuzate, ci cu acela, încă mai greu de suportat, al implicării și al participării cu o decizie pe care totul o contrazice și căreia, totuși, nimic nu i se poate opune”. ■ *Radiografia liricii bacoviene*, așa cum reiese din studiul de mici dimensiuni al lui Dinu Flămând, *Introducere în opera lui G. Bacovia*, îi apare Danei Dumitriu ca fiind „bogat în sugestii privitoare atât la imaginea lirismului simbolist, cât și la cea a lirismului bacovian. Preocupările teoretice îngustează spațiul analizei, o alungă aproape în subtile paranteze. Se instituie o viziune critică geometrizată, glacială, în care vibrația afectivă lipsește, lăsând locul unei admirații sobre, abstracte. Deși îl simte atât de profund pe Bacovia, autorul, poet la rândul său, nu-l trăiește, vrea să-l disece și să-l stăpânească, într-un efort de înăbușire a propriei emoții”. ■ Abandonând, în acest număr, critica de întâmpinare, Nicolae Manolescu își îndreaptă atenția spre *O femeie în țara bărbaților*, într-un studiu despre *Baltagul* și *Miorița*.

■ Laurențiu Ulici schimbă genul literar pe care se focaliza, în ultima perioadă, rubrica *Prima verba*, ocupându-se de tineri *Critici și esești (I)*, și remarcând, în acest prim episod, *Cumpăna dorului* de Corneliu Mircea. ■ Câteva cuvinte despre starea teatrului românesc, într-un interviu cu Marin Sorescu, realizat de Antoaneta C. Iordache: „Întrucât se observă că în timp ce din repertoriul dramaturgiei de import se selectează piese care te pun pe gânduri în sensul bun, din repertoriul dramaturgiei românești actuale se prezintă, selectate sau nu, piese care sunt, oricum, sub optimismul nostru în ce privește potența teatrului românesc. Sunt pentru o confruntare reală. Și chiar dacă dramaturgia română este dezavantajată (prin ceea ce se prezintă ca exponențe la un moment dat), infuzia de artă adevărată și de adevăr teatral venită din lumea largă face foarte bine [...]. Doresc teatrului românesc ca la întrecerile de 100 m plat să selecteze și pe criterii de viteză, nu numai după criterii de greutate”. ■ Poezii de: Ion Brad, Mircea Micu și Ioan Iacob. □ Proză de Gavino Ledda („*Tăișul coasei*”, în traducerea Victoriei Naum) și Frank Sargeson (*Cum să devii un neozelandez*, în tălmăcirea Gabrielei Gheorghiu). □ Geo Bogza se află în continuare *À la recherche du temps perdu (VI)*. □ La *Atlas*, Ana Blandiana stabilește *Correspondențe*.

● [„**Tribuna**”, nr. 13] În prima pagină zâmbește Nicolae Ceaușescu, căruia i se aduce un omagiu primăvăratic. □ Părăsind obișnuita *Cronică a ideilor*, Andrei Marga semnează articolul *Promovarea noului*: „Cu energie excepțională, secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, exercită rolul determinant în conducerea procesului istoric de făurire a socialismului în țara noastră – cel al aprofundării specificului calitativ al noii orânduiri și al edificării ei multilaterale”. □ Sub semnătura *Tribuna*, textul *Președintele țării*. □ Iustin Lupu fixează *Strategia demnității poporului*. ■ În eseu *Macedonski în timp*, Ov.S. Crohmălniceanu urmărește tentativele – firave – de reabilitare a poetului din primele decenii ale veacului, care aveau să se întărească prin ediția de opere publicată de Tudor Vianu în 1939. Amintind articolul scris de Lovinescu în 1924, în care mentorul *Sburătorului* nu acorda prea mari șanse poeziei lui Macedonski, Crohmălniceanu întreabă: „De ce fideli poetului n-au replicat? Macedonski a avut numeroși discipoli și ei i-au întreținut chiar după moarte cultul. Din păcate, n-au avut puterea de a impune o altă reprezentare a magistrului. Poate și fiindcă au rămas mai mult la biografie, punând în circulație doar amintiri înduioșătoare și pitorești”. ■ La *Fotografii de noapte*, N. Prelipceanu flanează prin *Orașul de jos*. ■ Două pagini sunt consacrate literaturii lui Emil Isac, de la a căruia dispariție s-au împlinit 25 de ani. □ Este restituit un poem inedit al autorului *Cărții unui om*, poem dedicat lui Tiberiu Morariu. □ Ioan Oarcășu analizează lirica lui Isac (*O „doină nouă”*). □ *Maica cea tânără* și *Domnul Milion*, cele două piese de teatru scrise de Emil Isac, a doua apărând postum, în paginile „Stelei” (1957), sunt comentate de Constantin Cubleşan. □ La *Terasa*, Aurel Gurghianu publică textul *Pro*

Emil Isac. ■ Marcel Constantin Runcanu dialoghează cu poetul Adrian Popescu („*Poezia ne consolidează, ființa lăuntrică ne dă un sens*”). Întrebat cum se simte printre poeții de... azi, fostul echinoxist răspunde „împrumutând” titlul volumului de parodii cu care a debutat Marin Sorescu: „Nu mă simt deloc «singur printre poeți»... Dimpotrivă, sunt solidar afectiv și ideatic cu poezia unor autori tineri sau mai puțin tineri. Îmi place să cred că există o afinitate subtilă între vesurile mele și ceea ce scriu (altfel, mai bine desigur!) mulți contemporani ai noștri, de la Ion Mircea, Dinu Flămând, Dorin Tudoran, Nicolae Prelipeanu, Horia Bădescu, Ion Cocora, Ion Drăgănoiu, Marius Robescu, Virgil Mazilescu, Aurel Șorobetea la Petre Stoica, Florin Mugur, Mircea Ivănescu, Aurel Rău, Aurel Gurghianu, Emil Brumaru... Iată o listă de preferințe, subiective – desigur – și incompletă, dar la care țin”. ■ Al. Căprariu publică o *Scrisoare din Arieșeni*, primită de la un abonat al „Tribunei”, care își începe în mod tradițional lectura revistei cu tableta sportivă. În final, titularul rubricii răspunde unei invitații: „mi-ar face plăcere ca să vedem împreună, în fața acelei televizi, la Arieșeni, meciul România-Spania. Și dacă destinul nu va hotărî altfel, așa va fi”. ■ Dintr-o însemnare a lui Stelian Vasilescu aflăm că, la Oradea, s-a desfășurat, în cadrul *Săptămânii dramaturgiei românești*, recitalul actriței Leopoldina Bălănuță, *O parte dintr-o pasăre*, cu acompaniamentul Andei Călugăreanu, pe versuri de Maria Banuș, Ana Blandiana, Constanța Buzea, Nina Cassian și Veronica Porumbacu. □ O notă semnată Rep. informează că, pe 22 martie 1979, au citit, la cenaclul Asociației Scriitorilor din Cluj, studentul medicinist ecuadorian Alejandro Lopez (versuri) și ziaristul Dorel Fărcaș (proză). ■ Mira Iosif a stat de vorbă, în noiembrie 1978, la Londra, cu dramaturgul britanic Edward Bond, cunoscut și ca „poet, prozator, autor de librete pentru operă și balet, scenarist (semnatarul *scriptului* la faimosul film al lui Antonioni, *Blow Up*)”. La un moment dat, scriitorul declară: „A cere artiștilor să lase politica în afara artei e la fel de lipsit de sens ca a cere oamenilor să lase politica în afara societății. Oamenii străini de politică n-ar fi decât niște biete viețuitoare, iar arta străină de politică n-ar fi decât una neînsemnată”. □ Dialogul este însoțit de câteva poezii ale lui Edward Bond, traduse de Ștefan Iureș.

30 martie

• [„*Munca*”, nr. 8485] Florin Popescu scrie despre *Democrația culturii*, cu ocazia desfășurării unei noi ediții a *Lunii cărții în întreprinderi și instituții* (1-30 aprilie): „Ediția din acest an, a patra, a «Lunii cărții în întreprinderi și instituții», cuprinde, ca de obicei, acțiuni distincte specifice decadelor cărții social-politice, decadelor cărții tehnico-științifice și decadelor cărții beletristice. Ea se desfășoară sub semnul angajării puternice a întregului nostru popor în munca de împlinire exemplară a sarcinilor de plan, a exigenței maxime pe care le implică aplicarea în viață a noului mecanism economico-financiar. Tocmai prin

aceasta ansamblul manifestărilor prevăzute a fi organizate în întreprinderi și instituții, în bibliotecile sindicale, în cluburile și casele de cultură urmăresc, în primul rând, aprofundarea studiului politicii partidului nostru, a gândirii social politice a tovarășului Nicolae Ceaușescu, ca o condiție indispensabilă a dezvoltării contribuției directe a fiecărui om al muncii la realizarea planului și angajamentelor în întrecerea socialistă, la făurirea măreției de azi și de mâine a patriei noastre”. ■ Întrebându-se *Cui folosește?*, Mihai Coleșiu acuză, din nou, o editură sau angajații acesteia pentru publicarea unor cărți pe care el le consideră nedemne de tipărire: „Parcurgând «romanul» [este vorba despre *Prețul nemărturisit al zilelor* de Elena Gronov-Marinescu, apărut la Editura Militară] în așteptarea dezvoltării vreunui sens, ajungi la ultimul rând fără să înțelegi cui folosește o astfel de scriere. Poate doar editurii ca să-și bifeze o poziție din plan”.

• [„**Contemporanul**”, nr. 13] Numărul se deschide cu poeme de Ion Caracian (*Osmoze*) și Valeriu Bucuroiu. ■ Lucian Stanciu se oprește cu precădere asupra axelor metodologice și tematice ale volumului *Aspecte ale mitului*, de Mircea Eliade (Univers, 1978, traducere Paul G. Dinopol): „...Mircea Eliade realizează în mare măsură, în *Aspecte ale mitului*, o transformare calitativă a metodei sale de investigare, din ce în ce mai evidentă în operele ulterioare. Metoda fenomenologico-morfologică consacrată în *Tratatul* din 1949 devine treptat o metodă hermeneutico-istorică fără să-și piardă virtuțile inițiale. Miturile sunt cercetate în contextul genezei lor, în corelațiile lor cu ritualurile și celelalte forme ale vieții religioase, fiind interpretate prin prisma criteriilor mentalității «primitive» – după ce au fost identificate arhetipurile și simbolurile ce le sunt proprii – și căutându-se implicațiile lor în viața istorică a comunităților respective”. □ Pentru Liviu Leonte, volumul de critică literară *Contextul operei* (Cartea Românească, 1979) de Cornel Ungureanu este o reafirmare a importanței istoriei în aprecierea literaturii: „...este rodul unei nemulțumiri, o reacție împotriva unor metodologii prea tehnicizate care riscă să lase deoparte istoria în judecarea literaturii. Scriitorii și operele suportă o analiză nu numai din punctul de vedere al artei, al sunetului lor inconfundabil în ansamblul literaturii, dar și din unghiul solidarității cu ceea ce exista înaintea lor, cu «modelele», care fără să atingă o înaltă cotă valorică, exprimă preferințele unei epoci”. □ Adriana Iliescu consideră că romanul *Un caz de iubire la Hollywood* (Dacia, 1978) de Vasile Rebreanu „demonstrează nevoia interioară nepuizabilă a omului de a conserva și reinventa mituri și nevoia de vis, care apelează în plină epocă industrială, la basme”. □ Ilieș Câmpeanu descoperă în *Sigiliul trecerii* (C.R., 1978) de Anais Nersesian „o conștiință poetică în căutare de sine, regimul preferat fiind cel al visului”. □ Gheorghe Chirilă recenziază volumul *Reportajele mele* (Eminescu, 1979), Filip Brunea-Fox, pe care îl percepe permanent interesat de soarta poporului: „Elaborate pe traiectul unei vieți și publicate în «Adevărul», «Dimineața», «Cuvîntul liber», «Clopotul»,

«Integral», «Reporter», «Jurnalul de dimineață», «Viața Românească», «Flacăra», «România liberă», «Scânteia» ș.a. – reportajele lui F. Brunea-Fox au făcut de la început dovada unui condei sigur, a unei vocații scriitoricești indiscutabile. O inteligență scilipitoare, un gust artistic exersat, un condei îndrăzneț, neconținut aflat în căutarea adevărului, Brunea a ținut mereu să apere cauza celor mulți”. □ Arh. Gheorghe Săsărman semnează o recenzie a eseului *Cetatea ideală* (Meridiane, 1978) de Grigore Arbore. ■ Dan Grigorescu comentează detaliat romanul lui Stefan Heym, *Relatare despre regele David*, apărut în 1978 la editura Univers, în traducerea lui Mihai Isbășescu.

● **[„Cronica”, nr. 13]** Numărul conține versuri de Ion Lotreanu și Vasile Mihăescu. ■ Al. Andriescu recenzează *Orhideea argintie* (Junimea, 1978), volumul unui poet aproape necunoscut, Florin Mihai Petrescu, autor al unor versuri intimiste și călătorii imaginare în lumi fantastice: „Senzitiv, intimist, gustând plăcerile interiorului, călător imaginar robit reveriilor exotice și lecturilor rafinate, visând la un confort modern de care nu s-a bucurat, la o civilizație stridentă, cu mașini aerodinamice și zgârie-nori, în care nu s-ar fi simțit bine, poetul n-avea resurse de tribun în serviciul unei lumi active și s-a risipit, la început, și în versuri exterioare. A scris, în tot acest timp, și poeme către care îl duceau înclinațiile lui profunde.” ■ Mircea Doru Lesovici comentează elogios apariția studiului *Introducere în opera lui G. Bacovia* (Minerva, 1978) de Dinu Flămând: „Folosirea unor sugestii ale semanalizei, tematismului, psihanalizei etc. Relevă o inteligență și disponibilitate interpretativă. Restituind din interior unitatea simultan unică și plurală a liricii bacoviene, *Introducerea* lui Dinu Flămând se impune prin explicitatea pertinentă, bogată în sugestii”. ■ În rubrica de carte străină, Anatol Ghermanschi se oprește asupra romanului *Cantonul numărul XIII* de Alexei Malîșev.

● **[„Săptămâna culturală a capitalei”, nr. 434]** Eugen Barbu citează din Călinescu paragrafe referitoare la paralela dintre erotismele caragialiene și modele erotice clasice occidentale, fără a se alinia la concluzia acestuia conform căreia femeia în această lume ar avea consimțământul soțului pentru toate escapismele ei. Aici intervenția exegetică a lui Eugen Barbu este mai amplă: „Pentru cine nu cunoaște lumea lui Caragiale, e vorba de cea adevărată, nu de cea de pe scenă, sau din schițele autorului *Momentelor*, s-ar părea că viața confirmă literatura. În realitate, femeia mic-burgheză a mahalalei ploieștene e mai naivă decât se bănuiește. Sigur că adulterul nu are accentele tenebroase, iberice să zicem, și nu cunoaște răzbunările complicate, slave. Soțul înșelat își gonește de-acasă partenerul conjugal, dar cu discreție. El nu vrea să se facă de râs, «onoarea de familist» îl silește să treacă peste amorul propriu șifonat. Împăcărilor, revenirile sunt dese, dar marchează relațiile dintre soțul păcălit și cel ce păcălește. În general, în această lume, bigamia tihnită, cum o numește Călinescu, e mai rară decât bănuia el. Despărțirile sunt și ele destul de neobișnuite, pentru că astfel de accidente la mahala se petrec rar și rizibil. O

decentă, chiar vinovată, învăluie păcatul”. Mahalagioaca, demonstrează mai departe Barbu, este, până la urmă, o zeiță a casei, pentru care liniștea și siguranța familiei sunt cele mai importante: „Bovarismlul mahalagioaiceii se limitează la un oftat. Curtea se face aluziv, printr-un cântec de armonică sau printr-un fluierat de pe a doua stradă. Mesajul se transmite vara prin ferestrele deschise. Vinovata suspină, se simte învăluită de o melancolie fără seamăn, ar bea sodă, dar nu o face. Temelia casei, adică bărbatul, sforăie lângă ea, copiii gun-guresc în somn, candela arde la capul patului, geaba Rică Venturiano cel adevărat, nu cel din teatru, mai comandă un rând la cârciuma din colț și urcă lăutarii în pom. «Iubita» adoarme spășită, cu mâna pe umărul soțului, simțind că niciodată n-o să fie în stare să treacă de ușa casei și să urmeze pe armonist care cântă până-n zori de inimă albastră...”. ■ Emil Manu recenzează monografia Virginiei Mușat despre C. Stere, remarcând recuperări importante în ceea ce privește proza acestuia, într-o lucrare care „oferă cea mai detaliată biografie de până acum a prozatorului și schițează o apropiere a doctrinei politice a lui Stere de evoluțiile contemporane ale mișcărilor de stânga din România”. ■ Cu asumată modestie față de exegezele unor Lucian Blaga, O. Densușianu, D. Caracostea etc., Dan Mutașcu scrie câteva notații interpretative personale cu privire la sensul baladei: „«Miorița» (de ce să nu vedem lucrurile și altfel) nu are nimic din vigoarea sângeroasă a «sagăi nordice», luminată de foc și sfâșiată de țipetele victimelor; ea nu e nici vreo tânguială în genunchi, atingând, în schimb, drama rezumată a cântecului de speranță și perpetuare. Sfârșitul ciobanului din «Miorița» e, în fond, o deschidere a unei serii de începuturi posibile. Așa stând lucrurile de ce nu observăm că el depășește fenomenul și atinge Norma. Atinge prin urmare Norma curățeniei sufletești și a «acordului» cu natura, chiar și în sensul unei înfloriri postume, dar fără tristețe agonică. De aceea ne permitem să credem că ciobanul-prototipal din «Miorița» nu se pleacă în fața morții. Cântărind astfel lucrurile am putea afla aici un superb act de rezistență al Firii Împotriva Neantului. E, în consecință, înscrisă pe răbojul anonim și prin fumul secolelor, o mare pagină de filosofie colectivă”. ■ Continuând expunerile din *Aspecte ale mitului*, Ion Lotreanu sintetizează observațiile lui Mircea Eliade cu privire la raportul dintre gândirea mitică și creștinism. ■ Corneliu Vadim Tudor publică poeme în proză.

31 martie

• [„Scân-teia tineretului”, nr. 9285] Ion Băieșu este *Curierul nostru de sâmbătă* și răspunde *De la om la om*.

• [„Luceafărul”, nr. 13] Redacția semnează un articol omagial cu ocazia împlinirii a cinci ani de la învestirea în funcția de președinte a lui Nicolae Ceaușescu, dar și cu ocazia adoptării Hotărârii Plenarei Comitetului Central al Partidului Comunist Român cu privire la politica internațională de partid și de stat. □ În cinstea evenimentelor, Victor Tulbure publică poezia *Istorie slăvită*.

□ Ion Gheorghe publică pe prima pagină, alături de Victor Tulbure, un amplu poem, *De tineri*, imn închinat conducătorului : „Eu primii cu multă bucurie venirea/ La putere a bărbaților tineri,/ Și-acum văd cu tristețe cum încărunțesc/ Și ei, după obiceiul pământului – Căci de tineri albeau voievozii,/ Și tot de tineri încărunțesc bărbații/ Politici ai acestei țări”. □ Ion Crânguleanu publică un amplu poem omagial adresat lui Nicolae Ceaușescu, în care intensitatea sentimentului e maximă [...] Cătă/ Bucurie: chiar azi e și ziua nașterii mele! Dar,/ Iată, la o secundă numai, de viața mea, trece/ Marele Președinte [...] [...] Vă dați/ Seama, este cel mai înalt punct al nașterii/ Mele, oh, coincid cu lumina!”. ■ La rubrica *Creion*, Gheorghe Pituț analizează volumul de poeme al lui Grigore Hagiu *Descânțete de gravitație*, plasându-l sub specia „liris-mulului memoriei”. ■ În cadrul rubricii sale, *Jurnal de poet*, Ioan Alexandru prezintă apreciativ volumul de poezie *Epifania* (C.R., 1978) al lui Daniel Turcea, aflat pe patul de suferință, în apropierea unui sfârșit prematur. Semnatarul încheie articolul cu versurile înțelese ca „luminos testamentare”: „Cerule va arde/ În mâna desăvârșirii/ Bucurați-vă/ Inimi de prunci/ Până la suflet/ Se va vedea”. □ Tot despre poezia lui Daniel Turcea scrie, la rubrica *Profil*, și Dan Cristea, abordând ambele volume pe care poetul a reușit să le publice în viață: „Sub semnul unui suprarealism grațios, aglomerând civilizații, chemări nelămurite și ecouri dintre cele mai diverse, Daniel Turcea evocă în prima lui carte de poeme (*Entropia*, 1970) o lume de miraj [...] spațiu eteroclit, expansiv, în care nefixarea agitată a obiectelor traducea libertatea și orgoliul neînfrânat al reveriei. [...] «Eu am nostalgii de mogul», declara cu suavitate autorul *Entropiei*, reactualizând în acei ani, alături de Leonid Dimov, fondul imaginativ oriental existent la Macendonski și la Ion Barbu. Poemele din *Epifania* (1978), al doilea volum al lui Daniel Turcea, fără a fi într-un totu opuse celor din cartea de debut, aprofundează aceste ultime trăsături și le acordă o mai amplă rezonanță umană. Poezia se esențializează în formă și fond, trece dincolo de imperativele strict estetice, vrea să comunice mult mai mult decât o poate face rămânând constrânsă în cadrul unei „rostiri” eminentemente frumoase. ■ La *Cronica literară*, Mihai Ungheanu comentează romanul lui Ion Brad, *Raiul răspopiștilor*, afirmând: „*Raiul răspopiștilor*, a treia carte din ciclul pe care Ion Brad îl închină familiei Borcea, se distinge față de *Descoperirea familiei* și *Ultimul drum* prin noutate tematică și efort compozițional”. *Viața cărților* găzduiește recenzia volumului *Obiecte de tăcere* de Constantin Abăluță (Albatros, 1978) semnată de Dan Alexandru Condeescu. Stabilind filiația poeziei lui Abăluță cu expresionismul și Noul Roman francez, recenzentul comentează: „Poemele descriu parcă mișcările încremenite ale unor tablouri enigmatice, în care de fapt nu se întâmplă nimic, în afara unei «stări» a obiectelor. Doza de prea mare luciditate a construcției ce se întrevede însă în spatele imaginilor, împinge expresia spre un registru liric monocord. Poezia volumului lui Constantin Abăluță este produsul unui

experiment literar foarte interesant, în care lipsa unui relief liric mai pregnant este compensată de autenticitatea trăirii și căutării poetice”. □ La secțiunea proză din cadrul aceleiași rubrici, Sultana Craia reține romanul *Rostogolirea* de Dumitru Matală (Albatros, 1978): „Deși substanța epică a romanului este reductibilă la un fapt divers, cartea se dezvoltă unitară, echilibrată de perspectiva analitică, redimensionând faptele prin proiecția subiectivă. Simple confruntări cotidiene, aparent fără însemnătate, evenimentele își ramifică subteran sensurile complicate, dând naștere unei stări de permanentă tensiune morală”. □ Mihai Coman se oprește asupra volumul eseistic semnat de Mircea Constantinescu, *Triumful lui Făt-Frumos* (Albatros, 1978), un studiu despre basm care suferă de căutarea cu orice preț a sensurilor mitologice și lingvistice, dând naștere la forțări: „Să așteptăm deci, după aceste (să le zicem) romantice viziuni, excesiv totalizatoare, ceasul maturității științifice a autorului lor, care să atingă studiul obiectiv al culturii populare române”. ■ Nicolae Ciobanu semnaleză, la *Cartea de debut*, volumul lui Viorel Sâmpetean, *Vară de amiază* (Junimea, 1978) și pe cel al lui Ștefan Dincă, *Țărm însetat* (Litera, 1978). ■ La *Compendiu*, Dan C. Mihăilescu prezintă volumele: *Câmpia pierdută*, de Cristina Tăcoi (C.R., 1978), proză, Valentin Tudor, *Dinspre rădăcini* (Facla, 1978) și Pia Olaru, *Grele cuvinte* (Eminescu, 1978), ambele de versuri. ■ Petru Pânzaru aduce în atenție o apariție editorială pe care o consideră de impact: *Umanismul socialist* (Ed. Politică, 1979), o compilație din opera lui Nicolae Ceaușescu, în care se găsesc și texte despre locul rolul literaturii în relație cu această tematică. „Ce imens rol au literatura și arta, inspirate din realitățile noastre social-umane privite în dinamismul lor dialectic, călăuzite de mesajul umanismului socialist, ne-amintește mereu tovarășul Nicolae Ceaușescu: «Noi credem că datoria scriitorilor și artiștilor este aceea de a contribui activ la făurirea omului nou, la formarea conștiinței socialiste, la dezvoltarea umanismului socialist, a acelor virtuți morale pe care poporul român le are în însăși structura sa psihică. Arta va contribui astfel la modelarea unui tip înaintat de om, gata să lupte pentru fericirea, libertatea și independența patriei sale, pentru cauza socialismului, pentru pace și prietenie între popoare”. ■ Pentru rubrica *Ce gândește, ce scrie tânărul scriitor*, Dan Mucenic îi adresează întrebări tânărului critic Alexandru Ștefănescu: „— Ți-ai făcut un program din a scrie numai despre contemporani? – La început scriam doar despre reeditările din autori clasici. Aflat încă sub influența spiritului universitar – adică obișnuit să compar totul cu Homer, Shakespeare sau Eminescu – mi se părea că foarte mulți dintre scriitorii de azi au o valoare atât de modestă încât un critic s-ar compromite luându-i în considerație. Sufeream, cu alte cuvinte, de o intransigență absolută, inaplicabilă”. ■ Ion Lăncrănjan publică, sub titlul *O iubire de altădată*, fragmente din romanul *Fiul secetei*. ■ La rubrica *L-am cunoscut pe Tudor Arghezi*, vine rândul lui Șerban Cioculescu să-și aștearnă

amintirile. Deloc comode, multe dintre ele. Relația dintre critic și poet a avut suișuri și coborâșuri, cărora primul ține să le facă un rezumat în articolul din prezentul număr. Pretextul este mărturisirea lui Gheorghe Grigurcu – la aceeași rubrică, în „Luceafărul” din 10 martie – conform căreia Tudor Arghezi, având volumul de critică semnat de Șerban Cioculescu pe raftul bibliotecii, ar fi afirmat ca nu l-a citit și că singura lucrare importantă despre el a scris-o Pompiliu Constantinescu. Șerban Cioculescu se mărturisește unul dintre cei mai vajnici apărători ai poetului, în special în vremea detractărilor sale, și identifică drept momente problematice în relația lor lipsa de entuziasm critic vizavi de proza lui Arghezi și apoi, situații mai triviale în care, în anul bolii sale, Arghezi ar fi pus vizitele criticului pe seama interesului pentru achiziționarea, la un preț mic, a Mărtisorului, în eventuala sa dispariție. Finalul evocării restabilește, însă, caracterul pozitiv de ansamblu al relației critic-poet, datorită unui text al primului, pentru revista „Secolul 20”. Răspunsul lui Arghezi nu întârzie, apreciativ și automalițios în același timp: „«Iubite Domnule Cioculescu, sunt, ca-ntotdeauna un întârziat. Întors de lângă Rousseau și Calvin acasă, găsesc, într-un plic fără adresă mult prea frumoasa-ți pagină, adaos cum se vede la Secolul XX de obicei absent din poșta mea. Ai fost cel dintâi, care acum o viață m-a observat: să consider «omagiul» ca un epitaf? Permite-mi să-ți sărut pentru mine fruntea și pentru dumneata condeii. Tudor Arghezi»”. ■ La *Planete* se poate citi textul lui Ion Caraion despre placheta de versuri *De neatins, de neatins*, de Nicolae Prelipeanu. Volumul este recenzat cu încântare, considerat reproductibil în mare măsură, iar concluzia pe măsura stranietății sale: „Nicolae Prelipeanu (din care poți obosi citind) a restituit iluziei mirarea și principiul intangibilității, puterea de a ne ajuta să observăm din nou ce departe rămâne (doua instrumente muzicale incompatibile) sabia sancțiunii de tâmpla și de gâtul, ca o ciudată vioară, ale lui Arhimede. Pentru ce? Între altele pentru că «Poetul nu este omul pe care-l vedeți» și ale cărui vorbe și tăceri se aud. «În realitate, poetul stă retras/ în spatele celui care vorbește». Câte feluri de a vorbi nu sunt în lungul și-n latul elefantodromurilor lumii...”. ■ La *Atelier literar* publică versuri Victor Croitoru, Elena Radu. Mirela Cristofan. ■ În *Drept la replică*, semnând textul *Răspunsul unui «neinițiat»*, Marin Mincu reia polemica cu Al.Paleologu privind întâietatea în formularea ideii de scenariul inițiativ în opera lui Sadoveanu: „[...] Astfel, în cele șapte pagini din articolul «Filozofia lui Sadoveanu» nu se anunța încă nimic în legătură cu «tema inițiativă» introdusă de Sadoveanu în *Creanga de aur* și *Baltagul*, în timp ce în *Critice II*, în prefața citată și în *Repere* se cerceta critic tema respectivă. În al doilea rând, termenii «probă», «coborâre în infern», «psihopomp», «inițiativă» etc., chiar dacă sunt universali, să ne ierte Al. Paleologu, dar nu tot universală era și aplicarea lor critică la Sadoveanu în momentul în care domnia sa și-a publicat *Treptele lumii*... Aceasta nu mai e deloc o problemă de dicționar terminologic, cum ar fi

înclinat să creadă cititorul neavizat, absorbit – suntem convinși – și orbit de tactica avocățască a lui Al. Paleologu, ci este o chestiune gravă de probitate morală și profesională”. ■ D. Deletant semnaleză existența unor manuscrise românești vechi în bibliotecile din Anglia: la Muzeul Britanic, biblioteca John Rylands din Manchester, și în cea a Institutului de Studii Slave și Est-Europene de la Londra. De exemplu, în cea din urmă menționată există: *Tetraevangheliarul* slavon tipărit de Coresi în 1562, *Cartea românească de învățătură*, culegere de omilii traduse din slavonă de Varlaam, *Viața și petrecea sfinților* apărută sub îndrumarea lui Dosoftei. Semnatarul articolului este convins că în bibliotecile din Anglia se găesc și alte manuscrise românești. ■ Cu ocazia Zilelor culturii poloneze în Republica Socialistă România, Ion Murgeanu consemnează o convorbire cu prof. dr. docent Witold Nawrocki, critic literar, traducător și decan al Facultății de Filologie din Katowice și cu dr. Felix Fornalczyk, critic literar și redactor șef adjunct al Studiului de Radio din Poznań. Întrebat despre preocupările tinerilor scriitori din Polonia, prof. Witold Nawrocki răspunde: „ – [...] Dacă li se poate reproșa ceva tinerilor prozatori e pe alocuri prea abundenta poetizare, stilistic vorbind, care se întâlnește în scrisul lor. Nu ne lipsesc însă nici tinerii prozatori realiști, care abordează direct, cu talent, teme de actualității noastre socialiste. Unii observă atenți schimbarea lumii în general, sau reflectă mutațiile care se petrec în lumea noastră, în acord cu transformările care au loc la scară planetară. Avem prozatori tineri, preocupați însă și de viața satelor noastre”. Întrebat despre rolul criticii „în direcționarea prozei cât și a poeziei”, dr. Felix Fornalczyk replică: „Noi, criticii polonezi propunem un dialog deschis, nu trasăm directive. Tinerii noștri scriitori se pot exprima ei înșiși în revistele lor «Cuvântul nou» sau «Studentul» scrise de tineri și editate de tineri pentru tineri”. În ceea ce privește dialogul dintre literatura tânără polonă și cea română, același interlocutor afirmă: „Sunt posibilități multiple iar dialogul dintre cele două literaturi (nu neapărat «tinere») continuă, căci el începuse demult. Câți mai mulți polonezi învățând româna, și, invers, ar fi în folosul și al literaturii celor două țări”. ■ Andrei Ionescu traduce un grupaj de poeme de Jorge Luis Borges. ■ În cotidianul „El País” din Madrid este publicat foiletonul despre cultura chineză semnat de George Uscătescu în care acesta prezintă cartea lui Paul Anghel *O clipă în China*.

[MARTIE]

• [„**Albina**”, nr. 3] Sunt publicate versuri de George Coșbuc (*Nunta Zamfirei*) și Dumitran Frunză. ■ Redacția plasează pe prima pagină o casetă omagială cu ocazia împlinirii a cinci ani de la alegerea lui Nicolae Ceaușescu ca președinte al Republicii Socialiste România, care conține două catrene laudative. Redacția semnează de asemenea articolul *Cântarea României*, evenimentul fiind considerat „o fierbinte epopoeie a țării”. ■ Hristu Căndroveanu abordează

monografia lui Șerban Cioculescu, *I. L. Caragiale*, în rubrica *Prietenii mei, scriitorii*, considerându-l pe critic o „cheie de boltă a scrisului românesc de azi”: „Într-adevăr, parcurgând excepționala monografie a criticului, ai sentimentul că citești un roman. Un roman scris cu obiectivitatea, adesea cu răceala, ba și cu ironiile textuale și mai ales subtextuale atât de caracteristice Profesorului – trăsături ce sunt și ale prozatorilor de carieră și de vocație. Se înțelege că, în cazul lui Caragiale *al său*, Cioculescu este generos, cald, el coborând în paginile cărții în chestiune lumină, lumină multă, dragoste fraternală pentru protagonist”. ■ Victor Kernbach semnează în rubrica *Mit și adevăr* articolul *Curențe mistice externe*, despre diferite erezii și secte din istoria religiilor.

● [„Amfiteatru”, nr. 3] În acest număr sunt publicate poeme de Elena Ștefoi și Traian T. Coșovei (*Stare de spirit, Mereu același, Trenuri, Una, două sau poate chiar trei fantasmе*), precum și proze scurte de Petre Popovici și Olimpiu Nușfelean. ■ Potrivit lui M. N. Rusu, Nicolae Dan Frunteletă se diferențiază în *Noaptea grăului nou* (C.R., 1978) de alți poeți originari din câmpia dunăreană prin faptul că nu realizează o stilistică a spațiului real, ci a celui imaginar, alcătuit din amintire: „... spre deosebire de alți poeți contemporani veniți din aceeași zonă geografică, Nicolae Dan Frunteletă nu face, ca să ne exprimăm în termenii lui Blaga, stilistica spațiului său ontic, ci pe aceea a spațiului imaginar în care acesta s-a păstrat. Cu alte cuvinte, el nu interpretează sau imaginează ceea ce există, ci stilizează ceea ce nu mai există: amintirea unor evenimente interioare”. □ În privința noului volum al lui Mircea Dinescu, *La dispoziția dumneavoastră* (C.R., 1979), Dinu Flămând este deopotrivă apreciativ și critic: „Dinescu începuse prin a introduce în poezie anxietăți despre mașinism, război, poluare, desensibilizare ș.a. [...]; cred că abia acum obsesiile sale se împlinesc, intuite prin senzualitatea percepției materiale și dezvoltate într-un regim mai divers de idei. Ciclul *Evoluția visului* este o realizare importantă a lui Dinescu, o poezie cu adevărat nouă în lirica de azi, o poezie de atitudine și amplitudine, comparabilă cu tot ce se poate citi mai bun despre radiografia acestui sfârșit de veac. În ce privește vechiul metaforism, și imagistica fastuoasă, noua carte nu aduce noutăți iar pe alocuri se simte chiar un gust îndoielnic de speluncă”. ■ Redacția publică o amplă anchetă intitulată *Direcții și tendințe în istoria literară*, reunind răspunsurile mai multor critici literari la întrebări privind realizarea unei noi istorii a literaturii române, raportul dintre istoriografia literară și eseistică, metodele de cercetare tradiționale și moderne, interesul redus al tinerilor critici pentru literatura premodernă, acumularea recentă de instrumente de lucru (publicarea de materiale inedite, scrisori, jurnale, memorii ale scriitorilor), precum și fenomenul recitirii în chei interpretative noi a operelor literare și a izvoarelor care au stat la baza exegezelor anterioare. □ Dim. Păcurariu consideră că cea mai bună metodologie pentru redactarea unei istorii literare ar fi o îmbinare între metodele lui D. Po-

povici, „spirit erudit și sistematic de tip comparatist, înclinat spre sinteză”, și G. Călinescu, „comparatist de asemenea, cu intuiții critici scăpărătoare”. Tot în viziunea sa, nu există o discrepanță între cercetarea istoriografică și eseistică, percepute ca „modalități diferite, dar perfect legitime, poate complementare și în orice caz nu opuse, de a face critică literară”. În privința noilor metode critice, Dim. Păcurariu apreciază rolul fertil în cercetare al unora dintre ele, observând totodată că mulți critici și istorici literari preferă în continuare metodele tradiționale: „Deseori, teorii și tehnici moderne oferă sugestii cu adevărat fertile cercetării, pe care o înviorează. Dar mulți critici și istorici literari continuă calea tradițională și unii dintre ei, să recunoaștem, cu bune rezultate, ceea ce înseamnă că, înaintea metodologiei (pe care nu o subapreciez), criticului i se cere cultură temeinică și vocație”. □ Pentru Mihai Ungheanu, o nouă istorie a literaturii ar trebui să renunțe la simpla înșiruire de scriitori și de fișe monografice și să devină o istorie a formelor și structurilor literare: „Dezideratul ar fi deci al unei istorii a formelor și structurilor literare, epurată de balastul arhivistic curent, păstrată la nivelul unei dialectici a formelor estetice, pe infrastructura unor explicații de sociologie literară scuturate și ele de aspecte pitorești. Adică o esențializare a tipului de istorie literară produs de N. Iorga, dar îmbogățit substanțial, decisiv la capitolul formelor și structurilor literare, care să devină preponderent, cu bagajul de perspective și instrumente de analiză care ne întorc la text, la structuri, la semiotică”. Acesta deplânge de asemenea lipsa unui spirit nou în producția critică autohtonă: „...de o parte se ridică fanioanele unei noi orientări critice și istorico-literare, care rămâne doar la declarații, de alta o activitate care refuză tacit amintita agitație de principii. Din această pricină studiile de personalități, epoci, curente sunt rareori alcătuite într-un spirit nou”. □ În viziunea lui Marin Bucur, o istorie literară de la origini până în prezent nu trebuie scrisă conform unor metode stabilite în afara bibliotecii, ci pe măsura consultării materialelor și ca expresie a personalității autorului: „Metoda decurge din optica personalității critice a autorului. [...] Singura metodă, așadar, a nu scrie istoria literaturii după metode, a nu construi după planuri confecționate în birouri separate și... în afară de bibliotecă. Cine nu reușește să fie el, cine nu are curajul opiniei sale, ci combină între istoriile lui Cartoian, Iorga, Lovinescu, Călinescu, Vianu, Streinu și Cioculescu, îmi lasă impresia unui boiangiu de haine de lux, dar nu a unui croitor de modă nouă. Aștept în final o istorie literară cu adevărat nouă, modernă care să nu fie sub nici un semn și sub nici un mit”. Acesta consideră totodată că nu există o autoritate absolută în lumea literară și orice text poate fi recitit și reinterpretat într-o manieră inovatoare: „A spune despre o operă literară că nu se mai poate scrie nimic despre ea, după să zicem Călinescu, pentru că el este cel mai citat, înseamnă a sufoca o cultură, a vorbi periferic, a nu avea vocație decât de simplu corepetitor de ansambluri corale. Nu există nici un ultim cuvânt în cultura literară!”. □ La fel ca Marin Bucur, Gh. Dimisianu crede că istoricul literar nu

trebuie să aibă o metodă prestabilită, ci că aceasta trebuie formulată pe măsura consultării materialelor și elaborării operei: „...un critic pe deplin exprimat, când e să redacteze o istorie a literaturii, nu pornește la drum alegându-și, în prealabil, o metodă, o tehnică, un model din acelea care circulă, căci ar fi să-și impună din capul locului o perspectivă limitatoare. Metoda va prinde contur pe măsură ce criticul înaintează în materia sa, la rândul ei construindu-se, determinată din interior: treptat vor apărea și consonanțele cu alte formule, punctele de intersectare, contaminările de atitudini, toate explicabile prin faptul participării la același context de spiritualitate”. □ Asemenea lui Marian Bucur și a lui Gh. Dimisianu, Dan Zamfirescu preferă o formulă metodologică mixtă, alcătuită pe măsura consultării documentelor și având constant atenția concentrată asupra realității: „...cea mai bună metodologie mi se pare aceea de a utiliza toate metodologiile. [...] Concret, a citi întreaga bibliografie, dar cu un ochi în cărți și cu altul asupra realității vii, pe care cărțile te ajută să o vezi, dar uneori, rău citite, apropiind textul de ochi până la a nu mai vedea dincolo de el, te pot și împiedica să o pricepi”. El este totodată circumspect față de teoriile noi și consideră că o istorie literară nouă apare odată cu schimbarea interioară a sentimentului unei epoci sau generații față de evoluția spiritului colectiv: „O istorie literară nouă devine posibilă atunci când se schimbă sentimentul interior al unei epoci sau generații despre devenirea noastră spirituală. Și I. G. Sbierea era un erudit, dar Ovid Densușianu și N. Iorga erau o lume nouă. Câtă vreme istoricii și criticii noștri literari nu devin contemporanii istoriei noastre contemporane și câtă vreme sunt mai „acasă” în bibliografia franceză ori americană decât în miezul viu al devenirii spirituale a poporului lor, o adevărată înnoire a istoriei literare, de felul saltului de la Sbierea la Iorga și apoi de la Iorga la Călinescu nu este posibilă, oricât de meritorii ar fi instrumentele de lucru ce li se pun la dispoziție”. □ Nicolae Ciobanu își afirmă preferința personală pentru metoda criticii tematice și mitic antropologice. El constată de asemenea autonomizarea cercetării istoriografice și a eseisticii: „...cercetătorii de o parte și interpreții de altă parte. Foarte puțini, aproape imposibil de numit, sunt aceia căroră, mai ales în rândul tinerilor, li se pot atribui ambele însușiri. Astfel stând lucrurile, va trebui să recunoaștem că frecvent invocatul punct de vedere călinescian, potrivit căruia critica și istoria literaturii reprezintă fațetele unui unic demers, chiar și în zilele noastre, e încă departe de a funcționa ireproșabil”. □ G. Călinescu reprezintă, pentru Zaharia Sângeorzan, modelul absolut în redactarea oricărei noi istorii literare: „Călinescianismul se dovedește a fi astăzi modelul suprem al criticii. Redescoperirea lui echivalează cu o reîntoarcere spre literatură, căci tehnicizarea criticii, teoretizarea excesivă, încât ai sentimentul că e mai importantă metoda decât intuiția, poate fi înlocuită cu lecția călinesciană care pune înaintea oricărei metode, talentul criticului, arta lui de a trăi viața literaturii, de a-i reconstrui structurile. [...] Suntem născuți sub blazonul lui, – geniul lui G. Călinescu va lumina de-a pururea conști-

ința românească. El este Modelul care veghează, provoacă ideile și le creează o nouă tinerete. Fără de G. Călinescu, ca și fără de Mihai Eminescu, literatura românească n-ar fi cunoscut măreția Dunării și Luceafărului”. ■ În rubrica *Jurnal de cărți*, Nicolae Iliescu semnalează apariția volumul colectiv *Eminescu, după Eminescu* (Junimea, 1978), în urma colocviului cu același titlu organizat de Universitatea Paris-Sorbona în 1975. □ Costin Tuchilă percepe drept ridicolă încercarea lui I. D. Marin de a transpune în *Eminescu la Ipotești* (Junimea, 1979) toate spațiile poetice pe o hartă reală, promovând o lectură exclusiv literală a textelor: „Acest mod de a vedea literatura conține o naivitate rizibilă. I. D. Marin citește literal orice text poetic și, prin soluțiile sale, contestă lui Eminescu însuși posibilitatea de a abstractiza cu imaginația date ale mediului înconjurător”. □ Deși critică intervențiile lui A.Z.N. Pop în corespondența Veronicăi Micle (*Corespondență*, Dacia, 1979), Radu Călin Cristea recunoaște aportul documentar considerabil al volumului: „Dacă rezervele mele în ceea ce privește prea dese intervenții subversive ale realității obiective asupra celei fictiv-literare, căci prin aceasta greșește flagrant A.Z.N. Pop, sunt absolute, nu pot trece cu vederea cantitatea de informații glosată de cercetător cu acuratețe și probitate științifică”. ■ Ion Cristoiu își continuă amplul dosar *Cazul Arghezi*, evidențiind tendința de a judeca în perioada 1947-1950 curentele literare și autorii interbelici în funcție de teze prestabilite de propaganda comunistă: „Fenomene spirituale complexe și contradictorii ca: existențialismul, suprarealismul, cultura occidentală contemporană, cultura românească interbelică, sunt abordate în studii și articole, în cuvântări și conferințe, doar pentru a demonstra unele teze stabilite din punct de vedere teoretic în afara contactului propriu-zis al cercetării cu aceste fenomene. Unele teze sunt aprecieri de conjunctură politică ale fenomenelor (cazul existențialismului și suprarealismului), altele țin de autoritatea unor persoane care le-au emis, considerate a fi purtătoare ale adevărului absolut în anumite probleme (caracterul decadent al culturii occidentale), altele decurg, prin simplu raționament, din aprecieri social-politice mai largi...”

• [„Argeș”, anul XIV, nr. 1 (116), martie 1979; *Revistă a Comitetului județean pentru cultură și educație socialistă*, editată de ziarul „Secera și Ciocanul”; format tipografic A2, 4 apariții, 16 pagini; colectivul redacțional: S.I. Nicolaescu (redactor-șef adjunct), Dan Bițică, Dan Giurea, Corneliu Marcu, Dan Rotaru] *Necesitatea perfecționării* se intitulează editorialul acestui număr, semnat „A” și consacrat politicii P.C.R., îndrumate de secretarul său general. ■ Despre *Eminescu* scrie poetul Ioan Alexandru, un omagiu adus acestui „fiu al neamului nostru daco-roman străpuns de dorul cerului senin, ars de viu din iubire pentru patria sa, pentru voievozii și țărani, pentru văduva și orfanul, pentru toți nedreptățiții și ofensații neamului românesc pe Golgotele nesfârșite ale istoriei noastre zbuciumate”. ■ Petre Ghelmez e prezent pe prima pagină cu poemul *Când toamna zorilor*. ■ La rubrica *Trimes-*

trul, Dan Rotaru publică tableta *Patria*. ■ O notă nesemnată din pagina a doua evidențiază activitatea cenaclului piteștean „Liviu Rebreanu”. □ Alături, ele-va Grațiela Bîrla, președinta atelierului literar CESARG, marchează cei patru ani de existență a cenaclului, înființat din inițiativa revistei „Argeș” și a Inspectoratului școlar județean. ■ În cuprinsul revistei, mai multe materiale dedicate Festivalului Național „Cântarea României”, precum și celor 2050 de ani de la întemeierea primului stat dac centralizat. Nu este ocolită din sumar nici Unirea Principatelor. ■ Fenomenul literar e discutat pe spații ample, începând cu pagina intitulată *Argeșul literar*, în care Nicolae Oprea analizează lirica lui Miron Cordun (*Personalitatea poetului*). ■ Sub genericul *Protocronismul românesc*, Mihail Diaconescu discută despre *Interferențe culturale*, notând că „de la o generație la alta, noi și noi creatori străini s-au simțit [...] să revină la realitățile artistice sau științifice românești, la atmosfera unică a culturii noastre ca la o puternică sursă de întărire a propriilor disponibilități creatoare”. Autorul furnizează câteva exemple în sprijinul tezei pe care o dezvoltă, oprindu-se, de pildă, la însemnările din secolul al XVI-lea ale lui Ivan Persevetov despre domnitorul Petru Rareș. Sunt trecute într-un paragraf și alte prezumții de înțâietate românească, unele la nivel balcanic: „În timpurile mai noi, operele artistice de prestigiu, precum creațiile lui V. Alecsandri (imitat cu succes de importanți poeți bulgari din secolul trecut), M. Eminescu (imitat de poeți bulgari și albanezi), ale lui C. Brâncuși, care marchează începutul unei noi etape de dezvoltare în istoria universală a sculpturii, indică sub aspecte variate, între nenumărate alte fapte de cultură, valoarea de model și caracterul exemplar al unor realizări spirituale românești”. ■ George Țârnea încredințează două poeme. ■ *Multe și mărunte despre Eminescu* propune Augustin Z.N. Pop, iar Victor Marina îl „acompaniază” recenzându-i, cu epitete generoase, volumul *Pe urmele lui Eminescu*: „Spre deosebire de biografiile romanțate, această carte, printre puținele structurate pe principiul geografiei literare, este scrisă pe baza studierii atente a materialelor din arhive sau din colecții particulare, multe documente fiind descoperite de autor”. ■ ...*Ca un fagure de miere*, antologia de versuri închinată limbii române pe care a întocmit-o realizatorul de emisiuni radiofonice George Mirea, este salută într-un comentariu anonim. Volumul cuprinde „ode și imnuri, poeme și sonete de la George Sion și până la George Țârnea” și beneficiază de un cuvânt înainte datorat lui Al. Philippide. ■ S.I. Nicolaescu, redactorul-șef adjunct al *Argeșului*, „inspectează” pe o coloană dicționarul *Scritori români* îngrijit de Mircea Zăciu, Marian Papahagi și Aurel Sasu. Comentatorul apreciază eforturile colectivului care a alcătuit această lucrare lexicografică, dar pune în evidență și câteva absențe sau „dezechilibre” cantitative: „Lui Agârbiceanu i se acordă tot atât spațiu cât lui Alecsandri sau Arghezi, lui Bacovia, cât Mariei Banuș, pe când Ion Barbu nu are șansa decât a unui spațiu pe jumătate din cel dedicat poetei contemporane”. Un reproș care ar putea viza „slăbiciunea” lui Mircea Zăciu pentru autorul *Arhanghelilor*. La

fel cum o altă observație, legată de „teritoriul” ocupat de *Peregrinul transilvan*, spre deosebire de *Însemnare a călătoriei mele*, care nu e pomenită, ar putea să semnaleze un atașament localist al arhitecților dicționarului: „Suprinzătoare sunt și cele cinci coloane acordate lui I. Codru-Drăgușanu, pe când Dinicu Golescu nici nu este amintit, deși în orice istorie literară raportul este tocmai invers”. Alte obiecții: „Cât privește alți scriitori moderni și contemporani, este de amintit «zgârcenia» spațiului acordat lui Marin Preda, ignorarea lui Aron Cotruș, a Magdei Isanos, a Ilenei Mălăncioiu (pentru a cita poezii), a Alicei Voinescu sau a lui Basil Munteanu (spre a aminti unui critici și esești), deși au fost incluși B. Fundoianu, Nina Cassian, D. Caractostea, D. Popovici sau alți poeți contemporani”. ■ Paginile de mijloc, „dezmoțite” cu puțin albastru tipografic, poartă titlul *În actualitate. Clasicismul contemporanilor*. □ Aici, Gheorghe Soare „revizitează”, în *Fascinația cărții*, celebrul roman al lui Ștefan Bănuțescu: „«Cartea de la Metopolis» este o istorie exemplară: istorie a unui oraș, a unei lumi, a Lumii de fapt, care (uimitoare similitudine cu ceea ce spunea Borges: lumea cărților și cartea lumii sunt unul și același lucru) devine Carte. Lumii i se substituie literatura, cartea, istorie deopotrivă «sacră» și «profană», a câtorva metafore esențiale, a unei întemeieri și a unei lente, uneori agonice degradări, «des-faceri». [...] Aflăm, în același timp, cum se instituie în ordine semantică Lumea, cum se și urmează destinul acesteia”. □ Despre *Marin Preda – nuvelistul* scrie Voicu Bugariu, explorând prozele *Desfășurarea*, *Ferestre întunecate*, *Îndrăzneala*, fără a se feri de *Ana Roșculeț*: „Este interesant de menționat faptul că în *Ferestre întunecate* și în *Îndrăzneala* tonalitatea relatării tinde și reușește să devină aproape în întregime obiectivă. Câteva exemple de intervenții ironico-umoristice ale vocii naratorului mai pot fi totuși găsite. Dar ele nu sunt relevante. Este un aspect ce mărturisește o dialectică a autonegării. În *Ana Roșculeț* mai puțin aparent, iar în *Desfășurarea* în mod evident, prozatorul exprimă, prin ironie și umor, o viziune țărănească asupra lumii. În următoarele două nuvele, această viziune se estompează. Ca urmare, interesul lecturii scade, menținându-se totuși la o cotă acceptabilă, datorită prezenței unor personaje dintr-o categorie autentică, ce formează nucleul întregii opere a lui Marin Preda”. □ *O exegeză exemplară: Mircea Eliade despre Meșterul Manole* este „străbătută” de S.I. Nicolaescu, care cercetează scrierile dedicate de savant acestei teme, de la piesa de teatru *Ifigenia*, unde jertfa fecioarei atride o amintește pe cea din baladă, la eseuri și studii de rezonanță internațională: „Motivul jertfei creației a fost, după cum am încercat să arătăm, o adevărată obsesie pentru Mircea Eliade. În calitate de creator, el a oferit un model de reinterpretare a unui mit antic grecesc, integrându-l spațiului și spiritualității românești. Ca om de știință, Eliade a supus atenției specialiștilor un mit românesc, ale cărui dimensiuni moral-estetice pot sta alături de cele mai importante mituri ale umanității”. ■ Marius Pop semnează un dialog cu Șerban Cioculescu („*Sunt partizanul edițiilor cri-*

tice complete”). Numele criticului lipsește din titlu, la fel cum lipsește din întrebarea inaugurală. E adevărat, îl aflăm într-o trimitere „aglomerată” din prima pagină. Și îl recunoaștem din fotografie pe autorul *Caragialianeii*. Criticul evocă apropierea sa de Paul Zarifopol, care l-a invitat să publice în *Revista Fundațiilor Regale*, fără a avea, la începuturi, o impresie deosebită despre posibilitățile tânărului confrate: „Mă considerase, până atunci, un foiletonist superficial. Când a văzut că știu să cercetez filologic o ediție critică și să-i găsesc punctele vulnerabile, am fost reabilitat în ochii săi”. Este amintit, în cuprinsul convorbirii, și „procesul Arghezi”, poetul *Florilor de mucigai* nefiind „tăgăduit numai de Universitate și de Academie. Mă gândesc la Mihail Dragomirescu, la Bogdan Duică, la Iorga. El a fost contestat zgomotos de unii tineri”. Șerban Cioculescu recapitulează atitudinile ostile cu care a fost întâmpinat, în epocă, Arghezi: „Mircea Eliade, la apariția «Cuvintelor potrivite», a scris articolul «Lichidarea unei legende», în care făcea afirmația că Arghezi trece drept poet mare pentru că este inedit, adică «potrivește cuvintele». N-a spus chiar «vax și spanac», dar în afară de 3-4 poezii, nimica bun. Același lucru l-a făcut Ion Barbu, cu regretabilul lui articol, în care spunea că Arghezi este un poet lipsit de mesaj și un manufacturier literar. M-am luptat împotriva tuturor, chiar și împotriva bunului meu prieten, Vladimir Streinu, care, într-un studiu despre Arghezi [...], a avut onestitatea să spună, în concluzie, că după ce a crezut că reconstituite schema unei poezii a lui Arghezi îi rămâne un duh inanalizabil, și el încearcă o dramă intelectuală, recunoscând astfel că o analiză literară din Arghezi nu duce la esența poeziei lui”. Cum preconizează și titlul interviului, se ajunge și la „datini” filologice, istoricul literar exprimând un punct de vedere tranșant în privința alcătuirii edițiilor critice, care „nu se pot face repede, nu se pot improviza”: „Orientarea este să se facă asemenea ediții celor mai importanți scriitori ai noștri. Eu sunt optimist în această privință. Sunt unele dificultăți, bunăoară la Eminescu, în ceea ce privește tipărirea publicisticii sale politice. Ideea este însă să se reproducă integral articolele, cu notele și atitudinea critică a autorului. Eu rămân partizanul edițiilor critice complete, fără paranteze drepte, fără puncte de suspensie”. ■ În cele două pagini de *Afirmări argeșene* publică versuri Virgil Diaconu, Elisabeta Novac, Ion Andreiță și I.I. Alexandrescu, iar proză Mircea Enescu și Stelian Zamora (câștigător al concursului pentru debut organizat de Editura Albatros). ■ La *Cronica ideilor*, Gh. Geană analizează, cu farmec narativ și comprehensiune filosofică, *Sentimentul românesc al ființei*, în care Noica oferă „desăvârșirea destinului lui «întru»”: „«Dacă n-ar fi decât o prepoziție, s-ar putea spune că *întru* este un sistem de filosofie», scria Noica în *Rostirea filosofică*. E în acel «dacă» o ezitare vecină cu teama, ca în fața unui lucru nepermis pentru noutatea lui absolută. Îndeobște, conceptele – cariatidele oricărui sistem științific ori filosofic – sunt sau substantive curate, sau infinitive lungi. Dar cum să sprijini un sistem de filosofie pe o prepoziție? «Să sparie gândul!», și-o fi zis filosoful, precum

odinioară cronicarul. Între timp însă el își va fi dat seama că această lucrare n-ar fi o sminteală, ci s-ar petrece sub îngăduiala limbii înseși, ba chiar sub îmbierea ei. A fost să fie norocul nostru, nu al lui Hegel, că-l avem pe «întru». I-a fost dat acestei prepoziții să răsară și să crească în grădina limbii noastre și am fi vinovați față de lume, dar mai întâi față de noi înșine, dacă i-am lăsa rodul troienit în neștire. *Sentimentul românesc al ființei* este, deci, și glasul unei răspunderi”. Cartea impresionează „nu numai prin jocul polifonic al sensurilor, dar și prin partea ei narativă. Constantin Noica are vocația epicului metafizic, vădită și în lucrările sale anterioare [...], este un mare răs-povestitor al nostru. El ia câte un poem, un basm, sau un sistem filosofic de factură epică le povestește din nou: nu mai bine, dar mai adânc, întru alte înțelesuri”. ■ La *Cartea de critică*, Victor Atanasiu discută volumul *Între Aristarc și bietul Ioanide* de Ileana Vrancea, atrăgând de la început atenția asupra priceperilor persuasive ale autoarei, a cărei demonstrație defavorabilă lui G. Călinescu trebuie supusă unei perspective lipsite de inflamări: „Au existat mari meșteri ai barei care au reușit să facă din negru – alb. Ileana Vrancea face parte dintr-o categorie exact opusă, care face din alb – negru și care știe să selecteze zona de investigație, să ordoneze capitolele lucrării și să dispună argumentele în așa fel încât să rezulte imaginea unui Călinescu contestabil sub toate aspectele. A spune despre carte că este o ineptie înseamnă a nu o înțelege exact și, ceea ce e mai important, a nu înțelege calitățile ei, căci aceste calități există: autoarea este meticolos informată, scrie într-un stil alert, nervos, foarte plastic pe alocuri și, mai ales, știe să convingă. [...] Tocmai de aceea cartea nu se cuvine persiflată, respinsă cu argumente superficiale, ci analizată în spiritul cel mai serios și analitic”. Cronicarul panoramează receptarea critică de până atunci a volumului care „a declanșat numeroase comentarii, mai bine zis riposte”, considerând că aceste însemnări au rămas restante: „Obiecțiile formulate nu au vizat, totuși, lacuna esențială a lucrării. Un istoric literar se ocupă de statistica erorilor de transcriere existente în volum; altcineva declara că aici Călinescu e făcut «terci vegetal», dar argumentele produse erau mai degrabă de ordin sentimental decât critic; cel mai serios comentariu a apărut în «România literară» (după cum cel mai neserios și lipsit total de orice noimă este «serialul» pe tema respectivă din «Săptămâna...») nu surprinde, totuși, nici el fondul problemei”. Victor Atanasiu semnalează o atitudine exclusivistă a Ilenei Vrancea: „În privința atitudinii lui Călinescu din perioada «obsedantului deceniu» și a începutului celui următor, autoarea emite observații exacte. Spiritul ei critic funcționează fără greș însă doar vizavi de marele critic. În carte ni se vorbește însă și despre alți «protagoniști» ai respectivului moment. Despre Paul Georgescu suntem înștiințați că a contribuit la reintroducerea capitolului despre Maiorescu în manualele de școală și reeditarea operei lui critice. Desigur, dar tot el a pronunțat câțiva ani mai înainte cuvinte extrem de «mânioase» despre mentorul Junimii”. În final, cronicarul subliniază caducitatea eforturilor minimalizatoare ale autoa-

rei: „Zgâlțâit cu patimă înfricoșată, cum ar fi spus Sadoveanu, de mâinile înfrigorat-nervoase ale Ilenei Vrancea, Călinescu rămâne neclintit pe bustul său «nemuritor și rece»”. ■ Dan Rotaru îmbracă în „staniol” și ornează cu o panglică *Trandafirul sălbatic*, volumul de versuri al lui Ioanid Romanescu. ■ *Colonia*, debutul în volum al lui G.T. Veseliu, este „cutreierată” de Toma Biolan, pe care îl impresionează „peisajele” nuvelistice, „ce anunță un prozator matur, de care, cu siguranță, vom mai auzi”. ■ În spațiul rezervat teatrului din *Jurnalul artelor*, Dan Giurea comentează *Cuza Vodă* de Ion Luca, spectacol montat pe scena Teatrului piteștean de regizoarea Lia Niculescu. Piesa – „stufoasă” și „greoi scrisă” – a fost transformată de regizoare într-un „reportaj dramatic al anilor domniei lui Alexandru Ioan Cuza”: „A făcut-o cu bună credință, cu destulă pricepere și, mai ales, cu un curat sentiment al istoriei”. Rezultatul nu e unul fără cusur: „alternează simțirea înaripată cu momente de umor gros, popular, discursul grav, patetismul autentic cu adieri de festivism. Nu-i vorbă că nici textul nu a prea stimulat o construcție unitară”. □ Același cronicar aduce în prim-plan spectacolul *Streap-tease pe ring* de Paul Everac, dramaturgul exersându-și la Pitești și aptitudinile regizorale. Spectacolul este un colaj de patru piese într-un act, „lucrate în manieră experimentală”, care „nu vor altceva decât să «violenteze» gustul obișnuit, retina spectatorului comod pe care cel mai controversat, poate, dramaturg român contemporan nu-l invită, ci îl constrânge, prin modalități artistice mai puțin uzitate, la o gravă meditație asupra adevărului, a puterii, a purității și a naturii – în primul rând umane”. ■ Ultima pagină, *Universală*, găzduiește, sub genericul *Anul internațional al copilului*, însemnarea *O lume pentru toții copiii lumii*, datorată lui Cristian Unteanu. ■ Tot aici, Andrei Bantaș propune un medalion Isaac Singer, laureat al Premiului Nobel pentru literatură în 1978, de a cărui operă cititorii revistei sunt apropiați prin narațiunea *Testamentul*. ■ Procopie Clonțea realizează un micro-interviu cu Dražani Abdel Saleh, directorul Centrului de Informare al ONU la București, aflat într-o vizită de documentare la Pitești: „Idea generală pe care mi-am format-o este aceea că județul Argeș, municipiul Pitești sunt puternic industrializate, cu o bogată viață cultural-artistică și cu oameni extrem de primitivi”. ■ Numărul cuprinde și un supliment publicitar color de patru pagini, numerotate cu cifre romane, dedicat Întreprinderii de autoturisme Pitești.

• [„Astra”, an XIV, nr. 1 (114), Revistă a Comitetului de Cultură și Educație Socialistă al județului Brașov, editată de Ziarul „Drum nou”, format tipografic A3, 4 apariții, 16 pag.] Ion Mărgineanu și V. Copilu Cheatră publică poezii patriotice. ■ Ermil Rădulescu abordează eseu semnat de Octavian Paler, *Apărarea lui Galilei*, remarcând, printre calitățile sale, „simplitatea” sau superficialitatea scrisului în sensul lui Josè Ortega y Gasset, adică, explică autorul, forma umană pe care o ia „un fapt de adânc zbucium”. „Octavian Paler este interesat nu atât de apărarea peste timp a unei conștiințe

de excepție, ci mai degrabă de impunerea idealului umanist al Renașterii. Galilei nu apare ca un titan abstras din lumea reală. El intră în galeria de eroi pământenii care puși în situația limită de a opta între viață și neființă discern în favoarea firii, pentru că «pământul se învâрте mai departe chiar dacă nu vrea Inchiziția...». Prețul acestei alegeri poate fi – ce-i drept – unul dintre cele mai scumpe. Coșmarul procesului de conștiință intentat sieși devine răscolitor. Abjurarea lui Galilei se transformă într-un stigmat moral”. ■ La rubrica *Tineri scriitori*, Daniel Amurg, mecanic la Dacia-Service Brașov, este introdus ca poet de Ana Blandiana și de Ștefan Augustin Doinaș. Geo Dumitrescu o prezintă pe Angela Nache, iar Ion Topolog, pe Ed. Huidan, redactor la ziarul „Drum nou”, acum în calitate de tânăr prozator. A.I. Brumaru aduce în atenția cititorilor un alt poet, tot redactor la „Drum nou”, Adrian Teacă. ■ Voicu Bugariu repune în lumină nuvela lui Marin Preda, *Ana Roșculeț*, și cu ea epoca mult blamată a anilor '50, arătând că, în raport cu idealul literar al vremii, nuvela „urmează o sinusoidă autentică, ferită de compromisuri”. Comentatorul găsește elemente valoroase în nuvelă, în ciuda esteticii impuse, cum ar fi „urmărirea unor oameni plini de vitalitate, din care țâșnește o vitalitate naturală” sfârșind prin a reda „psihologia de tranziție a unei țărănci, care parcurge un șoc de adaptare în condiții sociale prea complexe pentru mentalitatea ei”. Autorul analizei consideră că cel mai demn de reținut aspect al nuvelei lui M. Preda este participarea „semiconștientă” a protagonistei la mecanismul social al lumii noi. Ana Roșculeț, demonstrează Voicu Bugariu, învață să se folosească de frazeologia politică a timpului asigurându-și ascensiunea, fără să fie complet câștigată de partea cealaltă a baricadei. Se ajunge astfel la reușita lui Preda care este o intuiție în privința „realismului mentalităților”: „Caracteristic pentru întreaga creație a prozatorului, acest realism poate fi definit în mod sumar drept exprimarea unor fenomene sociale obiective, care angrenează mulți indivizi, fără să fie însă rezultanta aritmetică a acțiunilor conștiente ale acestora”. Adăugând și existența unei anume ironii a prozatorului față de personajul principal, comentatorul își încheie pledoaria. ■ Despre *Actualitatea în proza tinerilor* scrie Ovidiu Moceanu, oprindu-se asupra a două romane ale actualității, *Mierea*, de Eugen Uricaru și *Cădere liberă*, de Grigore Zanc. Comentatorul este optimist: „Există, așadar, în proza tinerilor, eroi memorabili, care trec prin tirul necruțător al rațiunii și al preceptelor elementare ale eticii și echității acele aspecte și personaje anacronice, despre care se vor scrie încă multe pagini de aici înainte. Conflictului social de altădată, uneori deformat, îi ia locul introspecția, subiectivizarea acțiunii, conflictul de ordin interior, lupta ingrătă cu amănuntele, cu tiranii de operetă, care înțeleg încrederea care li s-a acordat ca pe o formidabilă putere. Romanele lui E. Uricaru și al lui Grigore Zanc readuc în planul atenției munca dificilă, cu înaintări spectaculoase, dar și cu erori, cu succese greu de evaluat – munca de restructurare și înnoire a conștiinței, care nu poate fi opera unui singur om, ci rezultatul eforturilor

unite ale tuturor”. ■ Asistentul universitar Al. Deniforescu realizează o investigație de sociologia literaturii în care, în urma aplicării unui chestionar, urmărește raportul dintre numărul celor care au citit o carte publicată în 1978 și aceia care au validat-o ca fiind «cea mai bună apariție editorială». La baza studiului stă o situație menționată de autor: „Un caz tipic ni-l furnizează romanul *Incognito* care se situează printre primele locuri ca număr de cititori (la aceasta contribuind, firește, în primul rând tirajul excesiv în raport cu valoarea cărții, publicitatea – nu adesea de cea mai bună factură – în jurul numelui autorului – n.n.), dar față de care, după lectură, cititorii au declarat că au rămas decepționați, că lectura nu le-a folosit la adăugarea unor noi date despre perioada respectivă, unii formulând obiecții radicale asupra modului în care autorul descrie în formule neadecvate activitatea unor ilegaliști mergând până la falsificare”. Rezultatul investigației este că de o mare apreciere în rândul cititorilor brașoveni s-a bucurat, dintre cărțile editate în 1978, *Poezii de până azi*, de Adrian Păunescu. Chestionarului i s-a adăugat și întrebarea „*Ce subiecte propun cititorii brașoveni pentru «Romanul anului 1980?»*”. Printre răspunsuri s-au numărat: «colectivitatea de muncă a constructorilor de autocamioane», «reeducarea unui tânăr care a avut grave abateri de la normele de viață socială prin încadrarea lui într-o uzină», «confruntarea absolvenților Universității cu problemele adaptării la locurile noi de muncă unde au fost repartizați». ■ Ion Itu contribuie la rubrica *Teme și sisteme* cu articolul despre *Stilul criticii*. Ion Itu distinge între formele criticii scrise și formele criticii orale, mai precis între un stil înalt, adaptat „înălțimii ideilor” și unul al criticii pitorești, balcanice, de tipul Eugen Barbu, și recomandă menținerea echilibrului între stilurile criticii asigurând coerența structurală a demersului.

• [„Ateneu”, an XVI, nr. 1 (137), martie 1979; revistă social-culturală a Comitetului județean de Cultură și Educație Socialistă Bacău, editată de ziarul „Steagul roșu”; fondator: George Bacovia; format tipografic A3 (16 pagini); apare trimestrial; Colectivul de redacție: ing. Dumitru Mitulescu (redactor șef), Sergiu Adam (secretar principal de redacție), George Bălăiță (redactor șef adjunct), Constantin Călin, George Genoiu, dr. Vasile Sporic] Mariana Filimon publică un interviu biografist cu Georgeta Cancicov („*Pentru mine, Bacăul era orașul cel mai frumos din lume*”). În șapoul care însoțește dialogul, intervievatoarea apelează la o caracterizare pe care G. Călinescu i-o făcea Georgetei Cancicov: „O femeie distinsă, frumoasă și amabilă, o gazdă agreabilă și mai ales – o povestitoare plină de farmec. Nu întâmplător George Călinescu o definea astfel pe autoarea *Amurgului*: «Îndemânarea la scris a autoarei este învederată și impresia generală e de ceva care depășește mult realitatea. E un realism fantastic, demonic, de un sălbatic umor»”. Georgeta Cancicov dezvăluie, la rugămintea de a indica personalitățile care i-au încântat copilăria și tinerețea, o cheie autobiografică de citire a romanului: „Le-am înfățișat pe toate în *Amurg*, căci ele mi-au încântat într-adevăr copilă-

ria. Figuri impresionante au fost pentru mine Emil Racoviță, vărul mamei, și bătrânul său tată, Gheorghe Racoviță, moș Lică, care a avut grijă de cele patru fete ale mamei după despărțirea ei de Petre Jigur. I-am mai cunoscut la Paris, în anturajul mamei, pe Monet, Manet, Rodin; erau foarte mici pe atunci, dar i-am reținut puternic în memorie. Și pe Martha Bibescu mi-o amintesc cu multă plăcere: era o femeie inteligentă, amabilă, fină. L-am cunoscut și pe Anton Bibescu, vărul Marthei și prieten cu Proust. Prin el l-am cunoscut pe Proust. I-am cunoscut pe Iorga și pe Gusti... [...] Iorga a vrut să-mi fie «naș» în literatură, îndemnându-mă să intru în Uniunea Scriitorilor, iar Gusti voia să-mi acorde un premiu literar. Soțul meu s-a opus, socotind că nu eram destul de pregătită, pe vremea aceea, pentru a face față «confruntărilor» uneori dure din lumea literelor”. ■ „Orice carte despre Eminescu este, în principiu, interesantă.” Interesant ar fi și studiul Ioanei Em. Petrescu, *Eminescu. Modele cosmologice și viziune poetică*. Discutând, totuși, despre *Eminescu și etapele creației*, I. Constantinescu nu poate să nu remarce și unele inadvertențe în demersul interpretativ: „Inteligent și informat, studiul acesta propune o «etapizare» originală (deși ea folosește numeroase sugestii existente în bibliografia eminescologică) a operei poetului, etapizare gândită din perspective filozofice. O primă etapă ar fi dominată de modelul cosmologic platonician; motivele ei obsesive, gândirea divină, cântecul, dansul, lumina, reapar cu «funcții modificate în întreaga creație eminesciană care-și asumă astfel, integrându-l și depășindu-l, universul motivic caracteristic viziunii platoniciene a lumilor». În etapa următoare, sentimentul comuniunii și consubstanțialității om-univers e pierdut. [...] În cea de a treia perioadă a creației eminesciene (perioadă ultimă nu în sens cronologic, ci în ordinea soluțiilor existențiale propuse), relația gândire umană-univers e resimțită ca o opoziție. Modelul platonician e abandonat în favoarea celui kantian. [...] Mai multe obiecții se ridică aici. Etapele acestea... necronologice se interferează, dacă nu se devansează chiar între ele: cea de a treia «în-cepe» odată cu, dacă nu înaintea celei secunde. În ce ne privește, considerăm etapa I mult mai întinsă: ea nu se reduce doar la începuturile lui Eminescu. Ceea ce numește Ioana Petrescu a doua etapă e doar tranziția spre ea. De asemenea, în tot acest «scenariu», nu trebuie uitat că în modelul eminescian al universului poetic orientul are un rol important”. □ Tot despre neajunsurile etapizării creației eminesciene propuse de Ioana Em. Petrescu în studiul său, *Eminescu. Modele cosmologice și viziune poetică*, scrie și Theodor Codreanu în textul *Viziune cosmologică și viziune stilistică*: „Abordarea secvențială a gândirii stilistice eminesciene implică anume riscuri pe care modelul estetic urmat n-avea cum să le evite în afara unei mai suple dialectici a stilului. Să fie condamnat artistul să fie veșnic retardat față de modelele cosmologice ultime, sau, în cel mai bun caz, în sincronie cu ele? Acest mod de a gândi se bazează pe confuzia mai mult sau mai puțin evidentă dintre viziune filozoficoștiințifică și cea stilistică. *Unicul* eminescian, de pildă, nu mai e nici cel plato-

nician, nici *Weltgeist*-ul hegelian, deși, la nivel de concept, pare să descindă din acestea. Numai o abordare în succesiune a stilului ne poate înșela și imagina unui Eminescu în etape riscă a se pierde în divagații extrastilistice”.

■ Deși tema cărții nu e nouă, Mircea Bejinariu apreciază, în croniceta *Eminescu și cântecul*, inițiativa publicistică a Adrianpei Peicu-Moldovan: „Cu rădăcinile înfipte în solul românesc, opera lui Eminescu și-a împlinit circuitul printr-o masivă răspândire în popor. Revenirea la origini și-a găsit o mijlocire muzicală îndeosebi prin romanțe. Apoi, posibilitățile liedului vor nuanța ecoul stărnit de singulara creație poetică. Fascinația versului, dar și a cântecului, dialogurile subtile în timp, până la tulburătoare confluente, iată subiectul cărții *Eminescu și liedul românesc*”.

■ *Eternul idol: Poezia* dispare, conform lui Calistrat Costin, din cel mai recent volum al lui Nichita Stănescu: „*Epica magna*, mai mult decât o carte de poezie (dar ce mai e și *poezia* aceasta?!), este una de ziceri mai toate triste, tristețe accentuată și de ilustrația (exceletă, purtând semnătura lui Sorin Dumitrescu) ce vădește aceeași îndreptare către haos. Foarte multe lucruri din *Epica magna* pot realmente să nu placă (personal nu agreez cartea în ansamblul ei) dar sunt momente, ici și colo, de-a dreptul remarcabile. Nu suntem în prezența unui volum de încoronare a unei opere poetice, cât a unuia de tulburătoare încercare de renunțare la un idol atât de scump odinioară – *poezia!* Încercare sortită, de la bun început, eșecului...”.

■ C. Isac apreciază că *O antologie a dramaturgiei românești contemporane*, întocmită de Valeriu Râpeanu, „ocupă un loc de onoare printre aparițiile de seamă din ultimii ani. Ea s-a născut dintr-un angajament, argumentat, în bătălia pentru teatrul contemporan, sub flamura valorilor perene și nu din rutina înregistrării unor apariții. Se pare că este cartea de care era nevoie și, mai ales, pe care cei de mâine o vor primi cu interes”.

■ Volumul lui Paul Anghel, *O clipă în China – eseu despre eternitatea culturii chineze* ar face, după spusele lui Vlad Sorianu, o „Pledoarie convingătoare până la pasiune pentru cunoașterea unui mare popor și a unei inestimabile culturi”. De asemenea, „eseul lui Paul Anghel este și o deosebit de responsabilă promovare a principiului prieteniei și colaborării între popoare, un act politic major în slujba idealurilor nobile de pace și prietenie între popoare, cultivate de Partid și statul nostru socialist”.

■ C. Trandafir trece rapid în revistă cinci *Debuturi în critică*, demne de reținut: *Creație și viață* de Adrian Anghel, în care „«Reconsiderările» dau adevărata măsură” a autorului; *Ion Creangă între mari povestitori ai lumii*, unde sunt de apreciat explorările comparatiste ale lui Mihai Apostolescu; *Romanul românesc și problematica omului contemporan*, lucrare din care „se desprinde chipul unui teoretician capabil să abordeze fără inhibiție o problemă foarte delicată”, Anton Cosma; *Ares și Eros*, volum dedicat poeziei contemporane, pe parcursul căruia Daniel Dumitriu își revelă „finezta analizelor” și „fervoarea stilistică”; *Poetica lui Ion Barbu*, unde Dorin Teodorescu defilează cu „rigoarea informației și nonșalanța eseistică”. Concluzionând, C. Trandafir

înaintea și următoarea ipoteză: „Prin varietatea și prin înalta conștiință profesională, critica anului precedent a aparținut, în primul rând, «debutanților»”.

■ Ion Alex. Angheluș amintește *O revistă a lui George Călinescu: „Jurnalul literar”*. ■ Fl. Dimoftache consideră că volumul de publicistică a lui D.R. Popescu, *Virgule*, „cucerește prin inteligență și talent, prin darul de a ne face cunoscut rolul unor meditații și al unor căutări minuțioase prin documente, în cuvinte simple, folosite firesc, dovedind și prin aceasta că tonusul intelectual ridicat al acestor pagini nu constituie ceva arborat la zile mari de autor, ci e caracteristica lui cotidiană”. Recenzentul mai apreciază, pe lângă stilistica autorului, și diversitatea temelor abordate: „Cuprinzând o arie tematică vastă, de la anticii greci, Shakespeare, istoria națională până la oameni contemporani din uzine sau din sate pe care i-a cunoscut, toate paginile volumului *Virgule* sunt scrise cu o vervă strălucitoare, raționamentele cele mai dense sunt expuse alert și dezinvolt. Doar *Insomniile* lui Marin Sorescu mi-au mai produs o impresie oarecum asemănătoare”.

■ Punând accentul pe valoarea documentară a cărții *Un caz de iubire la Hollywood*, I.Al.A. socotește că „Meritul foarte mare al lui Vasile Rebreanu este de a fi căutat *sensul moral, lupta imensă* în vederea păstrării umanului ale unei comunități [americane] care a atins o dezvoltare mașinistă aproape monstruoasă”.

■ „În *Respirația artificială* – notează Octavian Voicu –, Dorin Tudoran ne propune o «lectură devorantă» a lumii, a existenței, a realității. [...] «Lectura» pe care poetul vrea s-o facă lumii, pe care o și face, se propune ca activă, incitantă, insurgentă chiar, în opoziție cu «poezia leneșă», neproblematizantă și deci inutilă. Dorin Tudoran se apropie cu acest volum, în ce are mai reușit, de atitudinea lirică a unor poeți ca Ioanid Romanescu și Nicolae Preliceanu.”

■ „Aventura” lui Aurel Rău din eseu *Grecia. Călătorie incompletă* îi apare lui Cristian Livescu ca fiind „una dens culturală, de studiu și meditație, în care impresiile vin să confirme lecturile, dându-le culoare și profunzime, după cum replici, descrieri sau reflecții aparținând clasicilor sau literaturii grecești mai noi (din aceasta din urmă, Aurel Rău a transpus cu mult farmec, în limba română, numeroase poeme) sunt folosite în acest dialog polivalent cu istoria și fabulosul elin”.

■ Antologia de publicistică a lui Petru Poantă, *Radiografi*, dezvăluie, conform lui Gh. Pătrar, „un spirit critic pătrunzător, interesat de literatura actuală în desfășurarea ei dinamică, pe care o cercetează cu pasiune și pricepere”.

■ Cornelia Măneucă subliniază faptul că, „printr-o lectură *complexă* a textului cantemirian”, Elvira Sorohan reușește, în exegeza *Cantemir în cartea hieroglifelor*, „să recreeze personajul Cantemir-Inorogul, să-l «demaște», să contureze imaginea spiritului său, concretă, dinamică și, cel mai important, veridică întru totul”. De asemenea, autoarea înlătură „multe prejudecăți și șabloane interpretative”.

■ Reeditarea poemului vergilian *Eneida*, de către Gabriela Creția, este semnalată de Mircea Dinutz „ca o meritorie repunere în circulație”, după cea de-a doua ediție, din 1967, alcătuită de E. Lovinescu și Eugen Cizek. ■ Sunt prezenți cu poezii: Gheorghe

Simon, Valeriu Bârgău (*Amintiri cu Bacovia*), Elisabeta Isanos, Teofil Bălaj, Mariana Filimon, Constantin Th. Ciobanu, Ruxandra Niculescu, Ion Alex. Angheluș, Ion Lazu, B. Munte, Ioan Ivan, George Chițimuș, Leonid Iacob, Ion Machidon, Dan Nestor. □ Versuri ale câtorva *Poeți greci contemporani* sunt traduse în românește de Andreas Rados și Leonida Maniu: Victor Sivetidis (*Lui Bacovia*), Nasos Nikopoulos, Kostas Sterghiopoulos, Iannis Goudelis. ■ În prezentarea și traducerea Ninei Gafițeanu-Apetroaie, sunt publicate o seamă de *Fragmente de jurnal* ale lui Mircea Eliade, fragmente preluate din cartea tipărită la Gallimard, în 1973.

● [„Cinema”, nr. 3] Prima pagină este ilustrată cu o fotografie înfățișându-i pe Rodica Tăpălagă și Gheorghe Cozorici într-o secvență din filmul *Clipa*, bazat pe romanul omonim al lui Dinu Sărau. ■ Sub semnătura *Cinema* se regăsește un îndemn spre *O calitate nouă a filmelor, un nou stil de muncă* presupunând, între altele, ca „pentru fiecare film în parte și pentru toate împreună” să se pună „problema rentabilității produsului artistic în dublu sens: material și spiritual, economic și cultural. O problemă grea, dar care trebuie rezolvată, o problemă care începe la casele de filme încă de la sinopsis-ul de zece rânduri și sfârșește cu distribuția și redistribuirea peliculei în rețea”. ■ R. Panait anunță apariția celui de *Al 300-lea titlu de film românesc!*: „Filmul *Al patrulea stol* (Casa Unu, scenariul și regia: Timotei Ursu) a marcat al 300-lea titlu din cinematografia noastră socialistă (numărătoarea începută, cum se știe, cu «Răsună valea»). Cifra deloc neglijabilă, atunci când vorbim despre tinerețea cinematografului noastre”. ■ *Să ne gândim și la vorbe...* cu Ion Caramitru: „Indiferent dacă personajele sunt figuri istorice cunoscute sau tipuri contemporane – ca să luăm în considerație numai două ipostaze de interes tipologic – ele trebuie în mod necesar *recreate*, readuse în interesul contemporan, prin trăsături de caracter și situații care să scoată în evidență nu un tip de mucava, ci un om viu, adevărat, împovărat de răspunderea propriului destin în fața istoriei”. ■ Transpunerea operelor lui Camil Petrescu în filmul *Între oglinzi paralele* este discutată de către Magda Mihăilescu în textul *Să transformi livrescul în firesc*. Ceea ce ar fi trecut, după titlu, drept o cronică de film, nu reprezintă altceva decât un insistent elogiu adus actorului Ion Caramitru: „Normal ar fi fost ca, în momentul în care am aflat că Mircea Veroiu mută în filmul său lumea din «Ultima noapte de dragoste...», să nu-l întreb, dintr-un tic profesional buimac: «Și cine va fi Ștefan Gheorghidiu?». Normal ar fi fost să-mi treacă prin fața ochilor chipul lui Ion Caramitru. Știu că risc să supăr pe mulți dintre minunații noștri actori de zile bune și de zile rele, de aceea încerc, din capul locului, o explicație: interpreți compatibili cu universul camil-petrescian pot fi mai mulți (unii dintre ei încă nedescoperiți), dar nu «văd» mulți (pe ecran) care pot suporta povara ideilor scriitorului, tulburătorul «joc al ielelor». [...] Caramitru aparține categoriei privilegiate de actori care transformă livrescul într-o stare naturală, naturală precum savanteria omului de știință, precum excentricitatea

poetului, de aceea în fața oricărei avalanșe de idei actorul își găsește spațiul vital de unde acestea pot fi contemplate, înfruntate, asumate și negate”. Mai mult, Magda Mihăilescu susține că Ion Caramitru ar fi chiar superior personajului conturat de Camil Petrescu: „Din orice unghi am privi operațiunea aducerii pe ecran a unei părți din «Ultima noapte de dragoste», fie că îl urmărim pe Ion Caramitru cu cartea în mână, fie că recitim romanul transferând eroului trăsăturile actorului, interpretul iese învingător”. ■ O adevărată cronică despre *Între oglinzi paralele*, filmul lui Mircea Veroiu, scrie, însă, Valerian Sava. Cronicarul taxează de la început chiar ocultarea numelui lui Camil Petrescu, pe a cărui operă regizorul și-a bazat filmul: „prima fotogramă a genericului indică indubitabil, prin însăși dimensiunea literelor, raportul conceput dintre regizorul-scenarist, al cărui nume domină partea superioară a cadrului și autorul operei literare din care se inspiră – Camil Petrescu, înscris în partea de jos, ca o trimitere de subsol, cu litere mai mici decât ale tuturor celorlalți colabotori, inclusiv ale pirotehnicienilor. Pentru un plus de distanță, în pliantul publicitar în care semnează și regizorul un text, citându-i pe Wajda, Resnais, Coppola, Melville, Slavici, Rebreanu, Iliu, Ciulei, Mișu, precum și pe interpreții principali, pe numele lor mic și intim – Pino, Leni și Ovidiu – numele scriitorului nu e pomenit niciodată. Nici măcar în genericul din acest pliant”. Dincolo de „omisiunea” numelui lui Camil Petrescu, cronicarul consideră că, în fond, Mircea Veroiu nici nu pare să-l fi înțeles pe autorul *Patului lui Procust*: „Cineastul ne propune, sub numele și situațiile luate din Camil Petrescu, cu totul alte personaje, cu altă structură nu numai psihică, ci și civică, pentru că atmosfera în care se scaldă filmul este la polul opus aceleia prin care marele scriitor și-a atestat noutatea în proza și dramaturgia românească. Este, în film, atmosfera specifică unui orașel de provincie, cu străduțe în penumbră, muzică de flașnetă și multă blazare vag visătoare, de care Camil Petrescu (dacă nu e confundat cu Cezar Petrescu) nu s-a ocupat niciodată”. Valerian Sava are, de asemenea, o părere cu totul diferită de cea exprimată de colega sa Magda Mihăilescu despre arta actoricească a lui Ion Caramitru: „Ștefan Gheorghidiu [interpretat de Ion Caramitru] este numele din film al unui personaj care asistă, pe margine, la petreceri dansante sau vorbite, dând din când în când câte o replică albă sau acră, care nu prea se reține, fiindcă ceea ce interesează în secvență e mai mult descrierea ambianței, în schimb se rețin jena și umilitatea cu care replica este emisă – iarăși fără nici un record posibil, dincolo de unele cuvinte, cu personajul originar, angajat sau, după expresia lui Călinescu, «excitat cu ușurință la duelurile cerebrale»”. ■ Mircea Diaconu denunță mediocritatea actorilor de film în însemnarea „*A răspunde*”, un verb în care am mare încredere. ■ George Littera completează *Dicționarul cinematografic* cu definiția termenului *Animația (II)*. ■ Ecranizarea romanului *Clipa* de Dinu Săraru, în regia lui Gheorghe Vitanidis, s-a născut, conform lui Mircea Alexandrescu, „din două profesii de credință, din două acte de fidelitate: a scriitorului față

de adevărurile vieții contemporane, și a regizorului față de scriitor. Filmul lui Gheorghe Vitanidis se pofilează așadar ca o lectură cinematografică a romanului, atentă până la devoțiune față de structura epică, o lectură dramatizată în care spiritul operei literare covârșește adesea pe cel al cineaștului. Suntem nu odată, pasionați de ceea ce auzim, până acolo încât uneori ne-am putea dispensa de imagine. Senzația că banda sonoră joacă un rol mai mare decât imaginea, este amplificată de o muzică pe cât de abuzivă pe cât de neaderentă la atmosfera și climatele sufletești, în această narațiune în care personajele sunt presupuse a medita asupra a ceea ce au făcut, fac sau vor face. Există în tonul, în limbajul, în trăsăturile de caracter, în universul ideatic, de gânduri, în modul de comunicare al unora dintre personaje, o mai mare prezență auditivă decât vizuală. [...] Filmul păstrează acest caracter de lectură dramatizată aproape până la urmă (abia scena finală fiind într-adevăr una de sugestie cinematografică, încununând un portret și o atitudine omenească). Aceasta pentru că structura literară nu s-a dizolvat în cea cinematografică, în imagine, realizatorul preferând calea *citării* textului decât a tălmăcirii lui în limbaj filmic propriu-zis. [...] *Clipa* este, cred, un fel de recuperare a noțiunii de film cu idei și despre idei, cu oameni adevărați și despre oameni adevărați, un film în care ceva din fondul gândurilor, întrebărilor (uneori și răspunsurilor) la marile probleme ale prezentului, fiecare din noi și le formulează. *Clipa* își rezervă pentru sine semnificația reacreditării obligației artistului de a se adresa publicului său doar atunci când are să-i spună ceva”. ■ Ioan Groșan remarcă „Încă un film după Cehov care se dovedește astfel în chip insolit, peste timp, unul din cei mai mari «scenariști» ai lumii. Văzând *Doamna cu cățelul*, *Unchiul Vania*, *Pescărușul*, *Piesă neterminată pentru pianină mecanică* și acum *Stepa*, ai senzația că toate textele literare de la care s-a plecat în aceste ecranizări au fost scrise pentru film. O senzație care vine probabil din felul fericit în care școala de film sovietică materializează cinematografic o profundă intuiție a universului cehovian. [...] Filmul lui Bondarciuk nu are forța și coeziunea *Pianinei...* lui Mihalkov. Însă pentru finețea de bijutier cu care sunt lucrate cadrele, pentru jocul excepțional al actorilor, pentru cele câteva truvaiuri regizorale care țintesc tot atâtea parabole, *Stepa* merită văzută și revăzută ori de câte ori scepticismul nostru valoric amenință s-o ia înaintea valorii însăși”. ■ Present, ca de obicei, cu două pagini despre *Filmul, document al epocii – Documentul, sursă a filmului* este Radu Cosașu.

• [„**Convîngeri comuniste**”, nr. 2] Semnează cronici: Emil Ionescu (*Al. Paleologu, Calea către sine a lui M. Sadoveanu*): „Dacă dezvoltarea ideilor critice ale eseistului nu s-ar fi făcut într-un limbaj atât de voit anti-academic și dacă săgețile polemice nu ar fi pornit aproape de la fiecare pagină [...] cronica de față ar fi început probabil printr-un elogiu pur și simplu și s-ar fi sfârșit tot așa: căci criticul îl merită cu prisosință. [...] Este limpede totuși că autorul a voit să contrabalanseze prin limbaj o latură a studiului: erudiția [...] asistăm la

o veritabilă demonstrație de informație pe care doar tratatele academice ne-o mai furnizează. Intimidat parcă el însuși de această dezvoltare, criticul a simțit probabil nevoia unei reveniri pe pământ, revenire pe care noi nu am simțit-o necesară”. □ Doru Mareș (*Despre credibilitatea naratorului: Ion Coja, Carnaval la Constanța*): „Cartea lui Ion Coja, *Carnaval la Constanța* implică problematica unei metodologii românești, autonomiei livești și a urmăririi gestului psihic independent de context [...] În totalitatea sa, romanul poate constitui o materie excelentă pentru un studiu psiho-critic”. □ Mariana Marin (*Am scris oblic*): „*Corabia lui Sebastian* este fără îndoială o carte esențială în opera lui Baconsky [...] această carte atentează la unicitate. [...] proza și poezia se determină și se alcătuiesc reciproc ca fețe ale aceluiași text, aceleași zone de existență. [...] Dincolo de formulă, dincolo de intenție și chiar dincolo de rafinamentul ei ușor distant, această carte impune mai ales prin cota ei existențială”.

• [„Convorbiri literare”, nr. 3] Se deschide cu editorialul *Despre moralitatea scrisului nostru*, semnat C.L. ■ Alexandru Philippide îl evocă pe Alexandru Philippide, la plecarea acestuia din urmă, amintind și ultimul moment în care l-a întâlnit: „intelectualul, artistul, eruditul Philippide nu avea nici vreme, nici gust pentru așa numita «viață literară» cu insipidele ei cancanuri, obositoarele ei strategii, rivalitățile ei iscate din absurdă și nemăsurată vanitate. Dar atunci când era vorba de adevărata, propriu-zisă viață literară, când circumstanțe ce impun luarea unei atitudini convocau pe oamenii de bine dintre compatrioții breslei, se putea conta nu numai pe prezența (eficace și prin ea însăși), dar și pe intervenția plină de distincție, curtenie și intelectualitate a lui Alexandru Philippide. Așa l-am văzut ultima oară, în toamna anului trecut, la sărbătorirea lui Geo Bogza. A ținut să ia parte și să rostească un discurs, desigur din afecțiune și prețuire pentru sărbătorit, dar și fiindcă în acel moment era vorba de a se afirma implicit o atitudine de respingere a calomniei, a intrigii și a întunecatei barbarii în bârlogul lor de baștină de unde nu ar trebui lăsate a se lăți atâta cât au poftă să se lățească”. □ În *Poezia analizabilă*, Alex. Ștefănescu scrie despre creația lirică a lui Philippide. □ Florin Muscalu închină poezia *Craniul visător* lui Al. Philippide. □ Sunt publicate fragmente din piesa *Minna von Barnhelm* de Lessing, în traducerea lui Alexandru Al. Philippide. Este, de fapt, o restituire, datorată lui D. Ivănescu, care, în textul-escortă, precizează că piesa fusese jucată pe scena Naționalului ieșean în 1929, când Teatrul era condus de Iorgu Iordan. De asemenea, aflăm că Philippide a realizat mai multe traduceri pentru Naționalul ieșean. Textul a fost păstrat în colecția „Manuscrise” a Arhivelor Statului. Cercetând programele Teatrului, D. Ivănescu afirmă că mai există asemenea traduceri, care își așteaptă valorificarea. ■ Sub genericul *Actualitatea lui G. Călinescu*, scriu Const. Ciopraga și C. Constantin. ■ La *Cronica literară*, Daniel Dimitriu comentează *Arta lecturii* de Nicolae Balotă, volum în care „ne sunt dezvăluite, concomitent, un mod de a citi, un mod de a

face critică și un mod de a se destăinui luând critica și literatura drept pretexte. Așadar, Cărturarul (majuscula nu-mi aparține) își reflectă personalitatea în trei oglinzi, expunându-se și deconspirând cam tot ceea ce are de deconspirat. [...] Cert este că Balotă vede lumea sublim deformată de lentila cărților citite; la fel, literatura. Lentilă care e, se înțelege, un intermediar. Arta lecturii vrea să spună voluptatea de a fi sedus de opuri. În fond, critica sa e una a impresiilor pe care erudiția și pasiunea corespondențelor livrești le debarasează de capricii și le obiectivează. Erudiția impresionează și prin faptul că nu e ostentativă, nu apare ca haină de împrumut menită cu orice preț să epateze”. □ Tot la *Cronica literară*, Al. Dobrescu scrie despre cea de-a doua ediție a *Scriitorilor români de azi, I*: „Optând pentru pentru această continuă revizuire, Eugen Simion își urmează îndeaproape modelul, Lovinescu, «cel mai important critic român», cum îl numește într-un rând (Florin Mugur: *Profesiunea de scriitor*). Suntem invitați, deci, să asistăm la întregul proces de elaborare a viitoarei istorii, spre a vedea cum se lărgește și adâncește informația, cum simplele recenzii devin analize metodice, iar acestea din urmă capitole de istorie critică. [...] Întrucât continuă și adâncește linia critică din volumul al doilea, ediția de față a *Scriitorilor români de azi, I*, este un pas înainte spre mult promisa istorie”. ■ La *Jurnal*, Constantin Pricop „bate” în *Tobele fragede*, volumul de versuri al lui Ion Mircea. □ Val Condurache analizează romanul *Mierea* de Eugen Uricaru, în care află „cea mai frumoasă realizare de până acum” a tânărului prozator, dar și „cel mai riscant pariu”, pentru că acesta „abordează dintr-o perspectivă parabolică perioada, atât de saturată literar, a deceniului șase”. Pariu pe care autorul pare să-l câștige deoarece „Eugen Uricaru e un prozator de o incontestabilă modernitate, stilist remarcabil, spirit lucid și polemic, temperat patetic chiar și în ironie. Matur de la primele povestiri publicate în reviste, el a încetat să fie o promisiune, constituind, deși foarte tânăr, una din certitudinile prozei contemporane”. □ *Opiniile literare* ale lui Gabriel Dimisianu sunt aduse în prim-plan de Mihai Dinu Gheorghiu. ■ Rubrica destinată *Prezențelor contemporane* grupează două comentarii: Zaharia Sângeorzan scrie despre *Al. Piru și permanențele românești*, iar Ioan Holban despre *George Bălăiță și spectacolul conoașterii*. ■ *Lecturile infidele* ale lui Nicolae Manolescu dezvăluie aspecte ale balzacianismului în proza lui G. Călinescu. ■ Cu prilejul împlinirii a *125 de ani de la nașterea lui Alexandru Macedonski*, D. Daniel publică articolul *Grădinile suspendate*. ■ Hristu Cândroveanu interoghează *O nouă legendă a omenirii?*: „Cu *Legenda umanității*, a doua carte a sa de poezie, Ioan Șerb face figură insolită în lirica noastră contemporană. Dacă nu-l raportăm la autori din generațiile mai vârstnice, un Arghezi – în latura poeziei lui sociogonice («Cântare omului»), un Philippide din poemele sale «epopeice» – cu care de altfel se înrudește structural, el este într-adevăr un solitar pe tărâmul versului românesc de astăzi”. ■ Două grupaje de versuri completează „sectorul” liric al numărului: primul aparținându-i lui Gheorghe Drăgan, iar cel de-al doilea lui Vasile

Constantinescu. □ Sub titlul *Sapho XX* sunt grupate mai multe poezii semnate exclusiv de scriitoare: Florența Albu, Liliana Ursu, Magdalena Ghica, Ana Mășlea, Cleopatra Lorințiu, Lucia Olaru-Nenati, Anamaria Pop, Areta Șandru, Mira Lupeanu, Sanda Ghinea, Doina Spineanu, Antoaneta Apostol, Anca Nicolau. □ Alte versuri semnează Corneliu Popel, Georgeta Eftimie, Aurel Butnaru, Paul Doru Chinezu. ■ Patru proze, doi prozatori: Franz Storch (*Sfântul anunț* și *Pesemne că slăbise ceva*, traduse de Hertha Perez și Doina Florea-Ciornei), Val Gheorghiu (*Paharul cu apă* și *Bietul Praxitelei*). ■ Ion Apetroaiei descoperă *Un poet al focului solar* în Stelian Oancea, autorul volumului de versuri *Împărăția sorilor*. ■ În *Arhiva „Convorbirilor”*, Gh. Agavriiloaiei și Lucia Pop propun un studiu despre *Alice Călugăru în corespondență*. ■ La *Panoramic editorial*, Dorian Obreja suflă în *Tăvi cu jeratic*, volumul de versuri al Anei Grigoraș. □ Volumul *Vânătoare de scânteii* de Nicolae Drăgan reține atenția lui Valentin Tașcu. □ Ovidiu Ghidirmic semnalează romanul *Nimeni nu rămâne singur* de N.D. Carpen. □ *Povești pentru a-mi îmblânzi iubita*, volumul lui Radu Cosașu, este „străbătut” de Maria Mailat. □ Lucian Vasiliu prezintă *Caietul debutanților*, în care sunt prezenți cu versuri Dan Bosoancă, Aurel Buricea, Mihai Cupcea, Alexandru Deniforescu, Ion Dumbravă, Mihai Adrian Eres, Ion Istrate, Mira Lupeanu, Ion Mustață, Gheorghe Pârja, Gavrilă Pompei, Elsa Popescu, Liviu Ioan Stoiciu, Dumitru Udrea. Cu o bună intuiție, Lucian Vasiliu observă: „cel mai personal poet cuprins în acest *Caiet* este Liviu Ioan Stoiciu (n. 1950). Nu-i lipsesc lecturile bine asimilate, detașarea, spiritul ludic, rostirea expresiv-pedestră, fuga de locul comun (o mare mobilitate spirituală, așadar!). Un liric dezlănțuit, discursiv, original”. □ Sorin Pârvu „poposește” *La poalele vulcanului*, romanul lui Malcolm Lowry. □ Ion Deaconescu „întârzie” *O clipă în China*, volumul lui Paul Anghel, unde „scriitorul român urmărește cu mare interes perfecțiunea artei acestor oameni, în fond putându-se vorbi despre o veritabilă artă a vieții chinezești, până și boala ori nașterea se tratează cu o uimitoare precizie și eleganță. Ni se compune spectacolul unei permanente revelații, călătoria sa de inițiere rămânând sub auspicii afective, constituind pentru cititor o originală poezie a surprizelor”. ■ La *Contexte*, Constantin Coroiu scrie, în *Construcție și continuitate*, despre meritele gazetărești ale lui G. Ivașcu din perioada în care criticul și universitarul bucureștean s-a aflat la conducerea săptămânalului „Contemporanul”: „În cultură, ca și în alte domenii, sunt lucruri care, deși adevărate, se văd mai puțin sau sunt umbrite de fapte având, prin specificul lor, o strălucire de moment ce ia ochii, cum se spune. Discutăm adesea despre o carte nou-apărută și, implicit, despre autorul ei pe hectare întregi de hârtie. [...] Din inerție, din intolerabilă neglijență, din falsă pudoare îi ignorăm nu o dată pe adevărații creatori de lângă noi sau ne amintim de ei doar când le apare o carte ori la aniversarea zilei de naștere. Probabil, nu-i vedem pentru că sunt prea aproape. Unul dintre aceștia este *George Ivașcu*. Nu ne referim aici și

acum la istoricul literar G. Ivașcu, ci la constructorul de mari reviste. Cine a scris, din generația mai tânără să zicem, despre această ipostază a eminentului om de litere? Iată o întrebare în fața căreia ne simțim stânjeniți. Ce-i datorează generația mai tânără lui G. Ivașcu, ca să ne menținem în același cadru, din punctul de vedere al criticii și jurnalisticii literare și culturale? Dacă ar fi să se rostească doar un singur nume – Nicolae Manolescu – și încă mi s-ar părea suficient. Când conducea *Contemporanul*, seria 1946-1971, G. Ivașcu, fiind și profesor de literatură la Universitate, a avut acea fericită inspirație – dar numai de inspirație să fie oare vorba? – de a încredința cronică literară unui student, dându-i acestuia, cum însuși cel în cauză a mărturisit-o de atâtea ori, o libertate deplină. Dar nu e vorba aici atât de curaj, cât de orientarea sigură a unui conducător de revistă de extraordinară vocație, a unui experimentat navigator pe mările mereu învolburate ale vieții literare, publicistice, și nu numai, care știe bine că totul depinde de calitatea reală a echipajului pe care-l conduce. E drept că G. Ivașcu a avut de la cine să învețe acest adevăr fundamental. Cele trei întâlniri ale tinereții sale – Lucrețiu Pătrășcanu, G. Ibrăileanu, G. Călinescu – au fost decisive. Se adaugă, desigur, experiența celui ce condusesese *Manifest* la 21 de ani și fusese «secundul» lui Călinescu însuși la 28. În numărul 7 al *Jurnalului literar*, în editorialul intitulat *Doi tineri* (al doilea era Al. Piru), G. Călinescu pronostica, scriind că G. Ivașcu «va fi un jurnalist în sensul superior, creator, al cuvântului, un animator de idei, un fel de Giuseppe Prezzolini, al nostru». Astăzi, după mai bine de patru decenii de când s-au tipărit aceste cuvinte, putem constata cu ușurință că maestrul nu numai că nu a fost dezmințit, dar că evoluția celui despre care se rostea cu atâta siguranță este o strălucită ilustrare a afirmației lui G. Călinescu. G. Ivașcu s-a dovedit, într-adevăr, un mare creator în jurnalistică și, implicit, un arhitect de cultură. [...] Marile reviste sunt reperele unei culturi. Se spune că N. Titulescu, aflat peste hotare, vrând să dovedească unui diplomat străin într-un for internațional de cea mai largă cuprindere și înaltă reprezentare maturitatea culturii românești, a cerut să i se trimită din țară colecția *Convorbirilor literare* pentru a o prezenta ca argument suprem. Să nu-i uităm deci pe marii creatori de reviste. Nu numai pentru a-i onora pe ei. Ci pentru a ne respecta, prețuindu-le opera, pe noi înșine. O revistă care ilustrează și marchează prin personalitatea sa o epocă tinde să devină, după cum s-a văzut, una din cărțile de vizită ale culturii naționale. Și aceasta nu ne poate fi indiferent”. ■ Din acest număr, revista găzduiește poșta redacției, intitulată *Catarge*, de care se ocupă Ioanid Romanescu. Singura încurajare o primește S. Dada, din Iași, invitat să iasă în lume: „Da, da, e bine! Lăsați la o parte sfiala – și treceți pe la redacție”. □ Parcurgând grupajul *Viața Asociației*, alcătuit de Lucian Dumbravă, aflăm că, la 28 februarie 1979, Asociația Scriitorilor ieșeni a împlinit 30 de ani de activitate. ■ Val. Panaitescu continuă studiul dedicat lui Gaston Bachelard, *Imagine și imaginar* (5). ■ Sub genericul *Lirică italiană contemporană*, Victoria Naum traduce și prezintă patru autori.

• [„Familia”, nr. 3] Prin editorialul *Semnificația unui eveniment istoric*, redacția *Familiei* marchează trecerea a 5 ani de la momentul 28 martie 1974, zi în care Nicolae Ceaușescu a fost ales Președinte al R.S.R. ■ Rubrica *Vitrina cu cărți* a acestui număr este dedicată volumelor din afara sferei literare: Vasile Maxim Danciu scrie despre *Determinare și structură în genetica modernă* de Vasile Sporici, respectiv despre *Peisajul estetic vitalizant* al lui V. Carmazinu; iar dr. Doru Puca analizează *Aventura geneticii* de Constantin Maximilian. □ Coriolan Gheție semnează o scurtă recenzie impresionistă despre volumul „*Liga Culturală*” și *Unirea Transilvaniei cu România*, conceput de Vasile Netea și C. Gh. Marinescu. ■ Al. Cistelean apreciază că volumul lui Radu Cârneli, *Temerile lui Orfeu*, este „alcătuit parcă din rămășițele ciclurilor unitare anterioare” și că „nu modifică prin nimic imaginea acestui trubadur impetuos, diligent și înfocat, euforic în durere și nesățios în adorare care este Radu Cârneli”, scriitor, totuși, „industrios, cu destulă producție de serie”, care, atunci când nu abordează anumite teme, riscă „un onorabil – atât ca intenție, cât și ca rezultat – balast”. ■ Gheorghe Grigurcu pune în balanță colecția de eseuri adunate de Laurențiu Ulici în *Biblioteca Babel* cu volumele pe care același autor le-a consacrat debutanților: „scrisul ambițios al lui Laurențiu Ulici oscilează între maxima umilitate a cronicii debuturilor (*Prima verba* ajunsă la al doilea tom e, prin forța lucrurilor, axată pe un masiv strat de mediocritate) și orgoliul înălțării celeste (*Biblioteca Babel*, consacrată unor valori ale literaturii universale)”. Mai mult, despre același contrast, cronicarul notează: „Critical se bucură de a se mișca pe scala capodoperelor, agitând indicatorul cu o mână pe care o bănuim nervoasă, dornică de a se destinde după exercițiul aplicat actualității anoste”. ■ Sunt prezenți cu poezii: Al. Andrițoiu, Dan Damaschin, Viorel Gheorghită, Aurel Dumbrăveanu, Virginia Gheorghiu, Alexandru George, Teodor Păsat, Mihaela Riste și Gheorghe Țiplea. ■ Proza lui Vasile Spoială, *Ridurile eroului*, este introdusă printr-un pasaj explicativ cu substrat propagandistic: „Omul nu este mai fericit sau nefericit în socialism decât în capitalism: nu așa se pune problema. Ceea ce s-a întâmplat și ne vine greu să înțelegem este că nu mai suntem «bogați» și «săraci», că ne-am eliberat de aceste pleonasme ale condiției umane: că nu suntem mai fericiți sau mai nefericiți, ci că suntem mai oameni”. ■ Constantin Malinaș subliniază legăturile biografice ale lui Gheorghe Șincai cu reședința Bihorului, cu pretextul împlinirii a 225 de ani de la nașterea cărturarului (*Gheorghe Șincai și Oradea*). ■ Claudiu Daniel consemnează un dialog purtat cu prof. de arheologie Radu Vulpe. □ Un fragment din volumul în pregătire *Convorbiri cu Eduard Pamfil* este redat de către Ion Anghel. ■ Apariția antologiei bilingve română – sârbocroată *Testament – Zaveštanje*, cuprinzând o selecție din poeziile antume ale lui Tudor Arghezi, este semnalată de Cristea Sandu Timoc. ■ *Despre o neînțelegere ispită* a cuprinderii „unei personalități de talia lui G. Călinescu” scrie Mircea Constantin: „*Actualitatea lui G. Călinescu* – iată o temă atrăgătoare dar

nu îndeajuns elucidată de critica noastră literară și aceasta, vai, în ciuda faptului că numele criticului (mai puțin a romancierului, a poetului, sau a publicistului) revine cu o uimitoare frecvență în contextul diverselor discuții privind condiția artei, a exegezei, a foiletonisticii etc. iscând prozelitisme sau, nu mai puțin, atitudini contestatate. Extremele n-au întârziat nici ele să apară încât, nu cu uimire, am putut citi într-un recent articol că ar exista până și o *strategie* (!) a negării lui G. Călinescu după ce, pe de altă parte, cu numai câțiva ani în urmă, «călinescianismul» a fost identificat abuziv cu stilismul manierist și impresionismul. S-ar putea aminti chiar un fapt simptomatic: factologi sau glosatori improvizați – preinși discipoli – se revendică de la călinescianism rezervându-și în același timp prioritatea punerii în chestiune atingând, s-o recunoaștem, cea mai puțin livrescă deriziune. [...] Invocarea dusă uneori până la saturație a «criticii creatoare», a «estetismului», a «monumentalului» mi se pare totodată că pune în umbră una dintre laturile cele mai semnificative ale actualității lui G. Călinescu: *modelul spiritual*». ■ Emil Brumaru completează *Catalogul de nimfe*. ■ Ion Parhon urmărește *Al patrulea stol*, film pe parcursul căruia „Timotei Ursu a dorit să realizeze, într-adevăr, o adaptare, o peliculă despre ce a văzut și a simțit el [...] în *Jocul de-a vacanța*. A vrut să facă un film care să păstreze, nealterat, poate numai o parte din farmecul personajelor lui Sebastian. Un film care să păstreze și, poate, să accentueze jocul de lumini și umbre ce se întrevede, tainic, dincolo de surâsul comediei lui Sebastian, împreună cu picăturile de adevăr universal din existența, din visul, din întrebările, neliniștile și nostalgiile omului”. ■ Trei pagini sunt dedicate „Săptămânii teatrului scurt”, aflat la cea de-a III-a ediție, festival despre al cărui început, Mira Iosif nota în revista *Teatrul*, nr. 12/1977, că „ideea s-a născut în redacția publicației de cultură «Familia» din Oradea”. Sunt comentate sau menționate piese care au la bază texte semnate de Anton Pann, D.R. Popescu, Teodor Mazilu, Ion Băieșu, Dumitru Solomon, Al. Macedonski, I.L. Caragiale. ■ Într-o scurtă notă nesemnată se amintește *O întâlnire cu Augustin Buzura*: „Clubul literar «Mihai Eminescu» al Universității cultural științifice din Oradea a adresat scriitorului Augustin Buzura invitația de a veni la Oradea pentru a se întâlni cu cititorii romanelor sale. Prozatorul clujean a acceptat invitația și în ziua de 16 martie 1979 au avut loc două întâlniri, la Liceul de filologie și istorie [...] și la Biblioteca județeană”. ■ Andrei Bantaș întocmește o prezentare succintă a câștigătorului premiului Nobel pentru literatură (1978), Isaac Bashevis Singer, și traduce *Spălătoreasa* din volumul „oarecum autobiografic” *In My Father’s Court*.

● **[„Opinia studentească”, nr. 2]** Semnează poezii: Ion Hurjui, Dorin Spineanu, Dorin Barna, Vasile Constantinescu, George Ceaușu. ■ Rubrica *Jurnal de cărți* reunește trei recenzii: Constantin Pricop (*Adrian Popescu*): „O puternică și totodată neobișnuită impresie de realitate se desprinde din poezia lui Adrian Popescu”. □ Dorin Spineanu (*Superioritatea jocului*) apreciază

volumul lui Nicolae Turtureanu, *Pentru cine exist* (Junimea, 1979): „O poezie precis structurată, tăiată parcă în sticlă limpede, având în unele momente concizia unei lame de oțel”. □ Petru Dunca (*Aspecte ale fenomenologiei*) reia principalele puncte din demonstrația întreprinsă de Tudor Ghideanu în cartea sa, *Percepție și morală în fenomenologia franceză* (Ed. Științifică și Enciclopedică, 1979).

● [„**Presa noastră**”, nr. 3] Publicația include o dare de seamă de la conferința de presă, organizată de Consiliul Culturii și Educației Socialiste, la care au fost invitați să ia parte reprezentanți ai publicațiilor din Capitală, cu prilejul căreia au fost prezentate principalele aspecte – de conținut și organizatorice – legate de desfășurarea actualei ediții a Festivalului național Cântarea României: „S-a relevat importanța acțiunilor politico-educative, a creației tehnico-științifice, activității cultural-artistice, menite, împreună, să contribuie la lărgirea orizontului de cunoștințe și înțelegere al maselor, la dezvoltarea conștiinței socialiste a întregului nostru popor. [...]” Au luat cuvântul Aurel Duca, vicepreședinte al Consiliului Culturii și Educației Socialiste, secretar al Consiliului Central al U.G.S.R., Iosif Tripșa, vicepreședinte al Consiliului Național pentru Știință și Tehnologie, și Iosif Varga, de la CC. al U.T.C. □ Aurel Duca: „[...] Am dori însă ca, în continuare, având în vedere faptul că se apropie faza interjudețeană, popularizarea în coloanele publicațiilor a diferitelor acțiuni înscrise sub genericul Festivalului național să fie și mai amplă. Îmi exprim convingerea că un asemenea deziderat este perfect realizabil. [...] Aș dori să fac mai întâi o sinteză a împlinirilor acestei ediții a Festivalului național în comparație cu prima. Am să prezint un program precis al modului în care se va desfășura colaborarea dumneavoastră cu colectivele de presă din fiecare centru – 14 în total – interjudețene ale Festivalului, ceea ce va facilita informarea rapidă și completă. La 31 decembrie 1978 s-a încheiat etapa de masă, la care au participat 107.230 de formații de amatori cu 2.484.000 de interpreți. S-au prezentat la Festivalul național și 30.297 de cercuri și cenacluri, cu 540.426 de membri, precum și 351.152 de creatori și interpreți individuali, necuprinși în formații, cercuri și cenacluri. Comparativ cu prima ediție, observăm că s-au înscris în plus circa 20.000 de colective. Din totalul formațiilor, 47.861 aparțin de așezămintele culturale de stat, de sindicate, de U.T.C. și de cooperăția meșteșugărească: restul sunt alcătuite din studenți, elevi – 5405 de formații cu 86.000 de interpreți. O altă constatare importantă este aceea că genurile și tipurile de formații s-au diversificat. Din punct de vedere statistic, au participat în competiție 8.500 de colective de teatru: 7.900 de coruri și grupuri corale, 1.900 de formații de muzică ușoară, 207 formații simfonice și de cameră, 580 de fanfare, 10.500 de brigăzi, 841 de formații de estradă, 7.741 de montaje și recitări, 454 de teatre de păpuși, 1.148 de colective de balet și dans tematic, 5 900 de colective de dansuri populare, 1.786 de ansambluri folclorice, 3.703 tarafuri și orchestre populare. Paralel cu creșterea numerică și diversificarea de care am

amintit, s-a înregistrat și o ridicare calitativă a acțiunilor. Numeroase spectacole au demonstrat buna pregătire a brigăzilor, corurilor, compoziția inspirată a montajelor literare, aderența la public a teatrului scurt. În repertorii au fost integrate noi creații, cântece patriotice, revoluționare, piese într-un act de teatru politic, de dezbatere socială și etică, texte de brigăzi, librete de dans tematic editate de către Consiliul Culturii și Educației Socialiste, U.G.S.R., U.T.C. În perioada 1 ianuarie – 31 martie 1979, calendarul Festivalului a fost ocupat de etapa județeană pe genuri artistice. Prin urmare, publicul s-a întâlnit cu spectacole selecționate în cadrul etapei de masă, cu expoziții de artă plastică, fotografică, cu gale de filme. În cadrul etapei județene evoluează 10.475 de formații și 4.302 interpreți individuali, sunt programate 722 de spectacole în 86 centre de concurs și 165 de expoziții. Formațiile, creatorii și interpreții selecționați pentru fiecare gen vor primi diplome ale Festivalului. Cei clasati pe locul I vor participa la etapa interjudețeană prevăzută pentru lunile aprilie – mai 1979. În localitățile în care au loc întrecerile etapei județene se organizează, totodată, manifestări complexe: dezbateri, simpozioane, întâlniri cu oameni de știință, cu personalități, expoziții de creație tehnico-științifică, toate menite să contribuie la educarea politico-ideologică, la îmbogățirea orizontului de cunoștințe, la mobilizarea oamenilor muncii pentru îndeplinirea sarcinilor ce stau în fața economiei noastre. De remarcat că formațiile care nu au fost promovate la etapa județeană nu își încetează activitatea, ci sunt angajate în sute de acțiuni în întreprinderi și instituții, la orașe și sate. Desfășurarea concursului în etapa județeană este sprijinită de un mare număr de specialiști, activiști, delegați în centrele importante ale județelor țării, a căror competență și experiență pot ajuta îndeosebi județele cu disponibilități încă nefructificate, cum ar fi Tulcea, Vaslui ș.a. În ceea ce privește pregătirile pentru concursurile interjudețene din aprilie – mai, ele se află într-o fază avansată. Concursurile se desfășoară în 14 centre, conform indicațiilor prevăzute în Regulamentul-cadru al Festivalului: la Ploiești, Vaslui, Oradea, Slobozia, Tg. Jiu, Sf. Gheorghe, Alexandria, Alba Iulia, Focșani, Suceava, Rm. Vâlcea, Zalău, Reșița și în municipiul București. Spectacolele vor avea loc sâmbăta și duminica, concomitent în trei centre, și se voi desfășura pe genuri de artă, în trei săli diferite: formații muzicale, coregrafice, teatru, recitări, spectacole de poezie, brigăzi, estradă, muzică ușoară, satiră și umor. Pentru etapa republicană vor promova din fiecare centru câte una sau două formații de fiecare gen și tip de formație. Din investigațiile noastre, rezultă că sunt centre cu numeroase formații foarte bune (Ploiești, de exemplu). În aceste cazuri, juriile vor avea o sarcină extrem de dificilă și credem că se vor orienta în așa fel încât la faza republicană să ia parte toate acele formații care vin cu programe dense și originale. Paralel cu desfășurarea concursurilor destinate formațiilor artistice, vor fi deschise expozițiile interjudețene de artă plastică, populară și fotografică și vor avea loc gale ale filmului de amatori. Etapa republicană, prevăzută pentru perioada 20 iunie – 15 iulie

1979, va fi găzduită de centrele: Galați (concursul de teatru, montaje, recitări de poezie și muzică), București (concursul de dansuri populare, balet și dans tematic, fanfare), Deva (concursul de brigăzi artistice, estradă, satiră și umor, muzică ușoară), Tg. Mureș (muzică corală, de cameră, populară, operă și ope-retă). În cele 4 centre, juriile vor fi alcătuite din specialiști de înaltă competență, din reprezentanți ai organelor locale, sindicatului, organizațiilor de masă. Ele trebuie să stabilească de fiecare dată, cu maximă obiectivitate, laureații pe țară, pe cei mai buni dintre cei mai buni. În iulie, la București, va avea loc Gala filmului de amatori (faza republicană), iar în august, tot în Capitală, Expoziția republicană de artă plastică și fotografică. *Criteriul fundamental pentru acordarea distincțiilor este legat de conținutul de idei, de mesajul educativ și valoarea artistică, precum și de întreaga activitate desfășurată pe toată durata Festivalului. Această activitate se evaluează după eficiența ei educativă în mobilizarea oamenilor muncii pentru rezolvarea marilor comandamente sociale și economice stabilite de Programul partidului pentru etapele județeană, interjudețeană și republicană. [...]* Ele au fost constituite pe genuri de artă și sunt compuse din specialiști, scriitori, critici de artă, activiști ai organizațiilor de masă și obștești. Dar ceea ce se cuvine reliefat este că din jurii fac parte și reprezentanți ai oamenilor muncii, cu rezultate deosebite în producție, dovadă elocventă a democratismului sub semnul căruia se desfășoară Festivalul. Cu siguranță că în această alcătuire juriile vor dovedi putere de discernământ și obiectivitate. Cu privire la orientarea articolelor, ele se cade să reflecte multiplele aspecte ale Festivalului, atât latura artistică, cât și cea a creației tehnico-științifice, așa cum a indicat, la 3 august 1978, tovarășul Nicolae Ceaușescu. Trebuie să înțelegem deci că Festivalul național „Cântarea României” nu înseamnă exclusiv cântec și dans, ci creație, muncă, cu rezultate concrete oglindite în activitatea economică. Toată activitatea de educație va trebui îndreptată spre realizarea exemplară a diferitelor sarcini economice, spre stimularea spiritului novator al maselor. Ea va ilustra, în fond, într-un chip convingător creșterea neconținută a nivelului de trai material și spiritual al oamenilor muncii, a bunăstării întregului nostru popor. Presa este chemată să publice materiale de sinteză asupra etapei județene, pe diferite genuri artistice. [...]”. □ Iosif Varga: „[...] Aș vrea să spun câteva lucruri despre participarea elevilor, a tineretului la Festivalul național. 1.300.000 tineri au luat parte, atât pe planul artistic, cât și pe cel al creației tehnico-științifice, în cadrul fazei de masă. Câteva detalii în ceea ce privește creația artistică și activitatea organizațiilor U.T.C.: s-au înscris 2000 de formații artistice, cu 7414 de membri. 65–70% din componenții formațiilor artistice organizate de casele de cultură, de sindicate și cooperatie îl reprezintă tinerii. Principalele genuri abordate sunt: cercurile și cenaclurile (100.000 de tineri), muzica folk– fenomen deosebit de prezent și reprezentativ pentru tinerii noștri – cinecluburi (513 la număr, cu 8500 de membri). În ceea ce privește participarea studenților, 925 de formații au ajuns

în faza finală a Festivalului artei studențești și de la 30 martie încep finalele. Dacă în prima parte, în etapa de masă, s-a înregistrat o abordare globală, cu accent pe creația artistică, pe parcurs acest lucru a fost corectat, accentul căzând pe îmbunătățirea activității politico-ideologice și integrarea acestei activități în cadrul larg al Festivalului național. În etapa care urmează, rugăm presa să acorde o atenție mai mare problematicii specifice a tineretului și, odată cu aceasta, să sublinieze valorile autentice, creația de bună calitate care se remarcă în cadrul Festivalului. [...]” □ Publicația inserează un interviu cu publicistul și scriitorul Ilie Tănăsache. „[...] – *Întrebarea pe care intenționez să v-o adresez ține poate mai mult de «teoria» reportajului. Găsisem cândva, la unul din teoreticienii reportajului – Philippe Gaillard – afirmația potrivit căreia, un bun reporter trebuie să aibă permanent în vedere că el are datoria «să se informeze și să înțeleagă pentru a informa și a se face înțeles». Mi se pare că aceasta ar fi «definiția» succintă a unui anumit tip de reportaj, pe care unii teoreticieni l-au numit informativ sau de fapt divers, dar că în presa noastră scrisă și audiovizuală se practică și un alt tip de reportaj care aspiră la mult mai mult, un reportaj de mai largă respirație. Recent am văzut pe micul ecran un «reportaj de scriitor» intitulat astfel pe generic, semnat de Traian Coșovei. Știu că în general este respinsă această clasificare a reportajului în reportaj și reportaj literar, că marea majoritate a celor care îl «fac» și nu «teoretizează» admit că există doar reportaje bune și reportaje proaste. Dumneavoastră, ca practician al reportajului, ce părere aveți ? – Știți, de regulă, la teorie sunt destui oameni tari. Reportajul se scrie, din păcate, ba nu, din fericire, cu penița. Aceasta nu înseamnă că aș disprețui teoria, în general, și cea despre reportaj, în special. Dar pentru a reveni la întrebare: cred că nu întâmplător reportajul a fost denumit și „literatură de frontieră”, ci tocmai pentru tangența lui cu celelalte specii literare. Ceea ce este clar e că, indiferent de păreri, reportajul există. Aici aș face o mică paranteză. Am impresia că ne aflăm chiar la ora unui reviriment în reportaj. Cum aș argumenta această afirmație? De pildă, numai în ultima vreme au apărut 5-6 cărți de reportaj, unele dintre ele foarte bune. Aș aminti: *Paralaxe la Miorița* de Ilie Purcaru, *Dobrogea de aur* a lui Traian Coșovei, *Ritm* de Vasile Băran, *Aurul lui Bruda* de Radu Selejan, *Triunghiul apelor* de Lucian Zatti. [...] Iată tot atâtea modalități de a scrie reportaj pentru a nu mai vorbi de reportajul de nuanță etică, de dezbateri, de manieră sociologică cum face, uneori, Mihai Stoian etc, etc... Adică, sunt diverse modalități dar care nu se exclud, iar reportajul, indiferent de acestea, rămâne, până la urmă, bun sau prost; aceasta depinde cât de bine știe sau nu să folosească reporterul instrumentele care-i stau la îndemână pentru a emoționa cititorul, pentru a și-l face aliat, pentru a-l convinge. Claviatura realității fiind imensă, multiple se cuvine să fie și modalitățile de înfățișare a ei, în funcție de multitudinea de temperamente, de diversitatea de pregătirea politică, profesională, culturală... [...] Cunosc destui confrăți care s-au afirmat ca buni reporteri fără să fi publi-*

cat cărți de reportaj. Sau, înainte de a le fi publicat. În același timp aș mărturisii poate un gând al meu, puțin mai amar. Îmi pare că în jurul nostru se cam răresc rândurile celor ce slujesc reportajul în ziar. Foarte mulți dintre practicienii reportajului până în urmă cu câțiva ani nu mai fac lucrul acesta. De pildă, Romulus Rusan, Paul Anghel nu mai scriu reportaj. Și totuși, aminteam de un reviriment. Nu cumva neg ceea ce am afirmat ? Nu. [...] – *Presupuneți, deci, că orice reporter trebuie să aspire neapărat să devină scriitor ?* – O pagină de reportaj scrisă cu har, cu dăruire, echivalează nu de puține ori cu o pagină de literatură și poate fi inclusă direct într-un roman. Cu atât mai lesne într-un roman-document. [...] – *V-aș ruga să ne vorbiți și despre scriitorul Ilie Tănăsache.* – Ce v-aș putea spune? Munca de ziarist se împletește cu cea de scriitor și invers. Nici nu s-ar putea altfel. Mă aflu la cea de a 13-a carte și sper ca cifra aceasta să nu-mi poarte ghinion. Este o carte despre oamenii șantierului naval din Galați, rod al muncii mele de reporter care a ținut un jurnal al acestei realități de pe șantier timp de vreo 15 ani. Romanul se va numi *Sudul speranțelor*. În al doilea rând aș putea spune că munca mea de scriitor s-a desfășurat pe mai multe direcții: o direcție fiind reprezentată de cărțile pentru copii: *Bomba din fort, Amiralul și pirații, Azor cel verde, Cu tata la volan* iar recent, cartea de schițe și povestiri *Neobosiții, caii*, pe care am predat-o Editurii „Ion Creangă”. O altă direcție ar reprezenta-o proza despre și pentru cei mari: *Prin parbriz râdea o fată, Timpul fără cusur, Înaintea ultimei căderi, Măine, cu mare dragoste* și, «ultima dragoste» de care am amintit, romanul *Sudul speranțelor*. □ Iulian Neacșu publică un portret fotografului Ion Cucu. □ Petre Ghelmez semnează o mărturie: *De ce fac gazetărie:* „De ce fac și gazetărie ? Pentru că nu pot să nu fac gazetărie. Sau, mai bine zis, nu mai pot să nu fac gazetărie. Din toamna lui 1959, de când, alături de Ion Băieșu, Mihai Caranfil, Puiu Simionescu, Vasile Căbulea și de alți confrăți, am început să lucrez la secția agrară a «Scântei tineretului», scriind reportaje, însemnări, articole de sezon, foiletoane etc. mergând săptămânal pe teren, practic în toate colțurile țării. [...] Cine a simțit neastâmpărul greieresc al literelor de plumb furnicându-i o singură dată prin palmă, cine a adulmecat mirosul înțepător al cernelii de tipar, în zorii zilei, când rotativele, ostenite parcă de atâtea vești trimise în lume, se opreau din mers la semnul tainic al tipografilor, nu se mai poate lecui de boala gazetăriei. [...] Știu cât dăunează gazetăria scrisului scriitoricesc. E o mare mâncătoare de timp, în primul rând. Și vin și-o blestem... Știu însă, și cât bine poate face gazetăria creației literare, prin infuzia viguroasă de viață. Și vin, atunci, și-o iubesc cu durere și bucurie. Câteva dintre cărțile mele de poezie (*Lynxul, Sonetele, Evenimente*) n-ar fi fost, sau n-ar fi fost așa cum sunt, dacă n-aș fi făcut gazetărie. Problematika din cartea de poeme *Conversația*, la care lucrez în prezent, ar fi fost cu siguranță alta, dacă nu aș fi făcut, în acest răstimp, gazetărie. Am aflat un adevăr, pentru mine, făcând gazetărie și scriindu-mi cărțile de poezie: gazetăria și literatura se exclud, sunt

necompatibile când, din nepricepere, sau din neputință – totuna – nu le știm stăpâni marginile. Sunt compatibile, se presupun reciproc, cu avantaje de ambele părți, când nu substituim planurile. [...]” □ V. Bârlădeanu semnează cronica volumului *Razna prin trei continente* de Mircea Radu Iacoban, apărut în Editura Eminescu; o altă cronică de Teodor Mateescu la volumul de interviuri al gazetarilor Vasile Rebreanu și Miron Scorobete, *Cu microfonul dincoace și dincolo de Styx*, apărut la editura Dacia.

● [„**Ramuri**”, nr. 3] Al. Dima scrie despre *Al. Macedonki, modernul*. ■ În grupajul *Cărți, note, comentarii*, Mihai Dinu Gheorghiu supune atenției volumul *Respirația artificială* de Dorin Tudoran, subintitulat „poeme pentru voci limpezi”. Acestea „se adresează în chip direct cititorilor lor, fiind vorba atât de o poezie «pentru», dar și de o poezie polemică, modul ei de a fi e împărțit între *pro-clamație* și *contra-clamație* [...] O poezie prin care autorul își invită cititorul să-i fie alături”. □ „O proză lirică onorabilă” află Grigore Matei în volumul *Frumoasa mea Marie* al lui Sorin Teodorescu. □ Pentru Constantin Dumitrache, *Sunetul visării* reprezintă „cel mai substanțial volum de versuri” semnat de Dan Rotaru. □ C.D. Papastate evidențiază *Legendele Olimpului* de Alexandru Mîtru, două volume al căror tiraj deja „a fost epuizat”. ■ La *Cronica literară*, Marin Sorescu analizează *Epica Magna (Un magnat al poeziei și Magna sa: Nichita Stănescu – ouă și sfere)*. Sorescu ține să amintească, într-o schiță portretistică străbătută de unele maliții, filantropia confratelui său, care încurajează adesea autori marginali, păstrând, în același timp, tăcerea față de „egalii” săi: „Omul e distrat și uituc, cum îi stă bine unui poet. Cu generozitate de nabab împarte superlativale și «lansează» autori vădit neînzestrați. Dar prudența, mereu vie, de a nu scoate un cuvânt bun despre un confrate ce i-ar putea fi și rival te face să-l bănuiești și de calcul. Electronic, bineînțeles”. (Deși Sorescu nu exagerează în ceea ce privește disponibilitățile mărinimoase ale colegului său, se cuvine o nuanță. Nichita Stănescu afirmase nu o dată că, atunci când scrie despre cei aflați la început de drum, are în vedere lecția lui Iosif Vulcan... De aici, abuzul de magnanimitate care stârnește acrimonia cronicarului.) Comentariul continuă la aceleași cote ironice: „Caz unic în literatura română: timp de aproape două decenii nu s-a mai pomenit un poet care să fie scaldat, ca-n povești, numai în lapte dulce (pe care, de fapt, Nichita nici nu-l înghite). Pe buzele exegeților reuniți n-a fost atâta vreme decât miere”. Două sentințe despre *Epica Magna*: „Acesta este, să mi se ierte, Nenichita!”, „Cei care caută profunzimi în astfel de versuri sunt pe o pistă falsă”. Și o concluzie: „Există și în *Epica Magna* poeme excelente. Dar cartea suferă de un viciu al nefinisării. După nonsensurile nepoetice (există și nonsensuri poetice), vin de-a-ncălare și pe jos teribilismele, care îi stăteau bine adolescentului, dar nu-l mai prind pe clasic”. Un ultim citat ales de Sorescu și un comentariu: „«O, cântec de privighetoare al caprei». Cam așa i s-a întâmplat și privighetoarei noastre de data asta”. (Cronica a apărut în Marin Sorescu, *Ușor cu pianul pe*

scări și în Marin Sorescu, *Opere. IV. Publicistică.*) ■ Sunt prezenți cu versuri Ștefan Aug. Doinaș (*La Sumer, Împotriva dezmembrării, Cronica ființei duble*), Petre Stoica (*Dialog duios, Chestionar*), Sina Dănciulescu, Constantin Th. Ciobanu. □ Poemul *Chestionar* de Petre Stoica poate fi interpretat și ca o aluzie la unele „datini” interrogative ale epocii: „Unde mănânc?/ pe unde apuc/ unde dorm?/ în pod/ unde scriu?/ în hamac/ dacă am curaj?/ tocmai am ucis/ o furnică/ ce visez?/ să devin milionar/ ce gândesc?/ domnule/ mă plictisiți/ cu atâtea întrebări”. ■ Fănuș Băileșteanu scrie, la *Lecturi din contemporani*, despre *Poezia stampelor* a lui Aurel Rău. ■ La *Starea criticii*, Marian Vasile se apleacă asupra primelor două volume din *Scriitori români de azi*, trecând și prin *Timpul trăirii, timpul mărturisirii*, pentru a remarca: „Măsură, peste tot și peste toate, măsură, echilibru, rațiune... Eugen Simion este, oricum am lua formula, un clasic cu ambiții moderne ori un modern cu nostalgii clasice” (*Critică și raționalism*). □ Parcurgând volumul *Opinii literare* al lui G. Dimisianu, Constantin Barbu subliniază *Spiritul constructiv* al autorului, „un critic obsedat de echilibru (în felul lui Vianu)”. ■ Gh. Cunescu îl surprinde pe *Gala Galaction – un poet al prozei*, discutând însemnări ale acestuia despre călătoriile întreprinse în Oltenia și pe Valea Oltului. ■ *Liber nobilitatis* își intitulează Eugen Negrici textul de la *Expresivitatea involuntară*, în care pledează pentru o reconsiderare a unor scrieri lipsite de intenționalitate literară, precum *Arhondologia Moldovei a paharnicului Costandin Sion*, mult mai spectaculoase în ceea ce privește cuprinderea atmosferei de epocă decât „moaștele atâtor proze searbede din secolul trecut”. ■ La *Accente*, este reprodus Comunicatul Plenaiei Consiliului Uniunii Scriitorilor din R.S.R., datat 21 februarie 1979, apărut și în *România literară*, care dezavuează „procedul plagiatului folosi de Eugen Barbu în vol. III al romanului «Incognito», procedeu contrar normelor profesionale și morale, incompatibil cu principiile eticii și echității scriitoricești”. □ În același grupaj, următoarea notă: „Revistele acordă, de la un timp, tot mai puțin spațiu folclorului, adică acelei permanențe spirituale din care ne extragem seva. Ce se întâmplă? Să fi secat izvorul?”. ■ Pagina de proză prilejuiește o întâlnire cu Dumitru Radu Popescu (*Ostrovul*). ■ Valentin Silvestru scrutează istoricul reprezentațiilor piesei *O noapte furtunoasă*, la centenarul premiei. ■ În *Mișcarea ideilor*, Grigore Smeu are în vedere *Adevărul artistic și concepția despre lume*, notând: „pentru creația artistică românească de astăzi, concepția materialismului dialectic și istoric constituie o importantă forță propulsivă a rațiunii și echilibrului uman, a unor idealuri constructive, tonifiante, cu o lungă bătaie în față”. ■ „Acel film bun, pe care îl tot așteptam de câțiva ani” se dovedește, pentru Anghel Mora, *Între oglinzi paralele*, de Mircea Veroiu, „construit pe scheletul romanului *Ultima noapte de dragoste, întâia noapte de război* și după motive preluate din nuvelele scriitorului [Camil Petrescu]”. ■ Cea de-a II-a ediție a Festivalului de teatru contemporan de la Brașov este consemnată de Romulus Diaconescu. ■ Constantin Zărnescu în-

credințează *Ultimul interviu cu V.G. Paleolog*, în care brâncușiologul evocă și prețuirea sculptorului pentru poezia lui Macedonski. ■ Nota de la *Accente* care semnaleză valorificarea precară a folclorului în paginile revistelor nu poate fi întoarsă împotriva *Ramurilor*. Acest număr găzduiește *Folclor din Gorj*, cu cântece și strigături culese de Teodor Gâlcescu. ■ Apare rubrica *Poșta redacției*, semnată „Red.”. ■ Sunt restituite fragmente dintr-un studiu paleolitic al lui C.S. Nicolăescu-Plopșor, stabilit de fiul savantului, Dardu, cu o prezentare de Aurelian I. Popescu. ■ Numărul conține două pagini color, nenumerate, despre unități ale comerțului de stat din județul Gorj („afiș publicitar realizat de revista «Ramuri»).

● [„Secolul 20”, Nr. 1-2-3 (216-217-218)]; **Revistă lunară de literatură universală editată de Uniunea Scriitorilor din Republica Socialistă România, format tipografic A 5, număr variabil de pagini – în medie 150; Dan Hăulică – redactor șef]** Revista se deschide cu un material amplu intitulat *Dezbateri contemporane despre specific național și universalitate* ce relatează opiniile participanților la reuniunea de la Bled, din 1979, organizată de Asociația Scriitorilor Sloveni și centrul PEN din Ljubljana. România a fost reprezentată la această întrunire de Geo Șerban, membru al colectivului redacțional al revistei, a cărui intervenție a fost formulată astfel : „În loc de a vedea în specificitate și universalitate doi poli antagonici, e timpul de a pune în evidență și de a profita, bine înțeles, de capacitatea lor osmotică, de energia lor catalizatoare. Adevăratul dușman al specificității nu este universalitatea, ci izolaționismul, provincialismul, după cum riscul universalității nu este specificitatea, ci snobismul cosmopolit, frivolitatea, voința epidermică de a fi «la modă», universalismul amorf, de conjunctură, uniformizator și indistinct”. Punând sub semnul întrebării dualitatea culturii minore – culturii majore, Geo Șerban afirmă : „În lupta comună, mici și mari, împotriva ravagiilor ignoranței și izolaționismul gregar, se poate conta pe contribuția energetică, fără rezerve a oamenilor de cultură români”. ■ Sumarul acestui număr în care sunt contopite trei numere mai cuprinde portret, corespondență, mărturie, analiză de text și de receptare, traduceri din Italo Svevo. Alexandru Balaci face câteva afirmații care cuprind o viziune de ansamblu asupra importanței operei lui Italo Svevo în plan european: „Opera lui Italo Svevo [...] reflectă în structurile sale transfigurarea unei literaturi a crizei, dar și efortul estetic de a declina contururile unui erou nou. Scriitorul italian putea să anticipeze, cu câteva decenii, tematica alienării, nucleu iradiant al romanului modern, și să reafirme primordialitatea osmozei între viață, dramatismul ei, și literatură”. □ Mircea Eliade se apleacă asupra destinului de scriitor al lui Italo Svevo, cu destulă fervoare argumentativă: „Sunt scriitori care interesează nu numai prin opera lor, ci și prin vicisitudinile operei lor literare. Italo Svevo este fără îndoială unul dintre aceștia. Puțini sunt autorii care să te facă să desperezi cu mai multă sinceritate de prostia contemporanilor și de nenorocul lor. Literatura italiană ar

fi fost fără îndoială mai bogată dacă Svevo ar fi întâlnit un singur recenzent al romanului său *Senilità*". Istoricul religiilor stabilește filiații ale acestuia cu Laurence Sterne, Samuel Butler, Swift, James Joyce, chiar Cehov, remarcând, ca o calitate centrală a operei sale, umorul. Ca motive ce îi traversează opera, Mircea Eliade vorbește despre moarte: „Moartea se întâmplă alături de erou, și deși acesta este îndeaproape angajat – nu află nimic prin ea”. □ Florian Potra se referă la piesele de teatru ale lui Italo Svevo, cele cuprinse în volumul *Comedie*, apărut în 1960, postum, menționând opinia generală conform căreia teatrul nu s-ar ridica la nivelul romanelor sale. □ Norman Manea face încercări de portret-robot al eroului romanelor lui Svevo: „Cât privește modelul erou al lui Svevo, neliniștitul care calcă în toate străchinile cotidianului, însetat de real și incapabil a-l asuma, un «om fără însușiri» mereu în căutarea unui timp de curând și din nou pierdut, acest diletant al existenței căreia îi descoperă însă adevăratele ascunzișuri și prăpăstii, propune și un posibil portret de artist mereu tânăr pentru că mereu virtual, un veleitar, desigur, ceea ce înseamnă, uneori, și un artist potențial, chiar dacă pierdut”. Sunt publicate materiale teoretice în jurul romanului, semnate de Sergio Pantasso, Pierre Gaspar, Robert Sabatier, traduse Tea Preda respectiv Al. Baci, Alina Ledeanu. ■ Se regăsesc texte despre locul lui Marcel Iancu în istoria artei universale, sub semnăturile lui Ștefan I. Nenițescu și Geo Șerban, la care se adaugă și un album de imagini realizate de artist. ■ Andreia Roman prezintă „Nuova Rivista Europea”. Inițiatorul ei, Giancarlo Vigorelli își dorește ca revista să fie un spațiu al „deschiderii europene a culturilor”. De numele său se leagă introducerea în „circuitul valoric european” a unor nume ca Maria Banuș, Mihai Beniuc, Eugen Jebeleanu, G. Călinescu, poeți și pictori interbelici. „La rândul ei, prezența românească în comitetele de redacție ale tuturor publicațiilor inițiate de Vigorelli (prin Eugen Jebeleanu, Dragoș Vrânceanu, Alexandru Balaci, Marin Sorescu) atestă receptivitatea constantă a țării noastre față de proiectul construirii unei Europe fertile deschise schimbului de idei și de creație”. ■ Ștefan Stoescu reține contribuțiile la teoria marxistă a culturii ale lui Raymond Williams în lucrarea *Marxism and literature* publicată în 1977 la Oxford University Press: „Dacă, mai departe, ne gândim la contribuția adusă de Williams, în calitate de umanist, tradiției marxiste din Anglia, atunci pentru cele trei momente care au marcat până acum traiectoria ascendentă a materialismului dialectic și istoric în această țară, numele lui se înscrie cu cinste alături de al lui William Morris și Christopher Caudwell. În fine, în contextul internațional, gândirea critică a lui Raymond Williams reprezintă Anglia postbelică atât când este vorba de marxismul creator contemporan cât și când este vorba de critica literară în genere, căreia teoria sa a materialismului cultural i-a conferit un spor notabil de relevanță”. ■ Irina Eliade și Ștefan Aug. Doinaș traduc texte de proză și, respectiv, poezie de Michel Dard – profesor la Universitatea din București în anii '40. ■ Sunt prezentate și se traduc textele a două scriitoare „pri-

etene ale României” – Hélène Tournaire, autoare a unor reportaje bine primite despre Congo și Vietnam, și Clara Janés, poetă și traducătoare din limbi est-europene. □ Romulus Vulpescu scrie un text intitulat *O „româncă de onoare”*, despre împrejurările colaborării cu Hélène Tournaire cu prilejul unei emisiuni a Radiodifuziunii franceze dedicată Centenarului Independenței de Stat a României. Alina Ledeanu traduce notele de călătorie ale lui Hélène Tournaire, sub titlul *Călătorind prin „Dacia Felix”*. □ Sarmiza Leahu traduce notele de călătorie prin România ale Clarei Janés, cu un *Cuvânt înainte* de Mihnea Gheorghiu.

● **[„Steaua”, nr. 3]** Virgil Mihaiu deschide numărul cu editorialul *Limba clasic, limbaj modern*, în care trece în revistă dezvoltarea limbajului artistic contemporan, comunicarea între arte diferite, provocările pe care noul le aduce versiunilor clasice ale marilor opere universale dar și contemporaneitatea intrinsecă a capodoperelor autentice: „Din acest succint tur de orizont reies, cu de la sine putere, câteva trăsături dominante ale noii culturi: o reflectare cât mai adecvată a unei lumi convulsionate de transformări; renunțarea la ornamentica facilă, la stricta asociere dintre noțiunile artă-divertisment; adaptarea la rapidele progrese tehnico-științifice; impunerea unor noi simboluri, coduri și limbaje; demitizarea falșilor idoli; extrema luciditate; apropierea de cotidian și disecarea lui până la ultimele consecințe; acceptarea elementelor «impure», a disproporției și distorsiunii ca părți constitutive ale unei estetici integratoare, aptă să se confrunte deschis cu orice fel de probleme; asimilarea tuturor contribuțiilor viabile, indiferent de aria lor de proveniență; existența unui spirit tutelar comun, acela al modernității de structură, al comprehensiunii și considerației mutuale, sub care s-au creat de fapt marile opere ale umanității.

■ G. Istrate publică un fragment dintr-o cercetare proprie *Alecsandri și Eminescu în paginile „Telegrafului român”*, în care semnaleză întâietatea pe care au avut-o în revista transilvăneană anumite texte ale autorilor menționați cât și anunțuri ale edițiilor din operele acestora și, nu în ultimul rând, articole care au urmărit starea de sănătate a lui Eminescu, premiul lui Alecsandri de la Montpellier pentru *Cântecul gintei latine* și, în general, rolul pe care l-a avut revista în informarea publicului transilvan asupra vieții și activității celor doi poeți: „De asemenea, trebuie subliniat că în paginile acestei gazete au fost reproduse, uneori, texte eminesciene necunoscute presei și publicațiilor periodice din Moldova și Țara Românească, după cum, alteori, anume ediție eminesciană s-a bucurat de aprecieri favorabile în paginile *Telegrafului* înainte ca alte ziare din țară să fi semnalat apariția ei. [...] *Cântecul gintei latine* avea să fie reprodus în nr. 58, p. 229, iar în nr. 68, p. 271 se publica traducerea lui în limba italiană (*Canto de la razza latina*). Textul românesc era salutat prin articolul *Triumful lui V. Alecsandri*”. ■ Versuri de Adrian Popescu. ■ Ovidiu Mureșan semnează articolul *Al. Odobescu și problemele Renașterii*, expunând viziunea istoricului asupra amplului fenomen cultural, mai ales în relație cu arta și civilizația

bizantină: „Prin urmare, concepția lui Al. Odobescu cu privire la fenomenul renescentist oscilează, în general, între formulele propuse de J.J. Winckelmann, J. Michelet și J. Burckhardt, care vedeau în Renaștere un fenomen specific italian, alimentat considerabil de antichitatea greco-romană și teoria de descendență iluministă, care considera Renașterea un simplu transplant al culturii bizantine în Europa occidentală”. ■ N. Steinhardt face o analiză a eseului semnat de Al. Paleologu *Treptele lumii sau calea către sine a lui Mihail Sadoveanu* (C.R., 1978), mizând pe o calitate a volumului nesubliniată de alți recenzenti: „Aici mi se pare că rezidă farmecul excepțional și interesul acut al volumului de analiză. Actul criticii, departe de a se reduce la o cât de pertinentă exegeză, devine ceva intim și desgolitor, ca actul de creație sau faptul dragostei. Ceva asemănător cu prealabila ridicare a viziunii de către cavalerii medievali înainte de luptă. Totul e dat pe față, dăruirea e fără precauții și rezerve, ascunzișuri, fățarnicii ori poze studiate. Veșmintele au pierit ca tot atâtea piedici, pudoarea nu mai e decât zădărnice, timiditatea nu mai are nici un rost, rușinea se reduce la dovada de nemernică trufie. Critica, la acest nivel, la această intensitate tinde să se apropie, să se confunde (măcar parțial) cu cele două supreme acțiuni: creația și dragostea”. ■ La rubrica *Teme*, Nicolae Manolescu folosește metafora jocului de cuburi pentru a lămuri cronologia aleatorie a evenimentelor în romanul modern și, astfel, a-l face mai accesibil cititorilor, dar neocolind nici alte tehnici moderne precum colajul în literatură, trecând prin avangardă: „Nu orice întâmplare (din lumea fizică ori psihică) se poate relata coerent, căci realul însuși poate să ne surprindă adesea prin incoerență. Din această constatare s-au născut acele romane în care povestirea pare dezordonată, incoerentă ori chiar absurd și care reflectă o modificare a viziunii despre structurile înseși ale realului. Mă voi folosi de metafora unui joc spre a descrie aceste posibilități și obligații ale romanului”. ■ Sub titlul *Oglinzi*, Radu Petrescu publică un fragment de roman. ■ Horia Bădescu publică textul *Bocet pentru Enkidu*, un omagiu adus lui A.E. Baconsky: „Și precum pădurosul Enkidu ridicat din culcușul de sălbatece ierburi de glasul femeii, poetul Baconsky s-a ridicat din «țara cu ierburi albastre» să vâneze cu mâna lui pe Humbaba și leii săi. Pentru divina-i făptură pentru care s-au încăierat zeii, muritorii n-au găsit încă măsura adevărată. Să lăsăm vremea să-și împlinească mersul. Dar seara în preafericitul Uruk când s-aude răgetul leilor pustiei, când spaima de a le privi ochii flămânzi îmi umple făptura, iau din raft cărțile poetului A.E. Baconsky, iau din raft cărțile prietenului meu Anatol, cel pe care nu l-am văzut niciodată și-mi spun: Acesta este Enkidu prietenul meu care a ucis cu mâna lui leii; acesta este Enkidu prietenul care a ucis cu mine lei!”. ■ Se inaugurează rubrica intitulată *Convorbiri revuistice* cu profesorul academician Al. Dima, un asiduu susținător al revistelor literare din perioada interbelică, al beletristicii, dar și contributor la studiile de estetică. Subiectul interviului luat de Nae Antonescu sunt revistele literare din perioada Transilvaniei interbelice.

Prima întrebare se referă la teoria „localismului creator” pe care Al. Dima o avansa, în revista „Familia”, în 1935: „Teoretizarea își propunea, în fond, stimularea culturală a centrelor urbane în noile condiții de după Unire și combătrea tendința care prezenta – între cele două războaie – provincia ca pe o simplă consumatoare, și nu creatoare de literatură. Se urmărea făurirea unei culturi și literaturi pe baze precise în fiecare fragment geografic și spiritual al națiunii. Firește, nu era vorba de nici un fel de regionalism și nici măcar de preferințe, ci de expresia unei concepții organice și realiste, corespunzătoare strict coordonatelor epocii”. În continuare profesorul dă detalii despre activitatea grupului intelectual *Thesis* constituit, sub coordonarea sa, la Sibiu în 1933, în care au activat scriitorii Paul Constant, Th. Ilea, economistul dr. I. Fruma, prof. N. Balca, criticii Licu Pop, Al. D. Xenopol. Profesorul îl evocă pe Ion Chinezu, alături de care a lucrat la revista „Gând românesc” de la Cluj, ca pe „cel mai de seamă critic al Transilvaniei” care însă și-a manifestat talentul „mai mult oral”, pe istoricul literar Ion Breazu alături de care a lucrat la seria nouă a revistei Transilvania, după 1934, când aceasta devenise «buletin de tehnică a culturii». De asemenea, profesorul se referă și la împrejurările înființării Asociației scriitorilor români din Ardeal, membrii și scopul acesteia. Propunând criteriul «revistologiei» pentru periodizarea istorică a literaturii române, profesorul este rugat să ofere o caracterizare generală revistelor literare din Transilvania în perioada interbelică: „Este evident că o istorie a literaturii din Transilvania în cadrul general al țării nu poate fi întreprinsă fără un studiu aprofundat al numeroaselor reviste ce au apărut aci în perioada interbelică, în atmosfera de după Unire [...]. În diferite feluri și cu diferite valori s-a produs – în această perioadă – o mișcare literară dintre cele mai vii și mai expresive pentru acea vreme. Vorbea prin ele spiritul culturii naționale în noile condiții al epocii, conștient că reprezintă nu numai o evoluție vădită spre o finalitate artistică europeană sincronă, ci și o accentuare viguroasă a specificului unei literaturi care începe să germineze o viață nouă. De subliniat caracterul cu totul dezinteresat al acestei mișcări revuistice, de cele mai multe ori expresia sacrificiului material al unor colaboratori care luptau pentru țelurile înalte ale artei și poporului”. ■ La *Cartea cu poezi*, Florin Mugur dedică un amplu material poeziei lui Emil Brumar. Delectându-se cu invitațiile erotico-gastronomice gurmănde, dar și rafinate, în care se constituie multe dintre poemele lui Brumar, Florin Mugur se oprește asupra unui motiv multifacțat: roua. „Obișnuința de a trata viața ca și cum ar fi alcătuită din rouă, cu o nesfârșită delicatețe, obișnuința născută cu vremea, atunci când gândul voluptos la «dulcile jafuri de fecioare» a făcut loc unei alte voluptăți: celei de-a avea mereu de-a face cu poezia (roua) se mărturisește în opera lui Emil Brumar într-un poem care este poate pagina lui cea mai frumoasă, capodopera poetului. Se numește «Fântâna lui Julien Ospitalierul». ... După asemenea experiență – dacă mai poate exista un «după» – Emil Brumar are tot dreptul să ne spună «umila lui părere despre rouă».

E unul dintre glasurile cele mai înalte și mai sigure ale poeziei noastre de azi.” ■ Ion Lăncrăjan publică fragmentul *Purpură și cenușă* din romanul *Fiul secetei*. ■ Fănuș Băileșteanu face analiza volumului de cronici literare al lui Petru Poantă (semnatar în „Steaua”) intitulat *Radiografii* și apărut la Ed. Dacia, în 1978. Încântat de eseurile despre D. R. Popescu, Geo Bogza, Augustin Buzura, autorul articolului își ia o anumită rezervă față de cum tratează Petru Poantă noțiunea carnavalescului în opera lui Ion Creangă și îi aduce o acuzație de „partizanat” în ceea ce privește preferința pentru poezii transilvăneni în selecția sa și pentru o anume estetică a poeziei «realiste», acuzație atenuată în concluzie: „Dar, peste toate exaltările ori reținerile criticului, peste toate afirmațiile sale, mai mult sau mai puțin fericite, dincolo de stilul colocvial, cu nu puține expresii memorabile, e de înțeles viziunea despre poezia «realistă» (pe care a și teoretizat-o în «Steaua», pornind de la un titlu de volum semnat de Marius Robescu), pledoaria sa pentru «democratizarea» liricii române actuale, pentru «rafinarea» ei dincolo de orice barieră stilistică sau teritorială”. ■ Aforisme de D. Dumitrașcu. ■ Gheorghe Grigurcu semnează un eseu bine articulat despre *Antinatura lui Gellu Naum*. Criticul identifică la Gellu Naum o poetică intensă a „dislocării realului” care se traduce în crearea unei antinaturi ce devine marcă specifică: „Această poetică a incongruențelor presupune noi organisme și noi fiziologii, comportamente derivând din însușirea artificului drept o premisă organică. Poetul se antrenează în propria-i lume necunoscută, asumată cu o gravitate cu atât mai deplină cu cât insolitul e mai izbitor. Antinatura se corelează lăuntric cu o nevoie de confirmare, cu o exuberanță a căutării certitudinilor”. □ În articolul *Un fascinant limb poetic*, Ion Cristofor se oprește tot asupra poeziei lui Gellu Naum, mai ales asupra volumului *Vasco da Gama* (1938), despre care notează că „semnifică un elogiu al mobilității și se constituie ca locul geometric al neliniștilor poetului în care imaginația sa își continuă zigzagul unei traiectorii hidoase și feerice în ale cărei legi «zornăiau unghiurile cele mai obscure»... (*Athamor*)”. ■ În acest număr poate fi citit un grupaj de versuri din poeți canadieni de limbă franceză: Gatien Lapointe, Georges Dor, Paul-Marie Lapointe în traducerea Monicăi Șurtea și Octavio Paz tradus de Petre Stoica. ■ Aurel Rău traduce poemul lui Catullus intitulat *Sieși*. ■ Sunt prezenți cu versuri Ioana Diaconescu, Aurel D. Câmpeanu, Rodica Marian-Popescu, Radu Felecan. ■ Nicolae Balotă scrie despre romanul lui Szenczei László, *Scrum și pajură* (Kriterion, 1975), tradus de George Sbârcea, remarcând paralelisme cu Liviu Rebreanu în ceea ce privește topografia și problematica socio-politică a lumii satului transilvan. ■ La *Cronica literară*, Virgil Ardeleanu analizează volumul de proză al lui Alexandru Papilian, *Făpturi neînsemnate*, apreciind largirea surselor de inspirație prin accesarea zonei lumpenului, dar atrăgând atenția prozatorului „să persevereze întru dezvoltarea straturilor secrete, dar în direcția umanului propriu-zis, nu în exaltarea cinismului și portretizarea infraomului,

precum la Teodor Mazilu și în destule din povestirile sale cu fapte neînsemnate”. □ Virgil Ardeleanu se oprește fugitiv și asupra romanului de dragoste cu tentă exotică *Iubește tu*, de Emilian Bălănoiu. □ Petru Poantă identifică în iubirea de literatură adaosul metodei critice pe care o folosește Nicolae Balotă în *Arta lecturii*: „[...] Balotă este o sensibilitate polivalentă, un «ascet al scrisului și al cititului», un «universalist» pentru care lumea reprezintă un «text ambivalent»; el nu trebuie doar descifrat, prin lectură, ci și trăit. De aici apare această «artă a lecturii», mai aproape de o retorică pasională decât de o rigurozitate științifică, umanist-confesivă și mai puțin tehnicistă, cu toate că Nicolae Balotă este și un veritabil enciclopedist pe care doar un tot atât de veritabil scriitor încearcă a-l submina într-un concentrat și avântat Argument. [...] În majoritatea comentariilor din această carte, el recitește și redescoperă semnificații: avem de-a face cu un mod subtil de a afirma familiaritatea cu o bibliotecă universală, mai exact cu spiritul ei”. ■ Ovidiu Moceanu publică proză scurtă. ■ Aurel Șorobetea semnalează publicarea volumului *Cununa munților*, de poetul reprezentativ al Iugoslaviei, Petar Petrović Njegoš, în traducerea lui Dumitru M. Ion, cu un cuvânt înainte de Titus Vâjeu (Albatros, 1978). Semnatarul articolului stabilește filiații între Njegoș și poezii române: deși pare, tematic, mai degrabă aproape de Eminescu și Alecsandri, Aurel Șorobetea pune problema apropierii *Cununii munților* de un poem „eroi-comico-satiric” cum este *Țiganiada*. ■ La *Cronica traducerilor*, Gelu Ionescu își propune să scrie despre traducerile lui Malraux, dar se lasă pradă tentației de a scrie despre viața lui Malraux, la fel de fascinantă și plină de pitoresc și de aventură precum cărțile sale. □ Virgil Stanciu se oprește asupra traducerii semnată de Ion Andrei Deleanu, cu titlul *Doamna brună din sonete*, versiune românească adnotată la 28 din sonetele lui Shakespeare (Editura Dacia, Cluj-Napoca, 1978). ■ I. Maxim Danciu contribuie, la rubrica *Unghiuri și antinomii* cu eseu *Dimensiunea mitului*. Obiectul studiului este abordat prin prisma interdisciplinarității, aflat în punctul de întâlnire „al studiilor arheologice, folclorice și etnologice, de istoria artelor și a religiilor, de filologie, de psihologie și sociologie, de teoria cunoașterii și filosofia culturii”. Pentru situarea teoretică, autorul face referiri la Lévi-Strauss, Mircea Eliade, G. Durand. ■ La *Viața cărților*, Vistian Goia se oprește asupra volumului *Ce este literatura?* de Pompiliu Eliade, apărut la Ed. Dacia, în 1978. Așezându-l „în seria de nedreptăți ai criticii românești”, datorită îndepărtării de Junimea după întoarcerea de la Paris și datorită conflictului cu N. Iorga, recenzentul prezintă cursul de literatură al lui Pompiliu Eliade, remarcând îndepărtarea acestuia de critica „de direcție” exersată de Maioreșcu și Gherea și anticiparea discursului critic de tip Iovinescian. □ Virgil Nistor reține romanul lui Marius Tupan, *Noaptea muzicanților* (Albatros, 1978). □ Irina Petraș comentează volumul de proze *Fantastica și trista poveste a candidiei Eréndira și a nesăbuitei sale bunici* (Univers, 1978), de

Gabriel García Márquez. □ Nae Antonescu prezintă volumul *Versuri* de Elena Farago apărut la Ed. Scrisul Românesc, în 1978, sub îngrijirea lui C. D. Papastate, cu ocazia centenarului nașterii autoarei. Volumul reprezintă o ediție critică. ■ Sub semnătura S. B. este semnalată, la *Mențiuni și opinii*, lucrarea lui I. Hangiu *Reviste și curente în evoluția literaturii române* (E.D.P., 1978). Apreciat ca „o acțiune temerară, aceea de a «cuprinde» pe parcursul celor 260 de pagini un excurs «de ansamblu asupra principalelor reviste literare care au determinat curente, școli, direcții și orientări, începând cu secolul al XIX-lea și încheind cu presa literară contemporană», volumul este și criticat pentru schematism și omisiuni atunci când se ajunge la capitolul VIII *Presa literară în anii construirii socialismului*. □ V. M. prezintă numărul 3/ 1978 al revistei „Cahiers roumains d'études littéraires” editată de Univers, referindu-se la dosarul despre comic și tragic. Sunt prezente contribuții semnate de Marcel Duță (*Idei românești asupra comicalului în secolul XIX*), I. Constantinescu (*Relația semnelor dramatice în comediile lui Vasile Alecsandri*) etc., dar se atrage atenția asupra eseului semnat de Romul Munteanu – *Farsa tragică și semnificațiile râsului contemporan*, cât și asupra intervenției lui Adrian Marino – *Trăsături ale spiritului comic*. □ Nici revista iugoslavă „La passerelle” nu rămâne în afara atenției. □ Sub semnătura O. M. este remarcată activitatea almanahului „Korunk”.

● **[„Teatrul”, nr. 3]** Sub semnătura „T”, *Președintelui României, omagiul nostru fierbinte*, cu ocazia împlinirii la 28 martie, a cinci ani de când Nicolae Ceaușescu a fost ales, în Marea Adunare Națională, președintele R.S.R. ■ În textul *Climatul exigenței, primatul calității*, Constantin Măciucă prefațează cea de-a doua ediție a Festivalului național „Cântarea României”, în care teatrul ocupă, la fel ca în 1978, un loc important. ■ Răspunzând, în cadrul anchetei *Itinerar semnificativ*, realizată de Valeria Ducea și așezată sub genericul „Cântării României”, Florian Nicolau, secretarul literar al Naționalului bucureștean, anunță, în cinstea celei de-a treizeci și cincea aniversări a Eliberării și a celui de-al XII-lea Congres al P.C.R., o dramatizare după romanul *Înainte de tăcere* de Paul Georgescu. De asemenea, este anunțată participarea Teatrului cu piesa *Dimineața, la prânz și seara* de Marin Sorescu, în regia Sandei Manu, la „Cântarea României”. □ La aceeași anchetă, din partea Teatrului Mic răspunde actorul Nicolae Pomoje, care anunță că instituția din Sărindar va onora Festivalul cu o versiune *musical* a piesei *Nu sunt Turnul Eiffel*, de Ecaterina Oproiu (muzica de Ion Cristinoiu și Mihai Dumbravă, în regia Cătălinei Buzoianu), „primul musical românesc de actualitate”. Iar evenimentele politice din vară și toamnă vor fi întâmpinate printr-o piesă a lui Romulus Guga, „scrisă la comanda Teatrului Mic”. ■ La Oradea s-a desfășurat, între 20 și 26 februarie, a treia ediție a *Săptămânii teatrului scurt*. Dramaturgia contemporană a fost prezentată prin spectacole după piese de Teodor Mazilu, Dumitru Solomon, Ion Băieșu sau Paul Everac. ■ Antoaneta C. Iordache scrie despre *Trei decenii*

de la înființarea Teatrului de Stat „Valea Jiului”, aniversare marcată, pe scena petroșăneană, cu premiera piesei *Petru Rareș* de Horia Lovinescu. ■ Manifestarea craioveană *Zilele I.L. Caragiale* a ajuns la cea de-a treia ediție, înștiințează Ioan Lazăr. Pe lângă spectacole de teatru, a avut loc un simpozion prilejuit de centenarul *Noptii furtunoase*, cu comunicări susținute de Mihai Ungheanu, Valentin Silvestru, Ion Pătrașcu, Mircea Cornișteanu, Alexa Visarion sau Al. Firescu. Ilarie Hinoveanu, directorul Editurii Scrisul Românesc, a prezentat proaspătul volum *Istoria Teatrului Național din Craiova*. ■ Florica Ichim restituie o primă parte din *Analiza structurală a spectacolului* de Camil Petrescu, studiu rămas în manuscris, alături de altele, care ar fi trebuit să se regăsească în lucrarea *Quidditatea reprezentației dramatice*, gândită în trei părți. Aceste contribuții vor fi publicate la Editura Minerva. ■ *O antologie a dramaturgiei românești 1944-1977*, întocmită, în două volume, de criticul și istoricul literar Valeriu Râpeanu, este discutată, la *Cartea de teatru*, de Fănuș Băileșteanu și V. Mândra. Cel de-al doilea comentator amendează criteriul selecției, enunțat în *Nota asupra ediției*, criteriu care pornește de la prezența în repertoriu: „Dacă ar fi să ne ghidăm după palmaresul lor scenic, *Jocul ielelor*, *Danton* sau *Zamolxe* n-ar mai figura în prima linie a dramaturgiei românești interbelice, unde și-ar fi găsit, în schimb, locul, pe asemenea false temeieri, piese de A. de Herz”. În continuare, V. Mândra evidențiază absențele din antologie: Radu Stanca, Leonida Tedorescu, Sütő András, Ecaterina Oproiu, Alexandru Sever. Un alt reproș adus alcătuitorului vizează o „impresie de inechitate”: Paul Everac este prezent cu trei titluri, în timp ce confrăți ai lui nu s-au bucurat de aceeași atenție: „Nu s-ar fi potrivit o soluție identică și pentru autori ca Horia Lovinescu sau Marin Sorescu, ale căror piese istorice (*Petru Rareș* și *Răceala*) ar fi îmbogățit considerabil volumul al doilea cu texte valoroase și înnoitoare, care nu sunt, în nici un caz, inferioare lui *Iancu la Hălmașiu*?”. În final, judecata se îmblânzește, dar nu părăsește obiecțiile – de această dată privind listele bibliografice, „asupra cărora vom reveni cu un alt prilej”. □ Ceva mai indulgent se dovedește Fănuș Băileșteanu, care își îngăduie să găsească și cuvinte de apreciere pentru efortul îngrijitorului, observând, înainte de toate, „precauția insinuată chiar în titlul cărții: «O antologie...». Pentru cronicar, „Valeriu Râpeanu urmărește evoluția teatrului contemporan, în spectacolele cotidiene, cu ochiul avid de capodoperă al lui Mihail Dragomirescu”. Sunt adăugate și alte nume de dramaturgi care ar fi meritat să își afle loc în cuprinsul antologiei: Mihnea Gheorghiu, Mircea Radu Iacoban, Mihai Neagu Basarab, Eugen Barbu, Laurențiu Fulga, Corneliu Leu, Alice Botez. ■ La *Teatru și film*, Florian Potra adaugă *Reflecții la „Reflecțiile unui dramaturg”*, pe marginea unei atitudini mai vechi, din 1978, găzduite în revista *Teatrul*, a lui Paul Everac în legătură cu raportul dintre teatru și film. Dincolo de unele diferențe de opinie, Potra ține să semnaleze o poziție în care „Everac are dreptate cu carul, ba chiar cu vagonul sau cargoul de mare tonaj”. Această grea dreptate

a dramaturgului se referă la „analizarea și interpretarea actualității”. Este citat autorul *Fluturului pe lampă*: „Polemizând mereu cu «foștii» și moralizând pe micii derbedei, nu ajungem la actualitate adevărată, fierbinte...”. ■ Cu Paul Everac ne întâlnim și în grupajul de *Cronică dramatică*, unde Radu Albală „contemplă” *A cincea lebădă*, jucată de Teatrul Giulești, în regia lui Tudor Mărăscu. □ Tot aici, Virgil Munteanu discută *Scaunul*, piesa despre adolescenți cu care Tudor Popescu, afirmat ca romancier, se „așază” în repertoriul Dramaticului constănțean, după ce, de curând, căpătase notorietate și ca dramaturg, prin *Băiatul cu floarea*. □ Scriind despre premiera cu *Petru Rareș* a teatrului petroșănean, Antoaneta C. Iordache semnaleză distanța prea mare, de un deceniu, scursă de la cea dintâi reprezentare a singurei lucrări istorice oferite de Horia Lovinescu, apreciate atunci de critică: „Piesa, prin structura complexă a personajului central, prin modul subtil de interpretare a faptului istoric, prin prelungirea semnificației lui dinspre trecut, în plan estetic și extra-estetic, spre o înțelegere proprie spectatorului de azi, realizează, printre primele, o deschidere în planul posibilităților de revigorare a dramei de inspirație istorică”. □ *Anotimpul speranței*, piesa lui Viorel Cacoveanu, jucată de Secția Română a Teatrului de Nord din Satu Mare, este supusă atenției de Dumitru Chirilă. Inspirat de cazul unui inginer hidrotehnic – prezentat într-o anchetă tv – care, pentru a duce la capăt lucrările pe un șantier, dispusese tăieri de arbori, ceea ce echivala cu o infrațiuone, dramaturgul a „trecut pe lângă șansa unui personaj excepțional, un meșter Manole pe care patima și vocația îl aduc în situația de a-și oferi propria viață spre a fi zidită în corpul creației”. ■ Valeria Ducea nu consideră comedia muzicală *Cine se teme de crocodil*, cea de-a 40-a piesă a lui Alecu Popovici, prezentată de Teatrul „Ion Creangă”, „drept una dintre cele mai bune scrieri ale productivului și talentatului autor de literatură pentru copii”. ■ La *Teatrul TV*, Constantin Radu-Maria semnaleză întoarcerea, „după atâta vreme”, pe micul ecran a lui Teodor Mazilu, cu piesa *Vin clienții*, „care nu e chiar cea mai bună dintre piesele lui, dar e scrisă cu tot atâta sarcasm – marca autorului în comediografia contemporană”. ■ Dan Deșliu publică farsa-reverie în trei acte *Premiera se amână*. (În exemplarul din colecția revistei *Teatrul* de la Biblioteca Academiei Române, apar, de-a lungul textului, câteva mici intervenții olografe, cu stiloul. Caligrafia „invazivă” seamănă cu cea a lui Dan Deșliu.) ■ *Recorduri...* se intitulează tableta cu care Teodor Mazilu înfăptuiește *Spectacolul sportiv* în acest număr, pornind de la o antologie a performanțelor... stupide publicată de o editură britanică.

• [„Tomis”, an XIV, nr. 1 (137); revistă a Comitetului județean de cultură și educație socialistă Constanța; format A2, 16 pagini, 4 apariții ; colectivul redacțional : Ion Bădică, redactor-șef, Eugen Vasiu, Nicolae Motoc, Constantin Novac, Carmen Tudora-Chehaian, Horia Grideanu, tehnoredactare] Conține versuri de Aurel Dumitrescu, Gh. Teugea, Arthur Porumboiu, Elvira Iliescu, Romulus Vulpescu (facsimil), Aurel Buricea, Ion

Dragu, Ion Crudu, Cristinel Pricop, Emil Suciu, Ion Andrei, Geo Vlad, Mihai Tomoiagă, Georgeta Șerbănescu (debut). ■ În *Poezia amănuntelor VII*, Nicolae Motoc apreciază poezia lui Vasile Petre Fati din volumului *Fragi în noiembrie* (C.R., 1978), dar îi impută totodată natura capricioasă, livrescul și cumulusul de nume proprii: „Aș fi gata să afirm că poetul întârzie în plăcerea rafinată de a sări de la o modalitate la alta pentru a-și demonstra virtuozitatea. Și, desigur, aș putea, grăbindu-mă, să descopăr în ceea ce face, până la urmă și fără să mă uit în urmă, o concepție despre poezie bogată, generoasă, dar și labilă, capricioasă. [...] Este Vasile Petre Fati un poet livresc? Dacă ar fi să mă iau după plăcerea lui, de ultimă oră, de a întoarce pe dos, de a trata dintr-un unghi prozaic, ironic un episod sau altul din marile poeme antice n-ar trebui să fiu prea sigur înaintea de a da un răspuns la această întrebare (vezi *Porcarul din Odiseea*). Ce să mai spun de cealaltă tentativă a poetului, tot de dată recentă și de sursă livrescă, de a-și împănă textele, fără măsură, cu zeci de nume prin care sper, probabil, să deruteze, să uimească?” ■ Alex Ștefănescu publică în rubrica *Scriitori contemporani* articolul *Plăcerea de a experimenta* dedicată operei lui Marin Porumbescu, care oglindește temperamentul autorului și se remarcă îndeosebi prin diversitate: „Toată această bizarerie a comportamentului din viața cotidiană se regăsește în scrierile sale, unde se manifestă ca un insolit și fervent avangardist post-festum. Principala caracteristică a acestor scrieri o constituie consternanta lor diversitate, rezultată din plăcerea irepresibilă de a experimenta. Simpla trecere în revistă a cărților publicate până acum de Marin Porumbescu ne poate da o primă idee despre multitudinea formulilor literare probate de-a lungul timpului”. ■ În *Un poet al iubirii*, Hristu Cândroveanu identifică esența poeziei lui Gheorge Tomozei în dimensiunea sa erotică, care cunoaște mai multe influențe: „Poezia de dragoste a lui Gheorghe Tomozei e învăluitoare, tristă, melanholică – așa ar zice Eugen Barbu. Ea împrumută parfumuri din grădinile lui Anghel, lumină din plaiurile lui Pillat și sonuri – poate din Văcărești încă, din Conachi, din Minulescu și din Bacovia. Pentru, așa cum spuneam, poetul cunoscând bine de tot alchimia, își compune curcubeul cu și din toate aceste culori de vorbe. De aceea, acest curcubeu, tabloul rezultat îi aparține, poartă amprenta propriei lui personalități. Într-atât știe Tomozei să-și topească în gama sa accentele împrumutate”. ■ În *Scriitorul și textul*, Em. Ștefănescu preferă metoda barthiană celei pozitivistice de a găsi în operă oglindirea autorului real: „E mai firesc să căutăm în texte textele înseși. Roland Barthes a dovedit că lucrul este posibil și că lectura unui text literar nu presupune cu necesitate prezența nici a autorului, nici a scriitorului în mintea celui ce citește. Aceștia pot fi uitați sau ignorați”. ■ Rodica Florea prezintă opera dramaturgului Grigore Sălceanu: „Cucerit de ideea că teatrul poetic înseamnă o revitalizare a limbajului scenic, Grigore Sălceanu are voluptatea îmbinării cuvintelor culese din cronici, din balade și legende, cu cele comune, într-un stil somptuos, cantabil, cu interludii rituale și accente ritmice originale,

într-un vers cizelat ca o operă de orfevrerie. ■ În *Pregnanța lecturii actuale*, Nicolae Ciobanu analizează volumului *Repere* (C.R., 1977) de Marin Mincu, care propune, în viziunea sa, o serie de lecturi aflate sub semnul actualității: „...se pune problema angajării deschise pe pista unei noi lecturi a textului consacrat, adică a unei lecturi actuale, capabilă să transceadă cu perfectă îndreptărire unghiul de percepție istoricizat și informativ, în favoarea aceluia care tinde (și izbutește!) să facă din autorul supus interpretării un contemporan al cititorului, implicit al criticului”. ■ În *Pasărea și umbra sau aventura imaginarii*, Carmen Drăguș plasează romanul lui Sorin Titel (Eminescu, 1977) la limita dintre parabolă și literatura fantastică: „Situându-se la granița dintre parabolă și fantastic *Pasărea și umbra* reține atenția nu numai prin calitatea lui esențială de a fi un roman care se refuză oricărei convenții sau prejudecăți estetice, ci și prin faptul că oferă toate datele unei elegante și inteligente puneri în discuție a unei concepții originale despre artă”. ■ Carmen Tudora semnalează apariția volumului *O antologie a dramaturgiei românești (1944-1977)* (Eminescu, 1978), de Valeriu Râpeanu: „Cunoscutul critic operează o riguroasă selecție, asigurând totodată ireproșabila ținută critică a studiului introductiv și a comentariului”.

● [„**Transilvania**”, nr. 3] Numărul cuprinde versuri de Liliana Ursu, Elena Ștefoi, Létay Lajos, Nicoleta Ciobanu, Marilena Șerban, Radu Felix, Viorel T. Sălăgean, Liviu Damian, Angela Neguriță, precum și un fragment din romanul Rodicăi Braga, *Călătoria sau Dincolo de dragoste*, aflat în pregătire. ■ Adrian Marino publică un capitol intitulat *Mircea Eliade și cercul hermeneutic I*, din viitoarea sa carte, *Hermeneutica lui Mircea Eliade*, în curs de apariție la acea dată la editura Dacia. ■ Pentru Vasile Avram, *Mic dicționar – scriitori români* (Ed. Științifică și Enciclopedică, 1978), coordonat de Mircea Zăciu, este „o lucrare nu numai utilă, ci și bine gândită și întocmită”, în ciuda criticilor apărute în privința selecției autorilor. În viziunea sa, acestea sunt inerente, dicționarul fiind o operă selectivă și prin urmare subiectivă. ■ Redacția semnează un articol omagial închinat memoriei lui Alexandru Philippide, recent dispărut. ■ Sub titlul *Ineditul ca gen*, Mandics György elaborează 10 puncte despre opera lui Méliusz József și volumul său *Kávéház nélkül/Caféneaua pierdută* (Kriterion, 1977), fiecare dintre acestea pornind de la un cuvânt cu litera „a”: avangardă, anatemă, ambivalență, analiză etc. ■ *Volume* (C.R., 1978) de Paul Georgescu, este articulat, potrivit Doinei Uricariu, în jurul plăcerii lecturii, fără ca această atitudine epicureică să eclipseze luciditatea și justetea observațiilor: „El repune în drepturi plăcerea estetică, drumul cel mai scurt, ca o linie dreaptă, dintre operă și cititor. Comentariul transcende, prin interpretare și luciditate, treapta aceasta inițială de relație sensibilă cu opera, ce poate merge până la voluptate și senzualism critic. Lecturile ardente sunt, în mare parte, și concludente”. ■ În rubrica sa *Cronica literară*, Mircea Tomuș apreciază refuzul convențiilor epice de către Octavian Paler în cartea sa *Apărarea lui Galilei*

(C.R.1978) și pregnanța aproape muzicală a unor motive precum vara, spațiul oniric, iubirea ca scop suprem al existenței: „Spuneam despre lepădarea de convenții facile a prozei lui Octavian Paler; locul lor a fost luat de motive literare de o obsesivă pregnanță, adevăratele lui invenții exprimând direct realitatea sensibilă, după cum numai muzica exprimă o stare sufletească”. ■ Mircea Tomuș critică în schimb lipsa de raportare consistentă la planul general al istoriei, ca forță ce decide destinul oamenilor, preponderența materiei discursive asupra celei narative și finalul fortuit din romanul *Mierea* (Albatros, 1978) de Eugen Uricaru: „Mare parte din roman și mai ales eroii lui principali sunt, astfel, mai mult vorbiți decât povestiți. Sigur că tema conflictuală este una care îndeamnă la analiză, dar excesul de vorbe îneacă, după impresia noastră, romanul și tulbură claritatea faptelor. Ceea ce face ca nici simbolul lui central, mierea, să nu fie incorporat intim și organic în materia faptică și să rămână la stadiul de pagină vorbită, în roman adăugată cursului epic cam artificial, în genul cum proceda, să zicem, Cezar Petrescu în *Întunecare* și alte proze ale lui”. ■ În rubrica *Mișcarea literară*, Ilie Guțan apreciază demersul psihocritic din lucrarea lui Dinu Flămând, *Introducere în opera lui George Bacovia* (Minerva, 1979), prin care criticul încearcă să identifice o serie de obsesii și arhetipuri ale universului poetic bacovian: „În poezia lui Bacovia funcționează un complex mecanism al obsesiei, scrutat în profunzime de către interpret, în vederea decelării componentelor sale definitorii”. ■ Ecaterina Țarălungă semnalează apariția dicționarului *Scriitori francezi* (Ed. Științifică și Enciclopedică, 1978), coordonat de Angela Ion. ■ Datorită formei epistolare, romanul *Ultima vară a lui Antim* (C.R., 1978) de Florin Mugur, este, în viziunea lui Constantin Hârlav, deficitar din punct de vedere epic, însă substanțial sub raport metaforic. Actul în sine al scrierii coincide nașterea universului narativ, romanul situându-se frecvent într-o dimensiune metaliterară: „Un lucru e, deci, sugerat de la început: ceremonia scrierii reprezintă chiar geneza lumii românești”. ■ În recenzia intitulată *În preajma literaturii*, Ilie Guțan subliniază lipsa de prejudecăți a lucrării lui Dan Horia Mazilu, *Cronicari munteni* (Minerva, 1978), care realizează un echilibru între receptarea autorilor valahi și a celor moldoveni: „...*Cronicarii munteni* [...], cercetare gândită și elaborată și ca o contrapondere a avansului înregistrat de studiile aplicate cronicarilor moldoveni, considerați, de regulă, superiori. O lectură eliberată de complexe și de prejudecăți, cum este cea de față, reușește să restabilească echilibrul și să consemneze virtuți artistice pe nedrept ignorate”. ■ În *Resursele povestirii*, Vasile Chifor consideră că textele lui Mihai Ursachi din volumul *Zidirea și alte povestiri* (C.R., 1978) sunt construite printr-o tehnică „a sugestiei și misterului”, fiind mai mult simbolice decât epice. Prozatorul este un abil utilizator al ironiei: „Refuzând, așadar, orice constrângeri, Mihai Ursachi scrie, nu din vanitate, ci din reflex, într-un flux al imaginației continuu, dramatizând subtil și ironizând cu finețe”. Povestirile

din volumul *Meandre* (Eminescu, 1978), de Fl. N. Năstase, relevă în schimb un autor oscilant, aflat încă în căutarea propriei identități: „Deși încă nu și-a cristalizat o formulă epică și un stil care să-l reprezinte fără confuzie (este când obiectiv, de un realism riguros, când patetic și chiar sentimental, de un romanticism subțire), Fl. N. Năstase se impune prin volumul *Meandre* ca un prozator pentru care clarificările în vederea unei narațiuni ample [...] țin doar de o chestiune de timp”. ■ Ștefan Sienerth analizează *Mitteilungen eines Privatmannes/ Confesiuni personale* de Werner Söllner, care se demarcă față de volumele precedente prin poeme scurte, scrise în maniera aforistică a lui Bertolt Brecht și prin texte ample cu „vădite accente epice”. ■ În *Scrisori către un poet în etate (XXI)*, Ion Mircea se oprește asupra poeziei lui Liviu Adam, articulată în jurul identificării totale cu logosul și al elogierii verbului autohton, limba maternă fiind percepută ca „un sanctuar de referință spirituală”. ■ Potrivit lui Rareș Cornea, Eugen Banciu dă dovadă de siguranță de sine și maturitate în volumul său de debut în proză, *Casa ursei mari* (Dacia, 1978), în care „materia epică, având o problematică umană complexă, este susținută de un simț penetrant al observației”. ■ Pentru Ana Selejan, romanul *Soarele la miezul nopții* (Albatros, 1978), de Mircea Vaida, este o meditație asupra alegerii: „...o meditație, deci, pe marginea opțiunii, a situației de criză care a generat-o, oportunității și justeței opțiunii, a urmărilor ei”. ■ Poezia lui Eugen Evu este marcată, conform lui G. Nistor, de o evoluție lentă de la un volum la altul, de repetiții și o retorică prea declamatoare. El remarcă totuși caracterul unitar al ultimei plachete de versuri, *Cu fața spre stea* (Facla, 1978) și tonul mai pesimist, elegiac și profund al acesteia: „Optimismul inițial cunoaște acum o dinamitare din partea îndoielilor, elegia făcându-și tot mai mult loc într-un spațiu poetic legat de realitățile lumii moderne, cu care sufletul poetului consună mai puțin”. ■ Titu Popescu publică o precizare privind recenzia scrisă de Florin Mihăilescu în numărul 6 din 1978 al revistei „Viața românească” la cartea sa *Specificul național în doctrinele estetice românești*. Acuzat că i-ar fi exclus pe P. P. Negulescu, Zarifopol, Sanielevici, Pompiliu Constantinescu, Al. Philippide, Mircea Eliade, acesta ripostează cu un citat din lucrarea sa, ce explică faptul că aceștia nu ar fi reușit, spre deosebire de Maiorescu, Dobrogeanu-Gherea, Lovinescu, Călinescu, și alții, să creeze o doctrină estetică, „activând în dependență evidentă de școli, curente sau alte domenii ale spiritului, neavând rol director, doctrinar în specificitatea estetică”. ■ Nicolae Liu se oprește în *Grecia poetului călător* asupra volumului *Grecia, călătorie incompletă* de Aurel Rău.

● [„Vatra”, nr. 3] Întregul număr este consacrat orașului Reghin, redactorul șef precizând într-un *Argument*: „Realizăm acest număr al revistei noastre împreună cu locuitorii orașului Reghin, într-un tiraj de 10.000 de exemplare, dedicându-l acestui centru important al spiritualității românești, oraș în care Petru Maior și-a gândit istoria, iar Eminescu a poposit în drumul său spre

conștiința națională. Istoria orașului de azi se leagă firesc de cea din trecut, pentru că, deopotrivă, timpurile trăiesc în rostirea noastră într-un prezent continuu. Realizăm aceste pagini în cadrul larg al aniversării a 2050 de ani de la crearea statului independent și centralizat dac, al Festivalului național «Cântarea României», în preajma celei de-a XXXV-a aniversări a eliberării patriei, convingși fiind că răspundem prin fapta noastră timpului și conștiinței ce ne animă. Mulțumim Comitetului orașenesc de partid Reghin și tuturor celor care prin străduința lor au contribuit la acest prim pas al unei cuprinderi de ansamblu a meleagurilor noastre românești, ale Transilvaniei”. □ Sub egida *Contribuții la o monografie*, sunt prezenți cu texte despre Reghin: Alexandru Bugnaru, Mihai Szabó, Antoaneta Șomodoi, Grigore Ploșteanu, Vasile Dobrescu, Marin Șara, Ioan Nistor, Dimitrie Poptămaș, Ioan I. Costea, D.D. Țuculescu. □ Redactorul Dan Culcer publică, și el, o poezie tematică: *Sensul istoriei după Șincai*. □ Literatura are, de asemenea, accente localiste: scriitorului reghinean Alexandru Ceușianu semnează poemul dramatic *Craiul munților*, iar câțiva cenacliști reghineni împărtășesc din creațiile lor. □ Acest număr conține și patru pagini publicitare, toate făcând reclamă fabricilor sau întreprinderilor locale, cu produse de la instrumente muzicale la bere, de la încălțăminte la tractoare. ■ *Antologia science-fiction* se situează în afara temei, Mihail Grămescu semnând două povestiri: *Râul și Deconstrucția*.

● **[„Viața militară”, nr. 3]** Publică versuri de angajament patriotic și militar Cristinel Pricop (*Soldat*), Nicolae Prelipceanu (*Acestui pământ, Școala lui Ștefan, Monumentul*), Ion Iuga (*Graiul soldaților, Cuvânt de soldat, Suntem*), Petru Romoșan (*Dacii, În munții Orăștiei, Decebal*), reportaje: Ion Căpeț (*Trepte ale perseverenței*), Adrian Merlușcă (*Școala aripilor și aripile școlii*), Florea Miu (*Semnificația unor rezultate*), Grig. Radoslavescu (*Acești tineri ostași coautori ai cronicii OLTCIT-ului*), proză: L. Tarco (*Ferestre spre oameni*), Haralamb Zincă (*Operația Pelicula sensibilă*, ep.3), însemnări de scriitor: Valeriu Râpeanu (*Ostașul*), Al. Căprariu (*O singură voință*), rememorări: Haralamb Zincă (*Bateria A.A. 53*), fabule și schițe umoristice: Cătălin Ioan (*Vulpea și ariciul*), Fred Firea (*De la o glumă la alta*). □ Cronică literară, semnată de Mircea Iorgulescu, analizează *Într-o singură oră* de Ion Grecea. Nicolae Mărgeanu semnaleză apariția romanului, *Toamnă cu frunze negre* al scriitorului Haralamb Zincă. O nouă rubrică *Vitraliu* reunește o cronică TV semnată de Iulian Neacșu, o cronică plastică semnată de Magda Cârnecki. Confesiuni: Gheorghe Tomozei - *Cum am scris „Poema patriei”*: „E o carte la care scriu de mult. De când am avut cutezanța, cu consecințe abia mai târziu măsurate, de a așeza vers lângă vers pe caiete școlărești dictando. E o carte pe care n-am terminat-o (în general, cărțile adevărate au o fluiditate care le conferă capacitatea de a se propune lectorilor cu mereu alte întruchipări) la care încă mai «lucrez», (orgoliul împrumutat de la zidari ori de la plugari) cu credința sinceră că n-o voi sfârși eu. Fiindcă nu eu am început-o. Poema patriei e un

simbol generic a cărei sublimitate a stăpânit scrisa tuturor poezilor români, de la «tinerii» începuturilor (altfel bărboși) Coresi, Antim ori Dosoftei până la bătrânii stihuatori de azi («bătrâni» fiindcă după Eminescu nu mai putem fi tineri, el ne-a logodit trușiile adolescente cu o sănătoasă senectute a limbii) și în ceea ce mă privește n-am avut decât orgoliul de a-mi râcăi o firidă într-un măreț zid de cetate. O firidă în care să ardă cu flacăra de miere dragostea mea pentru pământul pe care-l calc și care mă calcă (pentru început cu fulgi de zăpadă și umbre de păsări, apoi...) o mărturisire a ființei mele pe care am simțit datoria de a o exprima ca semn al nobleții de stirpe, ca o îngenunchere plină de recunoștință în fața vetrei genetice ce ne-a ivit, ca o sfântă pupătură pe mâna de lut lemnit a bunicii... N-am vorbit nicidecum despre poezia patriotică demarcând-o specios de alte... poezii. În primul rând, fiindcă poezia e stare singulară pe care numai o convenție editorială o poate pluraliza (se scrie pe cărți că ar cuprinde *Poezii*) și într-al doilea rând, fiindcă semnul (însemnul, desemnul) patriotismului l-am văzut gravat pe toate marile creații ale poeziei lumii. Poezia și patriotismul sunt entități convergente și nu cred în autorii specializați tematic, în stare să se entuziasmeze mecanic, inventariind frumusețile (geografice) ale României și descriindu-și mașinăriile lirei ori harfei. Cred în patrioții care scriu poezie. Cred că întreg patrimoniul clasic al poeziei noastre e rodul unui înalt patriotism. Și voievozii au compus. Involuntarul poem într-un vers al lui Mihai Viteazul: „pohta ce-am pohtit...” îi poate ispiti pe autorii de Iliade. [...]”. Gheorghe Istrate - *Inscripție la o fotografie*: „Ziua de 21 mai 1963 la unitatea militară unde îmi satisfăceam obișnuitul stagiul avea să-mi marcheze, impredictibil, toată viața. Cert este că față de toți ceilalți soldați – înalți și chipeși, senini și necomplexați— eu făceam figură aparte: mărunț, încurcat și neliniștit de ceea ce avea să se întâmple, dar mai cu seamă «vinovat» că scrisesem și chiar publicasem mai multe poezii. Fusesem, nu de mult, «descoperit» și încurajat – cu o aleasă delicatețe – de redacția revistei «Viața militară» și a ziarului «Apărarea patriei» și, recunosc, povara acestui «răsfăț» neașteptat mă complexa preatimpuriu. Și acum, iată-mă făcând parte din această «delegație de onoare» – venită să aducă maestrului Tudor Arghezi cuvântul de prețuire și recunoștință al armatei. Prin ani, sau chiar din ziua aceea, toate celelalte amănunte care au premers și au urmat întâlnirile mele cu Tudor Arghezi mi s-au șters din memorie, ca arse la flacăra unei singure și statornice amintiri, în schimb, trăiesc și azi, cu aceeași acuitate, firul întreg, luminos și sensibil, de-a lungul căruia, clipă cu clipă, m-am aflat în apropierea genialului poet. [...] Penița poetului dăruia: «Celui mai tânăr poet din Armata românească, Gheorghe Istrate, din toată inima și pentru toată poezia. Tudor Arghezi. 21 Mai 1963»”.

• [„**Viața Românească**”, nr. 3] Mircea Malița reflectează pe tema *Omul și orașul*. ■ În textul-necrolog *Ochiul interior și setea nemărginirii. La moartea lui Alexandru Philippide*, Gheorghe Pituț susține că istoricii și criticii literari

„sunt în măsură să împlinescă monografiile pe care exegeza le datorează demult marelui poet”. Despre „demersul poetic, nu rareori sublim” al lui Al. Philippide, Pituț consideră că „a fost nevoit să-și întrerupă nu demult tânguirea, fapt pe care-l cântase mai demult cu forța și împăcarea celui ce cunoaște și cele ce-au fost și cele ce vin: «O, câte lucruri au rămas nespuse./ Vechi juvaieruri risipite-n drum/ De unde să le mai adun acum,/ În drum pierdute, pe vecie duse?»”. ■ Receptarea volumului *De neatins, de neatins* a declanșat, conform lui Cornel Regman, „*Un potop de simpatii*” peste Nicolae Prelipceanu. Criticul cerchist observă, totuși, că „despre influențe s-a vorbit destul de puțin în cazul lui Nicolae Prelipceanu, așa de puțin încât trei din volumele sale: *13 iluzii* (sorescian și păunescian deopotrivă), *Arheopterix* (precumpănitor sorescian – al unui Sorescu din faza imperativului *Tușiți*) și *Întrebați fumul* (cu destule ecouri din Gellu Naum, Geo Dumitrescu și Nichita Stănescu, dar și din practicile nu foarte prevenitoare ale lui Adrian Păunescu de a provoca verbul, de a convoca imaginea) au fost comentate exclusiv din perspectivă «autonomistă»”. ■ Scriind despre *Adio, Robinson Crusoe*, Gelu Ionescu socotește că „nu se poate să nu fii atras, amuzat (și uimit) atras de acest univers – insulă – al poetului în care se îmbină modernismul cu patriarhalitatea blândă a Moldovei de Dolhasca”. Prin intitularea cronicii sale *Emil Brumaru „în Țara Minunilor”*: *ultimul episod*, dar și explicit, Gelu Ionescu atrage atenția asupra riscului autopastașării: „Emil Brumaru face o poezie care ar place shakespeareenelor duhuri Puck sau Ariel, căci poetul s-a simțit, poate dintru început, cu totul liber în regatul poeziei sale, pe care l-a descris și legiferat sub stema refugiului șăgalnic, visător și nu a refuzului crispat al celorlalte lumi. Cu timpul, acest «stat» de cuvinte și-a dezvoltat propria sa mică ființare și retorică. El are acum o concretețe artistică – problema este (cum spuneam) dacă Emil Brumaru nu va trebui să-l părăsească pentru a nu se autopastașa”. ■ Gheorghe Grigurcu analizează studiul lui Alexandru Protopopescu, *Romanul psihologic românesc*, studiu consacrat „unui șir de scriitori, dintre care o bună parte deosebit de interesanți. A vorbi despre Liviu Rebreanu, Hortensia Papadat-Bengescu, Anton Holban, Gib Mihăescu, Mircea Eliade, M. Blecher, G. Ibrăileanu, Felix Aderca, Mihail Sebastian ș.a. înseamnă a îndrăzni. Iar îndrăzneala se soldează aci cu interpretări substanțiale, nu o dată strălucitoare”. ■ Sunt prezenți cu versuri în acest număr: Nicolae Ioana (*Mi-au spus că există, există..., Străina, Două vieți, Zgomotul gărgăriței*), Cezar Ivănescu (*Rege-i raiul cel fălos..., Ați fost line ca o apă*) și M.N. Florian (*Ești fericită, Obișnuința e tot o durere, Echilibru, Ai grijă*). ■ Apare cea de-a doua parte a comediei polițiste *Pe loc repaus... asasinii!* de Vasile Rebreanu. ■ Ion Buzași crede că Stelian Neagoe „a avut inspirata idee de a alcătui un volum, *Ultimele*, cuprinzând manifestările publicistice și o seamă de versuri din *Neamul românesc* și *Cuget clar* din *Ultimele cincisprezece luni de viață ale marelui savant Nicolae Iorga*”. Recenzentul subliniază și că „«Poemele în proză ale durerii» – cum pot fi socotite aceste tablete, în-

fățișează limpede și energic protestul marelui om de cultură împotriva regimurilor totalitare, a războiului fascist, a politicii imperialiste de înrobire națională. O convingere neclintită în puterea de viață a națiunii române, un ton profetic – coordonate ale patriotismului său înflăcărat – colorează optimist aceste îndoliante poeme ale durerii celui prin care vorbea un neam întreg”. ■ Biblioteca de artă a editurii Meridiane, care a ajuns să însumeze 250 de titluri o dată cu publicarea *Corespondenței* lui N. Tonitza, este lăudată de Alexandru George. ■ George Gibescu semnaleză apariția *Unui studiu nou despre Ion Barbu*: cartea lui Dorin Teodorescu, *Poetica lui Ion Barbu*. ■ Florin Mugar se dovedește, conform lui Zaharia Sângeorzan, „un veritabil romancier, prin vocația rememorării evenimentelor care formează un destin, prin puterea de construcție, prin stilul de o transparentă aparte, sincronizat cu ritmurile vieții, cu vocile unei conștiințe lucide”. Romanul *Ultima vară a lui Antim* este „o construcție romanescă solidă, cu personaje vii, memorabile, scrisă într-un limbaj fermecător, poetic”. ■ N. Carandino conturează portretul lui *Ion Marin Sadoveanu, om de teatru* într-un articol în care parcurge mai multe etape din viața dramaturgului. ■ Situat *Între modenitate și paradox*, eseul lui Aurel Sasu (*Liviu Rebreanu, sărbătoarea operei*) apare „ingenios și paradoxal, dens în observații și imprevizibil în desfășurare”. Ilie Guțan consideră că autorul „se debarasează de clișeele și prejudecățile simplificatoare vehiculate de vechea critică, acceptând numai colaborarea lui Lucian Raicu, de fiecare dată consultat cu încredere. Este, desigur, prea tăioasă înfruntarea exegezei de până atunci, oricâte erori de percepere va fi săvârșit, radicalismul detașării de acum datorându-se și noii metode de interpretare, și limbajului substanțial modificat, precum și așezării romancierului într-un cu totul alt plan decât cel consacrat de tradiție: planul subiectivității critice”. ■ Recenzia Ilenei Verzea o surprinde pe *Ileana Mălăncioiu, eseistă* în volumul *Vina tragică*. O eseistă „despre care aici uităm că e poetă, este un estetician format, care operează cu concepte și noțiuni de filosofie și estetică. Dar nu o face cu ostentație sau pedanterie, ci cu discreție și eleganță, impulsionată de perfecta dominare a materiei cercetate”. ■ Grete Tartler semnaleză traducerea unei selecții de texte din Adam Müller-Guttenbrunn (*Micul șyab*, în românește de Ervin Lessl și Valantina Dima, cuvânt introductiv de Nikolaus Berwanger). ■ Pe *I. Peltz la optzeci de ani*, îl evocă Valeriu Râpeanu: „Noi, cei din generația care acum ne apropiem de cincizeci de ani, eram mai aproape de dramele lumii lui și nu o dată sesizăm motive, puncte de interferență între copilăria și tinerețea lui și a noastră. Ceea ce scriam în urmă cu douăzeci de ani însemna în primul rând expresia satisfacției pentru recuperarea unui scriitor care, chiar dacă nu avea statura unor Rebreanu sau Sadoveanu, reprezenta ceea ce am numi nivelul foarte onorabil al unei literaturi. I. Peltz intră în această categorie de scriitori și aduce în literatura română o lume ce nu ajunsese până atunci în raza de observație a scriitorului. Dar ar însemna să spunem prea puțin despre locul pe care el îl ocupă în istoria litera-

turii române referindu-ne numai la noutatea mediului din paginile romanelor sale. Pentru că I. Peltz, în cele mai bune cărți, este un scriitor fermecător, căruia proza română îi datorează pagini de adevărată virtuozitate”. ■ Sebastian Moraru salută reeditarea culegerii *Cimiliturile românilor*, apărută pentru prima oară în 1897 și realizată de Artur Gorovei. ■ Vizitarea expoziției (Galeriile de artă ale municipiului București) poetului și pictorului Radu Boureanu o determină pe Eugenia Tudor Anton să afirme că „în pictură Radu Boureanu nu este mai puțin poet”. ■ Ovidiu Constantinescu sesizează montarea *Furtunii* lui Shakespeare pe scena Teatrului Bulandra, în regia lui Liviu Ciulei, iar în privința versiunii românești a textului apreciază că Nina Cassian și Radu Nichita Rapaport „au realizat o excelentă traducere, limpede și fluidă și de o savuroasă inventivitate în pasajele comice, adecvată cerințelor scenei, evitând un lexic abrupt și o sintaxă forțată care aruncă nisip și pietriș în urechile auditorilor și în care actorii se poticnesc”. ■ Filmul *Nea Mărin miliardar* „este fără îndoială, până la începutul lui martie 1979, produsul cel mai «consumistic» al cinematografului noastre, adică taman ca un fel de înghețată *Elan* în pahare de plastic, pusă în circulație de Centrala pentru industrializarea laptelui. La drept vorbind – spune Florian Potra –, poate că mai degrabă ar fi vorba de o specială scovardă sau vârzare oltenească, jumătate cu praz, jumătate cu chewing-gum, și cu frișcă pe deasupra. Publicul mestecă ba și digeră potpuriul, chiar dacă pare să iasă nesăturat de la ospăț, în sensul că nu i se astâmpără foamea (de amuzament) cu care intră: parcă s-ar fi așteptat să râdă mai cu poftă și mai des”. ■ N. Steinhardt aduce în prim-plan traducerile lui Virgil Bulat din Analele France: *Zeilor le e sete* și *Revolta îngerilor*.

APRILIE

1 aprilie

• [„*Tribuna României*”, nr. 154] Revista informează cititorii din străinătate despre *Vizita președintelui Franței, Valéry Giscard D’Estaing, în România*, în cadrul căruia s-au semnat cinci documente principale și un Acord general; acest ultimul „materializează dorința celor două țări de a dubla în 1980 volumul schimburilor față de 1975”. ■ *Cuvântul zilei*, semnat de Petre Ghelmez, poartă titlul *Oameni și munci de primăvară*: „Odată cu renașterea naturii la viață, în primăvară, renasc oamenii înșiși în speranțele lor da mai bine, mai frumos și mai drept, mai omenesc. Într-o lume modernă, încărcată de atâtea crize și contradicții, între care foamea și înarmările se află pe primele locuri, zilele și muncile de primăvară vin să ne amintească, prin ritualul lor milenar, că menirea omului pe pământ este să trăiască în pace, să muncească pământul cu dragoste și frumusețe, să câștige pâinea în dreptate și bucurie, pentru el și pentru semenii săi”. ■ Nicolae Balotă publică tableta *Când des-*

chizi o carte...: „Când deschizi un volum ai, întâi de toate, impresia că te scu-
funzi în el, într-o lume nouă – fie că e un roman, sau versuri, o lucrare de isto-
rie ori un tratat filosofic. Dar pe măsură ce înaintezi în acest nou univers, el se
deschide și ceva din tine se proiectează înainte, în afară. Proiecția aceasta, re-
flecția, meditația pe marginea cărții e, într-un fel, o a doua lectură a unei cărți
nevăzute de cartea văzută pe care o ținem în mână. De aceea, repet, sunt atât
de favorabile unei lecturi creatoare care nu asimilează doar litera cărții, ci ne
fecundează spiritul, acele locuri binecuvântate în care ochiul – cel lăuntric ca
și ochii trupului – poate să se înalțe deasupra buchiilor”. ■ În *Argument* citim
Condiția dialogului continuu de Corneliu Vlad, despre Conferința pentru secu-
ritate și cooperare în Europa, care a fost organizată în 1978 la Belgrad și conti-
nuarea ei, care va avea loc la Madrid: „Plecând de la realitățile europene și
internaționale, așa cum sunt ele, evaluând premisele favorabile, fără a ignora
greutățile existente, sau care ar mai putea apărea, România are convingerea că
dialogul continuu, sincer, constructiv, angajat între cele 35 de state este calea
cea mai sigură de a preveni accidentul unei reuniuni lipsite de eficiență. O pre-
gătire temeinică, serioasă, este esențială pentru succesul acțiunii de edificare a
unui sistem de securitate și colaborare în Europa și pe întregul glob”. ■ Din
pagina numită *Corespondență* reținem: □ *Simpozion consacrat Unirii Princi-
patelor*, organizat în S.U.A.: „Asociația «Ștefan cel Mare» a organizat la Uni-
versitatea statului Kent, de la Warren (Ohio), un simpozion consacrat celei de-
a 120-a aniversări a Unirii Principatelor Române. La simpozion, care a avut
loc la 3 martie, au prezentat comunicări șase profesori americani și români. Dr.
Henry Leonard, profesor de istorie la Universitatea Kent, a conferențiat despre
«Imigranții români și experiența americană». Titlul comunicării susținute de
dr. Charles Colston, profesor de literatură la Universitatea din Rochester, a fost
«Personalități literare și influența lor în procesul unirii». «Histria – străveche
cetate romană» a constituit subiectul abordat de dr. Glee Wilson de la Univer-
sitatea Kent. Comunicările susținute de dr. Florea, visiting profesor la Univer-
sitatea din Rochester, dr. Vasile Vesa, visiting professor la Universitatea de
stat din Wayne și dr. Lucian Roșu, visiting professor la Universitatea din Mi-
chigan, s-au referit la «Avram Iancu», «Unirea Principatelor Unite în 1859 și
semnificațiile ei pe scena internațională» și «Unirea și afacerile externe». Sim-
pozionul, desfășurat în cadrul a trei ședințe succesive prezidate de dr. Marie
Neag, doamna Mary Puica și doamna Martha Neag, reprezentante ale Aso-
ciației «Ștefan cel Mare», a fost deschis prin cuvântul de bun venit rostit de dr.
Alan C. Coe, decanul facultății Trumbull a Universității Kent și s-a încheiat
prin prezentarea filmului artistic românesc de lung metraj *Ștefan cel Mare*”. □ *Italia: La Rivoli s-a inaugurat „Piața Transilvania”*: „O mare piață a ora-
șului italian Rivoli a primit numele de «Piața Transilvania». Situat în Piemont,
la 15 kilometri de Torino, Rivoli este un oraș în plină dezvoltare, având, în
prezent, 55 000 de locuitori. Piața recent inaugurată are peste 4000 de metri

pătrați și este destinată activităților comerciale, târgurilor și spectacolelor în aer liber. Sistemizarea pieței și amenajarea spațiilor verzi va fi încheiată în primăvară. Ea se numește «Piața Transilvania» în semn de omagiu pentru cea de-a 60-a aniversare a unirii Transilvaniei cu România și a constituirii statului național unitar român. Ceremonia inaugurării «Pieței Transilvania» a început prin cuvântul de salut rostit de primarul orașului Rivoli, dl. Silvano Siveiro, la Palatul civic, împodobit cu drapelele Italiei și României. Despre semnificația actului de la 1 decembrie 1918, despre afinitățile istorice dintre Transilvania și Piemont, două provincii care au luptat pentru întregirea statelor lor naționale și despre relațiile actuale dintre România și Italia a conferențiat dl. Tamazlicaru, consilier la ambasada română din Roma. A urmat un cocteil în sala de recepții a primăriei. După vizitarea pieței, care are acum, în cele patru colțuri ale sale, plăci indicatoare purtând inscripția «Piața Transilvania – regiune istorică a României», cei prezenți au fost invitați la noul sediu din Rivoli al Asociației culturale italo-române «Vasile Alecsandri» unde a fost organizată o recepție. În încheierea festivităților, poetul Brero (în fotografie) a recitat balada *Miorița* tradusă de domnia-sa în dialectul piemontez”. ■ Nota despre *Poezia românească în India* este semnată de Ion Iuga: „În cadrul lectoratului de limba și literatura română de la Universitatea din Delhi, a luat ființă, din inițiativa poetului Gheorghe Anca, un cenaclu literar («mushaire») la care participă traducători, studenți și cadre universitare. Cenaclul își propune să familiarizeze participanții cu valorile culturii românești, un prim rezultat în acest sens fiind traducerea poeziei *Scrisoarea I* de Mihai Eminescu (*Rgvede*) în limba hindi de către Usha Choudhuri, precum și în sanscrită de către prof. univ. Joshi, ca și în limbile engleză, malaialam, tamilă, gujarati și punjabi. Tot ca o contribuție la cunoașterea operei eminesciene, se înscrie și comunicarea poetului Gheorghe Anca, lector de limba și literatura română la Universitatea din Delhi, comunicare prezentată la cel de al X-lea Congres de științe antropologice și etnologice (decembrie 1978). Tot în luna decembrie, sub genericul «Milky Way» (Calea Laptelui – calea albă care leagă spiritualitatea lumii), au apărut, în limba engleză, zece poeme de inspirație indiană aparținând poetului Gh. Anca. În atenția mushairei mai stă, de asemenea, apariția a încă cinci pliante de poezie românească tradusă în limbile de circulație din India”. ■ În rubrica *Istorie* Virgil Căndea scrie despre *Ultimele scrieri ale lui Nicolae Iorga*: „Din bogata și atât de variată operă a lui Nicolae Iorga, cititorul se apleacă stăpânit de un sentiment de profundă gravitate asupra paginilor scrise în anul 1940. Sunt articole politice din ziarul «Neamul românesc», articole culturale și versuri din reviste «Cuget clar» («Noul sămănător»), publicate cu uimitoarea capacitate a cărturarului și omului politic de a urmări prompt, dinamic, lucid toate evenimentele de seamă din viața publică și spirituală românească, dar și din viața întregii noastre planete, într-una din cele mai dramatice perioade: începutul celui de al doilea război mondial. Aceste scrieri ale lui Nicolae Iorga («Ultimele»

cum le intitulează editorul lor, Stelian Neagoe, pentru că la 26 noiembrie 1940 cărturarul avea să piară sub gloanțe criminale), ne dezvăluie trăsăturile viguroase ale ultimului său portret”. ■ Ion Longin Popescu, în colaborare cu studenții Josef Berwanger, George Boieru, Ovidiu Corduneanu, Gheorghe Crișan și Constantin Duma, publică reportajul *Instantanee culturale la Timișoara*, în mare parte în contextul festivalului „Cântării României”. □ În secțiunea *Antologia literară* apar Tudor Argezi (*Idilă*), Lucian Blaga (*Pluguri*) și Alexandru Macedonski (*Rondelul privighetoarei între roze*). ■ Dumitru Radu Popa scrie despre *Un Dicționar al scriitorilor români*, despre lucrarea *Scriitori români*, coordonată de Mircea Zăciu în colaborare cu Marian Papahagi și Aurel Sasu, Ed. Științifică și Enciclopedică: „Trăim, fără îndoială, o epocă în care culturile naționale se afirmă prin mari sinteze. Informația sistematizată e un imperativ al zilelor noastre și, în această perspectivă, tratatele, enciclopediile, dicționarele sunt prețioase instrumente de lucru. Indiferent că ele ies din strădania unui singur individ sau sunt rodul colaborării unor colective, lucrările de acest gen sunt întotdeauna bine venite iar eforturile, în acest sens, ale Editurii științifice și enciclopedice, de câțiva ani, dau roade bune. Lipsa unor astfel de instrumente în cultura noastră va deveni treptat un fapt de domeniul trecutului, iar comentariile largi, cu opinii adesea contradictorii, dovedesc tocmai interesul acut al cititorilor pentru acest gen de lucrări. Într-o asemenea lumină ne apare și utilitatea incontestabilă a micului dicționar de scriitori români, lucrare elaborată cu mare seriozitate, veritabil început de drum în lexicografia literară românească”. □ Ioana Creangă scrie despre filmul *Al patrulea stol*, o adaptare după Mihail Sebastian, un film regizat de Timotei Ursu și e vorba de o adaptare a piesei *Jocul de-a vacanța*. □ Ultima pagină, dedicată reportajului, vine cu textul semnat de Gheorghe Istrate, *Călărași, ritmuri contemporane*.

2 aprilie

- [„România liberă”, nr. 10709] Numărul conține un interviu realizat de Boris Buzilă cu Mircea Miciu, directorul Editurii Științifice și Enciclopedice, pe tema seriilor și colecțiilor. Mircea Miciu expune câteva probleme pe care le întâmpină: lipsa unor analize referitoare la receptarea unor colecții „de pionierat” cum ar fi *Clasicii filozofiei universale*, selecția autorilor care trebuie să mențină standardul de calitate al colecției în care apar, directorul admitând că a mai făcut uneori și concesii, dificultatea pe care o presupun traducerea din limbi clasice.

- [„Scânteia”, nr. 11388] În *Cartea, unealta muncitorului*, Emil Vasilescu descrie activitățile din cadrul evenimentului *Luna cărții în întreprinderi și instituții*, organizată de Consiliul Central al U.G.S.R., Uniunea Scriitorilor și Centrala editorială, precum și importanța lecturii în viața proletariatului: „Se citește mult, în toate mediile, nu numai în cele intelectuale, dimpotrivă, nu mai miră pe nimeni biblioteca cu sute și sute de exemplare din casa muncitorului

sau a țaranului. Cartea, prin promotorii ei, tinde să fie prezentă direct la locul de muncă pentru ca în acest fel să contribuie nemijlocit, ca instrument de bază la formarea conștiinței socialiste, la pregătirea și perfecționarea profesională, cultivând înaltele sentimente patriotice ale tuturor oamenilor muncii”.

• [„Scânteia tineretului”, nr. 9286] Ion Andreiță semnează reportajul *Cu tinerii brigadieri de pe șantierul Canalului Dunăre – Marea Neagră. Zile și nopți de muncă pentru țară*.

3 aprilie

• [„Scânteia tineretului”, nr. 9287] Sub genericul *Militantismul – blazonul de noblețe al artei noastre*, prozatorul Ion Lăncrănjan publică, în cadrul rubricii *Opinii*, textul *O carte este nouă dacă aduce ceva nou*, care vizează condiția romanului românesc contemporan. Autorul *Suferinței urmașilor* invocă, în treacăt, o discretă îngăduință pe care au scriitorii în abordarea unor teme cu rezonanță politică, ancorate în „obsedantul deceniu”: „Avem, de acum, o experiență în spatele nostru, avem, ca scriitori și ca oameni, posibilitatea de a le judeca și pe cele bune și pe cele rele, suntem, spus altfel, în plinătatea forțelor noastre – scriitorii bucurându-se de înlesniri pe care poate că nici nu le folosesc suficient [...]”. Romancierul transilvănean desfășoară și câteva note polemice: „Literatura de tip livresc, literatura care se nutrește din literatură, nu din viață, nu trebuie să fie pusă la colț, nu trebuie tratată de sus, în cadrul unei ambianțe literare evaluate și elevate, alcătuită dintr-o cât mai vie și mai nuanțată diversitate de stiluri. Supralicitările acestei literaturi cred că trebuie totuși temperate, mai ales că ele vin, de obicei, din partea unor comentatori care s-au preocupat puțin, puțin sau deloc, de problemele sociale și politice ale vremii noastre. Din cauza aceasta se extaziază unii în fața literaturii livești, strâmbând în schimb din nas, devenind mai acri și mai exigenți față de literatura care se nutrește din viață, căreia îi caută și îi găsesc scăderi pe care nu le are. La mijloc e și o doză destul de importantă de snobism [...]”. ■ *La Note de lectură*, Eufrosina Alboiu „urmează” *Școala pedepselor*, romanul lui Petru Anghel (*Drumul prozatorului*), reclamând „schematismul mișcării epice, dar mai ales acele personaje schițate doar și inutile în substanța romanului”. ■ Florin Mugur enumeră, la *Cronica TV*, în textul *Ariciul care culege mere*, câțiva tineri poeți pe care îi apreciază: „Aș spune, întâi, Adrian Popescu, pentru că, iată, a apărut o nouă carte (o carte superbă: «Curtea Medicilor»), a tânărului poet clujean, iar volumul se află lângă mine, primit ca un salut al primăverii. Dar e și mai bine să ne gândim la poeți mai puțin celebri, la cei care nu au publicat încă nicio carte. Începutul primăverii lor le aparține. Lui Emil Hurezeanu și Denisei Comănescu (amândoi artiști de excepție), excelentului poet Traian T. Coșovei, sensibilei și extrem de inteligentei Ioana Ieronim (glas de o cuceritoare sinceritate), rafinatei poete Marta Petreu-Muntean [...]”. Cronicarul ajunge, apoi, și la obiectul rubricii, semnalând puținătatea poeziei pe micul

ecran. Nu a oricărei poezii: „Și ce bine ar fi dacă și emisiunile literare ale televiziunii, binevoitoare cu poeții amatori, lucru pentru care merită felicitări, și-ar aminti nu numai o dată pe lună, timp de cinci minute, că există și alți poeți în România, cei de la care învață poeții amatori... [...] Numai poezia rămâne pusă la colț în continuare, în emisiuni prizărite și sfoase, care numai cu greu ne pot aminti că trăim totuși în țara unor poeți ca Jebeleanu, Doinaș, Caraion, Maria Banuș, Nichita Stănescu, Ion Gheorghe, Tomozei, Dimov, Emil Brumaru, Adrian Popescu, Vasile Nicolescu, Ion Mircea, Cezar Ivănescu, Petre Stoica, Aurel Rău, Dan Laurențiu etc., unii dintre poeții numiți negăsindu-și loc la televiziune în nici una dintre primăverile existenței lor, nici măcar o singură dată”.

4 aprilie

• [„**Scânteia tineretului**”, nr. 9288] La *Însemnări*, Cornel Nistorescu scrie despre *Importanța unei descoperiri*, evocând meritele unui chimist hunedorean. Finalul poate stârni invidie la „Cabinetul 2”: „Ion Cocrean a devenit astfel, nu știu dacă și în alte ierarhii, dar pentru țărani de pe valea Mărtineștiului și Tămășesii, cel mai de seamă chimist și cel mai tânăr din generația lui și din câte au fost mai înainte pe toată valea Orăștiei”. ■ În grupajul *Situații, cazuri, atitudini*, Alex. Ștefănescu publică textul *Digitație*, în care prezintă cazul unei femei prinse furând într-un magazin din Ploiești.

• [„**Viața studentească**”, nr. 14] Cronică de cenaclu este semnată de Constanța Buzea, care discută, cu mansuetudine, poemele citite de Irina Airinei (*Despre cei „doi pași înapoi în copilărie...”*). ■ *Acumulare, selecție, eliminare* se intitulează contribuția lui Solomon Marcus de la rubrica *Ecuatii*. ■ Este dezvoltat anunțul din nr. 11-12 despre concursul reportericesc: „În cinstea aniversării a 25 de ani de la înfăptuirea insurecției naționale armate antifasciste și antiimperialiste, revistele *Viața studentească* și *Amfiteatru* organizează un concurs de reportaj. 1. Concursul își propune să promoveze și să valorifice creațiile reportericești ale studenților, să facă cunoscute unui public larg producțiile care, prin conținutul lor de idei și sentimente, prin realizarea artistică contribuie la afirmarea spiritului angajat, revoluționar al tineretului și studenților, atestă participarea lor conștientă la înfăptuirea politicii partidului și statului nostru, la edificarea societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintarea României spre comunism, oglindind evoluția societății noastre sub semnul cuceririlor revoluționare ale socialismului. 2. Tematica reportajelor va fi orientată în direcția reliefării realizărilor poporului român, sub conducerea P.C.R., în opera de construcție a socialismului, a luptei și activității tineretului și studenților de-a lungul anilor pentru înfăptuirea politicii Partidului Comunist Român, a spiritului de luptă și sacrificiu al comuniștilor, a noilor condiții de viață și muncă ale studențimii, a prezenței active și entuziaste a tineretului în lupta pentru o nouă calitate, pentru înfăptuirea sarcinilor cincinalului revoluției

tehnico-științifice, a perspectivelor pe care Programul partidului le deschide poporului nostru, tineretului, studenților, întregii națiuni. 3. Pot participa la concurs studenți de la cursurile de zi din toate centrele universitare, indiferent de profilul facultății pe care o urmează, inclusiv cei care desfășoară o intensă activitate în cadrul cenaclurilor literare, în paginile revistelor studențești, care au participat la concursurile de creație din cadrul fazelor studențești ale Festivalului național «Cântarea României», tineri, muncitori, țărani, intelectuali, elevi, brigadieri de pe șantierele naționale ale tineretului. 4. Se vor lua în considerare reportajele trimise până la data de 15 mai 1979. 5. Se vor acorda următoarele premii: Premiul I – 2000 lei; Premiul II – 1500 lei; Premiul III – 1000 lei”. ■ *Ordinea clipei*, cel de-al doilea volum de versuri pe care îl publică Liliana Ursu, este discutat de Radu Comănescu: „Expresionismul Lilianei Ursu este, mai întâi de toate, rebel față de sine însuși, autocorectându-se, autoamplificându-se, autoizgonindu-se. Identificăm aici o dialectică modernă a conceptului, ce participă la autenticitatea trăirii poetice. Iată de ce ne-am permis să-i numim atitudinea neoimpresionism, deși numele e imperfect. Iar gestul nostru ține exclusiv de analiza critică – prin urmare, ne grăbim a-l uita și a rămâne față-n față doar cu poezia, care, în acest volum, se realizează fericit, nu arareori” (*Ordinea poeziei*). ■ La cronică de film, Ioan Groșan „se aruncă” în *Brațele Afroditei*, coproducție româno-marocană, în regia lui Mircea Drăgan, după un scenariu de Ioan Grigorescu. Comentatorul invocă o opinie exprimată de scenarist în revista „Contemporanul”, unde Ioan Grigorescu sancționa lejeritatea cu care sunt acceptate unele filme și deplângea risipa materială produsă de acestea. Groșan decretează că *Brațele Afroditei* este una dintre „cele mai nefericite producții cinematografice văzute în ultimii cinci ani la noi. În fața unei atari apariții, nu ne rămâne decât să împrumutăm metoda critică greu încercată a lui D.I. Suchianu, și anume rezumatul”. Încă o ironie: „Cu ocazia turnării acestui film, realizatorii lui s-au socotit că n-ar fi rău să deplaseze o parte din echipă chiar în Maroc, pentru exterioare. Frumoasă socoteală!”. ■ Câteva note din grupajul – nesemnat – *Sintagme*: „Reportajele lui Brunea Fox s-au epuizat fulgerător din librării. Pentru că sunt reportaje adevărate și pentru că altele, cele care nu se cumpără, nu prea sunt reportaje”; „Mai apare *Secolul 20?* În care secol?”; „În mai multe exemplare ale volumului VI din seria de *Opere* ale lui Lucian Blaga au apărut numeroase pagini albe datorate unor neglijențe de tipografie”; „Șerban Cioculescu a început să dialogheze în două din rubricile sale cu un învățăcel ce pare a fi lipsit cam mult de pe la cursuri și seminarii înaintea întâlnirii sale cu «maestrul». După cum dialoghează, nu se întrevăd șanse ca ăl mic să recupereze rămănerile în urmă”; „Aflăm din *România liberă*, 26 martie, că printre cititorii revistei se află și câțiva care ei înșiși pot scrie reportaje și chiar scriu la rubrica *Reportaje scrise de cititori*: Valeriu Bârgău, Eugen Evu, Ioan Evu. Ce păcat că printre cititorii talentați ai *României libere* nu se află și Egon Erwin Kish, Curzio Malaparte, Octavian

Paler!”. ■ În pagina *Varia*, Dinu Flămând așază, în „vitrina” rubricii *Librăria*, studiul *Răscoala lui Horea* de David Prodan, *Etnografia poporului român* de Valeriu Butură, „o lucrare de referință, interesantă nu numai pentru specialiști, ci și pentru publicul larg”, volumul de versuri *Curtea Medicilor* de Adrian Popescu, a doua carte a poetului Tudor Cristea, *Țintă vie*, „care ar fi îndrituită la cronici elogioase”, *Neliniștea purpurei*, volumul cu care debutează „remarcabil” Octavian Doclin. Alte titluri semnalate de Dinu Flămând: *Tunelul norvegian* de Nicolae Prelipceanu, „un interesant jurnal”, și *Elfi la Brusa* de Dumitru M. Ion. ■ „Străbătând” *Orașul*, M.N. Rusu ajunge, în această săptămână, la *Eminescu și cafeneaua „Imperial”*. ■ Lecțiile de *Bridge* oferite foiletonistic de Laurențiu Ulici propun *Arderea etapelor*.

5 aprilie

● [„Scânțea”, nr. 11390] C. Stănescu publică interviul său cu Zoe Dumitrescu-Bușulenga, intitulat *Sensul și valoarea socială a cercetării literare*. Directoarea Institutului de Istorie și Teorie Literară „G. Călinescu” afirmă necesitatea ancorării cercetătorului în prezentul social-politic: „Cum cercetarea de istorie literară ține de știința și metoda istorică, o putem considera ca pe una din activitățile care și-au înnoit natura extinzându-și funcțiile: cercetătorii care o întreprind nu mai studiază în arhive și biblioteci cu sentimentul izolării sau insuficienței sociale. Lumina și aerul tare al prezentului intră în depozitele de documentare și texte, integrându-le eforturilor, necesităților și aspirațiilor întregului popor. Ele intră armonios în viziunea de ansamblu care călăuzește politica partidului și statului nostru în rezolvarea tuturor problemelor, inclusiv a celor privitoare la cultura națională”. Întrebată care sunt principalele teme de cercetare la acel moment în cadrul institutului, Zoe Dumitrescu-Bușulenga subliniază atenția acordată îndeosebi lucrărilor de sinteză. Pe lângă *Bibliografia analitică a literaturii române vechi*, *Bibliografia analitică a relațiilor literaturii române cu literaturile străine*, institutul pregătea *Literatura română contemporană*, volum coordonat de Marin Bucur, *Teoria literaturii*, culegere de cercetări realizată de Nicolae Balotă, dar și *Tratatul de istoria literaturii române*: „Va trebui să fie una din cele mai utile realizări ale cercetării în domeniul istoriei literare, o demonstrație a modului cum studiul literaturii poate sluji ca instrument al atestării vechimii și originalității culturii poporului român în contextul continentului, precum și a sincronismului acestei culturi cu cea europeană. În această vastă sinteză care înfățișează fenomenele de cultură într-o expresivă interferență și într-o neconținută devenire, într-un adevărat flux (viziune nouă, nefolosită până acum în nicio istorie literară), s-au strâns rezultatele muncii de până acum a atâtor generații de cercetători”. ■ Voicu Bugariu reține îndeosebi diversitatea stilistică și dimensiunea morală a textelor reunite în *Antologia de proză scurtă românească. De la Constantin Negruzzi la Pavel Dan* (Minerva, 1979), realizată de Nicolae Ciobanu: „Frapantă este,

în primul rând, marea diversitate de modalități, pe care antologatorul a ținut în mod special să o ilustreze. Este o diversitate în care pot fi totuși recunoscute anumite fire evolutive, ce dovedesc că nimic nu se ivește pe un teren gol, în mod spontan și că viața formelor literare își are coerența ei inteligibilă [...]. Remarcabilă este, apoi capacitatea prozei scurte de a exprima ceea ce am numi justificarea moralistă a literaturii”.

• **[„Scânteia tineretului”, Nr. 9289]** Pe prima pagină, Alex. Ștefănescu publică, sub genericul *Să discutăm despre tinerețe, educație, răspunderi*, reportajul *Metronomul invizibil*, despre Întreprinderea de utilaje petroliere și reparații Teleajen. ■ *La Note cetățenești*, Valeriu Bârgău aduce *Decibelii și prostul gust*, o mini-cronică muzicală a... restaurantelor pe unde s-a întâmplat să poposească. Între impresiile „culese” din două localuri hunedorene și unul timișorean, autorul strecoară și o observație „stradală”: „Ce poate fi mai anacronic și mai ridicol decât un tânăr cu aparat de radio sau casetofon dat la maxim pe străzile orașului duminica ori sâmbăta după amiaza!”. Este pomenit și „locatarul blocului 56 din strada Mureșului, familist onorabil, tatăl a trei copii”, care își exasperează vecinii cu „muzici proaste”. ■ Din grupajul *Correspondențe în concurs*, aflăm că, la Casa de cultură a sindicatelor din Târgoviște, s-au desfășurat întâlniri cenacliste și o ședință a Studioului de poezie „Ion Eliade Rădulescu”, la care au fost prezenți istoricul literar Ion Dodu Bălan și lectorii universitari Ovidiu Păun și Florin Popescu.

• **[„Flacăra”, nr. 14]** A. George anunță publicarea volumului de poezii al lui Tudor Cristea, *Țintă vie* (Ed. Eminescu), dar și a celor patru autori ce alcătuiesc antologia de proză scurtă românească, *De la Constantin Negruzzi la Dan Pavel*, la B.P.T., ediție îngrijită și prefațată de Nicolae Ciobanu. □ Comitetul editorial punctează împlinirea a 160 de ani de la nașterea lui Dimitrie Bolintineanu, publicând un fragment din poezia *Cea de pe urmă noapte a lui Mihai cel Mare*. □ George Arion prezintă volumul al doilea al lui Alexandru George, *La sfârșitul lecturii*, afirmând că este „o culegere de articole substanțiale, scrise cu aplomb și talent literar”, amintind, însă, și de lucrări semnate de autorul „despre care se vorbește mai puțin decât s-ar cuveni”, precum: *În jurul lui Lovinescu*, *V. A. Urechia și adevăratele răspunsuri ale Revisitei „Contemporane”*, *Note în jurul programului „Junimea”*, *Convorbirile literare și spiritul critic*, *Titu Maiorescu și Copilul Eyolf*, *Între corifeii „Junimii”*, *Necesitatea unei valorificări*, *Era Caragiale inteligent?*, *Un suflet romantic* ș.a. □ Teodor Mazilu semnează textul dramatic *Nevoia de adevăr*, piesă din care redăm o foarte scurtă secvență maziliană: „– Vă rog să mă iertați, tovarășe Lică. Am spus adevărul, fiindcă am băut bere, fără să mănânc nimic. E pentru ultima oară”.

• **[„Orizont” nr. 14]** Urmându-și investigația referitoare la personalitatea lui Roger Martin du Gard, Livius Ciocârlie recunoaște că acesta se afla „în dezacord cu literatura contemporană lui”, că „nu apreciază literatura modernă

și prin urmare nici n-o scrie” (articolul *Un sceptic*). ■ In cadrul rubricii „viața cărților”, Alexandra Indrieș recenzează monografia lui Dinu Flămând, *Introducere în opera lui G. Bacovia* (Minerva, 1979), autorul fiind elogiât chiar din primul paragraf: „Printre calitățile tânărului exeget se cade să menționăm de la început și aleasa lui cultură, bogăția lecturilor bine asimilate, dovedind faptul că într-adevăr textul bacovian se pretează celor mai moderne metode de investigație. Mai important ni se pare de subliniat că Dinu Flămând aduce puncte de vedere inedite. El vedește o vocație, am zice chiar un talent deosebit pentru analiza structurilor verbal-imaginare.” ■ Hotărând să se adreseze publicului larg, și mai puțin specialiștilor, tableta de stilistică a lui G. I. Tohăneanu cuprinde traseele semantice și etimologice ale cuvântului „salutare” (articolul *Salutare*). ■ Vasile Versavia răspunde cititorilor revistei la rubrica „corespondență”. ■ Petre Stoica tâlmăcește în românește din lirica poetului mexican Octavio Paz.

● [„România literară”, nr. 14] George Ivașcu face o scurtă „descindere” istorico-literară, *La aniversarea presei noastre*, pentru a marca cei 150 de ani de la apariția primelor periodice românești. □ Și din *Viața literară* aflăm evenimente care se vor desfășura cu același prilej sărbătorește: „Academia «Ștefan Gheorghiu» (facultatea de ziaristică), în colaborare cu Muzeul Literaturii Române, organizează un simpozion cu tema «150 de ani de la apariția *Curierului românesc* și a *Albinei românești*». Manifestarea va avea loc vineri, 6 aprilie 1979, ora 10, în sala «Rondă» a Academiei «Ștefan Gheorghiu». Au fost invitați să participe: Paul Anghel, Const. Antip, Dan Berindei, Marin Bucur, Paul Cornea, Virgil Dănculescu, Nestor Ignat, Al. Oprea, Cristian Popișteanu, Mihai Ungheanu”. □ Ion Munteanu realizează documentarul *Acum 150 de ani: primele periodice în limba țării*, marcând trei momente semnificative ale istoriei gazetărești: *București*: „*Curierul românesc*” (8 aprilie 1829), *Iași*: „*Albina românească*” (1 iunie 1829) și *Brașov*: „*Gazeta de Transilvania*” (12 martie 1838). ■ Meditează în legătură cu *Acțiunea criticii* Alex. Ștefănescu: „Cartea [...] a rămas și va rămâne multă vreme un obiect înconjurat *ab initio* de o anumită venerație. Compunerea cea mai neizbutită transformată într-un volum elegant ne intimidează. Și chiar dacă pe parcursul lecturii simțim că *ceva* nu este în regulă, împovăraătorul prestigiu al literaturii pe care ni-l evocă însăși experiența materială a cărții ne obligă să căutăm și în cele din urmă să inventăm un sens nobil. În aceste condiții, în care publicarea unui text într-o revistă sau într-o carte nu mai constituie o garanție a valorii lui, apare riscul instaurării confuziei în plan axiologic. Teoretic, procesul se desfășoară în două etape. La început, cititorul este tentat să prețuiască aprioric *orice* scriere care a căpătat girul publicării și difuzării. Ulterior, însă, după mai multe «dezamăgiri» succesive, ajunge să creadă că orice *pagină* tipărită este comună, reprezentând *doar* o picătură în plus în oceanul de semne al comunicării cotidiene”. Pledoaia finală a lui Alex. Ștefănescu este una pentru „combaterea falsei litera-

turi” de către critica literară. ■ Valeriu Cristea scrie despre *Schimbarea în cuvinte* a lui Nichita Stănescu, așa cum se distinge în volumul *Epica Magna*, punând accentul, în mod deosebit, pe „*cosmogonia* poetului”. ■ În cronică intitulată *Când spiritul e într-adevăr însetat de real* – discret pariu critic al cronicarului –, Ștefan Aug. Doinaș discută despre poezia lui Marius Robescu: „Fără a opera ziduri la nivelul limbajului poetic (scriitura lui e modernă dar cuminte, puternică dar nespectaculoasă, manipulând delicat mari energii interioare de sensibilitate și viziune), Marius Robescu mi se pare totuși din familia spirituală a lui Nichita Stănescu: el știe să compună și să descompună o stare, un raport (dificil de formulat altfel decât în termeni conceptuali) în imagini de o concretețe, de o violență aproape dureroasă; el știe să surprindă, astfel, drama trăirii la nivelul relației dintre spirit și natură, ca un fel de tensiune metafizică instaurată în lucruri și ființe, manifestată între mădularele lor, într-un lirism care – în pofida generalității pe care o atinge prin reflecție – rămâne strict personal, ca o confesiune extrem de intimă. După ani de zile de prezență ușor fantomatică, Marius Robescu se înscrie odată cu *Spiritul însetat de real*, pe orbita unde se mișcă stelele de prima mărime ale generației de mijloc”. ■ În *Breviarul* lui Șerban Cioculescu sunt cuprinse câteva *Marginalii despre Grigore Ureche*. □ Pericle Martinescu vede în Theodor Constantin *Un promovator al literaturii de aventuri*. ■ *La sfârșitul lecturii II*, Alexandru George caută să rezolve, conform lui Mircea Zăciu, un exercițiu al revizuirilor, mai precis, „suspendarea oricărei magii aiatolahice (inclusiv demontarea «criticii de autoritate» ca un primitiv pleonasm), desființarea tabu-urilor. [...] Astfel, a proba că Maiorescu nu era un polemist infailibil nu micșorează statura marelui critic, dar îmbogățește galeria figurilor culturii românești cu câțiva nedreptățiți, V.A. Urechia și P. Carp între alții. *Memoriile* lovinesciene nu pierd savoarea lor literară prin restabilirea meritelor reale (deformate, luate în deriziune ori eludate acolo) ale lui Pompiliu Eliade, profesorul căruia mentorul *Sburătorului* îi datora totuși nu puține idei și sugestii de concepție. Ipoteza asupra impulsurilor secrete care-l determină pe Maiorescu să aleagă din toată dramaturgia lui Ibsen, spre tălmăcire, tocmai *Copilul Eylof* (piesă târzie, secundară) luminează un întreg capitol biografic ambiguu. Programul «Junimii», climatul său real, spiritul critic al *Convorbirilor...*, ridică alte probleme, confirmând ori amendând lucrări în circulație. Nu altfel se petrec lucrurile în cazul comentariilor despre Eminescu, Caragiale, E. Lovinescu, N. Iorga, Ion Agârbiceanu, Paul Zarifopol, N. Davidescu, Hortensia Papadat-Bengescu, Camil Petrescu, Tudor Arghezi ș.a.”. ■ Alexandru Graur semnaleză apariția unei *Istории a limbii române* (vol. I, *De la origini până în secolul al XVII-lea*), datorată lui Alexandru Rosetti. ■ Studiile lui Teodor Vârgolici din volumul *Scriitori și opere* îi apar lui Emil Manu drept niște cercetări „sintetice, laborioase și utile asupra literaturii române, având în vedere nu o epocă anume, ci aproape toată istoria modernă și chiar contemporană a acestei literaturi”. Teodor Vârgolici nu se

oprește doar asupra numelor mari ale literaturii, ci aduce și „contribuții în privința cercetării vieții și operei unor scriitori de mai mică importanță, printre aceștia militantul socialist Vasile Crășescu. Acest prozator, ce aparține curentului literar al «Contemporanului» (1881-1891), a fost cunoscut și sub numele de Ștefan Basarabeanu, dar n-a fost până azi cercetat cu o rigoare critică. Vârgolici, fără să-i exagereze meritele estetice, consemnează aportul acestui autor uitat la dezvoltarea prozei realiste în literatura română”. ■ La *Prima verba*, Laurențiu Ulici discută volumul de eseuri al Mirelei Roznoveanu, colaboratoarea frecventă a *României literare*: „Într-un alt text, privind de data aceasta poezia lui Nichita Stănescu, după o analiză sufocată de prejudecăți pretențioase teoretizate, dăm, la final, de câteva fraze care pun într-o lumină excesiv ingenuă pe cel ce le emite: «Mai puțin înțelegem și nici nu trebuie înțelese (citește acceptate) flagrantele scăderi ale poeziei lui Nichita Stănescu [...] Dar peste tot, chiar și în cărțile sale cele mai bune, sar în ochi stânjenitoare inegalități, căderi imposibil de scuzat și de trecut cu vederea». Problema scuzării inegalităților sau a acceptării scăderilor e nu numai falsă (care mare poet nu e inegal și nu are scăderi?), ci și primejdioasă pentru exercițiul critic, în sensul că-l obligă să insiste inutil în chestiuni statice, irelevante de fapt. În genere, articolele dedicate poeziei suferă de inadecvare pe de o parte din pricina limbajului rebarbativ, pe de alta din pricina abuzului de judecăți prefixate”. Chiar dacă autoarea se descurcă mai bine atunci când analizează operele epice, Laurențiu Ulici consideră că „ceea ce minează îngrijorător critica Mirelei Roznoveanu este stilul: prețios, confuz, cețos”. ■ Eugen Simion părește, pe moment, cronică de carte pentru a scrie despre *Pictura lui Ion Gheorghiu*: „Cum nu sunt critic de artă, ci doar un amator de pictură, îmi place să fac, când intru într-o expoziție, o *lectură* a tablourilor. Pictorul așteaptă, de obicei, o expertiză cromatică și o judecată, la urmă, care să pună în valoare tehnica lui plastică. *Lectura* mea caută altceva: un mod de a gândi existența și, în spațiul culorilor și formelor, un stil care, în esență, este un *stil al ideii*. Pânza cea mai abstractă este imaginea unei gândiri și a unei relații cu lumea realului. Orice tablou reprezintă, în fond, o asumare a universului, și paleta cea mai focoasă nu poate fi străină, dacă talentul este puternic, de lumea imperceptibilă a spiritului”. Autorul *Jurnalului parizian* încheie însemnarea prin conturarea unui portret al pictorului: „Omul care a creat aceste pânze vaste nu este exuberant, este mai degrabă rece și distant, vorba lui este măsurată, spiritul lui caută linia cea mai scurtă între două idei. Nu este un ascet, este doar un artist pentru care talentul înseamnă, înainte de orice, o mare disciplină. Ambiția lui este frumoasă și opera lui este excepțională. Ion Gheorghiu este, după gustul meu, un mare pictor, într-un stil de frenezie rece pe care îl aflăm și la câțiva poeți din secolul nostru”. ■ La *Revista revistelor*, focus pe „Dialog”, „Amfiteatru” și „Viața studentască”. ■ Cronică muzicală din acest număr este semnată de Cella Delavrancea și dedicată lui *Remus Tzincoca*. ■ Vasile Lovinescu publică un

scurt eseu despre Mateiu I. Caragiale (*Genealogia unei fantasme*). ■ Andrei Brezianu stă *De vorbă cu Iris Murdoch la Londra*, scriitoare care, „vizitează țara zilele acestea ca invitată a Consiliului Culturii și Educației Socialiste” și care tocmai ai câștigat Premiul Booker pe 1978. □ Interviu este însoțit de un fragment din romanul câștigător, *Marea, marea*, prezentat și tradus de același Andrei Brezianu. ■ Semnează versuri în acest număr: Tiberiu Utan, Vlaicu Bârna, Geo Bogza, Daniel Turcea (cel din urmă poet beneficiind de o prezentare a lui Marius Robescu). □ Mircea Radu Iacoban publică fragmentul *La Evlampia*, din romanul *Oastea oștirilor*. □ Constantin Țoiu iscălește tableta *Atelierul*. □ La *Atlas*, Ana Blandiana desfășoară tableta *După furtună*. ■ Nicolae Manolescu încheie numărul printr-o însemnare reportericească (*Românește la Amsterdam*) din Olanda, unde a participat la al doilea Congres de Studii Române.

• [„**Tribuna**”, nr. 14] Se deschide cu editorialul *Programul de acțiune al partidului*. ■ La *Cronica literară*, Victor Felea discută volumul antologic *Poezii* de Aron Cotruș, apărut în 1978, la Editura Minerva, cu un studiu introductiv al criticului și istoricului literar Ion Dodu Bălan, autorul monografiei *Resurecția unui poet: Aron Cotruș*. Redactorul-șef adjunct al „Tribunei” notează: „În Cotruș avem pe cel mai convingător reprezentant al poeziei noastre patriotice și sociale din perioada interbelică. El a dus mai departe, după Goga, cântarea «pătimirilor» celor mulți și exploatați [...]. Desigur, viziunea socială a lui Aron Cotruș nu are solide temeieri ideologice, nici motivări ale unei clare conștiințe de clasă. Ea se încheagă mai mult dintr-un instinct al dreptății, dintr-o adâncă solidaritate cu tot ceea ce e durere umană, dintr-o atavică pornire spre revoltă, spre curmarea tuturor «strâmbătăților», de orice fel, dintr-o justă înțelegere a progresului modern, a ideii de civilizație”. ■ În *Tensiunea semnificațiilor*, Radu Săplăcan analizează romanul *Soarele de la miezul nopții*, debutul în proză al lui Mircea Vaida, „care nu cade nici în lirismul sentimental și adesea desuet cu care scriu îndeobște proză poezii, și nici în extrema cealaltă, a tezismului abstract, caracteristic întrucâtva pentru practicanții eseului românesc”. Verdictul este favorabil: „Scris lapidar, cu mici și deci neglijabile inexactități artistice, poate prea des pentru abia 200 de pagini, romanul lui Mircea Vaida impune categoric un prozator”. ■ Un citat al lui Nicolae Ceaușescu – „Comuniștii, toți oamenii muncii, fără deosebire de naționalitate, poartă, într-un fel sau altul, o părticică din acest înalt titlu de «Erou al Muncii Socialiste»” – escortează patru însemnări festive. □ Tudor Dumitru Savu salută titlul de Erou al Muncii Socialiste câpătat de... municipiul Cluj-Napoca (*Alb, numele*). □ Combinatul Napochim a primit Ordinul Muncii clasa a II-a, iar Constantin Zărnescu consacră un reportaj acestui centru transilvănean al industriei chimice. □ Constantin Dumitrescu aduce în prim-plan întreprinderea de materiale refractare „9 Mai” din Turda, proaspăt distinsă cu Ordinul Muncii clasa a II-a (*Clipe de viață*). □ În *O nouă calitate*, Radu Mareș evi-

dențiază meritele colectivului de la Oficiul Județean Cluj, decorat cu Ordinul Muncii clasa a II-a. ■ Sunt prezenți cu grupaje de versuri Petru Romoșan, Liliana Ursu și Dan Rotaru. □ Mircea Radu Iacoban publică un fragment din romanul *Oastea oștilor*. ■ I.T. Stan scrie despre *Profesorul I. Pătruț la 65 de ani*. ■ Sub genericul *Viață și literatură*, Marosi Péter marchează *75 de ani de la nașterea lui Nagy István*, dispărut cu doi ani în urmă. □ *Floarea soarelui sau mâna de lucru*, debutul în volum al poetului Valeriu Bârgău, este semnalat de Nastasiu Maniu. ■ *La Fotografii de noapte*, Nicolae Prelipceanu „flanează” sentimental prin *Oradea, Oradea*. Pe lângă aduceri aminte fotbalistice sau arhitecturale, câteva rânduri prilejuite de lectura volumului *Patinoar* de Radu Ulmeanu: „Acum, în martie 1979, aici am cumpărat și am citit cartea de versuri – prima, în sfârșit – a unui prieten din tinerețe, Radu Ulmeanu, poet cu soartă ciudată, debutând mereu cu vreo zece-cincisprezece ani în reviste, de câte trei-patru ori în aceeași revistă, fiind probabil uitat și iarăși debutând și așa mai departe, cu un zâmbet blând și ermetic pe față, ca o pecete a necunoscutului”. ■ La despărțirea de poetul Daniel Turcea, N. Prelipceanu semnează un necrolog în care evocă discreția confratelui său dispărut la doar 33 de ani: „A scris puțin, a publicat și mai puțin. *Entropia* și *Epifania* se numesc cele două cărți ale sale, antume, apărute la un mare interval de timp. Foarte rar prin reviste: poeme rarefiate ca niște sisteme îndepărtate stelare – astfel arată spațiul tipografic pe care s-a imprimat un text al lui Daniel Turcea, pagină de carte sau colț de pagină de revistă, pentru că o pagină întreagă de revistă nu țin minte să i se fi acordat vreodată. Ne întâlneam rareori, cum spuneam, într-un ritm ciudat, îi ceream poezii sau îmi propunea el și, apoi, cine știe când, peste câte luni sau ani, le primeam, într-adevăr: acele îndepărtate și rarefiate sisteme solare”. ■ *La Cronica ideilor*, Andrei Marga „investighează” opera postbelică a profesorului D.D. Roșca, oprindu-se mai ales asupra volumului *Însemnări despre Hegel*, din 1967. ■ Al. Căprariu își desfășoară cronică sportivă *Cu cărțile pe față*. ■ Scriitorul Cornel Udrea a ajuns, cu săptămânalul său lexicon nostim, la litera O. Câteva „definiții”: *ocarină* – „instrument muzical pentru certat”; *odor* – „copil lucrat din metal prețios”; *olé* – „hăis, la corride”. ■ Emil Hurezeanu scrie despre comedia „de succes” *Totul despre fotbal*, în regia lui Andrei Blaier, după un scenariu de Mircea Radu Iacoban, film pe care l-a vizionat „din interes cinefil și nu din pasiune microbistă”. De altfel, poetul sibian mărturisește că este un diletant în materie de fotbal, fiind „obișnuit să-l citească mai degrabă pe Fănuș Neagu și Alexandru Căprariu”. ■ Al. Căprariu publică prefața pe care poetul american de origine română John Balaban i-a solicitat-o pentru volumul *Scrisori de peste mare*. Despre biografia autorului, pe care Căprariu l-a cunoscut în S.U.A., aflăm: „Într-o existență ce se află încă în plină tinerețe, John Balaban a fost ziarist, lingvist, felcer, folclorist în Vietnam”. □ Liviu Cotrău traduce două poeme ale scriitorului american.

6 aprilie

• [„Munca”, nr. 8486] Dan Verona publică *Însemnări de scriitor* cu accente autobiografice, intitulându-le *Îndrăgostiții de frumos*. Pledează, echilibrat, pentru cenaclurile literare: „Dar oricât ne-ar face plăcere să credem, poezii nu se nasc în cenacluri. Dacă există un asemenea caz, el este o întâmplare. Un cnaclu nu creează poeți. Cândva am trecut și eu printr-un asemenea cnaclu. Câțiva ani în șir, ziua de vineri, când se țineau ședințele, era pentru mine o mare sărbătoare. De la început am fost convins că nu cnaclul îmi va da talent. Însă cred și acum că un talent, dacă există cât de cât, prin intermediul cnaclului nu se pierde. Cnaclul pe care l-am frecventat nu mi-a sporit talentul, pot să spun însă ca acolo am aflat atâtea lucruri uluitoare despre literatură și cultură, în general, încât astăzi n-am cum să nu le fiu recunoscător acelor oameni minunați, îndrăgostiți de frumos”.

• [„Scântea”, nr. 11391] În *Artă, societate, educație*, Ion Ianoși evidențiază dorința Partidului Comunist Român de a implica arta în toate dimensiunile vieții socialiste: „Politica Partidului Comunist Român vizează tocmai implicarea suplă a tuturor valorilor artistice, fiecare cu profil propriu și ireductibil la altceva în edificările cuprinzătoare, în creșterile întregului organism socialist. Partidul urmărește cu deosebire acest raport de principiu și esențial dintre artă și societate – asupra funcționării căruia se reupleacă mereu și cu neslăbită atenție, în chiar virtutea rolului conducător cu care este istoric investit. Arta ca atribut distinct al vieții sociale, în specificitatea sa izvorâtă din această viață și întoarsă cu fața spre ea: iată măsura exactă a celor solicitate de către partid, nici mai mult, nici mai puțin”.

• [„Contemporanul”, nr. 14] Cuprinde poeme de Radu Boureanu și George Țârnea. ■ Cu ocazia vizitei lui Iris Murdoch în România, la invitația Consiliului Culturii și Educației Socialiste, Andrei Brezianu semnează articolul *Marea lui Iris Murdoch – o viziune a vieții ca scenă*. ■ Aurel Martin prezintă *Arta lecturii* (C.R., 1978) de Nicolae Balotă, o serie de meditații asupra unor cărți străine traduse în limba română: „Nicolae Balotă e un hedonist al lecturii, invitând la festin însăși cultura. Chiar dacă unora dintre oaspeți nu le-a închinat încă toasturi. Împrejurare firească pentru o carte care nu se vrea o «istorie» a literaturii universale de la origini până în prezent, ci rodul unor meditații pe marginea unor traduceri apărute la noi în ultimii ani. Sub această latură (cu omisiunile explicabile), ea este un policrom tablou configurând politica noastră editorială relativă la atenția pe care o acordăm tuturor literaturilor lumii, faptului că pretutindeni și totdeauna geniul uman s-a manifestat și sub *specie aeternitatis*”. □ Ion Dodu Bălan îl consideră pe Nicolae Dan Frunteletă, autorul volumului *Noaptea grâului nou* (C.R., 1978), un poet aflat la intersecția dintre tradiție și modernitate: „Poezia lui Nicolae Dan Frunteletă seamănă în bine cu aceea a poezilor tradiționali din perioada interbelică, în măsura în care aceștia au fost, totodată, și cei mai autentici poeți moderni, așa

cum seamănă și cu lirica modernilor din aceeași perioadă, în măsura în care modernitatea lor avea rădăcinile adânc înfipite în solul spiritual al tradiției. [...] Universul său poetic, având o geografie spirituală bine definită, se circumscrie organic satului copilăriei, uneori, poate, pe un orizont existențial prea îngust și pe o gamă a sensibilității prea restrânsă în raport cu momentul poetic actual”. □ În rubrica de carte străină, Dan Grigorescu scrie despre volumul *Comedia latină: Plaut, Terențiu* (Albatros, 1978), alcătuit din texte traduse în limba română de Nicolae Teică.

• [„Cronica”, nr. 14] Publică versuri în acest număr Cătălin Bordeianu, Silviu Rusu și Dan Rotaru. ■ Const. Ciopraga dedică articolul *Un deceniu de „Dialog”*, cu ocazia împlinirii a zece ani de activitate a revistei studentești. ■ La Ancheta *Condiția tânărului scriitor* răspund Alex Ștefănescu, Corneliu Sturzu, Adrian Marino, Mircea Iorgulescu, Al. Călinescu, Mihai Dinu Gheorghiu, Val Condurache, Dumitru Constantin, Al. Dobrescu, Andrei Corbea. Subiectul principal de discuție sunt tinerii scriitori din jurul revistei „Alma Mater”, devenită ulterior „Dialog”. ■ Alex Ștefănescu scrie despre poetul Paul Balahur, „situat deliberat în raza eminescianismului”, prozatorul Mihai Tatulici, care a propus în prima sa carte *Ceața și obișnuința*, o formulă „de o originalitate frapantă” și Al. Dobrescu, care a adus „de la primele sale articole consacrate literaturii române actuale un suflu nou, înlocuind limbajul protocolar cu unul direct”. ■ Adrian Marino notează faptul că tinerii de la „Alma Mater” au ieșit de sub spectrul provincialismului: „Prezența «tinerilor» de la Alma Mater (azi Dialog) în «publicații de mare prestigiu» are și o altă semnificație: ei au depășit provincialismul cultural, gândesc și se orientează la scară națională, încercând să dobândească și o anume experiență internațională și nu numai prin publicații în limbi străine”. ■ Corneliu Sturzu susține că generația de la „Alma Mater” s-a dezvoltat odată cu generația sa: „Așadar, această generație, imediat următoare nouă, a crescut odată cu noi. [...] La Iași nu avem, ca «echinoxiștii», generații care se succed grijuliu consemnându-se una pe alta din cinci în cinci ani. Lăsăm aceasta în seama posterității”. ■ În *Despre tinerețe și continuitate*, Mircea Iorgulescu subliniază rolul revistelor rivale „Alma Mater” („Dialog”) și „Echinoc”: „Cu toate diferențele dintre cele două reviste [...], cu toată diferența dintre circumstanțele apariției și cele de astăzi, când li se aniversază împlinirea unui deceniu de existență, rolul lor s-a dovedit a fi fost decisiv pentru configurația culturală a celor două Universități și orașe. Acolo unde profesorii-maeștri lipseau ori erau prea puțini, revista studentească de cultură a suplinit o absență sau a completat un gol...” ■ Al. Călinescu pune în evidență receptivitatea și deschiderea revistei: „«Alma Mater» s-a vrut o revistă deschisă și receptivă, inserată în actualitate și respectuoasă față de valorile culturale. [...] Astăzi, când știm importanța conceptelor de cercetare și integrare, o revistă precum «Alma Mater» se justifică tocmai prin faptul că reprezintă un admirabil mijloc de a materializa preocupările culturale, științifi-

ce și literare ale studenților.” ■ *Adio, Robinson Crusoe* (C.R., 1978) de Emil Brumaru, este receptat în mare parte pozitiv de Nicolae Turtureanu: „Emil Brumaru a ajuns acum, prin *Adio, Robinson Crusoe* [...] să ne dea o imagine esențializată, optimă aș zice, a poeziei sale. Au dispărut, în această ediție, chiar unele din textele des citate, autorul simțind probabil primejdia de a fi fixat definitiv într-o formulă critică – din care e mai greu a ieși decât din una poetică. [...] Repertoriul erotic e de o prospețime niciodată ofilită, compus după cele mai elegante maniere, idilice și trubadurești.” ■ În rubrica *Mențiuni critice*, Cristian Livescu semnalează apariția plachetei *Vânătoare de timp* (Eminescu, 1978), de Doina Sterescu, a cărui poezie este percepută drept un „amestec de senzitivitate alintată [...] și onirism retoric”. ■ Eugen Dorcescu este, în viziunea lui Dorian Obreja, în placheta *Desen în galben* (Facla, 1978) un „imagist, un îndrăgostit de culoare, apropiindu-se sau descinzând din parniasieni simbolști”, căruia îi reproșează o poezie nu întotdeauna egală, marcată de versuri „fără acoperire” și note discordante. ■ În *Conversații critice*, Zaharia Sângeorzan îi face lui Nicolae Dragoș un portret liric detaliat, considerându-l „un veritabil poet al satului, un autentic interpret al destinului tragic”. Totodată, acesta subliniază existența unor aluviuni stilistice în creația acestuia: „Nicolae Dragoș este un poet de valoare, dar insuficient descoperit de critică. Poezia lui este un model de rigoare, de austeritate lirică. Renunțând însă la versificări comode, la tratarea prea epică a unor «teme» venite din afară și care nu au nimic comun cu adevărata sa vocație, Nicolae Dragoș se va regăsi, cu siguranță, pe sine în acel fascinant și adorat «Don Quijote Întâiul», simbol fără de moarte al poeziei de totdeauna”.

● [**„Săptămâna culturală a capitalei”, nr. 435**] Lectura lui Ion Lotreanu din *Aspecte ale mitului* de Mircea Eliade se mută pe prima pagină în acest număr, urmărind persistența miturilor și a unora dintre funcțiile lor în societățile moderne. Printre mentalitățile arhaice care au supraviețuit comentatorul face referire la „prestigiul originii”, „mirajul vechimii”. De asemenea, îi atrage atenția „atitudinea omului modern față de timp”. Se adaugă la toate acestea și „nostalgia pentru eroii extraordinari” sau „cultul automobilului sacru”. ■ Eugen Barbu continuă episodul despre erotism în opera lui Caragiale citit prin Călinescu. Barbu se pronunță împotriva tentativelor de „înnobilare” ale personajelor prin compararea mahalalei bucureștene cu lumea lui Shakespeare: „Toată stima pentru această «înnobilare» a personajelor caragialene, dar sunt obligat să iau această pagină a marelui critic ca un perdaf subtil pe care-l exercită asupra autorului *Scrisorii pierdute*. Apropierea dintre Zița și Madame Bovary este, sub toate raporturile, exagerată, iar intrarea aceluiași personaj în categoria Julietei mi se pare și ea riscantă. Sigur că, în sens general, putem vorbi de o Julietă de toate categoriile feminine, de la fiice de regi, de nobili, la mica mahalagioaică cu codițe, care mănâncă porumb fiert din copaie și așteaptă răvășelul agramat al iubitului [...].

Julieta lui nenea Iancu are probabil aceeași privire inocentă ca aceea a lui Shakespeare, dar este o inocentă la modul cel mai desăvârșit, așa zice, adamic; abia dacă știe să citească. Balconul ei este o ulucă, dacă nu un pridvor din care vede mușcata și papainoagele în care sunt înfipite bile lustruite ce înmulțesc stelele cerului în nopțile cu lună. Romeo de la barieră sare fereastra, nu urcă pe scara de mătase. Chitarozii pieței pavate cu dale de marmură sunt câinii râioși și schilozi care caută pantalonii îndrăgostitului, să-i sfășie. Piața e un maidan plin de pisici moarte, iar palatele sunt niște case de paiantă în ferestrele cărora, ici-colo, abia mai străluce o biată lampă până spre miezul nopții. Familiile rivale sunt formate din meseriași și chivuțe care se înțeleg de fapt, ba chiar (și aici iată un punct comun cu petrarchizarea de care vorbește Călinescu) își promit copiii, unul altuia, încă din leagăn”. ■ La *Cronica literară*, Emil Manu se oprește asupra volumului de poezii al lui Ion Vinea, *Ora fântânilor*, ediția propusă de Editura Minerva, cu postfață și bibliografie de George Gibescu. Comentatorul atrage în acest articol atenția asupra laturii simbolist-parnasianiste a liricii poetului. □ Ioan Alexandru publică o pagină de poeme. Următoarele două pagini sunt dedicate creațiilor în proză ale membrilor cenaclului „Nicolae Labiș”, printre care: Gabriela Hurezean, Mara Nicoară, Ion Lilă, George Stanca, Paul Țirău (prezentat de Eugen Barbu), Dumitru Udrea, Luminița Matei. ■ La rubrica *a b c*, Vasile Netea îi dedică un material lui Hans Diplich, un important traducător contemporan de poezie românească, originar din Banat, recompensat pentru traducerile sale cu „inelul de aur” de către Societatea Lenau. Preocupările sale se întind între folclor (Jertfa zidirii – motiv poetic în sud-estul european, 1976, ulterior traducerea legendei Mânăstirii Argeșului) și istorie literară sud-estică, în care i-a cuprins și pe Eminescu, Titu Maiorescu, Lucian Blaga și chiar poeți contemporani ca Nichita Stănescu, Ana Blandiana, Gheorghe Pituț. ■ George Alboiu intervine în disputa dintre Al. Paleologu și Marin Mincu referitoare la sensul inițiativ al operei lui Sadoveanu, dispută desfășurată în paginile revistei „Lucefărul”. Rezolvarea, din punctul său de vedere, este calea amiabilă, întrucât ambele interpretări rămân insuficiente dacă se ignoră reciproc. „Apare însă a fi mai natural ca Marin Mincu să facă o interpretare parțială a textului lui Al. Paleologu decât ca Al. Paleologu să facă o interpretare parțială a propriului text. Pentru că dacă interpretarea se bazează pe cunoașterea textului e firesc, din punctul nostru de vedere ca autorul să și-l cunoască mai bine [...]”. □ Dan Mutașcu semnalează apariția eseului *Triumful lui Făt-frumos* (Ed. Albatros), de Mircea Constantinescu, autorul romanului *Amurgul levantinelor*. Apreciind textul ca fiind unul stimulativ și pe autorul său drept „un eseist înverșunat”, comentatorul nu ezită să-i recomade, *a posteriori* bibliografia care l-ar fi sprijinit în limpezirea „categoriilor estetice și istorice”. ■ Viorel Sâmpetrecan recenzează al doilea volum al poetului Nicolae Dan Frunteletă, *Noaptea grâului nou*. ■ Dan Zamfirescu publică articolul retoric intitulat *Ion*

Lăncrănjan, scriitor naiv? în care se poziționează împotriva anumitor opinii critice care îl plasează pe autor în această categorie. Autorul articolului arată că Lăncrănjan este un scriitor al satului românesc care este o civilizație „la fel de organică și de majoră în felul ei, precum sunt civilizațiile Egiptului, Indiei, Chinei, Eladei”.

7 aprilie

• [„**România liberă**”, nr. 10714] Nicolae Balotă reține pentru *Vitrina cărții* volumul de versuri *Sărbători itinerante* de Marin Sorescu, remarcând gustul cunoscut pentru ludic al poetului, la care se adaugă un puternic caracter reflexiv, totul pentru „adevărata sărbătorită” a volumului care este, după cum consideră criticul, limba română. Un alt accent particular remarcat este prozaismul. „Într-adevăr, vorbirea «prozaică», intervine la tot pasul în discursul poetic. Departe de a alcătui enclave străine de spiritul poeziei, aceste vorbiri ale eternului „prozator” din om ne încântă. Căci anecdotă, scenariu, discurs, pamflet, glumă sau mit, totul poate fi transfigurat poetic, fără a fi investit cu rime rare”. ■ Adriana Iliescu discută câteva dintre sintezele de critică foiletonistică apărute în ultimele luni, printre care *Mențiuni*, de Virgil Ardeleanu, *Scriitori tineri contemporani*, de Mircea Iorgulescu, *Practica scrisului și experiența lecturii*, de Lucian Raicu, *Jurnal de lectură*, de C. Stănescu. Comentatoarea apreciază faptul că, pe lângă studiile de exegeză literară, apar și studii de receptare a lecturii.

• [„**Scânteia tineretului**”, nr. 9291] *La Locul de lângă inimă*, Mihai Negulescu „brăzdează” un *Pământ al neodihnei*, din care se ridică județul Prahova. ■ Pe prima pagină, poemul *Omul în revoluție* de Valeriu Bârgău. ■ Titus Văjeu înalță *Cea mai frumoasă statuie*, care, pentru poet, este Țara. ■ In *Curierul nostru de sâmbătă*, Ion Băieșu, se află la... post.

• [„**Luceafărul**”, nr. 14] *Sigiliul actualității în literatură* este titlul articolului semnat de Pompiliu Marcea în care autorul întărește retoric ideea necesității adecvării literaturii la momentul prezentului și, chiar mai mult, la prefigurarea viitorului, îndeplinindu-și, astfel, scopul educativ și ținta morală și moralizatoare: „Căci, împotriva scepticismului estetizant care, aplicat cu dogmatism, a dus de atâtea ori la sterilizarea artei, literatura mare nu se poate desprinde de suporturile morale. Bănuim că trebuie să fie profund îndurerat un scriitor care are presimțirea sau convingerea că toate eforturile sale n-au făcut să vibreze cu nimic sufletul semenilor săi”. ■ Nina Stănculescu scrie despre volumul *O clipă în China*, de Paul Anghel. Semnatara notează plus valoarea scrierii față de cărțile înaintașilor autorului pe drumul Chinei (Spătarul Milescu, Călinescu, Eusebiu Camilar, Eugen Barbu etc.) și concluzionează: „Dacă este adevărat că China a însemnat mereu «o fascinație, o forță de impact» asupra culturii europene, așa cum tot Paul Anghel o remarcă, atunci și cartea sa reprezintă, într-adevăr, o profundă punte de legătură cu această

cultură”. ■ La *Jurnal de poet* Ioan Alexandru scrie un omagiu pentru Daniel Turcea, poetul proaspăt plecat, căruia îi prezentase, în numărul anterior, al doilea volum, *Epifania*. ■ Corneliu Albu scrie un text în cinstea aniversării a 100 de ani de existență a Academiei Republicii Socialiste România. Este o mini-incursiune în istoria instituției, cu accentul pe modificările de titulatură și rolul jucat în realizarea Unirii: „În cursul îndelungatei sale existențe, Academia și-a îndeplinit cu prisosință scopurile ce-și propusese în 1866, făcând din cultură o armă de luptă dar și un scut pentru propășirea poporului român”. ■ Poem inedit de Tudor Arghezi, *Cameleona*. ■ Adrian Marino publică a doua parte a studiului *Hermeneutică și semnificație la Mircea Eliade*. Firul demonstrației continuă să se desfășoare în baza ideii că ființa umană, ca posesoare de conștiință, nu poate trăi fără să atribuie semnificații realității: „Nimic, deci, mai legitim, decât de a vorbi de existența lui *homo significans* chiar la nivelul mentalității arhaice”. Semnificațiile sunt, însă, polivalente, prefigurând, spune Marino, intuițiile noii critici: „Dacă pentru Roland Barthes toate interpretările coerente sunt «valide», pentru Mircea Eliade toate semnificațiile sunt adevărate, în cadrul unei virtualități deschise, desfășurată pe multiple planuri de referință: religioasă, dar și psihologică, psihanalitică etc.”. □ La rubrica *Creion*, Gheorghe Pituș semnaleză debutul în poezie al lui Radu Ulmeanu, cu volumul *Patinoar* (C.R., 1979): „Lector asiduu și perfect avizat al poeziei contemporane, Radu Ulmeanu a evoluat concomitent și cel puțin în același ritm cu poeții care-l apreciau încă din 1963, astfel că tardivul său debut are, pe lângă siguranța expresiei unor talente recunoscute și un plus de prospețime caracteristică mai ales începuturilor”. □ Nicolae Ciobanu reține și el, la *Cartea de debut* volumul lui Radu Ulmeanu: „Cum se întâmplă și în cazul altor tineri poeți de azi, Radu Ulmeanu scrie o poezie al cărei program estetic vizează în principal actualizarea îndrăzneată a viziunilor lirice blagiene, atât de fascinante prin modernitatea lor neotraditionalist-romantică. Mai ales în poemele aflate la începutul cărții se simte din plin că autorul adoptă față de contemplativismul extatic-panteist al lui Blaga o atitudine fățiș criticistă, menită, desigur, să confere interogației poetice un caracter mai «realist», mai conform cu psihologia deziluzionată a omului contemporan [...]”. ■ La *Cronica literară*, Ov. S. Crohmălniceanu comentează volumul *Corabia lui Sebastian*, de A.E. Baconsky. Remarcând o prea mare limpezime a simbolisticii în acest volum de versuri postum, criticul își configurează o cheie de interpretare în ton cu cerințele actualității: „Într-o neostenită căutare de originalitate autentică, atunci când prea numeroși confrăți ai săi umblă după tot soiul de mituri cețoase, Baconsky a intuit modernitatea unei poezii directe, cu referințe aproape nemijlocite la chestiunile social-politice arzătoare ale epocii noastre, cultivând o lirică voit jurnalistică sau polemico-eseistă aș cuteza să o numesc. Fără teama de a cădea în prozaism, el a tras ultimele consecințe din anumite

convingeri ale sale exprimate înainte: a evita consecvent metafora pe cât e cu putință, a ținti să o realizeze la un nivel superior, al întregului text”. ■ La *Viața cărților*, Paul Dugneanu semnaleză volumul de versuri al lui Horia Bădescu, *Ascunsa trudă* (Eminescu, 1979), iar la proză, Artur Silvestri se oprește asupra cărții lui Valentin Șerbu, *Vizita de adio* (Eminescu, 1979): „[...] Valentin Șerbu a surprins, cu bun condei satiric, mentalitatea retardată a unor indivizi de azi, escroci, trăitori din bacșiș, frizeri, manichiuriste, coafeze și gestionari, surprinși nu în exercițiul funcțiunii ci cu acel «pundonor» pe care îl dă banul câștigat fără muncă. Aici la Valentin Șerbu, sunt fotografiați mai mulți Grobei, din cei pe care Nicolae Breban i-a ridiculizat cu mijloacele grotescului”. □ La secțiunea de critică, Doina Uricariu alege cartea lui Dinu Flămând *Introducere în opera lui G. Bacovia* (Minerva, 1979): „Critica lui Dinu Flămând, de sine stătătoare, e tributară poeziei sale, nu prin stil, ci prin strategia privirii. [...] Analiza microscopică a poeziei, cerută de R. Jakobson, eliberează valori ce nu se văd cu ochiul liber, ținând de substanța și nu de detaliile creației. [...] Dinu Flămând înțelege că poezia are nevoie pentru a fi trăită intelectual atât de «ochiul novice» (Ruskin) cât și de cel «spiritual» (Friedländer) concepându-și introducerea la Bacovia și ca o înzestrare a cititorului cu câteva chei moderne, ce pot deschide poezia: psihologia creației și-a receptării, statistica (Sanda Golopenția-Eretescu), psihanaliza (C. G. Jung, Charles Mauron), etnologia gestualității (Ray Birdwhistell, Pierre Oléron), semiotica (J. Kristeva)”. □ Pentru *Compendiu*, Costin Tuchilă semnaleză titlurile: *Subțire trecere* (C.R., 1977), versuri, de Ion Popa Argeșanu, *Duminica pe drumuri* (C.R., 1978), versuri, Miron Cordun, *Iubirea, Chiajna și eu, și Mărirea și decăderea lui Alior Sfoiag* (C.R., 1978), proză umoristică de Laurențiu Cerneț. ■ Apare o nouă rubrică, *Biografia cărților noastre*, concepută sub formă de interviu. Iulian Neacșu inițiază dialogul cu Nichita Stănescu. Întrebat dacă există o generație Nichita Stănescu, poetul refuză întrebarea. Ulterior, explică faptul că poetul nu trebuie pus în legătură cu ideea de generație, pentru că, ceea ce există este numai specia: „Am mai zis-o și încă o dată mai zic că: nu există poeți, ci numai poezie. Rolul maieutic i se cuvine celui pe care noi îl numim poet. Poezia este o dimensiune a tuturor. [...] Când soarele răsare, de lumină este vorba, iar nu de mișcarea unui corp ceresc pe un orizont îngust aidoma unui arc barbar din care, de neputință nu se mai trage cu săgeata”. Intervievatorul continuă: „– Ați scris *Roșu vertical* și *Un pământ numit România*. – Eu am scris *Roșu vertical* și *Un pământ numit România*. De ce mă întrebați? – Pentru că nu știu ce credeți dumneavoastră aici acum despre ele. – *Roșu vertical* este o carte de dragoste și cine are timp să o înțeleagă va vedea că în ea este măcar un vers atât de cinstit, încât superficialitatea celorlalte este spontan anulată. *Un pământ numit România* – chiar așa se numește pământul cu poetul său. Poetul se referă apoi la *Epica magna* – o carte începută „încă de

mic copil când se făcea că mama mă născuse”, *11 Elegii* – „cartea mea cea mai unitară”. □ Alături de interviu apare și un grupaj de poeme aparținând lui Nichita Stănescu. □ Poeme de Virgil Mazilescu și Ion Lilă. ■ La Rubrica *L-am cunoscut pe Tudor Arghezi*, este rândul lui Emanuel Valeriu să-și scrie evocarea, din punctul de vedere al omului de televiziune. Semnatarul rândurilor se consideră în special privilegiat a fi observat anii senectuții poetului, „ani frumoși, pentru mine, deoarece i-am stat în preajmă, admirând tot ceea ce senectutea senină îi zugrăvise pe chipul său frumos, rasat, fără nici o urmă de materialitate agresivă, spiritualizat și calm: o înțelepciune sublimată, o sensibilitate lăuntrică spre care puteai accede, parcă, prin pupilele sale mărite, ireal, de lentilele groase ale ochelarilor săi, încadrați cu ramă neagră [...] lăsându-te să discerți o nemerită suferință dar și o mesianică iertare, pentru tot ceea ce însemnase, în viața sa, contestație ajunsă la ură, dușmănie ascunsă, perversă, ori manifestă, țintind distrugerea sa morală și fizică, pe scurt: o pace adâncă, o foarte precisă autoevaluare, numai de el cunoscută și, sigur, proiectată spre viitor, ceea ce îl făcea, probabil, să suporte cu tărie, sprijinită pe încredere, mizeriile, mai mari ori mai mici ale fiecărei zile, uneori”. □ Grete Tartler răspunde întrebărilor lui Constantin Stan la rubrica *Ce gândește, ce scrie tânărul scriitor*. Absolventă de Conservator și Limbi orientale, poeta vorbește despre legătura dintre aceste domenii și poezie: „Orice poet are nevoie, ca să nu «sece pe drum» de accesul la marile izvoare. Fie un mediu etnografic foarte puternic din care provine, fie o cultură temeinică, fie asimilarea miturilor, a logicii simbolurilor. Se poate învăța din istoria limbilor străine, din compararea lor involuntară – în afară de gândul că ele îți oferă accesul direct la operele fundamentale. În această epocă de specializare tehnico-științifică, de rapide schimbări, mai cred în existența scriitorului cu o solidă cultură umanistă”. □ La rubrica *Profil*, Valentin F. Mihăiescu se oprește asupra prozei lui Petre Anghel, romanele *Fratele nostru Emanuel* (C.R., 1976), *Prindeți vulpile* (Eminescu, 1978), *Școala pedepselor* (Junimea, 1978), *Lupii la stână* (C.R., 1978). Romane ale actualității, depășind „obsedantul deceniu”, interesate de subiecte ca etica profesională, cărțile menționate duc semnatarul articolului către o concluzie apreciativă: „Venit de curând în proza românească, fără complexe, Petre Anghel se situează [...] la confluența dintre polemismul muntelesc și moralismul grav ardelenesc, anunțându-se drept un reprezentant valoros al romanului contemporan”. ■ La *Atelier literar* sunt prezenți cu versuri Teodor Roșu, Ion Monoran. ■ Cu ocazia împlinirii a 60 de ani de la nașterea poetului Mișu Dragomir, Dan C. Mihăilescu îi dedică o prezentare sintetică a scrierilor. □ Sultana Craia publică articolul *O viziune poetică* aducând argumente pentru nota romantică dominantă în poezia lui Mișu Dragomir, în vreme ce, atunci când se referă la scrierile în proză, autoarea nu lasă neobservată tentația science-fiction-ului.

8 aprilie

- [„Scânteia”, nr. 11393] Cuprinde versuri de Elisabeta Novac.

10 aprilie

• [„Scânteia tineretului”, nr. 9293] Sub tutela „Cântării României”, Constantin Stan publică reportajul *Manifestări complexe la club și pe scenele întreprinderilor* (din Baia Mare).

11 aprilie

• [„Viața studentescă”, nr. 15] Prima pagină găzduiește, în grupajul *Puls*, nota intitulată *Record*: „Studentii petroșăneni din redacția «Foi volante», editată pe perioada Festivalului artei studentești, secția Fotografie și film, au reușit o adevărată performanță: ei au rezistat fără a dormi trei zile și trei nopți. În același interval de timp, au fost înregistrate și alte recorduri vizând consumul de cafea și de țigări. Nu am reușit însă să aflăm cine a câștigat și cine a pierdut din ciudata competiție”. □ Tot aici, este anunțată lectura de poezie a Leliei Munteanu în cadrul ședinței din 12 aprilie a cenaclului „A”. ■ *Gândirea intervalică* este analizată de Solomon Marcus în rubrica *Ecuatii*. ■ În grupajul *Acorduri studentești în «Cântarea României»*, Ioan Buduca publică însemnarea *Jocuri și repertorii*, prezentând faza finală a Festivalului național al artei studentești, secțiunea *Teatru, montaje, recitări*. ■ *Librăria* lui Dinu Flămând din pagina *Varia* este „închisă”. ■ La lecția de *Bridge* din această săptămână, Laurențiu Ulici „predă” *Minciuna ca subtilitate*. ■ *Orașul* lui M.N. Rusu oferă cititorilor partea a doua a „plimbării” istorice *Eminescu și cafeneaua „Imperial”*.

12 aprilie

• [„Flacăra”, nr. 15] Se anunță apariția în seria *Teatru comentat* a Editurii „Eminescu” a unui volum cuprinzând o selecție din piesele lui Mircea Ștefănescu, a altuia, tot de teatru, semnat de Gellu Naum, *Insula*, „reinterpretare cu umor a poveștii lui Robinson Crusoe”, și a celui de povestiri al lui Dumitru Dinulescu, *Linda Belinda*, la „Cartea românească”. □ George Arion recenzază *Operele imperfecte* ale lui Nichita Stănescu, volum apărut la Editura „Albatros”, precizând că reprezintă „creația unuia dintre marii noștri poeți contemporani”. □ Comitetul editorial punctează împlinirea a 100 de ani de la nașterea lui Gala Galaction, romanele *Doctorul Taifun*, *Roxana*, *Papucii lui Mahmud* și nuvelele *Moara lui Călfar*, *Gloria Constantini*, *De la noi, la Cladova*, *Jurnalul* fiind considerate „nestemate de preț în tezaurul literaturii române”.

• [„Orizont” nr. 15] Ion Arieșanu aduce în atenția cititorului *Teme și caractere* din romanele lui Paul Eugen Banciu, căruia i se consacră în pagina a treia câteva opinii critice aparținând lui Marcel Pop-Corniș (articolul *Intre narațiunea baladescă și romanul parabolic*), lui George Șerban (articolul

Realitate fictivă și ficțiune reală) și lui Marian Odangiu (articolul *Conștiința colectivă și formula romanescă*). ■ Apreciat ca fiind „un extraordinar poet al demnității morale, al rezistenței față de tot ceea ce contrazice ideea de umanitate: un poet angajat în sensul cel mai nobil al termenului” și căutând un vers care să dea întreaga măsură a „lirismului său vaticinar”, Lucian Alexiu, recenzând versurile din volumul *Interogarea magilor* (C.R., 1978) a lui Ion Caraion, îl alege pe următorul: „Iată mi-s vorbele ca spânzurătorile”. ■ Ion Maxim comentează volumul *La sfârșitul lecturii II* (C.R., 1978) al lui Alexandru George, un volum „ce adună o parte din paginile risipite în revistele ultimilor ani”, „o carte îndrăzneță, cu idei neașteptate, punct de pornire pentru discuție și controversă”, iar despre autor face următoarea însemnare: „Chiar dacă nu putem fi întotdeauna de acord cu opțiunile sau opiniile lui Alexandru George trebuie să recunoaștem că toate cărțile sale sunt bine scrise, interesante și pline de idei. De la controversatul *Marele Alpha* (1970), la *În jurul lui E. Lovinescu* (1975), trecând prin *Semne și repere* (1971) și *La sfârșitul lecturii I* (1973) în fiecare din aceste volume Alexandru George face precizări îndrăznețe, contestații discutabile, trimiteri utile, demonstrații (uneori) convingătoare”. ■ Tânărul scriitor luat în vizor, este poetul Aurel Turcuș care beneficiază de o prezentare a lui Ion Arieșanu și publicarea a șase poeme. ■ Seria omonimică a cuvântului „la” (prepoziție, notă muzicală și verb în limbajul popular, „a la”) constituie subiectul tabletei lui G. I. Tohăneanu, de la rubrica „limbă și stil”.

● [**„România literară”, nr. 15**] Deschide George Ivașcu cu opinii despre *Rolul constructiv al criticii noastre*: „critica noastră actuală trăiește, trebuie să trăiască la cea mai înaltă tensiune a conștiinței de sine, adică a revelării și promovării componentelor climatului cel mai propriu înfloririi unei culturi socialiste, ca treapta cea mai înaltă a unui solid și trainic edificiu: cel al spiritualității românești în ce are ea mai trainic, mai exemplar și mai viu de la începuturi și până în prezentul prin el însuși creator de noi și noi valori”. ■ Cristian Unteanu scrie despre *Artă veche din Gabon*, deloc întâmplător, însemnarea fiind sincronizată cu vizita lui Nicolae Ceaușescu în Gabon, vizită amintită și pe prima pagină a revistei printr-o fotografie din 9 aprilie, de la „dineul oferit de președintele Republicii Gaboneze, Omar Bongo, și doamna Josephine Bongo, în onoarea președintelui Republicii Socialiste România, tovarășului Nicolae Ceaușescu, și a tovarășei Elena Ceaușescu”. □ Cornelia Ștefănescu povestește despre *Libia – o țară în transformare*, subiect ales în funcție de „turneul african” al lui Nicolae Ceaușescu, moment ilustrat, de asemenea, printr-o fotografie pe prima pagină, cu soții Ceaușescu la Benghazi, în Jamahiria Arabă Libiană Populară Socialistă, la un dineu oficial. ■ În *Viața literară*, trei evenimente stau sub semnul unui *Omagiu lui Gala Galaction*: la „Rotonda 13”, au fost invitați să-l evoce pe Gala Galaction, la 100 de ani de la naștere, Al. Rosetti, Șerban Cioculescu, D.I. Suchianu, Radu Boureanu, Lucia

Demetrius, Vasile Netea, Ovidiu Papadima, Radu Popescu și Teodor Vârgolici; la Sala Dalles, a avut loc o dezbatere pe aceeași temă, la care au luat cuvântul Șerban Cioculescu și Dumitru Micu; iar cea de-a treia manifestare dedicată memoriei lui Gala Galaction s-a desfășurat la Casa de cultură a sectorului 4 din București, unde, despre „opera și personalitatea scriitorului a vorbit Al. Cerna-Rădulescu. În continuare, actrița Elena Galaction, fiica scriitorului, Toma Alexandrescu, Gh. Cunescu și Petre Paulescu au subliniat momente semnificative din activitatea autorului «Doctorului Taifun»”. ■ Teodor Mazilu pledează pentru *Accesibilitatea și rafinamentul literaturii*. ■ *Perspectiva „Galeriei”* lui Constantin Țoiu, din punct de vedere narativ, îi apare lui Liviu Petrescu ca fiind sursa noutății și farmecului extraordinar al romanului. ■ Laurențiu Ulici sesizează *Criza de timp* a lui Fănuș Neagu din volumul de nuvele *În văpaia lumii*: „Dacă lăsăm de o parte geografia, «istratinismul» nuvelor lui Fănuș Neagu rămâne fără reazem, pură legendă cu foarte puține și ne semnificative schele dintr-o bănuită realitate. [...] În locul unei descompunerii milimetrice a faptului epic, scriitorul preferă, de cele mai multe ori, sugestia prin metafora epică. E și acesta un efect al crizei de timp, transferat parcă de la personaje la autorul lor, iar nuvelele, atestând o vocație specială, niciodată egalate de încercările în roman, duc și ele, în țesătura stilistică atât de personală, nostalgia unei și mai mari concentrări”. ■ *Voința de mister* a lui Ștefan Bănulescu în volumul *Iarna bărbaților*, ar însemna, conform lui Radu G. Țeposu, „căutarea unei esențe ascunse a lumii, o originii lucrurilor, esență care nu poate fi descoperită dar care poate fi înlocuită. Printr-un scepticism funciar și un orgoliu suprem, nuvelele lui Bănulescu aspiră să reinventeze realul”. ■ „Înainte de a fi romanul unei epoci ori al unei colectivități – notează Pompiliu Marcea privitor la cartea lui Dinu Săraru –, *Niște țărani* este, după opinia noastră, romanul unui personaj: Năiță Lucean, protagonistul, firește. [...] *Niște țărani* trimite, automat, la *Moromeții* prin foarte multe laturi, dar mai ales prin Niță Lucean, un fel de Moromete al părților oltenești de munte. Contemplarea lumii ca spectacol, ca *panoramă*, având în centrul ei pe însuși protagonistul cărții, plăcerea cuvântului, principala armă de apărare în același timp, folosirea subtilă a ironiei, «muțenia savantă» și conștiința limpede a superiorității, faptul că protagonistul cărții este un fel de Socrate al satului (muntean), îl apropie pe Năiță Lucean de Ilie Moromete. Marin Preda a impus un adevărat stil în literatura de inspirație rurală și multă vreme va fi greu să se scrie altfel.” ■ Șerban Cioculescu scrie despre *Cugetările* lui Mihai Eminescu, adunate într-o ediție îngrijită de Marin Bucur. ■ „Pe când citeam, amuzat la culme – recunoaște Geo Bogza –, cartea lui Paul Everac, *Ședința balerinelor* [...], alcătuită din aproape cincizeci de schițe ce nu depășesc două, trei pagini, al căror haz vine din harul autorului de a parodia limbajul și de a demonta mecanismul psihic al multora dintre cei ce-și închipuie că socialismul e o spuză bună de tras pe turta lor, mai toți purtând nume capabile să dezvăluie, prin ele însele, o realitate so-

cială și morală, ceea ce mă făcea ca, după fiecare bucată, să-i expediez cunoscutului dramaturg, din păcate numai în gând, mesaje de felicitare – așadar, pe când citeam această carte plină de umor, gândindu-mă unde ar putea fi situată în raport cu Caragiale, am ajuns la pagina 118 care, cuprinzând un fel de impresii de călătorie, se deosebește de toate celelalte [...]. Nici din aceste rânduri nu s-ar putea spune că lipsește umorul. Dar, dând de ele, n-am mai fost amuzat la culme, nu mai m-am gândit la Caragiale – ci mai degrabă la Bertolt Brecht – , iar surâsul de până atunci mi-a înghețat pe buze.” ■ Adriana Iliescu apreciază că eseul alegoric al lui Octavian Paler, *Apărarea lui Galilei*, „se înscrie într-o filieră de înaltă tradiție europeană – Pascal, Dostoievski, Camus. În pledoaria pentru raționalism, echilibru, simț al valorilor, statornicie, credință într-un ideal, în opoziția față de tot ce înseamnă confuzie, haos, absurd, dezagregare, dezordine, se structurează, antitetic, metafore-simbol pe care cititorul nu le poate uita ușor: focul, rugul, șarpele, lupul, cenușa, nisipul, stâncă, steaua, doarele, iarba. Motivul *chiparosului* amintește *trestia gânditoare* a lui Pascal. Cartea este prinsă în fluxul antropologiei filosofice”. ■ *Carnaval la Constanța* de Ion Coja, semnalat de Laurențiu Ulici în numărul 10 al *României literare*, în cadrul rubricii dedicate debutanților, intră și în atenția lui Nicolae Manolescu: „Roman polițist sau parodie a genului? Parabolă? Roman comic? Roman psihologic? *Carnaval la Constanța* al lui Ion Coja este câte ceva din toate acestea, fără să fie propriu-zis una sau alta, carte inteligentă, scrisă cu mult spirit, utilizând procedee inedite în proza noastră și demistificându-le pe cele curente. Cititorul neexperimentat poate fi înșelat de formula experimentală din roman, nesusținând ironia; sau pur și simplu iritat de insolitul ei. [...] Romanul, impecabil tehnic, n-are totuși destul inefabil (ultima pagină încearcă oarecum să suplinească, dar, vai, prea târziu, lipsa poeziei). Este scris subtil de un om care-și cunoaște bine nu doar meseria, ci și limba, rece, malițios, exact. Reprezintă o experiență foarte interesantă în proza noastră”. ■ „Există ceva palpitan și dramatic – mărturisește Valeriu Cristea în cronică intitulată *Elogiul recitirii* – în noua carte, altfel, ca întotdeauna sobră, la obiect, lucidă, a profesorului Silviu Iosifescu, ceva care ne permite s-o parcurgem, în unele din paginile ei, cu un interes mai viu, crescut peste nivelul la care ne solicită de obicei o lectură științifică pură, ca pe o narațiune, ca pe un roman. Nu de vreo intenție de literaturizare a criticii poate fi vorba însă în cazul de față. «Epica» acestei lucrări solide, serioase, decurge firesc din chiar tema pe care autorul și-a propus s-o abordeze. *Reîntâlniri cu France și Shaw* este o carte despre peripețiile receptării operei literare, despre posteritatea și destinul scriitorului. [...] În legătură cu critica lui Silviu Iosifescu se poate vorbi (pentru a cita titlul unei lucrări anterioare) de «mobilitatea privirii», de capacitatea ei de a fi în mai multe locuri deodată. Nu numai în sensul că autorul face totodată estetică, esestică, istorie și critică literară. Ci și în acela, de pildă, că ocupându-se de o temă de literatură universală sau de un aspect ce ține de sociologia succesului,

el rămâne legat printr-o întregă rețea de fire de actualitate și de fenomenul românesc. Considerațiile (din studiul despre France) referitoare la proza istorică sau cele (din studiul despre Shaw) cu privire la teatrul cu teză pot interesa și pe scriitorii și criticii noștri de azi.” ■ Hristu Cândroveanu comentează cartea de poeme a lui Nicolae Dan Frunteletă, *Noaptea grâului nou*, carte cu „inegalități”, dar care relevă și „una din ipostazele care par să-i convină lui Nicolae Dan Frunteletă, cel mai mult, [...] aceea de cântăreț al dragostei de țară, de meleagul străbun, exprimată fără înflorituri, așa cum desigur patria însăși își iubește fiii – sobru, ocolind inutile exaltări și vorbe alese, iubindu-i pur și simplu, deplin, cu adevărat”. ■ Mircea Iorgulescu apreciază că volumul *Linda Belinda* de Dumitru Dinulescu este „o apariție remarcabilă”. ■ O „piesă” inedită de istorie literară restituie Marin Bucur: *Ioan Penescu – o versiune modernă a mitului „Meșterul Manole”*. ■ Valeriu Râpeanu evocă *Demnitatea gazetarului Tudor Teodorescu-Braniște*, la 10 ani de la moartea acestuia: „El a creat cel mai interesant, cel mai viu, cel mai bine alcătuit săptămânal românesc social-politic dintre cele două războaie: «Cuvântul liber». Pentru Tudor Teodorescu-Braniște, ca și pentru alți ziariști ai generației sale, ideea de *cuvânt liber* era fundamentală. Aceasta nu însemna polemică mărunță, insidioasă, remuneratorie, trambulină pentru situații materiale și sociale. Cuvântul liber însemna angajare socială și politică de partea democrației, rostirea adevărului în numele și pentru triumful ei, însemna sacrificiu și renunțare pe care Tudor Teodorescu-Braniște a știut să le facă”. □ Pe aceeași pagină, Valeriu Râpeanu oferă și o proză inedită a lui Tudor Teodorescu-Braniște: *Într-o noapte de august*. ■ „Mai acum vreo lună – începe Radu Popescu în cheie confesivă –, a apărut și dispărut (între cele două momente n-au trecut decât câteva zile) din librării *Reportajele mele, 1927-1938* de F. Brunea-Fox. Totul, până azi, în deplină tăcere publicistică, fapt ce nu prea onorează familia noastră de presă, onorând, în schimb, foarte apăsător, atât puterea de memorie, cât și instinctul de orientare ale cititorilor, care au «stins» într-un răstimp fulgerător cele vreo douăzeci și cinci [de mii] de exemplare ale acestei – să sperăm, prime – ediții. [...] Așa cum alții au obsesia duratei, a supraviețuirii, a posterității, mai totdeauna exagerată, Brunea avea, tot atât de exagerată, obsesia efemerului, a trecerii, a uitării. Aș îndrăzni să cred, chiar, că avea o voluptate, subtilă, complicată, a tuturor acestora, voluptate înfiripată bizar din modestie, scepticism, gust al trăirii din plin a vieții, evlavie față de marea creație a culturii și artei etc. etc., adică tot lucruri care pot constitui o filosofie a existenței, aparent epicureică, în substrat, mai curând stoică. [...] Mă rog, nu e loc de epilogat: fapt e că Brunea nu și-a adunat nimic în volume, ceea ce era o gravă eroare, din partea lui, și o pierdere grea, pentru istoria presei. [...] Așadar, după ce a publicat mii și mii de pagini, la optzeci și doi de ani de la naștere și la aproape doi de la moarte, Brunea-Fox debutează cu o carte. Ne face astfel un dar deosebit de prețios, și deosebit de util seriilor noi de învățăcei în dificilul meșteșug al pre-

sei și al reportajului. Ar fi cazul, ar fi foarte de dorit, să continue...” ■ În pagina de *Cinema*, D.I. Suchianu, Radu Cosașu și Romulus Rusan îl evocă pe Charlie Chaplin, la 90 de ani de la naștere. ■ Tudora Șandru Olteanu remarcă apariția antologiei bilingve româno-spaniole *Lirica obiceiurilor tradiționale românești – Poesía popular tradicional rumana*, la editura Minerva, rod al colaborării dintre poetul chilean Omar Lara și Victor Ivanovici. ■ De pe alte *Meridiane*, Ion Pop aduce *O convorbire cu Dominique Fernandez*, intitulată „Ceea ce mă interesează într-o operă este relația ei cu omul care a scris-o”. Spre sfârșitul dialogului, rolurile se inversează, astfel că Ion Pop, întrebat de către scriitorul francez dacă se „citește mult în România”, răspunde: „Da, enorm. E o mare deosebire, în acest sens, pe care o găsesc în comparație cu Franța. Nu știu care e situația în alte țări occidentale... La noi însă există, de exemplu poezii, de o anumită calitate desigur, care publicând cărți în câte 4-5.000 de exemplare, ele se epuizează în câteva zile”. Dominique Fernandez intervine resemnat: „Aici e vorba de 400 sau de 40...”. Ion Pop continuă, plulsând: „La noi au fost publicate recent, în «Biblioteca pentru toți», poemele unuia dintre cei mai buni poeți ai noii generații, Nichita Stănescu, în câteva zeci de mii de exemplare, epuizate foarte repede. Un lucru ce mi se pare foarte important e existența a numeroase cenacluri literare, care încurajează mult lectura. Același lucru se poate spune despre traducei, care rămân foarte puțin timp în librării...”. Continuă și resemnarea scriitorului francez: „Aici, ele rămân...”. ■ La *Revista revistelor* este recomandată publicația „Secolul XX” care, „prin înalta sa ținută intelectuală, se impune ca un adevărat eveniment artistic”. ■ După cronică plastică din numărul anterior, dedicată expoziției pictorului Ion Gheorghiu, scrie acum, despre același artist, și Constantin Chiriță. ■ O pagină de poezii *Postume* ale lui Mișu Dragomir este escortată de o introducere a lui Ion Dodu Bălan. □ Alte poezii: Ludmila Ghițescu. □ Cornelia Ștefănescu povestește despre *Libia – o țară în transformare*.

● [„*Tribuna*”, nr. 15] Se deschide cu editorialul redacțional *Între frunțași*, un ecou la titlul de „Erou al Muncii Socialiste” acordat de curând de Nicolae Ceaușescu județului Cluj. ■ Ion Pecie analizează studiul *Eminescu. Modele cosmologice și viziunea poetică*, datorat Ioanei Em. Petrescu, care „are meritul incontestabil de a dezvălui modernismul lui Eminescu nu prin efecte exterioare ale poeziei, ci prin influențele ce s-au exercitat asupra lui la nivel ideologic”. Cronicarul întâmpină cu entuziasm această lucrare, căreia îi consacră numeroase epitețe înălțătoare. Între altele, tânărul critic e impresionat de modul în care autoarea clujeană interpretează opera antumă a lui Eminescu, supusă cândva unei micșorări de către I. Negoitescu: „În ultimul capitol (*Oglinda de aur*), excepțional, ca, de altfel, întregul volum, eseul Ioanei Em. Petrescu respinge împărțirea poeziei lui Eminescu în *neptunică* și *plutonică*, operată de I. Negoitescu în tulburătoarea sa carte. Mărturisim că ipoteza criticului, oricât de fascinantă (formată, probabil, și sub influența unor elemente din biografia

lui Goethe, Hölderlin, Nietzsche), ni se pare, citind *Modele cosmologice*, arbitrară. Unei motivații psihologice (ca punct de pornire), Ioana Em. Petrescu îi opune una estetică-filosofică. Domnia-sa ne convinge că poetica lui Eminescu a parcurs trei etape de purificare a limbajului și a mijloacelor stilistice și că, în vremea când scria *Oda*, expresia poetică ajunsese la formula rituală spre care poezia eminesciană aspiră. El este structura matematică prin care Ideea primește trup verbal, trecând nu prin conștiință, ci prin structurile ritmice cosmoteice ale subconștientului”. ■ *Cronica literară* înfăptuită de Victor Felea aduce în prim-plan volumul *Scriitori tineri contemporani* de Mircea Iorgulescu, „un prețios domeniu de referință și *delectare* critică și, în același timp, o admirabilă recomandare pentru autorul ei, critic de prim-rang al generației pe care o reprezintă”. Cronicarul „Tribunei” observă, în demersul confratelui său, un program critic bine articulat. De fapt, fără a o mărturisi, Victor Felea află în volumul lui Mircea Iorgulescu o istorie literară generaționistă în mișcare: „E limpede că el nu vrea să rămână un simplu comentator de opere, la întâmplare, că îl atrage mereu privirea care cuprinde și integrează, fenomenul general, cu aspectele și sensurile lui mai profunde. Dar fie și numai faptul de a circumscrie critic o sută șazeci și nouă de scriitori – poeți, prozatori, dramaturgi și reporteri, critici, esești, istorici literari – mulți dintre ei cu o operă deja bogată, înseamnă o frumoasă performanță. Și e o performanță, pentru că e vorba nu doar de o înșiruire de caracterizări stereotipe, de formule plate din repertoriul comun al limbajului critic, ci de o strădanie de a creiona în termeni cât mai exacti și mai sugestivi trăsăturile specifice, diferențiale, ale fiecărui autor”. ■ În *Niște ființe foarte mici și lumea lor*, Vasile Sălăjan comentează volumul de schițe *Făpturi neînsemnate* al lui Alexandru Papilian, în care identifică o miză polemică, pornind de la personajele „umile” din aceste proze și de la preferința autorului pentru o specie epică deloc în vogă: „Fără a-l fi sedus vreodată sfera «elitei», prozatorul se apropie cu un nebănuit curaj de straturile de bază ale edificiului social detașând chipuri, fizionomii, destine (în fond, o lume mărunță defilează prin fața cititorului) în intenția deschisă de a face relevabilă «masa». Viziunea integratoare a autorului pornește cumva de aici, din magia acestei categorii de «masă»”. Recunoaștem, astăzi, în această viziune, o amprentă a direcției postmoderniste. ■ *Nisipul memoriei*, volumul de proză confesivă al Rodicăi Braga, este discutat de Mircea Vaida. Deducem că ne aflăm în fața unei formule insolite, „un jurnal la persoana a doua singular, transcriind fidel mișcările vagi ale subconștientului, deviza autoarei fiind, indiscutabil, sinceritatea”, „un interesant jurnal, deopotrivă *feminin* și *feminist*, un monolog tulburător, rostit cu talent și sensibilitate”. ■ N. Prelipceanu publică, la *Fotografii de noapte*, tableta *Greșeala de tipar*, în care amintește, pornind de la o altă întâmplare, numeroasele erori strecurate în proaspătul său volum de poezii: „Tipărindu-mi-se, fapt pentru care sunt recunoscător editurii, volumul de versuri *De neatins, de neatins* la editura Junimea, mi s-a imprimat și o sumă

atât de mare de greșeli de tipar, încât nici nu le-am putut descoperi pe toate la primele două-trei lecturi; îmi amintesc, devenise un fel de cursă nebună după niște bogății și frumuseți în care sperai, dar despre care nu știi unde anume sunt: A! încă una la pagina 23! Ura! încă una la pagina 99! ș.a.m.d. Ultima am descoperit-o pe scena Casei de cultură din Alexandria, în timpul unei lecturi cu public, ceea ce m-a făcut să sper în noi și noi descoperiri în domeniu, adică pe ramură. Culmea a fost însă visul dintr-o noapte a mea, se pare mai agitată, vis în care mă descopeream în cartea mea împănate de corecturi de mână o nouă geșeală de tipar, o nouă și strălucitoare cum s-ar zice...” ■ La *Terasa*, Aurel Gurghianu se lasă purtat de *Curenți*. Publicistul reproduce fragmentar o scrioare primită de la Mihai Petrovici, membru fondator al *Salonului literar „Victor Eftimiu”*, care avea alte așteptări de la această rubrică: „Am citit nr. 9 din 1 martie 1979 al săptămânalului «Tribuna», fiind curios să văd ce oferă acest ziar (sic!) drept mărtișor cititorilor și mai ales cititoarelor. M-am grăbit să citesc rubrica dumneavoastră «Terasa», sperând să gădesc câteva momente de la celebra «Terasă Oteteleşanu» din București ori câteva portrete ale acelor mari oameni ce au populat-o trecând pe acolo chiar și numai pentru un șvarț. Spre surprinderea mea, n-am găsit nimic. Dar iată ce am găsit, îmi permit să citez [...]. Ați fi putut scrie despre Leonard care cânta la Terasă; despre Calea Victoriei de atunci, despre acei scriitori și despre acei actori ce se perindau pela (sic!) Terasă; despre muscalii care-și refuzau clienții ca să-l asculte pe Leonard, prințul operetei românești, care cânta la Terasă; (ați mai spus, vorba lui Don Basilio; n.n.); dar dumneavoastră ați preferat să scrieți despre mături și pisici. [...] Vă rog să vă documentați pe viitor asupra Terasii și dacă nu luați-vă altă rubrică unde cunoașteți mai bine (s.n.): poate football; poate altceva. Salutați?”. □ Răspunsul lui Aurel Gurghianu: „Stimate Maestre fondator! Pretențiile Dv. sunt cu totul irealizabile, întrucât n-am frecventat niciodată celebra terasă Oteteleşanu, fiind născut ceva mai târziu. Nu l-am ascultat nici pe Leonard, nici n-am oferit bacșiș muscalilor melomani spre a se urni din loc; și nici nu mi-am propus să recurg la documente. Aceasta e treabă de discipol al acelor mari oameni de care amintiți, sau de istoriografi ai epocii. *Terasa* mea e o «terasă» imaginară, simbolică. La mesele ei mă întâlnesc cu oameni, cu pretexte, cu situații de azi, reale sau regizate de mine. Nu mă feresc de subiecte «înalte», dar nici de cele cotidiene, banale și perisabile, pentru că ele constituie materia vieții și n-am nici un motiv să le ocolesc. O fac cu intenția de a le submina, de a le izola de momentele «înălțătoare». E o rubrică liberă, nu-mi impune nici o constrângere în alegerea subiectelor, în tratarea lor. Scriu ca un literat, nu ca un documentarist tipic. Pe de altă parte, Dv. credeți serios că bărbații aceia admirabili de la adevărata *terasă* de-atunci discutau la «un șvarț» numai lucruri extrem de grave? Rescu ni-i prezintă între alții pe Arghezi (spirit corosiv), pe Minulescu (persiflant și *causeur* prin excelență). Vă închipuiți cumva că vorbeau tot timpul despre *Divina Comedie*, bunăoară, sau mai dădeau și cu

tifla? Se amuzau și ei, «bătrânii dascăli», altfel n-ar mai fi fost oameni, ci mucenici osificați, buni de dat drept exemplu de cuminenie domnișoarelor de pension! Dar să ne întoarcem la ale noastre. N-am să-mi iau altă rubrică, «unde cunosc mai bine». Rămân la aceasta, pentru că răspunde scopului pe care mi l-am propus. În ce privește rubrica «fotbal» (sport), nu mă încumet s-o abordez, deoarece colegul meu, Al. Căprariu, «cunoaște mai bine». Iar alt titlu nu mă atrage. Tot ce pot face e să vă dedic la anul (dacă totul va fi O.K.) un mărtișor – drept omagiu întemeietor de salon literar – în care să relev eleganța și frumusețea strălucitelor Dv. fraze, unele rămase inedite, din epistola cu care mă onorați. Buffon nu greșea afirmând că «stilul e omul». Salutări!». ■ Valentin Tașcu semnaleză apariția, la Editura Litera, a unui volum omagial consacrat poetului și cărturarului Mihail Steriade. Culegerea, înfăptuită de Florin Steriade, marchează un moment aniversar, cei 75 de ani împliniți de protagonist în această primăvară. Autorul însemnării supune atenției și placheta de versuri *Dezmărginire*, publicată de Mihail Steriade în Belgia, sub formă de manuscris, chiar de ziua sa de naștere, prin care „își recâștigă fiorul liric, venit din același dor, care nu mai este doar pentru Țară, ci și pentru viață”. Volumul are un „conținut de excepție”, surprinzând printr-o formulă lirică „tradițională și modernă în același timp, liberă de orice canon”. ■ Sunt prezenți cu versuri Al. Căprariu, Ion Cocora, Ion Rahoveanu și Nicolae Mircea Ben. ■ Mircea Ciobanu publică proza *Vedenia*, fragment din *Istorie – III*. ■ *La Cronica ideilor*, Andrei Marga continuă studiul *D.D. Roșca. Opera postbelică*. ■ Al. Căprariu „depune” *O mărturie* la cronica de sport. ■ Ion Caraion traduce câte un poem de Federico García Lorca, Francis Jammes și Carl Sandburg, iar Veronica Bârlădeanu tălmăcește o proză a autorului maghiar Fábrián Zoltán.

13 aprilie

• [„Munca”, nr. 8487] Radu Anton Roman publică o însemnare despre „Decada cărții în Valea Jiului” (eveniment organizat sub egida Festivalului național „Cântarea României”), rezumând evenimentele semnificative din fiecare zi. Reporterul apreciază prezența marilor edituri, precum și a scriitorilor George Bălăiță, Paul E. Banciu și Alexandru Jebeleanu. Nu rămâne neobservată nici reacția minerilor după ce au participat la câteva lecturi de poezie: „Jitea Miron, semnalist: «După ce am auzit ce au spus băieții aceia, m-am dus și mi-am cumpărat o carte de poezii. Mi-au plăcut tare mult. Sunt calde ca soarele». Koszegi Francisc, miner, 19 ani: «Sunt poezii de bărbați. Cum e și munca noastră. Te cheamă și te încearcă». Căpățână Ion, miner șef de schimb: «Mi-ar plăcea să vină scriitorii și mai des la noi». Bitocianu Vasile, miner: «Mi-au plăcut poeziile. Le înțelegem. Erau despre noi». E o legătură strânsă, semnificativă între gândurile minerilor – gânduri rostite în galerie, în fața stratului de cărbune – și versurile viguroase auzite, precum și manifestările întregii «Decada a cărții în Valea Jiului». ■ „Adeseori ne-am plâns – notează Ion Parhon –

de calitatea îndoielnică a construcției unor personaje «pozitive» ale filmului nostru de actualitate. Schematismul lor, neverosimilitatea lor, patetismul lor stufos sau didacticismul lor sufocant reprezintă numai câteva dintre obstacolele ce au subminat viața acestor personaje și ne-au împiedicat să le păstrăm loc în memorie. Pentru toate aceste nereușite, ne răzbună protagonistul filmului *Clipa*, după romanul cu același titlu, de *Dinu Săraru*, în regia lui *Gheorghe Vitanidis*. Extraordinară este aici imaginea comunistului, a omului de omenie. Datorăm totul inteligenței artistice, talentului pe care le dovedește actorul *Gheorghe Cozorici*. Datorăm totul acestui «fenomen», destul de rar, când frumusețea morală, noblețea sufletească și modestia actorului-om trec pe nesimțite în structura, în ființa personajului pe care el îl interpretează...”

• [„Contemporanul”, nr. 15] În acest număr apar poeme de Florin Mugar și Dinu Ianculescu. ■ Corneliu Leu îi dedică un articol omagial lui Mihaela Dragomir. ■ George Alboiu identifică în *Sărbători itinerante* (C.R., 1978) de Marin Sorescu, o tehnică a minimalizării, precum și un puternic fond oral, folcloric: „Se poate vorbi în cazul poeziei lui Marin Sorescu de o metodă a minimalizării, Ion Gheorghe e un augmentativ: bulgărele la el este bolovan, piatra este pietroi etc. Sorescu diminutivează date, obiecte, probleme, lume, viață, moarte, literatură. [...] Umorul oltenesc, acela care mimează o continuă harță cu lumea (prin această harță trădându-se o simpatie funciară și o plăcere de a vorbi deștept și inteligent) însuflețește, de obicei, paginile bune. Stilul acesta ține mai mult de cultura orală decât de cea scrisă. [...] Unul dintre cei mai moderni scriitori români contemporani este (mirare pentru cine înțelege modernitatea numai prin perspectiva personalizării excesive a discursului ca formă de originalitate), în datele fundamentale, un impersonal. Anticonvenționalismul folcloric covârșește aici, stilistic, prin totalitatea lui, creatorul. În această ipostază experiența lui Sorescu amintește, în parte, de aceea a lui Creangă. Sorescu este un scriitor modern dar «un scriitor popular» în înțelesul, deplin elogios, al formulei”. □ G. Dimisianu aseamănă spiritul de frondă al lui Mircea Dinescu din *La dispoziția dumneavoastră* (C.R., 1979) cu literatura permanent revoltată a avangardei: „Nu odată s-a auzit în acest veac îndemnul adresat poeziei, chiar somația, de a coborî în stradă de a se democratiza, una din șansele ce i s-au dat spre a ieși din strânsoarea, insuportabil sufocantă, a «ideii umflate de artă», cum spusese G. Călinescu. [...] Ceva din acest spirit mândros, insurgent până la agresiv în impunerea convingerii că «poezia nu mai are nevoie de hârtie» de vreme ce «un glonț se face mai auzit decât o carte», ceva din spiritul acesta neîmblânzit, pătimăș și amar, sarcastic și tandru totodată, care e al liricii de frondă a veacului, circulă reîntremat în seducătoarele poeme ale lui Mircea Dinescu. În el critica a văzut pe unul din promotorii unei «sensibilități noi» (Mircea Iorgulescu)”. ■ Dan Grigorescu prezintă elogios antologia *Efigii în abanos. Din literatura neagră francofonă*, apărută la editura

Albatros (1978), cu texte traduse în limba română de Gavril Sedran și Mircea Traian Biju.

• **[„Cronica”, nr. 15]** Numărul conține versuri de Ovidiu Genaru și Gheorghe Drăgan. ■ Aurel Leon publică un articol intitulat *Gala Galaction*, percependu-l pe prozator drept un „scriitor deschis, onest și cinstit cu scrisul, așa cum i-a fost și viața trăită în umilitate”. ■ Cu ocazia aniversării a 100 de ani de la nașterea lui Gala Galaction, Gh. Cunescu semnează textul *Între Galaction și Ibrăileanu*, în care prezintă detalii privind prietenia dintre cei doi scriitori: „Gala Galaction și G. Ibrăileanu, prietenia dintre ei, constituie un caz de istorie literară dintre cele mai rare și mai paradoxale. Între ei au existat contraste categorice, de temperament, sentimente, convingeri, concepții de viață. Și, totuși, s-a încheșat și s-a menținut între ei o prietenie sufletească și literară dintre cele mai rezistente, mai loiale și mai fructuoase – îndeosebi pentru Gala Galaction”. ■ Liviu Leonte apreciază sobrietatea și capacitatea lui C. Stănescu a de revitaliza opere cu sensuri epuizate în cronicile sale adunate în volumul *Jurnal de lectură* (Cartea Românească, 1978): „C. Stănescu investește în foiletoanele sale idei, revivificând opere ce păreau epuizate de comentariile anterioare. Acest critic sever, supus cu rigurozitate obiectului, este, prin pluriperspectivismul interpretărilor sale, unul dintre cei mai apti de a întreprinde studii de sinteză asupra literaturii actuale”. ■ În *Mențiuni critice*, Anatol Ghermanschi prezintă volumului *Dimitrie Cantemir, interpretat de...*, îngrijit și prefațat de Surzana-Carmen Dumitrescu, care reunește opiniile și comentariile principalilor critici asupra operei cantemiriene. ■ Ion Hubju identifică un ton profund elegiac în placheta lui Victor Săhlean, *Marea și dragostea* (Litera, 1977), marcată de „o corespondență afirmată între neliniștea senzorială cotidiană și cea declanșată de natura însăși”. ■ În *Sensul ironiei*, Emil Nicolae se oprește asupra versurilor poetului german Erich Kastner. ■ Opera nuvelistului Matteo Bandello este analizată de Elena Cărcăleanu în articolul *Un Bocaccio lombard*.

• **[„Săptămâna culturală a capitalei”, nr. 436]** Eugen Barbu continuă și în acest număr foiletonul critic având ca subiect opera lui Caragiale. Pornind de la comentariile lui G. Călinescu despre Cațavencu, Barbu adaugă propriile opinii despre eroul politic la Caragiale: „Aci s-ar deschide o discuție despre eroul politic în literatura română. Nu am s-o încep acum, dar vreau să mă refer la el numai din punctul de vedere al unui satiric. Unui autor ca nenea Iancu, un erou ca Danton i s-ar părea absolut neinteresant. Și acela ținea discursuri, dar ele erau hrănite de o flacără sacră. Marile parade demagogice ateniene probabil că l-au amuzat la lectură pe Caragiale, dar nu și-a propus niciodată un Demostene în piesele lui. Mediile nici nu seamănă. Eroul politic trăiește într-un ținut sterp, morn, este claustrat, locuiește într-o peșteră ca Sf. Francisc din Assisi, se hrănește cu ierburi, își pregătește cariera; umblă în sandale sau des-

cult; are drumomanie; cetatea antică era un sat, Agora un mic obor de capre, și câțiva măslini; peisajul ascetic. Profetii se nasc în deșert sau în ținuturi traumatizate de mari convulsii naturale [...]. Iată de ce cred că racursiurile în istorie, trimiterile livrești sunt mai mult o paradă a lui Călinescu, din care nu lipsește ironia și, de ce n-am spune-o, există chiar o plăcere de a-l vârî și pe Maiorescu în această complicată judecată a operei autorului *Scrisorii pierdute*. Mi se pare foarte curios cum un om atât de echilibrat a folosit acest prilej pentru a jumuli spiritul Junimii cu atâta ferocitate. Dar slăbiciunile sunt explicabile chiar la oamenii mari [...].

□ Ediția bilingvă din poezia lui Ion Caraion, *Cântecul singurei/ La chant de l'unique* face obiectul criticii literare semnate de Emil Manu. Comentatorul identifică volumele care au stat la baza potpuriului poetic regăsind bornele liricii extinse a lui Caraion.

■ La rubrica *a b c*, Ion Lotreanu scrie despre imaginea „bunului sălbatic” în *Mituri, vise și mistere*, precizând că eseistica lui Eliade este puternic susținută de factologie.

□ M. Emilian publică o scurtă evocare a lui Mihaela Dragomir, cu prilejul împlinirii a 60 de ani de la naștere.

■ Tot despre poezie este vorba și în următorul articol semnat de Dan Ciachir care comentează volumul *Ierbar de nervi*, de Gheorghe Tomozei. Comentatorul laudă, printre altele, desprinderea de obsesia actualității: „Ca paranteză, observ că poeți din generația lui Tomozei se leapădă treptat de obsesia de-a fi „la zi”, formal și stilistic, de teama sterilității că vor rămâne în afara vremii lor. Dezamăgiți de frenezia experimentală către care au fost împinși, cel mai adesea de critică, se scutură de mahmureala ludică și renunță să mai umble orbește la cutia cu maimuțe a cuvintelor. Sloganurile comice și-au dat repede duhul și se resimte în lirică o gravitate cucernică de alb-negru. Ticluitorii au obosit”.

■ Dan Mutașcu scrie despre lirica lui Aurel Marin, încercând să pună în lumină o lirică nedreptățită: „Lirica lui Aurel Marin este în substanța ei ultimă nu un asalt al naturii, ci o consimțire la ea. Tinzând spre versul de limpiditate cristalină și purificată, poetul s-a putut ridica până la duioșie, grație, simplitate. [...] Aurel Marin este în majoritatea poemelor sale învăluit în pace și închinător în fața grandiosului geologic și botanic. Cântecul său e mai ales sincer și substanțial ca lacrima, sau ca substitutul acesteia: răsul”. [...] Profesorul Călinescu vibrase la citirea versurilor lui Aurel Marin și lămurise: «Modul lui Aurel Marin e un clasicism aspru, silvestru, o emotivitate comprimată». Dacă ar mai trăi, ar avea astăzi 70 de ani! Să-i recitim poeziile, învățînd odată să citim și să recitim cărți, nu autori. Decorul geologic al poeziei sale e un prânz al emoțiilor și al candorii, e o taină a muntelui”.

■ Liviu Petrina salută antologia din opera lui Aron Cotruș apărută la Editura Minerva cu un studiu al lui Ion Dodu Bălan. Girul final al valorii acestei opere poetice îl dă, însă, tot Călinescu, pe care Liviu Petrina îl preia încrezător: „Pe bună dreptate spunea Călinescu în *Istoria* sa: «suntem în fața unui poet care ne duce în plin comunism»”.

14 aprilie

• [„România liberă”, nr. 10720] Voicu Bugariu se oprește asupra eseului critic semnat de Dinu Flămând, *Introducere în opera lui G. Bacovia*, exprimându-și, pe lângă admirația legată de multitudinea de resurse teoretice folosite, și rezerva față de eclectismul teoretic excesiv al unei astfel de lucrări.

• [Scânteia, nr. 11398] G. I. Tohăneanu notează apariția într-o ediție nouă, revizuită, a *Istoriei limbii române, I. De la origini până în secolul al XVII-lea*, de Al. Rosetti (Ed. Științifică și Enciclopedică, 1978).

• [„Scânteia tineretului”, nr. 9297] La *Cronica literară*, Ioan Adam analizează volumul *La dispoziția dumneavoastră*: „Pentru Mircea Dinescu, poezia înseamnă, așadar, o angajare categorică, pe viață și pe moarte, în bătălia pentru demnitatea ființei umane. Negând oportunismul, derizoria ambiție de a sta «totdeauna deasupra», Mircea Dinescu înțelege poezia ca pe un dureros «dans pe jăratecul» realului, ca un ritual sacru, incompatibil cu minciuna [...]” (*Lirismul insurgent și categoric*). ■ Dacă e sâmbătă, e, în paginile ziarului, și Ion Băieșu, răspunzând *De la om la om*. ■ Din grupajul *Correspondențe în concurs* aflăm că, la centenarul nașterii lui Gala Galaction, Uniunea Scriitorilor și Muzeul Literaturii Române au organizat, în cadrul „Rotondei 13”, o seară omagială. la care au vorbit acad. Șerban Cioculescu, acad. Al. Rosetti, Radu Boureanu, Edgar Papu, Vasile Netea, Ovidiu Papadima, Radu Popescu, D.I. Suchianu și Teodor Vârgolici. Actrițele Dina Cocea și Mitzura Argezi au citit scrisori ale lui Galaction. Cu acest prilej a fost inaugurată și o expoziție omagială.

• [„Luceafărul”, nr. 15] Editorialul redacției semnaleză vizita lui Nicolae și a Elenei Ceaușescu în Africa. ■ Centenarul Gala Galaction este întâmpinat cu un articol de Ion Simuț care analizează romanul *La răspântie de veacuri* (1935), atrăgând atenția asupra numeroaselor și dominantele referințe culturale prezente în acest roman al unei căsnicii timpurii: „Ceea ce surprinde pe cititorul romanului [...] e că personajele lui Gala Galaction se explică sistematic prin intermediare livrești. Modelele religioase umbresc realități palide. Acestea din urmă se înnobilează sub presiunea înrudirii cu primele. [...] Referința permanentă pentru cuplul Doru – Antonina e «poemul vieții lui John Stuart Mill și al doamnei Taylor» așa cum a luat el ființă dintr-o lecție de filozofie a lui Maiorescu”. ■ Nicolae Velea scrie o dare de seamă asupra impactului pe care îl are activitatea introdusă în Festivalul Cântarea României – Luna cărții în întreprinderi și instituții, ajunsă la a patra ediție: „La ora când scriem – sticlarii din Alba Iulia, marinarii din portul Constanța, furnaliștii din Huneodara și constructorii de nave de la Galați au trecut deja de «impactul» cu metafora literară. În acest aprilie bogat deopotrivă în ploii și în soare, circuitul cărții a fost preluat de circuitele primăverii”. ■ La *Jurnal de poet*, Ioan Alexandru scrie despre pictura lui Luchian. ■ Nicolae Ciobanu abordează povestirea *Zidirea*, de Mihai Ursachi, din volumul *Zidirea și alte povestiri*,

pentru a arăta negocierea teoretică dintre poezie și proză la acest autor: „Esențială, însă, ni se pare, pledoaria scriitorului pentru acel tip de proză a cărei șansă de a cuceri atributul autenticității – în opoziție, de pildă, cu poetica lui Camil Petrescu – e condiționată de valențele implicit figurative, deci alegorice, ale însuși faptului de viață evaluat ca pre-text narativ. Aici își are sursa postulatul conform căruia zidirea (adică recreerea faptului de viață) echivalează cu o alegorie. «Pe milostiv cititorul îl rog ca să știe/ că tot Făptuitul e alegorie» iată stihurile, cu care se încheie foarte frumoasa poezie *Zidirea* – o alegorie, inserată în cuprinsul povestirii”. ■ Dan Cristea scrie, la *Cronica literară*, despre volumul de poezie erotică *Sărbători itinerante*, de Marin Sorescu (C.R., 1978) : „Ceea ce se observă imediat este nemulțumirea declarată a autorului față de subtilitățile și pudorile retoricii tradiționale în materie erotică. Abuzând de clișee, de artificii sau de grațioase caligrafii, această retorică, în gust „petrarchist” ori romantic, a devitalizat sentimentul și a ocolit ipocrită instinctul, făcând un secret din ceea ce nu mai e un secret pentru nimeni. [...] Ca întotdeauna, și în această situație, mai delicată, orice s-ar spune, poezia lui Sorescu începe printr-o delimitare ironică, printr-un proces deschis și sfidător la adresa a tot ceea ce s-a crezut ori s-a simțit până la el. Domneau prejudecata și nesinceritatea, de acum încolo auzim glasul adevărului și al lucrurilor simple”. ■ La *Viața cărților*, Paul Dugneanu scrie despre volumul de poezie *Odihnă la câmp*, de Cornel Brahaș (C.R., 1978). Recenzentul remarcă, drept ipostază a „suprarealismului contemporan” în care îl încadrează pe poet „deschiderea limbajului spre toate compartimentele lexicului și stilului” în contextul în care, în lirica românească a momentului, „neosuprarealismul este o reacție firească la o viziune edulcorat folclorizantă sau istoricizantă”. □ Artur Silvestri abordează volumul *Reportajele mele 1927 – 1938* (Eminescu, 1979), de F. Brunea-Fox. Volumul, culegere târzie de reportaje apărute la vremea lor în reviste, este elogiât din perspectiva unui veritabil construct românesc („Un reporter poate fi, la rând, chehovian și dostoevskian, și poate scrie ca Eugène Sue în cuprinsul aceluiași reportaj dacă evenimentele o cer. Reportajul este, așadar, un «roman à venir» alcătuit din latente lumi românești, unificate de o singură conștiință permanentă care este reporterul însuși”), dar și a unei lucrări revelatoare de lumi noi, periferice ale unei „Amazonii a României” – cu texte precum „cinci zile printre leproși”, „trustul cerșetorilor”, „Ali Kadri «Sultanul» din Ada Kaleh”. □ La secțiunea de critică, Mihai Coman semnalează volumul *Dacii în conștiința romanticilor noștri* (Minerva, 1979), de Ovidia Babu Buznea. Venind în sprijinul ideii de dacism care infuzează „arheologia spiritului” românesc, autoarea urmărește întâlnirile culturale ale conceptului cu romantismul pornind din și oprindu-se la Eminescu: „De altfel, toată cartea este orientată din «perspectiva Eminescu», orice atitudine anterioară fiind judecată (și) din punctul de vedere al unor posibile influențe asupra marelui poet. O asemenea

viziune este justificată de o aserțiune cu valoare programatică: «În felul acesta la Eminescu dacismul nu acționează numai ca un termen de diferențiere, prin marcarea individualității noastre la un nivel mai adânc decât îl realiza curentul latinist istorist, ci și ca un indice al similitudinilor, cu sursele primare ale înțelepciunii universale, devenind o idee culturală care depășește perisabilul... și vizează permanențele...».

■ Pentru *Cartea de debut*, Al. Piru reține romanul lui Mircea-Valer Stanciu, *Viața spre ziuă* (Dacia, 1979). □ În spiritul celebrării centenarului lui Galaction, Traian Stoica poartă o convorbire cu Al. Cerna-Rădulescu despre scriitor, din care reies contextul întâlnirii cu acesta și un portret precis, rezultat în urma unor îndelungi eforturi de cunoaștere atât prin lectura operei cât și prin apropierea cu ocazia unei serii de articole intitulate *Povestea cărților mele*, pe care scriitorul le-a pregătit pentru cotidianul „Ultima oră”: „Gala Galaction a fost o natură frenetică, inflamabilă, oscilatorie, bântuită de nenumărate patimi omenești («demonii din propria-i inimă») pe care le-a domolit, de cele mai multe ori, flagelându-le cu principiile etice adoptate de el ca să-i orânduiască întreaga viață sufletească”.

Al. Cerna-Rădulescu continuă, pe parcursul interviului, să echilibreze tocmai acest gen de informații (de multe ori picante) apărute în rândul publicului cititor prin publicarea, în 1973 și 1977 a două volume de jurnal care cuprind anii 1898–1944 și să explice natura „duală” a scriitorului. □ Al. Raicu publică un interviu cu Elena Galaction și Luki Galaction Passarelli, două dintre fiicele scriitorului, convorbire desfășurată în casa în care a locuit și a murit acesta. Este un articol în care abundă amintirile despre acțiunile de binefacere ale lui Gala Galaction, despre viața de familie, tabieturile scriitoricești, manuscrisele care se mai regăsesc în casă. □ Sorin Titel publică proza *Jucătorii*, fragment din romanul *Clipa cea repede*. □ La cronică radio, Constantin Stan semnalează cu entuziasm apariția cărții intitulată *Cu microfonul dincoace și dincolo de Styx*, de Vasile Rebreanu și Miron Scorobete, unde iubitorii de literatură pot găsi înregistrările făcute pe parcursul unui sfert de secol în Studioul Cluj, cu vocile unor Agârbiceanu, Lucian Blaga, Victor Eftimiu, Francisc Păcurariu, D. R. Popescu, Marin Preda, Aurel Rău, Zaharia Stancu, Ion Vlad. ■ La rubrica *L-am cunoscut pe Tudor Arghezi* se publică a doua parte a materialului semnat de Emanuel Valeriu în care acesta dă detalii despre realizarea filmului *Arghezi contemporanul* cu un Arghezi extrem de reticent la orice aparatură și pregătire specifică înregistrării audio sau video. Din anumite materiale de bandă pierdută, Emanuel Valeriu regretă mai ales pierderea acelei părți în care Arghezi povestea întâlnirea sa (copil fiind) cu un Eminescu atins de boală, tratat „ca un nebun oarecare” în trecerea sa pe Calea Victoriei. S-a păstrat din această secvență doar fragmentul următor: „Trebuie să regretăm adânc că Eminescu a murit. Însă n-a murit decât fizicește. În ce privește măsura lui artistică literară se găsește la nivelul lui Goethe. Este un Goethe al României, așa putea zice un Omer al României. Lui i se cuvin toate lacrimile noastre”.

■ Se inaugurează o nouă rubrică, intitulată *Contemporanii noștri*, unde Sultana Craia analizează lirica Mariei Banuș, remarcând trecerea de la imagismul senzual din *Țara fetelor* la un alt tip de lirică în volumul *Portretul din Fayum* unde „privirea se va concentra într-un fascicul cu dublu sens care se va fixa interogativ asupra lucrurilor. Existența senzitivă se convertește în meditație, iar imaginea devine expresia metaforică a ceea ce este acum esențial în lirica poetei: dubla meditație – morală și existențială”. ■ *La Planete*, Ion Caraion vorbește tot despre o revizuire în toată regula în interiorul unei lirici – Geo Bogza în volumul *Orion*: „După Ion Vinea, cel din *Ora fântânilor* și Adrian Maniu, cel din ultima ediție de sub chiar grija sa, Geo Bogza e al treilea caz notabil de autor care, la o considerabilă distanță de la data apariției uneia sau alteia dintre poemele sale, intervine în fondul și forma lor înfățișându-se public altfel decât în haina verbelor dintâi. [...] Pe poetul *Orionului* l-a îndemnat la revizuit încercarea, bunăoară, de a găsi o formulă conciliantă între două aspecte ale orientării și două vremi ale elaborării bineînțeleș lirice: libertinismul și libertarismul, violențele, sfidarea de altădată și vis-à-vis moralismele, parabola, temperanțele, esopismul, autoînduioșările ori sfătoșenia de azi. Ca să apere cvasitotalitatea unei opere, poetul îmblânzește, explică ori face narativ tonul de ieri și verticală ținuta enunțurilor poematice de zi”. ■ *La Atelier literar* este propusă o nouă poetă: Monica Rohan. ■ Radu Cârnelci traduce din lirica africană.

15 aprilie

• [„Scânteia”, nr. 11399] Cu ocazia împlinirii unui secol de la nașterea lui Gala Galaction, Pompiliu Marcea identifică principalele caracteristici ale operei sale, printre care conflictul dintre irațional și rațiune, care duce adesea la o puternică tensiune narativă: „Tema predilectă a literaturii lui Galaction este conflictul dintre ispită, devastatoare, nocivă, și voință sau rațiune care aduce omul pe calea echilibrului sufletesc. Lupta între cele două tendințe îmbracă aspecte de un dramatism adesea răscolitor, pentru că scriitorul, adept al realismului integral, ne înfățișează personaje veridice, cu o psihologie deplin plauzibilă, în care pledoaria etică rezultă, în mod logic și natura, din însăși structura sufletească și din destinul protagoniștilor.” Autorul face și o serie de considerații asupra stilului lui Galaction, perceput ca atent și intelectual, adaptat mereu laturii didactice a literaturii sale: „Trebuie adăugate apoi calitățile stilului lui Galaction, caracterizat prin efortul elaborării artizanale, prin grija pentru colorit, prin intelectualitatea expresiei și adaptat întotdeauna finalității persuasive proprii temperamentului ferm și decis al prozatorului.”

• [„Tribuna României”, nr. 155] Petre Ghelmez publică tableta *Mama*: „Cum să-i mulțumim acestei ființe, care nu așteaptă mulțumiri? Cum să răsplătim această ființă, care nu așteaptă răsplată? Cum să-i întoarcem jertfa și dragostea, când jertfa și dragostea sunt singurele lucruri care nu se pot întoarce!”

■ Din pagina numită *Corespondență* reținem: □ Madeleine Karacașian realizează o scurtă convorbire cu profesorul Marc Marien, din Belgia, „*Tezaurile pe care le-am văzut în muzeele istorice din România m-au impresionat în mod deosebit*”, o convorbire despre organizarea unei expoziții în Belgia: „– Mai întâi, trebuie să vă spun că am venit la București pentru ca împreună cu colegii mei români să punem la punct ultimele detalii privind organizarea la Bruxelles a expoziției «Civilizația geto-dacilor în epoca clasică». Am aflat că această expoziție va fi prezentată succesiv în câteva țări vest-europene, și Belgiei i-a fost rezervată cinstea și plăcerea de a fi prima gazdă a acestei excepționale manifestări românești din ciclul celor ce vor marca împlinirea a 2050 de ani de la crearea primului stat dac centralizat”. □ D. R. Popa stă de vorbă cu poetul Lambros Zogas, „*Grecia și România – țări pe care le iubesc deopotrivă*”: „– La inițiativa unui mare număr de oameni de cultură și artă din Atena, în vara anului 1977 s-a înființat Casa de cultură a prieteniei eleno-române. Să nu uităm că pe pământul elen trăiesc mulți greci originari din România, atașați profund de valorile românești, așa încât apariția acestui așezământ e un lucru firesc. Încă de la începutul ei, activitatea Casei de cultură a cules frumoase aprecieri. Astfel, la numai câteva zile după înființarea sa, așezământul nostru a organizat în sala Primăriei din Atena o adunare festivă cu ocazia prezentării cărții de aforisme și cugetări a președintelui Republicii Elene, Constantin Tsatsos, apărută la Editura Univers, și a cărții lui T. Catrivanos, despre președintele Nicolae Ceaușescu, intitulată *Demiurgul României*. Această manifestare a fost onorată de prezența doamnei Ioana Tsatsos, soția președintelui Republicii Elene, de cuvintele academicianului Petros Hazis, președintele Casei de cultură a prieteniei eleno-române, ale compozitorului Mikis Theodorakis, ale ambasadorului român Ion Brad. O adunare asemănătoare a organizat așezământul nostru, cu același prilej, la București, după cum, tot la București, Casa de cultură a prieteniei eleno-române a marcat, printr-o manifestare specială, lansarea volumului *Pădurea bucuriei* de E. Averoff-Tossitsa. Să mai notăm și organizarea expoziției de pictură T. Haggis, prilej cu care a vorbit maestrul Constantin Piliuță, ca și deschiderea, la Centrul cultural al Primăriei din Atena, a expoziției colective în care au fost prezenți 48 pictori români. Operele lor s-au bucurat de mare succes atât în Capitala elenă cât și la Salonic. După cum vedeți, încercăm să oferim un caracter de reciprocitate acestor acțiuni, pentru mai buna cunoaștere a celor două popoare. Dintre ultimele realizări ale Casei noastre de cultură, aș mai vrea să amintesc diversele întruniri culturale organizate cu prilejul unor evenimente de mare importanță pentru poporul român, ca 23 August, 1 Decembrie, 24 Ianuarie, sau «Săptămâna filmului românesc» desfășurată la Pireu, sau deschiderea, tot acolo, a expoziției pictorului Ion Vlasiu. Interesante sunt și acțiunile pe care le-am programat pentru acest an. Ele vor fi dedicate, în majoritatea lor, împlinirii a 100 de ani de la stabilirea relațiilor diplomatice dintre Grecia și România. Iată unele dintre ele: o excursie de prie-

tenie în România, cu participarea masivă a membrilor Casei de cultură, adunări festive, gale de filme, lansări de carte, vernisaje, conferințe etc. Importanța evenimentului pe care-l sărbătorim în acest an ar putea fi mai bine înțeleasă dacă ne gândim că, în tot decursul istoriei, România și Grecia nu s-au aflat niciodată în tabere opuse. Dimpotrivă, aceleași idealuri le-au animat și le-au făcut să lupte întotdeauna de aceeași parte a baricadei, iar astăzi, mai mult ca oricând, ele își afirmă dorința de independență și colaborare în Balcani. – *Știm că sunteți un poet remarcabil, iar ca traducător, împreună cu regretatul Menelaos Ludemis ați realizat versiunea greacă a 16 cărți de autori români contemporani. Ce pregătiți în perspectivă?* – În afara operei mele originale, îmi mențin rubrica permanentă de prezentare a prozatorilor și poezilor români, la prestigioasa revistă «Ipirotiki Estia», context în care, anul acesta, voi scrie despre Eugen Jebeleanu, Ion Horea, Al. Andrițoiu, Marin Preda, Laurențiu Fulga, Fănuș Neagu, D. R. Popescu. Intenționez, de asemenea, să realizez proiectul regretatului meu prieten Menelaos Ludemis: o antologie a poeziei românești în patru volume. Desigur, nu pot, însă, să-mi despart activitate personală de aceea a Casei de cultură. Ambasadorul Ion Brad, el însuși un distins poet și om de cultură, ne-a înlesnit drumul în construirea acestor punți, ale prieteniei și ale artei, dintre cele două popoare ale noastre”. □ *Seară culturală la Lyon*, notă semnată de Gh. Bulgăr: „O seară de cultură și istorie românească a avut loc de curând la Universitatea Lyon III, sub egida conducătorului acestei importante instituții, prof. Jacques Goudet, șeful secției de italiană-română. S-a vorbit, cu această ocazie, despre înființarea, acum 150 de ani, a presei naționale române («Curierul» lui Heliade și «Albina» lui Asachi, în aprilie 1829), precum și despre împlinirea unui secol de la transformarea Societății academice în Academia Română – două sectoare ale culturii românești în care relațiile franco-române au fost deosebit de fertile. Au vorbit despre importanța presei române în modernizarea culturii și a limbii române prof. J. Thibaudet, istoric și jurnalist, vechi prieten al României, evocând momente ale prezenței franceze în cultura noastră și amănunte ale colaborării țărilor noastre în spiritul tradițiilor neoromane ale umanismului creator, și subsemnatul, referindu-mă la spiritul european, progresist, al jurnalelor românești, conduse adesea de scriitori importanți – Heliade, Asachi, Alecsandri, Kogălniceanu (care făcea în 1855 un scurt istoric al presei la noi în «România literară»), Maiorescu, Eminescu – poetul vizionar, redactorul «Timpului» care acum un secol scria: «Trebuie să fim un stat de cultură la gurile Dunării». Partea a doua a seratei literare a cuprins un frumos recital de poezie românească, pregătit și prezentat de lector Doina Comlășan, lecturile făcute de studenții facultății, L. Authier, Ch. Antonioli, A. Valenti, J. Joralba, B. Berthier, A. Alibrando, B. Iafrante, impunându-se prin acuratețea rostirii și accentul afectiv adecvat. A fost un moment sărbătorec instructiv și plăcut, în atmosfera specifică a tuturor convergențelor spirituale franco-române”. □ *Cartea românească în lume*: „Cartea

românească interesează, în primul rând, pe cititorii de limba română, după cum o atestă, firesc, și numeroasele scrisori primite la redacție în care suntem întrebați de unde și cum pot fi procurate cele mai diferite genuri de apariții editoriale: literatură științifică și tehnică, beletristică, literatură pentru copii și tineret, lucrări de artă, literatură în limbile naționalităților conlocuitoare din țara noastră, precum și traduceri din literatura română în limbi de circulație internațională, lucrări tipărite în colaborare cu alte edituri din străinătate etc. O serie de expoziții și târguri de carte organizate în diferite țări ale lumii înlesnesc contactul cu cele mai noi și mai reprezentative lucrări publicate în România. Prima dintre manifestările anului a fost, în luna februarie, Târgul internațional de la Cairo. Standul românesc a cuprins 650 de titluri dintre cele mai diverse. În luna martie, 850 și respectiv 750 de titluri, mai ales apariții din ultimul an, au fost expuse la târgurile internaționale de la Leipzig și Bruxelles. Recent, s-a încheiat Târgul internațional de carte pentru copii de la Bologna, unde România a prezentat cărți care au văzut lumina tiparului la editurile «Ion Creangă», «Kriterion» și «Ceres». Asemenea cărți, bogat ilustrate și editate în condiții grafice atrăgătoare, vor fi prezentate în lunile care urmează și la târgurile de carte din Turcia și Finlanda. În luna aprilie, peste 650 de titluri vor alcătui standul românesc la Târgul de la Ierusalim. Tot în aprilie, circa o sută de cărți de specialitate vor putea fi răsfoite la Trienala cărții și periodicelor de teatru de la Novi Sad. În curând, vor fi prezentate în cadrul unor expoziții în Italia și Uruguay, câteva sute de cărți românești. Între 1 și 9 mai cartea românească va participa la Festivalul internațional de carte de la Nisa. În prima jumătate a anului vor mai avea loc două importante manifestări la care România și-a anunțat prezența: Târgul internațional de la Valencia, unde vor fi expuse albume de artă, albume turistice, precum și cărți de informare asupra istoriei și culturii din țara noastră, Târgul internațional de la Varșovia, unde vor fi expuse și 750 de titluri de cărți din România. La Târgul internațional de carte de la Moscova se va trimite o selecție bogată cuprinzând peste 1 000 de titluri. Cartea românească va fi, de asemenea, prezentă la tradiționalele târguri de toamnă de la Frankfurt Pe Main, Sofia și Belgrad. Cărțile românești expuse precum și toate cele incluse în cataloagele editurilor din țara noastră pot fi comandate prin intermediul întreprinderii de comerț exterior ILEXIM, str. 13 Decembrie nr. 3, București”. □ Petre Dincu semnează *Arad 950 de ani de existență*, notând 950 de ani de la prima atestare documentară a municipiului Arad. ■ În *Aniversări citim Din istoria presei românești* de Ion Stăvăruș: „Între evenimentele de majoră importanță pentru spiritul și conștiința națională ale unui popor se înscrie, cu deplin temei, acela al apariției presei în graiul neamului. Prilejul aniversării unui veac și jumătate de la acest memorabil moment ne este oferit nouă, românilor, prin tipărirea la 8 aprilie 1829, la București, a primului număr din «Curierul românesc» și, în mod semnificativ, la numai câteva luni a «Albinei românești», la Iași”. □ Pagina dedicată politicii externe este semnată

de Felicia Antip; citim despre vizitele premierului Greciei, Constantin Caranlis, și a președintelui Portugaliei Antonio Ramalho Eanes. □ În acest număr *Dosarul* prezintă cititorilor *Muzeul colecțiilor de artă din București*, paginile fiind semnate de Dumitru Radu Popa și „cu un documentar de N. N. Rădulescu”. ■ În *Antologie literară* apare *Femeie în galben, cu un berbec* de Tudor Arghezi. ■ Șerban Cioculescu marchează centenarul *Gala Galaction – 100 de ani de la naștere*: „Ca un adevărat modern, Gala Galaction a fost sfâșiat de tendințe contrarii, ale unui temperament și ale unei inteligențe bipolare, profund religioase, dar și păgâne, slăvind natura și libertatea nestăvilită a pasiunilor lumești, cultivând, totodată, remușcarea și umilitatea, precum și credința în iertarea păcătoșilor pocăiți. În acest sens sunt revelatoare paginile în care el justifică smulgerea viitoarei sale soții din călugărie, precum și acelea în care descrie oscilarea lui patetică între datoria conjugală și pasiunea pentru Ileanuța (moartă după o grea operație, în ziua de 1 ianuarie 1920). Mai misterioasă rămâne pasiunea lui pentru Enrieta, aspirantă la gloria literară, sub pseudonimul Adrin Val, și traducătoare din engleză”. ■ Și Dumitru Radu Popa marchează o aniversare – *Mihail Steriade la 75 de ani*: „Personalitate prestigioasă a literelor românești, Mihail Steriade împlinește în acest an, la 12 aprilie, venerabila vârstă de 75 de ani. Scurgerea inexorabilă a timpului suntem învățați a o socoti după intervale regulate care ne adaugă firele albe la tâmpile, dar vremea nu trece deopotrivă pentru toți. Sunt, adică, oameni a căror vârstă se cere prețuită după opera ce o lasă în urma lor, după măsura în care au știut să înfăptuiască ceva, o mărturie nepieritoare, care le supraviețuiește. Dintre ei face, neîndoios, parte Mihail Steriade”. Apare și o poezie a lui Mihail Steriade (*Vârtejuri mari, furtuni cotropitoare*). ■ Apare o notă nesemnată, „*Rotonda 13*”: „Muzeul literaturii române, în cadrul tradiționalei «Rotonde 13», a omagiat de curând personalitatea poetului Mihai Dragomir, de la nașterea căruia se împlinesc în acest an șase decenii. Prezidată de academicianul Șerban Cioculescu, seara literară a mai avut ca oaspeți pe scriitorii Nina Cassian, Ion Dodu Bălan, Mihai Beniuc, Fănuș Neagu, Gheorghe Achiței, Nicolae Stoian, Victor Tulbure și Gheorghe Tomozei, care au evocat figura celui dispărut. Tot în cadrul serilor literare organizate de Muzeu, în colaborare cu «Cenaclul autorilor de literatură științifico-fantastică», s-a deschis Clubul literaturii științifico-fantastice. Ciclul de manifestări ale acestui club a fost inaugurat cu «Cenaclul marțienilor», în cadrul căruia au fost prezentate cele mai valoroase creații literare de gen, premiate în țară și peste hotare”. ■ Gheorghe Istrate revine cu un nou reportaj, *Orașul de pe Trotuș*, o prezentare a Oneștiului.

18 aprilie

- [„*Viața studentească*”, nr. 16] La *Ex Cathedra*, pe prima pagină, este reprodus textul *Sfaturi unui prieten nehotărât*, de Gala Galaction (1945).
- Poeta Constanța Buzea scrie despre Lelia Munteanu, care a prezentat un

grupaj de versuri la cenaclul revistei: „Să nu facem greșeala de a-i trece cu vederea pe morocănoșii copii teribili, să nu-i lăsăm să întârzie să-și depună dovezile seninătății în absolut, pe pagina proaspăt tipărită. Pe Lelia Munteanu o poți acuza de nepăsare de sine, deci leacul ar fi s-o obligi să-ți arate poeziile pe care le scrie. A obținut la un concurs premiul «României literare» și nu a știut să profite de împrejurare? Publică, prea puțin, la noi, în «Amfiteatru», în «Contemporanul», în «Lucefărul». Ciudată în tot ceea ce face, închisă într-o încăpățănare albă, poate prea bună în sinea ei ca să nu-și aleagă drept paravan un indestructibil turn ironic, poate prea modestă ca să nu-și asculte cu teamă coloanele versurilor de o dezarmantă frumusețe. Ea tremură, cred, în armura ei băiețească, dar poezia pe care o scrie neagă și va distruge cu timpul această mască de duritate care o apasă nu știu cât de bine. Joi, 12 aprilie, Lelia Munteanu citește în cenaclul nostru un număr semnificativ de poezii, reușind să șocheze și să placă, să cucerească, să entuziasmeze. Cei care au vorbit i-au remarcat versurile și metaforele de excepție, universul mai ales, care-i aparține, teritoriul liric riscant în care numai ea rezistă și câștigă pariul cu sine însăși”. □ În aceeași însemnare, Constanța Buzea discută și „aventura” cenaclică a lui Titu Șerban, preponderent stângace: „Matei Vișniec îi demonstrează pe text ce are de făcut, fiind sigur că T.Ș. are deja o salutară pricepere de a-și tăia versurile neizbutite, puerile”. ■ Grupajul *Acorduri studențești în «Cântarea României»*, consacrat secțiunii finale a formațiilor corale și instrumentale, soliștilor vocali și instrumentiștilor care au participat la Festivalul artei studențești, cuprinde însemnări de Mihai Tatulici, Carmen Cârnelci și Daniel Condurache. ■ *Te duci să înveți într-o țară și după prestigiul ei politic* se intitulează interviul – așezat sub genericul *Colegii noștri din amfiteatre* – pe care Aura Matei-Săvulescu i-l ia unui student sudanez de la Facultatea de medicină generală din cadrul I.M.F. Iași. Oaspetele mărturisește de ce a ales să studieze în România: „Înainte de a părăsi Sudanul am avut posibilitatea să optez pentru mai multe țări socialiste: România, Iugoslavia, Bulgaria. Am ales România după ce am discutat cu mulți specialiști, unii medici, care își desăvârșiseră studiile superioare în țara voastră. Toți mi-au confirmat că în România se învață carte serios, că nivelul studiilor este ridicat. De altfel medicii care s-au întors în Sudan și practică această profesie sunt foarte bine apreciați. Apoi citisem și niște cărți de economie politică, de politologie, și numele președintelui Nicolae Ceaușescu, marele rol jucat de România pe arena politică internațională”. Studentul african declară că s-a apropiat și de literatura română, cunoscând bine poezia lui Eminescu și Topîrceanu. ■ Dinu Flămând își „redeschide” *Librăria* aducând în prim-plan „o excepțională lucrare”: *Geometria secretă a pictorilor*, de Charles Bouleau, în traducerea Danei Mateescu. „Librarul” are însă și un reproș – de „exterior” – în privința acestui volum: „Tipografia «Arta grafică» a tipărit luxos lucrarea, pe hârtie ultravelină. Păcat doar că pe supracopertă graficianul de carte etalează cu candidă nonșalanță două linii... strâmbe!”. Alte

cărți evidențiate sunt volumul de proze *Vizita de Adio* de Valentin Șerbu (care oferă „o spumoasă lectură”, autorul, „de o prolificitate discretă”, având vocație cameleonică: „își schimbă, de la un volum la altul, cu o remarcabilă dexteritate, formulele narrative”), și *Arte & meserie* de Romulus Vulpesu, „o antologie de autor tipărită la Cartea Românească, cu o prefață... în versuri de Laurențiu Ulici. Vulpesu cel iubitor de carte frumoasă nu abdică nici acum. Meserie, brățară de aur!”. ■ În *Orașul* său foiletonistic, M.N. Rusu este „ghid” la *Biblioteca Centrală Universitară*.

19 aprilie

● [„**Flacăra**”, nr. 16] În cadrul rubricii *Eveniment cultural*, Cornel Moraru recenzează elogios cele două volume semnate de Valeriu Râpeanu, ce alcătuiesc *O antologie a dramaturgiei românești [1944-1977]*, primul cuprinzând piese „de inspirație contemporană”, al doilea, teatru „de inspirație istorică”. □ Se anunță împlinirea a 170 de ani de la nașterea lui Vasile Cârlova, autorul poeziilor *Păstorul întristat*, *Înserare*, *Ruinurile Târgoviștii*, *Rugăciune și Marșul oștirii române*. □ George Arion scrie despre schițele lui Bajor Andor, grupate în volumul *Marele coordonator*, apărut la Editura „Kriterion”, selecția și traducerea aparținând lui Petre Tufaru, prefața fiind semnată de Ion Băieșu. Cel din urmă notează despre autor că „este unul dintre comicii noștri cei mai străluciți, înzestrat cu un talent ieșit din comun, original și sănătos”. □ Niculae Stoian îi consacră lui Mișu Dragomir, odată cu împlinirea a 60 de ani de la naștere, dar „în absență”, articolul *Rapsod și cititor multor începuturi*, notând că „cine parcurge opera sa poetică, însumând 21 de volume și plachete – și, din păcate, sunt tot mai puțini cei care o pot face, pentru că eforturile noastre nu s-au învrednicit încă să ofere, mai ales noilor generații de cititori, o amplă și semnificativă selecție din poezia lui Mișu Dragomir – va admira cât de consecvent a fost autorul cu această profesiune de credință făcută în epoca de început a noii orânduiri, ca și a noii literaturi”.

● [„**Orizont**” nr. 16] Lucian Alexiu face cronică literară a volumului de poezie *La dispoziția dumneavoastră* (C.R., 1979) a lui Mircea Dinescu, apreciind că: „Rezonator, sensibil, la mai toate acele mode și moduri lirice care, puse laolaltă, consacră actualitatea unui moment literar, Mircea Dinescu își cultivă, și în recentul volum, rara înzestrare de a lucra aproape fără greșală în registre poetice felurite” și trăgând la urmă concluzia că: „destinată [...] să contrarieze spiritele rigide, cu o percepție plată a realității, superbia romantică pe care o comunică posturile liricii lui Mircea Dinescu nu este mai presus de un anume calcul estetic: mizând pe autenticitate, poetul nu scapă seducției de a-și purta iconoclastia *frumos*, de a scoate din ea efecte de *artă*.” ■ Cufundat tot în relația epistolară dintre Roger Martin du Grad și A. Gide, Livius Ciocârlie descrie efectele pe care le are personalitatea lui Gide asupra lui R. Martin du Gard, care întrerupând corespondența cu Gide se reapucă vârtos de lucrul

scrisului (articolul *Îngrijorarea bunului gospodar*). ■ Subliniind că nu este doar o culegere de studii și eseuri de mai mare întindere, ci „o veritabilă narațiune de istorie literară în trei acte, o istorie a literaturii române a acestui veac”, Marcel Pop-Corniș pune sub lupa analizei cartea lui Cornel Ungureanu, *Contextul operei* (C.R., 1978), despre care, în final, punctează: „Analizele sale și stilul alert, nu odată ironic, elocvent, certifică vocația unui critic de primă linie care între timp și-a câștigat și o autoritate deplină.” ■ La rubrica „profiluri”, Alexandru Ruja fixează reperele semnificative ale poeziei lui Dan Verona, fiind sigur că: „Ce salvează poezia lui Dan Verona de emfază și prolixitate este naturațea poeziei, sinceritatea și seriozitatea rostirii demersului poetic.” (articolul *Dan Verona sau poezia între somptuozitate și ironie*). ■ Reliefând conceptul de convergență stilistică, amprentă a marii arte, G. I. Tohăneanu merge pe urmele verbului „a la” în proza lui Sadoveanu și Creangă (articolul *Verbul... „la”*). ■ La rubrica „din literatura universală”, Anatol Ghermanschi îl prezintă și traduce pe un clasic al literaturii coreene, poetul Cijon Chol (1535-1593).

● **[„România literară”, nr. 16]** Un text redacțional *În memoria istoriei* amintește că „Intellectualitatea progresistă a receptat evenimentul [1 Mai 1939] cu un sporit interes pentru mișcarea proletariatului român, cu repercusiuni de adeziune tot mai largă în lupta antifascistă și patriotică a clasei muncitoare, a partidului care, în perioada războiului, avea să afle în numeroși oameni de cultură militanți curajoși în lupta pentru salvarea patriei. Este ceea ce se poate constata în publicistica timpului, în articole ale unor ziariști, scriitori, oameni de știință care și-au accentuat atitudinea antifascistă și patriotică, descoperind în forța clasei muncitoare, în partidul ei un potențial de crescândă conștiință și voință revoluționară în sensul cel mai constructiv, pentru apărarea destinelor țării și, totodată, a coordonatelor de umanism tot mai simptomatic amenințate de barbaria fascistă”. ■ Pe prima pagină, două fotografii cu Nicolae Ceaușescu, una din Angola și una din Zambia. Fotografiile au și „corespondențe” textuale: Cristian Unteanu dedică un amplu studiu *Permanențelor geniului african*, aducând în prim-plan arta din Angola și Zambia, dar și pe cea din Burundi, Mozambic și Sudan, anticipând, astfel, itinerariul cuplului prezidențial. □ Nicolae Balotă scrie *Despre literatura neoafricană*, recenzând cartea lui Janheiz Jahn, *Istoria literaturii neoafricane*. ■ Din *Viața literară* aflăm „mersul” Cenaclului de luni: „La întâlnirile din 9 și 16 aprilie ale «Cenaclului de luni» al Centrului Universitar București au citit poezie Eugen Suci, Doru Mareș, Tudor Stanciu și Augustin Frățilă, și proză Alexandru Burgui și Irina Gorun. Au luat parte la discuții Valeriu Perianu, Mircea Cărtărescu, Petru Romoșan, Traian T. Coșovei, Florin Iaru, Radu Călin Cristea, Alexandru Mușina, Magdalena Ghica, Const. Crișan și Nicolae Manolescu. Următoarele întâlniri vor avea loc în zilele de 23 aprilie și 7 mai”. □ Tot aici, mai aflăm și despre *Lansări de noi volume*: „În aula Bibliotecii centrale universitare din

Calea Victoriei nr. 88, în ciclul «Antenele cărții» a avut loc lansarea volumului «Opere incomplete» de Nichita Stănescu. Au participat Constantin Chiriță, Eugen Simion, Mircea Martin, Mircea Sântimbreanu, Andrei Pleșu». De asemenea, „La Librăria «M. Eminescu» din bulevardul Republicii nr. 5, s-a desfășurat prima zi de difuzare a volumului «Arte și meserie» de Romulus Vulpescu. A prezentat Laurențiu Ulici». ■ Eugen Simion deslușește *Sensul tradiției*: „Tradiția înseamnă [...] o opțiune mai adâncă în planul creației, de înțeles și de admis într-un teritoriu atât de delicat și imprevizibil cum este acela al talentului individual. Nu-i putem cere scriitorului să fie cu toate partidele, guvernele literaturii, preferința lui pentru o *formă a tradiției* este un act spiritual fundamental pentru că angajează (și, deseori, determină, orientează) propria-i creație. Ar fi absurd, profund nedialectic, să cerem o iubire mistică, egală, uniformizatoare, pentru toate valorile trecutului, pentru că nici valorile nu sunt egale între ele, nici spiritul nostru nu poate să prețuiască în aceeași măsură pe Eminescu și pe Vlahuță, pe Bлага și pe V. Copilu-Cheatră, deși înțeleg și prețuiește meritul cultural al fiecăruia. Însă, *meritul cultural* nu este tot una cu *actualitatea estetică* a operei, prestigiul cultural al autorului poate fi considerabil iar opera lui să nu mai fie citită decât din nevoia de instrucție. Opțiunea, selecția, iubirea diferențiată pentru valorile trecutului nu trebuie, totuși, să ducă la orbirea simțului nostru critic în fața diversității tradiției, pentru că forța, bogăția unei culturi se socotește după numărul valorilor reprezentative și pluralitatea direcțiilor spirituale. [...] Cu aceasta, revin la ideea de la început: cei care tind să divizeze cultura din trecut și să clasifice valorile nu după calitatea lor estetică, singura posibilă în această ordine a faptelor, ci după pasiunile și interesele lor limitate, dau dovadă de un irespect grosolan față de *tradiție*, pe care, altfel, o pot copleși cu vorbele lor mari și goale. Teoria care elimină din cultură o direcție și, fatal, un număr de valori spirituale pentru a ridica altele, este, putem fi siguri, eronată și primejdioasă pentru că ignoră un fapt esențial: cultura unui popor este suma forțelor spirituale divergente, progresul literaturii n-a fost și nu este, în continuare, posibil, fără existența unei democrații a spiritului. Nu putem înțelege *tradiția critică* românească fără Maiorescu, Gherea, N. Iorga, G. Ibrăileanu, E. Lovinescu, Paul Zarifopol, Pompiliu Constantinescu, Vladimir Streinu, G. Călinescu, și cine, din iubire pentru unii, elimină pe alții, are o viziune îngustă, elementar partizană asupra tradiției. Poți avea, evident, preferințe, simpatii intelectuale, dar ca intelectual cu simț istoric înțelegi că, în sfera și cu mijloacele lui, fiecare critic reprezintă o față a spiritualității tradiționale, și *fața* particulară nu poate fi îndepărtată fără a suferi întreaga structură». ■ Ion Bălu publică un eseu despre *Structuri ideatice în poezia lui Ion Caraion*. ■ *La Breviar*, Șerban Cioculescu atrage atenția cu privire la unele greșeli sau omisiuni ale ediției de *Correspondență* Veronica Micle, întocmită de Augustin Z.N. Pop. ■ În continuarea rubricii ocazionale inaugurată în numărul 13 al *României literare*, numită *Sadoveniana*, Nicolae Mano-

lescu zăbovește aici, din nou, cu studiul *Mit și roman realist*. ■ „Când, la începutul acestui deceniu, acum aproape încheiat – începe Mircea Iorgulescu cronica despre *Curtea Medicilor* de Adrian Popescu –, apăreau primele cărți semnate de Horia Bădescu, Mircea Dinescu, Paul Emanuel, Dinu Flămând, Ion Mircea și Adrian Popescu, nu se năștea o «generație» (sau o «promoție») nouă: se afirma o înțelegere a literaturii eliberată de obsesia stabilirii unei relații cu ceea ce o precedase. Pentru acești poeți mai importantă decât succesiunea era creația: ei sunt mai preocupați de poezia însăși decât de a se situa în raport cu formele poeziei de până la ei. [...] Sunt primii noi poeți care nu mai sunt poeți noi, ci poeți noi; formați într-un climat de stabilitate, cu studiile făcute după o programă nici improvizată, nici restrictivă, nici redusă, fiindcă, se știe, după 1964-1965, accesul neîngrădit la cultură, cucerire a revoluției, capătă un sens calitativ nou: acces neîngrădit la o cultură neîngrădită. [...] În cadrul acestei «echipe» s-au produs diferențieri firești, previzibile de altfel; n-a fost încă părăsită, nu avea cum să fie părăsită, conștiința faptului poetic adusă de componenții săi. Oricât de deosebite ne-ar apărea astăzi, de pildă, versurile lui Mircea Dinescu și Ion Mircea, există un «fond» comun ambilor poeți. Îl regăsim și în noua culegere a lui Adrian Popescu, o carte, de la început spus, inegală, nu atât prin valoarea elementelor, cât printr-o compoziție inabilă, deficitară, întrucât cele două cicluri pe care le cuprinde (*Potecile și Interregnum*) par să aparțină unor orientări disjuncte, unificate doar exterior, la nivelul unei desăvârșite, în somptuozitatea ei potolită, expresivități.” ■ Dana Dumitriu consemnează două *Inscripții lirice și epice*. Este vorba despre două volume ale Cristinei Tacoii, *Gențiane* (poezie) și *Câmpia pierdută* (proză): „Și poezia și proza Cristinei Tacoii au un aer indecis, par alcătuite din mărturisiri plâpânde, prea șoptite, lipsite de acea forță de șoc, de agresivitatea utilă a oricărei confesiuni publice. Timiditatea și discreția stânenesc puterea de expresie a sincerității. O sensibilitate nobilă și tandră oferă materia vie a lirismului ultimului volum căruia îi reproșez caracterul prea intim reflexiv, absența detașării de propriile trăiri în favoarea autostăpânirii creatoare. Proza este mai distanțată, uneori chiar rece, analitică și de aceea mi se pare mai deplin finalizată”. ■ Tot din zona liricii feminine, Elena Tacciu atrage atenția asupra volumului de versuri *Ordinea clipeilor* de Liliana Ursu. ■ Mircea Scarlat recenzează versurile Marianeii Costescu din *Sigiliu de dragoste*. ■ *Proză și poezie* sesizează Lucian Raicu în volumul lui Mihai Ursachi, *Zidirea și alte povestiri*: „Structural poet, temperament liric de prim plan, victorios peste cadrele inițial cărturărești, se vede limpede că Mihai Ursachi în ipostază de «povestitor», nici nu încearcă nerăbdare și voluptate mai vie decât aceea de a-și strecura versurile agil-elevate printre rândurile prozei de ponderea și asprimea vitregă a căreia vrea să scape mai repede, cu aripa nevătămată, spre a se ridica în zone mai respirabile. [...] Rezultatele acestor minime evaziuni sunt admirabile, ele ne restituie pe fastuos-enigmaticul poet, izbutind să sanctifice, în felul știut, ceasurile impure, de tru-

dă și proză duse și ele însă cu bine la capăt, cum cere norma cinstită, loial respectată, a oricărui exercițiu de perfecționare”. ■ Laurențiu Ulici onorează câteva *Restanțe*, la *Prima verba*, scriind despre două cărți de poezie: *Echinoctiul de fiecare zi* (Adrian Frățilă) și *De strajă focului* (Gh.P. Comănescu). ■ Centenarul nașterii lui Gala Galaction este marcat prin două materiale: Teodor Vârgolici semnează un mic studiu bio-bibliografic despre autorul *Papucilor lui Mahmud*, iar Al. Săndulescu relevă latura intimă, confesivă a scriitorului, prin textul *Jurnalul, expresia unei epoci*. ■ Dan Grigorescu salută apariția monografiei *Ugo Foscolo*, realizată de Alexandru Balaci. ■ Cronica muzicală a Cellei Delavrancea aduce în prim-plan două concerte de la Ateneu: *Beethoven – Enescu (dirijor Remus Tzincoca)*. ■ Sunt prezenți cu versuri: George Țârnea, Anghel Dumbrăveanu, Aurel Gurghianu și Cristian Greșanu (student la Cibernetică economică, debutant). □ Geo Bogza publică „tableta” *Laser*. □ În traducerea lui Ladislau Hegedüs, apar câteva fragmente din romanul lui Sütő András, *Lăsați cuvintele să vină la mine*, în curs de apariție. □ Nelipsit, *Atlasul Anei Blandiana*.

• [„**Tribuna**”, nr. 16] Se deschide cu editorialul redacțional *Înaltă solie de pace, solidaritate și cooperare*. ■ Teodor Vârgolici „scrutează” scrierile lui Gala Galaction, fixând și vârfurile acestora: „Fondul de aur al operei sale îl constituie nuvelele, incluse îndeosebi în volumele *Bisericuța din Răzoare* (1914), *Clopotele din mânăstirea Neamțu* (1916), *La țărnul mării* (1916) și *Toamne de odinioară* (1924)”. ■ În prima pagină este așezat și un poem de Nichita Stănescu (*Făt-Frumos din lacrimi*). ■ Victor Felea comentează *Curtea Medicilor*, volumul de versuri al lui Adrian Popescu, care „se menține în atmosfera elevată, subtil-cărturărească și naturistă a lirismului său de până acum”. ■ În *Cristalizarea experimentului*, Radu Mareș „străbate” *Tunelul norvegian* de Nicolae Prelipceanu, subintitulat „Fragmente ușor fantastice dintr-un roman realist mult mai amplu”. Cronicarul notează pe marginea amintitei subtilități taxonomice: „Cu toată această detașare (ironie? precauție?) de rigorile speciei – de fapt, a te prevala de reguli constituie, în sine, un gest artistic – *Tunelul...* este un roman. Cele patru texte alcătuitoare pot lăsa impresia unei relative autonomii. Ele și sunt scrise, ca niște piese muzicale, în chei diferite. Abia la relectură, după depășirea unor dificultăți de orientare, devine clar că ele alcătuiesc în jurul unei teme un întreg omogen, o parabolă a vinovăției, în sens existențialist, dezvoltată în planuri foarte mari, la intersecția câtorva destine revelatorii, deci un roman, chiar dacă realizat, artistic vorbind, prin subminarea propriilor componente definitorii (personaj, subiect etc.)”. ■ N. Prelipceanu recenzează volumul de proză umoristică *Obiceiuri de nuntă la cangurii șchiopi* de Cornel Udrea. ■ Romanul *Cădere liberă* al lui Grigore Zanc reprezintă, pentru Mircea Popa, „unul dintre cele mai bune titluri ale prozei noastre tinere de astăzi”, în care cronicarul identifică „o pledoarie pentru ieșirea din conformismul îngust, dogmatic, șablonard al înțelegerii normelor

sociale, pentru debarasarea de viciile trecutului și afirmarea în mod plener a personalității comuniste, militante, a fiecărui cetățean, a spiritului liber” (*Romanul unui destin politic*). ■ Tot Mircea Popa supune atenției, în *Confesiuni vorbite*, volumul *Cu microfonul dincolo și dincoace de Styx*, în care scriitorii Vasile Rebreanu și Miron Scorobete restituie numeroase documente de istorie literară din Fonoteca Studioului de Radio Cluj-Napoca. În sumar, mărturii furnizate de: I. Agârbiceanu, Zaharia Stancu, Victor Eftimiu, D.D. Roșca, Eugen Barbu, Marin Preda, Ion Vlad, Al. Căprariu ș.a. ■ *Ascunsa trudă*, volumul de versuri al lui Horia Bădescu, este analizat de Valentin Tașcu, care subliniază „o artă poetică a esențializării cuvântului” (*Fastul interior al poeziei*). ■ Ion Lungu „pornește” într-o „excursie de-a lungul întregii activități scriitoricești” a prozatorului Grigore Beuran. „Călătoria” se încheie cu romanul *Ancora n-a fost aruncată la timp* (1979), care oferă „o dramatică și pasionantă cronică despre anumite realități omenești din anii 50-60, voit impasibilă, dar cu o evidentă și dureroasă compasiune față de unele victime ale epocii, din unghiul umanismului socialist”. ■ În *Dulcele și amarul*, Vasile Sălăjan discută alt roman obsedantist, *Mierea*, de Eugen Uricaru, în care atrag atenția „sintagme precum «condiția victimei», ședința de excludere, arestarea abuzivă, închisoarea și canalul, reabilitarea și reintegrarea etc., în fapt tot ceea ce literatura «obsedantului deceniu» a pus cu notabil curaj în circulație”. Deși epoca respectivă a fost explorată de mai mulți prozatori, *Mierea* nu este un titlu care doar aglomerează această temă, ci propune o nouă abordare: „Uricaru, asemănător altor scriitori actuali având în obiectiv același tronson de istorie, este preocupat cu precădere de aspectele și implicațiile etice ale revoluției, de răsfrângerile acestui proces crucial în conștiințe, pe fundalul agitat al timpului. [...] Originalitatea lui Eugen Uricaru, noutatea indiscutabilă (remarcată, de altfel, cu repeziciune), provine din rezolvarea pe care o dă relației vinovat-victimă, așadar din modul cum vede să dezlege «condiția victimei»: în *Mierea*, «călăul» și oropsitul (vremelnic) rămân prieteni, trăiesc într-o simbioză acceptabilă [...]”. ■ Centenarul nașterii lui Gala Galaction este marcat prin mai multe contribuții. □ În *Analogii*, Teohar Mihadaș „învecinează” opera lui Galaction cu cea a lui Agârbiceanu: „Galaction vede, cuprinde și încearcă să înțeleagă lumea prin mijlocirea unei strategii a distanțării, a detașării estetice, în timp ce Agârbiceanu este cuprins de ea, în ea, cu puterea unei fatalități. Necăjiții și împilații lui Galaction sunt victime ale unei istorii monstruoase; sărmanii necăjiți ai lui Agârbiceanu sunt sărmane jucării ale sorții. Primul este astrul care luminează dinafară, al doilea este vatra care luminează și încălzește dinlăuntru”. □ Radu Săplăcan cercetează literatura de călătorie a lui Galaction, observând că „reportajul memorialistic [...] a reprezentat [...] o preocupare constantă, ocupând un rol de prim-rang în prodigioasa activitate jurnalistică desfășurată de prozator [...]”. □ *Patriarhul* își intitulează Horia Bădescu tableta consacrată lui Galaction. □ Grupajul este „rotunjit” de Cornel Robu, cu substanțialul studiu

Omul și opera. ■ Sunt prezenți cu versuri Al. Căprariu, Ion Murgeanu, Titus Andronic, Vasile Constantinescu și Cornel Brahaș. ■ Debutază cu proză Constantin Blănaru. ■ La *Cronica ideilor*, Andrei Marga dezvoltă al treilea episod din studiul *D.D. Roșca. Opera postbelică*. ■ Al. Căprariu realizează cronică sportivă. ■ Pornind de la o „scrisoare imaginară” trimisă de Octavian Paler „domnului Rilke”, Nicolae Hâncu așterne câteva impresii care privesc condiția medicilor (*Medic solitar?*). ■ Mircea Vaida publică textul *Al. Dima: remember*, însoțind memoria cărturarului dispărut în primăvara anului 1979 cu poemul *Magistrul*. ■ Un comentariu tranșant furnizează Emil Hurezeanu, comentând filmul *Înainte de tăcere*, în legătură cu nivelul cinematografilei românești: „Ne-am obișnuit atât de mult cu filmele românești proaste încât începem să nu le mai deosebim de cele adevărate. Aceeași falsă notă de dramatism, aceleași false probleme, aceleași false mimici actoricești (cu actori foarte buni însă), stângăcii de dialog și scenariile ridicole ne viciază (de fapt, ne formează) gustul cinematografic nouă, muritorilor de rând [...]”. Scriitorul amendează, fără menajamente, și cronicile de cinema, denunțând „inertă unuia oficiu de critic (ca cel al lui D.I. Suchianu) după care «totul e bine când se termină cu bine» și orice eșec «este un spectacol agreabil în felul său»”. Hurezeanu pledează pentru ecranizarea literaturii: „Orice statistică ar dovedi fără dubii procentul superior al capodoperelor cinematografice inspirate din literatură. Și *Răscoala și Pădurea spânzuraților* și *Atunci i-am condamnat pe toți la moarte* (ca să dăm puține exemple) fac parte din galeria noastră eminentă”. Acestei galerii i se adaugă, acum, socotește cronicarul, *Înainte de tăcere*, filmul lui Alexa Visarion, inspirat de nuvela lui Caragiale *În vreme de război*, regizorul „reușind să transforme un flux narativ relativ sărac într-un flux cinematografic de real dramatism, tocmai printr-o lectură atentă cinematografică, adecvată, dar și personală”. Finalul cronicii este peremptoriu: „Un film ca *Înainte de tăcere* ar trebui să însemne, în sfârșit, și pentru a câta oară, priza de conștiință artistică a realizatorilor noștri. Acest film ar trebui să marcheze sfârșitul tăcerii”. ■ *Cronica de cenaclu*, semnată de Constantin Zărnescu, înștiințează că ședința din 4 aprilie 1979 a fost consacrată poeziilor unor oaspeți din Nordul țării. Au citit Gherasim Domide, Vasile Dragoș, Voichița Revnic, Ioan Voicu, Claudia Pop și Doru Slăvoacă, membri ai cenaclului băimărean „Contemporan”. S-au pronunțat: Teohar Mihadaș, Victor Felea, Augustin Buzura, Ion Cocora, Radu Săplăcan ș.a. ■ Pagina de literatură străină propune grupajul *Lirică africană*, în traducerea Angelei Poenaru.

20 aprilie

- [„Scânteia”, nr. 11403] Mircea Anghelescu semnează articolul *Un moment de seamă în istoria presei și literaturii române*, scris cu ocazia împlinirii a 150 de ani de la apariția publicației „Curierul românesc”: „Prin largă cuprindere a vieții spirituale din țară, cu multiplele sale aspecte, prin contribuția deo-

sebită la răspândirea în mase a culturii și a operelor celor mai importanți scriitori ai vremii, «Curierul românesc», a cărei apariție se leagă de cea mai bogată și mai fertilă epocă a activității lui Heliade, înscrie un moment de seamă în istoria presei și a literaturii române». ■ La aniversarea a 60 de ani de la crearea partidului comunist din Iugoslavia, redacția publică sub titlul *Un eminent militant revoluționar* un articol elogios la adresa președintelui iugoslav, Iosif Broz Tito, subliniind mai ales refuzul său de a subordona Uniunii Sovietice: „Se știe că tovarășul Tito s-a ridicat cu hotărâre împotriva vechilor practici din mișcarea comunistă, aducând o contribuție de seamă la promovarea în relațiile dintre partide a principiilor autonomiei, egalității în drepturi, neamestecului în treburile interne, strictei respectări a dreptului fiecărui partid de a-și elabora de sine stătător propria politică – cerințe esențiale ale unei unități și solidarități noi”.

• [„Contemporanul”, nr. 16] Sunt publicate poeme de Mihai Beniuc și Liviu Călin. ■ Laurențiu Ulici subliniază în articolul *B.P.T. – 1000*, menit să consemneze apariția a o mie de volume în cadrul noii serii a colecției „Biblioteca pentru Toți”, importanța criteriilor valorii și diversității în selecția titlurilor: „Semn al conservării unui ideal umanist de care omul nu trebuie să se înstrăineze, prezența cărții într-o formulă editorială de tipul «Bibliotecii pentru toți» (formulă ale cărei criterii sunt valoarea și diversitatea) semnifică, pe de altă parte, o tendință benefică spre lărgirea circulației valorilor spiritului, de la noi și de oriunde, mereu cu un dublu scop: consolidarea personalității culturale a fiecărui virtual cititor și condensarea în universal a dialogului diverselor culturi naționale”. ■ Dim. Păcurariu pune în evidență, în *Un mare artist al prozei românești: Gala Galaction*, apropierea prozatorului de socialism, năzuința sa în nașterea unei lumi noi și instalarea păcii și prieteniei între popoare: „Galaction a fost atras încă din tinerețe de socialism, a fost admirator al lui Gherea și al lui I. C. Frimu, despre care a scris cu căldură, exprimând speranța într-o lume nouă. [...] Acest mare cărturar și virtuoz al scrisului a dat literaturii române o operă armonioasă, străbătută de ideea colaborării și prieteniei între oameni și între națiuni. A fost un optimist, încrezător în înțelepciunea și pacea omenirii”. ■ În *Uitați pe nedrept*, H. Zalis socotește necesară reconsiderarea de către critici a autorilor uitați de istoria literară și îi dă drept exemple pe Ludovic Dauș și Carol Ardeleanu. ■ Alexandru Bălan prezintă antologia de studii literare publicată de D.I. Suchianu, *Foste adevăruri viitoare* (Minerva, 1978), în care acesta abordează cu erudiție și ușurință totodată autori români și străini : „În studiile sale literare, autorul se apropie cu multă sensibilitate și discernământ de poezia lui Călinescu, Topârceanu, Radu Boureanu, de proza densă de semnificații a lui Laurențiu Fulga; este violent în polemica îndreptată împotriva falsului ortodoxism al lui Nichifor Crainic. În toate, erudiția sa se dovedește a fi substanțială dar niciodată sufocantă în articolele dedicate unor scriitori aparținând literaturilor străine”. □ Dan Alexandru Condeescu identifică în

volumul de inspirație clasică *Sonete* (Eminescu, 1978), de Grigore Hagiu, o filiație tradiționalistă apropiată mai mult de Lucian Blaga decât de Nichifor Crainic sau Ion Pillat: „Tradiționalist aparent în linia Alecsandri, Crainic, Pillat, Grigore Hagiu e aici, prin comunicarea sa organică cu adâncul materiei, mult mai aproape de poezia lui Lucian Blaga, cel din «mirabila sămânță». Uimirea și fervoarea înaintea misterului vieții se convertesc într-o înțelepciune a rodirii, într-un sentiment profund al împlinirii. Miezul solar al vieții, al rotunjirii ființei este timpul acestei poezii”. □ Mircea Iorgulescu remarcă atenția lui Alexandru Papilian pentru existența obișnuită, lipsită de întâmplări nemaîntâlnite, dar plină de vitalitate, din volumul de schițe și povestiri *Făpturi neînsemnate* (C.R., 1978): „Alexandru Papilian, ca și alți prozatori din generația lui, încearcă să găsească o soluție de apropiere a literaturii de realitate și, concomitent, o eliberare de convenții; în acest sens trebuie înțeleasă respingerea excepționalului; deschizându-se către viața comună, către obișnuit, către ceea ce pare «neînsemnat», proza aceasta descoperă însă pretutindeni ceva calitativ. [...] Textele lui Alexandru Papilian sunt imagini fragmentate ale unui real văzut direct și dintr-odată, astfel încât nu poate fi reprezentat decât prin frânturi, prin instantanee, prin grăbite, esențializatoare, însă, crochiuri. Iar dacă nu este aleasă, «nobilă», «cizelată», ci «necultivată» și frustă, lumea prozei lui este în schimb vie și are o naturalețe incontestabilă”. ■ Volumul *Trăiește și ia aminte* de Valentin Rasputin, apărut la editura Univers (1979) în traducerea lui Nicolae Gane, este recenzat de Dan Grigorescu în rubrica de carte străină.

● [„Cronica”, nr. 16] Cuprinde versuri de Horia Zilieru. ■ Sub titlul *Poezia văzută din interior* este publicat interviul luat de Al. I. Friduș lui Șt. Aug. Doinaș. Întrebat dacă a fost vreodată preocupat de ceea ce reprezintă semnul literar, poetul vorbește despre limbaj ca despre o ființă vie: „...ceea ce se numește, în general, materialul de lucru al poeziei, limba și cuvântul, nu este de fapt un material inert, este un material viu. Limba este o realitate, dată ca atare, dar totodată este și o realitate potențială. Acolo, în ea, există niște lucruri în germene, pe care poetul, printre alții, este chemat să le ajute să se dezvolte. În momentul în care concepi cuvântul ca pe o simplă cărămidă, poți pune cuvânt peste cuvânt, poți face, să zicem, o anumită clădire. În momentul în care o concepi ca un material viu – cum să spun, biologic – înseamnă că pui lucrurile în legătură, iar ele se altoiesc, și atunci crește nu o casă, crește o pădure, adică crește un templu viu”. Totodată, el subliniază existența a cel puțin trei componente esențiale ale poeziei: cea vizuală, cea ideatică și cea muzicală, precum și a funcției de căraușie a cuvântului: „Cuvântul duce un mesaj. În poezie, eu trebuie să-l fac – cum să zic? – uneori să-și piardă obezile și să meargă din spiță în spiță, când vreau să scriu o poezie bolovănoasă; alteori, să alunece, alteori să zboare; adică să transporte sensurile în fel și chip [...]. În aceasta constă funcția de căraușie a cuvântului. La ea se adaugă, pe urmă, capacitatea

lui de a închide în sine, în structurile sale, sensibilitatea mea, care, eliberată prin lectură, să-l emoționeze pe cel care citește”. Îndemnat să vorbească despre complementaritatea dintre știință și poezie, Șt. Aug. Doinaș susține că varietatea lexicală, introducerea unor termeni din alte domenii în poezie oferă o deschidere multiplă poezilor, ce pot vedea, percepe și transmite lumea în moduri variate: „Pentru mine e clar că nu mai putem face astăzi o poezie care, de pildă, să se cantoneze într-un lexic cu totul specific”. ■ Constantin Noica publică al treisprezecelea fragment din *Jurnal de idei*. ■ În rubrica intitulată *Cărturari din trecut*, Grațian Jucan realizează o scurtă prezentare a poetului Gavril Rotică (1881-1952). ■ Valeriu Ciucă discută, în rubrica de carte străină, studiile *Nabiștii și epoca lor și Fovii și epoca lor*, de Charles Chassé, apărute la editura Meridiane în traducerea lui Paul B. Marian.

● [„Săptămâna culturală a capitalei”, nr. 437] Așa cum a promis în numărul anterior, Eugen Barbu abordează, în foiletonul *Istoria polemică și antologică...*, imaginea femeii în opera lui Caragiale citită tot prin criticul său preferat, G. Călinescu, pe care aici nu îl „corectează”. Femeia în opera dramaturgului este instinctuală și nu este virilizată prin inteligență. Metafizicul îi este rezervat bărbatului, iar femeii, doar ideile fixe și comportamentul maniacal. ■ Emil Manu oferă în acest număr o cronică la volumul lui Ion Brad, *Războiul cunoașterii*: „Poemele din acest volum [...] definesc o altă față a liricii lui Ion Brad și anume abordarea existenței printr-o meditație determinată de un univers heladesc. Poetul interoghează și se interoghează, gândește lumea fructificând și aventura mitologică și aventura deschisă a cunoașterii modeme [...]. Comentariile baladești concentrate, un fel de dizertații lirice asupra neliniștei grecești, sunt mai exact un memorial interiorizat compus pentru coruri și tragedii eterne, sunt mărturisiri ale unei neliniști proprii”. ■ Este publicat un colaj de poeme de Ion Gheorghe, din volumul *Elegii politice*. ■ Dan Zamfirescu semnalează un eveniment important pentru medievistică, și anume publicarea comunicării din 11 mai 1970 cu titlul „*Învățăturile*” atribuite voievodului Neagoe (1512-1521) și manuscrisul autograf al autorului lor grec (sau „*chestiunea homerică*” a literaturii slavo-române în sfârșit rezolvată!). Autorul, L. Vranoussis, este cel de la care pleacă ipoteza controversată conform căreia *Învățăturile* ar fi fost scrise de un autor grec. Dan Zamfirescu reamintește propria implicare în dezbateri, materializată în volumul *Neagoe Basarab și Învățăturile către fiul său Theodosie. Problemele controversate*, editura Minerva. De asemenea, semnatarul materialului, traduce fragmentele cele mai importante ale comunicării. ■ La rubrica *a b c* participă cu articole Al. Rosetti, Ion Lotreanu, Dan Mutașcu. □ Al. Rosetti salută publicarea, la editura Minerva, a volumului *Documente literare* de Camil Petrescu, primul dintr-un proiect de șase volume, dovadă incontestabilă a acribiei documentaristice a prozatorului. □ Ion Lotreanu schițează o comparație între poemul *Moartea căprioarei* a lui Nicolae Labiș și o scenă similară de

vânătoare descrisă în romanul *Trăiește și ia aminte*, de autorul sovietic Valentin Rasputin. □ Dan Mutașcu prezintă volumul lui Henri Zalis *Estetica imperfecției. Contribuții la studiul naturalismului românesc*, publicat de Editura Facla, atrăgând atenția asupra mizei principale a eseului, aceea de a arăta că naturalismul nu poate fi echivalat doar cu obscenul și morbidul. Autorul articolului prezintă volumul pe capitole, insistând asupra raportului dintre realism și naturalism, fără a evita să-i facă autorului reproșuri de documentare, acolo unde crede că se impune.

21 aprilie

● [„Scânteia tineretului”, nr. 9303] La *Cronica TV*, Florin Mugur aduce o *Pasăre rară*. Este vorba, din nou, despre puținătatea poeziei în programele Televiziunii: „Un amplu spectacol de poezie închinat lui Eminescu sau lui George Coșbuc de când n-am mai văzut? În zece minute de emisie îi găsim înghesuiți, o dată la câteva săptămâni, pe Ștefan Aug. Doinaș, Vasile Nicolescu și pe Ioan Alexandru. La ce bun? În loc să prezentăm poezia sărbătorește, cu un timp normal și cu grijă pentru fiecare dintre poeți, transformăm rarele și sărăcuțele momente de poezie într-un fel de hapuri – hai să nu le spunem amare, ci dulci. [...] Spre durerea noastră, a tuturor, s-a săvârșit din viață unul dintre marii noștri poeți: Alexandru Philippide. Nici măcar această tristă întâmplare nu a determinat pe redactorii de specialitate (oameni de altfel pricepuți și cu dragoste de literatură) să-i consacre măcar acea jumătate de oră... Poezia – *rara avis*? Când avem cel puțin zece tineri poeți cu care orice țară s-ar mândri... Și atâția alți poeți care și-au edificat o operă impunătoare...”

● [„Luceafărul”, nr. 16] Redacția semnează un editorial care se referă, ca și în numărul anterior, la vizita cuplului Ceaușescu în Africa. ■ Gheorghe Pituț publică poezia *Primăvară*, iar Grigore Hagi, un grupaj de poeme tot *De primăvară*. ■ Doru Popovici scrie articolul *Patria ca meditație*, care are în centru rolul jucat de Adrian Păunescu în receptarea «generației lui Nicolae Labiș»: „În acea perioadă de mari frământări estetice – de altfel tipice epocilor revoluționare, în care «vechiul» și «noul» se înfruntă dur! – Adrian Păunescu a scris în revista «Contemporanul» – emoționant... – despre poemele *Arcade* de Aurel Stroe și *Coloana infinită* de Tiberiu Olah, reliefându-le aspectul novator, dar, totodată, și anocrarea profundă a compozitorilor în cultura acestui binecuvântat și străvechi pământ al Daciei Felix”. De asemenea, autorul remarcă și importanța pe care Cenaclul Flacăra o are în promovarea muzicii folk. ■ Pornind de la un exemplu de poezie involuntară concentrată într-un fapt cotidian, într-o știre de ziar, Mihai Zamfir analizează volumul lui Radu Cosașu *Povești pentru a-mi împlânzi iubita* (C.R., 1978): „De-a lungul celor 80 de poeme, de valoare variată, dar înzestrate cu o remarcabilă unitate de ton, asistăm la un spectacol rar: un jurnalist de calitate, confruntat cu toate angoasele anilor noștri, își proiectează pe cerul abstract al

Artei, poezia aparent întâmplătoare. [...] Dar acesta este nivelul aparențelor. De fapt, temele tuturor poemelor ar putea fi reduse la una singură: cultura în raport cu Forța, inocența în luptă cu Puterea. [...] Forța își manifestă victoria cotidiană prin contingentul jurnalier; cultura își manifestă victoria, în perspectiva timpului, prin cărți – și prin speranța într-o epocă viitoare, când cultura va putea obține și victorii concrete”. ■ La *Cronica literară*, Ov. S. Crohmălniceanu se pronunță asupra cărții lui Dinu Flămând, *Introducere în opera lui Bacovia*. Reproșul principal care i se aduce poetului-critic este acela de a fi încercat prea multe metode ale poeticilor și teoriilor semiotice moderne forțând hermenutica textului bacovian. ■ Pentru *Viața cărților*, Dan Alexandru Condeescu se oprește asupra volumului de versuri *Casa a noua* (C.R., 1979) de George Virgil Stoescu pe care îl consideră „un poet dotat pentru construcții vecine cu umorul suprarrealist, cu o dezinvoltură a limbajului care îl deservește în registrul grav, dar face din el un excelent poet în registrul ludic”. Același recenzent abordează volumul Anaisei Nersesian *Sigiliul trecerii* (C.R., 1978) definit ca lirică neoromantică „de o fermitate delicată”. □ La proză, Sultana Craia analizează romanul Maiei Belciu, *La cules de vipere* (C.R., 1978) considerând că acesta suferă de o lipsă gravă a unității românești. □ La secțiunea de critică, Doina Uricariu scrie despre volumul *Figura spiritului creator* (C.R., 1979), de Eugen Negrici: „Antim Ivireanul, I. H. Rădulescu, Nichita Stănescu, Ion Budai-Deleanu, Urmuz, Marin Sorescu, Radu Greceanu sunt urmăriți cu instrumentele fenomenologiei critice în studii ce împrumută retorica bildungsromanului, luându-și ca eroi operele. [...] Apetența generalizărilor, exercitarea conceptualismului față de care lecturile lui Eugen Negrici sunt extrem de permeabile, obediența față de ele, ori, dimpotrivă demolarea fâțișă sau tănuțită au nevoie de repetate referințe concrete, de o artă a exemplificării continue fără de care portretul creatorului în mișcare e lipsit tocmai de individualitate și mișcare, subminat de «hieratismul» spiritului critic ce se lasă jucat de propria-i ipoteză”. ■ *Cartea de debut* găzduiește prima parte dintr-un material dedicat de Nicolae Ciobanu volumului de debut semnat de Constantin Stan, *Carapacea* (C.R., 1979). Criticul face pregătirile necesare pentru intrarea în analiză, aducând în discuție elemente de „estetica antiromanului” și a experimentului în sens mai larg, arătând că autorul nu putea să apeleze la modalitățile epicii clasice: „Vom încerca să arătăm că renunțarea la serviciilor acestor «formule» are nu numai temeuri teoretice și că, în realitate, e vorba de ceva cu mult mai important: anume, de surprinzătoarea adecvare a modalității în cauză la complexa și extrem de acuta temă social-morală și istorico-politică ce stă în atenția demersului său românesc”. ■ La rubrica *Biografia cărților noastre*, invitat este Fănuș Neagu intervievat de M. Ungheanu. Chiar din debutul interviului, în care este întrebat despre reeditarea povestirilor, în volumul *În văpaia lunii* (Eminescu,

1978), Fănuș Neagu face o mărturisire de intenție: „– [...] țin să vă anunț că după ce sfârșesc romanul *Scaunul singurătății*, pe care sper că îl voi termina în septembrie, când încep să se culeagă viile, mă voi ocupa din nou de povestiri și voi scrie o sută sau cinci sute, în decurs de trei ani, după care am să mă las de proză. Dacă voi ajunge să le scriu, mi-am făcut datoria, și aș vrea să mă apuc de viticultură, de cultivat hamei și altele, pomi fructiferi [...]”. Discuția se cantonează apoi în romanele politice, ancorate în „actualitatea fierbinte”, scrise de Eugen Barbu, Marin Preda, Ștefan Bănuțescu, Ion Lăncrăjan, Paul Anghel, Sorin Titel. „— *De ce fac unele dintre aceste romane impresia unei localizări exclusive a problemelor politice ale romanului românesc în perioada '50?* – Fac, e adevărat, această impresie. Fiecare în parte este, însă o fațetă a evoluției românești pentru că toate sunt, în fond, romane frescă, ele dezvăluind fiecare câte o fațetă a societății românești. Noi nu avem, până acum, un romancier care să fi făcut o traversare în societatea românească pe o distanță de 20 de ani. Toți la un loc au făcut însă istoria societății românești și istoria ei politică și cred că noi, spre deosebire de alte popoare, suntem cei mai mari povestitori și trebuie să ne adunăm cu toții într-o carte colectivă. De aceea, nici nu-mi închipui că unul este mai mare și altul este mai mic. Încercăm cuprinderea acestui timp românesc printr-un fel de Șeherezadă.” În ceea ce privește critica, Fănuș Neagu reproșează acesteia fixarea asupra unei singure trăsături sau asupra unei părți din opera întreagă a unui scriitor, și dă ca exemplu literatura de tinerețe a lui Sadoveanu care este complet neglijată, ca și aceea de bătrânețe când Sadoveanu devine un „mort bun de uitat”. „Literatura română [...] își permite să ignore foarte mulți scriitori, și în același timp își permite să treacă cu tăvălugul, să facă un fel de orz, grâu, trei așchii de porumb din scriitori mari și mici. Trebuie să păstrăm și să dezvoltăm cultul marilor scriitori și distanța dintre ei și cei care-i urmează cu dragoste și cu desăvârșită bună credință. În ultimii vreo zece ani, datorită «politicilor de grup» și celor ce avansează ideea că nemurirea se aranjează numai din timpul vieții, literatura română s-a cam provincializat. Semnul de egalitate cu marile culturi din Europa pe care-l câștigasem [...] în timpul dintre cele două războaie mondiale, l-am anulat în primul deceniu postbelic, apoi am încercat să ștergem tradiția, iar acum se încearcă, câteodată să se înfunde în uitare și neatenție ceea ce literatura română are mai bun”. ■ Nicolae Mateescu răspunde întrebărilor lui Dan Mucenic pentru rubrica *Ce gândește, ce scrie tânărul scriitor*. ■ Poeme de Horia Bădescu și George Țârnea. ■ Cronica de teatru îi prilejuiește lui Valentin Dumitrescu ocazia să se pronunțe asupra spectacolului *Față în față cu lumea*, recital de poezie de Florian Pitiș și Mircea Vintilă, cu versuri de Geo Dumitrescu, Adrian Păunescu. ■ Corina Cristea semnalează, la cronica de film, producția semnată de Nicolae Mărgineanu, *Un om în loden*, ecranizare a romanului *Moartea vine pe bandă de magnetofon* al lui Haramb

Zincă. ■ Iulian Neacșu remarcă entuziast emisiunea-atelier de creație literar-artistică realizată de Viorel Grecu, care, la data de 13 aprilie, are loc la masa de lucru a lui Nichita Stănescu, idee inspirată cu atât mai mult cu cât în librării apare volumul *Opere imperfecte*. □ Este menționată și incursiunea Smarandei Jelescu pe platourile de filmare ale unui nou *Alexandru Lăpușneanu* în regia Malvinei Urșianu. □ La cronică radio, Ioana Ieronim apreciază emisiunea *Viața cultural-științifică și Radioenciclopedia școlară*, redactor Ana Maria Sirețeanu. ■ La rubrica *L-am cunoscut pe Tudor Arghezi* se poate citi a treia parte a materialului semnat de Emanuel Valeriu. Omul de televiziune își amintește dificultățile prin care a mai avut de trecut cu filmul *Arghezi, contemporanul*, pentru că «cineva» a dorit ca poetul să precizeze exact anul în care a avut loc detenția sa la Văcărești, deși cronologia reieșea, fără dubiu, din context. Premiera filmului, cu ocazia aniversării fastuoase de 85 de ani a poetului, i-a adus acestuia satisfacția la care Emanuel Valeriu mărturisește că nu se aștepta: „Luându-mi rămas bun mi-a șoptit pe furiș: «N-am crezut c-o să-ți iasă. Mă cam plictisise. Dar ți-o spun pe șleau: mi-a plăcut »”. ■ La *Profil*, sub titlul *Dimensiunile istoriei literare*, Dan C. Mihăilescu face o trecere în revistă a celor mai importante titluri ale lui Dan Horia Mazilu: *Udriște Năsturel* (1974), *Barocul în literatura românească din secolul al XVII-lea*, (1976), *Cronicarii munteni*, (1978). ■ La *Atelier literar* publică versuri Aurel Dumitrașcu, B. Horasangian. ■ Marin Micu scrie articolul *Mihail Steriade la 75 de ani*.

25 aprilie

• [„**Viața studentească**”, nr. 17] Pagina a doua găzduiește o rubrică nouă, *Revista revistelor*, semnată „Observator”. Sunt analizate numere din „Manuscriptum”, „România literară” și „Contemporanul”. □ Săptămânalul condus din 1971 de George Ivașcu („România literară”) întâmpină și un reproș: „În general, revista își păstrează structura definită prin rubricile fixe. În cadrul acestora sunt comentate pe spații mari cărți care uneori sunt selecționate după criterii destul de bizare. Să ne înțelegem: nu obiectăm asupra utilității comentariului, ci doar asupra dimensiunilor sale, disproporționate față de valoarea cărților respective”. ■ Cea de-a doua expoziție personală de la Galeria „A” a tânărului artist plastic Virgil Fâciu este avută în vedere de Magda Cârneli. ■ La *Ecuatii*, Solomon Marcus publică a treia parte din *Provocarea metodei*. ■ M.N. Rusu realizează un interviu cu Constantin Zărnescu, directorul Teatrului „A. Davila” din Pitești („*Ne străduim să realizăm un teatru de bună calitate*”). Discutând despre prezența tinerilor în sala de spectacole, conducătorul instituției declară: „Avem abonamente școlare la Pitești, Câmpulung, Curtea de Argeș, Costești, Topoloveni și în comune ca Buzoiești, Rătești și chiar în alte județe (Horezu)”. ■ Paginile 6-7 găzduiesc, sub genericul *Acorduri studențești în «Cântarea României»*, un grupaj consacrat Festivalului Artei Stu-

dențești, cu secțiunea finală a brigăzilor artistice și dansului tematic. □ Cele două pagini, care adună numeroase semnături, inclusiv pe cea a lui Ion Cristoiu (prezent în secțiunea *Brigăzi artistice și grupuri satirice* cu textul *Succesul simplității*), sunt realizate de Octavian Știreanu, cu sprijinul subredacției clujene a „Vieții studențești”. ■ Trei contribuții adăpostește pagina despre *Cărți și idei*. □ Marta Petreu-Muntean scrie despre volumul *Studii de istoria și sociologia culturii române ardelenne din secolul al XIX-lea* de George Em. Marica (*Un aport serios și bine documentat*). □ *O excelentă sinteză istorică* își întitulează Grigore Arbore cronica dedicată volumului *O istorie a Romei antice* de Horia Matei. □ O apariție editorială din Cehoslovacia, de Jiří Zeman, *Teoria reflectării și cibernetica*, este prezentată, în *Opțiuni și criterii pentru o analiză gnoseologică* de Cornelia Maria Bârliba. ■ Pagina *Magistrii școlii românești* îi este închinată, la împlinirea a o sută de ani de la naștere, lui Virgil Bărbat (1879-1931). □ În *Vocația educației*, Grigore Zanc evocă personalitatea profesorului clujean, alcătuind un portret cultural în care sunt cuprinse îndeletnicirile publicistice din tinerețe ale cărturarului (a întemeiat hebdomadarul *Razna*, cu apariție efemeră, „o reală tribună de idei progresiste, al cărei program urmărea să indice *idealul* spre care tind timpurile moderne”). Împlinirea o va cunoaște în ipostază catedratică: „Dar Bărbat își va pune în valoare adevărata sa vocație teoretică și educator și vastele cunoștințe științifice și filosofice mai cu seamă după ocuparea postului de profesor de sociologie și etică la Universitatea clujeană, fascinându-și studenții și dominând efectiv, alături de Vasile Bogrea și Bogdan Duică, viața universitară de aici”. În chiar anul plecării sale, Virgil Bărbat a înființat și condus „Revista de sociologie”, „prima de acest gen, la Cluj (și, din păcate, ultima), de o riguroasă ținută științifică, dar care, după patru numere, și-a încheiat activitatea, odată cu încetarea lui din viață [...]”. Grigore Zanc semnaleză că alte lucrări ale profesorului așteaptă să fie recuperate: „Opera sociologică și filosofică a lui Virgil Bărbat, încă nepusă în valoare (o bună parte a rămas în manuscris) poartă o bogată încărcătură informațională și educativă [...]”. □ Pagina omagială cuprinde și câteva răspunsuri ale cărturarului clujean la o anchetă din 1921 a revistei „Viața studențească” (*Părerea mea este că noi avem studenții pe care-i merităm*). □ Portretul sociologului este întregit prin grupajul *Omagiul contemporanilor*, care adună gânduri exprimate de Ștefan Bezdechi, Fl. Ștefănescu-Goangă, N. Iorga și Liviu Rusu. □ Câteva rânduri ale esteticianului clujean Liviu Rusu: „Când primele generații de studenți ale acestei Universități au auzit glasul profesorului Bărbat, ele au simțit fiorul unei idealități superioare, care se revărsa asupra noastră cu dragoste înflăcărată. Vorba lui frângea cu energie zăgăzurile orizonturilor strâmte și ne transporta spre culmile cele mai înalte ale aspirațiilor umane. Cu mii de rădăcini prins în torentul vijelios al culturii umane, el deschidea în fața auditoriului vrăjit porțile luminilor eterne, care ne scăldau sufletul în razele lor binefăcătoare. Profesorul Bărbat n-a fost un simplu

propovăduitor de doctrine științifice. el a fost un purificator de suflet, care stăpâna taina magică de a deschide perspective largi și de a insufla dorință și energie pentru urmărirea supremelor ținte ale omenirii. Profesorul Bărbat a fost acela prin care toate generațiile de la această Universitate au făcut o școală de conștiință, școala iubirii pentru adevăr, bine și frumos împărtășită cu cea mai nemărginită dragoste”. ■ În pagina *Varia, Librăria* lui Dinu Flămând este iarăși „închisă”. ■ A revenit, în schimb, Laurențiu Ulici, cu lecțiile de *Bridge*, în care criticul literar „deschide” *Al treilea ochi*.

26 aprilie

● [„**Flacăra**”, nr. 17] Se publică un fragment din poezia semnată de Nicolae Labiș, *În mai*: „Azi mânuim o mașină, un plug, / Un condei, o idee care arde cu pară, / Mâine-poimâine noi vom mânui / Complexe întregi de mașini și o țară”. □ George Arion recenzează volumul lui Octavian Paler, *Scrisori imaginare*, ce i se pare o pare „o carte extraordinară” [„După ce trece prin furtunile iubirii, prin purgatoriul singurătății, scriitorul ajunge la imperiul înțelepciunii”.], amintind, însă, și de *Drumuri prin memorie*, de *Mitologii subiective* și de *Apărarea lui Galilei*. □ Pompiliu Marcea încearcă să sintetizeze, în viziune proprie, *Un secol și jumătate de presă românească*, apreciind calitatea celor ce s-au și se demonstrează, „în prezent”, responsabili față de „rolul atât de important în făurirea omului nou al societății socialiste”.

● [„**Orizont**” nr. 17] Crezând că află vicii de procedură și confuzie de criterii, Ion Maxim se întreabă, în cronica literară pe care o dedică volumului *Scriitori români de azi, I* (Ed. Cartea Românească, 1979) a lui Eugen Simion, la modul retoric: „Pe bună dreptate cititorul se poate arăta surprins după ce criteriul Vladimir Streinu va figura în volumul trei când locul lui e lângă G. Călinescu și Șerban Cioculescu, incluși în primul volum. De ce G. Dimisianu și nu Ion Vlad, de ce Mircea Martin și nu Ion Pop, cărora, probabil, li se rezervă un loc cu toate că aparțin și ei capitolului *Critica nouă*? Sau, cu îndreptățire, ne putem întreba de ce unii scriitori figurează și la „evoluția poeziei” și la „evoluția prozei” când ei sunt personalități creatoare distincte ce ar trebui tratate ca atare, în întregime, o singura dată”, adăugând, spre final, încă „o șicană gratuită”: „Nu-i vorba aici de probleme de procedură și de șicane gratuite, așa cum i se par criticului astfel de observații. Nimeni nu-i contestă valoarea analizelor întotdeauna la obiect, nici faptul că substanța unor cronici a intrat în analizele acestui volum nu are rost să i se facă o obiecție. Dar a privi critica lui Manolescu prin analiza numai a volumului *Contradicția lui Maiorescu* mi se pare o eroare și o dezinformare. Cititorul are atunci dreptul să se întrebe după ce criterii se călăuzește criticul și să le judece.” ■ Paul Dugneanu se lasă atras de mesajul, cu o apăsată tentă politică, a poeziei „beat” americane (Allen Ginsberg, William Stanley Mervin, Le Roi Jones), în care mai află și „un umanism patetic și protestatar cu evidente infiltrații sociale” (articolul *Libertatea poetu-*

lui). ■ Tableta lui Livius Ciocârlie (de la rubrica „marginalii”) continuă investigația relației lui A. Gide cu Roger Martin du Gard și a influenței pe care o exercită primul asupra celui din urmă (articolul *Urcușuri și căderi*). ■ Publică versuri Dorian Grozdan, Vladimir Ciocov, Eugen Dorcescu, Vasile Versavia, N. D. Pârvu, Ștefan Ilie Domășneanu, Marius Munteanu. ■ Neboișa Popovici îl prezintă pe Vasiliu Makarovici Șukșin din literatura rusă, încadrat în gruparea de scriitori cunoscută sub numele de „ruralii noului val”, traducându-i și un fragment în proză, *Soarele, bătrânul și fata*.

● [„România literară”, nr. 17] Un *Cronicar* descrie *Itinerarul de pace și colaborare în Africa* întreprins de Nicolae Ceaușescu. Alături, trei fotografii ale cuplului Ceaușescu la ceremonii, dineuri sau banchete, în Mozambic, Burundi și Sudan. ■ La *Viața literară*, regăsim mici retrospectivă ale ședințelor cenacliere din țară: „La Clubul cooperăției meșteșugărești din Capitală, Cenaclul «Enăchiță Văcărescu» a organizat o ședință de lecturi în cadrul căreia au citit poezii Nora Iuga, Constantin Abăluță, Areta Șandru, Alex. Priboieni, George Iarin, Vasile Spulber. Au participat la discuții Florin Mugur, Horia Aramă, Octavian Berindei, Petre Romoșan, Nicolae Popeneciu, Dan Andrei Constantinescu, Gim Laurian, Radu Stoenescu, Adumitru Fotin, Ticu Ionescu, Mircea Dubrovnicescu. [...] Cenaclul Asociației scriitorilor din Timișoara și al revistei «Orizont» a ținut recent o ședință a secției de critică, în cadrul căreia Adriana Babeți a prezentat un eseu despre Roland Barthes, intitulat «Arachne și pânza». Referatul a fost prezentat de criticul Livius Ciocârlie. Au luat cuvântul Șerban Foarță, Marcel Pop-Corniș, Andrei A. Lilin, Marian Odnagiu, Jana Morărescu și Cornel Ungureanu”. □ *Noblețea demersului românesc în lume* și, mai cu seamă, în Africa, este evidențiată de către Cornel Popișteanu. ■ Un succint bilanț al ecurilor din presă ale zilei de 1 Mai 1945 deschide textul redacțional *Biruința soarelui nou*: „Este titlul articolului prin care (în ziarul «Victoria») Mihail Sadoveanu întâmpina acel «Prim 1 Mai liber» – cel din 1945, ca întâia sărbătoare după Eliberare a zilei internaționale a celor care muncesc în condițiile când, după decenii și decenii de opresiune, după anii grei, încărcăți de atâtea sacrificii, oamenii își puteau, în sfârșit, manifesta bucuria solidarității în deplină libertate, în entuziasm și ardentă încredere în viitor. Așa cum scria marele maestru al cuvântului românesc, «Fiara e doborâtă; soarele democrației învie, bucurând lumea după atâtea întuneric și atâtea crude suferinți». În același spirit, Perpessicius (în ziarul «România liberă») ținea să sublinieze – acum 34 de ani –: «Mai bine de o jumătate de veac, de când tradiția acestei sărbători se străduiește să ia ființă, infinite au fost piedicile și ipocriziile. Când n-au fost gloanțele și cordoanele de poliție, oficialitatea a încercat să se mintă și să-și amâne înfrângerea, simulând adeviziunea cu ghirlande decorate și cu jerbe de flori artificiale». Dar tuturor acestor opreliști sau mistificări avea să li se pună capăt și: «Iată pentru ce, odată cu biruința soarelui multiplicat în fiecare strop de rouă și-n fiecare fir de iarbă, salut în această

zi de 1 Mai, întâiul fără cătușe, triumful binecuvântat al muncii». Iar Tudor Teodorescu-Braniște (în «Jurnalul de dimineață») își revela și el încrederea în noua epocă ce o simboliza acest 1 Mai 1945: «Vechea, eroica, măreața chemare la luptă – *proletari din toate țările, uniți-vă!* – poate că va deveni realitate în noua așezare a lumii, pe care o nădăjduim cu toții». Căci, cum afirma poetul Al. Philippide (lângă articolul lui Sadoveanu), «Ziua de 1 Mai, anul acesta, se serbează în pragul victoriei finale contra armatelor lui Hitler. Fiecare zi aduce încă o victorie și cu aceasta omenirea face încă un pas spre lumină și progres. Negurile trecutului se destramă tot mai mult în fanfara de lumină a marelui răsărit de soare pe care-l simțim cu toții cum se ridică de pe acum»". □ O pagină de poezii dedicată *Patriei în Mai* este alcătuită prin contribuțiile lui Ion Mărgineanu, Bokor Katalin (în traducerea lui Dim. Rachici), Andrei Ciurunga, Franz Hodjak (în românește de Ioan Mușlea), Crișan Constantinescu, Ion Segrăceanu, Mihai Gavril și Ioan Iacob. □ Ion Ardeleanu pune *Sub semnul lui 1 Mai* un studiu de nu mai puțin de patru pagini, dedicat istoricului acestei sărbători. ■ Pompiliu Marcea definește *Personajul contemporan*, sau, mai bine zis, un anume tip de personaj din prozele ultimelor decenii, tipologie căreia îi identifică și originile: „Literatura noastră de azi, axată, în mod firesc, pe realitatea construirii unui nou tip de societate umană, are în centrul ei pe cei care făuresc această societate, pe comuniști. Dar tipul revoluționarului, al omului cu cea mai înaltă conștiință într-o epocă, nu este, ca să spunem așa, construit numai a posteriori, după ce și-a omologat virtuțile umane în aplicarea practică a principiilor și ideilor ce-l ghidează, el apare, mai întâi, cronologic vorbind, ca un ideal potențial, care o ia înaintea istoriei, un adevărat lampadofor. Astfel că, înainte de experiența transformărilor revoluționare după venirea la conducerea țării a comuniștilor (și observația se poate ușor verifica prin literatura cu eroi revoluționari, mulți comuniști, din Occident, precum unele din romanele lui Malraux, Aragon, Sinclair Lewis ș.a.), a existat o literatură cu asemenea eroi, unii remarcabili. Ne amintim, cu acest prilej, fără să insistăm, desigur, de locotenentul Gross din *Pădurea spânzuraților* de Rebreanu, ale cărui opinii despre războiul imperialist sunt expresia unei viziuni aproape marxiste, despre Spartacus din *Calea Victoriei*, un intelectual de stânga, cu multe reacții anarhice, desigur, de Mihai Vasiliu din *Surorile Veniamin* de Sergiu Dan, erou urmărit de siguranța burgheză pentru că era organizatorul grevei petroliștilor, de «tovarășul Praidă» din *Jocul ielelor*, de eroii romanelor «proletariene» ale lui Tudor Teodorescu-Braniște, sau de cei ai nuvelor *Uzina vie și Revoltă în port* de Alexandru Sahia, din *Viermii pământului* de Carol Ardeleanu ș.a. Poeți precum M. Beniuc, Eugen Jebeleanu, Miron Radu Paraschivescu sunt influențați de o nouă viziune asupra umanității, cu toate că textul poetic, predominant liric, se pretează mai greu la construcții tipologice. Există, prin urmare, o tradiție a zugrăvirii eroului revoluționar ce-și are începutul încă în ultimele decenii ale veacului trecut, odată cu înființarea P.S.D.M.R. și a primelor publi-

cații de orientare socialistă. Nu întâmplător personalități proeminente ale literaturii românești din primele două decenii ale veacului nostru – N. Iorga, G. Ibrăileanu, Gala Galaction, M. Sadoveanu, T. Arghezi, N.D. Cocea – au trecut prin cluburile socialiste, de la Iași sau de la București, numite de Arghezi «adevăratele Academii»». ■ Cornel Ungureanu consideră că Nicolae Țic, în romanul *Jean, fiul lui Ion*, descriind familiile muncitorești, „încearcă să descopere mai toate situațiile ce ar putea pune mai bine în lumină condiția acestora. Sociografiile lui Nicolae Țic oferă cititorului un foarte bogat material de viață; o seamă de fapte, întâmplări, evenimente cunoscute deja din pagina de ziar, din emisiunile de televiziune, din cele radiofonice sunt reluate și puse pe seama eroilor cărții. Totul este întremător, zarea optimistă deschizându-se mereu în fața personajelor; Nicolae Țic e un autor generos față de eroii săi. Impasurile acestora aparțin mai degrabă comediei și necazul nu se ține niciodată scai de simpatizații prozatorului. [...] *Jean, fiul lui Ion* este o carte despre viața unei uzine; fără îndoială că autorul își cunoaște foarte bine subiectul. Chiar dacă tentația idilizării e mereu vie (scriitorul își iubește eroii și le vrea tot binele), o seamă dintre personaje sunt viabile. Ca și în alte romane ale acestor ani, familiile muncitorești au o nedesmințită autenticitate». ■ Șerban Cioculescu discută, în continuarea numărului anterior, despre volumul de *Corespondență* al Veronicăi Micle, îngrijit de Augustin Z.N. Pop, nu fără a atrage, din nou, atenția cu privire la numeroase erori: „Nu mai vorbesc de particularitățile morfologice dialectale, muntenizate fără rost! O astfel de recoltă [Șerban Cioculescu a întocmit o erată a ediției] vorbește suficient pentru o colaționare mai atentă, cu deosebire din parte editorului «critic», care-l condamnă pe Octav Minar pentru neglijențe de același fel (ce e drept, falsurile îi aparțin acestuia din urmă în exclusivitate)». ■ Printr-un text minuțios de istorie literară, Dumitru Micu marchează *Aniversarea „Tribunei” lui Slavici*, la 95 de ani de la fondare. ■ „În *Teritoriu liric* – notează Nicolae Manolescu – erau deja unele indicii că Gheorghe Grigurcu are despre poezia românească de astăzi păreri necoincidente cu ale confrăților. Însă cu greu se putea bănui acolo anvergura contestării ierarhiei curente și, cu atât mai puțin, ce va pune criticul în locurile goale rezultate din demolări. El se mărginea să nege, cu oarecare vehemență, pe A.E. Baconsky și pe Nichita Stănescu, și, ceva mai concesiv, pe Marin Sorescu. În *Poeți români de azi* devine în schimb evident că nu un poet ori altul e vizat, și nici numai, cum am fi crezut de pildă din preferarea lui Mircea Ivănescu și respingerea lui George Alboiu, o anume formulă lirică, dar o întreagă promoție, aceea a anilor '60, pe care criticii generației mele au situat-o atât de sus, reușind s-o impună repede opiniei comune și chiar școlare. Nici unuia dintre acești poeți, N. Labiș, Nichita Stănescu, Adrian Păunescu sau alții, ca să nu mai vorbesc de Cezar Baltag ori Grigore Hagiu, nu i se recunoaște, în fond, decât un merit relativ și istoric, acela de a fi participat la mișcarea literară a ultimelor decenii. Exceptați oarecum de la această extremă severitate sunt Ion

Gheorghe și Ioan Alexandru, dar, vai, cu cât e mai tristă uneori indulgența criticii! «Ni se pare – conchide Gheorghe Grigurcu – că valori mult mai temeinice ale poeziei noastre actuale încep a se profila (independent de vârsta autorilor) *după* seria Nichita Stănescu.» Iată și numele: Mircea Ivănescu, Leonid Dimov, Emil Brumaru, Florin Mugur, Petre Stoica, Mircea Ciobanu, Dan Laurențiu, Angela Marinescu, Mihai Ursachi, Sorin Mărculescu, Cezar Ivănescu și C. Abăluță. Aerul insolit pe alocuri al preferințelor lui Gheorghe Grigurcu nu trebuie să ne determine a refuza discuția: cu atât mai mult cu cât el nu se datorează atât valorilor afirmate de către critic, cât celor negate. Cine s-ar îndoi azi că Leonid Dimov ori Dan Laurențiu sunt poeți foarte buni? Rămân însă destui mirați de desconsiderarea lui Nichita Stănescu până la ștergerea lui dintre poeți. Gheorghe Grigurcu nu-i citează pe cei pe care-i combate, după cum nu-și citează nici aliații. Și totuși, sunt câțiva ani de când se poate observa o încercare a unor critici (Marin Mincu, între alții) de a răsturna ierarhia de care vorbeam. Gheorghe Grigurcu însuși a fost un pionier în această privință. S-a plecat de la ideea că, în vreme ce *seria* (ca să-i păstrez termenul) Nichita Stănescu a profitat de pe urma complezenței criticilor ce aparțineau aceleiași generații, seria următoare de poeți nu a mai avut această șansă; de aici până la a se pretinde că a funcționat un fel de partizanat literar și o intoleranță față de restul poezilor nu e decât un singur pas, pe care și Gheorghe Grigurcu și Marin Mincu l-au făcut adesea. Să restabilim totuși unele împrejurări. Solidaritatea de generație a lui Eugen Simion, a mea, a altora, cu poeții ce au debutat imediat după 1960, este mai mult o ficțiune forjată în scopuri polemice. Trebuie văzut de la caz la caz pe cine am susținut și în ce limite. E bizar că unii ne reproșează a fi fost orbiți de admirație iar alții, din contra, că am fi stat cu ochii prea larg deschiși, despărțindu-ne pe parcurs de mulți dintre acești poeți. În ce mă privește, fără a mă pretinde infailibil, n-am a-mi pune la îndoială decât poate lipsa gustului (fericiți cei fără acest spin!): nu și pe a dorinței de a rămâne lucid și obiectiv, chiar fiind în discuție poeți în care am crezut. În al doilea rând, n-am refuzat de plano aprecierea nici unui poet dintre cei scoși azi în față de Gheorghe Grigurcu. Lucru ușor de verificat. [...] În al treilea rând, nu cumva intoleranța și spiritul partizan sunt de dată mai recentă și au apărut în clipa în care unii critici au simțit nevoia să acorde poezilor de *după* Nichita Stănescu mica lor revanșă? Cu mult mai intolerant decât Eugen Simion sau decât mine este Gheorghe Grigurcu însuși, bunăoară când scrie atât de fără de înțelegere despre Nichita Stănescu; și, în orice caz, partizanatul de care dă dovadă este cu mult mai manifest decât a fost vreodată al nostru. Noi cel puțin am pornit de la ideea de a promova niște poeți, nu de la aceea de a-i contesta. Și chiar dacă am avut rezerve, apoi, față de cei ce au venit mai târziu, ele nu ne-au împiedicat, de la caz la caz, să-i acceptăm și chiar să-i elogiem. [...] Iar faptul că Nichita Stănescu a marcat pe mulți, aproape pe toți poeții tineri de azi nu cred că poate fi contestat. Ceea ce mă desparte în această privință de Gheorghe Grigurcu nu

e numai gustul, ci sentimentul importanței istorice a poetului. La fel, în cazul lui Marin Sorescu sau Adrian Păunescu. Autorul *Poețiilor români de azi* e prea subiectiv, ceea ce-l și face intolerant”. ■ *Vânătorul de scânteii* al lui Nicolae Drăgan ajunge la *Prima verba* lui Laurențiu Ulici. ■ Pagina *Varia* reunește șapte recenzii exprimându-și opiniile critice pe marginea tot atâtor cărți: Mihai Dinu Gheorghiu scrie despre *Imaginația scriitorilor români* de Marin Beșteliu, Tudor Rotaru despre *Note de căsătorie* de Tudor Vasiliu, Elena Taciciu despre *Muncă, idealuri și creație* la Virgil Sorin, Mircea Constantinescu despre *Noroi și stele* de Ioan Iancu și Martin Schnellbach, Radu G. Țeposu despre *Glasurele* lui Dumitru Bălăeț, Vladimir Simon despre *Destinul unor structuri literare* conturate de Mircea Braga și, ultimul, Fănuș Băileșteanu despre *Căldura vieții* de Petre G. Gorun. ■ Dintr-un *Orizont științific*, George Muntean salută apariția *Enciclopediei istoriografiei românești*, enciclopedie din care nu lipsesc scriitorii care „au scris sau au făcut istorie la vremea lor” (N. Bălcescu, Gh. Bogdan-Duică, I. Budai-Deleanu, D. Cantemir, G. Călinescu, M. Costin, C.D. Gherea, B.P. Hașdeu, N. Iorga, M. Kogălniceanu, E. Lovinescu, T. Maiorescu, I. Neculce, D. Popovici, S. Pușcariu, G. Șincăi, Gr. Ureche ș.a.). ■ *Goethe, mitul Mumelor, Blaga* intră în atenția lui Ștefan Aug. Doinaș care publică, totodată, și partea a doua a actului al doilea din *Faust*, în traducere proprie. ■ *La Revista revistelor* este adus în prim-plan primul număr al anului 1979 al *Revistei de istorie și teorie literară*. Totodată sunt recomandate spre lectură studiile lui Adrian Marino, D. Vatamaniuc, George Muntean, Mihail Novicov, Liliana Țigănescu, Marin Bucur, Florin Mihăilescu. ■ În câteva rânduri, Geo Bogza împărtășește gânduri despre *Galaction*. ■ În *Atlasul său*, Anei Blandiana desfășoară un *Calendar dereglat*. Pornind de la surpriza găsirii unui buchet de gladiole în luna aprilie, și nu august, cum ar fi fost firesc, poeta rememorează un moment similar, de pe alt continent: „mi-am amintit paradoxalul sentiment de frustrare pe care l-am trăit cu ani în urmă, atunci când – într-un supermarket din Chicago – am cumpărat, în plină iarnă, o jumătate de lubeniță mustitoare, debordând de culoare și gust. Mi-am amintit cum am cumpărat-o, fascinați, fără să-i mai socotim dulceața în centime, și cum ne-am oprit cu ea pe o bancă de pe malul marelui lac, aproape înghețat, înconjurat de zăpadă. Mi-am amintit cum, în timp ce o savuram chiar, amestecată în încântarea și ineditul momentului, a început să se infiltreze o – abia înțeleasă mai întâi, apoi tot mai definitivă – părere de rău. Simțeam că bucuria acelei felii de vară mâncată pe omăt o plăteam, din acea clipă, cu pierderea misterului, învățat încă din copilărie, al lunecării anotimpurilor, cu renunțarea la acel savuros și tainic suspens al așteptării pline de încântări și de farmec a vremii cireșelor, a vremii căpșunelor, a vremii caiselor, a vremii piersicilor, și lubenițelor, și strugurilor, și nucilor, și gutuilor și așa mai departe, și așa mai departe...”.

• [„**Tribuna**”, nr. 17] O ediție festivă, consacrată celor 95 de ani pe care i-a împlinit revista, aniversare marcată în frontispiciu, unde numele publicației

este încadrat de vârsta atinsă. De asemenea, sumarul a fost gândit în 12 pagini.

■ I.M. Danciu semnează editorialul *Perspective ale colaborării internaționale*. ■ *Un spațiu spiritual: Transilvania* este „străbătut” de Ion Vlad. Articolului i-a fost atașată, sub titlu, o notă redacțională: „În istoria spirituală a țării, Transilvania realizează, grav și patetic, imaginea istoriei și a unui impresionant efort cultural. «Luminile» sunt act de difuziune și de educare, iar presa participă decisiv în cadrul acestui demers. *Tribuna* anului 1884 este, cum observase Ioan Slavici, un organism cu o răspândire în toate «țările» românești. La apariția seriei noastre (1957), Ion Agârbiceanu evoca seriile *Tribunei* de la Sibiu, de la Arad și de la Cluj. În ele se concentrează o istorie, așa cum în *Tribuna* de azi se exprimă contemporaneitatea. Acesteia îi consacram numărul de acum și cel următor”. ■ Publică versuri: George Macovescu (două poeme ale ciclului *Scrisori din depărtare*), Marin Sorescu (*Libații la Vârșeț*), Ion Caraion (*Fără urmă*), Adrian Păunescu (*Iov și ciuma, Cerșetorul din Est*), Petre Stoica (*Sfaturi pentru cei care vizitează expoziția pictorului Ion Gheorghiu*), Nicolae Dragoș (*Întâmplare*), Angela Marinescu (*Privire*), Nichita Stănescu (*Liniște, Stampă* – dedicată lui Sorin Dumitrescu), Ștefan Aug. Doinaș (*Adu-ți aminte*), Ioan Alexandru (*Vulturul*), Anghel Dumbrăveanu (*Tematica umbrei*), Horia Bădescu (*XLIV*), Dorin Tudoran (*Despre*), Al. Căprariu (*Dulcea osândă*), Eta Boeriu (*A fost deajuns*), Aurel Gurghianu (*Secvență de noapte*), Ion Horea (*Din Prisosița cuvintelor*), Cezar Ivănescu (*Sunseri*), Virgil Mazilescu (*Șatov, Kirillov, Stepan Trofimovici Verhovenski, Nicolai Stavroghin*), Florin Mugur (*Mănușa albă a unei fete* – dedicată lui Daniel Turcea), Aurel Rău (*Cu părinții prin sat în căruță noaptea*), Marius Robescu (*Elementele*), Adrian Popescu (*O plimbare în crâng*), Ion Dodu Bălan (*Ochii tatii*), Horia Zilieru (*Fals tratat de gramatică, fragmente*), Miron Scorobete (*Flori sălbatice*), Petru Romoșan (*Astfel vorbi epigonul* – „închinare doar lui Ion Budai-Deleanu”) ș.a. □ Debutează în „domeniul” liric Mircea M. Tomuș. ■ Mihai Beniuc aduce un *Omagiu* revistei: „Zămisliță în condiții de aspirare, «Tribuna» renăscută în 1957 la Cluj are o putere culturală radioactivă penetrantă pe întreg teritoriul Republicii Socialiste România și merită pe deplin titlul de Tribună a spiritualității poporului nostru pe tot cuprinsul țării”. ■ *Propunere pentru o laudă unanimă* se intitulează o tabletă dedicată de Laurențiu Fulga poetului Teohar Mihadaș, care „merită din plin să aparțină mitologiei pe care o anunță azi lumii revista «Tribuna»”. ■ Vasile Rebreanu „dezvăluie” un *Portret în suflet*, în care este așezat Ion Agârbiceanu, unul „din acei scriitori pentru care întreaga viață e o documentare continuă, oameni de munți și oameni de câmpie, plugari și învățători de țară, ori truditoresi în băile de aur, pe toți i-a cunoscut îndeaproape, și-a confundat viața cu viața lor. Parcă destinul l-a adus în Munții Apuseni, în cea mai dramatică aripă a țării. Și a scris cel dintâi despre existența sordidă a minerilor, despre oamenii cei mai săraci, furnizori ai celei mai jinduite bogății a pământului: aurul, el explorând acolo un element mai prețios decât aurul, arta cuvân-

tului său”. Prozatorul clujean mărturisește că orizontul băieșilor, cuprins de Agârbiceanu în pagini memorabile, i-a deschis drumul scriitoricesc: „La începuturile mele literare, fascinat de lumea sbuciumată a cărților lui, am pornit spre acele locuri, pe urmele Arhanghelilor”. ■ În *Neprevăzutul trecutului trăit*, Dumitru Mircea își amintește cum o inundație i-a prilejuit revederea emoționantă a colecției „Tribunei”: „Încearcă să salvezi de sub apă biblioteca de la demisol, înșesată de colecții, vrafuri de documentație și cărți la care nu umbli în fiecare zi, multe cu valoare de unicat. Printre ele – colecția *Tribunei*, de la primul număr și până la anul în curs. Compactată minuțios, pe ani... Am aflat astfel ce s-au muncit oamenii loviți de inundații ca să-și usuce bunurile, avutul, cărțile – să le salveze. Eu am răsfoit, și am întins la sbicit, și am răs-răsfoit, pe lângă sobele încinse, cât a ținut iarna – și o voi face încă – cine poate să numere câte file de hârtie! Să se zvânte, să nu mucezească, să scape măcar ceva din dezastru”. ■ Dinu Săraru participă la sărbătoarea revistei clujene cu însemnarea *Murdari de viață*, evocând o întâmplare din adolescență, ai cărei protagoniști sunt niște... zidari. ■ „Au trecut 22 de ani de când Nichita Stănescu a debutat ca poet în această revistă. Au trecut 22 de ani și cele 22 de cărți pe care le-a semnat până acum sunt tot atâtea trepte ale unei scări unice spre cerul cel mai pur și înalt al poeziei”, notează Constantin Chiriță (*La aniversarea unui debut*). ■ *Tuturor prietenilor* din Transilvania, George Bălăiță le oferă o reverie „dunăreană”. ■ Romul Munteanu face loc, în *Eu și istoria literară*, unui moment de la sfârșitul studenției sale clujene, când a ales cercetarea în detrimentul poeziei. ■ În *Frumusețe rotundă*, Constantin Ciopraga observă, între altele: „Structural, dunăreanul Zaharia Stancu putea fi prozator al spațiului transilvan, după cum, ca poet al «țării de piatră», Geo Bogza are, la rându-i gravitatea locului”. ■ Nicolae Balotă evocă refugiul său la Blaj din 1940, cinstind memoria culturală și spirituală a Miciei Rome: „La Blaj înțelegi prea bine în ce fel Transilvania este o provincie pedagogică în sensul înalt, goethean, al expresiei. O matrice de cultură alimentată prin virtuți «pedagogice» formatoarele se manifesta aici. Și auzi pe dascălii Școlii Ardelene mărturisindu-și strădania de o viață”. (*Urbea scolastică*). ■ Un alt omagiu adus „Tribunei” aparține lui Mircea Iorgulescu, care „fixează” revista în *Zodia tinereții*, pornind de la vârsta pe care o avea, la 1884, întemeietorul publicației: „Slavici abia împlinise 36 de ani. Îl va aduce în redacție pe Coșbuc când poetul avea 21 de ani. Criticul cel mai proeminent al revistei, G. Bogdan-Duică, avea 22 de ani când își începea în paginile ei o activitate strălucită. [...] Coincidență semnificativă, scriitorul care o conduce, un eminent prozator, avea, când a devenit redactorșef, o vârstă foarte apropiată de aceea a lui Slavici din anul întemeierii”. ■ Prozatorul Constantin Țoiu se alătură sărbătorii revistei cu textul *Bunica Tribuna*. ■ Octavian Paler „trimite” o *Scrisoare domnului Blaga*. ■ O *Ilustrație din Brăila* „expediază” Fănuș Neagu pe adresa „Tribunei”, la ceas de aprilie, „când cerul se deschide în floare neagră și luna fură din Dobrogea

porumbei care știu să bea vin otrăvit și-i aruncă peste malul străzilor, să ne ciugulească, fiecărui bărbat, ochiul drept, ca să putem lovi în colțurile lumii cu corăbii de sîdef, și fiecărei femei o alunîță de sub sân sau de pe coapsă, pentru ca izvoarele să lumineze tăcerea ce nu se uită” ș.a.m.d. ■ Octavian Paler semnează *Scrisoare domnului Blaga*. ■ *Însemnări despre orientarea politică a „Tribunei”* publică Iosif Pervain, evidențiind și pledoariile pentru armonie etnică ale ctitorului gazetei: „Apărător neînfricat al libertăților reclamate de români, Slavici nu a uitat însă nici o clipă faptul că pe întinsul mănoaselor plaiuri transilvane consângeneii săi conviețuiau cu populația săsească și maghiară”. ■ Dumitru Micu urmărește atitudinile exprimate de *Criticul curajos al vechii „Tribune”*, G. Bogdan-Duică. ■ Cu *Lecții ale trecutului* se îndeletnicește Ovid S. Crohmălniceanu, supunând atenției discuții despre roman de la sfârșitul anilor '20: „Suntem practic martorii momentului dialectic al trecerii către un alt tip de roman. Psihologismului tradițional, «analitic», îi este opus Proust. Hortensiei Papadat-Bengescu, Camil Petrescu însuși. Are loc o revenire la perspectiva epică unică, pe o spiră superioară a mișcării dialectice. Formula ideală a acestui tip nou de roman devine «jurnalul». [...] Nu e de mirare, așadar, că romancierii «noii generații», Mircea Eliade, Mihail Sebastian, Anton Holban, Octav Șuluțiu, C. Fântânaru, «gidienii» noștri, arată simpatii doar lui Camil Petrescu dintre reprezentanții generației mai vârstnice”. ■ Volumul *Ultimele*, în care Stelian Neagoe „asamblează” poeziile și traducerile lui N. Iorga, este salutat elogios de Andrei Marga. Universitarul clujean subliniază viziunea omogenă propusă de îngrijitorul ediției, care a avut inspirația „de a publica în pagina de gardă la poezii o selecție din tabletele lui Nicolae Iorga, publicate la date aproximativ aceleași cu cele ale scrierii poeziilor. În acest fel, volumul reprezintă nu numai o ediție a celor din urmă poezii ale lui Nicolae Iorga, ci și un documentar cvasicomplet al gândurilor savantului în ultimii ani de viață”. ■ Petru Poantă publică eseul *Limbajul mâinii*, încheiind într-o notă aforistică: „În civilizația modernă, omul-cu-mâna-în-șold riscă să devină un cod al puterii obscure; în odihna indolentă a mâinii pe șold, trebuie să ne imaginăm un somn al rațiunii”. ■ O proză eseistică aflăm în *Amintiri despre...* de Norman Manea. ■ Liviu Petrescu „investighează” proza lui Eugen Uricaru, considerând că tânărul scriitor excelează în scrierile de factură fantastică. ■ Despre *Filologie și hermeneutică la Mircea Eliade* scrie Adrian Marino, care își începe analiza pe un ton polemic: „Comentat adesea, în timpul din urmă, în mod jurnalistic, «eseistic» etc., în stil diletant, se uită cu desăvârșire că atât metoda hermeneutică în sine, cât și hermeneutica practică de Mircea Eliade exclud orice jurnalism, diletantism, impresionism etc. Adevărata hermeneutică presupune, dimpotrivă, rigoare, precizie, «filologie» și «erudiție»”. ■ *Un poem „retoric” de Lucian Blaga, Către cititori*, „prefață lirică a volumului *În marea trecere*”, este cercetat de Ion Pop, care apreciază că această scriere îl obligă pe cititor „să interpreteze poemele ce vor urma ca pe niște mesaje de

excepție, opuse devălmășiei realului, ascunzând în miezul lor cel mai adânc imaginea unei alte lumi, deschise către orizonturi mai pure. [...] Celui incapabil de o astfel de lectură de adâncime mesajul i se refuză, căci e sortit să rămână în lumea în care «despre ori și ce poți să vorbești cât vrei»". ■ Ion Oarcăsu îl „privește” pe *Slavici în oglinzi nestatornice*, comentând volumul de memorialistică și publicistică literară *Opere, IX*, îngrijit de C. Mohanu și D. Vatamaniuc.

27 aprilie

- [Scântea, nr. 11409] Ioan Alexandru semnează textul *Cinstire muncii*.
- [„Contemporanul”, nr. 17] Număr dedicat sărbătorii de 1 mai, cu un editorial despre însemnătatea momentului semnat de redacție și însoțit de elogi la adresa cuplului prezidențial Nicolae și Elena Ceaușescu. ■ Sunt publicate poeme tematice de Ion Popa Argeșanu, Violeta Zamfirescu, Dim Rachici, Dumitru Bălăeș, Gheorghe Istrate și Viorel Cozma. ■ În viziunea lui Aurel Martin volumul lui Ion Brad, *Războiul cunoașterii* (Albatros, 1979), marchează trecerea autorului la poezia filosofică: „Ion Brad se află la vârsta întrebărilor grave. Care vizează deopotrivă zonele ontologice și cele gnoseologice. Convertind actul poetic în unul cu implicații filosofice. Încercând să confere universului liric reliefuri menite a sugera caracterul conflictual al condiției umane. Frământările acesteia. Setea ei de dezalienare. Formula ei perenă numită luptă”. □ Nicolae Ciobanu scrie o cronică a volumului *Temerile lui Orfeu* (C.R., 1978) de Radu Cârneli, jalonat de spaime orifice: „Leit-motivul ce traversează majoritatea poemelor are în atenție ceea ce autorul numește «temerile lui Orfeu». Sunt acele stări de spirit și de conștiință specifice cu deosebire maturității creatoare, solicitată a «pune în discuție» compatibilitatea dintre impulsul original al poeziei de a-și conserva cu obstinție starea de grație, de cântec orfic sustras contactului cu orice agent situat în afara celui poetic, de o parte, și presanta, grava chemare pe care timpul istoric, cu temele lui o adresează poetului, de altă parte”. □ Paul Petrescu recenzează studiul lui Valer Butură, *Etnografia poporului român* (Dacia, 1978). □ Volumul *Epoca Unirii* (Ed. Academiei R.S.R., 1979) de Dan Berindei este prezentat de Anatol Niculescu. □ Ilieș Câmpeanu scrie o cronică despre *Micul dicționar de scriitori greci și latini* (Ed. Științifică și Enciclopedică, 1978) coordonat de Adelina Piatkowski și N. I. Barbu. □ Romanul *Rostogolirea* (Albatros, 1978) de Dumitru Matală este analizat de Adriana Iliescu. □ Daniel Drăgan recenzează studiul *Poeți de la Semănătorul* (Minerva, 1978) de Petre Homolceanul. □ Grigore Mureșan discută *Cartea jocurilor* (Ion Creangă, 1976) scrisă de Passionaria Stoicescu. ■ *Diamantul* (Univers, 1978) de Harry Mulisch, apărut la editura Univers în traducerea Corinei Jiva, este explorat în detaliu de Dan Grigorescu în rubrica de carte străină.

- [„Cronica”, nr. 17] Număr dedicat sărbătorii de 1 mai. ■ Sunt publicate versuri de Emil Nicolae, Cătălin Ciolcă și Ion Beldeanu. ■ În cronica cu titlul

Eseul liric, Liviu Leonte analizează volumul lui Octavian Paler, *Apărarea lui Galilei* (C.R., 1978), pe care îl situează în categoria eseului filosofic: „*Apărarea lui Galilei*, acest eseu cu reverberații filozofice, scris la înalta temperatură a participării afective, ne vorbește nu numai despre prudență și iubire dar și despre viață și rectitudine morală. Așa după cum principiile nu au valoare desprinse de realitatea fundamentală a vieții, cu bucuriile și suferințele ei, tot astfel o viață nu-și găsește rostul dacă nu e trăită sub lumina unor înalte lumini directoare”. ■ În rubrica *Mențiuni critice*, Gabriel Mardare se oprește asupra plachetei de versuri *Corabia seminței* (Eminescu, 1978), de Sterian Nicol: „Dincolo de unele inadvertențe stilistice, proprii oricărui autor la începutul carierei, *Corabia seminței* poartă în cala ei germenii unor fructe poetice interesante”. ■ Mircea Doru Lesovici semnalează debutului lui Ion Lilă în proză cu volumul *Ploaie amară* (Albatros, 1978): „Unite tematic de ideea de drum, prozele sunt traversate de continua căutare a unui sens, de premeditarea lucidă la un rost în viață. Lumea se dezvăluie ca un perpetuu amestec al destinderii și amărăciunii, al consonanței și antitezei...” ■ În rubrica sa *Conversații critice*, Zaharia Sângeorzan analizează poezia lui Nicolae Prelipeanu, pe care o situează sub semnul interogației și al ironiei: „...Nicolae Prelipeanu, prin *De neatins, de neatins*, a ajuns să dovedească o reală maturitate artistică, un progres care schimbă perspectiva critică. Poezia sa crește mai mult dintr-un ascețism al interogației: lumea nu trebuie văzută, trăită printr-un sentiment, ci printr-o idee. Poemele vor fi trecute prin apele clare ale reflecției și nu prin râul leneș al sentimentalismului. Până să ajungă la această stare, ironia, dar nu una care distruge, care disprețuiește visarea, evadarea în grădinile imaginare, ci una care se naște din orgoliu și umilință, va fi inima poeziei”. ■ Adrian Marino subliniază în *Morfologie și tipologie la Mircea Eliade*, caracterul sincron al lecturii elementelor analizate de istoricul religiilor: „Caracterul sincron al tipologiilor și clasificărilor morfologice (subliniat cu insistență și în cazul lui Mircea Eliade), implică totodată atemporalitatea, disocierea, depășirea și – în unele cazuri – chiar opoziția față de istorie și de planul său de referință: cronologie, cauzalitate, context specific etc. Înțelegerea – la Mircea Eliade – implică o lectură esențial sincronă și nu diacronică a fenomenelor interpretate”.

● **[„Săptămâna culturală a capitalei”, nr. 438]** Articolul despre tradiția celebrării muncii în literatura română, semnat „Săptămâna”, deschide numărul alături de editorialul politic. Fără multă greutate, se regăsesc la toți marii poeți români versuri citabile despre muncă, de la Eminescu, la Traian Demetrescu, Th. D. Neculuță și Mihai Beniuc. ■ Eugen Barbu îl citează mai departe pe G. Călinescu în chestiunea personajului feminin din opera lui Caragiale. De aici se ajunge la natura în opera lui Caragiale și Creangă, aspect ce urmează a se dezvolta în următorul număr. ■ Emil Manu se oprește, la *Cronica literară*, asupra volumului de proză scurtă *În văpaia lunii* de Fănuș Neagu, reamintind

pledoaria acestuia pentru genul scurt și numindu-l „un poet în proză al spațiului dunărean”: „Dacă în opera lui Marin Preda predomină magia unui spațiu românesc agrest și dacă acest spațiu se individualizează prin proiectarea lui într-un alt spațiu, de astă dată sentimental, al copilăriei scriitorului, ajungându-se la definirea unui spațiu și unui timp țărănesc specific și adecvat pe care-l numim moromețian, în opera lui Fănuș Neagu e vorba de un spațiu teluric în care nu există o dramă a timpului pierdut ci o fascinație naturistă, o magie a fecundației exaltată de forțe chtonice: «Prin Bărăgan trece osia lumii, fiindcă începutul și durata tuturor lucrurilor trece prin spicul unul fir de grâu». Câmpia Bărăganului, vecinătatea apelor Dunării, îi oferă prozatorului o fascinație cosmică, ca o «poartă de intrare în eternitatea bucuriei»”. ■ Vasile Netea recenzează continuarea unei „epopei țărănești ardelenе” – volumul *Întoarcerea Vlașinilor*, de Ioana Postelnicu, scriitoare ce dăduse, în 1965, romanul *Plecarea Vlașinilor*. ■ Dan Mutașcu semnalează și prezintă elogios *Eseu despre generația războiului*, de Emil Manu, apărută la Editura Cartea Românească. „Prin cartea lui Emil Manu se refac în chip declarat și efectiv «...niște circuite spirituale, de neînțeles ulterior», între copertile ei se explică «de ce unii poeți au re debutat și de ce marea literatură interbelică s-a integrat atât de târziu și de secret în opere ulterioare: i se întrerupseseră canalele de circulație». Crezând nu doar în simbolul estetic al textului scris, dar și în faptul că arta este și adevăr, iar adevărul este reflectarea (*die Nachbildung*) realității în gândirea noastră, Emil Manu a ținut să demonstreze prin lucrarea sa: «...dincolo de o cunoaștere integrală a unei epoci de creatori, cu pondere în dezvoltarea literelor române, și faptul că istoria (chiar a literaturii) nu poate fi mințită și nici fondată de cosmeticieni ulteriori». Așadar, *Eseu despre generația războiului* este o carte care explică, o carte care reevaluează o generație și o reintegrează (după cum se exprimă însuși autorul) în circuitul continuu al «sensibilității românești contemporane».” ■ Dan Ciachir face o incursiune în lirica lui Mircea Dinescu, subliniind succesul de public tânăr, dar și de critică pe care poetul l-a avut încă de la debutul cu *Invocație nimănui* până la cel mai recent volum, *La dispoziția dumneavoastră*, față de care are și observații negative referitoare la „parabola anecdotică”, „atentate de limbaj care țin de muntenism”, „ecouri din M. R. Paraschivescu, scripcărești și dezordonate”. ■ Dan Zamfirescu publică în acest număr continuarea materialului despre paternitatea *Învățăturilor lui Neagoe Basarab*, și anume fragmente din demonstrația lui L. Vranoussis că adevăratul autor al scrierii ar fi Manuil Corintios – „«Marele predicator» al patriarhiei și prieten al lui Neagoe Basarab”.

28 aprilie

• [„**Luceafărul**”, nr. 17] Editorialul, semnat de Sorin Florian, poartă titlul *Sub stindardul unității – 35 de ani de la constituirea Frontului Unic Muncitoresc* și face o trecere în revistă a istoriei mișcării muncitorești socialiste din

România de la sfârșitul secolului al XIX-lea și începutul secolului XX. ■ Un al doilea editorial, semnat de redacție, evocă momentul 1 Mai 1929 când, se scrie în articol, Nicolae Ceaușescu și Elena Petrescu (Ceaușescu), alături de Ilie Pintilie, Constantin David, Gheorghe Prodan au adus la apogeu mișcarea revoluționară a P.C.R. printr-o uriașă manifestare antifascistă, dar și momentul 1 Mai 1944, încheind cu un citat din G. Călinescu: „Disprețuim profund pe scriitorii fără instinct național. Nici un mare creator (Dante, V. Hugo, Eminescu) nu s-a rușinat să fie patriot. Fără o Românie independentă nu poate exista literatura română»”. ■ Ion Dodu Bălan semnează articolul *Vocația umanismului* în care schițează un portret al poporului român din care reies în special calitățile de „solidaritate” și „omenie” regășibile, de altfel, în documente de istorie și culturale, de la *Scrisoarea lui Neacșu* încolo. Ajungând în prezent, autorul afirmă: „Afirmându-și geniul lor propriu, specificul lor național în artă și literatură, românii și-au adus, alături de alte popoare, o contribuție substanțială la cunoașterea reciprocă, la pacea și prietenia dintre națiuni. [...] În spiritul acestor luminoase principii, ridicate de gândirea socialistă pe o treaptă superioară, națiunea română, consecventă cu vocația solidarității pe care o are din străbuni, participă astăzi, mai mult ca oricând, prin cel mai autorizat fiu al ei, unanim recunoscut ca o proeminentă personalitate a lumii contemporane, tovarășul Nicolae Ceaușescu, la întărirea prieteniei, colaborării și cooperării dintre toate popoarele, indiferent de orânduirea lor socială”. ■ Gheorghe Pituș scrie un articol despre poetul Miron Abrudan, țaran din Căbești, județul Bihor, câștigător al unui premiu la Festivalul Național „Cântarea României”, devenit reprezentativ pentru „poezia țărănimii”. ■ Un articol omagial despre colecția B.P.T. ajunsă la numărul 1000 scrie Nicolae Ciobanu. Cu acest prilej colecției i se adaugă și un catalog. „Nici mai mult, nici mai puțin, catalogul arată fiecărui iubitor de literatură și cultură ce este obligatoriu să se afle în propria bibliotecă, indicând, în subsidiar, cele două fișiere de bază ale acestuia: literatura și cultura națională începând cu cea clasică și încheind cu cea contemporană, de o parte, literatura și cultura universală chemată «la apel» din aceeași perspectivă cvasicompletă, de altă parte.” ■ La *Jurnal de poet*, Ioan Alexandru publică, sub titlul *Anotimp*, o compoziție lirică închinată primăverii. ■ *Cronica literară* găzduiește cartea *Permanențe românești*, de Al. Piru, comentată de M. Ungheanu. Observațiile semnatarului se cantonează mai ales în sfera delimitării discursului critic al lui Piru de cel al mentorului său, G. Călinescu, iar centrul de greutate al demonstrației este monografia pe care acesta i-o dedică. În cadrul monografiei, Al. Piru insistă asupra diferențelor de perspectivă și de metodă de lucru dintre G. Călinescu și E. Lovinescu, mai ales în ceea ce privește literatura de după 1900. În legătură cu analiza de către Al. Piru a operei literare a lui G. Călinescu, M. Ungheanu observă: „Citatele nu ni-l prezintă deloc pe Al. Piru ca pe un hagiograf al lui G. Călinescu. Criticul este exigent, dar câtă distanță față de

unele vehemente pe care le-a suportat opera lui G. Călinescu sub diverse etichete. Al. Piru este un discipol lucid al lui G. Călinescu și nu un idolatru. Pagina lui critică e un superior reper de istorie literară”. ■ La *Viața cărților*, Paul Dugneanu reține volumul de versuri *Arte & Meserie* (Ed. Cartea Românească, 1979) de Romulus Vulpesco. Recenzentul remarcă: „Acest spirit iconoclast și, în același timp, canonic și-a găsit o manieră adecvată de exprimare în ritmurile și formele poetice medievale, multe dintre ele descinzând direct din Villon. Dar ceea ce surprinde plăcut nu este numai ineditul asocierii cât perfecta articulare a unei sensibilități și mentalități moderne cu un univers figuratic așa-zis «vetust»”. □ La secțiunea de proză, Dan C. Mihăilescu prezintă romanul *Dragostea câinelui de pază* de Alecu Ivan Ghilia (C.R., 1978). □ La critică, Mihai Coman prezintă cartea lui M. Nițescu, *Poeți contemporani* (C.R., 1978). ■ La *Compendiu*, Costin Tuchilă prezintă cartea lui Vasile Băran, *Pământul plat* (Ion Creangă, 1979), A. P. Samson, *Memoriile unui gazetar (1927 – 1937)* (C.R., 1979) și *Diademe ale timpului nostru* (Colegiul județean al sindicatelor – Dâmbovița, 1979), o culegere a creațiilor poetice din cadrul cenaclului *Cicerone Theodorescu* de pe lângă Casa de cultură a sindicatelor din Târgoviște. ■ Patrel Berceanu semnează un material amplu despre momentul 1 Mai 1939, intitulat *Preludii la o mare demonstrație*, evocând cu lux de amănunte manifestația antifascistă în prim plan ul căreia iese „foarte tânărul luptător comunist Nicolae Ceușescu”. ■ Este publicată piesa lui Valentin Munteanu, *Arminden*, parte dintr-o trilogie dramatică. ■ Sunt prezenți cu poeme patriotice Ion Bănuță, Dragoș Vicol, Luca Onul, Nicolae Dan Frunteletă, Lucian Avramescu, Ion Andrei, Virgil Carianopol, Viorel Cozma, Constantin Atomii, Ion Popa Argeșanu, Eugen Evu, Gheorghe Daragiu. ■ Pentru cronică TV, Grigore Georgiu menționează emisiunea *Ora tineretului* la care a fost prezent scriitorul Mircea Sântimbreanu. ■ La rubrica *L-am cunoscut pe Tudor Arghezi*, Emanuel Valeriu publică a patra parte din materialul despre poet, concluzionând: „Acum, când revăd scenele povestite, când interesul deja stârnit de nobila inițiativă a revistei «Lucaefărul», realizez, mai cuprinzător, tulburarea pe care a produs-o, în jurul său, acest om de excepție, ale cărui unelte au fost limpezimea minții și ascuțișul slovei. Și astăzi, după cum îmi îngădui să cred, cu tot impresionantul volum al scrierilor sale publicate, ori – spre – în curs de apariție, despre OMUL Arghezi se știe încă prea puțin, iar locul Poetului în ordinea literelor românești, cu toate apropierea care s-au făcut între el și celălalt uriaș, Mihai Eminescu, încă nu este cu suficientă autoritate precizat”. ■ Fănuș Băileșteanu face portretul unui critic literar „călinescian”, George Munteanu. Pornind de la metoda și viziunea critică a lui G. Călinescu, George Munteanu își alcătuiește un arsenal de metode diverse și actualizate care converg spre „critica totală” : „El apelează, deopotrivă, și la perspectiva biografică a lui Sainte -Beuve, și la cea sociologică a lui Taine ori Goldmann, și la cea tematistă a lui Barthes, și la cea stilistică a

lui Spitzer, și la cea ideologică a lui D. Popovici, și la cea documentară sau estetică a lui Perpessicius. Dar, aidoma lui G. Călinescu, le subordonează pe toate unei viziuni estetice, ideii de valoare artistică pe care o vede realizându-se tocmai din și pe seama unei asemenea heterogenități”. ■ Ion Caraion traduce poemul *Copilul mut*, de Federico García Lorca. ■ La *Atelier literar* sunt prezenți cu texte Traian Furnea, V. Petrescu-Mărghean, Emil Gavrilu, Elvira Brezeanu. ■ Petru Dan Lazăr, Nicolae Nicoară, Grete Tartler, Eugen B. Marian traduc din poezia militantă a lumii (U.R.S.S., Angola, Irak, Franța, Chile). ■ Ion Crînguleanu publică un poem amplu intitulat *Un cântec despre noi înșine în spațiile muncii*: „Noi suntem membrii comuniști ai materiei/ Și membrii comuniști ai pâinii,/ Cine n-a avut viziunea noastră, nu poate privi viitorul/ Și nici pe sine nu se poate vedea/ Și-i fără vedere întruna, în multitudinea noastră!/ Noi nu urcăm șotâng-șotâng/ Și nu ne pândim, noi zburăm arterial/ Și ne privim/ Deschis în inimă și-n gândire”.

29 aprilie

• [Scânteia, nr. 11411] Număr dedicat zilei de 1 mai. Conține poeme de Corneliu Vadim Tudor, Vlaicu Bârna, Virgil Carianopol, Gheorghe Ciudan, Octav Sargețiu. ■ Dinu Săraru semnează articolul *La noi, unde munca își merită cu prisosința sărbătoarea*: „E limpede că suntem o țară bogată în realizări cu adevărat spectaculoase și că trăim o clipă de foc și de aur a eternității noastre pe acest pământ românesc, [...] este limpede că viața noastră, a tuturor, este pe deplin conștient recunoscătoare ca fiind determinat de Partidul Comunist Român, e limpede că marile sentimente ale libertății și demnității naționale sunt ocrotitoarele întregului nostru efort, e limpede că numele de român spune, astăzi, ceva, de la un capăt la altul al lumii...”

30 aprilie

• [„România liberă”, nr. 10733] Cu ocazia aniversării de 1 Mai publică poeme patriotice Victor Tulbure și Haralambie Țugui. Alexandru Balaci scrie un text omagial în proză, *Când rozele înfloresc*.

• [„Scânteia tineretului”, nr. 9310] Dan Rotaru e prezent pe prima pagină cu *Poem în mai*.

[APRILIE]

• [„Albina”, nr. 4] Cuprinde versuri de Miha Dragomir (fragment din *Oda fulgerelor*), Sașa Pană (*Verigheta de platină, Toate aceste poeme*), Mihai Beniuc (*Tu, vatră ești*), Gheorghe Bogdan, Dumitran Frunză, Székely János (trad. Dim Rachici și Csire Gabriela), precum și un text de Ion Bănuță închinat primăverii. ■ În articolul *Prințul*, din rubrica *Prietenii mei, scriitorii*, Hristu Cândroveanu îl consideră pe Florin Mugur unul dintre cei mai importanți poeți

contemporani: „...Florin Mugur a dat câteva excelente cărți de poezie: *Mituri*, *Cartea regilor*, *Cartea prințului*, *Roman* (unele încununare de premii importante), care fac din el unul dintre reprezentanții de frunte ai liricii românești de astăzi”. ■ Gheorghe Cunescu publică un articol omagial cu ocazia centenarului Gala Galaction (intitulat, simplu, *1879-1979. Gala Galaction*), în care subliniază parcursul politic al acestuia, de susținător al răscoalei din 1907 și al noului regim socialist instalat în 1947: „Gala Galaction s-a alăturat, în 1907, de partea răsculaților. Ajunsese și el nedreptățit și sărac. A istorisit cum s-a petrecut pactizarea monstruoasei coaliții burghezo-moșieriești și măsurile de înăbușire a răscoalei. [...] Impunându-se ca scriitor și luptător social, de pe baricadele cele mai înaintate ale presei democratice și socialiste (a colaborat cu «cea mai roșie cerneală» la «Socialismul» și «Tineretul socialist») a cerut stăruitor și vehement să se îmbunătățească situația țăranilor...”

● [„**Amfiteatru**”, nr. 4] Acest număr conține poeme de Constanța Buzea, Irina Airinei, Mircea Drăgănescu, Mircea Bârsilă și Carmen Firan. ■ Conform lui M. N. Rusu, în volumul *Opere imperfecte* (Albatros, 1979), Nichita Stănescu nu inovează sub aspect formal, ci tematic. „...este vorba despre un Nichita Stănescu inedit nu la nivelul formelor poetice, ci la acela al structurii tematice. Poezia lui actuală captează sau sugerează existența unei vârste dramatice sau a unei dramatice vârste a poeziei.” El remarcă totodată trecerea de la o formulă lirică abstractă la una non-conceptuală: „Poetul a trecut de la poezia formulelor abstracte, din perioada „elegiilor”, la formalismul poetic cel mai dramatic. De la concept și conceptualism la anticoncept și non-conceptualism. Schimbare sau consecință esențială a întregii sale evoluții poetice, actuala față a liricii sale nu face decât să subție la maximum distanța dintre realitate și utopie, spațiul dintre noțiuni încărcate sau descărcate de realitate, lăsând, cu alte cuvinte, să se întrevadă treptata dispariție atât a timpului cât și a termenilor (tradiționali) care îl numesc”. □ Dinu Flămând observă o continuitate între *Descântoteca* și *Sărbătorile itinerante* (C.R., 1979) de Marin Sorescu, sesizabilă la nivel lexical prin spectacolul neîncetat al calamburului: „*Sărbătorile* de acum continuă *Descântoteca* printr-o dezlănțuire a calamburului, printr-o «descântare» a cuvintelor și a asociațiilor (apropiate sau îndepărtate), bucurându-se de libertatea ludică a unei binecunoscute verbozități”. Autorul remarcă o utilizare parodică a calamburului cu precădere în construcții de mici dimensiuni și o încărcare a acestuia cu substanță lirică în structurile ample: „Ca în toate poeziile din ultimii săi ani, și aici Marin Sorescu a trecut pe un sistem imagistic mai amplu. Calamburul se produce în mod frecvent la nivel eufonic, dar îl găsim și diluat în structura grupurilor de imagini. Situația este de efect oarecum paradoxal. Calamburul acționează parodic pe mici spații, dar în ansamblu se încheagă o anumită «atmosferă» ce prinde chiar consistență lirică”. ■ Octavian Știreanu lansează o anchetă intitulată *Publicistica social-politică și filosofică românească, de la comentariul critic la îndrăzneala construcției teoretice*, la care

participă George-Radu Chirovici, conf.dr. Gh. Ioniță, prof. dr. Radu Florian, prof. dr. Pavel Apostol, conf. dr. Aculin Cazacu, prof. dr. Petru Pânzaru, prof. dr. Andrei Roth și dr. Fred Mahler. ■ În *Cazul Arghezi*, Ion Cristoiu consideră că articolul lui Sorin Toma, *Poezia putrefacției și putrefacția poeziei*, din 1948, este un proces de intenție: „Avem, astfel, în studiul *Poezia putrefacției și putrefacția poeziei* o modalitate de a interveni publicistic, de a recepta public anumite fapte literar-artistice des întâlnită în perioada de care de ocupăm: procesul de intenție, etichetarea politică. Efectele sale în climatul dezbaterilor literar-artistice și, deci, în dezvoltarea literaturii noi, vor fi deosebit de grave și, de aceea, la începutul procesului de lichidare a greșelilor din literatură și artă, critica procesului de intenție, a etichetării politice se va constitui într-o permanență a nenumăratelor documente și dezbateri vizând problemele literar-artistice”. ■ În *Spiritul însetat de real*, Ioan Buduca atrage atenția asupra apariției unei noi generații poetice, diferită de cea a neomodernismului stănescian și mai apropiată (ca tematică și tonalitate) de cea de la sfârșitul interbelicului, a lui Constant Tonegaru și Geo Dumitrescu. Subiectul principal al liricii de factură stănesciană era însăși poezia, pe când pentru reprezentanții noii sensibilități acesta devine realul cotidian, prozaic: „Dacă realul poeziei tutelate de generația Nichita Stănescu era poezia însăși, era proiecția unei sensibilități mărturisind ultragiul asupra bunului simț estetic, era setea de o irealitate compensatoare, realul noii sensibilități și a noii direcții a poeziei refuză tautologia și încearcă să recupereze ontologia, mărturisind ultragiul la acest nivel. Realul noii poezii este prozaicul cotidian”. Este vorba totodată, conform lui Ioan Buduca, despre criza unui sfârșit de limbaj poetic, care trece de la patetism și lirism frenetic la prozaism și sarcasm: „Vechilor proiecții naive și sentimentale ale unui logos poetic de semeață seminție demiurgică le corespund acum proiecții ludice și sarcastice ale unui logos poetic ce nu vrea să renunțe la conștiința sa aristocratică. [...] Poezia prozaică editează acum, pentru a doua oară, criza unui sfârșit de limbaj poetic, reeditând problemele de conștiință poetică ale generației Tonegaru, Geo Dumitrescu”. ■ În rubrica *Tineri poeți și premisele evoluției lor*, Liliana Țigănescu se oprește asupra liricii lui Mircea Florin Șandru: „Mircea Florin Șandru nu este un poet liniar. Filoanele poeziei sale țintesc, cu aceeași frenezie a con-fuziunii cu fluxul empiricului, o altă realitate, «ascunsă» în concret sau o «supra-realitate», cea a conștiinței, a trăirilor și aventurii spirituale”. ■ Al. Oprea semnează articolul omagial *La centenarul lui Gala Galaction*. ■ Ancheta din numărul precedent, *Direcții și tendințe în istoria literară actuală* continuă prin publicarea opiniei lui Paul Cornea. Foarte critic la adresa separației făcute de Welles între eseurile critice și istoria culturii, Paul Cornea este favorabil conlucrării acestora: „Am mai susținut că «istoria literaturii» trebuie privită ca un gen al istoriei literare, fundat (cum se vede la toți maeștrii, de la De Sanctis și Lanson la Thibaudet și G. Călinescu etc. etc.) nu pe principiul «ori» (istorie) – «ori» (critică), ci pe principiul «și» –

«și»”. De asemenea, el consideră firească discrepanța dintre perspectiva istoriografică și cea eseistică: „E vorba de două abordări, diferite de proiectul și finalitatea lor, dar deopotrivă legitime și a căror coexistență e o sursă de îmbogățire reciprocă”.

• [„Cinema”, nr. 4] Într-un interviu *Din unghiul operatorului*, Florin Mihailescu discută despre *Ioanide*, pe care îl consideră *Un film masiv, bogat*. Operatorul mărturisește ce a însemnat pentru el să lucreze la ecranizarea romanelor călănesciene *Bietul Ioanide* și *Scrinul negru* într-un melanj cinematografic bazat pe scenariul lui Eugen Barbu și în viziunea regizorală a lui Dan Pița: „Firească dorința de autodepășire. Era și o probă de rezistență la tensiune înaltă. Pe o lungime de film atât de mare, să rezisti, să nu clachezi – fizic în primul rând – și să fii «la cotă maximă» tot timpul. *Ioanide* e un film masiv, lung și greu, bogat, de o bogăție care-i vine din adânc, din substanță și care te obligă. Cea mai mare dorință a noastră era să trecem cât mai mult din această bogăție pe ecran. Discutam în echipă – inclusiv cu asistenții de la machiaj – cu scenariul, dar și cu opera lui Călinescu tot timpul în mână. Sau mai exact, în gând. Propusesem la un moment dat să facem un concurs între noi cu întrebări din romanele călănesciene. Nu știu cine ar fi câștigat. Dar n-am avut timp, n-am avut nici un moment de respiro. Nu la toate filmele stai într-o tensiune înaltă a creației de la început până la sfârșit”. ■ Actorul Gheorghe Cozorici, care interpretează rolul lui Dumitru Dumitru în filmul *Clipa*, realizat după romanul omonim al lui Dinu Săraru, îi împărtășește Evei Sîrbu, în interviul intitulat „*Clipa*” e o deschidere spre adevăr. Dar mai departe?, dificultățile, fricile trăite odată cu asumarea rolului în care a fost distribuit: „Nu citisem cartea. Am avut o frică. Mie în general nu mi-e frică, dar atunci mi-a fost. Dacă citeș cartea – mi-am zis – să nu fiu influențat de literatură. Cartea am citit-o după ce am făcut filmul. Dinu Săraru știe asta, i-am spus, «Nu se poate! – zicea – eu credem că ai mâncat cartea!». «Nu domnule, am mâncat-o între timp. Am mâncat-o făcând personajul. Am început s-o mănânc în momentul în care m-am înhămat la acest personaj». Și m-am înhămat, pentru că mi s-a părut că acest secretar de partid pe care l-am mai întâlnit în filmele noastre, poate fi și altfel. Era o șansă să-l arăt altfel. Linia lui, scara lui foarte întinsă – de la adusul boilor înapoi în gospodăria de la Cornul Caprei și până la marile idealuri pe care le gândește – mi se părea pasionantă de parcurs, de urcat. Mi se părea că trebuie arătat un asemenea secretar în toată complexitatea problemelor pe care viața i le pune în față, un om și nu o funcție. Un om care, cum să spun? [...] ...Plătește. Un om care plătește. Iar omul – un om ca Dumitru Dumitru, mai cu seamă – când e pornit să câștige, trebuie să înceapă prin a da. Chiar și eu, Gheorghe Cozorici, ca să devin Dumitru Dumitru, a trebuit să «plătesc». A trebuit să renunț la Gheorghe Cozorici în favoarea lui Dumitru Dumitru. Să renunț la lucruri mici poate, cum ar fi să stau o oră aici, la «Peștera», un lucru mic, dar care face parte din viața mea de Gheorghe Cozorici, și la lucruri mai

mari, la liniște, la o anumită ordine în viață... A trebuit să risc o sancțiune pentru absențe de la învățământul de partid – asta în timp ce filmam secvența excluderii din partid a lui Dumitru Dumitru (în cazul meu au votat toți împotriva, dar vedeți ce coincidență hazlie), a trebuit să dorm într-un microbuz pe apucate, plecând de la o repetiție la teatru, ca să ajung la Slătioara, să filmez toată noaptea și să mă întorc a doua zi să intru în repetiție la teatru și seara la spectacol, și de acolo din nou în microbuz, din nou la Slătioara – dar m-am gândit că toate aceste clipe le-a trăit, chiar dacă altfel, și Dumitru Dumitru între Cornul Caprei și el însuși”. □ *Plăcerea de a fi obiectiv* a lui Teodor Mazilu se manifestă în legătură cu un film care rezolvă *O falsă dilemă a filmelor noastre: viața personală sau viața obștească? – inteligent depășită de Clipa*: „«Viața personală» e o piatră pe care cinematografia noastră a ridicat-o cu competență dar n-a aruncat-o prea departe. Sunt și eu de acord că viața personală include și pe cea obștească, dar în cele mai bune dintre scenariile viața personală a ajuns să se teamă, să roșească în fața celei obștești ca un copil care, lăsat acasă, îi e frică de întoarcerea părinților... când pisica nu-i acasă... S-a creat astfel o naivă duplicitate, sau dacă cuvântul e prea grav, o anume rivalitate, concurență, între viața personală și cea obștească. Ele pot trăi fericite numai dacă sunt una singură. În *Clipa* lui Dinu Săraru și Vitanidis, acest impas este depășit cu grație și hotărâre, problema, viața personală sau cea obștească, se destramă, nu-și mai are rostul, la flacăra revoluției viața este una singură. Apele vieții m-au dus deseori departe de țărmurile lui Dinu Săraru, dar obiectivitatea mă obligă să-i aplaud indiscutabilul succes. Cuvântul «obligă» e impropriu. Nimeni nu mă obligă, nici măcar eu nu mă oblig. Există oare o plăcere mai mare decât aceea de a fi obiectiv?”. □ Florian Potra semnează un articol cu accente teoretice, *Carte, film, viață*, despre ecranizarea romanului lui Dinu Săraru: „Publicarea filmului *Clipa*, adaptare a romanului de succes «Clipa» de Dinu Săraru, readuce în centrul atenției generale raportul literatură-film și multiplele sale ipostaze. Cu o acuitate mai pronunțată decât numeroase alte ecranizări, românești și chiar străine: de ce? Pentru că scrierea lui Săraru oferă o extraordinară densitate de acțiuni, sentimente și idei, de o vitalitate debordantă, cele mai multe. Pentru că justifică din plin poziția teoretică a celor care afirmă dreptul și valabilitatea «împrumutului» de conținuturi din literatură, conținuturi pereche cu cele din realitate, din viața socială. Nu vreau să remarc astfel doar că proza lui Săraru e «cinematografiabilă», atât ca structură spațio-temporală, cât și ca montaj al secvențelor și chiar al încadraturilor, ca ritm, în ciuda dialogului abundent și îndesat. Vreau să susțin, în schimb, că romanul acesta «Clipa», e «cinematografic» într-un înțeles mai profund, într-un înțeles pasolinian, mai precis al identificării biografiei oricărui om cu un neliniștit plan-secvență, dacă ne-am imagina că deasupra capului fiecăruia dintre noi se află un aparat de luat vederi (și, alături, un magnetofon). Așa mi s-a părut că sunt concepute aproape toate caracterele umane din narațiunea lui Săraru: ca niște planuri-secvență,

din care autorul a ales segmentele considerate semnificative și a făcut ca ele să se întretaie cu segmentele altor planuri-secvență, într-o țesătură aspră și colorată, care însoțește înseși cadențele vieții, când mai lente, când mai repezi, când mai largi, când mai strânse (cum ar observa, pe bună dreptate, Antonioni, iar nu stereotipe, conform unui *stas hollywoodian*)”. Dincolo de raportul dintre film și literatură, Florian Potra discută și despre raportul dintre autorul cărții și regizor: „Vitanidis are meritul «fidelității». Atât? Atât. Sau aproape numai atât [...]. Într-adevăr, regizorul nu «transcende» cartea, nu o «depășește» într-o sinteză nouă, ci îi reparcurge firul narativ, îi «repetă», îi «revizitează» – în imagini audiovizuale – discursul, argumentele, conflictele, chipurile. Cu alte cuvinte, regizorul nu mai operează o nouă selecție, în raport cu cea din carte, iar de coordonat, coordonează elementele gata «formalizate» ale povestirii literare”. ■ George Littera a ajuns, cu *Dicționarul cinematografic*, la un nou concept: *Barocul*. ■ H. Dona remarcă *Un zguduitor rechizitoriu împotriva fascismului*. Este vorba despre serialul american *Holocaust*, care, după succesul de peste ocean, a cucerit și țările europene.

• **[„Convorbiri literare”, nr. 4; colegiul de redacție se lărgeste; redactor-șef: Corneliu Sturzu; secretar responsabil de redacție: Horia Zilieru; Daniel Dimitriu, Ioanid Romanescu, Ion Țăranu]** Se deschide cu textul *De 1 Mai*, semnat C.L. ■ Al. Andriescu consideră neîmplinite *Datoriile filologiei față de literatura română (I)*: „Oricât ar părea de incredibil acest lucru, nu avem până astăzi adunată în ediții critice întreaga literatură română. Mai mult, în ciuda unor tentative repetate, nu avem încă ediții critice complete nici măcar pentru toți scriitorii de primă importanță. Faptul că opera acestora se difuzează în ediții reînnoite și în tiraje impresionante este mai mult decât îmbucurător. Existența unor ediții critice de opere complete pentru unii scriitori clasici și de opere alese, tot în ediții critice, pentru alții, se cuvine de asemenea remarcată cu satisfacție. Editura Academiei și Editura Minerva, în primul rând, dar și alte edituri din țară, care nu-și fac din aceasta un punct esențial în programul lor de lucru, au publicat, cu mai multă sau cu mai puțină regularitate, unele excelente ediții critice. De ce suntem totuși obligați să spunem mereu că numai *unii* scriitori și *unele* texte, nu totalitatea operei, chiar când este vorba de marii scriitori, au beneficiat de edițiile pe care le merită? Aceasta dovedește, de la început, anumite lipsuri în organizarea activității filologice de la noi, care nu reușește să satisfacă nevoia imperioasă de tipărire a literaturii române în ediții critice”. ■ În cadrul rubricii care sondează *Starea edițiilor*, Dan Mănuță discută despre *Maioreșcu în ediție critică*: „Excelenta colecție «Scriitori români» a editurii Minerva a inclus printre ultimele apariții și cel dintâi volum dintr-o nouă ediție a scrierilor maioreșciene [*Critice (1866-1907)*]. Să zicem, cu formula obișnuită, că se repară o nedreptate – ar fi prea puțin. În fapt, e un omagiu adus unuia din oamenii României moderne, a cărui recunoaștere s-a produs dificil și cu meandre ciudate de receptare. [...] Pentru ediția de față, textul de

căpătâi a fost cel din 1908, revăzut și îndreptat de Maiorescu însuși în intenția de a considera cea dintâi ediție de la Minerva drept o «ediție completă și definitivă». Într-un fel, sarcina editorilor (Georgeta Rădulescu-Dulgheru și Domnica Filimon) nu a fost prea dificilă, pentru că de la 1908 și până azi ortografia românească nu a cunoscut modificări substanțiale, iar Maiorescu a avut grija aducerii la zi din mai toate punctele de vedere. Dar munca nu se mai arată atât de lesnicioasă dacă se are în vedere că fiecare text a cunoscut trei ori patru apariții la intervale diferite de timp, începând cu 1867, când ortografia însă era ezitantă și cu numeroase concesii făcute etimologismului. Urmărirea, depistarea și înregistrarea diferențelor s-a concretizat într-un aparat critic voluminos și competent, care reușește să ofere o imagine sugestivă a evoluției scrisului maiorescian. Pentru fiecare din articolele incluse editorii au înțeles să prezinte și un scurt istoric al receptării în cultura ori critica literară românească, spre o încadrare adecvată în contextul istoric. Prefața ediției, foarte la obiect și concisă, semnată de Eugen Todoran, este întregită astfel armonios de bogăția informațiilor pe care le cuprind notele, aranjate într-un colaj impresionant, dar, uneori, prea impersonal”. ■ O pagină *In memoriam* Al. Dima reunește două texte care surprind momente din traseul intelectual al autorului *Principiilor de literatură comparată* (*Un destin armonios* de Corneliu Sturzu și *Al. Dima și estetica literară* de Al. Husar), precum și o *Bibliografie* a operei lui Al. Dima, întocmită de Cornel Catană. ■ La *Cronica literară*, Daniel Dimitriu scrie despre volumul *Pentru cine exist*, de Nicolae Turtureanu. □ Colegul său de pagină, Al. Dobrescu, comentează *Când vine umbra*, romanul lui Corneliu Ștefanache. ■ La *Jurnal*, Constantin Pricop discută volumul *Adio, Robinson Crusoe* de Emil Brumaru, titlu care „nu modifică substanțial imaginea cunoscută a autorului”. □ Al. Condurache analizează *Zidirea și alte povestiri* de Mihai Ursachi: „Povestirile diferă mult ca factură. O parte din ele sunt de-a dreptul poeme în proză și se înscriu în prelungirea poeziilor lui Mihai Ursachi. [...] Celelalte sunt mai mult sau mai puțin alegorii. Nu este genul care-l pune cel mai bine în valoare pe Mihai Ursachi, deși e destul de abundent ilustrat în lirica lui. Misterele crezute până la capăt cer o fervoare a revelației pe care Mihai Ursachi n-o are, dimpotrivă, aptitudinile lui merg înspre partea rizibilă, ludică a ceremonialului. Regimul prozei, la fel ca și al poeziei, e simulația. În cazul poeziei lui Mihai Ursachi s-a observat invariția ostentativă a unor teme, motive și chiar limbaje de împrumut. Același lucru se poate spune și despre proză. Recuzita romantică e preluată fără scrupul, aproape cu orgoliu. Dublarea lumilor și înceata alunecare a realității în vis e ca în Novalis. Stranițetea lumii e din Poe, iar fiorul discontinuităților din presimboliștii francezi. Cu toate acestea, proza lui Mihai Ursachi nu e anacronică, se simte în ea reminiscența autobiografiei. Sensibilitatea e, dimpotrivă, a literaturii de azi, sterilizată de patos, prin ironie și scepticism”. □ *Figura spiritului creator*, volumul lui Eugen Negrici, este recenzat de Mihai Dinu Gheorghiu. ■ În șirul *Prezențelor*

contemporane aduse în prim-plan în paginile revistei, se înscriu, în acest număr, Alexandru Paleologu, despre care scrie Al Dobrescu, și Ion Caraion, a cărui activitate literară o prezintă D. Daniel. ■ Const. Ciopraga discută *O antologie: Aron Cotruș (I)*. ■ *Metodele critice trec, opera rămâne*, susține Melania Livadă într-un material despre ecourile „noii critici” în România: „Raportată la literatura noastră, noua critică e departe de a fi făcut școală. Există încercări care confirmă spiritul de totdeauna al literelor române de a se sincroniza cu ideile și inovațiile timpului. Deși structuraliste în intenții, ele sunt însă departe de a ilustra genul. Interpretările inedite la care au recurs unii critici (Eugen Simion, N. Manolescu, V. Cristea, Marian Popa, Marin Mincu, Al. Călinescu ș.a.) comentând opere clasice sau contemporane, nu comit excelese lingvistice și psihanalitice ale școlii barthesiene. Față de o literatură ca a noastră, sau esențial lirică sau sociologist epică, insuficient axată pe o problematică morală, nici chiar o critică eseistică de subtilități și divagații analitice, gen Albert Thibaudet, de altfel precursor al «noii critici» – nu este oportună. [...] Critica noastră actuală nu poate renunța la analiza tematică sau la imperativul ei estetic de discernere valorică în care scop nu de semiotică se va prevala. O recunoaște un critic atât de valoros ca Eugen Simion, deloc străin de cunoașterea la zi a teoriilor neo-critice și sensibil la unele realizări ale lor: «Nu putem trece la semiotică sau psihocritică atâta vreme cât o carte nu este, întâi, acceptată din punct de vedere estetic». Nici nu vom trece, convingi că «criza» provocată în lumea literelor de noua critică ține de o modă, efemeră ca oricare alta, durabilă fiind doar opera”. ■ George Maria Prina publică un grupaj de versuri, la fel și Ovidiu Genaru. □ Alte poezii încredințează Ioanid Romanescu, Lucian Valea, Nicolae Ionel. ■ Paginile de proză cuprind trei autori: Ecaterina Țarălungă (*Strada*), N.V. Turcu (*Hochei*) și Constantin Parascan (*Cu toate ușile deschise*). ■ Sub genericul *Poeți de azi (I)*, Tudor Constantin inaugurează o serie de comentarii despre poezia tânără, motivând: „Se vorbește tot mai des în ultimul timp de o tendință generalizată, de remarcat mai ales la poezii tineri, către detașare, ironie, manierism. Unii cercetători ai fenomenului îi atribuie faptul că noua generație de scriitori a venit pe scena literară când cele mai multe dintre experiențele generației anterioare erau consumate. Trăsăturile enumerate mai sus, a remarcat tot critica, sunt de origine livrescă. Credem însă că mai importantă decât situarea poeziei în contextul generațiilor și decât precizarea unor posibile relații la nivel cultural (a surselor din care se hrănește o astfel de poezie) este relația acesteia cu lirismul. Cei mai mulți dintre poezii încadrați într-o asemenea direcție sunt, în fond, sentimentali care, din cauza «pudorii», se disimulează. Modernitatea lor e, în fapt, modernism, tocmai din cauza lipsei unei propensiuni structurale pentru modernitate. Spunând acestea trebuie să înțelegem prin modernitate un spirit ce nu mai poate urma relațiile de gândire existente într-un domeniu și creează, în consecință, altele cu totul noi. Exemplul creației științifice moderne poate fi revelator. «Moder-

nitatea» despre care se vorbește în ultimul timp cu referire la poezia tânără e mai mult o «reacție» față de o stare cunoscută, existentă, a liricii – replică, deci, într-un limbaj poetic constituit”. □ Primul poet despre modernitatea căruia discută cronicarul este Dorin Tudoran, „modern mai ales prin refuzul de a se fixa într-o anume formulă, prin renunțarea la o direcție pentru a urma o alta, nouă, puțin previzibilă. După cărțile publicate mai înainte, conținând o retorică atent elaborată, structurate în jurul unor «teme», în *Respirație artificială* (Ed. «Dacia», 1978) autorul trece la o expresie a «atitudinii agresive» (Valeriu Cristea). [...] «Acțiunea violentă» din *Respirație artificială* (poate cea mai bună carte a poetului) pleacă dintr-o modernitate autentică, dintr-o realitate vie, nu din experiențele strict poetice. E greu să aliniem poezia lui Dorin Tudoran din acest volum unei tendințe generale, calificabile prin detașare, manierism etc. Ironia există, de asemenea unele elemente de origine livrescă; ele nu sunt decât un mod de a exprima... direct”. □ Cel de-al doilea poet înscris în tagma „modernistă” este Nicolae Prelipceanu care, în volumul *De neatins, de neatins*, se arată ca „un sentimental pe care sentimentalismul îl sperie, motiv pentru care nu-și permite nici o clipă patetismul. Pentru el e suficient ca un sentiment sau un motiv poetic să fie numit o dată pentru a-l lăsa apoi să miște în voie, asemeni traiectoriilor neașteptate ale mișcării browniene. [...] Un rol important în poezia lui Nicolae Prelipceanu pare a-l avea neprevăzutul, libertatea asociațiilor, respingerea oricărei convenții. Fără îndoială, poezia autorului se situează în planul acelor creații literare care refuză sistematic un contact profund cu o tradiție. Existența ei e posibilă doar în lirica de astăzi, a poeziei «moderniste». Dar făcând această afirmație trebuie să subliniem diferența dintre modernism și modernitate”. ■ Virgil Cuțitaru scrie despre *Ehudarea metaforei* în poezia lui Silviu Rusu. □ Textul este însoțit de două „mostre” lirice ale lui Silviu Rusu. ■ La *Arhiva „Convorbirilor”*, D. Ivănescu restituie șapte scrisori ale lui Mihail Sadoveanu, toate adresate lui Gr.T. Popa. ■ În cadrul *Lecturilor infidele*, Nicolae Manolescu se oprește, în *Societatea și formula de artă*, asupra relației dintre social și literar: „De ce oare istoriile romanului nu explică transformarea romanului? Probabil că a așeza pur și simplu romanul în istorie este insuficient: istoria unui gen nu e totuna cu istoria unei societăți. Schimbarea instituțiilor și obiceiurilor umane antrenează, desigur, schimbarea literaturii și pe a romanului; dar nu în chip neimplicit. Căci literatura nu emană spontan din realitatea socială, istorică. Istoriografii au văzut aici doar un reflex fidel și ascultător, ca și cum fiecare epocă și-ar produce automat romanul capabil s-o exprime. Însă nu e deloc sigur că fiecare epocă își are romanul ei, diferit de cel al epocii precedente. Își are măcar romanele ei? De ce epopeea țărănească a lui Rebreanu apare în plină epocă de stabilizare a capitalismului românesc? [...] Condiționată, limitată de factori sociali și fizici, moștenită, învățată, invenția omului rămâne totuși imprevizibilă. Derivarea ei critică dintr-un model sociologic ori psihologic e aproape oricând cu puțință; dar ni-

ciodată nu e sigur că reunirea unor elemente într-o structură sociologică ori psihologică va produce o anumită structură artistică și nu alta”. ■ La *Panoramă editorială*, Dorian Obreja se bucură de *Poemele triumfului*, volumul lui Haralambie Țugui. □ C. Pătrașcu are în vedere *Regina cu pași furați* de Cleopatra Lorințiu. □ *Simpleroze și Șarpele, eșarpele Isadorei*, volumele lui Șerban Foarță, care „se desfășoară în spațiul de joc al suprarealismului”, sunt semnalate de Maria Mailat. □ Dinu Mihai scrutează *Embleme și alte realități*, volumul de versuri al lui Eugen Dorcescu. □ Valentin Codrescu „flanează” prin *Orașul fără somn* de Mircea Ghițulescu. □ *Culorile iubirii*, de Vasile Zamfir, sunt cercetate de D. Octavian. ■ Gh. Cunescu publică documentarul *Gala Galaction și Iași*. ■ Pornind de la premisa că „trăim într-o epocă în care realitatea devansează ficțiunea”, o epocă în care cititorul, „vădind o teribilă sete de real”, își îndreaptă atenția „spre acele cărți ce tind să se structureze tot mai mult după chipul și asemănarea lumii”, Constantin Coroiu apreciază, în *Reporter XX – propuneri pentru viitor*, existența colecției „Reporter XX”, inițiată în 1975 de Editura Junimea: „O reală satisfacție am încercat urmărind aparițiile din Reporter XX și constatând varietatea de stiluri, de modalități și unghiuri distincte de abordare a actualității. În aproape toate este cultivat, într-o diversitate de maniere – în funcție de personalitatea, preocupările, formația, temperamentul autorului – dialogul, interviul. De la tonul cald, de un lirism discret, evocator și reconfortant al textelor și dialogurilor Sânzianei Pop până la verva polemică și patosul justițiar din *Biografia debuturilor* de Dorin Tudoran (alături de *Sub semnul întrebării* de A. Păunescu, neîndoios, cea mai bună carte de interviuri literare din perioada postbelică) e o paletă publicistică destul de bogată. Două ni se par însă reușitele revelabile și, deopotrivă, profitabile ale seriei *Reporter XX*. În primul rând, autenticul aer de dezbateră de idei care îl scoate pe cititor din ipostaza de contemplator, de martor, implicându-l, transformându-l în participant. Apoi încercarea (la care ne-am referit) de a depune mărturie, de a face, parafrazând titlul Sânzianei Pop, propuneri pentru viitor”. ■ Poșta redacției își schimbă titulatura. Se va numi, începând cu acest număr, *Dintre sute de catarge*. În pofida redenumirii eminesciene, Ioanid Romanescu nu reține nici un autor care să se afirme mai târziu. ■ „La a doua sa apariție (numerele 2-3) în noua serie – notează Const. C. – Caietul de teatru editat de secretariatul literar al Naționalului din Iași (Mircea Filip și Val Condurache), *Arlechin* este, ca și primul număr, o autentică revistă în paginile căreia problemele teatrului și ale dramaturgiei își găsesc o competență, subtilă analiză și o vie dezbateră. Am remarca în primul rând dialogul lui Val Condurache cu dramaturgul D.R. Popescu (*Toate pornesc din Shakespeare... dar uneori pot porni și din numitul Păcală...*) și eseu *Teatrul lui D.R. Popescu sau Climatul ambiguității* de Florin Faifer.” ■ Monografia *Răscoala lui Horea* de D. Prodan beneficiază de atenția lui Al. Zub (*Istoria între empirie și meditație*). ■ Două studii în prelungiri: *Imaginație și imaginar (6)* de Val. Panaitescu și

Estetică și creativitate (5) de Paul Balahur. ■ Din *Literatura lumii*, Al. Pascu și Șt. Avădanei prezintă trei *Poeți englezi contemporani*, din care și traduc câteva poeme.

• [„**Dialog**”, nr. 67] Gabriela Iavolschi (*E. Lovinescu – scepticul intransigent*) propune o analiză punctuală a textelor lovinesciene, concluzionând: „Dacă un critic total poate exista, nu s-a făcut dovada. Că un critic pur și simplu poate activa într-o cultură ca a noastră, cu autoritate și rectitudine – iată proba. De aceea, dincolo de evoluția metodelor critice și de schimbările inerente în concepția generală despre critică, Lovinescu poate fi modelul a ceea ce se numește de obicei atitudinea criticului”. ■ Semnează versuri: Mihai Ursachi, Paul Balahur, Corneliu Popel și Gabriela Martinuș. ■ Lucian Vasiliu (*Strategie și lirism*) recenzează volumul semnat de Radu Cosașu, *Povești pentru a-mi împlânzi iubita* (C.R., 1978): „O carte șoc, o carte substanțială. [...] Posedând conștiința sporovăielii (excludem sensul peiorativ), autorul își intitulează semnificativ cartea «povești...». Dar povăța, pedagogia lipsește. Se consemnează oarecum neutru. [...] În măruntaiele unui fapt divers, în desiușul unei știri seci se află grăuntele liric”. ■ Mihai Dinu Gheorghiu, Andrei Corbea și Val Condurache discută specificul revistei „Alma Mater”: □ „Fiind o revistă studentească de cultură, «ALMA MATER – DIALOG» a încercat să încalce și alte teritorii, în afara celui predilect, al literaturii, prin numere dedicate sociologiei, matematicii, filmului, picturii, arhitecturii, teatrului” (Mihai Dinu Gheorghiu, *Critici, dar nu numai*) □ „Rezervor de apă vie al poeziei ce s-a scris în ultimii zece ani de la Iași, revista aceasta deține supremul avantaj al periodicei re-nașteri pe care o aduce cu ine rocada generațiilor, re-naștere – simbol și chezașia supremă a continuității” (Andrei Corbea, *10 ani de poezie*) □ „A face bilanțul prozatorilor de la «Alma Mater» e cea mai ingrată din câte există la acest jubileu: cei mai mulți și-au schimbat identitatea, alții sunt «dispăruți fără urmă». [...] Tranziția către cei ce scriu astăzi poezia din paginile «Almei Mater» s-a făcut pe nesimțite. [...] Îi citim astăzi în publicația studenților de la Universitate pe Gabriela Scurtu, autoare a volumului *Călătorii imobile*, apărut prin concursul de debut al Editurii Junimea, pe Tamara Pintilie, [...] Lucian Vasiliu, [...] George Bădărău, Dorin Obreja, Valeriu Gherghel și toți ceilalți ce alcătuiesc în această promoție constelația lirică a «Almei Mater»”. (Andrei Corbea, *Amintiri despre proza de mâine*) ■ Analizând *Poeme/Poems* (Minerva, 1978), ediția bilingvă a poeziilor eminesciene, realizată de Leon Levițchi și Andrei Bantaș, Maria Sârbu notează: „Calitatea esențială a acestei traduceri [*Luceafărul (Hyperion)* în versiunea lui Leon Levițchi] se poate extinde la întregul volum – mă refer la faptul că un ascultător oarecare, neștiutor de limba engleză, ar înțelege că i se recită *Luceafărul* și nu altă poezie. Leon Levițchi și Andrei Bantaș păstrează tonul și muzicalitatea singulară a poeziei eminesciene”. ■ Mihaela Gafencu (Andrei Ion Deleanu, *Doamna brună din sonete*) urmărește particularitățile

volumului semnat de Andrei Ion Deleanu, *Doamna brună din sonete*, o versiune românească adnotată la 28 din sonetele lui William Shakespeare: „Tălmăcirea lui Andrei Ion Deleanu se distinge și prin statornicia cu care traducătorul rămâne fixat la o anumită soluție, așa cum este cazul cuvântului-cheie «will», echivalent cu «dor» [...] *Doamna brună din sonete* mi se pare o întreprindere exemplară, un adevărat act de cultură, demn de cea mai aleasă prețuire”. ■ Antologia de basme turcești *Padişahul fulger* (Minerva, 1978) este subiectul meditației Ralucăi Miruna Bostan cu privire la misterul din basmul turcesc: „Credem că nu greșim afirmând că tentația spre mister este o trăsătură definitorie a basmului turcesc. [...] Tentația către lucrul ieșit din comun, dar nu analogă cu încercările inițiatice din basmul european, și uneori chiar note de absurd, dau cu totul altă culoare basmului turcesc”. ■ Cu ocazia aniversării a 120 de ani de la nașterea lui Alexandru Philippide, Carmen-Gabriela Pamfil propune o trecere în revistă a activității sale științifice.

● [„**Echinox**”, nr. 3-4] Având în centrul cronicii sale ideea „îmbogățirii minereului” unei opere (prin suscitarea unor exegeze succesive), Emil Hurezeanu pune față-n față două interpretări ale lui Bacovia, pe cea a lui Dinu Flămând (*Introducere în opera lui G. Bacovia*, Minerva, 1979) și pe cea a lui Ion Caraion (*Sfârșitul continuu*, C.R., 1977), dar simpatia lui merge spre primul comentator al operei bacoviene, căci notează despre Caraion: „El îi bagă pe gât lui Bacovia propriile sale obsesii. Dacă Bacovia nu inventează cu materialul, Caraion, în schimb inventează masiv cu Bacovia”. ■ Versuri de Dumitru Chioaru, Mircea Cărtărescu (poemul *De viribus illustribus*), Mircea Petean, Aurel Pantea, Andrei Sofalvi, Radu Crăciuneanu. ■ Un lung și spumos interviu realizat de Emil Brumaru stând de vorbă cu Florin Mugur, din care reținem câteva întrebări și răspunsuri: „- *Intr-un interviu apărut mai demult în **Flacăra**, Mircea Horia Simionescu mărturisea că maestrul domniei-sale a fost Radu Petrescu. Care sunt maestrii tăi? – Maestrii mei? Prin 1965-1967, versurile lui Stefan Aug. Doinaș și Cezar Baltag, precum și *Înfernul discutabil*, capodopera lui Ioan Alexandru, mi-au arătat un drum și mi-au dat curaj. [...] Da, Mircea Ivănescu – care, ca șielefanții săi din versuri, ca și bunul Homer, uneori mai și doarme – e un poet de zile mari, la nivelul celor mai importanți scriitori europeni de astăzi. Nu e singurul în aceasta situație, la noi, în România, țara cu poeți excepționali. Dar despre ei știu să vorbească mai bine criticii. Eu vă pot spune câte ceva despre elefanți. – *Să nu ne luăm cu vorba. Te-ai simțit vreodată «neîndreptățit» de critică?* – [...] Nu, cu mine critica literară nu a fost și nu este nedreaptă. Începând cu Valeriu Cristea, cel care, primul a remarcat în volumul meu *Mituri*, din 1967, prezența lui Jumătate de om, atrăgându-mi atenția asupra mea însumi, și până la ultimul articol, din 1978, al lui Nicolae Manolescu, Paul Georgescu, Ov. S. Crohmălniceanu, Mircea Iorgulescu, Mircea Tomuș, Laurențiu Ulici sau Alex. Ștefănescu, aproape toți criticii al căror cuvânt contează mi-au făcut cinstea să se ocupe de cărțile mele. Le sunt*

recunoscător. Ce-aș fi putut dori mai mult? Să mă laude tot timpul? Plăcut, dar plicticos. Să spună tot adevărul despre mine? De unde să-l știe? Nici eu nu-l știu.” ■ Remarcând „modalitățile experimentale”, „viziunea lirică unitară” și „calitatea liricii dublată de responsabilitate artistică”, Ion Urcan prezintă al doilea volum de versuri a lui Daniel Turcea, *Epifania* (C.R., 1978): „Calitatea liricii sale, dublată de responsabilitate artistică rar întâlnită chiar printre divinitățile poeziei noastre contemporane îi asigură lui Daniel Turcea un loc de înalte privilegii în spațiul acesteia.” ■ George Țăra intră în teritoriul prozei comentând noul volum de proză al lui Alexandru Papilian, *Ființe neînsemnate* (Eminescu, 1978). ■ Mircea Berceanu întreprinde un demers critic asupra nuvelor clasicului Slavici în articolul *Slavici, autonomia interioară*. ■ În cele două recenzii ale sale, Mihai Dragolea observă „certa vocație epică” a lui Mihai Sin în romanul *Bate și ți se va deschide* (C.R., 1978), iar la Radu Cosașu „o pledoarie pentru literatura [...] înțeleasă ca expresie elevată a existenței”, în volumul de proză *Povești pentru a-mi îmblânzi iubita*. □ Mircea Curticeanu publică două scrisori ale lui Ion Breazu adresate lui Lucian Blaga, în cadrul rubricii „arhiva”. ■ Ioan Groșan își menține interesul eseistic pentru lumea cinematografilei, în articolul *Intre oglinzi (deocamdată) paralele*.

● [„Familia”, nr. 4] Claudiu Daniel și I. Popovici prezintă semnificațiile mai multor date simbolice de la începutul lunii mai (de la 1 Mai 1890 până la 9 Mai 1945) ■ Volume despre artele vizuale sunt așezate în *Vitrina cu cărți*. ■ Al. Cistelean semnează două cronici literare. În legătură cu *Adio, Robinson Crusoe* afirmă că „a scrie cu seriozitate academică – adică fără oarece umor – despre Emil Brumaru înseamnă a nu avea simțul ridicolului și de aceea comentariile despre el, contaminate de spiritul poemului, sunt cât se poate de alerte și inteligente, exotice și ironice, entuziaste și jubilatice, dar cu o vizibilă rețineră în eliberarea certificatului de valoare”. Totuși, poetul „soluționează un impact acut al liricii moderne, acela dintre candoare și livresc”. □ Mihai Sin „pare a se cunoaște bine și nu riscă peste propriile-i puteri” în romanul *Bate și ți se va deschide*, constată același cronicar. ■ *Rostogolirea* lui Dumitru Matală este analizată de Virgil Podoabă. ■ Festivalului național „Cântarea României”, etapa interjudețeană (Arad, Bihor, Satu Mare), îi este acordat o pagină de revistă. Mihai Crișan i-a remarcat pe Romulus Căpeanu de la Școala populară de artă din Arad „pentru convingerea cu care a rostit frumoasele versuri ale poetului Ștefan Aug. Doinaș *Mistrețul cu colți de argint*, pe Ana Antonescu de la Școala populară de artă din Oradea și pe Dora Micu de la Casa de cultură din Tășnad – Satu Mare, ambele cu versuri din creația lui Adrian Păunescu”. *Baladă pentru nouă cerbi*, piesa lui D.R. Popescu, a figurat între opțiunile repertoriale. ■ Ion Anghel continuă *Convorbirea cu dr. Eduard Pamfil*. ■ Prin *Verbul și numele*, Mihai Șora imaginează un dialog pe teme filozofice între „Un Tânăr Prieten” (abreviat, după prima însemnare, TP) și „Un Mai Știutor”

(MŞ). Coincidența inițialelor dintre personajul „Mai Știutor” și numele lui Mihai Șora poate însemna și coincidența de opinii. De asemenea, mărturiile ulterioare dezvăluie faptul că Tânărul Prieten este nimeni altul decât Toma Pavel. ■ Sunt prezenți cu versuri: Ilie Măduța, Pompiliu Uidumac, Teodor Crișan, Ion Davideanu, Alexandru Sfirlea, Gheorghe Baș, Alexandru Pele, Miron Abrudan, Rodica Bogdan, Ioan Brie. □ Apar, de asemenea, și traduceri ale unor poezii de Michael Bernard și Valéry Larbaud, în românește de Magda Danciu, respectiv Ion Iuga. ■ Este publicată o primă parte a eseului consacrat lui Edgar Allan Poe de către Marian Papahagi (*Textul din text*). ■ *Opțiunea ca auto-definire* a scriitorilor-traducători este exemplificată de Ioan Kohn prin „întâlnirea” lui Blaga cu Goethe; a lui Goga cu Petöfi, Ady și Madách; a lui Șt.O. Iosif cu Heine; Eminescu cu Lenau; Al. Philippide și Șt. Aug. Doinaș cu lirica franceză și germană. ■ Ion Parhon se oprește asupra filmului *Clipa*, bazat pe romanul cu același nume al lui Dinu Săraru.

• [„**Ramuri**”, nr. 4] Este consacrat, în mare parte, lui Al. Macedonski, la 125 de ani de la nașterea autorului *Noptilor*. □ Se deschide cu *Memento*, în care este reprodus, fragmentar, eseu *Poezia lui Macedonski* de Tudor Vianu, din 1939 ■ Grupajului „tradițional” *Cărți, note, comentarii* îi iau locul trei recenzii de Dinu Flămând. Acesta remarcă monografia *Treptele lumii sau calea către sine a lui Mihail Sadoveanu* de Alexandru Paleologu, „prilej pentru toate calitățile criticului să se arate în amplitudine”, cronicarul apreciind „demonstrația mitului Osiris-Isis în subtextul *Baltagului*” și considerând studiul, în acord cu N. Manolescu, cea mai bună carte despre prozator. □ *Figura spiritului creator* de Eugen Negrici este „perfect unitară, oricând traductibilă în altă limbă”, „scrutându-se în aceeași perspectivă funcțiile de afirmare și funcțiile de supraveghere ale procesului creator în orice text, fi el scris de Antim Ivireanu ori de Nichita Stănescu”. □ În *Făpturi neînsemnate*, Alexandru Papilian „știe să se păstreze într-o rece expectativă”. Comentatorul remarcă, între altele, „inspirația autorului de a-și lăsa personajele să plutească anonim în planctonul zilelor, nefericite în general, copleșite de mediocritate, refuzând tragicul pentru a accepta povara fără alternative a biografiei cenușii”. □ Numărul tematic consacrat de *Tribuna* lui Al. Macedonski este socotit, într-o notă nesemnată, „excelent”. Un gest de colegialitate dublat de „salutul nostru călduros și urările de viață lungă revistei prietene, care în acest aprilie împlinește 95 de ani de la apariție”. □ Marin Sorescu scrie, la *Cronica literară*, despre *Un mare poet: argumente pentru lirica lui Alexandru Macedonski*. Redactorul-șef al *Ramurilor* amintește contribuțiile lui Tudor Vianu și ale lui Adrian Marino la sporirea vizibilității valorice a operei lui Macedonski și rememorează apropierea sa de poezia celui omagiat, care s-a petrecut „demult, ca elev chiar, când rondelurile, noptile și alte câteva poeme, pe care le știam pe dinafară, creaseră în mintea mea imaginea poetului interzis. (Pe atunci nu se dăduse drumul decât rondelurilor... lui Cicerone Theodorescu.) Acesta, ca și Goga de altfel, și alți mari

poetii, formau coloana de rezervă a poeziei noastre, s-o citească societatea română nouă când va fi mare”. Sorescu observă în poezia lui Macedonski ritmuri de Coșbuc, Arghezi sau Șt.O. Iosif – „Cât privește fondul, întâlnim aici, în germene, inspirația [...] de factură extatică a lui Arghezi, Voiculescu, Nichifor Crainic”. „Macedonski confiscă «avant la lettre» potențele virtuale ale liricii românești din plin secol douăzeci”, conchide cronicarul. (Textul a apărut în Marin Sorescu, *Ușor cu pianul pe scări*, și în Marin Sorescu, *Opere. IV. Publicistică*.) □ În *Posteritatea critică*, Dorin Tudoran urmărește receptarea de care a avut parte Macedonski, referindu-se la atitudinile lui Maiorescu, E. Lovinescu și G. Călinescu. Dacă mentorul Junimii și cel al *Sburătorului* au păstrat o distanță categorică față de opera lui Macedonski, Călinescu a propus o altă viziune, reabilitând această creație supusă îndelung inechităților: „Fără a scrie o *Viață* a lui Macedonski, cum a făcut pentru Eminescu, G. Călinescu surclasează prejudecățile (implicit nedreptăți) legate de opera poetului. Dacă pentru cei dinaintea sa, la Macedonski (om și operă) masca donquijotismului era de nesuportat, Călinescu intuiește un lucru esențial. El nu refuză realitatea măștii, ci-i găsește adevărata justificare prin natura și valoarea operei [...]”. □ Emil Manu se adâncește în aceeași temă, însă cronologia sa este mult mai cuprinzătoare decât cea pe care a cercetat-o Dorin Tudoran. În schița micromonografică *Mutații în receptarea poeziei* sunt prezentate rezervele unor N. Iorga, Arghezi, Chendi, dar și atitudini favorabile, precum cele ale lui Ovid Densusianu. Mihail Dragomirescu a oferit „un prim moment de abordare nepartizană a poeziei lui Macedonski”, fără a intui, la fel ca D. Caracostea, „avangardismul” acestei creații. În fine, Emil Manu ajunge la Tudor Vianu, care, prin studiul și ediția din 1939, propune „o revizuire critică esențială”. După un „popas” călinescian, criticul se oprește la I. Negoieșcu, care „îl consideră pe Macedonski mult mai receptiv la formele moderne ale poeziei decât Eminescu”, și mai cu seamă la Adrian Marino, căruia i se datorează „cea mai mare intervenție critică în favoarea lui Macedonski”. În discuție își află loc și Nicolae Manolescu, cu „o ultimă nuanțare notabilă în destinul poeziei lui Macedonski”. □ La Craiova s-a defășurat sesiunea de comunicări *Al. Macedonski și modernitatea literaturii române*. Au participat Al. Dima, Emil Manu, Florea Firan ș.a. □ În articolul *Culoarea locală în poezia lui Al. Macedonski*, Ion Schintee strânge referințele craiovene din poeziile celui omagiat. □ Ion Deaconescu scrie – succint – despre volumul *Bronzes*. □ George Sorescu restituie o scrisoare prin care Anna Alex. Macedonski, soția poetului, îi solicită Alexandrinei I.G. Bibicescu sprijin pentru obținerea unei pensii: „[...] nu mi s-a votat nici o pensiuone și încep iarna fără nici o resursă, având în plus chiria de plătit cât se poate de urgent. Fii(i) mei mă ajută cât pot, dar când sunt cazuri excepționale, nici ei nu mai rezistă, așa că viața devine din ce în ce mai grea pentru noi, care suntem lipsiți de mijloace, mai ales că, după cum știți, soțul meu nu a lăsat nici o avere”. □ În eseu *Correspondențele senzoriale*, Dumitru Velea clarifică unele

perspective estetice avansate de V.G. Paleolog, între care și cea din volumul *Visiunea și audiția colorată sinestestică la Alexandru Macedonski* (1944). ■ La *Accente*, este salutăată rubrica *L-am cunoscut pe Tudor Arghezi* pe care revista „Luceafărul” a inaugurat-o la începutul anului. O observație: „Din păcate, unii colaboratori vorbesc mai mult despre cum nu l-au cunoscut pe Tudor Arghezi. Sugerăm redacției să-i publice întâi pe cei ce l-au cunoscut”. ■ Sunt prezenți cu versuri Nicolae Ioana, Anghel Mora, Victor Felea, Mircea-Ștefan Cioroiu. ■ Mircea Ciobanu publică proză (*Ultima temelie*, fragment din *Istoria III*). ■ La despărțirea de Alexandru Dima, Aurelian I. Popescu așază, într-o coloană, cele mai importante momente din biografia profesională a fostului director al Institutului de istorie și teorie literară „G. Călinescu” și șef al catedrei de Literatură universală și comparată de la Filologia bucureșteană. ■ Sub genericul *Statul geto-dac 2050*, Dumitru Tudor scrie despre *Un important document privind continuitatea daco-romană nord-dunăreană*, iar Vasile Cărăbiș despre *Matei Basarab, înțeleptul*. ■ Constantin Barbu semnalează romanul *Moartea faraonului* de Romeo Popescu, „o proză densă, despre țărani”, scrisă „cu umor și ironie”. ■ Și rubrica dramatică a lui Romulus Diaconescu se sincronizează cu tema numărului. Astfel, redactorul-șef adjunct al *Ramurilor* analizează *Teatrul lui Macedonski*, „aflat sub nivelul creației sale poetice”, dar care „stârnește interesul prin consecvența interpretării în spiritul tradiției autohtone a motivelor mitologiei universale”. ■ Filmul *Clipa*, al lui Gheorghe Vitanidis, este, pentru Victor Parhon, „o foarte bună ecranizare” după romanul cu același titlu al lui Dinu Săraru, „în ciuda unor vădite inabilități de regie și decupaj regizoral”. Lui Gheorghe Cozorici îi izbutește „efigia exemplară a comunistului de omenie, în care Dinu Săraru a întrupat admirabil simbolul de continuitate a luptei pentru dreptate și libertate a poporului român, ajunsă la maturitatea politică și cutezanța libertății de gândire a anilor noștri”. ■ La *Atelier internațional*, poezii de Al. Macedonski și Eugen Jebeleanu traduse în engleză, și traduceri în română de Marin Mincu din Edoardo Sanguineti, Amitha Bhowe din Jivanananda Das și Saleh Ahmad, și Ana Vădeanu din Manuel Alegre. ■ La 30 de ani de la moartea poetului și diplomatului român Scarlat A. Cantacuzino, autor a 44 de volume de versuri scrise în franceză, sub numele Charles-Adolphe Cantacuzène, revista îi consacră o pagină spectaculoasă, intitulată *Un caz literar*. Ștefan Aug. Doinaș traduce două sonete ale acestuia, Marin Sorescu două poezii dedicate lui Cantacuzino de Rémy de Gourmont și Paul Valéry. De asemenea, câteva aprecieri despre poezia diplomatului, una aparținându-i lui Stéphane Mallarmé: „Dincolo de fascinația femininului, rămâne magia”. Și un îndemn, semnat „Red.”, ca o editură să publice „o ediție bilingvă de versuri” din opera acestui poet.

• [„**Steaua**”, nr. 4] Despre *Prozatorii tineri de azi* scrie Ion Marcoș. Autorul articolului întâmpină generația tinerilor scriitori, adică cei ai deceniului 1970-1980 considerând că abia acum există o generație stabilă, având criterii

clare, abia acum se poate intra în scenă în urma unui proces de exigență estetică, pentru că abia acum criteriul estetic, strâns legat de termenul de „actualitate” s-a stabilizat și el: „Există deja un model, un «canon» al ideii de actualitate, conturat în creația romancierilor. În principiu el e valabil și pentru «tineri». Accentele sunt însă dispuse altfel. S-a spus – pe bună dreptate – că generația tânără actuală este prima aparținând integral socialismului. Anii de naștere ai celor mai mulți, viața conștientă sunt ale perioadei de după război. Vârsta adolescenței nu trece dincolo de jumătatea deceniului șase. Marile drame colective, «lupta de clasă», războiul, colectivizarea, obsesiile majore ale generației «de mijloc» sunt fie absente, fie estompate, văzute dintr-un unghi și de la distanță sensibil diferite. Problemele acestei generații tinere, adevăratele sale teme țin de trecutul apropiat și, din perspectiva condiției specifice, de prezentul comun, de prezenturile în care proprie îi este o anume tonalitate. Mai urgentă decât desprinderea de tirania modelelor formale, decât imperativul sincronizării, ne pare a fi ieșirea din cercul locurilor comune, clișeele, prejudecăților «tradiției» imediate, atât de bogată totuși în realizări substanțiale”. □ E prezent cu versuri Petre Stoica; o poezie ironică, nudă de înflorituri stilistice – *Jurnal (III)*: „liniștea se face subtilă e-o vreme de scris capodopere/ dar mie îmi vine să casc și treptat treptat/adorm visând cum o sanie mă duce/ spre poarta înalțelor împliniri la care tot bat”. □ Sub titlul *Cărturarii neamului, eroi ai dramaturgiei actuale*, Alexandru Zotta abordează două piese de teatru *Dioptrele sau dialog la zidul caucazian* pusă în scenă de Alice Botez și *Descăpățânarea* spectacol regizat după piesa *Pragul de taină* de Alexandru Sever. Cele două spectacole reprezintă, în opinia autorului, o schimbare de tipologie în ceea ce privește figura reprezentativă a Evului Mediu: de la cea voievodală glorioasă în lupte la figura cărturarului a cărui glorie și al cărui patriotism sunt rațiunea și înțelegerea unui sens mai larg al istoriei: „Acest apolog al rațiunii și al cărturarului, justificat prin experiența istorică a poporului, consacră în dramaturgia actuală de inspirație istorică o nouă serie tipologică. El edifică asupra marilor posibilități de diversificare a problematicii și expresiei literar-dramatice survenite printr-o profundă și cuprinzătoare cunoaștere istorică, printr-o consecventă urmărire a mișcării ideilor, printr-o lărgire dialectic-necesară a conceptelor: de istorie, de literatură, de personalitate”. ■ Constantin Trandafir publică un studiu amplu despre Paul Zarifopol și raportarea sa critică la literatura română. Văzut ca un „estet” care s-a exprimat în special în legătură cu literaturile străine, lui Zarifopol i s-a reproșat de critici precum Lovinescu, sau tânărul Eugen Ionescu, o anumită indiferență față de literatura română. Acest reproș îl combate Constantin Trandafir demonstrând opțiunile estetice ale criticului pe fiecare palier și etapă a literaturii române. Astfel, criticul dovedește sensibilitate pentru *Psaltirea* lui Dosoftei, iar primul poet modern i se pare V. Alecsandri cu balada *Andrii Popa*. Solidar cu Junimea, îi recunoaște rolul în formarea generației Eminescu, Creangă,

Caragiale și în „resurecția generală a literaturii”. Îi recunoaște genialitatea lui Eminescu și mai ales acțiunea transformatoare asupra limbii. Este semnalată ca un moment important editarea celor trei volume din opera lui Caragiale ca și analiza comicul caragialesc. „Adevărata poezie după Eminescu o descoperă Zarifopol la Arghezi, Ion Barbu, Vinea, Adrian Maniu. Spiritul său receptiv la înnoire îl determină să vadă în Arghezi un foarte mare poet.” Deși nu a scris foarte mult despre proză, întâmpină pozitiv romanul *Adela* al lui Ibrăileanu. Față de critici, Zarifopol se exprimă mai puțin, având mai ales „puncte de întâlnire în plan estetic”. Concluzia este formulată astfel: „Am înțeles din toate cuvintele lui Zarifopol despre literatura română că o prețuiește sincer și că ar fi avut de spus în legătură cu ea multe și pătrunzătoare lucruri, dacă destinul nu s-ar fi împotrivit”. ■ Aurel Rău publică un articol substanțial rezultat în urma unui drum pe urmele lui Federico García Lorca. Parcursul îi prilejuiește reflecții atât despre viața și locurile în care a trăit poetul, cât și despre opera acestuia. □ Ion Isaiu semnalează monografia profesorului Domokos Sámuel despre Octavian Goga, lucrare ce acoperă, cu cercetare în arhive, multiple aspecte legate atât de biografia poetului – anii de studenție la Budapesta, implicarea sa în lupta politică a românilor din Transilvania și în apariția revistei „Luceafărul” – cât și de activitatea sa creatoare și de aceea de traducător. □ Sunt prezenți cu versuri Miron Blaga, Cornel Udrea, Ștefan Ioanid. ■ La rubrica *Teme*, Nicolae Manolescu scrie despre opera lui Duiliu Zamfirescu, în termeni de opoziție cu literatura care înfățișează personaje masculine dure, grosiere de tipul celor ale lui Slavici – personaje numite de critic „stăpânii”. Literatura lui Duiliu Zamfirescu se desfășoară, așadar „în absența stăpânilor”: „E la mijloc o reacție estetică la literatura instinctelor brutale, a prozaismului luptei pentru existență, a arivismului și grosolăniei. Duiliu Zamfirescu face din idilic o pavază contra agresiunii realului: în fond, contra urâtului”. Tipurile sale feminine se înscriu în linia acestui estetism: „Femeia trăiește mai mult în imaginație decât în realitate. Dacă femeia nu ocolește lupta, piedicile vieții, este pentru a fi fericită alături de bărbatul iubit”. Și mai mult: „Toate calitățile și toate defectele romanelor lui Duiliu Zamfirescu decurg din această concepție. El e creatorul la noi al prozei care analizează intimitatea”. ■ Ioan Adam publică un studiu despre poezia lui Duiliu Zamfirescu: „Romantic, clasic, simbolist, în funcție de masca pe care o adoptă, poetul se arată veșnic un actor ce-și interpretează rolul cu deplină stăpânire a resurselor, fără a trăi vreodată secunda totalei identificări cu personajul jucat”. ■ Mioara Apolzan atrage atenția asupra a două fragmente de roman aparținând lui G. Călinescu: *Misterele castelului de Tristenburg*, apărut în „Jurnalul literar” seria I, 5 martie 1939 și *Fata răpită* apărut în „Revista Fundațiilor Regale”, nr. 7, iulie, 1946. Este vorba despre romane de senzație, respectiv polițist, scrise însă cu „seriozitatea glumei estetice”, reprezentând „un fel de exerciții de stil, de experimentare a unor formule și stiluri

diferite care [...] pleacă de la o premisă polemică (reabilitarea unor genuri repudiate ca minore sau depășite)”. ■ La *Cartea cu poeți*, Florin Mugur scrie despre poezia lui Gheorghe Grigurcu: „Deschizând una sau alta dintre cărțile poetului – cea mai bună este, de departe, ultima *Rigoarea văzduhului* – e aproape sigur că privirea ți se va opri pe un vers sau pe o strofă de o remarcabilă exactitate a sugestiei. Un edict. Edictele lui Grigurcu sunt cele ale setei de desăvârșire, ale nemulțumirii de sine dominată cu eleganță bărbătească, al celui care caută și nu găsește, dar își face datoria nobilă de a aprinde un chibrit și de a lumina o clipă întunericul scârilor și al drumurilor”.

■ Adrian Popescu trece în revistă volumele de poezie publicate la editura Eminescu: *Ascunsa trudă*, de Horia Bădescu, Ioana Diaconescu – *Ceața*, *Cartea dimineții* de Al. Raicu, Calistrat Costin – *Elementul „lume”*. ■ Vasile Rebreanu publică fragmentul de roman *La Căprioara de argint*. ■ Valentin Tașcu recenzează romanul *Duminica mironosițelor* de Dana Dumitriu, din perspectiva unui roman „bine construit” care „se pretează la o discuție mai presus de intențiile lui «polițiste»”.

■ Mircea Popa scrie articolul *Două fețe ale criticii*, în care subliniază maniera în care practică și înțeleg critica literară Al. George și Cornel Ungureanu. Primul este văzut ca un revizionist lucid, elegant și exact, acolo unde mulți alți critici cedează spiritului polemic sau chestiunilor subiective de gust personal: „Peste tot el încearcă să avanseze un nou punct de vedere, să avanseze noi ipoteze, să desjoace altele, să stabilească succesiuni mai exacte de la junimism la sămănătorism, de la Maiorescu la Lovinescu, Iorga și Călinescu și la alți reprezentanți ai spiritului critic românesc (Perpessicius, Zarifopol, Șuluțiu, Ș. Cioculescu). În privința literaturii actuale, el e de părere că scrierile lui M. Horia Simionescu au semnificații mai profunde decât «nu numai râsul», [...] că N. Steinhardt ar trebui să facă o sforțare «pentru a depăși spiritul critic» [...]. «Aprecierea» lui A. Păunescu și respingerea lui T. Mazilu fac parte tot din această abilă ceremonie, a cărei artă poate fi gustată din plin în articolul *Critică și evlavie*”.

□ Despre volumul recent al lui Cornel Ungureanu, *Contextul operei* (C.R., 1978), Mircea Popa crede că îl dezavantajează pe autor deoarece a părăsit postura incisivă și spontană de critic foiletonist din *La umbra cărților în floare* (1975) și *Proză și reflexivitate* (1976). Cu toate acestea, sunt reținute câteva puncte de vedere interesante despre poezia lui Vasile Voiculescu, Ion Pillat, sau despre cultul convenției la Camil Petrescu. ■ La *Cronica literară*, Petru Poantă se referă la opiniile critice ale lui Gabriel Dimisianu din volumul *Opinii literare*: „Fără îndoială obiectiv în majoritatea recenziilor sale, criticul are însă câteva preferințe subiective, îndreptate, destul de curios, către scriitorii stilști, fie prozatori, fie critici. Este o dovadă că Dimisianu nu citește cu prejudecăți o carte, apreciază și ceea ce lui îi este refuzat ori nu vrea să încerce. Căci limbajul său este îndeobște neted, exact dar fără pedanterie, arareori riscând vreo ironie și ea amabilă. Există, de altfel, câțiva termeni recurenți, precum

logic, rațional, etc., care probează un real simț al clarității”. □ Un alt volum reținut la această rubrică este pamfletul Ilenei Vrancea, *Între Aristrac și Bietul Ioanide*, volum controversat și contestat în măsura în care încearcă o „demolare” cu prea puține argumente valide a lui G. Călinescu și a importanței sale în critica literară românească. Petru Poantă contestă aceste argumente, anume că opera criticului s-ar datora lui Nicolae Iorga și Eugen Lovinescu și că principala trăsătură a lui G. Călinescu ar fi aceea de artist și nu de critic: „Călinescu este într-adevăr unic, ne asigură Ileana Vrancea, însă prin vocația sa artistică transferată într-un domeniu în care altceva contează: respectarea adevărului. Se observă ușor că se înscenează contestarea în acest sofism. Triumful lui Aristarc asupra constructorului Ioanide nu-i decât o confuzie voită de planuri, o reducere la dogmă a metodologiei criticii”. □ Liviu Petrescu recenzează *Mierea*, de Eugen Uricaru, din perspectiva unui roman în care se urmărește construirea unui tip de anti-erou, fără a se realiza pe deplin acest lucru. Cu toate acestea, *Mierea* este considerat un „roman remarcabil, susținut de un viguros nerv polemic”. □ Eta Boeriu traduce un poem de Ugo Foscolo. ■ Leonida Neamțu scrie câteva comentarii pe marginea operelor lui Jules Verne, inspirat fiind de cartea lui Ion Hobana *20.000 de pagini în căutarea lui Jules Verne*. ■ Virgil Mihai prezintă volumul de critică al lui Daniel Dimitriu, *Ares și Eros* (Junimea, 1978). Perspectiva se focalizează asupra poeziei de război și a poeziei erotice contemporane. ■ Sub semnătura lui V. Copilu Cheatră apare un articol de recuperare a poetului „uitat” Aurel Marin – un poet care a trăit la Brașov, identificat drept un poet intimist, cât și un „cântăreț al pădurii”. ■ Despre *Un caz de iubire la Hollywood* de Vasile Rebreanu, scrie Irina Petraș. Pornind de la expresia „poveste de dragoste” folosită de autor în legătură cu volumul său, semnatară conchide: „Poveste de dragoste în fond nu înseamnă și poveste pur și simplu. Ceea ce reușește prozatorul aici este înscenarea unui «limbaj îndrăgostit» care există în sine și care are nevoie de ingeniozitate pentru a-și revela veșnicia”. ■ Gavril Scridon răspunde articolului lui Teodor Tanco din „Steaua” nr. 2/1979 referitor la o fotografie a lui Coșbuc, datarea și localizarea acesteia. ■ Nicolae Balotă scrie articolul *In memoriam Alexandru Dima*. Textul reia parcursul biografic al profesorului, dar mai ales pe cel academic – studiile de estetică la Berlin și München, activitatea de profesor la Universitatea din Iași și apoi la Universitatea din București, instituirea studiilor de comparatistică în România (*Principii de literatură comparată* – 1969). ■ La *Cartea social-politică*, I. Maxim Danciu analizează scrierile filozofice ale lui Valter Roman „care, în mod consecvent, nu numai că a militat pentru o teorie marxistă a revoluției științifice și dar a și căutat să sublinieze că ea reprezintă un nivel teoretic absolut necesar dezvoltării filozofiei marxiste în general”. După *Știința și marxismul* (1973), *Secolul XX – secolul marilor revoluții* (1974), autorul publică *Echilibru și dezechilibru* (1978), volum care face cu precădere obiectul

prezentei analize. □ La *Cronica traducerilor*, Gelu Ionescu reia istoricul aparițiilor volumelor *Destine omenesti (Condiția umană)*, *Speranța și Cuceritorii* ale lui Malraux în limba română. Lui Ion Mihăileanu îi aparține efortul traducerii celor trei volume, în timp ce Miron Radu Paraschivescu a tradus *Calea Regală*. ■ La *Confluente*, Ion Pop face comentarii pe marginea *Lecției inaugurale* a lui Roland Barthes la preluarea catedrei de semiologie literară în cadrul Collège de France. Semnatarului îi atrag atenția aserțiunile despre putere și limbaj, ca și „situarea politică a semnului: reacția și opoziția permanentă a limbajului literar față de tendințele de aservire, de manipulare și recuperare din partea unei societăți tinzând la reducerea sensurilor și la producția de stereotipii”. ■ Constantin Th. Ciobanu prezintă volumul de „sociologia literaturii” *Nostalgia comunicării*, de Constantin Crișan. Nae Antonescu reține volumul istoricului Vasile Netea în colaborare cu C. Gh. Marinescu, *Liga culturală și unirea Transilvaniei cu România* (Junimea, 1978) în care se demonstrează implicarea masivă pe care au avut-o scriitorii transilvăneni și cei din Regat la lupta pentru realizarea unității naționale. La rubrica *Mențiuni și opinii*, Antița Jucan semnalează apariția numărului 4 al revistei grecești „Aimos” care conține cuvântarea lui Nicolae Ceaușescu ținută cu prilejul centenarului independenței României, și un articol substanțial despre literatura română, cât și texte dedicate zilei de 23 August, lui Nicolae Cartojan, lui George Bacovia. De asemenea, numărul conține fragmente din proza scriitorilor Marin Preda și Cella Delavrancea și poezii de George Bacovia, Lucian Blaga, Ion Pillat, Eugen Jebeleanu, Mihai Beniuc etc. Este publicată balada *Mănăstirea Argeșului* în traducerea scriitorului Menelaos Ludemis. Se menționează și rolul revistei „Steaua” în relațiile solide dintre Grecia și România. □ Sub semnătura „Spectator” este recenzat numărul 3/1979 al revistei „Cinema”, fapt ce prilejuiește constatarea că este nevoie de profesioniști ai dialogurilor, pentru că „în filmele noastre se vorbește de-a dreptul suprealist, încât spectatorului nu-i vine să-și creadă urechilor, între jenă și uluială”.

● [„Teatrul”, nr. 4] În *Drumul spre calitate*, Radu Constantinescu scrie despre startul celei de-a doua ediții a Festivalului Național „Cântarea României”. ■ Într-o notă este anunțată înființarea Teatrului Popular din Slatina, unde reputatul regizor Petre Sava Băleanu a montat spectacolul *Alexandru Lăpușneanu*. Următoarea premieră a noului teatru: piesa *Covor oltenesc* de Ion D. Sîrbu. ■ Criticul Ion Cocora comentează spectacolul *Acești îngeri triști* de D.R. Popescu, cu care pornește la drum Teatrul Popular din Zalău. Câteva aprecieri despre piesă: „La zece ani de la premiera absolută (19 octombrie 1969), *Acești îngeri triști* a devenit o piesă clasică a dramaturgiei românești contemporane. Conflictul angajează conștiințele «la cea mai înaltă tensiune», îl implică în dezbateri pe spectator și-l convinge. E o piesă dificilă, care ridică serioase probleme și unor trupe profesioniste”. ■ Sub genericul „Cântării României”, Mira Iosif prezintă cea de-a doua ediție a Festivalului de teatru con-

temporan de la Braşov. Manifestarea a cuprins şi colocviul „Repertoriul contemporan, principala sferă de angajare ideologică a teatrului”, la care au participat Eugen Mercus, directorul Dramaticului braşovean, scriitorul Dinu Săraru, director al Teatrului Mic, criticul şi istoricul literar Valeriu Râpeanu, director al Editurii „Eminescu”, şi Constantin Măciucă, director adjunct în Direcţia artelor şi instituţiilor de spectacol din C.C.E.S. Dintre lucrările prezentate pe scena braşoveană: *A cincea lebădă* de Paul Everac („pledoarie pentru autenticitate, şi-a demonstrat incisivitatea polemică”), *Noaptea pe asfalt* de Theodor Mănescu („dramă a conştiinţei”) sau *Scaunul* de Tudor Popescu („captează interesul prin calitatea întrebărilor pe care le iscă, aliind prospectarea unei noi arii tematice cu ineditul expresiei teatrale; piesa se situează într-o zonă cercetată insistent de romanul românesc contemporan, şi anume istoria anilor '50-'60”). Semnalând spectacolul *A treia ţeapă* al studenţilor de la I.A.T.C., Mira Iosif socoteşte piesa lui Marin Sorescu „operă de căpătâi a dramaturgiei noastre, apărută în această stagiune”. ■ *Din repertoriul stagiunii*, N. Carandino se opreşte la *Fanteziile lui Fariatiev*, de la Naţionalul bucureştean, şi, de pe aceeaşi scenă, la spectacolul *Muzică, dans, poezie*, dar şi la *Ucu Uitucu*, comedia muzicală a lui Mihai Dobre, premiera cu care Sorana Coroamă şi-a începutul directoratul la Teatrul „Ion Vasilescu” din Bucureşti. ■ La *Cronica literaturii dramatice*, Fănuş Băileşteanu discută piesa *Nu pot să dorm* de Ion Brad, în care nu află „propriu-zis o dramă, ci un poem dramatic închinat lui Timotei Cipariu, remarcabil prin lirismul său structural, şi care lasă impresia de document esenţial al epocii pe care o explorează”. ■ Este publicată cea de-a doua parte a anchetei *Itinerar semnificativ*, realizată de Valeria Ducea. Dramaturgia lui D.R. Popescu a fost aleasă de trei teatre pentru a întâmpina aniversarea Eliberării patriei şi Congresul al XII-lea al P.C.R. Astfel, secretarul literar Naţionalului din Târgu Mureş, Zeno Fodor, anunţă *Rugăciune pentru un disc-jockey* (dar şi o lucrare a lui Romulus Guga); regizorul Victor Tudor Popa, directorul Teatrului de Stat Arad propune *Piticul din grădina de vară*; secretarul literar al Dramaticului braşovean, Dimitrie Roman, piesa *Muntele*. Răspunsurile lui Hans Linder, directorul Teatrului German de Stat din Timişoara, nu ating această întrebare. ■ În grupajul *Telex-„Teatrul”*, este evidenţiată apariţia, în două numere consecutive ale „Vieţii Româneşti”, a piesei *Pe loc repaus... asasinii!* de Vasile Rebreanu: „E ceva, nu mai suntem singura publicaţie care lansează texte dramatice!”. □ Tot aici, aflăm despre un recital de la „Bulandra” al actorului Florian Pittiş, în compania cantautorului Mircea Vintilă. ■ Apare partea a doua a studiului inedit *Analiza structurală a spectacolului* de Camil Petrescu. ■ La *Cronica dramatică*, Virgil Munteanu supune atenţiei spectacolul-coupé *Cinci romane de amor* de Teodor Mazilu, pus în scenă de George Rafael, la „Nottara”. Este vorba despre cinci piese scurte, două mai vechi şi trei proaspete. Cronicarul semnalează o plafonare a dramaturgului, care „păşeşte, de la o vreme, pe calea tot de el bătătorită, în materie de personaje,

inventivitatea nu mai funcționează, noi rămân situațiile, ca într-un nesfârșit serial”, dar și un fenomen de epigonism: „am putea spune că Mazilu a făcut școală, dacă învățaceii și-ar fi întrecut maestrul sau dacă maestrul s-ar fi întrecut pe sine, subordonându-și procedul și nu utilizându-l, mereu și deschis, până la monotonie”. □ Constantin Cubleşan remarcă „o reală demonstrație de profesionalism” în spectacolul *Casa bătrânească* de Csiki László, adus pe scena Teatrului Maghiar de Stat din Cluj-Napoca de regizorul Harag György. ■ La *Teatru și film*, Constantin Radu-Maria sancționează, de pe o poziție elitistă, *Al patrulea stol*, adaptarea cinematografică a *Jocului de-a vacanța* de Mihai Sebastian, în regia lui Timotei Ursu, care se bucură de audiență: „Rezolvare ieftină, dar [...] în consens cu ce și-a propus regizorul, și anume: să vulgarizeze textul lui Mihai Sebastian într-atât, încât să facă din el o melodramă pe gustul unei categorii de public pe care el, Timotei Ursu, nu era cazul să și-o ia drept etalon”. ■ Ștefan Berciu publică piesa în trei acte *Obsesia*. ■ La plecarea publicistului Alfons Adania, N. Carandino îi dedică o emoționantă evocare, din care cităm: „A preferat să fie greier și nu furnică. Frecvența culisele teatrelor, redacțiilor, îi plăcea, mai ales, să cutureiere cafenelele, dar, în egală măsură, bibliotecile. El făcea parte dintr-o lume care s-a dus, dintr-o boemă în care Ion Barbu se întâlnea cu Ion Iancovescu, în care Tudor Vianu se învecina cu Păstorel Teodoreanu, iar Victor Eftimiu, cu Sergiu Dan și cu Mușatescu. Pe lângă aceste stele de primă mărime, «cafeneaua» primise, din generațiile mai noi, pe Lascăr Sebastian, pe Oscar Lemnaru, pe Adania. Lumea cea nouă nu l-a putut modifica, deși i-a dat de lucru”. ■ După ce a penalizat versiunea pentru micul ecran a *Jocului de-a vacanța*, Constantin Radu-Maria critică, la *Teatrul TV*, spectacolul *Irina lui Ion Valahul*, adaptare de Constantin Dicu după *Priveaga* lui Vasile Voiculescu: „Și-a dat concursul o grămadă de actori, dar nici unul n-a reușit o creație cât de cât notabilă, căci între opera lui Voiculescu și ei s-a așezat, opac, regizorul”. ■ Același cronicar se mută și la *Cartea de teatru*, unde recenzează *Jurnal de atelier*, de Aurel Baranga: „Nu cred că s-a supralicitat când s-a spus că, așa cum a fost Caragiale pentru epoca burgheză, este Aurel Baranga pentru epoca noastră – un spirit satiric care a fixat moravurile negative, vitriolându-le cu ironia sa dizolvantă”. ■ Paul Tutingiu e cucerit de *Luni, marți, miercuri...*, volumul lui Radu Beligan, „un ansamblu de cugetări de sine stătătoare, care nu sunt legate de o clipă anume neapărat”. ■ *Istoria Teatrului Național din Craiova*, alcătuită de un colectiv de cercetători, este prezentată de Ionuț Niculescu, care formulează și câteva obiecții legate de structura monografiei. Totuși, lucrarea se impune ca „o operă serioasă, de referință, un model de restituire obiectivă a istoriei unei instituții teatrale”. ■ Teodor Mazilu își onorează *Spectacolul sportiv* cu tableta *Domnișoara Graziela a ratat un 11m*.

● **[„Transilvania”, nr. 4]** În acest număr sunt publicate versuri de Titus Andronic, Ioan Moisin, Horia Lupu, George Nimigeanu și povestirea povesti-

rea *Porfirogenetul* de Dumitru Radu Popescu. ■ Adrian Marino publică al doilea fragment intitulat *Mircea Eliade și cercul hermeneutic II*, din viitorul său volum, *Hermeneutica lui Mircea Eliade*, în curs de apariție la editura Dacia. ■ Redacția dedică un dosar revistei *Lanuri*, intitulat *Mediașul literar*, ce cuprinde articolele *O floare de mac la nr. 8 de pe strada Armurierilor* de Ion Mircea, *Anul de maturitate a revistei* de Titus Andronic, *Adașuri la cronica revistei* de Ladmiss Andreescu, precum și poeme de George Popa, Titus Andronic, Gavril Rusu, Ioan Moisin și George Nimigeanu, extrase din paginile publicației medieșene. ■ În rubrica *Mișcarea literară*, Titu Popescu explorează scrierile de călătorie ale lui G. Călinescu, *Kiev. Moscova. Lenin-grad* (1949), *Am fost în China nouă* (1955) și fragmente din *Cronicile optimistului* (1964): „...scrierile sale de călătorie, pe un fond de participare lirică, păstrează o observație intensă, sub o aparentă jovialitate spumoasă. Expurgarea de intelect a periplului scriitoricesc, pentru păstrarea doar a impresiilor fruste, i se pare tot atât de aberantă pe cât, în poezie, sterilizarea de «conținut» duce în mod fatal la absurditate”. ■ Potrivit lui Ion Buzași, *Correspondența* (Dacia, 1979) Veronicăi Micle, publicată sub îngrijirea lui Augustin Z. N. Pop, nu este doar o recuperare a unor fragmente de istorie literară, ci și un act de reparație și de reevaluare a imaginii acesteia, alterate de biografii anteriori: „Prin editarea acestei corespondențe, Augustin Z. N. Pop nu face numai o «restituire», ci și un act de justiție literară, corectând imaginea deformată a muzei inspiratoare a lui Eminescu, colportată de unii biografi în lipsa temeiului documentar”. ■ Ilie Guțan subliniază complexitatea și deschiderea de care dă dovadă demersul critic al lui Eugen Simion din *Scriitori români de astăzi* (C.R., 1978, ediția a doua), prin apelul la mai multe metode critice, chiar psihanalitice, în analiza operelor. Acesta constată de asemenea preferința criticului pentru tematism: „Mai ales când analizează poezia, procedeul fiind folosit și în analiza prozei, Eugen Simion detectează teme, motive, apoi simboluri, metafore, constanțe arhetipale, receptate ca elemente ce alcătuiesc laolaltă rețele semnificante, concurând la constituirea unei mitologii specifice, pentru descoperirea și descrierea căreia nu se ignoră nimic din ce poate fi util. [...] Când sunt prinse asemenea filoane ce îndrumă traiectul analitic spre nucleele germinatoare și structurante ale poemului ori romanului, identitatea scriitorului se revelează în esențialitatea-i specifică, într-o imagine consistentă și memorabilă, transcrisă într-un limbaj clar, sobru, neezitant, distant și sceptic față de terminologii rebarbative, mai mult auster decât expansiv”. ■ G. Nistor dedică un articol operei celui mai activ dintre teștiști (reprezentant al grupului *Thesis* de la Sibiu), Al. Dima, care identifică legături strânse între creația cultă și cea populară, realizând o teorie a tradiționalismului românesc în formele sale diacronice de manifestare. G. Nistor remarcă însă lipsa de consistență în evoluția teoretică a acestuia, ideile sale privind localismul creator, prezentate mai sus, nefiind urmărite și dezvoltate

suficient în studiile ulterioare: „Numai că studiile ulterioare – fără a fi lipsite de importanța care li se cuvine – nu au marcat o scară pronunțat ascendentă, pe măsura promisiunilor din tinerețe.” ■ În *Farmecul personalității*, Eugen Onu prezintă volumul autobiografic *Luni, marți, miercuri* (Eminescu, 1978) de Radu Beligan. ■ În recenzia *Critica între elogiu și moderație*, Vasile Chifor vede în C. Stănescu și în *Jurnal de lectură* (C.R., 1978), un „critic intuitiv și temperat”, care revizuieste opere importante ale literaturii autohtone prin identificarea unor sensuri inedite: „Recunoaștem, în C. Stănescu, tipul de critic lucid și penetrant în observații, mereu cu o clipire de zâmbet ironic pe care doar inteligența critică o poate subvenționa, având și plăcerea, și tactul împăcării contrariilor printr-un surplus de demonstrație. El profesează o critică pornită dintr-un impuls structural al revizuirii și corijării, amplificând cu sensuri noi opere majore ale unor Sadoveanu, Marin Preda etc.” ■ Andrei Ionescu realizează o amplă prezentare și analiză a romanului *O que diz Molero* (*Ce spunea Molero*) de Dinis Machado, prima manifestare a realismului magic în literatura portugheză. ■ Potrivit lui Ioan Adam, Nicolae Dragoș, fire rezervată, oferă în *Ritualuri intime* (C.R., 1978) doar reflecții asupra sentimentelor, care nu sunt niciodată exprimate direct și impulsiv, ci întotdeauna moderate de luciditate: „Cenzurat și avar în exteriorizarea trăirii, Nicolae Dragoș comunică viziuni asupra sentimentului, mai rar sentimentul însuși. Refugiul în intimitate pare un accident provocat cu deliberare, un moment de respiro acordat unui eu ce se vrea supraindividual”. ■ În recenzia sa la volumul *Scriitori și opere* (Eminescu, 1978), Corin Braga îl situează pe Teodor Vârgolici în categoria istoricilor literari tradiționali, acesta nefiind preocupat de noile metode, ci de perpetuarea celor consacrate: „...Teodor Vârgolici aparține acelei categorii de istorici literari care mai cred – fără ostentație și fără declarații patetice – în virtuțile «tradiționale» ale disciplinei, refuzând a se arăta preocupat de metodologii pe care le istovește teoretizarea înaintea rezultatului, preferând travaliul onest și pagina tipărită a cercetării oricărei expuneri de principii”. ■ Ana Selejan prezintă volumul *O clipă în China* (Sport-Turism, 1978) de Paul Anghel. ■ În *De la istorie la mit*, Radu Ciobanu analizează *Păstorul albinelor* (Editura Militară, 1978), de Armand Lanoux, roman al rezistenței antifasciste din Pirineii francezi. ■ Al. Călinescu identifică mai multe constante tematice în jurul cărora se articulează universul poetic al lui George Popa în ultimul său volum, *Constelația Hyperion* (Junimea, 1978): motivul purității, al luminii și al nostalgiei perfecțiunii absolute. Dedicat unor artiști plastici și scriitori, poemele sunt alcătuite printr-un dublu demers: „...pe de-o parte, poetul re-face un univers, o atmosferă, o personalitate; pe de alta, el se destăinuie, se dezvăluie pe sine, într-un dialog implicit, ce se desfășoară la o înaltă tensiune spirituală”. ■ În viziunea lui Dan Mutașcu, Ioanid Romanescu preferă în noul volum *Trandafirul sălbatec* (C.R., 1978) versul aforism și un repertoriu de imagini mai puțin riscat, marcat de o seriozitate mai

mare față de plachetele anterioare: „Ioanid Romanescu ne-a pus, așadar, în fața unui fapt împlinit: o bună carte de poezie. *Trandafirul sălbatec* îl exprimă mai mult decât precedentele cărți, pentru că e plină de o seriozitate ce nu răpește verbului sau substantivului poetic nici căldura, nici prospețimea, nici originalitatea, ci, dimpotrivă, potențează plasma poetică, o ajută să găsească mai iute «drumul cântecului către cititor»”.

● [„*Vatra*”, nr. 4; începe să apară și sub egida Uniunii Scriitorilor; Revistă editată de Uniunea Scriitorilor din R.S. România și Comitetul de Cultură și Educație Socialistă al județului Mureș; colectivul redacțional rămâne neschimbat] George Macovescu transmite câteva *Gânduri pentru „Vatra”*: „«*Vatra*» apare într-o parte a țării unde istoria a voit să trăiască împreună români și maghiari. Și unii și alții și-au păstrat și și-au dezvoltat limba, cultura pentru ca astăzi, fiecare, cu specificul respectiv, să contribuie la crearea vieții spirituale a întregului popor care trăiește pe acest pământ. Revistele literare din regiune, fie că apar în limba română, fie în limba maghiară, au această misiune pe care socialismul le-a încredințat-o și cu cât vor publica o literatură mai valoroasă din toate punctele de vedere, cu atât mai bine vor răspunde chemărilor vremurilor pe care le trăim. [...] Este remarcabil efortul revistei «*Vatra*» de a nu fi ceea ce s-a numit și încă se mai numește o publicație «provincială». Formula aceasta trebuie să dispară, pentru că sensul ei peiorativ nu corespunde unei realități. Reviste bune pot să apară oriunde în țară, cu o condiție și anume aceea ca redacția și conducerea ei să asigure o calitate superioară conținutului și formei revistelor. Alte considerente nu pot interveni. «*Vatra*» se află pe drumul cel bun. Romulus Guga și colaboratorii săi sfințesc locul”.

■ „Două lucruri ar fi de spus despre romanul *Carnaval la Constanța* [...] al lui Ion Coja: că aparține, ca formulă, realismului psihologic și că are la origine o intenție parodică.” Gheorghe Perian mai adaugă, totuși, încă un lucru: „fervoarea participării la viața socială” a personajelor „lipsește aproape cu totul”.

■ Ștefan Borbély apreciază că schițele și tabletele lui Paul Everac din volumul *Ședința balerinelor* prefigurează o „comedie umană”: „Autorul notează totul într-un stil senin, inocent, care atinge nu o dată impersonalitatea informațiilor din presa cotidiană. Cartea cuprinde relatarea obiectivă a unor situații nu neapărat reale dar posibile – insinuarea, lectura nuanțată, obiectivitatea ce ajunge să demaște parodia sunt privilegiile ale lectorului. Satisfacții similare le-a încercat, cred, cititorul din timpul lui Caragiale descoperind pe stradă sau la Gambinus prototipurile din opera maestrului. Paul Everac schițează în această carte cadrul general pentru o comedie umană pe care, probabil, n-o va scrie niciodată; totul oferă însă pretextul unei atitudini lucide, care se cere primită cu seriozitate”.

■ Anton Cosma consideră cea mai recentă carte a lui Petre Anghel, *Școala pedepselor*, doar *Un roman mărunt despre viața măruntă*.

■ *Suferința urmașilor* este, conform etichetei aplicate de Dan Culcer, *Un roman „poporanist”*, tezist, în care Ion Lăncrănjan nu reușește să atingă o cotă

estetică mulțumitoare: „Ecourile cărții dovedesc existența unei saturații și a unei lipse de încredere a criticilor în capacitatea prozatorului de a accepta umilele sau orgolioasele lor sugestii, iar cele favorabile, zgomotoase și declarative, consemnează existența unei tendințe literare «poporaniste» la noi, precum și supraviețuirea unor prejudecăți tematice obligate să devină judecăți de *valoare* pozitive și globale. Ion Lăncrănjan a atins încă o dată o temă mare, importantă, tragică, dar nu a reușit să o transcrie la înălțimea estetică cuvenită ei. De aceea *Suferința urmașilor* poate fi o carte importantă pentru istoriografia ca și pentru sociologia noastră (care sunt datoare cu un studiu asupra cooperativizării agriculturii și a consecințelor acestui proces asupra societății românești), dar nu rămâne o carte importantă pentru *literatura* română. Ea este un act de onestitate civică și o expresia a solidarității cu lumea din care s-a desprins prozatorul”.

■ La rubrica *Opinii*, Ion Simuș semnează un text eseistic despre *Literatura inconfortabilă*, pledând pentru ieșirea artei din zonele confortabile, banale: „Curajul fără artă nu face o literatură; dar nici arta fără curaj. Din prima situație rezultă manifestul politic, din a doua proza leneșă”.

■ Dumitru Mureșan vede în cel mai recent volum al lui Nichita Stănescu, *Epica magna – un război cu mediocritatea*: „Refuzând intimismul ca materie biografică menită să umple tiparul poemului, poetul crede, prim urmare, în capacitatea intimului, cel dintotdeauna ascuns în opera de artă, de a atrage curiozitatea subiectului receptor într-un joc de supoziții voluptoase, care continuă și după, de pildă, lectura poeziei, în momentul când citim mărturisirile și destăinuirile poetului. Artă constă în a face cât mai pasionant acest joc, oferind adeseori trasee false și ascunzându-le cât mai bine pe cele reale, lăsând anume mai multe posibilități de interpretare în așa fel încât nici una să nu fie totuși suficientă. *Epica magna* nuanțează acest logos antiegotic”.

■ Nicolae Manolescu continuă să fie protagonistul rubricii lui Gheorghe Grigurcu despre *Critica tânără (XXV)*: „stilistic vorbind, N. Manolescu profită de convenția teatrală ce și-a oferit-o, spre a menține atât în cronică propriu-zisă cât și în *Temele sale*, care sunt cronicile unor subiecte, tensiunea personalității. Grația care e un refuz al patetismului, al oricărei linii caricat de prea multă existență indusă, este un regim firesc al scriiturii sale. Dacă Perpessicius era un gentilom contemplativ, absorbit de stihia livrescă, Nicolae Manolescu e un alert, seducător printr-o juvenilină jovialitate. Prin frazele sale elegante, aeriene, criticul dobândește un aspect curtenitor-inexpugnabil, precum un spadasin ce preferă a-și rezolva decepțiile cu un surâs”. În ultimă instanță, Gheorghe Grigurcu conchide că „A-l aproba pe Nicolae Manolescu înseamnă azi a aproba linia maioreșciană a criticii noastre”.

■ Ștefan Aug. Doinaș dedică un amplu eseu „poetului luminii” (*Lucian Blaga și ontologia poetică a satului*).

■ Josif Spielmann dezvăluie pe Ștefan Odobleja – *inedit*.

■ În *Radarul* lui Mihai Sin intră, în acest număr, ideile de *Optimism și pesimism*.

■ Maria Mailat realizează, în mod atipic, un interviu „pe hârtie” cu poetul Mihai Ursachi („*Atitudinea socială a poetului e poezia lui*”).

Interviewatoarea motivează metodologia astfel: „Am aflat însă că în zilele din ianuarie '79 Mihai Ursachi avea o stare psihică neprielnică unei comunicări spontane, directe. În cele din urmă, dialogul pe viu a fost înlocuit cu predarea întrebărilor scrise. A doua zi am primit răspunsurile dactilografiate, fotografia și un poem, cu mențiunea că poetul nu admite nici o revenire asupra textului, nici o obiecție asupra curgerii «încremenite» a interviului”. Între răspunsurile poetului ieșean, merită consemnată încrederea arătată în legătură cu „starea actuală a poeziei românești”: „Cărțile mai mult sau mai puțin recente ale unor poeți ca Ion Mircea, Daniel Turcea, Lucia Negoită, Cezar Ivănescu, Nicolae Prelipceanu, Petru Romoșan și încă alții mă întăresc în convingerea că avem o adevărată poezie nouă, care nu mai este redescoperirea unor continente bătute de înaintași, ci geneza autentică a unor lumi-de-o-singură-dată. Această nouă poezie se lovește, ceea ce nu e decât firesc și inevitabil, de o anume neîncredere și opacitate a criticii; nu sunt dintre aceia care se complac în a se lamenta de neînțelegerea criticii, de neprofunzimea sau neseriozitatea ei etc. Dar cred că o critică, pentru a exista ca atare, trebuie să aibă obiect, iar pentru a avea obiect înseamnă a-l înființa, a avea puterea de a-l *concepe* și pricepe. Consider posibilă o mare poezie fără o mare critică, dar o asemenea întâmplare e un ghinion pentru o literatură. Mi se pare că nu avem în întregime acest ghinion și sper ca într-un viitor cât mai apropiat să nu-l mai avem deloc”. ■ Sub egida Festivalului național „Cântarea României” – ediția a II-a, Dumitru Mureșan aduce un *Argument pentru o antologie a tinerilor poeți mureșeni* și semnează mici fișe de dicționar pentru opt poeți propuși spre antologare, redând, astfel, un „portret colectiv incomplet, profiluri poate insuficient individuate critic. Dar, poezia nu trebuie neapărat examinată cu lupa, în cele mai mici detalii”. Din virtuala antologie, sunt selectate versuri semnate de: Soril Miavoe, Maria Mailat, Teodor Borz, Cornelia Velțan, Mircea Duca, Ion Dumbravă, Traian Furnea și Kocsis Francisko. □ Prezenți cu proză în acest număr: Mircea-Valer Stancu (*Un cadou de Anul Nou*), Mircea Nedelciu (*Nora sau balada zânei de la Bălelea-lac*) și debutantul Cornel Nistea (*Pentru puțină liniște*). □ În traducerea lui Ioan Mușlea apare textul „Înapoia cuvintelor – apa...” a lui Julio Cortázar. □ Gheorghe Săsărman publică proza S.F. *Moartea lui Abel*.

• [„**Viața militară**”, nr. 4] Publică versuri: Teofil Bălaj (*Omagiu*), Radu Felecan (*Lumina partidului*), Adrian Merlușcă (*Pentru că patria*), Traian Reu (*Ascult*), Teohar Mhadaș (*Chipul țării*), Nicolae Dumbravă (*Lapidaria*), Mircea Radina (*Triunghiul cu...pricina*), reportaj: Titus Vâjeu (*Pași fermi la vârsta marilor aspirații*), Ion Țugu (i) (*Virtuțile unei profesii*), Viorel Domenico (*Datorie împlinită*), Nicolae Boghian (*Ostașii zâmbesc deschis, adevărat*), Gh. Văduva (*O clipă amplă dintr-un fapt complex*), Ilie Zavrăgiu (*Nesecatul izvor al dragostei de oameni*), Constantin Șoimu (*Din cronica marelui canal*). La proze și însemnări, Marin Sorescu (*Printre Cantemiriști*) evocă anii de școală militară, nici aceștia despărțiți de literatură: „Încep să am de pe acum «amin-

tiri». E drept, tot din copilărie. Printre cele mai vii se numără și cele legate de cei patru ani cât am fost elev la Liceul Militar „Dimitrie Cantemir” din Predeal reînființat pe baze noi, cu un an înainte de înscrierea mea. Nu aptitudini speciale mă îndemnaseră spre această școală de liceu cum ne spunea încheietorul de pluton. De altfel aceste aptitudini n-am putut să mi le descopăr nici mai târziu, părăsind cariera armelor contra armeei scrisului unde rateurile nu contează atât de mult. Dar faptul că am dat noroc cu milităria, la o vârstă fragedă, mi-a rămas întipărit în memorie. Și sigur mi-a prins bine. O anumită rigoare, în gesturi, disciplină, în gânduri, grija de a împărți mai bine ziua de lucru, de la deșteptare și până la stingere – sunt apucături care mi se trag de atunci. Eram foarte distrat, somnoros (că ne trezea goarna la șase), nu puteam ține pasul în primul an, am vorbit în front, am citit în front am scris poezii în front; când mă plimbam prin incintă mergeam cotit, cu ochii mai mult pe crestele Caraimanului. Pe scurt un element imposibil, la început. Pe urmă m-am mai obișnuit cu milităria și milităria cu mine. N-am fost copilul minune al liceului militar. Nici ultimul din flancul stâng. Dorința mea era, mai degrabă de a trece neobservat, de a mă strecura printre discipline și disciplină. Când, din cauza acestei timidități sau, mai exact, rezerve, unii s-au simțit tentați să mă ia peste picior (că nu țin pasul, să zicem) au descoperit uimiți că am umor, sarcasm. Și m-au lăsat în pace, acordându-mi în stima lor un loc între teamă și simpatie. Orele de șmotru la parchet și mirosul puternic de ceară amestecată cu benzină, scoaterea saltelelor în curte la bătut, facerea patului suprapus de fier, cu pătura băgată pe sub saltea și bine întinsă «să sară banul» sunt doar câteva din elementele pitorești. Pitorescul îl descopăr și mai bine acum. Ce rău îmi pare că n-am avut destulă tragere de inimă pentru sport! Exista o splendidă sală de gimnastică, unde puteam face box, scrimă, exerciții la aparate etc. Skiul mi-a plăcut, deși nu atât de mult încât să-mi frâng picioarele, cum se întâmpla destul de des cu unii dintre pasionați, care stăteau o săptămână pe pârție și două luni în gips. De prin clasa a IX-a am început să conduc cenaclul literar „Nicolae Bălcescu”. A însemnat mult pentru echilibrul meu sufletească de atunci și pentru exersarea la pianul literaturii, care, ca și pianul adevărat îți cere să ta ocupi de el de când ești mic. La liceul militar am primit prima consacrare ca poet «al liceului», apoi «al Predealului» și primul premiu literar – pentru niște versuri satirice publicate la gazeta de perete. Un profesor îmi arata nu de mult o imagine a mea, de atunci, cu colegiul de redacție – fotografie apărută în «Viata militară». E drept că n-am reușit nici atunci și nici mai târziu, ca student la filologie în Iași, să obțin alte coloane, în reviste, decât cele de pe pereți, la *Gazeta lor literară*. Dar această activitate era, ca să zic așa, pe deasupra. Adevărul este că la liceul militar se învăța carte serioasă. O notă maximă le dă elevul de atunci profesorilor de atunci, Gheorghiiade, Constantin Radoi, Constantin Boroianu și încă mulți alții, de o mare probitate profesională, entuziaști, cu metodă pedagogică. Condițiile de studiu, dintre celea mai potrivite unei învățături temeinici-

ce, cu stricta respectare a orelor de clasă și a programului de meditație, contribuie și ele la îndulcirea și aureolarea amintirii. Și le sunt foarte recunoscător profesorilor mei de atunci care, încurajându-mă pe drumul literaturii, nu m-au scutit de obligațiile de elev – obligații absolut-obligatorii... Sper să am odată prilejul să evoc acei ani, într-o lucrare (proză) mai amplă. Sunt multe de spus. Acolo am învățat să înot și să dansez (cu perna în brațe, seara în dormitor), acolo am răs înfundat ori în hohote (seara după ce se dădea Stingerea, și nu mai era voie să scoți o vorbă, iar pe noi tocmai atunci ne apuca râsul și bătaia cu perne). Acolo am învățat să stimez această nobilă cu adevărat profesie. Colegii mei de atunci au urcat apoi entuziasmat toate treptele de învățământ, școala militară, cei mai mulți academia militară, sunt astăzi oameni maturi —nu vorbesc de grad —cu o pregătire serioasă și un larg orizont cultural. Cred că și ei au amintiri plăcute despre copilăria lor în haine militare. Un gând amical al anilor noștri de-atunci, acolo între munți, la confluența Râjnoavei cu Leuca, într-o perioadă altfel destul de grea pentru părinții noștri, cu o climă cel puțin, aspră. În 1953 a fost viscolul. Adolescența noastră se încheia simbolic cu ieșirea din viscol”. ■ D. R. Popescu, *Scrisoare soldatului Petru Romoșan*: „Ce pot să-ți spun în două pagini despre soldații României? Cele mai multe file pe care le-am umplut cu litere despre război se datoresc rescrierii amintirilor tatălui meu, învățătorul Traian Popescu. Pe soldații ce au înfăptuit la Plevna destinul neatârării noastre i-am luat în piesa *Două ore de pace* din documentele vremii ca prototipuri ale unei comunități ce-și căuta matca. În istoria noastră soldații azi erau țărani și culegeau porumbul și secerau grâul și mâine își apărau pâinea și copiii. Așa erau pe vremea lui Ștefan cel Mare, dincolo de el și dincoace de el. Pădurile, la nevoie, au devenit armate de soldați. Și ele au luptat împotriva cotropitorilor, scrie în cronici. Și iarba a devenit o armată. Și apa. Și cum râul și ramul sunt eterne, am putea vorbi despre existența la noi a unei invincibile armate, armata română eternă! [...] Am terminat în aceste zile o piesă care poartă ca titlu titlul unui articol al unor oameni de știință ce-au descoperit la Cicău o necropolă avară și-au constatat că mormintele celor acolo depuși au fost jefuite. Ei fixează în veacurile VI—VII aceste oseminte avară la noi, deci ele existând înaintea, așa cum se cunoaște, a trecerii pe la noi a altor seminții venite din Est. Mormintele avară secolii la rând au stat acoperite de humă și inaccesibile deci lor ce trecând prin acest spațiu nici nu se gândeau să facă arheologie. Cine deci le-au jefuit? se întreabă semnatarii cercetărilor consultate de subsemnatul. Și tot ei răspund, în consens și cu alte descoperiri asemănătoare, că: mormintele au fost jefuite de populația băștinașă. E o probă deja că aici exista în acele vremuri o populație băștinașă. Piesa mea are și un personaj care este istoric, dar ea de fapt povestește viața unei femei din Transilvania. Istoria acestei anonime începe în vremea celui de-al doilea război mondial și nu se sfârșește în zilele noastre. Peste dealurile și viile torturate de timp ale Transilvaniei istoria nu de puține ori s-a scris cu sânge. Fără uniformă

militară, această femeie aş putea spune c-a fost un soldat etern al acestor locuri, apărând demnitatea pusă în cumpănă şi libertatea ameninţată de cizme. *Studiul osteologic al unui schelet de cal dintr-un mormânt avar din Transilvania*, cum se numeşte piesa, se vrea o privire asupra istoriei mai vechi şi mai noi, se vrea o privire asupra Transilvaniei. [...] Aş vrea deci să se înţeleagă că punerea în lumină a unui colţ din Transilvania este un imn adus de scriitorii noştri întregului spaţiu românesc, așa cum slăvirea lui Peneş Curcanul bunăoară înseamnă o laudă adusă armatei române ce desăvârşea în timp un act de răscruce. Măria din piesa mea face parte dintr-un şir de femei anonime care au stat la temelie istoriei. Această alcătuire umană puternică şi fragilă este izbită mereu ca o barca în furtuna de valuri nemiloase, ce-i vor parcă nepăsătoare — pieirea. Şi pentru ce? Ca să nu existe nimic nesupus lor? Tristeţea Măriei vine din zguduirea ei lăuntrică de către aceste valuri de jale ce vor să-i distrugă firea ei solară, cântecul, măreţia. Măria este o fiinţă liberă şi viaţa ei va fi mereu punctată de apriga luptă dintre libertate şi necesitatea istoriei. Dar nu de puţine ori trestia gânditoare care este omul, după cum spune Pascal, alcătuirea aceasta fragilă pe care o apleacă şi poate s-o rupă şi vântul se arată în faţa eroziunii timpului şi istoriei timpului şi în faţa năpraznicelor valuri şi suferinţe mai rezistentă ca o stâncă. Această frumuseţe morală (care o face să se împotrivescă vicleniei şi intereselor altora ce par să aibă înfăţişarea aproape oarbă a destinului) îi dă Măriei o distincţie de sublim. [...]”. ■ Mai semnează Constantin Antip (*Onoarea militară*), Traian Uba (*Treizeci de primăveri ale victoriei*), Laurenţiu Fulga (*Colonelul şi eternitatea*), Haralamb Zincă (*Operaţia Pelicula sensibilă*, ep.4). θ Rubrica *Vitraliu* reuneşte o cronică TV semnată de Iulian Neacşu, o cronică plastică semnată de Magda Cârneli, o rubrică despre *Mituri şi legende româneşti* susţinută în serial de Gheorghe Tomozei. ■ N. Stănciu-lescu obţine un interviu de la Laurenţiu Fulga: „[...] – Nu aţi fost singurul scriitor care s-a apropiat de această temă extraordinară. Ce loc credeţi că ocupă „literatura de război” în cadrul literaturii noastre actuale? – Fără îndoială că un capitol aparte şi suntem bucuroşi să constatăm, susţinut de scriitori de mare autoritate. Ne-îngăduindu-mi dreptul de a mă socoti un exeget absolut, deci cu servitutea de rigoare, trebuie să recunoaşteţi că participarea noastră la războiul antifascist şi-a aflat apologetii pe care îi merita. Se prefigurează de pe acum două secţiuni distincte: una, a literaturii de ficţiune; alta a literaturii documentaristice. Cea dintâi, în care excelează prozatorii (şi vă rog să respectaţi ordinea alfabetică, tocmai pentru a salva ierarhiile convenţionale) Ion Grecea, Aurel Mihale, Francisc Munteanu (ca scenarist de film). Dumitru Radu Popescu, Radu Theodoru, Haralamb Zincă – fiecare cu puterea sa de reprezentare singulară şi fiecare cu fascinaţia expresiei sale artistice, dar legatari legitimi al unui adevăr unic despre acel război, o a doua secţiune, documentaristă, exemplificată prin inimoasa şi prodigioasa activitate a colegului Pană Gh. Ioan, la care se cuvine să adăugăm numai decît lista nenumăraţilor memo-

rialiști (comandanți de armate sau simpli participanți), cărora Editura militară le-a oferit din plin posibilitatea să dea mărturie scrisă despre atâtea nebănuite fețe ale aceluiași război. Firește că nu s-a spus încă totul, această parte a istoriei continuă să rămână permanent deschisă, e de așteptat că vor apărea și alți scriitori care nu vor obosi să considere fenomenul și din alte foarte personale perspective. De altfel, acesta este și lucrul cel mai important, câștigat în favoarea luminării istoriei – că orice mare operă literară se va dedica României socialiste nu va putea să ignore adevărul că la începuturi au fost o insurecție armată și un război antifascist, că victoria reputată în aceste acțiuni deschizătoare de epocă a înseninat afirmarea demnității noastre în lume. — *Dar despre etapele ulterioare pe care le-a traversat armata, despre armata de azi ce gândiți? Credeți că și-au aflat ele reflectarea în literatură?* — Aș vrea, mai întâi, să subliniez existența în însuși sânul armatei a câtorva talente remarcabile, de prozatori care s-au impus atenției noastre și de la care așteptăm dovezi și mai elocvente ale înzestrării lor literare: Gheorghe Bejancu și Doru Davidovici, Oliver Lustig și Ladislau Tarco, deținători ai adevărilor imediate despre armata de azi, exponenți străluciți ai unui nou suflu în relevarea acestor adevăruri. Nici o îndoială că umanitatea la care ne referim nu este la îndemîna oricui, deci experiența nemijlocită se impune cu o importanță capitală. Armata este parte a ființei țării socialiste, parte care primește de la întreg trăsături specifice orânduirii, cine ar îndrăzni să spună că armata se constituie ca univers închis, în afara legităților generale ale umanității pe care o reprezintă, că omul în uniformă (soldat sau ofițer) este construit sau se construiește altfel decât omul din uzină sau de pe ogoare, de la catedră sau din mina subterană? Și totuși există ceva foarte propriu acestei categorii umane – câmpul în care se desfășoară, conștiințele asupra cărora acționează, asumarea sarcinii supreme pentru care se pregătește. De suferința fizică sau morală nu este scutit nimeni, de adversități personale sau de obtuzități în procesul de cunoaștere nu ducem lipsă, idealitatea cuiva nu este hotărâtă de simpla îmbrăcare a uniformei sau de simplul consimțământ la cariera militară. De ce să luăm cunoștință de «eroismul» armatei numai cu ocazia unor calamități și să nu aducem în literatură, cu îndrăzneală și cu fidelitate, adevărul despre fața nevăzută a atâtor extraordinare întâmplări care sunt convins că au loc în cazărmi și în familia ofițerului, pe câmpul de instrucție sau în ceasul de veghe intimă, înainte de a adormi, al soldatului oarecare? Sunt, evident, numai câteva sugestii asupra cărora scriitorii din armată merita să mediteze, ei fiind cei mai în drept să le pună în valoare prin mijlocirea literaturii. — *Ați fost soldat și ați fost ofițer, ați făcut războiul și ați lucrat în aparatul politic al armatei, ați funcționat ca redactor la ziarul armatei și la revista noastră, credeți că datorați ceva acestor «universități» de viață?* — Le datorez neșovăirea de a-i privi pe oameni drept în ochi, pentru a le cere la rându-le același lucru. Le datorez disciplina pe care o afirm în tot lucrul meu de zi și de noapte, și fără de care lucrul meu n-ar spori pe măsura cerinței

timpului prezent. Le datorez legământul ce l-am respectat față de tatăl meu, față de tatăl tatălui meu, față de ceilalți înaintași ai lor, de a-mi fi dat, ca și ei, tributul de sânge pentru acest pământ. Le datorez, în sfârșit, dar mai presus de orice, conținutul conștiinței mele actuale, care nu are a se teme deci de propria ei judecată.” ■ Rubrica *Cronica literară* este semnată de Mircea Iorgulescu, despre volumul *Raiul răspopișilor* de Ion Brad.

● **[„Viața Românească”, nr. 4]** C.I. Gulian evidențiază teorii recente în eseul *Spre o nouă poetică: Henri Meschonnic*. ■ Despre folosirea metodologiei lingvistice în cercetarea diverselor arte scrie Henri Wald în articolul *Arta ca semnificant secund*. ■ Al. Protopopescu iscălește niște *Note la poetica lui Ștefan Aug, Doinaș*, menționând încă de la începutul textului: „Oricât de brusc aș exagera, nu știu de la Eminescu încoace un mai savant și voluptuos magician de «câmpuri» verbale. Desigur, la bază stă mai întâi excepționala cunoaștere a limbii române (... și nu numai a ei). Dar știința poetică nu înseamnă doar fantezie lexicală, topică, sintaxă, discipline în care versul lui Doinaș e în momentul de față neconcurabil”. ■ *Eseu despre generația războiului* de Emil Manu nu reușește, conform lui Alexandru George, să surprindă decât *O generație încă o dată pierdută*. Pierdută în analiza lui Emil Manu prin aplicarea unor criterii cronologice confuze, prin erori de istorie literară sau chiar prin stilul scriiturii: „E în afară de orice îndoială că autorul nu e un răsfățat al muzelor și nici nu e măcar vizitat din când în când de ele, deși le invocă la tot pasul și vrea să deschidă porțile ferecate ale misterelor poetice doar cu ajutorul lor. Stilul său de caracterizare reprezintă forma degradată a liniei artistice Lovinescu-Călinescu-Negoșescu, trecută prin experiența stilistică a autorului *Istoriei polemice și antologice a literaturii române*, culminând într-un adevărat amalgam de contrasensuri, metaforism căznit și nebulozitate a expresiei”. ■ Sunt prezenți cu poezii: Ioan Alexandru (*Imnul fagului, Hram, Liniștire, Veghe, Fiul meu*), Lucian Velea (*Mașina de calcul, Apelul de seară, Singur*) și Monica Pillat (*Floarea soarelui, Citadină, Artă poetică, Narcis*). □ Mihai Sin publică proza *Autostop cu țel*. ■ Prin *Remember* și *Corabia lui Sebastian*, Florența Albu consideră că „A.E. Baconski pare că și-a gândit, și-a scris testamentul. Sfârșierea interioară, continua confruntare cu sine și cu lumea, mai marea exigență față de precizia însemnării, trăirii, experienței, experimentului, sunt dominantele acestei frământări: «Cei ce vor fi, cei ce vor mătura cenușa întrebându-se/ de va fi fost nevoie de-atâtea grămezi de cuvinte/ și de toată această desăvârșire zadarnică înainte de moarte»”. ■ Nicolae Oprea comentează două volume de versuri: *Poemele Anei Blandiana*, respectiv *Poemele* lui Ion Papuc. Dacă despre Ana Blandiana criticul susține că „și-a configurat un stil poetic de indiscutabilă originalitate”, nu la fel stau lucrurile în cazul poeziei lui Ion Papuc, poezie care „nu reprezintă o «sugestie de drum», cum afirma cutare critic, ci semnalează, ca să ne exprimăm în aceiași termeni rutieri, un «drum înfundat»”. ■ Cel din urmă volum al lui Nicolae Balotă intră în vizorul Ilenei Ver-

zea: „*Arta lecturii* este [...] un fel de manual-ghid menit să dezvolte la cititorul nostru de astăzi deprinderile unei lecturi critice (autorul are în vedere un cititor hermeneut), gustul pentru literatura de calitate, care îi este accesibilă, întrucât cărțile comentate sunt traduse în limba română”. Tot în privința recepției, Ileana Verzea schițează tipologia cititorului cărții lui Balotă, care „cere un cititor – dacă nu avizat – cel puțin cu o mare receptivitate. Dacă se poate vorbi de o inițiere, ea nu ține atât de domeniul informației, cât al educației de principii: cum să înveți să citești o operă literară, cum să o descoperi în sine și cum să o raportezi la un întreg context numit cultură”. ■ Bucur Țincu se alătură pledoariei lui Tudor Vianu pentru întocmirea unei *Bibliografii generale a literaturii române*. ■ Pornind de la pretextul semnării evenimentelor editoriale recente care gravitează în jurul lui Titu Maiorescu (de la publicarea celor două volume din *Jurnalul* mentorului Junimii până la apariția ediției de *Opere I*, îngrijite de Georgeta Rădulescu-Dulgheru și Domnica Filimon), Ion Maxim aduce în prim-plan monografia *Maiorescu* (1977) datorată lui Eugen Todoran. Lucrarea este împărțită în trei mari capitole (*Estetica*, *Critica* și *Filosofia*), „arătându-ne nu numai rolul acestor activități în epocă, dar și, ceea ce este mai important, valoarea direcțiilor sale de gândire raportate la curentele contemporane. [...] S-a afirmat adesea despre Maiorescu, cu directă trimitere la cele trei activități principale, că este modern, că a inițiat o direcție critică valabilă și pentru noi, dar un studiu în care să se demonstreze în ce constă «modernitatea» lui, cum rezistă scrierile sale și în fața examenului critic de astăzi în perspectiva noii critici, a structuralismului, stilisticii și semioticii, se face abia acum de către Eugen Todoran într-o carte mare din toate punctele de vedere”. ■ Alex. Ștefănescu scrie despre romanul istoric *Cronica nisipurilor*, al Rodicăi Iulian, proză „în care reconstituirea istorică bazată pe documente coexistă cu ficțiunea” și care surprinde perioada domniei faraonului Akhenaton și a soției sale Nefertiti. ■ Apariția *Enciclopediei istoriografiei românești* este salutată de Al. Constantinescu. ■ Gheorghe Grigurcu semnează două texte: în primul remarcă „încărcătura polemică bătătoare la ochi”, sarcasmul și anticalofilia poemelor lui Dorin Tudoran din *Respirație artificială*; iar în cel de-al doilea discută despre expoziția de pictură „naivă” (din Piața Cosmonauților) a pictorului-scriitor Petru Vintilă. ■ Adaptarea cinematografică a unor opere ale lui Camil Petrescu (*Ultima noapte...*, *Patul lui Procust*, *Jocul ielelor*) în filmul *Între oglinzi paralele* atrage doar reproșuri din partea lui Florian Potra: „În lumea dubioasă (ca la Petrarca, «a quel dubbioso calle») a cinematografului nostru, Mircea Veroiu trecea drept o persoană dintre cele cultivate, un intelectual capabil de lecturi mai angajate și de meditații mai subtile pe marginea lor, în folosul unei posibile arte a filmului. Scriu cu tristețe *trecea* la imperfect, pentru că după proba de foc a recentului său *Între oglinzi paralele*, investitura aceasta trebuie să i se retragă: nu cea de cineast, [...] ci aceea de cititor riguros, receptiv și sensibil. [...] Iar tristețea crește pe măsură ce se aprofundează confruntarea

dintre filmul lui Veroiu și ocazia, splendida ocazie pe care cineastul și-a creat-o din clipa apropierei de scrierile lui Camil Petrescu și de universul acestuia, și pe care a ratat-o la cel mai înalt nivel. Pentru că, iată, reintrând în rândurile compacte ale colegilor săi de breaslă, și Veroiu ne demonstrează că nu știe, că nu se pricepe să citească – în perspectiva unor intenționalități și «repetitivități» filmice, firește – opera unui scriitor de talia lui Camil Petrescu”. ■ În schimb, despre adaptarea romanului lui Dinu Săraru, același Florian Potra consideră *Clipa, un film (în sfârșit) important*. ■ Ovidiu Papadima consacră un articol lui *Alexandru Dima: in memoriam*, prilej, totodată, de rememorare: „În anul universitar 1928-1929, de abia pășind pragul Facultății de filosofie și litere din București, cu Eugen Ionescu și Octav Șuluțiu, eram niște studenți plini de temeritatea adolescenței, care îi făceam uneori zile amare bunului nostru profesor Mihail Dragomirescu, în faimoasele ședințe publice ale Institutului său de literatură. Spre sfârșitul anului l-am cunoscut pe Al. Dima, care termina Facultatea. Al. Dima era totuși altfel decât noi. Înalt, subțire, brun, cu niște ochi meditativi, blânzi și pătrunzători în același timp, cu un aer de gravitate simplă care nu l-a părăsit niciodată, Al. Dima venea spre noi cu prestigiul solid al uneia dintre cele mai frumoase speranțe universitare, pentru viața științifică de atunci”. ■ *La Revista revistelor*, Vasile Andru face un tur de orizont al publicațiilor.

MAI

1 mai

• **[„Scânteia”, nr. 11412]** Cu ocazia adunării populare consacrate zilei de 1 mai, Nicolae Ceaușescu susține necesitatea ridicării nivelului cultural al masei: „Să intensificăm activitatea pentru lărgirea continuă a orizontului științific și cultural al oamenilor muncii, pentru ridicarea nivelului lor politic și ideologic, pentru dezvoltarea conștiinței socialiste și formarea omului nou, pentru educarea în spiritul concepției noastre revoluționare a tuturor celor ce muncesc și aplicarea fermă în viață, în toate domeniile, a nobilelor principii ale eticii și echității socialiste. Să extindem tot mai larg acțiunile culturale-educative în cadrul Festivalului Cântarea României – amplă manifestare națională a geniului creator al poporului nostru. Să sporim rolul mijloacelor de informare în masă, al presei și radioteleviziunii, al uniunilor de creație, al literaturii și artei, al întregii noastre culturi în educarea revoluționară a celor ce muncesc, în îmbogățirea vieții spirituale a poporului nostru”.

• **[„Scânteia tineretului”, nr. 9311]** Prima pagină se „înroșește”. ■ Sub genericul *Cântec de Armineni*, Ion Dodu Bălan semnează textul festivist *Lumina perenă*, Gheorghe Nistor împărtășește o *Confesiune de oțelar*, iar George Țârnea publică poemul *Adevărată și de necuprins*.

• [„**Tribuna României**”, nr. 156] Petre Ghelmez publică în *Cuvântul zilei* textul *Sărbătorile înfloririlor*: „Din vechime, fiecare popor și-a legat multe și felurite tradiții de anotimpul tainic al înfloririlor. Sărbătorile românilor, cele privitoare la îndeletnicirile oamenilor, ori la semnele acestui anotimp, datorit cu lumină de soare și lumină de suflet, vin și ele de demult și ne vorbesc despre aceeași caldă frățietate și pătrunzătoare omenie de care a dat și dă dovadă acest neam încercat, în atâtea și atâtea împrejurări ale istoriei, mai vechi sau mai noi”. ■ Nicolae Balotă semnează tableta *Puterea cuvântului*: „Ceea ce urmăresc, înainte de toate, în scrisul meu, este o anumită ordine a cuvântului, a cuvântului ca expresie superioară a omului. Dealtfel, cuvintele cu care se încheie *Euphorion*, o carte pe care am scris-o mai demult, – «omul nu este o pasiune inutilă» – vor să mărturisească tocmai această legătură esențial-existențială între cuvânt și condiția umană”. ■ Revista primește o scrisoare de la dr. Nicolae Constantinescu, Universitatea din Turku, Finlanda, în care cititorii sunt informați despre *Un manuscris românesc în Finlanda*: „În biblioteca liceului din Iisalmi, localitate situată în centrul Finlandei, la 500 km nord de Helsinki, se află un volum cu coperte din carton înnegrit de vreme, cuprinzând 137 de file scrise de mână, cu caractere chirilice, într-o limbă necunoscută localnicilor, în orice caz neslavă. În acești termeni ne-a fost prezentat volumul în cauză de către dl. Leif Rantala, licențiat în filologie slavă al Universității din Helsinki, care și-a exprimat, totodată, opinia că ar putea fi un manuscris în limba română. La o cercetare sumară constatăm că, într-adevăr, este vorba de un manuscris miscellaneu din 1785, scris pe hârtie groasă, cu cerneală neagră, de un caligraf experimentat, cu scrisul sigur, regulat, pe alocuri artistic. [...] Pe coperta itnerioară, nenumărată, se află scris în limba germană *Amintire de la bunicul meu Johan Gramatowicz, preot la Rosch*, iar pe ultima filă sunt trei semnături: Ioan Gramatowicz, Ilarie Gramatowicz (1859 din clasa a VII-a) și Aristarch Gramatowicz (din clasa a IV-a, 1859)”. ■ Apare nota nesemnată *Apariții la Editura „Cartea Românească”*: „O convorbire telefonică recentă cu redactorul șef Cornel Popescu de la Editura bucureșteană «Cartea Românească», editura scriitorilor din România, ne-a dat posibilitatea să consemnăm cele mai recente cărți apărute sub emblema cunoscutei edituri, precum și viitoare apariții. Au apărut de curând: *Sărbători itinerante*, versuri de Marin Sorescu; *Hisperia*, versuri de Ștefan Augustin Doinaș; *Spectacol*, versuri de Leonid Dimov, cu ilustrații de Florin Pucă; *La dispoziția dumneavoastră*, versuri de Mircea Dinescu. Criticul Eugen Simion este prezent cu jurnalul parizian *Timpul trăirii, timpul mărturisirii* (ed. a II-a). Au apărut, de asemenea: *Treptele lumii sau calea către sine a lui Mihail Sadoveanu*, eseu de Al. Paleologu. Sunt în curs de apariție romanele: *Noaptea otomană* de Paul Anghel; *Eclipsa* de Alice Botez; *Străinii din Kipukua* de Valeriu Ananta și altele”. ■ Adrian Marino scrie despre *Congresul de studii române de la Amsterdam*: „La Amsterdam s-au desfășurat, de curând (15-18 martie 1979), cu deplin suc-

ces, lucrările celui de al II-lea Congres Internațional de Studii Române, organizat de «Asociația internațională de studii românești», întemeiată la 30 iunie 1974, de către un grup de specialiști străini, prieteni ai culturii române, la inițiativa lectorului de limbă și literatură română Dr. Sorin Alexandrescu, animator și al primului congres internațional de studii românești desfășurat tot la Amsterdam cu cinci ani în urmă (21-23 martie 1974). [...] La congres au fost invitați 88 de profesori și cercetători din Anglia, Belgia, Elveția, Franța, Italia, Iugoslavia, Olanda, România, R. F. G., U. S. A. și Suedia, participarea efectivă fiind de 70 de persoane din toate țările amintite. Din România au fost prezenți Virgil Câdea, Adrian Marino, Nicolae Manolescu, Mircea Martin și Mihai Zamfir, care au prezentat comunicări și au participat la mese rotunde, *workshops*, în terminologia internațională a congresului. Trebuie precizat că marea majoritate a comunicărilor și dezbaterilor s-a desfășurat în limba română, doar câteva texte fiind citite în franceză și engleză. [...] Temele literare și critice au acoperit capitole și aspectele importante ale literaturii române, cu multe încadrări și raportări comparatiste, de la Eminescu (I. Guția, Radu Flora) la Slavici (Nicolae Manolescu), de la Lucian Blaga (Rosa del Conte) la Camil Petrescu (Ilinca Barthouil-Ionescu și G. Barthouil), de la Rebreanu (Jean Lacroix) la Arghezi (L. de Rijk, B. Mazzoni), de la Mircea Eliade (Adrian Marino) la Benjamin Fondane (N. Catanoy) și Eugen Ionescu (E. Cleynen), de la Eugen Barbu (Luisa Valmarin) la Ștefan Bănuțescu (Tudor Olteanu). [...] O «masă rotundă», despre orientările criticii române actuale, prezidată maioreșcian de Mircea Martin, cu participarea tuturor «congresiștilor» români, a fost înregistrată în vederea publicării. Confruntările inevitabile de opinii au fost sobre și academice. Ele au interesat în mod vizibil și pe auditorii străini. Profesorul Jean Lacroix de la Universitatea din Montpellier mi-a declarat chiar surpriza și satisfacția unei diversități atât de bine marcate și personalizate». ■ Felicia Antip realizează pagina de politică externă, care e aproape în totalitate despre *Vișta președintelui Nicolae Ceaușescu în țări din Africa*. ■ În *Antologie literară* apar *Ceasul rău* de Tudor Arghezi și poezia *Seninătate* de Alexandru Philippide. ■ Aurel Martin semnează *Ion Brad și romanul satului românesc*, un text despre trilogia alcătuită de romanele *Descoperirea familiei*, *Ultimul drum* și *Raiul răspopiștilor*: „Personalitate complexă, Ion Brad (care în acest an își va serba o jumătate de veac de viață) adaugă, prin (deocamdată) trilogia sa românească o importantă dimensiune activității lui scriitoricești. Prozatorul fiind secundat de eseist, de dramaturg, de cineast, dar mai ales (și în primul rând) de poet. Poet de factura neoclasică, atras de tradiție și de întrebări esențiale, de glasul gliei și al istoriei, de policromia ținutului natal, de sentimentul covârșitor al patriotismului și al umanismului românesc. Umanism dominant și în foarte recentul volum de poeme, sugestiv intitulat *Războiul cunoașterii*. Rod al contactului cu miturile elene. Descoperind în aventurile lui Hercule, aventura spirituală a umanității. Setea ei de a se descoperi pe sine, precum familia Bor-

cea își descoperă condiția, prezentul și viitorul existențial, interogându-se, formulând răspunsuri, elaborând ipoteze, diversificându-se ca atitudine. Trăind cu intensitate actualitatea”. ■ În secțiunea *Teatru Doru Mielcescu semnează Premieră la Cluj-Napoca – „A treia țeapă a lui Dracul” de Marin Sorescu: „A treia țeapă mizează, spre deosebire de Răceala, pe conflictul între o conștiință singulară și obtuzitatea celorlalți – un spațiu dramatic care confruntă (până la suprapunere uneori) sublimul cu derizoriul, eroismul cu lașitatea, intransigența oarbă cu limitele umane, umorul cu tragicul. Sunt, dealtfel, modalități care i-au fixat lui Marin Sorescu un stil ușor recognoscibil. El este și aici anti-patetic, inaderent la «tragism», trecând totul prin filtrul unei atitudini demitizante, în care burlescul și gluma fac tragedia «suportabilă»”. ■ Ion Longin Popescu publică reportajul *Târgu Jiu în Oltenia*.*

2 mai

• [**„Viața studentească”, nr. 18**] Prima pagină – „înroșită” tipografic și decorată, pe frontispiciu, cu urarea *Trăiască 1 Mai!* – găzduiește o însemnare a Constanței Buzea, care vestește *Primăvara muncii*: „Să spunem cuvinte înflorite și să îngăduim harului lor omenesc să lege prietenia și pacea în buchetul muncii sărbătorite la nivelul întregii planete! Generații întregi au visat la sărbătoarea muncii, generații întregi au gândit la clipa cea mare a acestei sărbători, și i-au ales locul, și i-au dat numele Mai, și s-au zidit de vii în freamătul fierbinte al luptei pentru a o impune pretutindeni și pentru totdeauna. Pentru noi, și pentru contemporani, aceste flori care-și țin cu iubire sufletul înmiresmat deasupra ierbii care acoperă pământul ca pe un părinte al tuturor părinților! Pentru copiii care stăpânesc timpul viitor, această sărbătoare, inspirând din aer, din cuvinte, din simbolurile cântecelor, din exemplul ce li-l dăm, conștiința de sine, dragostea de muncă, datoria și sărbătoarea neîntreruptă a vieții”. ■ În grupajul *Sărbătoarea muncii, sărbătoarea patriei socialiste*, Mircea Florin Șandru așază *O epopee: Transfăgărășanul*. Decorul înălțimilor îi produce semnatarului o „trăire” elvețiană: „Noile spații turistice, telefericul, punctele comerciale care vând artizanat specific locului, toate acestea te fac să te gândești la un St. Moritz românesc”. ■ Pagina a opta, intitulată *Prefațăm pentru dv.*, oferă trei cronici literare. □ În *Interogații scriitoricești*, Doru Mielcescu analizează volumul *Virgule* de D.R. Popescu, care adună secvențe publicistice: „Tot mai numeroase sunt cărțile de «atitudine» care apar în ultimii ani. Este un fenomen simptomatic, care atestă maturitatea unei culturi, în speță, a unei generații. Volumul «Virgule» [...] are, ca și «Imposibila întoarcere» a lui Marin Preda, «Radicalitate și valoare», «Pro domo» de Al. Ivasiuc ori «Scrisorile provinciale» ale lui Ștefan Bănuțescu valoarea unor confesiuni de cea mai pură calitate intelectuală și civică. Și desigur nu numai atât. Asemenea cărți reușesc să fie la fel de importante ca și creația propriu-zisă, completând ori accentuând trăsăturile caracteristice ale personalității creatorului. Ni se oferă, astfel, mare-

le privilegiu de a intra în laboratorul romancierului, de a-i pipăi filtrul gândirii, de a-i cunoaște ideile în starea lor brută. «Virgulele» sunt veritabile interogații scriitoricești, iar nu un caiet de conspecte din care poate lipsi adesea esențialul: personalitatea artistului. [...] Această căutare patetică a adevărului constituie sensul major al literaturii lui D.R. Popescu, dominanta etică ce transpare ca o coloană vertebrală în operele sale. Și nu mai puțin un semn al modernității demersului său scriitoricesc. «Virgulele» fortifică, deci, o formulă literară”.

□ *Introducere în opera lui G. Bacovia*, studiul lui Dinu Flămând, este discutat de Radu G. Țeposu: „Idea de bază de la care pornește eseul lui Dinu Flămând despre poezia (și proza) bacoviană nu este nouă, dar nici nu repetă întocmai observațiile anterioare. *Introducere în opera lui G. Bacovia* [...] începe prin a nuanța ideea măștii și sfârșește prin aprofundarea acesteia cu mijloacele psihocriticii și a criticii arhetipale. Bine informat, posedând un limbaj conceptual deloc diletant, autorul nu abordează opera bacoviană, cum ne-am fi așteptat, în manieră lirică, ci cu acea rigoare necesară criticului, rigoare indispensabilă pentru organizarea observațiilor într-o imagine coerentă. [...] Dinu Flămând stăpânește surprinzător de bine metoda criticii, posedând și știința analizei în detaliu, dar și a perspectivei generale (în acest sens, eseul poate fi considerat și o analiză particulară a conceptului de modernism, după cum și o meditație subtextuală despre «aspectul de mediocritate existențială»). Se înțelege de aici că Dinu Flămând nu experimentează în domeniul criticii: dimpotrivă, el se dovedește inițiat și prob încât reușita sa critică mi se pare aproape suspectă pentru un poet” (*O demonstrație critică*). □ Ultima cronică a „tripticului” *Prefațăm pentru dv. îi aparține lui Doru Mareș, care comentează Poeți contemporani*, volumul lui M. Nițescu. Cronicarul se îndoiește de justetea câtorva perspective avansate de critic: „Ni se par mai puțin justificate unele concepții din capitolul despre Nichita Stănescu. Plecând de la premisa antivedetismului, lucru cu care, de altfel, suntem întru totul de acord, M. Nițescu alunecă, prin exagerare, spre unele concluzii lipsite de motivație reală. Personalitatea poetului implică însă, până la urmă, concluziile de o certă poezie critică (este și acesta un mod prin care Nichita Stănescu transformă parti-pris-urile critice necontrolate, transferându-le în complement al stazei sale): «Sinele său poetic se află mereu în căutare de sine»”. Finalul este favorabil: „Cu toate disonanțele pornite dintr-un imbold de extremă, volumul lui M. Nițescu reușește să convingă în general prin delimitările critice riguroase și polemismul fără scăderi” (*Polemismul și rigoarea*). ■ La *Colegii noștri din amfiteatre*, Viorica Bazăverde publică o convorbire cu un student ecuadorian înscris la Facultatea de medicină din Craiova (*Am vizitat orașul, mi-a plăcut și am rămas*). Întrebat dacă decizia de a veni în Bănie a fost incidentală, „medicinistul” răspunde: „Bineînțeles că opțiunea pentru România nu a fost întâmplătoare! România este o țară latină, avem deci afinități de limbă și cultură, și este cunoscută în America Latină. Eu știam despre România multe lucruri încă înainte de a veni

aici, din spusele altor compatrioți care au studiat în România. Hotărârea mea pentru Craiova a fost însă spontană. Am vizitat orașul, mi-a plăcut și am rămas. Spitalul clinic nr. 1 mi-a plăcut foarte mult și asta a cântărit mult în alegerea făcută”. ■ Mircea Florin Șandru semnează, la *Univers universitar*, un reportaj despre orașul polonez Kielce. ■ Pagina *Varia* – de asemenea, „înroșită” tipografic – nu găzduiește, în această săptămână, nici *Librăria* de care se ocupa Dinu Flămând, nici „plimbările” prin *Orașul* lui M.N. Rusu, nici lecțiile de *Bridge* ale lui Laurențiu Ulici.

3 mai

● [„Scânteia”, nr. 11413] Zoe Dumitrescu-Bușulenga redactează în *Izvor de forțe* un elogiu al muncii și al zilei de 1 mai: „De la brațele celui mai simplu dintre oameni, la capacitatea creatoare a gânditorului și artistului, munca constituie numitorul comun al tuturor activităților omenești, la fel de utilă oamenilor, la fel de eroică la toate nivelurile, în măsura în care poartă în ea mesajul dăruirii, al contribuției insului la viața și progresul colectivității”.

● [„Scânteia tineretului”, nr. 9312] Ziarul rămâne „înroșit”, de această dată cu ocazia *Zilei tineretului*. Astfel, pe prima pagină sunt prezenți Gabriel Luga, cu un *Imn muncii* din patru strofe, și Dumitru Ion Dincă, autorul versificației *Tinerii*. ■ Sub genericul *Generația muncii, generația viitorului*, un grupaj de reportaje „șantieristice” din țară. Între acestea, *Chipuri într-un chenar de ape*, în care Ion Andreiță scrie despre canalul Dunăre-Marea Neagră.

● [Contemporanul, nr. 18] În acest număr dedicat aniversării a 58 de ani de existență a partidului comunist român apar poeme de Iulian Vesper, Ion Crânguleanu, Teofil Bălan și George Alboiu. ■ Laurențiu Ulici semnează o amplă cronică a volumului *Opere imperfecte* (Albatros, 1979) de Nichita Stănescu: „Există în *Operele imperfecte* un număr de poezii, nu doar tulburătoare prin expresivitate și profunzime dar vădind, fără dubiu, că un sentiment nou începe să-și facă loc în registrul temelor lui Nichita Stănescu: thanaticul. [...] Poeziile circumscrise acestei teme [...] mărturisesc, la un poet preocupat cu obstinație de înnoirea limbajului poetic, o tendință de înnoire (= redescoperire) a temelor poetice, deci a propriei identități”. Laurențiu Ulici aduce totodată și critici semnificative textelor ce alcătuiesc volumul, pe care le acuză de „folclorism” și inconsecvență valorică: „Din păcate mai numeroase sunt poeziile ce par scrise în absența de acasă a lui Nichita Stănescu. [...] Lipsa spiritului critic – evidentă, spuneam și altădată, în opțiunile poetului – nu explică totuși, singură, prezența atâtor texte compromițătoare într-o carte atât de luxoasă pe dinafară ca aceasta de acum (ce se vinde, grație desenelor sugestive și adecvate ale lui Sorin Dumitrescu, la suma pipărată de 51 de lei). E limpede că Nichita Stănescu are momente când nu-și scrie versurile ci și le vorbește, dar acest folclorism rareori se întâmplă să ducă la poezie din motive lesne de înțeles. Mă întreb totuși, cum se face că, din mulțimea tinerilor sau mai puțin tinerilor inte-

lectuali ce gravitează zilnic în juru-i nu s-a aflat nimeni să-i sugereze, cu toată delicatetea, o reconsiderare în vederea publicării a textelor nesupravegheate. [...] Să fiu bine înțeles: nu-i reproșez lui Nichita Stănescu faptul de a nu fi în tot ce scrie un mare poet (ar fi o dovadă de naivitate din parte-mi) ci pe acela de a fi mult prea indiferent la aspectul contradictoriu al poeziei sale din ultima vreme”. □ Ion Dodu Bălan recenzează *Zări străbune* (Eminescu, 1978) de Ion Văduva-Poenaru. □ *Podul din junglă* de B. Traven, apărut la editura Univers (1979) în traducerea lui Corneliu Golopenția, este analizat de Dan Grigorescu.

● **[„Flacăra”, nr. 18]** Cornel Moraru recenzează volumul de poezii al lui Radu Cârnelci, *Temerile lui Orfeu*, considerându-l „un virtuos interpret al cântecului erotic. Poemele africane și italiene traduc impresii spontane, cizelate însă cu grație, din contactul cu un spațiu exotic”.

● **[„România literară”, nr. 18]** Pe prima pagină se desfășoară o *Telegramă* adresată *Tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România* din partea Uniunii Scriitorilor: „Mult stimate și iubite tovarășe Nicolae Ceaușescu, cu prilejul împlinirii a 90 de ani de la adoptarea hotărârii privind sărbătoarea zilei de 1 Mai în întreaga lume, a 40 de ani de la marea demonstrație antifascistă de la 1 Mai 1939 și a 35 de ani de la crearea Frontului Unic Muncitoresc, scriitorii români, maghiari, germani, sârbi și de alte naționalități vă aduc un vibrant omagiu, dumneavoastră, simbol al luptei clasei muncitoare, a întregului popor, pentru independență și suveranitate, împotriva fascismului și a războiului. Participarea dumneavoastră activă la organizarea acțiunii de 1 Mai 1939 a marcat încrederea de care vă bucurați ca militant de seamă a partidului comunist, călit din tinerețe în focul marilor bătălii de clasă, exemplu pilduitor de curaj, demnitate și intransigență revoluționară. Însuflețiți de acest exemplu, bucurându-ne împreună cu ceilalți slujitori ai culturii, de grija și prețuirea pe care le acordați creației pătrunse de ideile nobile ale umanismului socialist, vom face totul și de acum înainte pentru a da cititorilor opere pe măsura gândurilor și simțămintelor lor de constructori ai unui destin care se îngemănează în chip fericit cu destinul patriei. În acest efort suntem însuflețiți de indicațiile pe care ni le-ați dat în atâtea rânduri în legătură cu sarcinile literaturii în etapa actuală, de chemarea pe care ne-ați adresat-o de a oglindi mai profund și mai cuprinzător lupta partidului, a clasei muncitoare, pentru transformarea revoluționară a societății românești. Exprimându-ne încă o dată adevărul le tot ceea ce întreprindeți spre binele poporului nostru, pentru izbânda socialismului și a păcii în lume, vă asigurăm, mult stimate și iubite tovarășe Nicolae Ceaușescu, că vom îndeplini cu cinste sarcinile trasate de partid, de dumneavoastră personal, pentru a fi la înălțimea timpului eroic pe care îl trăim”. □ Cinci texte, cu accente encomiastice mai mult sau mai puțin apăsate, completează „panorama” politică a revistei: *Glorioasă istorie* („România literară”), *Strălucit mesaj umanist* (Alexandru Balaci), *Profundă mândrie patriotică* (Anghel Dumbrăveanu), *Un*

nou etos internațional (Al. Tănase) și *Spre o lume mai bună* (Csíky Gábor).

■ Mircea Scarlat identifică, în volumul *Sărbători itinerante*, un tip de *Erotică neretorică*: „Există poeți care *slujesc* poezia și alții care *se slujesc* de ea; Marin Sorescu face parte, cert, din prima categorie. Deși cochetează tot mai des cu alte forme de manifestare (teatru, eseu, proză, pamflet), el slujește constant lirica, dinamizând-o și apărând-o de clișee. Într-un interviu din 1968, poetul susținea necesitatea experimentelor literare; în ciuda diversității acestora (și volumul *Sărbători itinerante* are un pronunțat caracter experimental, autorul încercând aici deretorizarea eroticii), constantă rămâne la Marin Sorescu *ostentația*. Ea îi este, de altfel, expresia temperamentală și literară specifică. În literatură modernă, motivele literare se asociază spontan cu tratarea lor anterioară, creația propriu-zisă fiind secundată de umbra ei: conștiința critică. Recentul volum, conținând lirică erotică, obiectivează în același timp și o meditație asupra condiției acesteia în momentul literar actual. Volumul este programatic și tocmai prin aceasta definitiv pentru autorul lui”. ■ „Transcriind liric anotimpurile țării – notează Zaharia Sângeorzan într-o recenzie în care delimitează *Poezia spațiului originar* – Tiberiu Utan își retranscrie, ca idee și sentiment, vocea identității, mirajul ei. Și cel mai fascinant teritoriu cucerit de poet – cu valoare de topos, de spațiu matrice al fenomenului românesc, atât de cunoscut și de recunoscut, de rezistent și de pur în timp, când e vorba de o lume a arhetipurilor – este *Maramureșul*. Tiberiu Utan creează ființa și personajele, destinul tragic și scena istoriei, într-un ciclu de poeme care vorbesc despre caracterul de inițiere al liricii lui Utan. Ca realitate socială și morală, istorică și folclorică, Maramureșul își revendică tot mai mult dreptul la o valorificare modernă, atât din perspectiva literaturii cât și a eselui filosofic. Este partea de ființă românească cea mai deschisă mitologiei și duratei, poeziei ceremoniilor, riturilor, istoriei celei mai vechi, arhitecturii, sculpturii în lemn, o lume magnifică în toate sensurile.” ■ În *Breviarul* lui Șerban Cioculescu intră, în acest număr, o analiză a *Scrisorilor către Ovid Densusianu*, ediție îngrijită de Liviu Onu, Ileana Vîrtosu și Maria Rafailă, sub conducerea lui Liviu Onu. ■ Valeriu Râpeanu schițează un portret lui Mihnea Gheorghiu, cu ocazia împlinirii vârstei de 60 de ani (*Rodnică dăruire contemporaneității*). ■ „«Boala» lui Romulus Vulpescu – susține Nicolae Manolescu în legătură cu scriitorul care înțelege *Poezia ca meserie* – se cheamă bibliofilie. Omul este un maniac sublim al cărții. Edițiile pe care le-a alcătuit reprezintă (de exemplu *Poeziile* lui Ion Barbu) adevărate capodopere ale artei tipografice. Minuțios și pedant, plăcându-i însă jocul literei și al ilustrației, de o nesecată inventivitate grafică, poet al linotipului, al casetei cu semne și al paginii de plumb ferecate, nu s-a uitat nici pe sine, compunându-și o culegere de versuri (și ce titlu: *Arte & Meserie!*) pe care, înainte de a o citi, simți nevoia s-o admiri: să lași ochiul să vagabondeze pe reproducerile după Dürer și Delpierre, pe caracterele Garamond imprimate în două culori pe hârtia ofset, pe colofonul ingenios și în

care, cu o delicată atenție, sunt enumerați toți «autorii» cărții, de la redactor la muncitorii tipografi. Ca poet, Romulus Vulpescu face parte dintre acei, de azi, câțiva erudiți ai limbii române – furată cu urechea, scotocită prin cărți, uzată până la urzeală, mințită, închisă cu cheia în sertar ca să n-o cunoască alții, purtată ca o mireasă la fotograf – al căror lirism e mai cu seamă filologic. Fabricatori minunați de cuvinte, împătimiți ai lexicului autohton, din care vor să stoarcă toată vlaga, precum Leonid Dimov, Gh. Tomozei, Teodor Pică, Tudor George sau Șerban Foartă, ei apelează în genere la două surse destul de deosebite. Una este limba cultă, noua și mai ales vechea limbă a cărților, cu ingenuitățile ei artificiale, cu inocentul ei rafinement [...]. Alta este limba populară, în special cea a cântecului de lume muntenesc și balcanic deochiat.” ■ O „plăcută surpriză pentru cititor, pentru critică” ar fi, conform lui Hristu Căndroveanu, volumul de poeme *Împărăția soriilor* de Stelian Oancea. ■ Platon Pardău deslușește *Patosul obiectiv* al romanului *Bal la regina Portugaliei*, în care, din punct de vedere narativ, „Bianca Balotă reușește acolo unde, nu o dată, proza din ultimii ani și-a împușinat rezultatele prin graba unor subiectivisme și insuficiente distanțări de eveniment. Impune, așadar, la acest roman, scris cu fervoare și chiar patetism, uneori, cu o vervă mai degrabă «bărbătească», grija pentru obiectivitate”. ■ Despre *Basm și istorie* în romanul lui Petre Anghel scrie Valeriu Cristea: „Structura de basm a romanului *Lupii la stână*, de Petre Anghel, asupra căreia suntem preveniți într-un text voit incitant, de recomandare a cărții, tipărit pe coperta posterioară, este în realitate destul de «largă» pentru a permite, pe lângă unele firești alunecări în fantastic, și o masivă asumare a unor experiențe artistice contemporane. Două dintre acestea se fac număidecât simțite în narațiunea lui Petre Anghel, scrisă cursiv, limpede, cu o mână ușoară: noua proză rurală de după război, inaugurată de Marin Preda, și mai recentul roman istoric, axat pe evenimente relativ apropiate, în timp, de noi”. ■ *Ascunsa trudă* a lui Horia Bădescu constituie, din punctul de vedere al Danei Dumitriu, „un volum de autentică vibrație, de o subtilitate artistică incontestabilă, de o sensibilitate nuanțată, de o melancolie puțin prea grațioasă chiar atunci când este degajată ironic, sarcastic”. ■ La *Prima verba*, Laurențiu Ulici relevă *Alte semnalmente...*, comentând volumul de *Fabule* al lui Ionel Gologan și versurile din *Ogive* ale lui Nicolae Cezar Popovici. ■ Z. Ornea publică fragmentul „*Viața Românească*” în *deceniul al treilea* din lucrarea *Tradiționalism și modernitate în deceniul al treilea*. ■ Ideile din cartea *Miturile românești și arta filmului* de Grid Modorcea nu ar cere, subliniază Romulus Rusan, „efort pentru a fi descifrate, ele sunt rostite clar și răspicat. Ele pornesc de la necesitatea școlii naționale de film, care este evidentă. Aceasta, școala națională de film, ar trebui să se sprijine și să se definească prin opere de inspirație mitică. [...] Sunt examinate, pe plan general, miturile și genurile fundamentale din folclorul românesc (trimiterile la Eminescu, Blaga, Călinescu, Eliade, Iliu sunt făcute cu o mare pasiune), este circumstanțializat un «homo

carpaticus» pe care arta ar trebui să-l reconstitue din izvoarele folclorului, protejându-l și în actualitate”. ■ Radu Florian publică un eseu despre *Istoricitatea marxismului*. ■ La *Revista revistelor* este adus în atenție numărul 3 al *Teatrului*. ■ Versurile din acest număr aparțin lui Ion Brad și poetului elen Yiannis Ritsos (în românește de Tașcu Gheorghiu și Yannis Veakis). □ Proza este reprezentată de Corneliu Rădulescu (*Bocet pentru Ion Zăpadă*) și Dan Claudiu Tănăsescu (*Hanul de pământ*). □ Geo Bogza semnează „tableta” *Materia*, iar Ana Blandiana *Portretul*. □ Fănuș Neagu scrie despre *Sport* numai *După ce am văzut lebede și am cules nopți de aur*.

● [„*Tribuna*”, nr. 18] Pe frontispiciu, escortând titlul revistei, se păstrează cifrele aniversare de 95 de ani. ■ Prima pagină găzduiește articolul *Marea demonstrație antifascistă de la 1 Mai 1939*, de Ioan Grecu, însoțit de o fotografie din adolescența revoluționară a lui Nicolae Ceaușescu. ■ Leontin Stoica semnează editorialul *Ziua muncii și a primăverii*. ■ O prezență importantă: Constantin Noica scrie despre *Începutul unui tratat despre ființă*. ■ Mircea Tomuș aduce în prim-plan literatura lui Ioan Slavici, afirmând că nuvelele acestuia „reprezintă una din cele mai semnificative ilustrări ale programului literar junimist al realismului poporan și național. Într-un univers uman și problematic oarecum diferit de cel al lui Creangă, într-un diapazon artistic total diferit de cel al povestitorului din Humulești, Slavici ne-a lăsat o icoană vie și cuprinzătoare a vieții satului ardelean de la mijlocul secolului trecut”. De asemenea, criticul sibian notează că *Mara* „este un roman polifonic atât în construcție, cât și în semnificație. Problematika sa nu este numai diversă ori pur și simplu bogată, ci, în primul rând, complexă, savant etajată de la nivelele prime ale semnificațiilor de moment, sociale și istorice, până la cele mai îndepărtate, general umane”. ■ Comentând romanul *Noaptea definitivă* al lui Matei Gavril, Mircea Popa „desfășoară” *Cazuistica anormalității*. În introducere, cronicarul se referă la proza scrisă de poeți, care ar fi „în general expresia unui surplus de imaginație poetică, o hipertrofiere a eului care își asumă epicul cu mijloacele liricului”, și semnalează că Matei Gavril contrazice această tradiție, deoarece „practică o proză cu totul antipoetică, de un prozaism ostentativ”. ■ Tudor Dumitru Savu vede *Un Argus* în revista „*Tribuna*”: „Nu vreau să transcriu aici șirul debuturilor – atât de multe, și multe atât de strălucitoare – dar nu pot să nu mă gândesc la Nichita Stănescu, iată-l azi poet matur pe deplin realizat, urmărindu-și steaua singulară, dar și la Petru Romoșan sau Emil Hurezeanu, debutați tot de «*Tribuna*», poeți tineri și valoroși, în plină afirmare”. ■ Un alt text consacrat aniversării revistei este *Idealul „Tribunei”* de Constantin Zărnescu. ■ Ion Cocora îl firitisește pe poetul Eugen Jebeleanu, la împlinirea a 78 de ani: „Ultima dată când l-am întâlnit [...], la mijlocul lui aprilie, am simțit, pentru o clipă, pornirea să-i arăt un semn de iubire: cartea care m-a însoțit în zborul peste munți, la București, era *Hanibal*. Din fericire: timiditatea ce mă stăpânește ori de câte ori mă aflu în preajmă-i m-a împiedicat la timp să înfăp-

tuiesc un act de indecență. Aceasta poate și pentru că poetul mi s-a părut mâhnit, retras în sine” (*Compatriotul nostru*). ■ În *Veghea și riscul*, Radu Mareș scrie despre poezia fizicianului Gavril Ședran, evidențiind și pasiunea pentru sculptură a autorului, precum și antologia lirică *Efigii de abanos*, traducere la care protagonistul însemnării e coautor. ■ Mircea Zăciu „dezvoltă” *Afinități electivă* pornind de la antologia nuvelei și schiței românești *Körutazás* și de la o selecție din proza lui Agârbiceanu tălmăcită în limba maghiară. ■ *O polemică oarecum întârziată* analizează Cornel Ungureanu, identificând în *Ultimele sonete* ale lui V. Voiculescu o adeziune ironică la tezele lui Berdiaev. ■ Acest număr adăpostește mai multe coloane de versuri. Între autori: Elena Ștefoi, Ileana Mălăncioiu, Marta Petreu, Doina Cetea, Mariana Bojan, Emil Hurezeanu, Ion Mircea, Mihai Ursachi, Bazil Gruia, Aurel Șorobetea, Matei Gavril, Cornel Udrea, Aurel Dumitrașcu, Nicolae Prelipceanu, Domițian Cesereanu sau Mircea Vaida. „Abundența” lirică este explicată printr-o notă a redacției: „În istoria spirituală a țării, Transilvania realizează, grav și patetic, imaginea istoriei și a unui impresionant efort cultural. «Luminile» sunt act de difuziune și de educare, iar presa participă decisiv în cadrul acestui demers. *Tribuna* anului 1884 este, cum observase Ioan Slavici, un organism cu o răspândire în toate «țările» românești. La apariția seriei noastre (1957), Ion Agârbiceanu evoca seriile *Tribunei* de la Sibiu, de la Arad și de la Cluj. În ele se concentrează o istorie, așa cum în *Tribuna* de azi se exprimă contemporaneitatea. Acesteia i-am consacrat numărul trecut și cel de-acum”. ■ Proza este „acoperită” de Sorin Titel, cu fragmentul *Răzbușarea*, dar și de Cristina Felea și Tudor Vlad. ■ Kassay Miklós publică o schiță de scenariu pentru tv. ■ *Aproape un secol* își intitulează Augustin Buzura, secretarul general de redacție al „*Tribunei*”, o tabletă aniversară consacrată revistei clujene: „Activitatea lui Slavici și a celorlalți gazetari dovedește că un articol nu moare în clipa când ziarul este închis, împăturit. Și poate că acum, când în *Tribuna* nouă care, la rândul-i, continuă să dea țării cu generozitate condeie de referință, evocăm strădaniile acestor strălucite spirite de luptători, și nu numai acum, ci de fiecare dată când ne apropiem de hârtia albă, ar trebui să ne întrebăm dacă într-adevăr cunoaștem bine lecția lor de gazetărie și conștiință? Am meditat oare suficient asupra profesiei noastre? Asupra diferenței dintre a trăi și a supraviețui?”. ■ Ion Vlasiu publică rânduri „bucureștene” de *Jurnal* din 1978. ■ Sunt prezenți cu publicistică Virgil Ardeleanu, Valentin Tașcu, Eugen Uricaru, Grigore Zanc și Leonida Neamțu. ■ Grigore Beuran supune atenției o secvență de istorie literară: „[...] Filiala Uniunii Scriitorilor din Cluj, avându-l ca președinte pe Nagy István și secretar pe Ion Brad, prin anii 1955-1960, organizase o caravană de scriitori, pe care o îmbarca într-un autobuz și colindau satele și orașele regiunii Cluj. Din autobuz nu lipseau, pe lângă cei de mai sus, următorii: Victor Felea, Aurel Gurghianu, Aurel Rău, Pavel Bellu, Cornel Regman, Asztalos István, Bodor Pál, Kiss Jenő, Bajor Andor și alții, din care mai făceau parte pe

atunci tinerii cenacliști D.R. Popescu, Pavel Aioanei și subsemnatul” (*Întâlnirile...*). Autorul evocă o întâmplare petrecută la Bistrița într-un astfel de... turneu, când, la o întâlnire „pionierească”, fusese confundat de instructorii cu Mihail Sadoveanu. Beuran și-a intrat în rol, spre consternarea lui D.R. Popescu și a lui Pavel Aioanei: „Aplauzele nu mai conteneau. De ce nu le-ai spus că nu ești Sadoveanu?, mă întreabă unul din cei doi colegi. La ce bun să-i dezamăgesc! Ei vor rămâne cu impresia că l-au întâlnit în copilăria lor pe Sadoveanu”.

■ *Baladele Arborei*, volumul de versuri din 1977 al lui Stelian Gruia, este semnalat de Radu Săplăcan. ■ Mircea Ghițulescu recenzează culegerea *Teatru de Mircea Ștefănescu*, care adună patru piese ale dramaturgului. ■ „Sunt dintre acei câțiva care, pe tăcute și din ce mai vinovați, iubim revistele literare tot atât de mult cât cărțile”, scrie Radu Cosașu în *Revista ca opera sentimentală*, text prilejuit de aniversarea „Tribunei”. ■ Dumitru Radu Popescu iscălește *Scrisoare lui Marin Sorescu*, în care discută despre o legătură între Oedip și Miorița, trecând și prin Blaga. O observație: „Nu vreau să mă ocup de filosofia lui Blaga, nu mă simt egalul său, cum alții s-au simțit superiori lui, vreau doar să spun că normal este ca unei opinii să-i opui o altă opinie, de nu ești de acord cu ea, și nu o acuzație. În ce privește boicotarea istoriei, în marea mea naivitate aș zice că, din moment ce era vorba de o istorie, ce nu era a celor care o boicota, era normal să nu se integreze acestei istorii și s-o boicoteze dacă voiau să supraviețuiască acestei istorii”.

4 mai

• [„Scânteia”, nr. 11414] În *Munca – la temelie* a artei noastre, Constantin Chiriță evidențiază legătura strânsă dintre munca proletariatului și cea a scriitorilor: „...dacă ar fi să pornim de la un adevăr, adevărul societății noastre și al scriitorimii acestei societăți, eu l-aș numi interdependența dintre munca socială, munca activă, concretă și creatoare din jurul nostru și munca noastră literară. Nu e vorba numai de egalizarea acestor două noțiuni, de împreunarea lor într-un manifest cu același vector: nu pot exista valoare, creație, durată și durabilitate fără muncă. Munca socială este și trebuie să devină o sursă tot mai importantă de literatură, așa cum literatura poate influența, prin afirmarea anumitor idei morale, munca socială”.

• [„Scânteia tineretului”, nr. 9313] Alex. Ștefănescu publică, pe prima pagină, reportajul *O profesie transmisă din generație în generație*, aducând în prim-plan „eredități” proletare descoperite la I.C.S.I.M. București.

• [„Cronica”, nr. 18] Numărul conține versuri de Haralambie Țugui și Ion Hurjui. ■ Dim. Păcurariu semnează articolul *Folclorul, primul nostru clasicism*, în care analizează o serie de trăsături ale literaturii populare românești: „Tendința spre echilibru, bunul simț, concizia, simplitatea și eleganța expresiei sunt atribute ale creației noastre populare care au constituit pentru literatura cultă românească, mai mult decât în alte literaturi, un permanent model. În-

seamnă aceasta clasicism? Fără îndoială. Și e, într-adevăr, primul nostru clasicism”. ■ În *Contratimpul criticii*, Mihai Dinu Gheorghiu conturează profilul criticului Eugen Simion și al lucrării sale *Scriitori români de astăzi*, apărută într-o nouă ediție: „Lovinescian, el reprezintă continuitatea, legătura cu marile modele. Critic tematic prin program și exercițiu, el semnifică și «ruptura», deschiderea spre noile sisteme interpretative. Desigur, între proiect și analiza curentă pot transpare discrepanțe, datorate într-o oarecare măsură și eterogenității metodei. Pe de altă parte, dincolo de model și procedură, proba de „gust” a criticului vine ca o confirmare a acestora, deși aici, mai mult ca oriunde confruntările de opinii devin inevitabile”. ■ În rubrica *Mențiuni critice*, O. Dorian prezintă volumul de dialoguri *Zăpezile calde* (Junimea, 1979) de Gloria Lăcătușu. ■ Piesa de teatru pentru amatori *Ana în august*, de Alexandru Dumitru, este scrisă, în viziunea lui Al. Arbore, „cu nerv și aplicație”. ■ Gh. S. Ștefănescu îi dedică poetului Ioan Nenișescu un scurt articol expozitiv, ce însoțește o scrisoare a acestuia adresată lui Samson Bodnărescu. ■ Emil Nicola semnează *Lirica neagră francofonă*, o prezentare a literaturii scrise în franceză de autori de culoare din fostele colonii.

• [„Săptămâna culturală a capitalei”, nr. 439] Editorialul, semnat de Dumitru Constantin face referire la Marea adunare populară de 1 Mai și la cuvântarea rostită cu acest prilej de Nicolae Ceaușescu. ■ Continuă serialul *Dacia preistorică*. ■ Tot pe prima pagină, sub semnătura redacției, se regăsește un articol elogios închinat evenimentelor din luna mai evocatoare ale revoluției muncitorești. ■ În a sa *Istorie polemică...*, Eugen Barbu întrerupe brusc șirul considerațiilor critice având ca subiect opera lui Caragiale pentru a oferi luminii tiparului o vituperare critică în contra „criticii noi” care îl dezavuează pe „scriitorul-artist, pe calofil”, și, mai mult, favorizează analiza psihologică a unor stări ale urâtului, în dauna frumuseții naturii: „Este noua direcție în literatură, cea care și-a propus să egalizeze cuvântul urât cu frumos, cea care a decretat că urâtul e frumos, în asemenea condiții, a discuta despre un «clasic», cum îi numește critica nouă cu îngăduință pe cei care mai evadează în feeria naturii, este cel puțin o încercare zadarnică. Un individ clasic pentru ei este un individ isprăvit de la bun început, pentru că nu mai oferă nici o surpriză. Psihologia unui erou clasic este previzibilă ca răsăritul soarelui, așa încât trebuia făcut ceva, cu orice preț, psihologia trebuia turmentată, arieratul s-a înghesuit dând din coate ca să ia locul individului normal. A spune că cineva se spală cu apă rece pe față, că ia masa la aceeași oră, că îi plac hainele curate și că merge la teatru devine o excepție în literatura modernă. De altfel, sociologic vorbind, literatura l-a silit pe individ să treacă la purtarea zdrențelor”. ■ Volumul semnat de Mircea Vaida, *Mitologii critice*, intră în atenția lui Emil Manu, la *Cronica literară*. Recenzentul apreciază demersul autorului de a amenda exagerările unor critici contemporani (în eseu *Eriniile criticii*): „Titlul trădează tot un gest metaforic, iar autorul comentează proce-

sele, evoluțiile, excesele – într-un cuvânt – furiile criticilor de azi care nu-și mai impresionează publicul. Ni se demonstrează că, mai întotdeauna, critica văzută din afară are un aspect oarecum strălucitor și de temut; în interior se întâmplă și lucruri mai puțin bune: se plătesc polițe, se tămâiază, uneori cu un extraordinar dar oratoric”. ■ Dan Mutașcu întâmpină cu bucurie comentariul lui Marin Mincu la poemul *Luceafărul*, apărut la Editura Albatros, în seria *Texte comentate*: „Adăugându-se celor peste 950 (!) de eseuri ce comentează *Luceafărul*, textul lui Marin Mincu nu polemizează cu interpretări ilustre de calibrul Călinescu, Caracostea, Edgar Papu, Negoïtescu, dar le completează. Fără prejudecăți, ca și fără sfieli, Mincu îl citează pe G. Bachelard în interpretarea «reveriei poetului» emițător al *Luceafărului*. Hazardat uneori, dar interesant mereu, dicteul critic al autorului supune spontanul speculativului”. ■ Ion Lotreanu discută despre interpretarea mitului având ca suport tot opera lui Eliade. Concluzia sa este că „viziunea mitologică a lui Eliade se apropie de interpretarea istorică dată miturilor de către filozofii antichității. Eroii mitologici – susțineau ei – au trăit cândva în lume, iar posteritatea a creat apoteoze în legătură cu existența acelor eroi”. [...] Miturile nu se «împrumută», ele se nasc din mentalitatea proprie a indivizilor și popoarelor cu privire la natură, lume, viață. Ele exprimă o necesitate interioară a omului. Astfel au luat naștere religia și miturile”. ■ Hristu Cândroveanu scrie despre volumul de poeme *Echivalențe*, de Andrei Ciurunga. ■ Dan Zamfirescu își expune mai departe argumentele privind disputa filologică asupra paternității *Învățăturilor lui Neagoe Basarab*.

5 mai

● [„**Scân-teia**”, nr. 11415] Ca ecou la recenta sărbătoare de pe 1 mai, Ion Dodu Bălan publică textul *Climatul moral al muncii*, în care analizează contribuția lui Aurel Vlaicu la istoria tehnicii românești. ■ Gh. Stroia apreciază cunoștințele vaste, argumentația teoretică solidă și direcția ideologică a lucrării lui Ion Ianoși, *Estetica*: „Întemeiată pe o vastă cunoaștere a experiențelor artistice și pe o solidă argumentație teoretică, saturată mai mult indirect, cu un număr enorm de surse românești și universale, clasice și contemporane, dispunând de o aprofundată și fermă orientare ideologică, *Estetica* (E.D.P., 1978) lui Ion Ianoși se înfățișează ca o contribuție de reală valoare și originalitate la dezbateră problematicei de mare complexitate și imperioasă actualitate în care este angajată gândirea estetică contemporană”.

● [„**Scân-teia tineretului**”, nr. 9314] George Chirilă e prezent pe prima pagină cu versurile *Noi, cei care suntem*. ■ Tot aici, la *Însemnări*, Pompiliu Marcea scrie despre *Ideal și izbândă*: „Cred că cei care au fixat, în mai, ziua muncii au fost inspirați ca niște poeți. Sau, poate, au fost chiar poeți, pentru că au legat sărbătoarea muncii de frumusețea și lumina primăverii, de nădejdea rodirii seminței aruncate pe ogor, a împlinirii prin creație”. ■ În grupajul *Azi*,

la rubrica *Autograf*, Al. Iancu publică un micro-interviu cu actorul George Mi-hăiță. Rugat să evoce o întâmplare „din afara teatrului”, invitatul se supune, povestind cum a fost confundat cu un coleg din celebrul film *Reconstituirea*: „Mă întorceam noaptea cu mașina spre casă. Mă oprește un milițian. În spatele meu altă mașină, care trebuia să oprească, dar n-a oprit. Atunci, milițianul se apleacă spre mine și-mi spune: «Tovarășe Ogășanu, mergeți mai departe, că noi alergăm după Skodița aceea!»”. ■ Dacă e sâmbătă, Ion Băieșu este, ca de obicei, *Curierul nostru...* ■ Sub genericul *Timpul liber – un timp al continuării și complectării educației multilaterale*, Constantin Stan publică reportajul *La Oltenița, un spațiu al afirmării tineretului*, despre activitățile de la clubul din orașul dunărean.

● **[„Luceafărul”, nr. 18]** Editorialul reamintește manifestațiile de 1 Mai sub titlul *Glorioasa sărbătoare*: „Ziua de 1 Mai din acest an a înmănușiat trei evenimente importante ale istoriei noastre în aceeași semnificație revoluționară: 90 de ani de la declararea sărbătoririi unei zile internaționale a oamenilor muncii, 40 de ani de la marile demonstrații antifasciste și antirăzboinice din țara noastră, la organizarea și conducerea cărora tovarășul Nicolae Ceaușescu a adus o însemnată contribuție, 35 de ani de la realizarea Frontului Unic Muncitoresc, actul politic major, care a însemnat începutul realizării unității depline a poporului nostru în lupta sa împotriva dictaturii, pentru deschiderea unei noi ere în viața țării”. ■ Este publicată telegrama trimisă de Uniunea Scriitorilor din Republica Socialistă România lui Nicolae Ceaușescu: „Însuflețiți de acest exemplu, bucurându-ne, împreună cu ceilalți slujitori ai culturii, de grija și prețuirea pe care le acordați creației pătrunse de ideile nobile ale umanismului socialist, vom face totul și de acum înainte pentru a da cititorilor opere pe măsura gândurilor și simțămintelor lor de constructori ai unui destin care se îngemănează în chip fericit cu destinul patriei. În acest efort suntem însuflețiți de indicațiile pe care ni le-ați dat în atâtea rânduri în legătură cu sarcinile literaturii în etapa actuală, de chemarea pe care ne-ați adresat-o de a oglindi mai profund și mai cuprinzător lupta partidului, a clasei muncitoare, pentru transformarea revoluționară a societății românești. ■ La rubrica *Opinii*, Hristu Cândroveanu scrie despre conceptul de literatură pentru copii. Semnatarul discernе între literatura pentru copii/tineret, ca literatură pur funcțională, de consum, pentru antrenarea funcțiilor cognitive specifice vârștelor fragede și literatura mare (beletristica), propriu-zisă: „Dacă ținem să păstrăm neapărat conceptul de literatură pentru copii, ca și pe cel de literatură pentru tineret, atunci – să admitem că ele definesc scrieri tranzitorii, relaționale, din care frumosul nu e exclus, dar nici nu ocupă întotdeauna un loc preponderent. Se spune adesea cam așa: scriitorii noștri clasici, alți mari scriitori contemporani, scriitori de geniu de peste tot sunt și autori de literatură pentru copii sau tineret. Dar, în cazul lor, e vorba de literatură mare, propriu-zisă”. ■ Valentin F. Mihăiescu inaugurează o serie de articole de teorie literară

sub titlul *Personalitate umană și personaj literar în romanul românesc*. Pornind de la teoria mimesisului, autorul discută problematica autonomiei esteticului și a adecvării la real, găsind echilibrul în teoria marxistă a personalității a lui Traian Herseni: „Omul se naște cu individualitate, dar nu și cu personalitate. Aceasta se formează sub efectul experienței sociale, dar mai ales al educației.» Așadar, atunci când un romancier, în faza de geneză a operei, își alege ca model pentru unul dintre personajele sale, o personalitate umană, el se află în fața unui produs al «interferențelor» dintre acțiunea datelor biologice ale individualității și presiunea modelatoare a experienței sociale și factorilor educaționali aparținând unei epoci”. În continuare, autorul discută gradul de libertate pe care creatorul îl are în cazul romanului de inspirație istorică și personaje inspirate de personalități reale. ■ Gheorghe Pituț prezintă entuziast poemul *Structura nopții*, de Angela Marinescu, o carte-reper pentru opera acestei poete cât și pentru lirica feminină în care trasează direcții dramatice, violente: „Structura nopții» este un poem tutelar în lirica Angelei Marinescu, având toate datele poeziei moderne comparabil cu cele mai pregnante înfăptuiri ale creației poetice feminine și nu numai feminine; pentru că această voce este mai convingătoare decât a multor altora”. ■ *La Jurnal de poet*, Ioan Alexandru scrie un text intitulat *Tineretea României*, prilej de reflecție asupra rolului poetului în educarea tinerilor: „Formația morală și sufletească a omului, a celui tânăr, este râvna omului cuvântului, poetului, în Patria lui cu precădere. A-i arăta primejdiile ce-l pândesc ducând o viață în risipire, a-l lua de mână cu lacrima cuvântului convingător și a-l ridica pe munții cei bănzi ai iubirii curate și nevinovăției (...) este mai mult decât datorie, este însăși credința existenței noastre ca făpturi, a spiritului pe pământ”. ■ Cu ocazia apariției antologiei de poezie a lui Aron Cotruș, alcătuită de Ovidiu Cotruș, cu o prefață-studiu de Ion Dodu Bălan, Paul Dugneanu scrie despre lirica socială a poetului, în articolul intitulat *Un Anteu al poeziei*. Mai mult însă decât „vâna socială” a liricii sale și dincolo de „vocația tribunului”, versurile expun și alte motive sau stări poetice: „Flacăra, arderea, fulgerul sunt imagini recurente indicând intensitatea trăirii lăuntrice legată tot timpul de senzația suferinței. Dominat de neliniște, Aron Cotruș scrie o poezie despre care Paul Dugneanu remarcă: „Pustia, șesul, drumul, plecarea, depărtarea, nemărginirea, trenul, șinele, corăbiile, etc. formează un lanț imagistic coerent avându-și semnificația în sine și nu în alt plan, metafizic sau filozofic. [...] De altfel, dialectica reculului și a înaintării, a căderii și a ridicării, a efortului mereu reînnoit este catalizatorul întregii sale aventuri poetice și, pentru cei care-i cunosc biografia, al aventurii lui umane [...]”. ■ *La Cronica literară*, Dan Cristea abordează două scrieri ale prozatorului Petre Anghel, *Lupii la stână* și *Școala pedepselor*. Roman despre viața târgului Văleni, între 1937-1947, scriitura pune pe tapet, ca și al doilea roman discutat psihologia oamenilor „descurcăreți”: „Exponenții [...] au convingerea pozitivă că, în orice condiții, «își vor găsi locul în lume»”. ■ Pentru

Viața cărților, Dan Alexandru Condeescu alege volumul de poezie *Totdeauna iubire* de Florin Costinescu (Ed. Eminescu, 1978). □ La proză, Sultana Craia scrie despre cartea lui Vladimir Colin, *Timp cu călăreț și corb* (C.R., 1979) calificând-o astfel: „Un fals roman istoric, de fapt, o evocare a unui simbol al Descălăcării, un basm repovestit într-o manieră preponderent lirică”. □ Doina Uricariu prezintă, la secțiunea de critică, *Destinul unor structuri literare*, de Mircea Braga (Dacia, 1979). Pornind de la ideea de fluiditate a conceptelor operaționale „Mircea Braga face disocierea necesară dintre operă și structura ei, dintre realitatea unei creații și viața ei teoretică. [...] Accentul pus pe descoperirea structurii și descrierea destinului eu nu subapreciază geneza, istoria și funcțiile creației, locul ei într-un spațiu cultural. [...] Sateliții operei, exegeza și ecourile ei ocupă un loc important în această carte, interesată de genealogia creației și a receptării”. ■ Nicolae Ciobanu publică a doua parte a materialului despre cartea de debut a lui Constantin Stan: „[...] Carapacea este un roman ce aspiră la reevaluarea clasicului conflict dintre părinți și copii. Printr-un gest de îndrăzneală implicare a conflictelor interindividuale în marile conflicte ale timpului istoric, Constantin Stan își investește tinerii eroi – personajul narator, secondat de Marta și Andrei, prima, iubita, al doilea fratele lui – cu «dreptul» de a-și «ancheta» părinții, constrângându-i, literalmente, să-și recunoască erorile atât în ordinea destinului personal, cât și în ceea ce privește etica social-politică”. ■ Pentru *Compendiu*, Mihai Coman prezintă succint volumul *Trei piese într-un act*, de Aurel Storin (Institutul de cercetări etnologice și dialectologice), *La porțile veacului* (Cenaclul literar-artistic Variaș). ■ *Biografia cărților noastre* oferă cititorilor un dialog între Iulian Neacșu și Gheorghe Tomozei. Scriind *Ierbarul de nervi* (1977) pe patul de spital, cu un „verdict tenebros”, Gheorghe Tomozei mărturisește: „Pentru prima oară nu făceam «literatură», nu-mi mai imaginam scriind chenarul în care or să apară versurile mele. Nu mai vedeam, cum văd de obicei când scriu, chipul lui Nichita Stănescu, dar nici pe cel al lui Nicolae Manolescu. În general a fost pentru prima oară când am făcut abstracție de critică și, doamne iartă-mă, de cititor, servitute la fel de periculoasă. [...] – *Revenim la ultima dumneavoastră carte. Ce ați mai scris după ce ați terminat-o?* – [...] Până acum mi-a fost mai ușor, astăzi însă, după *Gloria ierbii* și *Ierbar de nervi*, mi-e mai greu. Nu sunt un poet spectaculos, un poet de mare noutate ideatică sau de meșteșug. [...] Am înțeles că există autori care dau nume de bulevarde, străzi sau ulițe. Eu sunt mai mare peste o uliță. Nu cred că e puțin”. ■ Cornel Ungureanu este invitatul lui Constantin Stan la rubrica *Ce gândește, ce scrie tânărul scriitor*. Tânărul critic vorbește despre volumul său *Contextul operei* definind-o drept „natura romanescă a faptului literar”. Întrebat despre debut, Cornel Ungureanu răspunde: „Un profesor entuziast, Ignat Bociort, m-a trimis la «Scrisul bănățean», cu o recenzie. Eram în anul al doilea de facultate, mă

uitam la cărți ca la niște obiecte sacre. Despre o poezie din volumul de debut al lui Grigore Hagiu am scris după ce am citit două luni opuri despre David în arta Renașterii. Interviuul se încheie cu următoare declarație de intenție: „Aș vrea să scriu o geografie literară a României. Văd în ea una dintre șansele mele de comentator al literaturii”. ■ Publică poezie Marcel Gafton, Angela Marinescu, Ion Murgeanu, Adi Cusin, Virginia Carianopol. ■ Mircea Croitoru publică proza *Teofana*. ■ La cronică TV, făcând o trecere în revistă a emisiunilor dedicate celebrărilor de început de mai, Iulian Neacșu notează: „Sărbătorind «Ziua tineretului», poetul Lucian Avramescu a făcut să sclipească în comentariul la filmul său documentar «Tineri în țara tinereții» nestematele unei vârste de încredere și de nădejde pentru viitorul țării”. ■ Gheorghe Buluță semnează un articol dedicat împlinirii a 150 de ani de la apariția „Curierului românesc”. ■ De asemenea, este semnalat un alt eveniment revuistic: „Tribuna” împlinește 95 de ani. ■ La *Contemporanii noștri*, Al. Piru scrie despre Mihnea Gheorghiu. Semnatarul îl prezintă pe Mihnea Gheorghiu ca anglist, poet de avangardă (*Ultimul peisaj al orașului cenușiu*), poet „angajat” (*Primăvară în Valea Jiului*), prozator, scenarist (*Tudor din Vladimiri*). □ M. Ungheanu prezintă mai detaliat scrierile lui Mihnea Gheorghiu. ■ Se inaugurează o rubrică de avangardă editoriale, al cărei subiect este Mihai Beniuc cu *Scrieri*, vol. 8. Semnează Al. Raicu. ■ H. Zalis publică articolul *Felix Aderca sau triumful uitării*. Autorul subliniază rolul de „animator literar” al lui Aderca, în sensul unui critic obișnuit cu luările de poziție în chestiuni care au generat tensiune în epocă: receptarea lui Arghezi, confruntarea cu „nostalgicii paseismului” și cu „susținătorii pitorescului local”: „Acestora, care, din diferite motive, refuzau lui Ion Vinea, Ion Barbu, Lucian Blaga legitima recunoaștere, Aderca le-a replicat că în discuție este capacitatea de a crea prin înnoire”. ■ La *Atelier literar* publică poezie Elvira Iliescu, Valeriu Drăgușanu, G. M. Bucovicior. ■ Omar Lara traduce în spaniolă poeme de Tudor Arghezi.

6 mai

• [„Scânteia”, nr. 11416] Cuprinde versuri de George Chirilă și I. Mărgineanu. ■ Este semnalată de către Gheorghe Dolgu apariția unui nou volum din seria dedicată gândirii ideologice lui Nicolae Ceaușescu, intitulat *Lichidarea subdezvoltării, a decalajelor dintre stare, făurirea noii ordini economice internaționale – probleme cardinale ale zilelor noastre* (Ed. Politică). ■ În rubrica *Picătura de cerneală*, Alexandru Stark încearcă să identifice principalele caracteristici ale Hunedoarei în articolul *În căutarea unei definiții*. ■ Scriitorul de limbă germană Nikolaus Berwanger realizează un interviu cu inginerul Aristotel Blendea din localitatea Grabați din Banat, intitulat *Ce gândește, primăvara, un om al pâinii*.

7 mai

• [„Scânteia”, nr. 11417] Cu ocazia aniversării a 58 de ani de la înființarea partidului comunist român pe 8 mai 1921, revista publică un grupaj de poeme de Viorel Cozma, Dim. Rachici, Elena Roșca (țărăncă), intitulat *Omagiu partidului erou*. ■ Tudor Olaru prezintă volumul lui Nicolae Ceaușescu, *România pe drumul construirii societății socialiste multilateral dezvoltate* (Editura Politică).

• [„Scânteia tineretului”, nr. 9315] Magdalena Ghica scrie, la cronică de plastică, despre un *Autentic talent: Virgil Fâciu*, prezent, pentru a doua oară, cu o expoziție în Galeria „A” a revistelor „Viața studentescă” și „Amfiteatru”.

8 mai

• [„Scânteia tineretului”, nr. 9316] O altă zi solemnă în calendarul politic, o altă „înroșire” a ziarului: 58 de la întemeierea P.C.R. □ Ștefan C. Ion se „înscrie” în sărbătoare cu trei strofe despre *Partid*, rimând „înfloresc” cu „românesc”, „cutezanță” cu „speranță” sau „albastru” cu „astru”. □ Ritualul festiv e întregit de Al.I. Zăinescu, care „prognosează” *Senin de inimă și conștiință*. ■ *Reportajul nostru* îi aparține lui Dumitru Dem. Ionașcu, care le face cunoștință cititorilor cu un inginer-șef de la mina Dâlja din Valea Jiului (*Competența, hărnicia, curajul – repere pentru munca și viața unui comunist*). ■ La *Însemnări*, Adrian Popescu „invită” în *Călătoria în Patrie*: „Poeții își locuiesc patria. Călătoria prin Patrie este de multe ori fabuloasă, imagini mirifice, cuvinte uitate cu aroma lor arhaică, ape, câmpuri, păduri, ateliere, lanuri, arbori, mașini, furnale, fumuri, cărbuni, maci, petrol, granit, marmură, toate devin embleme ale unui ținut de suflet, ale unui spațiu simbolic, ale unei istorii sensibile”. ■ Ca de obicei, tableta lui Florin Mugur de la *Cronica TV* este foarte ofertantă. Acum, poetul scrie despre actorul Johnny Weismüller, interpretul lui Tarzan, care a fost eroul copilăriei sale: „Așa voiam să fiu și-l invidiam și-l admiram și-l iubeam, pentru că era așa cum mă doream și eu”. La 74 de ani, legendarul sportiv e internat într-o clinică din Hollywood, pradă unei afecțiuni psihice, iar poetul Florin Mugur îi consacră câteva rânduri emoționante: „Dar vremea lui a trecut, iar acolo unde trăiește, actorii sunt repede uitați, atunci când nu mai pot fi folosiți, uitați și neplătiți cu nimic, nici măcar cu un gând bun. Uitat și sărac, Tarzan a înnebunit... Tarzan, emblema și efigia și strigătul sănătății totale: trupești și sufletești. Tarzan – grav bolnav de inimă și nebun... Un gând fratern și recunoscător pentru frumosul Tarzan, pentru bătrânul și slutilul de griji Tarzan...”. În aceeași însemnare, este apreciată actrița Leopoldina Bălănuță și, comentând serialul *În spatele ușilor închise*, cronicarul se delimitează de opinia unui confrate, care considera producția amintită o capodoperă: „Capodoperele nu miros a răfuială. Autorii capodoperelor nu sunt porniți – și în orice caz nu atât de evident porniți – împotriva propriilor lor per-

sonaje. Există o seninătate a capodoperei, o știm cu toții. *Suflete moarte*, probabil pamfletul cel mai puternic din literatura universală, e o carte de o mare seninătate. Gogol păstrează distanța (artistică) necesară. Gogol se și amuză. Râde de personajele sale și se îmbată de râs. Și e o beție mirifică...”

9 mai

● [„*Scânteia*”, nr. 11418] Cu ocazia apariției în Occident a filmului *Holocaust*, Nina Cassian evocă amintirile sale privind lupta împotriva fascismului în articolul *Demnitatea condiției umane*: „Dacă un scriitor are, printre principalele lui răspunderi, și pe aceea de influența conștiințele, de a veghea asupra „umanizării” continue a mentalității și psihologiei omului, în sensul măririi capacității de cunoaștere și a demnității lui, este firesc să considere fascismul drept o dezumanizare, o involuție, o întoarcere la speciile inferioare. [...] Primele pale de furtună ale acestei stihii le-am simțit la o vârstă fragedă, atunci când s-a dezlănțuit cu totul, adolescența mea a reacționat plenar, plasându-mă în mișcarea revoluționară a tineretului comunist, singura poziție de luptă cu arie de cuprindere vastă, visând la abolirea tuturor formelor de exploatare: națională, socială, rasială, individuală”.

● [„*Scânteia tineretului*”, nr. 9317] Ziua Independenței de Stat a României și Ziua victoriei asupra fascismului nu mai sunt prilejuri de „înroșire” cromatică. ■ *Reportajul nostru* este semnat de Lucian Avramescu, care, în *Rodul pământului*, ajunge la Orlești. ■ Sub egida „Cântării României”, Constantin Stan aduce în prim-plan *Brigăzile artistice sau pulsul realității*. ■ La *Cronica filmului*, Călin Stănculescu are în vedere *Un om în loden*, ecranizarea romanului polițist *Moartea vine pe bandă de magnetofon* (1966) de Haralamb Zincă, film care înseamnă debutul în regie al operatorului Nicolae Mărgineanu. Criticul consideră că romanul „era însă departe de a oferi premisele unei ecranizări de referință”, iar cineastul „a ratat startul, în primul rând datorită precarității scenariului”. ■ *Cronica teatrală* realizată de Dumitru Dem. Ionașcu analizează spectacolul *Petru Rareș* de Horia Lovinescu, noua premieră a Teatrului de Stat „Valea Jiului” din Petroșani, în regia lui Florin Fătuțescu. ■ Despre *Un pianist de excepție* scrie, la *Caligrafii de buzunar*, Lucian Avramescu: „Acest pianist – unul dintre cei mai talentați pe care-i avem – este Adrian Tomescu și aduce, odată cu o nouă generație care s-a impus în ultimii ani (generația lui Dan Verona în poezie, a lui Eugen Uricaru în proză, a lui Alex. Ștefănescu în critică), acea prospețime de care era nevoie în arta interpretativă a muzicii culte”. □ În același grupaj, este semnalată împlinirea a 95 de la întemeierea „Tribunei” clujene: „Evocând activitatea revistei, ne gândim la Slavici, Coșbuc, Goga, Blaga, Agârbiceanu, Rebreanu, Pușcariu etc., ca și la inimosul și talentatul colectiv redacțional de azi, care promovează cu aceeași consecvență și talent înaltele valori culturale în rândul maselor, care reunește în paginile noii serii a «Tribunei» (din 1957) condeie și personalități de primă

mărime ale vieții noastre social-culturale. Un gând, deci, de colegială participare și urări de noi succese în nobila activitate”.

• **[„Viața studentească”, nr. 19]** Dinu Flămând publică, pe prima pagină, la *Diorama*, însemnarea *Un pas*, consacrată absolvenților de liceu: „Chiar dacă nu dau toți la facultate, vor trebui să-și aleagă, oricum, un «drum», o cale despre care li s-a vorbit în repetate ocazii, cât de convingător s-a putut. Acum, la 19-20 de ani, după ce ani în șir au avut doar grija lecțiilor de mâine, după ce au fost realmente «protejați» de familie, ceața ușoară și amăgitoare se ridică brusc de pe adolescența prelungită în copilărie și se vede acel unghi de urgență care duce la decizie. Trebuie «să reușească în viață», iată refrenul obsesiv pe care l-au auzit în ultima vreme, ca o latentă și terorizantă amenințare”. ■ „*Frumosul problematic și frumosul steril*” se intitulează cronică de cenaclu semnată de Constanța Buzea, care prezintă întâlnirea din 3 mai. Au citit versuri Dan Florian, sudor și elev la seral la Liceul „Gheorghe Lazăr”, Ioan Vintilă Fintiș, student la Institutul de petrol și gaze din Ploiești, „nepublicat încă de vreo revistă literară, dar posesor al unor lauri, în 1978, la Iași și la Vălenii de Munte, în cadrul «Cântării României»”, și Dan Dobriță, student la Politehnică. Fără prea mare succes... ■ La *Ecuatii*, Solomon Marcus „instalează” *Doi clasici: Țițica și Vrânceanu*. ■ Pagina a treia găzduiește un text „maratonistic” al lui Octavian Știreanu, *Partidul Comunist Român – exponent fidel al aspirațiilor de libertate și independență națională*, precum și două versificații „ornamentale”: Vasile Gogonea așază în rime *Tineretea președintelui*, iar Romeo Busegescu își încearcă priceperile prozodice în *Gând, crez, izvor, partid*. ■ În pagina de *Acorduri studențești în «Cântarea României»*, dedicată Secțiunii de muzică ușoară, estradă și folk, Ioan Buduca „predă” *Lecția de modestie*. ■ La *Colegii noștri din amfiteatre*, Marian Grigore scrie despre un student congolez de la Institutul de învățământ superior din Bacău, care dorește să urmeze Medicina la Cluj-Napoca. ■ Cornel Nistorescu pornește în *Călătorii subiective* pe meleaguri franceze (*Omaha Beach, Omaha Beach!*). ■ În pagina *Varia*, Laurențiu Ulici teoretizează, la lecțiile de Bridge, *Orgoliul desprinderii*. ■ Regăsim și *Orașul* lui M.N. Rusu, cu episodul *Eminescu și hotelul Imperial*.

10 mai

• **[„Scânteia”, nr. 11419]** Mihai Caranfil redă aventura chirurgului Ion Dan Popescu din Brașov, a soției și a fiului acestuia în străinătate și subliniază aspectele negative ale lumii capitaliste în textul *Publicații aceste lucruri, să se știe!*

• **[„Scânteia tineretului”, nr. 9318]** Pe prima pagină, Emil Manu scrie despre *Moștenirea clasicii: o operă unitară, diversă prin originalitate*, întorcându-se, de fapt, la perioada în care literatura română fusese supusă celui mai crunt dogmatism: „Scriitorii români, după 1966, au descoperit, schimbându-și modalitatea de preluare a valorilor clasice, alți clasici, deși ca texte nu se

schimbasesse nimic în opera lor. Bolintineanu începea să ofere «sonuri» noi, Alecsandri devenea interesant și ca prozator, Eminescu oferea o mare vrajă și dincolo de poemele sociale, Macedonski era dintr-o dată precursor al modernismului românesc, simbolismul se transforma, ca printr-o reacție alchimică, într-un elixir spiritual. Sadoveanu era urmărit dincolo de *Mitrea Cocor*, în *Zodia cancerului*, *Creanga de aur*, *Hanu Ancuței*, erau descoperiți mari poeți, ca Lucian Blaga, Ion Barbu, V. Voiculescu, chiar Arghezi era investigat ca un teritoriu necunoscut. [...] Cu alte cuvinte, tinerilor nu li se ofereau numai epoci, prezentate prin fotografii mișcate și prin omisiuni, ci li se descoperea în fața ochilor o lume aproape nouă: epoca interbelică, de care nu se putea face abstracție”. ■ Sub genericul *Cartea pentru tineret*, Titu Popescu comentează, în *Spectacolul realului*, volumul *Un caz de iubire la Hollywood* de Vasile Rebreanu, în care descoperă „un foarte bogat depozit de nuclee narative, antrenate într-o perspectivă unitară și comunicate prin grația unei deosebite strategii de construcție literară, o fațetă «de metodă» a talentului autentic, real, complet”. ■ În grupajul *Cititorii propun*, sesizează este semnalată, pe calea ferată care traversează orașul Brad, prezența unui „vagon de călători atât de deteriorat, de parcă ar fi trecut consecutiv prin cele două războaie mondiale”.

● [„Contemporanul”, nr. 19] Cuprinde versuri de Vasile Nicolescu și Nicolae Dragoș. ■ Laurențiu Ulici comentează volumul *Raza de cobalt* (Eminescu, 1979) de Dumitru Popescu, a cărui trăsătură originală și definitorie este, în viziunea sa, optimismul critic: „Fără antecedente în proza noastră contemporană, optimismul critic din *Raza de cobalt* (decurgând dintr-o filozofie existențială și propunând un tip de acțiune socială în care revoluționarismul și meditația rece, voluntară, nu se contrazic) pune în lumină, deopotrivă, un fel de gândi socio-filozofic și un fel de a traduce în expresie poetică gândirea. Reproșez însă cărții o anumită tendință de explicitare excesivă în fraza poetică a ideilor, în defavoarea sugestiei – fapt explicabil poate prin dorința poetului de a nu lăsa loc ambiguității ideatice sau confuziei”. □ Mircea Anghelescu recenzează *Destinul unor structuri literare* (Dacia, 1979) de Mircea Braga, ce urmărește evoluția structurilor literare în operele unor scriitori foarte diferiți, cum ar fi Caragiale, Laurențiu Fulga, D.R. Popescu, Ion Minulescu, George Călinescu, Victor Eftimiu: „Schiță a unei posibile teorii a structurii operei literare, cartea criticului sibian Mircea Braga confirmă nu numai vocația unui dialectician, ci și o capacitate analitică remarcabilă, de pe urma căreia interpretarea unor opere clasice ale literaturii noastre câștigă adesea nuanțe noi”. □ *Embleme ale realității* (C.R., 1978) de Eugen Dorcescu, o abordare structuralistă a literaturii, pornind de la lingvistică și stilistica statistică este analizată de Adriana Iliescu: „Ceea ce atrage atenția în delimitările teoretice ale lui Eugen Dorcescu, dincolo de eleganța formulării este accentul special pus pe luciditatea actului de creație, pe aspectul reconstructiv al său, cu condiția de a-l cunoaște, a-l lumina, înălța și purifica prin o «permanentă împospătare a lui, o

menținere a realului în real» prin forța vizionară și simboluri (...), adică embleme ale realității”. ■ Dan Grigorescu scrie o cronică a romanului *După banchet* de Yukio Mishima, tradus în limba română de Stanca Cionca și publicat de editura Univers în colecția *Globus* (1979).

● **[„Flacăra”, nr. 19]** George Arion prezintă cea de-a patra carte a lui Mircea Dinescu, *La dispoziția dumneavoastră*, notând că: „versurile lui protestează împotriva suficienței, șicanează pe cei aserviți obiectelor și constată cu îngrijorare febrilitatea în relațiile dintre oameni”. Poetul „victorios [...] confirmă că vremea poeziei nu a trecut”.

● **[„România literară”, nr. 19]** Redacția marchează o *Multiplă aniversare* a zilei de 1 Mai 1979, raportată la trei momente: 1889, 1939 și 1944. ■ Din *Viața literară* aflăm că „La întâlnirile din 23 aprilie și 7 mai ale «Cenaclului de luni» au citit poezie Alexandru Șerban, Ioana Crăciun, Titu Șerban, Nicolae Sirius, Marin Lușșanu și Magdalena Ghica. Au participat la discuții Mariana Marin, Traian T. Coșovei, Florin Iaru, Marian Siman, Irina Gorun, Mircea Cărtărescu, Doru Mareș, Radu Călin Cristea, Călin Vlășie, Radu Comănescu, Ion Stratan, Valeriu Perianu, Marius Stănilă, George Ioniță și Nicolae Manolescu. Următoarea întâlnire va avea loc luni, 14 mai, ora 20”. ■ Nicolae Balotă aduce o *Laudă lecturii naive*. ■ *Feliile de existență* oferite de Mihai Sin în ultimul său roman sunt apreciate de către Valeriu Cristea tocmai pentru autenticitatea lor: „În *Bate și ți se va deschide*, care se opune într-un chip cât se poate de oportun, după părerea noastră, unei anumite tendințe «elitariste» din proza ultimilor ani, se simte la tot pasul răsuflarea oamenilor «obișnuiți». Realismul aspru, «posac» și prezența unui număr atât de mare de «anonimi» reprezintă aspectul care m-a impresionat cel mai mult în cartea lui Mihai Sin”. ■ Ion Ianoși scrie despre *Teatrul lui Sũto András*, proaspăt laureat al premiului Herder. ■ Un montaj de *Pagini consacrate măreței zile a Victoriei împotriva fascismului* cuprinde fragmente semnate de Mihail Sadoveanu (extrase din *Jurnalul de dimineață*, 14 mai 1945), Zaharia Stancu (din *Ultima oră*, 10 mai 1945) și Ion Pas (din *Libertatea*, 10 mai 1945). ■ Șerban Cioculescu face câteva *Glose în marginea unui aforism maiorescian*. Este vorba despre următorul adagiu: „Imaginea nuielei împlântate în apă se frânge și se abate în altă direcție. Tot așa, ideea unuia în capul celor mulți”. ■ Geo Bogza semnează un scurt text omagial, la aniversarea lui *Ritsos*. ■ La „ceasul firitiselii rituale” lui Ion Horea, la împlinirea vârstei de 50 de ani, Romulus Vulpescu schițează un portret, precum și traseul unei prietenii: „Deși ne știam, încă de pe la debut, ca doi colegi cu existențe paralele în viața literară, drumurile încrucișându-ni-se prin aceleași redacții de revistă și de editură, deși ne respectam reciproc în tăcere, cât și cum socoteam fiecare că merită celălalt, nu ne-am înțeles cu adevărat, cred eu, decât acum aproape două decenii, în cele câteva zile ale unei călătorii scriitoricești de documentare, în Deltă. Atunci, Ion Horea, tânăr tată, venise împreună cu Pia, un bumb de fetiță de câțiva anișori, nostimă și cumin-

te, care-a fost fascinată de-o poșetă din mărgele a nevesti-mii. Cât a durat excursia, a căpătat-o în custodie și-o ținea strâns la piept ca pe-un odor (noaptea, în cabina hotelului plutitor, dormind cu ea sub pernă). Lumina pe care-am întrezărit-o atunci, în ochii părintelui, mi-a descuiat o portiță secretă spre înțelegerea și spre apropierea poeziei sale, care nu era numai cea a peisajului transilvan, ci și cea a sufletului românesc de totdeauna: duiosie, bunătate, omenie”.

■ Nicolae Manolescu comentează *Din nou despre poeți și critici*: „În continuarea unor preocupări mai vechi, M. Nițescu schițează în *Poeți contemporani* nouăsprezece «sinteze critice». Ca și Gh. Grigurcu sau M. Mincu, deși fără a construi un tablou al poeziei de azi, el încearcă să impună o altă scară de valori decât aceea «acceptată». În sine, faptul nu poate trezi decât interes, căci literatura se schimbă, gusturile noastre la fel și nu există nimic mai trist în critică decât fixismul, «oficializarea» aprecierilor”. Pe Nichita Stănescu și pe Marin Sorescu, M. Nițescu „îi socotește măriți până la ilaritate de o opinie critică prea binevoitoare. Să notez, întâi și întâi, că și Gh. Grigurcu și Marin Mincu tot de aceștia s-au lovit în primul rând, ceea ce înseamnă că toți au resimțit prezența lor ca pe un fel de dictatură literară și au vrut să-i pună în discuție consecințele. Un lucru e sigur și anume că, dacă poate fi vorba de excese, în ce-i privește pe Nichita Stănescu și pe Marin Sorescu, a unei părți a criticii din deceniile din urmă, în nici un caz aceste excese nu pot fi cu desăvârșire nemotivate. [...] Mi-e greu să admit că un poet absolut nevaloros poate trece, în condiții literare normale, cum au fost cele de la debutul generației noastre, drept genial. Numai și numai fiindcă a fost susținut necondiționat de critică. Negarea atât de stăruitoare e o curioasă dovadă că meritele, câte sunt, există: devine un elogiu paradoxal”. ■ În *Scrisorile neexpediate* ale poetei Nora Iuga, Lucian Raicu găsește *Un eros al maturității*: „Pompoasei lirici erotice, menite fie exaltării unui partener presupus ideal, fie unei dilatări emfatic neverosimile a propriei calități senzorial-emoțive, a propriei vitalități prea întreprinzătoare, în dezlănțuit triumf, dând impresia unei deplasate laude de sine, când nu de-a dreptul pe aceea a unei autopublicități cu destinație competitivă, i se poate prefera, de departe, confesiunea saturată de un omenesc al simplității și al firescului producându-se fără excese, fără ridicări de ton dar și fără pudori false, în registrul unei rostiri normale și al unei calme încredințări”. ■ „Tentația fantasticului – observă Dana Dumitriu în romanul *Tunelul norvegian* –, proprie prozatorilor-poeți, este la Nicolae Prelipceanu stăpânită de spiritul lui critic și ironic, prezent și în volumele de versuri. Plăcerea combinării simbolurilor, a frazelor ce alunecă imaginile dintr-un plan concret într-unul închipuit, a ambivalenței personajelor, a asociațiilor paradoxale este echilibrată de dorința valorificării polemice a textului. Poetul a căutat o formulă narativă cât mai adecvată ritmului liric al realității sale.” ■ La *Varia* regăsim două recenzii semnate de Mircea Scarlat (despre *Stăpânul timpului* de Gheorghe Lupașcu), respectiv Artur Silvestri (despre volumul de studii *Permanență și modernitate*

al Valentinei Marin Curticeanu). ■ Laurențiu Ulici remarcă, în cadrul rubricii destinate debutanților, *Un tradiționalist* în persoana lui Roman Istrati care, în volumul de versuri *Miezul adânc*, dezvăluie un „talent liric de tradiție moldovenească”. ■ Al. Raicu consacră un medalion necrologic *Letiției Papu*. ■ Două pagini stau sub semnul restituirii: *Gheorghe Dinu – inedit*. Astfel, George Macovescu evocă figura lui Gheorghe Dinu în textul „Și merită, merită timpul nostru o poezie cu furnalele înalte, arzând ziua și noaptea”, material însoțit de fragmentul *Amintiri consemnate mai târziu* (din recentul volum *Barricada de călmară*) și de câteva poezii. ■ Câteva considerații ale lui D.R. Popescu privitoare la piesa lui Fănuș Neagu, *Scoica de lemn*, aflată în repetiție la Teatrul „Nottara”, putem citi în articolul *Împăratul fluturilor*. ■ La *Revista revistelor* este semnalată abundența scriitorilor consacrați prezenți în numărul 4 al *Vieții militare*: Marin Sorescu, Laurențiu Fulga, D.R. Popescu, Gheorghe Tomozei, Ion Brad, Mircea Iorgulescu. ■ Poezia din acest număr este reprezentată prin Ion Bănuță, Mihai Beniuc, Nicolae Arieșescu, Vlaicu Bârna, Ștefan Dincă și, în traducerea lui Anatol Ghermanschi, câțiva poeți cehoslovaci (Julius Lenko, Laco Novomesky, Miroslav Florian). □ Constantin Cubleşan publică *În primele zile de pace*, fragment din romanul *Morții au vise frumoase*. □ Felicia Antip traduce *Recucerirea* lui André Chamson.

• **[„Tribuna”, nr. 19]** Se deschide cu editorialul *Libertate-independență-pace*, semnat de I.M. Danciu. ■ G. Nistor. urmărește *Prezențe ale poeziei române în „Tribuna” (1884-1903)*, discutând mai ales despre George Coșbuc și Octavian Goga: „De la bun început, trebuie să subliniem că, din punct de vedere cantitativ și calitativ, poezia din *Tribuna* reține atenția în mai mare măsură decât proza de pe parcursul celor două decenii de apariție a ziarului și a celor trei ani ai suplimentului său, *Tribuna literară*. [...] Aici s-a format una dintre marile personalități ale literaturii române, George Coșbuc, după cum tot aici a debutat și evoluat sensibil un alt viitor mare creator, Octavian Goga”. □ O altă cercetare a istoriei publicației se datorează lui Serafim Duicu, care arată că gazeta „a impus un anume *spirit* în viața culturală și politică a Transilvaniei de la sfârșitul veacului trecut, spirit de la care se revendică mai toate periodicele românești de după aceea. Una din coordonatele majore ale acestui spirit tribunist e lupta pentru unitatea națională și culturală a românilor. Dacă un necunosător total al istoriei noastre ar parcurge colecția, și numai pe câțiva ani, a ziarului, cu siguranță că nu și-ar da seama că în acea vreme exista o graniță bine păzită între Transilvania și România” (*Spiritul „Tribunei”*). □ Despre conducătorii de la începuturi ai revistei scrie Teodor Tanco în *Fragmentarium tribunist*. ■ Acordarea Premiului Herder pe 1979 lui Sütő András este salutată de Marosi Péter. ■ N. Barbu îi consacră un medalion poetului și traducătorului George Lesnea (*Cântecele vieții*). ■ Victor Felea comentează volumul de versuri *Sărbători itinerante* al lui Marin Sorescu, remarcând „o superioară plăcere a jocului artistic, a jocului ce descătușează energiile fanteziei și ale sensibilității, îngăduindu-le o amplă desfășurare în cele mai variate ipostazieri ale tonu-

lui și ale expresiei”. ■ În *Scrisoare lui Octavian Paler*, redactorul-șef al „Tribunei”, prozatorul Dumitru Radu Popescu, se „adâncește” în *Miorița*, avându-l „alături” pe A. Fochi. ■ Publică versuri Nichita Stănescu, Al. Căprariu și Ioan Alexandru. ■ Se „închide” proza *Răzbunarea* a lui Sorin Titel, începută în numărul precedent. ■ La *Terasa*, Aurel Gurghianu „desfășoară” *Rețele*. ■ Dan Culcer pledează, în *Note*, pentru o istorie literară a epocii proletculiste, amintind un demers mai vechi al său, neînfructuos: „În urmă cu câțiva ani, am trimis editurii ieșene o propunere de antologie. Credeam, împreună cu colegul meu, criticul Anton Cosma – cel care alcătuisese sumarul orientativ, că propunerea noastră va trezi interesul editorului. Nu s-a întâmplat așa. Era vorba de o antologie de texte critice și teoretice din perioada 1945-1946, printre care la loc de cinste ar fi figurat articolul lui Sorin Toma despre Arghezi, sau al lui Ion Vitner despre Eminescu, diferitele rapoarte sau rezoluții pe teme de politică literară grupate în jurul unor nuclee polemice având ca scop reconstituirea principalelor momente ale vieții literare din primele decenii postbelice”. ■ *Istorie și informații* se intitulează o tabletă a lui Mihai Sin, care evocă „beneficiile” frecventării presei de altădată: „Acum câțiva ani, răsfoind, mai mult în plictis, mai fascinat sau amuzat, colecția «Tribunei» din 1897, mi-a venit ideea scrierii unui roman, pe care l-am tot amânat și la care lucrez acum, cu speranța să-l duc la bun sfârșit”. ■ N. Prelipceanu așază, la *Fotografii de noapte, Îndelungata meditație*, o însemnare despre expoziția pictorului Ion Gheorghiu. ■ La *Cronica ideilor*, Andrei Marga îi dedică lui Valter Roman *Elogiul cercetării*. ■ O notă semnată Rep. înștiințează că, în ședința din 19 aprilie a cenaclului Asociației scriitorilor din Cluj-Napoca, au citit membri ai cenaclului târgujian „Columna”, condus de Nicolae Diaconu, „unul dintre cei mai buni poeți ai primei generații a *Echinoxului*”. Au participat Nicolae Prelipceanu, Radu Săplăcan, Ion Pecie, Teohar Mihadaș, Mircea Vaida ș.a., iar autorii care au citit au fost poeții Adrian Frățilă, Spiridon Popescu, Artur Bădița și prozatorii Miron Dobroiu și Aurel Antonie, premiați de revista „Luca-fărul” în 1978. ■ *Dar arbitrajul?*, întreabă Al. Căprariu în cronică de sport. ■ Mircea Vaida discută piesa *Recurs la Judecata de apoi* de Constantin Cubleșan, jucată de Teatrul de Stat din Arad, în montarea lui Victor Tudor Popa. Cronicarul află „o investigație riguroasă a unor probleme ale istoriei și prezentului, cu talent și răspundere”. ■ *Teatrul nostru cel de toate serile*, volumul Mirei Iosif, este analizat de Mircea Ghițulescu: „În ciuda asprimii (Mira Iosif nu trece cu vederea erorile și mediocritatea), criticul este, paradoxal, plin de bunăvoință. Nu neagă integral, nu «desființează» în totalitate [...]”. ■ Ultima pagină găzduiește o piesă de teatru a lui Jan Solovič, tradusă și adaptată de Jean Grosu.

11 mai

• [„România liberă”, nr. 10742] În *Vitrina cărții* sunt așezate două cărți de critică literară. Adriana Iliescu scrie despre *Contextul operei*, de Cornel

Ungureanu, apreciind anvergura cercetării: în cazul lui Blaga, autorul investighează relațiile din tinerețea autorului, mediul formării sale la liceul Andrei Șaguna, lecturile din familie. Intenția lui Cornel Ungureanu este să stabilească felul în care creatorul pus în discuție și-a format ”modelul literar”, abordându-i astfel pe V. Voiculescu, Ion Pillat, Camil Petrescu, Mihail Sadoveanu. Comentatoarea concluzionează: „Cartea lui Cornel Ungureanu este vie, dinamică, proaspătă, deși strălucirea ei este marcată, uneori de carență de armonie, este mereu interesantă, acută și subtilă chiar în inconsecvențele față de metodologia asumată”. ■ Mirela Roznoveanu comentează esul lui Alexandru Paleologu, *Treptele lumii sau calea către sine a lui Mihail Sadoveanu*. Autoarea articolului menționează poziția polemică de pe care pornește criticul, considerându-l pe marele scriitor un filozof, un inițiat și un erudit a cărui țintă este expresia unei lumi a simbolurilor și arhetipurilor. Menținând o deschidere în ceea ce privește comentariile lui Alexandru Paleologu la *Creanga de aur, Baltagul și Ochi de urs* din perspectiva traseului inițiativ configurat mitologic, Mirela Roznoveanu are, totuși, rezerve: „Largile incursiuni în istoria culturilor și a motivelor literare, ipotezele scilicet nu ne pot împiedica să nu privim cu ochi critic acest Sadoveanu al lui Alexandru Paleologu: inițiat, erudit, de o prețiozitate cărturărească, excesiv artizan, atât de artizan după autorul său încât, dacă ar fi fost cu adevărat așa în limitele descrise, n-ar fi fost cu puțință, după opinia noastră să fie și un mare artist”.

• [„Scânteia”, nr. 11420] În articolul *A visa frumos...* din rubrica *Picătura de cerneală*, Mihai Caranfil descrie năzuințele minerilor din Lupeni. ■ Grigore Ilisei urmărește activitatea Combinatului de utilaj greu din Iași în reportajul *Cetatea de foc a Iașului*. ■ Victor Bârlădeanu scrie despre exigențele moralei comuniste în *Corectitudine. Informarea exactă, cinstită – obligație față de partid, față de interesele obștii*. ■ În rubrica intitulată *Clasicii, contemporanii noștri*, Edgar Papu publică articolul *Operele mari nu au vârstă*, în care susține că doar timpul și felul în care este receptat de generațiile viitoare pot confirma valoarea unui text literar: „Numai instanța timpului va putea să confere o certitudine absolută unora din aprecierile critice de început. Timpul va ști să aleagă aurul din nisip, având ca instrument al selectării gradul de receptivitate a generațiilor viitoare, în speță a celor de astăzi. Scriitorii din trecut care merită numele de clasici vor fi considerați ca atare numai fiindcă îi simțim contemporani cu noi. Ceilalți au murit odată cu epoca lor. Ei pot fi priviți, în toată puterea cuvântului, drept scriitori vechi. Clasicii, dimpotrivă, sunt invariabil noi, venindu-ne mereu în întâmpinare cu un mesaj proaspăt”. ■ Placheta *Ierbar de nervi* (C.R., 1978), de Gheorghe Tomozei reprezintă, în viziunea lui Emil Vasilescu, o distanțare a poetului față de lirica sa anterioară și o explorare a teritoriilor încă necunoscute: „Masiv, divers, cu profunzimi lirice mai puțin întâlnite în versurile anterioare, transcriind, în cea mai mare parte, emoții poetice din teritorii mai puțin sau

deloc explorate, recentul volum are multe din calitățile unei cărți de cumpănă, care reprezintă, deopotrivă, un sfârșit și un început de exprimare lirică. Cartea ar putea să însemne o îndepărtare de poezia colorată și sentimentală, cultivată temperamental, cu virtuți și rezultate superioare, riscând însă, prin frecvență, să devină manieră”.

● **[„Scânteia tineretului”, nr. 9319]** Cornel Nistorescu publică, la *Însemnări*, textul *Despre modestie*, consacrat unor cărturari care „lucrează o viață întreagă fascinați de marile adevăruri ale istoriei și ale științei și trudesc la dezlegarea lor într-un anonim perfect”. Sunt amintiți David Prodan, Gh. Ivănescu, Ovidiu Bârlea, Petru Caraman, Valer Butură sau I.D. Ștefănescu.

● **[„Cronica”, nr. 19]** În acest număr apar versuri de Ion Caraion, George Chirilă și Nicolae Panaite. ■ Grigore Ilisei publică pe prima pagină un articol intitulat *În văpaia lunii*, despre soarta genului scurt și îndeosebi despre volumul cu același nume al lui Fănuș Neagu: „Împrăstie aceste proze scurte o stranie și halucinantă vrajă, o străluminare de văpaie selenară a cuvântului, o știință a înțelegerii eresurilor și sufletului omului, sufletul cel curat ca o ciură cu apă limpede scoasă din străfundurile pământului. Citirea acestor nepereche nuvele te faci să regreti și mai mult că genul scurt e cam ocolit de marii noștri prozatori și că tinerii cei mai înzestrați se feresc să treacă prin acest vad sau să umble prin el toată viața”. ■ În cronică *Vârstele poetului: Corneliu Sturzu, C. Ciopraga* analizează succint antologia acestuia, *Zigurat* (Junimea, 1979), identificând un stil poetic deopotrivă sentimental și persiflant: „Stilul sentimental al poetului are drept revers o discretă persiflare, un fel de ironie cu suport afectiv: elanurile, visările, dansurile, timpul dragostei, simbolurile nupțiale, interludiile bachice, toate acestea și altele se interferează cu recviemuri pentru «ucisii în lupte», «cu ceasul regretelor», cu cantilene...” ■ Liviu Leonte se oprește asupra plachetei lui George Popa, *Constelația Hyperion* (Junimea, 1978), în care identifică două tendințe: „Poezia lui George Popa, de o mare delicatețe, oscilează între două tendințe. Una din ele conduce spre comunicarea prin poezie a specificului unei opere de artă plastică sau al unei opere literare. [...] O altă tendință îl conduce pe poet spre o operație de intelectualizare, spre un efort de descoperire a esențelor”. ■ În noua rubrică *Opinii despre cărți*, Nicolae Turtureanu abordează volumele *Ascunsa trudă* (Eminescu, 1979) de Horia Bădescu și *Sunetul visării* (Scrisul Românesc, 1978) de Dan Rotaru. Cel dintâi poet reunește în placheta sa stări și perspective dintre cele mai variate, pe care le îmbracă în forme stilistice exersate: „...Horia Bădescu condensează varii «situații poetice» (cum ar spune Șt. Aug. Doinaș) în care tonul sentențios, ironia fulgurantă, aerul trubaduresc, desenul de epocă, fronda adolescentină, vizionarismul thanatic sunt exersate cu efecte dintre cele mai sigure”. Esența liricii lui Dan Rotaru se află, în schimb, în modul acestuia de a cartografia dragostea: „Dar nu în aceste speculații lingvistice, ele însele ecouri ale liricii de la începutul deceniului 8, trebuie căutate liniile convingătoare ale

poeziei lui Dan Rotaru, ci în «gramatica sentimentală» pe care ne-o propune, în modul cum știe să jaloneze un teritoriu al dragostei”. ■ Zaharia Sângeorzan analizează în rubrica sa *Conversații critice* romanul lui Vasile Rebreanu, *Un caz de iubire la Hollywood* (Dacia, 1978), pe care îl consideră un eveniment editorial, în ciuda atenției fugare acordate de critici: „Romanul a trecut, cu unele excepții, aproape neobservat, dar marele succes de librărie a fost pe deplin justificat și pe măsura valorii. [...] Fără să literaturizeze, Vasile Rebreanu a creat romanul conștiinței americane în raport cu lumea europeană, ne-a dat acele imagini-sinteză ale unei spiritualități care numără câteva secole de existență istoric și al cărui semn este aspirația spre formele sacralizate, originare”. ■ Constantin Pricop prezintă, în rubrica de carte străină, volumul *Modelul* de Siegfried Lenz.

• [„Săptămâna culturală a capitalei”, nr. 440] Rodian Drăgoi publică pe prima pagină poemul *Roșu de mai*. ■ Eugen Barbu continua foiletonul critic și polemic cu un material despre natura la Caragiale și la Creangă, avându-l ca pandant pe același Călinescu din care, în scop ilustrativ, citează generos. ■ Emil Manu comentează volumul de versuri *Acordul cu lumea*, semnat de Ion Lotreanu (Ed. Eminescu, 1978), considerându-l „cea mai modernistă carte a sa de până acum”. ■ Constantin Sorescu scrie un articol despre *Orfismul eminescian*, căutându-i cu acribie elementele. Printre ele se află anumite structuri mitice eminesciene, „înțelegerea iubitei ca soma pentru pneuma, ca mireasă pentru suflet”, prezența geniului echivalent al poetului și profetului, „funcționalitatea orfică a femininului”, lira care ordonează universul prin cântec. ■ *Necesitatea esteticii*, de Titu Popescu, volum apărut la Editura Facla, este considerat de Dan Mutașcu „o carte austeră și necesară”. Demonstrația lui Titu Popescu este o pledoarie pentru o estetică națională. ■ Dan Ciachir comentează volumul de poeme al lui Romulus Vulpescu, *Arte și meserie*. Oarecum în răspăr cu opinia lui N. Manolescu, care îl încadrează pe poet la ludici, comentatorul îl găsește tributar educației clasice, interesat de „respectarea canonului și căutarea lui cu dinadins”, ba chiar îi descoperă „atașamente livrești”. ■ Maria-Ana Tupan recenzează volumul de poeme semnat de Romulus Cojocaru, *Clar de pământ*. ■ Emil Manu semnalează apariția primului număr pe anul 1979 al „Revistei de istorie și teorie literară”, menționând contribuțiile lui Marin Bucur, Adrian Marino, D. Vatamaniuc, dar criticând rubrica de recenzii și note pentru a nu ilustra „decât parțial și cu întârziere aparițiile și evoluțiile domeniului”.

12 mai

• [„Scânteia”, nr. 11421] În *Totdeauna în fața publicului*, Alexandru Balaci notează o serie de impresii pe marginea volumului *Luni, marți, miercuri* (Eminescu, 1978) de Radu Beligan, pe care îl consideră reflexia fidelă a complexității autorului: „Cartea lui Radu Beligan este o luminoasă oglindă, în ale

cărei profunde ape grele se reflectă imaginea, conturată în penumbre de vis și gândire interioare a unui creator de artă, a unei complexe structuri intelectuale”.

● **[„Scânteia tineretului”, nr. 9320]** Pe prima pagină sunt publicate fotografiile sportivelor Nadia Comăneci și Emilia Eberle, care au obținut, la Campionatul European de gimnastică de la Copenhaga, medalia de aur, respectiv de argint: *Splendidă victorie a sportului românesc: Bravo Nadia! Bravo Emilia!*. ■ În grupajul *Colegi de creație, colegi de generație*. Cornel Ungureanu scrie despre *Stilul reflexiv*. ■ Ion Băieșu este *Curierul nostru de sâmbătă*. ■ În *Fascinația temei istorice*, Vasile Andru notează: „Puterea de a crea eveniment – în cadrul romanului istoric, deci într-un cadru care te copleșește prin eveniment – devine o probă serioasă, care nu-i altceva decât proba cărții de excepție”. ■ Marius Tupan „conjugă” *A scrie la prezentul continuu*: „Problema țăranului român va fi mereu actuală prin Marin Preda, deși nu e singurul care a scris despre acesta, romanul justițiar capătă tot mai mulți adepți, dar cel care i-a adus strălucire e, fără îndoială, D.R. Popescu”.

● **[„Luceafărul”, nr. 19]** Editorialul celebrează datele de 8 mai 1921 și 9 mai 1945. ■ Eugen Evu și Anton Stanciu publică două poeme patriotice. ■ Valentin F. Mihăiescu publică a doua parte a articolului *Personalitate umană și personaj literar în romanul românesc*, continuând referințele la romanul istoric din punctul de vedere al relației „prototip uman – personaj literar”. Sunt menționate romanul *Neamul Șoimăreștilor* de Mihail Sadoveanu, *Rug și flacăra* de Eugen Uricaru. Părăsind zona romanului istoric, paralela prototip uman – personaj literar se modifică în personaj literar – realitate socială făcând loc romanelor *Ion*, de Liviu Rebreanu și *Moromeții*, de Marin Preda. ■ Tot pe prima pagină apare un poem inedit de Tudor Arghezi, *Niciodată*. ■ Ion Dodu Bălan scrie în termeni elogioși despre volumul *Jurnal de lectură*, de C. Stănescu: „Cartea lui C. Stănescu e structurată, de fapt, pe cinci secțiuni: prima destinată câtorva mari scriitori dispăruți, a doua [...] prozei contemporane, a treia unor însemnate volume de poezie [...]. Fac o bună impresie studiile și cronicile aplicate la poezie, capacitatea criticului de a distinge timbrul propriu al fiecărei voci lirice, de a așeza o personalitate poetică la locul și în contextul cel mai potrivit. [...] A patra secțiune e închinată unor scriitori clasici, în viziunea criticii și istoriei literare actuale [...] pentru ca a cincea să fie dedicată cărților de eseistică sau cu un profil mai specios [...]”. ■ George Alboiu scrie articolul *Cronicari literari, Nichita Stănescu și istoria literară* confruntând ideea influenței lui Nichita Stănescu asupra generației „de la Labiș încoace” cu expresia lui Nicolae Manolescu. Semnatarul afirmă că poeți ca Adrian Păunescu, Ioan Alexandru, Ion Gheorghe, Ana Blandiana sau Gheorghe Pituț, Virgil Mazilescu, Ileana Mălăncioiu, Emil Brumaru, Leonid Dimov nu îi sunt tributari lui Nichita, iar felul în care se definește generația este și el discutabil: „Din observațiile făcute până acum lucrurile apar oricum contradictorii. În primul rând o contradicție între

evaluarea importanței literare a lui Nichita Stănescu și importanța ca atare limitată de prezența istorică a atâtor poeți excepționali care nu pot fi puși mai prejos decât el. Labiș a fost un mit și a fost și o realitate. A rămas un mit și a rămas o realitate poetică. Primul poet după Labiș care este și realitate și mit este Nichita Stănescu. Mitul este o hiperbolă a ființei umane. Labiș a exprimat un imperativ categoric care ține în primul rând de morală. Nichita Stănescu a exprimat un imperativ categoric ce ține de estetică. Nu influența lui concretă asupra operei confrăților săi contează aici – pentru că o asemenea influențări nu există ori este nesemnificativă (acolo unde e vorba de opere) – ci influența prezenței actului său literar. [...] Moralismul lui Labiș avea nevoie de estetismul lui Nichita. Aici este nodul gordian al problemei”. ■ *La Controverse*, Pompiliu Marcea aduce obiecții cărții lui Al. Paleologu *Treptele lumii sau calea către sine a lui Mihail Sadoveanu*. Primul reproș ține de faptul că autorul volumului a ales doar trei dintre cărțile marelui scriitor, apoi se contestă afirmația că prozei lui Sadoveanu din primele decenii i-ar lipsi „cerebrali-tatea”, pentru ca în final autorul să pună niște semne de întrebare asupra ritualului inițiativ și elementelor din mitul lui Osiris identificate de Al. Paleologu în *Baltagul*: „Când se dezgroapă morții, pentru a-i muta sau a pune în locul lor pe alții, oasele sunt, de asemenea, învelite într-un lăvicier, într-un sac, într-un cearșaf ca să nu se piardă. Acest lucru, atât de simplu, se convertește, cum se vede, într-un fapt ce ține de un «scenariu mitologic». Ca și bățul cu care Vitoria pleacă din sat, ca orice țăran, și care devine, la Al. Paleologu (care, cum se vede cunoaște bine viața satului), «un instrument magic» cum este «cel purtat de Horus și Anubis»”. ■ *La Cronica literară*, Ov. S. Crohmălniceanu comentează volumul de nuvele *Un caz de iubire la Hollywood* de Vasile Rebreanu. Cel mai important semn de întrebare, dincolo de notarea unor nuvele reușite, cum ar fi *Misterul d-nei Morgan*, și-l pune criticul legat de locul ales pentru desfășurarea narațiunilor: „Problema unei asemenea cărți este a regimului literaturii inspirate de o realitate străină. Altfel zis, în ce condiții poate cineva să scrie bine, luându-și materie de observație din afara universului autohton, când n-a trăit multă vreme în alte părți? Ce șanse de vizibilitate mai lungă are o atare literatură?”. ■ Se publică un raport al *Lucrărilor Biroului și ale Consiliului Uniunii Scriitorilor*. În data de 7 mai a avut loc ședința de lucru având următoarea ordine de zi: „Analiza activității comitetelor Fondului Literar și Fondului de 2-3% pe baza informărilor făcute de președinții comitetelor respective; Desemnarea noilor componente ale celor două comitete; Aprobarea planului de plecări înstrăinătate, în cadrul înțelegerilor de colaborare dintre Uniunea Scriitorilor din Republica Socialistă România și uniunile scriitorilor din țări socialiste”. În data de 8 mai „a avut loc plenara Consiliului Uniunii Scriitorilor, dedicată, în principal, sarcinii revistelor editate de Uniunea Scriitorilor de a organiza dezbateri pe marginea problemelor esențiale ale creației literare, în vederea stimulării și dezvoltării

teoriei literare. (...) În luările de cuvânt, la plenară, au fost relevate aspecte semnificative ale raportului dintre național și universal în literatură. În cadrul ambelor ședințe, pe marginea problemelor cuprinse în ordinea de zi au luat cuvântul următorii scriitori: Ioan Alexandru, Paul Anghel, Eugen Barbu, Teodor Balș (președintele comisiei de cenzori), Ion Dodu Bălan, George Bălăiță, Mihai Beniuc, Ana Blandiana, Geo Bogza, Constantin Chiriță, Șerban Cioculescu, Aurel Covaci, Ov. S. Crohmălniceanu, Dan Deșliu, Gabriel Diminsianu, Mircea Dinescu, Domokos Géza [...]”. În ședință se adoptă o telegramă adresată lui Nicolae Ceaușescu: „Mult sitmate și iubite tovarășe Nicolae Ceaușescu, [...] prin munca și lupta poporului român și a naționalităților conlocuitoare, sub conducerea dumneavoastră înțeleaptă patria noastră a dobândit o civilizație materială și spirituală superioară, în cadrul căreia creației literare îi revine un rol de seamă. [...] Un puternic avânt caracterizează și cultura umanistă, creația literară pusă în slujba construirii socialismului în România, a formării și perfecționării conștiinței omului nou. În această zi aniversară a partidului vă aducem dumneavoastră, iubite și stimate tovarășe Nicolae Ceaușescu, un sincer și înflăcărat omagiu, asigurându-vă că slujitorii condeului din România Socialistă nu vor uita niciodată că i-ați investit cu înaltul titlu de ajutoare de nădejde ale partidului”.

■ Paul Dugneanu reține pentru *Viața cărților* volumul de versuri *Misivă între anotimpuri*, de Anghel Mora (C.R., 1978), despre care scrie că este „un mic roman liric al spiritului, cel puțin în intenție”. ■ *Cartea de debut* găzduiește mai multe volume de versuri semnate de poeți noi, prezentate de Al. Piru: *Pasărea paradisului* de Toma Biolan (C.R., 1978), *Neliniștea purperei* de Octavian Doclin (Facla, 1979). ■ La *Compendiu*, Andrei Roman semnalează volumul de versuri *Peisaj românesc* de Virgil Carianopol (Ed. Militară, 1979), *Ivirea stelelor*, antologie lirică îngrijită de Valeriu Gorunescu (Litera, 1979) reunind lucrările reprezentative ale membrilor cenaclului literar Mihai Eminescu din București și *Legende strămoșești* de Gligor Hașa (Ed. Ion Creangă, 1979). ■ Ion Lazăr îl interviuează pe Sütő András, câștigător al premiului Herder pe anul 1979. Întrebările se concentrează pe activitatea dramatică a scriitorului, dat fiind succesul unor piese ca *Bocet vesel pentru un fir de praf*, *Floriile unui geambaș*, *Cain și Abel*: „— Într-adevăr, criticii au consemnat un salt calitativ față de lucrările Dvs. anterioare. Ați putea să-l definiți? – Dacă ei, cronicarii au dreptate la aceasta eu nu aș adăuga decât faptul că primele mele lucrări au suferit și ele de boala mai generală a unei epoci a literaturii noastre, aceea a schematismului, și aceea a adevărului inventat în locul adevărului găsit. [...] – Și care ar fi adevărul găsit? – [...] Ar fi prezența dramatică în viața noastră socială a acelor piteri care nu îngăduie înghețarea sau închiderea, prin anumite declarații dogmatice, a unui proces revoluționar, dimpotrivă asigurând continuitatea procesului revoluționar care face întotdeauna posibilă ieșirea dintr-un impas”. ■ La *Ce gândește, ce scrie*

tânărul scriitor, Alexandru Deal răspunde întrebărilor lui Dan Mucenic. După câteva considerații legate de temele romanelor *Nisip*, *Lașii*, *Anotimpul fâgăduinței*, despre care intervievatorul spune că „nu sunt prea spectaculoase”, Alexandru Deal este întrebat cum privește relația dintre scriitor și critică: „Eu nu-i cred pe acei scriitori, fie ei tineri ori mai puțin tineri care declară cu seninătate sau cu ușoară ranchiună (crispați?) că nu-i interesează opinia criticilor, unde, cum și cât se scrie despre cărțile lor. A scrie este o muncă nu la îndemâna fiecăruia; actul de creație este și o trecere lucidă dinspre propria ta conștiință spre așa numita conștiință colectivă, a poporului său”. La întrebarea despre specificitatea scrisului, Alexandru Deal răspunde: „După patru romane scrise am înțeles definitiv că în această muncă aparte care este gânditul și scrisul cărților, fără o disciplină deplină pierzi «clipa». Este vorba despre acel timp inexprimabil în care reușești. [...] Dacă pentru cititor există o «lectură devorantă» atunci și pentru scriitorul de vocație există un scris «devorant»”.

■ Teodor Mazilu publică proza *O foarte lungă așteptare*. ■ La cronică radio, Constantin Stan semnaleză dramatizarea cărții lui Octavian Paler *Apărarea lui Galilei*. ■ Aurel-Dragoș Munteanu atrage atenția asupra albumelor și cărților de artă, menționând realizările Editurii Meridiane și Editurii Științifice și Pedagogice. ■ La rubrica *L-am cunoscut pe Tudor Arghezi* se publică manuscrisul poeziei *Litanii*. □ La aceeași rubrică, Vasile Netea contribuie cu prima parte a unui material intitulat *În amintiri și destăinuiri*. Autorul menționează relațiile calde ale lui Arghezi cu familia, ospitalitatea sa față de toți cei care îl vizitau la Mărțișor, relația cu revista „Vremea” în perioada publicării tabletelor, relația dintre poet și Nicolae Iorga: „Pe mine – mi-a mărturisit Arghezi – m-a scos din pușcărie N. Iorga. El a venit la Văcărești să-mi aducă decretul de grațiere. Pe atunci închisoarea era înconjurată de cu un gard de sârmpă ghimpată, de înălțimea unui stat de om. Iorga era însă mai înalt decât gardul, iar eu... cum mă vezi. El si-a coborât deci mâinile peste gard, iar eu mi le-am înălțat către ale sale. Timp de câteva minute am stat așa în tăcere cu mâinile încleștate vorbindu-ne numai din ochi. Târziu i-am putut mulțumi”. Relația este cu suișuri și coborâșuri, pentru că Arghezi refuză să lucreze la *Neamul românesc*, iar N. Iorga nu agreează literatura scrisă de poet. Arghezi răspunde în *Bilete de papagal*. „Polemicele au continuat cu aceeași virulență de ambele părți, fără a bănuși că undeva s-a scris pentru el ceasul negru al morții. Un ceas înfiorător, care m-a găsit cu totul nepregătit și fără a-i fi putut mărturisii o singură dată sentimentele de admirație ce i le-am purtat întotdeauna. Pentru puțini oameni am avut atât admirație ca pentru N. Iorga, și așa putea spune, chiar atâta iubire. [...] La moartea lui am plâns, și am rămas pentru totdeauna cu regretul că marele învățat n-a bănușit niciodată adevăratele mele sentimente pentru el.” ■ La rubrica *Planete*, Ion Caraion prezintă volumul *Zodia leului* de Dan Laurențiu concluzionând metaforic: „Din viciul cântecului și amintirea cojilor iubirii (artă și dragoste ca forme absolute de

exorcizare a morții), se va contura puterea – e o satanică putere îngerească – măsurării cu nemurirea, după ce încheieși atât bilanțul tragicelor «coborâri» cât și lehamitele, cât și greața fictivelor urcușuri: „«A încerca să vorbesc despre mine/ înseamnă să vorbesc despre absolut». Infatuare? Nu. Răspundere, maturitate – însă, cert. Pe umerii lui aparent slabi nu apasă, ci se sprijină cerul, convertit în umbrelă. Umbrela transcendentă a poetului”. La *Atelier literar* publică versuri Marius Târziu, Andrei Dorin, Nelu Stanciu. ■ La *Revista revistelor* se prezintă primul număr din „Revista de istorie și teorie literară” editată de Institutul de istorie și teorie literară „G. Călinescu”, menționându-se eseuri care vizează metodologia lecturii și a interpretării critice la secțiunea Estetică și teorie literară. Este remarcată în termeni pozitivi și secțiunea Istoria literară, literatură comparată și universală împreună cu semnatarii ei D. Vatamaniuc, George Muntean, Mihai Rădulescu, Mihai Novicov. Este bine primită și „Revue Roumaine” care, în numerele 2 și 3 publică versuri de Nichita Stănescu și proză de George Bălăiță. „Revista Română” este menționată pentru masa rotundă cu tema „La poésie roumaine d’aujourd’hui” inițiată de Constantin Crișan și Valentin F. Mihăescu, la care participă: Nina Cassian, Nicolae Dragoș, Ștefan Aug. Doinaș, Aurel Rău, Aurel Covaci, Mircea Martin, Laurențiu Ulici. ■ Se traduc poeme din R. S. Cehoslovacă de către Anatol Ghermanschi (Donat Sajner și Miroslav Florian) și Nicolae Nicoară (Vladimir Brandejs).

13 mai

• [„Scânteia”, nr. 11422] Cuprinde versuri de Ion Dodu Bălan. ■ În rubrica intitulată *Clasicii – contemporanii noștri*, Nicolae Balotă semnează articolul *A rămâne pururi deschis înnoirii...*, în care asociază clasicitatea operelor și autorilor cu capacitatea acestora de a trece proba timpului și de a rămâne mereu proaspeți în ochii generațiilor care îi citesc: „A fi clasic înseamnă a realiza un mod de existență, o desăvârșire a valorilor în timp. A fi clasic nu înseamnă a fi conservatorul habotnic al unor valori odată propuse, nu înseamnă a cultiva epigonismul retrograd, ci a rămâne pururi deschis înnoirii.” De asemenea, acesta notează potențialul clasic al epocii contemporane, socialiste: „În această epocă a construcției, a edificării marilor valori identificăm semnele unei zări clasice, ale unui magnum *opus humanum* – cum spuneau cei vechi – ale unei mari opere umane, ce ne stă în față”.

14 mai

• [„Scânteia tineretului”, nr. 9321] În cadrul rubricii *Viața și faptele frumoase ale țării*, titlatură desfășurată în conturul hârtii României, Dan Mucenic și Constantin Stan semnează reportajul *Iernutul – un sat în pragul veacului XXI*. ■ Constantin Dumitrache recomandă monografia *Ugo Foscolo* a academicianului Al. Balaci, apărută în 1978, al doilea studiu românesc dedicat poetului italian, după cel înfăptuit de Alexandru Marcu, în 1944.

15 mai

• [„Scânteia”, nr. 11423] În *Literatura și istoria*, Francisc Păcurariu remarcă interesul scriitorilor contemporani pentru istorie, pe care și-l explică prin efortul continuu al acestora de a înțelege în context larg actualitatea prin prisma trecutului și a de se autocunoaște: „Acest interes constituie parte integrantă a unui efort desfășurat cu luciditate și răspundere al scriitorilor noștri, de autocunoaștere, de descifrare a determinațiilor, zguduirilor și proceselor evolutive complicate prin care s-a modelat societatea noastră și s-au născut problemele și necesitățile luptei pentru a căror rezolvare ea luptă astăzi cu atâta abnegație, adică de a înțelege într-un orizont larg problematica actuală a țării, modul cum ea cuprinde o bogată experiență umană acumulată de-a lungul vremii”.

• [„Scânteia tineretului”, nr. 9322] Pornind de la o scrisoare, Lucian Avramescu scrie despre *Un caz în care pedagogia primește „lovituri sub centură”* – la Liceul industrial petrol Telejean din Ploiești. ■ La *Locul de lângă inimă*, Viorel Sâmpetean publică *Lumină limpede*. ■ *Cărturarul* se numește tableta lui Florin Mugur de la *Cronica TV*, în care poetul îl omagiază pe unul dintre profesorii studenției sale: „Tudor Vianu își făcea intrarea solemn și puțin trist, și ne vorbea despre Homer lăsând să se așeze pe ecranele minții noastre mari fraze regale, cu toate literele luminând egal, frazele unui urmaș al lui Agamemnon sau ale unui bătrân și înțelept corifeu de cor antic. Respectul nostru mergea până la venerație. Tudor Vianu nu comunica niciodată cu noi, nu dorea, nu căuta să comunice: el venise să ne spună marile adevăruri ale literaturii și ale omului dintotdeauna”.

• [„Tribuna României”, nr. 157] Petre Ghelmez publică în *Cuvântul zilei* textul *A simți românește*: „De când se știu, românii, încercând să se înțeleagă pe ei înșiși mai bine, în tot ce au mai adevărat și mai omenesc, i-au înțeles mai bine și pe ceilalți. Simțirea românească nu este exclusivistă, cu tendințe de izolare, ci, prin excelență, catalizatoare și deci, în cel mai înalt grad umană”. ■ Gheorghe Tomozei semnează tableta *Inima poeziei*, făcând comparație între versuri din țara Sumer și poezie populară română: „Cât de tulburător de asemănătoare sunt cântecele reginei din Sumer și ale țărăncii, domnițe poate, din cuprinsul plaiurilor în care ne e dat să trăim și să iubim! Peste mări și munți, cele două tinere femei prefăceau cuvintele în păsări migratoare și lacrimile în boabe de struguri”. ■ Virginia Barghiel realizează un scurt interviu cu scriitoarea britanică Iris Murdoch, *„Parcă i-aș cunoaște pe români de când lumea”*: „– După acest prim contact cu spațiul cultural românesc, ce considerați că s-ar putea face pentru o mai bună cunoaștere a literaturii române în țara dumneavoastră? – Foarte mult. Aveți romane de foarte bună calitate, pe care ar fi de dorit să le vedem traduse în engleză; apoi contactele mai dese dintre reprezentanții ai literelor din ambele țări ne-ar ajuta să ne împărtășim din bogatul tezaur al spiritualității românești. – *Ce planuri personale aveți în această*

privință? – În primul rând voi împărtăși acasă frumoasele impresii din România și voi face tot ce îmi stă în putință pentru întărirea legăturilor culturale dintre țările noastre. De asemenea, mi-ar face plăcere să știu că se mai traduce din opera mea”. ■ Petre Dincu transmite cititorilor din străinătate cum a decurs *Sărbătorirea zilei de 1 Mai în Capitală și în Țară*. ■ Adrian Petrescu marchează *Biblioteca pentru toți – numărul 1 000*: „Prestigioasa colecție «Biblioteca pentru toți», a Editurii «Minerva», a sărbătorit de curând un semnificativ jubileu: apariția exemplarului cu numărul 1000 din seria nouă a colecției. [...] Primul număr al seriei noi cuprindea *Poezii* de Mihai Eminescu. Nu în mod întâmplător, cartea cu numărul 1 000 a «Bibliotecii pentru toți» este dedicată tot „Luceafărului” poeziei noastre. Lansat în cadrul unui simpozion ce a avut loc în Aula Bibliotecii Centrale Universitare, volumul Mihai Eminescu – *Literatura populară* marchează atât numărul 1000 al «Bibliotecii pentru toți» cât și împlinirea, în curând, a 90 de ani de la stingerea din viață a celui mai de seamă poet român. Un ultim amănunt semnificativ pentru excepționala răspândire a cărților acestei colecții: cele 1 000 de numere ale seriei noi au cunoscut un tiraj total de peste 77 000 000 de exemplare. Sau, în alți termeni, în ultimii 19 ani, adică într-un timp de trei ori mai scurt, au fost difuzate de trei ori mai multe cărți decât în întreaga existență a seriei vechi”. ■ Din *Scurte știri* reținem nota *Distincții*: „La Roma a avut loc ceremonia decernării premiului internațional «Colosseum 1979», acordat unor creatori din întreaga lume care s-au distins în domeniul artelor, literaturii și publicisticii. Prestigioasa distincție a fost conferită pictorilor români Dan Hatmanu, Nicolae Constantin și Gabriela Florescu”. ■ În pagina dedicată politicii externe, realizată de Felicia Antip, în continuare citim despre *Vizita președintelui Nicolae Ceaușescu pe continentul African*. ■ În *Antologie literară* citim *Puii* de Tudor Arghezi și poezia *Gazel* de George Coșbuc. ■ Dumitru Radu Popa prezintă *Arta lecturii* (C.R., 1978) de Nicolae Balotă: „Cititor pătimaș, iubitor al formelor și cuvintelor frumoase, inspirat în alcătuirea frazelor memorabile ce reverberează multă vreme în minte și auz, Nicolae Balotă ne dăruiește o mostră a deplinei bucurii atinse prin lectură. Cartea lui e indiscutabilă sub acest aspect; ea stârnește acel sentiment pe care-l suscită doar obiectul artistic în sine. Admirația”. ■ Doru Mielcescu prezintă în secțiunea *Teatru* piesa „*A cincea lebedă*” de Paul Everac: „Cu *A cincea lebedă*, Paul Everac își consolidează reputația sa de dramaturg, iar Teatrul Giulești realizează cea mai interesantă montare a sa din această stagiune”. ■ Gheorghe Istrate face un *Popas la Sfântu Gheorghe*.

16 mai

- [„**România liberă**”, nr. 10746] Constantin Coroiu semnalează a șaptesprezecea publicație în colecția *Eminesciana* a editurii Junimea, trecând în revistă cele mai importante volume conținând studii despre poetul național, printre care *Mihai Eminescu. Studii și articole*, de G. Călinescu, lucrare în care

se regăsește și textul conferinței ținută de G. Călinescu la Academie în iunie 1964, apoi studiile semnate de Vasile Gherasim, articolele de Ibrăileanu, Tudor Vladimirescu, Mihail Dragomirescu, și traduceri articolelor unor eminescologi străini cum ar fi Alain Guillermou, Iurii Kojevnikov, Amita Bhowse. În ceea ce privește exegeza de actualitate asupra lui Eminescu, autorul se declară nemulțumit, menționând studiile lui Gh. Bulgăr, I. D. Marin, D. Irimia, și criticând faptul că reprezentarea în colecție a Colocviului despre Eminescu din 1975 de la Paris este numai parțială, reunind anumite comunicări în volumul *Eminescu după Eminescu*.

• [„Scânteia”, nr. 11424] Este semnalată apariția unui nou volum în colecția de texte alese din gândirea social-politică a lui Nicolae Ceaușescu, intitulat *Dezarmarea – necesitate vitală a întregii omeniri* (Ed. Politică).

• [„Scânteia tineretului”, nr. 9323] Sub titlul *Un veac de aur al cântecului patriotic-revoluționar românesc*, Niculae Stoian semnalează, în prima pagină, recentul volum *De la Cântecul zaverei la Immurile unității naționale* al muzicologului Viorel Cosma. ■ În *Triumful unei nobile idei*, Viorel Sâmpetean scrie despre culegerea postumă de traduceri din lirica eminesciană a lui Corneliu M. Popescu, pierit sub dărâmaturile cutremurului din 1977, la 19 ani.

• [„Viața studentescă”, nr. 20] Prima pagină găzduiește o însemnare a Constanței Buzea, care denunță precaritatea volumelor de versuri publicate – contracost – de Editura Litera, afirmând că autorii acelor tipărituri „vor înțelege că e mai onorabil să scrii versuri și să le păstrezi în sertarul tău, decât să le tipărești cu orice preț și lipsite de valoare fiind, nu de noroc, să te jenezi mai târziu de ele. Vor înțelege că regimul mult mai aspru, ritmul mult mai auster de apariție de la celelalte edituri este justificat în asprimea și austeritatea lui. Și vor înțelege că nimeni în mod deosebit nu le-a vrut răul când le-a respins manuscrisele, când nu i-a remarcat în concursuri, când au fost sfătuiți să revină peste încă un an” (*Poezia ca exigență*). ■ La rubrica *Revista revistelor* sunt prezentate, sub semnătura Lector, publicațiile „Luceafărul” și „Revista Economică”. Săptămânalul literar-cultural condus, la acea vreme, de Nicolae Dragoș culege aprecieri: „Numerele din ultimul timp ale revistei „Luceafărul” excelează prin câteva mari, ambițioase acțiuni publicistice. «L-am cunoscut pe Tudor Arghezi», «Biografia cărților noastre», «Ce gândește, ce scrie tânărul scriitor», «Tineretea clasicilor», urmărite periodic, sunt o bună dovadă că, spre deosebire de alte reviste literare, „Luceafărul” nu se vrea o simplă magazie de producțiuni istoricești, compartimentată cu cvadratul, după capriciile vizitelor prin redacție ale scriitorilor români contemporani, ci un instrument de acțiune pentru realizarea unor obiective cultural-artistice majore. De aici impresia de arc întins, atent supravegheat, pe care o degajă fiecare număr, de la cronică literară până la rubrica destinată sportului. De excepție ni s-au părut mai ales interviurile acordate în ultimul timp revistei la rubrica «Biografia cărților noastre», de scriitori de importanță fundamentală pentru literatura română contem-

porană. Nichita Stănescu, Fănuș Neagu, Gheorghe Tomozei, în interviurile luate de publiciști cu experiență, stăpâni pe dialog, Mihai Ungheanu, Iulian Neacșu, au demonstrat încă o dată, prin ampla deschidere a preocupărilor lor către problemele majore ale societății românești, că o operă literară de excepție nu poate fi decât dublată, în planul conștiinței cetățenești, de pasiunea pentru probleme social-politice de maxim interes”. Sunt formulate și unele reproșuri, dar acestea nu vizează redacția „Luceafărului”, ci atitudinile pe care le exprimă, în interviuri, unii tineri autori: „Dacă interviurile sub genericul «Biografia cărților noastre» conving, înscriindu-se ca momente de referință nu numai în biografia scriitorilor respectivi, dar și în dezbaterile de idei actuale, în schimb cele grupate sub genericul «Ce gândește, ce scrie tânărul scriitor» dezamăgesc. Fără a încerca să ghicim cui revine responsabilitatea, tinerilor scriitori sau celor desemnați să-i intervieveze, ne exprimăm insatisfacția că tinerii noștri colegi de generație care s-au pronunțat până acum n-au reușit să ne facă dovada potențialului de sensibilitate la problemele fundamentale ale literaturii și realității al tinerei noastre generații literare. Intimidați parcă de gândul că, prin genericul rubricii, sunt constrânși să spună ce gândesc și ce scriu, cei intervievați până acum au dovedit mai degrabă frământări adolescentine, gânduri retezate la jumătate în raport cu literatura și realul decât o conștiință estetică și social-politică capabilă să orienteze, ca un fundament solid, în destinul lor literar”. Analiza revistei se încheie printr-o „o notă pozitivă calmului cu care Nicolae Ciobanu, la «Cronica de debut», se străduiește să găsească și, deci, să încurajeze elogiind, în cărțile debutanților, acele sunete care anunță un mare destin literar”. ■ Este anunțată următoarea ședință a cenaclului Amfiteatru, care se va desfășura la 17 mai, avându-i ca invitați pe tinerii prozatori Doina Pologea și Daniel Corbu. ■ Ioan Buduca semnaleză, în grupajul *Puls*, pe filiera revistei studențești „Dialog”, „vandalismele” la care este supus singurul exemplar din *Istoria literaturii române de la origini până în prezent* de la biblioteca Facultății de filologie ieșene. *Cine-i pune mustăți lui Eminescu?* se intitulează însemnarea, în care citim că „fotografia lui Eminescu-student este pictată mai rău ca o ciobăniță din kitsch-urile cele mai stupide”: „Cu stupoare aflăm asta din revista *Dialog* a Universității ieșene. Nu ne vine să credem ce fel de elevi vor avea acești viitori profesori care în același exemplar al *Istoriei...* călinesciene, lângă versurile «Voiești sau nu să fii a mea?», notează «Ș-încă cum!» O fi acesta o viitoare profesoară îndrăgostită de Minulescu! Cert este că nu putem să-i sfătuim pe viitorii elevi ai acestor viitori profesori decât să-și facă rost de cât mai multe pioaneze și un de un exemplar curat al *Istoriei...* devastate de dascălii lor, *Istorie...* cu care se face azi comerț negru: un exemplar xerografiat costă 1000 de lei. Elevi, economisiți la CEC!” □ Tot aici, Daniel Condurache semnează nota *Ariciul familist*, după titlul uneia dintre gazetele de perete care apar în căminele studențești din complexul ieșean „Tudor Vladimirescu”. Într-una dintre publicații, „poetul ieșean Mihai Ursachi semnează 7 sfaturi pentru

bolnavii de poezie, din care reținem următoarele: «Dacă n-ai reușit în decurs de 10 ani să urmezi sfatul II (încetează acum și pentru totdeauna să mai scrii poezii), înseamnă că ești sau talentat, sau tare de cap, sau amândouă, sau niciuna». Trăiască literatura de perete!». ■ *Ancheta VS*, realizată de Mircea Florin Șandru și Octavian Știreanu, pornește *De la calitatea pregătirii din liceu la calitatea pregătirii din facultate*. Răspund conferențieri și profesori de la diferite facultăți din țară. ■ Pagina de *Acorduri studențești în «Cântarea României»* este consacrată secțiunilor finale de publicistică, literatură și arte plastice din cadrul Festivalului Artei Studențești. □ Despre secțiunea de publicistică – desfășurată la Pitești, împreună cu literatura – scrie Stelian Moțiu (*Un concurs desfășurat pe parcursul a doi ani*). Redactorul-șef al „Vieții studențești” remarcă, între altele, „ambția din ce în ce mai acoperită de fapte a unor reviste din centre universitare cum ar fi Galați, Craiova sau Brașov de a depăși situația lor de reviste din a doua linie. Cu un punct în plus pentru «Mesaj comunist» din Craiova”. De asemenea, Stelian Moțiu evidențiază și „consolidarea unor publicații de la nivelul centrelor universitare București («Convîngeri comuniste») și Iași («Opinia studențească») și calitatea constant superioară a celei mai complexe și mai direct ancorată în realitatea concretă universitară dintre revistele studențești – «Forum studențesc» din Timișoara”. Ziaristul oferă un cec în alb: „Un nume de reținut este cel al lui Ștefan Mitroi din Iași, un talentat poet, dar și, probabil, un viitor excelent gazetar”. În fine, laureații sunt apropiați ai revistei U.A.S.C.R.: „Bucuria noastră a fost aceea de a constata că toți cei distinși cu premii sunt colaboratori activi și pasionați ai «Vieții studențești». O ultimă notă – excelența organizare a acestei secțiuni a festivalului de către inimoșii studenți piteșteni și atenția aparte acordată acestei manifestări de către organele locale de partid și conducerea Institutului de învățământ superior din Pitești”. □ Secțiunea de literatură este „acoperită” de poeta Constanța Buzea, care semnează un text solidar-„poetic”, intitulat *Mândra lor nemulțumire că sunt mulți*, ferindu-se să nominalizeze pe cineva și mizând, inspirat, pe ideea de generație: „Poeții tineri, tinerii noștri colegi, cei cărora, cu consecvență, de la debut, revista noastră le oferă un spațiu în pagină, poeții studenți cărora le-au crescut aripile fabuloase de cuvinte sub ochii noștri-cititori, iată-i, încă o dată, prezenți aproape toți, din toată țara, aici, la Pitești, fremătând în zilele de 11, 12 și 13 ale acestui mai ploios 1979 și așteptând concluziile juriului. Colegii noștri, spuneam, pentru că timpul care ne desparte ca vârstă nu înseamnă mai mult de 10-15 ani, nu-și reprimă, și poate îndreptățit, aerul ironic provocat de nerăbdare, mândra lor nemulțumire că sunt mulți și prin aceasta puternici, poate invincibili. Triumful generației lor poate că va veni din numărul mare de talente, din impresia pe care o lasă brusc și copleșitor talentul, din speranța lor și a noastră, că fiecare va învinge cu pași mari distanțele”. □ În continuare, sunt prezentate premiile acordate de juriul în a cărui componență s-au aflat Nicolae Dragoș (președinte), Laurențiu Ulici, Constanța Buzea, Mircea Iorgu-

Ilescu, Constantin Pricop, Eugen Uricaru, M.N. Rusu, Sergiu Nicolaescu, Stelian Moțiu, Ilie Dogaru, Adrian Fometescu, Ioana Adam și Matei Dumitru. La secțiunea de publicistică *A. Presă studențească*: 1. Cercul de presă al Casei de cultură a studenților din Timișoara; 2. revista „Convingeri comuniste”, București; 3. revista „Opinia studențească”, Iași. *B. Individual*: 1. Ștefan Mitroi, Iași; George Boieru, Timișoara; 2. Eugen Manu, Brașov; 3. Cristian Mirescu, Craiova, Ilie Urlea, Cluj-Napoca. Secțiunea Critică *A. Critică literară, istorie literară și eseu*: 1. Radu Călin Cristea, București; 2. Mircea Doru Lesovici, Iași, Gabriel Petric, Cluj-Napoca, Ion Stratan, București; 3. Mircea Cărtărescu, București, Mihai Dragolea, Cluj-Napoca, Vasile Pirău, București. *B. Critică de artă*: 1. Magda Cârnci, București; 2. Tiberiu Alexa, Cluj-Napoca; Sorin Moise și George Volceanov, București; 3. Francesco Gerardi, București; *Teatru*: 1. Constantin Mărăscu, Timișoara; 2. Dudaș Eugen Zaharia, Cluj-Napoca; 3. Octavian Dobrișan și Marian Mirescu, Craiova. *Proză*: 1. nu se acordă; 2. Mariana Pop, Cluj-Napoca; 3. Daniel Vighi, Timișoara, Traian Tencolesc, Brașov. *Poezie*: 1. Matei Vișniec, București, Emil Hurezeanu, Cluj-Napoca, Elena Ștefoi, București; 2. Patrel Berceanu, București, Ștefan Mitroi, Iași, Mariana Codruț, Iași, Alejandro Lopez, Cluj-Napoca, Marcel Tolcea, Timișoara; 3. Ion Mureșan, Cluj-Napoca, Miroslav Rosic, Timișoara, Anca-Smaranda Digă, București, Adrian Sehelbe, Baia Mare, Gerhard Zerbes, Sibiu, Ștefan Mera, București, Salat Levente, Timișoara, Gabriela Nedea, Pitești. ■ Grigore Arbore pledează pentru *Inexorabila necesitate a dezarmării*, care se speră a fi concretizată prin acordul SALT 2 de la Viena, dintre Leonid Brejnev și Jimmy Carter. ■ În pagina *Varia*, Dinu Flămând e din nou prezent cu rubrica *Librăria*, în care „înălță” *Rază de cobalt*, volumul de versuri al lui Dumitru Popescu („pe linia lirismului militant care s-a impus cu precedentul volum *Un om în Agora*, această nouă carte confirmă o certă vocație”). Alte titluri din „rafturile” rubricii sunt *Spectacol*, o colaborare între „cunoscutul grafician de carte frumoasă” Florin Pucă și poetul Leonid Dimov; volumul de eseuri *Vitralii* de Marcel Petrișor; al doilea volum din *Jurnal de cărți* de Romul Munteanu; volumul de nuvele *Terasa* de Mihai Sin; volumul de interviuri *Români celebri*, alcătuit de Romulus Balaban, în care „selecția celebrităților este mai mult decât discutabilă”; volumul de studii *Cultură și literatură română veche în context european* de G. Mihăilă. ■ La *Papirus*, Emilian Georgescu „desfășoară” *Jubileul unei prestigioase colecții*. Este vorba despre titlurile 1000 și 1001 din „Biblioteca pentru toți” a Editurii Minerva, cuprinzând antologia *Literatură populară* de Mihai Eminescu, care ar fi trebuit – semnaleză cronicarul – să apară în luna februarie. Autorul însemnării nu adoptă un ton ceremonios, ci atrage atenția asupra unei restanțe a editurii: „Utilă, desigur, această întreprindere, dar ne așteptam ca jubileul să fie marcat prin apariția, într-un volum aparte, a unui «Catalog», așa cum s-a întâmplat în 1970, la împlinirea a trei sferturi de veac de apariție neîntreruptă a colecției, și mai apoi în 1972, după apariția numărului-

lui 700. Instrument util nu numai pentru istoriografi, dar și pentru cititorul obișnuit, o asemenea publicație credem că ar trebui să reia și să îmbogățească sumarul primului catalog amintit mai sus”.

17 mai

• [„Scânteia”, nr. 11425] George Bălăiță își descrie experiența vizitei în Valea Jiului în *Reportaj fără personaje*: „Gravi și atenți, ascultând și privind cu încordare, bucurându-se cu tot obrazul când un vers le mergea într-adevăr la inimă, i-am văzut pe minerii din Dilja, înainte de a coborî în mină, la o întâlnire cu poeții din cenaclul Panait Istrati din Petroșani. Un poet a citit o caldă scrisoare imaginară către tatăl său, țăran, și atunci s-a produs rezonanța necesară, s-a văzut scurta tresărire a emoției, mesajul real pe care oamenii îl așteaptă și îl caută în poezie. Simplu, direct, omenește.” Mircea Sântimbreanu scrie despre primii ani ai vieții sale și relaționarea cu copiii în textul *În Arcadia copilăriei*. ■ Ovidiu Papadima constată bogăția și diversitatea poeziei populare reunite în *Anthologie de la poésie populaire roumaine* (Minerva, 1979): „...prin masivitatea și diversitatea lumii pe care o înfățișează cititorilor străini – ca și prin impecabila tehnică grafică – este un dar de preț al spiritualității noastre, făcut celorlalte popoare ale lumii, prin intermediul limbii franceze”. ■ *Căldura vieții* (Eminescu, 1979), plachetă publicată de Petre G. Gorun, se remarcă, în viziunea lui Emil Vasilescu, prin versatilitatea tematică și prin tonalitatea plină de elan vital: „...poetul Petre G. Gorun ne surprinde prin vitalitatea tonului și marea mobilitate tematică. Cele două cicluri ale volumului: *Străbunii și Privești* și imagini adună, sub raport tematic, multe din motivele cultivate în lirica de natură patriotică.” ■ *Dilema* (Eminescu, 1978), de Mihai Caranfil merită, conform lui C. Stănescu, atenția criticilor datorită firescului personajelor și nefirescului aspectelor descrise: „Romanul *Dilema* (editura Eminescu) este meritoriu prin ineditul lumii descrise, ca și prin naturalețea unor eroi autentici, care se comportă ca niște oameni obișnuiți, fără emfază sau falsă modestie”. ■ *Contextul operei* (C.R., 1978) de Cornel Ungureanu se află în atenția lui George Gibescu. Acesta remarcă familiaritatea autorului cu documentele de istorie literară, cunoașterea amănunțită a revistelor și a vieții literare, precum și analiza riguroasă a operelor în contextul lor socio-cultural: „Opera unui scriitor, citită integral, e așezată, în buna tradiție a criticii noastre, într-un climat socio-cultural, căutând să descifreze în ce măsură se particularizează, iese sau nu din cadrul unei mode literare și se constituie ca univers imaginar sau ca model formal. Se poate constata, apoi, o intimitate cu documentele de istorie literară și o cunoaștere a polemicilor din reviste, a modelelor și modelelor literare, totul supus unui examen amănunțit pentru o valorizare plurală”.

• [„Scânteia tineretului”, nr. 9324] La *Cronica literară*, Victor Atanasiu ia în primire romanul *Bate și ți se va deschide* de Mihai Sin (*Realism și para-*

bolă). Spre deosebire de matematică, unde minus cu plus dă minus, în acest volum, minusurile și plusurile dau, pentru cronicarul „Scânteii tineretului”, plus: „Există cărți ale căror calități răscumpără defectele. Forța de impresiune, intensitatea artistică a paginilor bune te fac să uiți în sensul cel mai complet al cuvântului pe cele rele. În această categorie de scrieri, nu foarte bogat reprezentată, intră romanul lui Mihai Sin [...]”. După ce înșiră, fără parcimonie, carențele, Atanasiu ajunge și la meritele prozatorului: „Interesul paginilor lui Mihai Sin îl dă nu capacitatea de plămădire a unor caractere și conflicte, ci forța unor «momente»”. Pentru ca, în finalul cronicii, romanul să fie văzut ca „o invitație la curaj, atitudine, responsabilitate”. ■ În ultima pagină, rezervată actualității internaționale, Nicolae Dan Fruntelată „bate”, în rubrica *Pași pe Terra*, la... *Porțile Madridului*. Redactorul-șef al „Scânteii tineretului” evocă o întâlnire cu poetul spaniol Rafael Alberti: „Îl însoțeam pe Eugen Jebeleanu, vechi prieten al lui Alberti, și regăsirea celor doi poeți a însemnat un moment de regăsire a poeziei la filioanele ei latine, ca o întâlnire de ape și de lumină”. Câteva secvențe din dialogul cu scriitorul iberic: „Își amintește de poezii români pe care i-a cunoscut la Paris, între cele două războaie, și care i-au fost prieteni apropiați. De Tzara, de Voronca, de Fundoianu. De lumina pe care a adus-o Brâncuși în arta modernă și pe care a regăsit-o, peste ani, în România, când a fost la Târgu Jiu. [...] Rafel Alberti, cel care a tradus în spaniolă din Eminescu, vorbește cu imensă plăcere despre România, despre clipele petrecute în Carpați”.

● **[„Contemporanul”, nr. 20]** Revista publică un poem inedit de Tudor Arghezi. ■ Sunt publicate poeme de Ion Brad (*Ithaca*), Virgil Teodorescu (*Poate un nor*) și Lucia Negoită (*Sicomorii în floare*). ■ Eugen Barbu scrie o cronică a volumului *Tezaur transilvane*, apărut la editura Meridiane, ce propune o sinteză muzeografică a regiunii. □ Laurențiu Ulici prezintă *Scrisori imaginare* de Octavian Paler sub forma unei scrisori adresate autorului. Criticul identifică o asemănare formală a volumului cu scrierile lui Saul Bellow și două tematici centrale, a iubirii și a speranței: „Îmi place rafinamentul pe care l-ați pus în aceste scrisori-eseuri, dedicate unor personalități spirituale, imaginând un dialog posibil cu ideile (uneori și cu faptele) lor și în același timp, reflectând personalitatea dumneavoastră în ansamblul cărții și în fiecare text în parte ceea ce, departe de a fi o întâmplare obișnuită, vă subliniază apăsător vocea eseistică. Dacă există (personal nu mă îndoiesc de asta) un tip spiritual creator și un altul acumulativ, creație și erudiție cu alte cuvinte, atunci eseurile dumneavoastră vă propun în categoria de frontieră, destul de rarefiată în raport cu celelalte, a erudiților creatori, a acelor spirite care, posedate de «morbul» sublim al creației, au nevoie, spre a-l «activa» de un pretext cultural; creația lor e un rezultat al confruntării cu pretextul”. □ Fănuș Băileșteanu recenzează *Am plecat din sat* de Ion Vlasiu, carte apărută în 1938 și aflată în 1979 la a treia ediție. □ Valentin Ciucă scrie o cronică a cărții *Lucia Dem. Bălănescu*, dedi-

cată de Dragoș Morărescu și Petre Oprea operei plastice a artistei. ■ *Canalul* de Ivan Hrihurka, apărut la editura Univers în traducerea lui Dan Horia Mazi-lu, este comentat de Dan Grigorescu în rubrica de carte străină.

● [„**Flacăra**”, nr. 20] În articolul *Arte & meserie. Versuri vechi & noi*, Cornel Moraru scrie despre cartea lui Romulus Vulpescu, prefațată de Laurențiu Ulici, ce îi pare „rațiunea de a fi” a autorului, tendința fiind „de ridicare la abstract”, emoția „cerebralizându-se”. În plus, observă că: „nicio nuanță de fragmentarism sau de aleatoriu nu tulbură ordinea glacială a poemului. Precizia limbajului, mai ales, e uimitoare; cuvântul potrivit în contextul potrivit”.

● [„**Orizont**” nr. 20] Bun sfătuitor în treburile scrisului, Gide pare să-l îndrume din umbră pe Roger Martin du Gard în scrierea romanului-fluviu *Familia Thibault*, observă Livius Ciocârlie în tableta cu titlul *Antoine se ridică, Jenny intră...* ■ I. Cheie-Pantea scrie un studiu aniversar despre Alexandru Macedonski, încercând să-l reabiliteze pe poetul *Rondelurilor*, a cărui imagine a fost prejudiciată de omul Macedonski: „este situația în care un poet mare este redus de mentalitatea și prejudecata publică la dimensiunea unui cabotin, a unui excentric în permanentă căutare de polemică și scandal, modalitate (se spunea!) prin care el încearcă să-și acopere lipsa vocației autentice. Răsunătoarele polemici cu Alecsandri, Caragiale și mai ales cu Eminescu, i-au adus, cum se știe, oprobriul contemporanilor, izolarea în cercul „efebilor” săi credincioși în a căror admirație fanatică Maestrul găsea o consolare compensatorie.” ■ În cadrul rubricii „limbă și stil”, G. I. Tohăneanu relevă etimonul și sensurile cuvintelor „fruct” și „frupt”, cu exemplificări din proza lui Sadoveanu asupra expresiei „a mânca de fruct” („a mânca de dulce”) (articolul *Fruct și frupt*).

● [„**România literară**”, nr. 20] Constantin Țoiu îl evocă pe Tudor Arghezi într-o scurtă *Amintire*, text prilejuit de faptul că pe 21 mai „Arghezi ar fi stat călare, năzdrăvan, pe dubla cocoșă a lui 99”. □ Poezia argheziană *Testament* este încadrată într-un chenar, alături de un portret al poetului, realizat de Corneliu Baba. □ Tot despre poetul *Florilor de mucigai* scrie și Geo Bogza: „Prin 1957-1958, gândul că Tudor Arghezi – despre care, în tragica vară a anului 1940, aflasem că este bolnav și că s-ar putea să moară, iar vestea aceasta o acceptasem cu resemnare, pentru că în acea vară, în infernala vară a anului 1940, capitularea Franței și impudicul strigăt de triumf al lui Hitler mă scufundaseră într-o adâncă desnădejde, pe care n-ar fi putut-o mări nici o altă nenorocire –, așadar, gândul că Tudor Arghezi, care scăpase cu zile dar, mai apoi, fusese supus unei violente agresivități morale, din care iarăși scăpase cu bine, se apropia de optzeci de ani și avea toate șansele să-i împlinească, m-a făcut să trăiesc sentimentul că mă aflu în preajma unui miracol. Din acel moment ziua și noaptea m-am rugat pentru sănătatea și viața lui, implorând destinul să nu ne amăgească, să ne îngăduie să vedem minunea cu ochii. [...] Dacă lui Eminescu, a cărui nefericită existență părea pierdută în alt timp, i-ar fi fost dat să trăiască același număr de ani, atunci – o, cutremurare, sfântă cutremurare a sufletului și

a conștiinței! – s-ar fi putut să-l văd, s-ar fi putut, cred că aş fi făcut-o în genunchi, să-i sărut mâna. Am sărutat-o pe a lui Arghezi, la sărbătorirea lui sub cupola Ateneului, într-un gest pe care mulți nu l-au înțeles, într-un gest prin care, lucid și deliberat, voiam să arăt că avem o mare și intangibilă familie de voievozi ai spiritului. De atunci au trecut nouăsprezece ani. Din primăvara viitoare, anii lui Arghezi se vor număra de la o sută mai departe...”. □ Ion Bălu, într-o însemnare despre *Dialectica valorii*, se oprește și asupra receptării lui Tudor Arghezi: „După apariția *Cuvintelor potrivite*, mai bine de un deceniu, numeroși cititori au avut sentimentul că se află în fața unei poezii încifrate, ermetice. De aceea, în 1945, în studiul despre marele poet, Șerban Cioculescu se simțea dator să elucideze în prealabil cauzele «obscurității» lui”. ■ Din *Viața literară* citim despre o *Vizită de documentare*: „Poeții și prozatorii Teodor Balș, Petre Bărbulescu, Nicolae Dragoș, Uliver Lustig, Ion Gheorghe, Fănuș Neagu, Nelu Oancea, Vintilă Ornaru, Cornel Popescu, Claudiu Tănăsescu, Vasile Zamfir au făcut o vizită de documentare, întâlnindu-se cu militari care lucrează la construirea canalului Dunăre – Marea Neagră. Scriitorii au parcurs întreaga porțiune de canal care va fi executată de către unități ale armatei. Oprindu-se la diferite puncte de lucru, oaspeții au luat cunoștință de hărnicia, pricepera și entuziasmul ostașilor care lucrează pe șantierele respective. La unul din punctele de lucru s-a desfășurat o frumoasă șezătoare literară dedicată partidului, patriei, armatei. Grupul de prozatori și poeți s-a întâlnit în zilele următoare cu cadre și militari din garnizoana Tulcea, în cadrul unui festival literar”. □ Tot aici, regăsim o scurtă însemnare despre un alt *Festival*: „În zilele de 11, 12 și 13 mai la Pitești s-a desfășurat faza finală a Festivalului creației literare studențești, manifestare culturală de mari proporții integrată în a doua ediție a Festivalului național «Cântarea României». Au luat parte numeroși studenți, membri ai societăților literare, ai cercurilor și cenaclurilor din toate centrele universitare ale țării. Lucrările prezentate – poezie, proză, dramaturgie, critică literară și de artă, publicistică și grafică – au evidențiat cu strălucire înzestrarea artistică și marile aptitudini ale studenților creatori, orientarea lor către o literatură substanțială, diversificată, viguroasă și autentică. Juriul (Ioan Adam, Constanța Buzea, Ilie Dogaru, Nicolae Dragoș, Mircea Iorgulescu, Stelian Moțiu, Sergiu Nicolaescu, Constantin Pricop, M.N. Rusu, Laurențiu Ulici, Eugen Uricaru) a acordat participanților premiile Festivalului, pe primul loc situându-se Emil Hurezeanu, Elena Ștefoi și Matei Vișniec (poezie), Radu Călin Cristea (critică literară), Magda Cârneli (critică de artă), Ștefan Popa (grafică), George Boieru și Ștefan Mitroi (publicistică), Constantin Mărăscu (dramaturgie)”. ■ Este pusă *În dezbatere: Literatura pentru copii*. Participă Mircea Sântimbreanu (*Cartea pentru copii*), Emil Manu (*Lucian Blaga despre arta copiilor*), Sorin Titel (*Un cititor ideal*) și Elena Tacciu (*Literatură – profesori – elevi*). ■ La *Breviar*, Șerban Cioculescu scrie despre *Titu Maiorescu și neologismele*. ■ Noutatea volumului *Rază de cobalt* de Dumitru Popescu (în

cadrul propriei opere) ar reieși, conform lui Nicolae Manolescu, din „viziunea expresionistă ce face să sporească expresivitatea naturalistă a limbii. Retorismului romantic din *Gustul sâmburelui* poetul îi preferă acum un vizionarism profund și substanțial. Rezultatul este o poezie de o mare forță și cruzime imagistică, țâșnită ca un gheizer fierbinte direct din solul obsesiilor, fără mai vechea preocupare de efect artistic ce seamăna cu poetizarea; o poezie mai degrabă naivă decât stilizată, neglijentă pe alocuri, sacrificând deliberat acuratețea formală”. Considerând poemele lui Dumitru Popescu niște *Parabole lirice*, Nicolae Manolescu identifică și numitorul lor comun: „Cruzimea cuvântului care mutilează sufletul: iată tema profundă a tuturor acestor parabole. Ce poate face cuvântul e mai groaznic decât de fac securea sau bomba atomică; manipularea conștiințelor poate fi mai teribilă decât tăierea capetelor. Poeziile avertizează contra terorii prin cuvânt, această nouă formă de dogmatism și de intoleranță religioasă, ai cărei profeți amenință astăzi planeta cel puțin la fel de grav ca generalii cu bombele și rachetele lor (și ce versuri: «Terorarea ninge cu fulgi mari de plumb,/ din bordeie, fumul sufletelor abia se ridică»!).” ■ Dana Dumitriu recenzează volumul de versuri *Duminica pe drumuri* de Miron Cordon. ■ Romanul *Appassionato* de Mihai Tunaru este, susține Valeriu Cristea, „mai mult decât o simplă carte de literatură polițistă. [...] Aspectul prin care narațiunea lui Mihai Tunaru se îndepărtează mai mult de «normele» literaturii polițiste este stilul, în general foarte elaborat, complicat de nu puține ori în chip inutil. Reușitele nu lipsesc nici în acest plan, atât în linia limbajului umoristic [...], cât și în aceea a limbajului de sugestie poetică [...]. De prea multe ori însă exprimarea e prețioasă și metaforică [...] sau, în ciuda elaborării stăruitoare a textului, ori poate chiar din cauza acestui exces, inteligibilă și incorectă”. ■ Mircea Iorgulescu discută despre două volume ale aceluiași autor (culegerea de versuri *Stolul de argint* și eseul *Cetatea ideală în viziune Renașterii*, semnate de Grigore Arbore) în textul *Un spirit reticent*. ■ *La Prima verba*, Laurențiu Ulici îl „aruncă” în arena literară pe Dorin Teodorescu, autorul exegezei *Poetica lui Ion Barbu*, despre a căruia contribuție la înțelegerea operei autorului *Jocului secund* susține următoarele: „Cartea lui Dorin Teodorescu nu aduce, în ceea ce este valabil în ea, nimic nou despre Ion Barbu, dar faptul că a încercat o lectură personală (întâmplător inadecvată) într-o operă foarte dificilă mă face să cred că, la o revizuire a studiului de acum, imaginea critică va fi alta, mai exactă și mai coerentă. Acum este, într-un fel, coerentă dar nu este exactă. Rămânem, vrem, nu vrem, cu punctul maxim al exegezei barbiene la eseul lui Tudor Vianu de acum o jumătate de veac”. ■ Deși transpunerea cinematografică este una imperfectă, D.I. Suchianu apreciază ideea de la baza filmului *Falansterul*: „Se-ntâmplă uneori ca un eveniment istoric general european, uneori chiar mondial, să fi avut și o variantă românească, ba chiar acea variantă românească să prezinte particularități interesante proprii. În această privință, felicităm pe cei doi scriitori, Florian

Avramescu și Nicolae Dragoș, scenariștii filmului *Falansterul*, care au înțeles că un asemenea fenomen deopotrivă național și internațional, a fost fondarea, în 1835, în Muntenia, a unei societăți semi-comuniste, după modelul falansterului descris de Charles Fourier. Cei doi autori au înțeles că această «utopie» avea caractere și merite originale”. ■ Domnița Dumitrescu furnizează detalii *Din istoria relațiilor culturale româno-spaniole*, text însoțit de câteva traduceri ale lui Dărie Novăceanu din versurile poezilor spanioli Miguel de Unamuno, Manuel Machado, Francisco Villaespesa și Tomás Morales. ■ Sub semnătura R.P., este reprodus un scurt dialog despre receptarea literaturii române în Italia (*De vorbă cu Mariano Buffi despre: Traduceri de poezie românească în Italia*). ■ Vasile Nicolescu publică un grupaj de poezie inspirat de arta picturală olandeză, intitulat *Salonul olandez* și loco-datat Rotterdam, aprilie 1979. □ Două pagini de poeme sunt rezervate pentru doi poeți: Ștefan Aug. Doinaș și Marius Robescu. □ Mircea Ciobanu este prezent în secțiunea de proză cu *La capăt, în iulie*, fragment extras din volumul al treilea al *Istoriilor*. □ Ana Blandiana completează *Atlasul* său cu o însemnare despre *Orașul troienit de plopi*. ■ La rubrica dedicată *Sportului*, Fănuș Neagu le portretizează pe Nadia Comăneci și pe Emilia Eberle *Ca două lotci plutind prin meri înfloriți*. Despre prima dintre sportive, cronicarul notează: „Nadia e unghiul ce-l încearcă doi trandafiri ca să primească ploaia. Nadia e supunerea libertății. Ea duce sub tâmplă grija fructului ce trebuie să ajungă în sărbătoare și când, pentru o clipă, ne smulge morții și ne redă timpului e firul de grâu din fântâna unui foc, e însăși soarta focului, e floarea soarelui frângându-și umerii lângă stele și lepădându-și petalele pe carnea unei pâini”.

● [„*Tribuna*”, nr. 20] Pe prima pagină, în coloana care găzduiește, de obicei, editorialele politice, este așezată o incursiune a lui Dumitru Micu în lirica lui Ion Horea, incursiune prilejuită de cei 50 de ani pe care i-a împlinit autorul *Bătăii cu aur*: „În toate privințele, Ion Horea este cel mai pillatian dintre poeții români de azi [...] nu numai că scrie, asemenea lui Pillat, în maniera multora dintre liricii de dinaintea sa, dar, în majoritatea cazurilor, scrie tocmai în maniera lui Ion Pillat. Iar poeziile de această factură nu sunt doar cele mai numeroase, ci, adesea, și cele mai izbutite. Ion Horea se regăsește în Pillat, așa cum Pillat s-a descoperit pe sine în Alecsandri. Pillatizând, el scrie poezie originală. Ion Horea este, dacă vrem, un nou Ion Pillat, însă un Ion Pillat *ardelean*, așa cum Pillat e un alt Alecsandri modern și argeșean. Vatra spațiului său liric e Câmpia Transilvaniei, traversată de Mureș [...]” (*Poezia iubirii de poezie*). ■ Tot pe prima pagină pornește o masă rotundă dedicată lucrării *Răscoala lui Horea* de acad. David Prodan. Participă: Iosif Pervain, Iosif Kovács, S. Goldenberg, Al. Matei, Ștefan Imreh, Ion Oarcăsu, Camil Mureșanu, Al. Neamțu, Aurel Răduțiu, Mihai Gherman, Nicolae Edroiu, Pompiliu Teodor și Ion Lungu. Discuția, intitulată *Răscoala lui Horea: „un moment istoriografic de excepție”*, este deschisă de istoricul Iosif Pervain: „De o modestie aproape

legendară, eu știu că autorului îi repugnă vorbele mari. Dar mă întreb: se poate cuvânta și se poate scrie despre asemenea operă altminteri decât la superlativ? Anticii spuneau că cea mai aleasă și mai persistentă preocupare a unui istoric trebuie să fie adevărul, de la care nu te poți abate nici dacă te-ar arde rug. Academicianul David Prodan cunoaște arta de a-l descifra fără greș și de a-l tălmăci în stilul – temeinic certificat – al scriitorilor superior înzestrați. De aceea, elogiile mele prind aripi. Ele încep și sfârșesc în acorduri de odă”. ■ Scriind despre proza lui Gabriel García Márquez, Ion Vlad se „aventurează” în *Feericul univers al povestirii*, observând, între altele, simbolistica unei recurențe topografice: „În spațiul narațiunilor lui Márquez, motivele sunt ratificate prin frecvența și reluarea unor invarianți care compun «geografia» unică și inimitabilă a ținutului său. Chiar dacă el nu se numește de fiecare dată Macondo, recunoaștem dimensiunile semnificatoare ale spațiului narativ”. ■ Gheorghe Șora aduce în prim-plan *Contribuția lui Dimitrie Cantemir la îmbogățirea culturii universale*. ■ *Paznic de vise*, volumul de versuri cu care debutează tânărul ofițer Vasile Preda, e recenzat de Adrian Popescu. ■ La *Fotografii de noapte*, N. Prelipceanu scrie despre *Puterea vechilor birouri*. ■ Poezii semnează Florin Mugur, Dan Laurențiu, Ioanid Romanescu și Marius Robescu. ■ Al. Oprea publică eseu „*Craii de Curtea-Veche*” sau transformarea eșecului din viață în triumf al creației. Comentatorul amintește că romanul discutat „nu reprezintă pentru Mateiu I. Caragiale o creație între altele, ci marea carte a vieții, timp de peste două decenii simbolizând arma sa secretă, proiectul literar menit să-i susțină în permanență moralul ridicat, oferindu-i posibilitatea de a se revanșa asupra inamicității existenței cotidiene, asupra neșanselor ce-l urmăriseră în plan social și uman”. ■ La *Cronica ideilor*, Andrei Marga începe serialul *Renovări în logica clasică*. ■ Rubrica sportivă este „acoperită” de Șerban S. ■ Prozatorul Constantin Chiriță realizează cronica de arte plastice scriind despre „*Grădinile*” lui Alin Gheorghiu, care alcătuiesc una dintre temele expoziției pictorului de la Muzeul de Artă al R.S.R. ■ Mircea Vaida semnalează spectacolul-recital al actorului Anton Tauf pe versuri de Nichita Stănescu, la Teatrul de păpuși din Cluj-Napoca. ■ Ultima pagină este la dispoziția lui Ilia Konstantinovski, care propune un portret literar: *Paznicul farului: Geo Bogza*: „L-am cunoscut în timpul tinereții și al primelor succese literare, însoțite de persecuții, de nerecunoașterea arogantă din partea puterii celor avuți, în perioada plecării în Spania și a manifestărilor hotărâte împotriva fascismului, când munca și viața lui erau supuse unui pericol de moarte. După război l-am întâlnit în București, în perioada recunoașterii generale și a gloriei, a alegerii sale în Academie, a discursurilor la adunărilor oficiale de cel mai înalt nivel, la prima editare a culegerii operelor sale”.

18 mai

• [„**România liberă**”, nr. 10748] Despre relația dintre realism și modernitate, propusă ca temă pentru cel de-al XVI-lea Congres al Uniunii Internațio-

nale de Carte pentru copii și tineret de la Würzburg, scrie Al. Mitru prezentând un volum premergător lucrărilor (*Modern-realistic stories for children and young people*, publicat de Rudolph Majonica) în care semnează scriitori, critici literari, ziariști, editori etc. Autorul articolului menționează „modernitatea prin realism” ca formulă vehiculată în ceea ce privește literatura pentru tineret, o formulă capabilă să redea „adevărul” vieții și al experienței, în opoziție cu formalismul estetic căutat și artificial. Al. Mitru numește autori și cărți care ilustrează aceste „tendințe pozitiv inovatoare”, printre care Ion Caraion cu *O ureche de dulceață și-o ureche de pelin*, Ștefan Augustin Doinaș cu *Povestea celor zece frați*, G. Șovu, Mircea Sântimbreanu. ■ În *Vitrina cărții* se află o recenzie la volumul lui Al. Husar, *Întoarcerea la literatură. Printre clasici* (Ed. Junimea), semnată de Zaharia Sângeorzan. Comentatorul plasează discursul autorului sub semnul revizuirii critice (Arghezi) și al sintezei, al „științei de a formula exact și de a construi durabil”. ■ Cornel Moraru semnalează debutul lui Daniel Drăgan, cu romanul *Doi ori doi* (Ed. Eminescu).

• [„Cronica”, nr. 20] În acest număr apar versuri de Nicolae Ionel și Emilian Marcu. ■ Conform lui Al. Andriescu, placheta lui Mircea Dinescu, *La dispoziția dumneavoastră*, reprezintă o etapă de maturizare a poetului, care nu și pierde totuși prin aceasta natura spontană și efervescentă: „În lirica nouă, unde este deja un nume, Mircea Dinescu își află locul prin vehemența metaforilor în răspăr cu care își apără sensibilitatea ultragiată de un pragmatism obtuz. Sincerității juvenile a începutului i se adaugă, cu volumul *La dispoziția dumneavoastră*, o maturitate de gândire care nu întunecă spontaneitatea expresiei acestui poet stăpân deplin acum pe tainele cuvântului exploziv.” ■ În rubrica *Mențiuni critice*, Lucian Vasiliu semnalează apariția volumului de versuri *Clar de pământ* (Albatros, 1979), de Romulus Cojocaru, notând că „starea fundamentală a acestei poezii o constituie bucuria”. Haralambie Țugui subliniază ingenuitatea și proșpețimea povestirilor pentru copii reunite de Emilia Căldăraru în volumul *Lângă păsări, lângă vânt*. ■ Al. I. Fridus prezintă studiul Ameliei Pavel *Expresionismul și premisele sale*: „...Amelia Pavel se angajează într-un studiu mai ambițios, în care mișcarea artistică analizată este privită atât din punct de vedere al propriei morfologii, cât și din acela al situației ei organice în raport cu premisele – artistice, filosofice, sociale etc. – și cu ceea ce, ulterior, se revendică drept consecință, replică sau filiație a acesteia.

• [„Săptămâna culturală a capitalei”, nr. 441] Pe prima pagină, Henri Zalis continuă un material început în numerele anterioare, intitulat *Priorități în nuvelă*. În numărul prezent, autorul scrie despre proza scurtă a lui Fănuș Neagu și despre toposul Bărăganului – spațiul violent și misterios – pe care îl creează această proză și pe care îl poartă apoi ca o marcă. ■ În episodul din *Istoria polemică și antologică...* aferent acestui număr, Eugen Barbu se opune argumentelor lui Călinescu conform cărora țaranul român vede pământul și natura doar din punctul de vedere al productivității lor. „Îmi este greu să pole-

mizez cu Călinescu din motive bine cunoscute, dar în aceste grandioase pagini pe care le-am reprodus există, după părerea noastră, câteva exagerări. „Vorbeam de sentimentul spațiului: zarea cosmică despre care pomenea Blaga este o noțiune metafizică pentru țăran. A susține că el nu are sentimentul naturii, al peisajului, că pământul îl interesează numai pentru rezultatele materiale ce i le produce este mult spus. Nici un individ din alte straturi sociale nu are teribilul sentiment de proprietate asupra naturii ca țăranul. Și aici nu e vorba de ograda lui, de câmpul pe care-l deține, e vorba de întreg pământul. El nu locuiește într-o curte, el se află în lume.” ■ Emil Manu recenzează, pentru *Cronica literară*, un volum de poeme aparținând unui „romantic comunist”: *Raza de cobalt* de Dumitru Popescu. Starea definitivă a volumului este legată de obsesia războiului și de neliniște, arată comentatorul. ■ În anticiparea împlinirii a 90 de ani de la trecerea în neființă a lui Mihai Eminescu, este publicată traducerea în limba latină a poeziei *Mai am un singur dor*, realizată de latinistul Traian Lăzărescu. ■ Constantin Sorescu publică partea a doua a materialului despre *Orfismul eminescian*. ■ Dan Mutașcu recenzează volumul de poeme *Casa a noua*, de George Virgil Stoenescu.

19 mai

• [„Scânteia tineretului”, nr. 9326] În cadrul rubricii *Curierul nostru de sâmbătă*, Ion Băieșu răspunde *De la om la om*. ■ La rubrica *Autograf*, din grupajul *Azi*, un micro-interviu, realizat de I. Alexandru, cu actorul Octavian Cotescu („*Niciodată Hamlet nu s-a putut juca de actori de vârsta personajului*”).

• „Luceafărul”, nr. 20] Editorialul intitulat *Există o literatură pentru copii* stabilește tema numărului. În încercarea de identificare a caracteristicilor acestei literaturi, se pledează pentru acele scrieri în care raportul dintre fantezie și realitate înclină în favoarea celei de a doua: „Copilul are a lua contact cu realul, a fi instruit și inițiat în această direcție. Restul suplinește fantezia lui nelimitată. Nici basmele nu contrazic acest lucru. [...] Există și o literatură de acțiune pentru copii care corespunde cerințelor unei alte vârste. Ceea ce atrage în aventurile lui Tom Sawyer nu este numai acțiune ci și ambianța de o mare concretețe. Toate personajele sunt perfect ancorate în realități, iar întâmplările, peripețiile au o motivație și o bază reală”. Din acest punct de vedere, al gradului de real exprimat în literatura lor pentru copii, sunt menționați Mihail Sadoveanu, Fănuș Neagu, Gellu Naum, Nina Cassian, Constanța Buzea, Mircea Sântimbreanu. Se insistă asupra importanței temei și se recomandă organizarea unui colocviu de literatură în acest sens. ■ La rubrica *Creion*, Gheorghe Pituț prezintă piesa lui Fănuș Neagu *Scoica de lemn*, pusă în scenă la Teatrul Nottara, după a cărei vizionare „fiecare spectator se va întoarce la căminul său cu conștiința că strigătul disperat al uneia dintre eroine i s-a adresat lui: iubiți-vă, iubiți-vă, iubiți-vă!”. ■ Dan Cristea semnalează

cartea *Ninsoarea care ne trebuie*, de Nicolae Neagu. ■ Paul Dugneanu scrie despre volumul *Ce-ai cu mine, vântule și Cartea cu jucării* de Tudor Arghezi, parte a creației scriitorului mai puțin discutată de critică. Dacă în primul volum discutat se regăsesc mari teme argheziene (cum ar fi arta cuvântului) prelucrate pe note mai estompate, în a doua carte mizele sunt identificate dincolo de universul și temele copilăriei: „O pictură voit naivă, gen mai puțin gustat de copii, care, de fapt, se adresează prin recul unui lector avizat amator de ingenuități rafinate”. ■ Un poem inedit pentru copii – *E frig!*. ■ La *Jurnal de poet*, Ioan Alexandru scrie despre jurnalul de călătorie al lui Paul Anghel *O clipă în China*, apreciind în mod deosebit codul moral și patriotic practicat în China ca mod de viață, așa cum se desprinde din paginile cărții: „[...] a fi modest, fidel, respectuos, a nu te face de rușine în familie și în lume, în fața cerului și a pământului, a fi devotat față de ordinea statului, a cultiva pietatea față de părinți, a fi uman, a cultiva dragostea. Un cod moral în multe privinți asemănător celui românesc”. ■ În cadrul rubricii *Controverse* apare a doua parte a materialului semnat de Pompiliu Marcea – o analiză polemică a volumului *Treptele lumii sau calea către sine a lui Mihai Sadoveanu* de Al. Paleologu. Criticul contestă mai departe teza scenariului inițiativ din *Baltagul*, referindu-se cu îndoială la „inițierea virilă” a lui Gheorghită și la „retragerea” din scenă a Vitoriei asemeni lui Isis, conform aserțiunii lui Paleologu. Pompiliu Marcea vede apropierea de mitologia egipteană ca fiind forțate și deformatoare. ■ La rubrica *Instantanee*, Șerban Cioculescu menționează împlinirea a 10 ani de existență a clubului de epigramaști „Cincinat Pavelescu”, ocazie în cinstea căreia apare volumul *Clubul epigramaștilor „Cincinat Pavelescu”. Zece ani de epigramă*, selecție și prefață de Mircea Trifu (Ed. Litera, București, 1979). ■ Scriind, la *Cronica literară*, despre volumul *Lucrurile de dimineață*, de Ion Caraion, M. Ungheanu descoperă trăsături care sunt comune întregii opere a poetului, puse în slujba unui discurs adaptat cărților pentru copii: „Aceste cărți au mai toate un anume program de inițiere propunându-și fiecare în parte să familiarizeze cu datele realului pe copii, să-i instruiască pe cât se poate pe nesimțite, pe căi atractive. Ion Caraion pune în slujba acestui scop experiența unei arte poetice de extraordinară virtuozitate în mânărea cuvântului, o capacitate imagistică neobișnuită, un deosebit simț al concretului. Sunt, de altfel, trăsături pe care le întâlnim în oricare alt volum de versuri semnate de Ion Caraion față de care *Lucrurile de dimineață* nu reprezintă o concesie de moment făcută vârstelor infantile ci veriga unui lanț neîntrerupt”. ■ Sultana Craia reține pentru *Viața cărților* volumul *Lumea poveștilor*, de Ion Vlasiu (Ed. Ion Creangă, 1978), unde copiii sunt sensibilizați în ceea ce-i privește pe bătrâni, animalele care au nevoie de ajutor și greierii „surprinși de iarnă”. □ În schimb, Dan Bihoreanu, cu volumul *Și acasă și pe stradă* (Ion Creangă 1978), comentat de Artur Silvestri, creează o lume a stângăciei comice pusă în seama personajelor animale antro-

morfizate. □ Dan C. Mihăilescu prezintă cartea lui Gheorghe Șovu, *Jarul din palmă* (Ion Creangă, 1979). Referindu-se și la realizările prozastice anterioare, criticul afirmă: „Monturile epice sunt echilibrat și deliberat simple, pentru ca mesajul să fie cât mai penetrant. Pe de altă parte, și vârsta elevilor de aici (în majoritate copii) limitează aria introspectivă. Credem însă că, dacă natura afectivă a scenelor de aici se va conjuga cu problematica schițată în *Scrisori de acreditare și Declarație de dragoste* și dacă atenția autorului se va deplasa mai hotărât către spațiile interioare ezitante și tensionate ale tinerilor în pragul maturității, alegând calea prozei de analiză și de amploare epică – vom avea în Gheorghe Șovu un romancier foarte înzestrat în abordarea registrelor spiritual-sentimentale ale tinerei generații”. ■ Doina Uricariu selectează la *Compendiu* următoarele titluri pentru copii: *Cărticica celor harnici*, de Viniciu Gafița (Junimea, 1979), versuri, *Gânduri de copil*, o antologie alcătuită de Mihai Cazimir din textele elevilor din țară: „Cartea e străbătută de un vibrant mesaj patriotic, dovedind o profundă înțelegere a calităților morale, sociale și politice din partea elevilor autori”. ■ La *Revista revistelor* este semnalată publicația *Ethnologica*, 1978, publicație dedicată dreptului, dar care conține și articole despre „fenomenul daco-getic și daco-roman originar” și, de asemenea, *Viața militară* pentru spațiul acordat scriitorilor ca: Radu Felecan, Traian Reu, Nicolae Dumbravă, D. R. Popescu, Ion Țugui, Mircea Iorgulescu, Ion Aramă. ■ La *Biografia cărților noastre*, Tudor George răspunde întrebărilor lui Valentin F. Mihăiescu. Discuția pornește de la debutul poetului cu volumul *Catehismul iubirii* și se dezvoltă în direcția trăsăturii de „baroc” pe care Edgar Papu o atribuie poeziei sale. Tudor George explică această orientare prin întâlnirea cu *Istoria ieroglifică* a cărei limbaj l-a marcat. În continuare poetul explică felul în care se combină interesul pentru practica formelor fixe (sonetul, balada) cu discursurile ample, „epopeice”. Revenind la volumul de debut, Valentin F. Mihăiescu, adresează o întrebare incomodă: „– Fiecare poezie din «Catehismul iubirii» are drept motto câte un fragment din sonetele lui Shakespeare. Se înțelege că ați intenționat o replică peste timp. În acest sens, Eugen Simion nota că «volumul vrea să fie o demonstrație de virtuozitate lirică într-un gen străjuit în eternitate de marele Will». Încercând să vă obiectivați [...] cum apreciați, prin raportare la intenții, realizarea? – Citatele din Shakespeare au fost alese drept motto nu pentru a le replica polemic, ci doar ca detentă, doar pentru a incita propriul spirit. Nu e vorba nici de un apel la prestigiul shakespearean pentru a mă oblădui. Curajul meu este că «stau singur în picioare» prin marele efort tehnic, prin strădania mea, printr-o replică de confrerie pe care o acord, dincolo de secole, unui mare prieten, așa cum altădată îi declaram iubire, închinare și baladă lui François Villon”. În contextul discuției despre volumul *Veverița de foc* (1967), Tudor George răspunde unei întrebări despre poezia patriotică, angajată: „– Poezia patriotică, pentru a fi poezie autentică, trebuie

trecută prin filtrul necesității spiritului, obiectivată prin lecturi din istoria poporului nostru și din mitologia lui, trebuie să fie o mărturie cu caracter de generalizare, spusă într-un tipic cu atât mai dens, cu cât spiritualitatea celui care o exprimă e mai puternică. Restul este poezie de oficiu, versificații cărora nu le neg necesitatea pe anumite coordonate informative și de imbold. Dar poezia patriotică autentică se face cu trudă și cu măiestrie, cu conștiința unei afișări în timp iar nu în imediat”. ■ Interviu cu George Alboiu la rubrica *Ce gândește, ce scrie tânărul scriitor* este semnat „Reporter”. Se discută despre generații poetice, iar George Alboiu afirmă că „de la Labiș încoace” există o singură generație, cu trei valuri. Întrebat în care dintre cele trei valuri s-ar încadra el însuși, George Alboiu răspunde: „[...] După aparițiile editoriale pot fi pus în discuție în legătură cu ultimele două valuri. De fapt, raționalizarea prin cronologie și prin clasificări a unei perioade literare este și o convenție și noi trebuie să fim conștienți de insuficiențele ei. Nichita Stănescu, prin estetismul său, este la fel de manierist ca poezii din ce de-al treilea val. Gheorghe Pituț, prin moralismul său, poate fi oricând în zona de structură labișiană. «Realismul» poezilor de după 1972-1973, realism prin care își depășesc manierismul este cunoscut de poemele autorilor din valul de mijloc – dacă alonja mitologică a acestora trimite în Blaga, concretețea expresiei, realitatea ei, trimit la Argezi”. ■ Sunt prezenți cu poeme Gabriel Chifu, Petre Romoșan, Dan David, și cu proză Nicolae Cristache. ■ La Cronica TV, Iulian Neacșu semnalează o emisiune care l-a avut ca invitat pe Edgar Papu. ■ Sub titlul *Amfiteatru liric* Laurențiu Ulici consemnează un eveniment care poate deveni o dată în istoria literaturii române: Festivalul Artei Studențești ca parte a fazei naționale a Festivalului Cântarea României când, la secțiunea studențească de literatură și publicistică, au citit poeți ai căror texte revelează apariția unei generații noi, pe care semnatarul materialului chiar o numește promoția '80 și căreia îi identifică destul de precis direcțiile. „Ne-am dat seama acum că aspirația firească a oricărui poet tânăr de a scrie o poezie nouă are mari șanse de a se realiza înăuntrul acestei promoții. Iată, sumar, argumentele înnoirii: acută relativizare ironică, un sincronism *à rebours* excluzând aria romanică în favoarea celei anglo-saxone, reconsiderare modernă a raportului afectiv-ideatic – în ce privește atitudinea lirică; discurs liber de convențiile tradiționale, înlocuite acestea cu altele, tendință de tehnicizare, un manierism antimanagerial – în ce privește limbajul poetic [...]. Am ascultat și am citit acum versurile a peste 80 de tineri poeți și, dincolo de orice palmares fatal restrictiv, credem a fi găsit etajul acestei promoții (căreia îmi place să-i spun promoția '80 nu din cauza numărului ci din convingerea că ea se va afirma complet în deceniul al nouălea, în anii optzeci) și în următorii (ordinea e pur întâmplătoare): Emil Hurezeanu, Matei Vișniec, Elena Ștefoi, Mircea Cărtărescu, Marcel Tolcea, Ștefan Mitroi, Mariana Codruț, Magdalena Ghica, Ion Mureșan, Viorel Mureșan, Romulus Bucur, Ștefan Mera, Adrian

Sehelbe, Tamara Pintilie, Alexandru Mușina, Alejandro Lopez, Miroslav Rosic și, bineînțeles, cei care au fost până mai ieri studenți Traian T. Coșovei și Florin Iaru.” Sunt publicate premiile Festivalului Artei Studentești, acordate de juriul format din: Nicolae Dragoș – președinte, Laurențiu Ulici, Constanța Buzea, Mircea Iorgulescu, Constantin Pricop, Eugen Uricaru, M. N. Rusu, Sergiu Nicolaescu, Stelian Moțiu, Ilie Dogaru, Adrian Fometescu, Ioan Adam și Matei Dumitru: „Premiul I – Radu Călin Cristea (București); premiul II – Mircea Doru Lesovici (Iași), Gabriel Petric (Cluj-Napoca), Ion Stratan (București); premiul III – Mircea Cărtărescu (București), Mihai Dragolea (Cluj-Napoca), Vasile Pirău (București), pentru Critică literară, istorie literară, eseu. Proză: Mariana Pop. (Cluj-Napoca) – premiul II, Daniel Vighi (Timișoara), Traian Tencolec (Brașov) – premiul III; Poezie; Premiul I – Matei Vișniec (București), Emil Hurezeanu (Cluj-Napoca), Elena Ștefoi (București); Premiul II – Patrel Berceanu (București), Ștefan Mitroi (Iași), Mariana Codruț (Iași), Alejandro Lopez (Cluj-Napoca), Marcel Tolcea (Timișoara). Premiul III – Ion Mureșan (Cluj-Napoca), Miroslav Rosic (Timișoara), Anca-Samaranda Digă (București), Adrian Sehelbe (Baia Mare), Gerhard Zerbes (Sibiu), Ștefan Mera (București), Salat Levente (Timișoara), Gabriela Nedelea (Pitești). Teatru: Premiul I – Constantin Mărăscu (Timișoara); Premiul II – Dudaș Eugen Zaharia (Cluj-Napoca), Ioan Morar (Timișoara); Premiul III – Octavian Dobrișan și Marin Mirescu (Craiova), Critică de artă: Premiul I – Magda Cârnelci (București); Premiul II – Tiberiu Alexa (Cluj-Napoca); Sorin Moise și George Volceanov (București); Premiul III – Francesco Gerardi (București)”. Sunt publicate versurile poezilor: Patrel Berceanu, Ștefan Mitroi, Carmen Firan, Ștefan Mera, Alejandro Lopez, Ion Mureșan, Matei Vișniec, Viorel Mureșan, Anca-Smaranda Digă, Mircea Bârsilă, Mariana Marin, Adrian Sehelbe, Marcel Sămânță, Elena Ștefoi, Emil Hurezeanu, Magdalena Ghica, Constantin Mărăscu, Mariana Codruț, Gabriela Nedelea, Cornelia-Liliana Bălței, Marcel Tolcea. ■ La rubrica *L-am cunoscut pe Tudor Argezi*, evocarea este scrisă de Mitzura, fiica poetului. Un text care aduce la suprafață detalii din viața personală a poetului, amănunte delicate din viața de părinte a acestuia și din universul paradisiac al Mărțișorului: „În familie eram deopotrivă egali. Obișnuita autoritate părintească aspră și pedepsitoare, metodele severe de educație au fost înlocuite cu o echilibrată viață de familie, plină de respect și de discreție, cu munca dusă de toți laolaltă, cu zâmbetul pe buze și cu sentimentul datoriei zilnic împlinit. Între noi era o adevărată întrecere să dăm ce aveam mai bun și viața noastră să însemne ceva mai mult decât banalitate și mediocritate. [...] Tata nu amesteca literatura cu viața noastră de familie. [...] Noi, copiii, nu realizăm ce înseamnă că tata era scriitor. Abia mai târziu ne-am dat seama. Dar când a scris, când își vedea de treburile literare n-am știut, pentru că nu a lipsit niciodată de lângă noi, avându-l alături în toate momentele noastre de bucurie și de nevoie. Nu a existat cuvântul «n-

am timp». Noaptea, eliberat de obligațiile zilnice, lucra liniștit. [...] Mărțișorul a fost leagănul copilăriei, locul unde s-au țesut primele vise; aici s-a contopit voința și dârzenia noastră, în momentele grele de viață. Mărțișorul, «mica noastră patrie», cum îi plăcea tatii să-i spună adesea, astăzi a intrat în legendă”.

□ La aceeași rubrică, Vasile Netea publică a doua parte a articolului *În amintiri și destăinuri*. Tudor Arghezi povestește despre relația sa cu Octavian Goga, mai ales în perioada când acesta a fost ministru de interne în guvernul Averescu. „În sinea lui sunt convins că nu mai exista nici un alt poet român, adică nici un poet mai mare. Își trăia grandoarea prin toți porii. Avea însă un gust remarcabil pentru poezie și așa se face că ne-am înțeles, ca poeți, și am putut evoca împreună otrava lui Baudelaire și a lui Verlaine”.

■ Hristu Căndroveanu scrie despre poezia lui Radu Cârneli – cu referire la *Heraldica iubirii* (1978), volum antologic – căreia îi revelează pluralitatea expresivă, poetul fiind și un naturist, și un poet erotic cu „aplomb”, și un creator de poezie patriotică: „Radu Cârneli are cultul formei. El este prin urmare un clasicist, un neoclasic, tinzând, la poezie, spre armonie, echilibru, puritate, perfecțiune. Și chiar realizează aceste idealuri ușor tulburate întotdeauna de temperamentul lui furios, care le colorează dându-le nota distinctă a personalității sale”.

■ Valentin F. Mihăiescu publică a treia parte din articolul *Personalitate umană și personaj literar în romanul românesc* care se referă la relația personaj literar – personalitate umană. Autorul scrie despre *Moromeții*, *Galeria cu vișă sălbatică*, *Fețele tăcerii*.

■ La rubrica *Viața literară* sunt semnalate câteva evenimente: evocare Paul Zarifopol la Muzeul Literaturii Române „Rotonda 13”; prima ediție a festivalului și colocviului de poezie „Poetul și Cetatea” găzduită la Palatul culturii din Pitești.

■ Inaugurarea la Craiova a grupului de teatru și poezie „T 94”.

■ La *Cartea de debut*, Nicolae Ciobanu prezintă volumul *Motivul creației în literatura română* de Gh. Ciompec. (Minerva, 1979). Caracteristicile principale ale studiului sunt descriptivismul și capacitatea de sinteză a unui material amplu.

■ La *Avanpremiere editoriale*, Al. Raicu poartă un scurt dialog cu Ștefan Augustin Doinaș în anticiparea volumul de poezie *Hesperia* în curs de apariție la Editura Cartea Românească. Pe lângă acest volum, scriitorul mărturisește și că lucrează la traducerea piesei *Faust*, o ediție care se deosebește de cele anterioare prin multitudinea de note și comentarii. La *Atelier literar* publică poeme Mirela Cristofan, Adina Doncu, Ion Craiova.

■ Teodor Balș publică la *Mapamond* impresii de călătorie din Spania, cu accent pe literatura și arta iberică.

20 mai

• [„Scânteia”, nr. 11428] Valentin Silvestru semnează textul *Strada gării* în rubrica *Picătura de cerneală*.

■ Platon Pardău descrie viața și activitatea muncitorilor din „Întreprinderea de mașini-unelte și agregate din București” în reportajul *Școala autoconducerii muncitorești*.

21 mai

• [„România liberă”, nr. 10750] ■ Mirela Roznoveanu scrie o cronică la volumul al doilea al unei trilogii proiectată de Ioana Postelnicu, intitulată *Întoarcerea Vlașinilor* (Eminescu, 1979). Comentatoarea însoțește analiza romanului despre păstorii transilvăneni din sec. al XVIII-lea de observația că autoarea, fostă membră a cenaclului Iovinescian a trecut de la proza analitică la proza obiectivă și chiar una „țărănească, bolovănoasă” punând acest lucru pe seama unui sentiment al datoriei față de comunitatea din care provine: „Romanul Ioanei Postelnicu este, prin ceea ce ne înfățișează, atroce și dureros. El comunică înainte de toate amintirea unei dispărute sau aproape dispărute civilizații păstorești căreia i se închină cartea de față ca ultimă ofrandă. Atmosfera medievală a cărții are densitatea unui lac cu ape grele”. ■ Tia Șerbănescu expune în *Vitrina cărții* un text despre o carte de «momente și schițe» semnată de prozatorul Dumitru Dinulescu, intitulată *Linda Belinda* (C.R.) și despre romanul lui Ion Coja, *Carnaval la Constanța*.

• [„Scânteia tineretului”, nr. 9327] *Locul de lângă inimă* este rezervat lui Horia Bădescu, care scrie despre *Aref sau vocația înălțimilor*. Înainte de a ajunge în satul natal al autorului, pe plaiuri argeșene, cititorii sunt purtați prin Maramureș și Țara Moșilor: „Este dificil să stabilești acel loc lângă care un eventual oscilograf ar înregistra amplitudinea maximă a vibrației interioare. Este dificil pentru că viața nu e o chestiune de linearitate, pentru că există fapte și oameni și locuri diferite în timpi diferiți, a căror atingere cu sufletul nostru le introduce brusc într-o puternică intimitate, le plasează brusc și de cele mai multe ori irevocabil într-un spațiu inseparabil de ființa noastră”. ■ Dan Mucenic și Constantin Stan merg în vizită... *La Arghezi*, străbătând reportericește o Capitală preschimbată, pentru a cinsti într-un mod inedit împlinirea a 99 de ani de la nașterea autorului *Florilor de mucigai*: „Nu atât cuvinte de slavă se cuvîn marelui poet în ziua când ar fi fost mai tânăr cu un an decât un secol, căci slava există și este dintre cele mai adevărate – ci cuvinte de fiecare zi. Lectura neistovită și atentă, parcurgerea locurilor prin care a trecut și pe unde a scris și gândit – iată cum vedem astăzi cel mai sincer și profund OMAGIU”. Pe drum, instantanee de altădată: „Unde or mai fi podul de lemn al Colentinei și stăvilarul reglat de puști în funcție de razele soarelui, potcovăria și țiganul burtos, lovind cu forță impresionantă în nicovală și potrivit, cu o nespusă gingășie, caielele? Unde să fie bragagiul de la Teiul Doamnei și lăptarul cartierului, cu faetonul lui impozant? Și unde să fi dispărut casele cu zorele și petunii și regina nopții, cu puțuri americane și cu boltă de vie?”. ■ Despre expoziția Daniei Grușevschi de la Galeria Simeza scrie Magdalena Ghica. ■ Colecția *Biblioteca pentru toți* a Editurii Minerva a ajuns, de la pornirea noii serii, în 1960, la titlul cu numărul 1000, care i-a fost consacrat lui Mihai Eminescu – *Literatura populară*, volum alcătuit de D. Murărașu și recomandat, în „Scânteia tineretului”, de Ioan Adam. Criticul notează în finalul însemnării: „De la nr.

1 la nr. 1000, ambele simbolic închinată lui Eminescu, *Biblioteca pentru toți* a așezat tot atâtea punți între sufletele oamenilor, îmbogățindu-le și înnobilându-le prin inefabila putere a slovei tipărite”. ■ Nicolae Dan Frunteală „contem- plă” *Tablouri spaniole*.

23 mai

• [„*Viața studentească*”, nr. 21] *Un nou itinerar al păcii și prieteniei* „trasează” Grigore Arbore pe prima pagină, discutând despre vizita efectuată de Nicolae și Elena Ceaușescu în Spania. ■ Cronica de cenaclu este semnată, ca de obicei, de Constanța Buzea (*Poetizarea și definirea universului*). Însemnarea o are în prim-plan pe Doina Pologea, studentă în anul al II-lea la Planificarea cibernetică în București, care și-a încercat... talentul – stârnind ecouri nu tocmai dezamăgitoare – la cenaclul Amfiteatru cu două fragmente prozastice. ■ La *Ecuatii*, Solomon Marcus așază *Chimia, ca metaforă*. ■ O notă semnată de M. Ghica în grupajul *Puls* prezintă câștigătorii premiilor oferite de Fundația „Sârghie” – întemeiată de profesorii Ioan, Margareta și Stela Sârghie – pe anul 1979, pentru „stimularea celor mai buni și mai merituoși studenți de la câteva facultăți din Universitate și de la unele institute de artă”. Printre laureați se numără Magda Cârneli, de la Institutul de arte plastice „N. Grigorescu”. ■ În *Zece – deocamdată o cifră. Pe când și o notă pentru cinematografia noastră?*, Simelia Redlow încearcă un bilanț prilejuit de cea de-a zecea premieră filmică românească din 1979. Autoarea acordă un plus ecranizărilor în care au fost implicați scriitorii: „Au demonstrat un plus de interes, deci de consistență și valoare artistică, acele «ecranizări ad litteram», în care intervenția scriitorilor-autori a fost benefică, cinematograful fiind un suport valoric apreciat al bazei literare inițiale: «Clipa», «Drumuri în cumpănă», «Un om în loden». Compara-te cu, de pildă: «Nea Mărin Miliardar», «Brațele Afroditei», «Vlad Țepeș». Este însă cert că o mai susținută colaborare cu scriitorii de valoare, oprirea «șuşanelor» diversilor «producători delegați» deveniți scenariști ar facilita și o schimbare de optică în aprobarea și stimularea unor scenarii de calitate care să ducă, iminent, la filme de calitate”. ■ Ioan Groșan scrie despre spectacolul *Însemnările unui necunoscut*, o dramatizare de Ion Cojar după Dostoievski, montată pe scena Naționalului bucureștean (*De la monolog la gălăgia stimabili-lă*). ■ Expoziția de pictură, grafică și ceramică a lui Mihai Vulcănescu de la Muzeul de artă al R.S.R. este avută în vedere de Magda Cârneli. ■ Radu Călin Cristea comentează, cu talent, un spectacol al Circului din București, în care momentele vesele au fost „jenante”, „uzând, mai toate, de un grosier comic lingvistic”. Cronicarul încheie dezarmant: „În ansamblul său, «Stop! Toată lumea la circ» este o deziluzie prin stereotipia exercițiilor alese și prin medio-critatea executării lor. Se cere menționat și unicul act de lucidă autoestimare a spectacolului, faptul că, la invitația prezentatoarei, actorii i-au aplaudat pe spectatori!”. ■ La *Accente*, Cornel Nistorescu „dezvăluie” *Ce mai e nou prin*

pivnițele unora, prezentând cazul unui cetățean american care, sub aparența de „respectable citizen”, ascundea zeci de crime... ■ Pagina de *Varia* cuprinde, din nou, *Orașul* lui M.N. Rusu, care, în acest număr, „colindă” *Grădina Episcopiei (sau Ateneul Român)*. ■ Laurențiu Ulici continuă să explice, la lecțiile de *Bridge, Orgoliul desprinderii*.

24 mai

● [„*Scânteia*”, nr. 11431] Număr dedicat vizitei lui Nicolae și a Elenei Ceaușescu în Regatul Spaniei. ■ Dată fiind apropierea Zilei copilului, Florica Dinulescu semnează articolul *Copilul și cartea*, în care subliniază interesul crescut pentru lectură manifestat sub regimul comunist: „Setea de carte, se știe, este nemăsurată în această etape de istorie nouă pe care o străbatem. O dovedesc milioanele de mici cititori – copiii care pășesc zilnic în miile de biblioteci școlare și publice, unde sunt rezervate standuri speciale, cu milioane de volume”. Totodată, autoarea anunță principalele tipuri de manifestări ce vor marca evenimentul *Zilele cărții pentru copii*: „...cei mici se vor întâlni cu scriitorii, vor lua parte la festivaluri literar-artistice, la expoziții de carte, la dezbateri consacrate literaturii pentru ei. Avem astfel imaginea emoționantă, tulburătoare a unui simbol propriu epocii noastre de construcție socialistă: copilul și cartea”. ■ Conform lui Constantin Ciopraga, *Raza de cobalt* (Eminescu, 1979) de D. R. Popescu, este cel mai reușit volum de versuri al acestuia: „...este confesiunea sa cea mai elevată estetic, una dintre cele mai reprezentative, ca timbru și orizont, în lirica momentului”. Totodată, versurile pledează, în viziunea sa, pentru puritate și umanitate: „Indiferent de ipostază, gravă sau senină, măștile poetului exprimă nostalgia Frumosului. Fără a moraliza, din toate rezultă o amplă pledoarie pentru puritate și uman. Pe scurt, un volum plin de substanță, de autentică valoare, definitoriu pentru poet, admirabil ilustrat cu desenele lui Constantin Piliuță”.

● [„*Scânteia tineretului*”, nr. 9330] Vizita de stat întreprinsă de Nicolae și Elena Ceaușescu în Spania este reflectată pe câteva pagini. ■ În grupajul *Situații, cazuri, atitudini*, Alex. Ștefănescu scrie despre un „cimitir” de autocamioane de lângă Suceava, unde sunt abandonate vehicule a căror reparație ar fi nerentabilă (*Amnezie costisitoare*). ■ Cu prilejul împlinirii a 99 de ani de la nașterea lui Tudor Arghezi, „Mărțișorul” a găzduit un eveniment omagial, la care au participat, aflăm dintr-o notă din grupajul *Azi*, acad. Mihai Beniuc, Ion Bănuță, Nicolae Dragoș, Adriana Fianu, Darie Novăceanu, Mihai Sânzianu, Gheorghe Pituș.

● [„*Flacăra*”, nr. 21] Despre versurile cuprinse în volumul lui Dumitru Popescu, *Rază de cobalt*, scrie George Arion, considerând că alcătuiesc „meditații poetice de prim rang ale unei conștiințe din secolul nostru. [...] Întreaga planetă devine o sală de tortură unde indivizii sunt înspăimântați, pentru a fi ținuți sub ascultare”.

● **[„România literară”, nr. 21]** Redacția vestește *Un eveniment de ample semnificații*: vizita de stat a președintelui Nicolae Ceaușescu în Spania, la invitația regelui Juan Carlos I. ■ Din *Viața literară*, aflăm despre o *Sesiune științifică „G. Călinescu”*: „Academia Republicii Socialiste România, Academia de Științe Sociale și Politice și Institutul de Istorie și Teorie Literară «G. Călinescu» au organizat, la sediul institutului, în zilele de 23-24 mai a.c., o sesiune științifică dedicată aniversării a 30 de ani de la înființarea Institutului de Istorie și Teorie Literară «G. Călinescu» și a 80 de ani de la nașterea lui G. Călinescu, fondatorul institutului. În cursul zilei de ieri au prezentat comunicări Zoe Dumitrescu-Bușulenga, Mircea Malița, Ion Vlad, Al. Piru, D.I. Suchianu, Ovidiu Papadima, I.C. Chițimia, Cornelia Ștefănescu, Stancu Ilin, Dimitrie Vatamaniuc, Dan Hăulică, Barbu Cioculescu, Al. Săndulescu, Al. Oprea, Mihai Novicov, Octavian Barbosa, Nicolae Florescu, Victor Crăciun, Geta Stoia și Emil Manu. Pentru astăzi, cu începere de la ora 10, vor susține comunicări: Romul Munteanu, Ghiță Florea, Angela Ion, Al. Hanță, G. Vrabie, Nicolae Balotă, Ion Rotaru, Dumitru Micu, Roxana Eminescu, Nicolae Manolescu, Mircea Martin, George Muntean, Mioara Apolzan, Gelu Ionescu, C. Jalbă și Adriana Miteșcu”. ■ Mircea Iorgulescu își exprimă încrederea în *Cei care vin*, și anume tinerii scriitori care s-au evidențiat la Festivalul Artei Studentești, manifestare „tutelată” de Festivalul național „Cântarea României”: „Substratul și explicația acestui nivel foarte ridicat îl constituie, aproape sigur, o serioasă și temeinică pregătire culturală, dobândită în învățământul secundar din prima jumătate a acestui deceniu. Mulți dintre poeții studenți participanți la Festival erau și autori de eseuri, comentarii critice, articole și chiar studii științifice extrem de riguroase. Nu este o preocupare secundară, ci încă o formă sub care se manifestă vocația acestor tineri pentru activitatea culturală complexă și pentru exprimarea în moduri diferite a unei atitudini unitare. [...] Tinerii aceștia, se vede, gândesc și simt bine, luciditatea lor fiind atât de intensă încât îi protejează și deopotrivă îi face vulnerabili. Ei știu și multe, și mult; iar a avea față de ei condescendență ori a-i privi ca pe niște începători este o eroare. Seriozitatea lor – marea lor seriozitate – cere o reciprocă seriozitate. Fiindcă ei sunt viitorul”. ■ La *Breviar*, Șerban Cioculescu discută *În marginea postumelor lui Camil Petrescu*. ■ Dumitru Micu surprinde *O prezență poetică*: „La apariția primului volum al poetului, care va fi în curând octogenar, Perpessicius, calificându-l drept o «revelație» dintre acelea care «ne interzic să mai pledăm pentru stagiul sertarului», conchidea: «D-I Petre Strihan a făcut bine apărând în vitrină». Cine, parcurgând *Moara albastră*, culegere antologică, nu va spune – azi – același lucru? Pentru cunoașterea exactă a «personalității» poeziei românești e necesar a lua act de toate manifestările ei, și această carte e rodul a peste cincizeci de ani de vis și travaliu pe tărâmurile vrăjite de harfa lui Apollo”. ■ Două cărți de poezie ale lui Leonid Dimov, *Dialectica vârștelor* și *Spectacol*, sunt analizate de către Nicolae Manolescu, într-o cronică favorabilă poetu-

lui oniric. ■ Lucian Raicu recenzează cu căldură volumul de poeme al lui Radu Cosașu, *Povești pentru a-mi împlânzi iubita*, într-un text intitulat sugestiv „*Curajul într-un vârful de creion*”: „Ca și în *Supraviețuirile* sale pline de adevăruri crude și pure spuse pe un ton detașat jubilat care mărește prețul mărturisirii de sine, Cosașu practică și în recente poeme un stil curajos al sincerității incisive. Un fel de eroism al sincerității, nepăsător de riscuri și primejdii. Este un scriitor pentru care cuvintele și literatura înseamnă totul, oricum ceva mai important decât riscanta exhibare în văzul tuturor a vulnerabilității, slăbiciunii și neputințelor. [...] Atașate programatic dar mai ales prin simțire proprie și prin instinct artistic de nivelul strict prozaic și umil cotidian al vieții, textele lui Cosașu pledează totuși în chip esențial pentru o înțelegere poetică a acesteia. Mistica vieții se asociază în ele cu un cult al poeziei, rareori susținut cu atâta fervoare, până la a ne face să credem și să fim convinși cu toată puterea că poezia este o necesitate, în afară de satisfacerea căreia existența umană nici nu e posibilă și chiar de-ar fi n-ar prezenta nici interes, nici rost. *Literarul* inundă și fertilizează toate categoriile, împrejurările, momentele vieții, inclusiv cele intime, începând cu dragostea. Toate se explică la Cosașu printr-o referință literară, așa-zicând livrescă (pentru alții), în realitatea vitală, decisiv vitală. [...] Cosașu se revendică și în aceste texte din câțiva mari scriitori favoriți, admiră pe mulți, iubește pe și mai mulți, dar de semănat nu seamănă cu nici unul. Scrierile sale poartă sigiliu de unicat. Numai cine se dăruiește altora cu atâta neprecupețire poate spera să fie și să rămână el însuși”. ■ *Tandrețea cuvintelor calme* ale lui Corneliu Sturzu, din antologia de poeme *Zugurat*, este descrisă de către Emil Manu: „Corneliu Sturzu e un poet fără violențe verbale, cultivând o poetică figurativă, grafismul inefabil și modernitatea vechimii rememorate, pledând (și direct și indirect) pentru o lirică în care legile armoniei țin întotdeauna de gestul comunicării. Totul la acest poet e tandru (vorbim și de o tandrețe lexicală), totul respiră un aer stenic, oprind aventura unor cuvinte caligrafiate conștient de frumusețea așezării în portative”. ■ Studiul Elenei Loghinovski, *De la Demon la Luceafăr*, în care este analizată „geneza demonismului”, îi apare lui Sorin Titel cu adevărat „incitant” în capitolul „în care ni se propune o comparație între *Demonul* lui Lermontov și *Luceafărul* lui Eminescu”. ■ Ion Ianoși semnează un articol *Între eseu și sistem*, în care se oprește îndeosebi asupra operelor lui Karl Marx și ale lui Constantin Noica. ■ D.I. Suchianu consideră că filmul *Vacanța tragică* (scenariu de Constantin Mitru, regia de Constantin Vaeni), inspirat din povestirile lui Sadoveanu, surprinde cu adevărat *Atmosfera sadoveniană*. ■ Citând abundent din *Jurnalul politic* al Marthei Bibescu, Constantin Țoiu atrage atenția asupra importanței publicării, pentru prima oară în limba română, a acestor însemnări memorialistice: „Apariția, selectivă, a notelor de jurnal ale Marthei Bibescu este un strălucit succes literar, o breșă, încă una, în necunoscut”. ■ În *Atlasul Anei Blandiana* intră și o confesiune, o preferință de lectură (*Cât a fost Horia-*

mpărat): „Mă întorc la monografia lui Davis Prodan despre *Răscoala lui Horia*, într-un mod obsesiv, obligatoriu. De foarte mult timp o carte citită nu m-a mai stăpânit într-o asemenea ciudată măsură, făcându-mă nu numai să mă întorc la ea mereu, dar și să trăiesc în cadrul ei, tensionată între două lecturi, indiferentă la tot ce nu o amintește, cu propria mea viață părăsită ca o haină pe malul cărții”. ■ Nina Cassian așterne câteva rânduri despre pictorul Georg Löwendal, rânduri însoțite de un portret al pictorului, schițat de ucenica-poetă. ■ La *Revista revistelor* regăsim mai multe recomandări: *Secolul 20* (nr. 213, 214, 215), *Orizont* (nr. 19), *Vatra* (nr. 4) și *Ethnologica* (II). ■ Sunt prezenți cu versuri: Petre Stoica, Mihai Minculescu, Cătălina Corvin. □ Numărul găzduiește și 4 *debuturi* în proză, însoțite de o scurtă introducere biografică a autorilor, semnată „Red.”: Dumitru Hurubă (*Ion Hălăucă și caprele...*), Lelia Munteanu (*Spre Ograda*), Luiza Crol (*Ușa de sticlă*) și Ioan Suciuc (*Decontul*). □ Geo Bogza descrie o *Scenă de război*. □ Și dramaturgia este acoperită în acest număr, Dan Tărchilă publicând piesa *Dezlănțuirea lui Prometeu*. ■ Numărul se încheie cu un text al lui Darie Novăceanu despre *Primul Congres Internațional al Scriitorilor de Limbă Spaniolă*.

● [„**Tribuna**”, nr. 21] Se deschide cu editorialul „tripartit” și... partinic *Exigență – ordine – eficiență*, semnat *Tribuna*. ■ Pornind de la unele idei lui G. Lukács, Máté Gavril dezvoltă *O viziune dialectică a umanismului*. ■ Dan Rebreanu recenzează monografia *20.000 de pagini în căutarea lui Jules Verne* de Ion Hobana, „o carte scrisă cu inteligență, probitate și multă pasiune, despre un autor pe măsura trecerii timpului mai pasionant”. ■ Volumul de nuvele cu care debutează Sorin Teodorescu, *Frumoasa mea Marie*, este discutat de Marcel Petrișor: „Trei lucruri te frapează încă de la început în carte: formula de proză clasică rusă, Gogol-Cehov (*Bătrânul, Vasilică, Cocoșul*), cea faulkneriană (*Ziua apocalipsului, Seceta*) și genul de povestiri fantastic-tâlcoase – ca să le zicem așa – (*Trei povestiri bizare și Trei povestiri cu animale*) în care autorul se exersează, nu fără șanse de reușită, și în genul metaforei epice dibaci construită. E, deci, un mozaic ingenios alcătuit pentru ca efectul de ansamblu să ilustreze și el intenționalitatea clădirii edificiului său epic”. ■ În *Poezia privirii*, Mircea Popa semnalează cel de-al treilea volum de versuri al lui Romulus Cojocaru, „o voce surdinizată a unui tradiționalism modern, pe care încearcă să-l actualizeze și să-l racordeze epocii noastre”. ■ N. Prelepceanu „înșiră”, la *Fotografii de noapte*, câteva instantanee din Deva: „Oraș ciudat, Deva este pentru mine orașul unde am făcut cunoștință, firește pentru prima oară, cu tipografia. Din acea toamnă a lui 1968 îmi amintesc cele câteva nopți petrecute la tipografie, supraveghind ziarul de la Alba Iulia, la care lucrăm”. ■ La *Terasa*, Aurel Gurghianu se „îndeletnicește” cu *Rotocoale*. ■ Nichita Stănescu gi-rează debutul lui Mircea Raicopol: „Nici nu poți ști de unde poate răsări poezia adevărată! Faptul că noi suntem organizați pe bresle e bun, dar el îndreptățește mai ales bătrânețea noastră decât adolescența noastră. Un inginer care se ocupă

cu depoluarea, tot spălând de jeg natura, îndrăgostit fiind de ea, iată-l prin revelație îndrăgostit de natura naturii, adică de natura sufletului omului [...] Să-i urăm bun venit și drum bun în ciudata și necesara profesie de poet!” (*În spirit de Haiku*). □ Un alt debut, neprefațat, este cel al lui Ștefan Doncea. ■ Sunt prezenți cu versuri Victor Felea, Al. Căprariu, Petru Romoșan, Valeriu Armeanu, iar Ion Caraion traduce un poem al lui Petöfi Sándor. ■ N. Stoicescu și Andrei Lenard îl interviuează pe Ștefan Aug. Doinaș (*Cartea domină viața omenirii...*). Întrebat fiind „Ce evenimente, ce umbre și ce lumini ale istoriei considerați că au determinat evoluția generației de poeți din care faceți parte?”, fostul cerchist răspunde: „Războiul, perioada proletcultistă și, desigur, «dezhgețul» ce a urmat”. O altă întrebare adresată poetului este „Ce elemente considerați că implică hotărârea de Partid și de Stat de a desființa cenzura în România?”. Răspunsul oferit de Doinaș pare să ascundă și o ușoară ironie: „Cel puțin două! Întâi încrederea în maturitatea politică și conștiința civică și națională a fiecărui scriitor. Apoi, invitația de a ne edifica, prin exercițiul demnității și libertății interioare, universul absolut necesar al responsabilității noastre. Acesta e aspectul frumos și încurajator al problemei”. ■ Constantin Cubleşan acordă un interviu lui Radu Mareș (*Să te grăbești încet...*). Criticul clujean evocă atmosfera literară a urbei din tinerețea sa: „În anii studenției noastre [...], Clujul era un oraș al poeziei. Pe străzile lui se plimba încă Lucian Blaga, și nu era puțin lucru să-l știi pe poet în preajmă; nu de multă vreme închisese ochii pentru totdeauna Emil Isac; M.R. Paraschivescu abia plecase la București; apoi A.E. Baconski, Aurel Rău, Ion Brad, Aurel Gurghianu, Victor Felea, Ioanichie Olteanu și atâția alții încă pe care nu-i mai numesc, mai tineri, unii chiar foarte tineri, care imprimau Clujului literar o pregnantă pecete lirică”. „Statornicit”, din 1962, în redacția „Tribunei”, Cubleşan amintește rolul acestei publicații în drumul lui literar: „Cred că „Tribunei” îi datorez enorm de mult, dacă nu cumva totul, în formarea și afirmarea mea scriitoricească. Pentru că acest lucru este hotărâtor, nu debutul în sine. Faptul că există cineva – în cazul de față o revistă, *Tribuna* – care mizează pe destinul tău, care te publică mereu, consecvent, aș zice programatic, înseamnă extraordinar de mult pentru un scriitor aflat la începutul carierei sale”. ■ Pictorul Brăduț Covaliu acordă un interviu lui Liviu H. Oprescu („*Pictez pentru prezent, pentru că trăiesc în prezent și acest prezent mă solicită*”). ■ La *Cronica ideilor*, Andrei Marga „efectuează” *Renovări în logica clasică*. ■ Ultima pagină găzduiește două grupaje de poezie spaniolă. □ Cel dintâi se intitulează *Din lirica spaniolă contemporană*, reunind poeme de Jacinto-Luis Guarena, José Luis Hidalgo, León Felipe, Blas de Otero, Angel Gonzalez și José Garcia Nieta – în traducerea lui Ștefan Bitan. □ Al doilea grupaj marchează *500 de ani de poezie spaniolă*, cu Francisco de Quevedo, Lope de Vega, Luis de Góngora, Juan de Tassis, José Maria Peman, dar și versuri ale unor autori anonimi, în traducerea lui Dumitru Radulian.

25 mai

• [„România liberă”, nr. 10754] Este anunțată acordarea Ordinului „23 August” clasa I, scriitorului Méliusz József „pentru merite deosebite în domeniul creației literare și contribuția adusă la opera de construire a socialismului în patria noastră”. Decorația este înmănată de Ștefan Voitec, vicepreședinte al Consiliului de Stat.

• [„Scânteia”, nr. 11432] Redacția notează decorarea scriitorului Méliusz József cu Ordinul „23 august” clasa I, „pentru merite deosebite în domeniul creației literare și contribuția adusă la opera de construire a socialismului în patria noastră, cu prilejul împlinirii vârstei de 70 de ani”. ■ Cu ocazia împlinirii a trei decenii de activitate a Institutului de Istorie și Teorie Literară „G. Călinescu” și a optzeci de ani de la nașterea creatorului acestuia, a fost organizată o sesiune științifică specială: „Au fost susținute aproape 40 de comunicări privind trăsăturile definitorii ale operei călinesciene, arta scrisului său, specificitatea și locul creațiilor lui G. Călinescu în contextul literaturii române și universale”. ■ Este anunțată inaugurarea evenimentului „Zilele culturii popoarelor și naționalităților din Iugoslavia”, organizat la București sub patronajul lui Nicolae Ceaușescu și a lui Iosip Broz Tito.

• [Contemporanul, nr. 21] Cu ocazia vizitei cuplului prezidențial în Spania, revista realizează o selecție de poeme din lirica spaniolă, semnate de de Manuel Machado și Pedro Salinas, ambele traduse de Vasile Nicolescu, și un text de Rafael Alberti, în traducerea Ralucăi Tulbure și a lui Victor Tulbure. ■ Florin Costinescu publică un amplu reportaj intitulat *Autoconducerea: drep-tul nostru real de a gândi, de a hotărî, de a acționa*, ce reunește mărturiile unor muncitori din întreprinderea „Timpuri Noi” despre autoconducere și noile sensuri socialiste ale cuvântului „proprietar”. ■ Laurențiu Ulici identifică în *Ierbar de nervi* (C.R., 1978) de Gheorghe Tomozei, un nou mod al autorului de a gândi poezia: „Ce s-a schimbat în poezia lui Gheorghe Tomozei de la cărțile anterioare la cartea de acum este tensiunea lirică: seninul atitudinii dinainte vecin adesea cu placiditatea, chiar dacă n-a dispărut cu totul, s-a retras în fundal lăsând să se vadă în prim plan un peisaj cu ceva nori și o implicare a subiectivității mai adâncă. [...] În poemele acestei cărți, ale ciclului ei median mai cu seamă, Gheorghe Tomozei mi se pare mai inspirat ca niciodată, începând chiar de la cuvântul poetic propriu-zis, de la versul simplu până la metaforă și la fraza poetică încărcată de semnificații dar și de culoare. Stridențele [...] sunt ca niște insule de negru într-un noian de alb, puține, neimportante, însă bătătoare la ochi de departe”. □ *Motivul creației în literatura română* (Minerva, 1979) de Gheorghe Ciompec, carte consacrată mitului Meșterului Manole, este explorată de Ion Dodu Bălan: „Autorul nu se rezumă, însă, numai la coordonate folclorice, ci urmărește motivul creației în întreaga literatură română de la începuturile ei până astăzi. [...] Cartea lui Gh. Ciompec este un model de seriozitate și de rigoare științifică, o contribuție esențială la tratarea

unea dintre cele mai dificile și mai semnificative teme ale literelor române cu care au venit în contact, într-un fel sau altul, aproape toți scriitorii, istoricii literari și criticii români”. □ Aurel Martin se pronunță asupra volumului critic *Alte lecturi și alte zile* (Eminescu, 1978), de Mircea Zăciu: „Pentru istoric, documentul e argument. Pentru critic, e subiect de meditație. Pentru amândoi, reuniți în aceeași ființă, el e mai mult. Îmbogățește spațiul biografic al emiten-tului sau al destinatarului și aruncă noi lumini asupra genezei operei. E sensul fundamental sub semnul căruia stă comentariul lui Mircea Zăciu. Deopotrivă doct, erudit, factologic, supus obiectului, dar și liber, descifrând în literă spiri-tul, transcendentalizând semnificantul, particularizând împrejurarea sau și mai des, încorporându-o în serii diacronice ori în sincronii”. ■ Dan Grigorescu discută *Scrisori de peste mare* (Dacia, 1979) de John Balaban, tradus în limba română de Liviu Cotrău.

• [„Cronica”, nr. 21] Numărul conține versuri de Ion Chiriac. ■ Nicolae Turtureanu identifică în cronica plachetei *Steaua de vineri* (Junimea, 1978), principalele tematici ale liricii lui Grigore Vieru: „Elementele de referință și de perenitate ale poeziei lui Grigore Vieru sunt mama (matca), graiul, spațiul agrest al vegetalului și animalierului, toate aflate într-o continuă fraternizare și comunicare”. Pentru recenzent, volumul poetului reprezintă un eveniment lite-rar. ■ Mihai Dinu Gheorghiu percepe în versurile lui Constantin Popa din *Cu-vinte învinse* (Junimea, 1978), un poet „sentimental și retoric”, în opera căruia se impune o atitudine dominant melancolică. Pentru Al. Arbore romanul ști-ințifico-fantastic scris de Vicențiu Donose, *Insula cu amintiri de acasă* (Juni-meia, 1978), este „un cald omagiu adus omului și pământului pe care-l visează”, autorul evitând să cadă în livresc și siropos. ■ Zaharia Sângeorzan disecă principalele coordonate ale lucrării Virginiei Mușat, *C. Stere, scriitorul* (Cartea Românească, 1978), pe care o apreciază pentru îndrăzneala și ineditul său: „Prin curajul de a spune adevărul despre o epocă și un destin tragic, prin noutatea interpretării operei, monografia Virginiei Mușat este o reală contri-buție critică, de care nu se va putea face de-acum înainte abstracție când se va vorbi de C. Stere, ca om, ca scriitor”. ■ În rubrica de carte străină, Sorin Pârnu prezintă și explorează resorturile narrative ale romanului *Între acte* (Univers, 1978) de Virginia Woolf.

• [„Săptămâna culturală a capitalei”, nr. 442] Cu ocazia vizitei președintelui Nicolae Ceaușescu și a Elenei Ceaușescu în Spania, Ion Lotreanu scrie un material despre studiile călinesciene având ca subiect literatura spaniolă, reunite în volumul din 1945, *Impresii asupra literaturii spaniole*: „Paginile călinesciene despre literatura iberică constituiau, în intenția scriitoru-lui, «tabla de materii a unei călăuze spirituale». Rezultatul depășește însă pro-porțiile unei table de materii, iar statutul de «impresii» al studiilor e departe în orice caz și de amatorismul superficial și de subiectivismul exagerat. Comenta-torul era documentat, iar ambiția sa de a «defini spiritul mării literaturi spanio-

le» poate fi socotită superior împlinită”. ■ Eugen Barbu continuă observațiile asupra relației dintre țaran și natură, oprindu-se apoi la interiorul gospodăriei țărănești și la felul în care lucrătorul pământului se raportează la mâncare. ■ Emil Manu publică partea a doua a recenziei la volumul de poezie *Rază de cobalt*, de Dumitru Popescu. Comentatorul formulează opinia conform căreia volumul este o pledoarie pentru „reinstalarea poeziei” și „reumanizarea istoriei”. ■ Noi elemente care dovedesc orfismul eminescian adaugă și în acest număr Constantin Sorescu. ■ M. Emilian îl evocă pe Arghezi și importanța creației sale, insistând asupra poeziei particulare indiferent de curentele pe care poetul le-a traversat: „Simbolist, dar și antisimbolist, expresionist în parte, dar negând ușor expressionismul, autor de liduri și grafii inefabile, dar și explorator al grotescului, Arghezi n-are loc în nici un curent literar”. ■ Dan Ciachir semnaleză apariția ediției din opera lui Aron Cotruș, la Editura Minerva, îngrijită de Ovidiu Cotruș și cu prefața semnată de I. D. Bălan. Comentatorul observă că, deși scrise cu decenii în urmă, versurile sale rămân o „expresie înaltă de poezie politică românească”. ■ Redacția relatează despre sesiunea științifică ce a avut loc cu ocazia aniversării a 30 de ani de la înființarea Institutului de istorie și teorie literară „G. Călinescu” și a 80 de ani de la nașterea lui G. Călinescu. ■ Henri Zalis continuă materialul intitulat *Priorități în nuvelă*, cu referiri la prozele scurte ale lui Ion Lăncrăjan.

26 mai

- [„Scânteia”, nr. 11433] Stancu Ilin notează apariția volumului *Scrisori și documente* (Minerva, 1979) de G. Călinescu, îngrijit de Nicolae Scurtu (prefață Al. Piru) și constanta opoziție a criticului față de fascismul de la sfârșitul perioadei interbelice și de regimul antonescian: „Este revelator să semnalăm, în scrisorile din volumul pe care îl recenzăm, cum tensiunea în care își definiția marea sa *Istorie a literaturii* (în 1941) era dublată permanent de preocuparea pentru evoluțiile politice interne și externe, care afectau, în mod dureros, însăși soarta poporului său. Opoziția sa față de fascism este netă, verbul pamfletar împletindu-se, adesea, cu aprecierea lucidă a situației războiului...”

- [„Scânteia tineretului”, nr. 9332] În *Fermecătoarele formalități*, așezate la *Caligrafii de buzunar*, Alex. Ștefănescu se declară impresionat de atmosfera pe care a găsit-o la „Casa căsătoriilor” din orașul de baștină al lui E. Lovinescu. Prilej de a-și exersa și umorul: „când vizitezi oficiul stării civile din Fălticeni, chiar dacă ești căsătorit de multă vreme, îți vine pur și simplu să te mai căsătorești o dată (desigur, cu aceeași nevastă!)”. ■ Ion Băieșu împarte sfaturi *De la om la om*.

- [„Luceafărul”, nr. 21] Editorialul, intitulat *Cel mai frumos elogiu* recapitulează datele semnificative din luna mai și anticipează împlinirea a 35 de ani „de când s-a împlinit insurecția națională armată antifascistă și antiimperialistă de la 23 August 1944”. În acest context este semnalată

cuvântarea lui Nicolae Ceaușescu la Consfătuirea de lucru de la C.C. al P.C.R. în care „subliniază cu multă pregnanță rolul important pe care trebuie să-l joace arta și cultura în formarea conștiinței patriotice, a trăsăturilor care conduc la afirmarea deplină a talentului și a capacității fiecărui cetățean de a sluji patria, de a contribui la progresul său neconținut [...]”. Se menționează, alături de o fotografie, vizita lui Nicolae și a Elenei Ceaușescu în Spania. ■ Doina Uricariu scrie un articol despre poezia lui Ion Horea, laureat în 1976 al Premiului Uniunii Scriitorilor cu volumul *Măslinul lui Platon*. Recenzenta arată că parcursul poetic este de la extazul vegetal la reveria interioară. ■ La rubrica *Opinii*, Angela Marinescu scrie un text intitulat *Experiența poetică*, un fel de manifest poetic care definește poezia autentică drept poezia trăită, poezia care își are originea simultan în visceralitate și în singurătate fizic-metafizică: „Un poet autentic scrie o poezie «vizionară» ca posibilitate de a se integra forțelor naturii, într-o singurătate alterată doar de „constructivismul” ce presupune și rigoare a vieții, dar și asumare a vieții într-un ritm al totalității exasperant. Acestui poet viața i se revelează, i se «arată», mereu, ca urmare a experiențelor devastatoare, în forme înghețate, în finaluri curate, metalice, coerente și riguroase. (...) O astfel de poezie construită din tine, prin cuvinte, poate fi materie, obiect. Are energie, adică, poate fi resimțită «fizic», deci are șanse de a se transforma în semn, în metafizic”. ■ La *Controverse*, Pompiliu Marcea publică a treia parte din articolul despre volumul lui Al. Paleologu *Treptele lumii și calea către sine a lui Mihail Sadoveanu*. Semnatarul își exprimă dezacordul mai ales față de capitolul despre *Baltagul* intitulat *Anti-Miorița*: „(...) prin urmare romanul nu numai că e nemioritic dar e, programatic, antimioritic. Nu se pune în discuție o firească alternativă: aceea că Vitoria ar putea relua căutarea «măicuței bătrâne» sau a iubitei din alte variante, mai ales transilvane, cunoscute evident de Sadoveanu, care a colecționat, știm, peste 150 de versiuni ale baladei”. ■ La *Cronica literară*, M. Ungheanu discută despre volumul de versuri *Rază de cobalt*, de Dumitru Popescu: „Cota de sensibilitate, de intelectualitate și de reflexivitate a versurilor, din *Rază de cobalt*, ca și dozajul lor, de matură pricepere literară, impun figura inconfundabilă a poetului. Peste cruzimea privirii se suprapune o meditație nostalgică, sensibilității paroxistice îi răspunde un intelect în stare de alarmă și din aceste relații perechi rezultă tensiunea memorabilă a *Razei de cobalt*. ■ La *Viața cărților*, Dan Alexandru Condeescu se pronunță asupra volumului de versuri *Ceremoniile* (C.R., 1978). ■ La *Cartea de debut*, Al. Piru se oprește asupra unui volum de interviuri, *Conștiința artistică prin operă*, semnat de Constantin Dumitrache (Scrisul Românesc, 1979). Îi răspund Iorgu Iordan, Al. Philippide, Șerban Cioculescu, Ion Biberi, C. D. Papastate, Virgil Carianopol, D. R. Popescu, Adrian Marino etc. ■ La *Compendiu*, Costin Tuchilă semnaleză volumul de versuri *Levitație*, de Marcel Turcu (Litera, 1979). ■ La rubrica *Profil*, Dan C.

Mihălescu analizează scrierile critice ale lui Constantin Stănescu (*Cronici literare* – 1971, *Poeți și critici* – 1972, *Jurnal de cărți* – 1978), remarcând, în ceea ce-l privește, că „principala creație care generează cele mai substanțiale pagini este opera lui Marin Preda, analizată pe toată întinderea sa”. Fiind mai ales interesat de psihologiile creatoare, de omogenitatea creației – care-l face să se aplece înspre monografiile – criticului încă îi este așteptată „cartea esențială”. □ Zaharia Sângeorzan se oprește asupra volumelor de versuri ale poetului Adrian Popescu (*Umbria* –1971, *Focul și sărbătoarea* – 1975, *Câmpiile magnetice* – 1976): „Poezia lui Adrian Popescu (...) este expresia directă a unei sinteze lirice, unde rememorarea și iluminarea, redescoperirea duioșiei și purității primordialului și sacrului, nevinovăției și frumoaselor ipocrizii ale adolescenței, copilăriei cu naivități, tandrețe și fragilitate, paradis născut din dezinvoltura uitării, se sincronizează cu un puternic sentiment al recuperării concretului, al fixării efemerului în veșnicie, într-un limbaj binecuvântat de o delicată smerenie, rafinament”. □ Sultanei Craia îi atrage atenția poetul Grigore Arbore: „Poezia lui Grigore Arbore are aparența imagismului, dar nu este o poezie de imagine. Determinarea este falsă, subminând imaginea înainte ca ea să capete contur. [...] Inconsistența formelor ca expresie a aspirației supremei disponibilități, a unui proteism creator de fantasmе melancolic-euforice, este proprie reveriei cultivate ritual”. □ Sultana Craia scrie și despre poezia lui Gheorghe Istrate (*Pseudopatriarchalia* – 1974, *Cântec la izvoarele lumii* – 1975, *Sceptrul singurătății* – 1978): „Poet de o reală forță și originalitate, Gheorghe Istrate este creatorul unui univers liric construit pe câteva teme interioare, a căror permanență și coerență intimă îi dau un caracter particular. O sensibilitate a sonurilor grave se complăce într-un spațiu mitic în care timpul comun este anulat și în care gestul are rezonanțe magice”. ■ Publică poezie Violeta Zamfirescu, Marin Lupșanu, Grigore Georgiu, Eugen Chirovici. Debutează cu versuri Cătălina Corvin. ■ Iulian Neacșu publică fragmente de roman sub titlul *Și ce s-a mai întâmplat în Blefuscu?*. Debutează cu proză Salvina Adam. ■ La *Cronica de teatru* este semnalată punerea în scenă a piesei *Recurs la judecata de apoi* de Constantin Cubleșan. Al. Covaci, semnatul cronicii găsește convingătoare atât regia lui Victor Tudor Popa, cât și jocul actoricesc. ■ La *Cronica de film*, Nicolae Mateescu își exprimă opinia în legătură cu filmul *Vacanță tragică*, adaptare de Constantin Mitru după *Nada florilor*, de Mihail Sadoveanu, în regia lui Constantin Vaeni. Recenzentul consideră că universul sadovenian este „tratată cu nepăsare, cu lipsă de înțelegere”, iar rezultatul cinematografic e pe măsură. ■ La *Cronica TV* este semnalată apreciativ emisiunea dedicată personalității lui Gheorghe Lazăr, la împlinirea a 200 de ani de la naștere. ■ Ion Caraion scrie despre volumul *Corabia lui Sebastian* de A.E. Baconsky la rubrica *Planete*. Dincolo de critica literară se pune aici problema exportării literaturii „dincolo”, a șanselor pe care literatura română le are să concureze cu „bunurile

de consum cultural de acolo”, iar concluzie este amară: „Soluție suprasaturată, Occidentul însă, oricât ne-am iluzionat cândva și cu oricâte fantezii ne-am alimenta, încă, să ne fie clar, nu e primitor. Poți face mult pentru oricare din literaturile apusene (că faci ori nu faci, lor tot nu le trebuie, o merită, suficiența acolo tronează la dânsa acasă) ele tot nu se vor obosi niciodată cu nimic sau mai cu nimic pentru tine. E bine să știm acest lucru și e la fel de bine să nu-l uităm în nici una din împrejurările în care ne lăsăm narcozei, în care peste noi se abate amețeala dulce a presupunerii că vom cuceri lumea cu arta scrisului nostru”. ■ *La Atelier literar* sunt prezenți cu versuri Emil Gavrilu, Elvira Iliescu, Erich Kotzbacher. ■ Al. Paleologu solicită și folosește *Dreptul la replică* răspunzând acuzațiilor lui Marin Mincu în ceea ce privește paternitatea ideilor despre ritualurile de inițiere în opera lui Mihail Sadoveanu.

27 mai

• [„*Scânteia*”, nr. 11434] Este menționată inaugurarea evenimentului „Zilele cărții pentru copii”, organizată la librăria Mihail Sadoveanu din capitală: „Actuala ediție, dedicată Anului internațional al copilului, se integrează Festivalului național Cântarea României, prilejuind expoziții de carte, lansări de volume, întâlniri ale tinerilor cititori cu scriitori și editori, dezbateri pe marginea ultimelor noutăți literare. În programul «zilelor» se află înscrise, totodată, colocviul național Literatura pentru copii, ce va avea loc la București, precum și o expoziție de carte în rotonda Sălii mici a palatului, reunind aproape 1000 de volume, apariții reprezentative ale ultimilor ani”.

28 mai

• [„*România liberă*”, nr. 10756] Ion Dodu Bălan semnează articolul intitulat *Literatura pentru copii, astăzi*. Subliniind importanța literaturii pentru tânăra generație, autorul o racordează la cerințele momentului: „[...] literatura e datoare să ofere copiilor datele esențiale ale acestei lumi, datele lumii care urmează a fi construită pe o nouă ordine politică și economică, imaginea realistă a omului de azi și de mâine, problematica majoră cu care se confruntă, să sugereze, cu mijloacele ei specifice, căile pentru rezolvarea contradicțiilor, pentru prietenie, colaborare și cooperare internațională. Valorificând pe o treaptă superioară tradițiile înaintate, valoroase ale literaturii noastre pentru copii, scriitorii de astăzi sunt chemați să se preocupe de continua ei îmbogățire, modernizare și eficiență, pentru sincronizarea ei cu realitățile concrete în care trăiesc, se joacă, se formează și visează copiii lumii de azi”.

29 mai

• [„*Scânteia*”, nr. 11435] În rubrica *Picătura de cerneală*, Vasile Băran semnează textul *A ști să citești grâul*. ■ Mihai Caranfil publică reportajul *De ce sunt atât de mari caietele de desen ale copiilor noștri*. ■ În *O ipostază a*

poeziei politice, C. Stănescu susține că originalitatea poemelor din antologia *Poeme de până azi* (Minerva, 1978) a lui Adrian Păunescu constă în transpunerea trecutului mitic în prezent cu ajutorul memoriei emoționale: „În general, valoarea acestor poeme patriotice constă în capacitatea de a revela actualitatea temelor consacrate. Poezia nu evocă, nu reînvie mituri ale istoriei, ci le trage în prezent, într-o «secundă» privilegiată a memoriei afective”. De asemenea, conform autorului, Adrian Păunescu prilejuiește o renaștere a imaginii bardului revoluționar: „Adrian Păunescu reînvie cu energie lirică ipostaza cântărețului revoluționar. «Omului comun» el îi opune pe adevărații, neobosiți, corăbieri ai revoluției care și-au găsit în el un bard strălucit”.

● [„**Scânteia tineretului**”, nr. 9334] La *Cronica TV*, Florin Mugur ne dă... întâlnire *Sâmbătă de la cinci la șapte*.

30 mai

● [„**Scânteia**”, nr. 11436] Ilie Salapa anunță și comentează apariția unui nou volum în colecția de texte alese din gândirea social-politică a lui Nicolae Ceaușescu: *Bunăstarea poporului – obiectivul suprem al Partidului Comunist Român*.

● [„**Scânteia tineretului**”, nr. 9335] Pe prima pagină, Nicolae Dan Frunteală publică *Orașul soarelui*. ■ La *Situații, cazuri, atitudini*, Alex. Ștefănescu prezintă *Un fel de extraterestri*.

● [„**Viața studentească**”, nr. 22] Pe prima pagină, la *Diorama*, Constanța Buzea „poetizează” în *Copilărie – minunată patrie*, iar Cristian Necheș scrie despre *O stare de fapt: sesiunea*. ■ *Revista revistelor* propune, sub semnătura „Lector”, o „raită” prin publicațiile studentești „Convingeri comuniste” („cu ușoare fluctuații valorice, revista își păstrează o anumită seriozitate pe care a câștigat-o în ultimele numere”), „Forum studentesc” (în nr. 3, „colectivul redacțional întinde o mână prietenească studenților din Baia Mare, dedicând o pagină destul de reușită creațiilor literare băimărene”, iar Daniel Vighi și Ioan Morar publică un „foarte interesant” interviu cu regizorul Liviu Ciulei”) și „Studentimea comunistă brașoveană”. ■ La *Ecuatii*, Solomon Marcus „deschide” *Trusa lui Dienes*. ■ Mircea Florin Șandru „scrutează”, dintre citate ale lui Nicolae Ceaușescu, *Viitorul patriei prin cei mai tineri cetățeni ai săi*. ■ În grupajul *Puls*, Daniel Condurache semnează o notă despre cea de-a V-a ediție a Colocviului național studentesc „Mihai Eminescu”, desfășurat la Iași, între 15 și 27 mai. E amintit programul manifestărilor, așezat sub semnul comemorării a 90 de ani de la moartea poetului: „o sesiune de comunicări științifice desfășurate pe patru secțiuni, un spectacol omagial «Eminescu» prezentat de trupa «Contrast» a Facultății de filologie din Iași, un recital de poezie și un pelerinaj la monumente istorice din Iași și din împrejurimi”. ■ *Cronica literară* realizată de M.N. Rusu aduce în prim-plan două volume de literatură pentru copii: *Ninsoarea care ne trebuie* de Nicolae Neagu, „o povestire și în același

timp un poem dedicat imaginarului ca vacanță a copilăriei”, și *Lucrurile de dimineață* de Ion Caraion, ale cărui versuri sunt „elevate și, în același timp, pline de substanță, cuvintele par miezuri de fructe sau jocuri de scamatori”.

□ Tot M.N. Rusu scrie despre un spectacol poetic înfăptuit de actorul Anton Tauf în Sala Teatrului de Păpuși din Cluj-Napoca, „o excelentă lecție de introducere în universul sublimat tragic al lui Nichita Stănescu, dar mai ales al Poeziei”. ■ Este inaugurată dezbaterea *Universitatea românească la potențialul formativ al școlilor științifice*. Criticul și istoricul literar Constantin Ciopraga, prof. dr. doc. la Universitatea din Iași, publică textul *Modelul – o necesitate*, pornind de la o constatare a lui G. Călinescu din urmă cu cinci decenii, legată de lipsa elementului istoric „în critica și mai ales în formația noastră literară”. Universitarul ieșean discută despre ideea de continuitate în critică: „Că în scri-sul unora se recunoaște modelul G. Călinescu nu mi se pare deloc surprinzător; că unii cultivă, declarat sau nu, alte modele, intră, iarăși, în ordinea lucrurilor, diversitatea de opțiuni fiind o condiție prealabilă a personalizării. La temeinicul Edgar Papu, însemnele lui Tudor Vianu – în privința apetenței pentru uni-versal și mai ales în aceea a *construcției* – au lăsat loc afirmării unei puternice personalități proprii. Se pot face legături între Nicolae Balotă și un Paul Zari-fopol, pe de o parte, și Eugen Simion și E. Lovinescu, pe de alta, fără ca apropierile de acest gen să însemne imitație”. ■ În pagina *Varia* lipsesc rubricile lui Dinu Flămând, M.N. Rusu și Laurențiu Ulici.

31 mai

• [„**România liberă**”, nr. 10759] Pentru *Vitrina cărții*, lui Valeriu Râ-peanu îi reține atenția volumul de poeme semnat de Ion Brad, *Războiul cunoașterii* (Ed. Albatros). Un moment al maturizării poetice, „acest «război al cunoașterii» era previzibil pentru un poet care nu a ostenit să-și exprime cu franchețe apartenența sa la acele zone grave ale artei care pornind din adâncurile unei ființe colective de care el nu se poate în nici un caz desprinde pentru a cocheta cu zonele gratuității, ale experienței lipsite de finalitate, ajunge la împlinirile de astăzi”. ■ Eufrosina Alboiu adaugă la aceeași rubrică o recenzie la volumul de povestiri *Bal la Regina Portugaliei* (C.R., 1979) semnat de Bianca Balotă, din care detașează proza intitulată *Străbunica Hedviga* și povestirea care dă titlul volumului.

• [„**Scântea**”, nr. 11437] Cuprinde versuri de George Ciudan. ■ În *Conștiința continuității spirituale*, Constantin Ciopraga subliniază necesitatea raportării la valorile trecutului, mai ales la marii clasici, care prin permanența operelor sunt mereu actuali: „Stând și judecând bine, vom recunoaște cât de mult intră în formațiunea noastră valorile clasice. Conștiința continuității spiri-tuale nu poate fi concepută fără permanența lor, de unde funcția activă ce li se consacră în ansamblul culturii socialiste. [...] Din perspective ca acestea, inter-esul pentru modelele clasice nu ține doar de rațiuni de echilibru, de măsură și

claritate, ci și de aspirația de a înțelege prezentul”. ■ Gheorghe Tomozei discută două antologii cu texte semnate de copii, *Gânduri de copil* (Ion Creangă, 1979) și *Pe trepte de istorie*.

● [„**Scânteia tineretului**”, nr. 9336] Pe prima pagină, în grupajul *Sărbătoarea copilăriei*, Nicolae Dan Frunteletă publică însemnarea *Darul pe care ni-l facem*. ■ La *Cronica literară*, Alex. Ștefănescu comentează *Rază de cobalt*, al patrulea volum de versuri publicat de Dumitru Popescu. Impresiile sunt puternice: „Încă de la primele pagini, ne atrage atenția, ne captivează, ne copleșește energia ieșită din comun a limbajului”. Criticul remarcă o „frapantă originalitate”: „Ca și cum s-ar fi plictisit dintr-o dată să respecte lecția învățată de la clasici și de la contemporani, poetul și-a impus și a reușit să fie numai el însuși”. ■ Sub genericul *Profesioniști și amatori în dialogul artei și al muncii*, Viorel Sâmpetresan semnează un interviu cu Mircea Bradu, directorului Teatrului de Stat din Oradea (*Forța civică a teatrului*). ■ La *Caligrafii de buzunar*, Lucian Avramescu publică tableta *Copiii*, consacrată unei grădinițe din Calafat.

● [„**Flacăra**”, nr. 22] Cornel Moraru prezintă volumul lui Leonid Dimov, *Spectacol*, conchizând că lirismul „se decantează lent, tinzând spre o formulă de echilibru”, care îmbină, „dincolo de obstinația cuvântului, o conștiință de sine acutizată cu deschidere spre lume”. □ În articolul *Scrisori despre “Miorița”*, D. R. Popescu analizează critic mitul și secvențe din scenariul arhicunoscut, apropiindu-le de realitate: „Anica Ion Stancu Tacoii din Plenița zice: «Asta este o poveste de ani putrezi...» [...] Marcu Petru Dolea, ce-a auzit-o prin 1866 de la un lăutar, Sandu, zice că mielușica avea patru corniță, și-n vârful cornițelor avea piatră nestemată, de lumina turma toată. Formidabil, am zice noi. [...] În *Miorița*, nu apare Dumnezeu. Dumnezeu lumii veșnic rotitoare este ciobănelul nostru”.

● [„**Orizont**” nr. 22] Brândușa Armanca își propune să restabilească spațiul literaturii pentru copii și să combată ghilimelele ce însoțesc abordarea ei, referindu-se la cărți care (prin erori de judecată critică) au fost înglobate în literatura pentru copii, dar apoi revendicate de „literatura matură”, adăstând în articolul de față asupra ediției a treia a *Cărții cu Apolodor* de Gellu Naum: „Cărțile cu Apolodor de Gellu Naum enunță că o carte este un spațiu plin, unde realitatea este «fantazată» și fantezia este realitate” (articolul *Gellu Naum și literatura pentru copii*) ■ Tot pe ideea literaturii pentru copii, scrie și Marian Odangiu un eseu, pornind de la volumul lui Ion Caraion, *Lucrurile de dimineață* (Ion Creangă, 1979): „Nu lipsesc din *Lucrurile de dimineață* gustul pentru poezia abstractă, precum și sugestia ezoterică, specifice universului poetic al lui Ion Caraion. Numai că aici acestea sunt disimulate de jocul liber al imaginației, de fantezia lingvistică a poetului, generatoare de efecte uneori cu totul inedite. Singura concesie pe care Ion Caraion o face tradiției este utilizarea unei „recuzite” ale cărei elemente revendică universul copilăriei. [...] *Lucrurile de dimineață* este o carte a copilăriei adresată mai ales celor mari.” (articolul

Ion Caraion și „experiențele jocului”). ■ Sub tema „în căutarea cărților pierdute” și realizată de Adriana Babeți și Șerban Foarță, ancheta revistei *Orizont* cuprinde întrebarea „Care a fost prima carte pe care ați citit-o? Refaceți, printr-un fel de anamneză climatul atmosfera priveliștea, sezonul, culorile, mireasma, rumoarea primei cărți.” La care răspund Ioan Alexandru, Ion Arieșanu, Nina Cassian, Livius Ciocârlie, Leonid Dimov, Dan Culcer, Șerban Foarță, Laurențiu Fulga, Radu Petrescu, Mircea Horia Simionescu, Cornel Ungureanu. ■ În ton cu tematica numărului, tableta stilistică a lui G. I. Tohăneanu se referă la termenul „copil” și la familia lui de cuvinte, imbricate în lirica lui Coșbuc și Eminescu. ■ Pe ultima pagină, Șerban Foarță traduce din Raymond Queneau; Lucian Bureriu din lirica sovietică, iar Anghel Dumbrăveanu și Slavco Almăjan din lirica iugoslavă contemporană, pe Adam Puslojić, Stevan Tontić, Goran Babić.

● **[„România literară”, nr. 22]** Pe prima pagină este reprodusă o *Telegramă* adresată *Tovarășului Nicolae Ceaușescu* de către Uniunea Scriitorilor, din care cităm doar începutul: „Mult stimate și iubite tovarășe Nicolae Ceaușescu, la scurt timp după călătoria încununată de cel mai deplin succes pe continentul african, v-ați făcut din nou mesagerul gândurilor de pace și prietenie ale poporului nostru, răspunzând, împreună cu tovarășa Elena Ceaușescu, invitației de a vizita Spania. Scriitorii români, maghiari, germani, sârbi și de ale naționalități v-au însoțit și de această dată cu dragostea și prețuirea lor de-a lungul itinerarului pe care l-ați străbătut, dând o înaltă apreciere modului în care ați reafirmat principiile colaborării pe baza deplinei egalități în drepturi, respectul independenței și suveranității naționale, neamestecului în afacerile interne și avantajului reciproc, principii care trebuie să caracterizeze relațiile dintre două state cu orânduri sociale diferite, dintre toate statele lumii”. ■ Alături, o poezie dedicată zilei de *1 iunie* de Ana Blandiana. ■ Mai multe materiale care alcătuiesc acest număr stau sub semnul Anului Internațional al Copilului. Grupajul tematic este deschis printr-un citat al lui Nicolae Ceaușescu: „Vrem ca toți copiii României, ca și copiii și tinerii celorlalte popoare, să crească în liniște și pace. Vrem ca întregul tineret al lumii să-și pună întreaga forță creatoare, tot elanul, în slujba civilizației, a științei, a cunoașterii, a ridicării economice și bunăstării popoarelor”. □ Textul asumat redacțional *Anul internațional al copilului* indică urmări pozitive ale Hotărârii Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R. din 9 aprilie 1979: „Aceași *Hotărâre* arată edificator preocupările constante ale partidului și statului pentru copii, marcând politica de sprijinire a natalității, de creare a unor condiții materiale corespunzătoare, de ocrotire a familiei. Cifre elocvente atestă că la dispoziția copiilor și tinerilor se află aproape 30.000 de unități de învățământ, cuprinzând 13.500 de grădinițe și 14.500 școli generale, care asigură cuprinderea a 872.370 de copii în învățământul preșcolar și a peste 3,4 milioane în învățământul primar și gimnazial; cei mai mici au la dispoziție aproape 110.000 locuri în creșe și că-

mine. De o pregnantă semnificație – și nu întâmplător ea s-a bucurat de multiple comentarii peste hotare – este Decretul privind majorarea alocației de stat pentru copii din fondurile rezultate prin diminuarea cheltuielilor militare”.

□ Teodor Mazilu scrie și el despre copilărie, într-un text în care destăinuie și un regret personal (*Starea de grație*): „Dacă-mi reproșez ceva cu adevărat în activitatea mea e faptul că n-am scris, sau, mai exact, n-am reușit să scriu o carte pentru copii. Un scriitor care n-are la activ măcar o singură carte pentru copii nu se poate declara mulțumit: să nu uităm că Tolstoi și-a cheltuit aproape zece ani din viață alcătuind abecedare”.

□ Deși reunite sub titlul *În dezbatere: Literatura pentru copii*, cele trei texte care se încadrează tematicii – *Necesara specializare* (Alex. Ștefănescu), *Vasele comunicante* (Mirela Roznoveanu) și *Cititori mari, cititori mici* (Adriana Iliescu) – nu intră propriu-zis în dialog, ci analizează anumite cărți pentru copii: de la romanul lui Radu Tudoran, *Toate pânzele sus!*, la poeziile Ninei Cassian din *Nică fără frică* sau *Prințul Miorlau*, de la cartea lui Marin Sorescu, *Unde fugim de acasă?*, la cea a Veronicăi Porumbacu, *Cercul și Anamaria*, de la *Noru Visătoru și amicii săi* imaginați de Maria Banuș la *Cărticica de patru ani* a Constanței Buzea.

□ O pagină de poezie tradusă de Ion Caraion caută să surprindă *Copiii în lirica lumii*, în viziunea mai multor poeți: Karel Jonckheere (*Copil fiind*), Octavio Paz (*Grădină cu copil*), Amy Lowell (*Copil genial*), C.F. Ramuz (*Copilul ce-l vom avea*), Saint-Denys Garneau (*Portretul*) și Elisabeth Bishop (*Maniere pentru un copil din 1918*).

□ Ana Blandiana și Ion Horea publică, și ei, câteva poezii pentru copii.

□ Cristian Unteanu discută *În anul copiilor lumii* despre situația și problemele copiilor din mai multe țări, precum și despre volumul *Dear World*, editat de Richard și Helen Exley, în Trinity Press, sub auspiciile UNESCO, volum care reunește creațiile literare ale mai multor copii de diferite naționalități. După citarea poeziei *Scrisoare către prietenii extra-terestri*, scrisă de tânărul Mircea Sever Avram, în vârstă de 17 ani, care se încheie cu un apel la pace mondială, Cristian Unteanu se îndreaptă spre „cazul” românesc: „Sunt gândurile, iradiind o mare încredere în viitor, gândurile unui adolescent din România Socialistă, țară în care, încă de la naștere, preocuparea, grija pentru copii a fost ridicată la rangul de politică de stat, astfel ca nici unui copil să nu-i lipsească alimentația, îngrijirea și adăpostul necesar, mijloacele de educație și școlaritate de la cea mai fragedă vârstă, până în pragul maturității. Numeroase inițiative și manifestări au fost propuse – și unele sunt în plină desfășurare – prin Hotărârea Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R. cu privire la acțiunile întreprinse în România în cadrul *Anului Internațional al Copilului*, mărturie a atenției cu totul speciale de care se bucură acest eveniment în țara noastră. Este una dintre puținele hotărâri luate la nivel guvernamental, în acest domeniu, în întreaga lume, dovadă elocventă a consecvenței politicii românești definită cu clarviziune și pricepere de președintele Nicolae Ceaușescu, ca o politică de pace, colaborare, în favoarea destinderii internaționale și a dezar-

mării, deziderate majore ale lumii contemporane”. □ Un periplu cu mai multe „opririi” *Prin universul cărților pentru copii și tineret* propune Nicolae Balotă: *Pinocchio* (Carlo Collodi), *Heidi, fetița munților* (Johanna Spyri), *Alice în țara minunilor* (Lewis Carroll), *Vrăjitorul din Oz* (Frank Baum), *Amintiri din copilărie* (Ion Creangă), *Povești cu zâne* (Contesa de Ségur). ■ Din *Viața literară* aflăm despre un eveniment dedicat lui Arghezi: „În îmbietoarea ambianță a Mărțișorului arghegian momentul omagial al împlinirii anului 99 de la nașterea autorului *Cuvintelor potrivite* a fost marcat recent de un pelerinaj în perimetrul ogrăzii, casei și livezii, de către un grup de scriitori, oameni de cultură și artă, muzeografi, printre care Mihai Beniuc, Ion Bănuță, Nicolae Dragoș, Adriana Fianu, Darie Novăceanu, Mihai Sânzianu, Silvan, Gh. Pituț care, în prezența unui numeros public, au rostit vibrante alocuțiuni. Membri ai cenaclului literar «Mihai Eminescu» de pe lângă Muzeul literaturii române, împreună cu un grup de profesori și elevi ai liceului «Tudor Arghezi» din Craiova, veniți special – ca în fiecare an – spre a depune o coroană de flori la mormântul poetului, au încheiat manifestarea cu un inspirat recital poetic-muzical. Amfitrionul manifestării a fost Mitzura Arghezi”. □ Tot din *Viața literară* mai aflăm și despre mersul altor întâlniri literare sau cenacliere: „Sub egida Comitetului de cultură și educație socialistă al județului Ilfov, în cercurile și cenaclurile literare din județ se desfășoară în prezent cea de-a V-a ediție a Festivalului-concurs de poezie patriotică «Viitor de aur țara noastră are». Numeroasele manifestări cu public, întâlniri cu scriitori, dezbateri literare sunt integrate în Festivalul național «Cântarea României». La întâlnirile cititorilor cu membri ai cenaclurilor literare din Frățești și Tărtășești au participat Virgil Carianopol, Radu Cârnci, Ioan Costea, Florin Costinescu, Viorel Cozma, Nicolae Dragoș, Ion Gheorghe, Valeriu Gorunescu, Iulian Neacșu, Petru Marinescu și Ion C. Ștefan”. De asemenea, „«Cenaclul marțienilor», al autorilor de literatură științifico-fantastică, de pe lângă Asociația scriitorilor din București și Muzeul Literaturii Române, s-a întrunit în ședință de lucru în Rotonda muzeului (str. Fundației 4), marți 29 mai a.c., orele 18. Cu acest prilej a avut loc o dezbateră critică pe marginea romanului *Rețeaua gândurilor* de Herbert Franke, recent apărut în versiune românească”. ■ Șerban Cioculescu încheie însemnarea *În marginea postumelor lui Camil Petrescu (II)*. ■ Din tableta *Ex libris* semnată de Geo Bogza deslușim o schiță de portret a autorului *Sentimentului românesc al ființei*, dar și o pledoarie pentru publicarea integrală a manuscriselor eminesciene: „Cărturar, din cea mai autentică spiță de cărturari, Constantin Noica, extinzând printre primii gândirea filosofică asupra întregii arii a culturii românești, ne-a propus în scrierile sale din ultimii ani, unele cu un deosebit și prelung ecou în multe conștiințe, o mai adâncă și nuanțată cunoaștere a limbii pe care o vorbim, spre a ne defini mai bine față de restul lumii, dând astfel noi temeuri dragostei și prețuirii față de ceea ce ne-a fost dat să fie – pentru totdeauna – numai al nostru. Recunoscându-l – cu o fervoare puțin obișnuită filo-

sofilor – pe Eminescu drept cheia de boltă a întregii noastre culturi, el n-a osîtenit să-și alătore glasul celor ce cer publicarea a tot ceea ce a ieșit de sub mîna poetului, pentru a ne da seama – și a ne smeri – de efortul titanic care, numai el, i-a pus pe frunte pecetea geniului. În ceea ce mă privește, trăind de atîta timp în cultul celui ce pururi revarsă asupra noastră o mîngâietoare lumină, și neputînd trăi în afara lui, îi sunt recunoscător lui Constantin Noica pentru că a dat, pateticei porniri a sufletului mei, armătura bogatei și riguroasei sale învățături”. ■ Nicolae Manolescu găsește volumului de versuri *Hesperia* de Ștefan Aug. Doinaș origini asumate hîlderliniene: „Inedite publicate de Ștefan Aug. Doinaș la sfîrșitul antologiei sale *Alfabet poetic* prelungeau vîdit spiritul liric al lui Hîlderlin, ca un fel de a stăruî, o clipă mai mult, al poetului român, în orbita poetului german pe care tocmai îi tradusesese. *Hesperia* de astăzi se deschide cu un ciclu care, reluînd aceste poezii, reia, într-un chip mai amplu și mai sistematic, și motivele hîlderliniene”. ■ Henri Zalis recenzează cartea lui Dan Mutașcu, *Ipoteca și alte povestiri*, considerînd că „pe Dan Mutașcu, cu rîvna lui poetică, cu talentul de a colporta ingenios, de a ști să citească «fișe de existență», îl prind cel mai bine miniaturile”. ■ „La fel ca precedentele două volume ale lui Cornel Ungureanu – observă Valeriu Cristea –, și actualul, intitulat *Contextul operei*, pune repede în lumină calitățile și trăsăturile criticii tînărului autor, care au entuziasmat pe unii comentatori. Aplombul, rapiditatea demersului, privirea de sus, cuprinzătoare, ușurința de a produce idei (cu și fără ghilimele), inteligența asociativă, scrisul nervos, capricios, plin de treceri bruște, în care afirmația dreaptă, tăioasă coexistă cu foarte întortocheatele subtilități, spiritul analitic pătrunzător și talentul expresiei, de nu puține ori pregnantă, sunt cîteva dintre ele. [...] N. Manolescu a observat exact că Ungureanu își pasișează și parodiază colegii (printre «victimile» criticului, N. Manolescu mă cita și pe mine). Într-adevăr, pentru a mai lărgi puțin sfera exemplurilor, am putea arăta că Ungureanu știe să scrie «frumos» ca N. Manolescu sau să fie «subtil» ca Lucian Raicu. El reușește să se transforme de la o pagină la alta: e simplu, gîndilocvent, prozaic sau hazardat, după capriciul de moment. Atîta poftă de joacă poate încînta pînă la un punct. Există, totuși, un risc, pe care Cornel Ungureanu nu-l evită: acela de a se mima pînă la urmă însuși actul critic. Critica e o profesiune serioasă. A o practica făcînd cu ochiul ni se pare de neconceput. În ciuda unor calități ce nu sunt la îndemîna oricui, critica lui Cornel Ungureanu nu reușește, deocamdată, o autentică «întemeiere».” ■ La *Prima verba*, Laurențiu Ulici apreciază *Efortul poetic* al Ilenei Ioanid (în volumul *Traversări*), dar și pe cel al lui Adrian Vasiliu (din cartea *Drumul și timpul*). ■ „*Întoarcerea Vlașinilor* – notează Elena Tacciu în cronică *Istorie și mit*, dedicată romanului Ioanei Postelnicu – amplifică istoria prin mit, iar romanul istoric despre lupta ardelenilor pentru neatîrnare coboară în stratul și mai cuprinzător al perenității arhaice.” ■ Sorin Titel recenzează reținut romanul de dragoste *Ispita într-o dimineață ploioasă* de Damian Necu-

la. ■ Sunt prezenți cu proză Paul Tutungiu („*Moaștele*”) și Constantin Mateescu (*O seară cu Narcisa*).

• [„*Tribuna*”, nr. 22] *O etapă superioară în dezvoltarea colaborării și prieteniei româno-spaniole* se intitulează editorialul acestui număr – semnat *Tribuna* –, prilejuit de vizita lui Nicolae Ceaușescu în Spania, la invitația Regelui Juan Carlos I. ■ Sub genericul *Zilelor culturii iugoslave*, Mihai Poenaru publică textul *Arta – mesaj de pace*. ■ În preajma zilei de 1 iunie, cronicile sunt dedicate literaturii pentru copii. □ Astfel, Victor Felea scrie despre *Lucrurile de dimineață*, volumul de versuri al lui Ion Caraion: „Ca și Argezi, cu care are destule corespondențe și afinități, Ion Caraion știe să se joace la modul superior, să dea greutate lucrurilor simple sau să spună la modul degajat, umoresc, lucruri importante ori pur și simplu să releve «frumuseți și prețuri noi» în obiectele și realitățile familiare ce ne înconjoară. Cine îi cunoaște opera poetică a mai putut întâlni, din când în când, semne ale acestui lirism ludic, legate mai ales de jocurile de limbaj, de un instrumentar stilistic foarte divers, folosit însă în contexte poetice de altă nuanță și altă anvergură”. □ A treia ediție a volumului *Recreația mare* de Mircea Sântimbreanu este semnalată de Dan Rebreanu, care reține „observația psihologică subtilă, remarcabilul grad de înțelegere a specificului vârstei, stilul familiar, fără urme de artificialități, al întregii cărți [...]”. □ Discutând cele cinci volume ale *Cireșarilor*, Radu Săplăcan observă că „scriitorul Constantin Chiriță face parte dintre pușinii aleși care au descoperit «cheia» simbolică cu care se poate accede la gustul și dorințele tinerilor cititori. Pe de altă parte, vom observa că, în general, copilăria și adolescența au pătruns în literatura română fie din perspectivă memorialistică, ceea ce impune o evidentă derogare de la legile autenticității originare, fie pe calea inaugurată de Caragiale, ale cărui personaje, copii sau adolescenți, servesc cu puține excepții unor scopuri ținând de o abordare critică a sistemului educațional. Nobile excepții le-ar reprezenta Creangă și, mai târziu, Ionel Teodoreanu”. □ Mihai Valeriu consacră câteva rânduri *Legendelor strămoșești* ale lui Gligor Hașa, în care află și „o anumită senzație de contrafacere, un schematism uneori dezolant și stângăcii stridente de limbaj”. □ *Pământul plat* de Vasile Băran este, pentru Tudor Dumitru Savu, o realizare la fel de... plată: „Ideea generală a cărții este generoasă și, exploatată mai bine, ar fi putut face lectura plăcută, dar modul de relatare al evenimentelor, ca și alte inutile comentarii care complică întreaga narațiune, contribuie la nerealizarea romanului. Defectuoasă ni s-a părut și compoziția relatării”. Aglomerația de exemple livrești incomodează lectura: „Nu poți, astfel, să-ți dai seama pentru ce vârstă e scris romanul, căci la 12 ani nu știi ce e cu Heraclit și nici cu Walt Whitman”. □ Constantin Zărnescu se oprește asupra volumului postum („asamblat” de Mircea Sântimbreanu) *Prima carte ultima carte* de Cătălin Bursaci, care a murit în 1975, la 17 ani, când „era mai mult decât un licean și adolescent, era un scriitor în formare – ce se pregătea să scrie, curajos, un nu-

măr de cărți”. □ Din *Almanahul copiilor* pe 1978, alcătuit de Asociația Scriitorilor din București, avându-l redactor pe poetul Mircea Micu, Mircea Oprea apreciază „micile tablete în proză și în versuri prin care Gheorghe Tomozei și Nichita Stănescu ilustrează literele alfabetului într-o semnificativ intitulată *Carte de citire, carte de iubire*, apoi schițele lui Fănuș Neagu, pline de metafore înflorite gingaș-delirant, paginile semnate de Gheorghe Pituș și Mircea Sântimbreanu [...]”. □ Același publicist recenzează și *ABC-ul poveștilor* de Alexandru Mitru. ■ Sunt prezenți cu versuri Horia Bădescu, Domnița Petri, Nora Rebreanu, Ioan Evu, Eugen Evu ș.a. ■ Proză publică Lidia Bondor și Ștefan Damian. ■ La *Fotografii de noapte*, N. Prelipceanu „developează” *O vizită în codru*. ■ Romanul *Frumosul principe Cercel* de Radu Boureanu este comentat de Ion Pecie: „Într-o vreme în care demitizarea istoriei este încă la modă prin urmașii lui Dürrenmatt, Max Frisch și mulți alții, poetul Radu Boureanu se decide să scrie un roman în care re-mitizează istoria. Petru Cercel este un domn luminat, un adevărat spirit al Renașterii, căzut tragic de pe tronul țării la voia sultanului Înaltei Porți. Radu Boureanu re-sacralizează eroul istoric. El nu-l mai privește de sus, nu-i demolează statuia, mulțumindu-se să-i noteze măruntele gesturi cotidiene de muritor de rând cu nimic mai presus de concețteni” (*Între Ormuzd și Ahriman*). ■ Augustin Cozmuța realizează un interviu cu etnologul francez Claude Karnouh, care, din 1973, desfășoară cercetări într-un cătun maramureșean (*Cultura românească se relevă ca o cultură europeană*). ■ La *Cronica ideilor*, Andrei Marga așază *Acțiuni restitutive* în ceea ce privește lucrările de filosofie românească: „Au fost întreprinse reeditări (mai cu seamă scrieri datorate lui D.D. Roșca, Tudor Vianu, Mihai Ralea, Lucian Blaga, Mircea Florian, P.P. Negulescu etc.), au beneficiat de studii parțiale mulți gânditori. Alte reeditări sunt însă reclamate (de pildă, Rădulescu-Motru), după cum sunt de acum necesare și posibile monografiile lămuritoare și, apoi, desigur, sinteze concludente”. De aici, universitarul clujean ajunge la lucrarea *Reviste de filosofie și sociologie*, înfăptuită de Grigore Traian Pop, care „dobândește importanță datorită faptului că revuistica filosofică a constituit, așa cum subliniază autorul, laboratorul activității filosofice și foarte multe dintre scrieri au luat mai târziu dimensiuni de volume autonome”. ■ Al. Căprariu își îndeplinește „îndatorirea” de cronicar sportiv. ■ În locul cronicii de teatru, redacția găzduiește, la *Opinii*, însemnarea indignată *Quo vadis?* a dramaturgului Leonida Teodorescu. Acesta notează, între altele: „Am cunoscut directori de teatru (vă rog să rețineți pluralul) care n-au putut, pur și simplu n-au putut, să spună numele a cinci dramaturgi români de azi și titlul câte unei (!) piese de a lor. Și erau directori ai unor teatre bine cunoscute. Cunoscuți cazuri de directori de teatre care au respins piese românești contemporane (piese românești și nu neozelandeze) fără să le citească; cunosc o mare mulțime de teatre care nici măcar n-au catadixit să răspundă că au primit piese trimise de dramaturgi celebri. Știu că Laurențiu Fulga retrăgându-se n-a deranjat pe ni-

meni; știu că Romulus Vulpescu retrăgându-se din teatru n-a deranjat pe nimeni (nimeni nu i-a inoportunat cu imperativul-rugător: scrieți-ne o piesă, maestre!); știu că marele succes de care s-a bucurat în străinătate (pe două continente) piesa lui Radu Dumitru, *A opta zi dis-de-diminează*, n-a însemnat reluarea acestei piese de către vreunul din teatrele noastre, cunosc o mulțime de piese de succes real de presă și de public care n-au interesat nici un alt teatru în afara celui cu premiera absolută”. Mai departe, dramaturgul aduce în prim-plan calitatea... critică a cronicii de teatru: „Este aproape jenant să vezi cât de redus este numărul cronicarilor dramatici de valoare. Până la urmă, pe mâna cui este dată discutarea, evaluarea și calificarea dramaturgiei și spectacolelor noastre? În proporție de 80-90% pe mâna unor accidentali, dacă nu chiar pe mâna unor ratați sau neputincioși naufragiați în coloanele cronicii dramatice. Și totuși... Și totuși, cu ani în urmă, au făcut cronică dramatică oameni ca Aurel Martin, Romulus Vulpescu, Ion Pascadi, s-au lansat cronicari tineri, talentați, informați și bătaioși, ca Dinu Kivu și Monica Săvulescu. Din diferite motive, din foarte diferite motive, nici unul dintre ei nu mai face cronică dramatică”. ■ Ultima pagină oferă poeme de Peter Redgrave în traducerea lui Mircea Ivănescu și un grupaj din versurile lui Nikolaus Berwanger, în traducerea lui Petre Stoica.

[MAI]

• [„**Albina**”, nr. 5] Conține versuri de Ion Horea și Ion Barbu (*După melci*). Cu ocazia zilei de 1 mai și a celei de-a 35-a aniversări a eliberării de sub „dominația fascistă”, redacția publică pe prima pagină articolul *Țara păcii și a muncii*. ■ Ion Bănuță dedică un text copilăriei, intitulat *Măria sa copilul*. ■ În rubrica *Prietenii mei, scriitorii*, Hristu Cândroveanu se oprește asupra romanului *Fascinația* (Eminescu, 1977) de Laurențiu Fulga, apreciind îndeosebi patosul și fraza bogată a acestuia: „Patetismul frazei în avalanșă, exprimarea ornată, încordată, de arc veșnic întins, fac din proza acestui scriitor o lectură năucitoare, care zgâlțâie cititorul tot timpul, silit să-și asume incomode destine de excepție”. ■ Victor Kernbach este prezent cu articolul *Scripturi și apocrife* în rubrica *Mit și adevăr*.

• [„**Amfiteatru**”, nr. 5] În acest număr sunt publicate versuri de Elena Ștefoi, Ștefan Mitroi, Domnița Petri, Matei Vișniec (*Despre spațiu*), Patrel Berceanu, precum și un grupaj de poeme din lirica spaniolă (de Antonio Machado, Vicente Alexandre, Francisca Aguirre și Enrique Badosa), în traducerea lui Darie Novăceanu. ■ M.N. Rusu situează ultimul volum de versuri al lui Dumitru Popescu, *Rază de cobalt* (Eminescu, 1979) sub semnul pamfletului și al revoltei, considerându-l superior operelor anterioare: „Ultimul volum de versuri al lui Dumitru Popescu dezvăluie o structură lirică pamfletară și interogativă. Ea este – în *Rază de cobalt* – mai pregnantă în expresie și mai organizată pe ansamblul versurilor și al ciclurilor (*Conspecte, Panoptic, Ecorșeuri, Mula-*

je) decât în volumele sale anterioare”. El aseamănă lirica acestuia cu cea a generației războiului, care percepea poezia ca o armă și o luptă împotriva tarelor cetății: „Așadar, poetul preferă expresia demascatoare a versului direct, ascuțit ca un bisturiu, deoarece, la fel ca înaintașii săi din «generația războiului», el este un luptător sau consideră poezia ca pe o armă de luptă necesară într-o lume în care conflictele nu sunt încă abolite. Confruntată cu marile și gravele probleme ale umanității, poezia nu poate fi, în viziunea lui Dumitru Popescu, decât o poezie în slujba «cetății», o poezie a baricadei”. ■ Dinu Flămând salută apariția *Jurnalului politic* (Ed. Politică, 1979) al Marthei Bibescu, considerată o tentativă justă de recuperare a operei acesteia: „Publicarea acestor însemnări, trebuie să recunoaștem din capul locului, este o justă și meritorie inițiativă; din cele 31 de volume semnate de Martha Bibescu, puține au fost traduse în românește; tipărirea, nu demult, a cunoscutei cărți *La bal cu Marcel Proust*, iar acum apariția acestui formidabil jurnal constituie însă un promițător și nou început pentru a restitui literaturii române opera uneia dintre cele mai spirituale care, indubitabil, îi aparține”. ■ Ioan Buduca realizează o anchetă intitulată *Tensiunea căutării – emblema autenticității*, la care răspund, pe lângă artiști plastici și regizori, critici și scriitori contemporani precum Mircea Iorgulescu, Eugen Uricaru, Marian Popa, Paul Everac. □ Întrebat dacă nu crede în existența unui anumit schematism al romanului de actualitate și al istoriei recente, Mircea Iorgulescu afirmă că acesta decurge dintr-o viziune simplificatoare asupra existenței și realizează totodată, la cererea lui Ioan Buduca, un portret-robot al romanelor despre obsedantul deceniu: „Ele se remarcă, mai întâi, printr-o preferință sociologică: au întotdeauna în centru țărani sau intelectuali, rareori sau niciodată muncitori și funcționari. [...] A doua observație se referă la perspectivă: aceste romane introduc întotdeauna un punct de vedere ulterior desfășurării faptelor evocate. Romanul este o ilustrație sprijinită de un text (care poate fi subtextual, dar nu e niciodată absent. În mod firesc, procedeul literar al retrospectivei, al rememorării, al bilanțului va fi cel mai des utilizat. În sfârșit, accentul este pus pe faptele vieții și nu pe viața însăși; interesează ce se trăiește, nu cum se trăiește. [...] Observațiile formulate mai înainte pornesc de la o serie de romane de actualitate, printre care se află *Caloianul* și *Suferința urmașilor* de Ion Lăncrănjan, *Clipa* de Dinu Săraru, *Frica* de Damian Necula, *Botează-mă cu pământ* de Gheorghe Suci; nu sunt verificabile în romanele lui Marin Preda, D.R. Popescu, Augustin Buzura, Eugen Uricaru, Romulus Guga, Alexandru Ivăsiuc”. □ La întrebarea dacă *Mierea* (Albatros, 1978) reprezintă o revizuire a schematismului romanelor despre obsedantul deceniu, Eugen Uricaru consideră această observație o exagerare, punctând totuși câteva necesare reformări ale genului: „Ceea ce trebuie depășit în domeniul prozei despre anii '50 este tocmai prezentarea acestor evenimente ca pe o secțiune izolată a istoriei noastre și nu ca pe o parte integrată organic în viața poporului. Ni se pare cel puțin ciudat că faptele, evenimentele petrecute

atunci să înceapă ca izvoare și să sfârșească în semnificații, brusc, delimitat, cu rigurozitate, îngrădite de un adânc și bine imaginat șanț cu apă [...]. În realitate lucrurile nu au stat așa, în realitatea imaginată doar așa. Acest clișeu, acest schematism trebuie depășit în primul rând, altfel se poate ajunge la un transfer de proprietăți de la cea de a doua realitate către prima și în conștiința cititorului de mâine...” □ Rugat să enumere o serie de clișee ale literaturii contemporane, Marian Popa face distincția dintre clișeele generate de o „dogmă impusă literaturii” și cele „provocate de o mare literatură”. În perioada 1945-1965 erau prezente cele dintâi, pe când în perioada post-1965 erau întâlnite cele din a doua categorie: „Clișeele poeziei noi decurg, cum am constatat, din activitatea marilor poeți: jocul minorilor cu paradoxele logice și existențiale, jocul cu infinitul și transfinitul, jocul cu anxiile, jocul cu murdarul și grotescul, jocul cu dramele politice și naționale, jocul cu substratul. În proză: clișeul lipsei de final al cărților, stilul îngălat-psihologizant, clișeele morții înainte de termen cu implicații politice, clișeele negativului dat drept ficțiune și localizat în provincie, pentru limitarea gravității semnificației. În teatru aproape totul este clișeu diferențiat în conflict bulevardier, feerie istorică și parabolă politică «temerară». Se poate afirma că teatrul este așa de sărac încât nu mai are de pierdut decât lanțurile”. Marian Popa evidențiază apoi acid și o serie de „activități clișeistice” ale criticului: „1) a elogia o carte care a fost elogiată înainte de alții, cu sau fără trimitere. 2) a înjura o carte care a mai fost înjurată, creând opinia clișeistică; 3) a elogia o carte care a fost elogiată înainte; 4) invers; 5) a elogia prima carte a unui autor și a înjura pe a doua, chiar dacă e la fel de proastă ca și prima; 6) a proceda invers, dar cu aceeași intenție clișeistică, a creării impresiei de intransigență profesională și morală; 7) a ține seamă de ce spun celelalte publicații ale Uniunii Scriitorilor; 8) a nu ține seama de ele; 9) a înjura orice carte sau afirmație de Marian Popa; 10) a lăuda orice carte a unei funcții și a o uita după ce funcția sau cel ce-a funcționat cu mai mult sau mai puțină trudă a dispărut”. □ Întrebat despre existența schematismului în teatru, Paul Everac susține că acesta este inerent dramaturgiei, devenind nociv doar când creativitatea se estompează: „La drept vorbind toată dramaturgia e clădită pe scheme, cum e un edificiu pe câteva necesități canonice, greu de neglijat. Schema începe să fie nocivă în teatru când fabricitatea depășește creativitatea, cu alte cuvinte când canoanele sunt situate în afara și nu înăuntrul scriitorului. Când în loc de impulsuri el scrie pe mobiluri, și nu totdeauna pe mobiluri superioare, ci câteodată pe unele ieftine, de conjunctură. De ce face așa? Din comoditate, din automatism (altă comoditate), din conformism (culmea comodității!)...” ■ În recenzia sa dublă a volumelor *Îndreptările doctorului Faustus sau Calea cea mai lungă* (C.R., 1978) de Vasile Vlad, și *Fragi în noiembrie* (C.R., 1978) de Vasile Petre Fati, Ion Stratan face o serie de considerații asupra prozaicului în poezia contemporană: „Prozaismul, (cel deliberat, nu pompierismul) are la fiecare poet de azi o doză de asumare până va ajunge

să contrazică tabu-urile puriste și va dispărea ca termen operant. Pentru că procesul este în plină desfășurare, această etichetare convine în cazul antiretoricilor (Ion Caraion, Geo Dumitrescu și programatic la Mircea Ivănescu – «...aici suntem într-un roman polițist...») și numai ca depoetizare a universului liric pentru un Leonid Dimov, Emil Brumaru sau Mircea Dinescu”. Ion Stratan este de asemenea laudativ la adresa volumului publicat de Vasile Petre Fati, pe care îl consideră unul dintre cele mai notabile din acea perioadă, continuând verva autoironică a lui Emil Botta: „Volumul este una dintre cele mai interesante apariții din ultimii ani, în descendența autoironică, livrescă a inegalabilului Emil Botta, însă frazat larg, fără surpriza rimei. Citadinismul blând și retrospectiva se împletesc cu pseudo-maxime naive, punctate inteligent printre comparații și metafore vii...” □ Doru Mielcescu semnalează apariția eseului *Lubirea de patrie* (Dacia, 1978), de Ioan Alexandru. □ Ion Bucșe se oprește asupra reeditării lucrării *Scritori români de azi I* (C.R., 1978), sintetizând caracteristicile demersului critic întreprins de Eugen Simion: „...atunci când analizează sintetic diferiți autori el se oprește cu precădere asupra celor consacrați și intrați în conștiința publicului. Nu vrea să fie un descoperitor de valori, dar reușește să fie un critic care le confirmă. Sau chiar dacă întrevide diferite valori, ele sunt comentate pe această linie, urmând să revină când opera este încheiată. [...] Pentru Eugen Simion actul critic este «un sistem de lectură, un mod personal de a te apropia de operă, un demers, care folosind mijloace variate, descoperă figura spiritului creator». Ea coincide de fapt cu ceea ce Georges Poulet numea vocea spiritului creator. [...] Scriind de exemplu, despre Nichita Stănescu ori Geo Bogza analiza operei este coroborată cu portretul autorului pentru a ajunge să descopere din acest diptic o formă unică: conștiința creatoare. Este într-un astfel de demers nevoie de o rigoare și spirit analitic, la care autorul adaugă anumite calități stilistice. Într-un context literar alimentat uneori cu diferite busculări, lucrarea de față are semnificația unui eveniment”. ■ Ion Cristoiu analizează în *Cazul Arghezi* efectele literare ale tezei anilor 1948-50, conform căreia pericolul imperialist se manifestă în forme subtile: „Mult influențată și de contextul politic (primejdia diversionismului, a spionajului, a sabotajului), dar și de subtile psihologii (repulsia stârnită de ipocrizie), această teză sporește la maximum posibilitatea procesului de intenție. Dacă decadentismul se ascunde în forme subtile, aparent neutre politice, sau chiar progresiste, atunci sunt posibile cele mai paradoxale procese de intenție, cele mai grave erori de apreciere”. ■ În *Realismul involuntar*, Radu G. Țeposu identifică două tipuri de mimesis: cel care are un efect comic, teoretizat de Ortega y Gasset, și cel care duce la consternare, ilustrat de cazul lui Dinu Păturică: „Există două feluri ale imitației care pot duce la realism, având același punct de plecare. Unul e cel enunțat de Ortega y Gasset. Celălalt, reprezentat în cazul de față de Dinu Păturică, constă într-o degradare involuntară și inconștientă a modelului imitat; consecințele sunt

exact opuse. Dacă în primul caz idealul e imitat din perspectiva ridiculizării și a caricării lui (cazul lui Quijote, spre exemplu), distanțarea înseamnă eliberare de model, negarea acestuia. Dimpotrivă, Dinu Păturică imită pe eroii lecturilor sale în latura lor trivială și venală cu scopul vădit de a-i urma; e aici o fidelitate exacerbată față de prototip.” Aceasta duce în cele din urmă la o subordonare a realului față de model, la grotesc și grimasă: „În timp ce caricarea (conștientă) a prototipului presupune eliberare de model, imitația lui Dinu Păturică înseamnă o subordonare (inconștientă) a realității la model. În cazul din urmă realismul nu mai stârnește zâmbetul, ci grimasa”. ■ În rubrica sa *Cartea de debut*, Constanța Buzea prezintă volumul Gabrielei Negreanu, *Decorul și prezența* (C.R., 1979). ■ Liliana Țigănescu urmărește evoluția poetică a Danielei Crăsnaru, observând în ultima ei operă, *Arcașii orbi* (C.R., 1978) o încercare de renunțare la feminismul din versurile anterioare: „Sub înrâurirea, desigur, a opiniei critice curente, poeta încearcă, în volumul său ultim, *Arcașii orbi*, să renunțe la „feminismul” poeziei, ceea ce nu reușește decât rar și stângaci, încărcându-și, de fapt, acele poeme, cu o discursivitate distonantă față de sinteza afectiv-spirituală ce biruie în aproape tot cuprinsul volumului”. ■ Dinu Flămând publică articolul *Despre poezie și glumă la Carlos Bousoño*.

● [„Cinema”, nr. 5] Câțiva corespondenți relatează, de la fața locului, din Vaslui (Mircea Iva), Oradea (Emilian Urse), Slobozia (Manuela Cernat), Sf. Gheorghe (Călin Căliman) și Tg. Jiu (Eva Sârbu), despre *Cinematarii în plină confruntare și afirmare, sub semnul Festivalului „Cântarea României”*. ■ Ioan Lazăr aduce în discuție, între altele, ideea de cooperarea cu scriitorii în realizarea filmelor în interviul pe care îl ia regizorului Geo Saizescu („*Monotonía este cel mai perfid adversar al comediei*”): „Este obligatorie colaborarea cu un scriitor scenarist sau calitățile filmului nu credeți că trebuie puse în legătură cu valoarea literară a prozei? De pildă, dumneavoastră ați lucrat foarte mult cu D.R. Popescu. Ce ne puteți spune în acest sens?”. Răspunsul lui Geo Saizescu are în centru relația acestuia cu autorul *Vânătorii Regale*: „Eu cu D.R. Popescu am lucrat la scenariile care sunt și originale și au și originalitate. Nu am făcut scenariile după o anumită proză. Am lansat în unele filme câte un personaj, de obicei un tip, Făniță, de pildă, din *Un surâs în plină vară* sau *Papă-Lapte* din *Balul...* Pornind de la colaborarea mea cu D.R. Popescu, eu sunt convins că dintr-o literatură cinematografică bună – dacă are șansa să dea peste ea un creator sensibil și inspirat – va ieși un lucru remarcabil, ca film, fără să se rușineze vreuna din părți. Dacă e obligatoriu ca autorul unei opere literare să fie și propriul său scenarist? Nu cunosc vreo lege într-un sens sau altul”. ■ La *Întâlnirea cu cinematograful*, regizorul și scenaristul Paul Călinescu evocă o întâmplare din adolescență: „Eram în clasa a șaptea de liceu când am văzut împreună cu el [Riri Cugler] piesa lui Victor Eftimiu, «Cocoșul negru». Nu știu de ce «aveam noi ce aveam» cu Victor Eftimiu. Pe vremea aceea el era

directorul Teatrul Național și nouă ne-a venit ideea să-i facem o farsă. I-am trimis, pe cale oficială, o piesă scrisă în bătaie de joc, convingi fiind că directorul nu o va citi, ci o va trimite comitetului de lectură. Piesa era intitulată «Furtuna», dramă istorică în trei acte. Personaje principale erau Tudor Vladimirescu, Ștefan cel Mare și Mihai Viteazul. Ca să nu existe nici un dubiu asupra intențiilor noastre, am dat următoarele indicații: *Actul I*. Acțiunea se petrece în mormânt. La ridicarea cortinei, un vierme traversează scena. Tudor Vladimirescu și Ștefan cel Mare stau de vorbă. Un zgomot puternic îi face să sară în picioare. Prin zid, apare Mihai Viteazul fără cap... În naivitatea noastră eram convingi că ea va fi citită de comitetul de lectură, și ne bucuram nebunește de situația în care se va afla directorul care a înaintat comitetului o asemenea piesă... După ani și ani, l-am cunoscut pe Victor Eftimiu. Mi-era foarte drag, deși era mult mai în vârstă, ne împrietenisem, dar nu am avut niciodată curajul să-i pomenesc de piesa «Furtuna»...". ■ *Dicționarului cinematografic* întocmit de George Littera i se adaugă, în acest număr, un nou concept: *Comedia sofisticată*. ■ După o analiză a filmelor lui Luchino Visconti, Mircea Alexandrescu îl consideră pe *Visconti: un Thomas Mann al ecranului*. ■ Radu Cosașu este nelipsit, cu rubrica *Filmul, document al epocii – Documentul, sursă a filmului*. ■ Odată cu volumul lui Grid Modorcea, *Miturile românești și arta filmului*, „Se încearcă, pentru prima oară la noi – notează Dan Stoica –, radiografierea producției naționale de film dintr-un unghi inedit: cel al folclorului. În viziunea autorului, punerea față în față a operelor filmice cu tipurile esențiale ale umanității românești este un examen menit să releve măsura în care cinematograful a reușit să-și apropie marile permanențe culturale ale neamului. Se analizează modul în care filmele au reușit, sau nu, să se integreze unor structuri reprezentând specificul național, obținând, sau nu, prin aceasta, calitatea de opere de referință ale culturii românești. [...] Se operează pe spații de referință largi, dar în viraje bruște. Se trece nonșalant de la Aristotel la Vitanidis, de la Eliade la Gopo, de la Hașdeu și Blaga la Nicolaescu și Mureșan. Se spun cu această ocazie câteva adevăruri despre cinematograful românesc și, dat fiind contextul, evident că ele nu pot fi prea roz”. ■ La poșta redacției, rubrica-invitație *Spectatori, nu fiți numai spectatori!* (realizată de Radu Cosașu) conține mai multe impresii despre ecranizarea lui Mircea Veroiu după operele lui Camil Petrescu. F. Palaloga din Iași consideră, de exemplu, că: „Romanul lui Camil Petrescu e în primul rând o dramă psihologică. Ce e filmul? Un amestec de situații imagistice din care cine nu a citit romanul iese absolut nelămurit, iar cine l-a citit iese indignat. Că are anume imagini interesante, cum zicea cineva, la ce bun dacă acestea nu fac corp comun cu drama propriu-zisă? Multă vorbărie care nu demonstrează mai nimic, mult zgomot într-o coloană sonoră prost realizată. Când o să învețe cu adevărat regizorii noștri că literatura e una și filmul alta? Și că o adaptare după o mare operă literară trebuie făcută cu artă cinematografică?”. □ Nici Lena Manole din București nu are cuvinte

de laudă despre pelicula inspirată de operele camilpetresciene: „Acest film al regizorului Mircea Veroiu nu este făcut după Camil Petrescu, ci după ureche... În generic putea să apară scris în caractere clare un micro-rezumat al romanului «Ultima noapte...», precum și a celorlalte surse de informare a autorului scenariului, pentru a ne familiariza puțin memoria și a ne reaminti cam ce-a scris Camil Petrescu, lectură pe care noi am efectuat-o în anii de studii și despre care aveam impresia noastră fixă și bine consolidată (cu cât e mai fixă cu atât e mai sigură), atât prin vârstă, cât și prin faptul că, dacă nu ne pricepem noi, cine să se priceapă și, implicit, să priceapă ceva din acest film? Camil Petrescu scrie în «Patul lui Procust» că ce-l interesează mai mult este ambianța, atmosfera, cadrul, iar filmul lui Veroiu, deși are atmosferă, ea este altă atmosferă decât cea a lui Camil Petrescu...”. □ Din comuna Ciucea, jud. Cluj, scrie redacției și prof. Alexandru Jurcan, tot pentru a-și exprima dezamăgirea cu privire la filmul *Între oglinzi paralele*: „Veroiu afirmă că filmul său este inspirat din opera lui Camil Petrescu. Nu, fiorul camilpetrescian n-a fost descoperit, totul e intenție, intenție laudabilă, desigur”. □ M. Liviu, un economist bucu-reștean pasionat de cinematografie, apreciază unul dintre actorii distribuiți în filmul lui Veroiu, rămânând, totuși, nemulțumit de rezultat: „Iubesc romanul lui Camil Petrescu, și în special pe acest erou, Ștefan Gheorghidiu. Cred că acest personaj ar fi avut multe de transmis tineretului de azi, dacă Ion Caramitru, foarte bine ales, ar fi fost și bine condus de către regizor”.

● **[„Convîngeri comuniste”, nr. 3]** Semnează cronici: Emil Ionescu (Cornel Ungureanu, *Contextul operei*): „La Cornel Ungureanu evenimentul este văzut și reinterpretat prin lumina spiritului obiectivat în creație; raporturile se răstoarnă; numai că astfel, evenimentul se cere analizat cu instrumente pe care nici istoricul literar, nici biograful nu le folosesc. Impresia de pozitivism este așadar aparentă: în fapt ordinea și consecvența pozitivă a eseurilor își găsesc originea în însăși inteligența criticului”. □ Bogdan Ghiu (*Valorificare și valorizare – Reflecții pe marginea „Micului dicționar de scriitori români”*): „Este vorba de o operă cu mai multe nivele: unul rece, strict-informativ (deși există unele greșeli de datare [...] un alt nivel, cel al antologării extrem de disimulate a tradiției critice într-o anumită problemă și în sfârșit deschiderea spre o judecată critică cu aspirații de definitivare. Aceste nivele par a stratifica publicul larg. Din această carte se poate conspecta și învăța ca dintr-un manual, ea poate fi foarte bine citită pur și simplu”. □ Doru Mareș (*Debutul ca luptă cu inerția*): „Volumul lui Mircea Nedelciu, *Aventuri într-o curte interioară* trimite încă de la început la o anume senzație de miraj [...] Cartea este, în ultimă instanță, o luare de poziție literară în favoarea literaturii”. □ Versuri de Traian T. Coșovei, Alexandru Mușina, Bogdan Ghiu, Mircea Cărtărescu, Daniel Pișcu, Eugen Suciu.

● **[„Convorbiri literare”, nr. 5]** Se deschide cu editorialul redacțional *Copilul*, prilejuit de proclamarea anului 1979 drept *An internațional al copilului*.

Este menționat, de asemenea, viitorul Colocviu național al scriitorilor consacrat literaturii pentru copii, eveniment care promite o „stimulare a creației literare dedicate celei mai scumpe ființe de pe planeta noastră. Prin problematica ce va fi abordată, prin intervențiile participanților și propunerile ce vor fi făcute la reuniunea ce va avea loc, acest important sector al literelor noastre va căpăta un nou și prețios imbold. Copiii așteaptă cu interes și nerăbdare cărțile noastre, cărți care să le lumineze mintea și să le înaripeze sufletul lui frumos”.

□ P. Constantin organizează dezbateră *Literatura pentru copii între realități și cerințe*, menită să lămurească stadiul actual al genului. Astfel, amfitrionul adună mai multe puncte de vedere: *Copilul crește citind* (Andi Andrieș), *Literatura pentru copii gen minor?* (Ada Fărtăiș, redactor la Ed. Junimea), *Propuneri* (Ana Gheorghiu, educatoare), *Literatură autentică* (Al. Mitru), *Copilul – o personalitate deschisă* (Adrian Neculau, doctor în psihologie) și *Un gen minor?* (Mircea Sântimbreanu, director al Ed. Albatros).

□ Autor consacrat de cărți pentru copii, Mircea Sântimbreanu accentuează faptul că „o adevărată operă literară destinată micilor cititori ar trebui să îndeplinească toate calitățile unei adevărate opere literare. La nevoie, una singură: să fie scrisă cu talent. Fără acesta, din tot ce se scrie, va rămâne vizibilă, ca pe ambalajele coletelor poștale, marcate cu creion balograf și cu litere de o șchioapă, doar adresa. De altfel, copiii, spre deosebire de editori, nici nu se lasă prea multă vreme păcăliți de aceste adrese. Se poate cu ușurință observa cum expropriează și anexează propriei lecturi scrieri care nici nu le-au fost destinate în chip expres. Cât Caragiale, cât Arghezi, cât Creangă, Sadoveanu nu aparțin, cu sau fără voia teoriei literare, copiilor?”. ■ La *Cronica literară*, Daniel Dimitriu scrie despre *Introducere în opera lui G. Bacovia* de Dinu Flămând. □ Alături, Al. Dobrescu comentează *La dispoziția dumneavoastră* de Mircea Dinescu, volum în care cronicarul sesizează unele influențe: „Surprinzător e că, tratând altădată cu rezerve ipostaza de tribun sub care se înfățișa Adrian Păunescu, criticii s-au întrecut în laude pentru «parabolele civile» ale lui Mircea Dinescu, al căror model incontestabil sunt poemele din *Istoria unei secunde și Pământul deocamdată*. [...] Sunt, e drept, și ecouri din Marin Sorescu, mai ales jocuri de cuvinte [...]. Oricât îl vor fi încântând croielile străine, culese de prin cărțile ce i-au ajuns sub ochi, e de dorit [ca Mircea Dinescu] să-și cerceteze mai vechile straie, care, chiar după opt ani, și-au păstrat nealterată linia originală și, mai ales, firescul”. ■ La *Jurnal*, Constantin Pricop „intră” în *Zodia leului*, volumul de versuri al lui Dan Laurențiu. □ Val Condurache discută *Ultima vară a lui Antim* de Florin Mugur, contestându-i tocmai statutul taxonomic: „[...] se subintitulează roman și, raportat la experiențele romanului contemporan, este, între niște limite, ceea ce pretinde a fi. Poeții sunt, dintr-un anume punct de vedere, cel mai bun seismograf al epocii. Ieșind din limitele propriului gen, nu fac decât să ilustreze mișcărilor sensibile ale epocii lor. [...] *Ultima vară a lui Antim* e o frumoasă carte de proză. Dacă e sau nu un «roman» are importanță

secundară, căci, e un fapt dovedit, conformitatea cu «normele» unui gen literar nu e un argument de valoare». □ Volumul *Contextul operei* al lui Cornel Ungureanu e străbătut de Mihai Dinu Gheorghiu. ■ Două *Prezențe contemporane*: D.R. Popescu și Mircea Ciobanu. □ Lui Mircea Doru Lesovici îi atrage atenția *Dinamismul baroc* din proza lui D.R. Popescu: „Grotescă și tragică, instabilă și obsedantă, familiară și insolită, abominabilă și sublimă, lumea prozei lui D.R. Popescu se constituie într-un vădit spectacol baroc”. □ Ioan Holban indică, în *Voce poetică și perspectivă narativă*, maniera prin care Mircea Ciobanu își „reglează” discursul: „Narațiunea lui Mircea Ciobanu, de la *Epistole* (1969) și până la cele două volume de *Istории* (1977-1978), reprezintă spațiul de întâlnire și confruntare al Poetului cu Naratorul; discursul narativ se constituie astfel ca un rezultat al manifestării gândirii Poetului cu instrumentele Naratorului. Credincios primei sale vocații, aceea de poet (Mircea Ciobanu a debutat în 1966 cu volumul de versuri *Immuri pentru nesomnul cuvintelor*), prozatorul plasează în centrul universului său românesc un sistem constituit pe baza unor corelații care vizează o anume modalitate de cunoaștere a Lumii, a realității obiective”. ■ Vasile Chifor „ridică”, în *Relief, Universul artistic și concepția fundamentală a operei*, monografia consacrată de Mircea Tomuș autorului *Fraților Jderi*, care fixează „ca permanente ale universului operei lui Sadoveanu cinci componente de bază ale acestuia și ale concepției fundamentale: primul, *natura*, și ultimul, *durata istorică* «par – ni se spune – a avea un statut oarecum monografic, există mai bine zis, ca niște realități subterane și imuabile ale operei». Celelalte trei: *natura și omul*, *natura și civilizația*, *trecurul și prezentul* «reprezintă mari dimensiuni antagonice ale concepției fundamentale». În final, cronicarul susține că volumul ar fi „o pledoarie pasionantă în favoarea constantelor și permanențelor operei unui scriitor confundat cu înseși exigențele actualității”. ■ La *Contexte*, Constantin Coroiu elogiază reportajele lui Brunea-Fox, dar indică și... contextele receptării lor: „În postfața la volumul *Reportajele mele, 1927-1938* de F. Brunea-Fox, Lisette Daniel-Brunea, cea care îngrijește ediția, alcătuiește antologia și semnează notele, ne spune că Valeriu Râpeanu intenționa să publice o asemenea culegere încă de acum două decenii. Dar, aflăm cu surprindere, marele reporter nu s-a putut hotărî până la sfârșitul vieții să tipărească o carte. [...] Dar, iată, același om de cultură și experimentat editor, Valeriu Râpeanu, ne oferă (sub egida Editurii «Eminescu» pe care o conduce) la anul de grație 1979, o tulburătoare carte de F. Brunea-Fox, ce constituie, totodată, și un neobișnuit debut (e drept, netrecut prin nici un concurs!). Un eveniment editorial? Aș rosti cu gura plină sintagma, dacă aș fi sigur că ea mai spune ceva. Pentru că – am mai avut prilejul să mă indignez în chenarul acestei rubrici – atunci când un volumaș de cronici și recenzii semnat de cutare tânăr critic (firește talentat) declanșează dezbateri publicistice la care se înregistrează între opt și zece intervenții ale unor profesioniști ai condeiului, aceștia aruncând pe hârtie cu nonșalanță epitețe și osana-

le cărora doar *Istoria literaturii române de la origini până în prezent* le-ar putea rezista, ce să mai spunem oare la apariția unei cărți în paginile căreia pulsează o întreagă epocă? Întrebarea nu scuză însă nicidecum zgârcenia comentariilor privind postumul debut editorial al lui Brunea-Fox. [...] Ca și Geo Bogza, Brunea-Fox se îndreaptă spre reportaj după ce este profund marcat de experiența suprarrealistă, experiență deosebit de fertilă în ceea ce-l privește. Prodigios, dovedind o invidiabilă hărnicie a condeiului și un adevărat cult pentru nobila meserie a scrisului (reportajele sale, deși trădează febrilitatea elaborării, se constituie într-o autentică lecție de stil, de respect pentru nuanța infinitezimală a cuvântului, de eleganță a frazei, de etică profesională), F. Brunea-Fox este dintre cei meniți să-l convingă definitiv atât pe cititorul de ieri și de azi, cât și pe scriitorul contemporan că realitatea acestui veac furtunos devansează cu mult ficțiunea. Trăiești (da, trăiești, oricât de straniu ar suna acest verb) împreună cu reporterul *Cinci zile printre leproși*, poposești alături de el în *Casa cu stafii* din mahalaua sordidă a Bucureștilor de dinainte de război, descoperi *Trustul cerșetorilor* din același spațiu de mizerie, intri în sărăcăcioasa casă din Pătărlagele unde o femeie a născut patru gemeni, pătrunzi în imperiul lui Ali Kadri, sultanul din Ada Kaleh, cunoști povestea tragică a *Măririi și decăderii celui mai gras om din România* ori vizionezi, în decorul aceleiași periferii bucureștene, *Scene din campania electorală* de odinioară, mascaradă sinistă a așa numitelor partide istorice, ca și a altora care nu erau tocmai istorice. [...] Într-o vreme în care se vorbește atât de mult despre putere și despre obsesia puterii – de care se resimt vizibil arta și literatura (astăzi, Balzac, îmi spunea într-un interviu regretatul Al. Ivăsiuc, n-ar mai scrie despre averile lui moș Goriot, ci despre puterile lui moș Goriot) – n-aș fi crezut ca un om înarmat cu un carnet și un condei și însoțit de un fotoreporter credincios ca un câine să-mi apară atât de puternic... Acest om, acest scriitor se numește F. Brunea-Fox”. ■ Nicolae Manea, Emil Brumaru, Anca Nicolau, Nichita Danilov și Petre Got sunt prezenți fiecare cu câte un grupaj de versuri, numai Horia Zilieru apare cu un singur poem ■ Andi Andrieș publică proza *M-am jucat într-o zi*. ■ Al. Andriescu continuă să amintească *Datoriile filologiei față de literatură*. ■ *Arhiva „Convorbirilor”* este întregită de N. Vasilescu-Capsali și Nicolae Florescu prin cinci scrisori ale Hortensiei Papadat-Bengescu pentru Aida Vrioni. ■ Const. Ciopraga completează *O antologie: Aron Cotruș (2)*. ■ *Lecturile infidele* ale lui Nicolae Manolescu se îndreaptă, în acest număr, spre noțiunea de „fantastic” (*Cap sau pajură*). ■ În *Critica între da și da*, Alex. Ștefănescu deplânge absența spiritului critic din anumite cronici și recenzii găzduite în presa culturală. ■ La *Panoramic editorial*, Carmen Drumeanu se aventurează în *Fiord imaginar*, volumul de versuri al Violei Vancea. □ *Omul de zăpadă „asamblat”* de Aurel Rău este privit de Georgeta Eftimie. □ Dorian Obreja semnalează studiul *Unirea Principatelor Române oglindite în literatură* de Virgiliu Ene. □ Sorin Pârvu discută *Destinul unor structuri*

literare de Mircea Braga. □ *Aurul lui Burda* de Radu Selejan este „cântărit” de Augustin Alexandrescu. □ Mădălina Golgoțiu prezintă *Scriitori greci și latini*. □ Volumul *Cuvinte învinse* al lui Constantin Popa e analizat de Sergiu Negură. ■ Sub semnătura H.Z., un text aniversar dedicat poetului *Ion Horea*, la împlinirea a 50 de ani. ■ Poșta redacției se redenumesc *Catarge*. Ioanid Romanescu îl lansează pe Iulian Antoci, însă îi răspunde descurajant lui Mircea Diaconu (care va semna, peste ani, Mircea A. Diaconu): „Rareori câte un vers memorabil sparge monotonia. Inegalitățile din text vă opresc, deocamdată, la o distanță prea mare de poezie”. ■ Val Panaitescu prelungeste studiul consacrat lui Gaston Bachelard: *Imaginație și imaginar (7)*. ■ Din *Literatura lumii*, Gabriela Gheorghiu o aduce în prim-plan pe scriitoarea neo-zeelandeză Katherine Mansfield, cu traducerea unor fragmente din *Primul ei bal*. □ Ion Deaconescu tălmăcește trei poezii ale lui Blaje Koneski (R.S.F. Iugoslavia), iar Dragoș Vicol alte trei poeme de Walther Nowotny (Austria).

● [„**Echinox**”, nr. 5] Eugen Duca demonstrează cunoașterea celor mai noi teorii din câmpul criticii literare, citând, pe parcursul articolului intitulat *Lingvistică și critică literară*, din critica americană curentul intitulat *New Criticism* care consideră că „opera literară este un obiect ce trebuie studiat ca obiect, cu alte cuvinte, obiectul literar trebuie rupt de contextul său, studiat apoi fără a ține seama de intențiile autorului, de efectul lui asupra cititorului, de istoria dezvoltării genului, istoria determinațiilor sociale și economice, istoria ideilor, dezvoltarea limbii și altele”, apoi curentul *Noii critici franceze* (în voga prin anii 50) și, nu în ultimul rând, teoria lingvistică a lui Chomsky despre competența și performanța lingvistică, alături de metodologia lui John R. Searle din *Speech Acts*. □ Câteva poezii de Gheorghe Grigurcu și Petre Stoica pe pagina a treia, precedate de un debut în poezie al mai tânărului comiliton, Gruia Novac. ■ În anul centenarului lui Galaction, Cornel Robu îl celebrează pe Grigore Pișculescu prin punctarea celor mai importante realizări scriitoricești ale acestuia, a eforturilor de benedictin de a traduce Biblia (pe parcursul a 20 de ani) și, mai ales, a sânguinței de a scrie trei volume de *Jurnal* (articolul *Anul biruinței mele literare*). ■ În prima cronică literară, Emil Hurezeanu discută despre poezia echinoxistă, subliniind, de fapt, contribuția lui Adrian Popescu la acest curent poetic, „un poet adevărat și foarte talentat. La 32 de ani și la a patra carte, el se află într-o relație constructivă cu el însuși și nu cu moaștele voievozilor sau cursa înarmărilor.” (articolul *Recurs la curtea medicilor*). ■ A doua cronică, a lui Mihai Dragolea, face o pledoarie pentru eseurile lui Octavian Paler din *Mitologii subiective, Apărarea lui Galilei, Drumuri prin memorie*, cu accent pe ultima scriere apărută *Scrisori imaginare* (Ed. Eminescu, 1979), O. Paler făcând parte, după aprecierea cronicarului, dintre scriitorii „de valoare cu opere ce refuză asocierea la o școală sau acceptarea cuminte a unor orientări în vogă”, „de excepție” (articolul *Epistolar eseistic*). ■ Andrei Ujică publică un fragment dintr-o suită intitulată *Frații Jderi și sora lor Ermi-*

na. ■ Poeziile lui Mircea Cărtărescu ocupă un spațiu consistent în revistă. ■ Un demers critic asupra criticii lui Mircea Iorgulescu, demers cuprinzând toate volumele publicate, începând cu *Rondul de noapte* (1974), *Al doilea rond de noapte* (1976), continuând cu *Scriitori tineri contemporani* (1978) și oprindu-se la ultima scriere *Firescul ca excepție* (1979), întreprinde Ion Bucșa, reliefând faptul că Mircea Iorgulescu „rămâne prin excelență un analist de proză și critică literară” și arătând care este condiția criticului așa cum o vede M. Iorgulescu: „Însemnătatea unui critic se leagă într-un chip hotărâtor de răsunetul acțiunii lui. Oricare i-ar fi însușirile, criticul a cărui activitate rămâne fără ecou este un critic nul. Fiind un om al faptei, criticul, între scriitori, este cel mai direct implicat în mișcarea literară a epocii sale, în cuprinsul căreia este fixat ca Ana lui Manole în zidul mănăstirii... »” (articolul *Certitudinile și aspirațiile criticului*). ■ George Țâra recenzează cartea lui Costache Olăreanu, *Confesiuni paralele* (C.R., 1978), în articolul intitulat *Confesiunea ca pretext epic* despre care notează: „Gradul înalt de detașare, ironia și diversitatea valențelor umoristice, naturalitatea expunerii, ilustrează în cartea lui Costache Olăreanu o perfectă știință a convertirii experienței personale în fapt artistic.” ■ Tot Ion Bucșa polemizează cu Al. Piru și Eugen Barbu pe marginea agitației stârnite de cartea Ilenei Vrancea, *Intre Aristarc și Bietul Ioanide*, o încercare meritorie de a reda un portret realist și lucid al lui G. Călinescu, fără a reprezenta nicidecum o denigrare a „divinului critic” (articolul *Riscurile opțiunii*). ■ Cu intenții mai puțin polemice, cât mai ales clarificatoare, este scris și articolul lui Ilie Radu-Nandra despre cartea lui Constantin Noica, *Eminescu sau gânduri despre omul deplin al culturii românești* (1975) care remarcă: „Nu e greu de observat [...] tonul polemic pe care îl strecoară Noica, invitația sa elegantă de a ne desprinde de viziunea călinesciană. Căci ideea unei mumificări a fost respinsă chiar de Călinescu.” (articolul «*Despărțirea*» de *Eminescu*). ■ Ion Pop lansează câteva întrebări și lămuriri cu privire la relația dintre literar și social, dintre literatură și societate, citând consistent din studiul lui Pierre Zima, *Pour une sociologie du texte littéraire* (Paris, 1978) (articolul *Pentru o sociologie a textului literar*). ■ Mircea Curticeanu dezvăluie câteva scrisori inedite ale lui Ion Breazu către Lucian Blaga, la rubrica „arhiva”. ■ Ioan Groșan pune pe tapet problema ecranizării operelor literare, la rubrica „persistența imaginii” (articolul *Un soi de scenariu*). ■ Helmut Britz și Andrei Sofalvi traduc din Rolf Dieter Brinkmann un *Poem de duminică*.

● [„Familia”, nr. 5] Ilie Măduța remarcă un nou ton, „culoarea neagră a melancoliei”, în *Diligența de seară* de Anghel Dumbrăveanu. ■ Despre *Strigătul din somn* al actorului bihorean Ion Bog, convertit în poet, scrie Boris Petrof. ■ Poeziile lui Horia Bădescu din *Ascunsa trudă* sunt analizate de S. Grigore. ■ Anton Roman subliniază că „esența cărții [*Îndreptările doctorului Faustus sau calea cea mai lungă* de Vasile Vlad] este reprezentată de găsirea prin orice mijloace a contextului de excepție care să-l elibereze de rutină și

platitudine”. ■ „Ultimul copil-minune al poeziei române”, Mircea Dinescu, publică, în opinia lui Al. Cistelean, „un nou best-seller, plin de violență și candoare, cinic și brutal ca expresie, dar, în fond, tandru și gingaș”: *La dispoziția dumneavoastră*. Deși poetului „i s-a dat, cu parafe în bună regulă, bon de intrare în spațiul mării poezii politice a veacului”, cronicarul atrage atenția asupra riscului plafonării „la un nivel mecanic al invenției și atitudinii”. ■ Virgil Podoabă consideră că *Nesfârșitele primejdii* „probează unitatea de profunzime a structurii scrisului și scriitorului Mircea Horia Simionescu; adunate aici ca printr-o lentilă convergentă, calitățile fundamentale prezente în cărțile anterioare – spiritul critic manifestat în valoarea lui parodică, *ars combinatoria* sau capacitatea de «literaturizare» excitată de orice pretext, plus o imaginație debordantă, uneori, aproape confuzională – sunt puse în funcțiune cu o ingeniozitate inegalabilă”. ■ *Eminescu. Modele cosmologice și viziune poetică*, „eseul dedalic” al Ioanei Em. Petrescu, asupra căruia suflă și o „adiere blagiană”, este analizat de Gh. Grigurcu. ■ Semnează versuri în acest număr: Cătălin Ionuțaș, Grigore Scarlat, Constantin Mălinaș. □ Alma Maria Moldovan traduce *Din lirica spaniolă*: Vicente Aleixandre, Federico García Lorca, Pedro Salinas. ■ Apare a doua și ultima parte a *Textului din text* de Marian Papahagi. ■ Mihai Șora continuă dialogul filozofic *Verbul și numele (II)*. ■ Două pagini reportericești despre *Moartea pietonului în „valea fumului”* relevă aspecte ale orașului Los Angeles, observate de Radu Enescu în călătoria sa vestică. ■ Pentru *Reeditări posibile, firești, necesare* pledează Ion Simuț în legătură cu: *Rusoaica* lui Gib.I. Mihăescu, *În preajma revoluției* de Constantin Stere, *Robul* lui Dem. Teodorescu, *Istoria...* lui G. Călinescu, *Getica* de V. Pârvan, *Istoria literaturii române vechi* de N. Cartoian, *Kalokagathon* de Petru Comarnescu, *Nu* de Eugen Ionescu și, de asemenea, pentru esul lui Pompiliu Constantinescu despre Tudor Arghezi (1940), trilogiile filosofiei lui Lucian Blaga, scrierile de tinerete ale lui Edgar Papu, manuscrisul *Filozofia substanței* de Camil Petrescu, o ediție de opere Mircea Eliade. În câteva cazuri, Ion Simuț își susține detaliat pledoaria pentru reeditări: „romanul *Gorila* (1938) al lui Liviu Rebreanu este pus sub acuzare că ar înfățișa fără severitate mișcarea legionară. Oricine va citi însă această carte, convins de consecvența de obiectivitate romanescă pe care se străduia să și-o păstreze scriitorul, va vedea că învinuirea este o scornire”; „este exagerat și nedrept să punem pe seama lui Felix Aderca [*Omul descompus, Femeia cu carnea albă, Mireasa multiplă*] infamia erotismului și să-l înconjurăm de uitare din acest motiv. Pansenzualismul și voluptatea amară ar fi rău înțelese dacă ar fi considerate atentat la moralitate”. ■ Studiile antologate în volumul *Etic și estetic* sunt semnalate de Crăciun Bejan: „Când avem în vedere fundamentarea și analiza unor noi concepte ca cel de solidaritate socială și relația lui cu arta în contextul societății socialiste, implicând variatele elemente și dimensiuni noi ale acestei relații, se cuvine să amintim opiniile dezvoltate de Ion Ianoși , tocmai în specificitatea

lor actuală, din punctul de vedere al noilor relații sociale, al noului statut rezervat creatorului în epoca socialistă. Un rol esențial joacă aici raportul dintre muncă și creație înțeles în viziunea marxistă, în sensul apropierii muncii de procesul de creație”. ■ Nicolae Cotreanțu desfășoară un eseu despre *Structuralism și antropologie*. ■ La aproape un sfert de veac de la premiera din 1955, *Citadela sfărâmată* a lui Horia Lovinescu este jucată și pe scena teatrului brașovean. Conform opiniei lui Dumitru Chirilă, piesa „rezistă timpului pentru că a fost și a rămas piesa unor adevăruri profunde, exprimate cu sensibilitate și capacitate de generalizare, pentru că – spre deosebire de marea majoritate a scrierilor din acei ani – a reușit să se sustragă schematismului funciar al epocii, organizându-se după criterii estetice perene și nu după sloganuri dogmatice pasagere”. ■ B.C. semnalează aniversarea a 20 de ani de cenaclu literar „Pavel Dan” (Timișoara), prilej cu care revista *Forumul studentesc* a găzduit mai multe texte, dintre care unele semnate de: Ion Arieșanu, Sorin Titel, Șerban Foarță, Livius Ciocârlie, Cornel Ungureanu, Nicolae Ciobanu, Aurel Turcuș, Petru M. Haș, Vasile Crețu, Ion Monoran, Marcel Tolcea, Daniel Vighi.

• [„Presa noastră”, nr. 4-5] Număr dedicat aniversării a 35 de ani de la apariția publicației. □ Al. Oprea semnează nota *Coloană de lumină*: „[...] Influente eminesciene? Să ținem seama că experiența gazetărească a poetului național a devenit de-acum un bun comun al publicisticii noastre, ecourile ei intrând în aliajul inextricabil al unor sinteze originale. Oferind un model de ceea ce se cheamă un ziarist complet, unii autori vor revendica firește, unele sau altele dintre atributele sale, dar acestea vor deveni mai mult un punct de reper în raport cu care fiecare poate să-și clarifice propriile preocupări. Bineînțeles, influența verbului gazetăresc eminescian este departe de a fi epuizată. Survine însă, în chip firesc, odată cu trecerea timpului, un proces de sublimare, accentuându-se, am spune, semnificațiile grave de ordin moral și civic. Lecția esențială a exemplului eminescian am reduce-o la ideea de responsabilitate în fața națiunii. Căci scriitorii și ziariștii laolaltă vor privi totdeauna cu emoție spre acel timp de răscruce sfințit cu numele său, când publicistica, fără a renunța cu nimic la prerogativele meseriei, era, totodată, un apostolat și un sacerdoțiu; mereu se vor întoarce la modelul său, ca la o alma mater, pentru a se regăsi pe ei înșiși, pentru a se fortifica în ceea ce au mai înălțător ca aspirații și îndatorire civică. Aceasta ni se pare a fi calea prin care ziaristica eminesciană va iradia continuu în aria literelor noastre, ca o «coloană de lumină» (pentru a-i folosi expresia), dincolo de chestiuni de meșteșug și de expresie, fiind implicate probleme de conștiință privind înseși titlurile de onoare ale scriitorului-gazetar român”. ■ O rubrică dedicată evenimentului aniversar reunește mărturiile și consemnări ale gazetarilor, unele reluate din numerele precedente. □ Pop Simion: „[...] Vorbim de profesionalismul gazetăresc, concept prea adesea confundat cu «scrierea frumoasă», cu posibilitățile stilistice ale celui ce așterne fraze pe hârtie. Metaforismul este doar o componentă a comunicării; privită ca

virtute în sine, ea decade – mai devreme ori mai târziu – în stilism gol de sensuri, în frazeologie spilcuită (și asta o spune un ziarist-scriitor, care se consideră, dacă nu e cu supărare, un stilist). Metaforismul, posibilitățile de natură stilistică, strălucirea expresivă, devin calități reale în măsura în care acestea se conjugă cu virtuți primordiale gazetărești precum: voluptatea evenimentului, gustul informației cu tâlc și sens, aventura căutării neistovite, luciditatea în acțiune, privirea acută, care penetrează dincolo de coaja lucrurilor, sensibilitatea la nou, bucuria de a ști, a afla, a descoperi, a vesti, a profeti. [...]”.

□ Catinca Ralea: „[...] De ce era Labiș convingător? Pentru că avea har și pentru că avea credință în ceea ce spunea. Bine, bine, o să ziceți, dar Labiș era poet! Literatura e altceva. Nu. Nu e altceva. Ziaristica e o formă literară. Poate că asta e una din bolile noastre. Nu se consideră o formă literară. Oricine folosește formulele A. B și C poate face presă și implicit, poate convinge. Nu.[...] Există publicații care au întrebări tip și reduc orice interviu la trei întrebări. Mereu aceleași. Oricine ar fi omul și orice probleme s-ar pune. Iar la răspunsuri iau din interviu numai ce se potrivește cu întrebarea stabilită. Așa nu se face nici informare, nici educație.»

Mircea Horia Simionescu: „[...] Ziaristica n-are un obiect al său particular, în afara vieții, și, ca și arta literară în general, are prin însuși rolul de a informa, o funcție socială formativă de conștiințe. La punctul de conjuncție al astrului actualității cu cel al interesului superior uman și social, al țelului societății se află întotdeauna un punct psihologic fierbinte. Ca să-l exprimi cu exactitate este nevoie să apelezi la fondul pasiunii, la acel suflu continuu și adânc de energie în stare să topească, asemenea flăcării oxihidrice, metalul informației spre a-l modela și a-l comunica semenilor. [...]”.

□ Nicolae Dragoș: „[...] Publicistica este până la un punct operă individuală, dar este, în același timp, și operă colectivă. Ziaristul nu semnează numai cu numele său. El semnează în numele unei idei, al unei atitudini care trebuie să fie asumată de cei ce citesc ziarele”.

■ Sunt plasate alături, ca *Rememorări*, citate din clasici.

□ G. Călinescu: „[...] Numesc bun gazetar pe acela ale cărui articole suportă adunarea în volum. Chestiunea stilistică e indiferentă, vreau să văd dacă articolele puse unul lângă altul formează un apartament de idei în care să mă mișc slobod. În culegerea ziaristului neconvins am constata că lipsesc ferestrele și ușile, că podelele nu sunt la același nivel, că aerul e greu și că, în fine, nu știi pe unde să intri, nici pe unde să ieși. Un gazetar e un luptător, în mână cu o trâmbiță de aur, cuvântul, și-ntr-alta, cu o spadă, indignarea. El trebuie să cânte o melodie clară, pe cheie regulată, și să vulnereze. Altfel devine ceea ce n-ar trebui niciodată să fie ziaristul: un impiecat”.

□ Marin Preda: „[...] Miron Paraschivescu, îmi amintesc, a fost și el câtva timp neliniștit de patima oamenilor pentru stadioane, pentru istoriile pe pânză, din ce în ce mai fascinante, și care îi plăceau și lui, pentru micul ecran și pentru muzica ușoară, adusă în preajma noastră aproape permanent prin tehnica miniaturizării aparatelor de radio. «- Ce facem? mă întreba. Ce se va întâmpla

cu arta cuvântului?». Am uitat ce răspuns i-am dat atunci, dar el avea și acest dar pe care vanitoșii nu-l au, de a reține un răspuns dat, de a se gândi la el, de a-l confrunța cu propriul său răspuns și de a-și aminti apoi peste ani: «-Mai ții minte ce mi-ai spus atunci?» «-Nu mai țin minte, Miroane», îi răspundeam, despre ce era vorba? «-Ai zis că...» Și începea să-mi spună lucruri atât de surprinzătoare pe care eu le-aș fi exprimat încât mă miram singur că le-aș fi spus. Bineînțeles, erau ale lui, dar gândirea sa generoasă ți le atribuia, fiindcă erau legate de o întâlnire cu el, de un ceas petrecut împreună, de un gând sau o neliște împărtășite. «-Nu, Miroane – cică i-aș fi spus – arta cuvântului nu se va deprecia atâta vreme cât oamenilor le va face o imensa bucurie și plăcere să se vadă între ei, să se ducă unii pe la casele altora și să stea de vorbă ceasuri nefârșite. Ce este oare o carte bună dacă nu un prieten cu care poți sta de vorbă oricând în singurătatea odăii tale?»". □ Geo Bogza: „Brunea a fost nu numai o semnătură deosebită printre celelalte semnături de gazete, ci și un om deosebit în lumea gazetărilor: romantic și sentimental, de o rară noblețe sufletească, de o mare generozitate, total străin de pizmă, total dezinteresat, cu lecturi vaste, care în unele domenii atingeau erudiția. [...] În scrisul său, în scrisul său de zile mari, fuzionau fecunde tradiții și experiențe literare, de la Ion Creangă la suprarealiști, dându-i un farmec deosebit. Cu mult înainte de a împlini treizeci de ani, fusese supranumit prinț al reportajului, așa cum Ion Vinea fusese supranumit prinț al poeziei, și ei doi au fost, în adevăr, în lumea rotativelor și a redacțiilor trepidante, două nobile prezențe, două inimi de aur, două minți debordând de fantezie”. □ Camil Petrescu: „[...] Toată poezia nouă a putut fi impusă numai pentru că N. D. Cocea oferea prin revistele lui berbecii meniți să năruiască vechi clădiri insalubre. Cu pictura, cu muzica la fel s-a întâmpat. Cât sprijin a găsit teatrul lui Davila în «Rampa» înființată de Cocea, ce animație a provocat în tânăra generație de actori de atunci: Voiculescu, Bulandra, Manolescu, Storin; activitatea ziaristică a uimitorului pamfletar, nu se poate uita atât de lesne. Dar presa, publicistica periodică românească, nu datoresc ele lui Cocea, nu numai pe cei mai buni zece gazetari tineri de azi, ci un spirit nou în redactare, în curajul de a serie?»". □ Mihail Sebastian: „[...] Să iubești actualitatea, să o cultivi și să o observi este să cunoști viața în formele ei relative poate, dar spontane și proprii. (O mică nuanță în acest elogiu al actualității: necesitatea de a distinge «actualul» de «provizoriu»). Dar această pagină de laudă o scriem mai puțin pentru actualitate cât pentru fructul ei: documentul. Exercițiul jurnalismului, între foarte multe păcate, a avut și calitatea de a ne fi descoperit valoarea documentului de viață, documentul mărunț, zilnic, dar de care iei cunoștință direct, de la sursa, necomentat, plin încă de semnificația lui originală”. □ Tudor Arghezi: „[...] Hârtia ajută omul la cunoașterea lui și a semenilor, a timpurilor, a învățămintelor; la îmbunătățirea lui personală și, dacă se poate, la cercetarea celor mai bune mijloace de mângâiere sufletească. Se pretinde că acest lucru echivalează fericirea. Poate că e adevărat. Orișicum,

foaia asta de hârtie, ușoară ca fulgul și slabă tot ca el, a schimbat fața lumii, a dărâmat puterile rele, a risipit silnicia, a legănat visul de perfecțiune, întotdeauna prea înceată și mereu întreruptă, al omului în lupta cu viața”.

□ Octavian Paler semnează eseul *Simple reflecții*: „ Mă număr printre cei care consideră că, dacă putem scrie frumos, n-are rost să facem eforturi pentru a scrie prost. Vor fi totdeauna unii care vor ajunge la țintă înaintea noastră, deoarece ei nu trebuie să facă nici un efort. Nu condamn deci «scrisul frumos». Dar «schematismul stilat» nu e o problemă de stil. E o categorie a pustiului, a frigului interior, a fricii de a gândi care încearcă să se mântuie de pusti, de frig și de frică prin frazeologie, prin piruete stilistice, dincolo de care se simte însă nisipul. El nu vrea să declare ceva anume, ci să ascundă frumos nimicul, să facă neantul să cânte. Căci frazeologia, fardată mai mult sau mai puțin bine, își ajunge sieși, crede că se poate substitui adevărului, vieții și, în ultimă instanță, reduce totul la abilitate. Oare nu dintr-o asemenea superstiție a abilității s-a răspândit acea specie bastardă de reportaj care abundă în pasteluri convenționale și în tautologii lirice? Ca și acel gen de comentariu care înlocuiește argumentul cu platitudinea vicioasă. Firește, simplific, iar, pe de altă parte, în orice profesie dexteritatea e o calitate, nu un defect. Până la un punct însă. Acolo unde ea vrea să se transforme în morală și într-o supraréalitate. Cu alte cuvinte, unde începe să creadă că nu viața e importantă, ci măiestria de a o ignora; unde abilitatea vrea să triumfe singură. Toate acestea se răzbună: descurajează pofta de noutate, setea de eveniment, gustul pentru investigație, pentru adevăr, încurajând în schimb o tristă, în fond, sterilitate înzorzonată care nu vrea să afle nimic, întrucât schema absolvă, se știe, și de curiozitate și de pasiune. Platitudinea stilată își face iluzii că este altceva decât platitudinea elementară. De fapt, amândouă au aceeași sursă, neîncrederea în realitate și frica de opinie, și același destin. Chiar dacă una crede că o privighetoare de nisip e altceva decât nisipul.[...]» □ Mirela Roznoveanu răspunde la întrebările lui George Radu Chirovici. Am reținut astfel: „– *De ce vă considerați ziaristă ?* – Pentru că și critica literară, prin forma ei publicistică cea mai activă – foiletonul – este tangentă acestei activități literare intim apropiate de social. [...] – *Care considerați că este esența dumneavoastră ?* – Esența mea? O imensă uimire, bucurie și înțelegere în fața lumii, unite cu melancolia adevărilor profunde, cu fericirea pe care o încerc în clipa în care scriu, gândindu-mă la ele – deci trăiesc. – *Ce faceți pentru a câștiga în viitor ceea ce vă lipsește astăzi? Ce faceți pentru a lăsa trecutului ceea ce nu vă convine?* – Trecutul unui om este biografic, literar etc. etc. Îmi place să cred că întrebarea dumneavoastră vizează trecutul literar. În ceea ce-l privește, absolut nimic special. Sunt azi așa cum sunt, pentru că ieri am scris prețios, pentru că am crezut (boală specific de tinerețe) că metoda este mai importantă decât opera, pentru că nu înțelegeam până la capăt că adevărul în artă nu înseamnă nimic în afara stilului, a subiectivității ce se vrea direct exprimată, a curajului tranșantei gândiri personale. Trecutul în-

seamnă pentru mine acel timp al formării intelectuale. A-l nega, înseamnă a mă nega pe mine însămi: regăsirea adevărului propriei mele ființe existent, cândva, în stare pură, în reacțiile copilăriei. Cei ce se rușinează de eșecurile lor nu sunt capabili să se uite în ochii celuilalt și nici capabili de creație. – *Vă rog să recenzați într-o jumătate de filă dactilo, volumul Lecturi moderne de Mirela Roznoveanu.* – Această jumătate de filă i-a lipsit probabil, din spațiul acordat de „România literară” lui Laurențiu Ulici, în recenzarea cărții mele. Mă alătur regretului său că aspectele din carte (considerate de L. Ulici a fi demne de interes) nu au putut fi, din amintitul motiv al lipsei de spațiu, nu mă îndoiesc – decât menționate. – *De ce ai părăsit Constanța?* – Aș putea invoca motive personale. Dar, pentru că este vorba aici de un om aflat, într-un sens, la început de drum, am să vă răspund foarte direct: ca să vă pot lua acest interviu. Nu o luați ca pe o cochetărie, ci ca pe un adevăr. La revista «Tomis» am încercat o dată și o rubrică de interviuri. Rubrica a murit de la primul interviu, deoarece nu toată lumea iubește această modalitate jurnalistică destul de puțin comodă. Dar firește, cauzele sunt mai multe. Consider că a fi acolo unde forța ta de muncă și inteligența creatoare sunt folosite la întreaga lor capacitate este singurul mod de a nu-ți irosi existența și, mai ales, de a nu-ți rata vocația. În acest fel, devii mult mai util societății în care trăiești, în cazul nostru, presei. – *Cum resimțiți personal «greutatea în afirmarea noilor valori»?* – Prin lipsa unei rubrici de critică. Să nu uităm însă că în toată presa literară, numai o singură persoană de gen feminin care scrie critică are o rubrică importantă. – *Ce înțelegeți prin polemică în presă? Cum ar trebui ca să fie? Unde credeți că se termină drepturile polemistului?* – Mi se pare ciudat că mă întrebați ce înțeleg prin polemică. Ea a fost dintotdeauna un mod de afirmare a adevărului, a ideii. A polemiza înseamnă a exprima un punct de vedere tranșant vizavi de un altul, puțința de a nega pentru a construi. Nu știu vreo cultură care s-a dezvoltat numai prin afirmație, după cum e de neconceput o cultură fără afirmație. Cât privește drepturile polemistului ele sunt limitate la o margine de aberație, iar la cealaltă – de atacul la persoană. [...] – *Aveți o idee personală despre o ipotetică revistă?* – M-am gândit de multe ori, în visele mele secrete, la «cum aș vrea eu să fie revista pe care aș conduce-o». Dar, pentru că șansele mele de a conduce o revistă literară sunt minime, ca să nu spun nule, îmi pot permite să-mi păstrez iluziile pentru mine. Totuși, dacă aș sta să mă gândesc mai bine, m-aș mulțumi, de ce să vă mint, și cu «Contemporanul»... – *Care este legea morală după care vă conduceți?* – Formularea ori exprimă o tautologie ori întrebarea este, știu eu, insidioasă. Jurnalistica de calitate este totdeauna literatură. – *Ce credeți că rămâne în urma dumneavoastră din tot ce ați făcut până azi?* – Mult mai puțin decât credeam. Sunt câteva eseuri cărora timpul, sper, le va acorda aceeași șansă pe care le-o acord eu. – *Când scrieți un articol la cine vă gândiți?* – Mă gândesc că m-ar citi criticii și marii oameni de presă de ieri și de azi, de la Sainte-Beuve până la unii ale căror nume încep să ne devină fami-

liare în ultimii ani”. □ Iulian Neacșu semnează un portret al fotoreporterului Ion Miclea. □ Intervievat în acest număr este Franz Storch, redactorul șef al revistei „Volk und Kultur”:- *După opinia dumneavoastră exista subiecte tabu, pentru presă?* – Da, există, și e bine că există. Știu că afirmația, astfel prescurtată, miroase a oportunism. Dar nu-mi place să mă mint și să-i mint și pe alții, numai și numai ca să nu fiu suspectat de oportunism. [...] Nu-mi place, de exemplu, ura de rasă, nici cultul violenței. Sunt, dacă vreți, pentru mine taburi și e bine că sunt, interzicând atare infestări... [...] – *Riscați atunci un autoportret?* – Personal nu m-am autoportretizat niciodată, nefiind, sper, narcisist. Portretul meu încondeiat de mine, într-o formă mozaicată, mai mult sau mai puțin involuntar, îl găsiți în cărțile mele: *Umbre încătușate* (1959), *Armonica* (1962), *Casa gălăgioasă* (1963), *Coada păunului* (1964), *Gramofonul de lemn* (1966), *Trei zile grele* (1968), *La marginea luminii* (1969), *Cazul nr. 13* (1970), *Inginerul de gramfoane* (1973), *Claviatura zilei – poezii* – (1977) și *Încolo nu s-a întâmplat nimic* (1978)”. ■ La întrebarea *De ce-ați trădat, sau nu, ziaristica* răspund: □ Ion Băieșu: „- În vara anului 1952 plecam în Dobrogea pentru primul meu reportaj, cu o delegație din partea ziarului «România liberă». Din Medgidia am mers douăzeci de kilometri cu o căruță și am ajuns spre seară în comuna Rasova, pe malul Dunării. O secetă cumplită pustiise toate dealurile de orice verdeață. Oamenii și animalele mureau de foame. În același timp, procesul colectivizării înainta implacabil. Aflând că la Sfat a sosit cineva de la București, o sumedenie de femei (bărbații erau plecați prin stufărișuri) au venit să stea de vorbă cu mine: cum e cu intrarea în colectivă, se intră cu boi sau fără boi? Cum e cu cotele, în cazul secetei care i-a lovit? Dar cu agentul pentru colectarea tutunului, care se dovedește a fi un ticălos? Pe atunci eram un copil de 18 ani, dar, dintr-o dată pus în fața unor oameni care așteptau de la mine răspunsuri la întrebări de viață și de moarte, am devenit grav și solemn. «Uitați care e situația, am băiguit eu, de fapt, eu n-am venit aici ca să rezolv aceste probleme, nu intră în căderea și puterea mea, eu sunt ziarist, adică unul care vine, vede, se duce și scrie». Ei bine, femeile nu înțelegeau deloc figura mea de stil, ele știau una și bună: din moment ce venisem acolo de la centru, trebuia să rezolv gravele lor necazuri. Firește că nu am putut rezolva nimic (totul s-a rezolvat cu timpul), dar această experiență m-a marcat pentru tot restul carierei mele gazetărești, am înțeles că ziaristul, mergând la fața locului, văzând și aflând, se încarcă cu o sumedenie de răspunderi și obligații atât față de oamenii respectivi, cât și față de cei care-l citesc. Iată încă o istorie pe care nu pot s-o uit: Cu vreo douăzeci de ani în urmă, am scris un articol foarte dur despre un șef de șantier, dintr-un orașel de provincie, care fura ca în codru. Ceea ce mă enervase la culme era altceva: individul lua tineri de pe șantier și-i folosea la el acasă, ca slugi. Unul dintre ei, de pildă, îi legăna copilul de dimineață până seara. Individul m-a dat în judecată și cerea probe, m-a reclamat în sus și-n jos. Martorii mei au dat înapoi, cineva îi chemase și le

spălase creierele. Un redactor șef adjunct (care între timp s-a făcut dentist) m-a chemat și m-a informat că, dacă pierd procesul, voi fi scos din gazetărie. M-am dus în orașelul respectiv cu o stare sufletească mizerabilă, neîncrezător în adevăr, cinste și omenie. Eram decis să mă apăr singur, până-n pânzele albe. Dar n-a fost nevoie: tinerii mei martori, în ciuda amenințărilor și intimidărilor, au venit la tribunal în ultima clipă și au recunoscut adevărul. Ticălosul a fost învins. Dar dacă nu veneau? E și aceasta o întrebare posibilă. Mi-am pus-o, mai târziu, scriind o nuvelă despre cazul respectiv. Cât privește istoria petrecută la Rasova, ea a devenit una dintre bunele mele nuvele din volumul *Sufereau împreună*, care va deveni, sper, cândva, film. Gazetăria nu e o profesie, ci o pasiune. Pasiunea de a căuta întâmplări, cazuri, biografii, destine și fenomene. Cunosc foarte mulți gazetari care n-au devenit scriitori, dar nici un scriitor care să nu fi trecut prin gazetărie. – *Sunteți unul dintre scriitorii despre care nu se poate spune că a trecut, doar, prin gazetărie.* – Devenind scriitor profesionist, am simțit la un moment dat tentația să renunț la gazetărie. Circula mentalitatea că articolul de ziar îți strică stilul și te duce pe nesimțite în facil și subțirime în gândire. Dar mi se întâmpla ceva ciudat: mă sculam dimineața și simțeam nevoia să scriu ceva. Ce? Literatura nu se scrie oricum, pornirea spre un lucru de anvergură e anevoioasă. Ce faci între timp? Tocmai primesc un telefon de la «Scânteia tineretului»: n-ai o idee de rubrică? «Ba da», am sărit eu. *De la om la om*, un curier al inimilor sfărâmate. Peste câteva săptămâni, un alt ziar m-a întrebat dacă-mi place fotbalul, eu am zis că da, în principiu, și așa am devenit și cronicar sportiv. Dar o rubrica de umor, săptămânală, nu te-ar tenta? Scriam din nou patru articole pe săptămână. La fel ca și azi.[...]” □ Radu Cosașu „[...] Prefer să fiu concis și să mărturisesc că nu aș trăda-o fiindcă nu pot renunța la ceea ce mi-am propus, de mult, ca epitaf: «Aici zace..., care de copil a visat să fie ziarist și a fost». Nu am de ce și cu cine înșela publicistica. Întreba-rea, dealtfel, conține veșnica perfidie: cu literatura? Dar eu, de mult am rezolvat problema – și nu cedez provocării. Pentru mine, publicistică și literatură sunt una, o singură bucată de hârtie, o singură conștiință estetică și morală, un singur creion, o singură gumă, o singură dragă și hârâitoare ascuțitoare. A le separa, a le disocia – și asta unde? într-o țară a lui Caragiale și Eminescu, «proletari ai scrisului», «morți să scrie la gazete», Ghenea, Cocea, Iorga, Argezi, Camil, Călinescu – a cărui *Istorie a literaturii*, un spirit de puterea lui Al. Paleologu a avut cutezanța de a o vedea ca o uriașă machetă de ziar, Paleologu fiind printre primii care au avut «nerușinarea» să afirme că George Călinescu a fost în primul rând un gazetar formidabil! – În țara lui Bogza, Vinea, Brunea, Gheorghe Dinu, Sașa Pană, M.R.P., Sebastian, Preda – ani de zile temător la a scrie articole, dând, sub presiunea unui gazetar de forță lui Păunescu, acel ciclu din care s-a născut *Imposibila întoarcere*, fără de care e imposibil a-i înțelege opera... – în țara lui Caraion, cel a cărui gazetărie decurge normal din intensitatea anormală a poeziei sale, în delta lui Fănuș Neagu, cu

cronica lui cică sportivă – a le separa, a le disocia cu mii de nuanțe inteligente, ba chiar îndreptățite, culte și teoretice, nu e meseria mea. Problema acestei disociații solemne, riguroase este – pentru mine, ca practician al creionului ajuns cât mucusul de țigară – neavenită și de neînțeles. Literat și ziarist, scriitor sau publicist – acest «și», acest «sau» sunt miezul unor pleonasmе. Inventarea lor mă face să mă gândesc la ce o fi fost în capul celor ce au brevetat-o. Stârnirea, mai ales la noi, în această orbire de Isarlîk – «reporter harnic sau scriitor talentat»? – mă amuză, de mult, intens. Veți vedea că cei care operează cu această discriminare de «rasă» literară, cei care veghează la aplicarea rigidă a acestui «apartheid» al scrisului, sunt – sistematic – și mediocri scriitori, și mediocri gazetari, și mediocri cu totul. Ceea ce nu înseamnă că cei care nu practică acest rasism au – sistematic – geniu”. □ Tia Șerbănescu semnează o cronică volumului de versuri *La dispoziția dumneavoastră* de Mircea Dinescu. □ Revista menționează și o statistică a cronicilor literare apărute în trimestrul I al anului 1979 în principalele publicații de informare: „Scânteia” – 29, „România liberă” – 32, „Scânteia tineretului” – 35. □ Alte două recenzii, prima semnată de Alex Ștefănescu volumului *Scrisori imaginare* de Octavian Paler apărut la Editura Eminescu, cea de-a doua de Victor Bârlădeanu antologiei *Reportajele mele* de F. Brunea Fox. □ Constantin Darie consemnează expoziția comemorativă organizată la București, găzduită de Biblioteca „Mihail Sadoveanu”, cu prilejul împlinirii a 80 de ani de la nașterea și 10 ani de la stingerea din viață a lui Tudor Teodorescu-Braniște.

• [„**Ramuri**”, nr. 5] Se deschide cu un *Memento* în care este reluat *Cuvânt pentru început*, de G. Călinescu, textul programatic al *Jurnalului literar* (1939). ■ Ion D. Sîrbu evocă o întâlnire a sculptorului Romul Ladea și a sa, la Cluj, cu Lucian Blaga (*Dintr-un jurnal uitat*). ■ Editorialul *Conștiința istoriei*, semnat „R”, marchează patru momente politice semnificative: 58 de ani de la înființarea P.C.R., 90 de ani de la sărbătorirea zilei de 1 Mai, 40 de ani „de la marile demonstrații antifasciste și războinice din România – la organizarea cărora tovarășul Nicolae Ceaușescu a avut o contribuție esențială” și 35 de ani de la constituirea Frontului Unic Muncitoresc. ■ Pagina de recenzii este realizată de Mihaela Andreescu. □ Nuvelele lui Fănuș Neagu din volumul *În văpăia lunii* păstrează „echilibrul dintre real și imaginar”. □ Poemele lui Mircea Dinescu din volumul *La dispoziția dumneavoastră* „sunt suave cu brutalitate”. □ În *Mamagruia*, Miron Georgescu se arată un „poet dotat cu o autentică inteligență speculativă, stăpânul unei orchestrații pure”. ■ Marin Sorescu rezervă *Cronica literară* romanului *F* de D.R. Popescu, apărut în... 1969. Decalaj pe care conducătorul *Ramurilor* îl întoarce elegant din condei: „Cartea bună rămâne, oricând, în actualitate și critica are, la rându-i, libertatea ei de a opta”. Cronicarul sesizează „o nouă formulă” de abordare a universului rural: „satul și orașul sunt așa de aproape la D.R., încât dacă bați cu degetul în oraș, ți se răspunde în sat: intră!”. De asemenea, fiind „poet al prozei, D.R. Popescu cre-

ează cu ușurință simboluri. Bucățile uneori realiste se scoală deodată în simbol, cu noaptea-n cap”. Sunt formulate și unele obiecții, între care: „discontinuitate, verbiaj, abuz de pitoresc”. Însă scrieri ca *Vânătoare regală* și *F* „rămân [...] curate izbânzi ale prozei românești contemporane”. (Cronica a fost reluată în Marin Sorescu, *Ușor cu pianul pe scări*, și în Marin Sorescu, *Opere. IV. Publicistică*.) ■ Publică versuri Draga Paleolog, Cleopatra Lorințiu, Ion Horea, Ioana Dinulescu. ■ La *Lecturi din contemporani*, Pompiliu Marcea scrotează *Un caz de iubire la Hollywood* de Vasile Rebreanu, „autor despre care s-a vorbit încă prea puțin” (*Primatul autenticității*). Căutând în roman profilul unui *homo americanus* care să se intersecteze cu cel descris de Keyserling ori Petru Comarnescu, criticul notează că „ceea ce prevalează sunt, de departe, nu atât notele deosebitoare sau discordante, cât corespondențele cu restul oamenilor”. Investigația capătă o direcție sociologică: „în spatele formelor de viață și civilizație, al cortinei și al decorului, suntem încântați să descoperim același suflet uman aspirând spre valorile umane esențiale”. ■ Sub genericul *Delimitări*, care înlocuiește *Expresivitatea involuntară*, Eugen Negrici scrie despre *Poetica lui Ion Barbu*, debutul lui Dorin Teodorescu în volum: „Vocația critică este, de altfel, probată peste tot, dar mai ales acolo unde trebuia, în capitolul dedicat poeziei lui Ion Barbu”. Având o atitudine polemică față de perspectivele călinesciene, studiul „ar putea să irite, să stârnească fenomene de respingere. Nu le produce datorită discreției desprinderilor, a felului domol, ticăit cum adună argumente autorul în favoarea ei și cum renunță la spectacolul vulgar al elocvenței”. ■ La *Accente* – ca de obicei, fără semnătură/semnături –, un comentariu amuzant pe marginea cărții *Câinii și utilitatea lor* (autori: E. Carnațciu și D. Stoenescu): „Există în țara noastră o mare varietate de prieteni ai omului, în a căror privire poți citi multă blândețe și mai multă poezie decât în ochii unui confrate (care uneori o ia din altă parte). O carte plină de simțire și de dresaj ce nu strică s-o ai în bibliotecă la nevoie”. ■ În continuarea temei din numărul precedent, Florea Firan urmărește cronologic *Publicistica lui Macedonski*. □ Ovidiu Ghidirmic analizează, pe urmele lui E. Lovinescu și G. Călinescu, *donquijotismul* lui Macedonski și „registru sublim” al acestuia (*Masca poetului*). Amintind o demonstrație a lui Adrian Marino, Ghidirmic discută despre *terapeutica prin eșec*. Astfel, singurul „«eșec», în biografia lui Macedonski” ar fi „mai curând un eșec al criticii, care a trecut, în epocă, pe lângă o operă fundamentală”. ■ Comentând, la *Starea criticii*, volumul al treilea din seria *Teme*, Constantin Barbu descoperă la Nicolae Manolescu „demonul analogiilor”, iar despre cărțile acestuia notează că „sunt opere și se citesc asemenea unor adevărate romane de idei” (*Temele criticului*). ■ Proza este „acoperită” de George Sorescu, Romeo Popescu, Constantina Caranfil. ■ O notă neșemnată înștiințează că, de-a lungul a două zile, un grup de scriitori și publiciști gorjeni a vizitat, la invitația P.C.R. Gorj, câteva obiective industriale și culturale din județ. Printre participanți: Dumitru Bălăeț, Domulus Diacones-

cu, Nicolae Dragoș, Darie Novăceanu, Ilie Purcaru (născut în... Vâlcea), Gri-gore Smeu. ■ Ecaterina Țarălungă restituie schița conferinței *Motivul popular în literatura cultă* pe care Ion Pillat a susținut-o, în 1927, la Universitatea liberă. ■ *Cronica dramatică* a lui Romulus Diaconescu semnalează drama *Seară de taină* de Ion D. Sîrbu, prezentată, în premieră pe țară, la Craiova, în montarea lui Dan Alecsandrescu. (Piesa se va numi ulterior *Covor oltenesc*.) Tema este vara anului 1944. Redactorul-șef adjunct al revistei evidențiază unele scăderi: „Tentația metaforizării degenează uneori în gratuitate, iar alteori gravitatea se deghizează în haina ponosită a formulărilor generalizante, golite de fior estetic”. ■ Dintr-o notă nesemnată aflăm că, la 125 de ani de la nașterea lui Macedonski, a avut loc, la Craiova, o șezătoare literară la care au citit Virgil Carianopol, Ion Horea, Violeta Zamfirescu, Marin Sorescu ș.a.

● [„Secolul 20”, Nr. 4-5] Una dintre temele numărului este *Despre om și umanism*. Dumitru Ghișe răspunde temei cu eseul *Humanitas – un unghi românesc*, în care, după o trecere în revistă a conceptului în cultura universală arată, conform marxismului, că umanismul este amenințat de evoluția societății capitaliste ceea ce duce, de fapt, la o „ceartă a umanismelor”. Reperle argumentației aparțin Școlii de la Frankfurt. Autorul trece apoi prin existențialism, structuralism pentru a ajunge la concepția asupra umanismului ca „operă deschisă”, la care participă, în modalitate proprie partidele comuniste și muncitorești, forțele progresiste ale fiecărei țări socialiste. ■ La tema *Literatura română în perspectivă universală* sunt alese materiale despre Marin Preda. George Macovescu evocă plastic debutul lui Marin Preda, pe vremea când lucra pe post de corector la „Timpul”. Primul material i-a apărut în același ziar, în vara anului 1942 – schița *Părlitul*, primită cu entuziasm de Miron Radu Paraschivescu și de restul redacției. ■ Eugen Simion scrie un comentariu despre proza *O adunare liniștită* care prefigurează, cum s-a mai spus, romanul *Moromeții*. „O adunare liniștită are o construcție ingenioasă, aproape deloc discutată de comentarii prozatorului. Care este noutatea ei? *O adunare liniștită* este, înainte de orice, o povestire amânată. Compoziția ei este impecabilă. Când i-a dat ultima formă, prozatorul avea 26 de ani. Stilul este deja format, numai respirație (cuprinderea faptelor) este aici, în raport cu romanele de mai târziu, mai scurtă. În rest, același simț extraordinar al mișcării epice, aceeași capacitate de a crea o atmosferă și de a urmări o petrecere care transformă existența într-un spectacol”. □ Numărul conține și un grupaj de materiale în cadrul omagiului adus lui Iorgu Iordan.

● [„Steaua”, nr. 5] Numărul se deschide cu un *Elogiu* dedicat zilei de 1 mai și cu un editorial ce poartă titlul *Noua solie de pace și colaborare* având ca subiect vizita lui Nicolae și Elena Ceaușescu în Africa. ■ Eugen Uricaru scrie un articol intitulat *Perceval și vaccinul*. Textul se referă la adecvarea la realitate a literaturii și rezumă câteva dintre abaterile periculoase de la aceasta, care pleacă, toate, de la construirea unui tip de erou din interiorul unei mișcări

literare și nu preluarea lui din realitate în literatură: „Sămănătorismul începutul de veac și realismul socialist al anilor '50 au produs acest tip de erou și roman în care imaginea realității era modificată în literatură cu scopul modificării realității. Eșecul acestei acțiuni literar-estetice se datorează în primul rând contradicției care se naște între realitate și literatură, a contradicției și nu a interdependenței dialectice, creatoare, normale am spune. În perioada următoare literatura literatura își recâștigă încrederea și rostul printr-o raportare în termeni mai exacți la lume, devenind astfel un element real – constituent al realității”. Chiar și așa, autorul atrage atenția asupra faptului că atât romanele care se întorc la o anumită perioadă istorică, cât și cele care se aliază unei mode a prezentului (romanele străine moderne devenite accesibile prin traduceri) riscă să creeze o „pararealitate”, pentru că „literatura trebuie să se adreseze realității, nu unui înlocuitor al acesteia, oricât de seducător ar fi”.

■ Gheorghe I. Bodea reface evenimentele zilei de 1 Mai 1939 și 1 Mai 1944. Dacă în 1939 are loc prima celebrare a luptei clasei muncitoare, cu Nicolae Ceaușescu în Comitetul ilegal de organizare a zilei de 1 Mai, în 1944 evenimentul cel mai important este constituirea Frontului Unic Muncitoresc a cărui dată de naștere este 1 Mai.

■ Constantin Noica publică un studiu cu accente filozofice asupra sensului expresiei inițiale din basm: „dacă n-ar fi, nu s-ar povesti”, menționând, ca punct de plecare lucrarea lui Lazăr Șăineanu *Basmelor române*.

■ Mircea Ghițulescu prezintă *Antologia dramaturgiei românești: 1944 – 1977* de Valeriu Râpeanu (Eminescu, 1978), alcătuită din două volume: *Teatrul de inspirație contemporană* (vol. I) și *Teatrul de inspirație istorică*. „Ceea ce impune în lucrarea lui Valeriu Râpeanu este prefața (de fapt un eseu foarte avizat care poate deveni prin extindere o antologie a dramaturgiei românești contemporane), și aparatul critic care însoțește fiecare autor și operă, impresionant prin diversitate. [...] Valeriu Râpeanu a știut să uite tonul omagial aproape inevitabil într-o asemenea lucrare (o antologie este înconjurată întotdeauna de o notă festivă) care își consumă din premisă asprimea critică, judecă realizările domeniului cu luciditate și adesea cu severitate [...]”

■ Ion Pop scrie articolul *Lucian Blaga – Echivocul tăcerii inițiale*, în care, pornind de la mărturisirile poetului din *Hronicul și cântecul vârștelor* referitoare la muțenia sa din prima copilărie, încearcă să proiecteze, filozofic, sensul acestei muțenii „echivoce” asupra discursului poetic. Mărturisirea cheie a poetului este aceea că, atunci când, în cele din urmă a fost constrâns (mai ales de insistența mamei) să vorbească, a făcut-o rușinat, cu mâna pe ochi, ca un paravan protector față de lumea Logosului: „Se configurează astfel un fel de zonă intermediară între starea propriu-zis embrionară, de dinaintea «condamnării» la existența în lume – și cea în care condiția umană, așezată sub semnul cuvântului și al «păcatului originar», este cu adevărat și integral «asumată»; e spațiul în care se manifestă acel echivoc al muțeniei: făptura există aici întregă, deplină și deplin înțelegătoare, însă

comunicarea cu universul exterior se face, am putea spune, univoc: abandonată unei inerții cvasi-embriolare, ființa se lasă înconjurată, protejată, chemată de exterior – inițiativa este întotdeauna a celorlalți. [...] Căci geneza rostirii are loc sub «strașina» de umbră a mâinii ridicate peste privirea scrutătoare – gest simbolic ce nu e decât o variantă a modelului matricial: aura de tăcere cu care se va înconjura mereu poetul poate fi interpretată în acest sistem de referință ca extindere, în lumea creatului, a aceluși „înveliș placentar” inițial”. ■ Adrian Popescu scrie despre poezia lui Teohar Mihadaș, un poet în descendența lui Arghezi și Barbu, dar cu „un fond structural romantic”. În pagină apare și poemul *Zăpezi eleusine*. ■ Pe pagina dedicată literaturii pentru copii, Monica Pillat publică textul cu titlul *A scrie pentru copii* din care cititorul află că miturile și poveștile de altădată se citesc altfel în lumina evoluției științifice a societății socialiste și trebuie adaptate la ritmul actualității: „Acum Făt-Frumos se desprinde de pământ, navigând în univers, și în suflet îi arde un dor cosmic de cunoaștere. El supune jungla, taie apele, luminează adâncurile, contemplă energia, se ia la întrecere cu sine însuși, câștigând marea bătălie a timpului”. □ În articolul *Lecturi succesive*, Nicolae Balotă relatează cum a reluat, odată cu propriul copil, lecturile specifice vârstelor fragede, iar apoi observă, în calitate de specialist, că acest tip de literatură este ignorat de critică: „Literatura pentru copii nu este minoră prin faptul că se adresează unor minori. Uităm acest truism prea adeseori atunci când discutăm critic vreo lucrare literară destinată celor mici. Și, înainte de toate, discutăm oare critic această literatură? De cele mai multe ori o uităm, o nesocotim”. □ Leonida Neamțu adaugă câteva *Marginalii* la tema literaturii pentru copii. Temele abordate critică schemele de tip „pionierul bun”, „pionierul rău”, „băiatul bun și ilegalitatea” care proliferază în filme și cărți, locul narațiunilor sci-fi și al romanului de aventuri în literatura pentru copii, literatura prea didactică din revistele pentru copii, ca și poeziile prea simpliste și chiar hilare. □ Cleopatra Lorințiu scrie despre activitatea revistelor pentru copii – „Amicul copiilor”, „Revista copiilor”, „Pui de șoim”, „Luminița”, „Cutezătorii” – și despre literatura pentru copii ilustrată de scriitori ca Mircea Sântimbreanu, Tiberiu Utan, menționează versuri de Ion Caraion, scrierile lui Marin Sorescu (*Unde fugim de-acasă?*, *Ocolul infinitului mic de la nimic*), pentru a trage următoarea concluzie: „Am dat aici câteva exemple pentru a susține ideea că stereotipul, clișeul, moralizarea ostentativă, literatura de dragul educativului și mai puțin de dragul valorii, parcurgerea cu obstinație a acelorași drumuri bătute îndelung și fără mar foloase, a a celorlași teme și a acelorași învățăminte, toate aceste locuri comune din păcate nu rare în literatura noastră pentru copii, pot fi evitate”. □ Constantin Cubleşan critică și el indiferența criticii față de literatura pentru copii, mai ales din perspectiva scopurilor acesteia: „Literatura pentru copii și despre copii trebuie să fie înainte de toate literatură. Ea trebuie să facă o bună educație patriotică; să inculce în sufletul cititorilor dragostea

pentru adevăr, curaj, pasiunea de cunoaștere, nevoia de dreptate, caracterul ferm etc. etc. Ori, nouă, celor mari, nu ne poate fi indiferent felul cum se face această educație prin intermediul literaturii destinate programatic copiilor. Aceștia vor fi mâine generațiile de constructori ai societății noastre și nu ne poate fi indiferent ce fel de oameni creștem și cum îi instruiem, cum îi pregătim pentru viață, iar lecturile copilăriei pun o serioasă temelie la formarea omului ce va să vie”. ■ Ion Vlad scrie un articol substanțial despre poezia lui Geo Bogza, referindu-se la volumele *Orion*, *Cartea Oltului*, *Țări de piatră*, *de foc și de pământ*: „Universul poetic bogzian reprezintă în sine o experiență sugestivă și ar fi de observat că volumul *Orion* este în egală măsură biografia unui poet. E autorul poemelor semnate „George Bogza” în Urmuz, trăind experiența unui avangardism adesea consumat strict verbal prin îndrăznelile vocabularului sau ale unei mai insolite «gramatici» a textului (insertii frecvente de elemente neașteptate, șocând un previzibil discurs liric sau epatând prin ireverențiozitate derogări, prin parodice compoziții poetice). Fantast, parodic, fantazist [...], poetul trăiește aventurile poeziei în stilul unei generații cucerite de joc dar și de confruntările ideologice ale timpului. Mai mult, poemul lui Geo Bogza tinde să devină corespondentul unui reportaj direct, pentru care realul este sursa comentariului liric sau motivul propriuzis”. ■ La rubrica *Teme*, Nicolae Manolescu publică note despre Van Gogh. ■ Apar cu versuri Ion Drăgănoiu, Dorin Tudoran, Ion Anghel, Mariana Bojan. ■ Valentin Tașcu scrie articolul „*Sistemul*” poetic al lui Nichita Stănescu. În urma analizei, semnatarul articolului afirmă: „De fapt, «filozofia» lui este continuă stare poetică în care principiul suveran este Cântecul [...]. *Epica Magna* este o Iliadă a ființei poetice, cum zice autorul ei, dar și o Odisee a semnului poetic, utopică și încântătoare”. Crișan Mircioiu îi ia un „interviu real și închipuit” lui George Lesnea. Autorul articolului relatează întâlnirea cu George Lesnea și discuția pe marginea traducerii sale din Esenin, extrem de bine primită. ■ Cleopatra Lorințiu publică poemul *Peisajul din care lipsesc*. ■ Titus Moraru analizează proporția de adevăr istoric și ficțiune în trei romane: *Dans sub spânzurătoare* de Dan Mutașcu (Ed. Militară, 1978), *Noaptea împăratului* (Eminescu, 1979) de Vasile Andru, *Timp cu călăreț și colb* (C.R., 1979) de Vladimir Colin. Analiza este minuțioasă și aplicată, iar concluzia se formulează astfel: „Incontestabil, romanele în discuție ridică probleme, chiar dacă nu întotdeauna le rezolvă. Sentimentul ironiei nu lipsește; documentul îl sprijină, nu peste tot îl și controlează. Numai că trăirea istorică printr-un protagonist (Traian, Negru-vodă), fiind prea abstractă, generală și simplificată, e compensată prin reverie, vis sau legendă, cum un destin particular (Despot-vodă), în divergență cu legile străbune, e legat prin «documente produse» de viața țării, pentru a nu transforma astfel istoria în fundal. Se respectă în general convenția creației, fidelitatea față de documentul istoric (atât cât există) nu devine paralizantă, dar nici pretextul unei fabulații

luxuriante. Și, în sfârșit, în viziunea romanescă, grandiosul ori grandoarea fac ca eroii acestor construcții să rămână, totuși – după o mai veche expresie a lui G. Călinescu – «umbre visate», emoția arhaică fiind sublimată în timbru poetic într-un caz, parodic în celălalt. Fiecare din cărțile discutate ilustrează o modalitate romanescă”. ■ Maria Luiza Cristescu publică proza *Priveghiul*. ■ Liviu Petrescu atrage atenția asupra importanței revistei „Euphorion” și a «euphorionismului» în opera lui Radu Stanca, așa cum reiese din monografia scrisă de Ion Vartic, *Radu Stanca, poezie și teatru* (Albatros, 1978). ■ Fănuș Băileșteanu analizează proiectul de tetralogie *Cartea milionarului*, de Ștefan Bănulescu (din care a apărut doar *Cartea de la Metopolis*) insistând asupra împletiturii originale de fantastic cu ironie pe fundalul unei atmosfere de „balcanism bizantinizat” și cu o atenție specială acordată construcțiilor simetrice. Nici umorul nu este uitat, considerându-se că infuzează întreaga pânză epică. În ceea ce privește tetralogia în ansamblul ei, autorul articolului declară: „Nu știu cum se va prezenta, finalmente, sistemul tetralogiei, dacă acesta nu va fi cumva un patralater cu laturi neregulate, dar înclin să cred că el va deveni un pătrat chinezesc al literaturii române. *Cartea de la Metopolis* constituie o reușită și o premisă de foarte bun augur. Jocul secund al simetriilor îi conferă acel inefabil, acel număr irațional, constant însă și etern, acel mister al proporțiilor «secțiunii de aur» ”. ■ La *Cartea cu poeți*, Florin Mugur scrie despre ce de-al doilea volum al poetului Ion Mircea, *Tobele fragede* (1978), care urmează volumului *Istm* (1971). Ion Mircea este receptat și definit ca un poet al oceanului, iar din al doilea volum, în care se schițează și un autoportret poetic, se citează extensiv. Cu această ocazie, autorul articolului recitește și primul volum: „Ceea ce pot numi este senzația pe care o dă noul volum și pe care cel dintâi nu o dădea: aceea că poetul are de spus ceva extrem de important, un lucru care ne-ar putea salva viața. [...] În final adevărul rămâne totuși la aceeași distanță. Nu l-am atins, dar l-am simțit tot timpul”. ■ Virgil Mihai traduce versuri de Paul Engle. ■ Zaharia Sângerzan urmărește evoluția poeziei lui Horia Zilieru de la *Florile cornului tânăr* (1961) până la *Fiul lui Eros și alte poezii* (1978) evidențiind elementele care alcătuiesc particularitatea discursului poetului, independentă de modele sale. Recomandarea recenzentului este ca Horia Zilieru să se ferească de manieră: „Prizonieră sonorității cuvintelor, poezia lui Horia Zilieru este uneori victima paradisului lexical”. ■ La *Cronica literară*, Petru Poantă prezintă poezia lui Mircea Dinescu din volumul *La dispoziția dumneavoastră* subliniind linia antiestetismului programatic prezentă încă din *Proprietarul de poduri*, dar și tonalitatea etică a discursului său: „Lăsând impresia că rescrie un limbaj cunoscut, Mircea Dinescu rămâne o conștiință socială în stare de alertă. A învățat că refuzul conformismului artistic înseamnă acceptarea unei existențe periclitată [...]. La limită o viață exemplară a artistului poate substitui poezia nescrisă. Este această o morală care nu subminează creația, ci surogatele ei.

Mai mult un «program», un «cod» al acestei moralități, cartea lui Mircea Dinescu subscrie la noua sensibilitate pe cale de a se constitui: nu atât o insurecție literară, cât una etică”. □ La aceeași rubrică, Petru Poantă comentează studiul lui Dinu Flămând asupra poeziei lui G. Bacovia. Comentatorul descifrează în acest volum, alcătuit din zece părți, o adevărată metodă a abordării discursului poetic, deloc străină de lecturile de teorie literară modernă ale poetului Dinu Flămând. Astfel, grilele interpretative își iau locul în discursul analitic după cum urmează: „unghiul de receptare” care se compune din „modernitatea plurivalentă, ironismul, obsesia ca acumulare; situarea între simbolism și decadentism; problema impersonalizării, apariția „măștilor”; degradarea valorilor, coborârea poeziei în „mediocritatea cotidiană”; «carnavalizarea limbajului» etc. Meritul cel mai mare al lui Flămând este, însă, altul: „[...] contribuția critică serioasă, inedită, constă în «salvarea» poeziilor din ultima fază de creație a lui Bacovia, condamnate îndeobște. În aparenta lor lipsă de structură, în nuditatea dezolantă a expresiei, Flămând găsește o perspectivă cinică asupra unui «materialism primitiv». Poeziile nu mai sunt decât niște straniile stenograme ale unei sensibilități profunde, de adâncime (...)” ■ Marin Sorescu traduce excelent poemul *Annabel Lee*, de Edgar Allan Poe. ■ Gheorghe Grigurcu scrie amănunțit despre antologia poeziei lui Aron Cotruș, *Versuri* (Minerva, 1978), prefațată generos de Ion Dodu Bălan. „Radicalizat de expresionism, poetul realizează o existență înnoită a formulei sociale care prefigurează lirica civică a ultimelor decenii”, notează comentatorul. „Sensibilitate granitică”, „idealism barbar” sunt sintagme care descriu discursul poetic, iar în ceea ce privește forma, se vorbește despre „o calofilie zgrunțuroasă, sfidătoare, în ceea ce Vladimir Streinu numește «slăbiciunea pentru vocabularul incult și pentru ritmica voit sălbătică prin grandilocvență și ostentație»”. Gheorghe Grigurcu realizează prin acest articol și o corecție critică: „Aron Cotruș e o zeitate discretă a poeziei românești, tutelând-o până acum printr-un cvasi-anonimat care, prin încorporarea creației sale în conștiința actualității, trebuie să se risipească. Locul său e alături de Camil Petrescu, Zaharia Stancu, Mihai Beniuc, Ion Caraion, la a căror formare lirică a contribuit într-un chip incontestabil”. ■ Nae Antonescu reface parcursul istoric a trei reviste clujene importante: „Utopia” – apărută între 1929 – 1930, revistă studențească, „Gazeta ilustrată” 1932–1941, „publicație lunară de literatură, politică, economică și socială”, „Carpații”, între 1933 – 1947, îngrijită de Ionel Pop, „publicație de vânătoare, chinologie și pescuit”. ■ Virgil Nistor prezintă volumul *Mihail Steriade văzut de...* (Litera, 1979), lucrare îngrijită de Florin Steriade, fratele poetului. Se regăsesc aici mărturiile (din presă) despre acțiunile întreprinse de Mihail Steriade pentru popularizarea României în străinătate, de exemplu, înființarea, în 1966, la Bruxelles a Institutului particular de limba și literatura română „Mihail Eminescu”, care a avut și propriul periodic *Journal roumain des Poètes*. ■ La *Cronica*

traducerilor, Gelu Ionescu reține traducerea în limba română de către Paul G. Dinopol a lucrării lui Mircea Eliade *Aspecte ale mitului*, despre care afirmă că este o carte „care poate fi admirată prin substratul ei eseistic de primă valoare”, adăugând: „mai cu seamă din această libertate a spiritului și a stilului, din darul de a stimula asociații, întrebări și interpretări, lectura ei este atât de profitabilă”. ■ Cu prilejul centenarului nașterii lui Albert Einstein, N.Steinhardt publică un articol despre gândirea poetică a savantului, detalii despre comportamentul acestuia parvenindu-i prin tatăl său, care a frecventat în aceeași perioadă cu fizicianul cursurile Politehnicii de la Zürich. Concluzia filozofului este că „viziunea cosmogonică a lui Einstein (însuși convins de necesitatea fervoarei în toate domeniile) nu-i iremediabil diferită de a unui Milton, a unui Dante, unui William Blake [...]”. ■ La *Viața cărților*, Irina Petraș semnalează o *Antologie de proză scurtă românească* (Minerva, 1979), în patru volume, cu un studiu introductiv de Nicolae Ciobanu. □ Virgil Nistor reține culegerea de epigrame publicată de Editura Litera cu ocazia aniversării a zece de activitate a cenaclului de epigramiști „Cincinat Pavelescu”. ■ În cadrul cronicii de teatru, Mircea Ghițulescu scrie despre reluare în repertoriul teatrului Bulandra a piesei *O scrisoare pierdută*, cu Victor Rebengiuc și Mariana Mihuț în rolurile lui Tipătescu, respectiv Zoe Trahanche, Ștefan Bănică în rolul lui Pristanda, Dem Rădulescu și Mircea Diaconu ca Farfuridi și Brânzovenescu. Concepția regizorală o urmează pe cea din 1972 a lui Liviu Ciulei, notează cronicarul. □ Radu Bădilă consemnează spectacolul cu piesa *A cincea lebedă* de Paul Everac. □ Radu Bădilă se oprește și asupra spectacolului cu texte de Teodor Mazilu, montat de George Rafael, la sala Studio, pentru care are cuvinte de laudă.

● [„Teatrul”, nr. 5] Se deschide cu fragmente *Din cuvântarea tovarășului Nicolae Ceaușescu la marea adunare populară din Capitală consacrată zilei de 1 Mai*. □ Urmează *O nouă și rodnică misiune de pace, solidaritate militantă și colaborare pe pământul Africii*, text consacrat unei vizite de 18 zile a soților Ceaușescu în Libia, Gabon, Angola, Mozambic, Zambia, Burundi, Sudan și Egipt, președintele R.S.R., socotit „un mare prieten al Africii”, primind, cu acest prilej, vestitul Premiu „Simba”. ■ Sub semnătura „T”, *Întâi maiul românesc – triplă semnificație*. ■ Un grupaj consistent, intitulat *În etapele superioare ale mării întreceri*, prezintă, sub mai multe semnături, momente din etapele județene și interjudețene ale Festivalului Național „Cântarea României”. □ Virgil Munteanu semnalează *Câteva spectacole notabile ale trupelor de teatru din județele Dolj, Mehedinți și Gorj*, jucate la Motru, unde, prin bunăvoința organizatorilor din Târgu Jiu, s-a desfășurat, timp de două zile, concursul pentru acest areal oltenesc. Aflăm, astfel, că publicul a umplut mereu Casa de Cultură. □ Scriind despre *Revitalizarea rădăcinilor*, petrecută la Oradea, unde s-au reunit formațiile teatrale din Arad, Bihor și Satu Mare, Mihai Dimiu înștiințează că doar doi dramaturgi consacrați au fost avuți în vedere de colectivele

participante: D. Solomon și D.R. Popescu, ultimul cu piesa *Baladă pentru cerbi*, montată în premieră, deși fusese tipărită de cinci ani... ■ O notă din *Telex-„Teatrul”* informează că, la Moscova, s-a desfășurat o masă rotundă despre problemele dramaturgiei, la care au luat parte scriitorii sovietici și români. Reprezentanții delegației românești: Paul Everac, Paul Anghel, Iosif Naghiu, Méhes György și Dan Tărchilă. □ Tot în acest grupaj aflăm că Valentin Silvestru și Alexa Visarion au participat la Simpozionul internațional de teatrologie de la Novi Sad. ■ Atingerea... cotei de 1000 de titluri de către colecția „Bpt” a Editurii Minerva este salutăată de Ionuț Niculescu, care precizează: „Dramaturgiei române de azi, «bpt» îi rămâne, s-o recunoaștem, serios datoare (cu volume consacrate operei dramatice aparținând acelor scriitori contemporani care hrănesc viața teatrului românesc de azi: Paul Everac, Horia Lovinescu, Al. Voitin, D.R. Popescu, Sütő Ándras, Marin Sorescu, Ecaterina Oproiu, Teodor Mazilu, Ion Băieșu, D. Solomon etc.)”. ■ La *Cronica literaturii dramatice* sunt discutate *Două piese de D.R. Popescu*. □ Laurențiu Ulici scrie despre *Rugăciune pentru un disc-jockey*, piesă care tratează tema... emigrării: „Poate că meritul dintâi al acestui text este că, într-o apropiere îndrăzneată de un teritoriu problematic dificil, a reușit să evite orice ostentație moralizatoare, vulgarizările și simplificările. Discreția e, aici, o expresie a inteligenței artistice, iar nuanțarea, o expresie a puterii de reflecțiune a criticului”. □ *Muntele* este „cutreierat” de Fănuș Băileșteanu, care pornește și într-o atentă cercetare a titlului ales de dramaturg, pentru ca, la capătul aventurii critice, să vadă „un munte literar de o frumusețe stranie, o capodoperă a creației lui D.R. Popescu și a dramaturgiei românești contemporane”. ■ Aniversarea de 60 de ani a lui Mihnea Gheorghiu e marcată de Laurențiu Ulici, care așază, într-un medalion, creația literară a sărbătoritului, cuprinzând volume de poezie, proză, dramaturgie, eseistică și traduceri: „Dacă ar fi să aleg, dintr-o atare polivalență sau completitudine, ariile care-l reprezintă cel mai bine, în sensul și al fidelității și al valorii, pe Mihnea Gheorghiu, aș numi dramaturgia și eseistica. Personalitatea scriitorului e aici mai subliniată și mai expresivă”. ■ Întors de la Moscova, unde, alături de alți confrăți, a participat la un colocviu româno-sovietic dedicat dramaturgiei (amintit mai sus), Paul Everac descrie *O întâlnire utilă și plăcută*. O subtilă metaforă potatorică a dramaturgului reliefează „ecumenismul” regimului de la București, care, în privința relațiilor externe, nu privilegiază un singur orizont – occidental sau răsăritean –, ci caută o cuprindere armonică, fără a-și părăsi însă direcția autonomistă: „Mi-a revenit sarcina să explic că noi arătăm prețuirea cuvenită și pentru vodkă și pentru șampanie, de pildă; rămânând, însă, cât mai credincioși vinurilor noastre. (Pe care, în treacăt fie zis, le-am băut cu plăcere și în hotelurile moscovite)”. ■ La *Cronica dramatică*, Mira Iosif „contemplă” *Citadela sfărâmată* de Horia Lovinescu, montată de Mircea Marin la Teatrul Dramatic din Brașov, arătând că, după 25 de ani de la cea dintâi reprezentație a piesei, aceasta nu s-a perimat: „Trecerea timpului, modifică-

rile de gust și de perspectivă nu au clintit nimic din construcția solidă a piesei, nu au alterat justetea viziunii; dimpotrivă, piesa s-a «clasicizat», personajele s-au stabilizat în prototipuri, iar clișeele de limbaj, rezolvările simbolice maniheiste din final, într-un cuvânt, tributul dat sociologismului potențiază cu un farmec al documentului apartenența dramei la o epocă de neconfundat”.

□ Paul Tutungiu e „atras” de *Frumoasele olandeze*, comedia lui Gheorghe Vlad, pusă în scenă de Teatrul de Stat din Reșița, unde dramaturgul este „un obișnuit al casei”.

□ Despre spectacolul *Poezie, muzică, dans* de la Naționalul bucureștean, cu actrița Adela Mărculescu, muzicianul Johnny Răducanu (la contrabas) și dansatoarele Raluca Ianegic și Miriam Răducanu, scrie Elena Tacciu, evidențiind „fericita alegere a textelor de poezie românească contemporană”: Emil Botta, Geo Bogza, Eugen Jebeleanu, Nina Cassian, Ana Blandiana.

□ *Față-n față cu lumea*, spectacolul pus la cale, pe scena Teatrului „Bulandra”, de Florian Pittiș și Mircea Vintilă, este, pentru Doru Mielcescu, „o re-culegere poematice-muzicală de o remarcabilă profunzime și acuratețe artistică”. „Dialogul liric” dintre cei doi protagoniști se petrece pe versuri de Nichita Stănescu, Geo Dumitrescu, Adrian Păunescu, Geo Bogza, Mihai Beniuc, Mircea Dinescu, George Coșbuc.

■ La împlinirea a 70 de ani, regizorul N. Massim acordă un interviu lui Ionuț Niculescu, în care evocă întâlnirile din studenție cu Zaharia Bârsan, profesorul și, mai apoi, colegul său, apropierea de N. Iorga, savantul convocându-l la Vălenii de Munte pentru a monta „piese simple pentru oameni modești” și îndemnându-l să impună dramaturgia națională. De asemenea, regizorul amintește spectacolul cu *Cetatea de foc*, de Mihail Davidoglu, adus, în 1949, pe scena Teatrului Național din București, pentru care, alături de Liviu Ciulei, a mers în documentare la Reșița, dar și alte momente dintr-o carieră prestigioasă.

■ Ion D. Sîrbu „întinde” cititorilor drama în două acte *Covor oltenesc*, prezentată, în premieră absolută, de Teatrul Național din Craiova, la finele lunii aprilie, sub titlul *Seară de taină*.

■ Cristina Dumitrescu remarcă adaptarea radiofonică a lui Constantin Vișan după *Apărarea lui Galilei* de Octavian Paler. În distribuția „microfonistă”, actorii George Constantin și Ștefan Iordache. „De fapt, așa cum am numit volumul *un eseu*, îl puteam numi și poem sau chiar dialog de teatru; caracterul său dramatic se detașează pregnant, conflictul se naște în planul ideilor, puternic, arborescent”, notează publicista despre *Apărarea lui Galilei*.

■ Lipsește *Spectacolul sportiv* cu care ne-a obișnuit Teodor Mazilu. De altfel, până la sfârșitul anului, această rubrică nu va mai fi reluată.

• [„**Transilvania**”, nr. 5] Numărul conține versuri de Petre Stoica, Ion Noja, Tudor Balteș, Grigore Coman și fragmentul *Rădăcinile privirii* din romanul *Păstrăvă mecanici*, de Mircea Săndulescu, aflat în curs de apariție la Cartea Românească.

■ În eseu intitulat *Ion Caraion și oracularul modern*, Doina Uricariu identifică un anumit pitiaism în opera poetului, care se află permanent într-o stare de război existențial, de luptă și sfidare a realului prin sarcasm: „O

neistovită voce a Cassandrei răzbate, prin scrisul lui Caraion, în poezia contemporană. Dăruit cu facultăți «divinatorii», poetul modern se simte neînțeles, în două ipostaze: când e ascultat, dar nu e auzit și când e auzit, dar nu e ascultat. Mai ales că discursul își asumă logica riscului, fiind însoțit și de orgoliul pitiatismului liric. Această «mașină de făcut aspide» [...], din poezia lui Caraion, inoculează realul cu sarcasm, biciuindu-l cu avertismente repetate, obsesive...” ■ În *Aventurile unui gen publicistic – interviul literar*, Vasile Avram dă o definiție a genului și îi evidențiază pe cei mai importanți reprezentanți, Felix Aderca, I. Valerian, Adrian Păunescu, Florin Mugur: „Un interviu poate fi, fără îndoială, și o simplă consemnare de opinii (la origine, în presa politică, aceasta este, de altfel, menirea lui), dar ceea ce-l deosebește de genurile publicistice înrudite și-l recomandă cu prioritate unui cititor avizat este prezența tonică și catalizatoare a celui care întrebă, a autorului. Scopul unui interviu este de a face cunoscută publicului larg intimitatea spirituală a unei personalități lipsite de obișnuința ori de prilejul de a se confesa”. ■ Constantin Trandafir publică amplul studiu *Orizonturi crono-spațiale în opera lui Lucian Blaga*, oprindu-se asupra gândirii abstracte ca material al artei literare, a diferitelor temporalități din creația blagiană (timp imanent, tranzitiv, individual, al lumii etc.), a raportului dintre om și istorie care conduce la tematica trecerii ireversibile a timpului: „Trecerea vorace a timpului – obsesie fundamentală, îi inspiră poetului unele dintre cele mai tulburătoare poezii”. Salvarea o constituie ieșirea din timp prin mit: „Mitul, fiind o reîncepere a unei cosmogonii, repetare ușor modificată a unei creații, devine, astfel, un remediu contra timpului și morții.[...] Ajuns la mit, poetul nu-l reeditează, ci îl sporește, umplând cu el un spațiu trăit efectiv. De aceea, Blaga se consideră – și este – un plâsmuitor de mituri, condiție supremă a unui artist. El supune, deci, mitul dinamicii spiritului său creator, construind o mitologie vizionară (ca Swedenborg)”. ■ Pentru Mircea Tomuș, apariția unui volum de Marin Sorescu cu tematică erotică (*Sărbători itinerante*, C.R., 1978) reprezintă o surpriză față de plachetele anterioare ale acestuia, intens lucide, raționale și autoironice. El remarcă totuși că în ciuda schimbării tematice, stilul poetului rămâne același, creându-se astfel un echilibru între rațiune și sensibilitate: „Ca modalitate de abordare a acestui întreg existențial ea a rămas aceeași, cu aceleași mijloace: surprinzătoare putere asociativă, inteligența iscoditoare, umorul ca formă a rațiunii. A câștigat, prin această nouă dimensiune a erosului, un nou punct fix, alături de bunul simț rațional care dicta până acum judecățile și aprecierile. Astfel că, în funcția ei de valoare a existenței, poezia lui Marin Sorescu se prezintă mai bine echilibrată, punând în cumpănă, vizibil și manifest, rațiunea simplă și profundă cu sentimentul; universul ei poetic a găsit o formă de organizare superioară, tinzând spre armonia dintre judecată și simțire”. ■ Mircea Tomuș se dovedește mai puțin apreciativ în privința lucrării *Contextul operei* (C.R., 1978), de Cornel Ungureanu, pe care o percepe ca fiind inegală. Deși elogiază studiul despre

Lucian Blaga, criticul nu consideră că celelalte analize din volum sunt similare din punct de vedere valoric: „Regretăm numai că, din sumarul cărții, doar studiile despre Pillat și, în parte, Bacovia sunt la înălțimea exemplară a celui despre Blaga; curajos pe spații mici și în subtextul construcției sale, criticul poate năzui la adevăratul curaj, cel al invenției de amploare”. ■ În rubrica *Mișcarea literară*, Titu Popescu publică articolul omagial *Gala Galaction și obsesia drumului*, cu ocazia împlinirii a 100 de ani de la nașterea scriitorului. ■ G. Nistor semnaleză apariția antologiei *Niciodată toamna nu fu mai frumoasă* (Facla, 1978), realizată de Simion Dănăilă, căreia „îi lipsește dimensiunea istorică a esteticului”, dar prin lectura căreia „se relevă ceva din specificitatea poeziei autumnale românești”. ■ Cu ocazia împlinirii a 75 de ani, Radu Ciobanu îi dedică un articol lui Mihail Steriade, subliniind deopotrivă lupta antihitleristă a acestuia în cadrul Rezistenței franceze, cât și importanța operei sale, oprindu-se cu precădere asupra ultimului volum de versuri, *Dezmărginire*. ■ Romanul *Noaptea împăratului* (Eminescu, 1979), de Vasile Andru, este apreciat de Vasile Chifor pentru faptul că materia strict istorică este asociată factorului psihologic, oferind ample incursiuni în „biografia interioară” a protagonistului. ■ Nae Antonescu redactează un articol despre opera și personalitatea lui Daniel Turcea, decedat prematur în martie 1979. Poezia geometrică și ermetică a acestuia este situată sub semnul liricii barbiene și al suprarealismului: „Apropiat liricii încifrate a lui Ion Barbu prin disponibilități intelectuale, Daniel Turcea cultivă scheme geometrice armonizând varii referințe de filozofie veche și sugestii mitologice. Nu era departe de o lirică inițiativă, se puteau depista ecouri din reziduurile suprarealismului european...” ■ În recenzia *Poezia ca formă a mesajului nemijlocit*, G. Nistor se oprește asupra plachetei de versuri *Odihnă la câmp* (C.R., 1979), de Cornel Brahaș, ce încearcă a găsi „un posibil echilibru între aspirațiile interioare și instabilitatea unei lumi pornită să-și iasă din rosturile ei”. ■ Andrei Ionescu aduce în atenția publicului romanul *Agata ochi de piscă* (Eminescu, 1979) de José Manuel Caballero Bonald, în traducerea lui Dariu Novăceanu. ■ Potrivit lui Ioan Adam, Adrian Mușiu oferă cititorilor, în placheta sa *Memoria tăcerii* (C.R., 1978), o serie de „peisaje expresioniste, pictate cu o voluptate rece, aproape abstractizată”. Autorul remarcă varietatea registrelor lirice abordată de poet, de la poemul contestatar, la cel patriotic și parabolic: „Poetul se încearcă în discursul patriotic, în exortația amplă, categorică, e atras apoi de parabola cețoasă, polisemantică, revine, după un zig-zag febril, pe teritoriile lirismului protestatar, cu adresă anti-războinică...”. ■ Ilie Guțan critică dese generalizări făcute de Al. George în recentul său volum *La sfârșitul lecturii* (C.R., 1978), îndeosebi în cazul operei lui Liviu Rebreanu, a cărei latură romantică încearcă cu orice preț să o demonstreze: „E adevărat că demonstrația sa are, deseori, tărie și fermitate redutabile, însă impresia cititorului, pe parcursul (nu numai la sfârșitul) lecturii, este de prea grăbită generalizare la care ac-

cede eseistul după scrutarea nemiloasă a unui fapt particular”. ■ Eugen Onu semnaleză apariția primului volum dintr-o antologie a teatrului scurt alcătuită de Valentin Silvestru, intitulată *Antologia piesei românești într-un act* (Dacia, 1979). ■ Studiul lui Aurel Sasu, *Liviu Rebreanu. Sărbătoarea operei* (Albaltros, 1978) este criticat de Vasile Chifor în recenzia *O „sărbătoare” a operei, amânată*, pentru deseale sale analogii cu literatura rusă, care sufocă analiza. Din cauza acestora, creația prozatorului pare să devină o simplă anexă a studiului critic: „Dacă Aurel Sasu s-ar fi restrâns mai mult la operă și mai puțin la analogii îndoielnice, ar fi reușit [...] în încercarea sa, și cu siguranță că ne-ar fi redat un Rebreanu pe care să-l (re)simțim mult mai contemporan cu noi și, îndeosebi, cu el însuși”.

● [„*Vatra*”, nr. 5] Se deschide cu articolul de fond *O nouă solie de pace și colaborare* de Florin Ciotea, editorial privind vizita cuplului prezidențial în statele africane. □ Ioan Pop scrie despre *Demonstrația de 1 mai 1939 de la București – viguroasă acțiune împotriva fascismului și războiului*. ■ Cronică literară semnată de Dan Culcer se împarte între două volume ale lui Octavian Paler: *Apărarea lui Galilei și Scrisori imaginare*. Despre cel dintâi, cronicarul susține că, alături de cărți semnate de Mircea Berindei sau Mircea Malița, ar resuscita „dialogul ca filosofare activă”. Iar, în legătură cu cel de-al doilea volum analizat, este subliniat faptul că Octavian Paler „scrie jertfind unui didacticism superior, dublându-și mereu meditația morală cu una estetică. De la murmurul diseminat în fraze limpezi dar încărcate cu trimeri subtextuale, la afirmația răspicată și la actualizarea lucidă, el și-a construit o atitudine și un stil al eseului, recognoscibile”. În fine, Dan Culcer îi atribuie autorului *Vieții pe un peron* un loc semnificativ în eseistica românească: „Octavian Paler participă prin întreaga sa operă, cu pasiune, inteligență și bun simț la dificilul proces de reabilitare a eseului românesc”. ■ Anton Cosma discută despre un *Univers epic transilvan: Ion Vlasiu, Ion Brad, Francisc Păcurariu*, ridicând de la început întrebări cu privire la specificul și plauzibilitatea literaturilor regionale: „Mai există astăzi o literatură «ardeleană»? Altfel spus, se mai pot astăzi departaja, ca odinioară, provinciile literare tradiționale în cadrul ansamblului literaturii naționale? Se mai poate vorbi despre literatura moldoveană, munteană, bănățeană etc., cu trăsături specifice ținând de atitudinea scriitorului față de realitate (moralismul ardelean, sentimentalismul moldovean, ironismul și estetismul muntean etc.) sau de particularitățile lingvistice? Și dacă da, cum trebuie privită această literatură, ca o expresie fericită a forței modelatoare a tradiției sau, dimpotrivă, ca o prelungire desuetă și prăfuită, atestând o insuficientă maturizare și integrare în ritmul istoriei prezente a literaturii noastre? Iar dacă nu, ce mutații specifice au suferit în etapa contemporană aceste stiluri provinciale?”. Răspunsul vine după o analiză a trei cărți relevante pentru discuție (*Am plecat din sat* de Ion Vlasiu, *Raiul răspopiștilor* de Ion Brad și *Timpul și furtunile* de Francisc Păcurariu): „Perpetuarea unui spirit transilvan în

literatura noastră de astăzi poate fi profitabilă și va fi validată de timp, numai în măsura în care talentul scriitorului e în stare să evite dezhidratarea totală a meliorismului în idilism și a moralismului în tezism, tendințe care constituie poate principalele pericole ce pândesc această literatură «ardeleană» în zilele noastre”. ■ Mircea-Valer Stanciu susține că *Actul de naștere al limbii române datează din secolul al IX-lea*. ■ Comparând volumul de poezie *La dispoziția dumneavoastră* cu debutul editorial *Proprietarul de poduri*, Dumitru Mureșan consideră că Mircea Dinescu „continuă în special meditația, pregnant personală, cu privire la rostul și menirea poeziei, locul «artistului» în societate, în raport direct cu realitățile politice și sociale ale lumii contemporane”. De asemenea, Mircea Dinescu „înțelege poezia ca pe un dialog perpetuu cu publicul, simțindu-se exponentul lumii pe care o traversează, purtând cu sine o lume căreia îi rămâne credincios, o «morală a vieții» imprimată caracterologic, în numele căreia respinge orice reguli de conduită străine firii sale dorindu-și poezia o pecete a lumii văzute și cunoscute îndeaproape”. ■ *Ideografiile lirice contemporane* ale lui Lucian Alexiu sunt înregistrate într-un nou episod despre *Critica tânără (XXVI)*. Gheorghe Grigurcu apreciază „îndrăzneala opiniei”: „O calitate a lui Lucian Alexiu e distanțarea de clișeele critice în cazul supralicitării valorii unor poeți, pe care îi citește cu dorința desprinderii unei concluzii personale”. Supralicitată ar fi, conform lui Lucian Alexiu, și poezia lui Nichita Stănescu, verdict pe care Gheorghe Grigurcu îl comentează succint: „Însuși gloriosul autor al *Necuvintelor* e înfruntat printr-o ostentativă așezare într-un cadru care nu e în nici un caz al superlativului”. ■ Maria-Luiza Cristescu restituie *Ultimele pagini ale unui manuscris de A.E. Baconsky*. Ineditele reprezintă răspunsuri „la întrebările care îl preocupă” și ar fi urmat să apară într-o antologie de mărturisiri ale scriitorilor contemporani, cuprinzând „moduri de a gândi literatura și rosturile ei”. Despre rosturile financiare ale literaturii, de pildă, A.E. Baconsky susține că e „catastrofal să-și transformi condeiul într-un docil instrument de prosperitate. Prosperitate mediocră, dealtfel. Hemingway scrie, într-o carte a lui, un lucru de bun simț pe care aș vrea să-l citez textual: «Noi îi distrugem (e vorba de scriitori) în mai multe chipuri. Mai întâi pe plan economic ei câștigă bani. Numai prin hazard un scriitor câștigă bani, deși cărțile bune produc întotdeauna bani, la urma urmelor. Apoi, după ce au câștigat bani, scriitorii noștri își măresc nivelul de viață și sunt prinși în angrenaj. Sunt nevoiți a scrie pentru a-și întreține casa, nevasta ș.a.m.d. Și scriu orduri. Nu că și-ar propune să scrie orduri, ci pentru că scriu prea repede. Pentru că scriu când nu au nimic de spus sau când fântâna e secată»”. ■ Maria Mailat realizează un dialog cu Mircea Iorgulescu („*Scriitorului român i-a revenit, în toate timpurile, dificila misiune de a nu fi doar scriitor*”). Provocat să definească stadiul în care se află literatura contemporană, criticul schițează o atmosferă literară întrucâtva optimistă: „Literatura română de azi, prin individualități ca și prin «nivelul» său general, nu este deloc mai prejos decât literatura celor mai stră-

lucite epoci din istoria modernă a României. Nu este, deci, nimic de «camuflat». De ce să ascundem, prin tot felul de subterfugii acest adevăr? De ce, de pildă, când în toate domeniile de activitate, de la cultivarea pământului până la laboratoarele de fizică nucleară, este nevoie de *competență* și de *profesionalism*, în revistele noastre literare se încurajează improvizația, amatorismul, diletantismul? Care este explicația preferinței pentru *suplinitori* și a inacceptării *titularilor*? Urmăriți, retrospectiv, *problemele dezbătute* în reviste în cursul ultimilor doi ani: majoritatea sunt false probleme, produsele unei inventivități sterile; altele sunt deviate spre aspecte secundare cu o lipsă de simț al realității care acționează nu doar în plan literar sau intelectual, ci are și o dimensiune etică. Fiindcă nu trebuie să uităm de existența, de necesitatea *moralei profesionale*; disprețuind profesionalismul, degeaba mai vorbim de etică”. Păstrând aerul optimist, Mircea Iorgulescu susține că „în literatură și în cultură a avut loc, pe la jumătatea deceniului '60-'70, un «miracol»”. [...] Iar miracolul, fiindcă a fost într-adevăr *un miracol*, acesta a fost: că, printr-un admirabil, niciodată suficient de bine înțeles și de elogiât efort creator, s-a reușit să se anihileze urmarea firească a risipirii resurselor, a anchilozării spirituale, a modelării după formule traumatizante. Așa se face că al XII-lea Congres al Partidului a devenit un reper nu numai pentru istoria politică și socială a României contemporane, dar și pentru istoria ei culturală”. Autorul volumului *Scriitori tineri contemporani* mai vorbește și despre necesitatea ca autorii „să-și valorifice înzestrarea și aptitudinile într-o atmosferă de încredere. Dădăceala, mai ales când ia forme administrative, duce inevitabil la mediocritate, scade responsabilitatea morală și profesională, deprinde cu lipsa de inițiativă. Și oferă o scuză pentru eșecuri. Înainte de desființarea cenzurii nu erau rare cazurile când unii autori susțineau că «partea cea mai bună» le-a fost «scoasă» din cutare carte; și că, de n-ar fi fost cenzura, ar fi dat o capodoperă. Nu trebuie să luăm aceste afirmații numai de bune, dar nici să nu le dăm atenție nu se poate: ele arată cât de mult contează sentimentul și conștiința că de ceea ce faci ești pe deplin răspunzător. Că nu intervine nici o «instanță», căreia, altfel, încerci să-i anticipezi reacțiile, să le prevezi și să te conformezi lor, fie și superficial. Cât de superficial?! Că, pentru a-ți valorifica aptitudinile, nu trebuie să seduci, să farmeci, să îmblânzești: ci să creezi și să convingi prin creație”. ■ Apare o primă parte din discuțiile *Colocviului „Vetrei”*, organizat de Valentin Silvestru, cu ocazia Festivalului național de teatru contemporan de la Brașov (ediția a II-a). Participanții la dezbaterile despre *Național, contemporan, actual în teatru* sunt: Romulus Guga, Marin Sorescu, Victor Bibicioiu, Constantin Codrescu, Antoaneta C. Iordache, Méhes György, Natalia Stancu, Alexa Visarion, Emil Poenaru, Paul Cornel Chitic, Stelian Vasilescu, Dina Cocea, Ileana Berlogea și George Genoiu. □ Vorbind despre situația teatrelor naționale, Marin Sorescu scoate în evidență „unul dintre ele mai bune teatre”, care „este cel din Cluj-Napoca, unde am observat că se dă o mare luptă cu inerția, luptă ce ar

trebui să caracterizeze toate teatrele. O vină mare a teatrelor naționale constă în lipsa de preocupare pentru promovarea dramaturgiei naționale actuale. Unele din ele practică un repertoriu clasic ori clasicizat, de multe ori neinteresant. Cred că noțiunea de teatru național se poate îmbogăți printr-un repertoriu bogat, interesant, în care să se observe bine dramaturgia originală”. □ Constantin Codrescu (actor, regizor, profesor la Institutul de artă teatrală din Târgu-Mureș) accentuează legătura dintre tineri și teatru oferind exemplul personal: „În 1979 se împlinesc 30 de ani de când am fost angajat la Teatrul Național din București. [...] În acel an evocat, când am pășit pe scena bucureșteană, am avut impresia că intru într-o lume miraculoasă, cu fapte miraculoase. Erau actori și regizori care slujeau arta cu cea mai mare abnegație și cu o mare apetență pentru cultură. Are oare tineretul de azi același sentiment când intră într-un teatru național? Mă îndoiesc. Și-apoi, unora din tinerii care vin în această sacră incintă nu li se asigură condiții de dezvoltare conforme cu spiritualitatea modernă. Un Teatru Național trebuie să reprezinte o esență de simțire și de talent; o grupare de oameni deosebiți, bine selectați”. □ Criticul teatral Antoaneta C. Iordache declară, în privința direcțiilor asumate de instituțiile de profil din țară, că „Teatrele noastre nu au încă un program ferm, directorii declară bunăvoință, cu multă liniște, la începutul fiecărui an teatral. Cred că ne aflăm în situația să nu ne mai mulțumim, nu noi, criticii, ci un program clar formulat și urmărit, cum se impune a fi cel al Teatrului Mic, de exemplu, nu face decât să releve cu și mai multă pregnanță că personalizarea unei instituții teatrale nu se realizează independent de personalitatea colectivului ei. [...] Nu cred în programe teatrale de seră ori de import, nici în firme. Ne-am putea întreba: care dintre teatrele noastre este *mai național* în acest moment? Am putea găsi câteva răspunsuri. Am putea constata că *denumirea* și-a pierdut din calitate, ba chiar, mult prea exigenți fiind, că avem un *național*, împărțit pe litere și perioade, în diverse zone ale țării, sub titulaturi diferite. De aceea, mi s-ar părea firesc ca teatrele noastre *numite* Naționale să fie primele care (sesizând situația, paradoxală, dacă vreți, a momentului teatral românesc) să preia responsabilitatea de a interveni activ în configurarea unei politici repertoriale, a unui program, în impunerea dramei originale, în stimularea unor noi modalități de expresie, în promovarea consecventă a valorilor, în crearea unui climat de creație care, prin puterea exemplului, să reducă posibilitatea funcționării provinciale a unora din teatrele noastre”. □ Natalia Stancu, titulara rubricii de critică teatrală la *Scântea*, face o analiză detaliată a teatrelor naționale: „Există naționale care strălucesc prin absență și mediocritate, altele despre care este greu să te pronunți ferm, ceea ce este semnificativ, (Iași). Există teatre cu momente interesante și inițiative importante, cum ar fi Naționalul bucureștean, care rămâne însă, după mine, o prezență nesatisfăcătoare: în raport cu misiunea de anvergură națională ce îi revine, în raport cu valorile noastre culturale și cu mișcarea noastră teatrală. Există teatre ce trec printr-o fază – cam lungă și si-

nuoasă, frântă – de căutări, justificată în parte de tinerețea lor (Târgu-Mureș) or de salutara lor aspirație spre realizarea unui salt (Cluj-Napoca). [...] Teatrele Naționale au apărut în momente ulterioare formării și consolidării națiunilor, ca instituții culturale menite să contribuie la popularizarea mării literaturi clasice; consacrarea și înflorirea limbii (la noi, limba română nu era până atunci acceptată pe scenă); la culturalizarea, luminarea și sensibilizarea poporului; la afirmarea dramaturgiei inspirate de aspirațiile, idealurile naționale cele mai fierbinți. O misiune majoră a acestor instituții culturale, chiar dacă înființate ca la noi, după înfrângerea revoluției din 1848: promovarea celor mai avansate idei sociale, politice ale vremii”. Intervenția Nataliei Stancu se încheie în manieră interogativă: „Să ne întrebăm deci: cum sunt valorificate pe scenele naționalele piesele lui Alecsandri, Hasdeu, Davila, Delavrancea și chiar Caragiale? Evident într-o măsură și într-o manieră departe de a fi corespunzătoare. Nu cred că este vorba de faptul că vreunul din creatorii care lucrează la Național consideră asemenea texte depășite. Cred mai degrabă că teatrele naționale se simt ele deocamdată depășite în dificila sarcină a abordării clasicilor din perspectivă modernă, cu mijloace expresive moderne. [...] Altă întrebare: există Teatrul Național care să nu raporteze că cel puțin 40-50 la sută din repertoriul său e constituit din piese românești noi, în majoritate de actualitate? Nici vorbă! Dar ce autori noi, ce piese importante au *descoperit*, *impus*, *consacrat* Naționalele? Ce rol au avut ele în afirmarea lui D.R. Popescu, Marin Sorescu, Teodor Mazilu, Dumitru Solomon, Romulus Guga și chiar a celor mai bune piese ale lui Paul Everac ori Ion Băieșu, și în descoperirea lui Mircea Bradu, Paul Cornel Chitic, Radu F. Alexandru? Răspunsurile sunt concludente. Și când te gândești că Naționalele trebuiau să fie stații-pilot în descoperirea unor nume noi în maturizarea măiestriei debutanților, în afirmarea unor modalități dramaturgice inedite! În ce măsură Naționalele care prin impunătoarele lor clădiri, noi or reconstruite domină, ca niște mari corăbii, centrul orașelor, sunt cu adevărat «vetre spirituale»? Ce rol joacă ele în dialogul și sincretismul artelor?”. ■ La *Atelier*, regăsim o poezie de Ion Bălan dedicată lui Ion Vlasiu. □ Sunt publicate, de asemenea, cinci poeme de Petre Stoica. □ O scurtă introducere semnată de Dan Culcer însoțește *Un basm* inedit al lui Dimitrie Stelaru. În legătură cu proveniența acestor rânduri, redactorul *Vetrei* dezvăluie o „utilitate” personală: „În primii ani de după război, la Sighișoara a funcționat o școală sau «academie» liberă de arte, înființată din inițiativa dr. med. Alexandru Culcer. [...] Pentru a completa necesarul de cadre didactice au fost invitați din București pictorul Sorin Ionescu, sculptorul Ion Vlad și poetul Dimitrie Stelaru. [...] Astfel în arhiva medicului [...] s-au păstrat multe acte privitoare la activitatea acestei școli, desene și câteva texte ocazionale semnate de poetul Dimitrie Stelaru. Printre acestea de o oarecare importanță ni s-a părut basmul pe care îl reproducem în această pagină, scris pentru uzul semnatarului acestor rânduri care, copil fiind, tocmai învățase să citească primele litere”.

□ Dumitru Matală publică proza *Proclamația din curtea școlii sau locul de altădată*. □ La *Biblioteca Babel* sunt cuprinse poezii de Yiannis Ritsos, traduse de Yannis Veakis, Ioan Mușlea și Geo Vasile. □ Apare, de asemenea, un poem de Hans Peter Keller, în tălmăcirea lui Aurel Dumitriu. □ În *Radarul* lui Mihai Sin intră o *Poveste cu un mops și o corcitură puternică*. □ *Antologiei science-fiction* i se adaugă două proze: *Experiența* lui Ov.S. Crohmălniceanu și *Cifra, cifra, cifra, cifra* de Paul Van Herck (tradus de Victor Halici).

● **[„Viața militară”, nr. 5]** Publică versuri: Valentin Deșliu (*Jurământul*), Teohar Mihadaș (*Cântec*), Petru Romoșan (*Patria, Eminescu sau viața limbii române*), Dan Mutașcu (*Dimineața de jurământ*), reportaje: Mihai Duțescu (*Ștafeta curajului*), Mircea Șerbănescu (*Sub semnul vremii, luminos*), Dan Rebreanu (*Miezul viu al faptelor*), Constantin Șola (*Prețul unui minut, al unei ore, al unei zile*), Ion Căpeț (*Ostașul-marea inimă a tancului*), George Florin Cozma (*O zi a uniformelor albastre*), proză și însemnări de scriitor: George Bălăiță (*Scurt eseu despre ostașul român*), Toma George Maiorescu (*Dobrogea*), Doru Davidovici (*Zborul de încercare*), Dragoș Vicol (*Pe faleză*), Haralamb Zincă (*Operația Pelicula sensibilă*, ep.5), evocări: Haralamb Zincă (*Parașutiștii*). ■ Rubrica *Vitraliu* reunește o cronică TV semnată de Iulian Neacșu, o cronică plastică semnată de Magda Cârnci, o rubrică despre *Mituri și legende românești* susținută în serial de Gheorghe Tomozei: *Decebalus, fiul lui Scorilo*. ■ Mircea Cociu semnează un studiu despre poezia *Trei, Doamne, și toți trei* a lui George Coșbuc, identificând ca posibilă sursă de inspirație o notă din ziarul *Războiul*. ■ Sumar bogat în paginile rubricii *Viața cărților*: Mircea Iorgulescu semnează o cronică a volumului *Virgule* al lui D.R. Popescu, alături de o alta semnată de Valeriu Râpeanu volumului *Prețul nemărturisit al zilelor*, cel de-al doilea roman al Elenei Gronov Marinescu. ■ Publicația își invită cititorii la un concurs de creație literară: „În cinstea celei de-a XXXV-a aniversări a eliberării României de sub dominația fascistă și a Celui de-al XXII-lea Congres al Partidului Comunist Român, Comitetul Central al Uniunii Tineretului Comunist organizează împreună cu revista «Viața militară» un concurs de creație literară cu tema: *Apărarea patriei – cauză și operă a întregului popor* Prin problematica sa concursul își propune să înfățișeze: dragostea fierbinte și devotamentul profund al tinerilor din rândurile armatei, ale celor din detașamentele de pregătire pentru apărarea patriei, din celelalte formațiuni de apărare, față de partid și popor, față de tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretarul general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii, comandantul suprem al forțelor noastre armate— hotărârea lor neclintită de apăra împreună cu întregul popor, cuceririle revoluționare, independența, suveranitatea și integritatea României socialiste; eroismul dovedit de armata română de formațiunile patriotice, de întregul popor în luptele din zilele insurecției din august 1944; faptele de arme săvârșite de ostașii români, împreună cu ostașii sovietici în bătăliile pentru eliberarea părții de nord-vest a patriei și apoi a Un-

gariei și Cehoslovaciei, până la victoria finală asupra Germaniei naziste; calitățile ce definesc profilul moral al tineretului țării în munca consacrată înfloririi patriei și întăririi capacității ei de apărare; abnegația și dăruirea cu care tinerii muncitori, elevi, studenți – români, maghiari, germani și de alte naționalități participă la activitățile ce se desfășoară în cadrul pregătirii militare a tineretului; figuri de eroi uteciști participanți la lupta antifascistă, la insurecție și în războiul antihitlerist. La concurs se primesc numai creații originale. Pot participa atât membri ai Uniunii scriitorilor, cât și scriitori amatori, cu una sau mai multe lucrări aparținând următoarelor genuri: proză (schite, povestiri, nuvele), reportaje literare, și însemnări, poezie”. Premiile variază între 1000 și 3000 de lei, iar mențiunile între 300 și 600 de lei.

● [„**Viața Românească**”, nr. 5] Se deschide cu editorialul redacțional *Sărbătoarea muncii. Sărbătoarea luminii*, despre tripla semnificație a zilei de 1 mai 1979: „90 de ani de la adoptarea hotărârii privind sărbătorirea zilei de 1 Mai în întreaga lume, 40 de ani de la marea demonstrație antifascistă de la 1 Mai 1939 și 35 de ani de la crearea Frontului Unic Muncitoresc”. ■ Adrian Marino publică un fragment din *Hermeneutica lui Mircea Eliade*, în curs de apariție la Editura Dacia. ■ Sub titlul *Romancierii și esești maghiari din România*, Nicolae Balotă reunește patru însemnări despre scriitorii Méliusz József, Tabéry Géza, Benkő Samu și Sütő András. ■ Gelu Ionescu întâmpină *Mierea* lui Eugen Uricaru (roman publicat în același an, 1978, cu volumul de nuvele *Antonia*), sperând că Eugen Uricaru „nu va menține același ritm, fiindcă azi un prozator adevărat, un romancier care știe și înțelege ce înseamnă acest *dar* (mai cu seamă în literatura română) nu poate scrie o carte pe an decât dacă nu are nimic de spus. Le cei 33 de ani ai săi, Eugen Uricaru știe, sunt convins, acest lucru, destinul său literar poate fi excepțional, cel de până azi putându-ne face să-l sperăm”. ■ Gheorghe Grigurcu sesizează faptul că M. Nițescu „cochetează cu o obiectivitate care, din punct de vedere material, îi oferă prilejul unei desfășurări ce se înscrie sub eticheta, îndrituită, de «sinteze critice». [...] Dar intenția «obiectivă» (recuperantă) [...] se constituie în unele cazuri într-un impediment. Autorul *Poeților contemporani* își impune parcă un program de bunăvoință, o filantropie care îl face să se oprească într-un anume moment al analizei contestatare, să se întoarcă din drum înainte de a ajunge la sentința gravă ce se prefigurează în chip logic. Critica însă nu e un calcul moralist și contradicția îl pândește pe cel ce încearcă a-i da o astfel de accepție. Un exemplu irefutabil îl oferă studiul consacrat lui Nichita Stănescu, care cuprinde un bombardament de o vehemență puțin obișnuită, menit a distruge pozițiile cele mai bine fortificate: [...] «Nichita Stănescu nu are o poetică riguroasă. [...] În neobositele sale avataruri poetice, Nichita Stănescu se lasă, temperamental, nu de puține ori, sedus de un metaforism gras, obscur și grotesc care, scuturat cu răbdare, lasă să i se descopere platitudinea». Cum se poate în aceste circumstanțe susține imperturbabil că «Fără îndoială, Nichita Stănescu e

un poet important» ori că: «Poezia lui se detașează net, alături de aceea a altor câțiva poeți, de pe fondul prea puțin diferențiat al poeziei actuale»? Ce credit mai au asemenea «concluzii» de vreme ce exegetul continuă a formula obiecții capitale, incompatibile cu orice mișcare de reabilitare?». ■ Semnează versuri: Eugen Evu (*Izvornița, Acasă, în doină*), Victor Torynopol (*În timp ce încă zbori, Întâiul cerc, Dimineață, Ghemul*) și Lucian Avramescu (*Mașina de tuns iarba*). □ Mircea Ciobanu este prezent cu proza *O amânare*. □ Ștefan Aug. Doinaș traduce *Prolog în cer* din *Faustul* lui Goethe, însoțind traducerea cu un amplu comentariu și cu note explicative. ■ Eugenia Tudor Anton anunță că, în intervalul 13-14 iunie, se va desfășura Colocviul național al Uniunii Scriitorilor, dedicat literaturii pentru copii. Autoarea subliniază și câteva probleme referitoare la receptarea, comentariul sau perpetuarea acestui tip de literatură: „Cererea de cărți pentru copii a sporit în ultimele trei decenii de cel puțin două ori în raport cu tirajele literaturii destinate oamenilor mari. Și totuși cartea pentru copii care se editează la «Ion Creangă», editură înființată în 1969, apare în avanpremieră uneori în numai trei reviste (*Arici-Pogonici, Cutezătorii, Luminița*)”. Mai mult, „Atunci când scrie despre o carte de literatură destinată copiilor, critica evită să discute problemele specifice ale acestei părți a literaturii, limitându-se la comentariu amical asupra unei cărți sau asupra unui autor. Dar și mai grav ni se parte un alt fapt. Dacă imediat după eliberare au existat unii stimuli și un interes oarecare pentru gen ca atare, s-ar părea că în ultima vreme nu există o generație nouă de literați care să se dedice acestui fel de literatură”. ■ Eseul lui Octavian Paler, *Apărarea lui Galilei*, „se impune – susține Vasile Chifor – ca revelatoare meditație despre cunoaștere și șansa situației umane în eternitate: o meditație gravă, etico-filozofică asupra dreptului indeniabil la gândire liberă”. ■ *Sărbătorile itinerante* ale lui Marin Sorescu vin „să confirme (a câta oară?) că poetul, un inventiv fără pereche, se desparte anevoie de invențiile sale, înțelegând să tragă maximum de foloase de pe urma lor. [...] Cum însuși poetul recunoaște, *Sărbători itinerante* este «*Descântoteca* – partea a doua, cartea a doua» și, ca de obicei, nu un supliment oarecare, ci un tratat în toată legea, de proporțiile cel puțin ale volumului inițial”. În legătură cu acest volum, Cornel Regman ridică, în ciuda aprecierilor favorabile, și întrebarea: „ce surprize poate pregăti cititorului o carte de versuri care se declară deschis continuatoarea unei formule, ea însăși încercată în toate articulațiile și potențialitățile și care, în plus, a avut tot timpul să-și dezvăluie ici-colo și carențele, derivând dintr-un control de calitate nu totdeauna exigent?”. ■ Deși Geo Bogza își adună în volumul *Orion* aproape toate poeziile scrise până în acest moment, Ion Maxim consideră nejustificată absența *Jurnalului de sex* și a *Poemului invectivă*: „e de mirare că volumul [*Poemul invectivă*] nu a fost inclus parțial sau total, fără a lăsa viitorului sau posterității această grijă. Pentru că, dacă Geo Bogza se gândește la acest portret [«portretul de tinerețe al autorului»], atunci trebuie să admitem că el nu poate fi schițat decât pe baza

tuturor poemelor publicate în acel timp (inclusiv *Jurnal de sex*); că luminile de azi nu pot îndepărta sau estompa umbrele ce au existat ieri”. ■ Același Ion Maxim scrie și despre recenta traducere din Rainer Maria Rilke a *Scrisorilor către un tânăr poet*, tălmăcire datorată Ulvinei și lui Ioan Alexandru. ■ Mirela Roznoveanu comentează cel de-al doilea volum al Lidiei Stăniloae, *Munții*, exclamând: „Este uimitor cât de complementară este această poezie, prin structura ei, poeziei unei mari poete cum este Constanța Buzea pe care o găseam nu de mult singulară în lirica românească”. ■ Doctorul Virgil Sorin se află, socotește E[ugenia]. T[udor]. A[n-ton]., *În căutarea personalității* unor „celebrități ale vieții contemporane românești” în volumul de convorbiri *Muncă, idealuri, creație*. Dintre scriitori, sunt intervievați Șerban Cioculescu și Nichita Stănescu. ■ Radu Călin Cristea recenzează ultima apariție editorială a poetului Ioanid Romanescu, *Trandafirul sălbatic*. Criticul socotește inedită și ostentativă organizarea volumului „după un criteriu, fără îndoială, unic în felul său: sunt selectate și intră de această dată și în grațiile editorului, doar versurile cărora, dintr-un motiv sau altul, li se refuzase până acum tocmai șansa structurării într-o carte”. ■ Vasile Petre Fati pune în balanță poemele lui Gh. Grigurcu din *Rigoarea văzduhului* cu îndeletnicirea critică a aceluiași autor: „rafinamentul artei poetice amintește de subtilitatea comentatorului critic până la identificare”. ■ Roxana Sorescu prezintă *Un Beniuc al copiilor*, cel din cartea de fabule *Aurul regelui Midas*. ■ Studiile de istorie literară ale lui Teodor Vârgolici din *Scriitori și opere* sunt evidențiate de către Ileana Verzea. ■ În recenzia cărții de poezie *Țărm însetat* de Ștefan Dincă, Al. Protopopescu strecoară și câteva aluzii vizând statutul Editurii Litera: „Prima întrebare e de ordin oarecum bugetar: dacă la mijloc nu e cumva vanitatea autorului, cum de nu s-a găsit o editură mai generoasă, eventual un «concurș» care să-și asume acest debut? Mi-ar veni greu să cred că ținuta «clasică», corectă, sinceră a poeziilor din această carte a fost cea care i-a demoralizat pe descoperitorii de talente”. ■ Ovidiu Constantinescu scrie despre *A cincea lebedă* a lui Paul Everac. ■ La *Revista revistelor*, Vasile Andru salută rubrica *Viața literară* din săptămânalul *România literară*, menită să „informeze corect despre prezența scriitorilor la diferite manifestări literare, la șezători și cenacluri, lansări de cărți, simpozioane, schimburi culturale cu alte țări”.

IUNIE

1 iunie

- [„*Munca*”, nr. 8494] Rubrica ocazională *Însemnări de scriitor* este completată, în acest număr, de Mihai Duțescu. Acesta vede în corespondenții voluntari ai gazetelor de pretudindeni din țară niște *Oameni cu sufletul de flacăra*...: „Pentru mine, punctele roșii de pe harta imaginară a Olteniei, cu cele

cinci județe ale ei, sunt tocmai colaboratorii aceștia, cu sufletul de flacăra, prin care știm oricând care este temperatura muncii și speranței în orașele și comunele acestui ținut. Prin ei, întâmplările, clipele de viață și de muncă ale timpului nostru sunt dezvelite în scris ca statuile, lumina cuvântului tipărit le acordă starea de grație. Corespondentul voluntar este, în fond, un activist, o voce a opiniei publice, un gazetar comunist. Între el și organul nostru de presă se realizează un adevărat circuit sanguin, se mișcă idei și fapte, se decantează judecăți de valoare cu privire la calitatea relațiilor dintre oameni, la lupta între vechi și nou, deci se desprind concluzii cu largi semnificații sociale și de înaltă ținută morală”.

• [„**Scânteia**”, nr. 11438] Număr dedicat Zilei copilului. Conține versuri tematice de Mira Lupeanu, George Chirilă, Bokor Katalin (trad. Dim Rachici) și Radu Felecan.

• [„**Scânteia tineretului**”, nr. 9337] Petre Gorun publică, pe prima pagină, *Rondelul copiilor*. □ Sub genericul *1 iunie – ziua internațională a copilului*, Dan Mucenic și Constantin Stan pornesc într-o *Călătorie în lumea copiilor și a țării lor de aur*. □ O notă din grupajul *Azi* informează că Muzeul Literaturii Române și Biblioteca Municipală „Mihail Sadoveanu” au pregătit, pentru a sărbători Anul Internațional al Copilului și ziua de 1 iunie, expoziția „Scriitori clasici ai literaturii pentru copii”, cuvântul inaugural rostindu-l Mircea Sântimbreanu, directorul Editurii Albatros. ■ Un text nesemnat marchează împlinirea a 150 de la apariția revistei ieșene „Albina Românească”, întemeiată de Gheorghe Asachi, „o tribună a tradiției căreia îi aducem caldul și sincerul nostru omagiu”.

• [„**Contemporanul**”, nr. 22] În acest număr apar, cu ocazia Anului internațional al copilului, poeme scrise de copii din clasele III-VII. Radu Cârnecki semnează un articol ce însoțește grupajul de poeme, în care subliniază rolul școlii românești în cultivarea noilor generații și preocupările artistice și literare ale pionierilor și șoimilor patriei. ■ Sub titlul *Pentru biblioteca ideală* sunt regrupate patru cronici literare ale unor cărți pentru copii din literatura română. Ioan Adam semnează un articol premergător, *Sensul aventurii*, în care semnalează absența unor titluri comparabile cu *Cireșarii* și *Toate pânzele sus!* în a doua jumătate a deceniului opt, precum și atenția redusă a criticii față de acest gen: „Criticii, ocupați cu lucruri mai «serioase», ridică și ei din umeri a neputință. Pledoaria pentru valoare și-o asumă de la un timp televiziunea, dar cu rezultate minime. Care ar fi soluția? Firește, nu există una singură. Primul pas ar trebui să fie explorarea atentă a reliefului genului. Despre cărțile pentru copii se scrie rar și, mai ales, «teoretic». Există apoi prea multă «bunăvoință», un cadrul de amabilități și reverențe inutile”. □ Laurențiu Ulici identifică în *Cireșarii* trei chei ale succesului literar înregistrat de acest roman de-a lungul timpului: realitatea epică, elevii adolescenței putându-se cu ușurință regăsi în protagoniști („e interesant că materia epică reușește să fie captivantă cu toate

că rămâne mereu într-un spațiu cât se poate de realist, de obișnuit, de comun în ultimă instanță”), atitudinea scriitorului, care, cunoscând psihologia adolescentină, evită să preia stilistic vârsta personajelor, și limbajul literar. □ Mircea Iorgulescu scrie un articol despre *Toate pânzele sus!*, în care consideră că fondul moral, aventura deopotrivă exterioară și interioară, este cauza primă a succesului și atracției pe care o exercita cartea lui Radu Tudoran de un sfert de secol. □ Alex. Ștefănescu analizează într-un articol despre *Cartea cu Apolodor* raportul dintre literatura pentru copii a lui Gellu Naum și natura ludică a suprealismului, precum și prezența dicteului automat și a subconștientului în opera menționată. □ Ilieș Câmpeanu se oprește asupra *Legendelor Olimpului*, atracția volumelor lui Alexandru Mitru constând, în viziunea sa, în materialul epic, în „modul artistic” al prezentării lui și în potențarea laturii dramatice a miturilor. ■ Laurențiu Ulici socotește că *Ninsoarea care ne trebuie* (Ion Creangă, 1979) de Nicolae Neagu, un poem în proză destinat copiilor, ar putea fi totodată apreciat și de adulți: „...nu «copilăria», imitațiunea gestului infantil și regresivitatea simplistă dau măsura valabilității ci considerarea copilăriei cu seriozitate, cunoașterea tiparului psihologic și adecvarea la orizontul ei relaționar dominat de joc. [...] Pe de altă parte, lectura cărții ne îngăduie să observăm că, foarte atent la specificul vârstei despre care a scris, Nicolae Neagu s-a arătat la fel de atent și la specificul literaturii. Este încă un motiv pentru care această carte fiind pentru copii are toate șansele de a fi și pentru toate vârstele”. În *Timp cu călăreț și corb* (C.R., 1979), de Vladimir Colin, Adriana Petrescu apreciază împletirea timpului mitic al basmelor cu cel istoric al războiului și proiectarea acestora pe fundalul cu tentă patriotică al istoriei neamului. ■ Dan Grigorescu se oprește asupra *Cheiței fermecate* (Ion Creangă, 1979) de Maurice Carême, ce cuprinde poeme pentru copii alese și traduse în limba română de Aurel Tita și Tudor Opreș.

• [„Cronica”, nr. 22] Număr dedicat Zilei copilului. ■ Sunt publicate versuri de Ana Blandiana, Constanța Buzea, Cătălin Ciolca, Karel Jonckheere (trad. Ion Caraion), Jane Stembridge (trad. Ion Caraion). ■ Virginia Burduja semnează articolul *Cititorii și literatura pentru copii*, în care culege răspunsuri deopotrivă de la cadre didactice și copii privind literatura scrisă special pentru aceștia: „Enumerându-și fără false prejudecăți preferințele literare, copiii sunt fascinați de cărțile cu acțiuni palpitate, în care primejdiile și neprevăzutul abundă, iar peripețiile, vesele și triste, izvorăsc una din alta, cărți de călătorii și descoperiri geografice, de cercetări marine și cosmice, polițiste, de capă și spadă, cu eroi îndrăzneți, puternici și plini de haz care înfruntă și depășesc obstacole cu seninătate. De o atenție deosebită se bucură cărțile cu eroi ai poporului român sau ai altor popoare”. ■ Const. Ciopraga publică o serie de note privind copilăria în *Jocul întoarcerii*. ■ În *Rost și împlinire*, Mircea Sântimbreanu se pronunță asupra literaturii pentru copii: „Personal cred că avem nu scriitori solitari pentru copii, ci un front de profesioniști, avem opere-bijuterii

care ar onora orice vitrină din lume. Să simți cotul unor scriitori ca Radu Tudoran, Constantin Chiriță, Nina Cassian, Al. Mitru, Gellu Naum, Constanța Buzea, Vl. Colin, Călin Gruia și atâția alții nu e puțin lucru... Este o confrerie poate nu prea numeroasă dar tonică”. ■ Potrivit lui Nicolae Turtureanu (cronica *Jocuri de cuvinte*), placheta lui Ion Caraion, *Lucrurile de dimineață* (Ion Creangă, 1978), reprezintă fața luminoasă a poetului: „Ion Caraion pare a fi fost definitiv plasat în rândul insurgenților lirici, cu vocație pentru sondarea nebulosului, a terifiantului, a părții dureroase a lumii. Dar, cum se știe, orice lucru are cel puțin două fețe, chiar și luna și-a descoperit-o, nu de mult, pe cealaltă, întunecată. La «Necunoscutul ferestrelor», fața ascunsă e și cea mai luminoasă. *Lucrurile de dimineață*, chiar prin titlu, face opoziție celorlalte volume ale poetului, dar e o carte scrisă tot de Ion Caraion”. ■ Vasile Constantinescu semnează articolul *Basmul – arhetip al culturii*.

● [„Săptămâna culturală a capitalei”, nr. 443] Dan Mutașcu scrie un editorial având ca subiect literatura pentru copii și misiunea acesteia: „Peste toată literatura pentru copii cu adevărat bună planează însă ideea de misiune etică. Eroii literaturii pentru copii seamănă foarte bine cu eroii literaturii din epoca lui Racine și Corneille, cred în finalitatea morală și o practică, cu orice risc. Ei impun, chiar fascinează. Ei ne stârnesc o binevenită admirație, sau, în cazul cel mai de jos, o necesară curiozitate. În ceea ce are ea mai bun, literatura pentru copii dezvoltă simțul echității și al frumuseții sufletești, al dreptății și al vigoriei principiilor. Ea include cugetări și exemplificări artistice despre Bine și Rău, despre Frumos și Urât, despre Adevăr și Minciuni. [...] Literatura pentru copii – ne referim desigur la cea adevărată – explică valori și traiecte pedagogice, dar nu orbește cu platitudini. Ea educă în sensul absolut al noțiunii”. ■ Următorul popas în *Istoria polemică și antologică ...* a lui Eugen Barbu încearcă să răspundă la întrebarea dacă țaranul român este un utilitarist. Răspunsul nu întârzie să fie formulat: „Să nu ne înșelăm însă, numai condiția lui economică grea de altădată l-a silit la acest utilitarism. N-are țaranul imaginație? Mica lui industrie ne dezmente. Un război de țesut presupune un calcul extraordinar de simplu, dar genial, el este o capodoperă. Autorul acestui instrument ar trebui să aibă statui în toate orașele lumii; un fus este și el o dovadă a geniului țărănesc; ghergheful de asemenea; dacă n-are timp să contemple natura, el imaginează pe covoare, pe perdele, pe fețe de masă și pe râurile cămășilor, flori; natura a intrat în el fără să-și dea seama și, iată, răzbate în aceste subtile desene atât de sintetice, extraordinare idiograme ale unei naturi tiranice”. ■ La *Cronica literară*, Emil Manu abordează monografia cu titlul *20.000 de pagini în căutarea lui Jules Verne*, de Ion Hobana. Comentatorul menționează în mod special capitolul care face referire la topografia românească din opera romancierului francez, *Chipuri și peisaje românești*. Ion Hobana vizează aici mai ales romanul *Castelul din Carpați*. ■ Al. Rosetti semnalează apariția, la Editura Politică, a unui document important pentru perioada războiului și

mai ales pentru panoramarea politicii externe din această perioadă critică pentru Europa: este vorba despre *Notele zilnice*, jurnalul Marthei Bibescu. ■ Ion Lotreanu scrie un articol despre romanul călănescian *Bietul Ioanide*, cu intenția de a surprinde tangențele dintre teoretician și scriitor. Romanul, în viziunea comentatorului, are ca personaj principal „o figură cu reputație, un intelectual de rasă”, conducând la argumentul că scriitorul „nu evită geniul, însă nu-l împrumută din istorie, ci îl creează el însuși”, creând, în același timp, „eroi cu identitate verosimilă” și evitând personaje care au existat în realitate. Acestea par să fie argumentele care validează estetic creația călănesciană, scoțând-o din pericolul artificiei la care ar fi putut s-o expună spiritul teoretic al autorului. ■ Constantin Sorescu ajunge la partea a IV-a din materialul în care analizează orfismul în opera eminesciană. În acest sens, Făt-Frumos este catalogat ca personaj orfic, drept dovadă servindu-i fluierul pe care-l poartă la brâu, echivalent lirei lui Orfeu. ■ Se profilează o dispută cu subiect filozofic pe baza volumelor lui Constantin Noica, *Sentimentul românesc al ființei* (Eminescu, 1978) și *Șase maladii ale spiritului contemporan* (Univers, 1978). Nicolae Anghel îi reproșează lui Radu Florian, recenzent al volumelor în „Era socialistă”, nr.8/1979, lipsa de etică atunci când îi reproșează filozofului faptul că nu deține un „«instrument al cunoașterii la nivelul științei contemporane»”. Contracărând cu argumentul perenității ontologiei, comentatorul se oprește și asupra argumentului lingvistic de care face uz Radu Florian: „Citind textul lucrărilor lui Constantin Noica, dar nedescifrându-l, Radu Florian se grăbește să califice limbajul folosit drept finalist, ignorând caracterul său metaforic (în trecut fie spus epistemologia contemporană evidențiază fertilitatea pentru cunoaștere a transferului de termeni și sensuri dintr-un domeniu în altul) și sugestiile pe care le implică el. Radu Florian ne trimite într-un trecut nu tocmai îndepărtat, când un ctitor de spiritualitate, ca Lucian Blaga, era declarat cu seninătate mistic datorită ignorării deliberate a sensurilor autentice sugerate prin folosirea metaforei în plan filozofic”.

- [„Era socialistă”, nr. 12] Mircea Sântimbreanu scrie despre *Literatura pentru copii – tematică și arie de investigație*: „Ce carte pentru copii ne trebuie? Aceea care înaripează. În acest sens nu e nimic nou în a afirma că în România socialistă, pe lângă fondul clasic universal al literaturii pentru copii, pe lângă cotele sale tradiționale, de la Iliada la 1001 de nopti, de la Cervantes, Andersen sau Perrault la Victor Hugo și Mark Twain, de la Swift și Jules Verne la Petre Ispirescu, Arghezi și Sadoveanu, literatura pentru copii și tineret se naște și cucerește noi și noi domenii tematice, este încurajată și dirijată în pas cu cerințele istorice, ineluctabile de formare a omului nou, a făuririi conștiinței sale comuniste.”

- [„Tribuna României”, nr. 158] Numărul stă sub semnul Zilei copilului. ■ Petre Ghelmez publică pe prima pagină textul *Copiii și lumea*: „Nici un co-

pil nu-și poate alege data și locul nașterii. Totdeauna cei mari însă pot face ca lumea în care copilul vine să fie mai bună, mai dreaptă, mai frumoasă. O lume fără arme ar fi cel mai frumos dar în Anul internațional al copilului. Dar oare, numai în Anul internațional?”. ■ În pagina de *Correspondență* se relatează despre *Concursul nostru de desene ale copiilor „Cum văd eu lumea”*, precum și răspunsurile copiilor la *Dacă aș fi Făt Frumos...*, o mini-anchetă realizată de profesorul Gheorghe Mocanu din Onești. □ Apare și o notă în care sunt trecute în revistă *Manifestări dedicate Anului internațional al copilului*. □ Și *Dosarul* revistei are această tematică: *Lumea pe care o dăruim copiilor*, pagini realizate de Petre Dincu. ■ Nicolae Balotă scrie eseul *Copii și cartea*: „Literatura pentru copii nu este minoră pentru faptul că se adresează unor minori. Desigur, uneori această literatură joacă, printre speciile literare, rolul ingrat al Cenușăresei. Acel colț de tejghea al librăriilor, unde zburdă caii cu coamă de aur și plutesc pe valuri verzi corăbii pântecoase cu vele roșii, este evitat cu grijă de criticii literari de profesie. Uităm prea des că această literatură își are «clasicii» ei. Poetul, oricât de grav, de profund, ori de mare, nu se degradează adresându-se celor mici”. ■ Apare nota nesemnăată *Antologie jubiliară*: „Apariția celei de-a zecea antologii literare a cenaclului reprezentativ al elevilor din București «Săgetătorul» reprezintă un eveniment cu mai multe semnificații. Pe lângă cifra «rotundă», care vine de acum să așeze în tradiție activitatea acestui cenaclu al condeielor tinere, antologia este dedicată copiilor laureați ai concursurilor literare din cadrul festivalului național «Cântarea României»”. ■ Dumitru Radu Popa evocă *Eterna copilărie a lumii*: „Paradoxală, ca toate conceptele cardinale, copilăria oferă coincidența opuselor: e limitată și nesfârșită; negatoare și creatoare. Lecția ei e întotdeauna binevenită, confruntându-ne cu o realitate definitorie. În acest sens, un savant umanist de talia lui Mircea Eliade recomandă omenirii moderne să-și considere cu cea mai mare atenție copilăria. Să-și desprindă din studiul mentalităților și comportamentului arhaic, al unui întreg complex ontologic, esențele nepieritoare”. ■ Ion Dodu Bălan semnează *Ca un fluviu, cu neseecat izvor*: „Respectul pentru părinți, pentru cei vârstnici este, de asemenea, o caracteristică la români. În concepția popoului nostru, familia este răspunzătoare de datele fundamentale ale educației. Cei șapte ani de acasă, deci până la școlarizare, sunt determinanți pentru caracterul unui om”. ■ Dan Medeanu prezintă *România în Anul internațional al copilului*, cu toate manifestări și demersuri luate de stat pentru a marca acest eveniment. ■ Apare pagina numită *Lectura* în care citim *Somnoroase păsărele* de Mihai Eminescu, *Zdreanță* de Tudor Arghezi, *Lizuca și Patrocle*, un fragment din *Dumbrava minunată* de Mihail Sadoveanu, *Cireșele mătușii Mărioara*, fragment din *Amintiri de copilărie* de Ion Creangă, precum și versuri de George Coșbuc (*Cântec*), Șt. O. Iosif (*Vara*), Gheorghe Istrate (*Mânzul*) și poezie din folclor, *Cântec de leagăn*. ■ C. Mihai scrie despre *Cărțile copilăriei*, prezentând producția pentru copii a editurii Ion Creangă, notând: „Dar cărțile

editurii bucureștene nu sunt cunoscute doar de copiii din România, ci și de cei din multe alte țări ale lumii, editura întreținând relații de colaborare cu peste 50 de case de editură străină. De-a lungul anilor, numeroase traduceri sau coeditări au făcut cunoscute peste hotare literatura românească pentru copii ca și emblema editurii noastre. Iar premiile și diplomele obținute la concursuri sau târguri internaționale de carte, cum ar fi cele de la Bologna, Leipzig, Moscova sau Nisa, reprezintă tot atâtea confirmări prestigioase ale strădaniei editorilor români”.

2 iunie

• [**„România liberă”, nr. 10761**] Nicolae Balotă semnează o cronică literară al cărei obiect este volumul de versuri *Rază de cobalt* semnat de Dumitru Popescu. Criticul situează poemele sub semnul unui impuls vizionar al poetului receptiv la problemele secolului: „Ființa umană a fost supusă în acest secol al gravelor seisme unor teribile încercări, unor experiențe la limita umanului. Spargerea acestor limite, prăbușirea vechilor sisteme de valori, mutațiile în existența ca și în conștiința omului sunt unele din acele procese, al căror martor și judecător se constituie în poeziile ca și în meditațiile sale – poetul și eseistul Dumitru Popescu. Un martor esențial, patetic angajat în examenul pe care-l întreprinde, astfel ne apare vizionarul din *Rază de cobalt*”.

• [**„Scânteia”, nr. 11439**] Lucian Zatti realizează un reportaj despre cursul Oltului, intitulat *Ape care nasc lumină*. ■ În *Cuiburi numai soare*, Violeta Zamfirescu scrie un elogiu al copilăriei cu ocazia recentei sărbători internaționale a copilului. ■ Studiul italinistului Alexandru Balaci, *Ugo Foscolo* (Albatros, 1978), este situat de Romul Munteanu în categoria psihobiografiei, fiind apreciat de autorul cronicii pentru constanta contextualizare a operei și practicarea criticii de identificare fără a cădea în capcana biografiei romanțate: „Alexandru Balaci realizează în permanență o punere în situație, o integrare în cadrul epocii pentru a putea corela interpretarea istorică cu înțelegerea sociogenetică. Cercetătorul evită biografia romanțată, pe bună dreptate, dar realizează «romanul» existenței unui scriitor care aspiră spre creația literară, concepută ca o artă totală. [...] Alexandru Balaci este prin excelență un spirit patetic, care practică dezinvolt critica de identificare”.

• [**„Scânteia tineretului”, nr. 9338**] Sub genericul *Eroul exemplar în literatura actuală*, Pompiliu Marcea scrie despre *Reflexivitate și acțiune*, considerând că literatura ar trebui să îl aducă în prim-plan pe „omul socialismului românesc”: „Spre acest om, al faptei cutezante în folosul tuturor, se cuvine să-și îndrepte întreața atenție truditarii scrisului”. Sunt amintite și personaje romanești care se înscriu în această direcție. Mai întâi, unul făurit de Marin Preda: „Niculae Moromete din *Marele singuratic*, ca să luăm un prim exemplu, și-a format un fel de a doua natură din atașamentul la problemele obștei și, în ciuda faptului că fusese lovit de elemente înapoiate și carieriste, ceea ce-l

aruncase în solitudine și mizantropie o bună bucată de vreme, chemarea vocației sale de activist devine irepresibilă și în finalul romanului rezultă limpede recuperarea totală a eroului, spre profitul obștei și, în aceeași măsură, a individului, prin redobândirea echilibrului său”. Urmează Tică Dunărințu, din romanul *Vânătoarea regală* al lui D.R. Popescu, și Ion Cristian, din romanul *Orgolii* de Augustin Buzura. ■ Ion Băieșu rămâne *Curierul nostru de sâmbătă*.

● [„**Luceafărul**”, nr. 22] O scurtă incursiune în istoria zilei de 23 August 1944, cu urmele ei locale (casa din Vatra Luminoasă în care a fost sechestrat guvernul fascist după începerea insurecției) face Sânziana Pop, semnatară editorialului. ■ Cu ocazia vizitei în Spania a lui Nicolae Ceaușescu, este publicată o nouă telegramă din partea Uniunii Scriitorilor din Republica Socialistă România: „Mult stimate și iubite tovarășe Nicolae Ceaușescu, la scurt timp după călătoria încununată de cel mai deplin succes pe continentul african, v-ați făcut din noua mesagerul gândurilor de pace și prietenie ale poporului nostru, răspunzând, împreună cu tovarășa Elena Ceaușescu, invitației de a vizita Spania. Scriitorii români, maghiari, germani, sârbi și de alte naționalități v-au însoțit și de astă dată cu dragostea și prețuirea lor de-a lungul itinerariului pe care l-ați străbătut [...]. Ne-a bucurat în mod deosebit faptul că, printre documentele semnate cu acest prilej se numără și un acord de cooperare culturală și științifică, menit să ducă la dezvoltarea schimbului de valori spirituale, la aprofundarea cunoașterii reciproce a mării creații artistice și științifice, pornind de la adevărul, incontestabil, că fiecare popor poate și trebuie să contribuie la făurirea tezaurului civilizației planetare”. În apropierea zilei de 1 iunie, și pentru că anul 1979 a fost declarat Anul Internațional al Copilului, se publică articole de interes social (*Generația milenului*, de Cristian Uteanu), interviuri cu personalități din instituții dedicate copiilor (*Culoarea copilăriei*, de Letiția Vladislav), eseuri (*Vârsta lui Făt-frumos*, de George Alboiu). ■ Al. Piru scrie articolul *Istoria literaturii române de G. Călinescu în lumina corespondenței*. Traseul epistolar începe cu data de 23 octombrie 1936, când, înaintea examenului de doctorat, G. Călinescu îi scrie profesorului Al. Rosetti despre intenția sa. La 4 ianuarie 1937, G. Călinescu anunță că este deja în stadiu înaintat cu volumul I, urmărind în permanență criteriul estetic în analizele și în selecțiile sale: „Mă ocup numai cu ceea ce înseamnă procesul creator (ideație și limbă) [...]”. Ulterior promite caretea pentru 1939 explicând că dorește monografii complete pentru autorii importanți. În 1940 îi scrie editorului că ar putea începe culegerea, întrucât „spinoasa parte a începutului s-a făcut și acum piesele se încheagă cu repeziciune”. ■ *A traduce înseamnă (totuși) a circula* este titlul unui articol semnat de Constantin Crișan. Autorul reproșează scriitorilor contemporani preferința pentru traducătorii străini în locul celor români și respinge mitul intraductibilității poeziei, oferind exemple de poezie modernă tradusă de scriitori români –

Pound, de Ion Caraion și de Mircea Ivănescu, T. S. Eliot și Rilke, de Maria Banuș. Semnatarul este îngrijorat de inechitatea pe care o au de suferit, atât la traducere cât și la difuzare, limbile mici în fața limbilor mari: „Este cunoscută literatura română atât cât merită? Ce trebuie făcut pentru universalitatea literelor noastre de azi? Să respingem definitiv traducerile dinlăuntru (sic!) ca fiind inutile? Se poate face dovada inutilității lor, dacă aceste traduceri – când sunt bune, și sunt tot mai bune – însoțite de succinte prezentări, se organizează ca o primă treaptă pentru «amorsarea» editorilor străini?”. ■ La *Cronica literară*, Dan Cristea își exprimăne încrederea față de volumul *Poeți români de azi*, de Gheorghe Grigurcu, ale cărui verdicte privind generația lui Nichita Stănescu, Cezar Baltag, Ana Blandiana, Marin Sorescu ca fiind o generație de «tranzitie de la versificația jurnalistică la adevărata albie lirică» sau că Mircea Ivănescu, Petre Stoica, Cezar Ivănescu ar fi marcați de o «devitalizare manieristă» i se par „neserioase”. ■ La *Viața cărților*, Paul Dugneanu reține volumul de versuri *Zigurat*, de Corneliu Sturzu (Junimea, 1979). □ La secțiunea proză, Sultana Craia semnalează volumul *Fericit cel care, ca Ulise...*, de Constantin Novac (Eminescu, 1979). Discurs sincretic, la intersecția dintre eseu, reportaj și jurnal de călătorie „cartea relatează [...] o anume descoperire a mării care restructurează implicit versiunea asupra țărmlui, printr-o optică conjugată”. □ La critică, Doina Uricariu scrie despre *Palimpseste*, de Cornel Mihai Ionescu (C.R., 1979). Semnatara apreciază tipul de lectură practicat de autorul volumului: „Cornel Mihai Ionescu este un exponent al lecturii manieriste, baroce. Analizele sale sunt centrate asupra lumii subterane a cărților, exercitându-se ca o semioză deschisă, circulară, narcisistă, iubitoare de oximoroane, concettisme și paradoxuri interpretative. [...] Cărțile din bibliotecă sunt scoase din izolarea vanitoasă a titlurilor pentru a fi citite ca o Carte unică”. ■ Sub titlul *Proză «de generație»*, Nicolae Ciobanu prezintă volumul de debut în proza scurtă al lui Mircea Nedelciu, *Aventuri într-o curte interioară*. Apanajul generației tinere de scriitori, afirmă Nicolae Ciobanu, este o viziune epico-morală diferită de a generațiilor anterioare în privința „problematicii” omului contemporan, viziune pe care o exprimă prin „aducerea în scenă a unor personaje a căror sinceritate, cu ele însele și cu cei din jur, pare a refuza la modul principial orice formă de imixtiune a criteriilor care tind, într-un fel sau altul să atenueze gradul de responsabilitate morală a individului și să treacă, astfel, o bună parte a acestei responsabilități pe seama (așa-zicând) condițiilor generale de loc și timp”. ■ La *Compendiu*, Pompiliu Marcea remarcă volumul *Publicații periodice din Gorj* de Vasile Cărăbiș. ■ Publică versuri Daniela Crăsnaru, Cornel Brahaș, Aurelian Chivu, Mircea Florin Șandru, Laurențiu Cârstea. ■ În cinstea datei de 1 iunie sunt publicați „poetii de mâine”, atât din România cât și de peste hotare – în traducerea Ralucăi și a lui Victor Tulbure. ■ La *Cronica de teatru*, Valentin Dumitrescu menționează spectacolul de teatru poetic după *Scoica de*

lemn de Fănuș Neagu, pus în scenă de Dan Nasta. ■ La Cronica TV, pe lângă emisiunile pentru copii, Iulian Neacșu amintește *Revista literar-artistică T.V.* care s-a bucurat de prezența poetului Ion Gheorghe, dramaturgului Horia Lovinescu și a criticului literar Aurel Martin. Recenzentul face următoarea recomandare: „[...] o anume rigiditate a întrebărilor și mai ales înghețarea «temei» («masa de lucru, marile probleme ale lumii...») trebuie evitate cu abilitate și competență de redactori pentru a se obține firescul unei comunicări mai apropiate, dincolo de lumina rece a ecranului”. ■ Fănuș Băileșteanu se oprește asupra temei copilăriei la sat cu referire la primul volum din *La liliaci* de Marin Sorescu. Din analiza și citatele selectate se conturează o copilărie plină de dificultăți materiale. ■ Sunt recenzate și alte cărți pentru copii: *Călătoriile lui Bogdan Năzdrăvan* de Florin Costinescu (Ion Creangă, 1978), *Hai în lună* de Lucia Olteanu (Ion Creangă 1978), *Aleargă, mânzule*, de Francisca Stoenescu, *Poveștile vântului*, de Nina Stănculescu (Ion Creangă, 1979). ■ La *Cronica radio* este amintită, de Ioana Ieronim, emisiunea despre personalitatea lui Paul Zarifopol. ■ Voicu Bugariu scrie despre cărțile lui Constantin Ciopraga, cu accent pe monografia *Hortensia Papadat-Bengescu* apropiată de critica «universitară», cu un termen preluat de la Barthes, și pe *Între Ulysse și Don Quijote* care, spre deosebire de celelalte lucrări este una în care fragmentarismul predomină, „vine să completeze marile construcții anterioare cu o serie de reflecții despre literatură, menite să arunce lumini retrospective asupra unor cărți în care, din motive obiective, o serie lungă de considerații foarte interesante nu au putut fi integrate”. ■ La *Revista revistelor* sunt menționate nr. 1-2 din „Forum studentesc” cu materiale consacrate aniversării a douăzeci de ani de existență a cenaclului literar Pavel Dan. ■ Marin Mincu publică articolul „*Baltagul*” de la *baladesc* propunându-și să răspundă la întrebările: „Este *Baltagul* o operă epoică, așa cum s-a afirmat, sau o operă românească modernă? Cum se pot concilia atunci astfel de interpretări extreme care optează separat pentru o soluție sau alta?” Într-o notă adăugată articolului, autorul răspunde afirmațiilor lui Al. Paleologu din *Dreptul la replică* apărut în numărul anterior. ■ La *Atelier literar* sunt publicați: Petre Vlad, B. Horasangian, Andrei Dorin, Nelu Stanciu. ■ Este semnalată organizarea expoziție de carte pentru copii de către Consiliul Culturii și Educației Socialiste și publicarea colecției *Cântece pentru tineret* la inițiativa Comitetului Central al Uniunii Tineretului Comunist, culegere îngrijită de compozitorul Nicolae Costin, conținând texte de Mihai Beniuc, Ion Brad, Adrian Păunescu, Radu Cârnci, Ion Segărceanu, Doru Popovici, Constantin Romașcanu. ■ La rubrica *L-am cunoscut pe Tudor Arghezi* semnează evocarea Ioan Grigorescu. Semnatarul povestește un episod din relația lui Arghezi cu revista „Contemporanul” când acestuia i-a fost tăiat din textul unui pamflet de către biroul «controlului presei». ■ *Cultura românească în lume* anunță cititorii că la Damasc a apărut antologia *Poeți români*, în traducerea lui

Suleiman Awad, cu texte de Mihai Eminescu, George Coșbuc, Octavian Goga, Alexandru Philippide, Mihai Beniuc, Horváth Imre, Franz Liebhardt, Geo Dumitrescu, Nichita Stănescu, Petre Ghelmez, Constanța Buzea, Ana Blandiana, Grigore Hagiu. □ Un grupaj de poezie românească este publicat într-un număr din *Literatura și arta Beijing-ului*.

3 iunie

• [„Scânteia”, nr. 11440] Cuprinde versuri de Virgil Teodorescu (*Solara rază*). ■ Studiul *Motivul creației în literatura română* (Minerva, 1979), de Gh. Ciompec, se află în atenția lui Adrian Fochi, care notează echilibrul, sobrietatea și abilitățile de cercetător ale autorului: „Cartea e o demonstrație palpabilă a unor alese însușiri de cercetător, capabil să mânuiască și să disocieze ideile, folosind un mijloc de comunicare elegant dar precis, sobru când e nevoie și avântat când se cere, așa că din toate punctele de vedere lucrarea lui Gh. Ciompec stă bine și la loc cinstit în colecția Universitas a editurii Minerva”.

4 iunie

• [„Scânteia tineretului”, nr. 9339] Corneliu Ostahie recomandă volumul *Orașul cu amintiri* de Tudor Ștefănescu, „o lectură agreabilă și instructivă nu numai micilor cititori, cărora li se adresează cu precădere, ci tuturor celor dornici de a cunoaște trecutul Capitalei”. Cronicarul semnalează capitolul *Contemporani cu Eminescu*.

5 iunie

• [„Scânteia tineretului”, nr. 9340] Pe prima pagină, rubrica *Lumea ideilor*. *Dicționar politic pentru tineret*, semnată de Pavel Apostol, care scrie despre *Egalitate și echitate*. ■ La *Cronica TV*, Florin Murgu îl aduce pe *Gulliver*. Nu e o însemnare veselă. Semnalând programul cu care Televiziunea a marcat Ziua de 1 iunie, poetul atrage atenția asupra unei statistici culese din presă: zilnic, în lume, 80.000 de copii mor de foame și din cauza lipsei de igienă. De asemenea, este reprodus un calcul care arată că reducerea, la nivel mondial, cu mai puțin de 1% a bugetelor militare ar opri flagelul descris. Publicistul conchide: „Câtă vreme politica rațională și generoasă a României (precum și a altor țări iubitoare de pace – și în vorbe, și în fapte) nu va face ca acei optzeci de mii de copii să nu mai moară zilnic de foame, nu ne putem permite să străbatem drumurile luminoase ale *Anului internațional al copilului* cu un surâs nepăsător pe buze. Câtă vreme *Gulliver* nu va coborî din pagini sau de pe ecran ca să-i convingă pe oameni că sunt mai importanți copiii decât mitralierele [...]”.

6 iunie

• [„România liberă”, nr. 10764] Cornel Ungureanu publică articolul intitulat *Poetul față cu timpul*. Textul este dedicat poeziei lui Adrian Păunescu

cuprinzând diversele fațete ale acestei lirici titanice, dar menținând interesul mai ales asupra nunațelor poeziei sale patriotice. Patosul, energia și ritmul trepidant sunt menționate și în ce privește activitatea gazetărească a poetului, fiind coordonate pe care poezia și jurnalismul se întâlnesc.

• [„Scânteia tineretului”, nr. 9341] Alex. Ștefănescu publică, la *Situații, cazuri, atitudini*, nota *Asemănare*, în care prezintă abnegația personalului de la Stația de salvare a Spitalului județean Suceava. ■ La *Caligrafii de buzunar*, din grupajul *Azi*, Lucian Avramescu „pleacă” în *Călătoria grâului*. ■ O notă din *Agenda* înștiințează că, la 5 iunie, s-a desfășurat, în aula Universității din București, o sesiune științifică prilejuită de împlinirea a 200 de ani de la nașterea lui Gheorghe Lazăr. Evenimentul a fost organizat de Ministerul Educației și Învățământului și de Academia de Științe Sociale și Politice. Academicianul Ion Coteanu, decanul Facultății de limbă și literatură română a Universității din București, a deschis lucrările sesiunii. ■ Aflăm, de asemenea, dintr-o însemnare așezată sub tutela „Cântării României”, că, pe scena Sălii Palatului a avut loc, la 5 iunie, deschiderea unui *Festival Rock* organizat de Clubul „A” și de Consiliul A.S.C. din Institutul de Arhitectură „Ion Mincu”. La această manifestare, intitulată „Spectacolul-concurs al formațiilor vocal-instrumentale”, participă „toată «floarea» muzicii rock și jazz-rock”: Sfinx, F.F.N., Iris, Roșu și Negru, Mircea Florian, Pro Musica, Redivivus, Basorelief ș.a.

• [„Viața studențească”, nr. 23] Cronica de cenaclu semnată de Constanța Buzea se intitulează „*De recitat în aer liber*” și relatează întâlnirea din 31 mai, când Iulian Talianu și Rodian Drăgoi au citit poezie, iar Daniel Corbu proză. Un comentariu despre momentul prozastic: „Se pare că proza scurtă, schița continuă să fie un gen greu. Daniel Corbu scrie o proză «provincială». Tipic moldovenească, cu lentori, cu vorbă cumpănită, în linia Sadoveanu, Teodoreanu (Radu Călin Cristea), această proză are neșansa de a aluneca în pură monotonie, autorul nepreocupându-se poate îndeajuns de crearea și menținerea unui ritm, a unor situații de șoc. Proza țărănească munteană (Preda, D.R. Popescu, parțial Bogza) oferă un exemplu mai bun de urmat astăzi de către tineri, ea reușind să capteze mult mai mult atenția decât proza moldovenilor, ușor și banal poetizată”. Câteva rânduri despre secvențele lirice: „Despre poezie s-a vorbit foarte mult. Talianu este tânăr și mai puțin experimentat, în schimb Rodian Drăgoi are o experiență de vreo zece ani (debutează în 1967, în «Ate-neu»). Amândoi scriu în aceeași manieră, deficitari la capitoul construcție, cu o evidentă fluentă în a versifica, fie clasic, fie sub formă de zicere în proză”. Autoarea însemnării prezintă și un punct de vedere exprimat de Radu Călin Cristea în privința calității versurilor celor doi: „Miza e dusă la bun sfârșit, precizând că această miză este, totuși, situată foarte jos (Radu Călin Cristea)”. În fine, Constanța Buzea evidențiază o patologie epigonică a liricii lui Rodian Drăgoi: „urmează drumuri gata bătătorite, descinzând din Ioan Alexandru și George Alboiu, Rodian Drăgoi forțând poate prea mult binecunoscuta, în poe-

zie, poză păunesciană. Ascultându-l, ai senzația că memoria îi joacă feste, de care neavând cunoștință, le ignoră. Teribilistă, insurgentă, retorică, previzibilă, de gestică bubuitoare, bună de recitat în aer liber, a fost poezia”. ■ *Revista revistelor* semnalează, sub semnătura „Lector”, publicația „Ethnologica” și numărul 213-214-215 al „Secolului 20”. ■ Dinu Flămând „desface” un reportaj de la Uzina „23 August”, care „are un ritm de creștere anuală a productivității muncii de 17%, un ritm bun, dar și acesta trebuie să fie depășit” (*Biografii în mișcare*). ■ La *Diorama*, Fred Mahler invocă *Pasiunea profesiei și pasiunea vieții*. ■ Titlul *Ancheta VS* din acest număr are un iz moromețian: *A început sesiunea. Pe ce ne bazăm?*. Participă, cu însemnări despre diferite institute universitare, Octavian Știreanu, Roxana Paicu, Ion Crăciunică, Sorin Roșca-Stănescu. ■ Paginile 6-7 găzduiesc grupajul *Viață personală, viață profesională*, realizat de Roxana Paicu, Cornel Nistorescu, Aura Matei-Săvulescu, Sorin Roșca-Stănescu și Octavian Știreanu. □ Grupajul cuprinde și un interviu – nesemnat – cu Edgar Papu (*Ani de zile am scris numai pentru a-l avea cititor pe Vianu*). Cărturarul evocă influența pe care a exercitat-o în devenirea sa intelectuală autorul *Artei prozatorilor români*: „Întâlnirea cu Tudor Vianu a însemnat momentul de echilibru în formarea personalității mele, având modelul unei personalități de excepțională valoare care mi se oferea ca atare. Căci un maestru desăvârșit, departe de a fi un simplu model, trebuie să se fi născut cu vocația de maestru, vocație care cere dăruire, sacrificiu și risc”. De asemenea, Edgar Papu discută despre ideea de magistratură, afirmând că nu a putut să îl urmeze pe Vianu în această privință: „Eu nu am avut extraordinara sa vocație de maestru. L-am imitat ca metodă; nu am putut-o face și ca temperament. Interesul, iubirea față de unii studenți mă făcea subiectiv, adică mai indulgent, ceea ce nu a fost totdeauna în avantajul discipolilor mei. Pe lângă asta, trecuse timpul maestrului cu personalitate statuară. Chiar dacă temperamentul mi-ar fi permis să-i păstrez stilul, nu m-ar fi ajutat epoca”. ■ *Un potențial artistic de valoare* află M.N. Rusu în Expoziția republicană a tineretului „35 de ani de muncă și împliniri”, găzduită de galeriile „Capitol” și „Victoria” din Brașov: „Pentru revista «Viața studentească», în mod particular, este un prilej de satisfacție această manifestare la care participă mulți tineri artiști în care a investit speranțe, cărora în cadrul Galeriei «A» le-a organizat expoziții ce au rămas punct de reper în caiera lor. Ținuta prezenței lor, ca și aceea a majorității colegilor lor, ne fac să socotim expoziția de la Brașov drept o manifestare de prestigiu, edificatoare pentru înțelegerea direcției de evoluție a artelor noastre plastice”. ■ Iolanda Mariana Miculescu evidențiază *O carte de dragoste: volumul Români celebri* de Romulus Balaban, alcătuit din scrieri – „în care publicistica face casă bună cu literatura” – despre contemporani iluștri, „personalități aparținând unor domenii din cele mai diverse: pictură, muzică, teatru, medicină, istorie, matematică, astronomică și retorică”. ■ *Ghici, cine e de vină?* se intitulează comentariul pe care Simelia Redlow îl consacră specta-

colului de teatru TV *Autoportret* de Horia Lovinescu. Autoarea își începe însemnarea apreciind ținuta reprizelor teatrale televizate: „Ne-am obișnuit, într-o stagiune teatrală în general «cuminte», să încercăm a ne reface bunele sentimente nutrite Thaliei întorcând butonul aparatului de televiziune marți, când, prin tradiție, e seara dedicată teatrului. Și satisfacțiile nu au lipsit, au fost săptămâni în care Teatrul TV depășea limitele severe ale micului ecran, ba chiar și pe cele ale unei scene teatrale”. Titlul cronicii anunță însă un eșec. Aflăm, foarte repede, „vinovatul”: „Principala vină o poartă, firește, autorul – pentru că «Autoportret» este un text convențional, cu o structură dramatică șubredă, cu replici când banale, când de un didacticism inutil, un text ce și-ar găsi cu greu locul pe o scenă dacă instituția teatrală respectivă ar fi cu adevărat exigentă”. Nu doar dramaturgul întâmpină reproșuri: „Altă vină este aceea a regiei care, în loc să umple golurile din text, le subliniază prin tăceri (ne semnificative), prin acele prim-planuri ce dezavantajează chiar pe un actor de mare forță de sugestie, prin elementele de recuzită introduse, care sunt la fel de neconvenționale”. Simelia Redlow scoate de sub „acuzare” actorii: „Singurii aparent nevinovați sunt interpreții [...]”. Concluzia semnaleză o expansiune a dezamăgirilor filmice: „Și din nou, ca și în cazul unor filme artistice ale acestui an cinematografic românesc, trăim regretul de a reîntâlni – sub o zodie scenaristică sau regizorală dezavantajoasă – actori de talent, de intuiție și reală profunzime interpretativă”. ■ Sub genericul *Universitatea românească la puterea formativă a școlilor științifice*, Dan Berindei „așază” *Școala bucureșteană în istoriografia românească*. Este amintită și o direcție marxistă: „Tot în București s-a dezvoltat, chiar și în condițiile existenței regimului de clasă al burgheziei și moșierimii, și o școală istorică marxistă, ale cărei temeuri le pusesese îndeosebi C. Dobrogeanu-Gherea înaintea primului război mondial, în cadrul căreia s-au evidențiat în perioada interbelică M. Diaciuc-Dăscălescu, Miron Constantinescu și mai ales Lucrețiu Pătrășcanu, autori ai unei serii de lucrări prin care au deschis drum istoriografiei zilelor noastre”. ■ *Morala renunțării* se intitulează noua lecție de *Bridge* oferită de Laurențiu Ulici. ■ M.N. Rusu „cutreieră” iarăși *Orașul*, oprindu-se, în această săptămână, în Pasajul Român.

7 iunie

• [„România liberă”, nr. 10765] Emil Manu semnaleză apariția unor documente de laborator ale lui Camil Petrescu, în seria de *Documente literare* a Editurii Minerva. Volumul este o dovadă a premeditării temelor și subiectelor de către autor și, arată comentatorul, mai ales a documentării intense pe care o realiza înainte de a începe scrisul (*Un om între oameni, Danton, Bălcescu*). Se remarcă și documentele legate de dramaturgie și estetică (note pentru un *Seminar de regie experimentală*, dosarul directoratului la Teatrul Național etc.). „Volumul de documente Camil Petrescu reprezintă o

contribuție dintre cele mai valoroase la descoperirea laboratorului unui mare scriitor și atestă, cu dovezi incontestabile, polivalența unei personalități românești de prima mână.” ■ O trecere de la vitalism la o postură reflexivă notează Laurențiu Ulici cu referire la volumul de versuri *Temerile lui Orfeu* (C.R.), de Radu Cârnecki. „Oricum, schimbarea la față a lui Radu Cârnecki în *Temerile lui Orfeu* coincide în chip fericit cu o adâncire a lirismului și, de egală însemnătate, cu o înnoire a expresivității discursului poetic.” ■ Sunt semnalate titluri de beletristică românească publicate în străinătate (versuri de George Coșbuc în R.P. Chineză, un volum de Tudor Arghezi sub titlul *Breve antologia* apare în Mexic, *Șatra* de Zaharia Stancu tradus în estonă, iar *Păsările* de Al. Ivăsiuc în polonă. De asemenea, la editura mexicană La Maquina Electrica Editorial apare antologia *Poeți din generația mai tânără*, cuprinzând versuri de Nicolae Labiș, Gheorghe Pituț, Ileana Mălăncioiu, Constanța Buzea, Ioan Alexandru, Ana Blandiana, Adrian Păunescu). ■ Uniunea Scriitorilor, Consiliul Culturii și Educației Socialiste, Consiliul Ziariștilor anunță încetarea din viață a scriitorului Aurel Baranga.

• [„Scânteia”, nr. 11443] Dim. Rachici publică textul *Grăul de la marginea orașelor*. ■ Virgiliu Tătaru semnează reportajul *Pe șantiere din Drobeta-Turnu Severin*. ■ Pentru Emil Vasilescu, latura comică a poeziei lui Marin Sorescu din *Sărbători itinerante* (C.R., 1978), este secundară, esența liricii acestuia fiind filonul său meditativ, care o traversează și o hrănește subteran: „Efectele comice, acolo unde există, sunt doar ca un abur în pasta poeziei lui Marin Sorescu. Principala ei calitate trebuie căutată în meditația subterană gravă, în interogația continuă adresată vieții și poeziei văzute ca mod de existență”. Autorul cronicii identifică totodată un spirit moromețian, mereu critic, acid, în versurile din acest volum: „Poezia lui nu creează reverii, dulci stări de abandonare. Dimpotrivă, e sucită și răsucită, făcând din autor un fel de Cănuță modern al poeziei noastre, care poate fi, cu voie sau fără voie, tandru și duios, dar de cele mai multe ori tăios, aspru și, mai ales, imprevizibil. Am spune că poetul aparține unei familii moromețiene impregnată de exuberanța și aciditatea oltenească. Deci un glas liric de cea mai veritabilă autenticitate națională”.

• [„Scânteia tineretului”, nr. 9342] La *Cronica literară*, Ioan Adam „deschide” *Scrisori imagine*, volumul lui Octavian Paler: „Mai mult decât eseuri, deci excursuri livrești, ele sunt «opere morale» în genul dialogurilor platoniciene sau, mai aproape de noi, al prozelor lui Leopardi” (*Recursuri la metodă*). Cronicarul intră și într-un dialog dubitativ cu autorul, pentru ca, în finalul însemnării, să-și declare entuziasmul produs de parcurgerea *Scrisorilor...*: „În paginile lor un spirit treaz, un cărturar de excepție se clarifică pe sine, clarificându-i și pe alții, îndemnându-i decis să-și asume «clipa»”. ■ O pagină întreagă este rezervată *Serbărilor „Scânteii tineretului”*, cenaclul itinerant al ziarului, care a poposit la Târgu Jiu și Padeș. Sub genericul *Cu oamenii*

muncii pentru oamenii muncii, Vasile Căbulea consemnează cele două manifestări, petrecute în aer liber. La Târgu Jiu, recitalurile de muzică și poezie s-au desfășurat pe scena Teatrului de vară, adunând peste 1.000 de spectatori, în timp ce la Padeș s-au strâns, la Monumentul lui Tudor Vladimirescu, 10.000 de oameni, din localitate și din împrejurimi. Istoricul Dan Berindei a vorbit despre mișcarea de la 1821 și despre meritele căpeteniei pandurilor, în timp ce Nicolae Dragoș, Nicolae Dan Frunteală, Alexandru Brad, Lucian Avramescu, Adrian Frățilă și Artur Bădiță au citit poezie patriotică.

● **[„Flacăra”, nr. 23]** În articolul *Haz de neceaz, în condițiile penuriei de bufoni*, Nelu Ionescu prezintă montarea piesei lui Marin Sorescu, *A treia țea-pă*, la Teatrul din Poiești, apreciind că autorul „înșfacă [...] o halcă de istorie națională, o halcă dintre cele mai dur tragice, și-ncepe s-o comenteze, bucățică cu bucățică, c-o ironie neagră de te-ar descuraja pe viață, dacă n-ar fi și profundă, și inteligentă, și de-un intrinsec și unic-românesc haz de neceaz”. □ George Arion recenzează prima parte a lucrării lui Alexandru Paleologu, *Treptele lumii sau calea către sine a lui Mihail Sadoveanu*, precizând că în aceasta „nu mai întâlnim imaginea unui scriitor cu un talent eruptiv”, căci demonstrând „o severitate care a părut unora iconoclastă”, criticul „încearcă să ne smulgă din confortul în care eram instalați în ceea ce privește atitudinea față de opera lui Sadoveanu și ne propune s-o receptăm dintr-un unghi modern, s-o înțelegem ca pe o creație cu drept legitim de a interesa lumea contemporană”.

● **[„Orizont” nr. 23]** Ioan Popovici-Bănățeanul fixează tematica aniversară (110 ani de la nașterea sa) a majorității articolelor din acest număr, începând cu editorialul lui Cornel Ungureanu, de pe prima pagină, editorial care face o scurtă trecere în revistă a personalității bănățeanului mort de tânăr, comiliton cu poetul dialectal Victor Vlad Delamarina (articolul *Memoria literaturii*). ■ Astfel, Brândușa Armanca scrie despre *Ioan Popovici Bănățeanul și lumea sa*, referindu-se la nuvelele sale și stabilind că supranumele de „Bănățeanul” i-a fost dat chiar de Titu Maiorescu. ■ Nicolae Țirioi se întreabă retoric și critic dacă Ioan Popovici-Bănățeanul a fost un continuator al lui Slavici, așa cum afirmă G. Călinescu (articolul *Precursor al prozei realiste*). ■ D. Vatamaniuc aduce în atenția publicului scrisorile scriitorului lugejean Ioan Popovici Bănățeanul adresate lui Titu Maiorescu și Avram Corcea (folclorist bănățean). □ Anghel Dumbrăveanu și Sorin Titel scriu fiecare câte un ferpar cu prilejul morții poetului George Suru (n. 1940). ■ Pagini ocupate cu „Arta timișeană la «Cântarea României»”. ■ Tot despre „ciudatele răzlețiri ale cuvintelor” se ocupă G. I. Tohăneanu, la rubrica sa obișnuită „limbă și stil”, punând în discuție cuvântul „obsesie” (articolul *Obsesie*). ■ În prezentarea lui Cornel Ungureanu și traducerea Carolinei Ilica, este publicat poetul macedonean Mateja Matevski, la rubrica „din literatura universală”.

● **[„România literară”, nr. 23]** Dintre evenimentele *Vieții literare* putem citi consemnarea unei *Sesiuni Gala Galaction*: „Sub auspiciile Academiei Re-

publicii Socialiste România, ale Academiei de Științe Sociale și Politice și ale Uniunii Scriitorilor, miercuri a avut loc la casa scriitorilor o sesiune omagială prilejuită de împlinirea a 100 de ani de la nașterea lui Gala Galaction. Au prezentat comunicări: Zoe Dumitrescu-Bușulenga (*Gala Galaction – portret scriitoricesc*); Șerban Cioculescu (*Evocările lui Gala Galaction*); Nicolae Balotă (*Gala Galaction și Tudor Arghezi*); Marin Bucur (*Cântarea cântărilor. Exegeză comparativă a traducerii poemei în românește*) și Al. Săndulescu (*Jurnalul lui Gala Galaction*)”. □ Viața literară românească este activă și în Grecia: „Vineri, 1 iunie 1979, la Atena a avut loc o întâlnire între o seamă de reprezentanți ai vieții scriitoricești din Grecia și o delegație de scriitori români [Constantin Chiriță, George Bălăiță, Ana Blandiana, Mircea Zăciu, Corneliu Leu și Romulus Rusan]. [...] În decursul reuniunii, care s-a desfășurat într-o atmosferă de vie cordialitate și prietenie, au rostit alocuțiuni: Jean Cutsocheras, membru al parlamentului grec, președintele centrului P.E.N. din Grecia, Constantin Chiriță, vicepreședinte al Uniunii Scriitorilor din R.S. România, și Ion Brad, ambasadorul R.S. România la Atena. S-au recitat, de asemenea, versuri din poeți români și greci”. Tot din Elada aflăm că „Televiziunea greacă a prezentat de curând piesa lui Mihai Sebastian, *Steaua fără nume*, spectacolul fiind considerat un eveniment deosebit. Revista de teatru și televiziune din Atena publică un amplu și documentat articol despre autor și opera sa, situați în contextul teatrului românesc, comentând totodată și celelalte piese care au văzut lumina rampei la Atena: *O scrisoare pierdută* de I.L. Caragiale și *Titanic vals* de Tudor Mușatescu”. ■ Florin Mugur se întreabă *Unde începe basmul* povestit de Petre Ispirescu: *Aleodor Împărat*. ■ O retrospectivă a „*Poeziei neîntrerupte*” a lui Virgil Teodorescu, de-a lungul a jumătate de secol, întocmește Ion Bălu. □ Portretul poetului Virgil Teodorescu, la 70 de ani, este completat și prin publicarea unei selecții din poeziile sale. ■ Scriind despre volumul de *Scrisori și documente* de G. Călinescu, ediție îngrijită de Nicolae Scurtu și prefată de Al. Piru, Șerban Cioculescu mărturisește că „Marea surpriză pentru cel ce scrie aceste rânduri constă în descoperirea că la data de 26 februarie 1940, foarte curând după apariția cărții *Viața lui I.L. Caragiale*, G. Călinescu i-a consacrat într-o scrisoare către editorul ei, profesorul Alexandru Rosetti, nu mai puțin de 85 de rânduri de critică foarte atentă”. ■ Nicolae Manolescu face un „slalom” printre trei volume de poezie ale Angelei Marinescu: *Poezii* (1974), *Poeme albe* (1978) și *Structura nopții* (1979): „Angela Marinescu a debutat în 1969 cu o plachetă destul de ștearsă (*Sânge albastru*), urmată la un an distanță de o alta, *Ceară*, pe care nu-mi amintesc s-o fi citit atunci și care acum se dovedește intruvinabilă. Despre poetă s-a vorbit totuși cu oarecare insistență în ultima vreme, cărțile ei mai noi (*Structura nopții* este din 1979) fiind foarte bune, pline de originalitate. [...] Un lucru ce trebuie spus, din capul locului, este că eticheta sub care Angela Marinescu a fost nu o dată citită, și anume «ardența senzorială» (de exemplu la Gh. Grigurcu în *Poeți români de azi*), nu corespunde

decât superficial adevărului. Ceea ce se observă peste tot și mai ales în *Poeziile* din 1974 este, din contra, linia intelectuală a liricii. Chiar dacă Mircea Iorgulescu exagerează afirmând că «poeziile Angelei Marinescu pornesc de la un fond abstract» (*Scriitori tineri contemporani*), senzorialitate poeziei stă, toată, într-un regim ferm și pur al ideii. [...] O notă mai dramatică, mai încordată, e de relevat în *Poeme albe*, 1978, volum în multe privințe admirabil. [...] Volumul cel mai recent își împrumută titlul de la un remarcabil poem, *Structura nopții*, închinat nopții ca metaforă cuprinzătoare a neliniștii, fricii, revoltei sau extincției morale. [...] *Poemele de fier*, care alcătuiesc a doua parte a volumului, sunt esențial bacoviene, în monotonia lor sumbră, evocând peisaje bolnave, de toamnă târzie, o senzualitate depersonalizantă, extaze reci, dar și îngeri bucălați și grași ce nu aduc mântuire. [...] Pericolul acestei profunde și dramatice poezii este descărnarea, carbonizarea totală a fanteziei, care să lase toți copacii fără frunze, cu alte cuvinte, un manierism steril al suferinței. Angela Marinescu, poetă adevărată, care n-are nevoie de concesiile noastre, va ști, desigur, să-l evite». ■ Două *Romanțuri* intră în atenția lui Laurențiu Ulici, la *Prima verba: Un caz special* de Ioan Negrea și *Însemnările târzii* ale lui Traian Olteanu. ■ Pagina *Varia* găzduiește câteva recenzii: Valeriu Cristea scrie despre *Jarul din palma* lui George Șovu; Ion Horea despre *Isprăvile lui Ciopârțilă* de Tiberiu Utan; Tudor Rotaru despre *Călătoriile lui Bogdan Năzdrăvanu* povestite de Florin Costinescu; Vladimir Simon despre *Ninsoarea care ne trebuie* de Nicolae Neagu; Radu Călin Cristea despre *Timp cu călăreț și corb*, romanul lui Vladimir Colin; Călin Rădulescu despre *Poveștile vântului* spuse de Nina Stănculescu; Mihai Minculescu despre volumul *Bucura și fulgerul*, de Elena Zafira Zanfir; Mircea Scarlat despre *Tinerețe fără bătrânețe...*, de Leonid Dimov. Toate cele opt cărți discutate sunt cărți pentru copii, scoase, acum, în evidență atât în contextul Anului Internațional al Copilului, cât și al recentelor dezbateri pe tema literaturii pentru copii. Finalul ultimei recenzii, semnate de Mircea Scarlat, este o pledoarie și, totodată, o concluzie valabilă în cazul tuturor cărților analizate: „Literatura destinată copiilor este înțeleasă uneori ca o scădere – acceptată cu seninătate – a ștachetei artistice. Cartea lui Dimov dovedește că se poate face literatură (și) pentru copii fără a se ieși din sfera adevăratei literaturi care, în paranteză fie spus, nu suportă epitete (orice epitet fiind restrictiv)”. ■ George Macovescu marchează *Bicentenerul Gheorghe Lazăr* prin textul omagial *Întemeietor al culturii române*. ■ La 60 de ani de la apariția *Poemelor luminii*, Ion Pop îl readuce în atenție pe *Lucian Blaga, poet „nocturn”*: „Poet al nopții a fost Blaga, cel puțin tot atât cât poet al luminii, încă de la începuturile creației sale. Programul său liric, așa cum îl știm din *Eu nu strivesc corola de minuni a lumii*, era așezat în mod manifest sub semnul suveran al intimității nocturne. Căci dacă «lumina altora» era menită să «sugrume vraja nepătrunsului ascuns în adâncimi de întuneric», poetul se voia agent al îmbogățirii «întunecatei zări» cu «largi flori de sfânt mister», defînin-

du-se drept purtător al unei lumini selenare, ambiguë, participând deopotrivă la «înalt» și «adânc». Născută din acest compromis între cele două regimuri imaginare – o lumină paradoxală izvorâtă din noapte – poezia sa se adevărea în continuare ca fiind în profunzime modelată de obsesia unui spațiu echivalent matricei originare, traversând doar, sau «convertind» regimul nocturn fundamental în aparențele diurnului”. ■ Ion Caraion discută despre *Literatură și contraliteratură* în opera lui Raymond Queneau. ■ Valentin Silvestru remarcă două *Piese noi la „Nottara”*. Este vorba despre drama lui Horia Lovinescu, *Jocul vieții și al morții în deșertul de cenușă*, și debutul dramaturgic al lui Fănuș Neagu, cu *Scoica de lemn*. ■ Radu Florian continuă seria de eseuri cu tentă politică, în *Prejudecăți despre filosofie*. ■ Cu ocazia împlinirii vârstei de 80 de ani, în prezentarea lui Anghel Dumbrăveanu, sunt publicate câteva poeme ale scriitorului de limbă germană Franz Liebhard (în traducerea lui Ion Horea). □ Apar și câteva versuri ale lui Vlaicu Bârna. □ Grete Tartler semnează *Iarba de iunie*. □ Paginile de beletristică sunt completate cu o proză de Stelian Zamora (*Cumpăna apelor*, fragment din povestirea *Visul călătorului*) și un fragment dintr-o comedie politică a lui Paul Cornel Chitic, în care protagonistul este Nicolae Bălcescu (*Europa, aport – viu sau mort!*). □ Figura sculptorului Gheorghe Anghel este evocată de Geo Bogza (*Divinul Anghel*). □ *Atlasul Anei Blandiana* cuprinde câteva *Fragmente*. ■ Din Slovenia, Geo Șerban trimite unele gânduri despre *Bled '79*, oraș în care delegația română din care a făcut parte a participat la mai multe evenimente și întâlniri culturale. Geo Șerban vorbește și despre „cele mai noi traduceri apărute sub egida casei de editură «Pomurska Sobota», iar la loc de cinste s-a aflat romanul lui Augustin Buzura, *Orgolii* (tălmăcit de Katja Spur, care a mai tradus două din romanele lui Laurențiu Fulga, având de astă-dată un sprijin substanțial din partea conferențiarului dr. Richard Sârbu de la proaspătul lectorat de limbă română de pe lângă Universitatea din Ljubljana), pentru ca în ziua următoare, revista «Nași Razgledi» să rezerve două pagini integrale unor fragmente din Buzura și mai multor poeme, de la Eminescu, Arghezi, Bacovia, Blaga, până la Nicolae Labiș, Nichita Stănescu, Marin Sorescu și alții”.

● [„**Tribuna**”, nr. 23] Sub genericul *România XXXV*, I.M. Danciu semnează editorialul *Modelul uman al civilizației socialiste*. ■ Ion Lungu scrie despre Avram Iancu, la 155 de ani de la naștere, iar Teohar Mihadaș îl „acompaniază” cu poemul *Iancu*. ■ Romanul *Un caz de iubire la Hollywood* de Vasile Rebreanu, „poetul lucid, necruțător și tandru”, este analizat de Viorica Guy Marica. Fosta cerchistă notează în finalul însemnării: „Scrisă cu subțiriimea unei ironii duioase, intersectată cu autoironia, cu umorul sec ce alternează gravitatea tonului, «Un caz de iubire la Hollywood» este cunoașterea obiectivă filtrată prin transpunerea unei mari forțe imaginative, incitată de confruntarea cu bătrâna Lume Nouă”. ■ Dan Rebreanu semnalează romanul polițist *Pasi-ență-n „pas de trois”* al Liviei Ardelean-Moldovan, care, cu acest titlu, „avan-

sează în clasament”. ■ O notă evidențiază participarea la Festivalul „Shakespeare” de la Cluj-Napoca a profesorilor Leon Levițchi, Andrei Bantaș, Ion Zamfirescu și Frank Felsenstein (Universitatea din Leeds). Manifestarea are deja o bogată tradiție, fiind lansată și „întreținută” de studenții și cadrele didactice ale Secției de Filologie germanică. ■ Petru Poantă publică micro-eseul *Intellectualul și pădurea*, pornind de la unele idei formulate de Ortega y Gasset în *Meditații despre Don Quijote*. ■ La *Terasa*, Aurel Gurghianu „ascultă” *Cântecele Câmpiei Transilvane*. ■ Pagina de poezie îi găzduiește pe Aurel Gurghianu, Victor Felea, Nicolae Prelipceanu, Daniel Turcea, Mariana Bojan, Horia Bădescu ș.a. ■ Proza este „acoperită” de Vasile Sălăjan, care oferă cititorilor un fragment de roman. ■ Mircea Popa restituie un articol scris de Lucian Blaga, în 1922, despre Avram Iancu, precizând că textul *Meseria de erou* „a trecut neobservat până acum și n-a fost înregistrat nici de *Bibliografia* lui D. Vatamaniuc” (*Craiuul moșilor văzut de Lucian Blaga*). ■ La cronică sportivă, Al. Căprariu împărtășește o pățanie „rutieră” (2 CJ 6133). ■ Dan Zamfirescu realizează medalionul *Violonista Corina Bura*. ■ A doua ediție a *Săptămânii de teatru politic*, desfășurată la Constanța și Tulcea, între 14 și 21 mai, este avută în vedere de Mircea Ghițulescu. Cronicarul dramatic comentează brevicent piesele prezentate. Lucrarea *Recurs la Judecata de apoi* de Constantin Cubleşan, jucată de Teatrul de Stat din Arad (regia: Victor Popa), este „mai directă în implicațiile politice, nedefinitivă în soluțiile literare și scenice”, însă „prețioasă prin ideea de bază”. Scriitorul clujean înnoiește tiparele „obsedantiste”: „Deși C. Cubleşan calcă pe potecile bătătorite ale «literaturii deceniului al șaselea», el inovează tipologiile. Personajul său nu mai este o victimă a erorilor perioadei de început a revoluției, ci un vinovat a cărui prezență malefică, parcă de pe alt tărâm, tulbură existența și dereglează relațiile dintre oamenii de astăzi”. Despre *Paradis de ocazie*, piesa lui Tudor Popescu, jucată de Teatrul „Ion Vasilescu” (regia: Alexandru Tocilescu), cronicarul notează că „este o comedie de mediu industrial în schema consacrată de Baranga” și consideră că „între schemele comice și tipologia destul de «convențională», Tudor Popescu întreprinde câteva «asalturi» bine conduse mai ales la nivelul replicii, împotriva unor inerții ale societății românești contemporane”. ■ Ioan Alexandru îi prezintă pe poeții germani Herbert Günther și Herman Schieck, cărora le traduce câteva versuri.

8 iunie

● [„*Munca*”, nr. 8495] Florin Pantelimonescu vede în publicarea volumului de versuri *Raza de cobalt* de Dumitru Popescu un *Eveniment editorial remarcabil*, nu atât „sub raport tematic, deși chiar aici constatăm puncte de vedere și opțiuni proprii. Ci, înainte de orice, prin faptul că discursul poetic asupra lumii, asupra destinului omului în universul creat de el însuși (sau impus lui, consecință a opțiunilor majore nesupravegheate, ori pur și simplu scă-

pate observației și interpretării sale riguroase) este grav, profund, încărcat de răspunderi. Conștient de menirea sa, poetul nu se lasă sedus de mărunte întâmplări ce colorează, adesea, existența; își refuză cu tenacitate și cu o anume încrâncenare imaginile care par a voi să-l stânjenească, să-i împruțineze resursele analitice: poetul se luptă, înainte de toate, cu sine, pentru a construi, cu luciditatea și cu migala artizanului, nu un edificiu liniar, lucios și prin aceasta fals, ci *o lume vie*, cu întâmplări și cu întrebări grave și profunde. [...] Ce devine discursul poetic? Un superb și generos *demers politic cu semnificație și valoare universală*. Încă nu este totul pierdut! Încă stă în puterea oamenilor să fie oameni, să se unească în numele omeniei pentru binele umanității! Din acest punct de vedere, «Raza de cobalt» îmi apare și ca o strălucită carte de eseuri”.

● [„Contemporanul”, nr. 23] Numărul se deschide cu poeme de Mircea Micu, Ovidiu Genaru și Dan Rotaru. ■ Dim. Păcurariu semnează un articol despre Gheorghe Lazăr intitulat *Patriotul – ctitor de școală românească*. ■ În viziunea lui Laurențiu Ulici, volumul *Reîntâlniri cu France și Shaw* (Eminescu, 1978), de Silvian Iosifescu, reliefează importanța relecturii în cadrul demersului critic, într-un stil sobru și exact din punct de vedere terminologic: „Axioma: «recitarea e inseparabilă de orice tip de receptare a literaturii» este coborâtă în demonstrație pentru a i se verifica nu valabilitatea ci oportunitatea în contextul creșterii incontestabile a cotelor fluviului informațional. [...] În *Reîntâlniri cu France și Shaw* stilul este unul discret, de o mare prudență a opiniei, riguros în terminologie, auster și sobru, universitar în înțelesul bun al cuvântului”. □ În *Centurile de siguranță* (C.R., 1979), de Valeriu Bucuroiu, Ion Dodu Bălan observă prezența concomitentă a unui filon clasic și a unor inflexiuni moderne: „Într-o prozodie clasică, sprijinită de ritmuri melodioase, incantatorii, și pe rime bogate, tradiționale, Valeriu Bucuroiu surprinde, cu intuiții moderne, fluxul vieții sufletești contemporane”. □ Ion Ianoși scrie o cronică a volumelor *Kényszerleszállás* (Kriterion, 1979) și *Poeme* (C.R., 1979) de Szilágyi Domokos, poet pe care îl compară cu Nichita Stănescu. Conform autorului, cei doi ar fi reflectat în chip similar în opera lor aceeași epocă: „Răsfoind minunatul volum *Aterizare forțată* ce reunește versurile publicate și postume ale acestui mare poet – ne e limpede astăzi – care a fost Szilágyi Domoko, involuntar mi se impunerea asocierea lui, a drumului străbătut de el și a obsesiilor care l-au muncit, cu felul de a fi al unui Nichita Stănescu, la noi sau (de pe alte meleaguri) al unui Andrei Voznesenski. [...] Cine le poate sau le va citi efectiv în paralel, va fi uimit de confluente ascunse și mărturisite, de stil și de fond”. □ Florica Dumitrescu semnalează apariția primului volum din *Scrisori către Ovid Densusianu* (Minerva, 1979), publicat sub redacția lui L. Onu.

● [„Cronica”, nr. 23] Publică versuri în acest număr Ion Crânguleanu, Silvia Cerbu, George Damian. ■ Cu ocazia împlinirii a 150 de ani de presă românească, Al. Andriescu semnează articolul *Literatura în „Albina*

românească”: „Restul compunerilor poetice publicate de „Albina” nu se distanțează mult de cele ale lui Asachi. Fabula și poezia ocazională dețin locul de frunte la toți poeții „Albinei” și caracterizează, în definitiv, o întregă epocă literară. Printre colaboratorii cei mai stăruitori ai „Albinei cu producții literare în versuri se numără: fabulistul Al. Donici, traducătorul și poetul Costache Stamati, filologul Gh. Săulescu, actorul C. Caragiale, M. Cuciureanu, M. Istrati, Dumitru Ralet, profesorul D. Gusti, Gh. Sion, Nicoleanul ș.a.”

■ Mihai Dinu Gheorghiu semnaleză apariția volumului al doilea din *La sfârșitul lecturii* (C.R., 1978) de Alexandru George, căruia îi apreciază tactica de ambuscare a cititorului și de scoatere a sa din clișeele obișnuite ale lecturii: „Cu toate că terenul pe care își stabilește șantierul pare mai întotdeauna arid, lectura acestor articole își menține un interes constant, tulburând circuitul închis al reflexelor condiționate ale cititorului în materie. Procedeeul este cel al ambuscadelor întinse permanent lectorului obișnuit să parcurgă serpentinele din «cheile» literaturii, admirându-i versanții, neatent la curbele bruște ale drumului”.

• [„Săptămâna culturală a capitalei”, nr. 444] Al. Oprea publică pe prima pagină un articol despre gazetăria eminesciană, arătând că personalitatea poetului și a gazetarului se diferențiază, dar nu se anulează una pe cealaltă, autorul subliniind că miza gazetărească se sprijină în elanul vitalist pe care Eminescu îl pune în slujba socialului, în elanul critic în care e identificată înrudirea cu Schopenhauer, fără însă a prelua până la capăt ataraxia teoretizată de filozoful german, concept pe care, însă, îl asumă în poezie.

■ Dan Cruțeru semnează un articolul intitulat *Funcția socială a artei* în care scoate în evidență activitatea și importanța Festivalului Național „Cântarea României”.

■ Eugen Barbu revine la opera lui Caragiale citită prin Călinescu. Interesul este acum canalizat în direcția personajului-copil. Comparațiilor călinesciene între Domnul Goe și Niculăiță Minciună, istoricul polemic Barbu le replică: „În ce mă privește, eu văd în Domnul Goe nu un copil mânat de instincte demonice, pentru că răutatea lui e superfluă, nu are o cauză psihologică. Gesturile domnului Goe sunt gratuite: Domnul Goe e, pur și simplu, un copil alintat; iar anticiparea că Goe ar fi un viitor Faust frizează ridicolul, ca și aceea că Niculăiță ar putea deveni un Lucefăr”.

■ Cartea lui Mircea Micu, *Întâmplări cu scriitori* (Ed. Sport-Turism) îi atrage atenția lui Emil Manu pentru *Cronica literară*. „O parte din întâmplările acestei culegeri ne-au fost deconspirate în reviste, dar versiunea din carte e net superioară. Personajele «întâmplărilor» sunt scriitori mai mici sau mai mari, pe autor nu l-a interesat atât ierarhizarea după un criteriu axiologic al operei, cât după hazul întâmplărilor în care scriitorul este prins. Dar dacă pe Mircea Micu l-ar fi interesat numai comicul unei întâmplări putea să pună personajelor alte nume și cartea devenea complet inofensivă. Valoarea cărții constă în reversul acestei soluții și anume în faptul că întâmplările sunt componente biografice, trăsături

caracterologice și sunt mai ales legate de personalitatea scriitorului, devenit erou de farsă printr-o simplă întâmplare.” ■ Și acest număr conține un fragment din materialul lui Constantin Sorescu despre orfismul eminescian. Elementul identificat acum este poetul-profet în imaginea lui Heliade, suprapus, cum constată comentatorul, peste figura regelui Decebal. Prezentarea se oprește și asupra magului, încheindu-se cu alte câteva considerații asupra eului orfic eminescian: „Interpretarea existenței și operei eminesciene prin eul orfic pune în termeni noi chestiuni precum cea a geniului, a pesimismului, a ornamentalului, a universalității. Se deschid numeroase posibilități de întemeiere autentică a exegezei operei eminesciene. Dar, din ceea ce am putea noi spune despre eul orfic la Eminescu, spațiul nu ne-a permis să prezentăm decât puțin. A-l face pe Eminescu contemporan cu Orfeu în absolut, a vedea în existența și opera sa potențele creatoare ale poetului principe este dorința noastră cea mai vie. Poate că Orfeu n-a existat, dar Eminescu însuși devine pe zi ce trece eroul civilizator al unei națiuni și personajul de frunte al mitologiei românești”. ■ Ion Lotreanu continuă comentariul pe marginea *Bietului Ioanide* aducând argumente în favoarea statutului său de personaj tragic. ■ Corneliu Vadim Tudor publică poemul patriotic *Epistole vieneze*.

9 iunie

● [„**Scânteia tineretului**”, nr. 9344] Nikolaus Berwanger, redactorul-șef al „Neuer Banater Zeitung”, publică pe prima pagină, la rubrica *Viața și faptele frumoase ale țării*, o convorbire cu primarul unei comune timișene (*Automulțumirea e un semn de bătrânețe...*). ■ La *Note cetățenești* îl întâlnim pe Valeriu Bârgău, care atrage atenția asupra „confiscării” după bunul plac a unui perimetru agricol („*Fermierii*” de la Bluming). ■ În grupajul *Teatrul politic – tribună a actualității*, Ioan Lazăr scrie despre *Dimensiunea structurantă a personajului: iubirea de țară*. □ Regizorul Mircea Marin pledează *Pentru noul ideal uman*. □ Ion Pascadi așază, în *Perpetua tinerețe*, vechimea teatrului politic: „Constatând tinerețea teatrului politic, s-ar putea ca unii să creadă că acest fel de teatru e de dată recentă, ba chiar să încerce să explice scăderile unor spectacole de acest gen prin tinerețea, caracterul de început, lipsa sa de maturitate. Nimic mai fals. Teatru politic făceau încă Sofocle și Eschil, Corneille și Racine, iar la noi recent s-a jucat la Oradea piesa într-un act *Occisio...* veche de peste două secole, ca să nu mai vorbim de *Scrisoare pierdută* a lui Caragiale, nestemată a dramaturgiei românești”. Este amintit spectacolul *A cincea lebădă* de Paul Everac, „departe de a fi doar o dezbatere etică, limitată și ea la moralitatea directorului comercial al unei întreprinderi, o problemă intimă și deci care s-ar opri la procesele de conștiință individuale ale unui personaj”. Apoi, *Paradis de vară* de Tudor Popescu, „mai mult decât o satiră de moravuri, pentru că însăși problema competenței nu este doar o problemă de producție, ci și una de atitudine politică, pentru că atenția justificată față de

problemele etice este transformată de unele personaje în plapuma de acoperire a unei atitudini călduțe [...]”. În final, se întărește eclectismul teatrului: „*Politicul și artisticul se unesc indisolubil cu celelalte valori ale societății noastre – filosofice, morale – într-o simbioză de nedespărțit*”. ■ Ion Băieșu este *Curierul nostru de sâmbătă*. ■ În grupajul *Azi*, Al. Iancu așază un micro-interviu cu mica artistă Lulu Mihăescu, interpreta Veronicăi din *musical*-ul omonim, aflată acum în clasa a V-a („*Veronica trebuia să fie o fetiță cu părul blond și ochi albaștri*”).

● [„*Luceafărul*”, nr. 23] Editorialul redă anumite mărturisiri de credință ale scriitorilor față de îndatorirea de a exprima apartenența la profilul moral-spiritual al poporului român, dintre care cele mai convingătoare sunt cuvintele lui Mihai Sadoveanu: „«Prietini și prietene, întindeți mâinile să vi le strâng. Bindecuvântate aceste zile eroice, în care se pun temelii unei lumi mai bune! Străduinți și jertfe le închinăm cu bucurie generației ce se ridică. Lumina sufletului nostru va luci în ochiii oamenilor de mâine, copiii noștri. Lumina sufletului nostru va luci în apele domesticite, în hidrocentrale electrice și uzine, în grădinile nesfârșite, în holde, în așezările civilizate ale muncitorilor acestui pământ al patriei noastre”. ■ Nicolae Ciobanu publică articolul *Creangă și structurile epice*, trecând prin analizele critice care îl detașează pe Ion Creangă de receptarea ca scriitor „popular” și încadrarea lui în categoria estetică a modernității. Printre cercetările menționate sunt cele ale lui Pompiliu Constantinescu, E. Lovinescu, Tudor Vianu, G. Călinescu, Vladimir Streinu. „Din punctul de vedere al temei noastre critice, deosebit de important ni se pare, însă, a insista asupra ideii că autorul *Amintirilor din copilărie*, al *Poveștii lui Harap-Alb* și al lui *Moș Nichifor Coțcariul*, aparține «vârstei moderne» a prozei noastre tocmai pentru că el este una dintre cele mai strălucite expresii artistice ale acestei „vârste”, contribuind efectiv în amplul și radicalul proces de edificare și maturizare a conștiinței literare, alături de ceilalți mai contemporani ai săi”. ■ Paul Dugneanu publică un text despre Virgil Teodorescu și formula suprarealismului său: „Altfel spus, după sondarea inconștientului sau explorarea visului urmează circumscrierea cât mai exactă, mai lucidă, a impresiilor și senzațiilor uneori dusă până la discursivitate, prin intermediul imaginilor [...]”. Pe fondul tematicii sociale și civice, lirismul subiectiv, observă comentatorul, este înlocuit cu „gestica exterioară”, în volume ca *Drepturi și îndatoriri* (1958), *Semicerc* (1964). Concluzia este că asistăm, cu poezia lui Virgil Teodorescu la o «clasicizare» a suprarealismului. ■ Pe prima pagină se regăsește un poem inedit de Tudor Arghezi. ■ Doina Uricariu scrie despre *Bibliotecile copilăriei*, făcând o adevărată pledoarie pentru textele de valoare care nu sunt adresate exclusiv acestei vârste, nici nu reprezintă o coborâre înspre ea, ci mai degrabă o înălțare. Pe această traiectorie, comentatoarea îi plasează pe Creangă, Eminescu, Sadoveanu, Slavici, Radu Tudoran, Monica Pillat, Marin Sorescu. ■ La *Jurnal de poet*, Ioan Alexandru

scrie despre lucrările lui Ion Țuculescu. ■ Continuă materialul despre *Istoria literaturii române de G. Călinescu în lumina corespondenței* semnat de Al. Piru. Până în septembrie 1940, G. Călinescu a trimis și partea a doua a *Istoriei...* Cu câteva evenimente nedorite reprezentate de cenzură, cartea apare, G. Călinescu reușind, cu ajutorul lui Al. Rosetti „să-și vadă tipărită monumentală operă în vremuri grele într-un singur an”. ■ Marian Popa scrie despre piesa lui Fănuș Neagu *Scoica de lemn* din perspectiva a trei repere: spațiul, timpul și oamenii (personajele). Concluzia, care împletește realizarea celor trei repere în piesă este: „[...] mai există loc în lume pentru dramă și poezie [...]”. ■ La *Cronica literară*, Ov. S. Crohmălniceanu abordează volumul lui Eugen Negrici, *Figura spiritului creator*, menționând de la început bogatul aparat critic structuralist, semiotic de ultimă oră, pe care autorul îl folosește pentru a-și realiza ambiția – „catalogul întregii tipologii artistice naționale”. Comentatorul exprimă o oarecare mefiență în ceea ce privește marja de aplicabilitate a noilor teorii – toate mizând pe ideea că structura operei este variabilă funcție de multiplele ei variante de interpretare: „Diferitele secțiuni printr-un corp dau informații inegale asupra alcătuirii lui. Imaginați-vă o sticlă tăiată vertical și orizontal. Ce mare lucru ne spune cercul rezultat din ultima secțiune? Și dacă ea ar fi executată la nivelul gâtului sticlei, n-ar crea chiar o confuzie? Într-o relație există doi termeni. Chiar și variabilitatea infinită presupune o condiționare internă reciprocă în ultimă instanță obiectivă”. În ciuda acestei neîncredere în metodă, analizele pe text ale lui Eugen Negrici îl conving și îl încântă pe Crohmălniceanu: „Criticul pătrunde foarte adânc în intimitatea travaliului artistic și găsește resortul care explică excelent mecanismul producerii anumitor texte. Eugen Negrici n-are tonul sentențios, pășește cu multă circumspecție pe terenul acesta delicat, pregătirile, lămuririle oferite copios, precauțiile luate sunt la locul lor, înlăturând orice urmă de prezumție, supărătoare la atâtea alte exerciții ale criticii noi”. Când vine vorba de cel mai reușit element al volumului, comentatorul afirmă: „[...] n-am citit o denudare mai completă și mai relevantă a procesului creator la Nichita Stănescu și Marin Sorescu, ca aceea pe care o înfăptuiesc eseurile *Nepăsarea suverană* și *Sub presiunea delimitărilor*”. ■ La *Viața cărților*, Dan Alexandru Condeescu scrie despre volumul de poezii *Structura nopții*, de Angela Marinescu (C.R., 1979): „Poezia tăioasă, între strigăt și imn, a Angelei Marinescu o situează pe autoare [...] pe o poziție de maximă radicalitate. Versurile, de o îndrăzneală mergând până la limita poeticului, scrise cu o cruzime exorcistă [...] copleșesc printr-o acută impresie de autenticitate a experienței poetice asumate. Fiecare cuvânt pare o rană adusă dintr-o chinuitoare coborâre în propriul infern lăuntric. Și fiecare vers o mântuire în numele creației. Victimă și călău, poezia e asumată și trăită însă sub zodia lucidității”. □ La proză, Artur Silvestri reține volumul *Zidirea și alte povestiri*, de Mihai Ursachi (C.R., 1978): „*Zidirea* în accepțiunea lui Mihai Ursachi e a crea originar și haotic, după legiuiri

imanente, căci a nara înseamnă a exista, iar narațiunea, arta, în ultimă analiză, e o formă de negație a dispariției și o expresie a durabilității. Această idee gravă și adevărată, ca și o frază rară, nu o dată scilicet, fac din *Zidirea* un volum excepțional”. □ Mihai Coman comentează, pentru secțiunea de critică, volumul lui Ovidiu Bârlea *Poetică folclorică* (Univers, 1979): „Cartea lui Ov. Bârlea e exemplară prin luciditatea cu care autorul încearcă să evite orice exces polemic, luciditate critică corelată cu o vastă curpindere a materialului și cu un simț deosebit al fenomenului folcloric”. ■ Pentru *Contemporanii noștri*, revista îl interviuează pe Virgil Teodorescu. Discuția se desfășoară în special în jurul suprarealismului pe care poetul îl definește ca mișcare artistică și politică: „în ceea ce privește combaterea și demascarea ofensivei fasciste, în domeniul ideologic și artistic, activitatea acestui grup, ai cărui membri erau, în același timp, membri ai Uniunii Tineretului Comunist, mi se pare de-a dreptul remarcabilă”. În ceea ce privește curentele de avangardă, Virgil Teodorescu este de părere că suprarealismul, având tehnici „extraordinar de fecunde și de multiple”, a fost preluat și de alte mișcări: „De plidă sunt artiști care își închipuie că defrișează noi parcele, dincolo de sfera niciodată închisă a suprarealismului și se declară șefi de școală făcând eforturi vizibile pentru încropirea unei definiții. Literatura absurdului, ca să ne oprim aici, aplică în mod sistematic tehnica desfășurării visului, cu ajutorul căreia încearcă să mineze edificiul Cartezian-Kantian, bulversând sensibilitatea”. ■ Sunt prezenți cu poeme Cezar Ivănescu, Lucia Negoită, Ion Roșu. ■ Gheorghe Pituț comentează volumul *Poemele câmpiei*, de George Alboiu, identificându-l drept „cel mai persuasiv cântăreț al spațiului orizontal al câmpiei”. ■ Cornelia Ștefănescu scrie un articol *in memoriam* George Suru, poet din Banat, inițiator al întâlnirilor culturale locale. ■ La *Planete*, Ion Caraion publică a doua parte din articolul *A doua plecare*, în care continuă să prezinte argumente pentru teoria conform căreia Occidentul nu are nevoie de literatura română. Pentru o scurtă vreme, spune autorul, face excepție în Germania, Paul Celan. Încheie reamintind cazul lui A.E. Baconsky: „Blestemul său, steaua și destinul indeciziilor lui și imposibilității sale de decizie s-a chemat luciditate. Întoarcerea era plecare. De fiu risipitor. A doua... Iar limitele cărții sale postume dintr-amândouă rezultă. Radical”. ■ La *Atelier literar*, Geo Dumitrescu propune o poezie – pe Elena Indrieș, dintre poemele căreia, *Mamă tânără* este un poem-incantație cu tonalități răscolitoare: „Fată bună, fată bună/ în apă te-ai aruncat/ pentru-al mielea bărbat/ care n-a știut să te iubească/ să te mângâie/ să mi te crească./ De-acum, / De orice Crăciun/ bunica face colaci dulci/ cu lumânări puse cruci/ și le dă drumul pe apa Dâmboviței/ să spele păcatele fetei/ pe care-a alungat-o de-acasă/ duminică după-masă”. ■ Redacția îi ia un interviu scriitorului Mihnea Gheorghiu în vederea lămuririi unor dezbateri social-politice, discuție circumscrisă subiectului «despre litere și filozofie». Conversația începe cu schițarea contextului filozofic european al momentului

cu accentul pe trecerea de la existențialism la structuralism și interpretarea modificărilor în câmpul filozofiei din perspectiva marxism-leninismului. Se afirmă că arta se află în situația de a fi politizată „într-un univers spiritual politizat la maximum cum este al nostru”, ceea ce înseamnă că există o „valoare politică, revoluționară a subiectivității artei” cu un termen preluat de la H. Marcusse. „Problema morală nouă, care se pune creației artistice este de a ști nu numai în ce măsură corespunde ea angoasei ființei umane, ci în ce măsură reușește să rupă cu trecutul în chip exemplar, să fie de folos progresului etic și estetic al societății (care este suma dialectică a indivizilor ce o compun). (...) Mi se pare că în orice operă de artă desăvârșită estetic, necesitatea revoluției ne stă clar dinaintea ca un element aprioric al artei; ceea ce nu exclude, ci include opțiunea artistului ca aceasta să fie tematizată în mod expres, în una sau alta din operele lui, la libera sa alegere”. ■ Grete Tartler semnalează antologia de poezie românească în limba arabă, apărută la Damasc, în 1979, sub îngrijirea poetului sirian Suleyman Awwad, cu o prefață documentată asupra istoriei literaturii române de la perioada veche până la generația lui Nichita Stănescu.

10 iunie

● [„Scânteia”, nr. 11446] Conține versuri de George Ciudan. ■ În *Atelierul de creație al unei personalități exemplare*, Ovidiu Papadima consideră că volumul *Documente literare* (Minerva, 1979) de Camil Petrescu, îngrijit de Al. Bojin și Florica Ichim, permite o reconstituire vibrantă a personalității scriitorului și a laboratorului literar al acestuia: „Aceste *Documente literare* nu ne familiarizează numai cu «laboratorul de creație al scriitorului», cum anunța subtitlul volumului. Prin ele se realizează – aproape halucinant de viu – artistul mereu nemulțumit de ceea ce reușise, meditănd neconținut asupra proiectului, ca și asupra paginii scrise, revenind asupra ei în variante aproape infinite, până și pe corecturile în tipografie. Trăiește aici, concret, scriitorul care năzuia permanent să fie și om de știință, nedesprins nicicând de realitatea cotidiană, nu numai ca teoretician al artei, ci și în munca de pregătire documentară a propriilor opere literare.”

11 iunie

● [„Scânteia tineretului”, nr. 9345] Sub genericul *Capitalele pâinii*, Lucian Avramescu pornește, pe prima pagină, reportajul *Mercurul recoltelor la Poiana Mare*. ■ În pagina a patra, *Trei poeme de Lucian Avramescu*. ■ Tot aici, Cornelia Ștefănescu scrie, la *Cartea social-politică*, despre *Jurnalul politic: 1939-1941* al Marthei Bibescu, îngrijit de Cristian Popișteanu și Nicolae Minei. Autoarea însemnării introduce, în analiza volumului, și considerații „împrumutate” din istoriografia oficială a epocii socialiste: „Și în acele împrejurări, când se hotăra soarta țării, împinsă spre izolare dezastruoasă, prin aban-

donarea de puterile europene și azvârlirea ei în brațele Germaniei hitleriste cu concursul extremei drepte autohtone, Partidul Comunist se detașează nu numai pe plan național, ci și în ansamblul european prin clarviziunea și consecvența acțiunii sale revoluționare, patriotice, în fruntea forțelor democratice antifas-ciste, antihitleriste. Mulți luptători comuniști, alături de alți fii ai poporului român, au adus sacrificii sau au căzut victime terorii fasciste din perioada fina-lă cuprinsă în *Jurnal*". ■ Ioan Adam recomandă *O istorie a Romei antice* de Horia C. Matei.

12 iunie

• [„Scânteia”, nr. 11447] Mircea Șerbănescu scrie despre eforturile oame-nilor muncii în textul *Hărnicia – din proverb în viață*.

• [„Scânteia tineretului”, nr. 9346] Pe prima pagină, poezia *Tinerete co-munistă* de Valeriu Bârgău. ■ Alex. Ștefănescu prezintă, în reportajul *Sala de lectură cu mii de locuri*, activitățile Bibliotecii județene din Buzău. ■ La *Car-net cinematografic*, Călin Stănculescu aduce *Vacanță tragică*, filmul regizoru-lui C. Vaeni, după un scenariu de Constantin Mitru inspirat din *Nada florilor* și alte povestiri sadoveniene, „prea puțin pentru finalitatea educativ-estetică pe care o presupune” această ecranizare. ■ *Copiii și lutul* se intitulează o însem-nare a lui Lucian Avramescu de la *Caligrafii de buzunar*.

13 iunie

• [„Scânteia”, nr. 11448] În rubrica *Picătura de cerneală*, Mihai Caranfil compune textul *CertIFICATELE maturității*. ■ Ilie Tănăsache publică articolul *Maistrul nu este „omul cu cap”, ci organizatorul din miezul producției*. ■ Emil Manu remarcă natura confesivă a volumului *Scrisori imaginare* (Eminescu, 1979) de Octavian Paler, adresate de autor sie însuși: „*Scrisori imagi-nare* e o carte de confesiuni adresate de auditor în primul rând propriei sale conștiințe, dar confesiune făcute cu gravitate, fără ostentație, și mai ales cu încredere în ideea de poezie și de înțelepciune, fiind convinsă că poezia a «stat cu grecii sub zidurile Troiei» sau a «coborât cu Dante în infern»”.

• [„Scânteia tineretului”, nr. 9347] La *Situații, cazuri, atitudini*, Alex. Ștefănescu publică reportajul *Doi succesori*. Este vorba despre discipolii unui tânăr strungar de la Întreprinderea mecanică Suceava. ■ La despărțirea de Au-rel Baranga, este publicat, în pagina a treia, necrologul semnat de Consiliul Culturii și Educației și Educației Socialiste, Conducerea Uniunii Scriitorilor, Consiliul Ziariștilor și Asociația oamenilor de artă din instituțiile teatrale și muzicale. ■ La *Caligrafii de buzunar*, Pavel Perfil prezintă culegerea de texte literare a cenaclului „Joc secund”, care funcționează în cadrul Institutului de cercetări chimice din București.

• [„Viața studentescă”, nr. 24] Se deschide cu *Grăitoare dovadă a pre-ocupării partidului pentru creșterea bunăstării generale* de Sorin Roșca-

Stănescu. □ Tot pe prima pagină, Octavian Știreanu „așază” *O viață demnă într-o patrie demnă*. ■ La *Ecuatii*, Solomon Marcus fixează *Informatica în umanistică*. ■ Ioan Buduca publică, la *Dialoguri ad-hoc*, o convorbire cu Adrian Oțoiu, student la Filologie în Baia Mare și cineast amator („*Sunt obligat să fac filme de autor, fiindcă n-am cu cine să le fac*”). O secvență „dialogică” orgolioasă: „– Mai știi că ai făcut până acum vreo 14 filme și nu-mi vine să cred. Ciulei a făcut numai unul, dar bun./ – Ale mele în totalitate nu durează cât două serii ale unui film profesionist, dar, așa cum sunt, adică improvizate în condiții de amatorism, sunt bune și ele. Și dacă am să fac vreodată un film profesionist, voi fi mai bun decât Ciulei”. ■ Despre *Efecte secundare*, romanul lui Dumitru Matală, discută Iolanda Mariana Niculescu, care notează că această proză „dezbate un exemplu tipic al ratării individului datorită nonconformismului și imposibilității sale de adaptare la societatea în care trăiește și fără de care personalitatea umană nu s-ar putea realiza”. ■ Expoziția Irinei Petraș de la Galeria „Filo” din Cluj-Napoca este „contemplată” de Al. Antim în *Pictura-eseu*: „În fața celor 24 de lucrări expuse de Irina Petraș acum la mai puțin de 5 luni după debutul de la Galeria *Tribuna*, interval scurt chiar pentru un profesionist încercat – privitorul are senzația comprehensiunii gravelor sensuri ale existenței umane. Saltul de la debut este enorm, deși încă [de] atunci ea trăda un debutant doar prin ispita necenzurată de a-și face accesibil orice subiect după cum se trăda ca amator doar prin faptul că e licențiată a Facultății de filologie, asistent universitar la aceeași universitate clujeană, și în plus își făcuse numele cunoscut prin eseurile și comentariile literare sau estetice publicate în diverse reviste”. ■ *O telespecie pe cale de apariție: reportajul de scriitor* este evidențiată de Ioan Groșan la *Țigal*. ■ La *Historia magistra vitae*, Roxana Paicu semnează un interviu cu Hadrian Daicoviciu, directorul Muzeului de istorie și arheologie din Cluj-Napoca („*Istoria ne ajută să descifrăm mai exact viitorul*”). ■ Pagina *Varia* nu „adăpostește”, în această săptămână, rubricile lui Dinu Flămând, M.N. Rusu și Laurențiu Ulici.

14 iunie

• [„*Scânteia*”, nr. 11449] În *Gustul publicului – o dimensiune a civilizației*, Ion Ianoși se pronunță asupra rolului educativ al criticului literar și de artă în formarea gustului publicului larg din societatea comunistă: „Pentru ca arta să devină un bun al tuturor (obiectiv major al orânduirii), ea trebuie să pătrundă ca atare în circuitele vieții; procesualitate pe care criticul o poate favoriza prin uneltele sale specifice. Activitatea sa primordială e aceea de a-și rosti mereu opinia în privința noilor cărți, spectacole, concerte, expoziții, ceea ce echivalează cu a le omologa și a pretinde și din partea altora o receptare similară. Criticul este «interpus între artist și public, el se adresează ambilor, îi influențează și totodată trage foloase de pe urma lor»”. ■ Voicu Bugariu semnaleză apariția cărții de reportaje *Fericit cel care, ca Ulise...* (Eminescu,

1979) de Constantin Novac, ce se apropie, prin structură și stil, de un roman-eseu: „Cartea [...] se află în permanență pe punctul de a se transforma într-un roman-eseu, al cărui personaj principal este însuși naratorul, vocea lui de povestitor neliniștit, nemulțumit de resursele cuvintelor pe care le folosește, simțind în mod autentic că aglomerările de întâmplări și de priveliști insolite nu-l schimbă pe om, ci doar îi arată, mai sugestiv decât evenimentele banale, cine este”.

● **[„Scânteia tineretului”, nr. 9348]** Pe prima pagină, sub genericul *Să discutăm despre tinerețe, educație, răspunderi*, Alex. Ștefănescu e preocupat de *Calitatea timpului liber*, timp „care nu poate fi cheltuit pe nimicuri”, fiind „o rezervă deosebit de prețioasă, necesară ca aerul pentru dezvoltarea armonioasă a personalității fiecărui tânăr”. ■ Romulus Lal „adună”, într-un reportaj, *Vârstele Sălajului*. ■ Pagina a patra găzduiește grupajul *Valoare și sensibilitate în literatura pentru copii*. □ În *Imperativul exigenței*, Emil Manu îi amintește pe Argezei sau Ion Barbu, apoi pe Ion Caraion sau Ștefan Aug. Doinaș, „care scriu versuri excepționale, gândindu-se – ca accesibilitate – la copii, fără să facă nici un rabat esteticii”. Ajungând la proză, criticul consideră că destui autori „pedagogizează *explicit* în loc să *implice* aproape insesizabil ideile educative în contexte”. Este oferit un exemplu de proză „copilărească” de bună calitate: „Literatura pentru copii semnată de Mircea Sântimbreanu e literatură pentru copii, și cu copii, dar e o literatură în sine. Fără să învețe cu sfaturi exterioare și decorative (care, până la urmă, devin poncife), Mircea Sântimbreanu face observații asupra vârstei, dar îi înțelege pe copii, care se regăsesc în povestirile sale sau se delectează, surâd, râd chiar. Mircea Sântimbreanu, cu umorul lui fin, extins de la modul grațios la cel flegmatic, învață pe copii să râdă, le menține condiția de copii, scriind nu o proză școlastică, ci o proză-proză. Cuvinte asemănătoare pot fi spuse despre fermecătoarele cărți ale lui Costache Anton”. Istoricul literar aduce în discuție parcimonia cu care publicațiile de profil tratează literatura pentru copii: „În revistele noastre literare, din păcate, se fac recenzii și cronici la tot felul de apariții, dar nu se scrie, de obicei, decât de 1 iunie despre textele artistice destinate copiilor. Puține texte de istorie literară au în vedere literatura pentru copii, domeniu în care au existat creatori geniali”. □ Nicolae Balotă publică *Întâlnire cu lumea cărților*, trecând prin literatura universală și observând că „barierele între literatura pentru cei mari și literatura pentru minori se dovedesc fragile”. Astfel, „cărțile pentru copii (sau cele mai bune, mai reușite dintre ele) pot fi și sunt citite de maturi. *Alice în țara minunilor* de Lewis Carroll este un exemplu strălucit în acest sens”. De asemenea, fostul „cerchist” semnalează că „unele din capodoperele «marii literaturi» devin, cu timpul, opere clasice pentru copii și tineret. Odiseu, Gulliver, Robinson, Don Quijote și alții sunt eroii unor mari construcții imaginare, ale unor ficțiuni în care este înscris destinul omului”. În fine, autorul *Luptei cu absurdul* se oprește și la literatura română: „*Poetul, oricât de grav,*

de profund, ori de înalt, nu se degradează adresându-se celor mici. Arghezi este, în poezia noastră, un caz exemplar de mare voce lirică ce știe să găsească modulațiile, tonurile necesare pentru a fi gustat de nevârstnici în scrieri pe care le pot savura prea bine și cei vârstnici. Pilda neasemuitului poet a rodit în poezia noastră. Poeți valoroși ai literaturii noastre actuale (amintesc doar câțiva dintre ei: Radu Boureanu, Ștefan Aug. Doinaș, Ion Caraion, Gheorghe Tomozei, Petre Ghelmez și alții) au scris admirabile versuri pentru copii și tineri. Firește, fiecare poet rămâne el însuși în această ipostază a sa”. ■ În aceeași pagină, Alexandru Andrițoiu e prezent cu poezia *Și țara mea*.

● [„**Flacăra**”, nr. 24] Odată cu împlinirea a 90 de ani de la moartea Poetului, revista inițiază o masă rotundă, intitulată *Eminescu: „Pururi tânăr, înfășurat în manta-mi*, sub coordonarea lui Adrian Dohotaru și George Arion, pentru a se puncta „în ce măsură marele poet este o prezență vie în conștiința contemporanilor noștri”. La dezbateri, pe lângă profesori, studenți ș.a., au participat și sudori, strungari și astronomi. Iată o secvență dintr-o replică, hilară: „Eminescu a fost un erou în felul lui. Eu vreau să fiu un erou în felul meu, la locul meu de muncă. [...] Vreau să trăiesc mult. Nu vreau să mor de tânăr, ca Eminescu. Îl admir, dar nu-mi doresc destinul lui”. □ Fănuș Neagu scrie despre „dispariția din lume” a lui Aurel Baranga, notând că acesta „a fost un mare dramaturg. Nu știu dacă cel mai mare după război, dar în orice caz cel mai mare după războiul Tudor Mușatescu. Când zic Mușatescu, zic regele comediei”.

● [„**Orizont**” nr. 24] Analizând presa antifascistă bănățeană, Vasile Dudaș încearcă să demonstreze, la rubrica inserată pe prima pagină „istorie-document”, „rezistența antifascistă din Banat”. ■ Eugen Todoran trage spuza „revoluționară” pe turta lui Eminescu și scrie articolul *Eminescu și revoluția națională a românilor din Transilvania*. ■ Brândușa Armanca, folosind ca sursă documentară monografia lui Eugen Todoran despre Eminescu și pe cea a lui George Călinescu (*Opera lui Mihai Eminescu*) face însemnări despre *Structuri moderne în poezia eminesciană*. □ Atrasă de „aspectele universului imaginar eminescian”, Felicia Giurgiu analizează câteva obsesii și laitmotive în articolul *Izvorul: imagine și simbol*. ■ Marian Odangiu realizează profilul literar al liricii lui Ion Horea, fixând-i specificul în următoarele notații: „Lirica lui Ion Horea se circumscrie unui univers poetic tradițional, revitalizat în datele lui fundamentale nu atât în sensul modernizării cu orice preț, cât în acela al redefinirii prin instituirea unui limbaj autonom”, „Iubirea reprezintă în poezia lui Ion Horea o prelungire a «chemării pământului», un ecou al stărilor emoționale pe care le trăiește evocând acest spațiu originar”, „Poezie a concretului, a vieții trăite în afara mișcărilor devastatoare, lirica lui Ion Horea fixează într-o prozodie tradițională o sensibilitate poetică inconfundabilă, modernă prin rafinament și elevație”. ■ Aurel Turcuș și Elena Borugă prezintă câteva documente epistolare ale lui Adrian Maniu (din perioada clujeană) către compozitorul Tiberiu Brediceanu, cumnatul lui Lucian Blaga. ■ G. I. Tohăneanu

arată cum substantive abstracte, precum „atenție”, parcurg drumul spre „concretizare”, „atenție” ajungând să însemne „cadou, dar”, iar substantivul „ocazie” ajunge să desemneze din „moment favorabil” un „mijloc de locomoție” (articolul *De la concret la abstract*). ■ Ion Acsan arată (printr-o scurtă prezentare și traducere) cum personalitatea lui Orfeu, „părinte al poeziei și muzicii, vrăjitor, mag, profet, argonaut, erou civilizator, aed de origine tracă” a preocupat pe mulți visători „de la epigrama elenistă și romană, trecând prin opera romanticului Novalis, până la corifeii verbului modern, Paul Valéry și Gottfried Benn”.

● [**„România literară”, nr. 24**] Acest număr stă, aproape fără excepție, sub semnul omagierii lui Mihai Eminescu, la 90 de ani de la moarte. Pe prima pagină, sub portretul poetului, sunt reproduse vorbele lui Nicolae Ceaușescu: „Aducem omagiul nostru memoriei marelui poet național Mihai Eminescu, acela care odată cu opera sa literară a făcut să apară pe bolta culturii românești un astru care va străluci în veci de veci, revărsând lumina și căldura în sufletele oamenilor, al poporului nostru”. □ Completează un tablou al exegezei eminesciene următorii: George Ivașcu (*Vizionarul lucid*), Alexandru Balaci (*Eminescu oriunde*), Ana Blandiana (*Prototipul*), Ștefan Badea (*Pentru o „biografie” a poeziei eminesciene*), Edgar Papu („*Fenomene originare*”), Alexandru Tănase (*Esența fantasticului în „Sărmanul Dionis”*), Șerban Cioculescu (*Gândul și gândirea în lirica eminesciană*), Geo Bogza (*Izvorul*), I. Constantinescu (*Semnificațiile cromaticii*), Nicolae Manolescu (*Poetul și Criticul*), Laurențiu Ulici (*Arcul legendei*), Eugen Todoran (*În spațiul „orfic” al mitului românesc*), Valeriu Cristea (*Aspecte ale spațiului*), George Muntean (*Memorial Eminescu*), Ion Munteanu (cu un material alcătuit din trei secvențe: „*Eminescu nu mai este!*”, *In memoriam* și *Revistele „Eminescu”*), Florica Dumitrescu (*Ecouri ale limbii „vechi și-nțelepte”*), Șt.B. (*Omagiu Editorului*), Zoe Dumitrescu-Bușulenga (*Universalitatea poetului*). □ Sunt publicate, de asemenea, și recenzii ale unor monografii eminesciene scrise dincolo de granițe. Astfel, Alexandru Niculescu discută despre *Mihai Eminescu o dell' Assoluto* de Rosa Del Conte; Tatiana Niculescu analizează volumul recent tradus din rusă *Mihai Eminescu și problema romantismului în literatura română* de I. Kojevnikov; iar Mihai Zamfir salută contribuția lui Alain Guillerme la exegeza eminesciană prin cartea *La genèse intérieure des poésies d'Eminescu*. Alături de recenzie, o scurtă analiză comparatistă a lui Nicolae Balotă: *Eminescu – Hölderlin – Orfeu*. □ Sub titlul *Despre Mihai Eminescu* sunt grupate mai multe citate critice extrase din scrierile lui Titu Maiorescu (*Critice*, III), C. Dobrogeanu-Gherea (*Studii critice*, I), G. Ibrăileanu (*Scriitori și curente*), N. Iorga (*Istoria literaturii românești. Introducere sintetică*) și din G. Călinescu (*Comunicarea la sesiunea științifică a Academiei Române și a Uniunii Scriitorilor din 9 iunie 1964*). ■ Ion Băieșu (*O lacrimă pentru cel ce ne-a făcut să râdem*), Irina Răchițeanu-Șirianu (*Marele său public*) și Dinu Cernescu (*O*

operă vie) aștern câteva amintiri despre Aurel Baranga, în semn de omagiu adus dramaturgului dispărut pe 10 iunie.

● [„Tribuna”, nr. 24] Se deschide cu editorialul redacțional *Univers constructiv*. ■ Numărul găzduiește mai multe materiale dedicate lui Eminescu. □ Astfel, pe prima pagină, Teohar Mihadaș „înălță” versurile *Adorație către Luceafăr*, iar Constantin Ciopraga publică studiul *Eminescu: între elegiac și monumental*. □ Constantin Cubleşan se alătură temei cu *Marginalii la Cugetările lui Eminescu*, în timp ce Vasile Voia scrie despre *Mureșanu – poem dramatic faustian*. □ *Habent sua fata libelli* își intitulează Augustin Z.N. Pop articolul în cuprinsul căruia restituie o scrisoare trimisă în 1895 de Constantin Rădulescu-Motru, pe atunci bibliotecar, lui Matei Eminescu, spre a-i mulțumi pentru donația de cărți care i-au aparținut poetului. □ Grupajul continuă cu *Teme eminesciene* de Virgil Cuțitaru, *Eminescu – simbol național* de Mircea Popa și *Eminescu al timpului nostru* de Serafim Duicu. ■ Noua carte de critică a lui Paul Georgescu, *Volume*, din 1978, este recenzată de Gheorghe S. Suci. ■ În tableta *Păpușa*, Aurel Șorobetea marchează Anul internațional al copilului. ■ *Ca vântul și ca gândul* este „instantaneul” așezat de N. Prelipeanu în *Fotografii de noapte*. ■ Mircea Vaida realizează un interviu cu Mircea Sântimbreanu („În preajma copiilor am trăit ca profesor, ca părinte, ca scriitor!”), dedicându-i prozatorului și însemnarea *Reîntoarceri cu valori etice*. Convorbirea atinge mai multe subiecte, fără a fi ocolite activitatea Editurii Albatros, pe care o conduce prozatorul, precum și condiția literaturii pentru copii. Sunt și câteva rânduri autobiografice, în care Sântimbreanu evocă anii copilăriei petrecute în Apuseni, dar și mici istorii de familie. Prozatorul vorbește cu exigență despre propria-i creație, dezvoltând o pledoarie pentru tutela modestiei: „Eu am scris 18 cărți, dar dacă în aceste 18 cărți se vor găsi, în peste 20-30-50 de ani, 18 povestiri care rezistă, eu aș fi extrem de fericit. E bine, în definitiv, să fii încrezător în forțele tale și aproape totalitar, dar e și mai bine să ai această modestie anticipativă, care îți reglează metabolismul de scriitor, pe dimensiunea umană, te face mai colegial, mai tolerant și aș spune, chiar dornic de succesele altora. Deoarece, ca editor, vă spun sincer, fără această trăsătură, de a sprijini din răspuțeri pe alții, ești un tip ratat, este imposibil să-ți faci rostul fără această generozitate, fără acest dar al inimii tale, de a bate și pentru altul”. ■ La 100 de ani de la nașterea lui Virgil I. Bărbat, Grigore Zanc semnează o cuprinzătoare schiță biografică și oferă cititorilor un studiu inedit al cărțurării clujean: *Ce este un sistem filosofic?*. ■ Constantin Zărnescu informează, într-o notă, că, la ședința din 7 iunie a Cenaclului Asociației scriitorilor din Cluj-Napoca, au citit poezii Alexandru Hălmăgeanu, L.D. Voiculescu, George Irimieș, și prozatorul Ilie Călugăru. Totodată, autorul anunță că următoarea întâlnire va fi după „vacanță”, în 20 septembrie. ■ Sunt prezenți cu versuri Virgil Teodorescu și Ion Drăgănoiu. ■ La despărțirea de Aurel Baranga, este publicat un necrolog redacțional: „S-a stins din viață în ziua de 10 iunie

a.c. Aurel Baranga, unul dintre marii noștri dramaturgi, prozator, poet, militant pentru idealul de viață comunist, spirit creator de înaltă ținută estetică. Venind în descendența marelui Caragiale, dramaturgul Aurel Baranga a folosit umorul ca o armă cu mai multe tăișuri: împotriva mentalității retrograde, ca și împotriva iluziilor deșarte ale celor veleitari și încremeniți în obiceiuri ridicole. A sondat, în poezia sa avangardistă, zonele de rezistență ale limbajului, sau a îndreptat tăișul ironiei – ca fabulist – spre fauna «foștilor» ipochimeni. În proza memorialistică s-a dezvăluit ca un spirit activ și neliniștit. Marea sa popularitate ca dramaturg se datorește, îndeosebit, vervei spumoase, mesajului umanist, replicii neiertătoare, îndrăznelii în rostirea unor adevăruri adânci. O rostire care păstrează tot timpul și spontaneitatea, și ținuta gravă a moralistului inflexibil. Prin moartea lui Aurel Baranga, literatura noastră suferă o grea și ireparabilă pierdere. În numărul următor, revista *Tribuna* va omagia personalitatea marelui dispărut”. ■ Tudor Dumitru Savu comentează spectacolul *Perșii*, montat la Naționalul clujean de regizorul Mihai Măniutiu. Tragedia lui Eschil a beneficiat de ilustrația muzicală a lui Mircea Florian. □ *Premiera se amână*, piesa lui Dan Deșliu, care a fost „găzduită” în revista „Teatrul”, i-a atras atenția lui N. Carandino, reputatul cronicar dramatic considerând că lucrarea „nu este streină nici de teatrul pirandellian, nici de Cocteau, nici de absurzi, nici de Ionescu – dar păstrează în același timp iz puternic de autenticitate [...] Omagiul nostru pentru autor se subînțelege din familia în care l-am plasat”. ■ Sub genericul *Festivalului internațional de poezie de la Cluj-Napoca*, pagina de literatură străină cuprinde poeme de Mile Peșorda (în traducerea Victoriei Frâncu și a lui Radu Ilin) și John Balaban (în traducerea lui Liviu Cotrău).

15 iunie

● [„**Munca**”, nr. 8496] O *Însemnare de scriitor* a lui Nicolae Țic, despre *Orașele... modernizate în anii din urmă*, aduce în centrul atenției localitățile dunărene: „În urmă cu câțiva ani, când am văzut cum or s-arate vechile noastre orașe dinspre Dunăre, în variantă modernizată [...] declar solemn că nu am contrazis pe nimeni, prin nimic n-am încercat să temperez entuziasmul, dar în sinea mea aveam motive de îndoială: e greu să dai farmec unei așezări de câmpie. Iar acum [...] vin și recunosc: e plăcut, e reconfortant să fii contrazis de realitate; în astfel de împrejurări ai o imagine mai exactă a priceperii și hărniciei oamenilor noștri, iar încrederea cu care ei pornesc la drum – îți apare cu adevărat impresionantă, Turnu Măgurele, Giurgiu, Slatina, Zimnicea, celelalte așezări în prefacere – nu au devenit încă zonă turistică [...], însă, după o vreme, ea va fi descoperită și redescoperită în frumusețea și împlinirile ei”. ■ Și Radu Anton Roman scrie un reportaj tot dintr-o zonă dunăreană, *Cerul – la 30 de metri sub Dunăre*, de pe șantierul podului Anghel Saligny, la Fetești.

● [„**România liberă**”, nr. 10772] La rubrica *File de carnet*, Zoe Dumitrescu-Buşulenga semnează articolul *Eminescu, glas al cetății*. Comentariul

autoarei insistă asupra legăturii dintre opera marelui poet și viziunea istoriei care explică dezamăgirea poetului în legătură cu societatea contemporană lui. Referindu-se la scrisul politic al lui Eminescu, autoarea notează: „[...] proza politică eminesciană este expresia unei personalități ieșite din pământul acesta românesc și încercând să-l apere cu o îndârjită pasiune. Și lecția de patriotism dată de Eminescu contemporanilor se cuvine să fie primită și învățată și de urmași, deoarece, în ciuda unora din ideile pe care le-a profesat, idealul lui de împlinire a unității poporului, a bunăstării lui, de păstrare a pământului și a tot ce constituie ființa națională, rămâne veșnic viu și în concordanță cu direcțiile istoriei noastre de azi și de mâine”.

● **[„Scânteia”, nr. 11450]** Silvestri Ailenei consemnează redeschiderea casei-muzeu a lui Mihai Eminescu de la Ipotești. ■ Cu ocazia repunerii casei la dispoziția publicului, Constantin Ciopraga subliniază în *Un mare act de cultură* importanța Ipoteștiului în configurarea liricii eminesciene: „De la Ipotești emană fondul prim, tonic, surâzător, respirând a prospețime amintitoare de «povești și doine, ghicitori, eresuri...». Recunoaștem, în confesiunea poetului, ambianța de la Ipotești”. ■ Cu ocazia împlinirii a nouăzeci de ani de la moartea poetului, Uniunea Scriitorilor, împreună cu Muzeul Literaturii Române, organizează o serie de evenimente culturale tematice: un simpozion despre publicistica lui Mihai Eminescu, întâlniri ale cenaclului pionierilor de pe lângă Casa centrală a pionierilor cu scriitorii participanți la Colocviul național de literatură pentru copii de la începutul lunii și un concurs de poezii pentru copii jurizat de Mihai Beniuc.

● **[„Scânteia tineretului”, nr. 9349]** Sub genericul *Anul 35 al libertății noastre*, Alex. Ștefănescu publică, pe pagina întâi, reportajul *Tineri pe verticala spiritului muncitoresc*, „cules” de pe șantierul viitoarei Întreprinderi de fire artificiale din Suceava. ■ Ziua de naștere a lui Eminescu este celebrată de Cornel Nistorescu, care „trasează” *Drumuri în continentul Ipotești*, și de Ion Lotreanu, cu poezia *Țara lui Eminescu*. ■ Al. Iancu semnaleză apariția revistei școlare „Freamătul codrului” în comuna botoșăneană Vorona. ■ În grupajul *Azi*, R. Levărdă semnaleză o nouă colecție a Editurii Sport-turism, „Cartea de vacanță”, inaugurată cu două titluri: *Cartea cu prieteni* de Fănuș Neagu și *Întâmplări cu scriitori* de Mircea Micu.

● **[„Contemporanul”, nr. 24]** Număr dedicat lui Mihai Eminescu. În editorialul de pe prima pagină, marcat de ideologia național-comunistă, redacția susține că patriotismul a fost, dintotdeauna, întâiul sentiment al scriitorilor români. Astfel, autorii din România socialistă ar trebui să vadă în Eminescu „și pe patriotul care își afirmă răspicat patriotismul” și să îl ia drept reper al propriei creații. ■ Sunt publicate două poeme tematice: *Eminescu* de Mihai Beniuc și *Trebuiau să poarte un nume* de Marin Sorescu. ■ Este prezentat un grupaj de trei poeme semnate de Virgil Teodorescu. ■ Redacția organizează o masă rotundă privind literatura de informare științifică, la care participă Călin

Dimitriu, șef de secție la editura Albatros, dr. Radu Iftimovici, cercetător științific la Institutul de virusologie, prof. univ. dr. Solomon Marcus, dr. Mircea Maciu, director al Editurii Științifice și enciclopedice, Ion Simion, redactor șef al Editurii Politice. ■ Dumitru Micu revede principalele caracteristici ale scriiturii călinesciene despre Eminescu, cele mai importante fiind demitizarea și deromantizarea figurii poetului: „Demitizându-și eroul, biograful îl și deromantizează. Exercitându-și *avant la lettre* facultățile de romancier realist, Călinescu povestește viața poetului simplu, cursiv, fără extazieri și indignări, cu detașare umoristică, în capitolele consacrate vârstelor necristalizate, cu pietate sobră, lucidă, în cele următoare, descrie cât poate mai exact, adesea cu minuțiozitate balzaciană, mediile traversate de Eminescu, casele în care poetul a locuit, comunică tot ce a putut afla despre traiul său zilnic la Viena, la Berlin, la Iași și București, fără a ocoli câtuși de puțin laturile prozaice”. Scopul acestei deconstruiri este reconstruirea, remitizarea poetului ca persoană normală, supusă lumescului și mizeriei cotidiene, dar capabilă să le depășească și transforme într-o operă genială: „Demitizarea nu e un scop în sine, însă G. Călinescu demitizează spre a remitiza. Pentru Călinescu, o biografie este o lucrare nu numai «dialectică», dar și «mitologică»”. Dumitru Micu se oprește și asupra metodei călinesciene care inversează procedeul tradițional al interpretării operelor prin viața autorului, preferând, ca biograf, să contureze o imagine coerentă a existenței scriitorului prin creația sa: „Opera, în înțelegerea lui Călinescu, trebuie să fie principala sursă de informație, pentru un biograf. Viața unui scriitor trebuie privită dinspre operă, și ea «începe (...) nu cu anul nașterii, ci cu anul morții». Astfel de afirmații sunt, evident, în parte, butade. Biograful nu va scoate din operă date concrete, materiale, ci va stabili în baza ei dominantă spiritului celui ce a creat-o, pe care o va confrunta cu existența reală a respectivului”. ■ În *Cu gânduri și cu imagini...* Nicolae Balotă identifică principalele ipostazieri ale poetului în lirica eminesciană, oprindu-se asupra figurii Demiurgului și a lui Orfeu: „Eminescu așează într-un centru ideal al universului său imaginar un lamento originar. Se poate glosa la nesfârșit asupra acestui plâns al Demiurgului însingurat, asupra implicațiilor acestui mit poetic al Demiurgului însingurat, făptură prin excelență metafizică, al cărei patos e un mister. [...] Dar mitul care condensează, sub o formă aparținând în aparență unei tradiții mitologice mediteraneene, temele și motivele eminesciene ale poeticului este acela al lui Orfeu. În reprezentarea din *Memento mori* – a Eladei și a lui Orfeu, recunoaștem durerea lui Demiurg străbătând ca o plângere muzicală universul. Dar – împlinire a unei viziuni metafizice-poetice – suferința orfică atrage după sine o revelație a existenței ca durere și cădere”. ■ Laurențiu Ulici condamnă tendința receptării superlative a oricărui rând eminescian, făcând referire la fragmentele dramatice recent reunite în volum (*Opere IV*, Minerva, 197), pe care criticii (și mai ales autorul prefetei, George Munteanu) s-au grăbit să le considere teatru veritabil și să le prezinte cu un exces de elogi: „Fără

îndoială că dorința lui Iorga de a vedea tipărit orice rând de Eminescu este într-un totuși întemeiată și nu mai are, acum, nevoie de o nouă argumentare. De ce însă trebuie ca această operațiune culturală – departe încă de a fi sistematică – să coincidă cu o receptare critică de tip encomiastic rămâne o întrebare față de care tendința noastră firească de a conserva mitul eminescian ca pe o expresie sublimă a spiritului național nu se poate constitui într-un răspuns suficient și nici mulțumitor”. Criticul literar consideră totuși că, în ciuda deficiențelor de care dau dovadă, fragmentele dramatice constituie un prețios material documentar: „Fără a atinge, poate doar pe porțiuni, valoarea poeziei și a prozei, dramaturgia lui Eminescu e importantă mai cu seamă ca document al unei conștiințe scriitoricești complete și, concomitent, ca dovadă a consecvenței de viziune a întregii creații eminesciene”. □ Studiul lui Z. Ornea, *Junimea și junimismul* (ediția a 2-a, Eminescu, 1978) este apreciat de Ioan Buduca pentru curajul său de a demonta clișeele care privesc mișcarea literară și culturală de origine ieșeană: „Viziunea integratoare pe care o dezvoltă pentru a reconstitui un curent ce nu a fost numai literar ci și ideologic, politic, sociologic, cultural în sens larg nu vine decât în aparență în contradicție cu principiile estetice autonomiste și antisincretiste ale junismului: ea contrazice nu aceste principii, cu atât mai puțin «practica» junimistă, ci prejudecățile, clișeele pe care ni le-a transmis o istorie literară ce nu a avut instrumentele necesare, nici distanța unei reale obiectivări pentru a depăși o viziune partizană”. □ Valentin F. Mihaescu apreciază atât caracterul metodic al antologiei de proză scurtă realizate și prefațate de Nicolae Ciobanu (*Antologie de proză scurtă românească. De la Constantin Negruzzi la Pavel Dan*, Minerva, 1979), cât și justetea selecției operate de acesta și caracterul ei înnoitor: „În ceea ce privește punctul de vedere înnoitor, el ni se pare a fi evident în cel puțin două direcții: recuperarea (cazul prozei lui Bacovia) și readucerea în atenția publicului larg (Nicolae Gane, Iacob Negruzzi, Al. Cazaban, Mateiu Caragiale”. El remarcă totodată absența inexplicabilă a unor prozatori precum Ion Ghica, Radu Rosetti, Panait Istrati, Ion Minulescu. □ Numărul mai cuprinde recenzii succinte semnate de Adriana Iliescu (Haralamb Zincă, *Toamnă cu frunze negre*, Ed. Militară, 1978), Fănuș Băileșteanu (Rodica Sfințescu, *Zona de umbră*, C.R., 1978), Valentin Ciucă (Theodor Enescu, *Virgil Almășanu*, Meridiane, 1979) și Tatiana Niculescu (Mihail Marinescu, *Vișinul meu verde*, Kriterion) ■ În rubrica de carte străină, Dan Grigorescu se oprește asupra volumului *Mirèio*, de Mistral, reprezentativ pentru renașterea provensală, tradus în limba română de Valeriu Rusu la editura Minerva (1979).

• [„Cronica”, nr. 24] Zoe Dumitrescu Bușulenga semnează pe prima pagină articolul *Eminescu în spațiul și timpul românesc*, în care susține strânsa corespondență dintre destinul marilor scriitori și colectivitatea din care aceștia fac parte: „Cel care ne aparține și ne însușește într-un totuși, Mihai Eminescu, a săvârșit o operă de convergență tot atât de adâncă, de intim spirituală ca și cei-

lalți pomeniți consângeni infinit mai notorii, dar în felul nostru smerit, nevăzut, aproape anonim. Pornind de la împlinirea dramaticului său destin creator, poetul român a simțit nevoia irezistibilă a unui dublu botez: unul în spațiul, celălalt în timpul românesc”. ■ Mihai Ursachi îi dedică poetului, tot pe prima pagină articolul „*Pururi tânăr*”, în care se împotrivește tendinței de transformare a lui Eminescu într-un totem: „...e o chestiune de bun simț și de demnitate națională ca românii să nu transforme un mare poet și un mare spirit european într-un totem. A reflecta la Eminescu, a discuta despre el, reprimându-ne tentația nedemnă a idolatriei, înfrângându-ne micimea, vanitatea, complexele de tot felul, nu numai că nu este o impietate, ci o datorie...” ■ În *Un edificiu spiritual*, Const. Ciopraga consideră, la fel ca Zoe Dumitrescu-Bușulenga, că Eminescu a sintetizat felul de a fi al românului în lume: „Profund intrat în conștiința națională, Eminescu e Shakespeare al nostru, opera sa reprezentând umanitatea noastră, modul nostru caracteristic de a dialoga cu natura, de a interoga istoria și universul. Mitologia, folclorul, ethosul popular au dobândit prin geniul acestui cel mai mare poet român dimensiuni și ecouri universale”. ■ Șerban Cioculescu analizează, în *Poemul personificării gândurilor*, o poezie eminesciană mai puțin cunoscută, *O, te-nsenină întunerice rece*. ■ În textul *Între arhaism și regionalism*, Petru Zegun discută discordanțele dintre recurența arhaismelor în opera eminesciană, concepția poetului asupra acestora și perspectiva modernă asupra lor. ■ Constantin Noica subliniază două păcate majore, în viziunea sa, de care se face vinovată receptarea lui Eminescu: faptul că acesta nu este cunoscut întru totul de specialiști și că nu este făcut cunoscut în totalitate de către români. Filozoful se referă îndeosebi la manuscrisele în limba germană ale poetului, insuficient studiate: „Pe Eminescu nu-l cunosc în întregime nici specialiștii, acesta e adevărul. Și lucrul e limpede de arătat: din cele câteva mii de file ale manuscriselor eminesciene, zeci și zeci de file sunt scrise în limba germană. După știrea noastră, nimeni nu le-a descifrat și folosit încă”. ■ În *Metaforele poeticii eminesciene*, D. Irimia explorează limbajul scriitorului, care încearcă o autonomizare a liricii față de realitate: „Eminescu scoate poezia de sub semnul «mimesisului», situând raportul conținut-formă într-o dialectică specifică în care, un conținut din realitatea obiectivă își caută, în și prin limbaj, o formă capabilă să-l organizeze și să-l exprime ca atare, într-un proces de autonomizare a poeziei de planul de referință al realității...” ■ Maria Platon semnează articolul *Condiția inadaptabilului și experiența ei literară în romanul lui Eminescu*, în care analizează figura artistului neînțeleș de societate din *Geniu pustiu*. ■ Simion Bărbulescu urmărește declinările tematicii copilăriei în poezia eminesciană, însoțită permanent de o puternică nostalgie: „Eminescu a văzut în copilărie – ca și în natură și iubire – o posibilitate de evadare din mijlocul unei lumi ostile care-i sporea tristețea și anxietatea”. ■ În *Dramaturgia eminesciană și teatrul european*, V. Mândra susține existența unei apropieri între opera dramatică a lui M. Eminescu

cu și tumultuoasa creație wagneriană sau concepțiile lui E.T.A. Hoffmann: „Istorismul romantic și clasicitatea miturilor esențiale îl conduc pe Eminescu la explozia revoluționară a operei wagneriene și către ideile cu privire la teatrul total profesate de E.T.A. Hoffmann”. ■ În *Melancolie*, I. Constantinescu interpretează poemul cu același titlu de M. Eminescu. ■ Opozițiile de felul celei dintre zi și noapte din opera eminesciană ar fi, conform lui Ion Holban (*Trepte ale cunoașterii poetice*), expresia dorinței de a recupera o unitate originară a lumii: „Manifestându-se în discurs sub semnul opozițiilor esențiale care se creează între lumină și întuneric, zi și noapte, viață și moarte, negru și alb etc., eul poetic se definește, la nivelul structurii de profunzime, prin efortul întru re-găsirea unei unități promordiale pierdute, a realizării a ceea ce s-a numit coincidentia oppositorum”. ■ Ioan Mihail Popa semnează *Note despre realul din mitul romantic*. ■ Sub titlul *Colocviul științific studentesc Mihai Eminescu*, manifestare organizată de Universitatea Al. I. Cuza din Iași, revista publică două studii prezentate în cadrul acesteia: *Semantismul structurii binare al „Odeii în metru antic”* de Sorina Ianovici, și *„Peste vârfuri”, o interpretare poetică* de Doina Stănculescu. ■ În *Un traducător francez al lui Mihai Eminescu*, Iosif E. Naghiu scrie despre transpunerile textele eminesciene realizate de Louis Barral. ■ Gh. Ștefănescu semnează articolul *Eminescu va trăi, pe cât timp va trăi limba română...* ■ Studiul *Reminiscență din „Paradisul” în postuma „Icoană și privaz”* de Șt. Cuciureanu, stabilește o serie de legături între versurile lui Eminescu din poema menționată și *Paradisul* lui Dante Alighieri. ■ Yvonne Ciomîrtan analizează succint transpunerile în engleză ale creației eminesciene realizate de Corneliu M. Popescu.

• [**„Săptămâna culturală a capitalei”, nr. 445**] Al. Oprea publică a doua parte din studiul despre activitatea de gazetar a lui M. Eminescu. În această secțiune, autorul insistă asupra viziunii teoretice care, asemenea spiritului combativ junimist, nu-l părăsește pe poet în activitatea sa publicistică. Autorul ține să arate și ce îl diferențează pe Eminescu de spiritul junimist: „El nu cunoaște alt mod de tratare al problemelor decât pe cel grav, solemn, ca și în cazul lucrurilor sfinte care nu pot fi luate, în nici un fel, în derâdere. Ne închipuim ce figură aparte putea face Eminescu în mediul junimist, predispus la zeflema ușoară, la o ironie care nu cruța nimic, acceptând hazul împotriva a toate și a tuturor, pe scurt, neavând nici un Dumnezeu. G. Panu își amintea că poetul nu agreea (sic!) tovărășia sa din cauza modulul său de a râde în doi peri: „Eminescu era și el în momentele lui bune vorbăreț și glumeț, deși întotdeauna cu o umbră de melancolie. Însă nu admitea gluma asupra credințelor și convingerilor sale”. Nuanțe există, iar autorul nu întârzie să le adauge: Eminescu – gazetarul folosea sursele umorului popular, manifestând o alternare între fondul de idei și „talazurile afectivității” sau „lirismul incediar al identificării cu țara”. ■ Pe prima pagină apare și articolul lui Constantin Sorescu despre afinitatea psiho-spirituală dintre Călinescu și Eminescu, afinitate pe care o

folosește pentru a argumenta alegerea criticului de a-și construi cariera scriind despre viața și opera poetului. ■ Polemica lui Eugen Barbu cu lectura călinesciană a lui Caragiale se oprește asupra personajului Eleutheriu Popescu și a relației sale cu propriul noroc. Dacă marele critic George Călinescu considera personajul un romantic, Eugen Barbu își formulează părerea în termeni mai prozaici: „Popescu este numele predestinat al micului funcționar cu mânecuțe, al șefului de masă, care fără berea de la 11 dimineața, de la bodegă, nu-și înțelege existența. Popescu este un nume deplin; în el intră burtica domnului Popescu, pălăria de paie, de vară, cu bandă neagră; intră bastonul, ghetetele cu scârț, gulerul de celuloid, intră ticăiala lui, cumsecădenia, mica și-retenie [...]; în numele Popescu intră plimbarea duminicală din grădina publică, ascultarea fanfarei militare de la ora 16, din a șaptea zi a săptămânii [...]”.

■ La *Cronica literară*, Emil Manu semnaleză apariția, la Ed. Minerva, în colecția *Biblioteca pentru toți*, a operelor populare culese de Mihai Eminescu. Lucrarea este îngrijită și prefată de D. Murărașu, iar tabelul cronologic este alcătuit de Ion Crețu. „D. Murărașu stăruie asupra ideii că preocupările de folclorist ale lui Eminescu nu sunt numai ale unui culegător și ale unui poet ce se inspiră, vrăjit, din lirica și spiritualitatea populară; Eminescu era mai mult, era un veritabil teoretician. [...] Este uimitor faptul că Eminescu, în toate ocaziile (ca hoinar, ca sufleur, ca revizor școlar etc.) culege folclor; în corespondența cu prietenii și cu Maiorescu ridică probleme de folclor, în articolele din „*Timpu*” tratează subiecte folclorice. Deci folclorul n-a constituit pentru poet doar prilejul unui divertisment pasager, alimentat de o fizionomie de romantic, ci o preocupare ridicată la rangul unei filozofii a culturii, *avant la lettre*”.

■ Comemorând nouăzeci de ani de la trecerea în neființă a lui M. Eminescu, revista publică poemul *Crăiasa din povești*, în traducere în limba latină de Traian Lăzărescu, deținător al Premiului Petrarca și al Premiului Latinității.

■ Dan Mutașcu formulează câteva opinii în ceea ce privește lirica lui G. Călinescu, numindu-l „un Paganini lingvistic”: „Tot ce înseamnă prețiozitate și acrobație îl predispune. Muzică de circumstanță și manieristă la modul superior, lirica lui Călinescu e plină de fariseism pseudo-etic și virtuozitate stilistică. Combinând, jonglând, disimulând, eruditul Călinescu e ingenios și echivoc, strălucitor și misterios, cifrat și declarativ. El oscilează între exoterism și esoterism cum numai Eminescu și Ion Barbu au mai făcut-o”.

■ Apare continuarea eseului semnat de Ion Lotreanu despre personajul eponim al romanului *Bietul Ioanide*. ■ Ion Papuc atrage atenția asupra interpretării poemului *Luceafărul* de către Marin Mincu salutând inovația sa interpretativă concentrată asupra onirismului eminescian pe care îl identifică drept element suprarealist și nu romantic. Toate acestea, nu fără un amendament: „Este vorba de un anacronism invers, prin care modernitatea «la zi» a Luceafărului se mai verifică o dată. Într-adevăr, înaintarea operată de Marin Mincu în căutarea de repere teoretice, de la Schopenhauer la Nietzsche

și apoi, trecând prin Gaston Bachelard pe o linie de continuitate organică, deloc forțată, transferă cercetarea din perimetrul romantismului propriu-zis în cel al suprarealismului, ceea ce nici nu este discordant, în măsura în care avem de a face cu două tipuri istorice ale unuia și aceluiași tip generic – manierismul –, însă această procedură așază poemul exclusiv sub raza de acțiune a unei analize psihologizant-existențialiste, ceea ce este valorizator, fără îndoială, dar insuficient”. ■ Dan Ciachir se referă la publicistica lui Călinescu, punând accentul pe interesul acestuia de a educa publicul, în contrast cu disprețul pe care îl au savanții timpului față de scrierea la gazete, considerată o coborâre în mijlocul vulgului: „Călinescu visează și luptă cu toate mijloacele pentru un minim cultural decent în rândul națiunii și care s-o așeze, cu vremea, alături de popoarele cu viață intelectuală regulată. Amărăciunea nu i-o produce atât masa cititorilor presupuși aprioric ignari de o belferime semidocă, ci înșiși scriitorii, candidații la glorie literară și gazetărească. Pentru Călinescu, coloana de gazetă ține locul jurnalului pretins intim și mare parte din colaborările sale sunt o bogăție de reflecții caracterologice. Sub forme atrăgătoare de apolog sau dialog sunt umilite manifestările de vanitate, suficiență, grandomanie”.

• [„**Tribuna României**”, nr. 159] În *Argument*, pe prima pagină, apare *Tineretul parte a lumii în care trăim*, text scris de Edwin Glaser: „Se știe că una din inițiativele cele mai stăruitor urmărite de România în cadrul Organizației Națiunilor Unite – ca și în afara acestui cadru – privește promovarea în rândurile tineretului a idealurilor de pace, respect reciproc și înțelegere între popoare. Or, niciodată încă, de când România a propus Adunării generale a O. N. U. adoptarea unei Declarații cu acest titlu și conținut, problema rolului tineretului în viața internațională nu a fost parcă mai actuală decât astăzi, în anul consacrat la scară mondială copilului”. ■ Edgar Papu publică tableta *Poarta de aur a poeziei*: „Adeseori, dar mai cu seamă acum, când se împlinesc 90 de ani de la moartea lui Mihai Eminescu, un gând mai vechi îmi deschide poarta memoriei, amintindu-mi de felul ciudat în care m-am apropiat de marea lui poezie. Știut este că de atâtea ori dragostea se află precedată de ostilitate. Așa mi s-a întâmplat mie cu cel mai mare poet al nostru. [...] Cu timpul m-am mai împăcat cu Eminescu, însă numai cu titlu de armistițiu. Nu ajunsesem încă la el, atât doar că atitudinea de antipatie se schimbase într-una de acceptare mai mult sau mai puțin indiferentă. Și primul pas de apropiere nu eu l-am făcut, ci Eminescu însuși. Din strălucirea lui a avut mărinimia să se plece către mine, nevrednicul”. ■ Din pagina numită *Corespondență* reținem: □ Un interviu cu Lucky Galaction Passareli, „*Tatăl meu, Gala Galaction, și lecția sa de omenie*”: „ - *Cred că e greu pentru cineva care l-a cunoscut atât de intim să se obiectiveze în fața întrebării: ce înseamnă Gala Galaction în posteritatea literară? Totuși, pentru că sunteți la rândul dvs. o artistă, v-aș ruga să-mi răspundeți.* – Întrebarea e într-adevăr dificilă. Eu nu pot să fac abstracție, mai presus de toate, de personalitatea lui covârșitoare ca om. Literatura i-am cunoscut-o firesc, aproa-

pe fără să o pot judeca în contextul literii scrise. Totuși, mai târziu, am încercat să o situez undeva în planul preferințelor mele și n-a fost deloc ușor. Literatura lui mi se pare foarte originală și faptul acesta îl leg tot de iluminarea morală, de ascetismul care îi însuflețește opera. L-am așezat, poate nu numai afectiv, dar și pentru acuratețea stilului, lângă Renan. Amândoi se exprimă sub o lumină siderală, calmă și dătătoare de mari împliniri sufletești. Într-un fel, din momentul când am început să-l înțeleg în ceea ce avea mai ascuns și mai de preț mi-am pus mereu înainte modelul lui de om și de artist. Din acea clipă libertatea mea s-a îngrădit foarte mult, dar faptul că mă consider prizoniera acestui exemplu nu m-a condus spre minimalizare, dimpotrivă, cred că mi-a netezit în bună măsură drumul în artă. Iar toate aceste calde manifestări de prețuire și dragoste, pe care le-a suscitât centenarul nașterii sale, mă fac să spun că aș dori din suflet ca măcar dintr-o sută într-o sută de ani să se nască un om și un artist ca el...”.

□ Dumitru Radu Popa realizează o convorbire cu prof. Mariano Baffi, „*Patrimoniul cultural românesc trebuie să câștige prețuirea unanimă pe care o merită*”: „- Pregătesc în prezent, ne-a spus dl. Baffi, o antologie a poeziei române moderne. E o întreprindere dificilă căci, pe lângă poezii pe care i-am prezentat în *Giornale dei poeti*, voi mai introduce încă un număr considerabil de voci lirice românești. Va fi prima antologie cuprinzătoare, capabilă să ofere o imagine complexă asupra liricii românești de la Argezi, Bacovia, Blaga până la Ion Caraion, Nichita Stănescu, Marin Sorescu, Radu Cârneli. – *Legăturile dvs. cu cultura română au o vechime de peste 40 de ani. Știu că, încă înainte de război, ați fost prezent la cursurile de la Vălenii de Munte, apoi timp de un an ați fost profesor la Alba Iulia. Ce ne puteți spune despre locul studiilor românești în lume? –* Cultura română începe tot mai mult să pătrundă pe toate meridianele, și eu consider că acesta e un lucru firesc. Astăzi, când valorile de tot felul se răspândesc la scară planetară, patrimoniul cultural românesc trebuie să câștige prețuirea unanimă pe care o merită cu prisosință. Din punctul meu de vedere, cred că nu doar valorile clasice sunt menite să poarte mesajul românesc în lume, dar și cele moderne, contemporane. Această părere mi-o susțin în practică, alcătuind, de pildă, o antologie a celor mai importante versuri românești dedicate lui Ovidiu, dar și o culegere de lirică modernă, ca aceea despre care v-am vorbit. De asemenea, socot că este tot mai necesară abordarea pe baze comparatiste a subiectelor de cultură românească, în așa fel încât cititorul străin să poată realiza similitudinile și diferențele specifice. Pe această linie, voi prezenta în curând, la Congresul de filologie romanică de la Napoli, o comunicare cu tema «Macedonski și D'Annunzio», tot așa cum, cu trei ani în urmă, am prezentat studiul «Blaga și Italia»”.

□ O notă nesemnată despre *Simpozion de studii românești în Carolina de Nord*: „La Colegiul Campbell din Buies Creek (Carolina de Nord), a avut loc, sub auspiciile acestui colegiu și ale Colegiului de coastă al Carolinei de pe lângă Universitatea Carolinei de Sud, un interesant simpozion de studii româ-

nești, cu participarea unor cercetători americani. Simpozionul a fost deschis de dr. Alexander Roman Burkot, director și vicepreședinte al Colegiului Campbell. Au rostit, de asemenea, cuvinte de bun venit dr. David Funderburk și dr. James Farsolas, codirectori ai simpozionului, reprezentând cele două colegii. Dintre numeroasele comunicări prezentate menționăm cele susținute de dr. Vasile Bârsan de la Universitatea de stat Mankato, din Minnesota – «Străvechile drepturi istorice ale românilor în Transilvania» și «Independența României, dobândită în 1877, reflectată în literatura română»; dr. Gerald J. Bobango de la centrul «Vatra românească» din Jackson (Michigan) – «Românii în America»; Nicolae Iordan-Constantinescu, atașat cultural al ambasadei române – «Schimburile culturale româno-americane și poziția internațională a României»; dr. Philip Adler, de la Universitatea de Est a Carolinei din Greenville – «Românii la jumătatea secolului al XIX-lea din punct de vedere al dezvoltării ideii naționale», dr. Mac Linscott Ricketts de la Colegiul Louisburg (Carolina de Nord) – «Mircea Eliade și elaborarea romanului „Noapte de sănzienă”»; prof. Demetrius Dvoichenko-Markov de la Colegiul Monmouth (New Jersey) – «Bârlad – primul principat român»; dr. Șerban Andronescu, directorul Institutului american de cercetări în domeniul scrisului – «Umanism românesc».

□ Prof. Paulin Popescu, din Windsor, informează *Istoria românilor în frescă la Wayne State University din Detroit*: „Proiectul de amenajare a unei săli românești la Wayne State University din Detroit progresează. A fost încheiat primul stadiu al decorării interioare, prin realizarea frescei istorice semnate de pictorul Felix Dubneac”.

■ Despre *Anul internațional al copilului* scrie Pavel Dinulescu: „Așa cum s-a relatat și în numărul anterior al revistei noastre, la București și în alte localități din țară se desfășoară numeroase manifestări omagiale dedicate Anului internațional al copilului. Consemnăm în rândurile ce urmează unele dintre aceste manifestări, care au avut loc în ultima decadă a lunii mai și începutul lunii iunie”.

■ Viorel Cosma publică *In memoriam Constantin Brăiloiu*: „Au trecut pe negândite 20 de ani de la moartea folcloristului, compozitorului și savantului de renume mondial, Constantin Brăiloiu”.

■ Din *Scurte știri* reținem nota despre *Colocviul studentesc*: „Recent s-au încheiat la Iași lucrările Colocviului național studentesc «Mihai Eminescu», manifestare științifică și cultural-artistică aflată la a V-a ediție, organizată de Facultatea de filologie a Universității «Al. I. Cuza». Actuala ediție, rezervată în exclusivitate cercetării științifice studentești privind universul creației eminesciene, a întrunit un mare număr de studenți din mai multe centre universitare. Lucrările prezentate au adus noi și valoroase contribuții la mai buna cunoaștere a patrimoniului literar, filosofic, estetic și lingvistic lăsat de cel mai mare poet român”.

■ Felicia Antip prezintă *Simpozion la București România și America interferențe culturale*: „Timp de trei zile, cercetători și specialiști români și americani au discutat, la Biblioteca Americană din București, câteva aspecte fundamentale ale interferențelor dintre culturile țărilor lor. Organizat

sub egida Academiei de Științe Sociale și Politice și a Ambasadei Statelor Unite ale Americii din București, simpozionul a permis schițarea și definirea unor paralelisme, convergențe și disjunțiuni în domeniile literaturii și istoriei și, de asemenea, o evaluare a dinamicii relațiilor culturale și politice dintre cele două țări”. □ Din prezentarea simpozionului reținem *Literatura americană și marele public român*: „Vreme de aproape un sfert de secol, între 1933 și 1957, Eugene O'Neill a fost dramaturgul american cel mai frecvent jucat pe scenele românești. Dr. Dan Grigorescu explică această predilecție pentru opera – deloc facilă – a autorului american prin strădania regretatului om de cultură Petru Comarnescu. În 1937, acesta a început să traducă integral opera lui O'Neill, căreia i-a consacrat și studii ample. La scurtă vreme după terminarea războiului, în iulie 1945, O'Neill i-a mulțumit, printr-o scrisoare lui Comarnescu, pentru traducerea dramei *Din jale se-ntrupează Electra*, jucată în plin război pe scena Teatrului Național, exprimându-și, totodată, regretul pentru «distrugerea frumosului teatru de către naziști». «Aflase de curând, s-a arătat în expunere, că piesele sale au fost jucate sub ocupația nazistă, dar nu știa că atât traducătorul, cât și regizorul, Ion Șahighian, fuseseră în primejdie de a fi arestați sub acuzația de propagandă pentru inamicul Germaniei». De altfel, în stagiunea 1943-44, Ion Șahighian a pus în scenă încă două din piesele lui O'Neill – *Dincolo de orizont* și *Patima de sub ulmi*. Este subliniat ca semnificativ faptul că primele spectacole cu piese americane au fost puse în scenă, la București și Iași, de regizorul Ion Sava, unul din cei mai străluciți deschizători de drumuri ai teatrului românesc modern. Thornton Wilder, Elmer Rice, Clifford Oddets au fost jucați pentru prima oară în România din inițiativa și sub regia lui. În ultimii 20 de ani, dramaturgia americană a ocupat un loc predominant între piesele străine reprezentate în România. Tennessee Williams, Arthur Miller, Saroyan, Maxwell Anderson, Albee, Gibson, Inge, Foster, Kaufman și mulți alții și-au înscris numele în repertoriile tuturor teatrelor din țară. Al doilea aspect abordat de Dan Grigorescu, și anume, literatura americană în colecția de buzunar «Biblioteca pentru toți», impresionează atât prin cifrele titlurilor și tirajelor, cât și prin evoluția selecției: din cele o mie de titluri apărute în noua serie a «Bibliotecii pentru toți», circa o sută sunt traduceri din literatura americană. Tirajul mediu este de 50 000 de exemplare. Dacă, îndată după 1960, când a început publicarea acestei serii, lista autorilor americani era dominată de nume aparținând secolului precedent (Poe, Twain, Cooper, Longfellow, Melville), iar dintre scriitorii mai noi erau aleși cei bine cunoscuți dinaintea publicului românesc (Hemingway, London, Dreiser, Upton Sinclair, Sinclair Lewis), după 1968 s-a trecut la Truman Capote, Thornton Wilder, James Cain etc, iar dintre clasici au fost incluși în colecție Hawthorne și Henry James. Cu o deschidere foarte largă, «Biblioteca pentru toți» pune la îndemâna cititorilor români până și romanele polițiste ale lui Dashiell Hammett sau, la celălalt capăt al spectrului dificultății, eseuri despre poezia americană modernă. În ulti-

mii doi ani au apărut, de altfel, în «Biblioteca pentru toți», două antologii interesante: o antologie de poezie americană în două volume și o antologie de literatură amerindiană (51 000 de exemplare epuizate în două săptămâni). «Aceste două ultime evenimente culturale devin și mai semnificative dacă sunt puse în legătură cu recenta publicare a unei noi antologii de versuri americane, datorată cunoscutului poet român Ion Caraion, a subliniat vorbitorul. Posibilitatea de a publica în doi ani succesivi două antologii diferite de poezie este un indiciu elocvent al interesului față de literatura americană».

■ Ion Longin Popescu semnează reportajul *Nehoiu se naște în oraș*, iar pe ultima pagină, tot sub semnătura lui, citim despre Festivalul studentesc de folclor, organizat la Oradea, sub titlul *Hora care nu îmbătrânește niciodată*.

■ În *Antologie literară* apar *Peștele roșu* și *O pasăre nouă* de Tudor Arghezi.

■ Eugen B. Marian îl serbează pe *Dramaturgul Mircea Ștefănescu la 80 de ani*, printr-un interviu: „ - *Cum priviți, stimate maestre, începutul drumului dvs, în dramaturgie, acum, la împlinirea a opt decenii de viață?* – Existența unui scriitor presupune mai multe momente de răscruce, definatorii în evoluția sa. Primul, și cel mai semnificativ, l-am cunoscut în Parisul anilor '30, când am avut posibilitatea să văd spectacolele unor regizori ca Charles Dullin, Jacques Copeau, Georges Pitoeff, Gaston Baty, Louis Jouvet, cu piese de Claudel, Cocteau, Giraudoux, Marcel Pagnol... Odată cu această experiență, teatrul devenea pentru mine o artă autonomă, căpăta deplină libertate. Am înțeles atunci ce covârșitoare importanță are trăirea directă, dezbărată de influența literaturii sau a cinematografului. Acestui moment de răscruce i-am datorat *Comedia zorilor*, prima piesă care marchează pentru mine trecerea de la diletantismul de până atunci – uneori, chiar cu succes la public... – la veritabilul profesionalism. Din acel moment, n-am mai luptat decât cu armele sufletului și gândului meu. Iar *Comedia zorilor* a fost cald îmbrățișată de oameni ca Victor Ion Popa, Perpessicius, Eugen Jebeleanu, Ion Anestin, Maria Ventura, Tudor Teodorescu-Braniște. [...] – *De la înaintași v-aș propune să trecem la... urmași. În ultimul deceniu s-au impus mulți tineri dramaturgi, cu modalități de expresie și viziuni personale foarte diferențiate. Cum priviți acest fenomen și ce perspective întrezăriți tinerei generații, care a «preluat ștafeta»?* – Nu mă îngrijorează deloc diversitatea căilor alese de dramaturgia noastră tânără. Consider că în această diferențiere constă adevărata forță a unei generații. Numai din ideile care se ciocnesc ies scânteii! Se naște, astfel, o binefăcătoare și suplă solidaritate împotriva imitației, a șabloanelor. Tânăra generație este foarte dinamică și hotărâtă în apărarea convingerilor ei. De altfel, în roman, în teatru, în critică și mai ales în poezie avem mereu surprize plăcute, apar din ce în ce mai multe elemente valoroase. Cu alte cuvinte, am mare încredere în cei care vin!».

■ Dan Grigorescu prezintă *Album Nicolae Grigorescu*, apărut la editura „Meridiane”, o antologie de texte consacrate pictorului, alcătuită de George Sorin Movileanu.

■ În secțiunea dedicată teatrului, Doru Mielcescu scrie despre *Spectacole de*

poezie și muzică: „În această stagiune, teatrul «Bulandra» ne-a oferit un spectacol intitulat *Față în față cu lumea*, susținut de doi apreciați protagoniști tineri: actorul Florian Pittiș și interpretul de muzică folk Mircea Vintilă. Veritabilul «show» de două ore ne-a făcut să înțelegem forța de atracție pe care o exercită acest gen de spectacole asupra tinerilor, ce au umplut seri de-a rândul sala din Bulevardul Schitu Măgureanu. Să nu uităm că suntem, din punctul de vedere al tinerei generații, în plină epocă baladescă... Florian Pittiș și Mircea Vintilă ne-au oferit două antologii paralele de poezie românească: prima mizând pe forța persuasivă a vocii și mimicii formidabile a lui Florian Pittiș, a doua pe sunurile folk, modulate de Mircea Vintilă, care acompaniau versurile lui Coșbuc, Goga, Păunescu. Dialogul este deschis prin *Confesiunea râului visător* de Nichita Stănescu și încheiat de un alt cunoscut poem *Problema spinoasă a nopților* de Geo Dumitrescu. Între aceste repere, Pittiș alunecă cu mobilitate de la poezia erotică la cea militantă sau imnică, Mircea Vintilă menținându-se în contra-replica muzicală. Teatrul Național, Teatrul «Ion Creangă» (un spectacol cu *Sonetele* lui Shakespeare) și alte trupe de profesioniști ca și de amatori ne fac să credem în longevitatea acestui gen de spectacole poetice. Este și un câștig al mișcării noastre teatrale care își diversifică astfel modalitățile de exprimare scenică”.

16 iunie

• [**„România liberă”, nr. 10773**] Este anunțat evenimentul „Zilele Mihai Eminescu” organizat de Uniunea Scriitorilor și de Muzeul Literaturii Române, cu ocazia comemorării a 90 de ani de la moartea poetului. În cadrul evenimentului are loc și un simpozion despre publicistica eminesciană, fiind deschisă, de asemenea, și o expoziție omagială cu exponate din fondul documentar „Mihai Eminescu”.

• [**„Scânteia”, nr. 11451**] În *Nobila misiune a creatorului de frumuseți*, Anton Breitenhofer enunță necesara simbioză dintre progresele tehnico-științifice, artă și literatură: „În realitate, literatura și arta aparțin, ca și tehnica și știința, imaginii complexe a timpului nostru, ele se condiționează și se completează reciproc într-o simbioză ce are loc în conștiința omului modern, dornic să le cunoască, să le stăpânească, să le folosească”. Scopul educativ al creatorului nu ar putea fi împlinit fără cunoașterea tuturor domeniilor existenței sociale: „A crea opere menite să influențeze, să educe n-ar fi cu puțință necunoscând realitățile, nesesizând mutațiile care se produc, transformările din toate domeniile. Iată de ce este un non-sens creatorul situat deasupra lumii; asemenea poziție ar veni, pe de altă parte în contradicție cu însăși dorința cea mai intensă a creatorului, anume aceea de a se face înțeles, de a influența cu lumina artei lui sufletul și mintea oamenilor”.

• [**„Scânteia tineretului”, nr. 9350**] Pe prima pagină, Ion Segărceanu „înălță” poemul *Coloana infinitului*. ■ Sub titlul *Hazul bun, la el acasă*, Luci-

an Avramescu scrie despre prima ediție a Festivalului de satiră și umor „De la o glumă la alta” din Băilești și realizează un interviu cu actorul... băileștean Amza Pellea („*Sper într-o viitoare olimpiadă a comediei*”). ■ În pagina a patra, este reluată tema *Valoare și sensibilitate în literatura pentru copii*. □ Ion Dodu Bălan comentează cartea de proză *Trimisul nostru special* de Mihaela Monoranu (*Incursiune în lumea candorii*). Înainte de a discuta conținutul volumului, fostul vicepreședinte al C.C.E.S. avansează unele considerații generale despre receptarea literaturii pentru copii, „rareori comentată și atunci mai mult cu prilejuri festive, [...] o «cenușăreasă» în ochii criticii literare. Deși e solicitată cu ardoare de sute de mii de cititori, deși în peisajul ei s-au impus personalități incontestabile, precum Octav Pancu Iași, Vladimir Colin, Mircea Sântimbreanu, Dorina Rădulescu, Gica Iuteș, Al. Ovidiu Zotta, pentru a pomeni numai pe câțiva dintre cei care s-au consacrat aproape în exclusivitate acestui gen dificil și pretențios, literatura pentru copii nu beneficiază deocamdată de atenția cuvenită”. În continuare, autorul semnalează absența unei antologii riguroase a acestui gen, precum și indiferența în care este lăsată literatura pentru copii: „nu există un studiu serios de sinteză, o schiță de istorie a ei, sau un tratat despre specificul acestei literaturi”. Acțiunea *Trimisului nostru special* se desfășoară într-un sat „în care au pătruns cultura și civilizația socialistă”: „De o certă calitate literară, cartea aceasta adevărată despre copii și fapte adevărate petrecute în lumea satului care se transformă în oraș merită toată atenția micilor și marilor cititori și chiar a criticilor literari”. □ În același grupaj, Victor Atanasiu cercetează *Lucrurile de dimineață*, volumul de poezie al lui Ion Caraion, „o carte fermecătoare pentru copii, ca și pentru adulți, dar și – ceea ce mi se pare mai important – pentru iubitorii de poezie”. Criticul pornește un exercițiu de identificare: „Recunoaștem și nu recunoaștem aici imaginea consacrată a poetului. Ion Caraion este în volumele sale anterioare un liric al notației febrile, nervoase, al unei tonalități scrâșnite și al unei dispoziții crispate. În *Lucrurile de dimineață* – sare în ochi tocmai destinderea tonului, dispoziția relaxată, cu o sugestie de solemnitate, rod al unei uimiri infantile – dar cât rafinament trebuie pentru a părea cu adevărat infantilă! – dinaintea a tot ce îi e dat să contemple [...]”. □ Grupajul este întregit de Zaharia Sângeorzan, care publică *Fascinația modelului*, pledând pentru o situație axiologică a literaturii dedicate copiilor și adolescenților. De asemenea, autorul atrage atenția asupra neglijenței pe care critica literară o arată în cazul acestui gen: „Critica de azi rămâne datoare cu o radiografie a tuturor cărților pentru copii, cu o definiție a evoluției valorice, dacă nu cu o fixare de ierarhii. Când scriitori ca Ștefan Aug. Doinaș și Ion Caraion, Gellu Naum, Nina Cassian, Constanța Buzea, Marin Sorescu, Octav Pancu Iași, Mircea Sântimbreanu, Fănuș Neagu, George Bălăiță, Alexandru Mitru și alții creează opere pentru literatura acestei vârste de mari metamorfoze psihologice, critica trebuie să o întâmpine cu entuziasm, cu afecțiune chiar, ca pe «O mie și una de nopți» ale copilăriei veșnice”.

■ *Curierul nostru de sâmbătă*, Ion Băieșu, răspunde *De la om la om*. ■ O notă nesemnată anunță câteva evenimente cuprinse în cadrul „Zilelor Mihai Eminescu”, manifestare organizată, la București, de Uniunea Scriitorilor, în colaborare cu Muzeul Literaturii Române. Aflăm că programul a început cu un pelerinaj la mormântul poetului, unde președintele Uniunii Scriitorilor, George Macovescu, a rostit o alocuțiune, iar un colectiv de actori din București a susținut un recital. La Muzeul Literaturii a avut loc un colocviu consacrat publicisticii lui Eminescu – participanții nu sunt amintiți. Sub același generic se desfășoară și la Botoșani o omagiere a lui Eminescu, deschisă la Teatrul de Stat, cu cuvântări ale lui George Bălăiță, din partea Uniunii Scriitorilor, și Corneliu Sturzu, redactorul șef al revistei „Convorbiri literare”, din partea Asociației Scriitorilor din Iași. Cu acest prilej, la Ipotești a fost redeschis Muzeul Memorial „Mihai Eminescu”.

● **[„Luceafărul”, nr. 24, 10 pagini]** Un număr tematic Eminescu la împlinirea a nouăzeci de ani de la moartea poetului. Numărul debutează cu versurile lui Radu Cârnecki *Invocație la Luceafăr*: „Primește acum închinare și smerenie foarte,/ îngenunchind, frunțile noastre spre tine,/ iată statui pe munți/ și temple – în fiecare bărbat,/ în fiecare femeie –/ și inmuri din pământul tău rotund/ pentru tine/ Cel mai veșnic/ Luceafăr al sufletului nostru,/ Eminescule – Doamne!... ”. ■ Ioan Alexandru scrie un text intitulat *Testamentul patriotului*, schițând trăsăturile morale și înzestrarea cultural-intelectuală a lui Eminescu, ca să poată afirma: „Dacă ne simțim acasă cu toții, în istoria poporului nostru, în acest spațiu carpatic, se datorează în mare parte lui Eminescu ale cărui cuvinte sunt literă nepieritoare pentru cugetele și simțirea noastră”. ■ Edgar Papu contribuie la temă cu articolul *Noțiunea de „Eminescu”, astăzi*, material ce se referă la felul în care s-a construit posteritatea poetului, adăugându-se operei sale în versuri, proza, publicistica și teatrul scoase la iveală de G. Călinescu, Aurelia Rusu și, de asemenea, contribuții în materie de eseistică și folclor, istorie, politică și economie, studii clasice. ■ Al. Oprea publică articolul *Posteritatea gazetăriei*, făcând referiri la influența publicisticii poetului și receptarea personalității acestuia: „Conform investigației documentare a lui D. Murărașu, unii dintre contemporani rețineau numai ipostaza poetică și aceasta expurgată de semnificațiile ei adânc patriotice”. La posteritatea lui Eminescu în publicistică au participat și I. Scurtu de la „Sămănătorul” (editor al volumului *Scrieri politice și literare*), E. Lovinescu, Pompiliu Constantinescu. „Influențe eminesciene? Să ținem seama că experiența gazetărească a poetului național a devenit de-acum un bun comun al publicisticii noastre, ecourile ei intrând în aliajul inextricabil al unor sinteze originale. Oferind un model de ceea ce se cheamă un ziarist complet, unii autori vor revendica, firește, unele sau altele dintre atributele sale, dar acestea vor deveni mai mult un punct de reper în raport cu care fiecare poet să-și clarifice propriile preocupări. [...] Lecția esențială a exemplului eminescian am reduce-o la ideea

de responsabilitate în fața națiunii”. ■ Al. Piru prezintă lucrarea cercetătorului rus Iurii Kojevnikov *Mihai Eminescu și problema romantismului în literatura română*, apărută în colecția *Eminesciana* a Editurii Junimea: „Contribuția esențială a lui Iurii Kojevnikov constă, după opinia noastră, în analiza ideologică, social-politică și filozofică a operei lirice eminesciene și a tipului de romantism practicat de poetul român. Autorul este conștient că gândirea eminesciană e simbolică și metaforică și că, prin urmare, trebuie interpretată ca poezie și nu ca filozofie, ca atitudine lirică și nu ca reflexiune propriu-zisă. Astfel, Iuri Kojevnikov analizează cu pătrundere poeme precum *Împărat și proletar*, *Scrisorile*, *Luceafărul*, *Glossa*, încercând și adesea izbutind să le scoată de sub acuzația că ar împărtăși un punct de vedere total pesimist, solipsist sau nihilist”. ■ Este anunțată redeschiderea casei-muzeu Mihai Eminescu de la Ipotești. ■ I. Constantinescu publică un articol amplu intitulat *Inima lumilor* care are în centru ideea individualității și identității la Eminescu. Autorul avansează ideea centralizării eului, a formării progresive a unui „eu planetar”, „impersonal” la Eminescu, ca semn al „unei noi vârste a poeziei”, după care urmează „separația de cosmos, înstrăinarea”. ■ Dan C. Mihăilescu publică articolul „*Raza ochiului senin*”, în care identifică simțul văzului ca cel mai important într-o „poetică sensibilă” eminesciană. „Ca și în cazul celorlalte elemente structurale ale ființei eminesciene (înțeleasă, cum spuneam, ca o vastă *concordia discors*), vederea și valențele ei se pot grupa antinomic în două ipostaze principale, reunite într-o nouă valoare terțiară și armonizatoare: ipostaza ignic-devoratoare versus ipostaza glacial-interdicitivă, care sunt cele două dominante ale vocilor eminesciene și, apoi, elementul vederii esențiale, care unifică polaritățile în planul contemplației. Eliminând încărcătura psihologică și transgresând potențele eului în regimul purei spiritualități”. ■ Virgiliu Ene scrie un articol despre prietenia strânsă dintre M. Eminescu și folcloristul Miron Pompiliu. ■ D. Vatamaniuc prezintă câteva fragmente inedite din manuscrisele lui Eminescu pe teme de fizică. ■ O altă parte a numărului este dedicată lui G. Călinescu. În articolul *Treptele libertății*, Marian Vasile pledează pentru responsabilitatea criticii călinesciene, polemizând cu anumite acuze de subiectivitate formulate împotriva criticului. Demonstrând interesul criticului pentru literatura universală, edificarea de către acesta a unui univers de cultură filozofică, a unui *Weltanschauung* și adăugând la asta latura artistică a criticului, semnatarul articolului conchide: „Să spună acum oricine ce înseamnă subiectivitatea criticii la George Călinescu, și ce înseamnă libertatea ei? Libertatea micului orgoliu, a superficialei infatuări? Libertatea mistificării valorilor, a reclamei fără acoperire, libertatea de paradă a mediocrei subiectivități? În asemenea orizonturi libertatea călinesciană pare mai curând o nonlibertate, o mare constrângere, o autoflagelare a spiritului. Și totuși aflăm la el cea mai pleneră și mai desăvârșită libertate: libertatea spiritului moral [...]”. ■ Stancu Ilin semnează articolul *Probitatea criticului*. Textul aduce

dovezi ale corectitudinii profesionale a lui G. Călinescu subliniind importanța criticii sale atât pe palierul debutanților, cât și al literaturii contemporane, dar neocolind nici „efortul contemporaneizării valorilor tradiției noastre literare, adică a pune pe Neculce alături de Sadoveanu, pe Dosoftei și pe Varlaam alături de Arghezi etc.”. ■ Paul Dugneanu urmărește corespondența de idei dintre teoria călinesciană a romanului (din *Istoria literaturii române* și *Arta romanului*) și opera *Bietul Ioanide*. ■ Valentin F. Mihăiescu participă la tema călinesciană a numărului cu articolul *Critică și estetică*. Autorul identifică aspectele particulare ale esteticii călinesciene (mai ales cele derivând din textele *Principiilor de estetică*), denumind-o experimentală pentru că este o „estetică» post-factum, fără funcție normativă, ale cărei principii sunt deduse din experiența nemijlocită, din observația directă asupra operei de artă. În felul acesta, descriind poezia ca atare, iară nu ideea de poezie, Călinescu distinge doar unele poziții lirice favorabile care pot eventual înlesni o mai rapidă organizare a materialului poetic, dar care, însușite mecanic, în lipsa talentului, sunt de o inutilitate perfectă. [...] În fond, estetica sa experimentală schițează câteva dintre modalitățile lirice posibile și formează o serie de «pseudo-precepte» cu valoare instructivă”. ■ Mihai Zamfir scrie un material denumit *Reabilitarea micii proze*, în care atrage atenția asupra unui aspect foarte important al contribuției călinesciene la istoria literară – reabilitarea prozei memorialistice de dinainte de 1900 (Alec Russo, G. Sion etc.): „Autorul nostru a surprins prea consecvent pentru a fi accidental o dominantă a prozei noastre de până la 1900, și anume caracterul ei memorialistic, lipsa funcțiară a invenției. Ca de atâtea alte ori, pe calea unei sensibilități literare excepționale a fost intuit un principiu artistic pentru descoperirea căruia un cercetător contemporan ar avea nevoie de mulți ani de lucru și de zeci de mii de fișe. [...] Reabilitarea acestei «mici proze» din secolul trecut a însemnat, din mai multe puncte de vedere, rescrierea hărții literaturii române: ea a provocat, prin reevaluare, prăbușiri și denivelări în valorile acceptate, un seism care nu și-a epuizat nici până astăzi consecințele”. ■ Doina Ūricariu discută *Istoria...* lui G. Călinescu din perspectiva unui act critic dual: „[...] acest interes pentru organicitatea, continuitatea și tradiția literaturii române este dublat de reciproca lui, accentul pus pe invenție și creație, pe noutățile expresiei artistice și pe resurrecțiile estetice, dublând periplul retrospectiv cu o cercetare prospectivă”. Astfel, conchide autoarea, G. Călinescu e mereu receptiv la filiații, urmărind prin aceasta să răspundă unei „apăsări a timpului»” în termeni de „cronologie, durată, valoare”. „*Istoria literaturii române de la origini până în prezent* este un turnir exemplar în cinstea culorilor literaturii române, o luptă deschisă, dusă cu o mândrie necenzurată, o înfruntare între valori și judecăți de valoare fără vizorul pe ochi de protecție. G. Călinescu se expune în această carte și pătimește mai cu seamă pentru felul în care înțelege sau e suspectat că înțelege tradiția și valorile ei. Și, i se refuză, netipărindu-se *Istoria...* tocmai

rolul de a educa literatura prezentului în relație organică cu trecutul”.

■ Sânziana Pop publică un material amplu, o pagină de biografie literară, *Călătoria lui Eminescu în Transilvania*. ■ Grigore Tănăsescu scrie despre *Mitul lui Pygmalion la Eminescu și Ovidiu*, justificând situarea lui Eminescu printre poeții latini: „Întărind aserțiunile cercetătorilor care ne-au precedat, putem afirma că Eminescu aparține familiei spirituale a marilor poeți latini, a elegiacilor Romei: Catul, Tibul, Propertiu, Ovidiu, fără să nesocotim prin aceasta, cătuși de puțin, rolul, de asemenea precumpănitor pe care l-au avut Homer, Vergiliu și mai ales Horațiu, dintre cei vechi, în lărgirea orizontului cunoașterii artistice și în rafinarea expresiei poetice a creatorului Luceafărului”.

■ La rubrica *Ce gândește, ce scrie tânărul scriitor*, Dan Mucenic îl intervieveză pe poetul Ion Mircea. Vorbind despre începutul carierei sale ca filolog în Cluj-Napoca, despre șansa pe care au reprezentat-o acest oraș și revista „Tribuna” pentru un tânăr poet, Ion Mircea dă cel mai interesant răspuns la întrebarea ce ar dori să afle el însuși de la tinerii scriitori: „Aș vrea să văd dacă judecă la fel ca mine, dacă înțeleg un «ce» elementar: că suntem producători de conserve. Orice lucru dat pentru contemplare are un stagiul în intelectul nostru și dacă e să propunem o imagine a acelui lucru, e conștient cel ce prezintă această imagine că nu prezintă decât o imagine conservată a lucrului? Aș fi foarte curios să știu dacă sunt conștienți de faptul că acest timp de incubație spirituală presupune găsirea unor noi metode – citește, moderne – de conservare, de nemoarte...”.

■ D.C.M. semnalează a cincea ediție a Colocviului național studentesc M. Eminescu. ■ La decesul lui Aurel Baranga, M. Ungheanu scrie un text evocator despre acesta și cariera sa în teatru. □ Dinu Săraru notează cu același prilej: „S-a încheiat, în spiritul propriei opere, biografia celui mai mare comediant de la Caragiale și până azi. [...] Baranga a fost unul dintre cei mai curajoși scriitori ai ultimului sfert de veac, opera sa înfruntând cu robustă sănătate morală toate prejudecățile noi, inventate după înfrângerea și înlăturarea celor vechi. [...] A fost una dintre cele mai lucide conștiințe din câte s-au întâlnit până azi în scrisul românesc și, în ciuda hohotelor de răs pe care le-a declanșat, una din cele mai torturate conștiințe în numele adevărului artistic pornind de la convingerea că «arta are dreptul să modifice realitatea, realitatea să nu schilodească arta»”.

□ Nicolae Dragoș scrie tot despre curaj evocând portretul scriitorului Aurel Baranga: „A trăit, într-o viață cu noi, un om de spirit cum nu se nasc prea mulți în același timp. Și un om de curaj. Pentru că, într-o perioadă când alții puneau trompete false să sune în metafore megalomane și în superlativalelor demagogice, Aurel Baranga plătise (...) personajele unor drame și comedii care, nu am nici o îndoială, vor trece pragul atât de vămuitor al clipei”.

□ Dan Zamfir scrie în memoria lui Aurel Baranga textul *S-a stins un zâmbet*: „Baranga s-a vrut și a reușit să fie unul dintre «ajutoarele de nădejde ale partidului» și toată opera sa ni se înfățișează ca un patetic act de devotament față de țară și poporul în

mijlocul cărora a trăit și în brațele cărora a vrut să moară”. □ Eugen Barbu scrie despre dramaturgul Aurel Baranga: „Nu știu câte piese a scris Baranga, dar știu câte vor rămâne după el. A fost cel mai curajos dintre cei care, în aceste decenii, s-au angajat la carul satirei. Și-a asumat toate fulgerele celor loviți de ironia lui amară, de verva lui nesecată, de necruțarea cu care i-a adus pe scenă, i-a luat de revere, i-a trântit în fața publicului arătându-i cu un uriaș deget: iată impostorii socialismului, iată găgăuții care se transformă peste noapte în nonconformiști de ocazie, după ce au ros toți cozonacii, după ce au stat la toate mesele și au lins toate blidele”. ■ *La Atelier literar* apar cu poeme Valeriu Drăgușanu, Mariana Codruț. ■ Sunt consemnate mai mult evenimente scriitoricești: Plenara Consiliului Uniunii Scriitorilor, „Scriitorul și Spiritul de la Helsinki” organizat la Sofia, unde au participat țările semnatare ale documentelor de la Helsinki din țările europene și din Statele Unite ale Americii și Canada. Festivalul Internațional de Poezie de la Cluj-Napoca la care au participat scriitori din Anglia, Bulgaria, Cehoslovacia, Polonia, S. U. A, Ungaria, Uniunea Sovietică. În cadrul Festivalului „Cântarea României” au loc Zilele G. Călinescu. Uniunea Scriitorilor a trimis reprezentanți la Istanbul pentru o întâlnire consacrată problemelor literaturilor balcanice. ■ Ultima pagină este dedicată Colocviului național de literatură pentru copii. Este publicat Cuvântul de deschidere al lui George Macovescu, președintele Uniunii Scriitorilor: „Aici în această sală, în aceste două zile, trebuie să aibă loc discuții temeinice, pline de conținut, abordând problemele esențiale ale literaturii pentru copii din România socialistă. Trebuie discutat cu o mare responsabilitate față de această literatură, față de evoluția ei. Trebuie aduse argumente puternice, idei înaintate, curajoase, părăsind șabloanele și obișnuitele locuri comune. (...) Realitatea este alta, scriitorii sunt alții. Copiii sunt alții. Mentalitatea lor a evoluat”. ■ Sub titlul *Realizări, exigențe, perspective* este publicat un *Text prescurtat al raportului prezentat de Mircea Sântimbreanu*. Întâlnirea a stat sub semnul «instrumentalității» literaturii pentru copii. Se afirmă că, în România socialistă, pe lângă scrierile clasice pentru copii, această literatură „cucerește noi și noi domenii tematice”, fiind „încurajată și dirijată în pas cu cercetările istorice, ineluctabile, de formare a omului nou”, astfel încât se propune existența unui program al ei. Sunt trecuți în revistă scriitorii, clasici și contemporani, ca au scris literatură pentru copii. Se recomandă o mare atenție la cazurile de veleitarism ele fiind considerate și mai periculoase în cazul literaturii pentru copii.

17 iunie

• [„Scânteia”, nr. 11452] Cuprinde versuri de Viorel Cozma. ■ Redacția realizează ancheta intitulată *Misiunea educativă a creației și creatorului*, la care răspund, printre alții, și doi scriitori, Virgil Teodorescu și Dinu Săraru. Amintind programul adoptat în cadrul Congresului al XI-lea, Virgil Teodores-

cu susține că literatura trebuie să înalțe cultural omul, să-l formeze în spiritul umanismului revoluționar: „În Programul Partidului Comunist Român adoptat la Congresul al XI-lea, document de însemnătate capitală în viața poporului nostru, literaturii și artei le revine un rol esențial în formarea omului, factor conștient în edificarea societății noastre socialiste. A lărgi orizontul spiritual al oamenilor, a le dăruși și a le confirma sentimentul demnității lor, a-i forma în spiritul unui umanism superior, al umanismului revoluționar, ajungând de la orizontul unui singur om la orizontul tuturor oamenilor, iată, desigur, una dintre cele mai nobile misiuni ale scriitorului în epoca noastră”. ■ În chip similar, Dinu Săraru subliniază rolul literaturii în formarea omului nou și a tăriei sale morale: „Forța literaturii stă, astfel, în măsura în care determină verticalitatea ființei umane și caracterul rectiliniu al conștiinței umane. De aceea și se cuvine încurajată, fără prejudecăți, în condițiile desăvârșirii universului spiritual socialist, tocmai acea literatură ce se face ecoul nevoii societății noastre de a consolida conștiințe nobile, superioare, de a dăltui caractere puternice, capabile să respire în aerul tare al moralei comuniste”.

18 iunie

• [„România liberă”, nr. 10774] Virgil Lazăr realizează un interviu cu Vodnar Ianos, conf. univ. dr. la Universitatea „Babeș Bolyai”, din care reiese contribuția cadrelor didactice universitare la pregătirea colectivelor de creație participante la Festivalul Național „Cântarea României”. ■ Mircea Iorgulescu prezintă volumul de comentarii critice al Mirelei Roznoveanu, intitulat *Lecturi moderne* (C.R.): „După aproape nouă ani de prezență activă în publicistica literară și culturală, Mirela Roznoveanu debutează editorial cu un volum de comentarii și eseuri critice foarte ambițioase și îndrăznețe, unele surprinzând prin acuitatea și ineditul observațiilor, altele propunând ipoteze oarecum riscante, în totul însă cartea remarcându-se printr-un spirit de permanentă incitare intelectuală”. ■ Volumul de povestiri *Terasa*, de Mihai Sin, apărut la Editura Eminescu, îi prilejuiește Tiei Șerbănescu observarea unei maturizări a stilului prozatorului și calificarea prozelor din volum drept „inteligente”.

• [„Scânteia”, nr. 11453] În articolul *Sub semnul continuității spirituale* din rubrica intitulată *Clasicii – contemporanii noștri*, Stancu Ilin evidențiază actualitatea concepțiilor lui G. Călinescu și apartenența sa la epoca socialistă: „Cu o activitate notorie înainte de cel de-al doilea război mondial, despre G. Călinescu se poate spune că aparține epocii socialiste, că ne reprezintă strălucit idealurile spirituale. Așa se explică de ce se discută azi despre marele critic cu atâta pasiune sau chiar cu nerv polemic. Varietatea modalităților de abordare și diversitatea opiniilor critice exprimate sunt un indiciu sigur al viabilității scrișului său”.

• [„Scânteia tineretului”, nr. 9351] Pe prima pagină, la *Însemnări*, Const. Dumitrache prezintă viața literară a municipiului Drobeta Turnu Severin (*Cli-*

matul creației), amintind șase scriitori locali și titlurile volumelor publicate de aceștia. ■ Sub genericul *Să discutăm despre tinerețe, educație, răspunderi*, Mihai Stoian așază, discutând o anchetă publicată într-un săptămânal occidental, *Valori fundamentale*. ■ Gabriel Gafița recomandă *Stolul de argint*, volumul de versuri al lui Grigore Arbore, în care află „o poezie cu precădere enunțiativă, constatativă, o poezie a implicării reținute, nu din cauza absenței dimensiunii spirituale adecvate, cât mai mult din rarefierea alternativei”, autorul căutând „să-și păstreze cu deosebită grijă și consecvență metronomul la o bătaie deliberat mică”. ■ La *Cartea social-politică*, Șerban Cionof prezintă volumul *Articole politice* de Iorgu Iordan (*Consecvența atitudinii*). Pornind de la textele în care cărturarul, pe când se afla în conducerea Comitetului național român antifascist, condamnă flagelul violenței, cronicarul notează: „De aici izvorăsc entuziasmul și înțelegerea deosebită cu care, încă din primele zile ce au urmat istoricului act de la 23 August, Iorgu Iordan va sprijini întru totul cauza nobilă a revoluției socialiste, va pune scrisul său, alături de înaltul exemplu al catedrei, în slujba celor mai generoase idealuri de umanism, dreptate și progres”. ■ Antoaneta Iordache recomandă piesa *Recurs la Judecata de apoi* de Constantin Cubleşan, jucată în premieră pe scena arădeană, care „impune publicului acestui teatru un nou dramaturg, nu doar o piesă nouă. [...] Reprezentația cu piesa lui Constantin Cubleşan a făcut vizibile calitățile piesei și talentul autorului [...]”.

19 iunie

● [**„România liberă”, nr. 10775**] *Jurnalul politic* al Marthei Bibescu creează o puternică impresie asupra lui Zoe Dumitrescu-Buşulenga care scrie o cronică intitulată *Gânduri pe marginea unui jurnal*. Menționând realizările traducătorilor cât și studiul introductiv și aparatul critic minuțios, comentatoarea notează despre calitatea paginilor diaristice și personalitatea pe care acestea o conturează : „În *Jurnalul* acesta se răsfrânge nu numai viziunea unui ochi foarte acut, nu numai reacțiile unei aptitudini neobișnuite de a judeca un om ori o situație. Privirea autoarei era într-adevăr vulturească, rapidă, tăioasă, atitudine pătrunzătoare. [...] Cauza întregii vieți a Marthei Bibescu a fost România (ea numea, de pildă, ziua desăvârșirii Marii Uniri din 1918 «ziua cea mai sfântă din calendarul meu personal»), iar credința care a susținut-o în anii întunecați ai războiului a fost cea neclintită în triumful aliaților, al binelui, al dreptății”.

● [**„Scânteia tineretului”, nr. 9352**] *Reportajul nostru* este semnat de Dumitru Dem. Ionașcu, care „intră” în *Jocul înalt al tinereții* scriind despre Fabrica de confecții și tricotaje din Petroșani. ■ La *Note de lectură*, Costin Tuchilă comentează volumul *Prima verba, II* de Laurențiu Ulici, cuprinzând activitatea foiletonistică săptămânală dedicată cărților de debut din anii 1975 și 1976: „Critica pe care o aplică Laurențiu Ulici debutanților are însă, în afara

pedagogiei propriu-zise, un scenariu colocvial, care vrea să ne edifice nu numai asupra obiectului analizat, ci și asupra celui ce se își exercită, aplecat pe textul literar, iluzii obiectivate”. ■ La *Corespondențe în concurs* din grupajul *Azi*, Corneliu Ostahie semnalează apariția revistei „Lumina” a cenaclului literar-artistic „Mihail Sadoveanu” din Vânători-Neamț, coordonată de Nicolae Sava și Daniel Corbu.

20 iunie

● [„**România liberă**”, nr. 10777] Ion Dodu Bălan scrie, la *Vitrina cărții*, despre cercetarea lui Amza Săceanu având ca subiect funcția educativă a teatrului, concretizată în volumul *Dialog la scenă deschisă* (Meridiane). ■ Sub titlul *Certitudinea poetului*, Mirela Roznoveanu recenzează volumul de versuri *Centurile de siguranță* (C.R., 1978) de Valeriu Bucuroiu.

● [„**Scânteia**”, nr. 11454] Ioan Oarcăsu semnalează apariția antologiei *Pilda copacului de rezonanță*, o selecție din lirica lui Salamon Ernő realizată și tradusă de Paul Drumaru: „Poezia lui Salamon Ernő e directă și bine structurată ideologic, neagă sau afirmă răspicat, devenind pe alocuri un jurnal de viață dramatic și convulsional. Trimiterile sociale sunt exacte și definitorii: viața coloniilor forestiere, înfruntările de clasă, aspecte ale luptei comuniste în ilegalitate, opoziția față de fascism, deci datele istoriei imediate, devenite, prin asumare, date ale propriei biografii.”

● [„**Scânteia tineretului**”, nr. 9353] La *Cartea pentru tineret*, Alex. Ștefănescu așază *Peripeții povestite la persoana întâi*. Mai întâi, este analizat volumul *Fericit cel care, ca Ulise...* de Constantin Novac, în care criticul află un „stil elegant și demistificator, asemănător, prin descriptivismul complicat și prin calmul derulării cu «scriitura» romanelor lui Alain Robe-Grillet și a emulilor acestuia”. Romanul polițist *Orașul din câmpie*, cu care debutează editorial Ion Tipsie, „un autor cunoscut de mai mulți ani pentru publicistica sa, inspirată din activitatea miliției și scrisă cu nerv”, oferă cititorilor „câteva ore agreabile”. ■ În grupajul *Azi*, o notă despre Cenaclul literar studentesc „Pavel Dan” din Timișoara, care a împlinit 20 de ani de activitate, printre membrii acestuia numărându-se Cornel Ungureanu, Șerban Foartă, Dușan Petrovici, Lucian Alexiu, Andrei Ujică ș.a.

21 iunie

● [„**Flacăra**”, nr. 25] Cornel Moraru prezintă volumul al II-lea aparținându-i lui Romul Munteanu, *Jurnal de cărți*, despre care notează: „Conținutul cărții, destul de variat [scriitori străini și români: poeți, prozatori, dramaturgi, critici și filosofi], impresionează poate mai puțin ca metodă”, dar „spune însă destul despre biografia intelectuală a criticului”. □ În cadrul rubricii „*Caminante*”. *Jurnal mexican* [67], în *Note răslețe*, Octavian Paler publică trei

fragmente din jurnalul său de călătorie. □ Analizând același mit și reflectările sale în sfera literară, inclusiv similitudinile existente în literatura universală, D. R. Popescu semnează articolul *Scrisori despre Miorița*, dedicându-i-l lui Nichita Stănescu.

● [„**Orizont**” nr. 25] Din interviul scriitorului Vladimir Colin, un „producător” al literaturii pentru copii, interviu luat de Iosana Pantea, selectăm câteva fragmente, întrebări și răspunsuri: „ – *Ce anume v-a determinat să scrieți pentru copii?* – Imi dau seama cât de potrivit ar fi să pot afirma că am început să scriu pentru copii dintr-un impuls lăuntric, dar nu vreau să mint. Nu mi-a trecut niciodată prin minte să scriu pentru copii. [...] După Eliberare, publicasem mai întâi un volum de versuri, apoi câteva nuvele și un roman, pe care le-am vrut realiste. [...] Voiam să spun o mulțime de lucruri, dar trebuia să le spun altfel, cu alte mijloace. În sinea mea recunoșteam că, dacă aveam vreo chemare pentru literatură, această chemare mă îndrepta spre literatura fantastică. Numai că atunci nici măcar noțiunea de literatură fantastică nu era acceptată, până și basmul fusese ostracizat, absurditatea unui asemenea punct de vedere înlocuind farmecul imaginației cu domnia cenușie a didacticismului cel mai penibil. – *Sunteți un reputat autor de literatură științifico-fantastică. Trecerea din teritoriul basmului în cel al SF-ului pare firească, ambele fiind spații utopice, în întregime imaginare. Pentru dvs., ca scriitor, cum s-a produs în realitate această trecere?* – S-a spus despre literatura de anticipație că reprezintă o formă evoluată a basmului, un fel de basm pentru adulți. E probabil adevărat, pentru că nevoia de visare a omului matur nu e mai mică decât a copilului, dar cred că anticipația înseamnă totodată mult mai mult. Ea configurează scenariile ale posibilului și răspunde în mod verosimil întrebărilor fundamentale pe care cu toții ni le punem în legătură cu ziua de mâine, cu destinul nostru individual și chiar cu viitorul omenirii.” ■ Cronică literară a lui Cornel Ungureanu cuprinde cartea lui Romulus Vulpescu *Arte et meserie* (C.R., 1979) despre care criticul notează: „Cărțile lui Romulus Vulpescu sunt evenimente tipografice, performanțe ale tipăriturii; făcătura artistă e totul, de la ilustrație și până la corpul de literă, de la așezarea în pagină a versului și până la caseta finală care are menirea de a arăta că, de fapt, *Cartea* e operă colectivă [...]. Opul devine obiect de artă”, „Extraordinară în cărțile lui Romulus Vulpescu e disciplina versificației; cunoscătorii acestei științe îl pot privi, pe drept cuvânt, cu venerație”, „Limba lui Romulus Vulpescu trebuie să facă fericiți lingviștii, pe cei întârziați ani în șir între cuvinte rare, pline de mari rezerve de expresivitate”. ■ Revine tableta lui Livius Ciocârlie, de la rubrica „marginalii”, și în aceasta fiind vorba tot despre problemele într-ale scrisului ale lui Roger Martin du Gard (articolul *Fata Morgana*). ■ O rubrică nouă, intitulată „Orizont vă propune o carte”, aduce o perspectivă caleidoscopică asupra unui singure scrieri, aici este vorba de poemul *Eminescu* a lui Damian Ureche, despre care își spun părerea Eugen Dorcescu, Brândușa Armanca și Lucian Alexiu. ■ Lui Radu

Petrescu i se publică fragmentul de proză *Prin caleidoscop*, iar lui Ovidiu Genaru – trei poeme. ■ Demonstrația filologului G. I. Tohăneanu merge în direcția sesizării unei echivalențe: „etimologic, *dativul* este cazul *dăruirii*” (articolul *Dativul poetic* I). ■ Ion Petre Stoica publică patru fabule pe penultima pagină.

● [„**România literară**”, nr. 25] Numărul se deschide *În universul copiilor*, text asumat redacțional: „Apare, tot mai pregnant că, dincolo de aspectele pur pedagogice ale sistemului nostru instructiv-educativ, se manifestă un veritabil elan în vibrația dragostei de *patrie*, noțiune care, astăzi, este strâns legată de cea proiectând în spirite noțiunea de *partid*, iar acesta simbolizat în figura secretarului său general. «Partidul-Ceaușescu-România» sunt cuvinte simțite ca o vibrantă realitate și clamate ca atare din toate inimile. E ceea ce transpare dincolo de micul ecran și se infuzează sensibilității noastre, ca un catalizator al celor mai fragede, și tocmai prin aceasta, mai plauzibile mărturii în contemporaneitatea implicând tot atâtea trepte ale viitorului. Zâmbetul iradiind stenic pe fețele copiilor, gravitatea, pe de altă parte, cu care ei țin să-și manifeste personalitatea la serbările, la manifestările programatice ale școlilor de care s-au despărțit în aceste zile, pentru o binemeritată vacanță, exercițiile sportive sau unele concursuri de implicație teoretică și practică – toate acestea constituie o față a universului uman în care se cuvine să descoperi frumuseți și tâlcuri noi”. □ Ecouri ale *Colocviului național de literatură pentru copii* se răsfrâng în câteva dintre paginile revistei, sub forma unui rezumat al dezbaterilor. Comunicările integrale, însumând 100 de pagini, pot fi citite în nr. 8-9/1979 al *Vieții Românești*. □ Mariana Costescu publică un catren cu *Gânduri pentru copiii lumii*. ■ Al. Tănase evidențiază *Valorile patriei*. ■ Din *Viața literară* aflăm că „La întâlnirea din 18 iunie a Cenaclului de Luni au citit poezie Ion Mureșan, Andrei Ursu, Ștefan Mera și Mircea Cărtărescu. Au participat la discuții Radu Călin Cristea, Valeriu Perianu, Traian T. Coșovei, Magdalena Ghica, Mircea Ciobanu, Alex. Ștefănescu și Nicolae Manolescu”. De asemenea, sunt amintite și „*Zilele Eminescu*” la *Botoșani și Ipotești* unde, la diferite manifestări au participat scriitorii: Paul Anghel, Paul Balahur, Ion Beldeanu, Constantin Ciopraga, Ion Constantinescu, Virgil Cuțitaru, V. Copilu-Cheatră, Adrian Cernescu, Alexandru Husar, Dinu Inculescu, Dumitru Ignat, Grațian Juncan, Traian Lăzărescu, Angela Marinescu, Edgar Papu, Alexandru Pascu, Constantin Pricop, Cornel Regman, Alexandru Săndulescu, Nicolae Turtureanu, George Țărnea, Dragoș Vicol, Lucian Valea, Romulus Vulpescu. ■ La *Breviar*, Șerban Cioculescu ridică *Problema jurnalului* lui G. Călinescu, publicat în volumul *Scrisori și documente*, problema însemnând, de fapt, mai mult un regret că sunt „prea puține însemnări zilnice, dintre anii 1931-1937”. Mai mult, criticul susține că e „de mirare că, dotat superior și, cel puțin de la Eliberare și până la sfârșit, în interval de peste douăzeci de ani, G. Călinescu dominând opinia publică, nu s-a gândit să-și continue jurnalul, întrerupt înainte de a se fi ridicat

împotriva-i valul ostil al oficialității profasciste. Prins însă de multiple îndatoriri, de catedră, de institut, de presă, de Parlament, de reprezentare ubicuă, omul public a trecut înaintea celui interior, spre paguba celor ce-i citesc cele douăzeci și două pagini de jurnal, dorindu-le mai numeroase și, eventual, ținute la zi, cu aceeași francheță, uneori până la brutalitate”. ■ Nicolae Manolescu intră în dialog cu Laurențiu Ulici pe tema unui debut: „Despre întâia carte a lui Dorin Teodorescu, intitulată *Poetica lui Ion Barbu*, a scris nu demult, la rubrica lui, Laurențiu Ulici un articol aproape cu totul defavorabil. Am citit și eu între timp cartea (care mă atrăgea prin temă, căci de autor nu auzisem) și am găsit-o interesantă, serioasă, chiar dacă unele din tezele ei de bază sunt greșite”. Mai îngăduitor decât confratele și colegul de la *România literară*, Nicolae Manolescu concluzionează: „Unele din analize arată că nu există, în dificilul Ion Barbu, dificultate pe care Dorin Teodorescu să n-o fi învins. Mai ales mici poeme din *Joc secund* sunt descifrate convingător și, unde credeai că totul a fost spus, constăți că au mai rămas destule lucruri nespuse. Dorin Teodorescu risipește, ca altădată Ș. Cioculescu în cazul lui Arghezi, prejudecata obscurității lui Ion Barbu. Studiul lui merită toată considerația”. ■ Despre *Un cărturar: Ovidiu Papadima*, la împlinirea vârstei de 70 de ani, scrie Ion Dodu Bălan care, după ce parcurge traseul literar al autorului monografiei dedicate lui Cezar Bolliac, încheie astfel: „Sunt oameni pentru care timpul pare a trece numai ca să înmugurească pomii, să înflorească florile, să sporească iarba, să se coacă cireșele și poamele, lăsându-o pe ei neatinși într-o neofilită tinerete spirituală. Un astfel de om este Ovidiu Papadima, care mi se pare că împlinește o vârstă de necrezut. Și ceea ce nu cred nu spun”. ■ „*Temerile lui Orfeu* – notează Emil Manu despre cel din urmă volum al lui Radu Cârneli – modifică în mod nuanțat starea poeziei sale și parcă o undă de neliniște, ce străbate versurile acestui recent volum, vine să le ofere mai multă autenticitate. [...] Poate o poezie a unei vârste meditative, mai interiorizate, recenta carte a lui Radu Cârneli atrage atenția printr-un fel de dificultate căutată, printr-o minimă concentrare. Volumul a fi fost și mai bun printr-o selecție mai riguroasă, dar dincolo de această observație, Radu Cârneli ne demonstrează că poezia este egală cu o neliniște”. ■ În *Scrisorile imaginare* ale lui Octavian Paler, Mircea Iorgulescu întrevide niște *Confesiuni indirecte*, transmise prin intermediul unei „proze de idei”. ■ La *Prima verba*, Laurențiu Ulici remarcă *Un poet*. Este vorba despre Radu Ulmeanu care realizează o „remarcabilă sinteză de suav, extatic și lucid” în volumul *Patinoar*. ■ După unele obiecții cu privire la selecția autorilor și evidențierea câtorva erori din dicționarul de *Scritori francezi* coordonat de Angela Ion, Mircea Martin indică și punctele forte ale lucrării: „Se poate spune despre toate aceste articole că descoperă un echilibru fericit între datele de epocă și biografie și elementele creației, care se văd astfel luminate prin conexiuni revelatoare: citate foarte bine alese din opere, din confesiunile scriitorilor și din exegeze autorizate converg înspre a compune o imagine

globală memorabilă. Comentariile sunt în același timp cuprinzătoare și personale, eficiența lor nu e numai de ordin informativ, ci și orientativ. Multe articole se constituie ca niște veritabile și remarcabile eseuri critice autonome. Interpretările critice cele mai noi sunt aduse în discuție și, nu o dată, tehnicile moderne de analiză sunt folosite. [...] Cele mai izbutite eseuri din cuprins prezintă mai mult decât o suită de micro-monografii; prin deschiderile și implicațiile lor, ele surprind însăși evoluția literaturii franceze de la o etapă la alta: dicționarul devine o veritabilă istorie literară”. ■ Montarea piesei lui Marin Sorescu, *A treia țeapă*, pe scena naționalului bucureștean se distinge în mod deosebit, conform lui Valentin Silvestru, prin calitatea jocului actoricesc: „Într-o poezie închinată *Actorilor*, Marin Sorescu vorbește, parcă, și de prezența lor în acest onorabil spectacol: «Moartea lor pe scenă e atât de naturală/ încât pe lângă perfecțiunea ei/ Cei de prin cimitire/ Morții adevărați/ Grimați tragic, odată pentru totdeauna/ Parcă mișcă!»”. ■ În cadrul rubricii dedicată audio-vizualului, Ioana Mălin evidențiază câteva emisiuni din *Programul eminescian*: „În programul eminescian al săptămânii trecute, punctul cel mai înalt l-au constituit emisiunile din ciclul *Fonoteca* și *Filmoteca de aur* a Radio-televiziunii. [...] Prin ce a impresionat și emoționat, astfel, *Mihai Eminescu* transmis de *Filmoteca de aur a televiziunii*? Prin înalta intelectualitate și presanță a scenariului și comentariului scrise și citite de Tudor Vianu. Prezentate după rigorile limpezi ale spiritului critic și structură clasică, viața și opera lui Mihai Eminescu pe care, într-o mai veche sinteză de istorie literară a sa – tipărită –, Tudor Vianu îl considera «Luceafăr nemișcat privind din înălțimea cerului inalterabil», poet ce a reușit un adevărat miracol, eliberând «în sufletul românesc o mare previzie de forțe vii» și în acest mod făcându-l să-și «anexeze întinse regiuni productive ale vieții interioare», destinul și opera poetului, deci, au fost proiectate pe un fundal respirând un autentic sentiment al culturii. Câtă coerență și forță în această perspectivă! Revăzând (a câta oară?) filmul ne-am lăsat acum furați mai puțin de spiralele demonstrației și analizei critice cât de neasemuitul fel în care Tudor Vianu a știut, prin modulațiile vocii, prin mânăuirea plină de înțeles a pauzelor să-și citească comentariul și să recite câteva dintre acele poezii pe care, declara el, «ni le spunem neconținut inimii noastre». [...] *Fonoteca de aur* la rându-i pusă sub semnul constatării călinesciene după care Eminescu este poetul nepereche al literaturii române, a reunit (după o prefață a președintelui Uniunii Scriitorilor, George Macovescu) vocile lui Sadoveanu, Arghezi, Călinescu, Perpessicius, Vianu, Philippide, înregistrări sonore înconjurată de o neasemuită aură, tulburătoare prin ceea ce spun și ceea ce lasă să se înțeleagă. [...] O adevărată revelație a programului eminescian de care ne ocupăm a fost, în sfârșit, rostirea la radio (de către Ludovic Antal) și la televiziune (de către Ion Caramitru) a celebrei *Odă în metru antic*. Greu de optat pentru una dintre aceste două versiuni ce au evidențiat, fiecare, o posibilă lectură a textului, accentuându-i fie puternicul, fierbintele-i drama-

tism, fie înghețata luciditate”. □ O eroare din numărul trecut al revistei potențează apariția textului lui Virgil Mocanu, *Chipul geniului românesc*, text despre sculptorul Gheorghe D. Anghel. Explicația vine într-o notă de subsol, semnată de către cei din redacție: „În numărul precedent al revistei, gama tematică a ilustrării paginilor consacrate lui Eminescu a constituit-o nu chipul celui ce a dat «Luceafărul», ci al celui ce ne-a lăsat «Românii sub Mihai Voevod Viteazul». Evident – o confuzie, o lunecare a privirii secretariatului de redacție pe clișeele respective și, de aici, inadvertența care, strict profesional vorbind, nu poate fi scuzabilă. Dimpotrivă! Tocmai de aceea am considerat util să solicităm criticului nostru de artă acest articol, care să constituie, totodată, și un omagiu adus marelui sculptor Gheorghe D. Anghel”. ■ La *Revista revistelor* sunt remarcate următoarele publicații: *Steaua* (nr. 5), *Ramuri* (nr. 3) și *Cahiers roumains d'études littéraires* (nr. 1). ■ Sunt prezenți cu versuri în acest număr: Victor Felea, Irina Mavrodin, Aurelian Chivu, Ana Blandiana și scriitorul canadian John Robert Colombo (în românește de Virgil Teodorescu și Petronela Negoșanu). □ Geo Bogza iscălește o tabletă despre *Motivul șobolanilor*. □ Dintr-un *Itinerar olandez*, Radu Tudoran publică însemnarea reportericească *Butelia de Leyda*. □ Tot o relatare reportericească semnează și Mircea Florin Șandru, de la Nicosia, unde surprinde *Vocile mării*.

● [„**Tribuna**”, nr. 25] M. Danciu semnează editorialul acestui număr, intitulat *Revoluționarea condiției umane*. ■ Sub genericul *România XXXV*, Dan Rebreanu realizează un interviu cu Iulian Ploștinaru, prim-secretar al Comitetului județean Mehedinți al PCR. ■ „O vie conștiință a vremii noastre” descoperă Victor Felea în volumul de versuri *Centurile de siguranță* al lui Valeriu Bucuroiu. ■ Ion Oarcăsu semnalează *Vis vegetal*, volumul de versuri al lui Gheorghe Țiplea. ■ Romanul *Moartea faraonului* de Romeo Popescu este adus în prim-plan de Romulus Diaconescu. ■ Kántor Lajos încearcă să cuprindă *Atmosfera poeziei*, un articol cu orizonturi bilanțiere privind lirica anului 1978, în care sunt „survolate” versuri ale lui Nichita Stănescu, pentru a se ajunge la volume ale unor poeți maghiari și la traduceri: „Szilágyi Domokos l-a tradus pe Nichita Stănescu și pe Șt. Aug. Doinaș, Király László pe Eugen Jebeleanu, Kányádi pe Baconsky, Labiș, Ioan Alexandru, Marin Sorescu. (În paranteză fie spus, în 1978 a apărut un volum tradus din poezia lui Stănescu și la Budapesta, drept continuare a apariției volumelor de traduceri din Marin Sorescu și Eugen Jebeleanu). Totodată, înregistrăm cu bucurie apariția primului volum în românește de Szilágyi Domokos, în traducerea lui Constantin Olariu. Și în planul editorial al acestui an figurează la Editura Dacia antologia poetului și traducătorului Tudor Dalteș, care va trece în revistă poezia maghiară din țară a generațiilor mai tinere”. ■ Bicentenarul lui Gheorghe Lazăr este marcat de Emilia Șt. Milicescu. ■ La despărțirea de Veturia Goga, Al. Căprariu semnează un necrolog. ■ Aurel Gurghianu publică, în cadrul rubricii *Terasa*, tableta *Lăsați trompeții să sune!*. ■ Un grupaj care beneficiază de o

prezentare a lui Corneliu Iureș supune atenției versuri ale membrilor cenaclului din Borșa, întemeiat în 1964. ■ Nicolae Iliescu publică proza *Lipsa amprentelor*, în care sunt pomeniți colegi de la cenaclul *Junimea* și viitori colegi „desantști”: „Fratelui meu îi plac foarte mult Kafka, Musil, Grass, Mircea Nedelcu [*sic!*] și George Cușnarencu”. (Proza este semnată Nicolae E. Iliescu.) ■ Andrei Marga propune *Noi sinteze la Cronica ideilor*. ■ La cronică de sport, Al. Căprariu salută cu entuziasm promovarea în prima divizie fotbalistică a Universității Cluj-Napoca (*Suntem în A!*). ■ În locul cronicii dramatice, Mircea Ghițulescu îi dedică un medalion poetului și dramaturgului Aurel Baranga, discutând mai cu seamă teatrul acestuia: „Dincolo de popularitatea de care s-au bucurat aproape fără excepție piesele lui Aurel Baranga, opera sa dramatică a inaugurat, începând cu *Mielul turbat*, o nouă etapă în evoluția comediei românești. În acest sens se poate vorbi chiar de o revoluționare a genului. [...] Mai este vorba poate de o revoluție în estetica genului, pentru că în afara unor tehnici moderne, Aurel Baranga rămâne un tradiționalist fie că urmează exemplul unor iluștri comediografi francezi, fie pe acela al unor autori români dintre cele două războaie. Nouatea «noii comedii» a lui Baranga este de natură tematică”. ■ Petru Poantă oferă o însemnare despre *Expoziția Ion Rusu*. ■ Pagina de literatură străină găzduiește grupajul *Din lirica feminină greacă*, reunind poeme de Ioanna Tsatsos, Evanghelia Papahristou-Panou și Rita Boumi-Papa, traduse de Antița Augustopoulos-Jucan. □ Tot aici, Ion Tătaru tălmăcește o proză de Gilbert Cesborn (*Ultimul cal din Paris*).

22 iunie

- [**„Munca”, nr. 8497**] Singura recenzie complet favorabilă pe care o semnează Mihai Coleșiu pe parcursul anului 1979 este despre *Cartea cu prietenii* a lui Fănuș Neagu, pe care o și intitulează, transparent, *Lectură de inimă*: „Încă stau și mă minunez de potriveala cuvintelor care trag în câte un crochiu, întotdeauna savuros, laturile cele mai nebănuite ale unei personalități românești. Generos, Fănuș Neagu stă în umbră, punctând opera contemporanilor săi cu observații care definesc mai complex decât pagini întregi de judecăți de valoare. Veritabilă «Istorie a literaturii românești contemporane» «văzută» cu înțelegerea unui scriitor ce se omite pe sine”.

- [**„Scânteia”, nr. 11456**] Gheorghe Tomozei semnează textul *Pionierii – viitorul țării*. ■ În *Din literatura pentru copii*, Emil Manu prezintă trei cărți pentru publicul tânăr, apărute la editura Ion Creangă. *Lucrurile de dimineață* (1978), de Ion Caraion, se remarcă atât prin poemele destinate limpede copiilor, cât și prin textele construite sub forma unor jocuri complexe: „...poeziile lui Ion Caraion din volumul *Lucrurile de dimineață* sunt și pentru copii, dar sunt și poezii concepute ca jocuri (naive sau livrești) ce descopăr, prin metafore, lumea”. Emil Manu apreciază apoi inventivitatea romanului infantil scris de Petre Ghelmez, *Mânzul de vânt* (1979): „...e o carte de proză, un mic roman

copilăresc scris cu fantezie și discreție despre trei prieteni buni: Băiatul, Mânzul și Năsturel (câinele). Romanul e un miraj, un fel de Paradis pierdut, o carte de descoperire a lumii, a unui univers fabulos și totuși real”. Cât despre Tiberiu Utan, acesta a reușit, în viziunea autorului cronicii, să plămădească un personaj unic în literatura română, Ciopârțilă, similar lui Pinocchio, în cartea sa *Ciopârțilă și alte întâmplări* (1978): „Tiberiu Utan a reușit să creeze un personaj cu o fizionomie distinctă, un fel de Pinocchio românesc, care face tot timpul boroboațe, dar care n-ar fi el altfel, pentru că fiecare boroboață e un mod de cunoaștere a lumii”.

• [„**Contemporanul**”, nr. 25] Traian Filimon publică poemul *Steaua uni-rîii*. ■ În articolul de pe prima pagină, *Cărturar și cetățean*, redacția notează elogios implicarea constantă a intelectualilor români în viața cetății, alături de forțele considerate progresiste: „Eradicarea malariei dar și a analfabetismului, formarea cadrelor dar și a conștiințelor, progresul științific și tehnologic dar și îmbogățirea continuă a vieții literare și artistice stau mărturie faptului că legământul de onoare al intelectualității față de socialism, față de partid a fost îndeplinit cu cinste”. ■ „Contemporanul” redă fragmente din articolele lui George Bacovia, *Artistul și timpul său*, și George Călinescu, *Artistul nu poate rămâne departe de viață*, apărute în revistă pe 11, respectiv 18 octombrie 1946. ■ Laurențiu Ulici recenzează antologia de texte dramatice a lui Corneliu Leu, *A doua dragoste și altele* (Eminescu, 1979), însoțită de o amplă prefață care are funcția unei arte poetice și a unui program etic. În cazul operelor propriu-zise, efectul artistic este mai puternic, conform criticului, în textele cu substrat etic redus: „Autorul ezită să renunțe, înăuntrul pieselor, la funcțiunea secundă, drept care un anume caracter tezist însoțește textele, în unele mai accentuat, în altele mai palid, întotdeauna la concurență cu ficțiunea dramaturgică. Adevărul și dreptatea cuprinse în teza morală sunt incontestabile, așijderea și aplombul autorului în deconspirarea alterării morale dar, dincolo de asta, acolo unde fluxul tezist e mai subțire, efectul artistic e mai mare”. □ Pentru Aurel N. Roșca volumul *Teatrul nostru cel de toate zilele* (Eminescu, 1979) de Mira Iosif reprezintă o adevărată radiografie a teatrului românesc din perioada 1967-1977. □ Călin Căliman redactează o scurtă analiză a volumului *Jocul situațiilor dramatice* (Eminescu, 1978) de V. Mândra, axat asupra textului dramatic, precum și asupra relațiilor dintre literatură și spectacolul de teatru. ■ În rubrica de carte străină, Dan Grigorescu abordează problematica romanului de dragoste, analizând *Țărnul refugiului* de Joseph Conrad (trad. Ioana Moroiu, Eminescu, 1979), *Pământul Făgăduinței*, de André Maurois (trad. Elsa Grozea, Eminescu, 1979) și *Primăvara vieții* de Jean Dutourd (trad. Ruxandra Soroiu, Eminescu, 1979).

• [„**Cronica**”, nr. 25] Dumitru Micu publică articolul *G. Călinescu sau elanul faptei*, în care subliniază importanța voinței de creație în opera criticului: „Factorul structurant al personalității lui G. Călinescu este, cu certitudine,

voința de creație. Mai în general vorbind, elanul faptei. Cuvântul «creație» rezumă întreaga «filosofie practică» a celui ce s-a autoproiecat (parțial) în arhitectul Ioanide, exprimă etosul său, idealul său existențial, și toată opera călinesciană este, în substratul ei liric, un imn al creației”. ■ În rubrica sa *Conversații critice*, Zaharia Sângeorzan abordează poezia călinesciană, pe care o situează sub semnul lucidității: „Poezia lui G. Călinescu (*Opere*, II, 1065; X, 1976) este, se înțelege, un răspuns dat prejudecăților o aspirație pe care o trăiește arhitectul Ioanide. Este, nu mai încapă nicio îndoială, un miraj al eternității o călătorie de inițiere în lumea himerelor. Totul interogată din perspectiva unui destin care nu-și trădează memoria. Poezia nu se naște dintr-o dramă a sentimentelor, ci din luciditatea ideilor. Trupul și sufletul acestei poezii, de o mare claritate, este Himera ideii”.

● **[„Săptămâna culturală a capitalei”, nr. 446]** Editorialul, semnat de Dumitru Constantin, e prilejuit de împlinirea a treizeci de ani de la înființarea Organizației Pionierilor. ■ Al. Oprea publică, pe prima pagină, a treia parte din materialului intitulat *Exemplul gazetăriei eminesciene*. Reținând, din nou, figura gazetarului intransigent, autorul vede, pornind de aici, o consecință pentru stilul jurnalistic, și anume „acreditarea invectivei directe”. Urmează o analiză detaliată a satirei gazetărești a lui Eminescu: „Dar, în mod surprinzător, deși articolele sale au o adresă exactă, la oamenii politici ai vremii, fiind cel mai adesea atacuri *ad personam*, din ansamblul lor nu se reține, până la urmă, nici un portret distinct al vreuneia dintre victime. Cauza acestei insuficiențe ține tocmai de calitatea de bază a satirei sale, forța destructivă care acționează într-un mod atât de absolut încât anihilează ceea ce ar putea avea un rol constructiv, dislocând trăsăturile reale și dilatându-le în chip grotesc, până la neversimilitatea unui coșmar. [...] Patosul viziunii eminesciene – care nu cunoaște decât culorile de alb și negru, separând, în chip maniheist, tot ce se întâmplă în istoria trecută și contemporană a țării în bine și rău – amintește, într-un fel, de ingenuitatea și de schematismul poetic ce ne încântă în satira cronicarilor. Poetul conferă din plin tonuri apocaliptice prezentului și culori paradisiace timpului de altădată”. ■ Eugen Barbu descrie personajul tipic al operei lui Caragiale, pe Mitică, polemizând în continuare cu opinia călinesciană conform căreia acesta ar fi un romantic. ■ Emil Manu recenzează, pentru *Cronica literară*, cel de-al doilea roman al Biancăi Balotă, *Bal la regina Portugaliei*. Roman al unor locuri și al unor case, reconstituind o istorie recentă, aceea a decăderii unei familii trăitoare într-o bună tradiție ardelenescă, cartea este, consideră comentatorul, și o izbândă stilistică ilustrată printr-o narare „fără încifrări și sincope, într-o limbă curată și spontană”. ■ Al. Rosetti este autorul unei scurte semnalări a volumului *Rug de septembrie*, de Liviu Călin, publicat la Editura Eminescu. ■ Ion Lotreanu continuă studiul despre *Bietul Ioanide*. În secvența publicată în acest număr, comentatorul se oprește asupra sentimentului mâniei care pare să caracterizeze în mod esențial starea emoțională a

protagonistului și asupra erosului. ■ Pornind de la premisa că și traduceri de bună calitate contribuie major la consolidarea unei culturi, Dan Mutașcu scrie elogios despre versiunea în limba română a romanului semnat de André Maurois, *Pământul făgăduinței*, versiune care-i aparține Elsei Grozea. ■ Dan Ciachir se oprește asupra romanului semnat de Vasile Andru, *Noaptea împăratului*, o „meditație asupra puterii în literatura noastră” deschisă, menționează recenzentul, de *Princepele*, dar o scriere tributară, de asemenea, și existențialismului. ■ Constantin Sorescu începe publicarea unui material serializat, intitulat *Călinescianismul*. Începând cu observații despre biografia criticului, autorul consideră că acesta își construiește viața, infuzându-i elemente estetice: „Călinescu își revizuieste nașterea, își traversează condiția biologică, își convertește sentimentul existențial și își joacă moartea. Structura sa sufletească e afină cu cea eminesciană”. Cronica pesimistului va fi înlocuită cu cea a optimistului, fapt care îi va dezvălui latura constructivă: „[...] Călinescu își suflecuse mânecele, ca un zidar pe șantier, și tăia în granit lespezi pentru temelia catedralei socialiste”, afirmă Sorescu.

23 iunie

● [„Scânteia tineretului”, nr. 9356] Sub genericul *Patrimoniu '44*, Emil Manu scrie despre *Lirica românească antifascistă*, oprindu-se la creația lui Mihai Beniuc, Miron Radu Paraschivescu, Ștefan Popescu, Mihnea Gheorghiu, Geo Bogza, Sergiu Filerot, Ion Caraion, Dimitrie Stelaru. ■ În *Sensul permanenței*, Dumitru Dem. Ionașcu prezintă o expoziție de pictură și sculptură, găzduită de Muzeul Mineritului din Petroșani, a artistului-miner Ladislau Schmidt din Petrila. ■ La *Autograf*, Al. Iancu publică un micro-interviu cu actorul Virgil Ogașanu. ■ Ion Băieșu nu mai este *Curierul nostru de sâmbătă*.

● [„Luceafărul”, nr. 25] Nicolae Balotă semnează articolul *Morala „Scrisorilor imaginare”* referindu-se la cartea de eseuri a lui Octavian Paler. Semnatarul remarcă lecțiile pe care le reprezintă fiecare „scrisoare” adresată unui spirit faimos, unei „umbre”, a marilor culturi vechi, lecții uneori „întoarse” față de sensul operelor spiritelor pe care le evocă, dar și topite uneori în forme literare (fiecare scrisoare este urmată de un poem). ■ Sânziana Pop descrie și evocă laudativ statutul de pionier, cu ocazia împlinirii a 30 de ani de la crearea Organizației Pionierilor din România. ■ Cornelia Ștefănescu publică un text despre revista „Capricorn”, revistă condusă, alături de „Jurnalul literar” și „Studii și cercetări de istorie literară și folclor”, de G. Călinescu, în paginile căreia criticul dorea să găzduiască scrisori, note conținând fragmente de autobiografie ale scriitorilor, material de adăugat la *Istoria literaturii...* Nume ca Perpessicius, Hortensia Papadat-Bengescu răspund acestei colaborări. Ion Pillat, scrie semnatar articolului, își cere materialul înapoi, iar Ion Barbu îl acuză de a fi publicat câteva versuri scrie de el „«fără niciun confort, pe colțul unei mese de cafea»”. ■ Cornel Ungureanu

abordează opera lui Ion Lăncrănjan și poziția controversată a acesteia, încercând un punct de vedere care să explice pornirile polemice ale omului și cărților sale, să dea o altă nuanță termenului de nonconformism folosit în ceea ce-l privește pe scriitor. Determinantă pentru literatura lui Lăncrănjan, notează Cornel Ungureanu, este credința într-un filon tragic al psihologiei poporului român, filon în care scriitorul vede un catalizator pentru acțiune și luptă, și nicidecum pasivitate mioritică. ■ Gheorghe Pituț semnaleză volumul unui „demon vesel” – Mircea Micu, *Întâmplări cu scriitori*. ■ Emil Manu comentează volumul de poeme *Interogarea magilor* semnat de Ion Caraion, văzând în el o accentuare a notelor definitorii ale universului poetic și o „propulsie a luminii” în special prin construcții rafinate, nonfigurative. ■ Ov. S. Crohmălniceanu semnaleză, la *Cronica literară*, ediția revizuită și adăugită a cărții lui Z. Ornea, *Junimea și junimismul*. Îmbogățită și ca urmare a descoperirii unui corespondențe inedite dintre P.P. Carp și D. Sturdza, cartea este apreciată și pentru luciditatea în privința opțiunilor ideologice ale „marilor spirite”. „Calitatea principală a lucrării – după mine – stă în grija arătată nuanțării. Să nu uităm că Z. Ornea umblă pe un teren minat, oriunde fiind amenințat să provoace o declanșare explozivă: «Junimea» a fost și rămâne o chestiune «fierbinte», în ea mulți au investit pasiuni ideologice aprinse, gândirea supusă analizei aparține unor personalități ca T. Maiorescu, M. Eminescu, I.L. Caragiale, Ion Creangă [...]. Nici adversarii grupării nu sunt de alt calibru: B. P. Hașdeu, Macedonski, Gherea, N. Iorga. [...] Prin urmare, autorul s-a străduit să lucreze cu tușe de penel fine și suprapuse [...]. Nu s-a temut să fie chiar, pe alocuri, fastidios. Dar, pe bună dreptate, refuză până și în capitolul final să tragă concluzii tranșante și să dea definiții. Ar fi însemnat să dărâme tot edificiul ridicat cu atâta trudă, căzând în simplificare, reducere și deformare fatală”. ■ La *Cartea de debut*, Nicolae Ciobanu reține volumul lui Ion Tipse, intitulat *Orașul din câmpie* (Facla, 1979), o combinație între policier și western. ■ La rubrica *Prezențe scriitoricești* se relatează despre lucrările Colocviului național de literatură pentru copii, al cărui referat principal al fost prezentat de scriitorul Mircea Sântimbreanu, secretar al secției de literatură pentru copii. Lucrările s-au finalizat cu o telegramă adresată lui Nicolae Ceaușescu: „Luând în discuție neajunsurile ce mai persistă pe acest tărâm de deosebită însemnătate al literaturii noastre, participanții la colocviu au ajuns la concluzia că stă în puterile lor să ducă cu cinste la îndeplinire misiunea de înaltă răspundere încredințată de partid de a făuri noi opere valoroase, menite să sâdească în conștiința tinerilor noștri cititori principiile luminoase ale umanismului socialist, contribuind astfel, împreună cu toți factorii educaționali ai societății noastre, la pregătirea tot mai temeinică a copiilor și tinerilor pentru muncă și viață [...]. În această direcție, scumpe tovarășe Nicolae Ceaușescu, un sprijin hotărâtor îl reprezintă prețioasele dumneavoastră sfaturi și îndrumări, îndemnul dumneavoastră însuflețitor de a

pune în centrul cărților noastre figurile Feți-Frumoșilor contemporani, de a insufla tinerei generații aspirația fierbinte de a urma în toate împrejurările vieții aceste înalte modele”. □ La aceeași rubrică este semnalată Ședința de lucru în vederea pregătirii cele de-a 16-a consfătuirii a conducerii de uniuni de scriitori din unele țări socialiste. Lucrările au fost conduse de către Ion Hobana, secretar al Uniunii Scriitorilor. □ Un alt eveniment notabil au fost Zilele Eminescu, desfășurat la Botoșani și Ipotești. În cadrul celebrării au avut loc o sesiune de comunicări, expoziția filatelică interjudețeană *Eminesciana*, depunere de coroane din partea Uniunii Scriitorilor și redeschiderea Muzeului memorial „Mihai Eminescu” din Ipotești. ■ La *Viața cărților*, Sultana Craia prezintă volumul de nuvele *Bastarzii* semnat de Georgeta Horodincă (C.R., 1979). Comentatoarea definește astfel aerul predominant al scriiturii: „O subtilă ambiguitate plasează scrierea într-o zonă inefabilă, într-un spațiu al conștiinței dezvoltând o poetică a memoriei. Realitatea este transpusă într-un regim al subiectivității care redimensionează fenomenele, încercând să descifreze sensurile conținate de fiecare imagine”. ■ La *Cartea pentru copii*, Dan Alexandru Condeescu prezintă cartea lui Tiberiu Utan *Isprăvile lui Ciopîrțilă; Ciopîrțilă cascador; Zoo, Ciopîrțilă și alte întâmplări* (Ed. Ion Creangă) ■ Stancu Ilin semnează un articol în care evocă personalitatea și opera criticului, profesorului și folcloristului Ovidiu Papadima cu ocazia aniversării a 70 de ani. Menționând formarea intelectualului la școala lui Mihail Dragomirescu, colaborările sale la reviste literare ca „Familia” și „Universul literar”, interesul în opera lui Anton Pann, Ion Pillat, dar și în fenomenul iluminismului românesc, comentatorul concluzionează: „În final putem evalua mai bine ce a fost determinant în opțiunea critică a lui Ovidiu Papadima. Desigur, linia naturală a personalității sale, ci nu linia culturală, ținând – am văzut – de contactul cu o poezie estetizantă, cu o critică dogmatică post-maioreșciană sau cu o cercetare genetica-structuralistă (de tip Leo Spitzer) la D. Caracostea. Efortul continuu al reputatului om de cultură – în plină activitate astăzi – a fost și este cel de diferențiere, care i-a asigurat un binemeritat loc de cinste printre oamenii de litere contemporani”. ■ La rubrica *Ce gândește, ce scrie tânărul scriitor*, Marius Tupan este intervievat de Constantin Stan. După preliminarii – întrebări legate de formula sa literară, Constantin Stan trece la întrebări mai delicate: „— *Care sunt principalele deficiențe ale prozei tinere?* – [...] De ani de zile autorii tineri par să-și perfecționeze mereu uneltele, să-și ascute săbiile pentru a tăia din prada vieții, ca să folosească o expresie devenită celebră a lui Marin Preda, dar lupta rămâne încă în culise[...] – *Ce crezi despre noțiunile curaj și sinceritate, noțiuni ce au trecut din sfera morală în cea estetică?* – [...] Ce-și poate dori mai mult un creator decât să întrezărească înainte semenilor ceea ce pentru ei e încă cețos, să provoace o schimbare în conștiințe într-un sens progresist”. ■ Sub titlul de rubrică *Tânărul scriitor și țara*, Cornel Nistorescu publică un reportaj despre

mineri și munca lor în subteran. Sunt documentate istorii personale ale unora dintre mineri, în căutarea motivației lor de a coborî în puț. ■ Sunt prezenți cu poeme George Alboiu, Ioana Diaconescu, Florica Mîtroi, Mara Nicoară. ■ Pentru cronică de teatru, Valentin Dumitrescu notează spectacolul *Citadela sfârâmată* pus în scenă de Mircea Marin la Teatrul Dramatic Brașov. ■ Iulian Neacșu semnează cronică de televiziune, referindu-se la emisiunea *Revista literar-artistică TV* al cărei program a comemorat 90 de ani de la moartea lui Mihai Eminescu. Emisiunea a fost semnată de Ruxandra Garofeanu și Adrian Munțiu. ■ Este menționat, de asemenea, și momentul realizat de Sânziana Pop constând într-un dialog între Eminescu și Nichita Stănescu. ■ Doru Mielcescu scrie despre rolul important pe care poezia, și mai ales spectacolele de recital poetic, îl joacă în Festivalul Național Cântarea României. „Ne aflăm, din punctul de vedere al tinerei generații, în plină epocă baladescă și militantă”, scrie autorul, menționând spectacole ca cel al lui Florian Pitiș și Mircea Vintilă, *Față în față cu lumea* la Teatrul Bulandra, al Leopoldinei Bălănuță și Andei Călugăreanu, *O parte dintr-o pasăre* la Teatrul Mic, al Ancăi Neculce Maximilian de la Teatrul de Stat Sibiu, prezentă în festival cu recitalul intitulat *Cu mâne zilele-ți adaugi* etc. □ Miruna Ionescu scrie despre locul dramaturgiei în cadrul aceluiași festival, remarcând punerea în scenă a unor piese noi, cum ar fi *A cincea lebădă*, de Paul Everac, la Teatrul Giulești în regia lui Tudor Mărăscu, *Noaptea cabotinelor*, de Romulus Guga la Teatrul Național din Tg. Mureș, în regia lui Dan Alecsandrescu, *A treia țeapă* de Marin Sorescu jucată la trei teatre – Teatrul Național din București, în regia Sandei Manu, Teatrul Național din Cluj-Napoca, în regia lui Mircea Marin și Teatrul Municipal Ploiești, în regia Letiției Popa. Trecerea în revistă a pieselor îi prilejuiește comentatoarei identificarea câtorva trăsături definitorii ale dramaturgiei contemporane: „Este vorba, mai întâi de toate, de o evidentă surmontare a datelor strict factologice și încercarea de a pătrunde, prin simbol și metaforă înlăuntrul conștiințelor, starea de criză a acestora înlesnind pentru autor, regizor și pentru spectator o analiză de profunzime în care factorul moral de judecare capătă un rol esențial. În locul rectiliniei siguranțe comportamentale dată de acceptarea fără rezerve a unor tipuri ideale, eroii sunt puși în situația necesității unei grave și sincere autoanalize, neliniștea lor existențială reliefând, în fond, un înalt câștig moral”. ■ La *Atelier literar* sunt prezenți cu poeme G. M. Bucovicior, Boris Marian, Valeriu Drăgușanu, Victor Croitoru. ■ Pe pagina *Mapamond*, Irina Petrescu relatează despre turneul în Statele Unite ale Americii al Teatrului L. S. Bulandra. □ Ion Besoiu povește momentul de entuziasm al publicului la New York, la finalul reprezentației cu *O scrisoare pierdută* în regia lui Liviu Ciulei. ■ Este anunțată alegerea lui Radu Beligan ca președinte al Institutului Internațional de Teatru în urma unui congres care a avut loc la Sofia. ■ Dumitru Bălan îi ia un interviu criticului sovietic Vladimir Ognev, cu ocazia Acordului între Uniunile Scriitorilor din

Republica Socialistă România și Uniunea Sovietică. Criticul este un cunoscut comentator al literaturii române (a scris despre Maria Banuș, proza sadoveniană, Nichita Stănescu, Marin Sorescu, Geo Bogza) și, din această perspectivă, este întrebat ce crede despre poezia românească a ultimilor 10-15 ani. Răspunsul criticului se referă la „diversitatea și dinamismul formulilor poetice” și la existența unor profiluri lirice bine definite. ■ La rubrica *Repere*, Verona Costache anunță publicarea, la Editura Minerva, în colecția B.P.T a traducerii poemului provensal *Mistral*. Traducerea îi aparține lui Nicolae Teică, iar aparatul critic lui Valeriu Rusu.

25 iunie

• [„Scânteia tineretului”, nr. 9357] Victor Atanasiu scrie despre *Un poet optimist* comentând volumul *Temerile lui Orfeu*, de Radu Cârneli.

27 iunie

• [„România liberă”, nr. 10782] Emil Manu scrie despre monografia naturalismului semnată de Henri Zalis și intitulată *Estetica imperfecției* (Ed. Facla): „Meritul principal al cărții lui H. Zalis constă în pledoaria pentru reconsiderarea naturalismului ca un curent major, nu prin realizările scriitorilor cu opere tipic naturaliste, ci prin protestul semnificativ adresat «lumii compromise», naturalismul urcând «de la copierea cuminte și corectă a realității către zonele înalte ale adevărului general uman»”. ■ Titu Popescu semnaleză apariția unei cărți „a cărei semnificație se înscrie în sfera moralității exemplare în viața literaturii”. Este vorba despre volumul de interviuri aparținând Fonotecii de aur a Studioului de radioteleviziune Cluj, intitulat *Cu microfonul dincolo și dincoace de Styx*, semnat de Vasile Rebreanu și Miron Scorobete. „Majoritatea interviurilor sunt precedate de portretul personalității în cauză, schițat cu inspirație afectivă de autorii cărții, cu participare omagială, unele fiind deschideri lirice sau cel puțin emoționale către autorul abordat, altele conținând informații utile despre cei cu profesii de notorietate publică mai restrânsă”.

• [„Scânteia”, nr. 11460] Dumitru Micu salută apariția cărții *Noi, „Mircea” și Atlanticu* (Ed. Militară, 1978) de Radu Theodoru, jurnal de bord pe care îl consideră comparabil cu cel din 1901 al lui Jean Bart: „...Radu Theodoru și-a notat zi de zi această experiență maritimă pentru ca, ulterior, în liniște, să-și sistematizeze impresiile, compunând o scriere pe cât de agreabilă, pe atât de instructivă”.

28 iunie

• [„Scânteia tineretului”, nr. 9360] În „voiajele” sale prin *Capitalele pâinii*, Lucian Avramescu ajunge la *Stoicânești, o comună cu câte o distincție pentru fiecare locuitor*. ■ Alex. Ștefănescu anunță, la *Cartea de poezie*, un

Debut ferm: Poduri suspendate de Ion Noja. ■ La *Jurnal de lectură*, Ion Cristoiu publică *Un punct de vedere* despre romanul *Însemnări târzii* de Traian Olteanu, câștigătorul concursului de debut al Editurii Junimea. Volumul „degajă, în pofida formulei sale, o puternică impresie de proză obiectivă, apropiată, prin scrupulele exactității, de reportaj”, iar despre autor „se va mai vorbi”.

● [„**Flacăra**”, nr. 26] Pompiliu Marcea scrie un articol despre activitatea literară a lui Mihai Beniuc, notând că: „Pe urmele vitalității lui Coșbuc, ale revoltei lui Goga și ale robusteții plebeiene a lui Aron Cotruș, nelipsit de sentimentul metafizic al lui Blaga, colorat cu vigoarea energiei țărănești, Beniuc poate fi considerat o strălucită sinteză a marii poezii transilvane, cu un rol atât de important în înzdrăvenirea poeziei românești, în general”. □ În articolul *Pe tăcute*, Adrian Păunescu „deplânge” trecerea în eternitate a lui Aurel Baranga, accentuând importanța activității literare și culturale a acestuia.

● [„**Orizont**” nr. 26] Socotind că cel de-al treilea volum de versuri al lui Radu Cârneli, *Temerile lui Orfeu* (C.R., 1978), este cel mai bun, după *Banchetul* și *Cântarea cântărilor*, Lucian Alexiu se arată, în cronica sa, cucerit de „sinceritatea clasicizantă a artificiului poetic”, neuitând totuși să însemneze că: „noile poeme nu tulbură într-un mod substanțial profilul liricii sale, schimbări importante nefiind de întrevăzut”. ■ Livius Ciocârlie rămâne cantonat în același subiect al relației lui Roger Martin du Gard cu André Gide, într-o perioadă în care „la bursa valorilor literare” numele lui începuse să scadă (articolul *Crepuscul lent*). ■ Radu Ciobanu laudă inițiativa editurii Albatros de a repăși, în a doua ediție, romanul istoric *Strămoșii* a lui Radu Theodoru, a cărui carte este recenziată în cuprinsul articolului *O reeditare necesară*. ■ Franz Liebhard este aniversat la 80 de ani printr-o serie de articole de atitudine ce aparțin lui Mircea Șerbănescu (*A sădi pomi*), lui Nikolaus Berwanger (*Un distins cărturar și compatriot*), lui Hans Kehr (*Franz Liebhard – om de teatru*) și lui Ion Arieșanu (care îi traduce un fragment din poemul *Părinții*). ■ În cadrul rubricii „vă prezentăm un tânăr scriitor”, Andrei Ujică beneficiază de susținerea lui Ion Arieșanu și Șerban Foartă, care îl descrie în felul următor: „Andrei Ujică nu e, precum s-ar putea crede, un autor de «poeme în proză» (specie suspectă și bastardă prin însuși caracterul ei hibrid), ci un poet în proză...” ■ Creația poetică este ilustrată de versurile lui Gheorghe Azap, Ion Dumitru Teodorescu, Ion Rahoveanu. ■ Anatol Ghermanschi talmăcește, la rubrica „din literatura universală”, o proză a lui Alberto Moravia, iar Alexandru Vaida semnalează, la rubrica „cartea străină”, traducerea în maghiară a unei selecții de poezii de-ale lui Zaharia Stancu (*Zaharia Stancu – poetul în limba maghiară*).

● [„**România literară**”, nr. 26] Cu ocazia împlinirii, pe 2 iulie, a 80 de ani de la nașterea lui G. Călinescu, hebdomadatul găzduiește un bogat grupaj de texte dedicate autorului *Istoriei literaturii române de la origini până în prezent*. George Ivașcu deschide parada călinesciană cu un articol despre *Prezența*

lui G. Călinescu, încheind în notă politică: „Străbătută de cele mai înalte idealuri de progres material și spiritual ale poporului călăuzit de partidul clasei muncitoare, vibrând cu o sinceritate revelatorie la tot ceea ce marca drumul în continuă ascensiune al patriei, al culturii naționale, G. Călinescu și-a dăltuit numele și opera sub însemnele unui destin nepieritor. Iar aceasta datorită tocmai faptului că un cărturar care, încă după publicarea monumentalei *Istorie a literaturii*, a fost integrat în familia acelor spirite românești de vaste dimensiuni, precum un Cantemir, un Hasdeu sau un Iorga, un asemenea cărturar s-a dăruit, în cei douăzeci de ani de la Eliberare, celor mai semnificative momente din înscrierea patriei pe noua orbită a istoriei sale. E ceea ce a subliniat însuși secretarul general al partidului, la Conferința Națională a scriitorilor din mai 1972, când – ca un emoționant exemplu de trăire intensă în contemporaneitatea cea mai directă a istoriei în mers, a revoluției constructoare, pe care scriitorul autentic s-o reveleze dinăuntru conștiinței sale artistice – tovarășul Nicolae Ceaușescu a citat frumoasele cuvinte pe care G. Călinescu le adresase – valabile peste timp – confrăților săi: «Trăiește pe pământ în cetatea ta, cu oamenii vremii tale, acesta este singurul chip ca mâine să fii al tuturor cetățitorilor. Surprinde esența prezentului, singura prin care vei depăși ziua de astăzi și curiozitatea blazată a câtorva esteți». În acest spirit, străbătut de nobila semnificație a unei asemenea mărturii de comuniune cu un atât de generos crez artistic, cinstim astăzi cea de a 80-a aniversare a lui G. Călinescu. Aniversare la care, parcă mai plenar ca oricând, îl simțim prezent, vibrând încă mai puternic în sufletele noastre”. □ Grupajul „călinescian” continuă cu: Eugen Simion (*G. Călinescu, azi*), Ion Bălu (*Sensul „angajării” la G. Călinescu*), Geo Bogza (*N-a fost să fie...*), Zoe Dumitrescu-Bușulenga (*Spre zenitul universalității*), Nicolae Balotă (*Vocea poetului*), Valeriu Râpeanu („*Publicistica*”), Nicolae Florescu (*Necesitatea unei ediții critice*), George Muntean (*Casa lui Călinescu*), Cornelia Ștefănescu (*Elocvența corespondenței*), Theodor Hristea (*Inovații lexicale în opera lui G. Călinescu*) și Roxana Eminescu (*Spania reverberată*). □ Sunt publicate și două poezii ale lui G. Călinescu: *Eram bărbatul care...* (din *Lauda lucrurilor*) și *Melancholia* (din *Poesii*), precum și câteva *Inedite călinesciene*. □ Cronicarul „României literare” comentează, cu acest prilej, volumul de *Studii și documente literare*, ediție îngrijită, note și indici de Nicolae Scurtu, prefată de Al. Piru, apărut chiar în acest an. Astfel, Nicolae Manolescu notează că „Ceea ce este aproape de negăsit în scrisorile, ca și în jurnalul lui G. Călinescu este intimitatea propriu vorbind a autorului. Critic, istoric literar, politician (savuroase și profetice rânduri despre imposibilitatea ca nemții să câștige războiul), om amestecat în viața culturală (ce radiografie a atmosferei de la Universitatea din Iași ori de la Fundație, în 1940-1941, când intelectualii de valoare erau amenințați de tot soiul de impostori ajunși în posturi administrative!), G. Călinescu face rareori și mărturisiri cu caracter personal. În această privință, singurele lucruri meritând a fi relevate se

află în scrisorile către Alice-Vera. Deși sunt departe de a fi excepționale, aceste scrisori sunt, într-un fel, excepții în corespondența călinesciană. [...] Ediția lui Nicolae Scurtu are meritul de a fi cea dintâi, de nu completă, în orice caz cuprinzătoare, a corespondenței, jurnalului și celorlalte documente G. Călinescu. Notele sunt sumare și uneori am fi simțit nevoia să ni se spună nu atât cine sunt înșii numiți (deși e bine că se face acest lucru) într-o scrisoare sau alta, cât ce împrejurări de viață se reflectă în atitudinea scrisorilor, ca să înțelegem mai bine contextul și stilul lor”. ■ În cadrul rubricii *Viața literară* sunt anunțate *Premiile Uniunii Scriitorilor pe anul 1978*. Juriul a fost compus din Marin Preda (președinte), George Bălăiță, Eta Boeriu, Mircea Ciobanu, Aurel Covaci, Gabriel Dimisianu, Victor Felea, Romulus Guga, Dan Hăulică, Ion Hobana, Klaus Kessler, Nicolae Manolescu, Mircea Martin, Radu Popescu, Lucian Raicu, Catinca Ralea, Eugen Simion, Szász János și Cornel Ungureanu. Votul a fost secret, „potrivit regulamentului în vigoare”, iar premianții următorii: Dan Laurențiu (*Zodia leului*), Nicolae Prelipceanu (*De neatins, de neatins*), Marius Robescu (*Spiritul însetat de real*) și Vasile Vlad (*Îndreptările doctorului Faustus*) pentru poezie; Rodica Iulian (*Cronica nisipurilor*), Mihai Sin (*Bate și ți se va deschide*) și Eugen Uricaru (*Mierea*) pentru proză; Paul Cornel Chitic (*Schimbarea la față*), Teodor Mazilu (*Frumos e în septembrie la Veneția*) și Marin Sorescu (*A treia țepă*) pentru dramaturgie; Dumitru Radu Popescu (*Virgule*) și Mihai Șora (*Sarea pământului*) la categoria de publicistică și reportaj; Vasile Băran (*Diamantul viu*), Dan Deșliu (*Un haiduc pe bicicletă*) și Șerban Foartă (*Simpleroze*) la categoria de literatură pentru copii și tineret; Mircea Iorgulescu (*Scriitori tineri contemporani*), Eugen Negrici (*Figura spiritului creator*), Alexandru Paleologu (*Treptele lumii sau calea către sine a lui Mihail Sadoveanu*) și Laurențiu Ulici (*Biblioteca babel*) pentru eseu, critică sau istorie literară. La secțiunea debuturilor, laureații au fost: Lucian Alexiu (*Ideografii lirice contemporane, critică*), Paul Eugen Banciu (*Casa Ursei Mari*, proză), Daniel Dimitriu (*Ares și Eros, critică*), Vasili Klim (*Muntele*, proză în limba ucraineană), Gabriela Negreanu (*Paul Valéry sau modelul Leonardo*, eseu), Ion Roșu (*Pasărea nopții*, poezie), Szilágyi N. Sandor (*Világunk a nyelv*, eseu) și Dorin Teodorescu (*Poetica lui Ion Barbu*). □ Tot din *Viața literară* aflăm că „În ultima întâlnire de dinainte de vacanță a Cenaclului de Luni (25 iunie) au citit Francesca Banciu (proză) și Ion Bogdan Lefter, Mihaela Ionașe și Traian T. Coșovei (poezie). La discuții au participat Șerban Alexandru, Valeriu Perianu, Doru Mareș, Radu Călin Cristea, Marius Stănilă, Petru Romoșan, Alex. Ștefănescu, Nicolae Breban și Nicolae Manolescu”. ■ La *Breviar*, Șerban Cioculescu aduce în discuție *Concordanțe între poezia și proza politică a lui Eminescu*. ■ Laurențiu Ulici se oprește, la *Prima verba*, asupra *Interviurilor*. Analizează două cărți: prima, o antologie de dialoguri aparținând Gloriei Lăcătușu, *Zăpezile calde*, iar cea de-a doua, *Conștiința artistică, prin operă* de Constantin Dumitrache, reprezentând o încercare de sis-

tematizare teoretică a interviului și, în genere, a „literaturii mărturisirilor”. ■ Regizorul Mircea Cornișteanu semnează un text aniversar, *I.D. Sîrbu la 60 de ani*. ■ Marin Mincu realizează un interviu cu semioticiană de origine italiană Maria Corti („*Semiotica este știința textualității culturii*”). ■ Semnează poezii: Ileana Mălăncioiu și de Ungenda Nsele din Zair, în românește de E. Stelea. □ Proza găzduită de acest număr este *Patriarhii* de Corneliu Leu, extras dintr-un roman în pregătire. □ La *Atlas*, Ana Blandiana meditează la *Scris și vorbit*. □ Pe ultima pagină, Dinu Flămând publică o însemnare despre *Sofia '79*, unde a participat la „Întâlnirea internațională a scriitorilor”.

● [„*Tribuna*”, nr. 26] Sub genericul *România XXXV* este așezat editorialul lui Ion Maxim Danciu, *Continuitate a muncii și a eficienței*. ■ Ion Noja scrie despre etapa interjudețeană Alba, Cluj și Mureș a Festivalului Național „Cântarea României”. ■ *Rază de cobalt*, cel de-al patrulea volum de versuri pe care îl publică Dumitru Popescu, este discutat de Mircea Vaida: „Se relevă fără nici un dubiu că Dumitru Popescu semnează o carte de mesaje și tulburătoare meditații politice! Înțelegem, din toate articulațiile liricii sale, că poetul își vede, astfel, ca un absolut necesar, posibilă realizarea destinului. În raporturile cu *timpul*, esențială categorie filosofică, se manifestă cu fațăș nonconformism. Nu vrea să se declare, precum înaintașul nostru, «contemporan cu fluturii, cu Dumnezeu». În accepția lui Dumitru Popescu, a fi sincron înseamnă a fi în miezul veacului, combatant, nu simplu martor”. De asemenea, cronicarul consideră că poemele demnitarului „desemnează un profil vertical, de șocantă și singulară originalitate”. ■ Constantin Cubleşan semnaleză antologia *Tineri poeți maghiari din România*, datorată traducătorului Tudor Balteș, cartea reprezentând „un exemplu revelator de creație angajată, militantă, așa cum se caracterizează prin totul literatura majoră de azi a României socialiste”. ■ În *Sărbătoarea și zarurile*, Cornel Ungureanu „scrutează” proza lui Fănuș Neagu: „*O sărbătoare continuă* caracterizează cărțile ce urmează după romanul *Îngerul a strigat*; evenimentele devin argumente ale spectacolului, spectacolul e urmat de alte spectacole prelungite. *Frumoșii nebuni ai marilor orașe*, *Zgomotul*, *Doi saci de poștă*, *Iarba vânăată*, *Cronicile de carnaval*, *Cronici afurisite* sunt proze ale vacanțelor, inspirate de zile de sărbătoare, de festin prelung, degustat alene. Personajele acestei ramificații (foarte importante) a literaturii lui Fănuș Neagu sunt artiști, sportivi, scriitori, oameni ale căror profesii permit taclale cât mai îndelungate, aventuri cât mai ieșite din comun. Pentru ei, viața devine o creație continuă: o operă a trăirii originale, anticonformiste. Stilul scriitorului ar fi, de asemenea, sărbătoresc: marile aglomerări de metafore, definițiile sclipitoare, jerbele de paradoxuri, dar mai ales boscorodirea continuă, argoul subțiat și înjugat la șlefuirea imprecățiilor, a mângâierilor ironice, «descântarea», amenințarea, lauda aparțin tonului festivalier”. ■ Volumul cu care debutează poetul Ion Noja, *Poduri suspendate*, este analizat de Petru Poantă, care vede în această carte „afirmarea unui poet matur”. ■ George Bălăiță oferă

o mică prefață pentru un volum de proză scurtă al lui Bodor Ádám, strecurând în text și câteva ironii în privința modei românești: „Într-o vreme când toată lumea scrie, citește și, mai ales, se pricepe la roman, Bodor Ádám scrie povestiri foarte scurte și amare, dar vii ca viața lumii, cum spune poetul, pe care el le numește, poate cu o ironie specială caracteristică, nuvele, schițe, tablete. [...] Există o «criză» a povestirii scurte? În orice caz, cel puțin în lumea literară se vorbește despre ea. Revistele literare publică de mult timp, aproape în exclusivitate, fragmente de roman. Debutanții apar cu romane masive. Autorii consacrați par a fugi ca dracul de tămâie de schiță și povestire. La librărie, cititorul, chiar cel mai grăbit, ia la răsfoit, înainte de orice, romanul”. □ Alături, o povestire a scriitorului maghiar prezentat de George Bălăiță, în traducerea lui F. Grünberg. ■ Dan Rebreanu publică însemnarea *Dialectica oțelului*. ■ În tableta *Clujul*, poetul Ioan Alexandru „scrutează” memoria culturală a urbei transilvănene: „În fața Teatrului Național se află Eminescu în bronz de câțiva ani și-mi socot o datorie să revin asupra unui gând mai vechi exprimat și în presă de-a vedea în aripa dreaptă a teatrului pe locul gol așezat pe George Coșbuc, marele poet și cărturar ardelean, autorul unei lucrări de valoare națională, alături de Eminescu. În fața Teatrului din Weimar, Goethe stă alături de Schiller, contemporanul său. [...] Dar cea mai grabnică lipsă ce trebuie împlinită la Cluj este cea legată de Casa memorială a lui Lucian Blaga. Această casă trebuie grabnic deschisă. Cu tot ce a rămas și mai poate fi încă reconstituit din moștenirea și viața de toate zilele a marelui poet [...]”. ■ La *Fotografii de noapte*, N. Prelipeanu „contemplă” *Izvorul Crișului (Repede)*. ■ Sunt prezenți cu versuri Daniela Crăsnaru, Leonid Dimov și Mircea Damaschin. ■ O prezență importantă în paginile „Tribunei” este, în acest număr, Ion D. Sîrbu, care, în eseu *Proză istorică – proză de artă!?*, suprintitulat *O carte fundamentală despre răscoala lui Horea*, evidențiază meritele monografiei înfăptuite de profesorul D. Prodan: „Ca vechi și înrăit lector ce mă aflu a fi, constat acum că am citit această uriașă lucrare fără o curiozitate istorică specială, fără nici un interes de prozator sau dramaturg. Am citit-o, totuși, pagină de pagină, capitol după capitol, fără să am o clipă senzația că informația mă depășește sau mă inundă, fără să-mi trebuiască pintenul unei voințe sau arțagul vreunui interes; am citit-o din cea mai pură plăcere literară. Cartea m-a prins, nu am mai putut-o lăsa din mână. Nici o clipă nu m-am plictisit, nici o clipă nu am avut senzația că citesc o operă de «specialitate», tot timpul acestor lungi nopți de calmă lectură am presimțit, pe undeva, că mă găsesc în fața unei mari, aproape unice în felul ei, opere de proză istorică, cu incontestabile calități artistico-literare”. ■ Ion Oarcăsu aduce în prim-plan volumul de poezie *Legea gravitației* de Virgil Teodorescu: „Suprarealist de întâie mărimă în punctul de plecare, Virgil Teodorescu și-a dezvoltat, etapă de etapă, gustul pentru imaginea rară. Are și astăzi simțul expresiei evoluat, cultul formei pline. [...] Ironic și autoironic până la desfigurarea de sine, Virgil Teodorescu rămâne ambiguu și

în tristețe. Registrele de comunicare se amestecă la el neconținut: tragismului îi urmează nota hilară, imagini statuare, mărturisirea crudă autoironică sau aluzia polemică vitriolantă. Frumusețea vieții stă totdeauna în vecinătatea unei urâțenii fără egal. [...] Maestru al ambiguității poetice și al înscenării hilare, Virgil Teodorescu evită locul comun, încremenirea în zonele vetuste ale expresiei. «Legea gravitației» la el înseamnă o continuă depășire de sine și o nobilă consecvență de atitudine umană și estetică». ■ La *Cronica ideilor*, Andrei Marga „investighează” *Determinismul social la Marx*, pornind de la studiul *Introducere în teoria marxistă a determinismului*, semnat de Radu Florian. Universitarul clujean se referă și la grila de lectură a textului filosofic: „Pentru o posibilă, dar și necesară teorie a lecturii în general se pune – cum se observă – această problemă: cum citim pentru ca lectura să nu ducă la o prescurtare a textului în care se reține o parte a conținutului său? Răspunsul la această întrebare pentru textul literar a fost schițat de către Ion Vlad în *Lectura: un eveniment al cunoașterii* (1977) în ideea lecturii semiotice, bazată programatic pe o perspectivă materialist istorică, riguroasă și nuanțată, dar rămâne încă de elaborat sistematic pentru textul filosofic”. ■ Al. Căprariu realizează cronică sportivă. ■ Versiunea propusă, la Dramaticul brașovean, de regizorul Mircea Marin pentru *Citadela sfărâmată* e supusă atenției de Mircea Ghițulescu, care observă că, la aproape un sfert de veac de la premieră, lucrarea lui Horia Lovinescu „nu s-a transformat într-o piesă istorică”. ■ Într-un grupaj consacrat expoziției de la Muzeul de Artă din Cluj-Napoca a pictorului Vasile Grigore, este reprodusă alocuțiunea susținută la vernisaj de George Macovescu, președintele Uniunii Scriitorilor din R.S.R. ■ Ultima pagină găzduiește, sub genericul *Festivalul internațional de poezie de la Cluj-Napoca*, un grupaj de poeme de Jon Milos, cetățean suedez cu origini românești, născut pe plaiuri... sârbești.

29 iunie

• [„Scânteia”, nr. 11462] H. Zalis semnează articolul *Gânduri despre prietenie*.

• [„Scânteia tineretului”, nr. 9361] La *Cronica teatrală*, Carmen Firan scrie despre spectacolul *Cine se teme de crocodil?* de Alecu Popovici, în regia Georgetei Tomescu, care se joacă la Naționalul craiovean.

• [„Contemporanul”, nr. 26] Conține versuri de Florin Costinescu. ■ Revista prezintă un text inedit de George Călinescu, *Critica și poezia*, în care este discutată contribuția criticii la ameliorarea nivelului artistic al poeziei. Dacă nu se poate fixa un program al poetului, întrucât subiectele și stilul pot varia în funcție de preferințe și afinități, criticii pot fi în schimb educați și selectați astfel încât să îmbunătățească creația poetică: „Ce este un critic? Un publicist care scrie cronici literare? Istoria literaturilor ne arată că criticii acuți sunt mai rari decât marii poeți și chiar fiind excepționali, făptuiesc în judecarea contemporanilor erori scandaloase. Criticul are nevoie de o cultură solidă, de o

lectură neamestecată, de imaginație, de talent și în orice caz de o sensibilitate receptivă foarte fină. Cum toate aceste însușiri există embrionar în orice individ, mai mult sau mai puțin, educarea criticilor e posibilă”. □ Grigore Arbore semnează o cronică despre pictura lui Giulio Turcato. ■ Laurențiu Ulici explorează structurile narative din romanul *Ispita într-o dimineață ploioasă* (C.R., 1978) de Damian Necula, mai precis povestea de dragoste, constituită de trio-ul amoroș Emilia-Alexandru-Flavia, și funcția ei de paravan și declanșator al încercării personajului principal de a reconcilia tendințele sale lăuntrice contradictorii. Deși elogios în mare parte, criticul remarcă totodată multiple inconsecvențe stilistice ale prozatorului: „...un cuvânt despre stil: adecvat, în genere, compoziției romanești, din păcate cu numeroase neglijențe dintre care multe supărătoare. Remarcabile în *Ispita într-o dimineață ploioasă* sunt, înainte de toate, coerența epică a celor două teme, articulația suplă a elementelor de contact și, bineînțeles, ideea travestiului compozițional”. □ *Jurnalul politic* (Ed. Politică, 1979) al Marthei Bibescu este apreciat de Virgil Cândeș și situat printre cele mai importante izvoare istorice privind scena politică a anilor 1939-1941. □ În viziunea lui Ilieș Câmpeanu, Crișu Dascălu, autorul volumului *Încercare asupra bucuriei* (Facla, 1978), se situează într-o „descendență oarecum barbiană prin stilizarea maximă, geometrică, a expresiei verbale, prin setea de sfericitate” și este totodată apropiat de Nichita Stănescu „prin contorsionarea sintaxei”. □ George Chirilă subliniază felul în care *Memoriile unui gazetar* (C.R., 1979) de A.P. Samson reconstituie atmosfera Bucureștiului interbelic: „...o undă de umor autentic, dar și puțină nostalgie, deslușim în paginile consacrate Bucureștilor de ieri, cu teatrele, cabaretele, viața străzii, parcurile, celebrele cafenele, diversele magazine etc.” □ Fănuș Băileșteanu semnaleză apariția antologiei *Tineri poeți maghiari din România, Generația Forrás* (Dacia, 1979), realizată de Tudor Balteș, ce reunește 37 de tineri scriitori maghiari, un grup „care beneficiind din plin de condițiile create de partidul și statul nostru, a cunoscut o evoluție vertiginoasă și care, dincolo de analizele cam tehnice și cam ostentativ partizane ale prefațatorului, [...] este tributară unei atitudini teribiliste de frondă – specifice, e drept, timpurilor – unii trebuind să-și afle abia de acum încolo căile de maturizare [...]”. □ Constantin Crișan socotește că *Scrisori neexpediate* (C.R., 1978), al treilea volum al Norei Iuga, alcătuit din ciclurile *El-Ea* și *Vocile călătorilor*, atestă valoarea acesteia ca poetă: „A treia carte a Norei Iuga, după o tăcere (editorială) de aproape un deceniu, vine să confirme un poet autentic. Un stil care a evoluat de la un suprarealism reflexiv, studiat (*Vina nu e a mea*, volumul de debut din 1968) la un tip de expresionism imagist, povestit într-un chip superior didactic (*Captivitatea cercului*, 1970, *Scrisori neexpediate*, 1978)”. □ Nicolae Manolescu subliniază faptul că Marin Mincu a pornit în ediția sa critică a *Luceafărului* (Albatros, 1978), de la cele mai avansate puncte ale exegezei, fără a relua locurile comune anterioare și că interpretarea sa

este originală, în ciuda unui aparat filozofic și estetic încărcat: „Îmi mențin unele rezerve mai ales față de caracterul cam prea savant al exegezei, care se folosește de un aparat filozofic și estetic complicat și greoi. Citind pe Marin Mincu, visam la un comentariu pur critic al poemului lui Eminescu, degrevat de fastul exegetic, simplu și direct cât se poate, care să spună totul sau aproape totul, chiar fără a avea aerul că explică, explicitează, interpretează, demonstrează, dovedește ceva. Dar important este că Marin Mincu propune o ipoteză originală de interpretare, ceea ce după atâția ani și după atâtea studii despre Eminescu, nu e deloc ușor”. □ Volumul *Arte și meserie* (C.R., 1979) de Romulus Vulpescu este situat de Mihai Dinu Gheorghiu sub semnul artei poetice, al dezvăluirii și familiarizării cititorului cu mecanismele creației: „...acest volum, cuprinzând piese vechi și noi constituite într-un tot reprezentativ este rezultatul foarte «vizibil» al unui anumit mod de a concepe arta poetică. [...] Romulus Vulpescu aparține breslei meșteșugarilor din lirica noastră al cărei patron incontestabil este Tudor Arghezi. Autorul nostru nu numai că nu se jenează să-și invite cititorul în atelier, întâmpinându-l cu șorțul dinainte, dar îi și propune drept piese de muzeu dalta și ciocanul cu care cu o clipă mai înainte trudise”. ■ Dan Grigorescu scrie o cronică a romanului *Ucideți oaia neagră*, de Ryszard Kliś (Univers, colecția „Globus”, 1979), tradus în limba română de Ion Petrică.

• [„Cronica”, nr. 26] Numărul cuprinde versuri de Adrian Popescu. ■ Mihai Dinu Gheorghiu semnalează apariția volumului *Groapa cu lei* (Dacia, 1979), de Lucian Valea: „...Lucian Valea, poet dintr-o generație a «trecerii», legând prin viață două mari teritorii ale poeziei noastre, de un patetism incurabil alunecând spre o romanță uneori stânjenitor moralizantă, de mai ascunde versuri de o puternică gravitate”. ■ *Însemnări târzii* (Junimea, 1979) un roman-jurnal scris de Traian Olteanu, este apreciat de Constantin Coroiu îndeosebi pentru structura sa modernă, „sfârșitul deschis, amar-optimist, scriitura matură dezvăluind o salutară economie de mijloace, senzația frustă”. ■ În cazul lui Crișu Dascălu, aflat la a doua plachetă de versuri, *Încercare asupra bucuriei* (Facla, 1978), Lucian Vasiliu susține că „timpul a lucrat în favoarea poetului, riguros și reflexiv, posedând o înaltă tehnicitate”. ■ Grațian Jucan semnează articolul *Paternitatea unor articole eminesciene*.

• [„Săptămâna culturală a capitalei”, nr. 447] Pe prima pagină sunt publicate poeme patriotice de Ion Mărgineanu și Dumitru Udrea. ■ Portretul caragialianului Mitică primește tușe noi în acest număr. Eugen Barbu îi descrie preferințele culinare, programul duminical, ținuta, chiar și obiceiurile funerare și receptarea postmortem. De aici, autorul trece la creionarea excepției, a personajului sucit, cum este Cănuță. Barbu își face aici loc pentru a polemiza cu G. Călinescu, criticul calificându-l pe Cănuță drept nonconformist: „Din nou sunt silit să-l contrazic pe Călinescu. Noțiunea de «sucit» nu este egală cu nonconformismul. Cănuță este «prostul satului» transferat la oraș. El este

«dilitul», omul cu mintea rătăcită, care acceptă până la un punct realitatea și pe urmă divaghează, lușează. Privirea lui asupra lumii se turbură, se conduce după instincte nedefinite. [...] Cănuță este scandalagiul de profesie, pe care nimeni nu-l poate împăca. Are o viață interioară illogică, cum spune și Călinescu, un dezechilibru sufletesc. Dar a afirma că este genial mi se pare tot o exagerare a criticului”. ■ *Cartea cu prieteni* a lui Fănuș Neagu îi prilejuieste lui Emil Manu observația că autorul ar câștiga oricând un „turnir spiritual al metaforei” într-atât este „dușmanul cuvintelor și asociațiilor obosite, uzate, căzute în desuetudine”. „*Cartea cu prieteni* e și un fel de introducere în literatura română prin metafore”, conchide recenzentul dând numeroase exemple din formulările fericite prin care Fănuș Neagu își creionează prietenii scriitori. „Ion Băieșu e «unul din frumoșii nebuni ai marilor orașe», Mircea Micu e «o hahaleră orientală însemnat cu cretă cerească pe spinare», Dimov «e un învins de voluptatea visului, de iubire și de cărți [...]»”. ■ Ion Lotreanu continuă radiografierea arhitectului Ioanide. Comentatorul se concentrează asupra triunghiului amoros pe care Ioanide îl realizează cu Ioana și „ministeriabilul” Pomponescu. ■ Constantin Sorescu publică a doua parte a materialului său despre *Călinescianism*. Metoda de abordare a biografiei și operei criticului rămâne aceea a identificării de paradoxuri: democrat convertit la comunism, salahor „prin hotărâre judecătorească proprie în subterana istoriografiei literare românești”, învins apoi, la răstimpuri, de „o lene bizantină”. Similar, opera sa este și ea caracterizată tot de paradox, și, la fel, îl apropie de critic de Eminescu: „Aci regăsim vigoarea și rotunjimea marmoreană a clasicului, textul e un fagure construit de albine, iar fraza un poliedru cioplit atent și șlefuit pe toate fețele cu migală de uvrier. Aci regăsim fierberea și combustia romanticului, textul seamănă cu o mare cuprinsă de furtună, iar fraza vâslește din cuvinte ca o pasăre cu aripi uriașe tăindu-și traseu prin focul aurorei. Avem sentimentul că G. Călinescu are temperamentul romanticului Eminescu pe care-l reconstruiește, ca și acesta, după modelul templelor eline”. ■ Emilian Manu îl felicită pe Ovidiu Papadima cu ocazia împlinirii a 70 de ani, realizând și o scurtă schiță bibliografică a istoricului literar și folcloristului.

30 iunie

- [„*Scânteia*”, nr. 11463] Petru Vintilă publică articolul *De ziua învățătorului*, în care aduce un omagiu tuturor învățătorilor țării.

- [„*Luceafărul*”, nr. 26] Ca editorial, Dan Zamfirescu publică un articol în care trece în revistă operele importante ale literaturii române în care este evocată figura lui Ștefan cel Mare – *Apus de soare*, *Frații Jderi*, dar și *Săptămâna patimilor*, de Paul Anghel. ■ La *Jurnal de poet*, Ioan Alexandru publică partea a doua din materialul *Țara Vrancei* – un eseu istoric literaturizat. În cadrul rubricii *Festivalul Național „Cântarea României”*, Valeriu Bârgău relatează despre evenimentele artistice pe care le-a jurizat la

Casa de cultură a sindicatelor din Oțelul Roșu. S-au jucat piese din autori contemporani (Paul Everac, D. R. Popescu, I. D. Sîrbu, Petru Vintilă). Se mai remarcă și momentele de recitări din poezia lui Lucian Blaga, Nicolae Labiș, Eugen Jebeleanu, Cezar Baltag etc. ■ La rubrica *Însemnări de scriitor*, Mircea Sântimbreanu publică un material numit *Scufița Roșie nu a murit a doua oară!* Este un articol de apreciere la adresa cărților pentru copii premiate de Uniunea Scriitorilor: *Simpleroze*, de Șerban Foarță, *Un haiduc pe bicicletă*, de Dan Deșliu, *Diamantul viu*, de Vasile Băran. ■ Mircea Vaida scrie despre *Micul dicționar al scriitorilor români* (Ed. Enciclopedică, 1978), primit de altfel cu multe critici, întrebându-se dacă în alcătuirea lui au fost riguros respectate criteriul istoric și cel estetic. Mai mult, luând în calcul și importante omisiuni ale *Dicționarului* coordonat de Mircea Zăciu, comentatorul identifică probleme de metodologie, printre care lipsa criteriilor. Concluzia este intransigentă: „După logica de fier a lui M. Zăciu, la întrebarea – ce vă interesează în acest dicționar? – cititorul ar putea răspunde: lacunele. Îngrijorător este că, fiind un instrument de lucru, adresându-se unui public larg de cititori, în majoritate neavizați, un astfel de dicționar le poate transmite o imagine deformată, alterată, asupra valorilor literaturii române, pe porțiuni și în ansamblul ei. Care e rolul coordonării în alcătuirea lucrării? Regia lacunelor?... Pentru că, ceea ce lipsește în primul rând *Micului dicționar* e tocmai o riguroasă coordonare științifică”. ■ La *Cronica literară*, M. Ungheanu comentează studiul lui Mircea Tomuș, *Mihail Sadoveanu* (Dacia, 1978). Comentatorul apreciază faptul că analiza lui Mircea Tomuș rămâne foarte aproape de textul sadovenian și faptul că tratează opera scriitorului în totalitatea sa, având asupra ei o viziune organică. M. Ungheanu apreciază faptul că „explorarea lui Mircea Tomuș face o excelentă decupare a câtorva mari teme și subteme sadoveniene într-o polemică deschisă cu dezinvoltura interpretărilor anterioare care refuză coerența indispensabilă a întregii opere” și faptul că „răstoarnă artificioasa teză a «utopiei cărții» susținută de N. Manolescu”. ■ La rubrica de critică, Mihai Coman semnalează cartea lui Teodor Vârgolici *Scriitori și opere* (Eminescu, 1978). Autorul formulează astfel unul dintre meritele volumului: „Totuși, centrul de atracție al cărții sale îl constituie studiile dedicate unor autori mai puțin cunoscuți, dar nu mai puțin interesanți pentru tabloul general al literaturii române. Nu este vorba numai de a face cunoscute publicului larg câteva contribuții de seamă la dezvoltarea artei scrisului, ci și de a pune în lumină direcțiile generale, tendințele și influențele care au dat un anumit curs genurilor literare în anumite perioade istorice”. ■ Al. Piru reține pentru rubrica *Debut* volumul de versuri *Decorul și prezența* de Gabriela Negreanu (C.R., 1979) și volumul *Traversări* de Ileana Ioanid (Junimea, 1979). ■ Costin Tuchilă prezintă volumul *Tineri poeți maghiari din România. Generația Forrás – O antologie de Tudor Balș* (Dacia). Comentatorul se axează pe fenomenul înnoirii liricii maghiare paralel

cu generația 69 de poeți români: „Poeții publicați în col. «Forrás» aparțin aceluia tip de sensibilitate care face din poezie o posibilitate de a trăi cât mai apropiat și mai direct realitatea, de obicei una a conflictelor sociale sau a marilor tulburări ale veacului. Reprezentanții acestui model literar sunt frenetici, «bolnavi de luciditate» exteriorizând o tensiune pe care o consideră stare generală și nu individuală. Stilistic, textul include o spiritualitate colectivă – uneori afișată, alteori conținută – a experienței poetice. S-a vorbit despre această structură literară, impusă de curente avangardiste sau de revenirile neoavangardiste, ca despre o tentativă de depoetizare”. ■ La *Tinerețea clasicilor*, Ion Papuc publică prima parte a articolului *C. Stere, astăzi* în care aduce în atenție cărțile *C. Stere, scriitorul* de Virginia Mușat (C.R., 1978) și *C. Stere: Scrieri*, prefață și antologie de Z. Ornea (Minerva, 1978). Monografia Virginiei Mușat are drept scop recontextualizarea imaginii lui C. Stere pe fundalul receptării in juste de inadecvare la spațiul românesc de care a avut parte: „Însă o lectură atentă la idee, făcută cu neprejudicata pe care o îngăduie distanțarea în timp, va descoperi, în diametrală deosebire, caracterul de «centralitate românească» a doctrinei lui C. Stere. Ceea ce, de fapt, este în concordanță și explică, în bună măsură, aceeași situație privilegiată pe care în cultura noastră o deține «Viața românească», concurată prin valoarea artistică a textelor incluse ca și de semnificația programului lor de mari publicații precum: «Convorbiri literare», «Gândirea» sau «Revista Fundațiilor Regale», dar mai expresiv națională decât oricare alta, descinzând parcă direct din ctitoritoarea «Dacia literară»”. ■ La *Cronica edițiilor*, Ion Maxim publică un material despre *Începuturile filosofiei lui Blaga*. Textul critică volumul *Încercări filosofice* îngrijit de Anton Ilica, volum pe care îl consideră nereușit din perspectiva selecției textelor, a pretenției nefondate de a publica textele inedite de început ale gândirii filozofice blagiene, neglijenței de a publica variantele revizuite ale unor texte precum *Filosofia stilului*: „Culegerea *Încercări filosofice* de la Editura Facla este un model de felul cum nu trebuie publicată o ediție de texte. Nu știm când Editura Minerva sau Dacia sau alte edituri se vor hotărî să publice o ediție critică a operei lui Blaga, dar până atunci orice încercare trebuie să țină seama de criteriile minime de editare. Iar culegerea lui Anton Ilica sperăm că este un accident ce nu se va mai repeta în viitor”. ■ La rubrica *L-am cunoscut pe Tudor Arghezi*, scrie o evocare Nicolae Jianu. Autorul rememorează momentul când, jurnalist rămas fără loc de muncă, a ajuns să lucreze la „Bilete de papagal” cu puțin timp înainte ca ziarul să dispară, iar asupra lui Arghezi să se declanșeze „complotul de familie”. ■ La cronică de teatru, Doru Mielcescu reține recitalul Nichita Stănescu de la Teatrul Nottara prezentat de Anton Tauf – actor al Teatrului Național din Cluj și colaborării săi. ■ La cronică TV, Grigore Georgiu semnalează *Revista literar-artistică* al cărei subiect a fost Colocviul național de literatură pentru

copii. În ceea ce privește Programul II, comentatorul se referă la emisiunea *Biblioteca pentru toți* care a prezentat un material despre personalitatea lui Tudor Arghezi și un documentar realizat de Studioul de film TV despre Ioan Slavici. Semnatarul critică totuși caracterul didactic al acestor emisiuni.

■ Sunt prezenți cu poeme Ștefania Ploeanu, Ion Caraion. ■ La rubrica *Profil*, Dan C. Mihăilescu analizează scrierile lui I. Constantinescu (*Caragiale și începuturile teatrului european modern*, 1974, *Moștenirea modernilor*, 1975, *Introducere în literatura clasică*, 1978) trasând schița unui portret al criticului: „I. Constantinescu face parte dintr-o serie de comentatori dotați atât cu puterea de sinteză, cât și cu dexteritatea și jubilația analizelor în profunzime, al căror merit constă tocmai în destrămarea «somnului capodoperelor», în continua neliniștire (în scop deplin creator) a acestora, propunând mereu alte modalități de receptare: C. Noica, E. Papu, I. Negoșescu și M. Mincu pentru Eminescu, N. Balotă pentru Urmuz, Al. Paleologu pentru Sadoveanu, I. Caraion pentru Bacovia, D. Teodorescu pentru Ion Barbu, E. Negrici și D. H. Mazilu pentru literatura românească veche etc.”.

■ Gheorghe Pituș scrie un articol despre volumele de poeme ale lui Daniel Turcea, *Entropia* și *Epifania*. Dacă în *Entropia* poetul „construia cu elementele visului un univers contemporan numai cu muzica existenței, proiectând podișuri de safire, caravane și cetăți de basm, ce ajung în ochii lectorului de azi ca făpturi ale Fetei Morgana”, universul celui de-al doilea volum este „determinat de tensiunea din ce în ce mai intensă a unui suflet aflat într-o stare-limită; viziunea pe care poetul o adoptă este a bucuriei născute din dragostea adevărată, decât care, după cum spuneau cei vechi, nimic nu poate fi mai sus”.

■ La *Atelier literar*, Geo Dumitrescu publică versuri de Aurel Dumitrașcu, Dumitru Mălin, Mirela Cristofan, Petre Cernat.

■ La rubrica *Prezențe scriitoricești* sunt publicate Premiile Uniunii Scriitorilor pe anul 1978. Juriul a fost alcătuit din: Marin Preda (președinte), George Bălăiță, Eta Boeriu, Mircea Ciobanu, Aurel Covaci, Gabriel Dimisianu, Victor Felea, Romulus Guga, Dan Hăulică, Ion Hobana, Klaus Kessler, Nicolae Manolescu, Mircea Martin, Radu Popescu, Lucian Raicu, Catinca Ralea, Eugen Simion, Szász János, Cornel Ungureanu. Autorii premiați la categoria Poezie sunt: Dan Laurențiu – *Zodia leului* (C.R.), Nicolae Prelipceanu – *De neatins, de neatins* (Junimea), Marius Robescu – *Spiritul însetat de real* (C.R.), Vasile Vlad – *Îndreptările doctorului Faustus* (C.R.). La Proză: Rodica Iulian – *Cronica nisipurilor* (C.R.), Mihai Sin – *Bate și ție se va deschide* (C.R.), Eugen Uricaru – *Mierea* (Albatros). La Dramaturgie premiile au fost acordate următorilor: Paul Cornel Chitic – *Schimbarea la față* (Revista Teatru), Teodor Mazilu – *Frumos e în septembrie la Veneția*, Marin Sorescu – *A treia țeapă* (Revista Teatru). La categoria Literatură pentru copii și tineret, juriul a recompensat următorii scriitori: Vasile Băran – *Diamantul viu* (C.R.), Dan Deșliu – *Un haiduc pe bicicletă* (Junimea), Șerban Foartă – *Simpleroze*

(Facla). Pentru Eseu, critică și istorie literară au primit premii: Mircea Iorgulescu – *Scriitori tineri contemporani* (Eminescu), Eugen Negrici – *Figura spiritului creator* (C.R.), Alexandru Paleologu – *Treptele lumii sau calea către sine a lui Mihail Sadoveanu*, Laurențiu Ulici – *Biblioteca Babel* (C.R.). Premiile pentru Traduceri din literatura universală au revenit următorilor: Dan Duțescu – *Troilus și Cresida* de Geoffrey Chaucer (Univers), Mihai Isbășescu – *Traduceri din literatura germană*, publicate în anul 1978, Grete Tartler – *Cele șapte mu'allaquate* (Univers). Traduceri din literatura română în limbi de circulație universală: Leon Levițchi și Andrei Bantaș – *Poezii* de Mihai Eminescu (Minerva, limba engleză). Traduceri din literatura română în limbi ale naționalităților conlocuitoare: Horst Fassel – *Iarba de la răscruce* de Corneliu Sturzu (*Auf der Wegschelde das Gras*, Ed. Dacia, poezie, limba germană). Traduceri din literatura naționalităților în limba română: Tudor Balteș – *Florile unui geambaș*, de Sütő Andras. Literatura naționalităților conlocuitoare: Adonyi Nagy Maria – *Emlék jelen időben* (*Amintiri în timpul prezent*, poezie, Kriterion), Kányádi Sándor – *Szürkület* (*Crepusul*, poezie, Kriterion), Werner Söllner – *Mittelungen eines Privatmannes* – (*Opiniile unui particular*, poezie, Dacia), Szabo Gyula – *A Sátán labdai* (*Mingile Satanei*, proză, Kriterion), Slavco Vesnici – *Beli Karanfil* (*Garoafa albă*, proză, Kriterion), Joachim Wittstock – *Karusselpolka*, (*Caruselul*, proză, Kriterion). La Debuturi au fost premiați: Lucian Alexiu – *Ideografii lirice contemporane* (critică, Facla), Paul Eugen Banciu – *Casa Ursei Mari* (proză, Dacia), Daniel Dimitriu – *Ares și Eros* (critică, Junimea), Vasili Klim – *Gora* (*Muntele*, proză limba ucraineană, Kriterion), Gabriela Negreanu – *Paul Valéry sau modelul Leonardo* (eseu, Albatros), Ion Roșu – *Pasărea nopții* (poezie, C.R.), Szilágyi N. Sandor – *Világunk a nyelv* (*Universul limbilor*, eseu, Kriterion), Dorin Teodorescu – *Poetica lui Ion Barbu* (critică, Scrisul Românesc). ■ La pagina *Mapamond*, Ioan Grigorescu relatează despre evenimentul „Scriitorii și Spiritul de la Helsinki”, găzduit la Sofia. Autorul definește Spiritul de la Helsinki drept o întrunire cu scopul de conștientizare a scriitorilor în legătură cu rolul lor în promovarea păcii ca moștenire lăsată mai departe copiilor. ■ La *Cultura românească în lume* este semnalată publicarea în revista „Armenisch-Deutsche Korrespondenz”, numărul din 24 martie, 1979, a articolului *Schwiegermutter. Armenische Elemente – bis nach Rumänien* de Mihai Rădulescu, o cercetare pe tema poveștii *Soacra cu trei nurori* de Ion Creangă. Autorul descoperă originile temei în India și studiază drumul istoric al acesteia către România.

[IUNIE]

• [„**Albina**”, nr. 6] Sunt publicate poeme de Daniil Hatman, Gh. Bobei (învățător), Dumitran Frunză, Dumitru Popescu, G. Călinescu (cu ocazia îm-

plinirii a 80 de ani de la naștere), Amza Pellea. ■ Pe prima pagină apare textul *Destinul patriei, destinul nostru*, semnat de redacție, alături de textul lui Ion Bănuță *Domnul învățător Ioan*. ■ În *Poezie și etnicitate*, Hristu Cândroveanu subliniază fondul profund rural al poeziei lui Ion Brad, care continuă tradiția liricii autohtone, în special ardelenestii: „Poemele autorului vor cânta [...] universul satului românesc, în linia bunei noastre tradiții literare (ardelenestii, mai cu seamă), memoria acestei lumi și a locurilor ei irepetabile, dintotdeauna aceleași [...]. Totul într-o expresie poetică frustă, luminoasă, în cadre de natură specific românească, subliniind și pe această cale parcă osmotica relație a oamenilor de aici cu melegurile lor nepereche, recognoscibile după linia unui plai domol și dulce, mioritic, după un sat, după o doină, o adiere de vânt, o rostogolire de ape cristaline...” ■ În iunie 1979 împlinindu-se 200 de ani de la nașterea lui Gheorghe Lazăr, Marilena Vulpe semnează un articol despre acesta, intitulat *Un întemeietor*.

● [„**Amfiteatru**”, nr. 6] Acest număr conține versuri de Katia Fodor, Magdalena Ghica, Matei Vișniec, Markó Béla și proza *Insula* de Ioan Groșan. ■ M.N. Rusu semnează articolul *Eminescu dramaturg*, cu ocazia apariției volumului *IV. Teatru* (îngrijit de Aurelia Rusu), din seria *Opere* a editurii Minerva. Conform acestuia, Eminescu avea asupra dramaturgiei o viziune epeică și reformatoare, iar mare parte dintre tematicile recurente în poeziile și proza sa pot fi regăsite în stadiu incipient în fragmentele de teatru: „...Eminescu a lăsat fragmente dintr-un teatru, dintr-o construcție dramaturgică ale cărei dimensiuni le vedea grandioase, epeice. [...] O serie întregă de nuclee generative, de idei și obsesii născute la timpul conceperii și redactării unora dintre actele și scenele pieselor sale vor intra într-un proces de migrațiune prin toată opera sa, uneori, cronologic vorbind – pierzându-și anul real al «facerii» sau al întâietății. Teatrul scris de Eminescu este fragmentar deoarece punctul său de vedere asupra teatrului românesc în general este unul reformator”. ■ Volumul de versuri *Poduri suspendate* (Dacia, 1979), prin care Ion Noja își face debutul poetic în plină maturitate creatoare, se caracterizează, în viziunea lui Dinu Flămând, printr-o notă puternic elegiacă: „Pe filiera unei anumite poezii ardelenene de opulență verbală și de ritmicitate densă, Ion Noja face o primă impresie de elegiac ce își tratează temele sentimentale «în forță», cu o anumită brutalitate lexicală, cu plăcerea fățișă de a imprima cuvintelor energii propulsatorii care să spargă matca poemului, altfel destul de inginereste construită”. ■ În rubrica sa *Prefețele lui Ianus*, Radu G. Țeposu analizează în articolul *Elegie și satiră* poezia de dragoste a elegiacilor latini. ■ Este continuată ancheta *Tensiunea căutării – emblema autenticității* realizată de Ioan Buduca, care reunește în acest număr opinii ale scriitorilor și criticilor literari. Întrebat care sunt clișeele privind abordarea perioadei de început a literaturii socialiste de către critici și istorici literari, Ion Cristoiu dă drept exemplu prejudecata privind monotonia exasperantă a anilor '50, marcați în realitate de diversitate:

„Sub aparenta monotonie a prezentării în toate publicațiile a unui număr de probleme și atitudini obligatorii, se agită fapte literar-artistice contradictorii, se fac neîncetat experiențe și tot neîncetat se renunță la ele, dar, mai ales, se desfășoară o subtilă confruntare a punctelor de vedere în probleme la zi ale literaturii și artei”. În răspunsul privind clișeele criticii legate de literatura contemporană, Ion Cristoiu aduce în discuție prejudecata talentului: „În legătură cu literatura noastră actuală circulă, mai ales în rândul tinerilor critici, prejudecata conform căreia în cazul literaturii moderne talentul e o prejudecată”. El identifică mai apoi o serie de clișee la nivelul tematicii, conflictelor, personajelor: „La nivelul temei, inadaptarea a devenit, în opera unor prozatori epigonici, un clișeu (nu în sine, căci ea este o reacție umană caracterizantă pentru firile problematizante sau nemaleabile) datorită rezolvării stereotipe a situațiilor conflictuale [...] La nivelul conflictelor și, respectiv, a structurilor compoziționale apariția clișeelelor se manifestă prin conflicte bipolare care reduc numărul pozițiilor într-un conflict dat sau prin construcții monocentrice care focalizează atenția naratorului asupra unui personaj-pivot, implicând folosirea unei scheme manicheiste și neglijarea celorlalte personaje...” ■ Rugat de Ioan Buduca să se pronunțe asupra „schemelor de fabricație literară”, Eugen Negrici identifică principalele condiții de apariție a asemănărilor stilistice sau structurale dintre opere: „Similitudinile stilistice se nasc din pricina unor factori comuni în raport cu care reacționează scriitorii (presiunea unei anume tradiții, a convențiilor generațiilor anterioare, sistemul de așteptări, imperatiivele epocii). Mai bine zis a aceluiași tip de reacții în fața forțelor de prohibitive prezente pe parcursul producerii”. În cazul poeziei, el dă ca exemplu de formule stereotipe poezia patriotică, realizând un amplu inventar al locurilor sale comune: „Cazul poeziei patriotice este edificator: un mecanism care nu mai individualizează. [...] Nu este vorba despre virtuțile genului ca atare, ci, desigur, despre reproducerea sa mecanică, una care supralicitând un inventar poetic comun transformă poezia patriotică în producție ocazională, clișeizând simboluri și nemaismbolizând decât actul producției, situându-se, astfel, în afara autenticei poezii a sentimentului patriotic”. □ Întrebat ce clișee este dator să denunțe criticul contemporan, Mihai Dinu Gheorghiu clasifică stereotipurile în două categorii, a modelelor benefice și a celor nefaste: „Sunt însă mode care educă gustul publicului, îi fac accesibile marile modele, și mode care-l pervertesc, producând sensibile involuții în anumite epoci, în literatură”. În poezie el identifică așa numitele „îmnuri ale reproducerii”, pe când în proză critică afluxul de romane despre deceniul șase: „În poezie, mai întâi, sunt acele îmnuri ale reproducerii la diferite niveluri: agricol, geografic, istoric. Moneda de cea mai largă circulație este sămânța. Textierii pe această temă repetă, în metri diferiți, dar cu același gust al parodiei solemne, actul biologic fundamental. Se versifică mereu aceleași gesturi hieratice: însămânțarea ogorului, pârguirea spicelor, «fructul», «rodul» etc. [...] În ceea ce-i privește pe prozatori, ei

au făcut din deceniul șase un subiect de referință romanească. În fiecare an apar noi romane care se petrec atunci ori în care personajele își amintesc cum a fost, autorii încercând tot mai subtile amestecuri de enunț și denunț epic (cuplu conceptual propus de Eugen Simion), cam cu aceeași frecvență cu care alții fac filme despre război”. ■ Ion Cristoiu își continuă dosarul *Cazul Arghezi*, evidențiind publicațiile care au avut reacții rezervate în urma publicării studiului *Poezia putrefacției și putrefacția poeziei* de Sorin Toma, redactor-șef al ziarului „Scânteia”, în 1948. De asemenea, autorul detaliază atitudinea extrem de favorabilă a autorităților față de opera argheziană cu puțin timp înainte, în 1946: „Înscrisă într-o politică mai largă a guvernului democrat-popular de permanentă grijă față de marile valori culturale românești, sărbătorirea lui Arghezi de către Ministerul Artelor reprezintă punctul culminant al unei perioade de stăruitoare atenție față de marele poet. Cu toată atitudinea contradictorie a publicistului Arghezi în perioada care trecuse, nenumăratele gesturi ale guvernului democrat-popular dovedeau voința unor gesturi polemice în raport cu tradiționala ostilitate a oficialităților politice față de Arghezi”. ■ În articolul *Pasiunea prezentului*, Gheorghe Schwartz se oprește asupra operelor lui Eugen Uricaru, *Mierea* (Albatros, 1978), Mihai Sin, *Bate și ți se va deschide* (C.R., 1978) și Alexandru Papilian, *Făpturi neînsemnate* (C.R., 1978), care se concentrează asupra prezentului politic și a energiilor sale constructive, spre deosebire de romanele generațiilor anterioare, situate sub semnul unor acte justițiare retrospective: „Cea mai nouă generație de scriitori pare să aducă o nouă viziune în legătură cu faptul politic, în care prezentul trăiește ca prezent și nu ca o răzbunare continuă a trecutului. [...] Și tot ce vine din amintire și tot ce se proiectează spre viitor, nu face decât să confirme această posesiune a prezentului la care autorii și cititorii nu mai vor să renunțe”. ■ Radu Călin Cristea elogiază teatrul lui Gellu Naum, reunit în volumul *Insula, Ceasornicăria Taus, Poate Eleonora...* (C.R., 1979), în articolul intitulat *Ariergarda suprarealistă*. Deși îi consideră pe ultimii suprarealiști drept reprezentanți ai ariergardei, autorul apreciază capacitatea de reinventare tonică a lui Gellu Naum din textele sale dramaturgice: „În literatura contemporană, avangarda românească [...] e definită, mi se pare, de roman și îndeosebi de romanul politic. În ariergarda contemporană românească includ însă îndubitabil pe ultimii membri ai generației pierdute, grupați inițial în jurul revistei bucureștene «Albatros». Între ei, Gellu Naum continuă cu o savuroasă încrâncenare o bătălie pe care istoria literară a încheiat-o demult. [...] Ingeniozitatea construcției, precizia detaliilor (de comportament, de decor, de limbaj etc.), fastuozitatea imaginarului, abilitatea structurării dialogurilor, umorul subtil și, în general, o notă de fluentă și incitantă alegrețe în dispunerea scenică, mă fac să cred că ne aflăm în fața unui dramaturg remarcabil, resuscitând cu folos o recuzită aparent perimată”. ■ Constanța Buzea realizează un portret al lui Matei Vișniec, intitulat *Matei Vișniec – sau despre curajul de a nu fi cuminte*. ■ În rubrica

Tineri poeți și premisele evoluției lor, Liliana Țigănescu urmărește evoluția lui Dinu Flămând, de la volumul *Apeiron* (1971), surprinzător prin „forța de cuprindere a unor spații lirice aparent incompatibile unele cu altele, prin știința echilibrului compozițional al poemelor ce amintesc idealul clasic al desăvârșirii formale și mai ales prin adâncimea meditației”, până la *Altoiuri* (Eminescu, 1976), care indică „un progres al tensiunii clasic-modern în opțiunile estetice ale poetului”.

• [„Argeș”, nr. 2, iunie] *Conștiința participării prin creație* este editoria-
lul acestui număr, semnat redacțional și încununat cu citate din Nicolae și Ele-
na Ceaușescu. ■ Pe prima pagină își află loc, cu un corp elegant de literă,
câteva rânduri ale lui G. Călinescu despre Mihai Eminescu. ■ Corneliu Marcu
scrie despre Anul Internațional al Copilului: „Spartanii își sărutau copiii numai
în somn. Îi pregăteau să devină neînfricați luptători cu sabia. Noi, cei ai anului
1979, îi sărutăm cu orice prilej, căci îi pregătim să devină neînfricați luptători
cu ramura de măsline”. ■ Pagina a patra găzduiește mai multe materiale așezate
sub genericul *Argeșul pe scena Festivalului Național „Cântarea României”*.
■ Cea de-a XXXV-a aniversare a întoarcerii armelor în Al Doilea Război
Mondial este marcată pe o pagină întreagă, în care este publicat și un text inedi-
dit al Mariei Arsene (*August de foc*). ■ Dumitru Micu analizează, în *Utilitatea
și inutilitatea unor publicații didactice*, volumele din 1977 și 1978 ale culege-
rii *Interferențe*, alcătuite în cadrul societății literare „Relief românesc” de pro-
fesori secundari și cadre universitare, sub egida Institutului de istorie și teorie
literară al Academiei de științe sociale și politice. Culegerile adună „atât studii,
articole, cronici, cât și scrieri literare”. Despre nivelul conținutului, criticul și
universitarul bucureștean notează: „Ambele rezervă un relativ mare număr de
pagini materialelor cu caracter metodologic, în special analizelor literare. [...] Prin
natura lor, astfel de articole expun lucruri știute, sintetizează opinii critice,
puncte de vedere prestigioase, personalitatea autorilor neputându-se, de regulă,
manifesta altfel decât prin măiestria demonstrației, prin reliefația iscusită a
vreuneia dintre particularitățile operei analizate, prin argumentarea dibace a
interpretării date de către un comentator sau altul unui text, prin organizarea
impecabilă a discursului. Aceasta, evident, nu e puțin lucru, însă o analiză, ori-
cât de izbutită, a unei scrieri literare arhicunoscute reține atenția cititorului în
chip firesc, mai puțin decât o interpretare inedită. Analistul poate formula, nu-i
vorba, și observații proprii. Fiind însă vorba de scrieri devenite «clasice», de
texte întoarse de către critici și istorici literari pe toate fețele, a emite puncte de
vedere cu totul noi, opuse celor consacrate, nu e numai greu, dar și contraindi-
cat, aceasta putând zdruncina în genere încrederea elevilor în validitatea jude-
căților critice, indiferent de proveniența și de temeinicia lor. Nu încapă însă
discuție că analizelor literare, atât cele de mici dimensiuni, cât și cele ample,
adevărate studii [...], pot constitui îndreptare utile pentru profesorii de română
[...]”. Nici beletristica adăpostită în *Interferențe* nu stârnește entuziasmul criti-

cului, aceasta aflându-se „în marginile amatorismului”. Autorul încheie cerând sporirea exigenței redacționale: „Expresie a unor mari elanuri sufletești, a devotamentului pentru cultura națională, a năzuinței la creație, publicația societății literare «Relief românesc» ar deveni un eficace instrument de cultură dacă redacția ar manifesta exigență față de scrierile ce i se oferă spre publicare, dacă la alcătuirea sumarelor ar aplica, ferm și constant, principiul selecției, al selecției riguroase”. ■ *Istoria ca pretext* este cercetată de Dan Horia Mazilu, care discută despre condiția romanului istoric, insistând asupra literaturii lui Mihail Diaconescu: „Cu deosebire interesanți mi se par, în acest context, termenii pe care îi adună *demonstrația* întreprinsă de Mihail Diaconescu, în ale cărui cărți povestirea, starea epică se nasc din considerarea unei atmosfere cu o reconfortantă predominanță culturală. Eroii săi, mesagerii principali, sunt artiști (*Culorile sângelui*), oameni de carte (*Adevărul retorului Lucaci*), personaje care difuzează un farmec de o factură specială, ființe deosebit de complexe cu numeroase – și chiar surprinzătoare, dacă le raportăm la tiparele prestabilite – disponibilități”. ■ În pagina *Eminesciana*, Marius Pop publică un interviu cu Edgar Papu (*Cercetările mai noi n-au făcut decât să confirme și să întărească unele idei ale mele privind protocronismul lui Eminescu*). Cărturarul invocă, la 90 de ani de la moartea poetului, erudiția acestuia: „După câte știm, Eminescu a fost, împreună cu Hașdeu, cel mai mare specialist din vremea sa în probleme de literatură română veche, a fost specialist în științele economice și în filosofie și, așa cum, în timpul din urmă, A. Bhoșe precizează în amplul studiu «Eminescu și India», se pare că poetul citea direct în limba sanscrită, cu o anumită iuxta germană. Pe lângă acestea, Eminescu avea întinse cunoștințe de literatură, etnografie și folclorică, de limbi și literaturi clasice, de filologie, fiind, în vremea lui și după vremea lui, unul din cei mai cultivați oameni pe care i-am avut noi, în cei 33 de ani cât s-a putut cultiva. Deci, Eminescu este omul integral al culturii românești”. În ceea ce privește meritele protocronice ale poetului, Edgar Papu inventariază noi preeminențe: „[...] Eminescu ne apare astăzi ca unul din primii reprezentanți ai fantasticului modern de tipul secolului XX, deci, depășind fantasticul romantic de la care s-a autorizat. În al doilea rând, *Oda sa (în metru antic)* mi se pare că este una din primele expresii lirice ale existențialismului, fiindcă au mai fost, de pildă, expresii lirice, în dramă sau în proză, bunăoară la Georg Büchner, însă în lirică este printre primele. Eminescu este, în același timp, unul din reprezentanții prozei ritmate, ai visului liber, și, totodată, un mare inițiator al perspectivei filmice, mai înainte de apariția filmului, adică ochiul său este atât de pătrunzător, încât vede cu decenii înainte ceea ce nu putea să vadă decât ochiul măritor al aparatului de filmat. Există, prin urmare, un exces, un hybris al văzului la Eminescu, așa cum, la scriitorii din veacul nostru, această operație este facilitată numai de viziunea cinematografică pe care el, poetul, a avut-o. În sfârșit, recenta ediție a teatrului lui Eminescu, datorată Aureliei Rusu, cu un studiu introductiv de Ge-

orge Munteanu, mi-a adus o surpriză colosală. Drept primă creație dramatică a absurdului a fost considerată până acum, «Ubu rege» a lui Jarry. Iată că o creație dramatică de același gen este scrisă de Eminescu mai înainte de nașterea lui Jarry. Ea apare ca o piesă scurtă intitulată «Infamia, cruzimea și dispărarea» sau «Peștera neagră și cărțile proaste». Autorul volumului *Din clasicii noștri* consideră că e important să fie cercetată „prezența lui Eminescu în universalitate”. Dialogul se sfârșește cu câteva gânduri despre orizonturile axiologice ale unei eventuale istorii a literaturii române înfăptuite de Edgar Papu: „Eu aș concepe o istorie a literaturii române ca pe o succesiune de luceferi, începând de la Dosoftei, până la Nichita Stănescu, Marin Sorescu și alți reprezentanți ai actualității literare care-și merită numele într-o asemenea constelație valorică. Lucrarea ar fi, după părerea mea, o istorie a valorilor literare românești, adică ar fi un complement la ceea ce a făcut, până nu de mult, istoria literaturii române, dând atenție numai legăturilor”. □ Luiza Pârvan discută despre *Poezia apei la Eminescu și la romanticii englezi*. ■ La *Jurnalul cărților*, S.I. Nicolaescu așază *Duminica pe drumuri*, a treia carte de versuri a lui Miron Cordun, și *Pasărea paradisului*, debutul piteșteanului Toma Biolan, volum care „anunță un poet de real talent, dar prea strunit, și cu o tematică ce necesită diversificări”. ■ Victor Atanasiu comentează, la *Cartea de critică*, a doua ediție a volumului I din *Scriitori români de azi*, de Eugen Simion, formulând unele reproșuri în legătură cu modul în care autorul și-a structurat cartea. După ce epuizează nemulțumirile, criticul găsește și un merit al confratelui său: „În ceea ce privește calitatea propriu-zisă critică a analizelor, o lectură atentă mă obligă să observ că autorul rămâne mereu egal cu sine însuși, prob, aplicat, producând o critică «obiectivă» în accepția tradițională a termenului”. ■ *Neliniștea fântânii*, volumul de versuri al lui Ion Dodu Bălan, l-a surprins pe Dumitru Anghel „de la bun început, prin elevația spirituală, prin suflul liric interior care îl cuprinde, prin acea neconținută abordare a problemelor cheie ale existenței noastre”. Surprinderile nu se opresc aici: „Deși în versurile sale se recunosc motive și elemente ale limbajului folcloric, I.D. Bălan se dovedește de o profundă originalitate, prin modul discret în care-și alege motivele – de maximă semnificație – cât și prin mijloacele adecvate cu care le servește”. ■ Alte recenzii: Victor Marina scrie despre volumul de versuri *Caligrafii* al Elenei Mircescu (*Aspirație solară*), Eugen Boldeanu despre volumul de versuri *Izbânda focului* al lui Mihail Ecovoiu Doreanu (*Ipostază*), Ion Andreiță despre „manualul” *Pledoarie pentru respect* al lui Gheorghe Marin (*Vârstei tinere*). ■ La *Clasicismul contemporanilor*, Marian Barbu supune atenției literatura lui Eugen Barbu, discutând cu precădere romanele *Groapa* și *Princepele*, „două opere de excepție [...] care, asociate nu numai la nivelul enunțului, dar și al structurilor narrative propriu-zise, recomandă pe un scriitor autentic, obsedat de ideea tragică a unor existențe umane, consumate în spiritul unei evoluții românești”. Analiza pornește printr-o clasificare a tipologiilor narrative

cultivate de Eugen Barbu în opera sa romanescă: „de divertisment, de circumstanță, de intenție și fundamentală”. Iată-le și explicitate: „Înțelegem printr-o tipologie de divertisment o literatură care încântă la nivelul mediu al cititorului, capabil oricând să se regăsească pe sine într-un personaj sau într-o scenă (*Unsprezece* – 1956). În *tipologia de circumstanță* includem prozele care, inspirate de un moment acut al istoriei, relevează, în spații cunoscute, o fenomenalitate socială și umană (*Șoseaua Nordului* – 1959, *Facerea lumii* – 1964). *Tipologia de intenție* rezumă (sau dezvoltă) o teză, o axiomă, prin procedee demonstrative, cu un aer de morală bine întemeiată (*Războiul undelor* – în colaborare – 1974, *Incognito* – 3 volume, 1976, 1977, 1978). *Tipologia fundamentală* se formulează pe opere-piloni care sprijină nu numai personalitatea artistică a scriitorului, dar, în genere, specificul național și prin aceasta putând ieși în raza particularităților de universalitate (*Groapa* – 1957, *Princepele* – 1969). Toate aceste compartimente se supun, indiscutabil, legii complementarității, întregindu-se fie subtextual, lingvistic, fie ideatic ș.a.m.d. Diferențierile sunt de ordin estetic, dar *tipologia fundamentală* (în aparență generală!) marchează personalitatea lui Eugen Barbu, dincolo de timp și persoană”.

■ Gheorghe Soare aduce în prim-plan *Condiția prozei scurte*, justificându-și demersul prin faptul că „mai rar critica literară și lectorul obișnuit se opresc asupra producțiilor așa-zisului «gen minor», înțelegându-se îndeobște prin această denotație genul scurt. Ele însele sunt, parcă tocmai din acest motiv, mai rare, mai puțin frecventate și de scriitori: întreprinderea, părănd ingrată, e lăsată de obicei în seama celor aflați în faza debutului”. Autorul vede în câteva proze scurte rodajul unor viziuni epice de amploare: „Nuvelele și schițele lui Marin Preda, «Salcâmul» sau «Calul», de pildă, abia prin armonica desfășurare epică a «Moromeților» obțin înțelesuri depline. Crâncenele răbufniri din nuvelele lui Rebreanu sau puternicele drame de conștiință sunt imponderabile ce se vor regăsi, în structuri complexe, într-o sintaxă superioară, în romanele de mai târziu. Același lucru despre «durerile înăbușite» ale lui Sadoveanu, care marchează, contrapunctic, amplele construcții epice ulterioare”. Sunt semnalate însă și „structuri epice restrânse, rotunde, suficiente sieși, închise, obținute printr-o mai mare acribie și printr-o mai mare fidelitate a scriitorului față de genul scurt”. Iar exemplul îl reprezintă scrierile „miniaturale” ale lui Caragiale, în care „toposul fundamental este același, un *labirint* în care individul «înghițit» de realitatea obiectuală, manipulat de ea, deambulează într-un cerc vicios, fără ieșire”.

■ Volumul *Sărbătorile itinerante* este „investigat” de Nicolae Oprea, care extrage, în *Poezia colocvială*, viziunea lirică soresciană: „Conform convingerii că «viața o ia înaintea literaturii», poetul se dezbară de livresc și avansează decis în perimetrul realității. Atare acțiune recuperatoare, de un vădit realism, era evidentă încă din *La Lilieci*, volum care avea să marcheze deschiderea, deloc surprinzătoare, unei direcții noi în lirica soresciană. «Rupem din viață, din realitate» – afirmă și crezul trebuie înțeles în spiritul lui. Invazia rea-

lului în poezie se subordonează unei imaginații prodigioase, fecundată prin simpla atingere cu banalul existențial. Poetul aderă, așadar, la proza vieții și demonstrează că lirismul nu se iscă numai din «misterul» existențial. Suprafața mată a lucrurilor devine «poetică» atunci când spiritul care le iscodește știe să înregistreze infimezele variații de relief”. ■ Noutăți editoriale sunt comentate și în grupajul *Bibliografie*. Volumul de versuri *Cineva mai tânăr*, al lui Felix Sima, este considerat de Mihai Mustăța „debutul cel mai plin de semnificații al anului”, „alături de Petru Romoșan cu «Ochii lui Homer»”. □ *Acordul cu lumea* semnat de Ion Lotreanu stârnește interesul lui Dan Rotaru, care e cucerit de poemele acestui volum: „Nu știu dacă n-am greși de n-am spune că de la «Aerul de sub fluturi» ele reprezintă cel mai frumos capitol al poeziei scrise până acum de Ion Lotreanu”. Comentariul se încheie printr-un calambur mărinimos: „Poet sensibil, bun caligraf al stării poetice și bun «meșteșugar» al versului, Ion Lotreanu realizează prin «Acordul cu lumea» un atât de râvnit de poeți «acord cu frumosul»”. □ Prin *Zăpezile calde*, volumul de interviuri al Gloriei Lăcătușu, redactor la Radio Iași, se „aventurează” Mihail Ilovici, semnalând că „meritul cert al cărții în discuție este că ne conferă calitatea de martori la procesul de edificare a unor conștiințe literar-artistice numite Ovidiu Papadima sau Fănuș Neagu, Sabin Bălașa ori Ion Popescu Gopo. Interesant este și demersul autoarei de a dialoga cu urmași ai lui Th. Sperantia, ai soților Nădejde sau ai lui Ioan Slavici (cap. II) [...]”. Recenzentul nu ocolește unele scăderi ale cărții: „Fără îndoială, Gloriei Lăcătușu nu-i sunt la îndemână întrebările incitante ale lui Dorin Tudoran, de pildă, reportera comite uneori mici naivități ori nu poate depăși o anume stereotipie a dialogului”. □ Tot Mihail Ilovici „deschide” *Cartea dimineții* de Al. Raicu, volum care „semnifică viziunea poetică sinceră a unor variate stări psihice cu iz de reflexivitate intimă, privite la vârsta senectuții înțelepte, fără zbuluciu intens, ci cu melancolie calmă”. □ Culegerea de *Basme, snoave, legende și povestiri populare* culese de Mihail Robea din Valea Vâlsanului în perioada 1968-1974 este prezentată de Ion Cruceana. ■ Nu este ocolit, în sumarul revistei, al doilea titlu câștigat de echipa de fotbal FC Argeș în Divizia A. O pagină întregă elogiază izbânda lui Nicolae Dobrin și a colegilor săi (*Garoafe pentru campioni*). □ Din grupajul *Felicitări* aflăm că performanța piteștenilor a fost salutată și de președintele clubului Real Madrid. □ Michi Budescu, actor al Teatrului Municipal „Maria Filotti” din Brăila, îi scrie vedetei din Trivale: „Dragul meu Dobrin, astăzi, 23 iunie 1979, deși brăilean din... Fălticeni, am știut că veți câștiga mâine. Sunt de 20 de ani alături de sute de mii de iubitori pentru tine. Tu mă cunoști, știi ce vreau să spun, și, în numele tuturor, sărut toată echipa, cum ți-am spus și altădată – și la greu, și la bine, vă iubesc la fel astăzi, mâine și mai mult poimâine. Cu drag”. ■ Sub genericul *Festivalului Național „Cântarea României”*, proze de Marin Tudor, Marin Ioniță, Ion Lică Vulpești și Iulia Citer (debut). ■ La *Jurnalul artelor*, în secțiunea rezervată teatrului, Dan

Giurea așază piesa *Concertino pentru violă, flaut, oboi și percuție* de Paul Everac, scrisă pentru colectivele de amatori: „Partitură dificilă, ieșind din tiparele (deja prea sărace, prea convenționale) ale teatrului scurt, acest *Concertino*... împlinește una din dorințele legitime ale lui Paul Everac: aceea de a oferi teatrului de amatori șansa «pasului înainte» prin altfel de opțiuni repertoriale și noi modalități de exprimare scenică”. Spectacolul a fost montat de dramaturg și regizorul Val. Dobrin, împreună cu formația de teatru „Breve” a Palatului Culturii din Pitești. □ Același cronicar se oprește, într-o succintă însemnare, și asupra spectacolului *Doaga*, realizat tot de Val. Dobrin, după piesa lui Doru Moțoc. ■ *Despre traduceri și traducători* discută, la *Convorbiri literare*, Andrei Bantaș cu Iosif Cassian-Mătășaru. ■ În ultima pagină, sub genericul *Anului Internațional al Copilului*, Cristian Unteanu semnează *O lume pentru un zâmbet*, arătând, între altele, „de ce acordă atât de mare importanță – în cadrul acestui An Internațional al Copilului – posibilității de a avea acces la educație, la cultură, în mod egal, pentru toate popoarele. Starea actuală de lucruri, după cum arată, cu clarviziunea ce-i este caracteristică, tovarășul Nicolae Ceaușescu, este moștenirea unei civilizații de tip colonialist și neocolonialist în care popoare întregi erau considerate drept «forță de muncă» în beneficiul altora, cultura fiind nu un bun necesar, un proces firesc pentru fiecare tânăr, ci un lux accesibil doar câtorva privilegiați. Noua ordine economică și politică internațională ale cărei linii de forță au fost definite în mai multe rânduri, cu claritate și precizie, de președintele României vizează în primul rând dispariția acestor decalaje de dezvoltare, accesul liber și nemijlocit al tuturor popoarelor lumii la cultură, la cele mai noi cuceriri ale științei și tehnicii. În acest sens, grăitor este, pe toate planurile, exemplul românesc”. ■ *Cronica ideilor* este „acoperită” de Nicolae Bujdoiu, care scrie despre *Alienarea omului*, oferind și un „remediu”: „înlăturarea orânduirii burgheze care o generează și întreține. Socialismul deschide drumul procesului istoric al dezalienării, asigurând condiții efective pentru realizarea multilaterală a personalității umane, luarea în stăpânire de către întregul popor a istoriei sale. Statornicirea relațiilor de producție socialiste în țara noastră asigură realizarea personalității multilaterale, afirmarea omului ca valoare supremă în societate, scop al întregii politici a partidului nostru”. ■ Acest număr conține patru pagini publicitare albastre, numerotate cu cifre romane, despre Întreprinderea de aparataj electric de instalații din Titu și Întreprinderea de aluminiu din Slatina. Formatul suplimentului este mai mic decât cel al revistei.

• [„Astra”, an XIV, nr. 2] O pagină retrospectivă a numărului, alcătuită de A.I. Brumar, care cuprinde anul cultural al XXXV-lea de la „eliberarea patriei” face referire la autori brașoveni care se racordează, prin operele lor la poziția ideologică socialistă (George Boitor, Voicu Bugariu, Dan Tărchilă, Ion Topolog, Niculae Stoe). ■ Inaugurând o rubrică de comentarii critice, Cornel Moraru publică un prim material despre operele a doi poeți: Marin Sorescu și

Nicolae Prelipceanu. La Marin Sorescu criticul insistă asupra laturii parodice a creației și a felului în care a evoluat aceasta de la *Poeme*, la *Descîntoteca* și *Sărbători itinerante*, în vreme ce la Nicolae Prelipceanu, comentatorul urmărește sensul ironiei, mai ales în ultimul volum publicat, *De neatins. De neatins*. Teme pe care Cornel Moraru le identifică în discursul liric al celui deal doilea poet sunt: „comunicarea simțurilor cu marile regnuri”, „obsesia «nemișcatului»”, ironizarea „temei demonice și erosului”. ■ La *Cronica de librărie* sunt comentați cinci debutanți brașoveni. □ Emil Manu prezintă romanul de debut semnat de Mircea Valer Stanciu, *Viața spre ziuă*. □ Adrian Mihai Popescu recenzează volumul de debut în poezie *Vară de amiază*, de Viorel Sâmpetrean, remarcând „aplecarea obstinată asupra cuvântului” în lirica acestuia. □ Mihai Arsene comentează o carte pentru copii, *Fereastra cu viețuitoare*, scrisă de George Savin. □ Ovidiu Moceanu prezintă volumul de interviuri *Șapte pași spre viață*, alcătuit de N. Stoicescu și A. Lenard – inginer la Întreprinderea chimică Râșnov. Cartea conține conversații cu personalități din diverse domenii: arhitectură, școală, știință, făcând parte, după cum apreciază comentatorul „din categoria documentelor de epocă”. *Sentimente și poezie* se intitulează recenzia făcută de Virgil Carianopol volumului *Decor*, de Marcela Cristea. ■ A. I. Brumaru consemnează un eveniment editorial: apariția cărții *O antologie a dramaturgiei românești 1944 – 1977*. Antologia este alcătuită de Valeriu Râpeanu și se bucură de un consistent studiu introductiv, aparat critic și date istoriografice semnate de același autor. □ Ion Topolog comentează studiul introductiv al antologiei, apreciind criteriile „austere” de selecție care fac din antologie „un act de istorie literară”. Numărul de față conține și un supliment, „Astra. Cenaclu”, realizat în colaborare cu Asociația Scriitorilor din Brașov. Sunt prezenți în paginile suplimentului doi poeți: Valeriu Bârgău, membru al cenaclului literar „Flacăra” din Hunedoara, afiliat Asociației Scriitorilor din Brașov și Petru M. Haș, membru al Cenaclului literar al Casei Orășenești de Cultură Făgăraș. Un prozator găzduit în aceste pagini este Szenyei Sandor, însoțit de alți poeți ca Ioan Barassovia, Virgil Nicolae, Ioan Suci, Maria Antoaneta Popescu, Ligia Andreescu. ■ Tot aici, Doina Bârză publică un material intitulat *Eminescu și Brașovul* urmărind pătrunderea poeziei eminesciene în programele de studiu ale școlilor timpului (un exemplu este *Istoria literaturii române* de Enea Hodoș apărut în 1893) dar și în reviste, cum ar fi cea adresată meseriașilor și reținută în antologii precum *Parnasul român*, o antologie a poeziei românești de pretutindeni, alcătuită la inițiativa lui Alexi Teohar. ■ Simion Bărbulescu publică un eseu despre erosul eminescian. ■ Din antologia cenaclului fac parte și versuri de Ștefan Stătescu, semnat a două volume *Corn de vânătoare* (E.P.L., 1969) și *Alergătorul* (Albatros, 1975). Selecția din revistă îl clasifică pe poet drept un „baladist modern”: „Când plouă în Brașov, ne punem măști,/ aprindem lămpi și ne-nucuiem în casă. /Pe urmă tu îmi spui că mă urăști/ pentru eternitate, dar nu-mi

pasă/ și mă așez la pian și monoton,/ îmi plimb un deget leneș peste clape:
«Hai să valsăm, iubito, prin salon!» / Și îmi zâmbești și mi-ești din nou aproape”.

• [„Ateneu”, nr. 2] Încă de pe prima pagină este marcat *Anul internațional al copilului* prin câteva poezii ale micilor membri ai Cenaclului literar „Zburătorul” de la Casa pionierilor și șoimilor patriei, din municipiul Gheorghe Gheorghiu-Dej. □ De asemenea, Dan Grigorescu semnează textul *Roade ale pasiunii*, despre arta plastică a copiilor. Textul funcționează asemeni unei prezentări cu accente teoretice pentru desenele cu care este ilustrat acest număr: „Arta copiilor e o descoperire pe care a făcut-o sensibilitatea artistică a secolului al XX-lea. [...] Când unul dintre cei mai de seamă, cei mai lipsiți de prejudecăți dintre toți înnoitorii viziunii moderne, Picasso, a rostit celebrele cuvinte, «când nu mai suntem copii, înseamnă că am murit demult», el nu lansa o butadă paradoxală, ci dezvăluia un adevăr fundamental al artei moderne. [...] S-a răspândit, anume, credința că ei [copiii] sunt numai niște reprezentanți minunați ai inocenței, că imaginea clădită de ei are doar incomparabilul merit de a ignora legile inflexibile ale artei și de a le înlocui cu altele, mult mai simple, care ar fi acelea ale sincerității totale. În primul rând, o asemenea poziție mi se pare cu desăvârșire falsă: sinceritatea, în artă, înseamnă – mai presus de orice – capacitatea de a se apropia de *totalitatea* sensurilor conținute în lumea realității. Apoi, pentru că așa cum o demonstrează cele mai izbutite lucrări de artă ale copiilor, pentru ei desenul nu e o simplă joacă, izbucnirile mereu neașteptate ale culorilor nu provin doar dintr-o neobosită fantezie”. După „popasul” teoretic, Dan Grigorescu discută despre cercul de pictură pe care Gheorghe Mocanu în conduce la Onești și din a cărui activitate provin desenele din acest număr al *Ateneului*: „arta copiilor lui Gh. Mocanu e, deopotrivă, expresia unor gânduri, a unor sensibilități ce aparțin întru totul universului copilăriei, și e artă. Experiența aceasta merită, fără nici un fel de îndoială, stima noastră”. □ Eugen Verman relatează câteva întâmplări de la grădinița „Partizanul”, probabil din Bacău, în reportajul *Seninul pur al copilăriei*. □ Într-o însemnare despre *Teatrul pentru cei mici*, I. Carol prezintă categoriile teatrale identificate de Roger Delime în volumul *Teatrul pentru copii* – didactic, moralizator, politic, poetic sau ludic – considerând necesară cunoșterea acestor categorii, dar pledând, în același timp, și pentru o „eventuală confruntare de păreri”. □ Scriind despre *Literatura copiilor*, Gheorghe Pătrar aduce în prim-plan două antologii cu creații ale micilor scriitori: *Copiii cântă România* și *Gânduri de copil*. Primul dintre volume „conține cele mai frumoase scrieri literare ale pionierilor închinată României în primul deceniu de activitate a cenaclurilor pionierești (1967-1977). Culegerea este întocmită și îngrijită de prof. dr. Tudor Opriș și beneficiază de un cuvânt înainte semnat de George Șovu. [...] Cartea are la bază ideea unei noi *Românii pitorești* având ca autori 160 de copii din întreaga țară, de aici și criteriul geografic în structurarea capitolelor cărții: *Ce-*

tatea lui Bucur, *Acolo unde grâul își înalță armiiile de aur, Popas în țara banilor, Drumeție între Olt și Buzău, Între Dunăre și Mare, Prin dulcele târg al Ieșilor și Moldova de Jos, Laudă țării de sus, Printre culmi carpatine, Cetăți și ținuturi transilvănene* ș.a. Nevoia cuprinderii literare a tuturor ținuturilor patriei l-a obligat pe realizatorul antologiei să apeleze și la compuneri ne semnificative, plate, dar, în ansamblu, versurile, reportajele, însemnările de călătorie, povestirile, meditațiile, decreriile de natură se constituie într-o imagine proaspătă și fermecătoare a României de azi și de ieri, privită prin ochii limpezi ai copilăriei”. Despre cea de-a doua culegere, alcătuită de Mihai Cazimir, *Gânduri de copil*, Gheorghe Pătrar notează că „e superioară prin ținuta grafică și tipografică”. Cronicarul remarcă, din ambele antologii, câțiva poeți-copii, între care și Mircea Dinescu. În ciuda etichetării cărților cu apelativul „remarcabile”, cronicarul semnaleză și câteva neajunsuri: „culegerile de față arată că nu totdeauna tinerii condeieri sunt îndrumați spre a se dezvălui pe ei înșiși. Nu o dată, din creațiile lor răzbate o simțire «îmbătrânită» înainte de vreme, un didacticism împrumutat de cei care îi îndrumă la orele de literatură sau în cenacurile literare”. ■ I. Constantinescu se apleacă asupra lui *Eminescu – Metafora „Sorelui negru”*, susținând, în analiza sa, că Eminescu ar fi „singurul poet european în opera căruia imaginea *soarelui negru* [cu multiple conotații interpretative] apare în 5 texte diferite”. □ Receptarea, din diverse timpuri, a operei eminesciene este rapid trecută în revistă de Theodor Codreanu (*Polemica unei exegeze*). Figura centrală a comentariului este G. Călinescu: „Dacă din prodigioasa operă călinesciană, printr-un accident, ne-ar fi rămas numai exegeza închinată lui Eminescu, n-am ezita, desigur, să recunoaștem în el un critic de prim rang, încununare a unei cariere strălucite, cu nimic mai prejos decât monumentală *Istorie*”. □ Pe aceeași pagină „eminescologică”, Ion Alex. Angheluș publică poezia *Țara Eminescu*. ■ Deși a avut un debut neobservat de critică, Nicolae Ionel, „un poet incomod”, revine cu volumul *Poezii*, în legătură cu care Ion Apetroaie speră că „de data aceasta, critica nu va mai risca tăcerea vinovată”. ■ Gheorghe Grigurcu parcurge analitic *Poezia lui Geo Bogza*. ■ „*Micul dicționar de Scriitori români*, apărut [...] sub îndrumarea lui Mircea Zăciu, a fost – împotriva așteptărilor – întâmpinat cu prea puțin entuziasm de către critică”, susține C. Trandafir. Având de-a face cu o premieră, mai adaugă recenzentul, „Fiindcă este prima dată când se dăruiește publicului un dicționar care adună scriitori de pe întreg parcursul literaturii noastre”, lipsa unor ecouri pe măsură nu are nici o justificare. Una dintre explicațiile acestei situații pe care le oferă C. Trandafir vine tocmai din metodologia întrebuintată în aceluia *Dicționarului*: „Seducătoare (și în același timp primejdioasă) este partea principală a articolelor, acolo unde intervine masiv personalitatea autorilor. Se remarcă o anume dezinvoltură eseistică, formulările percutante, de concentrare aproape aforistică, înlăturarea balastului factologic, limbajul critic modern cu o propensiune estetică în analize. Bineînțeles, în structura articole-

lor – condiția genului! – intră o parte inițială (o scurtă notiță biografică) și alta finală (bibliografia operei și o selecție de referințe critice). «Articolul propriu-zis conține un medalion critic-eseistic consacrat prezentării sintetice și – de la caz la caz – analitice a operei.» Aici întocmitorul se exprimă cât mai liber cu putință. În acest procedeu, e de găsit și mărirea și decăderea unui dicționar. Așa a apărut întrebarea firească: «micul dicționar» e o colecție de eseuri?».

■ Vlad Sorianu susține, într-o cronică intitulată *Political și fantasticul* (două „elemente de referință” ale prozei lui Uricaru), că „ultimul roman al lui Eugen Uricaru, *Mierea* [...], sintetizează ca într-o artă poetică principalele convingeri și meditații ale prozatorului asupra societății noastre din ultimele decenii. Dar, straniu, deși «tematica» ar fi trebuit să-l apropie mai mult de epica din *Rug și flacăra*, scriitorul apelează la mijloacele de expresie împregnate de lirism, din *Antonia* și *Despre purpură*. Mitul și realitatea se confruntă într-o încercare obstinată de a comprima timpul, pentru a-i distila esențele ultime și, totodată, pentru a reconstrui o lume de obiecte halucinante prin concretețea lor. Atmosfera se încarcă de spaime obscure, de taine pe care intervenția lucidității le face și mai inaccesibile, deși totul se consumă în spațiul vieții cotidiene”.

■ Constantin Călin semnează un *Jurnal de lecură* cu două intrări: *Popasul în Afrodizia* al lui Ion Maxim („volum de o remarcabilă ținută intelectuală”) și *Zăpezile calde* ale Gloriei Lăcătușu (carte care reunește interviuri radiofonice realizate de autoare la studioul ieșean și care „Lipsite de glasul interlocutorilor, înveșmântate într-o nouă haină, tipografică, adresate unui alt destinatar și, deci, altfel percepute, convorbirile pierd din calitățile pe care le aveau inițial”; între intervievații citați de cronicar, regăsim pe Ovidiu Papadima, Edgar Papu, Valentin Silvestru). ■ Făcând parte din categoria jurnalelor care „nasc romane sau urmăresc nașterea romanelor, așa-numitul jurnal de creație («romanul unor romane»)”, *Oceanul întors* de Radu Petrescu, s-ar situa, conform lui Cristian Livescu, printre „cele mai interesante și mai ciudate destăinuri de acest fel în ultima vreme” și ar ocupa „un loc aparte, privilegiat” în cadrul genului. Mai mult, Radu Petrescu poate fi considerat un „prozator de o virtuoaasă discreție, din stirpea mateină a calofililor, a cărui operă a fost de obicei comentată în fugă, insistându-se prea puțin pe morbidețea manieristă a scrisului său. Avem de-a face cu jurnalul formării unei conștiințe artistice, în care de urmărit nu sunt fișele de lectură, stufoase, ridicol de pedante pe alocuri, cât exercițiile prin care se face ocupat spațiul imaginar. Calea aceasta netulburată structurează de altfel mișcarea interioară a cărții, «înălțarea» fiind înregistrată etapă cu etapă, în voluptatea amănuntului. Separate de amprente strict biografice (între anii 1951-1954, autorul și-a făcut apostolatul, undeva, în Transilvania, în localitățile Petriș și Prundul Bârgăului), caietele lui Radu Petrescu constituie un documentar viu pe seama crizei unei sensibilități, marcate de puternice arderi sufletești și, urmărindu-i desfășurarea, dăm peste o radiografie a formării și cristalizării plasmii creatoare, într-o variantă mai puțin obișnuită”. ■ Solomon

Marcus indică maniera în care reiese *Rolul biologiei în cunoașterea contemporană* din volumul lui Vasile Sporici, *Determinare și structură în genetica modernă*. □ Recenzii despre aceeași carte publică Bogdan Stugren și Victor Săhleanu. ■ O cronicetă reținută despre *Scrisorile către prieteni* ale lui Marcel Mureșanu întocmește Fl. Dimoftache: „Când poetul își concentrează versul, avem ocazia să citim poezii bune și memorabile”. ■ Prefațând comentariul la volumul *Ascunsa ninsoare*, Constantin Călin schițează un portret al poetului „maistru-constructor”: „La câțva timp după lansarea cărții sale într-o librărie băcăuană [...], Corneliu Antoniu a trecut pe la redacția revistei noastre. A venit îmbrăcat exact ca în fotografia de pe copertă și ca și în seara festivității – helancă albă, veston de catifea bej, raiată și blugi –, parcă pentru a fi mai ușor recunoscut. Eram singur în birou. A întrebat de «nenea G.», colegul meu, cu o familiaritate stupefiantă. Avea un aer de Mitică bucureștean, oacheș, ciufulit, zeflemitor. Îmi venea destul de greu să identific poetul sub înfățișarea și sub manierele intempestivului oaspete, maistru-constructor în viața de toate zilele. Citisem însă *Ascunsa ninsoare* [...] și știam, deci, că el există”. ■ Poezia lui Vasile Constantinescu din *Am inventat o planetă* are, susține Octavian Voicu, „darul să satisfacă exigențe și să dea poetului un loc printre cei care știu (lucru deloc neglijabil) să aștepte scrierea unei cărți, bineînțeles, scriind-o”. ■ Mircea Dinutz salută apariția volumului de proză *Flori de întunerice* de Aureliu Cornea (volum îngrijit de Artur Silvestri și Ioan Groșan). ■ *Unirea principatelor române oglindită în literatură*, antologie de texte „montată” de Virgiliu Ene și Ileana Teodorescu-Ene, este primită elogios de I. Constantinescu. ■ Sunt prezenți cu poeme Iancu Grama și Constantin Th. Ciobanu. □ Câteva fragmente din povestirea *Dorințe împlinite*, de Joyce Carol Oates, în traducerea Roxanei Marfievici, încheie revista.

• [„Cinema”, nr. 6] Convorbirea realizată de Roxana Pană cu regizorul Alexandru Tatos și cu operatorul Florin Mihăilescu se îndreaptă *Undeva, pe malul Dunării în neuitatul an '44*, unde se desfășoară acțiunea filmului *Duios Anasatasia trecea*, ecranizare a nuvelei cu același titlu a lui D.R. Popescu. Cei doi mărturisesc și câteva dintre dificultățile întâmpinate în transpunerea literaturii pe peliculă: „Ni s-a întâmplat un lucru ciudat cu această superbă proză a lui D.R.P. Ne gândim la ea de trei ani. La prima lectură ne-a apărut ca extrem de cinematografică. Dar când ne-am apucat să concretizăm, imagistic, constatăm că mijloacele cinematografice sunt prea sărace în a transcrie filmic succulenta, atât de particulara notă a materiei literare. Trebuiau găsite, deci, alte corespondente. Cum am fi putut reda pe ecran visele, coșmarurile Anastasiei, acele cimitire care curg pe Dunăre în momentul în care și malurile se desprind cu vuiet asurzitor? Imaginată, scena are o forță extraordinară. Preluată ca atare în film, ar fi fost greu de făcut și risca să devină simplistă. Atunci? Am dat filmului un accent mai realist, punând în lumină dimensiunile sociale, politice ale momentului (păstrând tot timpul amprenta inconfundabilă a realismului de

tip social al prozei lui D.R. Popescu). [...] Am extins materia epică a nuvelei îmbogățind-o cu obsesii, cu probleme din întreaga proză a lui D.R. Popescu; am preluat sugestii și chiar amănunte din romanele sale, sau din alte povestiri”.

■ *Din unghiul regizorului*, Lucian Bratu răspunde câtorva întrebări adresate de Roxana Pană cu privire la filmul *Mireasa din tren*, un film cu *Tineri care iubesc, muncesc și vor să fie fericiți. Cum?* Avem de-a face tot cu un film turnat după scenariul lui D.R. Popescu, scriitor pe care regizorul îl evocă în dialog încă de la început: „Am fost de câteva ori la Cluj, am stat lângă D.R. Popescu. Acolo s-au limpezit, s-au legat și s-au copt lucrurile. Una dintre secvențele la care țin foarte mult, mi-a fost sugerată de o piesă a lui D.R. Popescu. Îi sunt recunoscător scriitorului că a fost de acord să o introducem în scenariu și scenaristul n-a făcut un simplu transfer, ci a rescris-o cu o atitudine critică, creatoare, adaptând-o la filmul nostru”. Lucian Bratu vorbește nu doar despre relația pe care a avut-o cu D.R. Popescu, ci și despre relația cu scrisul său: „Chiar dacă de la prima formă în care a fost concretizată ideea și până la scenariul pe care îl filmez acum s-au mai schimbat unele lucruri, există o poezie de tip special – de tip D.R. Popescu – scriitor dotat cu rara capacitate de a transmite adevăruri importante, grave, cu aerul cel mai mucalită, cu un zâmbet care vorbește despre omenia noastră. Un zâmbet și o înțelegere care conduc la un film cu oameni obișnuiți (deci, fără personaje pozitive sau negative...). Împreună cu Nicu Stan, semnatarul imaginii filmului, și cu întreaga echipă, ne străduim să aducem cât mai fidel în film această notă particulară a lui D.R. Popescu. Faptul că acest om s-a născut în Oltenia și trăiește în Transilvania determină ca personajele lui să aibă o topică originală și fermecătoare. De aceea, nu am dorit să localizăm povestea într-un oraș sau o regiune anume, că să-i lăsăm drum sre o valabilitate mai largă”.

■ *Din unghiul actorului*, Ion Caramitru vorbește despre rolul pe care l-a jucat în *Rug și flacără* (ecranizare a romanului lui Eugen Uricaru), un rol care surprinde *Un om obișnuit într-o situație excepțională*: „Ne găsim la câțiva ani după revoluția anului 1848, epocă pasionantă, în care romantismul ideii și forțele care i se opun creează un element dramatic special și plasează personajul într-un permanent balans. Într-o parte, tinerețea și frenezia dăruite necondiționat ideii pe care o slujește, de cealaltă parte, forțele care încearcă să-l manipuleze pentru o idee care lui îi rămâne obscură. Punctul de sprijin al balansului: dorința lui Alexandru Bota de a-și vedea țara eliberată, el însuși visându-se eliberat de constrângerile epocii, deasupra căreia aspiră să se ridice. Traectoria lui de la romantism și incandescentă până la decepția de pion într-un joc care-l depășește, are un sfârșit tragic, în care înfrângerea devine, de fapt, o victorie. Un gest cu adevărat patriotic, nobil, un destin asumat, angajat până în ultima clipă”.

■ Magda Mihăilescu apreciază în mod deosebit, în *Aceleași voci, alte camere*, rolul pe care Ion Dichiseanu îl interpretează în filmul *Clipa*, ecranizare a romanului omonim al lui Dinu Săraru: „*Clipa* ne restituie un personaj și, prin ceea ce unii au numit «o

îndrăzneală de distribuție», ne restituie un actor”. ■ George Littera mai adaugă *Dicționarului cinematografic* încă o noțiune: *Comedia muzicală (I)*. ■ Rubrica de cinematografie străină, *Filmul, document al epocii – Documentul, sursă a filmului*, este completată, și de această dată, de Radu Cosașu. ■ D.I. Suchianu restituie o scrisoare pe care a primit-o, în 1976, de la dramaturgul Aurel Baranga, decedat pe 10 iunie 1979. Epistola constituie un răspuns cu privire la receptarea negativă a filmului *Premiera*, scenarizată de Aurel Baranga. În șapoul care însoțește facsimilul scrisorii, D.I. Suchianu evocă figura dramaturgului: „Baranga avea o imensă admirație pentru tehnica Luciei Sturza Bulandra. Pe Alexandru Davilla nu-l apucase. Eu, da. Maică-mea copilărise cu copii generalului, iar eu, încă de pe când eram în liceu, mă duceam regulat în culise să asist la amuzantele repetiții conduse de acel mare om de teatru. Îi povesteam lui Baranga aceste performanțe; mă impresionase la Davilla exact ce îl impresionase pe Baranga la Lucia Sturza: amestecul de autoritate și umor. [...] Filmul a venit pe piață. Și a avut, ici și colo, o presă dezastruoasă. O perfectă lovitură sub centură! În mod normal era greu să-l ataci pe Baranga. Era deștept, era spiritual, era iscusit, dar... Există un mijloc perfid de a transforma toate aceste calități în tot atâtea cusururi”. ■ Alice Mănoiu scrie despre *Lirismul lui Sadoveanu într-o viziune cinematografică*, și anume, în filmul *Vacanța tragică* (scenariul de Constantin Mitru, după *Nada florilor* și alte povestiri de Mihail Sadoveanu, regia de Constantin Vaeni): „Scenariul extinde sursa literară la mai multe opere ale scriitorului. Procedeu pe care l-am mai întâlnit și la alte ecranizări, dovedindu-se legitim în măsura în care poate asigura filmului un *story* bine încheiat ca logică a evoluției dramatice și a personajelor (unele concepute din mai multe tipuri existente în operă), ca gradatie a tensiunilor. Or, proza liric-descriptivă a lui Sadoveanu, tensiunile sunt de altă factură, și autorii, înțelegând această «altă factură», și-au propus să o transfere în cheie realist-filmică. Să obiectivizeze unghiul subiectiv al poveștii de bază («Nada florilor»), să restrângă cadrul poetic al descrierilor de natură, să pună în scenă întâmplările doar povestite în carte de pescarii evadați din realitățile sociale crunte în acel paradis al apei”. Dincolo de pervertirile poveștilor lui Sadoveanu în transpunerea lor cinematografică, Alice Mănoiu discută și despre opțiunea nejustificată îndeajuns de a apela la scrierile lui Sadoveanu pentru ilustrarea unei epoci precise: „Perioada la care face apel *Vacanța tragică* e mai puțin abordată pe ecran: e perioada pătrunderii ideilor socialiste în țară, în rândul cercurilor muncitorești, la sfârșitul secolului trecut, perioadă extrem de importantă ca semnificație istorică, dar care aici nu poate servi decât drept cadru foarte general al poveștii lui Sadoveanu, furnizând întâmplări concrete, unele date strict informative. Așa aflăm printre altele (dar cine nu știa?), o dată cu Ilieș, la un pescuit de raci în baltă, despre scrisoarea lui Engels către Iosif Nădejde, publicată de revista socialistă «Contemporanul», scrisoare care a strârnit un mare ecou în conștiința intelectualilor vremii. Dar mă întreb dacă pentru

aceste elemente documentare era nevoie să luăm ca pretext «Nada florilor»? Nu era mai potrivit un scenariu original care le-ar fi decupat din epocă într-o povestire anume și la un mod mai expresiv?».

• [„Convorbiri literare”, nr. 6] Se deschide cu editorialul redacțional *Umanismul literaturii noastre*, care discută condiția artelor la 35 de ani de când România se află într-o altă epocă politică. Câteva rânduri: „Ori de câte ori s-a referit la literatură, secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, a subliniat calitatea scriitorului de exponent al neamului său, de purtător de cuvânt al aspirațiilor umaniste ale colectivității căreia îi aparține”.

■ Numărul se împarte între două momente: 90 de ani de la moartea lui Mihai Eminescu și 80 de ani de la nașterea lui G. Călinescu. □ Theodor Codreanu „desfășoară” eseu *Maturitatea geniului*, închinat poetului național. □ Virgil Cuțitaru invită la *Cunoașterea eminesciană*. □ Dumitru Micu urmărește *Erosul eminescian în interpretarea lui G. Călinescu*. □ Liviu Antonesei îi dedică lui Eminescu poemul *Invocație*. □ În *Mihai Eminescu și „Convorbiri literare”*, Pavel Florea cercetează prezențele literare ale poetului în revista *Junimii*. □ Al. Oprea parcurge o parte din publicistica poetului (*Eminescu la „Curierul de Iași”*). □ D. Vatamaniuc publică studiul *Eminescu în lumina memorialisticii lui G. Panu*. □ În „*Ștefane, Măria Ta!*”, Ștefan Lemny adună prezențele domnitorului Moldovei în publicistica lui Eminescu, remarcând că „nimeni dintre personalitățile trecutului n-a reținut mai mult atenția poetului”. □ I. Constantinescu pune, în *Relief*, materialul despre *Eminescu și cromatica abstracțiunilor*. □ P. Constantin realizează un *Interviu cu Mihai Drăgan*, coordonatorul colecției „Eminesciana” a Ed. Junimea, colecție care „urmărește, de fapt, să demonstreze că evoluția și modernizarea continuă a criticii literare românești sunt strâns legate de receptarea și interpretarea valorii noastre estetice absolute: Eminescu”. □ *Revelațiile „Florii albastre”* sunt dezvăluite de Const. Ciopraga. □ Elvira Sorohan aduce în prim-plan *Demonul revoltei poetice* la Eminescu. □ Grig. Tănăsescu relevă *Expresivitatea latină a lui Eminescu*. □ Legăturile dintre *Eminescu și romantismul englez* sunt evidențiate de către Șt. Avădanei. □ Marina Ionescu-Mureșanu îl plasează pe *Eminescu în spațiul francez*. □ Nichita Danilov dedică poemul *Răsună prin lume* lui Mihai Eminescu. □ Articolul *Eminescu și „noul erotocrit”* e semnat de E.T. Dinescu. □ Al. Pascu salută volumul *Poems* de Mihai Eminescu, în traducerea lui Corneliu M. Popescu (*Eminescu – o nouă propunere în engleză*). □ La *Zilele „Eminescu” (a VI-a ediție)*, desfășurate la Botoșani, au susținut comunicări, între alții, Const. Ciopraga, V. Copilu-Cheatră, Angela Marinescu, Edgar Papu, Cornel Regman, George Țârnea, Romulus Vulpescu. În cea de-a treia zi a manifestării, participanții au fost invitați într-un „turneu” județean, organizându-se șezători literare la Dorohoi, Darabani, Săveni, Bucecea și Ștefănești. □ Sub genericul *Literaturii lumii*, versuri de Mihai Eminescu în latină, engleză și franceză. ■ În *Arhiva „Convorbirilor”*, D. Ivănescu „îndosariază” câteva

Documente despre G. Călinescu. □ În cadrul rubricii *Cronica literară* sunt scrutate două volume de G. Călinescu: *Mihai Eminescu. Studii și articole* (despre care scrie Daniel Dimitriu) și *Scrisori și documente* (pe care le „traversează” Al. Dobrescu). □ La *Lecturi infidele*, Nicolae Manolescu îl surprinde pe G. Călinescu intim: „G. Călinescu mi se pare un publicist prin excelență. Cam tot ce a scris a publicat. Este mai curând un critic – interesat să creeze opinie – decât un «conservator» de mărturie, interesat să fixeze, în posteritate, adevăruri de neprimut de către contemporani. Mai curios este că jurnalul lui nu conține nici măcar însemnări fugare de idei ce ar fi putut fi ulterior dezvoltate”. □ Tot despre G. Călinescu scrie și Ion Alexandru Angheluș, în *Repetiție cu public*. □ În articolul *Machiavel în haine de stradă*, Constantin Coroiu sondează publicistica lui G. Călinescu, deslușind și relația pe care și-o dorea autorul *Istoriei literaturii române...* cu cititorii: „Candid, entuziast, blazat uneori, spirit de o inhibanță, pentru unii, febrilitate, deschis oricărei experiențe în ordinea creației și a ideilor, Călinescu lasă întotdeauna impresia, în dialogul său cu cititorul, dialog pe care niciodată nu l-a abandonat, că știe tot, că îl interesează totul. El are, de asemenea, sublima naivitate de a crede că poate să facă din fiecare cititor, dacă nu un spirit de Renaștere, universal (cum i-ar fi dorit pe colaboratorii săi de la Institutul de istorie, teorie literară și folclor), cel puțin un intelectual. Un intelectual în sensul etimologic al cuvântului, în înțelesul de creator”. □ I.C. semnează o notă despre cea de-a XI-a ediție a *Zilelor culturii călinesciene*, manifestare organizată, între 7 și 9 iunie, la Onești, pe atunci Gheorghe Gheorghiu-Dej. Colocviile au fost împărțite pe secțiuni: Literatură clasică – *Eminescu, ipostaze ale permanenței*; Sociologia literaturii – *Polemica literară și șansele adevărului, G. Călinescu jurnalist, G. Călinescu azi, Arte*. Cele mai importante prezențe: Solomon Marcus, G. Dimisianu, Nicolae Manolescu, Valeriu Cristea, Alexandru George, Laurențiu Ulici, Cornelia Ștefănescu, Marian Papahagi sau Al. Călinescu. Despre atmosfera de la Onești, semnatarul notei nu spune mare lucru. Sunt evidențiate doar secțiunile *Sociologia literaturii și Literatură contemporană*, în cadrul cărora „au avut loc debateri îndelungi, dispute vii de idei, controversate pasionante”. ■ Mai multe grupaje de versuri: Mara Nicoară, Lucian Vasiliu, Virgil Teodorescu (cel din urmă poet fiind și aniversat, la 70 de ani, printr-un text de Fănuș Băileșteanu). ■ Mircea Radu Iacoban publică proza *Luarea de sânge*. ■ Doina Florea-Ciornei „străbate” *Tunelul norvegian*, romanul lui Nicolae Prelipeanu constituit din „patru fragmente ușor fantastice”, care „nu trebuie însă dedus din poezia sa. Poetul și-a păstrat uneltele, dar le-a folosit altcum. Acest remarcabil volum de proză «à clef», în care realitatea e proiectată constant în fantezie, presupune o lectură deloc facilă (dealtfel, autorul nici nu se vrea foarte citeț, ca-ntr-o carte de vacanță!). Efortul este, în schimb, cu adevărat profitabil”. ■ *Spectacolul* lui Leonid Dimov „continuă linia cunoscută” a poeziei autorului, însă „cu o mai restrânsă gamă a pitorescului lexical”, apreciază Constantin Pricop. ■ Val

Condurache remarcă apariția, în ediție bilingvă română-engleză, a piesei lui Marin Sorescu, *Răceala (A Cold)*. ■ Prin *Foiletoane*, Al. Dobrescu „își asumă – după cum apreciază recenzentul volumului, Mihai Dinu Gheorghiu –, nu fără oarecare «curaj» (după unii chiar... impenitență), propria-i condiție. După cum remarcă și el printre alții, sunt mulți foiletoniștii care își strâng articolele încercând să le disimuleze natura ocazională, având complexul «Cărții» ca întreg, complex propriu celui obișnuit cu spațiu tipografic jurnalistic strâmt, și care își țes opera din fragmente de culori diferite, dând impresia unor haine de sărbătoare peticite. Al. Dobrescu ni se prezintă în haină de lucru, nu fără orgoliul unor vizibile «semne de armă»”. ■ *La Panoramic editorial*, Dorian Obreja semnaleză volumul de convorbiri *Profesiunea de scriitor* al lui Florin Mugur. □ *Zăpezile calde*, volumul de interviuri alcătuit de Gloria Lăcătușu, este așezat în prim-plan de Al.I. Friduș. □ Zaharia Sângeorzan remarcă volumul *Contemporan cu visul* al lui Florentin Popescu. □ Vasile Mihăescu se oprește asupra volumului *Încercare asupra bucuriei* de Crișu Dascălu. □ Despre prozele lui Dumitru M. Ion din *Elfî la Brusa* scrie George Bădărău. □ D. Florea remarcă *Țărmurile străvechi* ale lui Boris Vișinski. □ Andrei Corbea supune atenției studiul *Reîntâlniri cu France și Shaw* de Silvian Iosifescu. ■ La 28 mai, s-au împlinit zece ani de la întemeierea Asociației Scriitorilor din Iași, prilej cu care a avut loc o manifestare. Secretarul Asociației, Mircea Radu Iacoban, nu i-a uitat, în cuvântul inaugural, pe activiștii de partid, mulțumindu-le, în numele scriitorilor, „pentru grija, sollicitudinea și dragostea cu care au îndrumat activitatea noastră vreme de un deceniu”. Traian Iancu a citit *Salutul președintelui Uniunii Scriitorilor, George Macovescu*, reprodus în revistă. ■ Ioanid Romanescu se ocupă de rubrica *Dintre sute de catarge*, fără a remarca, printre cei care asaltează poșta „Convorbirilor literare”, talente deosebite. ■ Într-o notă nesemnată sunt prezentate ședințele 59 și 60 ale Cenaclului „Junimea” al Muzeului de literatură și al revistei „Convorbiri literare”. Cea de-a doua ședință a fost consacrată atât lui Mihai Eminescu, la împlinirea a 90 de ani de la moarte, cât și lui G. Călinescu, la 80 de ani de la naștere. Poetul Mihai Ursachi a susținut prelegerea *Eminescu*. Aflăm, de asemenea, că, până în octombrie, cenaclul va fi în vacanță. Însă aspiranții la glorie literară sunt îndemnați să trimită în continuare manuscrise. ■ Sub genericul *Lirică sovietică*, trei autori, în traducerea lui Silviu... Rusu.

● [„Dialog”, nr. 68] M. D. Lesovici recenzează *Scriitori români de azi*, volum semnat de Eugen Simion: „Cu volumul I (ediție revăzută și completată) din *Scriitori români de azi*, Eugen Simion propune cititorului o contribuție critică deosebită prin calitate și cantitate. [...] Nu ar fi fost poate rău ca judecata de valoare să fie sugerată și prin dimensiunea spațiului consacrat unui autor: ne gândim la capitolul Mihai Beniuc (peste 34 de pagini) de care sunt atât de departe paginile acordate unui Eugen Jebeleanu ori Emil Botta, fiecare analizat pe mai puțin de 10 pagini. [...] Eugen Simion nu e atras ca Al. Piru de

directivitatea și sentențiozitatea enunțurilor, preferând nuanța observațiilor, suplețea lor. Lipsesc stridențele, fraza e limpede, elegantă, sugestivă prin adecvarea perfectă în idee”. ■ În Andrei Corbea discută în amănunt particularitățile și compoziția volumului semnat de Al. Călinescu, *Perspective critice*: „Această falsă «culegere» alcătuită din texte deja apărute în reviste mizează, nu fără curaj și oarecare ostentație, pe efectul de recul al unui program critic urmărit cu consecvență și argumentat cu minuțiozitate. [...] Ni se pare interesantă însăși modalitatea de expunere, o anume oralitate ce nu disimulează o tentă ușor didactică înțelegând prin aceasta mai ales claritate, precizie terminologică și cursivitate. Fără îndoială că aceste *Perspective critice* [...] sunt menite să încheie o etapă și să deschidă o alta: cea a lucrărilor de mare anvergură, deopotrivă teoretice și «de aplicație», pe care totul le anunță și pe care le așteptăm”. ■ Lucian Vasiliu (*O carte polemică despre Sadoveanu*) analizează principalele aspecte discutate de Alexandru Paleologu în volumul *Treptele lumii sau calea către sine a lui Mihail Sadoveanu* (Editura Cartea Românească, 1978): „În demersul său constructiv, autorul demolează cu vădită plăcere toate formulele desuete relative la interpretarea lui Sadoveanu. Se uzitează și metoda comparatistă, edificatoare în unele cazuri controversate: Rebreanu este opus lui Sadoveanu, Flaubert lui Balzac [...] Al. Paleologu respinge ca limitativ-parțială și imaginea unui Sadoveanu rousseau-ist cultivată de George Călinescu. Dar, combătând conceptul de «naturism» din prea mult zel și prea mult apodictism, autorul cade în extrema naturii ca «epifanie a misterului cosmic» [...] În totul, avem în *Treptele lumii*...una dintre cele mai fermecătoare și inedite cărți despre Sadoveanu”. ■ În articolul *Corneliu Sturzu: Zigurat*, Dorian Obreja discută cel mai recent volum al poetului Corneliu Sturzu: „Poezia lui Corneliu Sturzu se cere citită în tăcere, în mijloc de noapte, pentru că atunci se aude vocea adevăratei poezii, plină de calm, conținând o sensibilă viziune asupra existenței. *Zigurat*-ul este un edificiu care va rămâne, un templu al cuvântului, templu în care poetul se jertfește cu fiecare victorie asupra sa și a sunetelor limbii române”. ■ Corina Dimitru (*Reîntâlniri cu France și Shaw*) scrie despre cartea lui Silviu Iosifescu, *Elogul recitării*: „S. Iosifescu nu se întoarce asupra textelor prozatorului francez și ale dramaturgului irlandez cu intenția justițiară de a-i scoate, din nou și neapărat, în lumină, cât mai ales de a verifica viabilitatea în timp a unor opere ca și a propriilor păreri despre operele respective. Paralel, cartea cercetează și motivul dezacordului între operele respective și gustul contemporan [...] «Redescoperirile» pe care S. Iosifescu le face în cele două opere pot fi sau nu acceptate de cititor. Ele nu-i sunt impuse. Ele sunt doar propuse ca posibile puncte de plecare pentru o lectură. În aceasta constă și meritul deosebit al cărții: evitând riscul transformării într-o pledoarie în favoarea a doi «nedreptățiți», ea invită – simplu dar incitant – la lectură”. ■ Romanul polițist constituie subiectul dezbaterii propuse de Gh. Gh. Chipail în

articolul său, *Romanul polițist între divertisment și literatură*: „În ciuda caracterului său de divertisment, romanul polițist are o structură foarte complexă. Dar poate că am greșit când am folosit cuvintele «în ciuda». S-ar putea emite ipoteza că între caracterul de divertisment al romanului polițist și structura sa complexă nu există un raport de opoziție, ci unul de la cauză la efect. Adică, popularitatea romanului polițist se datorează tocmai modului în care pune în cauză literatura în general”. ■ Timothy Williams (*La început a fost Hammett*) este prezent cu un articol despre *Blestemul lui Dain*, romanul foileton semnat de James Coburn: „Agatha Christie și-a creat personajele ca să se potrivească cerințelor intrigii. La Hammett, pe de altă parte, ne interesează ceea ce F.R. Leavis ar numi «personaje tri-dimensionale». [...] Și mulți romancieri moderni, atât englezi cât și americani, au motiv să-i fie recunoscători lui Hammett, fără de care romanul polițist ar fi rămas într-un ghetou literar”. ■ Maria Sârbu semnează un articol despre *Exemplaritatea lui Jules Verne*: „La o analiză mai amănunțită a *Insulei misterioase* vom observa că «noțiunea de ansamblu inițial sau final» nu este tot atât de ușor de explicat ca în cazul romanelor lui Balzac. [...] Tabloul final al romanului evidențiază și el raportul a două posibile viziuni: întâi, că cei șase coloniști aflați pe stâncă ar putea să moară dacă n-ar veni iahtul salvator al lordului Glenarvan; al doilea, pogorârea coloniștilor într-o insulă înfloritoare din statul Iowa. Menționăm însă că Jules Verne insistă asupra aspectului paradisiac al insulei. [...] Avem în vedere aici ceea ce Roland Barthes numește «codul adamic» și «codul edenic». ■ Oana Vasilescu [*Despre dragostea cea din (aproape) toate cărțile*] își propune să răspundă la întrebarea „În ce măsură este romanul de dragoste literară de divertisment?»: „O posibilă statistică ar putea să dovedească faptul că majoritatea cărților, de la primele apărute și până la cele proaspăt ieșite de sub tipar, se ocupă (și) de dragoste. Divertisment = petrecere de scurtă durată. De cele mai multe ori această petrecere a timpului poate și plăcută datorită citirii unui roman de dragoste (în ceea ce privește utilitatea, aceasta este, cum ar spune Kipling, o cu totul altă poveste)”. ■ Seria de articole dedicate istoriei Universității „Al. I. Cuza” din Iași cuprinde un articol semnat de Ioan Chelaru (*Pagini din istoria universității ieșene*).

• [„**Familia**”, nr. 6] La 90 de ani de la moartea lui Mihai Eminescu, Marin Bucur consacră operei poetice eminesciene studiul tematic *Dinamica gândului*. □ Ioan Kohn se ocupă de *Eminescu în spațiul poeziei universale*. □ Este reprodusă prima pagină a „numărului de doliu” din 25 iunie/2 iulie 1889 al revistei *Familia*, alături de necrologul prin care Iosif Vulcan anunță că „Genialul poet Mihai Eminescu a încetat din viață”, poet despre care, în numele revistei, semnatarul necrologului afirmă: „noi am introdus pe Eminescu în literatură și tot la noi s-a întors în culmea glorie sale [...] Aici i-a fost leagănul și mormântul”. □ Într-o scurtă însemnare a lui Florian V. Chiș despre volumul *Veronica Micle – Corespondență*, îngrijit de Augustin Z.N. Pop, se subliniază că „aceas-

tă relație amoroasă [Mihai Eminescu – Veronica Micle] decisivă – la un moment dat – pentru amândoi protagoniștii, pe cât era de intensă pe atât era de aproape de grotesc. Un spirit caragialian anima, fără îndoială, această iubire. Iată – azi ridicole, dar, se pare, în stilul cinstit al epocii – apelativele pe care, cu gingășie, le folosea o tânără văduvă provincială: «scumpul și mult iubitul meu Titi», «micuțul meu», «Mâțicule», «Mițule», «Mimi», «Bebeluș», «Sgrăbunțule» etc., și căreia i se răspundea cam în același ton”. Se avansează și ipoteza că poeta își „calcula” posteritatea: „Nu se poate preciza cât din această iubire – pe care scrisorile o surprind uneori și în accese de senzualitate – nu ține de un calcul în pregătirea unei legende. Veronica Micle era, totuși, un spirit livresc și, probabil, capabilă de mare abnegație în cultiarea unei astfel de situații care ar fi lansat-o într-o galerie de muze celebre”. ■ La *Vitrina cu cărți*, Crăciun Bejan recenzează trei volume: *Estetica* lui Ion Ianoși („realizarea deplină a unui tratat de estetică marxistă românească”), *Arta de la A la Z* de Ion Pascadi și *Reviste de filozofie și sociologie* de Grigore Traian Pop. □ Despre *Necesitatea esteticii* lui Titu Popescu scrie Vasile Chifor. ■ Volumul *Treptele luminii* [sic! / *lunii*] sau *calea către sine a lui Mihail Sadoveanu* de Alexandru Paleologu este analizat de Gh. Grigurcu. ■ Al. Cistelecan discută îndeosebi despre conceptul de „livresc” în raport cu poezia lui Romulus Vulpescu din *Arte & meserie*. ■ Cartea istoricului Vasile Netea, *Spre unitatea statală a poporului român. Legături politice și culturale între anii 1859-1918*, este comentată de Viorel Faur. ■ Ion Simuț revine asupra problemei reeditărilor, insistând, de această dată, în privința romanului *Gorila*, de Liviu Rebreanu. Salută inițiativa lui Niculae Gheran care în „secțiunea de note (p. 573-631) a volumului al nouălea din riguroasa ediție critică de *Opere* [...] redeschide dosarul, pregătind o reabilitare” a romanului. Totuși, cronicarul consideră că nu sunt necesare „probe” exterioare cărții care să infirme „preținse simpatizări vinovate cu mișcarea legionară” ale autorului, putându-se „găsi argumente suficiente în interior”. Prin analiza pe care Ion Simuț o face romanului *Gorila*, caută să ofere argumentele. Scrie, bunăoară, despre „riscurile obiectivității” lui Rebreanu, citându-l pe Cioculescu: „Din faptul că autorul nu-și manifestă nici o preferință pot decurge tot felul de confuziuni [...] S-ar spune că romancierul privește politica întocmai ca pe o răsfrângere omenească, fără să-și îngăduie un punct de vedere strict personal, o atitudine de autor. D-se se vădește încă o dată mai grijuliu de a surprinde integrarea individului în colectivitate, prin procesul politic, decât de a face o profesiune de credință. De n-ar fi o extraordinară stăpânire de sine, îndelung exercitată și ajunsă la desăvârșire, i s-ar cuveni amputată autorului indiferența ca o neizbutire, dar ea este în realitate un act de voință epică: a lăsa să vorbească faptele și numai faptele”. Ion Simuț indică abreviat sursa rândurilor lui Cioculescu: „RFR, 8/1938”. □ *Nota redacției* însoțește și completează textul despre Rebreanu: „În numerele sale ultime, revista «Magazin istoric» publică fragmente din jurnalul lui Li-

viu Rebreanu, alese din perioada în care țara traversa momentele cele mai dramatice, marcate de ofensiva guvernărilor de extremă dreaptă [sic!] – dictatura carlistă și apoi cea legionară. «Spovedaniile» conțin probe elocvente a veritabilei repulsii nutrită de marele scriitor față de grupările care, prin politica lor iresponsabilă, puneau în pericol însăși ființa neamului. Regele i se pare un element dizolvant, a cărui grandomanie prăsește turpitudine, corupție și incompetență [...] Guvernarea legionară este comentată în termeni și mai drastici”. Concluzia fiind: „S-a bătut prea multă monedă pe așa zisa simpatie a lui Liviu Rebreanu pentru orientările de extremă dreaptă [sic!], ceea ce, chipurile, s-ar fi repercutat asupra operelor sale din ultima parte a vieții, inclusiv «Gorila»». Deși acuzele s-au făcut de multe ori prin amalgamarea criteriilor politice cu cele estetice, revelatoarele pagini de jurnal pot face lumină și în această direcție, pot elibera memoria marelui scriitor de nedreptăți și trebuie să ducă la valorificarea integrală a operei sale”. ■ *Lucian Blaga – lumea ca „paradis în destrămare”* reprezintă subiectul eseului lui Ion Pop. ■ Semnează poeme în acest număr: Ion Davideanu, Ion Mărgineanu, Vasile Velneciuc, Nicolae Trip, Martin Seghedi. □ Într-o notă, sunt anunțați câștigătorii concursului de poezie Hercules '79, cu tema „Partidului și țării îi închinăm cântare” (președintele juriului: Ion Horea). □ Proza este reprezentată de Vasile Spoială. ■ Florian Filip susține *Educația materialist-științifică a tineretului*. ■ *Un text de teatru în limba română de la 1754* este reprodus de Mircea Popa, „dovadă că teatrul românesc are o vechime mai mare decât se credea până acum”. ■ Dumitru Chirilă trece în revistă prezențele la Săptămâna teatrului politic (Constanța și Tulcea, 14-20 mai). Sunt menționate piese de teatru semnate de: Paul Everac, Tudor Popescu, Ion Coja, Constantin Cubleşan, Horia Lovinescu. □ Victor Parhon semnalează debutul scenic al prozatorului Fănuș Neagu, cu piesa *Scoica de lemn* (Teatrul „Nottara”): „Fănuș Neagu e în suficientă măsură conștient de propria-i valoare, pentru a nu-și da seama că o mai susținută și substanțială prezență a numelui său în literatura noastră dramatică ar servi nemijlocit aspirațiilor teatrului românesc spre universalitate”. □ Prin *Recurs la judecata de apoi* de Constantin Cubleşan, „asistăm la reîntâlnirea – după mai bine de două decenii – a doi oameni care, în tinerețe, s-au urât de moarte, ca urmare a convingerilor lor politice”: Constantin Dinu Florea, „fost legionar” și Manasia, comunist „responsabil, vizionar”, scrie Stelian Vasilescu în legătură cu subiectul piesei politice. ■ Ion Parhon comentează filmul *Vacanță tragică*, inspirat din povestiri ale lui Mihail Sadoveanu. ■ Poezia lui Nicolae Bădilescu din *Plutind pe o mare liniștită* este recenzată de Traian Ștef. ■ Dumitru Chirilă deplânge moartea Veturiei Goga. ■ Cerchistul Radu Enescu semnează două relatări de pe meleaguri americane: *La mulți ani Mickey!* și *Industria de vise*.

● [„Presa noastră”, nr. 6] Carol Roman îl interviuează pe George Ivașcu: „- Inițial vă propun să meditam după ce-am făcut o constatare: din cei 150 de ani de existență ai Presei românești, o treime, aproape, i-ați traversat ca fiu al

său credincios, jurnalist lucid, înzestrat cu puterea culturii, om sensibil la oameni, cu un mare dar al prieteniei... Fie că o doriți sau nu, puteți fi socotit un fel de „clasic în viață” al presei românești... – Să-mi fie iertat, dar protestez împotriva calificativului, care ascunde, parcă, prin el însuși, un fel de uimire, ca în fața a ceva ciudat, singular, – ceea ce, evident, nu corespunde realității... Mai sunt și mai profesează încă – din fericire! – și alte asemenea exemplare umane trăind și înaintând sub povara anilor pe drumul acestei complexe, cred eu, îndeletniciri intelectuale care e presa... Iar unii sunt, ca vârstă biologică superiori mie, alții, ca profesione, contemporani etc... – *Desigur – într-o cronologie precară, într-un dicționar al ziaristicii contemporane, aveți perfectă dreptate... Dar, altfel, orice-ați spune, – dacă luăm, iată, în considerare ultima dumneavoastră lucrare dedicată presei – „Cumpăna cuvântului” – care, de altfel, vine după acel „Jurnal ieșean”, antologând o activitate ce implică perioada anilor 1935-1940... – Da, într-adevăr, printr-o asemenea retrospectivă, mă predau: am, recunosc! – patru decenii și jumătate de profesione, iar dacă mă refer la faptul că încă din primul an de studenție, la Iași, în 1929-1930, am pășit pe făgașul gazetăriei (o spun asta în Introducerea la *Jurnal ieșean*), se cam fac cinci decenii de când... Dar, aveam, atunci doar 19 ani... și, tocmai ca atare aș dori să nu facem prea multă arheologie... Să le fixăm, deci, ca punct de plecare o dată care e într-adevăr scumpă amintirii mele: aceea din octombrie 1934, când, datorită încrederii câtorva tovarăși de studenție și de acțiune antifascistă Universitară – mă refer, desigur, la Alexandru Voitinovici, la Al. Bârlădeanu, la Gh. Agavriloaiei -, am devenit redactorul responsabil, de la numărul 3-1, al revistei «Manifest»... [...] Ibrăileanu este primul, și cu cea mai puternică reverberație, nume pe care se cuvine a-l menționa... Și apoi, în acest context (predominat de o personalitate obiectiv excepțională, în preajma căreia am avut norocul – marele noroc – de a fi încă din anul II de studenție până în 1936, anul stingerii inegalabilului, pentru mine, Magistru în ale culturii umane și întru ale vieții, ca om pur și simplu). – în acest context, repet, să nu-l uităm pe cel general și generalizator în definirea unei conduite. Vreau să spun, cel al climatului mișcării antifasciste, care, încă din 1933, avea în frunte pe profesorul Iorgu Iordan, ca președinte al Comitetului Național Antifascist din România – comitet din care, precum se știe, ca reprezentant al tineretului, a făcut parte tovarășul Nicolae Ceaușescu – iar activitatea acestui Comitet și-a aflat în rândurile majorității studenților Facultății de Litere ieșene numeroși aderenți. Ziarul antifascist «Ecou», apărut la Iași în 1933-1934, ca expresie a acestui Comitet, s-a bucurat de o reală receptivitate și în mediul universitar. De aici – s-ar putea spune – că revista «Manifest», în toamna anului 1934, după ce «Ecou» fusese suspendat, și-a luat răspunderea de a continua – desigur într-un context mai larg, dar și mai puțin experimentat, chiar acel ziar «Ecou». Astfel se și explică, pe de o parte, în primele patru luni ale anului 1933 apariția și în revista «Manifest» a unor semnături ca a profesorului Iorgu Iordan și texte ale*

altor colaboratori – dintre aceștia, unii sub pseudonim, de la suspendatul «Ecoul» – alături de ale altor universitari, precum C. I. Motaș, Al. Claudian, O. Zane, Mircea Mancaș, Emil Condurachi... – *Pentru ca, în iunie 1935, revista «Manifest» să facă încă un salt calitativ...* – Da, pentru că, în cursul lunii mai 1935 (clar și aceasta am evocat-o în același «Jurnal ieșean») am întâlnit, în casa lui Ibrăileanu, unde era «ilegalizat», pe Lucrețiu Pătrășcanu, întâlnire care a marcat cea mai pregnantă cotitură în evoluția revistei; și nu numai a revistei, ci și a secretarului ei responsabil, a colectivului ei... – *În sensul ?...* – În sensul angajării ei nu numai general antifasciste, ci al afirmării ei, prin ea, a însăși poziției Partidului Comunist Român. E vorba de acțiunea pentru radicalizarea și, prin consecința, convergența strategică și tactică cu forțele democratice. Între altele, cele ale aripii stângi a Partidului Național Țărănesc, dar, cu atât mai intens, de eforturile de a se marca acea, atât de evident necesară manifestare și din partea Partidului Social Democrat, a unității de acțiune. Articolele purtând semnătura Victor Mălin (în marea lor majoritate echivalând cu numele lui Lucrețiu Pătrășcanu) pentru aceasta pledau, în această direcție – majoră – argumentau. Ne aflam, doar, în a doua jumătate a anului 1935, când Partidul Comunist Român era în plină ofensivă, inclusiv prin tot mai numeroasele publicații pe care le genera (precum izbutise în 1932, cu «Bluze albastre»), pe care le conducea direct (printre ele, deci și «Manifest», din iunie 1935), le influența substanțial (precum «Cuvântul liber»), în această serie intrând apoi, «Era nouă», «Korunk», «Reporter», «Cadran», «Dacia nouă» și atâtea altele, care, rând pe rând, (ca dealtfel, și «Manifest», interzis în februarie 1936), au luat locul publicațiilor suspendate... Dar, toate acestea se cunosc astăzi prin cele câteva antologii, prin menționarea lor în studii retrospective asupra activității partidului, asupra mișcării antifasciste și antirăzboinice... [...] – *Dar, chiar prin asemenea dialoguri, se mai pot aduce contribuții utile... Ca, de pildă, despre ziarul «Iașul» și, desigur «Jurnalul literar»...* – Nu mă pot opri mai îndelung și la acestea, trimitând la cele ce – totuși – se știu deja. «Iașul» a apărut în 1938, îndată după suspendarea ziarului «Lumea» (condus de Jean Hefter) și a continuat până la 27 iulie 1940, când a fost suspendat de guvernul Gigurtu, ultimul articol al meu – scriam zilnic – fiind intitulat *Locul nostru în Europa*. [...] Cât despre «Jurnalul literar», istoria lui e mai bine cunoscută, și recunoscută, și cred că nu mai e cazul a insista, deși văd că în recente volume de corespondență documentară de la sau cu G. Călinescu, numele meu este – mai mult decât m-aș fi așteptat – menționat... Oricum, aș face un act de falsă modestie (deci de ipocrizie) dacă n-aș spune că experiența mea din 1939 - 1940, ca secund al lui G. Călinescu la redactarea «Jurnalului literar», îmi inspire, peste timp, un sentiment de reală mândrie. – *Pe un asemenea ecran și într-un asemenea mod proiectând istoria, veți fi de acord cu mine că mai aveți încă a menționa câte ceva din propria dumneavoastră experiență...* – Într-adevăr, dar cred, sper, că ea nu constituie ceva cu totul inedit pentru confrății noștri...

Se știe doar – acum, e adevărat, infinit mai mult decât, să zicem, cu două decenii în urmă, – despre activitatea de sursă și de aplicare, în condițiile date, antifascistă, patriotică desfășurată la ziarul «Timpul» (alături de Gheorghe Dinu, George Macovescu, Horia Roman, Miron Radu Paraschivescu), de cea de la «Vremea» unde am reușit, începând mai ales cu anul 1943, să reunesc în coloanele el, săptămânal, semnăturile unor personalități științifice sau scriitoricești progresiste, precum Iorgu Iordan, G. Călinescu, Al. Philippide, Pompiliu Constantinescu, de la un moment dat, Tudor Arghezi, cu colaborări ale lui M. Sadoveanu, Gala Galaction, Lucian Blaga, Camil Petrescu, E. Lovinescu; în sfârșit, în unele rubrici să atrag și tinere talente, precum Geo Dumitrescu, Ion Caraion sau pe unele din raza «Cercului literar» de la Sibiu: Ștefan Augustin Doinaș, Ioanichie Olteanu ș.a. [...] – *Dar, în ce privește intelectualitatea, nu peste mult timp apare și «Contemporanul»... – ...în septembrie 1946. Am avut cinstea să mă număr printre fondatorii lui, să colaborez frecvent până în 1948. Dar, între timp, sarcinile deveneau tot mai complexe, deși entuziasmul nostru revoluționar ne dădea noi și puternice aripi. Așa am întemeiat, în primăvara anului 1946, Redacția publicațiilor pentru străinătate, căreia îi revenea un rol deosebit în întâmpinarea Conferinței de pace de la Paris. În mai 1946, a apărut revista lunară «Revue roumaine» și respectiv, «Rumanian Revue», iar din aprilie 1947, trimestrialul de artă în două limbi (engleză, franceză, apoi și în rusă) «Arcades», – pe lângă numeroasele broșuri în limbi străine despre vechile, dar mai ales noile stări de lucruri din România care pășise pe un drum cu totul nou... – Și, totuși, mai rămîne în fața dialogului nostru încă un sfert de veac, căci din octombrie 1955 până astăzi, în iulie 1979... [...] – Totuși, ce aș putea spune mai mult decât ceea ce se știe, cred eu, despre «Contemporanul», despre evoluția lui norocoasă, începând încă din 5 noiembrie 1955, odată cu acel număr festiv Sadoveanu, care a inaugurat – pot spune – «noua serie», și printr-o conjunctură de factori depășind, desigur, strictul profesionalism, această publicație a devenit, repede, una din cele mai reprezentative, dacă nu chiar cel mai reprezentativ săptămânal de cultură... – Prin faptul că ați știut să atrageți și să creați climatul fericit al colaborării permanente sau foarte frecvente, variate, în același timp, a celor mai proeminente dintre personalitățile culturale, a unor condeie strălucite precum G. Călinescu, Arghezi, Bogza, Stancu, Philippide, Moșil, Jebeleanu, la un moment dat Blaga, în sfârșit ale atâtor oameni de știință, artiști etc. – Adevărat, dar nu e doar meritul meu, ci al echipei cu care am lucrat și, desigur, al climatului spiritual care a evoluat – căci nu se putea să nu evolueze -, iar după 1965, cu atât mai intens acest climat și-a spus cuvântul în paginile «Contemporanului», ca, de altfel, și în alte reviste... [...] – Adică... «Contemporanul» a continuat și fără mine, iar la «România literară», în fruntea căreia a trebuit să trec, m-am regăsit – profesional vorbind – nu cu puține dificultăți, dar – iată – în octombrie se împlinesc 8 ani... În efortul de adaptare la noile sarcini, la un mediu a cărui reflectare pe alocuri mai specioa-*

să, în sfârșit, cu ambiția de a lucra cu o redacție deja constituită într-o modalitate oarecum diferită de experiențele mele anterioare, printr-un rodaj, să-i zicem reciproc, am continuat și sper să mai continui a fi de folos... Cât și cum, se vede săptămână de săptămână”. □ Marin Badea publică studiul *Presa ilegală a P.C.R.* □ Milena Comarnescu îl interviează pe Florin Mugur: „... – Trăim o epocă, cel puțin în ultimii ani în care interviul se practică cu stăruință, a devenit un gen «la modă». Mă refer la acea categorie de interviuri (de o altă structură decît interviul «clasic», informativ), în care interviuistul nu se limitează la a formula întrebările ci, în deplină cunoștință de cauză, comentează răspunsurile primite, își exprimă propriile puncte de vedere, incitându-l astfel pe interlocutor. Interviurile de acest tip, începând cu cele semnate de Adrian Păunescu, Ecaterina Oproiu, Florin Mugur, ca să citez doar câteva nume din mai multe desigur, sunt un fel de «confesiuni provocate», așa cum le-ați numit în Argument-ul din Convorbiri cu Marin Preda. Considerați că este vorba de o îmbogățire, de o creștere calitativă a interviului? – Ați făcut o observație care mi se pare pertinentă și pe care nu-mi amintesc s-o mai fi întâlnit în lecturile și discuțiile mele; într-adevăr, interviurile din ultimii zece ani se deosebesc de interviurile din publicistica dintre cele două războaie. Deosebirea ați marcat-o exact. Interviurile dinainte erau precumpănitor informative. Chiar și în interviurile excelente ale lui Aderca, dacă le recitim, observăm că întrebările pe care le pune sunt numai și numai pentru a obține informații; aspectul de confesiune, care există totuși în interviurile lui (de aceea și este un mare interviuator) apare în niște comentarii care deschid sau închid interviul. Dar – repet – interviul propriu-zis este informativ și respectă strict această regulă. Pot să fie și excepții, dar nu cred, nu-mi amintesc. După război, și după Păunescu – de fapt el a venit primul cu un suflu nou în acest domeniu – interviul s-a transformat în altceva, într-un fel de «hărțuială» pentru a smulge o confesiune. Da, uneori e vorba de polemică. Sau de o confesiune provocată. De o confruntare. De ce s-a întâmplat așa ? Nu știu exact. Poate pentru că între cele două războaie oamenii aveau posibilitatea să facă publice în presă părerile lor, uneori foarte critice, foarte violente, fără nici un pretext. Iar în zilele noastre interviul a devenit un bun pretext de a exprima niște păreri pe care într-un articol e mai incomod să le spui. În interviu se poate și replica, și astfel, apar, în general, două puncte de vedere. Sau poate și pentru că interviuatorii români sunt firi romantice și confesive, pentru că nemaifiind „religioși” transformă interviul într-o spovedanie. În orice caz observația dumneavoastră rămâne valabilă, într-adevăr este o deosebire calitativă între întrebările lui F. Aderca, V. Netea, Valerian și alții și întrebările celor de astăzi. Ei nu se confesau niciodată și nu incitau decât rareori la confesiune. – *Cele două cărți de interviuri pe care le-ați publicat. Convorbiri cu Marin Preda și Profesiunea de scriitor, v-au situat printre autorii de interviuri des citați atunci când se discuta despre o anume tehnică, sau chiar «artă» a luării unui interviu. Interesant este că în aceste interviuri apare*

pregnantă nu numai personalitatea celui intervievat, ci și personalitatea dumneavoastră. Cum reușiți aceasta? Care credeți că este trăsătura indispensabilă unui bun intervievist? – Nu știu dacă este vorba de o artă a intervievistului, ci de o calitate pe care un om care ia interviuri trebuie s-o aibă neapărat (iar dacă nu o are e bine să renunțe să ia interviuri), calitate ce o au în general toți copiii între vârsta de 1 an și 10 ani. Și pe care unii, cu timpul, o mai pierd, ulții nu – și care se numește curiozitate. Interviuul de aici vine, dintr-o mare curiozitate. Dacă nu ești curios, dar cu adevărat curios, să afli niște lucruri mai deosebite despre omul pe care îl cunoști, pentru că de cele mai multe ori nu te duci să-i iei un interviu unui om pe care-l vezi pentru prima dată – interviul nu are nici un rost. Eu am încercat să aflu adevărul de la oameni cărora le citisem cărțile. Existau niște curiozități care erau ale mele – poate de-aici și impresia că în interviuri ar apărea și ceea ce ați numit «personalitatea» mea – și există, de asemenea, dorința celuiilalt de a răspunde unor întrebări care, uneori, erau și ale lui. Sau dorința de a nu răspunde. Eu nu cred în întrebările pașnice. – *Și totuși din interviurile dumneavoastră nu reiese că ați fi un agresiv... Oricum, nu agresivitatea vă caracterizează.* – Dacă veți citi cu atenție interviurile mele, veți vedea că cele mai bune dintre ele se nasc dintr-o nepotrivire. Acolo unde m-am întâlnit cu oameni care gândesc într-un mod asemănător cu mine, iar eu le puneam întrebări voind să aflu câte ceva în plus, lucruri pe care nu le știam încă despre ei, îmi dădeau răspunsuri întrucâtva previzibile, interviul nu avea o tensiune deosebită. Eu, de pildă, ca ins, sunt cu totul deosebit de Marin Preda, nu semăn cu el. Firește, suntem amândoi scriitori, există anumite trăsături comune, dar între autorul *Moromeților* și autorul de versuri Florin Mugur, care nu scrie o poezie inspirată de universul țăranesc și care, vai, e lipsită și de umorul excepțional al marelui romancier, apropierea sunt greu de făcut. Tocmai fiindcă avem altfel de temperamente, a ieșit o carte interesantă. Pentru că eu cred că lucrul cel mai bun pe care l-am făcut în materie de interviu este cartea cu Marin Preda. Eu eram, realmente, extrem de curios să cunosc un mare scriitor care nu semăna deloc cu mine și cred, îmi închipui, că nici domnia-sa nu se plictisea tot timpul fiind pus în fața unor întrebări ale unui om care nu semăna cu el, decât în anumite privințe și mai ales, dacă este să găsim o anumită asemănare, în ce privește marile convingeri, lucru deloc neglijabil. Probabil că dacă și convingerile noastre esențiale ar fi fost tot atât de deosebite ca firile noastre, nu s-ar fi născut un interviu, ci o polemică. – *Ați ales pentru a le lua interviuri personalități consacrate. Considerați că este un avantaj să-ți cunoști bine interlocutorul sau, dimpotrivă, este un handicap?* – Există două feluri de interviuri. Interviuul gazetăresc curat și curent trebuie să pornească din curiozitatea – iertați-mă, iar mă repet, dar o fac intenționat – din curiozitatea gazetarului de a cunoaște pe un om care a făcut ceva deosebit, sau chiar un lucru obișnuit dar dus la capăt într-un mod aparte. [...] Un alt tip este acela în care alegi un om cunoscut, despre care știi multe lucruri: un scriitor, un savant,

un artist. Evident că și aici autorul de interviuri trebuie să aibă curiozitatea de a afla mai mult decât știa până atunci, de a afla acele lucruri pe care de obicei oamenii le țin ascunse. [...] Citești zece cărți ale scriitorului X și nu i-ai aflat acest secret, pentru că dacă l-ai fi aflat nu te mai duceai să-i iei un interviu. [...] – *Mi se pare interesant ce mi-ați spus și cred că aveți dreptate deși eu credeam că reușita unui interviu depinde în bună măsură de «știința» înțelegerii interlocutorului... Și acum o întrebare care ține mai mult de tehnică, de formă. Care apreciați că sunt libertățile și limitele intervenției autorului interviului publicat, deci în ce măsură interveniți în textul descifrat de pe banda de magnetofon, prelucrându-l?* – Am luat interviuri unui număr mare de scriitori, între anii 1969 -1972. Am folosit aproape întotdeauna magnetofonul. Unii dintre intervievați, profesori universitari, conferențieri, erau oameni obișnuți să vorbească de la catedră; alții, fără să fi avut grade universitare, se făcuseră cunoscuți ca niște vorbitori excelenți. Am avut surpriza ca la aproape toți, – cu o singură excepție, clar nu vă voi spune numele celui care constituie excepția – textul a fost absolut inutilizabil în forma de pe bandă, transcrisă cuvânt cu cuvânt. Unul singur dintre ei, care nu este nici profesor universitar și care nici nu prea vorbește prin adunări, un om care mi-a răspuns în fraze împleticite, șovăitor, cu mari pauze, încât aveam senzația că nu voi alege nimic din ce-mi spunea a fost excepția de care vorbeam; vorbirea lui am putut-o transcrie cuvânt cu cuvânt și am publicat-o fără nici o modificare. Era un om – foarte talentat scriitor și foarte inteligent – care nu avea niciuna din virtuțile bunilor vorbitori. Și totuși... Excelenți vorbitori ca, de exemplu, regretatul Al. Ivăsiuc, căruia i-am luat un lung interviu (și seara aceea a rămas de neuitat pentru mine) au trebuit serios «revizuiți». – *Și ajung de fapt la răspunsul la întrebarea «Cum adică revizuiți...?»* – Sigur că nu m-am apucat niciodată să scriu cu cuvintele mele ceea ce a spus altul cu cuvintele lui. E vorba de topica frazelor, de pierderea șirului, de unele repetiții care trebuie tăiate, de alte repetiții, foarte puține, care trebuie să rămână pentru a da impresia de naturalețe. Cam același lucru se întâmplă cu vorbirea unui personaj dintr-o carte. Nu poți să-l lași să vorbească în fraze perfect puse la punct pentru că se naște o senzație de neverosimil. Trebuie să mai și repete niște cuvinte, să mai aibă și câte o șovăială. Pe de altă parte, nu-l poți lăsa nici să repete de o sută de ori același lucru, până la plictiseală. – *Deci nu este vorba propriu-zis de o refacere a textului, ci de o selectare, o «reorganizare» a materialului. Pentru că nu-l poți lăsa totdeauna în ordinea în care s-a purtat discuția.* – Sigur că da, aveți dreptate, mai ales când e vorba de un interviu lung. Într-un interviu foarte scurt merge și în ordinea în care ai pus întrebările. Dar într-un interviu amplu – așa s-a întâmplat când am scris cartea *Convorbiri cu Marin Preda* – materialul e aranjat după anumite reguli, ușor de ghicit pentru cel care citește atent cartea. [...] – *Ca o exemplificare «practică», ce-ați zice de un autointerviu?* – Adrian Păunescu, îmi amintesc, și-a luat un asemenea autointerviu. A avut amabilitatea să și-l acorde. Am

și eu amabilitatea să-mi acord un interviu rapid. Prima întrebare: *Ce credeți despre interviurile pe care le-ați semnat până acum?* Răspuns: *Cred că ele reprezintă o epocă din viața mea în care curiozitatea era încă vie. Această epocă s-a terminat. Nu mai sunt atât de curios. Nu voi mai lua interviuri.* A doua întrebare: *Vă veți ține de cuvânt? Ne iertați cu adevărat?* Răspuns: *Mă voi ține de cuvânt. Vă iert.* A treia întrebare: *Merită un intervievist să fie crezut pe cuvânt?* Răspuns: *Tot atât de mult ca și un intervievat. Amândoi mint în felul lor personal, sau spun adevărul în felul lor personal, ceea ce uneori e cam același lucru. Cum adevărurile dintr-un interviu sunt fatal incomplete, ele seamănă foarte bine, adesea, cu neadevărurile. Nu e nimeni vinovat de asta, când nu e nimeni vinovat de asta.* A patra întrebare: *Vai, ce cugetări profunde! Dar la ce lucrați în prezent?* Răspuns: *Vă interesează într-adevăr la ce lucrez?* A cincea întrebare: *Nici vorbă, dar așa se întrebă în finalurile interviurilor. Deci, ce ne mai dăruieți?* Răspuns: *Nu fiți prea curios, că acum vă răspund! Un mic rezumat al trilogiei, pentru început... Dar e momentul să mă intrerupeți”.*

■ Revista publică texte ale unei dezbateri despre *Virtuțile și serviciile recenziei în presă*. □ Opinează Constantin Crișan: „Fenomenul merită salutat, mai ales că – văzut prin prisma acestei bogății și diversități incontestabile – contribuie la informarea mai promptă a cititorului de diferite preocupări socio-profesionale și, implicit, la propagarea unui fond important de idei din variate domenii ale științei, artei, literaturii, în rândul unor categorii tot mai vaste de cititori. Aceasta este însă fața exterioară a lucrurilor și ar fi o injustiție dacă nu am recunoaște că, în majoritatea gazetelor noastre specializate – și chiar în cazul unor cotidiene politice centrale ca «Scânteia», «România liberă», «Scânteia tineretului», precum și la Radio ori TV – grija față de recenzie de carte a sporit. Odată cu această atenție superioară acordată genului, au crescut simțitor calitatea stilului, diversitatea limbajului – în funcție de profilul publicației – și numărul colaboratorilor. [...] În ce privește presa de cultură – în cadrul căreia recenzia ar trebui să ocupe, ca ierarhie, un loc important, al treilea după articolul de fond și cronică literară – trebuie să spunem, din capul locului, că situația ei – a recenziei – e departe de a se înfățișa astfel. Nici aici nu putem nega o proliferare a numărului de recenzii, o sporire așadar a spațiului grafic acordat ei, foarte inegal, de altminteri, de la un număr la altul. Observația din urmă se referă îndeosebi la «România literară» care înregistrează în medie – bineînțeles în afara cronicii literare – între 1 și 7 cărți pe săptămână. E bine? E rău? [...] Cu atât mai mult așadar se pune problema selecției, a selectării cărților, care să beneficieze – pe drept! – de girul prezentării publice, deci a difuzării lor pe baza unui spor de autoritate conferită cu anticipație. În acest punct, suntem iarăși nevoiți să punem o întrebare: oare dorința de a prezenta cât mai multe cărți obligă săptămânalele de cultură și literatură la acordarea unui spațiu extrem de modic, pentru a nu spune de-a dreptul meschin – adică sărăcăcios, ca să preluăm sensul cuvântului meschin din arabă. E suficient să privim unele

numere ale săptămânalului social-politic (dar și de cultură), «Contemporanul» pentru a constata că pagina a șaptea ne oferă un spectacol pe cât de generos, pe atât de curios: se recenzează, adesea în chip egal ca spațiu – iar spațiul nu depășește 10–15 rânduri de *petite* – cărți care nu sunt egale între ele nici ca gen, nici ca valoare și care nu au, evident, drepturi egale la circulația culturală. Cititorul mai puțin avizat poate fi în ultimă instanță indus de o asemenea viziune «egalitaristă», otova a lucrărilor. [...] Într-un mod oarecum similar mi se pare că stau lucrurile cu rubrica intitulată *Compendiu* din revista «Luceafărul». [...] Tot dintr-o astfel de mult așteptată viziune integratoare, derivă și necesitatea, fundamentală după opinia noastră, a selectării însăși a colaboratorilor externi cărora li se încredințează evaluarea unor cărți, prin intermediul recenziei. Faptul că unele publicații de cultură și literatură – ne referim îndeosebi la revistele «Orizont», «Convorbiri literare», «Ramuri», «Ateneu», «Astra» – transferă cu prea multă ușurință girul autorității lor unor colaboratori externi mai ales ca autori de recenzii, ne dezvăluie de facto o concepție eronată asupra importanței pe care aceste redacții o acordă recenziei. Am putea, evident, înșira aici o serie întregă de nume care, de fapt, debutează prin... a judeca, uneori de sus, dând sfaturi academice ori, paradoxal, de pură practică literară, unor practicieni ai scrisului, cu un statut serios de activitate, de valoare și de recunoaștere publică. Situația este – cu prețul de a repeta cuvântul – încă o dată paradoxală, dacă ne gândim că, «pe vremuri», recenzia, departe de a fi considerată un gen minor, era semnată de condeie care aveau în primul rând credit în fața autorului, și, în aceeași măsură, în fața marelui public. Să ne amintim, fie și pentru o clipă, că un mare critic, deja reputat și nu un debutant cu ifose, cum se întâmpla azi, semna recenzii în «Viața românească». E vorba, se înțelege, de G. Ibrăileanu – și simpla răsfoire a valoroasei reviste mai ales între anii 1906–1915 ne arată nu atât binecunoscuta prezență activă a ascuțitului critic, ci mai ales răbdarea minuțioasă cu care, pe pagini întregi, mentorul «Vieții românești» se apleca și asupra cărților «dlui» Sadoveanu, ca și asupra unor scriitori de varie importanță cărora le spunea adevărul în față, cititorii fiind implicit consiliați, pe drumul cel bun. Am spus că Ibrăileanu – mai târziu Călinescu, Vl. Streinu, Pompiliu Constantinescu – recenza(u) o carte pe pagini întregi. Se pornea de la ideea, mai generoasă și mai eficientă după opinia noastră, că a recenza o carte înseamnă, în ultimă instanță a evalua, a situa un autor pe de o parte în câmpul mai larg al literaturii, pe de altă parte, în peisajul propriei sale creații. Din păcate, un astfel de lucru nu prea se mai întâmplă. [...] O altă remarcă ar trebui făcută, apoi, cu privire la tipologia cărților recenzate: presa ignoră adesea genuri de cărți cu foarte mare priză la publicul larg: mai ales cartea pentru copii, cartea de aventuri, cartea științifico-fantastică. Or, a te pronunța, în scris, în presă, asupra unor astfel de cărți – chiar dacă unele din acestea sunt slabe – înseamnă a face o adevărată critică militantă, a determina pe această cale evoluția gustului public”.

□ Boris Buzilă semnează un medalion *Baranga, zodii tutelare*: „... Aurel Baranga ne-a părăsit subit și discret, cu puțin timp înainte de a fi împlinit vârsta de 66 de ani, într-una din zilele când băntuiau năprasnic vîpiile unei precipitate și necruțătoare canicule [...] Recitesc acum, când Aurel Baranga nu se mai află printre cei vii, pasajele din jurnal, străbătute parcă de un tulburător sentiment de premonițiune, în care arată felul cum a fost alcătuit *Jurnalul de atelier*, două sute de pagini fiind recuperate, abia, din peste 1300”. □ Două recenzii, semnate de Constantin Darie, volumului *Memoriile unui gazetar* (1927–1937) de A. P. Samson, respectiv, Elena Zărescu volumului *Zăpezile calde* al Gloriei Lăcătușu, apărut în seria „Reporter XX” a Editurii Junimea.

• [„**Ramuri**”, nr. 6] Se deschide cu editorialul *Permanența procesului educativ*, semnat „R”, și cu o poezie de Adrian Păunescu: *Dor de absolut (cânt către Eminescu)*. ■ Pagina a doua găzduiește trei recenzii de Elena Tacciu. □ *Opinii literare* este „cel mai personal volum” al lui G. Dimisianu, în care criticul, când se ocupă de cărțile unor contemporani, dezvăluie „profiluri estetice memorabile”. În introducere, autoarea precizează că, prin această carte, Dimisianu contrazice „cu evidență” portretul pe care i-l consacră Marian Popa în *Dicționar de literatură română contemporană*, unde i se reproșează „o privire critică lipsită de nuanțe”. □ Debutul în volum al Mirelei Roznoveanu, *Lecturi moderne*, se distinge prin „analiza prozei în direcția psiho-criticii”. □ În *Contextul operei*, Cornel Ungureanu realizează o critică solidă, care strânge în jurul scrierilor cercetate „discrepanțe și complementarități”. ■ La *Delimitări critice*, Eugen Negrici „așază” *Nevoia de durată a liricii*, oprindu-se la volumul *Misivă între anotimpuri* de Anghel Mora, acesta „restituind poemului gestică largă, ceremonioasă, a invocării”. ■ Dorin Teodorescu scrie despre *Poemul eminescian*: „Este atâta veghe amară în cuvintele și în viziunile sale, că dezmierdările cântecului și ale imaginației nu pot să nu treacă sub semnul fragilității. Poemul râvnește astfel, tot în fundamente, să se desăvârșească și ca o succintă carte de înțelepciune”. ■ La *Lecturi din contemporani*, Constantin Dumitrache cercetează volumul *Prezențe românești și realități europene* de Adrian Marino (*Jurnalul ca pretext*), care alcătuiește, la fel ca volumele *!Ole! España* și *Carnete europene*, „un jurnal de idei”. ■ Mihaela Andreescu analizează volumul de versuri *Rază de cobalt* al lui Dumitru Popescu: „Așezată sub semnul purificator și penetrant al razei de cobalt, agent al radiografierii și terapiei morale, al acțiunii lucide, justițiare, poezia propusă de Dumitru Popescu [...] e conținută de un spațiu dens ca un conglomerat de idei. Intimitatea învăluitoare și cizelarea împătimită nu convin unei structuri funciar romantice, decisă să răspundă întrebărilor cruciale ale existenței și istoriei. Poetul fuge, de fapt, de estetizant, de lupta pentru înfrumusețare. Sectorul imaginilor perseverează în alungarea armonicului și beatitudinii muzicale, preferând dizlocări crude și asociații dure”. Cronica este escortată, curios, de genericul *Delimitări*, deși autoarea nu polemizează cu alți

comentatori ai volumului și nici nu exprimă inaderențe față de poezia demnitarului (dar nici atașamente, care ar fi putut să îndreptățescă o delimitare a redacției). Același generic fusese întrebuițat, pe aceeași pagină, și în numărul trecut. ■ În cuprinsul revistei, versuri de Violeta Zamfirescu, Virgil Carianopol, Mira Lupeanu, Vasile Nicolescu. ■ Anatol Ghermanschi urmărește evocarea figurii lui Tudor Vladimirescu în articolele politice ale lui Eminescu din *Timpul*. ■ Eufrosina Alboiu recenzează *Ultima vară a lui Antim* de Florin Mugur, „un remarcabil roman epistolar”, în care descoperă „o filosofie a râsului cu lacrimi”. ■ O notă din grupajul *Accente*: „Nu avem gustul verdictelor, dar trebuie să spunem că ultimele polemici din unele reviste au fost purtate «orbește». Am găsit și citate modificate. E drept că suntem într-un sezon foarte călduros, dar asta nu înseamnă că polemica nu trebuie să fie «temperată» și gândită... în argumente”. ■ Apare rubrica *Revista revistelor*, în care sunt reținute unele materiale din *Secolul 20* și din revista în limba română *Lumina* (Panciova). ■ Sunt prezenți cu proză Platon Pardău, Lucian Zatti și George Ostroveanu. ■ Alexandru Melian identifică în manuscrisele eminesciene câteva aforisme ale poetului care nu au fost publicate. Restituindu-le, eminescologul discută apetența autorului lor pentru meditații și cugetări (*Eminescu – mirajul înțelepciunii*). ■ Al. Ionescu prezintă *O scrisoare a lui Tudor Arghezi* din 1934. Destinatarul este I.C. Teodorescu, profesor de viticultură, împrăștiat, în urma eroismului arătat pe frontul Primului Război Mondial, cu câteva hectare în preajma Mărțișorului. Epistola descrie o nostimă încurcătură onomastică, precum și pasiunea lui Arghezi pentru apicultură. Poetul îi împărtășește profesorului și o „rețetă avantajoasă” de construire a stupilor: „Lucrez cu deținuți din penitenciarul de peste drum. Salariu = 20 lei + un tutun 5 lei + o pâine 6 lei. Total 31 lei pe zi. Seara supliment = un rachiu, două trei felii dintr'un mezel, o altă bucată de pâine = costul se pierde în masă. Gardienii primesc și ei tainul, însă numi la tutun și rachiu”. ■ Reprezentând, alături de Geo Șerban, Uniunea Scriitorilor din R.S.R. la cea de-a XII-a Întâlnire internațională organizată de Asociația Scriitorilor din Slovenia și PEN-ul sloven, Ilarie Hinoveanu relatează, la *Meridiane*, manifestările de la Bled. Directorul Editurii Scrisul românesc amintește că, în colecția „Punți” a editurii Pomurska Založba, a fost lansat romanul *Orgolii* de Augustin Buzura, tradus de Katia Șpur și Richard Sârbu (*Dialog scriitoricesc internațional*). ■ Mihai Duțescu scrie despre sărbătorirea a trei decenii de activitate a Teatrului de păpuși din Craiova. În programul manifestărilor prilejuite de această aniversare a fost prezentat spectacolul *Legenda naiului* de Ion D. Sîrbu, „emoționantă pledoarie pentru moștenirea străbună de frumusețe și cântec”. ■ Sub titlul *Scrisori către un tânăr*, George Sorescu prezintă cinci epistole inedite ale lui Petre Pandrea. Destinatarul este cercetătorul Stelian Cincă, autor, în același număr, al evocării *Cum l-am cunoscut*. Documentele se opresc în principal la Gib. I. Mihăescu, despre care S. Cincă îi solicitase lui Petre Pandrea unele amintiri. Între rându-

rile scrise de acesta din urmă, atrage atenția o situație cronologică a momentelor propice studiului: „Marile lucrări încep abia după 35 de ani, iar sintezele între 50 și 70! Atunci e vlaga, snaga și efortul științific pentru cercetătorul științific”. ■ Acest număr conține șase pagini publicitare, numerotate cu cifre romane, prezentând Întreprinderea de aparataj electric de instalații din Titu, Alurom Slatina și o ofertă de angajare a Trustului petrolului Tg. Jiu.

● [„Secolul 20”, nr. 6] Acest număr se deschide cu un editorial al redacției care ia cunoștință de Directivele celui de-al XII-lea Congres al Partidului Comunist Român. ■ Sunt publicate ample extrase din Raportul Comitetului Central cu privire la activitatea Partidului Comunist Român în perioada dintre Congresul al XI-lea și al XII-lea și sarcinile de viitor ale partidului. Se recomandă intensificarea propagandei și a educației de tip socialist care să elimine orice concepție străină și retrogradă rămasă în mintea sau cunoștințele maselor. Un rol important îi revine, în domeniul menționat, literaturii: „Cu toate realizările, avem încă mult de făcut pentru a da strălucirea cuvenită literaturii și artelor, pentru a crea opere demne de marea epopee constructivă pe care o înfăptuiește poporul nostru. În acești ani au apărut și destule lucrări literare și artistice nesemnificative, ce nu se ridică la înălțimea posibilităților creatorilor și a cerințelor societății. Oamenii muncii așteaptă o creație artistică bogată, de o mare diversitate de genuri și stiluri, cu adevărat revoluționară, pătrunsă de spiritul înnoitor al socialismului, care să militeze cu pasiune pentru perfecționarea societății și omului. [...] O importanță hotărâtoare are în această privință prezența permanentă a scriitorilor și artiștilor în clopotul vieții și muncii constructive, acolo unde se făuresc marile valori ale progresului uman. [...] Este necesar ca organizațiile de partid din instituțiile de artă și cultură, uniunile de creație, Consiliul culturii și educației socialiste să exercite un rol mai activ în orientarea și îndrumarea creației artistice, în promovarea fermă în sfera culturii a concepției filozofice materialist-dialectice și istorice despre lume și viață”. ■ Este publicat răspunsul Uniunii Scriitorilor din Republica Socialistă România la cuvântarea ținută de Nicolae Ceaușescu. ■ Ștefan Aug. Doinaș abordează, în articolul intitulat *Geometria unei pasiuni*, teoria tragicului formulată de Gabriel Liiceanu în lucrarea *Theorie des Tragischen als Peratologie (Tragicul. O fenomenologie a limitei și depășirii*, Univers, 1975). Comentatorul remarcă, înainte de toate, poziția antiaristotelică a lui Gabriel Liiceanu „refuzând să fundeze tragicul pe existența empirică a genului literar numit tragedie, sau să-l definească, la modul psihologist, pornind de la efectele pe care spectacolul tragic, obiectivat artistic sau prezent în realitate, le stârnește în sufletul spectatorilor, al martorilor oculari. Această metodologie restrictivă e compensată, însă, prin lărgirea conceptului în discuție, care – în loc de a fi o simplă categorie de ordin poetic sau estetic – devine o dimensiune a vieții concrete, un mod de existență în orizontul spiritual, ținând de statutul ontologic al omului. De-a lungul paginilor ei, cartea câștigă astfel o fervoare

etică, deoarece tragicul, așa cum îl elaborează Gabriel Liiceanu – participă la o adevărată «cultură a organului moral» al umanității, fiind o veritabilă sinteză în act între logos și pathos”. □ Sorin Vieru comentează și el lucrarea despre tragic a lui Gabriel Liiceanu, concentrându-se mai ales pe soluția depășirii tragicului sau redefinirii relației dintre anularea și depășirea tragicului. În acest sens, comentatorul face apel la poziția filozofului din *Receptarea tragicului în antropologia marxistă* găsim aici „argumente pentru o delimitare mai netă între anularea tragicului prin evaziune ontologică și depășirea autentică a tragicului prin organizarea existenței finite după legile operei de artă; și aceasta prin implicarea obiectiv-possibilă și subiectiv-căutată a particularului, părții, în mișcarea ansamblului, implicare nu în calitate de agent, pacient sau transfug al situației tragice, ci cu luciditatea și bucuria unei explicitări la care participă și pe care o amorsează. Depășirea tragicului nu va însemna însă anihilarea lui. Acea tensiune existențială devine o forță potențială și, fără a mai irumpe în situația tragică, determinând o polarizare pacient-agent tragic, se va actualiza în rememorarea tragicului. [...] Existența netragică valoroasă nu-și poate refuza memoria tragicului: în aceasta credem că stă sensul ultim al discursului despre tragic pe care autorul român îl poate adresa chiar și celor mai obstinați partizani ai existenței netragice”. ■ La tema *O bibliotecă a capodoperelor*, rezultată dintr-un proiect UNESCO în colaborarea cu Asociația Internațională a Criticilor Literari ce a vizat alcătuirea unei liste a capodoperelor literaturii europene din Antichitate până în prima jumătate a secolului XX (1940), răspunde Ov. S. Crohmălniceanu, în calitate de participant la proiect și la dezbaterile criticilor care l-au făcut posibil. Criticul român relatează cum s-au stabilit criteriile, cum s-a ajuns la un compromis între noțiunile de perfecțiune artistică și reprezentativitatea unei operei, cum s-au „negociat” locurile în listă pentru capodoperele în limbi de mare circulație și cele în limbi mai puțin cunoscute. „Noi suntem reprezentați satisfăcător, cu autori de la Dimitrie Cantemir la Zaharia Stancu (o condiție *sine qua non* fusese ca lista să nu cuprindă nume fără o reputație literară constituită înainte de 1940). Printre autorii incluși se află Anton Pann și Negruzzi, bineînțeles Eminescu, Creangă și Caragiale, marii poeți moderni Bacovia, Arghezi, Blaga, Ion Barbu, Philippide, Pillat, precum și câțiva dintre principalii prozatori: Sadoveanu, Rebreanu, Mateiu Caragiale, G. Călinescu. E prevăzută o antologie de poezie populară românească”. Criticul pledează însă pentru alcătuirea unei liste dedicată exclusiv «capodoperelor necunoscute». ■ La *Cronica traducerilor*, Ioan Aurel Preda realizează un material despre traducerea lui Creangă în limba engleză de către Ana Cartianu și R. C. Johnston – Ion Creangă, *Memories of My Boyhood, Stories and Tales*, Minerva Publishing House, Bucharest, 1978. Dificultățile traducerii, dat fiind limba atât de particulară a scriitorului humuleștean, au fost multe și ele s-au concretizat în găsirea echilibrului dintre necesara inteligibilitate lingvistică și conservarea specificității autorului și

epocii căreia îi aparține scrierea. ■ Alexandrina Andru semnaleză reparația, în China, în anul 1978, a revistei „Literatura mondială” care alocă spațiu și literaturii române, prin traducerea povestirii *Convoiul de noapte*, de Aurel Mihale, în numărul 2 din 1978, și publicarea, în numărul 4 din 1979, a unor poeme semnate de cinci poeți români: Lucian Blaga, Tiberiu Utan, Ion Horea, Anghel Dumbrăveanu, Marin Sorescu. Tot aici apare și traducerea piesei *Sfântul Mitică Blajinul*, de Aurel Baranga.

● [„Steaua”, nr. 6] Editorialul face referire la câteva evenimente concentrate asupra „dezvoltării științifice și tehnologice” (lucrările Plenarei Consiliului Național pentru Știință și Tehnologie) ■ Mircea Popa deschide numărul 6 cu articolul *Național – universal*, în care sunt exprimate opinii referitoare la protocronism și sincronism, reamintindu-se teoriile lui Edgar Papu și Eugen Lovinescu, dar și afirmațiile lui Blaga despre creație și etnicitate, pentru a se ajunge la îndemnul adresat scriitorilor contemporani de a cultiva și înțelege dialectic specificul național, fără a uita universalul într-un fel de recitare, pe linia epocii, a lui Maiorescu: „E timpul să învățăm să fim naționali cu fața la universalitate, să scăpăm de complexul «micii culturi» și a limbii de circulație restrânsă, să traducem mai mult, să facem o propagandă mai eficace în sprijinul valorilor pe care să le prezentăm lumii. În raportul la Congresul al XI-lea al P. C. R. tovarășul Nicolae Ceaușescu arăta că «Este loc pentru o literatură care să se afirme, într-adevăr, nu numai pe plan național, ci și pe plan internațional și care să depășească realizările înaintașilor». În această pătrundere «pe poarta proprie», cum spunea Goga, este o necesitate și o datorie patriotică ridicată în fața scriitorilor actuali, cultivarea specificului național, înțelegerea dialectică a esenței lui și a raporturilor lui cu universalitatea fiind o condiție de prim rang, pentru o afirmare competitivă în lume”.

■ Fănuș Băileșteanu publică un amplu material sub titlul «*Scrisorile*» în timp și spațiu, referindu-se la *Scrisorile* eminesciene. Pornind de la ideea că *Scrisorile* „constituie un nucleu, dacă nu chiar nucleul esențial al creației eminesciene”, autorul articolului analizează conceptele de timp și de spațiu, dilatarea și contractarea lor în special în *Scrisoarea I*. □ Tot despre poetul național publică și Gavril Scridon un articol intitulat *Poetul și spiritul scandinav*. Autorul realizează o incursiune în sursele de inspirație de origine scandinavă ale poetului, începând cu nuvela fantastică *Lanțul de aur*, de Onkel Adam, pseudonimul literar al lui Karl Anton Wetterbergh, medic suedez, cunoscut și ca poet, filozof, romancier; la acest nume se adaugă cel al contelui Gabriel Turesson de Oxenstierna ale cărui cugetări pe tema lumii ca teatru le notează. Mitologia scandinavă, o altă sursă de inspirație pentru poet, este pusă sub lupă, autorul cercetând apariția, atributele și modificările unui personaj ca zeul Odin într-un poem ca *Memento mori*. Interesante sunt comentariile referitoare la contaminările dintre spațiul mitic scandinav și cel geto-dacic în imaginarul poetic eminescian. □ La tema eminesciană a numărului, Ioana Em.

Petrescu participă cu materialul *Eminescu peste hotare*. Sunt trecute în revistă studiile critice despre Eminescu ale autorilor străini, apărute în colecția *Eminesciana* și este abordată critic cartea lui Iurii Kojevnikov, *Mihai Eminescu și problema romantismului în literatura română*, în traducerea lui Ariton Vraciu, care semnează și prefața. Principalul reproș care i se aduce volumului este că perspectiva critică este înrudită cu aceea a anilor '50, iar secundar și anumite neconcordanțe teoretice și omiterea unor informații esențiale în ceea ce privește istoria literaturii române. □ D. Vatamaniuc publică articolul *Eminescu despre sofismele vieții parlamentare*, în care arată care sunt sursele de argumentație ale lui Eminescu pentru comentariile sale politice – de exemplu cartea lui William Gerard Hamilton, *Parliamentary logic*. Sunt redată însemnările lui Eminescu pe tema sofismelor parlamentare așa cum se regăsesc în lucrarea menționată. ■ În articolul intitulat *Modernul Galaction*, Eugen Uricaru îl identifică pe Galaction drept cel care aduce povestirea fantastică în modernitate, realizând o sinteză între eresul și eposul popular: „Povestirile sale fantastice sunt pentru literatura noastră ceea ce înseamnă creația lui Gogol pentru literatura rusă sau opera lui Poe pentru cea americană. Înseamnă: un fâgaș nou pentru aceleași bune și bătrâne roți”. Autorul articolului adaugă: „Activitatea sa politică trebuie însă privită cu rezervă, cu înțelegere dar fără slăbiciune, pentru că totuși semnătura sa pe Chemarea odioasă adresată celor din tranșee de a se preda invadatorului rămâne”. ■ La rubrica *Teme*, N. Manolescu publică articolul *Patru tipuri de roman* în care sintetizează teoria romanului care va deveni piatra de temelie a operei sale de critic literar, o stație până la elaborarea teoriei romanului doric, ionic și corintic, din *Arca lui Noe*. Pornind de Wayne C. Booth și a sa *Retorica romanului*, criticul analizează evoluția romanului, de la cel realist, clasic, la cel modern, de la Flaubert la Virginia Woolf și Henry James din perspectiva atitudinii autorului față de lumea romanului și de pendularea naratorului între ipostazele de autor și de personaje cu apropiere din ce în ce mai mare de ultimul. Aceste considerente îl vor conduce pe N. Manolescu la următoarea clasificare: „[...] voi nota că există patru tipuri de roman realist (adică interesat de verosimil): întâiul, în care un narator ce se dă drept autor (și-i mimează omnisciența) lasă amprente sale peste tot în ficțiune; al doilea, în care naratorul își șterge cu grijă urmele, intrând atât de perfect în pielea autorului, încât nici nu mai luăm act de el; al treilea, în care naratorul renunță la omnisciență, se dă drept personaj și-și însușește un punct de vedere limitat și cu parti-pris psihologic; și ultimul, în care naratorul renunță în fond la sine cedând perspectiva personajelor (fără ca el însuși să mai fie măcar personaj), Tipul I: *Ciocoii*, de N. Filimon. Tipul II: *Ion*, de Liviu Rebreanu. Tipul III: *Adela*, de Ibrăileanu. Tipul IV: *Vânătoarea regală*, de D. R. Popescu”. ■ Mircea Ivănescu publică un grupaj de poeme. De asemenea, sunt publicate poeme de Daniel Turcea și două poeme dedicate acestuia de Petre Stoica,

respectiv Monica Mărgineanu. ■ Problematika relației dintre național și universal este reluată de Henri Zalis: „Aici am dorit să dezvolt câteva considerații de natură să confirme rolul naționalului în promovarea formelor artistice armonioase. Și în reflectarea pe plan spiritual a fuziunii dintre național și universal într-un grad de intensitate decis de fidelitatea față de a) geniul național, b) starea de spirit a epocii, c) expresivitatea estetică. În sprijinul reflecțiilor sale, autorul aduce eseul lui Edgar Papu despre universalitatea lui Eminescu și considerațiile lui Georg Lukács cu privire la generarea unei perspective moderne universale asupra realului pornind de la un experiment local cum ar fi dramaturgia lui Ibsen. ■ Adrian Popescu recenzează volume de poezie, din care se disting: *Pentru cine exist* (Ed. Junimea), al treilea volum al lui Nicolae Turtureanu și debutul lui Radu Ulmeanu cu *Patinoar* (Ed. Cartea Românească). ■ Liviu Petrescu scrie despre eseul Ilene Mălănciuc, *Vina tragică* (C.R., 1978). Comentatorul găsește interesantă argumentația legată de „tragismul fără vină” (avându-l ca exponent pe Iov), dar nici analizele și exemplele care circumscriu „culpabilitatea tragică” (romanele dostoevskiene) nu rămân fără apreciere. ■ Corneliu Ștefanache apare cu proza *Toamnă însângerată*. ■ Maria Negru Vedinaș face o analiză a poemului lui Doinaș, *Mistrețului cu colți de argint*. Pe aceeași pagină Florin Mugur publică poemul *Ora trei dimineața*. ■ Hristu Cândroveanu scrie un articol despre poezia lui Mircea Micu, pentru a contracara nuanța preponderentă de parodist asociată cu scrisul său, datorită volumelor *Dracul verde* (1972) și *Parodii de la „A” la „Z”* (1975). Trecând prin toate volumele sale – *Noaptea risipitorului* (1969), *Teama de oglinzi* (1972), *Vânătoare de seară* (1976) – autorul concluzionează: „Mircea Micu este, fără nici o îndoială, un vânător de himere, cum definește el însuși poezia, arta, pe creatori, universul frumosului într-un cuvânt (*Vânătorii de himere*). Înfrigorat, împătimit, îmbolnăvindându-se de vis, imaginându-și chipurile știute și neștiute ale lumii, enigmatice, cu neputință de identificat odată pentru totdeauna”. ■ Dumitru D. Panaitescu trece în revistă îndelungata corespondență dintre Perpessicius și scriitorul Horia Oprescu din care se pot extrage, printre altele, informații interesante privind înființarea Muzeului Literaturii Române și activitatea desfășurată în această instituție. ■ Despre lirica lui Salamon Ernő, poetul celor umiliți și obidiți – sintagmă care se referă la proletarii sec. al XX-lea, scrie un material substanțial Nicolae Balotă. ■ *Cronica literară* este semnată de Petru Poantă. Comentatorul reține volumul de publicistică al lui D. R. Popescu, intitulat *Virgule*. □ Volumul lui Adrian Popescu, *Curtea medicilor* este subiectul unei prezentări în care se pune accentul pe felul în care viziunea poetică se transformă într-un „estetism cu priză la concret, imagini tandre și îmbietoare, grațiosul oglindit în sine însuși”. □ Petru Poantă scrie despre a doua carte a lui Aurel Șorobetea, *Altminteri*. □ Virgil Ardeleanu se oprește asupra romanului *Carnaval la Constanța*, de Ion Coja, autor dramatic, text pe care îl găsește inteligent, remarcând

„dexteritatea în producerea suspansului pe secțiuni, în reluarea aceluiași și aceluiași fir din mereu alte unghiuri”. □ Un alt debut pe care Virgil Ardeleanu îl consideră demn de atenție este cel al lui Ioan Rasiga cu romanul *Albumul*, o scriere care folosește tehnica monologului interior și a sondării subconștientului, precum și analize psihologice verosimile. ■ Ion Caraion traduce poemul *Anciar* de Alexandru Pușkin. ■ Grupaj de poeme la care contribuie Aurel Pantea, Valentin Argeșanu, Victor Nistea. ■ Virgil Stanciu îi ia un interviu scriitoarei Iris Murdoch cu ocazia vizitei acesteia în România, în calitate de invitată a Consiliului culturii și educației socialiste și a Uniunii Scriitorilor. Discuția are multe puncte de interes, de la apartenența scriitoarei la generația '50, la afirmația lui Anthony Burgess că se află pe punctul de a deveni o «scriitoare populară», trecând prin considerații referitoare la Premiul Booker primit pentru romanul *Marea, marea!*, și, în sfârșit, impresii despre literatura română: „– *Cum e cunoscută literatura română în Anglia? Ce impresii ați reușit să vă formați despre ea și despre țara noastră, până acum?* – Literatura română e insuficient cunoscută în Anglia. Ar trebui să existe o mai mare prezență românească, să vină mai mulți români la noi. Primul pe care l-am cunoscut a fost Miron Grindea, apoi l-am cunoscut pe Andrei Brezianu. Există, desigur, și un obstacol de natură lingvistică, dar ne interesează foarte mult să aflăm câte ceva din ce se petrece pe scena literară de aici, să ne formăm o concepție”. ■ Apollo Bolohan traduce două poeme de William Carlos Williams. ■ I. Maxim Danciu face referire la cartea Ilenei Ioanid despre sociologia marxistă a culturii: „Lucrarea Ilenei Ioanid pledează pentru crearea unui sistem categorial propriu sociologiei marxiste a culturii, pe această linie trebuind, bineînțeles, să fie valorificate contribuțiile deloc neglijabile ale lui Plehanov, Gherea, Gramsci, Lukács și Goldmann, o asemenea muncă fiind cerută de însăși logica constituirii culturii socialiste: «Dacă socialismul nu poate fi conceput decât ca sinteza civilizației umane – notează în concluzie autoarea – atunci, evident, nici cultura acestei societăți nu poate fi decât sinteza valorilor culturale precedente, moment de unde începe adevărata reconstrucție socială și culturală. Numai în acest sens cultura socialistă poate fi un sistem necesar de valori filosofice, politice, științifice, artistice, morale etc., prin care societatea socialistă se afirmă și se transformă pe sine, ca obiect și subiect conștient al propriei sale istorii, într-un raport intim cu propriul său trecut și viitor”. ■ N. Steinhardt prezintă volumul de povestiri al lui Toma Pavel, *Fragmente despre cuvinte* (E.P.L., 1968): „Erudit, lucrând pe și cu material măcar în parte fenomenologic, psihanalist, semiotic, comparatist, arhivistic, iconologic și nefigurativ, Toma Pavel izbutește a da – între I. L. Borges și Herman Hesse – o răcoroasă și senină senzație de a fi degajat de prejudecăți, încăpățânări, sistematizări virulente, simplisme trufașe ori alte calamități ale gândirii și ale scrisului. [...] Autorul nu urmărește redactarea unor «narațiuni», desfășurarea (fie ea captivantă, derutantă) unor

întâmplări cât să comunice (o, pe scurt, pe calea preferată a sugerării și aluziei) unele conjuncturi sufletești și unele interpretări egal incerte. [...] Bucata *Un discipol necunoscut al lui Leibniz* – cea mai încheagată din întregul volum – dezvăluie o cunoaștere simpatetică a omului luat în târbacă de Voltaire și îngăduie lui Toma Pavel enunțarea unor amețitor de amănunțite considerații și deducții în legătură cu principiile de bază ale teodiceii gânditorului german”.

■ La *Viața cărților*, Irina Petraș se oprește asupra cărții lui Henri Zalis, *Estetica imperfecției* (Facla, 1979) – „o carte despre naturalismul românesc în contextul celui european”.

□ Vasile Chifor scrie despre romanul lui Petre Anghel, *Lupii la stână* (C.R., 1978): „Conceput complex și în manieră clasică, cu personaje numeroase și conflicte ale căror soluționări țin de o radicală modificare în conștiința personajelor, romanul urmărește procesul edificării interioare a unei categorii umane în spiritul și perspectiva noii ideologii, dar după experiențele eșuate de a se ajunge la condiția demnității altfel decât prin demnitatea muncii și a vieții”.

□ Volumul lui Eugen Negrici, *Figura spiritului creator* (C.R., 1978) îi atrage atenția lui Ovidiu Mureșan. Comentatorul primește apreciativ volumul de analize în linia structuralismului, evidențiind mai ales „sistemul epistemic” de clasificare a materiei de studiu: „Acest sistem epistemic inițial se reduce în ultima instanță la ipoteza că redactarea unei opere literare e în mod aproape obligatoriu tutelată de diverse «forțe prohibitive» (memoria culturală involuntară, elementele de formă, pretențiile publicului cititor și complexe în fața unor reușite ale predecesorilor). Respectivii factori externi imprimă scriitorului diferite «funcții de supraveghere» și deturneză eul din climatul intențiilor inițiale, obstrucționându-i aspirația de a se poseda. [...] Eugen Negrici împarte scriitorii puși în discuție în două categorii distincte: cei cu spiritul creator nealterat de „factorii prohibitivi”; și cei mai mult sau mai puțin inhibați de «funcțiile de supraveghere»”.

□ Mircea Popa abordează volumul de schițe și nuvele *Linda Belinda* (C.R., 1979), de Dumitru Dinulescu.. Remarcând, în ceea ce privește temele, căutarea misterului feminin, a mării iubirii, dar și zeflemeaua sentimentală, comentatorul definește astfel discursul prozei lui Dinulescu: „Trăsătura lui principală e fragmentarismul, ruptura discursului, mutarea liberă a narării dintr-un loc în altul, schimbările de planuri și de perspectivă. Logica sa e absurdă, ca și viața, ca și realitatea, ca și existența modernă. El experimentează astfel un relativism care poate să fie o trăsătură a prozei de mâine și în care D. Dinulescu poate să dea pe viitor rezultate concludente”. Sub semnătura ST. este semnalată împlinirea a 95 de ani de apariție a revistei „Tribuna” și se face un scurt istoric al acesteia.

■ V. M. menționează câteva numere din *Cahiers des amis de Panait Istrati* editate de asociația Amicii lui Panait Istrati, amintind totodată de Colocviul Internațional Panait Istrati, organizat la Nisa în 1978, unul dintre evenimentele importante ale Asociației.

■ Tot sub semnătura V. M. este con-

semnată apariția buletinului editorial *Cărți românești*, în engleză, franceză, germană și rusă, o modalitate de a semnala în străinătate realizările editoriale autohtone.

• [„Teatrul”, nr. 6] Se deschide cu un grupaj consacrat *Etapei interjudețene* a Festivalului Național „Cântarea României”, întocmit de mai mulți semnatari. □ Valeriu Grama discută, în *Spectacole pentru copii. Itinerar I*, o piesă a lui Ion D. Sîrbu, montată de Teatrul de păpuși din Craiova: „Cunoscutul autor de teatru I.D. Sîrbu închipuie o *Legendă a naiului* care parcurge milenii, propunând o tentantă ipoteză privind legătura dintre mitologia greacă și cea românească. Piesa are incontestabile valori poetice, însă densitatea înțeleșurilor mi se pare prea mare în raport cu specificul genului, ceea ce-i pune pe realizatori în fața unor mari dificultăți”. ■ Cea de-a II-a ediție a Festivalului de teatru politic de la Constanța l-a dezamăgit pe Paul Tutungiu, rămas cu „acel gust amar al lucrului care putea fi mai bine făcut”. Spectacolele prezentate la Constanța au fost: *A cincea lebedă* de Paul Everac (Teatrul Giulești, regia Tudor Mărăscu), *Căpitanul din Köpenick* de Carl Zuckmayer (Teatrul Național din Iași, regia Cristian Hadji-Culea), *Recurs la Judecata de apoi* de Constantin Cubleşan (Teatrul de Stat din Arad, regia Victor Tudor Popa), *Paradis de ocazie* de Tudor Popescu (Teatrul „Ion Vasilescu”, regia Constantin Dinischiotu) *Citadela sfărâmată* de Horia Lovinescu (Teatrul Dramatic din Brașov, regia Mircea Marin), *Scaunul* de Tudor Popescu (Teatrul Dramatic din Constanța, regia Constantin Dinischiotu). Un repertoriu care a stârnit nedumerirea cronicarului, „pentru că una înseamnă o piesă care pune, de pildă, problema puterii, și alta, o scriere care, cu mai multă sau mai puțină energie ori eficiență, satirizează, supune discuției, actualizează sau bagatelizează probleme ale răului din societate etc. etc”. Concluzia este lipsită de clemență: „Insuficient argumentat, Festivalul [...] – din care au lipsit nejustificat spectacole demne de a participa – a pus sub semnul îndoielii una dintre cele mai interesante idei de manifestare teatrală”. ■ În *Eminesciană*, Valentin Silvestru discută creația teatrală a poetului, considerând că aceasta nu a beneficiat de receptarea pe care o merită, și recapitulează montările – puține la număr – de care au avut parte aceste scrieri dramatice. Aducerea lor pe scândură a fost impulsionată chiar de semnatarul articolului: „Dacă exceptăm reprezentarea antebelică ocazională a piesei *Emmi*, dramaturgia lui Eminescu a fost pusă în scenă de-abia la o sută de ani de la nașterea ei. Teatrul din Botoșani, directorul său de atunci, Constantin Dinischiotu, regizorul Ion Olteanu – căruia i-am vorbit despre această dramaturgie, i-am încredințat textele, și care, cunoscându-le, a fost cucerit de frumusețea lor – au meritul de a fi deschis drumul valorizării scenice a moștenirii eminesciene”. Puținătatea ecurilor pe care le-a stârnit apariția, în 1978, a volumului de *Teatru* în seria de *Opere* Mihai Eminescu – „excelentă și laborioasă ediție critică” – atât în rândul criticii literare, cât și în lumea teatrală e amendată de Valentin Silvestru. Criticul de teatru subliniază importanța acestei

creații, explorându-i conținutul, semnificațiile, mizele. Ignorarea dramaturgiei eminesciene e pusă în antiteză cu o atitudine occidentală: „Oamenii de teatru germani au cheltuit și cheltuiesc imaginație enormă ca să valorifice scenic chiar și bruoanele de fragedă junețe ale lui Bertolt Brecht, întocmind savante compuneri spectaculare – conferințe cu exemplificări, recitaluri de grup, monologuri fanteziste ale autorului însuși apărând ca personaj, reprezentații de poezie, muzică, dramă, biografii scenice și numeroase altele – în așa fel încât nimic din arhiva Brecht să nu rămână un bun exclusiv al cititorului specializat. Până și articolele și manifestele lui au fost, la un moment dat, prezentate la rampă”. □ Ionuț Niculescu semnează articolul *Publicistul Eminescu despre rostul teatrului național*, iar Constantin Radu-Maria întregeste profilul dramaturgiei lăsate de poet cu studiul *Eminescu și idealul clasic al teatrului*. ■ Sub genericul *Anul internațional al copilului*, un grupaj – alcătuit de Valeria Ducea – despre Festivalul „Arta și copilul”, desfășurat la București între 28 mai și 1 iunie 1979, în organizarea Consiliului Culturii și Educației Socialiste, a Consiliului Național al Pionierilor și a Centrului Național UNIMA. Nu lipsesc obiecțiile: „Nicio piesă pentru cei mici în care să se simtă suflul actualității, care să le deschidă orizonturi spre construcția noastră socială, care să poarte amprenta psihologiei, a modului de a gândi al copiilor contemporani. Poate că și artiștii păpușari (dacă ar fi fost invitați) ar fi avut ceva de zis, în acest sens, la mult așteptatul colocviu al Uniunii Scriitorilor, dedicat literaturii pentru copii. Și, poate că viitorul va reuși să ne descopere formula magică a legăturii dintre scriitori și poeți, pe de o parte, și teatrele de păpuși, pe de alta... [...] Nici un gazetar, nici un cronicar de teatru de la alte publicații, prezent la Festival. Păcat. De un schimb de opinii (și între noi, colegii de breaslă) este, se știe, atâta nevoie”. ■ Virgil Munteanu publică, la *Semnal*, textul *Astă-seară, jucăm în familie*, micro-reportaj moralizator de la „un fel de ultimă repetiție generală”. ■ *Din repertoriul stagiunii*, Ion Zamfirescu recomandă spectacolele *Cer cuvântul* de Dragomir Horomnea (Teatrul „Mihai Eminescu” din Botoșani), *A cincea lebedă*, de Paul Everac (Teatrul Giulești și Teatrul Maghiar de Stat din Cluj-Napoca), *Livada de vișini* de Cehov (Teatrul de Comedie), *Vasile Luca-ciu* de Dan Tărchilă (Teatrul Dramatic din Baia Mare), în care află „o pagină de istorie, reconstituită cu măsură, cu echilibru, cu adevăr faptic și cu autenticitate emotivă”, *Bocet vesel pentru un fir de praf rătăcitor*, de Sütő András (Secția Maghiară a Teatrului Național din Târgu Mureș), despre care, la cea de-a 80 reprezentație, criticul notează: „nu am avut impresia că ar fi obosit sau intrat pe făgașul rutinei. Explicația e simplă: valoarea textului și valoarea interpretării. Sub aparența unor situații comice, stăruie, în această piesă, un înțeles psihologic adânc: trebuie să știm că în ființa umană, capabilă de virtuți și de consecvență, pot apărea și imprevizibile fragilități, de natură s-o poarte prin rătăcirii și aberații”. ■ La despărțirea de Aurel Baranga, scriu despre dramaturg Alexandru Sever (*Meditație lângă o urnă de cenușă*), Florian Potra (*Părintele*

noii comedii) și Paul Tutungiu (*Un om, într-o secundă*). Câteva rânduri ale lui Paul Tutungiu: „Adversar al funcționarului obscur și nociv, specie de birocrat al spiritului, care, pe deasupra, mai încerca să și intre – și uneori chiar s-a pri-pășit – pe sub porțile literaturii, omul acesta, Baranga, invidiat nu atât pentru talentul său funciar, cât pentru puterea uriașă de muncă, pentru îndărătnicia cu care nu se lăsa smuls de la masa de lucru, era de o generozitate paradoxală. Lui i s-a datorat prezența pe scenă a unor tineri scriitori care s-au dovedit a fi comediografii de azi și de mâine; acești (foști) tineri, dacă încă n-au recunoscut-o, o vor face cu siguranță în momentele lor de cumpănă sufletească”.

■ Rubrica *Idei la rampă* găzduiește „pledoaria” lui V. Moglescu pentru *Necesitatea teoriei*, „oricât de mare și chiar justificată ar fi încrederea creatorului în propria-i intuiție productivă”.

■ *Cronica literaturii dramatice* este semnată de Cristian Livescu, care cercetează *Două piese de Tudor Popescu: „Scaunul” și „Cuibul”*. Dramaturgul constănțean „are ochi de observator și virtuozitatea caracterologiei comice. Îngroșând tușele, forțând articulațiile replicii, el pătrunde calm în teritoriul grotescului, exploatănd turnura parodică a atitudinii personajelor. Tema imposturii, cu diversitatea formelor ei, pare să-l pasioneze pe acest autor, care-și gândește piesele alegoric, neomițând să strecoare, printre rânduri, povața de rigoare. *Scaunul* și *Cuibul* sunt două piese de luat în considerare în încercarea dramaturgiei noastre de azi de a-și moderniza modalitățile de expresie”.

■ Ștefan Iureș „aglomerează” *Lumea într-o replică*.

■ *Cu aceeași discreție...* se intitulează necrologul pe care Mihai Berechet i-l dedică lui Costache Antoniu.

■ La *Cronica dramatică. Piesa românească în premieră absolută*, Paul Tutungiu comentează *Seară de taină* de Ion D. Sîrbu, care s-a „lăsat” pe scena Naționalului craiovean în regia lui Dan Alecsandrescu. (Piesa a fost publicată în numărul 5/1979 al revistei *Teatrul*, sub titlul *Covor oltenesc*.) Comentatorul semnalează, în introducere, legăturile lui Ion D. Sîrbu cu teatrul craiovean: „Este demnă de salutat energia cu care Teatrul Național din Craiova, condus de unul dintre cei mai serioși activiști culturali pe care îi avem (l-am numit pe Alexandru Dincă), își cultivă propriile valori scriitoricești. Unul dintre marii săi favoriți – nu numai pentru că, vreme de zece ani – a slujit și ca secretar literar – este Ion D. Sîrbu, oltean prin adopțiune, dramaturg care își oferă textele, în premieră absolută, Naționalului craiovean”. Despre piesă, cronicarul notează că „este rezultatul unei comenzi tematice: teatrul dorea un spectacol despre evenimentele din vara anului 1944. Dar, cum întâmplarea a făcut ca scriitorul să fi fost implicat cu propriul său destin în acele zile, piesa care s-a născut are meritul de a ne oferi câteva pagini vii, de istorie trăită”. Lu-crarea nu impresionează în mod deosebit: „În plan estetic, *Seară de taină* nu se definește ca o creație insolită, înlăuntrul operei scriitorului sau în dramaturgia contemporană. Lirismul ascuns al personajelor explodează poetic în final, amintind, cumva, de teatrul expresionist. Câteva elemente de detaliu, bine ale-se, servesc argumentația politică și, în același timp, dau textului o aură roman-

tică”. □ Margareta Bărbuță aduce în prim-plan *Ispita* de Tudor Popescu, jucată de Teatrul de Stat din Reșița, în montarea lui Eugen Vancea. □ Piesa *Recurs la Judecata de Apoi* de Constantin Cubleşan, pusă în scenă de Victor Tudor Popa la Teatrul de Stat din Arad, este „stenografiată” de Virgil Munteanu. Subiectul *Recursului...* îl reprezintă nedreptățile „obsedantului deceniu”, cronicarul amintind, în acest sens, un principiu stalinist: „Piesa e o dezbatere în jurul problemei integrării individului în societate, a reabilitării victimelor eventualelor erori judiciare, a integrității morale a celor care au decis, într-un moment al istoriei noastre contemporane, cine e cu noi și cine e împotriva noastră”. □ Un alt spectacol al Teatrului arădean după *Centrul înaintaș s-a născut la miezul nopții*, de Mircea M. Ionescu, în regia lui Costin Marinescu, este discutat de Antoaneta C. Iordache. □ Ioan Lazăr „inspectează” o premieră de la Teatrul Dramatic din Constanța: *Capcana de nichel* de Eugen Lumezianu, „întinsă” pe scenă de Ion Maximilian, în care cade „un veritabil păienjenș de metafore”. □ Piesa *Mutul și măslinile* de Nicuță Tănase, montată de Valeriu Buciu la Teatrul „A. Davila” din Pitești, primește unele reproșuri de la Dumitru Cristian, cronicarul având alte pretenții de la „un scriitor și gazetar de valoare, a cărui semnătură a figurat pe texte de calitate superioară”. De altfel, se precizează că *Mutul și măslinile* este un spectacol din „repertoriul de deplasări” al Teatrului piteștean, fiind rezervat mai ales „publicului sătesc”. ■ La *Alte premiere cu piese românești*, Alice Georgescu analizează montarea de la Teatrul din Galați a lui Adrian Lupu după *Avram Iancu* de Lucian Blaga, spectacolul fiind „mai mult decât o sarcină repertorială, o adevărată datorie morală și artistică față de creația dramatică a unuia dintre marii noștri gânditori și scriitori”. Născută în 1934, piesa cunoaște o adâncă dimensiune lirică: „Reconstituind faptele (nu întâmplător, dramaturgul își subdivide textul în «faze» și nu în «acte»), Blaga le infuzează încărcătura poetică proprie atât miturilor sale dramatice, cât și aurei legendare a personajului Iancu, punând în lumină, în același timp, resorturile mecanismului politic al evenimentelor”. □ *A cincea lebădă* de Paul Everac, „înfățișată” de Horváth Béla pe scena Teatrului Maghiar de Stat din Cluj-Napoca, este supusă atenției de Mira Iosif: „Binecunoscuta scriere dramatică, tratată atât pe scena brașoveană, cât și pe cea de la Giulești într-o viziune pronunțat critică la adresa alienării birocratice a vieții sufletești, ca un protest împotriva tendințelor de uniformizare, de anihilare a reacțiilor umane firești, capătă aici tonurile blânde ale unei eșuate povești de iubire. Reprezentația este lirică, intens colorată emoțional”. □ Tot Mira Iosif scrie despre un spectacol al Secției maghiare de la Teatrul de Nord din Satu Mare: *Viața unei femei* de Aurel Baranga, „un vechi autor «al casei»”. În montarea „sobră și austeră” a lui Kovács Ferenc, „piesa a fost reconstruită în primul rând ca o dramă psihologică, o dramă centrată pe un portret viu, căruia i se dezvăluie, treptat, caracterul, biografia, și mai puțin ca o mostră de teatru politic, cum a fost considerat textul de către majoritatea comentatorilor”. ■ Nelu

Ionescu „istorisește” *Cum s-a făcut de-a rămas Catinca fată bătrână* – „piesă (în două părți) care poate fi interpretată fie în registru dramatic, fie în registru comic (după cum stă, cu starea de speranță, regizorul)”. ■ Piesa *Fereastra* de Liviu Gheorghiu, montată de Dan Puican la Televiziune, este evidențiată de Constantin Radu-Maria. ■ „Cel care urmărește în mod constant emisiunile teatrului radiofonic este îndreptățit să considere că frecventează spectacolele unei autentice instituții teatrale”, apreciază Cristina Dumitrescu (*Alt fel de spectacol sau jumătate de spectacol*). Publicista își justifică elogiul (și) prin calitatea spectacolului *Acești nebuni fățarnici* de Teodor Mazilu (adaptare de Eugen Mardare, regia artistică de Corneliu Dalu și regia tehnică de Tatiana Andreicic), cu „o remarcabilă prefață critică semnată de Valentin Silvestru”. În schimb, versiunea radiofonică a *Ultimei curse* de Horia Lovinescu „este o transpunere îngrijită, fidelă modelului, dar [...] montarea nu este gândită, ci doar adaptată pentru radio. Sunt necesare, oare, asemenea soluții de compromis, când teatrul radiofonic are posibilitatea să creeze montări originale, în limbajul său specific?”. ■ La *Cartea de teatru*, Mihaela Tonitza-Iordache „deschide” *Acte și antracte* de Traian Șelmaru, care adună cronicile publicate de autor în *Informația Bucureștiului* de-a lungul a trei stagii (1974-1977): „Păstrându-se, mai curând, în cadrele criticii tradiționale – legată în mai mare măsură de estetică și de sociologie decât de științele exacte, la care apelează critica «nouă», din nevoia de maximă obiectivitate – cronicile teatrale grupate în volumul «Acte și antracte» sunt comentarii privitoare la un teatru angajat, fac parte dintr-un context cuprinzător – filosofic, ideologic, social, național – având, deci, implicată, și funcția modelatoare progresistă, în fond, a criticii”. ■ Rubrica *Retrospectiva „Teatrul”* propune un text al lui Dumitru Micu, „*Cel mai dramatic erou...*”, din 1957.

• [„**Tomis**”, nr. 2] Numărul cuprinde versuri de Virgil Teodorescu, Mihai Poenaru (debut) și un grupaj de poeme dedicate lui Mihai Eminescu (Gheorghe Bica, G.G. Ursu, Aurel Dumitrescu, Veronica Russo, Ștefan Cucu, Marian Ilie, Sorin Roșca, Emil Suci, Arthur Porumboiu, Virgil Bostănuș, Mihai Tomoiogă, Nicolae Popescu-Galicea, Marin Mincu, George Sălceanu). ■ În *Îndoiala polemică*, Nicolae Motoc identifică, pornind de la ultimul volum *Zodia leului* (C.R., 1978), caracteristicile poeziei lui Dan Laurențiu: „Lirica lui, care și-a găsit la început timbrul distinct și nobil, ca și cea a lui Bacovia, nu parcurge etape, nu are vârstă. Pretutindeni aceeași nostalgia a paradisului pierdut, unul terestru, bineînțeles, echivalând, în viziunea lui, cu domeniul de vis, din care omul modern nu a fost izgonit, al unei vieți simple și pure, călăuzite de dragoste, sub semnul celor mai înalte aspirații ale sufletului...” ■ Alex. Ștefănescu prezintă, în articolul *Caligrafia lirică* din rubrica scriitori contemporani opera Aurorei Conțescu, pe care o aseamănă liricii lui Nicolae Labiș: „Cuvintele sunt folosite cu precizie, ca niște bisturie. Neologismele dau versurilor o notă de energie și operativitate. Limpezimea acestei poezii

seamănă cu limpezimea poeziei lui Labiș, care avea, la fel, priceperea de a rezolva tranșant problemele de exprimare. Poeta demonstrează mereu că știe să găsească fără prea multe ezitări «cuvântul ce exprimă adevărul»». ■ În rubrica *Note de lectură*, Viorica Florea comentează volumul de reportaje *O lume la porțile lumii* (C.R., 1977), publicat de Carmen Tudora. ■ Florin Pietreanu consideră că romanului lui Ion Coja, *Carnaval la Constanța* (C.R., 1978) este deopotrivă polițist, în aparență, și psihologic, în esență: „Heteroclit, deschis, polițist la suprafață, psihologic mai degrabă prin substanță, *Carnaval la Constanța* confirmă un prozator, iar prin problematica estetică tratată invită la discuții asupra condiției romanului». ■ Formarea culturală și debutul lui Virgil Teodorescu sunt prezentate în textul *Începuturi* semnat de I. Bădică. ■ În *Poezia mării la Virgil Teodorescu*, Atanasie Nasta urmărește nuanțele și prefacerile toposului, care revine obsesiv în versurile scriitorului: „Omniprezentă în poezia erotică, social-militantă, marea, în microcosmul ei, este însăși viața intimă a poetului, multiplicând – ca o picătură în apă, splendarea «inelelor de logodnă» (*O picătură de apă*). Întreaga poezie a mării este inedită, revelatorie, prin termeni, imagini, metafore și expresii surprinzătoare, neinfluențate de peisagii extra marine sau forme tradiționale». ■ Cu ocazia împlinirii a nouăzeci de ani de la moartea lui Mihai Eminescu, Em. Ștefănescu analizează în *Om al timpului modern*, elemente ale modernității perceptibile în viața și creația acestuia: „Există așadar la Eminescu neastâmpărul caracteristic omului modern, dorința acestuia de schimbare, nemulțumirea perpetuă – elemente care, configurate, alcătuiesc structura spiritului revoluționar». ■ Rodica Florea semnează articolul Eminescu în opinia critică a vremii sale, în care subliniază receptarea mai degrabă negativă și denigratoare a operei acestuia: „«Cel mai genial poet contemporan la noi» – cum îl va numi Gherea, a fost, până către sfârșitul vieții sale, mai mult ignorat, sau – și mai rău – denigrat, decât pătruns în miracolul creației sale. De fapt, cu excepții ne semnificative, până în tragicul an al îmbolnăvirii iremediabile – 1883 – geniul poetic al lui Eminescu a fost intuit și destăinuit contemporanilor doar de către Titu Maiorescu».

• [„Transilvania”, nr. 6] În esel *Ideal social și ideal literar la Marin Preda*, Voicu Bugariu împarte opera prozatorului în două categorii în funcție de natura implicită sau explicită a idealului social pe care aceasta îl transpune: „...poveștirile volumului de debut (*Întâlnirea din pământuri*, 1948) au fost scrise în timpul și imediat după terminarea războiului, când modificările explicite ale idealului social puteau fi cu greu întrevăzute. Idealul social este, în consecință, prezent, doar prin sursa implicită, respectiv conștiința posibilă a țărănimii din Câmpia Dunării [...]. În nuvelele scrise în primul deceniu după debut (*Ana Roșculeț*, 1949, *Desfășurarea*, 1952, *Ferestre întunecate*, 1956, *Îndrăzneala*, 1959) se poate observa o mișcare de reflux, simetric inversă față de cea din *Întâlnirea din pământuri* și *Moromeții*. De data aceasta, predomină

sursa explicită a idealului social, cu inerentele ei limite. Prozatorul este la fel de pătrunzător atunci când surprinde comportamente și psihologii țărănești, dar nu ocolește anumite locuri comune ale ideologiei concretizate în practica politică a vremii...” ■ Fănuș Băileșteanu consideră că, în ciuda criticilor dure aduse de Nicolae Manolescu, placheta lui Nichita Stănescu, *Epica Magna* (Junimea, 1978), este un volum valoros, mai ales sub aspect etic și prin „starea lirică” pe care o transmite: „Dincolo însă de observațiile care se pot face din plin, *Epica magna* se impune în peisajul poeziei actuale prin «starea lirică» pe care o degajă și o susține. Oricât de naive, oricât de voit naive sau oricât de neglijente pe alocuri, versurile lui Nichita Stănescu poartă totuși amprenta unui talent de excepție și se înscriu în universul original al poetului. Particularitatea față de poemele anterioare constă într-o mai accentuată notă etică, într-un sentiment mai acut al aceluși horror vacui care definește literatura așa-zis balcanică și într-un mai pronunțat, dar mai îndulcit cu înțelepciune, complex al extincției ineluctabile”. ■ Sub titlul *Sadoveniana*, sunt regrupate două articole despre opera lui Mihail Sadoveanu și receptarea critică a acesteia. Cel dintâi, *Treptele eseului*, îi aparține Doinei Uricariu și analizează în amănunțime lucrarea lui Alexandru Paleologu, *Treptele lumii sau calea către sine a lui Mihail Sadoveanu* (C.R., 1978). Acest studiu nu este doar o incursiune în dimensiunea inițiativă a operei prozatorului, ci și o formă de autocontemplare a criticului și a criticii: „*Treptele lumii sau calea către sine a lui Mihail Sadoveanu* este, în cea mai mare parte a sa, un fel de discurs foarte liber și fin asupra metodei și o polemică dusă până la pamflet sau «chinoiserie», un soi de «organon» al actului contemplativ și critic, un periplu inteligent, meandric, despre teoria creației și a receptării, ce se transformă în prodomo, așa cum introducerea lui Valéry în metoda lui Leonardo e cel mai adesea un autoportret paradoxal, o nesfârșită autocontemplare”. ■ În amplul studiu *Iarăși Creanga de aur*, Mircea Popa subliniază faptul că însuși Sadoveanu a recunoscut existența unei laturi inițiatice a romanului său într-un interviu din „Adevărul literar și artistic” (nr. 658/1933). El urmărește apoi declinările acestui ezoterism de-a lungul narațiunii, ajungând la concluzia că aceasta trebuie citită în relație cu celelalte texte ale ciclului oriental, acestea formând un ansamblu unitar, o cosmogonie sadoveniană impregnată de spiritualitate și de animată de continua căutare de sine a individului: „Romanul, cu simbolurile lui multiple, nu trebuie citit desprins de contextul celorlalte romane ale ciclului oriental. Deși nu susținem ca Al. Paleologu că «Sadoveanu e cel mai intelectual scriitor de la Eminescu încoace», afirmăm totuși că avea o filozofie profundă de viață, că își construisese o cosmogonie a sa, în care omul și natura erau în permanentă relație și corespondență. *Creanga de aur* e exemplul cel mai eclatant în această direcție”. ■ Redacția publică dosarul *Cartea sibiriană*, alcătuit din articolul *Impressum Cibinii*, de Mircea Oprișiu, și recenziile semnate de Nicolae Nistor (*Mișcarea socialistă și social-democrată din România, 1934-1944*, de Nicolae

Jurca, Litera, 1978), Ion Buzași (*Întoarcerea Vlașinilor*, de Ioana Postelnicu, Eminescu, 1979), Cornel Ungureanu (*Destinul unor structuri literare*, de Mircea Braga, Dacia, 1979), Ion Pascadi (*Necesitatea esteticii*, Titu Popescu, Facla, 1979) și Emil Nemeș (*Aspecte și permanențe traco-romane*, Nicolae Branga, Facla, 1978). ■ Mircea Tomuș semnaleză laudativ în *Cronica literară* apariția la editura Minerva a volumului *Literatura populară* (Minerva, 1979) de Mihai Eminescu. ■ Mircea Tomuș contestă însă deopotrivă tonul de superioritate ironică și agresivă al lui I. D. Marin din lucrarea sa *Eminescu la Ipotești* (Junimea, 1979) și metoda pozitivistă de identificare a toposurilor din lirica eminesciană cu locuri reale din copilăria poetului: „Avem toate motivele să credem pe cei care îi laudă mirificele frumuseți și în primul rând să credem opera eminesciană, cel mai autorizat martor în această privință, dar a stabili o relație atât de îngust pozitivistă între universul operei eminesciene și un anumit peisaj, fie el chiar și acela din Ipotești, este o eroare”. ■ Rubrica *Mișcarea literară* reunește în acest număr nu doar recenzii, ci și o serie de studii privind opera lui Mihai Eminescu, Octavian Goga și Marin Sorescu. I. Constantinescu analizează în *Cromatică apei* ipostazele acvatice din poezia eminesciană: „apa albă”, „apa vânăta”, „apa viorie”, „apa arămie”, „apa neagră” etc. Aceste variante cromatice alcătuiesc o lume ireală, fiind, în viziunea autorului, premisele viitoare de evoluție a liricii moderne spre negativitatea limbajului poetic: „Elementul acvatic, asemenea celorlalte elemente constitutive ale universului eminescian, prin semnificațiile ce i le conferă cromatică ireală, se înscrie în tendințele generale ale liricii moderne către «negativitatea» limbajului poetic”. ■ Eugen Onu explorează, în articolul *Octavian Goga și teatrul politic*, piesele cu tematică politică scrise de Octavian Goga. ■ *Profesiunea de scriitor* (Albatros, 1979), volumul de interviuri cu oameni de litere realizate de Florin Murgur, este prezentat elogios de Titu Popescu: „Ușor se poate constata, și din aceste eșantioane tematice, faptul că *Profesiunea de scriitor* este unul dintre cele mai substanțiale ansambluri, realizate la noi, de mărturii scriitoricești, concurând, toate împreună, la o edificatoare deschidere asupra unei epoci de cultură, așa cum făcuse și Felix Aderca, în *Mărturia unei generații*”. Singurul aspect imputat autorului este limitarea în mare parte a interviurilor la cercul scriitorilor bucureșteni. ■ În *Notații despre teatrul lui Marin Sorescu*, Vasile Chifor identifică principalele trăsături ale dramaturgiei soresciene, pornind îndeosebi de la ultima sa piesă, *Răceala* (Junimea, 1979): „Ca și în poezie dramaturgul «scrie pe cutremure», teatrul permițându-i mișcare, penetrație, amplitudini de viziune. Îmbinate de un profesionist al scrisului, gravitatea și umorul, dramaticul și calamburul, reflecția morală și ironia fină, istoricul și evenimentul casnic, firescul și insolitul capătă semnificații cu referiri precise, într-o simbolistică ce ține de un regim al vieții înțeleasă ca fiind cel mai complex ceremonial”. ■ Potrivit lui G. Nistor, reușita poemelor din placheta *Ascunsa trudă* (Eminescu, 1979), de Horia Bădescu, rezidă deopotrivă în apelul

la tradiția livrescă și în preluarea unor structuri caracteristice literaturii populare: poezia „evidențiază un rafinament artistic care își are originea într-o dublă tradiție: una livrescă, făcând apel la structuri prestabilite; alta populară, stilizând procedee specifice și preluând modalități compoziționale existente în folclorul literar (anacruza, paralelismul sintactic, construcția în ecou etc.)”.

■ În *Duiliu Zamfirescu și dramele abisului lăuntric*, Ioan Adam urmărește cariera dramaturgică a scriitorului și identifică în piesa *Poezia depărtării* apogeul acesteia: „În *Poezia depărtării*, Zamfirescu atinge zenitul carierei lui de dramaturg. [...] În urmărirea acestor meandre ale conștiinței, în atenția dată imponderabilului, imprezibilului sufletesc, în sinteza elementelor comice cu cele dramatice, Zamfirescu se arată un dramaturg cu nebănuite resurse, primul nostru ibsenian de substanță”.

■ Pentru Ilie Guțan, lucrarea lui Gh. Ciompec, *Motivul creației în literatura română* (Minerva, 1979), deși originală prin subiectul abordat, prezintă o serie de inconsecvențe metodologice, precum inexistența unor raportări la alți interpreți ai textelor analizate și tratarea insuficientă, departe de a fi exhaustivă, a problematicii: „Cercetarea lui Gh. Ciompec este meritorie dacă avem în vedere latura sa informativă și descriptivă, care s-ar fi putut înviora, cât de cât, dacă se încerca o confruntare cu diverse idei critice formulate de interpreții operelor vizate; în mare măsură, bibliografia critică a problemei este ocolită. Dar nu aici se află sursa realei noastre insatisfacții, ci în faptul că șansele prilejuite de cercetarea unei permanente (cum e mitul creației) a literaturii române n-au fost valorificate decât parțial [...]”.

■ Deși perceput ca inegal, romanul *Pasul alături* (C.R., 1979) de Olga Caba relevă, în viziunea lui Radu Ciobanu, înclinația autoarei pentru literatura fantastică și tematica socială: „*Pasul alături* este un roman interesant și inegal în desfășurarea lui, în care se disting limpede vocația autoarei pentru literatura fantasticului și fascinația pe care o exercită asupra-i investigația socialului”.

■ Dan Mutașcu semnează o cronică a volumului *Acordul cu lumea* (Eminescu, 1978), de Ion Lotreanu, care se apropie moderat de stilul suprarealist al dicteului automat: „O anume prudență calofilă, excesivă, parcă, l-a ferit până acum pe liricul Ion Lotreanu de toboganul stilistic al dicteului suprarealist. Prin noua sa carte de poeme, însă, *Acordul cu lumea*, el se apropie acum de zonele artificioase și superbe uneori ale metodei denumite. O face, în stilul care-i este propriu, deci cu un elan temperat”.

● [„*Vatra*”, nr. 6] „Poezia lui Dumitru Popescu se hrănește mărturisit din istorie”, susține Dumitru Mureșan în textul despre volumul *Raza de cobalt*, volum care „Când nu evocă la propriu istoria trăită, cunoscută pe viu, în imagini de mare forță (v. *Război*, *Teroare bună*, *Victoria Postbelică*, *Frumoasele zile...*, ș.a.), poemele se constituie în proiecții și viziuni simbolice ale istoriei”.

■ Grigore Ploșteanu își îndreaptă cronică *Spre unitatea statală a poporului român*, lucrare semnată de Vasile Netea: „Dintre ideile susținute se istoric, am remarca pe aceea, într-un totu îndreptățită, că domnia lui Cuza reprezintă înce-

putul unui nou capitol atât în istoria românilor din Principatele Unite, cât și a celor din Transilvania; relațiilor cu caracter individual le ia de atunci locul «*o politică statală cu caracter permanent*». Odată cu Cuza și cu apariția *României* – mai afirmă V. Netea – «acțiunea de ocrotire și sprijinire» a transilvănenilor, ca de altfel și a românilor din celelalte provincii aflate sub dominație străină, se transformă «într-o pârghie diplomatică, financiară și culturală».

■ Un *Argument? Poate...* a lui Romulus Guga deschide o serie de materiale despre și de Alexandru Ivasiuc, amintind, mai întâi, o masă rotundă despre literatura contemporană, din vara lui 1969, când „ca întotdeauna, Alexandru Ivasiuc s-a lansat în disputele fără de care dimineața scrisului său nu ar fi putut începe; [...] Acum suntem din nou împreună. Paginile care urmează marchează o nouă dimineață a sa. Este din nou febril, atent la toate nuanțele actualității, patriot, plin de planuri, gata să înceapă totul din nou. Opera, se pare, nu poate avea alte obiceiuri decât cele ale creatorului ei. Destinul operei începe pentru timpul viitor. Și o vom lăsa așa, pregătindu-i calea, urmașilor-urmașilor noștri. Iată un argument pentru paginile pe care le-am realizat cu acest suflet minunat care este Tita Chiper-Ivasiuc, soția scriitorului. Pagini în care sunt și amintiri, dar, în primul rând, o conștiință. Conștiința scriitorului român”. □ Sunt publicate câteva texte ale lui Alexandru Ivasiuc: *Un posibil autoportret la 45 de ani* (titlul este ales de redacție), *Note despre spiritul obiectiv*, un fragment din *Ideologie și sistem deschis*, proiectul de nuvelă istorică – *Grigore* și primul capitol din romanul inedit *Cornel*. □ Tita Chiper-Ivasiuc, soția scriitorului, amintește *Ultima vară a lui Alexandru Ivasiuc*, dezvăluind atât episoade cu caracter intim, cât și scriitoricești, cum ar fi și această imagine de la capătul travaliului creator: „Scria *Racul*. Paginile ultimelor capitole căpătau o caligrafie inconfundabilă. De la *Apa*, cu cât se apropia de finalul unei cărți literele ajungeau tot mai mărunte, ascuțite, îngrămădite unele-ntr-altele, în criză de spațiu. Părea că nu mai există decât o singură foaie de hârtie, cea din fața lui, și pe ea trebuia să spună totul. Cele mai banale gesturi se încărcău de tensiune. Aprindea țigara de parcă ar fi apăsă pe un trăgaci”. □ În cadrul rubricii de dialog este reprodus un interviu din 1973 realizat de Maria Luiza Cristescu cu autorul romanului *Păsările* („*Detest înapoierea ca pe un dușman personal și aș dori ca România să fie o țară avansată*”). ■ Un supliment de patru pagini este dedicat Anului internațional al copilului. Textele aparțin elevilor Școlii generale nr. 1 din Zărnești, jud. Brașov, îndrumați de prozatorul Gheorghe Crăciun, iar ilustrațiile au fost realizate de copii de la Școlile centrale nr. 1 și nr. 16 din Târgu-Mureș. Câteva rânduri-escortă ale redacției prezintă micii colaboratori: „Anul 1979, An internațional al copiilor, a prilejuit organizarea unor manifestări culturale de anvergură. *Vatra* dorește și ea să participe, realizând acest supliment ilustrat cu lucrări ale copiilor expuse la *Galeria Vatra*, îngăduind sărbătorii să se exprime. Căci dacă recentul Colocviu Național de literatură pentru copii demonstrează, odată mai mult, necesitatea unei litera-

turi adevărate despre și pentru copii, nu trebuie uitată nici literatura scrisă de copiii înșiși. Valoarea expresivă și de «document» al unei vârste a textelor scrise de copiii de la Școala generală nr. 1 din Zărnești, județul Brașov, ni se pare incontestabilă, chiar dacă se simt reminiscențe de lectură. Profesorul și prozatorul Gheorghe Crăciun, colaborator al «Vetrei», sub îndrumarea căruia lucrează acești copii, ne-a asigurat că n-a intervenit în textele lor decât pentru a corecta mici greșeli de punctuație și ortografie. Ni se pare remarcabilă această fericită colaborare dintre profesor și talentații copii (amintindu-ne de o altă experiență, descrisă de Radu Petrescu în „Oceanul întors”), un exemplu pentru felul cum talentul poate fi îndrumat și educat cu discreție și competență. Dealtfel textele copiilor (având cu toții 10-11 ani) vorbesc de la sine, ca și cele ale lui Lucian Negoită (tot din Zărnești, acum la o școală din Brașov), abia intrat în adolescență (15 ani). Acestora le-am alăturat texte ale unor copii din școlile județului Mureș. Sperăm că am oferit tuturor o bucurie”. □ Ioan Nicolae Pop semnează o cronică plastică dedicată expoziției micilor pictori, expoziție din care au fost selectate ilustrațiile suplimentului. ■ Apare a doua și ultima parte a *Colocviului „Vetrei”* despre *Actual, contemporan, național în teatru*. Numelor participanților anunțate în numărul anterior li se adaugă alte câteva: Aurel Brumar, Ion Calion, Romulus Diaconescu, George Genoiu, Paul Ioachim, Valentin Silvestru, Nicolae Stoe și Virgil Stoenescu. □ Aducând în discuție spectatorii aparținând diverselor minorități, dramaturgul Emil Poinaru militează pentru un anume tip de unitate: „Faptul că în țara noastră, alături de români trăiesc în frățietate și naționalități conlocuitoare, pune o problemă specifică pentru teatrele naționale ce activează în zone cu populație mixtă. Naționalitatea conlocuitoare se integrează în unitatea economică a țării noastre, în unitatea socială a ei, cât și în unitatea politică a întregului popor în jurul partidului conducător. Ele își dezvoltă însă cultura în specificul de expresie aparținând naționalităților respective. Spectacolul de teatru, ca sistem de comunicare a cărui principal element este cuvântul, textul rostit, este deci legat de un anume specific cultural. De aici grija societății noastre ca – de pildă, în ipoteza Teatrului Național din Târgu-Mureș – să existe două secții, astfel ca «rostirea» să se facă și în limba naționalității culturale din zonă. Indiferent de limba folosită în spectacol, ceea ce «comunică» această instituție trebuie să fie de valoare artistică și semnificația sa să aparțină întregii țări”. □ Stelian Vasilescu subliniază, și el, probleme actuale ale teatrelor naționale: „E recunoscut că – din păcate – cele mai multe din marile nostre bucurii nu ne vin de la teatrele *naționale*. Nu ne vin de prea mulți ani de aici. Ne vin de la teatrele *de stat, dramatice, municipale* [...]. Nu m-aș încumeta să spun, mai ales la repezeală, care este cel mai mare necaz în activitatea teatrelor care ar trebui să fie un *exemplu* pentru întreaga noastră mișcare artistică. E clar însă că repertoriul acestora nu este încă cel așteptat, și, mai ales, cel *necesar*. E greu de socotit câți ani au trecut de când n-au mai jucat naționalele noastre *Hamlet, Prometeu,*

Răzvan și Vidra, Romeo și Julieta, Apus de soare... O generație întreagă este lipsită de vizionarea atâtor capodopere! Și care teatru – dintre acestea – se poate mândri că în ultimii 5-10 ani a lansat și a «crescut» pe cei mai buni dintre tinerii dramaturgi de astăzi? De ce ajung atât de greu – sau nici nu ajung – la Naționalul bucureștean M. Sorescu, D.R. Popescu, Titus Popovici, P.C. Chitic și atâția alții, dramaturgi buni?”. □ Tot despre o anume „defazare” a teatrelor naționale vorbește și Ileana Berlogea (teatrolg, istoric teatral, profesoară universitară la Institutul de artă teatrală și cinematografică „I.L. Caragiale”): „În peisajul nostru teatral există varietate, și ea se datorează tuturor teatrelor noastre, sau aproape tuturor. Sunt deschise căile inițiativelor și ideilor înnoitoare și astfel asistăm aproape în fiecare stagiune la ridicarea și impunerea unui colectiv, la trecerea lui în fruntea celorlalte. Cu câțiva ani în urmă, în Capitală se vorbea cu entuziasm despre Teatrul de Comedie. Teatrul «Lucia Sturdza Bulandra» a fost deasemeni stagiuni la rând în avangardă, astăzi toată lumea privește cu bucurie și entuziasm la Teatrul Mic. Este bine că este așa, și succesul teatrului nostru constă tocmai în acest drum deschis celor îndrăzneți, dar din nou trebuie să remarcăm că Teatrele Naționale sunt în urma celorlalte”. □ Redactorul-șef al *Astrei*, Nicolae Stoe, se aventurează chiar să dea o definiție instituției dramaturgice: „Definiția pe care aș da-o unui teatru național este aceea de *teatru-școală*, for de vârf al educației naționale – politice, patriotice, artistice, culturale, etice ș.a.m.d. – un instrument *urias* (ca posibilități) de continuă așezare și re-așezare, când e nevoie, a actului cultural artistic pe făgașul adânc al fundamentelor ce privesc întreaga dezvoltare cultural-artistică a poporului român, cu imediat ecou în conștiința contemporanilor, în sensibilitatea lor”. □ Marin Sorescu tranșează succint problemele Naționalelor: „Eu mă întorc totuși și la direcțiile teatrelor. Cine le conduce? «Omul sfințește locul» – spune un proverb românesc. Dacă în fruntea unui Teatru Național nu se află o personalitate, atunci sigur că el va funcționa în virtutea inerției. Am reținut de asemenea ideea formulată aici ca teatrele naționale să devină teatre de avangardă, propulsând lucrări extraordinare, de cea mai mare valoare”. □ În cursul discuției intervine și amfitrionul Valentin Silvestru pentru a înlătura ipoteza competiției între teatre: „Cu cine se află azi, în opoziție, teatrele naționale? Ele nu mai au oponenți, într-o cultură unitară, cu finalități spirituale unitare și program ideologic unitar”. De asemenea, moderatorul taxează și chestiunea personalității care ar trebui să conducă un Teatru Național, subliniind faptul că o personalitate nu este, în mod necesar, și un bun administrator; nevoie ar fi de colective de conducere, colective de lectură dintre cele mai competente. Odată cu această intervenție a lui Valentin Silvestru, traiectoria dezbaterilor se schimbă, cotind-o spre analiza ideilor de contemporaneitate și actualitate în arta teatrală. □ O luare de poziție notabilă, în această direcție, are Méhes György: „Un antevorbitor a pronunțat cuvântul tabu. Permiteți să mă leg de acest cuvânt. Cred că la noi nu mai are semnificație. Cenzura a fost desființată și e

foarte bine. Dar – să fim sinceri – mai persistă ceva care este chiar periculos: autocenzura. Adică se mai întâmplă să ne abținem de la tratarea anumitor teme, sau a unei idei, cu un reflex greșit. La noi nu mai pot exista teme de care nu trebuie să te atingi. Parafrazând un înțelept din secolul trecut, care a spus că legea presei ar trebui să aibă un singur paragraf, interdicția de a minți, aș spune că noi, scriitorii ultimelor decenii ale secolului XX din România, ne putem atașa de acest paragraf. Nu numai că avem dreptul, dar avem chiar datoria să luptăm împotriva falsei autocenzuri și să descoperim și să analizăm în operele noastre adevărul. Mai sunt teme delicate; bineînțeles că sunt. Chiar pe acestea trebuie să le atacăm, teme care, cum se spune, se află pe «muchie de cuțit». Cineva dintre d-voastră a intervenit, glumind, că e periculos să stai pe muchie de cuțit: te poți tăia. Exact! Noi, cu toții, știm foarte bine că piesele bune din întreaga dramaturgie mondială stau pe câte o muchie de cuțit. Cu alte cuvinte, trebuie să mai perfecționăm tehnica noastră dramatică”. ■ Dan Culcer parcurge *Eseurile unui psiholog*, așa cum etichetează textele lui Ion Maxim din *Popas în Afrodizia*. ■ Versuri de: Soril Miavoe și Tudor Balteș. □ În *Antologia science-fiction* răsare *Steaua* lui Arthur C. Clarke, în românește de Cristina Țuculescu.

● [„**Viața militară**”, nr. 6] Publică versuri Gheorghe Tomozei (*Pâinea care visează*), Nicolae Prelipceanu (*Soldatul*), reportaje și însemnări: Gheorghe Văduva (*Când hărțile nu mai foșnesc*), Nicolae Boghian (*Variabila a cărei valoare trebuie neconținut căutată*), Dinu Eleodor (*Setea stăruitoare de altceva, mereu mai bun*), Vasile Preda (*Ce meserie și-ar alege*), Ion Căpeț (*Permiteți decolarea*), Cornel Nistorescu (*Acolo, cu ei, începe pământul patriei*), pagini de proză, însemnări de scriitor: Aurel Mihale (*Încercuirea*), Ladmiss Andreescu (*Aripile românești*), Ion Grecea (*Onoarea militară-chintesență a unor virtuți strămoșești*), Petru Romoșan (*Meseria de a zbura*), Mircea Sântimbreanu (*Întâlniri*), Ion Arieșanu (*O vârstă a bărbăției*), Toma George Maiorescu (*Arc peste timp, Oltenia*), Haralamb Zincă (*Operația Pelicula sensibilă*, ep.6), evocări: Haralamb Zincă (*Botezul focului*). ■ Nicolae Dumbravă semnează un interviu cu scriitorul Radu Theodoru: „ – În acest an urmează să vă apară, tovarășe Radu Theodoru, un roman – Biografie de război – a cărui tematică este inspirată din lupta eroică a poporului român și a armatei sale în timpul insurecției naționale armate antifasciste și antiimperialiste din august 1944. Pe ce coordonate ale acestui moment crucial din istoria patriei se structurează romanul? – Întrebarea este dificilă, întâi pentru că răspunsul simplificator ar denatura complexitatea temei. A celei obiective, istorice, ca și a celei literare, românești, care depășește stadiul reflectării, năzuind spre cel al interpretării. Este cu atât mai dificil cu cât eroul principal, aflat la începutul ierarhiei militare, sublocotenent, aparținând unei arme care dă posibilitatea cuprinderii largi, măcar geografice, a războiului, aviația, este obligat

să-și asume răspunderi și să răspundă la eveniment dincolo de condiția lui socială și, de ce nu, dincolo de înțelegerea lui politică. – *Putem sistematiza, dacă vă avantajează*. – Este tocmai ceea ce doresc să facem. Insurecția, Războiul, Revoluția, Construcția socialismului, iată care sunt de fapt temele sociale, deci istorice, ale cărții. De aici condiția umană și destinul uman față și în raport de aceste evenimente obiective. Corelația și interacțiunea reciprocă. Asta în foarte mare. – *Revenind la Biografie de război...* – *Biografie de război* are două volume. Cel dintâi, predat Editurii Eminescu, se desfășoară ca timp istoric în a doua jumătate a anului 1944, din iulie până în zilele imediat următoare lui 23 August. Aici ajungem la sensul întrebării de început. Coordonatele cărții năzuind să încorporeze istoria implică personajul principal în miezul evenimentului politic și militar, autorizându-i libertatea de opinie. [...] Se păstrează ritmul și exactitatea istoriei la zi și la ceas exactitatea evenimentului, a acțiunii personajelor reale, în care acțiune se implantează personajele reale reprezentând felurile clase și straturi ale societății, bineînțeles în sensul evenimentului, de multe ori determinându-l. Viziunea de ansamblu este a omului mediu, cel care de fapt construiește istoria. Acestea i se suprapune viziunea celor care dețin responsabilitatea la diverse nivele. Oricum, *Biografie de război*, indiferent de marea cantitate de istorie exactă, este un roman, nu un roman-document”.

■ Rubrica *Vitraliu* reunește o cronică TV semnată de Iulian Neacșu, o cronică plastică semnată de Magda Cârneci, o rubrică despre *Mituri și legende românești* susținută în serial de Gheorghe Tomozei: *Ana lui Manole, Manole al Anei*. □ Rubrica *Viața cărților* include două recenzii, Aurel Martin prezintă volumul *Poeme sub drapel* de Dragoș Vicol, iar Emil Manu volumul *Cupola Bărăganului* de Tudor Gheorghe.

● **[„Viața Românească”, nr. 6]** În articolul *Pentru o viitoare istorie... Critica română și structuralismul*, Mihai Zamfir analizează „infiltrarea «noii critici» în mentalitatea literară contemporană”. ■ Ion Ianoși discută despre *Vârste poetice*. ■ O serie de însemnări aforistice reunite sub titlul *Abecedar pentru majorat* sunt publicate de către Victor Valeriu Martinescu. ■ Întrebându-se ce anume diferențiază cea mai recentă carte a lui Mircea Dinescu (*La dispoziția dumneavoastră*) de precedentă apariție editorială (*Proprietarul de poduri*), Gelu Ionescu își răspunde: „Paradoxal, o creștere a nesiguranței – semn vădit că talentul, foarte evident și generos, nu îi mai ajunge poetului, nu-l mai satisface ca primă rațiune a scrierii literaturii; că el forțează exprimarea, limba-jul – și în acest efort el vede imensele dificultăți pe care *ingeniosul* spontan, sălbatic le ignora”. Mai mult, „O oroare de banalitate pare a-l preocupa excesiv pe Mircea Dinescu: cred că banalitatea are și ea rostul ei în orice operă poetică, înălțarea are nevoie de un reper”. ■ Gheorghe Grigurcu plasează autorul volumului *La sfârșitul lecturii II* între *Polemică și atemporalitate: Alexandru George*. Criticul se oprește asupra mai multor aspecte ale studiilor lui

Alexandru George, dintre care și raportarea acestuia la literatura actualității: „Dacă în domeniul valorilor «consacrate» pătrunderea, substanțializarea interpretării, abilitatea găsirii de noi piste de care să dovedească criticul sunt incontestabile, mult mai puțină siguranță vedește acesta în zona actualității. Din ceea ce putea părea în altă parte un exces de acrimonie, se trece acum într-un exces de admirație. Evident, fiind vorba de un teren nefixat, remarcă noastră poate fi, peste timp, amendată. Dar deocamdată, cel puțin, ni se pare că în manipularea unor calificative precum «poet mare» sau (vai!) «geniu», autorul *Semnelor și reperelor* manifestă o lipsă de precauție pe care trebuie să și-o asume: «De la Nichita Stănescu la Ana Blandiana și de la Ion Gheorghe la Ioan Alexandru, câțiva mari poeți, pe care încă stăruim a-i numi tineri, au fost recunoscuți și omologați fericit...» Despre geniul lui Nichita Stănescu, despre geniul Anei Blandiana se poate, desigur, discuta în temeiul următorului text și pe răspunderea acestuia: «Dacă ei au dobândit geniu doar ca să-și confirme reputația e altă problemă. E, oricum, din partea criticii o fericită culpă»». ■ Semnează poezii în acest număr: Nicolae Prelipceanu (*Amintiri din copilărie, Capătul pământului, A început neliniștea*), Dan Damaschin (*Cel care deprinde rostirea, Nox, Sideris, Catharsis, Aievea*), Gabriel Stănescu (*Peisaj industrial, Un vers nescris, Dizertații*). □ De asemenea, Virgil Teodorescu este sărbătorit prin publicarea unui grupaj de versuri (*Meduzele de sepii prinse-n larg, Încet, Erau copii giganții..., Să vă spun*). În introducerea paginilor de poezie, redacția menționează: „Din când în când, poeții împlinesc vârste definitive, vârste fără drept de apel. Poezia scapă datelor calendaristice – ca supusa altui Timp! Mulți ani, Poete! La mulți ani, Poezie!” ■ Ion Buzași semnaleză apariția antologiei *Copiii cântă România*, o selecție din cele „mai frumoase scrieri literare ale pionierilor, închinată României în primul deceniu de activitate a cenaclurilor pionierești (1967-1977)”. În culegerea îngrijită de Tudor Opreș, „Printre cei antologați se află nume care s-au impus în peisajul literar contemporan, care în intervalul de timp scurs de la vârsta «pionieratului» au publicat în presa literară, au tipărit volume, primite cu interes de critica literară, precum: Mircea Diniescu, Doina Uricariu, Vasile Poenaru, Paul Balahur, Doina Doru, Marin Constantin, Domnița Petri, Gh. Pugna, Ioana Crăciunescu, Gabriela Hurezean, Vasile Mihăescu, Cleopatra Lorințiu, Olga Neagu și mulți alții”. ■ Despre eseul „de semantică ontologică” al Ioanei Em. Petrescu, *Eminescu. Modele cosmologice și viziune poetică*, scrie Ilie Radu-Nandra. ■ Roxana Sorescu vede în volumul *O clipă în China* de Paul Anghel, „o carte de reportaj care tinde să devină un pretext pentru filosofia comparată a culturilor”. ■ Versurile din *Curtea Medicilor* de Adrian Popescu sunt supuse unei „operații” interpretative de către Cornel Regman. ■ Salutând întâi curajul celor care se aventurează să scrie proză „fantezistă și lirică”, Alexandru George își îndreaptă apoi atenția spre un astfel de volum: *Zidirea și alte povestiri* de Mihai Ursachi.

■ Mircea Anghelescu scrucează monografia *Grigore Ureche* întocmită de D. Velciu. ■ Cartea de însemnări inspirate din experiența de psiholog, *Popasul în Afrodisia* al lui Ion Maxim, este adusă în prim-plan de Ileana Verzea. ■ Vasile Chifor explică felul în care Mircea Braga, „fervent teoretician al conceptelor”, prefigurează *Destinul unor structuri literare*. ■ Deși *Perspectivelor critice* ale lui Al. Călinescu li s-ar putea aduce reproșul unei aparente „asamblări” pripite, C. Trandafir susține că ele reprezintă „o convingătoare pledoarie pentru modernizarea metodelor de investigație a textului literar. Ar trebui să fim receptivi la asemenea invitație”. ■ N. Steinhardt descrie extraziat momentul expunerii, la Teatrul Național, al tapițeriei realizate de pictorii Șerban Gabrea și Florin Ciobotaru: „S-a produs de curând un eveniment important în arta românească. Aș spune, mai larg, în cultura românească. ba cutez să afirm chiar: în viața neamului românesc. Nu cred că pot fi învinuit de entuziasm nechibzuit declarând că o mai veche vorbă a lui Mircea Eliade – «Cred în viitorul culturii române mai mult decât în al culturii europene» – își găsește dovada în tapițeria vremelnice expusă la Teatrul Național din București [...] Tapițeria aceasta, rod al colaborării pictorilor Șerban Gabrea și Florin Ciobotaru, consacră în mod strălucit și decisiv talentul artistic propriu poporului nostru și semnifică un aport considerabil al său la patrimoniul estetic universal. [...] Cum de n-ar fi cuprins de nestăvilită și chiar trepidantă fericire privitorul unui artefact atât de vădit triumfător și glorios pentru poporul dintre ai cărui fii s-au ridicat cei ce l-au făurit? Cu tapițeria aceasta, arta română poate să-și justifice prezența ori-când și oriunde și – fără falsă modestie ori cochete smereli de circumstanță – să fie convinsă că aduce o contribuție sigură artei în general”. Însemnarea lui Steinhardt se încheie în aceeași notă: „geniul românesc a mai făurit una din minunile sale. Osana!”. ■ Numărul se încheie cu o replică a lui M. Nițescu (*Superficialitatea lecturii*) privitoare la o cronică pe care Nicolae Manolescu i-a dedicat-o ultimului său volum, *Poeți contemporani*. Textul este găzduit în cadrul rubricii *Puncte de vedere* și este tipărit cu litere mai mici decât cele utilizate în restul revistei. M. Nițescu ridică, în primul rând, semne de întrebare cu privire la rapiditatea cu care cronicarul *României literare* a reușit să-i parcurgă volumul: „Vineri 4 mai la ora prânzului l-am întâlnit pe Nicolae Manolescu, care mi-a cerut un exemplar din volumul *Poeți contemporani*, pentru a scrie despre el. [...] Prin urmare, în numai două zile, sâmbătă și duminică, el a citit un volum de aproape 300 de pagini și a scris și cronică la acest volum (*România literară*, 10 mai, 1979). Trebuie să-i recunoaștem recordul indiscutabil de viteză”. Apoi, M. Nițescu declară că, „în graba și superficialitatea lecturii, N. M. avansează ipoteze și afirmații ce nu-mi aparțin, pentru a avea ce contrazice. «Mi-e greu să admit că un poet absolut nevaloros poate trece, în condiții literare normale, cum au fost cele de la debutul generației noastre, drept genial» – spune el, referindu-se la aceeași poezi [Nichita Stănescu și Marin Sorescu],

singurii la care se oprește din cei 19 care figurează în volumul meu. «Condiții literare normale» înainte și imediat după 1960? Curioasă afirmație tocmai la cineva asupra căruia acele condiții s-au răsfrânt din plin. Și curios că N. M. uită campaniile de tămâiere, la care și el a luat parte, în jurul unor versificatori submediocri, pentru a rămâne doar la poeți. De unde a scos N. M. afirmația despre un «poet absolut nevaloros»? Nicăieri în textele mele despre cei doi poeți nu susțin acest lucru. Dimpotrivă, citez la fiecare din ei poezii (și nu una sau două) de o indiscutabilă valoare”.

• [„Književni život”, nr. 1; Revista Uniunii Scriitorilor din Republica Socialistă România; colegiul redacțional: Vladimir Čokov (redactor-șef), Nebojša Popović, Svetomir Rajkov, Živko Milin, Ilija Rajkov; format A4, număr de pagini 96] Din lirica scriitorilor sârbi din România citim versuri semnate de: Živa Popović, Svetislav Marković, Čedomirt Milenović, Vladimir Čokov, Draga Mirjanić, Ivo Munćan, Vlada Barzin. □ Vasile Versavia publică un reportaj despre viața la țară, iar textul apare în traducerea lui Ivo Munćan. □ Vladimir Čokov traduce poeziile lui Robert Rozhdestvensky. □ Proza e semnată de: Čedomir Milenović, Svetislav Marković, Nebojša Popović, Grigore Beuran (o schiță tradusă de Sv. Rajkov). ■ Teodor T. Trâpcea semnează *120 година од уједињења (120 de ani de la Unire)* marcând astfel Mica Unire din 1859. ■ Cezar Apreotesei publică un text omagial cu ocazia centenarului nașterii lui Gala Galaction, oferind astfel cititorilor sârbi informații despre bio-bibliografia poetului. ■ În rubrica numită *Литерарна критика (Critica literară)* Slobodan Ž. Marković scrie un text amplu despre *Присуство Вукове традиције у новијој српској књижевности (Prezența tradiției lui Vuk [Vuk Stefanović Karadžić] în noua literatură sârbă)*. ■ În paginile dedicate recenziilor și numite *Живот књига (Viața cărților)* citim: □ Ion Maxim semnalează că a apărut un volum de poezii, de Rimbaud, publicat la Editura Albatros, în traducerea lui Tașcu Gheorghiu. □ Simion Bărbulescu semnează *Разматрања – виши облик лектуре (Considerente – o formă superioară a lecturii)*, marginalii la apariția vol. III și IV din *Opere* lui Al. Philippide, considerând că Al. Philippide, în considerațiile sale critice „iluminează tendințele caracteristice ale epocii prin prisma unei concepții nepragmatice despre viață și artă, bazându-se pe certitudinea frumuseții poetice”. □ V. Ćirić semnalează că a apărut *Ѕарача банаџеанца*, un volum de nuvele scrise de Đura Jakšić, Editura Kriterion, 1978, astfel marcându-se o sută de ani de la moartea scriitorului sârb. □ Nicolae Țirioi scrie despre volumul *Încercare asupra bucuriei* de Crișu Dascălu, în care autorul prin poemele sale „realizează un eseu liric interesant pe care-l numește *Încercare asupra bucuriei*”. □ Cristea Sandu Timoc prezintă volumul *În căutarea Penelopei* de Valentina Dima, Editura Albatros, 1978: „Doar citind această carte, un om poate realiza valoarea socială și etică a femeii”.

ACADEMIA ROMÂNĂ • FUNDAȚIA NAȚIONALĂ PENTRU ȘTIINȚĂ ȘI ARTĂ
INSTITUTUL DE ISTORIE ȘI TEORIE LITERARĂ „G. CĂLINESCU”

CRONOLOGIA VIETII LITERARE ROMÂNEȘTI

PERIOADA POSTBELICĂ

XXV-B

1979

IULIE-DECEMBRIE

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

Cronologia vieții literare românești : perioada postbelică / coord.

generală: Eugen Simion. - București : Editura Muzeului Literaturii Române, 2010-

vol.

ISBN 978-973-167-040-9

Vol. 25-B : 1979 / Andreea Apostu, Alunița Cofan, Ștefania Dragoman, ... ;

coord. redacțional: Lucian Chișu. - 2020. - Conține bibliografie. - Index. -

ISBN 978-973-167-578-7

I. Apostu, Andreea

II. Cofan, Alunița

III. Dragoman, Ștefania

IV. Simion, Eugen (coord.)

V. Chișu, Lucian (red.)

930.24:821.135.1.09"1944/1957"

*Volum realizat în cadrul Proiectului *Prezervarea și valorificarea patrimoniului literar românesc folosind soluții digitale inteligente pentru extragerea și sistematizarea de cunoștințe* (INTELLIT), PN-III-P1-1.2-PCCDI-2017-0821/Nr. 54PCCDI/2018.*

Editura Muzeul Literaturii Române

este recunoscută C.N.C.S.,

având categoria B.

Cod CNCS PN – II – ACRED – ED – 2012 – 0374

Tehnoredactor: Luminița Login

Coperta: Mircea Dumitrescu

Eugen SIMION (coordonator general)

Lucian CHIȘU (coordonator redacțional)

Andreea APOSTU, Răduț BÎLBÎIE, Elena BOTEZATU, Carina Iulia CHEREJI,
Lucian CHIȘU, Alunița COFAN, Ștefania DRAGOMAN, Alexandru DUMITRIU,
Nicoleta IFRIM, Marjia NENADIĆ ZURKA, Andreea TELIBAN

CRONOLOGIA VIETII LITERARE ROMÂNEȘTI

PERIOADA POSTBELICĂ

XXV-B

1979

IULIE-DECEMBRIE

ACADEMIA ROMÂNĂ • FUNDAȚIA NAȚIONALĂ PENTRU ȘTIINȚĂ ȘI ARTĂ
INSTITUTUL DE ISTORIE ȘI TEORIE LITERARĂ „G. CĂLINESCU”

Editura
Muzeul
Literaturii
Române

București, 2020

IULIE

1 iulie

● [„*Tribuna României*”, nr. 160] *Cuvântul zilei*, intitulat *Turism și cunoaștere*, este semnat de Pan Solcan: „Cunoașterea nemijlocită a devenit astăzi o necesitate curentă și printre cerințele de viață ale omului societății contemporane se înscrie cu titlu firesc nevoia de a călători, de a-și întregi cunoașterea oamenilor și a lumii prin intermediul călătoriei. Țara noastră, datorită frumuseților sale și nu mai puțin ospitalității distinse a poporului român, se numără printre zonele ce-și sporesc an de an atracția turistică”. ■ *Orizontul culturii* se numește tableta lui Ion Horea, în care, pornind de la o scrisoare primită din Statele Unite ale Americii, afirmă: „Miorița n-ar fi fost cu puțință în altă parte așa cum este spusă în limba noastră, dar nici piciorul de plai și nici gura de rai n-ar fi primit aura și chipul de icoană fără povestea celor trei și a celuiia *unul*, a coborârii turmelor, a morții bănuite și a nunții închipuite, prin care s-a născut un pământ, o lume a noastră. În creațiile spiritului, pământul însuși se naște, integrat universului culturii. Eminescu trebuia să se nască la Ipotești, Coșbuc la Hordou, Bлага în Lancrăm. Enescu în Moldova de sus, Brâncuși sub munții Tismanei, Sadoveanu și Creangă sub munții Moldovei, și toți ceilalți fără de număr, Ștefan cel Mare și Mihai Viteazul, Iancu și Horea, Bălcescu și Cuza, și toate locurile fără de număr, din care au pornit drumurile lor, de trudă, de jertfă, de căutare, ca să putem spune că suntem Români și vorbim românește, și că prin ei țara este ceea ce se arată altor popoare și neamuri”. ■ În secțiunea *Argument* citim *Independența în lumea contemporană*, semnat de Ion Stoica: „Nu au fost puțini observatorii politici care, încercând să găsească originea marelui număr de abțineri de la vot în țările membre ale Pieței comune, cu prilejul alegerilor pentru Parlamentul vest-european, au făcut trimitere la opoziția existentă, încă de la înființarea acestei organizații, între intențiile comunitare – atât politice, cât și economice – și prerogativele naționale ale statelor membre. Mai precis, referirile au vizat concluzia, ce-și are acoperire în fapte, că o mare parte din locuitorii țărilor ce fac parte din C. E. E. nu sunt convinși că organismele comunitare, preluând o serie de prerogative naționale, în scopul declarat al realizării preconizatei integrări, nu vor afecta interesele proprii fiecărui stat”. ■ Sub semnătura lui Germaine-Jeanne-Sanda Antonescu aflăm de o *Serbare românească la Sao Paolo*, cu ocazia aniversării Independenței de stat a României și a 2050 de ani de la „întemeierea primului stat unificat dac”; serbarea a fost organizată de Societatea culturală Brazilia-România: „Reuniunea a fost deschisă de președinte, dl. Augustin Hila, care a invitat la masa prezidențială pe dl. Nicolae Prodanov, vicepreședintele societății, pe dl. Nelson Martines Fernandes, directorul cultural, nume de răsunet în viața culturală braziliană, pe dl. Vasile Dracea, reprezentantul ambasadorului României în Brazilia, dl. Ioan Bar, atașatul cultural, dl. colonel Sergio Barcellos, organizatorul

Olimpiadelor Imigranților, prieten al societății culturale, dl. Luis Quartin, consulul general al Portugaliei în Sao Paolo, vechi prieten și admirator al românilor și pe dl. Nelson Moretti, directorul social al societății”. ■ Dumitru Radu Popa realizează un scurt interviu cu Paolo Gianfelici, „*Puternicul farmec exercitat de țara dumneavoastră*”; în interviu se relevă intenția conlocuitorului de a susține o teză de doctorat la Universitatea București, iar din prezentare aflăm că Paolo Gianfelici este pasionat de istoria și cultura română și că a publicat o serie de articole în revistele „Ateneu” și „Cronica”. ■ Apare nota *Casa-muzeu Mihai Eminescu de la Ipotești*, desemnată: „A fost redeschisă, la Ipotești, casa-muzeu a «luceafărului» poeziei românești. Festivitatea inaugurării a avut loc la 15 iunie, în ziua împlinirii a 90 de ani de la moartea lui Mihai Eminescu. După cum se știe, casa din Ipotești, așa cum a existat în timpul vieții poetului, a fost dărâmată în 1924 de proprietarul de la acea dată. Ca urmare, spre sfârșitul deceniului patru, a fost clădită pe același loc o casă memorială, dar această construcție nu mai păstra aproape nimic din arhitectura celei inițiale și avea să fie demolată la începutul anului trecut. Pe baza unei fotografii de epocă descoperite recent, arhitecții Cornel Dumitrescu și Virgil Polizu, de la Institutul de arhitectură «Ion Mincu» din București, au realizat proiectul de construcție al actualei case-muzeu, care respectă întocmai arhitectura și structura adevăratei case a părinților poetului. În timpul lucrărilor de reconstituire a fost descoperită temeliea vechii clădiri, pe care, după consolidare, s-a realizat noul edificiu. El păstrează înălțimea, dimensiunile și detaliile casei originale: cele cinci trepte, cerdacul moldovenesc cu stâlpi de lemn sculptat, acoperișul șindriluit în patru table, cele două intrări. Interiorul, mobilat cu piese reconstituite, înfățișează vizitatorilor biroul căminarului Eminovici, așa cum arăta în timpul copilăriei poetului, dormitorul, salonul de primire, un mare număr de fotografii, acte și manuscrise de epocă. Achiziții noi, piese și documente deosebit de valoroase, subliniază atmosfera eminesciană: lădița de suflor a lui Eminescu, lada de zestre care a aparținut Ralucăi și piese de mobilier de la Aglae (amele, surori ale poetului), jurnalul Junimii ținut de Negruzzi, planul sărbătorii de la Putna întocmit de Eminescu, scrisori originale ale Veronicăi Micle și ale poetului”. ■ Din *Scurte știri* reținem: □ *Noutăți editoriale*: „Editura Academiei a tipărit, recent, lucrarea *Documente și însemnări românești din secolul al XVI-lea*, care include peste 120 facsimile după hrisoavele domnești în limba română emise de cancelariile lui Ieremia Movilă, Petru Șchiopul și Mihai Viteazul, corespondență diplomatică, acte de danie, testamente etc. Facsimilele sunt însoțite de transcrierea interpretativă, hărți din epoca respectivă și studii paleografice. La aceeași editură vor mai apărea, în curând, volumele *Dicționarul limbii române* (litera P), *Dicționarul elementelor românești în documentele slavo-române* (perioada 1300—1600) și *Tratatul de istoria limbii române* (în șase volume)”. □ *Expoziție de carte*: „Biblioteca centrală universitară din București a găzduit recent, o expoziție de carte orga-

nizată de Editura «Pergamon Press» din Oxford. Dintre cele peste 300 de volume ilustrând diferite domenii ale științei și culturii engleze, au atras cu deosebire atenția lucrările consacrate unor probleme actuale ale matematicii, fizicii, chimiei și științelor aerospațiale”. □ *Festival de poezie*: „La Cluj-Napoca s-a desfășurat, recent, un amplu Festival internațional de poezie, organizat de Uniunea Scriitorilor din țara noastră. Alături de scriitorii români, au participat la festival și poeți din Iugoslavia, Italia, Marea Britanie, Suedia, U. R. S. S., Grecia, Ungaria, R. D. Germană, Elveția, Polonia și Austria”.

■ Emilia St. Milicescu scrie despre *Gheorghe Lazăr în documente inedite*: „În întâmpinarea bicentenarului nașterii marelui cărturar transilvănean, încă de acum un deceniu ne-am propus cercetarea unor noi izvoare care să lămurească – cel puțin parțial – momente importante din viața și activitatea sa. Studiarea arhivelor din Budapesta, Viena, Carlowitz și ale celor din țară a scos la iveală 250 de documente necunoscute”. □ Alături apare nota nesemnă *Inaugurarea casei memoriale Gheorghe Lazăr*: „Avrigul – localitatea unde, cu 200 de ani în urmă, s-a născut iluministul ardelean, marele cărturar român Gheorghe Lazăr – a cunoscut, în cadrul sărbătoririlor prilejuite de bicentener, un eveniment deosebit: inaugurarea casei memoriale Gheorghe Lazăr. Momentul a fost onorat de prezența unor personalități de seamă ale culturii, științei și învățământului românesc care au evocat rolul major al lui Gheorghe Lazăr în păstrarea și promovarea limbii române, relevând, totodată, meritele sale deosebite în crearea școlii românești din Ardeal. Inaugurarea a încununat cea de-a XII-a ediție a festivalului cultural «Cibinium», bucurându-se de participarea a 50 000 de oameni veniți să omagieze memoria ilustrului cărturar român”. ■ Matilda Caragiu-Marioțeanu marchează centenarul nașterii lui Theodor Capidan, cu textul *Contribuțiile lui Theodor Capidan*: „Lucrările sale depășesc însă granițele dialectologiei românești sud-dunărene; prin proiectarea aromânei, a meglenoromânei, a limbii române în general pe contextul balcanic și romanic, această operă ne apare ca un câmp vast de investigație, în care un om de știință competent și pasionat a semănat idei și perspective”. ■ Apare *Omagiu*, nesemnă: „Împlinirea a 99 de ani de la nașterea lui Tudor Arghezi a prilejuit, de curând, un emoționant pelerinaj în perimetrul «Mărțișorului», locul de veghe și vis al autorului *Cuvintelor potrivite*, poetul *Florilor de mucigai*, vocea lirică românească cea mai înzestrată după Mihai Eminescu. Manifestarea a fost menită parcă să prefățeze marile sărbătoriri ce vor marca, peste un an, împlinirea unui veac de la nașterea poetului. În peisajul pitoresc al «Mărțișorului», un numeros public, printre care foarte mulți tineri, a audiat scurte evocări ale personalității poetului și a vizitat casa memorială. Pe lângă scriitori, oameni de cultură, artiști, muzeografi, au fost prezenți și membrii cenaclului literar «Mihai Eminescu». De asemenea, profesori și elevi ai liceului «Tudor Arghezi» din Craiova au ținut să omagieze amintirea poetului pornit de pe meleagurile oltene. Manifestarea s-a încheiat cu un inspirat moment poetic-muzical”. ■ În pagina de

Politică externă, realizată de Felicia Antip, reținem □ *România și relațiile de cooperare*: „Pentru prima dată, o delegație română având statut de invitat a luat parte la o întrunire ministerială a Biroului de coordonare al țărilor nealini-ate. Prezența delegației române condusă de Cornel Pacoste, adjunct al ministrului afacerilor externe, la reuniunea acestuia, organizată recent la Colombo pentru a pregăti conferința la nivel înalt programată să aibă loc la Havana, a atestat interesul României față de aportul mișcării de aliniere la efortul de instaurare a unor relații noi între state, de abolire a politicii de forță și a blocurilor militare”. □ *Schimburi de mesaje*: „Ambasadorul României la Atena, Ion Brad, a înmănat premierului Constantin Caramanlis, un mesaj personal din partea președintelui Nicolae Ceaușescu. Mulțumind călduros pentru mesaj, șeful guvernului elen a rugat să se transmită președintelui României sentimentele sale de profundă stimă pentru eforturile pe care le face în vederea dezvoltării continue a relațiilor tradiționale de prietenie între România și Grecia și în vederea statornicirii unui climat de pace, securitate și cooperare în Balcani”. ■ Reportajul *În căutarea unor surse noi de energie* este semnat de Adrian Costa. ■ Ana Blandiana publică poezia *Să stai în fân*. ■ Dumitru Radu Popa prezintă volumul *Rază de cobalt* de Dumitru Popescu, Editura Eminescu, volum care „adaugă datelor cunoscute dramatismul unui proces de radicalizare a conștiinței, tradusă prin interiorizarea de *un alt tip* a poetului față-n față cu lumea. O lume în care raționalistul află suficiente motive de derută. Universul e numerotat riguros, aproape că nu mai există loc pentru imprevizibil, astfel încât parcă până și protestul e zadarnic, devine o stranie inutilitate, de vreme ce el însuși se înscrie într-o categorie preconcepută”. ■ Dan Grigorescu face o *Retrospectivă Nicolae Tonitza* notând expoziția de la *Muzeul de Artă al Republicii mai-iunie 1979*. ■ Ioana Creangă prezintă *Un film de inspirație sadoveană*, anume *Vacanța tragică*, unde există „detalii din mai multe povestiri de Mihail Sadoveanu”. ■ Nota *Recital de lirică armeană* este semnată M. K.: „Recent, Comitetul eparhial armean din Capitală, a organizat la Biblioteca municipală «Mihail Sadoveanu» din Bd. Republicii nr. 43, un foarte izbutit recital de lirică armeană. În deschiderea întâlnirii, la care a participat un numeros public, ziaristul Sergiu Selian a conferențiat despre începuturile liricii armenice. Vorbitorul s-a referit pe larg la acele momente importante din istoria literaturii armenice care au marcat apariția creației lirice și ridicarea acesteia pe cele mai înalte culmi ale artei. Conferința a fost apoi ilustrată cu un bogat program de lecturi din lirica armeană, atât în original, cât și în traduceri românești realizate în ultimele cinci decenii de către Grigore Avakian și Mircea Gheorghiu, de către Meline Poladian, Victor Tulbure și Dan Deșliu. Au putut fi audiate câteva din cele mai frumoase versuri ale celebrilor poeți Nerses Șnorhali (sec. XII), Nahabet Kuceak (sec. XVI), Naghaș Hovnatan (sec. XVII), Saiat-Nova (sec. XVIII) și Hovhannes Tumanian (sec. XIX). [...] La încheierea programului, poeta Anais Nersesian a recitat câteva din versurile sale apărute re-

cent în volumul *Sigiliul tăcerii*, iar cântăreața Anda Călugăreanu a prezentat un mănunchi de melodii dintre cele mai îndrăgite din repertoriul ei, pe versuri de George Coșbuc, Nicolae Labiș etc”. ■ Nicolae Dobrițoiu semnează reportajul *Orele unui oraș Moldova Nouă*.

2 iulie

• [„**Scânteia tineretului**”, nr. 9363] Victor Atanasiu scrie despre *Introducere în opera lui G. Bacovia* de Dinu Flămând, volum care „promitea a constitui o interpretare excelentă, nouă, modernă”. Rezultatul e socotit nemulțumitor, pentru că autorul „nu e atât de dornic să-și exprime propria personalitate critică, care nu-i lipsește, de altfel, cât să-și evidențieze bogatele lecturi. [...] Dinu Flămând nu prididește să citeze ba pe Hugo Friedrich, ba pe A. Veselovski, ba pe Richard, ba pe Roland Barthes, ba chiar și pe un obscur Paul Bourde. [...] Din atâta apetit spre «erudiție», tocmai opera lui Bacovia se găsește expedită”.

3 iulie

• [„**România liberă**”, nr. 10787] La *Vitrina cărții*, Emil Manu evaluează volumul de proză scurtă „*Ipoteca și alte povestiri*” (Ed. Cartea Românească) aparținând lui Dan Mutașcu. După ce abordează cu acribie textele, comentatorul conchide despre carte că „e pe alocuri un recital de întâmplări mărunte, bine orchestrate, imitând o «subiectivă melodie a lumii», autorul susținând la lumină «fardul de frumusețe» al vieții”. ■ Lui Emil Manu i se alătură Zaharia Sângeorzan cu o cronică la volumul semnat de Corneliu Sturzu, *Zigurat, poeme* (Ed. Junimea, 1979). Centrul de greutate al lirismului este erosul și sentimentul, motiv pentru care autorul cronicii echivalează volumul cu un „roman al sentimentelor”.

• [„**Scânteia tineretului**”, nr. 9364] Pe prima pagină, sub genericul *Însemnări*, Tudor Băran prezintă *Starea de tinerețe a unui oraș*. Este vorba despre Râmnicu-Sărat, a cărui dezvoltare industrială din epoca socialistă a lăsat în urmă „târgul de altădată, suprasaturat de uitare, de praf, de trecerea căruțelor în drum spre Focșani ori Buzău, mânate de oameni palizi și obosiți, descinși parcă din curtea largă a boierilor Comănășteni ai lui Duiliu Zamfirescu (scriitor din partea locului), orașul oamenilor nevoiași pe care un Tănase Scatiu îi trimitea în sus, spre munte, să vândă grânele [...]”. ■ La *Caligrafii de buzunar*, Constantin Stan „colindă” Delta Dunării, un *Pământ între ape*.

4 iulie

• [„**Scânteia**”, nr. 11466] Nicolae Dragoș descrie activitățile și viața minerilor în *Oameni ai luminii. Reportaj dintr-un nou, modern și puternic bazin carbonifer al țării: Gorjul*. ■ În *De la operă la ecranul cinematografic*, Florian Potra notează o serie de inconveniente ale ecranizării operelor literare. Cel

dintâi este caracterul repetitiv al actului cinematografic, care reia o narațiune deja existentă, fiind prin urmare prea puțin original: „...ecranizarea este și rămâne – orice s-ar zice, orice s-ar face – un gest repetitiv, adică o activitate de repetare, de interpretare și de popularizare, demnă de apreciere, dar lipsită de o forță inițiatore proprie, nemijlocit creativă...” Al doilea inconvenient ar fi lipsa de echivalență între importanța cărții și cea a filmului în cultura românească: „...niciodată, sau aproape niciodată, un film-ecranizare nu reprezintă pentru cultura națională ceea ce a însemnat la apariția ei, cartea inspiratoare”. Lipsa abordării unor tematici fundamentale și tendința de a ecraniza mai ales un autor sau o operă cunoscută, indiferent de subiect, ar fi un treilea aspect negativ: „S-au căutat, parcă, mai mult autorii și eroii, și mai puțin marile fenomene sociale, temele fundamentale...” Al patrulea aspect privește publicul la care ajung cartea și filmul. Dacă există un avantaj evident în cazul filmelor, care pot fi văzute de milioane de spectatori, se ivește posibilitatea ca o „lenevire a cititorului de literatură, o pierdere a gustului pentru contactul direct cu această” să apară în rândurile spectatorilor tineri.

● **[„Scânteia tineretului”, nr. 9365]** Bogdan Ulmu semnaleză o premieră de la Teatrul Popular „B.P. Hașdeu” din Câmpina: spectacolul *Grog* de Valeriu Sîrbu. ■ În ultima pagină, consacrată actualității externe, Gh. Sprințeroiu scrie despre *Ziua Independenței Statelor Unite ale Americii*: „Astăzi, România socialistă dezvoltă relații de prietenie și colaborare pe multiple planuri cu Statele Unite ale Americii, legături care cunosc un curs ascendent [...]. În acest context, întâlnirile dintre președinții Nicolae Ceaușescu și Jimmy Carter, din primăvara anului trecut, au marcat o nouă și fructuoasă etapă. Declarația comună, semnată cu acest prilej de cei doi șefi de stat, consemna dorința reciprocă de a valorifica la nivel superior marile posibilități de extindere a colaborării economice în forme noi, de înaltă eficiență, cum ar fi acțiunile de cooperare în producție, în domenii de vârf ale tehnicii contemporane, societățile mixte, cooperările pe terțe piețe [...]”.

5 iulie

● **[„Scânteia”, nr. 11467]** Nicolae Dragoș descrie activitățile și viața mineurilor în a doua parte a articolului său, *Oameni ai luminii. Reportaj dintr-un nou, modern și puternic bazin carbonifer al țării: Gorjul*. ■ Voicu Bugariu salută apariția antologiei *Epopei naționale* (Minerva, 1979), îngrijită și prefăcută de Teodor Vârgolici, care aduce în atenția publicului larg texte cunoscute până atunci doar de cercetători: „Cititori din cele mai diverse categorii au astfel ocazia să parcurgă în întregime o serie de texte care până acum erau accesibile doar specialiștilor. De un real interes este prefăcuta, ce se ocupă de apariția ideii de epopee națională în conștiința noastră literară”.

● **[„Scânteia tineretului”, nr. 9366]** La *Cronica literară*, Victor Atanasiu arată *Cum îi șade bine criticului*, comentând volumul *Arta lecturii*, de Nicolae

Balotă. ■ Sub genericul Festivalului Național „Cântarea României”, Miruna Ionescu publică însemnarea *Talent, imaginație, seriozitate profesională dar și o anume „egalitate de ton”*. ■ Dintr-o notă nesemnată din grupajul *Azi* aflăm că, pe lângă Clubul cooperăției meșteșugărești din Capitală, funcționează *Un cenaclu tineresc*, la care au fost invitați, de-a lungul timpului, scriitorii Radu Petrescu, Emil Brumaru, Constantin Abăluță, Victor Felea, Florin Mugur, Nora Iuga, George Almosnino sau Petru Romoșan. Vreme îndelungată, președintele cenacului a fost scriitorul Traian Lalescu.

● [„**Flacăra**”, nr. 27] George Arion atacă vehement lucrarea lui Gheorghe Grigurcu, *Poeți români de zi*, apărută la Editura „Cartea românească”, considerând-o *O carte mincinoasă*, „nocivă”, ce „infestază” climatul literar prin conținutul său, făcând trimitere la defăimarea nejustificată a unor autori precum: Nichita Stănescu, Grigore Hagiu, Cezar Baltazar, Constanța Buzea, Ana Blandiana, Marin Sorescu și a multor alora. □ Cornel Moraru prezintă elogios volumul lui Ștefan Aug. Doinaș, *Hesperia*, conchizând că „poetul a renunțat se pare definitiv la subiect și anecdotă în favoarea lirismului” autentic. □ Sub titlul *Note răzlețe*, în cadrul rubricii *Jurnal mexican [69]*, Octavian Paler publică alte cinci fragmente din însemnările sale de călătorie.

● [„**Orizont**” nr. 27] Sunt anunțate premiile Uniunii Scriitorilor pe anul 1978, iar câștigătorii beneficiază fiecare de o punere în relief printr-o cronică literară. Astfel, în articolul *Șerban Foarță și permanențele unei vârste*, Carmen Odangiu încearcă să puncteze reperele din „spectacolul lingvistic al poeziei lui Șerban Foarță” și să găsească modelele cu care se învecinează poetul *Simple-rozelor*: Max Iacob, Leonid Dimov, Emil Brumaru. ■ Al doilea laureat al Uniunii Scriitorilor este criticul Lucian Alexiu, despre care Brândușa Armanca spune că face „o demonstrație despre posibilitatea devenirii foiletonului” în volumul *Ideografii lirice contemporane* (articolul *Lucian Alexiu sau posibilitatea devenirii foiletonului*). ■ În fine, la secțiunea de proză, este laureat prozatorul Paul Eugen Banciu, considerat de Marian Odangiu „un prozator cu neobișnuite resurse”, de o surprinzătoare siguranță „în manevrarea registrelor epice” (articolul *Paul Eugen Banciu, un prozator cu neobișnuite resurse*). ■ Aurel Turcuș și Elena Borugă continuă să publice scrisorile lui Ioan Popovici Bănățeanul către Titu Maiorescu, păstrate la Biblioteca Academiei R.S.R. și care cuprind „o seamă de date care relevă prețuirea de care se bucură criticul *Junimii* din partea discipolului său” (articolul «*Un raport mai intim*»). ■ În paginile 4 și 5, sunt republicate articole preluate din revista „Agora” din orașul Brad: prozatorii Dumitru Hurubă (narațiunea *Anonima*) și Anamaria Stoica (cu proza *Spațiul neuitării*), un articol de critică a lui Ionel Golcea despre prozatorul Fănuș Neagu (articolul *In văpaia lunii*), un eseu critic al Felicieii Neag despre Tudor Arghezi (articolul *Tudor Arghezi – poet al omului*), și o scurtă incursiune în universul lui Miguel de Cervantes, semnată de Tiberiu Vanca. ■ În căutarea valorilor stilistice ale refrenului, G. I. Tohăneanu ia ca punct de

reper poezia lui Bacovia pe care o consideră „larg deschisă refrenului” (articolul *Marginalii la «refren»*). ■ Ramona Boca Bordei abordează, pe ultima pagină, romanul cu cheie a lui D. Cantemir, *Istoria ieroglifică*, socotit „roman filozofic”, „roman-flux”, „o istorie socială convertită în autentic act de cunoaștere” (articolul *Dimitrie Cantemir și romanul unui început de veac*).

● **[„România literară”, nr. 27]** Numărul se deschide cu un editorial redacțional despre *Șantierele țării*, text care deschide, totodată, și un grupaj tematic: „Marile șantiere ale țării, despre care atâtea pagini vibrante s-au scris și se scriu (în acest număr «România literară» evocându-le pe cele de pe Lotru, de la Calafat sau de la Motru), pun în lumină marile noastre izbânde înscrise în cronica celor trei decenii și jumătate de la Eliberare”. □ Lucian Avramescu publică reportajul industrial *Astăzi, iubirea de patrie*. ■ Radu Florian schițează un portret cu numeroase tușe politice al lui *Tudor Bugnariu – 70*: „Trăiește printre noi, alături de noi, un om de o luminozitate rar întâlnită, un om care a străbătut un drum lung și anevoios iradiind înțelepciune și încredere în valorile omului, ale rațiunii și ale socialismului, profesorul universitar Tudor Bugnariu. Ca un adevărat magister el s-a aplecat din tinerețe asupra sensurilor existenței umane, ale culturii și acțiunii sociale, a optat pentru ideile marxismului și ale idealului său de transformare revoluționară a societății, a României. [...] Astăzi, la aproape un secol și jumătate de istorie a gândirii marxiste, credem că se poate afirma că există exponenți ai marxismului deschis și novator, coerent cu el însuși, ai încrederii raționale în valențele lui, care, împotriva tuturor deziluziilor, a erorilor și deformărilor petrecute, n-au încercat să releve caracterul marxismului ca instrument al cunoașterii științifice și sociale. Printre ei este în mod incontestabil și Tudor Bugnariu. [...] Tudor Bugnariu a împlinit zilele acestea 70 de ani. El a parcurs o viață fructuoasă închinată ideilor antifascismului, marxismului novator și socialismului, o viață al cărei sens s-a cristalizat în acțiunea pentru cunoașterea și sedimentarea lor în spiritualitatea noastră”. ■ Silvian Iosifescu glosează pe marginea orizonturilor de așteptare în articolul *Lectura activă*. ■ *Adevărul mărturisit, adevărul înfăptuit* din romanul lui Mihai Sin, *Bate și ți se va deschide*, este surprins astfel de către Cornel Moraru: „Uimește cel mai mult în proza lui Mihai Sin intuiția, aparent fragilă, a ireversibilului vieții, pe fondul unei permanente agitații psihologice. Prozatorul se inspiră, aș zice programatic, din teme de actualitate, pe care le urmează în consecințele lor ultime. [...] Mihai Sin a rămas același povestitor (analist) lucid, nesentimental și antiidilic. Obișnuitul, aparent cel mai plat, se dovedește la fel de expresiv ca și neobișnuitul. Autorul surprinde exact, fără false patetisme, relațiile dintre oameni și îndeosebi anomaliile care se pot naște într-o colectivitate, atunci când fiecare își vede mai mult de confortul propriu”. ■ Recentului premiat roman *Mierea* de Eugen Uricaru îi sunt căutate, de către Doina Rodina, sursele originalității: „Tema confuziei dintre real și ireal – sursă de chinu-toare, profunde nepotriviri ale omului cu lumea – îmbracă aici două aspecte ce

înlesnesc dezvăluirea coerenței lăuntrice dar și a originalității romanului. [...] Spațiul memoriei reclădește deceniul '50-'60 – acesta este al doilea aspect – autorul insistând asupra *propagandei* în numele căreia s-au falsificat structurile realului pricinuind dezechilibru, confuzie și chiar drame spirituale”. ■ La *Breviar*, Șerban Cioculescu scrie despre *Tineretul în corespondența cu N. Iorga*. ■ Cu prilejul împlinirii vârstei de 65 de ani, Al. Raicu este portretizat de către Dumitru Micu mai ales în ipostaza de poet („*Cântece*” și „*vitralii*”): „Iubirea sa cea mare, statornică, a rămas însă, de-a lungul deceniilor, Poezia. [...] Fără a fi un inovator, Al. Raicu și-a creat un stil cu incontestabile atribute individualizante. Invarianta scrisului său, căci există una, structurală, angajează însăși substanța poetică, pe care, particularizând-o, o integrează totodată unui anume tip de sensibilitate. În două vorbe, se poate spune că Al. Raicu este, vorbind, desigur, la figurat, un caligraf și un clavecinist. Indiferent pe ce spații s-ar desfășura, sau cu ce materiale ar lucra sau care ar fi instrumentul muzical utilizat, autorul *Vitraliilor*, al *Hronic-ului* (1939), al *Cântecului de țărână* (1939), obține – în compunerile rezistente – efecte mai ales de speța grațiosului, a decorativului elegant, sau a melodicului suav”. ■ Nicolae Manolescu abordează *Două debuturi*. Primul, romanul *Casa ursei mari* de Paul Eugen Banciu, este privit cu oarecare rețineră, însă cronicarul sugerează autorului și soluția îmbunătățirii scrisului: „Va trebui să renunțe la ele [la clișee], ca și la poetizarea stilistică, nu excesivă, totuși stânjenitoare, la fraza care cântă, la pete de culoare, de pitoresc, aruncată ici-colo, la balastul etnografic, cât este. Ca roman al unui începător, *Casa ursei mari* e plin de promisiuni”. Nici cel de-al doilea debut analizat de Nicolae Manolescu, volumul de versuri *Pasărea nopții* de Ion Roșu, nu este unul spectaculos: „Poetul n-are dramă. Poezia lui e ușor mimetică, rând pe rând eminesciană, pillatiană, argheziană, până și barbiană [...]. Ion Roșu e un vicios al corectitudinii poetice”. ■ *Caleidoscopul* cu poezii pentru copii al lui Ion Hobana intră în atenția Elenei Tacciu. ■ Const. Ciopraga indică *Memoria eternă a mitului* așa cum o regăsește în recenta carte de poezie a lui Ion Brad: „*Războiul cunoașterii* relevă la Ion Brad preocupări inedite, dar, structură funciar clasică, orientarea sa spre o Heladă mitologică e în ordinea lucrurilor. [...] Cu *Războiul cunoașterii* – douăsprezece poeme, după numărul muncilor lui Heracles, precedate de un *Apolog* și încheiate cu un *Testament* –, Ion Brad merge pe un drum saturat de relicve, suficient de tentant însă pentru a stimula fantezia. Sursele *războiului* său sunt livrești, dar vechea *theogonie* e întoarsă pe dos, în locul zeilor și gigantilor înfrânți proiectându-se elocvent Omul; scrisă la Atena, cartea e o *anthropogonie* din perspectivă modernă, meditație despre umanitate pe ruinele unei civilizații memorabile”. ■ „Grupând articole, cronici, studii, eseuri, însemnări diverse privind fenomenul literar românesc și străin, mai recent sau «clasic», precum și o serie de intervenții publicistice în diferite dezbateri purtate la noi în ultimii ani – notează Mircea Iorgulescu în cronică intitulată *Un caleidoscop critic* –, volumul lui

Romul Munteanu [*Jurnal de cărți*, 2] intră, după toate aparențele, în categoria acelor cărți de critică literară ce reprezintă, în primul rând, o mărturie: mărturia participării autorului ei la desfășurarea publică a vieții literare dintr-un moment dat, interesând așadar în măsura în care conturează o poziție ideologică și estetică, exprimă un punct de vedere, propune un mod de înțelegere a literaturii și a problemelor ei, delimitează, susține și fixează o atitudine.” ■ Dana Dumitriu urmărește *Convergența unor destine* surprinsă în romanul lui Corneliu Ștefanache: „Prin intersectarea fulgerătoare a unor destine pe cât de diferite pe atât de voit semnificative, *Când vine umbra* urmărește o radiografiere a straturilor sociale și a psihologiilor create de mediile noi de viață – satul cu structura tradițională răsturnată, contingentul țăranilor orășenizați, intelectualitatea citadină, lumea marelui combinat industrial etc. În structura ingenioasă a cărții, scriitorul a descoperit șansa de a cuprinde personaje de factură eteroclită, ansamblul lor formând o imagine largă a evenimentelor petrecute în tipologia noastră umană. [...] I-aș reproșa însă în acest roman înclinația spre soluționarea schematică a unor personalități [...], abuzul de evenimente senzaționale [...], sistemul de interferențe umane [...]. Făcând abstracție de aceste artificii, romanul respiră viață și tensiune dramatică, încordarea conștiințelor spre o autocunoaștere și edificare a personalității unei societăți în formare. Scriitorul are darul de a surprinde mișcarea caracterelor, forfota socială și mutațiile psihologice specifice, vede și simte actualitatea prin tipologii-simbol”.

■ La *Prima verba*, Laurențiu Ulici întocmește un *Buletin de știri* în care semnalează cinci cărți de poezie: *Înainte ecoului* (Paul Doru Chinezu), *Decor* (Marcela Cristea), *Miozotis* (Nicolae Mateescu-Argeș), *Sideralia* (Liviu Pandefunda) și *Visul în lucru* (Nicu Silade). ■ Al. Tănase salută colecția de „Idee contemporane” a Editurii Politice. ■ Geo Bogza începe un serial de tablete cu titlul *Deschid cartea...*, serial care va însuma 9 episoade, ultimul apărând în nr. 35. ■ Poezia din acest număr este reprezentată printr-un număr semnificativ de scriitori: Tiberiu Utan, Gheorghe Istrate, Zeno Ghițulescu, Dumitru D. Ifrim, Ion Crînguleanu, Otilia Nicolescu, Stelian Gruia și Al. Raicu. □ Semnează proză: Pan Izverna (*Biroul*) și Mihai Stoian („*Corăbiile lungi*”). □ La *Atlas*, Ana Blandiana desfășoară *Umbra*. ■ Nicolae Balotă aduce în prim-plan *Antologia poeziei americane*, alcătuită de Ion Caraion. □ În prezentarea și traducerea Feliciei Antip este publicată proza „*Îngerul podului*” de John Cheever, recent laureat al premiului Pulitzer. ■ Liviu Ciulei încheie numărul cu o relatare de *Fapte și amănunte* de pe scenele teatrale din S.U.A.

● [„*Tribuna*”, nr. 27] *Afirmarea spiritului de răspundere* se numește editorialul acestui număr, semnat de I.M. Danciu, care prefațează ziua de 23 August. ■ Al. Matei semnează textul *Împotriva fascismului, pentru integritatea și suveranitatea patriei*. ■ În *Contribuție la un concert pentru un poet singur*, Emil Hurezeanu scrie despre lirica lui Nicolae Prelipeanu, dedicându-i confratelui său și un portret amical, pe... verticală: „Pe Nicolae Prelipeanu îl în-

drăgește o grămadă de lume. În primul rând, pentru că printre scriitori și ceilalți oameni el este deseori cel mai înalt. Înălțimea fizică a unei persoane atrage oricum pe cei din jur, dintr-o dorință de siguranță care ascunde nu doar promisiunea unui sprijin în fața spațiului orizontal (poetul Ion Drăgănoiu a introdus chiar o nouă dimensiune topografică «Prelipceene spații»), dar și credința într-un sens pozitiv, moral, al unei mai evidente coloane vertebrale, confirmând prin negație obiceiul care, la circ, bunăoară, îi face amuzanți și penibili doar pe pitici. Dar aceasta nu înseamnă mare lucru. Nicolae Prelipceanu este îndrăgit prin calități mult mai importante: dezinvoltul și superironicul printre amici, autorul unor calambururi și butade ce fac repede ocolul scriitorilor din Cluj-Napoca și București, și Nicolae Prelipceanu se ascunde, de fapt, ca noi toți, de altfel, într-un om de zăpadă, nedumerind poate un conviv frivol, dar bucurându-ne, îmbogățindu-ne pe cei care credem în gravitatea vieții de fiecare zi, în gravitatea poeziei acestei vieți [...]». ■ Parafrazând titlul monografiei consacrate de Mihai Ungheanu, în 1973, lui Marin Preda, Radu Săplăcan îl așază pe prozatorul Eugen Uricaru *Între „vocație” și „aspirație”*..., comentând romanul *Mierea*, „cartea unei mari ambiții literare”, distinsă cu Premiul UTC în 1978 și Premiul Uniunii Scriitorilor. Cronicarul caută să despartă volumul de un banal tipar „obsedantist”: „S-a spus în legătură cu romanul lui Uricaru că este o încercare de a privi în alt fel deceniul șase și frământata-i problematică. O asemenea afirmație înseamnă, în fond, a reduce volumul scriitorului clujean la o simplă replică polemică la adresa clișeeilor literare întâlnite în majoritatea cărților despre această epocă. Fals. [...] Eugen Uricaru nu polemizează în *Mierea* cu unele clișee literare, ci chiar cu un *mod* de a înțelege viața și a o transforma în literatură. Curajul cu care se rostesc «marile adevăruri»... după douăzeci de ani, mai ales de către acei «revoluționari» care în momentul săvârșirii unor nedreptăți sau abuzuri au stat cu mâinile în sân, iată principalele obiective ale satirei din *Mierea*”. Radu Săplăcan semnalează și „unele insuficiențe ale cărții și oarecum ale întregii literaturi a lui Uricaru. Întâi finalul romanului ultim, în care se face apel, oarecum facil, la «deus ex machina», trădează o oarecare grabă a redactării. Apoi, pendularea între Utopie și Istorie, desigur luând termenii în accepția lor generică, și mai ales egala dezinvoltură, nu numai stilistică, cu care scriitorul se mișcă în aceste cadre, denotă un spirit manufacturier. De asemenea, scriitura seducătoare, de maximă expresivitate și rafinament – atuul cel mai important al lui Eugen Uricaru în momentul de față – lasă uneori impresia că autorul caută cu orice preț «subtilitatea». [...] Și încă ceva: Eugen Uricaru, atât de intransigent cu eroii săi, nu trebuie să se lase furat de viteza amețitoare cu care a pătruns în *high-life*-ul nostru literar”. ■ Petru Poantă supune atenției volumul *Virgule*, în care D.R. Popescu, redactorul-șef al „Tribunei”, și-a adunat o parte a publicisticii, știind a „organiza prin virgule o «frază» enormă, care să-i cuprindă, deopotrivă, pe Homer și tragicii antici, pe Shakespeare și Caragiale, pe Eminescu și

Noica, pe Sadoveanu și Agârbiceanu, basmele românești sau victimele răscoalelor din 1907 și care să fie, în fond, o reprezentare a lumii prin cuvânt” (*Virgula și punctul*). ■ Studiul *Școala ardeleană* (1978) al lui Ion Lungu este recenzat de Ion Oarcăsu (*O carte de referință*). ■ În *Prozator și critic*, Domițian Cesereanu aduce în prim-plan două cărți ale lui Mircea Vaida: romanul *Soarele la miezul nopții*, „o apariție remarcabilă”, și *Mitologii critice*, cu care, „stilistic vorbind”, autorul se înscrie în „categoria descripților voluptuoși, marcați de apetit aforistic și care se angajează cu o anume imaginație în marginea textelor literare. [...] Mircea Vaida instaurează în textele critice până și obsesiile descriptive ale prozatorului. Bineînțeles că lectura poate fi călăuzită și de un critic beletrist care creează, după aserțiunea formulată de autor, spațiul unor «mitologii critice»”. ■ „Nimic nu definește mai bine personalitatea mobilă și nepotolita foame de lectură a criticului Petru Poantă – notează Mircea Popa în *Critica în haine de lucru* – ca acest volum de *Radiografii*, expresia cea mai fidelă a activității sale preferate: cronică și recenzie literară.” Autorul cronicii amintește, în final, că a mai scris despre *Radiografii* și crede că va... recidiva: „Acum nu vreau decât să adaug că ele sunt cartea unui tânăr care și-a luat ferm în posesie terenul, și-a delimitat bine teritoriul lui, și îl cultivă cu stăruință și talent, și e de adăugat, cu acea seriozitate caracteristică marilor spirite. Roadele maturității sale critice nu vor înceta să se arate”. ■ Aurel Gurghianu publică, în cadrul rubricii *Terasa*, tableta *La Ciucea*, care evocă o vizită pe meleagurile lui Goga alături de invitați ai Festivalului internațional de poezie de la Cluj-Napoca, desfășurat între 9 și 13 iunie 1979. ■ Sunt găzduite versuri de Horia Bădescu, Al. Căprariu, Ioan Căprariu, Mircea Goga, Victor Nistea și Sorin Grecu, acesta din urmă aflându-se la momentul debutului. ■ La *Semne*, Ileana Mălăncioiu „merge” *În vizită la Emil Botta*. ■ Dumitru Micu scutează proza Bucurei Dumbravă, scriitoare de limba germană, „care își câștigase un foarte bun renume atât la noi, cât și în Germania prin două romane de evocare istorică, *Der Haiduk* (1907) și *Der Pandur* (1912)”. Universitarul bucureștean discută cu atenție *Cartea munților* (1920), „singura carte redactată în limba română” de scriitoare, în care descoperă „o adevărată replică la *Pe drumuri de munte*, un pandant, mai precis, al memorialului lui Calistrat Hogaș”. ■ Sub genericul *România XXXV*, Vasile Sălăjan „fixează” *Ecranul de beton*, un reportaj consacrat șantierului danubian de la Ostrovu Mare. ■ În spațiul rezervat, de obicei, cronicii dramatice, se instalează N. Barbu, care scrie despre *Pirandello fără pirandellism*. ■ Ultima pagină este dedicată unor participanți la Festivalul internațional de poezie de la Cluj-Napoca (eveniment avut în vedere și de Aurel Gurghianu în tableta de la *Terasa*). Astfel, Adrian Popescu comentează volumul de versuri *Scrisorile de peste mare* de John Balaban, apărut la Editura Dacia, în traducerea lui Liviu Cotrău: „Pe John Balaban l-am cunoscut mai bine citindu-și versurile în sala Eminescu de la Filo, abia cu prilejul Festivalului de poezie de la Cluj-Napoca. După cascadele fierbinți, invol-

burate, ale sovieticului Kozlov, după încrâncenarea polonezului Gosiorowsky, după ironia inteligentă a sârbului Peșorda, vocea sa reținută, metalică domina și uimea. Se simțea o energie lăuntrică, o comprimare a sentimentului până la cristalul aforistic, sentențios [...]. *Scrisorile de peste mare* vorbesc într-un limbaj direct, renunțând la ornamente fastidioase, despre mărturia unei sensibilități autentice, confruntată nemijlocit cu problemele acestui sfârșit de mileniu. John Balaban aliază unei rare însușiri de observator o atitudine moral-intelectuală, lirismul său dens, sobru și totuși de o suculență aparte, viguros și proaspăt, aduce senzația întremătoare a vieții necontrafăcute”. □ Horia Bădescu realizează un interviu cu poetul sârb Mile Peșorda, oaspete al Festivalului de la Cluj-Napoca (*Mă simt aici ca la mine acasă*).

6 iulie

• [„*Contemporanul*”, nr. 27] Ion Brad publică un grupaj de trei poeme. ■ Redacția prezintă fragmente din articolul Hortensiei Papadat-Bengescu, *Scrisul nu-i zădărnice*, apărut în „*Contemporanul*” pe 24 ianuarie 1947. ■ Șerban Cioculescu îi dedică lui Ion Vinea un articol omagial, cu ocazia împlinirii a cincisprezece ani de la moartea poetului. Criticul identifică două laturi contradictorii ale personalității acestuia și subliniază constant preocuparea sa pentru soarta celor mulți și gândirea marxistă, exprimată îndeosebi în publicistică: „Ion Vinea întrunea într-însul două firi în aparență contrarii. Era, cu alte cuvinte, un iremediabil contemplativ și totodată un neînfricat militant pentru drepturile la viață ale celor ce muncesc. Poezia lui revelă un temperament mai adesea depresiv, dar proza sa cotidiană îl situează printre publiciștii cei mai viguroși, din rasa marilor polemisti și pamfletari”. ■ Nicolae Balotă semnează la rândul său un articol omagial, dedicat lui Móricz Zsigmond, cu ocazia aniversării unui secol de la nașterea sa. Criticul îl aseamănă lui Liviu Rebreanu, datorită unei preocupări similare de a evidenția legătura omului cu pământul și subliniază de asemenea implicarea socială a scriitorului maghiar: „De la începuturile creației sale, el părăsește șabloanele reprezentării idilice a vieții la țară. Asemenea lui Liviu Rebreanu, este atras de relațiile brutale, de faptul însuși al existenței țăranului într-o lume a sa. [...] Partizan înflăcărat al revoluției din 1919, apărător al cauzei poporului și îndeosebi al țărănimii, în anii dictaturii horthyste, prezența sa în viața publică a Ungariei dintre cele două războaie este exemplară”. ■ Laurențiu Ulici consideră că poemele din volumul *Hesperia* (C.R., 1979) de Ștefan Augustin Doinaș prezintă similarități cu lirica händlerliniană, însă modul de valorificare și de înțelegere a tematicilor diferă substanțial: „Mă limitez deci ca într-adevăr incontestabilă, corespondența poemelor din ciclul *Hesperia* cu poezia lui Hölderlin se arată la nivelul subtextual al discursului poetic, ca efect al reiterației miturilor în poezia modernă. Este o corespondență, ca să zic așa, dincolo de orice corespondență în sensul că, deși mitul

pare că se repetă, valoarea lui poetică rezultă în condiții de înțelegere, sensibilitate, viziune totalmente diferite la contemporanul nostru față de contemporanul celor de la 1800”. Cronicarul remarcă cu precădere poemul *Satul*, pe care îl situează valoric alături de *Mistrețul cu colți de argint*. □ Dr. arh. Gheorghe Săsărman recenzează *Arta gotică în România*, de Vasile Drăguț (Minerva, 1979). □ Aureliu Goci semnalează apariția volumului *Istoricul Academiei domnești de la Sf. Sava* (E.D.P., 1978) de Elena Grigoriu. □ În viziunea lui Fănuș Băileșteanu, versurile lui Vasile Speranța din *Polifonie albastră* (Eminescu, 1979) „au cadență, ritm și adânci rădăcini în melosul popular, de unde și sunt preluate câteva motive”. □ Radu Cârneli remarcă prospețimea versurilor propuse de Suzana Delciu în placheta *Deșteptăciunea pământului* (Scrisul Românesc, 1978). ■ Dan Grigorescu prezintă *Antologia poeziei americane* (Univers, 1979), alcătuită de Ion Caraion.

• [„Cronica”, nr. 27] În acest număr apar versuri de Nicolae Ioana, Marta Bărbulescu și Ion Apostol Popescu. ■ A. Karețchi publică articolul *Prin cuvânt, scris, faptă – intelectualii împotriva fascismului*. ■ Conform lui Ioan Holban, în romanul *În noaptea împăratului* (Eminescu, 1979), de Vasile Andru, istoria este revelată și cunoscută prin sondarea personajelor: „...modalitatea de pătrundere și, implicit, de cunoaștere a timpului și spațiului istoric, dincolo de dovezile pe care le aduce știința istoriei, rămâne analiza, sondarea eului, a structurilor sale de profunzime, acolo unde faptele își află ultima și adevărata motivație”. ■ În viziunea Vioricăi S. Constantinescu, *Arte și meserie* (C.R., 1979), de Romulus Vulpescu este un volum care ignoră coordonatele poeziei moderne: „Discret ostentativă, ultima carte a lui Romulus Vulpescu dezvăluie cititorului un maestru al acelei «ars combinatoria», lipsit de prejudecățile liricii moderne («profundă originalitate», «puritatea lirismului», «refuzul oricărui canon» etc.). La Romulus Vulpescu poezia se naște din poezie, cartea din cărți. Poate există totuși o prejudecată: aceea a lucrului făcut cu îndemănare, desăvârși, produs al unui orfevrier de tip alexandrin”. ■ În articolul *Nivele ale lecturii (I)*, Paul Balahur identifică trei grile de lectură, care corespund unui număr echivalent de tipuri de cunoaștere: primul nivel al unei conștiințe-oglină, „care înregistrează pasiv mărturiile creației”, al doilea al unei conștiințe polemice, care abordează critic opera, și al treilea, cel al conștiinței dramatice, care se apropie de mărturiile creației prin „cosubstanțialitatea naturii sale cu cea a conștiinței care creează”.

• [„Săptămâna culturală a capitalei”, nr. 448] Subiectul este semnat de Aurel Zamfirescu și întâmpină elogios dezbateră Proiectului de Directive ale Congresului al XII-lea al Partidului Comunist Român cu privire la planul cincinal 1981-1986. ■ Tot pe prima pagină, Ioan Gârmacea publică un articol intitulat *Teatrul și revoluția*, analizând starea dramaturgiei vremurilor noi: „O istorie a noii dramaturgii va consemna, chiar și numai pentru meritul de a fi dintre primele care se inspiră din lupta partidului în ilegalitate, *Anii negri* de

Aurel Baranga și Nicolae Moraru, *Oameni care tac*, de Al. Voitin, insurecția, evocată în Arcul de triumf, de Aurel Baranga, *Orașul în flăcări* de Mihail Davidoglu sau *Dacă vei fi întrebat*, de Dorel Dorian. [...] E timpul în care o lume nouă urcă pe scenă prin minerii și furnaliștii lui Mihail Davidoglu. Din viața satului cooperativizat se inspiră Sütő András și Gheorghe Vlad. [...] Comunistul devine eroul predilect al noii dramaturgii”. ■ Duelul lui Eugen Barbu cu *Istoria* lui G. Călinescu în ceea ce privește opera lui Caragiale ajunge la tema avariției. „Desigur, observațiile sunt foarte interesante, dar întorcându-ne la lumea lui Caragiale trebuie să spunem cu autorul că avariția este un vițiu imposibil în lumea autorului *Năpastei*. Ce sunt acești cumsecade mici burghezi decât niște aiuriți, niște intriganți de clasă mică, ferți de imprevizibilul vieții tocmai din lipsa de ambiție? A fi băgat în seamă de mai mari este suprema lor aspirație în societate. Ei vor să se facă înțeleși. Nu au probleme sfâșietoare și nu sunt fataliști, cum crede Călinescu. Nu fatalismul îi face imprudenți, pentru că imprudența lor este apărută de bătaia scurtă a ambițiilor. Ei se descurcă, sunt niște bonomi, epicurei, într-adevăr, cum zice Călinescu, dar de un epicureism caricatural, nici măcar chefurile lor nu sunt chefurile adevărate. Ei petrec cu măsură: nu sparg, nu se bat, n-au gesturi grandilocvente, picarești, cum am spus mai înainte, trăiesc într-o cuviință care-i ferește de catastrofe, sunt chivernisiți, „remunerația după buget” le-ajunge pentru micile lor nevoi și ale familiei. Nu fac risipă, nu sunt luxoși, loteria nu este o mistică, cum spune Călinescu, ci o posibilitate de într-ajutorare, un fel de casă de împrumut. Suma celor care organizează o loterie este, de fapt, distribuirea prin acumulare a unui fond colectiv.” ■ La *Cronica literară*, Emil Manu prezintă cartea de poezie *Rug de septembrie*, de Liviu Călin, așezând-o sub semnul rafinamentului, muzicalității și al unei „heraldici târzii”. ■ Emil Manu scrie despre eseistica lui Ion Vinea și percepția acestuia asupra modernismului. Opera sa de eseist nu a fost recuperată, conchide Emil Manu, arătând că percepția poetului asupra modernismului a fost în direcția unui extremism controlat; poetul regreta pierderea poeziei în jocuri gratuite. ■ Ion Lotreanu continuă în amănunt analiza motivațiilor caracterologice ale personajelor din *Bietul Ioanide*. ■ Constantin Sorescu publică un nou fragment din studiul intitulat *Călinescianismul*. Trăsăturile operei criticului sunt marcate în fraze sentențioase: „Acest amestec de temperamente artistice, de poetici și sisteme estetice e un paradox ingenuu, căci diviziunile componente nu se văd niciodată cu ochiul liber. [...] Întrepatrunderea genurilor literare merge la Călinescu până la stingerea unora în altele. [...] Figura corelativă a creației călinesciene este acțiunea în ritmul tezei și antitezei. [...] Spiritul ludic și spiritul grav, de nuanță tragică, se amestecă la nivelul profunzimilor, împărțindu-și întotdeauna cele două soluții ale binomului și soluțiile parțiale care «mint» frumos cititorul. ■ Dan Ciachir scrie despre *Scrisori imaginare*, de Octavian Paler. Comentatorul apreciază trimiterile lui Paler la învățătura stoică, considerând însă că autorul se apropie, tempera-

mental, de poemul nietzscheean, concluzionând că *Scrisorile* sunt „literatură în sensul curat al cuvântului”.

7 iulie

• [„Scânteia”, nr. 11469] În cuvântarea de la Plenara comună a Comitetului Central al Partidului Comunist Român și Consiliului Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale a României, Nicolae Ceaușescu subliniază necesitatea ridicării nivelului cultural al oamenilor muncii prin toate mijloacele și a luptei pentru idealul revoluționar al partidului: „...membrii partidului nostru, oriunde s-ar afla – în uzină, în teatru, în literatură, în presă, în editură – trebuie să fie luptători pentru concepția revoluționară a partidului și să acționeze pentru a demonstra în viață superioritatea acestei concepții. [...] Toate mijloacele noastre politice, ideologice și cultural-educative trebuie să servească politica partidului, promovarea concepției noastre filozofice despre lume și viață! Dacă ne propunem să transformăm societatea, să transformăm omul, să cunoaștem tainele naturii și să o transformăm, apoi trebuie să ne propunem mai cu seamă să transformăm conștiința omului. Fără aceasta, nu putem transforma nici societate”.

• [„Scânteia tineretului”, nr. 9368] Sub genericul *Anul 35 al libertății noastre*, Dumitru Dem. Ionașcu publică reportajul *Vulcan, un oraș care trăiește. Însemnări din valea cărbunelui*. ■ La centenarul nașterii lui Alexandru Dobrogeanu-Gherea, Monica Zvirjinschi scrie despre *Un condei în slujba adevărului*. ■ Ion Băieșu revine în ipostaza *Cronicarului nostru de sâmbătă*.

• [„Luceafărul”, nr. 27] Ion Longin Popescu scrie un articol despre *Monumentele soldatului român*. ■ Emil Manu reface parcursul revistei „România viitoare”, pe care o identifică drept „o revistă antirăzboinică”. Autorul trece în revistă conținutul numerelor din 1944, insistând asupra numărului 5 în care semnează Ion Caraion (sub pseudonimul Paul Scorțeanu). Tot aici se publică o așa-zisă traducere din «lirica chineză», o aluzie la generalul Antonescu, text compus în redacție și semnat cu pseudonimul Mircea Hănuțiu: „Noi suntem vulturii și bufnițele împăratului!/ Copiii noștri flămânzesc... soțiile noastre plâng/ Oasele noastre putrezesc în pământ străin.../ Generale!/ Generale!”. Ca urmare, „autoritățile antonesciene au confiscat exemplarele găsite la chioșcuri, au suprimat revista și au deschis o anchetă împotriva redacției”. ■ Pe prima pagină este publicat un poem semnat Corneliu Vadim Tudor, *Întâmpinare de August*: „(...) și tot ce mișcă astăzi în dulcea Românie/ de la bătrâni și tineri, până la râu și ram/ toți am jurat credință acum și pe vecie/ eroului prin care ne-am re-nălțat ca neam/ el este fiul țării, mândria ei și forța/ de-a ne croi în lume, independenți, un drum/ el e clarvăzătorul fără de care August/ n-ar mai fi dat, întregă, lumina de acum!”. ■ La rubrica *Național și universal*, M.N. Rusu scrie textul intitulat *Petre Pandrea, academic și antiacademic*. Comentatorul pune în discuție faptul că

lucrarea *Filozofia politico-juridică a lui Simion Bărnuțiu* este redactată în aceeași perioadă în care, împreună cu Sorin Pavel și Ion Nestor, Petre Pandrea publică *Manifestul antiacademic*. Semnatarul articolului își propune să identifice atitudinea reală al autorului față de academism și spiritul științific în sens mai larg. Faptul că Pandrea subliniază „teza organicismului iluminist” în analiza *Esteticii...* lui Simion Bărnuțiu, îl determină pe M.N. Rusu să conchidă: „Într-o anumită măsură, Pandrea, risipitorul de intuiții și sugestii critice, a fost întâiul scriitor român care a sesizat importanța acesteia pentru afirmarea ideologiei pașoptiste”. ■ La *Cronica literară*, Dan Cristea analizează discursul poetic al lui Adrian Popescu din volumul *Curtea medicilor*, remarcând prezența trăsăturilor deja reprezentative: „[...] blândul estetism, aflat între precizia artizanală a imaginii și aerul de năuceală angelică, rafinamentul cărturăresc, contemplația grațioasă, religiozitatea purității și a imponderabililor, gingășia dulce, împinsă până la somnolență și torpoare”. La acestea se adaugă, în prezentul volum, mai multă biografie și dramatism, „zone ale golului” care vin ca pandant la poezia „aspectelor luminoase, extaziate ale lumii” atât de importantă la Adrian Popescu. ■ La *Viața cărților*, Sultana Craia prezintă romanul *Toamna cu frunze negre* (Ed. Militară, 1978), roman polițist care folosește tehnica modernă a „cărții în carte”. Comentatoarea avansează ideea că romanul este o „restituire”: „Ficțiunea evoluează pe coordonatele posibilului, ilustrând adevăruri privitoare la atitudinea armatei române obligate să echilibreze supunerea dictată de împrejurările politice copleșitoare, cu rezistența reală și cu lealitatea. Romanul lui Haralamb Zinca este, așadar, mai mult decât o carte «polițistă» sau «de aventuri», «de spionaj» adică e o scriere care pune în lumină și contribuția din umbră, anonimă și eroică a armatei române în lupta subterană împotriva fascismului în anii negri ai celui de-al doilea război mondial”. □ La secțiunea de critică, Doina Uricariu reține volumul *La sfârșitul lecturii II*, de Alexandru George (C.R., 1979). Comparând acest volum cu cele anterioare, comentatoarea găsește că tonul este mai blând, negația se transformă în aserțiuni, perspectiva e mai puțin vehementă în ceea ce-i privește pe contemporani față de clasici, iar actul critic înseamnă, în primul rând, re poziționarea judecăților consacrate. „În genere critica lui Al. George e una a reversului, o lectură à rebours. El caută cu obstinție ceea ce dezmente un adevăr instaurat, negativul imaginii: Junimea n-a avut un program de creație, istoria literaturii secolului XVIII – XIX s-a constituit împotriva vederilor junimiste... Acolo unde există judecăți critice punctând actualizările, Al. George caută virtualitățile, pe o linie camilpetresciană și invers. Unde există schemă e căutată corectarea ei și unde s-a instaurat corectarea e repusă în discuție schema. De aceea judecățile lui Al. George vizând mobilitatea și devenirea actului critic trebuie citite numai în context. Rupte de suportul și mediul demonstrației lor, ele sunt exagerate, lucru de care e conștient însuși cel care le-a formulat”. ■ Este publicată

Addenda lui Mircea Eliade la prefața traducerii lucrării *De la Zalmoxis la Genghis-Han* de Maria și Cezar Ivănescu. ■ La rubrica *Biografia cărților noastre*, M. Ungheanu îi ia un amplu interviu lui Vasile Rebreanu. Discuția pornește în jurul schimbării de formulă a prozei scriitorului de la romanul *Casa la Călăul cel bun*, adică de la romanul tradițional/cu subiect tradiționalist la un realism asimilat de critică drept căutarea noului cu orice preț. O altă întrebare importantă se referă la „mitralierea țintelor de carton”, adică la apariția, în epocă, a unui tip de roman care răstoarnă pe dos romanul rețeta anilor '50. Trecând prin discuția despre responsabilitatea criticii, interviul se oprește la disocierea criteriilor valorice, cu accentul pe Mihai Beniuc despre care a existat afirmația că nu poate fi premiat pentru că a fost președinte al Uniunii Scriitorilor în perioada dogmatismului. După ce afirmă că valoarea estetică a unui scriitor nu poate exista în afara celei etice, Vasile Rebreanu dă un răspuns contradictoriu în raport cu propria afirmație: „Mă bucur că aduceți în discuție tocmai numele unui poet foarte drag inimii mele, un mare poet al acestui neam, Mihai Beniuc. [...] Istoria Uniunii Scriitorilor e una interesantă și ea, nu neg, și cine o va scrie va consemna de când până când a fost Beniuc președinte, ce a făcut, ce n-a făcut. Dar istoria literaturii este alta și acolo există un mare poet, Mihai Beniuc, alături de alți mari poeți care n-au fost președinți niciodată, poate nici în Consiliul Uniunii”. Interviul conține o altă întrebare-cheie: „— *Tovarășul Nicolae Ceaușescu a vorbit la Neptun scriitorilor despre necesitatea ca literatura să-și asume zone ale realității românești ignorate sau insuficient tratate. E vorba de istoria politică a țării, de marile confruntări dintre partidele politice, de viața clasei în acest timp, de existența și de evoluția P. C. R.. Pe scurt, de o perioadă istorică ale cărei aspecte nu-s limpezi nici pentru istoricii de specialitate. Fănuș Neagu a dat în interviul său un răspuns care vădește responsabilitatea scriitorului față de acest apel. Care e răspunsul dumneavoastră?* – [...] Scriitorii de azi, ca și înaintașii lor, așadar, nu pot face abstracție, odată de marile transformări prin care trece acest prezent, ca și de epocile istorice încă insuficient luminate. Îndemnul secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, nu e resimțit astfel de către scriitori, ca un imperativ din afară, ci, ca o cerință proprie, intimă, a ființei lor însăși. Nu avem încă marile opere literare ale celui de-al doilea război mondial, conflagrație în care România și-a adus, raportat la dimensiunile ei, o contribuție uriașă la înfrângerea fascismului, după cum ne lipsesc încă romanele care să trateze cu obiectivitate și nuanță istoria mișcării noastre muncitorești, aportul diferențiat al variatelor formațiuni politice la salvagardarea ființei naționale, precum o seamă de momente cruciale pe care ni le-au reamintit aniversările recente, inițiate de conducerea superioară de partid [...]”. Sunt prezenți cu poeme Corneliu Vadim Tudor – texte patriotice –, A. I. Zăinescu, Ana Mureșanu, Sterian Vicol. ■ Ioana Ieronim reține la cronică radio emisiunea *Fonoteca de aur* dedicată celei de-a 75-a aniversare de la naș-

terea lui Petre Pandrea. A fost retransmis un eseu radiofonic despre Constantin Brâncuși în lectura autorului. Apreciată a fost și emisiunea despre folcloristul Harry Brauner. ■ La rubrica *Național și universal* se poate citi a doua parte a materialului despre C. Stere, semnat de Ion Papuc. Articolul se referă la felul în care C. Stere definește poporanismul, în studiul *Social democratism sau poporanism* publicat în numerele din „Viața românească” din anii 1906, 1907. În viziunea sa țărănimea ar trebui să fie o clasă socială stabilă, bazată de pe mica proprietate. În ceea ce privește idealul național „drama lui C. Stere constă în modul în care mânat de patriotism se conformează absolutului din teoriile sale, căci, după expresia lui Mihail Ralea, el «...voia idealul național integral» încât în personalitatea sa prinde chip fatalitatea geopolitică a neamului său, prin între cleștile nimicitoare ale unor mari conglomerate politice”. ■ La rubrica *Profil*, Valentin F. Mihăiescu scrie despre proza lui Vasile Andru plasând-o sub sintagma „nevoia de comunicare”. „Scheme” ale comunicării sunt analizate în povestiri din volumele *Mireasa vine cu seara* (1973), *Arheologia dorințelor* (1977), romanele *Mirele* (1975) și *Moartea împăratului* (1979). Comentatorul concluzionează, în spiritul unei epoci în care recomandările favorizează realismul: „Ceea ce trebuie credem că trebuie reglat în scrisul său, pentru a fi martorii trecerii în fapt a capacității de „mari performanțe”, recunoscută încă de la debut, este proporția dintre evenimentul epic și comentariul asupra lui. Categorie în favoarea primului termen”. ■ La *Atelier literar* apar cu poeme Francisko Kocsis, Viorica Ionescu, Cristina Suci. ■ La *Cronica edițiilor*, Gheorghe Suci revizuieste editarea operei lui Dosoftei pe care o numește greoaie, și a cărei istorie o regăsește în însemnările lui N. A. Ursu din *Opere I, Versuri* (Ed. Minerva, 1978). ■ La rubrica *Prezențe scriitoricești* sunt semnalate acțiuni inițiate de Uniunea Scriitorilor din Sibiu: Colocviile de critică ale revistei „Transilvania” aflate la a III-a ediție, Adunarea Generală a Asociației Scriitorilor din Sibiu. De asemenea, este consemnată o Consfătuire de lucru a conducerilor Asociațiilor de Scriitori la care au participat George Macovescu, președintele Uniunii Scriitorilor, Marin Preda și Franz Storch, vicepreședinții Uniunii Scriitorilor, Constantin Chiriță, D. R. Popescu, George Bălăiță, Dan Tărchilă, Mircea Radu Iacoban, Mircea Tomuș, Anghel Dumbrăveanu, Romulus Guga, Ilarie Hinoveanu și Traian Iancu. ■ Pentru pagina *Mapamond*, Radu Lupan traduce poeme ale poetului și prozatorului american John M. Lynch, texte inspirate de România: *Aterizând la București, iunie 1978, Imagini sibiene*. ■ Mihai Cantuniaru traduce două poeme de Dámaso Alonso, laureat al premiului „Miguel de Cervantes Saavedra” pe anul 1978.

8 iulie

• [„Scânteia”, nr. 11470] Sub titlul *Sursele vitalității se găsesc la izvor, în tumultul împlinirilor socialiste*, redacția realizează o anchetă la care răspund

Ioan Alexandru, Franz Storch și Mircea Florin Șandru. Conform lui Ioan Alexandru, scrisul pentru sine sau despre sine relevă o exacerbare a eului, pe când scrisul despre ceilalți constituie adevărata literatură: „A scrie pentru tine însuși înseamnă orgoliu, a scrie despre tine însuși înseamnă egoism și împuținare dar povestea scrisului adevărat începe odată cu încercarea de a exprima sufletul celuilalt, de a fi captat de taina de viațuire, de frumusețea și măreția în bucurie și suferință a celuilalt”. În viziunea sa, oamenii muncii au nevoie de repere morale și de opere încurajatoare: „Oamenii Patriei noastre de astăzi, părinții și frații noștri care duc greul muncii de zi cu zi în adâncul minelor, în oțelării, în laboratoare și universități au nevoie de o astfel de literatură care le dă tărie sufletească, le arată pe calea cuvântului convingător ce înseamnă familia, cum nu poate ea dura fără jertfă, cum omul se realizează în istorie prin munca eliberatoare de zi cu zi pentru propășirea celuilalt”. □ Aceeași idee, a creației pentru colectivitate, animă și textul lui Franz Storch: „După nenumărate întâlniri efective cu cititorii unele în săli mare, impunătoare, altele în intimitatea unei camere de locuit într-un cătun, sunt convins că toți acești oameni au fost de fapt un fel de „moașe de la distanță” pentru fiecare rând pe care l-am scris”. ■ Din cei treizeci și cinci de ani de la „Eliberarea” din 23 august 1944, Mircea Florin Șandru amintește îndeosebi figura muncitorului și cea a constructorului: „Cronică văzută și scrisă a acestor ani reține, așadar, la loc de frunte chipul generic al Muncitorului, al Constructorului, personajul anonim care nu a ezitat, în condițiile nu o dată aspre, potrivnice, ale muncii marelui șantier să se dăruiască, până la sacrificiu, până la uitare de sine”.

9 iulie

• [„România liberă”, nr. 10792] Constantin Coroiu relatează despre conferința ținută de Ioan Alexandru la Casa Pogor din Iași, devenită Muzeul literaturii. Intitulată *Eminescu în spațiul românesc*, conferința marchează seria nouă a *Prelecțiunilor Junimii*.

• [„Scânteia tineretului”, nr. 9369] Lucian Avramescu își continuă preumblările prin *Capitalele pâinii*, ajungând *La Dor Mărunt, în inima Bărăganului*. ■ Alex. Ștefănescu recomandă „în primul rând elevilor” monografia *Vasile Alecsandri*, cu care Emil Ghițulescu debutează ca istoric și critic literar.

10 iulie

• [„Scânteia tineretului”, nr. 9370] La *Cartea de poezie*, Fănuș Băileșteanu „pune” *Centurile de siguranță* de Valeriu Bucuroiu, care se situează „undeva între vigoarea liricii lui Mihai Beniuc și cea a lui Adrian Păunescu, fără însă gravele îndoieli ale acestuia din urmă, evoluând într-o perspectivă ideologică paralelă și apropiată celei a poeziei lui Petre Ghelmez, dar cu un timbru mai sportiv, mai tineresc [...], scriind cu dezinvoltura și nevoia de poantă finală a unui Mircea Micu [...]” (*Optimism, luciditate, gravitate*). ■ În pagi-

na rezervată actualității externe, o notă nesemnată anunță *Un deceniu de când pământeni au pășit pe Lună*. Cu acest prilej, la 20 iulie, se va desfășura, la Washington, o ceremonie la care vor fi prezenți astronautii Neil Armstrong și Edwin Aldrin, precum și Michael Collins, pilotul navei spațiale „Columbia”.

11 iulie

• [„**România liberă**”, nr. 10794] Titu Popescu semnează un articol despre cea de-a III-a ediție a Colocviilor de critică ale Revistei „Transilvania”, care au avut ca temă Critica și actul lecturii. Autorul notează subiectele pe care le-au abordat comunicările unor Laurențiu Ulici, Mircea Tomuș, Mircea Zăciu, Livius Ciocârlie, Romul Munteanu.

• [„**Scânteia tineretului**”, nr. 9371] Sub genericul *Anul 35 al libertății noastre*, Emil Manu prezintă *Trei reviste studențești antifasciste*: „Cadran”, „Tânăra generație” și „Albatros”, aducând în prim-plan contribuțiile literare din aceste publicații, direcția lor ideologică și rolul pe care îl dețin ele în istoria culturală. ■ Tot pe prima pagină, la *Opinii*, Al. Andrițoiu scrie despre *Scritorul în cetate*, oprindu-se și asupra condiției literaturii patriotice, care nu stârnește prea mult atenția criticii: „Uimește ușurința cu care sunt tratate sau neluate în seamă unele cărți de valoros angajament artistic (nu mă refer la cele proaste) față de elogiul exagerat cu care sunt împinse spre cititor altele mai palide și mai neutre”. ■ Un alt „triptic”, pe lângă cel revuistic al lui Emil Manu: „*A treia țeară*” în *trei ipostaze scenice*, de Miruna Ionescu. ■ La *Caligrafii de buzunar*, în grupajul *Azi*, Ion Andreiță aduce, în *Gong final*, o reverență, la final de stagiune, Teatrului Mic și directorului din Sărindar: „Și ar mai trebui să recunoaștem un adevăr: talentul celui mai director, al acestui director... MARE de teatru... MIC, care dintotdeauna se numește Dinu Săraru”.

12 iulie

• [„**Flacăra**”, nr. 28] Adrian Dohotaru scrie *Despre frumoasa carieră a unei piese*, prezentând montarea la Teatrul Mic a operei Ecaterinei Oproiu, *Nu sunt Turnul Eiffel*. Deși apreciază creația teatrală și spectacolul, în regia Cătălinei Buzoianu, cronicarul atrage atenția și asupra unui aspect, „general”: „pare că autorii vor să spună prea mult într-un spectacol, să epuizeze toate problemele lumii în care trăim. Ceea ce e imposibil”. □ George Mareș analizează succint volumul lui Fănuș Neagu, *Cartea cu prieteni*, ce îi pare că, de fapt, „trasează câteva din reperele sufletului uriaș” al autorului însuși. □ Octavian Paler meditează asupra *Cărților de călătorie*, notând: „Cunosc la noi destule cărți care prefac geografia în nisip, după cum cunosc și cărți de autentică valoare literară”. Cele din urmă „nu se supun călătoriei, ci încearcă să-i supraviețuiască. Nu depind de călătorie, ci de călător. Nu sunt o anexă a itinerariului, ci rațiunea lui, reamintindu-ne că labirintul este, în primul rând, o problemă a noastră, nu a arheologiei”.

• **[„Orizont” nr. 28]** Cronica literară a lui Cornel Ungureanu surprinde, la doi ani după apariția ei, „o carte care rămâne spectaculoasă” chiar la a doua ediție, și anume *Timpul trăirii, timpul mărturisirii* (C.R., ed. a II-a, 1979) a criticului Eugen Simion, o carte concepută ca un jurnal care „reclamă [...] un loc aparte între cărțile definitive ale literaturii ultimilor 35 de ani”. ■ Părăsind pentru moment preocupările legate de scriitorii francezi, Livius Ciocârlie își exprimă punctul de vedere referitor la analiza *Lucașfărului* (Mihai Eminescu, *Lucașfărul*, tabel cronologic, prefață, comentarii și bibliografie de Marin Mincu, Albatros, București, 1978) semnată de Marin Mincu, punând problema „limitelor interpretării critice”, dar arătând că prin desfășurarea „atâtor mijloace analitice” aplicate la text „interpretarea se justifică, măcar în sine, prin inteligența ei” (articolul *O lectură înnoitoare*). ■ G. I. Tohăneanu se oprește asupra unuia dintre „procedeele cele mai comode de care dispune româna, ca și alte limbi, pentru a lărgi repertoriul antonimelor” și anume prefixul negativ-privativ «ne-», reliefând faptul că acest prefix își pierde uneori valoarea negativă, antonimică, ca în cuvintele „neajuns”, „nesomn”, „neunde”, „nebun” (articolul *Prefixul «ne-»*). ■ Constantin Geambașu și Passionaria Stoicescu îl prezintă și îl traduc în română pe poetul polonez Jarosław Iwaszkiewicz.

• **[„România literară”, nr. 28]** Aflăm, din *Viața literară*, toate *Premiile asociațiilor de scriitori pe anul 1978*. Astfel, Asociația scriitorilor din București, cu un juriu format din Nichita Stănescu (președinte), Nicolae Ciobanu, Marcel Gafton, Ion Horea, Corneliu Leu, Petre Luscalov, Aurel Martin, Mircea Micu, Iulian Neacșu, Laurențiu Ulici și Ion I. Zamfirescu, a acordat premii următorilor scriitori: pentru poezie, lui Tudor George (*Imaculatul panegiric*), lui Grigore Hagiu (*Sonete*) și lui Vasile Nicolescu (*Întâlnire în oglindă*); pentru proză, lui Alecu Ivan Ghilia (*Dragostea câinelui de pază*) și lui Damian Necula (*Ispita într-o dimineață ploioasă*); pentru dramaturgie, lui Ion Băieșu (*Alibi*), lui Iuliu Rațiu (*Neștiutul cerc al sărutului*) și lui Dumitru Solomon (*Scene din viața unui bătăran și Fata morgana*); pentru literatura pentru copii și tineret, lui Vladimir Colin (*Babel*), lui Gica Iuteș (*Măr roșu ca focul*) și lui Dan Claudiu Tănăsescu (*Strigătul ierbii*); pentru eseu, critică și istorie literară, lui Alexandru Balaci (*Ugo Foscolo*), lui Z. Ornea (*Junimea și junimismul*) și lui Mihai Ungheanu (*Lecturi și rocade*); pentru traduceri din literatura universală, lui Mircea Aurel Buiuciu (*Fetița de pe Terra* de Kiril Bulicev), Mariei Ivănescu (*Călătorie la capătul nopții* de L.F. Céline) și lui Gheorghe Tomozei (*Sonete* de Shakespeare). Asociația scriitorilor din Brașov, cu un juriu alcătuit din Emilia Șt. Milicescu (președinte), Mihai Gavril, Nicolae Stoe, Dan Tărchiță și Ion Topolog, i-au premiat pe Verona Brateș (*Ausserhalbe des Kraises*, poezie în germană) și pe Dan Constantinescu (volumul de poezie *Vatră*, dar și traducerea *Elegiilor duineze și sonetelor către Orfeu* de Rainer Maria Rilke). Asociația scriitorilor din Cluj-Napoca, cu un juriu format din Alexandru Că-

prariu (președinte), Ion Cocora, Kántor Lajos, Lászlóffy Aladár, Adrian Marino, Marosi Péter, Adrian Popescu, Vasile Rebreanu și Veres Zoltán, au acordat premii lui Bálint Tibor (proza *Zarándoklás a panaszfalhoz*), lui Beke György (reportajele *Nyomjelező rokonság*), lui Ion Lungu (volumul de critică și istorie literară *Școala ardeleană*), lui Petru Poantă (*Radiografii*), lui Pusztai János (proza *A sereg*) și lui Mircea Vaida (proza *Soarele la miezul nopții*). Asociația scriitorilor din Craiova, cu un juriu din care au făcut parte Constantin Papastate (președinte), Vasile Băran, Sina Dănciulescu, Ilarie Hinoveanu și Ion D. Sîrbu, i-a premiat pe Mihai Duțescu (cartea de poezie *Darul de a iubi*) și pe Dan Rotaru (tot pentru poezie, *Sunetul visării*). Asociația scriitorilor din Iași, cu un juriu format din Corneliu Sturzu (președinte), Al. Andriescu, Ovidiu Genaru, Dumitru Ignea, Grigore Ilisei, Ioanid Romanescu și Horia Zilieru, a acordat premii lui Constantin Ciopraga (critică și istorie literară, *Între Ulise și Don Quijote*), Elvirei Sorohan (critică și istorie literară, *Cantemir în cartea hieroglifelor*) și lui Lucian Valea (poezie, *Singurătate în Ithaca*). Asociația scriitorilor din Sibiu, cu un juriu alcătuit din Georg Scherg (președinte), Mircea Braga, Franz Hodjak, Titu Popescu și Mircea Tomuș, i-a premiat pe Rodica Braga (proză, *Nisipul memoriei*) și pe Ion Mircea (poezie, *Tobeale fragede*). Asociația scriitorilor din Tg. Mureș, cu un juriu constituit din Gagyí László (președinte), Dan Culcer, Katona Szabó István, Oláh Tibor și Varró Ilona, a acordat premii lui Kicsi Antal (critică și istorie literară, *Trompa László*), lui Oltyán László (reportaj, *Sok viz lefolyt a Maroson*) și lui Gavril Șerban și Mircea Traian Biju (traduceri din lirica neagră francofonă, *Efigii în abanos*). Asociația scriitorilor din Timișoara, cu un juriu format din Ion Arieșanu (președinte), Alexandru Deal, Hans Mokka, Pongratz Maria, Marcel Pop-Corniș, Svetomir Raicov și Ion Dumitru Teodorescu, i-a premiat pe Gheorghe Azap (poezie, *Roxana, Roxana, Roxana*), pe Laurențiu Cerneț (proză, *Amintiri inventate și Chiajna, iubirea și eu*) și pe Crișu Dascălu (poezie, *Încercare asupra bucuriei*). ■ Câteva texte cu accente politice, prilejuite de Congresul al XII-lea, semnează „România literară” (*Nobilă dăruire*), Radu Boureanu (*Mari-le speranțe*) și Mihai Stoian (*O țară care privește în viitor*). ■ Dan Zamfirescu denunță *Anacronismul urii*: „Nu mai este un secret pentru nimeni că postul de radio «Europa liberă» nu este o instituție care-și propune să *informeze* (informația fiind cel mult nada pusă în cârlig), ci să formeze o mentalitate, o stare de spirit, o atitudine politică, toate puse sub semnul anti-comunismului programatic, ideologie din care nu se face nici un secret. Se încearcă în schimb a se face un secret – fiindcă nimeni n-o declară și n-ar fi dispus s-o recunoască – din vădita atitudine anti-românească a acestui post de radio, al cărui vis de aur pare a fi transmutarea întregii nații pe alte meridiane în numele «drepturilor omului» și «reîntregirii familiei» și a cărui grabă în a condamna sau ridiculiza orice tentativă de a insufla încredere în puterile intelectuale, în trecutul și viitorul acestui popor, este bine cunoscută. [...] Or, ceea ce revarsă, ceea ce emană

prin toți porii «campionii» atitrați ai numitului post de radio – am numit pe Monica Lovinescu și Virgil Ierunca, a căror unică «operă» se compune din culegerile acelorași invective, deși își permit să facă ierarhizări valorice și să dea lecții oamenilor de cultură din România – este tocmai acest deprimant val de ură. [...] Dar dacă spectacolul acestei dezlănțuirii de ură la inși ce rămân, în definitiv, de mâna a doua, poate cel mult să ne mârhească, prezența altora în rândurile celor ce acceptă să servească acest joc murdar contra României ne stârnește mai mult nedumerirea. Fiindcă dacă putem înțelege servitutea «bucății de pâine», ne este într-adevăr greu să ne obișnuim cu ideea că aceleași metode și sentimente pot fi întâlnite la un Eugen Ionescu, de pildă. Scriitorul prin care – alături de alții – ne obișnuisem a simboliza afirmarea geniului românesc și tradițiilor culturii noastre în cultura universală, scriitorul care-și recunoștea cândva în Caragiale și Urmuz pe veritabilii săi precursori, a putut semna – vai! – un așa-zis apel al unui comitet ce l-a ales președinte și în care se cerea pur și simplu izolarea totală a României, boicotarea ei culturală pe motive care nu explică nici pe departe violența unei asemenea atitudini. Este adevărat, alături de Ionescu n-a mai semnat vreun alt mare scriitor român de peste hotare acest document împotriva țării noastre. Ceea ce surprinde la autorul *Rinocerilor* – autor care s-a bucurat de o largă popularizare sub auspiciile regimului pe care-l condamnă, operele sale apărând în două volume și piesele sale fiind jucate pe multe scene – este ușurința aproape copilărească (iertere-nise termenul!) cu care acordă girul său unor afirmații a căror simplă creditare descalifică. Pentru Eugen Ionescu are valoare, de pildă, așa-zisa informație a lui Paul Goma că *mii* de persoane au fost lăsate sub dărâmături în București [...]. Dacă am proceda și noi la fel ca Eugen Ionescu ar trebui să dăm crezare zvonurilor cum că acțiunea lui Paul Goma la București n-ar fi fost chiar atât de spontană, din moment ce a costat cercurile «patronale» echivalentul sumei de 300.000 franci (cifră comunicată de cineva venit direct din capitala Franței)!”

■ „Cu George Lesnea (n. 1902) – notează N. Barbu, schițând un *Profil în timp* – dispăre ultimul colaborator apropiat al grupului interbelic al «Vieții românești», – cât timp revista a apărut la Iași.” □ O evocare a aceluiși George Lesnea semnează și Grigore Ilisei (*Călătorie în veac*). □ Evocările sunt completate de două poezii ale lui George Lesnea, din volumul *Cântecul nopții*, aflat sub tipar. ■ *Din tradițiile presei progresiste*, Constandina Brezu aduce la lumină pe *Ion Vinea și „Luptătorul”*. ■ La *Breviar*, Șerban Cioculescu semnalează, în privința volumului *Scrisori către N. Iorga* (ediție îngrijită de Barbu Theodorescu), *O problemă de metodă: indicele de nume*, indice care conține numeroase greșeli. ■ Nicolae Manolescu analizează rezervat volumul de critică al lui Daniel Dimitriu, *Ares și Eros*, indicând erori și promisiuni ale tânărului scriitor. Cronicarul pune, între altele, sub semnul neglijenței, chiar structura cărții: „Cartea se compune din două mari capitole. În primul (*Poezia insurgență*), Daniel Dimitriu a pus la un loc capitolele despre cinci poeți ce ar fi

esențialmente sociali și politici. În al doilea (*Fetele lui Eros*), a studiat treisprezece poeți erotici. Însăși definirea acestor clase ridică unele semne de întrebare. Prin «poezie insurgentă», criticul înțelege nu, cum ne-am fi așteptat, o poezie pur și simplu a revoltei sau a protestului, ci o poezie care-și subordonează temele și atitudinile determinismului istoric. El distinge (în *Avertisment*) între o insurgență în sine («care nu m-a interesat în această carte») și una situată cu precădere în «unghiul socialului și politicului». Elimină, din aceste rațiuni, pe Ion Caraion («poet foarte important, de altfel»), dar, deducem, etern și gratuit revoltat) sau pe Ioan Alexandru, la care determinismul acționează în afara unui adevărat temperament insurgent. Discută, în schimb, pe Mihai Beniuc, E. Jebeleanu, Geo Dumitrescu, N. Labiș și Adrian Păunescu. Limitarea e abuzivă, căci nu există în fond insurgență în sine la nici un poet (nici chiar la Const. Tonegaru), oricând putând interveni motivarea social-istorică a atitudinii și, apoi, destule dintre exemplele oferite de critic, revolta (socială, estetică) a împrumutat într-o anumită perioadă chipul celui mai desăvârșit conformism. Nici poeziile din al doilea capitol nu justifică o tratare împreună. Daniel Dimitriu recunoaște singur dificultatea de a discuta pe Nichita Stănescu sau pe Marin Sorescu drept poeți erotici. În cele din urmă, așezarea unora sub semnul lui Ares și a altora sub semnul lui Eros este arbitrară». ■ H. Zalis recenzează favorabil volumul de versuri *Acordul cu lumea* de Ion Lotreanu, iar Ioan Groșan pe cel de studii și eseuri al lui Mircea Mancaș, *Trecut și prezent în teatrul românesc*. ■ *Centurile de siguranță* ale lui Valeriu Bucuroiu se deosebesc, conform lui Emil Manu, de anterioarele volume de versuri: „Poetul are acum o mai multă gravitate, iar versul a căpătat patina unor experiențe stilistice personale. Fără să devină obsesie tragică, sentimentul de neliniște ce străbate acest nou ciclu e dovada unei maturități depline”. ■ Cel din urmă volum al lui Vasile Vlad, *Îndreptările doctorului Faustus sau Calea cea lungă*, ar merita, apreciază Lucian Raicu, „o recepție critică pe măsură”, fiind, până la momentul publicării acestei cronici, „insuficient comentat”. Lucian Raicu își susține pledoaria prin analiză: „Puterea poemului stă într-un soi de sinceritate abruptă, repezită, nepăsătoare la convențiile dicțiunii cursive și ale retoricii elegante. Confesiunea plină de îndrăzneală metaforice și lexicale se înscrie de la început pe un teren accidentat, prezentând obstacole la tot pasul, având însă avantajul că duce drept la țintă, fără ocoluri de prisos ori de efect, iar ținta este una singură, descoperirea unei *esențe*, dezgolirea unui sâmbure al omenescului în toată plina sa autenticitate”. ■ „Evit în general – începe Valeriu Cristea cronica pe care o consacră volumului *Timpul trăirii, timpul mărturisirii. Jurnal parizian* de Eugen Simion – să mă pronunț asupra cărților de călătorie ale scriitorilor. Am călătorit prea puțin pentru a scrie cu autoritate și competență despre călătoriile altora. Față cu cei care le întreprind nu mă mai pot situa în acel raport de egalitate potențială în care mă instalez liniștit atunci când mă ocup, să zicem, de cartea unui romancier. Depinde numai de mine să scriu sau nu un

roman (bun ori rău, faptul nu interesează din perspectiva a ceea ce afirm acum). Nu mai depinde însă exclusiv de modesta mea persoană s-o iau «razna pe trei continente», pentru a cita titlul unei recente cărți. Nu e vorba deci doar de o simplă ranchiună colegială (există și aceasta, nu tăgăduiesc), ci și de o chestiune *de postură* a criticului. Ceea ce mai deranjează în însemnările de călătorie de felul acelora la care mă refer, făcându-le de-a dreptul nesuferite, e convingerea, aș spune senină, a autorilor de această speță că însuși destinul a împărțit astfel rolurile: ca unii să călătorească și să comenteze apoi subtil (neapărat subtil) ceea ce au văzut, iar alții să-i admire pe cei dintâi – deopotrivă pentru rândurile așternute pe hârtie și pentru kilometrii parcurși. [...] *Timpul trăirii, timpul mărturisirii* risipește însă toate reticențele cititorului. [...] Evident, ca orice intelectual care vine la Paris, Eugen Simion frecventează bibliotecă și librării, vizitează muzee și expoziții, vizionează filme de succes și spectacole teatrale originale, participă la seminarii și cursuri. Despre toate acestea – ca și despre cărțile pe care le citește în timpul celor trei ani petrecuți la Paris în calitate de lector la Sorbona (jurnalul parizian fiind și un interesant jurnal de lectură) – autorul scrie pagini pătrunzătoare, de excelentă analiză critică. În plus, are numeroase contacte, cu personalități ale culturii franceze (e destul să amintim de Jean-Pierre Richard, Jean Rousset și Georges Poulet, cu care susține «trei dialoguri despre critica modernă» publicate într-un capitol special al cărții), cu scriitori români aflați pentru un timp sau doar în trecere prin Paris (M.R. Paraschivescu, Zaharia Stancu, Marin Preda, Adrian Păunescu, Marin Sorescu, Sorin Titel ș.a.) sau pur și simplu cu oameni obișnuïți. [...] Cu toată imensa solicitare a facultăților noastre pe care o presupune existența unui mare oraș cum este Parisul și cu toată risipa de referințe disparate proprie unui jurnal se simte de-a lungul întregului volum că gândurile cele mai adânci ale autorului rămân legate de literatura română, de posibilitățile acesteia de a se face mai bine cunoscută lumii, de rolul și destinul ei, de raportul dintre național și universal. [...] Admirând ceea ce e de admirat, Eugen Simion nu se sfiște să critice atunci când crede că este cazul. O face însă de obicei în chip indirect, cu un aer de mirare politicoasă. În orice împrejurare criticul încearcă să-și păstreze independența judecății și demnitatea atitudinii. [...] Dezaprobarea e amabilă, refuzul se exprimă adeseori prin eschivare (în maniera lui Caragiale uneori [...]). Tonul este de exterioră, cumpănită consemnare, de demnă exprimare a atitudinii, de potolită dar fermă reprobare, de obiectivă, nepărtinitoare principialitate. Eugen Simion traversează Parisul cu alură și maniere de prinț persan din veacul luminilor. Se poate vorbi în legătură cu *Timpul trăirii...* de o calmă aroganță a rațiunii. Ca un făcut, numeroase personaje excentrice [...]. *Jurnal parizian* este și o carte de frumoasă proză românească. De proză, am spune *clasică*, limpede, elegantă și logică, bine articulată, supravegheată în afirmații și reținută în ton, vădind un admirabil talent portretistic, cu note de suculent umor.” ■ La *Prima verba*, Laurențiu Ulici aduce la rampă două cărți

de poezie: *Neliniștea purpurei* (Octavian Doclin) și *Poduri suspendate* (Ion Noja). ■ La rubrica despre *Cartea străină*, Nicolae Balotă „pășește” pe urmele *Călătoriilor lui Chateaubriand*. ■ Nicolae Liu restituie câteva pagini de istorie despre *Ștefan cel Mare*. ■ Cristian Unteanu prezintă *Centrul Beaubourg*, care găzduiește Centrul național de artă și cultură Georges Pompidou, unde se află și atelierul lui Brâncuși. ■ Poeziile din acest număr poartă semnăturile: Mariana Costescu, Ovidiu Genaru, Ursula Șchiopu, Dan Deșliu și Carolina Ilica. □ Sunt prezenți cu proză Sorin Titel (*Tu, Desideriu...*) și Marieta Nicolau (*Dansatorii*). □ La *Atlas*, Ana Blandiana vorbește *Despre avariție*. ■ Darie Novăceanu publică o însemnare despre Congresul Internațional al Scriitorilor de Limbă Spaniolă la care a participat.

● [„*Tribuna*”, nr. 28] Constantin Popa scrie despre *Dezvoltarea multilaterală a patriei*. ■ Sub egida *România – XXXV*, Ion Beldeanu publică un interviu cu Ion Siminiceanu, prim-secretar al Comitetului municipal Suceava al P.C.R. (*Tineretea unei vechi cetăți*). ■ În *Mesajul epistolar al unui scriitor*, Ion Vlad analizează volumul *Scrisori imaginare* de Octavian Paler, în care descoperă „o confesiune, un jurnal și, deci, o *autobiografie*, mai elocventă, mai patetică și mai sinceră [...]. Admirând, recitind pagini celebre sau, altele, uitate, învățând de la Lucian Blaga tăcerea și calea spre observația contemplativă, autorul acestui *epistolier* este, în cele din urmă, continuatorul unei literaturi concepute, convențional uneori, prin intermediul formulelor epistolare. Ele sunt un instrument atât de favorabil confesiunii, impresiei de spontaneitate, de reflexivitate stimulată de la fapte trăite sau de asociații mai puțin previzibile. De la eseurile lui Montaigne la *Confesiunile* lui Rousseau, de la memorialistica unui Saint-Simon sau a cardinalului de Retz; de la corespondența lui Voltaire la aceea, mai apropiată de mecanismele interioare ale creației, a lui Flaubert, avem să întâlnim o imensă literatură deliberat concepută în stil epistolar sau încurajată de fervoarea confesivă a scrisorii. Altfel sunt concepute scrisorile lui Ion Ghica, M. Kogălniceanu, Al. Odobescu, Duiliu Zamfirescu, Mateiu I. Caragiale sau, mult mai recent, *scrisorile* din volumul lui Ștefan Bănuțescu, *Scrisori provinciale* (1976)? Fără îndoială că înrudirile sunt numeroase și intenția e de a compune *literatură* în cele mai semnificative cazuri (Ion Ghica, bunăoară). Jurnalul este substituit de fapt și proiectarea unei autobiografii spirituale este evidentă în volumul lui Octavian Paler”. ■ La despărțirea de poetul și traducătorul George Lesnea, Ion Oarcăsu semnează un necrolog. ■ Petru Poantă oferă eseu *Conotație*, în care, amalgamând idei din Ortega y Gasset, René Berger sau Rousseau, discută și propune întrebări despre „noua sensibilitate, aceea a anti-materiei”: „Cu alte cuvinte, pentru a trăi liber în acest «mit» rațional, anti-natural, omul trebuie să învețe a lua decizii, să participe prin rațiune la construirea istoriei. Socialismul nu urmărește altceva”. ■ La *Cronica literară*, Victor Felea comentează *Zodia leului*, volumul de versuri al lui Dan Laurențiu, în care „triumfă un deplin echilibru al forțelor interioare, al

artei poetului”. ■ În *Poetul și lumina*, Constantin Ciopraga supune atenției opera lui Lucian Blaga: „Într-un fel, modernul Blaga e un personaj renascențist. În mitologia lui subiectivă, ideea de totalitate se manifestă de la primii pași, mai nesigur, inițial, treptat mai limpede, încât a izola pe poet de eseist, de dramaturg sau de gânditor e un nonsens. [...] Câtă vreme gândirea sa filosofică e saturată de poezie, cât timp Blaga gândește *mitic-intuitiv* (cum însuși îl definea pe Nietzsche), filosofia și poezia sunt la el fenomene concomitente. Există cu certitudine un vizionarism multicord, înseși dramele lui fiind un aliaj de tensiune ideologică, de mituri stilizate, de ritmuri tinzând spre o viziune cosmică”. □ Ion Pop scrie, de asemenea, despre lirica blagiană („*Poemele luminii*” – *note despre universul imaginar*). Una dintre observațiile criticului clujean: „Oarecum neașteptată la un autor ce-și intitulează cartea *Poemele luminii* este marea pondere a imaginarului acvatic și, în general, a materiei lichefiate, tipice îndeosebi pentru poezii «regimului nocturn». Că *lumina* lui Blaga e soră cu *întunericul* nu ne-o spune doar programul din *Eu nu strivesc corola de minuni a lumii*, ci și modul particular de valorizare a acestui simbol, care la el suferă o adevărată convertire”. □ Grupajul dedicat lui Lucian Blaga este întregit de Ion Apostol Popescu, care așterne amintiri – studențești și nu numai – din preajma poetului (*Cu Lucian Blaga despre Brâncuși*): „Conturând și definitivând teza de licență «Orizonturi mioritice în creația lui Constantin Brâncuși», apreciată «magna cum laude», în 1947, de către Lucian Blaga, am avut, cum era și firesc, discuții concludente cu acesta, stimulându-mi libertatea de tratare a subiectului”. □ Emil Manu restituie *Un fragment din biografia „Poemelor luminii”*. Este vorba despre o cercetare a unor documente din arhiva Academiei Române în legătură cu premiera, în 1921, de către înaltul for, a lui Lucian Blaga. □ În *Poezie și aforistică*, Mircea Popa remarcă: „Nu s-a observat îndeștul și nu s-a subliniat încă suficient de puternic o calitate fundamentală a poeziei de început a lui Lucian Blaga: *conciziunea*. Pe lângă intelectualismul ei rafinat, pe lângă calitatea de excepție a metaforei, poetul se prezenta cu un lirism concentrat, de o strigență aproape matematică a termenilor și de un antiretorism evident. Blaga, alături de Bacovia, mi se pare că aplică pentru întâia oară la nivelul epocii moderne o cenzură serioasă asupra discursului liric, expurgându-l de orice fel de artificii inutile, înlăturând divagația, pletorisul imaginilor, retorica formelor goale cu un cuvânt”. □ *Lauda aforismului* este evidențiată de Dumitru Micu: „Spunând că un aforism poate avea greutatea unei lumi, Blaga mărturisește indirect că propriile sale aforisme îi rezumă opera filosofică. Dar nu numai opera filosofică. În aforismele bliagene găsim și poezia autorului *Nebănuitelor trepte*. Căci Lucian Blaga își formulează ideile aforistic, în termeni de gândire mitică, sau, în orice caz, în imagini și în vocabule memorabile”. ■ Mariana Bojan e prezentă cu versuri pe o întregă pagină. ■ La *Cronica ideilor*, Andrei Marga „scrutează” *Determinismul social la Marx*. ■ *Cronica de teatru* este „acoperită” de Mircea Ghițulescu, care dis-

cută *A cincea lebedă*, piesa lui Paul Everac, jucată de Teatrul Giulești, în regia lui Tudor Mărăscu: „Printre stereotipiile tematice ale dramaturgiei noastre contemporane – în care de multe ori se simulează conflicte, se inventează erori, se supradimensionează problematica, pentru a crea impresia unor preocupări înalte –, ultima piesă a lui Paul Everac [...] se distinge printr-o mare autenticitate și prin câteva performanțe de autor, cele mai importante fiind realizarea unui foarte fin echilibru de argumente între vinovăția și nevinovăția eroului principal, precum și crearea unui personaj pe care ne grăbim să-l numim antologic, unul dintre cele mai frumoase personaje feminine din literatura noastră contemporană (Dufy)”. ■ Teohar Mihadaș semnaleză filmul *Falansterul*, realizat de Savel Stiopul, după un scenariu datorat lui Florian Avramescu și Nicolae Dragoș. ■ La *Galeriile „Tribuna”*, Negoită Irimie prezintă *Expoziția Mihai Eugen Marinescu*. ■ Pagina de literatură străină găzduiește un grupaj de versuri de Lambros Ziogas, cu o prezentare semnată de Panaiotis Tsoutakos. Unul dintre poeme se intitulează *Două patrii*: „Cum știți cu toții, în această lume/ Sunt multe mame ce avură gemeni –/ Mie mi-i dat, printr-un destin anume/ Și două mame scumpe am asemeni.// Pământul grec fu leagăn vieții mele,/ Iar azi Carpații-mi țin tovărășie –/...Ellada, deci, e una dintre ele,/ Cealaltă este mândra Românie”.

13 iulie

• [„**Scânteia**”, nr. 11474] În *Drumurile romanului*, Valeriu Râpeanu consideră că la baza diversității românești contemporane se află capacitatea scriitorilor de a oglindi transformările morale și sociale, de a construi protagoniști ce trec din realitate în plan simbolic și devin astfel adevărate repere: „...autorii lor au surprins esența fenomenelor, au conturat personaje care au trecut din domeniul realității în acela al simbolurilor, conflicte ai căror termeni semnifică adevărate categorii fundamentale ale proceselor morale petrecute în societatea noastră contemporană. Ceea ce a dus în mod necesar la o densitate a expresiei artistice, la o concentrare a materiei epice, la o esențializare a formulelor”. ■ Redacția semnaleză apariția la Delhi a volumului *Mission of Friendship. President Nicolae Ceaușescu in african countries (25 april 1979)*.

• [„**Scânteia tineretului**”, nr. 9373] La *Cronica literară*, Ioan Adam se „oprește” în *Curtea Medicilor*, proaspătul volum al lui Adrian Popescu, autor care „de aproape un deceniu traversează orizontul poeziei tinere, apăsător de amintirea unui debut excepțional”. Poetul clujean cultivă o lirică a biograficului: „amintirile nu vin din tărâmul paradisiac, ci din propria biografie a autorului. Dorința evadării din propria ereditate fictivă (meticulos acreditată în precedentele plachete) este atât de intensă, încât ia forma mărturisirii aproape explicite (caz de tot rar la un poet ce se refuza spectacolului interior) [...]”.

• [„**Contemporanul**”, nr. 28] Numărul conține versuri de Nicolaie Stoe. ■ Vasile Nicolescu publică un articol virulent la adresa Europei libere: „...o

pleavă subumană, o mică leprozerie a turbării radiofonice aruncă veninul urii la adresa înfăptuirilor noastre, la adresa entuziasmului nostru. [...] Ar trebui, poate, să renască verbul de flăcări al lui Arghezi, luciditatea corosivă față de trădătorii și emisarii acestora a lui G. Călinescu ca să stigmatizeze și să pulverizeze în neant măștile imunde ale jalnicilor histrioni de la postul de radio autointitulat cu searbădă mitomanie «Europa liberă». [...] Cine este funesta, inepuizabil acra, lamentoasă și lamentabilă Monica, falsa doamnă de la cabaretul radiofonic, inchizitoarea răgușită de «indignare» și de atâtea «Nu»-uri rostite tardiv și absurd împotriva împlinirilor noastre? A devenit «Europa liberă» un azil al vociferărilor senile și inconștiente?» ■ În *Congresul al XII-lea al partidului, eveniment ce va deschide noi căi spre bunăstare, noi orizonturi de civilizație și cultură*, Elena Solunca face un elogiu al conducătorului și al ideilor acestuia, ce propuneau atingerea unei noi calități a vieții economice și spirituale: „Din bogăția de idei de o valoare teoretică și practică inestimabilă cuprinse în cuvântarea tovarășului Nicolae Ceaușescu se desprinde necesitatea unei mai depline afirmări a spiritului revoluționar, a realizării unei noi calități, superioare, în toate compartimentele vieții sociale – economie, știință, învățământ, educație, cultură – înțeleasă ca o condiție esențială a progresului social”.

■ Grupajul special de articole despre Cântarea României cuprinde și o dare de seamă scrisă de Ioan Meșoiu despre spectacolele și recitalurile lirice, compuse din poeme patriotice sau puternic ideologizate, realizate deopotrivă de cenacluri literare din provincie și de muncitori. ■ Redacția transcrie fragmente din scrisorile primite de la cititori, în care aceștia critică modul în care fuseseră acordate premiile Uniunii Scriitorilor. În prim plan se află opinia lui Florian Saioc, tehnician „Semănătoarea”, care crede că versurile premiate sunt prea elitiste, ermetice chiar, și transpune o discuție avută cu un coleg de muncă: „...unul mai mucalit, știind că și eu scriu versuri, m-a bătut pe umăr și luându-mă și pe mine drept un INIȚIAT, partizan al acestor idei, mi-a replicat foarte grav: Ce bine este, poete, că nu fac și brutarii pâine numai pentru inițiați; eu din Eminescu, din Coșbuc, din Goga, din Bacovia, din Arghezi și din alții, despre care se spune că sunt măricei mai înțeleg câte ceva și mă înfior citindui, poeții aceștia ai dumitale parcă sunt antipoeți. Dar dacă există antimaterie, antifotbal de ce nu ar fi și antipoeți!” ■ Laurențiu Ulici comentează *Corabia lui Sebastian* (Cartea Românească, 1978) de A.E. Baconsky, în care poetul folosește satira moravurilor occidentale, a consumului și mediocrației ca un pretext pentru explorarea propriei moralități: „Concepută ca un jurnal de bord al unei călătorii relativ îndelungate în Berlinul Occidental, spațiu al tuturor posibilităților și al maximei entropii, precum pe corabia nebunilor imaginată de scriitorul alsacian de la cumpăna veacurilor 15 și 16, Sebastian Brant, cartea lui Baconsky conservă de la modelul său caracterul alegoric și tendința principală: satira de moravuri pe care însă le transformă din scop în sine în pretexte și mijloace de examinare a conștiinței personale”. □ În cronica volu-

mului *Stolul de argint* (C.R., 1979) de Grigore Arbore, Laurențiu Ulici semnalează devitalizarea clasicizantă a poeziei acestuia, ce prezintă riscul de a-și pierde astfel prospețimea și densitatea lirică: „Prin rafinări succesive discursul poetic s-a purificat de orice materie zgrunțuroasă, de orice conflict mai violent, de orice mișcare mai nervoasă, toate aceste impurități vitale totuși. Devitalizarea nu-i însă aici un simptom manierist, ea nu ține propriu-zis de formula poetică, pare mai curând un efect plastic al unor procese de diluție ce privesc, modificând-o, chiar percepția poetului. [...] Partea neplăcută a lucrurilor e că toată această rarefiere purificatoare printr-un diluendo clasicizant ar putea să dezechilibreze poeticul, «roua devitalizată» ca să folosesc o expresia a poetului, pierzându-și prospețimea și condensul specific”. □ *Antologia Epopei naționale* (Minerva, 1979) realizată de Teodor Vârgolici este prezentată apreciativ de Ion Dodu Bălan: „Teodor Vârgolici, istoric literar exigent și temeinic pregătit, urmând cu cercetările sale strălucitele studii ale lui N. Iorga, G. Bogdan-Duică, Dimitrie Popovici, Nicolae Densușianu, G. Călinescu, ne dă o apreciere exactă, inspirată, asupra evoluției speciei în literatura română, ne pune la îndemână un prețios instrument de informare și de lucru”. ■ Dan Griurescu aduce în atenția publicului *Jurnalul* lui Jules Renard (Univers, 1979), apărut în traducerea lui Modest Morariu.

● [„Cronica”, nr. 28] Numărul conține versuri de Andrei Ciurunga și George Lesnea. ■ Nicolae Turtureanu scrie o cronică amplă despre placheta lui Ioanid Romanescu, *Trandafirul sălbatic* (C.R., 1978), identificând principalele salturi evolutive ale poeziei acestuia și obsesiile recente: „În primele cărți, poetul are figura derutată a unui romantic intrat brusc în suprarrealism, cu gustul culorilor combinate aberant, cu un adevărat desfrâu de imagini și simboluri impenetrabile, din care nu lipsește un anume calcul al efectului «artistic». Obsesia de a fi de neînlocuit, vindecarea prin suferință, căutarea unui alter-ego «care să te asculte până la capăt», refuzul de a fi ascultat, prin întreruperea brutală a discursului, poezia elementului-forță și a elementului derizoriu, a umilității și a orgoliului, poezia poeziei – iată câteva din... obsesiile lui Ioanid Romanescu...” ■ Cu ocazia trecerii în neființă a poetului George Lesnea, N. Barbu îi dedică un articol omagial, în care schițează un portret vibrant al acestuia: „Nostalgic sau entuziast, împovărat de tristețe, într-o atmosferă fabuloasă sau exultând de bucuria comună, poetul a vibrat pe toate strunele lirei legendare. El era un vitalist cu o rară putere de a simți natura, de a trăi toate ipostazele vieții. Cântecul lui George Lesnea, cântecul unui rapsod al tristeții ca și al bucuriei – cântece ale vieții adevărate, se înscriu specificității și năzuințelor neamului, fac parte integrantă din spiritualitatea acestuia”. ■ În rubrica sa *Conversații critice*, Zaharia Sângeorzan semnează articolul *Conștiința privirii*, în care identifică principalele caracteristici ale poeziei lui Dorin Tudoran: „Privirea este la Dorin Tudoran conștiința poeziei. [...] Inconformismul său temperamental, curajul moral manifestat atunci când mediocritatea și duplici-

tatea de orice natură ies cu obrăznicie în față, proliferând un nou dogmatism, o «religie» a grandomaniei ridicată pe nisip, orgoliul de a judeca totul cu ironie, cu «obiectivitate», de a «studia» viața până la vârstele de început, limbajul aproape carnavalesc, cu «muntenisme» nu rău alese, de mare efect, voința de a smulge de pe lucruri înșelătoarea pânză a iluziilor [...] sunt elementele esențiale ale unei voci lirice ajunsă la o deplină maturitate”. ■ Mihai Drăgan publică textul *Ipostaze ale eului eminescian*, în care urmărește relația dintre interioritatea vocii lirice și natura exterioară, analizând o serie de motive recurente în poezia lui Eminescu, cum ar fi izvorul.

● [„**Săptămâna culturală a capitalei**”, nr. 449] Pe prima pagină aparține un articol intitulat *Murături de Paris*, semnat de Dan Ciachir. Nu este foarte greu de anticipat că este un material abundând în ironie la adresa Monicăi Lovinescu și a lui Virgil Untaru (Ierunca) și a emisiunii acestora de la Europa Liberă. Pe parcursul materialului ironistul nu-l uită nici pe Eugen Ionescu: „Fericii perechi Untaru i s-a alăturat, mai deunăzi, și un academician șugubăț care și el grăsează și care, din originea-i românească a păstrat la Paris o afecțiune nedeținută pentru țoi, cinzeacă, litruță și alte recipinete specifice naționale. [...] Eugen Ionescu – că-i uităm hramul – ajuns anticomunist la vârsta pensionării, când alții se ocupă de grădinarit, bășnește și el despre libertate, drepturile omului, călușe imaginare și o ține pe coarda asta razachie. Că la mijloc sunt și infomații denaturate, aduse de lichele, de vânzători de țară, de oameni care pentru două cravate și un pachet de țigări americane sunt gata să jure că în Piața Națiunii stă gădele cu satârul în mână, e mai mult decât probabil. Însă academicianul n-are timp să verifice enormitățile astea și atunci cârâie recitativul pe care îl cunoașteți amintindu-ne de propriii săi rinoceri”. ■ Serialul critic și polemic al lui Eugen Barbu despre opera lui Caragiale continuă cu creionarea imaginii micului burghez, funcționar și rentier pe care îl îngrijorează numai reducerile de buget sau examenul odraslei. Urmează revenirea la tema avariției și este adus în discuție punctul de vedere călinescian în cazul casierului Anghelache. Cu acesta, Eugen Barbu este de acord: nu avem aici, în îngrijorarea nefondată a personajului că ar putea fi găsit cu lipsă în gestiune, un sâmbure anticipativ de literatura absurdului, cum au susținut alți cercetători, ci sentimentul datoriei care, la funcționarul lui Caragiale este sfânt. „Iată de ce avariția în numele Statului este, într-adevăr, un viciu funcționăresc posibil și nu trebuie (sic!) atribuit unei absurdități pe care nenea Iancu n-a visat-o. Fondul eroului caragialean este legitimist; revoltele lui mici au loc în cadru constituțional. Eroul caragialean nu este un om de baricade.” ■ La *Cronica literară*, Emil Manu prezintă volumul de interviuri *Cu microfonul dincoace și dincolo de Styx* (Dacia, 1979) de Vasile Rebreanu și Miron Scorobete. Materialele sunt extrase din Fonoteca de Aur a Studioului de Radioteleviziune Cluj. Detalii neașteptate despre viețile scriitorilor și oamenilor de cultură: „Marin Preda își mărturisește intenția de a scrie o carte

despre Transilvania, un roman cu acțiunea în Ardeal; Eugen Barbu pledează pentru pamflet, anunță că va publica *Săptămâna nebunilor*, ia apărarea lui Călinescu; Constantin Daicoviciu declară: «Eu sunt unul din atleții care s-au luptat pentru a dovedi continuitatea de totdeauna a românilor pe pământul strămoșesc»; I. C. Drăgan propune aducerea în copie, în România, a Arcului lui Traian de la Ancona, din Italia; Veturia Goga vorbește despre vizita lui Brâncuși la Ciucea și de dorința sculptorului de a-i face mormântul lui Goga; [...] Autorii interviurilor știu să pună întrebări, știu să iscodească, favorizând o tensiune constantă a răspunsurilor. Ce-și poate dori mai mult un realizator de interviuri?». ■ Ion Lotreanu abordează figura personajului feminin în literatura lui G. Călinescu, de la *Cartea nunții* până la *Scrinul negru*. ■ C. Dan prezintă conținutul unui jurnal ținut de G. Călinescu între anii 1931-1937, care a văzut lumina tiparului ca parte a volumului *Scrisori și documente* publicat de Nicolae Scurtu (Ed. Minerva). Comentatorul explică posibila motivație a lui G. Călinescu de a practica un gen pe care-l disprețuia prin faptul că l-a folosit ca instrument de lucru, criticul exersându-și și aici vocația de observator și caracterolog. „Până la urmă, pentru Călinescu, fire obiectivă și extrovertită, jurnalul se dovedește o întreprindere nerodnică din vreme ce privește, în litera sa, exclusiv eul accidental. În consecință, ratarea și abandonul jurnalului dovedesc o mare modestie existențială pe care cititorul întârzie să le-o recunoască atât lui Călinescu cât și unora din personagiile sale: lui Ioanide, de pildă.” ■ Constantin Sorescu se oprește asupra relației dintre Ralea și Ibrăileanu, afirmând, și ilustrând cu extrase din corespondența celor doi, faptul că discipolul își modelează mentorul, continuându-i ideologia, dar încercând să o alinieze modernității. ■ Dan Smântânescu scrie despre o apariție inedită a unui latinist apreciat internațional – Traian Lăzărescu, cu volumul de ode, cântece, elegii, satire și epigrame, în *Carmina latina*. Pe strofe safice și hexametre alternate cu pentametre și alte forme prozodice latine nu foarte ușor de folosit, autorul închină versuri ginte și limbii române, dar și patriei și președintelui: „Annosque multos praestes amabilis/ Ceaușescu vivat, qui sapiens regit/ Gentis Valachae clara fata”.

14 iulie

• [„Luceafărul”, nr. 28] Editorialul prezentului număr, semnat Luceafărul, se intitulează *Directivele viitorului* și este scris în anticiparea zilei de 23 August. Se face referire la Proiectul de Directive al Congresului al XII-lea al Partidului Comunist Român pentru dezvoltarea economico-socială a României în cincinalul 1981 – 1985. ■ Mihnea Gheorghiu scrie un articol despre mass-media și pericolele acesteia, despre tehnologizarea societății. Mass media poate fi mijlocul de propagare a teoriilor capitaliste, mai ales a celor care contravin marxismului. ■ Pe prima pagină Adrian Păunescu semnează poemul *Dacii liberi*: „Nu vom cere la UNESCO voie pentru dacii

liberi/ Nu ne vom iubi părinții când vor marile puteri/ Unde-a fost Burebista nu muriră dacii liberi/ Când le schimbă alfabetul ei rămân tot dacii liberi/ Ce e azi nu va fi mâine, mâine e mai mult ca ieri”. ■ Gheorghe Pituș scrie articolul „*Sub steaua iubirii de patrie*” despre poezia lui Adrian Păunescu și despre felul în care acesta reîntruchipează prin scrisul, dar și prin personalitatea lui (atât ca realizator de spectacole cât și în domeniul televiziunii) „substantivul Poet”. „De la reactualizarea unor mituri până la veștejirea unor tare, grave ori mai mărunte ale societății contemporane, de la cântecul singurătății insului până la glorificarea mulțimilor care determină istoria, de la imnurile închinat eroilor naționali până la elegia închinată clasei țărănești ale cărei vechi structuri au ajuns la crepuscul, de la poemul de amploare parabolică (A fi într-o pasăre) până la disciplinele sale (numai ca formă) *Sonete*, Păunescu mobilizează, cu o implacabilă forță de lavă în deplasare, întreaga morfologie a limbii române într-o sintaxă de o vigoare rar întâlnită.” ■ Pompiliu Marcea semnaleză apariția, la Ed. Eminescu, în colecția *Biblioteca critică*, a volumului de studii *N. Iorga interpretat de...*, sub îngrijirea lui Florin Mihăilescu. Comentatorul este de părere că selecția criticilor nu este în totalitate satisfăcătoare, de aici lipsind Perpessicius, Barbu Theodorescu sau M. Ungheanu și, nu în ultimul rând, exegeza istoricilor. De asemenea, semnatarul articolului este nemulțumit de faptul că latura universalității lui N. Iorga este aproape ignorată. În concluzie: „Antologia întocmită de Florin Mihăilescu demonstrează, credem, ceea ce, firește, nu-și propusese, și anume insuficiența studierii lui Iorga, evident în raport cu vastitatea și varietatea operei sale”. „De aceea visez la o ediție a operelor lui Iorga în o sută de tomuri (ce nu va fi nici pe departe o «opera omnia») care face parte din tezaurul nostru peren și care să intre în patrimoniul tuturor marilor biblioteci din lume ca o carte de vizită a culturii române. Ar fi una dintre marile fapte de patriotism ale culturii socialiste”. ■ La *Cronica literară*, Al. Piru prezintă volumul semnat de M. Ungheanu, *Lecturi și rocade* (C.R., 1978), un volum dedicat criticilor literari. Așa cum arată și termenul din titlu „rocadă”, ambiția lui M. Ungheanu este schimbarea de perspectivă. Criticul începe cu G. Călinescu căruia îi opune pe criticii actualității, dar analizează și viziunea critică a lui N. Iorga, sau „regionalismul” lui Ibrăileanu, influența lui Dostoievski asupra lui Sadovean etc. Nu mereu în acord cu ipotezele criticului, Al. Piru numește și aspectele pe care le apreciază: „Sunt și cazuri când Mihai Ungheanu nu se sfiește să spună lucrurilor pe nume. Vorbește de «excesele juvenile», de «tartarinatele exegetice» și de «surprinzătoarea lipsă de luciditate» ale lui Ion Negoïtescu, de șicanele «adesea» fără suport real ale lui Mircea Iorgulescu, de «prețiozitatea discursului» la Laurențiu Ulici, de căutarea de «noduri în papură» la Cornel Ungureanu, de proprietățile gumilactice ale postlovinescianismului în viziunea Elenei Vrancea. Mihai Ungheanu e un polemist avizat, fără răutate, apărător intransigent al adevărului

și al oficiului critic, un critic de opinie independentă, străin de orice vasalitate literară”. ■ La *Cartea de debut*, Nicolae Ciobanu reține lucrarea lui Mihai Rădulescu, *Shakespeare – un psiholog modern* (Albatros, 1979). ■ Este anunțată dezbaterea cu tema *Aportul politic, diplomatic, militar al României la lupta pentru eliberarea popoarelor de sub fascism*, organizată de Comitetul de partid de la Uniunea Scriitorilor. ■ La *Viața cărților*, pentru secțiunea proză, Artur Silvestri alege romanul lui Nicolae Prelipceanu, *Tunelul norvegian* (Dacia, 1978). Deși fragmentar, poetic, fantast, romanul, conchide comentatorul face parte din categoria romanului «integral». ■ La secțiunea eseu, Mihai Coman semnalează volumul Ilenei Ioanid, *Societate și cultură* (Ed. Politică, 1979), „o utilă introducere în sociologia marxistă a culturii”. ■ Adrian Păunescu apare cu un grupaj amplu de poeme, reunite sub titlul *Poeme de dragoste și de planetă*. ■ La rubrica *Ce gândește, ce scrie tânărul scriitor*, Dan Mucenic o invită pe Daniela Crăsnaru să răspundă întrebărilor, atât din postura de redactor de carte, cât și din aceea de poetă. O profesiune de credință a poetei sună astfel: „Încerc să scriu o poezie a «temelor eterne» și fug cât pot de anecdotică, oricât de tentantă ar fi. A scrie poezii despre coada la alimentară sau despre chinul de a sta pe o stradă cu multe tramvaie mi se pare o copilărie. Rezistența în timp a unei opere poetice este asigurată, în primul rând, de valoare. Temele pitice, conjuncturale, aplauzele care iau uneori locul cuvintelor sau al ideilor nu pot conferi unei lucrări literare perenitatea”. ■ Marta Bărbulescu, Petru Anghel, Valeriu Bârgău, Magdalena Ghica se alătură poezilor prezenți în acest număr. ■ Debutează cu proza *Cronica slabă* Nora Matei, introdusă de Dumitru Micu. ■ Ion Vinea este poetul ales de Ion Caraion pentru rubrica *Planete*, cu ocazia comemorării a 15 ani de la moartea acestuia. Un profil liric, evocator, eseistic și critic totodată, aruncând mănuașă comentatorilor să-l „desrugi-nească”. „Există – ignorat în genere – un Vinea poet al țării, al miturilor, tradiției, eresurilor și un Vinea poet metafizic, tragic: un vitalist și un abstract, un disperat și un introspectiv; un euforic și un macerat a cărui sângereare spirituală n-o pot nicidecum deszice aparentele-i teribilisme – amândoi evident mai interesanți decât ceea ce s-a remarcat la «modernistul», la «integralistul» Vinea, și el mare, dar mare mai ales prin clasicismul disimulat al «antagonismelor» sale, infuzate, e drept, cu eleganță, în canavalele unor tehnici și abilități de exprimare suprem evolute”. ■ Ion Horea îl evocă pe poetul George Lesnea. ■ Se deschide o rubrică nouă, denumită *Dialog cu cititorul*, în care este publicată scrisoarea trimisă de membrii Cenaclului literar „Republica”. Nemulțumiți de felul în care au fost decernate premiile Uniunii Scriitorilor pe anul 1978, considerând, în urma analizei în cenaclu, că anumiți scriitori nu sunt suficient de reprezentativi „pentru spiritul națiunii noastre socialiste”, membrii semnatori recomandă colaborarea cu cenaclurile literare „aceste avanposturi ale receptivității de vârf în rândul maselor, privind fenomenul literar”. O altă scrisoare, semnată de data

aceasta de membrii unui cenaclu de „citori școlari”, aflați în ultimele clase ale școlii generale, exprimă nedumerirea și nemulțumirea în privința premiilor acordate la categoria Literatură pentru copii și tineret: „Fără cel mai mic ecou în rândul nostru, al tinerilor cititori, aceste cărți, lecturate din curiozitate după aflarea premiilor, ne-au trezit legitima întrebare dacă juriul format din persoane competente și de bun-gust le-a citit cumva, deoarece alegerea ni s-a părut neinspirată și nepotrivită. Propunem un sistem mai democratic de premiere, ca reflex al tendinței generale de democratizare a vieții noastre politico-sociale”. ■ La *Atelier literar* sunt prezenți cu versuri Elvira Iliescu, Mirela Cristofan, Marius Târziu, Teodor Roșu, G. M. Bucovicior. ■ Nicolae Dragoș scrie articolul *Delapidatorii adevărului*, un text animat de sentimente de revoltă împotriva Monicăi Lovinescu, Virgil Ierunca și a lui Paul Goma – alăturat postului de radio Europa liberă – acuzându-i de „boicot intelectual” sub forma incitării intelectualilor străini la a izola cultura română prin întreruperea legăturilor cu aceasta. În favoarea deconspirării pe care o practică prin acest articol, Nicolae Dragoș aduce câteva fragmente apărute în ziarele din străinătate („L’Umanita”) și pozițiile unor jurnaliști precum grecul Dimitris Ravanis-Rendis care se situează împotriva vocii lui Paul Goma. Jurnalistul elen face dezvăluiri despre Paul Goma pe care Nicolae Dragoș le citează extensiv: „Mult m-am chinuit să-mi amintesc de acest scriitor – cunosc personal pe toți scriitorii români, precum și operele lor – și aceasta pentru că îl cunoșteam sub alt nume: Paul Efremovici. Este adevărat că dl. Paul Efremovici Goma a stat în închisoare în timpul stalinismului. Desigur, este inacceptabilă închisoarea, privarea omului de libertate pentru motive politice, dar să vedem ce s-a întâmplat mai departe. Mai departe, dl. Paul Efremovici Goma a ieșit din închisoare, a început să muncească, «a fost de acord» cu Partidul Comunist Român, a devenit chiar membru de partid, apoi «n-a mai fost de acord», a cerut să plece din țara sa, și românii l-au lăsat să plece împreună cu familia[...]. Astfel dl. P.E.G., care se întâmplă să fie acum una din «primele voci» ale «Europei libere», ne îndeamnă să boicotăm cultura românească”. ■ La *Prezențe scriitoricești* sunt publicate Premiile Asociațiilor de scriitori pe anul 1978. Asociația Scriitorilor din București, cu juriul compus din: Nichita Stănescu (președinte), Marcel Gafton, Ion Horea, Corneliu Leu, Petre Luscalov, Aurel Martin, Mircea Micu, Iulian Neacșu, Laurențiu Ulici, Ion L. Zamfirescu decernează premiile pentru Poezie lui Tudor George – *Imaculatul panegiric* (C.R.), Grigore Hagiu – *Sonete* (Ed. Eminescu), Vasile Nicolescu – *Întâlnire în oglindă* (Ed. Eminescu). La Proză câștigătorii sunt: Alecu Ivan Ghilia – *Dragostea câinelui de pază*, Damian Necula – *Ispita într-o dimineața ploioasă* (C.R.). Dramaturgie: Ion Băieșu – *Alibi* (Revista Teatru), Iuliu Rațiu – *Neștiutorul cerc al sărutului* (Revista Teatru), Dumitru Solomon – *Scene din viața unui bădăran* (Teatrul de stat Botoșani) și *Fata morgana* (Ed. Eminescu). La secțiunea de Literatură pentru

copii și tineret: Vladimir Colin – *Babel* (Ed. Albatros), Gica Iuteș – *Măr roșu ca focul* (Ed. Ion Creangă), Dan Claudiu Tănăsescu – *Strigătul ierbii* (Ed. Albatros). Pentru *Eseu, Critică și Istorie literară* au primit premii: Alexandru Balaci – *Ugo Foscolo* (Ed. Albatros), Z. Ornea – *Junimea și junimismul*, Mihai Ungheanu – *Lecturi și rocade* (C.R.). La secțiunea de Traduceri din literatura universală: Mircea Aurel Buiuciu – *Fetița de pe Terra*, de Kiril Bulicev (Ed. Ion Creangă), Maria Ivănescu – *Călătorie la capătul nopții*, de L. F. Céline (C.R.), Gheorghe Tomozei – *Sonete de Shakespeare* (Ed. Junimea). □ Asociația Scriitorilor din Brașov, cu juriul compus din: Emilia Șt. Milicescu (președinte), Mihai Gavril, Nicolae Stoe, Dan Tărchilă, Ion Topolog acordă premiile la secțiunea de Poezie Veronei Brateș – *Ausserhalbe des Kreises (În afara cercului)*, Ed. Albatros), lui Dan Constantinescu – *Vatră* (Ed. Eminescu), *Elegiile duineze și sonetele către Orfeu* de Rainer Maria Rilke (traducere, Ed. Minerva). □ Asociația Scriitorilor din Cluj-Napoca având juriul alcătuit din: Alexandru Căprariu (președinte), Ion Cocora, Kántor Lajos, Lászlóffy Aladár, Adrian Marino, Marosi Péter, Adrian Popescu, Vasile Rebreanu, Veres Zoltan acordă premiile lui Balint Tibor – *Zarándoklás a panaszfalhoz (Pelerinaj la zidul plângerii, proză, Ed. Kriterion)*, Beke György – *Nyornjelező rokonsag (Reportaje din Județul Alba, Ed. Kriterion)*, Ion Lungu – *Școala Ardeleană (critică și istorie literară, Ed. Minerva)*, Petru Poantă – *Radiografii (critică și istorie literară, Ed. Dacia)*, Pusztai Janos – *A sereg (Oastea, proză, Ed. Kriterion)*, Mircea Vaida – *Șoarecele la miezul nopții (proză, C.R.)*. □ Asociații Scriitorilor din Craiova – componența juriului: Constantin Papastate (președinte), Vasile Băran, Sina Dănciulescu, Ilarie Hinoveanu, I. D. Sârbu. Premiile se acordă lui Mihai Duțescu – *Darul de a iubi (poezie, Ed. Scrisul Românesc)*, Dan Rotaru – *Sunetul visării (poezie, Ed. Scrisul Românesc)*. □ Asociația Scriitorilor din Iași – juriul: Corneliu Sturzu (președinte), Al. Andriescu, Ovidiu Genaru, Dumitru Ignea, Grigore Ilisei, Ioanid Romanescu, Horia Zilieru. Premiile revin lui Constantin Ciopraga – *Între Ulise și Don Quijote (critică și istorie literară, Ed. Junimea)*, Elvirei Sorohan – *Cantemir în cartea hieroglifelor (critică și istorie literară, Ed. Minerva)*, Lucian Valea – *Singurătate în Ithaca (poezie, Ed. Junimea)*. □ Asociația Scriitorilor din Sibiu – juriul: Georg Scherg (președinte), Mircea Braga, Franz Hodjak, Titu Popescu, Mircea Tomuș. Premii: Rodica Braga – *Nisipul memoriei (proză, Ed. Dacia)*, Ion Mircea – *Tobeale fragede (poezie, Ed. Dacia)*. □ Asociația Scriitorilor din Tg. Mureș – juriul: Gagyi László (președinte), Dan Culcer, Katona Szabó István, Oláh Tibor, Varró Ilona. Premii: Kicsi Antal – *Tompa László (critică și istorie literară, Ed. Kriterion)*, Oltyán László – *Sok víz lefolyt a Maroson (Pe atunci a curs multă apă pe Mureș, reportaj, Ed. Dacia)*, Gavril Ședran și Mircea Traian Biju – *Efigii în abanos (traduceri din lirica neagră francofonă, Ed. Albatros)*.

15 iulie

• [„Scânteia”, nr. 11476] Cuprinde versuri de Virgil Carianopol. ■ În *Stilul istoriei noastre de astăzi*, Platon Pardău face o serie de comentarii pe marginea directivelor Congresului al XII-lea privind creația literară și artistică. Conform acestuia, scriitorul trebuie să fie bine ancorat în actualitate, să adapteze timpul și istoria la dimensiunile omului și omenescului și să creeze, printr-un stil realist și vizionar viitorul: „...există un stil al istoriei noastre contemporane, un stil de neconfundat, un stil a cărui cunoaștere adâncă îi atestă calitățile de echilibru în perspectivă. Există un stil care își trage una din calități, după opinia mea, nu din forțarea timpului și a istoriei, ci din adaptarea acestora la dimensiunile omului și umanului.”; „Apare astfel, cu o și mai cuprinzătoare forță, imaginea clară a aceluși stil realist și totodată vizionar al construirii istoriei noastre de azi, unica șansă de a ne defini un respectat loc, un loc al creației în lumea contemporană”.

• [„Tribuna României”, nr. 161] În *Cuvântul zilei* Petre Ghelmez discută *Ce moștenesc tinerii*: „O zestre materială, bineînțeles, care, din fericire, prin atâtea strădanii, de la an la an, este tot mai bogată, tot mai diversificată. Totdeauna părinții și-au dorit ca fiii lor să trăiască mai bine, să aibă o locuință mai bună, să se hrănească mai bine, să se îmbrace mai bine. Este firesc să fie așa. Dar dacă zestrea pe care o lăsăm tinerilor s-ar reduce numai la atât, am avea prea puține motive să ne declarăm mulțumiți. O altă zestre, cea nevăzută și nepipăită, tezaurul de gânduri și sentimente, în stare să dea adevărata măsură a omului, ni se pare la fel de importantă, ba chiar mai important. [...] Ei și-au învățat, întâi și-ntâi, copiii românește, pentru că limba este aceea în care se păstrează de veacuri toate nestematele de gândire și simțire aleasă ale poporului nostru. Este începutul și sfârșitul. Începutul de drum și capătul de drum către civilizația și cultura românească, așezată cu cinste și demnitate între civilizațiile și culturile de seamă ale lumii. De s-ar fi creat numai *Miorița*, renumita baladă populară, ori basmul filosofic *Tinerețe fără bătrânețe și viață fără de moarte*; de ar fi scris doar Eminescu, unul dintre cei mai mari poeți ai lumii, în această limbă, și ar fi fost de ajuns să se vadă ce mărețe piscuri de gândire omenească și ce înălțimi de simțire aleasă este în stare să exprime această limbă. Apoi, românii și-au învățat fiii istoria neamului, în care sunt cuprinse faptele de vitejie, de aprigă luptă pentru libertate și demnitate, pentru neatârarea țării. Istoria, cu faptele ei, cu ceasurile de grea cumpănă, cu care acest neam a fost dăruit din belșug, dar și cu zilele însorite ale izbânzii, înseamnă pentru fiecare om legat prin atâtea trainice rădăcini de pământul românesc o nobilă legitimație în fața popoarelor lumii. Faptul că românii nu au voit niciodată bunul altuia, că nu au râvnit pământul altora, că nu i-au pâsmuit pe alții pentru bunăstarea și strălucirea lor, și că, atunci când au fost nevoiți să pună mâna pe arme, numai pământul țării și l-au apărat, vorbește de la sine despre firea lor pașnică, despre toleranța de care au putut da dovadă, chiar și

atunci când vremurile le-au pus răbdarea la grea încercare”. ■ Gheorghe Tomozei publică tableta *Corabie de vacanță*: „Intri în vacanță ca într-un adevărat imperiu de arome și umbre, cuib cu timp stagnat, în care odihna devine munca teribilă a zilei și în care – firesc – ajungi să ai nostalgia muncii. În raportul ri-goare-vis, vacanța e visul. E drept, un vis lucid, cu surprize îndeobște premeditate, în care abordăm o prefăcută copilărie ce nu ne stă rău, dar...vis!”. ■ Dr. Ileana Cliepa transmite din Florența: *Răsplătirea unei bogate activități culturale*: „În fiecare an, în ultima sâmbătă din luna mai, Academia internațională «Le Muse» se reunește în istoricul salon «Duecento» din Palazzo Vecchio (Florența) pentru a atribui premii unor personalități ale vieții literar-artistice internaționale. În ultimii ani au primit asemenea distincții actorii Laurence Olivier și Ingrid Bergman, dramaturgul Eduardo de Filippo, pictorul Marc Chagal, cântăreața Renata Tebaldi și, sub semnul muzei Caliope, poetul român Marin Sorescu. Sâmbătă 26 mai, în cadrul ceremoniei de atribuire a Premiului internațional «Le Muse», doamna Elena Albescu-Margheri, secretara secției toscane a Asociației italiene pentru relațiile cu România a fost desemnată membră a Academiei «Le Muse». Hotărârea, adoptată în unanimitate de Consiliul Academiei, exprimă o înaltă apreciere pentru activitatea d-nei Elena Albescu-Margheri de răspândire a culturii românești în Italia, pentru importanța ei contribuție la intensificarea schimburilor culturale româno-italiene, «operă fecundă, care a tins totdeauna spre înnoirea unor străvechi idealuri, întru propășirea societății umane». ■ Cornel Tabacu prezintă *O Casă a cărții la Iași*: „În centrul orașului lor, ieșenii au construit recent un edificiu impunător nu numai prin monumentalitate sau prin linia arhitecturală modernă, ci și prin destinația pe care o are: o Casă a cărții. A cărții literare, artistice și nu în ultimul rând a cărții științifice. Parterul, în afara unui ștand aranjat cu mult bun gust, în care pot fi întâlnite operele literare ale autorilor locali apărute prin grija Editurii «Junimea», oferă un spațiu confortabil expozițiilor personale ale artiștilor plastici (inaugurarea a fost făcută prin prezentarea celor mai valoroase ilustrații la opera lui Eminescu cu ocazia comemorării a 90 de ani de la moartea poetului). Tot aici sunt organizate «Seri de prezentare», prilej pentru scriitorii de a-și susține și explica lucrările și de a oferi autografe (succesul de public l-a inaugurat lansarea volumului *Diplomații Unirii*), «Zilele editurii» și «Salonul de carte», acțiuni ce oferă caselor editoriale din toată țara posibilitatea de a face cunoscute lucrările cele mai reprezentative, «Colocvii cu cititorii», în cadrul cărora, de comun acord, editori și cititori stabilesc reeditări, orientează tiraje, se fac testări, «Lansări ale volumelor de debut» etc. Un ghișeu special amenajat pune la dispoziția vizitatorilor pentru consultare cataloage cu lucrări ce vor apărea în cursul anului; se fac comenzi cu anticipație, iar la apariție, solicitantul este anunțat telefonic sau prin poștă că i-a sosit volumul dorit. Prin aceeași metodă, cadre didactice universitare și studenți obțin cursuri sau cărți de specialitate. Un întreg etaj, compartimentat cu multă price-

pere, pune la dispoziția publicului cartea social-politică, beletristică, auto, sport, muzică, tehnică, manuale școlare, toate alcătuind standul principal încadrat de alte standuri rezervate lucrărilor în limbile maghiară sau germană, anticariatului, articolelor de papetărie. Acest edificiu adăpostește permanent 3 000 000 de volume, înglobând 5 000 de titluri, pe un spațiu record – 2 500 m.p. Tocmai de aceea el a fost numit de către ieșeni, simplu: «Casa cărții».

■ Apare, nesemnată, nota *Omagierea lui Ștefan cel Mare*: „Împlinirea a 475 de ani de la moartea lui Ștefan cel Mare, domn al Moldovei între 1457-1504, a fost marcată de o bogată suită de manifestări omagiale. La Putna, unde se află mormântul marelui voievod, a avut loc o adunare comemorativă, la care au participat numeroși locuitori din vestita așezare, precum și din alte așezări din nordul Moldovei. Evocând, în acest cadru, viața și faptele celui care timp de 47 de ani a ținut sus steagul luptei pentru independență și unitate națională, directorul Muzeului județean Suceava, lector universitar Octav Monoranu, a relevat personalitatea complexă a lui Ștefan cel Mare ca om politic și diplomat iscusit, cârmuitor vrednic și bun gospodar, comandant de oști viteaz, ctitor de seamă în domeniul artei și culturii. Consemnate în cronici și în alte documente ale epocii, în țară și în străinătate, aceste însușiri au făcut din Ștefan cel Mare, unul dintre cei mai populari eroi ai legendelor românești. Războaiele pe care le-a purtat, și care au avut puternice ecouri în Europa, au fost războaie de apărare a pământului străbun și a ființei naționale. De numele său se leagă zidirea unor monumente de artă (Voronet, Popăuți, Putna, etc), care se bucură astăzi de celebritate în întreaga lume. Prezent în conștiința generațiilor actuale, chipul lui Ștefan cel Mare a fost immortalizat și în monumentele ce i s-au ridicat la Vaslui și Piatra Neamț, în statuia ecvestră de pe Dealul Cetății din Suceava”.

■ Din *Scurte știri* reținem nota *Recital de poezie*: „Un foarte interesant recital de poezie românească, purtând ca titlu cunoscutul vers eminescian «Cu mâine zilele-ți adaugi», susține la Teatrul de stat din Sibiu actrița Anca Neculce Maximilian. Recitalul cuprinde versuri populare, poezii de Eminescu, Blaga, Ion Barbu, Bacovia, Arghezi, Vasile Voiculescu, Philippide, precum și creații ale poeților contemporani: Ana Blandiana, Geo Durnitrescu, Nichita Stănescu, Mircea Dinescu, Marin Sorescu ș. a. Ilustrația muzicală a spectacolului e realizată cu motive și piese din creația compozitorilor George Enescu, Miriam Marbe, Pascal Bentoiu, Liviu Glodeanu și Aurel Stroe. Anca Neculce Maximilian, care a realizat în actuala stagiune o memorabilă creație în rolul titular din *Fedra*, pregătește în prezent rolul Femeii din *Neînțelegera* de Albert Camus, în regia studentului Dragoș Golgoțiu din anul IV, secția regie teatru, la Institutul de artă teatrală și cinematografică «I.L. Caragiale» din București”.

■ Felicia Antip prezintă *Două cărți de evocare istorică*, anume □ *Jurnal politic (1939-1941)* de Martha Bibescu: „După parcurgerea lor integrală, cititorul este impresionat, în mod deosebit, de înflăcărată dragoste de țară a acestei femei multilateral talentate, sentiment care nu este egalat decât de atașamentul ei

față de cauza libertății popoarelor, greu primejduită pe atunci de nazism”.

□ *Memoriile unui gazetar (1927-1937)* de A. P. Samson: „O carte caldă, o carte bună, omenoasă, scrisă cu inteligență și măiestrie gazetărească”.

■ I. M. Ștefan semnează *Județele și personalitățile lor*: „O inițiativă ce merită toată lauda și atenția, atât sub aspect bibliografic-informativ, cât și din punctul de vedere al contribuției la îmbogățirea patrimoniului cultural național o constituie tipărirea, în diferite centre ale țării, a unor lucrări de sinteză asupra celor mai importante personalități locale, multe dintre ele binecunoscute publicului larg, altele prezente mai mult doar în memoria oamenilor de specialitate. Apariția unor asemenea volume, publicate prin mijloace locale, fie de comitetele de cultură județene, fie de marile biblioteci municipale sau județene, a devenit, în special în ultimii ani, un fenomen curent. Menționăm, de pildă, că la Iași au apărut trei volume (1972, 1975, 1978) din lucrarea *Personalități ieșene*, de Ionel Maftעי, că la Târgu Mureș au fost tipărite două culegeri de *Profiluri mureșene* (reunind personalități române, maghiare și germane sub semnătura lui Ionu Chiorean, L. Kocziany, Valeriu Nițu, Grigore Ploeșteanu), la Brașov, o remarcabilă culegere de cărturari brașoveni a apărut sub coordonarea lui Ilie Moruș, la Constanța, un dicționar similar s-a editat sub titlul *Reprezentanți ai Dobrogei în știința și cultura românească* (autor Constanța Călinescu), Galațiul este și el prezent cu sinteza *Cultura, știința și arta în județul Galați. Dicționar bibliografic* (coordonator Nedelcu Oprea), iar la Sibiu, Elena Dunăreanu a publicat două volume consacrate portretelor fotografice originale de *Personalități transilvănene și Personalități feminine* aflate în colecția iconografică a Bibliotecii ASTRA din localitate. De asemenea, alte lucrări cu același profil – mai reduse sau mai extinse – se pregătesc și în celelalte județe ale țării”.

■ Adrian Petrescu informează cititorii cum a decurs *Vizita președintelui Republicii Cipru Spyros Kyprianou*.

■ Octavian Stoica prezintă *Vară românească – scene și tradiții populare*.

■ O pagină a revistei este dedicată: *Ostașii români în lupta pentru eliberarea patriei. Bătălia de pe Mureș 24-27 septembrie 1944. Secvențe relatate de un martor ocular*, fragmente din volumul *260 de zile în fața morții* de Colonel Ion Gh. Pană.

■ Apare necrologul *Aurel Baranga*, nesemnat: „Începutul acestei veri ne-a adus vestea tristă a dispariției lui Aurel Baranga, unul dintre cei mai de seamă dramaturgi români contemporani. [...] Baranga a fost, în totalitate, un mare om de teatru, pasionat până la sacrificiu de miracolul spectacolului scenic, își iubea actorii și era unul dintre puținii autori care își urmăreau cu regularitate reprezentațiile. În acest fel, nu e de mirare că Aurel Baranga a creat în jurul său o atmosferă extrem de propice afirmării valorilor veritabile, încurajând cu generozitate talentele, cucerindu-și confrății prin umorul subtil și inteligența scilicet. Dispărut prematur, dramaturgul lasă în urma lui o operă considerabilă și amintirea unei personalități de neconfundat”.

■ Și necrologul *Costache Antoniu* apare nesemnat: „Ne-a părăsit de curând și pentru totdeauna Costache Antoniu, neuitatul Cetățean

turmentat din *O scrisoare pierdută*. Numele lui e scris cu litere de aur în istoria teatrului românesc”. ■ Dumitru Radu Popa scrie despre *Nichita Stănescu în actualitate*, notând că a apărut în 1978 volumul *Epica magna* la Editura Junimea, iar în 1979 *Operele imperfecte*, Editura Albatros: „Ne-am obișnuit ca aparițiile lui Nichita Stănescu să fie prilej de adevărată sărbătoare a spiritului, lucru explicabil prin valoarea incontestabilă a liricii sale. Cele două cărți recente sunt, într-adevăr, volume sărbătorești, apărute impecabil, într-o îngrijire deosebită și beneficiind de ilustrația de excepție a unuia dintre cei mai de seamă pictori din generația medie, Sorin Dumitrescu. *Ilustrație* este, de aceea, puțin spus, căci planșele cărților, trăind atmosfera poeziei, degajă la rândul lor o atmosferă secundă, independentă de text. Dincolo de acestea, poemele lui Nichita Stănescu exprimă o stare existențială gravă, de reflexivitate adâncită. Artistul se privește într-o oglindă, încercând să-și recompună chipul din toate amănunțele disparate ale unei opere așezate sub semnul ideii tensionate, a esențelor ce neliniștesc ființa. Suferința poetului e parcă mai ascuțită ca oricând”. ■ Tudora Șandru Olteanu scrie despre *Lirica românească în grai spaniol*: „Apariția, de curând, la editura «Minerva», a ediției bilingve româno-spaniole *Lirica obiceiurilor tradiționale românești – Poesia popular tradicional rumana* reprezintă un adevărat eveniment cultural, într-adevăr, astăzi, când cunoașterea culturii românești în lume devine tot mai intensă, cartea de față înseamnă un bun prilej de a dezvălui vastei lumi hispanice – de care noi, românii, suntem legați prin multiple afinități – tezaurul de nepieritoare frumusețe al liricii noastre tradiționale. Semnificația majoră a acestui act de cultură nu s-ar fi împlinit însă întru totul dacă el n-ar fi fost realizat printr-o desăvârșită artă a traducerii, rod al unei colaborări – fericită pentru astfel de lucrări – între un vorbitor de limbă spaniolă, foarte bun cunoscător al limbii române, poetul chilean Omar Lara, și un român specialist în limba și literatura spaniolă, asistentul Victor Ivanovici de la Universitatea din București”. ■ În *Restituiri* Radu Popa publică *G. Călinescu în scrisori și documente*, comemorând 80 de ani de la naștere a criticului literar: „Poet, romancier și eseist, George Călinescu păstrează, în toate aceste ipostaze, marca unei personalități aparte în teritoriul literelor românești. Recent apărutele *Scrisori și documente*, Editura Minerva, ediție îngrijită, note și indici de Nicolae Scurtu cu o prefață de Al. Piru, ne restituie noi amănunte ale *portretului George Călinescu*, în jurul căruia legendele mijesc, iar controversile, oricât de ascuțite, nu pot să eludeze adevărul unor contribuții fundamentale, de netăgăduit”. ■ Ion Longin Popescu face un *Popas la Sâmbăta de sus*.

16 iulie

• [„**România liberă**”, nr. 10798] Boris Buzilă realizează un interviu cu Valeriu Râpeanu despre romanul românesc contemporan. Considerând că genul se află într-un moment de aur, comparabil cu cel interbelic, Valeriu

Râpeanu găsește motivele acestei înfloriri în transformările generate de revoluția socialistă, dezvoltarea cercetării în domenii tangente cum ar fi istoria, psihologia sau sociologia. Una dintre marile realizări ale romanului este considerată a fi politizarea lui: „Faptul trebuie să-l afirmăm răspicat. Marea sete de roman românesc contemporan s-a produs în momentul în care proza noastră a devenit explicit politică. Ceea ce reprezintă cea mai categorică dezmințire a faptului că publicul cititor ar iubi o proză apolitică și asocială”. În ceea ce privește receptarea literaturii, Valeriu Râpeanu identifică un cititor contemporan care „ia atitudine, care știe să dezbătă”, să treacă „dincolo de momentul lecturii”. Cărțile cu adevărat valoroase sunt, în opinia criticului și editorului, cele care stârnesc curente de opinie. Prin urmare „ecuația scriitor-cititor nu este una de adversitate – cum a putut fi uneori – ci una de întâlnire dialectică, în care cititorul nu se mărginește să privească munca scriitorului cu curiozitate (sic!), cu deferență sau cu indiferență, ci îl însoțește în intențiile lui, îi discută cartea cu obiectivitate, se implică în destinul eroilor”.

• [„Scânteia tineretului”, nr. 9375] Redactorul-șef al ziarului, Nicolae Dan Frunteletă, publică, pe prima pagină, textul *La puterea entuziasmului, la puterea competenței*, scriind despre „o generație care are minunate condiții pentru a munci și a învăța. O generație care se privește, încrezător și sigur, în oglinda viitorului. O generație al cărei statut fundamental este trăirea timpului la puterea entuziasmului și competenței. Și pentru care salopeta nu este doar o haină, ci o stare de spirit”.

17 iulie

• [„Scânteia”, nr. 11477] În *Poemul țării care scrutează viitorul*, Ion Bănuță elogiază proiectul de directive al Congresului al XII-lea și imaginea României milenului trei: „Îmi place scrutarea depărtărilor în care aflăm o mie de ceruri albastre. Mă uit cu dăruire și responsabilitate în cifrele Directivelor Congresului al XII-lea, mă uit cu uimire la contururile anului 2000. Și mă uit, dincolo de el, în fantasticul mileniu III. Văd o Românie mult mai frumoasă, mult mai luminoasă mult mai mândră, mult mai soră întru țările lumii [...] Țara lui Burebista și Decebal, a lui Mircea, Ștefan, Mihai, țara noastră de vis va fi mereu cântată de poeți în stihuri nemuritoare, pictorii o vor immortaliza în culori nemaștiute, nemaîncercate, sculptorii vor ciopli în piatră și în marmură cu o artă demnă de Fidias și de un Brâncuși chipurile eroilor care n-au cucerit Troia, ci s-au bătut ca leii, eroic și inimitabil, aici, întru învingerea greutăților uneori înimaginabile, slăvind acest veac atât de crâncen și atât de glorios”.

■ C. Stănescu publică sub titlul *De la opera literară la ecranul cinematografic* o convorbire cu Titus Popovici despre riscurile ecranizării operelor literare majore. Întrebat cum poate fi evitată o ecranizare ratată, acesta răspunde: „Nerespectarea spiritului operei nu e numai dovadă de dilentantism (pe care niciun domeniu al vieții publice nu îl suportă), ci un act acultural. Iar acest respect

creator, care nu-și poate îngădui să vadă într-o operă de bază a literaturii naționale doar un simplu pretext, presupune pe lângă talent, vocație de cercetător literar, de filozof al culturii și istoriei...” ■ Emil Vasilescu semnalează apariția antologiei *Legea gravitației* (Junimea, 1979) de Virgil Teodorescu, ce prilejuiește, în viziunea sa, o reflecție asupra creației și a existenței: „Carte de jubileu pentru cititorii săi, dar mai ales carte de meditație, de profundă meditație, când dulce, când amară, a poetului în fața vieții și a propriei creații”.

18 iulie

● [„**Scânteia tineretului**”, nr. 9377] La *Locul de lângă inimă*, „fixat” sub genericul *Anul 35 al libertății noastre*, Octavian Știreanu descrie *Ziua cea mai caldă*, în care s-a întors, pentru o întâlnire cu foștii colegi și dascăli, la școala din comuna argeșeană Izvoru.

19 iulie

● [„**România liberă**”, nr. 10796] Niculae Stoian inițiază o discuție pe tema epopeii naționale cu Victor Tulbure și Alexandru Andrițoiu. Al doilea dintre intervievați afirmă că o epopee națională este creată de toți scriitorii și ea urmează unei mitologii naționale constituită de poeți. Trecând, după menționarea legăturii cu istoria, în actualitate, realizatorul interviului aduce în atenție momentul revelator al lui Victor Tulbure în care acesta a asimilat inițialele partidului P.C.R cu Partidul! Ceaușescu! România!: „Noi, P. C. R. când spunem, spunem tot: Poporul! Ceaușescu! România!”. Victor Tulbure încheie dublul interviu, considerând că momentul contemporan lasă pe umerii poezilor-ostași greutatea celei mai importante misiuni, „aceea de a da glas cânturilor celor mai eroice ale epopeii naționale, cânturile acestor decenii de înfăptuiri epocale pe care le vom sărbători în curând și pentru care cel mai înalt omagiu îl reprezintă puntea de aur ce o boltește către viitorul comunist cel de-al XII-lea Congres al Partidului Comunist Român”.

● [„**Scânteia**”, nr. 11479] Tudor Olaru prezintă și comentează noul volum apărut în colecția de texte alese din gândirea social-politică a lui Nicolae Ceaușescu: *Soluționarea problemei naționale în România* (Ed. Politică). ■ În *Certitudinea – sentimentul care încălzește inima și înaripează gândul*, Pompiliu Marcea descrie optimismul provocat de proiectul de directive al Congresului al XII-lea: „Într-un context de «...criză, plânset mondial», cum ar fi zis Bacovia, mărturisim sentimentul tonic ce ne-a cuprins la lectura proiectului de Directive al Congresului al XII-lea al Partidului Comunist Român cu privirea la dezvoltarea economico-socială a României în cincinalul 1981-1985 și orientările de perspectivă până în 1990. Acest document fundamental al epocii pe care o parcurgem, întemeiat științific, pe baza capacității materiale și umane de care dispunem, schițează un tablou impresionant al României de mâine, menită să strălucească între națiunile civilizate ale omenirii contemporane”.

• [„Scânteia tineretului”, nr. 9378] Sub genericul *Șantierul – spațiul permanent al tinereții comuniste*, Lucian Avramescu publică reportajul *Fosta APACA, la ceasul renașterii sale*. ■ *Se văd orașele*, vestește, pe prima pagină, redactorul-șef al ziarului, Nicolae Dan Fruntelată, după ce a cercetat proiectul de Directive ale Congresului al XII-lea al P.C.R.: „în viitorul cincinal, încă 140 de centre comunale vor deveni orașe agro-industriale, ponderea populației din mediul urban va atinge 55 la sută din totalul populației țării. [...] Ele se vor înscrie pe harta de izbânzi a țării prin îmbinarea specificului locului cu exigențele modernului. Orașe de munte, de câmpie, orașe de tinerețe. Le vedem, le gândim, le construim, construindu-ne pe noi înșine odată cu ele”. ■ Ion Trif Pleșa dedică patru strofe *Partidului*. ■ La *Cronica teatrală*, Miruna Ionescu scrie despre *Nu sunt Turnul Eiffel*, piesa Ecaterinei Oproiu, adaptată într-un *musical* pe scena Teatrului Mic, în regia Cătălinei Buzoianu. Piesa „permitea o asemenea interpretare. De ce? Mai întâi, pentru că există în ea o permanentă desfășurare contrapunctică de vis și realitate, de liric și dramatic, de zbor către ideal și supunere la mediocru, de iluzie și ironizarea ei, de umor acid, neiertător și tristă înțelegere, de metaforă a realității și realitate a ficțiunii”. ■ În grupajul *Vacanța – anotimp al muncii, instruirii și recreației*, Sorin Roșca Stănescu scrie despre Costinești și *Fața nevăzută a stațiunii*. ■ Constantin Stan prezintă *O formă a neomeniei*, denunțând specula pe care o practică vânzătorul de ziare de la spitalul „Colentina” printre pacienți: „O «România liberă», un «Sportul», o «Scânteie» sau o «Informație» sunt repede calculate la 3 sau chiar mai mulți lei, în funcție de niște prețuri pe care respectivul individ le pune uitându-se la bolnav”.

• [„Flacăra”, nr. 29] Ioan Alexandru consideră că piesa lui Ion Coja, *Credință*, montată la Teatrul de stat din Constanța, aparține teatrului politic, conținând „o profundă lecție de patriotism adevărat, susținut de patosul firesc al evenimentelor și convingerilor ferme în demnitatea și măreția tăinuită a ființei noastre naționale, mărturisite de oameni intrați pentru totdeauna în conștiința noastră istorică, precum Kogălniceanu, Maiorescu, Brătianu, Rosetti, Ghica, Bărnăușiu”. □ În viziunea lui Adrian Dohotaru, aceeași operă a lui Ion Coja, este considerată *Un spectacol document*. Cu toate acestea, Dohotaru punctează că „la lectură, piesa este mult mai interesantă și mai fertilă în soluții de reprezentare” decât s-a dovedit la Teatrul din Constanța. □ Prezentând ultimul volum pe care Virgil Teodorescu îl semnează, *Legea gravitației*, George Arion scrie apreciativ despre activitatea literară a poetului „credincios unei arte poetice neîncorsetate de niciun fel de prejudecăți”. □ Pentru a întâmpina apariția volumului *Scritori români de azi* [I], al lui Eugen Simion, Șerban Cioculescu propune un dialog expresiv între mai vechile sale personaje (Învățăcelul și Eudoxiu), tema discuției fiind evidentă în titlul dat acestui „joc textual și critic”, *O veritabilă frescă a literaturii contemporane*. □ Ov. S. Crohmălniceanu consideră exegeza lui Eugen Simion *O faptă critică de seamă*, menționând că:

„lucrarea a izbutit să intereseze nu numai pe confrății curioși să afle cum sunt tratați ei sau amicii lor personali, ci s-a impus ca imaginea cea mai corespunzătoare și judicioasă, până azi, a literaturii noastre de după 23 august 1944”.

● [„**Orizont**” nr. 29] Într-un articol pe prima pagină, Mircea Mihăieș pune problema *Naționalului și universalului în literatură*, și, încercând să găsească și să definească modalitățile de intrare în universalitate ale unei literaturi naționale, stabilește existența unui „ferment spiritual” ca poartă de pătrundere în universalitate, care să stimuleze imaginația atâtor și atâtor cititori din timpuri diferite. ■ Cronica literară a lui Lucian Alexiu abordează monografia lui Ion Hobana dedicată lui Jules Verne, *Douăzeci de mii de pagini în căutarea lui Jules Verne* (Univers, 1979), un studiu „metodic”, al cărui merit, zice cronicarul, este: „faptul că, adoptând ultima alternativă de lectură, ajunge să demonstreze convingător caracterul realmente nou, «revoluționar» al operei, insistând asupra laturii formative a acesteia”. ■ În articolul *Tablou posomorât*, Livius Ciocârlie punctează ideile lui Flaubert despre critici, cronicari și critică, net nefavorabile acestora, după cum reiese din afirmațiile: „Rostul criticii este să prostească publicul și să-i plictisească pe scriitori. Se agață de critică cine n-a fost în stare să facă artă. [...] criticii sunt cei ce se fac spioni fiindcă n-au fost buni de soldați.” ■ Continuând prezentarea scriitorilor premiați de Asociația Scriitorilor din Timișoara pe anul 1978, avem un tablou literar format din trei articole dedicate scriitorilor laureați: *Laurențiu Cernetș și umorul negru* (semnat de Ioana Rauschan), *Crișu Dascălu, poet vizionar și lexicofag* (semnat de Marcel Pop-Corniș) și *Gheorghe Azap și plăcerile vieții la țară* (semnat de Cornel Ungureanu), autori ai căror cărți „au făcut slalom prin printre premii sau premiile au făcut slalom printre cărțile lor”. ■ Publică poezie Lucia Negoită, iar proză – Lucian Bureriu. ■ O trecere în revistă a operei literare a lui Ion D. Sârbu, cu scurte comentarii la fiecare, face Ion Maxim care remarcă latura mitologică a povestirilor și pieselor sale de teatru, de la volumul *Povestiri petrilene* (Junimea, 1973) – analizat, din motive lesne de înțeles, mai pe larg – până la piesele care au văzut lumina rampei pe scena Teatrului Național din Timișoara: *Arca bunei speranțe*, *A doua față a medaliei*, *Iarna lupului cenușiu*, *Frunze care ard*, cronicarul încheindu-și pledoaria *prodomo* cu fraza: „Ion D. Sârbu ni se arată și prin ultimele spectacole, cu piese nepublicate încă, unul din dramaturgii viguroși și interesanți ai generației sale.” ■ Vasile Versavia face trierea valorică a corespondenților veleitari. ■ Ultima pagină a numărului îi este dedicată în întregime lui Mircea Eliade, mai precis scrierilor sale memorialistice, *Șantier*, *Amintiri: I. Mansarda*, *Fragmente dintr-un jurnal*, *Proba labirintului*, despre care Ioan Vultur scrie în chip de concluzie: „Coe existența dintre literatură și știință, interrelația lor în activitatea lui Eliade, specificitatea culturii românești, rolul unei personalități în același timp românești și universale ca la Brâncuși, problemele imaginarului literar, comentarea unor opere proprii provoacă mărturisiri și considerații de cel mai mare interes. [...]

evenimente care au marcat traiectul unei vieți și prezentarea unui demers creator de anvergură, a inserției și în același timp a singularității sale în orizontul culturii contemporane”.

● **[„România literară”, nr. 29]** Din *Viața literară* aflăm că „La Muzeul Literaturii Române a fost constituit un centru documentar «Mihai Eminescu», conținând edițiile princeps ale operelor și ale exegezelor eminesciene, precum și manuscrise, corespondență, fotografii, traduceri și ecouri ale poeziei lui Eminescu peste hotare”. ■ Pompiliu Marcea glosează pe marginea a două teme pe care le consideră complementare: *Revoluție și literatură*. ■ Sub titlul *Proiectul de Directive ale Congresului al XII-lea al Partidului Comunist Român*, sunt reunite câteva materiale: *Vastele șantiere ale patriei* (Dumitru Bălăeț), *Clarviziune comunistă* (George Genoiu), *O politică umanistă de largă perspectivă* (Al. Tănase) și *Noile valori ale timpului nostru* (Csiky Gábor). □ Într-un articol amplu, Ilie Purcaru plasează *Satul, la răscruce de timp*. Motoul care însoțește textul, extras din *Proiectul de Directive ale Congresului al XII-lea al Partidului Comunist Român*, este grăitor pentru poziția autorului: „În cursul viitorului cincinal se vor transforma în orașe agroindustriale încă 140 de centre comunale, ceea ce va conduce la creșterea ponderii populației din mediul urban la aproape 55 la sută. Orașele și comunele țării noastre trebuie să se transforme în unități teritoriale puternice, capabile să ofere condiții tot mai bune de muncă și de viață tuturor cetățenilor, să asigure participarea lor tot mai intensă la viața publică, la rezolvarea problemelor economice și sociale ale localităților în care trăiesc, la conducerea întregii societăți”. ■ La *Breviar*, Șerban Cioculescu discută despre ediția de *Scrisori către Al. Rosetti (1916-1968)*, îngrijită, cu prefață, note și indice de Al. Rosetti și cu o postfață de Vasile Nicolescu. ■ Nicolae Manolescu surprinde în ultima carte a lui Livius Ciocârlie, *Negru și alb*, o fericită împletire între *Știință și imaginație*: „Studiile lui Livius Ciocârlie sunt strălucitoare și, la noi, foarte originale, căci semioticienii noștri literari pot fi numărați pe degetele de la o singură mână. Aplicațiile la literatura română (*Luceafărul*, *Epigonii*, *Noapte de decembrie*) sunt frapante. Sigur că, exact din unghiul ales de critic, s-ar putea scrie lucruri noi și despre Urmuz, Ion Barbu, Nichita Stănescu, Mircea Horia Simionescu și alții. *Negru și alb*, fermecătoare carte, arată nu numai câtă nevoie are imaginația să se fundamenteze științific, dar și (sau mai ales) câtă nevoie are știința de imaginație. Livius Ciocârlie este un savant care visează deseori pe marginea textului”. ■ *Făpturile neînsemnate* ale lui Alexandru Papilian intră în atenția lui Valeriu Cristea: „Două sunt aspectele care fac din noua carte a lui Alexandru Papilian o apariție oarecum singulară: opțiunea tânărului scriitor pentru genul scurt într-o perioadă în care toată lumea (și nu numai romancierii) scrie romane [...] și hotărârea lui, cu evident substrat polemic vizând acel tip de proză ce cultivă cu un anume exclusivism excepția, personalitatea puternică, eroul, de a ridica la suprafață mulțimea de «făpturi neînsemnate» din care se compune la

urma urmei o societate”. ■ Sorin Titel se apleacă, în cronică destinată cărții de critică, asupra monografiei realizate de Traian Liviu Birăescu, *Proust azi*, considerând că, în ciuda faptului că „în eseuul său, T.L. Birăescu nu reușește, în permanență, să ocolească unele locuri comune ale exegezei proustiene, cele mai bune pagini susțin interesul cititorului nerăbdător să cunoască cât mai de aproape opera unui scriitor uriaș”. ■ Punctând faptul că „articolul de față nu are menirea decât de a semnală o carte care ar putea deveni subiectul unei dezbateri mai ample”, Dana Dumitriu recenzează volumul *Shakespeare – un psiholog modern*, volum în care autorul, Mihai Rădulescu, „identifică în textul shakespearian elemente ale studiului comportamentului psihic elucidate abia recent, demonstrează, ca să folosim un termen atât de vehiculat în ultima vreme, protocronismul marelui scriitor în domeniul cunoașterii psihologice a individului”. ■ La *Prima verba*, Laurențiu Ulici vede în romanul *Carapacea* de Constantin Stan *Un eșec promițător*. ■ Valeriu Râpeanu se întreabă *Qui prodest?*: „Dialogul cu alte culturi, dialogul cu ceea ce alte popoare au dat mai nobil, mai viu, mai durabil tezaurului de gând, de înțelepciune și de frumos al omenirii a reprezentat dintotdeauna vocația spiritualității românești. Nu din dorința de a imita orbește, de a fi în pas cu moda trecătoare, ci de a cunoaște pe calea unui fertil schimb de idei ceea ce lumea întreagă a creat de milenii, ceea ce odată cu tine se creează pe alte meridiane. [...] De aceea, într-o epocă în care acest dialog a devenit o realitate, ne apare cu totul anacronic «apelul» străin oricărei idei de înțelegere și cooperare între țări și popoare – al unui pretins comitet prin care intelectualii, oameni de știință, artiști, creatori sunt îndemnați să întrerupă contactele cu instituțiile oficiale ale României, să nu mai întreprindă călătorii în țara noastră și să nu mai primească reprezentanți ai culturii ei, apel semnat cu ciudată ușurință și de dramaturgul Eugen Ionescu. Prima reacție a oricărui om de bună-credință citind un asemenea îndemn este aceea: *Cui servește?* Pentru că această chemare nu poate duce decât la vremurile de tristă memorie ale războiului rece; la reîntoarcerea la perioade de mult depășite pe care, suntem siguri, nici un intelectual adevărat nu le dorește. Cerința de a tăia punțile unei culturi în numele unor fapte care nu corespund adevărului sau sunt deformat prezentate își are sorginea în lamentațiile și afirmațiile care merg până la calomnie aparținând unor oameni care caută să se afirme pe calea scandalului, și nu a muncii literare oneste. Pentru noi, oamenii de cultură de aici, a căror rațiune de a fi nu este alta decât ridicarea civilizației românești, îmbogățirea ei prin valorificarea întregului potențial creator național și printr-un dialog fructuos cu toate popoarele lumii, ni se pare de neînțeles faptul că un asemenea apel a fost semnat de unul din marii dramaturgi, unul din «clasicii secolului al douăzecilea» – așa cum și critica și istoria noastră literară îl socotesc și cum personal l-am considerat întotdeauna – dar și, mai ales, de un om care s-a format aici, la noi, printre noi în anii dintre cele două războaie mondiale. Și atunci noi, cei ce nu suntem din generația sa, noi cei ca-

re i-am întâlnit numele în ziarele și revistele vremii și nu am avut altă imagine decât aceea a unui scriitor care aparține acestei culturi, plămădei noastre spirituale, ne întrebăm: să se fi înstrăinat așa de mult Eugen Ionescu de pământul țării în care s-a născut? Să nu mai simtă oare chemarea celor pe care îi continuă în scrisul său? Pentru că teatrul lui Eugen Ionescu are rădăcini în istoria teatrului românesc și aceste rădăcini critica noastră le-a pus nu numai o dată în lumină prin numeroasele exegeze care i s-au dedicat *în anii din urmă*, opera lui atât de originală având legături tainice, dar reale cu opera celui pe care el însuși, Eugen Ionescu, în 1959 îl considera «cel mai mare dintre autorii dramatici recunoscuți» – Caragiale, și despre care a scris pagini atât de adânci și atât de frumoase, dovedind o subtilă înțelegere și prețuire pentru acest genial scriitor. [...] Și când marele dramaturg Eugen Ionescu – care, din păcate, nu a cunoscut la fața locului, aici, realitatea românească de mai bine de trei decenii – o va cunoaște, suntem siguri că prestigiosul său nume nu va mai fi folosit de oameni cu care domnia-sa nu poate avea nici o corespondență morală și spirituală”. ■ Rubrica de *Carte străină* este dedicată, în acest număr, lui Jean-Pierre Richard, despre care scrie Eugen Simion. ■ Mihail Magiari semnaleză apariția, în limba albaneză, a *Antologiei poeziei românești din secolul XX*. ■ De pe alte *Meridiane*, G. Dimisianu aduce în prim-plan *Eroii tragici ai lui Valentin Rasputin*. ■ Sunt prezenți cu versuri: Violeta Zamfirescu, Mara Nicoară, Grete Tartler, Petre Ghelmez, Gheorghe Tomozei, Liliana Ursu. □ La 75 de ani de la nașterea lui Pablo Neruda, Omar Lara tălmăcește unul dintre poemele scriitorului chilian. □ Nicolae Mareș, Marcel Mihalaș, Teresa și Toma George Maiorescu traduc *Din lirica poloneză contemporană*. □ La *Atlas*, Ana Blandiana „privește” spre *Luna plină*. ■ Încheie numărul Nicolae Balotă cu o relatare despre *Rațiune și cuvânt la Mannheim*.

● [„*Tribuna*”, nr. 29] Constantin Popa semnează editorialul „futurolologic” *În perspectiva noului cincinal*. ■ Sub genericul *România – XXXV*, Constantin Zărnescu contemplă *Eroismul cotidian*, scriind despre Combinatul industriei „Clujeana”. ■ Eugen S. Cucerzan și Vasile Zvanciuc restituie „o poezie uitată din 1866” a lui Eminescu: *Asta vreau dragul meu!*, apărută în revista „Umoristul” de la Pesta. Cei doi „arheologi” adaugă că această poezie „nu figurează în niciuna din edițiile operei” eminesciene, „inclusiv acelea clasice, datorate lui Perpessicius, ori, mai recente, a lui D. Murărașu și P. Creția” și, de asemenea, „nu o pomenește nici o exegeză consacrată poetului, nu a fost menționată în nici o istorie a literaturii române ori a presei (satirice) românești și nu o citează nici amintirile având ca subiect începuturile publicistice ale lui Eminescu scrise de Iosif Vulcan, redactorul «Familiei» și «Umoristului» din 1866”. ■ La *Cronica literară*, Victor Felea așază volumul de versuri *La dispoziția dumneavoastră* de Mircea Dinescu, poet care „nu e un pasionat al «cercetării» în sine, un căutător de exemple în vederea unei «monografii» ilustrative despre starea persoanei umane în configurația social-istorică actuală. El e prin excelență un

liric, un subiectiv, un eu singular și «anarhic», dar simțirea lui e secondată de un spirit pătrunzător și bine edificat, de o fantezie activă”. Poemele din volumul discutat răspândesc o „elegie răzvrătită, neîmpăcată, dură și «excesivă», conturând una din cele mai pregnante stări lirice ale poeziei noastre tinere, definind un poet de reală forță și originalitate, angajat într-o tulburătoare și donchijotească bătălie cu stihiiile veacului”. Totodată, cronicarul fixează puternica dimensiune moralizatoare a volumului: „Pamfletar și polemist reductabil, Mircea Dinescu găsește formulări din cele mai expresive pentru a stigmatiza viciile omului dezumanizat, situațiile absurde, «golurile» de conștiință, recursul la clișee răsunătoare, «cumințenia» lașă, «văcsuitorii de vorbe» etc., dovedindu-se un moralist exigent pentru care contează numai adevărul, numai idealul autentic, numai nestingherita desfășurare a forțelor sufletești”. ■ Mircea Vaida remarcă volumul de versuri *Poduri suspendate* al lui Ion Noja, amintind și amicitia care îl leagă de autor („bunul meu prieten de suflet”): „Transilvănean până-n măduvă, Ion Noja îmbină în poemele sale proverbiala puritate morală, cinstea țaranului ardelean, cu un instinctiv simț al elementului, ceea ce îl face să poată aprecia cum se cuvine o «agreste pulmentum», o porție grea de hrană țărănească”. ■ După ceva vreme, N. Prelipceanu „developează” din nou *Fotografii de noapte*, unde publică tableta *Îndoiala*. ■ Valeriu Bârgău comentează *Poezii de până azi*, antologia „unui mare și incontestabil poet contemporan – Adrian Păunescu”, autor care „are puterea de a rosti simplu niște mari adevăruri”: „Nici cei mai talentați contestatari ai poetului nu reușesc să-i nege clipele de mare poezie. Adrian Păunescu are clipe în care poezia e un izvor, un șuvoi aspru de imaginație, simțire, realitate, mit. Poetul are nemaipomenita capacitate de a imagina situații, vremi și atmosfera aparținând altor epoci de mult apuse sau ale altora pe care nici nu le bănuim în viitor”. În câteva poeme sunt identificate „vizibile influențe din atitudinea poetică a rebelilor dintre cele două războaie mondiale: Geo Dumitrescu, Ion Caraion, M.R. Paraschivescu, Mircea Popovici, Constant Tonegaru”, iar în alte poeme, în care „istoria e strigată”, Păunescu se apropie de viziunea unor Coșbuc, Maniu, Cotruș și „îndeosebi Octavian Goga”. ■ Supunând atenției culegerea de versuri *Arte & meserie* de Romulus Vulpescu, Radu Săplăcan se miră „cum, furată de bătălii periferice sau «protocronice», critica noastră a trecut – cu două, trei excepții – pe lângă această carte de excepție, nu numai ca înfățișare poligrafică”. În continuare, cronicarul notează: „Din familia post-barbieniilor, Romulus Vulpescu este, alături de Leonid Dimov, una din rarele excepții care a asimilat în mod fericit experiența liricii lui Ion Barbu, reușind în același timp – caz și mai rar... – să nu rămână epigon. Poeta artifex, Vulpescu pune pe primul plan lucrarea artistică, travaliul poetic. Romantic de combustie cerebrală, intelectualist și livresc, fără ca acestea să-i prejudicieze, Romulus Vulpescu cultivă o poezie străbătută de unduiri filosofice, uneori solemn-meditativă, alteori duios-ironică, ținând totdeauna esențializarea stării poetice [...] Manierist și livresc,

Romulus Vulpescu este, între atâția simpli meseriași întru poezie, un *artist*". Un artist se dovedește și Radu Săplăcan scriind despre acest calofil benedictin, fără a-l uita pe „*cărturarul* împătimit, degustător al celor mai rafinate arome ale bibliotecii, pe traducătorul lui Villon, Charles d'Orléans și al poeziei provenșale, pe autorul celei mai bune ediții a versurilor lui Ion Barbu, pe prozatorul subtil și intelectualist din *Exerciții de stil*, volum nu întâmplător tradus și la Paris, pe eseistul rafinat și pătrunzător". ■ Ion Oarcăsu elogiază, în textul *Traduceri din Móricz Zsigmond*, calitățile de tălmăcitor ale lui Ion Chinezu, care a transpus în română patru romane ale scriitorului maghiar: „Uimitor de fidele [...] (pot, la nevoie, folosi ca modele de transpunere exactă în scopuri didactice!), traduceri ale lui Ion Chinezu – observi asta fără mare greutate – sunt în mod constant și imperios recreări ingenioase, exemple fericite de comunicare românească impregnată de farmecul originalului, adevărate pagini de virtuozitate narativă, concepute parcă direct în limba română". ■ Sunt prezenți cu versuri Florin Mugur, Ioana Crăciunescu, Zeno Ghițulescu, Viorel Sâmpetean ș.a. ■ Ovidiu Genariu publică cinci schițe. ■ La *Cronica ideilor*, Andrei Marga a ajuns la cea de-a treia parte din *Determinismul social la Marx*. ■ Al. Căprariu se întoarce la rubrica sportivă. ■ Cronica dramatică este întreținută de Ion Cocora, care comentează o versiune propusă de Teatrul de Stat din Oradea a lucrării lui Pirandello *Astă seară se joacă fără piesă*. ■ Ultima pagină găzduiește un eseu panoramic semnat de Adrian Marino: *Orientări românești în hermeneutica lui Mircea Eliade*. Între altele, eseistul clujean observă: „Va trebui cândva scrisă istoria ideii «europene» în cultura română, cu rădăcini mai adânci decât în pașoptism (cum crede Mircea Eliade), în realitate în plin iluminism. Se va vedea atunci mai bine că toate problemele puse și de Mircea Eliade, inclusiv totalitatea reacțiunilor sale, sunt de mult și ale noastre: emulație, reabilitare, integrare, solidarizare, afirmare «europeană» au, de fapt, o origine «iluministă». Ele sunt specifice culturii române încă de la primele sale tendințe de modernizare și occidentalizare. *Ex Occidente Lux* – ideal atât de traumatizant de altfel, generator de atâtea complexe – acum se cristalizează. Mircea Eliade nu face decât să redescopere, să reformuleze și să nuanțeze o veche idee-forță românească în termeni uimitor de «tradiționali», de «istorici»”.

20 iulie

• [„**Munca**”, nr. 8501] Florin Pantelimonescu exprimă o *Nedumerire* cu privire la decernarea premiilor Uniunii Scriitorilor pe 1978: „Din lunga listă a premiilor lipsește un nume: *Ion Lăncrănjan*, autorul romanului *Suferința urmașilor*. Critica literară, aproape în unanimitate, a socotit cartea, la puțină vreme de la apariție, un *eveniment* literar al anului, o creație de o factură absolut deosebită. Apoi, într-un sondaj de opinie, publicat de gazeta noastră, la sfârșitul anului trecut, cel mai bun roman al anului '78 a fost indicat «Suferința urmașilor». Apoi (și poate cel mai important argument!), romanul cel mai mult

solicitat în biblioteci a fost (și continuă să fie!) «Suferința urmașilor». Atunci, dacă așa stau lucrurile, nu ne aflăm oare în fața unei omisiuni regretabile?”

● **[„Scânteia”, nr. 11480]** Ion Dodu Bălan remarcă luciditatea și clasicismul versurilor lui Ion Brad din volumul *Războiul cunoașterii* (Albatros, 1979): „E ușor de observat că întreaga atmosferă lirică este creată cu mijloacele artistice ale unui poet de tip clasicist, raționalist, ale unui artist al construcției, un om al logicii de fier, ca factor ordonator al existenței aflate într-o permanentă confruntare, dezbateră și încleștare cu iraționalul și stihinicul.”

● **[„Scânteia tineretului”, nr. 9379]** La *Cartea de critică*, Simion Bărbulescu aduce *Trei volume de Al. Piru*. Finalul cultivă convenționalismul elogiilor: „Redutabil critic și istoric literar, călăuzindu-se de principii ferme, Al. Piru se situează în succesiunea glorioasă a unor înaintași de talia lui G. Ibrăileanu și G. Călinescu. Fiecare dintre cărțile sale, fie că se referă la probleme ale istoriei literare sau ale criticii, deschide cititorului însetat de cunoaștere noi orizonturi”.

● **[„Contemporanul”, nr. 29]** Ion Zamfirescu publică o scrisoare deschisă adresată lui Eugen Ionescu, după ce acesta a semnat apelul colectiv de boicotare a mișcării culturale din România lansat de *Comitetul intelectualilor pentru o Europă a libertăților*. Autorul îi reproșează lui Eugen Ionescu necunoașterea realităților românești, precum și negativismul reticent la faptul trăit și la complexitatea scenei culturale autohtone, ce înregistrează numeroase progrese: „Toate acestea sunt fapte care se petrec la lumina zilei. Și succesele României, ale oamenilor ei de cultură nu mai pot fi puse la îndoială decât de niște oameni total neinformați sau răuvoitori”. I se impută de asemenea faptul de a ataca țara căreia îi datorează, conform lui Zamfirescu, educația și debutul literar.

■ În cronică dublă intitulată *Doi poeți*, Laurențiu Ulici abordează lirica lui Ioanid Romanescu (*Nodul obiectelor*, Junimea, 1979) și Horia Bădescu (*Ascunsa trudă*, Eminescu, 1979). În cazul celui dintâi, autorul deplânge minimalizarea și ignorarea lui de către critici și îl situează în primele rânduri ale poeziei autohtone: „Poezia e directă, fără nici un complex stilistic, o năvălire lexicală lipsită de prejudecăți calofile, nu și de o anume ordine în ținuta colocvială a discursului. Originalitatea stă în amestecul de nostim și grav, în contaminarea voluntară a lirismului de prozaism, calitatea poetică fiind scoasă în pagină și prin șocul întâlnirii contrariilor. Temele predilecte sunt poetul și poezia”. În *Ascunsa trudă* de Horia Bădescu, Laurențiu Ulici identifică trei stiluri diferite de a scrie poezie: consemnativ, romanțios și baladesc, dintre care cel dintâi este considerat cel mai puțin convingător. În viziunea criticului, personalitatea poetului se dezvăluie pe de-a-ntregul doar în registrul baladesc: „Personalitatea poetului se revelă pe deplin în câteva balade ce împacă atitudinea sa acut lirică, subiectivă, cu sămburele epic din a cărui dezvoltare rezultă mai mult o atmosferă semnificativă decât un sens ideatic”. ■ Redacția publică un scurt interviu cu Valeriu Râpeanu, critic literar și director la acea vreme a edi-

turii Eminescu, despre modalitățile de acordare a premiilor Uniunii Scriitorilor. Valeriu Râpeanu consideră că o dezbatere asupra premiilor literare ar fi binevenită și că ar trebui aduse câteva modificări procedurii de selectare a câștigătorilor: realizarea unei selecții etapizate, care să înlocuiască deliberarea de o zi cu întâlniri repetate ale juriului, restrângerea treptată a numelor selectate și comunicarea lor publică, încurajarea dezvoltării anumitor genuri (ca reportajul și publicistica) și premiarea operelor ce reflectă actualitatea zilelor noastre. Criticul observă de asemenea tendința de circulare a premiilor în același cerc restrâns de persoane, precum și prevalarea omului în fața calității operei sale. ■ Dan Grigorescu prezintă antologia *Balada populară germană* (Minerva, 1979), cu texte traduse în limba română de Ionel Marinescu.

• [„Cronica”, nr. 29] Semnează versuri poezii Ion Chiriac, George Popa și Aurel Ștefanachi. ■ Liviu Leonte semnaleză apariția volumului *Opinii literare* (C.R., 1978) de Gabriel Dimisianu, observând aplicarea cu succes a metodei echilibrate a acestuia mai ales în cronicile de proză și critică literară: „Această critică aplicată, supusă controlului rațiunii, fără gesticulație largă și fără excese într-o direcție apreciativă sau alta, își dovedește virtuțile îndeosebi în comentarea prozei și a criticii. De altfel, «critica criticii» ocupă spațiul cel mai larg al volumului”. ■ *Volume* (C.R., 1978), de Paul Georgescu, este receptat pozitiv de Daniela Gafițeanu, care punctează principalele puncte forte ale cărții: „Gândirea rapidă, expunerea personală, încărcată de idei și tensiune a lui Paul Georgescu exprimă o veritabilă creație critică. Criticul, reținut în dezaprobări, colorat în superlative, selectează ceea ce convine propriei sale structuri, atribuind literaturii o dimensiune gnoseologică”. ■ Adrian Marino semnează *Occident și Orient la Mircea Eliade*, studiu în care subliniază efortul constant al lui Eliade de a sugera și chiar încerca schimbarea mentalității occidentale prin adoptarea unor elemente din spiritualitatea orientală: „Marele obiectiv hermeneutic – cu accente uneori aproape «mesianice» – este pentru Mircea Eliade modificarea conștiinței occidentale moderne prin cunoașterea, înțelegerea și asimilarea spiritului «oriental», prin extensiune «exotic» și «arhaic»”. ■ În *Necesitatea retoricii*, Maria Carpov consideră că retorica ar putea fi utilă cercetării literare contemporane: „Retorica îi poate împrumuta cercetării literare una din dimensiunile caracteristice științei, dimensiunea istorică, apoi să autorizeze inferențele și extrapolările în numele unei experiențe ce ratifică sau infirmă diferitele aspecte pe care le poate căpăta un proces analitic”.

• [„Săptămâna culturală a capitalei”, nr. 451] Eugen Barbu formulează răspuns vizavi de teza lui Călinescu în ceea ce privește statutul personajelor lui Caragiale în funcție de profesie: criticul îi alătură pe Caragiale și Slavici în ceea ce privește noțiunea de slugă sau de argat care, spune criticul citat de Eugen Barbu, sunt echivalente și nu conțin nimic umilitor fiind doar etape temporare până când calfa va putea deveni, la rândul ei patron, iar sluga, odată

având banii strănși, stăpân. Călinescu este contrazis când afirmă că profesionistul liber e mai important, în lumea operei lui Caragiale, decât funcționarul. Comentatorul polemic afirmă fără echivoc că „respectul micii burghezii față de alcătuitoarii de acte, de emitenții de certificate, adevăruri, și, în general, de acte publice, este imens”. Se evidențiază, mai departe, rolul „petițiunii” care girează proprietatea. Din acest motiv, încheie Eugen Barbu, funcționarul este un „Dumnezeu local”. ■ Poemele patriotice, „în sensul sever al noțiunii”, semnate de Nicolae Dragoș și incluse în volumul *Îngândurat ca pietrele munților* sunt subiectul *Cronicii literare* deținute de Emil Manu. Explicând sensul poeziei patriotice așa cum o înțelege autorul și prezentând leitmotivele cărții, comentatorul concluzionează: „Nicolae Dragoș este, după cum declară, «ostașul de rând al partidului», dar poemele sale, gândite în lumina acestei declarații, caută forme noi în care să fie exprimată și adevărul și dragostea. Cu alte cuvinte, volumul *Îngândurat ca pietrele munților* e o carte politică, de factură modernă”. ■ Constantin Sorescu publică a doua parte a materialului intitulat *Ralea: ucenicul vrăjitor*, subliniind, de data asta, felul în care „Viața Românească” a continuat să-l formeze pe ucenicul aflat la Paris. În același timp, sunt adăugate fragmente de corespondență din care reiese dorința sa de a „ameliora în spirit modern” revista. ■ Ion Lotreanu „contemplă creația” Henriettei Yvonne Stahl, de la debutul în „Flacăra”, până la momentul care anticipează romanul *Drum de foc*. Autorul articolului menționează legăturile prozei și poeziei scriitoarei cu știința, psihanaliza, remarcând forța epică și a dialogului în proză, și fidelitatea față de modelele și echilibrul clasic. ■ C. Dan semnaleză anumite nereguli legate de acordarea premiilor literare, identificând situațiile în care scriitorii premiați au provenit din juriile anilor anteriori sau au ajuns în jurii în anii care au urmat (Dan Duțescu, Dan Deșliu, N. Prelipeanu, Mircea Ciobanu, Eugen Simion, G. Dimisianu, N. Manolescu, C. Țoiu, M. Preda). Autorul sugerează, de asemenea, că, în perioada în care Marin Preda a fost președinte al juriului și a condus Editura Cartea Românească, mai mult de jumătate dintre cărțile premiate au fost cele publicate la editura menționată. ■ Dan Mutașcu publică a treia parte a unui material comparativ în care abordează motivul insulei în literatură. În arealul parcurs se regăsesc și operele eminesciene *Avatarii faraonului Tlă* și *Cezara*, dar și *Șarpele* de Mircea Eliade. ■ Dan Ciachir publică un material inedit: fragment dintr-un jurnal inventat atribuit lui Paul Goma. Este ironizat subiectul urmăririi acestuia de către Securitate și al părăsirii României: „Joi, a.c., ora 7 dimineața: Puternice forțe armate au înconjurat blocul în care locuiesc. Pe coridor, la familia S. a fost instalat un cuib de mitralieră. Un grup de parașutiști a fost lansat astănoapte la ora 24 prin hornul caloriferului în timp ce pompierii au blocat toate scările. Aceeași zi: ora 8,02: un spion deghizat în cățel caniche, cu haină de catifea sub care ascunde patru revolve, 2 magnetofone, 5 aparate de filmat, a încercat să se strecoare în bucătăria casei noastre sub pretextul de a i se da un os de ros”.

21 iulie

• [„Scânteia”, nr. 11481] În *Mesajul umanist al culturii române*, Alexandru Balaci situează umanismul la baza culturii românești și a operelor literare și artistice contemporane: „Creatorii culturii românești au înțeles în profunzimea structurilor lor legile realității și orientarea sensurilor ei, viziunea lor nouă, materialist-dialectică, îngăduindu-le descoperirea, sub straturile aparenței, a nucleului germinativ al noului, al stimulilor spre înaintări ascendente în spiralele desăvârșirii individuale și generale. Niciodată ridicați în turnurile izolării, creatorii culturii aspiră să anuleze distanța antiumanistă între individ și mase, stimulând acele forme ale meditației și artei care sunt apte să modeleze trăsăturile noi ale unui profil uman care să nu distoneze, unilateral, în revoluția tehnico-științifică, de prototipul omului total, visat de toți marii umaniști ai lumii”.

• [„Scânteia tineretului”, Nr. 9380] Într-un număr de opt pagini, aglomerat de materiale politice legate de *Programul-directivă de cercetare științifică, dezvoltare tehnologică și de introducere a progresului tehnic în perioada 1981-1990 și direcțiile principale până în anul 2000*, Gheorghe Istrate publică, sub genericul *Scritorul la izvorul viu, dătător de viață al realității*, o însemnare consacrată Oneștilor (*Orașul sub zodia tinereții*), amintind că localitatea se numește „astăzi Gh. Gheorghiu-Dej”: „Pe piatra lui de temelie este gravat anul 1952, așadar, așezarea nu are decât 27 de ani de la înființare și este de-o vârstă cu adolescența propriilor săi arbori, a propriilor sale ziduri, este un oraș care încă își mai caută nume pentru străzi, pentru piețe și monumente, pentru parcuri ori fântâni”. (Am putea spune că orașul își caută și o identitate, pentru că autorul folosește toponimul Onești...) Nu avea cum să lipsească din acest hronic figura Nadiei Comănești, gimnasta fiind născută aici. Prilej pentru rânduri vaticinar-festive, în care aflăm că sportivei îi fusese scris să vină pe lume în urbea de pe Trotuș: „Oneștiul are certitudinea și vocația viitorului. Nadia Comănești – zeița acestor ținuturi, cea care a racordat inima orașului la ceasornicul marilor olimpiade – nu se putea naște decât aici: ea este creația deloc întâmplătoare a unei cetăți inspirate și decise, care își pregătește cu chibzuință fiecare pas apăsător pe solul devenirii, purtând atributele definitivului”.

• [„Luceafărul”, nr. 29] Mihai Coman semnează o interpretare a volumului al II-lea al *Moromeților*, din perspectiva unui discurs pe linia epocii: „Socialismul aducând o modificare coperniciană a relațiilor sociale, nu putea rămâne indiferent în fața inegalităților satului. Atins de ciclul înnoirilor acesta va vedea puse la îndoială structuri sociale ce până atunci păreau imuabile. Și mai mult, el va vedea pusă sub semnul întrebării chiar existența lui ca sat tradițional. Pentru toți epoca noastră este una a promisiunilor: o lume mai bună va lua naștere. Dar ce înseamnă oare «mai bun»? Pentru generația lui Ilie Moromete, înseamnă perpetuarea străvechilor rânduieli tradiționale, în sensul întăririi obștei sătești. Revoluția implică însă schimbarea radicală a feței

satului, intrarea lui în alt circuit valoric. Altfel spus este necesară «urbanizarea» satului, anihilarea lui ca sat arhaic. (...) Târziu, când suflul istoriei năruise structurile arhaice, oamenii au uitat de neliniștile lor. [...] Făurari ai destinului lor nou, gândul lor bătea cărările viitorului. Iar Ilie Moromete murise”. ■ Titlul articolului semnat de George Alboiu, *Lirismul justițiar*, se referă la volumul lui Dumitru Popescu, *Rază de cobalt* (Eminescu, 1979), arătând că lipsa de muzicalitate a versurilor sale de până acum devine, în acest volum, stil. „În viziunea lui Dumitru Popescu arta calofilă, strânsă de «cercul de fier» al esteticii este o formă de abandonare a realității și, în ultimă instanță, o farsă (...)”. ■ Sub titlul *Pământ al fascinației*, Gheorghe Pituș scrie despre *Cartea cu prieteni* a prozatorului Fănuș Neagu: „Cine citește atent inventariind numele celor despre care s-a scris în *Cartea cu prieteni* constată că nu iscusiții și imanenții retori (mai puțin scriitori) din ședințe sunt interesați vital de perpetuarea unei frumoase și unitar-creatoare vieți artistice, ci tocmai autorul acestei superbe mărturii despre un impresionant număr de visători incurabili”. ■ Pompiliu Marcea reia pamfletul cu personajele Ismail și Turnavitu – trimiteri ironice la Monica Lovinescu și Virgil Ierunca. ■ La *Cronica literară*, Al. Piru abordează volumul lui M. Nițescu, *Poeți contemporani*. Comentatorul remarcă faptul că încercarea de reducere a poeziilor analizați la o singură formulă nu-i aduce criticului succesul scontat, ajungând la destul de multe formule vagi și inadvertențe. ■ La *Viața cărților*, Sultana Craia prezintă romanul *Măștile*, de Virgil Duda (C.R., 1979), denunțând o prea mare pulverizare a conflictului prin analiza și ramificarea reacțiilor eului, a unei lumi interioare de o sensibilitate exacerbată. ■ Pentru secțiunea eseiu, Doina Uricariu reține cartea Elenei Tacciu, *Eminescu și poezia elementelor*, subliniind calități precum „concentrica transformare a psihanalizei imaginărilor eminescien într-o poetică materialistă a conotațiilor grupate în jurul celor patru semne (pământul, apa, focul, aerul) arhetipuri ale imaginației creatoare; independența ochiului critic față de o bibliografie parcursă cu conștiinciozitate și deschidere, prin asumare, iar nu superbă ignorare”. La *Compendiu*, Andrei Roman semnaleză volumul de nuvele *Singurătatea unei femei frumoase*, de Viorel Cacoveanu (Dacia, 1979). ■ Ion Lăncrănjan este invitatul lui M. Ungheanu la rubrica *Biografia cărților noastre*. Subiectul cel mai important al interviului este romanul politic și relația dintre politic și literatură: „ – O invitație către romanul politic al trecutului și prezentului de luptă a clasei muncitoare și al P.C.R. a rostit, la Neptun, în fața scriitorilor, tovarășul Nicolae Ceaușescu. Ca autor al Caloianului și al Suferinței urmașilor, romane care reconstituie peisajul unor conflicte sociale și politice puternice, deci ca scriitor care acționează de la sine în această direcție, ce orizonturi umane și probleme politice credeți că are a-și revendica proza contemporană? – Motivele [...] ținând de formarea și de afirmarea mea scriitoricească m-au determinat să primesc cu interes și cu entuziasm sugestiile și indicațiile date de

tovarășul Nicolae Ceaușescu, în cadrul întâlnirii de vara trecută, de la Neptun. Interesul și entuziasmul meu se justifică prin faptul că am fost și sunt convins că un scriitor, un singur scriitor, nu poate săvârși ceea ce poate și trebuie să săvârșească o întreagă literatură, realizarea proprie neputându-se împlini și desăvârși decât într-un context în care se realizează și alții, în perioade de mare avânt a întregii literaturi, vremea demolatorilor de profesie, triumfurile impositorilor coincidând cu declinul unei literaturi”. În ceea ce privește premiile literare, scriitorul este întrebat de ce a refuzat premiul de proză al Asociației Scriitorilor București, iar răspunsul a fost acela că este nemulțumit de nedreptățile comise la Uniunea Scriitorilor în ceea ce privește distribuirea premiilor. Un „caz” este considerat Mihai Beniuc, despre care aflăm că I. Negoitescu scria că este „cel mai percutant poet al iubirii, din literatura noastră, după Eminescu”. Acest punct al discuției îi prilejuiește lui Ion Lăncrăjan exprimarea deplină a nemulțumirii pe care o nutrește față de Uniunea Scriitorilor, fără ca, totuși, să-i nominalizeze pe cei pe care îi consideră vinovați de starea de fapt: „La această oră ne aflăm noi acum, la ora determinărilor de tip subiectiv, din cauza asta nu încap unii de Mihai Beniuc, pentru că nu încap nici de alții, pentru că starea lor firească este starea de înghesuială, pentru că ei, sau dâșii, sau dumnealor, nu încap nici de Ioan Alexandru, pe care îl bârfesc și îl denigreză peste tot, căruia au reușit să-i devieze de pe «linia apariției» un volum de versuri cu ajutorul șoaptelor, cu sprijinul referatelor; nu încap nici de Ion Gheorghe, pe care, de asemenea, îl foarfecă și îl boicotează, căruia, de asemenea, i-au respins nu demult de la publicare o carte excepțională, în numele unei pretinse și cam încropite exigențe ideologice; nu încap nici de Adrian Păunescu, deoarece scrie prea mult, «face» o revistă, «face» un cenaclu, în loc să-și fi rezervat și el o masă la «restaurantul literatorilor» să-și mănânce fleica în liniște; [...] nu încap nici de mine, dar nu pentru că i-aș incomoda în veșnicele lor excavări carieriste, ci pentru că lucrez, pentru că scriu. Dumnealor, sau, dâșii, sau ei [...] nu încap, de fapt, nici de Călinescu, nici Iorga, nici de Arghezi, nici de Sadoveanu [...]. Pentru că [...] s-au inaugurat serii de scrieri din te miri cine, în loc să se reediteze *Istoria* lui Călinescu; pentru că s-a prosttit hârtia pe fel de fel de traduceri «rentabile», în loc să se «pornească» o mare ediție Nicolae Iorga, sau să se încheie, cum s-ar fi convenit demult, ediția Eminescu”. □ Sunt prezenți cu poeme, Nicolae Dan Frunteletă, Ioana Proca, Vasile Nicolescu, Ion Segărceanu. ■ Cu ocazia aniversării de 70 de ani a lui Constantin Noica, Marian Vasile face o retrospectivă analitică a cărților sale, văzute ca un parcurs pentru găsire termenului filozofic „capabil să exprime în același timp ființa și devenirea, permanența și mișcarea, deschiderea și închiderea, realul și posibilul” pe care îl va găsi în cuvântul „întru” scriind *Sentimentul românesc al ființei*. □ Tot pentru a onora prilejul, Gheorghe Suci descrie o întâlnire cu filozoful, articulând și un portret al acestuia ca maestru: „Prin vocație e învățător. Te învață fără să te sfideze în condiția ta de

învățăcel. Nu se disimulează, ca filozoful antic, în omul care, chipurile, n-ar ști cine știe ce. Știe că știe ceva, și iarăși știe, dintr-o privire, ceea ce nu știi tu”. □ La *Atelier literar*, Geo Dumitrescu propune un nou poet: Traian Furnea. ■ La pagina *Mapamond*, Ioana Crețulescu prezintă traducerea lui Tașcu Gheorghiu din Rimbaud, în volumul cu același titlu, prefațat de Irina Mavrodin (Albatros, 1978, colecția *Cele mai frumoase poezii*. □ Stan Velea scrie articolul *Literatura română în Polonia*. Autorul face observația că traduceri din literatura română în Polonia aparțin în special segmentului literaturii moderne și contemporane, în timp ce literatura veche se face cunoscută prin studii de specialitate. Dintre dramaturgii contemporani, sunt cunoscuți polonezilor I. Băieșu, A. Baranga, D. R. Popescu, dar poezia este „neîndestulătoare”.

22 iulie

• [„Scânteia”, nr. 11482] Conține versuri de Radu Cârneli. ■ În *Permanența idealului comunist*, Ion Ianoși susține că revoluția rămâne inima mereu vie a socialismului: „Revoluția socială nu poate fi localizată doar la etapele ei romantice de început. Maturitatea organismului social se cuvine să se păstreze în continuare revoluționară, și chiar romantică în măsura permisă și solicitată de inerentul ei realism. Revoluția rămâne motorul mișcării, impulsul înaintării, „locomotiva istoriei”, cum bine s-a spus. Revoluția a fost uneori redusă doar la momentele ei spectaculoase, dincolo de care ea poate însă acționa ca ferment al vieții”.

23 iulie

• [„România liberă”, nr. 10804] În *Vitrina cărții*, Adriana Iliescu expune o cronică la cartea G. Călinescu. *Între Apollo și Dionysos* (Ed. Minerva). Comentatoarea apreciază demersurile criticului de a explica fluctuațiile în opiniile critice ale lui G. Călinescu, nu doar în registrul literar ci și în cel psihologic și oferă exemplul cronicilor dedicate lui E. Lovinescu ca fiind rezultatul unui complex al paternității refuzate, asemeni celui pe care el l-a atribuit personajelor din romanele sale: „În crisparea relațiilor sociale dintre cei doi mari critici interbelici – analizată exhaustiv, erudit, epuizant – D. Micu vede o ascunsă admirație reciprocă precum și fața umbroasă a unei iubiri intelectuale suspicioase și orgolioase. Trebuie să observăm că D. Micu aplică pentru întâia oară acest tip de exegeză critică, făcând investigații de psihologie abisală asupra unui literat la care admiră vocația creativității și forța de a fi critic, istoric, romancier, poet, într-un cuvânt «scriitor total»”. ■ Emil Boldan recenziază volumul *Martirul (Bălcescu)*, de Fănică N. Gheorghe (Scrisul Românesc, 1978).

• [„Scânteia tineretului”, nr. 9381] Sub genericul *Anul 35 al tinereții noastre*, Cornel Nistorescu publică un reportaj despre Orăștie (*Noua tinerețe a unui străvechi oraș.*) ■ Nicolae Stoian e prezent pe prima pagină cu versurile

Treizeci și cinci de poeme sub scut, „argument liric la volumul cu același titlu, în curs de apariție”. ■ *Tribune ale culturii progresiste. Revistele „Veac nou” și „Bluze albastre”* sunt prezentate de Roxana Sorescu. ■ În grupajul *Vacanța, anotimp al muncii, instruirii și recreației*, Constantin Stan „trece” *Examine, examene...* ■ Dumitru Dem. Ionașcu semnalează, în *Planurile meditației*, debutul dramaturgului Mircea M. Ionescu, cu piesa *Centrul înaintaș s-a născut la miezul nopții*, jucată pe scena arădeană.

24 iulie

● [„*Scânteia tineretului*”, nr. 9382] Alex. Ștefănescu comentează, în *Poezia de după-amiază*, volumele *Zigurat* de Corneliu Sturzu și *Fața zilei* de Nicolae Ioana. În cartea redactorului-șef al „Convorbirilor literare”, criticul remarcă limpezimea: „Lipsită de o expresivitate energică, poezia lui Corneliu Sturzu are, în schimb, simplitatea transparentă a apei de râu”. Nicolae Ioana „se împotmolește în frumusețe, astfel încât mesajul lui nu ajunge la țintă. Poetul trage cu o pușcă din care ies, în loc de gloanțe, flori”. ■ La *Carnet TV*, Ioan Lazăr „primește” *Musafirul de duminică*, piesa lui Petre Ispas, montată de Nae Cosmescu. Această creație „ne obligă să-l așteptăm pe autor cu un spectacol pe una din scenele noastre de teatru. Calitatea lucrării de acum, constând în desfășurarea unei acțiuni dense, bogate în fapte de viață, investite cu puterea de a convinge și de a emoționa, stăpânind tehnica surprizei și a *flash-back*-ului, a inciziei în conștiințe, îl recomandă pe autor pentru teatrul de dezbatere”.

25 iulie

● [„*Viața studentească*”, nr. 25-26] Pe prima pagină, Darie Alexandru închină zilei de 23 August poemul *Omul în patria lui*. ■ Tot aici, Grigore Arbore „trasează”, pornind de la proiectul de Directive ale Congresului al XII-lea al P.C.R., *Liniile de forță ale viitorului*. ■ Paginile 4-5 găzduiesc grupajul *Dialectica devenirii noastre*, așezat sub genericul celei de-a 35-a aniversări a eliberării României. □ Între semnatari, Mircea Florin Șandru, care scrie despre *Procesul unitar al înfăptuirii revoluției popular-democratice*: „Proclamarea Republicii la 30 Decembrie 1947 a marcat cucerirea întregii puteri politice de către clasa muncitoare în alianță cu țărănimea și celelalte categorii de oameni ai muncii, înfăptuirea revoluției popular-democratice și trecerea într-o etapă istorică nouă – înfăptuirea revoluției socialiste”. ■ Pagina a șasea aduce *Tineri scriitori în amfiteatrele muncii*. □ Mihai Tatulici „colindă” Șantierul național al tineretului de la Vișoara Nord (*Doinița Molan și colegii ei au idei folositoare pentru 21.000 ha de pământ arabil*). □ *Forța nelămurită a tentației* este „calculată” de Cornel Nistorescu după o vizită pe șantierul de extindere al Combinatului siderurgic Galați. □ Șantierul Canalului Dunăre-Marea Neagră îi inspiră lui Ion Crăciunică o *Propunere pentru un monument al eroului necunoscut al muncii*: „Eram pe un Șantier național al tineretului, între sute de eroi

necunoscuți, care luptau pentru o înaltă cauză națională, cu nimic mai prejos decât strămoșii lor, care au luptat pentru independență, pentru ca ei să poată trece astăzi la o altă luptă, lupta muncii pe frontul muncii, pentru devenirea noastră. Pentru ei se cuvine să ridicăm un Monument al eroului necunoscut, eroul de pe frontul muncii”. ■ Pagina de sport oferă un grupaj spectaculos: *Campionatul de fotbal (mai reconfortant ca de obicei)... văzut de cronicarii săi*. □ Semnează nume „grele”: Eugen Barbu (*Înapoi la fotbalul total*), Al. Căprariu (*Autobiografia diviziei B*), Radu Cosașu (*Naționala anului 2000*), Ioan Chirilă (*Driblingul a învins... pasa*), Fănuș Neagu (*Frunze mincinoase*), Adrian Păunescu (*Cred în fotbalul românesc*), Radu Urziceanu (*Am aflat vă informăm*). □ Redăm însemnarea lui Eugen Barbu: „A venit vremea să tragem linie și să facem socoteala. A mai trecut un campionat ca mortu’ prin casă. Ne apucă lehamitea și ni se face dor de câteva zile din epoca fanariotă. Pe vremea aia lui Piști Covaci i s-ar fi tăiat degetele de la piciorul cu care a gândit coordonarea tehnică a loturilor naționale. Ce ne-a fost dat să vedem în recent-încheiatul campionat? Țin să anunț pe această cale două lucruri de bază: Covaci este vinovat de toate relele, Dinu n-are nici un alt merit sportiv decât că e bun de gură. Să mă explic pentru câțiva tovarăși de la Federație, care pot crede că am ceva și cu dâșșii. După meciul cu Iugoslavia în care toată lumea a văzut ce poate Dobrin, coordonatorul nostru tehnic a făcut ceea ce nu putea face niciun alt antrenor din lume... Amintiți-vă istoria meciului cu Spania în care nu a jucat Dobrin, în schimb a jucat Dinu. Între limba spurcată a piteșteanului și limba dedulcită la arta conversației de salon a lui Piști nu pot avea loc alte mai omenești discuții decât cele pe care le întreține berea. Păcătosul de găscan însă nu e pe placul lui Piști fiindcă nu e respectuos și o bea singur. În schimb, Dinu are rubrică la *Scânteia tineretului* și vorbește limba franceză fără profesor. De ce îi mai place lui Piști dinamovistul: fiindcă are pasa lungă de 60 de metri. În meciul cu Spania am avut un recital Dinu. Pasele lui lungi, din careu în careu, au făcut inutilă prezența mijlocașilor și a extremelor, ceea ce a dus la mari economii de efort în jocul echipei noastre. Dinu practică fotbalul total în sensul că pasele lui desființează posturile din echipă. Nimeni nu mai știe pe ce post joacă. Toți jucătorii stau cu ochii pe cer să vadă ce frumos zboară mingile lui Dinu. Păcat doar că aceste superbe pase nu ajung din apărarea noastră până în atacul Angliei, unde ar fi niscaiva jucător care să le preia. În concluzie, să așteptăm cartea lui Covaci și Dinu, *Fotbalul total anapoda*”. □ Și titularul cronicii sportive din „Tribuna”, Al. Căprariu, așteaptă o operă a fundașului dinamovist: „Nu am decât o părere de rău pentru starea fotbalului nostru: prea puțini sunt devotații acestui sport care vor să-și publice cărțile la Editura Dacia. Am obținut, totuși, promisiunea lui Cornel Dinu pentru o carte de 900 de pagini: *Critica pasei pure*”. □ După ce vestește că „vom umbla numai într-o caleașcă trasă de fluturi și n-o să ne pese decât de umbra verde a asfințitului când toate garoafele intră în păcat”, Fănuș Neagu ajunge la același Cornel Di-

nu, pe care îl blagoslovește în alte metafore: „Nu-mi rămâne decât un regret: mi l-am făcut fin pe Dinu și acum îmi dau seama că talentul, cel mai adesea, e învelit în șase frunze mincinoase: somnul, lacrima gândacului, cămașa slugilor, țâfna stând călare pe patul puștii, pasa lungă tăind frunze la câini și vorba scrisă pe gardul vecinului”. □ Câteva rânduri din comentariul lui Adrian Păunescu: „Stimați contemporani, campionatul de fotbal s-a încheiat drept! Dar nu despre asta vrem să vorbim acum, acum vrem să vorbim despre altceva. E vremea să ieșim din umilință în fotbal, să scoatem la suprafață tot ce e bun în omul muncii din fotbal. Am fost singurul gazetar care s-a exprimat, cu toate riscurile, împotriva ariei de calomnie și compromitere cântate lui Dobrin. Am fost singurul gazetar care s-a exprimat *pentru* Dobrin, pentru omul muncii Dobrin – și dacă astăzi, acum, aici văd și alți colegi care-l laudă – înseamnă că n-am trăit degeaba”. Poetul așază și un P.S.: „La revedere, U.T.A.! Mulțumim pentru tot ce ai făcut pentru binele fotbalului românesc, dar fii și dumneata de acord cu noi că există vârste când nu poți juca rolul Ofeliei”. ■ Ultima pagină, care se intitula *Varia*, trece acum la o „ținută” estivală: *Căldură mare*. □ Aici se „instalează” rubrica *Revista revistelor*, care părește tonul sobru, preferându-se o abordare ironică, de vacanță, în acord cu genericul caragialesc al paginii. □ Iată, de pildă, o notă despre publicația constănțeană „Tomis”: „Toroapeala care «transpiră» din producțiile unor colegi de-ai noștri poate fi combătută apelând la «auriculoterapia» și «presopunctura la nivelul spatelui, toracelui și abdomenului» – procedee prezentate și recomandate în numărul din iunie al revistei de cultură «Tomis». Pe litoral, maieutica se poate practica și pe plajă, deci fără maieu”. □ Tot la *Revista revistelor* este reprodușă o curiozitate cu care prozatorul Mihai Sin s-a „înfățșat” în numărul 6 al revistei „Vatra”: „De ce scriu acești «nechemați» (e vorba de «unii scriitori» – n.n.) despre fotbal? Iată o întrebare la care nu s-a răspuns serios și la care ar merita să se răspundă. Un răspuns adevărat ar necesita, cred, un întreg studiu, dacă nu cumva studii. Eu mă hazardez doar la un răspuns-crochiu în care pomenesc, în trecere, cuvinte ca «psihologia maselor», «psihoză colectivă» (citite de mine, prin cărțile altora), «fenomen simptomatic», chestiuni ce par cu totul străine celor ce se intitulează «specialiști». Urmează replica: „Păcat că aceste chestiuni familiare proaspătului laureat al Uniunii Scriitorilor nu s-au constituit într-un studiu, dacă nu cumva studii, pe tema fotbalului, ele rămânând la stadiul de răspuns-crochiu. Oricum, întrebarea la care se referă Mihai Sin ne-o punem și noi”. ■ Foarte atractiv este grupajul – nesemnat – *Sintagme*. □ Reținem câteva note: „*Luceafărul*, *Săptămâna* și *Flacăra* dezavuează premiile literare pe anul 1978. Celelalte reviste le laudă. Aflați la mijloc, cititorii se întreabă: bine, bre, noi cu cine votăm?»; „Eugen Barbu a fost singurul care a descoperit (în *Informația Bucureștilui*) adevărata cauză a evadării lui Dobrin din cantonamentul de la Poiana Brașov, evadare care a dus, printre altele, la un mare târboi terminat cu ambiționarea găscanului și cu victoria răsunătoare de la

București împotriva dinamoviștilor. După Eugen Barbu, Dobrin ar fi plecat din cantonament pentru că n-ar mai fi avut ce să învețe în materie de fotbal. Just!"; „Ioan Grigorescu și-a citit textele de călătorie la televiziune, în emisiunea sa, *Spectacolul lumii*. Mai nou, ele pot fi auzite și la radio și mai nou pot fi citite și în revista *Luceafărul*. Extraordinar de noi și inedite vor fi abia când le vom citi în volum"; „Filmul *Clipa*, zis și adevărul despre adevăr, a murit mai repede decât se așteptau realizatorii. În provincie se joacă aproape cu sălile goale. De unde se vede că nu era chiar adevărul despre adevăr"; „A debutat editorial cel mai intransigent critic din Iași, Paul Dobrescu. Acum să vedeți reculul!"; „Cronicarul sportiv Mircea M. Ionescu a transmis în ultima vreme numai meciuri de la Arad. Motivul? Teatrul arădean îi joacă o piesă în premieră absolută. După premiera cu U.T.A. în B, toată lumea plânge chiar dacă pe scenă se joacă o comedie”.

26 iulie

• [„**Scânteia tineretului**”, nr. 9384] Sub genericul *Anul 35 al libertății noastre*, Eugen Mihăescu publică însemnarea *Motru, orașul oamenilor cu stea în frunte*. Urbea gorjeană, centru carbonifer, este o ctitorie a socialismului: „În urmă cu mai puțin de douăzeci de ani, pe locurile unde acum se află orașul Motru era o fâneață năpădită de ierboi gros, de baltă, o buruiiană rea, pe care n-o mâncau nici cele mai înfometate vite. A te gândi că în numai un deceniu și ceva acolo se va ridica un oraș prosper era ceva deosebit de îndrăzneț, ceva vecin cu imposibilul. Orașul Motru este un produs total al cărbunelui. Oamenii, cărbunele și blocurile sunt însăși permanența acestui oraș al socialismului victorios. Cea mai veche întreprindere din oraș este, bineînțeles, Întreprinderea minieră, care datează din 1962 și numără, la ora actuală, șase exploatare miniere [...]. Dar orașul nu s-a mulțumit numai cu mina. Timpul bun și rodnic al acestor ani de socialism i-a permis să se extindă la o fabrică de tricotaje tip lână, la un atelier central al minelor și chiar la o unitate pe profil de artă casnică, menită să reînvie vechi și trainice tradiții ale locului”.

• [„**Flacăra**”, nr. 30] Prezentând succint volumul lui Teodor Bulza, *Iulie*, George Arion conchide că „destinul lui de prozator merită, fără nicio îndoială, să fie urmărit cu cea mai deplină încredere”. Timpul va decide sau va fi decis...

• [„**Orizont**” nr. 30] Cronica lui Lucian Alexiu se centrează asupra celui ce-al patrulea volum de poezie al poetului echinoxist Adrian Popescu, volum intitulat *Curtea medicilor* (Eminescu, 1979), cronicarul recunoscând că poetul analizat face parte din aceeași promoție cu Dinu Flămând și Ion Mircea și că împarte cu aceștia aceeași „înzestrare lirică și o știință a poeziei ce se anunțau de la debut, remarcabile” și apropiindu-i „frazarea sensibil epicizată” de poezia lui Montale și a lui T. S. Eliot. ■ Ultima carte a lui Mircea Iorgulescu, *Firescul ca excepție* (C.R., 1979), formează subiectul cronicii literare a lui Cornel Ungureanu care apreciază că: „Mircea Iorgulescu este unul din cititorii

de care o generație de scriitori avea nevoie: un critic fără orgolii inutile, știind să se supună comandamentelor unui timp al literaturii, necesităților afirmării unei generații. El nu gustă în niciuna dintre cărțile de până acum, tentația individualizării, diabolic măr al păcătoșeniei critice.” ■ Livius Ciocârlie continuă reliefaarea ideilor lui Flaubert, așa cum apar în corespondența lui, despre critică și critici, ca un fel de introducere la căutarea scriitorului însuși, a omului care a scris *Madame Bovary*, și rezumă atitudinea lui Flaubert prin fraza scrisă de el însuși: „nu admit să fac critică unei arte a cărei tehnică o ignor” (articolul *Un precursor al criticii*). ■ Un eseu critic interesant despre „operele imperfecte” și „lecția despre cub” ale lui Nichita Stănescu scrie Mircea Martin, care notează: „In ce are mai bun și mai propriu, Nichita Stănescu vrea să rămână un poet al stării de poezie și nu al poemului propriu-zis. Valoarea deplină a poeziei sale nu trebuie căutată în text, ci în fantoma pe care acesta o proiectează convingător. De aceasta stare ideală de poezie, de acest arhetip al actului poetic, poemul ne apropie și ne îndepărtează mereu; el ne promite și ne trimite la un contur pe care evită să-l traseze.” (articolul *Semnificația unui titlu*). ■ George C. Bogdan omagiază activitatea de peste cinci decenii a lui Ovidiu Papadima (fost asistent al profesorului D. Caracostea, a cărui studentă era și tânăra prozatoare, pe atunci, Anișoara Odeanu, intrată sub influența „autenticității” lui Camil Petrescu) și scoate în evidență mai ales relațiile acestuia cu scriitorii bănățeni: Anișoara Odeanu, Virgil Birou, Gr. Popiți, C. Miu-Lerca (articolul *Ovidiu Papadima și literatura bănățeană*). ■ Sunt publicați poeții: Horia Zilieru, Eugen Dorcescu, George Suru și prozatorul Alexandru Deal. ■ La rubrica „limbă și stil”, reapare G. I. Tohăneanu cu o investigație despre istoria derivării cuvintelor, oprindu-se asupra cuvântului „citeț” care din adjectiv ajunge substantiv la Arghezi, cu sensul de „citor”: „Pui slove mici cu plod, și mi le-ngâni/ Și le citesc în brazdă greierii citeți/ Trei nopți întregi și două săptămâni” (articolul *Citeț*). ■ Vasile Versavia răspunde în continuare velearilor revistei, la rubrica „corespondență”. ■ Din lirica lumii, sunt traduși poeții Carlos Bousoño, cunoscut mai ales ca teoretician al poeziei (tălmăcit de Angela Teodorescu) și Hart Crane, una din figurile majore ale poeziei moderne americane (în tălmăcirea Rodicăi Mihăilă și a Irinei Grigorescu).

● [„România literară”, nr. 30] Din *Viața literară* este adusă la cunoștință o *Dezbatere despre critică*: „De curând a avut loc la Institutul de istorie și teorie literară «G. Călinescu» o dezbatere privind câteva *Principii generale ale criticii contemporane* (statutul actual al criticii literare românești; critica și valorificarea creației actuale; critica și problemele moștenirii literare; instrumentele de lucru ale criticii și istoriei literare; raporturile critică-istorie literară etc.). Au luat cuvântul Zoe Dumitrescu Bușulenga (directoarea Institutului, care a condus dezbaterile și a formulat câteva concluzii), Mircea Anghelescu, Octavian Barbosa, Marin Bucur, Emil Manu, Al. Oprea, I. Opreșan, Al. Piru, Eu-

gen Simion, Bucur Țincu, Constantin Vlăduț și Mihai Vornicul”. ■ Pop Simion semnează editorialul politic *A trăi în viitor*. ■ Vladimir Simon scrie, în articolul intitulat *Poezia – formă de luptă*, despre opera lui Mihai Beniuc, privilegiind o anumită etapă: „E de admis, deci, că cifra înțelegerii operei lui Mihai Beniuc în totalitatea ei este așezat în perioada de creație de după 1944. Deceniul 1944-1954, jalonat prin *Un om așteaptă răsăritul*, *Versuri*, *Steaguri* și *Mărul de lângă drum*, consacră un poet și o viziune unitară asupra celor înconjurătoare, repetându-și decisiv sensurile în creația ulterioară, dar conferind un înțeles și epocii de tinerețe. Acum, abia, Mihai Beniuc capătă un chip liric propriu, neasemeni, oglindit cu nemijlocire în construcția unei lumi, întrezărită până atunci doar în ceață. Se petrece o întâlnire cu totul excepțională între procesul de transformare radicală a unei personalități și schimbarea la față a țării”. ■ *Labirintul* lui Francisc Păcurariu, o „carte despre Ardealul ciopârțit prin dictatul de la Viena, despre Clujul anilor 1940-1944 «aflat în umbra fâlfâitoarelor pene de cocoș ale jandarmilor lui Horthy», despre apocalipsa războiului, ghetourilor și lagărelor de muncă, încheiându-se cu primele consecințe ale actului de la 23 August în acele ținuturi ce poartă amprenta unei istorii tragice, este oricând – consideră Doina Uricaru – o carte interesantă, semnificativă, un necesar memento”. ■ Cu prilej aniversar, Șerban Cioculescu evocă figura lui *Ion Biberi – 75*. ■ Henri Wald publică eseu *Citire și vizionare în educarea gândirii*. ■ „Iată cartea pe care o așteptam de la Liviu Petrescu! *Romanul condiției umane* – notează Nicolae Manolescu – este un eseu temeinic și subtil, scris cu o rece pasiune a ideii. Informat filosofic și admirabil literar, el impune prin demnitatea intelectuală a stilului. Autorul este un spirit ordonat și circumspect. Nu iubește aventura, riscul, și nu pariază aproape niciodată pe strălucirea de-o clipă a originalității. E grav, fără morgă, metodic, fără pedanterie, doct, fără să fie doctoral. [...] Ce înseamnă «romanul condiției umane»? «În accepțiunea noastră – scrie Liviu Petrescu – tema *condiției umane* este de fapt expresia unui conflict: a conflictului dintre eterna sete de absolut a spiritului uman, pe de o parte, și feluritele limitări sau îngrădiri pe care ea le are de suportat, pe de altă parte.» Acest conflict poate lua trei înfățișări, după cum îl privim sub raport metafizic [...], sub raport ontologic [...] și sub raport social [...]” ■ La *Varia*, comentarii succinte ale volumelor: *Voi de colo de la Biarritz* de Ion Nicolescu (recenzie de Mircea Constantinescu), *Am inventat o planetă* de Vasile Constantinescu (Mircea Scarlat), *Ca să ai un cer al tău* de Aurel Tita (H. Zalis), *Amintiri din roșu de Moisei* de Ion Tomoioga-Maramureșanu (Andrei Roman), *Noaptea împăratului* de Vasile Andru (Radu G. Țeposu), *Poeme* de Vasile Andronache (Aurel Goci), *Neliniști albe* de Vladimir Ciocov (S. Vladimir) și *Nunțile cântecului* de Puiu Bobeică-Cislău (M. Constant). ■ În rubrica dedicată debutanților, Laurențiu Ulici îi găsește loc romanului lui Mircea-Valer Stanciu, *Viața spre ziuă*, care se încadrează în „tendențele resurecției unui realism epic de atitudine critică și de formulă do-

cumentar-reportericească”. ■ Rubrica ocazională *Cartea de teatru* găzduiește trei recenzii: Valentin Tașcu scrutează volumul de însemnări al lui Radu Beligan, *Luni, marți, miercuri*, Ileana Berlogea discută despre cartea Mirei Iosif, *Teatrul nostru cel de toate serile*, care cuprinde o parte din cronicile pe care autoarea le-a publicat în revista *Teatrul*, iar Bogdan Ulmu aduce în prim-plan *Istoria Teatrului Național din Craiova* de Ioan Massoff. ■ Doru Popovici atrage atenția cu privire la *Poezia muzicii* Ninei Cassian: „La filarmonica din Brașov – sub conducerea eminentului dirijor Ilarion Ionescu Galați – s-a prezentat, de data aceasta, în calitate de *compozitoare*, poeta Nina Cassian. Suita ei simfonică – *Pisica de una singură...* – o muzică programatică cu o nobilă tematică – în care se accentuează cu subtilitate drama însingurării, pledându-se, cu noblețe, pentru apropierea de realitate, de poezia germinației, de oameni – este o certă reușită. După *Invențiunile și Sonatina pentru pian* – în stil neobaroc, bine scrise – în noua ei lucrare, Nina Cassian relevă un stil personal, sintetizând mijloace de expresie, pe linia Bartok, Prokofiev, Strawinsky, Enescu – deci a tradiției cu înțelepte semnificații novatoare – dovedind – termenul nu ni se pare exagerat! – o *măiestrie* armonico-orchestrală într-adevăr cuceritoare”. ■ Două noi apariții editoriale, ambele purtând egida Editurii Academiei, sunt consemnate de către Alexandru Duțu: *Documente privitoare la istoria României culese din arhivele polone. Secolul al XVI-lea* de Ilie Corfus și *Documente și însemnări românești din secolul al XVI-lea*, lucrare a unui colectiv format din Gheorghe Chivu, Magdalena Ioniță, Magdalena Georgescu, Alexandra Roman-Moraru și Alexandru Mareș. ■ Grigore Smeu evocă, la despărțire, figura esteticianului Ion Pascadi. ■ Nicolae Balotă se „aventurează” într-un *Periplu prin istoria Caraibelor*, comentând volumul columbianului Germán Arciniegas, *Biografia Caraibelor*, apărut în traducerea românească a lui Paul Alexandru Georgescu și al Ruxandrei Georgescu. ■ Zoe Dumitrescu-Bușulenga publică un eseu cu tematică franceză, *Permanență de cultură și civilizație*. ■ Poezii de: Mariana Costescu, Vlaicu Bârna, Sandu Stelian, Ion Murgeanu, Mihai Constantinescu, Franz Storch. □ Nicolae Jianu desfășoară un act din piesa *Martirii*. □ Ion Brad semnează o prezentare a scriitorului grec Dimostenis Kokkinos, din creația căruia și traduce câteva poezii. □ Paginile dedicate prozei se împart între Nicolae Ivanovici (*Pictură flamandă*) și Grigore Ilisei (*Căutări*, fragment din romanul *Ceasul oprit*). □ În *Atlas*, Ana Blandiana fixează o *Natură moartă cu nisip*. ■ Alexandru Balaci dezvăluie câteva pasaje memorialistice dintr-un *Carnet italian*. ■ În *Sport*, îl regăsim pe Fănuș Neagu *Aruccând în stele cu bulgări de rodie*.

• [„**Tribuna**”, nr. 30] *Orizonturile construcției socialiste* sunt avute în vedere de Constantin Popa, al cărui editorial se află sub „veghea” unui citat din Nicolae Ceaușescu: „Să promovăm o gândire mai îndrăzneată, mai revoluționară în știință, pentru că numai așa vom putea ține pasul cu uriașele descoperiri care au loc în lume, vom putea face să crească contribuția științei și tehnicii

românești, atât la progresul societății noastre socialiste, cât și la știința și civilizația mondială”. ■ Tot pe prima pagină, sub genericul *România XXXV*, N. Prelipceanu așază reportajul *Sticla*, consacrat întreprinderii de la Turda. Însemnarea, străină de clișee conformiste, cuprinde și un instantaneu livresc, în care este amintit un poem al lui Geo Dumitrescu: „...rămăsesem singur în prăvălia de porțeluri...”. ■ Eugen S. Cucerzan și Vasile Zvanciuc revin cu amănunte despre poezia eminesciană *Asta vreau dragul meu!*, recuperată din publicația „Umoristul” și restituită în numărul precedent (29) al „Tribunei”. ■ *Înainte și după apariția șarpelui* își intitulează Cornel Ungureanu un studiu dedicat prozei lui Nicolae Velea: „Pe măsură ce vremea a mai ferchezuit stilul criticii ce îl iubea pe Nicolae Velea, unii dintre admiratori chiar pensionându-se din diverse motive, scriitorul a început să exploateze, cu exigențe de estetic, *cuvântul*. Intrând în universul antonpannesc, prozatorul cultivă, rafinat pentru cine știe să citească fără grabă, comedia benignă, cu o disponibilitate care seamănă mai degrabă a retragere uimită din calea problemelor, nu o dată agresivă, ale momentului literar. Mai puține decât sperau extraordinare previziuni lansate în deceniul al șaselea, paginile lui Nicolae Velea își împrumută cu mare generozitate personaje, eroi și procedee: uneori ele însele se transferă dintr-o carte într-alta, lăsând, celui ce îi urmărește scrisul, impresia de secătuire. Textele memorabile oferă imaginea unui scriitor complex, al cărui demers întâmpină rezistența obstinată – a Cuvântului, cel pe care ar miza, în numele unei ispite vechi și noi, prozatorul”. ■ În *Symbolismul etic al satului*, Titu Popescu discută lirica poetului mureșean Petru Anghel, autor a patru volume, dintre care *Ființa noastră cea de toate zilele* (1977) a fost distins cu Premiul Asociației scriitorilor din Sibiu. ■ Voichița Sasu recenzează volumul *Le Masque et la Lumière* (1978) al medievistului francez Paul Zumthor. ■ Sunt prezenți cu versuri Ioana Diaconescu, Aurel Dumitrașcu, Mircea M. Tomuș și Aurel Gurghianu. ■ Proză publică Eugen Zehan. ■ La *Semne*, Ileana Mălăncioiu îl evocă pe regretatul poet Daniel Turcea, stins în primăvara lui 1979, la doar 33 de ani (*Un martor pentru eternitate*). ■ Dan Rebreanu semnalează romanul *Albumul* de Ioan Rasiga, „unul dintre cei mai renumiți chirurghi clujești”, care „scrie proză nu din pornirea confesivă a clinicianului încărcat cu foi de observație și «cazuri» cu exemplaritate mai mult sau mai puțin adusă din condei, ci din convingerea artistului în forța terapeutică a cuvântului”. ■ Teohar Mihadaș, Negoită Irimie, Dan Rebreanu și Tudor Dumitru Savu semnează texte despre industria clujeană într-un grupaj tutelat de genericul *România XXXV*. ■ În aceeași pagină, Ion Lungu prezintă *Un cenaclu cu tradiție*: este vorba despre cel din Turda, care poartă numele lui Pavel Dan. Cenaclul a fost întemeiat de poetul Teodor Murășanu, „fostul editor al cunoscutei publicații turdene «Pagini literare», în coloanele căreia s-au afirmat o serie de scriitori talentați epocii, unii foarte tineri pe atunci, printre care Pavel Dan, Mihai Beniuc sau Emil Giurgiuca”. ■ I. Hajos încredințează *Gânduri despre*

Ludwig Feuerbach, la 175 de ani de la nașterea filosofului. ■ La *Cronica ideilor*, Andrei Marga discută studiul *Georg Lukács și epopeea lumii moderne* de Gavril Mathé, care „datorită lărgirii suficiente a subiectului și atingerii substratului său filosofic și în virtutea perspectivei relativ noi de interpretare [...] reprezintă o exegeză remarcabilă, de acum de neocolit pentru ce caută să reconstituie istoria unui moment important, distinct al filosofiei secolului nostru”. ■ N. Mărgineanu recenzează un volum de convorbiri al lui Virgil Sorin, fără a pomeni cum se numește cartea. Deducem, după titlul însemnării, *Făurirea personalității*, că volumul ar fi *Muncă, idealuri, creație. Convorbiri despre secretul făuririi personalității*, în sumarul căruia se află și scriitorii: Nichita Stănescu, Șerban Cioculescu, Alexandru Balaci sau Constantin Ciopraga. ■ Regizorul Geo Saizescu scrie despre *Creația cinecluburilor*. ■ Mircea Ghițulescu supune atenției dramaturgia lui Tudor Popescu (*Un autor de comedii*). ■ Cei patru ani de existență ai Galeriilor *Tribuna* sunt marcați de Ilie Călian: „Faptul că o revistă de cultură a deschis publicului iubitor de artă nu numai coloanele sale de cronici plastice, dar și o sală de expoziție, găsind o formulă originală pentru mai bună propagare a artelor, este meritoriu în sine. Dar cu totul remarcabil este că a și reușit să o facă eficientă, stimată și de artiști, și de public”. □ Debutul expozițional – în cadrul galeriilor *Tribuna* – al tânărului pictor Liviu Rața este consemnat de Petru Poantă. ■ Sub genericul *A 35-a aniversare a eliberării Poloniei*, ultima pagină găzduiește versuri ale mai multor scriitori polonezi, în traducerea lui Nicolae Mareș.

27 iulie

• [„Contemporanul”, nr. 30] În acest număr apar poeme de Andrei Ciurunga și George Alboiu. ■ Ion Munteanu reia, în rubrica de memorii a revistei, pasaje în care Mihail Sadoveanu, „profesorul de patriotism”, scria despre eliberarea poporului de către armata sovietică în articolul *Șantierul socialismului și păcii*, apărut în „Contemporanul” pe 24 august 1951. ■ Exegeza călinesciană propusă de Dumitru Micu în *G. Călinescu. Între Apollo și Dionysos* (Minerva, 1979) este considerată exemplară de către Laurențiu Ulici, care apreciază deopotrivă metoda criticului și vocația exhaustivă a operei sale. În viziunea recenzentului, premisa lui Dumitru Micu este dublă, fiind compusă din ideea scriitorului total și din cea a naturii duble călinesciene, deseori contradictorii: „Premisa, într-o atare dispunere a planurilor, se bifurcă asemenea unui stâlp de susținere a liniilor de înaltă tensiune: de o parte ideea «scriitorului total», a autorului de «literatură» pentru care «actul de creație implică prin definiție conștiința artistică» și ale cărui opere sunt « produse ale elaborării programatice », divulgând posibilități de exprimare în toate genurile literare [...]; de altă parte ideea dualității naturii călinesciene, a contrastelor (și contradicțiilor) ce-i caracterizau psihologia, comportamentul și stilul de lucru, ideile, concepțiile, creația, dualitate în care un ego dionisiac e

sever supravegheat de un alter ego apolinic”. □ Al patrulea studiu publicat de Titu Popescu, intitulat *Necesitatea esteticii* (Facla, 1979), este prezentat elogios de Ioan Adam: „În esență volumul are două secțiuni fundamentale: una teoretică, vizând probleme generale ale esteticii, cealaltă aplicată, așezând sub reflectorul analizei cărți românești și străine dedicate unei categorii sau noțiuni estetice. Gradul de atractivitate nu este întotdeauna același. Dacă recenziile deghizate din capitolele *Pentru o estetică românească* și *Circuite de idei* se citesc ușor, fiindcă paginile sunt mai aerisite, mai ocolite de scrupulul citării doctorale, în schimb teoretizările sunt mai instructive, revelând un temperament de dialectician”. □ Victor Atanasiu realizează un portret pozitiv al lui G. Dimisianu, care reunește în *Opinii literare* (C.R., 1978) studiile sale critice: „Un cronicar literar stăpân pe mijloacele sale, inteligent, lipsit de veleități (nu și de vocație, cum vom vedea îndată) eseistice, temperamental potolit, «așezdat», cum ar fi zis Neculce, ceea ce nu-l împiedică să fie substanțial în observațiile formulate, convingător în derularea argumentelor critice și exact în exprimarea unei judecăți de valoare este G. Dimisianu”. □ Alex. Ștefănescu analizează romanele *Locatarul* (Eminescu, 1979) și *Sperietoarea din Hors* (C.R., 1979), de Alexandra Târziu, care explorează lumea absurdă a automatismelor într-un stil rece, metodic, de calculator, asemănător celui practicat de Mircea Horia Simionescu și Ion Coja: „Romanele *Locatarul* și *Sperietoarea din Hors*, publicate aproape concomitent de Alexandra Târziu, sunt în esență satirice și se remarcă printr-o inteligență operativă, prin sarcasmul necruțător, prin gustul pentru situațiile bizare. Autoarea are multă fanfanzie, însă una de tip logicist, astfel încât textele ei par redactate de un calculator electronic, care până și operațiile cele mai năstrușnice le execută harnic, conștiincios, cu metoadă. De la un moment dat, excesul de corectitudine devine însăși cauza alunecării în absurd”. □ În viziunea Tatiane Rădulescu, poezia Florenței Albu a ajuns prin volumul *65 de poeme* (C.R., 1978) la maturitate. Acesta cristalizează „un lirism al interiorizării și al unei meditații interogative; ceva ce s-ar putea numi implozie”. □ A. I. Brumaru consemnează debutul lui Mircea-Valer Stanciu cu romanul *Viața spre ziuă* (Dacia, 1979), ce reflectă fidel realitatea imediată, a lumii muncitorești, pe care o investighează cu ironie. □ *Carte de reportaje despre județul Alba* de Beke György (Kriterion, 1979) este prezentată de Tóth Mária. □ Versurile filozofice din *Stăpânul timpului* de Gheorghe Lupașcu (Eminescu, 1978), sunt percepute de Ilieș Câmpeanu ca „prea stufoase, redundante, cu numeroase locuri comune, de multe ori obositoare printr-o imagistică forțată sau convențională”. ■ Dan Grigorescu se pronunță asupra volumului *Un șofer de elită* (Univers, colecția „Globus”, 1979) de Vasili Șukșin.

● **[„Cronica”, nr. 30]** Numărul conține versuri de Vasile Constantinescu. ■ În *Teatrul istoric al lui Marin Sorescu*, Florin Faifer identifică principalele coordonate ale dramaturgiei cu tematică istorică a scriitorului: „Ocolind șablo-

nul neoromantic la fel ca și retorica fadă de orice fel, scriitorul își formulează o ipoteză dramatică ingenios imaginativă, licitând cu rafinament livresc și rustic miza poetică, valorificând «materialul» istoric în sens predominant estetic, accentul grav, subsidiar patetic, neexcluzând nuanțele reconfortante ale unui divertisment superior”. ■ În *Orient și Occident la Mircea Eliade*, Adrian Marino evidențiază convingerea istoricului religiilor că dialogul dintre culturile vestice și cele estice este indispensabil și se poate face doar renunțând la atitudinea de superioritate a celor dintâi: „Mircea Eliade are convingerea că «dialogul» lumii occidentale cu culturile neeuropene este în același timp inevitabil, necesar și «obligator». [...] Acest tip de comunicare nu este posibil decât prin adoptarea unui limbaj cultural capabil să exprime realitatea umană și valorile spirituale ale «altor» culturi. [...] O primă și esențială condiție este renunțarea la orice complex de superioritate, la teoria (scumpă lui Frazer) despre «stupiditatea primitivului» etc.” ■ Const. Ciopraga semnalează apariția volumului de *Scrieri* (Minerva, 1979), de C. Stere, cu studiu introductiv și note de Z. Ornea: „Pentru reconstruirea unei părți din biografia unei epoci și a unei personalități cultural-politice de dimensiunile lui Stere, apelul la menționatul volum de *Scrieri* este indispensabil”.

• [**„Săptămâna culturală a capitalei”, nr. 451**] Bogdan Ulmu trece în revistă cei mai importanți dramaturgi și piesele lor aparținând teatrului insurecției. Sunt menționați Horia Lovinescu, D.R. Popescu, Titus Popovici, Francisc Munteanu, I. D. Sârbu. ■ Eugen Barbu polemizează în acest episod cu G. Călinescu pe tema „micii melancolii a mediocrilor fără nădejde”. Mai precis, comentatorul are niște adăugiri la remarcile lui Călinescu: „Lumea micii melancolii a mediocrilor fără nădejde nu are, desigur, poezia tandră a aceleia lui Cehov unde ironia ține cel mai ades loc humorului sarcastic al lui Caragiale. Doctorul Cehov își compătimea personajele, avea pentru ele o înțelegere profundă, le ocrotea. Caragiale își urăște eroii [...]. Ei sunt mai pitorești, mai hulpavi; mica lume năpăstuită a lui Cehov este neapărată; ea moare, este strivită de propria ei neputință, de lipsa unui echilibru interior de care eroii lui Caragiale nu suferă; ei sunt răzbătători, se învârtesc, dau din coate, ies la suprafață. [...] Vânător de senzații, eroul caragialean este lipsit de filozofie, nu e cutremurat de mari idei, nu înțelege să se sacrifice, își schimbă opiniile, e unameleon. Cehov a creat nu atât tipul resemnat, cât cel menit să sufere, Caragiale, tipul celui făcut să răzbată”. ■ La *Cronica literară*, Emil Manu se oprește asupra *Jurnalului de cărți* de Romul Munteanu, un volum cu o metodologie aparte, alcătuit dintr-o „suită de scrisori, de acte discrete de confesiune, de reflecții etc., toate adresate unor destinatari necunoscuți pe care autorul nu vrea să-i convingă atât de valoarea și de sensul operelor comentate, cât de valoarea și sensul acestor opere determinate de lectura la care au fost supuse. Astfel *Jurnalul de cărți* nu devine nici o suită de foste cronici sau foiletoane, nici depozit muzeal; cărțile (citește operele) devin simple pretexte,

simple surse ascunse de idei, în prim plan apărând incitația lor prin lectură”. ■ Dan Mutașcu prezintă antologia *Barzii visului de aur*, având ca subiect condiția umană. Antologia conține poezii care evocă patria – „spuneri artistice de ridicare sufletească” –, poezii ce traversează istoria literară de la Grigore Alexandrescu, la Ion Caraion sau Nina Cassian. ■ În articolul *Marginalii la un dosar: Blaga la universitate*, Ion Lotreanu prezintă materialul publicat de Mircea Curticeanu în revista „Manuscriptum” (nr.1/1979), despre dificultățile întâmpinate de Blaga pentru a deveni universitar la Cluj. Ion Lotreanu evocă și numărul al doilea al revistei, în care Liviu Rusu aduce precizări suplimentare la subiect, informații mai puțin cunoscute, de pe poziția – remarcă Ion Lotreanu – unei admirații declarate față de scriitor și filozof.

28 iulie

• [„Scânteia tineretului”, nr. 9386] Sub genericul *Studiind documentele Congresului al XII-lea al P.C.R.*, Solomon Marcus „așază”, pe prima pagină, *O concepție unitară, o viziune realistă*. ■ Sorin Roșca Stănescu prezintă, în *Animatorul*, câteva instantanee din Costinești. ■ La „umbra” panglicei cu *Anul 35 al libertății noastre*, Pompiliu Marcea scrie despre *Fondul de idei, o dimensiune necesară a artei*. ■ În *Profilul unei generații lirice*, așezat sub același generic, Victor Atanasiu prezintă antologia *Tineri poeți maghiari din România*. ■ Ion Băieșu este iarăși *Curierul nostru de sâmbătă*. ■ La *Autograf*, un micro-interviu luat de Al. Iancu actriței Irina Petrescu (*Am bătut și eu la porțile arhitecturii*).

• [„Luceafărul”, nr. 30] Editorialul anunță decernarea de către Institutul de relații internaționale din Roma lui Nicolae Ceaușescu și Elenei Ceaușescu a Medaliei de aur cu plachetă și a medaliei jubiliare „consacrate glorioase aniversări de la 23 August”. ■ Ion Lăncrănjan semnează un text festiv, encomiastic, intitulat *E bine!*, dedicat președintelui Nicolae Ceaușescu, Partidului Comunist Român și în onoarea zilei de 23 August. ■ La rubrica *Național și universal*, D. Matală contribuie cu un articol în care dezvoltă relația dialectică dintre cele două concepte în spiritul cuvintelor lui Nicolae Ceaușescu pe care le citează: „«Arta se dezvoltă în strânsă legătură cu evoluția socială și națională a societății, corespunzător condițiilor specifice ale fiecărei epoci și națiuni. Purtătorii celor mai înalte aspirații de progres ale umanității, adevărații făuritori ai civilizației materiale și spirituale a lumii au fost întotdeauna masele populare»”. ■ Gheorghe Pituș scrie articolul *Poet al patriei*, intrigat de răceala cu care ultimele volume ale lui Ioan Alexandru (*Vămile pustiei, Imnele bucuriei, Imnele Transilvaniei, Imnele Moldovei*) au fost primite de critică. *Imnele Moldovei* – scrie Gheorghe Pituș – au primit chiar „referate greu de calificat”. Calificând textele din *Imne* drept poeme cu sentiment patriotic autentic, realizări poetice de excepție, semnatarul articolului se întreabă care sunt motivele respingerii poetului și schițează răspunsuri polemice vizavi de

critica și de poezii zilei: „Este adevărat că nechemăți sau mai puțin chemăți au reușit în ultimii ani să înnegrească mari spații tipografice cu producțiile lor patriotarde, venale în ultimă instanță: și tot atât de adevărat este că eroarea unor asemenea demersuri n-a fost respinsă decât la modul general și fără a se demonstra ceea ce înseamnă poezia cu adevărat patriotică. [...] Într-adevăr, poezia lui Ioan Alexandru suferă de o gravă lacună: talentul său nu vrea să țină cont de dorința (prezentă în aer, în pământ și sub pământ) de a nu mai lua lucrurile în serios, deși poetul știe că Maurice Blanchot a sugerat cu ani în urmă că literatura modernă trebuie să renunțe la tot ce este profunzime: Ioan Alexandru ar fi trebuit să-i înțeleagă pe iluștrii săi confrăți și să scrie, asemeni lor, fleacuri și mofturi?”. ■ În materialul *Vocația socialului în roman*, Valentin F. Mihăiescu citează romanele din perioada anilor '30 –'60 remarcând o intensificare a interesului pentru elementul social și politic în proza românească, dar plasând acest fenomen sub legitimarea unei relații funcționale între autonomia esteticului și „heteronomia” artei cu miză socială. ■ În articolul *Aventura dramatică a semnificantului*, Marin Mincu abordează printr-o grilă semiotică fenomenul revoluției limbajului poetic pe care a realizat-o Nichita Stănescu. Revoluția în poezie a lui Nichita Stănescu se explică – scrie Marin Mincu – prin faptul că poetul are revelația că limbajul poetic înseamnă lucrul numai cu semnificantul, iar formele pe care acesta le ia, metamorfozele acestuia, reprezintă starea poetică: „Pentru Nichita Stănescu semnele lingvistice sunt chiar obiectele, sau mai exact, semnele-obiecte; acestea intră într-o interrelaționare reciprocă, pe care poetul o interceptează ca stare poetică. Semnele-obiecte pot fi transformate în semne lingvistice, procesul fiind însă reversibil ca textualizare. Semnele-obiecte se pun în relație funcțională la rândul lor cu semnele lingvistice și această nouă interrelaționare naște o stare permanentă de amestec; e vorba de acea întemeiere a realului în codurile ce-l compun și-l descompun, adică de «coerențele fundamentale» despre care vorbește Nichita Stănescu”. ■ La *Cronica literară*, Nicolae Ciobanu scrie despre cartea de poezie a lui Ion Brad, *Războiul cunoașterii* (Ed. Albatros, 1979), numind-o „una dintre cele mai cutezătoare tentative înscrise în perimetrul poeziei noastre de azi”, datorită perspectivei „gnoseologic-poetice” de recompunere a aventurilor unor eroi mitologici (Heracles și Theseu). ■ Al. Piru abordează cartea de critică a lui Alexandru Dobrescu, comentator la *Convorbiri literare*, intitulată *Foiletoane* (Ed. Cartea Românească, 1979). Recenzentul prezintă caustic verdictele lui Alexandru Dobrescu, date de pe o poziție gheristă, în ceea ce-i privește pe toți criticii afirmați în literatura română de la Ibrăileanu la Eugen Negrici. ■ La *Viața cărților*, Mihai Coman prezintă volumul *Necesitatea esteticii*, de Titu Popescu (Facla, 1979) care pornește de la „premise epistemologică” că „asemenea prisme care disociază raza albă în bogatul spectru al luminii și grila conceptuală a esteticianului trebuie să sesizeze împletirea lăuntrică de vectori care structurează domeniul

artei. [...] Autorul vorbește despre «specific național» în raport cu «specificul regional» și cu «universalitatea», despre tradiție și inovație, estetică și critică, artă și actualitate etc.”. ■ Pentru *Compendiu*, Doru Mielcescu aduce în atenție cartea de povești a lui Petre Ghelmez, *Mânzul de vânt* (Ion Creangă, 1979).

■ Sub titlu *Țara de azi, țara de mâine* este publicat un grupaj de texte ale literaților pe tema Proiectului de Directive ale Congresului al XII-lea al partidului cu privire la dezvoltarea economico-socială a României în cincinalul 1981-1985 și orientările de perspectivă până în 1990. Corneliu Vadim Tudor este semnatarul unuia dintre articole: „Poem de o mare forță și densitate, codificat în cifre, indicatori și grafice, proiectul este o mărturie incontestabilă a ceea ce poate face un popor stăpân pe destinul său, a virtuților noastre de neam născut și deprins a fi liber, care nu are dorință mai mare decât decât a se gospodări singur și a trăi în bună pace cu celelalte seminții. [...] Conștient de răspundere pe care o incumbă cuvântul scris, autorul continuă: „Personal îmi place să am o măsură în toate, mai cu seamă în ceea ce încredințez tiparului. Tocmai pentru că sunt realist, nu mă pot abține să văd în opusul amintit o constelație de largi ferestre deschise spre vis, spre împlinirea nădejdilor noastre de mai bine”. Pe aceeași temă, Mara Nicoară grefează opinii despre literatură, lansând săgeți spre criticii din afara granițelor (cel mai probabil Monica Lovinescu și Virgil Ierunca): „Literatura română ocupă un loc de calitate în lume, este o literatură ajunsă la stadiul maturității și al valorii. Nici un glas denigrator, nici un post de radio străin nu o vor desființa, așa cum ecoul lătrătuului unui câine nu ar putea dărâma Munții Carpați. Nu poți face pe «patriotul român» trăind de peste treizeci de ani în afara țării și calomniind relațiile României Socialiste. O replică viguroasă a prezentului socialist al țării, dată cu certitudinea rigorii tuturor «pesimiștilor cu ora» de aiurea, o constituie proiectele noastre de viitor”.

■ Mihai Tatulici este semnatarul a două articole de tip documentar, legate de dezvoltarea zonelor vitregite ale țării: este vorba despre Șantierul național al tineretului Vișoara-Nord din satul Plosca, Teleorman și despre Fabrica de Conserve de la Turnu Măgurele. Semnatarul nu uită să le amintească și pe frunțașele fabricii, în contextul creșterii producției: „Florica Marioara și Teodora Julea sunt frunțașele acestei secții. Le aseamnă hărnicia, blândețea privirii, faptul că au fiecare câte doi copii și multe treburi pe acasă. Sortează, fiecare, câte o mie de cutii zilnic, în condițiile în care norma e de 632 de cutii pe schimb”. Altă dare de seamă, a aceluiași autor, este despre Olt și inundațiile pe care le provoacă. Dintr-o discuție cu un tânăr din Islaz, Mihai Tatulici află că oamenii nu vor să părăsească malurile Oltului dar că au planuri de dezvoltare și de construire a unei hidrocentrale. Cu talent de prozator, Mihai Tatulici își urmărește cu privirea personajul: „Mergând înapoi spre sat, dădea cu vârful bocancilor în pietre și visa la un lac de acumulare...”.

■ Corneliu Leu publică fragmentul intitulat *Persida*, din romanul *Patriarhii*.

■ Sunt prezenți cu versuri Florentin Popescu, Mihail Crama, Ligia Tomșa,

Carolina Ilica, Pia Olaru. ■ La cronică de teatru, Ioan Lazăr scrie despre teatrele populare apărute sub egida Festivalului „Cântarea României” și despre montarea spectacolului *Acești îngeri triști*, de D. R. Popescu la teatrul popular din Zalău. În alte teatre din țară s-au pus în scenă texte de Paul Everac, Marin Sorescu etc. ■ Tot despre aceste spectacole scrie și Victor Parhon, menționând secțiunile din cadrul Festivalului – teatru folcloric, teatru de inspirație, teatru nescris – unde s-au evidențiat montări precum *Alelei, soare rotund*, prezentat de Căminul cultural Costești, *Luatul slugilor*, produs al Căminului cultural Dobrești, județul Bihor, *Peșitul*, montat de Căminul cultural din Tiha Bărgăului. ■ La Planete, Ion Caraion prezintă în cuvinte elogioase volumul de nuvele *Bastarzii* – debutul în proză al Georgetei Horodincă. ■ La *Atelier literar* apar cu versuri Lucia Moraru, Aurel Dumitrașcu, B. Horasangian. ■ Pe pagina *Mapamond* sunt publicate fragmente din romanul *Tunelul*, de André Lacaze traduse de Maria Ivănescu. ■ Sub titlul *Scriitorii români și Ionescu* este publicată o scrisoare apărută în ziarul „Kathimerini” din Atena și semnată de scriitorul grec Kostas Valetas. Textul este o reacție la răspunsul lui Eugen Ionescu vizavi de chemarea la „boicot spiritual” a României lansată de Paul Goma la Radio Europa Liberă: „Știu că dl. Ionescu este cunoscut în toată lumea și – pe bună dreptate – ca un geniu al absurdului. Este, în mod sigur, socotesc eu, absurd să-și antipatizeze țara de origine și să colaboreze, în schimb, cu dl. Paul Goma, care, de la postul de radio «Europa liberă» calomniază România. [...] Noi, cei mai mulți scriitori greci, credem în dialogul creator dintre intelectualii din întreaga lume, indiferent de convingerile lor. Credem în dialogul cu scriitorii români, cu aceia care creează opere autentice (pot să vă asigur personal de aceasta). Scriitorii aceștia sunt citați în țara lor cu mare interes, deoarece văd viața României cu ochi cinstiți și dreți, abordând-o cu ochi critic. Cu acești intelectuali dorim un dialog prietenesc”.

31 iulie

● [„Scânteia”, nr. 11489] Emil Manu consideră că antologia *Tineri poeți maghiari din România* (Dacia, 1979), realizată de Tudor Balteș, este o carte de referință în domeniul liricii contemporane: „...antologia poate fi socotită nu numai o carte agreabilă ce se adresează unor îndrăgostiți de poezie, ci și o lucrare de referință, o posibilitate de informare și deci de cunoaștere a poeziei maghiare din România. Și primele constatări ce se pot face se referă la calitatea acestei poezii, la ampla diversitate de stiluri în care ea înflorește, îmbogățind peisajul nostru liric”.

[IULIE]

● [„Albina”, nr. 7] Conține versuri de Mihai Beniuc, Ion C. Ștefan, Dumitran Frunză, Ștefan Popescu, Nicolae Tăutu. Pe prima pagină redacția publică textul lui Ion Bănuță, *Floarea soarelui*, și articolul *Țara luminii*, în care Ro-

mânia este prezentată ca „țara creației, țara miracolelor”, datorită festivalului *Cântarea României*, care „îmbogățește și diversifică mereu viața spirituală a poporului nostru”. ■ Sub titlul *Cântarea României* sunt reunite fragmente cu tentă patriotică din opera lui Mihai Eminescu, Alecu Russo, Mihail Sadoveanu, Geo Bogza. ■ În rubrica sa *Prietenii mei, scriitorii*, Hristu Cândroveanu susține că *Cireșarii* este una dintre marile cărți care ajung să-și înlocuiască autorii în mentalul colectiv: „*Cireșarii*, această saga (în cinci volume) a copilăriei și adolescenței, este una dintre cărțile mari, care fac carieră! Și care se substituie autorilor, mai devreme sau mai târziu. Spui, de pildă, *Cireșarii* și înțelegei, subînțelegei Constantin Chiriță. Sau nici măcar nu te mai gândești la cel care a scris romanul”. ■ Mihail Ilovici consideră că *Pajura cu două capete* (C.R., 1978), de C. Miu-Lerca, este un poem-epopee despre asuprirea românilor din Banat de către Imperiul Habsburgic: „...un poem-epopee: epopeea eroică a oamenilor simpli și aspri tratați de clasa stăpânitoare austriacă cu nedreptate și viclenie, dar care știu să fie crunți în răzbumarea lor, făcându-și singuri dreptate”. ■ Victor Kernbach semnează articolul *Nepăsare și violență religioasă* în rubrica *Mit și adevăr*.

● [„**Amfiteatru**”, nr. 7] În acest număr apar poeme de Király Csaba (trad. Dumitru Proca), Cosmin Zet și Doru Vladimirescu. ■ M.N. Rusu semnalează multiplele greșeli existente în *Camil Petrescu – Documente literare* (Minerva, 1979), pe care le consideră „probleme elementare de editare științifică”: „Ediția [...], defectuoasă sub multe aspecte, necesită din partea istoricilor literari avizați și competenți o temeinică rediscutare a principiilor științifice conform cărora sunt editate documentele scriitorilor români, într-un corpus documentar”. ■ Volumul *Hesperia* (C.R., 1979), de Ștefan Augustin Doinaș, este receptat pozitiv de Dinu Flămând, drept „cartea întemeierii prin cuvânt, prin cântec, prin copacul de sunete”. Acesta subliniază de asemenea influența liricii lui Hölderlin asupra poetului român: „Nou este în primul rând impulsul creator care a declanșat câteva din ciclurile acestui volum, experiența rezultată din contactul profund cu poezia lui Hölderlin (pe care, cum se știe, Ștefan Aug. Doinaș l-a tradus înainte de conceperea acestei cărți)”. ■ În *Construcția culturală*, M. N. Rusu scrie un elogiu al generației de scriitori care a evoluat în climatul conturat Congresul al IX-lea și al Congresului al XII-lea, menit să continue, în viziunea sa, afirmarea fenomenului cultural. ■ Redacția publică impresiile literare ale câtorva tineri scriitori care s-au aflat într-un turneu național prin localitățile Alexandria, Turnu Măgurele, Zimnicea, Islaz, Plosca, Târgoviște, fiind subliniat mai ales contactul cu oamenii de rând. Mihai Tatulici realizează un portret al tânărului dincolo de categoriile sociale, a cărui trăsătură fundamentală este munca cinstită, pe când Th. Parapiru descrie în *Șapte căi spre reportaj* aventurile și fascinația față de activitățile muncitorilor de la Întreprinderea de rulmenți din Alexandria și combinatul metalurgic din Târgoviște. Matei Vișniec publică *Zimnicea, memoria unui*

oraș (*scenariu*), iar Constantin Pricop conturează un peisaj bucolic și un portret idealizat al țăranului în *Dialogul soarelui cu grâul*. ■ Ion Cristoiu continuă dosarul *Cazul Arghezi* prin noi precizări privind ceea ce a condus la schimbarea radicală a atitudinii față de poet între anii 1946 și 1947. Conform acestuia, tableta apărută în „Adevărul” pe 31 decembrie 1946, în care poetul își afirmă situarea la „o distanță egală de toate partidele și organizațiile politice”, precum și frecvențele instrumentalizări politice ale textelor sale de către „Dreptatea”, fără ca Arghezi să le conteste, au contribuit semnificativ la degradarea relațiilor cu noul regim. Momentul decisiv al devenirii lor ostile a fost publicarea articolului *Viața literară* (în sus-numitul cotidian, pe 23 februarie 1947), privind independența scriitorului în genere și a operei sale: „...deși binevoitor în a publica în «Scânteia» și «Contemporanul», primind Premiul Național de poezie și acceptând emoționat sărbătorirea de la Ministerul Artelor, Tudor Arghezi, spre deosebire de alți mari scriitori români din această perioadă, își vrea o atitudine la distanță egală de toate partidele și organizațiile politice...” ■ În rubrica *Tineri poeți și premisele evoluției lor*, Liliana Țigănescu comentează elogios volumul de debut al lui Nicolae Dan Frunteletă, *Puterea sunetului* (Scrisul Românesc, 1977): „Un talent viguros de concentrare a sevelor, o frumoasă ambiție de auto-depășire și de înnoire de la un poem la altul chiar, o însumare tot mai amplă de semnificații ce se completează una pe cealaltă și se reunesc, cu fiecare poezie, într-un sens final neașteptat, virtutea desfășurărilor metaforice – iată doar câteva din însemnele valorice ale volumului cu care debutează Nicolae Dan Frunteletă”. Autoarea remarcă totuși că *Noaptea grâului nou*, publicat în 1979 (C.R.) nu se mai ridică la înălțimea volumului dintâi: „Tot ce conferea prețul artistic suprem poemelor din Puterea sunetului este abandonat aici. În spațiul structurii lirice, al formulelor de expresie, în cel al vigoriei discursului, al forței de meditație sau al febrei înnoirilor neobosite, poetul întronează ordinea lirică a descriptivismului, a sentimentalului, a unei discursivități distonante cu ansamblul poemelor”.

● [„Cinema”, nr. 7] Coperta întâi este ilustrată printr-o fotografie cu Ion Caramitru „sau revoluționarul pașoptist Bota din filmul lui Adrian Petringenu «Rug și flacăra» (după romanul lui Eugen Uricaru)” alături de Carmen Galin „sau Pica Ioanide din filmul lui Eugen Barbu și Dan Pița, în curând în premieră”. ■ Grupajul de texte *Suntem fiii acestor ani incandescenți!* stă sub semn aniversar: împlinirea a 35 de ani la de 23 august 1944. Contribuie cu articole: Pantelie Tuțuleasa (*Președintele țării, exemplul cel mai înalt*), Mircea Albulescu (*Un erou comunist este un personaj care arde și luminează*), Andrei Blaier (*Avem vârsta noului nostru timp*), Ion Bucheru (*Dimensiunea faptei*), Dumitru Carabăț (*O istorie pe care am construit-o și care ne-a construit, la rândul ei*), Ștefan Iordache (*Cei care au pregătit viitorul. Adică prezentul nostru*), Nicolae Mărgineanu (*Sentimentul drepturilor. Sentimentul datoriei*), Titus Mesaroș (*Mai presus de orice e dragostea de patrie*), George Motoi (*Un*

intelectual comunist în August '44), Ion Popescu Gopo (*Bucuria de a ține capul sus*) și Gheorghe Vitanidis (*Viitorul depinde de toți laolaltă și de fiecare în parte*). ■ Ion Băieșu schițează *Autoportretul scenaristului*: „Țineți-vă bine, am să vă povestesc cum am scris scenariul vieții mele, bomba secolului. Tocmai mă aflam la Sinaia, pe Cumpătul, ca să încropesc un volum de umor, indispensabil rezolvării unor necesități familiale pentru sărbătorile de iarnă. Încă din prima zi, ca să nu zic primele ore, am atacat cabana «Cumpătul», unde se află instalate două mașini infernale produse «of Chicago». Într-una bagi un leu și-ți apar diferite cărți de joc. În cealaltă bagi tot un leu și-ți apar diferite fructe: cireșe, prune, lămâi. Iau cu împrumut ultima sută de la criticul G. Dimisianu și ultimii douăzeci și cinci de lei de la femeia de serviciu a vilei. Faliment. Aflu între timp că la Poiana Țapulului s-ar afla Corneliu Leu, directorul unei case de filme. «N-ai niște bani?» îl întreb. «Ba da, zice el, scrie un scenariu și-ți dau banii pe loc». M-am enervat groaznic, întrucât jurasem pe tot ce am mai sfânt să nu mai am de-a face cu cea de-a șaptea artă. [...] Cu șase ani în urmă am scris un scenariu de comedie care se chema «Omul care vine din Buzău». După ce a trecut prin mâna a trei regizori care l-au mitocosit în toate felurile a plecat spre nu știu ce comisie și precum eroul necunoscut, nu s-a mai întors. În zadar intervenții, rugăminți și amenințări. Am scris încă un scenariu de comedie, care se chema «Fotbalul e un joc de bărbați». L-am depus la două case de filme deodată. Al treilea exemplar l-am dat regretatului Bocăneț. Cele două case de filme mi-au pierdut exemplarele. Bocăneț a dispărut în împrejurările pe care le cunoașteți. Originalul nu l-am mai găsit. Și atunci mi-am zis: «Sunt blestemat, trebuie să mă las». A doua zi am dat de la Sinaia un telefon la București, la Fondul Literar. «Deocamdată, mi s-a spus, suntem cam șubreziți cu fondurile, revino dumneata peste o săptămână». Era clar, trebuia să scriu un scenariu, ca să scot un ban. N-aveam nici o idee în cap, dar totul era să mă așez la mașina de scris. [...] Peste cinci zile scrisesem șazeci de pagini. Nu exista acțiune, nu exista conflict, existau câteva personaje care vorbeau de una, de alta. M-am dus la București și l-am depus la casa de filme 4. I l-am lăsat femeii de serviciu și am fugit. Peste o săptămână m-au apucat remușcărilor și m-am dus să-l iau înapoi. «Dom-le zic, vreau să-l modific». «Nu modifici nimic, mi s-a zis, lasă-l așa că-l strici». [...] Cu chiu și vai am reușit să modific doar titlul. Să nu i se mai spună «Înainte de plecare», ci *Omul care ne trebuia*. Mă dădeam cu capul de garduri și nu pricepeam nimic. «Cum, dom'le, îmi ziceam, să nu mi se ceară nici o modificare? Niciuna?». Am auzit din presă că, între timp, se filmează intens. Știți care ar fi culmea? Să iasă un film bun. Pe cuvânt dacă n-o să-mi fac cruce». ■ George Littera completează *Dicționarul cinematografic* cu o continuare în definirea *Comediei muzicale (II)*. ■ În cadrul rubricii *Documentarul și foamea de real*, Teodor Mazilu pledează pentru autenticitatea vieții obișnuite surprinse pe peliculă: „Cred că s-a produs o mare încrâncenare în peisaj, în filmele noastre documentare circulă mai multe pâraie

decât sunt strict necesare. Peisajul a devenit «pâinea săracului», regizorul care e incapabil să demonstreze frumusețea și dramatismul naturii umane ne ia ochii, ne sufocă cu frumusețea apelor, a brazilor și a munților. [...] Sau n-ar fi interesant de filmat, pe viu, cu toate aromele, șoaptele, dilemele concretului, ziua sfântă, de cea mai înaltă răspundere în care absolvenții își iau postul în primire? Sau poezia primului salariu – despre care mulți tineri muncitori mi-au vorbit cu îndreptățită, orgolioasă, demnă bucurie. [...] Sau câte atâtea meserii grele, eroice, cea de miner, de chirurg, de aviator, care au secretele lor pline de o înaltă poezie și o înaltă morală, filmul documentar ar putea să le facă accesibile tuturor”. ■ La „poșta redacției”, *Spectatori, nu fiți numai spectatori*, Radu Cosașu selectează câteva opinii despre *Clipa*, film realizat după romanul lui Dinu Săraru. Majoritatea impresiilor sunt entuziaste, însă un singur cinefil se referă și la autorul romanului: Filip Ralu din București susține că „Filmul s-a salvat la de un fiasco prin calitățile de excepție ale romanului lui Dinu Săraru, adică prin realismul personajelor și polemica de idei aflată în dialog. Filmul e însă lipsit de virtuți cinematografice...”.

● **[„Convorbiri literare”, nr. 7]** Se deschide cu editorialul redacțional *Vără de aur, cutezătoare*, care elogiază Directivele celui de-al XII-lea Congres: „Pentru fiecare scriitor care își iubește și respectă vocația, proiectul Directivelor celui de al XII-lea Congres al partidului reprezintă un moment de meditație asupra propriei sale creații de până acum și, totodată, sursa proiectelor sale de viitor, înțelese cu responsabilitate și cutezanță revoluționară”. □ Emilian Marcu rotunjește „fiesta” estivală cu poemul *Patria în iulie*. ■ Este publicată prima parte a anchetei *Experiență de viață, experiență literară*, însoțită de un text lămuritor al lui P. Constantin. Publicistul notează că răspunsurile „inaugurale” respectă ordinea promptitudinii celor solicitați să participe. Demersul pornește de la trei întrebări: „1) Vă rugăm să ne spuneți din experiența dv. dacă orice fapt de viață poate căpăta o semnificație literară. În ce mod experiența dv. de viață s-a convertit în creație literară? 2) Poate fi presupusă existența unei împliniri literare fără raportare la experiența de viață a scriitorului ori a semenilor săi? 3) În ce măsură credeți că literatura scriitorilor tineri este expresia unei experiențe de viață autentice?”. În acest număr răspund Dinu Flămând, Radu Mareș, Costache Olăreanu, Radu Petrescu, Mircea Florin Șandru și Dorin Tudoran, ale căror fotografii sunt așezate, în ordine alfabetică, pe o coloană. □ În *Tema autorului*, Radu Mareș susține că „foarte multe cărți seamănă între ele, îndeosebi cele cu tematică de actualitate. Seamănă, adică sunt previzibile, adică sunt decalcuri mai mult sau mai puțin ingenioase după un model”. □ La cel de-al doilea punct de interes, prozatorul își expune părerea cu privire la scriitorii care „proiectează «tema autorului»” în operele lor: „Tot ei scriu cu aceeași ușurință despre orice, au un răspuns ferm la toate întrebările, nu-i neliniștește și nu-i sperie nimic, nu-și dezvăluie niciodată lașitățile, egoismul, răutatea... Suma defectelor umane o transferă personajelor cu cheie, în romane cu cheie,

spre deliciul galeriei, avidă totdeauna de desconspirări scandaloase”. □ Ultima întrebare este „acoperită” de Radu Mareș prin nominalizarea câtorva titluri românești: „*Dihorul* lui Papilian, mai de mult. Acum, *Bate și ți se va deschide*, deși personal prefer romanul mai vechi al lui Mihai Sin, intitulat *Viața la o margine de șosea*, pentru că acolo reporterul nu se dezlănțuise încă. Chiar prin imperfecțiunile lor, aceste romane mi se par exemplare ca răspuns la ultima întrebare a anchetei dv. Mărturisesc în plus că le-am citit cu încântare și invidie”. □ Costache Olăreanu cumulează primele două întrebări, construind o veritabilă proză, de dimensiuni miniaturale: „Și ce era și mai uimitor era omul care transporta pe umeri acel aparat greu. În câteva rânduri am putut să-i văd fața roșie, umflată de căldură, ochii triști (o tristețe ce provenea mai mult din oboseala trupului decât din suflet, dar cu nimic mai neimpresionantă). O respirație abundentă îi lipise cămașa de piele, iar de pe frunte se prelingeau, în jos, până pe vârful nasului, picături mari care îi cădeau pe piept, pe pantofi, în iarbă”. □ Prozatorul „târgoviștean” (cu obârșii... hușene) exprimă și unele rezerve privitoare la cărțile scriitorilor aflați la începuturile meseriei: „Deși sunt un lector foarte răbdător, obosesc deseori citind pagini întregi în care nu se întâmplă nimic. Câte un roman descrie atât de amănunțit lucruri și stări că nu mai poți discerne nimic. *Vreau să ajung la Ploiești* – și de aici o sută de pagini. Gesturi neînsemnate ale personajelor sunt comentate ca al doilea război mondial. Iar monologurile interioare (cine poate scăpa de ele, de la Joyce încoace?), ne umplu ochii de o perdea deasă și înșelătoare de cuvinte. Unele paragrafe, lungi și de un kilometru, au la bază o eroare fundamentală de psihologia lecturii: textul nu se *privește* ca un covor (lumea să exclame: «Ce bine țesut», ce bine «bătut»!), ci se *citește*, adică, după o vorbă inspirată a cui-va, se merge ca să se ajungă acolo unde duc cuvintele”. □ Dinu Flămând comasează răspunsurile tuturor întrebărilor în textul *Ipse dixit*, din care spicui-m: „Există o psihologie a defensivei pe care o profesază în sinea lui orice scriitor, numai el știe cel mai bine cât de mult se raportează cutare sau cutare pagină pe care a scris-o la experiența de viață autentică și definitivă, care i-a aparținut, în fapt sau prin asumarea intuitivă (ceea ce e totuna) și în numele cărei experiențe își justifică și își apără opera de zeflemeaua celorlalți, dacă nu și de propria lui zeflemea. [...] Setea de real este, într-adevăr, atât de manifestă în cele mai bune cărți apărute mai nou, încât a început deja să se scrie despre etapa de «moralitate» pe care dorește în mod deosebit să și-o asume poezia tânără. Poate niciodată poeții tineri nu au mizat atât de mult pe speranța de fi *crezuți* în ceea ce scriu. Literatura tânără va da de gândit, nu peste multă vreme. Va curge multă cerneală pe tema autenticității”. □ Dorin Tudoran consideră că numai talentul poate face diferența: „orice fapt de viață are șansa de-a se transforma, cândva, într-o existență literară, dar acest transfer rămâne un miracol, ce ține de harul literar. Nu funcționează nicidecum după sistemul de convertire din lumea monedelor, să zicem. Acolo 1 dolar = 1,8 mărci. În lumea

creației, un fapt de viață nu înseamnă sigur = un vers, un roman, un personaj”. În privința propriei experiențe de viață, Dorin Tudoran mărturisește: „Am ceva experiență de viață, pentru simplul motiv că am că am încercat ca, întâlnind sfinți, să nu-mi închipui că le sunt pe măsură! Pentru că întâlnind și stând în preajma unor mari canalii, n-am vrut să le semăn, deși, măcar unele, erau «fascinante»! Am ceva experiență de viață, pentru că am învățat că o canalie, printre altele, înseamnă și un continent de experiență de viață, ca și un sfânt, de altfel. O alta, dar o experiență de viață”. □ Autorul *Micului tratat de glorie* consideră că literatura scriitorilor tineri este expresia unei experiențe de viață autentice, „exact în măsura valorii cărților scrise. În măsura demnității cu care-și cinstesc talentul. În măsura în care-și afirmă convingerile. Și în nici un caz în raport de numărul *zilelor de documentare* efectuate. Prin viață nu se trece în *documentare*. Literatura nu trece în *revistă* viața. E drept, sunt voci care cer scriitorilor mai tineri «Mai multă experiență de viață!». O spun fără bucurie, multe din aceste voci de «colegi» sunt prezențe neînsemnate în literatură. Pentru astfel de «doctori în ale vieții» se impune, măcar din când în când, apelul «Mai mult talent, stimate voci!»”. □ În fine, Dorin Tudoran încheie cu o confesiune: „Azi, când am răspuns la această anchetă, am împlinit 34 de ani. Dimineată am răsfoit manuscrisul noii mele cărți. Nu-i pot decât mulțumi vieții, experienței pe care mi-a dat-o: știu să respir, am învățat s-o fac și asta nu-i puțin lucru; sunt, cred că sunt un om viu. Și experiență de viață înseamnă *a fi viu!*”. □ Mircea Florin Șandru punctează, răspunzând primei întrebări, că „pentru poezie situația se prezintă într-un mod cu totul special. Dacă pentru prozatori sau pentru reporteri faptul de viață, secvența existențială, întâmplarea dispartă și oarecum autonomă poate să aibă o semnificație literară și un profit imediat în planul cunoașterii lumii, al analizei unei situații de viață sau, folosind un termen gazetăresc, în planul «documentării» pentru o carte – deși până la urmă proza se situează tot deasupra acestor secvențe ale realului – pentru poet problema se pune într-un mod diferit, în sensul că de cele mai multe ori faptele de viață, evenimentele biografice, accidentele existențiale nu au, luate individual, în sine, semnificație literară și, în consecință, nu devin imediat, sau mai târziu, poezie”. □ Referindu-se la, generic numit, tânărul poet, Mircea Florin Șandru susține că „nu-i lipsește experiența de viață autentică, ba chiar aş spune că-i ajunge atâta câtă are. Are grijă de asta secolul acesta grăbit și găfâitor, viața contemporană, îndatoririle personale și civice firești, răspunderile de tot felul care se sprijină pe umerii lui tineri. [...] Revenind la întrebare, răspunsul este categoric afirmativ: da, literatura tinerilor este expresia unei experiențe de viață autentice, dense, complicate, fapt vizibil din forța și naturalețea cu care realul se impune în poezia lor”. □ Radu Petrescu ar risca, la cea de-a doua întrebare, „un răspuns afirmativ doar dacă am răsturna formularea. Însă ar fi o joacă de cuvinte. În modul cel mai curent, nu facem decât să raportăm experiența de viață la experiența scrisului”. □ Reprezentantul Școlii de la Târgo-

viște furnizează, în încheiere, și câteva nume: „Două romane recent apărute, *Mai multe inele* de Tia Șerbănescu și *Om în mers* de Ștefan M. Găbrian, dau o puternică senzație de densitate interioară, de perfectă justificare. [...] Alți prozatori, Gh. Crăciun, Iova, citați deocamdată numai în reviste (dacă nu cumva numai în *Vatra*), sunt de așteptat. Citesc cu simpatie *Aventuri dintr-o curte interioară* de Mircea Nedelciu. Am notat în altă parte prima posteritate a lui Dimitrie Stelaru. Iată acum și pe cea a lui Constantin Fântâneru, din *Interior* (1931)”. ■ Daniel Dimitriu scrie, la *Cronica literară*, despre volumul de versuri *Rază de cobalt* de Dumitru Popescu. Criticul așază poezia demnitarului într-o companie selectă: „Prin motive și unele accente în tratarea lor, putem alătura lirica lui Dumitru Popescu de aceea a lui Eugen Jebeleanu (cronicarul «veacului de zgură»), a lui Geo Dumitrescu (cel care denunță tarele morale, începând cu suficiența mentalității burgheze, continuând cu forța brutală și terminând cu ipocrizia rafinată) sau a lui Ion Caraion (mai ales pe latura unei anume tehnici a acumulărilor de imprecășii și a eleganței perfide cu care sunt ele rostite”. Poemele din *Rază de cobalt* „sunt texte-discurs, e vorba însă de un discurs interior și nu de unul de tribună”. □ Despre *Treptele lumii sau calea către sine* a lui Mihail Sadoveanu de Alexandru Paleologu, cealaltă carte căreia îi este rezervată *Cronica literară*, discută Al. Dobrescu. Comentatorul detașează studiul din multitudinea de titluri monografice de care se bucură autorul *Crengii de aur*, acesta fiind al șaptelea în ultimii trei ani. Al. Paleologu „avansează ideea unui Sadoveanu «ermetic», disimulat până la neobservare și inteligibil doar în măsura în care stăpânim cheia potrivită”. ■ În grupajul *Journal*, Constantin Pricop analizează *Un potop de simpatii*, volumul de versuri al lui Petre Stoica, care „ar fi trebuit să atragă atenția pentru premiile Uniunii Scriitorilor”. □ Tot aici, Val Condurache discută despre volumul secund al *Supraviețuirilor* lui Radu Cosașu, care „scrie ca și cum ar vorbi la telefon: literatura e-n prelungirea vieții, e viață, prelungită în cuvinte”. □ Mihai Dinu Gheorghiu prezintă *Shakespeare: un psiholog modern*, volumul lui Mihai Rădulescu. ■ O pagină *In memoriam George Lesnea*. Încredințează evocări Mircea Radu Iacoban (*Lesnea*), Vasile Nicolescu (*Elegie de vară*) și Const. Ciopraga (*Închinător în fața frumuseții*) □ George Bălăiță, în *Partea de lumină sufletului*, conturează un portret al celui dispărut: „Nimeni, în Iașii pe care îi cunosc eu, nu povestea mai frumos, nu gusta vinul mai cu har, nu scria mai spontan și mai cu credință”. □ N. Barbu oferă o amintire cu poetul ieșean: „Cândva, într-o toamnă, l-a văzut pe George Lesnea transfigurat de emoție, undeva, pe pământul Moldovei, călcând pe așternuturile de frunze aurii depuse din mestecenii scuturați. Și-a umplut buzunarele cu vestigiile vegetalului care parcă purtau încă dogoarea solară, exclamând: «am să-i duc frunzele astea lui Sadoveanu!». Și s-a ținut de cuvânt!”. ■ Dinu Mihai scrie *Cu ușile închise* despre poezia lui Mihai Ursachi. ■ La *Contexte*, Constantin Coroiu întinde *O punte spre viitor*, discutând, în genere, despre literatura diaristică, și aplecân-

du-se, apoi, asupra *Jurnalului politic* al Marthei Bibescu, pe care îl socotește „un spectacol a cărei varietate de scene, tablouri și situații de mare dramatism provine din multitudinea faptelor și din diversitatea psihologiilor și intereselor care le determină. E o scrutare dinlăuntru a unui moment istoric de răscruce (1930-1941) și a unei Europe aflate pe marginea prăpastiei. Autoarea contemplă și totodată acționează, e spectatoarea dar și participantă activă la marile manevre ale inteligenței politice și diplomatice. Jurnalul devine astfel oglinda unei conștiințe de om al timpului său și de scriitor”. ■ Sub genericul *Debut* „*Convorbiri*”, o proză de Nicolae Ariton (*Salcâmul lui Iftode*). Autorul, trecut prin cenaclurile literare ieșene, beneficiază de o prezentare entuziastă a lui Daniel Dimitriu. ■ Mihai Tatulici publică un fragment de roman *Ceainicul de argint*. ■ În paginile revistei sunt răspândite mai multe grupaje de versuri. Câțiva autori: Cassian Maria Spiridon, Ștefan Mitroi, Mariana Codruț, Mircea Florin Șandru, Radu Andriescu. ■ Radu Selejan încredințează un „eșantion” din romanul *Barieră pentru cocori*. ■ Const. Ciopraga găsește *Arte și virtuozitate* în poezia lui Romulus Vulpescu. ■ Kyle Richardson, doctorand în S.U.A. și participant la Colocviul științific studentesc „Mihai Eminescu” de la Iași, publică un eseu despre diverse *Versiuni ale poemului „Lacul” în limba engleză*. ■ Aglomerație de titluri la *Panoramic editorial*. □ Lucian Vasiliu semnalează volumul de versuri *Colorând o frază*, de Negoită Irimie. □ Al.I. Friduș scrie despre *Antologia piesei într-un act*, întocmită de Valentin Silvestru. □ Romanul *Cora*, de Virgil Duda, este recenzat de C. Valentin. □ Liviu Antonesei prezintă volumul de proză satirică *Obiceiuri de nuntă la cangurii șchiopi* al lui Cornel Udrea. □ Dorian Obreja străbate *Misivă între anotimpuri* de Anghel Mora. □ Ioan Holban parcurge *Începutul verii astronomice* de Apostol Gurău. □ Culegerea de versuri *Cupola Bărăganului* a lui Tudor George este contemplată de Emil Nicolae. ■ Sunt publicate premiile asociațiilor de scriitori pe anul 1978. La Iași, juriul alcătuit din Corneliu Sturzu (președinte), Al. Andriescu, Ovidiu Genaru, Dumitru Ignea, Grigore Ilisei, Ioanid Romanescu și Horia Zilieru i-a desemnat câștigători pe Const. Ciopraga, pentru volumul *Între Ulysse și Don Quijote*, Elvira Sorohan, pentru *Cantemir în cartea ieroglifelor*, și Lucian Valea, cu volumul de versuri *Singurătate în Ithaca*. ■ *Dintre sute de catarge*, Ioanid Romanescu găsește destule fără pânze sau cu pânze de hârtie. ■ Dana Diaconu realizează un dialog cu prozatorul, criticul literar, traducătorul și publicistul spaniol Juan Eduardo Zúñiga, dialog desfășurat la Madrid și așezat sub genericul *În exclusivitate „Convorbiri”*. Invitatul este un cunoscător al literaturii române, a vizitat România, citește cu regularitate *Secolul 20* sau *România literară*, a tradus poezia lui Bacovia în limba spaniolă. Despre această experiență și dificultățile întâmpinate în transformarea spaniolă a poemelor bacoviene mărturisește: „Fraza bacoviană mi se pare dificilă, în sensul redării în altă limbă a simplității, a lipsei sale de artificii poetice. Tocmai am pe masa mea de lucru recenta carte a lui Ion Caraion despre Bacovia și

mă pregătesc să citesc cu atenție ca să văd dacă opiniile noastre coincid sau nu”. De asemenea, Zúñiga are în vedere ecourile literaturii române în Spania: „Din literatura română s-a tradus destul de puțin și trebuie să recunoaștem că nu este cunoscută pe cât s-ar cuveni. Avem o frumoasă traducere a lui Eminescu realizată de Rafael Alberti și Maria Teresa León. Dar marile figuri contemporane sunt aproape ignorate. Au apărut, totuși, o ediție «Los cardos del Baragan» de Istrati și o antologie de opere teatrale. Și, pentru că am pomenit de numele lui Istrati, aș aminti că în anii '30 s-a tradus o mare parte a operei sale, care a fost foarte bine primită și a trezit un puternic ecou”. ■ În aceeași pagină, Ion Caraion este prezent cu câteva traduceri din Paul Celan.

● [„Echinox”, nr. 6-7] Florin Manolescu începe pe prima pagină un eseu despre literatura de science-fiction, inclusă în literatura de consum sau în romanul popular, și comentează: „Urmărind să concilieze două atitudini specifice unor sisteme diferite de valori (*atitudinea științifică și atitudinea estetică*) literatura S.F. a fost nevoită, în chip firesc, să-și compună o personalitate lexicală nouă și un număr de teme, specii, personaje, obiecte și procedee literare proprii, încadrate într-un context narativ diferit de acela al literaturii *mainstream*. De aceea, demersul unui critic care încearcă să formuleze o judecată de valoare asupra unui roman S.F., pornind numai de la normele estetice pe care i le oferă literatura obișnuită, este lipsit de eficiență.” (articolul *Condiția literaturii S.F.*) ■ Vladimir Colin face o istorie a literaturii de anticipație (Lucian din Samosata, Swift, Voltaire, Poe, Verne, Wells, întemeietori ai genului), enumerând „talente epice majore”, alături de „eflorescența genului”, din diferite culturi: americană (Asimov, Van Vogt, Bradbury, Anderson), rusă (Beliaev, Efremov, Altov), engleză (Aldiss, Ballard, Bruner), italiană (Aldani), poloneză (Lem), germană (Franke), română (Arama, Hobana, Rogoz, Kernbach) (articolul *Anticipația, pledoarie și avertisment*). ■ Cele două cronici literare includ o carte de poezie a lui Aurel Șorobetea, *Altminteri* (Dacia, 1979), cronică semnată de Emil Hurezeanu; și un roman de anticipație a lui Constantin Cubleşan, intitulat *Paradoxala întoarcere* (Ed. Albatros, 1978), sub semnătura lui Mihai Dragolea, roman SF considerat de cronicar „una dintre cele mai consistente reușite ale genului din ultimul timp”. ■ Sunt publicate versurile lui Andrei Zanca-Sofalvi, precedate de o mică introducere „în materie” de Ion Pop. ■ Pe pagina următoare sunt publicate și versuri de Traian T. Coșovei. □ La pagina de interviuri, ne găsim interviul lui Ovidiu Mureșan cu scriitorul Ion Hobana, prilejul interviului fiind dat de „una dintre rarele contribuții românești la studiul operei verniene [...] cartea *20000 de pagini în căutarea lui Jules Verne*”. ■ Mircea Cărtărescu este prezent cu o suită de poeme intitulate *Georgice*, iar Nicolae Băciuț cu un singur poem, *Ieșirea în stradă*. Alți poeți publicați sunt Augustin Pop cu poemul *Vă dorim noapte bună* și Marta Petreu cu *Alte teze neterminate despre Marta*. ■ Ion Neagoș pune sub semnul întrebării „misterul realității” din povestirile lui A.E. Baconsky, *Echi-*

noxul nebunilor (articolul *Recitind Echinoxul nebunilor*). ■ La rubrica „vitri-
na”, este de remarcat recenzia lui Nicolae Băciuş a cărţii *Planeta fără memorie*
(Albatros, Buc., 1978) a lui Corneliu Omescu: „*Planeta fără memorie* este o
lectură plăcută, o invitaţie la meditaţi asupra condiţiei omului în relaţie cu pre-
ocupările sale în spaţiul extraterestru. Nelipsindu-i sarea şi piperul, cartea lui
Corneliu Omescu rămâne interesantă în măsura în care încearcă să fie o carte
ce transformă textul din mijloc de delectare în mijloc de cunoaştere.“. ■ Marta
Petreu Muntean introduce, în concertul articolelor despre literatura de antici-
paţie, o temă mai profundă despre *Fantasticul romantic*. ■ A treia serie de
documente inedite, mai precis de scrisori inedite, este publicată de Mircea
Curticeanu privitoare la corespondenţa dintre Ion Breazu cu Lucian Blaga.
■ Horia Aramă prezintă publicului român o publicaţie „de ținută” al cărei
animator este Bernard Goorden, un „binecunoscut istoric al fantasticului ști-
ințific mondial” (articolul *Condiția antologiei*). ■ Ioan Groșan abordează
chestiunea filmului de science-fiction și își încheie articolul cu un joc de cu-
vinte: „science-fiction-ul cinematografic românesc rămâne ceea ce este: o pro-
blemă de science-fiction.” (articolul *O problemă de science-fiction: filmul
science-fiction românesc*). ■ Silvia Balea traduce câteva poeme din Jorge Luis
Borges.

● [„Familia”, nr. 7] Textele lui Ion Golban și Mihai Drecin marchează 35
de ani de la Eliberarea patriei de sub jugul fascist. □ Primarul municipiului
Oradea, Petru Demeter, acordă un interviu lui Traian Blajovici, în care eviden-
țiază schimbările prin care a trecut urbea de pe Crișul Repede în ultimii 35 de
ani. ■ Victor Atanasiu consemnează apariția ediției de *Opere* Bacovia, ediție
care are „meritul de a fi completă”. ■ Antologarea, la inițiativa lui Valeriu
Râpeanu, a reportajelor lui Brunea-Fox din anii 1927-1928 în culegerea *Repor-
tajele mele* este salutată de Al.Th. Ionescu. ■ Gheorghe Perian consideră că
volumul lui Cornel Nistorescu, *Întâmplări în liniștea unei fotografii*, „dacă nu
consacră un autor de reportaje, anunță cu siguranță un prozator” situat în des-
cendența unor D.R. Popescu sau Fănuș Neagu. Despre ansamblul cărții, recen-
zentul apreciază că „În primele reportaje, eforturile stilistice intenționau să
suplinească o anumită sărăcie expresivă a realității însăși, lucru la care autorul
va renunța mai târziu învățând să se orienteze mai sigur spre întâmplări și per-
sonaje capabile să rețină prin ele însele atenția cititorului”. ■ *Vitrina cu cărți*
se încheie „rotund”, cu o recenzie a lui Marin Chelu tot despre o carte de re-
portaje: *Grăbit prin America* de Teodor Marian. Autorului i se reproșează fap-
tul că „rămâne ancorat la nivelul sec al amănuntului documentar” și că nu a
urmat „sfatul” lui Brunea-Fox de a se apropia de „vatra muncii”. ■ Al. Ciste-
lecan consideră *Spectacolul* lui Leonid Dimov „o splendoare de carte”, motiv
pentru care recenzia dezvăluie evidente accente polemice (față de opinii despre
poezia lui Dimov exprimate de: Marin Mincu, Alex. Ștefănescu, Al. Piru, Lu-
cian Alexiu, M. Iorgulescu, M. Nițescu). ■ Despre receptarea favorabilă a

Jurnalului parizian al lui Eugen Simion, Virgil Podoabă bănuiește că „sub nivelul adeziunilor corale suscitade de calitățile certe ale cărții, atitudinea comentatorilor pitește și o subtilă perfidie de confrate, constând în umbrirea tacită a activității de bază a autorului (critica) prin elogiul inechivoc al uneia de alt ordin”. Cronicarul apreciază că *Timpul trăirii, timpul mărturisirii* poate fi citit asemenea unui „roman inaparaent, construit pe schema călătoriei inițiatice”.

■ Gh. Grigurcu analizează *Introducerea în opera lui G. Bacovia* în care Dinu Flămând, prin instrumentarul teoretic de care se servește, „păstrează ceva din încordarea la examen a unui student eminent care dorește a înfățișa tot ce știe”. Cu toate acestea, „critica sa e una de artist, purtând reflexele stilului lui I. Ne-goïtescu”.

■ *Funcțiune, spațiu, arhitectură* de George Săsărman intră în vizorul lui Crăciun Bejan.

■ Versuri de: Florin Mugur, Al. Andrițoiu, Vasile Dima, Marin Stana.

□ *Din lirica poloneză*, în românește de Nicolae Mareș: Leopold Staff, Wladyslaw Broniewski, Julian Tuwin, Konstanty Ildefons Galczynski, Miron Bialoszewski, Stanislaw Horak, Helena Raszka, Ernest Bryll.

■ Dialogul filosofic imaginat de Mihai Șora în *Actul și puțința* relevă aceeași doi interlocutori din *Verbul și numele* (v. „Familia”, nr. 4 și nr. 5 din 1979): „Tânărul Prieten” (TP) și „Mai Știutorul” (MȘ).

■ Ion Vartic povestește *Din culise*, pe teme teatrale.

■ *Poezia lui Lucian Blaga* este pusă în lumină nouă de Ștefan Aug. Doinaș printr-un amplu eseu în care cerchistul descrie „bestiarul” universului poetic blagian.

■ Rubrica permanentă a lui Vasile Spoială, *Iadeș*, este completată cu o eseistică atingând teme literare (Bacovia, Blaga, La Bruyère).

■ Ioan A. Popa restituie patru scrisori pe care Aron Cotruș le-a trimis (în intervalul aprilie 1938 – iulie 1939) scriitorului american de origine română Peter Neagoe. Imaginea facsimilată care însoțește materialul surprinde pasajul în care Aron Cotruș îl roagă pe corespondentul său să traducă în engleză și să publice „unde vei crede de bine” volumul său, *Minerii*.

□ Radu Enescu realizează un *Periplu arhitectonic* prin S.U.A., subintitulat *3 schițe reportaj*.

■ *Despre Masele populare, suportul de neclintit al rezistenței antifasciste din țara noastră* scrie Mihai Drecin.

□ Crăciun Parasca semnează reportajul *Drumurile țării trec prin Frâșca*.

■ Debutul dramaturgic al cronicarului și crainicului sportiv Mircea M. Ionescu cu volumul *Centrul înaintaș s-a născut la miezul nopții* este semnalat de Dimitru Chirilă.

■ Stelian Vasilescu iscălește o însemnare despre Săptămâna teatrală sătmăreană.

■ În *28+1*, Romulus Vulpescu comentează o expoziție de portrete de scriitori pe care le-a realizat Carmen Ioana Cristian. În P.S.-ul care însoțește textul, poetul orădean dezvăluie din culise: „Tablourile au fost expuse, timp de două săptămâni, în holul «Casei Scriitorilor». Vandali, bizari ca tot ceea ce este monstruos, a căror sămânță o crezusem spulberată odată cu istovirea migrației, au mutilat câteva pânze – în contul laș al unor jalnice răfuieli cu unii portretizați, exterminați în efigie, tăindu-le pieziș cu șișul care le este condei caracteristic sau mânjindu-le cu murdăria ce le ține loc de minte și de suflet: ierte-i artista îndurerată de bar-

barie, ca pe niște netrebnci ignari, șacali ai neputinței, care-au să rămână pururi cu stigmatele gestului înfierate în tovalul conștiinței joase”. ■ V.S. anunță apariția, la Electrecord, a discului *Kek virag (Floare albastră)*, cuprinzând un recital Eminescu în limba maghiară. ■ Magda Danciu interviează sculptorul Nicolae Kruch, cu ocazia obținerii premiului al II-lea la Bienala Internațională de sculptură de la Ravena.

● [„Opinia studentească”, nr. 3-4 (29-30)] Semnează poezii: Dan Siliște și Ștefan Mitroi. ■ Colectivul redacției salută implicarea și contribuțiile studenților aflați în pragul absolvirii. Printre aceștia se numără și Daniel Lascu, N. D. Zaharia, Liviu Antonesei, Ștefan Lemny, Lucian Chișu, Silviu Lupescu, Elisabeta Vartic, Valeriu Rusu, Dumitru Constantin, Ioan Petru. ■ Dorin Spineanu recenzează cel mai recent volum semnat de Mircea Dinescu, *La dispoziția dumneavoastră* (C.R., 1979): „Personal, dacă-mi îngăduiți, îl prefer pe adolescentul melancolic, uneori răzvrătit, alteori disperat, candid în orice caz și mai ales necorupt de o critică la unison, cu bunele excepții din primele trei volume «Invocație nimănu», «Elegii de când eram mai tânăr» și «Proprietarul de poduri»”. ■ La rubrica *Literatura de mâine*, Silviu Lupescu (*În liniștea unei cărți*) reține volumul lui Cornel Nistorescu, *Întâmplări în liniștea unei fotografii* (Junimea, 1978): „O lucrătură limpede, deloc monotona ci contrapunctată corect, alertă, chiar colțuroasă pe alocuri. [...] El iubește reportajul, îl concepe ca o menire a prozei sale, dar și ca o modalitate de a da în vileag un anume simțământ în relația autor-personaj-lector”.

● [„Presa noastră”, nr. 7] Constantin Antip publică studiul *Presa în prima linie a luptei antifasciste, a mișcării de rezistența națională a poporului român*. □ Interviuul numărului îl are ca invitat pe Ioan Grigorescu: „[...] – Există în personalitatea dumneavoastră o triplă ipostaza: prozator, reporter, scenarist. Cum le disociați? Cum le suprapuneți? Sau, cum le subsumați? – Aș pune altfel ordinea: reporter, prozator, cineast. În fond, această triplă ipostază pe care o remarcăți în scrisul meu, nu formează decât fațetele unuia și aceluiasi act de creație. Detest cuvântul «creație». Să-i zicem, act de muncă. Prozatorul s-a născut din reporter. Cineastul n-a apărut decât dintr-o necesitate imperioasă de diversificare a mijloacelor de expresie, într-un moment când limbajul cinematografic se dovedea mai prompt, mai fidel realității, mai concis și mai pe înțelesul tuturor, în ceea ce mă privește, reporterul nu reprezintă decât ipostaza funcției sociale imediate a scriitorului, a angajării la actualitate prin apelarea la ceea ce poate furniza cititorului o comunicare cât mai nemijlocită cu realitatea atât de diversă, de frapantă uneori, de necesară situării sale într-un context general. – Considerați reportajul o artă? – Consider orice mijloc de expresie capabil să convingă prin emoție, o artă. Dar dacă literatura n-are vârsta, reportajul este legat în mod intrinsec de evenimente strict delimitate în epocă. Deci, reportajul are vârstă. Asta l-ar putea separa de literatură, de arte în general. Dar

capacitatea lui, atunci când o are, de a convinge și a emoționa atât prin forța cuvântului, cât și prin elocvența faptelor descrise, îl resituează între genurile literare, și oricât de controversată ar fi poziția lui printre acestea, el dăinuie și își relevă utilitatea. Ceea ce a făcut însă din reportaj o specie detestabilă, au fost eforturile sterile de literaturizare a lui, excesul de metaforă, prețiozitatea, abuzul de clișee, înlocuirea problematicului *sine qua non* funcțiilor sale elementare printr-un descriptivism desuet, de cele mai multe ori contemplativ, extaziant încât eram nevoiți să credem reporterul mai mult pe cuvântul său patetic și înzorzonat decât prin capacitatea de a ne informa. Cred însă că așa-numita literatură de ficțiune se află într-un incontestabil regres. Lucrul este explicabil atunci când realitatea în care trăim se dovedește nu numai copleșitoare, răscolitoare, frapantă și plină de forță de seducție și deosebit de stimulative angajării fiecăruia cu aportul său la cauza generală. Trăim o epocă de spectaculoase schimbări atât la scară națională, cât și la scară planetară, problemele care animă astăzi umanitatea sunt șocante, uluitoare, deseori de neprevăzut. Locul ficțiunii ca produs al «geniilor pustii» turmentate, chinuite de angoase, deseori sterile și ineficiente a fost tot mai mult luat de literatura-document. Izvorâtă din participarea nemijlocită a creatorului la viață, printr-un efort de cuprindere și de înțelegere a amploarei evenimentelor trăite de o societate dată. Reportajul, atunci când își revendică dreptul de a fi socotit literatură, nu are alte șanse la îndeplinirea acestei aspirații decât capacitatea perenității sale, ori, el nu poate dăinui decât prin semnificația faptului de viață surprins de reporter și prin măiestria lui artistică. – *Ați publicat mai multe volume de reportaj: Învingul Terek, Cocteil Babilon, Zig-zag pe mapamond, Fenix inflamabil, Spectacolul lumii, Paradisul murdar, Afirm! Le socotiți literatură?* – Le socot expresia nevoii de a comunica. Nu înțeleg de ce o ficțiune elaborată pe colțul mesei, cu conflicte născocite, numind viața, este mai autentică literatură decât efortul de a înfățișa lumea «de visu» prin prezentarea realității sub aspectele ei cele mai caracteristice unei epoci. În această direcție funcționează încă multe tabuuri, nimeni n-ar îndrăzni să spună despre cărțile lui Geo Bogza *Priveliști și sentimente* ori *Paznic de Far* că sunt culegeri de reportaje, așa cum nimeni n-ar cuteza să califice filmele documentare ale lui Joris Ivens drept ceva situat la marginea artei. În fond, nici ficțiunea n-a fost niciodată pură, nici măcar în cazul literaturii științifico-fantastice, ci doar o transfigurare a realității, de cele mai multe ori la baza ei stând fapte autentice, petrecute aieva, deseori consemnate de istorie ca atare, sau proiecții asupra unui viitor posibil cu rădăcinile adânc implantate în prezent sau în trecut. Reporterul este sedus de faptul de viață, în timp ce autorul de ficțiune este sedus de fantezie. Ambii au însă același scop. Acela de a modela viața, de a o înfățișa în așa fel încât să acționeze asupra realității, de a face din produsul creației lor o armă de luptă. [...] Când nu prea avem ce spune, atunci apelăm la adjective. Dar să știți: dacă în nuvelă sau în roman, adjectivul prost plasat sau

excesiv de abundent este ca o acnee pe obraz, în reportaj el apare ca un furuncul. Da, imaginea este violentă, vă înțeleg. Dar cum să-i lecuiești pe unii tineri reporteri de «irezistibila» tentație a abuzului de adjective? Mulți cred că, în felul acesta, îl imită pe Bogza. Se înșeală. Nimeni nu vrea să citească pe cineva care scrie «ca Bogza», din moment ce-l are pe Bogza la îndemână. Prozelitismul în reportaj nu este nici măcar epigonism literar, ci, pur și simplu, renunțarea la vocea proprie, atâta câtă putem avea și intrarea forțată în tiparele altuia ca și când am vrea să-i purtăm cu orice preț încălțările. Reporterul n-are altă alegere. Trebuie să fie el însuși. Și, mai presus de toate, trebuie să fie un militant. Asta este însă valabil pentru orice om al scrisului, pentru orice artă. – *Considerați, deci, militantismul o condiție vitală pentru artă?* – Consider că vremea artei pentru artă a trecut de mult chiar și acolo unde refugiul în turnul de fildeș putea fi dacă nu rentabil, cel puțin comod. Militantismul sau angajarea de acea parte a baricadei unde lupta se duce pentru adevăr, pentru omenie, pentru o lume mai bună caracterizată printr-o adevărată condiție umană, este determinant pentru etica oricărui artist. [...] – *Care sunt scenariile de film pe care le-ați scris?* – Până acum vreo zece, câte au și văzut lumina ecranului. *Străzile au amintiri, Cartierul Veseliei, Subteranul, Canarul și Viscolul, Felix și Otilia, Explozia, Mastodontul, Cuibul salamandrelor, Acțiunea autobuzul.* În sfârșit, *Brațele Afroditei*, «bubuit» de-o anumită parte a criticii cinematografice constituită în grup – n-am zis «bisericească» – pentru că «parohia» are pretenții de «catedrală» în care, pasămite, ar oficia sacerdotal, fără interese aparte și cu teama cuvenită față de împărăția cerurilor. Asta-i însă situația. Ei, dac-am avea și noi, cineăștii, o revistă măcar ca «Presa noastră» din ultimele ei ediții! Mi se spune că am avea-o, dar cei de la «Cinema» n-o au nici ei, din moment ce nici lor nu le ajunge încât publică tot pe la alții. Dar asta-i altă căciulă. Situația scenaristului nu este de invidiat. Dacă un dramaturg are șase sau șapte piese jucate este considerat consacrat, un scenarist, care nu face altceva decât dramaturgie pentru scenele cu ecran, nu este socotit altceva decât un fel de textier de filme, adică tot ca ceva situat la marginea literaturii. Un scriitor nu este socotit autor decât pe baza cărților sale, și asta este drept. Dar acest criteriu funcționează dinaintea apariției celei de a șaptea arte care a născut o nouă dramaturgie, cea de film. Exigențele ecranului și rigorile acestui gen de literatură nu permit rabat la talent iar munca la un scenariu este, deseori, mai dificilă decât la un roman. În plus, scenariul cinematografic nu este nici publicat, iar după ce filmul a fost turnat, principalul autor este considerat regizorul. Cred că această nedreaptă condiție morală a scenariului a ținut sub rezervă numeroși publicist și scriitori care s-ar fi simțit tentați să scrie pentru ecran. Și din aceasta, n-a avut de câștigat nici literatura și nici cinematografia. – *Dar poate că literatura propriu-zisă, mă refer la proza de ficțiune, nici n-a avut prea mult de pierdut.* – Aici, cred că vă înșelați. Proza din ultimele decenii este foarte influențată de stilul povestirii cinematografice. Sub influența cinematografului

scriitorul s-a simțit tentat să-și «vizualizeze» scrisul, să-l facă mai alert, mai direct, mai descărcat de grăsimea descriptivismului, mai plin de mușchii acțiunii. Ecranul te învață conciziunea, elipticul, «suspense»-ul. Nu sunt primul care afirmă că, chiar și reportajul exercită o influență asupra prozei moderne. Din păcate, datorită tabu-urilor despre care vă vorbeam mai înainte, unii prozatori se tem ca dracul de tămâie să nu fie acuzați de critici că scriu «reportericește», genul fiind socotit de unii esteți cu nas prea subțire pentru a mirosi realitatea, de-a dreptul detestabil. Or, dacă luăm unele dintre cele mai mari romane ale literaturii contemporane universale, constatăm că adevărați scriitori, de mult consacrați, n-au considerat deloc desuet să apeleze în scrisul lor la modalități sau procedee de construcție literară specifice reportajului de anvergură sau filmului artistic de lung metraj. Mulți dintre ei acceptă această influență în perfecționarea mijloacelor lor de expresie fără să fi profesat vreodată reportajul propriu-zis sau scenariul cinematografic. Pur și simplu, ei au sesizat căile de îmbogățire a limbajului literar existente în aceste genuri și le-au asimilat. Surprinzător este faptul că chiar și unii clasici au simțit tentația vizualizării scrisului lor, înainte ca arta cinematografică să apară. Există numeroase romane, chiar și în literatura noastră, a căror transpunere pe ecran apare deosebit de seducătoare tocmai datorită artei autorilor lor de a povesti o acțiune ca și când ea s-ar derula pe pânza albă a unui ecran. Din păcate, în ultimii ani am asistat cam pasivi la un val de «ecranizări» încropite de nechemați care au sărăcit cumplit și au afectat grav fondul de aur al literaturii române clasice și contemporane ce putea constitui rezervorul cel mai generos pentru adevărate aspirații cinematografice. Este un lucru ce merită a fi dezbătut, dar nu o vom face aici, deoarece ne chemăm «Presa noastră» și vreți să vorbim despre reportaj. – *Intr-adevăr! Ce este, după dumneavoastră, un reporter?* – O alcătuire aparte a omului născut cu pana în mână. – *Născut?* – Întocmai, nu «făcut». Că, ce este «făcut», rămâne «făcătură». Și, mai curând ori mai târziu, asta se vede. Deci, reporterul: Om al conciziunii, al acuității de observație, al capacității de a sintetiza, de a disocia cu discernământ perenul de perisabil, de a sesiza esențialul. Om al adevărului, al probității, al cinstei funciare. Un reporter care «minte» este proscris. Om îndrăgostit de real și de oamenii realului. Fără dragoste de oameni nu poți practica reportajul. Mă gândesc la Brunea-Fox. Ce l-a distins pe acest om dintre atâția reporter ai presei noastre dintre cele două războaie mondiale? Numai talentul? Și alții l-au avut. Numai retina lui de mare incisivitate și forța de penetrație? Și alții au avut-o. El avea o mare, o nețărmită dragoste de oameni. Poate că, în breaslă, numai Sahia îi semăna, dar acesta a murit pretimpuriu și nu și-a arătat adevărata lui măsură. Dragostea asta este, dacă vreți, caracteristică geniilor. A avut-o Eminescu, a avut-o Creangă, au avut-o un Caragiale, un Coșbuc, un Blaga, un Arghezi, un Călinescu (transformat din «mizantrop» în optimist). Dar numai dragostea și toate celelalte pomenite mai sus, nu ajung reporterului modern. Lui îi mai trebuie: instruire,

cultură, nivel politic, robustețe fizică, posedarea unei limbi străine – cel puțin una – capacitatea mînuirii mijloacelor profesiunii sale, stenodactilografia, aparatul foto, microfonul, chiar și camera de filmat și conducerea unui vehicul. [...] – *Spuneți-mi, chiar credeți că v-ați născut cu pana în mână?* - Cu aia de reporter, da. Sau, mi se pare mie, căci am dobândit-o în copilărie. – *Probabil tatăl dumneavoastră era tipograf și mirosea a cerneală de tipar...* - Vedeți? Aveți fantezie. Și fantezia îl cam încurcă pe reporter. Nu era nici tipograf și nu mirosea nici a cerneală. Era maistru-distilator, la *Vega* la Ploiești, și mirosea a sudoare amestecată cu benzină. Știți cum este izul ăsta? Ceva fascinant, ca într-o poveste. Era însă un marc cititor. Abonat la «Universul», la «Ziarul științelor și călătoriilor», la «Cuvântul liber». □ C. Stănescu semnează un comentariu, *Rigorile criticii de artă în presa cotidiană*: „[...] Într-o epocă de ecloziune a metodelor critice celor mai diverse, a sincronizărilor cu cele mai noi tipuri, viziuni de critică asistăm și la o sensibilă prefacerea limbajului, a terminologiei, care determină gradul de accesibilitate a analizei. Se petrece însă, și în acest domeniu, un fenomen paradoxal, similar cu situația din multe altele: anumite mijloace noi, destinate lărgirii posibilităților de mișcare, de înțelegere se întorc împotriva scopului; o nouă energie, născută ca o nouă șansă, devine o povară pentru inventatori și o enigmă pentru destinatari. [...] Avem, însă, datorită morală, politică, socială de a consolida șubreda punte, de a desfunda anumite canale de comunicare, cu atât mai mult cu cât misiunea criticii este de a lumina și nu a întuneca mesajul operelor, pentru un public tot mai numeros dar și mai instruit. Într-o anumită măsură, fenomenul închiderii, al încarcerării într-o metodă și un limbaj separatoare, retransate într-o fortăreață inexpugnabilă, exprimă o fugă de locurile comune, prea mult timp utilizate, de voie ori de nevoie, de șablonul osificat, de o gândire critică împrumutată prin procură de la instanțe autorizate, în perioada dogmatismului. Dar este straniu ca o irepresibilă dorință de eliberare să ia forma încarcerării în citadela incomunicării, a enigmisticii. În numele specializării, asistăm cum comentariul critic devine un limbaj elită, cam găunos, „esperanto” al unei confrerii de inițiați (deși scopul mărturisit al acestei «limbi» este înțelegerea universală...). Fugind de un șablon, critica a ajuns în brațele altuia, eliberându-se din strânsoarea dogmatismului sociologizant se lasă cu plăcere sufocată de corsetul elitărilor terminologic, separatist; aceasta îi sporește probabil nu numai sentimentul încrederii dar și al puterii discreționare. Și astfel, din nou ajungem la dorința de putere, de a decide fără drept de apel, de a da verdicte definitive în numele unor criterii împărțite de un grup sau altul. Cât pot fi de obiective judecățile de valoare operate în funcție de gustul sau interesul grupurilor nu mai trebuie să spunem: ele conduc la promovarea arbitrară a unor încercări de a compromite personalități ale culturii noastre de către foste personalități viitoare.” □ Ion Dodu Bălan semnează o recenzie volumului de versuri, *Raza de cobalt* al gazetarului Dumitru Popescu. □ Al. Ștefănescu pre-

zintă volumul *Cultura și literatura română veche în context european* de G. Mihăilă, publicată de Editura științifică și enciclopedică. □ Victor Bârlădeanu publică un medalion închinat lui Gheorghe Dinu.

● [„**Ramuri**”, nr. 7] Editorialul – semnat „R” – se referă la pregătirea celui de-al XII-lea Congres al P.C.R. (*Un drum de împliniri*). ■ Rubrica *Memento* propune textul *Gorjanul*, publicat de Tudor Arghezi în 1943, sub pseudonimul Alfa. ■ Pagina de recenzii este înfăptuită de Constantin Barbu, care aduce în prim-plan ediția de poezii și traduceri *Ultimele* de N. Iorga, îngrijită de Stelian Neagoe, *Șase maladii ale spiritului contemporan* de Constantin Noica și *Hesperia* de Ștefan Aug. Doinaș. ■ La *Delimitări*, Ovidiu Ghidirmic exprimă unele rezerve față de volumul *Poeți contemporani* al lui M. Nițescu, care alunecă nu o dată în „dogmatism estetic”. De pildă, atunci când „poezia lui Marin Sorescu este refuzată ca formulă lirică”. Sau când este judecată opera altui poet important: „A spune că poezia lui Nichita Stănescu este o «retorică a nimicului» și că e «lipsită, în genere, de profunzime și substanțialitate» este mult prea mult”. În fine, M. Nițescu „nu surprinde semnificațiile majore” ale poeziei lui Adrian Păunescu. În volumul discutat, autorul stabilește *trei tipuri esențiale de poezie*, evidențiate de cronicar: poezia ontologică, reprezentată de Ion Caraion și Ioan Alexandru („spre care merg preferințele criticului”), poezia livrescă, reprezentată de Radu Stanca și Doinaș („față de care criticul nutrește o vădită simpatie”) și poezia ludică, reprezentată de Nichita Stănescu și Leonid Dimov („acest ultim tip de poezie este discreditat de critic”). ■ George Sorescu semnează textul *Eminescu, o conștiință preromantică*, identificând mai ales în primele poeme eminesciene amprente ale acestui orizont literar. ■ Sunt prezenți cu versuri Florin Costinescu, Grete Tartler, Vasile Zamfir. ■ Pompiliu Marcea scrie, la *Lecturi din contemporani*, despre *Adrian Păunescu, poetul*, pornind de la antologia *Poezii de până azi*, „care este o foarte riguroasă și exigentă autoselecție făcută, credem, cu un gust aproape ireproșabil”. Criticul observă că destule creații ale poetului ating adesea o dimensiune sentențioasă, oferind și un exemplu „absolut memorabil”: „Și tot vorbind despre nedreptate/ Iată că am ajuns să o facem noi înșine./ Tot supărându-ne pe cei bogați,/ Astăzi noi suntem cei bogați”. De asemenea, Păunescu „realizează o adevărată sinteză a marilor direcții ale poeziei române clasice și contemporane”. ■ Constantina Caranfil publică „un interviu restant” cu Zaharia Stancu, realizat în septembrie 1969. Ziarista evocă emoțiile pe care le avusese înaintea și pe durata întâlnirii cu fostul președinte al Uniunii Scriitorilor, dar nu precizează mai nimic despre istoricul acestei convorbiri și, mai ales, de ce convorbirea apare abia după un deceniu. Discuția se concentrează în jurul romanul *Ce mult te-am iubit*, despre elaborarea căruia Stancu mărturisește: „Munca asta nu se poate povesti decât vag și superficial, miezul ei rămâne în întuneric, e ceva alunecos și imaterial când vrei să-l atingi și să-l arăți. Materialul mi l-am adunat trăind, păstrând în minte personajii, întâmplări, cuvinte și mai ales dureri. [...] Nu știu dacă

această carte, *Ce mult te-am iubit*, este foarte bine scrisă, dar rămân la convingerea că e cea mai profund umană”. ■ La *A.B.C.-ul criticului*, A.I. Brumaru se oprește asupra unui principiu propus de Ion Vlad (*Lectura constructivă* – așezat la plural pe coperta unui volum din 1975). De la bun început, cronicarul invocă, polemic, „un act de citire infidelă”, aluzie la volumul și metodologia lui N. Manolescu. Finalul e unul al transparenței: „Credem că astăzi, o cultură în construcție și, prin aceasta, inconfundabilă, pretinde cu necesitate, pentru literatura ei, o *lectură constructivă*, iar nu *lectura infidelă*”. ■ La *Accente*, este comentat, într-o notă sarcastică, volumul *Eminescu după Eminescu*, apărut în 1979, în colecția *Eminesciana*, în care sunt publicate comunicările susținute de 11 universitari de la București, Iași și Timișoara în 1975, la un Colocviu desfășurat la Sorbona: „Din cei unsprezece, vedem că doar unul îl cunoștea pe Eminescu, unul pe Bacovia, unul pe Bлага, unul pe Argezi (și ceilalți se cunoșteau între ei). Cam puțin pentru o echipă completă de eminescologi, fără rezerve”. ■ Sub genericul *Despre Miorița*, Dumitru Radu Popescu publică *Scrisoare lui Teohar Mihadaș*, în care supune atenției câteva interpretări ale legendei. ■ La *Restituiri*, Ion Schinteie prezintă volumul călănescian *Scrisori și documente*, îngrijit de N. Scurtu. ■ Rubrica *Vitrina* găzduiește două recenzii. □ Ion Antonie semnalează volumul lui Romulus Cojocaru, *Apărătorul în derută*. □ *Echinocțiul de fiecare zi*, debutul în volum al poetului Adrian Frățilă, este prezentat de Ioana Dinulescu. ■ Publică proză Ion Coja, Irimia Gotu, Dumitru Dinulescu. ■ Tudor Nedelcea prezintă trei scrisori primite de Aida Vrioni, conducătoare a „Revistei scriitoarelor”, transformată în „Revista scriitoarelor și scriitorilor”. Destinatarii sunt: Emanoil Bucuța (1928), Liviu Rebreanu (1930), C. Rădulescu-Motru (1942). Ar fi trebuit, conform introducerii, să fie și una către I.A. Bassarabescu... ■ Într-un fel de „avanpremieră” a numărului festiv din august, Luchian Diaconu scrie despre *O strălucită realizare a poporului român*. ■ Romulus Diaconescu comentează *Antologia piesei românești într-un act*, alcătuită de Valentin Silvestru. În perioada interbelică, genul înflorește și „intră în atenția marilor istorici literari (E. Lovinescu, G. Călinescu)”. Dar, notează redactorul-șef adjunct al *Ramurilor*, „adevărata dezvoltare piesa scurtă avea s-o cunoască după 23 August”, datorită numeroaselor echipe de artiști amatori. □ De atenția cronicarului dramatic beneficiază și volumul *Trecut și prezent în teatrul românesc*, datorat lui Mircea Mancaș. ■ Sub semnătura „Red.”, un generos medalion consacrat lui Ion D. Sîrbu, la împlinirea vârstei de 60 de ani: „Există oameni care se leagă definitiv de atmosfera unui oraș, cu sau fără voia lor, și în virtutea obișnuințelor viața acestui oraș ni s-ar părea mai săracă fără prezența lor. Pentru Craiova, un astfel de om este filosoful și dramaturgul Ion D. Sîrbu, care, iată, la începutul lui cuptor, a împlinit, spre surprinderea noastră, rotunda vârstă de 60 de ani”. (Merită remarcată sintagma „cu sau fără voia lor”, pentru că Ion D. Sîrbu a „descins” în Craiova într-un moment nu tocmai fericit al vieții sale. O mică eroare calenda-

ristică: sărbătoritul se născuse la 28 iunie, nu „la începutul lui cuptor”). Medalionul continuă într-o notă elogioasă, care arată că, în pofida izolării invocate de Sîrbu în unele scrieri ale sale – cu precădere epistolare – când își descria viața la Craiova, măcar o parte a intelectualității craiovene îl aprecia: „Urăm acestui cuceritor om de cultură viață îndelungată, neobosită activitate pe ogorul fertil al literaturii noastre”. ■ În grupajul *Treisprezece poeți se găsește și Magdalena Macedonski*. ■ Ultima pagină este dedicată memoriei și operei sculptorului Gh.D. Anghel. □ Mihai Duțescu realizează un interviu cu Șerban Țuculescu (*Amintiri despre sculptor*). Aflăm că artistul își distrugea lucrările care, la un moment dat, nu îl mai reprezentau. Așa au dispărut portrete cu bustul lui Argezi sau al lui Gala Galaction. De asemenea, Șerban Țuculescu nu era mulțumit de amplasarea sculpturii lui Eminescu la Ateneu: „Avea fobia zgomotelor, a mulțimii și a vehiculelor. Spre exemplu, nu voia ca statuia lui Eminescu să fie plasată în fața Ateneului, pentru că «sunt prea multe mașini și Piața Palatului este prea circulată de automobile»”.

● [„Steaua”, nr. 7] Revista se deschide cu un dublu editorial: unul în anticiparea sărbătorii de 23 August semnat de redacția revistei, iar celălalt având ca subiect *Directivele Congresului al XII-lea ale Partidului Comunist Român*, semnat de Ion Noja. ■ Doina Modola semnează un amplu articol despre teatrul politic, atingând reperele esențiale din istoria acestei forme de artă, de la Eschil și până în contemporaneitate, dar și distincțiile teoretice necesare – de exemplu, între teatrul cu elemente politice și teatrul politic ca formă autonomă. Autoarea încadrează în contextul reîntoarcerii la realism, prin metaforizarea elementelor specifice epocii socialismul, piese ca *Da sau nu*, de Aleksandr Ghelman, *Puterea și adevărul*, de Titus Popovici, *Cer cuvântul*, de Dan Horomnea, *Clipa*, de Virgil Stoenescu. Observând că „Marea deficiență a multora dintre aceste producții dramatice este insuficienta lor transfigurare artistică și în primul rând neglijarea justificării la modul concret, în cadrul conflictului și intrigii, a situației dramatice imediate, a personajelor și evoluției lor, confundarea caracterului circumstanțial al dramei politice cu aleatoriul, oportunistul, anacronismul involuntar (calificativ al ideologiei textului dramatic, nu procedeu structural)”, autoarea conchide: „Teatrul politic este prin urmare o structură spectaculară și textuală recentă în care au convers achizițiile viziunilor regizorale moderne, de tip agitatoric și ale literaturii moderne profund semantizate, delimitând o formă autonomă, cu trăsături specifice”. ■ Constantin Crișan notează impresii despre ediția a XI-a a Zilelor culturii călinesciene, eveniment desfășurat la Onești, în cadrul căruia s-au propus noi investigații asupra operei lui Eminescu și s-a organizat o masă rotundă cu tema „Polemica literară și șansele adevărului” la care au participat Solomon Marcus, N. Manolescu, Valeriu Cristea, Gabriel Dimisianu, Laurențiu Ulici, Ion Constantinescu, Marian Papahagi. ■ Virgil Mihai face o relatare despre un festival internațional de poezie organizat la Cluj, din

inițiativa Uniunii Scriitorilor. Poeții au participat la colocviul cu tema „Poezia și societatea”: „În pofida mării diversități a punctelor de vedere exprimate, impresia finală a fost aceea a unei solidarități intime, depășind barierele artificiale și unindu-i pe creatori sub semnul lucidității. Am reținut îndeosebi intervențiile poezilor Serghei Kozlov (U. R. S. S.), Krzysztof Gasiorowski (Polonia), John Balaban (S. U. A.), Pavel Bojar (Cehoslovacia), Maxim Arsenov (Bulgaria), precum și ale scriitorilor români Ion Hobana, Petru Poantă, Teohar Mihaș, Szócs Géza etc.”. ■ Mircea Horia Simionescu publică povestirea *Asediul Sienei*, iar pe aceeași pagină apare cu două poeme Horia Robeanu. ■ Horia Bădescu semnaleză apariția unui volum de poezie militantă, *Centurile de siguranță*, semnat de Valeriu Bucuroiu, poet pe care comentatorul îl plasează în linia lui Adrian Păunescu sau Mircea Dinescu. ■ Ioana Diaconescu scrie cu entuziasm despre volumul *Arte și meserie*, purtând semnătura lui Romulus Vulpescu. ■ *La Teme*, Nicolae Manolescu abordează, sub titlul *Paradoxuri aparente*, tipurile de polemici distingând între polemici bazate pe adevăr și polemici bazate pe manipularea conștiinței, dar și alte concepte precum filocalia și dogmatismul, poezia cu cheie sau reflecții asupra chestiunii onoarei feminine și a emancipării femeii. ■ N. Steinhardt face un portret inspirat al lui Ion Biberi, încununându-i trăsăturile printr-o trimitere culturală grăitoare: „În personalitatea lui Ion Biberi sălășluiesc facultăți și caractere opuse cărturarilor descriși cu amărăciune de Julien Benda: n-au avut destulă tărie sufletească pentru a duce povara culturii lor. Biberi, el, a avut-o și o are – prisoselnic”. ■ Dorin Tudoran este prezent cu versuri în acest număr. ■ Nicolae Bot scrie despre *Poetica folclorică* de Ovidiu Bârlea, subliniind importanța crucială a lucrării în stabilirea artei folclorice ca domeniu autonom. Autorul scrie în spirit științific și riguros identificând elementele caracteristice disciplinei: „polisemnismul, contrastul, felurite forme de repetiție, procesul de variere, clișeele ca formule închegate, refrenul, exprimarea în fiecare vers a unei părți distincte a ideii poetice, construcțiile cu verba dicendi, păstrarea culorii sonice a poeziei prin spunere ei orală”. ■ Mircea Popa publică un amplu material intitulat *Timp și destin istoric la Marin Preda* în care citește într-o grilă a raportului dintre individ și colectivitate cele mai importante romane ale acestuia. „Însingurarea” eroilor la Preda (în *Rispitorii*, *Marele Singuratic*) este, scrie comentatorul, etapa de care au nevoie aceștia pentru a înțelege lumea cea nouă, pentru a-și descoperi o „nouă credință”. „Scriind un roman politic excelent, într-o vreme în care puțină lume se încumeta să ridice cu atâta ardoare aceste probleme, M. Preda a sesizat printre cei dintâi la noi direcția fertilă a dezbaterilor morale din conștiința omului nou, necesitatea păstrării unui echilibru vital dintre viața afectivă, psihică și cea socială, dintre participare și retragere, urmare directă a unei conștiințe deplin împlinite, care să elimine excesul, risipirea inutilă. Pentru această clarificare, el inoculează ideea nevoii de retransare, de

recluziune și singurătate, nu neapărat ca o fugă sau o retragere din social, ci ca o nouă asumare și înțelegere a lui.” ■ Irina Petraș publică un articol de dimensiuni reduse, *Plăcerea rostirii*, în care combate ideea disimulării ca trăsătură a lui Ilie Moromete, înlocuind-o cu fascinația acestuia față de cuvânt. Autoarea susține că nu atât semnificația, cât forma cuvântului este ceea ce îi provoacă inteligența personajului: „Nu o dată ceilalți se întrebă «Ce vrea să zică?»». Dar, repetăm, Moromete nu ascunde nimic. Are darul de a sesiza farmecul cuvântului, de a-l exersa cu nesfârșită surpriză și se joacă ironic și bonom făcându-i pe ceilalți părtași neștiutori la jocul său. «Ceea ce se comunică nu este deci un conținut sufletesc real, ci contemplarea acestuia» (Carlos Bousoño, *Teoria expresiei poetice*)”. □ Cezar Ivănescu este prezent cu poezie. ■ Virgil Ardeleanu prezintă jurnalul Marthei Bibescu, publicat de Editura Politică, rezultat al inițiativei și muncii de arhivă a lui Cristian Popișteanu și Nicolae Minei. Informațiile găsite în caietele scriitoarei sunt de mare importanță pentru evenimentele 39 – 41, observațiile și comentariile, mai ales privind viața politică, fiind ascuțite și lucide. „Martha Bibescu a avut foarte puține misiuni diplomatice oficiale. Dar atât de sigur este, și *Jurnalul* stă mărturie, că întâlnirile sale cu oamenii politici ai timpului au fost extrem de numeroase. Dintre acestea, unele au fost încununare de succes, altele, prin forța lucrurilor, nu. Toate atestă însă un patriotism conștient, credința că darurile sale cele mai de preț se cuvin puse în slujba țării. Astăzi, când asistăm la eflorescența și diseminarea cărților-document și a studiilor unor documente din cea de-adoua conflagrație mondială, coborârile în infern ale Marthei Bibescu au darul de a ne plasa într-o rețea de maxim și general interes. Și asta cu atât mai mult cu cât însemnările zilnice nu aparțin unui gazetar oarecare, ci unei scriitoare cu foarte multe carate. Este o enormă șansă a istoriografiei să dispună la un moment dat nu numai de adevărul trăit, ci și de adevărul încorporat artistic”. ■ *Un dodecameron poetic* își intitulează Liviu Petrescu articolul despre Mihai Șora și cartea lui *Sarea pământului* – un eseu despre «rostul poetic» și rosturile poeziei. Meditația se desfășoară pe parcursul a douăsprezece zile, sub forma unui dialog cu un „Tânăr Prieten”. Regretând faptul că lucrarea nu a beneficiat de atenția cuvenită, comentatorul încheie elogios: „Riguros dar și elegant, metodic, dar și avântat, abstract dar și liric, eseuul lui Mihai Șora reprezintă una dintre cele mai frumoase contribuții, întru definirea fenomenului poetic, ale gândirii românești contemporane”. ■ Ion Pop recenzează volumul de poeme *Sărbătorile itinerante* de Marin Sorescu, punctând realizările artistice în interiorul unui discurs asumat al prozaismului erotic: „O atare lectură a poeziei din această carte e însă permisă doar până la un punct. Căci tot acest spectacol al regăsirii autenticității unei poezii erotice care și-ar fi recuperat dimensiunile reale pare a fi așezat aici, într-o oarecare măsură, sub semnul ironiei. În unele momente, prezumtiva «vigoare nouă» și «ruperea din viață, din realitate» a acestui lirism «realist» e pusă parcă la

îndoială. Nu însă într-un mod suficient de subliniat pentru a nu se lăsa impresia că poetul face iarăși concesii unei anumite categorii a publicului, diminuând astfel efectul propriei acțiuni demistificatoare. Interesantă ca demonstrație, prin demontarea dezinvoltă a mecanismelor poetizării [...], cartea *Sărbătorilor itinerante* atestă, paralel cu experiența insolită din *La liliaci*, preocuparea lui Marin Sorescu de înnoire a propriei formule lirice”.

■ Adrian Popescu scrie despre debutul poetic al lui Ion Noja cu volumul *Poduri suspendate* (Dacia, 1979). Atributele discursului său –, „Energia vitală, desenul crud, un anume «naturism» neidilic, aspru, zgrunțuros, dublat de iluminări eticiste” – îl pun în continuitate cu Ioan Alexandru, „dar unghiul de incidență este altul”.

□ Sunt publicate versuri de Daniela Crăsnaru.

■ Valentin Tașcu prezintă romanul *Tunelul norvegian* de Nicolae Prelipceanu, considerându-l un „triumf al limbajului”, și, de asemenea, romanul *Soarele la miezul nopții*, de Mircea Vaida, pe care îl numește „un poem epic despre crepuscul și răsărit”, într-o „confesiune comemorativă”.

■ Constantin Trandafir scrie despre concepția creatoare a lui Liviu Rebreanu combătând formulările critice care l-ar fi catalogat drept un romancier dur, instinctual, nerafinat. Trecând prin concepte teoretice legate de realism, stil și formă, comentatorul identifică aspecte specifice ale prozei lui Rebreanu, din punct de vedere tehnic, formulând o teorie a straturilor creației (după R. Ingarden). Se identifică astfel o construcție epopeică a cărei structură nu intră în contradicție cu meritul lui Rebreanu de a fi unul dintre creatorii romanului modern. Comentatorul pune sub semnul întrebării și alte formulări critice: „I s-a lipit, excesiv, eticheta de «monstru al indiferentismului», neglijându-se atât complexitatea operei sale, amestecul de registre, cât și caracterul ei de sinteză, adică viziunea care presupune *atitudinea*. [...] Accentul pus prea tare pe obiectivitate obturează perspectivele mai largi, limbaj simbolic – teren al convenției sugestive, potențatoare”.

■ La *Cronica* literară, Petru Poantă scrie despre critica de poezie a lui Gheorghe Grigurcu (*Teritoriu liric, Poeți români de azi*), texte care configurează într-un mod particular generațiile poetice: „Labiș și mai apoi generația lui Nichita Stănescu nu reprezintă în concepția lui Gheorghe Grigurcu inovatorii liricii noastre, ci, mai degrabă, «puntea» necesară peste primejdiile proletcultismului, o punte care restabilește legătura cu marea poezie interbelică. Există în analizele criticului un demonism al comparatismului, o plăcere aproape răutăcioasă de a stabili modelele creațiilor acestei generații. În ceea ce are mai bun, ea pare astfel epigonică, iar în ceea ce se crede că este inovație nu-i vorba decât despre lipsa unei conștiințe critice. Judecata aspră, care pune dintr-o dată în inferioritate pe Nichita Stănescu, Marin Sorescu, Ana Blandiana, Adrian Păunescu, Cezar Baltag. Tot atât de hotărât vor fi afirmate și opțiunile”. Acestea sunt: Mircea Ivănescu, Leonid Dimov, Emil Brumar, Angela Marinescu, Cezar Ivănescu. Considerându-l „unul dintre cei mai redevabili comentatori ai fenomenului poetic românesc, cu

un stil și o fermitate inconfundabile”, dar delimitându-se de anumite „alinate și demistificări”, semnatarul articolului notează că „omul, prin câteva din ciudățeniile și reacțiile sale lipsite de «strategia» necesară în anumite momente, a «atentat» la activitatea prestigioasă, chiar dacă solitară, a criticului”. □ Virgil Ardeleanu comentează elogios, tot la *Cronica literară*, romanul lui Mihai Sin, *Bate și ți se va deschide*. Cartea este, în opinia criticului, certificatul de naștere al lui Mihai Sin ca prozator: „O spunem fără înconjur, de mulți ani nu am mai citit o carte românească atât de densă. Ea nu se aseamănă, în direcția forajului în straturile adânci ale conglomeratului uman ori a considerațiilor amare, dar judicioase asupra diverselor moduri de gândire caracteristice contemporanilor noștri, decât cu *Galeria cu viță sălbatică* și, epidermic, cu *Buna Vestire*. Mihai Sin îmbrățișează numeroase și varii ipostaze ale concretului; cât privește explicarea acestora, recte diapazonul filozofic, moral și sociologic, avem datoria să menționăm că nu se revendică de la un timp oarecare și de la o viziune restrictivă, ci vizează permanența umană în ceea ce are ea mai distinct: luciditatea, conștiința neîmplinirii, tragicul”. ■ Despre instrumentalizarea fantasticului în romanul lui George Bălăiță, *Ucenicul neascultător*, scrie Cristian Livescu. ■ Mircea Ghițulescu relatează despre etapa republicană a reprezentărilor scenice din cadrul *Cântării României*, eveniment unde s-au remarcat regizori tineri: Ioan Ieremia, Tudor Mărăscu, Alexandru Dabija. ■ Gavril Scridon scrie o istorie pe scurt a literaturii maghiare din România, începută cu imigranții din Ungaria horthystă în Transilvania, care au întemeiat, în jurul anilor '20, reviste la Oradea („Magyar Szó”), Târgu-Mureș („Zord Idő”) sau Cluj-Napoca („Genius”, editată de Franyó Zóltan, în paginile căreia se regăsește avangarda maghiară). Parcursul istoric menționează ca moment important întemeierea casei de editură Szépmives Céh prin inițiativa scriitorilor Kádár Imre, Paál Arpad, Zágony Istvan, care a pus ulterior bazele unei colaborări cu societatea literară Erdély Helikon. Trecând prin tensiuni generate de mișcarea muncitorească susținută de revista „Korunk”, comunitatea scriitorilor maghiari se politizează. După război, scriitori precum Nagy István, Brassai Victor, Ligeti Ernő cad victime ale fascismului horthyist. În anii '50 și literatura maghiară traversează experiența proletcultismului și a dogmatismului, după care, scrie autorul studiului, orientarea angajată pe calea literaturii socialiste (prin Nagy István, Kacsó Sándor, Szemlér Ferenc, Kiss Jenő, Horváth Imre) și prin seria nouă a revistei „Korunk” aduce acestei literaturi „instrumente sigure” și dezvoltarea „în condiții din cele mai favorabile”. ■ Stana Serianu scrie despre cartea Ilenei Ioanid, *Societate și cultură*, remarcând sugestiile originale ale autoarei pentru stabilirea specificului sociologiei culturii și a unității metodelor de cercetare ale domeniului. ■ La rubrica *Unghiuri și antinomii*, I. Maxim Danciu citește lucrările filozofice ale lui C. Noica din perspectiva unei „recenterii a umanismului”, a reîntoarcerii la vechii greci prilej cu care gânditorul stabilește relațiile dintre cultura română,

aristotelism, și, mai ales, exegeza aristotelică ce a proliferat în Sud-Estul Europei. Aceste relații reprezintă un accent important în scrierile lui Noica despre spiritualitatea românească. ■ Cătălina Moga și Artur Silvestri publică un fragment din volumul *Insulele extreme. Relații literare româno-portugheze*. Este menționat fondul romanic care determină asemănări folclorice ale celor două culturi, detaliate pe parcursul fragmentului. ■ La *Viața cărților*, Constantin Hârlav reține volumul de eseuri *Vitralii* de Marcel Petrișor. ■ Sunt publicate Premiile Uniunii Scriitorilor pe anul 1978. ■ La cronică de teatru, N. Carandino notează impresiile despre montarea spectacolului *A treia țeapă a lui Dracula* la Teatrul din Ploiești și *Paradis de ocazie* la Teatrul Ion Vasilescu din București, iar Jeana Morărescu scrie despre premiera la Teatrul de Stat din Arad cu piesa *Recurs la Judecata de Apoi*, de Constantin Cubleșan. ■ La rubrica *Mențiuni și opinii*, V. M. semnaleză în termeni entuziaști apariția traducerii lui Urmuz în limba germană – *Urmuz. Das gesamte Werk* de Oskar Pastior. Cu acest prilej, pe lângă traducerea apreciată ca excelentă, iese la iveală și un detaliu neașteptat: „Revelatoare pentru marile curențe ale receptării avangardei noastre peste hotare este o paranteză de unde aflăm că în 1969, la radio Baden-Baden, s-ar fi discutat dacă Urmuz n-a fost cumva o simplă creație a fanteziei lui Eugen Ionescu”.

● [„**Transilvania**”, nr. 7] Numărul este dedicat literaturii de limbă germană din România. ■ Cu titlul *Literatură și realitate* este publicat interviul luat de Walter Fromm lui Richard Wagner. Întrebat care este raportul dintre lirica sa și viața cotidiană, poetul afirmă că acesta este aproape inexistent: „Cotidianul muncii mele nu există concret în nici una din poeziile pe care le-am scris. Poate că datorită tendinței liricii de a generaliza, de a «aluneca în global», de a prefera raporturile mai cuprinzătoare. Precis aici joacă un rol și întrebarea dacă din cotidian se poate deduce ceva reprezentativ”. ■ Anne-Marie Schuller preia și traduce interviul său cu Wolf Aichelburg, din *Neue Literatur*, nr. 2/1979 sub titlul *Traducerea – un act creator*. Întrebat dacă își menține afirmația anterioară că traducătorul este subordonat textului original, Wolf Aichelburg susține exact contrariul: „A traduce nu înseamnă să te subordonezi direct. La traducerea de poezie trăiesc și o plăcere creatoare. Fac mici descoperiri, mă bucur de anumite lucruri și trăirea acestor mici bucurii este analogă mai degrabă satisfacției pe care o simți ca poet decât mulțumirii că ai rezolvat o problemă”. ■ Mircea Tomuș analizează volumul de proză *Falsul vin de Malvasia* (Kriterion, 1978) de Erwin Wittstock, care se caracterizează printr-o viziune a umanului în aspectele sale colective, colorate, animate și printr-un accentuat simț al istoriei: „...prozatorul are simț pentru spectacolul vital amplu și clocotitor. Umanul este văzut mai ales în manifestările lui deschise sociale, publice”; „...Erwin Wittstock manifestă un foarte precis și autentic simț al istoricului. În cele mai multe din paginile lui, acesta privește o situație a omului în colectivitate și în raport cu colectivitatea, marca apăsătoare a timpului pe orice gest, pe

orice reacție umană, precumpănirea feței vizibile a existenței, a spectacolului ei, deci”. ■ *Lumina din Umbria* (Kriterion, 1979) de Wolf Aichelberg, se situează, în viziunea lui Mircea Tomuș, sub semnul realismului clasic: „... aspirația spre realismul clasic rămâne una dintre trăsăturile ei cele mai pregnante [...]. Autorul este un însetat de etern și de categorial; comedia lui, cum spuneam, conține comicul în extracția lui cea mai pur clasică, apropiat de o stare sufletească generală, de echilibru și seninătate și, prin aceasta, de liric deci. Drama cunoaște și ea o pedală moderatoare pe care [...] o identificăm în acea raționalizare a procesului sufletesc, în acea explicație cât se poate de strict logică a conflictelor și situațiilor, care tot de proveniență clasică este”. ■ În articolul *Confluente spirituale* din rubrica *Mișcarea literară*, George-Răzvan Stoica evidențiază influențele și interferențele dintre literatura română și cea germană, mai precis rolul școlii germane în formarea intelectualilor și scriitorilor și al traducerilor în deschiderea orizontului cultural autohton: „Expresie a intereselor spirituale comune, traducerea servește plenar diversificării și echilibrării climatului literar. Rolul traducerilor germane, ca formă de manifestare a confluentele spirituale din țara noastră, este de a întări o tradiție fructuoasă și de a deschide, în continuare, perspectivele unei colaborări calitative, cu efecte dinamizatoare”. ■ Annemarie Schuller preia, adaptează și traduce un articol din *Die Woche* (nr. 577, ianuarie 1979), sub titlul *De la activism la contemplație. Despre dezvoltarea liricii germane tinere din România*. În acesta ea clasifică poezia germană postbelică în trei perioade stilistice: cea proletcultistă, cea de după Congresul al IX-lea din 1965 și cea de după plenara C.C. a P.C.R. din 1971. Pentru cea din urmă perioadă este caracteristică „noua subiectivitate”, concept amplu vehiculat în mediile literare din R.F.G., care se orientează către trăirile cotidiene ale eului și către narativizarea poemului: „Poeziile se deformează, ele devin tot mai lungi, materialul verbal este aparent neorganizat, construcțiile raționale dispar, concentratele poetice fac loc unor poezii în proză, unor texte narative. Se schimbă și conceptul de realitate și de cotidian. Dacă aceste noțiuni rămâneau, în poezia activistă, mai mult sau mai puțin într-o sferă abstractă, esențializată, sistematică și adesea schematică, acum realitatea se concretizează tot mai mult, prezentându-se sub forma unor înșiriri de fapte cotidiene”. ■ Prin imersarea cititorului în parada măștilor, obicei specific transilvănean, Joachim Wittstock evidențiază în *Karussellpolka/Caruselul precarității* unei lumi în declin, în viziunea lui Helmuth Seiler: „În forfota mozaică în care cititorul se vede implicat, se petrec unele fapte stranii, șocante: este supusă atenției precaritatea, perisabilitatea, inconsistența care mai stăruie în-deosebi în existența diurnă a acestei colectivități...”

● [„*Vatra*”, nr. 7] Pe frontispiciul revistei este marcat un moment aniversar, publicația lunară ajungând la numărul 100. ■ Cronică literară este una „redacțională”, Dan Culcer scriind despre *Terasa* lui Mihai Sin, volum de proză scurtă care „însușește, în peste două sute de pagini, producția unui dece-

niu, o bună parte a lor fiind diseminate inițial în paginile unor din cele o sută de numere de până acum ale *Vetrei*”. Despre Mihai Sin redactorul spune că ar condiționa „moral și estetic cititorii, făcându-i mai atenți, mai sensibili la ceea ce numim, încă o dată, cotidianul tragic și grotesc, mediul său predilect pe care îl exploatează cu o pasiune obsesivă și absorbantă până la izolare. Este o lectură deloc comodă, nu prin vreo dificultate impusă de stilul care e transparent până la dureroasa răceală a cristalului, ci prin starea de neliniște pe care o induce, o neliniște morală, ba chiar biologică, stăruitoare”. ■ Dumitru Mureșan ghicește în versurile lui Vasile Vlad din *Îndreptările doctorului Faustus sau Calea cea mai lungă* amprente autobiografice, confesive: „Înclin să cred că poetul are curajul de a-și mărturisi avatarurile, că ne istorisește căutarea nu lipsită de frământări a propriului «drum», refăcând lungă «cale» cu numeroase «răspânteni» străbătută, că își prezintă convingător momente de impas, de criză interioară, că își analizează cu destulă detașare de sine traiectul biografic, oferindu-ne, fără falsă pudoare, prilejul de a-l cunoaște îndeaproape, prin evocarea nemistificată a trăirilor și experiențelor lui de viață și cunoaștere, că reușește să privească dinafară în interiorul personajului alter ego al poetului, care este dintotdeauna omul”. ■ *Confesiunile paralele* ale lui Costache Olăreanu ar reprezenta, conform lui Gheorghe Perian, „un roman constituit prin imbricarea unor episoade cu valoare autonomă într-o narațiune biografică. Episoadele pot fi citite și separat, ca niște schițe, fără ca izolarea lor să afecteze desfășurarea romanului. Întâmplările sunt, totuși, legate între ele prin personajul care le imaginează, le relatează și prin situarea lor în aceeași etapă istorică. Fără a fi, deci, lipsită de unitate, cartea dezvăluie dificultățile întâmpinate de autor în încercarea de a trece de la proza scurtă spre roman”. Dincolo de aceste dificultăți întâmpinate de Costache Olăreanu, cronicarul mai identifică și alte dificultăți, de construcție romanescă: „ce scade din valoarea romanului sunt situațiile, numeroase din nefericire, de un comic facil, consumat de comediile cinematografice din vârsta de aur”. ■ Ștefan Borbély salută *O antologie reprezentativă de poeme: Tineri poeți maghiari din România*, apărută în traducerea lui Tudor Balteș. Numeroasele colaborări ale traducătorului cu revista *Vatra* îl determină pe Borbély să evidențieze și meritele publicației în perpetuarea tălmăcirilor și chiar în constituirea unei „școli” de traduceri: „Cele o sută de numere din seria nouă a revistei *Vatra* sunt rezultatul manifest al dorinței redactorilor de a cuprinde cât mai mult din varietatea fenomenului cultural contemporan. Receptivitatea la formele de expresie ale culturii naționalităților conlocuitoare cât și la cele ale altor popoare se integrează firesc în sfera de preocupări a revistei, interes exprimat atât prin traduceri, aprecieri critice avizate cât și prin intenția de a oferi un cadru generos de inițiativă și împlinire a unui mediu spiritual caracterizat prin înțelegere reciprocă. [...] *Vatra* a avut în vedere de la început constituirea unui colectiv de traducători orientați cu prioritate înspre literatura naționalității maghiare din țara noastră”.

□ La moartea lui Tudor Balteș, redacția semnează un necrolog în care, pe lângă cuvintele îndurerate, există și o contradicție temporală cu data la care apare, în mod normal, publicația (în acest caz, 20 iulie): „Un infarct miocardic fatal l-a smuls de lângă soția și fetița sa de nouă luni, în ziua de miercuri 25 iulie 1979, după o existență zbuciumată a cărei împlinire, e drept că târzie, îl bucurase, sentiment împărtășit de toți cei care i-au fost colegi și prieteni”. □ Câteva poeme de Andony Nagy Maria, în românește de Tudor Balteș, sunt publicate în vecinătatea necrologului scris la despărțirea de traducător. ■ Prozele lui Mihai Ursachi din *Zidirea și alte povestiri* îi par lui Radu Călin Cristea „un exercițiu aservit integral poeziei autorului”. Iar ca tematică, „cele douăsprezece povestiri ale poetului ieșean se situează la granița dintre fantasticul propriu-zis și o virtuală reprezentare poetică a acestuia. În asemenea situații, poezia nu delimitează o frontieră aleatorie a fantasticului alături de feerie, utopie, ocultism etc. (poziție împărtășită de un Louis Vax), ci se manifestă ca o consubstanțială de prim ordin a acestuia – coabitare cu efecte dintre cele mai neașteptate”. În aceste *File dintr-un jurnal fantastic*, cum cataloghează cronicarul povestirile lui Mihai Ursachi, sunt de remarcat și alte granițe ale poeziei pe care autorul nu le poate depăși când se dedă prozei: „Intruziunile metafizice, atât de numeroase și ele, alături de obsesia unei sistematizăei a narației, dovedesc inabilitatea autorului la construcția epică”. ■ A.I. Brumaru vede un *Document al imaginarului* în volumul *Un caz de iubire la Hollywood* de Vasile Rebreanu, volum prin care se readuce „în proza noastră din ultimii ani literatura fantezistă”. ■ Anton Cosma scrie pe larg despre *Constantin Noica și sensul culturii române contemporane*. Ancorându-și articolul în două cărți ale filosofului (*Sentimentul românesc al ființei și Spiritul românesc în cumpătul vremii. Șase maladii ale spiritului contemporan*), Anton Cosma identifică o idee esențială: „cea mai plină de miez și de consecințe pentru spiritul românesc contemporan este, în cărțile lui Constantin Noica, ideea [...] relativă la natura culturii noastre. Avem, ne reamintește filosoful, nu două culturi – una arhaică, folclorică, și una modernă, «europeană» – cum se crede uneori, ci o *singură cultură*, în care factorul dominant e o *tradiție dinamică* și nu modelul extern: «civilizația noastră are privilegiul de a fi *întru o tradiție* care să poată reprezenta un factor activ. [...] Noi putem fi și mai departe *întru ceea ce am fost*, înaintând totodată cu veacul» (*Sentimentul românesc al ființei*). Estențialul este, rezultă din întregul demers filosofic al lui Constantin Noica, că această tradiție, dacă nu trebuie desconsiderată în numele «europenizării» noastre, nici nu trebuie devalorizată prin abuz și demagogie folcloristică sau «balcanică», cum, din păcate, vedem făcându-se adesea”. ■ *Figurile* lui Gérard Genette (selecție, traducere și prefață de Angela Ion și Irina Mavrodin), susține Cornel Moraru, „vor influența în bine critica noastră de azi”. ■ Într-un interviu realizat de Maria Mailat, Ioanid Romanescu rememorează începuturile sale poetice („*Sunt un om cu nervi de fier care ar scrie nestingherit chiar dacă s-ar trage*

cu tunul”): „Primele versuri datează de când aveam șaisprezece ani. În toamna lui '59 eram profesor suplinitor la Voinești; prietenul Corneliu Cadelcu a aflat că scriu (pusese mâna pe niște manuscrise) și m-a amenințat că dacă nu mă duc urgent la Iași, să le public, mă părăște la toți din școală. Îngrozit, m-am dus la Otilia Cazimir, care, după ce a văzut despre ce este vorba, m-a întrebat cu uimire: «Da' bine, omule, unde ai stat până acum?». M-a trimis la București, la Sadoveanu, dar n-am avut curajul să merg. Important era că-mi luasem o piatră de pe inimă și mă puteam întoarce la școală cu fața curată. Am tergiversat, până în 1961, debutul”. ■ Sub semnul *Zilelor muzicale târgumureșene* (cu o introducere detaliată semnată de Bujor Dănșorean) sunt grupate două dialoguri: Ioan Bulgaru în dialog *Cu Virginia Zeanu*: „Viitorul va arăta mai bine care este destinul artei contemporane” și Alex. Simerian în dialog *Cu Zeno Vancea*: „Muzica este un grai izvorât din inimă”. ■ Patru pagini de supliment se împart între Alexandru Filipașcu (*Originea și formarea poporului român într-o viziune ecologică*) și Grigore Ploșteanu (*Prezențe românești în „Magazin für die Literatur des Ausländes”*). ■ Maria Talian comentează „Furtuna” lui Liviu Ciulei. □ Poezii de Mara Nicoară, Werner Söllner (în românește de Ioan Mușlea și Rolf Bossert), Helmuth Seiler, Dumitru Mureșan, Denis Roche și Marcelin Pleynet (ambii în traducerea lui Geo Vasile), Michel Deguy (în traducerea lui Ioan Mușlea), și *Alte șase (spre șapte) tautofonii de Șerban Foarță*. □ *Două săptămâni de vise* – însemnări ale pictorului și fotografului Grigorescu Ion. □ Proză de Andrei Ujică (*Despre cum a fugit fata șefului de gară să-și caute iubitul și ce a găsit ea într-un război*) și Dumitru Dinulescu (*Pornind de la o scrisoare și La întoarcerea din armată*). □ Mariana Vartic traduce o parte din *Trama celestă* a lui Adolfo Bioy Casares. □ Marian Popa este „antologat” la pagina de science-fiction cu proza *Mahapralaya*.

• [„Viața militară”, nr. 7] Publică versuri: Florentin Popescu (*Cântec de soldat*), Ion Crînguleanu (*August, Anotimp, Lumea noastră, Ritmul libertății, Partidul Comunist Român, Aici e ora aici trebuie spus, Secundă cu secundă, Puterea noastră, Drum în sus, August*), reportaje: Banu Rădulescu (*Printre ostașii mării*), Gr. Radoslavescu (*Pe șantierul patriei*), Mircea Sfichi (*Trei ediții consecutive*), proză și eseu: Nicolae Țic (*Gând și faptă*), Franz Storch (*Un portret via Viena sau o discuție ca între bărbați*), Dragoș Vicol (*Mândria ostașului*), Toma George Maiorescu (*Țara de dincolo de păduri*), Haralamb Zincă (*Operația Pelicula sensibilă*, ep.7), memorii: Petru Vintilă (*N-am fost prea mic pentru un război atât de mare*), Haralamb Zincă (*Boteni, ora H*), Dan Ionescu (*La asalt în zori*), fabule și schițe umoristice: Darie Marcian (*Cine era?*), Fred Firea (*Un prieten între ghilimele*). θRubrica *Vitraliu* reunește o cronică TV semnată de Iulian Neacșu, o cronică plastică semnată de Magda Cârneci, o mărturie a interpretului Tudor Gheorghe, *Patria din cântecul meu*, o rubrică despre *Mituri și legende românești*, susținută în serial de Gheorghe

Tomozei: *Gând la Miorița*. ■ *Cronica literară* include o recenzie semnată de Mircea Iorgulescu volumului de versuri *Iubirea mea, pământul românesc* de Nicolae Tăutu, respectiv o alta, semnată de Aurel Martin, volumului *Temerile lui Orfeu* de Radu Cârneli. ■ La *Orizont*, sunt semnalate două noi apariții în Editura militară: romanul *Obsesia* de Ștefan Berciu și volumul de debut *Ostașul și țara* al poetului Hristache Tănase.

● [„**Viața Românească**”, nr. 7] Maia Belciu povestește despre *Sărbătorile profane* de la Oțelu-Roșu, localitate în care s-a desfășurat faza interjudețeană (Hunedoara, Timiș, Caraș-Severin) a festivalului național Cântarea României. ■ D.I. Suchianu pledează *Pentru ca semiotica să fie*. ■ La *Cronica ideilor*, Mircea Malița redă textul unei intervenții pe care a avut-o la reuniunea Clubului de la Roma (Salzburg, iunie 1979), pe tema *Omul și învățarea*. În introducere este evocat un moment autobiografic: „Acum câteva zile am primit o scrisoare de la o persoană necunoscută care vrea să stabilem o corespondență trainică. Scrie că mi-a găsit adresa într-o publicație UNESCO [...] trimițătorul ei are 12 ani, este în clasa a V-a și trăiește într-un sat din Togo. Rareori am citit un text de o intensitate mai mare. Pe o pagină ruptă de caiet am văzut o viață umană de intensă vibrație. Bouyé «a fost tare la matematici» și aceasta l-a ajutat să intre în cursul superior. E «orfan de tată, iar mama sa este surdomută». În satul său se cultivă porumbul și faniu. «Soarele strălucește în fiecare zi»; «există două sezoane: unul ploios și altul secetos». «Îi place ciclismul», este «singurul născut din tatăl său și mama sa». Vrea cu insistență să corespondăm și-mi cere «să-i arăt metode». [...] Bouyé vrea metode: să învețe matematici, să învețe o meserie, să învețe viața și să-și croiască un drum în ea”. ■ *Raza de cobalt* a lui Dumitru Popescu adăpostește, conform lui Al. Protopopescu, un „univers poetic care se afirmă prin duritate și inclementă”, univers poetic „atât de animat de dorința purificării încât efectul este unul mai liric decât ar părea la o lectură grăbită. Poeziile apar uneori «dificile», impenetrabile, nu pentru că ar aborda procedee ermetice mai mult sau mai puțin cunoscute, ci pentru că definesc metehne sociale prin mijloace total nedeclarative. Poetul deține o știință a insidiei, a aluziei de mare rafinament. Senzația că aici se spun lucruri care nu puteau fi spuse *altfel* aduce, pe lângă coeficientul de dificultate amintit, satisfacția unui *catharsis* social, aduce cel puțin speranța purificării. Impresia de glacialitate e doar aparentă și în nici un caz consecința unui fond emotiv rigid”. ■ În eseurile din *Treptele lumii sau calea către sine a lui Mihail Sadoveanu*, „deși discret, Al. Paleologu scrie o carte despre «filosofia» vieții sale, care uneori «se potrivește» cu ceea ce oferă lumea sadoveniană, altele nu. Citită doar ca o carte de critică, *Treptele lumii...* devine mai contestabilă decât este; chiar și așa fiind foarte personală, ea are un rol precis în exegeza actuală – și anume (cel puțin) acela de a disloca puncte de vedere înțepenite, unele înțepenite prin profunzimea lor, altele printr-o superficială și comodă receptare mai veche sau mai nouă”. Deși volumul a suscitat „reacții critice des-

tul de violente”, Gelu Ionescu este de părere că „această carte se citește cu delectare, uneori amuzată”. ■ Versuri de Eta Boeriu (*Văzul meu negru dăruit cu păreri, Gândul de tine, Vremea culesului de stele, Rostirea cu tot dinadinsul, Căință*), Petre Got (*Rădăcini, Monolog, Cerc, Stâlp, Răsfrângere, Toamnă*) și Dan Verona (*Somnul rațiunii, Nu contează, Fișa 35, Steaua amurgului, Și ce dacă, În timp ce, Ce mai fac șoriciei*). ■ Numărul găzduiește un grupaj de proze scurte, *Șase prozatori sub semnul solstițiului de vară*. În șapou, Vasile Andru fixează, în schițele de portret, și ocupația fiecăruia: Aurel Antonie „lucrează ca economist pe platforma industrială Rovinari” (publică *Puerta del sol și Visul*); Ion Filipciuc „conduce un cerc de cinești amatori” (prezent cu *Prin cearcănele Mioriței*); Gheorghe Iova „predă la o școală din Rîmnicu Sărat” (semnează *Să tot înțelegi în jur*); Mircea Nedelciu „este ghid turistic” (*Amenagement la instinctul proprietății*); Irene Talaban „vine în literatură din lumea medicilor” (*Baladă pentru focul din pământuri*); Stelian Tăbăraș „este redactor TV” (*În căutarea fratelui*). Vasile Andru mărturisește și că „La această listă am fi vrut să se adauge încă patru-cinci nume (Gheorghe Crăciun, Constantin Blănaru, Gheorghe Ene, Constantin Stan, George Cușnarencu...) pentru a întregi imaginea unei promoții de tineri înzestrați, care au toate șansele de a-și spune cuvântul în proza de mâine”. ■ Ion Maxim îl evocă pe *Constantin Noica la 70 de ani*. ■ „Celor 950 de titluri cât însumează, se pare, bibliografia critică a *Lucafărului* eminescian se adaugă – notează George Gibescu – un studiu ambițios, semnat de Marin Mincu în volumul *Mihai Eminescu. Lucafărul*.” ■ Ion Buzăși semnalează apariția *Opiniilor literare* ale lui Gala Galaction, ediție îngrijită de Gheorghe Cunescu și tipărită cu prilejul centenarului nașterii autorului *Doctorului Taifun*. ■ *Întoarcerea vlaşinilor*, continuare a romanului istoric *Plecarea vlaşinilor* de Ioana Postelnicu, este recenzată de Cornel Regman. □ Ovidiu Constantinescu vede *Un început de frescă* în volumul Biancăi Balotă, *Bal la regina Portugaliei*. ■ Alexandru George pariază că prima monografie dedicată lui *V.A. Urechia*, de către Vistian Goia, va îndeplini rolul reabilitării cărturarului. ■ În *Radiografiile sale*, Petru Poantă se străduiește, „de cele mai multe ori, doar să sugereze valoarea sau, dimpotrivă, să insinueze absența ei”. Nicolae Oprea consideră că, însumând „puținele afirmații decisive, fiindcă tratamentul nu este mereu același, vom conchide că singurul «mare poet» recunoscut în *Radiografii* este Cezar Ivănescu. Împrejurarea ar putea da de gândit criticului, altfel, spirit mobil, alert și incisiv, îndeajuns de pregătit pentru întemeierea unui edificiu sintetic”. ■ Volumul postum al lui Nicolae Baltag, *Polemos*, se ocupă, conform lui Andrei Roman, de „polemica, a cărei tehnică o analizează cu subtilitate în mai toate formele pe care le-a concetizat literatura română de la începuturile ei până azi”, cartea lui Nicolae Baltag devenind, în ultimă instanță, un „îndreptar pentru polemist”. ■ Mihai Zamfir publică o însemnare despre cel de-al II-lea Congres de Românică de la Amsterdam (15-18 martie) la care a participat ca membru al dele-

gației române, „mult mai redusă decât ar fi trebuit”, alături de Adrian Marino, Virgil Cândea, Nicolae Manolescu și Mircea Martin. Dincolo de comunicările și mesele rotunde la care au luat cuvântul peste 70 de profesori și cercetători din Europa și din S.U.A., Mihai Zamfir vorbește și despre o „atmosferă filoromână pe care prof. Sorin Alexandrescu a știut s-o creeze la Amsterdam”: „Punerea în scenă a trei schițe de Caragiale (în regia Lilianei Alexandrescu) cu o trupă de studenți olandezi, concertul de muzică populară românească susținut cu aplomb lăutăresc de... studenții conservatorului din Utrecht, expoziția de pictură românească sub auspiciile fundației culturale «Ioan și Maria Constantinescu» din Haga etc. au creat o ambianță indicibilă. Pentru câteva zile, marele oraș olandez devenise capitala interesului pentru țara noastră”. ■ În scrisoarea lui Aurel Baranga, citită de Valeriu Râpeanu la Colocviul național de literatură dramatică, Florian Potra ghicește „un veritabil testament spiritual” al dramaturgului. ■ Rezumând articolul *În străfunduri cu beretele roșii* din săptămânalul american *Time* din 7 mai 1979, N. Steinhartd face apologia „beretelor roșii”: „Metroul acesta [al orașului New York], de cu seară și până-n zori, încapă în mâinile unor bande răzlețe de tineri huligani, adolescenți în covârșitoarea lor majoritate, băieți între 12 și 19 ani care-și recrutează victimele printre călători întârziați și handicapați de o slăbiciune: sunt singuri, sunt bătrâni, sunt bolnavi, sunt femei în vârstă ori tare tinere, sunt amețiți de băutură ori sunt oameni oarecari, îmbrăcați cuviincios, dându-și abia acum seama că s-au rătăcit pe meleaguri ostile, îngroziți de năvălirea unor haite de îndrăciți sau nefiresc de veseli sau stăpâniți de o posomoreală vestitoare numai de rele. Bandele omoară, fură, violează, însă de preferință nu jefuiesc (casierului așezat într-o gheretă de vândut bilete, bunăoară, nu i-au luat banii: au stropit ghereta cu benzină și i-au dat foc); bucuria lor cea mare este să ucidă numai la sfârșit de tot, după ce s-au jucat îndelung cu prada lor, umilind-o, batjocorind-o, pângărind-o în fel și chip. Cel încercuit de tinerii haidamaci (încep de obicei prin a urina roată în juru-i) e copios înjurat, beștelit, făcut albie de porci, supus tuturor vexațiunilor, bășcăliilor, ocărilor, jignirilor și înjosirilor pe care le poate închipui mintea crudă, rece, ascuțită și pricepută a micilor torționari. [...] Valului de violență, de hoții și de crime, poliția orașului nu-i poate face față. Așa încât mecanizatul iad subteran ar fi rămas fără nădejde de izbăvire dacă nu se afla un om – tot un tânăr – dispus a lua asupra-și sarcinile pe care nici autoritățile, nici societatea n-au știut, n-au putut, n-au îndrăznit s-o asume. Curtis Sliwa, în vârstă de douăzeci și trei de ani, supranumit «Stânca» fiindcă se poate lipsi de somn mai mult decât oricine și cunoaște în detaliu tactica scandalului, șef de sală la un restaurant din Bronx, a găsit câțiva nevrâstnici de bună voie și cu ei a organizat o brigadă de protecție a năpăstuiților. La început au fost numai treisprezece, «magnificii 13», purtând fiecare o insignă și un beret roșu. [...] De cele mai multe ori, Curtis Sliwa și ai săi nici nu au intervenit. Prezența – doar prezența, doar apariția – beretelor roșii e de ajuns. De cum le

văd, hăituitoarii o întind, nu fără ca în gangurile acelea neîmbietoare să răsunecoul obscenităților proferate de ciudă. Uneori, desigur, se lasă cu bătaie și încăierări”. Relatarea poveștii din articolului newyorkez de către Steinhardt se încheie printr-o paralelă cu arta: „Căci dacă nu cutează a fi și ea nobilă și sentimentală, arta riscă să aibă soarta fraierilor, husănilor, porcilor și tolocacilor rătăciți în metro; și cine știe dacă nu se va simți și ea la fel de singură ca bietul călător prins în hora deriziunii și urinei și dacă vor mai alerga un Curtis Sliwa și un număr suficient de băieți inimoși ca s-o salveze în ore târzii?”.

AUGUST

1 august

• [„Scânteia tineretului”, nr. 9389] Sub genericul *Studiind proiectele de documente ale Congresului al XII-lea al P.C.R.*, Pompiliu Marcea arată, de pe prima pagină, *Încredere în viitor*. ■ Cornel Nistorescu scrie despre *Oameni obișnuți și ceea ce-i face de nedespărțit*. ■ Tot pe prima pagină, Rusalin Mușșanu evocă, în trei strofe, *Țara în august*. ■ La *Cartea de teatru*, Miruna Ionescu comentează *O antologie a dramaturgiei românești. 1944-1977*, întocmită de Valeriu Răpeanu, „cercetător atent al drumului parcurs de piesa românească de teatru de la începuturi și până astăzi, promovator dăruit al cărții de teatru”. Câteva observații: „S-ar putea naște întrebarea, totuși, de ce Paul Everac este prezent atât în volumul destinat piesei de inspirație contemporană (cu *Camera de alături*), cât și în cel cuprinzând teatrul de inspirație istorică (cu *Iancu la Hălmagiu* și *Urme pe zăpadă*), când, de pildă, *Petru Rareș* al lui Horia Lovinescu ar fi meritat tot atât de mult includerea în antologie. Dar dincolo de opiniile referitoare la calitățile unei opere sau ale alteia, la meritele unui dramaturg sau ale altuia incluși în antologie, volumele la care ne referim relevă două marcante absențe: cea a lui Teodor Mazilu și a lui Sütő Andras. Operele lor, spectacolele excelente pe care le-au născut – ultimele stagioni stau mărturie elocventă a interesului deosebit al creatorilor de teatru, al publicului pentru creația acestora – dau pe deplin o certitudine asupra locului lor în peisajul dramaturgiei noastre contemporane”.

• [„Tribuna României”, nr. 162] *Cuvântul zilei* numit *În atenția opiniei publice românești* este semnat de Petre Ghelmez: „Ziarele au publicat recent proiectul programului de dezvoltare economico-socială a țării noastre în perioada 1981-1985, precum și orientările în această privință până în 1990. Momentul a stârnit, pe bună dreptate, un deosebit interes în opinia publică românească. Odată cu publicarea sa, proiectul, care se referă la principalii indicatori privind creșterile din domeniul industriei, agriculturii, a nivelului de trai al populației, în domeniul învățământului, al cercetării, al artei și culturii, la transformările esențiale din sânul societății românești, în următoarea perioadă

dă a intrat practic în dezbatere publică”. ■ Gheorghe Istrate publică tableta *Ființa eroilor*: „Moartea lor este un legământ cu viitorul, fiindcă eroii nu rămân niciodată înțeleștați în soclurile lor de gheață”. ■ Maia Belciu realizează un interviu cu Marcel Mermoz despre „Caietele prietenilor lui Panait Istrati”: „– Pentru ce îl caută tineretul de azi pe Panait Istrati? – Pentru că tineretul are nevoie de prietenie, de o atitudine dreaptă, cinstită, pentru că Istrati a trăit tot ce a scris, a dat speranțe. Omul nu are valoare decât în măsura în care-și pune la bătaie propria viață. – Marcel Mermoz, ce crezi despre patria lui Istrati, despre România de azi? – România nu este o țară ca oricare alta. Este ea însăși o speranță. [...] – Parcurgând lista Comitetului de onoare a Comitetului de acțiune și o corespondenților, te impresionează varietatea profesiunilor și a... spațiului geografic: scriitori, filosofi, academicieni, arheologi, cercetători, jurnaliști, cinești (Henri Calpi, de pildă), pictori, sculptori, București, Geneva, Tel Aviv, Atena, Egipt, Valence, Universite Charles V, Universite Pantheon-Sorbonne, președintele cooperativelor muncitorești de producție, Academia Goncourt, Academia Franceză. Semnificativ pentru universalitatea lui Panait Istrati, nu? Te-aș ruga să-mi spui ceva, de pildă, despre Joseph Kessel, președintele Comitetului de onoare. – În 1924 se făcea «frate de cruce» – fără măcar să știe ce înseamnă asta – cu Panait Istrati, undeva, alergând între Place Pigalle și Place Blanche «printre vagabonzi, cheflii, golani și fete din Montmartre, marce a orei indecise în care umbra se leagănă și lumina ezită», cum va scrie Kessel. Cel mai bătrân (Istrati era cu 15 ani mai bătrân decât Kessel) «cu fața lungă și scofălcită de lup înfometat», îi spune celui mai tânăr «la noi când doi vagabonzi se recunosc frați se leagă cu sânge». Și despre alții, despre toți ceilalți ar fi multe de spus. Dar aș vrea să închei exprimându-mi bucuria de a o avea în «capul listei» pe d-na Margareta Panait Istrati, soția scriitorului”. ■ Gabriel Vasiliu oferă informații *Din activitatea Institutului de română de la Strasbourg*: „În lunile mai și iunie, la Biblioteca Institutului de limba română, care cuprinde aproape 6 000 de volume, a fost organizată o expoziție de carte intitulată «Istoria patriei oglindită în literatură». De curând, a avut loc o «Seară românească» închinată zilelor de 9 Mai și 23 August. Au participat toți studenții care urmează cursurile de limbă și literatură română, precum și studenți de la catedrele de spaniolă, portugheză și italiană. O contribuție deosebită la organizarea reuniunii au adus studenții Rodica Popa, Iolanda Brothers, Doru Brad, Yannic Hunter, Felix Yepassis și R. Munoz”. ■ Din *Scurte știri* reținem *Cartea americană*: „La Biblioteca centrală universitară din București a avut loc, recent, deschiderea unei expoziții de carte americană, organizată de Compania editorială internațională «Prentice Hall» din S. U. A. Expoziția cuprinde 250 de volume din domeniile matematicii, fizicii, medicinei, științelor economice, istoriei, arheologiei și lingvisticii. Rețin cu precădere atenția lucrările care tratează probleme actuale din știința conducerii, marketing, informatică, electronică și critică literară”. ■ Stela Toma prezintă monografia *Grigore*

Ureche de Dumitru Velciu, Editura Minerva: „Pentru conturarea aceluiași profil al istoricului Ureche, autorul monografiei urmărește identificarea și delimitarea izvoarelor folosite de cronicar, modul cum acesta înțelegea să utilizeze sursele de informare, noțiunea sa de adevăr istoric, conștiința condițiilor precare de documentare și, mai ales, responsabilitatea pentru ceea ce avea să transmită urmașilor”. ■ Cornel Mihai Ionescu semnează *Tehnica și umanismul artei*: „Există, fără îndoială, o lege a repetiției care reglementează domeniul reprezentărilor estetice, o devenire ciclică de felul «eternei reîntoarceri» a formelor artei și a ideilor despre artă. Istoria relației dintre artă și tehnică, înțelese ca două modalități distincte, dar complementare, de dezvăluire a esenței ființei umane, este, din acest punct de vedere, una dintre cele mai pasionante și mai pline de semnificații”. ■ În nota nesemnată apare o prezentare a publicației *Cahiers roumains d'études littéraires*: „De data aceasta, în numărul 1/1979, dezbaterea are ca centru subiectul *Comparatism și confluențe*. Mircea Anghelescu evocă realizările comparativismului românesc dintre cele două războaie mondiale (în studiul intitulat *Le comparatisme roumain de l'entre-deux-guerres*), subliniind caracterul organic al orientării în contextul criticismului epocii. Consistentă și luminătoare în multe privințe asupra reflexului culturii britanice în conștiința critică românească este contribuția lui Alexandru Duțu (*Travellers and National Images: Romanian Perceptions of British Culture*). Pe aceeași coordonată de abordare se înscrie și studiul Domniței Dumitrescu (*Ecos catalanes en la cultura rumana*). Relațiile lui Valery Larbaud cu România sunt relevate de Pierre Rivas, iar Thoams Amherst Perry oferă o substanțială analiză a modului în care este receptată literatura americană în România (*How the Romanian Has Read American Literature*). Cu articolul *G. Călinescu, lecteur des littératures étrangères* profesorul Romul Munteanu acreditează paradoxul operei critice călinesciene: existența unui puternic spirit local, național, asociat în mod fericit unei conștiințe de *homo europeus*. Contribuții interesante mai semnează Albert Gerard (*Sur l'historiographie des littératures écrites de l'Afrique*), Eva Kushner (*Poésie et idéologie: un tournant de la poésie québécoise contemporaine*), Adrian Marino (*Analyse comparatiste du cycle de l'avant-garde*). ■ În *Pagini de glorie* se scrie despre *Ostașii români în lupta pentru eliberarea patriei. Apahida, pământ de foc, 11-12 octombrie 1944. Secvențe relatate de un martor ocular*, fragment din volumul *260 de zile în fața morții* de Colonel Ion Gh. Pană. ■ În *Jurnal de cărții* Dumitru Radu Popa prezintă trei noi volume: □ *Spectacol* de Leonid Dimov. Editura Cartea Românească: „Uimirea cititorului – care ar încerca să surprindă *devenirea* poeziei lui Dimov – că se află în fața aceluiași poem ce începe și sfârșește mereu e legitimă. Ca să parafrazez o formulare celebră, Leonid Dimov cântă pe o singură coardă: dar e una dintre cele mai lungi”. □ *Centurile de siguranță* de Valeriu Bucuroiu, Editura Cartea Românească: „*Centurile de siguranță* este cartea cea mai substanțială a lui Valeriu Bucuroiu. Dincolo de reușitele poeti-

ce, ea constituie și un document interesant pentru cazul literar în sine: un temperament tonic, optimist, prin excelență solar, care depune o mărturie gravă asupra epocii noastre”. □ *Mânzul de vânt* de Petre Ghelmez, Editura Ion Creangă: „Toate acestea –acompaniate de ilustrațiile inspirate, ca un comentariu interior ale lui C. Baciuc – nu sunt învăluite însă în tonul edulcorat al nostalgiei după copilăria pierdută. Între *aevea* și *neavea* e destul loc pentru acea stare de grație care nu cunoaște limite biologice”. ■ În *Un roman de Michel Dard despre România*, Irina Eliade scrie despre romanul *Le Rayon Vert*, apărut la editura Seuil, 1979: „Această recenzie a fost concepută înainte să aflăm zguduitoarea veste a dispariției lui Michel Dard. Îi aducem pe această cale un pios omagiu, ca unui mare apropiat”. ■ Dan Medeanu publică reportajul despre *Parada portului popular la București*.

2 august

• [„**Scânteia**”, nr. 11491] Număr dedicat întâlnirii dintre Leonid Brejnev și Nicolae Ceaușescu în Crimeea. ■ Cuprinde versuri de George Chirilă.

• [„**Flacăra**”,nr. 31] George Arion recenzează romanul Danei Dumitru, *Întoarcerea lui Pascal*, apărut la Editura „Juminea”. Acțiunea se petrece în anii 1950, autorul menționând că „de la analizarea minuțioasă a unor drame intime se trece cu tot mai mult curaj la profilarea unor tablouri sociale cuprinzătoare. [...] Scriitoarea prezintă eroi devitalizați, crescuți în puf și, de aceea, extrem de fragili în orice confruntare”. □ În cadrul rubricii *Amintiri*, Șerban Cioculescu rememorează *Periphiile universitare*, inclusiv momentul întâlnirii cu profesorul Constantin Balmuș, ce i-a spus: „Ei, domnule Cioculescu, ce aștepți? Vino la noi, la catedra de Literatură română modernă [...] Călinescu se mută aici, la București. Te dorim cu toții, hotărăște-te”.

• [„**Orizont**” nr. 31] Mircea Martin atrage atenția cititorului, chiar de pe prima pagină, asupra poeziei lui Șt. Aug. Doinaș din volumul *Hesperia*, despre care zice criticul: „rămâne același poet al culturii și al serbărilor intelectului [...] venind din alternarea temelor și mijloacelor, nicidecum din modificarea atitudinii lirice fundamentale” și din a cărui prim poem, *Cuvântarea scribului*, extrage arta sa poetică deghizată (articolul *Replici la Hölderlin*). ■ Tot scormind în căutarea eului intim, al autorului fără mască, Livius Ciocârlie observă la Flaubert câteva idei ale noii critici în concepția romancierului despre roman, o concepție structurală (articolul *Nevoia de impersonalitate*). ■ La rubrica „prezențe literare”, este pus în efigie poetul George Drumur, cu o scurtă prezentare biografică și cinci poeme reprezentative. Alături de acesta mai sunt publicați poeții Nicolae Diaconu, Mihai Minculescu, Carmen Firan, Acvilina Birăescu. ■ Proza numărului este semnată de Ion Dumitru Teodorescu și intitulată *Vânătoarea*. ■ În căutarea structurii spațiului în genul epic al romanului, Traian Liviu Birăescu semnează un lung articol cu titlul *Spațiul în romanul românesc contemporan*, în care glosează pe marginea universurilor narrative

ale scriitorilor Fănuș Neagu, Eugen Barbu, Cezar Petrescu, Marin Preda, Augustin Buzura, Ștefan Bănulescu. ■ Ultima pagină este dedicată poezilor greci contemporani în tălmăcirea lui Andreas Rados și Leonida Maniu.

● [„România literară”, nr. 31] Redacția face o pledoarie pentru *Noua calitate*: „ne găsim în fața Congresului al XII-lea având spre studiu Proiectul de Directive și Proiectele de Program-directivă care deschid porți largi de acțiune: intrarea societății românești într-o fază nouă, superioară a dezvoltării sale, în care va avea loc afirmarea cu putere a revoluției tehnico-științifice contemporane în toate domeniile, cu accent asupra accelerării trecerii, pe baza acumulării cantitative obținute în cincinalele precedente, la o nouă calitate a activității economico-sociale. [...] Sunt încorporate în Documentele viitorului Congres și prevederi privind științele social-politice, istoria, arheologia, artele. Nimic din ceea ce cuprinde sfera noțiunii de cercetare nu a rămas în afara ariei preocupărilor pentru elaborarea unor planuri cu rol decisiv în construirea societății comuniste în România. Transpunerea lor în viață – pe baza cuceririlor științei și tehnicii contemporane – realizarea sarcinilor actualului cincinal și orientărilor de bază ale viitorului cere *concentrarea creatoare* a eforturilor întregii noastre națiuni”. ■ Pornind de la menționarea lui G. Călinescu și sfârșind prin raportarea la *Proiectul de Directive ale Congresului al XII-lea al Partidului Comunist Român*, Mircea Iorgulescu relevă *Realități și perspective*: „Într-un articol publicat nu demult în această pagină, Eugen Simion remarca obsesia *monumentalului* în opera lui G. Călinescu, ideal aflat de altfel în contradicție cu *temperamentul* «uranic, barochist, impresionistic» al creatorului lui Ioanide: pentru a readuce în discuție o năzuință constantă în cultura română, prezentă la toate marile noastre personalități, indiferent de ceea ce le separă. *Monumentalitatea* era astfel înțeleasă de critic nu atât ca un întârziat ecou al spiritului secolului trecut, cât ca o dimensiune necesară unei culturi având simț istoric. «Să traducem – scria Eugen Simion – *monumentalitatea* prin soliditate, amplitudine a imaginației, religie a formelor (care să pună capăt improvizăției și răbufnirilor talentului rudimentar), disciplină a spiritului și instituirea voluntară (cum zicea cineva) a unor *dificultăți* – și putem înțelege mai ușor de ce *monumentalul* este un prag pe care o cultură tânără ca a noastră trebuie să-l pună în fața năvalei talentelor ei prodigioase.» În «programul călinescian» era descifrată astfel «o teamă sănătoasă față de vitalitatea și prestigiul improvizăției în artă»; dar trebuie să adăugăm că frica de provizorat, respingerea efemerului, grija de construcție durabilă este nota comună tuturor marilor noastre spirite creatoare. [...] Realismul unui document având importanța națională a Proiectului de Directive privind dezvoltarea economico-socială a țării noastre în etapa următoare îndeamnă la reflecție și totodată stimulează lucrarea culturală: care nu poate fi, într-un context al înfăptuirilor majore, decât pe măsura acestora”. ■ Câteva previziuni ale lui Constantin Țoiu sunt reunite în tableta *Spartacus*: „Oricum, în acest scrâșnet imens de deschidere necesară a porții anului

2000, nici literatura nu se va mai putea face doar cu sentimente frumoase și cu iresponsabila risipă de cuvinte, rău întocmite, fără cuta grijulie care pe fruntea omenească indică totdeauna efortul grav și liberator al unei depășiri”.

■ Constantin Cubleșan plasează figura lui Oscar Walter Cisek *Între legendă și istorie*, scriitor pe care îl consideră un veritabil „ambasador al literelor românești în perimetrul cultural german din întreaga lume”.

■ În continuarea discuției inițiate la recentul Colocviu național de literatură pentru copii, Ursula Șchiopu evidențiază noi subiecte relevante pentru temă: *Copilul – cititor și creator de literatură*.

■ Șerban Cioculescu publică a doua parte a articolului despre *Scrisorile către Al. Rosetti*.

■ Plecând de la un dosar tematic despre romantismul negru al *Cahiers de l’Herne*, Eugen Simion așterne câteva observații cu privire la *Romanul gotic*: „Romanul gotic a lăsat urme adânci în literatură, și este suficient să citezi povestirile lui Poe și romanele lui Henry James pentru a vedea că el s-a identificat, uneori, cu narațiunea fantastică, iar alteori a însoțit epica de analiză. *Teroarea* este o dimensiune a omenescului și, în literatură, ea aspiră la un *discurs* de sine stătător. Curios este faptul că acest discurs este periodic redescoperit și publicul în caută cu plăcere. *Goticul* și-a creat, astfel, în literatură un statut privilegiat. Școlile, stilurile, doctrinele estetice s-au schimbat: fascinația *răului*, *urâtului*, *terifiantului* a rămas. El și-a creat o mitologie extraordinară de vie și modele care formează gustul unui public altfel blajin, visător, înfricoșat de ororile existenței. Romanul de groază, scris, repetăm, cu precădere de femei, pentru gustul unui cititor care caută tihna și siguranța în inima răului și a oribilului, are între altele o valoare eliberatoare. *Discursul* lui angajează și împinge imaginația românească spre teritorii foarte îndepărtate, acolo unde *Teroarea* și *Mila*, cum zicea Horace Walpole, se întâlnesc. Cultivând pitorescul, grotescul, magicul, supranaturalul, frenezia terifiantului, adică tot ceea ce atacă *binele* și *frumosul* (categoriile ale normalității estetice), *goticul* ambiționează să exercite o funcție morală în literatură”.

■ Dan Culcer semnează un necrolog la despărțirea de *Tudor Balteș*.

■ Nicolae Manolescu se arată rezervat în privința celui de-al doilea volum al *Conceptului de critică literară în România* de Florin Mihăilescu: „Autorul trece în revistă momentele de răscruce ce au survenit la sfârșitul deceniului 5 și în deceniile 6 și 7, semnaleză opiniile principale, contradicțiile, deformările, excesele, câștigurile, erorile. Segregația dintre ideologie și estetic sau sociologismul vulgar sunt examinate cu onestitate și seriozitate, într-un spirit de justețe și fără patimă zadarnică. El omite totuși unele lucruri care au făcut când mizeria, când gloria bătăliilor critice din acest răstimp: campaniile împotriva unor romane ca *Bietul Ioanide* sau *Groapa* (și replica unei părți a criticii), și, mai înainte, discuția în jurul nuvelei *Ana Roșculeț*, apoi «sarcinile» ce au revenit criticii din felul cum s-a pus la un moment dat problema tipicului în literatură, împrejurările în care s-a produs «cazul Arghezi», în 1949, și revenirea marelui poet în actualitate (aici mărginindu-se a semnala interesanta suită de articole ale lui Ion Cristoiu

din «Amfiteatru»). [...] Profilurile de critici – în ipostază de comentatori ai demersului în genere – sunt însă corecte și interesante, mai ales când subiectivitatea comentatorului e stârnită de subiectivități puternice. Literar, cele mai bune pagini mi s-au părut cele despre Adrian Marino, unde nu numai două concepții, ci și două stiluri au intrat în coliziune. Și, în ciuda aerului cam șicanator, le prefer pe cele despre Eugen Simion sau despre mine, celor despre Ion Vlad sau George Munteanu, rămase la un inventar sterp de probleme. Principal, o singură chestiune suscită controversă aici și anume gruparea criticilor în cinci clase (teoreticieni, cronicari, istorici literari, comparatiști și esești), în funcție de activitatea lor presupusă esențială (dar de ce ar fi Mircea Tomuș istoric literar și nu cronicar sau Valeriu Cristea, cronicar și nu comparatist?) și nu în funcție de preferințele ori prioritățile din teoria lor”. ■ Despre romanul *Figuranții* de Mariei Luiza Cristescu, Dana Dumitriu susține că ar constitui, „pe lângă revelația unei luni de o uimitoare coeziune și concretețe, un exercițiu de intelectualitate și maturitate artistică. Obiecțiile pe care i le-aș putea aduce sunt legate de o anumită insatisfacție stârnită de rapiditatea episoadelor, mi-ar fi plăcut ca unele personaje să se așeze pe scaun și să vorbească mai mult, altele chiar cu prețul unui discrete plictiseli, să nu se grăbească, să se joace puțin cu răbdarea cititorului”. ■ Platon Pardău consideră că *Voievozi fără morminte* de Niculae Crișan „marchează o dată certă în romanul românesc de astăzi”. ■ Publicistica lui Gheorghe Dinu („un alter ego al poetului Ștefan Roll”), cuprinsă în volumul *Baricada din călimară*, „fixează în tiparele cuvântului scris – apreciază Vlaicu Bârna – experiența unui om și a unei generații. Cronică unei perioade istorice trăite. Iar autorul ei se clasează printre valorile de frunte ale ziaristicii militante antifasciste din țara noastră”. Iar culegerea de texte „prezintă o mare diversitate de subiecte, cu caracter politic, social și cultural. Articole de atitudine și de comentariu, pamflete, reportaje, însemnări memorialistice sau medalioane și crochiuri înfățișând personalitatea unui scriitor sau un fapt de cultură, se succed și se întrepătrund într-o unitate de gândire și de stil care fac farmecul acestei cărți. Aș zice că nici una din problemele care au frământat epoca premergătoare războiului n-au rămas în afara atenției ziaristului, ci au fost captate și dezbătute în fraza alertă și nervoasă a lui Gheorghe Dinu”. ■ La *Prima verba*, Laurențiu Ulici își îndreaptă atenția spre trei volume de poezie: *Dăruire* de Maria Vrancea, *Ecouri* de Elena Pruiă și *Silex înflorit* de Viorica Farcaș Munteanu. ■ Într-un articol prilejuit de împlinirea a „50 de ani de la marile lupte ale minerilor din Lupeni”, Ilie Purcaru surprinde *Minerii* din diverse zone ale țării. ■ Nicolae Balotă evidențiază *Tăcerea și Scriiturile lui Rimbaud*. ■ Prezenți cu versuri în acest număr: George Țârnea, Atanasie Nasta, Lucian Dumitrescu, Ștefan Bogdan Teodorescu, Carmen Cărunțu, Tiberiu Utan, Gheorghe Săsărman. □ Proză de Ștefan Voicu: *Militar în termen*. □ La *Atlas*, Ana Blandiana publică *Fragmente*. ■ Valentin Silvestru semnează un reportaj din *Sate și orașe portugheze*.

• [„Tribuna”, nr. 31] Se deschide cu o masă rotundă în care este supusă atenției *Contribuția tovarășului Nicolae Ceaușescu la dezvoltarea gândirii și practicii economice din patria noastră*. Participă: Roman Crișan, Gheorghe Postelnicu, Aurel Giurgiu, Ilie Râmniceanu, Teodor Roșca, Ioan L. Nistor, B. Samochiș ș.a. ■ În textul *Oamenii și cărțile lor*, subintitulat – între paranteze – *Sugestiile unor prefețe*, Ion Vlad aduce mai întâi în prim-plan traducerea primelor șase cânturi din *Eneida* lui Vergilius, „lucrarea de o viață a unui admirabil dascăl, Teodor Naum, filologul care ne prilejuiește și azi marea bucurie a scrisului, a vârstei sale înțelepte și bune”. Câteva rânduri despre cărturar și prefața sa: „Mi-ar fi greu să imaginez Universitatea fără silueta domniei sale, fără zâmbetul său venit din ceasurile petrecute în apropierea vocilor marilor poeți ai lumii grecești și ai latinității. [...] Prefața lui Teodor Naum [...] devine o confesiune și o profesiune de credință, având a ne spune ce a reprezentat pentru cariera dascălului și a eruditului filolog această lucrare savantă și care este, de fapt, creație – opera unei vieți”. Redactorul șef adjunct al revistei se oprește și la *Prefața* lui D. Prodan la „monumentala sa lucrare, oricând echivalabilă într-un roman epopeic, *Răscoala lui Horea*”: „De fapt, introducerea la lucrare este mai mult decât o prefață la o cercetare strict istorică sau asimilabilă în sfera istoriografiei propriu-zise. Este documentul cel mai direct și mai impresionant, chiar dacă lui D. Prodan – știm – îi repugnă confesiunea și comunicarea directă de genul unui «jurnal» [...] În ciuda acestei mari discreții și supreme modestii, ce-i sunt caracteristice, D. Prodan deconspiră nu doar o metodă de lucru. El scrie, în *Prefață*, jurnalul unei creații omologabile, fără ezitare, în sfera epicului, având atribute ale eposului, ale romanescului, într-un cuvânt ale unei construcții narative moderne prin asocierea, alternarea, inserarea sau, pur și simplu, absorbirea documentului istoric într-o vastă și stufoasă narațiune concepută pe multiple planuri, compozițional vorbind”. ■ Romanul *Trei dinți din față* este discutat de Ion Pecie, care consideră că „scriind proză, Marin Sorescu mai eliberează un prizonier din personalitatea sa”. Cronicarul „Tribunei” semnaleză prezența „unei realități livrești”, în care personajele „parodiază fără scrupule pe Ienăchiță Văcărescu, pe Heliade, Bolintineanu, Alecsandri, Eminescu, Bacovia, Blaga”, iar „un demon al glumei îl împinge pe Marin Sorescu să se măsoare, ca într-un turnir burlesc, cu fapte literare de mult întemeiate. Când observaserăm că în roman se insinuează motivul *Scrisorii pierdute* [...], romancierul ne face din nou semn: el remarcase mai dinaintea noastră situația convertirii unei scheme homerice (cea din *Odiseea*) într-o schemă caragialiană”. ■ La *Cronica literară*, Victor Felea întâmpină *Ascunsa trudă*, volumul de versuri al lui Horia Bădescu, „posesorul unei impecabile dicțiuni, unde cuvântul se ordonează firesc, în fericite și sugestive apropieri, unde accentele semnificațiilor interioare, spirituale, se distribuie cu exactitatea și ponderea necesară”. Cartea „se sprijină, ca de obicei, aș spune, pe cele două preocupări «instrumentale» constante ale autorului – pe cântec și pe baladă”.

■ *Marea autobiografie*, volumul lui Al. Căprariu, e comentat de Mircea Vaida, care observă că „majoritatea versurilor aparțin unui citadin atent la nuanțele relațiilor sociale, la mimica și la seismele sufletești ale concetățenilor, romantic și deopotrivă fin ironist. Livresc, dar nesupus idolilor, Al. Căprariu recurge totuși, adeseori, la canoanele strofei de rigoare aproape parnasiană Abandonându-se sincer unui joc în care găsește plăcere și frumusețe, mimând vag anumite formule de limbaj și recuzită, el izbutește să-și creeze un interiorizat mod poetic”. ■ La *Cronica ideilor*, Andrei Marga publică esul *Spirit creator în cercetarea științifică*. ■ Acest număr găzduiește un grupaj de versuri de Vlaicu Bârna. ■ Dan Rebreanu răspunde, la *Poșta redacției*, botoșăneanului Gellu Dorian: „Cam gratuită tema piesei într-un act. Reține atenția însă nervul dialogului, siguranța caracterizării din câteva replici. Neclară funcția simbolului final, al «întoarcerii» (dar dacă nu e simbol, și ați vrut să fiți foarte realist?). Dacă ceea ce v-a îmbolnăvit condeiul, microbul replicilor iuți și incisive nu vă lasă-n pace, mai trimiteți-ne”. ■ Ion Caraion traduce versuri de Paul Éluard și Marc Chagall, iar la 90 de ani de la nașterea lui Jean Cocteau, C.D. Zeletin mai multe poeme ale acestuia.

3 august

- [„**Munca**”, nr. 8503] Pe urmele lui Geo Bogza, Mihai Coleșiu descinde, și el, „*O sută șaptezeci și cinci de minute la Mizil*”, evidențiind noua față a urbei din provincie: „Nota Bogza, poposind la Mizil, la 10 octombrie 1938, orele 16,15: «...trăsura merge pe un covor moale de praf» (minutul 9). Îl urmez: Mizil, 23 iulie 1979, orele 16,52. Notez: De la gară până în oraș, șosea asfaltată, adevărat bulevard, cu patru piste de circulație auto. Trăsuri nu mai sunt. Sunt taxiuri. «Covorul moale de praf» nu mai există. *Străzile orașului au fost asfaltate*. [...] Nota Bogza: «...traversez o piață pavată grosolan cu bolovani» (minutul 44). Notez, după 41 de ani: *Piața modernă, organizată multifuncțional*, cu magazine ce folosesc expunerea liberă și autoservirea. *Desfacerea de mărfuri industriale, de folosință îndelungată, a fost, în primul semestru al acestui an, cu 1 360 000 de lei mai mare decât în perioada corespunzătoare a anului 1976*. [...] Nota Bogza: «...aflu că la Mizil sunt treisprezece numere de telefon. Zece la autorități și trei particulare [...]». Notez, după 41 de ani: *La Mizil sunt aproape 500 de abonați telefonici particulari*. [...] *Cheia marelui salt de la anost la personalitatea urbană complexă este și aici, la Mizil, socialismul, politica partidului comunistilor români care nu «alege» locuri ale dezvoltării, ci aplică, cu consecvență, ideea, de superbă esență umanistă, a înfloririi armonioase a tuturor localităților și zonelor țării*”.

- [„**Scânteia**”, nr. 11492] Valentin Silvestru publică reportajul *Erele Dobrogei*, în care urmărește evoluția regiunii sub regimul comunist.

- [„**Scânteia tineretului**”, nr. 9391] Sub deja rutinierul generic *Anul 35 al tinereții noastre*, Vasile Răvescu semnează reportajul-documentar *Drumul în-*

ceput la Bumbesti-Livezeni continuă, astăzi, mereu mai înalt, având supratitlul *Șantierul – spațiul permanent al tinereții noastre comuniste*. Un fost brigadier își amintește: „Erau mulți voluntari, toți tineri. Erau și brigăzi străine. Veneau cu trenuri de lucru la Meri și Lainici, unde spărgeau tunele. Muncau mai mult manual, nu aveau mașini de lucru, ca acum. Condiții foarte grele. Ploi și frig mai tot timpul”. Ziaristul „Scânteii tineretului” stă de vorbă și cu o farmacistă, care, pe când era elevă de liceu, a participat, alături de colege ale sale, la șantier: „Ieri m-am întors de la Petroșani [...]. Când am zărit la Meri inscripția «1948», am tresărit de emoție. Într-o clipă mi-am revăzut întreaga tinerețe (căci asta e tot ce am avut mai frumos). Parcă văd cu ce fast a trecut pe Valea Jiului prima locomotivă. Locuiesc aproape de calea ferată și am impresia că răsună valea și acum în suflet ca și atunci”. De la aceste rememori se ajunge la zi, pe Șantierul național al tineretului „Combinatul minier Oltenia”. ■ La *Situații, cazuri, atitudini*, Alex. Ștefănescu așază *Obiceiuri pe cale de dispariție*, scriind despre „năravurile itebiste” în ceea ce privește urcarea și coborârea din mijloacele de transport public ale Capitalei, dar și despre mania... claxonului pe care o arată șoferii de pe „străzile și așa destul de zgomotoase ale Bucureștiului”.

● [„Contemporanul”, nr. 31] În acest număr sunt publicate poeme de Ion Iuga și Dumitru Bălăeș. ■ Redacția reia fragmente de Zaharia Stancu („Contemporanul”, 21 august 1959) și Gala Galaction (*În pace și dragoste frățească*, „Contemporanul”, 31 decembrie 1954) despre momentul întoarcerii armelor în august 1944, bogăția producției literare sub comunism și regimul în sine, numit de Gala Galaction „primăvara socială”. ■ În dezbaterea organizată de „Contemporanul” despre dialectica triadei creație-valoare-participare, participă și scriitorul Franz Storch, alături de filozoful culturolog acad. C. I. Gulian, rectorul Universității din București, George Ciucu, compozitoarea Liana-Alexandra Șaptefrație și pictorul Maria Gherasim. Acesta subliniază caracterul participativ al democrației autohtone, creșterea publicului cititor, importanța cercurilor literare și rolul literaturii în noua societate „multilateral dezvoltată”: „În fond, societatea socialistă multilateral dezvoltată nu se construiește pentru o înaltă tehnicitate, ci printr-o înaltă tehnicitate, pentru om. O societate de real umanism este aceea care-i permite omului să-și întrezărească posibilitățile de afirmare și care-l ajută, prin natura relațiilor sociale, să transforme aceste posibilități în realități. Cred că participarea creatoare devine, azi și aici, de-a dreptul hotărâtoare pentru autorealizarea omului ca om. Iar scriitorul nu este în asemenea condiții un observator neutru, ci un participant, chiar dacă se exprima în limbajul artei”. ■ Mihnea Gheorghiu analizează și critică în *Ce mai face fascismul?* apariția a ceea ce el consideră a fi noua dreaptă franceză, întruchipată de Alain de Benoist, Yvan Biot și Louis Pauwels. ■ În rubrica intitulată *Cronica ateului*, Constantin Coșman face o serie de precizări privind diferențele dintre ateismul practic și cel teoretic: „cel dintâi este anterior istoricește

sau cel puțin distins de ateismul teoretic, elaborat, și mult mai răspândit decât acesta”. ■ Dumitru Radu Popescu transcrie poetic impresiile avute în timpul vizitei sale în atelierul pictorului Vasile Grigore: „Unele din lucrările pe care ni le-a arătat aveau un puls lent care ni s-a transmis și nouă. Altele ardeau. Gingășie și forță, desen și culoare. O matematică a echilibrului și o libertate dezlănțuită a poate desigur mai puțin conștientului. Un număr de adevăruri pe care Vasile Grigore le descoperă în lume ni le comunică tandru prin culori. [...] Pânzele lui Vasile Grigore sunt edenuri pline de soare, bucuroase, cu arlechini și umbre de colombine, cu nuduri, cu femei fără cap, doar până la gât din lumină zidite, femei pure, fără cap, ca Eva înainte de a mânca mărul, ca Eva al cărei cap desigur lipsea și atunci dacă nu gândea cu el...” ■ Laurențiu Ulici continuă cronică volumului *G. Călinescu. Între Apollo și Dionysos* (Minerva, 1979), începută în numărul anterior, pe care o consideră opera fundamentală a lui Dumitru Micu, nu fără însă a-i aduce și câteva critici: „Operă de mare travaliu, monografia G. Călinescu, masivă (dacă ar fi renunțat numai la jumătate din exemplificări, care devin, prin acumulare, obositoare și redundante, carte ar fi scăzut în dimensiuni fără nici un prejudiciu, dimpotrivă, cu un spor de claritate) și fundamentală (în sensul completitudinii și al profunzii) este cartea fundamentală a lui Dumitru Micu și, totodată, o monografie exemplară despre un scriitor care, cum observă criticul, nu poate fi exemplar, fiind inimitabil”. □ Luciditatea pare să fie, în viziunea lui George Chirilă, trăsătura definitorie a poeziei lui Liviu Călin în volumul *Rug de septembrie* (Eminescu, 1979): „O privire lucidă, dar nu glacială asupra lucrurilor vizând surprinderea acestora cât mai aproape de fizionomia lor concretă, de metamorfozele lor fascinante, acordă poeziei lui Liviu Călin nota distinctă”. ■ În rubrica de carte străină, Dan Grigorescu prezintă romanul *Michael Joe, o poveste a vieții irlandeze* (Univers, colecția „Globus”, 1979) de William Cotter Murray, tradus în limba română de Lidia Ionescu.

● [„Cronica”, nr. 31] Conține versuri de Vasile Mihăescu, Constantin Ștefuriuc, Adi Cristi, Gheorghe Izbășescu, Ion Puha. ■ Ioan Holban tratează problematica relației dintre literatură și realitate în articolul *Carte și viață*, în care analizează mai multe romane-cronici, care își propun explicit să redea realitatea așa cum este ea: „Ceea ce caracterizează, în primul rând, narațiunea romanelor axate pe această idee esențială este refuzul omniscienței în numele integrării naratorului până la dizolvare în text. Structura labirintică a vieții, din plan ontologic, se transferă în planul textual [...]. Naratorul dispare astfel din poziția centrală a textului, integrându-se acestuia și devenind un simplu martor al evenimentelor”. ■ Dim. Păcurariu explorează cartea lui Gh. Ciompec, *Motivul creației în literatura română* (Minerva, 1979), și apreciază îndeosebi analizele riguroase ale autorului și caracterul sistematic al lucrării: „Ea se întemeiază pe o investigație largă în literatura română a veacului trecut și a veacului nostru, pe o bună cunoaștere a bogatei exegeze critice dedicate cele-

brei balade populare, semnificației acesteia. Informației foarte întinse i se adaugă temeinicia analizelor și a judecăților critice, caracterul ordonat și sistematic, fără a fi didactic, al expunerii, construcția solidă a lucrării.” ■ Cu ocazia împlinirii a 70 de ani, Vasile Constantinescu îi dedică lui Constantin Noica articolul *Laudă ființei românești*. ■ Mircea Mancaș semnează articolul *Antropologia literară*, în care circumscrie obiectul de studiu al acestei discipline și principalele ei premise: „Antropologia literară confirmă deci faptul că literatura modernă păstrează ceva inițial din literatura primitivă, arhaică, străbătută de magie, teologie, mitologie, altădată integrată în riturile și ceremonia social. Dacă în secolul dezvoltării tehnico-științifice a dispărut încrederea în forțele supranaturale, rămâne totuși încrederea în propria forță a omului, exprimată prin cuvânt.” ■ Andreas Rados prezintă specificitățile poeziei grecești contemporane în articolul *Poezia Greciei de azi*.

• [„Săptămâna culturală a capitalei”, nr. 452] Numărul se deschide cu un editorial semnat de Corneliu Vadim Tudor și un poem de Constantin Atanasiu, ambele închinat semnificației lunii august pentru România socialistă. ■ Polemica lui Eugen Barbu se intensifică: scriind despre eroii lui Proust, G. Călinescu spune că sunt „snobi” în sensul eroilor lui Caragiale. Barbu ripostează: „Eroii lui Caragiale snobi? Bănuiesc că din text lipsește un cuvânt. Pentru că orice se poate spune despre eroii lui Caragiale, numai că sunt snobi, nu! Aferarea unei culturi pe care n-o au nu este snobism, e o modă, e o consecință a unei trufii reprimată. Eroii caragialeni vor să treacă drept deștepți, informați, dar nu sar niciodată de ceea ce presupune condiția lor”. Comentatorul redă finalul *Dominei bona*, pentru ca, apoi, să formuleze o concluzie în legătură cu opera care i-a servit ca adversar polemic: „Barocă, mușcătoare, sarcastică, această *Domina bona* rămâne cel mai interesant exercițiu critic pe marginea operei lui Caragiale. Cu exagerările ei, cu atacurile la adresa lui Maiorescu, care n-au nici o legătură cu subiectul abordat, exegeza călinesciană nu poate fi trecută cu vederea și, oricât s-ar scrie despre marele dramaturg, fără contribuția călinesciană nu putem concepe că l-am adâncit”. ■ Al. Oprea publică un material consistent despre volumul care conține documente biografice ale lui Mateiu I. Caragiale, aflat în pregătire la Muzeul Literaturii Române. Autorul merge pe urmele documentelor dispărute – este vorba despre paginile de jurnal și cele 14 agende – reconstituite din arhiva lui Perpessicius (editor al unei ediții de *Opere*, în 1936) – arătând că, ulterior, Muzeului i-au parvenit două loturi importante de scrisori – unul aparținând fostului coleg de școală al lui Mateiu, iar celălalt conținând scrisorile acestuia către soția sa Marica Sion-Caragiale. Barbu Cioculescu este menționat ca un contributor important la acest dosar, cercetătorul descoperind însemnări, autografe inedite, și, de asemenea, C. Popescu-Cadem, care a scos la lumină actele de stare civilă ale scriitorului. Al. Oprea menționează și faptul că din volum vor face parte și „Notițele pentru Craii de Curtea-Veche” în încercarea de a lămuri legăturile

dintre biografia scriitorului și lumea fictivă a scrierilor sale. ■ Constantin Sorescu prezintă cartea de proză scurtă semnată de Dan Mutașcu, *Ipoteca și alte povestiri*. Recenzentul vorbește despre o metodă aparte folosită de autor: „Metoda iluminării este una a prozatorului-poet care stăruie în ideea că nimic din ceea ce ne înconjoară (nici un obiect și nici o ființă, nici un act și nici o existență) nu poate scăpa neatins de aripa sublimului”. ■ Ion Lotreanu continuă intervenția intitulată *Marginalii la un dosar: Blaga la universitate*. Autorul comentează afirmațiile lui Liviu Rusu din revista „Manuscriptum” legate de concurența sa cu Lucian Blaga pentru catedra de la Cluj. Autorul ironizează discret afirmația lui Liviu Rusu conform căreia el însuși ar fi avut pregătire mai bună și chiar recunoaștere internațională, în timp ce filozoful culturii ar fi avut o „«pilă» la Palat”, în persoana regelui. Pentru a-și întări punctul de vedere asupra afirmațiilor injuste ale lui Liviu Rusu, Ion Lotreanu trece în revistă activitatea didactică a lui Blaga din momentul în care a ocupat catedra la universitatea din Cluj, activitate compusă din cursuri celebre (*Despre conștiința filozofică, Aspecte antropologice*) care au devenit mai târziu capitole din Trilogii. Prin comparație, Ion Lotreanu nu poate reține nimic din activitatea didactică a lui Liviu Rusu, desfășurată în paralel. ■ Henri Zalis discută, în articolul *Fizionomii literare*, situația în care autorul împrumută eroilor săi de ficțiune propriile tribulații. În această situație se află Al. Ivasiuc cu romanele *Apa, Păsările, Vestibul și Interval*.

4 august

• [„Scânteia”, nr. 11493] Cu ocazia publicării programului de directive al Congresului al XII-lea, Mihai Beniuc semnează articolul *Trăim un îndreptățit simțământ de mândrie patriotică*: „Nu poate exista un patriot, un bun patriot în această țară, de orice naționalitate ar fi, fără să-l bucure aceste Directive de mari perspective cu incandescența lor exprimată în fraze cristale și în cifre cugate, din care strălucește viitorul unui întreg popor. Iar această incandescență e străbătută de spiritul partidului, de capacitatea de previziune a tovarășului Nicolae Ceaușescu, agerul cârmuitor al orânduielilor statului român înăuntru și în relațiile sale externe”. ■ Nicolae Dragoș realizează un elogiu al țării în „*Mai presus de orice stă patria*”: „...așa cum scria, la început de nou ev al țării, unul dintre genialii noștri cărturari, George Călinescu, «mai presus de orice stă patria». Patria pe care, generații, după generații, au purtat-o și vor purta-o, prin vremuri, ca pe o sacră și supremă moștenire”. ■ Ioana Postelnicu este apreciată ca romancier de către Radu Cârnelci pentru originalitatea sa, talentul de povestitor și trăirea intensă a propriei opere de care dă dovadă în ciclul său despre neamul Vlașinilor: „Ioana Postelnicu, în care George Călinescu vedea doar o prozatoare cu vapoase stări lirice, se dovedește aici, atât prin tematica pe care o abordează cât și prin excelențele rezultate ale vastei sale întreprinderi, un romancier de forță pe linia clasică a genului, știind să construiască in-

genios, și povestind admirabil, trăindu-și intens, din interior, opera, impunând prin noblețea faptului de artă autentic”.

● **[„Scânteia tineretului”, nr. 9392]** Fábíán Șándor cântă, pe prima pagină, *Libertatea*, poem tradus de Dim. Rachici. ■ Tot pe prima pagină, sub genericul *Anul 35 al libertății noastre*, V. Niculae publică, *La 50 de ani de la eroicele lupte ale minerilor din Valea Jiului*, documentarul *Viguroasă afirmare a combativității revoluționare a întregii noastre clase muncitoare*. Dincolo de adevărurile necruțătoare ale masacrului de la Lupeni, textul suportă și o emfatică încărcătură ideologizantă. Despre „urmașii eroilor luptători din august 1929”, autorul notează că dau „întreaga măsură a atașamentului lor profund față de politica Partidului Comunist Român, pentru înfăptuirea idealurilor revoluționare pentru care au luptat și s-au jertfit înaintașii. Ei răspund, astfel, prin nobile fapte de muncă, grijii deosebite manifestate de partidul și statul nostru, personal de către tovarășul Nicolae Ceaușescu, miner de onoare al Văii Jiului”. Dar, cu numai doi ani în urmă, în august 1977, președintele R.S.R. cunoscut, la Lupeni, o altă atitudine a minerilor... □ Dumitru Dem. Ionașcu semnează reportajul *De ziua minerului. Uricani – poartă de inimă a adâncului și cerului*. Și această localitate de la poalele Retezatului este o ctitorie a epocii socialiste: „Locul – până acum 30 de ani – era o gigantică pajiște, în care, din loc în loc, risipite peste dâmburi, se împlântau colibe ascunse în umbra brazilor”. Gazetarul stă de vorbă cu mineri de la Uricani, unii dintre ei ajunși aici din alte părți ale țării. Sunt reproduse și câteva versuri scrise „de cel mai tânăr poet al minei Uricani, lăcătușul Ion Țigantele”, iar în final, pentru a nu rămâne mai prejos, ziaristul îmbină metafora cu propaganda: „Un reportaj despre orașul din inima Retezatului și oamenii lui, fețele negre cu zâmbet clătit în strălucirea «diamantului negru», nu poate fi încheiat aici. În primăvara cu visuri nebune și altare de rouă, Uricaniul rămâne o carte deschisă, în care îngenunche bogăția pământului cu ierburile ei arse la răscruți, o carte neterminată, între copertile căreia inima adâncului și a cerului adaugă mereu floarea și sămânța, limpezimi de ape și cer, și de oameni, ca și timpul nostru generos”. ■ *Curierul nostru de sâmbătă*, Ion Băieșu, e la datorie.

● **[„Luceafărul”, nr. 31]** În editorial, anticipând „cea de-a 35-a aniversare a Eliberării patriei”, redacția anunță apariția, la Atena, a primului volum dintr-o serie mai amplă, intitulat „generic” *Nicolae Ceaușescu – România și lumea contemporană*. ■ Voicu Bugariu semnează articolul *Umanismul românesc*, în care pronind de la relația național-universal remarcă expansiunea literaturii române contemporane pe plan internațional. Interesantă este paralela pe care o face autorul cu momentul 1848 al literaturii române: „Perioada contemporană a literaturii noastre, ale cărei asemănări cu pașoptismul constituie o mărturie impresionantă de continuitate istorică, a perfecționat, teoretic și practic, o orientare distinctă, în care tradițiile valoroase ale poporului nostru, pentru prima oară sintetizate la 1848, sunt aliate cu ideile umanismului revoluționar.

De pildă, orientările ideologice cele mai frapante ale poeziei noastre recente (cultivarea tenace a subiectelor legate de trecutul istoric al patriei, abordarea tot mai nuanțată a unor teme de dezbatere politică, propunerea unor modele umane cu distincte semnificații educative), precum și reușitele de expresivitate, dar și de elocvență ale poeziei românești (una dintre cele mai interesante, după cum se spune, din Europa) conferă literaturii noastre contemporane certe semnificații universale”. ■ Romul Munteanu critică „noua dreaptă”, așa cum este configurată de Raymond Aron în numărul 1482 al revistei „Express”, pe bazele unei opoziții cu marxismul: „Noua dreaptă inventează, de fapt, o teorie a mediului atotputernic pentru a-i putea opune o concepție despre ereditatea individuală, care ar conferi, prin datele genetice fiecărui om o stare de diferență față de altul, atât de mare încât apare ca o fatalitate, ca un destin ineluctabil prin raportare la mediu, educație, viață socială etc.”. ■ Sultana Craia scrie despre proza lui Dumitru Matală, autor al unor romane precum *Rostogolirea*, *Cele patru puncte cardinale*. ■ La rubrica *Scriitorul și țara*, Patrel Berceanu relatează despre *Oamenii șantierelor* a căror existență „plenară” se desfășoară la Lotru, Bicz, Vidraru, sub semnul firescul, al cotidianului cu evenimentele lui obișnuite, nunți, botezuri etc. Autorul exultă în preajma existenței lor și îi portretează în diverse ipostazele ale muncii lor. Personajele romanului care este șantierul, folosind expresia comentatorului, sunt „chipurile oamenilor cu căști de protecție” pe care se citește „acea liniște solară care e numai a omului care știe ce are de făcut” sau „o fetișcană de 18-19 ani, în blue-jeans” aflată „la comanda unui excavator fîoros”. ■ Pentru a valida romanul fidel conținutului social, Valentin F. Mihăiescu își propune să analizeze relațiile câtorva personaje din romanul contemporan cu „contexte sociale determinate istoric”. Se oprește la *Intrusul*, de Marin Preda, la *Marile iubiri*, de Aurel Dragoș Munteanu și la *Suferința urmașilor*, de Ion Lăncrăjan. La finalul analizei, autorul conchide: „Dezbaterea morală și interogația socială rămân teme fundamentale pentru scriitorul român, preocupat mai mult de conținuturile ontologice decât de estetica formelor”. □ Gheorghe Pituș semnalează tipărirea a douăsprezece plachete de poezie și proză scrise în cadrul cenaclului literar „Ritmuri” din Deva, cu ocazia împlinirii a douăzeci și cinci de ani de activitate literară a cenaclului. ■ La *Cronica literară*, M. Ungheanu recenzează romanul *Drumul hoșilor*, de Paul Tutungiu, scriere ce completează toposul Câmpiei Dunării. Textul, scrie comentatorul, are elemente de fabulos și de roman istoric, dar, ca minusuri, sunt semnalate stângăcii de construcție, în vreme ce o calitate certă este redarea „mișcării sufletești a subiectului vorbitor”. ■ Al. Piru scrie, la *Cartea de debut*, despre micromonografia semnată de Emil Ghițulescu, *Introducere în opera lui Vasile Alecsandri*. Comentatorul este de părere că autorul a dorit să arate actualitatea lui V. Alecsandri prin faptul că a funcționat ca precursor al multor direcții literare, teză a cărei valabilitate o neagă Al. Piru. În ceea ce privește noutatea exegezei

sale, aceasta este limitată: Ghițulescu merge pe linia principalilor comentatori ai lui Alecsandri – Vianu, Călinescu, Cioculescu, uneori cu lipsuri sau formulări insuficient verificate. ■ La *Viața Cărților*, Dan Alex. Condeescu reține volumul de poezie *Nordul obiectelor* de Ioanid Romanescu (Junimea, 1979). „Poet incomod și dificil pentru critică”, Ioanid Romanescu alcătuiește o antologie de texte în care definatorii sunt „căutarea lăuntrică, tentația ideii și a meditației adesea abstracte, meditația neliniștită între lumea pestriță, palpabilă și vie a trăirii imediate [...] și polul opus, cristalin al gândirii [...]”. □ La proză, Artur Silvestri prezintă romanul *Carnaval la Constanța*, de Ion Coja (Ed. Cartea Românească, 1979): „[...] Ion Coja e un filolog inteligent și cu o excelentă inițiere în limba română: el ne dă acum o proză cu totul insolită, unde experimentul de retortă este izbitor, faptele nu sunt consemnate ci comentate, umanitatea însăși pierde din consistență și este înlocuită de un șir de voci identificabile cu o relativă dificultate”. □ La rubrica de eseu, Doina Uricariu semnalează și comentează lucrarea lui Ion Hobana *20.000 de pagini în căutarea lui Jules Verne* (Univers, 1979). Semnatarea articolului consideră lucrarea obiectivă, echilibrată și riguroasă din punct de vedere al informației, cu atenție la context, mai ales când e vorba de elemente biografice, și apreciază investigațiile privind «deceniul românesc» din opera scriitorului francez. ■ La *Compendiu* au parte de scurte prezentări volumele *Un om ca oricare altul*, de Viorica Moisil (Albatros, 1979), amintiri și *Privighetoare albă*, de Ilie Măduța (Albatros, 1979), poeme. ■ Publică poeme Virgil Teodorescu, iar Eugen Barbu este prezent cu *Partida de șah*, fragmente din volumul al IV-lea al „ciné-romanului” *Incognito*. ■ Cronica de teatru este semnată de Bogdan Ulmu, care menționează debuturile în dramaturgie. Primul pe listă este Fănuș Neagu, ale cărui piese *Echipa de zgomote* și *Scoica de lemn* sunt jucate cu întârziere nemeritată, consideră comentatorul. Următoarele piese – *Provincialii* și *Recurs la judecata de apoi* îi aparțin lui Constantin Cubleșan, iar *Dogorește soarele asupra lui Seneca*, lui Kincses Elemér. ■ La rubrica intitulată *Contemporanii noștri*, Grigore Hagiuc scrie despre critica lui Lucian Raicu: „Ceea ce dă farmecul și savoarea paginii critice, cu totul deosebite la Lucian Raicu este un adevărat torent al surprizelor furnizate de inteligență. Captivant în tot ce scrie, la nivelul verbului și-al ideii, creator prin vocație și autocontrol, dialectician suplu, înzestrat cu harul metodei, ofilind «patosul analfabet» parcă în treacăt, dar necruțător, surâzând și în același timp inflexibil, rigid în armura lui ciocănită, arsă și pe dinafară și pe dinăuntru [...], Lucian Raicu este un exemplu fericit de capacitate literară actuală în curs de realizare [...]”. ■ Aurel-Dragoș Munteanu semnalează antologia de proză scurtă alcătuită de Nicolae Ciobanu, în care acesta propune „câteva texte din literatura noastră care trebuie citite cu perucă pudrată, de *aristocrat*”. Este o antologie în care încap atât *Algazy&Grummer* al lui Urmuz, cât și *Moara lui Călifar* de Galaction, dar și proza scurtă realistă a lui Caragiale. ■ La rubrica

Ce scrie, ce gândește tânărul scriitor, Constantin Stan inițiază un dialog cu poetul Lucian Avramescu. Discuția pornește de la debut și opiniile critice asupra poeziilor publicate. „— *Scrii poezii de circumstanță?* – Scriu poezii care slujesc un anumit moment politic. «Noi n-am plătit istoricii cu ziua» este un moment violent polemic. Cel puțin asta a fost starea mea sufletească atunci când l-am scris. Mi s-a făcut părul arici când am citit rezumatul unei cărți publicate undeva de un istoric străin, o minciună odioasă, în dauna adevărului că noi suntem fiii acestei vetre. Am așternut dintr-o răsuflare replica mea. Uneori, morala istoriei este mai puternică. Dar istoria se așază... Liniștea ei creatoare și ocrotitoare este și liniștea noastră cea de toate zilele” [...] – *Ce crezi despre conformism?* – Nu-mi plac nonconformiștii de cafea. Ei sunt cei mai conformiști dintre toți pentru că nu dau nimic, nici bun, nici rău. Revoluțiile lor sunt într-un pahar cu apă. Nonconformiști cu adevărat sunt oamenii noștri politici, gânditorii istoriei noastre. Politica României este dinamică și greu de înghesuit într-un calapod”. ■ La *Atelier literar* se pot citi versuri de Daniel Amurg, Nelu Stanciu, Boris Marian. ■ Omara Lara traduce în spaniolă poeme de Dumitru Popescu, iar Alexandru Șerban traduce, sub titlul de rubrică *Din poezia antifascistă*, poemul *Un dialog migrator* de Leonard Cohen.

5 august

• [„*Scânteia*”, nr. 11494] Numărul cuprinde versuri de Corneliu Vadim Tudor.

6 august

• [„*Scânteia tineretului*”, nr. 9393] Pe prima pagină, Florin Costinescu încearcă să alinieze, în cinci strofe, *Culorile patriei*. ■ Gheorghe Pârja, Dan Mucenic și Constantin Stan semnează reportajul-documentar *Adevărul te poartă de mână prin Moisei*, așezat pe prima pagină, sub un dublu generic: *Anul 35 al libertății noastre și Ei au luptat în acel august fierbinte, noi construim în acest august al împlinirilor*. Textul se deschide cu mărturia unui localnic despre masacrul din 1944: „...În sat erau numai copii, femei și câțiva bătrâni. Făceam toate treburile câmpului și pe cele din gospodăriile noastre. Bărbații erau plecați pe front. După câte pricepeam din auzite, se apropiau trupele române și sovietice. Dar asta se vedea și după neliniștea nemților. Într-o dimineață am aflat că mai mulți oameni de la noi din sat și din satele învecinate au fost prinși și încuiați într-o casă. Nu știu cât timp au fost ținuți, mi se pare că o zi. Apoi, cu mitraliera, de pe geamul dinspre drum, au fost împușcați. Au scăpat, mi se pare, unul sau doi, că noi am urcat în păduri, că-n furia lor hitleristii și horthyștii au dat foc satului. Și cum erau numai case din lemn, au ars vreo 400, poate și mai bine. Noi am coborât mai târziu, după câteva zile...”. ■ Despre volumul de *Sonete* al lui Grigore Hagiu scrie Doru Mielcescu, care

consideră că această carte aparține „lirismului disciplinat”, poetul fiind, „lucru rar la poezii generațiilor mai noi, un artizan al formei exploatănd cu succes virtuțile prozodiei clasice și moderne”. Criticul identifică un „veritabil program tradiționalist”, iar pe autor îl situează „mai aproape de Ion Pillat”. Este formulată și o obiecție legată de unele inegalități, unde Hagiu „ne împărtășește uneri niște sentimente «generice», ca să le spunem așa, cărora le lipsește (tot programatic?) o notă lirică individualizatoare, absolut necesară când e vorba de un mare poet cum e Grigore Hagiu”. □ În același grupaj de recomandări, Sofia Scorțaru-Păun aduce *Surâsul ochilor albaștri*, „în care îl recunoaștem pe dramaturgul Tudor Negoită, dar în același timp un mic roman de caractere care depășește pretențiile genului polițist și îi dă cărții dreptul să figureze sub genericul oricărei colecții de beletristică”.

7 august

• [„Scânteia”, nr. 11495] În *Avuția pământului străbun*, Ioan Alexandru face o serie de considerații asupra măsurilor privind agricultura și economia prevăzute în proiectele de documente pentru Congresul al XII-lea: „Se va acorda în viitorul cincinal mai multă importanță agriculturii. Nu numai pentru că părinții mei sunt țărani mă voi bucura pentru această hotărâre. Unul dintre cele mai vechi și mereu noi idealuri ale poezilor a fost cel legat de grădină, de pământul devenit grădină prin grija omului, de abolirea pustiei și nerodniciilor de tot felul”.

• [„Scânteia tineretului”, nr. 9394] Pe prima pagină, sub genericul *Studiind proiectele de documente ale Congresului al XII-lea al P.C.R.*, Mihai Tatu-lici înștiințează: *Prezentul îndreptățește viitorul*. Câteva impresii ale tânărului gazetar: „Sub impulsul generos al ideilor secretarului general al partidului, integrarea învățământului cu cercetarea și producția a devenit o realitate care confirmă atât utilitatea socială a studiului, cât și efectul educativ al formării prin muncă și pentru muncă; în esență, deci, o școală dedicată producției, o școală în care se învață cunoștințe, dar în care se învață și cum se muncește, pentru ce se muncește”.

8 august

• [„Scânteia”, nr. 11496] Emil Manu consideră că versurile lui Virgil Carianopol, așa cum transpar ele în volumul *Viorile vârstei*, sunt un permanent elogiu adus României, un imn cu note solare: „Cu aceeași naturalitate, cu aceeași autenticitate, V. Carianopol închină și azi imnuri patriei și peisajului românesc, cultivând o solaritate a metaforei deloc absconse, integrându-se în regnul liric al poezilor chthonici; poemele sale sunt o laudă a pământului românesc și a țaranului român...”

• [„Scânteia tineretului”, nr. 9395] Sub genericul *Anul 35 al libertății noastre*, Adrian Popescu „vizitează” *Patria scriitorului tânăr*: „Un alt aspect al

originalității poeziei tinere ar putea fi ilustrat de Mircea Dinescu, Dorin Tudoran, Dan Verona din volumul *Dați ordin să-nflorească magnolia* și, alături de ei, de autori dintr-o promoție foarte nouă (Traian T. Coșovei, Emil Hurezeanu etc.). Aceștia preferă un lirism să-i spunem «combativ», «insurgent», în ultimă instanță tot de esență patriotică (sarcasmul eminescian din *Scrisoarea III* nu e oare tot atât de profund patriotic?)”.

9 august

● [„**România liberă**”, nr. 10819] Călătoria prin Muntenia îi prilejuieste lui Adrian Păunescu, deținător al rubricii *Jurnal de călătorie*, jubilația față de proza românească a contemporaneității și așezarea ei în descendența nobilă a lui Marin Preda: „Marin Preda este vârf între vârfuri. Mă întorceam acum câteva săptămâni spre casă și într-un sat din Muntenia luminile mașinii mi-au dezvăluit fața unui țaran bătrân sprijinită cu bărbia în palmă, în plin proces de interiorizare. Și atât de puternică a fost senzația mea că acel om face parte din proza lui Marin Preda, încât mi-am dat seama, încă o dată, că esențial pentru un scriitor e nu să copieze viața în opera sa, ci să creeze viață cu opera sa”.

■ Emil Manu analizează volumul de critică semnat de Nicolae Balotă, *Opera lui Tudor Arghezi* (Ed. Eminescu). Folosind o diversitate de metode, demersul arată un Arghezi diferit cu fiecare epocă. O altă observație întemeiată a criticului este mișcarea fluentă între genuri și specii a creatorului. ■ Ion Dodu Bălan scrie despre lucrarea *Al. Sahia, dimensiuni și repere* (Ed. Minerva) de Emil Vasilescu, o întreprindere minuțioasă, un demers recuperator reușit din punctul de vedere al comentatorului. ■ Ovidiu Papadima semnalează o apariție importantă, *Dicționarului folcloriștilor. Folclor literar românesc*, la Editura Științifică și Enciclopedică.

● [„**Scânteia**”, nr. 11497] Comentând programul de directive al Congresului al XII-lea, Dim. Rachici susține în *Sentimentul certitudinii* necesitatea angajării complete a scriitorului în edificarea noii societăți socialiste: „Mergând în sensul istoriei, scriitorul român care are ceva de comunicat nu poate trăi în afara angajării sale totale în acest vast proces de înnoire pe atât de multe planuri. Scriind pentru contemporanii noștri de azi, n-avem dreptul să uităm nicio secundă că scriem, implicit, pentru contemporanii noștri de mâine, care oricum vor avea de la noi pretenții incomparabil mai mari, vor intercepta scrisul nostru de azi prin filtrul implacabil al timpului”. ■ Ion Alexandru semnează articolul *Casa noastră*, în care evidențiază legătura dintre locuință și sufletul românesc: „Ceea ce emană casa românească în specificul ei este discreția sufletului românesc, a vieții interioare echilibrate, despătimate, trecută prin focul dăruirii de sine: este un spațiu moral casa familiei care nu-i pusă pe căpătuaială în primul rând pe pământ, ci pe viețuire înaltă întru cinste și omenie și bună cuviință, întru spiritualitate, întru lucrare și priveghere”.

● [„Scânteia tineretului”, nr. 9396] Petru Poantă discută, pe prima pagină, *Șantierul și literatura*. ■ Tot aici, Ovidiu Genaru publică poemul *August*. ■ Sub genericul *Șantierul – spațiu permanent al tinereții comuniste*, grupajul *Munca – școală esențială a vârstei de bronz*, cu „tineri scriitori în mijlocul brigadierilor de la Șantierul național al tineretului «Combinatul minier Oltenia – Gorj»”. Scriu Mircea Florin Șandru (*Starea perenă a luminii*), Daniela Crăsnaru (*Acasă, în Oltenia*), Andrei Roman (*Un constructor de biografii*), Doina Sterescu (*Secretul încrederii în viitor*), Eugen Mihăescu (*Imagine la scara țării*), Areta Șandru („*Aici nu sunt singur...*”) și Justin Moraru (*Filonul de energie interioară*). ■ La *Cartea de critică*, Doru Mielcescu comentează *Eseu despre generația războiului* de Emil Manu.

● [„Flacăra”, nr. 32] George Arion reproduce dialogul purtat cu Horia Lovinescu, dramaturgul afirmând că 1979 a fost „*Un an admirabil pentru teatrul românesc*”, făcând referiri și la unele dintre piesele sale [*Oaspetele în fapt de seară, Citadela sfărâmată* – „nu știu în ce măsură se echilibrează exact valoarea ei de document al unei epoci cu valoarea ei estetică. Am vaga senzație că latura de document prevalează. M-ar amuza s-o revăd peste treizeci de ani. Dar asta e o utopie.” ș.a.]. □ În cadrul rubricii *Amintiri*, în articolul *Supărarea „divinului” Mateiu*, Șerban Cioculescu reproduce scrisoarea „inedită” adresată de acesta fiicei lui Zarifopol, prin care solicită returnarea a trei piese în manuscris, pe care i le înmânase tatălui, și în care își exprimă nemulțumirea în raport cu edituri și cu „oameni ai vremii”. □ A. Iozefini publică un fragment din volumul *Șmecheria mea e cinstea [Memoriile unui scamator]*, în curs de apariție la Editura „Junimea”, secvența fiind intitulată *Pecingul-orbul*.

● [„Orizont” nr. 32] Nicolae Țirioi este prezent cu o poezie patriotică, *Lumina patriei*, pe prima pagină. ■ Marian Odangiu recenzează, în cronică literară, jurnalul interior ca rezultat al „coliziunii dintre imaginea preexistentă a lumii [...] cea reală, descoperită prin contactul nemijlocit” al Anei Blandiana, intitulat *Cea mai frumoasă dintre lumile posibile* (C.R., 1978), timpul confesiunii afective fiind mai important decât timpul ordinii cronologice a evenimentelor. □ Ghidat de o observație a lui Nichita Stănescu, cum că „toți am vrea să fi scris unele din cărțile mari din trecut, dar nu și să fi trăit viața autorilor lor”, eseul lui Livius Ciocârlie decortichează ideile despre impersonalitatea creatoare ale lui Gustave Flaubert, așa cum transpar în confesiunile sale (articolul *Scriitorul ca personaj*). ■ Doi prozatori, Octavian Popa cu fragmentul *Clipele și viața* și Izsák Balint László cu *Prețul perfecțiunii*, semnează în acest număr. ■ Pe aripile poeziei ne poartă Nikolaus Berwanger și Corina Victoria Sein, alături de Sabin Opreanu. ■ Sub egida titlului „Cântarea României, cântarea patriei”, apar dări de seamă din domeniul teatrului, muzicii și filmului (din Banat) semnate de A.C. Iordache, Emil Șain, Ion Căliman, Iosif Costinaș și Lucian Bureriu.

• [„România literară”, nr. 32] Darie Novăceanu realizează o *Confruntare peste timp* a unor localități din județul Gorj. ■ Inventariind numeroase romane, Dumitru Micu trasează particularitățile romanești privind *Tematica socială – azi*. Putem citi, de pildă, despre pervertirile realismului în vremurile din urmă: „Unul din principalele câștiguri teoretice, cu urmări practice de esențială însemnătate, obținute în cursul celui de-al doilea deceniu republican și consolidate continuu în anii următori este o nouă, o mai largă, mai adecvată înțelegere a realismului. Nimeni nu mai reduce astăzi realismul, în accepția lui tipologică, de orientare proprie dintotdeauna unei însemnate părți a artei de pretutindeni, la una singură dintre manifestările sale istorice, cea cristalizată în creația măștrilor literaturii realiste din secolul al XIX-lea. Dezbaterei desfășurate în presa literară în anii 1956-1957, dar mai cu seamă în 1964-1965, precum și, mai recent, în 1972-1975, au relevat mutațiile realismului de-a lungul timpurilor, scoțând în evidență faptul că realismul secolului al XX-lea nu poate opera doar cu instrumente moștenite de la arta realistă premergătoare, că realismul întemeiat exclusiv pe *mimesis* nu exprimă integral esența realului. S-a impus, pare-se definitiv, ideea că realismul secolului XX nu numai că uzază și de alte tehnici decât celea create de artiști premergători, dar *co ipso* integrează descripției existenței obiective sondajele în subteranele conștiinței, explorarea domeniilor visului, nu se oprește în fața anormalului, nu ocolește grotescul, fantasticul, face apel la simbol, la parabolă. Spre a da un exemplu dintre cele mai frapante, iată romanul *Vânătoarea regală*. Puțini scriitorii români fac uz în prezent de tehnicile ultramoderne ale romanului cu aceeași îndrăzneală și eficacitate ca autorul acestui roman, D.R. Popescu”. ■ La *Breviar*, Șerban Cioculescu publică o primă parte din analiza dedicată volumului lui N. Iorga, *O luptă literară*, ediție de Valeriu Râpeanu și Sanda Râpeanu, cu un studiu introductiv, note și comentarii de Valeriu Râpeanu. ■ Georgeta-Stela Stoia inventariază *Scrisorile către G. Călinescu*, păstrate în arhiva Institutului de istorie și teorie literară. ■ Din volumul lui Mircea Iorgulescu, *Firescul ca excepție*, Nicolae Manolescu reține îndeosebi o secțiune a cărții: „Însă surpriza o constituie micul eseu intitulat *Din vremea lui Dinicu Golescu* (ce nu depășește cincizeci de pagini, cu note bibliografice cu tot), vădind înclinare spre istorie (nu doar literară), ca sinteză epică și știință inefabilă, cum ar fi zis G. Călinescu. Eseul este cel mai bun lucru ieșit până azi din mâna criticului și, considerat în sine, un text serios și deopotrivă încântător, scris cu inteligență, umor și pe alocuri cu sarcasm. [...] *Din vremea lui Dinicu Golescu* reprezintă [...] o experiență utilă pentru autor și perfect izbutită pentru noi: păstrând decizia, dorința de inedit, de răsturnare a tot ceea ce pare a se fi transformat în clișeu, ca și expresivitatea lapidară, critica lui Mircea Iorgulescu se îmbogățește acum cu imaginație, strategie, joc de planuri și de nuanțe, elemente, acestea, de savoare și de stil artistic. Călătoria în timp a criticului actualității este totdeauna folositoare”. ■ Mircea Martin îl dezvăluie pe *Ultimul Nichita*, așa cum se „înfățișează” în

cel mai recent volum: „În *Operele imperfecte*, ca și în *Epica Magna*, poetul nu angajează numai un dialog cu alții, ci și cu sine. Cele două volume dau seama împreună despre o etapă creatoare distinctă, etapă nouă în care o continuitate organică se lasă, totuși, descoperită. [...] Ceea ce unește ultimele două volume ale lui Nichita Stănescu este exact ceea ce le desparte de celelalte. În cuprinsul lor se configurează o temă nouă și gravă care, odată formulată, impune o redistribuire a accentelor lecturii și interpretării. Abia schițată în *Epica Magna*, tema *morții* câștigă în *Operele imperfecte* un loc central și o pondere decisivă. Câteva titluri care proclamă înrădăcinarea în concret, în «prea singura» existență, sunt covârșite de setea de extincție prezentă în atâtea altele. Modelul neîndoios, deși îndepărtat, este și aici Eminescu. Aceași lipsă de încrâncenare, aceeași invocare a morții ca o eliberare, ca o șansă, aceeași sinonimie între moarte și somn. Oboseala, sfârșeala, deprimarea, stări pe care poezia eminesciană le convertește într-o amorțire hieratică, devin aici argumente în favoarea unui final abrupt și violent. [...] Poezia morții implică deseori la Nichita Stănescu un lirism testamentar, specie bogat ilustrată în tradiția noastră mai veche sau mai recentă. Ceea ce-l deosebește însă pe poet de mai toți înaintașii săi este renunțarea nu numai la retorică, dar și la pregnanță și chiar la coerență. Niciodată și niciunde ca în acest ultim volum, poezia lui Nichita nu s-a des-podobit cu atâta decizie, nu a evitat parcă într-adins orice resurse de farmec. Soluție estetică ce vrea să traducă o atitudine existențială. [...] Ajungem aici la o limită a poeziei, mai precis a expresivității. Până unde se poate împinge incoerența ca să mai poarte o semnificație? Cât timp poate fi crezut poetul pe cuvânt? În ce mă privește, continui să-l cred pe Nichita și să caut elementele unei viziuni chiar și acolo unde, cel puțin aparent, nu se află decât improvizație mai mult sau mai puțin fericită. [...] Dincolo de asemenea posibile recuperări, trebuie spus că nu puține dintre ultimele poeme ale lui Nichita se plasează pe un limb de o periculoasă îngustime între revelația tragică și banalitate sau chiar impostură. Fără a mai vorbi de acele piese (*Oificarea caprelor*, *Împăratul mării*, *Lapte murdar*, *Aterizarea* etc.) lipsite de orice fior meditativ, perseverând în traducerea unor intuiții obscure și vagi, în egală măsură. Este surprinzătoare, de altfel, evoluția acestui autor care, dovedind la începuturile sale un considerabil spirit selectiv, a ajuns acum să îngăduie în poem totul. Poet de neîndoielnică stirpe barbiană, Nichita se complăce prea des într-o poezie «leneșă». Aglomerarea de prozaisme fără efect sau de puerilități fără candoare mă face să cred că poetul scrie uneori – și transcrie! – în orice condiții, dezinteresându-se de solitudinea absolut necesară creației. Boem, el consideră, probabil, superior acest dezinteres care nu e în realitate decât neputința de a-și asuma până la capăt un anumit destin. Desigur, fiecare poet își cucerește în felul său «drep-tul la timp» și, din perspectiva operei încheiate, «inspirația» se confundă cu «tehnica», euforia provocată cu meditația, oboseala organică, sfârșeala, cu suferința mai mult sau mai puțin metafizică etc. Există însă și opere care își de-

conspiră penibil geneza. Nu mă voi grăbi să suspectez tot ce e deviant fără să fie deloc semnificativ la Nichita Stănescu, mai ales că acea corespondență (decelabilă cu deosebire în *Operele imperfecte*) între tema poeziei și forma ei este de atâtea ori salvatoare. Incoerența apare cultivată ca semn al asteniei vitale, mijloacele poetice sunt atribuite unei dicțiuni maladive. Conștient, poetul însuși râvnește o «gândire devenită strigăt». Reversul formulei trebuie să-i fie însă amintit, precum și faptul că un poem – și cu atât mai mult o carte – este – cum spunea Blaga – o «boală neînvinșă». Nu-i mai puțin adevărat că și în momente de absență a conștiinței artistice, poemul stănescian se dovedește inconfundabil prin cel puțin o răsucire de frază. În plină banalitate sau chiar stupiditate răzbate brusc un ecou din uruitul acelei «roți alergate pe dinăuntru» pe care poetul o evocă îndreptățit. Să ne consolăm cu ideea că Nichita rămâne Nichita chiar și atunci când ratează, că improvizațiile lui sunt uneori mai vii decât compunerile uniforme ale unor confrăți care jubilează citind acum aceste rânduri de reproș?». ■ George Muntean recenzează volumul de versuri *Polifonie albastră* de Vasile Speranța. ■ *Măștile* lui Virgil Duda sunt „înlăturate” de către Valeriu Cristea: „Nespectaculoasă, practic fără subiect, analitică, lucidă și (uneori excesiv și uniform) sarcastică, detașându-se de clișee și convenții prin «citarea» lor ironică, proza lui Virgil Duda se bizuie în acest roman în primul rând pe monolog. De aici o anumită monotonie și artificialitate a cărții, care pare «aranjată» în monologuri stătătoare, cu un curs foarte lent. Scenele «în direct» sunt puține, și mai puțin convingătoare. Personajele fac ce fac și ajung inevitabil la momentul confesiunii sau al rememorării. Ele însă nu povestesc, ci *comentează*”. ■ Însemnarea reportericească a lui Barabás István, „*Tot ceea ce-i în mine bun, doar tu mi-ai dat, pământ străbun!*”, este publicată în versiunea românească datotată lui Gelu Păteanu. □ Poezii de Ovidiu Genaru, Dan Rotaru, Nicolae Liu (un poem dedicat „Lui Eminescu, după 90 de ani”), G.G. Ursu, Alexandru Andrițoiu. □ Vasile Nicolescu talmăcește două poezii din Sylvia Plath. □ D. Ivănescu restituie un fragment inedit: „*Lupii*” de Romain Rolland în traducerea lui Al. Philippide. □ Ana Blandiana fixează, în *Atlas*, o *Axiomă*. ■ H. Zalis povestește *Despre Zola, la Limoges*, unde a participat la Colocviul internațional *Zola și spiritul republican*.

• [„**Tribuna**”, nr. 32] La *Actualitatea literară*, Radu Mareș aduce în prim-plan *Un roman istoric*. Este vorba despre *Noaptea împăratului* de Vasile Andru, cronicarul considerând că volumul „are – aceasta pare să fi fost chiar marea ambiție a autorului – monotonia unui jurnal care-și propune să epuizeze, pe un spațiu restrâns, dar în adâncime, semnificația unei zile unice. Cine va căuta aici ciocniri violente, fum și sânge, aventuri fantastice de superproducție gen Sergiu Nicolaescu va rămâne dezamăgit. Andru propune un *altfel* de roman istoric, neconsumistic, arid pe alocuri până la a fi exasperant. Istoric prin temă, exclusiv, acest roman este modern, de actualitate prin formulă și stil”. De la referința ironică la cunoscutul regizor, criticul clujean ajunge la o altă perspec-

tivă cinematografică: „Andru mizează, din punctul de vedere al tehnicilor, și pe imaginea mentală a cititorului despre Traian și epocă, imagine peste care, ca pe un ecran de cinematograful, este proiectat filmul interiorității. Modernitatea indiscutabilă a viziunii, cu toate riscurile și inconvenientele ei, dintre care nu cea mai lipsită de importanță este monotonia”. Cronica se încheie într-o notă polemică, Radu Mareș amendând faptul că romanul lui Vasile Andru, la fel ca proza Biancăi Balotă, a fost ignorat de specialiști: „Neconsemnarea de către critica literară a acestui roman mai mult decât remarcabil, când unor comentarii despre cărți derizorii tipărite la «Litera» li se oferă spațiu cu generozitate, mi se pare de neînțeles. Orice explicație s-ar da, ea nu servește nimănui, literaturii noastre în nici un caz. Aceeași observație și despre o altă carte, întru totul excepțională: *Bal la regina Portugaliei* de Bianca Balotă”. ■ În *Actualitatea narațiunii*, Mircea Vaida comentează volumul de povestiri *Singurătatea unei femei frumoase* de Viorel Cacoveanu, fără a numi titlul cărții... Cronica pornește fixând aceste proze în descendența unor clasici ardeleni: „Moralist viguros, venind pe pârția adâncă semănând cu urma pe care o lasă în zăpadă o sanie grea care coboară iarna de pe dealurile Transilvaniei – astfel își urmează Viorel Cacoveanu mentorii și înaintașii. Fără a fi, în vreun fel, tiranizat de lecția unui Slavici, sau Agârbiceanu, prozatorul se integrează firesc, cu sinceritate și cunoștință de cauză, filonului epic al narațiunii de bună tradiție ardelească”. Proza autorului clujean este văzută ca un reflex al vocației sale gazetărești: „Viorel Cacoveanu rămâne, în tot ce scrie, un publicist pasionat, ceea ce se simte în pulsul fiecărei povestiri. Faptele sunt extrase din carnetul de note al gazetarului. E un anchetator al realității. Umblând prin munți, pe țârmuri de ape, în orașe, în sate, el știe să pună oamenilor întrebări – cheie. Urmând o tradiție dificilă, dar de exemplară seriozitate în istoria literaturii noastre, izbutește, pe parcursul unui volum unitar, să-și afirme mai deplin un profil distinct și interesant. Prin ceea ce spiritul penetrant al publicistului conferă stilului de narațiune tradițională, se manifestă originalitatea acestui talentat prozator, autor al unor narațiuni de autentică actualitate”. ■ Constantin Cubleșan analizează două volume de versuri ale lui Áprily Lajos: *Muzica toamnei* (1978, în traducerea lui Petre Șaitiș) și *Prințul tristețe* (1979, în traducerea lui Corneliu Bala). Această lirică „se impune nu atât prin nouatea sa tematică, nici prin modalitatea formei, în general tradițională, cât mai ales prin sonorizarea gravă, în acorduri de violoncel, a unor accente dramatice ale luptei existențiale, deduse și înțelese din expectativa dinamicii naturale vii în scurgerea sa prin vreme”. ■ În cadrul unei mese rotunde care îi reunește pe Andrei Marga, Trofin Hăgan, George Tomuța, Andrei Roth, Călina Mare, Traian Pop și Ion Lungu sunt discutate *Aspecte din gândirea social-politică a tovarășului Nicolae Ceaușescu*. ■ Acest număr găzduiește versuri de Petru M. Haș, Bazil Gruia, Mihai Traianu, precum și un grupaj liric oferit de membrii Cenaclului „Ion Codru-Drăgușanu” din Făgăraș. ■ Proză publică Tudor Vlad, Cristina

Felea, Dan Ion Vlad, Adrian Țion și Ilie Călugăr (muncitor sticlă și participant la Cenaclul Asociației scriitorilor din Cluj-Napoca, aflat la ora debutului). ■ N. Prelipeanu răspunde la *Poșta redacției*. ■ La *Biblioteca universală*, „amenajată” în ultima pagină, Ion Vartic scrie despre *Jaroslav Iwaszkiewicz și cunoașterea de noapte*.

10 august

• [**„Munca”, nr. 8504**] Victor Bibicioiu semnaleză apariția unei antologii de reportaje „dedicate împlinirii a 50 de ani la marile «confruntări de clasă» de la Lupeni”. Culegerea, îngrijită de Dumitru Dem. Ionașcu și prefațată de Radu Ciobanu, cuprinde și texte ale unor autori cu notorietate, ca Geo Bogza și Pannait Istrati. ■ Epuizarea rapidă a cărții lui Romulus Vulpescu, *Arte și meserie*, își găsește explicația, conform lui Florin Pantelimonescu, în stăruința poetului „asupra cuvântului, pentru ca în nașterea cântecului-poetic să descifrăm propria noastră existență și propriile noastre sentimente, propriile noastre gânduri și propriile noastre aspirații. Așa cum sunt, ele, luminate de suflet și de rațiune. Versurile (mai vechi și mai noi) devin astfel prețioase bijuterii chiar și atunci când sunt mai abrupte, mai colțuroase, mai încrâncenate”.

• [**„Contemporanul”, nr. 32**] Numărul conține poemele de Mihai Beniuc, Ion Bănuță și Ion Nicolescu. ■ Ion Munteanu prezintă în rubrica de rememorații fragmente de Emil Isac și Lucian Blaga, apărute în „Contemporanul” în numerele din 6 iunie 1947, respectiv 29 aprilie 1960. ■ O cronică anonimă semnaleză apariția în Italia a volumului IX din seria *Scrieri alese* ale lui Nicolae Ceaușescu. ■ Redacția reia extrase din volumul *Lumea de mâine*, în care Ion Biberi reunise în 1945 așteptările intelectualilor de la noua epocă inaugurată de 23 august 1944. Extrasele sunt însoțite de un foarte scurt interviu cu Ion Biberi realizat de Elena Solunca: „Dacă Enescu răspundea printr-o generalitate, afirmând că «din pustiirea morală de astăzi se va naște o nouă credință în demnitatea omului», Mihail Ralea proclama înfăptuirea «umanismului socialist» prin «integrarea omului în grup», prevăzând «o participare activă, o adeziune spirituală a omului la colectivitate»; Tudor Vianu pleda pentru o «lume a muncii», gând la care, independent de Vianu, Arghezi observa că «lumea a fost dintotdeauna a muncii»; Mihail Sadoveanu se mărturisea «un om de stângă»; Petru Comarnescu vorbea de un «umanism socializant»; Lucrețiu Pătrășcanu socotea că «numai socialismul și numai societatea comunistă pot oferi condiții de realizare pozitivă”. □ Liviu Călin îi ia un interviu lui Al. Rosetti, cel care afirma în cartea lui Biberi că „23 august 1944 ne-a salvat” și care în 1979 își afirmă adeziunea deplină la principiile lumii socialiste: „A urmat după încheierea păcii, chiar din vara aceluși an, o perioadă pe care o numim a reconstrucției țării pe cu totul alte principii, cu o altă perspectivă social-politică. Istoricii noștri au un material imens pentru acel moment decisiv care marchează începutul transformărilor revoluționare, epoca într-adevăr modernă a țării”.

■ Constantin Coșman abordează în *Cronica ateului* teoria privind originea magică a științei și tehnicii, promovate de Solomon Reinach (în *Orpheus*, 1922), și cea religioasă a tuturor domeniilor cunoașterii și a artelor, propusă de Emile Durkheim. ■ Într-un articol despre *Recursul la metodă* de Alejo Carpentier (denumit *Recursul la ficțiune*), Silvian Iosifescu descrie critic despotismul președintelui din roman: „Cartea aceasta neobișnuită, în care e recreată lumea de durități, violențe și mizerie a unei republici sud-americane, văzută de cele mai multe ori din capătul mare al lunetei, cu ochii stăpânului absolut, excelența sa președinte, este scrisă cu un belșug indispensabil de culori. Ne aflăm într-un univers al contrastelor, al eleganțelor mimate și al cinismului, corupției și torturii”. ■ Laurențiu Ulici îl situează pe Nicolae Dragoș într-o filiație eminesciană, prin tendința sa de a identifica eul poetic cu un „noi” național în volumul *Îngândurat ca pietrele munților* (Eminescu, 1979): „De la Eminescu, chiar mai din departe, de la poezia populară a intrat în tradiție o anumită tensiune a poetului român spre identificarea eului propriu, prin mijlocirea «cântecului», cu un «noi» reprezentând fie spațiul natural al existenței istorice, fie limba comunității, fie istoria ei sau psihologia sau tipul ei de spiritualitate [...]”. Dintre cele 4 cicluri care alcătuiesc volumul, criticul îl preferă pe al doilea, „pentru că acolo eul liric realizează actul realmente poetic al identificării cu «noi», cu spațiul, istoria, spiritualitatea patriei”. □ Antologia *Zigurat* (Junimea, 1979) alcătuită de Corneliu Sturzu este analizată și situată de Liviu Leonte sub semnul unității tematice: „...*Zigurat* [...] ne oferă imaginea unei opere elaborate sub semnul unității – rezultat nu numai al talentului, dar și al unei idei constructoare. Prezența individualității inconfundabile a poetului se face simțită în revenirea obsesivă a temelor și motivelor, mai evidentă acum când au fost eliminate piesele nerepresentative [...]”. Aceste teme recurente sunt trecerea timpului, conștiința împlinirii, reveria, exotismul, erosul. ■ Dan Grigorescu consideră că romanul Zofiei Nalkowska, *Dragostea Teresei Hennert* (Univers, colecția „Globus”, trad. Olga Zaicik), face parte din mișcarea generală de reinventare a prozei de la începutul secolului XX.

● [„*Cronica*”, nr. 32] Numărul cuprinde versuri de Emilian Marcu, Anca Nicolau și Catrinel Stamate. ■ În *De la pictură la narațiune*, Ioan Holban urmărește evoluția prozei lui Val Gheorghiu de la primul său roman, *Arlechin în iarbă* (Junimea, 1972), la cel mai recent *Viața în teleferic* (Junimea, 1979): „Discursul, care reconstituie aici viața, mai ales, sub aspectul ei decorativ, pictural, se transferă în cel de-al doilea volum a cărui perspectivă devine analitică, se narativizează. Așadar nu substanța diferă, ci modul ei de tratare în narațiune, perspectiva vocii și a ochiului naratorului.[...] Lirismul primului volum, care-și afla izvorul în sondarea aparentei realității, a aspectului ei exterior, gingaș și frumos, își pierde consistența în fața durității observatorului obiectiv, atent și ironic al vieții din volumul al doilea. Drumul de la *Arlechin* la *Viața în teleferic* reprezintă astfel calea urmată de prozator de la modalitatea lirică la

cea narativă, iar, în ordine picturală, de la impresionism la realism”. ■ În rubrica de carte străină, Emil Nicolae prezintă lucrarea *Mutația semnelor* (Meridiane, 1979) de René Berger.

• [„Săptămâna culturală a capitalei”, nr. 453] Viorel Sâmpetrea publică, pe prima pagină, poemul *Patria în amiază*. Eugen Barbu scrie un articol-concluzie la foiletonul despre Caragiale încheiat în numărul precedent. Autorul face observații referitoare la actualitatea lui Caragiale și teoretizează relația dintre biografie și operă, pe care nu o vede atât de strânsă. ■ La *Cronica literară*, Emil Manu comentează importanța seriei de documente apărute la Editura Minerva, oprindu-se asupra scrisorilor primite de Al. Rosetti de la scriitori și critici de anvergură ai literaturii române precum Tudor Arghezi, Ion Barbu G. Călinescu. Corespondeța cu Arghezi, apreciază Emil Manu, dezvăluie „în parte o istorie, mai neștiută, a Mărțișorului și a volumelor lui Arghezi editate de Al. Rosetti”. ■ Henri Zalis continuă serialul *Fizionomii literare*, cu personajele operei lui Marin Preda. Acestea, observă autorul materialului, sunt personaje care trăiesc situații limită, personaje dilematice. Un exemplu este Călin Surupăceanu din *Intrusul*. Autorul analizează și personajele din alte romane ale prozatorului, concluzionând: „Marin Preda pune în *Delirul* cât și în *Viața ca o pradă* poveri grele pe umerii personajelor. Poveri la care ele nu pot să renunțe decât cu prețul căderii măștilor, al separației de propriile lor poziții inițiale. Practicând stăruitor procedeul, cum o face și în *Intrusul*, scriitorul trece de la statutul de observator la acela de judecător. El încearcă să adopte, ca și fiul lui Parizianu, un punct de vedere al vizionării, adică să reveleze, plecând de la fapte nude, un jurnal de bord al acestui timp sau al secvențelor care l-au pregătit. Nimic prea nou sub soare. Da, dacă n-ar fi talentul cu care, urmărind avatarul câtorva destine literare, Marin Preda ne ajută să aflăm, filtrate prin lentile măritoare, sentințele unui mare moralist. De altfel, lui, acestui moralist, îi datorează eroul dilematic, călit în lupta cu fascismul, registrul foarte larg al interesului pentru istoricitate”.

11 august

• [„Luceafărul”, nr. 32] Editorialul semnat de redacție consemnează vizitele de lucru ale lui Nicolae Ceaușescu pe șantierul Dunăre-Marea Neagră, întâlnirile cu minerii la Rovinari și în Valea Jiului și cuvântările mobilizatoare ținute cu ocazia marilor adunări populare. ■ Dan Berindei scrie un eseu dedicat patriei. ■ Mihnea Gheorghiu scrie un articol de evocare socio-cultural-istorică a zilelor „Eliberării” în București. În acest context sugerează reevaluarea avangardei literare românești ca mișcare revoluționară (Alexandru Balaci, Geo Bogza, Virgil Teodorescu, Stefan Roll, George Macovescu), amintește revista „Cadran” – „publicație de cultură a studențimii democratice bucureștene, singura revistă literară de tineret îndrumată de Partidul Comunist Român”, pentru a credita gândirea social-politică a momentului care se

datorează (și) surselor istorice pe care socialismul științific le-a găsit în această societate. ■ George Alboiu scrie despre *Scrisorile imaginare* ale lui Octavian Paler, carte apărută la Editura Eminescu. Comentatorul identifică motivația principală a cărții: „Un autor există din momentul în care reușește să intre în dialog cu opere literare importante”. Forța scrisului lui Octavian Paler, remarcă George Alboiu, este fraza aforistică: „ea este provocată să se desfășoare ritmic asigurându-i textului un substrat poetic”. Nu în ultimul rând, se remarcă importanța pe care o are calitatea lecturii: „Un foarte bun cititor, însă, poate intra în dialog cu o carte mare prin calitatea lecturii lui: însemnările care o însoțesc pot fi citite, la rândul lor, cu foloase egale – este definiția și a eseului lui Octavian Paler, eseu care se constituie ca o altă operă”. ■ *Războiul cunoașterii*, de Ion Brad atrage atenția criticului Gheorghe Pituț. Comentatorul așază volumul în seria lucrărilor care se revendică de la și trimit către mituri: „Noua carte a lui Ion Brad nu calchiază, nu descrie și nu ilustrează vechile mituri, ci le interpretează într-o viziune în care avatarurile lui Heracles constituie o luptă gnoseologică, iar puterea sa fizică uimitoare este subordonată unui înalt principiu moral: ritmul de poveste, accentele shakespeariene și imaginația fabuloasă procură iubitorilor de poezie adevărate satisfacții estetice”. ■ Constantin Crișan se poziționează împotriva criticii de tip formalist, prin articolul *Fascinația și (ne)putințele semioticii literare*: „Ceea ce a fost posibil pentru opera literar-artistică, nu mai este posibil pentru exegeza ei: evitarea cu obstinție a sensului și mimarea unui limbaj se sancționează pe drept cu certificatul de improprietate”. Distanță ia comentatorul în special față de semiotica literară, dintre toate ramurile semioticii, văzând-o ca reductivă: „Se uită tot mai mult că semnul (semnificantul) este semnificant dinafară, că el implică – pentru a ne exprima chiar în termenii semioticii – o conotație extra-teritorială, a cărei genază trebuie căutată dincolo de propriul lui teritoriu”. ■ La *Cronica literară*, Nicolae Ciobanu prezintă elogios volumul semnat de Dumitru Micu, *G. Călinescu între Apollo și Dionysos* (Minerva, 1979). Comentatorul remarcă faptul că structura studiului în cauză este similară celei pentru care a optat G. Călinescu însuși în cercetarea sa despre Eminescu, dat fiind că și scopurile sunt aceleași – restabilirea realității în ceea ce privește activitatea criticului. Astfel, opera călinesciană este descrisă critic în amănunt, fiind supusă unui act de «demitizare» și «remitizare». ■ *La Viața cărților* semnează Dan Alex .Condeescu, prezentând volumele a doi poeți gălățeni: Ion Trandafir – *Un loc pe pământ* (Eminescu, 1979) și Sterian Vicol – *Corabia seminței* (Eminescu, 1978). Paul Dugneanu scrie despre volumul de poeme al lui Vasile Constantinescu intitulat *Am inventat o planetă* (Junimea, 1979). □ La proză, Sultana Craia prezintă un roman semnat de Valeriu Anania, *Străinii din Kipukua* (C.R., 1979), o scriitură pe care comentatoarea o asimilează celei eliadești: „Cadrul exotic este numai scena, admirabil sugerată, a unor desfășurări epice insolite și tulburătoare, implicând

o comunitate care și-a conservat intacte puterile ancestrale, capacitatea de a comunica cu propriile rădăcini și de a reactiva permanent partea obscură a ființei sale. Forțe necunoscute se înfruntă și se transformă, se opun și se conjungă într-o interferență a planurilor. [...] Timpul și «netimpul», cotidianul și existența milenară ca regimuri diferențiate constituie coordonata esențială a romanului”. ■ Pentru *Cartea de debut*, Mihai Coman reține lucrarea Mioarei Apolzan, *Cartea ficțiunii* (Ed. Dacia, 1979). Cercetătoarea este interesată de structura epică și de instanța naratoare, punând la lucru metode și perspective semiotice. Comentatorul arată că, în ciuda interesului declarat al autoarei, „analiza formelor se transformă (voit sau nu) într-o analiză a conținuturilor”.

■ Numărul conține o pagină intitulată *Eroi la 20 de ani*, în care Mihai Stoian, Ion Longin Popescu, Ștefan Mitroi evocă împrejurările în care au fost răniți au dispărut pe front luptătorii români, în intervalul 23 august 1944 – 12 mai 1945.

■ Publică poeme având ca tematică eroismul și evocarea „Eliberării” Dora Cărbunescu, Ion Mărgineanu, Valeriu Pantazi. ■ La cronică radio, Constantin Stan semnalează apariția unei cărți importante semnată de Iulius Țundrea, *Inscripții pe o bandă de magnetofon* (Eminescu, 1979), lucrare ce consemnează activitatea Radioteleviziunii în domeniul literar și artistic: „Trecând în revistă emisiuni și personalități, Iulius Țundrea demonstrează rezistența literară a unor texte difuzate, texte care au intrat fie în antologiile scoase de radio, fie în cărțile autorilor respectivi”.

■ La *Contemporanii noștri*, Artur Silvestri scrie despre volumul lui Virgil Teodorescu, *Legea gravitației* (Junimea, 1979), carte ce îi dă prilejul să-l numească pe autor „poet al metamorfozelor unitare”. Cheia metamorfozei sale este morală: „Însă nota morală e aici totul, căci *Legea gravitației* presupune, nu-i așa?, o despărțire a elementelor grele și imorale de spiritul candid și absolut. Această atracție către morală care e, în fond, sângele literaturii, este și expresia deplină a literaturii lui Virgil Teodorescu, a cărui poezie s-a metamorfozat lent, până la această contemplație clasică, în sine pură, nu fără o exprimare insolită întrucât condiția clasicității este de a releva absolutul din relativ, idealul prin descrierea coruptibilului”.

■ La *Planete*, Ion Caraion semnalează, în termeni elogioși, volumul *Ferigile*, de Gheorghe Bălan, cunoscut ca pictor. Un debut matur, care s-a bucurat de atenție în „Contemporanul”, „Lucașfărul”, „România literară” sub semnături ca cele ale lui Andrei Pleșu sau Gabriel Liiceanu. Deși admite că mai este până la „consolidarea pe cât ar trebui a osului, până la completa stare autocefală a acestei arte plutind în copioase promisiuni”, Ion Caraion identifică o formulă poetică: „Osmoza dintre stihii și regnuri, interferența dintre sfere (atmosfera, piroșferă, biosferă, hidrosferă) și eteruri, rețeaua de vase comunicante dintre ceea ce e lucru și ceea ce e ființă sau dintre forme și neființe, osmoză din care izbucnește și adie poezia lui Gheorghe Bălan ajunge până la conștiința de ea (și prin urmare de sine a autorului) care-și divulgă taina cu inocență și dezarmare”. □ La *Atelier literar*, publică poeme Ion Craiova, Livia Bogaș,

Adrian Alui Gheorghe, Aurel Dumitrașcu. ■ Pe pagina *Mapamond*, Sorin Holban publică un grupaj de poeme sub titlul *Manifest antifascist*. ■ *Cultura românească în lume* găzduiește interviul cu Traian Diaconescu, câștigător al Premiului literar „Francesco Petrarca” pentru traducerea în latină a *Cântecului ginteii latine* scris de Vasile Alecsandri.

13 august

● [„**Scânteia tineretului**”, nr. 9399] Pe prima pagină, Dumitru Udrea închină versurile *Evocare de august* „unei uteciste căzute împărțind afișe”. ■ Șerban Cionof recomandă, inversându-și semnătura, care mai este prezentă chiar în această pagină, *O antologie despre mineri*, intitulată *La lumina zilei*, apărută sub egida Comitetului județean de cultură și educație socialistă Hune-doara și îngrijită de Dumitru Dem. Ionașcu.

14 august

● [„**Scânteia**”, nr. 11501] În *Cartea, componentă esențială a vieții de fiecare zi a omului*, Ion Cristoiu compară statutul modest al cărții și al lecturii de dinainte de 23 august 1944 și de după acest eveniment istoric: „...în perioada dinaintea lui 23 august 1944, cartea ocupa un loc modest în ierarhia de valori a individului. [...] Saltul spectaculos în statutul cărții în cei 35 de ani care au trecut de la Eliberare este o constatare de ordinul evidenței. Astăzi cartea se situează, prin prestigiu și aspirație, între valorile fundamentale ale societății, lectura se constituie ca una din dimensiunile vieții cotidiene individuale. O dovedesc în primul rând aspecte ale cotidianului, ușor de realizat, cum ar fi, de exemplu, largul interes pentru carte în rândul populației, semnificativ ilustrat de faptul că după statisticile UNESCO România se situează în primele 15 țări din lume în ce privește numărul de cărți la un milion de locuitori...”

15 august

● [„**Scânteia tineretului**”, nr. 9401] Pe prima pagină, Eugen Mihăescu scrie, sub genericul *Studiind proiectele de documente ale Congresului al XII-lea al P.C.R.*, despre *Tineretea clasei muncitoare*.

● [„**Tribuna României**”, nr. 163] *Cuvântul zilei* poartă titlul *35 de ani* și este semnat de Petre Ghelmez: „Să ne amintim. În urmă cu treizeci și cinci de ani, la 23 August 1944, poporul român, sub conducerea celor mai înaintate forțe patriotice și democratice, în fruntea cărora a avut cinstea să se situeze Partidul Comunist Român, declanșând insurecția armată, scotea țara de sub dominația fascistă, pentru a contribui apoi, alături de aliați, prin nenumărate jertfe și fapte de eroism, la victoria asupra Germaniei hitleriste și la instaurarea păcii. [...] Proiectele de dezvoltare a țării în următoarea perioadă, care se află în prezent în dezbatere publică, vizează ca în 1985 venitul național al României să ajungă la 2 400-2 500 de dolari pe locuitor. Ca să înțelegem mai bine ce

reprezintă acest lucru, trebuie să reamintim că acum treizeci și cinci de ani România pornea în dezvoltarea sa, de la un venit național de cca. 80-100 de dolari pe locuitor. Sărbătoarea națională a României, la 23 August, înseamnă, implicit, sărbătoarea atâtor destine individuale împlinite”. ■ Pe prima pagină citim și poezia lui Nichita Stănescu, *A te sprijini pe propriul pământ*. ■ În *Lyra cititorilor* găsim poezia *A Eminescu*, scrisă de Ungenda Nsele din Zair, student la Politehnica din București, iar poezia „face parte dintr-un volum ce se va intitula *Castel de lumină*, dedicat în întregime României”. ■ Sub semnătura d. r. p. apare nota *Monografie culturală*: „Scriam cu câteva numere în urmă despre monografiile culturale județene, menite să mențină în atenția publicului figuri reprezentative de ieri și de azi, să constituie, în același timp, prețioase instrumente bibliografice. În această serie se înscrie lucrarea lui Grațian Jucan, *Câmpulung Moldovenesc – Pagini culturale*, cu mențiunea specială că autorul, el însuși «câmpulungean», și-a tipărit cartea în regie proprie, la Editura Litera, ilustrându-și parcă, și în acest fel, pasiunea pentru locurile de baștină. Paginile culturale ale lui Grațian Jucan sunt un prețios îndreptar pentru cel ce vrea să cunoască istoricul și devenirea Câmpulungului Moldovenesc. Datele generale – în capitolele preliminariei – înlesnesc înțelegerea structurii vieții culturale a localității, cu accent firesc pe așezămintele de învățământ, societățile culturale, muzeele, publicațiile locale. Urmează apoi scurte portrete de personalități culturale, concepute exact, fără veleități stilistice, dar și fără echivocuri. Să amintim, așadar, numele lui George Voevidca, Neculai Roșca, George Moroșanu, Teodor Maricar, T. V. Ștefanelli, Ion Pășlea sau Dragoș Vicol, figuri ce te fac să exclami, pe drept cuvânt, că «nasc și la Câmpulung oameni!» Ultimul capitol, *Perspective*, privește pitoreasca așezare moldovenească din prezent pentru a arunca o punte spre viitor. Grațian Jucan își invită astfel cititorii să vadă în Câmpulung Moldovenesc o localitate cu generoase perspective de dezvoltare”. ■ În pagina dedicată politicii externe, realizată de Felicia Antip, printre altele aflăm, pe scurt, cum a decurs *Întâlnire între președinții Nicolae Ceaușescu și Leonid Brejnev*. ■ Petre Dincu realizează un reportaj din realitatea românească, *Oameni la 35 de ani*. ■ Revista continuă să publice fragmente din volumul *260 de zile în fața morții* de Colonel Ion Gh. Pană, sub titlul *Ostașii români în lupta pentru eliberarea patriei. Victoria de la Carei 24-25 octombrie 1944. Secvențe relatate de un martor ocular*. ■ Dumitru Radu Popa prezintă volumul *Hesperia* de Ștefan Augustin Doinaș, Editura Cartea Românească: „Nu numai titlul sau podoabele exterioare, dar întreg spiritul acestei poezii trimite la marele vestitor al romantismului. Căutare a oazei unde spiritul se echilibrează cu soma, unde perfecțiunea n-ar putea fi în nici un fel reclamată, căci e stare de fapt. În fond, *Hesperia*, numele cu care grecii au poleit la început Italia, apoi romanii Spania, semnifică tocmai năzuința recuperării unui teritoriu paradisiac, ca acea oază fericită unde se aflau grădinile Hespereidelor, cu mere de aur. Tensiunea aspirației e aici cea care guvernează resorturile artei, gustul

pentru vis, ca modalitate de a potența elevația, prin părăsirea existenței banale, fiind consubstanțial acestui demers”. ■ Sub titlul *Balada „Miorița” în cinci variante antologice* aflăm de la Edgar Elian că a apărut un discul *Balada „Miorița” – Variante*, iar pe mapa discului versurile baladei apar și în engleză, franceză, germană, spaniolă și rusă: „Un concis comentariu cu privire la valențele universale ale *Mioriței* este semnat, pe mapa discului, de către prof. univ. dr. docent Zoe Dumitrescu-Bușulenga, textul fiind prezentat și în traducere engleză și franceză. În felul acesta, discul dedicat variantelor *Mioriței* se constituie ca un important document destinat să pună la îndemâna numeroșilor admiratori ai folclorului românesc din întreaga lume o nouă dovadă a unității de simțire a poporului român”. ■ Radu P. Dumitru scrie despre *O monografie Vasile Alecsandri*: „Unul dintre scriitorii cei mai comentați din întreaga literatură română este, negreșit, Vasile Alecsandri. «Clasic» și, în același timp, precursor al modernismului – ori el însuși poet «modern», cum încearcă să-l prezinte Emil Ghițulescu, în recenta micro-monografie apărută la Editura Albatros – poetul pastelurilor e unul din acele puncte fixe la care critica și istoria literară vor face întotdeauna referință, dincolo de controverse, de schimbările inerente ale perspectivei asupra spațiului literar românesc. Nu este critic și istoric literar important care să nu se fi ocupat, într-o formă sau alta, de opera lui Alecsandri, de marele impact pe care personalitatea, în totalitate l-a avut în epocă și ulterior”. ■ Ion Longin Popescu publică reportajul *Vacanță la Sovata*.

16 august

● **[„Flacăra”, nr. 33]** Virgil Cândea anunță apariția volumului semnat de Nicolae Iorga, *O luptă literară, într-o ediție excepțională*, îngrijit de Valeriu și de Sanda Râpeanu, articolele și cronicile din „Sămănătorul”, publicate până în 1906, fiind completate „cu cvasitotalitatea textelor rămase netipărite” în paginile revistei, dar fiind însoțite de un studiu introductiv, de note și de comentarii „laborioase”, „întocmite cu acribia cunoscută” a criticului Râpeanu. □ În articolul *Poezie și modestie*, Nicolae Stoian scrie „cu speranță în viitor” despre volumele de început ale lui Gabriel Chifu [*Sălaș de inimă și Real eruptiv*] și despre cel de debut al lui Florea Burtan, *Flaut pe răni*, cel din urmă câștigând concursul de poezie organizat de Editura „Cartea românească”. □ Ion Larian Postolache reproduce în coloanele publicației *Un manuscris arghezian, Vânățul de toamnă*, textul în proză fiind păstrat, de-a lungul timpului ce a trecut, de profesorul Mircea Alifanti.

● **[„Orizont” nr. 33]** Interesată de „procesul de formare a romanului românesc”, Ramona Boca Bordei semnează un articol de direcție (pe prima pagină) cu titlul *Național și universal în literatură. Romantism și realism*, în care preia o teză a lui Pierre Martino (autor al unui cunoscut studiu despre naturalismul francez), și anume: „tranziția de la romantism la realism în literatura universală a fost aproape imperceptibilă, romanul romantic și cel realist con-

vietuind într-o formă de înrudire”. ■ Un poet remarcat și prezentat de Șerban Foarță (o recomandare în sine pentru lumea literară!), Eduard Pamfil, este luat acum în colimatorul cronicii literare de Ion Maxim pentru volumul *Arioso dolente* (Facla, 1979), despre care cronicarul zice că „nu are nevoie de recomandarea nimănui”, „un volum de excepție ce impune un poet pe deplin format”. ■ Lucian Alexiu își dirijează atenția critică spre volumul de poezii *Privighetoarea albă* (Albatros, 1979) a lui Ilie Măduța, despre care crede că ar cuprinde „pagini de o substanțială realizare lirică”. ■ Marian Odangiu fixează trăsăturile poeziei lui Aurel Turcuș din volumul *Păzitorul stelelor* (Facla, 1979) „ale cărei constante sunt percepția delicată a fenomenalului, discreția transfigurării stărilor afective, echilibrul și muzicalitatea expresiei” și adaugă concluziv: „Poezia lui Aurel Turcuș descoperă cu egală voluptate sonoritățile prozodiei clasice ca și aparentul confort al versificației moderne, ritmul incantatoriu al creației folclorice, dar și melodicitatea subtilă a sonetului”. ■ Trei articole a trei autori, pe o întreagă pagină, sunt consacrate cărții *Negru și alb* (C.R., 1979) a lui Livius Ciocârlie. Astfel, scriu despre aceasta: Șerban Foarță, articolul *Autorul este omul*, în care concluzionează: „Livius Ciocârlie este unul din nu prea mulții ce fac, astăzi, din critică, la noi, un fel de exercițiu spiritual”; Ilie Gyurcsik, articolul «*Negru*» *il presupune pe «alb», ocultându-l*, unde apariția volumului este considerat „un eveniment cultural de excepție”; Adriana Babeți, articolul *Cartea amânată*, autoarea remarcând că Livius Ciocârlie scrie, în spirit barthian, „un text de plăcere” și că, pentru acesta, „a face critică înseamnă a pune în criză un limbaj (limbajul criticii și propriul limbaj)”. ■ La rubrica „prezențe literare”, este adus în atenția opiniei publice poetul Ion Maxim, căruia i se face o mini-prezentare biografică (nesemnată), alături fiind publicate cinci poeme reprezentative. ■ Revine în paginile revistei tableta lingvistică a lui G. I. Tohăneanu, care relevă traseul semiotic al termenului „brâncă” (etimologic însemnând „labă”) și utilizarea lui de diferiți autori, Creangă, C. Negruzzi, Budai-Deleanu, Ioan Pop-Reteganul, Sadoveanu (articolul *Brâncă*). ■ Eva Mîrza și Ion Mărgineanu talmăcesc din poezia cehoslovacă contemporană câteva poeme din Zuzana Kuglerova, Jan Kondor, Jan Nagajda.

• [„**România literară**”, nr. 33] G. Dimisianu semnează editorialul *O epocă de creație*: „În climatul acestui August aniversar trăim firesc, în publicistică, un moment al retrospectivelor. Mai ales două aspecte ni se impun atenției: pe de o parte înmulțirea contribuțiilor memorialistice privitoare la evenimentele de acum 35 de ani, iar pe de alta efortul sporit al criticii de a considera *istorie* mișcarea literară de după Eliberare, punând-o în relație, mai amplu și mai nuanțat decât s-a făcut anterior, cu desfășurările social-politice ale perioadei. Faptul că literatura de mărturie directă privind Insurecția, de memorii și relatări documentare se îmbogățește cu piese noi este cât se poate de binevenit. Ca și alții urmăresc cu interes neistovit tot ce se publică în acest domeniu, și cu toate

că s-a scris mult despre 23 August, despre războiul nostru antihitlerist, despre anii complicați ai începutului noii orânduiri, senzația pe care o încerc este că încă mai sunt destule lucruri de aflat de la aceia care au fost în inima evenimentelor de atunci, sau chiar de la alții plasați ceva mai departe de focar, însă apti să dea mărturii semnificative, din latura lor, despre împrejurări intrate astăzi aproape în legendă. Uneori sunt stângace aceste evocări, alteori poate că literaturizează inutil, dar oriunde în ele vom găsi măcar un accent de autenticitate a percepției, un unghi de abordare inedit, un element de emoție proaspătă, toate contribuind prin ceva nu doar la sporirea strictă a corpusului documentar, dar și la refacerea unui cadru de trăiri morale, la recompunerea unui spirit al momentului despre care numai cei implicați nemijlocit în el pot mărturisi convingător. Proza noastră inspirată de evenimentele din August 1944 are încă a se hrăni de la aceste vii surse către care până acum s-a îndreptat, totuși, cu desulă reținere, deloc motivată. [...] Nu a fost o epocă de calm social aceea pe care am străbătut-o, conservativă, statică. În toate planurile un extraordinar dinamism, prăbușiri răsunătoare și înălțări abrupte, în primii ani, mai apoi procese adânci de restructurare, de schimbări revoluționare, mutații ce au dus progresiv, în toate planurile, deci și în cultură, la o nouă configurare a valorilor. Nu putem da aici o imagine a întregii desfășurări, nici măcar nu o putem crea, dar vrem să subliniem adâncimea și legitimitatea unui proces în cuprinsul căruia literatura, cultura în genere s-au înscris dialectic. Acțiunea socialului în cultură e de urmărit peste tot, chiar și acolo unde, fragmentar, aparența e a divorțului dintre cele două sfere, a desprinderii și autonomizării totale. Cu atât mai multe ne va fi greu să înțelegem, în absența perspectivei sociale, aventura creației în perioadele de aspect contradictoriu și relativ regres al ideii de artă. Iată, primul deceniu postbelic, apăsător de confuzii teoretice și asaltat obscur de tendințe demolatoare, făcând totuși loc, prin deasa rețea de opreliști, impunerii unor valori ce stau și acum la temelie noii culturi – să amintim iarăși, între altele, *Desculț*, *Moromeții*, *Bietul Ioanide* – acest deceniu obsedant, poate fi oare înțeles, în toată complexitatea, fără trimitere la context, la climatul social și politic, la întreaga situație a societății ce-și plămădea noile forme în condiții știute? Analiza socială, studiul sociologic aprofundat, temeinic, obiectiv în viziune și riguros în selecția datelor este indispensabil înțelegerii adânci a lucrurilor. Suita de articole publicată de revista «Amfiteatru» mi se pare în acest sens un model de abordare judicioasă a complicatei perioade, năzuind către o imagine conformă adevărului și reușind s-o obțină tocmai pentru că procedea-ză independent de prejudecăți. Sunt binevenite asemenea studii, sunt chiar necesare”. ■ Într-un amplu eseu, Ion Bălu demonstrează *Unitatea și diversitatea de stiluri* din literatura română contemporană. ■ Șerban Cioculescu continuă, la *Breviar*, discuția despre volumul lui N. Iorga, *O luptă literară*, ediție de Valeriu Râpeanu și Sanda Râpeanu, cu un studiu introductiv, note și comentarii de Valeriu Râpeanu. ■ *Arta de a confisca versul* pe care o stăpânește Mir-

cea Ciobanu este considerată o reală „revelație” de către Ștefan Aug. Doinaș: „În peisajul liricii noastre de azi, destul de puțin sensibilă la valorile prozodiei tradiționale, acest poet mi se pare o excepție. Aproape ignorat de critică, în ipostaza sa de mânuitor al versului, remarcat totuși de adevărații iubitori de poezie rafinată (critici sau nu), el realizează o clară confiscare a două forme prozodice, dintre care una devenită celebră prin uz internațional: endecasilabul iambic și versul dactilic de 14 silabe. Două din volumele sale de poezii, *Etica* (Albatros, 1971) și *Cele ce sunt* (Eminescu, 1974) sunt dovezi indiscutabile. [...] Nu voi cita puzderia de versuri izolate, absolut cristaline, care fac din cadențele lui Mircea Ciobanu limbi de poezie pură. Mă voi mulțumi să amintesc unul singur, care poate să stea, ca *motto*, în fruntea îndeletnicirii sale, reușite, de confiscare personală a prozodiei clasice: «Câte s-au zis au lăsat în paragină gura» (*Cele ce sunt*, XI). De fapt, asemeni unei guri pustiite de propriile-i spuse, versul tradițional așteaptă mereu să fie repopulat de cuvintele fiecărei epoci. Uzurpându-l, confiscându-l pentru sine, fiecare nou poet reînsămânțează iarba pe limbă și mișcă din nou astrele pe cerul gurii lui. O atare tentativă formează, neîndoios, un demers ontologic: fundamentarea, instituirea în și prin Verb a unui real aparte, care n-are nevoie de nici un referent în lumea reală, care e viziune poetică pură, ființând în echilibru gingaș prin simpla vibrație muzicală a vocabulelor. De aici, ritmurile și ceremoniile sale stranii, figurile și situațiile enigmatice, falfăitul de taină care acoperă acest tărâm al inefabilului”. ■ *Emisfera de dor* de Alice Botez, roman istoric despre războaiele dacoromane, reprezintă, susține Nicolae Manolescu, „o carte foarte savantă, în ciuda faptului că, așa cum vom vedea, între istorie și poezie, o alege pe cea din urmă: documentată în detaliu, însoțită de numeroase note bibliografice, care n-au doar rolul de a explica înțelesul câtorva cuvinte ori de a fixa reperele istorice principale, ci conțin adevărate ipoteze asupra mersului evenimentelor și asupra comportării personalităților. [...] Mi se pare ciudat la Alice Botez acest amestec permanent de lucruri foarte serioase, de ipoteză istorică profundă, de mare erudiție, cu aventuri, potriveli și fantezii literare de o totală naivitate. Și e păcat, fiindcă destule pagini ce evocă viața cotidiană a Romei [...] sunt admirabile. Stilistic, romanul suferă de oarecare prețiozitate savantă [...]. El nu rămâne mai puțin o contribuție demnă de toată lauda în genul romanului istoric”. ■ Ecaterina Țarălungă recenzează *Zona de umbră* a Rodicăi Sfințescu. ■ *Doi Tineri poeți* debutanți intră în atenția lui Eugen Simion: „Radu Ulmeanu (*Patinoar*, C.R., 1979) este un imagist euforic, din când în când ironic ca toți debutanții din ultimii ani, însă mai talentat decât mulți dintre ei și mai străin de clișeele solemne care circulă. Versul trece, fără dificultate, de la Ardealul scâldat în culori de duminică, locul natal al poetului, la «trosnetul greu» al instinctelor și de aici, fără o pregătire specială, la imaginile suave ale iubirii. Punctul de plecare poate fi Blaga («marea tăcere», soarele care lovește cu pumnii în trupul femeii, îngerii cu unghiile de ceară care mor

într-un paradis de miresme, aerul ce pune «cu degete negre» un vâl peste fața aceleiași femei sau a alteia, prânzul unei șopârle, țipând de bucurie, pe stânci de calcar etc.), un Blaga matinal, nespirtualizat, îmbătat de aroma și de lumina unui soare tânăr. Pentru Radu Ulmeanu lucrurile n-au ajuns încă semnele unei existențe secrete și ideile nu coboară în mituri. Lirismul lui este mai degrabă senzorial, năzdrăvan tineresc, oprit la jumătatea drumului dintre ironia subțire și patetismul sentimental. [...] Când atacă vreo idee mai abstractă (*Către Orfeu*), poemul devine retoric și demonstrativ. Talentul remarcabil al lui Radu Ulmeanu este acela al unui *impresionist* liric. Poezia este mai rece și mai intelectuală în alt volum de debut, acela al Ioanei Ieronim (*Vară timpurie*, C.R., 1979), autoarea de *panouri*, *portrete*, *peisaje* de periferie urbană, false pasteluri, în fond, pentru că în centrul lor nu stă natura, ci o stare de spirit, o mișcare a gândului între elementele existenței cotidiene. Însă nici Ioana Ieronim nu caută cu dinadinsul ideile mari, miturile solemne, și nu introduce speculația în poem. Versul este dezolant de simplu, încărcat de miresmele banalității. Poezia este o reverie într-un decor lipsit de poezie: femei care scutură așternuturile la geamuri, o bătrână care își târăște picioarele pe asfalt, alta care poartă o plasă plină cu ouă, un băiat care împinge o roabă goală și cântă o doină barbară de dragoste, în timp ce apa țâșnește prin țevile crăpate – acesta este cadrul unui poem, *Dimineată placidă*, lipsit, în întregime, de obișnuitele note ale lirismului. Lirismul iese, totuși, din acumularea acestor fapte obișnuite, din evitarea oricărui ceremonial. Poemul este o confesiune coborâtă în zona cea mai prozică a existenței. [...] Deosebirea dintre poezia Ioanei Ieronim și mai vechea lirică de notație, așa cum o scria cu două decenii în urmă Nina Cassian, de pildă, vine din lipsa ei de patetism. Intenția este, acum, nu de a sacraliza banalul, dimpotrivă, de a elimina din el orice sugestie de sublimitate, de mister. Un bloc de la marginea orașului și o femeie care stă cu un ochi într-o carte și cu altul în cratița în care fierbe supa sunt două elemente într-un tablou din care orice simbolistică măreață a fost îndepărtată. Poezia trăiește, cu mâinile goale, în mijlocul acestei realități lipsite de miracole. [...] Ioana Ieronim este o poetă cu lecturi bogate și stilul ei de a scrie este autentic modern. Debutul său trebuie reținut”. ■ „Bănuiești în Eduard Pamfil – notează Laurențiu Ulici în legătură cu volumul de poezie *Arioso dolente* – o dualitate de tip călinescian; preferința pentru spectacolul cuvintelor și, în același timp, nostalgia purității clasice o atestă. Față cu modurile poeziei de azi, expresia lirică a acestei naturi rămâne fatalmente retro.” ■ Mircea Iorgulescu aduce în prim-plan monografia *G. Călinescu. Între Apollo și Dionysos* de D. Micu: „Istoric literar de un desăvârșit profesionalism, răspunzând solicitărilor cu seriozitate și competență, punând o rară abnegație în realizarea unor lucrări de mari proporții și care pretind grele eforturi, atras deopotrivă de epuizarea, prin descriere și analiză, a obiectului și de interpretarea originală, eliberată de grija documentării minuțioase și a străbaterii încete, cu grijă pentru orice detaliu, a materialului supus

cercetării, Dumitru Micu este acum autorul unei vaste monografii despre G. Călinescu, ale cărei dimensiuni, singure, fac dovada unui travaliu critic impresionant. Cartea, precizează autorul într-o *explicație* preliminară, a fost scrisă (la fel ca și importantul studiu despre «*Gândirea*» și *gândirismul*) la sugestia editurii: fel de a spune că nu este rezultatul unei preocupări impuse de o necesitate interioară, dar și o modalitate de a se afirma indirect cea mai deplină libertate față de opera și personalitatea lui G. Călinescu; iar în critică libertatea este condiția esențială a obiectivității. Și, într-adevăr, trăsătura imediat izbitoare a lucrării lui Dumitru Micu aceasta este: o obiectivitate reală (nu mimată printr-o cumpănire permanentă și fricoasă a opiniilor), constând în adoptarea unei atitudini imparțiale, *sine ira et studio*, în toate împrejurările, fără ocolirea diplomatică a punctelor nevralgice și a chestiunilor «delicate», fără inflexiuni encomiastice și fără nepotrivite șicane ori izbucniri pamfletare. Sub acest aspect, *G. Călinescu. Între Apollo și Dionysos* este o carte exemplară, un veritabil model de cercetare critică senină a unei opere și a unei personalități atât de complexe și atât de contradictorii. Chiar dacă obiectivele lui Dumitru Micu au fost altele, monografia sa vine, prin raportare la contextul creat de ultimele «discuții» despre G. Călinescu, să repună în drepturile firești spiritul prob și competent, specific unei adevărate dezbateri intelectuale. Și o face prin înălțimea tonului, prin argumentarea fiecărei judecăți și observații, prin urbanitatea ironiei și prin caracterul nuanțat al elogiului, niciodată retoric, găunos, superficial, prin, în sfârșit, voința de elucidare ridicată la rangul de impuls dominant al întregii cărți, chiar cu prețul, uneori, al sacrificării direcției declarate de investigație. «Olimpianismul» autorului este binevenit și eficient; în mod normal, simpla opoziție dintre agitația verbală hipertrofiată prin sucirea demagogică a unor simili-argumente și cercetarea critică sobră, aplicată și temeinică ar trebui să descurajeze tacit pe amatorii de zarvă publicistică. [...] În fiecare din planurile cărții sale, Dumitru Micu fixează, în cercetarea operei călinesciene, repere fundamentale. Personalitatea lui G. Călinescu este pentru prima dată scrutată din perspectiva întregii sale activități. Criticul remarcă de altfel – observație capitală – că este imposibil să se studieze separat un sector sau altul al operei lui G. Călinescu. Temele publicisticii (întemeiat considerată ca o preocupare centrală a lui G. Călinescu și tratată ca atare) comunică direct cu romanele, după cum între acestea și marile lucrări istorico-literare există o legătură niciodată șubredă. Contradicțiile călinesciene, și ele, pot fi regăsite, în esență, în toate compartimentele creației autorului *Istoriei literaturii române...*: această unitate profundă trăiește însă prin ceea ce criticul numește «coexistența divergent-convergentă a contrariilor». [...] Personalitatea călinesciană nu poate fi înțeleasă în afara unei severe «frenațiuni» a interiorității, dar «fondul original», scrie criticul, «a strămbat și a răsucit, a deformat tiparele în care a fost turnat»; rezultatul – o «structură complexă, derutantă, adevărat ghem de contradicții. Personalitatea eminamen-

te paradoxală, poate, din întreaga istorie a literaturii române. Scriitor *total* și proteic. Spirit stăpânit de aspirația la rotund și devorat de tentația ilimitatului. Natură frenetică, dionisiacă, încastrată în tărâmurile apolinicului». Cartea lui Dumitru Micu sfârșește prin a deveni un impunător monument consacrat personalității lui G. Călinescu. Cel mai solid și mai complex de până acum”.

■ Lucrarea lui Gh. Ciompec, *Motivul creației în literatura română*, este succint analizată de Ioan Groșan. ■ Despre *Modelul uman comunist al civilizației viitorului* scrie Al. Tănase. ■ Mihai Stoian publică *Un ghid afectiv pentru călătorii de ieri spre astăzi și mâine*. ■ La *Revista revistelor* este semnalat nr. 2 (35)/1979 al publicației *Manuscriptum*, unde o parte consistentă este dedicată literaturii memorialistice. ■ Florica Dimitrescu salută apariția unei antologii de poezie populară românească în limba franceză: *Anthologie de la poésie populaire roumaine*, traducere de Annie Benteoiu și Andreea Dobrescu-Warodin. □ Tot la capitolul traduceri, Dorin Grămbulescu atrage atenția asupra volumului lui Tudor Arghezi, *Testament – Zăveștanje*, tălmăcire în sârbocroată de Vladimir Ciocov. □ Versuri de Radu Cârnci, Aurel Rău, Ion Potopin, Miron Rusu Barian, Endre Károly (în românește de Dim. Rachici), Ion Ghiur, Aurel M. Buricea. □ La *Atlas*, Ana Blandiana vorbește despre *Numele singularității*. □ Ioan Grigorescu surprinde, într-o însemnare reportericească, *Umbra memoriei* la Alep (Siria).

● [„**Tribuna**”, nr. 33] Editorialul acestui număr este semnat de Constantin Popa (*Echilibrul dezvoltării*). ■ Ion Vlad comentează romanul *Măștile* al lui Virgil Duda („*Starea de sensibilitate*”), în care află „un discurs despre «educația sentimentelor», despre vârstele și experiențele unor conștiințe. *Starea de sensibilitate*, despre care e vorba, se deduce din confesiuni, din mărturii, din depoziții ale unei tipologii relativ diversificate. I se poate reproșa suitei de personaje o anume ariditate și absența unei substanțe umane mai exact conturate. [...] Ariditatea și accentele seci ale discursului nu contrazic, însă, dimensiunile și tensiunea analizei. Virgil Duda o cunoaște foarte bine, confirmând calitățile romanelor anterioare”. Cronicarul sesizează o asemănare a romanului cu un alt proaspăt volum: „Ca și în excelenta carte a lui Florin Mugur, *Ultima noapte a lui Antim*, unde suita epistolară reface istoria unor vieți, în *Măștile* motivul dominant rămâne natura raporturilor dintre oameni, expresia cea mai directă a acestor relații: afecțiunea, calitatea concepută sub specia etosului nostru”.

■ La *Semne*, Ileana Mălăncioiu „străbate” *Spațiul dintre cuvinte*. ■ Volumul *O clipă în China* de Paul Anghel este „traversat” de Ilie Radu-Nandra (*Eternitatea clipei*). ■ Adrian Marino acordă un interviu lui Mircea Vaida (*Opera durabilă care crește dintr-o tradiție și provoacă viitorul*). Critica literară românească îi oferă cărturarului destule motive de satisfacție: „Judecate după realizările cele mai izbutite – și mă gândesc în primul rând la sintezele lui Al. Piru și, într-o oarecare măsură, ale lui Eugen Simion, la seria de monografii despre curentele ideologice ale lui Z. Ornea, la unele lucrări comparatiste de

Al. Dușu – nivelul este, fără îndoială, satisfăcător, chiar bun. Încurajatoare, în curs – sper – de asimilare și de aplicare tot mai creatoare, sunt și deschiderile spre «noua critică» (Al. Călinescu, Livius Ciocârlie). Pozitivă îmi pare și respingerea devierilor sociologice, a publicisticii de tip dogmatic. La mulți critici și cercetători se observă o curiozitate sporită, ireversibilă, pentru realizările cercetării literare străine, pentru «schimburi internaționale», ieșirea din provincialism, confruntarea deschisă, multilaterală și critică». □ Teoreticianul clujean nu ignoră, în răspunsurile sale, perpetua vogă a criticii impresioniste: „Nu cultiv manicheismul, dar nu pot fi trecute cu vederea nici destule pete negre. Regret mult că tradiția M. Dragomirescu – Tudor Vianu n-a fost continuată în sensul dezvoltării bazei teoretice și sistematice a criticii și istoriei literare. Impresionismul, mai mult empiric decât teoretic, este mereu dominant în critica publicistică. Produs pur literar prin excelență, el «nu prinde», cel mult, decât pe criticii cu talent literar, pe criticii-scriitori. Exemplul G. Călinescu este cel mai tipic: un mare scriitor care a făcut și mare critică literară, nu invers». □ În ceea ce privește reevaluarea lui G. Călinescu, Marino apreciază studiul monografic înfăptuit de istoricul literar Dumitru Micu, lucrare aflată la antipodul celei publicate de Ileana Vrancea: „Cea mai serioasă reevaluare, recentă și masivă monografie a lui D. Micu: *G. Călinescu. Între Apollo și Dionysos*, vrea și reușește (adesea) să fie lucidă, echilibrată, critică, obiectivă. Examenul rece duce la unele concluzii (negative), care par totuși să intimideze pe autor, care salvează totul, trecând brusc pe un plan pur estetic, de fapt indemonstrabil. Textul devine atunci «cuceritor», «fascinant», «seducător». Dar important este faptul că D. Micu începe să știe unde este adevărul și eroarea. Cartea sa, pe alocuri descriptivă, rezumativă, constituie un examen de conștiință, într-un sens chiar un document de epocă. Ea n-are nimic de a face cu diletantismele unei Ileana Vrancea...». □ Găsim, în cuprinsul interviului, o pledoarie pentru afirmarea propriei personalități în critica literară: „Continui să cred, și eu, că personalitatea este bunul suprem al omului, deci și al criticului literar. Acesta are datoria, față de sine, de literatura română, să-și dezvolte și să-și afirme personalitatea, să depășească mimetismul, provincialismul și epigonismul. Să fie în primul rând el însuși. Nici «călinescian», nici «anticălinescian». Și nici discipol (obscur, ignorant) al unei vedete străine, periate prin așa-zise «interviuri». Să avem curajul, mândria și ambiția de a fi noi înșine. La remorca nimănui. Convergența de idei și metode este una, satelizarea și epigonismul alta». □ O dezavuare a foiletismului: „Opera durabilă, care crește dintr-o tradiție și provoacă viitorul, este singura care definește un critic, un scriitor. Nici o cultură, și cu atât mai puțin una socialistă, nu se poate construi pe efermerul publicistic». □ Și, întărind precedentă afirmație, Marino adaugă: „Diletantismul, improvizația și poligrafia sunt potrivnice marii culturi. Lipsa de responsabilitate intelectuală este și una etică, socială și culturală. Nu oricine poate și trebuie să scrie oricând despre orice. A trece de la poezia braziliană

(citită doar în traducere) la Arghezi, să spunem, de la o săptămână la alta, este cu totul neserios. În numărul viitor atacăm pe tragicii greci și așa mai departe... Jurnalismul literar, gazetăria culturală vagă și inconsistentă nu sunt de recomandat unui tânăr serios, care vede în perspectivă”. ■ Sunt prezenți cu versuri Aurel Gurghianu și Grigore Coman. ■ Lidia Boldor publică un fragment din piesa într-un act *Analele memoriei*. ■ Sub genericul *România XXXV*, Neculai Chirica „acordă” *Înaltă onoare Văii Jiului*, la împlinirea 50 de ani de la greva – reprimată tragic – de la Lupeni. ■ Mircea Ghițulescu și Ilie Călian „radiografiază” *Stagiunea teatrală 1978-1979*. ■ Despre expoziția de pictură a lui Leonid Elaș și cea de sculptură a Doinei Elaș scrie Al. Căprariu, strecurând, în rândurile consacratei artistei, și o mărturisire aforistică: „Am fost întotdeauna fascinat de sculptură, pe care am socotit-o domeniu ce-mi este greu accesibil. De la Brâncuși, Ladea, Vlasiu – dintre români – am învățat că sculptura este o artă pe care o poți înțelege dacă, mai întâi, taci îndelung în fața ei. Acesta a fost sentimentul pe care l-am încercat în fața lucrărilor Doinei Elaș”. ■ Pagina de literatură străină „adăpostește” poemul *Stânci* de Pierre Oster Soussouev, în traducerea lui Ștefan Aug. Doinaș.

17 august

● [Contemporanul, nr. 33] Numărul cuprinde poeme de Virgil Căriano-pol, Franz Johannes Bulhardt și Valeriu Bucuroiu. ■ Ion Munteanu reia în rubrica *Rememorări* fragmente din *O nouă Românie pitorească*, articol publicat în revistă de Tudor Teodorescu-Braniște pe 24 august 1962. ■ În articolul *Poetul și lumea de azi* Virgil Teodorescu scrie despre rolul poetului în societatea comunistă: „Mândria legitimă a oricărui creator de artă din România este să-și aducă deplina contribuție, alături de toți cei care muncesc în diferite domenii, la plâsmuirea societății noastre socialiste multilateral dezvoltate, îndreptată spre comunism, iar suprema satisfacție și suprema răsplată a nobilei sale încordări, a sincerei sale participări, fiind asimilarea organică a operei sale de către noua civilizație și noua cultură care ia ființă pe pământul patriei”. ■ În *Vârsta de aur a umanismului românesc*, Dr. Lucia Dumitrescu-Codreanu alcătuiește o istorie a umanismului autohton, ce culminează cu orânduirea socialistă: „Vârstele istoriei noastre sunt tot atâtea vârste ale umanismului românesc. La aniversarea a trei decenii și jumătate de libertate, umanismul românesc se află la vârsta de aur”. ■ Z. Ornea dedică un articol (*Arma cuvântului în lupta antifascistă*) antifascismului literar românesc, în urma publicării mai multor volume reprezentative de către editura Eminescu, cum ar fi *Cum-păna cuvântului. 1939-1941*, antologie realizată de George Ivașcu și Antoaneta Tănăsescu, sau volume de autor ale unor publiciști ca Gheorghe Dinu sau F. Brunea-Fox: „Gândirea și arta adevărată din țara noastră se apărau într-un impresionant spirit de solidaritate intelectuală. Ocara adevăraților intelectuali i-a stigmatizat pe cei care se puseseră interesat în slujba barbariei. [...] Aceste vo-

lume [...] sunt o admirabilă demonstrație a forței și tenacității trestiei gânditoare care a izbutit să se mențină dreaptă, viguroasă și cutezătoare deasupra tuturor furtunilor ame nițătoare, a atitudinii ferm antifasciste a celor mai prestigioși intelectuali români”. ■ Laurențiu Ulici observă o schimbare de tonalitate în volumul *Planeta nebunilor* (Eminescu, 1979) de Radu Boureanu, o trecere de la optimismul anterior (făcut „numai din certitudini pozitive”) la o critică subtilă a lumii înconjurătoare: „Poetul constată lucid și (-nefiind un ironic -) cu morgă, că planeta aduce tot mai mult cu corabia lui Sebastian Brandt [...]”. De asemenea, Laurențiu Ulici remarcă hermetismul și expresia poetică densă din ciclul *Paradis în memorie*: „De o subiectivitate mai apăsată, poemele din ciclul *Paradis în memorie* sunt în același timp de o expresivitate poetică mai pură, în linia unui hermetism muzical și calofil. Nu o dată versurile sunt filigranate cu voluptate macedonskiană și orgoliu barbian al insinuării unei pluralități de sensuri [...]”. □ În viziunea lui Ioan Adam, Radu Felix condiționează, în romanul său *Zăpada niciodată stinsă* (Eminescu, 1979), cunoașterea adevăratului eu individual de cea prealabilă a eului colectiv: „Prozatorul intenționează o demonstrație: aceea că aflarea adevăratului eu este imposibilă în afara descoperirii eului colectiv”. Recenzentul apreciază îndeosebi frenezia epică a textului: „Meritele acestui roman de actualitate sunt de căutat mai ales în frenezia epică. Faptele, numeroase, înșirate alert, domină analiza. Personajele sunt filmate strâns în gesturile lor, sugerându-se cu parcimonie (în genere excesivă) resorturile interioare ale unei reacții sau atitudini. Comportamentist prin temperament, Radu Felix adăunează siluete fugare, le aduce pentru o clipă în prim-plan, pentru a le părăsi mereu în favoarea altora și altora. Din perindarea lor vertiginoasă se creionează totuși un eroi supraindividual: lumea șantierului”. □ Radu Cârnecki prezintă antologia *Moara albastră* (Eminescu, 1978), alcătuită din 4 secțiuni ce transpun 4 perioade din creația poetului Petre Strihan: prima perioadă este elegiacă și simbolistă („...acest tip de poezie îl plasează pe Petre Strihan, așa cum arată Dumitru Micu, în anturajul simbolizilor contemplativi și generoși, sensibili la dureri străine, umanitari, capabili de adâncă înțelegere, de dăruire prin artă.”), a doua secțiune propune o „poezie esențializată până la puritate, prezentată în forme scurte – catrene și mai ales bicatrene”, pe când următoarele două secțiuni sunt compuse din poezii de factură variată, confesive, patriotice și de dragoste. ■ Dan Grigorescu scrie o cronică a romanului de dragoste *Cele două orașe* (Eminescu, 1979) de Mario Soldati, tradus în limba română de Adriana Lăzărescu.

• [„Cronica”, nr. 33] Semnează versuri Ovidiu Genaru, Haralambie Țugui, Ion Hurjui, Constantin Popa. ■ În *Cronica literară*, Mihai Dinu Gheorghiu comentează pozitiv cartea Mariei-Luiza Cristescu, *Figuranții* (Cartea Românească, 1979), remarcând deopotrivă pasiunea și compasiunea de care autoarea dă dovadă: „Cu rafinament și înțelegere a fenomenului istoric, Maria-Luiza Cristescu a scris acest volum (care ar putea fi primul dintr-o serie dedi-

cată apariției societății românești moderne) cu vizibilă pasiune a faptului social, a mecanismului său secret, dar și cu compasiune pentru actorii – «figuranți» ai marilor roluri istorice”. ■ În rubrica *Mențiuni critice*, Al. Pascu prezintă succint volumul de reportaje *Albastru de Bucovina* (Albatros, 1979), de Ion Beldeanu, pe care îl consideră „o ars poetica a genului”. ■ Placheta *Glasurei* (Eminescu, 1978), de Dumitru Bălăeț este percepută drept o explorare convingătoare a Daciei Felix: „Spațiul sacru al Daciei Felix este explorat poetic, convingător, prin semnificația istorică ce o presupune și variat prin expresia artistică utilizată”. ■ În rubrica de carte străină, Alina Nour vizitează *Orașele invizibile* (Univers, 1979) de Italo Calvino. ■ Emil Nicolae semnează articolul *Fenomenul Rimbaud*, în care susține că tânărul poet „a declanșat un fenomen care va fi combustia poeziei europene timp de un secol”.

● [**„Săptămâna culturală a capitalei”, nr. 454**] Pe prima pagină este publicat articolul *Oțel și poezie*, semnat de Nicolae Gârceag. Autorul întâmpină elogios documentele-program ale Congresului al XII-lea, mai ales recomandările referitoare la Festivalul Național „Cântarea României” și, în general, la activitățile creatoare preconizând o „neștirbită simbioză dintre oțel și poezie”. ■ Eugen Barbu continuă foiletonul critic, făcând observații pe marginea relației dintre geniu și biografia sa. Autorul găsește exemple prin care arată lipsa de concordanță a acestora: „Aparent, Caragiale este exact contrariul damnațiunii. Un tip de cafeana, de bodegă, plezirist, anecdotist, rânjitor, ironic, disprețuitor. Dar, iată, apare fisura în acest moment al plăcerii: izbucnirea pamfletară în legătură cu momentul 1907, în care omul avid de plăceri, aflat la Berlin, în mijlocul atmosferei muzicale pe care și-o visase, găsește acele accente extraordinare de revoltă pentru a condamna odioasa crimă a împușcării celor 11.000 de țărani. Și atunci mai putem noi susține că autorul *Scrisorii pierdute* era numai un vânător de senzații, un om abstras de la realitatea românească a timpului, un indiferent, un individ care își părăsise patria pentru că nu o mai putea suporta? Nu România fusese părăsită, ci societatea abjectă politicianistă, a învârtiților, a oamenilor de culise trăind dintr-o demagogie sfruntată, permițând să se ajungă la mizeria revoltătoare și la exploatarea nemiloasă care scosese din țâțâni pe cel mai pașnic țaran din lume: țaranul român”. Mai departe, Barbu contracarează și vederile criticii dogmatice care a făcut din Caragiale un revoluționar. Autorul amintește și de acuzele de antiromânism și de cele de plagiat sau că dramaturgul ar fi avut colaboratori în scris. ■ Emil Manu continuă materialul despre *Scrisorile către Al. Rosetti*. Corespondența cu Ion Barbu constă, de multe ori, în poeme sau proză poetică. Scrisorile primite de editorul Rosetti de la G. Călinescu țin locul unui adevărat jurnal al operei, criticul cerându-i destinatarului scrisorilor obiectivitate. Comentatorul reține mai ales portretele din corespondență, dintre care unele au trecut și în romane. ■ Constantin Sorescu scrie despre teza de doctorat a lui G. Călinescu, *Avatarurile faraonului Tlă*: „O teză de doctorat

despre opere literare nu poate îndura comparația cu o operă literară. Exemple contrarii cu greu pot fi aduse. Dar Călinescu are vocația paradoxală de a face din cea mai pură operă de știință o magistrală operă de artă; peste mașinăriile perfecte, de o exactitate diabolică, el suflă, ca un zeu din poveste, aburul ficțiunii, transformând-o într-un crâng înflorit unde cântă privighetorile. Ce poate corespunde mai mult acțiunii tehnico-științifice decât teza de doctorat! Ea crește pe un material inedit, descoperit prin eforturi proprii, pe care-l transfigurează în microsistem și-l integrează sistemului. Punctul de vedere original în abordarea unui scriitor, fără a-l sprijini pe contribuție istoriografică personală, nu e de ajuns aici, fiind o însușire a eseului. Opinia generală îl înfrânge pe autorul care încearcă o substituție a genurilor, făcându-l eroul unor peripeții tragi-comice, cum s-a întâmplat cu Nicolae Manolescu”. Comentatorul observă că o parte importantă a muncii criticului a fost lucrul cu ineditele eminesciene. ■ Urmărind traseul documentelor inedite rămase de la G. Călinescu, Petre D. Anghel remarcă un lot nou-venit în serie, scrisori inedite descoperite de Nicolae Scurtu și publicate în prima secțiune a volumului *Scrisori și documente (I. Scrisori, II. Documente, III. Jurnal)*, la Editura Minerva (1979). Destinatarul celor mai multe scrisori este Al. Rosetti, iar subiectul este finalizarea și publicarea *Istoriei*...

18 august

• [„**Luceafărul**”, nr. 33] Sub titlul *Victoria Operei*, Paul P. Drogeanu salută un eveniment editorial cu adevărat important pentru opera lui Lazăr Șăineanu: reeditarea, la Editura Minerva, a lucrării *Basmele române în comparațiune cu legendele antice clasice și în legătură cu basmele popoarelor învecinate și ale tuturor popoarelor romanice*, ediție îngrijită de Ruxandra Niculescu și prefațată de Ovidiu Bârlea. Se realizează un fel de act de restaurație față de marele filolog și folclorist care, nepublicat vreme de opt decenii în țară, este autor al unor lucrări ca *Încercare asupra semasiologiei limbii române. Studii istorice despre tranzițiunea sensurilor*, unul dintre primele studii românești de stilistică, *Istoria filologiei române, Influența orientală asupra limbii și culturii române*, studiul despre Rabelais și, desigur, al unor studii cruciale de folclor. ■ Gheorghe Pituț scrie despre volumul de versuri *Rază de cobalt*, de Dumitru Popescu că „anexează poeziei noastre un univers problematic, o dilemă istorică, în fine, o nevalgică temporalitate; acest univers are în centrul său tocmai elementul esențial, adică omul dispărut [...] din orizontul gândirii în anii de criză ai conștiinței europene”. ■ Într-un eseu care are ca punct de plecare tehnicile narative ale romanului modern, dezavuând Noul Roman, Paul Dugneanu accepta totuși multiplicitatea punctelor de vedere ca tehnică fructuoasă de scriere a romanului și face o analiză aplicată pe romanul *Fascinația* de Laurențiu Fulga. ■ La *Cronica literară*, Dan Cristea scrie despre volumul de teatru *În căutarea sensului pierdut* de Ion

Băieșu. Comentatorul califică piesele din volum drept unele în care scopul este „demascarea falselor pasiuni, a șarlataniei sentimentale, a imposturii capabile să prolifereze și a mimetismului existențial, a agresivității insinuate într-o vioioasă, jovială familiaritate”. O temă majoră a teatrului analizat aici este „raptul de trăiri, ale altuia ori ale altora”, în ultimă instanță „o violență de-abia stăpânită”. ■ La *Viața cărților*, secțiunea dedicată poeziei, Emil Manu semnalează antologia de poezie a lui Virgil Carianopol, *Viorile vârstei*, apărută la Editura Albatros în colecția *Cele mai frumoase poezii*, în anul 1978. Comentatorul consideră ca cea mai importantă realizare a poetului restaurarea elegiei. ■ Secțiunea de proză este semnată de Artur Silvestri care prezintă romanul *Scrisorile imperiale* de Platon Pardău (C.R., 1979), considerându-l un roman baroc cu elemente „izbitoare mai ales în vestimentație și localizare”, iar pe scriitor ca fiind „din speța autorilor de călătorii marcopolești”. ■ La critică, Doina Uricariu se oprește la monografia despre parnasianism, semnată de Margareta Dolinescu (*Parnasianismul*, Univers, 1979). Un volum cu intenție exhaustivă, de cercetare atât literară cât și sociologică, apreciază comentatoarea. „Margareta Dolinescu e interesată nu numai de structura, ci și de procesualitatea unui curent ce depășește granițele unei țări și ale unui veac. Cercetarea luminează concomitent invariantele și variantele parnasianismului. Accentul e pus mereu pe relația text-context, artistic-social, național-universal, ceea ce presupune o interpretare dinamică, dialectică a tipologiei, atentă să nu știrbească individualitatea creației și contribuției fiecărei țări mediteraneene la impunerea și diversificarea valorilor curentului”. ■ Nicolae Ciobanu primește cu optimism, la *Cartea de debut*, volumul de poeme *Vară timpurie*, de Ioana Ieronim (C.R., 1978). Recenzentul remarcă influențe ale poeziei americane din prima jumătate a secolului 20, citadinism, antisimbolism, detaliul de viață fotografiat, reținut în modalitatea reportajului. Semnatarul de rubrică se oprește și asupra culegerii de poeme a cenaclului „Poesis” din Constanța, *Reflexe marine*. ■ Andrei Roman reține la *Compendiu* antologia *Poeme*, de Szilágyi Domokos (C.R., 1979). ■ Patrel Berceanu continuă seria evocărilor de război, de data aceasta cu povestea unui „ostaș victorios”. ■ Sub titlul *Ritmuri în August* se publică un grupaj poetic patriotic semnat de nume ca Ion Crânguleanu, Sterian Vicol, Viorel Cozma, Nicolae Arieșescu, Ion Popa Argeșanu. □ Ion Gh. Pană publică proza *Vis de război...* ■ La cronică TV, Iulian Neacșu semnalează adaptarea pentru film a nuvelei lui D. R. Popescu, *Mări sub pustiuri* de către scenaristul și regizorul Constantin Dicu. ■ La cronică radio, Constantin Stan notează câteva reflecții despre vocația patriotică a radioului. ■ Sub titlul *Din riscurile luptei cu inerția*, Dan C. Mihăilescu realizează un profil al criticului Eugen Negrici. Începând de la *Antim – logos și personalitate, Narațiunea în cronicile lui Gr. Ureche și Miron Costin*, comentatorul apreciază forța de analiză a elementelor compoziționale și consecvența sistemului de interpretare și, mai ales, ambiția

autorului care se traduce în „lupta cu inerția postulatativ-axiologică, rediscutarea unor creații prea repede, unitar și comod înscrise în patrimoniul literar”. Dincolo de aprecieri, Dan C. Mihăilescu remarcă erori de analiză în ceea ce privește operele lui N. Stănescu și M. Sorescu în *Figura spiritului creator*. „Grăbindu-se să-și teoretizeze cu orice preț realele aptitudini analitice, Eugen Negrici a ajuns robul propriului sistem, conferind subiectiv valori expresive unor texte uitate și încercând, în mod gratuit, topirea altora, de valoare indiscutabilă. Vorbind în termenii autorului, rămâne să vedem cum teoria așteptării va fi validată de efectele confirmării”. ■ Dan Alexandru Condeescu consemnează apariția, în cadrul colecției *Lyceum* de la Editura Albatros, a două culegeri, una de balade, îngrijită de Jordan Datcu și alta de basme populare, alcătuită de Virgiliu Ene. ■ La *Atelier literar* sunt publicate versuri de Teodor Roșu, Nona Troc, Viorica Ionescu, Erich Zatzbacher. ■ Al. Săndulescu semnalează un efort editorial aparte care-l vizează pe Vasile Alecsandri: este vorba despre publicarea, de către Marta Anineanu, a răspunsurilor primite la scrisorile sale de către poet (scrisori scoase la lumină de aceeași editoare). În dialogul epistolar intră părintele și fratele lui Vasile Alecsandri, dar și N. Bălcescu, D. Bolintineanu, M. Kogălniceanu, Costache Negri. „Asemenea culegeri de documente [...] cred că reprezintă o fază nouă a istoriei noastre literare, cel puțin într-o latură a ei. Scriitorul este și mai bine situat în climatul și peisajul epocii sale, geneza și mai ales receptarea operei beneficiază de date suplimentare, adesea substanțiale. Personalități ca Alecsandri, Hașdeu, Iorga au avut un destin european pe care uneori abia îl bănuim cât de mare a fost (cazul Hașdeu) și a-l face cunoscut e o datorie ce nu suferă amânare. Cât îl privește pe Alecsandri, prezență vie timp de o jumătate de secol, străbătând continentul în lung și în lat, nu numai ca un poet și călător pasionat, dar și ca ambasador al ideilor de unire și independență românească, publicarea unui volum, fie el și prea selectiv [...] îmbogățește simțitor fondul documentar al unei biografii dintre cele epice și mai spectaculoase.” ■ Rubrica *Prezențe scriitoricești* se îmbogățește cu subtitlul *În întâmpinarea gloriosului august*. Este consemnat recitalul literar-muzical organizat de Muzeul Literaturii Române în colaborare cu revista „Luceafărul” în cinstea evenimentului 23 August. Au participat scriitorii Virgil Carianopol, Radu Cârneli, George Chirilă, Florin Costinescu, Nicolae Dragoș, Gr. Hagiu. □ Uniunea Scriitorilor din România primește o delegație din partea unor ziariști din R.D.G. Laurențiu Fulga, Franz Storch, George Bălăiță și Radu Lupan întrețin dialogul cu oaspeții. □ Tinerii scriitori ai țării întreprind o serie de vizite documentare pe șantierul național al tineretului. Au avut loc manifestări artistice pe Șantierul Național al Tineretului de la Combinatul Siderurgic Galați și la liceul pedagogic din același oraș. Au participat Patrel Berceanu, Anton Grecu, Mihai Dinu Gheorghiu, Elena Ștefoi, Nicolae Turtureanu, Matei Vișniec, Cornel Nistorescu. ■ Gheorghe Anca atrage atenția

asupra realizărilor absolvenților de românică de la Universitatea din New Delhi. Remarcabilă este, pentru suportul acestor studii, Biblioteca „Mihai Eminescu” a lectoratului român, care a prilejuit traducerea *Scrisorii I* a lui Eminescu în diverse variante indiene. Alte lucrări de același fel, corespondențe româno-sanscrite, au fost incluse în publicația „The Milky Way”, printre altele și traducerea în hindi a poemului blagian *Eu nu strivesc corola de minuni a lumii*. □ Sanda Ungureanu traduce poeme antifasciste de Giorgio Bassani și Giovanni Fucili.

21 august

● [„Scânteia”, nr. 11507] Revista consemnează primirea de către soții Ceaușescu a conducerii Uniunii Scriitorilor, la întâlnire fiind prezenți Gheorghe Oprea, Dumitru Popescu, Gheorghe Rădulescu, Ștefan Voitec, Miu Dobrescu, Ilie Rădulescu, George Macovescu. Cu acest prilej sunt înmânate exemplare din antologia *Izvoare nescate* (C.R., 1979): „Cu acest prilej, tovarășul George Macovescu, președintele Uniunii Scriitorilor, a înmănat tovarășului Nicolae Ceaușescu și tovarășei Elena Ceaușescu, în semn cald și profund omagiu, câte un exemplare al volumului *Izvoare nescate*, pe care poezii României socialiste l-au dedicat mării sărbători a poporului nostru – a 35-a aniversare a eliberării patriei”. Nicolae Ceaușescu a luat cuvântul, mulțumind pentru acest volum și subliniind angajamentul scriitorilor față de țară și față de partidul comunist: „Văd în aceasta un angajament al scriitorilor de a face în continuare totul pentru a sluji politica de construcție a socialismului promovată de partid, politica de pace și colaborare internațională. Această culegere de poezii, legate de acest eveniment istoric din viața poporului nostru – revoluția de eliberare socială și națională, antifascistă și antiimperialistă – constituie o dovadă în plus a felului în care poezii, scriitorii, ca și întregul nostru popor, știu să cinstească marile evenimente din viața României, mărețele realizări în edificarea socialismului și să contribuie prin scrisul lor – versuri sau proză – la opera de făurire a omului nou, de dezvoltare a conștiinței socialiste, astfel ca fiecare cetățean al patriei noastre să poată participa conștient atât la elaborarea, cât și la înfăptuirea politicii interne și externe, la ridicarea patriei noastre pe culmi tot mai înalte de progres și civilizație”.

22 august

● [„Scânteia”, nr. 11508] Conține versuri dedicate momentului 23 august 1944, semnate de Octav Sargețiu, Franz Johannes Bulhardt (trad. Victor Tulbure), Corneliu Șerban, Bokor Katalin (trad. Dim. Rachici), Viorica Farcaș Munteanu, Ion Dodu Bălan, Valeria Bucuroiu, Mira Lupeanu, Ungenda Nsele (student din Zair). ■ Mircea Sântimbreanu susține că în regimul comunist omul cunoaște o iluminare continuă: „Tirul ideilor rupe inevitabil orice front. Cea mai bună dinamită a existat dintotdeauna, mult înaintate de descoperirea

lui Nobel. Ea a purtat numele de gândire. Aruncând în aer, unul după altul, iadurile supraetajate ale trecutului, Revoluția a redat oamenilor libertatea, puțința de a lua în stăpânire și de a fructifica toate orizonturile vieții, curățate de redevale vechiului. Omul societății noastre devine pe zi ce trece, într-o continuă ștafetă fără greș, stăpânul luminat al cauzei tuturor”. ■ În *Diversitate de stiluri artistice, unitatea mesajului educativ*, Zeno Vancea consideră că România trece printr-o epocă a deplinei libertăți de creație: „Trăim o perioadă de avânt fără precedent, când arta românească are asigurate toate condițiile materiale și spirituale de a înflori în toată diversitatea posibilităților ei de manifestare – expresie elocventă a libertății de creație”.

● [„Contemporanul”, nr. 34] Număr dedicat aniversării a 35 de ani de la întoarcerea armelor pe 23 august 1944. ■ În rubrica *Rememorări. Itinerariul cultural al revoluției*, sunt reluate fragmente despre măreția momentului publicate de scriitori și alte personalități culturale și științifice în numerele anterioare ale revistei: Mihail Sadoveanu (24 august 1951, „Eliberat la 1944, poporul nostru, prin conducătorii lui vrednici, își găsește calea cea bună a dezvoltării lui.”), Cezar Petrescu, Lucian Blaga (19 august 1960, „Cei șaisprezece ani care s-au scurs, cu impresionantă multitudine de înfăptuiri, de la 23 august 1944 încoace, fac desigur figură aparte în istoria poporului român.”), Tudor Arghezi (22 august 1961, „...23 August însemnează descătușare și pace în sfârșit, pacea dorită ca un ideal, pace și muncă, muncă și pâine, pâine și carte.”), George Călinescu, Miron Radu Paraschivescu, Zaharia Stancu, Victor Eftimiu. ■ În articolul *Literatura marilor opțiuni*, Nicolae Dragoș reliefează aderarea intelectualilor români la noul regim după 23 august 1944 și continuitatea identificării cu principiile socialiste în cadrul noii generații: „Profesiunile de credință, mărturiile de adeziune la noul timp, ivite din pana lui Sadoveanu ori Călinescu, a atâtor iluștri cărturari, cărora li se va adăuga, într-o firească opțiune, pleiada unor mai tineri generații, veneau să ateste un adevăr de permanență al literaturii și artei românești: identificarea profundă a cărturarilor cu aspirațiile generale ale țării.” În viziunea autorului, creativitatea înlesnită de regim s-a făcut simțită mai ales în cazul poeziei: „Opera lirică a unor poeți de valoare universală ca Tudor Arghezi, Lucian Blaga s-a îmbogățit cu noi dimensiuni în anii socialismului, din «mirabila sămânță» a prezentului născându-se memorabile poeme menite să fie o nepieritoare *Cântare a omului*.” Autorul consideră de asemenea dimensiunile producției literare din ultimele 3 decenii o dovadă a terenului fertil reprezentat de nou orânduire socială: „Desigur, o sinteză a literaturii celor peste trei decenii, cât cuprinde noua epocă din viața țării, ar presupune masive tomuri.[...] Este posibil însă să desprindem o concluzie: identificându-se cu viața și starea de spirit a poporului căruia îi aparțin, răspunzând – prin mijloace specifice literaturii – orientărilor și îndrumărilor partidului, îndemnurilor însuflețitoare formulate în atâtea rânduri de secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, scriitorii de azi, indiferent

de generația căreia îi aparțin, pătruși de nobila îndatorire ce le revine, de conștiința vocației revoluționare a artei lor, realizează o literatură care, prin ceea ce are mai valoros, se dovedește a fi la înălțimea așteptărilor epocii [...]

■ Margareta Bărbuță analizează în *Permanența și dinamica unei teme: Revoluția*, prezența „actului revoluționar” din 1944 în dramaturgia românească, în piese precum *Pentru fericirea poporului*, de Aurel Baranga și N. Moraru, *Oameni care tac*, de Al. Voitin, *Marele fluviu își adună apele*, de Dan Tărchilă, *Piticul din grădina de vară*, de D. R. Popescu etc.

● **[„Săptămâna culturală a capitalei”, nr. 454]** Dan Rotaru publică un poem patriotic, cu ocazia sărbătorii de 23 august. ■ Eugen Barbu continuă analiza operei lui Caragiale, referindu-se la delicatetea eroilor săi care transpare în spatele limbajului numai aparent trivial. Motivația acestei argumentații este una polemică referitoare la situația în care „criticul este acela care-l face pe autor”: „Niște suficienți, îndopați cu teorii literare de la Paris, cu care nu avem nimic, dornici să se illustreze, să pară la curent cu cele mai noi idei ivite pe malurile Senei, întorc paginile pe dos, le răstălmăcesc, vor să descopere lucruri la care nici autorul nu s-a gândit și, de aici, cele mai năstrușnice interpretări”. De asemenea, autorul nu validează nici căutarea de legături cu clasicii, după cum nici „jocul de măști” nu i se pare a anunța absurdul ionescian și nici denigrarea micii clase de mijloc o critică la adresa întregii națiuni. Concluzia acestor comentarii: „Există o cumsecădenie românească care coexistă și în oamenii sublimi, și în caricaturile umane pe care Caragiale le flagelează cu un bici de mătase”. ■ Emil Manu prezintă, la *Cronica literară*, o ediție importantă a cărții lui Nicolae Iorga, *O luptă literară*, cea apărută la Editura Minerva și îngrijită de Sanda și Valeriu Râpeanu. Comentatorul apreciază și completarea pe care o conține această ediție – articolele din „Sămănătorul” ale lui Iorga. Emil Manu redă o descoperire importantă pe care o face editorul: „Valeriu Râpeanu aduce un punct de vedere cu totul nou față de imaginea ce s-a format până acum cu privire la «traectoria spirituală» a lui N. Iorga și anume consideră că «el a mers de la istoria și literatura universală către istoria și literatura națională, de la cunoașterea Europei la cunoașterea țării, de la cercetarea arhivelor și bibliotecilor străine la cele aflate în țară» și nu invers. [...] În finalul studiului se face o îndrăzneată reconsiderare a opiniilor lui N. Iorga despre țărănime, demonstrându-ne cu argumente și analize pe texte că teoreticianul sămănătorismului nu a creionat niciodată o imagine idilică a vieții țărănești din epoca sa. Pe aceeași linie de idei ni se spune că în sistemul critic al lui N. Iorga n-a fost niciodată abolit principiul estetic; dacă uneori textele istoricului au oferit aparent o asemenea abolire în avantajul criteriului etic, totul se explică prin impetuoșitatea cu care era afirmată perspectiva etică”. ■ Corneliu Vadim Tudor publică un poem patriotic de dimensiunea unei pagini, intitulat *Elogiu în august*. Elogiul se adresează mai multor instanțe: țării, Partidului, președin-

telui Nicolae Ceaușescu, congresului al XII-lea: „Să-ntâmpinăm, cu toții, Congresul doisprezece/ așa cum Ceaușescu ne-o cere realist/ din patrie să facem un astru care trece/ înspre orbita unui mileniu comunist/ acest Congres nu este doar inima Cetății/ o agoră imensă de înțelepți la sfat – el e mai mult, e semnul de bronz al demnității/ și-al unui trai mai liber și mai îmbelșugat”.

■ Sub sloganul „Trăim în miezul unui ev aprins” contribuie cu versuri și alte nume: Liviu Călin, George Dumitru, Carmen Firan, Elena Lupașcu, Viorica Nania etc. ■ Analizând *Proza română contemporană*, Nicolae Balotă scrie: „Dacă este o deosebire marcantă între romanul românesc din ultimii treizeci și cinci de ani și romanul dintre cele două războaie, aceasta rezidă în sporul de luciditate, de reflexivitate etico-socială care stă la originea noului roman românesc”. Deși nu dezavuează sondările sociale ale interbelicilor, autorul mizează pe scriitorii postbelici care exprimă „o evidentă voință de adevăr, cât și o evidentă voință de dreptate” pentru că „se vor justițiarii trecutului, judecătorii existenței social-morale”. Un alt merit al unor M.Preda, Ion Lăncrăjan, Fănuș Neagu, D.R. Popescu este scoaterea satului din unghiul anistoric în care a fost descris până în epoca postbelică. Criticul salută, de asemenea, desăvârșirea formulei romanului parabolic. ■ În spiritul trecerii în revistă a literaturii postbelice, Emil Manu se oprește asupra criticii, descriind activitatea dintre 1944 – 48 a criticilor afirmați în interbelic, notând afirmarea tinerilor George Ivașcu, Al. Piru, Adrian Marino, scoaterea lui G. Călinescu de la Universitate și dedicarea sa rubricii din „Contemporanul ” (*Cronica optimismului*). Autorul urmărește activitatea lui Cioculescu, Streinu, Vianu, prezentând spre final activitatea Cercului literar de la Sibiu (afirmarea lui I. Negoieșcu) și activitatea Institutului de istorie și teorie literară „G. Călinescu”. ■ Ion Radu Ciobanu semnează articolul *Poezia ca revoluție*, menționând versuri patriotice din operele unor creatori precum Barbu, Blaga, Argezi, Ion Gheorghe, Ion Alexandru, dar și Mihai Beniuc, Nicolae Dragoș, și, nu în ultimul rând, Adrian Păunescu. ■ Tabloul poetic festiv, de 23 August, e completat de articolul lui Ion Lotreanu despre versul insurgent. Comentatorul observă că versul revoluționar românesc își are originile în spațiul rural, cum se întâmplă la Goga și Coșbuc, și că, datorită condiționărilor istorice, „activismul literaturii românești culte are legături de esență cu activismul folclorului nostru”. ■ Constantin Sorescu semnează și el un articol despre *Poezia nouă*, încercând să desprindă semnificațiile datei de 23 August 1944 în parcursul poetic românesc și în percepția asupra poeziei. În acest scop, autorul citează din G. Călinescu – articolul din „Contemporanul”, 13 martie 1959, în care criticul constată caracterul atotcuprinzător al socialismului pentru o mare varietate de formule poetice, considerându-l piatră de temelie la hotărârea acestuia de a construi literatură nouă, socialistă. „În noua variantă a istoriei sale literare, G. Călinescu acorda, pentru epoca de după 23 August 1944, funcția de arbore al vieții lui Tudor Arghezi”, scrie comentatorul în încheiere. ■ Henri Zalis adaugă la

Fizionomiile literare pe cea a lui Andrei Sabin, eroul din *Străinul* de Titus Popovici, a cărei adolescență, remarcă autorul articolului, este echivalentă cu procesul de „edificare a noii societăți”. ■ În același spirit retrospectiv, sărbătoresc, Ileana Lucaciu prezintă evoluția postbelică a dramaturgiei românești.

● [„**Viața studentească**”, nr. 27-28] Revista trece la o ținută tipografică festivă, „înroșindu-se”. Pe frontispiciu, urarea „Trăiască 23 August”. ■ Pe prima pagină se „înălță”, fără semnătură, *Columna libertății noastre*. ■ În grupajul *Suntem ai patriei prin faptele noastre*, Cornel Nistorescu publică însemnarea *Patria se trăiește, nu se strigă*: „Dacă îl întrebi pe un om simplu de ce merge la lucru sau de ce intră în foc să scape animale sau lucruri care nu sunt ale sale, sau de ce coboară în pământ după minereu, nu ți-ar spune dintr-o suflare patria sau patriotismul. Și nu pentru că n-ar crede în ele. Cine-ar afirma asta, fie nu-l cunoaște, fie minte cu nerușinare. Dar cei care duc țara pe umeri pomenesc foarte rar de ea. Pentru că ei, înainte de toate, trebuie să trăiască demn. Nu cu umilință, nu cu baliverne. Și fac totul pentru asta”. ■ Două pagini găzduiesc, sub genericul *Învățământul românesc în anul 35 al eliberării – strălucit bilanț la o strălucită aniversare*, un material de Mircea Florin Șandru, intitulat *Treizeci și cinci de ani de transformare revoluționară a școlii românești* și însoțit de un citat din Nicolae Ceaușescu: „Partidul și statul dau o înaltă prețuire rolului școlii, considerând-o principalul factor de cultură și civilizație a națiunii. Alături de celelalte mijloace și forme educative care acționează în cadrul societății, școala are un rol primordial în formarea concepției noi despre viață și lume a tinerei generații, în educarea comunistă a tineretului. Școlii îi revine înalta misiune de a sădi în conștiința generațiilor noi idealurile nobile ale socialismului și comunismului, înaltul spirit de responsabilitate față de interesele supreme ale societății, față de cauza fericirii poporului și a patriei noastre socialiste”. □ Cele două pagini sunt escortate de *Efigii pe harta universitară a țării*, fotografii care înfățișează instituții de învățământ superior din R.S.R. ■ Simelia Redlow întreține *Acorduri studentești în «Cântarea României»* cu textul *Brigada artistică – spre o finalitate educativă precisă*. ■ Numeroase rânduri ironice, sub anonim, din grupajul *Sintagme*, răspândit în mai multe chenare: „Următorii tineri scriitori au publicat în revista „Luceafărul”: Eugen Barbu, Adrian Păunescu, Gheorghe Pituț, despre Adrian Păunescu. Au lipsit Dinu Săraru, Ion Lăncrăjan, Nichita Stănescu și Fănuș Neagu”. □ „Marian Popa scrie în prefața sa la volumul lui Ioanid Romanescu că dacă ar fi fost în locul lui I.R. și-ar fi dorit o prefață de Marian Popa. Deci numai când e în haina altuia Marian Popa are pretenții mărunte”. □ „Chiril Tricolici a fost prezent din nou în librării cu un roman care s-a epuizat fulgerător. Ne pare rău, dar i-am uitat titlul”. □ „Vasile Băran și-a început publicarea seriei de opere scurte în ziarul *Informația Bucureștiului*. Ele apar în fiecare miercuri și, din când în când, vinerea. La același preț mai puteți cumpăra texte de Platon Pardău și Pop Simion.” □ „A debutat editorial Ovidiu Ioanițoia.

Așteptăm cronicile din «România literară», «Viața Românească» și «Vatra!»

□ „Aflăm cu absolută mirare din «Săptămâna» (vineri, 17 august) că Nicolae Manolescu a publicat o «excelentă cronică», «analizând lucid și obiectiv» o operă literară.” □ „Salutăm promptitudinea cu care revista *Săptămâna* preia la rubrica *Găgă* verbiajul fără sens publicat de Doina Rodina în *România literară*. Dacă pe primii îi înțelegem în constanță, pe ultimii chiar deloc.” □ „Un june critic publică în ultimul număr al revistei „Luceafărul” un articol critic în care încearcă să facă obiecții lui Eugen Negrici. Nu înțelegem ale cui sunt ideile, ale lui Dan C. Mihăilescu sau ale altcuiva. Sau ideea principală a articolului ar fi de ce a luat Eugen Negrici premiul Uniunii scriitorilor și nu altcineva.” □ „Recenzia lui Petru Poantă la volumul *Virgule*, de D.R. Popescu, după ce-a apărut în «Steaua», a fost publicată și în «Tribuna». I-o fi plăcut atât de mult lui D.R. Popescu încât a preluat-o cu promptitudine?” □ „Epopoea fiilor continuă! Cristina Felea și Tudor Vlad au apărut în revista «Tribuna» cu câte o bucată de proză. Cam scurtețe povestirile, dar din ele se vede clar că, în materie de moștenire a talentului, ultimul fiu care n-a fost o simplă așchie sărintă lângă trunchi a fost fotbalist și se numea ca și tatăl său, Mazzola.” □ „Revista «Flacăra» a vrut să publice un reportaj senzațional despre sinuciderea unei eleve care a fost prinsă copiind. Îi amintim lui Mircea Bunea că despre sinucideri nu se prea poate scrie ca despre apele minerale. Nu de alta, dar în ultimele numere revista a excelat în a scrie despre lucruri omenești ca despre mersul cu bicicleta.” ■ În grupajul *Vara studențească*, alcătuit de mai mulți redactori, aflăm, între altele, că *În vacanță, vedetele au de lucru*. Printre vedete se află și scriitori care își pun scrisul și în slujba cinematografiei: „«Țineți-vă bine, am să vă povestesc cum am scris scenariul vieții mele, bomba secolului», ne sugerează alt scriitor care păcătuiește cu muza numită *A Șaptea Artă*. Cu *Omul care ne trebuie*, Ion Băieșu semnează al patrulea film, dar nu și al patrulea scenariu”. □ „Scriitorul Dinu Săraru a trecut grabnic la ecranizarea cărții sale *Niște țărani*. Regia și o parte de scenariu le-a încredințat cineastului Mircea Daneliuc, care și-a permis și o modificare. Filmul, intrat în lucru la Casa de filme cinci, se va intitula *Vânătoare de vulpi*.” □ „Alt cunoscut prozator care mai are curajul de a cocheta cu cinematografia, mai ales că cinematografia noastră s-a decis să cocheteze aproape exclusiv cu literatura, este Eugen Barbu. *Drumul oaselor* este unul din filmele la care semnează în calitate de scenarist, cel de-al doilea fiind o promisiune mai veche, *Ioanide*, film în două serii după Călinescu.” ■ *Prestigiul României la cota celei de-a 35-a aniversări* este așezat în ultima pagină de Cristian Necheș, care încheie: „Rolul determinant în elaborarea teoretică și în aplicarea în viață a politicii externe românești îl au gândirea și activitatea practică a tovarășului Nicolae Ceaușescu, eminent militant al cauzei păcii și progresului în lume, al prieteniei între toate popoarele. Prestigiul țării în contemporaneitate este indisolubil legat de personalitatea marcantă a președintelui său”.

23 august

● [„Scânteia tineretului”, nr. 9408] Prima pagină se „îmbujorează”. Pe frontispiciu, cu roșu, tronează mesajul: „Trăiască 23 August, sărbătoarea națională a poporului român!”. □ Sub genericul *Anul 35 al libertății noastre*, grupajul *Patriei, inima și versul*. Scriu: Rusalin Mureșanu (*August al luptei și al mândriei*), Magyari Lajos (*Acest plai minunat* – traducere de Dim. Rachici), Dan Mutașcu (*Scurtă privire asupra unei zile*), Hans Schuller (*Patria în august*), Mara Nicoară (*Viitor*) și Valeriu Bârgău (*Flori roșii*). ■ Ultima pagină găzduiește, pe patru coloane, un grupaj intitulat *Prieteni ai României, despre România: Strălucitele realizări ale unui popor stăpân pe soarta sa* – rânduri scrise de redactori ai unor ziare socialiste din Italia, Belgia, R.F. Germană, Suedia, China, U.R.S.S., Bulgaria, Iugoslavia, R.D.G., Siria, Sudan, Irak, Zambia sau Angola – consemnate de I. Timofte, T. Prelipceanu și A. Perva. □ Celelalte patru coloane cuprind *Manifestări consacrate Zilei de 23 August* la Moscova și Beijing. Evenimente similare s-au desfășurat în Bulgaria, Cehoslovacia, R.D.G., R.P.D. Coreeană (la Casa de cultură din Nampho, „a fost proiectat filmul realizat cu ocazia vizitei oficiale de prietenie în R.P.D. Coreeană a președintelui Nicolae Ceaușescu, în mai 1978”), Brazilia, Venezuela, Austria, Franța, Finlanda, Egipt. Mai aflăm că, în cinstea zilei de 23 august, „au fost organizate conferințe de presă la ambasadele României din Belgrad, Berlin, Rabat, Bujumbura, Luanda, Ottawa, Addis Abeba, Rangoon, Teheran, Islamabad, Tel Aviv, Beirut”.

● [„Flacăra”, nr. 34] George Arion recenzează volumul *Cu microfonul dincoace și dincolo de Styx*, semnat de prozatorul și dramaturgul Vasile Rebreanu și de poetul Miron Scorobete, ce însumează convorbiri pe care le-au purtat cu 20 de oameni de știință și cultură. Astfel, notează că. „Ion Agârbiceanu, Ion Baci, Eugen Barbu, Lucian Blaga, Alexandru Căprariu, Constantin Daicoviciu, Iosif Constantin Drăgan, Victor Eftimiu, Dumitru Ghișe, Veturia Goga, Létay Lajos, Ștefan Pascu, Francisc Păcurariu, D. R. Popescu, Marin Preda, Aurel Rău, D. D. Roșca, Zaharia Stancu, Maria Țuculescu, Ion Vlad transformă interviurile pe care le acordă în luări de poziție ferme față de evenimentele petrecute pe meleagurile noastre sau în alte colțuri ale planetei. [...] Fiecare pagină din carte dovedește că niciuna din persoanele abordate nu a rămas un spectator în epocă, martor pasiv și indiferent la tumultul istoriei”.

● [„Luceafărul”, nr. 34, 10 pag.] Este un număr festiv, apărut joi, și nu sâmbătă, în ziua stabilită de apariție, tocmai pentru a celebra a 35-a aniversare a datei de 23 August și a semnificațiilor ei. Despre semnificații relatează pe larg editorialul ce deschide numărul, *August, zi a libertății*. ■ Ion Lăncrănjan participă la atmosfera festivă a numărului cu articolul *Deveniri* în care se referă la evoluția și la beneficiile oamenilor muncii sub orânduirea socialistă. „În acești treizeci și cinci de ani – ani de muncă și de luptă, ani aspri dar și frumoși, ani eroici – nu s-a afirmat și nu s-a limpezit față de lume și față de

viață un singur om, nici măcar o singură generație, s-a afirmat și s-a limpezit, cum spuneam mai sus, un întreg popor, ale cărui cutezanțe, ale cărui fapte de muncă au dat și dau noi înțelesuri eroismului și puterii de sacrificiu, au arătat și arată că revoluția socialistă a fost și este a omului în primul rând, devenirile prin care am trecut și trecem fiind partea și caracteristica principală a acestei revoluții.” ■ Mihai Beniuc publică pe prima pagină poemul omagial *Partidul ne conduce*. ■ Ioan Adam relatează despre spectacolul de gală al laureaților celei de-a doua ediții a Festivalului Național „Cântarea României” găzduit de scena Sălii Palatului. ■ Evenimentul cel mai important este primirea de către Nicolae și Elena Ceaușescu a membrilor conducerii Uniunii Scriitorilor. Cu această ocazie președintele Uniunii, George Macovescu, le-a înmănat celor doi conducători volumul *Izvoare neseceate*, o culegere de versuri la care au participat 173 de poeți. George Macovescu a rostit un mic discurs: „În acest an 1979, al 35-lea de la eliberare patriei, poeții din România socialistă dedică acest «Izvor neseecat», acest imn colectiv al bucuriei poporului din care s-au născut, pământului pe care trăiesc, Partidului Comunist Român, secretarului său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu”. La rândul său, Nicolae Ceaușescu a luat cuvântul: „Aș dori să mulțumesc Uniunii Scriitorilor, conducerii sale, tuturor scriitorilor și poezilor, pentru urările adresate cu prilejul zilei de 23 August partidului și poporului nostru, precum și mie personal. Văd în aceasta un angajament al scriitorilor de a face în continuare totul pentru a sluji politica de construcție a socialismului promovată de partid, politica de pace și colaborare internațională. [...] Cu aceste gânduri, urez scriitorilor și Uniunii succese în activitatea viitoare! Așteptăm opere și mai valoroase, cu un conținut tot mai bogat, care să redea viața și munca, preocupările și dorințele oamenilor muncii, ale poporului nostru. Sunt convins că scriitorii noștri, care au dat multe lucrări bune, vor făuri, în viitor, opere care să rămână în istoria literaturii și culturii românești ca realizări de înaltă valoare din toate punctele de vedere”. ■ Nicolae Velea semnează articolul *Prețuirea artei*, în care prezintă elogios manifestările de încheiere ale „Cântării României”. Alături de mesajul adresat de Nicolae Ceaușescu laureaților, autorul menționează în mod special expoziția de artă plastică remarcând un salt calitativ datorat întoarcerii creatorilor spre subiecte din contemporaneitate. „Fructe ale luminii, marile evenimente culturale, desfășurate din inițiativa și sub patronajul înalt al președintelui țării, sunt semne ale unui august fertil și rodnic, în care aniversăm nu numai data de naștere a noului ev al țării ci și vârsta superbă a deplinei maturități. ■ Este publicată telegrama adresată lui Nicolae Ceaușescu de către Uniunea Scriitorilor cu ocazia sărbătoririi datei de 23 august și, de asemenea, numele scriitorilor laureați ai Festivalului Național „Cântarea României”. La „poezie”, câștigătorii sunt: Nicolaus Berwanger – *Mărturisire târzie*, Timișoara; Nicolae Dragoș – *Îngândurat ca pietrele munților*, București; Király László – *Oastea uitată*, Cluj-Napoca; Nicolae Stoian – *35 de poeme sub scut*, București. La

„proză și publicistică” au câștigat: Ioan Alexandru – *Iubirea de patrie*, București; Paul Anghel – *Te-Deum la Grivița*, București; Ion Brad – *Raiul răspopiților*, București; Traian Coșovei – *Farmecul genezei*, București; Hans Liebhardt – *Toate clipele tale*, Timișoara; Aurel Mihale – *Focul roșu*, București; Mikó Ervin – *Omenie, noroc bun!*, Cluj-Napoca; Francisc Păcurariu – *Timpul și furtunile*, București; Mihai Stoian – *Procesul unui proces*, București; Alexandru Voitin – *Cinema Splendid*, București. Au câștigat premii pentru „dramaturgie”: Horia Lovinescu – *Autobiografie*, București; D. R. Popescu – *Rugăciune pentru disk-jokey*, Cluj-Napoca; I. D. Sîrbu – *Seară de taină*, Craiova; Sütő András – *Trei drame și piesa Bocet vesel*, Tg. Mureș; Dan Tărchilă – *Vasile Lucaciu*, Brașov. La secțiunea „literatura pentru copii și tineret” au fost premiați: Emilia Căldăraru – *Lângă păsări, lângă vânt*, București; Elena Dragoș – *Țară de aur*, București; Méhes György – *Fratele cel mare*, Cluj-Napoca; Ivo Muncian – *Carusel cu zâmbete*, Timișoara; Victor Tulbure – *Basme pentru toată săptămâna și În lume nu-s mai multe Români*, București. Laureatii secțiunii de „critică și istorie literară”: Alexandru Duțu – *Cultura română în civilizația europeană*, București; Mircea Tomuș – *Mihail Sadoveanu*, Sibiu. Premianții la categoria „scenariu de film” sunt: Dinu Săraru – scenariu la filmul *Clipa*; Nicolae Dragoș, Florian Avramescu – scenariu la filmul *Falansterul*; Mircea Radu Iacoban – scenariu la filmul *Totul pentru fotbal*; premiul pentru „arte plastice” i-a fost decernat lui Petru Vintilă pentru tabloul *Martirul Horia*. □ La *Atelier literar* sunt prezenți cu versuri Rodica Maria Șerbănică, Ion Craiova, G. M. Bucovicior. ■ Sub titlul *August – piatră de hotar*, Ion Ardeleanu evocă împrejurările istorice din preajma datei de 23 august 1944 și rolul jucat de Partidul Comunist Român și al lui Nicolae Ceaușescu în evenimente și ulterior. ■ Virgil Teodorescu scrie, pentru ocazie, un amplu poem patriotic intitulat *Cer senin*. ■ Sub titlul *Scriitori în reportaj. Țara la timpul prezent, țara la timpul viitor*, se realizează un amplu material semnat de scriitori aflați în documentare pe diferite șantiere ale țării. Constantin Stan și Petre Domșa relatează impresii de la Canalul Dunăre – Marea Neagră. Cei doi scriitori fac portretul șefului de șantier, redau fragmente din scrisorile pe care i le scriu aspiranți la șantierul de la Canalul Dunăre – Marea Neagră, sunt schițate portrete ale oamenilor pe care acesta i-a format și ale celor care abia încep munca pe șantier, ale neinițiaților. Descrierile atmosferei de pe șantier sunt literare, dar cu accent pe autenticitate: „Șantierul are puls. Vuietul mașinilor se întretaie cu vocile oamenilor («Hai, colega, mai în față să te încarc», «Măi, Mocanule, să vii să-ți dau cauciuc»). Apare și o stropitoare pentru a mai atenua praful ridicat în urma mașinilor ce se întrec mai îndrăcit decât celebra cursă de la Monte Carlo”. Comparând Canalul cu un adevărat act de creație, autorii încheie: „Ținând cont de rezultat: un trup, o formă tridimensională, vom îndrăzni să denumim această acțiune drept dăltuire a unei uriașe statui. Statuia Canalului Dunăre – Marea Neagră

fiind desigur un nume pentru contabili pentru că, la vernisaj, superba creație va trebui să poarte un nume: simplu ca îndrăzneala”. □ Haralamb Zincă are un dialog cu unul dintre veteranii Întreprinderii Mecanica din Roman, pe care îl botează, simbolic, într-un moment de inspirație, Tovarășul Istorie. □ Patrel Berceanu își intitulează contribuția la temă *Metafora dintre câmp și industrie*. Semnatarul relatează conversația cu președintele C.A.P -ului din Băilești, un oraș „cu două inimi, cea a pământului și cea a industriei”. Industria este reprezentată de Întreprinderea de Celule Electrice și cea de Piese Turnate. □ Mircea Constantinescu scrie despre *Lunga vară fericită a unor tineri constructori* petrecută pe macarale, într-un cartier bucureștean. □ Un alt grupaj poetic cu tematica lunii august poartă semnăturile lui Virgil Carianopol, Ion Bănuță, Ovidiu Genaru, Dan Rotaru, Voicu Olari, Nicolae Dan Fruntelată, M. N. Florian. ■ Sub titlul de rubrică *Din biografia Revoluției*, Radu Cosașu scrie despre *Coeficientul de sublim*, o dare de seamă despre anii formării așa cum a ales să-i prezinte în ciclul *Supraviețuiri*, primind reproșuri pentru a nu fi denunțat toate abuzurile obsedantului deceniu. Argumentele scriitorului sunt greu de combătut: munca la magistrala Agnita-Botorca are sensuri dincolo de proletcult în istoria devenirii personale, fiind momentul cel mai apropiat de puritatea ideii de revoluție. Niciun denunț al epocii nu e destul de justificat pentru a anula trăirile autentice: „Am fost unii, câteva mii, câteva zeci de mii care am plecat acum 30 de ani – într-un elan indiscutabil și inconfundabil, pe care nu văd de ce l-aș demitiza– să înălțăm Republicii un drum de fier – între Bumbesti și Livezeni, între Agnita și Botorca, între Salva și Vișeu. Localitățile acestea au rămas în geopolitica noastră sufletească, eu le numesc încă și azi orașe ale unei țări de dincolo de negură [...]. Orice viață are muzeul ei imaginar, orice adolescență sistemul ei de imagini, paradisul ei, cu păcatele lui și cu ideea lui dumnezeu. Viața noastră de brigadieri n-a avut păcate: aș spune că ea a conținut un coeficient de sublim prin gratuitatea ei în sensul cel mai corect al termenului. Actul nostru gratuit – obsesie a celor dinaintea noastră – a fost exact acesta: am muncit pentru prima oară, fără alt câștig decât acela al realizării, câteva secunde, a idealului meu revoluționar”. Un text care prin luciditatea asumării nu poate fi datat. □ Alexandru Brad îl interviează pe Cristea V. Ion, muncitorul care, odată cu naționalizarea întreprinderilor s-a trezit, peste noapte, directorul șantierul naval din Oltenița. În încheierea interviului, autorul materialului adaugă câteva reflecții explicative: „După luarea puterii politice, naționalizarea principalelor mijloace de producție a însemnat intrarea, în fapt, a clasei muncitoare, a poporului, în drepturile lor legitime. A însemnat asumarea răspunderii, de către clasa muncitoare, față de destinele țării. Inginerul Ion V. Cristea, Erou al Muncii Socialiste, la cârma acestui vrednic colectiv de constructori navali un drum-simbol, drumul înălțării industriei românești spre ceea ce reprezintă ea azi – o industrie puternică, înfloritoare, așezată pe baze științifice în toate județele țării”. □ Prin textul

său, *Lecții la eterna școală a muncii*, Nicolae Țic, evocă momentele de început ale profesiei de gazetar desfășurate în paralel cu începutul într-ale minierului al unor tineri în Valea Jiului, în edificatorii ani '50. □ De la prima președinție a primei cooperative agricole din județ, Cooperativa Agricolă de Producție – Ianca, Traian Bădulescu află despre dificultățile începutului colectivizării, cu șaptesprezece ani în urmă. ■ Numărul se încheie cu reflecțiile lui Pompiliu Marcea despre rolul României socialiste condusă de Nicolae Ceaușescu în politica internațională. Autorul își însoțește argumentele cu exemple personale – întâmplări din călătoriile sale în străinătate: „Am simțit totdeauna și peste tot, în R.F.Germania, în Franța ori în Austria, unde am zăbovit mai multă vreme, că suntem cunoscuți, că se vorbește depre noi cu prietenie, respect, nu o dată cu admirație și cred că nicidecum sentimentul iubirii de patrie nu vibrează atât de puternic ca în asemenea împrejurări...”. Menționarea personalităților cu renume și cariere internaționale, ca și traducerea din literatura română sunt noi argumente pentru demonstrația poziției din ce în ce mai favorabile a României în lume.

● **[„Orizont” nr. 34]** Într-un număr dedicat „mării sărbători” și „literaturii unui eveniment, proza lui 23 August”, o aflăm pentru prima dată pe Jeana Morărescu cu un articol despre «*Eroicul*» în teatrul lui Horia Lovinescu din a cărei demonstrație extragem un fragment: „E în teatrul lui Horia Lovinescu o pledoarie implicită pentru demonstrarea «eroicului» ca dat obiectiv al omeniei. [...] Concept ambiguu – sentimental în uzanța curentă a limbajului, omenia capătă în varii ipostaze, în dramele lui H. Lovinescu, o fundare filozofică – ea însemnând în ultimă instanță aflarea propriei identități prin suferință – dar nu o suferință ca asceză impusă, ci, o durere stenică, a jertfei necesare, a jertfei oportune istoriei și condiției colective.” ■ Sub titlul „poezii cântă patria, partidul”, publică poeme Damian Ureche, Al. Jebeleanu, Ion Mărgineanu, Lucian Bureriu. ■ Chiar și articolul lingvistic al lui G. I. Tohăneanu se aliniază tematicii, abordând de data aceasta termenul „patrie” și sinonimele sale „glie, moșie, pământ, țară, vatră”, notând în final că acestea sunt „cuvinte la a căror simplă spunere, bătăile inimilor noastre se întetesc” (articolul *Patrie*).

● **[„România literară”, nr. 34]** Numeroase materiale marchează, sub o formă sau alta, într-o mai mică sau mai mare măsură, aniversarea a 35 de ani de la 23 august 1944, dată reprezentând „victoria revoluției de eliberare națională și socială, antifascistă și antiimperialistă”. Aceste materiale sunt însoțite, grafic, de o siglă cu o floare a cărei corolă, „înflorește” harta României. La baza tulpinii, cu cifre romane, numărul aniversar: XXXV. Enumerăm, în continuare, textele: *Revoluția eliberatoare* (George Ivașcu), „*Izvoare nesecate*” – *Poezii României socialiste omagiază eliberarea patriei* (dare de seamă despre volumul cu același nume, text nesemnat), *Timpul regăsit* (Edgar Papu), *De ce a fost inevitabil* (Nicolae Jianu), *O forță cuprinzătoare* (Arnold Hauser), *Climat creator* (Platon Pardău), *Inscripție pe o medalie* (Alexandru Balaci), *A fi*

acasă (Szász János), *Alfa* (Constantin Țoiu), *Cultura românească și specificitatea ei* (Zoe Dumitrescu Bușulenga), *Poveste pentru cartea de citire* (George Bălăiță), *Puterea cuvântului* (Lucian Raicu), *O zi a genezei* (Sorin Titel), *35 de ani de la Eliberare* (Ion Ardeleanu), *Originalitatea politicii P.C.R. de înfăptuire a revoluției în țara noastră* (Radu Florian), *Ceaușescu – România* (Nicolae Nicoară). □ Este reprodus, de asemenea, textul *Telegramei* adresate lui Nicolae Ceaușescu de către Uniunea Scriitorilor, din care putem citi: „Însuflețiți de prezența dumneavoastră vie și atotcuprinzătoare, în efortul continuu de a ne depăși, de a scrie cărți mereu mai profunde și mai adevărate despre edificarea societății socialiste multilateral dezvoltate, stimulați de indicațiile pe care cu dragoste și înțelegere, în atâtea rânduri, ni le-ați dat, vă promitem, tovarășe Secretar general, că vom face totul pentru ca și cuvântul scris să devină faptă și acțiune”. □ Pornind de la antologia de *Epopoi naționale* (ediție îngrijită, prefață și note de Teodor Vârgolici), Șerban Cioculescu discută, la *Breviar*, despre eventualul moment oportun *Pentru o epopee națională*: „Culegerea de epopei naționale iscă o altă întrebare: dacă în trecut nu am putut să ne bucurăm de o epopee, adevărată capodoperă, ci numai de una eroi-comică, *Țiganiada* lui Ion Budai-Deleanu, oare nu ar fi posibilă o încercare de a birui dificultățile din trecut și de a da, în cadrul *Cântării României*, mult așteptata și unanim dorita epopee?”. □ Ion Bălu publică cea de-a doua parte a eseului *Unitate și diversitate în stiluri*, subintitulat, de această dată, *Căutările creatoare ale prozei*. □ Nicolae Arieșescu și Virgil Teodorescu semnează versuri în acest număr. □ Sub titlul *Poezii lumii cântă România*, Dem. Popescu antologhează mai multe poeme ale scriitorilor străini, poeme inspirate de meleagurile dunărene: Miguel Angel Asturias (Guatemala), cu poezia *Grădina din pământul de aur*, în românește de Dem. Popescu; Pablo Neruda (Chile), *Acum Dunărea cântă*, în traducerea Mariei Banuș; Iurii Kojevnikov (Uniunea Sovietică), *Coloana infinită*, în tălmăcirea lui Aurel Covaci; Ungenda Nsele (Zair), *Lângă inima ta, Românie*, versiune românească de Leonard Gavriliu; Ivan Ghenov (R.P. Bulgaria), *Pe străzile Bucureștilor*, în traducerea lui Valentin Deșliu; Franciszek Fenikowski (R.P. Polonă), *Motiv pentru o scoarță oltenească*, în românește de Dan Deșliu; Madeleine Riffaud (Franța), *Peisaj românesc*, în traducerea lui Romulus Vulpescu; Garái Gábor (R.P. Ungară), *Cântec din Moldova*, tradus de Petre Pascu; Du Șiuen (R.P. Chineză), *A dăruii flori (În drum spre Câmpia Libertății de la Blaj)*, în românește de Dumitru M. Ion și Li Yu-giu; Radomir Andrić (R.S.F. Iugoslavia), *Sub soare*, tălmăcit de Ivo Muncean; Yiannis Ritsos (Grecia), *Lui Eminescu*, în românește de Gh. Tomozei; Kazuo Nakamura (Japonia), *Zestrea României și Lassi Nummi* (Finlanda), *Histria*, ambele poeme traduse de D. Pop; John M. Lynch (Statele Unite ale Americii), *Imagini românești*, traduse de Radu Lupan; Salvatore Quasimodo (Italia), *Ore la Brașov*, în tălmăcirea lui Mihai Beniuc; Valentin García Yebra (Spania), *Amintirea României*, traducerea lui A. Grecu; Ashok Beri (India), *Gândul*

meu, România, în românește de Gh. Anca. ■ Din *Viața literară* putem afla care au fost *Scritorii laureați ai Festivalului național „Cântarea României”*. Pe lângă artiștii amatori, în „cadrul acestei festivități au fost laureați creatori profesioniști, membri ai uniunilor de creație”. Astfel, pentru poezie au fost premiați: Nikolaus Berwanger (*Mărturisire târzie*), Nicolae Dragoș (*Îngându-rat ca pietrele munților*), Traian Iancu (*Bucuriile noastre*), Király László (*Oastea uitată*) și Niculae Stoian (*35 de poeme sub scut*). La categoria de proză și publicistică: Ioan Alexandru (*Iubirea de patrie*), Paul Anghel (*Te-Deum la Grivița*), Ion Brad (*Raiul răspopiților*), Traian Coșovei (*Farmacul genezei*), Hans Liebhardt (*Toate clipele tale*), Aurel Mihale (*Focul roșu*), Mikó Ervin (*Omenie, noroc bun!*), Francisc Păcurariu (*Timpul și furtunile*), Mihai Stoian (*Procesul unui proces*) și Alexandru Voitin (*Cinema „Splendid”*). Pentru dramaturgie: Horia Lovinescu (*Autobiografie*), D.R. Popescu (*Rugăciune pentru un disc-jockey*), Ion D. Sîrbu (*Seară de taină*), Sütő András (*Trei drame și Bocet vesel*), Dan Tărchilă (*Vasile Lucaciu*). La categoria de literatură pentru copii și tineret: Emilia Căldăraru (*Lângă păsări, lângă vânt*), Elena Dragoș (*Țară de aur*), Méhes György (*Fratele cel mare*), Ivo Muncan (*Caruselul cu zâmbete*), Victor Tulbure (*Basmе pentru toată săptămâna și În lume nu-s mai multe Români*). Pentru critică și istorie literară: Alexandru Duțu (*Cultura română în civilizația europeană*) și Mircea Tomuș (*Mihail Sadoveanu*). Pentru scenariu de film au fost premiați Dinu Săraru (*Clipa*), Nicolae Dragoș în colaborare cu Florian Avramescu (*Falansterul*) și Mircea Radu Iacoban (*Totul pentru fotbal*). La categoria artelor plastice, un singur laureat profesionist: Petru Vintilă (pentru tabloul *Martiriul lui Horia*). □ Două texte găzduite sub egida *Festivalului național „Cântarea României”*, ambele despre manifestările artistice din cadrul competiției: *Ca un fluviu spre mare...* (Vasile Băran) și *Dansul popular și dansul cu temă* (Liana Tugearu). ■ Nicolae Manolescu scrotează *Istoria literaturii române. Studii*, volum colectiv în sumarul căruia de regăsește și numele său. Nu comentează, însă, capitolele proprii și consideră „faptul de a fi colaborat eu însumi (capitolele despre Maiorescu și Gherea, poezia și critica interbelică) nu-mi răpește din obiectivitate”: „Înainte de apariția promisiunii Tratat, în șase volume, Editura Academiei a tipărit, iată, zilele acestea, un compendiu de *Istoria literaturii române*, nu mai mare de trei sute de pagini, dar mergând de la origini până în prezent, la care au colaborat zece autori, specialiști în diferite perioade: Mircea Anghelescu, Marin Bucur, Zoe Dumitrescu-Bușulenga, Paul Cornea, Alexandru Duțu, Nicolae Manolescu, D. Micu, G. Mihăilă, George Muntean și Al. Săndulescu. Coordonarea a asigurat-o Zoe Dumitrescu-Bușulenga, iar secretariatul (ceea ce implica și alcătuirea bibliografiei critice finale, bună, orientativă), două tinere cercetătoare, a căror activitate propriu-zisă începe să fie cunoscută, Mioara Apolzan și Dorina Grăsoiu. Destinat în principiu străinătății, urmând a fi tradus în câteva limbi, compendiu-l reprezintă prima încercare de acest fel, dusă la bun sfârșit, de după «mica

Istorie a literaturii române» a lui G. Călinescu din 1945. Cuprinde, așadar, trezeci și cinci de ani mai mult decât aceea. O asemenea carte nu se face lesne și e meritul editurii și al coordonatorului de a nu se fi dat bătuți pe parcurs. Decât, poate, într-o singură privință, acceptând subtitlul modest și nepotrivit de *Studii*, deși e vorba de un compendiu și nicidecum de o culegere de texte critice. Aici va fi funcționat temerea unora că un capitol sau mai multe nu sunt la înălțime și că cititorul (deocamdată român, dar în curând și străin) ar putea fi, știu eu, indus în eroare de tratarea unor probleme. [...] Compendiul de față nu e scutit de inegalități și chiar de greșeli (unele de date, ce vor trebui îndreptate, ca și altele, de tipar): însă el înfățișează coerent și, în linii mari, perfect acceptabil, mersul literaturii noastre de la începuturile ei și până astăzi, în legătură cu întreaga dezvoltare socială și culturală. Fără să conțină interpretări cu tot dinadinsul noi (nu era în scopul său), nu e nici un rezumat școlăresc al opiniilor altora. [...] *Cuvântul înainte* are, de două sau de trei ori, aerul că scuză unele păreri prea subiective existente în compendiu. Nu sunt de acord: compendiul e destul de cuminte și nu mi s-a părut a aduce puncte de vedere atât de originale încât să șocheze pe cineva; și, apoi, cred că nu subiectivitatea provoacă nedumeriri, ci perspectiva critică. Să ne înțelegem bine: o istorie pentru străinătate este neapărat, într-un chip sau altul, o operă de propagandă culturală; însă ea e cu atât mai eficientă cu cât e mai plauzibilă, mai puțin bombastică, dacă pot spune așa. Dacă cititorul străin se simte manipulat, el disprețuiește cartea și ne judecă rău. Dacă însă îl conducem abil (trăgând tot folosul din informare și cu un fel de vicleană exploatare a ei în sensul ideii), fără să pară că ne exagerăm noi înșine valorile, atunci îi vom trezi interesul și va învăța să ne aprecieze. Condiția esențială rămâne spiritul critic, mult mai bun ambasador cultural decât lauda prostească”. ■ Nicolae Balotă publică un bilanț despre „*Biblioteca universală*” în românește. □ *La Atlas*, Ana Blandiana își mărturișește *Dorul*.

● [„*Tribuna*”, nr. 34] În cinstea zilei de 23 august, revista trece la o ținută tipografică roșie și își sporește numărul de pagini, care ajunge la 16. ■ Editorialul acestui număr festiv se intitulează *Anul 35* și este semnat *Tribuna*. ■ *Cronica literară* a lui Victor Felea este consacrată volumului *Firescul ca excepție* de Mircea Iorgulescu, care cuprinde trei capitole, primul fiind dedicat lui Dinicu Golescu și Dobrogeanu-Gherea, al doilea criticii și criticilor, iar ultimul romanelor și romancierilor. Cronicarul semnalează, prin câteva exemple, viziunea echilibrată, lipsită de impetuoziități maniheiste, a autorului, care se remarcă prin comprehensiune și recursul la nuanță: „Când scrie despre Ibrăileanu, respinge excesele idolatrizante ale lui Mihai Drăgan (din monografia *G. Ibrăileanu*, 1971) printr-o demonstrație riguroasă. Referindu-se la cartea Ilenei Vrancea, *Între Aristarc și Bietul Ioanide*, criticul o analizează fără prejudecăți, dar atent la amănunte și dintr-o perspectivă istorico-literară superioară și conchide cu franchețe: «Având, într-o mulțime de chestiuni secundare și

parțiale, dreptate, Ileana Vrancea adoptă o atitudine exclusivistă și lipsită de înțelegere reală a spiritului și evoluției criticii românești din ultima jumătate de secol. Locul lui G. Călinescu nu poate fi găsit nici prin *divinizare*, nici prin *demitizare*». În ceea ce privește capitolul despre proză, cronicarul „Tribunei” socotește că „foiletoanele lui Mircea Iorgulescu ne amintesc de mai vechile cronici, atât de temeinice, ale lui Pompiliu Constantinescu. De altfel, autorul *Firescului ca excepție* are, dacă vrem să ne gândim, multe alte afinități cu tânărul critic de odinioară”. Verdictul lui Victor Felea este unul generos: „Scrise cu naturalețe, pe un ton sincer, cu un secret nerv poetic uneori, într-un limbaj direct și sobru, textele lui Mircea Iorgulescu fac din autorul lor o figură de prim rang în critica noastră tânără. Încrederea pe care ele o inspiră e semnul vocației și al autorității”. ■ Comentând *Eseu despre generația războiului* de Emil Manu, Mircea Vaida realizează o introducere patetică despre destinul acestei generații: „Sunt frații noștri mai mari. [...] Ei au fost trecuți, fără milă, prin roțile de moară, uriașe, ale istoriei. Absurdul, cel care pusese la cale această câinoasă experiență, îi aștepta mai la vale, crezând că vor ieși în chip de făină subțire... Dar ei, cei mai mulți dintre ei, au ieșit din moară tot întregi, mai grei, mai plini de amărăciune, de o intransigență amară. Absurdul n-a putut face din ei făină. Într-adevăr, aveau răni, aveau boli, suferiseră grave traumatisme, dar continuau să existe, să gândească, să viseze, să scrie. Moloh nu-i putuse mânca și, la un moment dat, generațiile mai tinere au descoperit cu surprindere ceea ce sesizaseră instinctiv, bănuiseră. Între Blaga, Arghezi, Rebreanu și tinerele generații, în acel spațiu în care se zicea că nu e nimic, sau că e doar cenușă, s-a descoperit că erau Ei. Au reapărut oarecum brusc, *in corpore*, iar noi, cei tineri, am simțit că aceștia erau puntea dintre ceea ce știam noi și prezentul nostru. Sunt frații noștri mai mari, generația despre care s-a spus că e generația pierdută e acum aici, o pădure în care furtuna a mai rărit trunchiurile, dar e prezentă, în puterea înaltă a maturității creatoare”. Cronicarul vede în acest volum și o subtilă pledoarie pentru refacerea unei ordini estetice: „Într-un stil elevat, asociind echilibrat evenimentele social-istorice, faptele biografice cu adevărul operelor analizate, criticul a scris o carte bogată în date și semnificații. [...] *Eseu despre generația războiului* este un volum de amiază înțeleaptă, tandru și obiectiv, dar, în adâncul ființei sale, structural polemic”. ■ Ioan Oarcășu publică un eseu despre *Poezia actuală: Tradiții, inițiative, rigori*. Autorul se oprește și la rupturile care s-au produs în poezia noastră – de altfel, acestea au cuprins întreaga cultură română – după al Doilea Război Mondial, evocând, prin eufemismul „absenței”, ostracizările staliniste: „Absenți o vreme din conștiința imediată a publicului, marii poeți interbelici au revenit în atenția generală cu prestigiu sporit, determinând o adevărată resurrecție a lirismului vizionar. Alți poeți, din generația războiului (Radu Stanca, Ion Caraion, Ștefan Aug. Doinaș, Ion Sofia Manolescu, Olga Caba, Teohar Mihadaș, Gheorghe Chivu, Eta Boeriu etc.), absenți și ei o vreme din viața literară, și-au ocupat, în

ultimii ani, locul cuvenit. Poezia română și-a câștigat astfel integritatea, jocul dialectic al valorilor se desfășoară firesc, nestânjenit de piedici exterioare”.

■ *Un bilanț revelator* alcătuiește C. Constantin cu privire la romanele postbelice care discută anii celei de-a doua conflagrații mondiale. Sunt prezentate titluri semnificative, de la *Eroica și Alexandra și Infernul* de Laurențiu Fulga, până la *Străinul și Setea* de Titus Popovici sau *Rădăcinile sunt amare* de Zaharia Stancu și *Apa* de Al. Ivasiuc, o eventuală cercetare a temei aflându-și, în acest articol, o importantă bibliografie. (Firește, perspectiva prozelor este adesea ideologizată, întreținând mitologia istoriografiei oficiale cu privire la contribuția mișcării ilegaliste în insurecția de la 23 august. Autorul „bilanțului” nu se referă la calitatea estetică sau morală a acestor scrieri, ci doar inventariază, făcând loc, de pildă, în listă și romanului *Pe muchie de cuțit* de Mihai Beniuc, în care este atacat Lucian Blaga.) În „bibliografia” lui C. Constantin se regăsește și *Delirul*, care „marchează o etapă superioară în tratarea literară a acestor momente de gravă și acută rezonanță din istoria contemporană a României”.

■ În *Conștiința colectivă – martor și exponent al istoriei*, Mircea Popa analizează a doua ediție a romanului *Galeria cu viță sălbatică* de Constantin Țoiu, prin care Editura „Eminescu” a ales să inaugureze, de curând, colecția *Biblioteca de literatură contemporană*. Cronicarul evidențiază revelația furnizată de C. Țoiu cu acest roman: „Nici cartea sa de proză scurtă *Duminica mușilor*, nici romanul cu tentă polițistă *Moartea în pădure* nu prevesteau acel analitism grav, de bună calitate, care avea să formeze substanța noii sale cărți. Mai degrabă eseistica din *Pretexte* vorbea, prin fervoarea ei, de capacitatea de dăruire unor subiecte cu problematică socială acută, de frământarea tensionată de care era stăpânit scriitorul în acei ani, de un posibil jurnal al unor stări de spirit liminare, văzute prin altă prismă decât aceea directă a relațiilor, cu patos eroic, a unor întâmplări dramatice, dar întoarse în mod esențial spre eveniment”. În continuare, criticul „investighează” *Galeria...*, remarcând stratificarea luxuriantă a semnificațiilor pe care le adăpostește această proză: „Roman cu o construcție bogată, polifonică, *Galeria cu viță sălbatică* are o simbolistică mult mai bogată decât la prima vedere. El poate fi citit la mai multe nivele de lectură și suportă mai multe interpretări, întreaga sa rețea de semne și simboluri putând fi descoperită greu doar la prima cuprindere. La mijloc stă și construcția bogat eșafodată a cărții ce are în centru un personaj-victimă, ce ignoră legile jocului, asumându-și pericolul în numele unei conștiințe demne, exemplare, și care se sacrifică cu bună știință pentru triumful rațiunii și al demnității, pentru ieșirea din minciună și provizorat. [...] Cartea lui Țoiu este o carte bine scrisă, un roman-eseu plin de vibrante și însinuante parabole despre ieșirea din ficțiune, despre asumarea curajoasă a adevărului”.

■ Mircea Ghițulescu trasează *Direcții în dramaturgia românească de după Eliberare*. Criticul de teatru așază orientările postbelice, din anii '50, străbătute, cum se cunoaște, de dogmatism, într-un orizont pretențios, în care coman-

damentul ideologic capătă poleiri romantice: „Realismul socialist, care fundamenta ca principiu estetic noua dramaturgie, era, prin cele mai multe exemple, un neo-romantism social (*eroii pozitivi* ai acestei perioade pot fi ușor asimilați structurilor romantismului energic de tip *Sturm und Drang*), care trebuia să corespundă pe plan literar tendințelor sociale constructive și entuziasmului ideologic”. Altă observație invocă o dramaturgie asistată: „Este, în etapa de pionierat, o dramaturgie a criticilor și teoreticienilor, o literatură îngrijită de critici și teoreticieni (foarte pe potriva afirmației lui Hegel privind rolul autoritar al criticilor în culturile începătoare) [...]”. Din această perspectivă, autorul consideră că „istoria dramaturgiei românești contemporane ni se poate înfățișa mai curând ca o panoramă a operelor și mai puțin ca un dicționar de autori”. Mircea Ghițulescu discută piesele emblematice, trecând prin *Citadela sfărâmată*, *Ștafeta nevăzută*, *Iona*, *Acești îngeri triști* sau *Răceala*, pentru a ajunge la o altă paradigmă: „în căutarea permanentă a unor conflicte autentice, autorii noștri au descoperit că soluția nu era acel *realism al faptelor evidente* și au apelat cu succes la construcția în registrul eroic, istoric sau mitologic”.

■ *Înceștările de la Oarba de Mureș* sunt aduse în atenție de Constantin Zărnescu. ■ Dramaturgul Emil Poenaru documentează revoltele și acțiunile antifasciste ale ilegalistilor comuniști brașoveni, precum și luptele date de trupele române în acest ținut în 1944 (*În Țara Bârsei în urmă cu 35 de ani*). ■ Radu Țuculescu publică fragmente din piesa într-un act *Ultima bătălie*, datată Cluj, 1971. ■ În cuprinsul revistei sunt răspândite versuri patriotic-sărbătorești de Ovidiu Genaru, Cornel Udrea, Al. Florin Țene, Geo Galetaru, Valeriu Bârgău, Nicolae Băciuț ș.a. ■ Tudor Dumitru Savu semnează un interviu cu primarul stațiunii Călimănești (*Un loc tot mai solicitat*).

24 august

● [„**Munca**”, nr. 8506] La ancheta *Mărturii sentimentale. Nouă răspunsuri la întrebarea: „Ce nu veți uita niciodată din acești ani de luptă, de eforturi, de mărețe împliniri?”* răspunde și scriitorul Ion Lăncrănjan: „În anul 1944, în vară, aveam șaisprezece ani. Eram un adolescent neliniștit și nelimpezit. Mă aflam, din aprilie, acasă, la Oarda. Acolo m-a găsit *Eliberarea* [...]. Toamna m-am înapoiat la Brașov – într-un Brașov care fusese răscolit de bombardamente, iar acum era răscolit de manifestațiile muncitorimii, care ieșise deodată în lumina istoriei, cu toată ființa. În toamna următoare, a lui 1945, m-am înscris în Partidul Comunist. În vara lui 1946 am absolvit cursul inferior al școlii de pe lângă uzinele «Astra», devenind muncitor calificat. [...] Fiindcă adolescentul din 1944 este acum un scriitor, alături de alții, a reușit să-și limpezească un nume, fapt în care a văzut și vede o izbândire, nu în primul rând a lui, ci a vremii în care s-a format el, a orânduiri împreună cu care a crescut și s-a maturizat”.

• [„Cronica”, nr. 34] Conține versuri de Mihai Leoveanu, Haralambie Țugui, Sterian Vicol, Vasile Mihăescu. ■ Număr dedicat zilei de 23 august. Pe prima pagină, Ion Căpreanu semnează articolul *De la Eliberare la România socialistă contemporană*. ■ Revista publică un interviu cu Ion Iliescu, membru supleant al Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R., sub titlul *O amplă activitate politică de stimulare a inițiativelor creatoare*. ■ Liviu Leonte prezintă în recenzie *Contribuția unei generații*, studiul *Eseu despre generația războiului*, de Emil Manu, pe care o consideră o lucrare de referință pentru istoria literaturii române contemporane: „Recunoscând dificultatea cuprinderii exhaustive a unui material extrem de bogat (de aici necesitatea de a corecta unele omisiuni), trebuie să recunoaștem și remarcabilele merite ale acestui Eseu despre generația războiului de care va trebui să țină seama oricine va scrie istoria literaturii contemporane. ■ În rubrica *Mențiuni critice*, Dim. Păcurariu apreciază cercetarea riguroasă realizată de Ovidia Babu-Buznea în studiul său *Dacii în conștiința romanticilor noștri* (Minerva, 1979): „Cercetare temeinică de profil monografic, bogată în idei și sugestii originale, cartea Ovidiei Babu-Buznea este o contribuție istoriografică și critică întru totul necesară.” ■ În articolul *Devenirea critică a literaturii*, Mihai Dinu Gheorghiu semnalează avântul considerabil al criticii literare: „...dincolo de „riscurile” inevitabile, asumate, ori doar aparente, manifestarea „eruptivă” a criticii literare de astăzi este incontestabilă. O semnaleză în primul rând debuturile cu adevărat valoroase sau numai promițătoare în speciile genului – critică de actualitate (culegeri de cronici, sistematizate sau nu în tablouri de largă perspectivă asupra literaturii contemporane), istorie literară, eseu, studii monografice, tematice etc. Maturitatea, pentru mulți surprinzătoare, a unor dintre aceste debuturi se datorează unui îndelungat și fertil stagiul în presa literară, prilej de largă cuprindere tematică, de exercițiu stilistic, de confruntare cu gustul public.”

26 august

• [„Scânteia”, nr. 11510] Conține versuri de George Chirilă și Nicolae Stoian.

27 august

• [„Scânteia tineretului”, nr. 9410] Viorel Sâmpetrecan publică, pe prima pagină, versurile *Patrie de suflet, Românie*. ■ Despre *O piesă dedicată Insurrecției* scrie Bogdan Ulmu: *Citadela sfârâmată* de Horia Lovinescu, care, la 25 de ani de la premieră, se joacă la Brașov și Bârlad.

28 august

• [„România liberă”, nr. 10835] Constantin Coroiu scrie o avancronică la primul volum al *Dicționarului literaturii române* alcătuit de cercetătorii de la Institutul de lingvistică, istorie literară și folclor din Iași.

• [„Scânteia tineretului”, nr. 9411] Sub genericul *Viața și faptele frumoase ale țării*, Dan Mucenic și Constantin Stan semnează reportajul *Maramureș, dragoste dreaptă, fără alint (I)*. ■ Florin Costinescu are în vedere *Realitatea ca ineputabilă sursă a literaturii*. ■ La *Cartea pentru tineret*, Emil Vasilescu comentează *La cules de vipere*, romanul „de acută observație socială” al bănătenței Maia Bolcea, în paginile căruia „apar unele inconsecvențe în utilizarea modalităților epice, ceea ce creează impresia de scindare”.

29 august

• [„Scânteia”, nr. 11512] Constantin Vlad anunță și discută apariția unui nou volum din gândirea social-politică a lui Nicolae Ceaușescu: *Democrația socialistă în România* (Ed. Politică). ■ În *Creatorul de frumos – un militant în slujba idealurilor poporului*, George Macovescu, președinte al Uniunii Scriitorilor, subliniază responsabilitatea scriitorului de a se implica în societate și de a transpune idealurile colectivității în operele sale: „Putem considera cu deplin temei că Eliberarea, de la care am sărbătorit 35 de ani, înseamnă pentru cultură și pentru omul de cultură dobândirea dreptului și datoriei de a acționa, liberă cu adevărat, în folosul poporului, alături de el, pentru aceeași nobilă cauză a construirii celei mai drepte și mai echitabile societăți. Prin esența muncii lui, scriitorul, creatorul de artă este un om al forumului. [...] Cu atât mai mult în societatea noastră socialistă unde cetatea însăși cheamă, solicită pe creatori, responsabilitatea scriitorului este incomensurabil mai mare”. ■ Natalia Stancu anunță organizarea „Zilelor culturii românești” în Uniunea Sovietică, în perioada 30 august – 7 septembrie.

• [„Scânteia tineretului”, nr. 9412] La *Opinii*, Nicolae Balotă scrie despre *Patriotismul culturii noastre*: „Eminescu, Arghezi, Sadoveanu, Camil Petrescu sunt nu numai modelatori de conștiință estetică. Ei sunt colaboratori ai spațiului național, creatori de viziune asupra lumii, asupra identității noastre. Aceluiași ideal i se subordonează și creatori contemporani, tineri sau mai vârstnici, fără deosebire de naționalitate, ale căror opere formează un corpus exemplar, o «laudă patetică» a țării și a oamenilor săi”. ■ Cartea lui Sütő András, *Lăsați cuvintele să vină la mine*, apărută mai întâi în limba maghiară, în 1977, iar, în 1979, și în traducere românească, este discutată de Constantin Vișan. Amintind că volumul a fost socotit „roman-eseu”, cronicarul îl consideră „un insolit poem despre copilărie”. Impresiile sunt pozitive: „O carte scrisă cu inteligență, cu umor, cu dragoste, cu aleasă poezie, un elogiu adus gingășiei, purității copilului, limbii materne, creației populare și prieteniei pe care oamenii simpli, români și maghiari, din Cămăraș, satul natal al autorului, o cultivă cu înțelepciune și cumpănă, apărând în cuvinte diferite omenia, respectul reciproc, dorința de a trăi uniți pe același pământ al marilor iubiri și certitudini și speranțe”. ■ La *Autograf*, Silvia Zabarcencu publică micro-interviul *Cu Dan Iordăchescu la început de stagiune*.

30 august

• [„**Flacăra**”, nr. 35] George Arion prezintă volumul lui Vintilă Corbul și al lui Eugen Burada, *Urağan asupra Europei*, în care acțiunea la care participă personajele se desfășoară pe mai multe state „de pe continentul nostru”, înfățișând „relațiile dintre marile puteri, precum și tentativele popoarelor mici de a scăpa de sub tutela impusă cu forța. Pagini aparte sunt consacrate eforturilor României de a înlătura suzeranitatea otomană”. Cu toate acestea, „paginile acestei scrieri hibride par desprinse din romane de aventuri, de spionaj, de dragoste, istorice, politice, de moravuri, fără a reuși să se îmbine în mod armonios”.

• [„**Orizont**” nr. 35] Sub semnătura lui Lucian Alexiu, apare cronică literară consacrată poetului Nicolae Ioana, la volumul *Fața zilei* (Eminescu, 1979), „unul dintre cele mai substanțiale publicate de acest poet”; iar a doua cronică, a lui George Șerban, se referă la prozatorul Platon Pardău și volumul intitulat *Scrisorile imperiale* (C.R., 1979), un roman istoric în care romancierul „nu rezistă ispitei de a aduce pe nesimțite evenimentele și problematica în proxima actualitate”, deși luat ca „basm” și „roman de aventuri”, el „oferă o lectură plăcută, antrenantă”. ■ Din recenzii, o reținem pe aceea a lui Ion Arieșanu la volumul colectiv de poezie cu titlul *Ofranda vocalei. Șase poeți tineri* (Facla, 1979), în care sunt antologați: Viorel Horj, Nicolae Irimia, Constantin Măărăscu, Petre Dinu Marcel, Marius C. Nica, Dorel Sibii, „șase personalități în formare”. Și recenzia lui Aurel Turcuș la cartea de confesiuni și evocări literare, *Pe cărările vieții* (Facla, 1979) a lui Grigore Popiți. ■ În premieră, Costache Olăreanu publică o proză intitulată *Tablourile furate*, lângă mai vechii Iosif Costinaș cu *Pariu pierdut* și Neboișa Popovici cu prozopoemul *Vechiul ceas*. ■ G. I. Tohăneanu demonstrează cum adjectivul „sur” se transformă în nume propriu „Suru”, după obișnuita trecere și „petrecere” prin textele autorilor români: Eminescu, Gala Galaction, Goga, Șt. O. Iosif. ■ Vasile Versavia își reia oficiul de critic, răspunzând corespondenților revistei. ■ Pia Teodorescu-Brânzeu aduce la cunoștința publicului român desfășurarea celui de-al II-lea Congres al Asociației Internaționale de Semiotică, derulat în același an în luna iulie la Viena, pe care îl și comentează: „acest congres n-a satisfăcut pe deplin”, „numărul mare de secții și varietatea tematicilor a dus la o super-specializare și unilateralizare a discuțiilor”, „s-au ținut o serie de cursuri cu tematică literară sau lingvistică ca de exemplu cursul lui T. Todorov despre Bahtin și formalistii ruși, [...], M. Pop despre rit și mit, P. Valesio, despre semiotica narativă, G. Vignaux despre argumentare și discurs”, „după calitatea lucrărilor și după hotărârea cu care s-a vorbit se poate conchide că semiotica a părăsit definitiv statutul de simplă disciplină și a devenit o știință în toată puterea cuvântului”.

• [„**România literară**”, nr. 35] Redacția privește *Spre viitor*. ■ Lucian Raicu remarcă *Forța poeziei* lui Mircea Dinescu: „Ce s-a petrecut, la o depăr-

tare de nici zece ani, cu poezia lui Mircea Dinescu? Schimbarea pare esențială, poetul nu se mai suportă astăzi în prima variantă a existenței sale literare, prea literare, în candida putere de seducție a începuturilor. I-a trebuit pentru aceasta curajul unei revizuirii necruțătoare de care puțini dispun, curajul desprinderii și al rupturii de sine. Și totuși cu sau fără voia sa, printre aplauze și precauții și-a strecurat identitatea originară, nealterată, și dincolo de mode și timp a rămas el însuși, ușor de recunoscut în ipostazele cele mai deosebite. Ne schimbăm pentru a rămâne noi înșine. Lucrul cel mai simplu, dar de neocolit, care se poate spune despre Mircea Dinescu este că a scris *Proprietarul de poduri* (1976) și-acum de curând, *La dispoziția dumneavoastră*, pentru a salva sufletul debutantului superb, încrezător din *Invocația nimănu* (1971), punându-l la încercare, somându-l să îmbrace «cămașa realității» și să înfrunte, fragil dezarmat, proba cea mai grea, proba chinuitoarei supunerii *la obiect*. Făcând, din acest inconfortabil *obiect* îndărătnica temă unică a poeziei sale. Idealurile nu i s-au schimbat și ar fi fost trist să se schimbe, trist pentru tinerețea sa, deprimant pentru poezie în genere și pentru ceea ce continuăm să credem despre ea, dar s-a modificat până la nerecunoaștere spațiul *de contact*, s-au înmulțit obstacolele, s-a înăsprit și s-a dramatizat climatul, atât de senin la început, al acțiunii lor. În aceste condiții, accesul la poezie a devenit mult, mult mai dificil. Dar rezultatele mai sigure. [...] Șansa accesului la marea poezie (o poezie a unui aici și acum și deopotrivă a unui pretutindeni) Mircea Dinescu și-o consolidează, de la un volum la altul, prin puterea lucidității de sine; în fiecare fază a poeziei sale (și pe măsură ce *face* ca ea să existe), el intuiește nu numai un drum, dar și limitele și pericolele sale, suferind de ele ca de o boală misterioasă, și astfel le depășește angajându-se spre mereu altceva, într-o cursă continuă, grea, profund salutară. A-i urmări aventura înseamnă, într-un fel, a lua cunoștință mai repede de noi înșine”. ■ Victor Atanasiu identifică *Stilul ca viziune* în opera poetică a lui Cezar Baltag, „marele nedreptățit al generației lirice '60”. ■ În *Breviarul* lui Șerban Cioculescu se desfășoară o analiză a volumului *Eminescu. Poezia elementelor – Eseu asupra imaginației materiale în postumele de tinerețe* de Elena Tacciu. ■ Relația dintre *Rebreanu și istoria națională* intră în atenția lui Nicolae Liu: „O idee fundamentală pentru viziunea istorică și artistică a lui Liviu Rebreanu, expusă în discursul său de recepție la Academia Română (1 septembrie 1944), și reluată într-o conferință despre viața spirituală românească prezentată în diverse centre europene, era aceea a romanului esențial al maselor populare, al țărănimii în speță, pentru permanența neamului românesc, a limbii și a teritoriului național. Contactul spiritual activ cu țaranul român trebuia – după părerea sa – nu numai să asigure producția unor opere de valoare națională și universală, dar și să dăruiască acestuia «ceea ce râvnește de multe veacuri fără încetare și în zadar: *lumină și dreptate*». Acestui îndoit obiectiv i s-au dedicat și cele mai realizate dintre creațiile inspirate din trecut sau prezent ale lui Liviu Rebreanu”. ■ *Foiletoanele* lui Alexandru Dobrescu,

autor „specializat în critica criticii”, „confirmă – notează Nicolae Manolescu – o vocație critică și conțin promisiunea unei remarcabile cariere de cronicar literar”. ■ George Muntean recenzează volumul de versuri *Groapa cu lei* de Lucian Valea. ■ „Proza Danei Dumitriu – sesizează Alex. Ștefănescu – pare să existe, dinaintea actului scrierii, în mintea autoarei, care nu face decât să ne-o dezvăluie, așa cum se trage pânza de pe o statuie. O asemenea impresie produce și romanul *Întoarcerea lui Pascal*, o apariție remarcabilă din multe puncte de vedere. Exceptând câteva soluții epice artificiale, imediat vizibile, construcția acestei narațiuni ample, cu relativ numeroase personaje, este bine și durabil articulată, ca un angrenaj de roți dințate. Chiar și elementele despre care putem crede la începutul lecturii că nu s-au ivit decât dintr-un capriciu al imaginației își dovedesc până la urmă utilitatea în economia ansamblului.” ■ Ioan Adam aduce în prim-plan monografia *Al. Sahia – dimensiuni și repere* de Emil Vasilescu. ■ Cele două volume publicate de Platon Pardău în 1979 conturează, conform lui Nicolae Balotă, *Triumful imaginarului*: „În vorbirea minerilor care în secolul trecut spărgeau roca Apusenilor în căutarea de aur era o expresie ce se referea la acei proprietari norocoși de mine ce dădeau peste vreun filon bogat în metal prețios: «l-a răzbit». Despre Platon Pardău putem spune așisderea, după lectura ultimelor sale două cărți – *Minunata poveste a dragostei preafericiiților regi Ulise și Penelopa* și *Scrisorile imperiale*. În mod evident, pe acest scriitor «l-a răzbit», el a dat de un filon fecund al imaginarii pe care îl exploatează cu o tot atât de manifestă știință și voluptate. Ce este nou în aceste scrieri, nou față de romanele anterioare ale lui Platon Pardău și față de romanele timpului nostru în genere? O substanță, o formulă, un ton? Ceva din toate acestea. Scriitorul n-a croit un spațiu al său, un spațiu al ficțiunii, firește. El a descoperit un anume plan al narațiunii, alimentat din unele surse străvechi și generoase (chiar dacă azi dezafectate) ale povestirii. Am putea identifica în reverie, în vis unul din aceste izvoare ale narațiunii. Nu în zadar plasează Platon Pardău pe frontispiciul acestor cărți ale sale texte precum: «Romanul este, înainte de orice, o mașină de visat», sau cunoscutul vers din *Venere și Madonă*: «Lume ce gândea în basme și vorbea în poezii». A coborî la rădăcinile băsmuitoare și onirice ale povestirii, iată ceea ce încercaseră (cu prea puțină consecvență) suprarealiștii, și putem afla în textele lui Platon Pardău – pe acest plan și nu numai pe acesta – unele corespondențe cu demersurile suprarealiste. Un anume *merveilleux*, ca și tehnica surprizei continui, o adevărată estetică a surprizei regizează narațiunea lui Pardău, întrucâtva în spiritul, nu îndeajuns exploatat pe tărâmul prozei, al Avangardei. Printre predecesorii regizori ai ficțiunii pe care îl întrezărim ca într-un filigran al textelor lui Pardău este și Urmuz. Dar un pomelnic al precursorilor nu ne indică decât direcția în care trebuie să încercăm să-l situăm pe acest scriitor, profund original, teritoriul pe care și l-a cucerit și manieră acestei cuceriri. Ceea ce nu făcuseră suprarealiștii a căror reverie se nutrea din elemente ale firii sau ale unei exis-

tențe a psihismului abisal, iată în schimb realizat în acest nou *Ulise* ca și în *Scrisorile imperiale*". ■ La *Prima verba*, Laurențiu Ulici urmărește *Filiera anonimă* a două cărți de debut tipărite în regim „privat”: *Stânci de mileniu* (f.e.) de Alexandru Chiriac și *Pe treptele timpului* (f.e.) de Gh. Duță-Micloșanu. ■ Eugen Simion deslușește, într-un articol de istorie literară, *Complexul Ienăchiță Văcărescu*. ■ La *Revista revistelor* este recomandat nr. 7/1979 al *Transilvaniei*, număr dedicat „literaturii scriitorilor de limbă germană din România”. ■ Versuri de: Ion Mărgineanu, Mihai Adrian Eres, Ion Iuga. □ Sub titlul *Cântare patriei* sunt reunite alte versuri, ale poezilor: Ion Segărceanu, Stelian Gruia, Ion Stoica, Dumitru Bălăeț, Lia Miclescu, Marian Barbu, Magyari Lajos (în românește de Dim. Răchici), Sterian Vicol, Dumitru Udrea, Constantin Voiculescu. □ Irina Mavrodin semnaleză apariția *Poemelor lumii* în limba franceză, la Editura Minerva. Volumul lui Lucian Blaga beneficiază de o prefață semnată de Romul Munteanu și a fost tradus de Paul Miclău. □ *Din lirica vietnameză*, Nicolae Nicoară traduce câteva poezii de Ho Și Min. □ Traian Coșovei publică *Să mai văd o dată Lotru...!* □ La *Atlas*, Ana Blandiana literaturizează pe marginea a *Două verbe*. ■ Mira Iosif închide numărul, invitându-ne cu *Shakespeare la el acasă*.

• [„**Tribuna**”, nr. 35] Se deschide cu editorialul redacțional *Trepte ale prezentului și viitorului*. ■ Două pagini sunt dedicate unei discuții despre *O antologie a dramaturgiei românești 1944-1977*, înfăptuită de criticul și istoricul literar Valeriu Râpeanu. □ N. Barbu preîntâmpină obiecțiile pe care le-ar putea stârni selecția autorilor: „Dintre toate merite lucrării, însă, se distinge în chip deosebit studiul introductiv semnat de Valeriu Râpeanu (58 p.), care constituie o excepțională panoramă a creației dramatice contemporane, privirea istorică și critică împletindu-se cu cea tematologică, iar criteriile valorii literare contopindu-se cu cele ale valorii scenice. Subiecte de interes special, cum ar fi relația teatru-public, prezența țărănimii în dramaturgie, problemele teatrului istoric, condiția comediei etc. sunt privite în lumina adevărului și a actualității, în afara oricărei dogmatizări, cu o suplețe de ton, cu o nuanțare ce ilustrează stăpânirea exemplară a domeniului, după o frecventare a lui de aproape 25 de ani, cu ochiul literatului care nu-și limitează unghiul de vedere. Din perspectiva aceasta, valorificând cu experiența sa critică [...] întregul teritoriu al creației dramatice, obiecțiile referitoare la autorii cuprinși în antologie cu texte (căci, altfel, în studiul introductiv, s-a ținut seama de toți), ori la cei «omiși» nu pot provoca decât zâmbete” (*O meditație obiectivă*). □ „În cazul de față, trebuie să recunoaștem, balanța a fost înclinată de partea obiectivității, chiar dacă persistă semne de întrebare legate de absența lui Teodor Mazilu, a Ecaterinei Oproiu, poate chiar și a unei lucrări consacrate lui 1877, sau a uneia dintre piesele mai recente, menționate și analizate în introducere”, punctează Ileana Berlogea (*De la reconstituire la problematizare*). □ A.I. Brumaru prezintă sumarul celor două volume, fără alte comentarii (*Analiză și sinteză*). □ Cornel

Ungureanu întreabă și răspunde: „Se poate, deci, o antologie a teatrului contemporan fără Teodor Mazilu? Mortificată de pupăturile prea numeroșilor admiratori, dramaturgia lui Mazilu e lăsată (cuvintele editorului despre ea sunt mereu admirative) să-și regăsească statutul ei. Se poate, deci, și fără Mazilu. Opțiunea lui Valeriu Râpeanu e semnificativă, toate cărțile mari și-au avut sacrificaii lor” (*Istorie și panoramă*). □ Ion Vartic semnalează *Absențe ilustre*: „O asemenea antologie ar trebui să se deschidă cu *Steaua fără nume* (1944) sau *Ultima oră* (1945), piese prezente, multă vreme, în repertoriul permanent al teatrelor, căci destinul dramaturgic al lui Mihail Sebastian s-a cristalizat în epoca postbelică [...]”. O altă „absență ilustră” este cea a lui Radu Stanca, „deocamdată cel mai important dramaturg al epocii postbelice prin propensiunea filosofică a teatrului său și prin configurația pregnantă a unui univers propriu”. ■ La *Cronica ideilor*, Andrei Marga pornește serialul *De la ideologia structuralisă la „noua filosofie”*. ■ Al. Căprariu publică o însemnare „ateniană” la cronică de sport. ■ Ultima pagină găzduiește un interviu luat de Ion Cocora, la Paris, în iunie 1979, lui André Camp, secretar general al Asociației internaționale a criticilor de teatru și președinte al Asociației criticilor francezi. „Din punct de vedere organizatoric, Asociația internațională a criticilor de teatru (A.I.C.T.) include țările în care există asociații naționale ale criticii de teatru. În țările unde nu există astfel de asociații, sau în acelea ce încă nu snt membre (cum este situația României, care, pentru moment, nu face parte din A.I.C.T., deși are o asociație pe plan național), se pot face afilieri cu titluri individuale. Așa este cazul lui Valentin Silvestru și, de acum, al Dumneavoastră”, declară André Camp.

31 august

- [„**Scânteia**”, nr. 11514] În *Comunistul – marele erou al cărților noastre*, Al. Simion realizează un portret admirativ al omului obișnuit, implicat în construcția socialismului: „N-am avut niciodată impresia, scriind despre comunități, că evoc ființe ieșite din comun: știam însă că în conștiința lor se reflectă mai acut, mai patetic și răscolitor problematica vie a colectivității, a poporului în mijlocul căruia trăiesc, problematica umană în general. Sub acest unghi, condiția de pionieri, de luptători în prima linie pe care și-au asumat-o mi-a apărut nu numai pe deplin firească, dar ea s-a dezvăluit și ca o tulburătoare vocație. Am în vedere, desigur, vocația de a iubi și a se dărui cu abnegație și fără ostentație, de a sluji o idee luminoasă, capacitatea și forța de a visa și de a-și transforma visul, lumea imaginată a dreptății și fraternității, într-o posibilă, pipăibilă realitate”.

- [„**Contemporanul**”, nr. 35] Sunt publicate poeme de George Chirilă, Corneliu Vadim Tudor (*Epistolă către români*) și Ovidiu Genaru (*Patria*). ■ În articolul *Cultura omului nou*, Nicolae Balotă consideră esențial contactul tinerilor cu sfera culturală, în vederea constituirii omului nou: „Nu toți tinerii

sunt chemați să devină literați, ori pedagogi, ori oameni de știință. Dar n-ar trebui să existe un om care în viață, măcar la vârsta atotcuprinzătoare a tinereții, să nu fi gustat din fructele toate ale grădinii care se cheamă cultură. Lucruri cu atât mai valabile în anii noștri când efortul întregii societăți este îndreptate spre făurirea omului nou, personalitate multilateral dezvoltată”.

■ Constantin Coșman încearcă să demonteze, în *Misionarii și irochezii* (în rubrica sa *Cronica ateului*) teoria conform căreia mentalitatea primitivă este profund religioasă și mistică. El se sprijină în acest scop pe observațiile antropologului Bronislaw Malinowski, care indentifică forme ale gândirii științifice și la populațiile arhaice.

■ Redacția semnalează apariția volumului *Noua ordine economică și politică internațională* de Nicolae Ceaușescu în Pakistan.

■ *Elegiile* (Eminescu, 1979) lui Mihai Beniuc sunt, pentru Laurențiu Ulici, la fel de inegale ca întreaga sa operă, ceea ce nu pare totuși să-i știrbească statutul de „mare poet”: „Pe cât de abundent, pe atâta de inegal, Mihai Beniuc nu este mai puțin un mare poet. [...] Inegal a fost Mihai Beniuc în fiecare carte publicată și de la această regulă (impusă de timiditatea spiritului critic, a self controlului) nu se abate nici cu cea mai recentă apariție a poetului, o carte unitară totuși sub aspectul dominației afective, de natură, aici, elegiacă; piesele antologice, de puternică și expresivă vibrație lirică, alternează cu cele ce nu sunt decât versificări oarecare”.

□ Corneliu Dan Georgescu scrie o cronică a volumului IV din *Operele* (Editura muzicală a Uniunii Compozitorilor din R.S.R., 1979) lui Constantin Brăiloiu.

□ Ion Tătaru apreciază succesiunea cinematografică a scenelor din romanul *Dincolo* (Albatros, 1978) de Radu Nițu, căruia îi critică însă sentimentalismul de sorginte oltenească: „Trecerea de la o secvență la alta se face firesc și rapid, limbajul eroilor e viu și colorat, dar acuzând cu toții o oltenească apartenență, există și mici sentimentalisme și unele exagerări [...]”

■ În rubrica de carte străină, Dan Grigorescu prezintă *Geometria secretă a pictorilor* (Meridiane, 1979), de Charles Bouleau, tradusă în limba română de Denia Mateescu.

● [„**Cronica**”, nr. 35] Numărul cuprinde versuri de Ana Mășlea și Mircea Florin Șandru.

■ Studiul lui Z. Ornea, *Junimea și junimismul* (Minerva, 1978, ediția a II-a), este prezentat apreciativ de Liviu Leonte în cronică *Sociologie literară*: „Junimea și Junimismul de Z. Ornea se situează în seria acelor cercetări complexe asupra unor curente din istoria culturii românești care, chiar dacă au avut o dominantă estetică, au inclus și valori de alt ordin, necesitând a fi cunoscute în egală măsură. [...] Junimea și junimismul este o lucrare fundamentală în istoriografia noastră culturală”.

■ Nicolae Turtureanu îl situează pe Titus Vâjeu în categoria poezilor livrești și sentimentali: „Aflat la a cincea sa carte (*Sâmbătă seara unui deceniu*, Editura Albatros), Titus Vâjeu se afiliază poezilor livrești și sentimentali, ironiștilor blânzi care au pus un timbru aparte pe lirica ultimului deceniu”.

■ În *Macedonski, traducător din literatura latină*, Traian Diaconescu analizează textele lui Plinius Minor transpuse în limba ro-

mână de poetul simbolist: „Traducerile lui Al. Macedonski din Plinius Minor sunt o contribuție mărunță, dar semnificativă pentru orizontul de cultură al poetului și al vremii sale”.

● **[„Săptămâna culturală a capitalei”, nr. 456]** Eugen Barbu polemizează, în ceea ce privește opera lui Caragiale, și cu anumite puneri în scenă ale ei, considerând că regizorii au demonizat, în chip nejustificat, eroii tandri ai dramaturgului. Barbu menționează, în acest sens, *D’ale Carnavalului* în regia lui Lucian Pintilie sau *O scrisoare pierdută*, în cea a lui Liviu Ciulei, ambele jucate la Teatrul Bulandra. Pe parcursul articolului, autorul pledează pentru înțelegerea unui anumit purism românesc al lumii de mahala zugrăvită de Caragiale: „Tendința de a prezenta istoria societății și a culturii cu ajutorul modelelor literare, mai ales la noi, s-a exprimat printr-o încercare de surpăneră cu modelele universale. Se fac mereu referiri la Don Quijote, la Svejk, la Othello, dar nu se ține seama de diferențele specifice, singurele care ne reprezintă, pentru că nu tipurile ideale, goale de conținut sunt cele pe care trebuie să le imităm. [...] Ce vreau să spun, mai deschis: personajele românești se deosebesc de cele propuse de oamenii care recurg la modele streine (sic!), prin culoare, printr-un autohtonism metabolizat, rețrăit în tipare moderne, de pildă la Brâncuși, care deschide drumul artei viitorului prin teme din paleolitic, moștenite prin țărâniea română. [...] Intuitiv, Caragiale a avut în vedere că personajele sale nu mănâncă precum francezii și nu se îmbracă precum englezii. Accentuarea trăsăturilor executată de moralist nu a corupt tipul autohton”. ■ Emil Manu consacră o a doua parte recenziei la volumul despre N. Iorga, *Lupta literară*, alcătuit de Sanda și Valeriu Râpeanu. Comentatorul prezintă structura volumului, începând cu articolele publicate de Iorga în „Sămănătorul” în perioada 1903-1906 pe care le analizează în detaliu, atât din punct de vedere al motivației, subiectelor și notelor editoriale, dar și al stilului și semnificației istorico-literare: „Scrise cu înflăcărare și demnitate, paginile istoricului au nerv, nu vorbesc de rafinamente estetice, ci de adevăruri crude; au idei directe și palpită încă; combustiunea lor inițială nu s-a stins. Acesta este meritul ediției, în primul rând de a ne fi redat o frescă a epocii pictate de tânărul N. Iorga, o frescă fremătând încă de participarea artistului”. ■ Constantin Sorescu merge pe urmele „defrișărilor călinesciene” din opera lui Eminescu. ■ Elena Lupașcu publică un grupaj de poeme cu temă erotică. ■ Dan Ciachir se angajează în controversa determinată de cartea lui Gheorghe Grigurcu, *Poeți români de azi*. Deschizând un volum acuzat că a fost scris să „«infesteze climarul literar»”, comentatorul îl citește lucid și sfârșește prin a-i da câștig de cauză, apreciind „spiritul estetizant” și „tematismul controlat”, faptul că autorul demonstrează influența lui Arghezi asupra generației de poeți maturi la momentul apariției volumului, cât și felul în care abordează poezia lui Marin Sorescu avertizând asupra transformării acesteia în rețetă. „*Poeții români de azi* e o carte necruțătoare, rece, dar vestește reșezarea unor valori

care încep să fie privite din perspectivă istorică, limpezite de momentul pasional al genezei”.

[AUGUST]

• **[„Albina”, nr. 8]** Cu ocazia aniversării a 35 de ani de la 23 august 1944, redacția publică editorialul *Poarta soarelui* pe prima pagină a revistei, alături de poemul *Imn cârmaciului*, de prof. Dumitru Anghel. Numărul mai conține poezii de Ion Bănuță și textul *23 august: Lumină!*, de Tudor Arghezi. ■ Hristu Cândroveanu îl consideră pe Mihai Beniuc un poet al vieții, fără de care peisajul poeziei românești ar fi cu neputință de închipuit: „Nu mi-aș putea închipui poezia românească fără Mihai Beniuc, de patru decenii încoace. Cine și-ar putea-o închipui? [...] În 41 de ani – o viață de om – câți au trecut de atunci, Mihai Beniuc a scris o întreagă bibliotecă de cărți, în care lirica sa e reprezentată de peste 40 de culegeri [...] Mihai Beniuc este un poet al vieții – și împotriva a tot ce-ar putea-o umbri. Cald, luminos. Un cântăreț al orizonturilor deschise, un mare poet-cetățean”.

• **[„Amfiteatru”, nr. 8]** Numărul este dedicat aniversării a 35 de ani de la momentul 23 august 1944. ■ În *Revoluția culturală – componentă fundamentală a revoluției și construcției socialiste*, Octavian Știreanu subliniază principalele direcții culturale ale regimului comunist. De un interes notabil este asumarea procesului de revizuire a trecutului și a ierarhiei valorice în funcție de valorile marxist-leniniste: „Străin în mod egal atât spiritului stângist, nihilist, cât și celui necritic, care propunea o preluare «în bloc» neselectivă a valorilor culturale ale trecutului, Partidul Comunist Român a militat încă din primii ani ai existenței sale pentru aplicarea fermă, consecventă, a principiilor marxist-leniniste de valorificare a moștenirii culturale: obiectivitate, partinitate comunistă, profundă cunoaștere a faptelor, selecție științifică, permanenta raportare la activitatea socială concretă [...]. Ca urmare a fost inițiat un amplu program de măsuri vizând descoperirea, punerea în valoare și asigurarea unei largi difuziuni a tuturor valorilor autentice ale trecutului nostru cultural”. ■ M.N. Rusu deplânge lipsa de interes a tinerilor scriitori pentru prezent și preferința lor pentru memorie, precum și faptul că aceasta din urmă este de multe ori rodul imaginației și nu al experienței directe: „Un anume evazionism din problematica autentică a propriei lor vieți sau poate necunoașterea autenticei realități îi face pe acești autori să scrie despre realități ale memoriei mai degrabă decât ale prezentului? Dar uneori memoria tinerilor prozatori pare atât de mult o pură facultate a imaginației, încât te poți întreba dacă nu cumva ei își amintesc numai viețile pe care le-au citit sau le-au visat”. Autorul apreciază totuși proza orientată spre contemporan și cotidian a lui St. M. Găbrian, Mihai Sin, Ioan Radin și Alex. Papilian. ■ Sub titlul *35 de ani de peisaj socialist românesc* sunt publicate proze ale tinerilor scriitori despre subiecte specifice imaginarului agreat de regim, cum ar fi spațiul puternic urbanizat, fabricile și

uzinele, muncitorii și utilajele: *August: scrisoare despre zidirea lumii*, de Katia Fodor, *Puterea orașelor tinere*, de Mircea Florin Șandru și *Însemnări din a doua călătorie*, de Cornel Nistorescu. Acestea sunt însoțite de poemul *Pâine pentru eroul necunoscut*, de Dinu Adam. ■ *Antologia Nordul obiectelor* (Junimea, 1979) de Ioanid Romanescu se află în atenția lui M. N. Rusu, care realizează un portret extensiv al poetului și al liricii sale: „Ioanid Romanescu este poetul condiției existențiale a lui Orfeu. [...] Poezia lui Ioanid Romanescu vine atât din revoluționarismul inițial liric și profetic al lui Mihai Beniuc, reperabil în poezia *Trandafirul sălbatic*, cât și din poezia iconoclastă a generației lui Tonegaru, Geo Dumitrescu și Caraion”. □ Ion Cristoiu apreciază contextualizarea istorică și politică realizată de Mircea Iorgulescu în studiul său *Din vremea lui Dinicu Golescu*, parte din lucrarea *Firescul ca excepție* (Cartea Românească, 1979): „O perioadă de timp practica deformată a abordării textului literar și din alt unghi de vedere decât cel strict estetic, a creat o anume suspiciune față de abordarea textului literar ca dat obiectiv pe scena confruntărilor sociale și politice. Iată însă că *Din vremea lui Dinicu Golescu* ne demonstrează că, mânărită cu talent, dar mai ales cu sinceritate, abordarea extraestetică a unui text literar consacrat de istoria literaturii noastre poate fi încă un pas important în mersul nostru spre istovire prin interpretare a textelor fundamentale și, în același timp, poate să dea textului consacrat o nouă, modernă strălucire”. ■ Dosarul *Cazul Arghezi* continuă și în acest număr al revistei, Ion Cristoiu analizând textul poetului despre libertatea scriitorului, *Viața literară*, apărut în „Adevărul” pe 23 februarie 1947, precum și reacțiile virulente pe care le-a stârnit în presa timpului. Ipoteza autorului este că după ce guvernul a încercat să-l câștige pe poet de partea sa în 1946, acordându-i chiar premiul național pentru poezie, articolul său din „Adevărul”, preluat de publicația manistă „Dreptatea”, a fost perceput drept o luare de poziție politică ostilă. Ea a condus la o victorie a celor care nu considerau eficiente tentativele guvernului de a-l atrage de partea sa pe poet, unul dintre cei mai vocali susținători ai acestei viziuni și a ideii generale de revizuire a ierarhiei valorice literare fiind Miron Radu Paraschivescu, ce publicase deja pe 21 februarie 1945 articolul *Un impostor: T. Arghezi*. După apariția *Vieții literare* în „Adevărul”, acesta îl atacă din nou virulent în *Drumurile unui poet: T. Arghezi*. De la contestarea sa ca om, se ajunge rapid la contestarea valorii operei sale, ce va fi ulterior preluată amplu de Sorin Toma în studiul său contestatar *Poezia putrefacției și putrefacția poeziei*: „Deși promisă a fi realizată cât mai repede cu putință, această revizuire a ierarhiei de valori după criterii care să aducă răsturnări spectaculoase, să prăbușească idoli, va fi amânată un an aproape. Reafirmată și de alți publiciști, cu același patetism plin de siguranță, această judecată critică, amintită de M. R. Paraschivescu, va fi realizată de Sorin Toma în «Poezia putrefacției și putrefacția poeziei»”. ■ În rubrica sa *Cartea de debut*, Constanța Buzea semnalează volumul *Vara timpurie* (Cartea Românească, 1979), de Ioana Ieronim.

• [„Cinema”, nr. 8] Deși în numărul 7 nu fusese anunțată o parte secundă, continuă seria de texte dedicate zilei de 23 august (*Suntem fiii acestor ani incandescenti!*), adăugându-se următorii semnatari: Andrei Cătălin Băleanu (*O luptă fără praf de pușcă*), Cornel Coman (*Adevărul învinge întotdeauna*), Octavian Cotescu (*Sentimentul grav și tonic al răspunderii*), Ion Dichiseanu (*Datorez acestei date importante împlinirea mea*), Francisc Munteanu (*23 August, al doilea act de naștere al meu*), Ernest Maftai (*Împreună să trecem prin fața marelui tribune a țării...*), Mihai Mereuță (*Cei mai dragi eroi ai mei*), Cristiana Nicolae (*Niște tineri curajoși deveniți eroi*), Sergiu Nicolaescu (*Îmi doresc un film despre acțiunea eroică de la 23 August*), Emanoil Petruț (*La noi, azi, a fi comunist de omenie e legea firii...*), Amza Pellea (*Cotitura de la 23 August a dat vieții mele sens și țel*), Ștefan Traian Roman (*Mândria de fiu al lui August*) și Geo Saizescu (*A fi la înălțime*). ■ Cu prilej festiv, *În cinstea celei de a 35-a Aniversări: record în avanpremieră*, este publicată ancheta *Lucrăm simultan 18 filme de actualitate*, la care scenariști și regizori răspund la întrebarea: „Ce idee, moment sau sentiment din actualitate încearcă să surprindă filmul dumneavoastră?”. □ D.R. Popescu indică, în pelicula *Mireasa din tren*, ca semn al actualității, „migrarea tinerilor spre centrele industriale. Familia, care până mai ieri ocupa locul întâi în educația și viața lor, trece pe plan secund, «grupurile de contemporani» având prioritate azi... Angajarea în viața socială este policromă: vom întâlni un «evantai larg», de la romantism la căpătuială, de la seriozitate până la apatie. Unii sunt fascinați de faptele politice ale lumii, trăindu-le. Alții găsesc lumea gata construită: și fie că se mulțumesc cu ce află, fie că anarhia individuală îi mai bântuie și-i mai înfundă pe poteci nu prea luminoase, ei dovedesc o fragilitate de care trebuie să ținem seama...”. □ Despre *Omul care ne trebuie*, scenaristul Ion Băieșu susține că actualitatea s-ar oglindi în tematică: „Eroul este un maistru care a lucrat 20 de ani pe diferite șantiere, un mare expert în materie de betoane și care, terminând o lucrare într-un orășel de munte, nu mai vrea să plece mai departe din motive strict personale, familiale”. □ Interogativ și moralizator, regizorul Iosif Demian discută despre filmul *O lacrimă de fată*, al cărui scenariu aparține lui Petre Sălcudeanu: „Într-un sat, în zilele noastre. O fată a fost găsită înecată. Împrejurările morții sunt necunoașcute. Dar fata e din sat; toată lumea o cunoaște. Ancheta ce se declanșează nu e simplă. Faptele reconstituite, mărturiile ce se confruntă sunt contradictorii. Fotografiiile, făcute în ziua când fata a fost scoasă la mal, se dovedesc utile în elucidarea cazului. [...] O anchetă urmărește de obicei stabilirea unei culpe, a unui vinovat. Dar dacă e vorba și de o culpă morală? Poate fi ea tot atât de ușor detectată? Și mai ales dovedită? [...] A nu te implica, a sta de o parte, a te face că nu vezi nu înseamnă doar lașitate; uneori poate favoriza crima. O anchetă se poate transforma pe nesimțite într-o dezbatere, care pune în discuție noțiunea de conștiință individuală, de conștiință colectivă (nu vorbim prea rar de forța opiniei publice în influențarea individului, influență ce poate fi negati-

vă sau binefăcătoare, de la caz la caz?)". □ Coman Șova, scenarist al *Orei Zero*, precizează că sursa actualității filmului se găsește chiar în reportajele sale: „Ca ziarist, *actualitatea* mi-a oferit multe subiecte «cinematografice». Filmul acesta a pornit de la «Cronica orei zero» pe care am ținut-o în «România liberă» și în «Flacăra», o suită de reportaje despre oamenii care lucrează în «foc continuu», oameni interesanți, pe care am încercat să-i cunosc mai îndeaproape. Un reportaj intitulat «Contra cronometru la lumina stelelor», despre o echipă de electricieni de intervenție din București, a fost «prima oră» a scenariului *Ora zero*". □ Explicațiile pentru ecourile actualității din *Zbor planat* sunt furnizate de către D.R. Popescu (scenarist) și conțin mai multe trimiteri shakespeariene, problematizând, astfel, ideea originalității: „În vidul postum mulți regi muriră, cu desăvârșire în afara regilor lui Shakespeare, care strălucesc și după pieirea lor pe scenă, mutându-se în memoria spectatorilor și cititorilor. Ce-ar trebui să facem noi ca personajele noastre să nu capoteze chiar în clipa în care apar pe ecran? Ar fi mai multe soluții. Prima. Să semnăm cu numele sus-numitului. Lucru ușor imposibil. Apoi, să ne scuzăm. Să zicem că un șantier în care un munte e mutat dintr-o parte în alta, ca să devină barajul unei hidrocentrale – nu e un regat. (Oricum, el nu poate fi schimbat pe un cal.) Multe am putea spune, nu? George al subsemnatului e un baragist trecut pe la Bicz și Porțile de Fier, pe la Argeș și Tarnița – nu e un Lear". □ Dumitru Solomon și Virgil Duda, coscenariști ai filmului *Singur printre prieteni* divulgă din culise: „În centrul acțiunii se află un grup de studenți din ultimul an al unei facultăți cu profil economic, prinși în febra examenelor și a perioadei de practică. În această etapă hotărâtoare pentru intrarea în viață, se dezvăluie calitățile și înclinațiile fiecăruia, se limpezesc opțiunile, se cristalizează profilul lor moral. [...] În atmosfera de efort, pasiune și optimism ce caracterizează tineretul studios, adevărul și trăinicia convingerilor și sentimentelor, simțul echității și al respectului valorilor vor plasa într-o lumină ridicolă egoismului, calculele meschine, lipsa de profunzime". ■ Marina Constantinescu, nelipsită din paginile revistei *Cinema* pe parcursul anului 1979, dar scriind, de obicei, despre filmele străine, își îndreaptă atenția, de această dată, spre melegurile autohtone, în textul *România-Film în „Marea competiție”*: „Sugestiv și inspirat, titlul unui film recent realizat de studioul «Al. Sahia» este *Marea competiție*. Într-adevăr, o mare competiție, impunând concentrarea la nivel superior a tuturor energiilor creatoare și organizatorice, antrenând inițiativa și pasiunea unui număr cât mai mare de activiști culturali, adevărați animatori capabili să amplifice și să aprofundeze dialogul creatorilor cu beneficiarii actului artistic, este această stimulatorie «Cântare a României». România-film a elaborat un amplu program, corespunzător etapei a doua a Festivalului «Cântarea României», în concordanță cu exigențele și mutațiile săvârșite în plan economic, social și politico-ideologic din țara noastră. [...] Tot sub egida Festivalului «Cântarea României» s-au înscris și *Festivalul filmului la sate*, eveniment cu rezonanță în

viața spirituală a satului nostru socialist [...] și *Festivalul filmului pentru pionieri și elevi* [...]. Un loc aparte s-a acordat filmului documentar, cronică vie a anilor noștri, alcătuitându-se, în toate județele, în preajma unor evenimente deosebite, grupaje tematice: «Unirea, națiunea a făcut-o», «Străbunii», «Decebal», «Urmașii» etc. sau dezbateri pe probleme de propagandă pentru educarea ateistă, exemplificate de cicluri ca: «Originea și evoluția omului», «Sfatul omeniei», «Și iar răsună valea», «Nici pâinea fără muncă, nici muncă fără pâine» etc. [...] România-film manifestă o preocupare aparte pentru întâmpinarea celui alt eveniment major, Congresul al XII-lea al P.C.R., pentru care sunt prevăzute programe speciale de filme care reflectă realitățile societății românești contemporane, instaurarea principiilor eticii și echității, documentare promovând atitudinea înaintată față de viață și muncă, filme de propagandă materialist-ateistă”. ■ *Dicționarul cinematografic* întocmit de George Littera a ajuns la noțiunea de *Cinematică*.

● **[„Convorbiri literare”, nr. 8]** Pe frontispiciu, cu litere roșii, genericul *XXXV – 23 August*. □ L. Eșanu deschide numărul cu *Aportul reprezentanților culturii românești la lupta împotriva fascismului*. □ Ion Chiriac publică un *Poem în august*. ■ Din *Viața asociației* aflăm despre „Sesiunea de comunicări organizată de Comitetul județean P.C.R. Iași în cinstea celei de a 35-a aniversări a eliberării României de sub dominația fascistă”. Alături, este reprodus un fragment din comunicarea *Tradiție și actualitate în cultură*, datorată lui Mircea Radu Iacoban, secretarul Asociației scriitorilor ieșeni. ■ Apare partea a doua a anchetei *Experiență de viață, experiență literară*, căreia i se alătură Platon Pardău, Vasile Rebreanu și Mihai Tatulici. □ Platon Pardău cumulează primele două întrebări, despre semnificațiile experienței de viață ale scriitorului, avansând următoarea ipoteză: „Nu neg importanța experienței scriitorului, dar eu aș numi-o capacitate de trăire, capacitate afectivă, putere sau, se poate spune, slăbiciune de a te «durea» viața, de a te ține în loc evenimentul, un fel de inerție specială care nu te lasă să treci rapid prin viață, să-ți desfășori urgent firul, care te obligă să te uiți o dată și încă o dată la ce s-a întâmplat, să-ți amintești iar și iar ce ți s-a povestit, să simți că trebuie neapărat să te gândești la cutare sau cutare lucru. Da, cred că de aici începe totul, de la însușirea sau talentul sau cum s-o mai fi numind de a nu te lăsa dus de vârtej, de a încerca să-l înțelegi omenește, sincer, fără nici un fel de prejudecăți, de a te îndoi că l-ai înțeles și a încerca din nou”. □ În privința autenticității experienței de viață a tinerilor scriitori, Platon Pardău susține, în răspăr, că nu ar fi neapărat necesară, motivând: „Nu pot decât să aplaud încercarea unor prozatori din generațiile mai tinere de a scrie despre fenomene din România anilor '50, '60 pe care nu le-au cunoscut nemijlocit. Să nu ne amăgim, epoca aceea va continua să atragă scriitorii multor generații, și găsesc absolut firesc să fie așa”. □ Vasile Rebreanu recunoaște că, în cazul lui, „viața are un rol covârșitor”: „Spun *viața* eventual cu o nuanță specială, raportată organic la ființa mea,

viața deci ca realitate trăită de mine, filtrată și modelată prin sensibilitatea mea. Nu cred deloc într-o formă a realității, oricât de importantă, oricât de spectaculoasă, oricât de pretabilă să devină subiect literar, dar care să-mi fie străină și care să poată deveni substanță a scrisului meu”. □ Și la cea de-a doua întrebare, Vasile Rebreanu răspunde fără echivoc: „Nu poate fi nici măcar presupusă o împlinire literară fără experiență de viață”. □ Mihai Tatulici dezvăluie, răspunzând primei întrebări, și detalii din culisele cărților proprii: „În ceea ce privește felul în care experiența mea de viață s-a convertit în creație literară, am de spus doar că până la 31 de ani câți am acum, am reușit să-mi epuizez mare parte din datele mai semnificative ale biografiei mele în două cărți (*Ceața și obișnuința* și *Salvatorul*, un roman care va apărea la «Albatros», peste câteva săptămâni) și că am încercat să subliniez experiența câștigată (cea retrăită direct) într-o carte de povestiri despre anul 1950 care a ajuns în mâinile bune ale unui redactor de la Editura «Eminescu». Cunoscându-mă mai bine pe mine decât pe alții, pot afirma fără teama de a greși că abia de la această vârstă poți scrie cărți în care prietenii (și rudele) să nu mai recunoască repere din propria mea existență”. □ Ancheta *Experiență de viață, experiență literară* se încheie cu câteva rânduri *În loc de concluzii*: „S-ar putea vorbi mult despre mecanismele potrivit cărora experiența de viață e convertibilă în experiență literară. Dar înaintea unei asemenea discuții, sau ca motiv important al unei asemenea discuții, există o constantă imposibil de scăpat din vedere. Scriitorul, și prin aceasta literatura, este legat printr-o subtilă osmoză de lumea în mijlocul căreia trăiește și pentru care scrie. Deși un lucru atât de simplu, să nu uităm să ni-l reamintim: scriitorii României de astăzi sunt oamenii României de astăzi, se hrănesc spiritual și hrănesc spiritual această parte a lumii, iar resorturile actului lor de creație își are rădăcinile în acest cadru – al nostru, al oamenilor acestei țări”. ■ La *Cronica literară*, Daniel Dimitriu comentează cel din urmă volum al lui Virgil Teodorescu, *Legea gravitației*, care „pune în lumină următorul aspect: poezia lui Virgil Teodorescu nu și-a pierdut vigoarea, nu și-a slăbit nervul inițial. Gură de foc în canonada avangardei literare din jurul anilor '30, ea demonstrează, după atâția ani, a nu fi fost o simplă campanie. A depășit ceea ce era modă și conjunctură în explozia avangardistă, prelungindu-și până azi vitalitatea și, implicit, păstrându-și nota de originalitate”. □ În vecinătate, Al. Dobrescu își fixează busola critică pe *Nordul obiectelor* de Ioanid Romanescu. ■ La *Jurnal*, Constantin Pricop „pătrunde” în *Curtea medicilor*, volumul de versuri al lui Adrian Popescu. □ Val Condurache „încearcă” *Viața în teleferic*, volumul de povestiri al lui Val Gheorghiu. □ *Romanul condiției umane*, volumul lui Liviu Petrescu, e recenzat de Mihai Dinu Gheorghiu. ■ Cele două *Prezențe contemporane* aduse în prim-plan în acest număr sunt Marin Preda și Eugen Simion. □ În *Delirul* lui Marin Preda, Fănuș Băileșteanu vede *Un letopiseț al secolului XX*: „Acuzele privind, chipurile, lipsa de acțiune epică, lipsa de ficțiune în favoarea unei puternice infuzii

de fapte documentare, așa-zisa prelucrare neasimilată a unor date istorice și documente ale vremii nu rezistă la o analiză mai atentă. Romanul lui Marin Preda este un letopiseț neculcean al secolului al XX-lea, un letopiseț foarte personal al evenimentelor premergătoare celui de-al doilea război mondial. Pe fondul unor acorduri wagneriene, «însemnările», și așa personale, ale lui Ștefan Paul devin niște argumente epice destul de personale. Ca, de pildă, în scena unde Hitler se joacă de-a pisica cu șoarecele cu doctorul Hacha, «nenorocitul președinte al republicii Cehoslovace», și în cea a întâlnirii Führerului cu generalul Antonescu. Scriitorul se întreabă: «Ce-i spusese generalul lui Hitler și cum îi primise acesta spusele?». Pentru reconstituirea scenei se apelează la povestirea, «mai târzie», aburită de timp, deci, a unor «martori oculari» (?), care povestire pare a-i parveni scriitorului printr-un alt bun cunoscător al evenimentelor epocii. Acesta din urmă știa, de pildă, ce se întâmplase cu bătrânul Hacha. Cine altul să fie acest prieten de gând al scriitorului decât însuși Ștefan Paul – protagonistul romanului?! Prin ochii lui, *Delirul* înregistrează apocaliptic realitatea crudă a anilor 1940-1941”. □ Const. Ciopraga analizează cea de-a doua ediție a *Scriitorilor români de azi (I)* de Eugen Simion: „Ținând seama de echilibrul judecăților, de ordonanța clasică a argumentelor și, mai mult încă, de claritatea dicțiunii, Eugen Simion e un spirit raționalist, dar nu unul boreal, căutător obstinat de sensuri logice. Precum la un E. Lovinescu, a cărui operă a studiat-o atent, ordinea clasică a structurii lui Eugen Simion reclamă din parte-i o distanțare, mai exact o anumită detașare de scriitorii studiați, pentru ca astfel, dintr-o perspectivă netulburată de ecouri imediate, judecățile de valoare să fie cât mai drepte. Că o astfel de structură intelectuală își asociază fertil sensibilitatea, o demonstrează capacitatea lui Eugen Simion de a se bucura față de cărțile exemplare, satisfacție concretizată în calificative ca *superb*, *exceptional*, *extraordinar*, în superlative mai totdeauna motivate. Când un confrate «face eroarea de a combate cu prea mare ușurință» pe Maiorescu, iar Tudor Vianu îl tratează cu «o neînțeleasă severitate», reacția se constituie într-o normă etică semnificativă: «Sentimentul de pietate nu-i bun, firește, în critică, dar nici iritarea perpetuă, privirea invariabil sceptică nu sunt de recomandat». În măsura în care, într-un domeniu atât de controversabil ca literatura, putem vorbi de adevăruri absolute, Eugen Simion se vrea neîmplinit, liber deci să dea curs vocației sale pentru adevăr. Însă neîmplinirea nu trebuie înțeleasă ca o fugă în pustiu: după ce foiletoniștii și cronicarii au demontat mecanismele unei cărți, după ce eventualele polemici s-au stins, autorul *Scriitorilor români de azi* reia în liniște dosarele (termenul revine de multe ori), reface procese, temperează concluzii pripite, amendează entuziasme nefundate, intervine decent-polemic, își potrivește tonul cu valoarea reală a operelor, de unde acea impresie globală de probitate și finit”. Aplecându-se, concret, și asupra anumitor capitole din *Scriitorilor români de azi*, Const. Ciopraga citează, de pildă, din aprecierile lui Eugen Simion cu privire Adrian Pă-

unescu: „Fiindcă e vorba de figuri controversate, criticul se angajează să explice și poziția lui Adrian Păunescu, poet cu mulți adversari, în care cineva vedea recent, un geniu: pentru Eugen Simion acesta e un «spirit macedonskian», înclinat să dea o «corporalitate ciclopică simbolurilor delicate din lirica veche», redundant și de o «insuportabilă prolixitate uneori»; urmează imediat punctarea ideii de reținut, căci după fragmente atone, «sigur că, undeva, în mijlocul sau la sfârșitul poemului», apare o «metaforă care să ne taie, pur și simplu, răsufierea și să închidă gura clevetitoare»”. ■ Rubrica *Debut „Convorbiri”* aduce la... rampă doi prozatori: Radu Gabriel Pârvu (*Fuga și Caietul*) și Ioan Chelaru (*Tănăsică*). ■ Grigore Ilisei publică proza *Mărturisiri*. ■ Două grupaje de versuri: Antoaneta Apostol și Ion Beldeanu. □ Sunt, de asenemea, prezenți cu poezii în acest număr: Horst Fassel, Haralambie Țugui, Sandu Stelian. ■ Ioan Holban comentează *Galeria cu viță sălbatică*, romanul lui Constantin Țoiu. ■ În *Arhiva „Convorbirilor”*, Nicolae Florescu depozitează alte scrisori ale Hortensiei Papadat-Bengescu. ■ La *Contexte*, Constantin Coroiu scrie despre colecțiile „Biblioteca pentru toți” și „Idei contemporane”. ■ Pornind de la eseu lui T.S. Eliot, *Tradiție și talent personal*, Nicolae Ciobanu discută despre *Integrarea în tradiție, un „test al valorii”*. ■ La *Panoramic editorial*, Vasile Chifor semnaleză *Însemnări târzii* de Traian Olteanu. □ Lucian Vasiliu prezintă al șaselea volum de versuri semnat de Ion Lotreanu: *Acordul cu lumea*. □ *Echivalențe*, cartea lui Andrei Ciurunga, este recenzată de Areta Șandru. □ O. Dorian deschide *Cartea dimineții* de Al. Raicu. □ Anatol Ghermanschi calculează *Doi ori doi*, volumul lui Daniel Drăgan. □ George Bădărău intră în *Miezul adânc* de Roman Istrati. □ Dorian Obreja scrie despre *Vitralii* de Marcel Petrișor. □ N. Barbu analizează studiul *Trecut și prezent în teatrul românesc* de Mircea Mancaș. ■ Rubrica îngrijită de Ioanid Romanescu se intitulează, în acest număr, *Poșta redacției*. Redenumire care nu e, deocamdată, cu noroc. ■ Numărul se încheie în notă optimistă, cu rubrica *Literatura lumii* găzduind un grupaj de versuri din poeți de pretutindeni, intitulat *Cântecul speranței*.

• [„Dialog”, nr. 69-70] Noemi Bohmer propune un articol despre *Metamorfozele personajului în literatura actuală*: „În literatura deceniului al VII-lea și al VIII-lea personajul realizează o dublă mișcare: pe de o parte se adâncește obiectivarea creatorului, pe de altă parte logica internă care-i guvernează manifestările se schimbă. În literatura deceniului al VI-lea personajul masculin avea cel mai adesea înfățișarea eroului. [...] În literatura din ultimele două decenii a început, odată cu personajul lui Marin Preda, Nicolae din *Moromeții* (II, 1967) o înfățișare deosebită a personajului. [...] S-a depășit antiteza bun-rău, personajul intră în conflict cu lumea, cu el însuși și cu propriul ideal”. ■ Actualitatea literară este prezentă prin cele trei recenzii ce alcătuiesc rubrica *Cronica literară*: □ Mircea Doru Lesovici, *Spectacolul cuvintelor*: „Volumele lui Leonid Dimov [...] dezvăluie înainte de toate un

poet cu un stil consecvent. Recentă carte (Leonid Dimov, *Spectacol*, C.R., 1979) li se adaugă firesc întregind un spectacol de cuvinte și imagini, disonant, imprevizibil. [...] Deși înțelegem că autorul preferă un lirism dominat de sentimentul expresiei, el trebuie totuși să aibă în vedere ca disponibilitatea invenției să nu fie făcută în dauna substanței. [...] Ferindu-se de excesul reabilitării nepoeticului (devenită, azi, ea însăși un clișeu), noul volum al lui Leonid Dimov întregește o structură lirică fertilă, de o mare stabilitate”.

□ Dorian Obreja, *Cornel Mihai Ionescu – Palimpseste*: „Argumentele, de altfel, originale sau nu sunt coloana vertebrală a cărții, nucleul în jurul căruia se organizează, armonios și explicit, substanța critică. [...] Lectura acestei cărți ne convinge cu prisosință că nu ne aflăm în fața unor «încercări» ci a unor reușite «jocuri», în fața unui critic singular, delectându-se și delectând”.

□ Lucian Vasiliu, *Gheorghe Grigurcu – Poeți români de azi*: „Criticul e cât se poate de exact în alegerea numelor care să onoreze întreprinderea sa. Lipsesc, la o primă vedere, cel puțin, poeți ca Ioanid Romanescu, Corneliu Sturzi etc., în schimb apar autori precum Petre Ghelmez, Petre Got, Liviu Cășin, Ilie Purcaru etc., mai ales că Gheorghe Grigurcu se dovedește foarte intransigent, vehemnt când e vorba de impostură sau insignifianță”.

■ Cornelia Ichim recenzează cercetarea întreprinsă de Augustin Z. N. Pop cu privire la corespondența Veronicăi Micle: „Cercetările sale au fost privite de către unii cu simpatie, de către alții cu neîncredere – rezerva principală fiind aceea că opera, textul literar există «în sine», fără altceva care să-l lege de realitate. [...] cartea profesorului A.Z.N. Pop este meritorie și constituie o bază sigură, științifică pentru orice demers care ar viza această latură a vieții lui Eminescu. Și aceasta pentru că actuala ediție nu mai recurge, cum au făcut-o cândva Octav Minar sau Nic. V. Baboeanu, la falsificări sau trunchieri de texte. Documentul este respectat «în litera» lui. [...] ne exprimăm totuși rezerva pentru excesul de zel cu care prof. Pop a transcris – formal – scrisorile, considerând că e necesară păstrarea ortografiei epocii și chiar eventualele greșeli – pentru a da textelor o autenticitate deplină”.

■ Luiza Nicolaescu (*Roman polițist și încă ceva*) expune particularitățile romanului polițist: „Am putea vorbi de dramatizarea detectivului, asumată exemplar de Dashell Hammett, Raymond Chandler și Theodor Constantin, în scopuri ironice de Victor Eftimiu, cu efecte grotești de Horia Tecuceanu. Subiectul romanului cu necesitate «autentic» – propune ilustrarea unui caracter mai curând, decât clarificarea unei enigme. Accentul cade pe cum, nu interesează atât punctul terminus, cât procesul atingerii acestui punct, care îl dovedește pe detectiv în primul rând sub latura sensibilității. [...] Dar poza de profesionalism, de cinism, nu este o reacție cameleonică, fără corespondent real. Nu lipsește atât sentimentul [...] cât semnele sale”.

■ Oana Vasilescu (*Un scriitor pentru eternitate*) semnaleză editarea volumului de scrieri alese aparținând scriitorului american E. A. Poe.

■ Maria Sîrbu salută traducerea romanului lui

Henry James, *The Awkward Age* (*Vârsta ingrată*, Editura Eminescu, 1978): „Critici diverși afirmă că ultimele romane ale lui Henry James țin de domeniul pretențiosului și dificilului și aceasta datorită unei abstractizări oarecum superflue a acestui stil «de final». Un exemplu elocvent în acest sens îl constituie și romanul *The Awkward Age* [...] acum într-o excelență transpunere românească datorată lui Ștefan Stoenescu”.

● **[„Familia”, nr. 8]** Mai multe texte ale acestui număr sunt închinete zilei de 23 august: *Bihorul în anii construcției socialiste* (de Gheorghe Blaj), *Aniversarea Eliberării* (Ștefan Pascu), *Pagini din rezistența antifascistă și anti-hortistă a populației din Bihorul de nord – 1940-1944* (I. Popovici), *Discernământ de vitejie* (Coriolan Gheție), *Omagiu nemuritorului August '44* (notă prin care Florian Chiș trece în revistă comunicările științifice prezentate la Cabinetul județean Bihor pentru activitate ideologică și politico-educativă). □ În articolul-bilanț „*Familia*” în anul eliberării, Elena Stan amintește sumarul revistei din 1944, menționând contribuțiile unor M.G. Samarineanu, D. Iov, Ion Potopin, Ion Ojog, George Todoran, Emil Zegreanu, Aurel George Stino, Victor Papilian, Ion Marin Sadoveanu și Radu Gyr. ■ *Vitrina cu cărți* este, de asemenea, ordonată tematic, avându-se în vedere cărți de istorie: Aurica Broinaș scrie despre *Alianțe politice ale Partidului Comunist Român (1944-1947)* de Mihai Fătu, iar Viorel Faur comentează două volume: *Enciclopedia istoriografiei românești*, coordonată de Ștefan Ștefănescu și *Texte din gândirea social-politică progresistă românească (1900-1944)*, antologie alcătuită de Mircea Măciu. □ *Jurnalului politic (1939-1941)* al Marthei Bibescu îi sunt evidențiate, de către Mihai Drecin, unele puncte de interes: „O idee care domină în întregime paginile *Jurnalului* este antifascismul declarat al autoarei”. Mai mult, cronicarul accentuează că „Martha Bibescu îi detestă pe legionari numiți de ea «legionarii naziști». Ea a făcut parte din gruparea antigermană și antilegionară din jurul palatului regal”. La sfârșitul analizei, Mihai Drecin concluzionează: „Atunci când România era schilodită din toate părțile, Martha Bibescu nu pierdea nădejdea că: «Va veni o vreme când acest popor, care n-a fost cunoscut până acum, va fi luat în seamă. Din această țară, trecută sub tăcere, vor răsună cântece și muzică. Neamul acesta va renaște și lumea se va mira ca de o minune să afle, în sfârșit, tot ceea ce el posedă din conștiința universală». Este vremea zilelor noastre”. ■ Al. Cistelean susține că poemele lui Dumitru Popescu din *Rază de cobalt* „se disting printr-un amplu program social și chiar printr-o programare riguroasă”, ele fiind „pornite, evident, dintr-un corp ideologic și dintr-o vocație meditativă, [...] nu cunosc, totuși, sterilitatea – nici tematică, nici expresivă. Registrul metaforei ține [...] de imagistica expresionistă, crudă și violentă, viscerală, cu înclinații spre viziunea grotescă; o luciditate aflată mereu pe baricadă aliniază poemele în asalturi pamfletare în care pasta lingvistică are o pregnanță argheziană iar apostrofa e ineluctabilă”. ■ Maniera ironică a *Contextului operei* de Cornel Ungureanu este pusă sub

lupa critică de Gheorghe Grigurcu, care ghicește în cronicarul *Orizontului* „un mare amator al cancanurilor ce parazitează pe fibra operei, devorând-o în mai mare ori mai mică măsură, atunci când capătă încurajarea observatorului care sălăsluiește în exeget, dictându-i soluții ce nu se corelează strict cu judecata de valoare”. Citând câteva pasaje în care Cornel Ungureanu comentează operele lui Zaharia Stancu și ale lui Al. Ivasiuc, Grigurcu pretinde că „îndeobște criticul se simte mai în largul său când tratează autori ce nu mai sunt în viață. [...] Să așteptăm oare trecerea lor dincolo de Styx, pentru ca un... alt Cornel Ungureanu să le numească fără menajamente defectele?”. ■ Poeme de Viorel Horj, Vasile Smărăndescu, Teodor Crișan, Ion Davideanu, Teodor Frâncu și Simona-Grazia Dima. □ Gh. Moldovan traduce poezii de: Fábrián Sándor (*Comuniștii*), Majtényi Erik (*Despre omenie*), Létay Lajos (*Îl cânt*), Lászlóffy Aladár (*Patria*). ■ Vasile Spoială dezvoltă *Labruyerisme*. ■ Radu Enescu discută despre *Traducerea – mijloc de cunoaștere*. ■ Sub titlul *Viața orașului*, sunt puse în oglindă două pagini: prima, despre *Oradea azi*, aparținând redactorului șef al *Familiei*, iar cea de-a doua, *Oradea mâine*, dezvăluind detalii despre viitoarea proiectare a unei zone centrale politico-administrative, semnat de arhitecta Viorica Zărnescu (responsabila proiectului de modernizare a urbei). Deși Alexandru Andrițoiu, care scrie despre platforma industrială a orașului, sugerează, prin subtitlul *Zona de vest (I)*, o continuare a relatărilor despre Oradea, ele nu vor mai apărea. ■ Stelian Vasilescu discută despre *Teatrul „L.S. Bulandra” și Liviu Ciulei în America* într-un interviu cu actrița Irina Petrescu. ■ Un colaj de citate despre *România în conștiința lumii* (din M.A. Asturias, Romesh Chandra, Giulio Carlo Argan, Leopold Sedar Senghor, Per Olof Ekström, Vera Marețkaia, Emmanuel Robles, Rafael Alberti, Iuan Shui-Po, Alejo Carpentier, Ianis Ritsos, Pablo Neruda, E. Azernikova, Graham Greene, Salvatore Quasimodo) încheie numărul festiv al revistei.

● **[„Presa noastră”, nr. 8]** Al. I. Zăinescu semnează o însemnare despre relația presă – literatură: „[...] O prejudecată în perimetrul căreia trăim, uneori: ziaristica este un prag al literaturii. Și numai aici. În acest domeniu, se poate vorbi despre talent și capacitate de creație, despre sensibilitate. De aici și un lung șir de rubrici, în mai toate publicațiile noastre, destinate tinerelor condeie, talentului în continuă căutare și afirmare de sine. Este adevărat, mai toate numele mari ale literaturii noastre au trecut prin jurnalistică (un pojar necesar, nu?) și s-au desprins apoi, de-sine-stătătoare. În aria creației propriu-zise. Dar toate aceste nume dovedesc și altceva. Ele sunt frecvent întâlnite în peisajul publicistic și asta poate spune deja mult despre rostul și pasiunea celor ce profesază cu ajutorul și în domeniul atât de fascinant al cuvântului. Parola so află la purtător, cum se zice, adică la acei ce cu talent și cu trudă își fac din scrisul și vocația lor o meserie a vieții înseși, un destin care poate să-i poarte prin cele mai tulburătoare zone ale existenței și să opereze asupra ei cu sensibilitate și discernământ. Jurnalistica este ea însăși un domeniu, cu proprietățile și rigorile

ei. Se poate învăța, cum se poate, desigur, și încă – risc o afirmație – chiar pe cont propriu. Afirmație cu care mă întorc la ceea ce vreau să justific și să apăr de fapt, această rubrică de azi care, chiar dacă pare un împrumut din vecinătăți literare, rămâne să sondeze și să facă oficiu de mic atelier în viața și activitatea unor tinere condeie. Pentru că de ce nu, tinere condeie și în jurnalistică? Iată un nume pe care îl semnalez: Corneliu Ștefan”. □ Publicația inserează o cronică a volumului *Inscripții pe o bandă de magnetofon* de Iulius Țundrea (Editura Eminescu) semnată de Victor Bârlădeanu. □ Tudorel Oancea semnează studiul *Presa dobrogeană la o sută de ani*.

• [„**Ramuri**”, nr. 8] Versuri festive, închinată zilei de 23 August, publică Ion Schinteie, Ștefan Tunsoiu, Ludmila Ghițescu și Petre G. Gorun. □ Versuri în afara tematicilor „protocolare” publică Dumitru Bălăeț, Ion Crînguleanu, Dinu Flămând. ■ Ioan Bălașa e prezent cu proză. ■ Șerban Cioculescu inaugurează rubrica *Semnalizări*. Construind un hazliu „dialog” între două personaje, Învățăcelul și Eudoxiu, autorul *Caragialiane* ridiculizează, în *Ignoranță și „stil”*, erorile săvârșite de Augustin Z.N. Pop în volumul *Veronica Micle. Corespondență*. În finalul „convorbirii”, Învățăcelul cere magistrului clemență: „Iertați-! E destul!”. ■ Marin Sorescu se întoarce la *Cronica literară*, în care comentează drastic, afișând și unele impetuoșități pamfletare, volumul *Poeți români de azi* de Gheorghe Grigurcu, „pe care editura Cartea Românească a publicat-o ca pe o eroare posibilă în balanța-i altfel echilibrată”. (Cronica a apărut în Marin Sorescu, *Ușor cu pianul pe scări*, și Marin Sorescu, *Opere. IV. Publicistică*.) ■ La împlinirea a șase decenii de la apariția revistei lunare de folclor și muzică populară *Izvoarașul*, Costea Marinoiu expune programul și preocupările mensualului mehedințean. □ Ion Șerban Drincea realizează un interviu cu întemeietorul *Izvoarașului*, folcloristul Gh. Dumitrescu-Bistrița, în vârstă de 84 de ani. Acesta evocă începuturile publicației, satisfacțiile și greutățile întâmpinate pe parcursul celor aproape două decenii de existență neîntreruptă a revistei, amintind că, la un moment dat, a deprins meșteșugul tipografic, pentru a putea înfăptui mai ușor revista. Dumitrescu-Bistrița a izbutit să atragă în paginile *Izvoarașului* câțiva colaboratori de prestigiu (între care Simion Mehedinți și C.S. Nicolăescu-Plopșor). Publicația a succombat în decembrie 1940, în urma presiunilor legionarilor, care îi ceruseră conducătorului mensualului ca revista să fie loială cauzei lor.

• [„**Steaua**”, nr. 8] Editorialul redacției este dedicat sărbătorii de 23 August. ■ Ioan Bojan scrie un material amplu, intitulat *Realizări și perspective* referindu-se atât la obiectivele socio-economice atinse deja sub conducerea Partidului Comunist Român, cât și la liniile directoare proiectate până în 1990 prin Directivele Congresului al XII-lea. □ I. Maxim Danciu contribuie la spiritul festiv al numărului cu articolul *Civilizația și cultura socialistă*. ■ Liviu Petrescu publică prima parte dintr-o retrospectivă a literaturii române de după 1965. Ca un preambul, autorul reamintește momentul Congresului al IX-lea al

P. C. R. în care este exprimată, de la vârf, desprinderea de dogmatism. Orientarea recomandată și imprimată literaturii este, notează Liviu Petrescu, „profund marxistă, dar de un marxism viu, suplu, dinamic, incompatibil cu dogma”. Literatura română va sta, de acum, sub semnul „marxismului creator”, perspectivă care admite și posibilitatea apariției conflictelor în sânul societății socialiste. Autorul amintește descentralizarea instituțională și editorială care a avut loc după 1965, dar și de restricțiile dogmatice ale perioadei 1944 – 1965, care au determinat, la finalul deceniului nevoia unor dezbateri pentru a stabili specificul actului de creație, mai ales al creației literare. Dintre dezbaterile de impact este menționată cea inițiată de „Luceafărul” cu privire la «metoda de creație», completată de cea inițiată de „Contemporanul” asupra lirismului. Dezbaterea asupra criticii a avut loc în „Gazeta literară” din 1966, concentrată mai mult împotriva criticii «universitare». N. Manolescu propune conceptul de «critică creatoare», inspirat și de anumite idei călinesciene din *Principii de estetică*. De aici, N. Manolescu ajunge să formuleze principiul lecturilor „infidele”. E. Simion se alătură conceptului de critică creatoare, de critică de interpretare, iar ulterior relansează conceptul „criticii totale”. Acțiuni importante în câmpul literar după 1965 au fost, notează autorul materialului, reeditări masive, în special ale literaturii interbelice, traduceri de opere și din scriitori semnificativi ai literaturii universale prin Editura Univers și Editura Minerva. ■ Mircea Popa semnaleză cu încântare apariția celui de-al doilea volum al lui Romul Munteanu, *Jurnal de cărți*, o culegere a foiletoanelor sale având ca subiect literatura străină. ■ *Temele* manolesciene identifică, înainte de Rebreanu, începuturile romanului realist românesc într-un fel de mic roman al „realismului economic” ilustrat prin romanul *Întunecare*, de Cezar Petrescu. Autorul este un perfect observator de mediu, dar fără capacitatea de sondare psihologică a personajelor. „[...] Cezar Petrescu zugrăvește doar efectele unor cauze ce rămân presupuse. Este trăsătura cea mai izbitoare a micului său realism economic. Mondenitatea n-are suflet adânc, ci doar comportament caracteristic.” ■ Nicolae Liu scrie un articol despre descoperirea liricii eminesciene de către Nicolae Iorga. Citind *Luceafărul* în vremea liceului, „când am intrat în facultate, eram eminescian», notează cărturarul, citat de autorul articolului. În continuare comentatorul se ocupă de critica lui Nicolae Iorga asupra textelor eminesciene, o critică independentă de cea a exegeților anteriori. De asemenea, semnificative sunt acțiunile sale de popularizare a poetului „dincolo de mitul care întunecă privirile sau paralizază talentul”. ■ Virgil Lefter se oprește asupra *Ultimelor sonete închipuite ale lui Shakespeare în traducere imaginară de Vasile Voiculescu*, identificând, în calitate de cele mai valoroase trăsături ale cărții, sonurile din Arghezi și Eminescu, sau din cărturari și limba populară, și prin acestea dând prilej poeziei românești de a ocupa un loc important în poezia universală. *Ultimelor sonete închipuite ale lui Shakespeare în traducere imaginară de Vasile*

Voiculescu. ■ Al. Matei și M. Oprea propun un material despre revista antifascistă „Țară nouă”, apărută în 1939 – 1940 la Cluj, un autotintitulat „îndreptar ardelenesc de gând și faptă românească”, importantă prin semnăturile unor nume cu rezonanță ale vieții științifice și culturale românești, simpatizante ale comunismului, și prin faptul că s-a făcut „ecoul atitudinii poporului român împotriva presiunilor externe de știrbire a granițelor țării”.

■ Adrian Popescu prezintă antologia de lirică maghiară a generației Forrás, publicată la Editura Dacia, în traducerea lui Tudor Balteș, cu prefață și note biobibliografice de Kántor Lajos. Este vorba despre poeții tineri de după anii '60, cei care au înnoit temele și limbajul liric: Lászlóffy Aládar, Szilagy Domokos, Hervay Gizella, Farkas Arpád, Csiki László etc.

■ Petru Poantă scrie despre volumul semnat de Dumitru Popescu, *Rază de cobalt*, care „confirmă substanța unei poezii politice și vaticinare, singulară în spațiul liricii actuale, atât prin tonalitatea cât și prin sistemul imagistic al ei”.

■ La *Cronica literară*, Virgil Ardeleanu reține romanul Mariei-Luiza Cristescu, *Figuranții*, o proză ardelenescă a cărei acțiune este situată în Transilvania, în perioada premergătoare Unirii, și al cărei fir roșu este ideea că, în momentele semnificative ale istoriei oamenii pot fi simpli figuranți. □ O altă proză asupra căreia se oprește comentatorul este cea a Alexandrei Târziu, *Locatarul*, catalogată drept o proză lirică asimilând, din păcate gratuit – remarcă autorul articolului – elemente de absurd.

■ Gheorghe Grigurcu scoate la lumină, într-un articol pe cât de amplu permite spațiul unei reviste, activitatea criticului N. Davidescu, pe care, notează autorul, celebritatea sau, măcar, recunoașterea l-au ocolit cu încăpățănare, deși a fost cel care, militant al simbolismului, pleda în anii '20, milita pentru instituirea unei critici estetice, a unei exegeze creatoare. „Calitatea de căpetenie a criticului rămâne gustul său surprinzător de sigur, capabil de a detecta înaintea tuturor configurația de valori reale a poeziei timpului. Nici un punct de reper nu i-a fost la îndemână, nici un stimul n-a acționat asupra conștiinței sale, cu excepția unei opoziții acerbe, manifestată din toate punctele cardinale”.

■ Pentru *Confluente*, Andreas Rados scrie despre felul în care România se reflectă în lirica grecească de la figura lui Mihai Viteazu la Călugăreni, până la „aureola vieții și muncii oamenilor de azi”.

■ La *Viața cărților*, Irina Petraș reține volumul *Moartea cotidiană* de Dinu Pillat, (Dacia, 1979), o scriere ce completează proza târgurilor din literatura română. □ Aceeași comentatoare se oprește și asupra volumului *Parnasianismul*, de Margareta Dolinescu (Univers, 1979), o lucrare cu bibliografie semnificativă care „conduce spre ideea de modernitate a parnasianismului”. □ Mircea Popa semnaleză volumul de poezii *Încercare asupra bucuriei* (Facla, 1978), iar Virgil Nistor prezintă volumul *Epigrame*, de Sorin Pavel (Litera, 1979).

■ Teodor Tanco scrie *Ultimele precizări la documentul (Coșbuc)* pentru a încheia polemica dintre el și G. Scridon cu privire la prezența lui Coșbuc, în vara anului 1908, la Sîngeroz-Băi.

■ V. Mihai consemnează articolul lui Thomas Amherst Perry de la East Texas State University din nr. 1/1979 al revistei „Cahiers roumains d'études littéraires”, în care scrie despre români că au «un simț al aprecierii formelor non-realiste» în alte literaturi”.

● [„Teatrul”, nr. 7-8] Se deschide, în interior, cu fotografia lui Nicolae Ceaușescu, sub care sunt așezate câteva rânduri ale acestuia despre semnificațiile zilei de 23 august. ■ Urmează fragmente *Din cuvântarea tovarășului Nicolae Ceaușescu la Plenara comună a Comitetului Central al Partidului Comunist Român și Consiliul Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale*, desfășurată la 5 iulie 1979. ■ Cu prilejul celei de-a XXXV-a aniversări a Eliberării, dramaturgul Theodor Mănescu semnează textul *Când România ne cheamă...*: „Ne mândrim cu ceea ce am înfăptuit, nu uităm nici erorile, nici pe ale noastre, dar nici pe ale altora; mai cu seamă, însă, privim spre viitor, la ziua de mâine”. Autorul piesei *Politica* se referă și la adversarii din străinătate ai regimului de la București (ar putea fi vorba despre o trimitere la postul de radio *Europa Liberă*), introducând unele considerații favorabile pe care le-ar fi exprimat aceștia în legătură cu dezvoltarea României, fără a preciza însă cui îi aparțin citatele: „Dar, oricât ar părea de ciudat, mai elocventă e, uneori, câte o spusă a dușmanilor noștri din afară. Prin torentul de calomnii și invective cu care ne împrășcă, ei sunt nevoiți, cel puțin din când în când – ca să nu se facă de râs chiar de tot, speranță a lor la fel de zadarnică cum e și aceea că auzul nostru ar fi și ascultare –, să recunoască și că «în România a fost lichidat analfabetismul, a crescut nivelul de trai, s-a făurit o industrie națională, s-a construit imens, au răsărit orașe ca din pământ», că «guvernul român duce, cu abnegație, o adevărată politică de independență națională». Nu ne face nici o plăcere să-i cităm, dar când, la o mie de minciuni, o dată măcar spun și ei adevărul, de ce să n-o facem?”. Articolul se încheie cu o frază care amintește „ritualul” unei alte mișcări politice: „Când România ne cheamă, nu-i putem răspunde altfel decât: prezent!”. ■ În *Dimensiunea patriotică a teatrului românesc contemporan*, Mircea Mancaș oferă și o recapitulare a etapelor prin care a trecut dramaturgia autohtonă după 23 August: „În primii ani, reflectarea realistă a contradicției sociale, sub înfățișarea luptei de clasă, a opoziției dintre nou și vechi, manifestată atât social-economic, cât și ideologic, a marcat începutul unui nou teatru. Este momentul în care dramaturgia și arta spectacolului au fost un sprijin direct în lupta pentru lichidarea reziduurilor vechii orânduri exploatoare și a mentalității ei. Piesele acestei perioade – *Minerii*, *Cetatea de foc* (Mihail Davidoglu), *Cumpăna*, *Vad nou*, *Oameni de azi*, *Vlaicu și feciorii lui* (Lucia Demetrius), *Ziua cea mare* (Maria Banuș), *Iarbă rea*, *Mielul turbat* (Aurel Baranga), *Poarta* (Paul Everac) – stau mărturie a eroismului oamenilor muncii din fabrici și de pe ogoare, în înfrângerea rezistenței dușmanului de clasă, dar și a efortului de transformare, într-un adânc proces de conștiință, al celor aflați încă sub înrâurirea stihiiilor trecutului. În fine, cu *Citadela sfârâma-*

tă și *Surorile Boga* (Horia Lovinescu), dramaturgia românească intră în etapa unor opere realizate artistic, cu o puternică notă de afirmare revoluționară, în care actul eroic este privit prin prisma criteriului etic și a sondajului psihologic”. După Congresul al IX-lea, din 1965, dramaturgia se „rafinează” la scară largă: „În perioada desăvârșirii construcției socialismului, începând cu a doua jumătate a celui de-al șaptelea deceniu, această notă devine o trăsătură constitutivă a noului teatru românesc. [...] Piesa de investigare psihologică și de problematică morală reflectă conștiința responsabilității civice, definește comportamentul individual în procesul muncii și conturează profilul omului nou, consecvent față de idealul revoluționar și capabil de a descoperi cauzele erorilor și a acționa pentru înlăturarea lor”. Dramaturgii nu vor ocoli nici „condamnarea spiritului de aventură, cauză a unor dramatice experiențe de expatriere, adesea cu tragice consecințe, e exprimată – cu subtilă analiză – în piese de autentică factură realistă (*Un fluture pe lampă* – Paul Everac) sau străbătute de unda unui dureros lirism (*Rugăciune pentru un disc-jockey* – D.R. Popescu)”.

■ Grupajul ...*În memoriile unor mari actori* reproduce mici secvențe care evocă ziua de 23 August 1944 din volumele de amintiri publicate de Ion Manolescu, Maria Filotti, Mana Nedeianu, N. Niculescu-Buzău, Vladimir Maximilian.

■ În montajul telegrafic *Din hronicul teatrului contemporan*, alcătuit de Ionuț Niculescu, sunt evidențiate instituțiile de profil care au luat ființă după 1944.

■ Același gazetar realizează, la *Mărturii...*, o convorbire cu *Un actor pe frontul antihitlerist: Ion Henter*. □ Actrița Elena Deleanu invocă, în cinstea zilei de 23 August, *Sentimentul responsabilității*. □ Cu gândul și... rândul la aceeași sărbătoare, dramaturgul Tudor Popescu pornește *Mărturisirea unui spirit critic*: „Sufletul meu este încărcat de multele și minunatele realizări materiale, sociale, umane, pe care le văd la tot pasul. Simt demnitatea sporită a poporului român în ansamblul celorlalte popoare, franchețea unor atitudini, efortul său de a dobândi un viitor pe măsura meritelor. Nici cea mai mică dintre înfăptuirile acestor 35 de ani n-a trecut pe lângă mine fără să-mi fi provocat acel fior pe care ți-l dă numai bucuria adevărată”.

■ Sub genericul Festivalului Național „Cântarea României”, Ion Zamfirescu publică *Examen în fața țării*, o privire panoramică asupra manifestării. Reputatul istoric al teatrului observă austeră reprezentare a umorului pe scenele festivalului: „Cel mai sărac – am putea spune – s-a dovedit sectorul comediei. Faptul, oricum, dă de gândit. Ce poate fi la mijloc: reflexul dintr-o criză universală a genului, sub amenințările la modă ale angoasei și alienării existențialiste, ori, mai degrabă, un spirit de conformism și de comoditate? Pentru că, desigur, la comicul acela natural, cu articulații și pătrunderi în resorturi general-umane, căile exploratorii și căile cunoașterii sunt mai dificile”. La polul opus se situează piesele care valorifică trecutul: „Cota majoritară, în repertoriul acestei etape finale, a fost deținută de drama istorică. Faptul nu este întâmplător; el se înscrie într-un context de nouă spiritualitate românească, având în obiectivul ei cunoașterea de sine, a noastră

ca popor și ca valoare istorică în lume”. Ion Zamfirescu discută, pe scurt, și câteva piese care au ajuns în etapa finală a festivalului: „În *A cincea lebedă* (Paul Everac), cadrul este de ședință politică; în acest cadru, însă, este pusă să se petreacă o puternică dezbatere privind frământări și drepturi ale intimității umane. *Bocet vesel pentru un fir de praf rătăcitor* (Sütő András) nu este numai o satiră sau pamflet la adresa mistificatorului de profesie și a comerțului cu misticism; este și un studiu psihologic, denotând că în ființa umană, capabilă de virtuți și de admirabile consecvențe ale bunului-simț, pot subzista și imprevizibile fragilități, de natură s-o poarte prin rătăcirii și aberații. *Rugăciune pentru un disc-jockey* (D.R. Popescu) este, de fapt, o pledoarie, nu propriu-zis pentru dreptul la eroare, dar în orice caz pentru dreptul fiecăruia dintre noi de a veni în fața vieții și cu date din propria noastră psihologie. Acțiunea din *Noaptea pe asfalt* (Theodor Mănescu) dezvoltă un fapt obișnuit, din diversitatea curentă a vieții; iată, însă, că și la nivelul unui asemenea fapt obișnuit viața ne arată că se pot defini caractere și că se pot configura aspirații ideale. De departe, atmosfera din *Noaptea cabotinelor* (Romulus Guga) poate părea deprimantă. În fond, înțelesul piesei este rezolutoriu și edificator. Nu există blam mai hotărât, mai legitim, atât sub raport etic, cât și sub raport social, decât acela pe care îl merită cei ce nu-și găsesc în viață rost și puțină fericire, deși nu le lipsește nimic din ceea ce le-ar trebui. Conflictul dintre cei doi frați, în *Seară de taină* (Ion D. Sîrbu), nu este numai un conflict de familie sau de temperament. Ne întâmpină, aici, și o confruntare între două mentalități, într-o perioadă de cumpănă și de aspre încercări în existența noastră națională: una consecventă față de propriile convingeri, fie și cu prețul oricâtor sacrificii, alta conformistă, indiferent dacă din vicii structurale sau din slăbiciune și timorare în fața împrejurărilor”. □ În același grupaj consacrat „Cântării României”, Doru Mielcescu așază *Recitalul – o modalitate teatrală în plină evoluție*, acordând atenție și surselor lirice: „În genere, recitalurile n-au trădat harta valorică a poeziei noastre de astăzi. Totuși, lirica feminină e mult mai bogată, mai diversă decât par a crede Leopoldina Bălănuță și Anda Călugăreanu, judecând după selecția poemelor și, într-o măsură, chiar a numelor. Să sugerăm, deci, și lirica Ilenei Mălăncioiu, a Gabrielei Marinescu, a regretatei Mariana Dumitrescu, ca și actualitatea Magdei Isanos. Dintre poeți: Șt. Aug. Doinaș, Ion Caraion, A.E. Baconsky, Cezar Baltag, Ion Gheorghe, Mihai Ursachi pot oferi o excelentă sursă repertorială. Ca și absenți au fost Arghezi, Blaga, Bacovia, Barbu – nume cu rezonanță în contemporaneitate. Prospekția în tezaurul liricii în limba germană din România nu s-a văzut, iarăși, deloc. În altă ordine de idei, sugestia scenografică ar trebui să aibă, deocamdată, o pondere mai mare”. □ În *haine bogat împodobite se* „înfățișează” Valeria Ducea scriind despre montările „festivaliere” ale teatrului pentru copii. ■ În cadrul rubricii *Ideii la rampă*, Ion Toboșaru propune *Reflecții despre „lectura” clasicilor în spectacolul românesc actual*: „Dramaturgia clasică națională, drama istorică sau comedia, ca-

podoperele dramaturgiei universale așteaptă continuu noi întrupări scenice, se cer înfățișate de către inspirate baghete regizorale, eroi, personaje și tipuri din patrimoniul literelor universale solicită actori virtuozii care să îi facă cunoscuți generației noastre în noi lecturi și în nouă comunicare. Exigențele scenice față de «clasiци» se exprimă astăzi în creații regizorale demne de reținut. «Noul val» al regizorilor se afirmă curajos». ■ *Limba scris/vorbită a teatrului* se intitulează însemnarea lui Florian Potra, *de la Interferențe*, despre cea de-a II-a Întâlnire internațională a traducătorilor de teatru italian, desfășurată la Roma, în luna mai a anului 1979. Pornind de la unele observații vehiculate la manifestarea amintită, eseistul vede limbajul operelor dramatice ca pe o probă a virtuților scriitoricești: „Unde să se manifeste, decisiv, puterea de creație, fantazia, talentul, capacitatea de invenție poetică a unui autor, dacă nu în însăși țesătura limbii sale scris/vorbite? Mai mult, tocmai pe acest teren se deosebesc imediat autorii autentici de diletanți și de impostori. Cei dintâi scriu (și propun rostirii scenice) o limbă *ce pare* doar «ca în viață»: plină de sucuri și de sunuri ale colocviilor «de pe stradă» (sau din uzine, de pe ogoare, din saloane etc., etc.), dar nicicând *identică*, aidoma lor. Totdeauna, în schimb, o limbă *recreată*, originală, individualizată, a autorului (uneori, chiar și numai a piesei în cauză!), semn fundamental de creativitate, garanție de valoare artistică”. De aici, trecând prin exemplul magistral pe care îl oferă, în această privință, teatrul lui Caragiale, Florian Potra conchide: „S-ar părea, astfel, că e bine să se reamintească, din când în când, autorilor noștri dramatice (precum și oamenilor de teatru, regizori, actori, critici) un asemenea adevăr: opera teatrală este în primul rând o chestiune de invenție lingvistică, este și rămâne o profundă creație de limbă”. ■ La *Cronica literaturii dramatice*, Laurențiu Ulici „investighează” *Teatrul lui Gellu Naum*, „singurul dintre suprarealiștii noștri (și au fost destui) care a încercat și a reușit să rămână fidel cu consecvență unei poetici suprarealiste”. Despre creația „scenică” a lui Naum, adunată în volumul *Teatru* (1979), criticul notează că „propune o formulă dramaturgică în care tehnica discursului suprarealist e pusă în slujba unei viziuni apropiate de a teatrului absurdului, simbioză, de altfel, firească, întrucât, în ultimă instanță, retorica suprarealistă își poate revendica un rol de influență, dacă nu mai mult, în ivirea și consolidarea retoricii absurdului”. ■ O notă nesemnată anunță restituirea prelegerilor universitare din 1903 ale lui Pompiliu Eliade într-o ediție – datorată lui Al. George – care se numește *Ce este literatura?*. ■ La despărțirea de Ion Pascadi, Paul Tutungiu semnează necrologul *A gândit despre și pentru teatru*: „Personalitate complexă, Ion Pascadi era nu numai un estetician și un filosof, un cercetător științific și un profesor de incontestabilă valoare, ci și unul dintre proeminenții oameni de teatru”. ■ Antoaneta C. Iordache publică un articol dedicat Teatrului din Reșița, care a împlinit trei decenii de activitate. Ziarista nu ocolește unele carențe exterioare sau... interioare: „Ziarul local publică cronici «călduțe», și cu întârziere; iarna se mai joacă în ritmul și în cos-

tumele dictate de temperatura din sală. În cele mai tensionate momente de liniște [...] se pot auzi alăturile unei orchestre, care repetă într-o încăpere din apropiere (clădirea fiind, de fapt, a Casei de Cultură). Și... ne oprim aici” (*Viața teatrului în lăuntru orașului muncitoresc*). ■ La *Mărturii de creație*, trei prezențe: Leopoldina Bălănuță, cu *O meserie teribilă*, Corado Negreanu, cu *Am încercat, oare, destul?*, și Visky Arpad, cu *Interpretarea – o redescoperire a omului*. ■ Rubrica „Teatrul”-Document găzduiește un text al lui Ioan Lăcustă despre Emil Botta („...un cerb obosit...”) și o fotografie pe care viitorul prozator i-a făcut-o actorului. Însemnarea și instantaneul sunt escortate de o intervenție redacțională: „Un iubitor de teatru, manifestându-și spontan și inspirat dragostea și respectul pentru artiști, a realizat această fotografie, pe care a avut amabilitatea s-o ofere, însoțită de câteva rânduri, redacției noastre. Ne îndeplinim o datorie de onoare înviind, în acest colț de pagină, printr-o imagine inedită, nobilul chip al actorului-poet Emil Botta”. Un fragment din textul lui Ioan Lăcustă: „Câteodată, dimineața, îl zăream pe străzile din preajma Universității. Un cerb obosit, strecurându-se ca într-o plutire, printre lăstărișuri întunecate de april. Într-o astfel de dimineață, în mai 1972, cu aparatul de fotografiat în mână, mergeam în urma sa. «Maestre Botta!» Și-a conținut pluti-rea, m-a privit, am apăsat pe declanșator, apoi, continuându-și parcă rotirea pe petecul de nor ce-l ducea, s-a întors, pierzându-se în mulțimea de pe Academiei”. ■ Un nou grupaj despre „Cântarea României” găzduiește *Câteva fișe* de Paul Everac. Dramaturgul discută, mai întâi, despre *Accesabilitate populară*, precizând că a văzut, în străinătate, „un *Oedip* care n-avea nici o altă trăsătură distinctivă decât că se înțelegea foarte bine. Erau în sală și muncitori, și gospodine, și elevi, și ostași, veniți de bunăvoie, și care ascultau cu mare luare-aminte tragica poveste a lui Sofocle, pasionându-se de ea la un grad acut [...]”. Evocarea acestui moment vine în sprijinul pledoariei dramaturgului pentru simplificarea viziunilor regizorale în cazul marilor clasici: „Un Racine, un Cehov, un Sofocle trecuți prin regizorii români – prin unii dintre ei, care au salvat conductul criticii subțiri – devin splendide transpoziții derutante, *digest*-uri cârmite din loc. Dacă nu le cârmesc, regizorii români stau sub anatema prafului, sunt demodați, vetuși, bicisnici, vai de ei! (Și de mama lor!)”. Everac consideră că descotorosirea de viciul elevației reprezintă o mare provocare pentru unii regizori: „a face simplu și valabil, în spiritul textului clasic, e *mai greu* decât a face abțibilduri și țimbirimbițe, cere altă putere. Aici e, la mulți prefăcători, nodul: nu pot simplu. Îi depășește. Nu pot spune pe înțeles. Nu pot spune decât pe subtil”. Gradându-și cu pricepere tehnica persuasivă, dramaturgul ajunge la un îndemn pitoresc: „Așa că, văzând, aiurea, un Sofocle la care toți dărdăiau de interes și patimă, mi-am zis: oare n-o fi «Cântarea României» chemată să ne mai aducă aminte că avem de câștigat pe seama teatrului mase largi de pricepători și consimțitori? Și că avem datoria să mediem între ei și marii clasici ai omenirii, arătându-le *ce au spus* aceia, nu ce n-au spus (și avem

doar impresia că *ar fi spus*, dacă erau deștepți ca noi)? Hai să fim puțin mai proști și mai sinceri cu marea artă! Hai să ajutăm pe toată lumea să se suie câte un pic până la bucuriile pe care le-am avut și noi când am citit marile piese ale lumii!”. Altă temă atinsă de Everac o reprezintă *Chestiunea profesionalității*. Cu aceeași energie risipită mai sus, dramaturgul combate o prejudecată elitistă care înconjoară Festivalul: „Am auzit oameni spunând că s-ar încerca diminuarea profesioniștilor, amalgamarea lor cu amatorii. Nu cred că este exact. Profesionalismul e o muncă cu repetiție, o muncă grea, după o școală grea. Ca orice școală, dă și rebuturi, semiprofesiioniști. Amatorismul e o intuiție și o potrivă-lă mai rară, o brodeală simpatică. Dar după trei-patru brodeli simpatice, gluma se îngroașă, amatorul capătă deprinderi mai sigure, iar uneori ajunge atât de departe încât te miri că n-are atestat [...]. Osmoza cu profesioniștii n-are nimic jignitor. Repet: toți scriitorii, toți, înainte de a fi profesioniști, au scris ca amatori. Destui dintre actorii noștri cei mai prețuiți sunt amatori atestați. Totul depinde nu de cât de mult ne amestecăm, ci de până unde putem urca. Sunt genii cu patalama și sunt genii fără. «Cântarea României» caută pretutindeni geniul acestui pământ, în toți exponenții săi. E un mare inventar al posibilităților românești”. În fine, al treilea „capitol” al analizei înseamnă o „raită”, în registru pamfletar, printre *Genuri, forme și clișee*: „Cu ce se hrănește «Cântarea României», în sectorul de care mă ocup? Mai întâi, cu o dramaturgie «cultă», de toate felurile și calibrele, plecând de la fabricația calpă și țintind până la ultimul strigăt al inteligenței actuale. Nu pe oricine îl ține cureaua să fie «la zi», să aibă mlădiere spirituală, deschidere modernă, inedit. Tighelul pedagogic al multor piese e din ață groasă ca sfoara, iar croiala e dată la șablon, după moda unor ani de mult depășiți. Cea mai la îndemână e omleta didacticistă, cu vagi adieri de Makarenko, unde câțiva juni, altfel nu răi, ci inimoși, sprintări (dintre care unul e totdeauna pus pe invenție și mai puțin înțeles) se străduie să recupereze și să asimileze o loază, un derbedeu (agreabil și el) sau un fost pușcăriaș, semivinovat”. De verva dramaturgului nu scapă nici piesele istorice: „Când șablonul se deplasează pe terenul, forțamente mai vag, al istoriei, rezultatele sunt și mai curioase. Burebista, ca și Decebal, sunt mereu pândiți de conjurații, unul din apropierea lor s-a infiltrat și vrea să-i trădeze, fie din cupiditate, fie din iubire pentru o fiică sau soră a regelui, care, din rațiuni politice, i-o refuză. Trădarea se urzește, dar nu se finalizează, fiindcă acolo sunt alți bravi, care se interpun. Romanul (deși noi ne revendicăm mereu de la latinitate) e violent, orgolios, uneori bețiv, deseori cretin, un om de nimic, pus pe jecmănire, desfrânat cât cuprinde. Pare curios acest oprobriu sistematic adresat de dramaturgia română unuia dintre părinții noștri, care se află a fi și civilizatorul Europei, constructorul și legiferatorul Antichității, tehnologul ei șef”. Everac ia în colimator clișee de tot felul, arătând o exigență corozivă, un ineputabil spectacol al spiritului critic. În limitele ideologiei timpului și în limitele propriilor convingeri ori atașamente. □ Dumitru Solomon descoperă, la

Deva, în etapa republicană a „Cântării României”, *Vocația artei și a veseliei*, iar George Genoiu scrie despre *Original și original în montaje literar-muzicale*. ■ În grupajul *Stagiunea '78-'79*, Valentin Silvestru „cutreieră” *Geografia anului teatral*, un eseu consistent, alcătuit din următoarele capitole: *Trăsăturile configurative și impostura critică, Momentul dramaturgiei, Glasul puternic al scenei, Ideea de program, Asaltul mediocrității, ...Și o foaie ultimă din registrul problematic*. În *Momentul dramaturgiei*, criticul de teatru scru-tează „spectacolul” actualității: „Cei mai însemnați autori dramatici actuali au fost prezenți în chip concludent pe scenele țării. Dramaturgia actualității s-a impus prin spectacole reprezentative. Au apărut piese și autori noi, care îndreptătesc cele mai bune nădejdi. I s-a făcut dreptate lui Marin Sorescu: *A treia țepă* a avut, până acum, patru montări, a fost premiată de Uniunea Scriitorilor, iar, prin unele reprezentări, la Festivalul național. S-a impus iarăși, cu autoritate, dramaturgul Sütő András, prin două piese noi de avengură filosofică, *Cain și Abel* și *Steaua pe rug*. Prin traducerea dramei *Floriile unui geambaș* (premiată de Uniunea Scriitorilor) și punerea ei pe scenă la Teatrul Național din Tg. Mureș, publicul românesc a putut cunoaște o relevabilă creație istorică a autorului. Horia Lovinescu a beneficiat de o vibrantă reprezentare a valoroasei sale parabole moderne *Jocul vieții și al morții în deșertul de cenușă*. Paul Everac a fost prezent cu o piesă nouă, *A cincea lebedă*, dezbatere morală de acuitate, pamflet de virtuți civice sesizante și pledoarie gravă pentru adevăr, precum și cu o schiță scenică tăioasă și dreaptă în revolta ei împotriva arbitrariului impulsiv, *Autograful* (distrusă scenic la Pitești chiar de scriitor și excelent valorificată la Giulești de un actor). Theodor Mănescu a dat cea mai bună piesă a sa, pasionantă căutare a adevărului, într-o compoziție atrăgătoare, cu inflexiuni picarești, *Noaptea pe asfalt* (propusă spectacular, deocamdată, numai de teatre maghiare). Teodor Mazilu, căruia i s-a jucat, în condiții meritatorii, *O sărbătoare princiară* (la Teatrul Național din Cluj-Napoca, regizor, Aureliu Manea), s-a văzut, în sfârșit, prezent și pe afișul bucureștean, cu un bun spectacol-compus, *Cinci romane de amor* (Teatrul «Notara», regizor, George Rafael), și cu o schiță (premiată de Uniunea Scriitorilor la șapte ani după ce a fost tipărită), de asemeni într-un spectacol-compus, foarte onorabil, la Teatrul Național, alături de scrieri ale lui Ion Băieșu și Dumitru Solomon”. Silvestru mai semnaleză piese de Dumitru Solomon („comedia satirică viguroasă” *Scene din viața unui bădăran*), Tudor Popescu (*Paradis de ocazie*, „o comedie satirică admirabilă”), Virgil Stoenescu, Mircea Bradu, Dan Tărchiță. Apoi enumeră autori care au fost pe afișele stagiunii tocmai încheiate: Mircea Radu Iacoban, Ion D. Sîrbu, Eugen Lumezianu, Viorel Cacoveanu, Csiki Laszlo, Ștefan Berciu, Alecu Popovici, Stelian Vasilescu. Cu *Scoica de lemn*, „comedie lirică, de un realism fantastic, în tonuri hoffmannești”, Fănuș Neagu a avut „cel mai senzațional debut”, iar Dragomir Horomnea, autorul piesei *Cer cuvântul*, a fost „cel mai important debut de tânăr scriitor”. Con-

stantin Cubleşan, care s-a înscris, de curând, și pe teritoriul dramaturgiei, cu două piese, abordează „subiecte originale și conflicte tensionate”, însă „cu o știință încă imperfectă a construcției întru finalizarea ideii”. ■ Natalia Stancu fixează, în *Orizonturi ale dramaturgiei*, o ierarhie valorică a pieselor prezentate în ultimul an: „Cele mai interesante lucrări ale stagiunii aparțin, deci, unor dramaturgi consacrați: Horia Lovinescu (*Jocul vieții și al morții...*), Marin Sorescu (*A treia țepă*), Paul Everac (*A cincea lebedă*). *Noaptea pe asfalt* și *Cuibul* (*Paradis de ocazie*) pun într-o lumină dintre cele mai favorabile vocația (mai de mult afirmată) a lui Theodor Mănescu și Tudor Popescu”. Criticul teatral înregistrează și unele ieșiri din tipar: „Deosebit de importanți (dată fiind o anume monotonică a peisajului teatral românesc) mi se par pașii (din păcate, doar pașii) făcuți în direcția diversificării modalităților dramaturgice (aspect asupra căruia aș vrea să revin altă dată): de la modalitatea, consacrată, a teatrului psihologic, grefat pe evenimentul social (Ion D. Sîrbu) la metafora bogată și încărcată de sensuri (Marin Sorescu, Fănuș Neagu) și la realismul nu lipsit de ecouri poetice (Dan Tărchilă); de la construcția barocă, imaginativă, a *Scoicii de lemn* a lui Fănuș Neagu la simplitatea clasică a parabolei lui Horia Lovinescu despre șansa de supraviețuire a omenescului; de la rigoarea teatrului istoric de extracție documentară (Mircea Bradu) la tragedia luminoasă, ce-și integrează eroi și situații de un comic grotesc (Sorescu); de la drama satirică (Everac) la comedia satirică (Tudor Popescu)”. □ Mira Iosif „privește” stagiunea *Din perspectivă regizorală*. □ *Drama istorică între permanență și conjunctură* este avută în vedere de Victor Ernest Mașek. Articolul pornește de la... duzina de premiere cu piese istorice românești în stagiunea trecută: „Impresia de «conjunctural» mai poate fi datorată și faptului că, din păcate, și în literatura dramatică, la fel ca și în epică și îndeosebi în lirică, recurgerea la inventarul de simboluri și efigii istorice pare a fi, pentru unii, într-un context de responsabilă celebrare și de evocare aniversară a trecutului nostru istoric, calea cea mai lesnicioasă de a răzbi spre lumina tiparului ori a rampei”. ■ Dumitru Radu Popescu oferă cititorilor o versiune prescurtată a piesei în mai multe acte și mai multe tablouri *Studiul osteologic al unui schelet de cal dintr-un mormânt avar din Transilvania*. Lucrarea este însoțită de textul *În loc de postfață*, în care autorul explică geneza piesei. ■ La *Cronica dramatică*, majoritatea materialelor discută *Piesa românească în premieră absolută*. □ Astfel, Mira Iosif se oprește la spectacolul *Jocul vieții și al morții în deșertul de cenușă* de Horia Lovinescu, montat de Dan Micu la „Nottara”. Este amintită observația criticului Nicolae Manolescu, care a văzut în piesă „o apocalipsă bufonă”, apropiind-o de „opera lui Dürrenmatt și Günter Grass”, și de „literatura (*en vogue*) a situațiilor catastrofice”. Publicista precizează că „s-au făcut referiri și la unele filme (Stanley Kramer – *Ultimul țârm*; am putea adăuga și *Quintet*, recenta peliculă a lui Robert Altman, despre o mână de supraviețuitori ai unui dezastru ecologic), analogiile sunt la îndemână, fiindcă Horia Lovinescu a dovedit –

cu întreaga sa operă, din care *Jocul vieții și morții...* reprezintă doar un capitol important – că este dramaturgul român contemporan cel mai legat de teme și motivele teatrului universal”. Despre piesa-parabolă jucată la „Nottara”, Mira Iosif adaugă că „se integrează într-o «dramaturgie a interogației», secțiune largă a dramei europene postbelice, sau, mai exact, în seria de piese-avertisment lansate de conștiințe neliniștite ale epocii, obsedate de cataclismul atomic. Asistăm la o nouă *teodicee* despre Rău și despre Bine, la o reformulare a disputei dintre Cain și Abel, la o originală interpretare a motivului adamic, în esență, la o dramă simbolică, ale cărei semnificații vizează totalitatea”. □ V. Mândra supune atenției două montări ale piesei *A treia țepă* de Marin Sorescu: cea de la Naționalul clujean, datorată regizorului Mircea Marin, și cea de la Naționalul bucureștean, semnată de Sanda Manu. Criticul remarcă insolitul dramaturgiei de inspirație istorică pe care îl cultivă scriitorul craiovean: „Hotărându-se să scrie drame istorice, Marin Sorescu nu s-a gândit nicio clipă să reia, fie și în formule modernizante, structurile melodramatismului romantic. *Răceala* și *A treia țepă* se dispensează de vechea retorică sentimentală, datorându-și, însă, originalitatea nu atât ironismului neconformist (adoptat încă de Shaw, în teatrul său «istoric»), cât, mai cu seamă, *inovării discursului lirico-dramatic*. Piesele «cronicărești» ale lui Sorescu dezvoltă o tensiune poetică înaltă, la incidența scăpării ironice cu metafora filosofică. Ca și în eseistica din «Teoria sferelor de influență», unde, tălmăcindu-l – la un moment dat – pe Hegel în glumă, sfârșește prin a filozofa în serios, poetul-dramaturg gândește îndrăzneț mimând sfiala și sprijinindu-se pe forța de sugestie a cuvântului poetic”. Piesa în sine beneficiază de o interpretare substanțială, iar punctele esențiale ale analizei sunt concentrate în următorul fragment: „Nu ne putem mira că o piesă ca *A treia țepă* ridică variate dificultăți în fața oamenilor de teatru, care au întâlnit mai rar compoziții în care persiflarea vechilor forme de expresie însoțește rejudecarea filosofică a istoriei. Ceea ce mărește coeficientul de efort în tălmăcirea scenică a dramei lui Marin Sorescu este îmbinarea largilor disponibilități ale limbii populare, țărănești, cu intelectualitatea articulațiilor gândirii”. □ Tot despre *A treia țepă* scrie Bogdan Ulmu, dar în versiunea regizorală a Letiției Popa, de la Municipalul ploieștean, cea de-a patra aducere în scenă a piesei. Cronicarul discută doar calitatea spectacolului. Amuză un P.S. de atmosferă: „Deși în după-amiaza când am văzut spectacolul, acesta se juca abia a cincea oară, sala era plină de copii aflați în primul deceniu de viață, deci, caracterizați prin excesivă predispoziție pentru ludic. Așa se face că, după ridicarea cortinei, spectacolul nu putea începe din cauza vacarmului din sală. După ce unul dintre actorii care stăteau în țepă a început să șuiere, sperând că se va face liniște, celălalt... a coborât din țepă, s-a dus în culise și a cerut să se tragă cortina. Reprezentația a reînceput abia peste zece minute”. □ Constantin Radu-Maria „ascultă” *Scoica de lemn* de Fănuș Neagu, pusă în scenă de Dan Nasta, la „Nottara”: „Nu, nu vom confunda barocul cu baro-

chismul. Barocul e un stil, barochismul, o manieră, și, ca orice manieră, ține de exces. În baroc, tensiunea formelor relevă cu ostentație conținuturi vii; în barochism, formele rod conținuturile, în scopul de a uimi. Fănuș Neagu ne uimește cu limbajul său metaforizat, într-o operă de pitoresc al culorii, în care se cuprinde și singura sa dramă cunoscută până azi, *Scoica de lemn*. Dacă metaforele sale ar fi, toate, revelatorii, abundența lor ar sfârși prin a ne obosi intelectual; dar ele sunt doar plastice, și ne obosesc psihic. Nu idei se ascund sub hățușul de metafore, ci stări sufletești. Dintr-un anume punct de vedere, Fănuș Neagu e un manierist. Conținutul viu, stările sufletești adică, sunt erodate prin exces de metaforizare. În *Scoica sa de lemn* găsim, totuși, ceva carne”.

□ Spectacolul *Paradis de ocazie* (piesă cunoscută și sub titlul *Cuibul*) de Tudor Popescu, montat de Alexandru Tocilescu la Teatrul „Ion Vasilescu”, i-a oferit Valeriei Ducea o „plăcută seară”. Meritul pare să fi fost mai degrabă al regizorului: „Am fi preferat, desigur, din partea unui autor care a dovedit [...] însușiri de comedigraf, să ne fi dat o operă mai construită, în special sub raportul conflictului. Dar, și așa, «descusută» și statică, cu momentele ei facile, în mâna lui Alexandru Tocilescu comedia lui Tudor Popescu și-a dezvăluit neașteptate virtualități teatrale. Transpunerea scenică e admirabilă, reliefând, cu originalitate, tipurile și situațiile comice”.

□ Mira Iosif nu a trăit același sentiment agreabil urmărind *Paradis de ocazie* în versiunea regizoarei Nicoleta Toia, la Teatrul de Stat din Sibiu, care a găzduit premiera pe țară a piesei: „Idea spectacolului nu există, scheciurile s-au risipit și *Cuibul* a rămas un spectacol neesențial pentru Teatrul din Sibiu și periferic în stagiune, deși a introdus în repertoriu un text valoros”.

□ Piesa *Vasile Lucaciu* de Dan Tărchilă, jucată de Teatrul Dramatic din Baia Mare, în montarea lui Ioan Ieremia, are și unele deficiențe, apreciază Constantin Radu Maria: „Prea multe vizite și vizitatori ne reamintesc că Vasile Lucaciu este un erou. Lucrul acesta îl cunoaștem de mult; el ar fi trebuit să reiasă cu deosebire din fapte, căci drama este acțiune și nu vorbire despre acțiune”.

□ Nici *Inima* lui Mircea Bradu, transpusă scenic de Alexandru Colpacci la Teatrul de Stat din Oradea – piesă care, la rândul ei, îl aduce în prim-plan pe Vasile Lucaci – nu îl mulțumește întru totul, la nivelul construcției, pe Constantin Radu Maria.

□ Bogdan Ulmu ajunge și la Botoșani, unde, la Teatrul „Mihai Eminescu”, vizionează spectacolul realizat de Constantin Dicu după *Obsesia*, piesa lui Ștefan Berciu, singurul autor „care oferă scenei, cu consecvență, de două decenii încoace, lucrări cu tematică polițistă. Că e vorba despre comedii sau tragedii, piese «psiho» sau «pseudo» polițiste, ancorate în epoca de dinainte sau de după 23 August 1944, datele problemei rămân aceleași, ele justifică admirația și, de ce n-am spune-o, chiar recunoștința noastră. E ceva să ignori prejudecățile și să-ți aperi fanatic reduta literaturii-tale-cea-de-toate-zilele”.

□ De *Credința* lui Ion Coja se „îndoiește” Paul Tutungiu, care, după ce a văzut spectacolul montat de Constantin Dinischiu la Dramaticul constănțean, vestește „o deziluzie completă”, „în ciuda

frumoaselor cuvinte din caietul-program, a splendidei prefețe semnate de Laurențiu Fulga, a minunatelor argumente ale secretarului literar și ale directorului de scenă, în ciuda chiar a sincerei noastre convingeri că scriitorul Ion Coja, după un volum de teatru și un roman, amândouă publicate la «Cartea Românească», este nu un oarecare scriitor, ci un membru al valoroasei promoții pe care cei născuți imediat după 1940 au impus-o și o impun încă”.

□ Spectacolul *musical* pe care Cătălina Buzoianu îl „assemblează” la Teatrul Mic după *Nu sunt Turnul Eiffel* de Ecaterina Oproiu trezește entuziasmul Valeriei Ducea. Publicista socotește că autoarea piesei „face o demonstrație cu valoare de simbol, pătrunzând triumfal în arena divertismentului cu un subiect actual, dramatic, pulsând de adevăr de viață și având spațiu de rezonanță în existența spectatorului contemporan”.

■ O notă din grupajul „itinerant” *Telex-„Teatrul”* – semnat, ca de obicei, Faima – prezintă două apariții editoriale: „În librării, se află o monografie patetică a Teatrului de păpuși din Craiova, scrisă de o slujitoare credincioasă a acestui teatru, artista Alexandra Davidescu: *Un mic teatru mare*. Se mai află în librării și cartea lui Mihai Rădulescu, *Shakespeare – un psiholog modern*, care merită citită, deși Jan Kott i-a cam luat-o înainte autorului”.

■ La *Lecturi din clasici*, Leonida Teodorescu pornește foiletonul *Dramaturgia lui Leonid Andreev*.

□ C. Isac îl evocă, la aproape zece ani de la dispariție, pe *Marin Iorda – un spirit polivalent*: „Precursor al desenului animat, dramaturg, scenograf, regizor, animator și director de teatru, prozator, pictor, caricaturist și, în general, activ realizator de proiecte temerare, Marin Iorda a fost un om fermecător, ce iradia o neobișnuită vitalitate”.

■ O a doua scriere de teatru din acest număr este *Mobilul* (piesă detectivă în două acte) de Horia Tecuceanu.

■ Mircea Iorgulescu comentează, la *Cartea de teatru*, volumul I al *Antologiei piesei românești într-un act* alcătuite Valentin Silvestru.

□ *Teatrul nostru cel de toate serile*, cartea Mirei Iosif, este recenzată de Natalia Stancu.

■ Paul Tutungiu realizează un interviu cu Vasile Ileașă, directorul Direcției relațiilor culturale cu străinătatea din C.C.E.S.

• [„Tomis”, nr. 3] Numărul publică versuri de Nicolae Dragoș, Virgil Teodorescu, Vasile Nicolescu și un grupaj de poeme patriotice semnate de G.G. Ursu, Marian Ilie, Arthur Porumboiu, Vasile Terzea, Ion Dragomir, Cristinel Pricop, Elvira Iliescu, Silvia Cerbu, Stanislav Popescu, Ana Fenoghen, Sergiu Someșan, Olimpiu Vladimirov, Mircea Lungu, Ion Faiter, Geo Vlad, Ioan Potolea, Florin Pietreanu. Este publicată de asemenea a treia parte din proza *Vârstele orașului* de Constantin Novac.

■ În *Severitatea poetului*, Nicolae Motoc remarcă o serie de trăsături distinctive ale liricii lui Dumitru Popescu, cum ar fi luciditatea, tentația contrastelor puternice, prezența constantă a angoasei, reconfirmate de ultimul volum *Rază de cobalt* (Eminescu, 1979): „Poet al situațiilor extreme, dar și al esențelor, uneori bântuit de spaime agresive și terifiante, alteori prea lucid, crispat, poet capabil de mari elanuri mesianice și pamfletare, poet care aspiră să modeleze conștiința mulțimilor, Dumitru Po-

pescu și-a câștigat cu ultimul volum de versuri, alături de lirici cu care se înru-dește – Caraion, Baconski (cel din *Cadavre în vid*), Jebeleanu – un loc inconfundabil în poezia contemporană”. ■ Pentru Cornel Ungureanu, debutul lui Alex Ștefănescu cu volumul *Preludiu* este printre cele mai mature din critica românească a timpului, anunțând o viitoare sinteză majoră: „Alex. Ștefănescu era, și înainte de apariția acestei cărți, un critic de talent; confirmând marile speranțe puse în scrisul său, *Preludiu* prefațează o sinteză, pe care, în trecut, arată că o poate scrie”. ■ Rodica Florea remarcă dificultatea și complexitatea literaturii pentru copii postbelice: „Genul și-a dovedit, progresiv, specificitatea și dificultatea. O atenție sporită, adaptarea fină a uneltelor literare la profilul specific, sunt exigențe care, alături de cea majoră a ștergerii granițelor de vârstă în abordarea unor teme legate de idealuri general valabile și deci, de lărgirea, de extinderea orizontului tematic, fac din literatura pentru copii un examen dificil și de onoare pentru un scriitor contemporan”. ■ O. Georgescu propune, în *Schiță la o eventuală retrospectivă literară dobrogeană* o analiză a literaturii din regiune în anii socialismului, reținând îndeosebi cenaclurile Ovidiu și Tomis, precum și scriitorii Aurora Conțescu, Sanda Ghinea, Nicoleta Voinescu, Ana Barbu, Nicolae Motoc, Al. Protopopescu, Hristu Căndroveanu, Enache Puiu, Emilian Ștefănescu, Marin Porumbescu, Eugen Lumezianu, Constantin Novac, Valentin Șerbu, Nicolae Fătu. ■ În *Călătoria ca autocunoaștere*, Laurențiu Ulici remarcă aspectele lăuntrice, psihologice, ale călătoriei, evidențiate de Constantin Novac în volumul său *Fericit cel care, ca Uli-se...* (Eminescu, 1979): „Nu lipsește din memorialul lui Constantin Novac poezia aventurii, efect al unei sensibilități aflate mereu pe «recepție» la schimbarea rapidă a decorului. [...] Dar particularitatea cărții o dau numeroasele (uneori excesiv de luni) incursiuni ale autorului în relieful psihologic și gnoseologic personal, altfel zis sensul de autocunoaștere al călătoriei”. ■ Alex. Ștefănescu consideră, în *Jocul de-a viața* din rubrica sa *Scriitori contemporani*, că proza satirică a lui Valentin Șerbu este fără cusur, cu excepția unor explorări excesive ale banalului, care devin ele însele terne și lipsite de interes: „Schițele, nuvelele și povestirile [...] au, aproape toate, o ținută impecabilă. Cu excepția momentelor în care, după cum am mai spus, descrierea anodinului devine ea însăși anodină, prozatorul susține reprezentăția fără ezitări, cu o mână sigură. El pare să fi știut dintotdeauna să scrie bine. De aceea, în cazul său nu se prea poate vorbi de o evoluție”.

• [„**Transilvania**”, nr. 8] În acest număr apar versuri de Ion Mărgineanu, Kányádi Sándor (trad. Tudor Balteș) și prozele *Leșu ursului* de Radu Selejan și *Mila câinelui* de Victor Scherer. ■ În secțiunea *Cronica literară*, Mircea Tomuș consideră că placheta de versuri *Raza de cobalt* (Eminescu, 1979), de Dumitru Popescu, adâncește sensurile și caracteristicile poeziei acestuia: „...poezia lui Dumitru Popescu își precizează, prin noul ei volum, calitățile, tăindu-le contur mai apăsător pe adâncime. Patosul adevărului și al dreptății, în-

treținut prin strânsa corelare a factorului subiectiv individual cu planul cuprinzător al socialului, își afirmă aici câteva propoziții fundamentale ale unui crez al omeniei, mesaj ardent pe care poporul nostru are a-l clama universalității”.

■ În recenzia lucrării *Jurnal de cărți II* (Albatros, 1979), Mircea Tomuș realizează o succintă caracterizare a lui Romul Munteanu și a criticii sale: „...critica lui Romul Munteanu nu este nici ea altceva decât încercarea de a răspunde unor defecțiuni de orientare culturală, publice sau particulare, prin restabilirea întregului cadru al problemei, adică prin situarea problematicii culturale sau literare în contextul ei firesc și de ambe direcții, atât pe orizontala specificității proprii, cât și pe verticala complicatei alcătuirii a organismului social”.

■ Mircea Popa salută apariția culegerii *Scrisori și documente* de G. Călinescu (Minerva, 1979), care umple golurile din biografia criticului și aduce detalii inedite asupra aspectelor deja cunoscute: „...volumul de față este o nesperată mină de informații și mărturii de o inestimabilă valoare. El vine să arunce lumini noi asupra unor perioade albe din biografia sa, să corecteze erori și să umple lacune, cu probe materiale despre o viață normală, pe alocuri chiar ștearsă, dăruită muncii, fără aventuri și evenimente deosebite sau ieșite din comun, dacă exceptăm mica pasiune sentimentală din anii maturității...”

■ *Jurnalul politic* (Politica, 1979) al Marthei Bibescu este receptat cu entuziasm de Gheorghe Stoica, grație analizelor și reflecțiilor lucide ale autoarei asupra perioadei 1939-1941: „Tulburătorul *Jurnal...* al Marthei Bibescu ține cap de afiș în contextul literaturii memorialistice din ultimii ani. [...] Efuziunea cu care întâmpinăm scrisul castelanei de la Mogoșoaia și Posada nu vizează numai larga arie pe care o cuprinde și o dezvăluie lumii pe plan european ci, mai ales, senzaționalele mărturisiri și reflecții – uneori duioase și evocatoare, alteori sarcastice și malițioase – pe care le consemnează pe marginea sau pur și simplu în substanța vieții politice românești din preajma și începutul celui deal doilea război mondial...”

■ În viziunea lui Vasile Chifor, romanul *Marele sigiliu* (C.R., 1976), de Viorel Știrbu, este deficitar sub aspectul imaginarului și creației literare, în ciuda fidelității istorice de care dă dovadă: „Între adevărul istoric și cel romanesc, absența sau chiar numai inconsecvența în evaluarea perspectivelor tinde să-i anuleze operei propria ei perspectivă”.

□ Ion Apostol Popescu semnează articolul *Ovidiu Papadima la 70 de ani*.

■ În *O carte despre oameni care au fost și sunt*, Vasile Chifor semnalează apariția primului volum al antologiei *Cu microfonul dincoace și dincolo de Styx* (Dacia, 1979), realizată de Vasile Rebreanu și Miron Scorobete, ce reunește texte extrase din Fonoteca de aur a Studioului de radioteleviziune Cluj.

■ Titu Popescu prezintă lucrarea lui Ion Hobana, *20.000 de pagini în căutarea lui Jules Verne* (Univers, 1979), pe care o consideră „un efort omagial [...] care vine să celebreze (carte insolită în literatura noastră: un impunător colaj de «autor», deși uneori abilitatea lasă loc acumulării cantitative, amorfe de date) efortul productiv al lui Jules Verne, consumat uneori și în neînțelegerea sau chiar indiferența unora

dintre contemporani”. ■ Simion Bărbulescu susține caracterul de roman-reportaj al operei lui Daniel Drăgan, *Doi ori doi* (C.R., 1979): „Este un roman-reportaj, pentru faptul că – «trăind în miezul unui ev aprins» – Daniel Drăgan este atât de prins de dinamica socială a faptelor, încât nu mai are răgazul unor meditații generate de o anumită perspectivă a detașării. El răspunde unor necesități stringente ale momentului, de pe pozițiile revoluționare ale denunțării vechiului din conștiința oamenilor și cu precădere din a unor activiști cu înalte funcții de răspundere”. ■ Radu Ciobanu constată atingerea unei stări de echilibru de către Lucian Valea în noul său volum, *Groapa cu lei* (Dacia, 1979), care reia și aprofundează o serie de teme existente în plachetele anterioare: „...în acest punct de pe traiectoria destinului său, aventura nu mai este, pentru Lucian Valea, o ispită, ci, poate, cel mult, un motiv de nostalgie. Aspirațiile sale se îndreaptă acum înspre păstrarea unui echilibru anevoie dobândit prin ani. Garanția acestui echilibru salutar este – ca și la Ioan Alexandru, mai puțin mistică acestuia – familia, femeia și pruncii, certitudini care conferă creației continuitate și calm, acea senină înțelepciune la care se ajunge doar după trecerea multor vămi”. ■ *Vară de amiază*, de Viorel Sâmpetrea (Junimea, 1978) este considerată de Ioan Adam o carte programatică, în care poetul se află permanent în căutarea cuvântului esențial: „Vară de [...] este ceea ce se numește o «carte program», construită sistematic, cu o voință rece, o încordare tenace a gândului. Euforia «cântecului», înțeles ca stare de stare de simplă și pură jubilație, încercarea cuvintelor din pură plăcere eufonică lipsesc din versurile tânărului poet. Omisiunile sunt deliberate, Viorel Sâmpetrea lasă altora ritualul incantației, alegând pentru sine calea dificiltoasă a căutării cuvântului esențial”. ■ Carol Drozd semnalează apariția volumului colectiv *Ritmuri XXV*, care reunește compoziții lirice și epice ale membrilor cenaclului „Ritmuri” din Deva și „se dorește un corolar al împlinirilor literare, al maturității artistice atinse de acest colectiv de creație” în cei 25 de ani de activitate. ■ În rubrica *Necesitatea artei*, Mircea Braga semnează articolul *Spre o integrare a semnificațiilor?*, care subliniază similitudinile și complementaritatea istoriei și criticii literare: „Dacă în cazul unei creații a actualității valorizarea are loc prin raportarea a două normative estetice sincrone (simultaneitate comentator/creator), în cazul unei opere a trecutului [...] se cere efectuată o integrare într-un sistem compact a două normative diacrone (distanțare comentator/creator). Ceea ce mai înseamnă că gestul istoricului literar modern devine un act, dintr-un anumit punct de vedere, efemer, fiindcă însăși istoria literară se definește mai acut ca un proces niciodată încheiat, pentru care perfectibilitatea devine o noțiune relativă: operele trecutului trebuie să fie mereu reluate, o istorie a literaturii trebuie să fie mereu refăcută, rescrisă. Și, astfel, critica literară rămâne, evident, nu o practică izolată, singulară, autonomă, ci prima treaptă a istoriei literare. De fapt – prima istorie literară a unei epoci, a unei mentalități literare și a unei practici literare”.

• [„Vatra”, nr. 8] Vasile Dobrescu scrie despre *Revoluția victorioasă – sărbătoarea patriei române*. □ N.N. Herdean publică o primă parte din studiul consacrat *Societății socialiste multilateral dezvoltate (I)*. □ O seamă de poezii ale mai multor versificatori sunt adunate sub titlul generic *Cântare României*. □ Pagini inedite ale plasticienei Octavia Nuțiu, din ceea ce Romulus Guga prezintă ca fiind „primul roman care s-a scris după eliberare despre suferințele noastre”, sunt resituite „festivist” sub titlul *Comunicat important*. □ Paul Cornel Chitic semnează o piesă despre Nicolae Bălcescu, *Europa – viu sau mort!*, însoțită de un mic șapou explicativ: „Personajul principal al piesei este Nicolae Bălcescu. Peregrinările revoluționarului român prin Europa anilor 1848-1852, acțiunile sale diplomatice întreprinse pentru cauza națiunii întâmpină rezistența înverșunată a imperialismului habsburgic, condamnat de istorie. Eforturile poliției secrete imperiale de a-l compromite pe marele bărbat politic român, de a-l calomnia, duc la situații hilare, incredibile. E o comedie a erorilor politice într-o Europă agitată de mișcările emancipărilor naționale”. □ Redacția își arată, cu ocazia „aniversării a 35 de ani de la eliberarea patriei de sub dominația fascistă și a celui de-al XII-lea Congres al partidului”, *Iubirea de patrie*. Cei care au ales sau vor să aleagă calea emigrării sunt avertizați: „Unele cercuri din occident încearcă să denigreze eforturile noastre de a păși pe calea progresului cu pași mai rezezi și să-i amăgească pe unii cetățeni din țara noastră să-și părăsească patria. A te lăsa dus de speranța deșartă de a găsi aiurea un loc mai «cald», de a trăi mai ușor nu înseamnă doar a cădea victimă unei iluzii; aceasta reprezintă o abdicare, o dezertare de la datoria patriotică pe care o are fiecare fiu al țării de a lupta pentru înălțarea ei. «Locul cetățenilor patriei noastre, arată tovarășul Nicolae Ceaușescu, nu este nicăieri în altă parte – chiar dacă la un moment dat ar găsi undeva o viață mai ușoară – ci aici, unde s-au născut, unde au trăit părinții și strămoșii lor, și unde prin lupta și munca unită, se edifică o orânduire nouă, care prin tot ceea ce realizează se dovedește superioară oricărei orânduiri bazate pe exploatare și asuprire.»”. □ *Mărturii inedite: Carnet de front – Oarba de Mureș* aparținând colonelului Alexandru Socol, completează grupajul dedicat zilei de 23 august. □ Mariana Ploșteanu consideră *Eroii – contemporanii noștri* și evocă figurile câtorva „din cei 170.000 de morți, răniți, dispăruți, dar gândul nostru se închină în fața tuturor ostașilor și ofițerilor armatei române care au luptat împotriva hitleriștilor. Și totodată îi cuprindem cu gândul pe toți eroii acestei țări care veac după veac i-au asigurat existența și neatârarea, prin vitejia și eroismul lor, prin jertfa supremă”. □ Grigore Ploșteanu răspândește *Ecouri internaționale ale evenimentelor din august 1944*. □ Maria Mailat publică, în cadrul rubricii destinate convorbirilor, un reportaj presărat cu secvențe dialogice. Protagonistul este un țăran din Dulcea – Mureș, Ioan Gliga, și, în ciuda titlului care face aluzie la participarea acestuia la război (...m-am înrolat, am săpat tranșee chiar în grădina mea. Au fost vremuri năpraznice.), povestea se îndreaptă, mai degrabă,

spre ingeniozitatea țaranului-inventator. □ În obișnuitul *Radar* al lui Mihai Sin intră, de această dată, ziua de 23 august 1944, autorul rememorând câteva întâlniri pe care le-a avut cu supraviețuitori ai luptelor de la Oarba, județul Mureș, unde au murit aproximativ 11.000 de soldați. ■ Plasând încă de la început cartea lui Florin Mugur, *Ultima vară a lui Antim*, între cele mai bune romane din ultima perioadă, Anton Cosma abordează apoi specificitatea scriiturii autorului *Destinelor intermediare*: „Pentru Florin Mugur, viața «nu mai e epică», și ca atare nu mai poate fi supusă unei structuri narative tradiționale. Povestirea devine un refuz al povestirii, un refuz mascat în amânarea inepuizabil repetată. Cartea începe cu o promisiune a unei narațiuni [...], dar povestirea este amânată în favoarea unor episoade laterale, întrerupte adesea pentru a lăsa loc altor episoade și acestea altora până la ultimele pagini ale romanului, când înțelegem că «secretul» promis nu există și că de fapt adevăratul secret pe care eroul narator simțea nevoia să-l lămurească și să-l comunice era propriul său secret. Astfel, în ultimă instanță, în cartea lui Florin Mugur disoluția narațiunii și metamorfoza epicului se produc în direcția unei reîntoarceri spre liricul originar”. ■ Gheorghe Perian analizează *Un roman corect* și atât: *Plexul solar* de Ștefan Iureș. ■ Aude *Glasul Africii negre* Ștefan Borbély, în antologia de poeme *Efigii în abanos*: „Prefața semnată de către Mircea Traian Biju, cât și notițele introductive la fiecare dintre poezii antologate [...] reușesc să ofere o imagine sintetică a ceea ce programul spiritual al negritudinii a însemnat pentru renașterea culturală a Africii. Primele semne ale întoarcerii spre bogatul tezaur sufletesc al originii liricii negre au apărut în afara granițelor africane, în Antile, arhipelag aflat în cleștele de apă al celor două Americi, fapt semnificativ pentru amploarea pe care de la început o va lua mișcarea, cât și pentru autentică solidaritate cosmopolită a destinului ei”. ■ Apare o primă parte dintr-o cronică despre *Poezia militantă (I)* pe care Dumitru Mureșan i-o consacră culegerii *Africa de sub frunte* de Geo Dumitrescu. Sunt analizate minuțios mai multe fragmente din poeziile autorului care are *Libertatea de a trage cu pușca*, evitându-se, deocamdată, „verdictul”. ■ Cornel Moraru discută despre *Actualitatea, fapt cotidian și de conștiință* în romanul lui Grigore Zanc, *Cădere liberă*, indicând și maniera în care se reflectă cotidianul în construcția epică: „Apar în roman destule scene, imagini din realitatea imediată, uneori deprimantă. Nota critică nu lipsește acestor notații. Se înțelege să scopul nu e de a micșora dimensiunea actualității, ci mai mult de a-i da relief, ca într-un spectacol cu lumini și umbre”. ■ Dan Culcer evidențiază *Prevalența metodei* în volumul de debut al lui Mircea Nedelciu, *Aventuri într-o curte interioară*: „Fără îndoială, în scrisul lui Mircea Nedelciu (și al altor câtorva [tineri totuși] debutanți care încă nu au volume: Gheorghe Iova și Gheorghe Crăciun ar putea fi pomeniți în acest context) se întrevăd reflexele autohtonizate ale unor meditații asupra modurilor narațiunii care au ca punct de plecare practica textuală și teoria focalizate, la un moment dat, în paginile unei publicații ca *Tel Quel*, unde se

întâlneau, acum un deceniu, autori atât de diferiți cum ar fi Claude Simon sau Philippe Sollers. Nu este însă vorba de o imitație servilă și nici de o sincronizare forțată, ci doar de un efect catalitic, căci necesitatea unor schimbări în practica (convenționalitatea) narațiunii se făcea (se face) simțită din interior, iar procesul nu a început acum, ci cu mai bine de un deceniu în urmă pe diferite căi, prin adaptarea unor tehnici faulkneriene pentru oralizarea polifonică, pentru relativizarea prin multiplicare a poziției/naratorilor, pentru respingerea logicii contradictorii și înlocuirea ei cu una noncontradictorie sau a unor inovații găsite la unii din prozatorii «noului roman» francez, adoptate până la transsubstanțializare (care le face de nerecunoscut) prin integrarea în alte contexte, prin noul rol care li se acordă. [...] Prin migrația unor personaje dintr-un text în altul, prin referințele la o zonă comună a câmpiei, i se asigură volumului o anumită unitate, dincolo de cea stilistică, se transcrie adică, disimulat, e experiență proprie, atitudine vizibilă adesea în volumele prozatorilor debutanți din această categorie «trăiristă», mereu în căutarea autenticității, chiar dacă acoperită cu faldurile tehniciste ale inovației narative obsedante”. ■ Olimpiu Nușfelean publică proza *Un om fără aripi*. □ La *Biblioteca Babel* se adaugă încă o parte din *Trama celestă* a lui Adolfo Bioy Casares, în traducerea Mariei Vartic. □ *Antologia science-fiction* se completează cu *O descoperire* de Mircea Horia Simionescu.

● **„Viața militară”, nr. 8** Publică versuri: Nicolae Dumbravă (*Simfonie de August*), Nicolae Stoian (*Ziua și era*), reportaje: Nicolae Mărgeanu (*Vor defila prin fața comandantului suprem, a întregului popor*), Ion Aramă (*Aripi gemene în slujba patriei*), memorii: Haralamb Zincă (*În zona București Nord*), proze și însemnări de scriitor: Petru Vintilă (*35 de arcuri de triumf*), George Macovescu (*Gânduri pentru soldații țării*), George Ivașcu (*Armata noastră*), Radu Theodoru (*Joi, ora 11,01*), Gheorghe Tomozei (*Necunoscutul*), Toma George Maiorescu (*Drumurile Țării Românești*), Haralamb Zincă (*Operația Pelicula sensibilă*, ep.8). □ În rubrica *Vitraliu* N. Marcu semnează un interviu cu Corneliu Leu. ■ Revista grupează sub genericul *Cântând ostașii României* patru eseuri. Aurel Martin, *Continuitate și diversificare*: „Evident, de la Vasile Cârlova până astăzi, deci de la înființarea oștirii române moderne, poeții noștri (unii ei înșiși oșteni) au simțit valabilitatea străvechii mărturisiri vergiliene: „Arma virumque cano” (cânt omul și armele sale) și i-au conferit statut de epigraf în multiple sensuri. Predominând cel ce valorifică accepția programatică patriotică. Ideea de apărare, de vitejie, de eroism, de demnitate, de suveranitate. [...] Nu e greu de observat că interesul poezilor pentru tematica ostășească a sporit, că grație unei publicații de real prestigiu ca «Viața militară» și unei edituri de profil, acest interes a dobândit continuitate în timp și diversificare sub raportul expresiei artistice și al ariei problematice. Poeți de toate vârstele și de toate formulele îl vădesc prin poeme nu o dată remarcabile. [...] De la Nicolae Tăutu până la Petru Romoșan, nu puține piese ale liricii os-

tășești sunt referențiale. Pentru cromatica acesteia. Pentru modul original de a înțelege semnificațiile adânc umaniste din amintita propoziție inițială a *Eneidei* lui Vergiliu”. □ Emil Manu, *Patriotismul literaturii cu tematică militară*: „Literatura cu tematică ostășească implică în mod necondiționat ideea de patriotism. Armata fiind, cum spuneau cronicarii, «scutul țării» și literatura inspirată din sentimentul apartenenței la patria-mamă se definește de la sine ca o literatură patriotică.[...] Pentru scriitorii ce-au abordat tematica militară, fie că se numesc Laurențiu Fulga, Nichita Stănescu, Nicolae Tăutu, Aurel Mihale, Ion Grecea, Lucian Dumitrescu, Virgil Carianopol, Ion Lotreanu, Dan Mutașcu, Gh. Bejancu sau Grigore Hagi, conceptul de literatură patriotică are semnificații adânci. A cânta patria și ostașul înseamnă a fi autentic. Scriitorii citați de noi sunt autentici; ei apelează la tema patriei ca la un izvor mirific și-l traduc simbolic prin mijloace literare specifice și la nivelul actualității. [...] Istoria e o vrajă, ca și dragostea, ca și contopirea în natură [...] Mari prozatori ca Marin Preda și Eugen Barbu n-au ocolit tematica militară; dramaturgi de talent s-au aplecat asupra subiectelor ostășești (Aurel Baranga, Dan Tărchilă, Paul Anghel etc.). Nu trebuie lăsate la o parte în acest succint bilanț nici scrierile polițiste sau de spionaj în care tematica este – în cea mai mare parte – militară, după cum credem că mai trebuie amintit că o serie de critici s-au aplecat asupra tematicii, comentând cărțile cu subiecte ostășești (Aurel Martin, Valeriu Râpeanu, Mircea Iorgulescu”. □ Mircea Iorgulescu, *Armata ca școală*: „Cine citește literatura mai recentă având ca eroi ostași remarcă fără dificultate că în raport cu imaginile mai vechi ale mediului militar s-a produs o schimbare evidentă, atât în planul imediat, al elementelor componente, cât și în cel profund, al semnificațiilor dobândite de o structură tipologia și de un context profesional ce păreau fixate într-un contur definitiv. Așa cum, răspunzând unei alte «anchete literare» organizate de «Viața militară» am arătat mai demult că în țara noastră armata a fost una dintre instituțiile introduse simultan cu începerea procesului de modernizare a vieții politico-sociale, ceea ce i-a conferit un caracter cu totul special, de mediu formativ, în noile condiții create după Eliberare acest caracter a căpătat proporții și sensuri prin care mai presus de specificul de „mediu” s-a situat o trăsătură inedită: aceea de deplină comunicare între colectivitatea națională și colectivitatea ostășească. Fără îndoială, determinant în această modificare a fost și rămâne rolul nou atribuit armatei, integrării ei în ansamblul efortului constructiv al întregului popor, practic făuririi unei armate noi, ceea ce n-a însemnat desigur, părăsirea tradițiilor constituite. Sub aspect literar, acest proces a dus, inevitabil la apariția unei perspective noi: armata a încetat să mai fie privită ca o zonă de existență oarecum izolată, având un «statut» și determinînd o «condiție» deseori caricaturizate, devenind, dimpotrivă, relevantă ca ambianță morală și profesională în interiorul căreia se continuă și se amplifică un efort educațional ce se află într-un raport de corespondențe cu întregul mecanism social. Personajele determinate prin apartenența la mediul

militar, fie că este vorba de profesie, fie că este vorba de îndeplinirea, pe durată determinată, a unei obligații patriotice, nu au mai fost situate în opoziție cu mediile nemilitare (civile), ci – schimbarea este fundamentală – văzute într-o relație de concordanță atât în privința mentalității cât și a acțiunilor, fie acestea individuale, fie colective. Dincolo de uniformă, dincolo de anume îndatoriri caracteristice, și fără ignorarea acestora, s-a încercat – și s-a reușit – deseori – să se contureze imaginea omului; o imagine nouă a unui om transformat de cadrul unei vieți de asemenea noi. În tipologia eroului militar au apărut astfel ostașul – apărător de țară în timp de pace, ostașul-constructor, ostașul-pedagog, ostașul factor social. [...] Ceea ce rămâne încă insuficient explorat este, totuși, plasarea eroului militar în cadrul contemporan al vieții, într-o realitate care să nu fie doar o imagine schematizată; ceea ce s-a realizat până acum, și nu este puțin, reprezintă totuși mai mult un element de stimularea îndrăzelii de a se privi cu pătrundere și exactitate, omul și nu uniforma”. □ Nicolae Brânzei, *Ostașii eroii scrierilor noastre*: „Ostașul – ca erou literar în scrierile acestor 35 de ani de revoluție și construcție socialistă! Criticii și istoricii literari analizează și vor analiza și peste timp lucrările rezistente la trecerea anilor, acele cărți de poezie și proză care fac parte din zestrea oștirii și, deopotrivă, din patrimoniul literaturii noastre. Supunând dezbaterii tematica enunțată ne-am gândit că este bine să ne reamintim și mărturiile unora dintre scriitorii care în această perioadă au scris cu dragoste și talent și despre ostașii țării. Sunt mărturisiri făcute cu ani în urmă în cadrul unor interviuri publicate la timpul respectiv în «Viața militară» și «Apărarea patriei», și care răspund, printre altele, și unei întrebări de genul: de ce scrieți despre ostași? Referindu-se la ceea ce reprezintă pentru creația sa volumul *Oameni în lumină*, volum închinat în cea mai mare parte militarilor armatei noastre, Demostene Botez spunea: «Un loc aparte, după cum și activitatea mea ca ostaș a ocupat un loc aparte, adică este un episod care nu-i în strânsă legătură cu restul preocupărilor mele.» [...] Victor Tulbure îmi spunea: «Știu din proprie experiență că ostașii au nevoie nu numai de arme, ci și de cântece. De aceea, aproape în întregime, poezia mea se adresează ostașilor». Dragoș Vicol, autor a numeroase cărți de poezie și proză dedicate militarilor, scrie: «Ostașul e o prezență luminoasă în istoria poporului român, nevoit de-a lungul veacurilor să-și apere „sărăcia și nevoile și neamul».[...] Eugen Frunză făcea, în 1970, această mărturisire: «Doresc să fiu unul dintre aceia care aduc, prin scrisul lor, laudă apărătorilor acestui pământ, binecuvântat prin truda și eroismul celor ce-au fost înaintea noastră și celor care azi poartă cu demnitate steagul socialismului». Gh. Bejancu, autorul, pe lângă altele, a mult apreciatului roman *Coloane sub lună*, se destăinuia în 1972 reporterului și deopotrivă cititorului: «Prin aproape toate paginile pe care le-am scris, câte și cum sunt am încercat să exprim Ostașul». [...] Sunt numai câteva din gândurile care ar putea fi așezate pe frontispiciul fiecărei cărți de poe-

zie sau proză dedicată ostașilor noștri. Simple, directe și sincere, așa cum sunt cărțile lor de dragoste de patrie, de fiii încolonați sub drapelele oștirii”.

SEPTEMBRIE

1 septembrie

• [„România liberă”, nr. 10834] Ion Dodu Bălan se oprește asupra antologiei de versuri *Îngândurat ca pietrele munților*, de Nicolae Dragoș. Poetul laureat al celei de a doua ediții a Festivalului „Cântarea României” este considerat o figură aparte în poezia contemporană: „Nicolae Dragoș [...] se distinge inconfundabil printr-un timbru original, printr-o viziune lirică și printr-o îngândurare care-l ține departe de orice notă festivistă, idilică și exterior retorică. Dimensiunea interioară, gravă și profundă a poeziei lui Nicolae Dragoș i-o asigură tocmai starea de îngândurare a poetului, preocuparea și grija pentru destinul istoric al țării și al neamului său, pentru înfățișarea morală a oamenilor, pentru bunurile lor materiale și spirituale, create de-a lungul unei zbuciumate și eroice istorii”. ■ *Noaptea împăratului*, roman semnat de Vasile Andru îi reține atenția lui Constantin Crișan pentru *Vitrina cărții*. Autorul cronicii identifică mai ales puterea de actualizare a romanului cu temă istorică, astfel încât „evenimentele, eroii capătă culoarea interpretărilor prezentului, opera trăiește adică și se impune printr-o revalorizare a gestului politic și istoric revolut”.

• [„Scânteia”, nr. 11515] Ion Ianoși descrie situația industriei din Sfântu Gheorghe, județul Covasna, în reportajul *Luminoasele înnoiri se regăsesc în casa fiecărui om*.

• [„Scânteia tineretului”, nr. 9415] Apare partea secundă a reportajului *Maramureș, dragoste dreaptă, fără alint*, înfăptuit de Constantin Stan și Dan Mucenic. ■ Pagina a patra este rezervată grupajului *Viața și munca unui popor demn și liber – izvorul viu al operelor de înaltă valoare artistică și educativă*. □ Ion Dodu Bălan scrie despre *Patrie și poezie*: „Splendida înflorire a poeziei patriotice, pusă în evidență, mai mult ca oricând, de amplul Festival național «Cântarea României», bogăția și diversitatea ei stilistică, ilustrată și de poeții laureați ai ediției a doua a festivalului: Victor Tulbure, Nicolae Dragoș, Nicolae Stoian, Traian Iancu, Király László, Nicolaus Berwanger confirmă încă o dată trăinicia și vigoarea acestui gen atât de popular al creației lirice”. □ Discutând despre *Literatura șantierelor*, Marius Tupan notează: „Deși e o literatură cu un anumit specific, în centrul ei se află omul și munca sa. Iar despre toate astea s-a scris de la Hesiod încoace, și cu mult înainte de el. Perspectiva a fost numai de fiecare dată alta”. Autorul amintește și o vizită, cu un grup de tineri scriitori și artiști, la Canalul „Dunăre-Marea Neagră”, unde a aflat, la „elevii, studenții, militarii și la tinerii de aici un alt fel de a privi mun-

ca și viața în comparație cu cel pe care-l știam eu deunăzi. Sunt mai direcți și fără prea multe prejudecăți. Urăsc necinstea și o arată cu degetul. Au o sensibilitate excesivă (ce noutate în acest presupus secol al «alienării»!), dar și o teribilă duritate a expresiei”. Iar, în final, un gând literar: „Dacă aș mai scrie o carte despre un șantier, nu m-aș teme nici de exigența criticii, nici de «răutățile» colegilor. M-aș teme de ironia celor tineri de pe șantiere, presupunând că nu devin convingător, a acelor tineri care au învățat să nu mai ierte. De altfel, e un drept al lor”. □ *Neîntrerupta construcție a conștiinței* este pledoaria lui Eugen Uricaru, care mărturisește: „Am convingerea că, în măsura în care cărțile mele, personajele lor se vor înscrie în sfera interesului de a cunoaște, de a se cunoaște al contemporanilor mei, ele vor contribui la progres, la neîntrerupta construcție a conștiinței noi, comuniste. Nu pot să spun că nu vreau ca un roman, o povestire să placă, dar aceasta nu este totul. Literatura trebuie să și intereseze, să invite la coparticipare, la cunoaștere”. □ Ioan Lazăr aduce în acest grupaj *Filmul politic – mărturie a participării la edificarea prezentului*: „A trecut însă destul de mult timp, șapte ani, până când *Clipa* lui Dinu Săraru și Gheorghe Vitanidis să împrăspăteze peisajul filmului nostru politic cu o nouă pagină a vieții *de la noi*, transcrisă la temperatura răspunderii și angajării decisive, exemplare pentru triumful ideilor înaintate, pentru succesul edificării patriei socialiste”. □ Publică versuri: Florin Costinescu (*Puternici și liberi*), Grete Tartler (*Peisaj – Bistrița, 1979*), Bajna György (*Datoria ne-o facem mai bine – în traducerea lui Dim. Rachici*) și Ion Trif Pleșa (*Linii de portret pentru muncitorii de azi*). ■ Ion Băieșu se întoarce la *Curierul nostru de sâmbătă*.

● [„**Luceafărul**”, nr. 35] Editorialul amplu, semnat de Dan Zamfirescu încadrează evenimentul din 23 august 1944 între marile revoluții ale istoriei (Revoluția Franceză, Revoluția din 1642 din Anglia, Revoluția din Octombrie). Autorul încearcă un fel de istoricizare a momentului, de punere în perspectivă a istoriei românilor prin grila evenimentelor de la această dată. ■ Pompiliu Marcea semnalează reeditarea de către Valeriu Râpeanu și Sanda Râpeanu a articolelor lui Nicolae Iorga de la „Sămănătorul”, sub titlul *O luptă literară*, ales de Iorga pentru ediția din 1914, 1916. Ediția actuală conține și articole nepublicate în prima ediție, conturând mai mult, spune comentatorul, portretul polemistului. Studiul introductiv semnat de Valeriu Râpeanu, secțiunea bogată de *Note și Comentarii*, „reprezintă [...] contribuția cea mai serioasă de până acum privitoare la activitatea depusă de Iorga la «Sămănătorul»”. ■ Șerban Cioculescu reia dialogul său la care participă personajele imagine Eudoxiu și Învățăcelul, de data aceasta pentru a ironiza la cote maxime adeziunea lui Mihai Ungheanu la recenzia *Istoriei literaturii române* din 1973 și poziția complet opusă din 1979. ■ Traian T. Coșovei scrie despre *Monumentul Eroilor din Dobrogea*, un monument pe care îl descoperă profanat, lipsind bucăți de marmură din harta țării. Tonul este indignat, vituperant la adresa „dușmanilor țării” și plin de retorică patriotică în compensație:

„Genialul, energicul nostru Conducător – tovarășul Nicolae Ceaușescu – ne va călăuzi spre culmi tot mai înalte ale construcției Patriei moderne. Lăsați Monumentul – marmura sfântă, cu colții dșmanului în ea. Să vadă lumea – să vadă generațiile că lupii agresori au alergat, au amușinat, au pândid mereu să-și rupă colții în marmura, în stânca de neclintit a acestei României [...]. Este bine să se cunoască – iar generațiile noastre să nu uite că, în timp ce noi luptăm și muncim și facem toate sacrificiile pentru o lume a dreptății și a păcii, undeva, într-o grotă a lui, un dușman, un agresor maniac, un fascist zace cu bucăți de marmură la căpătâi, jefuită de pe Monumentele eroice ale României socialiste, moderne”. ■ La *Cronica literară*, M. Ungheanu analizează cartea lui Liviu Rusu, *Scrieri despre Titu Maiorescu*. Comentatorului îi reține atenția refacerea dosarului polemicii iscate în jurul lui Titu Maiorescu în 1963, când criticul devenise un „dușman al poporului”. Liviu Rusu le răspunde și apologeților lui Maiorescu, în aceeași măsură ca și denigratorilor lui, arătând cele două extreme ale polemicii de dragul restabilirii adevărului și dreptei măsuri: „Cartea lui Liviu Rusu despre Titu Maiorescu vorbește despre fizionomia intimă și mentalitatea activă a două tipuri de emițători de opinie. În paginile *Scrierilor despre Titu Maiorescu* se conservă imaginea unei mentalități înfățișată cu ajutorul unei capacități de incizie excepționale. Liviu Rusu nu combate de fapt persoane, ci un mod de a genera eroarea, un mod de a construi fals și pernicios. [...] Singulară prin alcătuirea, orientarea și temperatura ei spirituală, cartea lui Liviu Rusu poate fi comparată doar cu *Eminescu sau gânduri despre omul deplin al culturii românești* de C. Noica în care mentalitatea, disponibilitatea intelectuală și literară curentă sunt confruntate cu exigențele unor mari modele”. ■ La *Viața cărților*, Sultana Craia remarcă romanul lui Radu Anton Roman, *Vara nimănui* (Eminescu, 1978): „Dincolo de elementele ilustrative sau simplificatoare romanul beneficiază de formația de reporter a autorului, care imprimă ritmul narațiunii. Un simț deosebit al detaliului conferă unor pasaje descriptive o remarcabilă acuratețe vizuală și o poezie autentică”. ■ La critică, Dan Cristea se oprește asupra volumului *Eugen Jebeleanu în conștiința criticii* semnat de Lucian Raicu. Foarte importante sunt, în opinia comentatorului, suflul criticii tinere și actualitatea receptării poetului, care aduce astfel cu sine și o valoare de adevăr. Alt punct atins în comentariu este prezența, în discursul critic selectat de Raicu, a referirilor la conștiința morală a poetului: „Dacă majoritatea comentariilor suscitade de poezia lui Jebeleanu are în centrul ei imaginea privilegiată a unei exemplare conștiințe morale ce se proiectează organic asupra operei, în același timp, nu poate fi deloc o întâmplare ci devine o tulburătoare, elocventă coincidență faptul că trei scriitori, din trei generații diferite se întâlnesc în substratul afirmațiilor lor pe o orbită interpretativă similară, pe ceea ce L. Raicu denumeste «încărcătura etic-afectivă a celor mai numeroase contribuții critice», văzând în cărțile autorului *Surâsului Hiroshimei* adevărate momente

ultimative de mobilizare spirituală, apariții despre care nu se poate discuta decât la un înalt și implicit grad de participare”. ■ La *Cartea de debut*, Mihai Pelin semnaleză un volum de reportaje semnat de Ovidiu Ioanițoia, *Bărbați cu obiceiuri de eroi* (Junimea, 1979). ■ Sub titlul *Retrospectivă literară 1974-1979*, Artur Silvestri scrie despre volumul de poeme semnat de Ioan Alexandru, *Imnele Transilvaniei*. Comentatorul consideră volumul o lirică perfect adaptată la o „vreme nouă, complexă, ca a noastră”. Reperle tematice sunt țara, familia, iar istoria este o „emoție politică”. „Fiindcă este politică și istorică, dezvoltată pe o bază morală și pe modele de ordin etic, lirica lui Ioan Alexandru conține, în această etapă a ei, și un sens superior pedagogic. [...] Poet al patriei veșnice, geografice și milenare, al sentimentelor naționale adânci, Ioan Alexandru e un Octavian Goga la dimensiunile literaturii noastre contemporane. Avem în *Imnele Transilvaniei* de acum un compendiu liric de istorie exemplară și o poezie patriotică majoră de unde „țara”, în întregimea ei, se vede în lumina pură a emoției patetice”. □ Sub același titlu, Alex. Ștefănescu scrie despre *Împăratul norilor* de D.R. Popescu. Aspectul cel mai important al romanului este viziunea sa umanistă exprimată la mai multe nivele: cel al individualizării personajelor, multiplicarea portretului uman prin oglindirea nesfârșită a personajelor unele în altele, rememorarea ca instrument specific al conservării umanului. □ La selecția cărților care au marcat perioada 1974-1979, Valentin F. Mihăiescu adaugă *Din clasicii noștri. Contribuții la ideea unui protocronism românesc* de Edgar Papu. Autorul articolului reface traseul controverselor iscate de cartea în cauză și reia câteva dintre „protocronismele” enunțate de Edgar Papu pentru a concluziona: „Nu este vorba de bombarea sfidătoare a pieptului, cum nu poate fi vorba nici de poziția etern subalternă a capului plecat. Evaluarea exactă a valorilor literaturii române (căci acesta ni se pare a fi principalul obiectiv al protocronismului) înlesnește racordarea eficientă la circuitul mondial al valorilor, înlăturând astfel falsa opoziție cu sincronismul. Așadar, tot sincronizare, dar nu prin imitație ci prin asimilare și modelelor și propunerea altora proprii, în cadrul unui dialog de pe poziții echivalente”. □ Este prezent cu poeme Cezar Ivănescu. □ Mihai Beniuc publică fragmentul de roman *Întâlnire cu Chivără-roșie*. ■ La *Atelier literar* sunt prezenți cu poeme Monica Rohan, B. Horasangian, Marius Târziu, Gabriel Dorobanțu. ■ În articolul *Sensurile actuale ale angajării scriitorului*, Romul Munteanu deslușește, atunci când vine vorba de literatură, angajarea fără talent, o situație în care scriitorul angajat (în contextele dictaturilor sângeroase) nu rămâne în istorie. Tot el face distincția dintre angajare și mesaj, iar apoi dintre mesaj și scriitură.

● [„**Tribuna României**”, nr. 164] Numărul se deschide cu poezia *Cântarea României* de Dumitru Pricop. □ Textul *Președintele Nicolae Ceaușescu: România, națiune liberă și demnă în rândul națiunilor lumii* de Pan Solcan: „În după-amiaza zilei de 22 august a.c., în Capitală a fost organizată o adunare

festivă consacrată împlinirii a 35 de ani de la victoria revoluției de eliberare socială și națională, antifascistă și antiimperialistă din România. Au luat parte președintele Nicolae Ceaușescu și doamna Elena Ceaușescu, membri ai C.C. al P.C.R., ai Consiliului de Stat și ai Guvernului, participanți la evenimentele de la 23 August 1944, generali activi și de rezervă, conducători ai instituțiilor centrale, personalități ale vieții științifice și culturale, oameni ai muncii din întreprinderile și instituțiile bucureștene. Se aflau, de asemenea, prezenți în sală oaspeți de peste hotare, șefi ai misiunilor diplomatice acreditați în România, atașați militari, alți membri ai corpului diplomatic, precum și ziaristi străini. Adunarea a avut loc în Sala Palatului Republicii și a fost transmisă în direct de posturile de radio și televiziune. În cuvântarea rostită, președintele Nicolae Ceaușescu a expus evenimentele de acum 35 de ani și a prezentat transformările economico-sociale petrecute în această perioadă, precum și perspectivele de dezvoltare în viitor a țării noastre. Partea finală a cuvântării a cuprins o trecere în revistă a principalelor probleme actuale ale vieții politice internaționale. «Aniversăm astăzi – a spus președintele – un eveniment de importanță epocală pentru destinele poporului nostru, înscris cu litere de aur în istoria contemporană a patriei – împlinirea a 35 de ani de la revoluția de eliberare socială și națională, antifascistă și antiimperialistă, care a deschis calea dezvoltării democratice, și apoi socialiste, a României»”. □ Despre *Sărbătorirea Zilei naționale a României în Capitală și în țară* scrie și Adrian Petrescu: „Sărbătorirea celei de a 35-a aniversări a Zilei naționale a României a fost precedată, atât în Capitală cât și în țară, de numeroase și variate manifestări omagiale – de la ample adunări festive, șezători muzical-literare, serbări câmpenești și competiții sportive, la organizări de expoziții și sesiuni de comunicări științifice dedicate acestui eveniment. Însuși recentul final al celei de a II-a ediții a Festivalului național «Cântarea României» a fost marcat de acest aspect jubiliar. Miercuri, 22 august, în ajunul sărbătorii noastre naționale, au avut loc solemnități în cadrul cărora au fost depuse coroane de flori în cinstea eroilor căzuți pe pământul României, în războiul antihitlerist”. În cadrul textului este special prezentată *Parada militară și demonstrația oamenilor muncii din București*: „Încă de la primele ore însorite ale dimineții, pe toate marile artere ale Capitalei, coloane nesfârșite de muncitori se îndreptau către marea Piață a Aviatorilor, unde, ca și în anii trecuți, sunt instalate tribunele oficiale, pe frontispiciile cărora, alături de drapele desfășurate și ghirlande de flori, sunt înscrise urări cinstind marele eveniment. Peste imensa piață stăruie o atmosferă solemnă, proprie marilor noastre sărbători. Ora 8, în tribuna centrală sosește președintele Nicolae Ceaușescu, însoțit de doamna Elena Ceaușescu, de primul ministru al guvernului, Ilie Verdeț, de vicepreședinții Consiliului de Stat, membri ai guvernului, personalități ale vieții politice, vechi militanți ai mișcării muncitorești, conducători ai organizațiilor de masă și obștești. Sunt prezenți, totodată, în tribune, reprezentanți ai instituțiilor și întreprinderilor

centrale bucureștene, participanți la evenimentele de la 23 August 1944, foști comandanți de mari unități pe frontul antihitlerist, generali, personalități ale vieții științifice, culturale și artistice, ziariști. Sunt prezente, de asemenea, înalte personalități de peste hotare, șefi ai misiunilor diplomatice acreditate în România, atașați militari, ziariști străini”. ■ În *Meridiane* citim: Dr. Arnold Linker transmite *Vești de la Asociația „M. Eminescu” din St. Nazaire*: „Asociația culturală Țara Loarei-România «Mihai Eminescu» din St. Nazaire și-a extins, în vara aceasta, activitatea. Concomitent cu un festival al filmului românesc a fost deschisă «Expoziția Artei Românești» în sala «Maison du Peuple». Atât festivalul cât și expoziția au atras un public numeros. Mulți dintre vizitatorii expoziției, la care au fost prezentate opere de pictură, de sculptură, instrumente muzicale, costume naționale românești etc, și-au exprimat dorința de a face excursii în România”. □ Charles M. Carlton informează despre *Studiile românești la Universitatea din Rochester*: „Schimburile de profesori între România și Universitatea din Rochester în cadrul programului Fulbright-Hayes au început în anul 1971, când am fost eu însumi trimis pentru a ține cursuri la Universitatea din Cluj. În prezent, succesoarea mea este Rose-Marie Toscano. Prezența la Rochester a celui de-al treilea lector român din acești ani, dr. Virgiliu Florea, a asigurat continuitatea cursurilor de limbă și cultură română. Pentru prima oară, Universitatea din Rochester a asigurat în plus un curs de vară intensiv pentru studierea limbii române”. ■ În pagini numite *Oaspeții noștri*, pe care le-a realizat Ion Longin Popescu, se dau informații despre *Ansamblul folcloric al Clubului cultural Mihai Eminescu din Regina – Canada pe plaiurile românești*. ■ În pagina dedicată politicii externe pe care o realizează Felicia Antip, printre altele, aflăm și de *Vizita președintelui Nicolae Ceaușescu în Siria*. ■ Ion Dorobanțu publică *Muntele care se mută*, un reportaj din Munții Călimani și șantierele de acolo. ■ Din *Scurte știri* reținem *Cinstirea unui dramaturg*: „La Paris, adunarea generală a ASSITEI (Asociația internațională a Teatrului de Copii și Tineret) l-a ales ca «membru de onoare», în memoriam, pe cunoscutul om de teatru român Victor Ion Popa, animator de frunte al scenei românești, inițiator și creator al teatrului de copii și tineret din țara noastră. Numele lui Victor Ion Popa stă, astfel, alături de Léon Chanceret (Franța), Alexandr Briantev (U.R.S.S.), Mila Melanova (Cehoslovacia) și Charlotte Choperning (U.S.A.), aleși tot ca membri de onoare în memoriam”. ■ Dumitru Radu Popa realizează un interviu cu Adrian Marino, *Prezența studiilor românești în lume*: „– Ați participat în această primăvară, stimate Adrian Marino, la lucrările Congresului de studii românești de la Amsterdam, iar calendarul verii s-a anunțat, după câte știu, foarte bogat în reuniuni internaționale de specialitate. Ce ne puteți spune despre participarea românească la aceste congrese? – Nefiind balcanolog, nu cunosc în detaliu programul Congresului de Studii Sud-Est Europene de la Ankara, la care știu însă că specialiștii români sunt prezenți cu o serie de comunicări. Cunosc însă îndeaproa-

pe – ca membru al Comitetului de coordonare al Asociației Internaționale de Literatură Comparată (A.I.L.C.) – programul a două manifestări deosebit de semnificative: Congresul internațional de literatură comparată, ajuns la a IX-a sa ediție (Innsbruck, 19-24 august) și Congresul internațional al Luminilor (ediția a V-a, Pisa, 28 august – 2 septembrie). Constat cu satisfacție că delegația română pentru Innsbruck este și numeroasă și reprezentativă, cuprinzând pe Zoe Dumitrescu-Bușulenga, Al. Duțu, Paul Cornea, Nicolae Balotă, Mircea Angheliescu, Ileana Verzea. Pe lângă aceștia, sunt și participări individuale: Tatiana Nicolescu, Mihai Novicov ș.a. Îndrăznesc să afirm că lucrul acesta ilustrează prezența tot mai activă a specialiștilor români în dezbaterile internaționale de idei, faptul că ei se afirmă ca voci distincte, inconfundabile. La Innsbruck, pe lângă comunicarea pe care o voi prezenta, am fost numit și chairman al unei mese rotunde, iar la Pisa voi susține lucrarea *Aspecte și idei politice ale iluminismului românesc*. Pentru ambele manifestări, «Cahiers roumains d'études littéraires» (de care mă ocup ca secretar al comitetului de redacție) a pregătit numere omagiale monografice: «Comparatisme et confluences» (1/1979) și «Lumieres roumaines – Lumieres européennes» (2/1979), cu materiale predominant românești, iar «Synthesis» organul Comitetului național de literatură comparată, a consacrat recentul său număr (VI/1979) congresului de la Innsbruck. Este și aceasta o dovadă că ne aflăm în miezul problemelor. – *Vorbeați despre o masă rotundă la Innsbruck. Ce subiect pune ea în discuție?* – Secția a IX-a a Congresului internațional de literatură comparată este consacrată revistelor cu profil comparatist din întreaga lume. Au răspuns invitației reprezentanți a peste 20 de publicații, două chiar din îndepărtata Japonie. Importanța evenimentului e dată de aceea că, pentru prima oară în istoria comparatismului, se încearcă reunirea publicațiilor internaționale de specialitate cu scopul de a dezbate și rezolva o serie de chestiuni practice: informări și recenzii reciproce, schimb de colaborări, publicitate științifică periodică. Faptul că un reprezentant al României a fost însărcinat să conducă lucrările este, cred, și o recunoaștere a prestigiului științific pe care și l-au cucerit publicațiile noastre specializate, «Cahiers romains d'études littéraires» și «Synthesis». De altfel, ultimele ecouri ale acestor reviste sunt edificatoare: trei emisiuni la B.B.C. care le-au fost consacrate, note și recenzii în «La Quinzaine Littéraire» și «Les Nouvelles Littéraires», fișarea integrală în «International Bibliography», cea mai însemnată bibliografie analitică americană, note analitice în alte publicații europene, rezumate ale unor studii în «Canadian Review of Comparative Literature» ș.a. – *Știu că, destul de recent, lucrarea dvs. fundamentală în domeniul teoriei literare, Critica ideilor literare, a fost tipărită de editura Complexe din Belgia, în limba franceză. Chiar și acest fapt demonstrează penetrația tot mai sensibilă a criticii și teoriei literare românești în străinătate. Ce ecouri a avut această apariție?* – Cartea a fost bine primită de presa franco-belgiană. Recenzii favorabile au semnat nume de prestigiu, pre-

cum Etiemble (în «La Nouvelle Revue Francaise»), Daniel Oster («Les Nouvelles Litteraires»), Jacques de Decker («Le Soir») sau André Helbo («Dégres»). Mai mult chiar, aflându-mă în Franța anul trecut, postul de radio France culture mi-a solicitat un interviu pe această temă. Ediția germană a aceleiași cărți a fost amplu prezentată în «Canadian Review of Comparative Literature». Consider acest succes un lucru simptomatic pentru întreaga noastră critică și teorie literară, care încep, într-adevăr, să devină tot mai competitive la nivel internațional. – *De la realizări, v-aș propune să trecem la proiecte. Ce noutăți anunțați, pe plan editorial, pentru acest an?* – Am predat recent editurii Dacia *Hermeneutica lui Mircea Eliade*, lucrare amplă, constituind primul studiu consacrat acestei importante și dificile teme. Apariția e prevăzută pentru sfârșitul anului. De altfel, «Viața românească» și «Cronica» au publicat deja fragmente din această lucrare. Am încheiat și o altă carte, scrisă în franceză, *Etiemble, les invariants et la litterature*, pe care doresc să o pun definitiv la punct în această toamnă, la Biblioteca Națională din Paris. Două capitole ale cărții au apărut în «La Nouvelle Revue Francaise» și în «La Quinzaine Littéraire». În fond, țin foarte mult să relev ceea ce Etiemble aduce nou și extrem de progresist în comparatism. Perspectiva largă în care el privește lucrurile preconizează ruperea barierelor dintre așa-zisele «culturi mari» și «culturi mici», prin participarea egală și nemijlocită a culturilor mici la schimbul de valori contemporan. – *Opera dvs. ca și activitatea de la «Cahiers...» dovedesc cu prisosință că nu priviți comparatismul doar ca pe o chestiune conjuncturală. Care este sensul studiilor de literatură comparată pentru dvs.?* – Cred că ele aduc o contribuție remarcabilă, de mare utilitate, la stabilirea și dezvoltarea legăturilor literare internaționale, la intensificarea schimburilor culturale și, în ce ne privește, la integrarea diverselor aspecte ale literaturii române în mari ansambluri și circuite internaționale. În felul acesta, ne facem tot mai bine cunoscuți, cu personalitatea noastră, în diferite contexte specifice, prin depășirea continuă a izolării și provincialismului. Activitatea «Comitetului național de literatură comparată» (președinte: prof. Zoe Dumitrescu-Bușulenga; secretar: Al. Dușu), cele două prestigioase publicații, participările românești la tot mai numeroase congrese și reuniuni internaționale corespund tocmai acestor preocupări în continuă dezvoltare”. ■ Doru Mielcescu prezintă *Antologia dramaturgiei românești* apărută la Editura Eminescu: „Un tablou de o asemenea amploare demonstrează, ipso facto, bogăția și diversitatea dramaturgiei noastre contemporane. Să remarcăm, totuși, câteva absențe – Radu Stanca, Teodor Mazilu, Sütő András – autori care au adus o contribuție substanțială la înnoirea limbajului și a modalităților scenice”. ■ Gheorghe Istrate publică reportajul *Victoria orașul chimiștilor*.

2 septembrie

• [„Scânteia”, nr. 11516] În *Umanismul revoluționar în creația noastră spirituală*, Radu Cârneli comentează directivele Congresului al XII-lea, afir-

mând necesitatea transpunerii în opere a unui nou umanism, revoluționar, mai complex decât cel clasic: „A afirma că societatea românească urmărește edificarea unui om nou, superior, pentru care determinările materiale – sociale și politice – să fie conștientizate și asumate liber, care să se determine și să determine evoluția istorică în conformitate cu voința sa – profund colectivă, fraternă, egalitară și comunitară, înseamnă a afirma și a susține un nou umanism, de tip socialist, revoluționar în esența sa, mult mai complex decât «cel clasic», întrucât el se raportează la întreaga societate, pe o bază materială reală și prinziătoare care îl face realmente posibil, întrucât el subînțelege determinări mult mai complexe, acumulate istorii ale ființei umane. [...] Literatura este unul dintre factorii cei mai importanți în susținerea acestui program ideologic și a acestei stări spirituale”.

3 septembrie

• [„Scânteia tineretului”, nr. 9416] Pe prima pagină, la *Opinii*, Emil Manu propune *Cultura ca factor de educație patriotică*. În pledoarie își află loc și o instanță a socialismului: „Engels spunea că a învățat mai multă economie politică din opera lui Balzac decât din cercetările economiștilor”. De la Engels se ajunge la secretarul general al P.C.R.: „Tovarășul Nicolae Ceaușescu i-a chemat pe scriitori, și nu numai pe scriitori, să viseze, să fie romantici (desigur, în înțelesul revoluționar și modern al noțiunii). În lumina acestei chemări, avem nevoie și de o istorie în expresie literară, de o evocare poetică a trecutului, de o prezentare în imagini (nu în date) a oamenilor și a locurilor, de o panoramă imagistică a luptelor pentru eliberare națională și socială”. ■ Bogdan Ulmu semnalează spectacolul *Avram Iancu* de Lucian Blaga, datorat tânărului regizor Adrian Lupu, una dintre premierele teatrului gălățean la sfârșit și început de stagiune, „*cel mai valoros text* dedicat cunoscutului revoluționar, nejuțat pe scenele profesioniste de aproape jumătate de veac”. ■ În *Ipostazele romanului contemporan*, Victor Atanasiu „pătrunde” în *Casa ficțiunii*, volumul cu care debutează Mioara Apolzan. Cartea adună șase studii consacrate prozei românești a deceniului opt – romane de George Bălăiță, Constantin Țoiu, D.R. Popescu sau Augustin Buzura –, pornind de la direcții ale formalismului rus și structuralismului. Apreciind „limpezimea stilului, precizia analizei, folosirea cu discernământ a sugestiilor metodologice amintite”, Atanasiu formulează și o obiecție: „În genere, scrierile sunt discutate numai în sine. Pentru a le evidenția originalitatea, dar și caracterul «sincron», era de dorit și prezența unei raportări mai insistente la contextul literar”.

4 septembrie

• [„România liberă”, nr. 10836] Voicu Bugariu semnalează volumul intitulat *Cultură și istorie* (Ed. Militară, 1979), de Valeriu Râpeanu, lucrare ce vine să completeze activitatea criticului cu o perspectivă asupra ideilor

culturale, adică urmărirea contextului social și cultural al apariției operei cu o privire sociologică. Este evidențiat capitolul *Pagini despre Iorga*. ■ Despre corespondența lui G. Călinescu reunită în volumul *Scrisori și documente* apărut în seria *Documente literare* la editura Minerva, scrie Mirela Roznoveanu. Autoarea cronicii arată, în ton cu ceilalți comentatori ai cărții, echivalența acesteia cu jurnalul. Se remarcă tendința de literaturizare a lui G. Călinescu atunci când face portrete scriitorilor neagrați din epocă uzând fără reținere de „portretul comic, stâlcirea numelui, istorioara hazlie, comentariul critic”. O parte semnificativă a corespondenței o alcătuiesc *Scrisorile către Al. Rosetti*, care dau la iveală nenumărate date de culise despre alcătuirea *Istoriei literaturii române de la origini până în prezent*, dar și despre opiniile criticului în legătură cu diverse conjuncturi literare și politice.

● [„*Scânteia*”, nr. 11517] Mircea Sântimbreanu publică textul *Glasul meu tânăr al României eterne*, în care discută iubirea de țară în cadrul tinerei generații: „Este explicabil că unii tineri cântă la vioară și alții nu. Este vorba de talent. Există o aplicație și pentru matematică, să zicem. Cred însă că în ceea ce privește dragostea de patrie, aplicația și talentul sunt aceleași pentru toți”.

● [„*Scânteia tineretului*”, nr. 9417] La *Cartea de debut*, Alex. Ștefănescu așază romanul *Iulie* al lui Teodor Bulza. Comentariul este favorabil: „Rareori s-au scris pagini atât de emoționante despre secetă sau furtună, despre frământatul pâinii sau bătrânețea cailor”. □ Același cronicar prezintă volumul *Bărbăți cu obiceiuri de eroi*, în care Ovidiu Ioanițoia și-a adunat reportajele apărute în revista *Flacăra*. Criticul evidențiază nota senzațională căutată de gazetar: „Ca F. Brunea-Fox, Marius Mircu și alți «reporteri frenetici» din perioada interbelică, Ovidiu Ioanițoia are gustul situațiilor ieșite din comun, pentru aflarea cărora nu ezită să facă sute de kilometri cu trenul, să stea treaz o noapte întreagă sau să se lanseze în investigații extenuante”. ■ *Toamnă senină* vestește Florin Mugar la *Cronica TV*.

5 septembrie

● [„*România liberă*”, nr. 10842] Ion Drăgănoiu salută apariția antologiei de texte lirice patriotice cu titlul *Izvoare nesecate* și subtitlul *Poezii României socialiste omagiază eliberarea patriei*. Este citată dedicația semnată de George Macovescu, președinte al Uniunii Scriitorului, care ilustrează spiritul și litera cărții: „Să-ți cânti țara înseamnă să-ți iubești și să-ți respecti trecutul în care bunii și străbunii tăi, vreme de două mii de ani, au înroșit cu sângele lor și au albit cu oasele lor acest pământ pentru ca tu să trăiești liber și în demnitate”.

● [„*Scânteia*”, nr. 11518] În *Angajarea patriotică a scriitorului*, Pompiliu Marcea afirmă permanenta implicare și fidelitatea scriitorilor față de obiectivele revoluționare ale regimului socialist, trasând totodată o istorie a figurilor marcante care au susținut comunismul, de la Geo Bogza la George Călinescu, de la Arghezi la Mihail Sadoveanu: „Pentru un cercetător al istoriei noastre

naționale, ba chiar pentru un simplu privitor al ei, se impune, cu puterea evidenței, constatarea că marii intelectuali și marii artiști au fost permanent integral solidari cu idealurile revoluționare, că mulți dintre ei au promovat aceste idealuri, dându-le formulări programatice mobilizatoare, adeseori memorabile”. ■ În *Ne exprimăm în graiuri diferite, dar vorbim limba unică a socialismului*, scriitorul Nikolau Berwanger evidențiază diversitatea literaturii în limba germană din Banat, precum și angajarea ei pe calea înnoirii socialiste: „Literatura germană din Banatul de azi este incomparabil mai bogată și mai diversificată decât tot ceea ce au realizat înaintașii noștri. Și apoi e vorba de o literatură nouă, de un scris confruntat cu imperatiivele unei societăți aflată în permanente transformări revoluționare, care-și trage seva din efervescenta activitate a oamenilor muncii din această zonă a patriei, înfrățiți în muncă și în viață, pentru edificarea societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintarea României spre comunism, pentru formarea omului nou”.

● **[„Scânteia tineretului”, nr. 9418]** Ioan Evu publică, pe prima pagină, poemul *Țară*. ■ Sub genericul *Misiunea omului de cultură*, Viorel Sâmpetean aduce un dialog cu traducătorul Reimar Alfred Ungar (*A-ți sluji patria, a fi o conștiință în deplinul înțeles al cuvântului*). Invitatul „Scânteii tineretului” a tălmăcit scrieri de Zaharia Stancu, Vasile Rebreanu, Tudor Arghezi, Blaga, Marin Preda, Al. Ivăsiuc, Radu Stanca, poezii populare. De asemenea, are în pregătire traducerea romanului *Îngerul a strigat* de Fănuș Neagu: „Iată, bunăoară, pentru a-l traduce pe Fănuș Neagu, am fost avantajat de ocazia de a trăi (și de a cunoaște) realitatea din jurul Brăilei. Am cunoscut oamenii de acolo, felul lor propriu de a fi, limbajul lor...”. ■ În grupajul *Azi*, I. Alexandru publică, la *Autograf*, un micro-interviu cu actorul Cornel Coman („*Am sărit peste frumoasa vârstă a adolescenței*”). Întrebat care sunt scriitorii săi preferați, acesta îl numește pe Ion Lăncrănjan: „«Drumul câinelui» este, după mine, una dintre cele mai bune cărți care s-au scris până acum în literatura noastră”. ■ În același grupaj, aflăm, într-o notă, că, la Sulina, s-a desfășurat a III-a ediție a Taberei de creație literară, organizată de Comitetul de cultură și educație socialistă al județului Tulcea. Au participat membrii cenaclurilor „Panait Cerna” din Tulcea, „Valahia” din Târgoviște și „Jean Bart” din Sulina, care i-au avut alături pe actorul Dinu Ianculescu și pe scriitorul Radu Cârneli.

6 septembrie

● **[„Scânteia”, nr. 11519]** Traian Coșovei semnează reportajul *Oltul – Prometeu (I). Imagini memorabile din epopeea construcției salbei de hidrocentrale pe Olt*.

● **[„Flacăra”, nr. 36]** George Arion prezintă romanul lui Platon Pardău, *Scrisori imperiale*. Dacă în calitate de poet „nu a reușit să se impună în conștiința cititorilor”, ca prozator se remarcă, mai ales, pentru că „joaca personajelor sale «de-a istoria» îi prilejuiește nu numai reflecții hâtre, ci și altele pline de

gravitate”. Astfel, autorul este, în viziunea lui Arion, „un model de împlinire spectaculoasă a destinului unui scriitor”.

● [„**Orizont**” nr. 36] Comentând cel de-al patrulea volum de poezie a lui Gheorghe Azap, *Ețetera* (Facla, 1979), Eugen Dorcescu scrie că poetul: „continuă și extinde formula ce i-a adus autorului, încă de la început, o meritată notorietate și un loc inconfundabil între debutanții anilor din urmă”, deși remarcă unele pasaje „unde îndrăzneala lingvistică se învecinează cu trivialitatea”. ■ Lucian Alexiu rămâne și el în teritoriul poeziei, fixându-și atenția asupra volumului *Marea autobiografie* (Eminescu, 1979) a lui Al. Căprariu, în poemele acestuia găsim o „îndreptare spre satiră, ironism, notație epigramatică”. ■ Livius Ciocârlie vorbește în eseuul său tot despre Flaubert, mai precis despre asemănările dintre autor și personajele sale, căci însuși Flaubert declarase că simte „un burghez sub pielea sa” (articolul *Reversul medaliei*). ■ Zaharia Sângeorzan îi consacră lui Octavian Paler un lung eseu critic, centrat pe cea de-a doua scriere, *Apărarea lui Galilei* (1978), după eseurile din *Mitologii subiective* (1976) și din *Scrisorile imaginare* (1979), toate trei contribuind la construirea definitivă „în literatura românească de astăzi a unui stil de o extraordinară identitate, care s-a născut dintr-o conștiință a memoriei culturii, dintr-o imaginație și o vocație a ideilor, dintr-o experiență însuflețită și însumată unui limbaj elevat, pur, de poem, radiind superb sub un cer venețian. Arta de a reinvia viața unui mit, de a-l scoate din eternitatea timpului și de a-l moderniza, de a-i transforma memoria în destin [...] un teritoriu al revelațiilor”(articolul *Romanul conștiinței*). ■ Eugen Todoran recenzează lucrarea lui Gh. Ciompec, *Motivul creației în literatura română* (Minerva, 1979), judecând-o drept reușită: „Reușita cercetării este asigurată de concepția asupra structurii mitului în folclor, prin stabilirea a trei trepte de semnificație: stadiul preliterar (legende în proză), poezii de tip arhaic (colind), stadiul baladesc.” (articolul *Motivul creației*). ■ Anghel Dumbrăveanu își asumă sarcina, la rubrica „vă prezentăm un tânăr scriitor”, de realiza un medalion biografic al poetului Traian Pop Traian, a cărui creație lirică este ilustrată prin publicarea a patru poeme. ■ Vituperând împotriva cuvintelor „bastarde” ce încearcă să se impună în limba română, G. I. Tohăneanu își începe capetele de acuzare cu verbul „a atenționa”, continuând cu „a concluziona” și „a lectura” (neînregistrate, spune el, de DEX) și încheie retoric cu îndemnul: „este datoria tuturor oamenilor de carte, a obștii vorbitorilor înșiși – aceea de a lua atitudine fermă față de orice rămășiță a «snobismului» lingvistic de odinioară, păstrând neîntinată lamura graiului străbun și dându-i, acestuia, o nouă strălucire” (articolul *A atenționa*). ■ La rubrica de „corespondență” semnează în continuare Vasile Versavia. ■ Cititorii sunt informați despre cei doi scriitori timișoreni laureați ai Festivalului Cântarea României, ediția a II-a, și anume Nikolaus Berwanger (la poezie) și Ivo Muncan (la literatura pentru copii și tineret). ■ Dumitru Bălan și Ion Potopin traduc din lirica greacă pe Lambros Zogas și din poezii ruși, pe Iurii Kojevnikov și Iakov Helemski.

• [„România literară”, nr. 36] În articolul de fond asumat redacțional, este analizată *Viața culturii*: „Vorbim de case de cultură și le vedem în comune și în orașe, ridicate printre casele oamenilor, ne-am familiarizat cu ființa lor, pentru că sunt ființe ale culturii, nu sunt, nu este îngăduit să fie ziduri moarte ori numai fantezii arhitectonice. Vorbim de școli și le știm, pe cele vechi în prestigiul lor, pe cele noi în spațiul lor de lumină și de joacă, al ferestrelor mari și al curților împodobite, între casele și între curțile oamenilor, cu tot ceea ce știința lumii adună și preocupă viața contemporană. Ne-am obișnuit cu ele, dar nu se poate trece cu indiferență pe lângă porțile lor. Cetățile noastre universitare s-au întălit ca într-o viziune romantică, să concureze, în câștigarea timpurilor, cu așezăminte străvechi din alte țări ale lumii, și niciodată nu s-au văzut mai înalte căi de formare a capacităților reale, în istoria culturii românești, ca în societatea noastră socialistă. Clădirile Teatrelor, cele vechi în stilul unei epoci spre care duce gândul la marile spirite ale scrisului și ale scenei, cele noi în modernitatea liniilor, baroc stilizat ori simplitate majestuoasă, în ansamblurile arhitectonice, ele însele expresie a unei dimensiuni spirituale, dau marilor orașe un statut al culturii pe măsura structurii și forței sociale pe care le justifică. Oamenii muncii ca oameni ai culturii și oamenii culturii ca oameni ai muncii, iată un adevăr social și o lege estetică, apărute în firea lucrurilor, care nu mai stârnește confuzii, care dă creației culturale un înalt înțeles social și existențial, iar muncii materiale o aură de frumos și de spiritualitate”. ■ Din *Viața literară* aflăm despre câțiva *Tineri scriitori în documentare*: „C.C. al U.T.C. a organizat, în întâmpinarea Congresului al XII-lea al partidului, o vizită de documentare a unui grup de tineri scriitori pe Șantierul tineretului de la platforma chimică Năvodari. Oaspeții au vizitat, de asemenea, obiective economice și culturale în municipiile Constanța și Tulcea. Au participat Lucian Avramescu, Traian T. Coșovei, Valentin Mihăescu, Ioana Proca, Passionaria Stoicescu, Alex. Ștefănescu, Ion Stratan, Constantin Ștefuriuc”. ■ Dana Dumitriu scrie despre *Sinceritate – răspundere*: „Este inevitabil ca scriitorul să-și folosească experiența de viață și tot atât de inevitabil să-și folosească imaginația – ea însăși o mare experiență a vieții. Cât din evenimentele concrete ale biografiei proprii sau ale existenței cotidiene colective se strecoară în elaborarea planului fictiv al unui roman depinde în mod firesc de natura scrisului, de natura subiectului abordat și de presiunea faptelor trăite direct sau indirect, de forța lor de a semnifica. [...] Dar scriitorul are o datorie numai față de realitatea inspiratoare? [...] Literatura mediocră sau proastă nu se arată plină de solitudine față de lumea din care se naște, înfrumusețând-o, idealizând-o, idilizând-o, rezolvându-i generos și ipocrit conflictele? De aceea mă gândesc că ar trebui să accentuăm de fiecare dată nu numai pe fidelitatea scriitorului față de realitate, ci și pe cea față de el însuși și față de arta sa. Acest mănunchi de obligații morale poate fi sintetizat în noțiunea de sinceritate. Ea se întinde de la impuștoarea solemnă a destăinuirilor [...] până la franchețea analizei fenomenelor

sociale și istorice, de la disecția lucidă a gesturilor noastre zilnice la diagnosti-
carea maladiilor sociale. Literatura noastră are nevoie de o cantitate din ce în
ce mai mare de sinceritate. Viața socială pe care încercăm s-o semnificăm și s-
o influențăm prin scris este atât de imperativă și atât de complexă [...] încât,
pentru a intra într-un dialog eficace și substanțial cu istoria, trebuie să fim sin-
ceri. Nu cred că e greu să scrii o carte mincinoasă – sunt atâtea clișee ajutătoa-
re! Nu cred că e greu nici să scrii o carte ce-și asumă o sinceritate pur
decorativă, genul acela de patetism ce sună a spațiu gol și nearrisit, genul acela
de curaj ce ia utopia drept realitate, ceea ce ar vrea să fie drept ceea ce este și
se căznește să pară convins de propria iluzie. Stă în firea atât de încapătoare a
omului (și a scriitorului) să se privească onest și nepărtinitor ca și să se mistifi-
ce și să mistifice. [...] O carte poate provoca doar o emoție pură [...], dar poa-
te solicita o modificare adâncă a modului de a judeca societatea, de a se integra
ei, de a-și judeca reacțiile și relațiile cu lumea. Literatura de valoare a umani-
tății a pus pe om în fața propriei sale firi, l-a somat să se descopere pe sine în-
suși și i-a oferit în cele din urmă modele de sensibilitate, gândire și atitudine
morală care s-au dovedit mai puternice, mai formative decât cele pe care le-a
impus o pedagogie a idealității”. ■ Cornel Ungureanu deslușește *Un univers
senzational* în „proza etnografică” a Maiei Belciu. ■ Începuturile receptării
prozelor lui Ștefan Bănuțescu stă, conform lui Mircea Iorgulescu, sub semnul
unei nedreptăți conjuncturale: „Deși au fost îndelung și amănunțit comentate
încă de la apariția în volum (*Iarna bărbaților*, 1965), ba chiar, uneori, de la
publicare în paginile revistelor literare, nuvelele lui Ștefan Bănuțescu au rămas
destulă vreme oarecum inaccesibile în spiritul lor analizelor critice, multe preo-
cupate până la exces îndeosebi de *tehnica* scriitorului, e drept, de o izbitoare
originalitate. Interesul acesta unilateral nu era totuși nemotivat. Starea de
atunci a prozei românești, aflată într-un febril proces de tranziție [...], favoriza
nașterea unei atenții speciale pentru *mijloace și modalități*, în detrimentul, ade-
sea, al *substanței*, înnoirea – care era idealul epocii – fiind totdeauna mai ușor
de perceput la nivelul formal. Critica însăși se modifica precipitat, redescoper-
rind, după o lungă perioadă de conținutism rudimentar, voluptatea artisticului,
mai ales pe calea cercetării *stilului*, termen îngăduit întrucât denumea un factor
de diversitate și diversificare. Excesul comentariilor critice era, apoi, dublat de
un exces al creatorilor înșiși; mulți, foarte mulți prozatori, mai cu seamă tineri,
aceștia beneficiind însă de circumstanțele unui adevărat «protecționism» dato-
rită căruia dominau interesul literar al momentului, au văzut în nuvelele lui
Ștefan Bănuțescu mai mult expresia unui *mod de a scrie* decât a unui *mod de a
înțelege*, însușindu-și procedeele compoziționale și stilul din *Iarna bărbaților*
cu o viteză uimitoare. Câțiva ani mai târziu, acestea se generalizează, fiind pre-
făcute în stereotipii; iar scriitorul, părând a se fi retras în umbra unui succes
literar dobândit fulgerător și de proporții rareori întâlnite în perioada postbeli-
că, publica tot mai puțin și aparent fără legătură cu atât de particularul univers

al nuvelor, rămase parcă numai să illustreze, cu strălucire însă, un moment din evoluția epicii românești contemporane. Redusă la stil și la procedee – eu însumi am făcut eroarea de a o privi astfel –, proza lui Ștefan Bănuțescu își ascundea însă adevăratul caracter; abia după apariția primului volum, *Cartea de la Metopolis*, din romanul *Cartea Milionarului* (1977) s-a creat posibilitatea unei alte perspective, mai potrivite, și asupra nuvelor”. ■ La *Breviar*, Șerban Cioculescu se pronunță cu privire la reprezentarea lui *Ion Codru-Drăgușanu în „Dicționarul folcloriștilor”*. ■ Într-un articol de istorie literară, Alexandru Duțu se întreabă *Ce este „literatura populară”?*. ■ Nicolae Manolescu discută despre G. Ibrăileanu, *Opere*, ediție critică de Rodica Rotaru și Al. Piru. ■ Din *Cartea cu prieteni* a lui Fănuș Neagu reiese, conform lui Dan Cristea, un deziderat: *Prietenia ca stil de viață*. ■ Sorin Titel indică țelul volumului *Terasa*: „Mihai Sin vorbește despre existența obișnuită a unor oameni obișnuiți, într-o proză epurată de orice element spectaculos. El scrie o literatură în care respectul față de realitatea noastră de fiecare zi, față de viață, așa cum este ea într-adevăr, reprezintă marea miză”. ■ Trei micrerecenții sunt reunite în rubrica *Varia*: Radu G. Țeposu „pătrunde” în *Casa a noua* de George Virgil Stoenescu, Mircea Doru Lesovici „scormonește” *Rădăcinile casei* lui Octavian Simu, iar Mircea Constantinescu parcurge analitic cele *51 de prozo-poeme* ale lui Vasile Nicorovici. ■ La *Prima verba*, Laurențiu Ulici așterne un comentariu al prozei detectiviste *Medalionul* de Teodor Parapiru. ■ La *Revista revistelor* este salutăta apariția nr. 100 din noua serie a publicației *Vatra*. ■ Secțiunile din revistă destinate versurilor sunt ocupate de Eugen Evu, Leonid Dimov, Dumitru M. Ion, Mircea Florin Șandru. □ Valentin Deșliu tălmăcește versuri din trei poeți (Slav Hr. Karaslavov, Ivan Trenev și Marko Gancev), iar Nicolae Dinapold stihuri *Din poezia coreeană clasică*. □ Trei proze, trei prozatori: Dan David (*Extemporalul*), Octavian Stoica (*Înțelepciunea pământului*) și Tudor Vlad (debutând cu *O oră de glorie*). □ Mihail Magiari traduce un fragment din romanul scriitorului bulgar Bogomil Rainov, *Marea plictiseală*, în curs de apariție la Editura Univers. □ Sânziana Pop desfășoară scurta însemnare autobiografică *Niciodată, toamna...* □ Geo Bogza „închide” seria de tablete intitulate *Deschid cartea* și revine cu o succintă narațiune despre *Protectorul peștilor*. □ La *Atlas*, Ana Blandiana „caută” *Aurul*. ■ Nicolae Balotă povestește de *La Innsbruck, cu comparații*.

• [„*Tribuna*”, nr. 36] Pe prima pagină, Andrei Sida are în vedere *Partidul și democrația*. ■ În *Eros – pretext pentru meditație contemporană*, Rodica Floarea discută al șaselea volum publicat de Norman Manea, *Zilele și jocul*, „mai mult un roman al patologiei iubirii, scris sub semnul lucidității severe”: „Universul prozei lui Norman Manea este un univers rotitor, metamorfozabil și metamorfozat. Scriitorul are oroare de schematism și compartimentare tranșantă; relațiile între personaje se mențin subtile, nesimplificate, modificându-se neîntrerupt. «Naratorul» lui Norman Manea, spirit dureros de conștient de sine

și de lume, este și aici într-o permanentă căutare a propriului eu, autoportretizându-se fie prin personajul central, inginerul Ben Despina, fie prin delimitare față de ceilalți sau prin prezențele paralele. [...] Fără a fi un roman de formulă poetică – scriitorul evită efuziunile lirice, își cenzurează și își cerebralizează emoțiile – *Zilele și jocul* este un roman epic și totodată manifestarea unei conștiințe lirice în manieră narativă”. ■ *Între truculența limbajului și candoairea visului* se situează, pentru Mircea Popa, Alexandra Târziu cu cele două „povestiri de lungă întindere” *Sperietoarea din Hors* și *Locatarul*: „În ce are mai bun, proza ei coboară din *Micul prinț* al lui Saint-Exupéry, din fantezismul vaporos al lui Edmond Rostand, combinate cu luciditatea vizionară a lui K. Čapek, spre a cădea, acolo unde imaginația obosește și cuvântul devine clișeu, în proza funcțională, de tip umoristico-satiric publicată de *Urzica*”. ■ Fănuș Băileșteanu comentează volumul *Treptele lumii sau Calea către sine a lui Mihail Sadoveanu* de Alexandru Paleologu, a cărui originalitate „rezidă în relevarea caracterului sistemic al viziunii sadoveniene și în demonstrația erudită pe care o desfășoară, cu un lux de amănunte care, pe alocuri, frizează chiar digresiunea gratuită”. ■ Volumul de versuri *Spirala magică* al lui Ion Arcaș este recenzat de Adrian Popescu, care își începe însemnarea cu un moment memorialistic: „Publicist serios și pasionat, semnând comentarii de actualitate, reportaje sau cronici de film, Ion Arcaș s-a impus ca un profesionist inteligent și sobru în domeniul «fierbinte» al gazetăriei. L-am cunoscut în nopțile albe de la tipografie, schimbând un titlu, dând indicații de repaginare, făcând să se nască ziarul, cot la cot cu zețarii și corectorii, glumind și muncind fără cruțare. Îmi aduc aminte cum ne-am întors, odată, dintr-o «documentare» de pe Valea Crișului, oboșiți și arși de soarele verii, și abia ajuns la «secția ziare», Ion Arcaș s-a așezat calm, la masă, și-a potrivit o foaie albă în mașina de scris și peste mai puțin de două ceasuri linotipiștii îi culegeau reportajul. A doua zi apăsarea – exact, fără înflorituri inutile, perfect articulat, păstrând totuși o undă elegiacă din soarele altei veri mai de demult. Veți spune că e un lucru obișnuit. Așa s-ar părea, dar pentru mine febrilitatea responsabilă, vibrația autentică, pasiunea necontrafăcută, modestia tenace a ziaristului Ion Arcaș sunt lucruri pe care le consider esențiale pentru un gazetar de vocație”. ■ La *Semne*, Ileana Mălăncioiu scrie despre *Talentul de a citi*, tabletă străbătută de încărcătură polemică: „Nu întâmplător, există oameni care publică volume întregi cu fișe de tip: «Citiți *Frații Karamazov*, lectură greoaie și plicticoasă». Firește, nu era obligatoriu ca această capodoperă a literaturii universale să placă la toată lumea. Dar... viața e scurtă. De ce să citești, mestecând nisip, 1000 de pagini pentru ca, în final, să faci publică o constatare atât de înduioșător de tristă?!”. ■ M.C. Runcanu publică proza *Dimineața*. ■ În cuprinsul revistei, sunt răspândite versuri de Leonid Dimov, Mircea Florin Șandru, Ioan Moldovan, Nicolae Băciuț, Dumitru Chioaru, Ion Apostol Popescu. ■ Andrei Marga oferă episodul secund din eseu *De la ideologia structuralistă la „noua ideologie”*. ■ Studiul

Spre unitatea statală a poporului român al istoricului Vasile Netea este supus atenției publicului de Victor Neumann. ■ N. Carandino scrie despre spectacolul *Poezie-Muzică-Dans* pus la cale de Adela Mărculescu, Miriam Răducanu, Raluca Ianegic și Gioni Răducanu, precizând că „numai patru persoane au ocupat două ore amfiteatrul” și mărturisind, în finalul înemnării, că nu a deslușit „motivele care au întârziat gloria recitalurilor (acesta e al treilea) și mai ales celebritatea acestui ultim cvartet”. ■ La rubrica sportivă, Al. Căprariu semnează *Prefață la noul sezon fotbalistic*. ■ La *Cartea de artă*, Radu Mareș semnalează volumul *Sculptori clujeni*, datorat lui Mircea Țoca. ■ Pagina de literatură străină găzduiește fragmente din *Jurnalul unui geniu* de Salvador Dalí, în traducerea lui Teohar Mihadaș, și grupajul *Din lirica bulgară*, care prezintă creații a șase poeți, tălmăciți de Valentin Deșliu.

7 septembrie

● [„România liberă”, nr. 10844] Pentru *Vitrina cărții*, Emil Manu recenzează *Elegiile* lui Mihai Beniuc publicate la Editura Eminescu, în 1979. „Ca tonalitate, acest volum este, aparent, opera unui alt poet; tonusul bărbătesc al poemelor cu care s-a impus Mihai Beniuc în poezia contemporană e inundat de lăvele omenești ale tristeții. Poetul a pierdut-o pe Euridice a lui și e gata, în momentele când durerea îl istovește, să plece s-o caute dincolo de hotarele vieții. Dar peste amintirea iubitei pierdute pentru totdeauna, ca și peste plecarea următoare, pe care cel rămas o așteaptă, strălucește imaginea eternă a patriei, a țării de pământ și vis în care cei doi îndrăgostiți au trăit.” ■ La aceeași rubrică, un alt volum de poezie se adaugă *Elegiilor – Peste zona interzisă* (C.R.) de Ileana Mălăncioiu. Cartea este recenzată de Tia Șerbănescu. Comentatoarea identifică un spațiu „la mijloc de rău și bine” în care se concentrează tensiunea lirică a discursului, notând „explorarea originală” a unui asemenea spațiu prin motive folclorice adaptate, momente de dramatism alternând cu pauze de respiro. „În mare, cartea Ilenei Mălăncioiu pare o ilustrare a condiției creatorului (și deopotrivă a omului, în mod inevitabil creator cel puțin al propriei sale existențe) apropiată în esență, dar și în concluziile ei, de creația tutelară a acestei teme, «Meșterul Manole».”

● [„Scânteia tineretului”, nr. 9420] Alex. Ștefănescu așază un îndemn imperativ în prima pagină: *Activitatea cultural-educativă trebuie să aibă program de „foc continuu”*. ■ Sub genericul *Studiind proiectele de documente ale Congresului al XII-lea al P.C.R.*, Horia Bădescu „dospește” *Pâinea noastră – la cotele zilei de mâine*: „Iată de ce țăranul din mine se emoționează citind în această carte de viitor care este proiectul de Directive ale celui de-al XII-lea Congres al partidului despre rolul și dimensiunea ce se acordă acelor ce țin de străvechea muncă a pământului, adică agriculturii”.

● [„Contemporanul”, nr. 36] Numărul cuprinde poeme de Radu Cârnecki și Dinu Ianculescu. ■ În articolul de pe prima pagină, *Însemnul de trainică*

valoarea a culturii, redacția susține că fenomenul cultural este strâns legat de împărtășirea principiilor socialiste și de asimilarea directivelor partidului: „Cultura, în înțelesul său cel mai profund, mai nobil, înseamnă afirmarea conștiinței socialiste, promovarea idealurilor revoluționare, a concepției despre lume a partidului. Omul de cultură demn de acest înalt titlu, este, așadar, cel care, prin întreaga sa activitate, exprimă, cu mare forță de creație, aceste idealuri și convingeri cardinale. Numai punând la temelia operei sale o asemenea structură de rezistență, creatorul contemporan din România socialistă poate aspira la însemnul nobil al marii arte”. ■ Cella Delavrancea scrie o scurtă prezentare a Festivalului Enescu. ■ Elena Solunca recenzează amplu *Democrația socialistă în România*, de Nicolae Ceaușescu, apărută la Editura Politică. ■ Constantin Coșman își continuă cronicile ateiste cu un articol despre credință și îndoiala științifică, intitulat *Credință și rațiune*. ■ Redacția publică opiniile unor oameni de cultură și activiști despre înscrierea culturii române în circuitul universal: Virgil Cândea, Dumitru Trancă, Dinu Petrescu, Angela Popescu-Brădiceni. ■ *O luptă literară* (Minerva, 1979), volum ce reunește activitatea publicistică a lui Nicolae Iorga din perioada în care a fost liderul mișcării sămănătoriste, este analizat de Ion Zamfirescu într-o cronică amplă. Acesta atenuează contururile luptei literare din „Semănătorul” împotriva influenței apusene și pentru impunerea lumii rurale ca unică realitate autohtonă autentică: „Nicăieri, în ceea ce a publicat această revistă nu s-a lăsat a se înțelege că influența culturii apusene ar trebui să dispară din atenția și folosința noastră spirituală. S-a afirmat, însă, că oricât de strălucitoare ar fi această cultură, ea nu trebuie să ne abată de la realitatea primordială a valorilor noastre locale. Scriitorului român i se cerea să vadă și să reprezinte datele și aspirațiile popoului său; însă, în ce privește ideea superioară a scrierilor lui, i se atrăgea luarea aminte că acestea trebuie să fie la nivelul a «ceea ce s-a creat mai bun și mai înalt în oricare parte a lumii”. Ion Zamfirescu consideră că retipărirea acestei opere este benefică, fiind valoroasă atât ca document istoric și de restituire literară, „ca tablou de epocă și ca bază de discuție în problema ideologică și estetică a sămănătorismului”, cât și ca „act de pietate față de un zbcium închizând în el credință și dăruire românească”. ■ Dan Grigorescu prezintă elogios în rubrica sa de carte străină antologia *Poezia trubadurilor* (Albatros, 1979), cu texte traduse de Sorina Bercescu și Victor Bercescu.

• [„Cronica”, nr. 36] Conține poeme de Alexandru Dumitru-Șerbănescu, Mara Nicoară și Ion Murgeanu. ■ În cronică *Aventuri textuale*, Mihai Dinu Gheorgiu consideră că volumul *Negru și alb* (C.R., 1979) de Livius Ciocârlie confirmă spiritul modern al abordării sale și apartenența la noul val al criticii literare: „*Negru și alb*, recentul volum semnat de Livius Ciocârlie, vine să confirme, după succesul reputat de prima sa carte, *Realism și devenire poetică*, un spirit critic modern, format la școala noii critici și înrudit prin program cu unii dintre colegii săi de generație (Al. Călinescu, Eugen

Negrici), fapt care conferă fenomenului rezonanța unei mișcări înnoitoare. Volumul este bine alcătuit, urmărind în perspectivă istorică, de la Rousseau la noul roman, inclusiv prin unele aspecte ale creației românești, aventura unui cuplu contradictoriu fundamental în analizele interpretative moderne: de la simbol la text sau calea devenirii textuale”. ■ Liviu Antonesei semnalează, în *Mențiuni critice*, apariția volumului *Palimpseste* (C.R., 1979) de Cornel Mihai Ionescu: „Scrise într-un stil dens și fastuos în același timp, hermeneutice, comentariile lui Cornel Mihai Ionescu acoperă vastul teritoriu al literaturii cuprins între tautologie și paradox”. ■ În articolul *Erudiție și interpretare*, Stan Velea surprinde principalele trăsături ale criticii lui Zoe Dumitrescu-Bușulenga: „Expresia stilistică tensionată de o gândire rigoristă, generalizând pe vaste spații de cultură, propensiunea cogitativă, tinzând spre statornicirea ideilor în straturile abstracțiunilor filosofice, și, nu în rândul din urmă, contribuțiile științifice de referință – coordonate științifice de referință – coordonate intelectuale ușor sesizabile încă din lucrările de început – au impus-o relativ repede și definitiv pe Zoe Dumitrescu-Bușulenga în atenția specialiștilor”.

● [**„Săptămâna culturală a capitalei”, nr. 457**] Eugen Barbu se situează pe poziție opusă față de cei care îl acuză pe Caragiale de antiromânism, arătând că dramaturgul nu este altceva decât un satirist care amendează moravuri existente în toate societățile. ■ Emil Manu se oprește, pentru *Cronica literară*, la *Scrisorile imperiale*, de Platon Pardău. Analizând interferențele dintre istorie și mitologie, bucurându-se în aceeași măsură și de calitatea narațiunii, comentatorul concluzionează: „«Scrisorile imperiale» sunt numai un pretext de «a gândi în basme» și se încadrează într-o direcție parabolică a romanului contemporan românesc, direcție în care se pledează nu numai pentru dezlegarea simbolică a realității, ci și pentru farmecul uitat, în parte, al povestirii”. ■ Dan Ciachir prezintă *Scritori români de azi*, vol I, de Eugen Simion, reeditat în 1978.

8 septembrie

● [**„Luceafărul”, nr. 36**] Grigore Hagiu publică pe prima pagină un poem patriotic amplu, *Rememorarea genezei*. ■ Gheorghe Pituș scrie în termeni optimiști despre lirica lui Vasile Tarța, muncitor premiat la etapa județeană și națională a Festivalului „Cântarea României”. ■ Gh. Geană semnalează apariția în limba română a cărții lui Octavian Buhociu, *Folclorul de iarnă, ziurile și poezia păstorească*, publicată mai întâi în limba germană în 1974. ■ Costin Tuchilă recenzează volumul *Izvoare nescacate. Poezii României Socialiste omagiază eliberarea patriei* (C.R., 1979). Este o antologie care cuprinde toți autorii reprezentativi pe o plajă de câteva decenii, începând cu Sașa Pană, continuând cu autori ai generației '60 (Nichita Stănescu, Marin Sorescu, Ana Blandiana, terminând cu generația '70, dar și poeți afirmați în

ultimii ani (Mircea Dinescu, Dan Verona, Daniela Crăsnaru). ■ La *Cronica literară*, Nicolae Ciobanu scrie despre romanul *Clipa cea repede* (C.R., 1979). Remarcând drept calitate centrală a lui Sorin Titel pe aceea de povestitor, comentatorul descrie astfel cartea: „A ține în loc «clipa cea repede» prin apel la serviciile memoriei «băsmuitoare» ale acelei memorii luxuriante căreia îi este aproape indiferent că se manifestă pe teritoriul reconstituirii realiste, al imaginației prolifică sau al visării fantasticizante. Iată, pe scurt, regimul de viață sufletească ce li se potrivește de minune eroilor din acest roman. Rezultatul ultim constă într-un proces de sublimare mitică a narațiunii”. Reproșându-i, nu doar pentru acest roman, ci și pentru celelalte, „ținuta vădit încropită a capitolelor finale”, recenzentul conchide că avem de-a face cu un „prestigios reprezentant al prozei românești contemporane”. ■ La *Cartea de debut*, Dan Cristea semnalează volumul de poeme *Izgonirea din paradis* ce poartă semnătura Denisei Comănescu (C.R., 1979): „Denisa Comănescu pune gravitate în confesiunea ei, mereu interesantă, abruptă și lipsită de falsele patetisme care stânjesc multe porțiuni din lirica feminină”. O dezinvoltură a gesturilor, o siguranță de sine agreabilă și o bruscă înseninare de ton, însoțite, câteodată de o privire ironică, deprinsă cu afectarea multor situații absolute [...] mărturisesc un temperament sănătos, cu o privire exactă, limpede asupra adevărilor mai profunde din viață”. ■ La *Viața cărților*, Paul Dugneanu comentează volumul de poezie *Patria libertății* de Matei Gavril (Eminescu, 1979). □ La secțiunea de proză, *Cartea cu prieteni* de Fănuș Neagu (Sport-Turism, 1979) intră în atenția lui Artur Silvestri. Comentatorul regăsește în portretistica singulară de aici o „optică barocă”: „prozatorul intuiește o notă caracterologică în omul viu, obiectiv [...], apoi, pe baza ei, imaginează un tablou fabulos, plin de invenții aperceptive și de asociații aparent arbitrare. [...] E aci, prin urmare, și un virtual proces critic; a vedea așadar esența în fenomen, chipul originar îndărătul haoticelor gesturi diurne. Nu întâmplător (căci e vorba de proiecte scriitoricești) Fănuș Neagu leagă omul de operă și îl interpretează ca o expresie a ei. Chipul literar crește din operă organic, precum archimboldeștile portrete în care bibliotecarul e făcut din cotoare de cărți și linii geometrice de incunabule, grădinarul din legume și fructe, bucătarul – din oale și tigăi”. □ La secțiunea de critică, Mihai Coman prezintă volumul de studii *Negru și alb* de Livius Ciocîrlie (C.R., 1979) al cărui principal obiectiv, consideră recenzentul, este „punerea în lumină a unor alegorii ale creației artistice. Faptul empiric și datul literar sunt înțelese ca semne transparente dincolo de care se întrevede un alt sens, întru totul diferit de înțelesurile aparente. [...] Și iată cum eroul nu mai este erou, iar întâmplările sale nu mai constituie un destin, căci totul se revendică din avatarurile ideii: conflictele dintre eroi sunt de fapt înfruntarea dintre limbajul comun și cel poetic, aspirațiile lor reprezintă tensiunea vorbirii normale despre expresia poetică ș.a.m.d.”

■ Continuă *Retrospectiva literară 1974-1979*. Mihai Ungheanu abordează *Delirul*, de Marin Preda, reîntorcându-se la receptarea și exegeza lui, pentru a-i sublinia adevărata importanță: „Controversat sub raportul realizării psihologice, combătut cu mijloacele criticii dogmatice pentru discutabile vicii de perspective istorice, romanul *Delirul* a fost mai puțin discutat în semnificațiile sale generale. Importanța cărții stă în reconsiderarea legăturilor literaturii cu istoria și a legăturilor romanului cu cititorii. Romanul *Delirul* a fost o demonstrație că scriitorul o poate lua înaintea istoricului cu șanse profitabile atât pentru istorie cât și pentru literatură”. Romanul, consideră criticul, sparge așa-zisa „conspirație a tăcerii”, adică face cunoscut și punctul de vedere al unei țări mici asupra celui de-al doilea război mondial, formulează o opțiune politică, aceea antifascistă și antihitleristă, iar aceasta este o semnificativă luare de poziție pe care este necesar ca literatura să o adopte.

□ Valentin F. Mihăiescu adaugă retrospectivei volumul lui Eugen Todoran, *Maiorescu* (Eminescu, 1977) înscris, alături de *Însemnări despre Titu Maiorescu* (1963), de Liviu Rusu, în procesul de reconsiderare a criticului. Criticul consideră că principala calitate a lucrării este „abordarea operei din perspectiva teoretică oferită de cercetările moderne în semantică, poetică, semiotică, stilistică funcțională, retorică”. Dacă intenția lui Eugen Todoran este de a evidenția modernitatea gândirii critice a lui Maiorescu, recenzentul precizează că nu este doar atât: „Sunt analizate scrierile filozofice, urmărindu-se modelul lor și căutându-se procentul de originalitate, sunt observate limitele ideologice și întreprinsă justificarea lor istorică, sunt refăcute, în linii generale sau în amănunt polemicile și explicat resortul lor, este examinată oportunitatea celebrei teorii a formelor fără fond, sunt studiate calitățile stilului criticii maioresciene și puse în discuție ierarhiile literare, sunt reliefate consecvența spiritului critic și iubirea de adevăr, meritul de a fi impus «direcția nouă» și criteriul estetic în judecarea literaturii, sunt, în fond, trasate liniile ce alcătuiesc profilul intelectual al întemeietorului criticii românești”.

□ Doina Uricariu alege pentru rubrică, traducerea lui Gheorghe Tomozei a *Cronicii lui Stavrinus*, o epopee eroică, scrisă în limba greacă, la cetatea Bistriței, în anul 1601, în care este zugrăvită figura lui Mihai Viteazul având statura eroului Ahile. „Traducerea literară, datorată lui Tomozei, apărută în veșmintele baladei populare românești, e semnificativă nu numai în sine, ci și ca profesiune de credință morală și estetică a unui poet contemporan ce înțelege să completeze destinul său de «vizionar» cu acela de «mediator» al unor valori culturale și filozofice”.

■ Pentru cronica de teatru, Valentin Dumitrescu reține montarea piesei lui Horia Lovinescu *Jocul vieții și al morții în deșertul de cenușă* la teatrul Nottara.

■ La cronica TV, Iulian Neacșu semnalează emisiunea literară care-l evocă pe Garabet Ibrăileanu, avându-i ca invitați pe Al. Piru, G. Ibrăileanu, Constantin Ciopraga.

■ La rubrica *Interviurile* „*Luceafărului*” răspunde întrebărilor Mircea Radu Iacoban. Scriitorul vorbește

despre înființarea Editurii Junimea, planurile acesteia pentru anul 1979, despre criza teatrelor naționale și propria înzestrare pentru teatru și film și succesul cu producția cinematografică *Totul pentru fotbal*. ■ Dan C. Mihăilescu scrie despre Al. Călinescu și parcursul său în ceea ce privește aplicarea metodelor noi în critică asupra literaturii române (formalismul, poetica structurală, semiotica), evidențiind în special volumul *Perspective critice* (1978) și prima secțiune din acesta, *Elemente de poetică a prozei*. „Al. Călinescu este tipul de critic cu vocația sistemului, ferit de capcanele foiletonisticii artistice, dar, în ultimă instanță sterile, om de cultură activă, numai în aparență prins în hățișurile nu o dată surprinzătoare ale unei impresionante bibliografii, ale cărui calități se pot materializa de acum – după cum spuneam – într-o primă și veritabilă poetică a prozei românești.”

11 septembrie

• [„România liberă”, nr. 10847] Boris Buzilă îl interviuează pe Valeriu Râpeanu, în calitate de director al Editurii Eminescu, în legătură cu *Romanul politic și epopeea națională*, temă generată de afirmația intervievatului într-o conversație dintr-un număr anterior conform căreia saltul calitativ al romanului s-a produs datorită revirimentului temei politice. Valeriu Râpeanu arată că Editura Eminescu, prin titlurile pe care le-a publicat și cele pe care de apariție este mai mult decât receptivă la proza care participă, prin abordarea politică a trecutului istoric și actualității, la crearea epopeii naționale. Directorul editurii menționează colaborarea cu Radu Tudoran, Radu Petrescu, Mircea Săndulescu, Mihai Stoian, Laurențiu Fulga. ■ În *Vitrina cărții*, Adriana Iliescu așază cartea lui Julius Țundrea, *Inscripții pe o bandă de magnetofon*, subliniind două dintre meritele sale: acela de a conserva istoria radiofoniei și de a atrage atenția asupra nașterii unor noi forme literare, cum ar fi dramaturgia radiofonică. Autorul trece în revistă emisiunile și manifestările artistice care au avut drept scop cultivarea publicului (de exemplu emisiunea *Studioul de poezie*) și chiar a slujit ca inspirație pentru crearea de noi opere. ■ Titu Popescu scrie despre *Doi poeți clujeni*, Ion Noja – autor al volumului de versuri *Poduri suspendate* (Dacia, 1979) – și Ion Arcaș cu *Spirala magică* (Dacia, 1979).

• [„Scânteia tineretului”, nr. 9423] Dan Mucenic și Constantin Stan publică, pe prima pagină, în cadrul rubricii *Viața și faptele frumoase ale țării*, partea a III-a a reportajului *Maramureș, dragoste dreaptă, fără alint*. ■ La *Cronica TV* din această săptămână, Florin Mugur scrie despre Adrian Păunescu, realizatorul emisiunii *Permanentă redescoperire a României*. Însemnarea împrumută titlul volumului cu care a debutat Adrian Păunescu (*Ultrasentimente*), fiind, de fapt, un portret afectuos: „A întâlnit, în viața lui de poet de excepție, de reporter, de strălucit autor de interviuri (cel mai bun din istoria literaturii noastre – apare iar superlativul relativ!), tot felul de oameni”. (În

ceea ce privește aprecierea talentului arătat de Adrian Păunescu în arta interviului, merită reținut că acest compliment vine de la autorul unor incontornabile volume de profil, cum ar fi *Convorbiri cu Marin Preda, Profesiunea de scriitor, Vârstele rațiunii. Convorbiri cu Paul Georgescu.*) Florin Mugur amintește câteva cuvinte pe care i le-a împărtășit Nichita Stănescu despre modul în care a ieșit Adrian Păunescu în lume: „«Rar titlu mai potrivit pentru o carte, îmi spunea Nichita Stănescu la apariția *Ultrasentimentelor*. Poetul se cunoaște pe sine și știe pe ce anume se poate bizui. Un titlu adevărat. Sunt ultrasentimente, nu altceva. Vezi, tu în schimb...». Și marele poet mă muștra că eu nu știu să mă cunosc, să mă pun în valoare la fel de bine. Avea dreptate. Nu știam. Nu știu nici acum”. ■ Al. Andrițoiu comentează, la *Cronica literară*, volumul *Războiul cunoașterii* al lui Ion Brad, „care a înțeles bine și multe din spiritul elin, în timpul activității sale diplomatice din Grecia, până la structura filosofiei populare din epocile primare, saturniene”.

12 septembrie

● [„Scânteia tineretului”, nr. 9424] [numerotat greșit, 4424] Pe prima pagină, sub genericul *Studiind documentele Congresului al XII-lea al P.C.R.*, Valeriu Bârgău publică *Omul în procesul muncii și al gândirii pentru muncă*. Scriitorul hunedorean (prin adopție) face loc și unui instantaneu „mineresc”: „Am văzut personal cu câtă grijă le vorbea secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, minerilor Văii Jiului despre importanța muncii lor, despre necesitatea organizării lucrului în adânc după metode noi, științifice, care să aducă după sine o creștere sporită a productivității cărbunelui [...]”. ■ Constantin Stan întreprinde *Ancheta noastră în județele Bacău și Iași*, supraintitulată *În perspectiva anului școlar*, în care discută despre *O relație firească – spiritul de răspundere și rezultatele la învățătură*. ■ În pagina de actualitate externă, un text – nesemnlat – despre inaugurarea, la Belgrad, *Sub înaltul patronaj al tovarășilor Nicolae Ceaușescu și Iosip Broz Tito*, a „Zilelor culturii românești”.

13 septembrie

● [„Scânteia”, nr. 11525] M. Costea consemnează acordarea Marelui premiu al Uniunii Scriitorilor lui Méliusz Jozsef: „Cu armele fragile dar redutabile ale poeziei s-a impus ca o vibrantă conștiință politică, comunistă și antifascistă, îmbogățind substanțial creația artistică din țara noastră, contribuind la conviețuirea frățească a tuturor fiilor patriei”. ■ Ioan Șerb semnalează apariția volumului *Dicționarul folcloriștilor. Folclorul literar românesc* (Ed. Științifică și Enciclopedică, 1979): „Autorii *Dicționarului folcloriștilor*, Iordan Datcu și Sabina Cornelia Stroescu, au realizat această operă de interes național, extrem de util instrument de investigație științifică, de mult așteptat, și până astăzi unic în cultura noastră, muncind cu multă osârdie, migală și abnegație”.

• [„**Flacăra**”, nr. 37] Șerban Cioculescu, în rubrica *Amintiri*, scrie despre *Dinu Nicodin*, insistând însă asupra personalității lui Perpessicius și asupra volumelor 9 și 10 ale Operelor acestuia, ce i-au fost înmânate, după ce au apărut la Editura „Minerva”, de către Dumitru D. Panaitescu, afirmând: „Să ne bucurăm că avem la îndemână pentru a citi sau a reciti cu aceeași plăcere un bloc de *Mențiuni critice* din anii 1940-1942 și, în continuare, 1942-1944”.

• [„**Orizont**” nr. 37] Considerând-o „una dintre cele mai izbutite tentative din critica ultimilor ani de a fixa o serie de tipologii ale manifestărilor operelor literare”, Mircea Mihăieș parcurge analitic și critic cartea lui Eugen Negrici, *Figura spiritului creator* (C.R., 1978). ■ Lucian Alexiu dezvoltă o rețea de subtilități referitoare la poezia lui Mihai Ursachi, din volumul *Arca* (Junimea, 1979), o carte care reproduce cu puține omisiuni două culegeri anterioare de poezii: *Marea înfățișare* (1977) și *Diotima. Poezii de dragoste* (1975). ■ O carte de comentarii asupra actualității literare scrisă de Alexandru Ruja, *Valori lirice actuale* (Facla, 1979), stârnește apetitul critic al lui Cornel Ungureanu, care face următoarea observație chiar de la începutul cronicii: „Aproape paradoxală este activitatea de critic a lui Alexandru Ruja, produs al primilor ani de activitate a cenaclului studentesc timișorean, fixat, mai apoi, cu îndărătnicie, ca profesor de țară; [...] Mai exact: textele de față reprezintă o severă selecție a comentariilor pe care de-a lungul a cinsprezece ani, criticul le-a publicat în «Orizont» sau în «Familia».” ■ După Ramona Boca Bordei, „romanul magmatic” este unul „al formelor vagi și întâmplătoare sau al faptului nesemnificativ”, „se plimbă peste contururi, reține forme, fapte lipsite de experiență și semnificație, indivizi fără biografie, evenimente indiferente la cronologie, toate cuprinse într-o magmă semitransparentă, anonimă, definibilă doar prin lipsa de semnificație”, iar un astfel de roman este cel al lui Dinu Pillat, *Moartea cotidiană* (publicat prima oară în 1946, cu o prefață de Monica Pillat și Ana-Maria Boariu, republicat în 1979, la editura Dacia, Cluj-Napoca) (articolul *Romanul magmatic*). ■ Tableta de lingvistică a lui G. I. Tohăneanu, de la rubrica „limbă și stil”, lămurește, în introducere, indicii etimologici care sugerează originea cuvintelor din română, cum sunt de pildă cuvintele începând cu h- care nu sunt moștenite din latină, deoarece h- în poziție inițială s-a pierdut în structura fonetică a elementelor lexicale din vechiul fond latin: hora > oară; heri > ieri; hostis, hostem > oaste; homo > om; herba > iarbă; hospitare > ospăta; hospitium > ospăț; humidus > umed etc (articolul *Un sunet oropsit*).

• [„**România literară**”, nr. 37] Numărul se deschide printr-un apel redacțional la *Răspunderea revoluționară*. ■ Două texte cu accente politice, vecine de pagină: *Noul umanism românesc* de Alexandru Balaci și *Sigiliul faptei* de Platon Pardău. ■ Din *Viața literară* descoperim că, pe 12 septembrie, „la Uniunea Scriitorilor, în prezența unui mare număr de scriitori, a avut loc sărbătorirea lui *Méliusz József*, în cadrul căreia prestigiosului scriitor i-a fost decernat

Marele Premiu al Uniunii Scriitorilor pe anul 1979, pentru întreaga sa activitate. A luat cuvântul George Macovescu, președintele Uniunii Scriitorilor, care a subliniat importanța contribuției a sărbătoritului la înflorirea literaturii din țara noastră. Au vorbit, de asemenea, Geo Bogza, Eugen Jebeleanu, Huszár Sándor, Molnár Gusztáv, Nicolae Balotă”. □ Mai multe texte din acest număr, prilejuite de decernarea Marelui Premiu al Uniunii Scriitorilor pe 1979, sunt dedicate scriitorului laureat Méliusz József. Faptul că semnatarii textelor coincid cu cei care au luat vorbit la festivitatea de la Uniunea Scriitorilor – excepându-l pe Eugen Jebeleanu – poate însemna că avem de-a face cu o transcriere a cuvântărilor: *Omul locuit de istorie* (Geo Bogza), *O mare conștiință* (George Macovescu), *Méliusz József în spațiul celebrării* (Nicolae Balotă), *Sentimentul fidelității* (Huszár Sándor), *Să depui mărturie* (Molnár Gusztáv). ■ Ion Hobana restituie, în *Ion Barbu. 12 scrisori inedite*, epistole „în limba franceză, descoperite din întâmplare de editorul și scriitorul belgian Julien Weverbergh, la nepoții lui [Léo] Delfoss”. ■ Câteva considerații despre *Condiția ziaristului* semnează Al. Tănase. ■ La *Breviar*, Șerban Cioculescu scrie tot despre locul lui *Ion Codru-Drăgușanu* în „*Dicționarul folcloriștilor*”(II). ■ În articolul *Roman și perspectivă*, Liviu Petrescu analizează romanele lui Augustin Buzura. ■ Nicolae Manolescu susține că *Peste zona interzisă* de Ileana Mălăncioiu este „un volum inegal”: „E surprinzător că, poetă serioasă, profundă, capabilă de o mare gravitate a emoțiilor, Ileana Mălăncioiu amestecă poezii remarcabile și originale [...] cu altele stângace și aride în prozaismul lor”. ■ Andrei Roman recenzează romanul *Colegii* de Șerban Nedelcu, iar Mircea Constantinescu discută poeziile lui Romulus Cojocaru din *Clar de pământ*. ■ „Paginile cele mai interesante din [volumul de memorii] *De la o zi la alta* sunt – notează Eugen Simion – acelea despre viața literară din deceniul al IV-lea. N. Carandino are o mare iubire spirituală (Ion Vinea) și ireductibile adversități (Camil Petrescu). Jurnalist politic, cronicar dramatic, el trece ușor de la premiera unei piese la dezbaterile parlamentare. *Masa* este un moment fundamental în viața acestei simpatice boeme literare. Sunt zeci, sute de popasuri gastronomice în cartea lui N. Carandino, descrise repede și cu exactitate. Cafeneaua este un spațiu al libertății și memorialistul face elogiul ei. Câteva portrete (Ion Barbu, Vinea, Zaharia Stancu, Eftimiu) sunt reușite. [...] De la un om care a cunoscut viața literară și politică din epoca interbelică așteptăm, în primul rând, informații inedite despre contemporanii lui iluștri. N. Carandino nu ne dezamăgește. Sfera lui de informație se întinde, repet, de la cafenea la parlament. Frecventează cenaclul lui Lovinescu și este surprins de «climatul de gineceu» de acolo. Expresia este ambiguă și ea trădează o veche suspiciune față de anturajul criticului. N. Carandino este, totuși, un admirator sincer al marelui critic și într-un loc scrie o propoziție care m-a uluit: E. Lovinescu ar fi fost, după el, singurul scriitor care ar fi scăpat, datorită tăriei de caracter, presiunilor factorului politic. Nu știu dacă singurul, dar, în orice caz, Lovinescu a apărut demnita-

tea și libertatea scrisului într-o epocă de confuzii. Ca orice memorialist literar, N. Carandino nu evită anecdota, calamburul. Unul dintre ele mi se pare atroce: Camil Petrescu «surd și absurd». Mă intrigă, în altă ordine, relatarea de la pagina 195 privitoare la relația E. Lovinescu – Hortensia Papadat-Bengescu și impetuosul Ion Barbu. Memorialistul ne lasă să înțelegem că sub ochii lui s-a petrecut o mică dramă boulevardieră. N. Carandino deschide, aici și în alte locuri, o ușă ce dă spre acel «misérable petit tas de secrets» pe care îl detesta Malraux în *Antimemorii*. Referințele de ordin sentimental privesc, cu precădere, pe Ion Vinea, obiect de cult și pe acest plan. Unele sunt savuroase și vin în întâmpinarea unei bogate cronici orale care circulă și azi în lumea boemei literare.” ■ Mircea Scarlat dezvăluie *Experiențele poetice* ale scriitorului Miron Georgescu în două cărți: *Demnitatea ochiului și Mamagruia*. ■ Din antologia *Eugen Jebeleanu interpretat de...* (alcătuită, prefațată și bibliografie de Lucian Raicu; tabel cronologic de Cornel Simionescu) reiese, conform Danei Dumitriu, că „poezia lui Eugen Jebeleanu și-a câștigat în toate etapele ei atenția criticilor – a unor critici entuziași și lucizi totodată și chiar dacă ea nu a fost încă explorată în profunzime, ci doar i s-au schițat variate grile de lectură, ea a intrat în conștiința criticii ca o operă unitară, copleșitoare prin examenul etic aplicat destinului istoric și prin confesiunea unei firi căreia natura în sine, șansa odihnei în lumea interioară, a unei firi mereu solicitate de marile probleme morale ale umanității”. ■ Laurențiu Ulici aduce în prim-plan, la *Prima verba*, un poet *Din noul val*: „Promoția '80 [...] și-a calculat viteza de înaintare conform crizei de timp ce o așteaptă și iată că-și face apariția mai devreme decât ne-am fi așteptat, încă din 1977, prin Petru Romoșan, pentru ca în 1979 plutonul ei de avangardă să fi și ocupat o poziție strategică de care, nu mă îndoiesc, grosul promoției se va folosi cu perfectă îndreptățire. Emil Hurezeanu, Liviu Ioan Stoiciu, Aurel Pantea, Matei Vișniec, Eugen Suciu, probabil și alții, au de-acum prima carte sub teacuri. Ne vom opri, când va fi cazul, asupra lor. Deocamdată lăsăm să se abată asupra-ne *Ninsoarea electică* (C.R.) a celui mai recent ambasador al acestei promoții care venind devine: *Traian T. Coșovei*. Noutatea poeziilor sale se bizuie pe reordonarea unor calități vechi. Fenomenul este firesc și, dacă socotim bine, caracterizează orice început de timp poetic. De data aceasta calitățile vechi, existând disparat și așezate acum într-o ecuație poetică comună, sunt: reabilitarea realului în interiorul imaginarii ca la suprarealiști, sancționarea afectării intimiste, a lirismului pur simultan cu ridicarea subiectivității într-un baroc cosmic ca în poezia anglo-americană din deceniul al treilea și propulsarea unei retorici sincopat-discursive, insinuante și aluzive, ca la expresioniști. Toate acestea trecute prin sensibilitatea tânărului poet dar formulate într-o dicțiune de ucenic ascultător la rostirea mai nouă a lui Nichita Stănescu. [...] Sunt numeroase poemele în această carte ce atestă talentul neîndoielnic al autorului lor; dezinvoltura frazării, de o perfidă oralitate, imaginația producătoare de asociațiuni îndrăznețe,

suplețea trecerii lor de la un șir de imagini la altul sunt, incontestabil, dovezi ale unei dispoziții poetice puțin obișnuite. [...] Traian T. Coșovei debutează mai mult decât promițător. Am sentimentul, totuși, că el «este mai mult decât pare». ■ Semnatarul rubricii *Telecinema* este, în acest număr, Radu Cosașu. ■ Virgil Mihai schițează portretul lui *F. Scott Fitzgerald – epistolar*. ■ De pe alte *Meridiane* aflăm că „Numărul 4/1979 al revistei chineze «Literatura mondială» se deschide printr-o amplă secțiune de traduceri din literatura română, cuprinzând: versuri de Lucian Blaga, Tiberiu Utan, Ion Horea, Anghel Dumbrăveanu și Marin Sorescu; piesa *Sfântul Mitică Blajinu* de Aurel Baranga (însoțită de un medalion biografic)”. ■ Poezii de: Francisc Păcurariu, Ion Sofia Manolescu, George Uscătescu. □ *Din poezia mexicană*, Aurel Covaci traduce câteva poeme de Octavio Paz. □ Virgiliu Monda publică proza *Plopilor lui Eminescu*. □ În *Atlasul* său, Ana Blandiana așterne *Aurul înțelepților*. ■ Grete Tartler parcurge un inventar al manuscriselor adăpostite de Biblioteca Gotha (*Anul cât iasomia*).

● [„*Tribuna*”, nr. 37] Se deschide cu editorialul redacțional *Ritmuri ale muncii și creației*, care aduce în prim-plan ideile și observațiile formulate de Nicolae Ceaușescu la „recenta consfătuire de lucru de la C.C. al P.C.R., unde au fost dezbătute o serie de probleme cu privire la activitatea comitetelor județene de partid și de stat în toate domeniile, cu privire la stilul și metodele de muncă ale organelor și organizațiilor de partid, munca de cadre, activitatea politico-ideologică, pregătirea și desfășurarea alegerilor de partid și a Congresului al XII-lea al partidului”. ■ Rectorul Institutului de Medicină și Farmacie din Cluj-Napoca, I. Baci, semnează textul *Un nou an universitar*. ■ La *Cronica literară*, Victor Felea se „aventurează” *Peste zona interzisă*, noul volum de versuri al Ilenei Mălăncioiu, care, „continuând să-și deruleze povestea propriului destin interior”, „apelează la aceeași tehnică a narării simple, executată pe tonul candorii și al umilității, dezvăluind rând pe rând fațetele unei adânci sensibilități, în neconținută alertă spirituală”. ■ Radu Mareș combate „prejudicata că ne aflăm într-o perioadă de declin a prozei scurte, a schiței și a povestirii” (*Momentul prozei scurte*). Publicistul clujean consideră că destui critici „au încă, s-ar părea, nostalgia epocii de glorie de la începutul deceniului trecut, când au debutat cu povestiri câteva dintre numele de referință ale literaturii noastre de azi”, ceea ce i-ar împiedica să remarce „o masivă promoție de scriitori, majoritatea tineri” care, „au determinat o resurrecție a genului”. Sunt enumerați M.C. Runcanu, Gh. Schwartz, Eugen Uricaru, Radu Țuculescu, Ștefan Damian, Mircea Ghițulescu, Al. Papilian, Mihai Sin, Val Gheorghiu ș.a. De asemenea, Radu Mareș ține să semnaleze „și faptul că o revistă, *Vatra*, publică – programatic, schițe, unele cu caracter experimental, creând astfel o binevenită atmosferă de emulație, chiar de confruntare și competiție”. După această introducere, cronicarul se oprește la volumul *Terasa* de Mihai Sin, cuprinzând schițe „datate de-a lungul aproape a unui deceniu, iar la lectură se va

observa ușor că ele prelucrează, în mare parte, același material epic ca și romanele sale”. Este evidențiată a forjare a autenticismului: „scriitorul lucrează la vedere, cu uneltele puse pe masă, fără nici o falsă pudoare. Proza la persoana întâi se încarcă de acea brutală sinceritate pe care o conțin doar paginile «jurnalului». Autorul își asumă persoana întâi singular, coboară barierele dintre sine și personaj, care devine purtătorul său de cuvânt nemijlocit. [...] Pentru Sin, «invenția» literară, capacitatea de a fantaza, de a concepe conversații de sclipitoare inteligență, sofisticate până la asfixie, de a construi decoruri și personaje etc. pare să fi devenit ceva derizoriu. Comparația care mi s-a impus imediat este cea cu Anton Holban”. De fapt, Mihai Sin recuperează, în schițele sale, o direcție literară afirmată cu precădere în epoca interbelică: „Este vorba, cred, de o reîntoarcere la o tradiție, cea a documentului personal, neliteraturizat, netrucat (cel puțin în program), la literatura «jurnalului» și a «reportajului interior»”. ■ Ion Pop publică, la *Scriitori și tendințe*, partea întâi a studiului *Nichita Stănescu – jocul poemului*, care traversează întreaga lirică a poetului: „În grade diferite de intensitate, și cu rezultate estetice inegale, actul poetic evoluează la Nichita Stănescu – cu o consecvență întru totul remarcabilă – de la remodelarea realului în funcție de dinamica intelectual-afectivă a subiectivității, de impulsurile imaginarului, la extrema unui discurs degajat de orice servitute exterioară sieși, rămas să se reprezinte singur, în *litera* lui. Niciodată sigur de sine – acest discurs, aleatoriu mereu, într-o realitate și un imaginar aleatorii! Însăși natura viziunii poetului, schițată în primele cărți și consolidată apoi cu fiecare nouă apariție lăsa să se întrevadă rolul important pe care urma să-l dețină jocul discursiv”. ■ La *Terasa*, Aurel Gurghianu e prezent cu *Ore*. ■ Mircea Sântimbreanu oferă trei povestiri, iar Mircea Ivănescu un grupaj de poeme. ■ La 35 de ani de la moartea lui Liviu Rebreanu, Constantin Ciopraga publică eseu *Romancierul și descoperirea de sine*. ■ Serialul *De la ideologia structuralistă la „noua filosofie”*, desfășurat de Andrei Marga, a ajuns la cel de-al treilea episod. ■ Cronica de sport este realizată de Al. Căprariu. ■ Nicolae Prelipceanu nu împarte prea multe bunăvoințe la *Poșta redacției*. ■ La ancheta *Noua stagiune teatrală clujeană* iau parte, înfățișând profilul instituțiilor pe care le reprezintă, „piesele de rezistență” ale repertoriului, considerații despre participarea la „Cântarea României”: Maria Bisztrai, Petre Bucșa, Mircea Ghițulescu și Stelian Stanca. ■ Ultima pagină găzduiește reportajul *Struga 1979* de Al. Căprariu: „De aproximativ două decenii, Struga devine, anual, o oază a liricii mondiale. Într-un peisaj de o frumusețe sălbatică, unde urmele zidurilor trecute au rămas neșterse, dar adăugându-se lor hoteluri ultramoderne, poezii lumii fraternizează sub auspicii benefice. Douăzeci și cinci de instituții și întreprinderi sprijină financiar – și princiar – «Serile de poezie de la Struga». Acest efort este demn de cea mai deplină stimă, el consemnând respectul macedonenilor pentru valorile spiritului, reliefând străvechiul adevăr că autenticul creator de frumos nu se închide niciodată în sine, că

el aspiră spre nemijlocită comunicare cu marile valori de pe toate meridianele lumii. [...] Și, venind vorba de prietenie, trebuie să spun că la Struga delegația română s-a bucurat mereu de aceasta. Scriitori remarcabili, ca Boris Vișinski sau Iovan Strezovski – primul tradus și publicat de editura «Junimea», celălalt de editura «Dacia» –, dar nu numai ei, ne-au arătat mereu afecțiune și prețuire. Rămâne de neuitat faptul că Iovan Strezovski a dorit anume să ciocnească, numai cu noi, un pahar al prieteniei, în ziua de 23 August, când patria noastră trăia cea mai de seamă sărbătoare a sa. Dar prietenia adevărată nu înseamnă numai clipe festive. Sunt în curs de apariție, la Skopje, volume de versuri ale lui Nichita Stănescu și Marin Sorescu. Și, posibile pentru viitor, încă altele”.

14 septembrie

• [„Munca”, nr. 8509] „Ultima carte cu poezii a lui Nicolae Dragoș, *Îngândurat ca pietrele munților*, – notează Florin Săsăreanu – îmi apare ca o superbă, totală confesiune. E, firește, un semn distinct și grav al maturității, un moment cu rezonanțe adânci în care poetul, cu talent și, adesea, cu farmec subtil simte, ca pe o datorie, nevoia de a comunica cu noi în spațiul dător de încredere și de dragoste al istoriei, al pământului, al neamului nostru, al eroismului strămoșilor, al eroilor de azi, de acum, nenumiți, dar atât de bine știuți. Îngândurarea poetului, sau altfel zis, sentimentul durabil al îndoielii înțelepte vine din teama sa de a nu fi spus totul, de a nu fi rostit răspunsuri întrebărilor nesfârșite. Așa, îngândurarea e o atitudine filozofică. Cartea de poezii e bună. O citești și o recitești, bucurându-ți sufletul.” ■ O nouă delatațiune la adresa lectorului de carte Lucian Hanu, de la Editura Albatros, e semnată de același C[oleșiu]. Mihai: „Încercare, neizbutită, de roman polițist [*Medalionul* lui Teodor Parapiru], cu intriga structurată pe un caz patologic. Obositor de linear, cu un dialog artificios, cu un limbaj plat, cu explicații prea lungi pentru a întreține ritmul cerut de un gen romanesc definit de acțiune, de succesiunea rapidă a situațiilor, de răsturnarea neprevăzută a acestora. Cu o finalitate ambiguă, care se depărtează de caracterul justițiar al literaturii de factură polițistă. Exercițiu hibrid între un roman cu tentă polițistă și unul cu pretenții de analiză psihologică. Concesie, în 50 000 de exemplare!, făcută de editură, de lectorul Lucian Hanu, mizând pe succesul comercial al colecției sub girul căreia a apărut”.

• [„România liberă”, nr. 10850] *Literatura actuală la convergența eticului cu esteticul* este titlul sub care apare convorbirea Tiei Șerbănescu cu Dumitru Micu pe marginea publicisticii lui Călinescu. Criticul face portretul unui G. Călinescu animat de «sentimentul cetății», semntar al *Cronicilor optimistului*, implicat în edificarea noii societăți de după 23 august 1944. Întrebat cum își asumă el însuși dezideratul artistului implicat în viața societății, criticul răspunde: „— În ce mă privește, îmi propun și mă străduiesc în permanență [...] să-mi formez o reprezentare cât mai exactă a fenomenului

literar contemporan, pentru a-l putea evalua onest; încerc să-l raportez la înfăptuirile precedente în domeniul istoriei literare naționale și să-l integrez în mișcarea literară universală, în contextul întregii culturi și să-l pun în relație cu existența social-istorică. Caut să sprijin acele producții literare în care am sentimentul de a recunoaște valori artistice autentice, durabile și care implicit (aceasta e credința mea) exprimă un ideal de umanitate, de adevăr și de frumos la care aderă cu necesitate, în permanență, orice ins de bună credință. Cred în convergența, pe plan superior – a eticului și esteticului”.

● [„**Scânteia tineretului**”, nr. 9426] Viorel Sâmpetean publică un interviu cu Dan Alecsandrescu, directorul Teatrului Național din Târgu Mureș (*Teatrul, factor activ în formarea conștiințelor*). Invitatul se referă la prioritățile instituției pe care o conduce și evidențiază câteva titluri din repertoriu: „Acesta este dezideratul pe care ni l-am propus: fapta artistică-formatoare de conștiințe. Pentru că orice spectacol de valoare este politic. Iată, bunăoară, ca să ofer un exemplu, la secția maghiară aș putea menționa spectacolul *Bocet vesel pentru un fir de praș rățăcitor* (de Sütő András); la secția română, *Noaptea cabotinelor* (de Romulus Guga) – spectacol ce a obținut premiul pentru cea mai bună opțiune repertorială, diploma de onoare a revistei «Teatrul» și premiul de scenografie la Festivalul de teatru contemporan, 1978. Vom monta în stagiunea care începe nu peste mult timp, printre altele: *Opinia publică* (de Aurel Baranga), *Proștii sub clar de lună* (de Teodor Mazilu), *Recviem pentru un disc-jokey* (de D.R. Popescu), *După ușile închise* (de Kocsis István) ș.a”.

■ În perspectiva noului an școlar, Constantin Stan continuă ancheta în județele Bacău și Iași (*Odată cu prima oră de curs, pe fiecare bancă să se afle și noile manuale!*). ■ Sub genericul *Să discutăm despre tinerețe, educație, răspunderi*, Alex. Ștefănescu scrie despre *Un mare for al educației: munca*, făcând cititorilor cunoștință cu doi tineri: Gheorghe Lavric, inginer constructor pe platforma chimică de la Fălticeni, și Gheorghe Dragu, electrician la Combinatul metalurgic din Tulcea. ■ Tot Alex. Ștefănescu semnează, în grupajul *Caligrafii de buzunar*, nota *Lumea cărții*, în care înșiră câteva neglijențe ale librăreselor: „Să nu mai vorbim de cazurile când așază *Plumb* la probleme metalurgice și *Animale bolnave* la zootehnie”. Onoarea branșei este salvată prin exemplul unei angajate de la librăria „Dacia”.

● [„**Contemporanul**”, nr. 37] Conține poeme de Al. Andrițoiu și Imre Horváth (în traducerea lui Dim. Rachici). ■ Redacția „Contemporanul” îi invită pe prof. univ. dr. Paul Popescu-Neveanu și prof. univ. dr. doc. Al. Tănase, la o dezbatere privind procesul de modelare a personalității multilateral dezvoltate în regimul comunist, intitulat *Afirmarea multilaterală a personalității umane*. ■ În articolul *De la caietul de elev la brevetul de inventator*, George Chirilă consemnează cu entuziasm proiectele elevilor prezentate în cadrul Expoziției de creație tehnică și științifică a pionierilor și șoimilor patriei, organizată în sălile Muzeului de istorie a partidului: „Purtătorii cravatelor roșii cu

tricolor [...] se străduiesc să descopere tainele meseriilor de mâine, propulsându-și fantezia în viitor, își formează deprinderi concrete, exacte de muncă. [...] Aceasta semnifică o dată în plus apropierea școlii de viață, de exigențele producției moderne, de tot ceea ce frământă gândirea omului contemporan”.

■ Radu Cârnecki redactează un omagiu la adresa lui Méliusz József, cu ocazia acordării Marelui Premiu al Uniunii Scriitorilor din Romania la împlinirea vârstei de 70 de ani. Autor activ cu precădere în domeniile poeziei și publicisticii, acesta se remarcă, în viziunea lui Radu Cârnecki, prin „articolele și proza sa substanțial poetice [...], poezia sa cu profund caracter militant, politic, demonstrativ, incendiar adesea, revoluționar întotdeauna”.

■ În cronica sa *Modelul „circularității”*, Laurențiu Ulici situează studiul lui Liviu Petrescu, *Romanul condiției umane* (Minerva, 1979), în descendența criticii ideologice a lui Tudor Vianu și D. Popovici: „În linia criticii ideologice a literaturii, ilustrată la noi de T. Vianu sau D. Popovici, evoluează scrisul lui Liviu Petrescu. Temeinică, erudită la modul savant, punând preț pe soliditatea informației, pe rigoarea analizei și pe o calculată impersonalitate, critica aceasta instruieste prin conținut, adesea comunicat într-o manieră superior didactică, și delectează tot prin el, mai exact, prin ceea ce numim stilul ideilor. Fără să implice prea mare efort de imaginație sau de expresivitate ea impune de regulă prin siguranță analitică și coerență logică...”. Liviu Petrescu analizează circularitatea condiției umane, ce oscilează între supunere și revoltă în fața existenței, în cazul personajelor din literatura autohtonă, printr-un procedeu inductiv, nu deductiv, considerat surprinzător de Laurențiu Ulici. Acesta din urmă identifică atât avantajele, cât și dezavantajele unei asemenea abordări: „Avantajul unei atari proceduri e că asigură o apropiere mai decisă și mai convingătoare în prima instanță a personajului de tema „condiției umane”, într-un singur gest, într-o reacție sau atitudine particulară a acestuia, criticul inducând o întregă tipologie. Riscul este reducția deformantă, o anume caracterizare a unui personaj după un anume fragment apărând ca simplificatoare sau chiar falsă în raport cu statura completă și complexă a aceluiași conturată în întreg perimetrul românesc.”

□ În recenzia sa intitulată *În așteptarea capodoperei*, Fănuș Băileșteanu subliniază caracterul unitar al volumului *Jurnal de cărți 2* (Eminescu, 1979), care reunește articole și studii scrise de Romul Munteanu, care privesc atât autori romani, cât și nume importante ale literaturii universale. El apreciază îndeosebi coerența de care dă dovadă limbajul critic al autorului, nu fără a sesiza însă riscul monotoniei și repetiției obsesionale: „Romul Munteanu [...] are nu numai o viziune și o ierarhie sui-generis deja consolidate asupra artei moderne, dar un sistem de referințe și un limbaj critic de o coerență chiar oboșitoare uneori prin obsesie, monotonie și repetiție de termeni.” Natura iterativă a analizelor riscă să-l conducă pe critic, în viziunea lui Băileșteanu, către un stil expeditiv și inexpressiv: „...în această circularitate a procedeelelor de analiză, a noțiunilor vehiculate, se simte și o primejdie care pândeste critica profesată

de Romul Munteanu și care-l conduce pe critic spre expedierea unor opere, spre un discurs cam sumar și abstract uneori, ca să nu spun inexpressiv.” ■ Dan Grigorescu explorează, în cronica sa de carte străină, romanul *Aripile porumbiței* (Univers, 1979) de Henry James, apărut în limba română în traducerea Ileanei Galea.

● **[„Cronica”, nr. 37]** Semnează versuri Vasile Mihăescu, Nicolae Manea ■ Cu ocazia morții lui Corneliu Popel, Nicolae Turtureanu îi dedică în rubrica de cronici literare articolul omagial *Semper purus*, în care conturează un portret literar al poetului: „...Corneliu Popel a lăsat – la doar 27 de ani – trei cărți de poezie, dintre care ultimele două sunt un adevărat cântec de lebedă. Un cântec pur, testament al unui spirit neliniștit în paradoxala, înțeleapta sa liniște, o poezie care, «învățând» etica morții, descoperă și leagă mereu între ele toate firele ascunse ale vieții”. ■ În *Mențiuni critice*, Virginia Burduja se oprește asupra romanului *Întoarcerea Vlașinilor* (Eminescu, 1979), de Ioana Postelnicu, în care verosimilitatea acțiunii este asigurată mai ales prin limbajul folosit: „Construindu-și romanul după severe legi arhitectonice, scriitoarea asigură veridicitatea cadrului istoric și prin stilul suplu al scriiturii, puternic totuși, cuprinzând prospețimi aduse de expresiile mustoase, de sorginte arhaică sau regională, atât de des înflorite în țesătura limpede a paginii”. ■ Fănuș Băileșteanu dedică prieteniei culturale româno-grecești articolul *O prietenie străveche* în câteva, noi, expresii. ■ În textul *Din estetica receptării*, Dan Mănuță face o scurtă istorie a receptării operei lui Herman Hesse în România.

● **[„Săptămâna culturală a capitalei”, nr. 458]** Eugen Barbu schițează un portret psihologic al lui Caragiale pe care îl pune apoi în relație cu personajele sale. Dacă autorul este un veșnic nemulțumit, victimă a plictisului, terorizat de o societate a automatismelor și a moravurilor îndoielnice, dar cedând ritualurilor sociale, existenței de cafea, atunci consecința este că „toate aceste lucruri duc spre vodevilism, spre schematizarea personajelor, spre clowneria lor. Schematizându-le, Caragiale le apropie de esență, vezi și numele care-i rezumă, nume-portrete”. ■ Emil Manu comentează antologia de poezie *Marea autobiografie*, semnat de Al. Căprariu. ■ Constantin Sorescu se oprește asupra periodizărilor critice ale perioadei literare care începe după 23 August 1944. Dintre mai multe tentative critice, comentatorul o reține pe cea a lui G. Călinescu: „Câteva cronici fixează caracteristicile poeziei dintre 1945–1948. Prolifera atunci o mixtură de hermetism și suprarealism, bizuite pe o complexiune pătimașă și cam chinuită, de ordin gramatical. Barbu Brezianu barbiza, utiliza decorativ alfabetul barbian, medievalizând peisajul istoric autohton. («Naț.», 3 noiembrie 1947, vezi «Lit. nouă», p. 30–35). Emil Isac făcea poeme «voit grandilocvente și egolate, încheiate adesea cu o poantă», pe urmele lui Oscar Wilde, suferind de influențe din tabletele argheziene, contaminate de sentimentalismul sfâșietor bacovian, prețuind interiorul minulescian, unde supraveghea, paradoxal, „chiar îngerul ortodoxist”. («Naț.», 17 nov.

1947, «Lit. nouă», p. 36–37). Sașa Pană nu i se părea a fi fost «dadaist propriu-zis», deși luptase ani de zile cu mare stăruință pentru formula dadaistă în poezie. Făcând distincția că acesta «e un iubitor de agitație artistică și mai puțin un liric, G. Călinescu observă noul aspect al întreprinderilor sale poetice: «D. Sașa Pană se dedică acum unei poezii pentru muncitorii manuali și intelectuali, cultivă viața direct, în fine face o operă contrară vechiului modernism (îl aprob cu totul)»». Constantin Sorescu precizează și întărește ideea că G. Călinescu dorea o poezie „introspectivă a omului nou”, o poezie socialistă, „în genul lui Pablo Neruda”. ■ Hristu Căndroveanu atrage atenția asupra unui material inedit, o plachetă intitulată *Poeme și alte confesiuni*, de Toma Caragiu, apărută postum și realizată de Ion Cocora. ■ Dan Ciachir recenzează debutul Denisei Comănescu, cu volumul *Izgonirea din paradis* (Ed. Cartea Românească, 1979) pe care îl afiliază poeziei beatnicilor, sentimentalismului american „copilăresc” cu note de isterie: „Spun toate astea întrucât poeziile Denisei Comănescu se hrănesc dintr-o exasperare afișată de contondență feminină și nervi zbârliți și îndărățul lor recunosc recuzita lirică pomenită”. ■ Octavian Stoica semnalează apariția volumului *Întâmplări cu scriitori*, de Mircea Micu: „*Întâmplări cu scriitori* mi se pare o declarație de dragoste, o îmbrățișare caldă și sinceră a confrăților, acești oameni plini de păcate naive [...]. Sunt creionări scurte, nervoase, iar suportul lor declarat real, intenția oarecum delatorie – un fel de «vezi c-am să te fac de râs» șoptit confratelui, altfel de «vezi c-am să te fac să râzi» promis cititorului care și-ar da și haina de pe el după un amănunt pitoresc despre Zaharia Stancu – constituie o convenție acceptată și nu scot prozele lui Mircea Micu din sfera literaturii de calitate, dimpotrivă”.

15 septembrie

● [„Scânteia”, nr. 11527] Pentru Alexandru Balaci, lucrarea *O sinteză a literaturii române* oferă o viziune de ansamblu, cuprinzătoare, asupra evoluției scenei literare autohtone: „...este o sinteză clară, o panoramă a literaturii române, elaborată și scrisă cu o deosebită competență, în finalitatea sa, adresându-se în primul rând cititorilor de peste hotare știutori ai limbii noastre, fără a-i exclude pe cei din țară”.

● [„Scânteia tineretului”, nr. 9427] Alex. Ștefănescu „iese” *În întâmpinarea Zilei metalurgistului* prin reportajul *Cuptorul numărul unu* de la Combinatul Siderurgic Hunedoara. Criticul nu refuză nici într-un mediu industrial tentația hermeneuticii, propunând o interpretare impresionist-ezoteric-numerologică a aspirațiilor încercate de slujbașii cuptorului nr. 1: „Dar eu mă gândesc, privindu-i pe tinerii oțelari care nici în timpul sumarei discuții cu mine nu pierd din vedere focul duduitor, că această cifră are poate și o altă semnificație, indicând locul ideal către care aspiră fiecare dintre ei”. ■ Ion Băieșu nu este *Curierul nostru de sâmbătă*.

• [„Luceafărul”, nr. 37] Editorialul este semnat de Dinu Săraru și poartă titlul *Scriitorul – purtătorul de cuvânt al adevărului*. Autorul așterne în scris ceea ce ar trebui să fie profesiunea de credință a scriitorului cu adevărat angajat politic, de altfel, singura condiție posibilă a scriitorului căruia i se cere nu doar să contemple viața politică ci să treacă la un „partizanat declarat”: „Ce se cere azi scriitorului, în concepția mea, este de a face politică declarat, de a sluiji cu mijloacele specifice artei scrisului opera de consolidare a climatului de libertate și de demnitate umană, de a se angaja nemijlocit în acțiunea de consacrare a principiilor moralei comuniste, iar aceasta presupune nu o sufocantă bătaie cu flori, pentru că nici socialismul nu este o nuntă la care altă grijă nu putem avea decât să nu ne sufocăm în mirosul fericit al trandafirilor”.

■ Dumitru Ghișe publică o primă parte dintr-un material intitulat *Există o criză a criticii?* Articolul se constituie într-o încercare de legitimare a criticii de artă, avându-l ca suport pe Northrop Frye cu a sa *Anatomia criticii*.

■ Pe prima pagină apare o poezie inedită de Tudor Arghezi, *Despre cloști*.

■ *Îndatoriri și drepturi* este titlul articolul scris de Hedi Hauser, redactorul șef al Editurii Kriterion care începe cu menționarea decernării Marelui Premiu al Uniunii Scriitorilor lui Méliusz József, pentru a-și exprima mulțumirea în legătură cu faptul că „problema națională” și-a găsit rezolvarea. În mod dialectic, autoarea este de acord cu secretarul general, Nicolae Ceaușescu că, și în cazul în care s-ar ivi situații noi, acestea vor fi sesizate și rezolvate de către partid cu „principialitatea” care îl caracterizează.

■ Nicolae Țic deplânge creșterea recidivelor în cazurile de criminalitate și conchide că literatura trebuie să găsească un drum mai ferm către sufletul omului contemporan pentru a-l feri de imoralitate: „Nu, să nu intrăm în sufletul oamenilor ca elefantul în magazinul de porțelanuri. Astfel de procedee au fost și sunt străine metodelor noastre de educație, politicii noastre. Să-i ajutăm pe cei în derivă să-și pună întrebări, să se cunoască, să se hotărască”.

■ Cu articolul *Cetățile dacilor*, publicat la rubrica *Jurnal de poet*, Ioan Alexandru evocă o vizită la Sarmisgetuza pentru a arăta că filonul geto-dacic din moștenirea poporului român este cel puțin la fel de valoros în materie de civilizație ca și partea sa romană.

■ Gheorghe Suciuc evocă portretul lui Grigore Moisil așa cum se regăsește în monografia Vioricăi Moisil, *Un om ca oricare altul*.

■ La *Cronica literară*, M. Ungheanu prezintă romanul *Noaptea otomană*, de Paul Anghel, o frescă socială grefată pe tema Războiului de Independență. „Prin relevanța psihologică a paginilor ei, prin deschiderea ușilor secrete ale societății românești de altădată, prin anvergura și suplețea deschiderii, *Noaptea otomană* este un roman de o specie rară.”

■ La *Viața cărților*, Sultana Craia reține romanul lui Andrei Brezianu, *Ieșirea la țarmuri* (C.R., 1978): „Meditație și restituire sublimată în forme fabuloase și imagini sintetice, cartea lui Andrei Brezianu este o istorie afectivă al cărei recurs la hieroglifice este determinat de opțiunea pentru o anumită modalitate a transpunerii în același timp livrescă și lirică.

Scrierea cărturărească și heteroclită, *Ieșirea la țărături* se unifică prin imaginea elaborată, prin fluența și eleganța expresiei, dar în mod preponderent prin ardența substratului ideatic, întreținută de implicarea afectivă”. ■ Volumul de critică *Romanul condiției umane* de Liviu Petrescu (Minerva, 1979) este volumul unei teme filtrată prin autori români ca Ion Creangă, Vasile Pârvan, M. Sadoveanu, Camil Petrescu, H. P. Bengescu, Al. Ivăsiuc, la care se adaugă referiri la Nietzsche, Pascal, Schopenhauer, Hegel, Bergson care dau consistență și perspectivă obiectului de studiu, respectiv condiția umană. ■ Al. Piru semnalează debutul Silviei Chițimia cu volumul de versuri *Circuitul viselor în natură* (C.R., 1979). „Un debut în poezie original”, conchide criticul. ■ La *Retrospectiva literară 1974-1979*, Voicu Bugariu abordează volumul de versuri *Sonete* de Grigore Hagiu în care autorul construiește „o adevărată hartă lirică a patriei române de ieri și de azi”. ■ Valentin F. Mihăiescu consideră că un loc special în retrospectivă i se cuvine romanului *Labirintul*, de Francisc Păcurariu, apărut la Editura Dacia, în 1974. Motivația criticului: „Încercând să fixăm în câteva cuvinte locul pe care cartea lui Francisc Păcurariu îl ocupă în ansamblul prozei românești vom spune că, situată în descendența romanului ardelenesc, ea continuă eticismul structural al acestuia, așezând lumea și omul sub zodie morală. În alt plan, *Labirintul*, abordând o perioadă istorică deloc cercetată de proza actuală, este o carte importantă care indică un drum profitabil pentru scriitorul român”. ■ Marian Vasile consideră de mare interes pentru *Retrospectivă* cercetarea lui Al. Duțu din 1976, intitulată *Cultura română în civilizația europeană modernă*. Studiul se situează critic în ceea ce privește sincronismul lovinescian, respingând noțiunea de „saeculum” care ar fi un mediu de propagare a ideilor de la o literatură la alta, combătând de asemenea opinii ca cele enunțate de Lovinescu sau Ibrăileanu conform cărora elementele civilizației antice s-au păstrat cu precădere în Europa occidentală și s-au pierdut în spațiul bizantin. De pe aceste baze este problematizată și teoria imitației. Argumentând că în niciun punct al evoluției sale cultura română nu s-a rupt de valorile occidentale, autorul anulează legitimitatea unor formulări ca «arderea etapelor» sau abordarea lui Lovinescu și Ibrăileanu în problema spiritului critic. ■ La rubrica *Ce gândește, ce scrie tânărul scriitor*, Dan Mucenic se află în dialog cu Gheorghe Schwartz, scriitor din Arad. Este adus în discuție termenul de „provincialism”. Alt subiect atins este proza contemporană: „– Care crezi că este sporul de noutate adus de proza deceniului 8? – Problema se pune diferențiat pentru prozatorii deceniului 8 față de cei din deceniul trecut. Ei au pornit împreună, s-au cunoscut, au citit cam aceleași lucruri. Noi nu ne cunoaștem decât rar, avem lecturi diferite, fiind – din acest punct de vedere al bogăției și diversității lecturilor – avantajați față de cei dinainte. Este, deci, inevitabil să scriem diferit. Ceea ce aduce în plus o parte a prozei tinere de azi (cea în care cred) este refuzul de-a băători la nesfârșit aceleași căi, de-a căuta subiecte mai puțin atinse până acum”.

■ Publică poezie Elena Ștefoi, Gheorghe Tomozei. ■ Nicolae Balotă alcătuiește un material despre opera lui Méliusz József, cu ocazia primirii Marelui Premiu al Uniunii Scriitorilor pe anul 1979, pentru întreaga activitate. Nicolae Balotă se referă la jurnalul de călătorie prin Ardealul anului 1943, intitulat *Destin și simbol* și la elegiile „vizionar-meditative” din *Arena*. Primul volum este o evocare a luptelor pentru unitate națională și, în același timp, „un roman «adevărat», plin de eroi, și un eseu pasionat, un fel de încercare de a configura geografia spirituală a Transilvaniei prin câteva secțiuni ale ei”. Elegiile sunt strâns legate de „un riguros examen de conștiință” aflat în legătură cu „rememorarea unor destine tragice: aceea a victimelor fascismului și aceea a poetului József Attila. Procesul conștiinței europene ca și al propriei conștiințe se desfășoară printr-o raportare la aceste destine. A asuma o vinovăție morală și a expurga în propriul tău spirit, acesta este un examen greu de trecut”. ■ *Cultura românească în lume găzduiește* un interviu cu Gheorghe Bulgăr, profesor la catedra de limbă și literatură română de la Universitatea din Lyon. Silvia Zabarcencu îi pune, printre întrebări legate de preocupările pentru limba și literatura română în Franța, de cursurile pe care le predă, și una care bate pieziș spre „defăimătorii” culturii române în străinătate: „– *Există o consecvență a anumitor cercuri în a neutraliza valorile incontestabile ale artei, ale culturii și civilizației române, în a le compromite prin luări de poziții abile, disimulate, printr-o spargere a limitelor criticii obiective – critică obiectivă la care suntem deschiși – în intenția de a întreține o atmosferă confuză și de a o lărgi ca un paravan între ceea ce este românesc și buna credință a străinătății față de noi. Nu vă întreb ce crede francezul de pe stradă despre noi, ci studenții, cele câteva zeci de tineri ce au vrut să ne cunoască limba, să se specializeze ca «româniști». – Vreau să vă spun că studenții secției noastre, ca și mulți alții, de altfel, nu constituie un eșantion de «copii naivi»: atât ei, cât și francezul-francez de pe stradă, au atâta discernământ încât să facă o imediată reacție de respingere a calomniei, a «importantelor», «originalelor» teorii care încearcă să demonstreze discontinuitatea și golurile istorice în permanența existenței noastre, a creației noastre pe acest pământ străvechi. Mă refer, printre altele, la diversele calomnii și insinuări apărute sporadic în periodice, e drept, de mare circulație („L’Express”, „Le Figaro Magazine”), pe care, citindu-le, străinul de bună credință știe ce fel de complexe nasc astfel de idei nocive, așa cum știe că românul le tolerează cu indiferența cu care un stejar bătrân tolerează diferitele buruieni din jurul lui”. ■ Mircea Alexandrescu scrie cu entuziasm despre *Antologia poeziei americane* alcătuită de Ion Caraion, ajutat la traduceri de Mihnea Gheorghiu, Petre Solomon, Irina Horea, Gabriel Gafița. Antologia este considerată un proiect foarte reușit, cu selecții foarte bune, „un act de cultură, care vine, după o așteptare destul de lungă, să-și ocupe locul între cărțile noastre de meditație, de lucru și de referință”.*

• [„Tribuna României”, nr. 165] Nicolae Balotă publică tableta *Un om pentru oameni*: „Mi-am amintit adeseori chipul dascălului meu din primii ani de școală, dar niciodată până acum n-am găsit prilejul să-mi mărturisesc în public recunoștința mea față de omul care m-a învățat să citesc și să scriu, care m-a logodit pentru o viață cu limba ce-o vorbesc, care pentru întâia oară a zugrăvit în cuvinte, în fața ochilor mei încântat-înfricoșați, tablourile înroșite de sânge, pline de fapte de vitejie ale bătrânilor de apărare a țării, tablourile glorioase ale Istoriei Românilor”. ■ În *Meridiane* citim despre o *Reuniune consacrată Zilei naționale a României*, text nesemnat: „Numărul 3/1979 al Colecției literare «Orizonturi românești», publicația culturală a Parohiei ortodoxe române din Londra cuprinde, între alte materiale interesante, «cuvântul aniversar» rostit la reuniunea festivă consacrată zilei de 23 August, de arhitectul Barbu Călinescu, fiul fostului prim-ministru al României, Armand Călinescu, asasinat, după cum se știe de legionari”. ■ Madeleine Karacașian scrie *La deschiderea noului an școlar*: „În toamna aceasta, deschiderea anului de învățământ este marcată de un eveniment de mare însemnătate în viața școlii românești. Este vorba de Congresul educației și învățământului care va avea loc în zilele de 26-27 septembrie. Congresul are menirea să analizeze problemele fundamentale ale dezvoltării și perfecționării învățământului de toate gradele, în concordanță cu cerințele dezvoltării economice și sociale a țării noastre, măsurile ce se impun pentru îmbunătățirea neconținută a procesului instructiv-educativ, pentru creșterea rolului școlii în viața socială, în educarea tinerilor”. ■ Virgil Câdea scrie despre *Al IV-lea Congres de studii sud-est europene*: „Participarea românească la Congres a fost bogată și consistentă, cei 19 delegați prezentând comunicări ce acoperă o largă gamă tematică. Pentru a da o idee asupra contribuțiilor științifice românești e suficient să cităm doar câteva dintre titlurile comunicărilor: *Fluctuațiile demografice și problemele mâinii de lucru în țările din sud-estul Europei în secolele XV—XX* (acad. Ștefan Pascu), *Asia Mică și Balcanii în primul mileniu i.e.n.* (acad. Emil Condurachi și dr. Zoe Petre), *Interrelațiile limbilor sud-est europene* (acad. Alexandru Graur), *Luptele poporului român pentru eliberare națională în secolul al XIX-lea și influența lor asupra evoluției societății și Insurecția română din august 1944, semnificațiile ei internaționale și sud-est europene* (general maior dr. Ilie Ceaușescu), *Populații sud-est europene și triburi în migrație față de civilizația bizantină – sec. VI-XII, Bizanțul și contribuția sa la formarea civilizațiilor balcanice* (dr. Răzvan Teodorescu), *Bazele culturale: moștenirea bizantină, aportul otoman, patrimoniul național și legăturile culturale străine ale țărilor române* (dr. Virgil Câdea), *Continuitatea statală a societății românești în veacurile XIV-XVII – ca necesitate istorică și drept suveran* (conf. univ. Eugen Stănescu), *Problema și reforma agrară în Principatele Unite Române în contextul evoluției agrare din centrul și sud-estul Europei* (Dan Berindei), *Viața politică în sud-estul european în timpul celui de-al doilea război*

mondial (dr. Gh. Zaharia), *Cronicile otomane ca izvoare ale istoriei României* (dr. Ion Matei), *Problemele păcii și securității în sud-estul Europei în secolul XX* (dr. N. Fotino). [...] Insistând asupra reprezentării țării noastre la Congres, trebuie să menționăm faptul că delegatul UNESCO, L. Miroșnikov în alocuțiunea sa a remarcat aportul României, țara unde se afla sediul A.I.E.S.E.E., și care, din 1963 și până azi, a militat pentru dezvoltarea continuă a cooperării științifice în Europa de sud-est, asigurând condiții favorabile relațiilor oamenilor de știință din Balcani. Comitetul Internațional al A.I.E.S.E.E. a întărit această apreciere: în ședința finală din 18 august, acad. Emil Condurachi a fost reconfirmat în funcția de secretar general al Asociației, dr. N. Fotino în aceea de secretar adjunct, iar dr. Virgil Cândea a fost ales ca reprezentant al României în Comitetul Internațional, ceea ce marchează prestigiul și locul prioritar al țării noastre în această Asociație. Congresul de la Ankara a prilejuit și organizarea unei expoziții internaționale de cărți și reviste științifice din domeniul științelor sociale și politice, interesând studiile sud-est europene. În cadrul acestei expoziții standul nostru a fost bine reprezentat, bucurându-se de mare interes prin cele peste 300 de volume publicate în ultimii cinci ani de autori romani, în țară și peste hotare”. ■ Revista comemorează *Dosoftei: 355 de ani de la naștere*: „Dosoftei (1624 -1693), cu numele de mirean Dimitrie Barila, este considerat fondatorul poeziei românești culte. Ca mitropolit al Moldovei (1671-1686), instalează la Iași o tipografie, unde desfășoară o neobosită activitate de traducător și tipăritor al principalelor cărți liturgice: *Psaltirea slavoromână* (1680), *Viața și petrecerea sfinților* (4 vol., 1682-1688), *Parimiile preste an* (1683), scrieri prin care introduce limba română în cultul oficerii bisericești. Dar cea mai valoroasă realizare a sa este traducerea liberă în românește a *Psaltirei*, pe care o tipărește în 1673, cu titlul *Psaltirea pre versuri tocmită*, remarcabilă prin intuițiile lirice și prin inventivitatea versificației. Unii din psalmii prelucrați de Dosoftei au pătruns în literatura de circulație populară, devenind cântece de stea. În acest an se împlinesc 355 de ani de la nașterea acestui poet român de clasă europeană. Eseul alăturat este prilejuit de recenta editare a volumului I din *Operele* lui Dosoftei, apărut într-o ținută științifică riguroasă, datorată istoricului literar N. A. Ursu”. □ Eseul *La izvoarele poeziei noastre* este semnat de Cornel Mihai Ionescu: „Istoria poeziei culte românești ilustrează aspectul fericit al paradoxului; începuturile ei sunt pece-tuite de o mare operă ce nu epuizează sensurile unei evoluții, încă numai posibile, ci, dimpotrivă, o înlesnește, anticipând cu două veacuri strălucirea lirismului eminescian. Și cu toate că «psalmii» lui Dosoftei nu sunt amintiți în enumerarea elegiacă și somptuoasă din *Epigonii*, ei sunt zorii «zilelor de-aur a scripturelor române»; din lirismul torențial al modelului lor biblic izvorăsc «râurile de cântări» și din dulceața fără seamăn a graiului mitropolitului cărturar cristalizează «limba ca un fagure de miere» a vechii noastre literaturi”. ■ Dumitru Radu Popescu prezintă *Synthesis VI – 1979*: „Subintitulată *Buletin*

al *Comitetului național de literatură comparată*, revista «Synthesys» este, în fapt, publicația cea mai autorizată să poarte în lume mesajul școlii comparatiste românești. Alături de «Cahiers roumains d'études littéraires», ea înmănunchează contribuții de cea mai înaltă ținută intelectuală, provenite de la specialiști români și străini, năzuind spre o veritabilă sinteză în studiu. Această trăsătură caracterizează, în mod pregnant, și cea mai recentă apariție a revistei, dedicată în întregime celui de-al IX-lea Congres al Asociației Internaționale de Literatură Comparată (A.I.L.C.) ce s-a desfășurat în luna august la Innsbruck”.

■ Dumitru Radu Popa realizează paginile dedicate ediției jubiliare, 20 de ani de *Cursurile de vară de la Brașov*. □ Sub titlul *Frunze de toamnă* citim poezii semnate de Vasile Alecsandri (*Toamna țesătoare*), Mihai Eminescu (*Sonet*), George Bacovia (*Amurg violet*), Ioan Alexandru (*Toamnă*), Lucian Blaga (*Iubire*), Tudor Arghezi (*Toamna de suflet*), Nicolae Labiș (*Uită-te*), Constanța Buzea (*Timp rodnic*), Ana Blandiana (*Așteaptă*), A.E. Baconsky (*Dans în octombrie*).

■ Doru Mielcescu scrie despre volumul *G. Călinescu între Apollo și Dionysos*, de Dumitru Micu: „Savuroase sunt unele contaminări «tactico-stilistice» ca să le spunem așa, menite să evite o opinie tranșantă sau să ascundă o nesiguranță: turnuri de frază contradictorii, sancționate la Călinescu, se refugiază în textul exegetului. Dar insistând prea mult asupra «călinescianismului» acestei cărți se creează poate impresia unei tiranii exagerate. N-am vrut decât să ilustrăm extraordinara forță de seducție a lui G. Călinescu, spiritul atât de însetat de «tipic», de «tipologii» și, în fond, atât de ne-tipic el însuși care-și apropie exegetul chiar când acesta vrea să se detașeze de el. Inutil, deci, să adăugăm că e o carte incitantă, fundamentală pentru înțelegerea lui G. Călinescu și a operei sale”.

■ Dan Medeanu semnează un reportaj despre *Săcele un oraș tânăr*.

17 septembrie

• [„*Scânteia tineretului*”, nr. 9428] Sub egida *Scornicești – 400*, Ion Andreiță și Virgil Tanasof publică reportajul *Noblețea unui cuvânt-testament*.

18 septembrie

• [„*Scânteia tineretului*”, nr. 9429] La *Cronica TV*, Florin Mugur scrie *Despre talent*. Însemnarea este, de fapt, un „triptic” publicistic, autorul trecând prin serialul „Dallas”, printr-un text al lui Radu Cosașu din „România literară”, prin emisiunea înfăptuită de Julieta Țintea – *Agenda cultural-artistic* –, și ajungând la prezența pe micul ecran, în *Atelier de creație literar-artistică*, a prozatorului Virgil Duda, care a semnat, apreciază cronicarul, „cel puțin trei romane care vor rămâne: *Anchetatorul apatic*, *Deruta* și *Măștile* (ultimul, apărut recent, fiind, poate, cea mai tulburătoare carte a sa)”. Florin Mugur află în proza confratelui său „o aspirație spre «binele absolut» care-l apropie de un glorios înaintaș al său, Camil Petrescu (de care-l desparte însă o notă de scep-

ticism zâmbitor și înțelept, absentă la autorul mereu rezolut al *Jocului ielelor*”). Întorcându-se la emisiune, titularul *Cronicii TV* semnaleză și viziunea lui Virgil Duda despre romanul românesc de actualitate, pe care l-ar dori credibil „nu numai pentru noi, cei de azi, ci și pentru urmași”. ■ Este anunțată apariția numărului 9 al mensualului „Munca de Partid”, revistă a C.C. al P.C.R.

19 septembrie

● [„**Scânteia tineretului**”, nr. 9430] Prima pagină este consacrată *Vizitei de lucru a tovarășului Nicolae Ceaușescu în județul Maramureș*. Materialele, care se întind în paginile următoare, sunt însoțite de ilustrații. Una dintre fotografiile îi înfățișează pe secretarul general al partidului și soția sa zâmbind într-o horă. □ Este reprodusă *Cuvântarea tovarășului Nicolae Ceaușescu la marea adunare populară din municipiul Baia Mare*. ■ Sub genericul *Scornicești – 400*, Ion Andreiță publică reportajul *Timp la puterea emoției*, în care prezintă Muzeul de istorie din localitatea de baștină a lui Nicolae Ceaușescu.

● [„**Viața studentească**”, nr. 29] Un număr în care abundă materialele politice. □ Prima pagină și următoarele găzduiesc *Cuvântarea tovarășului Nicolae Ceaușescu* de la marea adunare populară din Timișoara, sub semnul căreia s-a deschis noul an de învățământ. □ Mircea Florian Șandru „acompaniază” publicistic discursul Președintelui României cu *Dragoste și recunoștință*: „Martor ocular al acestei zile-reper din cronica noului an universitar, îmi este greu să redau în cuvinte dragostea fierbinte, atmosfera entuziastă cu care studenții timișoreni l-au întâmpinat pe secretarul general al partidului. Transfigurată de culorile vii ale elevilor și studenților care au flancat străzile, bulevardele, culorile facultăților vizitate. Orașul de pe Bega a fost în această zi de 15 septembrie, mai mult ca oricând, un oraș care s-a prezentat simbolic la întâlnirea cu tovarășul Nicolae Ceaușescu, cu tovarășa Elena Ceaușescu, prin tinerii săi cetățeni aflați la vârsta învățaturii”. ■ Cornel Nistorescu publică reportajul *Scornicești – patru anotimpuri într-o singură zi*. Satul din care a pornit Nicolae Ceaușescu se urbanizează în ritmuri „viteziste”: „Cu fiecare zi care trece, din vatra vechiului sat orașul izbucnește deasupra. Profilate pe cer, marcaralele înalță blocuri de locuințe, edificii armonios integrate peisajului. Atmosfera urbană începe să devină dominantă. La Fabrica de confecții lucrează peste 1400 de muncitori; o cifră similară va număra noul detașament muncitoresc de la noua Întreprindere de piese și subansamble auto. Scorniceștiul are o policlinică și un spital de talia unor clinici universitare, un liceu agro-industrial, școli, grădinițe, spații comerciale moderne, dotări care îl fac să respire în ritmul alert, viu al existenței urbane. [...] Scorniceștiul, satul președintelui țării, se află pe aceeași linie cu satele românești, pornite înainte cu impetuozitate, cu convingerea că viitorul a început deja de peste 30 de ani. Satul acesta își aniversează 400 de ani de existență și se pregătește pentru următoarele sute cu

sentimentul că gloria trebuie să vină destul de repede pentru satul românesc”. ■ Redactorul-șef al revistei, Stelian Moțiu, discută despre *Cuvântarea tovarășului Nicolae Ceaușescu la Consfătuirea de lucru de la C.C. al P.C.R. (Un mobilizator program de acțiune)*. ■ Mircea Florian Șandru scrie despre semnificațiile celui de-al X-lea Congres Mondial al Petrolului, desfășurat, „sub înalțul patronaj al președintelui României, tovarășul Nicolae Ceaușescu”, la București, „prestigioasă manifestare internațională care a reunit la lucrările sale aproape 5000 de delegați din peste 70 de țări ale lumii, oameni de știință și specialiști din domeniile cercetării, forajului, extracției, prelucrării, transportului, livrării și consumului petrolului și gazelor naturale”.

20 septembrie

● [„România liberă”, nr. 10855] Ion Dodu Bălan aduce în prim plan lucrarea *Cultura și literatura română veche în context european* (Ed. Științifică și Enciclopedică) de G. Mihăilă. Filolog și istoric literar, preocupat să demonstreze că, încă din vremuri timpurii, Țările Române au asimilat cultura europeană creând, în același timp una proprie, autorul lucrării reproduce pentru prima dată manuscrisul traducerii de către Eminescu a manualului de slavă veche de A. Leskien, editat la Weimar în 1871. Împreună cu alte cercetări referitoare la atestări ale limbii române vechi, la introducerea limbii române ca limbă de cult sau la începuturile istoriografiei în limba română, „Gheorghe Mihăilă oferă cititorilor o carte de referință, o carte rară, foarte necesară luptei ideologice împotriva a tot felul de teorii absurde și retrograde cu privire la trecutul nostru cultural”, scrie autorul cronicii. ■ Romanul Danei Dumitriu, *Întoarcerea lui Pascal* (Junimea, 1979), reține atenția Adrianei Iliescu pentru *Vitrina cărții*.

● [„Scânteia”, nr. 11531] În rubrica *Picătura de cerneală*, Ilie Tănăsache semnează textul *Drumul spre ape*.

● [„Scânteia tineretului”, nr. 9431] Sub genericul *Studiind documentele Congresului al XII-lea al P.C.R.*, Lucian Avramescu scrie despre *Prioritățile câmpiilor române*. ■ În pagina a doua, Corina Jiva cuprinde, în *Acord inaugural*, cea de-a VIII-a ediție a Festivalul Internațional „George Enescu”, care se va desfășura între 20 și 29 septembrie 1979, la București și în alte orașe ale țării. ■ La *Cronica literară*, Alex. Ștefănescu analizează două antologii: *Va fi liniște, va fi seară* de Virgil Mazilescu și *Arca* de Mihai Ursachi. Referindu-se la poezia lui Mazilescu, „copilul teribil al deceniului trecut”, criticul notează: „Exact așa cum se înlătură schelele din jurul unei construcții încheiate, abilitatea compunerii versurilor a dispărut, pentru a lăsa să se vadă, în simplitatea ei statuară, poezia”. Calitățile liricii lui Mihai Ursachi sunt subliniate de Alex. Ștefănescu într-un registru ludico-tandru: „Poetul are în scrierea versurilor lipsa de grație a unui urs pus să joace și tocmai această ruptură între intenție și realizare accentuează impresia de autenticitate”. ■ Lucian Avramescu este

prezent și la *Caligrafii de buzunar*, unde se „plimbă” *În Cișmigiu*, găsim, pe aleile parcului, odată cu începutul de an școlar, numeroși elevi de toate vârstele. Mica însemnare seamănă cu un soi de *remember* al romanului *Cișmigiu & Comp* de Grigore Popescu-Băjenaru: „Ghiozdanul rămâne ghiozdan numai când e plin cu trofeul abecedarului. Mai încolo – iată câteva siluete liceene – devine geantă petrecută peste umăr sau poșetă cu maculator. [...] Fără ghiozdane, mă gândesc, Cișmigiu n-ar mai fi Cișmigiu”. ■ În același grupaj, o notă nesemnată („*Măștile*” *poetului și ale actorului*) anunță, la Muzeul Literaturii Române, în cadrul „Teatrului Manuscriptum”, recitalul poetei și actriței Cristina Tăcoi, „un autentic discurs asupra esențelor umane: suferință, bucurie, dragoste”, care va fi prezentat de Edgar Papu.

● [„**Flacăra**”, nr. 38] George Arion prezintă volumul lui Valeriu Râpeanu, *Cultură și istorie*. Pe lângă paginile „închinat” lui N. Iorga, recenzentul le apreciază și pe cele ce îi vizează pe Goga, pe Sadoveanu, pe Victor Eftimiu, nu fără nu a accentua radiografierea fină a fenomenului teatral românesc de către Râpeanu și conchizând că opera acestuia reprezintă „o temeinică lucrare de istorie și critică literară”. □ Ov. S. Crohmălniceanu analizează critic *Istoria literaturii române* [Ed. Acad. R.S.R., 1979]. Accentuând aplicarea „criteriului valorilor autentice literare”, a unor „reper universale”, punctează „absența perspectivei istorice”, „mai supărătoare în capitolul final, consacrat literaturii după 23 august 1944”. „Complexitatea criteriilor nu se cade să neglijeze necesitatea asigurării viziunii unitare într-o asemenea lucrare. Puncte de vedere diferite, mă rog, chiar contrazicătoare însă, într-o operă realizată prin colaborare e greu de conceput”. Deși apreciază efortul și caracterul „util” al lucrării, conchide, exprimându-și aceeași opinie, că ar fi fost mult mai „bine realizată [...], dacă în rândul colectivului de autori criteriile călăuzitoare erau mai limpezi și funcționa încă unul nepomenit până acum, dar indispensabil: renunțarea la contribuțiile «improvizate» și înlocuirea lor cu altele corespunzătoare”.

● [„**Orizont**” nr. 38] Întristat că Petru Sfetca este „insuficient discutat și cunoscut” și convins că face parte dintr-o „generație de poeți ce a produs surprize nu o dată abia la vârsta maturității”, Lucian Alexiu încearcă să demonstreze în cronica sa, analizând volumul *Cumpăna vieții* (Facla, 1979), că Petru Sfetca este „o voce distinctă”. ■ Cornel Ungureanu plonjează în paginile studiilor lui Valeriu Râpeanu din volumul *Cultură și istorie* (Ed. Militară, 1979), și face următoarea însemnare în cronica sa: „Criticul e arhivist, istoric, filolog, comparatist [...]. [...] textele acestei cărți au propus imagini noi, redescoperiri ale unor trasee și ale unor opțiuni. Criticul nu urmărește fragmentarul, ci Totalul, nu spectacolul ideilor, ci sinteza.” ■ Livius Ciocârlie continuă cercetarea bogatei corespondențe a lui Flaubert cu Louise Colet, pe care autorul *Educației sentimentale* „n-ar fi vrut s-o încheie fiindcă scriindu-i reflecta asupra romanului în lucru, dar îl încurca insistența ei de a aduce iubirea în primul plan” (articolul *Un îndrăgostit temperat, un prieten pătimăș*). ■ Și în acest număr cea

de-a doua carte a lui Livius Ciocârlie, *Negru și alb* (C.R., 1979), provoacă luări de atitudine, semn că ea, cartea, nu a trecut neobservată, ci a lăsat urme; luarea de poziție îi aparține criticului Eugen Simion din a cărui demonstrație selectăm un fragment caracterizator: „[Livius Ciocârlie] Vrea să descopere într-un șir de opere literare modul în care apar, de timpuriu, în universul imaginar al romantismului [...] preocupări, obsesii de tip textual, unele conștiente altele involuntare. Mai exact, el determină, printr-o analiză condusă, în genere, cu finețe, felul în care simbolului romantic i se substituie ceea ce semioticienii de felul lui Ricardou numesc metafora structurală” și o judecată de valoare: „*Negru și alb* este o carte admirabilă de critică cu adevărat nouă, modernă, pentru că ne propune nu o interpretare comună sub o terminologie nouă, ci o perspectivă de adâncime asupra textului literar. De asemenea cărți critica românească are mare nevoie.” (articolul *Critica textului*). ■ Pe aripile poeziei ne poartă poezii Anghel Dumbrăveanu, Haralambie Țugui, Aurel Cherlea, iar la rubrica „vă prezentăm un tânăr scriitor”, Ion Arieșanu îl pune în efigie pe poetul Tudor Gherman, prezentare însoțită de publicarea a opt poeme reprezentative. ■ În continuarea articolului precedent, G. I. Tohăneanu demonstrează cum prezenta lui h- la începutul cuvintelor românești trimite la alte origini decât cea latină, fiind împrumuturi din slavă (haiduc, habotnic, hoplea, harapnic, harbuz, hatman, hat, haptică), din maghiară (haidău, haită, halcă, hambar, hang, hazna), din turcă (haz, hal, han, hagi, haidamac, haide, haihui, haimana, hain, hamal, haini, halva, halat, harabagiu), din engleză (handicap, haltera, halterofil), din franceză (haos, harpă, havană, hazard, halucinație) (articolul *Recuperarea lui h-*). ■ Anatol Ghermanschi tălmăcește în românește din lirica bulgară pe Evtim Evtimov, Marko Nedialkov, Stefan Țanev, Stanca Penceva, Rad Alexandrova, Elisaveta Bagreana.

● **[„România literară”, nr. 38]** În articolul de fond, redacția pledează pentru *Dreptul la învățătură*: „Implicațiile teoretice și practice ale Proiectului de Directive ale Congresului al XII-lea privesc domeniul vast al învățământului, fără grija căruia nu este posibilă dezvoltarea nici unui alt domeniu al vieții. Iată de ce, în acest an, începerea școlilor primește o semnificație în plus”. ■ Al. Tănase scrie despre *Educația și noua calitate umană*. ■ Discutând despre *Scrieri despre Titu Maiorescu* de Liviu Rusu, Nicolae Balotă evidențiază rolul decisiv pe care l-a avut autorul *Esteticii poeziei lirice* în reabilitarea mentorului Junimii: „Când, din noiembrie 1962 până în ianuarie 1963, Liviu Rusu – pe atunci profesor al Facultății de Litere și Filosofie a Universității din Cluj – a scris textul unui memorandum curajos întru apărarea lui Titu Maiorescu, text ce se va publica în mai 1963 în «Viața Românească», el era un magistrul ce-și avea propriile lucrări elaborate într-un spirit, dacă nu cu totul străin de cel maiorescian, lipsit de legături directe cu acesta. Dar anii au trecut, și ceea ce putea să pară atunci – și le-a părut unora dintre cei ce se socoteau avertizați – un act donquijotesc săvârșit cu o inutilă temeritate a rodit pe tărâmul obiectiv

al realității culturale. Nu această rodire ne interesează acum, ci modul în care, angajat în campaniile din jurul lui Maiorescu, din anii '60 și '70 ai acestui secol, profesorul de estetică de la Cluj – repet, neformat în duhul maiorescian, și-a scris textele sale din această serie, trădând o identificare tot mai deplină cu cel pe care îl apăra și care, parcă de dincolo, dintr-un fel de empireu al culturii bine temperate, îl modela. Într-adevăr, azi când avem în mână toate aceste *Scrieri despre Titu Maiorescu* (C.R.) ale profesorului Liviu Rusu, primul gând care ne vine citindu-le este unul cuprinzând o dublă admirație: pentru cel care a intuit și asimilat și pus în valoare atât de perfect ceva din esența unei *forma mentis* maioresciene, și pentru însăși această *forma* care-și pune amprenta cu atâta autoritate, care formează în timp spiritele, căci ceea ce o caracterizează este – cum ar fi spus scolasticii – tocmai o *vis formativa*. [...] Întrucâtva, Titu Maiorescu este pentru el și pentru noi o piatră de încercare. Ca să folosesc o expresie metaforică, Maiorescu a fost cu ani în urmă o piatră de poticnire, un obiect de scandal pentru cei ce, pervertind valorile, îl considerau un personaj negativ, un spirit malefic al culturii noastre. Ceea ce a făcut Liviu Rusu întru îndreptarea judecăților s-ar fi putut face asociind examenul judicios și redresarea valorilor, cu alte figuri curente sau epoci majore ale culturii noastre literare. Că tocmai Titu Maiorescu a fost cel ales (de spiritul subiectiv al lui Liviu Rusu și, oarecum, de cel obiectiv al culturii române) pentru a se începe o operă de redresare, de regăsire a rădăcinilor autentice ale culturii, este un fapt înalt semnificativ. Regăsirea unei căi a adevărului se cuvenea să înceapă cu acest om având vocația adevărului. Trebuie să recunoaștem și să o spunem răspicat: meritul profesorului Liviu Rusu în inițierea operei de reabilitare, de reconsiderare și revalorificare a personalității și operei lui Titu Maiorescu este cu totul excepțional”. ■ În cel de-al treilea volum din *Memoriile* lui Iorgu Iordan, Eugen Simion întrevede *Un portret moral*: „Memorialistul este mai vorbăreț, fruntea lui se descrețește mai des când narează scene din viața academică. Fără exagerare, totuși. Anecdota, care este floarea literaturii memorialistice, pătrunde, sub veșminte decente, și în cartea profesorului Iorgu Iordan. Iată două dintre ele: Arghezi este chemat într-o zi (după lunga lui perioadă de tăcere) la un important for administrativ, și, dintr-o pricină sau alta, întârzie; importantul personaj care îl primește întreabă pe poet dacă n-a întârziat, cumva, mașina trimisă special să-l aducă; Arghezi răspunde cu ironie caustică: «Da! zece ani!». A doua privește pe versificatorul care voise să ia locul lui Arghezi în ierarhia literară. Memorialistul nu-i dă numele, dar – secretul lui Polichinelle – numele traducătorului reginei Elisabeta, devenit, între timp, un fanatic lozincard, este străveziu. Versificatorul, încoronat poet național de criticii epocii, citește, așadar, la Academie, un poem intitulat «Piulici și frații săi», unde este vorba de un pui de rândunică contestatar care fuge din cuibul matern și vrea să se stabilească într-un poem. Însă puiul rebel cade, noroc de o pionieră isteată și revoluționară care-l salvează. Simbolică măreață, măiestrie artistică desă-

vârșită! Din discuțiile academice ce au urmat, memorialistul semnaleză intervenția mândioasă a lui Sadoveanu care explică poetului inventiv că un pui de rândunică nu renunță la desprinderea milenară a speciei. Poemul, zice la urmă Iorgu Iordan, a apărut fără nici o modificare în *Viața Românească*, «fostă a lui G. Ibrăileanu». Nu sunt singurele trimiteri la literatură în aceste sobre și tăioase *Memorii*. Filologul observă cu atenție pe colegii săi, scriitorii, de la Academie și, din când în când, spune câte ceva despre ei și scrierile lor. Lui G. Călinescu i-ar fi lipsit, de pildă, calitățile didactice, iar ca director de institut nu respecta totdeauna normele de disciplină administrativă”. ■ Cronica semnată de Eugen Simion este însoțită și de un P.S.: „«Săptămâna» îmi face (în nr. din 7 sept. a.c.) un mic semn. E vorba de un articol semnat de Dan Ciachir privitor la ediția a II-a din *Scriitori români de azi (I)*. Nu vreau să mă refer la opiniile lui D.C., evident defavorabile, zeflemitoare, despre cartea mea, nici la autoritatea morală și intelectuală a autorului. Atrag numai atenția lui D.C. că mistifică în chip grosolan sensul unor rânduri scrise de mine și-mi atribuie intenții care nu-mi aparțin. Iau un singur caz: portretul moral al lui Zaharia Stancu. [...] Nu trebuie o complicată expertiză psihanalitică pentru a înțelege că D.C., colaboratorul revistei «Săptămâna», îmi atribuie propriile sale gânduri despre fostul președinte al Uniunii Scriitorilor”. ■ Mirela Roznoveanu recenzează *Antologia piesei românești într-un act*, îngrijită și prefațată de Valentin Silvestru. ■ La *Breviar*, Șerban Cioculescu dezvăluie *O altă luptă literară*. ■ Pornind de la *O istorie vie a literaturii franceze de azi* de Pierre de Boisdreffre, Nicolae Ciobanu descrie *Dificultatea debutului*. Mottoul ales din opera scriitorului francez rezumă problematica: „Pe timpuri, a scrie nu era puțin lucru; îți puneai în joc toată viața. Balzac și Proust au intrat în literatură așa cum alții intră într-un ordin religios. Dar astăzi, oricine vorbește, publică și se poate face auzit. Nimic mai ușor decât să editezi o primă carte; dar ceea ce contează este să continui și să supraviețuiești. Și, vai, cei mai mulți renunță repede, dacă nu să publice cărți, în orice caz să creeze o operă”. ■ Câteva însemnări despre volumul de versuri *Pajura cu două capete* de C. Miu-Lerca publică H. Zalis, iar Constantin Crișan „contemplă” *Triumful lui Făt-Frumos* de Mircea Constantinescu. ■ *Strategia lirică* a lui Virgil Mazilescu din recentul volum *va fi liniște, va fi seară* este devoalată de Nicolae Manolescu: „Nu dicteul automat a supraviețuit din suprarealism, adică distrugerea deliberată a logicii exterioare, colajul voit absurd, nonsensul, ci un alt mod de a construi poemul decât acela clasic. O strategie a insolitului: altă construcție a sensului, alt sens al construcției. Când poeziile lui Virgil Mazilescu nu adoptă pura tehnică de asociere a unor lucruri imprevizibile și nu sfărâmă în chip gratuit sintaxa, ele sunt admirabile și, liric, bogate”. ■ „Ceea ce se remarcă de la început în poezia lui Liviu Călin – notează Dana Dumitriu pe marginea volumului *Rug de septembrie* – este ținuta elegiacă, tandrețea imaginilor, care dezvăluie o sensibilitate șlefuită până la transparență de spiritul cărturăresc. Trăirea lirică

nu lasă impresia spontaneității, și se decide lent prin intermediar cultural, se sprijină și uneori chiar se alcătuiește din emoții livrești. [...] Poezia lui Liviu Călin trăiește în acel aer rarefiat intelectual în care exultanțele sentimentale se sting în melodii intime, în expresii solemne și discrete, într-un imagism auster și elaborat. Doar prețiozitățile metaforice și speculația puțin teatrală în erodează calitățile.” ■ Mircea Iorgulescu „cântărește” *Efectele secundare* ale lui Dumitru Matală. ■ *Cultură și istorie* de Valeriu Râpeanu îi apare lui Pompiliu Marcea ca fiind „cartea unui critic și istoric literar matur prin echilibrul observațiilor și concluziilor emise, cuprinzând cele mai edificatoare contribuții de istorie și critică literară ale lui Valeriu Râpeanu și o ilustrare a eficienței metodei istorice în comentariu literar”. ■ Laurențiu Ulici îl aduce în prim-plan, la *Prima verba*, pe Alexandru Iza („alias pictorul și sculptorul Alexandru Marchiș”) cu placheta de versuri *Terase de apă*. ■ În cadrul rubricii „efemeridă” *Scriitorii și țara*, Mihai Pelin povestește despre *Pământul fabulos*. ■ Valentin Silvestru remarcă trei montări după piesele lui Caragiale: *Conu’ Leonida față cu reacțiunea*, *Articolul 214* (ambele la Bulandra) și *O noapte furtunoasă* (Giulești). ■ Diana Cocea anunță deschiderea *Festivalului Enescu*. ■ Mircea Mancaș este prezent cu un eseu despre *Sens și expresie în limbajul artistic*. ■ De pe alte *Meridiane*, Valeriu Cristea îl pune în lumina reflectoarelor pe Vasili Șukșin, în articolul „*Să nu uităm de suflet*”. ■ Versuri de: Neculai Chirica, Tudor George, Lucian Avramescu, Virgil Nistor, Adriana Bittel. □ Cu ocazia împlinirii unei vârste rotunde, *Borges – 80*, Andrei Ionescu traduce cinci sonete ale scriitorului argentinian. □ Proza din acest număr este reprezentată de Marin Preda: *O vizită la bunicul*, fragmente din *Cel mai iubit dintre pământeni*. □ Grigore Hagiu publică tableta *Un cer mai înalt*. □ *Evocarea unui harbuz lăuntric* îi aparține lui Geo Bogza. □ La *Atlas*, Ana Blandiana „descifrează” un *Alfabet*. ■ Pe ultima pagină, se desfășoară un reportaj de Platon Pardău: *Grecia, călătorie continuă*.

• [„**Tribuna**”, nr. 38] Se deschide cu editorialul redacțional „*Forța noastră creatoare*”. ■ Victor Felea scrie despre Marele Premiu al Uniunii Scriitorilor pe anul 1979, care i-a revenit poetului Méliusz József (*O dreaptă cinstire*). Redactorul-șef adjunct al „Tribunei” consideră că „alături de poeții români ai generației sale, ca Geo Bogza, Mihai Beniuc, Miron Radu Paraschivescu, Eugen Jebeleanu, Virgil Teodorescu – Méliusz József reprezintă o voce poetică viguroasă, de adânci rezonanțe spirituale și umane, o voce-martor, de o rară consecvență și elevație, despre ceea ce au însemnat pentru noi toți uimitoarele, șocantele metamorfoze petrecute pe parcursul celor câteva decenii din urmă”. În finalul medalionului, Felea creionează un profil moral-intelectual al confratelui său: „L-am zărit adeseori, la întâlnirile noastre scriitoricești, pe scriitorul Méliusz József și am apreciat întotdeauna distincția și discreția ținutei sale, demnitatea gravă și fermă a intervențiilor lui în disputele de interes profesional și obștești. Prezența sa mi-a sugerat, nu o dată, motive de încredere

în rostul și demnitatea cuvântului scris și rostit”. ■ Volumul al doilea din *Conceptul de critică literară în România* de Florin Mihăilescu este „străbătut” de Ion Vlad, care află în acest studiu „un bun și nuanțat istoric al deceniilor postbelice prin extragerea și diferențierea datelor simptomatice pentru un context cu nu puține aspecte controversate”. ■ Ion Pop publică, la *Scriitori și tendințe*, partea secundă a analizei *Nichita Stănescu – jocul poemului*: „«Asintaxismul» în care un Hugo Friedrich vede o caracteristică a liricii moderne e definitiv într-o oarecare măsură și pentru poetul nostru, dar nu mai puțin specifică îi este folosirea, ca să spunem așa, «abuzivă» a structurilor sintactice în care introduce conținuturi «aberante» pentru logica obișnuită: nu însă și pentru logica poemului. Nichita Stănescu reeditează în poezia românească ipostaza poetului ca «matematician al delirului»”. ■ Kassay Miklós încredințează un fragment dintr-o piesă de teatru, în traducerea lui Petre Șaitiș, iar Mariana Bojan o proză scurtă. ■ Sunt prezenți cu versuri patriotice Valeriu M. Sivan și Ion Mărgineanu. ■ Valeriu Bârgău încearcă să descopere *Sufletul Hunedoarei*. □ Îl acompaniază, în *Conștiința zidirii*, Ioan Evu: „Copil fiind și zbenguindu-mi copilăria cu zmee de hârtie și săbii de lemn pe dealurile din jurul orașului, mă fascina aerul de veșnic șantier în lucru al Hunedoarei. Această imagine mi-a rămas întipărită adânc în memoria sufletului până azi”. ■ Ileana Mălăncioiu se reîntoarce la *Semne*, unde „așază” tableta *Călătorie cu sora mea*. ■ La *Cronica ideilor*, Andrei Marga continuă eseu *De la ideologia structuralistă la „noua filosofie”*. ■ Constantin Zărnescu scrie despre *Efecte secundare* de Dumitru Matală, „unul dintre cele mai interesante romane politice din ultimul timp”.

21 septembrie

- [„**România liberă**”, nr. 10856] Teodor Vârgolici salută reeditarea, de către Valeriu și Sanda Râpeanu, la editura Minerva, a lucrării lui Nicolae Iorga, *O luptă literară*. Cele două volume, apărute inițial între 1914 – 1916, cuprind articolele publicate de istoric în perioada „Sămănătorul”, sunt îmbogățite cu materiale pe care N. Iorga nu le-a inclus, dar pe care editorii le-au considerat esențiale pentru un tablou complex al epocii și al efectelor pe plan artistic și social-politic pe care sămănătorismul le-a generat. Este vorba, de fapt, de reproducerea integrală a articolelor semnate de N. Iorga în revista „Sămănătorul”, incluzând polemicile cu Pompiliu Eliade și I. Tanoviceanu, evocările istorice, pledoariile în favoarea țărânimii. Cronica îi prilejuiește comentatorului importanța scrierilor lui N. Iorga pentru structurarea curentului sămănătorist: „[...] ansamblul caleidoscopic al articolelor lui N. Iorga demonstrează că sămănătorismul a fost un curent cultural a cărui ideeție, precumpănitor sociologico-politică, s-a afirmat prin literatură, pornind de la o serie de premise pozitive, generate de probleme majore ale epocii, problema îmbunătățirii condițiilor de viață ale țărânimii și problema unității naționale a tuturor

românilor într-un singur stat. În fața realităților și dezideratelor fundamentale de la începutul acestui secol, spiritul luminat, patriotic și democratic al lui N. Iorga nu putea rămâne pasiv, acționând energic pentru a însufleți conștiințele scriitoricești și ale slujitorilor culturii în vederea schimbării realităților respective și a împlinirii marilor aspirații ale vremii”. ■ *Autobiografie patetică* este titlul pe care Emil Manu îl dă recenziei sale la volumul *35 de poeme sub scut* de Niculae Stoian, publicat la Editura Eminescu: „, *Cele 35 de poeme sub scut* sunt 35 de adeziuni cronologice la tot ce s-a realizat în 35 de ani de la Eliberare, dar nu adeziuni publicistice, exterioare, declarative, ci adeziuni patetice, cu vibrante resorturi interioare, care, chiar dacă urmează o retorică tradițională sunt poeme în integralitatea lor; dar nu poeme de salon literar, ci cântece pentru cei mulți, cântece de spus de la tribună”.

● [„*Scânteia*”, nr. 11532] Culegerea de texte *Scrieri despre Titu Maiorescu* (C.R., 1979) de Liviu Rusu, se remarcă, în viziunea lui Pompiliu Marcea, prin sobrietate, luciditate, lipsă de emfază și înaltă calitate științifică: „Cartea lui Liviu Rusu despre Titu Maiorescu umilește orgoliile veleitare și ridiculizează semidictismul pretențios, drapat în cuvinte și fraze emfaticе, care să timoreze pe neofiți. Ea reprezintă nu numai o remarcabilă lecție de critică științifică datorată unui specialist eminent, ci, în egală măsură, mai ales dacă reținem rafinamentul ironiei atâtor observații, un model de asimilare a mării lecții critice maioresciene”.

● [„*Contemporanul*”, nr. 38] Cuprinde versuri de Ion Brad. ■ Radu Cârnci publică articolul *Destinul unei străvechi așezări: Scornicești*. ■ În *Cronica ateului*, Constantin Coșman abordează procedeele observației și comparației, aflate, conform lui, la originea ateismului. ■ *Poema statuilor*, de Radu Cârnci, însoțește articolul lui Cornel Radu Constantinescu, *Un generos impuls pentru creația plastică monumentală: taberele creație*, despre tabăra de la Măgura, unde s-au reunit și au lucrat împreună mai mulți sculptori. Redacția publică de asemenea două interviuri cu Horia Flămându și George Apostu. ■ Voicu Bugariu îl situează pe Al. Căprariu în categoria ironiștilor sentimentali, cele mai reușite poeme din antologia *Marea autobiografie* (Eminescu, 1979), ce cuprinde și un ciclu inedit, fiind cele în care vocea poetică se detașează de propriile trăiri sufletești: „Poet din familia ironiștilor sentimentali, Al. Căprariu cultivă câteva dintre marile teme ale poeziei lirice dintotdeauna: trecerea neînduplecată a timpului, iubirea – învingătoare a morții, natura – metaforă vie a eternității. Adesea întâlnim tendința delimitării de propriile sentimente, printr-o privire a lor din exterior. Reușitele cele mai pregnante ale volumului derivă tocmai din această atitudine, mult cultivată în poezia modernă”. Pe lângă acestea, Voicu Bugariu remarcă anumite elegii despre imperfecțiunea dragostei și poeme cu aspect de baladă, în care autorul construiește parabole ale destinului poeziei și ale cadrului psihic în care aceasta se naște. □ *Lucrarea Estetica imperfecției* (Facla, 1979) de Henri Zalis, care identifică

specificitățile naturalismului românesc, cum ar fi absența imaginii crude și prezența unui declin mai degrabă social decât biologic, este considerată convingătoare de Mircea Constantinescu și un punct de plecare pentru posibile studii viitoare: „Oricum, prin subiectul ales, cât și prin anvergura dificultăților întâmpinate, lucrarea incitant intitulată *Estetica imperfecției* este convingătoare și deschide posibilități de cercetare insuficient fructificate până astăzi.”

□ În viziunea lui George Chirilă, volumul *Inscripții pe o bandă de magneton* (Eminescu, 1979), de Iulius Țundrea, reușește să demonstreze dimensiunea culturală a radioului: „Ceea ce încearcă și izbuteste să dovedească Iulius Țundrea în această carte, oferindu-ne foarte multe date, este vocația culturală a radioului”. Prin vocile unor scriitori importanți, precum și prin studioul de poezie și teatrul radiofonic, radioul a fost un amplificator al culturii autohtone: „Studioul de poezie, teatrul la microfon, spectacolele cu public, concursurile „cine știe câștigă”, medalioanele literare și artistice, interviurile, evocările sunt câteva dintre modalitățile prin care, cum arată Iulius Țundrea, cultura a dobândit la radio expresia adecvată, de anvergură”. ■ Dan Grigorescu se oprește asupra sistemului teoretic expus de Wolfgang Kayser în *Opera literară: o introducere în știința literaturii* (Univers, 1979), una dintre lucrările fundamentale de teorie literară, publicată în limba română în traducerea H.R. Radian.

● [„Cronica”, nr. 38] N. Barbu semnează articolul *N. Iorga și continuitatea culturii naționale*, în care subliniază rolul de intermediar între trecut, prezent și viitor pe care acesta l-a avut în cultura română: „...Nicolae Iorga, savantul de geniu care de timpuri a dovedit că posedă, ca viziune, dar și ca forță de acționare, vocația întregului, a interpretării și a învigorării destinului românesc privit în evoluția lui unitară, a fost personajul de prim plan care a știut să deslușească, în bună și adâncă măsură, relația trecutului cu prezentul și cu viitorul.” ■ Liviu Leonte explorează, în rencezia intitulată *Interpretări*, volumul lui Laurențiu Ulici, *Biblioteca Babel*. Eliberat din strânsoarea cronicii, criticul literar se poate deda voluptății abordării marilor opere ale literaturii universale: „Eseurile din *Biblioteca Babel* sunt un fel de eliberare de servituțile cronicarului literar. Criticul se oprește la marile cărți sau la marii scriitori ai lumii, unii din ei cu bibliografii care intră în biblioteci întregi. Scăpat de rigorile cronicii care nu numai interpretează, dar și „prezintă” o carte în datele ei de neocolit, Laurențiu Ulici glosează pe marginea unor cărți cunoscute sau presupuse cunoscute. O voluptate neascunsă infuzează discursul critic, eseistul nu mai e obligat să spună totul, el selectează, aspirând mereu la noutate, la depășirea formulelor constituite.” ■ Haralambie Țugui consideră că Aurel Tita dă dovadă, în volumul său *Ca să ai un cer al tău*, de „un spirit în esență solar prin limpezime și atitudine, cu neostentative reverberații filozofice.” ■ I. Sârbu identifică în placheta *Rug de septembrie*, de Liviu Călin, „o spiritualitate calmă, echilibrată, hrănită de o bogată cultură literară.” ■ Silvia Buțoreanu semnează articolul *Colette la Iași*, cu ocazia vizitei scriitoarei franceze în capitala

Moldovei. ■ În *Carnet de scriitor*, Lucian Valea își descrie experiența din cadrul serilor poetice de la Struga, în Yugoslavia. ■ În *Un prieten al țării noastre: Wilhelm Nyssen*, George Popa scrie despre lirica poetului german.

● [„Săptămâna culturală a capitalei”, nr. 459] Pe prima pagină, Dan Cruțeru publică un articol intitulat *Determinarea socială a artei*, un minirezumant al teoriei determinismului și dialecticii în artă: „Cunoașterea riguroasă, științifică a tuturor fenomenelor sociale trebuie să pornească de la identificarea și dezvoltarea determinismului social. Aceasta presupune găsirea acelor relații de determinare a fenomenelor, a necesităților care le generează, a structurilor caracteristice ale faptelor sociale, precum și dialectica existenței și acțiunii lor. Edificiul teoretic, inaugurat cu o reală rigoare științifică de către Marx și Engels, înlăturând toate tentativele nedialectice ale secolelor anterioare, se constituie privilegiat alcătuit pe temeiul nemijlocit al practicii sociale, al acțiunii revoluționare. Astfel, orice proces fie el social sau cultural, orice activitate artistică este explicată prin interacțiunea cauzelor și condițiilor, a necesarului și întâmplătorului, a posibilului și realului, a factorului obiectiv și subiectiv. Determinismul și cauzalitatea trec din domeniul speculațiilor metafizice prin însemnătatea și veridicitatea demersurilor științifice în postura reală, științifică, de principii ale cunoașterii”. ■ Cu ocazia începerii noului an școlar, Nicolae Gârceag scrie despre componenta patriotică și revoluționară a procesului educativ: „O nobilă misiune revine dascălilor în creșterea limbii românești și a patriei cinstire, așadar în cultivarea dragostei și mândriei față de cultura și istoria națională, ca factori esențiali de sădire și dezvoltare a sentimentelor patriotice. Totodată, îndatoriri de înaltă responsabilitate incumbă școlii în procesul general de educare revoluționară a tineretului, pentru însușirea de către acesta a concepției științifice despre lume și viață a partidului nostru, pentru combaterea fermă a unor manifestări și atitudini străine normelor comuniste de muncă și viață – misticismul, pasivitatea, tendința de chiul, mediocritatea”. ■ În foiletonul *Istoria polemică...*, Eugen Barbu comentează pe marginea resorturilor de mecanism ale personajelor lui Caragiale și despre mecanismul răsului. Pornind de la afirmația: „Tipurile sunt personaje-lucruri care pot fi mișcate ca niște piese de șah pe o tablă; personaje deliberat construite din plecare, plauzibile numai în lumea facticității, conduse de o logică absurdă, trăind ca-n vis”, comentatorul încheie: „La ambii poli ai creației sale se poate decripta cu ușurință un dispreț pentru banalitate, pentru clișeu, pentru automatismele vieții cotidiene”. ■ Emil Manu prezintă antologia *Proba logosului* de Ion Gheorghe: „Poezia lui Ion Gheorghe se impune ca o revelație a satului românesc arhaic, în esența lui tragic, poetul reconstituindu-i cu o intuiție adecvată, cu o dezinvoltură barocă, mitologia dură, stihială. [...] Poetul e un țaran surprins într-o civilizație a pietrelor, a semințelor, a pământului, izolat într-o mitologie barbară, pură, într-o civilizație mereu germinativă în care nu se demodează nimic. Ruralitatea protoistorică, panteistă, a lui Ion Gheorghe continuă o visare

eminesciană a unei Dacii mitice, mirifică prin imaginile inventate, dar foarte autentice prin alegoricul lor”. ■ Ion Lotreanu semnează articolul *Critică și atitudine*, în care deplânge lipsa de curaj a criticii zilei de a-și manifesta cu fermitatea părerea. Autorul dă exemple de critică tăioasă, dar necesară din alte timpuri (nu chiar atât de îndepărtate, dar, cu siguranță, avându-și gloria lor): Galaction acuzat de Ion Trivale că personajele sale «nu-s oameni în carne și oase ci sunt portrete încremenite», Paul Zarifopol comentând „concepția istorică fantezistă” a lui Nietzsche, faima acestuia fiind „departe de a-i provoca spaime”, sau N. Davidescu afirmând despre debutul lui Blaga: „«Poezia d-lui Blaga ne duce astăzi în plin convenționalism poetic, în plină artificialitate și în desăvârșită caducitate»”. ■ Constantin Sorescu publică partea a doua a materialului în care prezintă estetica poeziei noi impusă de G. Călinescu după 1945, citând articole din presa vremii (*Simplitatea în poezie*, „Contemporanul”, 20 febr. 1959). Autorul identifică o serie literară a poeziei noi în *Istoria... călinesciană*, începând cu Mihai Beniuc și terminând cu tânărul Corneliu Vadim Tudor. Nici femeile nu sunt uitate, scrie Constantin Sorescu, Veronica Porumbacu, Maria Banuș luând loc în rândurile noii poezii comuniste. Sunt pomenite și portretele pe care Călinescu le face lui N. Labiș și Marin Sorescu văzând ei semnele clare ale „ivirii unei veritabile generații poetice pe firmamentul poeziei românești contemporane”. ■ Dan Mutașcu scrie despre sonetele lui Al. Jebeleanu cuprinse în volumul *Surâsul meduzei* (Facla, Timișoara). ■ Tot despre o antologie de poezie scrie și Dan Ciachir – *Nordul obiectelor* de Ioanid Romanescu: „Poezia lui Ioanid Romanescu e drumul spinos al individului modern care despoaie lucrurile, fenomenele și afectele de aparențe, de convenție și de ipocrizie pentru a le percepe și-a le trăi incandescent. Simplul ironist, și poezia de azi e plină de asemenea lirici, rămâne la batjocura stereotipă și oarbă ca și plictisitul care stă pe faleză și scuipă în Dunăre: el e un paștor lehametit care a auzit că se poartă negația și contestarea și atunci se pune la rându-i de-a curmezișul făcându-și filozofie din luatul în răspăr. Romanescu practică însă o obrăznicie inefabilă («sunteți frumoasă ca Franța la prima ei Republică»), zgâlțile și el ponciful lexical și într-un rând se întreabă de ce spunem ceas cu cuc și nu ceas cu măgar, dar asta e numai o halță în demersul său dincolo de care se ivește nevoia de dragoste și de trăire nemijlocită streină (sic!) ironistului ale cărui atribuții se reduc la demolări”. În Post-scriptum, Dan Ciachir răspunde reproșului lui Eugen Simion din *România literară*, referitor la articolul din numărul precedent al *Săptămânii* în care primul i-ar fi atribuit, în portretul lui Zaharia Stancu din *Scriitori români de azi*, „intenții care nu-i aparțin”. Dan Ciachir citează articolul lui E. Simion din *Ramuri*, nr.10/1977, care a stat la baza afirmației acestuia despre faptul că Zaharia Stancu administrează Uniunea Scriitorilor „cu o mână de vechil”: „«Era tulburător acest fiu de țărani, (e vorba de Stancu, n.n.) care iubea Uniunea Scriitorilor ca pe ograda lui (s.n)»”.

22 septembrie

● [„Scânteia”, nr. 11533] Este semnalată apariția unei noi lucrări, mostră a gândirii social-politice a lui Nicolae Ceaușescu, la Atena: *Nicolae Ceaușescu – România și lumea contemporană* (Ed. Politică).

● [„Scânteia tineretului”, nr. 9433] Sub „secularul” generic *Scornicești 400*, Ion Andreiță „străbate” un *Timp al oamenilor de omenie*. După ce traversează „strada Andruța Ceaușescu”, gazetarul ajunge iarăși la Muzeul de istorie, răsfoindu-i cartea de impresii, de unde culege câteva rânduri colective, semnate de 100 de elevi din ciclul primar al Școlii generale din Curtișoara (jud. Olt): „Am vizitat muzeul și comuna unde s-a născut și a copilărit tovarășul Nicolae Ceaușescu, fiul cel mai iubit al poporului nostru, cel care a creat tuturor copiilor patriei o copilărie fericită. Cu toții ne-am pătruns de o mare și nepieritoare emoție. Toți vrem să-i urmăm exemplul, să-i semănăm”. Iar gazetarul conchide: „Urmând înalta pildă și neodihna creatoare a comunistului de omenie, toți copiii țării, toți oamenii patriei vor să fie, să devină oameni de omenie”.

■ Ștefan Blănaru semnează cronica muzicală *Lirism și sensibilitate*, despre concertul care a deschis cea de-a VIII-a ediție a Festivalului Internațional „George Enescu”. ■ Ion Băieșu este *Curierul nostru de sâmbătă*. ■ O notă din grupajul *Azi*, semnată I.H. (poate Ilarie Hinoveanu?), înștiințează că, la Craiova, se va desfășura, între 21 și 25 septembrie, un festival internațional de poezie, organizat de Editura Scrisul Românesc și de forurile cultural-educative județene. Sunt așteptați oaspeți din Bulgaria, Cehoslovacia, Iugoslavia, Polonia și România. Programul va fi unul „itinerant”, acoperind județele Dolj, Mehedinți și Gorj, unde invitații vor avea întâlniri cu cititorii și vor vizita „marile unități economice [...], marile șantiere de construcții, locuri istorice etc.”.

● [„Luceafărul”, nr. 38] Mihai Stoian documentează istoria Scorniceștiului, la 400 de ani de atestare documentară. ■ Marian Vasile scrie despre un alt poet care a ieșit în evidență la a doua ediție a Festivalului „Cântarea României”, Al. Chiriac. ■ Constantin Crișan semnalează apariția *Dicționarului cronologic al literaturii române*, o premieră pentru acest tip de lucrare, publicat la Editura Științifică și Enciclopedică. Autorul articolului identifică o serie de lacune în ceea ce privește edituri, reviste și colecții editoriale, concepte și curente literare, scriitori români din străinătate și traducători importanți. ■ Valentin F. Mihăiescu scrie despre volumul *Opere imperfecte*, de Nichita Stănescu. Analiza poemelor îi prilejuiește recenzentului reflecția: „În esență, Nichita Stănescu este un romantic ce-și construiește poezia pe antiteze explicite sau învăluite, prezente fie în secvențe mari, fie la nivelul versului”. ■ Dumitru Ghișe publică partea a doua a articolului *Există o criză a criticii?*. Autorul aduce în discuție noi situații care pun critica în criză, în special „noua critică”, faptul că limbajele critice se detronează unele pe altele, dar și apariția marketingului de carte care zădărnicește eforturile criticii de a stabili standarde. ■ Doina Uricariu scrie despre antologia de nuvele a lui

Fănuș Neagu, *În văpaia lunii*. Urmărind textura dublă a nuvelor, și anume tragicul țesut în existența obișnuită din ruralul câmpiei, comentatoarea încheie metaforic: „Citind *În văpaia lunii*, ne-a convins, încă o dată, cât de potrivită ar fi pentru proza lui Fănuș Neagu acea caracterizare pe care i-o făcea Baudelaire lui Delacroix când îl compara cu un vulcan ascuns sub buchete de flori. Căci, în opera lui Fănuș Neagu, pe deplin fericit e doar stilul”. ■ La *Viața cărților*, Paul Dugneanu scrie despre al doilea volum de poezii al lui Gabriel Chifu, *Realul eruptiv* (Eminescu, 1979), așezându-l într-un nou val („depoetizant”) al suprealismului. □ La secțiunea de proză, Artur Silvestri comentează romanul lui Vintilă Corbul, *Dinastia Sunderland-Beauclair*, recunoscând în autor un scriitor cu mare succes de public, „un cunoscător al tehnicii senzaționale”, un „notabil prozator documentar”, dar remarcând că, în cazul de față, „rețeta e supărătoare”. □ La critică, Mihai Coman se oprește la monografia lui Emil Vasilescu despre Alexandru Sahia (*Al. Sahia – Dimensiuni și repere*, Minerva, 1979). O cercetare interesată mai ales de personalitatea scriitorului și de felul în care aceasta se manifestă în operă. ■ Reapare rubrica *Biografia cărților noastre*, unde M. Ungheanu poartă un dialog cu Edgar Papu, printre altele, și despre controversata lucrare *Din clasicii noștri*. Protocronistul vorbește despre Tudor Vianu ca de despre un precursor, criticul fiind acela care a identificat «rezervele interne» ignorate până atunci. „Tudor Vianu [...] m-a învățat să descopăr noi valori de artă chiar la scriitorii noștri cei mai frecvențați, și chiar la operele lor cel mai cunoscute. De aci n-a mai fost decât un pas către confruntarea acestor noi valori, neluate în seamă, cu unele echivalente din alte culturi, urmând să constat că acestea din urmă s-au văzut adesea anticipate de ale noastre. Cât privește relația național-universal, nu odată l-am auzit reflectând că elementul exclusiv național, care face abstracție de aria universală, nici național nu poate fi, ci devine provincial sau local. Iar, dimpotrivă, căutarea numai a universalului, nesprijinit pe o bază națională, apare inconsistent, sub chipul modei efemere”. Discuția atinge apoi relația dintre protocronism și națiunile mici, respectiv cele mari. Aici Edgar Papu afirmă că respingerea protocronismului în cazul unei națiuni mici nu este altceva decât un complex specific de țară subordonată și supusă nedreptăților istorice. Subiectul literaturii contemporane este și el atins: „— *Ce șanse acordați literaturii române contemporane? Vă pun întrebarea incitat de caracterizarea excepțională pe care o faceți generației literare Labiș. Această generație, care n-a avut maeștri, n-a avut cărți, ziceți, ilustrează un «fenomen de supracompensare» – ea izbucnește suplinind toate acestea. Intimidat poate de citatul foarte elogios despre generația Labiș, care i-a fost pus în față într-un interviu, Gh. Tomozei, unul din scriitorii acestei generații, a evitat să-l comenteze. Ce-a adăugat timpul la caracterizarea pe care ați făcut-o atunci când aceasta generație nu împlinise patruzeci de ani? – După părerea mea, această generație, din care faceți parte și dvs., își menține ștacheta pe care a*

cucerit-o cu atâta greutate. Nu pot preciza, însă, dacă și-o va menține. În generațiile mai tinere se ivesc surprize din cele mai neașteptate. Dar nu mă pot încă pronunța definitiv asupra lor, fiindcă nu și-au atins adevărata pondere a creației, ca generația dvs. Pe de o parte, cei de tot tineri sunt mai avantajați, fiindcă n-au trecut prin obstacolele de care v-ați izbit dvs. dar, pe de altă parte, n-au avut nici declanșatorul «supracompensației», care a făcut, prin propriile puteri, să vă autodepășiți”. ■ La *Ce gândește, ce scrie tânărul scriitor*, Dan Mucenic îl intervieveză pe scriitorul slătinean Dan Mutașcu, autor al unui număr mare de cărți publicate în perioada 1970-1979. Dan Mutașcu se declară adeptul scriitorului care lucrează la foc continuu, într-un ritm susținut, și nu crede în „autorii care produc în chip accidental capodopere”. Întrebat despre „momentul literar actual”, scriitorul răspunde: „Cred că el este de ținută; avem o literatură bună, de verticalitate a ideii. Măsura sa de aur o dă poezia, poezii mari din varii generații, dintre care îi admir cu deosebire pe Nichita Stănescu și Ion Gheorghe. Proza, cu câteva excepții, e lipsită de miză ideatică și uzează de mijloacele de expresie ale literaturii dintre cele două războaie mondiale”. În fața nedumeririi interlocutorului, completează: „Scriitorul român este entuziast, solar, impresionabil sub toate raporturile. E capabil să scrie o capodoperă de 12 pagini într-un minut de inspirație [...], dar nu prea are răbdare să scrie 12 pagini în care să descrie o stare de suflet sau un mecanism social. [...] E drept, avem și prozatori de mare forță – Marin Preda, Eugen Barbu, D. R. Popescu, Ion Lăncrăjan, Fănuș Neagu, dar cred mai mult în poezia noastră de azi decât în proză”. □ Publică versuri Liviu Călin, Ion Brad, Horia Zilieru. ■ La cronică de teatru, Marius Robescu semnalează montarea *Noptii furtunoase* de către Alexa Visarion, remarcând că tentativele de înnoire a „caragialismului” nu-și ating întotdeauna scopul. ■ La cronică radio, Ioana Ieronim scrie despre emisiunile dedicate poeziei (*Poetica, Moment poetic*). ■ La *Prezențe scriitoricești* se anunță participarea următorilor poezilor români la festivalul internațional „Serile de la Struga”: Al. Căprariu, Victor Felea, Florin Mugur, Horia Zilieru. Tot aici se anunță vizita tinerilor scriitori Daniela Crăsnaru, Mircea Florin Șandru, Andrei Roman, Areta Șandru, Eugen Mihăescu la șantierul național al tineretului Combinatul minier Oltenia-Gorj. De asemenea, a fost organizată o tabără de creație la Orșova pentru tineri poeți și scriitori ai cenaclurilor literare din apropiere. ■ Interviu cu Vasile Ileașă, directorul Direcției Relații culturale cu străinătatea, despre Zilele culturii românești în R.S.F. Iugoslavia.

24 septembrie

● [„Scânteia tineretului”, nr. 9434] Pe prima pagină este așezată *Vizita tovarășului Nicolae Ceaușescu, împreună cu tovarășa Elena Ceaușescu, în comuna Scornicești*. □ Cu acest prilej și la împlinirea a 400 de ani de la prima

atestare documentară a localității, secretarul general al partidului semnează un *Decret prezidențial privind conferirea Ordinului „23 August” clasa I comunei Scornicești, județul Olt*. □ Ziarul publică și *Cuvântarea tovarășului Nicolae Ceaușescu la marea adunare populară de la Scornicești*. □ Descinderii președintelui R.S.R. pe meleagurile natale îi sunt rezervate două pagini de interior. ■ Festivalul Internațional „George Enescu” este „acoperit” de Viorel Cosma (*Reîntâlnire cu baletul american*) și Ștefan Blănaru (*Concerte camerale și recitaluri*). ■ Miruna Ionescu recomandă „una dintre cele mai încărcate de semnificații piese ale lui Horia Lovinescu”, *Jocul vieții și al morții în deșertul de cenușă*, jucată, „la destul de mulți după ce-a fost scrisă”, pe scena Teatrului „Nottara”, în regia lui Dan Micu. Este citat modul în care vede piesa criticul Nicolae Manolescu – o „apocalipsă tragi-comică”, iar autoarea cronicii semnalează că dramaturgul „reia și retopește într-o unică materie motive cărora le răstălmăcește simbolul (ca întoarcerea fiului risipitor, Golgota, ș.a.)”. ■ În *Miza criticii*, Titus Vâjeu discută despre *Aventuri în spațiul comic*, volumul de schițe umoristice al lui Eduard Jurist – „fluente, lipsite de didacticism”. Probabil că titlul ales de cronicar – înșelător, dat fiind conținutul cărții – se justifică prin aceste rânduri din final: „Nu este totul să dezvălui efecte comice, ci să știi să le dozezi, să le armonizezi pentru a ilustra o idee. Nu umor gratuit, ci un umor capabil să confrunte existența, să le purifice”. ■ La *Cartea social-politică*, Șerban Cionof scrie despre monografia *Reviste de filosofie și sociologie* de Grigore Traian Pop, în care „sunt conspectate, cu rigoare și ochi critic proaspăt”, publicații de specialitate, majoritatea interbelice (*O bibliografie de referință*).

25 septembrie

● [*„România liberă”, nr. 10859*] Emil Manu scrie o cronică *Istoria literaturii române, studii*, coordonată de Zoe Dumitrescu-Bușulenga și publicată la Editura Academiei, formulând un punct de vedere menit să contracareze criticile legate de absența din lucrare a multor scriitori sau reviste literare. Similară ca intenționalitate *Compendiului* lui G. Călinescu, această „mică istorie” a literaturii române, scrie Emil Manu, este utilă prezentării literaturii române în străinătate pentru a facilita cunoașterea acesteia peste hotare: „Autorii au intenționat, și coordonatoarea lucrării a realizat-o practic, să redea premisele situării literaturii române în contextul mondial și, cum era și firesc, în cel european. Cercetarea nu face nici măcar aluzii exagerat protocroniste care să-i pună pe străini în dificultate și care să-i reducă coeficientul de credibilitate, ci numai o bună recurgere la criteriul științific al comparatismului, făcând apel aproape continuu la confluente, paralelisme, înrâuriri, interferențe, «apte să explice mai în adâncime articulațiile istorice și de relație ale culturii românești produse în condițiile știute, pe un spațiu esențialmente de sinteză»”. ■ Constantin Coroiu abordează problema relației dintre critică și

poezie. Autorul afirmă că „poezia românească de azi nu beneficiază de o critică la înălțimea valorii ei”, identificând puține nume care se opresc asupra ei: Eugen Simion, Marian Popa, Nicolae Manolescu, Lucian Raicu, iar din generația mai tânără Gheorghe Grigurcu, Petru Poantă, Laurențiu Ulici. În aceeași linie, autorul articolului deplânge și lipsa sintezelor, a panoramelor menite să orienteze cititorul de poezie, dar și pe profesorul de litere și pe elev.

• [„Scânteia”, nr. 11535] Dim. Rachici publică textul *Anotimpul cândva nesperat. La odihnă și tratament, țărani cu fețele gravate de riduri solare.*

■ În *Rodnica neliniște a artistului militant*, Platon Pardău subliniază faptul că revoluția socialistă nu s-a terminat, ci este în continuă desfășurare, neliniștea ce rezultă din aceasta fiind o sursă de inspirație pentru creatori: „Un spirit revoluționar de creație străbătând cărțile noastre se va justifica ținând trează minunata convingere că revoluția nu numai că nu s-a încheiat, că nu am ajuns la capătul unui drum spre un mai bine oarecare, că nu făurim un «rai» al amortei și somnului viitor, ci rațiunea de a fi a omului, rațiunea de a fi a socialismului constă în această rodnică neliniște, că procesul revoluționar nu rezidă în a atinge exclusiv standarde de viață materială oriunde posibil. Esența lui e de a ne păstra în domeniul superior al umanului, în a rezista abrutizării amenințând din societatea de consum, a rezista înstrăinării omului de om, a păstra credința în superioritatea neconținută a spiritului uman, credința în om și umanitate”.

• [„Scânteia tineretului”, nr. 9435] La *Cartea de debut*, Ov. S. Crohmălniceanu discută volumul de proză scurtă *Aventuri într-o curte interioară* de Mircea Nedelciu, în care află *Mai mult decât o promisiune*. Conducătorul Cenaclului „Junimea” își începe comentariul printr-o mirare prilejuită de lipsa de atenție de care s-a izbit debutul tânărului prozator, indiferentism pus pe seama unor legi nescrise ale criticii: „Sunt chiar surprins că volumul acesta subțirel n-a trezit mai mult interes, dar critica noastră e foarte capricioasă, când are de a face cu talente tinere; ori le exaltă fără prea multă acoperire, pentru rațiuni obscure, ori le tratează cu o plictiseală superioară, ultraseveră, din motive iarăși greu detectabile”. Un motiv însă „se lasă repede ghicit: cât știe să se agite debutantul”, condiție pe care prozatorul a ignorat-o: „Mircea Nedelciu nu pare să fi avut această grijă, de unde și consecințele”. Criticul își exprimă încrederea în evoluția autorului (pe care, de altfel, mizase încă din 1977, când a girat, în revista „Luceafărul”, debutul tânărului prozator): „Puține condeie, cu prima carte de proză, vădesc astăzi, la noi, atâtea însușiri. Am credința – o spun foarte hotărât – că în Mircea Nedelciu trăiește virtual un scriitor de mare viitor”. Oprindu-se la arhitectura și formula epică din *Aventuri într-o curte interioară*, Crohmălniceanu fixează, de fapt, trăsăturile postmodernismului: „Nu cunosc, printre tinerii noștri prozatori, mulți care să-și fi asimilat și să stăpânească atât de bine tehnicile narative și descriptive moderne ca Mircea Nedelciu. El practică o artă a relatării extrem de suplă și îndrăzneță. Expunerea îmbrățișează simultan mai multe timpuri, nu numai pe parcursul istorisirii, dar chiar în inte-

riorul aceleiași fraze. Concomitent, vocile se schimbă cu nonșalanță, îngăduind faptelor să fie povestite din perspective diferite (într-un text care «curge» admirabil, păstrând mereu o mișcare vie, zvâcnită, nervoasă, ostilă zăbovei discursive). Totul e precis, notat sec, aproape telegrafic, dar cu o putere de sugestie realistă fără cusur. O ureche fină are darul să rețină expresii caracteristice, formule argotice, inflexiuni revelatoare ale limbajului oral, achiziții lexicale contemporane foarte semnificative, autorul izbutind să le grefeze într-o scriitură lucrată savant, adusă frecvent către distanțări intelectuale subtile și de o ironie simpatcă. Unele dintre temele explorate de Mircea Nedelciu sunt, iarăși, direcții ale prozei postmoderniste românești: „Practic, e vorba de aspecte ale vieții tineretului din țara noastră, constituind autentice fenomene social-morale, care incită la reflecții serioase. Și amintesc doar câteva: transplantarea bruscă la oraș a multor fii de țărani, porniți să facă o carieră intelectuală, cu tot ce implică respectivul proces sub raportul dualității sufletești; fascinația profesiunilor rentabile, pasagere, cu diverse avantagii neaccesibile altora (ghid, recepționist pe litoral); navetismul, obținerea «negației» la «repartizare», solitudinea copiilor fără familie, delincvența juvenilă, descoperirea mării iubiri, gustul reînțarcerii unora la bucolismul copilăriei, probleme psihologice ale traiului în camere comune pentru muncitoare necăsătorite, raporturile dintre generații, localnici și străini etc.”. Judecând cu obiectivitate calitatea scrierilor din acest volum, Crohmălniceanu vede în ele fondul unei viitoare desfășurări românești, care va impune o altă paradigmă – străină, bunăoară, de amprente „obsedantiste” – a prozei noastre: „Inegale (*Călătorie în vederea negației, 8006 de la Obor la Dâlga, Aventuri într-o curte interioară* sunt strălucite, *Istoria brutăriei nr. 4*, ca și *Un cocoș de cărămidă*, cam artificiale, iar *Un purtător de cuvânt* puțin idilică), bucățile se leagă între ele printr-o țesătură subterană ingenioasă. Sugestia finală e că avem aici schița unui posibil roman al generației care n-a fost la Bumbești-Livezeni. Rețineți definiția glumeață dar, în ultimă instanță, profundă. Mă prind că Mircea Nedelciu va scrie acest roman, sau, cine știe?, altul tot atât de interesant. Vom mai auzi – sunt gata să pariez – de numele autorului”. ■ Doina Marian scrie despre Festivalul Internațional „George Enescu”. ■ La *Situații, cazuri, atitudini*, Alex. Ștefănescu e prezent cu două însemnări: *O scuză care acuză și Politețea în anunțuri*. Mai întâi, publicistul e revoltat de un „spectacol dezolant al neglijenței” la Casa tineretului din Tulcea. După ce prezintă justificările directorului, ziaristul întreabă: „La comitetul județean al U.T.C., este cunoscută această situație? Și ce s-a întreprins sau ce se va întreprinde pentru remedierea ei?”. □ Alex. Ștefănescu se ocupă și de autoritarismul unor anunțuri precum „Stingeți țigara!” sau „Pescuitul se pedepsește cu închisoarea” – afișate „în multe locuri cu destinație publică”. Și, în contrapondere, aduce un mesaj mult mai elegant dintr-o croitorie, care l-a făcut pe un fumător să roșească. De aici, o morală: „Doar nu de ieri-de azi se știe că «vorba dulce mult aduce»”.

26 septembrie

● **[„Scânteia”, nr. 11536]** Cuprinde versuri de Radu Cârneli. ■ În ...*Ca un fagure de miere*, Ion Dodu Bălan atenționează că folosirea în exces a arhaismelor și regionalismelor în literatură afectează unitatea limbii, ideal comunist: „Grija pentru întărirea unității limbii este o îndatorire patriotică și comunistă. [...] Iată de ce, păstrând și fructificând, în limba literară, bogăția și frumusețea graiurilor locale, noi trebuie să cultivăm aspectele care ajută la tot mai puternica unificare a limbii comune. Uneori, însă, cultivând un fals pitoresc lingvistic accentuăm excesiv forme fonetice arhaice, de un provincialism anost și păgubit, acceptăm accente profund greșite, erori gramaticale și falsuri semantice care duc la denaturarea limbii și nu la unitatea ei.”

● **[„Scânteia tineretului”, nr. 9436]** Nicolae Stoian scrie despre concertul pe care Corul Madrigal, întemeiat și condus de Marin Constantin, l-a susținut în cadrul Festivalului Internațional „George Enescu” (*Perfecțiunea în perfecți-bilitate*). ■ O notă din grupajul *Azi* înștiințează că, în comuna Berceni, se va desfășura, în cinstea celui de-al XII-lea Congres al P.C.R. (din noiembrie), simpozionul *Chipul eroului comunist în literatură*, urmat de un recital de poezie patriotică susținut de Nicolae Dragoș, Ion Gheorghe, Virgil Carianopol, Alexandru Raicu ș.a.

● **[„Viața studentească”, nr. 30]** Pe prima pagină, Constanța Buzea se „aventurează” în *inima unei sărbători*, la Scornicești, „unde cel mai iubit fiu al țării revine urmat în totul de o mare de oameni, alcătuind împreună un singur suflet, o singură voință, un entuziasm care nu se risipește, ci cristalizează în focul ideilor înfăptuirea visurilor oamenilor”. Câteva rânduri despre localitatea care a împlinit 400 de ani de atestare documentară: „Sat între satele românești, cu o vârstă care se bucură de venerație și de distincție binemeritate, sat-simbol de o deosebită putere de a demonstra cu mândrie că nu întâmplător istoria a decis ca aici să vadă lumina zilei un mare bărbat, un român de omenie, un exemplu pentru semenii săi și pentru urmași”. □ Despre aceeași sărbătoare scrie Mircea Florin Șandru în *Scornicești – porți către eternitate*: „Poarta către eternitate a Scorniceștiului trece în mod firesc prin muzeul comunei unde, înșiruite pe linia timpului, stau mărturiile vechimii acestui colț de vatră românească și unde, la loc de cinste, începând cu anii copilăriei, stau chipurile succesive, mereu luminoase, ale celui care astăzi este președintele României”. ■ Este anunțat un *Concurs de dramaturgie dotat cu premii*, organizat de revistele „Viața studentească” și „Amfiteatru”, a cărui tematică „se axează pe universul tinerilor, pe munca și viața tineretului patriei, al studenților, fiind adusă în dezbatere problematica specifică acestei vârste”. Se așteaptă „lucrări dramaturgice într-un act destinate formațiilor artistice de teatru studentești” și „sunt invitați să participe autori dramatici studenți și tineri, debutanți care au mai semnat lucrări dramatice pentru teatrul scurt de amatori”. Câștigătorii vor fi selectați de „un juriu alcătuit din specialiști: dramaturgi, regizori, critici de tea-

tru”. Vor fi acordate un premiu I în valoare de 2500 de lei, un premiu al II-lea de 1500 de lei și un premiu al III-lea de 1000 de lei. Lucrările trebuie trimise până la 15 decembrie 1979. ■ Dezbaterea *Universitatea românească la puterea formativă a școlilor științifice* găzduiește o contribuție a lui Mircea Zăciu (*Dacă între noi se află unii „șefi de școală”, aceasta o va decide posteritatea*). Universitarul clujean consideră că de la G. Călinescu nu a mai existat, pe tărâmul criticii și al istoriei literare, un ctitor de metodă: „Cred că autorul celebrei *Istoriei...* și al *Vieții lui Eminescu* este ultimul creator de «școală» critică și istorico-literară din cultura noastră [...]. În prezent, deși putem constata o adevărată explozie în critica literară, cât și apariția unor personalități (mai cu seamă din noile generații) foarte talentate, originale, e totuși dificil să afirmăm că am avea o anumită «școală» pusă sub sigla uneia dintre aceste personalități”. Mircea Zăciu retează nostalgia autorității magistrale: „Critica românească nu se mai află în faza pionieratului și nici în dispoziția (la unii ajunsă aproape o psihoză) de așteptare a unui Messia Critic. Personalitățile sunt diverse, precis conturate, au suficientă individualitate ca să refuze înghesuirea în falanster”. Totodată, este adusă în discuție și o polemică de actualitate, criticul clujean strecurând și unele săgeți: „în unele pagini de revistă, războiul între a fi «lovinescian» sau «călinescian» e privit ca o bătălie trucată, într-un film prost. Unii – fără să aibă nici în clin, nici în mână cu eforturile înălțării unei adevărate noi «școli» critice românești – au falsă impresie că marile nume din trecut ar fi în pericol pentru că ei nu le-ar fetișiza. Dar pentru spiritele serioase, trecutul nu e un veteran unde doi șefi de gang își dispută supremația asupra unui orașel pașnic sau peste o turmă de vaci. Fanatismul recrudesc e marca neofitilor în cultură, când nu e – la urma urmelor – chiar diagnoza inculturii”. În finalul intervenției, exegetul lui Agârbiceanu denunță, cu vehemență, unele direcții culturale, printre aluzii mai mult sau mai puțin transparente: „niciun critic/istoric literar autentic nu-și va tipări cărțile de vizită (cum ne îndeamnă unii) cu textul «Ion Popescu – călinescian», fiindcă a-i respecta pe Călinescu, pe Lovinescu sau pe Pompiliu Constantinescu, Perpessicius, Tudor Vianu ș.a. nu înseamnă a ne retrage – la comanda unei jandarmerii de sectă – în vreo protocronică Guyană, căzuți în adorația mistică a unui Jim Jones care abia așteaptă să ne împuște pe toți. În acest ultim sens, e adevărată nevoie de cât mai multe «școli» critice, cu funcția elementară de alfabetizare, de instruire, de suplinire a curențelor de educație estetică, gen manualul lui Nedeoglu, ale celor ce nu cunosc măcar conținutul unor termeni primari de critică și istorie literară”. ■ La *Magistrul școlii românești*, Ștefan Blăjan îl „instalează” pe *Iuliu Hațieganu* – un nume de rezonanță. ■ Regizoarea Cătălina Buzoianu evocă, la *Per aspera ad astra*, câteva montări, în funcție de dificultatea acestora, și își dezvăluie viziunea profesională în privința numărului de spectacole pe care ar trebui să le realizeze într-o stagiune: „Textele pun probleme diferite: îmi amintesc că în perioada mea ieșeană, o piesă ca «Marele drum al încrederii» de Paul

Cornel Chitic nu mi-a cerut un efort deosebit, textul era antrenant, ideea centrală se degaja ușor. Pirandello, în schimb, cu «Să îmbrăcăm pe cei goi», m-a solicitat mult, peste trei luni de muncă încordată. Aceleași probleme grele de montare mi-au fost create și de către «Interviu» al Ecaterinei Oproiu. Deși, forțată de împrejurări, am montat unele piese într-un timp record, sub o lună (în trei săptămâni s-a înfiripat «Nu sunt Turnul Eiffel», în 1971, în preajma unui festival de teatru din Polonia, și tot în trei săptămâni a văzut lumina rampei, la Iași, «Istoria hieroglifică», prelucrare după Dimitrie Cantemir), cred că trebuie respectate două principii fundamentale, cel puțin din punctul meu de vedere: două spectacole pe an sunt suficiente pentru un regizor, iar elaborarea acestora în paralel nu este o rețetă ideală. Trebuie să fii total al spectacolului, atunci când acesta prinde viață [...]». ■ Două pagini propun un jurnal studentesc, înfăptuit de mai mulți ziarști: *Joi 20 septembrie 1979. O zi obișnuită din viața Bucureștiului universitar*. □ Cornel Nistorescu semnează textul *Dacă e joi, e un oraș spre seară*. □ *N-am bătut niciodată la uși închise* e titlul interviului pe care Roxana Paicu i-l ia lui Dan Deliu, student în București la Facultatea de istorie-filosofie, șef al comisiei presă din cadrul Consiliului U.A.S.C.R. și redactor-șef adjunct al revistei „Universitatea comunistă”. Acesta mărturisește că e pasionat de gazetărie din liceu. A lucrat, o vreme, la „Convingeri comuniste”. Despre „Universitatea comunistă”, Dan Deliu declară: „Noi am luat-o cu revista, într-un fel, de la capăt. Așa că, greu sau ușor, trebuie să ne asigurăm schimbul; peste câteva luni predăm ștafeta și vrem să lăsăm în loc oameni pregătiți”. □ Ioan Buduca „întregește” jurnalul cu însemnarea *Pe locuri, fiți gata, startul se amână*. ■ Sub mai multe semnături, *Stagiunea cultural-artistică 1979-1980*, însoțită de versul arghezian „Niciodată toamna nu fu mai frumoasă”. □ Scena teatrală este scrutată de Simelia Bron (*Primele spectacole, primele aplauze*), care încheie optimist: „Cu ajutorul unei dramaturgii de ținută artistică, al unor regizori și interpreți mult apreciați, putem spera într-o stagiune nu bună, cum a fost calificată cea încheiată, ci *foarte bună*, o stagiune care ne îndreptățește să rezervăm timp disponibil mai mare *serilor teatrale ale acestui an*”. □ Sanda Barbu anunță *Bilunar, o premieră cinematografică românească*, semnalând și unele discrepanțe „sezoniere”: „Casele de filme au menținut și ele nedorita departajare: stagiune estivală (adică «moartă») și eferescență în rularea premierelor odată cu răcirea timpului”. □ *Se aud deja acordurile muzicale*, vestește Simelia Redlow prefațând toamna concertistică a Bucureștilor, care va cuprinde și Festivalul Internațional „George Enescu”. ■ În *E septembrie și spiritul creator se întoarce de la mare*, Ioan Buduca pare să elucideze cine se afla în spatele amuzantelor *Sintagme*. Câteva secvențe ironice: „Revista *Flacăra* s-a supărat pe revista *Urzica* și i-a făcut o cronică. Noi așteptăm însă în continuare leacul cancerului”. □ „D.I. Suchianu și Șerban Cioculescu sunt, uneori, cele mai interesante prezențe ale *României literare*. Nu înțelegem de ce nu scriu și la «Luceafărul».” □ „Teodor Parapiru

debutează editorial cu un roman polițist, *Medalionul*, de mici dimensiuni, cam cât o ciocolată de 10 lei. Vă recomandăm să cumpărați ciocolata.” □ „Contra unei sume de 37 lei, vă puteți procura *Dicționarul cronologic al literaturii române*, un util instrument de lucru care nu vă va folosi la nimic.” □ „A început stagiunea teatrală. Motive de satisfacție ne dau câțiva mari dramaturgi contemporani aflați pe afișele acestei toamne teatrale: Fl.N. Năstase, Nelu Ionescu, Emil Poenaru, Ion Dinescu, Alexandru Popescu, Radu F. Alexandru, Tudor Popescu, N. Jianu, Gh. Vlad, C.M. Loneanu. Alături de aceștia, unele teatre îl joacă și pe Ion Luca Caragiale.” □ „Temperaturile fiind din ce în ce mai scăzute, iată că apar și cărțile pe care le vom citi la gura sobei: *Istoria literaturii române. Studii*, Editura Academiei, coordonator științific Zoe Dumitrescu-Bușulenga. Singurul dintre autori rămas necoordonat este Marin Bucur, pe care îl așteaptă gloria lui Gâgă: «Poet de atmosferă și cadre intelectuale, clasicizant al stărilor moderne, Vasile Nicolescu (n. 1929) grefează trăirea lirică pe un zbulcium controlat și debitat pe o albie olimpică...», «Nichita Stănescu reușește să găsească materiale neconsumate de modernității interbelice, ca un I. Vinea, Sașa Pană, Ștefan Roll, Aurel Baranga și îndeosebi Urmuz, inventând o expresie modernă nouă», «Marin Sorescu a fost comparat cu Jacques Prévert. Comparția nu minimalizează pe nici unul din ei», «Marin Sorescu răstoarnă cu curaj optica vechiului teatru tradițional. Antiteatrul său voia să fie un teatru nou, un nonteatru.» □ Ultimele două notițe citate îi vor aduce lui Ioan Buduca o replică aprigă din partea unor cititori. ■ Dintre *Colegii noștri de amfiteatre*, Cristian Nemeș ne face cunoștință cu un student zambian, absolvent de A.S.E. („*Am învățat în România că un specialist trebuie să învețe mereu*”). Ziaristul semnalează că, în 1974, doar cinci compatrioți ai invitatului studiau în România. Oaspetele completează: „Acum, după cinci ani, suntem 34 și mai mult ca sigur numărul lor va crește după vizita din primăvara acestui an a președintelui Nicolae Ceaușescu în Zambia”. ■ La *Călătorii subiective*, Dinu Flămând se „plimbă” pe *Patission – o stradă în Atena*.

27 septembrie

• [„*Scânteia*”, nr. 11537] Ioan Alexandru semnează reportajul *La Codlea nu cresc doar minunatele garoafe...* ■ Dumitru Micu aduce în atenția cititorilor volumul de proză scurtă publicat de Nicolae Dimitriu, *Ninsoare de iulie* (Albatros, 1979): „Nicolae Dimitriu e un prozator din generația vârstnică. A colaborat la «Bilete de papagal» (prima serie) și alte publicații din perioada interbelică, fiind apreciat de Tudor Arghezi, Victor Eftimiu, Perpessicius, Șerban Cioculescu. În momentul de față, când umorul nu este zona cea mai înfloritoare a prozei noastre, schițele sale se recomandă – cu atât mai mult – atenției”.

• [„*Scânteia tineretului*”, nr. 9437] Pe prima pagină, sub genericul *Patria – metaforă tutelară a muncii și creației noastre*, Emil Manu decretează: *A crea*

pentru cei mulți, pentru oamenii acestui pământ, înseamnă a crea pentru multă vreme. Autorul își pornește însemnarea discutând despre modul în care timpul cerne valorile: „Dacă cineva s-ar încumeta să facă o cercetare asupra premiilor Academiei, de exemplu, pe o durată de un secol, sau o cercetare asupra presei literare, culegând din pagini uitate certificatele de glorie conjuncturală ce s-au acordat «creatorilor», ar avea în față o imensă listă de nume necunoscute și de opere uitate”. Altă idee pentru care pledează Emil Manu: „O cultură nu poate fi cunoscută în mod esențial numai din ghiduri și prospecte turistice, ci din opere de artă, care oriunde ar ajunge, să spună ceva – de dorit, totul despre noi: să aibă ceva din sufletul nostru, fără să facă în mod didactic, expozitiv”. În fine, se ajunge și la o cuvântare în care Nicolae Ceaușescu „a cerut o mai fermă orientare ideologică”. ■ La *Școala și viața*, Constantin Stan desfășoară *Ancheta noastră la Institutul de Mine din Petroșani, intitulată Cercetarea studențească, legată de producție, dar și de o bună pregătire profesională*. ■ Titu Popescu așază, la *Cartea de critică*, antologia de comentarii dedicate operei lui Eugen Jebeleanu, care a fost alcătuită de Lucian Raicu (*Receptarea poeziei umaniste și militante*). Înainte de a prezenta unele opinii cuprinse în volum, cronicarul fixează condiția liricii lui Eugen Jebeleanu: „Autorul tulburătorului *Hanibal* face parte din acea aleasă familie de spirite care își asumă existența omenirii ca datorie personală a unui legământ moral”. Lucian Raicu are meritul de a fi „respectat importanța critică intrinsecă a textelor ridicând, cu onestitate și competență, munca de bibliofil la înțelesul superior al actului de cultură autentic”. ■ Ștefan Blănaru scrie, în cronică sa muzicală, despre *Mari interpreți pe scenele festivalului*. ■ O notă din grupajul *Azi* informează că stagiunea Teatrului Dramatic din Brașov a debutat cu piesa *Muntele* de D.R. Popescu, alegere prin care instituția „își propune să marcheze împlinirea a 2050 de ani de la formarea primului stat dac centralizat și independent”. Se vor monta pe scena brașoveană, pentru întâmpinarea celui de-al XII-lea Congres, piesele *Fluturii cenușii* de Emil Poenaru și *Ultima minune a lumii*, înfăptuită de Dimitrie Roman și Alexandru Pop. ■ *Un salut colegial* este adresat, sub semnătura „Scânteia tineretului”, revistei „Paza contra incendiilor”, organ al Ministerului de Interne – Comandamentul pompierilor, care sărbătorește 50 de ani de la apariția primului număr.

• [„**Flacăra**”, nr. 39] Adrian Dohotaru prezintă elogios volumul de versuri al lui Ion Țugui, *Inițere și elogi*, părăndu-i-se „ciudat cum această carte, apărută cu multe luni în urmă, a trecut pe lângă atenția marilor noștri critici și riscă să rămână în umbra inteesului general”. Necredința poetului în „sfârșitul omului” i se pare „excepțională”.

• [„**Orizont**” nr. 39] Mircea Mihăieș trasează coordonatele lumii lui Fănuș Neagu din volumul *În văpaia lumii* (Eminescu, 1979), analizând câteva din povestirile acestei antologii și marcând apartenența lor estetică: „atrocitățile și grotescul își găsesc, de cele mai multe ori, rezolvarea în scriitură, fără a putea

trece înspre personaje. [...] Nu există o reală opoziție tragic-dramatic, cel mult o degradare, prin limbaj, o de-sacralizare a tragicului”. ■ Tot despre frământările și obsesiile lui Flaubert, care zice despre sine „sunt un om peniță” și „am fost laș [...], mi-a fost frică de viață, scrie și în acest articol Livius Ciocârlie (intitulat *Un ochi întunecat*). ■ Este marcată de către Ion Arieșanu, la rubrica „prezențe literare”, personalitatea lui Cristea Sandu Timoc, care în 1943 edita, la *Scrisul românesc* din Craiova, volumul *Poezii populare la românii din Valea Timocului*, cu o prefață de Nicolae Cartojan și cu referințele lui Perpessicius. ■ Mai publică poezie Ivo Muncean. Proza este reprezentată de Florin Bănescu cu un fragment din romanul *Tangaj, Poveste cu prima ninsoare*. ■ Tot despre „începătura cuvintelor” va fi vorba în tableta lui G. I. Tohăneanu și a originii lor nelatine, autorul precizând, de exemplu, că din cele aproape 100 de cuvinte câte încep cu grupul consonantic *bl* (cuprinse în DEX) numai două sunt de origine latină: blând (> lat. *blandus*) și blestem (> lat. *blastimare*), celelalte fiind împrumuturi slave: *blagoslovi*, *blajin*, *blană*, *blănar*, *bleg*, *blid*, *blidar*; altele fiind neologisme latino-romanice: *blama*, *blaza*, *blazon*, *bleu*, *blinda*, *blond*, *blondin*, *bluză albă*. ■ Ion Arieșanu prezintă la rubrica „teatru” o premieră de la Naționalul timișorean, piesa *Rugăciune pentru un disc-jockey* de D. R. Popescu, considerat un eveniment cultural, iar spectacolul „un pilon de referință”. ■ Aurel Cherlea tălmăcește din lirica chineză pe poetul Ven I-do.

● **[„România literară”, nr. 39]** Se deschide cu impresii redacționale despre *Opera muncii noastre*, impresii stârnite de parcurgerea *Proiectului Programului-Directivă de creștere a nivelului de trai în perioada 1981-1985 și de ridicare continuă a calității vieții*: „Se subliniază încă o dată rolul cărții politice, științifice și literare, al vastei rețele de instituții cultural-artistice în formarea omului nou, a celui om care, privit în perspectivă, va fi constructorul luminat, cercetătorul de noi și noi mijloace ale edificării socialismului și comunismului pe pământul românesc. Operele ideologice, operele artistice sunt astfel chemate să cultive în conștiința fiecărui cetățean convingerea fermă că nici un ideal social nu poate fi împlinit fără muncă, fără învățătură, fără participare directă la crearea avutului național”. □ Alte două texte sunt prilejuite de același *Program-Directivă: Un program realist al fericirii* de Ion Dodu Bălan și *Sub zodia simțului istoric* de Mihai Stoian. □ Lucian Avramescu „invită” la *Scronicești, un sat în lumina istoriei*. ■ Emil Manu discută despre antologia *Izvoare nesecate. Poezii României socialiste omagiază Eliberarea patriei*: „Sub un titlu mai mult decât simbolic, Uniunea Scriitorilor, poezii săi au omagiat împlinirea a 35 de ani de la Eliberarea patriei; antologia, de curând apărută [...] reunește în unanimitate toate vârstele lirice ale țării. Poemele înscrise în acest elocvent document al sensibilității și adevăratei sunt cel mai sincer omagiu adus patriei și partidului, adus trecutului, prezentului și viitorului României. [...] Cartea se deschide cu un poem de Mihail Cruceanu [...] și se desfășoară în ordinea generațiilor lirice, de la septuagenarii Sașa Pană, Radu

Boureau, Mihai Beniuc, la poezii generației războiului (Geo Dumitrescu, Șt. Aug. Doinaș, Ion Caraion), și de la Nichita Stănescu la Adrian Păunescu până la cei mai tineri, printre care Dorin Tudoran, Daniela Crăsnaru, Mircea Dinescu sau Dan Verona. [...] Ca tipologie poemele omagiale nu urmăresc în mod didactic o temă anume, nici nu se încadrează în mod programatic în tiparul unor specii festive ca imnul și oda; privită din acest punct de vedere, antologia este o carte variată și spontană, iar întâlnirea de nume și titluri duce la o unitate ideatică prin mesaj. [...] Fără să fie festivistă, antologia figurează un omagiu sincer, diversificat în mod original”. ■ În volumul lui Alexandru Duțu, *Modele. Imagini. Priveliști. Incursiuni în cultura europeană modernă*, Ileana Verzea vede „o carte care poate face școală”. ■ După o analiză detaliată, Fănuș Băileșteanu conchide că „*Războiul cunoașterii* lui Ion Brad are multiple atribute ale unei opere titanice, veritabilă epopee lirică actuală”. ■ *Breviarul* lui Șerban Cioculescu găzduiește un comentariu despre *O viață, o lume, o epocă* de Constantin Kirilșescu. ■ Victor Ernest Mașek îl surprinde pe *Paul Zarifopol din perspectiva laboratorului de creație*. ■ Printr-o scurtă notă semnată de Ion Munteanu este amintit *Centenarul „Despot Vodă”*. Piesa lui Vasile Alecsandri a avut premiera pe 30 septembrie 1879, la Naționalul din București. ■ Despre autorul poemelor antologate în *Proba logosului*, volum prefătat de C. Stănescu, Nicolae Manolescu afirmă că: „Ion Gheorghe rămâne un poet remarcabil, neîndoielnic unul din cei mai importanți ai generației lui, atunci când toată această pseudo-cultură, tot acest inițiatism fundat pe nisip, lasă locul marilor mituri sau viziunilor caricaturale din poemele care evocă Muncile și Sărbătorile unei arhaice lumi de țărani”. ■ La *Revista revistelor* este remarcat numărul triplu 1-2-3 (216-217-218)/1979 al *Secolului XX*. ■ Sorin Titel distinge *Farmecul povestirii din Iarnă căzută-n genunchi*: „Scriș într-un ritm «viu», romanul lui Dan Claudiu Tănăsescu se citește pe nerăsuflăte, chiar dacă supără încă unele accente prea sentimentale. La a treia sa carte, Dan Claudiu Tănăsescu se relevă a fi un prozator de vocație – nu ferit de unele naivități – a cărui evoluție o vom urmări în continuare cu deosebit interes”. ■ Dramaturgia lui Corneliu Leu (volumul *A doua dragoste și altele*) este analizată de Aureliu Goci. ■ *Întâmplările cu scriitori* ale lui Mircea Micu sunt apreciate de către Mircea Constantinescu ca având „Un mod și umoristic, și grav (poate tocmai fiind umoristic). Am această senzație pentru că dinapoia anecdotelor se profilează destul de ferm, respectiv vizibil, unele culoare spre o mai rotundă comprehensivitate a literaturii practicate de autorii vizați. De aici și tentația – mea culpa – de a distinge în unele nuclee epice un soi de polițe pe care, camuflat sub o bancă cu firma *Bank*, le plătește Mircea Micu unui sau altuia dintre confrăți mai mult sau, îndeosebi, mai puțin simpatizați. De regulă, abilitatea constă în a împrumuta, pentru propria opinie, astfel echivocizată, vocea altuia. Procedeu figurat, de pildă, în *Camera ocupată*, e desăvârșit în *Tunul lui Eugen Barbu*, piesă de un fermecător balcanism, putând oricând figura la loc fruntaș într-o

posibilă antologie a umorului românesc”. ■ Dan Cristea ne invită „*La praznicul Enigmei*”, scriind despre *Arca* lui Mihai Ursachi. ■ La *Prima verba*, Laurențiu Ulici anunță *Un prozator*: „O foarte plăcută surpriză: lectura nuvelor lui Mircea Nedelciu (*Aventuri într-o curte interioară*, C.R.). Surpriza nu fiindcă prozele acestea sunt bune, unele chiar foarte, iar momentul epic în care apar ar fi mai sărac, chiar este, ci poate că proză fiind ele sunt, în același timp, și discurs *despre* proză. Își conțin așadar poetica, fapt care se întâlnește rar de tot la debutanți și nu numai la ei. Nu știu nimic despre formația autorului, probabil filologică, dar a izbuti să găsești acel spațiu al narațiunii în care teoreticul să se insinueze în epic fără a-l deranja sau a-l transforma în ilustrație la o teză mi se pare dacă nu de-a dreptul o performanță, cel puțin o grăitoare abilitate. [...] Mircea Nedelciu e un prozator în toată puterea cuvântului, un subminator inteligent al domnului Jourdain”. ■ Pavel Câmpeanu și Ștefana Steriade publică studiul sociologic *Citind, vara*, cu informații privitoare la tipul cititorilor, preferințele de lectură ș.a.m.d. ■ Poezii de Al. Andrițoiu și Florin Mugur. □ În traducerea Sevillei Răducanu sunt prezentate câteva fragmente dintr-un roman în lucru al lui Anton Breitenhofer (*Ambuscada*). □ Geo Bogza se „poziționează” *În umbra fantasticului turn...* □ La *Atlas*, câteva *Fragmente* de Ana Blandiana. ■ Mircea Iorgulescu parcurge reportericește *Belgradul în patru zile*, oraș în care a participat la „Zilele culturii românești”.

● [„*Tribuna*”, nr. 39] Se deschide cu grupajul *Scornicești – 400*, în care sunt cuprinse editorialul redacțional *Un nou oraș* și însemnarea *Destin și obârșie* de Vasile Sălăjan: „Omagiind cu dragoste Scorniceștiul la vârsta jubiliară a celor patru veacuri de existență atestată documentar, poporul nostru dă expresie înaltă sentimentelor de prețuire față de conducătorul țării, tovarășul Nicolae Ceaușescu, al cărui glorios destin, spre binele și propășirea patriei, își găsește rădăcinile adânc împlântate în glia rodnică a câmpiei oltene”. ■ În vecinătate, un comentariu consacrat de Mircea Popa volumului de versuri *Îngândurat ca pietrele munților* de Nicolae Dragoș: „Liric și discursiv, elegiac și patetic, solemn și familiar, poetul Nicolae Dragoș afișează aici un lirism de fină extracție, fără crispări și excrescențe inutile, tinzând spre o fixare a apelor sale lirice în albiile bine statornicite și strunite. Iubind claritatea, expresia limpede și curată, încărcată de aromele tari ale gândului și ale metaforei, el construiește într-un limbaj relativ simplu și tradițional (apropierea de Pillat nu a fost întâmplătoare) o lume a amintirii și a sentimentului, un spațiu al rememorărilor discrete, în care expresia ia forma diafană a confesiunii intime, încărcată de emoții și gesturi tandre, familiare, trezind vătuite ecouri”. De asemenea, unele poezii „aduc ecouri din Goga și Pillat, uneori din Emil Isac” (*Patosul militant al poeziei*). ■ La *Cronica literară*, Victor Felea discută, în *Evocări și mărturisiri*, volumul *Din nou lumină* de Petre Vancea, semnalând, introductiv, că „literatura evocărilor, a mărturisirilor, a jurnalelor, literatura memorialistică în

genere a devenit în anii din urmă de o îmbucurătoare abundență”. ■ Volumul de proză *Bal la Regina Portugaliei* cu care debutează Bianca Balotă este analizat de Radu Mareș. Criticul găsește în cele două nuvele ale cărții „ceva din parfumul arborescentelor perioade proustiene”, remarcând că „dincolo de construcția frazei, foarte savantă, de luxurianța adjectivelor, de amploarea minuțioasă a descrierilor, proustiană este, cu toate că transpusă în alt registru, soluția epică”. Nuvela care dă și titlul volumului, în care „portretele feminine, evocate cu o inepuizabilă gureșenie răutăcioasă se păstrează sub umbra tutelară a Hortensiei Papadat-Bengescu”, este comentată cu entuziasm: „Impresia finală, la lectură, de corp perfect în toate articulațiile sale, funcționând cu acea organică armonie care decurge doar din măiestrie artistică, vorbește despre un scriitor matur și stăpân pe uneltele sale. Bianca Balotă vine cu un talent ieșit din comun”. A doua nuvelă, *Străbunica Hedviga*, are și unele deficiențe, însă reține atenția „subtilitatea excepțională cu care este explorată dialectica stratificărilor sociale, mecanismele adaptării, trecerii, uneori bruște, de la o condiție materială (de la un nivel al puterii) la alta, superioară. Aceste mișcări, suitoare sau coborâtoare, se intersectează și minuțiozitatea de orfevrie chinezească a analizei efectelor lor în conștiință este marea calitate a acestei proze”. ■ La *Scriitori și tendințe*, Ion Pecie scrie despre *Galeria cu viță sălbatică* de Constantin Țoiu: „Romanul se deschide în sine și își împlinește formele ca roman politic, roman cronică, roman eseu, roman cunoaștere, roman mitic și simbolic, roman ficțiune într-un rafinat aliaj – indestructibil – în care materiile originare rămân ca straturi distincte. Unele dintre personaje se șterg din memoria cititorului la o vreme de la lectură, dar pe ruinele lor stratul ideatic rămâne compact. Tensiunea ideilor este constantă până la sfârșitul cărții, chiar și în urma bejeniei unor personaje. Naratorul și personajul amestecându-și deseori vocile susțin luxul epic printr-o inteligență naturală, dialectică, a argumentării reliefată în registrul logicii și rațiunii, al bunului simț și pe măsura unor adevăruri filosofice, istorice, politice, psihologice”. Criticul clujean desfășoară o cercetare „arheologică” în jurul *Galeriei...*: „În fiecare pagină sunt îngropate o mulțime de sensuri; obiecte simbolice, tăblițe secrete, statuete reprezentând mici figuri de sfinți, figuri de păsări și de animale mitologice: vasiliscul, aspida, vulturul, dragonul de pe halatul comandorului”. Ezoterismul care înconjoară romanul are o „fizionomie” culturală egipteană: „Bineînțeles că romanul este calculat matematic, premeditat; romancierul așteaptă în postură de sfînx răspunsuri de la trecătorul – cititor. Dovadă că, în ultima ediție, pune în mână acestuia din urmă câteva chei cu care-l invită să deschidă intrările secrete din această construcție de rigoarea unei piramide [...]”. ■ Aurel Gurghianu vine la *Terasa* cu patru momente *Vagante*. ■ Marta Petreu și Radu Cârnci sunt prezenți cu versuri. ■ Constantin Zărnescu publică un fragment din *Meda, mireasa lumii*. ■ La *Biblioteca universală*, Ion Vartic îl interpretează *García Márquez, fabricantul de miracole*. ■ N. Prelepceanu patronează fără prea multe satisfacții *Poșta re-*

dacției. ■ La *Cronica ideilor*, Andrei Marga încheie serialul *De la ideologia structuralistă la „noua filosofie”*. ■ Al. Căprariu asigură cronica sportivă. ■ *Corespondența lui N.N. Tonitza* e „parcursă” de N. Carandino, care găsește în ediția îngrijită de Barbu Brezianu și Irina Fortunescu „un model al genului”: „În ciuda aparatajului științific, lectura este totuși antrenantă, și nu doar din cauza personalităților care sunt puse în cauză: N. Iorga, Liviu Rebreanu, Cezar Petrescu, Ionel și Al. Teodoreanu etc. etc. Se știe că N. Tonitza scria și picta cu egală dăruire. Cronicar plastic de gust sigur și de amplă cultură, el a fost în același timp un ziarist de vocație”. ■ Dumitru Mircea descoperă *Tradiția cultivării frumosului* în Festivalul „Toamna muzicală clujeană”. ■ Pagina de literatură străină găzduiește *Trei poeți finlandezi prezentați și tălmăciți de Al. Căprariu*: Edith Södergan (pe care „spiritul mereu însetat de frumos și neliniștit al lui A.E. Baconsky o include [...] în uluitoarea și esențiala – pentru cultura românească – culegere «Panorama poeziei universale contemporane»”), Paavo Haavikko și Pentti Saarikoski.

28 septembrie

• [**„România liberă”, nr. 10858**] Pompiliu Marcea este autorul unei pledoarii pentru arta reprezentativă, pentru valoarea axiologică maximală ce definește opera unui scriitor numai atunci când aceasta cuprinde „spiritualitatea căreia-i aparține”. Criticul condamnă operele „interesante” dar mărunte prin aceea că se concentrează asupra „propriei persoane” a scriitorului sau deoarece cultivă exagerat amănuntul psihologic, „pitorescul facil și pestriț, de gablonț literar”. Pentru a-și susține argumentația, autorul invocă esul *Câteva păreri* de I.L. Caragiale despre funcționalitatea amănuntului, recomandându-l pentru a face diferența între analiza psihologică necesară economiei operei și aceea care arată doar cedarea scriitorului în fața modei. ■ Alexandru Balaci reține, la *Vitrina cărții*, volumul lui Zaharia Sângeorzan, *Pelerinii români la Columna lui Traian* (Ed. Sport-Turism): „Cartea lui Zaharia Sângeorzan aspiră să fie un vast portret al Italiei, conturat și colorat cu intensități și tonalități complexe și variate, de șaptezeci de scriitori și oameni de cultură români [...]. Unda puternică de vibrație care traversează paginile antologate și comentate cu luciditate și participare emoțională de către autor este a extraordinarului, permanentului sens și sentiment al latinității”. ■ Mirela Roznoveanu scrie despre colecția *Rampa* a Editurii Eminescu, în cadrul căreia au fost publicate, începând cu 1973 texte ale autorilor dramatici clasici și contemporani. Autoarea examinează mai îndeaproape colecția din anii 1977, 1978 și 1979.

• [**„Scânteia tineretului”, nr. 9438**] În *Carnet teatral*, Bogdan Ulmu fixează *Imperativul atitudinii morale* scriind despre piesa *Paradis de ocazie* a lui Tudor Popescu, jucată în patru teatre – la „Vasilescu”, Piatra-Neamț, Iași, Sibiu – și socotită „«cea mai bună comedie a anului» nu numai în cadrul Festivalului de teatru politic de la Constanța, ci și în bilanțurile acestei toamne

[...]”. ■ Viorel Cosma prezintă două dimensiuni ale celei de-a VIII-a ediții a Festivalului Internațional „George Enescu”: *Tradiție și tinerețe*.

● [Contemporanul, nr. 39] Redacția publică pe prima pagină a revistei *Elogiu satului românesc*, cu ocazia aniversării a 400 de ani de existență documentară a satului Scornicești. În articol sunt redat fragmente din discursul ținut de Nicolae Ceaușescu cu această ocazie și este subliniată necesitatea urbanizării satelor, ca formă de ridicare pe „o treaptă nouă de cultură și civilizație”. ■ Numărul cuprinde poemele *În lacrimă de cerbi* de Ion Bănuță și *Istorie* de Corneliu Vadim Tudor. ■ Solomon Marcus reliefează legăturile dintre matematică, muzică și artele plastice în articolul *Știința și creația artistică*. ■ Este anunțată apariția traducerii în greacă a lucrării *România și lumea contemporană* de Nicolae Ceaușescu. ■ Florin Costinescu analizează noile directive ale partidului publicate înaintea Congresului al XII-lea în *Programul-Directivă de creștere a nivelului de trai în perioada 1981-1985 și de ridicare continuă a calității vieții*. Autorul se oprește cu precădere asupra calității muncii prevăzute de acest program, care va conduce la o nouă calitate a vieții. Sunt de asemenea subliniate importanța muncii politico-educative în realizarea planului cincinal. ■ Natalia Stancu consemnează evenimentele care au avut loc în cadrul „Zilelor culturii românești în R.S.P. Iugoslavia”, marcate de o expoziție de beletristică, publicistică, discuri și ilustrație de carte, precum și de o expoziție de pictură și sculptură, de concerte, reprezentații de teatru și proiecții de film. Autoarea realizează și o revistă a presei iugoslave, punctând articolele laudative la adresa artiștilor români. ■ În *Simbol și text*, Laurențiu Ulici critică deopotrivă reacțiile entuziaste și cele negative privind semiotica literară, care ar fi bazate pe o receptare și înțelegere superficiale a acesteia: „...atât euforia cât și încrâncenarea vin (am avut ocazia să constat nu o dată dintr-o receptare (înțelegere) cam după ureche și în baza unui foarte scăzut potențial teoretic”. Printre cei mai informați critici (puțini la număr) în acest domeniu se află, în viziunea sa, Livius Ciocârlie. Valoarea operei sale *Negru și alb* (C.R., 1979) ar consta atât în interpretările realizate de autor, cât și în atitudinea obiectivă și relativistă față de teoria aplicată: „Valoarea lucrării stă deopotrivă în interpretările criticului și în caracterul înțelept-relativist al atitudinii față de teoria pe care-și sprijină interpretările. În ansamblul său, textul gravitează în jurul a doi termeni axiali: «simbol romantic» și «text modern»”. □ G. Dimisianu consideră că romanul lui Dan Claudiu Tănăsescu, *Iarnă căzută-n genunchi* (C.R., 1979) prezintă similarități cu universul epic al lui Fănuș Neagu: „Titlul susurând poetic amintește desigur proza unu Fănuș Neagu cu a cărei atmosferă cartea aceasta (ca și volumele anterioare ale autorului: *Iarba pierdută* și *Strigătul ierbii*) prezintă afinități”. Textul este populat cu „chipuri și întâmplări din câmpia munteană” în vederea constituirii unui „climat narativ propice desfășurării repezi, în nota romantică” moștenită de la Fănuș Neagu. Deși textul este subintitulat roman, G. Dimisianu îl percepe ca fiind mai apropiat structu-

ral de povestire, pentru că îi „lipsește puterea de coagulare a unui conflict unificator”. Se face astfel simțită, în viziunea sa, lipsa de experiență a prozatorului: „În același timp relativa in experiență literară se face simțită în scrisul lui Dan Claudiu Tănăsescu. Se observă inabilități tehnice (capitolele debutează și sfârșesc aproape invariabil cu descrieri de natură) și oarece stereotipie în portretisticile umane. Însușirile de bun narator întrețin însă interesul pentru lectură”. □ Valentin Ciucă recenzează studiul lui Dan Grigorescu despre opera pictorului Ion Gheorghiu (Meridiane, 1979). ■ În rubrica sa de carte străină, Dan Grigorescu se oprește asupra cetăților pline de fantezie din volumul lui Italo Calvino, *Orașele invizibile* (Univers, 1979, trad. Sanda Șora), pe care le percepe ca simboluri ale orașelor reale, ale suferinței și destinului tragic al oamenilor.

● [„Cronica”, nr. 39] Cuprinde versuri de Dan Rotaru, Vasile Constantinescu și Cătălin Bordeianu. ■ În rubrica sa *Conversații critice*, Zaharia Sângeorzan se oprește asupra operei *Scrisori imaginare* (Eminescu, 1979) de Octavian Paler, de neuitat, în viziunea sa, prin expresie și aforismele pe care le conțin: „Memorabile sunt în *Scrisorile imaginare* aforismele, cugetările de o impresionantă frumusețe a expresiei. Octavian Paler este un admirabil romanțier al ideilor care iubește cu ardoare revelația unor adevăruri născute din logica vieții și din înțelepciunea experienței”. ■ Mihai Dinu Gheorghiu comentează apreciativ jurnalul lui Costache Olăreanu, *Ucenic la clasici* (C.R., 1979), pe care îl consideră un roman al creatorului de artă: „...acest jurnal de creație este și un roman al creatorului. Mijloacele sunt modeste, personajul-autor abia își face «ucenicia». Lectura are, firesc, un ascendent major asupra scrisului”. ■ În *Mențiuni critice*, Valeriu Stancu remarcă nota de intimism a poeziei Anei Mășlea din placheta *În așteptarea zăpezilor* (Junimea, 1978) : „Autoarea renunță foarte greu la canoanele impuse de forma clasică de poezie și la universu-i casnic, legat de obiectele banale ale vieții de fiecare zi. De aici nota de inimitate, pe care o degajă *În așteptarea zăpezilor*”. ■ Liviu Antonesei semnează articolul *Borges – rânduri despre „celălalt”*.

● [„Săptămâna culturală a capitalei”, nr. 460] Constantin Sorescu își propune un ambițios material serializat, intitulat *Mari scriitori români – activiști ai partidului comunist* și începe cu G. Călinescu și evocarea carierei partinice a acestuia. Autorul arată că marele critic a cerut să fie membru al partidului abia când devenea sexagenar, pentru că „G. Călinescu avea vocația de a se dărui fără a-și lua o altă «dovadă» decât aceea a operei și a faptei”. Sorescu citează dintr-o alegorie versificată a criticului, redând felul în care a înțeles să se apropie de colectivitate: „«Eram bărbatul care-n singurătăți petrece,/ Ca vulturul pleșuv pîtit în stîncea rece. / Nesuferind cîmpia fugeam de cei de jos,/ Băteam din aripi iute spre muntele sticlos,/ Și peste creste ninse făcînd ocholuri rare / Granitul mohorât îl apucam în gheare;/ Să scriu pe cer elipse eu mă credeam ales,/ Pe sus scoteam un țipăt de nimeni înțeles. [...] Descălecai.

Le-am zis : – În / obște mă prenumăr,/ Lăsați-mă bușteanul să-l țin și eu pe umăr,/ Din moară să scot sacii, albit tot de făină,/ Să trag cu voi din baltă de pește plasa plină./ Veghea-voi turma noastră-n ocolul de nuiele,/ Cu plumb și cu mistrie urca-mă-voi pe schele./ Frățește mi-au strâns mâna: – Tovarăș fii cu noi,/ Un fluier simplu taie-ți și fă-ne cânturi noi»”. ■ Eugen Barbu își continuă foiletonul încercând să răspundă la întrebarea dacă I.L. Caragiale scrie un teatru de imaginație sau de observație. Un alt aspect abordat este specificul comicului și al comediei. ■ Emil Manu publică partea a doua a recenziei la *Proba logosului*, de Ion Gheorghe. ■ Petre D. Anghel este nemulțumit de ritmul în care se desfășoară publicarea ediției G. Călinescu – *Opere*. Autorul exemplifică varii inadvertențe în ordinea apariției volumelor și în conținutul acestora, reclamând și reducerea tirajului pe măsura avansării în numărul volumelor. ■ Dan Ciachir publică partea doua a cronicii despre poezia lui Ioanid Romanescu: „În Romanescu s-a văzut poetul vital, cântărețul gigantic, maiakovskian, scriitorul care stăpânește o atitudine și știe canonul, tot mai înverdat de la un volum la altul, i s-a recunoscut virtuozitatea lexicală numai că cu (sic!) toate vremurile de desacralizare și demitizare poezia mare, poezia remarcabilă nu poate rămâne în afara tragicului. [...] La Romanescu se resimte, în poeme, briciul ideii, nu în sens de chiot hegelian, ca la alții, așa cum la poetul nostru umorul e, vorba lui Breton – politețea desperării (sic!)”.

29 septembrie

• [„Scânteia”, nr. 11539] Ion Ianoși publică reportajul *Urmașii lui Ion al Glanetașului*. ■ Cartea lui Iulius Țundrea, *Inscripție pe o bandă de magnetofon* (Eminescu, 1979), este apreciată pentru originalitatea sa de Ion Dodu Bălan: „Iată deci o carte de pionierat în acest domeniu, în literatura română. [...] O carte originală, inspirată, temeinic gândită, competentă”.

• [„Scânteia tineretului”, nr. 9439] La împlinirea a 80 de ani de la moartea lui Anton Bacalbașa, dr. V. Nicolae îl situează pe autorul lui *Moș Teacă* și al altor scrieri satirice, stins la 34 de ani, *În lupta pentru apărarea cauzei proletare*. ■ Comentând Festivalul Internațional „George Enescu”, Ștefan Blănaru se referă la *Ipostazele personalității*.

• [„Luceafărul”, nr. 39] Dumitru Ghișe publică a treia parte din articolul *Există o criză a criticii?*. Eseul său, ajuns în punctul de discuție al teoriilor care explică arta printr-un cadru propriu numai ei înseși, se oprește la critica arhetipală a lui Northop Frye, demonstrând cum această teorie își neagă premisele. Tot într-un impas ajunge și psihanaliza, arată autorul, decretând apoi cele două imposibilități teoretice: «o critică pentru sine» și «o artă pentru artă». În ultimă instanță, întrebarea pe care și-o pune autorul este: „În ce măsură mai poate fi vorba de critică și spirit critic atunci când menirea lor, fiind aceea de a desface și a deosebi, renunță la exercitarea funcției lor originare de afirmare sau negare, de dezvăluire și instituire a valorilor?”.

■ Este publicat poemul inedit *Ninge* de Tudor Arghezi. ■ Constantin Crișan publică partea a doua de la *Addenda la Dicționarul cronologic al literaturii române*. Lista de corecturi variază de la semnalarea unor pseudonime inexacte, la greșeli de literă și până greșeli de „viziune” sau de structurare: perioada literaturii române vechi ocupă un număr mare de pagini, în timp ce perioada 1920-1944 este tratată superficial; omisiuni ale datelor de naștere ale unor autori, în timp ce alții le au trecute de două ori; înregistrarea unor evenimente insuficient de semnificative pentru specificul lucrării. ■ Are loc masa rotundă cu titlul *Conștiința istorică în literatura română de azi*, organizată de Luceafărul în colaborare cu Muzeul literaturii române în scopul celebrării celui de-al XII-lea Congres al Partidului Comunist Român. Participă: Paul Anghel, Mihai Beniuc, Vasile Drăguț, Ion Lăncrănjan, Al. Oprea, Marian Popa, Al. Simion, Dan Zamfirescu, M. Ungheanu. □ Al. Oprea, cel care a lansat tema, aduce câteva argumente schițând trăsăturile conceptului de conștiință istorică pe care îl echivalează cu o „conștiință a răspunderilor” pe care trebuie să o manifeste literatura, depășind astfel statutul de „«bancă de date istorice»”. Mai mult, interesul scriitorilor față de teme istorice își are originea în faptul că „Partidul nostru a reabilitat adevărul în domenii esențiale ale existenței naționale”. Atrăgând atenția că abordarea temelor istorice valoroase nu poate fi, totuși confundată cu lipsa de talent și, deci, nu poate da opere de geniu, Al. Oprea afirmă categoric: „S-o spunem încă o dată: literatura nu este o simplă parafrază a istoriei. Chiar cu riscul de a obosi prin acumularea comparațiilor, voi aminti mitul biblic – atât de straniu – al luptei lui Iacob cu îngerul: binecuvântarea este smulsă după o noapte întreagă de istovitoare lupte, trup la trup. Tot astfel istoria se cere a fi dominată pentru a-și descoperi semnificațiile adânci, pentru ca aurul istoriei să se preschimbe în aur estetic”. Exemplul de capodoperă în care se exprimă pe deplin conștiința istorică este *Răscoala* lui Liviu Rebreanu. □ Mihai Beniuc răspunde la temă arătând că nu adevărul istoric contează în literatură, ci spiritul acestui adevăr care, ulterior, poate influența un popor sau o civilizație. Beniuc relatează cum a scris poemul legendar *Chivără roșie*, însoțitor al lui Horea, Cloșca și Crișan, fără a ști dacă acest personaj a existat cu adevărat, dar făcând din el „spiritul revoluționar al unui popor”. Optând pentru opera care poate influența masele, Beniuc explică de ce scrie poezie patriotică: „Pe mine m-au întrebat de mai multe ori diferiți intervieviști ce fel de poezie scriu. Patriotică, am zis. De ce? – pentru că e cea mai grea poezie dintre toate. Și alta? Alta, ce scriu toți scriitorii – despre iubită, despre pădure, însă cea mai grea formă de poezie care se desprinde în oarecare măsură de tine și se adresează propriu-zis poporului întreg e mai dificil de realizat decât o poezie oarecare. Dacă vrei să scrii o bună poezie patriotică trebuie să stai să-ți bați capul mult ce alegi, în așa fel încât ceea ce alegi să fie acceptat de către mulți cititori”. □ Marian Popa este preocupat de felul în care se poate defini evenimentul istoric, convins fiind că „posibilitatea

de mistificare a istoriei este una dintre formele cele mai nocive de modelare a unor convingeri”. Recomandarea sa este: „Cred că trebuie să privim odată pentru totdeauna un eveniment istoric ca realitate obiectivă, pentru a putea oferi o bază serioasă literaturii. Trebuie să ajungem la o imagine obiectivă, echilibrată prin evenimente esențiale și epifenomene, a istoriei”. Un alt argument în sprijinul unei reprezentări corecte sau eficace a istoriei este folosirea modelelor negative, nu doar a celor pozitive. Un Ștefan Tomșa sau un Matei Basarab sunt de adăugat, sugerează autorul, unui „Ștefan cel Mare bine stilizat” sau unui „Vlad Țepeședulcorat”. □ Al. Simion dezbate asupra conceptului de literatură pe teme istorice, arătând că însuși acest tip de literatură este, la rândul lui, supus evoluției istorice, integrabil într-o schemă care îl transformă. Ceea ce contează, în cele din urmă este interogația, căutarea, în fond, problematizarea: „Există un numitor comun al literaturii pe teme istorice și al literaturii pe teme actuale: forța de problematizare. O problematizare prin care comunicăm cu personaje create cu milenii sau secole în urmă și prin care cărțile de azi vor comunica cu cititorii lor de mai târziu”. Exemplul ales de Al. Simion sunt dramele istorice ale lui Paul Anghel. Principiul selecției temelor istorice în spiritul obiectivității este argumentat paradoxal: „Când documente importante de partid promovează ideea: să luăm din istorie ceea ce ne interesează pe noi acum, ca oameni care construim o societate nouă, ni se sugerează, de fapt, ideea interpretării obiective, prin prisma unui prezent din care nu avem cum să evadăm”. Văzând prezentul ca un proces de devenire istorică, Al. Simion recomandă: „Să ne concepem, deci, pe noi înșine și lucrul nostru ca factori și forme de legătură, într-un proces pe spirală. Literatura, tipurile ei derivă din conștiința istorică, din gradul de asumare a conștiinței istorice. Și, la rândul-le, acționează asupra conștiinței sociale. Un rol cu atât mai grav, mai esențial îl vor avea, obiectiv, acea literatură, acea direcție, acele opere care vor fi în consens cu mișcarea istorică, înțelegând mișcarea istorică nu în aparențele ei simplificatoare, ci în curgerea ei masivă și presupunând talentul de a desprinde artistic fațetele ei caracteristice. □ Pledoaria lui Ion Lăncrănjan este centrată pe izolarea „lucrurilor fundamentale” din faptul istoric, capacitatea pe care o au doar scriitorii mari, pe care, consideră autorul, literatura română îi are din plin. Pentru a exemplifica spiritul „lucrurilor fundamentale” aflate dincolo de documentul istoric, scriitorul evocă și el romanul *Răscoala* de Liviu Rebreanu: „Dacă Rebreanu s-ar fi limitat, de pildă, la document, dacă ar fi așteptat noi și noi clarificări asupra evenimentelor tragice din 1907, nu ar mai fi scris niciodată *Răscoala*. El a ținut seama de latura, să-i zicem, documentară a problemei, fără a se limita doar la atâta, scoțând în evidență ceea ce n-a scos nicio culegere de documente, reliefând, prin întreaga construcție epică, hohotul uriaș al țărănimii, al întregului popor. Fiindcă asta a fost esențialul în *Răscoala* de la 1907, durerea și nu mânia, în asta rezidă tragismul cărții, în

faptul că țărâniea, fiind împinsă din urmă de mizerie și de foame, este nevoită să săvârșească un lucru care nu se potrivește cu înclinațiile și cu dorințele ei cele mai intime. [...] La asta mă refeream când vorbeam despre ceea ce este esențial într-un eveniment istoric, la ceea ce nu poate deveni palpabil și grăitor decât în și prin literatură”. Concluzia intervenției este: „[...] literatura nu poate fi «beneficiară» a conștiinței istorice decât în măsura în care creează ea însăși conștiință istorică”. □ Reflectând asupra noțiunii de eveniment istoric, Paul Anghel vorbește despre determinare și supradeterminare, insistând asupra ultimului termen. Ceea ce determină o comunitate sau un popor, la un moment dat, este consecința unui proiect anterior «generației executante» astfel încât istoria contemporană și locală suferă supradeterminarea istoriei generale ca acțiune pe verticală și nu cumulativă: „Ceea ce vă spun sunt niște meditații asupra istoriei pe care numai marxismul mi le-a îngăduit. N-aș fi putut ajunge la acest mod de a vedea lucrurile citindu-i numai pe Tacit, pe Mommsen, pe Toynbee, pe Iorga. L-am citi și pe Marx, mai ales pe Engels, care se apleacă mai atent asupra problemelor de istorie. Iată de ce, în ceea ce mă privește, nu port grija poporului român în istoria universală. Își poartă singur de grijă. Eu ca scriitor nu pot fi decât o expresie lucidă a conștiinței lui istorice”. □ Vasile Drăguț se pronunță categoric în favoarea existenței unei culturi românești și chiar a unei literaturi încă din secolul al XIII-lea, chiar dacă nu se știe suficient despre perioada respectivă din acest punct de vedere. Mai mult: „Putem include în dezbateră despre istoria literaturii și despre o conștiință culturală românească unele aspecte cu valoare compensatorie”. Autorul aduce ca argument al „conștiinței culturale românești” Tezaurul de la Pietroasa și recomandă istoricilor cercetarea mai multor astfel de indicii ce reprezintă fenomene de continuitate ale culturii noastre sub valurile de popoare migratoare. Mai multe argumente vin din zona muzicii, artelor plastice și arhitecturii. Tangent, Vasile Drăguț abordează o nuanță polemică în raport cu răspunsul lui Mihai Beniuc: „De o sută și mai bine de ani am făcut din voievozii noștri niște ciobani, și nu este adevărat. De o sută și mai bine de ani i-am văzut pe cărturarii noștri ca pe niște simpli dieci de biserică și nu este adevărat. Trebuie să știm, acolo unde avem toate temeiurile, și avem destule temeiuri, să vorbim și despre cultura unitară românească și despre ce arată această cultură spațiului geografic în care ne aflăm – sunt atâtea popoare care au primit topografiile de la noi – și atunci când vorbim despre sens și conștiință istorică aș spune să nu ne speriem nici de ceea ce la prima vedere ar putea să pară poezie sau literatură fără conținut patriotic. N-aș vrea să intru aici într-o falsă polemică, pentru că ar fi o falsă polemică, cu maestrul Beniuc, dar mie o frumoasă poezie de dragoste mi se pare și ea tot patriotică”. ■ La cronică de teatru, Mircea Cornișteanu comentează, pe alocuri nefavorabil, montarea piesei *A treia țepă* de Marin Sorescu în viziunea regizorului

craiovean Mircea Cornișteanu. □ Adrian Lustig debutează cu proză. ■ La *Cronica literară*, M. Ungheanu scrie despre *Istoria literaturii române*, volum publicat de Editura Academiei, în anul 1978. Principala obiecție se leagă de lipsa de unitate a vocilor, compendiul fiind alcătuit de un colectiv de autori (Zoe Dumitrescu-Bușulenga, George Muntean, G. Mihăilă, Al. Duțu, M. Angheliescu, Paul Cornea, N. Manolescu, Al. Săndulescu, D. Micu, M. Bucur). Un alt reproș care se aduce este neconcordanța între structurarea volumului și intenția anunțată în prefață, care ar fi «formațiile umanistice enciclopedice a intelectualilor», intenție rămasă, spune M. Ungheanu, la nivel de enunț. Mai degrabă, modelul pare a fi *Istoria...* călinesciană, dar nici acesta nu este urmat riguros. Tipurile de lectură „realizează armonia dintre racul, broasca și știuca celebrei fabule”. Recenzentul afirmă: „Mai bine structurat în prima parte a lucrării firul expunerii se despletește cu cât înaintăm către contemporaneitate, dispărând complet în ultimele capitole ca un râu absorbit în nisip. Ambițios intitulată *Istorie a literaturii române* devine un simplu șir de tabele de nume și de titluri. Modernitatea și spiritul inovator al literaturii române care ar fi avut aici nevoie de un tratament aplicat și nuanțat este expedită cu ajutorul unor locuri comune”. ■ La *Viața cărților*, Sultana Craia reține două romane ale Alexandrei Târziu, *Locatarul* (Ed. Eminescu, 1979), *Sperietoarea din Hors* (C.R., 1979). ■ Doina Uricariu scrie despre un caz de reabilitare critică: V.A. Urechia revizuit de Vistian Goia, după ce amprenta maioreșciană defavorabilă l-a însoțit mult timp pe istoricul, publicistul, omul de cultură și scriitorul care este subiectul studiului. Autorul arată că, de fapt, polemica pierdută cu Maiorescu și finalizată cu «execuția» din beția de cuvinte, i-a fost favorabilă lui V. A. Urechia care și-a restrâns spațiul de acțiune și a început să construiască în sens intensiv (de exemplu, studiile despre veacul fanariot). Comentatoarea apreciază mai ales faptul că reabilitarea în cauză este ferită de exaltări romantice sau „eroic-naive” care nu fac decât să dea naștere la „noi tipuri de adversități și prejudecăți critice”. ■ *Cultura românească în lume* anunță tipărirea la Lisabona a *Istoriei poporului român*, de Constantin C. Giurescu și Dinu C. Giurescu. În prezentarea volumului se menționează: „Importanța covârșitoare a creării Partidului Comunist Român ocupă un loc aparte în istoria apărută la Lisabona, alături de evenimentul de la 23 August 1944, desăvârșirea revoluției burghezo-democratice, etapa revoluției socialiste. Spații ample sunt consacrate evenimentelor politice din perioada 1965-1976, precum și politicii externe românești „de pace și colaborare cu toate popoarele lumii”. La editura portugheză Arcadia apare și volumul *Formarea statului național unitar român*, de Ștefan Pascu.

30 septembrie

- [„Scânteia”, nr. 11540] Numărul conține versuri de Dim. Rachici.

[SEPTEMBRIE]

● **[„Albina”, nr. 9]** Cuprinde versuri de Nicolae Labiș (*Era entuziasmului*), Nichita Stănescu (*Sărutul*), Dumitran Frunză, precum și un fragment din volumul *Pagini noi*, de Octavian Goga. ■ Cu ocazia Congresului al XII-lea al C.C. al P.C.R., redacția publică pe prima pagină articolul *România – vatră nouă*, alături de textul lui Ion Bănuță, *Vis de septembrie*. ■ Sub titlul *Partid, inima țării*, Dumitru Almaș realizează o retrospectivă a congreselor P.C.R. ■ În articolul *Critică și seducție* din rubrica *Prietenii mei, scriitorii*, Hristu Cândroveanu schițează un portret elogios al lui Nicolae Manolescu, văzut ca o sinteză între G. Călinescu și E. Lovinescu: „Probabil magia cuvântului, cel mai de seamă har al acestui critic, stă la originea seducției scrisului său. Necopleșind prin cantitate, Manolescu impune prin esențialitatea și pregnanța discursului său, sensul scrierilor lui fiind de căutat nu pe orizontală, ci pe verticala lor. Îl citești nu neapărat pentru a te informa, cât mai ales pentru a-l asculta, spre desfătarea minții și a sufletului, ca o expresie elocventă a autonomiei esteticului. [...] Dacă ar fi să-l apropiem pe critic de cineva, am zice că el este un G. Călinescu, temperat prin E. Lovinescu. Adică o preafelică sinteză a culturii noastre”. ■ Victor Kernbach își continuă articolele despre religie și spiritualitate prin textul *Criteriile miracolului*, apărut în rubrica *Mit și adevăr*.

● **[„Amfiteatru”, nr. 9]** Acest număr cuprinde versuri de Cristian Dică și Viorel Munteanu, Liviu Ioan Stoiciu, Elena Ștefoi, un grupaj de texte ale tinerilor poeți sârbi (Rasa Livada, Radmila Lazić, Duško Novaković, Zvonimir Kostić și Novica Tadić) în traducerea lui Petru Cârdu, și un amplu fragment din romanul *Un soldat și un general* de Petre Popovici. ■ M. N. Rusu comentează elogios apariția antologiei de poezie patriotică *Izvoare necesare* (Cartea Românească, 1979, alcătuită de Violeta Zamfirescu și Aurel Martin), aceasta constituind „o hartă a sentimentului patriotic, – o istorie la scară redusă a evoluției poeziei patriotice sub impulsul evenimentelor și al succesiunii generațiilor”. ■ În viziunea lui Mihai Brașoveanu, volumul *Destin și simbol* (Kriterion, 1978), de Méliusz József, relevă călătoria ca „mod de existență și topos literar” privilegiat de autor și evidențiază natura solidă și solidară a relațiilor dintre scriitorii maghiari și români: „...*Destin și simbol* este, în esență, o carte programatică, o carte menită să dea o legătură solidă, temeinică prietenilor dintre scriitorii români și maghiari, o revelație asupra teritoriilor spirituale care îi unesc”. ■ Constanța Buzea semnează amplul articol *Scornicești – un sat pentru istorie*. ■ Numărul este situat sub semnul apropiatului Congres al XII-lea, ceea ce determină realizarea unei anchete privind tinerii scriitori și opiniile lor asupra propriei generații, a receptării ei în viitor și a Proiectului de Directive ale Congresului al XII-lea al P.C.R. Adrian Popescu identifică o serie de trăsături definitorii ale literaturii tinere: „...refuzul clișeelelor festivistice, asimilarea unor modele culturale, naționale și universale, făcută cu seriozitate, deschiderea spre literatura de substanță, indiferent de epoca sau meridianul căreia îi

apartine, perseverența în alcătuirea unui univers propriu, dincolo de improvizării și mimetisme estetice, într-un cuvânt luciditatea matură cu care privește particularitățile și finalitatea muncii literare”. □ Pentru Radu Călin Cristea problema receptării literaturii noi de către critica literară este fundamentală: „Chestiunea receptării critice a literaturii tinere mi se pare esențială, căci dacă artiștii impun gustul unei epoci, misiunea criticilor este de a-l preciza în vederea conservării. Derutată probabil de numărul mare al debutanților (iviți prin concurs sau pe lângă, în funcție de larghețea editurilor și nu numai a lor), critica a acționat timid și fragmentar, surprinzător de binevoitoare ori aproape indiferentă în situații ce ar fi cerut exact atitudinea contrarie; după ce și-a găsit scriitorii, literatura tânără trebuie să-și caute și criticii”. ■ Între generația anilor '60 și cea a anilor '70 nu există o ruptură evidentă, afirmă Ioan Groșan: „...dacă între literatura din anii '50 și cea din anii '60 se instituie – ca să zic așa – o relație carnivoră, între literatura practică în trecut și cea utilizată astăzi s-a creat o relație vegetariană”. El remarcă de asemenea că tinerii scriitori au abandonat imaginarul în favoarea realului cotidian, pe care îl redau frecvent într-o manieră ludică: „În primul rând, tendința destul de vizibilă a majorității tinerilor scriitori de a părăsi spațiile rarefiate ale imaginarului și de a se apleca mai mult asupra realului. În strânsă legătură cu această incomodă poziție de creație, poate chiar născându-se din ea, se află dimensiunea ludică, ironică a scrisului tinerilor autori”. ■ Matei Vișniec percepe o lipsă de conștientizare a momentului de turnură prin care trece poezia europeană din partea scriitorilor români și nădăjduiește ca poezia românească să atingă un anumit grad de universalitate: „Am sentimentul că poezia europeană se află în preajma unei ofensive de tipul romanului sud-american. Dar, această ofensivă pare că se tatonază pe ea însăși iar în cazul nostru al poezilor români și al locului lor în eventuala desfășurare de forțe pare că lipsește momentul conștientizării. N-am simțit în ultimii ani dezinvoltura unei asemenea autodumiriri, n-am receptat acea ridicare la abstract sau la general care să poată transforma o limbă de circulație restrânsă într-un prilej de a spune lucruri care să intereseze acut o lume întreagă”. ■ Olimpiu Nușfelean remarcă maturitatea scriitorilor tineri: „Important este că, de la prima sau a doua carte, tânărul scriitor dă dovadă de multă maturitate artistică. Aceasta deoarece el își epuizează unele «experiențe artistice» în timpul lecturii și își definește de la bun început propriul drum. Nu mai apar devieri spectaculoase de traiectorii. Tânărul scriitor se lasă mai puțin dirijat de diverși curenți de aer”. ■ Asemenea lui Ioan Groșan, Nicolae Iliescu remarcă înclinația noii generații de scriitori către realism: „Specificul literaturii ultimilor ani rezidă în implicarea individului în istorie, ca martor și ca făuritor al acestuia. Hrănindu-se din programul realismului, literatura ultimilor ani impune examenul lucid al conștiinței, [...] se potențează prin denudarea procedurilor, preocupare a poezilor contemporani, de la echinoxii și până la debutanți ca Traian T. Coșovei. În domeniul prozei marilor epopei ale satului sau ale

orașului frământat de conflicte le iau locul șantierele socialismului, satele cooperativizate, uzinele și școlile. Se recompune, de asemenea, perioada primilor ani ai regimului democrat-popular. Noile relații impun observarea resorturilor sociale și politice, romanul oprindu-se asupra problematicii individului și a implicării lui într-o colectivitate nouă”. ■ În *Radiografia unui succes: Mihail Sadoveanu, „Mitrea Cocor”*, Ion Cristoiu analizează ecoul răsunător avut de romanul cunoscutului prozator în contextul primilor ani ai regimului comunist. Din punctul său de vedere, receptarea elogioasă a operei sale de către critică, mai rezervată sau dură cu alte creații similare, este strâns legată de concluziile dezbaterii din 23-23 iulie 1949 de la Secția de propagandă și agitație a C.C. al Partidului, publicate în „Scânteia”, care enunțau renunțarea la criteriul estetic în judecarea unui compoziții literare, în favoarea celui ideologic: „...dezbateră din 23-24 iulie 1949 de la Secția de propagandă și agitație a C.C. al Partidului, va constitui, prin concluziile sale ferme, expuse în «Scânteia» din 2 august 1949 [...] o puternică lovitură dată exigenței față de realizarea operelor literaturii noi ca dimensiune esențială a comentariului critic. Acest moment de cotitură în istoria criticii noastre literare [...] va avea drept principală consecință reducerea la minimum, pentru o anumită perioadă de timp a exigenței criticii literare față de calitatea, de realizarea artistică a operelor noii literaturi”. ■ M. N. Rusu consideră că lirica lui Ion Gheorghe, esențializată de antologia *Proba logosului* (Minerva, 1979), se află sub semnul ancestralului și al arheologiei spirituale: „...preocupat de a redescoperi «căile pământului» românesc, Ion Gheorghe încearcă să-și treacă pașii «înspre mari pustietăți trăite de demult», imaginând un fel de arheologie spirituală și lirică, în lumea satului ancestral și contemporan”. ■ Antologia lui Virgil Mazilescu, *va fi liniște va fi seară* (C.R., 1979), este atent sondată de Dinu Flămând, în viziunea căruia misterul sintactic este trăsătura definitorie a acestei poezii: „Liantul poeziei lui Mazilescu ține de un indicibil mister sintactic, mister pe care, dacă încerci să-l asediezi cu răbdare carteziană, îl întorci împotriva poeziei”. ■ Constanța Buzea semnaleză debutul lui Augustin Iza cu volumul *Terase de apă* (Albatros, 1979) ■ Evoluția poetică a lui Ion Mircea este urmărită de Liliana Țigănescu în rubrica sa *Tineri poeți și premisele evoluției lor*, ultima operă a acestuia, *Tobele fragede* (Dacia, 1978), confirmând direcția lirică conturată de volumul de debut, *Istm*, cu mici abateri formale prin prezența pregnantă a unor forme epice ca fabula, parabola și construcțiile alegorice. ■ Darie Novăceanu prezintă în rubrica de carte străină volumul *Cărțile* de Jeșuș Torbado și Manuel Leguineche.

• [„Argeș”, nr. 3, septembrie] Editorialul redacțional *Întâlnire cu viitorul* este așezat sub genericul *Congresului al XII-lea*. ■ Prima pagină găzduiește poemul *Ogor* de Mihai Beniuc. ■ Dan Rotaru scrie despre cea de-a II-a ediție a Festivalului Național „Cântarea României”, oprindu-se și la succesele argeșenilor, care „constituie, și ele, o dată în plus, ilustrarea forței artistice pe

care o are socialul, uriașele transformări și semnificativele victorii înregistrate aici, în Argeș, pe plan economic punându-și amprenta pe conștiința artistică a acestui perimetru geografic”. ■ În *Cuvântul partidului – glasul țării*, Emil Răcilă aduce în prim-plan semnificațiile momentului politic de la 23 August 1944 și activitatea – clandestină – a mișcării comuniste din perioada statului național-legionar și, mai apoi, a dictaturii militare antonesciene. ■ Două pagini sunt închinat *Anului XXXV al libertății și demnității noastre*, cuprinzând mai multe materiale care glorifică realitățile social-politice din țară. □ Între autori, Dan Giurea, care semnează *Memoria carnetului de reporter*, adunând zece instantanee socialiste argeșene, Alexandrina Ionescu, discutând despre „viziunea profund științifică și novatoare a tovarășului Nicolae Ceaușescu” din volumul *Bunăstarea poporului – obiectiv fundamental al politicii partidului*, Emil Munteanu Retevoescu, care „străbate” *Greul drum al luminii* la șantierul de pe Lotru, și Ion Ciurea, cu *Semnificația etică și umană a industrializării*. □ Există și un „acompaniament” liric, datorat Ludmillei Ghițescu și poezilor populari Ion Ghinescu și Ilie Dobre. ■ În alte două pagini, *Coloane la epopeea patriei*, cu texte consacrate faptelor de arme de la 23 August: *Rolul armatei în momentele supreme* de colonel G. Pintilie și Camelia Marinescu, *23 August în muzeul de la Câmpulung* de Ștefan Trâmbaciu și *264 de zile pentru eternitatea Diviziei a 3-a Infanterie*, de Dan Giurea. □ T. Mavrodin întregește grupajul retrospectiv cu *August 1944 în Argeș*. □ Versuri ocazionale de Veronica Obogeanu, Ion Popa Argeșanu și Ion Bănuță (*Poem în august*). ■ Alte materiale: la *Știință și umanism*, sub genericul *Documentele Congresului XII*, Ioan Voicu „cântărește” *Carate ale creativității românești*, Lucian Tudose „deschide” *Ferestrele dinspre oraș ale satului*, aflând „câteva comune argeșene aspirante îndreptățite la titlul de oraș”, iar *Ancheta „Argeș”* propune dezbaterea *Energia – realități, preocupări, perspective*. ■ Paginile de mijloc sunt consacrate izbânzilor argeșene în cadrul Festivalului Național „Cântarea României”. □ Între acestea, e semnalat locul I pe țară obținut la concursul revistelor școlare de „Sânziana”, publicația Liceului piteștean „Zinca Golescu”. □ Nu lipsesc nici laureații argeșeni de la concursurile literare ale „Cântării României”: Marin Ioniță, Octav Pârvulescu, Elisabeta Novac și Corina Budescu. ■ Dumitru Anghel recenzează antologia *Folclor poetic din Argeș*, îngrijită de Adriana Băjan și S.I. Nicolaescu. ■ *Cronica literară* este „acoperită” de S.I. Nicolaescu. Redactorul-șef adjunct al revistei „survolează” volumul *Clasicism și tendințe clasice în literatura română* de Dim. Păcurariu, „o carte care-și propune obiective ambițioase și pe care le atinge cu succes”: „Dacă demonstrația existenței tendințelor clasice în literatura veche, premodernă și cea din ultimele decenii ale secolului al XIX-lea ni s-a părut într-un fel normală, am fost interesați, în schimb, de sublinierea spiritului clasic la unii scriitori considerați emnamente romantici (Eminescu) sau realiști (Caragiale). Marele poet avusese posibilitatea unui dialog permanent cu literatura și cultura Greciei antice, astfel

că, alături de structura lui psihică, organic echilibrată, se mulează, pe lângă alte numeroase tendințe, idei și sugestii din aceste surse. [...] Aceeași acribie în cercetarea sensurilor clasice o va întâlni cititorul în capitolul despre Caragiale”. ■ Adriana Băjan prezintă *Două studii despre folclor: Retorica folclorică* de Gheorghe Vrabie și *Poetică folclorică* de Ovidiu Bârlea. ■ La *Cartea de critică*, Ion N. Voiculescu discută *Eseu despre generația războiului* de Emil Manu, dezvăluind unele lacune ale volumului, dar fără a-l „deposeda” de merite pe autor, ci oferindu-i o frază generoasă: „Lucrare de referință în domeniul istoriei literare și al criticii aplicate, noua contribuție a lui Emil Manu îl așază alături de marii specialiști, iar rigoarea științifică și stilul alert și de acuratețe fac din acest *Eseu...* o lectură antrenantă și de real câștig în ceea ce privește cunoașterea tuturor forțelor scriitoricești ignorate cândva”. ■ Premiul obținut de Dan Rotaru din partea Asociației scriitorilor din Craiova pentru volumul de versuri *Sunetul visării* beneficiază de o însemnare anonimă. ■ În *Perenitatea criticii*, Voicu Bugariu „reciclează” câteva idei de bun-simț: „Un critic care scrie doar despre cărțile la modă, invariabil pozitiv, riscă să se blazeze timpuriu, să-și tocească stilul și preferințele asociaționale. Se întâmplă astfel ca un critic care țintește în mod vădit «trecerea la posteritate», prin cultivarea unui număr limitat de scriitori apreciați ca rezistenți să piardă ipoteticul său loc în conștiința literară a viitorului, din cauza scriiturii sale, secătuite de osanale deșănțate, banalizată de preacticarea excesivă a ditirambului”. ■ Mihai Ilovici, elev, cândva, la Liceul din Găești, al profesorilor Șerban Cioculescu și Vladimir Streinu, publică evocarea *In memoriam G. Călinescu*: „Pe G. Călinescu l-am cunoscut în anii mei de studenție, prin 1930-1932, după ce acesta se înapoiase din Italia, unde funcționase ca profesor la Școala Română din Roma. Era acum profesor de limba italiană la liceul «Gh. Șincai» din Capitală și scotea, cu banii proprii, revista «Capricorn», cu care făcea schimb confratern revista «Cristalul» a ambițiosului găeștean care zăcea în mine (tipărită tot cu banii proprii dintr-o jumătate de bursă la cantina studentească, obținută prin concurs la catedra de filologie romanică a savantului profesor Ovid Densușianu – Premiul «Stârcea»). Mihai Ilovici fixează în timp și o întâlnire pe meleaguri argeșene cu ilustrul critic și istoric literar: „Ultima oară când l-am revăzut a fost în vara lui 1957, în trecerea lui prin Pitești, într-o excursie cu un grup de cercetători ai Institutului de istorie, teorie literară și folclor, în frunte cu criticul Ovidiu Papadima. M-a recunoscut imediat în grădina unui restaurant și m-a întrebat ce mai lucrez. M-am mirat că m-a putut recunoaște după 25 de ani de la prima vedere, iar el mi-a replicat cu o perfectă memorie: «Nu scoteai *Cristalul*, despre care am scris în *Istoria* mea, la capitolul reviste tinerești, iar eu scoteam *Capricorn*? E bine că te ocupi de un scriitor de certă valoare cum e Camil Petrescu...». Din vara lui 1957 nu l-am mai văzut..., căci stăteam izolat la Pitești, dar îi urmăream cu interes activitatea”. ■ La *Eminesciana*, Victor Marina „desfășoară” *Note asupra comparației în poezia lui Eminescu*. ■ Monografia

lui Emil Ghițulescu despre Vasile Alecsandri, care constituie debutul autorului, e semnalată de Vasile Măruță, acesta descoperind în volum „o încercare îndrăzneată de a relansa, cu argumentele logicii și psihologiei literare, firul dezbaterilor despre Alecsandri [...]”. □ Sub anonim sau, poate, tot sub semnătura lui Vasile Măruță (așezarea în pagină nu exclude această ipoteză), este recenzată cartea de interviuri *Șapte pași spre viață*, datorată lui Nicolae Stoicescu și Andrei Lenard. Volumul adăpostește și convorbiri cu Ioan Alexandru sau Gheorghe Tomozei. ■ Mai mulți membri ai unor cenacluri din Argeș, Olt și Vâlcea sunt prezenți – unii dintre ei, citim în nota semnată „Argeș”, aflați la ora debutului – într-un grupaj de versuri. ■ C. Zărnescu, directorul Teatrului „A. Davila” din Pitești, acordă un interviu – nesemnat – despre noua stagiune. ■ În ultima pagină, Cristian Unteanu se alătură grupajului politic: „«Ceașescu-România», definire simbolică a unei existențe puse în slujba poporului român, a edificării unei lumi a dreptății și înțelegerii, înseamnă azi dialogul pe care l-am stabilit, pe multiple planuri, cu popoarele de pe întreg globul, o concepție și o activitate dedicate generațiilor prezentului și viitorului, progesului și bunei înțelegeri. Mărturie concludentă, zecile de volume sintetizând gândirea politică și inițiativele președintelui Nicolae Ceaușescu, volume consacrate personalității și prezenței pe scena internațională a președintelui României, volume ce au apărut în peste 25 de țări, bucurându-se de un impresionant ecou, de o călduroasă primire din partea cititorilor”. □ *Coloane la epopeea patriei* „înălță” și Mircea Mușat (*Politica de alianțe a P.C.R. în pregătirea lui August 1944*) și Ion Spălățelu (*României în rezistența antifascistă*). ■ Androas Rados și Leonida Maniu traduc, din limba greacă, un poem al lui Makis Apostolatos, care omagiază România.

• [„Astra”, nr. 3, septembrie] Sunt publicate poeme de Ion Mânzălescu în întâmpinarea Congresului al XII-lea și poeme omagiale dedicate lui Nicolae Ceaușescu de Constantin Olteanu. ■ La *Cronica de librărie*, Ion Hațeganu semnalează apariția cărții *Literatură și eveniment* (Ed. Eminescu, colecția Permanențe-Perspective) de Anatol Ghermanschi. George Macoveșcu prefătează volumul, referindu-se la „atitudinea profund patriotică” pe care o exprimă poeții, prozatorii, dramaturgii și criticii literari selectați în legătură cu două evenimente importante ale istoriei românilor: Revoluția de la 1848 și Unirea Principatelor. □ Petru M. Haș recenzează al doilea volum de poezie semnat de Ion Stanciu, *Ființa concretă*. ■ La rubrica *Succese ale literaturii contemporane*, figurează volumul de debut în poezie semnat de Constantin Popa, *Cuvinte învinse*, recenzat de Dan Tărchilă. □ Daniel Amurg comentează al doilea volum de poezie al lui Gabriel Chifu, *Realul eruptiv* (Ed. Eminescu, 1979). □ Anatol Ghermanschi prezintă studiile critice semnate de Mircea Tomuș, *Opera lui I.L. Caragiale și Mihail Sadoveanu. Universul artistic și concepția fundamentală a operei*. Comentatorul remarcă atitudinea diferită a autorului în cele două studii vizavi de exegezele anterioare: dacă, în ceea ce-l

privește pe Caragiale, criticul este convins că profilul dramaturgului nu poate fi «sculptat decât în reliefurile unei interpretări mai vechi», în cazul lui Mihail Sadoveanu, preferă abordarea solitară care urmărește identificarea „filonului de bază al operei”. □ Aurel Chiuzbăian recenzează volumul de poeme *Temerile lui Orfeu*, de Radu Cârneli (C.R.). ■ Este semnalat un eveniment editorial – apariția antologiei omagiale *Izvoare neseocate*, cu o selecție de poeme realizată de Violeta Zamfirescu și Aurel Martin, printre care se găsesc și creații ale poezilor brașoveni Vasile Copilu Cheatră, Iv Martinovici, Hans Schuller, Ștefan Stătescu, Nicolae Stoe. ■ Simion Bărbulescu publică un eseu despre poezia politică, oprindu-se asupra poezilor grupați în jurul revistei „Astra” care înțeleg să exprime un mesaj poetic legat de „aspirațiile cele mai înalte ale epocii în care trăim”. ■ Cu ocazia împlinirii a 35 de ani de la eliberarea Poloniei și de la „revoluția de eliberare națională și socială antifascistă și antiimperialistă” din România, revista „Astra” și revista poloneză „Nad Odrze” au făcut schimb de materiale pentru cunoașterea reciprocă a redactorilor ambelor reviste și a scriitorilor din Brașov, respectiv Zielona Góra. ■ Suplimentul „Astrei” conține materiale despre a doua ediție a Festivalului Național „Cântarea României”, menționându-se lucrările din partea județului Brașov, ajunse în faza finală a concursului și premiate. Dan Tărchilă a obținut premiul I, cu piesa *Vasile Lucaciu*, Mariana Pîndaru, prezentă cu versuri, a obținut premiul al II-lea. □ De asemenea, sunt comentate lucrările scriitorilor care au obținut Premiile Asociației Scriitorilor din Brașov, Verona Bratesch, pentru volumul de poeme *În afara cercului* și Dan Constantinescu, tot pentru un volum de poezie – *Vatra*.

● [„Ateneu”, nr. 3] Numărul de toamnă se deschide cu textul redacțional *Dezvoltare și umanism*, care anunță Congresul al XII-lea al P.C.R.: „Numai prin munca noastră entuziastă, numai prin înzecirea eforturilor noastre vom întâmpina Congresul cu realizările pe care le dorim, ca o solidă cheazășie a ceea ce vom face pentru materializarea hotărârilor sale”. □ Ovidiu Genaru versifică un *Poem despre partid*. □ Prilejuit, de asemenea, de apropierea Congresului al XII-lea, bilanțul literar realizat de Vasile Sporici, *Prezențe literare băcăuane*, nu este, astfel, lipsit de accente politice: „Perioadă de grandioase realizări materiale, anii de după Congresul al XI-lea al Partidului Comunist Român s-au dovedit și în planul vieții spirituale foarte rodnici. Retrospectiva lor ne dă mari satisfacții, dar, comuniști fiind, credem în posibilitatea unor realizări superioare. Ca și în alte sectoare ale culturii, în literatură s-au creat în acest interval opere deosebit de valoroase, pătrunse de spiritul timpului, executate cu remarcabilă măiestrie. Recapitulările din acest număr al revistei încearcă, încadrându-se în ansamblul discuțiilor din presa noastră, să evidențieze aspectele dominante ale etapei în literatură, valorile ei veritabile, ideile importante. Am solicitat colaboratorilor o privire pătrunzătoare, nuanțată și exactă; opinii literare, nu dări de seamă”. Bilanțul lui Vasile Sporici include „nume de proveni-

ență «ateniană» ca George Bălăiță, Eugen Uricaru, Ovidiu Genaru, Ion Roșu, proaspăt deținător al premiului de poezie al Uniunii Scriitorilor”, dar și pe Mihai Sabin, Calistrat Costin, George Genoiu, Horia Gane, Sergiu Adam, Constantin Th. Ciobanu, Carol Isac. În finalul articolului, redactorul revistei evidențiază ce anume îi unește pe toți acești autori: „Nu intenționăm să formulăm concluzii globale asupra creației acestor scriitori, întrucât aproape despre fiecare paginile noastre au cuprins, la timpul potrivit, cronici, recenzii, analize sau profiluri mai mult sau mai puțin detaliate. Ei sunt prea diferențiați tematic, poate chiar – dacă nu sigur – și valoric – dar un lucru le rămâne totuși comun, atât lor cât și celorlalți scriitori de pe aceste meleaguri, mai mult sau mai puțin cunoscuți, mai vârstnici sau care bat încă la porțile consacării, ori doar ale debutului: este vorba de angajarea lor fermă în marele front al creației militante, patriotice, sub semnul esteticii marxiste”. ■ Câteva evocări ale generalului colonel veteran Marcel Olteanu sunt împărțite în trei tablete: *O mână de viteji din August 1944*, *Apărătorii podului Băneasa* și *Cu prețul vieții*. □ Dumitru Zaharia restituie unele documente inedite despre *Acțiuni antifasciste ale oamenilor muncii de pe Valea Troțușului în anii premergători eliberării*, motivându-le importanța: „La chemările Partidului Comunist Român, muncitorii mineri, cei de la întreprinderile forestiere, textiliștii, petroliștii n-au conținut activitatea revoluționară menită să ducă la răsturnarea dictaturii în fruntea căreia se afla Ion Antonescu. Documentele pe care le prezentăm constituie puternice mărturii contemporane, care evidențiază permanenta stare conflictuală dintre masele de lucrători și autoritățile statale, patronii celor mai diferite întreprinderi industriale din cuprinsul județului Bacău, aspecte ale opoziției organizate care, în final, au contribuit la înlăturarea dictaturii de la conducerea României”. ■ *Apreciind Conținutul educativ, militant, revoluționar* al Festivalului național „Cântarea României”, un „Comentator” redă lista tuturor premiilor obținute de băcăuani la faza finală a competiției. ■ Despre *Deveniri și mutații* ale literaturii române din ultima perioadă discută Cristian Livescu, având în vedere atât domeniul prozei, cât și pe cel al poeziei. Schimbările de accent de din proză s-ar datora, conform autorului, unei „neîncrederi în sine a ficțiunii, care din «obiectivă» devine din ce în ce mai «subiectivă». Cu alte cuvinte, organizarea ficțiunii trece în prim-planul romanului mai nou, împreună cu o relativizare declarată a «martorilor» și a memoriei personajelor care participă la încheierea acțiunii”. În privința poeziei, Cristian Livescu susține că „tendința ușor sesizabilă a ultimilor ani, pe planul retoricii poeziei, a fost abolirea metaforei, acțiune neașteptat de amplă, la care poeților afirmați în deceniul opt li s-au alăturat – lucru notabil – și poeți ai celorlalte generații”. ■ Începând prin a face o „succintă incursiune în exegeza mai reprezentativă a liricii lui Cârneli”, și citând, în acest sens, și opiniile favorabile exprimate de Eugen Barbu în *O istorie polemică și antologică a literaturii române*, Vlad Sorianu se oprește, apoi, la *Temerile lui Orfeu*, volum care atrage atenția prin

„claritatea limbajului liric”, „transparența lui clasicizantă și totuși atât de actuală prin autodetașare lucidă – nu rece – față de tirania eului liric”. ■ Din *Jurnalul de lectură* al lui Constantin Călin putem citi analizele a trei cărți. Prima dintre ele, *La răspântii...* de Calistrat Costin, ar fi „un fel de roman-eseu, mai exact o imbricare calculată de parabole, dezbateri și meditațiuni”. Un roman, însă, nereușit, pentru că, deși „Dexteritatea de literat a lui Calistrat Costin e incontestabilă”, „ipostaza de romancier e neconvingătoare. Deprins cu lucrări de mică suprafață, el nu stăpânește încă tehnica, disciplina genului românesc”. □ Cea de-a doua carte asupra căreia se oprește Constantin Călin e *Albastru de Bucovina*, aparținând ziaristului sucevean Ion Beldeanu, „ambitios și bucovinean statornic”, care „reia și continuă prezentarea reportericească a regiunii din nord-estul țării, începută în *Destine din Nord*”. □ Cea de-a treia și ultimă carte din *Jurnalul de lectură* este una de versuri, *Porțile lui septembrie* de Constantin Th. Ciobanu, poet căruia cronicarul îi oferă și un sfat: „Pentru a se impune ca poet, Constantin Th. Ciobanu trebuie să-și personalizeze în continuare mijloacele și mesajul. Lesne reparabile, influențele liricii «clasice» – eminesciene, barbiene și, îndeosebi, călinesciene – sunt, în prezent, mult prea frecvente. Scriitorul trebuie să uite prima sa meserie, aceea de profesor”. ■ Ion Maxim raportează *Raza de cobalt* de Dumitru Popescu la noțiune de tragic: „Oricum am privi tragicul, el rămâne o angajare esențială, în primul rând, o categorie estetică, în al doilea, dar indiferent de perspectiva ontologică și estetică, ce nu mai pot fi despărțite, neliniștea și căutarea de sine dincolo de limite rămân pentru totdeauna condiții ale tragicului. În acest sens, poemele volumului *Rază de cobalt* [...] sunt străbătute de la prima la ultima de un fior tragic. Și pentru o conștiință lucidă nici nu poate fi altfel, dacă-și îndreaptă meditația spre existență și limitele ființei umane”. ■ Deși aduce și câteva obiecții privitoare la selecția autorilor sau revistelor analizate, Ion Alex. Angheluș consideră că volumul lui Emil Manu, *Eseu despre generația războiului* „se anunță drept cea mai substanțială, mai serioasă lucrare a autorului, care oferă un instrument de lucru nu numai folositor, ci și de o atracțioasă ținută intelectuală”. ■ C. Isac amintește *Dramaturgi băcăuani* de ieri și de azi ale căror piese „au un pronunțat caracter militant în sensul adoptării țelului major al perfecționării morale a omului ca punct de reper al conflictului dramatic”: George Genoiu, Ovidiu Genaru, Mihai Sabin, Viorel Savin, Gh. Drug, Ion Ghelu-Destelnica, Mureș Covătaru, Marin Cimponieriu, Gh. Freamăt, Tudor Sandu. ■ George Genoiu remarcă *Antologii și studii teatrale* recente, trecând, rapid, în revistă următoarele titluri: *Istoria literaturii dramatice românești și a artei spectacolului* (Virgil Brădățeanu), *Antologia piesei românești într-un act* (Valentin Silvestru), *Teatru și umanitate* (Ion Zamfirescu), *Trecut și prezent în teatrul românesc* (Mircea Mancaș), *Jocul situațiilor dramatice* (Vic Mândra), *Teatrul nostru cel de toate serile* (Mira Iosif). ■ Ediția de *Scrisori către Ovid Densusianu*, cu o selecție de 458 de epistole din cele peste 2000 existente, în

coordonarea lui Liviu Onu, este întâmpinată favorabil de către Marin Buga. ■ Octavian Voicu „se îmbarcă” în *Corabia seminței* „dirijată” de Sterian Viocol, „poet pe care îl așteptăm cu interes, în continuare”. ■ Romanul lui Vasile Andru, *Noaptea împăratului*, reprezintă „o glorificare profundă și patetică a dacilor și a ținuturilor carpato-dunărene”, dar și, susține Fl. Dimoftache, „o frumoasă și frapantă alegorie, iar rândurile lui au un foșnet elegiac și măreț de *Memento mori* eminescian, din care, se pare, au fost preluate sugestii”. ■ Prozele scurte ale lui Alexandru Papilian din *Făpturi neînsemnate* ar forma, conform lui Mircea Dinutz, „un ciclu de instantanee, concise, cu adevărat remarcabile”. ■ Debutul lui Apostol Gurău, cu *Începutul verii astronomice*, ne ar pune „în fața unei bune promisiuni”. C. Trandafir notează și indiciile care l-au îndreptat spre o asemenea concluzie: „Tânărul prozator adoptă rigorile prozei de notație realistă, fără să fie încercat, deocamdată, de plăcerea plonjării în abisal și în fantastic, cum se întâmplă îndeobște. Preferă observația directă cu aparență de libertate totală; o franchețe care nu aparține totuși consemnării reportericești, ci percepției artistice veritabile”. ■ N. Nicolescu întâmpină „cu interes sporit” și cu „vie satisfacție” apariția studiului comparatist despre *Parnasianism* al Margaretei Dolinescu, studiu căruia i se recunoaște, înainte de toate, „apostolatul”: „Este prima dată când critica noastră se încumetă să realizeze o sinteză despre curentul parnasian în existența lui pe plan universal, integrând, în același timp, și ipostaza românească parnasiană”. ■ Poezii de: Val Talpalaru, George Chițimuș (*A scrie despre patrie*), Ioan Enache, Cornel Galben, Candiano Priceputu, Ion, Cârnău, Ion Machidon (*Patria în august*), Agatha Grigorescu-Bacovia, Octavian Voicu, Ion Beldeanu (*România*), Marcel Mușeanu, Radu Felecan, Iancu Grama. □ *Atlasul liric* este completat cu versurile următorilor poeți străini: spaniolul Jorge Guillén (în traducerea lui Andrei Ionescu), grecul Yiannis Ritsos (în românește de Yannis Veakis), angolezul Agostinho Neto și sudanezul Tadj-as-sir Hasan (ambii tălmăciți de Geo Vasile). ■ Colette Corbu realizează „un fel de antologie a scrierilor și declarațiilor aparținând unor remarcabili oameni de cultură, cea mai mare parte prilejuite de editarea acestor opere [ale lui Nicolae Ceaușescu] în diferite țări”. Sunt, astfel, grupate sub titlul *Pe toate meridianele, interes și prețuire* texte semnate de: Kurt Waldheim (secretar general al O.N.U), prof. Giancarlo Elia Valori, El Sayed Farag Fuad (scriitor și publicist din Egipt), prof. dr. Lokesh Chandra (directorul Academiei internaționale de cultură indiană), Luis Nagel (editor din Elveția), Tsuneo Ikeda (președintele editurii japoneze „KKobunsha”), Nicola Tetti (directorul general al editurii italiene „Il Calendario del Popolo”), Abdul Fateh A. Hamid (publicist din Kuwait), J.S. Bright (scriitor din India), Lambros Zogas (scriitor din Grecia), Kenzo Kono (om politic din Japonia), Stan Newens (om politic și publicist din britanic), Carlos Loret de Mola (publicist și om politic din Mexic), prof. Bedrettin Tuncel (membru al Consiliului Universității din Ankara), Per Olof Ekström (scriitor suedez), prof. dr. E. Masini (se-

cretar general al Federației mondiale pentru studierea viitorului), Michel P. Hamelet (publicist francez), Guillermo Nolasco Juarez (editor argentinian).

● [„Cinema”, nr. 9] La invitația revistei, Dinu Săraru scrie despre starea cinematografilei (*Deci se poate. Dar...*). Atitudinea autorului *Clipei* este una tranșantă și critică, denunțând explicit falsificarea adevărului în anumite pelicule: „Cu ce să încep? Cu o gravă lipsă de curaj. E vorba de curajul lucidității, mai întâi. Luciditatea de a aborda chestiunea frontal, responsabil, cu conștiința că este, până la urmă, cazul să lăsăm ceva în urma noastră și anume *nu numai numărul peliculelor proiectate*, pentru că nu putem îmbogăți patrimoniul cultural al viitorimii numai cu cifre statistice. Nici nu e cazul acum, la sfârșitul secolului douăzeci, când în lume se fac filmele care se fac, noi să-i dăm înainte cu lozinca binecunoscută de la mijlocul secolului nouăsprezece, adaptată, firește, noii arte: «Filmați, băieți, numai filmați!». Eu sunt dintre aceia care consideră că actuala realitate social-politică românească oferă prin tulburătorul, absolut tulburătorul ei univers spiritual, o șansă unică pentru creatorul de film și nu numai de film. Însă un creator autentic de film nu va putea niciodată accepta să descrie acest univers numai pentru «vederile» unui «grup de tovarăși» de la o casă de filme sau alta, care la rândul lor au acasă «un grup de tovarăși de familie», cărora doresc să le asigure o viață liniștită și o masticajie corespunzătoare, netezind cu o perseverență nemaipomenită toate asperitățile vieții noastre de toate zilele, chiar și pe acelea care conduc la înghesuirea *lor* în autobuze când vin dimineața la birouri cu nasturii în mână. [...] Ce noutăți să vă spun eu când se știe că teoretic nouă, în România, nimeni nu ne cere să falsificăm viața pe care o trăim și totuși în filme se petrece o viață vătuită, de incubator, nu se zgârie nici un zidar, nu curge sânge nici când se taie puii la abatorul de pui, toată lumea e încălțată cu pantofi cu crep și nimeni nu face nici un fel de zgomot când trece prin viață, iar majoritatea filmelor noastre de actualitate sunt ca florile de plastic și am impresia că sunt produse de aceeași centrală și chiar filmele istorice sunt la fel, sângerează numai capetele turcilor, mustățile voievozilor noștri rămân neclintite, ca să nu mai spun că toți domnitorii au făcut cel puțin un curs seral de învățământ de partid”. Dinu Săraru încheie pledoaria pentru autenticitate invocând un moment-cheie din ecranizarea romanului său: „În filmul *Clipa* nu numai că nu mi s-a cerut să renunț la nici o replică de către cei cu adevărat competent responsabili, ca mai mult, mi s-a cerut să introduc o scenă de o extremă duritate politică prin adevărul ei. Se poate, repet și închei”. ■ Mircea Diaconu semnează un reportaj de pe platoul de filmare al peliculei *Duios Anastasia trecea*, ecranizare după nuvela omonimă a lui D.R. Popescu. ■ Întâmpinând viitoarea premieră, Eugenia Vodă scrie despre *Zbor planat* (scenariul: D.R. Popescu) în articolul *Un șantier imens transformat în platou de filmare. Un film despre tinerețe, speranță, încredere*. ■ În cadrul grupajului *Puteți să povestiți o secvență din viitorul dumneavoastră film?*, realizat de Mariana Ioan, Ion Băieșu dezvăluie o scenă din *Omul ca-*

re ne trebuie. ■ Radu Cosașu întreține, în continuare, rubrica *Filmul, document al epocii – Documentul, sursă a filmului*.

● [„**Convorbiri literare**”, nr. 9] Editorialul *Marele arhitect al patriei*, semnat C.L., deschide revista cu un îndemn pentru „presa din țara noastră chemată să contribuie, prin mijloacele sale specifice, la ridicarea conștiinței revoluționare, la creșterea combativității și fermității oamenilor muncii, la educarea patriotică și cetățenească a maselor de cetățeni”. ■ P. Constantin organizează grupajul *Literatura și spiritul revoluționar*, care găzduiește opiniile lui Paul Balahur (*Literatura și reinnoirea formelor*), Grigore Ilisei (*Trăim în miezul unui ev aprins*), Dumitru Micu (*O necesitate vitală*), Ioanid Romanescu (*Ideile și faptele unui timp*) și Vlad Sorianu (*Piscurile cele mai înalte*). □ Dumitru Micu lămurește, de pildă, ce „înțelegem însă prin «spirit revoluționar» când avem în vedere dinamica dezvoltării istorice a artei”: „În limbajul critic curent, cel de al doilea temen al sintagmei denumeste, adeseori, caracteristicile acelor opere, școli și mișcări artistice care înscriu în istoria unui domeniu oarecare al creației momente de secesiune bruscă, de diferențiere violentă și spectaculoasă. Revoluționare prin excelență sunt, în această accepțiune, curentele de avangardă. La o cercetare mai riguroasă, acest mod de a vedea lucrurile se dovedește unilateral. [...] Nu e absolut necesar, întotdeauna, ca o revoluție să se declanșeze în expresie violentă. Caracterul unei opere, al unei direcții artistice, al unui stil nu se stabilește în abstract; el se precizează într-un context, într-un sistem, adesea foarte complex, de raporturi. Există (și în artă) situații în care insurecția devine o necesitate vitală, în care impasul creației e de așa natură încât numai o explozie poate salva arta de la o moarte iminentă, prin sufocare. Cei ce provoacă pe tărâmul artei răsturnări și restructurări nu stau evident – înainte de a porni la acțiune – să analizeze meticolos situația literelor, artelor plastice sau a muzicii, spre a proceda, organizat, la modificarea ei doar dacă o vor fi găsit efectiv nesatisfăcătoare. Artiștii creează, pur și simplu. Când creează în opoziție cu ceva, o fac, nu rareori, sub impulsul unor impresii de moment; când neagă o întreagă orientare, situarea la antipod le este dictată, unora cel puțin, de o neputință pur subiectivă de a adera la un anumit tip de artă. Drept urmare, nu toate «revoluțiile» reușesc. Realele înnoiri se obțin de pe urma acelor demersuri care, vorba lui Ibrăileanu, sunt «selectate» de epocă, de societate, care corespund unor necesități obiective de transformare, într-un teritoriu sau altul al creației. [...] Dar, încă o dată, cursul evoluției nu se schimbă doar ca urmare a inovațiilor (mai ales formale) ostentative, doar sub impactul mișcărilor de avangardă. Eminescu a revoluționat poezia românească fără a violenta limbajul liric creat de înaintași, ba chiar aducând (în *Epigonii*) un vibrant omagiu poeților dinaintea sa, care «au scris o limbă ca un fagure de miere». Nici Macedonski n-a urmărit ruperea «poeziei viitorului» de cea creată în trecut. Tentativa lui (izbutită) a fost tocmai de a redinamiza «spiritul muntean», eclipsat pentru un timp de cel moldovenesc, de

a-i reintegra în ansamblul valorilor active pe Heliade Rădulescu, Alexandrescu, Bolintineanu”. ■ Rubrica de *Prezențe contemporane* se redenumeste, dar își păstrează formatul. Astfel, din *Literatura anilor noștri*, sunt selectați tot doi scriitori, de această dată Adrian Păunescu și Corneliu Sturzu. □ Lucian Vasiliu discută *Lirica socială* a lui Adrian Păunescu care, „mai mult decât oricare poet contemporan”, „posedă un real simț al istoriei”: „Lozinca atât de compromisă de proletcultism depășește, în cazul lui, sfera semantică peiorativă. Estetic, gesticulația hiperbolică pe care o cere o astfel de poezie își găsește justificarea în cele mai multe cazuri ale demersului. O anume poză și afectare, un anume polemism exacerbant, oratorismul și înflăcărea constituie trăsăturile afective certe ale acestei lirici extrem de dificile. Încrederea că poezia, prin forță și persuasiune, poate mobiliza întru mai binele social, conferă poetului aura de tribun, de *poeta-vates*. În acest sens, al dependenței de pragmatic, poezia lui Adrian Păunescu refuză abstracțiunile, speculațiile filosofarde. [...] Chiar dacă poetul nu e filosof, oricum e un spirit dialectic de primă densitate, scrutând pătrunzător mediul social în alcătuirile sale de detaliu. Agitatorismul păunescian, ușor recognoscibil [...] s-a manifestat exemplar prin volumele *Istoria unei secunde*, *Repetabila povară* și *Pământul deocamdată*, cărți prin care poetul și-a consolidat universul liric particular, recte epica socială”. □ Dan Alexandru Condeescu asistă la *Un timp al mărturisirii* în lirica lui Corneliu Sturzu: „Poezia lui Corneliu Sturzu denotă un spirit grav și sensibil, a cărui luciditate sceptică împiedică, cu prețul unor melancolice renunțări, consumarea în vers a marilor gesturi ale neliniștii moderne, temperându-le sub rigorile formei (și titlurilor) tradiționale. Un echilibru tensionat între aspirații interioare contrare definește versul său ce (nu tragic, nici senin, dar autentic) oscilează între gustul amar al sarcasmului și farmecul discret al elegiei”. ■ La *Cronica literară*, Daniel Dimitriu scrie despre volumul *Scrisori imagine* al lui de Octavian Paler, „epistole” care „vorbesc despre iubire, singurătate și înțelepciune, mai mult despre toate la un loc și rareori despre fiecare în parte. Subiectul abordat este, fără îndoială, incomod, lucru vizibil în anumite momente. În general, demonstrația, mai exact spus pledoaria, are alura unui discurs inflammat, clădit pe un fundament asociativ mobil, mișcarea ideilor nefiind însă urmarea vreunei anarhii. [...] Dialogurile epistolare ale lui Octavian Paler formulează într-un stil de o frumusețe aproape senzuală întrebări menite să obțină un răspuns și răspunsuri capabile să declanșeze întrebări”. □ Alături, Al. Dobrescu discută substanțialul studiu monografic al universitarului Dumitru Micu, *G. Călinescu: între Apollo și Dionysos*. ■ La *Jurnal*, Constantin Pricop scrutează *Arca* lui Mihai Ursachi, antologie de versuri care constituie „un prilej de a desfășura o privire de ansamblu asupra creației autorului și a felului cum a fost ea receptată. Stărnind la început un interes în rândurile exegeților depășindu-l pe acela acordat îndeobște tinerilor, poezia sa a urmat să se fixeze împingând criticii la manifestări de virtuozitate în jocul subtil al nuanțelor,

practicat în anumite ocazii”. □ Val Condurache analizează romanul *Figuranții* de Maria Luiza Cristescu. Fiind, „înainte de toate, cronica unei familii ardelenene”, proza „vorbește despre autenticitate și convenție. Ironia pe care o conține face bine romanului de familie ardelenesc, pe care îl readuce la o viziune proaspătă a vieții”. □ *Firescul ca excepție*, volumul lui Mircea Iorgulescu, este recenzat de Mihai Dinu Gheorghiu, care evidențiază, în mod particular, o anumită secțiune a cărții: „Fără a fi inedite, textele reunite aduc o confirmare manierei interpretative și stilului combativ al criticului, atenția cititorului fiind atrasă însă mai ales de reconstituirea parabolică a personalității lui Dinicu Golescu, reconstituire formând uvertura cărții. Schița – căci despre o schiță critică este vorba – am fi preferat să aibă suprafața (romanescă) a întregului volum, ar fi preferat-o de altfel, cred, autorul însuși. [...] Făcându-ne să așteptăm o întreagă carte «Din vremea lui Dinicu Golescu», *Firescul ca excepție* confirmă totodată o remarcabilă prezență critică”. ■ În cadrul rubricii menite să surprindă *Personalitatea literaturii române*, universitarul și traducătorul francez Jean-Louis Courriol publică eseuul „*Ciuleandra*” – roman psihologic?. ■ Dan Mutașcu, Mira Lupescu și Ion Boroda sunt prezenți cu grupaje de versuri. □ Alte poezii semnează Ioanid Romanescu, precum și, reuniți sub titlul *Arpegii*, Ion Alex. Angheluș, Vasile Mihăescu, Corneliu Popel, Octavian Voicu, Corneliu Antoniu, Dionisie Duma, Sterian Vicol, Corneliu Cadelcu și Valeriu Stancu. ■ Putem citi două proze în acest număr: *Pentru cine cântă ciocârlia* (Elena Zafira Zanfir) și *Patimile celui din flori* (Stelian Baboi). ■ La *Contexte*, Constantin Coroiu exprimă *Simple gânduri despre admirație*: „Odată, cineva îmi spunea că dacă ar fi considerat mediocru în raport cu o mare personalitate, cu un om de geniu, să zicem de talia unui Nicolae Iorga sau G. Călinescu, nu ar avea decât să se bucure de o asemenea apreciere. Să observăm că noi am investit noțiunea de mediocritate, restrângând-o firește, doar cu câteva sensuri. Și poate nu am greșit, căci, precum se știe, acolo unde sensurile proliferază (uneori aberant) posibilitatea confuziei este cu atât mai mare. [...] Un teren în care mediocritatea se trădează mai mult ca oriunde este acela pe care l-am numi: al admirației și prețuirii. În *Scrisoare domnului Camus (Scrisori imaginare, C.R., 1979)*, Octavian Paler are o reflecție cu valoare de maximă: «Există oameni fără o vocație deosebită care știu să prețuiască și să admire; acest simplu fapt îi salvează de la mediocritate». Știind să prețuiască și să admire, asemenea oameni dovedesc, în fond, că, în ceea ce-i privește, mediocritatea nu este, ca să folosim tot o expresie a scriitorului din care am citat, o «mediocritate autentică», ce ține, cu alte cuvinte, de natura etică, esențial umană a acestora. Căci mediocritatea autentică ori e opacă la valoarea și frumusețea obiectului admirației, ori se simte ofensată, devenind violentă și «demitizatoare». Adesea, o astfel de mediocritate se manifestă în artă și literatură, cu deosebire în critica literară și artistică. Și nu e de mirare că au fost, sunt și vor fi probabil întotdeauna critici «excelenți» ai unor scriitori și opere

de raftul al doilea și al treilea, – care pot fi negate și chiar bagatelizate cu ușurință și, bineînțeles, cu «talent», dar numai atât. Așa cum nu e de mirare că sunt critici la fel de «excelenți» care, incapabili de a înțelege sau de a admira, ceea ce e același lucru, simplifică cu o voluptate perversă opere reprezentative și transpiră abundant trăgând de pulpana unor corifei ai creației în speranța deșartă de a-i trânti în țărână. În critică, mediocrul e cu atât mai nociv, cu cât este sau lasă impresia că e înzestrat cu inteligență, cu talent ori chiar numai cu vocația scrisului, că e obiectiv, principial, inflexibil, consecvent. Nimic mai dăunător, mai ales în domeniul ideilor, decât răutatea și neputința învelite în ambalajul strălucitor, și deci înșelător, al principiilor”. ■ D. Vatamaniuc urmărește *Ecouri ale publicisticii eminesciene în presa românească și străină*. ■ Ioana Em. Petrescu se arată, în lucrarea *Eminescu. Modele cosmologice și viziune poetică*, „erudită fără a fi greoaie, căutând a convinge și nu a epata”, consideră Liviu Antonesei. ■ Ion Apetroaie scoate în *Relief pe Gala Galaction și fabulosul folcloric*. ■ Geo Săvulescu identifică *Virtuțile devenirii* la C. Noica, analizând mai multe lucrări filosofice ale acestuia: *Rostirea filosofică românească* (1970), *Creație și frumos în rostirea românească* (1973), *Sentimentul românesc al fînței* (1978), *Spiritul românesc în cumpătul vremii, șase maladii ale spiritului contemporan* (1978). ■ La *Cronica edițiilor*, Dan Mănuță apreciază travaliul critic al lui N.A. Ursu, îngrijitorul primului volum de *Opere* Dosoftei: „N.A. Ursu are o anume imagine despre opera lui Dosoftei și o impune cu autoritate istoriei literare. Notele sale, atât de bogate și de precise, cuprind date extrem de prețioase pentru o monografie viitoare. Informațiile descoperite și puse în lumină de N.A. Ursu, fie mai de mult, fie cu prilejul ediției de față, se relevă drept contribuții de o indiscutabilă valoare în stabilirea unor paternități”. ■ C. Pătrașcu „colorează” o coloană a *Panoramicii editoriale* cu *Albastru de Bucovina*, volumul lui Ion Beldeanu. □ Adrian Oprina semnaleză volumul *Scrieri* de C. Stere. □ *Martirul* de Fănică N. Gheorghe este evidențiat de Gh. Bulgăr. □ Valeriu Gherghel scrie despre *Palimpseste* de Cornel M. Ionescu. □ Muguraș Brânzei „întoarce” *Cheița fermecată*, volumul lui Maurice Carême. □ Alina Nour „brăzdează” *Pământul fâgăduinței*, de André Maurois. □ Andrei Ioan semnaleză *Poeme* de Ana Blandiana, antologie în care recenzentul observă „foarte puțină spontaneitate”, „elaborarea fiind însă o chestiune de pură tactică și nu urmarea unei cenzuri cerebrale”. Mai mult, autoarea „pândește cuvântul simplu pe care, la momentul potrivit, îl prinde cu siguranță și agerime de felină. Eleganța și abilitatea gustului vin din știința de a domina perfect limbajul prin evaluarea subtilă a nuanțelor. *Poeme* e o carte de vizită completă”. ■ Ioanid Romanescu girează debutul lui Valentin Argeșanu. ■ Sub genericul *Cântarea României*, Angela Bocancea îi consacră *Un profil* lui Traian Iancu. Prilejul îl constituie premiul I pe care l-a câștigat în cadrul festivalului amintit. Câteva rânduri: „Creează numai după orele multe și nu ușoare de vechi slujbaş al obștei scriitoricești. Și nu

îndată ce vine acasă. Aici îl întâmpină destule probleme. Care acoperiș nu le ascunde pe ale sale? «Tata Iancu», cum i se adresează unii confrăți, posedă o putere de muncă de dimensiune epică. Comportarea îi este inexplicabilă: nu creează situații conflictuale, nu știe să se certe cu nimeni. Într-o discuție contradictorie, chiar dacă dreptatea înclină spre el, Iancu uită și iartă”. ■ O însemnare semnată C.P. anunță un moment aniversar: *Vatra – 100* de numere. ■ Numărul se închide cu un tur prin *Literatura lumii*, de la Clemens Bretano la Samuel Beckett.

● [„Echinox”, nr. 8-9] Ion Pop abordează *Noua poezie nouă*, care reprezintă o „nouă exacerbare a sensibilității în coliziune cu *datul* existențial întâmpinat cu bărbăție și demnitate, neepurat de «accidentele» și «stridențele» ce contrazic «visul Dreptei simple»“ și în care „se ghicește o obsesie fundamentală [...] aceea a primejdiei inautenticului, de unde gustul, afirmat până la exces, pentru înscenarea derizoriului faptic și discursiv”, încercând un pronostic final timid: „Care va fi ponderea noii poezii în configurarea peisajului literar al anilor ce vin e încă greu de spus. Nu tot ce se întâmplă în interiorul ei la această oră este suficient de convingător sub raport estetic [...]. Autorii lor sunt poeți precum Virgil Mihai, Aurel Pantea, Emil Hurezeanu, Traian T. Coșovei, Matei Vișniec, Mircea Cărtărescu, Ioan Moldovan, Magdalena Ghica, Mircea Petean, Ion Monoran, Liviu Ioan Stoiciu, Viorel Mureșan, Augustin Pop, Ion Stratan, Ion Mureșan, Marta Petreu, Andrei Zanca-Sofalvi – și nu i-am citat decât pe câțiva, la întâmplare. Promisiunile lor merita întâmpinate cu încredere.”

■ Incadrându-l pe Liviu Petrescu într-un grup de critici și esești clujeni (alături de Doina Curticăpeanu, Ioana Em. Petrescu, Mircea Muthu, Marian Papa-hagi, Ion Pop, Cornel Robu, Ion Vartic), Mihai Dragolea descoperă profunzimile celei de-a patra cărți a acestui critic și profesor universitar clujean, *Romanul condiției umane* (Minerva, 1979), „o carte pasionantă și pasionată, un eseu unde știința și stilul sunt prezente într-un echilibru fericit”.

■ Radu G. Țeposu stabilește, în a doua cronică literară a numărului, că poezia lui Emil Hurezeanu, un debut editorial în lirică, și anume *Lecția de anatomie* (Dacia, 1979), este „un ghid poetic pentru coborârea în infern”, fiindcă „atmosfera medievală, văzută în latura ei rembrandtiană se adaptează perfect la misterul labirintului anatomic, la enigmele corpului văzut ca metaforă a infernului, a morții.”

■ Poezie semnată, pe următoarea pagină, de Emil Hurezeanu și de Nicolae Băciut. ■ Scrutând piesele de teatru, Ion Vartic scrie despre piesa lui Aurel Baranga, *Viața unei femei*, o „psihodrama politică”, și notează în încheiere: „In ciuda faptului că, nici de asta dată, nu e retezat de la rădăcini genul de final festiv de piesă ocazională – addendă retorică lipită peste o drama autentică – *Viața unei femei* reprezintă cea mai profundă piesă a lui Aurel Baranga.”(articolul *O psihodramă politică*) ■ Din interviul realizat de Ilie Radu-Nandra cu D.D. Roșca aflăm câte ceva despre relația intervievatului cu filosoful „Marelui Anonim”: „– *O discuție cu dvs. nu poate ocoli numele lui*

*Blaga. Cred că nu greșesc afirmândcă prietenia dvs. cu poetul din Lancrăm este una dintre cele mai frumoase prietenii din cultura română. Ce stătea la baza ei? – Stima reciprocă și idealurile comune care ne însuflețeau; din partea mea și admirația ce o aveam pentru poezia marelui poet. – Într-un eseu din Linii și figuri, ați combătut viguros iraționalismul prietenului dvs. De asemenea, ați luat atitudine critică față de Eonul dogmatic. Cum reacționat Blaga la aceste critici, știut fiind că era deosebit de sensibil la aprecierile despre propria sa opera? – Într-adevăr, Blaga era extrem de sensibil, nu suporta nici cea mai mică rezervă critică, atunci când era vorba de opera sa. În 1934 sau 1935 îmi trimisese de la Berna (unde era consilier delegație) manuscrisul *Eonului dogmatic* propunându-mi să scriu ceva despre carte înainte ca aceasta să vadă lumina tiparului. Dintr-o scrisoare trimisă mie din Elveția, am înțeles că critica *Eonului dogmatic* firește îl supăraseră, și tot dintr-o scrisoare am văzut că îi trecuse repede supărarea, încât am rămas prieteni buni până la moartea marelui poet.” ■ George Țâra își trage cititorul în universul narativ al lui Sorin Titel din volumul *Clipa cea repede* (C.R., 1979) și emite următoarea judecată de valoare, după o analiză a unghiurilor narative: „Expresie elocventă a unui experiment familiar literaturii noastre, constând în strădania de racordare a valențelor povestirii la rigorile romanului, cartea lui Sorin Titel marchează, în sinuoasa cale înspre capodoperă a prozei tinere, câteva dintre reperele cele mai trainice.” (articolul *Povestirea la ea acasă*). ■ Două articole îi sunt dedicate lui Al. Ivasiuc, la rubrica „estuar”: primul îi aparține lui Gheorghe Perian care se ocupă de cele două culegeri de articole ale lui Ivasiuc, *Radicalitate și valoare* (1972) și *Pro domo* (1974): „Intenția primară a publicisticii lui Alexandru Ivasiuc este exprimarea directă a unui punct de vedere personal asupra epocii sale. Ea este contracarată însă de o necesitate secundară care – e adevărat – nu afectează ideile scriitorului dar le îndepărtează de contextul istoric al epocii noastre. Problemele actualității vor fi discutate deci fie într-un decor medieval, fie într-unul renașcentist, fie într-unul antic.” (articolul *Al. Ivasiuc, obsesia prezentului*); al doilea este semnat de Andrei Zanca-Sofalvi și împărtășește impresiile recenzentului despre parabola politică, *Racul*: „Pornind de la o schemă prestabilită, parabola politică *Racul* este rezultatul unor îndelungi reflecții ale autorului său. Imbinat cu participarea sa activă la viața socială, ele au condus la ipoteza că omul care nu se găsește în miezul problemelor este privat de libertate, trăind și acționând sub egida automatismului [...]” (articolul *Ivasiuc și tentația inteligenței*) ■ O relectură a psalmilor și a artei poetice argheziene, realizează Ioan Moldovan în studiul *Tudor Arghezi sau începutul adevărului*. ■ Gabriel Petric traduce fragmente din Roland Barthes sub titlul *Politică, limbaj, putere*. ■ În cadrul rubricii *Vitrina*, apar trei recenzii interesante. Ilie Radu-Nandra face recenzia *Articolelor politice* (Ed. Politică, 1979) ale lui Iorgu Iordan; Mircea Bențea circumscrie conținutul volumului de povestiri științifico-fantastice ale lui Horia Aramă, din *Cetatea soarelui* (C.R.,*

1978); iar Viorel Mureșan își oprește atenția asupra poeziei lui Mircea Dinescu din volumul *La dispoziția dumneavoastră* (C.R., 1979), Dinescu fiind categorisit drept „poet de avangardă”, iar crezul lui poetic cuprinzând ideea de „renunțare la poezie”. ■ Marta Petreu este decisă să clarifice raporturile dintre *Marxismul și arta cu tendință*, din care cităm: „raportul de asimilare estetică a realului este astfel condiționat istoric și social, și ca atare non-obligatoriu”, „în mod paradoxal, se pare că luminiștii au înțeles cultura, în dimensiunile ei epistemice și artistice mai utilitarist decât marxismul”, „marxismul aduce în primul rând o conștientizare a determinării istorice și de clasă a fenomenului cultural-artistice; și procedarea în consecință”. ■ Este continuată publicarea de către Mircea Curticeanu a scrisorilor inedite ale lui Ion Breazu către Lucian Blaga. ■ Ocupându-se tot de evenimentul cinematografic, Ioan Groșan discută de filmul politic al lui Săraru și Vitanidis, *Clipa* (articolul «*Clipa*» între putere și adevăr). ■ Mirel Constantin tălmăcește patru poeme de Allen Ginsberg.

● [„Familia”, nr. 9] Vizita de lucru a cuplului Nicolae și Elena Ceaușescu în județul Bihor și apropierea Congresului al XII-lea a prilejuit publicarea următoarelor texte: *Un moment cu profunde semnificații istorice* (editorial redacțional), *Contribuții ale Partidului Comunist Român, ale tovarășului Nicolae Ceaușescu la dezvoltarea teoriei economice* (Ioan Chioreanu), *Formarea omului nou și conducerea științifică a societății* (Gh. Olah). Materialele sunt însoțite de fotografii ale soților Ceaușescu în timpul vizitei bihorene. □ Apare prima parte a studiului lui Valter Roman despre *Revoluția științifică-tehnică și noua revoluție industrială*. ■ Viorel Horj semnează trei scurte recenzii, două dedicate volumelor de poezie *Misivă între anotimpuri* de Anghel Mora, respectiv *Acordul cu lumea* de Ion Lotreanu, iar cea de-a treia despre cartea pentru copii a lui Dorel Sibii, *Cum am găsit-o pe Ileana Cosânzeana*. □ Al.Th. Ionescu avertizează că „Stilul lui Mihai Sin [din volumul de proză scurtă *Terasa*] nu îndeamnă la o lectură pe nerăsuflăte”. ■ Comentând poemele din *Arca*, Al. Cisteleanu susține că „s-ar putea crede – și încă fără riscul unei erori grave – că Mihai Ursachi nu face altceva de la debut încoace decât să se antologheze cam o dată pe an, dar adevărul e că – totuși – pe nesimțite, producția sa a sporit sensibil. Ba chiar, dacă nu se ia ca măsură tonajul marilor industriași ai versului, istoviți zilnic de o năvalnică inspirație, sporul creației sale pare de-a dreptul normal”. Orișicât, „aceste mascate reeditări” au și „destule elemente de noutate”. ■ Cu *Războiul cunoașterii*, Ion Lotreanu susține că Ion Brad „a trecut cu succes probele de stil, încât avem la lectură o carte unitară la nivelul expresiei, compactă ca viziune, semnănată din loc în loc cu oaze de autentic lirism”. Poetul „nu rememorează pur și simplu episoade mitologice”, ci „asimilând date ale unei culturi de mare vechime și anvergură, în speță cea grecească, Ion Brad folosește cu dexteritate modalitatea epopeică de a scrie versul, fără rimă, dar cu un ritm de o lăudabilă rigoare interioară”. ■ În intro-

ducerea cronicii sale, Virgil Podoabă deplânge redundanța structurală a romanelor despre realitatea social-politică a anilor '50, evidențiind apoi debutul lui Mircea-Valer Stanciu, cu *Viața spre ziuă*, care, deși are tot o tematică obsedantistă, „reprezintă mai mult decât, cum se zice, o promisiune”. ■ Prezenți cu versuri: Mira Lupeanu, Grigore Scarlat, Alexandru Andrițoiu, Ion Davideanu, Vasile Dima. □ Ștefan Aug. Doinaș și Omar Lara traduc câte o *Poezie din Nicaragua* a autorilor: Luis Alberto Cabrales, Manolo Cuadra, Pablo Antonio Cauadra, Joaquin Pasos, Ernesto Mejía Sánchez, Carlos Martínez Rivas, Ernesto Cardenal, Fernando Gordillo, Carlos Perezalonso, Michèlle Najlis. ■ Ion Simuț îl plasează eseistic pe *Sadoveanu*, „venețian” și „florentin”, între *Lovinescu și Călinescu*. ■ Vasile Spoială continuă, la *Iadeș*, însemnările *În partea dinspre La Bruyère*, pornind de la un articol al lui Engels. ■ Traducerea unui nou roman al scriitorului francez Hervé Bazin, *Doamna Ex*, este semnalată de Liliana Liciu Blajovici. ■ Radu Enescu invită la un *Periplu spiritual – sau 5 eseuri despre psihologia californiană*. ■ În *Manualele școlare între intenție și fapt*, Mihai Alexei și Cornel Mureșan ridică unele probleme în privința educației. ■ Dumitru Chirilă aduce în atenție două piese cu subiect politic: *Se ridică ceața* de Florin N. Năstase și *Văgăuna* de Ștefan Iureș. Punctul de pornire al primei piese este explozia produsă la un mare obiectiv industrial, iar cea din urmă este inspirată de evenimentele anului 1944, în timpul cărora se disting două personaje: „Pentru comunistul Vlase și pentru discipolul său Telescu prețul nu contează, conștienți fiind că aderând la cauza luptei revoluționare au îmbrăcat cămașa morții”. ■ De pe scena Teatrului de păpuși din Oradea, H. Viorel evidențiază spectacolul *Trei iezi cântăreți*, adaptare a poveștii lui Ion Creangă. ■ C.C.E.S. Bihor, filiala U.A.P. Oradea semnează necrologul pictorului austriac Alfred Macalik, stabilit de peste jumătate de veac în Bihor.

● [„Presa noastră”, nr. 9] Intervievatul numărului este Al. Stark: „... – *Cum credeți că se formează un reporter de televiziune?* – Dacă aș putea răspunde la întrebarea aceasta aș primi, cred, Premiul Pulitzer. [...] – *Ce semnificație au atunci cărțile pe care le-ați publicat? Ce sunt aceste cărți pentru dumneavoastră?* – Nu e important ce sunt ele pentru mine, important este ce sunt pentru cititor. E adevărat că mi-au adus mari bucurii, una din ele fiind că dispăreau în prima zi de vânzare. Regretatul profesor Moisil spunea că o carte trebuie să stea în librării, dar la noi este un public cititor senzațional care citește și am impresia că știe ce vrea să citească. Cărțile pe care le-am scris sunt în număr de 5-6, cea mai dragă fiindu-mi prima carte: *Mașini electronice de spus noapte bună*, și bineînțeles, romanul de care v-am vorbit, scris împreună cu Mircea Daneliuc. Și probabil că cea mai dragă îmi va deveni *Aventuri pe diagonală* la care lucrez acum. Nu știu în ce măsură aceste cărți mă reprezintă sau nu, nu mi-am făcut nici un fel de problemă din asta”. □ Iulian Neacșu semnează un medalion Gh. Cucu. □ Ion Cristoiu publică un portret al tânărului gazetar Ion Buduca: „Absolvent al Facultății de filologie din Cluj-Napoca în 1975,

Ion Buduca e, înainte de toate, unul din absolvenții «facultății pentru toate facultățile», cum definea poetul și publicistul Nicolae Stoian, printr-o inspirată metaforă, redacția revistelor «Viața studentească» și «Amfiteatru», pentru preocuparea de formare politică și profesională a colaboratorilor studenți. [...] Ca teoretician literar, Ion Buduca reprezintă, într-un fel, o situație paradoxală în spațiul nostru literar-artistic. Și-a susținut lucrarea de diplomă cu o temă despre ironie, e un «specialist în ironie» și, culmea, e ironic. [...] Fără idoli în comentarea fenomenului literar curent, Ion Buduca face o notă aparte între tinerii scriitori ai momentului; spre deosebire de aceștia, care, ferm convinși că istoria literaturii are locurile numerotate și, ca la cinematograful, ca să intre cineva, trebuie să iasă altcineva, au multe nemulțumiri, Ion Buduca are doar una singură: cea față de sine însuși. E, cred, cel mai solid argument pentru încrederea în destinul său publicistic”. □ Rodica Șerbănescu semnaleză apariția lucrării *Istoria presei române* de Ctin. Antip. □ Alex. Ștefănescu prezintă volumul *Reflecții asupra spiritului creator* de Lucian Raicu.

• [„**Ramuri**”, nr. 9] Se deschide cu o poezie inedită a lui Paul Celan (*Azi noapte*). În interiorul revistei, alte două inedite celaniene, *Iarba* și *Revelion*, comunicate de Petre Solomon și Horst Fassel. ■ Constantin M. Popa semnaleză trei recenzii. □ În *Temerile lui Orfeu*, poetul Radu Cârnelci „nu e nici epigonic, nici excesiv livresc”. □ *Tunelul norvegian* de Nicolae Prelipceanu, volum subintitulat „fragmente ușor fantastice dintr-un roman realist mult mai amplu”, furnizează „o victorie a livrescului și, în același timp, o experiență epuizată”. □ În *Ora 24* „bătută” de Adrian Dohotaru, „voința de poetizare este mai mare decât resursele lirice”. ■ Costin Tuchilă scrie despre volumul *Noaptea muzicanților* de Marius Tupan, în care sunt recognoscibile „unelte ale mecanismului prozei fantastice”. ■ Pagina a treia, rezervată, de obicei, *Cronicii literare* înfăptuite de Marin Sorescu, găzduiește o masă rotundă genoveză, din mai 1979, la care a participat și redactorul-șef al „Ramurilor”. Compania este prestigioasă: Allen Ginsberg, Michel Déguay, Edoardo Sanguinetti, Luciano Berio, Lasse Söderberg, Charles Tomlinson, Gerald Bisinger, Hans Magnus Enzensberger, Tadeusz Rozewicz, Vasko Popa. Astfel, sub titlul *Poezia și publicul*, care a fost și tema colocviului, poetul își exersează aptitudinile de stenograf. Nu întotdeauna cu succes („trebuia, în același timp, să mă gândesc și la intervențiile mele”). Sorescu intervine constant, cu o spontaneitate substanțială. Un exemplu: „Desigur, idealul este ca o poezie care cucerește masele să reziste și la examenul individului. Ce-ai aplaudat în piață să poți aplauda în gând și acasă”. Într-o altă luare de cuvânt, Marin Sorescu aduce un omagiu lui Ginsberg: „Cred că trebuie să ieșim însă din subiectul acesta al poeziei declamate, vecină cu cântecul, unde Ginsberg este maestru. E în pericol de-a vorbi numai el și pe noi ne paște lenea”. În fine, poetul român ridică o problemă care îi era cunoscută din țară: „Ar trebui observat încă un aspect, acela al «subțierii» țăranilor, fie prin intelectualizarea lor, fie prin dispariția acestei categorii în

unele țări. Ei sunt și au fost rezervorul cel mare al creativității orale. Să învățăm de la ei, cât se mai poate, câteva din tainele oralityi”. Totuși, ideile lui Sorescu nu stârnesc reacții; nu sunt nici dezvoltate, nici relativizate de ceilalți vorbitori. (Materialul din *Ramuri* a fost reluat în Marin Sorescu, *Tratat de inspirație*, și în Marin Sorescu, *Opere. IV. Publicistică.*) ■ Publică versuri Mircea Ciobanu, Oana Maria, Horia Zilieru, Claudiu Moldovan. ■ Este anunțat Festivalul Internațional de Poezie, care se va desfășura la Craiova, între 21 și 25 septembrie, în organizarea Uniunii Scriitorilor din R.S.R., a Asociației Scriitorilor din Craiova și a Comitetului de Cultură și Educație Socialistă al județului Dolj. Sunt așteptați, pe lângă scriitori români, oaspeți din U.R.S.S., R.P. Bulgară, R.P. Ungară, R.F.G., R.S.F. Iugoslavia, R.P. Polonă și R.D.G. ■ La *Lecturi din contemporani*, Mihaela Andreescu scrie despre volumul *Arta & meserie* de Romulus Vulpescu, remarcând, în poezia acestuia, „îndelung lucrată, vigilent și cu voluptate”, influențe din Anton Pann, Ion Barbu sau M.R. Paraschivescu. De asemenea, limbajul întrebuițat atinge rezonanțe inso-lite: „Cuvântul vechi, pergamentos, cuvântul erudit, prețios și cel păstos colaborează la un farmec al rostirii savante”. Astfel, Romulus Vulpescu se înscrie într-un lirism „peripatetic și trubaduresc”. ■ Dorin Teodorescu încredințează eseul *Ion Barbu – aspecte ale poemelor inițiale*. În creația de început, neadunată în volum, autorul *Jocului secund* fixează „pretexte ale artei sale ce se îndepărta de imitație și confesiune într-o Grecie a întemeierilor spirituale”. O Grecie dionisiacă și pitagoreică. ■ Rubrica *Memento* propune o însemnare a lui Titu Maiorescu din 1898: *Forma în artă* (reprodusă fragmentar). ■ În cadrul nelipsitelor *Accente* este salutat numărul 100 al revistei „Vatra”. ■ Șerban Cioculescu livrează, prin personajele din *Semnalizări*, Învățăcelul și Eudoxiu, o discuție *În marginea „Dicționarului folcloriștilor”*. ■ La *Responsabilitatea esteticii*, Dumitru Velea analizează volumul *Arta de la A la Z* de Ion Pascadi. ■ Rubrica *Vitrina* propune două cărți. □ Mihaela Andreescu semnalează o antologie întocmită și prefațată de Alain Bosquet, *Les plus beaux cent poemes du monde* (1979), în care a fost cuprins și Marin Sorescu, cu poemul *Shakespeare*: „E foarte mult, pentru platoul îngust al celor 100 de poeme ale lumii”. □ Debutul editorial al lui Constantin Dumitrache, redactor al Studioului teritorial de radio Craiova, cu volumul de interviuri *Conștiința artistică, prin operă*, e consemnat de Ioana Dinulescu, care amintește câțiva dintre protagoniștii dialogurilor: Alexandru Philippide, Ion Zamfirescu, Dragoș Vrânceanu, Iorgu Jordan, Ion D. Sîrbu, Dan Zamfirescu (*Interviul ca investigație*). ■ Proza este „acoperită” de Nicolae Breban, cu *După-amiază istorică*, fragment din romanul *Don Juan*. ■ George Sorescu restituie un document prin care cei doi fii ai lui C.A. Rosetti, Vintilă și Horia, cedează, pentru cinci ani, începând din 1895, direcția și administrația ziarului „Românul” către Emil Costinescu, Vasile Lascăr, Em.M. Porumbaru, Gr. Vulturescu, N. Crătunescu, C. Nacu, I.G. Bibicescu și C.I. Stoicescu; aceștia se obligă să asigure continuitatea gazetei

(„Românul” – contribuții). ■ *Brecht*, actualul se intitulează textul cu care Romulus Diaconescu se înfățișează în spațiul cronicii dramatice, pornind de la numărul dublu consacrat dramaturgului german de revista „Cahiers de L’Herne”. ■ Mihai Duțescu și Mircea Canțar publică două texte *În întâmpinarea Congresului al XII-lea al P.C.R.: Spații industriale*, respectiv *Chipul Ple-niței*. ■ Din bilanțul întreprins de Ștefan Tunsoiu în legătură cu rezultatele doljene la cea de-a doua ediție a Festivalului Național „Cântarea României” (*Prezență remarcabilă pe scena republicană*), aflăm că, printre laureați, s-a numărat și scriitorul Ion D. Sîrbu, cu piesa *Seară de taină*. ■ Sub genericul *Avanpremieră plastică*, Marin Sorescu scrie despre lucrările care vor alcătui expoziția de la „Simeza” a artistei Elena Urdăreanu-Herța: „De la Țuculescu pictura românească n-a cunoscut poate un univers mai tulburător”. (Însemnarea a fost publicată în Marin Sorescu, *Opere. V. Publicistică*, ediție îngrijită de Mihaela Constantinescu-Podocea, București, Editura Fundației Naționale pentru Știință și Artă, Univers Enciclopedic, 2005.) ■ Sub genericul *Brâncuși – un dosar deschis*, Ștefan Georgescu-Gorjan analizează *Un proiect intermediar de Coloană Înfinită în arhiva Brâncuși de la Paris*.

● [„Secolul 20”, nr. 7-8-9] Tema numărului este Danemarca. În cadrul ei, Ioan Comșa semnează un material intitulat *Contacte culturale româno-daneze*. Sunt publicate scrisori inedite ale lingvistului Kristoffer Nyrop către Titu Maiorescu.

● [„Steaua”, nr. 9] La rubrica *Teme*, N. Manolescu scrie *Despre doctoratul lui Călinescu*, interesat fiind de împrejurările istorice care însoțesc susținerea doctoratului cu teza despre *Avatarii faraonului Tlă* și înscrierea lui Călinescu la concurs în cadrul Facultății de Litere de la Iași. Opțiunile criticului pentru Iași în loc de București țin de tensiunile vieții universitare de dinainte de război, notează N. Manolescu. Împrejurările neplăcute țin de titularizarea lui Octav Botez la fosta catedră a lui Ibrăileanu, înainte ca G. Călinescu să-și poată susține doctoratul, ceea ce-l indignează peste măsură pe acesta. ■ Liviu Petrescu publică partea a doua parte a articolului *Literatura română după 1965* trecând în revistă noua generație de poeți șazecești, reprezentanții prozei realiste și modernizarea structurilor narative, deschiderea liniei fantasticului prin Ștefan Bănuțescu, George Bălăiță, D. R. Popescu, dezbaterile dintre «noua critică» și «critica veche» cu ideile inovatoare ale lui Adrian Marino și adepții criticii «de interpretare» – N. Manolescu, Al. Paleologu, Edgar Papu – dar și marile sinteze. „Concluzia generală care se impune în urma acestei priviri de ansamblu, este că, după 1965, literatura română a cunoscut o excepțională afirmare a puterilor ei creatoare; despre o ruptură, în raport cu perioada imediat anterioară, nu poate fi vorba. S-a înregistrat, totuși, un însemnat progres în planul conștiinței de sine a literaturii, ajungându-se la o mai exactă delimitare a dimensiunii estetice. Indicii despre o astfel de perspectivă asupra literaturii existau, chiar și în primele decenii după

război, ceea ce ne îndeamnă să ne abținem de la a considera această perioadă ca pe un hiatus (de altminteri, nu există – nicăieri și niciunde – hiatusuri, în istoria universală a literaturii)”. ■ Emil Manu scrie despre *Dramaturgia lui Arghezi* referindu-se la „vocația” teatrală a scriitorului și la „momentele” dramatice (*Neguțătorul de ochelari, Interpretări la cleptomanie*), la „tabletele dramatizate”, la pamflete, la piesa *Seringa* „satiră medicală scrisă în lagăr” și la traduceri din Molière, dispărute, nota poetul însuși, în bombardamentul Teatrului Național de către nemți, în 1944. Comentatorul menționează și încercările de sinteză din *Hamlet* în volumul *Cântare omului* (1956). ■ Pe aceeași pagină se pot citi versuri de Leonid Dimov. ■ Eugen Naum scrie despre piesele istorice și cele de actualitate din literatura română în articolul *Prezent și trecut în dramaturgia contemporană*. Perspectiva comentatorului pare să fie una teleologică, în care devenirea scrisului dramatic se produce prin racordajul lui la actualitate și se urmărește, astfel, evoluția personajului de la schematism la complexitate prin *Citadela sfărâmată* de H. Lovinescu și apoi prin dramaturgia lui Paul Everac, Aurel Baranga, și, în sfârșit, conturarea umanismului nou și a universului moral al oamenilor vremii prin piesele lui Paul Ioachim, Ovidiu Genaru, Valentin Munteanu, Tudor Popescu și prin T. Mazilu – deținător al unei poziții aparte în contextul prezentat. „Din orice unghi am privi-o și analiza-o e de netăgăduit că dramaturgia românească a cunoscut în anii din urmă un drum ascendent, câștigând în claritate și profunzime. Prin prospectarea îndrăzneată a zonelor de maxim interes ale existenței și propriei noastre deveniri, ea participă cu succes la procesul de modelare a conștiințelor.” ■ Al. Săndulescu prezintă cu obiectivitate volumul *N. Iorga. O luptă literară*, editat de Valeriu și Sanda Râpeanu, cu studiu introductiv, note și comentarii de Valeriu Râpeanu (Minerva, 1979) reluând chestiunea amestecului între etic (chestiunea țăranimii) și estetic în apropierea critice ale lui Iorga de literatura română, dar apreciind inițiativa editorilor de a scoate în evidență relevanța comentariilor și primatul valoros al aprecierilor sale exegetice: „Dar la «Sămănătorul» (ca și la «Floarea darurilor» și «Neamul românesc»), N. Iorga n-a fost numai doctrinarul convins, polemistul prea inflexibil și adesea vehement, ziaristul și oratorul cuceritor de mulțimi înfiorate la cuvântul său, nu o dată profetic, ci și criticul și istoricul literar ce-l continuă pe acela din prima tinerețe, îl completează, uneori urcându-l, alteori scoborându-l în ochii noștri. Opiniile lui, mai cu seamă despre marii clasici, unii, ca Slavici și Caragiale, încă în viață pe atunci, sunt oricând puncte de referință, fără să fie neglijabile nici acelea despre contemporani. □ Poeme de Virgil Mihai și Florența Albu. ■ Ion Pop ia apărarea volumelor *Epica magna* și *Opere imperfecte* ale lui Nichita Stănescu, văzându-le, mai ales pe cea din urmă, ca pe niște șantiere în care poetul caută noi forme ale limbajului poetic, pe fundalul unei pierderi a „«Sensului»”. □ Alexandru Vlad publică proza *Gheață la mal*. ■ Cristian Livescu propune un eseu despre felul în care

cunoașterea mitologiei poetice poate fi un instrument pentru exegeza poeziei în cazul poezilor abordați individual (M. Eminescu, N. Stănescu), dar și pentru studiul evoluției poeziei în sine. ■ Fănuș Băileșteanu scrie despre tema Eros – Thanatos în literatura română, comentând creațiile lui D. Bolintineanu, Ibrăileanu, G. Călinescu, Anton Holban, Sadoveanu, Mircea Eliade, Eminescu, Macedonski – Cezara și, respectiv, Thallasa. Tema a ocupat paginile revistei „Gândirea”, notează autorul materialului, remarcând în acest spațiu activitatea lui Lucian Blaga. O atenție deosebită se acordă, în această ecuație, romanelor lui Laurențiu Fulga, *Alexandra și Infernul*, *Moartea lui Orfeu*. ■ Valentin Tașcu semnaleză romanul polițist parodic semnat de Leonida Neamțu, *La Goulue dansează cu Chocolat*. ■ Despre *Cartea cu prieteni*, de Fănuș Neagu scrie, la *Cronica literară*, cu justă apreciere, Vasile Ardeleanu: „Fănuș Neagu – ființă balcanică, mult solicitată de viață și de aparența vieții, prozator, trudind din greu în ocna celor care știu că n-au scăpare – și-a smuls din timpul său atât de puțin și a scris o carte cum încă nu s-a scris în literatura română. O carte în care fiecare briliant nu mai poartă numele său ci al unui prieten-scriitor. Cartea unui generos și risipitor, omagiu adus literelor românești de azi. Nu știm dacă vreun tom de sinteză ar fi capabil să ofere o imagine mai vie a literaturii contemporane decât această carte cu prieteni, unde, scriind despre alții, Fănuș Neagu se scrie pe sine”. □ La aceeași rubrică, Virgil Ardeleanu reține romanul de debut al lui Mircea-Valer Stanciu, *Viața spre ziuă*, fără a fi entuziasmat de episoadele „calchiate” din realitate și combătând calitatea de roman politic sau de roman document a cărții, dar încrezător în viitoarele reușite ale autorului. ■ Aurel Covaci traduce poemul celebru al lui Dylan Thomas, *Do not go gentle into that good night (O, nu intrați în noaptea asta lin)*. ■ Ioan Adam semnaleză romanul *Noaptea împăratului*, de Vasile Andru, calificându-l drept „O meditație polisemantică asupra raporturilor dintre putere-libertate-istorie. Refuzând staticul, definitivul, romancierul întrezărește pretutindeni procesualul. Ca atare, reface, printr-o cinematică abstractă, filmul întemeierii noastre”. ■ La *Viața cărților*, Horia Bădescu semnaleză volumul *Temerile lui Orfeu* (C.R., 1979) calificându-l drept „cartea unui poet aflat la maturitatea trăirii artistice”. □ Irina Petraș descoperă un eseu de tip comentariu despre *Luceafărul*, semnat de Marin Mincu. Recenzenta apreciază echilibrarea, în analiză, a „dilemei” eminesciene (dionisiacul și apolinicul – G. Călinescu, plutonicul și neptunicul – Negoșescu) prin interpretarea rolului pe care visul îl are în poem și în întreaga poetică a lui M. Eminescu. □ Constantin Hârlav consemnează apariția volumului de nuvele cu filon autobiografic *Terasa* de Mihai Sin (Eminescu, 1979). □ Doina Modola anunță cartea Mirei Iosif, *Teatrul nostru cel de toate serile* (Eminescu, 1979), un demers critic ce privilegiază textul dramatic și, mai ales, dramaturgia contemporană. ■ Mircea Ghițulescu scrie despre stagiunea teatrală, considerând *A treia țapă*, de Marin Sorescu și *A cincea lebădă* de

Paul Everac succesele momentului, în timp ce îl remarcă pe Constantin Cubleșan printre debutanți. ■ Aurel Rău scrie despre *Octavian Bour și arta caricaturii*. ■ *Mențiuni și opinii* reține „Revue Roumaine”, numerele 4, 5, 6 pentru condițiile grafice și promovarea literaturii române contemporane.

● [„Teatrul”, nr. 9] Pornește la drum cu fragmente *Din Cuvântarea tovarășului Nicolae Ceaușescu la Consfătuirea de lucru de la C.C. al P.C.R. 7 septembrie 1979*. □ Urmează *Mesajul tovarășului Nicolae Ceaușescu adresat laureaților și participanților la a II-a ediție a Festivalului Național „Cântarea României”*. Considerații protocolare, în care este subliniată și dimensiunea ideologică a acestei manifestări: „În cadrul festivalului s-au demonstrat încă o dată, în mod strălucit, geniul creator al poporului nostru, sensibilitatea sa artistică deosebită, precum și capacitatea de a îmbina în mod armonios tradiția artei milenare pe care o moștenește cu activitatea de creație inspirată din mărețata citorie revoluționară pe care o realizează în prezent în mod liber, sub conducerea partidului, din realitățile luminoase ale patriei noastre socialiste”. ■ În continuare, este publicată lista laureaților în dramaturgie și teatru din etapa republicană a celei de-a doua ediții a Festivalului. Au fost premiați: Horia Lovinescu, pentru piesa *Autobiografie*; Sütő András, cu *Bocet vesel pentru un fir de praț rătăcitor* și volumul *Trei drame*; D.R. Popescu, cu piesa *Rugăciune pentru un disc-jockey*; Ion D. Sîrbu, cu piesa *Seară de taină*; Dan Tărchilă, cu piesa *Vasile Lucaciu*. ■ În proiectul de directive ale Congresului al XII-lea al P.C.R., Ion Mitran află o *Generoasă deschidere spre viitor*. ■ O relatare – semnată Rep. – de la conferința de presă organizată la București în 15 septembrie de Constantin Măciucă, director în C.C.E.S., prezintă câteva aspecte ale noii stagiuni. Astfel, repertoriile teatrelor vor reflecta și evenimentele istoricopolitice: „Momentul aniversar de la 23 August va fi subliniat în continuare de teatre prin noi premiere, cu texte de Paul Georgescu (*Monolog cu fața la perete*), Méhes György (*Femeia în august*), Ștefan Iureș (*Văgăuna*), Nicolae Jianu (*Martirii*). De asemenea, aniversarea a 2050 de ani de la constituirea primului stat centralizat geto-dacic de sub conducerea lui Burebista este marcată în repertoriul stagiunii, alături de fragmentele dramatice *Decebal* de Mihai Eminescu și de piesele *Zamolxe* de Lucian Blaga și *Lupii de mare* de Adrian Maniu, prin noi montări ale pieselor *Ispita* de Tudor Popescu, *Rămas bun, soare apune* de Al.T. Popescu, *Marea lumină albă* de Mihai Georgescu, *Traian și Decebal* de Traian Duică, *Muntele* de D.R. Popescu, precum și printr-o serie de texte (aflate în curs de definitivare) semnate de Radu Georgescu, George Mușu și de alți scriitori”. Atrage atenția și altă racordare ideologică a dramaturgiei contemporane: „Preocupările pentru educația ateist-științifică a maseilor, la care teatrul este chemat să-și aducă o importantă contribuție, sunt oglindite în repertoriu prin noi piese: *Apărarea lui Galilei* de Octavian Paler, *Nu închide ușa cu cheia* de Kocsis Istvan, *Magia neagră* de Ștefan Berciu, *Hughenoții* de Székely János”. □ În același text se precizează că noua stagiuni-

ne a debutat, „în mod oficial”, la 14 septembrie, pe scena clubului Uzinelor „23 August” din București, printr-un spectacol prezentat de Teatrul Mic, *Se ridică ceața* de Fl.N. Năstase. Cu acest prilej, Tamara Dobrin, vicepreședinte al C.C.E.S., a rostit un discurs. ■ Sub genericul *Premiere, proiecte, mărturii*, Magdalena Boiangiu, Valeria Ducea și Maria Marin alcătuiesc ancheta *Piesa românească la început de stagiune*. □ Regizoarea Anca Ovanez-Doroșenco discută despre spectacolul *Moromeții*, pe care îl montează pe scena Naționalului bucureștean: „citind dramatizarea romanului realizată de Liviu Dorneanu, am putut constata, încă o dată, că o operă de întâia mărime, atunci când nu este trădată în conținutul ei de idei și atunci când nu i se știrbește nimic din adevărul de viață pe care îl încheie, își păstrează nealterată valoarea, chiar dacă este transpusă dintr-un gen literar în altul. Mai mult, o astfel de «permutare» a genurilor are meritul de a redeștepta interesul publicului pentru original. (Câte ecranizări sau dramatizări nu au prilejuit retipăriri în tiraje de masă a romanelor care le-au generat?)”. □ Mai toți participanții amintesc sincronizarea noii stagiuni cu cea de-a XXXV-a aniversare a eliberării și Congresul al XII-lea. Eugen Mercus, directorul Dramaticului brașovean, invocă și alt moment: „Dat fiind caracterul cu totul deosebit al stagiunii 1979/80, care se va desfășura în contextul unui eveniment politic cu semnificații majore în viața poporului nostru – mă refer la Congresul al XII-lea al partidului și la sărbătorirea a 2050 de ani de la crearea primului stat dac centralizat și independent – programul nostru de realizare a noilor premiere va răspunde în mai mare măsură decât până acum comandamentelor educaționale și obiectivelor estetice pe care ni le-am propus ca instituție de cultură angajată deplin în complexul proces de modelare a omului nou”. □ Secretarul literar al Naționalului din Târgu Mureș, Zeno Fodor, anunță că Secția Română „a inclus pe afiș *Ifigenia* de Mircea Eliade, un eveniment repertorial”. ■ La *Cronica literaturii dramatice*, Mircea Ghițulescu analizează *Teatrul lui Corneliu Leu*. (Este vorba despre volumul *Teatru comentat*, apărut în colecția cu același titlu a Editurii Eminescu.) Criticul dramatic identifică motive explorate în piesele lui Aurel Baranga, Horia Lovinescu sau Paul Everac, dar și „încercări energice de a se sustrage modelelor”. Nu fără unele precauții, Ghițulescu găsește și o amprentă personală în această creație: „Original în cele aproape cinci sute de pagini de teatru publicate de Corneliu Leu este, poate, un spirit neconvențional, o libertate a compoziției, care poate fi o bază bună pentru constituirea unui univers și a unei formule proprii”. ■ În cadrul rubricii deschise *Idei la rampă*, N. Tertulian publică eseu *Note de estetică a teatrului*. Esteticianul urmărește „procesul de convertire a textului dramatic în reprezentare scenică”, subliniind: „Reprezentabilitatea nu este o însușire auxiliară sau aleatorie a textului dramatic, ci una constituivă, decurgând din însăși esența lui. Caracterul energetic al acțiunii dramatice, faptul că evenimentele trecutului sau anticiparea celor ale viitorului sunt convertite, prin dramă, în acte ale prezentului *nemijlocit*, în evenimente ale *conștiinței actuale*,

cu o putere de contagiune imediată, impun reprezentarea scenică drept un corolar necesar”. (Eseul a fost reluat, cu același titlu, în volumul N. Tertulian, *Perspective contemporane*, [București], Editura Cartea Românească, 1981.)

■ Paul Cornel Chitic „desfășoară”, pe mai bine de 40 de pagini (din cele 96 ale revistei), comedia politică *Europa, aport – viu sau mort!*. ■ *O dublă comemorare* este supusă atenției de Alice Georgescu, care așază sub acest titlu cei 35 de ani scurși de la plecarea lui Liviu Rebreanu și împlinirea a 70 de ani de la întemeierea Studioului Teatrului Național din București – ctitorit în directoratul romancierului. ■ Leonida Teodorescu publică, la *Lecturi din clasici*, partea a doua din studiul *Dramaturgia lui Leonid Andreev*. ■ La *Meridiane*, Valentin Silvestru aduce *Contacte româno-portugheze în universul scenei*, scriind despre participarea Teatrului Giulești la un festival lusitan – o premieră pentru colectivele românești –, cu spectacolul caragialian *Năpasta*: „Invitațiile expediate în Europa și America Latină au fost onorate doar de Spania și România”. Reputatul cronicar, care a însoțit delegația bucureșteană în Portugalia, notează mai multe impresii despre mișcarea teatrală portugheză și amintește buna impresie lăsată de regizorul Alexa Visarion: „După ultimul spectacol, cronicarul celui mai important cotidian m-a rugat să-i strâng mâna regizorului și să-l felicit din partea lui, nu numai pentru realizare, ci pentru că «ceea ce gândește spune, iar ceea ce spune și face» într-un mod foarte personal”. ■ La *Retrospectivă*, un text al lui Radu Cosașu din 1957: *Piesa într-un act: primi pași pe un drum mai bun*.

• [„**Transilvania**”, nr. 9] Numărul cuprinde versuri de Dinu Ianculescu, Ion Rahoveanu, Vasile Smărăndescu, Teofil Răchițeanu, Paul Doru Chinezu.

■ În eseu *Poezie și virtuozitate*, Hristu Cândroveanu analizează în profunzime opera poetică a lui Ștefan Aug. Doinaș, a cărei perfecțiune atent șlefuită amintește de neoclasicismul de sorginte parnasiană, oscilând permanent între abstracțiune și sentiment: „Discursul liric al lui Ștefan Aug. Doinaș evoluează între concept și afect. Cu alte cuvinte, poemele sale nu sunt nici idei pure, «ilustrare» de abstracțiuni, cum s-a pretins uneori dar nici nu se lasă invadate, inundate de sentiment. [...] El este de bună seamă un neoclasic ce lucrează cu știința inginerului modern, în marmură de Paros, având nu numai nostalgia statuilor cioplite de Praxiteles, dar și reprezentarea anticipată a propriilor întruchipări în cuvânt, care să le egaleze pe cele dintâi în perfecțiune formală. Un parnasian desenând reliefuri elocvente, a cărui virtuozitate de artist trecut prin Academii se impune numaidecât atenției...”

■ În *Virgulele și visul*, pornind de la titlul ultimei cărți a lui D.R. Popescu (*Virgule*, Dacia, 1978) Fănuș Băileșteanu face o analogie între funcția semnelor de punctuație în frază și cea a viselor în opera prozatorului: „După cum, într-o frază armonioasă, virgulele marchează atât pauzele necesare respirației, cât și unele accente care potențază gândirea și sporesc expresivitatea sau trecerile pe alte planuri semantice, tot astfel, visele din romanele lui D.R. Popescu au darul fie să relaxeze spiritul

saturat de real și concret, fie – mai ales – să confere narațiunilor dimensiuni fantastice, să le creeze acel spațiu labirintic specific, să illustreze «oroarea de vid» pe care scriitorul o teoretiza încă din primul roman al ciclului”. ■ În *Cronica literară*, Mircea Tomuș evidențiază inconsecvențele romanului lui Sorin Titel, *Clipa cea repede* (C.R., 1979), aprecierile pozitive fiind limitate doar la primele capitole: „În cele dintâi ale romanului [...] tonul evocării se află în perfectă acoperire cu scenele rememorate, comunicând impresia de neșters a unui timbru unitar și armonios. În celelalte capitole [...] clipa cea repede este fragmentată de explicații, retrospective, intervenții nedorite ale autorului, încetând a mai fi oglinda simplă și limpede a efemerului existențial...” ■ În romanul *Om în mers* (Eminescu, 1979) de Ștefan M. Găbrian, Mircea Tomuș identifică deopotrivă aspecte pozitive („un aer de prospețime și autenticitate respiră fiecare din elementele acestei cărți: episoade, personaje, trăiri”, „o tensiune conflictuală de cea mai bună calitate”, „procesul moral al valorilor uzuale [...] desfășurat concomitent cu procesul valorilor literare uzuale”) și negative („cea mai importantă ni se pare lipsa de program moral” și „re-inventarea mijloacelor epice cunoaște grave deficiențe; căci și de data asta autorul-erou se încapățânează să se încreadă numai în propriile puteri”). ■ În rubrica *Mișcarea literară*, Constantin Cubleşan consideră că volumul *Trecut și prezent în teatrul românesc* (Eminescu, 1979), de Mircea Mancaș, este „o încercare – fără îndoială izbutită – de a traversa teritoriul literar al dramaturgiei originale, urmărind nu atât personalități, autori dramatici, opere etc., cât mai ales mișcarea de idei, bazele teoretice ale acțiunilor, orientărilor, mișcărilor teatrale din Muntenia, Moldova și Transilvania, într-o perspectivă unitară...” ■ În *Scrisori către un poet în etate (XXII)*, Ion Mircea identifică multiplele fațete și influențe din lirica lui Mihai Ursachi, ce nu exclud prezența originalității: „Cu toată multitudinea de reflexe pe care se clădește creația poetică a lui Mihai Ursachi, personalitatea autorului și originalitatea operei nu sunt știrbite. La edificiul straniu pe care îl înalță, amintind de stilul lui Gaudi, participă elemente disparate, alogene, în schimb proiectul, viziunea, parabola aparțin arhitectului, iar zidirea îi consacră maniera și numele”. ■ Ion Buzași semnalează apariția monografiei *V. A. Urechii* (Minerva, 1979) realizată de Vistian Goia, care „validează justețea unor demersuri critice despre însemnătatea lui Urechii în contextul culturii românești”. ■ În *Structuri non-fictive în romanul psihologic*, Constantin Crișan evidențiază dialogul dintre individual și social prezent în romanul lui Matei Gavril, *Noaptea definitivă* (Albatros, 1978): „De altminteri șansele mai noi ale romanului psihologic rezidă tocmai în faptul de a nu se închide orgolios într-o analitică a sufletului, a personalității psihice a protagonistului, ci de a studia rezonanțele interioare ale simfonicii sociale, dialogul dintre Individ și Societate”. ■ Simion Bărbulescu retrasează biografic copilăria și tinerețea lui Marin Sorescu în articolul *Începuturile lui Marin Sorescu*. ■ George-Răzvan Stoica semnalează apreciativ apariția volumului colectiv

Literatura sașilor din Transilvani în anii 1849-1918 (Kriterion, 1979), alcătuit din analize obiective care demontează interpretările idealiste anterioare: „Analizele se caracterizează prin obiectivitate critică, ceea ce a dus la negarea unor aspecte prezentate într-o lumină idealizată, în trecut. S-a preluat elementul viabil din operele unor «clasici», ca Tr. Teutsch, dar s-a scos în evidență aportul substanțial al generației moderne la evoluția literaturii, la renunțarea la conservatorism”. ■ Studiul *Poeți români de azi* (C.R., 1979), de Gh. Grigurcu, este amplu prezentat de Nae Antonescu: „Cartea lui Grigurcu se citește cu interes crescând, o expresie aleasă, ușor calofilă, căutată și prețioasă, exagerat neologizantă, dar din foarte multe unghiuri de vedere atrăgătoare. Un text ce incită la discuție, cu motivări diverse, pentru că nu poți fi întotdeauna de aceeași părere cu autorul”. ■ Dan Mutașcu prezintă elogios antologia *Literatura Țărilor de Jos* (Univers, 1977) realizată și tradusă de Mircea Bucurescu: „...e un compendiu de o superioară alură științifică, excluzând patologicul și artificialul, arabescul gratuit. [...] Mircea Bucurescu ne mediază întâlnirea cu o literatură extraordinară nu ca spectacol, ci ca adâncime. *Literatura Țărilor de Jos* e o lucrare ce nu suferă (e și un merit al traducerii, aici) de ornamentații obositoare, nici nu pare acoperită de coaja tare a filiațiilor și sursismelor sterile”. ■ Aureliu Cornea este comparat de Ion Simuț cu Constant Tonegaru în articolul *Proza lui Aureliu Cornea*, centrat asupra antologiei de proză *Flori de întunerice* (Dacia, 1978): „Aureliu Cornea (1897-1930) e un Constant Tonegaru (1919-1952) al prozei. [...] Detașarea ironică și poza sunt comune creației lor. Fronța se exercită mai curajos în cazul poetului, pe când prozatorul era constrâns la umilință. Aceeași excentricitate funcționează la Tonegaru înspre boemă, iar la Aureliu Cornea înspre singurătatea care nu se exhibă. Primul, fantele, năzuia spre distincție, celuilalt îi era refuzată. Deosebiri de nuanță, variante ale unuia și aceluiași tip de afectivitate, intelectualitate și creație”. ■ În *Șansele unui prozator*, G. Nistor subliniază îndeosebi lipsurile romanului *Zile fără sfârșit* (Facla, 1979), de Octavian Popa: „Sondajele pertinente în structurile umane interne – chiar cu intermitențe –, cunoașterea specificității fenomenului literar realist, îndemânarea la nivelul construcției etc. sunt evidențe ce trăiesc prin ele însele. Dar nu putem trece fără a semnală abundența artificiilor inutile – acțiunea cunoaște o extensiune spațială (București, Banat, Alger etc.) ce nu susține în nici un fel tema de bază a romanului; există prea multe pasaje tratate netrănsformat, în «stil» gazetăresc, spații poetice diluate de dialoguri plate”. ■ Vasile Avram publică articolul *Perspectiva estetică asupra folclorului (II)*.

● [„**Vatra**”, nr. 9] Florin Ciotea analizează raportul dintre *Educație și ideologie*, denunțând neasimilarea corespunzătoare a documentelor partidului: „Apare însă și aici o optică eronată, superficială și dăunătoare, străină concepției noastre revoluționare, după care se consideră că este suficientă citirea, realizată adeseori, așa cum arăta secretarul general al partidului, «în diagona-

lă», a documentelor de partid pentru însușirea materialismului dialectic și istoric, a politicii partidului nostru, în ultimă instanță. Or, cunoașterea și stăpânirea temeinică a contribuției creatoare, originale a P.C.R. la dezvoltarea și îmbogățirea teoriei revoluționare, reclamă în mod obligatoriu deplina comprehensiune a spiritului gândirii materialist-dialectice și istorice, și bineînțeles, însușirea sistematică a tot ceea ce s-a creat nou în domeniul culturii și cunoașterii umane. Numai în acest fel este posibilă apropierea gândirii marxiste, a politicii partidului nostru de către fiecare om al muncii, transformarea ei în unica modalitate de gândire și acțiune”. □ N.N. Herdean continuă studiul despre *Societatea socialistă multilateral dezvoltată (II)*. ■ Tot despre *Poezia militantă (II)* a lui Geo Dumitrescu scrie Dumitru Mureșan și în acest număr. ■ Silvia Udrea parcurge *Lectura lui Anton Holban* făcută operei lui Marcel Proust, raportându-se comparativ, nu o dată, și la volumul lui Mihai Zamfir, *Imaginea ascunsă. Structura narativă a romanului proustian*. ■ Dan Culcer interpretează *Un roman despre uitare* al Danei Dumitriu: „Se observă fără prea mari eforturi că romanul *Întoarcerea lui Pascal* poate fi înseriat, gest reflex al criticii care, vrând să definească, caută genul proxim. Este deci, un roman despre «obsedantul deceniu» sau, mai exact, despre consecințele unor evenimente petrecute atunci, prin 1950 și ceva. Datat 1974, dar publicat la cinci ani distanță, romanul vine după – să zicem – *Nesfârșitele primejdii* de M.H. Simionescu sau *Mierea* de Eugen Uricaru, să consemneze o reacție socială și să consacre literar o atitudine: *uitarea*”. Deși în genere pozitivă, cronica nu este lipsită de amendamente: „Dacă prozatoarea este obsedată de viață ca de imensa respirație gâfâitoare care ritmează finalul cărții, stilul său precis, uneori tentat de calofilie, prețios adesea, frazarea, minuțioasa punere în scenă, montajul, apelul la situații prea convenționale care dau sentimentul de «djà-vu», la coincidențe contrazic această obsesie vitalistă care este «bovarismul» unei personalități prea lucide, prea raționale ca să poată depăși situația paradoxală, prin dezinhibare. Romanul este, deci, interesant prin problematica sa morală, prin execuția îngrijită (uneori pedantă până la univocitate) și prin intuițiile fulgurante, sistematizate adesea, de mare finețe ale unei prozatoare care ilustrează deschiderile și limitele romanului psihologic de azi”. ■ Gheorghe Grigurcu semnează un nou episod despre *Critica tânără (XXVII)*, în care protagonist este Sorin Alexandrescu, critic despre care nu se poate discuta „fără o referință la «noua critică» printre ai cărei reprezentanți de frunte se înscrie în țara noastră”. ■ Despre *Literatură și semiologie* scrie Cornel Moraru, invocând îndeosebi numele a doi semioticieni: A.J. Greimas (în volumul *Despre sens. Eseuri semiotice*) și Maria Carпов (*Introducere la semiologia literaturii*). ■ Lucian Valea împărtășește *Amintiri despre Lucian Blaga*. ■ Apare o primă parte din piesa de teatru *Antinevralgicul de la ora 5* de Ilenei Vulpescu. Piesa inaugurează câteva pagini de literatură semnată exclusiv de femei. □ Poezia „feminină” este reprezentată prin: Constanța Buzea, Angela Marinescu, Liliana

Ursu, Nora Iuga, Ana Selena, Cleopatra Lorințiu și Elena Ștefoi. □ Rodica Braga publică proza *Eternități de-o clipă*, iar Elena Siupiur textul cu iz reportericesc *Călătorie la bunica (în Siberia)*. □ Interviu din acest număr, realizat de Maria Mailat, aduce în lumina reflectoarelor tot o femeie: scriitoarea Maria Luiza Cristescu („*O zi în care n-am scris, n-am citit, mi se pare trăită pe nedrept*”). Sesizând că, pe parcursul dialogului, Maria Luiza Cristescu s-a „recomandat” ca romancieră o singură dată, intervievatoarea întreabă dacă „proza feminină este o structură distinctă, specifică în literatură”. Răspunsul vine și cu o definiție a prozei feminine: „Chestiunea e ceva mai complicată. Balzac spunea că fiecare romancier e puțin femeie. Desigur, el vorbea despre bărbați. Se vede cu ochiul liber că unul dintre cei mai mari romancieri englezi este Jane Austin. O spun marii exegeți. Suntem convingși și noi. Unul dintre cei mai mari romancieri români este Hortensia Papadat-Bengescu. Ca să nu mai vorbim de alți mari romancieri ai lumii, de cele trei surori Brönte, de Virginia Woolf, George Sand, Selma Lagerlöff... Criticii români nu neagă existența unor mari romancieri femei. Ei folosesc însă eticheta de *proză feminină* ca un reper, nelegat de o judecată de valoare. Adică, proza scrisă de autori de sex feminin. Această împărțire supără doar pe feministe. O proză de tip feminină însă, eu cred că există. S-ar caracteriza, rapid și oral, prin pitoresc, prin minuția cuvintelor pline de plasticitate utilizate într-un soi de ikebana. Florilegii de vocabular artist, de calofilie și artizanat de înalt nivel. Este vorba de o literatură cu un trup frumos, cu siluetă grațioasă și uneori chiar fascinantă, cu un cap rafinat caligrafiat care nu-ți sugerează că ar ști matematică sau ar face politică. Proza-tori feminini cred că sunt mai degrabă Ion Vinea în *Paradisul suspinelor*, Matei Caragiale. Și dintre colegii noștri de vremuri, Fănuș Neagu și Eugen Barbu”. ■ Maria-Ana Tupan traduce, pentru rubrica de proză S.F., *Virtuosul* lui Herbert Goldstone.

● [„**Viața militară**”, nr. 9] Număr dedicat paradei de la 23 August. Publică versuri: Virgil Carianopol (*Să mulțumești*), Ioan Costea (*Partid*), Traian Reu (*Dintotdeauna*), Teohar Mihadaș (*Anotimpuri*), reportaje: Ion Căpeț (*Por-nim la drum cu încredere nestrămutată*), Radu Cârnecki (*Festivalul Național Cântarea României, festivalul demnității românești*), Ion Țugui (*A-ți făuri exemplar viitorul*), Petre Bănă (*În rol: ofițerii-elevi*), Ilie Zavrăgiu (*Înalți ca brazii munților, vânătorii*), P. Ilie (*De unde sunteți? Raportăm: Din toate coțurile țării*), proză, însemnări, evocări: Radu Ionescu (*O meditație sub faldul glorioaselor drapele*), Ion Cupșa (*Bătălia Transilvaniei*), Haralamb Zincă (*Dealul Sângeorgiu*), Haralamb Zincă (*Operația Pelicula sensibilă*, ep.9). ■ Rubrica *Vitraliu* reunește o cronică TV semnată de Iulian Neacșu și o rubrică despre *Mituri și legende românești* susținută în serial de Gheorghe Tomozei: *Bucur ciobanul*. ■ Cronică literară sub semnătura lui Mircea Iorgulescu prezintă antologia *Epopei naționale*, o culegere alcătuită de Teodor Vârgolici. ■ Rubrica *Orizont* anunță apariția volumului *1877. Schițe din război* de Emil Gârleanu în seria *Columna* a Editurii Militare.

• [„**Viața Românească**”, nr. 8-9] Redacția evidențiază unele *Dimensiuni ale prezentului*, „din perspectiva transformărilor petrecute în condiția umană” în cei 35 de ani scurși de la victoria Revoluției din August 1944: „Alt aspect al împlinirii umane în România socialistă stă în accesul maselor la cultură. Cultura devine un bun al întregii națiuni. Accesul la cultură îmbracă multiple aspecte. El nu se referă doar la cultura artistică. El de referă la tehnologie, știință, producție. [...] De aceea, Festivalul național «Cântarea României» nu este numai un festival al artei, dar și al creației tehnice, al gândirii științifice. [...] Acest impuls nou dat vieții culturale permite participarea reală a maselor la dinamica valorilor spirituale. Democratizarea vieții culturale în socialism comportă și această dimensiune: masele largi devin nu doar «consumatoare», ci și creatoare de valori spirituale. Viața artistică din țara noastră a căpătat o amploare fără precedent; manifestarea ei în cele mai îndepărtate și mici localități ale țării arată cât potențial creator de frumos și util stă în popor, și cum o politică înțeleaptă îl scoate la lumină. Artă devine un bun pentru toți”. În popularizarea artei și scriitorii au rolul lor: „Scriitorul beneficiază și el de acest cadru democratic de manifestare plenară a creativității. Adeziunea scriitorului la evenimente care au marcat devenirea poporului nostru și care îi marchează viitorul se traduce prin cărți, la masa de lucru, dar și în cetate, prin participarea la acțiuni culturale de masă, prin contribuția adusă la buna desfășurare a Festivalului național «Cântarea României». Scriitorul, prin prezența sa, prin lucrările sale, contribuie ca aceste manifestări să fie însoțite de ideea unei înalte profesionalități artistice și arta adevărată să nu fie înlocuită cu improvizajul, cu produsul subartistic. Transformările majore din societatea noastră socialistă impun scriitorului noi exigențe, obiective tot mai înalte”. ■ George Muntean exprimă *Opinii despre realismul românesc contemporan*. ■ Prin *Drumuri în eternitate – copiii-eroi de la Păuliș*, M.N. Florian restituie extrase din presa vremii și mărturii de la fața locului, într-un material-colaj despre luptele de la Păuliș, din septembrie 1944. ■ Al. Paleologu scrie, pe larg, despre *Martha Bibescu și jurnalul ei politic*. Dincolo de comentariu propriu-zis al *Jurnalul politic*, autorul avansează câteva ipoteze cu privire la scăzuta popularitate a autoarei în țară: „Poate că poziția socială a scriitoarei a prejudiciat situației ei literare. Poate au jucat împotriva ei anumite preconcepții, inspiratoare de antipatie. Castelana de la Mogoșoaia și Posada ducea o trenă prea spectaculoasă; în plus, scria franțuzește. Când a apărut *Isvor, le pays des saules*, s-a spus că autoarea se adresează saloanelor, privind de sus pe țărani români. De fapt, nu-i privea nici de sus, nici de jos, ci de unde era în chip fatal plasată pentru a-i vedea și înțelege, fără a ascunde inevitabila incongruență a raporturilor create de inegalitatea socială. [...] La fel s-a întâmplat cu o altă scriere capitală a Marthei Bibescu, anume portretul regelui Ferdinand, în care presa timpului a văzut un ultragiu adus memoriei suveranului; azi, în schimb, enumerarea operelor scriitoarei omite acest text, de astă dată probabil din teama că ar putea

părea un inoportun elogiu al monarhiei; de fapt, nu e nici una, nici alta, ci portretul veridic, magistral trasat, al unui om timid, făcut pentru bibliotecă și contemplare, nicidecum pentru tron”. ■ Analizând versurile din volumul *Spectacol*, Gherge Grigurcu îl plasează pe *Leonid Dimov între manieră și absolut*. ■ Al. Protopopescu așază romanul „protoistoric” al lui Vasile Andru în descendența prozei lui Eugen Barbu: „*Noaptea împăratului* (1979) a lui Vasile Andru mi se pare, după *Princepele* lui Eugen Barbu, cea mai interesantă tentativă de reconsiderare în sens modern a conceptului de roman istoric”. În interpretarea romanescă a campaniei împăratului Traian și a cuceririi Daciei, Protopopescu întrevide urme ale identificării lui Vasile Andru cu unul dintre personaje: „Așadar, după un Traian psiholog, clinician al istoriei, moralist, iată și un Traian *estet*. Un avatar investit cu prea multe griji profesionale pentru ca, lăsând cezarului ce-i al cezarului, să nu-l silim pe autor să recunoască: – Împăratul... «c'est moi!»”. ■ 100 de pagini ale acestui număr dublu găzduiesc stenograma lucrărilor prezentate la Colocviul național de literatură pentru copii, desfășurat la București, între 14 și 15 iunie. În succinta introducere se menționează faptul că „am considerat nimerit și util să publicăm textul *integral* al stenogramei lucrărilor Colocviului [...] Cu o excepție, totuși. E vorba despre intervenția unuia dintre vorbitori, care s-a situat în întregime în afara programului și ținutei dezbaterilor, critica fiind înlocuită aici în mod regretabil cu afirmația necontrolată, cu acuza lipsită de acoperire obiectivă, cu calomnia. Cum participanții la Colocviu au reacționat prompt și netemeinicia procesului a fost ușor și pe loc dovedită, cazul fiind considerat de adunare ca încheiat și pe deplin lămurit, am crezut că nu avem dreptul să revenim asupra lui, renunțând în consecință atât la intervenția amintită, cât și la toate replicile și punerile la punct pe care le-a declanșat”. În deschiderea Colocviului, au ținut cuvântări: Constantin Chiriță (vicepreședinte al Uniunii Scriitorilor), George Macovescu (președintele Uniunii Scriitorilor), Constantin Boștină (președintele Consiliului Național al Pionierilor), Mircea Sântimbreanu (a prezentat referatul Biroului secției de literatură pentru copii), Fodor Șandor (secretar al Asociației Scriitorilor din Cluj-Napoca) și Hedi Hauser (redactor șef al editurii Kriterion). La discuții au participat: Dumitru Almaș, I.M. Ștefan, Ion Crînguleanu, Călin Gruia, Victor Bârlădeanu, Al. Mitru, Ioana Postelnicu, Vlad Mușatescu, Tudor Opreș, Ion Marinca, Ioan Grigorescu, Georgina Viorica Rogoz, Al. Gheorghiu-Pogonești, Petre Luscalov, Vasile Mănuceanu, Vladimir Colin, Passionaria Stoicescu Ivanov, Ion Serebreanu, Virgil Chiriac, Stelian Filip, Hristu Căndroveanu, Irimie Străuț, Gica Iuteș, N. Rădulescu-Lemnar, Ovidiu Zotta, Ricarda Terschack, Ion Hobana, Tiberiu Utan, Balogh József, Iuliu Rațiu, Ion Iuga, Constantin Chiriță. De asemenea, sunt reproduse și textele Elisabetei Preda, Feliciei Marinca, Ninei Stănculescu și cel al lui Viniciu Gafița care, din lipsă de timp, nu au mai fost citite în cadrul Colocviului. Cuvântul de încheiere al manifestării a fost rostit de George Macovescu: „Așadar,

consider, și cred că sunt în asentimentul tuturor, că acest colocviu constituie un succes în dezvoltarea literaturii noastre pentru copii din România. [...] S-a spus aici că literatura pentru copii constituie o vie preocupare, e un obiectiv important al politicii Partidului Comunist Român, și așa este. Partidul Comunist Român duce o luptă complexă, îndrăzneată, pentru educarea întregului popor, și este firesc să începem cu începutul, cu copiii. Educarea copiilor este esențială pentru societatea socialistă de mâine și pentru societatea comunistă de poimâine. E neapărat nevoie să facem această educație. Noi avem sarcina să pătrundem în conștiința și în sufletul copiilor și aceasta trebuie s-o facem prin valorile literare pe care le creăm. S-au făcut aici două afirmații pe care le-am reținut. S-a vorbit de această – tradițională – «cenușăreasă a literaturii române»: literatura pentru copii. Desigur, să nu uităm că a fost cenușăreasă, dacă a fost vreodată, dar să încercăm să părăsim această concepție. A doua afirmație a fost următoarea: «Cine nu iubește copiii și florile nu are ce căuta între oameni». Într-adevăr, tovarăși, noi vrem să trăim între oameni și deci iubim și florile, iubim și copiii și, iubindu-l, trebuie să le dăm o literatură mai bună, mai frumoasă decât am făcut până acum. Să dovedim acest lucru prin operele noastre!». ■ Semnează poezii: Iulian Vesper (*Izvorul, Rămâi pe țărnul meu...*, *Cartea*), Ion Horea (*Din dunga cerului, Legarea, Viziune, Cronică*, plus alte trei poeme fără titlu), Dan Verona (*Coline părintești*) și M.N. Florian (*Memoria luptătorilor tineri*, poem scris la Păuliș, în iunie 1979 și dedicat junilor combatanți din 1944 care au făcut parte din „Detașamentul Păuliș”). ■ Sub egida „*Ce limpede, patrie, crești!*” sunt reunite „reportaje și însemnări scriitoricești” care surprind „secvențe din actualitatea românească”. Grupajul este închinat simbolic „sărbătoririi noastre naționale, al celor 35 de ani de la victoria revoluției de eliberare socială și națională, antifascistă și antiimperialistă din România”. Semnează: Cornel Nistorescu (*Orașele viitorului*), Eugenia Tudor Anton (*Azi, în cetatea biochimiei românești*), Dragoș Vicol (*Starea de suflet Eminescu*), Romulus Lal (*Un constructor pe șantierul metroului*), Ion Beldeanu (*O altă privire spre viață*), Ion Chiric (*Omul care pictează flăcări*), Ion Longin Popescu (*În ziua de Sânziene*), Valentin Hossu-Longin (*Natură monumentală și ocrotită*). ■ Nicolae Mecu evaluează favorabil studiile lui G. Mihăilă din *Cultură și literatură română veche în context european*. ■ Volumul *Reportajele mele, 1927-1938* de Brunea-Fox, reprezintă, conform Ilenei Verzea, „o restituire pentru generațiile vârstnice și o revelație pentru cei mai tineri”. Despre perenitatea scrierilor lui Brunea-Fox, adunate acum într-o ediție alcătuită „cu competență și devotament” de Lisette Daniel-Brunea, Ileana Verzea afirmă că „Efectul reportajelor în momentul publicării lor este ușor de închipuit, dacă și acum, după patruzeci-cincizeci de ani, și-au menținut nealterate autenticitatea, pulsul, verva”. ■ Mircea Anghelescu semnalează apariția, în Siria, a primei antologii de poezie românească tradusă în limba arabă: *Poeți din România* (Ed. de Suleiman Awwad). ■ Ion Maxim salută ti-

părirea celui de-al VIII-lea volum din *Operele* lui Tudor Vianu (ed. de Gelu Ionescu și George Gană), reproșând, totuși, unele lacune bibliografice: „În ceea ce privește ecourile la volumul *Filosofia culturii*, ele au fost puține și ar trebui înregistrate toate. După știința mea, în afară de intervenția lui Ion Biberi din revista *Democrația*, din care editorul G. Gană omite, nu știm din ce motive, câteva rânduri și a lui Ion D. Sîrbu în *Revista Cercului literar*, nr. 4/1945, nici menționată măcar, s-a mai făcut doar o trimitere anonimă răuvoitoare în *Scînteia* nr. 1/21 sept. 1944 cu titlul: *Erorile d-lui Vianu asupra materialismului istoric*”. ■ Maniera în care Dinu Flămând a conceput *Introducerea în opera lui G. Bacovia* este intuită de Nicolae Oprea astfel: „s-ar putea spune că Dinu Flămând a scris această carte sub fascinația analogiilor seducătoare. El îmbrățișează cu un entuziasm nedisimulat *virtualele* ipoteze de lucru («Este splendidă această idee a lui Bahtin!»). Sub atari auspicii, a realizat, în fond, un studiu de comparativă, întemeiat însă pe niște criterii laxe, neprogramate metodologic. Altfel spus, metoda se afirmă pe măsura progresiunii analitice. Textul critic este pigmentat, adesea, cu argumentate interpretări paralele: Bacovia/Verlaine, Trakl, Laforgue, Rilke, Corbière, Ion Barbu, Herta Kräfer ș.a. Spre pildă, interpretul surprinde trăsăturile «spectacolului amuzant» din *Jézuitisme* de Verlaine și *Amurg de toamnă* de Bacovia spre a decide superioritatea modalității bacoviene”. ■ Florența Albu consemnează trecerea în neființă a poetului George Lesnea. ■ Prin *Sentimentul românesc al ființei*, Cezar Baltag consideră că filosoful Constantin Noica „degajează din capodoperele spiritualității noastre o ontologie deschisă, în desfășurare, o filosofie a ființei care creează în fiecare clipă lumea, îmbogățind-o cu sensuri mereu”. ■ Memoriile doctorului Petre Vancea, *Din nou la lumină*, sunt necesare, în ciuda stângăciilor stilistice, pentru că, susține N. Carandino, „Numai din evocarea celor mai variate medii generațiile succesive își pot da seama efectiv de caracteristicile unui timp prea apropiat ca să-l trateze legendar și prea străin ca să-l poată ușor și în întregime cuprinde”. ■ Alexandru George scrutează *Estetica imperfecției. Contribuții la studiul naturalismului românesc* de Henri Zalis. Ținând cont de faptul că naturalismul „este un cuvânt adesea folosit în critica noastră literară; de cele mai multe ori, sau măcar în toate cazurile cunoscute de noi, el are valoarea unui epitet cu accepție peiorativă”, Al. George vede în studiul lui Henri Zalis o „reabilitare” a curentului. ■ Două lecturi regizorale distincte ale piesei soresciene *A treia țepă* sunt analizate comparativ de Ovidiu Constantinescu: versiunea propusă de Naționalul clujean și cea oferită de Naționalul bucureștean, ambele vizionate în cadrul Festivalului „Cântarea României”. ■ Florian Potra pledează pentru „internaționalizarea” artelor spectacolului autohtone (cinema și teatru), dând exemplul propriu: „la Întâlnirea internațională a traducătorilor de teatru de la Roma, în luna mai – am cerut și obținut de la scriitorii italieni o mai amplă deschidere spre traducerea de teatru românesc: astfel, pentru Italia (radio, TV, scene municipale sau private), m-am gândit la

tălmăcirea promptă a unui Baranga (*Viața unei femei*), a unui Everac (*A cincea lebădă*), lista generală necesitând îmbogățirea cu numele lui Lovinescu, Sorescu, eventual D.R. Popescu. Dintre clasici, în afară de Caragiale, mai cunoscut, se înțelege de la sine: Camil Petrescu, Mihail Sebastian. eventual Tudor Mușatescu și Gemi Zamfirescu. M-am apucat de traducerea lui *Danton*, pentru Rai-Tv, apoi vine rândul «Lebedei» lui Everac. Sper ca realizatorii italieni să fie mai sensibili la judecata (de valoare) potrivit căreia *Dantonul* lui Camil Petrescu e cel mai robust, cel mai viu, cel mai frumos dintre Rolanzi și Büchneri, cum nu o dată am auzit spunându-se și cum am citit scriindu-se”.

■ Lucrarea lui Mihai Rădulescu, *Shakespeare, un psiholog modern* intră în vizorul critic al lui N. Steinhardt. ■ La *Revista revistelor*, Radu R. Șerban se oprește asupra a două articole din *The Times Literary Supplement* (din 3 nov. și 1 dec. 1978): primul prezintă romanul *Young Hitler (Tânărul Hitler)* al scriitoarei Beryl Bainbridge; cel de-al doilea reprezintă o recenzie a romanului menționat (Diane Johnson, *Suferințele tânărului Hitler*). Radu R. Șerban subliniază faptul că „Într-un pasaj din roman, citat de recenzentă, Hitler capătă contur grotesc, magistral realizat prin complementaritatea imaginii «sublime» pe care viitorul dictator și-o construiește cu vulgaritatea accidentului domestic. El povestește un vis în care se văzuse în chipul unei «făpturi născute în aer, avântându-mă cu aripi multicolore deasupra pământului»... «Câteva secunde Adolf rămase în picioare cu brațul ridicat, închipuind acel salut către ceruri, apoi se așeză jos brusc. Apreciind greșit poziția scaunului său, căzu și dispăru sub masă». Evident, surâsul cititorului se frânge în grimasă, îndată ce realizează pe de-a-ntregul această proiecție a răului ca posibilitate implantată în diurn, senzația de amenințare latentă fiind accentuată de profeticul «salut»”.

OCTOMBRIE

1 octombrie

• [„**România liberă**”, nr. 10864] Alexandru Balaci semnalează la rubrica *File de carnet* debutul evenimentului „Decada cărții românești”: „Cărțile prezentate în cadrul «Decadei» vor demonstra, odată mai mult, efervescența creatoare, febra de căutări a culturii contemporane românești, problematica și realitățile unei orânduiri în care omul nu mai are în fața sa un univers ostil. [...] Într-un dinamic flux al spiritualității, cărțile noastre vor transmite mesajele culturii românești contemporane, caracterizată de evoluția conștiinței umane spre idealurile noului umanism românesc”.

• [„**Scânteia tineretului**”, nr. 9440] Alex. Ștefănescu publică *Un îndemn la autocunoaștere*, în care semnalează volumul *Shakespeare, un psiholog modern* de Mihai Rădulescu, eseu „care va interesa pe toată lumea, dar în primul rând pe adolescenți”. ■ Antologia *Literatură și eveniment*, întocmită de Ana-

tol Ghermanschi, este prezentată de H. Lerea: „Un instrument valoros și necesar de cunoaștere a marilor idei care au animat literele române în ani 1848 și 1859, precum și evoluția în timp a concepției literaților români cu privire la aceste mari evenimente istorice”. ■ La încheierea celei de-a VIII-a ediții a Festivalului Internațional „George Enescu”, muzicologul Viorel Cosma scrie despre *Afirmarea tinerilor interpreți*. ■ În *Vitrina cărții sportive*, Vasile Căbulea așază volumul „pugilistic” *Glorie efemeră*, scris de Paul Ochilabi și Petre Henț, și micro-monografia *Secretele lui Patzaichin*, publicată de Horia Alexandrescu, una dintre semnăturile nelipsite din pagina de sport a „Scânteii tineretului”.

● [„*Tribuna României*”, nr. 166] În *Cuvântul zilei* citim *Timpul imperios al științei*, text semnat de Pan Solcan: „Geniul științific românesc și-a dobândit recunoașterea mondială și nu este departe timpul când contribuția oamenilor de știință români va fi cu mult extinsă. Cercetarea românească este angajată în zone hotărâtoare și practică o colaborare rodnică, reciproc avantajoasă, cu țările dezvoltate sub raport științific. Țara noastră este gazda unor manifestări științifice de prestigiu, iar reprezentanții științei românești iau parte la reuniuni internaționale ca participanți activi și respectați”. ■ Ion Horea publică tableta *Mereu vie Câmpia transilvană*, despre o călătorie de la Târgu Mureș la Cluj-Napoca. ■ Ion Stoica publică, în *Argument*, textul *O. N. U. și lumea de azi*, despre Adunarea Generală a O. N. U. și cele peste 120 de puncte înscrise pe ordinea de zi. ■ Madeleine Karacașian realizează un interviu cu Claude Karnoouh, „*Am tradus peste zece mii de versuri populare românești*”: „- *Ce veți face cu textele pe care le-ați cules?* – În ultimele luni pe care le-am petrecut, de astă dată, la București, am tradus peste zece mii de versuri, pe care le voi edita în România sub formă bilingvă. Sigur că fac o traducere într-o franceză cât mai fluentă, nu o traducere poetică, căci vreau să ofer lectorului francez procedeul metaforic utilizat de țărani într-un anumit număr de contexte. Ceea ce mă interesează este de a fi cât mai aproape posibil de sensul românesc. În textele mele sunt cuvinte care nu figurează în nici un dicționar, deci trebuie să găsesc cea mai mare apropiere lexicală. Uneori înțeleg sensul cuvântului, dar nu izbutesc să-i găsesc un echivalent francez. Norocul meu este că am învățat românește”. ■ Sub semnătura M. K. este prezentat *Primul număr al publicației „Le Pionier”*: „Am primit la redacție nr. 1 al publicației «Le Pionier», editată de Asociația culturală «România-Normandia» din Rosen, care poartă numele clasicului literaturii române, Ion Creangă, și ființează din septembrie 1977. Primul număr al noii publicații prezintă cititorilor date geografice și istorice despre România, obiceiuri și tradiții românești, precum și un medalion «Ion Creangă»”. ■ Pavel Dinulescu scrie despre *Deschiderea anului școlar 1979-1980*: „Într-o atmosferă sărbătorească, la 15 septembrie, școlile și facultățile din țara noastră s-au redeschis pentru noul an de învățământ 1979-1980. Festivitățile oficiale consacrate acestui eveniment au fost onorate, ca și în anii

trecuți, de prezența președintelui Nicolae Ceaușescu și a doamnei Elena Ceaușescu. Ele s-au desfășurat la Timișoara, reședința județului Timiș, unul dintre cele mai importante centre economice, culturale și științifice din România, și au culminat printr-o adunare publică, ținută în Piața Operei, la care au participat peste 100 000 de persoane”. ■ Din *Scurte știri* reținem nota *Dicționar de literatură*: „Editura științifică și enciclopedică a publicat, recent, un masiv dicționar cronologic al literaturii române de la origini până în prezent, prima lucrare de acest fel tipărită la noi. Dicționarul, intitulat *Literatura română*, a fost redactat de un colectiv de autori, coordonat de I. C. Chițimia și Al. Dima. Lucrarea prezintă diacronic și sincron fenomenul literar românesc, începând de la primele atestări documentare ale limbii noastre (acte, documente, cronici, letopisețe) și continuând cu școli, curente, periodice literare, asociații ș. a.”. ■ Stela Toma semnează *Cultura noastră veche în context european*, o prezentare a volumului *Cultură și literatură română veche în context european* de G. Mihăilă, Editura științifică și enciclopedică: „Prin recenta lucrare a profesorului G. Mihăilă cititorii au prilejul să se apropie – după cum își dorește însuși autorul – «cu încă un pas de epocile în parte tănuite ale originii limbii și culturii românești» și să constate că dificilele investigații ale specialiștilor, ancorate adânc în istorie, vor face «din cultura și literatura română veche elemente trainice ale conștiinței noastre contemporane»”. ■ Florin Tudose scrie despre „*Jurnalele*” lui Fr. I. Rainer: „Ediția *Jurnalelor* este îngrijită și comentată de eruditul cercetător în istoria medicinei, dr. Gheorghe Brătescu, secondat de scriitorul medic Mihai Neagu Basarab. Ea reprezintă un eveniment cultural veritabil, oferă o lectură de înaltă delectare spirituală”. ■ Andrei Dimitriu publică reportajul *Izvoare de viață la Bălățești*.

2 octombrie

● [„*România liberă*”, nr. 10865] Adriana Iliescu prezintă cartea *Reflecții asupra spiritului creator* de Lucian Raicu (C.R.). Eseul conține reflecții despre spiritul creator și despre relația acestuia cu geneza operei, autorul identificând un „prag de sus”, dar și „un prag de jos” al tonusului creator, și urmărind cu atenție microscopică fenomenologia momentului de geneză a actului de creație. Între ideile percutante ale criticului, autoarea cronicii selectează și opinia în legătură cu proporția dintre „muncă” și „inspirație” în actul creator, ca și reflecțiile asupra calității de geniu a scriitorului. ■ Radu Ulmeanu, cu volumul *Patinoar* (C.R., 1979) își găsește locul în *Vitrina cărții* prin recenzia semnată de Ion Murgeanu. ■ Articolul *Constelații diurne*, semnat de Romul Munteanu, schițează un portret al lui Ion Dodu Bălan ca poet, profesor, critic și, în ultimă instanță ca un „voluptuos” al scrisului în toate formele sale. ■ În Plenara Consiliului de conducere al Uniunii Scriitorilor s-a manifestat adeziunea totală a breslei la documentele celui de-al XII-lea Congres al Partidului Comunist Român: „În hotărârea adoptată de plenară se exprimă

devotamentul fierbinte față de partid, de secretarul său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, deplina adeziune la documentele de importanță istorică ale Congresului al XII-lea al partidului. Se dă glas, de asemenea, angajamentului slujitorilor scrisului din țara noastră, al scriitorilor comuniști, de a contribui nemijlocit prin lucrările lor la realizarea vastei opere sociale și politice de ridicare a nivelului de conștiință al maselor, de formare a omului nou, constructor al socialismului, de propagare a ideilor înaintate despre lume și viață ale partidului nostru. Activitatea scriitorilor – se spune în hotărâre – este continuu călăuzită de care indicațiile pe care secretarul general al partidului le-a dat în legătură cu sarcinile literaturii în etapa actuală, de chemarea pe care a adresat-o tuturor creatorilor de a oglindi mai profund și mai cuprinzător lupta partidului, a clasei muncitoare, pentru transformarea revoluționară a societății românești”. De asemenea, scriitorii au adoptat o telegramă prin care îi comunicau președintelui Nicolae Ceaușescu sprijinul în ceea ce privește propunerea de a fi reales în funcția de secretar general al Partidului Comunist Român.

● [„Scânteia”, nr. 11541] Petru Vintilă expune situația economică din județul Dâmbovița în reportajul *Accelerații dâmbovițene*. ■ În *Omul cetății*, Nicolae Dragoș susține faptul că angajarea politică a literaturii românești este măsura valorii sale: „Înăuntrul idealurilor epocii socialiste, idealurilor ei de progres și civilizație se află, pe deplin integrat, creatorul român. El este nu numai un aderent la asemenea idealuri, ci – în mod firesc – promotor, tribun al lor. Militantismul creației contemporane românești devine astfel nu doar o dimensiune ideologică; el dă însăși măsura valorii operei. O «creație în sine», o ascultare îndelungată a cuvintelor dintr-o pură gratuitate nu mai sunt posibile, azi – în condițiile dinamizării circulației ideilor – decât cu prețul autoizolării, al minimalizării propriei vocații”.

● [„Scânteia tineretului”, nr. 9441] Sub genericul *Liceul văzut din producție*, Constantin Stan publică reportajul *Practica bună se cunoaște... de dimineață*, despre Liceul industrial nr. 2 din Lupeni. ■ La *Cronica TV*, Florin Mugur aduce *Fotografiile poetului*, apreciind o emisiune dedicată lui Nicolae Labiș de către realizatoarea Mihaela Macovei. Autorului *Morții căprioarei* „îi plăcea să «pozeze». Nu, cum se spune, în viață, ci numai și numai în fața aparatului de fotografiat, aparat care exercita asupra tânărului venit de la țară – dar după o lungă și fructuoasă trecere prin bibliotecile Iașului – un soi de fascinație aparte”. De la aceste momente „imagistice”, cronicarul „sare” la prezența rară a poezilor pe micul-ecran: „Câte-o poezie frumoasă mai întâlnim, dar de când n-am mai petrecut un sfert de oră în compania unui poet important – tânăr sau nu – care să ne recite nu versurile sale cel mai potrivite pentru cutare emisiune, ci pur și simplu versurile sale cele mai frumoase?”. Este găsit, însă, și un poet: Nicolae Dragoș, „cândva, la începuturile sale, discipol al lui Labiș”, care a rostit, în cadrul emisiunii *Clubul tineretului*, „cuvinte pline de bun simț”

discutând despre „muzica tânără și autorii ei”. ■ Ioan Adam prezintă, la *Cartea pentru tineret*, antologia *Epopei naționale*, alcătuită de istoricul literar Teodor Vârgolici, „preluând o sugestie din 1922, a lui N. Iorga”: „Se poate afirma că avem, datorită lui Teodor Vârgolici, o *introducere în literatura română eroică din primele ei faze*”.

3 octombrie

● [„Scânteia”, nr. 11542] Voicu Bugariu apreciază documentarea amănunțită care fundamentează studiului publicat de Ion Hobana, *20.000 de pagini în căutarea lui Jules Verne* (Univers, 1979): „Documentarea care se află la baza acestei lucrări este practic exhaustivă. [...] Trecând rapid peste fațetele mai cunoscute ale operei verniene, Ion Hobana se oprește asupra unor aspecte neclarificate, aducând cu acribie noi dovezi și interpretări, corectând unele opinii nefondate ale exegezei franceze”.

● [„Scânteia tineretului”, nr. 9442] Sub genericul *Studiind documentele Congresului al XII-lea al P.C.R.*, Mircea Florin Șandru scrie despre *Luciditatea unui principiu*, pornind de la o sentință enunțată de Hasdeu, în 1869: „Industria pentru România este o chestiune de viață și de moarte”. Așadar, însemnarea fixează importanța dezvoltării industriale: „Într-adevăr, nu există pentru noi o altă alternativă, în afara industrializării, și Directivele spun acest lucru răspicat, concret [...]”. ■ La *Cartea de debut*, Dinu Flămând așază *Ninsoarea electrică* de Traian T. Coșovei, amintind, mai întâi, apartenența „lunedistă” a poetului și „ideologia” literară forțată la Cenaclul de Luni: „De câțiva ani, criticul Nicolae Manolescu conduce, la Casa de cultură a studenților din București, «Cenaclul de luni», unul din cele mai bune «atelier» literare active. Câțiva dintre obișnuiții acestei grupări, între care și Traian T. Coșovei, au început să fie deja cunoscuți, după ce au publicat prin reviste. Poeții cenaclului afișează în discuții și în scris o anumită conștiință unitară (cu abaterile și distanțările de rigoare) în care cel puțin două reacții sunt mai vizibile: cea împotriva pășunismului și a poeziei sentimentale, în general, apoi reacția împotriva a tot ceea ce nu pare a fi suficient de «modern» pentru poezie în sensul cel mai larg al cuvântului”. Câteva trăsături ale poeziei lui Traian T. Coșovei: „retorică dezinvoltă, frazare pe spații largi, în care nu se resimte jena leștului prozaic, totul în tonul celor mai moderne experiențe poetice ale veacului. Sub alt aspect însă, în text, fabula poemelor refuză înfățișările «moderne» din viața noastră cotidiană, acel modern menajer și diurn, lipsit, e drept, de glorie, dar, oricum, inutil. [...] Sunt denunțate atributele vieții prea tehnicizate, tabloului mașinismului contemporan ia proporții de «apocalips cum figuris» [...]. Traian T. Coșovei este, fără îndoială, un poet talentat, un subtil cunoscător al discursivității lirice, știind să folosească efectul repetițiilor, al aglomerărilor, alternând tonul de meditație cu starea de conformism sentimental [...] în poeme pline de inventivitate”. Dinu Flămând consideră că „lejeritatea” ideatică pe care o

afișează, între alții, și Traian T. Coșovei amână o identificare promptă a unui profil poetic: „De câțiva ani, numeroase debuturi editoriale – cum și acesta – au surprins plăcut prin absența stângăciilor de limbaj și de versificare. Apar tineri poeți care, prin cultură, depășesc cu dezinvoltură incertitudinile specifice primei cărți. Există însă și un revers al medaliei: dacă un debutant sentimental iese «expus», cu toate obsesiile lui încă în față, în stadiu de coagulare, ironicii și anticalofilii par în schimb a nu avea obsesii majore (căci denunțul mașinismului nu poate fi numit obsesie, cel mult o modă), astfel că numai a doua sau a treia carte trasează conturul auctorial, dacă între timp primele elanuri lirice nu s-au istovit”. (Întâmplător, al doilea volum de poeme al lui Coșovei, din 1980, se intitulează *1, 2, 3 sau...*) Până atunci, cronicarul încheie reluând câteva calități ale autorului: „Vocea lui Traian T. Coșovei este sigură, distinctă, cea a unui poet care și-a luat bine în stăpânire limbajul. Evoluția lui va fi dintre cele mai interesante”. ■ La *Situații, cazuri, atitudini*, Alex. Ștefănescu publică două însemnări: „*În incinta portofelului*” și „*Nici n-o iau, nici n-o dau!*”.

● [**„Viața studentească”, nr. 31**] În grupajul *Puls* din subsolul primei pagini, Sanda Barbu anunță câteva *Manifestări în cinstea Congresului al XII-lea al P.C.R.* organizate de studenții bucureșteni: „Între primele acțiuni programate cu acest prilej figurează: un spectacol de muzică și poezie intitulat «Omagiu», montaj alcătuit pe versurile poemului cu același titlu semnat de Corneliu Vadim Tudor, în regia lui Cătălin Naum”. ■ Solomon Marcus se întoarce la *Ecuatii* scriind despre *Energie și entropie*. ■ *Revista revistelor*, semnată de Grigore Arbore cu inițialele, aduce în prim-plan numărul 6-7 al publicației studentești clujene „Echinox”, „dedicat în întregime problemelor actuale ale literaturii științifico-fantastice”. Autorul evidențiază, între altele, „amplul eseu al lui Florin Manolescu («Condiția literaturii S.F.») și articolul Martei Petreu Muntean («Fantasticul romantic»)”. O atenție mai mare este acordată studiului elaborat de Florin Manolescu, care, peste un an, va publica volumul *Literatura SF*: „Cele patru serii de schimbări radicale din cea de-a doua jumătate a secolului XX [...], explozia demografică, explozia de automatizare, explozia de informații și explozia de libertate, sunt teme constante ale literaturii S.F. Observația este edificatoare pentru modul cuprinzător cum în paginile revistei au fost abordate diferitele coordonate ale fenomenului literar științifico-fantastic”. ■ Membri ai subredacției „*Vieții studentești*” din Iași, printre care se numără Daniel Condurache și Ștefan Mitroi, alcătuiesc, în două pagini, grupajul „*diaristic*” *Iași, 23-30 septembrie – un jurnal al studenției în 8 zile de toamnă*. ■ Volumul *Interpretări* de Roxana Sorescu, reunind o serie de articole, este analizat de Emil Ionescu, care pune metoda critică a autoarei „sub semnul imanenței, înțelegând prin acest termen o raportare exactă a subiectului critic la obiectul analizat, intuirea nivelului adecvat de abordare, și «supunerea» în fața textului. Compensând lipsa unei perspective unificatoare care să organizeze materia volumului, această imanență introdusă în relația subiect-obiect ajută

la înțelegerea metodei sale critice”. ■ Carmen Cârnelci scrie cronică Festivalului Internațional „George Enescu”. ■ În piesa *Jocul vieții și al morții în deșertul de cenușă* de Horia Lovinescu, montată la Teatrul „Notara” de Dan Micu, Petre Brașoveanu află „un text destul de dens, cu accente moderne, adesea paradoxal, străbătut de echivocuri și parabole răsturnate, lansând o viziune sumbră, grotescă și tragică deopotrivă”. Cronicarul apreciază că acest titlu reprezintă „probabil una din cele mai grave și mai patetice texte” din dramaturgia lui Horia Lovinescu, investigând „o lume ce agonizează în mijlocul deșertului de cenușă, după ce se va fi produs apocalipsul atomic”, în care „se readuce în discuție însăși condiția umană, cu tulburătoarele ei interogări despre viață, moarte, debutul și închiderea ciclului existenței, singurătate, limitele comunicării”. De asemenea, autorul însemnării notează că „piesa atinge mândrele aluziei și ale iluziei, într-o răsturnare de sensuri ce ar putea fi atribuită absurdului, dacă fundalul nu ar rămâne continuu convingător de real”. ■ Grigore Arbore propune o retrospectivă și o prospectivă a expozițiilor autunnale de artă plastică (*Știm ce a fost în septembrie... Mai știm ce va fi în octombrie*). ■ La *Colegii noștri de amfiteatre*, Cristian Necheș stă de vorbă cu un tânăr din Yemen care studiază Dreptul în România. Acesta afirmă: „Țara mea are nevoie de cadre specializate în drept și ne interesează în special experiența țărilor socialiste. Noi ne aflăm încă în etapa de dezvoltare social-politică pe care o numim democrație. Desăvârșită această etapă, vom trece și noi la construcția socialistă”. ■ În pagina de sport, Ioan Buduca se instalează la rubrica *Minut cu minut*, imitând brevilocvența *Sintagmelor*. Câteva mostre „minutiste”: „Al. Căprariu mărturisește, în cronică sa din *Tribuna*, că așteaptă cu viu interes următoarele declarații ale lui Dinu. Are dreptate directorul Editurii Dacia: atât a mai rămas din celebrul dinamovist”. □ „Ștefan Covaci ne anunță într-un interviu dat revistei *Orizont* că nu a refuzat invitația de a face un turneu cu echipa națională în Argentina, dar a refuzat clubul Cosmos, care îl solicita ca antrenor. Nu era mai bine invers?”

4 octombrie

• [„**Scânteia tineretului**”, nr. 9443] Muzicologul Viorel Cosma publică textul „bilanțier” *Festivalul Internațional „George Enescu”, un strălucit act de cultură*. ■ Corina Jiva și Ștefan Blănaru semnează ancheta *Sub semnul marii arte*, în care participanții la Festivalul „Enescu” discută despre această ediție.

• [„**Flacăra**”, nr. 40] Recenzând volumul lui Ion Dodu Bălan, *Constelații diurne*, cu șapte diviziuni [*Cetatea cuvântului; Omul nou – o rațiune despovărată de prejudecăți; Cultura socialistă – o viziune proprie a timpului nostru; Comori neprețuite de idei înalte; Spațiul lecturii; măști și chipuri. Tablete de cronicar pentru introducerea elevilor în spectacol; Peisaj liric*], în care sunt interpretați autori români sau europeni [Alecsandri, I. L. Caragiale, Blaga,

Camil Petrescu, Mihail Sebastian, Corneille, Racine, Goethe, Schiller, Hugo, Goldoni ș.a.), concluzionând că este „un excelent reprezentant al criticii noastre militante”. □ Romul Munteanu scrie despre un *Pretext despre dicționarul cronologic al literaturii române*, referindu-se la cel apărut la Editura științifică și enciclopedică [Buc., 1979; colab. Mihai Moraru, Mircea Anghelescu, Dorina Grăsoiu, Despina Spireanu, Emil Manu, Nicolae Mecu, I. Opreșan]. Analizând lucrarea, își exprimă deprecieri față de lipsa de rigurozitate științifică a acesteia, menționând, printre altele, și „dureoasa precaritate” a limbajului utilizat, dar și „strălucita absență” a unor nume din viața literară actuală.

● [„Orizont”, nr. 40] Livius Ciocârlie vorbește, la rubrica obișnuită „marginalii”, despre relația lui Flaubert cu lumea: „Sătul, așadar, de lume, Flaubert se va ușura de năduf spunând adevărul despre ea. Sătul și de oameni, ca să se răzbune, îi va demoraliza”, din această cauză dorindu-și să scrie „o carte despre nimic” (articolul *O carte despre nimic*). ■ Mircea Mihăieș aduce în avanscenă volumul Mioarei Apolzan, *Casa ficțiunii* (Ed. Dacia, nr. 1979), “sub un titlul inspirat de Henry James” care volum “se vrea un studiu analitic asupra a șase prozatori români contemporani examinați din punctul de vedere al organizării conținutului de către structurile existente în text” și, ca apreciere finală asupra autoarei “indică un critic cu reale aptitudini și o serioasă îndemânare în analiza formală a textului literar” (articolul *Romane și romancieri în deceniul 8*). ■ Sunt publicate poezii de Vasile Versavia, Aurelian Sârbu, Ioana Cioancăș și fabule de Sergiu Siharu, care beneficiază de o prezentare a lui Ion Arieșanu. ■ A.C. Iordache atrage atenția asupra unui spectacol teatral de la Teatrul Național din Timișoara, cu piesa *Rugăciune pentru un disc-jokey de D. R. Popescu*. ■ La rubrica „limbă și stil”, G. I. Tohăneanu dovedește suplețea limbii române, în comparație cu alte limbi romanice, într-un articol cu titlul *Mladă*, în care ni se deschid ochii asupra faptului că în limba latină nu erau tolerate grupurile consonantice ml- sau mr- la început de cuvânt, situația fiind aceeași în italiană, franceză, spaniolă, dar nu și în română.

● [„România literară”, nr. 40] Redacția așterne, pe prima pagină, editorialul *A învăța – o datorie civică*. ■ Din *Viața literară* aflăm *Premiile Concurșului „Nicolae Labiș”*, aflat la cea de-a XI-a ediție. Din juriu au făcut parte Sergiu Adam, George Bălăiță, Florin Bratu, George Damian, Ion Gheorghe, Ion Horea (președintele juriului), Mircea Radu Iacoban, Liviu Leonte, Marcel Mureșan, Ion Paranici, Nicolae Prelipceanu, Corneliu Sturzu, Ion Țugui, Alex. Toma, Laurențiu Ulici, Dragoș Vicol. Dintre laureați menționăm pe Lucian Vasiliu (Marele premiu și premiul special al Editurii Junimea) și pe Aurel Dumitrașcu (premiul revistei *România literară*). ■ Prin două *Telegrame* semnate de George Macovescu, președintele Uniunii Scriitorilor, li se urează „La mulți ani!” lui Ion Dodu Bălan și lui Alexandru Andrițoiu. ■ Pompiliu Marcea discută despre *Conștiința artistică și adevărul vieții*. ■ Un eseu despre *Realismul polemic* al romanelor românești desfășoară Maria Luiza Cristescu.

■ Valeriu Cristea invită la un „itinerar” literar *De la Constantin Negruzzi la Pavel Dan* în *Antologia de proză scurtă* alcătuită de Nicolae Ciobanu. ■ La *Breviar*, Șerban Cioculescu deslușește *Ultimul mesaj al poetului Alexandru Philippide*: „descifrăm poate secretul artei majore a lui Alexandru Philippide, al cărui vis, de esență romantică, s-a concretizat în stanțe mărețe, prin căutări izbânditoare, ale unui ideal clasic de expresie”. ■ „Printr-o fericită coincidență – notează Teodor Vărgolici –, noul volum al lui Ion Dodu Bălan, *Constelații diurne*, apare în momentul în care autorul lui împlinește 50 de ani de viață, dintre care mai mult de jumătate au fost dăruii scrisului. [...] Ceea ce îl caracterizează în primul rând pe Ion Dodu Bălan, în perioada depliniei sale maturității, este o armonioasă polivalență creatoare. Pe lângă domeniul predilect, al criticii și istoriei literare, cărui i s-a dedicat cu pasiune și probitate, încă din faza inițială a activității sale, a abordat simultan, cu aceleași rezultate valorice, și alte teritorii literare, afirmându-se ca poet, prozator, folclorist, eseist și, mai ales, ca un remarcabil publicist, în tradiția marilor noștri scriitori, îndeosebi din perioada interbelică, a căror prezență în presa cotidiană a constituit unul din atributele lor fundamentale. [...] Noul volum, *Constelații diurne* (Ed. Albatros), poate fi considerat o adevărată sinteză a universului de preocupări ale lui Ion Dodu Bălan, a trăsăturilor specifice scrisului său. Întâlnim, în paginile lui, eseuri asupra folclorului românesc și valoroase studii istorico-literare, dintre care menționăm îndeosebi pe acela consacrat lui Aron Cotruș, cea dintâi amplă, pătrunzătoare și obiectivă exegeză asupra poetului transilvănean.” ■ În locul cronicii literare, Nicolae Manolescu publică *O simplă lămurire*: „În «Luceafărul» de sâmbătă 29 septembrie, M. Ungheanu consacră o cronică literară compendiului de *Istoria literaturii române*, pe care eu însumi l-am recenzat în această pagină, și la care sunt și colaborator. Părerea nefavorabilă a criticului despre carte în general nu intră în discuție. Nici faptul că cele mai slabe capitole din compendiu i s-au părut acelea scrise de mine. Fiecare critic răspunde de propriile sentințe. Din fericire, din nefericire, cine știe! Există în cronică lui M. Ungheanu și observații cu care sunt de acord. Dar nici acest lucru nu are importanță acum. Ceea ce are importanță este faptul că pasajul (destul de amplu) în care se referă la capitolele mele conține *exclusiv* răstălmăciri. N-am scris nimic din ceea ce cronicarul «Luceafărului» pretinde că am scris; din contra, am scris, uneori cuvânt cu cuvânt, exact ceea ce el pretinde că n-aș fi scris sau că ar fi trebuit să scriu”. ■ Vladimir Simon recenzează romanul *Pământul plat* de Vasile Băran. ■ „*Fața zilei*, ultimul volum publicat de Nicolae Ioana, impresionează – susține Dana Dumitriu – prin severa lucrătură a versurilor, prin capacitatea de a încărca elocvent cu un maximum de semnificație un minim de rostire, prin lipsa oricărei retorici, în ciuda caracterului reflexiv al poemelor.” ■ Ecaterina Țarălungă constată că *Marea autobiografie* a lui Al. Căprariu „pare că vrea să ne spună, prin însuși titlul volumului, că năzuiește să traducă acea viziune a autorului ei asupra existenței. Versuri mai vechi și mai noi, unele

cicluri cunoscute în parte din volumele anterioare au intenția să surprindă tot ceea ce poetul vrea să ne transmită mai deosebit, obsesiile lui poetice. [...] Cum ne apare așadar, prin intermediul lecturii, chipul poetului și al poeziei sale? Adeseori timid, care se ferește cu modestie – jucată ori profundă, acest lucru contează mai puțin – de cuvinte mari, de explozia metaforică. O anume gravitate se face simțită de-a lungul lecturii. În spatele simplității ghicești gândul poetului: cele mai înalte aspirații pot aprinde visul omului obișnuit, viața calmă a fiecărei zile ascunde partea ei de taină și de zbor”. ■ Analizând cel din urmă volum al lui Mihai Beniuc, Mircea Iorgulescu apreciază că în „Iatura valabilă a creației lui – *Elegiile* intrând aici aproape în totalitate – poetul se află, pe de-a-ntregul, sub stăpânirea afectivității, neîncercând (sau neputând!) vreodată să «compună», să fabrice, pur și simplu, versuri – și încă «zi de zi». Caracterul contradictoriu și inegal sub aspect valoric al creației lui Mihai Beniuc provine, în fond, din existența a două înțelesuri, total opuse, pe care le capătă aici faptul de a scrie poezie: unul artizanal și altul de necesitate lăuntrică profundă. Paradoxul acestei polarități nu este totuși de natură psihologică sau valorică; fiindcă atunci când prevalează atitudinea artizanală, chiar dacă manifestată sub forma unei abundențe cantitative, Mihai Beniuc este un poet căutător (și adesea descoperitor) al unui limbaj poetic original, fiind, în schimb, în creația tășnită dintr-o subiectivitate nealterată de conștiința posturii, un poet ce folosește moduri lirice consacrate (în *Elegii*: Eminescu, Arghezi, Bacovia, G. Călinescu) cărora le imprimă însă tonul prețios al sincerității celei mai depline”. ■ Zaharia Sângeorzan recenzează favorabil volumul de poezie *Constelația Hyperion* de George Popa. ■ La *Prima verba*, Laurențiu Ulici „pătrunde” în *Casa ficțiunii* de Mioarei Apolzan, roman cu care autoarea „debutază profesionist”. ■ Ion Bălu desfășoară un amplu studiu consacrat *Simbolismului*. ■ Sub titlul *Marea comedie*, Valentin Silvestru reunește două cronici de teatru: despre *Opinia publică* (Aurel Baranga) și *Proștii sub clar de lună* (Teodor Mazilu), ambele montate pe scena naționalului din Târgu Mureș. ■ Nicolae Balotă îl plasează pe *Edgar Poe între enigmă și mister*. ■ Tatiana Rădulescu salută traducerea în română a *Figurilor* lui Gérard Genette (selecție, traducere și prefață de Angela Ion și Irina Mavrodin). ■ *Festivalul internațional „George Enescu”* răspândește mai multe ecouri în acest număr: *Poetica artei camerale* (Radu Stan), *Oaspeți sovietici și japonezi* (Liana Tugearu), *Acorduri finale* (Iosif Sava), *Mărturii* (Roberto Benzi din Franța, Nikita Magaloff din Elveția, Cristian Steele Perkins din Anglia și Miyagi Minoru din Japonia). ■ La *Revista revistelor*, în prim-plan: nr. 9/1979 al „Ramurilor”. ■ Semnează versuri în acest număr: Aurel Gurghianu, Ion Lazu, Mircea Dinescu, Geo Bogza. □ Secțiunea de proză este acoperită de Eugen Teodoru, cu *Domnul Sillion*. □ La *Atlas*, Ana Blandiana reflectează la condiția poeziei (*Pentru mine...*). □ Închide revista Virgil Mihai cu un *Itinerar în R.D. Germană. Densitatea semnificațiilor*.

• [„Tribuna”, nr. 40] Se deschide cu editorialul redacțional *Dimensiunea calității*. ■ Ion Vlad analizează volumul *O clipă în China* de Paul Anghel (*Glose la un itinerar în China*). ■ În *Valențele unei duble efigii*, Gavril Scridon aduce în prim-plan apariția, la Budapesta, a unei culegeri de versuri A.E. Baconsky, în traducerea poetului Kányádi Sándor, care „s-a întrecut pe sine” în această muncă de tălmăcire. Cele mai multe poeme provin din volum *Fluxul memoriei*, „fapt explicabil prin valoarea antologică a culegerii selectate cu mari exigență de către poetul însuși; este o selecție retrospectivă care-l reprezintă în substanță, calitate, eleganță pe A.E. Baconsky”. ■ La *Scritori și tendințe*, Ion Pecie publică eseul *Zeița Nemesis și dinamica statuiilor*, consacrat romanului *Trei dinți din față* de Marin Sorescu, arătând că forța de greutate a acestei scrieri stă în mitologia pe care o valorifică autorul. În același timp, Sorescu își „împropătează” epica: „Romancierul bănuiește posibila anchiloză a unor părți din roman și atunci îi vitaminizează trupul cu câteva micro-eseuri, biziindu-se pe forța lor radioactivă de a contamina întreaga materie epică. Spărgând crusta de «neseriozitate» din scrisul său, ai ocazia să-l descoperi pe eseistul Marin Sorescu, pătrunzător și original cum îl știm de obicei, chiar și când se costumează în histrion”. Totodată, criticul clujean semnalează că „romanul are sertare secrete și trebuie judecat nu numai ca roman al formării sau ca roman de dragoste, ci și ca roman politic”. ■ Adrian Lustig publică proza *Prima zi*. ■ Sunt prezenți cu grupaje de versuri Gheorghe Tomozei și Petre Stoica. ■ Alexandru Savu îl evocă pe *George Vâlsan – întemeietorul școlii clujene de geografie*. Cărturarul avusese și preocupări literare: „Spiritul de savant a fost dublat, într-o fericită îmbinare, cu sensibilitatea de poet, concretizată, în prima tinerețe, prin două volume de proză și poezie (*Povestea unei tinereți* și *Grădina părăsită*), dar prezentă, mai târziu, în acea latură a preocupărilor închinată popularizării științei geografice, prin conferințe ținute în săli totdeauna neîncăpătoare, conferințe culese postum, din păcate nu integral, într-un volum: *Pământul românesc și frumusețile lui*, o frescă vie a României deceniilor 2-3, în care preciziunea științifică era îmbrăcată, măiestrit, în haina aleasă a cuvântului”. ■ Regizorul Geo Saizescu semnalează *O restituire binevenită*: este vorba despre volumul *Prin Munții Mehedinților*, datorat lui Const. D. Ionescu (1895-1950), director al Liceului „Traian” din Turnu Severin vreme de două decenii, între 1923 și 1943. Cartea, apărută în 1977 la Editura „Scrisul Românesc”, fiind îngrijită și prefațată de Al. Dima, adună două lucrări publicate de Const. D. Ionescu înaintea celui de-al Doilea Război Mondial: *Prin Munții Mehedinților* și *Perspective mehedințene*. Fost elev al autorului, cineastul remarcă „vibrante pagini de literatură și geografie, puse sub semnul unui patriotism de elevată discreție și al unei înflăcărate dragoste de natură”. ■ Ioana Lipovanu-Theodorescu realizează o incursiune în opera lui Sergiu Dan, marcând, ca într-un articol de dicționar, teme, structuri, receptarea critică. ■ În *Corăbii la Atlantida*, Mircea Popa recenzează cartea *Români celebri* de

Romulus Balaban. ■ *La Cronica ideilor*, Andrei Marga discută studiul *Fenomenologia și științele umane* de Alexandru Boboc (*Dezbateri*). ■ Al. Căprariu își onorează cronica sportivă cu tableta *Între armă și alarmă*. ■ O notă semnată de Constantin Zărnescu înștiințează că pe 27 septembrie s-a reluat Cenaclul Asociației Scriitorilor din Cluj. Protagonistul primei ședințe a „stagiunii” a fost poetul Al. Florin Țene, care a citit versuri din cel de-al doilea său volum, *Fuga statuilor*. Tânărul autor – al cărui debut a fost găzduit, în 1972, de revista „Tribuna” – „scrie o poezie de esență tradiționalistă, cu unele tendințe vizibile de modernizare și înnoire”. ■ *Câteva contra-opinii cu privire la teatrul ieșean* oferă Valentin Silvestru, răspunzând, de fapt, unui articol datorat lui N. Barbu din nr. 36 al „Tribunei”: „Cum articolul avea supratitlul «Opinii», mi-am închipuit că pot să exprim câteva păreri care diferă de cele ale articolului în cauză. Nu atât referitoare la aprecierile estetice ale semnatarului, cât la considerațiile mai generale privind activitatea Naționalului ieșean și munca de creație în teatrele dramatice”. Reputatul critic de teatru prezintă motivele care l-au îndemnat la această intervenție: „Omițând titluri românești, afirmând că două piese de autori actuali au fost montate «printre picături, dintr-o consimțită obligație față de producția originală» (ce miez o fi având această «obligație consimțită»?), eludând titluri străine importante, autorul ajunge la concluzia că repertoriul n-ar fi fost «coincident» cu sarcinile unui teatru național. Cititorul e mistificat astfel de cel puțin două ori: o dată când i se furnizează titluri pe sărite, deci o informație global eronată sub pretenția unui examen exhaustiv, și a doua oară când i se spune, indirect, că I.L. Caragiale, Mazilu, Everac, Ibsen, Mrozek, Strindberg, ca să alegem doar câteva nume, n-ar fi oportuni pe afișul unui teatru național. Dar atunci cine s-ar adecva la emblemă? Ce anume ar trebui să joace actorii ieșeni?”. ■ Pagina de literatură străină propune un grupaj de versuri de Florika Ștefan (Iugoslavia), în traducerea poezilor Victor Felea și Florin Mugur, precum și o proză scurtă a lui Gabriel García Márquez, *Amărăciune cât pentru trei somnambuli*, tălmăcită de Dumitru Radulian.

5 octombrie

- [„*Munca*”, nr. 8512] Gh. Lepoiev salută apariția volumului de publicistică *Bărbați cu obiceiuri de eroi* de Ovidiu Ioanițoaia: „Culegerea se bucură de o caldă prefață a poetului Adrian Păunescu. Împărțite în trei secțiuni sugestiv intitulate «Viața între două trenuri», «Bărbați cu obiceiuri de eroi», «O întrebare pentru răspunsul dumneavoastră», articolele și interviurile realizate de Ovidiu Ioanițoaia impun printr-o impecabilă acuratețe stilistică și, mai ales, prin calitatea lor de a fi vii, netrucate, penetrante și dinamice precum realitatea asupra căreia se opresc”.

- [„*Scânteia tineretului*”, nr. 9444] Chiar de ziua sa de naștere, criticul și istoricul literar Ion Dodu Bălan publică, pe prima pagină, articolul *Spiritul revoluționar, dimensiune fundamentală a culturii și artei noastre noi*, în care

sunt expuse motive ideologice: „Creația socialistă nu se consideră niciodată suficientă sieși, ea își propune deliberat o atitudine militantă, activă, intransigentă, o finalitate socială, cu un pronunțat caracter educativ”.

● [„Contemporanul”, nr. 40] Cuprinde versuri de Virgil Teodorescu. ■ Redacția publică pe prima pagină articolul *Cărțile și cititorii lor*, privind relația dintre cititori și titlurile pe care aceștia citesc. Conform acestuia, cultura în care tiparul nu pierde în fața audio-vizualului „se dezvoltă echilibrat, în consens cu idealurile umaniste”. După ce se amintește faptul că România se află printre primele țări din lume în privința apetitului pentru lectură, sunt menționate marile tiraje din operele clasice realizate în ultimii 25 de ani, cele 77 de milioane de exemplare tipărite în cadrul Bibliotecii pentru toți și numărul de traduceri din literatura universală. Nu sunt uitați nici clasicii literaturii social-politice, „cea mai înaltă expresie a socialismului științific” fiind opera lui Nicolae Ceaușescu. ■ Dan Berindei redactează un scurt articol despre noua ediție a *Istoriei României* (în zece volume), în care anunță totodată și proiectul unei *Enciclopedii istorice a României*. ■ În *Pentru înflorirea personalității umane*, Alex. Vasilescu comentează și interpretează conținutul *Programului-directivă al Congresului al XII-lea al Partidului Comunist Român*. Este evidențiat, pe lângă necesitatea îmbunătățirii învățământului superior de natură tehnică, rolul general al culturii de înălțare și schimbare a conștiinței individuale și colective: „...se va intensifica munca politico-educativă de ridicare a conștiinței socialiste și formare a omului nou, constructor al socialismului și comunismului, făuritor conștient al propriului său destin, al viitorului fericit al patriei.» În slujba acestui ideal oamenii de știință, artă și cultură, creatori ai bunurilor spirituale, pot și trebuie să facă totul pentru realizarea unor valori în stare să determine mutații în conștiința maselor, să influențeze puternic și benefic munca și viața acestora”. ■ Lucian Boia dedică un articol (*Omul concret sub reflectorul istoriei*) noului mod de abordare a istoriei reprezentat de antropologia istorică (Școala de la Annales, în principal) ce se oprește atât asupra aspectelor fizice ale omului (de pildă talia oamenilor și alimentația lor), cât și asupra celor de natură psihică (comportament și mentalitate). Deși nu neagă legitimitatea unei astfel de abordări, care pune omul și durata lungă pe primul plan, Lucian Boia atenționează asupra primejdiei de „a concepe o istorie aproape imobilă, avându-și determinările în sfera biologicului sau a mentalităților primare. Pentru explicarea devenirii istorice, forțele de producție, raporturile sociale, ideologiile rămân elementele esențiale, și oricâte domenii noi și-ar anexa istoriografia, centrul ei de greutate va continua să fie în aceste zone”. ■ În recenzia sa *Între sentiment și datorie critică*, Fănuș Băileșteanu îl consideră pe Ion Dodu Bălan un „om de cultură și exeget militant al literaturii actuale”. *Constelații diune* (Albatros, 1979), o antologie de studii de critică literară și de publicistică, care se deschide cu un amplu imn în opt cânturi dedicat lui

Nicolae Ceaușescu, îl surprinde pe Fănuș Băileșteanu prin versatilitatea sa: „Ideolog ferm, intransigent, poet imnic sau, dimpotrivă, pamfletar virulent, vitriolent – la adresa imposturii agresive sau a frazelor pompoase, afectate și găunoase, criticul afirmă aforistic o serie de principii preluate din universul paremiologic, ilustrează creator și concretizează o bună parte din imperativele majore ale programului partidului, scrie despre Racine cu dezinvoltura celui ce știe și afirmă adevăruri fundamentale, obiective și nu se lasă copleșit de emoție în fața modelor critice de ultima oră...”. □ În viziunea lui Alex. Ștefănescu, materialul care stă la baza liricii lui Ion Gheorghe este amintirea, „o substanță misterioasă, volatilă”. Văzut ca un arheolog al memoriei colective, Ion Gheorghe transpune trecutul îndepărtat în ample aglomerări de cuvinte, în fraze nerețușate, brute: „Poetul parcă vrea să înregistreze semnalele abia perceptibile sosite dintr-un trecut imemorial, așterne vorbele de-a valma, fără să aibă timp să caute formulări concise și elegante. Dacă i se pare că printr-o frază n-a prins exact nuanța dorită, nu recurge la rețușuri, ci își încearcă norocul cu o nouă frază, astfel încât, treptate, se produce o mare aglomerare de cuvinte”. Alex. Ștefănescu identifică în fiecare volum al antologiei *Proba logosului* (Minerva, 1979) o notă distinctivă: *Vine iarba* urmărește sosirea unui țăran la oraș, *Zoosophia* pune în valoare folclorul copiilor, *Cavalerul trac* surprinde un trecut „preromantic”, pe când *Megalitice* și *Noimele* transpun liric obiceiuri arhaice. ■ Dan Grigorescu analizează romanul *Miezul lucrurilor* (Univers, 1979, trad. Liana Dobrescu) de Graham Green, ce urmărește, conform criticului, conflictul omului cu propriile idealuri, mai exact cu ceea ce a rămas din acestea în urma contactului brutal cu realitatea.

● [„Cronica”, nr. 40] Cuprinde versuri de Emil Brumaru. ■ În cronică *Un clasicism românesc?*, Liviu Leonte comentează pozitiv studiul lui Dim. Păcurariu, *Clasicism și tendințe clasice în literatura română* (C.R., 1979), pe care îl consideră riguros și încheșat: „Studiul profesorului Dim. Păcurariu este temeinic și bine articulat, fără ipoteze hazardate, cu o argumentație care urmează strâns logica faptelor invocate. Dacă îi recitim, după lectură, titlul (*Clasicism și tendințe clasice în literatura română*) ne dăm seama că partea a doua, tendințe clasice, e mai conformă cu datele oferite de literatura română, cu înseși concluziile pe care Dim. Păcurariu le propune după atenta lor interpretare”. ■ C. Bostan consideră, în rubrica *Mențiuni critice*, că monografia *Vasile Alecsandri* (Albatros, 1979), scrisă de Emil Ghițulescu este „un debut neconcludent”: „Deși premisele intuiesc just o posibilă direcție de cercetare, în concordanță cu obiectivele istoriei literare actuale, ele rămân, în cea mai mare parte nematerializate, impresia generală fiind aceea a unei întreprinderi întâmplătoare...” ■ Gh. S. Ștefănescu prezintă o serie de scrisori inedite ale lui George Enescu, Elena Văcărescu și Henri de Régnier. ■ Andi Andrieș publică note de călătorie sub titlul *Seară berlineză*. ■ Bogdan Ulmu explorează semnificațiile operei lui A. P. Cehov în articolul *Simbolul cehovian*.

• [„Săptămâna culturală a capitalei”, nr. 461] Eugen Barbu discută despre moralitatea și imoralitatea personajelor lui Caragiale, concluzionând că acestea sunt, mai degrabă, amurale. Alte subiecte sunt personajul pozitiv și cel negativ, personajul exemplar și cel singular. Toate personajele se află însă, conchide comentatorul, „sub zodia superficialității”. ■ Emil Manu scrie, la *Cronica literară*, despre cartea lui D. Micu, *G. Călinescu, între Apollo și Dionisos* (Minerva, 1979), arătând că întreprinderea s-a dorit „o încercare de surprindere a unei structuri spirituale” a criticului, dar este o bună monografie, un portret interior făcut în urma unei documentări amănunțite, folosind mijloace de comparație cu alte structuri excepționale (de exemplu, Lucian Blaga). „D. Micu afirmă în final că G. Călinescu, prin scrisul său, acționează de peste cincizeci de ani ca «forță propulsivă», gândirea sa «îndeplinește și va îndeplini fără îndoială rolul unui ferment». Gândind sau discutând opera lui G. Călinescu, «prin ea (chiar dacă nu neapărat ca ea), spune D. Micu, gândim și discutăm întreaga literatură română»”. ■ Constantin Sorescu inventariază, în continuarea materialului *Mari scriitori români – activiști ai partidului comunist*, articolele care exprimă poziția ideologică a lui G. Călinescu (*Poezia «realelor»*, „Jurnalul literar”, 1948, *Character și prudență*, „Națiunea”, nr.51/1946 etc.). ■ Ion Lotreanu scrie un articol despre *Ezitățile criticii* pe care le pune atât pe seama naturii acesteia care este marginală creației cât și un discurs de gradul al II-lea. Ținând cont și de faptul că „opera transmite epocilor succesive mesaje modificate”, criticul este îndreptățit la revizuirea propriilor opinii, dar excesul de revizuirii este imputabil criticii ezitante. ■ Dan Mutașcu îl evocă pe pamfletarul Anton Bacalbașa, amintind faptul că acesta a tradus *Capitalul* lui Marx la 18 ani și a publicat o variantă prescurtată a lui în revista socialistă „Emanciparea”. ■ La *Revista revistelor*, Zamfira Păun reține numărul 3/1979 din „Manuscriptum” pentru noua rubrică de actualitate *Arhivă contemporană*, texte eminesciene inedite, pamflet politic antifascist semnat de N.D. Cocea. ■ Mihaela Cristea semnalează și prezintă monografia Radiodifuziunii, *Inscripții pe o bandă de magnetofon* de Iuliu Țundrea, carte în care emisiunea *Revista literară radio* ocupă un loc special.

6 octombrie

• [„Scânteia tineretului”, nr. 9445] În grupajul *Azi*, Alexandru Mironov semnează relatarea *A IX-a consfătuire a cenaclurilor și scriitorilor de literatură științifico-fantastică*, desfășurată la Oradea. Au fost prezenți peste 100 de membri ai celor 10 zece cenacluri de literatură de anticipație, precum și scriitorii Ion Hobana și Vladimir Colin. ■ Ion Băieșu este *Curierul nostru de sâmbătă*. ■ În pagina de actualitate externă, Lucian Avramescu așază *Berlinul, sub semnul tinereții*, reportaj prilejuit de cea de-a XXX-a aniversare a proclamării R.D. Germane.

• [„**Lucefărul**”, nr. 40] Editorialul se referă la Programul-Directivă de dezvoltare economico-socială a României în profil teritorial în perioada 1981-1985. ■ Dan C. Mihăilescu scrie despre volumul *Cupola Bărăganului*, de Tudor George. ■ Dumitru Ghișe publică a IV-a parte din eseu intitulat *Există o criză a criticii?*. Autorul își continuă argumentația pledând pentru o critică ce poate să afirme valori în condițiile în care există un grad de obiectivitate a valorilor. Pledoaria ajunge la afirmarea unei strânse legături între critică și filozofie pentru crearea unei platforme conceptuale de unde critica să sesizeze „temeiurile obiective ale valorii artistice”. Acest sistem de referință este identificat în filozofia materialist-dialectică. ■ Fănuș Băileșteanu face o trecere în revistă a activității lui Ion Dodu Bălan din mai multe perspective: cea a interesului pentru folclor, a sentimentului apartenenței la zona geografică, „social-politică” și „cultural-afectivă” a Transilvaniei (din care a rezultat monografia despre Octavian Goga, studiul referitor la dramaturgia lui Slavici și acela despre Coșbuc), cultul pentru marile valori (cultul pentru limbă, prețuirea clasicilor, recuperarea valorilor trecutului) și „sentimentul participării la opera de făurire a noi valori în epoca socialismului”. ■ La *Cronica literară*, Dan Cristea reține a doua carte a lui Costache Olăreanu, *Ucenic la clasici*, o ficțiune cu formă de jurnal în care, ratând experimentul literar, comentatorul apreciază calitatea umană a celui care scrie, farmecul amănuntelor și regretă lipsa aderenței la evenimentele epocii, astfel încât jurnalul să devină și un „document” al perioadei 1949-1953. ■ La *Viața cărților*, Artur Silvestri prezintă romanul lui Dan Claudiu Tănăsescu, *Iarnă căzută-n genunchi* (C.R., 1979). Comentatorul îl califică drept „un romancier al Munteniei balcanice”, remarcând talentul de povestitor, „simțul observației sociologice”, înclinațiile naturaliste, scrisul energic, nervos, concentrat. Volumul lui Modest Morariu, *Între relativ și absolut* (Eminescu, 1979) îi prilejuiește lui Mihai Coman situarea sa între critic și eseist, comentatorul arătând calea eteroclită pe care autorul o alege în discutarea temelor predilecte: opoziție de categorie estetică între clasicism și romantism, cercetarea jurnalelor, autobiografiilor și declarațiile autorilor despre propriile opere. ■ Nicolae Ciobanu semnalează volumul *Neliniștea purperei*, de Octavian Doclin (Facla, 1979), debut apreciat în egală măsură de Anghel Dumbrăveanu și de Gheorghe Grigurcu. ■ La *Compendiu*, Hristu Căndroveanu anunță cartea lui Iulius Țundrea, *Inscripții pe o bandă de magnetofon* (Eminescu, 1979), o materializare publicistică necesară a activității din ultimele decenii a radioului: „Cartea lui Iulius Țundrea este o istorie vie, o relatare pasionată și pasionantă despre acest imperiu al cărții, al muzicii, al oamenilor de excepție venind în întâmpinarea noastră pe calea undelor, interferând artele. Lucid și imaginativ, autorul știe ce este și ce poate deveni această complexă universitate modernă și acest ateneu fără fruntarii al zilelor noastre – radioul a cărui forță de penetrație este, practic,

nelimitată”. ■ *Retrospectiva literară 1974-1979* se îmbogățește cu volumul *Poezii de până azi* de Adrian Păunescu (Minerva, 1978) în care, afirmă Sultana Craia, poemele din alte volume își găsesc o nouă articulare într-o viziune revoluționară, violentă. Tema istoriei care se răscumpără cu sacrificiu este și ea prezentă. În ceea ce-l privește pe poet „care nu se prosternă decât în fața muncitorului și a mamei, adică înaintea celor care creează”, acesta „sanționează prin «interjecții» tot ce se opune «muncii, cinstei și dreptății», într-un cuvânt – revoluției. □ Valentin F. Mihăiescu adaugă la retrospectivă romanul lui Paul Georgescu, *Doctorul Poenaru* (Eminescu, 1970), o scriere menită să illustreze convertirea unui individualist autodefinat prin probitatea sa profesională la opțiunea participării politice lucide de partea comunismului. □ Dintre volumele de critică publicate în perioada selectată, M. Ungheanu alege pentru retrospectivă *De la Ion la Ioanide* de Nicolae Balotă. Considerat rezultatul aplicării unui program critic detaliat înainte în „Euphorion”, program menit a divaga de la tipul de critică practicat de G. Călinescu, volumul operează restituiri în ceea ce privește proza memorialistică a lui Iorga, discursurile de deschidere ale lui Vasile Pârvan, identifică la Liviu Rebreanu vocația tragicului și propune o interpretare a romanelor călinesciene din perspectiva satiriconului antic. ■ La rubrica *Ce scrie, ce gândește tânărul scriitor*, Dan Mucenic poartă o discuție cu Mircea Constantinescu, prozator bucureștean, autor, printre altele al cărții *Amurgul levantinelor* (C.R., 1978) și *Triumful lui Făt-Frumos* (Albatros, 1979). Se discută despre documentele epocii și relația dintre istoria personală a autorului și perioada cercetată pentru scrierea *Amurgului...*. Pe parcursul conversației, scriitorul dezvăluie opinia sa că românii sunt mai degrabă povestitori decât romancieri. Autorul își exprimă, de asemenea, anumite nemulțumiri față de criticii «însemnați» pentru că aceștia ar ceda cărțile tinerilor scriitori criticilor ocazionali. □ Sunt publicate versuri de Ion Dodu Bălan, Dan Verona, Tiberiu Utan, proză de Stelian Zamora. ■ Ioana Ieronim scrie la cronică radio o notă despre poezie în care include câteva observații critice: „Cu toată atenția vădită și laudabilă a redactorilor față de rubricile de poezie, se poate reproșa în unele cazuri selecția calitativă. Nu se justifică în nici un fel investiția de efort în transmiterea și a unor versuri slabe. Criteriul accesibilității și al însușirilor educative, normal în coordonarea mijloacelor mass-media (*sic!*), n-ar trebui să se asocieze niciodată cu ignorarea calității”. ■ Este publicat răspunsul lui Dan Zamfirescu la masa rotundă cu tema *Conștiința istorică în literatura română de azi*. După părerea sa, dezvoltarea unei culturi ține atât de factorul istoric, cât și de poziția geografică. Dan Zamfirescu face referire la lucrarea lui Emil Turdeanu, *Literatura bulgară din secolul al XIV-lea și răspândirea ei în Țările Române* pentru a arăta rolul major pe care l-a jucat cultura română în aria culturală răsăriteană și statutul ei de „spațiu de sinteză între cele două mari arii culturale europene” cea răsăriteană și cea apuseană. Mai departe, scriitorul

sugerează că spiritul românesc este, pe bună dreptate, unul european care ar putea să-și asume destinul cultural al continentului. În ceea ce privește crearea conștiinței istorice, autorul se află în căutarea unei istorii care să răspundă unor nevoi ale conștiinței publice. Și, de asemenea, a unui istoric care să creeze „o nouă conștiință istorică sau, mai exact, acea nouă conștiință despre istoria noastră, care s-a și născut, în mod difuz, în conștiința maselor de-a lungul acestor ani”. În lipsa unui asemenea istoric, literatura va suplini această carență printr-un Paul Anghel adus ca exemplu. Scriitori ca Marin Preda, Paul Everac, Francisc Păcurariu sunt dintre cei care „au contribuit substanțial la limpezirea conștiinței istorice despre prezent prin abordarea trecutului”. ■ *La Prezențe scriitoricești* este publicat un mesaj de felicitare din partea Președintelui Uniunii Scriitorilor din Republica Socialistă România adresat lui Ion Dodu Bălan cu ocazia aniversării a 50 de ani. Aceleași urări i se adresează și lui Alexandru Andrițoiu, cu același prilej. □ Sunt publicate premiile Concursului național de poezie „Nicolae Labiș”. Câștigătorul marelui premiu și al premiului special al Editurii Junimea este Lucian Vasiliu. □ Se anunță Festivalul Internațional de Poezie de la Craiova, organizat de Uniunea Scriitorilor în colaborare cu Asociația Scriitorilor din Craiova, Comitetul Județean de Cultură și Educație Socialistă Dolj și Editura „Scrisul Românesc”. Au participat poeți români și poeți din R.P. Bulgaria, R.D. Germană, R.F. Germania, R.S.F. Iugoslavia, U.R.S.S., R.P. Ungară.

8 octombrie

• [„Scânteia tineretului”, nr. 9446] Pe prima pagină este prezentată *Vizita de lucru a tovarășului Nicolae Ceaușescu în unități agricole din Ilfov și Ialomița*. ■ Fără semnătură, sunt prezentate antologia lirică a lui Ion Gheorghe, *Proba logosului*, însoțită de un studiu „percutant și nuanțat” al lui C. Stănescu („Purificată de aluviuni, poezia lui Ion Gheorghe își revelă, prin acest volum, cu un plus de claritate, contururile statutare”) și *Constelații diurne*, volumul lui Ion Dodu Bălan („reconfirmă știutele calități ale autorului: informație vastă, mobilitate în registre și literaturi dintre cele mai diferite, capacitatea diagnosticului tranșant, sigur pe sine [...] E, de altfel, un prilej de mândrie pentru noi faptul că o bună parte din articolele și cronicile din *Constelații diurne* au văzut inițial lumina tiparului în coloanele «Scânteii tineretului»”). ■ Bogdan Ulmu semnalează patru spectacole. Pe lângă *O scrisoare pierdută*, montată de Radu Beligan pe scena Teatrului Național din București, cronicarul supune atenției *Fluturii cenușii* de Emil Poenaru, jucată de Dramaticul brașovean, în regia lui Alexandru Tocilescu, piesă pe care o consideră „cea mai reușită” din palmare-sul dramaturgului: „ea caută să pătrundă și în zonele mai puțin cercetate ale vieții cotidiene, înfățișându-ne o lume deloc ocolită de greutate și insatisfacții, o umanitate care continuă să aspire la optimism, în ciuda vicisitudinilor sorții”. □ Debutul lui Dan Plăeșu, cu *Semnat indescifrabil: Mitică*, la Teatrul din Ga-

lați, este socotit promițător. De asemenea, cronicarul își exprimă satisfacția că pe scena gălățeană are loc, „în sfârșit, un autor local”. □ Însemnarea lui Bogdan Ulmu se încheie cu *Văgăuna* lui Ștefan Iureș, jucată de Teatrul de Nord din Satu Mare, care „ne-a obișnuit de mai mulți ani să ne ofere premiere pe țară interesante și iată că nu s-a dezmințit nici de data aceasta”. ■ Nicolae Dan Fruntelată publică, în pagina de actualitate externă, însemnări mexicane (*Piramidele civilizației*).

9 octombrie

• [„România liberă”, nr. 10871] Constantin Coroiu relatează despre Concursul național de poezie „Nicolae Labiș” de la Suceava, eveniment ajuns la a 11-a ediție. Autorul remarcă printre plusurile festivalului faptul că este un cadru propice „desfășurării unei autentice sărbători a poeziei și, înainte de toate, a poeziei patriotice și politice”.

• [„Scânteia”, nr. 11547] În *Universul de inspirație al scriitorului: viața, aspirațiile poporului*, Francisc Păcurariu afirmă că cel mai important obiectiv al scriitorului este surprinderea raportului dintre individ și realitate și transformările revoluționare ale societății: „Principala preocupare a scriitorului și artistului este sesizarea relației dintre om ca subiect și realitatea înconjurătoare, obiectivă (existența, existența socială, mediul etc.), transformarea reciprocă a realității înconjurătoare și a omului prin capacitatea prometeică a ființei umane nu numai de a se adapta la natură și la ambianța socială, ci de a și acționa pentru modelarea și transformarea lor, transformându-se, evoluând și el în acest proces complicat”. Totodată, acesta propune evitarea formulilor stereotipice de redare a realității: „Pentru îndeplinirea în bune condiții a rolului important pe care arta și literatura trebuie să-l aibă fără nici o îndoială, ca «forțe spirituale de producție» în înfăptuirea marilor obiective fixate de societatea noastră, o necesitate imperioasă este renunțarea la orice tendința de șablonizare, de schematizare și de falsă idealizare, asumarea gravei răspunderi de a descifra și interpreta evoluția realității, problemele ridicate de ea în viața concretă, cotidiană, a oamenilor care împlinesc această evoluție prin munca lor creatoare, de a înțelege fenomenele sociale în strânsă conexiune și influență reciprocă dintre elementele constitutive ale uriașului efort de construcție socială la care participăm”.

• [„Scânteia tineretului”, nr. 9447] La *Cronica TV*, Florin Mugar așază tableta *Personajul principal: telespectatorul*, în care apreciază emisiunea *De la A la... înfinit*, realizată de Tudor Vornicu: „Până va veni – dacă va veni – și ceasul criticilor, să-i felicităm pe realizatorii emisiunii pentru excelenta transmisie a meciului de rugby Țara Galilor – România, pentru continuarea prezentării de fragmente din frumosul (nu extraordinarul) film *Pe aripile vântului* și, nu în ultimul rând, pentru «momentul poetic» al emisiunii, introdus cu promptitudine în program (la sugestia, exprimată săptămâna trecută, a ziarului

nostru) și consacrat, în sâmbăta despre care vorbim, unui tânăr poet de primă importanță: lui Mircea Dinescu. Într-o superbă carte recent apărută, criticul Lucian Raicu amintește observația făcută de Lev Tolstoi cu privire la virtuțile poporului român; genialul prozator vorbește despre două calități pe care le admiră – iar admirația unui geniu contează! E vorba de *farmec* și de *tristețe*, românii cu care s-a întâlnit Tolstoi în tinerețea lui fiind oameni fermecători și triști. Cântece de farmec și de tristețe scrie și Mircea Dinescu, temperament exploziv, de luptător, de revoluționar, dar ale cărui izbucniri patetice sunt așezate sub semnul farmecului. Un farmec eminescian, am spune superlativ”. ■ Lucian Avramescu întreprinde o *Anchetă cetățenească*, intitulată *Din grămada aprozarului, pe taraba „micilor producători” de ocazie*.

10 octombrie

• [„România liberă”, nr. 10872] Voicu Bugariu semnează un articol amplu dedicat literaturii patriotice, text în care trece în revistă creații ale lui Mihai Beniuc, Nicolae Labiș, Eugen Jebeleanu, Grigore Hagiu, Adrian Păunescu, Ioan Alexandru în poezie, și Zaharia Stancu, Alexandru Ivasiuc, Ion Lăncrăjan, Augustin Buzura în proză, fără a-i uita pe Paul Everac, Aurel Baranga, D.R. Popescu în dramaturgie. Autorul încheie afirmând necesitatea opțiunii ideologice „pentru a ridica un text literar printre operele cu adevărat semnificative”.

• [„Scânteia”, nr. 11548] C. Stănescu identifică principalele trăsături ale poeziei lui Nicolae Dragoș din placheta *Îngândurat ca pietrele munților* (Eminescu, 1979), sobrietatea, interiorizarea și tonul grav, lipsit de exagerare patetică: „Dacă temeile poeziei lui sunt îndeobște cele comune, consacrate: sentimentul istoriei, cultul înaintașilor, elogiul rădăcinii țărănești, natura istoricizată a patriei, tradițiile, ceea ce caracterizează asemenea teme în varianta lirică a acestui poet provine din ținuta austeră, din tonalitatea interiorizat-melancolică, dintr-o gravitate lipsită de patos retoric, de grandilocvență ori festivism”.

• [„Scânteia tineretului”, nr. 9448] La *Cartea de debut*, Dinu Flămând comentează *Vară timpurie* de Ioana Ieronim, aflând „o poezie discretă, cu tonuri stinse, subtilă și încărcată de miresme”. Alte trăsături: „inefabilă, feminină, voluptoasă, poezia Ioanei Ieronim se nutrește din elanuri nedisimulate, dintr-o permanentă jubilație în fața spectacolului diurn”. Pe autoare o pândește însă „primejdia evidentă, excesul de postură confesivă, diluția care slăbește textul și așa prea amenințat de calm și seninătate”. În *Vară timpurie* se stratifică „mai multe etape de elaborare: chietismul fără «probleme» este, evident, dintr-o primă fază, deja depășită prin acelea ale prozei cotidiene, de o mai mare diversitate. O altă secțiune, mult mai interesantă, o constituie poeziile în «vieux stil», toate cu o cadență interioară de efect, fin orchestrate [...]”. ■ Despre *Căldura sufletească* scrie Alex. Ștefănescu în grupajul *Situații, cazuri, atitudini*.

• **[„Viața studentească”, nr. 32]** La *Revista revistelor*, Grigore Arbore semnaleză numărul 6 al publicației „Presa noastră”, din cuprinsul căreia este remarcat și „un amplu interviu cu George Ivașcu, unde se rememorează «... înaintarea sub povara anilor, pe drumul acestei complexe îndeletniciri intelectuale, care este presa...», semnează Carol Roman. Se punctează aici momente esențiale ale istoriei presei noastre după 23 August 1944. Interviul cu G. Ivașcu este completat în chip fericit de un articol sintetic al lui Marin Badea, consacrat presei ilegale a P.C.R.”. ■ Este anunțată reluarea cenaclului revistei „Amfiteatru”, care se va petrece la 11 octombrie. Vor citi Mircea Cărtărescu (poezie), Ion Prigoreanu (proză) și va fi prezentat volumul cu care a debutat Traian T. Coșovei. Invitați de onoare: prozatorul George Bălăiță și criticul literar Laurențiu Ulici. ■ O semnătură în grupajul *Amfiteatrele recoltei*, dedicat „cantonamentelor” agricole studentești: Marian Sămânță, care vestește *Recolte mari la S.D.E. Timișoara*. □ În același grupaj, Constantin Mărăscu notează o altă performanță: *La Recaș se depășesc normele*. ■ Două pagini găzduiesc grupajul *Timișoara, start lansat*, consacrat vieții universitare de pe malurile Begăi. La realizarea materialelor a contribuit și Ioan T. Morar. ■ Cristian Mihailescu semnează cronică Festivalului Internațional „George Enescu”. ■ În *Debut fără prejudecăți*, Mihai Tatulici discută *Medalionul*, romanul polițist al profesorului gălățean Teodor Parapiru, care adăpostește „multe din calitățile și puține din defectele” acestui gen. Impresia cronicarului de ocazie este favorabilă, *Medalionul* fiind „o carte antrenantă”, care „se citește cu plăcere: ea certifică dotarea unui autor care a îndrăznit să debuteze și altfel decât ceilalți, sfidând preconcepțiile «științifice și enciclopedice» ale unora față de genul polițist. E de așteptat cu interes a doua carte a autorului”. Nu cu multă vreme în urmă, Ioan Buduca anunța, tot în paginile „Vieții studentești”, apariția acestui roman de dimensiunile unei... ciocolate de 10 lei. Și recomandă ciocolata... ■ *Un film românesc aproape veridic* descoperă Simelia Redlow în *Ora zero*, regizat de Nicolae Corjos, după un scenariu de Coman Șova, o peliculă creditată cu „șanse multe să impună cinematografului noastre și atenției un interesant debut regizoral și un așteptat debut scenaristic. Vreau să subliniez, de fapt, că nu ne-ar strica mai mulți gazetari pe post de scenariști, mai mulți oameni care să cunoască viața nu din cărți sau din excursii de documentare anume organizate, ci din «obligație profesională», adică având ochii și urechile concentrate spre trepidanta noastră existență”. ■ M.N. Rusu ne face cunoștință cu *Un regizor: Dragoș Galgoțiu*. ■ La *Colegii noștri de amfiteatre*, Roxana Paicu interviează trei tineri sirieni studenți la Facultatea de Medicină din București. Unul dintre ei declară: „Relațiile dintre Partidul Baas Arab Socialist și Partidul Comunist Român, dintre Siria și România, sunt foarte strânse. După vizita în Siria a președintelui Nicolae Ceaușescu s-au adâncit și mai mult. Am văzut filme, albume, spectacolele ansamblurilor românești ne-au apropiat de extraordinarul vostru folclor, am citit despre România, cunoaștem politica ei inter-

națională, în Siria avem mari obiective construite în cooperare. N-am venit ca într-o țară oarecare. Am ales cunoscând”. ■ Ioan Buduca nu-și mai camuflează semnătura la rubrica *Sintagme*: „Ana Blandiana zice, într-o «cugetare» publicată la rubrica sa «Atlas» din «România literară», că ar trebui să existe o lege prin care să li se interzică bărbaților să facă curte femeilor mai inteligente decât ei. Bine, dar dacă cineva ar cere încă o lege prin care să li se interzică femeilor să se lase curtate de bărbații mai inteligenți decât ele? Așadar, să citim mai atent această rubrică”. □ „După ce a devenit scenariu de film, scenariu de teatru radiofonic (text de muzică folk încă nu), romanul «Clipa» își transmite năravul frățiorului său, «Niște țărani», care, devenit scenariu de film, a intrat în filmări. Cu această ocazie, autorul, Dinu Săraru, semnează un articol în revista «Cinema» nr. 9 în care este de părere că «se poate, dar...». N-am înțeles ce înseamnă acel «dar.» □ „În numărul 9 al «Convorbirilor literare», Al. Dobrescu scrie o foarte bună cronică la cartea-cărămidă a lui Dumitru Micu, «George Călinescu între Apollo și Dionysos», cronică din care se înțelege, în sfârșit clar, că unul din principalele merite ale cărții este chiar acela de a fi o cărămidă la temelia unui viitor eseu asupra personalității călinesciene.” □ „Poetul Marin Sorescu transcrie cu umor în revista «Ramuri» nr. 9 replicile unui interesant colocviu internațional de poezie, desfășurat la Genova, cu o participare dintre cele mai prestigioase. Colocviul însuși pare a fi avut un bun umor din moment ce și-a propus ca temă poezia bifurcată în scris și oral. Marin Sorescu ne lasă să înțelegem că a obosit să noteze exact în momentele când participanții căscău de plictiseală.” □ „De mai multă vreme, Radu Enescu publică în «Familia» un jurnal de călătorie prin statele americane. Numărul 9 al revistei ne prezintă cinci eseuri despre psihologia californiană. Eseistul orădean face o demonstrație strălucită de absorbire a erudiției într-un discurs despre miturile, psihologia și arta lumii americane.” □ „După cum anticipam într-un număr anterior, prezența toamnei în climatul revistelor literare se manifestă prin înmulțirea polemicilor. Una care plutea în aer de mai multă vreme, între Mihai Ungheanu și Nicolae Manolescu, a explodat de curând, în urma răstălmăcirilor în stil mare pe care primul a găsit de cuviință să le facă publice în marginea câtorva studii ale celui de-al doilea, cuprinse în compendiul «Istoria literaturii române», coordonat de Zoe Dumitrescu-Buşulenga. Unde ne sunt, așadar, polemicile de idei? Vine iarna și noi polemizăm tot în stilul «tu ai spus că pământul e plat», «tu vorvești, care ai zece dioptrii?».” ■ Același Ioan Buduca se așază și la „țambalul” rubricii *Minut cu minut*. Unde discută despre controversatul arbitraj de la meciul Steaua – Baia Mare, care, se pare, a curs în avantajul gazdelor, fiind „denunțat” de crainicul radiofonic și de cronicarul sportiv al „Scânteii tinteretului”, Vasile Căbulea. Acesta din urmă și-a atras repulsia suporterilor steliști, care l-au apostrofat la următoarea partidă de pe stadionul „Steaua”, „ceea ce, zice Adrian Păunescu, reprezintă manifestarea dreptului la opinie al respectivei galerii”. „Minutul” publicistic al lui Ioan Bu-

duca: „În loc de concluzii: având și noi dreptul la opinie, să admirăm atitudinea lui Eugen Barbu, care a luat apărarea Sportului, atitudine care e mai prietenă cu adevărul decât cu galeriile echipelor privilegiate”. □ „În revista ieșeană de cultură «Cronica», cea mai interesantă rubrică este cea sportivă, semnată de Stelian Obreja, tot așa cum în gazeta «Sportul» se petrec uneori cele mai interesante fenomene ale actualității culturale – comentariile lui Ioan Chirilă.”

11 octombrie

• [„Scânteia”, nr. 11549] Cu ocazia aniversării a o sută de ani de la nașterea Școlii Ardelene, Ion Brad semnează articolul *Fântânile darurilor*. ■ În *Cărțile marilor idealuri*, Voicu Bugariu susține necesitatea armonizării creației literare cu așteptările și năzuințele colectivității, pe care aceasta trebuie să le materializeze în imagini-ghid: „...literatura nu poate să se îndepărteze, fără riscul de a deveni minoră, de aspirațiile și problemele colectivității. Fără îndoială, atât timp cât concretizările lor sunt autentice, toate stilurile pot fi acceptate. Este însă necesar să spunem cu toată claritatea că importanța socială a operei literare (aflată dincolo de domeniul legitimității estetice) depinde de prezența unor imagini-ghid, capabile să facă sensibile marile aspirații ale colectivității”.

• [„Scânteia tineretului”, nr. 9449] Titus Vâjeu versifică în prima pagină *Cântec pentru partid*. ■ Învățătoarea Ileana Petrean, din localitatea-martiră Tresnea, exprimă o năzuință în două strofe: *Vrem Ceaușescu reales să fie*. ■ La rubrica *Ziaristii colaboratori ne scriu*, profesorul Olimpiu Nușfelean semnalează activități culturale din Bistrița (*Tinerețea spirituală a unui oraș*). ■ Despre romanul *Scrisorile imperiale* de Platon Pardău, scrie Ioan Adam la *Cronica literară (Romanul ca mașină de visat)*: „Surpriza pe care o stârnea Platon Pardău prin antifrasticul roman *Minunata poveste de dragoste a preafetriciilor regi Ulise și Penelopa* (1978) e acum hotărâtor confirmată de ironicele și luxuriantele *Scrisori imperiale*. Romancierul acesta, prea rapid etichetat, pare decis să verifice pe sine însuși metamorfozele genului proteic. Renăscut din cenușa rutinei realiste, el își face din biciuirea imaginației o voluptate, iar din fantasticul cerebral un *stil*”. Cronicarul identifică, în arhitectura romanului, și unele filiere livrești: „Ca orice prozator care înțelege deșertăciunea originalității absolute, și Platon Pardău are antecesori preferați. Mai din fiecare episod important se străvede «ghiara unui leu». Nesfârșita ascensiune a lui Arthur în interiorul scunde primării din Doruna are un aer kafkian, tot de la autorul *Procesului* venind și parabola ușii închise. Halucinațiile aceluiași amintesc de Villiers de l’Isle Adam. Biblioteca fantastică din care citează cu apetit neistovit personajele descinde din Borges. Cititorul de scrisori, Împăratul, Arthur angajează un război al referințelor erudite, fictive, în care impresionează ritualul etalării. Istoria tiraniilor – reale?, fictive? – ale voievodului detronat trimate

la Burckhardt. În fine, ca Alice din fermecătoarea feerie a lui Lewis Carroll, cutare erou este când uriaș statuar, când pitic și bicisnic, Platon Pardău a visat, de fapt, o *utopie a romanului*, o carte a cărților. Repetabilitatea epică se vrea o copie (sublimată!) a mecanicii istoriei, acesta fiind și rostul unei concluzii finale: «Iar ceea ce s-a mai întâmplat se va mai întâmpla și ceea ce nu s-a întâmplat nu se va întâmpla»”. Ioan Adam sesizează o dublă structură narativă: „Împrumutând plăcerea disocierii proprie autorului, putem descoperi în *Scrisorile imaginare* două romane: unul este suita suficientă sieși a aventurilor; celălalt, emancipat de mașinăria epică, are o albie paralelă, dar subterană. Adevărata țintă a meditației lui Platon Pardău este *condiția creației*”.

• [„**Flacăra**”, nr.] Dan Alexandru Condeescu prezintă cartea lui D. Micu, G. Călinescu. *Între Apollo și Dionysos*, afirmând, însă, tranșant, precum la nivelul întregului articol, că „eliberat de obsesii metodologice, D. Mincu poate realiza cu siguranță un compendiu în care să restructureze partea estetică a analizei, lucrare ce ar infirma, totodată, facila imagine clișeu cu care este etichetat acest aparte profesor și critic contemporan”.

• [„**Orizont**” nr. 41] Prozatorul bănățean Sorin Titel cu volumul *Clipa cea repede* (C.R., 1979) formează subiectul cronicii literare a lui Cornel Ungureanu, care notează într-un loc: „scriitorul scrie despre Banat așa cum nu a scris nimeni înaintea sa; finețea observației e remarcabilă, precizia detaliului de asemenea: scriitorul vede și aude oamenii unui ținut delimitat nu numai geografic ci și etnografic.” ■ Eugen Dorcescu se arată interesat de tematica celei de-a opta cărți de versuri a lui Alexandru Jebeleanu, alcătuită doar din sonete, *Surâsul meduzei* (Facla, 1979), despre care face următoarea afirmație concludivă: „Alternanța ritmurilor și asonanța aerisesc sonetul, volumul fiind nu doar un elogiu implicit adresat trudei artistice, ci și o izbândă a acesteia”. ■ Ancheta revistei *Orizont* propune cititorilor dezbaterea cu tema *Ce e nou în proza scurtă?*, încercând să analizeze, prin intermediul mutațiilor unui gen, transformările literaturii române din ultimii cinci ani, iar inaugurarea acestei anchete este făcută cu scopul, declarat, de a atrage atenția asupra unor autori pe care revista i-a promovat cu consecvență și încredere și „care se cer a fi luați în seamă cu mai multă consecvență”. La această anchetă răspunde Dan Culcer printr-o panoramă critică substanțială și o analiză detaliată a diferitelor stiluri narative, printre care menționează proza scurtă satirică (Valentin Șerbu, Eugen Uricaru, Ana Blandiana, Nicolae Manolescu, Vladimir Colin), literatura științifico-fantastică (Adrian Rogoz, Mircea Opriță, Gheorghe Săsărman, Vladimir Colin), proza unei convenții epistolare (Mircea Ciobanu), pasișări superioare (Alexandru George, Mircea Horia Simionescu) etc. □ Sub titlul *Critică și identificare*, Mircea Mihăieș analizează cea de-a treia carte de critică a lui Mircea Martin, *Generație și creație*, făcând următoarele afirmații: „Cele trei cărți publicate până acum i-au asigurat lui Mircea Martin un loc privilegiat în rândul criticilor noștri tineri. [...] majoritatea eseurilor și cronicilor editate

până acum de critic sunt scrise înaintea împlinirii vârstei de 35 de ani. O vârstă la care un critic abia începe să-și spună cuvântul. [...] Mircea Martin are atuurile celui care vine dinspre practică înspre teorie. Mircea Martin nu discută (mai nou) scriitorii necunoscuți. Pasiunea lui se îndreaptă nu spre a impune un scriitor (cum exact remarca Eugen Simion), ci de a verifica dacă opera (sau cartea) respectivă este capabilă să înfrunte nu doar exigențele imediate ale criticii, ci și condiția mai generală a artei. Critica de susținere în care se ilustrează Mircea Martin prezintă însăși ea propriile greutăți”. ■ Proză de Ion Velican și Vladimir Ciocov. Poezii de Lucian Bureriu. ■ Tot despre etimologia cuvintelor și folosirea lor în diferite texte literare, vorbește G. I. Tohăneanu, acum fiind ales cuvântul „mreață”, în cadrul rubricii „limbă și stil”, cuvânt al cărui traseu semantic este urmărit de la sensul propriu la sensul poetic din poezia eminesciană („o mreață de văpaie”, „lumea-ntinde luci mreja”) (articolul *Mreața*)

● [„România literară”, nr. 41] Redacția pledează pentru *O dezvoltare armonioasă*. □ Alături, este reprodus textul unei telegrame adresate *Comitetului Central al Partidului Comunist Român, Tovarășului Nicolae Ceaușescu* de către Consiliul Uniunii Scriitorilor: „Scriitorii, români, maghiari, germani, sârbi și de alte naționalități, susțin cu trup și suflet politica internă și externă a partidului și statului nostru, la a cărei fundamentare și elaborare Dumneavoastră, mult iubite și stimate tovarășe Nicolae Ceaușescu, strălucit gânditor marxist, teoretician și organizator al construcției societății socialiste multilateral dezvoltate, ați adus o contribuție inestimabilă. Bucurându-se, împreună cu ceilalți slujitori ai culturii, de grija și prețuirea pe care le-ați arătat în atâtea rânduri, față de creația pătrunsă de înaltele idealuri ale umanismului revoluționar, ei sprijină cu nestrămutată convingere propunerea ca Dumneavoastră, tovarășe Nicolae Ceaușescu, să fiți reales la Congresul al XII-lea în funcția de maximă răspundere de secretar general al Partidului Comunist Român”. □ Două pagini se împart între trei texte: *Plenara Consiliului de conducere al Uniunii Scriitorilor consacrată dezbaterii documentelor celui de-al XII-lea Congres al Partidului Comunist Român, Raport cu privire la sarcinile ce revin Uniunii Scriitorilor și Hotărârea Consiliului Uniunii Scriitorilor din Republica Socialistă România*, din care cităm: „Însuflețiți de minunatul său exemplu [al lui Nicolae Ceaușescu], de modestia și viața sa dăruită clipă de clipă patriei și popoului, scriitorii se angajează totodată să facă totul și de acum înainte pentru traducerea în viață a Documentelor ce vor fi adoptate de Congresul al XII-lea al Partidului, pentru a da cititorilor opere pe măsura gândurilor și simțămintelor lor de făuritori ai unui destin ce se îngemănează în chip fericit cu destinul patriei. Acest efort continuu călăuzit de indicațiile pe care în atâtea rânduri tovarășul Nicolae Ceaușescu le-a dat în legătură cu sarcinile literaturii în etapa actuală, de chemarea pe care a adresat-o tuturor creatorilor de a oglindi mai profund și mai cuprinzător lupta partidului, a clasei muncitoare, pentru transformarea revoluționară a societății românești”. ■ Din *Viața literară* aflăm

rezultatele *Concursului de poezie al Editurii Albatros*: „Juriul concursului de debut în poezie al Editurii Albatros pe anul 1979, alcătuit din Mircea Sântimbreanu, directorul editurii – președinte, Ion Acsan, Constanța Buzea, Șt. Aug. Doinaș, Domnica Filimon, Gabriela Negreanu și Laurențiu Ulici, a acordat următoarele premii: Aurel Pantea (*Casa cu retori*), Liviu Ioan Stoiciu (*La fanion*), Matei Vișniec (*La noapte va ninge*). Totodată, au fost selecționați (pentru a doua oară) în vederea publicării cu cicluri de poezii în *Caietul* pe 1979: Mihail Banciu, Octavian Bilcescu, Eugen Chirovici, Florin Iaru și Mircea Ioan Pop, precum și următorii debutanți: Irina Airinei, Nicolae Mircea Benn, Șerban Codrin, Rodion Drăgoi, Viorel Dinescu, Kocsis Francisko, Ion Istrati, Marin Lupșanu, Mihai Minculescu, Ileana Mitiș, Alexandru Mușina, Olimpiu Nușfelean, Ion Olteanu, Marta Petreu, Gavril Pompei, Nicolae Sirius, Cristian Șișman, George Vulturescu”. □ Tot din *Viața literară* mai aflăm și despre o *Vizită de documentare*: „La invitația Comitetului pentru cultură și educație socialistă al județului Ialomița, un grup de scriitori, în frunte cu Marin Preda, vicepreședinte al Uniunii Scriitorilor, directorul Editurii Cartea Românească, au efectuat o vizită de documentare la Slobozia și în alte localități ale județului, unde au purtat un dialog interesant cu oameni ai muncii din unități economice și culturale. Au participat, de asemenea, Eugen Simion, Mircea Dinescu, Lucian Raicu, Dan Claudiu Tănăsescu, Sonia Larian, Denisa Comănescu, Cornel Popescu”. ■ Cartea lui Constantin Țoiu, *Galeria cu viață sălbatică*, „alături de alte câteva romane-eveniment apărute în ultimii ani, înseamnă – subliniază Marina Ionescu-Mureșanu – un moment esențial în evoluția prozei românești contemporane, așa cum nu o dată s-a subliniat de către critică. Forța romanului românesc actual vine, și nu în ultimul rând, din această rafinare a prozei, din explorarea secretelor limbajului, posibilă atunci când romancierul este dublat de o acută conștiință lingvistică”. ■ După ce furnizează el însuși câteva interpretări, Alex. Ștefănescu conchide: „S-ar mai putea scrie, fără îndoială, o carte despre interpretările pe care le suportă, le generează sau chiar le pretinde romanul *Scrisorile imperiale*. Aceasta este cea mai bună dovadă că noua scriere a lui Platon Pardău nu va fi aruncată prea ușor în uitare de trecerea timpului”. ■ Nicolae Balotă surprinde *Duhul povestirii* lui Huszár Sándor în romanul *După-amiezi ploioase la Boul Bălțat*. ■ Elena Tacciu recenzează *Impostorul* lui Alexandru Sever. ■ La *Breviar*, Șerban Cioculescu se apleacă asupra *Prozei politice a lui Tudor Arghezi*. ■ Locul rezervat tabletei lui Geo Bogza găzduiește o evocare a lui *Nenișescu*, după moartea sa: „Ștefan Nenișescu a fost una dintre cele mai subțiri minți ale splendidei sale generații. Poet și critic de artă, semnătura sa era, fără nici o eclipsă, o semnătură de prestigiu. Fiecare pagină pe care își purta condeii înceta să mai fie un produs al fabricilor Letea sau Bușteni, spre a deveni hârtie japoneză. El a dovedit, ca și Ion Vișnea sau Mateiu Caragiale, virtualitatea literaturii române de a fi rafinată și subtilă”. ■ La împlinirea a 50 de ani, Alexandru Andrițoiu este surprins de

către Francisc Păcurariu în portretul *Vibrația unei conștiințe*. ■ Nicolae Manolescu ghicește *Fața nevăzută a poeziei* lui Alexandru Miran din *Cronică* și *Cronică II*. ■ La *Prima verba*, Laurențiu Ulici discută despre două volume de versuri: *Pasărea paradisului* (Toma Biolan) și *Ritual pe apele timpului* (Liliana Nicolae). ■ Sub egida *Varia*, se așterne o pagină de recenzii semnate de: Mirela Roznoveanu (despre *Estetica imperfecției* de H. Zalis), Constantin Crișan (despre *Noaptea muzicanților* lui Marius Tupan), Victoria Dragu (despre *Amintirea bunicilor* de Veronica Verona) și de Ioan Groșan (despre *Această iubire* a lui Mihai Dușescu). ■ „*Clipa cea repede* – notează Eugen Simion – e noul roman al lui Sorin Titel, un roman bun, foarte bun. Prozatorul și-a creat un stil de a nara și-l aplică, acum, la un număr de fapte noi, lărgind sau adâncind, cum vrem să-i spunem, universul său epic. Când consulți cărțile sale anterioare, vezi cu ușurință că ele se leagă între ele, iar cartea recentă vine în continuarea unei teme și a unei lumi (imaginare) pe care romancierul acesta serios și profund, cum nu sunt mulți la noi, le urmărește cu o frumoasă tenacitate. Tema este, aici, ca și în romanul precedent, dispariția unei lumi, agonia lentă a lucrurilor vechi. O meditație epică despre moarte, un univers că stă între real și imaginar, într-un timp nehotărât și într-un spațiu pe care memoria naratorilor îl schimbă, îl «lucrează» mereu.” ■ Elio Filippo Accrocca analizează în detaliu versiunea italiană a volumului *Un om în agora* de Dumitru Popescu. Astfel, *Un uomo nell'agorà* (în traducerea lui Florian Potra și cu ilustrații de Miha Vulcănescu) s-ar situa, conform cronicarului, într-o dimensiune universală a literaturii: „Cine crede că Ulise e doar grec, se înșală. Cine îl consideră ferecat în urna lui Homer cade în greșeală. Poezia lui Dumitru Popescu nu e doar românească: aparține Europei, celei întregi, neînjumătățite din calcule politice. Și ne aparține nu numai prin tălmăcire, ci prin semnificații, teme și soluții, care nu sunt exclusiv de natură literară”. Cronică este însoțită de trei poeme extrase din traducerea în italiană a volumului *Un om în agora*. ■ Versuri de Darie Novăceanu, Constantin Abăluță, Marius Stănilă. □ Sunt, de asemenea, prezenți cu poezii trei dintre laureații Concursului național de poezie „Nicolae Labiș”: Aurel Dumitrașcu, Dan Bodnar și Daniel Corbu, prezentați de Ion Horea. □ Domnița Dumitrescu traduce din *Poezia iubirii la Pedro Salinas*. □ La *Atlas*, Ana Blandiana așterne câteva rânduri despre *Memorie*. ■ Paul Cornel Chitic invită, într-un reportaj, la o *Plimbare prin Riga*.

• [„**Tribuna**”, nr. 41] O coloană a primei pagini adăpostește *Hotărârea Consiliului Uniunii Scriitorilor din Republica Socialistă România* luată în cadrul plenarei din 6 octombrie, prin care se exprimă „deplina adeviziune” a instituției „față de proiectele de documente ale Congresului al XII-lea al PCR”. Totodată, în rezoluție se precizează că, „bucurându-se, împreună cu ceilalți slujitori ai artei și culturii, de grija și prețuirea pe care conducătorul statului și partidului – el însuși autorul unei opere politice bine cunoscute în lume – le acordă creației pătrunse de ideile nobile ale umanismului socialist, scriitorii

români, maghiari, germani, sârbi și de alte naționalități sprijină în unanimitate propunerea ca tovarășul Nicolae Ceaușescu să fie reales în înalta funcție de secretar general al Partidului Comunist Român”. ■ La *Scriitori și tendințe*, Marian Popa publică prima parte din *Viața neterminată și moartea incompletă*, un studiu consacrat prozei lui D.R. Popescu, redactorul-șef al „Tribunei”. Criticul bucureștean pornește de la ideea că „moartea produsă înaintea scadenței biologice caracterizează, așadar, proza lui D.R. Popescu”, acordând atenție „acestei realități, chiar statistic vorbind impresionante”. În continuare, Marian Popa explorează universul acestei literaturi, evidențiindu-i condiția periferică, izolaționistă: „În sfârșit, trebuie examinată excentricitatea lumii lui D.R. Popescu: toate conflictele se consumă în provincie, la țară. Umanitatea sa este aceea a ariilor morale laterale, în care principiile centrale ajung ca niște ecouri sau rumori; o lume în același timp incapabilă să-și ofere sieși principii ferme sau celor de dincolo de ea idei noi. Excentricitatea aceasta se manifestă divers, acoperind totul între divertisment și nocivitate: de la acele simple forme ale comportamentului bizar, pitoresc, al «ciudățeniilor», până la crimă. D.R. Popescu inventează chiar un teritoriu pentru lumea sa, semnificativ chiar toponimic pentru irealitatea sa derizorie: Pătârlagele. Este o lume la margine de lume, amintind deopotrivă de Yoknapatawpha și Macondo, de lumea westernului și a lui Ion Slavici. Într-un asemenea spațiu, moartea își are schemele ei de organizare sau dezorganizare a sistemului de valori umane: moartea nedreaptă e urmată de moartea justițiară, de instaurare sau reinstaurare a unor principii morale, moartea dreaptă și cea nedreaptă se pierd împreună într-un sens absolut al dialecticii istoriei”. ■ Vasile Chifor comentează al doilea roman publicat de Paul Eugen Banciu, *Reciful*, care „se recomandă atât prin nouitatea compozițională, cât și prin pasiunea scriitorului de a crea o rețea de relații dintre cele mai variate și complexe, impunând o galerie de tipuri de o mare diversitate caracterologică” (*Romanul unui oraș*). ■ *Șanghai – un roman neo-realist* este titlul unei însemnări de călătorie de Horia Bădescu. ■ *La Terasa* se așază Aurel Gurghianu, cu tableta *Azi*. ■ În grupajul *Tineri poeți* publică versuri Aurel Dumitrașcu, George Achim, Sorin Grecu, Daniel Corbu și Elena Ștefoi. ■ Tudor Dumitru Savu semnează proza „numerologică” 33. ■ *Revista „Vatra” la numărul 100* – bornă atinsă, evident, de noua serie a revistei, care a pornit la drum în urmă cu opt ani – este salutată colegial de Constantin Zărnescu: „Condusă din 1971 de cunoscutul prozator Romulus Guga, *Vatra* a concentrat între paginile sale nu numai un foarte sudat colectiv de redacție (aproape fiecare redactor susținând o rubrică), însă și un mare număr de colaboratori din țară și străinătate”. ■ Mihai Valeriu semnaleză apariția unei antologii de versuri și proză a Cenaclului „Silvania” al Casei de cultură a sindicatelor din Zalău. ■ *A mai trecut o duminică* își intitulează Al. Căprariu cronică de sport. ■ Dan Rebreanu răspunde, la *Poșta redacției*, unui cititor din Gorj: „Propuneți ca pe locul unde a fost accidentat mortal Alexandru, fiul lui

George Coșbuc, și unde a fost refăcută «fântâna cu lanț», inițial zidită de marele poet, să fie plasată și o placă comemorativă, în atenția trecătorilor neavizați; suntem de acord cu argumentele dv. și poate că n-ar fi rău să le prezentați și Comitetului de cultură și educație socialistă a județului Gorj, la care veți găsi, nu ne îndoim, înțelegerea necesară”. ■ Sub semnătura „Rep.” este prezentată ședința din 4 octombrie a Cenaclului Asociației Scriitorilor Cluj, la care au citit Sorin Grecu („la numai 17 ani, cultivă o poezie a destrucție și demolării convențiilor poetice”, fiind „influențat și de poezia modernă americană”) și Vasile Dragomir („prozator format la școala romancierilor din nord, în special a lui Al. Ivăsiuc”). ■ E. Vodă publică un interviu cu Radu Beligan („*Să pulverizezi și în același timp să continui modelele...*”), așezat sub genericul „*O scrisoare pierdută*” la Teatrul Național din București. ■ Lászlóffy Aladár semnează medalionul *Octavian Șireagu – Tinerețea poeziei*: „Numele poetului octogenar a devenit mai cunoscut prin anii '35, când a inițiat apariția antologiei *Noua lirică ardeleană*. Până la acea dată îi apăruseră trei volume și poeziile, proza și articolele sale se publicau în revistele mai de vază ale vremii. Cu antologia amintită, el urmărea să atragă atenția publicului cititor asupra poeziei interbelice române din Ardeal. El preferă versul liber, alb și este unul din talmăcitorii cei mai cunoscuți ai poezilor maghiari ai vremii: Olosz Lajos, Aprily, Bartalis János, Kibédi Sándor, Szemlér Ferencz”. ■ În ultima pagină este „instalată” o însemnare a lui Al. Căprariu: *La Stockholm, cu profesorul Alf Lombard*, fragment din volumul *Primăvara scandinavă*, în curs de apariție.

12 octombrie

● [„**România liberă**”, nr. 10873] În *File de carnet*, Constantin Ciopraga scrie despre *Literatură și cultură*. Criticul arată că literatura este un domeniu esențial al culturii, atinge problema relației dintre literaturile naționale, recomandă ca cititorii să nu rămână fideli unui singur gen și dezvoltă câteva opinii pe marginea actului lecturii și a rolului pe care calitatea lecturii îl are în constituirea unei culturi solide.

● [„**Scânteia**”, nr. 11550] În *Literatură și semnificație*, Valeriu Râpeanu subliniază faptul că orice creație literară trebuie să exprime, pentru a deveni perenă, o viziune particulară asupra lumii: „...orice pagină de literatură adevărată, autentică, menită să rămână exprimă o filozofie, o concepție asupra lumii. Se mai face încă o confuzie elementară când se crede că exprimăm o epocă numai prin faptele personajelor care își trăiesc aventura într-un cadru care este al epocii, se întâlnesc cu urmări fericite sau nefericite, cu oameni produși sau modelați de epoca respectivă, suferă sau se bucură din pricina structurilor epocii”. Conform autorului, simpla situare în timp și în context social-politic a unor personaje nu este suficientă pentru a crea o operă literară, fundamentală fiind însoțirea acestora de o reflecție asupra lumii: „...aceasta este rațiunea

operei de artă: de a interpreta prin meditație lumea pe care o reflectă, de a afla și a pune în valoare semnificațiile ei”.

• [„**Scânteia tineretului**”, nr. 9450] Grigore Traian Pop publică, pe prima pagină, însemnarea *Tineretea – atributul absolut*, consacrată Întreprinderii de vase emailate din Sighișoara. ■ *Cronica teatrală*, semnată de Miruna Ionescu, aduce în prim-plan spectacolul *O noapte furtunoasă*, montat de Alexa Visarion la Teatrul Giulești. În preambul, semnătura amintește abundența de piese caragiulești din stagiunea curentă și discută despre exigențele la care trebuie să se ridice viziunile regizorale: „O stagiune în care opera lui Caragiale își găsește un loc important – iată, numai la puțin timp de la începerea ei, trei teatre bucureștene au prezentat deja *O noapte furtunoasă* (Giulești), *Conu Leonida și Articolul 214* (Bulandra) și *O scrisoare pierdută* (Naționalul), iar în țară sunt în repetiții alte spectacole – nu poate fi decât una deosebit de interesantă atât pentru simplul fapt al interpretării în fața publicului, mai ales a celui tânăr, a celei mai importante moșteniri dramatice românești, cât și pentru atitudinea nouă, filtrată prin sensibilitatea și conștiința contemporană a realizatorilor, pe care spectacolele o propun – e adevărat, în grade diferite – față de fiecare text în parte. *Dreptul* sau, mai degrabă, *obligația* creatorului spectacolului de astăzi de a fi un *interpret* și un *exeget* al unei asemenea opere decurge, astfel, din responsabilitatea pe care și-a asumat-o de a da publicului, contemporanilor săi, una dintre posibilele imagini, în mod ideal, cea mai percutantă pentru sensibilitatea și capacitatea lui de înțelegere”. Perspectiva propusă de Alexa Visarion este una meritorie, în pofida scăderilor observate de comentatoare: „Nu se râde de prea multe ori la spectacolul gândit de Alexa Visarion, iar când se râde, un nor de tristețe întunecă voioșia. Această viziune nouă într-un spectacol – dar impusă deja de exegeții de azi ai lui Caragiale – privind *Noaptea furtunoasă* a născut o montare neliniștitoare chiar și în imperfecțiunile sale. Căci chiar dacă economia de mijloace scenice nu e totdeauna fericită, chiar dacă s-a simțit o anume neputință a unor actori de a face ca ideea regizorală să ajungă prin intermediul unui complex limbaj scenic la spectator, chiar dacă există unele inadvertențe sau exagerări, spectacolul incită la gândire, la reflecție, la recitirea – atât de necesară – a operei neîntrecutului nostru dramaturg”. ■ În grupajul *Azi*, este semnalată apariția „Almanahului satelor”, care oferă „o lectură instructivă și agreabilă”.

• [„**Contemporanul**”, nr. 41] Sunt publicate poeme de Dan Mutașcu și Dinu Ianculescu. ■ În *Funcția formativă a literaturii*, Alexandru Balaci conturează rolul modelator de conștiințe al operelor literare și necesitatea ca scriitorii să fie racordați la realitățile sociale: „Trăim într-un timp istoric în care principalele conflicte existențiale se dezvoltă în sfera conștiinței și literatura are, implicit, o importantă misiune formativă. [...] Literatura de valoare nu se poate dezvolta în afara realității sociale”. Autorul afirmă totodată că literatura timpului este deschisă noilor metode și tehnici, dar numai dacă acestea nu alte-

rează realitatea: „Modalitatea estetică a realismului literaturii contemporane este deschisă oricăror noi idei și metodologii, oricăror îndrăzneli de artă care nu fardează însă realitatea și nici nu mutilează frumusețea”. ■ Florin Costinescu elogiază expoziția realizărilor economiei românești, *Tehnoexpo*, organizată la Casa Scânteii, în articolul *Forța creatoare a poporului român într-o imagine de sinteză*. Pe lângă pavilioanele destinate industriei și agriculturii există și unul al cărții, în care operele lui Nicolae Ceaușescu sunt la loc de cinste: „Expoziția de carte... Deschisă cu lucrări din domeniul literaturii social-politice, în cadrul ei un loc central îl ocupă operele tovarășului Nicolae Ceaușescu. Activitatea editorială din ultimii ani este înfățișată prin lucrări valoroase din literatura tehnico-științifică, beletristică, prin albume de artă. Prezența cărții în expoziție subliniază înalta ei menire în societatea noastră, grija pe care partidul și statul nostru o acordă activității de creație spirituală”. ■ În *Dialog viu cu prezentul în Muzeul de literatură*, Al. Oprea remarcă faptul că în secolul XX s-au înființat muzee ale literaturii îndeosebi în statele socialiste, „tălmăcind mutațiile structurale survenite, cultura încetând să mai rămână la cheremul unor inițiative particulare filantropice și devenind o problemă a întregii societăți”. Acesta relatează totodată dezbaterile Comitetului internațional al muzeelor de literatură, care încurajează o transpunere dinamică a textelor scrise în limbaj expozițional, dând apoi ca exemplu teatrul *Manuscriptum*, înființat de Muzeul literaturii române. Este menționată și revista cu același nume care valorifică cercetările științifice ale instituției: „...marile muzee [...] au o experiență importantă în realizarea de ediții critice sau varii culegeri de documente. Nici un muzeu de peste hotare nu dispune însă de o publicație periodică, așa cum avem noi revista *Manuscriptum*, ajunsă la al zecelea an de apariție”. ■ Pentru Laurențiu Ulici, proza lui Platon Pardău cunoaște în romanul său *Scrisorile imperiale* (C.R., 1979) o schimbare radicală față de operele anterioare: „Fără îndoială, distanța de la realismul documentar din *Ore de dimineață* și celelalte cărți din aceeași categorie, la abundența de fantastic din ultimele două romane este suficient de mare pentru a îngădui supoziția unei modificări radicale a registrului epic și, mai mult, a programului estetic al scriitorului”. Datorită bizareriei întâmplărilor, supranaturalului și atitudinii ironice, Laurențiu Ulici plasează romanul în categoria realismului magic teoretizat de Massimo Bontempelli și de continuatorii săi: „Nu știu în ce măsură s-a lăsat, în chip conștient, influențat Platon Pardău de formula bontempelliană a realismului magic, dar fără nici un dubiu, formula *Scrisorilor imperiale* aceasta este. Doar că nu în varianta lui Bontempelli ci, mai curând, în cea a descendenților săi”. ■ Pentru George-Radu Chirovici, volumul *Un om ca oricare altul* (Albatros, 1979), de Viorica Moisil, este o carte de dragoste, care reușește să redea farmecul și inteligența ieșite din comun de care dădea dovadă Grigore Moisil: „Începând cu *Jurnalul* copilului refugiat în Moldova în timpul primei conflagrații mondiale și până la vorbele de spirit notate în ultimii ai,

trecând prin bogata sa corespondență, prin versurile și prozele adolescenței, prin rememorările citate, marele savant zâmbeste din fiecare pagină, și este viu, și ni se face dor de el. O carte de dragoste”. ■ În recenzia lucrării *Reflecții istorico-literare ale rezistenței românești* (Ed. Politică, 1979) de Nicolae Stan, H. Mircea mărturisește că ar fi preferat o selecție a operelor istorice în funcție de valoarea acestora: „Personal, am fi preferat ca această amplă trecere în revistă să fie mai strâns corelată cu criteriul valoric de apreciere a operelor puse în discuție...”. El apreciază, totuși, spiritul de sinteză și de organizare a materialului, natura interpretărilor și concizia de care dă dovadă autorul: „Capacitatea de a sistematiza un material de asemenea amploare, interpretările nuanțate și la obiect asupra operelor puse în discuție, exactitatea plină de concizie a judecăților fac însă, fără îndoială, din studiul lui Nicolae Stan nu numai o valoroasă deschidere de drum în investigația istorică și de istoriografie literară, ci și o carte de referință pentru cititorul dornic să pătrundă în orizontul amplu al tematicii”. ■ Radu Călin Cristea critică excesul de ornamentație stilistică din volumul *Sâmbătă seara unui deceniu* (Albatros, 1979): „Titus Vijeu strică însă multe poeme ornând excesiv figurile: lipsite de răbdare în prepararea unor efecte, poetul aglomerează o droaie de sensuri care de care mai incompatibile...”. Totuși acesta apreciază originalitatea și teatralitatea poemelor din ciclul *Lecturi pe hipodrom*: „...*Sâmbătă seara unui deceniu*, volum inegal, purtând însă marca unei certe originalități, cuprinde îndeosebi în ciclul *Lecturi pe hipodrom* poeme cu totul remarcabile: teatralismul de substanță al poeziei lui Titus Vijeu mi se pare cel mai bine valorificat în aceste ceremonii livești, trecând cu nonșalanță de la Homer la Rimbaud, de la Shakespeare la Emil Botta”. ■ Dan Grigorescu analizează *Filosofia socială a vechilor greci* (Univers, 1979) de Constantin Tsatsos, publicat în traducerea lui Romul Munteanu. ■ Sub titlul *Literatura românească în lume* sunt regrupate o serie de recenzii ale unor opere literare și istoriografice apărute în străinătate. Valentin F. Mihăescu semnalează apariția *Antologiei poeziei populare românești* în Franța, în traducerea lui Annie Bentoiu și a Andreei Dobrescu-Warodin, care reușesc să depășească, în viziunea sa, dificultățile prozodiei populare și să păstreze farmecul textului popular intact: „Dificultățile mari în traducere, cauzate de obligația auto-impusă a păstrării ritmului și rimei populare, dar, mai cu seama, de frecvența expresiilor idiomatice și de variabilitatea sensurilor în contexte diferite, sunt depășite de experiența celor două traducătoare, care reușesc astfel să provoace cititorului de limba franceză iubitor de poezie, momente de reală satisfacție estetică. Această selecție reprezentativă dovedește o dată în plus că valorile autentice ignoră barierele lingvistice”. ■ Mircea Moga socotește că noua traducere a poeziei lui Błaga în limba franceză de către Paul Miclău este superioară și prin numărul de texte și prin calitate celei realizate de Ventura Drăgănescu-Vericeanu: „Versiunea de acum, mult mai cuprinzătoare decât anterioara, 181 de titluri față de 80, mi se pare [...] și superioară sub aspect

tehnic, în locul unei transpuneri mot-a-mot Paul Miclău preferând, firește atunci când simpla traducere amenința cu o pierdere a semnificației poetice, fidelitatea față de spiritul textului poetic.” ■ Redacția publică de asemenea recenzia volumelor *Istoria poporului român* de Constantin G. Giurescu și Dinu. C. Giurescu și *Formarea poporului român* de Ștefan Pascu, apărute în Portugalia, a unei antologii de versuri ale lui Lucian Blaga, apărută în Mexic, și a unei antologii de poezie românească publicată de Suleiman Awad în Siria.

● [„**Cronica**”, nr. 41] Conține poeme de Ion Beldeanu. ■ *Arta poetică la români* (Ion Creangă, 1979), de Emil Manu, este văzută de N. Barbu ca o lucrare de pionierat în critica literară autohtonă, ce-și depășește menirea școlară inițială: „O lucrare de un deosebit interes teoretic și practic, prima, de acest fel, la noi, este *Arta poetică la români* – antologie [...] datorată subtilului și fecundului istoric și critic literar Emil Manu. [...] Dincolo de utilitatea imediată, însă, care este de natură să ducă la înlesnirea percepției poetice și a aprecierii mai avizate a creației, *Arta poetică la români* are meritul de a semnaliza și de a fixa jaloarele unui domeniu care nu s-a bucurat de atenția sintezelor”. ■ I. Sârbu comentează preponderent apreciativ *Clipa cea repede* (C.R., 1979), volumul lui Sorin Titel: „*Clipa cea repede*, roman nescutit de minore imperfecțiuni (limbajul greoi, contrafăcut, al unor personaje, din primele 70 de pagini), e o carte cu totul remarcabilă”. ■ Const. Ciopraga realizează profilul critic al lui Al. Dima: „Orizonturile ce l-au atras succesiv pe Al. Dima (1905-1979), ducând de la sociologie, etnografie și artele populare – ca prim strat – la estetică, iar după al doilea război mondial de la culturile naționale la comparatism, sugerează aspirația unui ideal de totalitate sub semnul echilibrului dintre tradiție și inovație”. ■ G. Ivănescu semnează articolul *Scrisori de la Al. Philippide*, în care analizează o serie de epistole trimise acestuia și de către acesta. ■ În rubrica de carte străină, C. Isac analizează opera lui Tennessee Williams (*Tennessee Williams la răspântiile timpului*).

● [„**Săptămâna culturală a capitalei**”, nr. 462] În acest episod al foiletonului său polemic Eugen Barbu demonstrează că, prin opera sa, Caragiale a împins literatura română mult înainte, arzând chiar niște etape. Arătând cum este exploatată comedia formelor fără fond, satirizarea snobismelor, caricaturizarea tipologiilor de la Alecsandri până la Baranga, Eugen Barbu folosește prilejul pentru a arăta că și Eugen Ionescu este un Caragiale „metafizic”, deviind spre protocronism: „Așa se face că suntem mereu siliți să descoperim în autori streini (sic!) sau autoexpulzați idei și teme ce ne aparțin de mult, pe care absența unei trambuline propagandistice le înmormântează din păcate, și noi trebuie mereu să fim tributari ai propriilor noastre invențiuni. Un Urmuz, un Caragiale, un Odobleja în consonantistică, un Paulescu în medicină, un Coandă, un Vuia în materie aviatică [...] iată numai câteva nume din lungul șir al înaintașilor în literatură, știință și gândire care fac gloria țării noastre”. ■ Emil Manu prezintă, la *Cronica literară*, volumul semnat de Ion Dodu

Bălan, *Costelații diurne* (Ed. Albatros) conținând „cam toată activitatea publicistică, critică și istorico-literară din ultimii ani a scriitorului prezent în actualitate [...]”. Comentatorul reține mai ales studiul despre Aron Cotruș și o istorie a poeziei românești a secolului al XX-lea. ■ Continuând portretul lui G. Călinescu ca activist al partidului comunist, Constantin Sorescu se întoarce în timp, înaintea hotărârii criticului de a ghida literatura socialistă, când a susținut o cronică antifascistă și antilegionară numită *Cronica mizantropului*. Autorul amintește, în acest sens, și articolul despre ocuparea Cehoslovaciei de către Germania, intitulat, transparent, *Frigmania și Bovenia* („Jurnalul literar”, martie, 1939). *Istoria literaturii române...*, ar fi, conform acestei chei, „o lovitură ideologică mortală”. Sorescu ajunge cu retrospectiva în aprilie 1944, când Călinescu semnează memoriul către Antonescu, în care intelectualii se pronunțau împotriva guvernului fascist și cereau ieșire României din război. ■ Ion Lotreanu își continuă serialul despre critică, publicând articolul *Dilmele criticii*. Autorul se preocupă de relația dintre critică și realism sau, în variație liberă, dintre critică și realitate. Critica se raportează la realitate prin operă, adică, precizează autorul, la natură prin cultură. Sugestia autorului este că singura ipostază valabilă a criticii este cea de a fi „onestă și descriptivă”, orice idee „de mare elevație” reprezentând o îndepărtare de „sfera operei concrete”. O subtilă acuză se îndreaptă spre critica modernă care poate să arunce opera în confuzie în loc să-i limpezească sensurile. ■ Continuând materialul despre Anton Bacalbașa, Dan Mutașcu amintește despre *Moș Teacă*, despre satira sa ascuțită la adresa politicii și politicienilor. ■ Dan Ciachir scrie elogios despre două plachete de versuri semnate de Grigore Arbore, *Averse* și *Stolul de argint*. ■ Mara Nicoară publică un grupaj de versuri.

13 octombrie

- [„România liberă”, nr. 10874] *Vitrina cărții* găzduiește cronică semnată de Ion Drăgănoiu la volumul de versuri *Marea autobiografie* (Ed. Eminescu), de Al. Căprariu. ■ O lectură reușită pe care un poet o face altuia consideră Tia Șerbănescu volumul *Bacovia. Sfârșitul continuu* de Ion Caraion, aflat la o nouă ediție. O lectură firească, cu tonuri de oralitate completată de căldură și pregnanță în viziunea comentatoarei. Referitor la metoda cărții, autoarea textului afirmă: „Așa cum «sfârșitul continuu» pare să fie obsesia care domină poezia bacoviană organizând-o în cercuri concentrice, lectura repetată este punctul de reper cel mai sigur pentru a defini procedeul la care a recurs autorul acestei cărți. Impresia este că fiecare pagină a fost scrisă și fiecare nouă afirmație avansată după o nouă lectură. Observații întregi se repetă cu încăpățănare de-a lungul cărții consolidând astfel nu numai modelul de lectură propus ci și o suită de sugestii de la care ea poate deveni creatoare”.

- [„Scânteia”, nr. 11551] Mihai Vișoiu publică reportajul *Bărăganul ritmurilor industriale*.

• [„Scânteia tineretului”, nr. 9451] Pagina a doua găzduiește, sub genericul *Pregătirea Congresului al XII-lea al Partidului să însemne pentru fiecare colectiv de oameni ai muncii, pentru fiecare tânăr înfăptuirea exemplară a sarcinilor de plan pe întregul front al economiei, grupajul Tineri scriitori, în mijlocul brigadierilor șantierului național al tineretului Midia-Năvodari, su-praintitulat *Acolo unde marile elanuri devin fapte revoluționare de muncă pen-tru țară*. □ Alex. Ștefănescu scrie despre *Locul de muncă al unui șef de promoție*, absolvent al Facultății de mecanică, secția subingineri, a Institutului politehnic din București: „Această situație excepțională la învățătură îi dădea o prioritate absolută la alegerea locului de muncă. Cu alte cuvinte, faptul că a optat pentru Combinatul petrochimic Midia-Năvodari, departe de a se explica printr-un joc al întâmplării, ține în exclusivitate de dorința sa de a se număra printre întemeietorii colosului industrial”. □ *Clădind un simbol* se intitulează însemnarea pe care o publică Lucian Avramescu despre șantierul Midia-Năvodari, evidențind importanța acestui obiectiv industrial: „Platforma petro-chimică, realizată integral de muncitori și specialiști români – marea majoritate tineri, adică oameni ai acestei epoci –, încorporând, în trupu-i de uriaș ceasor-nic, mașini și utilaje realizate exclusiv de experiența tehnică românească, este un exemplar obiectiv al colaborării. Așezată aici la indicația președintelui Ro-mâniei, tovarășul Nicolae Ceaușescu, nume-simbol al luptei inteligente și con-stante pentru pacea planetei, pentru reșezarea ei umană pe orbita altei ordini, mai bune și mai drepte. Platforma aceasta dovedește nu numai puterea creatoa-re a poporului român la altitudinea acestui deceniu, dar și cinstita sa dorință de colaborare, de dialog, nu cu armele, ci cu bunurile muncii. Prin import și ex-port, inima vie a acestui combinat își ordonează cele două bătați, cei doi timpi egali, constanți”. În finalul textului, Lucian Avramescu părăsește registrul ga-zetăresc: „Midia, nume ca un cântec de sireună, absorbit din amfora pierdută a altui mileniu. Navigatori tineri, cu tenurile bronzate sănătos, de soare dar și de flăcările de sudură, au preluat legenda, durând sub zările galvanizate o amforă nouă și adevărată. Cetatea lor, din culori de aramă și lapislazuli, din ape de ivoriu și franjuri de feronerie, aruncă o lumină de aur peste țărâna albastră a mării. Nimb la fruntarii al acestei patrii, în epoca sa cea mai glorioasă, când adevărul ființei unui popor s-a relevat ca un prea îndelung ascuns continent interior”. □ Celelalte articole „șantieristice” sunt semnate de Ioana Proca (*Prin masca de sudură, ziua se vede mereu însorită*), Passionaria Stoicescu (*Omagiu patriei*), Costin Tuchilă (*Mă stăpânea o emoție extraordinară*) și Va-lentin F. Mihăescu (*Rigoare și profesionalism*). □ Constantin Ștefuriuc e pre-zent în grupaj cu versurile *La Midia, lumina...* ■ Sub genericul *Acțiuni concrete, spirit revoluționar în dezbateră și însușirea temeinică a proiectelor de documente ale Congresului al XII-lea al partidului*, Ion Andreiță așază re-portajul *Pe Șantierul Canalului Dunăre-Marea Neagră. Hotărâri născute din entuziasm tineresc și abnegație patriotică*. ■ În sala Teatrului „Ion Creangă”*

din Piața Amzei se va desfășura, în perioada 13-22 octombrie, o microstagiuone a Cenaclului „Flacăra”. Vor participa poezii Petre Stoica, Geo Dumitrescu, Ion Gheorghe, Romulus Vulpescu și Ioan Alexandru. ■ Ion Băieșu semnează „condica” rubricii *Curierul nostru de sâmbătă. De la om la om.* ■ În grupajul *Azi* este anunțată reluarea cenaclului revistei „Săptămâna”, condus de prozatorul Eugen Barbu. Astfel, la 15 octombrie, în Sala Atelier a Teatrului Național vor citi poezii Nichita Stănescu, Ion Gheorghe, Dinu Ianculescu, Mara Nicoară și Corneliu Vadim Tudor, iar Miriam Răducanu, Adela Mărculescu, Raluca Ianegic și Johnny Răducanu vor oferi un spectacol de muzică și dans. □ Din același grupaj aflăm că, tot pe 15 octombrie, se va relua programul de evocări de la Muzeul literaturii române. N. Carandino, Radu Popescu, D.I. Suchianu și Ion Zamfirescu vor vorbi, alături de amfitrionul Șerban Cioculescu, despre viața și opera lui George Mihail-Zamfirescu, la împlinirea a 40 de ani de la moartea autorului *Maidanului cu dragoste*.

● [„Luceafărul”, nr. 41] Editorialul care deschide numărul poartă numele de *Șantierul literar* și se referă la felul în care scriitorii trebuie să își organizeze procesul de creație astfel încât să onoreze cât mai multe noutăți editoriale pe de o parte, iar pe de cealaltă parte să mențină vie flacăra inspirației mergând la surse: „Frecvențele vizite de documentare ale scriitorilor, cu deosebire ale unei bune părți din rândul generațiilor tinere, vizite de documentare ce au loc în medii sociale și la locuri de muncă în toate privințele semnificative pentru opera de edificare a civilizației umanist-socialiste pe pământul patriei noastre, constituie argumente peremptorii vizând anteaica adeziune a spiritului creator la substanța umană a realităților din care acesta își trage seva vitalității. Este și aceasta o dovadă concludentă afaptului că scriitorul român de azi răspunde, atât cu gândul, cât și cu fapta, la nobila chemare a Partidului Comunist Român, a secretarului său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, de a contribui cu întreaga putere a talentului și voinței sale la opera de reflectare în imagini memorabile a chipului omului nou, trăitor și constructor pe meleagurile României socialiste”. ■ Consiliul Uniunii Scriitorilor din România transmite o scrisoare secretarului general al Partidului Comunist Român manifestându-și adeziunea la proiectele de documente ale Congresului al XII-lea ca și propunerea ca Nicolae Ceaușescu să fie reales în funcția de secretar general al partidului. În același spirit se publică *Hotărârea Consiliului Uniunii Scriitorilor din Republica Socialistă România*, însoțită de un amplu omagiu adresat lui Nicolae Ceaușescu: „Pentru noi, scriitorii, tovarășul Nicolae Ceaușescu este simbol și faptă, spirit deschis către marile suferințe și izbânzi ale istoriei naționale, și vestitor al viitorului de aur al românilor. [...] Iată de ce, bucurându-se, împreună cu ceilalți slujitori ai artei și culturii, de grija și prețuirea pe care conducătorul statului și partidului – el însuși autorul unei opere politice bine cunoscute în lume – le acordă creației pătrunse de ideile nobile ale umanismului socialist, scriitorii români, maghiari, germani,

sârbi și de alte naționalități sprijină în unanimitate propunerea ca tovarășul Nicolae Ceaușescu să fie reales în înalta funcție de secretar general al Partidului Comunist Român. [...] În aceste momente solemne, scriitorii din România socialistă pot spune cu convingere și spirit de răspundere că sunt gata să facă totul pentru a îndeplini cu cinste sarcinile trasate de partid, pentru a fi la înălțimea timpului eroic pe care întreg poporul român îl trăiește”. ■ Se încheie eseu în mai multe părți semnat de Dumitru Ghișe, *Există o criză a criticii?* și se deschide un spațiu de *Confruntări critice* în același spirit, inaugurat cu o primă parte a unui eseu intitulat *Estetica românească între critică și filozofie* semnat de Ion Ianoși. ■ Dumitru Ghișe încheie serialul său despre criza criticii conducând demonstrația în direcția faptului că nu poate exista o critică obiectivă care să se raporteze exclusiv la operă și la valoarea sa estetică: „Opera de artă nu este numai cunoaștere și creativitate, ci și atitudine față de viață, față de lume. Arta însăși, așa cum arătam încă de la început, este o expresie a spiritului critic. Valoarea estetică nu se constituie în afara și fără legătură cu celelalte valori umane cu care coexistă într-o strânsă conexiune și interdependență, «intruziunea» acestora în substanța operei neputând fi nici evitată și nici nu alterează valoarea estetică. Dimpotrivă, o potențează în măsura în care asimilarea lor de către estetic este organică.” ■ Ion Ianoși publică prima parte a materialului despre estetica românească în care încearcă să delimiteze nașterea domeniului în cultura noastră, ca disciplină conștientă de sine, cu program și metodologii. Ca suport teoretic se referă la lucrarea lui Ion Iliescu *Geneza ideilor estetice în cultura românească (1972)*. Trecând prin modul în care a luat naștere estetica românească și identificând canale de influență ferme dinspre cultura germană, Ion Ianoși îl citează pe T. Vianu atingând problema hegelianismului la Titu Maiorescu și lucrarea de sens contrar a lui Liviu Rusu, *Scrieri despre Titu Maiorescu* în care autorul susține că Maiorescu a fost mai degrabă influențat de Herbart, Feuerbach, Schopenhauer. Primul text de estetică, detaliază autorul, îi aparține lui Radu Ionescu, se numește *Principiile esteticii* și a apărut în „Revista română” în 1851. Acestui nume i se adaugă cel al lui Simion Bărnuțiu, C. Dimitrescu-Iași în ceea ce privește întemeierea domeniului. Autorul stabilește că polemica Maiorescu-Gherea a avut un cuvânt greu în creionarea gândirii estetice românești. Ion Ianoși arată însă că prerogativele esteticii au fost mai degrabă rechiziționate de literatură și de critica literară: „Din motive de istorie și sociologie reală, în avanscena spiritualității românești s-a instalat literatura și, ca un reflex al ei, critica literară. Situația nu e singulară în această parte de lume. Literatura și, ajutor, critica literară ajung să cumuleze o serie de funcții pe care în alte părți și le asumă distinct alte forme ale unei gândiri specializate. Literatura și critica literară devin purtătoarele unei încărcături deosebite, ele «totalizează» și, corespunzător, își păstrează și o serie de virtuți «sincretice». Acest rol cumulativ privește direct estetica, mai puțin prezentă, sub forme

explicite și cu pretenții exhaustive, ca disciplină filozofică predată în universități și concentrată în tratate academice”. Audiența în epocă pare să fie mai ușor atrasă de critică decât de filozofie, subliniază autorul în încheierea primei părți a materialului. ■ M. Ungheanu semnează articolul *Alte simple lămuriri* în care îi răspunde lui N. Manolescu care a reacționat la criticile aduse de acesta *Istoriei literaturii române* apărută la Editura Academiei. Mărul discordiei este acuzația pe care Ungheanu i-o aduce lui N. Manolescu de a nu fi ținut cont de cercetările cele mai noi în privința esteticii lui Maiorescu, și anume punctul de vedere al lui Liviu Rusu care se pronunță împotriva hegelianismului lui Maiorescu. Ungheanu îi reproșează lui N. Manolescu faptul de a se cantona în propria sa carte, *Contradicția lui Maiorescu*, atunci când vine vorba despre hegelianismul criticul pașoptist. Mai mult, Manolescu reacționează și la faptul că Ungheanu consideră titlul *Maiorescu și Junimea – începutul «spiritului critic» în cultura românească* din *Istoria...* o gafă pentru că „intră în contradicție atât cu capitolele anterioare, care indică prezența unui spirit critic al culturii române înainte de Maiorescu, cât și cu noua perspectivă asupra istoriei spiritului critic la noi”. Un alt reproș al lui M. Ungheanu este acela că Manolescu nu îl recunoaște pe Gherea ca precursor al marxismului nu numai la nivel național, ci și european. ■ La rubrica *Puncte de vedere*, Al. Piru își expune opinia asupra cărții lui D. Micu, *G. Călinescu – Între Apollo și Dionysos*. Articolul este dur încă de la debut: „E o carte cam fără idei, o suită de rezumate de elev a operelor lui G. Călinescu, un fel de Bălu la cub, în același stil puțin atractiv, tern, din când în când cu veleități de spirit. Singurul lucru care se poate admira la D. Micu (de altfel ca și la Bălu, autor totuși al unei bune bibliografii călinesciene) e tenacitatea”. Comentatorul continuă în aceeași tonalitate pe fiecare zonă din opera călinesciană pusă în discuție de D. Micu. ■ La *Cronica literară*, Nicolae Ciobanu scrie despre poezia lui Ion Gheorghe așezând volumele *Vine iarba*, *Zoosophia*, *Mai mult ca plânsul*, *Cavalerul Trac*, *Megalitice*, *Noimele și Dacia Feniks* sub o tematică fundamentală: „Căci, mai presus de oricare altul, în ordinea structurii antropologice, «complexul» care bântuie fără zăbavă conștiința artistică a lui Ion Gheorghe este complexul primordialului. Este datul ce închide în sine incandescentul nucleu chemat să declanșeze actul de percepție artistică la acest mare și unic poet”. ■ Sunt publicate luările de cuvânt în Plenara Consiliului de Conducere al Uniunii Scriitorilor consacrată dezbaterii documentelor celui de-al XII-lea Congres la care a participat Dumitru Popescu, membru al Comitetului Politic Executiv, secretar al C.C. al P.C.R. □ Constantin Chiriță vede în documentele Congresului o „intelectualizare economică” și o relație directă între economie și cultură: „Iată, așa spune, unul din primele rezultate ale interdependenței dintre economie și cultură, unul din obiectivele program ale Congresului al XII-lea: sporirea numărului de cititori și în același timp apariția unui nou tip de cititor. Dar acest cititor și acești cititori, prin însăși existența lor, prin numărul

și puterea lor, prin activitatea lor, prin prezența lor tot mai activă în lumea și societatea noastră vor impune – *volens nolens* – eu aș pune accentul pe *volens* – structura, eroii și destinația cărților sau chiar destinul cărților noastre”.

□ Ion Vlad crede că documentele conțin o „dominantă a cunoașterii”, în vreme ce al doilea termen caracteristic este acela al „noului”. În acest context, recomandarea sa este: „Trebuie să învingem o anumită lipsă de curaj în abordarea realității și este necesar să oferim argumentele noastre, ale scriitorilor, pentru extinderea producției editoriale, pentru ca posibilitățile de a se exprima ale scriitorilor să dobândească noi proporții. Avem motive să credem că literatura, scriitorii vor avea posibilitatea să se poată exprima într-o literatură de o mare diversitate, de o mare elocvență, de o mare profunzime, cu o viziune filozofică riguroasă, fermă, profundă, cu instrumente larg îmbogățite care vor da activității editoriale, revistelor și vieții noastre literare ritmul și dimensiunile necesare”.

□ Mircea Radu Iacoban anunță: „Scriitorii din Moldova primesc cu satisfacție deplină proiectele documentelor celui de-al XII-lea Congres și consideră că sunt însăși garanția consolidării succeselor de până acum [...]”.

□ Aurel Covaci vorbește despre deschiderea spre universalitate materializată în primul rând prin creșterea numărului traducerilor din literatura română în limbi străine și susține, la rândul său, re alegerea lui Nicolae Ceaușescu în funcția de secretar al partidului, numindu-l „spiritul cel mai lucid, mai cumpănit și mai cutezător pe care, poate, l-a avut vreodată națiunea noastră”.

□ Nicolae Dragoș pune intervenția sa sub forma întrebare-răspuns: „«Am făcut totul pentru ca literatura de azi să se impună prin spirit revoluționar, prin patriotism și angajare, să exprime cu fidelitate și expresiv adevărurile mari, de esență, ale societății noastre?»». Răspunsul, așa cum s-a desprins din raportul prezentat de Președintele Uniunii noastre, este unul pozitiv. Formulând întrebarea și pentru timpul viitor, cred că, de asemenea putem privi cu optimism răspunsul. Stă garanție spiritul revoluționar, în numele și în spiritul căruia suntem chemați să ne împlinim vocațiile”.

□ Gálfalvi Zsolt pune în relație dialectica marxistă și dezvoltarea forțelor de producție cu dezvoltarea relațiilor interumane, teren care este și spațiul de lucru al literaturii: „Programul partidului îndeamnă toți mânăitorii condeiului să se angajeze cu tot talentul lor în slujba acestor obiective mărețe la modelarea noilor raporturi interumane, literatura și arta prin mijloacele lor proprii joacă un rol important. [...] Răspunzând la această chemare cu opere exigente, de calitate, scriitorii români, maghiari, germani pot îndeplini sarcinile ce li se cuvin pot contribui, prin mijloacele lor specifice, la cauza transformării în viață a obiectivelor programului, netezind, scurtând procesul de apropiere între idealurile propuse și realitatea existentă”.

□ George Ivașcu transmite mesajul conform căruia Uniunea Scriitorilor, cărțile publicate, presa contribuie și vor contribui la „sensibilizarea conștiințelor” în vederea aplicării programului regăsit în Directivele Congresului.

□ Pentru Mircea Sântimbreanu, „momentul

dialectic” se traduce în lumea literară prin „trecerea la autogestiune, la autofinanțare, la autoconducerea editurilor”, iar adeziunea la program este totală. De asemenea, Mircea Sântimbreanu consideră că implicarea scriitorilor presupune și răspundere: „Dar răspunderea implică, desigur, acordarea răspunderii. Nu este ușor, dar tocmai de aceea partinitatea este condiția zilnică de înfăptuire a acestor programe. Lupta pentru calitate nu e doar frumoasă și generoasă temă gazetărească. Ea se duce undeva și cu cineva: în primul rând cu tine însuși”.

■ Adrian Păunescu publică un grupaj de poeme sub titlul *Manifest pentru sănătatea pământului*. ■ La rubrica *Planete*, Ion Caraion scrie despre studiul lui D. Micu asupra exegezei călinesciene, *Între Apollo și Dionysos*. Recenzentul remarcă mai ales retorica stilului, una a blândeții, a învăluirii comentariului, dezacordului sau criticii directe, acolo unde este cazul: „[...] atât criticele avansând retractil, cât și rezervele – uneori – ce provin din parte-i și se rostesc învăluite în miere pot supăra mai puțin sau deloc, ba ele chiar plac și satisfac, sugerează atitudine echidistantă, atitudinea cumpătării argumentelor și preventivoarelor etichetări, degajând o senzație supraliniștitoare, ținuta academică și elevată chipurile tocmai prin aparenta lor lipsă de inflamabilitate, prin impresia că interpretul nu va ocoli niciodată drumul de mijloc [...] par să constate fără urmă de patimă carii și carențe indefensibile”.

□ La *Prezențe scriitoricești* este anunțată vizita unui grup de scriitori în instituții economice și culturale din Slobozia. Participanții au fost: Marin Preda, Eugen Simion, Mircea Dinescu, Lucian Raicu, Dan Claudiu Tănăsescu, Sonia Larian, Denisa Comănescu, Cornel Popescu. ■ Sunt anunțați laureații Concursului de poezie al Editurii Albatros: Aurel Pantea – *Casa cu retori*, Liviu Ioan Stoiciu – *La fanion*, Matei Vișniec – *La noapte va ninge*. Juriul a fost alcătuit din Mircea Sântimbreanu – președinte, Ion Acsan, Constanța Buzea, Șt. Aug. Doinaș, Domnica Filimon, Gabriela Negreanu, Laurențiu Ulici. Selecționați pentru *Caietul* pe 1979, printre alții: Mihail Banciu, Eugen Chirovici, Florin Iaru. Dintre debutanți: Alexandru Mușina, Ion Olteanu, Marta Petreu, Kocsis Francisko etc. ■ La *Cultura românească în lume* se poate citi dialogul dintre Ioan Alexandru și Silvia Zabarcencu. Întrebat despre reușitele artistice de la „Cântarea României”, poetul face o distincție apăsată între arta practică la nivel și în context amatoristic și arta autentică: „Tocmai pentru că în România cadrul democratic permite și expresia unor opinii corectoare, este bine să semnalăm anumite riscuri pe care le comportă ațipirea discernământului unora privind arta autentică, și condițiile în care aceasta devine și se manifestă. Vrem să pătrundem cu literatura în universalitate. Foarte bine! Dar cum? Numai talentul nu este suficient. Trebuie să stăpânim foarte bine marile culturi universale, să nu ne închidem doar în „spațiul nostru mioritic”, să exaltăm virtuțile etnografice și să riscăm afundarea într-un provincialism fără ieșire. O țară mică, dacă pierde contactul cu marile culturi se provincializează rapid”. De asemenea, literatura de valoare trebuie „să răzbată spre lume și să facă

lumea să vină spre ea într-un chip nefestivist” prin întâlniri cu scriitorii altor țări (discuții la nivel informal) și prin traduceri masive din literatura universală.

14 octombrie

• [„Scânteia”, nr. 11552] Cuprinde versuri de Al. Andrițoiu. ■ Ioan Erhan semnaleză apariția unui nou volum în seria de texte alese din gândirea social-politică a lui Nicolae Ceaușescu: *Conducerea unitară a economiei* (Editura Politică). ■ În articolul *Recuperări istorice*, Paul Everac evidențiază progresele înregistrate în domeniul alimentației și al serviciilor medicale sub comunism, față de perioada anterioară: „Dintr-o așezare strâmbă care lipsea omul mărunț de produsul muncii sale, mai exact îi ținea de nevoie, sub spectrul foamei, ca să muncească. Când citesc astăzi că din punctul de vedere al unităților nutritive pe cap de locuitor suntem acum aproape de țările înaintate, de baremurile optime, înțeleg că s-a produs o recuperare istorică uriașă, că mari categorii de oameni, altădată subalimentați, au intrat în raza unui consum normal, civilizat”.

15 octombrie

• [„Scânteia tineretului”, nr. 9452] Ion Băieșu „migreză” în pagina întâi, unde publică însemnarea *Un om al satului*, prilejuită de o călătorie pe meleaguri teleormănene, drum care îi amintește o întâmplare nu tocmai veche: „Mergând cu câteva zile în urmă spre Alexandria, mă uimeam de frumusețea câmpurilor aurite de atâta soare și rod. N-am trăit încă o toamnă atât de bogată în toate, cu știuleții cât porceii de lapte, cu mere roșii ca focul și cu strugurii atârând grei pe vița fragedă și plâpândă. Mă rog, nu sunt eu omul care să mă dau în vânt după lirisme, așa că n-am să continui cu descrițiile bucolice, trec direct la subiect. Intrând într-o localitate care se numește Ghimpați, am avut o tresărire. Aici, îmi zic eu, am mai fost cândva. Și-mi aduc aminte că fusesem invitat cu vreo trei, patru ani în urmă să asist la o «vizionare» cu o piesă de-a mea și cu care artiștii amatori din comună urmau să plece la un concurs. În acest scop, ei vroiau să aibă neapărat avizul autorului, iar eu m-am dus imediat acolo, înduioșându-mă de sinceritatea fără margini cu care jucau, iar când zic sinceritate, vă rog să mă credeți că nu mă joc cu cuvintele, întrucât una dintre interprete, luată de avânt și confundându-se total cu rolul, a căzut de pe scenă”. ■ Sub genericul *Studiind documentele Congresului al XII-lea al P.C.R.*, Florin Costinescu așază *Literatura și perspectiva istorică*, invocând sprijinul pe care îl pot afla scriitorii în directivele politice: „Documentele pentru Congresul al XII-lea al partidului îl ajută pe scriitor – fapt esențial pentru activitatea sa – să cunoască perspectiva istorică, îl înarmează cu dialectica devenirii, ceea ce reprezintă un remarcabil avantaj și privilegiu. Pentru el, perspectiva istorică este legată în primul rând de problema omului de mâine, a

omului nou, de problema destinului său în societatea pe care o construiește. Dar omul – problema centrală a creației libere – este, în societatea noastră, valoarea ei supremă! Recentele documente îl ajută pe scriitor să-l vadă în timp pe acest om nou – personaj și, totodată, valoare supremă; să-l vadă în mișcare, gândind, acționând, într-un cuvânt trăindu-și destinul pe care și l-a făurit”. ■ Ioan Adam recenzează, la *Repere în spațiul lecturii*, volumul de studii și eseuri *Cultură și istorie* publicat de Valeriu Râpeanu, în care „interesul istoricului literar merge prioritar spre epoca de cumpănă a veacului trecut cu cel actual”, evitând „cu tact istorismul, dar și eseistica fără solid substrat documentar”. □ Despre *Întoarcerea la Pascal*, romanul Danei Dumitriu, criticul notează că oferă „o explorare metodică, aproape glacială în rigoarea ei, a reliefului sufletesc al protagoniștilor”. De asemenea, volumul furnizează „o retrospectivă a unui complex de culpabilitate, studiat în implicațiile lui sociale”, precum și, „într-un plan secund, stampa unei epoci («obsedantul deceniu») care a făcut carieră literară”. ■ *Două expoziții* sunt vizitate de Corneliu Ostahie. Una dintre ele reprezintă un *come-back* (cea de pictură a lui Spiru Chintilă, de la Galeriile de artă ale municipiului București), cealaltă o selecție de tapiserie a Marianeii Oloier și este găzduită de Căminul artei.

• [„**Tribuna României**”, nr. 167] Pe prima pagină apare poezia *Chipul lui Mihai Viteazul* de Ioan Alexandru ■ Petre Ghelmez scrie despre *Personalitatea omului contemporan* în secțiunea *Cuvântul zilei*: „Fiecare societate, fiecare generație s-au gândit la ce fel de oameni cresc și-i dăruie lumii. Este firesc, așadar, ca și societatea românească de azi să se gândească la omul pe care îl pregătește pentru timpul său și pentru timpul de mâine”. ■ Nicolae Balotă publică tableta *Lumea cărților*: „Poetul este acea ființă cuvântătoare pentru care existența în cuvânt, în cuvântul poetic, este mai mult, infinit mai mult decât o ocupație ori o petrecere oarecare a timpului. Fără îndoială, numai marile vocații lirice au transformat viețile unor poeți – oameni și ei printre oameni – în existențe în și prin poezie. Conștiința etică, patriotic cetățenească, înalta conștiință eminesciană își are temeiul într-o experiență originară, aceea a unui om al Verbului poetic”. ■ Ion Longin Popescu realizează un scurt interviu cu directorul Bibliotecii Franceze din București, profesorul Raymond Arnold, „*În România, cultura franceză întâlnește o mare receptivitate*”: „- Care au fost succesele Bibliotecii Franceze în perioada de când sunteți director? – În primul rând, spectacolele de film și teatru. Nu de puține ori un film a fost programat de patru sau de cinci ori, la cererea spectatorilor”. ■ Apare nota nesemnată *Decada cărții românești*: „Ajunsă la a XII-a ediție, Decada cărții românești (1-10 octombrie) a făcut cunoscut publicului cititor cele mai recente realizări ale producției editoriale din țara noastră din domeniul literaturii și științei naționale. Cu acest prilej au fost deschise, ca de obicei, expoziții de carte în librării, biblioteci, la institute de învățământ, la cluburi de pe lângă uzine și la cămine culturale, precum și în aer liber. Au avut loc, de asemenea,

întâlniri între autori, editori și cititori, în cadrul cărora s-au dezbătut programele caselor editoriale sau au fost lansate o serie de noi lucrări beletristice sau științifice. Astfel, la București, au fost lansate, între altele, volumele *Constelația gemenilor* de Dan Grigorescu (Ed. Meridiane), *Învățăături pentru delfin* de Mircea Horia Simionescu (Ed. Albatros), *Formarea statelor naționale independente în centrul și sudul Europei* de I. Calafeteanu și V. Moinea (Ed. Academiei Române)". ■ Din *Scurte știri* reținem nota *Marele premiu*: „În cadrul unei festivități ce a avut loc recent în Capitală, scriitorul român de limbă maghiară Méliusz József i-a fost decernat Marele premiu al Uniunii Scriitorilor pe anul 1978. Au rostit alocuțiuni George Macovescu, președintele Uniunii Scriitorilor, acad. Geo Bogza, acad. Eugen Jebeleanu, Huszar Sandor, Molnar Gusztav și Nicolae Balotă". ■ Sub semnătura Corinei Jiva apar *Șase interviuri* cu participanții la Festivalul Internațional „George Enescu”: Roberto Benyi, Nikita Magaloff, Josef Hrnčir, Victor Tertiakov, Peter Schwartz și Xie Daguin.

16 octombrie

● [**„România liberă”, nr. 10876**] Zaharia Sângeorzan analizează monografia *Junimea și junimismul* (Ed. Eminescu) semnată de Z. Ornea: „Criticul studiază fenomenul din perspectiva totalității, dându-ne, în final, imaginea de sinteză. El reconstituie mai întâi istoricul junimismului: suntem martori la filmul nașterii Junimii, a „Convorbirilor literare”, asistăm la punerea pietrelor de temelie a celebrului cenaclu. Z. Ornea este perfect informat și totul este asumat exactității. Există la critic o adevărată obsesie a relevării, cu documentele în față, a adevărului. [...] Valoarea fundamentală a sintezei lui Z. Ornea o descoperim în acordarea fenomenului junimist cu orele actualității. Provoacă sistematic să-și decline identitatea sub toate aspectele, junimismul își declină, de fapt, viabilitatea, modernitatea, spiritul care nu și-a diminuat puterea de influențare, de regenerare a culturii românești”. ■ Despre *Tineri poeți maghiari din România*, antologia editată de Tudor Balteș, cu prefață de Kántor Lajos, apărută la Editura Dacia, 1979, scrie Vasile Igna. Poeții antologați sunt cunoscuți și ca generația Forrás, avându-i ca vârf de lance pe Szilágy Domokos și Lászlóffy Aladár. Una dintre caracteristicile fundamentale ale acestei poezii este „aspirația de a trăi cât mai direct, de a se implica fără mijlocire, de a face din poezie un mod de participare la marile confruntări ale veacului. [...] Recursul la luciditate este omniprezent, el demonstrând resorțurile unei permanente stări de tensiune generată de un veac neliniștit în căutarea unui drum care să asigure omului demnitatea și libertatea de acțiune”.

● [**„Scânteia tineretului”, nr. 9453**] La *Cronica TV*, Florin Mugar invocă *Un ideal suprem: Eminescu scriind despre emisiunea Viața culturală*, realizată de Liliana Moldovan, care l-a avut invitat pe poetul Ștefan Aug. Doinaș: „Un mare poet care să fie în același timp un om de caracter – ce minune! Desigur,

într-o lume ideală, o asemenea înaltă potrivire n-ar trebui să fie o minune. Pentru noi, cititorii și admiratorii genilor, gândul că vreunul dintre ei ar fi putut înfăptui fie și cel mai mic gest discutabil pare aproape o blasfemie. Dar tot noi suntem și cititori de biografii, iar biografiile cinstite nu trec cu vederea slăbiciunile de caracter ale unor oameni frământați, chinuiți, uneori obosiți și exasperați de suferința artei lor și care, tocmai din această cauză, nu păstrează chiar în fiecare moment al vieții drumul drept. Slăbiciuni omenești au și oamenii cei mai dăruți. Aflăm cum stau lucrurile, surădem cu tristețe și uităm repede ceea ce, de fapt, se și cuvine să fie repede uitat [...]. Marea întrebare cu privire la opera lui Ștefan Aug. Doinaș a încetat să fie pentru mine *cum* anume spune poetul; am avut revelația *a ce* anume spune, revelația *mesajului* extraordinar pe care-l transmite. (Îl transmite în mod învăluit, dar ce ușor poate fi îndepărtat vălul, dacă vrei cu adevărat!) Am înțeles că armonia nu este pentru marele poet un lucru câștigat, ci numai o aspirație contrazisă cu violență tragică. Am înțeles că – formă de pudoare – eleganța versului ascunde zbateri, neliniști și rupturi dintre cele mai dureroase. Că Doinaș nu este un blând poet al armoniilor sufletești, ci un poet riguros și stăpânit al unor dizarmonii și izbucniri cu grijă ascunse. Un poet (lucru evident în superbul său volum *Hesperia*) deloc împăcat cu fenomenele mai puțin luminoase ale acestui secol al douăzecelea, ci polemic, revoltat împotriva nedreptății”.

17 octombrie

• [„România liberă”, nr. 10877] Henri Zalis semnează un articol despre *Acțiunea socială a criticii literare*. Autorul urmărește potențialul de comunicare, de dialog al actului criticii literare arătând că, exersând acest potențial, critica poate contribui la „edificarea conștiinței socialiste”. Rădăcinile demersului critic sunt, în viziunea autorului, conștientizarea multiplelor dimensiuni ale discursului și așezarea reperelor „în lumina materialismului dialectic și istoric”, iar în acest fel disciplina deschide „căi de acces spre originalitatea inconfundabilă a literaturii române”.

• [„Scânteia”, nr. 11554] Mircea Florin Șandra afirmă în „Șocol” viitorului nostru că programul directivelor Congresului al XII-lea generează optimism și încredere în rândul populației: „Sentimentul acesta de încredere în viitor, de optimism, e generat acum de proiectele documentelor Congresului al XII-lea al partidului. [...] Este clar că aceste obiective înseamnă un nou pas spre civilizație, un salt care echivalează cu ieșirea noastră din condiția de țară în curs de dezvoltare, ceea ce nu e deloc puțin. Visăm deci la viitor fără spaimă, fără grija zilei de mâine...” ■ Emil Vasilescu consemnează apariția antologiei *Franz Liebhard – O viață de scriitor* (Facla, 1979), de Nikolaus Berwanger, cu ocazia împlinirii vârstei de optzeci de ani. ■ Romanul *Scrisorile imperiale* (C.R., 1979), de Platon Pardău, este apreciat de Mircea Iorgulescu îndeosebi pentru bogăția sa imaginativă: „În *Scrisorile imperiale*, imaginația

capătă o valoare existențială și spirituală, nu este un simplu instrument. Scriitorul a intuit într-un chip admirabil rolul complex al acestei forțe și i-a dat, în romanul său, o funcție întru totul asemănătoare cu aceea din producțiunile folclorice. În măsura în care nu se va preface într-o manieră, formula narativă a cărții lui Platon Pardău anunță și o înnoire a structurilor romanului nostru istoric”.

• [„Scânteia tineretului”, Nr. 9454] La *Cartea de debut*, Dinu Flămând comentează *Ființa concretă*, volumul de versuri al lui Ion Stanciu, care l-a convins că aparențele înșală: „Îns persuasiv, cu o stânjeneală în gesturi care încearcă să se răscumpere printr-o confuză agresivitate, proptindu-se în nasturele hainei tale ca să abordeze o discuție despre poezie și nu mai puțin despre el, Ion Stanciu îmi făcea figură de veleitar, trecut cam prematur pe tutuială. Am primit prima lui carte [...] fără să-mi fac mari iluzii. Când însă am deschis-o, surpriză! O poezie inteligentă, de subtilă sensibilitate, poezie de poet cultivat”. Totuși, poezia „insului persuasiv” nu este unitară: „Același Ion Stanciu, când se îndepărtează de formula ce-i vine pe măsură, când încearcă să conceptualizeze sau să filosofeze, arată însă stângăcii de necrezut [...]. Poet de talent, Ion Stanciu va trebui să renunțe încă din pornire la această cale. După cum va trebui să depășească și stadiul simplei aglomerări de imagini, fie ele chiar dichisite cu atenție. *Ființa concretă* este o carte bună, care anunță o vocație”.

• [„Viața studențească”, nr. 33] Cornel Nistorescu marchează, pe prima pagină, la *Diorama*, împlinirea a șase decenii de existență a Universității clujene. Publicistul evocă impresia pe care i-a lăsat-o această instituție, un „Oxford al Transilvaniei”, în anii studenției: „În prima clipă când am călcat pe străzile Clujului am avut sentimentul unei lumi crescute de sute de ani la umbra cărților vechi legate în piele, cu miros dulce de vremuri apuse și de înțelepciuni nemuritoare. Universitatea mi se părea a fi prima clădire a orașului, ridicată cu mult timp înaintea caselor de locuit, a magazinelor. Eram convins că întâi a fost universitatea și apoi drumurile care să ducă la ea”. ■ Cronica de cenaclu este semnată, în acest număr de Nicolae Iliescu. Ședința din 11 octombrie a fost inaugurată de lansarea volumului *Ninsoarea electrică* a lui Traian T. Coșovei, în care Ion Stratan „salută «victoria noului asupra vechiului», precum și «spiritul lăuntric apt a crea tensiuni poetice prin acumulare de reflexii»”, iar Magdalena Ghica a remarcat „o unitate de gândire și de estetică”, în timp ce „Mircea Cărtărescu însuși salută unitatea volumului”, considerându-l pe autor „un înnoitor al cuvântului”. Criticul Laurențiu Ulici a evidențiat „un început remarcabil”. Vine la rând momentul lui Mircea Cărtărescu, care a citit un ciclu de 12 poeme: „Poeziile citite de Mircea Cărtărescu au avut darul de a invita la o prelungită și animată discuție. Primul vorbitor, Ion Stratan, a făcut o critică simpatetică a textelor, observând patetismul lor interior, capacitatea asociativă, totul placat pe o prozodie fixă. Se remarcă preponderența vizualului, precum și filiația cu Petre Stoica. Urmează un moment de respiro. Mihai

Tatulici, într-o formă bună, invită la discuții. Apoi, feliicită în dreapta și-n stânga. Apoi îi dă cuvântul lui George Bălăiță, care nu crede că în poezia lui Cărtărescu există o aglomerare de metafore, ci «o furie» de imagini. Pentru Magdalena Ghica, poezia lui M.C. este o «poezie a recunoașterii realității». Traian T. Coșovei observă că aglomerarea din poezia lui M.C. vine dintr-o insuficiență afectivă. Dinu Flămând remarcă faptul că orice poezie este, în fond, o «beție de cuvinte». Și el observă lipsa afectivității la receptarea poeziei lui Cărtărescu, precum și lipsa de organizare a acesteia (va fi criticat de L. Ulici). Eugen Suci se exprimă clar: «Mircea Cărtărescu a citit poezie sau texte poetice?». Pornind de aici, Laurențiu Ulici a făcut o întreagă teorie despre semiotica textului, teorie a unui critic care cochetează cu lingvistica. Pentru el, Mircea Cărtărescu este un poet foarte serios. Noutatea lui nu ține nici de afectivitate, nici de obiectualitate. Poezia este text, organizare de limbaj. Defectele fundamentale ale poeziei lui Mircea Cărtărescu sunt livrescul și ostentația speculativă. Să recunoaștem că timp de 40 de minute (cât a vorbit!), L. Ulici n-a fost întrerupt de nimeni, deși a moralizat pe toată lumea». ■ În aceeași seară și-a reluat activitatea și Galeria „Amfiteatru”, printr-o expoziție de grafică a studentului gălățean Cornel Ionicel, despre care scrie Magda Cârnelci. ■ *Revista revistelor* este realizată de Dinu Flămând, care „cercetează” publicația „Vatra”, din Târgu Mureș, ajunsă la centenar „numeric” și „coborâtă” rocambolesc, probabil printr-o greșeală de tipar, în geografia valahă: „Este evident că revista târgovișteană [*sic!*] a reușit în anii din urmă să devină una din cele mai interesante și constante publicații literare din țară. Ea s-a impus prin nivel valoric, adesea prin opinii combative, participând activ la viața literară, întrunind semnături diverse, nu numai din mediul local, semnături tinere, uneori chiar din pepiniera presei studentești. În noua serie, «Vatra» a pornit, practic, cu un nucleu de tineri scriitori, care s-au afirmat odată cu afirmarea revistei, în aceste 100 de numere rotunjite odată cu apariția ediției din luna iulie. [...] Revista a format și formează publiciști, preluând nume promițătoare din presa studentească, de exemplu pe Gheorghe Perian, Ștefan Borbély, Radu Călin Cristea [...]». ■ La *Cititorii au cuvântul*, o scrisoare semnată de prof. Nicolae Gheorghe, din București. Întrebuințând un ton adesea impulsiv, acesta îi reproșează lui Stelian Moțiu tolerarea, în paginile „Vieții studentești”, a „îndrănelilor” lui Ioan Buduca: „Stimate tovarășe redactor-șef, Cu neplăcută surprindere am citit în gazeta ce o conduceți «articolul» semnat de Ioan Buduca: «E septembrie și spiritul creator se întoarce de la mare». Lăsând la o parte absurditatea titlului, vă rog să rețineți următoarele observații menite a justifica asemenea intervenție la rubrica dedicată cititorilor. 1. Noua stagiune teatrală nu merită a fi luată peste picior și nici ridiculizată, prin comparație cu I.L. Caragiale, mai mulți dramaturgi contemporani. Întâmplător (sau nu), m-am aflat printre spectatori la premiera «Se ridică ceața» de F.I.N. Năstase. Este o piesă asupra căreia trebuie să se pronunțe cei competenți; deocamdată, publicul le-a

luat-o înainte, aplaudând reușita autorului și a colectivului de actori. 2. Nimic nu justifică ironia de calitate îndoielnică în legătură cu «Istoria literaturii române» coordonată de prof. dr. doc. Zoe Dumitrescu-Bușulenga. Sigur că unele lucruri sunt discutabile, dar din citatele selectate de I.B. reiese ori că domnia-sa nu este înzestrat cu un minimum de înțelegere a limbajului obișnuit – ceea ce mi se pare foarte grav pentru un redactor la «Viața studentescă» – ori se face jocul cine știe cărui neprieten al lui Marin Bucur. Dacă s-a inspirat (I.B.) din articolul semnat în «Flacăra» de Ov.S. Crohmnălniceau, putea (oare putea?) să o facă mai abil, mai gazetărește, mai inteligent la urma urmei. 3. În fine, anunțul referitor la «Dicționarul cronologic – literatura română» pare a se fi născut din campaniile de tristă și ridicolă amintire specifice ziariștilor burhezi oneroși. Dacă I.B. intenționează să calce pe urmele unui N. Georgescu-Cocoș – desigur că în facultate a aflat de existența acestui specimen – s-ar părea că are calitățile individuale necesare [...]. «Dicționarul cronologic» nu este o lucrare desăvârșită, ci perfectibilă, ca orice primă întreprindere de acest fel. Plusurile și, mai ales, minusurile lucrării se cuvin însă precizate de oameni de strictă specialitate, folosind nu incriminarea și afirmația oarbă, ci, amănunt lângă amănunt, argumentul, așadar, oameni care știu și ce înseamnă lucrul în bibliotecă, lectura unei numerozități adesea covârșitoare de documente din arhive literare, într-un cuvânt, activitate de cercetare. Bagatelizarea, subaprecierea muncii altora, afișarea unei sfidătoare superiorități deloc susținută faptic, înjurătura ieftină pentru a obține o iluzorie și de moment notorietate nu ajută nimănui și la nimic. Cu atât mai mult tineretului studios căruia i se adresează revista dv”. □ Cititorului bucureștean i se răspunde printr-o notă a redacției: „Mânia tovarășului prof. Nicolae Gheorghe ne apare disproporționată față de obiectivele reale ale polemicii. Opinia dânsului, evident partizană, o publicăm în virtutea necesității precizării, într-un climat democratic, a opiniilor, fie ele diametral opuse de cele însușite de redactorii noștri”. ■ *Cronica literară* este consacrată de Dinu Flămând volumului *Marea autobiografie* de Al. Căprariu. Semnatarul schițează, mai întâi, o „cotutelă” lirică sub care s-ar fi aflat scriitorul clujean: „Al. Căprariu face parte dintr-o generație de poeți ardeleni care, la debut, învăța meșteșugul poeziei de la Arghezi și simțea în «matricea» blagiană. Mai puțin spectaculos decât al altora, drumul său în literatură a fost și este unul al temelor afective, atât în poezie, cât și în eseistică”. Cronicarul panoramează poezia lui Al. Căprariu, fixându-i orizonturile și virtuțile: „Într-adevăr, autobiografia și introspecția biografică în general formează o temă lirică ce-l obsedează pe Al. Căprariu. La el discursul liric se produce direct, confesiunea este nevoalată, fraza emană dinspre persoana auctorială nedrapată însă în complicate substituirii psihologice [...]. Sentimental, melancolic, dar și ironic, de un cinism cordial în poeziile recente, glosând cu adevărată predilecție pe motivul trecerii și ireversibilității timpului, găsind noi plauzibilități lirice acolo unde acoladele cunoscute par să se închidă, Al. Căprariu este esențialmente un vir-

tuoz al poeziei de evocare, căreia nu intenționează cătuși de puțin să-i modifice structura oarecum tradițională, ci doar să o servească”. Dinu Flămând nu a construit un comentariu protocolar, ci a semnalat și unele carențe ale liricii lui Al. Căprariu: „Ceea ce însă lipsește acestei poezii este misterul, imprevizibilul, aspectul ludic” (*Autobiografie lirică*). ■ Grigore Arbore „privește”, *În lumea fanteziei*, expoziția de pictură de la Galeriile Simeza a Elenei Urdăreanu-Herța. ■ *Un debut regizoral fără pretenții* descoperă Valeriu Drăgușanu în *Jachetele galbene* „croite” de Dan Mironescu, după un scenariu de Ovidiu Zotta. ■ *Sintagmele* – iarăși ne semnate – din această săptămână sunt ceva mai „cuminți” decât ne-au obișnuit. Fie Ioan Buduca a avut alte treburi, fie și-a rătăcit dispozițiile ironice, fie în grupaj s-au amestecat și alți colegi, fără porniri malițioase. Sau poate că scrisoarea dascălului bucureștean a dus la o „suspendare” provizorie. Un exemplu de conformism: „Remarcam într-un număr recent al revistei «Flacăra» cele două pagini de versuri ale poetului Adrian Păunescu, poeme de o autentică vibrație lirică și revoluționară”. □ Și un exemplu care amintește calitatea *Sintagmelor* de odinioară: „S-a epuizat din librării volumul «La Baaad» al poetului Cezar Ivănescu. Criticii au fost mai puțin prompti decât cititorii (cumpărătorii). Probabil din cauza faptului că acest volum face impresia că adună tot ce era prin sertarele poetului, fără deosebire de gen și valoare”. ■ Cornelia-Maria Bârliba discută o monografie dedicată lui George Sand de Tamara Hovey (*Universul unei idei*). ■ La *Călătorii subiective*, Grigore Arbore își poartă cititorii prin *Dresda eternă*. ■ Gheorghe Crișan semnează, la *Colegii noștri de amfiteatre*, un dialog cu o absolventă din Madagascar a Politehnicii timișorene (*Narcisse își iubește munca sa mai mult decât pe sine*). ■ Nici rubrica *Minut cu minut* din pagina de sport nu poartă semnătura lui Ioan Buduca. Spre deosebire de „disciplinatele” *Sintagme*, „minutele” anonime au, parcă, un plus de ironie.

18 octombrie

• [„Scânteia”, nr. 11555] C. Stănescu identifică în *Constelații diurne* o serie de caracteristici ale operei lui Ion Dodu Bălan, marcate de limpezime, luciditate, erudiție și atentă informare: „Istoric literar informat, cu judecăți cumpănite și limpezite, trase din carele blindate ale documentelor, I.D. Bălan nu este un critic «sceptic»; blazat de atâtea câte știe. Erudit, dar nu până în vârful unghiilor, el este un cărturar cu un foarte plin sentiment al culturii vii, destinată nu epatării, ci consolidării spirituale, îmbogățirii cititorului său”.

• [„Scânteia tineretului”, nr. 9455] Sub genericul *Conștiința patriotică, răspunderea față de popor – forțe motrice ale creației noastre*, Mircea Horia Simionescu pledează, în pagina întâi, pentru *Democrația muncii, democrația egalei și deplinei afirmări*: „Documentele partidului nostru, o serie de profunde analize întreprinse recent de tovarășul Nicolae Ceaușescu, subliniază limpede acest aspect fundamental al problemei, înlăturând în mod categoric ideea,

acolo unde ea și-ar afla exprimarea, că democrația ar fi un dar al cerului sau un produs al voinței cuiva care, din bune sentimente față de popor, ar decreta peste noapte deplinele libertăți și maximele drepturi pentru cei ce n-ar avea de făcut decât să le primească spre consum imediat, cu brațele încrucișate. Nu este cuvântare a secretarului general în care, cu limpezime și atentă grijă, să nu se avertizeze asupra importanței factorilor istorici și specifici ai țării și poporului nostru, asupra condițiilor concrete în care se edifică noua societate socialistă, asupra îndatoririlor de epocală răspundere ce revin poporului care își construiește, etapă cu etapă, cincinal după cincinal, în cadrul unui vast, dar minuțios program de luptă, democrația visată de atâtea generații: democrația muncii și a deplinei afirmări a fiecărui cetățean al patriei [...]. Imensul tablou al devenirii noastre, în ritmuri decise, spectaculoase, demonstrează viu dialectica împlinirilor: nu este colț al țării unde drepturile poporului să nu-și afle suportul material specific democrației socialiste: printr-o politică riguroasă și vizionară se investesc mari resurse pentru dezvoltarea multilaterală a economiei, în mod armonios, în fiecare județ și în majoritatea copleșitoare a localităților, ridicând la viață regiuni în trecut lăsate pradă uitării, înapoierii și ignoranței, dând astfel dreptului la muncă un conținut real și eficient. Se construiește magistral pretutindeni – fabrici și uzine, ferme agricole și șantiere navale, rețele de drumuri și instituții școlare, salbe de centrale electrice și blocuri de locuințe, laboratoare înalt utilizate și edificii de artă și cultură, întreprinderi pilot ale revoluției tehnico-științifice și universități, așezăminte de îngrijire a sănătății și complexe moderne de extracție a bogățiilor naturale, unități chimice și de prelucrare și industrii ale bunurilor de larg consum etc. – în așa fel încât diferențele de nivel ale dezvoltării dar și ale nivelului de viață și de participare la viață dintre regiuni și județe dispar văzând cu ochii, forțe și rezerve latente devin active și intră din plin în circuitul național de valori, drepturi umane multiple se împlinesc concret și plenar, toate la un loc desferecând imense comori ale energiei, inițiativei, participării nemijlocite la progresul general al patriei”. ■ Sub genericul „Cântării României”, pagina a patra găzduiește, cu tot cu partitură, *Un cântec izvorât din îndemnurile adresate tineretului de tovarășul Nicolae Ceaușescu*, pe versuri de Nicolae Stoian și muzică de Marin Constantin. Cântecul e escortat de un cuvânt al autorilor: „Cuvântările secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, au de fiecare dată darul, prin bogăția lor de idei și elanul generat în rândul maselor, să însufle și creatorilor de frumos aspirația de a realiza lucrări care să dea viață îndemnurilor adresate, să-i inspire, cum se spune, în strădaniile lor artistice. Ca autori care ne-am dedicat în bună măsură activității de educație a tineretului, n-am putut să nu vibrăm cu toată ființa noastră la cuvintele pline de încredere pe care, nu de mult, cu prilejul deschiderii noului an de învățământ, secretarul general al partidului le adresa tinerei noastre generații. «Sunt convins că tineretul patriei noastre – spunea tovarășul Nicolae Ceaușescu în înche-

ierea cuvântării rostite la 15 septembrie 1979 la marea adunare populară de la Timișoara – își va îndeplini pe deplin misiunea revoluționară de a învăța, de a munci, de a cerceta.» Cuvintele care sintetizează, cum nu se poate mai bine, această triplă și primordială îndatorire a generațiilor tinere au devenit, precum se vede, ideea centrală și refrenul cântecului de față, cântec care vom avea bucuria să fie lansat în primă audiție într-un concert pe care corul de cameră «Madrigal» al Conservatorului «Ciprian Porumbescu» îl va susține sâmbătă 20 octombrie 1979, direct pe platforma Combinatului siderurgic din Hunedoara, la ora trecerii de la un schimb la altul a incandescenței ștafete a oțelului. Înțelegem astfel să dăm expresie celei mai vii recunoștințe față de acela care ne-a aprins flacăra acestui cântec, inspiratorul tuturor izbânzilor noastre creatoare».

■ Alex. Ștefănescu ia din nou în primire *Cronica literară*, unde scrie despre volumul de versuri *Oglinda de ceață* de Horia Zilieru, care „constituie o surpriză pentru cunoscătorii poeziei de până acum” a autorului: „Poetul ieșean devenise un «specialist» al retoricii galante, modernizând arta trubadurilor prin cultivarea deliberată a unei gesticulații teatrale și prin folosirea unei imagistici de o bogăție luxuriantă [...]. Din sentimentală, poezia a devenit reflexivă, intrând în raza unor mari teme: efemeritatea existenței umane, condiția creatorului, dorința intensă, dramatică de a cunoaște, specifică omului dintotdeauna, posibilitatea sau imposibilitatea realizării unei comunicări cu semenii. [...] Puține cărți de versuri au într-o asemenea măsură capacitatea de a-l transforma pe lector într-un interlocutor. Într-un interlocutor nu în sensul că dă replici, ci în acela că «intră în joc», participând sufletește la toate furtunile și la toate înșenăările din conștiința poetului. [...] Ca și Emil Botta sau A.E. Baconsky, Horia Zilieru are în poezie un ton solemn, o înclinație spre grandoare.”

■ La *Cronica filmului*, Călin Stănculescu analizează pelicula *Ora zero*, regizată de Nicolae Corjos, după un scenariu de Coman Șova, care debutează, astfel, în cinematografie: „Pornind de la «Cronica orei zero» dedicată oamenilor a căror muncă traversează orele zilei și nopții, oameni capabili să inspire zeci de filme de actualitate, Coman Șova schițează într-un mozaic de întâmplări, petrecute în noaptea dintre ani, o situație limită [...]. Fără a fi lipsit de pasaje mai puțin realizate, de personaje încă împovărate de ticuri previzibile, filmul lui Coman Șova și Nicolae Corjos are meritul afirmării unei priviri proaspete asupra cotidianului, confirmând utilitatea dezbaterii etice atunci când este ferită de rugina demonstrației explicite”.

● [„**Flacăra**”, nr. 42] Paul Dugneanu prezintă volumul de versuri al lui Al. Căprariu, *Marea autobiografie*, despre care notează că „este aventura unui spirit care își face din poezie o a doua natură. Al. Căprariu ne apare, cu excepția unor bucăți ocazionale [despre evenimente, personalități istorice etc.] un poet de mare înzestrare”. □ L. Kalustian semnează articolul *Lilialul Gala Galacti-on*, rememorând clipe ce evidențiază personalitatea omului de litere și de cultură.

• [„**Orizont**” nr. 42] Alexandra Indrieș pătrunde în teritoriul liric al Constanței Buzea, analizând volumul *Ploi de piatră* (Albatros, 1979), despre care comentează: „condiția feminină asumată și trăită autentic, transfigurată estetic în tensiunea sintezelor de contrarii ne apare a fi aspectul cel mai valoros și mai original al volumului *Ploi de piatră*”. ■ Socotit ca fiind „unul dintre cei mai interesanți poeți ai literaturii noastre de astăzi”, Horia Zilieru este luat în vizorul cronicii lui Eugen Dorcescu pentru volumul *Oglinda de ceață* (C.R., 1979), care face și următoarele adnotări: „un lirism baroc și ceremonios, plin de rafinatele formale – original echilibrat între o elaborare mai mult sau mai puțin lucidă și o inspirație neliniștită, aproape tenebroasă.” ■ La ancheta revistei *Orizont*, demarată în numărul anterior, cu tema „*Ce e nou în proza scurtă?*”, mai răspunde Marian Odangiu, care observă (alături de criticul N. Davidescu din perioada interbelică) „agonia unui gen literar, romanul” și că „afirmarea prozei scurte s-a produs la noi în perioada interbelică și a fost consecința unei evoluții în timp deloc negliabile”. ■ Poezie de Nicolae Prelipceanu și proză de Paul Eugen Banciu. ■ G. I. Tohăneanu face o demonstrație semantică referitoare la sensurile numelui „Carmen” (articolul *Carmen*). ■ Este prezentat epigramistul gorjean George Lungoci, al cărui volum de epigrame (în curs de apariție la editura Facla), este precedat de un *Cuvânt înainte* semnat de Șerban Cioculescu. ■ Corneliu Nistor scrie, pe ultima pagină, articolul *Orientări în critica literară sovietică*, în fapt o recenzie a volumului *Studii de teoria literaturii și artei* (poetică, estetică, sociologie, prefață și tabel bibliografic de Vladimir Piskunov, Univers, Buc., 1979)

• [„**România literară**”, nr. 42] Redacția amintește scriitorilor rolul pe care trebuie să îl joace în cultură, acela de a fi „*Cronicari ai acestor timpuri*”: „«Cronicari ai acestor timpuri» – precum i-a investit a fi tovarășul Nicolae Ceaușescu, încă de la Conferința națională din martie 1972 –, scriitorii trebuie astăzi, mai mult ca oricând, să comunice acestui viitor strălucit *esența prezentului*. Să vadă, adică, limpede forțele noului, să surprindă energia impetuoasă cu care acest nou se afirmă în viață, să contureze marile realizări înfăptuite prin abnegația milioane de oameni ai muncii, să redea tendința dezvoltării ireversibile a societății spre culmile înalte ale socialismului și comunismului”. □ Sub titlul *Midia – Constanța – Tulcea* sunt reunite o serie de reportaje. Grupajul stă sub semnul viitorului Congres al XII-lea al P.C.R., cu următoarea notă introductivă: „În întâmpinarea Congresului al XII-lea al partidului, Comitetul Central al Uniunii Tineretului Comunist a inițiat o serie de acțiuni politico-ideologice, între care se înscrie și organizarea – în colaborare cu Uniunea Scriitorilor – a unor documentări colective în principalele șantiere și obiective economice ale țării, la care au participat tineri scriitori. Publicăm, deci, câteva reportaje și însemnări, rod al unei asemenea vizite organizate în județele Constanța și Tulcea, unde au fost vizitate: Șantierul național al tineretului Midia – Năvodari, Portul constănțean, Șantierul naval și Combinatul metalurgic Tul-

cea”. Reporterii, „cronicari ai acestor timpuri”, sunt: Lucian Avramescu (*Un nume pentru viitor*), Ioana Proca (*Fiicele șantierului*), Passionaria Stoicescu (*Biruitor pentru oceane*), Costin Tuchilă (*Oameni în fața mării*) și Alex. Ștefănescu (*Însemnul bauxitei*). □ Dintre impresiile stârnite de vizitarea Combinatului metalurgic de la Tulcea, putem citi în rândurile semnate de Alex. Ștefănescu: „Instalațiile gigantice ale Combinatului metalurgic de la Tulcea seamănă în multe privințe cu decorurile din filmele științifico-fantastice. Sutele de conducte metalice – unele de grosimea unor vagoane – descriind în văzduh volute savante, camerele de comandă cu pereții tapetați de cadrane luminoase, curțile interioare inundate de aburi groși din masa opacă a cărora oamenii răsar ca niște fantasmе, totul contribuie la întreținerea impresiei că te afli într-o altă lume decât aceea obișnuită. Elementul cel mai bizar îl reprezintă însă praful cărmiziu – bauxita – care poate fi văzut pretutindeni; pe scări și balustrade, pe butoane și manete, pe genele și strâncenele oamenilor. Parcă o uriașă bidinea a vopsit ruginiu toate suprafețele disponibile, pentru a marca apartenența fiecărei ființe și fiecărui obiect la un spațiu comun. Cuiul cel mai umil și agregatul cel mai sofisticat poartă aceeași uniformă de pulbere. Muncitorul nu se deosebește de inginer, iar când stau de vorbă sau se apleacă, umăr lângă umăr, asupra unui desen tehnic, nimic nu ți se pare mai firesc decât să-i numești «tovarăși». Singurii care n-au veșmintele pudrate cu bauxită sunt vizitatorii ocazionali. [...] Se spune – dar aceasta nu este decât un fel de legendă – că praful cărmiziu îi evită și pe acei lucrători care nu pun suflet în munca lor”. ■ Câteva ecouri din *Cenacluri* sunt cuprinse între evenimentele din *Viața literară*: „În sala «Atelier» a Teatrului Național a avut loc ședința de redeschidere a Cenaclului revistei «Săptămâna», condus de Eugen Barbu. Au fost invitați să citească din lucrările lor Nichita Stănescu, Ion Gheorghe, Dinu Ianculescu, Mara Nicoară, Corneliu Vadim Tudor”. Este amintită, de asemenea, și dezbaterea cu privire la *Generații, școli, curente*: „Cercul integrat de critică literară din cadrul Facultății de limba și literatura română a Universității București a organizat joi, 11 octombrie a.c., o dezbatere pe tema: generații, școli, curente în literatura contemporană. Au participat la discuții: Ștefan Aug. Doinaș, Ov.S. Crohmălniceanu, Mircea Martin, Valentina Curticeanu, Traian T. Coșovei, Mircea Cărtărescu, Ion Stratan și Eugen Simion, coordonatorul cercului”. ■ Într-un amplu eseu, Voicu Bugariu surprinde *Ironia lui Moromete*. ■ La *Breviar*, Șerban Cioculescu apreciază la superlativ capitolul *Pagini despre Iorga*, cuprins în volumul *Cultură și istorie*: „Cunoscutul critic și istoric literar Valeriu Râpeanu era copil când marele savant și patriot N. Iorga a fost asasinat mișelește de o bandă de legionari în serviciul unei puteri străine, care cu puține luni înainte ne impusese diktatul de la Viena și ne rășluisе hotarele. Așadar n-a putut auzi grasul neegalatului orator, pe tot întinsul unui portativ, de la sfătoșenia plină de umor și duiosie, până la mânia cu proferări de blesteme și invective ale patriotului. Tot astfel n-a putut citi articolele incom-

parabilului gazetar, care-și împărtășea zilnic în organul său, *Neamul românesc*, sentimentele, ideile și idealurile sale. N-a fost, cu alte cuvinte, contemporanul celui mai impresionant spectacol de desfășurare a unui temperament de o nesfârșită bogăție, spectacol, se-nțelege, din care lipsea cu totul orice urmă de catobinism, adeseori legat de însăși firea bărbaților publici, mai ales a aceluia de pe primul plan al actualității și în atenția tuturor. Cu toate acestea, citindu-i exegetului cele peste o sută de pagini pe care le-a adunat în recenta sa carte [*Pagini despre Iorga, în Cultură și istorie*] și necunoscându-i statutul civil, ai crede că portretul cel mai fidel ce s-a făcut până astăzi lui N. Iorga îl datorăm nu numai unui contemporan al proteiciei personalității, ci unui intim, care l-a surprins în toate ipostazele multiplelor lui activități și i-a luat pulsul febricităților, de-a lungul întregii sale vieți. Este așadar un act critic de integrală comprehensiune, dar totodată și de detectare a variațiilor și contradicțiilor omului public, a cărui sensibilitate, adeseori exasperată, a stat sub stăpânirea susceptibilității, a orgoliului și chiar a vanității. [...] Cartea lui Valeriu Râpeanu e cel mai impresionant act de dreptate ce se face marelui făuritor de opinii și de istorie, care a fost Nicolae Iorga”. ■ Geo Bogza evocă, în continuarea numărului anterior, figura lui Ștefan Nenițescu. ■ Două *Tinere poete* intră în atenția lui Nicolae Manolescu: Ioana Ieronim (*Vară timpurie*) și Denisa Comănescu (*Izgonirea din paradis*). Cronicarul analizează volumele și separat și comparându-le: „Dacă *Vară timpurie* este, sub raportul psihologiei originare, cartea unei tinere femei, *Izgonirea din paradis* a Denisei Comănescu este dezarmant de juvenilă, joc cu păpușile încă în poezie, când băiețoasă, când grațioasă, dar aproape totdeauna teribilistă. Nici aici nu e mai multă senzorialitate decât în poezia Ioanei Ieronim, dar dintr-un motiv diferit: acolo, poezia «cădea de la nivelul capului», cum a spus o dată Vladimir Streinu, și senzațiile erau intelectual transfigurate, refăcute pe pânză cu o pensulă fină, deloc emoționantă; aici este o neîntrecută inventivitate verbală, o enormă plăcere a asociației, îndrăznețe, bizare”. ■ „Traian Coșovei rămâne – notează Radu Călin Cristea în legătură cu volumul *Farmecul genezei* – același reporter înfornat, sedus acum îndeosebi de farmecele Deltei pe care o străbate cu pasul sigur al deschizătorului de drum.” ■ Lucian Raicu recenzează *Legea gravitației* lui Virgil Teodorescu. ■ O analiză echilibrată a romanului *Croitorul din Back* de Marius Mircu semnează Dana Dumitriu: „Principalul reproș ar fi acela că minuția narațiunii nu poate suplina simplitatea caracterului în discuție, mersul previzibil al faptelor. Romanul însă este o construcție solidă, de un realism zguduitor. Am simțit doar nevoia unei ridicări deasupra materialului de viață, în zona unei reflexivități mai cuprinzătoare”. ■ Mircea Iorgulescu vede în volumul lui Modest Morariu, *Între relativ și absolut*, „cartea unui remarcabil eseu și om de cultură”. ■ *Revelația în do minor* a lui Viorel Dianu este scrutată de Laurențiu Ulici, la *Prima verba*. ■ Ion Vartic etalează o teorie despre *Aurel Baranga și „teatrul teatral”*: „Dramaturgia lui Aurel Baranga se salvează și

rezistă prin teatralitate și prin problematizarea acesteia. Prin această aspirație către teatralitatea pură, dramaturgul expiază păcatele eticii sale primar-maniheiste (cu clișeele și retorica de rigoare), după cum ne face să uităm turnura de «piesă ocazională» pe care o iau din când în când operele sale. Toate piesele ilustrează genul de *teatru teatral* și substanța lor trebuie detectată aici. [...] Într-o literatură în care sunt puțini dramaturgi adevărați, Aurel Baranga e ultimul reprezentant al teatrului teatral”. ■ Cronica teatrală semnată de Valentin Silvestru găzduiește comentariile a două montări: *O scrisoare pierdută* de I.L. Caragiale la Naționalul Bucureșten și *A treia țepă* de Marin Sorescu la Naționalul craiovean. ■ La *Revista revistelor* este semnalată apariția numărului 40/1979 al *Tribunei*. ■ Poeme semnate de: Virgil Teodorescu, Radu Cârnci, N. Grigore Mărășanu, Mihai Ursachi, Valeriu Bucuroiu, Nicolae Adam, Ana Blandiana. □ O selecție consistentă de *Lirică din țări socialiste* reunește poezii: Slav Hr. Karaslavov (R.P. Bulgaria) în traducerea lui Octavian Lungu, Nikolai Zidarov (R.P. Bulgaria) în românește de George Corbu, Andrej Plavka și Donat Sajner (ambii din R.S. Cehoslovacă) în traducerea lui Nicolae Nicoară, Angel Augier (Republica Cuba) în românește de Darie Novăceanu, Ewa Strittmatte și Uwe Berger (ambii din R.D. Germană), Sormunirsîn Doșodorov (R.P. Mongolă) în tălmăcirea lui N. Dinapold, Tadeusz Sliwiak (R.P. Polonă), Nagy Laszlo și Garai Gábor (ambii din R.P. Ungară) în românește de Nicolae Nicoară, respectiv de Constantin Olariu, Robert Rojdestvenski (U.R.S.S.), Che Lan Vien (R.S. Vietnam) în traducerea lui N. Dinapold. □ Corina Cristea publică *Vulpe în bătaia puștii*, fragment din romanul *Vulpile*, în pregătire; iar Florin Gabrea – *Darul miresei*. ■ Închide numărul George Ivașcu, cu articolul „*A forma omul?*”, titlul preluând tema celei de-a XXVII-a sesiuni a „Întâlnirilor internaționale de la Geneva”, la care directorul *Românei literare* a participat ca invitat.

• [„*Tribuna*”, nr. 42] Prima pagină găzduiește cercetarea *Eminescu la Blaj*, datorată lui Eugen S. Cucerzan. ■ La *Permanența istoriei*, așezată pe o coloană, Vasile Sălăjan publică *Omul sub acoperiș*, însemnare care evocă luptele de la Carei din octombrie 1944. ■ Victor Felea scrie, la *Cronica literară*, despre *Mihai Beniuc și elegia senectuții*, cuprinzând în analiză volumele *Vă las ca frunza* (1978) și *Elegii* (1979): „Consecvent cu sine însuși în a pune în mișcare neobosit «mecanismul» de produs poeme, uitând uneori să-l supravegheze mai îndeaproape, Mihai Beniuc ne oferă în continuare o mărturie lirică interesantă despre sine, despre cei din jurul său, despre atmosfera epocii, activ încă în descoperirea și «potrivirea» cuvintelor, ducând spre finalizare un portret psihologic și artistic dintre cele mai curioase, portret care va stârni cu siguranță un interes prelungit”. Dacă în *Vă las ca frunza* poetul „nu ne face surpriza de a fi mai senin și mai fraged, sub semnul unei înalte împăcări lăuntrice”, volumul *Elegii* „consemnează, în majoritatea poemelor, descumpănirea și tristețea ivite după moartea celei dragi”. ■ În romanul *Întoarcerea lui Pas-*

cal, Dana Dumitriu face, în opinia lui Radu Mareș, „proba unei vocații analitice deosebite”. Criticul subliniază că „inteligența artistică o ferește pe Dana Dumitriu de tezism și soluții facile” și își încheie pe un ton favorabil cronica: „Incitant, provocator chiar acest roman, prin paginile căruia circulă un tulbure șuvoi subteran, de care Dana Dumitriu se apropie parcă cu un exces de precauții. Seriozitatea angajării într-o atât de complexă problematică dovedește însă maturitatea responsabilă a încă tinerei scriitoare” (*Un roman psihologic*).

■ La *Scriitori și tendințe*, Marian Popa publică partea a doua din *Viața neterminată și moartea incompletă*. ■ Ion Vartic se ocupă, la *Biblioteca universală*, de „Însemnările din subterană” ale lui A.P. Cehov. ■ Eta Boeriu, Teodor Boșca, Cornel Căpușan, Nicolae Lascu, Teohar Mihadaș, Liviu Rusu și Vasile Sav participă la o masă rotundă consacrată versiunii propuse de Theodor Naum pentru *Eneida* (*Traducerile – act de cultură*). Invitații elogiază munca eminentului latinist. □ Eta Boeriu consideră că „traducerile profesorului Naum se alcătuiesc în adevărate monumente ale limbii și culturii noastre, așa cum sunt cele ale lui Murnu, Coșbuc, Philippide sau Blaga”; „Dintre toate încercările de traducere și traducerile *Eneidei* enumerate aici de Nicolae Lascu, una singură poate fi comparată, atât cât poate fi comparată, cu traducerea lui Naum: *Eneida* lui Coșbuc”. □ Intervenția profesorului Liviu Rusu cuprinde și un portret al traducătorului: „Cu adâncă emoție iau parte la discuția în jurul *Eneidei* în traducerea profesorului Teodor Naum. Nu pot să nu mă gândesc înainte de toate la *omul* Theodor Naum, ajuns acum la venerabila vârstă de 83 de ani, care în anul 1926 a venit la Cluj ca succesor al neuitatului Vasile Bogrea. O figură de o rară distincție și-a făcut apariția la Facultatea de Filologie și litere din Cluj, personificând ca puțini alții noblețea latinității. Surprindea prin finețea și căldura din atitudinile sale, dar în același timp prin exigența față de studenți la studii. [...] Dacă preocupările sale fundamentale se referă la literatura latină, nu-i mai puțin adevărat că în același timp este familiarizat cu poezia franceză modernă, poezie rafinată, din care, de asemenea, a dat traduceri excelente, ca să nu mai vorbim de propriile poezii originale”. Esteticianul așteaptă continuarea traducerii, făcând loc în cuvântarea sa și unei pledoarii pentru sprijinirea studierii limbii latine: „Dar profesorul Naum ne rămâne dator cu a doua parte a *Eneidei*. Îi dorim cu toții încă ani mulți în deplină sănătate și putere de muncă, ca s-o putem vedea și pe aceasta. În același timp, nu pot să nu exprim un deziderat față de oficialitatea noastră: să se îmbunătățească din ce în ce învățământul limbii latine, spre a pregăti astfel terenul atât de sărac astăzi pentru ivirea a noi și noi latiniști de prestigiu, care să ne facă accesibilă întreaga cultură latină, cu toate comoile ei”. ■ Publică versuri Gabriel Pamfil și, într-un grupaj, Ion Noja. ■ Proza este „livrată” de Nicolae Calomfirescu. ■ *Analize și interpretări* se intitulează articolul lui Andrei Marga de la *Cronica ideilor*. ■ Al. Căprariu este, ca de obicei, la post în rubrica sportivă. ■ Piesa cu care debutează Fl. Năstase, *Se ridică ceața*, jucată simultan la Naționalul clujean și

la Teatrul Mic din Capitală, este comentată de Constantin Cubleşan, care consideră că proaspătul dramaturg „nu ambiționează o arhitectură dramatică solidă, clasică, riguros organizată; aş zice că tinde chiar spre sfârâmarea acesteia, spre decizerea de la canoanele tradiționale ale teatrului, încercând o formulă, dacă nu nouă, în orice caz puțin practică la noi, aceea a relatării scenice reportericești a unui fapt de viață esențial, fundamental pentru un anumit mod de a fi și de a gândi, de a acționa și a înțelege, propriu sistemului nostru de afirmare umană”. □ Ion Cocora aduce în prim-plan *Turneul Teatrului „Ernst Deutsch” din Hamburg*. ■ Ultima pagină oferă câteva poeme de Sylvia Plath, în traducerea lui Vasile Nicolescu, precum și câteva poeme ale scriitoarei daneze Birthe Arnbak, în traducerea lui Al. Căprariu.

19 octombrie

● [„Scânteia tineretului”, nr. 9456] *Vizita de prietenie în țara noastră a tovarășului Todor Jivkov* ocupă spații tipografice importante, începând, desigur, cu prima pagină. ■ În grupajul *Azi* este anunțată apariția almanahului „Cutezătorii”, „care se bucură de colaborarea unui considerabil număr de scriitori, ziariști și oameni de știință prestigioși, constituind o lectură în egală măsură instructivă și recreativă”.

● [„Contemporanul”, nr. 42] Conține versuri de Ion Iuga. ■ În viziunea lui Ion Brad, *Carte cu prieteni* (Sport-Turism, 1979) de Fănuș Neagu este un volum de excepție datorită artei portretistice a autorului și a talentului său de a reda o atmosferă plină de semnificații complexe: „De ce cred că este o carte de excepție? Mai întâi, fiindcă este opera unui scriitor de-o înzestrare rară, dăruit cu geniul limbii române, capabil să creeze numai din câteva cuvinte un portret de neuitat, o atmosferă densă de sensuri, să răscolească în noi straturi latente de poezie, să ne arunce, ca un vrăjitor, în sferile asociațiilor și metaforelor cele mai neobișnuite, uneori greu de înțeles sau de acceptat tocmai prin aerul lor fantastic, surprinzător”. Ion Brad subliniază de asemenea patriotismul confratelui: „Ca un adevărat patriot ce este, Fănuș Neagu surprinde atent și fin legătura intimă care exista între opera, viața artiștilor și pământul țării care i-a născut, luminile secrete ale acestei uniuni dătătoare de viață”. ■ Prof. dr. doc. N. N. Constantinescu scrie o amplă cronică a volumului *Conducerea unitară a economiei* (Editura Politică) de Nicolae Ceaușescu. ■ Revista organizează o dezbateră intitulată *Criterii ale dialogului contemporan de idei*, moderată de Constantin Coșman, membru al redacției, la care participă prof. univ. dr. doc. Pavel Apostol, dr. Lucia Dumitrescu-Codreanu, dr. Dumitru Matei, prof. univ. dr. Cornel Popa, prof. univ. dr. Ion Tudosescu. ■ Laurențiu Ulici apreciază faptul că în memoriile sale, *Din nou lumină* (Eminescu, 1979), Petre Vancea înlănțuie momente-cheie ale existenței sale afective, evitând capcana unei transpuneri cronologice monotone: „Autorul, personalitate de primă mărime a științei medicale românești, a avut inspirația de a prefera unui rezumat complet

de «știri» înregistrate de memoria mecanică, un rezumat selectiv de «evenimente» reținute de memoria afectivă». ■ Pentru Valentin Ciucă, eseurile reunite de Modest Morariu în volumul *Între relativ și absolut* (Eminescu, 1979) dau dovadă de erudiție și de o subtilă și elegantă expresie literară: „Aparent disparate, într-un registru interpretativ larg [...], eseurile, exemplare prin erudiție și rafinament al expresiei literare, analizează din perspectivă contemporană, semnificația unor opere majore și, în același timp, contextul cultural ce le-a generat”. Valentin Ciucă remarcă de asemenea notațiile aforistice de factură călinesciană ale autorului: „Tentat uneori de plăcerea exprimării aforistice, Modest Morariu emite și vehiculează numeroase judecăți de valoare ce se detașează în contextul eseurilor prin farmecul izvorât din concentrarea ideii în echivalente metaforice de sugestie călinesciană”. ■ Mihai Cantuniaru semnalează debutul în poezie al Gabrielei Negreanu cu *Decorul și prezența*, un volum situat „sub semnul sentimentului lucid asumat”. ■ În cartea sa *Întâmplări cu scriitori* (Sport-Turism, 1979) Mircea Micu redă și pune în scenă cu ingeniozitate și umor, conform lui H. Zalis, „preocupările și ciudățeniile câtorva confrăți”. ■ Grigore Mureșan consideră că succesul schițelor din *Captivi în spațiul comic* (Albatros, 1979) de Eduard Jurist rezidă în „transcrierea, directă, uneori de proces verbal, a ceea ce mai ține de un mod de a fi perimat, de un limbaj anacronic al unor personaje care vor să treacă drept altceva decât sunt”, întregul volum fiind „o pledoarie pentru un zâmbet”. ■ Cornel Mihai Ionescu analizează în extenso *Metamorfozele goticului* de Jurgis Baltrusaitis, apărut la editura Meridiane în 1978.

• [„Cronica”, nr. 42] Semnează versuri Valeriu Stancu și Silviu Rusu. ■ În *Personaj și istorie*, Ioan Holban urmărește relația dintre protagoniștii romanelor contemporane și realitatea istorică. În volumul *Fragmentarium* (Ed. Tineretului, 1969), de Ion Lăncrănjan, personajul interlocutor al autorului este totodată un cititor al romanelor acestuia, care abordează legăturile dintre cititor și text, dar și dintre text și lumea înconjurătoare: „Astfel, personajul discută raporturile dintre text și cititor, precum și acela, mai general, dintre literatură și problemele sociale și politice ale epocii istorice pe care textul încearcă să o reconstituie...” În romanul *Niște țărani* (Eminescu, 1974), Dinu Săraru încearcă să surprindă specificitatea epocii cu ajutorul personajului principal: „Aproape de traiectoria parcursă de Ion al Glanetașului în celebrul roman al lui Liviu Rebreanu, se situează destinul lui Năiță Lucean, personajul focal din romanul *Niște țărani*, prin intermediul căruia Dinu Săraru încearcă să surprindă resorturile intime care au declanșat schimbarea radicală a mentalității și a filosofiei vieții pe coordonatele căreia evolua existența țăranilor”. De asemenea, în povestirile ce alcătuiesc *În văpaia lunii* (Eminescu, 1979), Fănuș Neagu conturează destinul unor personaje aflate în căutarea sinelui, dar și a contactului acestuia cu realitatea: „...Fănuș Neagu, în prozele din volumul *În văpaia lunii*, urmărește destinul unor oameni căutând istoria devenirii lor interioare și efec-

tele impactului cu realitatea”. ■ Mihai Dinu Gheorghiu analizează opera lui Mircea Horia Simionescu, *Învățăture pentru delfin* (Albatros, 1979), remarcând îndeosebi comicul de limbaj și inventivitatea lingvistică: „Autorul respectă, numai cu exactitate, niște prescripții. Consecințele au o dublă natură. Mai întâi, un amestec de înalte idealuri și joasă vulgaritate dă naștere umorului de «limbaj și situație». Invenția lingvistică se adaugă naturalismului argotic...”

■ În *Eminescu văzut de un cercetător sovietic*, G. Istrate analizează modul în care este receptat poetul de Iurii Kojenikov în lucrarea sa *Mihai Eminescu și problema romantismului în literatura română*.

● [„Săptămâna culturală a capitalei”, nr. 463] În acest număr, Eugen Barbu își propune să descrie omul caragialesc cu familia, moravurile sale și „morală lui mică și lipsa de ideal”, fără să uite nici onomastica. Pentru descrierea universului concret al lumii în care trăiește personajul lui Caragiale, Barbu alege începutul schiței *La Moși*. ■ Emil Manu scrie despre *Via magna*, de Dan Zamfirescu, un volum care pune în relație cultura română cu cea europeană, cu tangențe în opiniile unor Edgar Papu sau Paul Anghel: „Carte patetică, plină de argumente, chiar de o fascinație a argumentării, *Via magna* e un comentariu al prezenței noastre în circuit universal (uneori protocronic) de la Neagoe Basarab la Brâncuși sau Mircea Eliade, și în același timp o pledoarie îndrăznească pentru a ieși din modestia la care nu ne-a condamnat nicio sentință istorică. Unitară din punct de vedere al conținutului, concepută pe un leitmotiv al permanențelor românești în universalitate, *Via magna* contribuie la certificarea unei noi conștiințe politice a culturii românești”.

■ Adrian Păunescu publică poemul *Și de-aș tăcea...* . ■ Constantin Sorescu publică episodul al patrulea din serialul despre *Mari scriitori români – activiști ai partidului comunist*. Autorul urmărește evoluția politică și culturală a lui G. Călinescu după 23 august 1944 (1946) ca membru în Biroul Executiv al Partidului Național Popular, ca membru în Comitetul Uniunii Scriitorilor (1956), membru în colectivul de conducere al revistei „Contemporanul” (1957) până la membru în colectivul de conducere al Uniunii Scriitorilor (1965). ■ Ion Lotreanu continuă serialul său despre critică dezavuând acum critica mimetică pe care o lăuda în numărul anterior și cerând instrumente critice moderne pe care le respingea în același număr anterior. „Lenea criticii se relevă și în predilecția de a analiza scrieri epice și în a evita opera abstractă. Mai convenabil decât un Mallarmé e Neculce, mai comod decât Ion Barbu e Féval. Decalajul ideilor critice în raport cu apariția operelor are o explicație mimetică.” ■ C. M. Cazimir relatează despre ședința de redeschidere a Cenaclului „Săptămâna”, despre cuvântul de deschidere rostit de Eugen Barbu în care a fost prezentată și orientarea-program a cenaclului: „Va fi promovată o literatură partinică, ancorată în realitățile noastre, vom milita pentru o artă românească în sensul valoros al tradițiilor noastre. Este nevoie de un plus de fermitate în combaterea unor tendințe nocive din viața literară, tendințe care

alimentează impostura și snobismul. În cenaclul nostru se va promova o literatură sănătoasă, o literatură care să rămână. Și, pentru ca acest program să devină realitate, este nevoie să se formeze o echipă de public care, în discuții deschise, să se pronunțe împotriva erorilor din literatură”. Au fost invitați de onoare ai cenaclului scriitorii: Mara Nicoară, Ion Gheorghe, Dinu Ianculescu, Corneliu Vadim Tudor, Dan Mutașcu, Nichita Stănescu.

20 octombrie

● [„Scânteia tineretului”, nr. 9457] Sub genericul *Temele vieții, ale prezentului socialist – temele maturizării tânărului creator*, Pompiliu Marcea pledează, în prima pagină, pentru *Criteriul actualității*, invocând întârzierea în „obsedantism”: „Observăm, în trecut, că o bună parte din literatura noastră reacționează tardiv la problemele actualității, că cei mai mulți și mai înzestrați scriitori au depășit cu greu, alții deloc «obsedantul deceniu» (al șaselea), pe care l-au extorcat la maximum, până la epuizare. Evident, faptul că putem spune, astăzi, adevărul întreg despre această epocă este profund stimulat, dar cantonarea la această perioadă este un semn de rutină literară. Nu ne ferim să spunem deschis că mergem înspre actualitate într-un ritm cam oriental, și ne mirăm de multe ori când citim cărți apărute în afară, sau vedem filme de aceeași natură, tratând despre evenimente și întâmplări pe care noi înșine le-am aflat din presă cu foarte puțin timp în urmă”. Criticul aduce în discuție și o garnitură generaționistă de scriitori care caută să impună teme ale prezentului: „De altminteri, putem observa, din fericire, că scriitorii care se apropie cel mai mult de vremea noastră, înfățișând probleme ale zilelor noastre, dintre care multe își așteaptă rezolvarea, sunt scriitori tineri. Dacă vom numi numai pe câțiva dintre ei este un viciu al memoriei noastre: Eugen Uricaru, Marius Tupan, Ion Coja, Dragomir Horomnea, Cornel Nistorescu, G. Schwartz, Tudor Octavian (ca să ne rezumăm la prozatori)”. ■ Sub genericul *Programele așezămintelor culturale în consens cu nevoile spirituale ale tinerilor*, Miruna Ionescu dezvăluie, scriind despre instituțiile de profil din Târgu Mureș, „*Sincope*” în ritmul colaborării între factorii educaționali. ■ Ion Băieșu este *Curierul nostru de sâmbătă*. ■ O corespondență a ziaristului Ion Predoșanu, găzduită în grupajul *Azi*, anunță că peste 70 de caricaturiști au participat la Salonul de toamnă al umorului de la Petroșani, a cărui temă a fost, în acest an, *Mesaj despre starea copilului*. Concursul a beneficiat de un „arbitraj”... juvenil: „La propunerea scriitorului Radu Cosașu, care semnează și prefața catalogului, juriul a avut o componentă deosebită și hotărâri inatacabile – el fiind alcătuit din cinci copii [...]”. □ În același grupaj este semnalată apariția almanahului „Femeia”.

● [„Luceafărul”, nr. 42] Pompiliu Marcea scrie și el despre volumul *G. Călinescu – Între Apollo și Dionisos* o încununare a activității critice de până acum a lui D. Micu și o reușită în ceea ce privește tendința exegezei

momentului de a relativiza „mitul Călinescu”. Pompiliu Marcea consideră cartea lui Dumitru Micu „un act de justiție critică”. În acest act, criticul demontează afirmații și etichete puse în mod nedrept lui G. Călinescu, printre care și aceea că ar fi fost un promotor al proletcultismului. Cartea lui D. Micu revine asupra „propozițiilor substanțiale” pe care criticul le-a spus despre autorii români și insistă asupra flerului său critic rămas, din punctul său de vedere, nedepășit, fără să evite chestiunile controversate: „Problemele delicate și dificile nu sunt niciodată ocolite, dimpotrivă, am constatat la exeget o adevărată voluptate în etalarea lor, dovadă a unui spirit temerar și responsabil, convinsă că tactica evitărilor ori a «fandărilor» în critică este o problemă de facilitate și noviciat. După ce trece în revistă, de pildă, numeroasele idiosincrazii sau simpatii ale lui Călinescu, altfel spus «capriciile» criticului, punându-le însă în comparație cu excepționala sa intuiție artistică ajutată de un orizont spiritual «vulturesc», D. Micu face următoarea, dreaptă observație: «E chiar tulburător a constata că acest critic dificil, capricios... are la activ mai puține judecăți fundamentale nedrepte decât Maiorescu, Dragomirescu, Ibrăileanu chiar, care măcar prin omisiune au refuzat unor scriitori de excepție recunoașterea la care aveau dreptul»”. ■ „Cazul Călinescu” readus în atenție de cartea lui D. Micu reunește și alte opinii. Alex Ștefănescu intervine cu articolul *Obiectivitatea monografiei*. Comentatorul apreciază efortul de a cuprinde monumentalitatea și diversitatea operei călinesciene, obiectivitatea și echilibrul abordării, păstrate în mijlocuri multor studii pătimașe: „Parcurgând monografia lui Dumitru Micu ai sentimentul, la sfârșit, că ai parcurs întreaga operă a lui G. Călinescu. Această discreție a exegetului, care foarte rar își colorează expunerea fluentă cu o doză de sentimentalism, constituie un merit considerabil al lucrării. Fiind consecvenți în a dezaproba comentariile umorale asupra operei călinesciene și în a aștepta înfiorați un studiu-revelație, să ne bucurăm, deocamdată, de apariția acestei cărți cinstite, generoase, în care nu există nimic «vinovat»”. ■ Ion Caraion publică a doua parte din articolul *Derutanta bândețe*, în care se referă la poezia lui G. Călinescu și abordarea acestui aspect de către D. Micu. Autorul articolului este nevoit să redea concluzia lui D. Micu în ce privește încercările poetice călinesciene: „«Este Călinescu un mare poet? [...] Mare, nu, dar autentic fără îndoială»”. ■ Reuniți la București „pentru dezbaterile unor probleme ale creației literare și ale influenței sale asupra tinerei generații”, participanții la cea de-a XVI-a Consfătuire a Conducătorilor de Uniuni de Scriitori din R.P. Bulgaria, R.S. Cehoslovacă, Cuba, R.D. Germană, R.P. Mongolă, R.P. Polonă, R.S. România, R.P. Ungară, Uniunea Sovietică, R.S. Vietnam lansează un Apel către scriitorii din Europa și din lumea întreagă pentru pace și înțelegere între popoare. Delegația română i-a avut în componență pe George Macovescu – președinte, Constantin Chiriță, Laurențiu Fulga, Dumitru Radu Popescu, Sütő András – vicepreședinți, George Bălăiță, Domokos Géza, Ion Hobana – secretari, Traian

Iancu, membru al cosiliului director al Uniunii. Lucrările au fost conduse de George Macoveanu. ■ Artur Silvestri recenzează voluminoasa carte de poeme *La Baaad*, de Cezar Ivănescu. Se remarcă lungimile și formele eteroclite ale volumului, însoțite toate de aceeași substanță mitologică, muzicală, onirică, tenebroasă și mai ales de un primat al afectelor. Poezia sa nu este străină nici de lirica medievală, prin introducerea unor fragmente în limba franceză. Afectul este, spune comentatorul, grefat pe un spirit baroc, „lustruit artistictește”. Toate observațiile și argumentele vin să susțină o părere pe care recenzentul o emite încă de la început: „Mă grăbesc să observ că avem aci și o poezie rară, de o încordare umană care trece cu mult limita comună. Cine examinează atent acest volum înțelege că în Cezar Ivănescu stă un excepțional poet contemporan, unic în sonoritatea lui inedită”. ■ Doina Uricariu se oprește asupra liricii lui Al. Andrițoiu. Comentatoarea identifică „doi poli afectivi și estetici [...] – Nordul și Sudul creației”, iar aceștia se regăsesc începând cu volumul *Dragoste și ură* (1956). Ajunsă la maturitate, lirica prezentată aduce un semnificativ omagiu cărții și artei (*Constelația lirei* – 1963, *Simetrii* – 1970). Acestuia i se mai adaugă câteva caracteristici: „Există în cărțile lui Al. Andrițoiu o vibrantă atitudine morală și estetică, un aer tonic și proaspăt ce ne amintește o mai veche dorință și un neprețuit îndemn rostit cu un secol în urmă de un mare poet, la rându-i cărturar: «Cerul înstelat deasupra noastră și legea morală în noi»”. ■ Pentru *Cronica literară* Al. Piru scrie despre ultimul volum de versuri al lui Al. Philippide intitulat *Vis și căutare*. Fiind vorba de numai 18 poeme, comentatorul aplică o analiză mai amănunțită. ■ Paul Dugneanu se oprește, pentru rubrica *Viața cărților*, la o antologie de poezie semnată de Anghel Dumbrăveanu, *Poeme*, apărută la Editura Albatros în colecția *Cele mai frumoase poezii* cu o prefață de Mircea Tomuș. Volumul „il situează pe poetul timișorean mai exact și mai adecvat ca un punct important în relieful poeziei noastre de azi”. □ Mihai Coman scrie despre volumul lui Alexandru Duțu, *Modele, imagini, priveliști* (Ed. Dacia, 1979) considerându-l un tip de studiu care precedă comparatistica încercând să sondeze un „model primar”, o tipologie a culturilor, dar și un „model mental al alterității culturale”: „La finele acestui periplu, modificarea imaginii mentale despre celălalt duce la modificări ale imaginii propriului eu”. Comentatorul califică astfel natura textelor din volum: „[...] discuțiile angajate de Alexandru Duțu sunt mai puțin analize concrete ori demonstrații practice, ci prilejul unei dezbateri epistemologice asupra traseului demersului critic și al uneltelor teoretice pe care acesta le poate folosi”. ■ Nicolae Ciobanu prezintă debutul în critică al lui Alexandru Ruja cu excursul asupra poeziei tinere, volum intitulat *Valori lirice actuale*. Chiar dacă din abordarea autorului scapă nume și direcții importante, Nicolae Ciobanu apreciază capacitatea autorului de a identifica anumite categorii „stilistico-tematice” și de a clasifica just autorii în funcție de acestea. ■ La rubrica *Ce gândește, ce scrie tânărul scriitor*, Constantin Stan o

invită la dialog pe Ioana Diaconescu. Întrebată ce crede în legătură cu audiența mai mică a poeziei pentru că ar fi o artă mai aplecată asupra ei însăși, poeta răspunde vehement: „Ei bine, nu, nu, nu și nu! În nici un caz nu sunt de acord cu această pretinsă specializare a poeziei. E ca o jignire la adresa truditoului condeului. [...] Poezia nu poate fi socotită Cenușăreasa artelor în privința rolului ei social. Ea nu poate să nu fie socotită armă socială, iar poetul să fie lăsat undeva la o parte. Poezia este o trudă a spiritului, poate cea mai aspră trudă a lui”. În ceea ce privește problemele poeziei, Ioana Diaconescu remarcă: „[...] unii dintre poeții de frunte ai generației '60 neagă pur și simplu apariția altor poeți după... domniile lor. Lipsa lor de generozitate mă uimește. Au avut parte de un climat extrem de favorabil și în acel climat s-au construit ca personalități. Au avut parte de un Miha Dragomir, de un Mihail Petroveanu, de chiar criticii generației lor. [...] Se știe bine, un talent tânăr are nevoie de «lansare», de publicitate. Ori, dacă el va fi înfrânat, cum se va dezvolta în continuare?”. □ Este prezentă cu poeme Angela Marinescu și cu proză Mihai Tatulici. ■ La cronică teatrală, Marius Robescu scrie în termeni elogioși despre *O scrisoare pierdută*, montată la Teatrul Național de Radu Beligan. ■ Marian Popa scrie despre romanul *Scrisorile imperiale*, de Platon Pardău, o scriere în linia unui Kafka, Marquez, Beckett sau Ștefan Bănuțescu. Comentatorul conchide despre roman că este „o jucărie intelectuală; dacă însă se ține seama de dimensiunile ei, o mașinărie ludică sofisticată dovedind ingeniozitatea remarcabilă a constructorului care dă literaturii noastre contemporane una din bizareriile care-i lipsea, și căreia nu știu ce-i lipsește ca să poată fi comparată cu vreo mașinărie similară a vreunui Marquez”. ■ Ion Ianoși publică a doua parte din studiul său dedicat esteticii, *Estetica românească între critică și filozofie*. Se încearcă încă delimitarea ariilor culturale cărora estetica le este tributară. Primul estetician român este considerat Titu Maiorescu, urmează principiile estetice regăsite în publicistica unor Eminescu, Caragiale, Odobescu, Slavici și apoi „tentativele de resistemizare filozofică a esteticii, în genul lui Ion Pop Florantin sau C. Dimitrescu-Iași”. Urmează cercetarea școlilor și curentelor culturale, dar se ajunge la concluzia că tot personalităților din zona criticii literare le revin meritele în domeniul esteticii. Măsurile și abordările au fost specifice fiecărui caz în parte, fie vorba despre Lovinescu, Călinescu, Zarifopol, Ralea, existând oscilații între „critica estetică” și „critica științifică”. Estetica este relativizată și prin adăugarea altor componente (de exemplu, psihologismul și sincronia la Lovinescu). Este menționată și etapa instalării esteticii în universitate, în perioada interbelică, cu Mihail Dragomirescu și Tudor Vianu. Celui din urmă i se atribuie, citându-i-se operele (*Estetica, Studii de estetică* etc.) cele mai multe reușite în domeniul esteticii, tributare lui Titu Maiorescu. ■ La *Revista revistelor* este remarcat articolul lui Al. Piru, *Personalitatea lui G. Călinescu* apărut în „Revista de istorie și teorie literară” cu ocazia aniversării a 80 de ani de la nașterea criticului. Cu acest

prilej, în revistă se adaugă și alte intervenții. ■ La *Cultura românească în lume*, Andreas Rados, lector universitar de neogreacă la Universitatea din Iași, atrage atenția asupra unui număr dublu (mai-iunie 1979) din revista greacă „Ipirotiki Estia” dedicat literaturii române, în care apar cei mai importanți poeți sau prozatori contemporani și nu numai, printre care Octavian Paler, Nicolae Dragoș, Tudor Arghezi, Nichita Stănescu, Ion Caraion, Ana Blandiana, Lucian Blaga, Al.Philippide, Geo Bogza, Tiberiu Utan, Ion Lotreanu. Numărul este prefățat de George Macovescu și conține și un articol de Andreas Rados, în care este prezentată discuția *Despre protocronism și sincronism* găzduită în paginile „Luceafărului”.

22 octombrie

● [„Scânteia tineretului”, nr. 9458] Prima pagină este consacrată vizitei de prietenie efectuate de Todor Jivkov în România. ■ Ioan Adam scrie, semnând cu inițialele, în *Repere în spațiul culturii*, despre două cărți. Cu volumul *Marea autobiografie*, Al. Căprariu se înfățișează, pe rând, ca „un romantic ceremonios, refuzat declamației patetice”, un „trubadur marcat definitiv de sentimentul răvășitor al caducității condiției umane” sau „un heraclitian pustiit de senzația dureroasă a necurmatei deveniri”. □ În *Inscripții pe o bandă de magnetofon*, Iulius Țundrea „prezintă o adevărată retrospectivă a activității semicentenare a radioului în România”. ■ În pagina de actualitate externă, sub genericul *România socialistă. Idei și propuneri novatoare în lumea contemporană*, Corneliu Vlad prefățează Congresul al XII-lea, discutând *Concepția originală a partidului și statului nostru privind rolul științei și tehnicii moderne*. Articolul este însoțit de un citat din Nicolae Ceaușescu: „Trebuie făcut totul ca știința și tehnologiile moderne să servească progresului și dezvoltării libere, independente, a tuturor popoarelor. Progresul și independența națională, știința și pacea sunt inseparabile! Cuceririle științei și tehnicii trebuie puse în slujba valorificării cu rezultate maxime a bogățiilor naționale ale popoarelor, și în primul rând ale celor rămase în urmă, a dezvoltării industriei, sporirii rodniciei pământului, protecției mediului înconjurător, ridicării calității vieții oamenilor de pretutindeni. Știința și tehnologia să servească cauzei destinderii, înțelegerii și conlucrării fructuoase dintre națiuni, securității tuturor popoarelor!”.

23 octombrie

● [„România liberă”, nr. 10882] Sub titlul *Valoarea formativă a literaturii pentru copii*, Ion Drăgănoiu propune un interviu cu Tiberiu Utan, director al Editurii Ion Creangă. Tiberiu Utan face istoricul editurii care împlinște, în 1979, o decadă de existență, arătând că, după naționalizare, s-au pus bazele unei „metodologizări” a tipăririi cărților pentru copii, întrucât „problema educației tineretului a devenit în formă totală o problemă de stat”. Editorul vorbește de ridicarea standardelor în ceea ce privește atât conținutul

artistic cât și prezentarea grafică și mărturisește ambiția de a tipări cărți la nivel mondial, de a primi premii la concursurile de carte, fapt care s-a și întâmplat. De asemenea, Tiberiu Utan prezintă și colecțiile *Biblioteca pentru toți copiii*, *Biblioteca școlarului* și *Biblioteca Jules Verne* care a reprezentat un mare succes. Interviuul se încheie cu menționarea *Enciclopediei practice pentru copii*, un proiect amplu, cu 60 de colaboratori, sub îndrumare prof. dr. Pațița Silvestru.

● **[„Scânteia”, nr. 11559]** Haralamb Zincă semnează reportajul *Roman – străvechi târg renăscut sub impulsul industrializării*. ■ Pornind de la directivele Congresului al XII-lea, Virgil Teodorescu evidențiază, în *Arta care-i ajută pe oameni să privească mereu înainte*, rolul creatorului de artă de a transpune în opera sa idealurile revoluționare: „Ca mesager al spiritualității și aspirațiilor poporului, ca participant activ la construirea unei lumi noi, se înțelege de la sine că orice creator de artă este dator să mențină vii ideile revoluției, dându-le, prin feroarea operei sale, o și mai mare putere de atracție, având drept scop suprem promovarea idealurilor afirmate de concepția revoluționară asupra lumii”.

24 octombrie

● **[„România liberă”, nr. 10883]** În articolul *Politică și literatură*, Pompiliu Marcea îl definește pe omul contemporan ca fiind eminent un *homo politicus*, un ins care nu poate supraviețui dacă nu este implicat în viața politică. În circumstanțele schițate, literatura, consideră autorul, are rolul obligatoriu de seismograf. Pompiliu Marcea pledează vehement împotriva gratuității artei: „Candida și idilica gratuitate a artei a devenit, în frământata noastră epocă, de un anacronism absolut. Rătăciții ei trubaduri capătă, din ce în ce mai mult, o alură bizară, iar teoreticienii ei întârziați au aerul înțelepciunii ramolite dintr-o piesă brechtiană”.

● **[„Scânteia”, nr. 11560]** Emil Vasilescu se oprește asupra antologiei *Izvoare nescate* (Cartea Românească, 1979), subliniind originalitatea poeziei patriotice contemporane și adaptarea ei la realitățile timpului: „Ar fi însă naiv să vedem în lirica patriotică contemporană o simplă prelungire epigonică, pasișă cuminte a modelelor anterioare. Ca orice creație autentică, poezia noastră contemporană exprimă un timp și o artă noi, răspunde la solicitări proaspete prin temperamente lirice hrănite din belșug de realitățile lumii actuale, socialiste”.

● **[„Scânteia tineretului”, nr. 9460]** În grupajul *Azi*, o notă nesemnată înștiințează că, în cadrul Zilelor Muzeului Literaturii Române, care se desfășoară între 24 și 28 octombrie, instituția găzduiește „o suită de manifestări cultural-artistice și științifice, reunite sub genericul «Responsabilitate și militantism în valorificarea tradițiilor»”. Aceste acțiuni vin în întâmpinarea Congresului al XII-lea. ■ La *Cronica TV*, Florin Mugur publică tableta *Până în*

anul 2000 – și după aceea, în care apreciază calitatea programelor de pe micul ecran: „Emisiunile din ultima vreme ale televiziunii încearcă și reușesc să ne convingă pe viu, cu exemple personale, că și aici, ca și în atâtea alte părți, «omul sfințește locul». Omul – în cazul nostru, realizatorul care este și prezentator – se numește când Tudor Vornicu, când Andrei Bacalu, când Sânziana Pop, când Cristian Țopescu sau Alexandru Stark, când Mircea Sântimbreanu”. Croniciarul evidențiază dezinvoltura pe care o arată în studio directorul Editurii Albatros: „Simțindu-se la largul lui în fața aparatelor de înregistrare, dominându-le de la înălțime, Mircea Sântimbreanu se pricepe să-i facă și pe interlocutorii săi să se comporte și să vorbească firesc. Punând unor adolescenți întrebarea «Ce credeți că veți face până în anul 2000», a primit răspunsuri sincere, date pe un ton normal (și nu pe acel păcătos «ton de televiziune» al atâtor oameni de treabă, speriați de gândul că «se înregistrează» și spunând cele mai simple lucruri despre ei înșiși ca și cum ar rosti un discurs electoral). [...] Discuția – difuzată în cadrul ultimului Club T – ne-a întărit convingerea, pe care am mai exprimat-o și altă dată, că Mircea Sântimbreanu nu trebuie să fie un simplu invitat al televiziunii, de două-trei ori pe an, ci o prezență permanentă”.

■ Pagina de actualitate externă semnalează, între altele, *Zilele culturii românești în R.S. Cehoslovacă*, care au avut startul la Praga, pe 23 octombrie. Manifestările au fost inaugurate prin concertul Filarmonicii de stat „George Enescu” din București, sub bagheta dirijorală a lui Mircea Basarab, cu Ion Voicu prim-solist. De asemenea, pe scena teatrului „Frații Mrstek” din Brno a fost prezentată piesa *Gaițele* de Al. Kirițescu, „care s-a bucurat de o primire călduroasă din partea publicului”.

● **[„Viața studentescă”, nr. 34]** La *Ecuatții*, Solomon Marcus publică prima parte din *Adevărul ca paradox*. ■ Constantin Mamelea din București răspunde, la *Cititorii au cuvântul*, indignării epistolare a profesorului Nicolae Gheorghe, revoltă găzduită în nr. 31 al „Vieții studentești”, în legătură cu unele comentarii critice ale lui Ioan Buduca: „Iată ce a putut înțelege subsemnatul din notițele incriminate. 1. «Noua stagiune teatrală nu merită a fi luată peste picior și nici ridiculizați, prin comparație cu I.L. Caragiale, mai mulți dramaturgi contemporani.» Mă rog, așa a citit tovarășul profesor. Eu, surprins, vă rog să mă credeți, am înțeles că tovarășul I.B. a adus o laudă actualei stagiuni, marcând serios extremele. Alături de I.L. Caragiale, în actuala stagiune putem întâlni și numeroși dramaturgi care aspiră la celebritatea marelui dramaturg, chiar dacă nu prin faptul că se vor fi declarat așa aspiranți, dar prin simplu fapt că scriu teatru. Gluma are un sâmbure serios, cu atât mai mult cu cât exprimarea lui I.B. este și politicoasă și malițioasă atât cât să-ți spui la sfârșit: «Mai știi de unde sare iepurele?». 2. Nu realizez ce vrea să spună tovarășul profesor prin «minimum de înțelegere a limbajului obișnuit». Dacă se referă la textele selectate de I.B. pentru a demonstra lipsurile studiului lui Marin Bucur, atunci pot să fiu sincer, nici eu, care știu, spre norocul meu, ce înseamnă «olimpian»,

«debitat», «grefează», n-am reușit să-mi dau seama ce vrea să spună Marin Bucur prin fraza selectată de I.B. [despre] ce fel de poet pare să fie Vasile Nicolescu (n. 1929). Într-o frază care folosește limbajul obișnuit nu este nevoie să folosești dicționarul de neologisme la fiecare secundă de lectură. N-am întâlnit încă omul care să-mi vorbească despre ceva folosindu-se de un neologism la fiecare 5 secunde de frază. Și nici nu știu dacă un autor care uită măsura limbii noastre apelând la aceste împrumuturi, pentru a pătrunde «adânc» în esența poeziei lui Vasile Nicolescu, cu o frecvență rară, a făcut într-adevăr saltul către esența operei scriitorului studiat. Ce rost are atunci să-i mai dau atenție? Nu mai vorbim de faptul că fraza în care întâlnim numele lui Marin Sorescu și Jacques Prévert este ceva de râsul lumii. Că a scăpat un asemenea studiu de sub un control exigent este clar, dar această afirmație trebuie privită cu seriozitate, nu ca pe o «ironie» și, pe deasupra, «de calitate îndoielnică», ci ca pe o opinie critică, fie și subiectivă, deși textele reproduse îl dovedesc pe I.B. un cititor inteligent. 3. «Dicționarul cronologic» dovedește o muncă enormă, într-adevăr, dar se pare (din opinii competente în chestiune) că este un instrument de lucru care folosește prea puțin când avem (tot de curând apărute) câteva dicționare de calitate. Noutatea este că-i cronologic, iar calitatea aceasta poate n-ar fi necesar să coste atât de mult (37 lei). În ce-l privește pe I.B., a vrut să spună că acest «Dicționar cronologic» atât de cuprinzător este de calitate oarecum îndoielnică. Cum a făcut-o? La modul glumeț. Tot intelectualul glumește pe seama «greșiților noștri». De ce n-ar face-o și Ioan Buduca? 4. «Bagatelizarea, subaprecierea muncii altora», așa începe penultima frază din «articolul» tovarășului profesor Nicolae Gheorghe. Din cele spuse de dânsul, dacă fac o generalizare tot atât de comună cu cea anterioară, nimeni nu trebuie să spună nimic în legătură cu munca altora atunci când ea este făcută prost. Ce rost mai au atunci criticii în toate compartimentele artei când ei nici măcar o dată în viață n-au făcut o pictură, n-au scris proză ori poezie, n-au regizat un film etc.?” ■ A doua ședință a cenaclului Amfiteatru din această toamnă, programată la 25 octombrie, va avea oaspeți din Timișoara: Marcel Sămânță, Daniel Vighi și Constantin Mărăscu, iar invitații de onoare sunt criticul literar Livius Ciocârlie și poetul Niculae Stoian. ■ La *Dialoguri ad-hoc*, Ioan Buduca stă de vorbă cu secretara Consiliului A.S.C. al Institutului de teatru din Târgu Mureș („*Am studiat săptămâni în șir până am reușit să râd ca lumea*”). ■ *Gloria nu se face cadou* se intitulează materialul așezat de Cornel Nistorescu la *Reportaj indiscret*. ■ Sub genericul *Oamenii și fapte pentru o nouă istorie*, două găzduiesc grupajul *Tineri scriitori în reportaj*, la care participă Ion Crăciunică (*Aici muncește cineva care n-are nici o clipă de răgaz*), Ion Longin Popescu (*Oamenii vorbesc despre puterea orașului*) și Emeric Székely (*Mănescu, Ghenciu și ceilalți de la Turnu-Severin*). ■ La *Tineri pentru viitor*, Constanța Buzea scrie despre violonista Mihaela Martin, studentă în anul al III-lea la Conservator.

25 octombrie

• [„România liberă”, nr. 10884] Despre piesele de teatru semnate de Ion Băieșu, apărute în volumul *În căutarea sensului pierdut* (Eminescu, colecția *Teatru comentat*), scrie Valentin Silvestru. Autorul arată că unul dintre pilonii teatrului lui Băieșu este „idiosincrazia față de falsa înțelegere a colectivismului”. Alte caracteristici menționate sunt intransigența, spiritul justițiar, energia satirică, impulsul parodic.

• [„Scânteia”, nr. 11561] Conține versuri de Ion Brad. ■ Corneliu Vadim Tudor comentează specificitățile culturii socialiste în *Al doilea soare, cultura...*, susținând că, asemeni artiștilor din vechime care creau pe baza unor comenzi individuale, scriitorii contemporani trebuiau să creeze la comanda țării și a partidului: „Așa cum cele mai multe dintre capodoperele culturii umane au luat naștere în urma unor comenzi – ale unor persoane private sau ale istoriei înseși, cuplate cu acelea ale propriilor conștiințe ale artiștilor – în ceea ce ne privește pe noi, creatorii din România contemporană, comanda este foarte limpede: ea ne-a fost dată de țara însăși și de partidul ei comunist, de timpul de glorie pe care îl trăim, de aspirațiile milenare ale neamului românesc de a trăi în libertate, unitate și bună pace cu celelalte seminiții ale lumii”.

• [„Scânteia tineretului”, nr. 9461] Pe prima pagină este marcată *A 35-a aniversare a Zilei Armatei Republicii Socialiste România*. ■ Sub genericul „Răspundem țării, pentru grija ce ne-o poartă, luptând mereu pentru cât mai mult cărbune”, Dumitru Dem. Ionașcu „cartografiază”, în tot cuprinsul paginii a doua, aspecte economice, sociale și culturale din Valea Jiului. ■ Ioan Lazăr publică o convorbire cu regizorul Gheorghe Vitanidis (*O constantă a filmului de actualitate: conștiința revoluționară a personajului tânăr*). Întrebat care îi este „personajul tânăr cel mai scump”, cineastul recurge la proza lui Eugen Barbu: „Acesta este, fără îndoială, Matei din *Facerea lumii*. Poate și pentru că este purtătorul aspirațiilor generației mele, fiindu-i specific romantismul acelor ani de început ai revoluției noastre, cu efuziunea, cu dăruirea, cu spiritul de sacrificiu, cu «inconștiența» lui tinerească în ceea ce-l privește, înscriindu-se însă printre mulții eroi anonimi care clădesc o istorie nouă a patriei”. Regizorul se oprește, la un moment dat, și la versiunea cinematografică a romanului *Clipa*, de Dinu Săraru, pe care a înfăptuit-o în 1979: „În «Clipa», de pildă, ceea ce mi-a plăcut cel mai mult a fost tocmai tinerețea gândirii, entuziasmul trăirilor eroilor, capacitatea lor de a visa și de a acționa în numele unui crez comunist. Romantismul lucid al lui Dumitru Dumitru ține de tinerețea spiritului său. Aceeași tinerețe o întâlnim la Petre Nobilu, la Cernat, la tânărul Petrescu”. ■ La *Cărțile tinerilor*, Doru Mielcescu scrie despre *Lirica lui Paul Tutungiu*, care „este, în mod esențial, una de cunoaștere. Cele șase volume publicate între 1970 și 1979 conturează un univers distinct în peisajul liricii noastre contemporane”. Cronicarul consideră că volumul *Partidul și poetul* (1977) este „mai bogat în semnificații, dar și inegal”, furnizând „o arhăitate convertită în

sentiment patriotic, proces concomitent cu reideologizarea arhaității”. ■ *Bravo Dinamo! Bravo Universitatea! Două victorii mari împotriva unei prejudecăți*, titrează Vasile Căbulea după ce, în Cupa UEFA, echipa bucureșteană a învins pe Eintracht Frankfurt, iar „campioana unei mari iubiri”, cum a hiperbolizat poetul Adrian Păunescu echipa din Bănie, pe Leeds United.

● [„**Flacăra**”, nr. 1272] Dan Alexandru Condeescu recenzează apreciativ volumul de versuri al lui Ion Brad, *Războiul cunoașterii*, afirmând că, în ciuda unor „scăpări”, caretea se impune „ca unul dintre evenimentele editoriale ale acestui an, plasându-și autorul la o râvnită maturitate, pe orbita de frunte a poeziei noastre de azi”. □ D.(arie) N.(ovăceanu) scrie despre premiul Nobel pentru literatură – 1979, acordat poetului grec Odysseus Elytis, atașând articolului trei poezii ale acestuia [*Din marea Egee, Vârsta amintirii pure și Trupul verii*], în traducerea lui Darie Novăceanu.

● [„**Orizont**” nr. 43] George Șerban începe pe prima pagină un articol intitulat *Romanul politic – căutări și certitudini*, notând: „Literatura ultimilor cinci ani vine și ea să confirme poziția privilegiată pe care și-a cucerit-o romanul politic între preferințele scriitorilor și, totodată, în conștiința cititorilor: cele mai reprezentative producții românești ale perioadei au fost cele cu tematică social-politică. Într-o sumară enumerare ar putea intra: *Galeria cu viță sălbatică* (1976) de Constantin Țoiu, *Delirul* (1975) de Marin Preda, *Fețele tăcerii* (1974) și *Orgolii* (1976) semnate de Augustin Buzura, *Suferința urmașilor* (1978) de Ion Lăncrăjan, *Niște țărani* (1974) și *Clipa* (1976), ambele aparținând lui Dinu Săraru, apoi *Ucenicul neascultător* (1977) de George Bălăiță, *Doctorul Poenaru* (1976) de Paul Georgescu și nu trebuie uitat nici Alexandru Ivăsiuc cu cele două remarcabile romane intitulate *Iluminări* (1975) și *Racul* (1976).” ■ Gabriel Chifu stârnește interesul critic al lui Lucian Alexiu pentru volumul *Realul eruptiv* (Eminescu, 1979), a cărui cronică debutează elogios prin: „Frumoase aceste noi poeme ale lui Gabriel Chifu, cu patina lor de oralitate, cu toată frazarea abruptă, cu rapid consumate stagii prin poezia fanteziștilor generației (generațiilor) de după război, cu citadinismul, fumisteria tinerească, sentimentalismul voalat, cu franchetea în numirea celor reale și cu evocarea celor himerice, cu titlurile lungi, căutate, poetizante ori reportericești, cu ecoul îndepărtat de chermeză suprarealistă ori cu truculența nichitanțesciană a verbului – poeme proaspete [...]”, iar în final i se aduce un mic reproș: „Ce i-aș putea reproșa lui Gabriel Chifu după parcurgerea acestui de-al doilea volum este o prea rapidă sistematizare a procedeelelor, ce duce la o compunere întrucâtva mecanică și uneori – în poemele parabolice – o prea evidentă supunere la spiritul speculativ ce tutelează *Elegiile* lui Nichita Stănescu.” ■ Eugen Dorcescu se ocupă de volumul de critică al Ecaterinei Țărălungă, *Secvențe critice* (C.R., 1979), care „prilejuiește dezbateri, se înscrie activ, în chiar miezul lor. Informația bogată și diversă, se asociază gustului pentru sinteză și teoretizare. *Secvențe critice* este un debut dintre cele mai promițătoare.”

□ Livius Ciocârlie continuă să investigheze diferitele atitudini și acțiuni ale lui G. Flaubert, care, se pare, se plictisea printre oameni și de aceea s-ar fi refugiat la Croisset în turnul de fildeș al scrisului, unde iarăși se plictisea cu brio (articolul *Plictiseala*). ■ Anghel Dumbrăveanu și Cornel Ungureanu îi dedică lui Mircea Șerbănescu fiecare câte un articol aniversar la împlinirea a 60 de ani. ■ Reapare un articol al lui Șerban Foartă despre un vers din Miorița „fetișoara lui”, autorul executând obișnuitele investigații lingvistice și jocuri etimologice (articolul «*Fetișoara lui*»). ■ Din literatura lumii, este tradus și prezentat de Marcel Pop-Corniș un poet american al deceniului opt: John Babalan.

● [„**România literară**”, nr. 43] Loco-datat București, 18 octombrie 1979, *Apelul către scriitorii din Europa și din lumea întreagă pentru pace și înțelegere între popoare*, reprodus pe prima pagină a acestui număr, prevede, între altele: „Conștiința noastră de scriitori ne obligă să considerăm realitatea fără a ocoli aspectele grave, amenințătoare. Conștiința noastră ne obligă să afirmăm că nu putem vorbi despre pace, fără a aborda în profunzime problema dezarmării. Niciodată omul nu a avut la dispoziție arme atât de ucigătoare, datorită cărora viața pe planeta noastră și însăși existența planetei sunt în pericol. Pe de altă parte, cursa înarmărilor înghite imense resurse economice și financiare, în timp ce sute de milioane de oameni trăiesc într-o mizerie nedemnă de vremea noastră. Nu sunt acestea contradicții care tulbură conștiința noastră de scriitori, conștiința oricărui om cinstit de pe planeta noastră? Iată de ce ne pronunțăm cu nestrămutată convingere pentru încetarea înarmărilor, pentru reducerea treptată a cheltuielilor militare, permițându-ne astfel folosirea unei părți mai mari din venitul național pentru progresul material și spiritual al fiecărui popor și alocarea unei părți din fondurile economisite pentru dezvoltarea economico-socială mai rapidă a țărilor slab dezvoltate”. □ Cu prilejul împlinirii a 40 de ani de la reorganizarea Uniunii Tineretului Comunist, Ion Ardeleanu publică amplul articol *Un spirit nou – revoluționar*. □ Al. Tănase discută pe marginea ideii de *Civilizație socialistă și dialogul culturilor*. ■ Din *Viața literară* aflăm despre *Concursul de poezie „Laudă-se omul și țara”*, ediția a VI-a, desfășurat la Sighetu-Marmației. Juriul a fost alcătuit din Ion Ardeleanu-Pruncu, Ion Bogdan, Gheorghe Chivu, Augustin Cozmuța, Ion Drăgănoiu, Dinu Flămând, Gelu Ionescu, Mircea Martin, Damian Necula, Nichita Stănescu și Laurențiu Ulici (președintele juriului). Din lista premianților reținem numele lui Gellu Dorian, cu mențiune. ■ Mircea Iorgulescu pledează pentru *Leșirea în lume* a literaturii române: „În timpul din urmă mișcarea politică și literară a României începe să fie un obiect de mai mare luare-aminte pentru Europa apuseană» – astfel își începea Titu Maiorescu, în urmă cu aproape un secol, cunoscutul articol *Literatura română și străinătatea*, un manifest cultural în toată puterea cuvântului. [...] Am reluat aceste bătrâne considerații nu pentru că le socotesc uitate, ci spre a sublinia actualitatea lor principală. Trezirea interesului pentru cultura și

literatura unei țări mici sau mijlocii nu este, în ciuda unor naive credințe curențe, decât reflexul unui interes de o natură mai generală, politică îndeobște. Curiozitatea pentru cultura românească fusese deșteptată la 1880 de ecoul comportării eroice a armatei noastre în războiul de la 1877, spune Maiorescu fără nici un orgoliu de literat provincial dornic să se așeze cu orice preț, chiar și cu prețul ignorării realității, în prim plan. [...] Când personalitatea politică a unei națiuni este ștearsă, zice apoi Maiorescu, interesul opiniei publice va fi satisfăcut doar prin informațiile și relatările («cunoștințele») furnizate «mai ales prin corespondenții de ziare», așadar printr-o intermediere, fatal superficială și posibil deformatoare, indiferent dacă deliberat sau fără intenție. O bună idee despre un popor o dau nu aceste «cunoștințe» jurnalistice, ci cultura și literatura lui, produsele muncii intelectuale și artistice refelctându-i cu adevărat profilul spiritual. [...] Există, de mai bine de un deceniu, un mare interes pentru România în întreaga lume, efect direct al afirmării unei personalități politice inconfundabile, de mare originalitate, al constituirii unei poziții proprii, al numeroaselor inițiative și acțiuni desfășurate pe plan internațional. Președintele României se numără astăzi printre cei mai proeminenți oameni politici ai lumii contemporane, acțiunile lui au fost și sunt privite cu o vie atenție de opinia publică internațională, prestigiul de care se bucură a dus la creșterea incontestabilă a prestigiului țării. În aceeași perioadă, literatura națională a cunoscut o evoluție spectaculoasă, ultimii 10-15 ani reprezentând, de fapt, cea mai bogată epocă de creație din istoria ei. Și totuși, în ciuda existenței unui climat atât de favorabil, literatura română este încă puțin și nu în cel mai reprezentativ chip cunoscută în străinătate. [...] Spun «insuficientă cunoaștere», dar sunt împrejurări când este vorba numai de o atitudine lipsită de spirit critic, numai de o selectare superficială, făcută după criterii nepotrivate, pur birocratice. Există astfel o strânsă legătură între receptarea fără spirit critic și promovarea unor false valori în «circuitul intern» și, pe de altă parte, lipsa de ecou a unora dintre lucrările investite, fără nici o îndreptățire de ordinul valorii, cu funcția de a reprezenta literatura contemporană”. ■ În romanul lui Francisc Păcurariu, *Timpul și furtunile*, Adriana Iliescu întrevede *O frescă modernă*. ■ „Fără să ignore ceea ce e bun, frumos și drept în *cetate* – notează Irina Petraș despre *Cădere liberă* de Grigore Zanc –, romanul surprinde uzura care amenință omul și limbajul deopotrivă. Din intenții parodice de cele mai multe ori, sau involuntar câteodată, autorul însuși este victima propriei ironii. Ideea *căderii* cu înțelesuri strict sociale și, deci, trecătoare, este salvată prin transformarea ei în obsesie, vorbind despre «angoasa umană în fața temporalității și a morții» (Gilbert Durand) ca problemă general omenească. Și cum «chestiunile sentimentale ne fac și ne desfac personalitatea» (Marx), paralel și duios-romantic, tulburând apele, se țese o poveste de dragoste.” ■ Prin studiul *Treptele lumii sau calea către sine a lui Mihail Sadoveanu*, Al. Paleologu a conturat, susține Eugen Simion, „nu un alt Sadoveanu, cum se spune de obicei,

ci un posibil Sadoveanu, ascuns în spatele unei *scriituri*, line, armonioase, cu valori plastice și muzicale incontestabile. Școala și critica veche (ordinea lor nu contează) au împământenit ideea că adevăratul Sadoveanu aici se află, în limbajul extraordinar, în *stilul* prin care respiră clasicismul lui fundamental. Al. Paleologu este iritat și de această prejudecată, și-i împărtășesc iritarea. Teza lui, abia schițată în *Treptele lumii...*, este că descrierile, reveriile sadoveniene ascund totdeauna ceva, dincolo de limbajul mătăsos, muzical există o mișcare colosală a spiritului, și spiritul urcă departe spre pilaștrii de la Memfis și numerele lui Pitagora. [...] Al. Paleologu a scris o carte seducătoare și profundă. Nu știu dacă această cale spre înțelegerea operei sadoveniene este cea mai sigură, dar, în mod indiscutabil, este o cale posibilă...". ■ La *Breviar*, Șerban Cioculescu discută despre antologia întocmită de Zaharia Sângeorzan, cu mărturiile ale *Pelerinilor români la Columna lui Traian*. ■ Ștefan Aug. Doinaș publică o replică, *Alergia la cultură și „complexul urnei”*, în apărarea lui Dan Hăulică: „Articolul «Un orator printre scriitori», publicat de M. Ungheanu în *Flacăra* (nr. 41/11 oct. 1979), care constituie un furibund atac împotriva lui Dan Hăulică și împotriva revistei *Secolul 20*, n-ar merita nici un răspuns, atât de transparente sunt mobilurile subiective, resorturile psihologice elementare, cauzele și interesele mărunte care l-au generat. [...] În tot articolul lui M. Ungheanu se află un singur adevăr: acela că revista *Secolul 20* a apărut în primele zile ale lui octombrie curent, abia cu nr. 1-2-3 pe anul în curs. Fără îndoială, aceasta constituie o gravă anomalie, pentru remedierea căreia conducerea Uniunii Scriitorilor, redactorul șef, redacția (poate și alte organisme), în spirit de deplină responsabilitate, vor găsi soluțiile cele mai grabnice și eficiente. [...] Până la urmă, marele public e îndreptățit să se întrebe cum se face că M. Ungheanu n-a reținut nimic din toate aceste studii, articole, dezbateri, traduceri, recenzii, anchete, note etc. apărute în *Secolul 20*? Răspunsul e mult mai simplu și mai jalnic decât s-ar putea crede. Adevărul e că pe M. Ungheanu nu-l preocupă prea mult revista *Secolul 20*, în pofida rolului de carte fundamentală pe care ar putea să-l joace în biblioteca sa. Observațiile la *Secolul 20* nu formează decât flora verbală parazită a unui penibil și, din păcate, descalficator atac *ad hominem*, îndreptat împotriva lui Dan Hăulică, redactorul șef al revistei”. ■ Cronica lui Nicolae Manolescu, pe alocuri polemică, este dedicată unuia dintre membrii Cenaclului de luni: „Un poet foarte talentat este Traian T. Coșovei, unul din câștigătorii concursului de debut pe acest an de la «Cartea Românească», cu volumul *Ninsoarea electrică*. L. Ulici nu prea l-a cruțat, în articolul lui de acum câteva săptămâni, insinuând lipsa originalității. De câteva ori în articol, se vorbește, cu aerul că e o fatalitate, de reminiscențe. Rostirea poetică ar fi de ucenic ascultător al lui Nichita Stănescu. Cele două exemple citate de critic sunt indiscutabile, dar câte mai erau în tot volumul? Traian T. Coșovei nu e un poet din familia lui Nichita Stănescu, așa că asemănările trebuiau considerate ca accidentale. [...] Față de aceștia [de promoția anilor '70],

promoția 80 (care mi se pare foarte interesantă și, dacă nu va dezamăgi în alte privințe, va putea da câțiva buni poeți) vine cu o redescoperire a realului și a discursului, angajând mai net poezia în social, moral, politic, neocolind «proza» (pe care premergătorii lor o țineau în oroare), banalitatea, satira, didacticul, burlescul sau caricatura. I-am citit și ascultat pe mai toți, așa încât nu risc nimic făcând aceste generalizări. Impresia, greșită, a unora care s-au referit la acești poeți este că ei sunt frivoli în ironie, superficiali și negativiști. Din contra, e vorba de o angajare în problemele timpului care, dacă nu va fi împinsă în șabloane și lozinci, va putea avea rezultate excepționale. Ei refuză tocmai evazionismul, livrescul și maniera prea aluzivă. [...] Lucrul, de altfel, cel mai semnificativ în *Ninsoarea electrică* constă în limbajul modern, în sensul vocabularului tehnic și al sintaxei discontinui, orale (Olson se referă la «staccato»-ul limbii vorbite), cinetice, pe de o parte, și, pe de alta, într-o critică fără menajamente a tehnicizării vieții, a roboților, a «coșmarelor climatizate». Aici este un paradox aparent și anume că poetul își însușește limbajul mașinilor, dar ca să le împoaște cu sarcasmele sale. Mircea Dinescu, criticând și el tehnicizarea, o face într-un limbaj tradițional. Dar e nevoie să observăm că prin mașină poetul înțelege de fapt tot ce se opune umanului, cu alte cuvinte, că el atribuie un înțeles metaforic ce nu trebuie neglijat. Nu civilizația modernă, industrializarea, sunt puse în cauză, din nostalgia cine știe cărei ordini ancestral-rurale, ca la Ion Gheorghe, ci substituirea sensibilității, a gândirii, a nervilor și sângelui uman prin circuite integrate și limbaje matematice. Nu e deci ironizat utilul robot, ci omul care începe să semene cu robotul, nu contra computerului scrie Traian T. Coșovei pamfletele sale lirice, dar contra individului ce nu gândește cu capul său, lăsându-se «programat» și manipulat”. ■ Mircea Constantinescu recenzează *35 de poeme sub scut* ale lui Nicolae Stoian. ■ Tomurile IX și X ale ediției de *Opere* Perpessicius sunt discutate de către Teodor Vârgolici: „În critica literară, operația cea mai dificilă este aceea de a intui inefabilul unei opere, însușirile particulare și gradul de originalitate care situează opera respectivă pe un loc bine definit în ierarhia valorilor. Perpessicius s-a dovedit apt de a înfăptui această operație. Practicarea cronicii literare, cu o periodicitate exactă, i-a dat posibilitatea să surprindă multilateralitatea și mobilitatea formelor de manifestare a fenomenului literar românesc din perioada contemporană, i-a oferit neconținut termeni de comparație și elemente adecvate pentru delimitarea valorilor autentice de nonvalori. Mențiunile critice ale lui Perpessicius din volumele IX și X ale ciclului de *Opere* atestă, încă o dată, deplina sa vocație de a sesiza și releva timbrul caracteristic al fiecărui scriitor”. ■ Sorin Titel remarcă *O prozatoare autentică* în persoana Georgetei Horodincă (volumul *Bastarzii*). ■ Vladimir Simon semnalează existența a *Trei piese în căutarea unui regizor*. Este vorba despre volumul lui Gellu Naum, *Insula, Ceasornicăria Taus, Poate Eleonora...*: „Scrise cu evidentă plăcere de a sfida reguli consacrate, piesele lui Gellu Naum surprind prin bogăția mijloacelor de teatru

întrebuințate. Autorul creează registre multiple de semnificație, imaginează scene paralele, compune situații de haz în care se amestecă o undă de tristețe. [...] La peste un deceniu de la scrierea lor, cele trei piese ale lui Gellu Naum merită pe deplin întâlnirea cu un regizor de excepție”. □ La *Prima verba*, Laurențiu Ulici semnează un aticol *Într-o frază...* despre *Ferigile* poetului „naiv” Gheorghe Bălan. ■ La *Revista revistelor*, este aducă în prim-plan publicația studentească *Echinox*. ■ Sunt prezenți cu versuri: Ioan Șerb, Florența Albu, Eugen Frunză, Constantin Ștefuriuc, Alexandru Ivănescu. □ Erem Melike Roman traduce *Din poezia turcă*: Yaşar Nabi Nayir, Mehmed Kemal și Cahit Kőlebi. □ George Nestor semnează proza *Clubul Ciurel*, fragment din romanul *Regăsirea*, în curs de apariție. □ Nicolae Velea publică însemnarea *De toamnă și de rod...* □ Tableta lui Geo Bogza e nelipsită (*Octombrie*). □ În prezentarea și traducerea Feliciei Antip apare un pasaj consistent aparținând lui Gregory H. Hemingway (fiul lui Ernest Hemingway): fragmentul *Don Quijote înfruntă haita de lupi*, extras din volumul *Papa*. □ La *Atlas*, regăsim alte *Fragmente* ale Anei Blandiana. ■ Revista de încheie cu vești despre *Premiul Nobel pentru literatură – 1979*. Laureatul ediției, Odysseus Elytis, beneficiază de o prezentare făcută de N. Carandino și este prezent cu câteva poeme traduse de N. Carandino și Polixenia Karambi.

● [„**Tribuna**”, nr. 43] Se deschide cu *Contribuția președintelui Nicolae Ceaușescu la edificarea unei lumi a păcii și a securității internaționale*, articol semnat de Teofil Bălaș. ■ Gheorghe Șora scrie despre *Ștefan Pascu, savant și om al cetății*, un text aniversar, la cei 65 de ani împliniți de istoricul clujean. ■ La *Cronica literară*, Victor Felea discută *Jurnal de cărți*, 2 de Romul Munteanu, care adună „notele de lectură ale unui spirit pătrunzător și sensibil, ale unui cititor în continuă alertă, ale unui critic ce-și sprijină comentariile atât pe o specializare în câteva direcții istorico-literare, cât și pe o vastă informație livrescă”. Redactorul-șef adjunct al „Tribunei” are și un reproș: „Trebuie să spunem însă că uneori degajarea sa devine expresie prea «alertă», prea schematică, lipsită de suportul participării launtrice”. ■ Valentin Tașcu recenzează volumul de versuri *Macii* de Mihai Bărbulescu. ■ La *Scriitori și tendințe*, Petru Poantă „străbate” *Poezia lui Marius Robescu*, văzând în acest autor „unul dintre cei mai valoroși poeți români contemporani, dar fără o priză la critica literară”. Comentatorul află o transformare continuă a poetului, stabilind și un vârf al liricii sale: „Marius Robescu își publică volumele la intervale de aproximativ trei ani. Deși structural nu mi se pare că se schimbă, el este un poet care evoluează. Fiecare volum e altceva, dar întregind și nu schimbând o sensibilitate. Această «natură» puțin prolifică cristalizează greu, însă mai întotdeauna în minerale nobile. *Clar și singurătate* (1972) este, poate, cea mai «frumoasă» carte a sa, mai exact, aici publică poeziile de un profund lirism și numai niște lectori pripiți puteau să vadă în el un poet «deviant»”. ■ *Privighetoarea albă*, volumul de versuri al lui Ilie Măduța, este prezentat de

Viorel Gheorghită. ■ Publică proză Ion Moise, iar versuri Aurel Gurghianu, Lászlóffy Aladár (în traducerea lui Iosf Naghiu) și Vasile Tudor, câștigătorul Premiului „Tribuna” la cea de-a XI-a ediție a Concursului național de poezie „Nicolae Labiș”, desfășurat la Suceava. ■ În locul cronicii dramatice întâlnim un drept la replică al lui N. Barbu, care aduce *Precizări necesare* în legătură cu articolul *Câteva contra-opinii cu privire la teatrul ieșean* publicat de criticul Valentin Silvestru în nr. 40 al „Tribunei”. ■ La 225 de ani de la deschiderea Școlilor Blajului, Ion Buzași așază *Chipuri de dascăli blăjeni în literatură*, oprindu-se cu precădere la Șincai, despre care au scris N. Iorga, G. Sion, Șt.O. Iosif, Ion Brad, Ioan Alexandru, Violeta Zamfirescu ș.a., dar și la Timotei Ci-pariu, amintindu-se scrierile consacrate acestuia de Al. Lupeanu-Melin, Ioan Alexandru sau Ion Brad. Simion Bărnăuțiu este văzut de Coșbuc, Ovid Densuianu și Nicolae Vereș. ■ Ultima pagină este dedicată unei aniversări: *Borges la 80 de ani*, anunțate de Paul Alexandru Georgescu. „Tribuna” găzduiește două proze scurte de Borges, *Discul* și *Ulrica*, în traducerea Ruxandrei Maria Georgescu. ■ Doina Cetea tălmăcește două poeme de Luceazar Elenkov.

26 octombrie

• [„Scânteia”, nr. 11562] În *Exigențe culturale actuale și răspunderea creatorului comunist*, Dinu Săraru afirmă că implicarea reală a scriitorului în viața politică presupune asumarea ideologiei încă de la începutul actului creator: „Există, uneori, de ce să nu recunoaștem, tendința unora care îndrumă de a-și asuma răspunderea ideologică la sfârșit. Adevărata implicare politică însă – cred eu – a tuturor celor care ne ocupăm de filme, de piese de teatru și de spectacole, de cărți și de reviste, este aceea care te implică de la început în procesul creației și care face ca de la început să știi ce vrei și unde ajungi și mai ales că trebuie să ajungi la câștig, la un câștig educativ pentru public, firește. A fi activist înseamnă a evita eroarea și a o evita înainte de a se produce!” ■ Emil Vasilescu identifică în *Ploi de piatră* trăsăturile definitorii ale poeziei Constanței Buzea, articulată în jurul neliniștii și a unei tonalități grave, expresie a tumultului lăuntric: „Toate acestea au conturat în timp fizionomia unui univers liric aparte, dedus dintr-o psihologie neliniștită și torturată grav prin natura preocupărilor și nu o dată apăsător prin zbuciumul interior ce-l captează. Poezia este hrănită permanent de interogația și negarea propriilor sentimente, împinsă uneori așa de departe încât profilează la orizont ceea ce Hașdeu numea: «O poezie neagră, o poezie dură, o poezie de granit»”.

• [„Scânteia tineretului”, nr. 9462] Sub *Rigorile rațiunii* așază Corneliu Ostahie, la *Cronica plastică*, expoziția lui Spiru Chintilă – „remarcabilă prin unitatea tematică și stilistică” – de la Galeriile de Artă ale municipiului București. ■ La *Cronica teatrală*, Miruna Ionescu discută *Două premiere la Teatrul Național din Târgu Mureș*. Este vorba despre *Opinia publică* de Aurel Baranga, în regia lui Dan Alecsandrescu (la Secția română), și despre *Proștii*

sub clar de lună de Teodor Mazilu, montată de Kincses Elemér (la Secția maghiară). În *Opinia publică*, se întrebuintează „formula teatrului în teatru”, dar „deși corect și bine încheșat”, spectacolul de la Târgu Mureș nu e unul „de mare forță satirică”, rămânând „la stadiul de amuzantă și lejeră comedie”. *Proștii sub clar de lună* a dezamăgit „prin totala neînțelegere a specificului umorului la Mazilu”. ■ Victor Atanasiu supune atenției *Atributele consecvenței* scriind despre activitățile de la Clubul tineretului din Baia Mare. Ziaristul a asistat, în sala clubului, la un spectacol – în cadrul Festivalului Național „Cântarea României” – cu *A treia țepă* de Marin Sorescu. Câteva impresii despre piesă: „Replicile de o ironie sprintenă, impregnate de o înțelepciune în aparență amară, în esență stenică, de o profundă filosofie a istoriei și a vieții din *A treia țepă* a lui Marin Sorescu, dramă a înfățișării, aș spune, unuia dintre esențialele motive pentru care Vlad Țepeș este «contemporanul nostru» [...]”. ■ În pagina a treia este anunțată o nouă ediție a *Serbărilor Scânteii tineretului*, la Sala Sporturilor din Vaslui, în 29 octombrie. Manifestarea se intitulează „Țară nouă, cântec tânăr”, iar pe scenă se vor afla tineri poeți, actori, interpreți de folk, muzică ușoară și muzică populară. ■ Pagina de actualitate externă găzduiește, sub genericul *Cuvinte spuse din inimă*: „Am studiat în România”, grupajul *Condiții de învățatură și viață din cele mai bune*, alcătuit de Tudor Prelipceanu, care consemnează opinii exprimate de tineri din Bulgaria, Guineea și Rwanda, aflați la studii în România.

● **[„Contemporanul”, nr. 43]** Conține poeme de Teofil Bălaj și Al. Anđrițoiu. ■ Méhes György scrie un articol omagial, *Un mare povestitor*, despre Benedek Elek și *Pomul cu poveștile bunicului*, antologie de basme în 29 de limbi (Ion Creangă, 1979), pe care o consideră o „adevărată polifonie a înțelepciunii popoarelor”. El subliniază totodată, pe lângă legătura cu „sufletul poporului”, și spiritul militant al scriitorului: „...a avut multe de suferit, dar a rămas totdeauna fidel cauzei poporului. A fost un luptător, un militant ardent care a avut vise frumoase, a fost un om integru”. ■ Este continuată dezbaterea începută în numărul anterior, intitulată *Criterii ale dialogului contemporan de idei* și moderată de Constantin Cosman, membru al redacției, la care participă prof. univ. dr. doc. Pavel Apostol, dr. Lucia Dumitrescu-Codreanu, dr. Dumitru Matei, prof. univ. dr. Cornel Popa, prof. univ. dr. Ion Tudosescu. ■ Apare o nouă rubrică, *Viața spirituală a patriei*, în care Ion Parhon publică un text despre piesa *Inima*, de Mircea Bradu. Autorul apreciază „iscusința de a inculca materialului istoric accente politice noi, multiple reverberații contemporane”. ■ În culegerea de studii *La marginea geometriei* (Dacia, 1979), de Mircea Muthu, Mircea Scarlat întrevide tradiția critică ardeleană, al cărei spirit se manifestă printr-o scriitură erudită și pozitivistă: „spiritul metodic al școlii nu se manifestă în critica foiletistică, ci în exegeza doctă, de factură pozitivistă”. Criticul apreciază faptul că autorul se apleacă nu doar asupra operelor literare, ci și asupra unor texte juridice vechi și „române populare”: „Cititor rafinat și

interpret subtil, Mircea Muthu are toate calitățile cerute unui bun istoric literar. Din fericire, el vizează mult mai mult decât simplă istorie literară, tatonând teritorii ce depășesc literatura artistică, înglobând-o”. □ *Umbra fluviului* (Eminescu, 1979) de N. Grigore Mărășanu, este, pentru Mirela Roznoveanu, un volum de versuri care trece realitatea imediată (*Dunărea, delta și locuitorii ei*) prin filtrul melancoliei și al unui spirit tumultuos: „Fluviul, Delta și oamenii săi, atmosfera specială de un balcanism strident sunt filtrate de o melancolie întreruptă pe alocuri de izbucnirile năvalnice ale unui temperament năbădăios”. □ Costin Tuchilă evidențiază orfismul care străbate poemele lui Horia Zilieru din *Oglinda de ceață* (Cartea Românească, 1979), precum și folosirea formulei descântecului la nivel structural: „Orfismul lui Horia Zilieru, declarat de altfel prin obsesia unei imagini de substanță tradițională (Orfeu-ul îndrăgostit prezent în cele mai bune pagini ale poetului), este mai cu seamă un joc tematic cu rezultate – spuneam cu altă ocazie – deosebite la dimensiunea gândirii figurate. [...] Discursul liric a luat forma descântecului, din nevoia de a satisface un secret orgoliu inițiativ”. ■ Dan Grigorescu prezintă antologia *Fer Ricirea unora...* (Minerva, 1979), care reunește nuvele de Maurice Druon, traduse în limba română de Ileana Vasilescu-Someșan.

● [„Cronica”, nr. 43] Cuprinde versuri de Vasile Mihăescu, Dan Rotaru, Marta Bărbulescu, Silvia Cerbu, Cleopatra Lorințiu și Ioana Dana Ciongradi. ■ În întâmpinarea Congresului al XII-lea al P.C.R., George Medrihan semnează articolul *Viața, o atitudine activă*. ■ Al. Călinescu analizează lucrarea lui Val. Panaitescu, *Umorul lui Raymond Queneau* (Junimea, 1979), pe care o apreciază îndeosebi pentru echilibrul său: „Prins între extremele, adesea vehement contradictorii, ale structurii duale a textului quenian, criticul își rezervă rolul de a găsi calea de mijloc, de a menține un echilibru în permanență amenințat. Aceeași moderație, în planul expresiei de astă dată, caracterizează și fraza critică; totuși, fără a avea cătuși de puțin superstiția limbajului șocant sau excesiv tehnicist, credem că anumite formulări [...] sunt de o «cumințenie» exagerată. Căci, orice s-ar spune, Queneau oblige...” ■ În rubrica *Mențiuni critice*, Grigore Mardare semnalează debutul prozatorului Teodor Parapiru cu volumul *Medalionul* (Albatros, 1979): „Debutul editorial al lui Teodor Parapiru confirmă un prozator interesant prin posibilitățile de valorificare a registrelor discursului, prin vocația sondării naturii umane în manifestările ei caleidoscopice”. ■ În rubrica *Profiluri critice*, Const. Ciopraga realizează un portret al criticului Ovidiu Papadima, de la primele sale lucrări până la cele mai recente: „...Poezia populară a înstrăinării și a dorului, *Motivul scrierii pe cer în literatura universală și în folclor*, și în special volumul *Literatura populară română* (1968) îl situează pe Ovidiu Papadima în categoria specialiștilor eminenți. Pentru înțelegerea fecundă, realistă, a culturii populare, el propune investigarea acesteia din interior, prin instalarea în orizonturile martore, care astfel vorbesc mai expresiv căutătorului de înțelesuri”. ■ N. Barbu semnează articolul *Shakespeare – un psiholog modern*.

• [„Săptămâna culturală a capitalei”, nr. 464] Pe prima pagină este publicat articolul semnat de Dan Cruțeru, *Dialectica în artă*. Suportul teoretic al materialului conceptualizează arta ca o funcție socială, iar dezvoltarea sa ca un proces care urmează determinările sociale. „Cercetarea fenomenului artistic, conceput ca un subsistem cultural, impune evidențierea dublei sale determinări sociale, structurale și funcționale: aceasta are o valoare teoretică în primul rând, pentru că explică geneza, esența, relațiile și calitatea fenomenului artistic și apoi o valoare metodologică în sensul constituirii unor modele simultane de cercetare. Dar în artă, relațiile de determinare sunt lipsite de automatism, ele nu produc întotdeauna și nemijlocit aceleași efecte. Determinarea de către economic și social a artei este mediată de o serie de relații, procese și instituții, ce se interpun și care au o funcționalitate relativ autonomă față de economic, care provoacă doar necesitatea, solicitarea și posibilitatea apariției fenomenului artistic. Un rol însemnat în acest context îl au determinările ideologice, care provoacă mutații radicale în fiecare perioadă istorică, orice schimbare socială și ideologică fiind însoțită de o schimbare a rolului și a semnificației artei.” ■ Eugen Barbu își completează foiletonul despre opera lui Caragiale adăugând comentarii pe baza repertoriului de nume, așa cum apare acesta în ediția îngrijită de Paul Zarifopol. ■ La *Cronica literară*, Emil Manu reține volumul *Pelerini români la Columna lui Traian*, de Zaharia Sângeorzan (Ed. Sport-turism, 1979). ■ Constantin Sorescu publică un nou material despre cariera de activist a lui G. Călinescu. Astfel, este pus la dispoziție cititorilor răspunsul criticului la chemarea adresată intelectualității de către C.C. al P.C.R. în septembrie 1944: „«Ar fi o lipsă de spirit civic, acum, la începutul noii ere democratice, să stăm de o parte (sic!). Poporul intră în plinele sale drepturi, trebuie să vrem să fim alături de el. [...] Vrem să trezim în toți mândria de a reprezenta o unitate plană, poporul, să-i învățăm satisfacțiile vieții active și pline de gânduri, civilizația înaltă, confortul, monumentalul și frumosul, înfrățirea și libertatea, comandamentele patriei”. Același G. Călinescu salută nașterea Partidului Muncitoresc Român, comentează pe marginea documentelor programatice ale partidului comunist pentru a se putea concluziona: „Activistul de partid Călinescu ardea sub noul cer valah ca o flacăra pură”. ■ Dan Mutașcu revalorifică *Isarlik*-ul lui Ion Barbu. ■ Dan Ciachir scrie elogios despre *Scrisorile către Al. Rosetti*, relevând faptul că personajul acestei corespondențe este profesorul însuși: „În multitudinea de nume notorii, devenite personaje în acest roman epistolar sui-generis, protagonist e însuși destinatarul. În scrisorile primite de Al. Rosetti, poezii sunt de regulă ditirambici sau elegiaci, după caz și nevoi și iată, de exemplu, psihologia îndatoratului la Camil Baltazar unde eflorescența adjectivală ține de elogiul jurnalistic: „«.... nu mă pot opri să materializez în scris sincera mea admirație pentru bogăția plurală ce se desprinde din activitatea dumneavoastră care, în ultimul an editorial – ce se întinde pe traiectul 1939 –1940 – a atins o culme în

acest sens». Gratiudinea exagerată rămâne însă fără urmare și prieteni constanți ai profesorului rămân Ion Barbu, Arghezi, G. Călinescu, marii scriitori”.

■ Și în acest număr C.M. Cazimir relatează despre activitatea proaspăt redeschisului cenaclu „Săptămâna”. Ședința a debutat cu un spectacol de muzică, dans și poezie intitulat *Din dragoste*, cu participarea Marianei Cercel, Cristinei Deleanu, lui Adrian Petrache, Aureliu Comănescu, Rodicăi Folzer și lui Anatholie Georgescu. Emil Loteanu a constituit surpriza seriei. Au citit poeme originale Traian Furnea și Dorin Dimitrie Sandu. Eugen Barbu a citit Epilogul romanului *Incognito*. „Replica seriei: Copilărie dulce/ Vino la nenea... (T. Furnea).”

27 octombrie

• [„Scânteia”, nr. 11563] Zoe Dumitrescu-Bușulenga semnează articolul *În dialogul cu marele public se verifică utilitatea socială a operei durate*, în care situează munca de cercetare în lumina programului Congresului al XII-lea: „În speță, cercetăm îndeaproape istoria literaturii române cu colectivele noastre, scotocim documente, le dăm la iveală, scriem despre ele și încercăm să le interpretăm, arareori îndrăznim și sinteze care să le reunească într-o perspectivă globală dând imaginea caracteristică a culturii noastre naționale. Sunt sarcini grele, firește, care cer răgaz, specializare, gândire matură și sintetică, patriotism curat și spirit inovator în dreapta cumpănire a ipotezelor de lucru. Și astăzi încercăm îmbunătățirea activităților noastre în lumina unei condiții pilot: aceea a unei noi calități...”

• [„Scânteia tineretului”, nr. 9463] Pe prima pagină, Pantelimon Găvănescu, prim-secretar al C.C. al U.T.C., publică textul *Viața și lupta revoluționară ale secretarului general al partidului – strălucit exemplu și vibrant îndemn pentru tânăra generație a patriei*, însemnare așezată sub genericul *40 de ani de la alegerea tovarășului Nicolae Ceaușescu în conducerea Uniunii Tineretului Comunist*. ■ Ion Băieșu își îndeplinește rolul *Curierului nostru de sâmbătă*. ■ În grupajul *Azi*, la *Autograful*, Alexandru Iancu publică un micro-interviu cu actorul Emanoil Petruț, care evocă apropierea sa de această profesie, petrecută în fragedă copilărie, când, la 4 ani, recita la serbările din Mărașești. Mai târziu, la 12 ani, a fost cooptat într-un trupă de teatru semi-profesionistă, cu care pleca în turneu prin Moldova. Actorul amintește o întâmplare semnificativă pentru destinul său: „Încă de atunci am jucat în piesa «O zi de odihnă» a lui Kataev și în «Fiul meu» de G. Șandor. Matineele erau jucate de noi, iar seara, aceeași piesă, de teatrul bucureștean. Către finalul piesei îl zăresc în sală pe George Vraca. Emoția mea a fost atât de puternică încât nu știam dacă jucam pentru public sau pentru Vraca. «Măi băiete, să te faci actor», mi-a spus după spectacol, în cabina «Pastiei» din Focșani. Atunci mi-am zis că nimic altceva nu mai puteam face în viață. La 16 ani am fost adus de profesorul ieșean Ion Lascăr la Conservatorul de aici. A urmat apoi marea

epopee de la Salva-Vișeu, unde construiam și făceam artă cu același spirit de dăruire, aș putea zice chiar cu eroism. La Iași am avut norocul să-i am ca dascăli pe Lascăr, Popovici, Veneas, Sava și să-l cunosc îndeaproape pe Mihail Codreanu, pe Ionel Teodoreanu”.

● [„**Lucefărul**”, nr. 43] Editorialul vorbește despre trecerea, sub conducerea partidului, „de la acumularea cantitativă, la o nouă calitate, superioară” în acord cu hotărârile Congresului al XI-lea pentru anul 1980. În acest context, și în anticiparea Congresului al XII-lea al partidului, rolul literaturii devine unul din ce în ce mai angajat, iar literatura capătă o nouă calitate: „Inspirată de o realitate umană socială și politică de mari reliefuri, literatura trebuie să fie marcată de spiritul acestei epoci, să fie angajată – prin cuvântul și mesajul ei umanist, revoluționar – în opera de edificare a noii societăți. [...] A scrie literatură este tot mai mult sinonim cu a fi prezent în istorie alături de toți constructorii socialismului. Noua calitate a literaturii este cerută obiectiv de noua calitate ce se manifestă în celelalte domenii. Literatura nu poate (se înțelege) să rămână în urmă. Spiritul ei vizionar se cuvine să o înscrie în primele rânduri ale bătăliei pentru o calitate nouă, cu atât mai mult cu cât ea fertilizează și umanizează conștiințe”. ■ Victor Bârlădeanu anunță întrunirea, la Oradea, a reprezentanților cenaclurilor de literatură științifico-fantastică din București și din țară. ■ Andrei Brezianu publică un eseu comparativ între povestirea *Ochi de urs*, de Mihail Sadoveanu și *Ursul*, de William Faulkner, din punct de vedere al simbolisticii. Se atrage atenția asupra faptului că paralelismele, studiate de Mihai Ungheanu în *Pădurea de simboluri* și de Nicolae Manolescu în *Sadoveanu sau utopia cărții* nu sunt tributare vreunui tip de contaminare sau influență, ci sunt subsumabile „semnului lui Nimrod, patron eponim și arhetip al tuturor vânătorilor”. Sub acest semn, povestirile se structurează după un scenariu „al antagonismului primar dintre natura nedomesticită, dominion al fiarelor, și omul vânător, croind, într-un fel sau altul (de cele mai multe ori prin jertfă) – cărare civilizației spre inima și taina sălbăticiii”. Demersul comparativ urmărește în continuare realizarea acestui scenariu în cele două povestiri. ■ Marian Popa publică eseu intitulat *Literatura occidentală, azi*. Criticul susține o distincție tranșantă în câmpul literar mondial între literatura occidentală și restul, adică literaturile non-occidentale, după care intenționează să demonstreze că literatura occidentală, care evoluează prin experiment, față de literaturile tradiționale, nu are nimic de oferit acestora din urmă: „Îndrăznesc să afirm cu cea mai mare seriozitate că un Heinrich Böll sau un Saul Bellow nu au mai mult talent literar decât un Paul Georgescu sau Sorin Titel. Franța nu are practic, la ora actuală nici un mare romancier serios; Anglia, nici atât. Scriitori de mâna a doua dintre cele două războaie devin mari scriitori după ultimul război. Se manifestă, în sfârșit, un anumit decalaj problematic: marii scriitori ai unei mari țări civilizate nu mai prezintă importanță problematică pentru alte țări mai mari sau mici cu un alt

grad sau altă calitate a civilizației”. În aceeași manieră se constată și penuria de poeți în lumea occidentală, iar mecanismele comerciale par să compromită și ele literatura. La acest peisaj pesimist se adaugă și literatura de consum, la fel memoriile, biografiile și cărțile documentare care, supuse legilor comercialului, transformă cititorul în „cobai cultural”. Concluzia nu permite niciun echivoc: „Literatura occidentală a devenit acum o literatură suficientă doar lumii occidentale”. ■ La *Cronica literară*, M. Ungheanu recenzează *Estetica imperfectiei*, de H. Zalis, o analiză asupra naturalismului în literatura română. Comentatorul consideră că autorul a lărgit prea mult aria criteriilor de includere a operelor în acest curent, integrând, pe lângă operele din interbelic, și proza romantică a periferiei, literatura despre viața clasei muncitoare, scrisă de Carol Ardeleanu sau Al. Sahia și chiar proza de ancheta socială văzută ca un derivat al curentului naturalist. De asemenea, Ungheanu consideră insuficient fixat cadrul contextual polemic pe care preluarea naturalismului l-a avut în presa perioadei. ■ La *Viața cărților*, Artur Silvestri prezintă schițele lui Mihai Sin din volumul *Terasa* (Eminescu, 1979): „Două sunt teritoriile investigate de autor. Mai întâi, el pune bază pe mecanismele memoriei reconstitutive sau ale invenției în marginea unui obiectiv evocator. [...] Alături de reconstrucțiile intelectuale, prozatorul așează (sic!) și o cantitate de viață percepută direct, aproape înregistrată «tel-quel». În rememorare el introduce plauzibilul, în notația directă – misterul. Un «ce» dificil de detectat tulbură aceste excelente scene de realitate fotografică. Mihai Sin este un prozator admirabil în istorisirea scurtă, liric în gustul Alain Fournier, un stilist cu aptitudinea de a extrage poezia din faptul banal, un probabil romancier de forță al psihologiilor contradictorii”. □ La secțiunea de critică, Doina Uricariu semnalează volumul *Cultură și istorie* de Valeriu Râpeanu, o culegere de studii asupra diverselor personalități culturale, cu scopul integrării lor „într-un circuit cultural, ce aparține, la rândul său, unui anume flux al istoriei”. Sunt apreciate în primul rândul portretul lui Nicolae Iorga, apoi textele despre G. M. Zamfirescu și Al. Kirițescu, dar și *Meditația asupra dramaturgiei române contemporane*. ■ Pentru *Retrospectiva literară 1974-1979*, Sultana Craia scrie despre „bilanțul liric” al lui Mihai Beniuc. Comentatoarea face referire la volumele apărute în perioada retrospectivă – *Rămâne pururi vatra* (1974), *Glasul pietrelor* (1976), *Țara amintirilor* (1976), *Dialog* (1977), *Vă las cu frunza* (1976). Tema patriotică rămâne pregnantă: „Contopirea cu imaginea și ființa patriei este aspirația spre împlinire în eternitate a poetului, gest de totală celebrare și iubire, dar și de înălțare într-o zonă superioară, intrare în timpul nemărginit [...]”. O altă tonalitate importantă a liricii sale este și „obsesia culmii, a crestei – traducând aspirația spre împlinire”. Această aspirație generează „imagini ale culmilor aurite de soare, pe care se profilează silueta superdimensionată a poetului”, ca și simbolul arborelui – un alt avatar al imaginii poetului. □ Un eveniment pe care Valentin F. Mihăiescu îl consideră

demn de retrospectivă este apariția, în 1976, a romanului *Galeria cu viță sălbatică*, de Constantin Țoiu. Comentatorul încearcă să explice succesul fulminant al cărții, în contextul în care se cantonează în schema romanelor „obsedantului deceniu”. Un argument este distanța față de personaj și judecarea lui cu cea mai mare obiectivitate. Pe Chiril Merișor comentatorul îl percepe astfel: „Epoca exercită asupra sa o puternică presiune, evenimentele îl selectează, dar paralel cu aceasta eroul are o vădită înclinație spre autodistrugere, este un contemplativ ineficient, aflat sub vremuri, la discreția hazardului, incapabil de acțiune”. Există și câteva argumente tehnice care, în opinia lui Valentin F. Mihăiescu îl țin pe scriitor departe de schematismul conflictului: relativizarea unghiurilor de vedere și marea reușită stilistică. □ Pentru critică, Marian Vasile alege cartea *Prezențe românești și realități europene*, un adevărat «jurnal intelectual» scris de Adrian Marino. Un eseu despre culturile mari și „egocentrismul” acestora față de literaturile «de margine». În acest context, recomandarea lui Marino pentru culturile mici este creația originală și nu imitația. În același timp, comentatorul îl dă ca exemplu de sincronizare pe însuși Adrian Marino „prin chiar acest jurnal în care procedează ca un bun și modern european, căutându-se stăruitor pe sine, liber de orice norme, prejudecăți, temeri, preocupat exclusiv să-și afle ființa sa cea mai adevărată”. ■ La rubrica *Ce scrie, ce gândește tânărul scriitor* se poate citi un dialog cu Vasile Andru. Discuția începe cu tematica romanului istoric și se oprește la „problemele de natură strict literară, estetică, pe care le are azi prozatorul tânăr, în legătură cu care scriitorul remarcă: „Azi e tot mai greu să fii prozator. Spunea cineva că Joyce a sporit dificultatea de a fi prozator. Tinerii scriitori nu sunt inhibați de această constatare, căci ei îi citesc pe Joyce și pe Musil mai dezinvolt, fără complexe, fără uimire, deci altfel de cum au fost citați de generația anterioară [...]. Mai mult, se poate afirma că autorii tineri de azi sporesc dificultatea de a fi prozator. [...] Un Mircea Nedelciu, un Gheorghe Iova, un Ștefan Agopian, un Constantin Stan – vin în proză cu un sunet aparte, cu o privire nouă, în același timp cu mult firesc, fără crisparea ori senzația de obositor, de impenetrabil ce-o poate implica noutatea unei tehnici, a unei formule. Generația tânără are multă aplicație spre studiul formei, reia experimente artistice vechi, dar cu alte mijloace, cu altă informare culturală. Practica textuării, la câțiva prozatori, mi se pare un mod real de a revigora școala privirii, de a reduce decalajele care apar între semn și obiect, distanțele între subiect și obiect, în fine o șansă de a reduce de a reduce decalajul de un secol între atâția autori (tineri sau nu) și lumea contemporană”. Ultima întrebare se referă la recomandarea lui Nicolae Ceaușescu pentru o literatură inspirată de viața politică a României. Vasile Andru răspunde: „Tematica politică este, alături de escapada în imaginar, o mare șansă a literaturii. Spunând că politicul și visarea sunt șanse ale epicii mă gândesc la două necesități ale omului, ale cititorului: nevoia de agora, de participare, de eveniment și de reacție la eveniment: iar pe

de altă parte, nevoia de vis, de propensiune spre cosmic, nevoia de înscriere în timp. [...] Recentul meu roman, *Noaptea împăratului*, ascultă și el de aceste două «ritmuri» ale ființei umane, politicul și visarea”. ■ Ion Ianoși publică a treia parte din studiul *Estetica românească între critică și filosofie*. Arătând că T. Vianu a primit cu entuziasm *Însemnări despre Titu Maiorescu* a lui Liviu Rusu, autorul eseului stabilește că cei doi, alături de Mihail Dragomirescu sunt esteticieni-filozofi, dar că există și „filosofi care se manifestă ca esteticieni”. Este vorba despre Petre Andrei, D.D. Roșca, Mircea Florian. Parcursul istoric se desfășoară până în contemporaneitate, anii 1964 și 1964 reprezentând un reviriment prin retipărirea clasicii, dar și pe bazele filozofiei marxiste: „Rămâne, desigur, în vigoare problema dintotdeauna a esteticii românești, aceea a «purității» ei de generalizare în raport cu aplicațiile individuale sau particulare. Mixturile se dovedesc, însă, pe de o parte, salutare în măsura în care multiplică meditațiile estetice din și de pe «teritorii străine». Pe de altă parte, profesioniștii esteticii (la universități, în cercetare, în publicistică) își dovedesc propria capacitate de generalizare, relativ de sine stătătoare, deși înfrățită tuturor celorlalte compartimente ale culturii”. □ La *Atelier literar*, Geo Dumitrescu propune un nou poet: Ioan Pleș. ■ Este publicată o scurtă biobibliografie și un grupaj de poeme de Odysseus Elytis (pseudonimul lui Odysseus Alepoudhélis), câștigător al Premiului Nobel pentru literatură pe 1979.

28 octombrie

• [„Scânteia”, nr. 11564] Conține poeme de Nicolae Dragoș și Teofil Bălaj. ■ În *Pentru a însemna mai mult în istorie...* Paul Everac descrie viața omului modern, „dominat de râvna productivității”. ■ Ion Dodu Bălan consideră studiului lui Dumitru Micu, *G. Călinescu între Apollo și Dionysos* (Minerva, 1979) adevărat un monument, autorul remarcându-se prin talentul analitic, stilistic și portretistic: „Analiza prozei călinesciene se impune prin acuitatea observațiilor, forța sintezei, capacitatea de asociere, ca și printr-un stil original, plin de culoare și adânc sugestiv. Monumentala lucrare a lui Dumitru Micu, greu de comentat în câteva pagini, conduce spre concluzii dintre cele mai exacte și mai revelatoare pentru cunoașterea lui G. Călinescu realizate cu un remarcabil talent portretist și cu o deosebită forță de caracterizare”.

29 octombrie

• [„Scânteia tineretului”, nr. 9464] Rusalin Mureșan aduce, pe prima pagină, un omagiu de două strofe către *Partid*. ■ Ioan Adam semnalează două *Repere în spațiul lecturii*. Mai întâi, volumul de versuri *Sâmbătă seara unui deceniu* de Titus Vâjeu – „iconoclast, teribilist, afișând cu voluptate metafora șocantă, rima rară, ca un trandafir însângerat la reverul versului”. Alte ipostaze în care cronicarul îl fixează pe autor: „un trubadur cu gesturi de o studiată tea-

tralitate”, „un poet ceremonios al anilor ce fug, al tinereții în amurg”. În *Romanele vieții*, Anton Cosma adună „o cuprinzătoare selecție a publicisticii lui Slavici risipite în varii periodice”. ■ În grupajul *Temele vieții noi, socialiste – temele maturizării tânărului creator*, Adrian Popescu publică textul *Focarele de conștiință*, arătând că „maturitatea pe care o atestă cele mai valoroase cărți ale tinerilor scriitori constă într-o îmbinare convingătoare a observației nemijlocite, ridicată la rangul meditației, cu o cultură asimilată temeinic”. □ Același grupaj găzduiește și o convorbire cu regizorul Mircea Moldovan, realizată de Ioan Lazăr („*Actualitate înseamnă găsirea spiritului care animă o societate*”). ■ O notă informează că, la Piatra-Neamț, Roman, Vânători, Tarcău, Roznov și Borca, se desfășoară, din 28 octombrie, cea de-a X-a ediție a Festivalului de literatură și critică literară „Sadoveniana”.

30 octombrie

• [„*Scânteia tineretului*”, nr. 9465] În subsolul primei pagini, la *Însemnări*, Vasile Băran „ridică” un *Scut al patriei* descriind o ceremonie a depunerii jurământului militar.

31 octombrie

• [„*Scânteia*”, nr. 11566] Ioan Alexandru scrie despre Muzeul Literaturii Române și activitățile organizate de acesta în *Vrednică pildă de slujire a idealurilor poporului*: „Mai presus de orice, un asemenea așezământ dă seamă despre nivelul unei culturi, despre conștiința valorilor ei, despre modul în care știe găsi, adesea după căutări anevoioase, calea spre marii înaintași, spre marea lor moștenire.” ■ Gh. Stroia se oprește asupra antologiei lui Ion Pascadi, *Estetică și umanism* (Eminescu, 1979), considerat un util instrument de lucru pentru specialiști: „...lucrarea *Estetică și umanism*, instrument de lucru de netăgăduită valoare științifică și ideologică, este o veritabilă carte de vizită a esteticii românești contemporane”.

• [„*Scânteia tineretului*”, nr. 9466] Pe prima pagină, sub genericul *Temele vieții noi, socialiste – temele maturizării tânărului creator*, Romulus Guga se referă la *Implicare și angajare*, considerând că „a fi scriitor contemporan înseamnă, după opinia noastră, a fi întotdeauna pe poziția politicului absolut (nu conjunctural) etalon, chiar model și de a căuta prin operă modificarea socială care să aducă realitatea la același nivel”. ■ *Să auzi iarba...* se intitulează tableta cu care Florin Murgu își onorează, în această săptămână, *Cronica TV*.

• [„*Viața studentescă*”, nr. 35] Ion Segărceanu semnează, pe prima pagină, *Entuziastă adeziune*, pornind de la „însuflețitoarea atmosferă de dezbateri și aprobare a proiectelor de documente ale celui de-al XII-lea Congres al Partidului Comunist Român”. □ Tot aici, sub genericul *40 de ani de la reorganizarea Uniunii Tineretului Comunist*, Ion Sasu, președintele Consiliului U.A.S.C.R., publică textul *A fi la înălțimea glorioaselor tradiții revoluționare*.

□ Îl secondează Marin Badea, cu *Un moment de seamă din lupta tineretului nostru*. ■ Elena Ștefoi realizează cronică de cenaclu. Ședința din 25 octombrie a avut oaspeți timișoreni: „Livius Ciocârlie îi dă dreptate lui Coșovei în privința referirilor la teatru: piesa citită este de fapt o proză a indicațiilor de regie, o proză cu referiri la teatru. Fragmentul lui Daniel Vighi este o proză interesantă, cu subtilități și știință a repetărilor, subordonate creeri unui mister rece, realizat și printr-o distanțare de limbaj. Vasile Popovici crede că proza lui Vighi e o proză realistă, dar nu numai pentru că există suprapuneri de planuri și modalități (nivelul realist, destrămat de mister, apoi luciditatea autorului care intervine știind că desfășurarea epică e un lucru făcut). Discursul narativ emană o tensiune fecundă și chiar dacă lectura infidelă a autorului a determinat o recepție infidelă, Vighi e un prozator cu evidente calități, fragmentul citit conținând un joc dublu și contradictoriu, de realism halucinant. [...] Sorin Titel, căruia proza lui Daniel Vighi i-a plăcut, remarcă știința autorului de a-și mișca personajele, de a crea relații între ele și, de aici, tensiune, misterul neexplicat până la urmă. Voit, autorul e detașat, rece la nivelul abstract al descripțiilor. Dar uzul intenționat al clișeelelor poate obosi”. ■ La *Cititorii au cuvântul* este reprodusă, cu unele amputări, o scrisoare expediată de Virgil Pannait din Focșani. Acesta atașează, înaintea semnăturii, un mic „palmares” bibliografic, cuprinzând publicațiile care i-au găzduit versurile („Ateneu”, „Cronica”, „Flacăra”, „Amfiteatru”, „Orizont”, „Scânteia tineretului” etc.). Epistola cititorului focșănean se împarte în două secțiuni, fiecare cu câteva subpuncte. Prima vizează intervenția cititorului Nicolae Gheorghe, care, în nr. 31, din 3 octombrie 1979, al „Vieții studentești”, criticase, în cadrul aceleiași rubrici, unele atitudini formulate de Ioan Buduca. A doua se referă la revista „Amfiteatru”, în paginile căreia cititorul din Focșani a identificat mai multe carențe. Replica oferită acuzatorului lui Ioan Buduca: „Tovărășe redactor-șef, A. În urma apariției, în revista dv. a scrisorii profesorului Nicolae Gheorghe, vă rog a-mi publica următoarele: 1. Personal, nu mi-a părut că Ioan Buduca ia în derâdere «mai mulți dramaturgi contemporani». Spun aceasta deoarece, vizionând multe piese semnate de autori noi, am observat că mai toate acestea au un numitor comun: adică platitudine și mediocritate. Aș aminti aici: «Cer cuvântul» de D. Horomnea, «Băiatul cu floarea» de T. Popescu. Și când te gândești că există Caragiale, Alecsandri, Ionescu, C. Petrescu, Lovinescu, Everac, D.R. Popescu, M. Sorescu... 2. Prof. N. Gh. nu este de acord nici cu observațiile obiective – ale lui Ioan Buduca – privitoare la unele pasaje (umoristice, exagerat de școlărești) extrase din articolele semnate de M. Bucur în «Istoria literaturii române». Îi amintesc tov. N. Gh. că însuși N. Manolescu a semnalat aceste perle. Deci, unul din autorii «Istoriei...». Personal, găsesc că tov. prof. N. Gheorghe, prin natura profesiei, ar fi trebuit să ia atitudine față de formulările «rebusiste» ale lui Marin Bucur. Oare ce poate înțelege un elev, de exemplu, din cele amintite? Nimic. 3. La punctul 3 prof. N. Gh. întrece orice limită

a polemicii, numindu-l printre rânduri pe Ioan Buduca incult, pur și simplu. Prin tonul scrisorii, cel care se apropie mai mult de N.G. Cocoș pare a fi prof. N. Gh. Prof. N. Gh. poate fi acuzat de atac la persoană (oare nu știe domnia sa că o polemică se face pe marginea operei?). Asupra calității «Dicționarului...», îi recomand prof. N. Gh. să-l citească în paralel cu articolele lui Constantin Crișan din «Luceafărul». Personal, văd în Ioan Buduca unul dintre criticii tineri înclinați spre polemică. N-a fost el, oare, singurul care a semnalat mediocritatea filmului «Clipa»? Mai mult, el a demonstrat că după romane mediocre nu pot ieși decât filme mediocre...». □ Cititorul focșănean își exprimase, în finalul scrisorii, pretenția integralității în publicare. Redacția răspunde: „Ne exprimăm [...] regretul de a nu fi putut da curs exigenței cititorului nostru Virgil Panait ca, în virtutea *dreptului la opinie*, să-i publicăm scrisoarea în întregime, fără tăieturi sau retușuri. Aceasta pentru că scrisoarea cititorului nostru cuprinde, pe lângă opiniile asupra unor probleme de conținut ale revistei noastre, publicate, de altfel, mai sus, și unele referiri la competența profesională și probitatea morală ale conducătorilor revistelor «Luceafărul» și «Săptămâna». Considerând că astfel de referiri nu pot sta sub semnul *dreptului la opinie*, ne-am permis să le excludem din scrisoarea publicată la rubrica noastră «Cititorii au cuvântul», atrăgând încă o dată cititorilor noștri atenția că nu vom publica niciodată intervenții vizând competența profesională și probitatea morală ale unor persoane din conducerea altor publicații, după opinia noastră astfel de probleme depășind cadrul unei dezbateri în presă». □ Aceeași rubrică găzduiește și o scrisoare – semnată Cristina Ionescu, din București – în care este amendată cronică de Petre Brașoveanu despre spectacolul *Jocul morții și al vieții în deșertul de cenușă*, cititoarea considerând că nivelul piesei nu justifică entuziasmul cronicarului: „[...] ambițiile piesei de a vorbi despre prea mult îi retează elanul și o ratează”. În cele din urmă, din mesajul piesei rămne un halou de sensuri ambigui, fără forță, fără conținut. O piesă ratată, plină de cele mai bune intenții”. ■ Grupajul *Craiova – o universitate „la zi”*, realizat de Grigore Marian și Ion Novac, apare cu sprijinul subredacției craiovene a „Vieții studențești”. În cuprinsul materialului, o însemnare despre Facultatea de filologie, unde conferențiarul George Sorescu a inaugurat o metodă a seminarului de Literatură română: „Seminar experimental, un student conduce seminarul. Tema: «Veselusul Alecsandri» – primele volume. În fapt, o introducere în opera bardului de la Mircești. Conf. dr. George Sorescu, înainte ca studenta Adriana Dina să înceapă expunerea – aceasta fiind în postura de conducător de seminar – precizează punctele de reper de care trebuie să se țină seama în comentariile ce vor urma. Adriana Dina își începe expunerea cu prezentarea locului pe care Alecsandri îl ocupă în cultura română, intervine în discuție Nina Băla, amintind de preocupările folclorice ale poetului, se analizează în continuare motivul romantic în poezia lui Alecsandri, se stabilesc corespondențe tematice cu alți poeți din literatura română. În încheiere, conf. dr. George So-

rescu face o sinteză a uturilor ideilor expuse și dă un plan amănunțit pentru structura viitorului seminar. După cele două ore, l-am rugat pe conf. dr. George Sorescu să ne spună câteva cuvinte despre acest nou tip de seminar pe care l-a inițiat începând încă din anul trecut. «Ca o îmbogățire a metodologiei actuale, conducerea orelor de seminar de către un student sau un grup de studenți consider că formează cel mai bine spiritul de discernământ critic, curajul argumentării unor opinii personale, activitatea seminarială fiind hotărâtoare pentru modul în care viitorii profesori de limba și literatura română vor ști să aplice metodele active, cointeresând participarea elevilor la desfășurarea lecției. Or, modelul de seminar pe care îl experimentez acum întrunește aceste calități, constituind și o utilă practică pedagogică»". ■ La *Cronica literară*, Emil Ionescu așază *Palimpseste*, volumul criticului Cornel Mihai Ionescu: „Conceptul central care organizează întreg demersul eseistic al autorului este metafora palimpsestului. [...] În sensul primar al termenului, orice critică trebuie să fie «palimpsestică». Originalitatea demersului lui C.M. Ionescu se vădește însă imediat, prin consecințele pe care acest mod de a concepe critica le antrenează. Prima condiție este, desigur, erudiția. Îndeplinită cu ușurință și eleganță de oricare eseu al volumului, ea este însă o condiție mai degrabă preliminară. Cea de-a doua, dictată într-un chip mult mai vizibil de considerarea operei ca palimpsest, este selecția: nu întâmplător, eseistul cuprinde în raza studiilor sale operele lui Cantemir, Mallarmé, Emil Botta, M. Caragiale, Borges. Întregul volum este traversat de o evidentă orientare spre literatura barocului. Și faptul este pe deplin justificabil, întrucât dacă se admite că, în principiu, orice operă de valoare este exponenta unei semioze deschise, lucrul acesta este cu atât mai caracteristic pentru textul baroc, întotdeauna traversat de puternice tensiuni interioare și de paradoxuri producătoare de sensuri infinite». ■ *Să acceptăm convenția soresciană* „îndeamnă” Carmen Firan comentând spectacolul *A treia țeapă*, în regia lui Mircea Cornișteanu, cu care Teatrul Național din Craiova pornește noua stagiune: „Textul dramei «A treia țeapă» ne propune să acceptăm o convenție, dacă vreți, soresciană. Vlad Țepeș e un bărbat oarecare, același dintotdeauna, dornic de senzații tari și cu nostalgia toamnei, un bărbat când echilibrat, când demonic, care știe perfect succesiunea anotimpurilor și rătăcirea existențială, este supus greșelii, dar mai ales este apărătorul idealului absolut al acestui pământ. Istoria se repetă, zici, la un moment dat, dar îți vine greu să crezi că un om de Atunci poate avea aceleași trăiri, probleme, stări și conflicte ca și lumea de azi. Să fie el un om al tuturor timpurilor sau al unicului timp pe care din discreție îl numim prezent? Marin Sorescu îl întoarce pe toate fețele, stoarce tot ce era de stors și încă mult mai mult». ■ Valeriu Drăgușanu supune atenției filmul *Teatrul cel mare*, realizat de Constantin Vaeni, o reconstituire a unor momente importante din istoria Naționalului bucureștean: „Distanța parcursă de teatrul românesc de la «cânticelele comice» ale lui Alexandri până la patetismul unor spectacole de tipul lui «Danton» este reconstituită (mai puțin analizată) cu ajutorul materialelor de arhivă (atâtea câte sunt), cu

ajutorul reportajului direct, al altor mijloace cinematografice, care configurează un comentariu filmic adecvat scopului propus. Notabilă este încercarea de a da filmului o structură polifonică, în care valorile vizuale și cele sonore se asociază printr-o fluiditate poetică a montajului”. ■ Câteva *Sintagme*: „Tânărul critic călinescianizant Artur Silvestri propune o idee critică într-un recent număr al «Luceafărului»: «Viziunea lirică globală». Ceea ce poate vrea să însemne opoziția la o viziune lirică netă”. □ „Despre cum se poate scrie o recenzie de poezie fără să spui nimic despre valoarea cărții comentate dă o lecție Eugen Dorcescu, în *Orizont*, analizând volumul *Surâsul meduzei*, al lui Al. Jebeleanu, directorul Editurii Facla.” □ „Interesante traduceri din limbile nordice publică Al. Căprariu în *Tribuna*, revistă care probabil are și un curs seral de limbi străine.” □ „Ne întâlnim tot mai des cu o specie de recenzenti care își răspândește în cele mai diverse publicații opiniile critice neutre despre cărțile de mâna a treia ale actualității literare. La această oră, cel mai activ recenzent al lumii a treia literare se numește Costin Tuchilă.” □ „Ion Băieșu își continuă dialogul săptămânal în *Scânteia tineretului* cu un impresionant număr de corespondenți care îi povestesc «de la om la om» cum și-au pierdut iubitele (iubiții), cât sunt ele (ei) de nu știu cum ș.a.m.d. Din răspunsurile maestrului în problemele sentimentale ale actualei generații de adolescenți înamorați înțelegem că cele două soluții (alternative) ale oricăror probleme sunt: ori lăsăm timpul să ne maturizeze (și atunci corespondăm cu *Flăcara*), ori învățăm să ne povestim necazurile mai literar (și atunci devenim dramaturgi contemporani).” ■ Aura Matei-Săvulescu desfășoară, la *Dialoguri esențiale*, o convorbire cu Ionel Haiduc, profesor la Facultatea de tehnologie chimică și prorector al Universității „Babeș-Bolyai” din Cluj-Napoca („*După opinia mea, cercetarea fundamentală este banca de date a viitorului*”). ■ La *Colegii noștri de amfiteatre*, Ion Petelează discută cu un student sudanez, aflat în ultimul an la Facultatea de medicină din Craiova (*Oltean de gradul I-II*). ■ Ioan Buduca se întoarce, cu semnătură cu tot, la „minutele” sale sportive. O secvență: „Apropo de Dobrin: un poet contemporan declara, după meciul Argeșului cu A.E.K. la Pitești, că a avut onoarea să îi fie acordată de către piteștean o plimbare pe străzile aceluia Pitești, în fierbere după acel meci. Ce păcat că n-au prins meciul și Barbu, Blaga, Arghezi, Bacovia! Oare pe străzile cărui oraș va acorda plimbări Dobrin după meciul retur cu Nottingham Forrest?”. ■ Caseta redacțională, așezată în subsolul ultimei pagini, capătă suplețe. Din tot colectivul, rămân la... vedere doar „frunțașii”, cu numerele de telefon la care pot fi găsiți: Stelian Moțiu (redactor-șef), Ion Cristoiu (redactor-șef adjunct) și Mihai Tatulici (secretar responsabil de redacție).

[OCTOMBRIE]

• [„*Albina*”, nr. 10] Ion Bănuță este prezent pe prima pagină a revistei cu poemul *Măria-Sa OMUL*. În acest număr apar de asemenea versuri de Marcel Breslașu, Ion C. Ștefan, Dumitran Frunză, precum și un fragment din *Îndrăz-*

neala, de Marin Preda. ■ Cu ocazia Congresului al XII-lea al P.C.R., redacția publică articolul *Viitor de aur*, laudativ atât la adresa noilor directive ideologice, cât și a lui Nicolae Ceaușescu: „Viitor de aur are țara și aurul ei sunt oamenii; viitor de aur are țara și aurul ei este Munca; viitor de aur are țara și aurul ei sunt ideile înaintate, generoase, revoluționare, concepția despre lume și societate a celui mai luminos și mai încheșat detașament, Partidul Comunist Român. Sublimul Arc de triumf al gândirii și al creației efervescente îl constituie istoricele Directive ale Congresului al XII-lea al partidului, la statuarea cărora a vegheat neobosit tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretarul general al partidului nostru, strălucit gânditor marxist, teoretician și organizator al construcției socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism.” ■ Dumitru Almaș continuă retrospectiva congreselor P.C.R. începută în numărul anterior în articolul *Partid, inima țării*. ■ În *Un poet al cetății*, Hristu Căndroveanu remarcă elanul revoluționar a lui Méliusz József, precum și apropierea sa stilistică de Walt Whitman și Maiakovski: „Oricine a răsfocit culegerile de poeme ale autorului, proza, eseurile lui, nu se poate să nu fi fost impresionat de angajarea umană și revoluționară a cărților sale. Méliusz este o adevărată conștiință revoluționară, un scriitor al cetății, un militant pentru fericirea cetății. [...] A fost apropiat de Whitman, pentru amploarea versului, pentru gravitatea mesajului său liric. A fost apropiat și de Maiakovski, pentru afirmarea revoluționară a vieții, pentru aderența lui la idealurile lumii noi”. ■ Victor Kernbach semnează articolul *Desprinderea de religie* în rubrica *Mit și adevăr*.

● [„Amfiteatru”, nr. 10] Conține poeme patriotice de Nicolae Diaconu, care însoțesc articolul lui Octavian Știreanu, *În întâmpinarea Congresului al XII-lea al Partidului*. Cuprinde de asemenea versuri de Eugen Suciu, Mircea Cărtărescu, Domnița Petri, Matei Vișniec și Magdalena Ghica și un text în proză de Cornel Nistorescu. Pe ultima pagină se află un grupaj de poeme din lirica sovietică în traducerea lui Nicolae Mareș (Vladimir Burici și Maksym Tank) și povestirea *Oglinda și masca* de Jorge Luis Borges în traducerea lui Mihai Dinu Gheorghiu. ■ Atitudinea lui Daniel Drăgan din romanul său *Doi ori doi* (C.R., 1979) este percepută de M.N. Rusu ca fiind intens pamfletară și polemică. Acesta apreciază deopotrivă interesul pentru realitatea cotidiană manifestat de noua generație de prozatori și, punctual, anumite particularități stilistice ale operei lui Daniel Drăgan: „Narațiunea însăși, alcătuită dintr-o sumă de secvențe caleidoscopice, împrumută stilul scenariului de film. Fraza autorului e scurtă, condensată și percutantă. Dialogul laconic și semnificativ. Succesiunea de evenimente prin care trec personajele din *Doi ori doi* este alertă, concentrată prin rezumat și sinteză. În mod frecvent, Daniel Drăgan evită descrierea, pasta colorată, el reținând doar sensul situațiilor deosebite în care se mișcă eroii”. ■ Dinu Flămând constată nihilismul pronunțat ironic și damnat din prima parte a volumului *Structura nopții* (C.R., 1979) de

Angela Marinescu, pe care îl situează în descendența lui Lautréamont și a lui Desnos: „...un lung poem, dezlănțuit, stufos, condus «în forță», alternând zone confuze de căutare cu pasaje moralizatoare, schimbând cu dezinvoltură registre de invocație cu cele de blamare, un spectacol confuz, sfâșiat însă pe alocuri de clare idei, în bezna germinativă a unei nopți tutelare. «Structura» ei nu ține de cosmicitatea romantică, ci mai degrabă de teluricul blamat, sardonice în linia Lautréamont – Desnos”. ■ În așteptarea mult anunțatului și elogiului Congres al XII-lea al P.C.R., redacția realizează o anchetă privind interacțiunile literaturii și artei autohtone cu domeniul științific. Solomon Marcus remarcă reticența criticii literare față de comunicarea cu celelalte discipline (psihologia, sociologia, matematica etc.) și mai ales față de tehnicitatea noilor abordări ale textului literar, de inspirație lingvistică: „Exegeza literară care comportă un grad de tehnicitate este deseori ironizată, rareori urmărită în mod efectiv. [...] Avem în vedere cel puțin patru astfel de direcții: metrica generativă, teoria textului, teoria actelor de limbaj și logica limbilor naturale. Un examen atent al numerelor din ultimii ani ale unor reviste («Poetics», «Poetics and Theory of Literature», «Lingua e Stile», «Revue Roumaine de Linguistique» etc.) este revelator în această privință. Problemele privind linearitatea textului, coerența literară, structurile narrative, structurile prozodice, apar acum într-o lumină cu totul nouă”. Refuzul integrării acestor noi instrumente de lucru face puțin probabilă, în viziunea sa, asimilarea poeziei matematice: „Metodele matematice au pătruns în studiul literaturii în primul rând prin intermediul lingvisticii și al prelungirilor ei (semiotica). Atâta vreme cât metodele lingvistice (deci, implicit, rezultatele poeziei și stilisticii) nu sunt asimilate, este greu să se pună problema asimilării de către critica literară a ideilor, conceptelor, metodelor și rezultatelor poeziei matematice. Există o singură derogare de la această situație, dar una foarte importantă: utilizarea calculatoarelor electronice în studiul parametrilor textuali”. ■ Aurel Stroe subliniază influența teatrului asupra muzicii, mai ales în cazul apariției operei și a sonatei, marcate de o tensiune dramatică, precum și particularitățile teatrului instrumental. ■ Dacii nu ar mai trebui reprezentați în literatură și în cinematografie drept un popor primitiv, în viziunea lui Ion Horațiu Crișan, ci ca eroi bravi și dreți cu o civilizație superioară: „...socot că în cinematografie, mai ales, dar și în literatură strămoșii noștri dacii vor trebui prezentați în alt mod decât până acum. Nu este vorba de o societate primitivă de păstori, nediferențiată. Vor trebui, firește, scoase în evidență trăsături morale proprii cum sunt vitejia și dreptatea pe care le notează autorii antici încă de la înscrierea strămoșilor noștri în paginile istoriei scrise. Roma n-a avut de înfruntat un popor rudimentar și necivilizat. Stadiul superior de dezvoltare atins de daco-geți explică și rapida lor romanizare. Nu era vorba de o diferență atât de frapantă încât să necesite un lung interval de timp”. Tot în viziunea sa, autorii ar trebui să respecte adevărul istoric în linii generale, fără a exclude licențele poetice, menite să umple golurile lăsate de

izvoarele trecutului. ■ La afirmația că literatura se găsește cu un pas înaintea cercetării sociologice, inclusă în întrebarea ce îi este adresată, Achim Miha răspunde prin identificarea metodică a tuturor caracteristicilor ce diferențiază literatura de sociologie: „Elementele de adevăr din conștientizările literaturii nu au densitatea, precizia și impersonalitatea celor pe care le exprimă sau poate exprima sociologia. Literatura, prin preponderențe la individual, afectiv și axiologic doar exagerează particularul. Nu intră însă în intențiile ei determinarea lui astfel încât să devină o parte a cunoașterii și a acțiunii efective de schimbare la nivel supraindividual și societal a lumii omului. Sociologia urmărește depășirea individualului spre particularul propriu unei societăți anume, în intenția de a oferi conștientizări care se referă la om ca produs și agent social, la grupuri de indivizi, la ceea ce e comun diferitelor tipuri de acțiuni sociale, la ceea ce caracterizează societatea dată”. ■ Ion Cristoiu își continuă dosarul *Radiografia unui succes: Mihail Sadoveanu „Mitrea Cocor”*, urmărind etapele valorificării moștenirii culturale reprezentate de opera prozatorului de către noul regim între 1950 și 1951. Intensul proces de recuperare început în 1950 explică faptul că primele cronici ale romanului *Mitrea Cocor* din 1950 nu se raportează la creația anterioară, interbelică, a lui Mihail Sadoveanu, pe când analiza lui Traian Șelmaru din „Lupta de clasă”, publicată în 1951, face fără ezitare dese referiri la aceasta. Schimbarea survine odată cu publicarea articolului *Caracterul democratic-patriotic al operei lui Mihail Sadoveanu* de către Nestor Ignat în „Scânteia” (17 și 19 decembrie 1950): „Prin caracteristicile sale: dubla semnătură, amplul spațiu tipografic, tonul sentențios, apariția în paginile «Scânteii», articolul are caracterul unui punct de vedere oficial în problema valorificării moștenirii literare reprezentată de vasta operă sadoveniană. Articol de îndrumare, tipic pentru perioada de început a literaturii noastre noi, «Caracterul democratic-patriotic al operei lui Mihail Sadoveanu» conferă operei sadoveniene dreptul de a face parte organică din noua cultură, cultură pusă în slujba poporului”. ■ M. N. Rusu subliniază importanța corespondenței dintre Vasile Goldiș și Alexandru Bogdan în înțelegerea relațiilor lui I.L. Caragiale cu presa din Transilvania. ■ În rubrica sa *Cartea de debut*, Constanța Buzea reține debutul poetic al lui Radu Drăgan cu volumul *Marea transparență* (Albatros, 1979). ■ Transformările liricii lui Dinu Adam de la *Înaltele porți* (Eminescu, 1974) la *Cântece de leagăn* (Eminescu, 1976) sunt urmărite de Liliana Țigănescu în rubrica *Tineri poeți și premisele evoluției lor*. Dorința de a accede la valorile înalte ale liricului, îmbinarea de clasic și modern se regăsesc în ambele volume, în timp ce poemele sunt sensibil micșorate și marcate de introducerea rimei: „Conceput ca o adâncire a temelor din primul volum – cu preponderență a temei erotice, volumul *Cântece de leagăn (pseudosonete și altfel de poeme)* înregistrează același efort fără preget al poetului de a accede la valorile superioare ale Poeziei. Nevoia deopotrivă de clasic și de modern este îmbogățită de Dinu Adam prin

îmbogățiri neîntrerupte în ambele sensuri. Poemele sunt acum, formal, de amploarea unui sonet sau aproape la această amploare, iar versurile și-au integrat rima”.

• **[„Cinema”, nr. 10]** Actorii Marga Barbu și Ion Pacea sunt protagoniștii de pe copertă, anunțându-se, astfel, avanspremierea filmului *Ioanide* (scenariu de Eugen Barbu și regia de Dan Pița), inspirat din opera lui G. Călinescu. De asemenea, într-un chenar, este reprodus mesajul: „Cineștii întâmpină Congresul al XII-lea al Partidului, luptând pentru o nouă calitate”. ■ R. Panait dezvăluie câteva pelicule aflate *În febra filmărilor*, între care o nouă ecranizare Caragiale (*D-ale Carnavalului*, scenariul și regia lui Lucian Pintilie), filmele *Drumul oaselor* (scenariul: Eugen Barbu și Nicolae Paul Mihail), *Omul care ne trebuie* (scenariul: Ion Băieșu) și *Singur printre prieteni* (scenariul: Dumitru Solomon și Virgil Duda). ■ Într-un interviu cu Sergiu Nicolaescu, Roxana Pană caută să afle mai multe detalii despre ecranizarea romanului *Ultima noapte de dragoste, întâia noapte de război*, anunțând că „*O noapte*” care a făcut epocă în literatură va vedea lumina ecranului într-o nouă viziune, a lui Sergiu Nicolaescu. Actorul mărturisește că ideea acestei ecranizări a apărut în 1965: „Lucram la filme documentare pe atunci. A fost primul lung-metraj pe care l-am propus lui Paul Cornea, directorul studioului de filme artistice”. Întrebat despre filmul lui Mircea Veroiu, *Între oglinzi paralele*, care pornește tot de la opera lui Camil Petrescu, Sergiu Nicolaescu susține că: „N-am văzut filmul lui Mircea Veroiu, dar sunt sigur că vor fi două filme total diferite, pentru că suntem doi regizori atât de deosebiți. De altfel, cred că din același roman pot ieși mai multe filme și nici unul să nu semene cu celălalt. Eu am vrut să fiu cât mai fidel, nu atât romanului, cât lui Camil Petrescu, acelor lucruri reale, pe care el le-a trăit. Am înăsprit drama și am căutat un final pe măsura sentimentelor cu care Camil Petrescu și-a început romanul. Bineînțeles în spiritul, în nota lui. Dumitru Carabăț a scris o primă variantă a scenariului, care era foarte interesantă, dar nu era pe genul meu; îi lipseau «rănille». Această variantă pe care o filmez e rezultatul colaborării dintre trei oameni: D. Carabăț, A. Salamian și cu mine”.

• **[„Echinox”, nr. 10]** Printre poeții publicați în acest număr se afla Nichita Stănescu (cu poemul *Întrebare către oracol*, dedicat lui Ion Pop), I. Negoitescu (cu patru poeme: *imnul verii la 1900*, *împușcat în efigie*; *argint cu mercur și sulf*; *lirism nubil în 1912*), Dușan Petrovici și Wolf Aichelburg. ■ Mihai Dragolea semnează cele două cronici literare ale numărului; prima dintre ele are ca subiect cartea criticului universitar Mircea Muthu, *La marginea geometriei* (Dacia, 1979), o carte de sinteză în care: „criticul reușește să demonstreze nu numai certitudinea valorică a unei opere memorialistice, dar și coordonata majoră a balcanismului literar: pasiunea pentru cuvânt, plăcerea supremă a edificiilor de verbe și adjective spumoase”; a doua decorticează strategia epică a lui Mircea Horia Simionescu din *Învățăture pentru delfin* (Albatros, 1979)

(articolul *Pedagogia romancierului*). ■ Marta Petreu navighează pe apele poeziei în trei lungi poeme cu titlul generic *Teze*, iar Nicolae Prelipceanu, Magdalena Ghica și Eugen Axinte fac același lucru pe pagina următoare, la rubrica de poezie. ■ Despre poezia Ilenei Mălăncioiu, Dan C. Mihăilescu afirmă că este „o adevărată fenomenologie poetică a limitei și a depășirii înțeleasă ca limită de sine”, cu referire specială la volumul *Peste zona interzisă* (C.R., 1979) (articolul *Poezia limitei*). ■ Punând accent pe „studiile lui Sartre care leagă tehnica narativă a realismului clasic de conștiința ordinii burgheze” și care „sunt, evident, studii de sociologia literaturii”, Ioana Em. Petrescu dezbate, în cuprinsul unui lung articol, chestiunea *Tehnicii românești între mecanica newtoniană și relativitatea generalizată*. ■ La rubrica „estuar” unde sunt prezentați publicului prozatori contemporani de prim rang, este luat în colimator romancierul George Bălăiță cu romanul *Lumea în două zile și Ucenicul vrăjitor* pe care le comentează Ion Simuț (articolul *Cele două solstiții*); la acestea, cel de-al doilea cronicar, Dorin Serghie, adaugă și alte cărți ale lui G. Bălăiță, și anume: *Întâmplări din noaptea soarelui cu lapte* (1968), *Conversând despre Ionescu* (1966) și *Călătoria* (1964) (articolul *Marea călătorie a ucenicului*). ■ Din vitrina cu lecturi, ne retine atenția recenzia lui Nicolae Băciuț la volumul de poezie al lui Gheorghe Tomozei, *Ierbar de nervi* (C.R., 1979), apreciat în felul următor: „*Ierbarul* lui are o mare șansă: aceea de anu se lăsa mâncat de propria-i foame”. ■ Mircea Curticeanu scoate episodul V din seria de scrisori inedite ale lui Ion Breazu către Lucian Blaga. ■ Subiectul eseului cinematografic al lui Ioan Groșan este „un film de duzină”, comercial, *Întâlniri de gradul trei*, realizat de Spielberg (printre interpreți aflându-se și François Truffaut), deși Spielberg este considerat, pe drept cuvânt, a fi unul dintre „cei mai interesanți regizori americani ai momentului”

● [„**Convingeri comuniste**”, nr. 4-5] Secțiunea *Cronici* reunește trei cronici literare: Mariana Marin (*Prima carte a lui Traian T. Coșovei, Ninsoarea electrică*): „Traian T. Coșovei [...] a debutat în urmă cu mai bine de un an în paginile revistei «Convingeri Comuniste», membru «de început» al Cenaclului de Luni și căruia îi salutăm în acest număr apariția primului volum *Ninsoarea electrică*, C.R., 1979. [...] miza acestei cărți este deosebit de orgolioasă și are de ce: ea se află în cadrul limbajului poetic, căruia îi sunt restructurate convențiile reinterpretate din perspectiva unei noi sensibilități și a unei noi atitudini față de substanța discursului liric. Inovația este prezentă tot timpul în carte [...] Există desigur și maeștri, deși eu cred că Traian T. Coșovei iubește cel mai mult poezia sa. [...] aparține unei generații de poeți foarte talentați, bine pregătiți, cu foarte mult curaj și extrem de siguri de ceea ce scriu și cunosc. Să avem încredere în ei și să fim generoși”. □ Doru Mareș (*O nouă teză pentru roman: Întoarcerea lui Pascal* de Dana Dumitriu): „Tehnica după care se realizează cartea susține în mod clar ideea acțiunii ca pretext. În realitate, realizarea maximă rezidă în vastele monologuri, incluzând

aici și scrisorile Emei. [...] În fața acestor destine de acută desfășurare interioară, rămâne întrebarea: ce rost mai are figura lui Pascal în roman. [...] Existența sa ca personaj activ este, fără îndoială, lipsită de orice importanță. [...] Pascal Danielescu este mai degrabă simbolul unei vieți în care nu se întâmplă nimic. [...] Romanul Danei Dumitriu devine astfel o pledoarie pentru dialectica continuei transformări”. □ Bogdan Ghiu („*Romanul condiției umane*” și *condiția literaturii*): „Apărută în seria *Confluente* a editurii Minerva, cartea lui Liviu Petrescu *Romanul condiției umane – studiu critic* este un eveniment. [...] «Defectul» cărții în discuție, vizibil pe alocuri, este acela de a păstra ca esențială vechea relație de influență între filosofie-autor (ca eu empiric) [...] – roman, când, de fapt, în interiorul temei «condiției umane» actul scrierii se profilează ca opțiune, ca libertate de alegere la toate nivelele, [...] o libertate de alegere ne-haotică, ci riguroasă, sistematizată intern. Avantajele – neexplicitate, la rândul lor – sunt însă mai mult decât considerabile. Sistemul descrie este și unul prospectiv – un fel de tabel al lui Mendeleev”. □ Versuri de Traian T. Coșovei, Ion Stratan, Mircea Cărtărescu, Domnița Petri, Magdalena Ghica, Mariana Marin; Bogdan Ghiu, Romulus Bucur, Tudor Stancu.

• [„**Convorbiri literare**”, nr. 10] Se deschide cu editorialul *Civilizație și literatură*, semnat C.L. ■ Sub genericul *În întâmpinarea Congresului Partidului* este așezată ancheta *Rolul scriitorului în devenirea societății noastre*, propunând o perspectivă „tridimensională”, exprimată într-un șapou redacțional: „1. Modificarea condiției scriitorului concomitent cu modificarea structurilor sociale din țara noastră; 2. Rolul pe care l-au avut scriitorii în istoria societății românești și locul pe care îl ocupă scriitorul de azi în conștiința contemporanilor noștri; 3. Responsabilitatea scriitorului român de astăzi”. □ Participă I. Constantinescu (*Om al cetății și al epocii sale*), Virgil Cuțitaru (*Condiția scriitorului*), Eugen Simion (*Rolul scriitorului*) și Alex. Ștefănescu (*Să ne obișnuim să fim intransigenți*). □ I. Constantinescu discută, între altele, despre datoria scriitorului de a contribui la impunerea literaturii române în lume, de a sprijini afirmarea *unei noi ordini literare și a unei noi axiologii*: „Responsabilitatea scriitorului este, în actualitate, poate mai complexă și mai gravă decât oricând. El nu trebuie să dea seamă numai față de sine și de conaționalii săi, ci și față de omul de pretutindeni. Responsabilitatea sa, a unui scriitor socialist la sfârșitul mileniului al doilea, este aceea a unei conștiințe umane totale. La aceasta se adaugă necesitatea de a lansa cu adevărat cultura românească în lume. Ceea ce s-a numit și se mai numește «cultură mică» nu a avut doar handicapul limbii de restrânsă circulație, ci și pe acela, mai important chiar, al *politicii de mare anvergură* promovată de-a lungul secolelor de câteva dintre țările vestului european – un fel de imperialism cultural. Se vedește aici, în această «politică de mare cultură», un reflex al concepției europo-centriste potrivit căreia întreaga literatură a lumii, din toate timpurile, și-ar situa centrul

iradiant în cele trei-patru literaturi europene mai cunoscute. Concepția europocentristă este, în mod evident, anacronică. Într-o epocă în care *ideea unei noi ordini economice* câștigă mereu mai mult teren, idee centrală a politicii României socialiste, o *nouă ordine literară* și o *nouă axiologie* se impun cu necesitate. Scriitorul român de astăzi trebuie să participe, și o și face, la acest proces cultural fără precedent”. □ În viziunea lui Virgil Cuțitaru, scriitorul român contemporan are privilegiul de a fi martorul unei transformări fără precedent a țării, în care încap, desigur, și destule sincope; de aceea, literatura trebuie să își însușească perspectiva *integralității*: „Pentru ochii noștri este plăcut să vadă răsărind, de la o zi la alta, orașe noi și formidabile complexe industriale realizate într-un ritm de neconceput altădată; lucrări de folos obștești menite să apere omul de tot ce-l poate amenința, edificii de cultură, descoperiri și invenții ce-i ușurează munca etc., dar toate acestea implică, firesc, unele sacrificii și așteptări, pe care simțul artistic contemporan nu le eludează în nici o ocazie. Cei ce înaintează este normal să se și împiedice. Cărțile actualității reflectă *integralitatea* vieții noastre de azi și tocmai prin aceasta își croiesc drum către viitor. G. Călinescu spunea că un scriitor ia cunoștință de sine prin «reacția contemporanilor și a posterității». Nu știu cât de aplicabilă poate fi astăzi afirmația marelui cărturar, dar sigur este faptul că artistul vremilor noastre își vede împlinirile topite în înflorirea materială și spirituală a țării”. □ Punctul de vedere exprimat de Eugen Simion pornește de la conștiința morală a generației pașoptiste și de la devotamentul arătat de acei scriitori cauzei naționale, pentru a ajunge, trecând printr-o reflecție asupra atracției politicii și a politizării spiritului, la prezent. Autorul *Scriitorilor români de azi* se referă la profesia de critic literar, care judecă participarea scriitorului la viața societății prin operă. Astfel, Eugen Simion apreciază că doar dimensiunea estetică este cea care poate înălța adevărurile unei opere, că adevărurile acesteia se întemeiază în primul rând pe criteriul estetic: „Există două moduri de a participa la viața societății: ca activist social (îmbrățișând, așadar, profesiunea de om politic) și prin mijlocirea operei proprii. Pe un critic literar îl interesează mai ales cazul al doilea. Instrumentul scriitorului este cuvântul și, trecut în operă, cuvântul poate ajunge foarte departe. Nu este o figură de stil dacă spunem că el poate zgudui conștiințele. Literatura are și o funcție pedagogică, indiscutabil, și puterea ei este cu atât mai mare cu cât valoarea estetică este mai sigură. Numai operele bune pot face educația publicului. O educație, evident, estetică. Rolul scriitorului conștient de misiunea lui este să scrie cărți bune, căci dacă o carte este estetică bună, este aproape sigur că este și o carte adevărată. Îmi este greu să înțeleg propoziția următoare: «X a scris o carte curajoasă, x pune probleme grave, deși din punct de vedere estetic cartea este discutabilă». Dacă valoarea literară a cărții e discutabilă, discutabil este și adevărul ei social și moral. Adevărul, în literatură, nu începe decât de la un anumit grad de profunzime estetică. Mai poate, mă întreb, literatura să învețe pe omul de azi cum să

trăiască? Poate, oricum, să-l învețe să vadă”. □ Alex. Ștefănescu pledează în chip imperativ pentru *intransigență*, un echivalent al spiritului critic. Publicistul nu face decât să împodobească eseistic un clișeu, acela al proliferării amatorismului, care a existat, de altfel, în toate epocile: „În momentul de față, rolul scriitorului în procesul de emancipare a societății noastre este considerabil. Aceasta se explică, pe de o parte, prin faptul că în mod oficial i se cere să se integreze în efortul creator colectiv – nu întâmplător, în toate planurile de dezvoltare a țării literatura intră în calcul ca un instrument eficient de stimulare a progresului general – iar pe de altă parte prin modernizarea tehnicii de multiplicare și difuzare a textelor, datorită căreia un manuscris poate ajunge, încă înainte de a se zvânta pe el cerneala, la cunoștința a sute de mii de cititori. În sfârșit, merită semnalat și «norocul» de a se fi născut pe pământul românesc în ultimele decenii numeroși scriitori deosebit de înzestrați, al căror cuvânt a dobândit, cum se cuvenea, autoritate artistică și morală. Trebuie însă fără întârziere adăugat că rolul scriitorului este important, dar nu și satisfăcător. De ce? În primul rând, pentru că unii oameni de care depinde exprimarea lui deplină sunt în mod flagrant lipsiți de competență în materie. Un alt impediment în calea valorificării la maximum a puterii transformatoare de care dispune literatura o constituie extinderea într-o măsură fără precedent – cel puțin în timpurile moderne – a diletantismului și imposturii. Din diferite motive, scrisul pare o îndeletnicire la îndemâna oricui. Drept urmare, sute de indivizi fără nici o aptitudine, fără nici o chemare și, mai ales, fără nici o tresărire de grijă pentru consecințele inițiativei lor, se apucă să redacteze și să publice tot felul de opere grotești, din categoria *kitsch*-ului”. ■ Mircea Horia Simionescu pare să răspundă de la „distanță”, în cadrul rubricii *Accente*, anchetei propuse de redacția „Convorbirilor...”. Astfel, în *Strădanii de înnoire*, prozatorul târgoviștean scrută evoluția literaturii române prin crezurile generației pașoptiste, cărora urmașii le-au rămas loiali. Acest lucru se poate observa, consideră autorul *Bibliografiei generale*, și din „egalitatea” valorică pe care o așază între literatura postbelică și cea interbelică: „Literatura ultimilor douăzeci de ani, bogată în experiențe, strădanii de înnoire și împliniri spectaculoase (nu este deloc nepotrivit a afirma că perioada și operele literare pe care ea le-a dat țării sunt comparabile ca valori cu gloriosul dublu deceniu interbelic) poate ilustra că programul moștenit de la pașoptiști și urmărit de marii creatori ai trecutului, îmbrățișat din nou și cu mai atentă consecvență de generația de astăzi, este nu numai fără alternativă, dar și cel în continuare rodnic și promițător. Înșuruierea tuturor izbânzilor ar ocupa un loc prea mare în această intervenție și, cu umilință, trebuie să ne oprim a numi și pentru că treaba aceasta aparține istoricului literar, așezării valorilor pe care mai bine decât istoricul o operează timpul”. În încheiere, prozatorul înscrie responsabilitatea scriitorilor contemporani într-o linie pașoptistă: „Dacă diagnosticul formulat de generația de aur a fost exact și explicit, dacă direcțiile de devenire ale societății noastre au fost întrevăzute

corect și încurajator de acești oameni minunați și de operele lor nepieritoare, nu există responsabilitate mai mare pentru scriitorul de astăzi decât de-a urmări cu consecvență programul revoluționar pentru care inima lui și-a dat sincer și entuziast adeziunea și care dă măsura atașamentului său față de popor și față de cauza înfloririi societății în care trăiește, muncește, visează și rămâne veșnic prin faptele sale”. ■ Tot în continuarea anchetei pare să se situeze și eseul *Conștiința interogativă a scriitorului* pe care Constantin Coroiu îl publică la *Contexte*. Criticul ieșean discută despre „răspunderea unei înalte pedagogii” care caracterizează publicistica lui Eminescu, N. Iorga sau G. Călinescu, ajungând, în perioada actuală, la Marin Preda: „Pentru cititorul grăbit, această afirmație ar putea părea exagerată, ținând cont că publicistica lui Marin Preda e destul de zgârcită. Marin Preda scrie, e drept, rar în presă. Parcimonie cu care acest mare scriitor iese în arena publicisticii e întrecută doar de adâncimea meditațiilor sale, de tensiunea ideii, de observația acută, de neliniștea binefăcătoare ce o provoacă în sufletele noastre, de penetrația interogațiilor sale și, nu în ultimul rând, de febra verbului său născut sub o pană încercată, obișnuită cu toate capcanele limbajului și cu toate meandrele și secretele cuvântului. Scriitorul nu e numai un mare prozator, ci, așa cum nu o dată s-a afirmat, și un filosof de rasă. Romanele și nuvelistica o dovedesc cu prisosință, dar o dovedesc poate și mai convingător și mai direct «celelalte» cărți ale autorului *Moromeților*, să le zicem cărți de publicistică”. Aceste cărți ar alcătui, socotește Constantin Coroiu, o pildă a moralei și talentului literar: „Pentru Marin Preda, realitățile concrete și chiar cele banale ale vieții capătă, prin contemplare, prin cunoaștere nemijlocită, ca și pentru Ilie Moromete, o «dimensiune metafizică». De aici noutatea ideilor și forța de convingere a condeiului său. Apărător autoritar al demnității scrisului, marele prozator are cultul vieții reale și luciditatea adesea tragică a scriitorului modern. Interogațiile și confesiunile sale se pot constitui, de asemenea, într-un manual de etică și estetică literară”. ■ Sub genericul *Literatura anilor noștri* sunt reunite patru portrete de scriitori. □ *Un pelerin prin timp* vede Hristu Cândroveanu în Aurel Rău, a cărui carte de poeme, *Cuvinte deasupra vămii*, reprezintă „un periplu prin lume, într-o succesiune de reportaje lirice, reflexive fără exces, – și tocmai de aceea de-a dreptul cuceritoare. [...] De-a lungul cărții sale, poetul reface itinerarii, resuscită chipuri de oameni și locuri de excepție, ceea ce înseamnă în ultimă instanță – roman existențial al lumii. El vibrează, asemenea liricilor adevărați – la etapele istoriei, la momentele cruciale ale ei, pentru frumusețea gravă a înfiripării noastre, și reflectează ca un filosof stoic, din perspectiva unei înțelepte contemplări a tuturor risipirilor”. □ *Discreția rostirii* lui Al. Căprariu este remarcată, pe urmele lui Petre Poantă, și de Dorian Obreja: „«Poetul publică puțin, lăsând să se înțeleagă din acest gest starea de excepție a scrisului», afirmă Petre Poantă despre Al. Căprariu. Este o constatare care cuprinde adevărul, sau, mai bine zis, o parte a adevărului, căci ea trebuie completată și adâncită pentru

a putea surprinde semnificațiile liricii aparținând poetului clujean”. □ Maria-Ana Tupan urmează *Obstinata călătorie* a lui Cezar Baltag din volumul *Unicorn în oglindă*. □ *Un prozator de „cursă lungă”* ar fi Petre Anghel, conform lui Paul Dugneanu, doar că este „încă neacceptat cum se cuvine de o critică ce nu vrea să treacă mai departe de generația lui Fănuș Neagu sau Nicolae Breban”. ■ La *Cronica literară*, Daniel Dimitriu comentează volumul de versuri *Fața zilei*, de Nicolae Ioana. □ Alături, Al. Dobrescu discută al treilea volum al *Memoriilor* lui Iorgu Iordan: „Redactate într-un stil nepretențios, alternând paginile alerte (din cauza faptelor povestite) cu acelea didactice (ce relatează activitatea diverselor instituții de cultură) și pasajele curat dramatice (cum e cel privitor la arderea corespondenței de teama unei percheziții ori, spre sfârșit, acela narând moartea soției) cu cele anecdotice, *Memoriile* lui Iorgu Iordan sunt o excelentă oglindă, în apele căreia se reflectă nu doar o epocă, dar, cu deosebire, chipul autorului. Un singur lucru aș avea de reproșat acestui al treilea volum, atât de bogat în puncte de vedere originale și îndrăznețe: anume, exagerata discreție onomastică a memorialistului, datorită căreia cititorul nevizat e, în destule rânduri, împins la investigații detectiviste pe cont propriu, cu descoperiri nu întotdeauna în spiritul adevărului”. ■ La *Jurnal*, Constantin Pricop întrezărește în *Oglinda de ceață*, volumul de versuri al lui Horia Zilieru, „o surprinzătoare și promițătoare” „reorientare a poeziei sale”. □ Val Condurache comentează *Terasa* lui Mihai Sin, prozator „anticalofil”, care e „deopotrivă de departe și de «imitația vieții»”. Bazându-se pe un excelent simț al observației, Mihai Sin transformă «felia de viață» în aventură a sufletului, amintind, în paginile de strălucire, de arta lui Șușkin”. □ Mihai Dinu Gheorghiu cercetează *Opera lui Tudor Arghezi* de Nicolae Balotă. ■ Publică schițe Constantin Bărboi-Dersca (*Culiță*) și Ion Prigoreanu (*Hotărârea*). ■ Sunt prezenți cu grupaje de versuri de Haralambie Țugu, A.I. Zăinescu, Ion Deaconescu, Ion Hurjui, Romulus Cojocaru și Constantin Popa. ■ Sub genericul *Eminesciana*, două articole: *Veghea eminesciană* (Theodor Codreanu) și *O ediție și criteriile ei* (Aurelia Rusu). ■ La *Panoramic editorial*, C. M. Spiridon prezintă *Hesperia* lui Ștefan Aug. Doinaș, „carte cu vădite inegalități între părți, și chiar în cadrul aceleiași părți” și care „nu desemnează atât un Ștefan Aug. Doinaș nou, original, cu idei viguroase, altul decât cel cunoscut, ci același intelectual de mare rafinament și cultură”. □ Valeriu Stancu scrie despre *Moara albastră*, antologia în care își „cerne” versurile Petre Strihan. □ George Bădărău discută romanul *Voievozi fără morminte* de N. Crișan. □ Ioan Holban supune atenției *Soarele de la miezul nopții*, volumul de versuri al lui Mircea Vaida. □ Petru Zugun semnaleză studiul lui Iurii Kojevnikov, *Mihai Eminescu și problema romantismului în literatura română*, al șaisprezecelea titlu din colecția „Eminesciana” (Ed. Junimea). □ Lucian Vasiliu scrie despre *Miturile românești și arta filmului* de Grid Modorcea. □ C. Val deschide *Sertarul cu medalii*, volumul lui Oltea Alexandru. □ *Steaua de vineri*,

antologia de la Ed. Junimea a poetului basarabean Grigore Vieru, este prezentată de Dinu Mihai. ■ În *Condensarea răbdării*, Nicolae Țațomir restituie două scrisori din 1941 pe care le-a primit de la Mihail Sadoveanu, respectiv Tudor Arghezi, după ce le-a trimis celor doi scriitori manuscrisul unui propriu volum de poezie. ■ Rodica Locusteanu propune o mică *Antologie: Ignazio Buttitta*, traducând trei poeme ale scriitorului sicilian. ■ Ștefan N. Popa realizează un interviu cu folcloristul și criticul literar Tome Sazdov, decan al Facultății de filologie din Skopje („*Consider că folclorul românesc reprezintă o bogăție și o moștenire spirituală pe deplin formată cu care dumneavoastră, românii, puteți și ar trebui să vă mândriți*”). ■ De *Pe meridianele lumii* putem citi *Însemnări răzlețe de pe Don* (Corneliu Ștefanache) și poezii de Mihail Seleznev, în traducerea lui Ioanid Romanescu și a Francescăi Rusu.

● [„**Familia**”, nr. 10] Se deschide cu editorialul *Bihorul întâmpină Congresul* de Iosif Maștei. □ Mihai Drecin amintește, în *Octombrie – 1944*, despre eliberarea Bihorului de sub ocupația germano-hotistă. ■ Recenziții se ocupă, la *Vitrina cu cărți*, de volume dedicate teatrului. Dumitru Chirilă semnalează apariția *Antologiei piesei românești într-un act* alcătuită de Valentin Silvestru, Traian Blajovici comentează *Istoria literaturii dramatice românești și a artei spectacolului*, întocmită de Virgil Brădățeanu, Elisabeta Pop discută despre cronicile teatrale ale Mirei Iosif din *Teatrul nostru cel de toate serile...*, iar C. Isac evidențiază două volume: *Teatru și umanitate* de Ion Zamfirescu și *Shakespeare – un psiholog modern* de Mihai Rădulescu. ■ Scriind despre *Proba logosului*, Al. Cistelean consideră că, în general, „edificiul poetico-megalitic al lui Ion Gheorghe impresionează (estetic) doar de departe”. Mai mult, cronicarul susține că „aceste nepotrivelii între caracterizarea ansamblului și analiza detaliilor se datoresc însă unui impact fundamental al poeticii lui Ion Gheorghe – acela dintre doctrina poemului și expresivitatea sa. Spirit doctrinar, metodic, lipsit de flexibilitate și mobilitate în idei, poetul pornește la lucru gospodărește: așează întâi masive temelii ideologice și înalță scheme amănunțite, după care aruncă de-a valma bolovanii și pietrișul, nu atât cu siguranță și pricepere, cât cu hotărâre. Desigur că fluiditatea și cristalinitatea limbajului vor fi cele dintâi sacrificate, dar construcția se impune prin monumentalitatea sa sălbatică, asemeni steiurilor carpatine”. ■ *Foiletoanele* lui Alexandru Dobrescu, „critic cu o conștiință limpede, curajos, pregătit a suporta represaliile autorilor nemulțumiți”, intră în atenția lui Gheorghe Grigurcu. ■ Reeditarea romanului *Moartea cotidiană* de Dinu Pillat, la aproape trei decenii și jumătate de la apariție, îl determină pe Virgil Podoabă să-și exprime mirarea în legătură cu receptarea cărții: „E cât se poate de curios cum de (după câte se pare) nici un reprezentant din linia prestigioasă a criticii formate în perioada interbelică – cea preocupată intens de fenomenul literar modern și de sincronismul cu Europa – nu a avut reacții față de o carte a cărei modernitate și sincronicitate sunt de toată evidența”. ■ Crăciun Bejan aduce în prim-plan traducerea din rusă a

antologiei de studii de teoria literaturii și artei *Poetică, estetică, sociologie*. Pe lângă numele lui Mihail Bahtin și cel al lui Iuri Lotman, cronicarul semnaleză prezența unor teoreticieni care nu au mai fost, până la momentul de față, traduși în română: Mihail Hrapcenko, Nikolai Ghei, Veaceslav Ivanov, Dimitri Lihaciov, Iuri Surovțev, Vladimir Piskunov, Anatolii Bocearov, Galina Belaia, Dimitri Markov, Dmitri Zlatonski, Iuri Davidov. ■ În *Calendar*, Nicolae Brenda trece aniversarea lui Alexandru Andrițoiu, care a împlinit 50 de ani: „Ce poate să gândească un ucenic despre desăvârșirea maestrului său, ce poate să gândească un ucenic înghețat în crisperă perpetuă, ce poate să gândească un ucenic mâhnit că nu poate să-i privească palorile frunții în ora aceasta, a doua a cumpenii apelor. [...] Și dascăl sublim, dascăl de inimă era el, cel ce studiasse aici, era umbra sa tutelară care stăruia ca o frescă pe care o deslușeam neofiiți auzindu-i chemarea, era umbra sa, iar pașii noștri pe lungile coridoare scandau cu glasul poetului frumusețea elegiacă a versului său”. □ Al. Cistelean scrie despre poezia redactorului șef al *Familiei*, veritabil „magician al cuvântului”, în *Tinerețea poetului*, text al cărui punct de pornire, deși nedeclarat explicit, este tot cel aniversar: „Conștiință patetică a revoluției, al cărei ritm l-a trăit cu vocația militantului din primele rânduri, Alexandru Andrițoiu, luminând epoca întocmai unui trasor, a parcurs, în cei treizeci de ani de la debut, un ciclu al ardenței și fervorii. [...] Oricum, poezia sa are adânci straturi freactice din care erupe cu naturalețe, asemeni unui gheizer, și poate că un exces de talent să nu-i fie cu totul străin poetului”. ■ Aniversarea lui Ștefan Pascu este, și ea, marcată în paginile revistei: Liviu Borcea urează profesorului *Ad multos annos vivas beate domine mogister!*, iar Viorel Faur recenzează cel de-al doilea volum al *Voievodatului Transilvaniei*. ■ Apare partea a doua a articolului lui Valter Roman, *Revoluția științifică-tehnică și noua revoluție industrială (II)*. ■ Ovidiu Bădina discută despre *Problema tineretului și eficiența sa practică*. ■ Dezvoltarea tehnicii este subiectul articolului lui V.M. Danciu, în *Natură și civilizație*. ■ Poezii de: Teodor Crișan, Viorel Horj, Marin Stana, Teodor Toduț. □ Cu ocazia reluării activităților cenacliere, se prezintă o selecție din versurile membrilor cenaclurilor bihorene „Iosif Vulcan” (Ordea), „Miron Pompiliu” (Petru Groza), „Luceafărul” (Salonta), „Astra” (Beiuș) și „Zori” (Aleșd): George Alexandru, Petru Covaci, Aurel Dumbrăveanu, Mircea Oșvath, Ionel Pantea, Ionel Alin Pătru, Gh. Vidican. □ Câteva poeme ale lui Kuo Mo Jo sunt traduse de Al. Andrițoiu. ■ Mihai Novikov publică un eseu despre *Memoria poporului în literatura sovietică contemporană*. ■ În același stil dialogal (între personajele MȘ și TP) familiar revistei (v. nr. 4, 5, 7 din 1979), Mihai Șora scrie despre *Cheile lui Nichita Stănescu*. ■ S. Dumitrașcu consemnează apariția lucrării *Tezaur transilvane în Kunsthistorisches Museum din Viena*, de Radu Florescu și Ion Miclea. ■ Despre revista bilingvă română-maghiară *Aurora – o revistă cu un destin aparte* scrie Stelian Vasilescu. ■ Reașezarea bustului lui Delavrancea într-un parc din Oradea, după ce

fusese distrus în război, constituie pretextul însemnării lui Constantin Mălinaș (*Delavrancea în conștiința noastră*). ■ Stelian Vasilescu anunță perioada desfășurării celei de-a patra ediții (1980) a Săptămânii teatrului scurt. ■ Necrologul sculptorului Iosif Fekete este semnat de Viorel Horj.

• [„Opinia studentescă”, nr. 5] Are loc cel de al XII-lea Congres al Partidului Comunist Român, eveniment descris ca o sărbătoare: „Nu ne ridicăm statui nici din marmoră și nici din vorbe. Ne citorim sărbători pentru că avem sărbători. Pentru că la sărbători asudăm. Pentru că la sărbători nu ne rugăm, hotărâm, adunăm față în față bucuriile și necazurile noastre. Ne măsurăm cu etalonul simplității viața, fericirea, speranța, istoria” (Ștefan Mitroi, *Sărbătorile noastre*). ■ Mircea Doru Lesovici (*Spectacolul neîmpăcării*) discută *Nordul obiectelor*, noul volum de versuri al lui Ioanid Romanescu (Junimea, 1979): „Poetul redebutează de fiecare dată. [...] Cum e ușor de observat, atitudinea poetului pornește din spațiul avangardei lirice. Ca și Geo Dumitrescu, Ioanid Romanescu își ia «libertatea de a trage cu pușca» preferând însă [...] focul automat. Astfel că, deși nu întotdeauna are obiect precis, poezia nu pierde în tensionare”. ■ Dorin Spineanu salută debutul lui Florea Burtan (*Flaut pe răni*, C.R., 1979). ■ Ioan Oprea (*Începuturile filosofiei limbii la români*) consideră că, în volumul *Observații de limbă rumânească*, Paul Iorgovici „inițiază în cultura noastră dezbaterile de lingvistică generală și de filosofia limbii” și salută retipărirea lucrării sub forma unei ediții complete.

• [„Ramuri”, nr. 10] Se deschide cu editorialul *Un viitor luminos*, semnat „R”, consacrat proiectelor de directive care vor fi dezbătute și aprobate la Congresul al XII-lea al P.C.R. ■ Romulus Vulpescu publică o însemnare despre hidrocentrala de la Porțile de Fier (*Concert pentru sunet și șase tăceri*). ■ Pagina de recenzii este realizată de Costin Tuchilă. □ În volumul de versuri *Peste zona interzisă*, Ileana Mălăncioiu „a evoluat de la reveria exorcistă” la „magia ideii”. Fluturele este un motiv recurent: „poeta e cea care ia «forma unui fluture», asistă la călătoria unei «calești trase de fluturi» [...]. Fluturii sunt aici un simbol al transparenței mortificate”. □ În *Palimpseste*, „critica lui Cornel Mihai Ionescu pare în nenumărate rânduri extravagantă, pentru că mimetismul proteic al autorului arde etapele logicii comune”. Recenzentul amenindează parada elevației: „nu o dată, se spune totul despre tot și spectacolul erudiției înăbușă clarviziunea critică”. □ Comentând volumul *La Baaad* de Cezar Ivănescu, care adună poezii vechi și noi, unele reluate din alte cărți, Tuchilă consideră că scriitorul născut la Bârlad – oraș „codificat” în titlul culegerii de față – „este, fără îndoială, unul dintre marii poeți contemporani, cu o gândire lirică de o uimitoare complexitate”. De asemenea, cronicarul consideră că despre autor s-au scris puține texte critice serioase. ■ Sunt publicate versuri – traduse – ale unora dintre participanții străini la prima ediție a Festivalului Internațional de Poezie găzduit de Craiova între 21 și 25 septembrie. Aflăm,

dintr-o notă semnată „R”, că invitații au vizitat platforma industrială „Electroputare”, ansamblul Brâncuși de la Târgu Jiu, casa-muzeu a sculptorului din Hobița, Cooperativa de artă populară și Complexul de arhitectură medievală de la Tismana, precum și hidrocentrala de la Porțile de Fier. În sala de Consiliu a Universității craiovene a avut loc un colocviu despre poezia contemporană. Scriitori și actori ai Naționalului craiovean au susținut recitaluri de poezie, iar Tudor Gheorghe a oferit un spectacol artistic. ■ Publică versuri George Sorescu, Natalia Florescu, Grigore Bălănescu. ■ La *Lecturi din contemporani*, Constantin Barbu supune atenției *Romanul condiției umane*, studiul lui Liviu Petrescu, remarcând „seriozitatea și ambiția metodei unui critic care a luat cu succes în stăpânire filosofia și romanul condiției umane și a oferit, prin cartea sa, o interesantă construcție critică”. ■ Dumitru Velea este prezent cu eseu *Deschiderea celei de-a doua lăzi*, în care investighează ideea de *totalitate* exprimată de Constantin Noica în *Eminescu sau gânduri despre omul deplin al culturii românești*. ■ Eudoxiu și Învățăcelul, personajele lui Șerban Cioculescu din *Semnalizări*, discută spectacolul *O noapte furtunoasă*, în regia lui Alexa Visarion, care se joacă la Teatrul Giulești. Criticul constată că viziunea regizorală se îndepărtează grav de semnificațiile piesei lui Caragiale, deturnate într-o interpretare beckettiană: „Mergem în pas cu ultimul răcnet (*le dernier cri*) al regiei universale. Ne modernizăm. Îi batem pe trăiriștii cei mai sumbri”. ■ O notă din grupajul *Accente* semnalează precaritatea unui articol despre Liviu Rebreanu pe care Nicolae Verdețu l-a publicat în „România literară”. Autorul ar fi răsfoit capitolul dedicat prozatorului în *Manualul de literatură română pentru clasa a XI-a liceu și anul al III-lea liceu de specialitate* – sunt indicate paginile – „și a compilat (de la lat. compilare = a jefui)”. ■ Eugen Negrici analizează *Ziua mâniei*, romanul lui Ștefan Agopian, în care „este imposibil să nu consimți la plăcerea cu care *scriitorul* ignoră, în prima lui carte, principiile sigure ale «bunei narațiuni», și să nu admiri credința lui că pedala norocoasă a artei este, totdeauna, altundeva” (*Despre suprimarea consecuției*). ■ În *Vitrina* acestui număr, Ioana Dinulescu are în vedere *Clar de pământ*, volumul de versuri al lui Romulus Cojocaru. □ Ovidiu Ghidirmic apreciază că, în *Neguțătorii de triluri*, Valeriu Armeanu „scrie o poezie dificilă, ermetică, dar de o incontestabilă originalitate”. Criticul craiovean identifică și unele deficiențe. De aceea, „o *dezermetizare* a discursului se resimte necesară pe viitor”. □ Romanul *Frământări*, de V.V. Mihăilescu, despre care scrie Ion Olteanu, tratează o „temă destul de bătătorită” – mărirea și decăderea unei personalități. ■ Ion D. Sîrbu îi consacră lui Mircea Cornișteanu un exigent *Profil de regizor*, discutând mai ales opțiunile din spectacolul *A trei țepă* de Marin Sorescu. ■ Sub genericul *Interviu restant*, Constantin Zărnescu publică o altă discuție cu V.G. Paleolog despre Alexandru Macedonski. Reputatul brâncușiolog, prieten și discipol al poetului, se declară „mulțumit și satisfăcut de studiile dedicate lui Macedonski de Adrian Marino. El a scris cele mai mari cărți despre

Alexandru Macedonski de până atăzi. L-a simțit pe Al. Macedonski. Marino a venit deseori la mine, la Craiova, și mi-a cerut sfatul”. ■ Rubrica *Plastică* este „acoperită” de Marin Sorescu (*Teodor Botiș sau discreția dinamicii*). (Însemnarea este cuprinsă în Marin Sorescu, *Opere. V. Publicistică*.) ■ Mircea Horia Simionescu publică proză (*Prescrieri*). ■ Câteva reportaje vin în *În întâmpinarea congresului al XII-lea al P.C.R.* □ Lucian Zatti scrie despre Novaci (*Viața unui oraș*), Mihai Duțescu despre Combinatul Chimic din Craiova (*Retortele chimiei*), Ștefan Tunsoiu despre Goicea Mare (*Vatra comunei, oglindă a bunăstării*). □ În același grupaj, Dumitru Otovescu prezintă *Caracterul creator al politicii culturale a P.C.R.* ■ Este reluată rubrica *Poșta redacției*. Răspunsurile, fără mari încurajări, sunt semnate „Red.”. ■ În *exclusivitate pentru „Ramuri”*, Marin Sorescu încredințează un interviu cu Hans Magnus Enzensberger, desfășurat la Rotterdam, în iunie. În șapou, redactorul-șef al revistei îi portretizează șarmant pe Günter Grass și pe interlocutor: „Având ocazia să-i cunosc mai îndeaproape pe amândoi, să stăm relaxați la o bere, după miezul nopții (blonda bere a discuțiilor de cursă lungă, plătită nemțește) sau să împărțim frățește emoțiile unor lecturi publice, ce pot aduce oricând surprize, nu știu de ce mă simt tentat, încercând să scriu despre unul, să-l evoc și pe celălalt”. (Interviul a fost reluat în Marin Sorescu, *Tratat de inspirație*, și în Marin Sorescu, *Opere. IV. Publicistică*.)

● [**„Secolul 20”, nr. 10**] La tema *Interferențe și determinări reciproce ale literaturilor în contextul lumii contemporane*, Zoe Dumitrescu-Bușulenga participă cu articolul *Cultura românească și spiritul european*. Studiul este extins, autoarea se oprește asupra lui Blaga ca model de înglobare a spiritului românesc cu cel universal, înscriind cultura română în variația clasicitate – modernitate (numită și sinteză) ce caracterizează cultura europeană : „Într-adevăr, raportul dintre clasicitate și modernitate ca polaritate fundamentală a spiritului european, traduce probant și virtualitățile analoge ale culturii române, și ea aptă de a fi înglobată emblematic într-un topos al antichității târzii, puer-senex. Așadar arhaitate, bătrânețe, înțelepciune, certitudini de mult dobândite, matrici stilistice sigure, dar și tinerețe perpetuă, forță generativă neistovită, îndrăzneli novatoare, gesturi înnoitoare, aflându-se într-un joc neconținut de contratimpuri strânse în tensiunea creatoare a sintezei, în Europa și la noi”. □ Al. Paleologu admite existența „geniul folcloric” românesc, dar fără a face din acesta borna de recunoaștere absolută pe plan european: „Admirându-ne sincer folclorul, făcând din el un obiectiv turistic și chiar științific, occidentalii nu ne acordă alt loc în stima lor decât popoarelor subdezvoltate și fostelor colonii, ba încă pe acestea le cunosc mai bine din punct de vedere cultural. Când îl vor citi și cita pe Eminescu, când francezii vor înțelege că nu au în literatura lor un Danton comparabil cu al lui Camil Petrescu, când vor ști care era nivelul de cultură și rafinamentul societății românești în secolul trecut, când vor fi în stare să guste scrisorile lui Ion Ghica și să-l înțeleagă pe Hașdeu, când vor fi în

stare să găsească și vor avea curiozitate să caute în cărțile lui Iorga extraordinarele sale intuiții, viziuni și judecăți, atunci dialogul va fi efectiv, iar locul nostru real între națiile însemnate ale lumii va fi recunoscut”. Autoarea își exprimă scepticismul față de editarea și traducerea de autori români în străinătate, mizând pentru „pregătirea terenului” în vederea unei receptări adecvate a literaturii române, pe cărțile de exegeză și de idei. □ Intervenția lui Eugen Simion la temă se concretizează în articolul „*Să fim naționali cu fața spre universalitate!*”, în care criticul remarcă relaxarea mentalității europocentriste, odată cu afirmarea conștiinței naționale, fenomen ce dă naștere unui proces de recuperare: „Teama că fiind specific ești condamnat să rămâi provincial, emnamente local, este pe cale să dispară. Poți scrie un mare roman pe o temă istoricește și sociologic limitată. Însă localismul, care reprezintă, negreșit, un semn al timpului nostru, este departe de a fi, la scriitorii autentici, manifestarea spiritului conservator, paseist, izolaționist”. Ca argumente în favoarea deschiderii culturilor naționale, Eugen Simion aduce și dezvoltarea mijloacelor de informație care dinamizează câmpul cultural internațional. Posibila hibă în afirmarea literaturii noastre, criticul o semnalează în altă parte: „Cred, apoi, că scriitorul român de azi n-are ambiția să inventeze o mitologie literară, este obsedat de tehnică, iar când o disprețuiește caută să câștige publicul printr-un curaj care nu-i de natură estetică. Un curaj care, nelăsând o operă puternică nu va dăinui, nu va lăsa o urmă în literatură. G. Călinescu soma, în 1946, pe prozatorul român să renunțe la spiritul cronografic. Cred că i-am putea cere, în 1980, să gândească politicul ca o categorie a existenței și adevărul ca o categorie a esteticului. Știu că sunt cărți utile, acelea care deschid, cum se zice, drumul capodoperei viitoare. Există, firește, asemenea cărți dar sentimentul meu este că nu cu ele vom cuceri universalitatea. După 100 de ani de roman avem dreptul să cerem romanului românesc o miză mai mare. Dar, pentru aceasta, el trebuie să părăsească această zonă de tranziție, care, din nefericire, tinde să se permanentizeze: să trecem de la util la utilul frumosului, de la curajul intențiilor bune la curajul și adevărul, infinit mai puternice și mai rodnice, ale artei”. ■ Constantin Țoiu scrie despre Programul Internațional al Scriitorilor de la Iowa City și despre semnificația lui ca spațiu de întâlnire și dialog al scriitorilor din toată lumea. ■ La rubrica *Lecturi*, Eugen Simion scrie despre *Mircea Eliade – miturile prozei*. Criticul analizează prozele din volumul *În curte la Dionis*, aplicând o lectură „mito-critică”, pentru a schimba apoi grila de lectură prin „obsesia creației”, ba chiar și prin decodări de tip textualist.

● [„*Steaua*”, nr. 10] Mircea Popa scrie un amplu editorial intitulat *Deplină angajare în contemporaneitate*, punând accent pe caracterul social și politic al literaturii române în era socialismului. Menționând o parte din reprezentanții importanți ai literelor românești contemporane, autorul remarcă: „Tradiția literaturii noastre socialiste de până acum dovedește că există un climat ideatic

propice pentru abordarea în spirit realist a celor mai complicate teme, că actualitatea oferă în acest sens un inepuizabil material de viață care se cere reprodus, prospectat, interpretat. Marele număr de cărți de certă valoare apărut an de an este cheazășie a progresului neîncetat și sub toate raporturile pe care literatura noastră îl înregistrează, semn al răspunsului pe care ea îl dă dialecticii realului și al unei depline angajări în contemporaneitate”. ■ Al. Oprea scrie un material despre influența „epocii de aur” a istoriei naționale în gândirea publicistică eminesciană, filon prin care poetul introduce ideea de patrie și stabilește un orizont de referință pentru critica prezentului. În sensul acesta se pot interpreta conceptele politice ale lui M. Eminescu: „statul eminescian nu semnifica altceva decât idealizarea unui stat răzășesc”. În acest fel, epoca de glorie pierdută a umanității devine o grilă cu ajutorul căreia poetul își ghidează discursul publicistic. ■ D. Vatamaniuc publică eseul *Eminescu și Pascal* în care se referă la felul în care poetul l-a citit și a fost influențat de gânditorul francez în special în gândirea sa politică, atunci când critică sofismele de autoritate politică care se revendică de la „venerabila” antichitate – vârsta de aur a omenirii. Concepția despre „omenire ca organism în timp și spațiu” îi atrage atenția tot în scrierile lui Pascal și se reverberează în *Sărmanul Dionis și Avatarii faraonului Tlă*. ■ La rubrica *Teme*, N. Manolescu face câteva *Considerații sociologice* în ceea ce privește relația dintre arte și domenii ale socialului pe care le vede, pe urmele lui André Scobeltzine, ca pe o rețea, o structură de relații reciproce în locul cauzalității. De aici, criticul ajunge la reflecția conform căreia există un stil dominant specific fiecărei epoci care este de regăsit atât în manifestările artistice cât și în cele mai prozaice acțiuni: „Acestea toate n-au nicio cauză, dacă vroom să găsim una în afara lor sau să transformăm unul ori altul din elemente în cauza tuturor celorlalte: sistemul însuși își este cauză și efect, apare, evoluează sau se distruge prin jocul, conflictele dinăuntru său, depinde de toate elementele și de niciunul”. ■ Adrian Popescu semnaleză câteva cărți recente de poezie: *Macii*, de Mihai Bărbulescu (C.R.), debutul Denisei Comănescu, *Izgonirea din paradis* (C.R.) calificat drept „un volum de poeme de o confesiune aspră, nesofisticată, unde lecturile din poezia americană mai nouă sunt bine asimilate” și volumul Ioanei Ieronim *Vară târzie* care „atrage atenția asupra siguranței și rafinementului, a sporului de intelectualitate care nu mortifică sensibilitatea [...] ci o amplifică, intelectualitate tot mai vizibilă în poezia «feminină», care, de vreo 5-10 ani crește firesc din solul unei culturi deja stratificată armonios”. Comentatorul remarcă, de asemenea, și volumul Gabrielei Negreanu, *Decorul și prezența* (C.R.). ■ Gheorghe Grigurcu prezintă pe larg volumul despre G. Ibrăileanu, *Opinii literare. Campanii*, ediție critică alcătuită de Rodica Rotaru și Al. Piru apărută în colecția *Opere*. Comentatorul insistă asupra mefienței lui Ibrăileanu, în anii senectuții, față de modernism. Literatura nu este nouă, scria Ibrăileanu în jurnalul său, iar inovația s-a produs în literatura de dinainte de război.

Notațiile lui Ibrăileanu nu sunt lipsite de întorsături: „Dar cea mai neașteptată întorsătură a criticului este poziția sa sceptică. Redutabilul apărător al principiilor adoptate, spiritul ce se mișca printre certitudini, prescriindu-le, fără ezitare, altora, autorul atâtor polemici de rezonanță, se îndoiește de legitimitatea gestului polemic”. În locul polemicii, criticul face apologia toleranței. „Observăm deci cum în critica târzie a lui Ibrăileanu conștiința existențială devansează ideile teoreticianului, manifestându-se expiator într-un sens care ar fi trebuit să fie (putem presupune) cel al creației neglijate. Delimitarea dureros intimă a gustului se împletește muzical cu un sentiment al perisabilității, cu o emoție a relativului, într-o imagine care aruncă asupra ființei autorului un dramatic reflex. G.Ibrăileanu ne apare în chip mișcător drept un fiu răătăcitor al literaturii.” ■ Ioana Em. Petrescu scrie un excelent eseu despre motivul foamei la Nichita Stănescu, prezent odată cu *Elegii* și alăturat motivului privirii, remarcat ca specific liricii stănesciene. ■ Maria Luiza Cristescu este prezentă cu un text autobiografic intitulat *Echilibru fragil* în care povestește inspirație pe care a constituit-o pentru ea cartea *Tânăra gardă* în căutarea și găsirea unei cauze pentru luptă. ■ Augustin Buzura publică proza *Liliecii*. ■ Tudor Cățineanu publică o notă biobibliografică despre Dumitru Isac, filozof de orientare marxistă și profesor universitar la Cluj, critic al filozofiei blagiene. ■ Traian Stoica îl intervievează pe Alexandru Balaci. Subiectul este Al. Rosetti de care l-a legat o puternică amiciție. Se trece în revistă activitatea de profesor universitar la literele bucureștene a lui Al. Rosetti, contextul studenției antifasciste a celor doi participanți la discuție, rolul semnificativ ca editor, la Cultura Națională și, mai târziu, la Fundația pentru Literatură și Artă, al operelor lui Ion Barbu, *Joc secund*, Camil Petrescu *Ultima noapte de dragoste, întâia noapte de război*, *Cuvinte potrivite*, *Flori de mucigai* de Tudor Arghezi și nu numai. Nu sunt uitate nici realizările academicianului în lingvistică și studiul limbii române – *Filozofia cuvântului și Istoria limbii române*. ■ Sub titlul *Între epos și poveste*, Liviu Petrescu scrie despre romanul *Vama arsă*, de Oltea Alexandru (piesa inaugurală dintr-o vastă cronică de familie proiectată) reproșându-i „desfășurările lineare”. În continuarea articolului, comentatorul abordează romanul lui Sorin Titel, *Clipa cea repede* (C.R., 1979), identificând talentul autorului în capacitatea de a transforma narațiunea (ca viață trăită) în poveste: „În fond, marea virtuozitate a acestei cărți constă în surprinderea fenomenului de convergență a tuturor formelor de viață spirituală – specifice acestui loc, acestui cadru geografic al Marginei – spre tiparele caracteristice pentru poveste. Experiența personajelor lui Sorin Titel este o experiență neconținut filtrată și decantată prin cultură, dar o cultură a poveștii. *Clipa cea repede* ni se pare cartea cea mai frumoasă, de până acum, a autorului”. ■ Despre poezia lui Emil Botta scrie Andrei Roman remarcând că „viabilitatea în poezia lui E. Botta este aceea a spectacolului în care evenimentele presupuse și trăite se

includ. Teatralitatea, concretizată în emfatica gesturilor, tentația de a uni infinita diversitate a formelor lumii, abundența figurală ne dau dimensiunea sensibilității baroce a lui E. Botta. În acest context, constanta modului de concepere ideatică și de construcție a poemului său rezidă în dezvoltarea, chiar excesivă, a imaginarului”. ■ La *Cronica literară*, Petru Poantă scrie despre *Marea autobiografie*, o antologie de poezie semnată de Al. Căprariu. Cu tușe de evocare biografică, comentatorul plasează accentele analizei sale pe expresivitatea geometrică a limbajului menită să servească unei „sensibilități ultragiate” într-o poezie ce „reprezintă în esență o curbă lucidă a melancoliei, sprijinită în iubire pe romanță, iar în meditația existențială pe elegie”. ■ Virgil Ardeleanu remarcă volumul de memorii *De la o zi la alta*, de N. Carandino menționând stilul de cozerie al autorului, dar și seriozitatea unor evocări în cazul, de exemplu, al unor autori interbelici precum Liviu Rebreanu, Camil Petrescu, Ion Vinea, E. Lovinescu. ■ Carmen Cristian și Virgil Mihai publică un interviu luat poetului, traducătorului și editorului britanic Peter Jay, prezent în România cu ocazia Festivalului Internațional de Poezie de la Cluj-Napoca. Peter Jay a tradus din Bacovia și Blaga, astfel că discuția se oprește la subiectul dificultăților traducerii de poezie: „Consider traducerea lui Bacovia foarte dificilă, pentru că mă străduiesc să respect particularitățile formale ale originalului. Mi se pare că cele mai bune poezii ale lui sunt scrise cu ritm și rimă, iar eu am ținut cont de acestea. Cred că e necesar să fie cel puțin sugerate dacă nu pot fi reproduse exact. Spre a-l traduce pe Bacovia trebuie să inventezi un «stil bacovian», care, prin definiție, nu poate fi un stil englezesc, dar în același timp trebuie găsită o manieră imaginabilă, o posibilă manieră englezească, aptă să transmită savoarea originalului”. În ceea ce privește vizibilitatea poezilor români traduși în spațiul european, Peter Jay răspunde: „Consider că sunt subevaluați în Vest, pentru că nu au fost suficient traduși. Sunt curios care va fi reacția publicului față de traduceri. În unele privințe Bacovia poate părea oarecum monoton pentru receptivitatea engleză, mai puțin capabilă să-i înțeleagă obsesiile caracteristice. Însă Bacovia e un poet extrem de intens, pe când Blaga e mult mai expansiv. S-ar putea ca Blaga să se bucure de o audiență mai largă în Anglia decât Bacovia. Bineînțeles, e vorba aici de pure supoziții personale”. ■ Ion Pop scrie despre critica lui Jean Pierre-Richard. Evoluția sa, scrie comentatorul, pornește de la critica de identificare și ajunge la critica psihanalitică în volumul *Microlectures* (Editions du Seuil, Paris, 1979) asupra căruia Ion Pop se apleacă mai în detaliu. ■ La rubrica *Unghiuri și antinomii*, Ion Biberi publică prima parte dintr-un studiu amplu intitulat *Încercare asupra universului goethean* care abordează relația dintre biografia, fiziologia (expresia somatică) și opera marelui scriitor german. În strânsă relație cu impresionanta sa vitalitate este pus interesul pentru studiul științific (de exemplu, în geologie) care îl conduce la filozofia unității universului. „Viziunea goetheană rămâne, totuși, o generalizare îndrăzneță,

având anume contacte cu gândirea științifică actuală. Dacă teoria culorilor, susținută de Goethe cu multă înverșunare polemică, nu prezintă interes pentru fizica actuală, noțiunea de «frunză primitivă» a fost reluată ulterior sub denumirea de «phyllom»; dacă alte teorii personale, ca, de pildă, originea vertebrală a craniului, au fost privite de Goethe cu scepticism («este o idee care se poate afirma, dar care nu se poate dovedi», mărturisirea el), viziunea mobilității formelor vieții, a influenței mediului asupra plantelor sau a transformărilor geologice prin acțiuni lente, alcătuiesc idei novatoare pentru epocă și anticipări față de timpul nostru.” ■ Pentru *Viața cărților*, Irina Petraș reține romanul *Bogdana*, de Ioana Postelnicu (Ed. Minerva, 1979), o reeditare, cu același succes, a unei cărți publicată în 1939 „sub girul lui Eugen Lovinescu”. □ Vasile Chifor abordează volumul de povestiri *Bastarzii*, de Georgeta Horodincă, apreciind calitățile autoarei atât pentru proza de observație cât și pentru cea de analiză. □ Valentin Tașcu prezintă cartea *Scriitori și opere*, de Teodor Vârgolici. Comentatorul arată meritele abordării de către critic a numelor de „eșalonul al doilea” prin aceea că, în felul acesta, se fac și anumite corecții necesare. Sunt apreciate și temele care îi unesc pe scriitorii selectați: militantismul, patriotismul și influența folclorului în operele acestora. Ceea ce i se reproșează criticului este o abordare pozitivistă. □ Nae Antonescu prezintă mai pe larg opera lui și personalitatea lui Áprily Lajos, oprindu-se asupra volumului *Prințul tristețe*, tradus de Corneliu Bala (Kriterion, 1979). ■ La cronică de teatru, Doina Modola semnalează spectacolul *Capcana de nichel* de Eugen Lumezianu, pusă în scenă la Teatrul dramatic din Constanța. Universul dramatic al autorului este asimilat, prin preferința pentru parabolă, cu cel al lui T. Mazilu și D. Solomon. ■ M. C. semnalează „gestul prietenesc” al redacției revistei „Naș sovremennik” din Moscova de a publica un grupaj de șapte scriitori români – George Macovescu, D. R. Popescu, Aurel Rău, Marin Sorescu și fragmente critice semnate de Petru Poantă.

• [„Teatrul”, nr. 10] Editorialul redacțional se intitulează *În prima linie* și este așezat *În întâmpinarea Congresului al XII-lea al PCR*. ■ Gheorghe Stroia scrie despre volumul *Umanismul socialist*, semnat de Nicolae Ceaușescu (*Frumusețea umanismului revoluționar*). Discutând directivele literar-artistice formulate de secretarul general al P.C.R., comentatorul notează: „Nicăcând, artei nu i-a fost adusă o cinstită mai mare; niciunde, nu s-a bucurat de o prețuire mai aleasă; niciodată, slujitorilor săi nu le-au fost adresate îndemnuri mai încurajatoare”. ■ Rubrica *Idei la rampă* găzduiește un eseu de Vladimir Brânduș: *Realitatea „secundă” – premisă creativă a spectacolului dramatic*. ■ La *Cronica literaturii dramatice*, Mircea Iorgulescu fixează, în *Fața ascunsă a banalității*, volumul *În căutarea sensului pierdut* de Ion Băieșu, apărut în colecția *Teatru comentat* a Editurii Eminescu: „Cartea oferă o imagine cuprinzătoare a teatrului lui Ion Băieșu, azi unul dintre cei mai importanți dramaturgi

români. Ceea ce izbește în acest teatru este nediferențierea dintre comic și tragic, oricare dintre piese putând fi interpretată, fără dificultăți, într-un registru și în altul”. O observație exprimată, precizează autorul însemnării, de criticul literar Eugen Simion, în postfața volumului. Mircea Iorgulescu identifică în dramaturgia lui Băieșu semnificații și straturi ideatice superioare: „Revelând cu inventivitate comică și simț tragic fața ascunsă a banalității, dramaturgul acesta bonom și jovial îndeamnă la o lucidă și severă meditație”. ■ *Din repertoriul stagiunii*, Constantin Paraschivescu selectează următoarele spectacole: *O scrisoare pierdută* de I.L. Caragiale, cu care „prima noastră scenă cinstește numele patronului printr-o nouă generație de capete afix, îndrumată de inteligența artistică a lui Radu Beligan”; *Jocul vieții și al morții în deșertul de cenușă*, de la „Nottara”, „o parabolă filosofică de profundă actualitate politică și umană – cea mai bună dintre piesele lui Horia Lovinescu”; *Scoica de lemn* de Fănuș Neagu, prezentată tot la „Nottara”, „un fluviu de poezie în revărsarea lui tumultuoasă spre mare”, care „lasă pe mal (pe scenă) o legănare de stuf, în misterioasă vibrație (regia Dan Nasta)”; *Cum s-a făcut de-a rămas Catinca față bătrână* de Nelu Ionescu, piesă jucată la Naționalul ieșean, „o poveste cu mult adevăr, spusă de un fin observator al realității contemporane”; *Suflete tari* de Camil Petrescu, la Teatrul TV, versiune pe care regizorul Cornel Todea „o gândește în imagini de o expresivitate modernă, avându-i printre colaboratori pe Valeria Seciu și Mircea Albulescu”. ■ O notă din grupajul „itinerant” *Telex-„Teatrul”* semnalează absența dramaturgilor din „distribuția” unei dezbatere publicistice: „«Tribuna» din 30 august a.c. publică o anchetă pe marginea «Antologiei dramaturgiei românești 1944-1977» alcătuită de Valeriu Râpeanu. Răspund la anchetă N. Barbu, Ileana Berlogea, A.I. Brumar, Justin Ceuca, Valentin Tașcu, Cornel Ungureanu și Ion Vartic. După cum se vede, dramaturgii au fost ocoliți”. ■ *Cronica dramatică* adăpostește o secțiune ocazională, *Caragiale pe scenă*. □ Florin Tornea supune atenției spectacolul *O scrisoare pierdută*, montat de Radu Beligan pe scena Naționalului bucureștean, în preajma împlinirii, în noiembrie, a 95 de ani de la premiera absolută a piesei. Versiunea regizorală a lui Radu Beligan este „un spectacol-școală, un spectacol de inițiere clară, nesofisticată, cinstit artisticeste [...], un spectacol al textului și al actorilor. Se poate, deci, și așa!”. □ Tot la ceas aniversar se găsește și *O noapte furtunoasă*, jucată întâia oară în urmă cu un secol. Constantin Paraschivescu discută montarea lui Alexa Visarion de la Teatrul Giulești, „din care lipsesc savoarea și «însușirile de mare creator și artist» despre care Ibrăileanu spunea că «stau în front» în această «primă operă a lui Caragiale»”. □ În *Colnul Leonida față cu reacțiunea și Articolul 214* încercate de Dan Micu la „Bulandra”, Constantin Radu-Maria nu află prea multe motive de încântare. □ Nici spectacolul gândit de Savel Stiopul cu *O noapte furtunoasă* la Teatrul „A. Davila” din Pitești nu reprezintă, consideră Cristina Dumitrescu, un moment artistic izbutit. ■ La *Piesa românească în premieră absolută*, Virgil

Munteanu comentează două versiuni scenice ale piesei *Se ridică ceața* de Fl.N. Năstase, „un pasionant reportaj dramatic”, asumat de Silviu Purcărete pe scena Teatrului Mic și de Nicolae Scarlat la Teatrul Național din Cluj-Napoca. Piesa reia o povestire a autorului, *Explozia*, inspirată de „o întâmplare tragică reală, un accident care a avut loc, cu ani în urmă, la Combinatul siderurgic din Galați, unde și-au pierdut viața mai mulți oameni și unde s-a desfășurat, cum era și firesc, o anchetă minuțioasă, severă”. □ Mira Iosif comentează *Cum s-a făcut de a rămas Catina fată bătrână* de Nelu Ionescu, spectacol pe care l-a realizat Eugen Todoran, la Naționalul ieșean. Publicista consideră că autorul a scris „piese «bine făcute» (*Neîncredere în foișor, Fără cartușe, Max!*), dar în același timp *trecătoare*, fără deosebită semnificație literară, fără consecințe în planul dramaturgiei noastre”. Noua creație este însă „mai interesantă, mai semnificativă tematic, mai durabilă”. Sunt subliniate și unele influențe: „Dramaturg, gazetar și reporter, Nelu Ionescu pare să se fi inspirat [...] din lecția teatrală a *Interviului* Ecaterinei Oproiu și, evident, din cea a lui V.I. Popa, care susținea că «teatrul este o gazetărie a literaturii». Regăsim aici stilul direct, reportericesc, al scriiturii [...]”. □ „Un apel la sinceritate” surprinde Constantin Paraschivescu în piesa *Fluturii cenușii* de Emil Poenaru, jucată de Teatrul Dramatic din Brașov, în regia lui Alexandru Tocilescu, fără a fi impresionat de posibilitățile dramaturgului: „autorul nu forțează nici o notă, nu e ostentativ (ceea ce e bine), dar nici prea clar (ceea ce nu mai e bine)”. □ Bogdan Ulmu semnaleză un spectacol „nordic”: *Rămas bun, Soare-Apune* de Al. Popescu, prezentat la Teatrul Dramatic din Baia Mare de Ion Deloreanu. □ „O dramă clasică [...], tratată însă în manieră cinematografică, prin inserția unor flashback-uri” descoperă Alice Georgescu în *Iubiri* de Radu F. Alexandru, spectacol realizat de George Teodorescu la Teatrul Evreiesc de Stat. Piesa ar suferi de schematism: „Construcția – sobră și echilibrată – lasă impresia unei teoreme matematice. Tot aici apar, însă, și neîmplinirile piesei: dincolo de claritatea enunțului, de precizia și rigoarea demonstrației, de justetea axiomatică a concluziei, schema este tot timpul vizibilă. Lipsește combustia internă, proprie dialecticii, lipsește devenirea, evoluția intimă, organică a personajelor”. (Am putea adăuga că lipsește și un plural...) □ Altă piesă a lui Radu F. Alexandru, *O șansă pentru fiecare*, se joacă la Dramaticul gălățean, în montarea lui Nicolae Scarlat, despre care scrie Bogdan Ulmu: „Nu este simplu, după un număr mare de lucrări dedicate (mai mult sau mai puțin declarat) evenimentului de la 23 August, să îl prospectezi dintr-o altă perspectivă, să-i descoperi noi și elocvente fețe necunoscute sau să le comentezi pe cele binecunoscute, prin noi mijloace literare. De asemeni, este aproape imposibil să vorbești despre eroii acelor ani fără să lași senzația *déjà-vu*-ului. Dacă D.R. Popescu, Alexandru Sever, Iosif Naghiu, Al.T. Popescu și încă doi-trei dramaturgi contemporani au reușit să propună ceva nou în acest domeniu tematic, cred că Radu F. Alexandru nu aduce o contribuție prea originală la luminarea acelor evenimente, la

cunoașterea mai profundă a acelor oameni; nici măcar ceea ce crede el a fi descoperit (ideea *credinței*) nu stă sub semnul ineditului”. □ Alte cronici sunt consacrate spectacolelor *Semnat indescifrabil: Mitică* de Dan Plăeșu (Teatrul Dramatic din Galați, regia Petre Popescu), *Vespasian al II-lea* de Ion Dinescu (Teatrul Municipal „Maria Filotti” din Brăila, regia Marius Popescu), *Bărbați pe extreme* de Corneliu Marcu (Teatrul „A. Davila” din Pitești, regia Costin Marinescu), *Vivat, premianții!* de Oltea Lupu (Teatrul „Ion Creangă”, regia Yannis Veakis). ■ Paul Tutungiu analizează, la *Alte premiere românești, A treia țeară* de Marin Sorescu, în versiunea regizorală de la Naționalul craiovean a lui Mircea Cornișteanu. Cronicarul încearcă să claseze piesa: „Un poem parabolic? O povestire moralizatoare cu scene ilustrative? Un eseu filosofic? Sau, totuși, o dramă istorică în toată puterea cuvântului? Toate aceste ipoteze pot fi, în felul lor, confirmate. Un perpetuu du-te vino, de la subtilitate la naivitate «fără perdea», de la grav la ilar, de la sublim la erupția de lavă care nu cruță nimic sacru: iată mijloacele cu care Marin Sorescu a reînsăilat câteva legende slavo-germane, impunându-și un original punct de vedere asupra istoriei, folosind-o, uneori, ca o cheie pentru poemul său închinat relației aparent impenetrabile dintre om și destinul său”. ■ Două versiuni scenice ale piesei *Rugăciune pentru un disc-jockey* de D.R. Popescu (semnate de... același regizor, Mihai Manolescu, la Naționalul timișorean și la cel din Târgu Mureș) sunt văzute de Antoaneta C. Iordache. Despre piesa în sine, autoarea nu notează nimic, concentrându-se asupra spectacolelor. În schimb, semnalează un *come-back* repertorial: „Teatrul Național din Timișoara n-a jucat de câțiva ani buni o piesă de D.R. Popescu. Iată că, în stagiunea ’79-’80, pune capăt unei inexplicabile absențe, deschizându-și repertoriul (la propriu și la figurat) unor reprezentanți de seamă ai dramaturgiei românești contemporane. Se va juca – lucru la fel de nou pentru publicul primei scene a Timișoarei – și un «Teodor Mazilu», *Acești nebuni fățarnici*”. □ În fine, Constantin Paraschivescu evidențiază *Muntele* de D.R. Popescu, pe care îl „urcă”, la Dramaticul brașovean, regizorul Eugen Mercus. ■ La *Memoria teatrului*, Laurențiu Ulici aduce *Centenarul unei capodopere*. Este vorba despre *Despot-vodă* de Alecsandri, a cărei primă reprezentație s-a petrecut la Teatrul Național din București, în septembrie 1879. Criticul insistă asupra importanței piesei: „Am zis importanța și nu valoarea ei întrucât înfățișarea pur artistică a acestei opere (astăzi ne pare, chiar la lectură, ușor vetustă și excesiv patetică) stă în subsidiar, într-o discuție despre viziunea istorică, pe care o abilitază literar. *Despot-vodă* nu e printre cele mai bune texte dramaturgice din sfera teatrului nostru istoric, dar este, fără îndoială, un text deschizător”. ■ La *Tribuna secretarului literar* se „instalează” Doru Glăvan, care adună *Semnificații axiologice ale restituirii dramaturgice* (comunicare, se precizează într-o notă, susținută la sesiunea științifică organizată de Centrul de perfecționare a cadrelor din C.C.E.S. și de revista „Teatrul”). ■ Luminița Vartolomei publică o însemnare panoramică dedicată

cele de-a VIII-a ediții a Festivalului Internațional „George Enescu”. ■ Cristian Livescu recenzează placheta *Poeme și alte confesiuni* de Toma Caragiu, apărută din inițiativa lui Ion Cocora, „atent «caligraf» și comentator al acestui mic album postum”. Revelația apropierei regretatului actor de poezie e supusă de cronicar unor rânduri pur speculative: „Era imposibil – ne dăm seama – ca acest romantic plin de candoare, cu alură de melancolic veșnic atins în ce are mai sfânt, hâtru și nefericit în același timp, impulsiv și sentimental, să nu se fi lăsat inspătat și de muza poeziei, pe care a cultivat-o ocazional, dar cu har deosebit (simultan cu pasiunea pentru artele plastice). Prefațatorul are dreptate să observe că versurile lui Caragiu «pun în evidență un instinct poetic și nu o știință poetică»”. ■ Cititorii „Teatrului” au parte de *Mângâierea* lui Theodor Mănescu, o dramă în două părți (șapte tablouri), datată iulie 1978-august 1979. ■ La *Lecturi din clasici*, Leonida Andreescu publică partea a treia din studiul *Dramaturgia lui Leonid Andreev*. ■ Paul Tutungiu realizează, la *Meridiane*, un interviu cu dramaturgul „sovietic” Aleksandr Ghelman, născut la Chișinău, în 1933, și jucat în România cu piesa *Premiul/Da sau Nu*, montată de Alexa Visarion la Teatrul Giulești și de Brandy Barasch la Teatrul Național din Iași. Câteva teme atinse în acest dialog, așa cum au fost enumerate în titlul materialului: „semnificațiile autobiografiei”, „«Premiul – avatarurile unui subiect»”, „calitatea regizorului” și „moralitatea politicii”. Gazetarul evocă, în șapou, apropierea sa de scriitorul rus: „Atât de mult seamănă la suflet dramaturgul sovietic Aleksandr Ghelman cu poetul Nichita Stănescu, încât, la numai câteva secunde după ce ne-am cunoscut, am simțit că am în față un vechi prieten. Ne-am cunoscut la Casa scriitorilor din Moscova, am mers împreună pe străzile acestei mari metropole a lumii, am ciocnit pahare cu vodcă «Sibirskaja» sau cu vin alb armenesc. Dialogul care urmează l-am purtat, însă, într-un ceas de maximă luciditate, într-o dimineață, la hotelul în care fusesem găzduit”. ■ *Retrospectiva* revistei valorifică un text din 1957 al lui Andrei Băleanu: „Câteva idei despre «teatrul de idei»”.

● [„**Transilvania**”, nr. 10] Numărul cuprinde versuri de Liliana Ursu, Valentin Tudor, un grupaj de texte ale poezilor iugoslavi Raša Popov, Joszep Pap (trad. Ioan Flora), Ioan Marcoviceanu, Milan Uzelač (trad. Ioan Marcoviceanu), Adam Puslojič (trad. Ioan Flora), Aleksander Nejgebauer și Petru Cârdu, două poeme de Odysseus Elytis, câștigător al premiului Nobel pentru literatură în 1979 (trad. Antița Augustopoulos-Jucan) și fragmentul *Între viscole* din romanul *Vămile nopții* de Radu Ciobanu și ■ În eseu *Critică și creație*, Mihai Dinu Gheorghiu explicitează și comentează ideea vehiculată de Garabet Ibrăileanu în studiul său *Creație și analiză*, potrivit căreia spiritul critic este indisolubil legat de creația literară și artistică: „Spiritul critic este indispensabil în viziunea lui Ibrăileanu oricărui proces creator. Raportul fecund dintre acesta și realitatea dată, inițială, constituie sursa faptelor culturale”. ■ În *Un eseu fenomenologic despre Eminescu*, Ilie Guțan elogiază interpretarea în cheia herme-

neutică a lui Gaston Bachelard realizată de Elena Tacciu în *Eminescu. Poezia elementelor* (Cartea Românească, 1979): „Lectura cărții relevă, pe lângă alte merite, două însușiri de căpetenie: cunoașterea atentă a fenomenologiei lui Bachelard, de la care se preiau «schemele organizatoare», motivele, temele servind exegetei la «evidențierea specifică a unei mari imaginații materiale», și în același timp, o stăpânire sigură a textelor eminesciene”. ■ În viziunea lui Titu Popescu, textele din *Scrisorile imaginare* (Eminescu, 1979) ale lui Octavian Paler sunt expresia intens poetică și rafinată din punct de vedere stilistic a idealurilor morale și umaniste ale autorului: „Textul cărții este solicitant, acaparator, inconfortabil prin intensitatea proclamării valorilor active și ideale ale umanității, insistența luărilor de atitudine construindu-se subtil pe inventivitatea stilului sentențios, în maniera esențială a poeziei culturii”. ■ Simion Bărbulescu dedică un articol operei poetice a lui Demostene Botez, în care identifică deopotrivă note simboliste și realist-ironice: „Orientată spre persiflarea dogmelor, a constrângerilor, a canoanelor ipocrite, întreaga operă a lui Demostene Botez se realizează realismului ironic, înrudit cu cel popular al lui Slavici și Creangă, precedându-l pe cel iconoclast al unor Tonegaru, Geo Dumitrescu, Sorescu sau Blandiana. Folosind mijloacele de sugerare ale simbolismului cultivat de către post-baudelairieni, Demostene Botez se integrează, cum preciza Const. Ciopraga, «modernismului moderat»”. ■ Cu prilejul apariției bilingve a volumului *Tineretea lui Don Quijote* (Eminescu, 1979), Al. Covaci publică articolul-recenzie *Marin Sorescu – un contemplator afectiv*, în care face o radiografie a operei soresciene: „Cuvântul, subsolul metaforic, imagistica, puritană sau voit brutală și de cele mai multe ori șocantă, se află în raporturi de dependență totală. Interferența personalității filosofice cu cea poetică face posibilă, datorită unui acut simț al observației, tratarea poemătică, niciodată retorică, a tuturor lucrurilor, ființelor și faptelor, care au trecut în conștiința noastră sub denumirea banală de realitate. Putem considera acest volum, fără îndoială, un vârf al liricii românești contemporane”. ■ În *Undeva pe Angara*, Radu Ciobanu prezintă romanul *Trăiește și ia aminte* (Univers, 1979) de Valentin Rasputin. ■ Potrivit lui Ilie Guțan, structura lucrării lui Liviu Petrescu, *Romanul condiției umane* (Minerva, 1979) preia formula circulară a problematicii tratate, anume condiția omului reflectată în literatură: „În ansamblu, lucrătura cărții denotă minuție, scrupul metodologic, prudență excesivă în pășirea spre următoarea secvență analitică, studiul lăsând impresia unui organism în totul încheiat, turnat într-un tipar îndelung elaborat. [...] Cum s-a observat structura cărții se face circular, autorul gândind și scriind în cadrul aceluiși model”. ■ În *Memoriile unui moralist*, Bucur Țincu comentează entuziast apariția volumului *De la o zi la alta* (C.R., 1979), de N. Carandino, pe care o consideră cea mai izbutită carte a acestuia: „Carte insolită prin dubla ei calitate de document istoric și artistic, *De la o zi la alta* nu este numai cea mai recentă carte a lui N. Carandino, ci și cea mai izbutită. Ea constituie un

eveniment în memorialistica noastră actuală, în care se distanțează calitativ, în mode neîndoielnic”. ■ Romanul lui Platon Pardău, *Scrisorile imperiale* (C.R., 1979), este perceput de Voicu Bugariu, în *O parabolă despre libertate și aservire*, ca o structură complexă ce transcende și contopește genuri foarte variate, încălcând și ironizând convențiile literare: „...romanul rămâne mai ales o construcție de esență lirică, în care se amestecă armonios întâmplări neverosimile, aluzii livrești, descrieri realiste de natură, episoade de basm, scene de pură literatură science fiction, reflecții despre natura umană. O evidentă plăcere a povestitului este augmentată de voluptatea ironică a saltului de la o convenție livrescă la alta”. ■ Potrivit lui Vasile Chifor, romanul Danei Dumitriu, *Întoarcerea lui Pascal* (Junimea, 1979) este un text construit scrupulos, în care problematica socială este abordată într-un stil modern, experimental: „Conceput riguros și pe un pretext de dezbatere morală în cadru social, scris cu dezinvoltură și eleganță, experimentând în termenii unei cazuistici și ai unui context de modernizare a mijloacelor narative și de construcție, romanul Danei Dumitriu se înscrie printre aparițiile remarcabile ale acestui an”. ■ În ciuda deficiențelor sale, *Fidelitate* (Junimea, 1977) de Ovidiu Genaru, este apreciat de Anton Cosma pentru stilul său echilibrat care nu pune obstacole artificiale în calea lecturii: „În ciuda unor pasaje mai sumar tratate decât ar fi cerut logica romanului, în ciuda abordării dramei lui Benedict Pașalega ca un «caz» rămas pe rol într-o epocă revolută, *Fidelitate* este o carte substanțială și echilibrată, redactată la un ridicat grad de profesionalitate și care are în plus meritul de a nu pune dificultăți artificiale cititorului”. ■ În *Resursele povestirii*, Vasile Chifor consideră că prozele din *Ipoteca și alte povestiri* (C.R., 1979) de Dan Mutașcu, sunt caracterizate de o formulă epică deschisă, ce stimulează participarea cititorului la conturarea sensurilor textuale: „...discursul său narativ nu epuizează niciodată șansele de receptare a mesajului, povestirea nu-și consumă integral posibilitățile de sugestie. Funcționează, în aproape fiecare bucată, o bine stăpânită tehnică a finalurilor deschise, prin amânări de sentințe și mizându-se pe resursele de anticipație ale cititorului, pe capacitatea sa de fabulare, urmărindu-se producerea acelei revelații-șoc care-l scoate pe acesta din suspectata sa stare de inerție și-i solicită participarea”. ■ Antologia poetică *Zigurat* (Junimea, 1979), de Corneliu Sturzu, este apreciată de Vasile Chifor pentru polivalența sa și pentru revelația permanentei întreceri cu sine a creatorului: „Exclamativă, fără a fi retorică, cu porniri spre ludic sau cultivând un sentiment al vagului, utilizând o gamă de simboluri din recuzita simbolistă [...], cu un subtext accentuat ironic, poezia lui Corneliu Sturzu subliniază, în tonuri grav-meditative, cu delicatețe și sugestivitate, condiția eternă a creatorului, care este o pătimașă întrecere cu sinele”. ■ *La lumina zilei*, antologie de reportaje literare privind trecutul și prezentul Văii Jiului, realizată de Dumitru Dem. Ionașcu cu ocazia sărbătoririi a 50 de ani de la evenimentele revoluționare de la Lupeni, este prezentată de

Dumitru Valea. ■ Silviu Guga plasează creația lui Nicolae M. Isac, mai precis volumul său *Ardealule, Ardealul meu!* (Litera, 1978) în categoria poeziei naive, cu o tematică istorică infuzată de patriotism: „...autorul cultivă o poezie a sentimentului național generat de locurile natale, de trecutul istoric și faima lor prezentă”.

● [„**Vatra**”, nr. 10] Un nou episod al lui N.N. Herdean, încheie seria studiilor despre *Societatea socialistă multilateral dezvoltată (III)*. ■ Gheorghe Perian evaluează *Starea prozei scurte*, comentând patru cărți recent publicate. Despre *Făpturile neînsemnate* ale lui Alexandru Papilian notează că: „Remarcabilă însă peste tot este imparțialitatea scriitorului care nu face nici o discriminare între personaje, nu oferă unora ceea ce retrage altora, nu încurajează pe unele și defăimează pe altele. Ironia este, pentru Alexandru Papilian, viziunea artistică asupra tuturor personajelor. Izbânda cea mai de preț a lui Alexandru Papilian este faptul că, în schițele lui, oamenii apar la dimensiunile lor firești, cotidiene”. □ În vizorul cronicarului intră și *Linda Belinda* de Dumitru Dinulescu, carte care, deși sentimentală și afectată, conține câteva „proze excelente [...] scrise într-un stil direct, de reportaj, care afirmă un prozator de talent”. □ Gheorghe Perian se arată mai prudent când discută despre *Ipoteca și alte povestiri* de Dan Mutașcu, volum care „face dovada unei opțiuni tematice. Curiozitatea și atracția spontană a autorului pentru evenimente ieșite din comun și personaje bizare nu pot înlocui niciodată o estetică. Prozele lui sunt niște «aventuri extraordinare» în care ceea ce contează este acțiunea surpriza și nicidecum viața interioară a personajelor. Ele antrenează deci curiozitatea, sunt captivante, dar nu și profunde. Dan Mutașcu este un prozator care, deși a publicat mai multe cărți, nu și-a valorificat încă toate resursele talentului”. □ Cel de-al patrulea autor-exponent al prozei scurte este Eugen Uricaru, cu volumul *Antonia. O poveste de dragoste*, despre care cronicarul susține că: „Într-o literatură acaparată de frământările social-istorice ale momentului, această carte a lui Eugen Uricaru reamintește că proza poate fi nu numai o prelungire a existenței noastre în timp, ci și o îndepărtare de constrângerile lumii moderne”. ■ Apare cea de-a treia și ultimă parte a studiului semnat de Dumitru Mureșan despre *Poezia militantă* a lui Geo Dumitrescu. ■ Gheorghe Grigurcu se apleacă asupra volumului de debut al Mirelei Roznoveanu, *Lecturi moderne*, în cadrul unui nou episod despre *Critica tânără (XXVIII)*: „O marotă a Mirelei Roznoveanu o constituie pedanteria teoretică reprezentată de numeroase invocații inoportune într-un text ce ar trebui să-și supravegheze mai întâi elementara coerență, prin îndemonstrabil, prin rebarbativ și prin decorație strident informativă, «relevarea modernității literaturii noastre» devine o întreprindere disperată [...]. Pentru a dovedi că: «La Nichita Stănescu, personalitate inovatoare, conștiința de sine s-a manifestat în primul rând ca o intoleranță la limite...», criticul face această năucitoare «introducere»: «Un filosof american, Christopher Alexander, deosebea într-un eseu intitulat *Însemnări despre sinte-*

za *forme* două tipuri de societate: una inconștientă de sine care ar fi adepta tradiționalului și alta conștientă de sine care ar fi adepta inovației». Iar pentru «a proba» următorul magnific truism: «Orice operă nouă într-o literatură atrage după sine confruntarea cu valorile fundamentale ale acelei literaturi...» apelează la *Eseurile* lui T.S. Eliot. E ca și cum, dorind să bei un pahar cu apă într-un oraș în care canalizarea funcționează ireproșabil, te-ai duce până în orașul vecin». Concluzia cronicarului rămâne fermă: „Mirela Roznoveanu are a-și corija snobismul care duce la efecte caricaturale în ordinea asociațiilor și a expresiei”. ■ Lucian Valea continuă seria de *Amintiri despre Lucian Blaga (II)*. ■ Sub egida *Frăția noastră*, sunt publicate mai multe materiale prin care se subliniază relațiile culturale dintre literaturile naționalităților minoritare și literatura în limba română. Deschide Gálfalvy György cu textul *Punțile culturii*, despre două reviste literare maghiare, *Utunk* și *Igaz Szó*, dar și despre contribuțiile *Vetrei* la întreținerea unui climat favorabil literaturii „naționalităților conlocuitoare”: „am avut o trăire sufletească esențială văzând cum, încă de la înființarea revistei, cercul de traducători al *Vetrei* și-a asumat firesc îndatorirea de a oferi cititorilor români, în traduceri de calitate, literatura naționalităților conlocuitoare. De atunci realizările lor sunt cunoscute și recunoscute nu numai în țară dar și peste hotare. E foarte plăcut să constați că redactorii revistelor *Igaz Szó* și *Vatra* știu să dovedească nu numai prin vorbe, ci și prin fapte că punțile culturii și literaturii primesc în timp o semnificație vitală doar prin utilizarea lor în ambele sensuri de circulație”. □ Paisz Margit susține că „*Drumurile apropiierilor culturale româno-maghiare a fost făurit de masele populare*”. □ Silvia Udrea amintește unele *Pledoarii pentru traduceri româno-maghiare în presa transilvăneană interbelică*, punctând contribuțiile revistei bilingve *Aurora*, de la Oradea, care debuta în 1922: „Timp de aproape un an, *Aurora* a fost o revistă de opinie și de popularizare a poeziei și a prozei românești și maghiare”; dar și ale altor publicații: „La acțiunile *Aurorei* se adaugă cele ale revistei *Cele trei Crișuri* care se edita de asemenea la Oradea, precum și ale publicației bilingve (româno-maghiare) *Culisele*, care apărea la Cluj”. Autoarea citează, de asemenea, și „ancheta organizată de M.G. Samarițeanu la revista *Familia* în 1935” unde „Pompiliu Constantinescu recomandă, de pildă, să se facă «o serie de bune traduceri a operelor maghiare esențiale, în condiții tehnice care să nu fie mai prejos decât cele scoase de scriitorii unguri». O asemenea acțiune temeinică putea constitui piedestalul solid pentru «ridicarea marelui monument al înțelegerii». În scopul unei mai aprofundate cunoașteri, Pompiliu Constantinescu credea utilă redactarea în românește de către intelectualii maghiari a unei reviste «din care să putem lua cunoștință de năzuințele, de opiniile, de sentimentele și stările de fapt ale maghiarimei». La rândul lor, românii trebuia să redacteze în ungurește o revistă care să-i facă mai bine cunoscuți maghiarilor”. □ Câteva *Pagini din istoria relațiilor culturale româno-maghiare* semnează Turzai Mária. □ Sunt publicate două poezii,

una a Ninei Cassian și una a lui Nichita Stănescu, traduse în maghiară. □ Nu lipsesc nici traduceri ale unor versuri din culegerea *Poeți germani din România*, cu o scurtă introducere de Walter Fromm (tălmăcită de Gerhard Zerbes), în care se precizează faptul că în jurul anului 1971, „scena literară s-a schimbat radical prin apariția unor tineri autori, majoritatea dintre ei provenind din Banat și publicând adesea sub denumirea de «Aktionsgruppe»”. Tinerii poeți sunt următorii: Franz Hodjak (în traducerea lui Reimar Alfrede Ungar), Rolf Bosset (în românește de Werner Söllner), William Totok (tălmăcit de Andrei Ujică), Hellmut Seiler (transpus în română de Ioan Mușlea), Richard Wagner (tradus de Virgil Mihai), Werner Söllner (în traducere proprie) și Helmut Britz. □ Maria Mailat realizează un interviu cu Franz Storch („*Cred că diversitatea modalităților și a mijloacelor de expresie literară caracterizează literatura germană din România*”). Despre starea „instituțională” a literaturii de limbă germană din România, Franz Storch susține că: „noi avem mai multe publicații în limba germană printre care *Karpaten-Rundschau* (care apare la Brașov), *Die Woche* (Sibiu), *Volk und Kultur* (cu profil cultural mai larg) și nu în ultimă instanță, *Neue Literatur*, organ al Uniunii Scriitorilor din România. Dacă mai adaug faptul că și cotidienele *Neuer Weg* și *Neue Banater Zeitung*, dedică literaturii și artei, cu regularitate, pagini speciale, e firesc să apară nume noi. Trebuie să ai unde să publici ca să te afirmi. Mai ales în ultimii ani se poate vorbi, ca să mă folosesc de o expresie frecvent folosită în acest interviu, de un «val» de nume noi care cer cuvântul (literar), prin cercurile literare «Adam Müller-Guttenbrunn» din Timișoara, «Nikolaus Schmidt», din Arad, «Michael König», din Coldea, «Poesie Club»-ul de la Casa *Friedrich Schiller* din București și altele”. □ De această dată, regăsim la *Biblioteca Babel – un gânditor contemporan*. Este vorba despre scriitorul cu origini germane Herbert Marcuse, căruia Cornel Moraru îi dedică un studiu de dimensiuni restrânse (*Psihanaliza existenței sociale*): „Analiza lucidă și profetică a capitalismului contemporan îi asigură lui Marcuse un loc original și meritoriu în posteritatea gândirii marxiste [...]. Ideea critică de bază e că dominația și înstrăinarea provin din organizarea socială a muncii – deci nu sunt eterne. Și principiul randamentului («reprimarea suplimentară») e doar o formă istorică a principiului realității, descoperit de Freud. Motiv pentru care Marcuse crede în posibilitatea schimbării, în dezvoltarea unei lumi nonrepressive. Categorie, această credință îi înobilează efortul său teoretic de-o viață”. □ Din scrierile aceluiași Herbert Marcuse, Smaranda Szobotka traduce eseu *Eros și thanatos*, iar Viorel Mateiu traduce și adaptează din franceză și engleză un *Dialog cu Herbert Marcuse*. ■ Cu ocazia împlinirii a „225 de ani de la întemeierea primelor școli din Blaj”, Teodor Seiceanu semnează „un modest și sincer omagiu adus acelor înaintași, proveniți, în marea lor majoritate, din familii de iobagi, meseriași și învățători, care, prin activitatea lor la catedră, ca și prin luminarea poporului, au contribuit la ridicarea neamului lor din bezna întunericului la civilizație și cultură”.

■ Versuri de: Angela Nache, Ion Barassovia, Ion Neagoș. □ Ileana Vulpescu publică urmarea piesei de teatru *Antinevralgicul de la ora 5*. □ Elena Nestor este prezentă cu proza *Semicercul*. □ Cu *O după-amiază cu un autobuz mare*, în traducerea lui Cristian Elenin, prozatorul David Gerrald completează *Antologia science-fiction*.

● **[„Viața militară”, nr. 10]** Număr dedicat zilei de 25 Octombrie. Publică versuri: Adrian Merlușcă (*Omagiu Comandantului suprem*), Dumitru Cristea (*Mesaj*), Petre Ghelmez (*Știu*), Traian Reu (*În același rând*), Mihai Rășică (*Să fii ostaș*), reportaje și însemnări: Al. Andrițoiu (*Te simt cu mine pretutindenea*), Mihai Stoian (*Gânduri și sentimente de ziua armatei*), M. Asăuanu (*Raport ostășesc, cu inima, cu gândul și cu fapta*), Ion Căpeț (*În viguroasa cadență a oștirii române*), Mircea Micu (*Ostașii*), Ion Dodu Bălan (*Un gir al deplinei maturizări*), Radu Theodoru (*Marea crudă și vedetele de patrulare grănicerești*), C. Strună (*Biografia simplă a unui om din prima linie*), C. Romașcanu (*Laudă vouă, ostași ai României socialiste*), Gheorghe Tomozei (*Milenii la Dunăre*), proză: Nicolae Boghian (*Carnet de ostaș*), Mircea Radina (*Marșul*), Nicolae Minei (*Într-o noapte de decembrie, la izvorul fierbinte*), Haralamb Zincă (*Operația Pelicula sensibilă*, ep.10), memorii: Ion Cupșa (*Bătălia pentru Carei*), Aurel Mihale (*Pro Memoria*), Petru Vintilă (*Garoafa roșie*), Bogdan Căuș (*Pe patul armiei*), Ion Larian Postolache (*În acel sfârșit de noiembrie 44*). ■ Rubrica *Vitraliu* reunește o cronică TV semnată de Iulian Neacșu și o cronică plastică semnată de Magda Cârneli. ■ La *Cronica literară*, două recenzii: Aurel Martin semnează o cronică de carte volumului de versuri *Îngândurat ca pietrele munților* de Nicolae Dragoș. Mircea Iorgulescu comentează volumul *Cavalerii dimineților înalte* de Gheorghe Bejancu. ■ Valeriu Râpeanu semnează eseu *Poezie patriotică și valoare*: „Trăim un moment de certă afirmare a liricii noastre patriotice. A liricii cu cele mai vechi, cele mai trainice, cele mai strălucite tradiții ale poeziei românești. [...] Noua conștiință a muncii, noua demnitate umană noua structura morală ca și noul peisaj al țării înnobilit și înfrumusețat de gândul și fapta acestor oameni care, păstrându-i autenticitatea, îi conferă dimensiunile modernității, își află poezii care unesc meditația gravă cu patosul afirmării răspiccate, entuziaste. În același timp, poezia patriotică își are sorgintea în mândria pe care orice om care trăiește astăzi pe acest pământ o are în fața marilor răspunderi pe care o țară liberă și independentă și le asumă pentru promovarea ideilor păcii, ale progresului și ale destinderii internaționale. Mândria de a fi român este astăzi o noțiune concretă vădită în faptele poporului român, simbolizate de marele bărbat al acestei țări care aduce lumii cuvântul plin de încredere al păcii și prieteniei în același timp, poezia noastră patriotică își află una din sursele ei în sentimentul continuității naționale. [...] Poezia patriotică adevărată creează stări de spirit, de entuziasm și meditație, înflăcărează și te face să privești în profunzimile ființei tale; poezia patriotică adevărată te face să te raportezi neconștient la imaginile ei”.

• [**„Viața Românească”, nr. 10**] În *Literatura și imperativele societății noastre*, sunt surprinse aspecte ale dezbaterii pe marginea documentelor Congresului al XII-lea, dezbateri desfășurate în cadrul plenarei Consiliului de conducere al Uniunii Scriitorilor. V.R. consemnează, de exemplu, „un îndemn care, din perspectiva noii etape în care intră țara, își evidențiază valoarea programatică: «Avem nevoie de o literatură și o artă care să redea cât mai colorat și cât mai divers din punct de vedere artistic realitatea contemporană, viața constructorilor socialismului, succesele și bucuriile lor, greutățile și lipsurile existente, mentalitățile înapoiate și viciile condamnabile ale unor oameni. Suntem revoluționari și nu dorim opere care să înfrumusețeze realitatea, să prezinte viața în culori trandafirii, nu avem nevoie de dulcегării artistice. Dimpotrivă, considerăm că o astfel de prezentare idilică a vieții este dăunătoare pentru dezvoltarea spiritului și a combativității revoluționare a omului socialist. Dar nu ne trebuie nici o artă care să nege realitățile, să le deformeze, prezentându-le în negru, înfățișând în culori cenușii viața și munca eroică a poporului nostru»”. ■ I. Negoșescu publică studiul *Scriitorul G. Călinescu*, studiu având la bază idei cuprinse în articole mai vechi ale autorului (1944-1978). ■ *Scoborărea ad inferos a lui Ion Caraion* prin „lirismul cruzimii” (propus în volumul de versuri *Interogarea magilor*) îl determină pe Gheorghe Grigurcu să constate „o aprofundare a liricii lui Ion Caraion, o asemenea clarificare a sa întru eschatologică răsturnare a existențialului abhorat și jinduit, întru o imagistică obscură și veninoasă, eruptivă, a cărei trombă acoperă zărilor, precum o flegmă cosmică, încât îi asigură o tulburătoare egalizare cu sine. Dacă din punct de vedere moral poetul se situează pe scara regresivă a urii, din punct de vedere estetic dobândește o «puritate» a impurității transfigurate în plutonic stil arzător”. În finalul cronicii, Grigurcu își asumă un nou verdict critic cu privire la poezia lui Caraion: „«Năpârlind» de influențele cărora le-a fost îndelung tributară (în primul rând cea argheziană), creația sa ne obligă la o recunoaștere pe care nu ne-a îngăduit-o în comentariile noastre anterioare. Depășim, prin urmare, cu bucurie, judecățile din *Poeți români de azi*, în virtutea unei noi, decisive etape creatoare a celui care a așternut stihul la sine aluziv «o caracatiță a mâncat un vapor și s-a făcut imperiu», socotindu-l drept unul dintre cei mai importanți lirici ai noștri”. ■ Gheorghe Grigurcu remarcă *O poetă de tip expresionist: Angela Marinescu*. Cronicarul susține că numele tinerei poete că ar fi trebuit să fie prezent în studiul pe care Ov.S. Crohmălniceanu l-a dedicat expresionismului, în condițiile în care autorul *Istoriilor insolite* ar fi urmărit în lucrarea sa „evoluția acestei formule în conștiința «generației războiului»” și a „urmașilor” ei literari. Considerând-o, așadar, pe Angela Marinescu o continuatoare a „generației războiului”, Grigurcu subliniază că: „Din volumul său *Structura nopții* (C.R., 1979) se desprinde o neîndoioasă înruderire cu modul Stelaru, prin care se face legătura cu Edgar Poe”. ■ Versuri de: Constanța Buzea (*Fierbinte era pragul, Un adăpost iluzoriu, Cel ce se întâmplă să*

fie prin preajmă, Ca furnicile barbare) și Petre Stoica (*Nu le pot defini, Jurnal III, Semnalmente, Existența banală, De obicei, Poemele mele*). □ Paul Drumaru traduce din maghiară câteva poezii de Szócs Géza, redactor la ziarul *Igzság* din Cluj-Napoca, unde se ocupă de suplimentul literar. ■ Radu Petrescu semnează proza *Glasuri în timp*. ■ Despre *Reconsiderarea lui G.M. Cantacuzino* din volumul monografic al lui Adrian Anghelescu (*Creație și viață*) scrie C. Trandafir. ■ Alex. Ștefănescu recenzează favorabil două cărți: romanul *Figuranții* de Maria-Luiza Cristescu și volumul „greu de clasificat, situându-se între roman și culegerea de nuvele” al lui Horia Aramă, *Cetatea soarelui*. ■ Pentru a doua oară în acest număr, un poet este pus în vecinătatea stilistică a lui Dimitrie Stelaru. Astfel, comentând *Ceremoniile* lui Alexandru Grigore, Florența Albu notează: „Mă gândesc la o altă posibilă apropiere, de poezia lui Dimitrie Stelaru. În sensul ceremoniei, ceremonialului. În sensul singularității, fabulosului trist, în sensul acestui *eu* poetic întreg, singur. Acestei mitologii a eului poetic”. ■ Vasile Andru abordează romanul de inspirație istorică publicat de secretarul general de redacție al *Vieții Românești*, susținând că „*Timp cu călăreț și corb* este o carte de primă referință în proza lui Vladimir Colin. Reușita ei vine din tentativa autorului de a transgresa timpul și din armonia pe care o stabilește între energia imaginativului și cea a descifrării premiselor reale”. ■ „Dacă în *expresivitatea involuntară* – apreciază Vasile Chifor – teoretizările erau desfășurate uneori cu insuficientă forță de convingere și vizau, în special, raportul operă-receptor suspectându-se șansa celei dintâi de a se permanentiza, de a se deschide unei «perspective originale» altfel decât prin «contactul» permanent și eficient cu cititorul «consumator», în *Figura spiritului creator* Eugen Negrici nu-și dezmente capacitatea intelectual-speculativă de a crea relații și descoperi sisteme de referințe nu printr-o dezavuare a tehnicilor de interpretare curente, [...] ci propunând o perspectivă interpretativă originală, susceptibilă de a soluționa mai exact transferul de semnificații în complexul raport triadic: operă-creator («producător») – receptor («consumator»)”. Exemplificând funcționarea acestor raporturi, Vasile Chifor extrage din cartea lui Negrici raționamentele privind poezia lui Nichita Stănescu: „În cazul poeziei lui Nichita Stănescu «criticii nu au citit texte, ci au citit în texte». Poetul își configurează propria figură creatoare prin indiferență și distanțare treptată față de normele și constrângerile artistice curente și chiar față de «sistemul de așteptări al cititorului», care vrea să perceapă un sens dar, ni se afirmă, poezia lui Nichita Stănescu *nu comunică* deși are aerul că *o face* și nu obligă să o luăm în serios”. ■ În scrutarea *Căderii libere* a lui Grigore Zanc, Serafim Duicu se oprește și asupra aspectului politic al romanului: „va trebui odată discutat adânc și aplicat statutul politicului în literatură, fiindcă mi se pare că nu sunt suficiente doar propozițiile de maximă actualitate politică puse în gura personajului, ci e necesară asumarea politicului ca destin existențial. Tocmai de aceea, spuneam, personajul lui Gr. Zanc nu se adună, nu se configurează ca

personaj autentic, deși avea toate șansele, pentru că el vorbește, e doar o «voce» care comentează, care emite judecăți”. ■ Ileana Verzea analizează studiul comparatist *Triumful lui Făt-Frumos* de Mircea Constantinescu. ■ Doina Ciurea descrie *India* lui Ion Dumitru-Snagov. ■ Deși reprezintă debutul editorial, Ilie Radu-Nandra consideră că *Interpretările* Roxanei Sorescu „certifică existența unui critic matur”. ■ *Cetatea ideală în viziunea Renașterii* de Grigore Arbore este recomandată de către Sebastian Moraru. ■ Alexandru George aduce la cunoștință un studiu despre literatura fantastică publicat în 1978 la Paris: Jean-Baptiste Baronian, *Panorama de la littérature fantastique de l'ague française*.

NOIEMBRIE

1 noiembrie

● [„Scânteia tineretului”, nr. 9467] Pe prima pagină, într-un chenar, este anunțată apariția – în maghiară și germană – a volumului *Din gândirea social-politică a președintelui României, Nicolae Ceaușescu. Politica internațională a României de pace, prietenie și colaborare cu toate popoarele*. ■ Sub genericul *O săptămână densă în viața cultural-artistică a Hunedoarei*, Al. Bălgrădean așază *Împliniri spirituale la puterea timpului pe care-l trăim*. ■ Într-un grupaj de versuri patriotice sunt prezenți Dumitru Urdea, Ion Segărceanu și Gheorghe Daragiu. ■ Este semnalată apariția „Almanahului copiilor”, care se dorește un omagiu adus anului internațional al celor mici. În sumar: Constantin Chiriță, Mircea Sântimbreanu, Al. Mitru, Nichita Stănescu, Ana Blandiana sau Gheorghe Pituț.

● [„Flacăra”, nr. 44] În cadrul rubricii speciale *Realitatea românească, temeiul acestor cărți*, mai multe voci critice analizează volume ce evidențiază reflectarea socialului în sfera literară, dar nu numai. Astfel, Șerban Cioculescu, în *Reportaj și poezie*, scrie, cu precădere, despre, opera lirică a lui Ilie Purcaru, considerând că „își concurează confrății cu un superior dar al muzicalității”. □ În *Poezia delicateței dinamice*, Marian Popa abordează creația lui Adrian Dohotaru, apreciindu-i poezia ca fiind una „frumoasă și, uneori, foarte frumoasă”. □ În *Ironie și gravitate*, Petru Poantă face referire la „microromanul suav-caricatural”, *Eternitate locală* al lui Eugen Secoleanu. □ Despre N. Grigore Mărășanu și ale sale trei volume, *Insula*, *Corabia de fosfor* și *Umbra fluviului*, scrie Pompiliu Marcea, în *Spațiul poetului*, afirmând că autorul „se cuvine să intre, fără complexe, în rândul poezilor demni de interesul nostru”. □ Abordând *Bucuria cotidianului*, Ov. S. Crohmălniceanu prezintă activitatea literară a secretarului responsabil de redacție al revistei „Flacăra”, Tudor Octavian, pe care îl consideră un „prozator cu o notă foarte pregnantă și realizări, de pe acum, evidente”. □ În *Responsabilitatea cuvântului*, Valentin Silvestru

scrie despre Nelu Ionescu, atât în sfera strict literară, cât și în arta teatrului și în critica spectacolelor vremii. □ În *Nostalgia clarului*, Eugen Simion analizează volumul de debut al lui Dumitru Eliade, *Roua de amiază*. □ Constantin Crișan, în *Discurs despre viață*, scrie despre volumul de debut al lui Horia Pătrașcu, *Întunericul și profesoara de pian*. □ Dan Zamfirescu „vede” *Realitatea în esența ei* în opera lui Ovidiu Ioanițoiaia. □ Lucian Raicu sesizează *O tinerețe cuceritoare*, în volumul de debut al lui Adi Cusin, *A fi*, iar M. Ungheanu observă *Aderența la social* în cărțile prozatorului Mihai Pelin, *Redactori și pianişti* și *Inaderență*.

● [„Orizont” nr. 44] Întristat că volumele de „opere” și „scrieri”, deși solicitate imperios, nu mai stârnesc niciun fel de atenție și că tomuri fundamentale a căror retipărire ar fi provocat altădată dezbateri aprinse (cum a fost volumul al optulea al operelor lui Tudor Vianu), nu mai trezesc nici măcar interesul vreunui recenzent întâmplător, Cornel Ungureanu semnalează, în spațiul cronicii sale, volumul al nouălea din scrierile lui Perpessicius care include foiletoanele publicate între septembrie 1940 și septembrie 1942, relevând faptul că, deși practica o critică estetică, maioresciană, Perpessicius nu abandonează critica „culturală”, cu intenția evidentă de a da o direcție culturii naționale „criticul scrie un sir de foiletoane despre monografia *Titu Maiorescu* a lui Lovinescu, foiletoane cu viu ecou într-o epocă în care numele marelui critic nu stârnea simpatii prea multe, dar și foiletoane dedicate, de pildă, lui Tudor Vianu (*Arta prozatorilor români*)”. ■ Livius Ciocârlie se miră retoric cum să-l înțelegi pe un scriitor care se identifică când cu o femeie, când cu doi proști, cum era atât de indiferent față de public, semn că Flaubert își dorea să scrie pentru viitor, adică nu pentru un public contemporan lui (articolul *Adevăratul răspuns*). ■ Anghel Dumbrăveanu devine centrul exegezelor de pe pagina a treia; prima îi aparține lui Șerban Foarță care utilizează un subtil arsenal de jocuri lingvistice și căutări semantice în articolul *Ars poetica – Ars amatoria*. A doua este cea a lui Eugen Dorcescu, în căutare de încadrări stilistice ale versurilor poetului, în articolul *Poezia lui Anghel Dumbrăveanu*. Și a treia exegeză, semnată de Dorina Dincă, urmărind să determine limbajul poetic cuprins în lingvistica textului, în articolul *Semn și viziune artistică*. ■ La ancheta revistei Orizont, începută cu două numere înainte, cu tema „*ce e nou în proza scurtă?*”, răspunde Mircea Iorgulescu, care crede că „în mod straniu pentru un cititor din 1979, așadar după numai trei decenii, numele lui Marin Preda abia dacă este amintit, iar *Întâlnirea din pământuri*, volumul său de debut publicat în 1948 și cuprinzând proză scurtă, este o carte cu totul ignorată, deși se vorbește, să nu uităm, despre «înflorirea genului nuvelistic»! [...] schimbarea nu era totuși o invenție, proza de mici dimensiuni răspundea, se pare, mai bine nevoilor spirituale ale momentului; povestiri și nuvele scriu, acum, Camil Petrescu, G. Călinescu, Cezar Petrescu și – fără să publice – V. Voiculescu. [...] În aceste condiții, nuvelistica «înfloritoare», prosperă și se dezvoltă neconținut,

ajungându-se la romanul obez al anilor 50-60. Un caz cu totul ilustrativ este, în acest sens, *Cordovanii* de Ion Lăncrănjan, roman apoplectic născut dintr-o navelă famelică”. ■ Proză de Iosif Lupulescu și poezie de Octavian Doclin. ■ Demonstrând că româna nu a păstrat verbul „legere” din latină, ci l-a înlocuit cu „citi” din slavă, G. I. Tohăneanu abordează problema cititului și a cititorilor (articolul *Despre citit*). ■ Pia Teodorescu-Brînzeu realizează, la rubrica „orizont pe glob”, un interviu cu Tzvetan Todorov, bine-cunoscutul autor al *Gramaticii Decameronului* (1969), a *Introducerii în proza fantastică* (1970) și a *Poeticii prozei* (1971).

● [„România literară”, nr. 44] Se deschide cu o redacțională *Adeziune deschisă și unanimă*: „În această perioadă de muncă intensă și de pregătire a Congresului al XII-lea al Partidului au avut loc și plenaryle forurilor de conducere ale uniunilor și asociațiilor de creatori, consacrate evenimentului major al vieții noastre politice. Scriitorii, oamenii de artă au dezbătut cu responsabilitate și preocupare proiectele de documente, au examinat sarcinile literaturii și artelor așa cum decurg ele din orientările profunde și cutezătoare prevăzute în documente, au cercetat, cu un sens prospectiv, situația creației, proliferarea talentelor, posibilitățile de azi și de mâine ale difuzării bunurilor spirituale. Au fost evocate modalitățile din ce în ce mai cuprinzătoare și mai numeroase de angajare a dialogului direct cu publicul. Activitățile cenacliere, sprijinul acordat de profesioniști amatorilor, sutele de șezători literare ce au loc în toată țara, în orașe și sate, simpozioanele și colocviile teatrale, reuniunile muzicale consacrate în special tinerelor talente și tinerilor ascultători, expozițiile tematice tinzând a ilustra idei contemporane majore și numeroase alte acțiuni exprimă angajarea multiplă în favorizarea celui mai larg contact între producătorii operelor și beneficiari. [...] În plenaryle forurilor de conducere ale uniunilor și asociațiilor de creație – făcând parte din Frontul Unității Socialiste – s-a manifestat cea mai deplină adeziune la propunerea ca iubitul și stimatul conducător al partidului și statului nostru, tovarășul Nicolae Ceaușescu, să fie reales în funcția de secretar general al Partidului Comunist Român”. ■ Radu Cârneli pledează pentru *Implicarea politică a creatorului de frumos*: „În condițiile edificării societății socialiste, literatura și arta sunt chemate să dea expresie, prin opere de valoare, activității tumultuoase desfășurate de întregul nostru popor în toate sectoarele vieții social-economice, să înfățișeze marile deveniri materiale și spirituale ale națiunii noastre. În felul acesta, cultura, ca parte componentă a conștiinței sociale, constituie o expresie elocventă a procesului dezvoltării generale a societății, fiindcă, așa cum sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu, în raportul la Congresul al XI-lea al partidului, *în artă își găesc până la urmă reflectarea, în forme specifice, desigur, raporturile de producție și sociale, moduri de gândire al oamenilor într-o anumită epocă, determinate la rândul lor de stadiul evoluției societății*. Într-adevăr, cultura românească de-a lungul timpului până azi, în ansamblul ei, exprimă fidel modul de viață al poporului

nostru, sufletul său nobil, gândirea și sensibilitatea lui, setea de libertate și dreptate, lupta sa eroică pentru un viitor fericit, pentru demnitatea în lume. Cultura noastră de azi continuă această strălucită tradiție, fiind, prin tot ce are mai bun, un mijloc important în educarea în spiritul umanismului revoluționar a maselor populare. [...] Fără îndoială, conștiința de sine a creatorului contemporan de bunuri culturale este cea a demnității în fața prezentului și a viitorului, a fermității faptelor sale, dovedind nu numai talentul ci și atașamentul lui funciar față de zidirea unei lumi noi în structura-i socială, politică, spirituală. Congresul al XII-lea al partidului, care va fi și un bilanț al marilor înfăptuiri ale poporului nostru, va avea, desigur, și la acest capitol considerabile fapte de mândrie”. □ Constantin Stan surprinde *Starea de continuă căutare*. ■ *Noaptea otomană* a lui Paul Anghel este etichetată de Pompiliu Marcea drept *O cronică a Independenței*. ■ În textul aniversar *Permanenta tinerețe*, Dan Grigorescu schițează portretul eseistului Vasile Nicolescu, la împlinirea vârstei de 50 de ani. ■ Șerban Cioculescu își continuă observațiile cu privire la scrierile „italiene” de călătorie ale autorilor români. ■ La 75 de ani de la moartea lui Ștefan Petică, C.D. Zeletin evocă, într-un articol consistent, figura poetului. ■ „Aproape toate tabletele din *Spațiul în literatură* – notează Nicolae Manolescu în cronică dedicată recentului volum al lui Valeriu Cristea – conțin trei momente succesive: depistarea, într-o operă, a unei imagini oarecare a spațiului, precisă, vie; interpretarea acestei imagini, prin degajarea formei sau semnificației ei; și, în sfârșit, definirea tipului de spațiu pe care ea îl ilustrează. Aș putea furniza oricâte exemple. «În opera (ca și biografia) lui Dostoievski, Elveția deține un rol important», notează Valeriu Cristea, pe marginea unor episoade din *Umiliți și obidiți* și din *Idiotul*. Imaginile dostoievskiene ale Elveției, după ce sunt citate și puse în relație, conduc pe critic la un anumit înțeles căci toate evocă un fel de paradis al copilăriei, «un spațiu deschis luminos». Și, în fine: «În *Idiotul*, țara cantoanelor este în primul rând o minunată republică a copiilor». [...] Subtilă și profundă, cartea lui Valeriu Cristea este dintre cele care se citesc ușor și se uită greu.” ■ Dan Deșliu „zugerăvește” portretul traducătorului Nicolae Gane, *in memoriam*. ■ G. Dimisianu analizează volumul lui Ion Băieșu, *În căutarea sensului pierdut*, apărut în colecția „Teatru comentat” a Editurii Eminescu. ■ Volumul de versuri *Cupola Bărăganului* de Tudor George este recenzat de Mirela Roznoveanu. ■ Discutând în paralel două romane ale Alexandrei Târziu, *Locatarul* și *Sperietoarea din Hors*, ambele apărute în 1979, Dana Dumitriu punctează faptul că scrisul romancierei „are vervă caustică, o tușă energică în portrete și un dialog suculent satiric”. ■ La *Prima verba*, Laurențiu Ulici adăpostește, sub titlul *Interpretări*, două intervenții. Prima reprezintă o analiză succintă a volumului Roxanei Sorescu, *Interpretări*, un volum cu „serioase, temeinice și personale” analize critice. Iar cea de-a doua intervenție, într-un P.S., privește tot o „interpretare”: „La rubrica sa din numărul trecut al revistei, N. Manolescu, analizând cartea unui tânăr poet [este vor-

ba despre *Ninsoarea electrică* a lui Traian T. Coșovei], ia în discuție, pe aproape jumătate din spațiul ce-l avea la dispoziție, comentariul meu la aceeași carte, apărut cu câteva săptămâni înainte, prilej cu care îmi face o seamă de observații... colegiale, nu prea departe de felul celor pe care domnia sa le incrimina într-un răspuns adresat deunăzi unui confrate [este vorba despre textul lui Nicolae Manolescu, din nr. 40/1979 al *României literare*, în care răspunde observațiilor făcute de M. Ungheanu pe marginea compendiului de *Istoria literaturii române*]. Dorind să fie doctorale și doar un pic răutăcioase, observațiile respective sunt numai naive și inelegante. Am avut tentația de a-i răspunde pe un spațiu mai larg, de câteva pagini. Mi-am dat seama însă că ar fi fost, vorba cuiva apropiat, și prea mult și prea puțin. Prea mult în raport cu natura obiecțiilor, prea puțin în raport cu neadevărul cuprins în ele. Vanitatea ultimului cuvânt în toate, ca dealtfel și a primului, îl face pe N. Manolescu că comită cel puțin o gratuitate când afirmă fără acoperire că nu îi cunosc pe poeții tineri, cel puțin un gest de manie a grandorii când pretinde, în compensație, despre dânsul că i-ar fi citit sau ascultat «pe mai toți» și cel puțin o impolitețe când mă acuză de a fi făcut o trimitere «după ureche» la poezia anglo-americană din deceniul al treilea. De ce a ținut N. Manolescu să-mi facă aceste obiecții uitând să le și sprijine nu știu și nici nu vreau să știu. De ce mă suspectează de a nu-l fi «cruțat» pe tânărul poet de la cenaclul de luni (pe care-l conduce) nu știu, dar aş putea să aflu astfel de răspunsuri la prima întrebare. De ce în cronică sa reia în altă haină lingvistică observațiile mele dând și niște exemple de versuri care în loc să mă contrazică pe mine îl contrazic pe dânsul, asta, mărturisesc, n-o mai înțeleg. Ceva mai important decât toate aceste, în fond, mărunțișuri mi se pare a fi semnul că, prea des șicanat de unii, de alții, N. Manolescu a început să se adapteze, împrumutându-le discret procedurile. O spun cu tristețe: ar fi păcat, ar fi absurd». ■ Ilie Purcaru amintește *Romanul neterminat al Văii Lotrului*. ■ Lingvistul Iorgu Iordan discută *Despre „magia cuvintelor”*. ■ Romul Muneanu desfășoară eseu *De la supremația scriitorului la decizia cititorului*. ■ Dorota Kurkowska face cunoscută *O nouă ediție polonă a poeziei lui Mihai Eminescu*. ■ Poeme de: Al. Jebeleanu, Emilia Căldăraru, Haralambie Țugui, Aurel M. Buricea, Constanța Buzea. □ Sunt prezenți, de asemenea, cu versuri, o parte dintre laureații Festivalului de poezie „Laudă-se omul și țara”: Gheorghe Pârja, Constantin Lămureanu și Doina Petrulescu. □ Geo Bogza semnează tableta *Vremea*. □ În *Atlas*, Ana Blandiana „adăpostește” *Un proverb*. ■ Vasile Băran împărtășește unele impresii reportericești de pe *Dunărea la Belgrad*.

• [„*Tribuna*”, nr. 44] Teofil Bălaj așază pe prima pagină textul „*Un ade-vărat om al secolului XX*”, care semnalează volume dedicate, peste hotare, lui Nicolae Ceaușescu. ■ *Largă perspectivă revoluționară* deschide Leontin Stoica scriind despre direcția politică a României. ■ Miron Scorobete este prezent cu versuri. ■ La *Scriitori și tendințe*, Nastasia Maniu aduce în prim-plan vo-

lumul de versuri *Marea autobiografie* de Al. Căprariu, în care „e vorba [...] de plăcerea de a cuprinde totul, de ispita întregului, așa cum am văzut că există tentația de extindere asupra unei arii cât mai largi a miturilor, motivelor și temelor mari”. ■ În *Valențele prozei scurte*, Mircea Popa discută volumul de schițe și nuvele *Zidul în care s-a tras cu pușca* de Corneliu Rădulescu, care „ilustrează din plin posibilitățile unui prozator virtuoz, cu respect pentru sine și pentru public”. Cronicarul ține să evidențieze o anumită modestie sănătoasă a autorului, care nu e posedat de ambiții de romancier, prilej pentru Mircea Popa de a strecura o notă polemică: „Ceea ce mi se pare demn de relevat la el este în primul rând faptul că nu s-a lăsat încă antrenat în scrierea unui roman (deși resursele epice nu-i lipsesc, dar moda de care abuzează unii confrăți de a-și intitula cu orice preț scrierea «roman» ne face să privim cu multă stimă la cei care rămân credincioși genului scurt, rezistând tentației falsificatoare) și nici n-a cedat în fața povestitorului, a aceluia gen de improvizație care neglijează scriitura în dauna dezinvolturii limbajului și a sacrificării verosimilității”. ■ La *Semne*, Ileana Mălăncioiu dedică memoriei lui Ovidiu Cotruș (dispărut în 1977) poemul epic *Visul*. ■ Mihai Beniuc îl evocă pe Nicolae Labiș într-un interviu acordat lui N. Stoicescu și Andrei Lenard (*Pasărea cu clonț de rubin...*). ■ În *Critică și experiment*, Vasile Chifor „inspectează” *Casa ficțiunii*, volumul cu care a debutat Mioara Apolzan, atrasă de modelul structuralist: „Deși are de înfruntat anumite riscuri (critica structuralistă este încă insuficient aplicată), Mioara Apolzan dovedește siguranță, metodă, suplețe în comentariu”. Sunt formulate și unele rezerve, care vizează mai degrabă limitele metodei întrebuintate de autoare, dar finalul recomandă perspectivele unui critic „serios și competent”. ■ În pagina de lirică, trei poeme încredințate de Virgil Teodorescu și amplul poem *Întâmplarea cu stupul* de Ion Horea, în care poate fi recunoscută figura lui Ioanichie Olteanu, văr al autorului: „Ce-ar fi să pornim într-o expediție,/ făcu Nichita o propoziție./ (...Era student la Sibiu și venea pe-acasă mai rar/ de când scria la ziare și la Revista Cercului Literar./ Cu el am petrecut seara, în politică și literatură,/ până când a venit vorba de stupul de la Curmătură)”. ■ Mircea Braga publică eseu *Structură și univers artistic la Sadoveanu*. ■ În *Marin Preda – aventura memoriei*, Henri Zalis e preocupat de condiția *Vieții ca o pradă*: „După ce am citit *Viața ca o pradă*, mi-am zis că Marin Preda, asemeni lui Malraux în *Antimemorii*, scrie un roman cu personaje reale. Are chiar grija să nu le uite numele adevărate, iar când împrejurările o cer, să se confrunte cu aceste personaje ca să le înțeleagă. Am descoperit astfel o cheie pentru o literatură coerentă în extrema ei diversitate, literatură care nu ezită să opteze între imaginație și memorie, pentru amândouă. Creația romanescă se contaminează astfel de sugestiile ambelor surse”. ■ La *Memoria Universității clujene*, Eugen S. Cucerzan scrie despre D.D. Roșca, analizând liniile filosofiei acestuia și evocând farmecul catedratic al profesorului: „O componentă de prestigiu a personalității filosofului D.D.

Roșca, prin care și-a împărtășit multor generații și decenii concepția asupra gândirii universale și a făcut acesteia o inegalabilă propagandă, a fost și activitatea sa de profesor. Cei care l-am cunoscut în această calitate am avut întotdeauna revelația concretizării unui ideal râvnit de orice activitate didactică și operă scrisă: de a stimula prin intermediul informației și a modului incitant de expunere gândirea personală și fantezia auditoriului sau cititorului”. Autorul amintește și alt merit important al profesorului clujean: „Transpunerea în românește, aproape integrală, a operei lui Hegel a însemnat pentru D.D. Roșca – așa cum, de altfel, D-sa a și mărturisit – o datorie de onoare față de filosofia și cultura română. Felul în care s-a achitat de această datorie rămâne un exemplu de fidelitate față de original și efort creator în raport cu limba în care a tradus”.

□ În cadrul aceluiași grupaj, Máté Gavril aduce un omagiu memoriei profesorului Csehi Gyula, „care îl considera pe Gherea un fel de *alter ego* al său”.

□ Cornelia Vaida amintește cititorilor de *Ioachim Crăciun – precursor al bibliologiei românești*.

□ *Profesorul Kristóf György* este evocat de Gavril Scridon.

■ La *Cronica ideilor*, Andrei Marga se ocupă de *Cunoaștere și interes*.

■ Nimic nou pe „frontul” de la *Poșta redacției*, „supravegheat”, ca de obicei, de Nicolae Prelipceanu.

■ În schimb, o notă semnată Rep. despre ședința din 25 octombrie a Cenaclului Asociației Scriitorilor din Cluj-Napoca vine cu vești bune: „A fost una din serile de excepție ale acestei toamne, pentru că a fost descoperit un prozator”. Este vorba de Constantin Săplăcan, student la Filosofie, care a citit fragmentul de nuvelă *Despre viața și patimile rozătoarelor*. Iată și o impresie din public: „Ion Mureșan a susținut ideea că acest fragment ar trebui citit de mai multe ori, «pentru a i se înțelege toate sensurile, elementele, semnificațiile»”.

■ Ion Cocora publică un interviu cu Jovan Cirilov, organizator al Festivalului internațional de teatru BITEF – desfășurat în fiecare toamnă la Belgrad și ajuns la cea de-a 13-a ediție. În introducere, criticul român, delegat la manifestarea din Iugoslavia, ține să noteze: „În paranteză fie spus, cel puțin trei-patru spectacole românești dacă ar fi fost prezente la Belgrad, nu numai că s-ar fi situat valoric la o cotă ridicată, dar ele ar fi și ilustrat câteva tendințe inedite în ceea ce privește relația text literar-spectacol”.

□ Piesa *Fluturii cenușii* de Emil Poenaru, montată la Dramaticul brașovean de Alexandru Tocilescu, este adusă la... rampă de A.I. Brumaru.

■ La cronică de sport, Al. Căprariu „împrăștie” *Făină F.R.F.*

■ Tot Al. Căprariu scrie despre *A XVI-a întâlnire din octombrie a scriitorilor la Belgrad*, însoțindu-și însemnarea cu câteva poezii grupate în *Caietul de la Belgrad*.

■ Acest număr cuprinde și două pagini publicitare nenumotate, în care este prezentată, sub forma unui reportaj, Întreprinderea de tricotaie „Tânăra Gardă”, și se înfățișează *Preocupări privind calitatea și prospețimea legumelor*.

• [„**Tribuna României**”, nr. 168] Petre Ghelmez semnează tableta *Punțile culturii*: „Românii au fost întotdeauna bucuroși să primească, în casa lor, cu ușile larg deschise, spiritualitatea decantată a lumii. Literatura, filosofia și mu-

zica, dansul și cântecul altor popoare sunt, pe drept, resimțite, într-un fel, și ale noastre, pentru că fac parte din tezaurul inestimabil al omenirii. Dar românii au fost și rămân la fel de bucuroși când au putut și pot da lumii întruchipările cele mai înalte ale gândului și sensibilității lor: ritmurile neîntrecute ale dansurilor și cântecelor lor populare; sculpturile măiestre ale lui Brâncuși și muzica de neconfundat a lui George Enescu; îndrăzneala gândului de zbor a lui Traian Vuia, Aurel Vlaicu, Henri Coandă și culorile neasemuite ale lui Luchian, Andreescu, ori Grigorescu. În fața popoarelor lumii, fruntea noastră rămâne mereu demnă pentru că, înnobilându-ne cu gândul și simțirea frumoasă a omenirii, oferim, la rândul nostru, simțirea și gândul nostru ales”. ■ Din *Meridiene* reținem: □ *Paris (Franța) – Acasă la Panait Istrati*: „Ne-a sosit la redacție numărul 15 al publicației «Cahiers des amis de Panait Istrati», editată în Franța de asociația «Prietenii lui Panait Istrati», care a fost creată în anul 1969, de Edouard Raydon din dorința de a stimula interesul pentru opera marelui scriitor român. Din sumarul bogat, care cuprinde, între altele, o detaliată cronologie a vieții și posterității lui Panait Istrati, alcătuită de Alexandru Talex, texte ale scriitorului semnificative pentru opțiunile lui umanitare, două pagini dense în care Joseph Kessel, cel ce a prezidat până la moartea sa, survenită recent, Comitetul de onoare al asociației «Prietenii lui Panait Istrati» explică motivele atașamentului său față de Istrati și de opera lui etc., am ales și reproducem parțial rândurile scrise de directorul publicației, Marcel Mermoz, la înapoierea sa din România (a se vedea și interviul cu Marcel Mermoz publicat în numărul nostru din 1 august)”. □ *Knokke – Heist (Belgia) – Poeziia Copiilor din România*: „Cu prilejul celei de-a 13-a Bienale internaționale de poezie care s-a ținut în zilele de 30 august – 1 septembrie la Knokke-Heis (Belgia), scriitorul român Mihail Steriade a editat un frumos caiet cuprinzând poezii și desene ale copiilor din România”. ■ Dan Grigorescu scrie despre *Arta recitării*, despre volumul *Reîntâlniri cu France și Shaw* de Silvian Iosifescu, Editura Eminescu: „Volumul lui Silvian Iosifescu e, neîndoielnic, una dintre contribuțiile esențiale ale teoriei literare românești contemporane la elucidarea unor probleme importante. Autorul dă răspuns unor întrebări pe care și le pun, în mod obișnuit, cititorii operei literare. Răspunsuri logice, lucide, formulate limpede. Din care se desprinde o capacitate remarcabilă a teoretizării. Dar și o știință de a dialoga firesc, fără emfază, cu cititorii săi”. □ Revista dedică pagina de învățământ: *Universitatea din Cluj Napoca prezentată de rectorul său prof. univ. dr. Ion Vlad*. ■ Dan Medeanu publică reportajul *Un pod peste Dunăre*. ■ În secțiunea *Antologie literară* citim *Lumină de toamnă...* de Tudor Arghezi și poezia *Mi-e dor* de Șt. O. Iosif. ■ Apare anunțul *Concursul de poezie al Editurii Albatros*: „Juriul concursului de debut (Poezie) al Editurii Albatros, pe anul 1979, alcătuit din Mircea Sântimbreanu, directorul editurii – președinte, Ion Acsan, Constanța Buzea, Șt. Aug. Doinaș, Domnica Filimon, Gabriela Negreanu și Laurențiu Ulici, a acordat următoarele premii: Aurel

Pantea: *Casa cu retori*; Liviu Ion Stoiciu: *La fanion*; Matei Vișniec: *La noapte va ninge*. Totodată au fost selecționați (pentru a doua oară) în vederea publicării cu cicluri de poezii în Caietul pe 1979 un număr de debutanți semnalati de curând de revistele literare”. ■ Ion Murgeanu scrie despre *Poemele lui Ion Gheorghe în Biblioteca pentru toți*: „Cu o selecție strictă (prea severă, s-a spus) din întreaga sa operă poetică (autorul a tipărit până în prezent douăsprezece cărți de versuri) se prezintă Ion Gheorghe în *Proba logოსului*. Titlul acestei ultime cărți este semnificativ. Inițiativa editurii Minerva de a pune la dispoziția celor mai buni poeți ai noștri, fără discriminări de vârstă în fond, populara Bibliotecă pentru toți (comparabilă-n plan european cu colecția de carte franceză *le livre de poche*) este pe cât de salutară pe-atât de semnificativă și ea. [...] *Proba logოსului* confirmă valențele de poet reprezentativ ale acestuia dar ea (cartea aceasta) vrea să-nsemne pentru autorul ei (totodată pentru noi toți), și mai mult: o porțiță prin care specificul nostru național își arată fața spre universalitate”. ■ În secțiunea *Omagiu Emilia Șt. Milicescu* scrie despre *Personalitatea Cellei Delavrancea*: „Cella Delavrancea este rezultanta uimitoare a talentului de pianistă, moștenit de la mama sa, Marya (Lupașcu) Delavrancea, și a vocației scrisului, de la părintele său, Barbu Delavrancea, a cărui operă cuprinde scrieri din toată gama speciilor în proză, de la violentul pamflet politic până la poem și drama istorică. [...] În prezent, la masa de scris, Cella pregătește un nou volum, săpându-și cu lumină efigia în istoria literelor românești”. ■ În *O parabolă a condiției umane* Doru Mielcescu scrie despre piesa lui Horia Lovinescu, *Jocul vieții și al morții în deșertul de cenușă*: „Este o parabolă a condiției umane, care-și conservă până la iminentul sfârșit instinctele, dar și aspirațiile profunde spre perpetuare, oricât ar încerca Abel să le reprime, și, în egală măsură, o parabolă a Timpului”. □ Gheorghe Istrate publică reportajul *Reghin – orașul viorilor*.

2 noiembrie

● [„Scânteia tineretului”, nr. 9468] Prima pagină anunță vizita oficială de prietenie în România a lui Iosip Broz Tito. ■ Ion Chiric evidențiază *Șarjele record al tinerilor oțelari gălățeni*. ■ Sub genericul *Gândul și fapta tinerilor către Congresul partidului, Congresul întregii națiuni*, Corneliu Ostahie scrie despre cea de-a III-a ediție a Concursului cântecului politic pentru tineret și studenți, care a debutat la 31 octombrie, în Studioul Radioteleviziunii române. Semnatarul remarcă armonia dintre muzică și text: „Versurile lui Nichita Stănescu (*Noi*, muzica și interpretarea Grup folk «Cetatea»), ale lui Nicolae Labiș (*Blestem*, muzica și interpretarea Cului Lăpușeanu), ale Anei Blandiana (*Doi-na*, muzica și interpretarea Grup folk «Cetatea»), ale Violetei Zamfirescu (*Ochii eroilor, ochii victoriei*, muzica și interpretarea Nicu Alifantis) au confirmat încă o dată ideea că adevărata substanță a ceea ce numim *cântec politic* rezidă în calitatea artistică a ansamblului din care este constituit – text și muzi-

că – în forța de penetrație a ideilor pe care le pune în circulație”. ■ Ediția inaugurală a Zilelor teatrului de amatori de la Mediaș este prezentată de Miruna Ionescu, care notează că „multe dintre spectacole au fost puse în scenă de regi-zori, actori de prestigiu, ca Dina Cocea, Mihai Dimiu, Constantin Codrescu, Karlheinz Maurer, Gelu Colceag”.

● [„Contemporanul”, nr. 44] În acest număr apar versuri de Virgil Teodorescu. ■ Cu ocazia *Consfăturii pe țară* organizate de Consiliul Culturii și Educației Socialiste, C.C. al U.G.S.R. și C.C. al U.T.C., revista publică o serie de opinii ale intelectualilor despre universitățile cultural-științifice. Printre aceștia se numără și Edgar Papu, care descrie, sub titlul *Studiul marilor valori umaniste*, activitățile secției de literatură română și universală a Universității București: „Urmărind repertoriul nostru de teme, se poate constata că secția de literatură română și universală și-a „primenit” an de an conținutul tematic. Secția s-a mai completat, totodată, și cu un studio de poezie, precum și cu o serie de vizite ale scriitorilor și poeților noștri, în vederea unor demonstrații edificatoare în fața cursanților”. ■ Radu Cârnecki îi ia un interviu lui Iulian Antonescu, intitulat *Spirit revoluționar în valorificarea patrimoniului cultural național*, care abordează problematica muzeografiei și a rolului pe care aceasta îl îndeplinește în făurirea noii lumi socialiste. ■ Revista organizează o dezbatere sub titlul *Libertatea artistului – răspundere politică asumată*, la care participă compozitoarea Liana Alexandra, prof. univ. dr. Ludwig Grünberg, pictorul Ion Sălișteanu, scriitorul Dinu Săraru, criticul de teatru Valentin Silvestru și regizorul Alexa Visarion. În cadrul dezbaterii Dinu Săraru vorbește despre imperativul implicării politice: „Fundamental pentru artistul, pentru creatorul contemporan, este să facă politică – și cu atât mai mult într-o societate ca a noastră, socialistă, o societate declarat politică. A face politică, atunci când ai optat pentru o cauză, pentru un principiu, înseamnă a îndrăzni în numele acelei cauze, a te bate pentru izbânda ei în cele mai inspirate modalități”. ■ În articolul *Aurel Baranga sub zodia perenității*, Valeriu Râpeanu își exprimă, după reprezentarea piesei *Opinia publică* (regia Dan Alecsandrescu) în cadrul simpozionului de la Târgu Mureș dedicat dramaturgului, convingerea că opera acestuia va dăinui peste veacuri: „Spectacolul Teatrului Național din Târgu Mureș cu *Opinia publică* a fost mai mult decât o reușită artistică. El constituie prima demonstrație a perenității comediilor lui Aurel Baranga”. ■ Laurențiu Ulici semnează o dublă cronică a volumelor *Misivă între anotimpuri* (C.R., 1978) de Anghel Mora, și *Fiița concretă* (C.R., 1979) de Ion Stanciu. În cazul celui dintâi, criticul apreciază îndeosebi caracterul reflexiv al poemelor și lirismul lor dens, fără a neglija totuși imperfecțiunile scriiturii: „De o construcție simfonică, alternând imprevizibil accentele patetice cu legănarea moale a privirii pe deasupra lucrurilor, poemele lui Anghel Mora suportă ca pe o fatalitate compania dicțiunii calofile, deopotrivă cu prețiozitățile și afectările de frazare, respectiv de ton.

Remarcabile rămân însă puterea reflexivă și lirismul profund”. În privința lui Ion Stanciu, acesta și-ar fi limpezit stilul haotic din cărțile anterioare, compunând în *Ființa concretă* versuri puternice și pline de vitalitate: „De data asta poetul s-a mai disciplinat, fără a renunța la nimic din ceea ce îi era substanțial. Poemele de acum sunt pline de forță, au poate mai puțină candoare dar și o consistență lirică mai serioasă. O impresionantă stare de germinație cuprinde toată făptura poetului, activitatea senzitivă sporește impactul cu lumea din jur, cu viața privită dintr-o apropiere ce îngăduie mărirea, ca prin lupa, a detaliilor altminteri invizibile [...]”. □ Valentin Ciucă subliniază în *Artă a imaginarului* caracterul interșanjabil al realității și fantasticului în prozele scurte reunite de Val Gheorghiu în volumul *Viața în teleferic* (Junimea, 1979): „Pornind deseori de la situații recognoscibile în planul realității imediate și de aceea poate banale, invențiile epice evoluează mai întotdeauna spre o zonă de sugestie unde raporturile antinomice concret-abstract, real-imaginar devin interșanjabile”. Acesta îl apropie totodată pe prozator de Mircea Eliade și Ernesto Sábato. ■ În rubrica sa de carte străină, Dan Grigorescu se oprește asupra romanului *Valea Lunii* (Junimea, 1979) de Jack London, tradus în limba română de Gabriela Gheorghiu.

• [„Cronica”, nr. 44] Numărul conține versuri de Emilian Marcu, Emil Nicolae, Mariana Codruț, Lucian Vasiliu, Nichita Danilov, Ștefan Mitroi, Corneliu Ostahie-Cosmin, Odisseas Elytis (trad. Ioanid Romanescu și Andreas Rados). ■ În articolul *Meditații sadoveniene*, Const. Ciopraga subliniază faptul că Mihail Sadoveanu, spre deosebire de Caragiale, practică o scriitură atașantă, empatică față de amărăciunea mediilor pe care le descrie, conturează și sondează: „...tristețea târgurilor sadoveniene, precum eroicul romanelor lui istorice, e un mod de participare. Mișcat, sentimentalul Sadoveanu trece de la exaltarea eroică la stilul rarefiat, stagnant, al mediilor provinciale în care agonizează suflete în derivă; perspectiva accelerată, cu reacții repezi, lasă loc alteria rallentata, convenabilă stereotipiei, desfășurărilor încetinitoare. Frapantă în orizontul recluzionar al târgului e senzația rotirii în cerc, traducând, la Bacovia ca și la protagoniștii lui Sadoveanu, relații sleite, mecanice, cvasi-identice”. ■ Cu ocazia apropiatului Congres al XII-lea, Ioan Căpreanu semnează pe prima pagină textul *Sentimentul patriei*. ■ Nicolae Turtureanu consideră că obiectul poemelor lui Horia Zilieru din *Oglinda de ceață* (C.R., 1979) este însăși poezia: „În *Oglinda de ceață*, substanța este cuvântul. Din acest punct de vedere, cartea de față nu are obiect sau, altfel spus, obiectul ei e poezia. Horia Zilieru nu mai urmărește relații între noțiuni, ci «relații între cuvinte»”. ■ În amplul articol *Textul ca spectacol*, Ioan Holban analizează proza lui George Bălăiță, care propune, în viziunea sa, o cunoaștere fenomenologică și spectaculară a lumii: „Proza lui George Bălăiță [...] propune, în esență, o nouă modalitate de cunoaștere a realității obiective. Astfel, atât manifestarea personajului în discurs, cât și demersul constituie o viziune de esență fenomenologică asu-

pra lumii care afirmă primatul subiectivității...”; „Lumea ca spectacol și Textul ca reprezentare dramatică sunt reperele esențiale ale perspectivei asupra Lumii și a sinelui pe care o are personajul și naratorul prozei lui George Bălăiță; în spațiul circumscris de aceste elemente se precizează efortul cognitiv sub semnul căruia evoluează textul narativ”. ■ Sorin Pârvu decelează principalele caracteristici ale protagonistului în proza lui Vasile Voiculescu, în articolul *Despre eroul comportamentist*. ■ În *Spațiu și istorie în romanele lui Al. Ivasiuc*, Gabriel Mardare constată incompatibilitatea dintre proza lui Al. Ivasiuc și spațiul familial, ca ansamblu ce absoarbe drama individuală: „Anti-camera (sau vestibulul) sunt parte componentă a unei case, iar aceasta din urmă este în limbajul comun sinonimă cu familia. Romanul istoric a ales nu o dată drama familiei ca sistem care înglobează drama individului. [...] «Atomizarea» familiei Dunca în narațiunile lui Ivasiuc este relevantă pentru incompatibilitatea dintre optica romancierului și structurile tradiționale ale romanului sociologic. Alături de alte caracteristici ale construcției epice, ea confirmă ipoteza de lucru formulată de noi și anume că prozatorul nu s-a orientat după o tipologie de tip balzacian, preferând crearea de simboluri ale unor anume concepții de viață și poziții ideologice, ale problemelor ce-l obsedau”. ■ În *Odisseas Elytis și universul său poetic*, Andreas Rados prezintă opera scriitorului grec care a câștigat premiul Nobel în 1979. ■ S. P. Abordează romanul *Darul lui Humboldt* (Univers, 1979), de Saul Bellow, în rubrica de carte străină. ■ Al. Călinescu publică sub titlul *Comparatismul și cercetarea interdisciplinară*, o dare de seamă asupra celui de-al IX-lea Congres mondial al comparatiștilor, organizat la Innsbruck.

● [„Săptămâna culturală a capitalei”, nr. 465] Constantin Sorescu se află pe prima pagină a numărului, revenit cu precizări în privința scriitorului activist, în condițiile în care asocierea lui G. Călinescu cu această calitate ar fi stârnit și nemulțumiri. Autorul își întărește și argumentează opinia conform căreia numai scriitorul mare, scriitorul cu operă poate fi cu adevărat activist al partidului comunist, pentru că numai oastfel de operă poate schimba conștiințe. Din seria scriitorilor de asemenea anvergură, Sorescu îi enumeră pe Nicolae Bălcescu, Eminescu, Nicolae Iorga, Nichita Stănescu, Ioan Alexandru, Adrian Păunescu, Fănuș Neagu, Ion Lăncrăjan. ■ *Istoria polemică...* se oprește asupra limbajului operei lui Caragiale, iar cu acest prilej Eugen Barbu face un inventar de replici memorabile ale personajelor. ■ Emil Manu se oprește, pentru *Cronica literară*, la volumul de poezie *Oglinda de ceață* semnat de Horia Zilieru. ■ Ion Dodu Bălan scrie despre volumul de poezie socială, militantă și patriotică *35 de poeme sub scut* (Eminescu, 1979). ■ Ion Lotreanu continuă să analizeze mimetismele criticii, iar Dan Mutașcu revalorifică *Isarlik-ul* citind personajul Nastratin Hoge prin mitul pelerinului. ■ T. Vadim semnează o recenzie a volumului monografic *Vasile Alecsandri*, de Emil Ghițulescu. Perspectiva monografică este aceea a unei „tandre

obiectivități”: „Este interesant de urmărit cum tânărul autor își conduce piroga analitică printre curenții, stâncile și turbilloanele unui caz atât de dificil cum este cel al lui Alecsandri, încercând epuizarea subiectului, tratarea fiecărei probleme sub specia exhaustivului [...]”. ■ Dan Ciachir întâmpină descurajator volumul de debut al lui Traian T. Coșovei, *Ninsoarea electrică*, (C.R., 1979): „Observ că o oarecare speranță își pune critica în tânărul poet Traian T. Coșovei, care, după un precedent revuistic debutează în volum la «Cartea Românească». Pe socoteala sa se și prefigurează o polemică între N. Manolescu și L. Ulici, deși disputa respectivă e mai degrabă formală și avocățască. Traian T. Coșovei practică o poezie americană cu sechele de suprarealism, cu ieșiri la rampă de imagistică violentă; un fel de anti-orfism computerizat pe care l-am remarcat deunăzi la Mircea Dinescu și la Denisa Comănescu. Lucrurile nu sunt deloc noi, o asemenea poezie mirosind a op și pop-art, amintind picturile de colaj și sculpturile care aglutinau deșeurile [...]”. Regăsind atmosfera poezilor *beat* sau a suprarealismului bretonian în poemele asupra cărora se oprește, Dan Ciachir concluzionează categoric: „Pentru critici, poemele lui Traian T. Coșovei pot însemna diversitate în lirica de azi, din partea bătrânilor suprarealiști de la Unu și Urmuz are asigurată o lacrimă de recunoștință, însă producțiile sale rămân o supă reîncălzită la muzeul literaturii”. ■ Un debut în critică, intitulat *Secvențe critice* de Ecaterina Țărâlungă, semnaleză Hristu Cândroveanu. Acesta menționează punctul de vedere marxist care stă la baza abordării fenomenului literar-cultural în această lucrare.

3 noiembrie

- [„România liberă”, nr. 10892] Sub îndemnul lui Nicolae Ceaușescu „Să modelăm nu numai oțelul, ci și omul!”, Virgil Teodorescu scrie un text despre legăturile dintre poezie și morală și despre dezvoltarea unei societăți bazată pe realizări ale științei și tehnicii aflată într-o relație de reciprocitate cu evoluția discursului poetic. Textul întâmpină astfel Congresul al XII-lea al Partidului Comunist Român. „Punându-și cuvântul și alchimia artistică în slujba înaltelor idealuri ale socialismului și comunismului, în slujba revoluției, a înfloririi patriei, a faptei cutezătoare și mărețe, creatorii noștri de frumos cinstesc cel de-al XII-lea Congres ca pe un eveniment de o deosebită importanță în viața națiunii.”

- [„Scânteia”, nr. 11569] Număr dedicat vizitei lui Iosip Broz Tito în România. ■ În *Patria, marele izvor al creației*, Ioan Adam consideră că tânără generație a anilor ‘70 se remarcă prin lirica de țară, lirica politică: „Se poate vorbi în legătură cu această generație tânără de vocația poeziei de țară, de un civism ardent, cu atât mai convingător cu cât rămâne statornic pe teritoriile artei. Cum este firesc, tinerii au adus un suflu nou în poezia patriotică. Optând pentru poezia politică, reprezentanții «noului val» aduc argumentul sincerității

(convertite însă într-o stare estetică, nu pur și simplu morală). Suspicioși adesea în fața cuvântului ornat, a cărui forță de a detona în conștiințe este limitată, ei cultivă frecvent un lirism auster, epurat de tropi inutili”.

● [„**Scânteia tineretului**”, nr. 9469] Un *Moment de majoră semnificație în cronica tradiționalelor legături de prietenie și colaborare româno-iugoslave, menit să dea un nou impuls relațiilor dintre Partidul Comunist Român și Uniunea Comuniștilor din Iugoslavia, dintre popoarele noastre, în interesul reciproc, al cauzei generale a socialismului și păcii în lume*, „acoperă” prima pagină, care prezintă *Vizita oficială de prietenie a tovarășului Iosip Broz Tito în țara noastră*.

● [Luceafărul, nr. 44] La *Jurnal de poet*, Ioan Alexandru scrie despre Vasko Popa. După câteva note biografice, autorul articolului trasează câteva date definitorii ale liricii sale, dintre care cea mai importantă este simțul istoriei propriului popor: „Poezie modernă, dar încărcată de istorie, poezie care ridică istoria întru universalitate, ridică localul în spirit. Poate că așa trebuie să arate fiece carte de poezie adevărată, să fie însoțită de istoria poporului din care face parte”. ■ Andrei Brezianu publică a doua parte din articolul *Poarta neștiută*, o analiză comparativă între *Ochi de urs*, de Mihai Sadoveanu și *Ursul*, de W. Faulkner. ■ Voicu Bugariu scrie despre volumul *Jurnal de lectură* (1978), de C. Stănescu, lucrare aparte, crede comentatorul, prin „virtutea criticului de a se înfățișa în mod constant egal cu sine însuși, departe de simulările emfatiche de erudiție, străin de piruetele principiilor și ale stilului, pe care ultimele lecturi și modificări ale mitologiei literare autohtone le determină în textele unor confrăți mai slabi de înger”. Una dintre reușitele criticului, ridicată chiar la rang de metodă în viziunea lui Voicu Bugariu este reinterpretarea lui Mihail Sadoveanu, Nicolae Iorga și Marin Preda în contextul realismului socialist. Este evidențiat articolul despre *Imposibila întoarcere*, de Marin Preda, unde criticul atrage atenția asupra conținutului moralist al scrierii, spre deosebire de alte intervenții critice care s-au concentrat numai asupra stilului. În ce-l privește pe Nicolae Iorga, criticul face o analiză asupra statutului intelectualului în trecut versus acestuia în prezent. ■ Pentru *Biografia cărților noastre*, Nicolae Dragoș îl interviuează pe D.R. Popescu. Conversația are două părți, la distanță de un an între ele, prima axată pe probleme de teorie literară, cea de-a doua pe evenimentele biobibliografice ale scriitorului survenite între cele două părți ale interviului. Un aspect important corespunzând primei părți este criza în care se află proza scurtă, în condițiile în care prozatorii buni trec la roman. Pe filiera Natalie Sarraute, se discută despre disoluția personajului. Punând în locul disoluției personajului fațetele lui multiple, sau cu eul auctorial, D. R. Popescu este de părere că „uzurpând personajul, am îngusta fantastic acest fluviu care este romanul. În fiecare volum, «eu», un singur personaj, autorul... Realitatea de azi infirmă acest pesimism. Fluviile își decid singure albiile. ■ La rubrica *Ce scrie, ce gândește*

tânărul scriitor, Dan Mucenic îl angajează în dialog pe Dan Horia Mazilu. Întrebat, cu referire la *Cronicarii munteni*, cum a descifrat lucrările vechi, istoricul literar răspunde că s-a pliat pe elemente ale barocului cultural: „Am cercetat descendența manuscrisă a textelor și previziunea mi-a fost confirmată: copiii practicau un barochism ce plutea în aer, pe care l-au respirat, copiile în descendența lui Greceanu, de pildă, sunt pline de digresiuni, de paranteze, totul este o îndelungă divagație, până la completa disoluție a sensurilor”. Problema paternității operelor, a numărului mic de nume de autori este pusă de Dan Horia Mazilu în legătură cu polemica despre sincronie și protocronie. Tot el recomandă multă grijă pentru editarea textului vechi și atrage atenția asupra nevoii de exegeze. Continuă grupajele de texte pentru pagina *Scriitori pe șantierele patriei*. □ Constantin Stan se referă la dificultățile descrierii vieții pe șantier, adevărate dificultăți de reprezentare, mai ales când muncitorii au aproape statutul eroilor necunoscuți, cu mici excepții, când un nume se regăsește scrijelit pe un stâlp de beton. □ Mircea Florin Șandru își descrie experiența de la Barajul Rovinari. □ Lucian Avramescu și Alex Ștefănescu scriu despre șantierul de la Midia □ Dan Mucenic evocă șantierul din Giurgiu, din vremea copilăriei, când în oraș a început construcția primelor blocuri. Autorul își încheie textul printr-o încântată privire de ansamblu: „O țară-șantier – iată cea mai simplă și mai cuprinzătoare definiție ce poate fi dată stării de nesfârșită tinerețe pe care o traversează, încrezători și mândru, un popor cu oameni mereu tineri, harnici și drepți. Un popor care-și vede definit cu claritate viitorul în Directivele Congresului al XII-lea al partidului”. □ Despre șantierul din munții Călimani, al cărui scop este „de a face ca un munte de peste 1900 m înălțime să fie mutat din locul pe care i l-au fixat mișcările tectonice în urmă cu milioane de ani, fiind scoasă astfel la lumină mare bogăție naturală”, relatează Ion Longin Popescu. ■ Ion Lăncrăjan publică fragmente din romanul *Fiul secetei*. □ Poeme de Traian Reu, Darie Novăceanu etc. □ La cronică radio sunt menționate emisiunile dedicate Congresului al XII-lea al P.C.R. ■ La *Cronica literară*, Dan Cristea reține volumul *Legea gravitației*, de Virgil Teodorescu, remarcând că este o rafinare a apropierei de sinele poetic cu instrumente care nu ocolesc nici familiaritatea, umorul, ironia. ■ Nicolae Ciobanu semnaleză, pentru *Cartea de debut*, un volum de critică ce urmează o metodă tradițională de cercetare – *De la Demon la Luceafăr*, de Elena Loghinovski (Univers, 1979). Dintre capitolele lucrării, riguros organizată, comentatorul îl reține ca fiind substanțial pe cel dedicat demonului la Lermontov, în vreme ce capitolul despre motivul demonic la Eminescu prilejuiește conexiuni – conform lui D. Popovici – pe tema trăsăturilor titanice care se regăsesc la „eroul” eminescian, respectiv la Lermontov. ■ La *Viața cărților*, Sultana Craia se oprește asupra volumului de proză scurtă semnat de Dan Mutașcu, *Ipoteca și alte povestiri* (C.R., 1979): „Proza lui Dan Mutașcu pendulează între realismul impersonal [...] și insolitul cultivat pentru

echivocul său [...]. Registrul din urmă implică o subtilă combinație de melancolie și ironie, de neliniște și farsă, de lirism și mistificare”. ■ La secțiunea de critică, Mihai Coman aduce în atenție un volum de studii despre folclor semnat de Harry Brauner, *Să auzi iarba cum crește* (Ed. Eminescu, 1979) în care autorul pune problema viabilității folclorului în lumea contemporană și a felului în care se poate interveni în evoluția lui. Aceste aspecte subsumează la rândul problematica „circuitului dintre valoarea autohtonă arhaică – instituțiile de păstrare a ei – instituțiile de difuzare a ei – mediul rural contemporan”. La *Cultura românească în lume* este anunțată traducerea a trei volume de poezie românească (Marin Sorescu, Cezar Baltag, Nichita Stănescu) care urmează să fie publicate în Statele Unite de către Ioana Deligiorgis la Corycian Press.

4 noiembrie

● [„Scânteia”, nr. 11570] Număr dedicat vizitei lui Iosip Broz Tito, președintele Iugoslaviei, în România. ■ Cuprinde versuri de Viorel Cosma. ■ În *Lumina cărții și educația comunistă*, Silviu Achim face un bilanț al titlurilor publicate în perioada 1976-1978: 3.240, într-un tiraj de 58.633.000 exemplare, în limba română și în limbile minorităților etnice. ■ Emil Vasilescu se oprește asupra liricii muncitorilor din Timișoara în articolul *Dragostea de patrie, cultul muncii și al demnității umane – temele esențiale în poezia muncitorilor timișoreni*. Este vorba, mai precis, despre creațiile lui Octavian Gătăianțu, strungar, Ion Deatcu, muncitor la Întreprinderea de ciorapi „Timișoara”, Corina Victoria Șein, contabil, Wilhelm Weiss, turnător-formator.

6 noiembrie

● [„România liberă”, nr. 10894] Ion Drăgănoiu consemnează o convorbire cu Mircea Sântimbreanu, directorul Editurii Albatros. Acesta detaliază aparițiile pregătite în cinstea celui de-al XII-lea Congres, în special cărți ale oamenilor muncii, dar mai ales literatură pentru tineret. La acest capitol se menționează debutul lui Stelian Zamora, Nicolae Cristache, romanul *Salvatorul*, de Mihai Tatulici, iar pentru literatura de informare, directorul evidențiază colecția *Lyceum* din seria *Sinteze*. De asemenea, pentru viitor, este luată în calcul și critica literară.

● [„Scânteia”, nr. 11571] Număr dedicat sfârșitului vizitei președintelui Iugoslaviei, Iosip Broz Tito, în România. ■ Redacția semnalează apariția la Atena a unui nou volum din seria *Nicolae Ceaușescu – România și lumea contemporană* (Editura Politică).

● [„Scânteia tineretului”, nr. 9471] Prima pagină găzduiește un poem de Lucian Avramescu (*Privind spre mâine*). ■ Sofia Scorțaru-Păun și Alex. Ștefănescu semnează grupajul *Partidul și tineretul*, suprintitulat *O permanență a orizontului și a devenirii vârstei noastre tinere: codul normelor de muncă și*

viață comunistă. Deasupra materialelor, adunate sub genericul *Gândul și fapta tinerilor către Congresul partidului, Congresul întregii națiuni*, tronează un citat din Nicolae Ceaușescu: „Întreaga activitate de educare și formare a conștiinței socialiste trebuie să ducă la crearea unui nou umanism, care pune pe primul plan omul și, totodată, îmbină interesele particulare cu cele ale întregii societăți, asigură bunăstarea și fericirea fiecăruia, odată cu a întregului popor. Prin aceasta, omul se va ridica pe o treaptă superioară de cunoaștere, va putea participa cu adevărat conștient la activitatea poporului de făurire a propriului său viitor liber”.

7 noiembrie

● [**„Scânteia”, nr. 11572**] În *Suntem datori să apărăm și să îmbogățim omenia omului și a societății noastre*, Constantin Chiriță comentează directivele Congresului al XII-lea. Acesta evidențiază necesitatea trecerii de la culturalizarea la intelectualizarea muncitorului și, implicit la creșterea numărului de cititori și la întărirea statutului de cititor: „Pentru eficiență, pentru calitate, pentru număr, pentru coexistență demnă, economică și socială, îi este necesar fiecăruia un plus, un plus de pregătire, de gândire, de știință, aș îndrăzni să spun: este necesar un nou pas, acela de la culturalizare la intelectualizare. [...] Iată, am putea spune, unul dintre primele rezultate, unul dintre primele sensuri ale interdependenței dintre economie și cultură, unul dintre obiectivele-program ale Congresului al XII-lea: sporirea numărului de cititori și în același timp consolidarea calității de cititor”.

● [**„Scânteia tineretului”, nr. 9472**] Titus Vâjeu „înaltă”, în pagina întâi, *Stindardele partinității*. ■ Vasile Căbulea semnează cronică spectacolului *Țară nouă, cântec tânăr*, de la Vaslui, „prima manifestare în cadrul stagiunii de toamnă a «Serbărilor Scânteii tineretului»”. ■ *Aniversarea mării revoluții socialiste din octombrie* este „izolată” în pagina a cincea.

● [**„Viața studentescă”, nr. 36**] Solomon Marcus publică, la *Ecuatii*, partea secundă din *Adevărul ca paradox*. ■ *Un salut prietenesc „Scânteii tinerețului”* este adresat, la împlinirea a 35 de ani de existență a ziarului, în numele colectivului redacțional de la „Viața studentescă” și „Amfiteatru”. □ Alte urări marchează 30 de la apariția revistei „Știință și tehnică”. ■ Este anunțată o nouă ședință a cenaclului *Amfiteatru*, care va avea loc pe 8 noiembrie. Vor citi poezie Doru Mareș, Mariana Marin și Bogdan Ghiu, studenți la Facultatea de limbă și literatură română din București, iar criticul Laurențiu Ulici va fi invitatul de onoare al serii. ■ Sub genericul *Chipul țării prefigurată de documentele Congresului al XII-lea al P.C.R. în cugetul și inima Universității românești*, Aura Matei-Săvulescu alcătuiește grupajul „dialogic” *Cu fața spre viitor*, în care universitari bucureșteni discută despre proiectele de documente ale evenimentului politic din toamnă. □ Ziarista stă de vorbă și cu Adriana Stoichițoiu, asistentă la Facultatea de limbă și literatură română și președinta

Consiliului U.A.S.C., care declară: „Indiferent de sectorul de referință, aceste *Documente* se circumscriu aceluiași concept, promovarea valorilor umanismului socialist în întreaga noastră viață, asigurarea unui progres științifico-tehnic și a unui înalt nivel de conștiință care să ducă la formarea omului nou. Or, pentru ca acest umanism socialist să-și găsească o reală și fericită acoperire în toate domeniile de activitate economico-socială, este necesar să se regândească și modul în care putem noi, asociația studenților comuniști din școala superioară românească să educăm patriotic, moral, civic viitorii specialiști” (*Munca de la om la om și diferențele ei specifice*). ■ *Terase de apă*, volumul de versuri cu care debutează Augustin Iza (pseudonimul lui Augustin Marchiș), este semnalat de Dinu Flămând. Cronicarul amintește că, în urmă cu un deceniu, autorul, pe atunci student la Institutul de Arte Plastice, obținuse unul dintre premiile pentru poezie ale revistei „Amfiteatru”: „Curios la Augustin Iza, pentru a începe astfel, este faptul că, deși originar din Maramureș, poezia lui nu arată să aparțină cu bătoșenie acelei «tradiții ardelenе» și «miturilor» ardelenе și agrare vehiculate de mulți poeți tineri în ultimul deceniu. Dimpotrivă, Augustin Iza pare mai degrabă înclinat spre asociația ludică de imagini, dintr-un cosmos vegetal, ce-i drept, spre versul liber, care își asumă cu dezinvoltură elemente disparate, metafore ample de o anumită imprevizibilitate, într-un discurs degrevat de complexe”. ■ M.N. Rusu „aduce” *La lumina zilei* – piesa „subterană” scrisă de Vasile Mureșan în colaborare cu Dumitru Dem. Ionașcu și montată de regizorul Florin Fătulescu pe scena Teatrului de Stat „Valea Jiului” din Petroșani. „Buni cunoscători ai vieții minerilor din Valea Jiului”, cei doi autori „reconstituie convingător [...] episoadele care se petrec în galeriile minei, în locuințele minerilor sau în biroul directorului”. ■ Doar două *Sintagme* „aprind” acest număr. Notele sunt, însă, substanțiale: „Este pe cale să devină foarte interesantă posteritatea protocronismului. După ce o echipă de cercetători a dovedit că nu prea există forme și semnificații literare pe care să nu le fi anticipat câte un cronicar de-al nostru, iată, tot în «Luceafărul», vine Marian Popa cu o nouă idee: literatura occidentală de azi nu mai poate oferi nici un ajutor sufletului nostru iubitor de sincronisme pentru că ea nu mai are nici un ascendent asupra noastră. Ba, zice el, Heinrich Böll sau Saul Bellow n-au mai mult talent decât Paul Georgescu sau Sorin Titel”. □ „Iorgu Iordan îl ceartă în *România literară* pe Constantin Noica pentru că s-ar lăsa furat de «magia cuvintelor». Preopozitia «întru», construcțiile verbale cu a fi, «n-a fost să fie», «era să fie», «va fi fiind» nu spun nimic, după părerea reputatului lingvist, despre ceea ce vrea Noica să demonstreze, adică existența unui sentiment românesc al ființei. Ele n-ar fi decât produsul logic al evoluției limbii noastre, fără nici o semnificație filosofică. Iorgu Iordan ignoră în chip surprinzător relația limbă-gândire, dacă nu și una mai profundă între limbă și ontologie. Dar dincolo de această mai complicată problemă ce rămâne oricum deschisă, notăm încă o manifestare a unei ciudate mentalități care transformă un domeniu

de cercetare sau al vieții literare într-o mică moșie. După Al. Piru, cunoscut admirator al moșiei Călinescu, după Șerban Cioculescu, stăpân absolut peste bibliografia și subsoluri literare, după Iorgu Iordan care, iată, devine un paznic al lingvisticii, se lasă ghicit, în același ultim număr al *României literare*, un mic conflict între Nicolae Manolescu și Laurențiu Ulici pentru adjudecarea moșiei debutanților.” ■ Ion Cristoiu publică impresii gazetărești de călătorie de la Iaroslav (U.R.S.S.): *Un fapt în care se răsfrânge un oraș întreg*. ■ La *Colegii noștri de amfiteatre*, Petru Alexe invită un congolez, student la Galați (*Copiii mei învață în limba română*). □ În pagina de sport lipsesc „minutele” lui Ioan Buduca.

8 noiembrie

• [„Scânteia”, nr. 11573] În *O mare realizare a politicii culturale a partidului. Valorificarea moștenirii literare*, Pompiliu Marcea subliniază importanța recuperării reperelor literare ale trecutului: „...trecutul cultural, în ceea ce are veritabil, înaintat și umanist, se constituie într-un sprijin puternic al progresului. Căci „urcați pe umerii lor zdraveni, cum zicea, cred, Iorga, să ne înălțăm prezentul și să scrutăm viitorul”. În acest sens, partidul nostru nu poate avea despre tradiție o viziune muzeistică, prin urmare statică, ci una dinamică, funcțională. [...] Îndemnul permanent al secretarului general al partidului de a prelua din trecut tot ceea ce este valoros, rostit cu atâtea prilejuri, a fost un stimulent pentru toți cei care lucrează în edituri, în universități, în institute de cercetare, în presa literară”.

• [„Scânteia tineretului”, nr. 9473] Ion Lilă „depune”, pe prima pagină, versurile *Congresul partidului*. ■ Sub genericul *Patria – metaforă tutelară a muncii și creației noastre*, regizorul Constantin Vaeni invocă *Datoria de a fi implicat în destinul eroului contemporan*, mărturisind că nu va ocoli o asemenea cauză: „Există în programul meu de lucru un film despre crearea Partidului Comunist Român, și libertatea mea de a face un asemenea subiect este, trebuie să o recunosc cu emoție, prilejul de a putea să răspund acestei înalte îndatoriri”. ■ În textul *Un spectacol-dezbatere și o dezbatere despre un spectacol*, Victor Atanasiu prezintă o tradiție a Teatrului Mic: discuții, conduse chiar de directorul instituției, prozatorul Dinu Săraru, pe marginea unui titlu din repertoriu. Miercuri, a fost rândul piesei *Se ridică ceața...* de Fl. N. Năstase, montate de regizorul Silviu Purcărete și subintitulate „reportaj dramatic”, o lucrare „foarte meritorie prin problematică, mai puțin meritorie prin tratarea ei, oarecum schematică, ilustrativistă”. Cronicarul consideră că dezbaterea a fost „mai interesantă decât lucrarea dramatică”, Dinu Săraru dirijând discuțiile „cu pricepere, inteligență, prezență de spirit, vervă chiar”.

• [„Flacăra”, nr. 45] Șerban Cioculescu prezintă volumul de poezii al lui Nicolae Dragoș, *Îngândurat ca pietrele munților*, afirmând că lirica autorului „își asumă cu hotărâre dreptul ei la limpezime și luminozitate, la audiență și

adeziune publică”. □ Pompiliu Marcea analizează succint poeziile cuprinse în cartea lui Valeriu Armeanu, *Neguțătorii de triluri*, conchizând că autorul „este, neîndoielnic, unul dintre cei mai talentați exponenți ai poeziei tinere”.

● [„Orizont” nr. 45] Marian Odangiu se înscrie într-o dezbatere de actualitate cu articolul de pe prima pagină, *Din nou despre literatură și contemporaneitate*, și consideră, ca trăsături revelatorii pentru direcția evoluției literaturii, prezența unei *literaturi de informație* „în care noțiunile tradiționale de gen și specie literară sunt considerabil relativizate [...] în care ficțiunea nu mai are un rol fundamental în structurarea operei, obiectivarea și autenticitatea devenind instrumente esențiale de acțiune”, proliferarea unor specii derivate din genul publicistic (reportajul, memorialul de călătorie), democratizarea formelor literaturii mai ales în privința romanului istoric (expansiunea documentului autentic), re-literaturizarea reportajului, epistolei și jurnalului intim: „Epistolele lui Octavian Paler, Ștefan Bănulescu ori Mircea Ciobanu se înscriu numai formal în tiparele «speciei»; ele pot funcționa la fel de bine ca eseuri, nuvele ori micro-romane. Memorialele de călătorie semnate de Ana Blandiana, Paul Anghel, Romulus Rusan ori A.E. Baconsky transcend limitele tradiționale fiind greu de abordat prin prisma normelor pe care aspectul lor formal le evocă. «Jurnalele» lui Aurel Gurghianu, Mihai Sin, Eugen Simion etc se aliniază într-o ordine similară. Firește, numele invocate până aici nu epuizează fenomenul pe care vrem să-l semnalăm, dar, cel puțin, îl validează.” ■ Căutând o tipologie a romanului politic, Marcel Pop-Corniș distinge următoarele categorii, în articolul intitulat *Romanul politic – forme și etape: romanul justițiar* (Al. Ivasiuc, Marin Preda, Augustin Buzura, Virgil Duda, Titus Popovici), romanul ideologic și romanul puterii (Marin Preda – *Marele singuratic*, Platon Pardău – *Ore de dimineață*, Romulus Guga – *Viața postmortem*, Dinu Săraru – *Clipa*); parabola politică sau romanul mitic-politic (*Princepele* lui Eugen Barbu, *Lunga călătorie a prizonierului* de Sorin Titel, romanele lui D. R. Popescu, George Bălăiță, Platon Pardău, Paul Eugen Banciu); romanul polemic, parodic (Nicolae Breban, George Bălăiță, Eugen Uricaru, Laurențiu Cerneț). ■ Vorbind despre chinurile scrisului și ale stilului flaubertian, Livius Ciocârlie arată cum scrisul lui Flaubert pornește dintr-o nevoie fizică, nu dintr-o dorință intelectuală, cum muncește 18 ore zilnic, dar sperie randamentul minim al timpului de muncă, devreme ce „lui îi trebuie cinci zile pentru o pagină, două zile pentru un rând, câteva ore pentru un cuvânt” (articolul *O întregă jumătate de pagină*). ■ Colțul de poezie este dedicat „tinerilor poeți sârbi din România”, Ivo Muncean, Jiva Popovici, Dușan Petrovici etc. ■ Periodic se realizează o scurtă dare de seamă a întâlnirilor din cadrul Cenaclului Asociației scriitorilor și al revistei Orizont, în numărul de față, anunțându-se că „Iosif Costinaș a citit proza scurtă. Criticul Livius Ciocârlie a prezentat un pertinent referat. Au luat cuvântul Antoaneta C. Iordache, Ion Scorobete, Lucian Alexiu, Marcel Tolcea, George Șerban, Mircea Șerbănescu (care a condus și lucrările ședinței).

Ședința de marți, 13 noiembrie, va fi dedicată marelui eveniment al țării – Congresul al XII-lea al partidului – prin o dezbatere pe tema «Literatura și spiritul revoluționar» – referat Marian Odangiu.”

● **[„România literară”, nr. 45]** Articolul de fond asumat redacțional propune o lectură a *Cărții noastre*: „Deschidem o carte cu capitole distincte dar care, la un loc, alcătuiesc un tot, cartea noastră, astăzi, de căpătâi. În ea se descifrează visul străbunilor, se reflectă prezentul propriei noastre munci, al propriilor noastre trăiri, dar, mai presus, ea este o carte a viitorului, o carte vizionară. Pentru a ne descrie înaintarea României spre progres, spre un progres multilateral, spre o viață avansată, spre ceea ce numim viață comunistă. O carte-document, cartea Directivelor celui de-al XII-lea Congres al Partidului Comunist Român, Directive care vor sta la baza nu numai a viitorului cincinal, ci și a viitoarelor decenii, razele sale atingând cu lumina lor începutul mileniului al treilea”. □ Trei texte cu accente politice sunt grupate împreună: *Datoria noastră* (Dinu Săraru), *Mutații profunde* (Dumitru Bălăeț) și *Puterea omeniei* (Csíky Gábor). □ Sub egida *Scriitorii și țara*, sunt găzduite câteva însemnări reportericești: *Victorie la Tismana* (Mihai Pelin), *Un spațiu spiritual – Siria* (Dan Mucenic și Constantin Stan) și *Reportaj despre memorie* (Mihai Stoian). ■ Din *Viața literară* aflăm că: „La primele trei întâlniri din această toamnă ale «Cenaclului de luni» au citit: Traian T. Coșovei, Alexandru Mușina, Dan Goanță, Sorin Oane, Mariana Marin, Bogdan Ghiu, Domnița Petri, Dan Ștefan Mera (poezie), Dina Hrenciuc și Doru Mareș (proză). La următoarea întâlnire, care va avea loc luni, 12 noiembrie, ora 20:30, la Casa studenților, studenții bucureșteni vor avea ca oaspeți pe colegii lor de la revista «Echinox» din Cluj-Napoca”. ■ Prin eseu *Vocația romanului politic*, Ion Bălu merge, din punct de vedere analitic, pe urmele romanelor lui D.R. Popescu. ■ Mirela Roznoveanu scrie despre *Epic și social* în proza lui Titus Popovici. ■ Pornind de la *Mateiu I. Caragiale – un personaj, dosar al existenței*, studiu aparținând lui Al. Oprea, Șerban Cioculescu se întreabă, la *Breviar*, dacă autorul *Crailor de Curtea Veche* este realmente *Un „personaj”*?: „Alexandru Oprea a văzut în Mateiu un «personaj» interesant, poate mai interesant decât însăși opera lui. Nu suntem de această părere, cum nu credem că Mateiu ar fi fost un dolorist, care-și savura eșecurile. Nu, ca orice om normal, își gusta reușitele, iar neizbânzile (ca asalturile la favorurile doamnei L.B.) mortificându-l, ca pe oricare dintre muritori”. ■ Dumitru Micu schițează, în *Poezia pământului natal*, un portret spiritual al scriitorului Ion Brad, la aniversară, deși mărturisește că amintirile pe care le împart nu sunt puține și ar fi putut contura, la fel de bine, un portret „sentimental”: „Venindu-i rândul și lui Ion Brad să primească omagii de ziua nașterii – care în acest an marchează o jumătate de secol de existență – și asociindu-mă, cum se cuvine, ca fost coleg de facultate și camarad de visuri literare juvenile, celor ce i le aduc, e oare cazul, de vreme ce nu sunt (zice-se) critic, să dau curs stării lirice de rigoare în asemenea circumstanțe?

Nu! Nu voi derula amintiri din studenția noastră clujeană, nu voi evoca scene din căminul «Józsa Béla», nu o voi portretiza pe Margit néni, gazda noastră de pe strada Șincai, nu voi reconstitui momente de la cenaclul filialei Uniunii Scriitorilor (întemeiat de Ioanichie Olteanu), la care veneau Miron Radu Paraschivescu, Baconsky, Felea, Rău, Gurghianu, Andrițoiu, nu voi etala situații din timpul înfrigeratei noastre colaborări la «Lupta Ardealului», nici secvențe ale întâlnirilor noastre cu Emil Isac. Am să încerc, în schimb, să relev cititorului (sau să-i redeștept în conștiință) figura spiritului lui Ion Brad, schițând drumul creației sale”. ■ Eugen Simion remarcă *Doi poeți*: pe Miron Georgescu (*Mamagruia*) și pe Silvia Chițimia (*Circuitul viselor în natură*). ■ Pe aceeași pagină, poate în semn de împăcare, se desfășoară atât cronică lui Nicolae Manolescu dedicată volumului de critică al Mioarei Apolzan, *Casa ficțiunii*, cât și recenzie a lui Laurențiu Ulici despre cartea lui Lascăr Dinulescu, *Însemnările unui medic*. ■ Într-un eseu despre proza sadoveniană, Constantin Ciopraga plasează opera lui Sadoveanu *Între Carpați și Orient*. ■ Valeriu Cristea deslușește *Efortul exegezei* argheziene întreprins de Nicolae Balotă în monografia *Opera lui Tudor Arghezi*: „Impresionantă carte dedică Nicolae Balotă operei lui Tudor Arghezi! De o indiscutabilă erudiție, concepută și scrisă modern, consecventă și personală ca punct de vedere și coerentă – în ansamblu – ca demonstrație, presupunând o capacitate de răbdare și o cantitate de muncă demne de tot respectul, masivă, densă, *unitară*. Citind-o, ai senzația că autorul a compus-o printr-o adâncire neîntreruptă în materia ei, fără să-și dezlipească o singură dată privirea de manuscris, de la prima pagină la ultima lui filă – și sunt peste 500 de pagini tipărite. Ne aflăm în fața efortului maxim de până acum al exegezei argheziene”. ■ Victor Ernest Mașek anunță inaugurarea, la Muzeul Literaturii Române, a „*Pinacotecii scriitorilor*”. ■ În cadrul rubricii de *Istorie literară*, prof. Vasile Oltean semnează articolul *Anton Pann – instantanee brașovene*. ■ La *Meridiane*, Alexandru Duțu discută despre *Scrisori și ilustrate*, din perspectivă antropologică. ■ La *Revista revistelor*, se derulează câteva rânduri consacrate numărului 8-9/1979 al *Vieții Românești*. □ Versuri de: Nicolae Dan Frunteletă, Valeri M. Silvan, Petre Ghelmez. □ Constantin Olariu traduce un poem de Garai Gábor. □ Geo Bogza scrie despre *Maci de octombrie*. □ O tabletă, *An nou*, semnată de Ana Blandiana. ■ Numărul se încheie cu *Popasurile intime* ale lui Haralamb Zincă în Taganrog.

• [„*Tribuna*”, nr. 45] Prima pagină găzduiește un studiu al lui Aurel Negucioiu: *Știința înaintată, tehnologia avansată, calitatea nouă și eficiența ridicată – parametrii definiției ai cincinalului 1981-1985*. ■ Tot aici, Ștefan Pascu scrie despre *Învățământ și educație*. ■ Cele mai multe pagini sunt consacrate unor *Tineri scriitori afirmați între Congresul al XI-lea și Congresul al XII-lea al P.C.R.* □ Liviu Petrescu propune *O retrospectivă a criticii literare* în arealul clujean. Sunt amintite studii de sinteză și monografiile semnate de Mircea Muthu, Doina Curticăpeanu, Aurel Sasu, Mircea Vaida, Petru Poantă,

Ioana Em. Petrescu, Mircea Popa, Ion Pop, Marian Papahagi, Ion Vartic. Nu sunt ignorați nici autorii care s-au afirmat deocamdată doar în paginile revistelor literare: „Tabloul nostru retrospectiv nu ar fi nici complet, și nici fidel, dacă nu am consemna și manifestările publicistice ale unor tineri extrem de dotați, aflați încă înaintea debutului editorial, autori studenți, care, prin încercările lor critice, au întreținut un climat neîntrerupt de superioară intelectualitate: Ștefan Borbély, Gh. Perian, Ion Pecie, Petronela Pantiș, Ion Moldovan, Virgil Podoabă, Augustin Pop, Ion Simuț, Mihai Moț etc.”. □ O altă privire panoramică întreprinde Petru Poantă în articolul intitulat *După cinci ani*, care scrutează poezia clujeană, pledând însă pentru condiția de scriitori a autorilor avuți în vedere: „Comun rămâne pentru toți profesionalismul: ei nu mai sunt doar poeți, ci *scriitori*. Și nu e acesta un simplu joc de cuvinte”. Criticul aduce multilateralitatea în sprijinul ideii: „Nicolae Prelipeanu este un prozator interesant, un comentator incisiv al fenomenului literar și remarcabil publicist. Ion Cocora, un imagist prodigios, se dovedește în utlimul timp unul dintre cei mai viguroși și avizați cunoscători ai dramaturgiei autohtone, după cum Horea Bădescu, Adrian Popescu și Aurel Șorobetea sunt esești reductibili, Vasile Igna, apoi poetul care cred că va produce mari surprize pentru critici grăbiți în clasamente, scrie o proză de o surprinzătoare varietate a registrelor, temeinice articole literare și cronici plastice. De asemenea, un excelent comentator al fenomenului plastic este Ion Noja, poet de resurse adânci, intransigent până la un fel de inhibiție, care îl onorează”. De asemenea, Petru Poantă discută și despre structura poeziei lui Horea Bădescu, Adrian Popescu, Doina Cetea, Nicolae Prelipeanu, Vasile Igna, Mariana Bojan, Petru Romoșan sau Virgil Mihai, identificând tendințe, direcții, orizonturi. □ Z. Constantin analizează volumul *La marginea geometriei* de Mircea Muthu, „cel mai valoros specialist tânăr în problemele Balcanismului literar românesc și al literaturii sud-est-europene (obsesia modelului Heladei vechi și a Meridionalismului)”. □ *Realizări și deschideri* evidențiază Marosi Péter cercetând viața literară maghiară clujeană. □ Constantin Cubleşan „aliniază” *Tineri prozatori clujeni*, considerând că „orașul poezilor de odinioară” a devenit „în egală măsură al criticilor, dramaturgilor și nu mai puțin al prozatorilor, care, prin afirmarea unei întregi pleiade de valori autentice au impus în plan național o adevărată școală epică clujeană”. Criticul consacră mici comentarii „identitare” prozei lui Eugen Uricaru, Grigore Zanc, Vasile Sălăjan, Radu Mareș, Constantin Zărnescu, Marcel Constantin Runcanu, Valeriu Varvari, Mircea Ghițulescu, Radu Țuculescu, Maria Baciuc, Nicolae Vereș, Ștefan Damian, Cornel Cotuțiu. ■ *Romanul condiției umane*, volumul lui Liviu Petrescu, este supus atenției de Ion Pecie, care consideră că autorul „nu mai este de mult copilul teribil cu impresionante lecturi”, ci „și-a învins lecturile, s-a desprins de ele, formându-și o perspectivă superioară asupra literaturii”. Recentul studiu relevă „maturitatea criticului și a mijloacelor sale de investigație”, Liviu Petrescu fiind „ferm

orientat către esența lucrurilor și preocupat de gânditori de mare prestigiu, care-i înlesnesc accesul spre vârfurile prozei literaturii universale”. Cronicarul apreciază că vocația criticului clujean „este, în primul rând, aceea de a cerceta capodopera; aceasta este și prima lecție pe care o dă cartea sa. Studiul lui Liviu Petrescu își alege, dintr-un superb orgoliu, tema condiției umane, întrucât călătoria și expediția în spirit ale criticului urmează traseul mării literaturi moderne: Tolstói, Dostoievski, Kafka, Melville, Joyce, Proust, Hamsun, Thomas Mann, Malraux, Camus”. ■ Constantin Hârlav „culege”, din poezia lui Aurel Șorobetea, *Sentimentul duratei*, observând, între altele: „E remarcabil simțul limbii și capacitatea rară a poetului de a utiliza livrescul, vocabula extrasă din cărți uitate”. ■ Publică proze Tudor Dumitru Sava, Constantin Zărnescu, M.C. Runcanu, Vasile Sălăjan, Ștefan Damian și Radu Țuculescu. ■ Cu versuri sunt prezenți Adrian Popescu, Horia Bădescu, Mariana Bojan, Doina Cetea, Virgil Mihai, Marcel Mureșanu, Cornel Udrea, iar Bazil Gruia traduce câteva poeme de Lászlóffy Csaba. ■ La *Cronica ideilor*, Andrei Marga discută despre *Cunoaștere și interes*. ■ Al. Căprariu scrie *Mai pe șleau* la cronică sportivă. ■ *Debuturi și promisiuni* aduce Mircea Ghițulescu în cronică de teatru. Criticul dramatic remarcă apropierea de scenă a unor scriitori clujeni care se fixaseră în alte genuri. Acest fenomen ar fi influențat de atenția și sprijinul de care se bucură teatrul în spațiul cultural clujean: „Este recunoscut, de pildă, în toată țara faptul că *Tribuna* este printre puținele reviste care publică teatru, există, chiar dacă într-o stare de organizare incoerentă, un cenaclu de dramaturgie și faptul însuși că noi ne întâlnim astăzi în acest cadru pentru a face bilanțul dramaturgiei originale clujene în ultimii cinci ani este dovada unei preocupări speciale pentru soarta literaturii dramatice. Fără îndoială, prezența în cadrul Asociației clujene a scriitorilor a unor importanți scriitori români de teatru, mă gândesc la D.R. Popescu, Vasile Rebreanu și alții, a avut și ea efecte stimulatoare asupra fenomenului pe care l-a subliniat în introducere și anume trecerea unor poeți sau prozatori către dramaturgie”. Cronicarul se oprește, apoi, la „botezul” scenei prin care au trecut câțiva scriitori: „Un debut remarcabil, mijlocit de Naționalul clujean, aparține poetului Alexandru Căprariu, cu *Gloanțe sub cerul nostru*”; „Un debut foarte concludent ne-a oferit Constantin Cubleșan cu *Provincialii*, jucată simultan la Cluj-Napoca și la Sibiu și urmată, la un scurt interval, de piesa *Recurs la Judecata de apoi*, la Teatrul de Stat din Arad”. Sunt avuți în vedere și Fl. Năstase, cu piesa *Se ridică ceața*, Viorel Căcoveanu („incisiv, preluând parcă ceva din insurgența civică a lui D.R. Popescu”), cu *Sentință pentru martori* („piesă de dezbatere asupra unor culpe de actualitate”), Dan Rebreanu, cu *Cocoșul de tablă*, Teohar Mihadaș (care dezvoltă „o calmă atracție pentru teatru, poate și cu niște efecte nostalgice”), Teodor Tanco (care „nu scrie teatru de inspirație istorică pentru a căuta cu tot dinadinsul corespondențe în actualitate, ci pentru a descoperi în istorie elemente de continuitate”), Vasile Sălăjan, cu piesa *Despre deosebirea dintre deznă-*

dejde și victorie („o meditație liberă asupra istoriei [...] scrisă cu o mare forță de improvizare”, cronicarul mărturisind că această creație l-a făcut să regrete că „tânărul prozator nu investește mai mult timp în literatura dramatică”), Virgil Nistor cu *Canarul* („o frumoasă piesă despre libertate, susținută de un suflu poetic de bună calitate”, care, de asemenea, îl îndeamnă pe cronicar să regrete că autorul nu se dedică mai mult teatrului). Mai sunt amintite piese de Leonida Neamțu și Eugen Uricaru, „autori care, îndemnându-se unul pe celălalt, au scris o piesă despre independență (*Operațiunea Opanez*) surprinzătoare prin clasicismul intrigii, prin echilibrul de ansamblu al compoziției”, Radu Țuculescu, Ion Șeitan, Mircea Vaida, Mircea Oprea sau regizorul Mihai Măniuțiu, „un scriitor de teatru foarte dotat”. ■ La despărțirea de Vasile Pop Silaghi, Nicolae Prelipceanu publică un necrolog. ■ Ștefan Bitan traduce câteva poeme de Serghei Kozlov (*Din lirica sovietică*). ■ Despre *Graham Greene la 75 de ani* scrie Sever Trifu, traversând întreaga operă a prozatorului britanic.

9 noiembrie

• [**„Scânteia tineretului”, nr. 9474**] La împlinirea a 30 de ani de la înțemeierea revistei „Pentru patrie” – editată de Ministerul de Interne – este adresat, sub semnătura „Scânteia tineretului”, un *Salut colegial*.

• [**„Contemporanul”, nr. 45**] Sunt publicate poeme de M.N. Florian și Valeriu Bucuroiu. ■ Redacția semnaleză apariția volumului *România și lumea contemporană*, de Nicolae Ceaușescu, la Atena. ■ Continuă dezbaterea din numărul anterior, *Libertatea artistului – răspundere politică asumată*, la care participă compozitoarea Liana Alexandra, prof. univ. dr. Ludwig Grünberg, pictorul Ion Sălișteanu, scriitorul Dinu Săraru, criticul de teatru Valentin Silvestru și regizorul Alexa Visarion. Conform lui Dinu Săraru, un creator nu poate fi străin de istoria pe care o trăiește: „Să nu se supere nimeni, dar România de azi nu poate fi descrisă din curtea Casei scriitorilor de pe Calea Victoriei! Politica românească actuală presupune curtea întregii țări și politica întregii țări. Un creator autentic va face neapărat politică la nivelul istoriei și numai astfel își va justifica libertatea de creație. Repet, există o excepțională libertate de creație în România de azi, nu ni se cere decât să fim oameni politici la nivelul acestei mari libertăți”. ■ Victor Atanasiu apreciază structurarea tematică a antologiei *Ora întrebărilor* (Minerva, 1979) de Ion Brad: „În cartea pe care o discut (pornindu-se de la o logică mai adâncă decât cea dictată de cronologie și apariții editoriale), materialul e grupat pe cicluri destul de precis delimitate tematic unul de celălalt. Procedeu îl găsesc foarte indicat și iată de ce: pe de o parte se văd mai bine direcțiile poeziei lui Ion Brad, permanențele universului său liric, pe de altă parte, vârstele poeziei se văd mai limpede, cum urmează una alteia, cum se înlănțuie, cum se presupun [...]”. Recenzentul sesizează totuși și prezența unor poeme inferioare valoric, pe care însă o consideră justificată: „...criteriul estetic, deși suveran în întocmirea culegerii, nu a fost și

exclusiv. Poetul a lăsat în *Ora întrebărilor* și versuri pe care, sunt convins, nu mai mizează astăzi artistic. Ele sunt totuși reprezentative pentru un timp al poeziei române în general și al poeziei sale în speță și înfățișarea măcar a unor eșantioane e cu totul justificată”. □ Nicolae Balotă subliniază importanța acordată de Sütő András funcției vindecătoare a limbajului în *Lăsați cuvintele să vină la mine* (Kriterion, 1979): „Sol, limba, oameni trăind într-o colectivitate, apartenența la o comunitate lingvistică, raportarea la alte comunități, iată doar câțiva din multiplii factori în joc în procesul acestei duble deveniri a omului prin cuvânt, a cuvântului prin om. Cuvintele au, în această perspectivă, virtuți taumaturgice. Limba are o forță binefăcătoare, forme tainic-germinative ale existenței și funcționalității sale”. ■ În rubrica de carte străină, Dan Grigorescu explorează volumul de versuri *Herazii negri* (Univers, 1979), de Cesar Vallejo, tradus în limba română de Mihai Cantuniari.

● [„Cronica”, nr. 45] Semnează versuri Emilian Marcu, Ion Iancu Lefter, Vasile Mihăescu, George Damian, Cezar Stegaru, Evghenii Evtușenko și Rimma Kazakova (trad. Silviu Rusu). ■ Cu ocazia celui de-al XII-lea Congres al C.C. al P.C.R., sunt publicate pe prima pagină articolele *Expresia și năzuințele întregii națiuni* (semnat de redacție) și *Industrializarea socialistă – verigă hotărâtoare a edificării noii orânduiri* (prof. univ. dr. Petre Mălcomeț). ■ Liviu Leonte analizează volumul *Cultură și istorie* (Editura Militară, 1979), de Valeriu Râpeanu: „În acest peisaj diversificat, critica lui Valeriu Râpeanu tinde către o racordare cât mai cuprinzătoare a operei sau a scriitorului la context. Un context social, istoric, politic, dar și unul estetic, situându-se, așadar, într-o interdependență fără de cunoașterea căreia orice interpretare nu poate fi decât parțială. Operația se îndreaptă atât spre mari personalități literare, și nu numai literare, cât și spre valorile literare ale contemporaneității, literatura dramatică mai ales”. ■ Al. Iacobescu semnaleză apariția lucrării lui Al. Tănase, *Artă și ideologie* (Junimea, 1979). ■ Gh. S. Ștefănescu aduce la cunoștința publicului, în *Sadoveanu inedit*, o serie de scrisori necunoscute semnate de scriitor.

● [„Săptămâna culturală a capitalei”, nr. 466] Editorialul, semnat de Corneliu Vadim Tudor, se referă la cel mai important eveniment politic al anului: al XII-lea Congres al Partidului Comunist Român. Articolul este dublat de cel al lui Nicolae Gârceag. ■ Eugen Barbu continuă inventarul de replici memorabile din opera lui Caragiale. ■ *Cronica literară* găzduiește o recenzie la *Salonul olandez*, de Vasile Nicolescu, semnată de Emil Manu. ■ Este semnalată apariția cărții *Mateiu I. Caragiale. Dosar al existenței. Un personaj*, rezultat al eforturilor unui grup de cercetători și profesori coordonați de Al. Oprea. Volumul conținând un lot important de documente inedite este considerat o carte-eveniment. ■ Ion Lotreanu recenzează volumul de poezie *Ora întrebărilor*, de Ion Brad.

10 noiembrie

● [„**Scânteia tineretului**”, nr. 9475] Pe prima pagină, două poeme festiviste: *Legământul cu patria* de Dumitru Ion Dincă și *Efigie* de Ștefan Dumitrescu. ■ Tot aici, Ion Dodu Bălan scrie, sub genericul *Patria – metaforă tutelară a muncii și creației noastre*, despre *Vocația umanistă a literaturii și artei noastre, argument al forței sale educative*: „Parcurgând literatura română de azi, meditănd la finalitatea ei socială, la mărețele perspective deschise artei de documentele celui de-al XII-lea Congres al P.C.R., vedem cu claritate că umanismul socialist încorporează în sine măreția ideii de om, valorile muncii și ale creației umane, promovează înțelegerea între oameni și între popoare, respectul pentru rațiuni și respinge orice formă de obscurantism, de prejudecată religioasă, naționalistă ori rasială”. ■ Este anunțată ca „Surpriza anului” apariția, peste câteva zile, a Almanahului „Scânteia tineretului”. ■ Alexandru Iancu publică, în grupajul *Azi*, un micro-interviu cu actorul Geo Costiniu („Înainte de a juca teatru, joacă-te de-a teatrul”). ■ În pagina de actualitate externă, la rubrica *Tineretul țărilor socialiste*, sunt așezate *Însemnări din R.P. Polonă* de Natalia Cantemir și Nicolae Mareș (*Universitatea din Lublin – vârsta maturității*).

● [„**Luceafărul**”, nr. 45] Editorialul semnaleză evenimente care au loc în pregătirea Congresului al XII-lea, așa cum este Conferința Organizației Municipale de Partid București beneficiind de participarea lui Nicolae Ceaușescu a cărui cuvântare conține un apel „de a se uni eforturile tuturor organizațiilor de partid, ale organismelor de educație și cultură pentru a obține o îmbunătățire radicală și rapidă a întregii munci politico-educative”. ■ Pop Simion răspunde programelor directivă printr-un articol pe ton pamfletar la adresa propriei bresle, aceea a scriitorilor, reproșând că nu se manifestă un spirit autocritic, reclamând „criza de răspundere care se vedește în varii ipostaze la Uniune, la reviste, în edituri, fenomenul de degradare a criteriului valoric în aprecierea muncitorului cu cuvântul, a operei acestuia și, ca o consecință a acestora, slăbirea sentimentului de colegialitate [...]. Cred că trebuie să luăm foarte în serios acele voci și acele conștiințe de scriitor care cer stăruitor să nu risipim [...] nici un dram din adevărul și forța potențială a instituției ce ni s-a dat: libertatea de expresie, ilustrată exemplar de înalta încredere cu care ne-a învrednicit recent secretarul general al partidului nostru, tovarășul Nicolae Ceaușescu, prin abolirea cenzurii și instaurarea liber asumatei noastre răspunderi de scriitori comuniști și scriitori patrioți”. ■ Continuă grupajul de articole care vizează retrospectiva literară. □ Sultana Craia alege să scrie despre poezia lui Dumitru Popescu, în special despre volumul *Rază de cobalt* (1979). Comentatoarea consideră că poetul este în continuare în linia „combatanților”, rămânând la datorie în agora: „Poezia lui Dumitru Popescu tinde la o aspră moralizare prin mijlocirea unor simboluri reprezentative. Pâinea și monstrul sunt emblemele forțelor care se înfruntă într-un univers periclitat de

violență, dar care aspiră la pacificare. Condiția morală a poetului va face din cuvântul lui o chirurgie a spiritului, versul său aplicând terapia dură a «razei de cobalt». În numele lucidității necesare, rostirea poetică devine agresivă, cuvântul operând ca un scalpel, imaginea fiind convertită în ecorșeu. Poeticul se confundă atunci cu politicul, ethosul revendicând supremația”. □ Contribuția Doinei Uricariu la retrospectivă se oprește la romanul *Orgolii*, de Augustin Buzura: „În *Orgolii* asistăm la un asediu al personalității. Acest asediu este pe lângă un proces destructiv prin alteritate [...], un procedeu arhitectonic în proza lui Buzura, prin care se obține sinteza temporală: prezent – trecut și aceea de semnificație: eveniment – sens”. Comentatoarea regăsește în roman nuanțe polemice vizavi de relația om – istorie în care „impasibilitatea istoriei față de om încurajează tocmai subiectivismul, egoismul și absența lui din istorie”, continuând astfel linia problematicii crizei de conștiință prezentă în *Absenții sau Fețele tăcerii*. □ Nicolae Ciobanu adaugă retrospectivei volumul de poezie al lui Gheorghe Pituț, *Stelele fixe*. ■ O altă temă care solicită intervenții scriitoricești este *Literatura de azi – act al conștiinței politice*. □ Gheorghe Pituț vede în scriitor o instituție literară, în sensul în care literatura de valoare estetică poate influența societatea indiferent de tematica pe care o abordează: „Trebuie subliniat că nu tematica poate fi învinovățită de nereușita unei opere, la fel cum nu tematicii îi revine rolul reușitei. Ambiția societății și ambiția scriitorului coincid în aspirația comună de a crea opere literare durabile de mare valoare. Acest lucru este posibil și evident de fiecare dată când opera literară nu se confundă cu altceva, când, evaluând-o, nu suntem obligați să constatăm că ea se reduce la didacticism [...]”. □ Gheorghe Suciuc încearcă să definească noțiunea de actualitate și relația ei cu opera literară. Valoarea estetică este, în viziunea sa, în strânsă legătură cu asimilarea realității înconjurătoare: „Toate operele care și-au dovedit viabilitatea au fost solidare cu timpul lor și au izvorât din cunoașterea nemijlocită a realităților. Cu atât mai valabilă devine o asemenea afirmație pentru artistul epocii socialiste, implicat conștient în procesul de revoluționare al realității, de făurire a noii conștiințe”. □ Pentru Dumitru Bălăeț poezia și revoluția merg mână în mână, iar poetul, ca un alt Ulise trebuie să se lege de catargul „sarcinilor presante, imediate, ale realității sociale în care se află”. □ Platon Pardău răspunde la temă printr-o trecere în revistă a prozei contemporane (Sorin Titel, Ștefan Bănuțescu, Mircea Horia Simionescu, George Bălăiță, Fănuș Neagu) pentru a constata o schimbare de paradigmă în sensul unei „descleștări spre frumos și incitant și spectaculos”, ceea ce înseamnă și renunțarea la problematica „obsedantului deceniu”. ■ Petru Vintilă publică fragmente din romanul *Tineretea unui erou*. De asemenea, se pot citi poeme de Virgil Carianopol. ■ La *Viața cărților*, Artur Silvestri remarcă cel de-al patrulea roman al lui Alice Botez, *Emisfera de dor*. Este vorba despre un roman istoric al cărui acțiune este plasată în Roma, în jurul anului 106, dar a cărui nuanță de modernitate este de o

„rezonanță sufletească actuală”: „Nota psihologică în totul complexă este efectul reveriei adecvate în marginea documentului. În lipsa trăsăturii sufletești moderne, un roman istoric e un fragment de letopiseț arid fără mișcare epică umană superioară”. Pe lângă reușita psihologică, recenzentul remarcă și documentarea ireproșabilă, ca și „puterea pur evocatoare”. □ Marian Popa scrie despre *Jurnal de cărți (II)* de Romul Muntean. Remarcând conturarea unei serii de note de lectură, comentatorul remarcă și interesul autorului pentru opere din literatura străină neîncadrabile într-o schemă prestabilită, în paralel cu interesul pentru literatura română modernă și contemporană. Mai mult, *Jurnalul de cărți* pare să facă trecerea de la scrierile dedicate literaturii la cele dedicate literaturii memorialistice. □ Valentin F. Mihăiescu aduce în discuție cartea de reportaje a lui Iulian Neacșu, *Un bucureștean în trecere prin București* (Eminescu, 1979), în al cărei stil se regăsește stilul de prozator al autorului. „Calitățile acestor compoziții de dimensiuni reduse se află în acuitatea observației, vivacitatea ironică a dialogului, exactitatea definiției” consideră comentatorul apreciind, de asemenea și execuția schițelor morale pe spații reduse. □ Scriind despre *Via Magna*, o culegere de articole aparținând lui Dan Zamfirescu, Mihai Coman formulează raportul autorului față de dilema sincronismului și protocronismului. Mai exact, Dan Zamfirescu remarcă existența unui complex al sincronismului care constă în viziunea asupra culturii române ca fiind decalată față de cea occidentală, complex căruia îi opune argumentul crizei în care se află cultura occidentală; din acest punct de vedere, consideră autorul, cultura română poate servi drept produs al unei societăți înaintate. Mai mult, spațiul românesc a reprezentat un centru de cultură și civilizație medieval al cărui model a proliferat în întreaga Europă de Sud-Est. „Protocronismul lui Dan Zamfirescu nu este orientat spre trecut, nu exaltă cazuri apuse de întâietate culturală. El se deschide spre viitor, propunând modalități de afirmare a culturii române în lumea contemporană. Caracteristica sa de bază nu este atitudinea teoretizantă, ci militantismul afișat ca entuziast și patetic patriotism. Într-un cuvânt, patriotismul pentru care militează Dan Zamfirescu este, în însăși esența sa, un act de vădită afirmare politică”. □ Despre *Romanul condiției umane* de Liviu Petrescu, scrie Paul Dugneanu apreciind folosirea de către critic, cu mare eficiență, a metodei tradiționale de analiză, concentrată pe conținut și în care „particularul este sacrificat universalilor”. „Spirit ordonat, Liviu Petrescu își elaborează un aparat critic coerent, redus la elementele strict necesare care are însă avantajul clarității, al demonstrației convingătoare. Astfel, modelul prozei secolului XX, preocupată de «condiția umană» este unul al circularității implicând etapele constrângere – răzvrătire – reîntoarcere la starea inițială – sau dobândirea unui nou statut (ontologic sau gnoseologic)”. ■ Cu ocazia *Zilelor culturii sovietice*, Uniunea Scriitorilor din R.S.R. adresează, prin președintele ei, o telegramă de felicitare către Uniunea Scriitorilor din U.R.S.S.: „Dragi tovarăși, în numele

Uniunii Scriitorilor din Republica Socialistă România, al tuturor scriitorilor români, vă rugăm să primiți caldele noastre felicitări cu prilejul celei de a șaiszeci și doua aniversări a Marii Revoluții Socialiste din Octombrie. Urăm scriitorilor sovietici noi și însemnate succese în creația lor pusă în slujba măreței opere de construire a comunismului, realizarea de lucrări care să reflecte marile victorii ale poporului sovietic. Fie ca prietenia și colaborarea dintre scriitorii români și sovietici, dintre Uniunile noastre să se dezvolte și să se întărească și în viitor”. □ Redacția scrie despre evenimentele dedicate filmului sovietic cu acest prilej. □ Este anunțat un recital de poezie tânără în cinstea celui de-al XII-lea Congres, la Ateneul tineretului. ■ Sunt felicități, prin telegrame semnate de George Macovescu, scriitorii Ion Brad și Vasile Nicolescu cu ocazia aniversării a 50 de ani, iar Ion Bănuță cu ocazia aniversării a 65 de ani. ■ În anticiparea celui de-al XII-lea Congres au avut loc mai multe evenimente culturale reunite sub titulatura Zilele Muzeului Literaturii Române: la sediul Muzeului a avut loc dezbateră *Tradiții ale presei militante*, în timp ce la uzinele Grivița caravana Muzeului a prezentat expoziția *Eroii daci și ideea de libertate în literatura română*. Edgar Papu și Șerban Cioculescu au lansat un volum important al Bibliotecii Manuscriptum – *Mateiu I. Caragiale – un personaj. Dosarul existenței*. A fost decernat Premiul Perpessicius al revistei „Manuscriptum” pentru cea mai bună ediție critică pe anul 1978, iar câștigător a fost volumul *Dosoftei. Opere*, publicat de Editura Minerva. Ediția *Liviu Rebreanu. Opere.*, apărută la aceeași editură, a obținut diploma de onoare a juriului. Un alt eveniment menționat este *Tradiții maramureșene în spiritualitatea poporului român* la care a colaborat și revista „Tribuna”. ■ La *Cultura românească în lume*, Andrei Roman inițiază un dialog cu Mihai Zamfir, în calitate de lector în Portugalia, despre modalitățile de a face mai cunoscută cultura națională. Mihai Zamfir este destul de optimist, arătând că avem scriitori, pictori și muzicieni care sunt puncte de reper în cultura franceză. În ceea ce privește propagarea culturii române pe plan internațional, profesorul este de părere că e nevoie de o acțiune concertată a tuturor instituțiilor abilitate și care să fie lungă și continuă.

11 noiembrie

• [„Scânteia”, nr. 11576] Conține versuri de Niculae Stoian, dedicate Congresului al XII-lea. ■ Cu prilejul apropiatelor lucrări ale Congresului al XII-lea, Alexandru Balaci definește rolul artistului și scriitorului în societatea autohtonă în articolul *Spiritul civic creator al culturii românești*: „Oamenii de cultură și artă ai României socialiste, însuflețiți de spiritul partinic, de spiritul civic al participării lor la construcția armonică a cetății, la desăvârșirea omului, activează intens pentru libertatea spirituală, pentru luminarea umanistă a zonelor conștiinței individuale și sociale, pentru stabilirea unei ideale concordanțe între etic și estetic”. ■ Nina Cassian semnează textul *Elogiu muncii*.

12 noiembrie

• [„Scânteia tineretului”, nr. 9476] Constantin Stan semnează reportajul *Omagiu către congres*, din care aflăm că, „în dimineața zilei de duminică, gara Băneasa a primit un tren netrecut în nici un orar, în nici un mers al trenurilor. O garnitură specială aducea în București mai mult de 800 de tineri de pe plaiurile gorjene, participanți la acțiunea inițiată de Comitetul județean al U.T.C. «Omagiul tinerilor gorjeni către Congres»”. În „trenul fantomă” s-au aflat o delegație de mineri de la Motru, electricieni de la Sadu și elevi de la Târgu Jiu sau Târgu Cărbunești. ■ Dan Rotaru versifică *Partidul ni-e lumina*. ■ La *Cartea de poezie*, Doru Mielcescu așază *Umbra fluviului*, al treilea volum de versuri al lui N. Grigore Mărășanu, care „se află cu toată forța talentului său la sursele generatoare ale lirismului”. ■ Miruna Ionescu scrie despre *Săptămâna dramaturgiei românești*, eveniment organizat de Teatrul Dramatic din Brașov între 13 și 18 noiembrie, în cinstea Congresului al XII-lea, manifestările urmând să aibă loc „atât la sediul teatrului, cât și în cluburi de întreprindere, case de cultură și școli”.

13 noiembrie

• [„Scânteia”, nr. 11577] Cuprinde un poem de Corneliu Șerban.

• [„Scânteia tineretului”, nr. 9477] În grupajul *Gândul și fapta tinerilor către congresul Partidului, congresul întregii națiuni*, Eugen Uricaru publică textul *Literatura, o cale de descoperire a omului nou*, subintitulat *Creația – spațiu al angajării, al conștiinței revoluționare*: „Literatura pe care o scriem despre marile înfăptuiri ale prezentului pentru a fi cu adevărat ceea ce-și propune, adică o cale bună și dreaptă de descoperire a omului nou, trebuie să privească înainte de toate chiar la oamenii ce se transformă, ce educă și se autoeducă, ea însăși participând astfel la acest complicat și uneori contradictoriu proces”. ■ C. Corniță semnează, în grupajul *Ample manifestări dedicate marelui forum al comuniștilor*, relatarea „*Scriitorii și publicul*”, despre întâlnirea unui grup de redactori și colaboratori ai revistei „Lucefărul” cu membrii Asociației tinerilor artiști „Măiastra” din Baia Mare. Au participat scriitorii Ion Gheorghe, Grigore Hagiu, Pop Simion, Cezar Ivănescu, Ion Iuga, Matei Gavril, Iulian Neacșu și Grete Tartler. ■ Sub genericul *Să discutăm despre tinerețe, educație, răspunderi*, Alex. Ștefănescu așază însemnarea *Examenu zilnic*. ■ Tot Alex. Ștefănescu semnaleză, într-o notă din grupajul *Azi, o Expoziție de afiș politic* organizată de un electrician ploieștean, elev la seral și... artist. □ În aceeași coloană, este anunțată apariția almanahului ziarului de limbă maghiară „Elöre” pe anul 1980.

14 noiembrie

• [„Scânteia”, nr. 11578] Numărul conține versuri de Virgil Carianopol. ■ Corneliu Leu face un elogiu al comunistului în articolul *Printre oameni, pentru oameni*.

• [„Scânteia tineretului”, nr. 9478] Sub genericul *Gândul și fapta tinerilor către congresul partidului, congresul întregii națiuni*, este „orânduit” grupajul *Ample manifestări în întâmpinarea celui de-al XII-lea Congres al P.C.R.* □ Miruna Ionescu scrie despre *Un imn al tinereții la marele Congres*, care a fost „înălțat”, la Sala Palatului, într-un spectacol de poezie, muzică și dans gândit de Corneliu Vadim Tudor. □ La Ateneul tineretului din București s-a desfășurat recitalul de poezie și muzică *Partidului și patriei, omagiu*, iar Viorrel Sâmpetrecan semnează cronică manifestării. Au citit: Mircea Dinescu, Gabriel Chifu, Dinu Flămând, Lucian Avramescu, Adrian Popescu, Liliana Ursu ș.a. Evenimentul a fost „inaugurat” de George Bălăiță și Mircea Iorgulescu. ■ Ion Potopin versifică *Doar clipa comunistă*. ■ Inaugurarea Teatrului Foarte Mic, condus de Dinu Săraru, este prefațată de Ioan Lazăr (*Un teatru al generațiilor tinere, implicat în realitățile țării*). Startul noii instituții se va da cu un recital de muzică și poezie susținut de Nicu Alifantis și cu piesa *O șansă pentru fiecare* de Radu F. Alexandru. Dinu Săraru prezintă rolul noii instituții: „Teatrul Foarte Mic va face politică declarat, direct, abordând un repertoriu care să convingă publicul tânăr, să-l determine să gândească, să opteze matur și să se angajeze conștient în viața de toate zilele a țării”. □ O notă nesemnată înștiințează că Teatrul Foarte Mic găzduiește un simpozion consacrat *Teatrului românesc de azi și de mâine*, eveniment care completează manifestările dedicate celui de-al XII-lea Congres. Vor participa, între alții, dramaturgii Theodor Mănescu și Tudor Popescu, precum și prozatorul Dinu Săraru, directorul și întemeietorul instituției. ■ La *Caligrafii de buzunar*, Ștefan Mitroi publică însemnarea *A zidi – zidire*, în care evocă Iașii. ■ Ion Crânguleanu publică poemul *Patrie și tinerețe continuă*. ■ La *Cronica literară*, Pompiliu Marcea are în vedere volumul de versuri *Îngândurat ca pietrele munților* de Nicolae Dragoș.

• [„Viața studentească”, nr. 37] În cinstea Congresului al XII-lea, revista se „înroșește” tipografic. □ Sub genericul *Congresul al XII-lea al P.C.R., congresul întregii națiuni*, redactorul-șef al revistei, Stelian Moțiu, publică un text al cărui titlu e așezat pe șapte rânduri: *Conferințele organizațiilor județene de partid – hotărâre unanimă de a munci fără preget pentru transpunerea în viață a documentelor celui de-al XII-lea Congres, de a susține realegerea tovarășului Nicolae Ceaușescu în înalta funcție de secretar general al P.C.R.* □ Din grupajul *Congresului al XII-lea al P.C.R., aceste zile studentești de efervescentă creație*, organizat pe centre universitare, aflăm că Secția de Filologie de la Suceava urmează „să-și aducă o importantă contribuție la «Dicționarul toponimic al Moldovei și Bucovinei» (în colaborare cu Institutul de lingvistică, istorie literară și folclor Iași) și la «Dicționarul personajelor prozei Hortensiei Papadat-Bengescu»”. □ Octavian Știreanu scrie despre *O simbolică și emoționantă conjugare la prezent a verbului a construi*. □ Două pagini găzduiesc mai multe însemnări reportericești, „tutelate” de un generic

„supraponderal”: *La Congresul al XII-lea al P.C.R., tribună a conștiinței revoluționare. Raport comunist al universității românești, elocvent bilanț al faptelor de învățatură, muncă și cercetare exemplare ale unor colective studențești din diferite centre universitare ale țării, strălucită expresie a modului în care studențimea răspunde înaltei chemări a tovarășului Nicolae Ceaușescu de a învăța, de a munci, de a cerceta.* □ Mircea Florin Șandru „descinde” publicistic la I.A.U.C. – o veritabilă stație-pilot a integrării. □ *Oameni pentru care nu există „nu se poate”* sunt aduși în prim-plan de Ion Crăciunică. □ *Zece ani universitari într-un oraș secular* se intitulează textul „sibian” al lui Cristian Necheș. □ Ioan Buduca călătorește la Cluj-Napoca pentru a „explora”, cu talent, Facultatea de mecanică, văzută ca *O cetate industrială universitară*. Publicistul are câteva nedumeriri acustico-topografice: „Tocmai aici au construit-o? Nu s-a gândit nimeni la liniștea studenților? Aici sunt fabrici multe, cum pot învăța copiii în gălăgia asta? Știți, Facultatea de mecanică nu este nicidecum asemănătoare Conservatorului, dimpotrivă, este foarte diferită. Însă așa cum studenții de la Conservator au nevoie de liniște și de pian ca să învețe pianul, cei de la Mecanică au nevoie de laboratoare, ateliere și chiar de linii reale de producție pentru a învăța mecanica”. □ *Pentru studenții de la Arhitectură fiecare oraș al României e un examen de diplomă*, titrează Sorin Roșca-Stănescu. ■ Escortat de două citate din Nicolae Ceaușescu, un alt grupaj: *O axiomă a spațiului nostru universitar. Comuniștii – exemple înaintate, mobilizatoare pentru toți cei în mijlocul cărora trăiesc și muncesc.* □ Sorin Roșca-Stănescu scrie despre *Mircea Beuran, un coleg între colegi*, Ion Segărceanu „schitează” *Cinci portrete de zece*, Petre Brașoveanu consideră că *Cea mai frumoasă prietenie e studenția comunistă*, secretarul Comitetului P.C.R. de la Universitatea „Babeș-Bolyai” din Cluj-Napoca „contribuie” cu *Angajare fermă, comunistă*, în timp ce Mircea Florin Șandru invocă *Argumentele experienței* scriind despre secretarul Comitetului de partid din Institutul politehnic „Traian Vuia”. ■ În loc de sport, ultima pagină propune genericul *România în conștiința lumii contemporane.* □ Cristian Necheș invocă *Un mod de a defini starea de veghe în politica internațională: România socialistă.*

15 noiembrie

- [„Scânteia”, nr. 11579] În *Asemenea oameni există la noi pretutindeni*, Nicolae Dragoș realizează o amplă și elogioasă descriere a comunistului. ■ Virgil Teodorescu laudă proiectul de directive al Congresului al XII-lea în *Trăinicia idealurilor revoluționare umaniste*: „Pentru orice om de bună credință e lesne de văzut că proiectul de Directive la cel de-al XII-lea Congres prefigurează un admirabil și grandios program al dezvoltării și înfloririi țării noastre”.

- [„Scânteia tineretului”, nr. 9479] Sub genericul *Creația – spațiu al conștiinței, al angajării revoluționare*, Virgil Cuțitaru publică, în pagina întâi,

însemnarea *Oamenii faptei – cei mai de seamă eroi ai prezentului*: „Sursa creației autentice, a marii creații, nu este alta decât prezentul în care scriitorul, artistul în general există, încărcătura de viață și de sensuri viitoare pe care acesta o cuprinde cu gândul, cu sensibilitatea și – nu mai puțin – cu propria-i faptă. În miezul incandescent al acestui timp, așadar, în nucleul său de împliniri și aspirații, în fruntea luptei pentru mai bine – acolo este locul fiecăruia dintre noi, cei care facem totul pentru a sluji cu cuvintele noastre epoca pe care o trăim, integrându-ne astfel marelui efort constructiv al națiunii”. ■ În pagina a treia, închinată Congresului al XII-lea al P.C.R. (*Gândul și fapta tinerilor către Congresul partidului, Congresul întregii națiuni*), Ion Chiric versifică *Zile de forum*. ■ Aceeași pagină găzduiește grupajul *Imn de slavă patriei, omagiu fierbinte marelui forum al comuniștilor*, dedicat Serbărilor „Scânteii tineretului” de la Galați, pe care l-au alcătuit de Vasile Căbulea și Gheorghe Cucu. Cenaclul ziarului s-a desfășurat în Sala Sporturilor din municipiu, în prezența a 3.000 de spectatori. Manifestarea a cuprins momente de muzică și poezie. Acestea din urmă sunt reflectate astfel: „Secvențe deosebite, de o înaltă vibrație patriotică, au dăruit serii gălățene cunoscutul și apreciatul actor Dinu Ianculescu, de la Teatrul Mic, care a recitat «Partidul, Ceaușescu, România» de Al. Andrițoiu, și «Dar priviți-mă în ochi», de Geo Dumitrescu, și actrița Domnița Mărculescu, de la Teatrul «Ion Vasilescu», care a recitat, cu mult patos, poemul «Gânduri către viitor», de N.D. Frunteletă, ca și poezii Mircea Florin Șandru, Nicolae Dan Frunteletă și Ion Chiric, care au citit din creația proprie”. ■ În pagina a patra, intitulată *Partidul și tineretul*, Ion Crânguleanu publică poemul *Patrie și tinerețe continuă*.

• [„**Flacăra**”, nr. 1275] Adrian Păunescu publică poezia *Țara în casa țării*: „Se strâng în el blândețea și protestul, / Toți obidiții se adună-n el, / Și el e Nicolae Ceaușescu, / Nou dătător de legi și de drapel”.

• [„**Orizont**” nr. 46] Număr impregnat de „întâmpinarea celui de-al XII-lea Congres”. Câteva titluri ale articolelor: *Lupta pentru o nouă calitate, Conștiința socialistă – mandatul nostru pentru congres, Literatura însetată de real* (Mircea Mihăieș), *Gânduri la marele forum al partidului* (Ion Marin Almăjan, directorul editurii Facla). Poezii sub titlul „omagiu patriei, partidului”, semnate de Aurel Turcuș, Draga Mirianici, George Drumur, Lucian Bureriu, Crișu Dascălu, Al. Jebeleanu, Dumitru Udrea, Anavi Adam etc. ■ Tableta lui G. I. Tohăneanu poartă titlul «...dulce Românie», în care face referiri la versurile patriotice ale lui Eminescu.

• [„**România literară**”, nr. 46] Acest număr se așterne *În întâmpinarea Congresului al XII-lea al Partidului Comunist Român*. Putem, astfel, citi următoarele texte prilejuite de apropierea Congresului al XII-lea: *Spre ținta supremă* („România literară”), *Spirit revoluționar* (Virgil Teodorescu), *România – azi, ieri, mâine* (Mihai Stoian), *Marile sensuri* (Dan Tărchilă), *Ritmuri înalte* (Corneliu Leu), *Datorie patriotică* (Alexandru Papilian), *Lumina din Noiembrie*

brie (Horváth Dezideriu), *Un pod este o faptă și este un simbol* (Constanța Buzea), *Întâia credință* (Geo Bogza), *Datori acestui timp* (Florian Grecea), *Spre anii ce vin* (Corneliu Sturzu), *Uniți în cuget și simțiți* (Adolf Armbruster), *Școala și necesarele cărți* (Dan Mucenic), *Proiecte și împliniri* (Ion Pacea), *Moment de sinteză istorică* (Petre Ghelmez), *Forța creatoare a democrației* (Platon Pardău), *Diminețile Sibiului* (Radu Selejan), *Congresul devenirii noastre* (Virgil Mocanu), *Cântecul politic* (Anton Dogaru), *O revoluție a condiției umane* (Al. Tănase), *Prestigiul internațional al României* (Alexandru Balaci), *Nicolae Ceaușescu – mare conducător al unui mare popor* (Nicolae Nicoară), *Prezența valorii românești în lume* (Darie Novăceanu). □ Versurile din acest număr se încadrează, și ele, în tematică. Semnează poezii: Violeta Zamfirescu, Al. Jebeleanu, Florentin Popescu, Radu Cârneci, Ion Brad, Ion Lilă, Ion Mărgineanu, Ivo Muncean (în românește de Dușan Petrovici), Al. Căprariu, Nicolae Arieșescu, Mara Nicoară, Ludmila Ghițescu, Dumitru Bălăeț, Dan Tătaru. □ Din *Viața literară* aflăm, între laureații Concursului interjudețean de poezie patriotică „Panait Cerna”, pe Gellu Dorian, cu premiul al III-lea. □ Ana Blandiana desfășoară, în *Atlasul* său, o însemnare despre *Geografie și istorie*: „realizarea Transfăgărășanului mi s-a părut un basm pe meanderele motorizate ale căruia nu mi-am permis să mă înalț, ca și cum lunecarea ușoară în sus ar fi fost nu numai o infirmare a efortului eroic de odinioară, ci și o încheiere spectaculoasă dar lipsită de eroism a tinereții. Și totuși, a venit o vară în care am trecut, din Transilvania în Țara Românească, pe Transfăgărășan. Mi s-a întâmplat rar, dar atunci cu mare intensitate, să regret că în poezie nu încap amănunțele și concretul. Nu știu să scriu imnuri de laudă geniștilor – soldați și ofițeri, săpători și ingineri, artificieri și betoniști, șoferi de balastiere, asfaltalii –, cânturi înfiorate acestei armate care nu distruge, ci construiește, care nu amenință, ci apără și înalță. Dar cum altfel aș putea exprima emoția pe care am trăit-o înaintând pe panglica aceea de asfalt care cosea prăpastiile una de alta și lega norii cu funde extravagante, cum altfel aș putea să povestesc admirația pe care am simțit-o pentru autorii acelei adevărate opere, alături de care epitetele, oricât de grandilocvente, sună modest și neîndestulător? Din loc în loc, o tăbliță zidită în peretele stâncii amintea detașamentul care învinsese acolo muntele; din loc în loc, norii măturau mirați asfaltul suit sfidător până la ei. Drumurile montane ale adolescenței noastre și eroismul solidar cu crestele de atunci se lăsa înlocuit de o emoție fierbinte și fraternă pentru eroii acelei fapte de vitejie și de frumusețe, întipărită în geografie și în istorie”. ■ La *Breviar*, Șerban Cioculescu analizează *Destinele muncitorești* ale lui Pop Simion, un volum de reportaje și „anchete în mediile șantierelor noastre muncitorești”. ■ Mircea Iorgulescu întocmește o *Retrospectivă literară*, cuprinzând un „cincinal”: 1974-1979. Bilanțul literar nu ocolește bornele politice, dimpotrivă: „Din punctul de vedere al corelației cu literatura, evenimentele politice majore fie generează schimbări profunde ale climatului și, prin aceasta, ale creației înseși, fie continuă cu un

curs fixat, adâncind și intensificând o procesualitate. Astfel, Congresul al IX-lea al Partidului Comunist Român a marcat, în urmă cu cincisprezece ani, intrarea într-o epocă istorică nouă, de mari transformări în toate planurile vieții; proporțiile și ritmul prefacerilor, caracterul lor radical, perseveranța înfăptuirii unor programe dificile și ambițioase de modernizare economică și dezvoltare socială au dus practic la revoluționarea tuturor structurilor. Congresele al X-lea și al XI-lea au contuit momente de afirmare și aprofundare a orientărilor stabilite în 1965; situându-se în aceeași linie, a continuării și adâncirii procesului inaugurat la Congresul al IX-lea, apropiatul nou Congres al Partidului reprezintă deopotrivă un prilej de bilanț și de anticipare realistă a perspectivelor. [...] Începutul deceniului 1970-1980 coincide astfel cu intrarea într-un moment literar nou, a cărui trăsătură de ansamblu este imprimată de un vizibil și susținut efort de menținere, consolidare și aprofundare a importanțelor câștiguri obținute în anii precedenți. Expresia sa cea mai caracteristică o constituie prezența unei foarte active conștiințe critice având ca obiect trecutul apropiat și literatura lui. Fără deosebire de generație și orientare artistică, această conștiință acționează energic și impune, în toate genurile, în proză, în critică și istoria literară, în dramaturgie, în poezie, o atitudine și un ton abia prefigurate înainte. Literaturii festiv convenționale din primele decenii postbelice și mai ales spiritului ei i se opune, deseori polemic, o literatură a adevărilor dramatice, mizând pe valorile autenticității și sincerității, lucidă, curajoasă, angajată și angajantă, având nu numai sensul unei reevaluări dintr-o perspectivă neîngrădită de rigidități dogmatice, ci și pe acela, mai profund, al unei exorcizări. Istoria, mai apropiată sau mai îndepărtată, nu poate fi modificată, evenimentele care o compun sunt ireversibile și nu pot fi nici truate și nici ascunse; îndepărtată de istorie și de realitate prin intermediul reducerii vieții la o suită de scheme deformate și deformante, literatura română redescoperă, după Congresul al IX-lea al Partidului Comunist Român și sub înrâurirea directă a spiritului afirmat cu putere de acum înainte, *Istoria și Realul*". ■ *Doi tineri poeți* sunt aduși în prim-plan de către Laurențiu Ulici, la *Prima verba*: Ion Arcaș (*Spirala magică*) și Florea Burtan (*Flaut pe răni*). ■ Pagina de *Teatru* cuprinde doi invitați speciali: Amza Pellea (cu textul *Opiniile noastre*) și Octavian Cotescu (scriind despre *Cetățeanul artist*).

● **[„Tribuna”, nr. 46]** Se deschide cu un text semnat de Teofil Bălaj, care aduce în prim-plan studiile consacrate peste hotare lui Nicolae Ceaușescu (*Întruparea în cel mai înalt grad a aspirațiilor poporului român*). ■ De asemenea, prima pagină găzduiește poeme patriotice de Teohar Mihadaș și Bazil Gruia. ■ Ion Oarcăsu așază *Proza sub regimul diversității*, panoramând modelele românești ale speciei. Între altele, publicistul observă: „Nu lipsesc însă nici pânzele epice scrise în maniera naratorului clasic atoateștiutor, un fel de substitut pământean al Dumnezeului flaubertian. Idealul balzacian de cuprindere sistematică a vieții sociale pare să nu-și fi epuizat resursele, de vreme ce

romanele celui mai mare și constant prozator actual, Marin Preda, îl aplică realității românești interbelice și postbelice. Parabola istorică (Eugen Barbu, Ștefan Bănuțescu) prinde iarăși viață, la fel ca și fresca socială de factură modernă (ciclul romanesc al lui D.R. Popescu). Romanul poate deveni fapt de limbaj (Fănuș Neagu, Vasile Rebreanu), formă de dezbateră politică și socială corosivă (Ion Lăncrănjan, Francisc Păcurariu) sau «fabulă» a «vociilor» suprapuse (George Bălăiță, Sorin Titel)». ■ Despre *Opera și adevărul vieții* scrie Mircea Vaida, un eseu concentrat, străbătut de „trasee” filosofice, care supune atenției autori de „romane clasice, așa-zise cu «cheie»”, în special Proust, pentru care „cheia e un veritabil secret stilistic. Transpunând în evoluția epică fapte și oameni din jurul său, din societatea pariziană pe care o cunoștea atât de bine, prozatorul nu a recurs însă la simpliste copii ale realității”. Criticul ajunge și la poem, în care „fiecare vers, fiecare metaforă e un comprimat dens de idei lirice” și care „devine o chintesență de valențe grele ale realității”. Exemplificările aduc laolaltă poeți ai „generației pierdute” și „șaizeciști”: „Ion Caraion și Geo Dumitrescu își instituie fiecare teritoriul său de adânc dramatism liric, Ștefan Aug. Doinaș preferă un spațiu sublimat al ideilor, modul de expresie al lui Adrian Păunescu cuprinde momente de autentică trăire în patosul adresării directe sub semnul miturilor, Ioan Alexandru încearcă o reevaluare în prezent a ancestralului”. În fine, Mircea Vaida poposește și la proza contemporană, în care „scriitorul e martorul treaz al realității. În operele scriitorilor noștri (Al. Ivăsiuc, Marin Preda, Eugen Barbu, Fănuș Neagu, Vasile Rebreanu, Constantin Țoiu etc.) ea e talmăcită în multitudinea diversității stilistice”. ■ Fără a-și părași cronică de sport, Al. Căprariu se instalează la *Scriitori și tendințe* comentând volumul *Războiul cunoașterii* de Ion Brad, în care autorul „face dovada pură și purificată a tuturor virtuților sale poetice”. Cronicarul lansează și unele note polemice în direcția criticii: „Ca strictă *expresie* a versului, Brad a evoluat, se pare, mai lent. De aici, o bucată de vreme, confuzia aceluia tip de critică – dacă pot a-i spune astfel – care se are ca obiect pe sine și nu opera supusă analizei. Ceilalți – care știm poezie și cu inima și cu mintea (isteții se vor îngrozi la asemenea afirmație!) – am văzut în poezia lui Ion Brad, ca și în lirica din generația sa, un mod ferm, laborios de a înălța cu temeinicie un edificiu poetic care nu se plăzmuiește prin expresii pasagere. Ca și ceilalți poeți din generația sa, Ion Brad poate privi cu încredere în urmă și cu încredere înainte. Și acesta este unul dintre atributele poetului autentic”. Căprariu apreciază că misiunea diplomatică a confratelui său pe tărâmurile grecești – Ion Brad a fost, între 1973 și 1982, ambasador la Atena – se dovedește benefică lirismului acestuia: „Lección de cultură a anilor petrecuți în Grecia a fost fertilă pentru poezia lui Brad”. De asemenea, sunt amintite câteva creații răsunătoare de tinerețe ale poetului, care se situau în conformismul ideologic al epocii, din care a fost păstrat, totuși, ceva: „Într-un anume fel, poetul se reîntoarce la un punct de început al liricii sale. Să nu uităm că Ion Brad a debutat cu poeme de amplă

respirație ca: *Cincisutistul* și a continuat cu *Tânărul mecanic*. Erau, acestea, poeme epice extrase din cea mai nudă realitate socială, și convingătoare, la timpul lor, mai cu seamă pentru capacitatea poetului de a crea universuri lirice de mare întindere. Dar în acestea explicite erau mai cu seamă faptele și în mai plăpândă măsură dimensiunile lor interioare. Cu volumul *Războiul cunoașterii*, Ion Brad revine la poemul de amplă respirație după experiența romanului și a piesei de teatru, dar mai ales după experiența experienței. Îi este familiar acum, cu toate izurile lui, fructul cunoașterii. Apelând la hărțile mitologiei Greciei antice, Ion Brad realizează performanța de a nu părăsi tărâmul natal și nici contemporaneitatea plină de dramatice frământări”. ■ Nicolae Balotă scrie pe larg despre poezia lui Létay Lajos. (Articolul a fost reluat în vol. Nicolae Balotă, *Scriitori maghiari din România: 1920-1980*, București, Editura Kriterion, 1981.) ■ În grupajul reportericesc *File din noua geografie a patriei*, Nicolae Sârbu (*Reșița, Reșița...*), Mircea Pospai (*Lotrul în fața marilor momente*) și Vasile Sălăjan (*Pinii din Cămărașu*). ■ La *Cronica ideilor*, Andrei Marga „așază” *Cercetarea în științele sociale*. ■ *Despre calificări* scrie Al. Căprariu, la cronica sportivă. ■ O semnătură prestigioasă – Marin Sorescu – salută, în tableta *Proverbe la Masa Tăcerii*, cartea *Aforismele și textele lui Brâncuși* de Constantin Zărnescu, „cel mai tânăr brâncușiolog”, care „deși nu face parte din tagma filosofilor ori a criticilor de artă [...] posedă organul «ideii»; pasiunea se unește cu precizia în gust”. ■ Constantin Ciopraga descoperă *Un Sadoveanu magistral* în povestirea *Ochi de urs*: „Lucru clar, Culi Ūrsake (de remarcat numele identic cu al bunicului scriitorului) nu e un personaj de serie ca multe altele. Încă o dată, *terapia naturii* dezleagă și vindecă, dând iarăși viață pământului ars – aspect exploatat și în alte literaturi: în *Pădurenii* lui Hardy (*The Woodlanders*) de pildă. La Sadoveanu, sensul demonstrației e, în esență, miotic, de respirație românească tradițională, punând regenerarea interioară sub semnul vegetalului și geologicului”. ■ În *Realitate și transfigurare lirică*, Radu Mareș analizează volumul de reportaje *Albastru de Bucovina* al poetului sucevean Ion Beldeanu, socotind că virtuțile acestor scrieri „se datorează însă mai ales prozatorului Ion Beldeanu care, fericit, îl dublează pe poet”. Cronicarul e de părere că „Beldeanu plătește ici-colo preț mare pentru un modest optimism și pentru un entuziasm cam sărăcăcios, evitând problemele care sunt complicate prin natura lor și bătătorind cărări comode. Marea tentație a frumuseții superficiale și festiviste îl duce adesea spre fapte inconsistente. Totuși, cartea sa are destule pagini excelente și, în linii mari, trebuie considerată o reușită a genului”. Mult mai interesante sunt însă considerațiile „teoretice” ale lui Radu Mareș despre reportaj, din care cităm: „Există o tradiție a reportajului, din care se vede lesne că nu scriitura este decisivă: marile reportaje sunt cele ale unei experiențe unice, reportaje de război, de lagăr, cele care descriu, cu un ochi avizat și cu o bogăție de informații, biografia unei invenții epocale sau fac analiza unui eveniment de răscruce. Exemple sunt la îndemână, foarte

bine cunoscute. Toate acestea satisfac în cititor o curiozitate de ordin intelectual, dar și nevoia de aventură, în sens superior. Nimeni nu le numește însă «literare» – cu toate că autorii lor sunt, fiecare în parte, scriitori de o deosebită forță, putând fi situați în același rând cu orice romancier –, atribut apărut, după câte cred, datorită unei prejudecăți, și anume că despre fapte din categoria celor nesenzaționale, cum ar fi creșterea cailor, doar prin concursul unor modalități «artistice» se poate vorbi cu oarecare șanse de durabilitate. Adevărul e însă altul, căci și în faptele banale există o aventură, un efort uman, o distorsiune tragică, la fel ca și într-o traversare cu pluta a oceanului”. ■ Adrian Marino își prezintă participările recente la *Congrese internaționale*. ■ În ultima pagină este reprodus de către Florin Ursulescu un interviu acordat de Zaharia Stancu în 1968 pentru săptămânalul iugoslav *Libertatea* (*Scopul nostru este crearea unor opere puternice, care să oglindească viața de ieri și mai ales viața de astăzi a poporului român*). Scriitorul român evocă un episod biografic care a contribuit la alcătuirea romanului *Jocul cu moartea*: „În toamna anului 1917, adică atunci când împlineam 15 ani, printre alte evenimente importante în viața mea, a avut loc și o călătorie silită în Balcani. Am intrat în vechea Serbie prin orașul Smedria (Smederevo), am ajuns până în apropiere de Bitola, unde se afla pe atunci un front franco-german, după care a urmat întoarcerea mea în țară prin Bulgaria. Întâmplările reale la care am participat cu prilejul acestei călătorii silită au format firul pe care am brodat romanul intitulat *Jocul cu moartea*”. De asemenea, Zaharia Stancu se referă și la cele mai proaspete – la momentul interviului, în 1968 – opere ale sale: „Ultima mea carte sunt de fapt două cărți. Acum o săptămână a apărut în librăriile noastre un roman scurt, intitulat *Ce mult te-am iubit*, care încearcă să fie o parte din epilogul ciclului *Desculț*. Acțiunea cărții se petrece pe același loc, pe aceeași bucată de pământ pe care se desfășoară în cea mai mare parte acțiunea romanului *Desculț*. Eroii sunt acum unii oameni în vârstă, alții bătrâni, alții au murit. Este, cred, o prezentare a destinelor omenești. Critica nu și-a spus până acum cuvântul, însă înaintea criticilor au luat-o cititorii. Scurtul roman despre care vorbim a fost tipărit în 40.000 [de] exemplare și este aproape epuizat. A doua carte despre care doresc să vă spun câteva cuvinte se numește *Șatra*. Este o carte de aproape 600 de pagini și va fi pusă în vânzare chiar la sfârșitul acestei săptămâni. Am muncit mult la acest roman și sper ca și el să se bucure de atenția cititorilor mei. Am încercat să înfățișez în paginile ei un grup de țigani nomazi și toate peripețiile prin care acești oameni au trecut undeva în Sud-Estul Europei, în ultimii doi ani ai ultimului război mondial”.

● [„**Tribuna României**”, nr. 169] Pan Solcan scrie în *Cuvântul zilei* despre *Forumul politic de la București*, anunțând al XII-lea Congres al Partidului Comunist Român, în perioada 19-24 noiembrie: „Congresul de la București se va pronunța, fără îndoială, asupra celor mai importante probleme politice ale lumii contemporane, afirmând principii cunoscute ale participării noastre la

viața internațională, a căror respectare consecventă a conferit României un prestigiu consolidat continuu. Una din caracteristicile de bază ale politicii românești este aceea că se preocupă să dea răspunsuri la cele mai acute probleme ale lumii de azi, răspunsuri realiste și angajante. Putem afirma, cu mândrie justificată, că politica românească inovatoare și îndrăzneată păstrează cele mai strânse relații cu lumea contemporană și că reflectă țeluri proprii întregii omeniri, dornică de pace și progres social, interesată în stingerea conflictelor și soluționarea atâtor probleme arzătoare, mai cu seama în domeniul economic. Programele de dezvoltare ale societății românești se integrează armonios în preocupările politice generale și sunt o expresie a acestora. Unitatea politicii noastre interne și externe, foarte firească dealtfel, a fost demonstrată de însuși succesul acestei politici, concretizat în realități sociale și economice incontestabile”. □ Tableta *Casă românească* este semnată de Petre Ghelmez: „O casă este și o țară. Iar când această țară se numește România, Meșter Manole, cu viață fără de moarte, este poporul român, stăpânul casei sale”. ■ Madeleine Karacașian scrie despre convorbirea sa cu *Scriitorul grec Kostas Valetas despre cultura românească*: „L-am rugat pe Kostas Valetas să ne vorbească despre preocupările sale în acest domeniu. «În urmă cu un an, am consacrat literaturii române un număr special al revistei „Emos” pe care o editez. Am publicat atunci o mică antologie a poeziilor români și o culegere de texte din proza și critica literară, oprindu-mă, în special, asupra literaturii contemporane. Dar aproape în fiecare număr al revistei public câte ceva din sau despre literatura română. Astfel, de curând, am inserat câteva eseuri despre literatura contemporană. Ne-am referit, totodată, la proza lui Marin Preda, la mari filologi ai secolului trecut, la personalitatea lui Nicolae Iorga, la Papacostea, la Cartojan etc. Aș vrea să vă semnalez și un fapt mai aparte: am publicat două texte inedite, scrise în limba greacă de un autor fanariot, probabil la sfârșitul secolului al XVIII-lea. Este vorba de piesele de teatru *Caractere din Valahia* și *Generalul Ghica*, ale căror manuscrise le-am găsit în ultimii ani la Biblioteca Academiei Române, din București. Aceste piese prezintă un interes extraordinar, ele constituind o satiră la adresa societății vremii, a relațiilor sociale și morale, personajele fiind boieri și cetățeni înstăriți ai Bucureștiului și greci stabiliți acolo. Din punct de vedere lingvistic, piesele prezintă un enorm interes, căci sunt scrise într-o frumoasă limbă greacă, presărată însă cu multe cuvinte românești, franceze și turcești care se pare că erau utilizate pe vremea aceea. Vreau să mai spun că sunt unul dintre numeroșii admiratori greci ai operei lui Panait Istrati și i-am consacrat câteva eseuri; acum cinci ani am tradus, de asemenea, *Kira Kiralina*, iar în prezent mă pregătesc să scriu un lung studiu despre acest cunoscut scriitor român. Pe de altă parte, în colaborare cu municipalitatea din orașul Vechiul Faliro, am organizat un festival consacrat poeziei balcanice. Acest festival a avut o largă audiență, atrăgând câteva mii de spectatori. Cu acest prilej am conferențiat despre poezia balcanică, evident și despre cea ro-

mână. Exemplificările au constat în 40 de poeme scrise de circa 20 de poeți români, din cele mai diverse generații, recitate de actori greci de mare prestigiu. Cred că a fost o culegere reprezentativă pentru cineva care nu cunoștea încă poezia românească. Pe masa mea de lucru am o carte cu impresii de călătorie din România, în care doresc să fac referiri și la istoria și literatura țării dvs. [...] Închei, subliniind că trebuie lărgit tot mai mult făgașul bunei colaborări care s-a statornicit între culturile țărilor noastre, pentru mai buna cunoaștere a creației literar-artistice a popoarelor noastre, două popoare care au fost și au rămas atât de unite de-a lungul istoriei lor. Cu toate că nu sunt legate prin frontiere comune, ele sunt unite prin adevărate punți ale prieteniei».

■ Din *Scurte știri* reținem: □ *Almanahurile*: „Au început să apară la chioșcuri almanahurile... E semn că sărbătorile iernii nu sunt departe. Primul almanah apărut este cel dedicat copiilor, editat de revista «Cutezătorii», sub îngrijirea scriitorului Ovidiu Zotta. Sumarul adecvat preocupărilor micilor cititori, este deosebit de variat”. □ *Festivitate omagială*: „Poetul Mihail Steriade, președintele Societății culturale «Mihai Eminescu» a Universității catolice din Louvain – Belgia, a fost sărbătorit la București cu prilejul împlinirii vârstei de 75 de ani. Festivitatea, prezidată de acad. Șerban Cioculescu, a fost organizată de cenaclul «George Călinescu» al Academiei Române, în cadrul festivității a fost lansat volumul omagial *Mihail Steriade văzut de...*, apărut recent sub îngrijirea lui Florin Steriade”. □ *Distincție*: „La Bratislava, în cadrul Bienalei internaționale de ilustrație (BIB '79), ciclul de desene realizat de graficianul Val Munteanu pentru volumul *Tartarin din Tarascon* a fost distins cu placheta juriului internațional. Cartea, tipărită de editura «Ion Creangă» din București, a primit, de asemenea, Diploma de onoare a Concursului anual «Cele mai frumoase cărți din lume», organizat în cadrul Târgului de toamnă de la Leipzig”.

■ Felicia Antip realizează pagina dedicată politicii externe, pagina în care aflăm de *Vizita președintelui Tito în România*, precum și de *Dialog româno-bulgar la nivel înalt*, dar și de vizita lui *Luis Cabral la București*. ■ În *Antologia literară* apare *Fata de demult* de Tudor Arghezi. ■ Doru Mielcescu prezintă două volume: □ *Ploi de piatră* de Constanța Buzea, Editura Albatros, 1979: „Prin repetarea obsesivă a acelorași nuclee lirice, Constanța Buzea se adaugă într-un fel filiației bacoviene cu întinse ramificații în poezia noastră contemporană, fără ca o asemenea situație să afecțeze în vreun fel universul liric al poetei, din ce în ce mai personal și mai acaparant de la un volum la altul”. □ *Peste zona interzisă* de Ileana Mălăncioiu, Editura Cartea Românească, 1979: „Dotată eu un simț aparte al «spectacolului» liric, Ileana Mălăncioiu își transcrie solilocviile ca «dialoguri», mizând uneori și pe o anecdotică exteroară intuițiilor sale cele mai profunde. Subtilă eseistă (a publicat o remarcabilă culegere de eseuri, *Vina tragică*), își distilează lecturile în retortele propriului univers liric”. ■ Apare nota nesemnăată *Un spectacol de poezie*: „Teatrul «Ion Vasilescu» din București a prezentat în premieră un spectacol de

poezie cu titlul *Din dragoste*. Regia spectacolului este semnată de Soroana Coroamă. Din distribuție fac parte actorii Mariana Cercel, Cristina Deleanu și Adrian Petrache, Aureliu Comănescu, susținătorul partiturii muzicale, și dansatorii Rodica Foltzer și Anatolie Georgescu. Pe generic spectacolul înscrie numele unor poeți ca: Tudor Arghezi, Lucian Blaga, Nicolae Labiș, Ioan Alexandru, Ioanid Romanescu, Dan Verona ș.a. Poeme de Nichita Stănescu din volumul *Roșu vertical* au sugerat regiei structura întregului; pe fondul lor se fac auzite și vocile celorlalți poeți într-un interesant dialog despre rosturile poeziei și implicarea ei în viața patriei. Prezentul și viitorul, pacea și frumusețea vieții sunt alte coordonate tematice ale spectacolului. Nu este nouă ideea unor spectacole în care poezia să fie protagonistă. Nou este unghiul din care realizatorii fac să lumineze noi sensuri în prezentarea materiei lirice. Dansul și muzica vin să dea ton și culoare actualei manifestări a unora dintre cele mai percutante voci lirice din tradiția ca și din actualitatea noastră literară. *Din dragoste* (titlu mai sugestiv pentru ilustrarea celor mai generoase mesaje poetice nici nu se putea) este o reușită pe afișul general al actualei stagiuni a teatrelor bucureștene”. ■ Dan Medeanu publică reportajul despre *Băile Herculane – o stațiune pentru toate anotimpurile*.

16 noiembrie

• [„**Scânteia**”, nr. 11580] Violeta Zamfirescu semnează reportajul *Energii și frumuseți noi pe milenara vale a Oltului*. ■ În *Artistul militant*, Theodor Grigoriu circumscrie misiunea creatorului de artă și literatură: „Rostul și rolul creatorului de artă în societate se conturează clar în lumina concepției partidului nostru: el se află pe pozițiile cele mai avansate ale vastului front ideologic desfășurat de cele mai generoase și nobile idei pe care le-a imaginat omul, de-a lungul întregii sale istorii”.

• [„**Scânteia tineretului**”, nr. 9480] Pe prima pagină, două poeme de „sezon” politic: *Partidului* de Draga Mirianici (tradus din limba sârbă de Lucian Bureriu) și *Imn* de Gabriel Iuga. ■ Dan Mucenic și Constantin Stan semnează reportajul *Tineretea, trăită la înălțimea codului comuniștilor*. ■ Piesa cu care Teatrul Foarte Mic și-a pornit existența, *O șansă pentru fiecare*, de Radu F. Alexandru, montată de Silviu Purcărete, este supusă atenției de Ioan Lazăr, care semnalează „o lucrare dedicată unui moment de luptă din istoria tineretului nostru revoluționar (acțiunea se petrece în 1940, în timpul ocupației germane”. ■ O notă nesemnată din grupajul *Azi* informează că, în cadrul Teatrului „Manuscriptum” al Muzeului Literaturii Române, un colectiv de actori de la „Ion Vasilescu” vor prezenta recitalul de poezie, muzică și dans *Roșu vertical*, pe care îl va „prefața” scriitorul Paul Anghel.

• [„**Contemporanul**”, nr. 46] Numărul este dedicat Congresului al XII-lea. Pe prima pagină apare poemul *Partidul* de Radu Cârnecki. ■ Cu această ocazie este publicat un grupaj de poezii patriotice și tematice, semnate de Mi-

hai Beniuc, Vlaicu Bârna, Florin Costinescu, Constanța Buzea, Andrei Ciurunga și Traian Filimon. ■ În *Congresul IX-Congresul XII. Înflorește pe deplin spiritualitatea românească*, Radu Chirovici reia un amplu fragment din *Raportul Comitetului Central* prezentat de Nicolae Ceaușescu la Congresul al IX-lea și evidențiază apoi faptul că epoca Ceaușescu a prilejuit o veritabilă efervescentă culturală: „Niciodată – mergând pe urmele prestigiului acțiunii politice a României, a președintelui ei – nu a cunoscut cultura românească o asemenea iradiere; [...] Niciodată nu a cunoscut poporul român un timp istoric în care toate marile sale rezerve de energie, de inteligență și de talent să fi fost puse în valoare într-o asemenea măsură. În rândurile poporului, oamenii de artă și cultură, „suflet în sufletul neamului”, se strâng mai mult decât oricând în jurul Partidului Comunist Român, al tovarășului Nicolae Ceaușescu, neabătuți în hotărârea lor de a sluji din toate puterile cauza nobilă a înfloririi patriei, cauza socialismului și comunismului”. ■ Pentru Costin Tuchilă, volumul *Cultură și istorie* (C.R., 1979) de Valeriu Râpeanu reprezintă „o solidă carte de maturitate”, care tratează modul în care personalitățile culturale își înglobează viața în scriitură: „Recenta carte a lui Valeriu Râpeanu adună studii de istorie literară care evidențiază în subiecte diverse o idee de mare interes: modul specific în care se exprimă în cultura românească rolul personalității capabile de a-și îngloba existența în operă”. ■ Pe ultima pagină redacția reunește o serie de opinii ale unor personalități culturale despre afirmația lui Nicolae Ceaușescu că popoarele vor putea crea o lume mai bună și mai dreaptă pe Pământ numai dacă vor fi unite. ■ Zoe Dumitrescu Bușulenga susține că Nicolae Ceaușescu „a lansat în viața internațională o formulă simplă în aparență, lapidară, cristalizând o idee extraordinară de generoasă, uriaș cuprinzătoare, pe care au nutrit-o în visele lor aurite, cei mai îndrăzneți umaniști ai secolelor trecute”. ■ Ioan Grigorescu povestește cum la seminarul internațional *Dezarmarea și mediul înconjurător*, un savant american l-a citat pe Nicolae Ceaușescu din memorie: „...nu mică mi-a fost emoția și bucuria să-l aud pe unul din cei mai prestigioși savanți, profesorul Arthur Webster, de la Universitatea Columbia din Statele Unite ale Americii, spunând că una dintre căile cele mai sigure pentru evitarea unui nou război atotdistrugător a deprins-o dintr-o expunere a șefului statului român, neobosit luptător pentru pace și înțelegere între popoare, pentru făurirea unei lumi mai drepte și mai bune. Și savantul american a continuat să arate, citându-l din memorie pe tovarășul Ceaușescu, cât de necesară este lumii de astăzi lichidarea subdezvoltării [...]”. ■ Franz Johannes Bulhardt resimte „o profundă mândrie că gândirea și acțiunea tovarășului Nicolae Ceaușescu dau expresia aspirației fundamentale a contemporaneității”. ■ Textul lui Mircea Sântimbreanu nu conține elogiul la adresa președintelui R.S.R., ci doar reflecții asupra generațiilor viitoare: „Totul este că omenirea să nu pregete a zidi o lume mai bună și mai dreaptă pentru copiii ei. O lume a viitorului care începe azi”.

• [„Cronica”, nr. 46] Conține versuri de Florentin Popescu și Ion Boroda, ■ Sub titlul *Scriitorul și solicitările timpului* sunt reunite opiniile lui Horia Zilieru, N. Barbu, Ioanid Romanescu și Ion Hurjui. Horia Zilieru dedică un text-odă limbii române: „Poetul, deprins cu steaua limbii române, o aseamănă pe aceasta, poate, cu relieful patriei, relief armonizat în muzica unei geologii particulare. Vor fi fiind și cuvinte-oase, în adaos la altele. Cine se teme de vegetația absurdă a cuvintelor (de alții) stricate? Bogăția limbii noastre nu e un cimitir de fosile ci o înflorire de altoiuri.” ■ N. Barbu identifică o legătură strânsă între literatură și nemurirea patriei: „Arta și literatura se constituie, în concepția celor mai de seamă creatori contemporani, mărturie și argument al nemuririi patriei, ceea ce explică interesul arătat de scriitorii cunoașterii realității, trecutului și prezentului, înscriind acțiunea lor într-o neîntreruptă curbă a continuității...” ■ Ioanid Romanescu se pronunță asupra rolului poeziei politice: „Care e locul poeziei politice la noi? Numai să merite, că spațiu i se acordă cu generozitate. Cât despre rolul ei, e multiplu: – a ne reprezenta pe noi înșine în fața noastră; – a ne reprezenta pe noi înșine în fața altora; – a cultiva și a educa; – a îmbogăți o tradiție și un patrimoniu; – a reprezenta o epocă în fața posterității”. ■ Grigore Ilisei consideră că măsura angajării unui scriitor este dată în epoca pe care o trăiește mai mult de operă decât de frecvența anumitor cuvinte folosite, de numărul de „șezători” la care participă sau de interviuri: „E angajat cu adevărat scriitorul, creatorul în general, capabil să dea acele opere – în care timpul ce-l trăiește să fie cuprins cât mai veridic și reflectat cât mai măiestru. Aceasta a devenit în societatea noastră măsura angajării scriitorului și, semnificativ, trecerea accentului asupra operei s-a produs odată cu schimbările calitative din cadrul mai larg al societății noastre”. ■ Conform lui Ion Hurjui, conștiința politică este inserată în toate operele scriitorilor: „Conștiința politică este prezentă în toate scrierile noastre. În această ordine, scriitorii români au astăzi posibilitatea de a se putea exprima sub stiluri dintre cele mai diferite, în funcție de autenticitatea talentului fiecăruia. Succesul artei noastre se află, în fața Congresului al XII-lea al Partidului, între succesele țării mereu tinzând spre perfecțiune. Cărțile ne sunt mărturie”.

• [„Săptămâna culturală a capitalei”, nr. 467] Prima pagină conține materiale dedicate Congresului al XII-lea al Partidului Comunist Român semnate de Corneliu Vadim Tudor și Nicolae Gârceag. ■ În pagina a doua se exprimă pe aceeași temă, Al. Rosetti, Vasile Donose, muzicolog, Dina Cocea, artistă emerită, președinta Asociației oamenilor de teatru și muzică, Magdalena Popa, artistă emerită, prim-solistă a Operei Române. Constantin Sorescu contribuie cu articolul intitulat *Scriitorul*, pornind de la premisa că un eveniment precum Congresul al XII-lea este propice redefinirilor. Concluzia demersului său este: „Artistul nu este nici o clipă, cum s-a spus, deasupra umanității. El face parte din ea”. ■ Henri Zalis face o trecere în revistă a romanului realist contemporan, echivalând realismul cu „adecvarea la obiect”,

cu „integrarea în tensiunea momentului actual”. Autorul întreprinde și o comparație a tipologiilor de personaje: dacă cele din romanul interbelic par „ușor de încadrat”, „ceea ce apare ca absolut inedit s-a ivit abia acum – eroul care luptă cu dilemele, care ia conducerea când se eliberează de compromisuri, care-și învinge inerțiile”. Realismul actual, apreciază comentatorul, este pătruns de suflu vital, iar pentru a percepe proza contemporană „nu e nevoie de binoclu [...] și nici de microscop”. ■ Bogdan Ulmu analizează progresul teatrului de la ultimul Congres. ■ Un grupaj de poeme patriotice se întinde pe două pagini, sub titlul *O singură voce hotărâtă și clară*. Semnează: Carmen Firan, Ștefan Dincă, Dan Rotaru, Dorin Dimitrie Sandu, Cecilia Ionescu, Viorica Nania etc. ■ Eugen Barbu continuă analiza polemică a operei lui Caragiale, oprindu-se la „procedeele lingvistico-logice ale comicului”. Suportul teoretic este *Comicologia* lui Marian Popa, capitolul *Comicul prin limbaj și comicul factual*. ■ Ion Lotreanu publică a doua parte din analiza volumului *Ora întrebărilor* de Ion Brad, identificând afinități formale cu poezia lui Tudor Arghezi. „Ion Brad rămâne un poet al stărilor de spirit grave, al ipostazelor sufletești dramatice, chiar dacă respirația versului le acoperă cu o lumină difuză. Poetul ni se înfățișează ca executor al unui sacru testament pe care generații anterioare l-au scris cu gândul și cu fapta. [...] Poeziadirect socială a lui Ion Brad nu e nici ea zgomotoasă. Poetul cântă înfiorat Ardealul istoric, umbrele minunaților părinți ai neamului, siluetele cutezătorilor transilvani, luptători cu spada și spiritul, cheamă din vreme chipurile frumoșilor martiri trecuți în statui, pe tribunii de abur ce poruncesc urmașilor de dincolo de viață, cântă numele domnițelor ce ard ca făcliile pe zările veacurilor, cărturarii rămași fără morminte”. ■ Dan Mutașcu prezintă un volum de poezii de Ion Crânguleanu, *Patima Libertății*, pe care îl apreciază ca patetic, dar nu lipsit de „versuri notabile, sonore, sincere”. ■ Dan Ciachir prezintă cartea lui Modest Morariu, *Între relativ și absolut* (Eminescu, 1979), apreciind în mod special eseurile despre fantastic, despre spiritul romantic, dar și cele despre arta naivă, *Bunul sălbatic în cetate și Fenomenul Rousseau*.

17 noiembrie

• [„Scânteia”, nr. 11581] Conține versuri de Vlaicu Bârna. ■ George Bă-lăiță publică textul *Prin cărțile noastre – omagiu partidului*, în care pe de o parte descrie îndelungatul proces de creație și pe de altă parte scrie laudativ despre Nicolae Ceaușescu: „Cartea, scrisă în parte, tinde spre o structură muzicală. Cheia ei este încrederea și iubirea. Încredere în om și iubire față de el și de munca lui.”; „Energie, inteligență, muncă, justiție, dreptate, încredere, cutezanță, iată programul său. Vitalitatea sa, spiritul revoluționar cu care promovează și încurajează noul, încrederea niciodată pierdută în cei care vin din urmă, consecvența în gândire și acțiunea, iată ce îl apropie de popor și îl face, azi și în viitor, iubit și stimat”.

• [„Scânteia tineretului”, nr. 9481] Mara Nicoară versifică în cinstea *Congresului XII*. ■ În grupajul *Expresie a unității de monolit a întregului popor, a tineretului țării, în jurul partidului, al secretarului său general* – „La al XII-lea Congres, Ceaușescu reales!”, A.I. Zăinescu publică textul *Viitorul – cu fiecare bătaie de inimă a clipei prezente*. ■ Romulus Lal publică reportajul *Prima zi a metroului bucureștean*: „Este 16 noiembrie 1979, câteva zile înainte de începerea lucrărilor Congresului al XII-lea al partidului. Constructorii acestui mare obiectiv economic al cincinalului actual și al cincinalului viitor și constructorii de mașini care au realizat vagoanele și celelalte echipamente tehnice, oferă astfel țării și în primul rând Capitalei, în cinstea mărețului eveniment, rodul muncii lor de câțiva ani. Metroul este încă o expresie a preocupărilor constante ale partidului, ale secretarului său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, pentru continua modernizare și dezvoltare urbanistică a Capitalei, a tuturor localităților patriei, pentru crearea celor mai bune și civilizate condiții de muncă și de viață a oamenilor muncii, pentru neconținută spoire a confortului nostru de toate zilele”.

• [„Luceafărul”, nr. 46, 10 pagini] Editorialul se referă la semnificațiile celui de-al XII-lea Congres al Partidului Comunist Român și salută realegerea lui Nicolae Ceaușescu în funcția de secretar al acestuia. ■ Pe prima pagină este publicată poezia *Zile înalte*, de Virgil Teodorescu, închinată Congresului. ■ Mihnea Gheorghiu și Mihai Stoian semnează și ei texte omagiale și de adeziune. ■ Ion Bănuță scrie, pe un ton nu lipsit de exaltare, un text despre subiectele poeziei, libertățile și datoriile poetului: „Omule-poet, tu știi bine, cel mai bine ce-ți cere inima, inima ta, libertatea ta! Tu știi că trebuie să știi cum bate inima Cetății. Să auzi tu însuși cum sună iarba, cum sună codrul, cum sună iubirea, cum sună viitorul! Să auzi și cum sună țărâna care închide întunericul”. ■ Pagina a doua conține un grupaj de articole la tema *Congresul partidului – Certitudinea comunistă a țării*. □ Articolul lui Constantin Stan se intitulează *Implicarea în istorie*: „Congresul al XII-lea al Partidului, anul 1979 înseamnă pentru România socialistă unul din momentele sale de sinteză cele mai importante. [...] Răspunsul scriitorilor din toate generațiile, al celor mai tineri cu claritate, este imediat și ferm și, cel mai important lucru, el nu este decât tot o încorporare a unor gânduri. Urmărind cu atenție ceea ce s-a publicat până acum, vom observa că latura istorică – o istorie în care este surprinsă clipa, ca parte integrantă a istoriei poporului român – este dominantă scrisului lor”. Viziunea politică și viziunea literară devin complementare, scrie Constantin Stan, iar scriitorul „se afirmă ca un adevărat scriitor-politic, scriitor-cetățean, ca un scriitor adânc angajat în destinul propriei deveniri”. □ Gheorghe Istrate scrie despre poezie care „devine o întrepătrundere necesară cu graiul patriei”. □ Areta Șandru scrie despre transformările orașului Zalău și despre Șantierul național al tineretului. □ Mircea Constantinescu aduce un omagiu „omului și uneltei sale”. Acesta este, după părerea sa, și rostul poeziei.

□ George Chirilă scrie despre lucrarea sculptorului Leonard Răchită, *Posibilă imagine a cavalerului trac*. □ Vasile Băran scrie despre nou-descoperita solidaritate între generații: „Stăm acum în preajma Congresului al XII-lea. Congresul e al nostru. Congresul e al părinților noștri. E foarte greu acum să mai faci o despărțire între părinți și copii. Noi toți construim și tot ce facem e lucrarea noastră”. □ Despre *Urmași și înaintași*, scrie Florin Costinescu. □ Dan Mucenic folosește metafora „căutătorul de luceferi” pentru a desemna scriitorii și responsabilitățile lor: „Apropiatul mare Forum al comuniștilor, moment ales în viața României, este, pentru scriitorii țării, moment al unei responsabile priviri asupra celor făcute până acum. Luceferii există în palmele lor. Dar nu sunt numai ei singurii iubitori de asemenea lumină. Cum o primesc cititorii? Este această [...] toamnă un moment al lucidității. Momentul în care căutătorul de luceferi are prilejul să privească rodul faptelor sale, al încercărilor sale de a oferi lumii lumină”. ■ Publică poeme în cinstea evenimentului: Ion Dodu Bălan, Radu Cârneli, Valeriu Bârgău, Mara Nicoară, Ion Crînguleanu, Eugen Evu, Nicolae Arieșescu etc. ■ Este publicat un nou fragment din romanul *Tineretea unui erou* de Petru Vintilă. ■ La cronică de teatru, Radu Anton Roman scrie despre piesa *Se ridică ceața*, montată de Silviu Purcărete la Teatrul Mic, după un text de Fl. N. Năstase. Comentatorul reproșează faptul că nu s-au atins necesarele cote de dramatism, „cu toate că pe scenă se petrec evenimente născătoare de situații limită”, iar actorii „divulgă secretul de seamă că joacă, că nu sunt personaje, că nu sunt ingineri sau activiști”. Pe de altă parte, Radu Anton Roman este mulțumit că „Teatrul Mic organizează dezbateri cu colective de oameni ai muncii din întreprinderi și instituții, pe marginea ideilor generoase din *Se ridică ceața*. Este, datorită valorii mesajului înalt al piesei, o dovadă de atență și profundă gândire artistică, de inspirată politică teatrală”. ■ Iulian Neacșu și Ioana Ieronim relatează despre faptul că toate emisiunile TV și radio produc emisiuni dedicate congresului și temelor aferente (comentarii asupra Directivelor, asupra satelor în curs de urbanizare, specialiști aflați la momentul bilanțului etc.). ■ Constantin Stan și Dan Mucenic semnează un reportaj din zona minieră Aninoasa, unde minerii sunt „entuziaști, primitivi, sinceri” și întâmpină, „cu veritabil eroism”, Congresul. ■ La tema *Literatura de azi – act al conștiinței politice* semnează articole Nicolae Ciobanu, Sultana Craia, Alex Ștefănescu, Dan C. Mihăilescu, Voicu Bugariu, Daniela Crăsnaru, Nicolae Crișan. □ Nicolae Ciobanu abordează tema din perspectiva relației tradiție – actualitate: „Nu este, astfel, greu să constatăm că certele izbânzi înregistrate de literatura română a ultimilor ani în efortul ei masiv de explorare a actualității, a temelor acesteia își certifică prezența datorită însemnelor deosebit de pregnante pe care confruntarea cu «complexul» tradiției le lasă asupra structurii ei artistice. □ Alex. Ștefănescu desemnează interviurile ca fiind cele mai eficiente instrumente de racordare la realitate. Menționează cartea lui Florin Mugur

Convorbiri cu Marin Preda, interviurile lui Mihai Ungheanu din „Luceafărul”, sau cele din volumul *Interviuri*, de George Arion. □ Dan C. Mihăilescu atrage atenția asupra necesității unei transformări interioare a celui care scrie, în contextul contemporaneității: „Scriitor comunist înseamnă rosturile unui eu care de bunăvoie se pune în slujba patriei sale și, prin urmare, acest eu trebuie să se muncească pe sine ca un aluat, să se frământa îndelung pe sine, să se pună lângă un izvor de căldură (care este iubirea de patrie) ca să poată crește în sine și tot de bunăvoie să-și lase aromele și gustul pe cerul gurii semenilor săi. [...] Nu poți scrie despre un lucru total, despre o realitate supremă, fără ca tu însuși să fii redimensionat la măsura supremă a acesteia”. ■ Pentru rubrica *Retrospectiva literară 1974-1979*, Doina Uricariu scrie despre poezia lui Ion Gheorghe pe care îl numește „un fel de Sfarmă Piatră al poeziei contemporane”. Comentatoarea se oprește la volumul *Noimele* (1976) despre care concluzionează: „Fără a epuiza semnificația acestor *Noime*, trebuie să mai spunem că ele țin de o experiență singulară în poezia contemporană, separată de cea a altor poeți de obârșie țărănească sau univers rural. Dacă la alți poeți contemporani țărănul și satul reprezintă substratul unei nostalgii, la Ion Gheorghe aceștia sunt axul unei ideologii, pe care poeziile o fac din ce în ce mai vizibilă, ajutându-se și de acele profesii de credință, ori vaste explicații ale propriei atitudini cum sunt acelea din *Cultul zburătorului*”. □ Artur Silvestri se oprește asupra trilogiei lui Aurel Mihale, *Focurile*, operă a unui „iscusit romancier al mediilor militare” care „și-a exprimat elocvent programul său politic: este un program comunist și național, efect al epocii nemijlocite”. □ Valentin F. Mihăiescu adaugă retrospectivei romanul *Suferința urmașilor*, de Ion Lăncrănjan. □ M. Ungheanu se oprește asupra romanului *Niște țărani*, de Dinu Săraru, orientând reflectorul asupra personajului Pătru cel Scurt, mai degrabă decât asupra lui Năiță Lucean. Adăugând remarci asupra „privirii dinăuntru” ca tehnică modernă, notând „lipsa de încântări coloristice sau lexicale” și „perspectiva asupra evenimentelor social-politice din primii douăzeci de ani ai României postbelice” comentatorul își argumentează opinia despre roman ca fiind „una dintre cele mai reprezentative cărți de proză ale ultimilor ani”. ■ *Cultura românească în lume* notează următoarele evenimente: inaugurarea cursului *Cultura și literatura română de la origini până în prezent* la Universitatea din Louvain-la-Neuve, Belgia; organizarea unei Zile a Culturii Românești la Universitatea de Stat din Ohio; decernarea, în cadrul Festivalului Internațional de Teatru de la Arezzo (Italia), a premiului I – *Leul de Aur* către Teatrul Giulești pentru spectacolul cu piesa *Năpasta*, de I.L. Caragiale în regia lui Alexa Visarion. Premiul a fost închinat de colectivul teatrului Congresului al XII-lea al Partidului Comunist Român. Sub auspiciile Ambasadei Române din Israel a avut loc o expunere având ca subiect realizările socio-economice ale poporului român și proiecția filmului „Mihai Viteazul”. La Editura Progres din Moscova apare antologia de poezii *Pământ stelar* de Virgil Teodorescu.

Revista „Ipirotiki Estia” dedică un număr literaturii române contemporane. ■ Rubrica *Prezențe scriitoricești* notează ședința Biroului Uniunii Scriitorilor condusă de Gheorghe Macovescu. Dintre evenimentele dedicate celui de-al XII-lea Congres al P.C.R. este menționat recitalul de poezie, muzică și dans al actorilor teatrului Ion Vasilescu. Comitetul central al U.T.C. a organizat un recital de poezie intitulat *Partidului și patriei, omagiu* în cinstea Congresului al XII-lea. Își deschide porțile, din inițiativa directorului Teatrului Mic, Dinu Săraru, Teatrul Foarte Mic „ce-și propune prezentarea unui repertoriu alcătuit din piese cu problematică de actualitate politică, piese ce pornesc din realitatea contemporană”. Spectacolul inaugural a fost *O șansă pentru fiecare*, de Radu F. Alexandrescu, inspirat din „viața și lupta U.T.C.-iștilor în ilegalitate”. Tot C.C. al U.T.C. a organizat la Sala Palatului spectacolul de amploare *Un imn al tinereții la marele Congres* al cărui scenarist a fost Corneliu Vadim Tudor. Este menționată șezătoarea literar-artistică „Partid al biruinței românești” organizată la căminul cultural Ștefăneștii de Jos unde poeții și-au recitat propriile poezii patriotice. Cenaclul revistei „Luceafărul” a fost invitat de cenaclul „Măiastra” din Baia Mare la mai multe întâlniri literare în regiune, întâlniri din care a rezultat un caiet de poezie *Luceafărul-Măiastra-Maramureș*. ■ Marin Rădoi scrie un text intitulat *Înaltul prestigiu internațional al Președintelui României*, în care menționează ecurile internaționale pe care le au cărțile dedicate personalității lui Nicolae Ceaușescu sau semnate de acesta. Astfel sunt volumul al II-lea din ciclul *Nicolae Ceaușescu – România și lumea contemporană*, *Scrieri alese* din care a apărut volumul al IX-lea în Italia, *Nicolae Ceaușescu – Caracterul și conținutul epocii noastre*, apărut în Grecia și elogios prefăcut. ■ La rubrica *Prezența internațională a culturii românești*, Adrian Marino semnează textul intitulat *Exigența calitativă*. Pentru o prezență internațională eficientă, Adrian Marino recomandă traduceri mai numeroase și de bună calitate, alcătuirea de dicționare, compendii, istorii literare, deschiderea unei librării românești la Paris, circulația și buna receptare a traducerilor. ■ Balogh József menționează lucrarea *Cartea românească în lume* care trece în revistă aparițiile din perioada 1945-1972 și declară că activitatea de traduceri s-a intensificat atât în ceea ce privește literatura română cât și cea a scriitorilor maghiari din România și că ea se axează pe literatura contemporană. ■ Pentru Grigore Arbore este esențială receptarea specificității culturii române, deziderat dus la îndeplinire mai ales prin căile deschise de politica externă a României, dar și prin eforturile unor personalități precum Adrian Marino, Darie Novăceanu, Alexandru Balaci.

18 noiembrie

● [„Scânteia”, nr. 11582] Numărul cuprinde versuri de Corneliu Vadim Tudor, Vasile Zamfir, A. Ebion, Ionel Tecșa, Constantin Procopie, rapsod popular. ■ Gheorghe Dolgu anunță apariția unui nou volum din gândirea social-

politică a lui Nicolae Ceaușescu: *Economia națională a României* (Editura Politică). ■ Mircea Radu Iacoban semnează textul *Fapte demne de timpul pe care îl trăim*.

19 noiembrie

● [„**România liberă**”, nr. 10905] Sunt publicate versuri în cinstea Congresului al XII-lea, introduse de un text omagial semnat de Ion Dodu Bălan. Semnează Vasile Zamfir, Haralambie Țugui, Corneliu Șerban, Valeriu Bârgău, Ion Văduva-Poenaru.

● [„**Scânteia**”, nr. 11583] În acest număr sunt publicate versuri de Virgil Teodorescu. ■ În *Să fim la înălțimea marelui exemplu*, Traian Coșovei scrie despre experiența sa comunistă, anunțând entuziast lucrările Congresului al XII-lea: „Am cunoscut comunismul viu, în mișcare, în acțiune; am cunoscut un număr nesfârșit de comuniști. Furtunile dialectice ale muncii, ale construcției, ale atât viteze inimi omenești mi-au cizelat frumos concepția despre lume, au modelat-o, au îmbogățit-o, au umanizat-o, au înnobilit-o și au încărcat-o, ca pe un fagure, cu o umanitate de aur. Am scris cu grijă și respect, cu entuziasm, cu dragoste și bucurie despre mulți comuniști, despre sarea pământului. [...] Ne pregătim cu un înalt spirit de răspundere pentru Congresul al XII-lea al partidului. Al XII-lea Congres – cât o istorie comprimând câteva secole, din urmă și un timp uriaș, prin sarcinile noastre, înainte”. ■ În *Orizont larg, de inegalabilă forță umanistă*, Zoe Dumitrescu-Bușulenga consideră că prin directivele congresului se dorește atingerea unei contopiri a gândirii matematice și a umanismului: „...aspirăm spre o formă a minții contemporane, în care gândirea matematică și umanismul să fuzioneze, constituind o matcă fertilă pentru viitorul omului și al societății. Chemată să investească pe omul lumii socialiste cu cele mai noi cunoștințe, cu informația cea mai bogată despre experiența pe plan mondial, știința trebuie să dobândească, în mod necesar, pentru a menține echilibrul conștiinței, dimensiunea formativă, tocmai aceea care o validează sub aspectul cultură”. ■ Dinu Săraru precizează așteptările cititorilor de la operele literare în *Climatul care înaripează gândirea*: „...cititorul așteaptă, cu firească îndreptățire, din partea literaturii, paginile care să surprindă cinstit și convingător, în literele lor, viața adevărată trăită de noi toți, așa cum am izbutit noi s-o facem până acum, și tot cu firească îndreptățire comuniștii care conduc azi șara așteaptă de la noi, scriitorii, să ne ridicăm la înălțimea curajului politic, civic, patriotic și, esențial, filozofic, care definește Programul politic al Partidului Comunist Român și documentele sale ideologice”.

● [„**Scânteia tineretului**”, nr. 9482] În cinstea Congresului, ziarul se „înroșește”. Pe frontispiciu, o urare: *Trăiască cel de-al XII-lea Congres al Partidului Comunist Român!*. □ Prima pagină găzduiește versificările *Imn partidului* de Dan Rotaru și *Flacăra nestinsă* de Mihai Bărbulescu. □ În cu-

prinsul ziarului, versuri de Titus Vâjeu (*Comuniștii*), Wilhelm Weiss (*Sub marele și-nvăpăiatul steag*), Dan Mutașcu (*Acum și Aici*), Ferencz Imre (*Generația libertății – în traducerea lui Dim. Rachici*), Ion Segărceanu (*Prezenți în ritmul țării*), Dumitru Ion Dincă (*Înaltă zi*), Olimpia Tudoran (*Congres*), Vasile Zamfir (*Menire*), Traian Filimon (*Timp nou*). □ Platon Pardău publică însemnarea *Moment de înaltă plenitudine a revoluției socialiste*: „Unanimitatea ardentă prin care cetățenii României de azi propun re alegerea tovarășului Nicolae Ceaușescu în fruntea Partidului Comunist Român constituie cea mai omenească, simplă și sinceră confirmare, prețuire, validare a faptei celui mai iubit fiu al patriei și, în același timp, încrederea și credința în sensul istoriei noastre contemporane”. ■ Este anunțată apariția almanahului „Scânteia tinerețului” pe anul 1980.

20 noiembrie

• [„Scânteia”, nr. 11584] Nicolae Ceaușescu prezintă Raportul Comitetului Central cu privire la activitatea Partidului Comunist în perioada dintre Congresul al XI-lea și Congresul al XII-lea și sarcinile de viitor ale partidului. În acest raport este apreciată creația literară din acest interval, însă este subliniată totodată necesitatea integrării umanismului revoluționar în operele literare și artistice, situarea scriitorilor în centrul tumultos al vieții muncitorești și ameliorarea calității creațiilor care nu se ridicaseră la înălțimea posibilităților în perioada anterioară: „Cu toate realizările, avem încă mult de făcut pentru a da strălucirea cuvenită literaturii și artelor, pentru a crea opere demne de marea epopee constructivă pe care o înfăptuiește poporul nostru. În acești ani au apărut și destule lucrări literare și artistice nesemnificative, ce nu se ridică la înălțimea posibilităților creatorilor și a cerințelor societății. Oamenii muncii așteaptă o creație artistică bogată, de o mare diversitate de genuri și stiluri, cu adevărat revoluționară, pătrunsă de spiritul înnoitor al socialismului, care să militeze cu pasiune pentru perfecționarea societății și omului. Iată de ce este necesar ca membrii de partid, toți cei ce lucrează pe acest important front al construirii socialismului să-și pună întreaga forță creatoare, tot talentul în slujba ridicării literaturii și artei pe o treaptă nouă, superioară. O importanță hotărâtoare are în această privință prezența permanentă a scriitorilor și artiștilor în clocotul vieții și muncii constructive, acolo unde se făuresc marile valori ale progresului uman. Munca este uriașul laborator în care se plămădesc personalitățile cu adevărat proeminente, se afirmă talentele autentice, se nasc geniile, se făuresc capodoperele – atât pe planul creației materiale, cât și al culturii. Inspirându-se din impresionantul tablou pe care îl oferă marea ctitorie socialistă o poporului și participând ei înșiși la munca eroică pentru zidirea noii orânduiri, scriitorii și artiștii vor putea dura opere nemuritoare, mărturii emoționante ale celei mai grandioase epoci din istoria României”. Nicolae Ceaușescu îi îndeamnă pe scriitori să transpună în operele lor caracteristicile și năzuințele

omului nou: „Literatura este chemată să reliefeze convingător noua condiție umană din societatea noastră, idealurile, frământările și aspirațiile omului nou, universul său spiritual tot mai bogat, virtuțile și trăsăturile sale morale înaintate, să militeze pentru triumful noului, al idealurilor de dreptate și libertate socială și biciuind stările de lucruri negative și concepțiile înapoiate, literatura trebuie să dezvolte încrederea omului în forțele sale și în nobilele idealuri revoluționare, punând în evidență superioritatea orânduirii socialiste.[...] De la tribuna Congresului adresez oamenilor de litere, compozitorilor și plasticienilor, creatorilor din teatru și cinematografie, tuturor oamenilor de artă chemarea de a da țării tot mai multe lucrări pătrunse de umanismul revoluționar al societății noastre, care prin mesajul și valoarea lor artistică să contribuie la înnobilitarea ființei umane, să cultive spiritul patriotic,devotamentul față de patrie, de cauza socialismului, a fericirii întregului nostru popor”.

• [„Scânteia tineretului”, nr. 9483] Un număr consacrat celui de-al XII-lea Congres al P.C.R. □ Pentru cuprinderea evenimentului, se suplimentează paginile ziarului, zece la număr. □ Este publicat *Raportul Comitetului Central cu privire la activitatea Partidului Comunist Român în perioada dintre Congresul al XI-lea și Congresul al XII-lea și sarcinile de viitor ale partidului prezentat de tovarășul Nicolae Ceaușescu*. ■ Sub genericul *Însemnări din sala Congresului*, redactorul-șef al ziarului, Nicolae Dan Frunteletă, publică textul *Cuvânt despre istorie, cuvânt pentru istorie*: „De la tribuna Congresului comuniștilor, întâiul comunist al țării a înălțat existența noastră, conștiința noastră, la dimensiunile istoriei”.

21 noiembrie

• [„Scânteia tineretului”, nr. 9484] Pe prima pagină, sub genericul *Însemnări din sala Congresului*, Nicolae Dan Frunteletă semnează *Voința națiunii*. □ În grupajul *Tineretul patriei – angajat să facă totul pentru înfăptuirea exemplară a hotărârilor Congresului partidului*, Dan Mucenic și Constantin Stan „desfășoară” reportajul *Bucuria de a crea*.

• [„Viața studentească”, nr. 38] Revista rămâne „înroșită” tipografic. Pe frontispiciu tronează o „chemare” parenetică a lui Nicolae Ceaușescu: „Adresez generației tinere îndemnul de a învăța și a se pregăti tot mai temeinic pentru muncă și viață, de a-și însuși cele mai înalte cuceriri ale științei și tehnicii, concepția revoluționară despre lume, pentru a putea duce mai departe făclia progresului, socialismului și comunismului în România”. □ Stelian Moțiu, redactorul-șef al revistei, așază pe prima pagină *Congresul partidului – congresul întregului popor*. ■ Două pagini găzduiesc grupajul *1974-1979: Dinamism universitar*, alcătuit de Mircea Florin Șandru, care prezintă dezvoltarea centrelor studențești din România în „cincinalul” amintit. ■ Un alt grupaj: *Viața și opera tovarășului Nicolae Ceaușescu – cartea de fiecare zi a formării noastre revoluționare*, cu contribuții omagiale semnate de studenți. ■ În gru-

pajul *Tânăra generație de azi, generația care știe să conjuge a îndrăzni la toate timpurile*, Eugen Mihăescu publică textul *Oamenii se nasc împreună cu temeliile*, prezentând destinul unui topograf. □ *Viața nu face niciodată concesii* se intitulează o însemnare a lui Cornel Nistorescu despre un colectiv minieresc din Nordul Moldovei. □ Aura Matei-Săvulescu aduce *Unica metaforă adevărată a timpului: munca*, inspirată de realizările de la Institutul de cercetări și proiectări pentru minereuri și metalurgie neferoasă din Baia Mare. ■ Sunt prezenți cu versuri Corneliu Vadim Tudor („De la bătrâni și tineri, până la râu și ram/ Toți am jurat credință acum și pe vecie/ Eroului prin care ne-am re-nălțat ca neam/ El este fiul țării, mândria ei și forța.”), Nicolae Dan Frunteletă („Tineri fiind și iubindu-ne casa/ Limba și rostul, temeinicia/ Iată ochii, ferestre pe unde/ Intră primăvara în România.”), Darie Novăceanu („Simt triumfalul marș peste pământ/ Și peste siderale spații;/ Un singur pas din miliarde./ O inimă din toate câte sunt,/ O generație din patru generații,/ Și rîd ca un copil și-s fericit.”), Angela Marinescu („Pe-aici mă duc,/ O vale cu trandafiri arzând,/ Ca pasărea-n zbor, iubirea și fapta-mi una sunt./ Pe-aici mă duc,/ Tinerețea-mi trece, ca o rază de lumină,/ Pe care cea mai dulce dintre lumi o însenină.”), Mircea Florin Șandru („Tineri suntem îmbrăcați în lumină,/ Ninge peste noi ca peste o pădure de conifere/ Deasupra noastră cometele fulgeră blând/ Patria stă în noi ca o dulce putere/ Ne purtăm vârsta ca pe o torță de foc/ Alergăm împotriva îmbătrânirii din lume/ Patrie tânără, tot la un loc/ Inima tânără, chipuri și nume.”), Emilian Marcu, Fabian Șandor, Radu Felix. ■ Sportul e iarăși alungat din ultima pagină, unde Cristian Necheș elogiază *Un om al lumii contemporane, un om pentru lumea contemporană*: „Ne amintim nu fără emoție de atâtea momente pe care le înregistrau reportajele despre vizitele în străinătate ale tovarășului Nicolae Ceaușescu. E firesc pentru noi, ca tineri, să reținem în memoria noastră afectivă căldura întâmpinării tinerilor din atâtea țări manifestată sincer și din adâncul inimii. De ce această căldură? Este oare altă explicație decât aceea că tinerii caută să fie în preajma tovarășului Nicolae Ceaușescu fiindcă-l simt de-al lor, fiindcă Nicolae Ceaușescu le este apropiat și are încredere în ei? Fiindcă în răspunsurile sale de percutantă limpezime și generatoare de optimism tinerii de pretutindeni scapă de deruta și coșmarurile acestei lumi, află antidotul absurdei curse a înarmărilor, al subdezvoltării, foamei, mizeriei, inechității. Fiindcă răspunsurile sunt ale omului care a știut într-un chip minunat să fie ale contemporaneității”.

22 noiembrie

- [„**Scânteia tineretului**”, nr. 9485] Sub genericul *Însemnări din sala Congresului*, criticul și istoricul literar Valeriu Râpeanu semnează, pe prima pagină, *Pledoarie pentru calitatea umană*.

- [„**Flacăra**”, nr. 1276] Valentin F. Mihăescu scrie despre versurile lui Ion Gheorghe, cuprinse în volumul *Proba logosului*, considerând, în urma lecturii,

că autorul „se înscrie, alături de puțini alții [cum sunt, pe alte coordonate, un Nichita Stănescu sau un Mircea Ivănescu], printre creatorii de limbaj poetic”.

• [„**Orizont**“, nr. 47] Nimic interesant de semnalat din punct de vedere cultural și literar, deoarece numărul este impregnat de evenimentul politic al Congresului al XII-lea, unde pe prima pagină găsim chiar editorialul semnat de Corneliu Popeți: *Congresul al XII-lea – strălucită afirmare a unității poporului nostru în jurul partidului și, în josul paginii, un fragment de discurs din Capitolul V din Raportul Comitetului Central cu privire la activitatea Partidului Comunist Român în perioada dintre Congresul al XI-lea și Congresul al XII-lea și sarcinile de viitor ale partidului, purtând un titlul la fel de lung: Activitatea ideologică și politico-educativă pentru formarea omului nou, cu o înaltă conștiință socialistă, pentru educarea patriotică și revoluționară a maselor largi, pentru afirmarea plenară în societatea noastră a principiilor eticii și echității socialiste.*

• [„**România literară**“, nr. 47] Dacă numărul anterior al hebdomadurului a fost pregătit *În întâmpinarea Congresului al XII-lea al Partidului Comunist Român*, acesta stă sub semnul *Congresului al XII-lea al P.C.R.* Pe prima pagină, George Ivașcu semnează editorialul *Orizont – 2000*: „1979, anul acestui noiembrie al Congresului al XII-lea, a fost și prilejul unor profund evocatoare retrospective asupra acelor fapte, din primăvara și toamna de acum patru decenii, când, în fruntea celor mai îndrăznețe acțiuni s-a aflat tânărul Nicolae Ceaușescu, care a înscris minunantele pagini de eroism civic înnobilând cronică istoriei noastre contemporane. Cu o asemenea vibrație a retrăirii timpului revolut priveam, în dimineața zilei de 19 noiembrie, pășind viguros spre înalta tribună a Congresului, pe omul astăzi cu tâmplele cărunte, dar în aplauzele și uralele entuziaste ce-l întâmpinau deslușeam și imaginea celui care încă din 1933, tânărul de 15 ani, reprezenta avangarda poporului muncitor în Comitetul antifascist, alături de savanți, cărturari, artiști ce-și propuneau să mobilizeze conștiințele împotriva urgiei naziste. Și, astfel, resimțeam încă mai viu magnetismul privirii celui care îmbrățișa uriașul forum, fiecare din cei prezenți căutând a intra în raza de încredere și de optimism a acestei stenice comuniuni. Tovarășul Nicolae Ceaușescu întrupează în chipul cel mai exemplar pe revoluționarul desăvârșit dăruit zi de zi celei mai mărețe dintre cauze – deci pe luptătorul, cu decenii în urmă, împotriva nedreptei orânduirii, pe cel din anii bătăliei pentru cucerirea puterii de către popor după Eliberare, pentru ca apoi, de-a lungul perioadei consolidării acestei puteri, cu toate confruntările ei, Congresul al IX-lea al Partidului care l-a ales în funcția tuturor comuniștilor să înscrie treapta hotărâtoarelor izbânzi ce aveau să marcheze *noul timp* al devenirii noastre ca țară și ca popor”. Directorului *României literare* încheie editorialul vorbind despre „bucuria – unanimă – ca în fruntea partidului călăuzitor și organizator să strălucească cu sporită forță de iradiere imaginea celui care, – secretar general al Partidului și președinte al României – simbolizează plenar

geniul creator al poporului nostru, acum autentic stăpân al noii sale istorii. Istorie care, cu atâta temeinicie întru cele înfăptuite de la al IX-lea Congres până astăzi, cu certitudine întru cele ce au a se săvârși prin cel de-al XII-lea Congres, poartă însemnele cu atâta vibrație scandate în aceste zile: *Partidul – Ceaușescu – România !?*. □ Pagina destinată noutăților din *Viața literară* este ocupată aproape în totalitate de o dare de seamă despre conținutul volumului *Perspective comuniste. Scriitorii la Congresul al XII-lea al Partidului Comunist Român*. Din acest text, semnat redacțional, putem citi următoarele aprecieri: „Cititorii le vor deschide [tomurile omagiale] și vor trăi nu numai un sentiment de adeziune, ci și sentimentul de meditație asupra perspectivelor comuniste înregistrate aici. Situându-se pe pozițiile înalte ale socialismului, deci ale partidului, semnatarii acestor scrieri de adeziune și de omagiu vibrant au rostit un solemn angajament: de a contribui, prin creațiile lor, la perfecționarea continuă a societății românești, la lupta pentru mersul înainte al patriei române. Scrise în anii de efervescente transformări sociale și politice, textele din cele două volume ale antologiei *Perspective comuniste* devin, prin adăugarea discursurilor individuale, un mare discurs colectiv rostit de literatorii români contemporani, în sala marelui Congres al XII-lea”. □ Două pagini sunt ocupate de un extras *Din Raportul Comitetului Central cu privire la activitatea Partidului Comunist Român în perioada dintre Congresul al XI-lea și Congresul al XII-lea și sarcinile de viitor ale partidului, prezentat de tovarășul Nicolae Ceaușescu*. □ Numeroase alte texte găzduite în acest număr au fost prilejuite, într-o mai mică sau mai mare măsură, de Congresul al XII-lea al P.C.R.: *Comunistul de omenie* (George Macovescu), *Echilibru și rigoare* (Radu Beligan), *Eroi de epopee* (Ion Dodu Bălan), *Noua condiție umană* (Valeriu Râpeanu), *Marea temă* (Vlaicu Bârna), *Pentru triumful noului* (Ion Hobana), *Demnitate, Libertate, Fericire* (Al. Tănase), *Răspunderi majore* (Francisc Păcurariu), *Un moment istoric* (Mikó Ervin), *Dinamism* (Valeriu Bucuroiu), *Deschid cartea...* (Geo Bogza despre Doftana), *Marile trepte* (Vasile Băran), *Să fi fost aici un câmp* (Nicolae Țic), *Noile structuri* (Ilie Purcaru), *Perspectivă asupra teatrului românesc* (Dina Cocea), *Arta și actualitatea* (Virgil Mocanu), *Știința – determinantă a dezvoltării contemporane* (Radu Florian). □ Poezii de: Mihai Beniuc, Radu Selejan, Claus Stephani, Virgil Teodorescu, Al. Raicu, Traian Iancu, Ion Potopin. ■ Nicolae Manolescu aduce în atenție *Cei mai tineri scriitori*: „M-am referit, îndeosebi, și nu întâmplător, la poeți. Cel puțin într-o privință, putem fi siguri că cei mai tineri scriitori vor fi, ca și confracții lor de alte vârste, mai ales poeți. Procentajul de poeți continuă să fie considerabil. Aici, desigur, experiența lor limitată are un cuvânt greu. La douăzeci și chiar la treizeci de ani e mai ușor să fii poet decât romancier sau critic. Cei câțiva romancieri buni afirmați în ultimul deceniu nu mai sunt tineri. Criticii sunt și mai puțini înainte de treizeci de ani. Prin cenacluri, ei lipsesc uneori cu desăvârșire. Poate că cel mai îmbucurător lucru în acela studențesc

de care mă ocup de aproape trei ani este faptul că mulți dintre poeți știu și să comenteze poezia. Chiar dacă unii doar o «simt», tot e ceva. Specia de poet incapabil să se exprime altfel decât în metafore, lipsit de idei, e pe cale de dispariție în această generație. [...] Pentru atâția tineri care vor să facă literatură (încurajați de cenaclurile de pretutindeni) e nevoie de cât mai multe reviste literare specifice. După cum e nevoie ca revistele celelalte, care nu sunt destinate în primul rând începătorilor, să se ocupe de ei și să-i publice. În acest domeniu, lucrurile stau acceptabil. Ceva mai greu a rămas pentru un tânăr să debuteze editorial, în sensul că – mă gândesc tot la poeți – numărul mare face imposibilă o selecție perfect corectă. Prozatorii și criticii sunt într-o situație mai favorabilă. Nu e prima oară (și sper să nu fie ultima) când scriem despre cei mai tineri scriitori într-o ocazie care nu e una de fiecare zi. Mi se pare un lucru important să-i cunoaștem și să-i sprijinim”. ■ *La Breviar*, Șerban Cioculescu își continuă însemnările despre volumul de anchete și reportaje *Destinele muncitorești* de Pop Simion. ■ Zoe Dumitrescu-Bușulenga publică esul *Vocația sintezei*. ■ Fănuș Neagu este prins în *Dansul vișinilor*. ■ Pe ultima pagină a revistei, unde, în mod obișnuit, se desfășura un reportaj din străinătate sau o relatare despre festivaluri, congrese, reuniuni culturale de peste hotare la care participau și delegații autohtone, găsim acum o selecție de *Prezențe românești* din toată lumea (expoziții, traduceri, articole despre cultura română în presa străină, premiere teatrale peste hotare ale pieselor semnate de autori români etc.).

• [**„Tribuna”, nr. 47**] În cinstea Congresului al XII-lea, revista își „înroșește” ținuta grafică, dar și conținutul. De asemenea, își suplimentează numărul de pagini (12). □ Versuri patriotice și politice oferă Victor Felea, Ion Vergu Dumitrescu, Al. Florin Țene, Grigore Scarlat, Valentin Argeșanu. □ Mai toate materialele din sumarul acestui număr sunt tributare evenimentului politic din noiembrie. ■ În *Angajarea poetului*, Victor Felea ocolește „marele forum al comuniștilor”, dar se sincronizează oarecum cu tematica revistei. Totuși, analiza sa constă în un binevenit moment de „respiro” în amalgamul festivist-ideologic. Redactorul-șef adjunct al „Tribunei” scrie despre sonetul românesc contemporan, oprindu-se mai ales asupra celor exersate de Grigore Hagiu, care „întregesc semnificativ una din fizionomiile cele mai interesante ale poeziei noastre de azi”, autor lor nefiind „numai un contemplativ, oricâte lucruri i-ar sta la îndemână în acest sens, ci, așa cum o atestă multe din sonetele lui, e și un poet de atitudine patriotică și cetățenească, un cântăreț de o profundă angajare în etosul și etica poporului său”. Înainte de a discuta sonetele lui Hagiu, comentatorul amintește reprezentanții de tradiție ai genului, pornind de la Eminescu, care „a sugerat, pentru întâia oară, toate posibilitățile acestui model de aparență rigidă”, trecând, apoi, prin „liricii secolului douăzeci, Pillat, Voiculescu, Eftimiu, apoi un sonetist cvasiintegral ca Mihai Codreanu”, aceștia făcând „din sonet un instrument de mare finețe, de nebănuite rezonanțe,

reușind să înlăture impresia de artificialitate adeseori stăruitoare în privința lui”. Victor Felea ajunge și la autori contemporani „de certă calitate”, ca Doi-naș, Dimov, Tomozei, Adrian Păunescu. Volumul *Sonete* (1978) al lui Grigore Hagiu este „rezultat al colaborării săptămânale, de vreo doi ani, la «Contemporanul»”: „Deși ivite dintr-o naștere «forțată» – prin aceasta poetul clujean înțelegând, probabil, ritmicitatea la care îl obliga pe foiletonist „mersul” revistei – sonetele lui Hagiu izbutesc în cea mai mare parte să fie vii și să intereseze, atingând uneori virtuți lirice de reală vigoare și subtilitate care le situează la nivelul producțiilor de vârf ale autorului”. ■ Alt material care nu se aliniază decât aproximativ sumarului politic este *Un poet al speranței* de Constantin Cubeșan. Criticul scrie despre poezia lui Salamon Ernő (1912-1943), „un luptător angajat, ca un militant declarat, pe tărâm social și politic”. Lirica poetului dispărut prematur „vibrează profund pe accentele acute ale unei revolte spontane ce-l apropie mult ca temperament de Mihai Beniuc, descendent și el din aceeași familie de spirite agitate, neliniștite, veșnic preocupate a-și denunța vehement condiția propriei existențe”. Traducător al lui Coșbuc, Topârceanu, Emil Isac, Arghezi, Șahighian ș.a., Salamon Ernő – tălmăcit, la rândul său, de Paul Drumaru în volumul *Pilda copacului de rezonanță* – „impune una dintre cele mai tragice experiențe din literatura maghiară interbelică de la noi, oferind exemplul demn al conștiinței lucide de luptător pentru revendicări sociale, cum puțini au știut să fie la un diapazon atât de tranșant și acut dramatic”. ■ *De ce nu scriu despre „U”* își intitulează Al. Căprariu cronică de sport, străină de orice impuritate politică. ■ N. Prelepceanu e lipsit de noroc la *Poșta redacției*.

23 noiembrie

● [„Scânteia”, nr. 11587] Revista prezintă lucrările diferitelor secțiuni care alcătuiesc grupurile de dezbateri din cadrul Congresului al XII-lea. Printre acestea se află Secțiunea pentru problemele ideologice, ale activității politice, culturale și de educație socialistă, condusă de Dumitru Popescu: „Multiplele probleme ale dezvoltării creației literare și artistice au fost de asemenea amplu abordate, subliniindu-se cerința unei ferme angajări partinice a acesteia, a ogîndirii la un înalt nivel artistic a chipului nou al patriei, a proceselor revoluționare ce au loc în societatea noastră, a preocupărilor și aspirațiilor oamenilor muncii. Mai mulți vorbitori s-au referit la îndatorirea criticii literare și artistice de a juca un rol mai activ în orientarea creației corespunzător ideologiei partidului, de a milita mai susținut împotriva mediocrității, pentru promovarea valorilor autentice”.

● [„Scânteia tineretului”, nr. 9486] Pe prima pagină, sub genericul *Însemnări din sala Congresului*, Nicolae Dan Fruntelată publică *Tineretea comunistă*. ■ În subsolul paginii a treia este așezat grupajul *Din cuvântul tinerilor delegați la Congres*. Între vorbitori s-a aflat poetul Adrian Păunescu, din partea organizației județene de partid Prahova. Autorul *Ultrasentimentelor*

își afirmă crezul în destinul României socialiste, respingând însă anihilizarea conformistă și salutând realegerea lui Nicolae Ceaușescu în fruntea P.C.R.: „În ce mă privește, ca scriitor și ziarist, ca simplu cetățean al patriei și membru al partidului, ca delegat la Congres, declar aici nu doar adeziunea mea, ci apartenența mea organică la acest drum al țării, la lupta pentru dezvoltare și prosperitate, la ideile libertății țării, la construirea acestei noi societăți și a unui nou om, apartenența mea conștientă, de pe poziții de luptător, și nu de pe poziția acceptării oarbe a oricărei situații, apartenența mea totală cu inima și conștiința la ceea ce au hotărât, pentru noi toți, partidul, națiunea, poporul: tovarășul Nicolae Ceaușescu să fie ales din nou ca secretar general al partidului”. Discursul redactorului-șef al revistei „Flacăra” atinge și condiția ziaristicii, Adrian Păunescu pledând, cu impetuoșitate, pentru o gazetărie ofensivă: „Presă noastră, și spun aceasta și autocritic, ar trebui să se constituie mai mult, mai curajos și mai neînduplecat într-o instanță puternică de cercetare a realității, a concordanței dintre fapte și vorbe. Aș spune că presa noastră are de înfrânt monotonia și stereotipia, precum și comoditatea cazurilor deja rezolvate. Prea des ne așezăm noi la sfârșitul evenimentelor, suntem prea constatativi, prea puțin dispuși să riscăm o luptă, suntem prea năvăliți la lipsa de culoare și de pasiune”. De asemenea, poetul se referă și la mijloacele tehnice de care dispune presa: „E tot atât de adevărat că problemele materiale ale apariției și administrării presei nu sunt pe deplin rezolvate. Așteptăm și noi, din partea ministerelor de resort, utilaje tipografice moderne și hârtie mai bună și mai îndestulătoare pentru toți cititorii noștri”. În fine, conducătorul *Flăcării* nu ignoră nici calitatea vieții culturale: „Congresul al XII-lea trebuie să însemne pentru presă și pentru cultură un mare impuls. De la presa făcută prea adesea de grefieri plictisiți ai realității, de la cultură cu gust de vegetație de seră câteodată, trebuie să trecem total – iată ce ne arată acest Congres, iată învățămintele din Raportul secretarului general – la o presă revoluționară, la o cultură revoluționară nu doar în sensul că sunt de acord cu revoluția, ci mai ales în sensul că luptă, cu mijloacele lor specifice, pentru înfăptuirea revoluției”.

• [„**Contemporanul**”, nr. 47] Numărul este dedicat în întregime partidului și conducătorului său. Pe prima pagină apare fără semnatar poemul *Celui reales*. ■ În cinstea realegerii lui Nicolae Ceaușescu în fruntea P.C.R., sunt publicate de asemenea versuri de Ion Nicolescu, Franz Johannes Bulhardt, Ovidiu Genaru, Teofil Bălaj și Corneliu Șerban. ■ Este redat integral *Raportul Comitetului Central cu privire la activitatea P.C.R. și sarcinile de viitor*, prezentat de Nicolae Ceaușescu în cadrul Congresului al XII-lea, ce urmărește realizările și evoluția partidului. În acest text sunt totodată amintite lucrările literare cu valoare artistică și educativă apărute în ultimul cincinal, considerate însă insuficiente pentru a exprima efortul colectiv al construirii noii societăți și noului om socialist: „Cu toate realizările, avem încă mult de făcut pentru a da strălucirea cuvenită literaturii și artelor, pentru a crea opere demne de marea epopee

constructivă pe care o înfăptuiește poporul nostru. În acești ani au apărut și destule lucrări literare și artistice ne semnificative, ce nu se ridică la înălțimea posibilităților creatorilor și a cerințelor societății. Oamenii muncii așteaptă o creație artistică bogată, de o mare diversitate de genuri și stiluri, cu adevărat revoluționară, pătrunsă de spiritul înnoitor al socialismului, care să militeze cu pasiune pentru perfecționarea societății și a omului”. În acest scop era necesar, în viziunea lui Nicolae Ceaușescu, ca scriitorii să se afle mereu în mijlocul vieții muncitorești: „O importanță hotărâtoare are în această privință prezența permanentă a scriitorilor și artiștilor în clocotul vieții și muncii constructive, acolo unde se făuresc marile valori ale progresului uman”. Sunt trasate câteva direcții fundamentale ale creației literare: „Literatura este chemată să reliefeze convingător noua condiție umană din societatea noastră, idealurile, frământările și aspirațiile omului nou, universul său spiritual tot mai bogat, virtuțile și trăsăturile sale morale înaintate, să militeze pentru triumful noului, al idealurilor de dreptate și libertate socială! Biciuind stările de lucruri negative și concepțiile înapoiate, literatura trebuie să dezvolte încrederea omului în forțele sale și în nobilele idealuri revoluționare, punând în evidență superioritatea orânduirii socialiste”. ■ Sunt redată de asemenea integral cuvântările Elenei Ceaușescu (privind cercetarea științifică), Suzanei Gâdea, Dumitru Radu Popescu, Dumitru Popescu (delegat al organizației de partid din Iași), Hajdu Gyözö (delegat al organizației de partid Mureș). Dumitru Radu Popescu subliniază sprijinul oferit de oamenii de cultură realegerii lui Nicolae Ceaușescu: „Slujitorii culturii, față de care Nicolae Ceaușescu și-a arătat mereu grija și prețuirea – sprijină, odată cu întregul popor, re alegarea sa în funcția de secretar general al partidului [...]”. Acesta punctează mai apoi faptul că literatura nu trebuie să redea realitatea nici în tonuri prea luminoase, nici într-o manieră denigratoare și afirmă surprinzător dispariția cenzurii: „Adevăratele succese beletristice [...] au confirmat și confirmă sarcinile care cer literaturii noastre opera în care prezentarea vieții să nu fie făcută «în culori trandafirii», dar nici în tablouri denigratoare. Avem astăzi numeroase volume de versuri cu o puternică rezonanță afectivă și intelectuală, după cum există numeroase romane și piese de teatru de mare success. Toate acestea demonstrează că s-a statornicit la noi o puternică unitate între îndrumarea de partid și aspirațiile creatorilor din toate domeniile artei scrisului. Am mai putea vorbi de un fapt senzațional petrecut în cultura noastră: abolirea cenzurii, fapt fără precedent, ce evidențiază puternica încredere acordată oamenilor de litere de către partid, de secretarul general al partidului”. ■ Constantin Coșman semnează articolul *Partidul. Conștiința de sine a națiunii române*, în care abordează și problema literaturii, așa cum apare ea în raportul prezentat de Nicolae Ceaușescu: „Secretarul general al partidului a adresat un generos apel oamenilor de litere și artă, chemându-i să dea țării tot mai multe opere care să contribuie, prin mesajul și valoarea lor artistică, la înnobilarea spirituală a omului, pătrunse de patos patriotic,

animate de devotament față de patrie. Chemarea aceasta conferă un sens superior și o înaltă misiune și răspundere creației artistice, oricărei activități menite a contribui la perfecționarea și afirmarea multilaterală a ființei umane”.

■ Sub titlul *Mesageri ai culturii românești peste hotare* sunt reunite mai multe activități culturale prilejuite în străinătate de Congresul al XII-lea. Este amintită expoziția *Cultura și literatura română – de la origini până în prezent*, organizată la Universitatea din Louvain-la-Neuve (Belgia), ce a cuprins lucrările lui Nicolae Ceaușescu, dar și opere beletristice sau studii de istorie, științe sociale sau științe exacte. O altă expoziție de carte a avut loc în Alexandria, Egipt, reunind texte ficționale și politice. Sunt enumerate de asemenea operele traduse în străinătate: în R.P. Bulgaria (*Dimineață de toamnă* de Vasile Rebreanu, *Noaptea Negotinei* de Alecu Ivan Ghilia, *Basorelief cu îndrăgostiți* de Nichita Stănescu și *Aducătorului d e recompensă* de Mircea Sântimbreanu), R.S. Cehoslovacă (*Sfârșit de veac* în București de Ion Marin Sadoveanu, *Desculț* de Zaharia Stancu, *Apa* de Al. Ivasiuc, *Povestiri* de Ion Creangă), în R.D.G. (*Baltagul și Frații Jderi* de Mihail Sadoveanu și *Casa gălăgioasă* de Franz Storch). Este menționat și succesul înregistrat în Franța și Elveția de volumul *Chant de l'unique*, apărut la editura Eminescu, cuprinzând versuri de Ion Caraion în ediție bilingvă.

● [„Cronica”, nr. 47] Numărul cuprinde poeme de Haralambie Țugui și Ion Chiriac. ■ Pe prima pagină, alături de portretul lui Nicolae Ceaușescu, apar textele *Prezentul și viitorul patriei*, semnat de redacție, și *Sentimentul revoluției, conștiința revoluției*, de Ion Țăranu. ■ Daniel Dumitru semnaleză apariția antologiei de versuri *Izvoare nescacate* (C.R., 1979), cu subtitlul *Poezii României socialiste omagiază Eliberarea patriei*, publicată de Uniunea Scriitorilor: „Se cucvine de remarcac faptul că, pornindu-se de la ideea alcătuirii unei ediții-oglină a versului patriotic, deci a unui anumit domeniu de exprimare lirică, s-a acceptat diversitatea de sensuri pe care poezii o atribuie speciei”.

■ În *Sub semnul realismului*, Ioan Holban identifică două direcții majore ale romanului ultimelor decenii, calea verosimilității obiective și cea a subiectivității. Acestea se sprijină pe două tehnici narative, relatarea istoriei prin apelul la documente și reconstituirea ei prin elementul psihologic: „Discursul se constituie pe dimensiunile a două procedee narative esențiale: pe de o parte, textul descrie evenimentele prin apelul la documentele istorice (modalitate de manifestare a realismului obiectiv), iar, pe de altă parte, el re-face istoria prin intermediul factorului psihologic, de conștiință, care a provocat evenimentele narate (element al realismului subiectiv)”. În cazul realismului subiectiv, Ioan Holban identifică de asemenea dominanta generațională: „Cealaltă axă de dezvoltare a discursului narativ, constituită pe coordonatele realismului subiectiv, este guvernată de ceea ce am putea numi un motiv al generației. [...] Una din direcțiile esențiale de evoluție a materiei romanelor din ultimul deceniu, legată intim de motivul generației, este aceea a raportului care se stabilește între Eu și

Celălalt, între vocea personajului focal și interlocutorul său ori instanța interioară a sinelui mai profund”.

24 noiembrie

• [„Scânteia tineretului”, nr. 9487] Nicolae Dan Frunteletă își continuă *Însemnările din sala Congresului* cu textul *Rostind Nicolae Ceaușescu, ne rostim Unitatea*. □ În pagina a șasea, unde continuă textul redactorului-șef al „Scânteii tineretului”, se alătură Nicolae Dragoș, care semnează *Omagiul inimilor tuturor*: „În realegerea sa de către partid, de către Congres în înalta răspundere de secretar general al partidului aflăm izvorul viu al certitudinilor noastre, al certitudinilor țării. Certitudini în cununa căroră s-au adunat, în aceste zile, noi argumente ale faptei creatoare. Dintre ele, desprind doar una, către care mi-am îndreptat, în ultimii ani, cu emoție gândul și nu o dată l-am mărturisit hârtiei. În Bărgan, acolo unde privirea se luminează de unduirea lanurilor de grâu, în cinstea marelui eveniment politic al țării, constructorii Combinatului siderurgic de la Călărași, unul din marile obiective ale cincinalului actual, au dat prima șarjă de oțel. Oțel de Bărgan. Munca și autorii ei aducând astfel omagiul cel mai profund, cel mai luminos, Congresului, partidului și secretarului nostru general, tovarășul Nicolae Ceaușescu. Privind spre toate acestea acum, când marele forum al partidului a deschis noi orizonturi de lumină, de progres și civilizație patriei, putem declara că, inspirat, poetul a cules convingerile tuturor, dăruindu-le ritmului inimii: «Azi, tuturor ne ești în veci mândria/ Și Conștiința trează – luminând!/ Partidul, Ceaușescu, România/ E tot ce avem mai scump pe-acest pământ». Omagiul poetului devine, astfel, mesajul inimilor tuturor”.

• [„Luceafărul”, nr. 47] Numărul debutează cu un editorial închinat realegerii lui Nicolae Ceaușescu în funcția de secretar general al Partidului Comunist Român: „Demonstrând cu putere ceea ce însăși viața demonstrează cu tărie prin inconfundabilele sale realități politice, economice și sociale, forumul comuniștilor români a fost întruchiparea indestructibilei unități a poporului român în jurul partidului, în jurul tovarășului Nicolae Ceaușescu. Imaginea impresionantă – vibrând de adevărul pe care îl redă cu o pilduitoare – acestei unități de granit au configurat-o unanimitatea fierbinte cu care toți participanții au susținut propunerea realegerii în înalta funcție de secretar general al partidului a tovarășului Nicolae Ceaușescu, modul ferm în care, însușindu-și pe deplin comandamentele cele mai înalte ale epocii contemporane, Congresul al XII-lea a investit din nou cu înaltele răspunderi ale funcției supreme de conducere a Partidului Comunist Român pe tovarășul Nicolae Ceaușescu, simbolul României de azi – prospere, independente, suverane. Am trăit cu emoție, cu infinită bucurie, momentul solemn al Înaltei Realegeri”. ■ Grigore Hagiu publică un poem omagial dedicat lui Nicolae Ceaușescu, având titlul *Om făurar*: „De câtă grea istorie ai dus în spate,/ izbînd în maluri

doar cu sângele din tine,/ se răzvrătiră, iată, pe nemăsurate/ scăpărătoarele și caldele rubine,/ înalt învrednicindu-te de rod și har: Făuritor de oameni ești – Omfăurar!”. ■ Marin Sorescu scrie un omagiu adresat lui Nicolae Ceaușescu, în care își exprimă cu aplomb azeziunea față de documentele Congresului și față de realegerea secretarului general al partidului: „O țară demnă, liberă și independentă, care își construiește o viață mai bună, o țară condusă de un mare bărbat politic, iubit acasă și stimat pe toate meridianele. Acest ilustru om de stat, care cu atâta dârzenie și neostenită energie a militat pentru identitatea noastră sub bolta înstelată, este chemat astăzi să rămână, în continuare, la cârma partidului și a țării. Este voința întregului popor. Este voința Congresului al XII-lea. Mă alătur și eu, din toată inima, acestei mândre voințe, acestei certitudini de noi succese, acestei mari nădejdi în viitor”. Marin Sorescu se declară impresionat „auzind rostite de tovarășul Nicolae Ceaușescu versuri din Mihai Eminescu” fapt care îi întărește hotărârea de a onora misiunea de scriitor: „Este o sarcină frumoasă, dar foarte grea munca din sectorul «creșterii limbii românești și-a patriei cinstire». Căci, repet: în spatele celui mai mic procent de producție sunt zeci, mii, sute de mii de oameni, la gura noilor cuptoare sunt oameni, la huilă sunt oameni, pe noua platformă de petrol din Marea Neagră sunt oameni, la canal – oameni – oameni liberi –, la metrou – oameni. [...] Pentru ei, am înțeles din documentele Congresului și din Raportul tovarășului Nicolae Ceaușescu, trebuie să scriem. Vom scrie”. ■ Congresul, reprezentând „maturizarea deplină a revoluției noastre socialiste” și raportul prezentat de Nicolae Ceaușescu i-a prilejuit și lui Dinu Săraru un sentiment acut de răspundere personală în fața istoriei. Acest sentiment aduce după sine necesitatea implicării artei și artiștilor în „viața politică și socială concretă a țării”. Astfel, pentru îndeplinirea acestui misiuni, semnatarul articolului solicită mai mult spațiu în presa literară și culturală pentru producțiile literare decât pentru comentariul critic. „Partidul Comunist a oferit creatorului român libertatea de a face politică, de a se implica în politică, de a gândi politic, însă, cum am mai avut prilejul să spun, una este libertatea oferită atât de generos de partid creatorilor și alta capacitatea și mai ales competența noastră de a exploata fericit în favoarea culturii autentice această libertate”. ■ Francisc Păcurariu comentează fragmente care se referă la problema națională din Raportul Comitetului Central prezentat la Congres, trăgând concluzia „că partidul nostru a dezvăluit adevărata cale a rezolvării definitive a problemei naționale atunci când, în anii luptei împotriva opresiunii burghezo-moșierești pentru doborârea dictaturii militaro-fasciste și înfăptuirea revoluției de eliberare națională și socială, în anii războiului antifascist, ai trecerii la construirea socialismului și ai făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate pe acest pământ de la Carpați și Dunăre, a militat cu consecvență și fermitate pentru înfrățirea poporului român și a naționalităților conlocuitoare în luptă unită, comună, pentru libertate, democrație și progresul patriei”. ■ Valentin

Munteanu publică piesa *Visul dinaintea zorilor*. ■ Sunt publicate fragmente din Raportul Comitetului Central cu privire la activitatea Partidului Comunist Român în perioada dintre Congresul al XI-lea și Congresul al XII-lea și sarcinile de viitor ale partidului, mai ales cele referitoare la „activitatea ideologică și politico-educativă pentru formarea omului nou, cu o înaltă conștiință socialistă, pentru educarea patriotică și revoluționară a maselor largi, pentru afirmarea plenară în societatea noastră a principiilor eticii și echității socialiste”. Prezentarea se oprește și asupra literaturii: „Partidul nostru dă o înaltă prețuire realizărilor obținute în formarea culturii noi, socialiste. Subliniez cu satisfacție că în această perioadă au apărut numeroase lucrări literare și de artă de certă valoare educativă și artistică, ce îmbogățesc patrimoniul cultural al țării noastre. Cu toate realizările, avem încă mult de făcut pentru a da strălucirea cuvenită literaturii și artelor, pentru a crea opere demne de marea epopee constructivă pe care o înfăptuiește poporul nostru. În acești ani au apărut și destule lucrări literare și artistice nesemnificative, ce nu se ridică la înălțimea posibilităților creatorilor și a cerințelor societății. Oamenii muncii așteaptă o creație artistică bogată, de o mare diversitate de genuri și stiluri, cu adevărat revoluționară, pătrunsă de spiritul înnoitor al socialismului, care să militeze cu pasiune pentru perfecționarea societății și omului. Iată de ce este necesar ca membrii de partid, toți cei care lucrează pe acest important front al construirii socialismului să-și pună întreaga forță creatoare, tot talentul în slujba ridicării literaturii și artei pe o treaptă nouă, superioară. [...] Literatura este chemată să reliefeze convingător noua condiție umană din societatea noastră, idealurile, frământările și aspirațiile omului nou, universul său spiritual tot mai bogat, virtuțile și trăsăturile sale morale înaintate, să militeze pentru triumful noului, al idealurilor de dreptate și libertate socială! Biciuind stările de lucruri negative și concepțiile înapoiate, literatura trebuie să dezvolte încrederea omului în forțele sale și în nobilele idealuri revoluționare, punând în evidență superioritatea orânduirii socialiste”. ■ Sunt redată fragmente din cuvântările participanților la Congres, scriitori, artiști, oameni de cultură: □ George Macovescu: „Sarcinile pe care Congresul le pune în fața scriitorilor sunt încărcate de răspunderea și noblețea chemărilor de vastă perspectivă. Suntem siguri că la viitorul congres, privindu-și critic și autocritic activitatea, frontul creatorilor de literatură, ca parte integrantă a frontului constructorilor socialismului din România, va fi prezent cu noi opere de o incontestabilă valoare.” □ Radu Beligan: „Cultura reprezintă în viziunea noastră o cristalizare în durată a năzuințelor, realizărilor și puterilor specifice națiunii. [...] Dar pentru mine unul, câștigul cel mai însemnat în acest domeniu e că tot mai mult cultura, ca rezultat al adâncirii democrației socialiste, a devenit un fapt de comuniune și de solidaritate. Cărțile. Tablourile, filmele, spectacolele sunt prilejuri de a dezbate cu ușile deschise tot ceea ce se gândește și se realizează. Problemele acute și esențiale ale prezentului nostru sunt examinate cu răs-

pundere, într-un cadru foarte larg și foarte accesibil.” □ Dumitru Radu Popescu: „Adevăratele succese beletristice [...] au confirmat și confirmă sarcinile care cer literaturii noastre opere în care prezentarea vieții să nu fie făcută «în culori trandafirii», dar nici în tablouri «denigratoare». Avem astăzi numeroase volume de versuri cu o puternică rezonanță afectivă și intelectuală, după cum există numeroase romane și piese de teatru de mare succes. Toate acestea demonstrează că s-a statornicit la noi o puternică unitate între îndrumarea de partid și aspirațiile creatorilor din toate domeniile artei scrisului. Am mai putea vorbi de un fapt senzațional petrecut în cultura noastră: abolirea cenzurii, fapt fără precedent, ce evidențiază puternica încredere acordată oamenilor de litere de către partid, de secretarul general al partidului.[...] Ascultându-l pe secretarul general al partidului mi-am amintit că, acum câțiva ani, tovarășul Ceaușescu a desființat închisori – în clădirile cărora întâlnim azi cantine pentru muncitori, cooperative meșteșugărești, școli, cărți, flori”.

□ Dumitru Popescu: „Vom fi revoluționari prin forța și frumusețea mesajului umanist al ideilor, operelor și acțiunilor noastre [...]. Vom fi revoluționari în măsura în care tot ceea ce facem va înnobila sufletul și va tonifica voința de mai bine și puterea de dăruire a oamenilor. Vom fi revoluționari dacă prin ceea ce scriem, spunem și facem vom reuși să sporim elanul poporului nostru, angajat în grandioasa competiție a progresului. Vom fi revoluționari dacă vom face din idei, din artă, din toți factorii de educație o baricada a spiritului împotriva vechiului din noi, din societate, din întreaga lume, o rampă de lansare a marilor adevăruri și idealuri ale comunismului. La acest Congres de importanță istorică al partidului, simțim datoria să ne angajăm, în numele tuturor celor ce activează pe tărâmul ideologiei, culturii, presei să dăm muncii noastre viitoare un asemenea conținut pentru a fi la înălțimea noilor cerințe ale societății și a îndemnelui înflăcărat al secretarului general”.

□ Adrian Păunescu: „Stimați tovarăși, mai avem 20 de ani până la încheierea nu numai a patru cincinale, nu numai a unui veac, ci și a mileniului doi. Zorii mileniului trei trebuie să găsească România așa cum o visează partidul nostru, așa cum o anunță acest important Congres, așa cum o vede și în Raportul prezentat Congresului, cu puternica sa capacitate de a înțelege prezentul și de a prospecta și determina viitorul, tovarășul Nicolae Ceaușescu: o țară puternic dezvoltată, cu o industrie strălucită, cu o agricultură sănătoasă, cu o cultură demnă, cu o știință temerară [...] o țară în care comunismul nu va însemna somn și consum, ci va fi portretul suprem al omeniei și omului. [...] Permiteți-mi, tovarăși,/ să vă spun ceva,/ Simțirea dumneavoastră,/ însă cu vorba mea,/ În ora de sorginte milenară/ A unei noi renașteri românești,/ În ora când, pentru această țară,/ Ca un abrupt accent de primăvară/ Răsare soarele la București./ Trăiască-n sănătate/cârmaciul țării noastre,/ Conducător de țară,/ conducător de oaste/ Trăiască omul țării, eroul ei viteaz/ Că-n grija lui se află poporul nostru azi,/ El omului de mâine îi este temelie,/ Trăiască Libertatea!/ Trăiască România/

Trăiască Ceaușescu,/ Partidul și Poporul/ Trăiască România!/ Trăiască Tricolorul!” ■ Este semnalată apariția, la Editura Cartea Românească a volumului omagial închinat de scriitori Partidului cu ocazia celui de-al XII-lea Congres, intitulat *Perspective comuniste*. ■ Comentarii entuziaste din diverse unghieri asupra Raportului scriu și Nicolae Ciobanu, Dim. Rachici, Voicu Bugariu, Horváth Dezideriu, Al. Tănase. Mihai Tatulici dedică Congresului articolul *O definiție a României de astăzi*. Semnează, de asemenea, texte cu aceeași tematică Mara Nicoară, Ion Longin Popescu. ■ Pe ultima pagină apar articole legate de receptarea internațională a Congresului. Pavel Suian scrie despre solidaritatea României și a conducătorului ei cu toate statele asuprite și cu toate mișcările progresiste. ■ Expoziții de fotografii *România la cel de-al XII-lea Congres al Partidului Comunist Român* au fost organizate la Moscova, Beijing, Belgrad, Berlin. Articole ample, conținând și rezumate ale Raportului, au fost publicate în „Pravda”, în „Ziarul poporului” – organul C.C. al Partidului Comunist Chinez, „Borba” – ziar iugoslav, ziarul ungar „Nepszabadsag”, ziarul polonez „Trybuna Ludu”, „Rude Pravo” – organ al C.C. al Partidului Comunist din Cehoslovacia, „Neues Deutschland”, „Rabotnicesko Delo” – organ al C.C. al Partidului Comunist Bulgar. ■ Aurel-Dragoș Munteanu publică articolul intitulat *Imperativul păcii*. Evidențiind politica de dezarmare dusă de Nicolae Ceaușescu, autorul arată că la detensionarea relațiilor externe pot contribui în mod decisiv cultura și arta: „Creația artistică devine astăzi un imperativ al păcii, iar afirmarea ei este o politică ce transcende limitările egoiste. Scriitorul înzestrat cu legitimitate națională și cu monumentalitate în inspirația sa este recunoscut, ca prim cetățean al lumii, capabil să sprijine cele mai generoase tendințe din istoria contemporană, răspunzând unui cald mesaj de umanitate, acela spre pace, stimă reciprocă și coordonare deplină la constuirea lumii viitorului”. ■ Pe aceeași temă, a dezarmării și păcii, scrie și Ioan Grigorescu articolul *Solia rațiunii*, încheind astfel numărul.

● [**„Săptămâna culturală a capitalei”, nr. 468**] Prima pagină a numărului anunță realegerea lui Nicolae Ceaușescu în funcția de secretar general al Partidului Comunist Român, în cadrul celui de-al XII-lea Congres. ■ Înaintea textelor de felicitare personalități culturale dintre care: prof. dr. doc. Petre Vancea, membru corespondent al Academiei Republicii Socialiste România, Al. I. Amzulescu, cercetător de folclor literar, Corneliu Fănățeanu, prim solist al Operei Române, Octavian Cotescu, actor, prof. univ. la I.A.T.C., Amza Pellea, actor, conf. univ. la I.A.T.C.: „Exprim aici angajamentul meu de a nu precupeți nici un efort pentru traducerea în viață a Hotărârilor Congresului al XII-lea al Partidului Comunist Român. Mă alătur și pe această cale satisfacției întregii națiuni pentru faptul că cel mai iubit fiu al neamului nostru a fost reales în înalta funcție de secretar general al P.C.R.”. ■ Sunt publicate fragmente din *Raportul Comitetului Central cu privire la activitatea Partidului Comunist Român în perioada dintre Congresul al XI-lea și Congresul al XII-*

lea și sarcinile de viitor ale partidului prezentat de tovarășul Nicolae Ceaușescu. Materialul conține și recomandări către scriitori: „Literatura este chemată să reliefeze convingător noua condiție umană din societatea noastră, idealurile, frământările și aspirațiile omului nou, universul său spiritual tot mai bogat, virtuțile și trăsăturile sale morale înaintate, să militeze pentru triumful noului, al idealurilor de dreptate și libertate socială! Biciuind stările de lucruri negative și concepțiile înapoiate, literatura trebuie să dezvolte încrederea omului în forțele sale și în nobilele idealuri revoluționare, punând în evidență superioritatea orânduirii socialiste”. Titlul *Luceafăr al conștiinței românești* cuprinde un grupaj poetic la care participă: Ion C. Ștefan, Gheorghe Trifu, Ion Iuga, Ludmila Ghițescu, Ana Maria Nițu etc. ■ Eugen Barbu continuă lectura din *Comicologia* lui Marian Popa, făcând apoi legătura dintre onomastică și mecanismul de producere a comicului. ■ Emil Manu scrie la *Cronica literară* despre umanitatea muncitorească, prezentând volumul semnat de Pop Simion, *Destine muncitorești* (Ed. Politică, 1979). Autorul cărții „se ocupă de noua umanitate muncitorească a epocii noastre, de chintesența ce trebuie căutată în «însușirile muncitorului, în virtuțile sale specifice, în etică și comportament, în conștiința prin care se definește», pe scurt structura nouă a societății contemporane. [...] Noua sa carte este, în primul rând, o suită de portrete morale”. ■ Constantin Sorescu scrie despre *Necesitatea artei* care trebuie să fie „pe măsura cuceririlor revoluționare ale poporului” și face, de asemenea, observația că, în această etapă a dezvoltării societății, munca primește accente spirituale din ce în ce mai pronunțate, iar arta „un tot mai robust coeficient material”. ■ Ion Lotreanu pledează pentru *Militantismul literaturii*, dând cunoscutele exemple din istoria literară (M. Eminescu, pașoptiștii, O. Goga, Tudor Arghezi, Călinescu. ■ Henri Zalis scrie despre *Participarea lirică*, menționând poeții contemporani „care coboară în miezul faptelor” și concluzionând: „Specificitatea poeziei înglobează armonios fictivul și realul, într-o totalitate angajantă”.

25 noiembrie

• [„Scânteia”, nr. 11589] Este publicată Rezoluția Congresului al XII-lea al Partidului Comunist Român, în care este menționată importanța transpunerii umanismului revoluționar în artă și literatură: „Congresul dă o înaltă apreciere realizărilor obținute în dezvoltarea culturii noi, socialiste și adresează oamenilor de litere, compozitorilor și plasticienilor, creatorilor de teatru și cinematografie, tuturor oamenilor de artă îndemnul de a făuri și pune la îndemâna poporului tot mai multe lucrări de înaltă valoare artistică, cu un bogat conținut de idei, opere inspirate din uriașul patos creator al timpurilor noastre, pătrunse de marile idei ale umanismului revoluționar, opere care să înobileze omul, să cultive spiritul patriotic, devotamentul față de cauza socialismului, a fericirii poporului”.

27 noiembrie

• [„Scânteia tineretului”, nr. 9489] Prima pagină găzduiește grupajul *Cu sentimentul mândriei și al deplinei certitudini*, consacrat principalului eveniment politic al anului, Congresul al XII-lea. □ Horia Bădescu semnează textul *Făuritori în materie și spirit*: „Este șansa noastră, a întregului popor, de a avea o întruchipare vie a comunistului de omenie, a omului exemplar în secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu. Realegerea sa în înalta funcție de secretar general al partidului constituie trainicul temei al continuării marilor procese revoluționare specifice socialismului, al puternicei înălțări a țării spre însoritele piscuri ale comunismului [...]. Ca slujitor al condeiului, mărturisesc că misiunea ce-i este astfel încredințată breslei noastre îmi dă un spirit sentiment al responsabilității, al demnității artistice”. □ Tot aici, Hans Schuller invocă *Strălucite temeieri ale împlinirilor noastre comune*: „Într-adevăr, felul în care întregul nostru popor a dezbătut cu competență și faptă exemplară proiectele de documente iar în aceste zile, prin glasul delegaților, a participat activ la lucrările Congresului demonstrează, fără tăgadă, angajarea civică și patriotică a întregului nostru popor, a tuturor fiilor țării – români, maghiari, germani și de alte naționalități, entuziasmul creator care ne animă pe noi toți [...]. De nenumărate ori, secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu s-a referit – și a făcut-o și acum – la scrisul nostru, la angajarea noastră, prin cuvânt. În creația mea – mă refer și la volumul recent publicat *Berichtigung* – poezia patriotică ocupă un loc de frunte”. □ Între cele două texte, George Țârnea versifică, în cinci strofe, *Menire comunistă*.

28 noiembrie

• [„Scânteia”, nr. 11591] Dumitru Almaș publică un articol elogios despre Nicolae Ceaușescu, *Exponent strălucit al idealurilor noastre*: „O asemenea perfectă îngemănare și identificare între aspirațiile poporului și politica umanistă a partidului, găsește în personalitatea secretarului nostru general, a tovarășului Nicolae Ceaușescu, o întruchipare exemplară. Iată de ce partidul, întregul popor l-au reales, iată de ce bucuria noastră, a tuturor de a-l ști la cârma țării este nemărginită”. ■ În chip similar, Pompiliu Marcea realizează un portret laudativ al lui Nicolae Ceaușescu în *Omul faptei hotărâte, al omeniei*: „...acest drum, între Congresele al XI-lea și al XII-lea, este unul dintre cele mai victorioase și eroice din istoria noastră modernă, completând în mod strălucit tot ceea ce s-a realizat în ultimul deceniu și jumătate, de când la conducerea partidului și statului se află tovarășul Nicolae Ceaușescu”.

• [„Viața studentească”, nr. 39] Roșul tipografic este la modă și în acest număr. Pe frontispiciu, „toate-s vechi și nouă toate”: *Prin voința fermă a întregului partid, a întregului popor, Tovarășul Nicolae Ceaușescu a fost reales în înalta funcție de secretar general al P.C.R.* □ La loc de cinste, „jurământul” președintelui R.S.R.: „Vă asigur pe voi, asigur partidul și întregul nostru

popor că voi face totul pentru a îndreptați această încredere și pentru a-mi îndeplini misiunea ce mi s-a încredințat de către partid, de către Congres, de către popor. Ca și până acum, voi acționa pentru a înlăptui socialismul în adevărata lui lumină, pe baza principiilor umanitare, socialismul și comunismul de omenie! Aceasta este condiția esențială pentru ca socialismul să se afirme drept cea mai umană, superioară societate din lume. Noi, națiunea noastră, poporul nostru, când vorbim de om, de omenie, vorbim de Om cu O mare, pentru că e om acela care-și servește patria, care nu o trădează niciodată! Voi face totul pentru a rămâne comunist de omenie, fiu al poporului meu!”. □ În subsolul primei pagini, un text semnat „Viața studențească”: *Zile de istorie, zile pentru istorie* □ Două pagini „adăpostesc” grupajul *Un adevăr al nostru, al tuturor: Realegerea tovarășului Nicolae Ceaușescu în funcția de secretar general al partidului – garanție sigură a viitorului comunist al patriei, a devenirii noastre ca oameni noi într-o țară mereu nouă*. Contribuie studenți și lectorul universitar Maricica Chișu, de la Facultatea de istorie și filosofie (Cluj-Napoca). □ Un alt grupaj, al cărui titlu e așezat pe o întreagă coloană tipografică: *Hotărârile Congresului: Programul nostru de acțiune – primind entuziast și responsabil rolul important atribuit științei și învățământului în actuala etapă de dezvoltare a României socialiste, etapa saltului calitativ în toate domeniile de activitate, de către tovarășul Nicolae Ceaușescu, studenții, cadrele didactice, toți cei ce trăiesc și muncesc sub semnul Almei Mater, au trecut cu hotărâre la transpunerea în viață a sarcinilor și obiectivelor ce le revin din Hotărârile Congresului al XII-lea al P.C.R.* □ Ion Novac a găsit *Premisele autoperfecționării* la Facultatea de mecanică agricolă din București. □ De la Universitatea craioveană, Cornel Nistorescu aduce *Calitatea învățământului, calitatea viitorului*. □ Ioan Buduca a descins la Facultatea de biologie din București, aflând că *Întrebările sunt de prisos: viitorii specialiști răspund prin fapte*. □ Un avantaj care semnifică o răspundere sporită a descoperit Cristian Necheș la Facultatea de electrotehnică din cadrul I.P. Timișoara. □ Sub genericul *Congresul al XII-lea al P.C.R. – o etapă superioară în procesul formării revoluționare a omului nou*, Gheorghe Cazan, prodecan al Facultății de filosofie-istorie din București, identifică *Temeiuri pentru un salt calitativ în științele sociale*. □ Petre Mareș versifică „baladesc” *Clipa cea mare*. ■ Grupajul *Tânără generație de azi, generația care știe să conjuge a îndrăzni la toate timpurile* cuprinde trei secvențe. □ Cornel Nistorescu scrie despre o C.A.P. din Maramureș (*Pentru pământ contează mai ales ce se vede*). □ *Îți trebuie mult curaj pentru a fi o puternică personalitate* se intitulează dialogul Roxanei Paicu cu un strungar de la Întreprinderea de utilaje și piese de schimb din București. □ Eugen Mihăescu interviuează un mecanic de la autobaza Titan (*Modul în care îți faci datoria e chiar opinia ta despre muncă*). ■ La *Reportaj indiscret* publică Ion Crăciunică (*Gheorghe Dobrea e mai întâi student și apoi președinte*). ■ Nu e momentul, nici în acest număr, pentru sport în ultima pa-

gină. □ Aici, la „spartul” revistei, Ion Segărceanu scrie despre *Congresul P.C.R. – eveniment de amplă rezonanță internațională*. □ În locul rubricii *Colegii noștri de amfiteatre*, grupajul „*Ne bucurăm de condiții de viață și studiu deosebite*”, care adună impresii „estudiantine” românești ale unor tineri din Insulele Capului Verde, Columbia, Madagascar și Volta Superioară.

29 noiembrie

• [„*Scânteia*”, nr. 11592] În *Vibranta carte comunistă*, Violeta Zamfirescu analizează rolul scriitorului român de a promova prin creația sa umanismul propovăduit de partid: „Datori și angajați rămânem toată viața față de cultura noastră, față de cultura umanistă a lumii, datori față de crearea unei noi condiții umane, în țara noastră și pe pământ. Pe un pământ al păcii li al înțelegerii între oameni, al respectului reciproc, al egalității. Noi, scriitorii din România socialistă, implicați în întreaga viață a țării, nu avem un crez mai înalt decât de a milita, prin fapta și cuvântul nostru, în slujba marilor idealuri umaniste ale partidului, ale poporului”.

• [„*Scânteia tineretului*”, nr. 9491] În subsolul primei pagini este așezat grupajul *Congresul al XII-lea – Hotărârile adoptate, un puternic argument al unității poporului în jurul partidului, al secretarului său general*. □ Al. Căprariu publică textul *Prezenți statornic în tumultul faptei*: „Numai cunoașterea profundă, nuanțată și directă a vieții și creației celor ce zidesc, cu patos revoluționar și înaltă demnitate patriotică, societatea socialistă multilateral dezvoltată a României de azi poate să ducă la acele izbânzi literare și artistice care, pe linia marii tradiții a culturii noastre, să se înscrie definitiv în tezaurul spiritualității națiunii române”. □ Ion Văduva-Poenaru oferă poemul *Istorie*, în care este preamărit conducătorul țării: „În fruntea României e fiul cel mai bun...”. □ Marius Tupan evocă *O epocă a marilor sinteze*: „Când secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu ne îndemna să lăsăm generațiilor care vin o literatură pe măsura faptelor mărețe pe care le trăim, când ne chema deci să întregim și să înfăptuim epopoea națională, se referea desigur la surprinderea unor destine în mișcare, de mare mobilitate și umanism, dar care, peste ani, să rămână viabile, călăuzitoare și semnificative, adevărate fișe de temperatură ale epocii. Personajele se înobilează prin istorie și pentru istorie numai dacă sunt pătrunse de spiritul nou, revoluționar ce caracterizează însăși spiritualitatea noastră de astăzi. Nu doar o reflectare sau o fotografiere a faptei, ci o recreare veridică, validată estetic, așadar, opere în care oamenii timpului de azi – cărora le sunt dedicate – să se regăsească și recunoască”. ■ La 159 de ani de la nașterea lui Friederich Engels, Șerban Cionof scrie despre *Forța vie, creatoare a socialismului științific*.

• [„*Flacăra*”, nr. 1277] Paul Dugneanu recenzează volumul lui Mircea Horia Simionescu, *Învățăture pentru delfin*, afirmând că această ultimă carte este „o încercare [reușită] de parodiare a unui gen din «regimul mimetic infe-

rior» [Nothrop Frye]”, biografia fiind „romanțată și apologetică”. ”În acest caz, subiectul rămâne în plan secund, importantă fiind verva satirică a romanțierului, pentru că, deși sunt convocate toate procedeele cunoscute în prozele anterioare, acum, mi se pare mai accentuată observația morală și caracterologică. [...] Mircea Horia Simionescu este un umorist original [nu lipsit de pericolul facilității și al efectului imediat] atât în substanță, cât și ca procedee”.

● **[„Orizont” nr. 48]** Este inserată pe prima pagină o convorbire cu Marin Preda, realizată de Constantin Vișan, o convorbire stufoasă ce ocupă în întregime pagina a șasea; din ea selectăm câteva fragmente: „ – [...] *sunt gata să vă ascult vorbind despre noul dumneavoastră roman. Cum se va intitula? Despre ce va fi vorba în paginile lui?* – Deocamdată i-am zis *Cel mai iubit dintre pământuri*. E vorba de o trilogie la care lucrez de vreo doi ani și jumate și pe care într-adevăr zilele astea am terminat-o și am dat-o în lectură redactorului de carte. Nu e ușor să spun despre ce e vorba, dacă dorim să nu vindem, ca să zic așa.[...] – *Constituie această trilogie o nouitate din punct de vedere estetic, stilistic, pentru scrisul dumneavoastră?* – La început, după ce-am scris primul volum, am avut sentimentul că e vorba de o carte care se detașează de problematica mea de decenii și că este o carte absolut nouă, cu noi obiective estetice și cu o epică deosebită. Am recitit cartea după ce am terminat-o și mi-am dat seama că, deși într-adevăr, aduce ceva nou, vechile mele teme sunt reluate, însă bineînțeles la altă dimensiune. [...] Estetic vorbind, mi-am dat seama, recitindu-mi cartea, ca stilul din ultima mea carte, *Viața ca o pradă*, este preluat. Adică cu acel stil și aproape cu același ton este scris de astă dată un roman obiectiv, spre deosebire de *Viața ca o pradă*, care era alcătuită din niște mărturisiri. Vreau să spun că, pe parcursul anilor, scriindu-mi cărțile, stilul meu, pe care-l consider transparent, fără valori stilistice intenționate, pornește de la limbajul vorbit, făcând bineînțeles literatură cu acest limbaj. [...] Vreau să spun doar că aceste valori nu sunt intenționate, scopul fiind să exprim ceea ce am de exprimat cât mai bine.” ■ Ion Arieșanu semnaleză, printr-o prezentare detaliată a spectacolului și a jocului actoricesc, premiera de la teatrul popular din Buziaș cu piesa *Alibi* de Ion Băieșu. ■ Mircea Mihăieș scrie a doua parte din articolul *Literatura însetată de real*, încercând să descrie evoluția literaturii postbelice, vorbind despre „poezia despre poezie”, „poezia livrescă”, „poezia mitică”, „poezia reveriei”, „poezia lucidității conștiinței”, „poezia conceptuală”, „poezia angajată” și „despre reconsiderarea limbajului poetic”. ■ Teza de bază a lui Livius Ciocârlie, vorbind despre Flaubert, este că „el s-a refugiat din scris în scris, de vreme ce nu și-a întrerupt truda stilului decât pentru a-și întreține corespondența, însă corespondența lui are semnificația unei reale ieșiri în lume. [...] el a participat fără să știe la o atitudine literară ce avea să devină conștientă de sine în opere mari, la un Proust, la un Céline – atitudine care face incertă frontiera dintre biografie și operă, dintre viață și scriere, dintre autor și om.” (articolul *Intermezzo*) ■ Șerban Foartă face, de data aceasta, o incursiune

documentar-istorică, punând pe tapetul discuțiilor publice scrisorile lui Tudor Vladimirescu, scrise „într-o curată limbă românească” (articolul *Tudor Vladimirescu în epistole* I). ■ Dușan Petrovici îi tălmăcește din lirica iugoslavă pe Miodrag Pavlovič, Gregor Strnisa, Radovan Pavlovski, Branko Miljkovic, Ciril Zlobec etc.

● [„România literară”, nr. 48] Se deschide cu editorialul redacțional *Voinea întregului popor*. □ Alături, este reprodus textul unei telegrame „expediate” de Uniunea Scriitorilor *Tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România*, în care se exprimă „deplina satisfacție și adâncă bucurie față de realegerea Dumneavoastră de către cel de-al XII-lea Congres în înalta funcție de secretar general al Partidului Comunist Român”. □ Sunt redată, de asemenea, și alte telegrame similare, din partea C.C.E.S., Academiei de Științe Sociale și Politice, respectiv din partea Uniunii Artiștilor Plastici. □ Din *Viața literară* aflăm că „La Colegiul național «Nicolae Bălcescu» din Capitală s-a desfășurat un festival literar omagial în cinstea Congresului al XII-lea al partidului la care au participat George Macovescu, președintele Uniunii Scriitorilor, Eugen Jebeleanu, Ana Blandiana, Vlaicu Bârna, Constanța Buzea, Dan Deșliu, Nicu Filip și Traian Iancu”. □ Ecouri ale Congresului al XII-lea încă se răsfrâng în paginile revistei: *Cununi de laur* (Ion Brad), *Unanimitate* (Grigore Hagiu), *Vibranta carte* (Violeta Zamfirescu), *Timp de ample înfăptuiri* (Radu Boureanu), *Spirit înnoitor* (Arnold Hauser), *Un gând și-o inimă* (Gica Iuteș), *Speranță și bucurie* (Eugen Barbu), *O creație cu adevărat revoluționară* (Virgil Ogășanu), *Cu mâinile și inimile noastre* (Mircea Mureșan), *Marele exemplu* (Barabás István), *Difuziunea bunurilor spirituale* (Valentin Silvestru), *Continuitate* (G. Dimisianu), *Confruntarea cu viața* (Mircea Iorgulescu), *Scriitorul, om al muncii* (Sorin Titel), *Primatul valorii* (Lucian Raicu), „*Nimic nu a căzut din cer!*” (Platon Pardău), *Semnificațiile sistematizării* (Gheorghe Săsărman), *Congresul al XII-lea al P.C.R. în atenția opiniei publice mondiale* (Cronicar). □ Ion Bălu schițează câteva *Profiluri contemporane*: „Fiecare epocă istorică își creează propriul său tip de personalitate și în mod firesc inedită problematică a comunistului a exercitat o reală seducție asupra prozei și dramaturgiei românești din ultimele trei decenii. Între anii 1948-1964, scriitorii au explorat cu precădere prezența comunistului în lupta ilegală, organizată și condusă de partid pe teritoriul național, în brigăzile de voluntari din Spania și în mișcarea de rezistență franceză. Schițele, nuvelele și romanele semnate de Petre Iosif, Al. Jar, Haralamb Zincă, Al.I. Ștefănescu, Petru Vintilă, Remus Luca, Ion Grecea ș.a. pun în deosebi accentul pe energia fizică și vitalitatea spirituală a comunistului căzut în mâinile organelor represive. [...] Practic, valențele estetice ale temei au fost epuizate de Zaharia Stancu în al III-lea volum din *Rădăcinile sunt amare*. [...] Apăsarea aproape exclusivă pe această adevărată dar uniformizatoare trășătură caracterială simplifică inevitabil viața interioară a comunistului, frec-

vent înfățișat sub auspiciile unui invariabil maniheism. Unilateralității caracterologice îi corespundea un portret fizic robot: un om înalt, slab, palid, cu privirea tăioasă. [...] O primă încercare conștientă de ocolire a schemei o reprezintă romanul *Statuile nu rîd niciodată* de Francisc Munteanu. [...] Experiența marii literaturi demonstrează artistic ceea ce viața ne arată la tot pasul: fiecare om duce cu sine, afirma Tolstoi în *Învierea*, «germenele tuturor însușirilor ome-nești și dă la iveală când unele când altele și adesea nu seamănă deloc cu sine însuși, rămânând totuși mereu unul și același». Ideea va fi probată științific de psihologia modernă: trăsăturile particulare, secundare sau latente ale personalității umane sunt integrate în trăsăturile generale, într-o infinită interacțiune dintre atitudini și aptitudini. Așa se explică de ce au trecut dincolo de hotarele temporale ale epocii opere în care comunistul a fost imaginat de pe pozițiile dialecticii, ca unitate contradictorie pusă în mișcare de determinări esențiale și accidentale. *Desfășurarea și Risipitorii* de Marin Preda, *Setea* de Titus Popovici, *La cea mai înaltă tensiune* de Nagy István, *Mări sub pustiuri* de Dumitru Radu Popescu, *Șoseaua Nordului* de Eugen Barbu ș.a. La primul Congres al Scriitorilor din iunie 1956, prozatorii au adus în discuție [...] problema personajului în contextul mai larg al discuției despre roman. În esență, ideea de la care porneau era următoarea: reluând teza marxistă a înțelegerii personalității umane ca rezultat al ansamblului relațiilor sociale, scriitorul trebuie să accentueze rolul individualității în condițiile precizate, reliefând dialectic realizările vocaționale, eșecurile, înfrângerile. [...] Altfel spus, comunistul contemporan este un om care gândește, deliberează și acționează atât ca membru al detașamentului organizat al clasei muncitoare, cât și ca individualitate care trăiește direct la convergența evenimentelor. Posibilele exemple, de la Dumitru Radu Popescu la Augustin Buzura și de la Mihai Sin la Eugen Uricaru, sunt numeroase, dar câteva ipostaze se impun prin semnificațiile simbolice incluse. Mai întâi, dezacordul cu principiile unei epoci dogmatice. Comunistul Nicolae Moromete din *Marele singuratic* se izolează de lumea care îl lovește, hotărât să transforme solitudinea într-o constantă a existenței sale. [...] În *Ștafeta nevăzută*, Paul Everac surprinde ipostaze dăruirii în numele echității comuniste. [...] Explorată inițial de Titus Popovici în *Puterea și adevărul*, Al. Ivasiuc a reluat în *Păsările* tema puterii care corupe pe comunistul incapabil s-o stăpânească. [...] Exemplele amintite și, desigur, altele similare demonstrează convingător că astăzi societatea românească oferă climatul corespunzător realizării multilaterale a personalității, iar scriitorului șansa de a dăruii cu ajutorul cuvintelor imaginea reprezentativă a comunistului zilelor noastre”. □ Sunt prezenți cu versuri: Mariana Costescu, Dan Rotaru, Valeriu Bucuroiu, Dumitru Udrea, Andrei Ciurunga, Gheorghe Constantin, Gheorghe Daragiu, Dim. Rachici, Lucian Avramescu. ■ Despre rolul de *Martor activ al epocii* pe care trebuie să îl joace scriitorul scrie Dana Dumitriu: „Literatura noastră actuală trăiește într-un moment de salutară radicalizare a conștiinței politice, sociale, artistice. Se cere

de la ea adevăr, sinceritate, iubire de om, înțelegere a istoriei, pătrunzătoare reflexivitate, exigență critică și înaltă ținută estetică. Felul cum dispar din standurile librăriilor cărțile de versuri și romanele românești arată că cititorul simte nevoia acestei hrane spirituale, că, mai mult ca oricând, el preferă unor pagini care să-l smulgă din viața imediată și să-l transporte într-o lume a ficțiunii pure, sentimentale sau idilice, paginile care să-i vorbească de realitatea apropiată, de problemele sale majore și directe. Cititorul vrea să stea de vorbă cu scriitorul său despre tot ceea ce îl frământă, despre universul nostru propriu de existență. [...] Scriitorul este un martor al epocii lui, un martor activ – deci un martor care influențează judecata publică, un seismograf și un vizionar. Pentru că mijloacele artei, acele mijloace fine de a te apropia de sufletul și credința cititorului, au forță de penetrație, sensibilizează și transmit o energie de gândire și de activitate”. ■ Preluând o idee a lui G. Călinescu, Valeriu Cristea meditează la *Cea mai patriotică faptă*: „Poziția scriitorului față de lumea în care trăiește, față de oamenii cu care este contemporan și față de munca lor nu poate fi decât una de largă deschidere, de comprehensiune, de activă percepere și înțelegere a fenomenelor și problemelor, de participare solidară, *dinlăuntru*, la tot ce se întâmplă în jurul său. [...] Nici o operă adevărată nu s-a născut vreodată într-un univers de hârtie, și cu atât mai puțin se poate naște astăzi când – în împrejurările implicării din ce în ce mai profunde a popoarelor în procesul istoriei și ale progresului mijloacelor de informare și de comunicare între oameni – lumea, chiar la dimensiunile ei planetare, devine în tot mai mică măsură una «de hârtie» și tot mai mult, mai direct *a noastră*. [...] Solicitat în primul rând de realitățile societății și timpului cărora le aparține, creatorul se află, prin însuși destinul său, în mijlocul evenimentelor, ca și al existenței de zi cu zi, obișnuite, banale doar în aparență. Desigur, «legătura cu viața» este o problemă pe care fiecare scriitor o rezolvă în felul său. După cum prea bine se știe, în anii '50 s-a crezut necesar să se instituie și în această privință o rețetă miraculoasă, decretată obligatorie pentru toți, și a trebuit să treacă apoi ceva vreme până ce toată lumea să se convingă că cineva, chiar excelent documentat la fața locului, poate rămâne un foarte prost scriitor. Descinderea prin uzine sau pe ogoare nu soluționează de la sine problemele creației (ceea ce, desigur, nu înseamnă că nu trebuie practică), căci adevărata documentare ține de înzestrarea artistului, e o funcție a talentului său. Ea se poate realiza în cele mai diverse modalități, unele evidente și chiar ostentative, altele mai subtile și mai greu de înțeles din afara profesiei, de la «baia de realitate» la modă în toată Europa la începutul secolului, când unii scriitori îmbrățișau (bineînțeles experimental) cele mai diferite și uneori chiar umile meserii pentru a «cunoaște viața», până la simpla lectură a presei și până la cazurile de aparență «dezinteresare» și de înșelătoare «retragere în sine». [...] Cum s-a «documentat», de pildă, ca să scrie *Moromeții*, Marin Preda, care a plecat foarte de tânăr din satul său natal, devenind, ca nivel de pregătire inte-

lectuală și ca mod de existență, un orășean ca oricare altul? Cunoașterea *definitivă* a realităților evocate s-a produs probabil oarecum de la sine, prin înmagazinările copilăriei și adolescenței. Când, mai târziu, după cum însuși ne povestește, scriitorul a fost trimis, oficial, pe teren, în documentare, a realizat că adevărata documentare ca vastă cunoaștere a vieții e un secret al creatorului. Ea trebuie apreciată în primul rând prin eficiența și profunzimea ei. [...] La masa de lucru, acolo unde se scriu cu osteneală cărțile, se desfășoară deci *munca esențială* a scriitorului, pe care Tudor Vianu o compara, semnificativ, cu aceea, trudnică între toate, a minerului negru de cărbune sau a furnalistului înroșit de para focului veșnic. Nimic nu poate înlocui, la un artist, rezultatele și calitatea *acestei munci*. Un scriitor *mediocru* nu poate fi, *ca scriitor*, nici angajat, nici patriot, în deplinul înțeles al acestor termeni. Căci, după cum spunea G. Călinescu, «cea mai patriotică faptă a unui adevărat artist este să compună capodopere [...], spre a dovedi astfel viabilitatea spirituală a unui popor».

■ Nicolae Manolescu face câteva observații despre *Criticul și cititorul* de literatură, denunțând anumite probleme de ordin etic: „Cronica literară actuală trebuie să-și clarifice mai bine obiectivele și mijloacele, în funcție de publicații. De la simpla informare telegrafică la comentariul bogat, e loc pentru tot felul de procedee. Dar, în definitiv, cel mai important aspect nu e tehnic (căci avem cronicari foarte buni și care știu literatură), ci etic. Cronicile literare din multe reviste nu-i lipsește atât competența profesională, cât autoritatea morală. Una se bazează pe alta, dar singură competența nu-i deajuns. Un istoric literar cufundat până în creștet într-o problemă de specialitate trebuie să se priceapă în meseria lui și atât, nimeni nu-l întreabă de autoritate. Un cronicar literar trebuie să fie crezut pe cuvânt de cititorii săi. Căci în cazul lui funcționează cel mai deschis, mai pe față, relația dintre critic și cititor”. ■ Laurențiu Ulici parcurge analitic monografia *Caton Theodorian* de Stelian Cincă. ■ La *Breviar*, Șerban Cioculescu scrucează volumul de *Interviuri* realizat de George Arion. ■ Geo Bogza schițează portretul unui infractor de altădată, Costică Vasilescu-Cantalup. ■ Rubrica teatrală găzduiește câteva texte despre *Premiere cu piese românești*. Astfel, Radu Anton Roman scrie despre *Monolog cu fața la perete* de Paul Georgescu (Teatrul Național din București), Ion Maxim despre *Rugăciune pentru un disc-jockey* de Dumitru Radu Popescu (Teatrul Național din Timișoara), Ileana Berlogea despre *Jocul vieții și al morții în deșertul de cenușă* de Horia Lovinescu (Teatrul german de stat din Timișoara), iar Constantin Cubleșan despre *Titanic-Vals* de Tudor Mușatescu (Teatrul maghiar de stat din Cluj-Napoca). ■ În *Atlasul* său, Ana Blandiana „petrece” niște *Ore*.

● [„**Săptămâna culturală a capitalei**”, nr. 469] Pe prima pagină, Corneliu Vadim Tudor publică un amplu poem închinat lui Nicolae Ceaușescu: „Acum/ la prăznuirea acestei ierni bogate/ în fața ta, părinte, mă-nfățișez și zic:/ slăvite-ți fie ființa și setea de dreptate/ tu, ce te dăruiești țării și nu îi ceri nimic/ aș fi dorit, firește, să laud în tăcere/ făptura ta turnată în bronz roman și dac – dar

epoca e aspră și cugetul îmi cere/ să ies din contemplare, să ard și să nu tac”.

■ Raportându-se la felul în care Marian Popa stabilește relațiile dintre comic, argou și jargon, Eugen Barbu le aplică în analiza asupra comicului în opera lui Caragiale. ■ *Cronica literară* găzduiește o recenzie la debutul lui Ioan Adam cu *Introducere în opera lui Duiliu Zamfirescu*. Emil Manu identifică noutatea lecturii lui Duiliu Zamfirescu ca pionier al romanului social, dar și localizarea modernității sale în ambiția romanului total. „Dincolo de patosul pledoariei, Ioan Adam ne-a relevat niște caracteristici ale lui Duiliu Zamfirescu pe lângă care zamfirescologii trecuseră aproape indiferenți”. ■ Al. I. Mănescu relatează despre activitatea cenaclului „Săptămâna”. Corneliu Vadim Tudor a citit poemul dedicat lui Nicolae Ceaușescu, publicat pe prima pagină a numărului, fiind felicitat călduros de Eugen Barbu: „«Am fi fericiți dacă s-ar mai citi asemenea poeme în cenaclul nostru. Genul poeziei patriotice a ajuns să fie considerat câteodată un gen compromis din cauza unei critici snoabe. Este nevoie numai de talent, patriotism și buna-credință. Trebuie să învățăm de la înaintașii noștri că avem o datorie față de conștiința românească»”.

● [„*Tribuna*”, nr. 48] Se deschide cu editorialul redacțional *Înalta investi-tură*, dedicat realegerii lui Nicolae Ceaușescu la Congresul al XII-lea: „În persoana secretarului general al partidului, poporul român vede pe comunistul de omenie, pe eminentul conducător revoluționar, cel mai iubit și stimat fiu al națiunii noastre care, în fruntea partidului, reprezintă garanția sigură a suveranității și demnității naționale, a înfloririi patriei, înaintării ei pe calea luminoasă a socialismului și comunismului. Realegându-l pe tovarășul Nicolae Ceaușescu secretar general al Partidului Comunist Român, Congresul al XII-lea a validat, de fapt, voința partidului, voința întregului nostru popor”. □ Referindu-se la același eveniment politic, Constantin Popa scrie despre *Un lucid și îndrăzneț program de acțiune*. □ Pagina a doua găzduiește montajul omagial intitulat *Partidul-Ceaușescu-România*. □ Asociația Scriitorilor din Cluj a alcătuit un mesaj destinat Președintelui României: „Mult stimate și iubite tovarășe Nicolae Ceaușescu, cu prilejul fericit al realegerii Dumneavoastră în înalta funcție de secretar general al partidului nostru, scriitorii români, maghiari și de alte naționalități, membri ai Asociației scriitorilor din Cluj, vă roagă să primiți, iubite tovarășe Nicolae Ceaușescu, cele mai calde felicitări și urări de îndelungată și rodnică activitate în fruntea comuniștilor din România socialistă, în fruntea Patriei noastre. Pentru noi, scriitorii din Cluj, ca și pentru întregul popor român, prezența Dumneavoastră, mult stimate tovarășe Nicolae Ceaușescu, în fruntea partidului și Republicii, înseamnă chezașia victoriilor, chezașia inepedentei noastre naționale, chezașia drumului luminos al patriei noastre române spre comunism. Având în Dumneavoastră un conducător și un sfătuitor, model de viață și luptă pentru toți comuniștii, scriitorii din Asociația noastră sunt mândri de a fi contemporani cu cel mai iubit fiu al poporului, cu unul din-

tre cei mai străluciți oameni politici ai tuturor timpurilor. Ne exprimăm și pe această cale adevărată deplină, hotărârea de a îndeplini cu entuziasm directivele celui de-al XII-lea Congres al partidului, la care o contribuție coplesitoare o aveți Dumneavoastră personal, stimate și iubite tovarășe Nicolae Ceaușescu. De aceea, vă rugăm încă o dată să primiți expresia celor mai fierbinți sentimente de admirație și dragoste a tuturor scriitorilor, români, maghiari și de alte naționalități, membri ai Asociației Scriitorilor din Cluj, în acest moment solemn al realegerii Dumneavoastră în înalta funcție de secretar general al partidului nostru”. □ Vasile Rebreanu semnează tableta *Țară de dor și luceferi*, în care secretarul general al partidului capătă anvergură voievodală: „Îi fu dat neamului acestuia să-și nască prin împrejurările cele mai dramatice, întotdeauna, bărbații care au știut să-și prefacă fapta în gest istoric și etern. Așa fu Burebista, așa Ștefan și Mihai, Tudor și Iancu. Așa e conducătorul partidului și statului nostru. Prin bărbați ca Nicolae Ceaușescu, un popor își dovedește virtuțile sale în nemurire, de eternitate a lui demnă în fața istoriei”. ■ Sunt prezenți cu versuri Ion Anghel, Horia Bădescu, Petre Bucșa. ■ A treia pagină propune un alt grupaj: *Din cuvântările rostite la al XII-lea Congres al P.C.R.* □ Sunt reproduse texte de Suzana Gâdea, Ștefan Mocuța și Dumitru Radu Popescu, delegați ai organizațiilor județene de partid Maramureș și Cluj. Autorul romanului *F* face loc, în discursul său, și literaturii: „Adevăratele succese beletristice au confirmat și confirmă sarcinile care cer literaturii noastre opere în care prezentarea vieții să nu fie făcută în «culori trandafirii», dar nici în tablouri «denigratoare». Avem astăzi numeroase volume de versuri cu o puternică rezonanță afectivă și intelectuală, după cum există numeroase romane și piese de teatru de mare succes. Toate acestea demonstrează că s-a statornicit la noi o puternică unitate între îndrumarea de partid și aspirațiile creatorilor din toate domeniile artei scrisului”. Prozatorul amintește, de asemenea, o măsură care ar fi scutit literatura de controlul ideologic: desființarea cenzurii. De fapt, era vorba despre o aparență. Modul în care exprimă D.R. Popescu această „liberalizare” culturală ar putea să aibă chiar un substrat ironic. Redactor-șef al „Tribunei” și scriitor de succes, vorbitorul știa prea bine că fusese doar o primenire a cenzurii: „Am mai putea vorbi de un fapt senzațional petrecut în cultura noastră: abolirea cenzurii, fapt fără precedent, ce evidențiază puternica încredere acordată oamenilor de litere de către partid, de secretarul general al partidului”. În încheiere, folosind un episod din mitologia tineretii revoluționare a lui Nicolae Ceaușescu, D.R. Popescu pare să pledeze, cu subtilitate, cauza scriitorilor: „Cine iubește cuvântul, versul, versurile poezilor neamului său, cine iubește geniul cuvântului poporului său își iubește poporul său, țara sa. Tovarășul Ceaușescu, tânăr, recita la serbările muncitorilor versurile poezilor patriei sale. Și dragostei sale pentru dreptate și libertate i s-a răspuns cu închisorile de la Brașov, Caransebeș, Doftana, Tg. Jiu. Ascultându-l pe secretarul general al partidului, mi-am amintit că acum câțiva ani, tovarășul Ceaușescu a

desființat închisori – în clădirile cărora întâlnim azi cantine pentru muncitori, cooperative meșteșugărești, școli, cărți, flori. Pe harta țării, Caransebeșul este azi un oraș cu o industrie înfloritoare, ca și Tg. Jiu. Așadar, cine iubește cuvântul, adevărul, dreptatea, poezia stă în inima noastră, a condeierilor, în inima țării sale. Tovarășul Nicolae Ceaușescu, iubind cuvintele poporului de cuvinte care este România, iubește și apără temelia și cerul României, iubește și apără independența și suveranitatea României eterne”. ■ Între alte materiale care evocă industria județeană, un reportaj de Tudor Dumitru Savu, *Tradiție și angajament*, despre Întreprinderea mecanică de material rural „16 Februarie” din Cluj-Napoca. ■ La *Cronica ideilor*, Andrei Marga „așază” *Dezvoltarea în științele sociale*. ■ Al. Căprariu scrie, la rubrica sportivă, despre *Știință și artă*. ■ O notă semnată de Nastasia Maniu înștiințează că a apărut culegerea *Sub arcuri de lumini*, în care sunt adunate scrieri ale membrilor Cenaclului „Radu Stanca” din Călan. ■ Petru Poantă scrotează *Versurile lui Vasile Tarța muncitor din Satu-Mare*, pe care le situează într-un „abstracționism naiv”. ■ În *strânsă contingență cu istoria* îi pune Victor Felea pe unii dintre cei mai importanți poeți români, oprindu-se cu precădere la Arghezi și Labiș, dar enumerând o întreagă garnitură lirică, în care se află Nichita Stănescu, Adrian Păunescu, Florin Mugur, Ion Horea sau Petre Stoica. În discuție sunt cuprinse mai multe nume care s-au afirmat înainte de 1944: „Nu îi vom uita nici pe aceia care au fost, într-un fel, premergătorii poeziei militante de azi, și mai apoi protagoniștii ei, poeți ca Mihai Beniuc, Maria Banuș, Radu Boureanu, Zaharia Stancu, Virgil Teodorescu, Eugen Jebeleanu. Aceștia au cunoscut ororile războiului și ale fascismului, și întâia lor atitudine s-a concretizat într-o vehemență diatribă împotriva acestora, pentru ca în continuare să dea glas bucuriei de a trăi un timp al marilor metamorfoze revoluționare. Poezia lor s-a ivit chiar în tensiunea evenimentelor și a întregirat, printr-o permanentă referire la epocă, toate ecourile, mai efemere sau mai durabile, care au izvorât dintr-o viață densă de frământări creatoare, de elanurile reconstrucției”. ■ Nicolae Balotă „cercetează” *Un om-punte: Beke György*. (Articolul a fost reluat, cu același titlu, în vol. Nicolae Balotă, *Scriitori maghiari din România: 1920-1980*, București, Ed. Kriterion, 1981.) ■ Ultima pagină îi este dedicată poetului grec Odysseus Elytis, câștigătorul Premiului Nobel pentru Literatură pe 1979. Victor Ivanovici semnează o prezentare a vieții și operei poetului elen, dar și traducerea unui ciclu liric al acestuia. Alte versuri sunt tălmăcite în română de Antița-Augustopoulos-Jucan și Teohar Mihadaș.

30 noiembrie

• [„Scânteia tineretului”, nr. 9492] În grupajul *Congresul al XII-lea – Hotărârile adoptate, un puternic argument al unității poporului în jurul partidului, al secretarului său general*, Rusalin Mureșan versifică *Solemn cuvânt*, iar Ion Crânguleanu publică textul *Cu bucuria ce-o datorăm întâiului bărbat al țării*.

• [„Contemporanul”, nr. 48] Cu ocazia celui de-al XII-lea Congres este publicat poemul *Partid al frumuseții de cuget și de suflet*. ■ Vasile Rebreanu redactează un elogiu al lui Nicolae Ceaușescu intitulat *O țară, un nume*: „Numele bărbatului de faimă internațională recunoscut și prețuit pe toate meridianele ca una dintre cele mai strălucite prezențe ale acestui zbuciumat secol, omul căruia noi, care suntem ai săi, îi spunem cu atâta simplitate tovarășul Ceaușescu, este în aceste zile rostit de apele Mureșului și ale Oltului natal, de codrii Țibleșului și Ceahlăului, de cetățile străvechi și de cetățile socialismului, de la Suceava și Galați, de la Napoca și Drobeta, când întreaga țară într-un singur glas – a hotărât să fie reales în fruntea înțeleptului și temerarului nostru partid, garanție sigură a înfăptuirii cu strălucire a unei Românie moderne, ce se va înscrie liberă și demnă în eternitate”. ■ Este continuată publicarea intervențiilor din cadrul celui de-al XII-lea Congres, începută în numărul anterior. Adrian Păunescu, delegat în acel moment al organizației de partid Argeș, numește raportul prezentat de Nicolae Ceaușescu *Cartea de istorie și Cartea viselor lucide ale țării*. În privința presei, domeniul său de activitate (ca redactor al revistei *Flacăra*) el consideră că aceasta trebuie să se lupte cu natura sa monotonă, tentată de clișee, și să devină cu adevărat revoluționară. Totodată, critică administrarea ineficace a publicațiilor și cere cu această ocazie ministrilor de resort utilaje moderne și hârtie de calitate superioară: „...aș spune că presa noastră are de înfrânt monotonia și stereotipia, precum și comoditatea cazurilor deja rezolvate. Prea des ne așezăm noi la sfârșitul evenimentelor, suntem prea constatativi, prea puțin dispuși să riscăm o luptă, suntem prea nărași la lipsa de culoare și de pasiune. E tot atât de adevărat că problemele materiale ale apariției și administrării presei nu sunt pe deplin rezolvate. Așteptăm și noi, din partea ministerelor de resort, utilaj tipografice moderne și hârtie mai bună și mai îndestulătoare pentru toți cititorii noștri”. Jurnalistul și poetul realizează de asemenea un portret al lui Nicolae Ceaușescu, a cărui prezență în fruntea partidului este asemănată cu statornicia Munților Carpați: „Acest popor și-a găsit, prin partidul comuniștilor, garanția de durată și proșpețime, omul prin care se exprimă și unitatea națională, și hărnicia, și îndrăzneala, și înțelepciunea, și puterea de a înțelege și de a purta misia noastră în lume. Acest om este tovarășul Nicolae Ceaușescu. Realegerea sa în fruntea partidului face parte din viața noastră, cum fac parte Munții Carpați din geografia României.” ■ Mircea Moga recenzează cele două volume ale antologiei *Perspective comuniste. Scriitori la Congresul al XII-lea al Partidului Comunist Român* (Cartea Românească, 1979) alcătuite din versuri, reflecții și eseuri ale membrilor Uniunii Scriitorilor. În viziunea lui Mircea Moga, acestea constituie un elogiu la adresa țării și a partidului, subliniind importanta responsabilitate a scriitorului în România socialistă: „Apărute în cinstea celui de al XII-lea Congres al partidului cele două volume ce alcătuiesc antologia *Perspective*

comuniste se constituie deopotrivă într-o emoționantă mărturisire de credință și într-un tulburător omagiu pe care scriitorii României de azi le aduc patriei socialiste, politicii partidului, vieții social-istorice a timpului nostru. Textele antologate (tinzând să epuizeze lista integrală a membrilor Uniunii Scriitorilor) sunt pe cât de diverse ca gen și stil pe atât de unitare sub raport tematic, prin toate trecând ca un fir roșu ideea responsabilității socio-culturale a scriitorului contemporan și sentimentul participării lui directe la viața Cetății”. ■ Conform lui Valentin F. Mihăescu, poezia lui Florin Costinescu se află într-o continuu proces de îmbunătățire, impresie confirmată de ultimul volum al acestuia, *Totdeauna iubirea* (Eminescu, 1979): „Trecut poate prea ușor cu vederea de cronicarii literari, poetul își vede de-ale sale, își perfecționează expresia, își delimitează mai ferm repertoriul tematic și iață-l oferind cititorilor cea mai bună carte a sa. Totdeauna iubirea este un volum unitar, în care poeziile gravitează în jurul nucleului, constituit de sentimentul din titlu. Pentru poet, iubirea reprezintă constanta existențială, la care se raportează permanent bucuria și tristețea, echilibrul și neliniștea, timpul și neantul.” ■ Dan Grigorescu semnalează apariția antologiei *Comedia Renașterii italiene* (Univers, 1979), alcătuită și tradusă de Eta Boeriu.

● [„Cronica”, nr. 48] Cuprinde versuri de Anghel Dumbrăveanu, ■ Alături de portretul lui Nicolae Ceaușescu, pe prima pagină apar articolele *Realegerea tovarășului Nicolae Ceaușescu ca secretar general al partidului, expresia a necesității istorice*, semnat de Dumitru Leonte, și *Retrospectivă și aspecte luminoase*, de Alecu Al. Floareș. ■ Pentru Nicolae Turtureanu, Ion Chiriac este în ultimul să volum, *Elegiile inimii* (Junimea, 1979) un poet al confesiunii, aflat mereu în căutarea comunicării cu celălalt: „Spirit pădurean, vorbăreț, antrenându-se deseori în jocul iluziilor pierdute, construindu-și până la autosugestionare castele pe nisip – și sub – Ion Chiriac este dintre acei poeți care își suportă greu singurătatea [...], căutând cu înfrigurare căi, vase comunicante”. ■ În rubrica *Profiluri critice*, Const. Ciopraga realizează portretul lui Mihai Ralea: „Două, cel puțin, dintre particularitățile scrisului lui Mihai Ralea (1896-1964) se mențin și după al doilea război mondial [...]. Din mai vechea activitate critică – și ea expusă intermitențelor – se menține interesul pentru eseu; de epoca precedentă se leagă, de asemenea, orientarea spre portret [...]. Dacă ne întrebăm, finalmente, care e trăsătura cea mai specifică lui Mihai Ralea, suntem în dificultate. Acea «orgie de idei» la care se referea odată Anatole France, formulă citată de Ralea (*Caracteristici franceze*) pare a defini mai mult decât oricare profilul raționalistului român”. ■ Revista publică interviul luat de Valeriu Stancu cu scriitorul, criticul și editorul francez Yves Bergers, intitulat „*Scrisul îmi dă iluzia realității*”. ■ În *Lirica populară românească în limba spaniolă*, Aurica Brădeanu se oprește asupra antologiilor de poezie populară publicate în Spania și pe continentul sud-american.

[NOIEMBRIE]

• **[„Albina”, nr. 11]** Sunt publicate versuri de Dumitran Frunză, Constanța Buzea, textul în proză *Seara în Lerești*, de Dan Mutașcu, precum și poezii ale reprezentanților proletariatului. Număr dedicat Congresului al XII-lea al P.C.R. ■ Redacția plasează pe prima pagină articolul *Congresul demnității comuniste*, despre inaugurarea unei noi trepte de „muncă și de înflorire a patriei socialiste, o etapă superioară de afirmare a potențialului creator al poporului”, și poemul *De drumul soarelui ascult* de Ion Bănuță. ■ Dumitru Almaș încheie retrospectiva congreselor P.C.R. în articolul intitulat *Partid, inima țării*. ■ În *Artă și substanță*, Hristu Cândroveanu analizează operele lui Mircea Ciobanu, oprindu-se asupra seriei sale *Istorii*, pe care o aseamănă prozei sud-americane: „După *Martorii*, *Epistole*, *Cartea fiilor*, *Tăietorul de lemne*, M. Ciobanu trece, de la această proză scânteietor-parabolică, eseistică și poetică – la romanul stufos, romanul roman, copleșind prin materia de viață, și ne dă o capodoperă a genului în *Istorii* (două volume până acum). Scris într-o limbă frumoasă ca și prozele sale anterioare, noul roman al autorului are ceva din duhul și din universul în avalanșă, forfotitor, al lui Marquez din *Un veac de singurătate*. O carte însemnând – ca și la vigurosul prozator sud-american – explorarea necruțătoare, ca o radiografie, a sensurilor existenței, grave, ridicole, necontrafăcute, în culorile dintotdeauna ale vieții”. ■ În rubrica *Mit și adevăr*, Victor Kernbach publică articolul *Labirintul iraționalității*.

• **[„Amfiteatru”, nr. 11]** Prima pagină a numărului este dedicată în întregime Congresului al XII-lea al C.C. al P.C.R. ■ Alături de florilegiul de poezie patriotică *Izvoare neseceate* (C.R., 1979) recenzată într-un număr anterior, volumul *Perspective comuniste. Scriitori la Congresul al XII-lea al Partidului Comunist Român* (vol. I și II, Cartea Românească, 1979) modifică, în viziunea lui M. N. Rusu, imaginea convențională a antologiilor, fiind dedicată unui eveniment politic și istoric de anvergură: „...nu este o antologie festivă în sensul desuet al termenului, ci este o antologie de lucru, mai exact spus, un instrument de lucru. Este o antologie care se citește pentru că ea reflectă și conține nu numai versuri și texte omagiale, dar și opinii și eseuri care stimulează, la rândul lor, alte disociații și opinii”. Prin poeme și proze omagiale, dar și eseuri, culegerea este o sinteză a literaturii militante și angajate, ce abordează subiecte și figuri istorice valorificate în mod obișnuit de propaganda național-comunistă (Burebista, Ștefan cel Mare, Mihai Viteazul etc.): „Portretul țării n-ar fi complet în această antologie dacă n-ar cuprinde și portretele eroilor care alcătuiesc istoria ei glorioasă de la Burebista la Mihai Viteazul, de la Ștefan cel Mare la Bălcescu sau de la Avram Iancu la Cuza Vodă”. ■ Sub titlul *Opțiune unanimă pentru spiritul revoluționar* sunt reunite texte despre Congresul al XII-lea și Nicolae Ceaușescu, scrise de Daniel Drăgan, Ovidiu Mușșan, Grigore Georgiu și Matei Vișniec. ■ Cu ocazia Congresului, redacția publică de asemenea un grupaj de opinii asupra măsurii și modului în care lite-

ratura tânără a contribuit la dezbateră privind condiția omului, intitulat *Problemată a vieții și sensul creației*. ■ Cornel Ungureanu realizează în articolul *Între proza de azi și proza de mâine* un amplu portret al noii generații de prozatori, care nu produce o ruptură față de creațiile anterioare, ci o înnoire, fiind racordată la temele stringente ale prezentului și la literatura universală: „Literatura tânără de azi [...] realizează fără mare efort contactul, preluarea și prelucrarea temelor momentului: tinerii prozatori reprezintă o generație de contact, forțele de rupere lipsesc. Orice temă lansată în literatura deceniului al optulea își are tineri artizani excepționali, uneori iluștri, oricare direcție mai veche e preluată din mers într-un schimb de ștafetă destul de spectaculos. [...] Monologul interior, parabola (sau sistemul de iluminare al parabolilor) vorbesc despre autori ce au știința literaturii moderne. De altfel conexiunea la literatura veacului nostru nu e neinteresantă: generație de autori care au avut la dispoziție o seamă de cărți, ei nu sunt inhibați în fața marilor nume ale romanului modern; Faulkner sau Joyce, Proust sau Sábato, Marquéz sau Thomas Mann sunt descoperiți fără crisperă”. ■ Din perspectiva Mariei-Luiza Cristescu, nu există în deceniul al optulea o generație omogenă, care să împărtășească același crez literar și care să aibă obiective comune. De asemenea, în ciuda numărului important de romane, s-au afirmat, în viziunea ei, prea puțini autori: „...autorii lansați în ultimii zece ani nu formează o generație. Ei n-au pornit la drum împreună, n-au un «manifest» literar comun. Debutul ca și drumul de apoi nu le-a fost ocrotit de solidaritatea unui grup literar, a unei orientări tematice comune, a unei ideologii literare frățești. Deci, pe cont propriu, fără mentori și fără sprijinul unei atmosfere de comunitate a unei ideologii literare apar în ultimii zece ani romane, destule, fără să fie totuși multe. Apar romane, dar nu și autori. [...] Romancierii care s-au impus în ultimul deceniu pot cita puțini: Mihai Sin, Eugen Uricaru, Gabriela Adameșteanu”. ■ Într-un text cu inflexiuni ideologice și trimiteri constante la politica partidului, Petru Poantă remarcă totuși riscul uniformizării și al prevalării cantității în detrimentul calității în cazul operelor create de tinerii scriitori pentru a umple rubricile *Cântarea României* apărute în revistele literare și culturale: „Literatura se apropie de cea mai precară condiție a ei, aceea de marfă, dar a cărei supremă valoare o are ambalajul. Cantitatea tinde să surclaseze calitatea; uniformizarea, inventivitatea; mortificarea, adevăratul spirit revoluționar și asistăm în felul acesta la o gravă sustragere de la înseși dominantele actuale ale gândirii și acțiunii partidului”. ■ Grigore Zanc subliniază faptul că literatura trebuie să reflecte realitatea în toată imperfecțiunea ei, în ciuda comandamentelor și opoziției anumitor voci critice: „Pentru a răspunde unor comandamente majore (decă în cerințelor de conjunctură) ale vremii – într-un veac de revoluționări sociale, tehnico-științifice, culturale etc., și de mutații calitative în toate domeniile –, literatura nu poate marșa pe supralicitarea pozitivității, escamotând realitatea – imperfectă prin natura ei, chiar dacă perfectibilă. De aici, necesitatea unui spi-

rit critic mereu prezent într-o adevărată literatură. Există, desigur, indivizi cărora le provoacă indigestie acest spirit. E bine însă, că tinerii autori nu se sinchisesc de indigestia lor”. □ În *Sociologia afirmării epice*, M.N. Rusu observă o anumită schimbare de mentalitate în privința etapelor devenirii unui prozator. Dacă în deceniul șase experiența reportajului sau scrierea de schițe și povestiri erau considerate necesare pentru evoluția și trecerea scriitorului la forma complexă a romanului, în deceniul al optulea astfel de concepții deveniseră revoluate, prozatorii abordând direct romanul, „cu bune rezultate”. De asemenea, autorul subliniază din nou, ca în numerele precedente ale revistei, înclinația noii generații către transpunerea realului cotidian: „Preluând cultul limbii române de la generația lui Preda și Eugen Barbu, ori de la aceea a lui Camil Petrescu sau Mateiu Caragiale, în ceea ce privește spațiul românesc, preluând subtilitățile moderne ale lui Hemingway și Faulkner, John Dos Passos sau Marques, ei le aplică la o realitate în plină mișcare, unor subiecte compromise altă dată printr-o tratare schematică și lipsită de nerv epic. [...] Este o proză «dură», scrisă la modul direct, într-o directă polemică și confruntare cu evenimentele prin care trec personajele, o proză în căutare de noi personaje, chiar dacă mediul, universul în care ele se mișcă este vechi. O proză în care faptul de viață primează, își revendică locul și valoarea de factor principal în edificarea noilor tendințe din romanul românesc contemporan”. Autorii la care face referință sunt Grigore Zanc, Daniel Drăgan, Mihai Sin, Mircea Valer Stanciu, Eugen Uricaru, Dan Mutașcu, Maria Luiza Cristescu și Alexandra Târziu. ■ Dinu Flămând recenzează elogios volumul colectiv *Artă și Ideologie* (Junimea, 1979), coordonat de Al. Tănase și Ion Rebedeu: „Aplicând teoria marxist-leninistă în condițiile obiective ale făuririi societății socialiste din țara noastră, autorii decelează cu pertinentă aspecte din cele mai viu discutate în contextul actual, de la principii generale ce determină interacțiunea sferei artistice, până la sensurile și cerințele concrete pe care ideologia marxist-leninistă le pune creatorilor de frumos în diverse domenii”. ■ În *Radiografia unui succes: Mihail Sadoveanu „Mitrea Cocor”*, Ion Cristoiu retrasează modalitatea paradoxală prin care criticii anilor '50 au încercat să recupereze opera prozatorului (precum și a altor scriitori) din perioada interbelică prin forțarea adevărului istoric și alcătuirea unei imagini de disident și voce critică a acelei epoci considerate „decadente”: „De aici, începând cu momentul Sadoveanu, un întreg deceniu de palpitantă aventură a inteligenței critice obligată a face uriașe eforturi de subtilitate pentru a propune literaturii socialiste, noii culturi, un mare scriitor interbelic, care ședea automat, ca scriitor care a trăit și creat într-o perioadă de indiscutabilă decadentă, sub semnul decadentismului, formalismului și, deci sub semnul suspiciunii în ce privește reintegrarea în noua literatură. Acest efort de subtilitate va consta fie în forțarea sensurilor operei scriitorului respectiv, ca în cazul lui Sadoveanu, Rebreanu, Camil Petrescu pentru a-l prezenta ca izolat în raport cu literatura interbelică dacă nu ca un adversar declarat

al acesteia fie – și aici apare un fapt paradoxal – în aducerea unor noi acuzații perioadei literare dintre cele două războaie mondiale”. În cazul lui Sadoveanu, adevărul istoric a fost forțat prin identificarea unui realism critic, altfel spus a unei atitudini critice de demascare a burgheziei în operele sale interbelice. Întreaga sa creație va fi reconsiderată prin acest filtru ideologic, G. Călinescu reinterpretând de pildă din această perspectivă belșugul din Hanul Ancuței, cu ocazia sărbătorii lui Sadoveanu la Academia R.P.R.: „La Hanul Ancuței se bea în ulciică mereu numai vin din Țara de Jos adus în copăiel și se mănâncă pită proaspătă și pui fripți în țiglă; iar oamenii ascultă cu oroare știri despre pauperismul Occidentului supus unei alte ordine sociale și unde nu s-a văzut vin ca la noi sau miel tăvălit în mujdei”. ■ Constanța Buzea critică volumul de debut *Izgonirea din paradisi* (C.R., 1979) de Denisa Comănescu, marcat de numeroase neglijențe și de rizibile invenții lexicale. ■ În *Tineri poeți și premisele evoluției lor*, Liliana Țigănescu observă continuitatea liricii lui Horia Bădescu de la primul său volum, *Marile Eleusii* (Dacia, 1971), la cel mai recent *Neascunsă trudă* (Eminescu, 1979), perceptibilă prin prezența acelorși linii de forță. ■ Octavian Știreanu semnează pe ultima pagină articolul *Realismul programatic și exigențele sale*, care abordează problematica determinismului social-istoric al literaturii, precum și cea a criticii literare ca formă a luptei ideologice.

• [„Cinema”, nr. 11] *Cineștii cinstesc Congresul al XII-lea al Partidului Comunist Român* în paginile revistei printr-un grupaj de articole semnate de: Elisabeta Bostan (*Vom face mai multe și mai bune filme pentru tineret și pentru copii*), Mircea Daneliuc (*În concordanță cu spectaculosul ritm al țării*), Mircea Mureșan (*Lupta pentru calitate, lupta pentru autodepășire*), Sergiu Nicolaescu (*Eroi ai trecutului. Eroi ai prezentului*), Florian Potra (*Cauza partidului, cauza fiecărui cineast*), Geo Saizescu (*Un contact cât mai viu cu masele de spectatori*) și Marin Stanciu (*Un nivel superior, o organizare superioară*). □ Sub semnătură redacțională, textul „*Stima noastră și mândria: Ceaușescu, România*” trasează obligații asumate în urma celui de-al XII-lea Congres: „Ne angajăm, în fața sa [Nicolae Ceaușescu] și a întregii națiuni, să asigurăm mobilizarea maximă și inspirată a tuturor talentelor și energiilor creatoare pe care le avem, pe care le vom putea descoperi și pune în lumină, pentru ca filmele noastre viitoare, spectaculos sporite în noul cincinal, să fie, prin valoare și originalitatea lor, prin succesul lor durabil și ecoul lor educativ, o adevărată Cântare a României!”. ■ Alice Mănoiu publică două convorbiri, cu Marga Barbu, respectiv, cu Florin Piersic, despre filmul în care ambii actori sunt protagoniști: *Drumul oaselor*. Dacă Marga Barbu nu-l menționează pe scenarist în intervenția sa, Florin Piersic îl amintește cu speranță: „În *Drumul oaselor* am fost distribuit în personajul Mărgelatu și zic că am noroc de un scenariu bun, care chiar de la titlu te ia de mâneacă, te atrage în sală. Filmez intens, cu regretul că fiecare zi mă apropie de sfârșit. Ceea ce e mare lucru!

Am mai lucrat după un scenariu de Eugen Barbu, *Haiducii*, care ne-a purtat noroc la amândoi”. ■ Din seria de dialoguri cu *Regizorii noștri* apare un interviu pe care Mircea Moldovan i l-a oferit lui Ioan Lazăr („*Vreau să fac filme despre care să se spună că sunt în primul rând românești*”). Consacrând mai multe pelicule lumii rurale, regizorul Mircea Moldovam mărturisește și ce anume l-a atras la acest univers particular, atrăgând, totodată, atenția asupra faptului că literatura ar putea fi mai bine exploatată filmic: „Caracterele foarte puternice. I-am cunoscut (în satul bunicilor mei dinspre tată, care sunt moși, din Moldovenești), pe mulți dintre cei ce ar putea fi un model de cum arătau strămoșii noștri. Acum, când pregătesc ecranizarea unui roman de Ioana Postelnicu, «Plecarea Vlașinilor», mă gândesc la toate acestea și mai ales la faptul că ecranul românesc nu a știut să se apropie de literatura unui valoros scriitor al satului cum este Ion Lăncrănjan”. ■ Adina Darian remarcă *Un nou film de actualitate: Omul care ne trebuie*, film turnat după un scenariu de Ion Băieșu. Autoarea încadrează colaborarea regizorului Manole Marcus cu Ion Băieșu într-o serie distinsă: „trebuie remarcată și grija cu care [Manole Marcus] își alege scenariștii dintre scriitorii și dramaturgii noștri consacrați (a colaborat la 7 filme cu Titus Popovici, la 3 cu Ioan Grigorescu, la tot atâtea în calitate de co-autor cu Petre Sălcudeanu, la un film cu Mihnea Gheorghiu, și acum cu Ion Băieșu)”. ■ Nelipsit, Radu Cosașu își onorează rubrica de cinematografie străină.

● [„**Convorbiri literare**”, nr. 11] Pe frontispiciu, cu litere roșii, este desfășurată o „urătură” politică: „Trăiască al XII-lea Congres al Partidului Comunist Român!”. □ Editorialul *Marele forum*, semnat C.L., trasează semnificațiile celui de-al XII-lea Congres pentru „scriitorul român de azi care și-a consacrat talentul, întreaga energie creatoare «creșterii limbii românești și-a patriei cinstire»”, și anume răspândirea unor „adânci rezonanțe în opera sa”. □ Corneliu Sturzu transmite, printr-o poezie, *Gândul poetului către Congres*. ■ *Sub semnul Congresului al XII-lea al Partidului Comunist Român* este plasată o anchetă redacțională, „plecând de la aceste premise: 1) E cunoscută în mare parte contribuția scriitorilor noștri de seamă din trecut la formarea conștiinței naționale a poporului nostru. Cum apreciați activitatea marilor noștri înaintași din perspectiva epocii pe care o trăim și în ce fel scriitorii contemporani continuă această prestigioasă tradiție? 2) Societatea noastră, în plină transformare, oferă scriitorului de azi un câmp larg de cunoaștere, dar, după cum știm, rolul scriitorului nu este acela al unui «înregistrator» neutru al faptelor trăite, cum apreciați funcția modelatoare a operei artistului contemporan în dimensiunile evoluției societății noastre socialiste? 3) Documentele celui de al XII-lea Congres al partidului deschid în fața întregii noastre națiuni perspective noi. În ce direcție credeți că se manifestă, activ, rolul scriitorului și al operei sale în societatea pe care o edificăm? 4) Literatura noastră clasică și contemporană cuprinde numeroase opere de valoare pe care avem datoria să la facem cunos-

cute civilizației contemporane. Ce trebuie să facem noi, scriitorii, pentru ca valorile literare românești să fie mai amplu cunoscute și mai adecvat înțelese, în specificul lor, pe viitor, peste hotare?”. Cinci autori participă la ancheta intitulată *Scriitorul de azi, factor activ al dezvoltării civilizației noastre socialiste*: Ioan Adam (*Literatura și dialectica vieții*), Vasile Constantinescu (*Scriitorul creator de valori literare*), G. Dimisianu (*Neutralismul definește și el o atitudine față de realitate*), Titu Popescu (*Misiunea socială a artistului*) și Mircea Sântimbreanu (*Convorbiri literare*). □ Redactorul-șef adjunct al „României literare” răspunde celei de-a doua întrebări lămurind unele concepte: „«Înregistrator neutru» nu este scriitorul nici chiar atunci când își impune o asemenea poziție. Neutralismul definește și el, cum s-a spus, tot o *atitudine* față de realități și, prin răsfrângere, dezvoltă un anumit efect de influențare asupra acestora. Cu atât mai mult se așteaptă un asemenea efect de la orientările artistice care nu-și ascund militantismul și exigențele formatoare. Să nu înțelegem însă rău noțiunile. «Funcția modelatoare» de care vorbim trebuie considerată ca însumare de efecte, ca un demers al literaturii în ansamblul ei și nu, neapărat, al oricărei scrieri luate în parte, al oricărui vers sau pagini de proză. Este vorba, când avem în vedere funcția modelatoare a literaturii, de o acțiune de durată și cu bătaie lungă, asociind o mulțime de factori, complexă și procedând nuanțat. Simplificările o pot ușor compromite coborând-o în didacticism, în morocănoasa, nesuferita dascăleală”. □ G. Dimisianu „răstoarnă” și sensurile celei de-a treia întrebări: „Este un lucru limpede stabilit, și nu de ieri de azi, ci de treizeci de ani și mai bine, că rolul scriitorului în viața societății românești socialiste nu poate fi despărțit de idealurile politice care călăuzesc această societate, de concepțiile orientatoare. Uneori s-a înțeles strâmb această dialectică așteptându-se de la literatură o intervenție nemijlocită în problemele zilei, cu rezultate rezezi, de ordin practic. În ipostaza de jurnalist, de reporter, bineînțeles că scriitorul poate, și adeseori o și face, să intervină în cotidianul imediat, să sprijine prin puterea argumentelor sale procese ale momentului. Dar literatura țintește mai departe și la mai mult, ea dă seama despre spiritul unei epoci, construiește un stil și o viziune despre lume, acționând, în această perspectivă, prin decantări și transfigurare, acumulând materie imensă și trecând-o prin filtre. Marile opere reprezentative, creațiile monumentale către care năzuim, presupun gestație lungă”. □ În final, G. Dimisianu se pronunță și în legătură cu popularizarea literaturii române peste hotare: „Cred că în primul rând trebuie să acordăm atenție *creației* propriu-zise de valori. Aspectul difuzării, al impunerii pe alte meridiane nu trebuie să-l intereseze pe un scriitor în mai mare măsură decât obligația *producerii operelor*. Important este, mai întâi, să creăm cât mai multe opere contemporane puternic individualizate, apte să ne exprime definitiv ființa adâncă, opere de mare răsunet întâi de toate în conștiința scriitorilor de la noi, și abia după să fim urmăriți, până la excedare, de ideea urgenței de a răzbate, cu orice chip, în perimetrele din afară. Să fim înțeles exact.

Disponem de valori eminente, dintre care unele, nu multe, s-au făcut cunoscute prin alte părți, iar altele își așteaptă cu îndreptățire ieșirea în larg. Dar preocuparea pentru cariera în afară a operei sale nu cred că trebuie să îl conștițe pe autor, să-l urmărească și uneori să-l apese până la retezarea elanului de a mai crea ceva nou”. ■ La *Starea poeziei*, Radu Coman realizează un bilanț despre *Poezie și receptare*. □ Un bilanț în oglindă întocmește Liviu Leonte despre *Fascinația realului*. ■ Nu lipsește nici *Starea criticii*, unde Adrian Oprina scrie despre *Critica ultimilor trei lustri*. ■ La *Cronica literară*, Daniel Dimitriu comentează romanul *Iluzia cea mare* de Ovidiu Genaru, consacrat ca poet, dar care, odată cu această scriere, „cere a nu mai fi judecat din perspectiva practicării onorabile a unui *hobby* și se impune ca un profesionist al genului”. □ Alături, Al. Dobrescu discută *Învățăturile pentru Delfin* de Mircea Horia Simionescu, volum care se înscrie în linia prozelor de până acum ale scriitorului târgoviștean, „o literatură născută din meditația asupra literaturii, inteligentă și ingenioasă, ironică, demitizatoare, sancționând clișeele și inertiile genului beltristic prin recompunerea lor, subminând prin minare – cum ar zice Eugen Negrici”. ■ În pagina *Jurnal*, Constantin Pricop se oprește la antologia de versuri *Proba Logosului*, de Ion Gheorghe. □ Recentul roman al lui Sorin Titel e prezentat de Val Condurache: „*Clipa cea repede* e construită din scene, mai scurte sau mai întinse, redată în maniera picturii naive, cu acea candoare lirică, în fond – un realism al împăcării cu lumea, cu hieratismul caracteristic, din care izvorăște sentimentul imortalității. Tablourile au voieșia bufă a bâlciurilor: o lume în miniatură, încastrată în realitatea cea de toate zilele, ivindu-se pâlpaitoare pentru a se scufunda în amintire. [...] Romanul e scris cu admirabilă delicatețe, calitate mai puțin obișnuită a prozei și tocmai de aceea neluată în discuție. Sorin Titel nu speculează pitorescul, deși i se oferă destule prilejuri [...]; nu pedalează pe melodramă, scriind totuși frumoase pagini de melodramă (termenul ar trebui reconsiderat); cufundat în amintire, restituie parfumul nostalgiei, distrugându-i, ironic, obiectul. Tema lirică a cărților sale este fragilitatea a tot ce-i omenesc”. □ Mihai Dinu Gheorghiu analizează *Reflecții asupra spiritului creator* de Lucian Raicu. ■ Mircea Radu Iacoban încredințează un fragment din romanul *Oastea oștilor*. ■ Mai mulți autori își dau întâlnire în grupajul de versuri *Patrie, partid, popor*. ■ Lucian Vasiliu scrie despre *Poezia faptelor livrești* din cărțile lui Paul Balahur, pornind de la premisa nedreptățirii revistei studențești „Dialog”: „Se scrie mult, în volume critice sau în presă, despre ambianța revistei studențești clujene *Echinox*, în care s-au format cutare și cutare și cutare. Nu același lucru se poate spune și despre revista studențească ieșeană *Dialog*, care, ca și *Echinox*, și-a celebrat recent 10 ani de existență. La o scurtă ochire-bilanț prin colecția revistei observăm că aici au semnat la începuturile lor și mai târziu (versuri, eseuri, proză, comentarii critice): Al. Călinescu, Al. Dobrescu și Mihai Tatulici, Mihai Ursachi și Vasile Constantinescu, Constantin Pricop, Nicolae Manea, Val Condurache și M.D. Gheorghiu,

Daniela Caurea și Corneliu Popel, Paul Balahur, Gabriela Scurtu și Vasile Mihăescu, Mariana Codruț și Tamara Pintilie, Ioan Holban, M.D. Lesovici și Dorian Obreja, Liviu Antonesei, Valeriu Gherghel și Luca Pițu și încă mulți alții, pe care i-am omis involuntar. Am făcut această listă aproximativă de nume nu din dorința ostentativă de a se vorbi «în bloc» despre foștii redactori studenți și actualii scriitori care au trecut pe la *Dialog*, ci cu gândul, îndreptățit credem, că o asemenea enumerare colectivă (care nu exclude individualitatea), oferă o imagine mai exactă și mai nuanțată în același timp a veritabilului *atelier de creație* reprezentat de presa studențească”. ■ *Între utopie și realitate* situează Ioan Holban proza lui Eugen Uricaru, „ale cărei repere esențiale se identifică în volumul de proze fantastice *Despre purpură* (1974) și romanul *Mierea* (1978), se constituie la punctul de întâlnire și confruntare a două spații dicotomice, organizate pe coordonatele a două tipuri corespunzătoare discursului narativ: Utopia și Realitatea. Universul structurat pe dimensiunile ficțiunii circumscrie prozele primului volum, precum și majoritatea narațiunilor din *Antonia. O poveste de dragoste* (1978); celuilalt spațiu, al vieții, al realității supuse acțiunii temporalității istorice, îi corespund romanele *Mierea* și *Rug și flacără* (1977)”. ■ Mircea Doru Lesovici dezvăluie *Impactul lecturii* cărților lui Cornel Ungureanu, un critic cu o „atitudine lucidă și ofensivă”. ■ Sub genericul *Cultura românească în spațiul european* sunt publicate trei articole de sinteză: *Prezențe românești* (Al. Călinescu), *Cunoaștere și apropiere între popoare* (Ștefan Lemny) și *Starea comparatismului* (Andrei Corbea). ■ Pavel Florea publică un fragment din studiul *Titu Maiorescu despre poezie*. ■ La *Contexte*, Constantin Coroiu discută importanța presei: „Istoria fiecărei literaturi nu e jalonată, se știe, numai de cărți și de opere reprezentative, ci și de mari reviste. Există reviste care publică literatură, și există reviste care determină, provoacă literatură. Ambele sunt la fel de necesare. După cum există reviste care propun lecturi și reviste care cultivă gustul și știința lecturii. Nu e nici o noutate că apariția unui scriitor ori a unei opere importante nu este doar rodul talentului, ci și al climatului spiritual în care se produce. Factorul decisiv în crearea unei ambianțe estetice și morale propice ieșirii în lume a valorii îl formează înainte de toate publicistica. Ea dirijează gustul publicului, ea face întâia selecție, ea oferă posibilitatea unei prime confruntări de idei cu privire la un autor sau altul. Noi nu putem aștepta – și asta cu atât mai mult în epocă în care trăim, când «bombardamentul» informațional e de-a dreptul copleșitor – până vine cutare istoric literar, care nu poate scrie, nu se poate pronunța decât «din perspectiva timpului», să ne orienteze asupra literaturii contemporane” (*A trăi mereu în prezent*). ■ La *Panoramic editorial*, George Timcu semnalează proaspătul volum al lui Radu Beligan, *Luni, marți, miercuri*. □ Maria Mailat acordă atenție celui de-al doilea volum de versuri al lui Gabriel Chifu, *Realul eruptiv*. □ Vasile Mihăescu prezintă volumul *Ariosto dolente*, al lui Eduard Pamfil. □ Luca Valentin recenzează *Dinspre rădăcini* de Valentin Tudor. □ Horst

Fassel „decorează” pervazul rubricii cu *Flori de piatră*, volumul lui Claus Stephani. □ Gh. Bulgăr cercetează *Memoria Râmnicului*, monografia realizată de prozatorul Constantin Mateescu. □ Al. Friduș „primește” *Darul lui Humboldt*, de Saul Bellow. ■ Antoaneta Apostol realizează un scurt interviu cu scriitoarea Hanne F. Juritz, din R.F.G., care a participat la Festivalul internațional de poezie de la Craiova, unde, mărturisește scriitoarea germană, „totul a fost perfect. Chiar mai mult ca perfect”. Interviul este însoțit de câteva versuri ale poetei, traduse de Klaus Hensel. ■ Ioanid Romanescu lansează un nou nume: Vasile Popa, absolvent, la Iași, al Facultății de Științe Sociale, care debutează cu trei poezii. Aflăm că a fost îndrumat de I.R., care afirmă: „Suntem siguri că e vorba de un autentic talent a cărui evoluție va îmbogăți peisajul poeziei noastre”. ■ Grupajul *Viața Asociației* nu găzduiește evenimente semnificative. Putem citi, totuși, că, în cinstea Congresului al XII-lea, Mircea Radu Iacoban a fost la Bacău și Vaslui, pentru a vorbi despre *Misiunea scriitorului în societatea contemporană și Destinul cărții în socialism*. ■ La Cenaclul „Junimea” au citit versuri Nichita Danilov și Lucian Vasiliu. ■ Numărul se încheie „în deplasare”, cu câteva note de drum din Macedonia ale Doinei Florea-Ciornei: *Oprește-te, călătorule...*

● [„Familia”, nr. 11] Redactorul șef al revistei deslușește *În pragul Congresului* noul sens pe care îl capătă ideea de „cultură de masă”: „credem că de o vreme încoace și, mai ales, de acum încolo, cultura noastră întregă tinde să devină o cultură de masă, că autori, școli artistice, stiluri literare, muzicale, plastice, odinioară străine sau aproape străine maselor populare, devin înțelese și asimilate; că artiști amatori, cultivați deseori ca autodidacți de încadrează și se autodefinesc aparținători stilurilor respective, că vedem în expoziții, ascultăm în audiții muzicale, vedem pe scenă sau citim în publicații opere de valoare aparținând unor amatori cu totul înzestrați. Iată lărgirea noțiunii de cultură de masă până la hotarele sale reale, și, în perspectivă, până la cele virtuale și iată de ce menținerea unei mentalități tradiționale, nerevoluționare, deci necomuniste, riscă să păstreze înțelesul noțiunii și, prin el, și al practicii, al politicii culturale, în chingile poporaniste, narodniciste, pășuniste sau cum s-ar mai fi numit ele”. De asemenea, Al. Andrițoiu își exprimă punctul de vedere privitor la rolul revistelor: „o publicație de cultură are datoria moral-estetică să promoveze noul în structurile lui revoluționare tocmai pe acest tărâm prezent și viitor. Firește, cu racordarea la tradiția culturii naționale. Documentele de partid supuse atenției Congresului cer scriitorului și gazetarului tocmai această pasiune și pasionantă dezbatere de idei despre corelația dialectică dintre individul creator și societate în contextul societății socialiste multilateral dezvoltate, despre istorismul și realismul artei (și de ce nu și romantismul ei!) în condițiile noilor prefaceri economice și sociale, – firește, în autonomia esteticului și nu în spiritul sociologismului vulgar – despre condiția umană și calitatea vieții și viitoarele tipare sociale prevăzute științific”. □ Teodor Pop descrie *Socialis-*

mul și calitatea vieții. □ Poezia lui Mihai Beniuc, *De Congres*, este evidențiată printr-un fundal oranj, pe prima pagină. ■ În *Vitrina cu cărți* sunt așezate volume cu tematică social-politică. Despre *Direcții de acțiune ale Partidului Comunist Român pentru promovarea echității socialiste* (de Liviu Moldovan), *Dimensiunea conviețuirii* (Gáll Ernő), *Conștiința revoluționară* (Ioan Iuga și Andrei Sida), *Mișcarea românilor pentru unitate națională și diplomația puterilor centrale (1878-1895)* de Teodor Pavel, *Permanențe filozofice românești* (Gheorghe Toma) și *Georg Lukács și epopeea lumii moderne* (Gavril Máté) au scris, în ordine: Aurica Broinaș, Ion Isaiu, Liana Cozea, Viorel Faur, Florian Filip, respectiv Paul Magheru. ■ Virgil Podoabă susține că romancierul Virgil Duda (*Măștile*), „dacă își însușește anumite elemente consacrate de tehnică literară, ajunge – fără a-și bate prea mult capul renovându-le – să facă, dacă nu chiar «minuni», lucrări remarcabile – în tot cazul”. ■ *Marea autobiografie* a lui Al. Căprariu este comentată de Al. Cistelean. ■ Volumul *Negru și alb* al eseistului timișorean Livius Ciocârlie este considerat de Gh. Grigurcu „remarcabil prin forța de aliniere a argumentelor la o teză prestabilită, prin coerența raporturilor propuse ca și prin finețea expresiei abstractizate fără excesul terminologiei novatoare”. O dată cu această carte, Livius Ciocârlie „se întoarce la critica de ținută «literară», ca sub un acoperământ proteguitor, acceptat *de facto*, prin compromisul moral-stilistic: «O carte mare va fi întotdeauna măcar implicit ironică în relația ei cu cititorul» – declară eseistul, vaccinandu-se, la rândul său, cu ironie, spre a preîntâmpina maladiile neantului”. ■ Florian V. Chiș întâmpină „un elegant volum de lirică erotică [...] scos în regie particulară” de Gh. Popescu-Ger, *Erata dorului*. ■ Versuri de: Nicolae Brânda, Viorel Horj, Traian Ștef, Tamara Pintilie, Lambros Zogas. ■ Solomon Marcus pledează *Pentru o istorie culturală a științei românești*. ■ Este publicată cea de-a treia și ultimă parte a eseului lui Valter Roman, *Revoluția științifică-tehnică și noua revoluție industrială*, concluzionându-se: „Țările socialiste, luând măsuri pentru perfecționarea neîntreruptă a întregului sistem al relațiilor sociale, vor asigura fără îndoială nașterea unei civilizații superioare – civilizația științifică, civilizația comunistă”. ■ Antologia *Filosofia greacă până la Platon* este analizată de Crăciun Bejan. ■ Vasile Spoială îl evocă pe *Eckermann*. ■ Mihai Șora încheie „dialogul” despre *Cheile lui Nichita Stănescu*. ■ Însemnările californiene ale lui Radu Enescu nu lipsesc nici din acest număr (*La pensie, tururile se mută în muzee. 6 evocări istorice despre inutilitatea războaielor*). ■ Mariana Vartic dezvăluie *A patra lume mateină* din *Craii de Curtea-Veche*. ■ Apare și a doua parte a materialului dedicat publicației româno-maghiare *Aurora – o revistă cu un destin aparte* de Stelian Vasilescu. ■ Coriolan Gheție povestește despre *Școlile Blajului* de altădată. ■ Dumitru Chirilă constată că „asistăm la o veritabilă explozie de montări Caragiale pe mai toate scenele țării. Numai în capitală se joacă la ora actuală două *Scrisori pierdute*, două *Noapți furtunoase*, se joacă și *Năpasta*, și *Conu Leonida față de reacțiunea*, precum și

un spectacol-colaj de nuvele, schițe, scrisori, amintiri și fragmente de teatru”. Nici Teatrul din Oradea nu face excepție, prezentând *O scrisoare pierdută*, în regia lui Alexandru Colpacci. ■ Urmărind montarea de pe scena teatrului brașovean, A.I. Brumaru apreciază că, odată „cu *Muntele*, D.R. Popescu, dramaturgul actualității, își întoarce deodată unghiul inspirației către trecut”. ■ Marin Chelu semnaleză apariția celui mai recent număr al *Secolului XX*, apariție care „este un prilej de reală satisfacție intelectuală pentru cititorii români și, după câte știm, pentru o bună parte a celor de peste hotare”. ■ Ovidiu Drimba pune *Șapte întrebări (optimiste)*. *Variațiuni pe tema: Literatura noastră în lume*. De exemplu, cea de-a doua problemă ridicată de autor se referă la distribuția peste hotare a traducerilor din autori români: „E foarte probabil că – pentru a ne face mai bine cunoscuți, sub multiple aspecte ale geniului românesc, prin intermediul cărții – din lucrările cele mai interesante, în toate domeniile, se destinează (da? nu știu) un anumit stoc și propagandei. A propagandei cărții, culturii, intereselor noastre multilaterale, adeseori chiar apărării cauzei noastre naționale. Cărți dintr-un asemenea stoc – traduse de noi în limbi de circulație – sunt probabil (??) oferite în omagiu (și bineînțeles, într-o formă mai mult sau mai puțin ceremonioasă – însoțite de o scrisoare de curtoazie) marilor biblioteci naționale, sau publice, sau universitare (atașării noștri culturali au o evidență a acestora – nu-i așa?). De pildă, mă întreb: poezii noștri mari, traduși în limba italiană (cu text paralel în românește), au intrat în două sute de biblioteci importante italiene? Măcar câte un exemplar? Sau, poate, difuzăm numai în țară întregul tiraj – de 1800-2000 exemplare – al cărților editate de noi în italiană?”. De asemenea, Ovidiu Drimba atrage atenția și asupra unei posibile interpretări greșite a literaturii române în ansamblul ei, prin traducerea, în regim privat, a unor autori care nu sunt de prim rang: „Repet: «inițiativa privată», mai ales a unui scriitor primit ca membru al Ununii Scriitorilor, și pentru o carte apărută deja la noi, este bine – cum s-a și convenit – să se mențină. Dar – cum facem ca *imaginea* asupra literaturii noastre (căci problema «cărții românești în lume» înseamnă în primul rând asta!) să se constituie și (dacă nu mai întâi) prin prezența lui Eminescu și Caragiale, Sadoveanu și Rebreanu, și a atâtor altora – clasici sau contemporani – reprezentativi?”.

• [„**Presa noastră**”, nr. 10-11] Număr închinat Congresului XII al PCR. Revista inserează părți din Raportul prezentat de Nicolae Ceaușescu cu această ocazie: „[...] Capitolul V. Activitatea ideologică și politico-educativă pentru formarea omului nou, cu o înaltă conștiință socialistă, pentru educarea patriotică și revoluționară a maselor largi, pentru afirmarea plenară în societatea noastră a principiilor eticii și echității socialiste. [...] Putem spune cu mândrie că în România socialistă se ridică un om nou, profund devotat idealurilor socialismului și comunismului, înarmat cu noile cuceriri ale cunoașterii, cu ideologia revoluționară științifică a partidului nostru! [...] Subliniind realizările obținute, nu putem trece cu vederea lipsurile și deficiențele existente în propaganda de

partid, în munca ideologică, politică și culturală, încă nu în suficientă măsură această activitate este legată de înfăptuirea în practică a planurilor de dezvoltare economico-socială, de realitățile concrete din fiecare localitate și unitate socialistă. Învățământul de partid nu asigură în suficientă măsură înarmarea comuniștilor, a cadrelor cu principiile de bază ale ideologiei științifice a partidului nostru, nu îi ajută, în mod corespunzător, să aplice aceste principii în activitatea concretă din domeniul în care lucrează. În munca de propagandă se mai manifestă destule tendințe de formalism și superficialitate care diminuează rolul și eficiența acesteia în mobilizarea și educația maselor. De asemenea, presa, radioteleviziunea nu redau încă în toată amploarea ei realitatea concretă a vieții economice, sociale, politice și culturale din societatea noastră, marile transformări revoluționare ce se petrec în România. Lipsuri serioase se manifestă, de asemenea, în domeniul științelor sociale, în aprofundarea gândirii social-politice originale a partidului nostru. În general, se poate spune că se menține încă o evidentă rămânere în urmă a activității ideologice și politico-educative față de dezvoltarea generală a societății. De aceea, sarcina centrală a partidului pentru perioada următoare este ridicarea întregii propagande la nivelul marilor realizări obținute în opera de construcție socialistă, transformarea într-o măsură și mai mare a ideologiei noastre revoluționare, a muncii educative într-o puternică forță de mobilizare și dinamizare a energiilor creatoare ale întregului nostru popor. [...] La baza întregii activități ideologice trebuie să stea materialismul dialectic și istoric, socialismul științific, Programul partidului – Carta noastră fundamentală ideologică, teoretică și politică, expresia marxism-leninismului creator în România. Să facem ca teoria noastră revoluționară să constituie flacăra vie ce luminează permanent activitatea partidului, a comuniștilor, a întregului popor în uriașa opera de edificare a societății comuniste. [...] Propaganda noastră trebuie să manifeste mult mai multă combativitate față de activitatea de ponegrire a României socialiste desfășurată de cercurile reacționare de peste hotare. Trebuie să se dea o ripostă hotărâtă celor ce neagă victoriile istorice obținute de poporul nostru, progresul României – realități evidente pentru toată lumea – celor ce pun sub semnul întrebării însăși esența socialismului, în general trebuie combătute mai susținut încercările forțelor reacționare de a pune la îndoială capacitatea orânduirii socialiste – dovedită în practică – de a soluționa marile probleme ale dezvoltării sociale în epoca noastră, îndemnul la întoarcerea spre epoci și orânduirii perimate, condamnate de istorie. [...] Partidul nostru dă o înaltă prețuire realizărilor obținute în formarea culturii noi, socialiste. Subliniez cu satisfacție că în această perioadă au apărut numeroase lucrări literare și de artă de certă valoare educativă și artistică, ce îmbogățesc patrimoniul cultural al țării noastre. Cu toate realizările, avem încă mult de făcut pentru a da strălucirea cuvenită literaturii și artelor, pentru a crea opere demne de marea epopee constructivă pe care o înfăptuiește poporul nostru. În acești ani au apărut și destule lucrări literare și

artistice ne semnificative, ce nu se ridică la înălțimea posibilităților creatorilor și a cerințelor societății. Oamenii muncii așteaptă o creație artistică bogată, de o mare diversitate de genuri și stiluri, cu adevărat revoluționară, pătrunsă de spiritul înnoitor al socialismului, care să militeze cu pasiune pentru perfecționarea societății și omului, iată de ce este necesar ca membrii de partid, toți cei ce lucrează pe acest important front al construirii socialismului să-și pună întreaga forță creatoare, tot talentul în slujba ridicării literaturii și artei pe o treaptă nouă, superioară. O importanță hotărâtoare are în aceasta privință prezența permanentă a scriitorilor și artiștilor în clocotul vieții și muncii constructive, acolo unde se făuresc marile valori ale progresului uman. Munca este uriașul laborator în care se plămădesc personalitățile cu adevărat proeminente, se afirmă talentele autentice, se nasc geniile, se făuresc capodoperele – atât pe planul creației materiale, cât și al culturii. Inspirându-se din impresionantul tablou pe care îl oferă marea citorie socialista a poporului și participând ei înșiși la munca eroică pentru zidirea noii orânduiri, scriitorii și artiștii vor putea dura opere nemuritoare, mărturii emoționante ale celei mai grandioase epoci din istoria României. Literatura este chemată să reliefeze convingător noua condiție umană din societatea noastră, idealurile, frământările și aspirațiile omului nou, universul său spiritual tot mai bogat, virtuțile și trăsăturile sale morale înaintate, să militeze pentru triumful noului, al idealurilor de dreptate și libertate social. Biciuind stările de lucruri negative și concepțiile înapoiate, literatura trebuie să dezvolte încrederea omului în forțele sale și în nobilele idealuri revoluționare, punând în evidența superioritatea orânduiri socialiste. Avem, de asemenea, nevoie de creații muzicale pătrunse de optimism, care să exprime elanul constructiv al poporului, să constituie un imbold în lupta pentru cauza socialismului. Așteptăm tot mai multe lucrări plastice de toate genurile, care să redea frumusețile patriei, frumusețea chipului ei nou, ca și figura luminoasă a omului de azi. Așteptăm, de asemenea, lucrări mai multe și tot mai valoroase pe tărâmul teatrului și cinematografului, care să îmbogățească continuu viața spirituală a societății noastre. De la tribuna Congresului adresez oamenilor de litere, compozitorilor și plasticienilor, creatorilor din teatru și cinematografie, tuturor oamenilor de artă chemarea de a da țării tot mai multe lucrări pătrunse de umanismul revoluționar al societății noastre, care prin mesajul și valoarea lor artistică să contribuie la înnobilarea ființei umane, să cultive spiritul patriotic, devotamentul față de patrie, de cauza socialismului, a fericirii întregului nostru popor. Este necesar ca organizațiile de partid din instituțiile de artă și cultură, uniunile de creație, Consiliul Culturii și Educației Socialiste să exercite un rol mai activ în orientarea și îndrumarea creației artistice, în promovarea ferma în sfera culturii a concepției filozofice materialist-dialectice și istorice despre lume și viață. Sarcini și răspunderi tot mai mari revin în perioada următoare presei și radioteleviziunii, chemate să pună în centrul preocupărilor lor problemele de bază ale dezvoltării societății noastre, obi-

ectivele esențiale ale Programului partidului, ale hotărârilor Congresului al XII-lea. Presa și radioteleviziunea trebuie să manifeste cea mai mare fermitate în promovarea noului în toate domeniile de activitate, a experienței înaintate a constructorilor socialismului, a concepției noastre despre lume și viața. Dovădind în toate împrejurările o înaltă principialitate comunista, presa trebuie să se situeze pe poziții ferme față de stările de lucruri și fenomenele negative, față de concepțiile perimate, retrograde, față de tot ce frânează mersul înainte al societății noastre”. □ Publicația preia și cuvântul lui Dumitru Popescu: „...În cultură ne bucuram de o mișcare artistică viguroasă și elevată, de talente autentice și foarte variate – lucru firesc la un popor atât de înzestrat, creator al unei inestimabile zestre spirituale milenare. În anumite genuri putem spune cu mândrie că nu ne simțim cu nimic mai prejos decât țările cu mare faimă artistică. Apare, de aceea, cu atât mai nejustificată o anumită tendință provincială de a mima străinătatea tocmai în ceea ce are ea particular. Desigur, trebuie să ne împărtășim din tot ce e prețios și nou în experiența artistică a lumii, dar nu pentru a ne estompa individualitatea, ci dimpotrivă, pentru a contura și mai bine originalitatea creației naționale. De ce să ne prefacem, într-o operă sau alta, că gândim și simțim ca alții din punct de vedere estetic, atunci când avem de exprimat o sensibilitate proprie, românească, extrem de interesantă și inedită, capabilă ea însăși să îmbogățească și să diversifice cultura universală. Doar și până acum ne-am putut distinge numai prin mari originali ca Eminescu și Caragiale, Panait Istrati, Brâncuși sau George Enescu. Cea mai mare greșeală pe care am putea-o face în artă ar fi aceea de a refuza să fim noi înșine, ignorând experiența istorică și chiar existențială, cu adevărat emoționantă a poporului român, personalitatea sa demnă de cel mai mare interes nu numai aici, acasă, ci și pe plan universal. Festivalul „Cântarea României”, pe lângă celelalte atribute și îndatoriri, o are și pe aceea de a face fuziunea deplină dintre creația noastră artistică nouă și înțelepciunea, sensibilitatea, profundele particularități spirituale ale poporului. [...] De la Tribuna Congresului al XII-lea vreau să aduc cel mai cald omagiu marelui communist, a cărui muncă titanică și a cărui gândire scăpărătoare și-au întipărit efigiile pe noul destin al poporului nostru, pe cea mai strălucită pagină din istoria modernă a României, omului de stat cunoscut și stimat pe toate meridianele lumii datorită curajului, principialității și puterii de convingere cu care luptă pentru pacea, dreptatea și fericirea popoarelor – tovarășul Nicolae Ceaușescu”. □ Adrian Păunescu menționa în cuvântul său: „... N-am făcut destul, nici noi la «Flacăra», nici alte gazete și ziare, pentru urmărirea la față a felului în care sunt duse la îndeplinire sarcinile, indicațiile secretarului general al partidului. N-am făcut destul nici pentru punerea în evidență a faptului că unele prevederi legale se cuvin îmbunătățite, iar unele legi să fie aplicate, nu obstructionate de instrucțiuni și circulare. N-am făcut destul pentru a informa conducerea partidului că încă nu s-a creat destul în realitate necesarul climat de emulație și efervescență a valorilor,

încă, la noi. Inventatorii umblă ei după un loc unde să-și plaseze invențiile și noutățile, în loc ca ministerele de resort să se transforme în adevărate focare ale spiritului revoluționar și luptei pentru nou. Problemele cointeresării materiale nu sunt încă rezolvate până la capăt. Să cointeresăm mai elastic pe oamenii muncii, atât în rezolvarea sarcinilor curente, cât și în descoperirea noului, în elaborarea de către ei a unor idei originale, pe măsura nevoilor țării și ale vremii, concretizând luminoasa concepție despre spiritul revoluționar și dezvoltarea a tovarășului Ceaușescu, concepție pusă din nou în relief de Raportul față de Congres. Risipirea gândirii originale românești este, cel puțin, tot atât de gravă ca risipirea materiilor prime și combustibilului. Mai avem multe de făcut. Dacă ar fi să mă refer în continuare la domeniul meu de activitate, aș spune că presa noastră are de înfrânt monotonia și stereotipia, precum și comoditatea cazurilor deja rezolvate. Prea des ne așezăm noi la sfârșitul evenimentelor, suntem prea constatativi, prea puțin dispuși să riscăm o luptă, suntem prea năvăliți la lipsa de culoare și de pasiune. E tot atât de adevărat că problemele materiale ale apariției și administrării presei nu sunt pe deplin rezolvate. Așteptăm și noi, din partea ministerelor de resort, utilaje tipografice moderne și hârtie mai bună și mai îndestulătoare pentru toți cititorii noștri. Așa cum așteptăm – și trebuie să trecem mai hotărât de la așteptare la acțiune – ca presa noastră comunistă să fie mai bine informată și să informeze mai bine, să fie variată și combativă, să nu se teamă de nimic decât de neadevăr și de nefolos. Congresul al XII-lea trebuie să însemne și pentru presă și pentru cultură un mare impuls. De la presa făcută prea adesea de grefieri plictisiți ai realității, de la cultura cu gust de vegetație de seră câteodată, trebuie să trecem total – iată ce ne arată acest Congres – la o presă revoluționară, la o cultură revoluționară nu doar în sensul că sunt de acord cu revoluția, ci mai ales în sensul că luptă, cu mijloacele lor specifice, pentru înfăptuirea revoluției, ca să reliefeze convingător noua condiție umană”. □ Nicolae Dragoș apreciază: „... Câteodată, în presa culturală, în unele cărți, busola opțiunilor ideologice, a respectului față de valori fundamentale ale culturii naționale pare a-și înclina hazardat acul indicator. Ce ar trebui să nu cunoască ezitări, să nu se afle nici o clipă în spațiul de influență al unui magnetism întâmplător. Doar așa ne putem explica faptul că, din când în când, poate dintr-o excesivă patimă a originalității, pe hlamida măreață a unui mare creator, a unui exponent esențial al culturii noastre se întipăresc, maculând-o, amprente de unii mâini ce nu s-au curățat bine de zgura nefastă a dogmatismului, venite spre noi din perioada când istoria și cultura românească au suferit amputări și deformări inacceptabile: o perioadă depășită pentru totdeauna, prin clarvăzătoarea politică a partidului, inaugurată ferm la cel de-al IX-lea Congres. Gândul nostru, truda în fața paginii albe – pe care o visăm primind versul destinat unei adânci rezonanțe în inimi și duratei prin valoare, primind viața unor personaje de neuitat – își află matca primitoare și definitivă în voința, în aspirația de creație social-istorică a poporului. Dealtfel, consider că nu doar –

și nu în primul rând aici trebuie să ne manifestăm public propriile idei, atitudini, opțiuni. Suntem chemați la o participare de mai larg ecou în ceea ce privește confruntarea de idei. Va trebui să o facem și în presă, în presa culturală, cu mai multă metodă și continuitate. Dovedind mai pregnant însă, prin totalitatea celor publicate, că pentru a participa la o confruntare de idei, condiția obligatorie este să fii cu adevărat deținătorul unor idei, al unor convingeri proprii, limpezi, la care ai ajuns dintr-o deliberare îndelungată și fertilă. O șansă ne este oferită de angajarea într-o largă colaborare scriitoricească, la făurirea epopeii naționale sau la marele act de creație, prilejuit de *Festivalul național „Cântarea României”*. Față de amploarea acestui festival, de urmele adânci pe care le lasă și le va lăsa, tot mai apăsător, în creația contemporană dar și în modul de a o întâmpina, cred că suntem încă datori. Va trebui ca în viitor să fie puse și mai bine în valoare, și mai sistematic, realizările autentice. Sunt conștient că toate aceste gânduri, toate aceste întrebări cărora merită să le căutăm răspuns sunt posibil a fi rostite într-un asemenea ales cadru politic, pentru că trăim într-un climat cu adevărat democratic, în care democrația spiritului își are locul ei semnificativ. Iar acest climat al libertății de gândire și interogație creatoare, activă îl datorăm tovarășului Nicolae Ceaușescu”. □ Marin Sorescu preciza: „...Mă alătur și eu, din toată inima, acestei mândre voințe, acestei certitudini de noi succese, acestei mari nădejdi în viitor. Totodată, îmi exprim deplina adeziune la documentele supuse dezbaterii Congresului al XII-lea al Partidului Comunist Român. Este vorba de un autentic program de lucru pentru fiecare comunist, pentru fiecare om al muncii. «Socialismul – se spune în raportul prezentat de secretarul general – se construiește cu poporul și pentru popor». Acest «pentru popor”, rostit răspicat de la înalta tribună înseamnă foarte mult. Ca scriitor am vibrat cu toată ființa auzind rostite de tovarășul Nicolae Ceaușescu versuri din Mihai Eminescu. Este poetul meu preferat. Și cred că nu exagerez afirmând că opera acestui tânăr – cine și-l poate închipui pe Eminescu bătrân? – va însoți urmașii noștri în toate etapele construirii unei societăți mai drepte și mai bune pe aceste meleaguri, le va fi carte de căpătâi cât timp va exista limba română și cât va curge Dunărea. Raza scrutătoare a luceafărului poeziei române, evocat aici de suprema autoritate politică a țării, veghează să nu ațipească în automulțumire condeiele noastre. Mi-am notat multe cifre impresionante, raportate cu mândrie de toți vorbitorii la Congres. Știu că dincolo de aceste cifre se află conștiința exemplară a poporului nostru angrenat într-un efort măreț și într-adevăr fără egal în istoria țării. Aceste cifre înseamnă și eroism, care merge uneori până la sacrificiu, înseamnă o conștiință dărză, înseamnă voința tuturor oamenilor muncii de a face ca, într-un răstimp relativ scurt, o țară, neglijată de noroc în trecut să ajungă la nivelul de înflorire de astăzi, urcând din răsufierea unor eroice generații atâtea trepte spre progres și civilizație. Să traducem aceste statistici și procente din limbajul matematicilor și al științei, limbaj oarecum internațional, în limba română, pentru sufletul

făuritorilor de bunuri materiale. Vreau să spun că noi scriitorii, trebuie să re-descoperim omul de dincolo de grafice, să scriem despre el și pentru el. Sufletul constructorilor socialismului are nevoie de frumusețe artistică, proaspătă și concretă, izvorâtă din însăși măreția abstractă a statisticilor și procentelor care marchează urcușul nostru. Dacă artiștii nu-și pun întreaga lor sensibilitate în slujba prezentului, evocând figuri de eroi, caractere tari, modelând conștiințe, atâta frumusețe se pierde în van”. □ Corneliu Vadim Tudor, în articolul *Cântarea României – hărnicia și harul unui întreg popor*, arată că „este greu, dar cu atât mai tentant, să ne imaginăm ce opere de valoare ar fi putut lua naștere atunci dacă arta și cultura, în general, ar fi avut locul de cinste pe care îl au astăzi. Pentru că, trebuie să o recunoaștem, încă de la începuturile sale socialismul românesc a postulat înflorirea culturii, democratizarea și sprijinirea ei drept scopuri de căpătâi ale sale. Nu se putea, în condițiile mutațiilor excepționale care au avut loc la toate nivelurile societății românești, în climatul de desprimăvărare și entuziasm robust care pusese stăpânire pe întreaga suflare a țării, nu se putea, ziceam, ca relația dintre stat și cultură să nu fie așezată pe baze noi, trainice și umaniste, să nu înregistreze spectaculoase prefaceri. Acei primi ani din istoria nouă a țării îmi apar ca o deltă vastă a unui fluviu la vărsare, în care, printre excesele, curenții furtunoși și mâlul aluvionar, apar și cei mai fosforescenți nuferi, după care apa se limpezește treptat și îmbrățișează marea cea veșnică, puternicul ei destin. Ne aflăm astăzi, la mai bine de 35 de ani de la cucerirea puterii de către popor, pe fâgașul cel bun. N-am să invoc aici statisticile privind fenomenul cultural românesc. Ele sunt, în mare parte, cunoscute și înregistrează, de la o zi la alta, dimensiuni și valențe superioare. Avem, așa cum se și cuvine să aibă o națiune civilizată, o uriașă rețea spirituală, care vascularizează și bucură fiecare așezare a patriei, pe fiecare om al muncii, indiferent de naționalitatea lui: presă și radioteleviziune, edituri, studouri cinematografice și case de filme, teatre de dramă, de operă și balet, filarmonici, mari ansambluri artistice de profesioniști și amatori, biblioteci, muzee, cluburi, cămine culturale, școli de artă, institute de învățământ artistic superior, institute de cercetare a fenomenului artistic și de valorificare a moștenirii lăstate de înaintași, prestigioase foruri ale schimburilor culturale cu străinătatea, înalte academii, alte instituții de profil. Această impresionantă rețea, să nu uităm, antrenează și este deservită direct de o armată întreagă de slujitori ai culturii. Prin vocația și osârdia lor, torța spiritualității românești își păstrează flacăra vie, iluminând poporul însetat de cunoaștere și înfrumusețare prin artă, făcând din România nu numai o țară a escaladărilor mirabile pe verticala social-economică, ci și un teritoriu nobil al unei veritabile explozii creatoare. Astfel, accesul la cultură s-a transformat dintr-un privilegiu de clasă într-un proces larg, democratic, mitul culturii așa-zis elitare fiind spulberat de către propagarea masivă a unei culturi pentru marile colectivități de oameni ai muncii”. □ Henri Wald semnează studiul *Limba noastră-i o comoară dar... jargonul*

nostru e o calamitate cu care se poate lupta. □ Iorgu Iordan publică studiul *Observații cu privire la stilul publicistic*: „Prin publicistică, eu înțeleg activitatea desfășurată, nu exclusiv, dar în primul rând, prin scris, de ziariști, de critici literari și chiar de oameni de știință, aparținând tuturor disciplinelor, cu condiția ca studiile și articolele lor să fie accesibile oricărui om instruit. Această condiție se îndeplinește, înainte de toate, cu ajutorul acestui stil publicistic, de la care am pornit și care se realizează cu atât mai ușor, cu cât autorul stăpânește mai bine problema supusă discuției și este un bun cunoscător al limbii. Ajungem, cum vedem, de unde am plecat: legătura dintre gândire și limbă. Spuneam ceva mai înainte că prin stil publicistic (ca și prin stil beletristic sau științific) se înțelege, de obicei (în mintea multor oameni, totdeauna), exprimarea scrisă a gândirii noastre. Așa cum, prin limbă literară, mulți înțeleg numai limba scrisă, dacă nu cumva numai pe cea a literaturii artistice. Avem a face cu o rămășiță etimologică: stil e un cuvânt de origine grecească și însemna, la început de tot, un fel de condei sau de creion (actualul stilou de aici... se trage!) la fel, literar (acesta e latinesc), format de la literă. Deoarece însă limba literară este și cea folosită în conferințe, în lecții ale profesorilor, în conversațiile curente ale oamenilor de cultură, urmează că și stilul publicistic, el însuși o formă a limbii literare, nu constituie o caracteristică exclusivă a comunicării scrise. În zilele noastre, când radioul și televiziunea se adresează unui public infinit mai numeros decât cel care citește ziarele și revistele de cultură generală, aspectul vorbit al stilului publicistic copleșește aproape pe cel scris. Aceasta nu însemnează deloc că trebuie să le separăm – dealtfel, nici n-am putea, presupunând că am încerca -, ci, dimpotrivă, să le avem mereu în vedere împreună. Așa că considerațiile care urmează, de fapt o serie de exemple menite să concretizeze discuția de până aici, mai mult teoretică și de aceea puțin-tel abstractă, sunt valabile pentru ambele variante ale stilului publicistic. Aș mai adăuga, nu ca să... infirm, fie și parțial, ceea ce am spus chiar acum, că potrivit unei deprinderi foarte vechi (dovadă zicala latinească *verba volant, scripta manent*), o deosebire, de fapt, între cele două aspecte continuă să se facă, nu fiindcă vrem, ci pentru că împrejurările exterioare (timpul, spațiul etc), deci condiții extralingvistice pun pe noi o anumită stăpânire, contra căreia nu putem lupta victorios totdeauna. Repet însă că avem a face cu o situație de fapt, pe care, în ostenele noastre ale tuturor de a ne exprima cât mai corect și totodată cât mai accesibil, trebuie s-o ignorăm, sau, cel puțin, să n-o... încurajăm. Stilul publicistic este mai bogat decât toate celelalte stiluri ale limbii. Bogăția lui este impusă în modul cel mai firesc cu puțință de conținut. Am afirmat mai sus că înșiși oamenii de știință, ca să nu mai vorbesc de ziariști, eseiști, critici literari etc., recurg, trebuie să recurgă la stilul publicistic, atunci când fac știință popularizată (la nivel înalt). Bogăția lui este de natură, în primul rând, lexicală, din cauza numărului imens de idei și noțiuni cu care operează mânuitorii lui. O anumită categorie de cuvinte – mă refer la termenii

tehnică, în sensul cel mai larg – apar, cu excepția lucrărilor pur științifice, numai în limbajul publicistic (în ce condiții, se va vedea mai încolo), îi lipsesc arhaismele și regionalismele, îngăduite, ba chiar obligatorii adesea, la scriitorii propriu-ziși, care le folosesc pentru așa-zisa culoare locală. Bogăția lui crește neconținut, din cauza înmulțirii vertiginoase și neîntrerupte a cunoștințelor noastre”. Articole pe teme similare, despre exprimarea corectă în presă, scriu: Al. Graur, Alexandru Niculescu, Theodor Hristea. □ Ion Ianoși semnează eseul *Civilizația polemică, cultura polemică*: „Adevărul este că polemizăm puțin și prost. Eșuăm în altceva, polemica o amestecăm cu altceva; turnirurile noastre tânjesc după noblețea ideilor. Ne atacăm, ne desființăm, ne înjosim (verbul din urmă are două adrese, ricoșează în emițător). Recădem în barbarele noastre preistorii, mințea ne-o mai tulbură instinctele. Polemica e luptă, nu e vendetă. S-ar putea institui un premiu pentru cele mai bune texte polemice ale anului, dezinteresate în supremul lor interes scormonitor. Să fie răsplătit nu atât adevărul, incertitudinile ar mai putea să persiste, cât setea de adevăr, ardoarea convingerii; neîncurcată în persoana celuilalt și în persoana proprie, în pretexte și subtexte. Ar fi un premiu moral. Și civilizația și cultura rămân, pentru om, o problemă de moralitate”. ■ Rubrica *Două întrebări pe adresa dv.:*

1. *Ce articol al unui confrate ați fi vrut să-l scrieți dumneavoastră? De ce?*
2. *Există un articol în activitatea dumneavoastră pe care ați fi preferat să nu-l fi scris? De ce?*

adună răspunsurile câtorva gazetari: □ Ioan Adam: „Traduse, întrebările ar suna cam așa: Cine v-ar fi plăcut să fiți, dacă n-ați fi cine sunteți? Iar a doua, mai incomodă, s-ar tâlmăci astfel: Când n-ați fost dumneavoastră? Iată, așadar, o adevărată dramă a identității. Adunând și scăzând, cu sinceritatea la care mă îndeamnă organizatorii anchetei, răspunsul vine succint: mă simt relativ bine în hainele propriului eu. Dacă ar fi să fiu «invidios», motivele le-aș căuta în trecut. Mi-ar fi plăcut, de pildă, să scriu acel zguduitor reportaj a lui G. despre victimele celei mai neiertătoare boli. Aș fi vrut să stăpânesc arta lui Ilie Purcaru de a umaniza «eroul pozitiv». De ce? Tocmai pentru acel gust amar, de cafea tare, dar întăritor ca și ea al sincerității. [...] Incomoda interogație nu-mi stârnește decât remușcări parțiale. Lovinescu vedea destinul criticului (deci și al publicistului) luminat statornic de soarele negru al revizuirii. Și totuși – o spun fără sfâșietorul accent al Editei Piaf – nu regret nimic. Sau, mai exact, îmi regret mai degrabă blândețile, decât răutățile”. □ Eugen Barbu: „Mi-ar fi plăcut să semnez unele articole ale lui Ion Lăncrănjan și Mihai Ungheanu pentru curajul și logica lor publicistică. De asemeni nu mi-ar fi displicut să fi scris unele articole critice semnate de Marian Popa. Cred că sunt destule articole pe care le regret dar pe care nu le reneg în totalitate. Reneg numai unele afirmații hazardate și unele inexactități posibile într-o carieră atât de îndelungată de gazetar”. □ Radu Cosașu: „Nu am cunoscut niciodată această pornire – să doresc ca un articol al vreunui confrate să fi fost semnat de mine, de mult ce mi-a plăcut, se înțelege. Niciodată nu am

avut invidii – o spun fără nici o fală, nu văd în lipsa invidiei o virtute. Îmi iubesc confrății într-atât ca să fiu foarte mulțumit când citesc articolele lor foarte bune. De ce să le fi semnat eu? – nu înțeleg. Ca atare, am o colecție personală de articole ale celor pe care-i iubesc, o colecție a mea a articolelor lor. E foarte bogată. În ultima vreme ea s-a îmbogățit cu – câteva exemple – articolul lui Lucian Raicu la cei 60 de ani ai lui Al. Paleologu, Caraion despre *Cuceritorii* lui André Malraux, un interviu al lui Buzura în «Flacăra», un interviu al lui Geo Dumitrescu în «Vatra». N-am scris nicădată articole pe care să nu fi vrut a le scrie, în acea clipă. Dacă – odată cu vremea – ele nu-mi mai plac sau mă simt chiar rușinat în fața lor, din cauza erorilor cuprinse acolo, dau vina numai pe mine, pe erorile mele, nu pe meseria asta pe care am ales-o liber. N-am scris niciodată de serviciu, sau împotriva voinței mele, constrâns de bani sau din interese nesocialiste. N-am «ciubucărit» niciodată, după cum nu-mi dau cu pumnii în cap pentru ce am scris vreodată. Mă pot privi în ochi foarte rău, dar nu-mi place să-mi smulg părul fiindcă nu mă mai pot analiza, asuma, distanța. Esențial mi se pare altceva: dacă, dându-mi seama din ce eroare a pornit acel articol, care n-ar fi trebuit să existe sub semnătura mea, am mai repetat-o. Tragic nu e doar să scrii articole rușinoase – ci să continui a le scrie, după ce ți-ai dat seama de unde vine rușinea, ce o generează, ce te face să te pui în slujba ei, conștient; rușinos e să nu afli, să nu te întrebi de unde vine rușinea, dacă o încerci, dacă o simți. Nicăieri ca în ziaristică, pe un spațiu de câțiva cuadrați, nu e mai expresivă și mai scandaloasă – nesimțirea. Din 1956, am liniștea că dacă am semnat și articole de o mai slabă inspirație, nici unul nu se mai hrănește din erorile făcute până atunci”. □ Radu Popescu: „Nenumărate. Articole a nenumărați confrăți și înaintași, aș fi vrut să le scriu eu. Dar, vai, nu le-am scris eu. Sau, vai, le-au scris ei. Aș fi preferat să-mi scriu toate articolele mai bine decât le-am scris. Dar nu am scris nici unul ale cărui idei, ale cărui atitudini, ale cărui convingeri, nu le-aș semna și astăzi”. □ Revista recomandă câteva titluri nou apărute. Semnează recenzii: Alex Ștefănescu la volumul *Poezii* al lui Emil Botta, apărut în editura Eminescu și Mirela Roznoveanu prezentând câteva titluri de publicistică: „... În secolul trecut, Balzac și Dostoievski, alături de alți și alți romancieri de talii diferite, și-au publicat cea mai mare parte a operelor în foileton, prin acest gest democratizând, într-un sens, actul creației și cointeresând, în respectivul act, marea masă a cititorilor. [...] O carte, care încă nu s-a scris, poate fi judecată pentru ceea ce doar abia s-a scris sau se scrie, iar opinia cade adeseori în talgerul ce se lasă amenințător spre pământ. Așa cum se poate întâmpla însă și invers. Tot așa, pentru că simte nevoia să arunce spre public ceea ce încă se elaborează, strângerea textelor publicate într-o carte cere foarte adeseori corective drastice. Alteori, cărțile se transformă amenințător, minate de același demon al nemulțumirii și căutării. Ideea artistică se cristalizează sub ochii noștri și nu știi dacă acest spectacol nu este pentru cei ce-l urmăresc și un privilegiu. Ceea ce este de admirat aici, în-

să, pe lângă terța publicistică este mai ales un anumit curaj al riscului sau, poate mai corect, un gust al riscului și al sfidării, propriu conștiinței artistice a publicistului. Căci, nu este oare un risc și o sfidare să-ți prezinți, ca pe o scenă, munca din intimitatea laboratorului de creație și să publici acele etape intermediare spre un tel artistic, uneori încă neclar, etape pe care, în genere, creatorul le ascunde pudic sau le abjură? Dintre cărțile scrise sub ochii noștri, iată de puțină vreme în librării reeditarea volumului de interviuri, pe alocuri substanțial revăzut și adăugit, *Sub semnul întrebării*, de Adrian Păunescu, cartea de *Interviuri* semnată de George Arion, *Călător în zările de acasă* de Ion Țugui (reportaje publicate în cea mai mare parte în «România liberă»). O piesă de teatru jucată cu succes de numeroase teatre ale țării, de vreo două stagioni încoace, *Interviu* de Ecaterina Oproiu, are la bază cartea de interviuri a autoarei, *3x8 plus infinitul*, pe care am citit-o cu câțiva ani în urmă publicată, în intervenții săptămânale, în «Contemporanul». La capitolul cărților care încă se scriu sub ochii noștri am să mă opresc la *Jurnalul mexican* și la mai noul serial *Un muzeu în labirint* semnate de Octavian Paler în revista «Flacăra» și la *Jurnalul de călătorie* semnat de Adrian Păunescu în «România liberă».

● [„**Ramuri**”, nr. 11] Un număr festiv, consacrat, în mare parte, celui de-al XII-lea Congres al P.C.R. □ Miu Dobrescu, prim-secretar al Comitetului Județean Dolj al P.C.R., publică textul *Programul bunăstării noastre*. □ Alături, Nicolae Novac discută, în *A fi revoluționar*, despre „opera teoretică și complexa activitate revoluționară a secretarului general al partidului”. ■ În grupajul *Județele Olteniei în perspectiva documentelor programatice ale Congresului al XII-lea al P.C.R.* sunt prezenți Ion Gavrilescu, prim-secretar al Comitetului Județean Gorj al P.C.R. (*O puternică industrializare*), Iulian Ploștinaru, prim-secretar al Comitetului Județean Mehedinți al P.C.R. (*Pentru maximă eficiență*), Ion Albulețu, prim-secretar al Comitetului Județean Olt al P.C.R. (*Ritmuri înalte de progres*), și Teodor Coman, prim-secretar al Comitetului Județean Vâlcea al P.C.R. (*O dezvoltare armonioasă*). ■ Trei reportaje elogiază realizările industriale și agricole ale epocii. □ Vizitând, în preajma Congresului, întreprinderea „Electroputere”, Ștefan Tunsoiu arată, între altele, că producția cincinalului 1951-1955 se realizează, în 1979, într-o lună. (*În citadela electrotehnicii*). □ Mihai Duțescu scrie entuziast despre „fenomenul Stoicânești”, comuna din Olt în care a luat ființă una dintre primele cooperative agricole de producție ale țării. Reporterul este copleșit de progresele aflate la fața locului: „Ajunsesem parcă într-un oraș muncitoresc de munte. Dar nu! Eram, totuși, la Stoicânești”. Recolta de porumb a fost una record: „față de anul trecut s-au obținut cu 1500 kg în plus la hectar” (*Cu fața spre viitor*). □ Sub blagianul titlu *La cumpăna apelor*, Mircea Pospai cercetează stadiul de amenajare a sistemului hidroenergetic Cerna-Motru-Tismana. ■ Grigore Smeu tratează, în *Dinamica actualității în artă*, inconsecvența unor critici față de romanele „obsedantiste”: „După ce literatura română – epica în special – a

reușit să ofere publicului, într-o remarcabilă suită de opere, imaginea adevărată, critică și cinstită, a unui deceniu (1950-1960) din istoria complexă, dramatică, a construirii socialismului, literatură cu ample ecouri aprobatoare în opinia criticii de specialitate și a cititorilor, în ultimii ani s-a conturat o surprinzătoare schimbare de atitudine la unii critici ce anterior declaraseră, parcă, altceva”. ■ Sunt prezenți cu versuri festive Virgil Teodorescu (*Eternul fluviu*), Dumitru Udrea, Crișan Constantinescu și Ion Schinteie (*Laudă grâului*). ■ Coloana *Accentelor* este ocupată, în acest număr, de Florea Firan, care, sub genericul *Omagii*, prezintă antologia de poezie contemporană *Izvoare nesecate*, întocmită de Violeta Zamfirescu și Aurel Martin, cu prilejul împlinirii a 35 de ani de la „Eliberarea patriei”. În volum figurează 176 de poeți, cronicarul amintindu-i pe Mihail Cruceanu, „activist al partidului din ilegalitate și decan de vârstă al poeților români”, Radu Boureanu, Mihai Beniuc, Eugen Jebeleanu, Mihnea Gheorghiu, Nichita Stănescu, Marin Sorescu sau Adrian Păunescu, acompaniați de „reprezentanți ai naționalităților conlocuitoare”. De asemenea, antologia găduiește „mulți poeți tineri, cu versuri remarcabile a căror dimensiune fundamentală este patriotismul”. ■ *Noul vocabular cinematografic* este subiectul *Semnalizărilor* lui Șerban Cioculescu din acest număr. Eudoxiu și Învățăcelul discută despre *Dicționarul actorilor de film*, alcătuit de Napoleon Toma Iancu, o lucrare invadată de „noua terminologie romengleză”. ■ La *Expresivitatea involuntară*, Eugen Negrici se ocupă de *Starea metaforică a limbajului*, analizând câteva pasaje din *Manualul de patologie chirurgicală pentru școlile sanitare*. ■ În *Vitrina* acestui număr figurează trei cărți. □ Virgil Carianopol recenzează *Silex înflorit*, debutul în volum al Vioricăi Farcaș Munteanu. Câteva titluri de poeme: *Pământ natal și drag*, *Imn celui mai mare cetățean al Țării*, *Anii Patriei*. □ În prozele din *Jurnal neterminat*, Dumitru Trancă se distinge, pentru Vasile Chifor, prin „virtuți autentice de analist”. □ N. Bellu atrage atenția asupra cercetării *Publicații periodice din Gorj* de V. Cărăbiș. ■ Publică proză Dan-Ion Vlad, Georgeta Iliescu, Stelian Zamora. ■ Academicianul Ștefan Milcu salută volumul *Din nou lumină* al oftalmologului Petre Vancea, o autobiografie cu numeroase secvențe memorialistice, „mai curând un roman cu un singur personaj”. ■ *Redescoperirea clasicii* este genericul sub care Simion Bărbulescu „investighează” monografia *Mihail Sadoveanu* de Mircea Tomuș, „cel mai cartezian dintre toți criticii și istoricii literari contemporani”. Cronicarul observă filiere barthesiene și elia-dești în exegeza lui Tomuș, considerând că frecventarea ideilor despre transcendental ale lui Blaga ar fi potențat demersul de cristalizare a rolului *datinei* în creația sadoveniană. ■ Ion Apetroaie evidențiază, în esul *Exegeza structuralistă a poeziei eminesciene*, studiul *Arta cuvântului la Eminescu* de D. Caracostea: „Funcționalitatea estetică a faptelor de limbă, a figurilor de invenție, a structurilor lexicale și frazeologice constituie principala preocupare a criticului”. ■ La *Memento* este reprodusă însemnarea *Memoriale* (1923) de Vasile

Pârvan. ■ Pornind de la unele afirmații ale lui Ion Cocora din volumul *Privitor ca la teatru*, Stela Orodeanu analizează *Statutul cronicii de teatru*. □ Romulus Diaconescu comentează – în general, favorabil – spectacolul *O scrisoare pierdută*, în regia lui Radu Beligan, de la Naționalul bucureștean (*Lecturi din Caragiale*). ■ La *Remember*, Toma Grigorie îi dedică un medalion scriitorului craiovean Eugen Constant, oprindu-se mai ales la creația sa lirică. ■ Sub titlul *Liviu Rebreanu – corespondență inedită*, Stelian Cincă restituie trei scrisori pe care autorul *Pădurii spânzuraților* i le-a trimis, în 1914 și 1915, scriitorului Caton Theodorian. ■ În *exclusivitate pentru „Ramuri”*, Marin Sorescu publică un dialog cu dramaturgul spaniol Antonio Buero Vallejo. Convorbirea, desfășurată la Madrid, în 6 mai 1979, atinge aspecte biografice și opinii despre artă și literatură ale scriitorului, despre care aflăm că, după Războiul Civil, a fost condamnat la moarte, pedeapsa fiindu-i mai târziu comutată. Vallejo a petrecut aproape șapte ani în penitenciare. Unele piese, parabolice, i s-au jucat – cu succes – și pe scenele din România: *Generoasa fundație*, *Cu cărțile pe față*, *Somnul rațiunii*. Sorescu descoperă că dramaturgul este și pictor (*Acasă la Antonio Buero Vallejo*). (Interviul a apărut în *Jurnal. Romanul călătoriilor* și în Marin Sorescu, *Opere. IV. Publicistică*.) ■ La *Atelier internațional* sunt reproduse versuri ale unora dintre participanții la Festivalul Internațional de Poezie de la Craiova: Tasko Sarov (R.S.F. Iugoslavia), Larisa Tarakanova (U.R.S.S.), Nicolai Zidarov (R.P. Bulgaria) și Gustáv Hupka (R.S. Cehoslovacă), acesta din urmă cu poemul *Brâncuși*. ■ Tudor Nedelcea adună, în *Ecoul internațional al unei opere de excepție*, impresii despre lucrările lui Nicolae Ceaușescu apărute peste hotare, semnalând, totodată, și câteva dintre monografiile care i-au fost consacrate președintelui R.S.R. Astfel, aflăm că sunt „peste 70 de volume, tipărite în 17 limbi, majoritatea de largă circulație”. Secretarul general al P.C.R. este o vedetă a literaturii non-ficționale: „Nici o altă personalitate politică a lumii contemporane n-a avut un asemenea succes editorial, motiv pentru noi de satisfacție patriotică și mândrie națională”.

[„**Steaua**”, nr. 11] Numărul se deschide cu un editorial semnat de redacție prin care se exprimă adeziunea la hotărârile Congresului al XII-lea. ■ Este publicat *Raportul Comitetului Central cu privire la activitatea Partidului Comunist Român în perioada dintre Congresul al XI-lea și Congresul al XII-lea și sarcinile de viitor ale Partidului prezentat de tovarășul Nicolae Ceaușescu*: „Inspirându-se din impresionantul tablou pe care îl oferă marea ctitorie socialistă a poporului și participând ei înșiși la munca eroică pentru zidirea noii orânduiri, scriitorii și artiștii vor putea dura opere nemuritoare, mărturii emoționante ale celei mai grandioase epoci din istoria României. Literatura este chemată să reliefeze convingător noua condiție umană din societatea noastră, idealurile, frământările și aspirațiile omului nou, universul său spiritual tot mai bogat, virtuțile și trăsăturile sale morale înaintate, să militeze pentru triumful noului, al idealurilor de dreptate și libertate socială”.

□ La rândul ei, Uniunea Scriitorilor răspunde cu o scrisoare Raportului: „Scriitorii din țara noastră: români, maghiari, germani și de alte naționalități își reînnoiesc, cu acest prilej, legământul lor față de nobilele idealuri ale Partidului Comunist Român, fiind strâns uniți în jurul Conducerii Partidului, a Dumneavoastră personal, stimate și iubite tovarășe Nicolae Ceaușescu. [...] Un îndreptar de neprețuit îl constituie, pentru obștea scriitoricească îndrumările și indicațiile din Raport care privesc rolul literaturii și artei în ridicare neconținută a nivelului conștiinței socialiste a omului nou”. □ George Macovescu, președintele Uniunii Scriitorilor, participant la Congres, întărește angajamentele scriitorilor. □ Constantin Popa prezintă *Directivile Congresului al XII-lea*. ■ În cadrul grupajului tematic *Literatura și societatea*, Petru Poantă semnează un articol intitulat *Dincolo de convențional*, problematizând sau adaptând în mod mai concret subiectele *Congresului* la aspectele specifice câmpului literar. Din capul locului, articolul pare să pună problema modului în care, răspunzând modelelor impuse de social, literatura va reuși să ocolească standardizarea și convenționalizarea: „În cadrul societății socialiste riguros configurate de recente documente de partid ale Congresului ne putem întreba care este viitorul literaturii, mai exact în ce sens va evolua, care va fi modelul său uman. Unii au anticipat deja că ea se îndreaptă către un nou clasicism, ceea ce ar vrea să însemne o preeminență a generalului, a categorialului și, implicit, regăsirea unui echilibru, a unei armonizări a tuturor contrastelor care păreau, la un moment dat, să scindeze ființa umană. Dar asta nu înseamnă oare, în alt plan, o uniformizare a limbajului, acceptarea unui discurs unic, normalizat, suspus unor convenții, în care scriitorul să «producă», mai degrabă din «constrângere» decât din sentimentul adevăratei libertăți a creației? Un răspuns categoric ar fi riscant”. □ Ion Pop contribuie la tema grupajului cu articolul *Un loc și un timp al limbajului*, în care pune, în mod lucid, problema specificității limbajului poetic aflată dincolo de imperativele socialului. Exemple de poeți precum Nicolae Labiș, Nichita Stănescu sau Ion Gheorghe sunt aduse pentru a susține ideea că o creație poate fi și „degajată la prima vedere de istoria imediată, transformând problematica expresiei într-una existențială”. □ Virgil Ardeleanu își intitulează intervenția *Adevăr social, adevăr estetic*, poziționându-se polemic față de scrierea de romane inspirate din perioada anilor '50 pe care le găsește insuficient realizate estetic: „Am crezut și credem că onestitatea și curajul sunt componente ale talentului. Dar nu credem că orice consemnare a unor situații anormale, îndeobște consumate, s-ar transforma automat într-o virtute a curajului și, ca atare, în arzător roman de atitudine. [...] În literatură, adevărul social nu există în afara adevărului estetic. □ Augustin Buzura răspunde la chestiune prin articolul *Drumul spre realitate*, recomandând aceeași linie ca și Virgil Ardeleanu, adică cerând din partea scriitorilor tot atâta pasiune și interes ca acelea investite în scrierile despre „obsedantul deceniu”. Romancierul enumeră apoi alte clișee ale literaturii

actuale: „accentul pus pe «actele de eroism», pe «hei-rup», «viața pentru un utilaj» deși tehnica actuală, dotarea uzinelor noastre nu o reclamă, pe importanța cunoașterii empirice: măștrii bătrâni și înțelepți, muncitorii bătrâni care privesc de la înălțimea Negoiului pe bietul inginerăș cu carte, care, după o criză de orgoliu, așteaptă, spășit, salvarea”. Cu alte cuvinte, Buzura simte ca depășite și inactuale realitățile unei etape trecute, și acum schematizate, a socialismului. □ În ceea ce privește teatrul și dramaturgia, Mircea Ghițulescu este de părere cu marxism-leninismul a însemnat o adevărată revoluție pentru discursul acestor arte: „[...] după 1960 atât drama de actualitate cât și drama istorică au făcut un salt valoric în sensul unei evaluări lucide a istoriei mai apropiate sau mai îndepărtate, oferind chiar interpretări critice asupra istoriei și actualității. Fără îndoială că în acest salt care a însemnat o veritabilă eliberare a conștiinței literare de balastul unor poncife și al unor inhibiții ideologice, o mare importanță au avut Congresul al IX-lea, al X-lea și al XI-lea al P. C. R. care au revoluționat unghiul de vedere în reprezentarea lumii și societății, în aplicarea filozofiei marxist-leniniste la condițiile concrete din țara noastră [...]”. □ Discutând despre poezie și despre îndemnul formulat de Nicolae Ceaușescu la Congresul al XII-lea, Adrian Popescu constată că: „Există, din păcate, și moduri superficiale, mimetice, de înscriere în contemporaneitate. [...] Poezia pseudo-socială și pseudo-patriotică, mizând pe bunele sentimente ale cititorului, constituie, în fapt, o modalitate comodă de a produce poncife literare”. „Poezia nu are menirea de a desprinde fragmente ale existenței, artificializându-le sau exacerbandu-le, ea își propune captarea palpului misterios al existenței însăși, armoniile și rupturile unui sulfet național și nu mai puțin universal, în meandrele unei deveniri continue. Dinamica prezentului ne oferă cu prisosință fericite prilejuri de a atinge acel nucleu privilegiat al vieții unde viziunea esențelor pare posibilă.” □ Eugen Uricaru scrie că momentele revoluționare pot fi responsabile atât pentru literatură „în care dramele umane au fost simplificate” cât și pentru opere autentice și de valoare care au devenit „valori permanente”. ■ Aurel Rău publică, sub titlu *Scris-citit*, panseuri despre arta literară și răspunderea civică, despre carte, cititor și societate, adevăr și frumos. ■ Mircea Popa prezintă volumul istoriografic *Clasicism și tendințe clasice în literatura română*, de Dimitrie Păcurariu (C.R., 1979): „Lucrarea are la bază o amplă și minuțioasă incursiune în infra și suprastructura lumii culturale românești, în istoria ideilor literare, în morfologia grupurilor sociale, indicând, de la epocă la epocă indicele de constanță al interesului pentru zona clasicistă a manifestărilor literare. [...] Avantajul metodei utilizate stă în stabilirea mai precisă a liniei de demarcație față cu alte curente și orientări ideologice, atât ca mișcare cât și ca atitudine, atât ca și curent literar cât și ca metodă de creație”. ■ *Temele* manolesciene găzduiesc în acest număr un eseu despre critică intitulat *Copacii și pădurea*. Criticul justifică aici o abordare structuralistă a criticii, o abordare pe care o explică

prin tehnica decupajului aplicată operei: o lectură din perspectiva unei idei critice. „Citind un roman, criticul îl reconstruiește mental sub forma unui model critic. Nu, desigur, fără legătură cu romanul real, dar structurat pe alt plan decât acela romanesc. De la acest model începe critica: *tout le reste est littérature*. Ca să vadă copacii reali, un critic trebuie să-și poată închipui mai întâi o abstractă pădure.” ■ Henri Zalis publică un eseu despre Octavian Goga intitulat *Sub zodia resurecției mesianismului*. Autorul abordează cu atenție fenomenul mesianismului poetic, făcând chiar o exegeză a verbului „a plânge” și analizând toate nuanțele care intră în formula mesianică a lui Goga de la sentimentul justițiar, trăirea patriotică, sentimentul autentic de identificare cu satul transilvănean. ■ Teodor Vârgolici atrage atenția asupra volumul al VII-lea de *Opere*, ale lui G. Ibrăileanu, apărut la Editura Minerva, ediție îngrijită de Rodica Rotaru și Al. Piru. Comentatorul scrie că volumul are „un grad sporit de inedit” conținând cursurile universitare ale profesorului G. Ibrăileanu – *Curs de estetică generală* și *Curs de istoria literaturii române moderne (Epoca Conachi)* – litografiate de fostul său student, Iorgu Iordan. ■ Sunt prezenți cu proză Radu Țuculescu – *Strigăt în șoaptă*, Jean Băileșteanu – *Într-o duminică*. ■ Antița Augustopoulos-Jucan, Iordan Chimet și Thomas Ziguas publică în traducere fragmente din creațiile poetice ale laureatului Premiului Nobel pentru Literatură pe anul 1979, Odysseus Elytis. ■ G. Istrate punctează activitatea și realizările postbelice din domeniul lingvisticii, menționând lucrările lui Iorgu Iordan (*Limba română actuală. O gramatică a „greșelilor”*, Iași, 1943, *Stilistica limbii române*, București, 1944), dezvoltarea lexicografiei și a gramaticii descriptive, reluarea publicării *Atlasului lingvistic român* cât și alcătuirea altor dicționare. ■ Sunt publicate poeme de Eta Boeriu. ■ Artur Silvestri recenzează apreciativ *Imnele Transilvaniei* de Ioan Alexandru, arătând că formula imnică folosită, departe de a fi vetustă, face din poet un „inovator arhaic”. ■ Eugen Uricaru semnalează romanul *Scrisorile imperiale* de Platon Pardău, o proză cu iz marquesian, creată de „un artizan de rasă, un imagist debordant, cu spirit mimetic de o rară speță”. ■ Valentin Tașcu comentează volumul lui Modest Morariu, *Între relativ și absolut* (Eminescu, 1979), o culegere de prefețe și studii introductive la traducerile în română din literatura universală. În ceea ce privește importanța volumului, recenzentul afirmă că „studiile lui Modest Morariu conduc spre o concluzie comună. Terenul lor de întâlnire nu putea firește să fie decât unul de ordin teoretic. Criticul îl alege pe cel al disputei categoriale dintre clasic și baroc (romanticul fiind introdus aici). Pentru a depăși labilitatea, deseori recunoscută, a termenilor în ordine estetică, îl dublează prin categoriile filozofice de «absolut» și «relativ» și îl triplează prin categoriile practice de «real» și «fantastic»”. ■ La *Cronica literară*, Petru Poantă scrie despre atuurile critice ale lui Mircea Iorgulescu afirmând că acestea nu se înscriu în zona originalității formulei, ci a originalității de substanță ceea ce ar aduce discrusul

critic într-o zonă a firescului. Spre ilustrare sunt luate în discuție eseul *Din vremea lui Dinicu Golescu* și studiul *Despre Gherea* „în care pentru prima dată sunt relevate pe larg și convingător ideile novatoare de critic ale socialistului de la «Contemporanul»”. Comentatorul expune nuanțele pe care le aduce semnatarul cărții în polemica Maiorescu – Gherea, arătând că, în timp ce unul stabilește «ce anume să se citească», celălalt «propune, în fond, un mod de lectură». □ Petru Poantă recenzează volumul lui Valeriu Râpeanu, *Cultură și istorie*, apărut la Editura Militară, o carte „compozită” în care se poate citi o interpretare pe criterii diverse a biografiei spirituale ale lui N. Iorga (de exemplu «complexul sărăciei» care a dus la „rigorismul moral” exacerbat), dar și monografiile despre Victor Eftimiu, G. M. Zamfirescu, Alexandru Chirișescu. ■ Francisc Păcurariu traduce un fragment din poemul *Întâia solitudine*, de Luis de Góngora. ■ Gheorghe Grigurcu publică eseul intitulat *Octav Șuluțiu, criticul*. Aceeași personalitate i-a captat atenția și lui Nae Antonescu, acesta apreciind eforturile lui Octav Șuluțiu de promovare a literaturii românești din Transilvania mai ales prin analiza revistelor transilvănene. Autorul articolului menționează câteva dintre acțiunile de mare importanță ale lui Șuluțiu în calitate de critic literar și om de cultură: el este cel care l-a consacrat pe M. Beniuc în revista „Familia”, este responsabil pentru apariția „Tribunei literare” la Brașov, a insistat pentru impunerea operei lui Blaga, al cărei comentator a și devenit, a scris o monografie despre Brașov. ■ La *Cronica traducerilor*, Virgil B. Stanciu remarcă o apariție foarte importantă: *Darul lui Humboldt* de Saul Bellow, în traducerea Antoanetei Ralian. □ Tot aici, Gelu Ionescu trece în revistă traducerile *Eneidei* lui Virgiliu, salutând-o pe aceea a lui G. Coșbuc, dar și cea mai recentă transpunere, aceea a clasicistului Teodor Naum. ■ Pentru *Viața cărților*, Ovidiu Moceanu reține antologia *Literatură și eveniment*, alcătuită de Anatol Ghermanschi, prefață de G. Macovescu care adună studii, articole, poeme, inspirate din anul 1848 și Unirea din 1859. □ Petru Poantă prezintă volumul intitulat *Cu microfonul dincolo și dincoace de Styx*, de Vasile Rebreanu și Miron Scorobete (Ed. Dacia, 1979), o culgere de interviuri radiofonice transcrise. Personalitățile intervievate sunt, printre alții Lucian Blaga, Ion Agârbiceanu, Victor Eftimiu, Eugen Barbu etc. □ I. M. Danciu semnalează o lucrare cu totul inedită, *Artă și critică în perspectivă comunicațională* (Eminescu, 1979) de Vladimir Brânduș. Cercetarea urmărește să analizeze fenomenul artistic din perspectiva cibernetică, pornind de la premisa că arta este un fenomen comunicațional. ■ La cronică de teatru, Doina Modola remarcă spectacolul *Paradis de ocazie* – piesă de Tudor Popescu – pus în scenă cu succes de Al. Tocilescu. □ Constantin Cubleşan comentează spectacolul *O noapte furtunoasă*, de I. L. Caragiale, regizat de Alexa Visarion la Teatrul Giulești. □ Despre spectacolele jucate în România de Ernst Deutsch – Theater din Hamburg scrie Mircea Ghițulescu. ■ La rubrica *Mențiuni*, Axente Sever atrage atenția asupra numă-

rului din „Viața Românească” (august-septembrie) în care se regăsesc lucrările Colocviului național de literatură pentru copii. □ M. P. consemnează cu o doză de scepticism apariția antologiei de umor *Perpetuum comic* pe anul 1979.

• [„Teatrul”, nr. 11] Se deschide cu editorialul *Sub drapelul partidului*, semnat „T” și dedicat Congresului al XII-lea. ■ *Pentru o artă profund angajată* este hotărârea Plenarei Comitetului de Conducere al A.T.M. ■ *Calitatea vieții, calitatea artei* se intitulează *Ancheta revistei „Teatrul”*, așezată sub genericul *Congresul partidului, congresul întregului popor*. □ Răspund Ion D. Sîrbu („...dramaturgia – o fereastră către marile probleme ale lumii”), Petre Codreanu („...Un repertoriu substanțial, spectacole impecabile”), Kincses Elemer („Dorința de a face un teatru bun, cât se poate de bun, trăiește în noi toți”), Alexandru Dincă („...ne manifestăm într-o societate a libertății creației”) și Cornel Revent („Un teatru apropiat de făuritorii bunurilor materiale și spirituale”) □ Dramaturgul Ion D. Sîrbu pare să își exerseze, în textul oferit revistei, virtuțile ironice probate, la alte dimensiuni, în literatura sa de sertar: „Cu cetățenească luciditate și răspundere, citesc foarte atent proiectul Programului-directivă de dezvoltare economico-socială, apărut în «Scânteia» din 4 octombrie 1979. Trebuie să-mi recunosc incultura în materie de economie și statistică. Nu sunt un om al cifrelor, viața și profesiunile ce le-am practicat mi-au rezervat un sector «mai blând» și «mai comod» al vieții: ideile generale, morala și estetica în societate și, din când în când, ocazia literară ca, prin personajele mele (contemporane sau din istorie împrumutate), să încerc a deschide o fereastră către marile, arzătoare probleme ale lumii, ale României noastre de azi”. Autorul piesei *Arca bunei speranțe* contemplă „golful de pace, independență și colaborare către care navighează corabia socialismului nostru”, lăsând frecvent impresia unei atitudini sarcastice: „Sunt, mai ales, cucerit de această nouă formulare (de destin) în cadrul proiectului de program: «calitatea vieții». Iată că acumulările cantitative ale cifrelor, rigidele (dar conștientele) planificări cincinale, de astă dată, filosofic vorbind, trec din domeniul materiei în sfera vieții înseși, depășesc baza pentru a defini, în suprastructură, finalitatea funciară a revoluției, a progresului urmărit de această revoluție. Calitatea e o categorie spirituală, și, în momentul în care o folosim materialist, alături de sacra noțiune de «viață», ea ne dă ocazia să privim cu totul altfel toate investițiile, întregul plan de dezvoltare multilaterală a țării”. ■ Paul Tuntungiu realizează un interviu cu prozatorul Tudor Popescu, afirmat și ca dramaturg în stagiunea trecută. Convorbirea atinge câteva teme, evidențiate în titlu: „implicare sau distanțare”, „filonul de tristețe din orice comedie satirică” și „șansa fericirii”. Invitatul își recunoaște o seamă de naivități privind construcția socialistă, evocând „o ușoară dezamăgire a autorului, care credea, la o anumită vârstă romantică și plină de entuziasm, că socialismul va reuși să schimbe omul, și lumea, și viața, mai rapid, realizând lesne acel ideal pe care-l doream cu ardoare. Mi se părea, atunci, că e de ajuns să întinzi mâna, ca să

atingi acel viitor frumos! Iată că au mai trecut niște ani, ne-am mai maturizat, întreaga societate românească a evoluat, dar omul și conștiința individului n-au mers în pas cu schimbările din structurile sociale. Vicii pe care le-am moștenit de la societatea burgheză, și pe care le credeam proprii doar ei, supraviețuiesc surprinzător în societatea noastră. Altele sunt generate chiar pe terenul unora dintre noile structuri sociale”. Scriitorul strecoară, cu abilitate, și unele neajunsuri ale orânduirii socialiste: „Avem una dintre cele mai democratice constituții din lume, avem instituții de un profund democratism, aproape tot ceea ce este producție și conviețuire socială depinde de oamenii muncii, care ar trebui să impună pretutindeni și în toate împrejurările o reală democrație în luarea deciziilor, și cu toate acestea, întâlnim încă locuri și domenii unde democrația nu funcționează așa cum am dori. E un aspect social care mă preocupă în mod deosebit”. ■ Valentin Silvestru oferă câteva *File de jurnal*. O însemnare moralistă din 1955, care pare mai degrabă una memorialistică, de „jurnal” retrospectiv, nu de diarism la cald: „«Contemporanul» rămâne fără redactor-șef. Primul adjunct e numit «coordonator». Coordonatorul pleacă într-o călătorie în străinătate. Cineva cu muncă importantă în aparatul de stat are legături cu o actriță. Actrița e foc și pară că am găsit-o «nu prea izbutită» într-un rol. Adjunctul coordonatorului primește un telefon cu indicația de a mă da afară din redacție. Se pregătește, în taină, o ședință, la care participă, cu sârg și bucurie, secretara organizației de partid, redactorul gazetei de perete și președintele sindicatului. Ședința e convocată brusc, într-o amiază. Se ține un referat, ca într-o piesă de Baranga (dar el o va scrie abia peste zece ani), din care reiese că am rățăcit manuscrisul unui roman încredințat revistei, că primesc greu critica și nu dansez cu colegele din redacție la reuniunile tovarășești, manifestând, deci, dispreț față de ele. Adjunctul are faima unui ideolog și a unui om cu mare trecere, referatul său mă conspectează tot timpul din punct de vedere dialectic. Dar înscrierile la cuvânt merg greu. Chestia cu manuscrisul pierdut cade imediat: nu mi-a fost încredințat mie, și-a adus aminte altcineva că-l are în sertar. Un coleg, care mă cunoaște din copilărie, povestește cum aveam încă de mic dificultăți în a primi observațiile altora. O colegă îmi recomandă să fiu mai prezent în colectiv. Altul mă întreabă dacă-mi bat copilul. Fiindcă treaba nu se urnește, adjunctul propune o pauză. În pauză se închide cu mine în biroul conducerii și-mi propune un model de autocritică, «pentru ca să mai poți mânca o pâine pe undeva». Îmi replică «așa e necesar, așa s-a hotărât». Îmi îmbrac pardesiul. «Să nu pleci din ședință – zice – că nu se știe unde nimerеști.» «Mă duc la partid» – zic. «Unde la partid?» «La C.C.» zic. «La primul secretar.» «Dumneata nu ești membru de partid, nici nu te primește în sediu.» «Am să stau în fața sediului.» «Bine – admite – rămâi... O să-ți dăm numai o pedeapsă administrativă.» «Pentru ce?» «Iar întrebă? Vezi că nu știi să primești...?» N-a trecut mult și actrița în chestie s-a despărțit de personajul important. Adjunctul a părăsit țara. «Era să fii victima unor canale» – mi-a spus, mângâietor, într-un

amurg, secretara organizației de partid. Dar, după o vreme, a părăsit și ea funcția și redacția. Iar eu mi-am văzut de treabă”. ■ La *Ideii la rampă*, V. Mogleșcu ridică *Întrebări fundamentale* discutând despre condiția estetică a teatrului, cu trimiteri la Camil Petrescu, Nicolae Hartmann, Hegel și Caragiale. ■ Mircea Iorgulescu analizează, la *Cronica literaturii dramatice*, cele două volume de teatru publicate de Horia Lovinescu în 1978, la Editura Eminescu. Amintind piesele *Petru Rareș* și *Jocul vieții și al morții în deșertul de cenușă*, criticul afirmă: „Nu-mi ascund preferința pentru aceste două piese, capodoperele autorului, ca și pentru categoria pe care o reprezintă: vocația lui Horia Lovinescu pentru un teatru al interogațiilor lucide, sarcastice uneori, niciodată superficiale, vizând punerea în cauză a rosturilor ființei și al vieții în circumstanțele unor grave crize ale condiției umane, își găsește, aici, expresia cea mai înaltă și mai armonioasă” (*Un teatru al speranțelor și al citadelor sfărâmate*). ■ Paul Georgescu furnizează cititorilor un *Monolog cu fața la perete*, tragedie optimistă în două acte (șapte tablouri). ■ În cadrul grupajului *Piesa românească în premieră absolută* din *Cronica dramatică*, Bogdan Ulmu aduce în prim-plan *Văgăuna* de Ștefan Iureș, montată de Mihai Raicu la Teatrul de Nord din Satu Mare – Secția Română. □ Constantin Radu-Maria „cercetează” *Ultima minune a lumii* de Dimitrie Roman și Alexandru Pop, realizată de Mircea Marin pe scena Dramaticului brașovean. □ *La lumina zilei*, o altă piesă scrisă în tandem, de Vasile Mureșanu și Dumitru Dem. Ionașcu, și încredințată regizorului Florin Fătulescu, este supusă atenției de Antoaneta C. Iordache: „Teatrul din Petroșani a deschis stagiunea la Lupeni, cu un text menit să marcheze comemorarea a 50 de ani de la marile greve ale minerilor din 1929. Autori la debut, un regizor tânăr (deținător al unui premiu de regie la precedenta ediție a Festivalului de teatru contemporan de la Brașov), un text având la bază documente – iată premise pentru o promițătoare deschidere de stagiune. Dar n-a fost așa. La Lupeni, prea puțin public în sală, iar pe scenă, o încropeală din care doar intențiile rămân bune”. □ *La Alte premiere românești*, Constantin Paraschivescu „sondează” *Opinia publică* de Aurel Baranga, jucată de Teatrul Național din Târgu Mureș, în regia lui Dan Alecsandrescu: „Când târgumureșenii au început să repete comedia lui Baranga, autorul mai era printre noi; și l-ar fi dorit oaspete, la premieră, bucurându-se de tinerețea, de vigoarea operei sale. N-a fost să fie așa, îngânduratul comediograf n-o să mai vină niciodată, și inimoasa echipă i-a cinstit memoria cu o expoziție organizată în foaiere, unde se pot vedea volumele sale, precum și fotografiile din spectacolele locale”. □ Constantin Paraschivescu semnalează și spectacolul cu care deschide stagiunea Secția Maghiară a Teatrului din Târgu Mureș, *Proștii sub clar de lună*, montat de Kincses Elemér: „Prima piesă a lui Teodor Mazilu își păstrează neștirbită actualitatea. Ca și în cazul altor comedii (*Acești nebuni fătarnici*, de pildă, al aceluiași autor, sau *Mielul turbat* de Aurel Baranga), ceea ce surprinde, la o nouă lectură, este adresa foarte pronunțată și virulentă la fenomene

care se petrec sub ochii noștri. Acest aspect de permanență a valorilor satirice este un reflex al faptului că piesele respective au surprins *esența* celor vizate și că, din acest punct de vedere, vor române oricând expresii ale eficacității genului, ale forței sale de incriminare socială și morală”. De altfel, în introducerea însemnării consacrate spectacolului *Opinia publică*, autorul apreciază „opțiunea repertorială a Teatrului Național din Târgu Mureș, la deschiderea stagiunii, pentru două dintre cele mai valoroase comedii satirice românești din ultimele două decenii [...]. Prezentarea lor acum, la o bună bucată de vreme de la prima confruntare cu publicul, e în măsură să confirme nu numai înalta lor calitate artistică, dar și, mai ales, caracterul permanent actual al mesajului, efectul mobilizator și sănătos al stigmatizării prin răs a demagogiei, imposturii, carierismului, escrocheriei ș.a.m.d.”. □ Versiunea regizorală propusă, la Teatrul German de Stat din Timișoara, de Brandy Barasch pentru *Jocul vieții și al morții în deșertul de cenușă* de Horia Lovinescu este evaluată de Alice Georgescu. □ *Casa cu două fete*, de Mircea Ștefănescu, „ridicată” de Ion Focșa pe scena Teatrului „A. Davila” din Pitești, are un oaspete de prestigiu: N. Carandino. Cronicarul face loc și unor tușe polemice: „La peste 80 de ani, succesul dramaturgului este mai mare decât oricând. Scenele din provincie se întrec, în a-l reprezenta, cu cele din Capitală. Ultimele rezistențe ale esteșilor au cedat. Premii, articole elogioase și, mai ales, aclamația sălilor pline răsplătesc un autor care de 55 de ani scrie drame, comedii de salon, comedii satirice, evocări istorice, traduceri și localizări, scenarii de radio, televiziune și film, izbutind să se illustreze în toate aceste genuri. Dar nu numai fecunditatea și varietatea inspirației constituie merite ale aceluia care a dovedit, prin exemplul său, că și teatrul ce-și ascunde substanța și nu urmărește cu orice preț «adâncimea» poate dura. Câți teoreticieni uscați și câți profunzi ostentativi au dispărut, în timp ce piesele lui Mircea Ștefănescu se dovedesc, confruntate cu publicul de azi, durabile!”. ■ Scenariul de teatru TV *Oamenii sunt lângă oameni* de Ion Băieșu, ecranizat de Olimpia Arghir, are un subiect „melodramatic”, „care se susține, totuși, printr-o abilă tehnică a autorului de a înnoda relații conflictuale”, consideră Constantin Radu-Maria. A rezultat „un spectacol facil, pe un text construit facil, dar care se urmărește, datorită jocului actoricesc, cu amuzat interes”. ■ Fl. N. Năstase publică *Se ridică ceața...*, piesă în două acte (zece tablouri). ■ La *Lecturi din clasici*, Leonida Teodorescu e prezentă cu partea a patra din studiul *Dramaturgia lui Leonid Andreev*. ■ În nota *Contribuții la cunoașterea unei mari opere*, care este aceea a lui Heliade Rădulescu, se cere „o ediție a scrierilor despre teatru ale marelui animator”. ■ *Retrospectiva Teatrul* propune articolul *Despre gest* al lui Constantin Țoiu, apărut în 1957.

● [„**Transilvania**”, nr. 11] Acest număr conține poeme de Mira Preda, Franz Hodjak (trad. Reimar Alfred Ungar) și Lászlóffy Aladár (trad. Ion Cocora), precum și piesa de teatru *Legenda Meșterului Manole*, de Dumitru Mircea. ■ În rubrica *Eseu*, Constantin Trandafir publică un studiu în cinci puncte asu-

pra poeziei argheziene, intitulat *Arghezi sau condiția poeziei*. Acesta evidențiază modul în care poetul reflectează constant asupra liricii sale deopotrivă în articole, eseuri, tablete, bilete și poeme, credința sa în gratuitatea artei și în mistica ei, idealul noutății și al originalității, „ideea artistului ca tip suprem al lui homo faber” și obsesia limbajului ce denotă apartenența la poezia modernă. Cităm din argumentația acestui ultim punct: „Toți au remarcat «formidabila invenție verbală» și cultul poetului pentru cuvânt. Înainte de toate, vedem în această «obsesie» un simptom al modernității. Chiar dacă «mistica limbii» trimite la cei vechi de tot – la mistica orientală, ori la meditațiile teologice – poezie ca o construcție de limbaj, legat de o structură specifică a sensibilității, este expresia unei conștiințe moderne”. ■ Mircea Popa constată, în *Romanul ca formă la D.R. Popescu*, continuitatea dintre lumile ficționale alcătuite de prozator, fiecare proză iscând noi invenții epice: „Se acreditează, prin aceasta, ideea unui continuum, a unei forme românești eterne și imuabile, izvorâtă dintr-o mecanică proprie și născând o mecanică proprie, într-o circularitate perpetuă. Timpul și spațiul sunt prinse în menhchinele aceleiași memorii deformatoare, hipertrofice, născând mereu noi elemente fabulatorii. Căci narațiunea lui D. R. Popescu naște mereu alte narațiuni, dintr-o convingere intimă că memoria martorilor și celor care depun este mereu alta; autorul dispune de o rezervă uriașă de invenție, de o capacitate nelimitată de a angrena amănuntul și de a-l atrage în plasa unor semnificații alterate și alterabile”. ■ În *Istorie și eveniment*, Vasile Chifor consideră că romanele istorice ale lui Paul Anghel nu pun în lumină eroi în sensul tradițional al cuvântului, ci o întreagă masă de luptători: „...este semnificativ că romanele sale nu au eroi în sensul exponențial al termenului, conștiința exemplară a momentului fiind ilustrată de întreaga masă de combatanți. Se confirmă, astfel, teza lukácsiană potrivit căreia în adevăratul roman istoric, în prim planul acțiunii trebuie să stea exponenții forțelor sociale care exprimă direcția de dezvoltare a procesului istoric, și nu figurile istorice dominante, „prezențe auxiliare” în intriga romanului”. ■ Ion Mircea prezintă elogios antologia *Tineri poeți maghiari din România. Generația Forrás* (Dacia, 1979), cu poeme selectate și traduse de Tudor Balteș: „...de la valoarea poetică a textelor, la performanțele în ordinea transpunerii lor în limba română și la acuratețea comentariului critic însoțitor, antologia se recomandă de la sine, propunând o imagine fertilă, în contextul cuprinzător al culturii românești, a unui mare val poetic: «Forrás». Iar «Forrás» înseamnă Izvor”.

• [„Vatra”, nr. 11] Se deschide cu un fragment *Din Hotărârea Conferinței organizației județene Mureș a Partidului Comunist Român*: „Exprimând voința fermă, dorința fierbinte și entuziastă a comuniștilor, a tuturor oamenilor muncii de pe aceste frumoase meleaguri ale patriei – români, maghiari, germani – participanții la Conferința județeană Mureș a Partidului Comunist Român hotărâsc cu toată puterea ființei și conștiinței lor susținerea propunerii ca

în funcția supremă de secretar general al Partidului Comunist Român să fie reales tovarășul *Nicolae Ceaușescu*, cel mai strălucit fiu al clasei muncitoare, al națiunii noastre socialiste, luptător consecvent și neînfricat pentru libertate, independență și suveranitate națională, pentru prosperitatea și fericirea poporului român, patriot înflăcărat și internaționalist consecvent, eminent conducător de partid și de stat, personalitate proeminentă a lumii contemporane, militant neobosit pentru cauza socialismului, păcii și înțelegerii între popoare”.

□ Florin Ciotea urmează *Căile devenirii noastre*, cu un text în așteptarea celui de-al XII-lea Congres: „Reflectând atașamentul profund la întreaga politică internă și externă a partidului, hotărârea de a munci cu dăruire și răspundere revoluționară pentru dezvoltarea continuă a patriei, pentru realizarea integrală și exemplară a obiectivelor ce vor fi stabilite de Congresul al XII-lea, telegramele adresate de conferințe Comitetului Contral al P.C.R., tovarășului Nicolae Ceaușescu constituie garanția sigură că oamenii muncii mureșeni, în frunte cu comuniștii, își vor face datoria față de patrie și partid, față de viitorul luminos al națiunii noastre socialiste”.

□ În cadrul rubricii *Civilizația românească*, Vasile Dobrescu scrie, pe larg, despre *Congresul al XII-lea al Partidului Comunist Român*.

□ Alexandru Boboc indică *Problema modelului etic în perspectiva afirmării umanismului revoluționar*.

□ Însoțit de precauția redacțională a delimitării de *Un punct de vedere* al autorului, apar câteva *Meditații asupra spiritului revoluționar* aparținând lui Dumitru Borțun.

□ *Valori, norme politice, educație politică* sunt aduse în atenție de Ștefan Costea: „Referindu-se la această problemă, tovarășul Nicolae Ceaușescu arăta că socialismul trebuie să creeze asemenea condiții întrucât «omul, stăpân al mijloacelor de producție, făuritor al tuturor valorilor materiale și spirituale, să fie cu adevărat în centrul atenției, să aibă rolul principal în societate, să se bucure și să beneficieze de drepturile și libertățile adevăratei democrații socialiste – premisa fundamentală a înfloririi depline a personalității umane»”.

■ Cornel Moraru remarcă *Un roman despre epoca lui Mihai Viteazul*: „Voievozi fără morminte [de Niculae Crișan] reprezintă numai primul volum dintr-o amplă frescă istorică despre epoca lui Mihai Viteazul. Romancierul vrea să reconstituie cu mijloacele savantului și ale artistului o jumătate de secol de istorie românească”.

■ „Un debut de mari promisiuni: Traian T. Coșovei, cu volumul *Ninsoarea electrică*” anunță Dumitru Mureșan, care, intitulându-și cronica *Peisaje metalice*, rezumă, totodată, o cheie de lectură: „Poet al metalelor grele, Coșovei nichelează universul, îi dă strălucire și lustru pentru a-l face cel puțin «real» poeticeste dacă nu «adevărat». Lucrând cu nichel, cere să fie aprovizionat din belșug cu acest metal, dorind să scrie poeme inoxidabile care să reziste peste secole. [...] Deseori, poemele lui Coșovei sunt peisaje metalice, acide ale cotidianului descoperit în imediata vecinătate, transmutat în poezie fără licența prozaicului, fie că este vorba de un anodin peisaj la amiază cu «garduri văruițe împotriva furnicilor», cu «asfaltul încins», cu autostrada traversată «doar de

umbra săracă a câinilor vagabonzi», cu «copacii stropiți cu motorină» sau de întâmplările, discuțiile și evenimentele de ultimă oră din blocul în care locuiește [...]. [...] Tema omului «mecanic», desensibilizat și desentimentalizat este, dealtfel, copios exploatată de Coșovei». ■ Același Dumitru Mureșan scrie și despre „Multe poeme remarcabile în a doua carte a lui Gabriel Chifu, *Realul eruptiv*”. ■ Maria Mailat scoate în evidență *Personalitatea culturală a orașului Târgu-Mureș* printr-un montaj de patru interviuri cu artiști: Cristiam Mandea (dirijor), Barabás Éva (pictoriță), Maria Dragotă (arhitectă) și Csíky Boldizsár (compozitor). ■ O scurtă recenzie semnată de Constantin Cubleşan are în vedere *Un ironist: Franz Hodjak*, reprezentat al poeziei tinere de limba germană din România. ■ Două pagini de supliment conțin câteva fragmente ale traducerii lui Mihai Gavril din *Martin Opiz – Zlatna sau cumpăna dorului (Zlatna oder von der Ruhe des Gemütes)*. Introducerea lui Al. Tănase accentuează importanța românească a poemului german: „Noua traducere a lui Mihai Gavril reprezintă o autentică descoperire atât prin valoarea gestului de recuperare și reintegrare în conștiința culturală românească a uneia dintre cele mai tulburătoare mărturii despre cumplita nedreptate ce se făcea unui popor în opoziție cu noblețea sa sufletească și cu aspirația de a trăi în condiții de libertate, egalitate și cooperare cu celelalte popoare, cât și prin frumusețea limbii, cu valori lexicale și stilistice extrem de sugestive, cu excelente efecte poetice; nu lipsește un anume parfum arhaic dar întreaga gamă de sentimente și atitudini a generosului poet, de la a cărui moarte se împlinesc 340 de ani, este redată într-o expresie românească de limpezimi clasice cu iz de baladă. Pentru orice om care iubește acest pământ și pe oamenii săi, al cărui suflet vibrează la valorile superioare ale patriei, va constitui un motiv de desfătare intelectuală, de mândrie patriotică și bucurie spirituală lectura acestui poem”. ■ Scriind despre montarea lui Alexa Visarion, la Teatrul Giulești, a piesei *O noapte furtunoasă*, Elena Nistor accentuează și o trăsătură a dramaturgiei caragialiene: „Caragiale nu poate fi niciodată o lectură, ci de fiecare dată o descoperire – nu o simplă parcurgere, ci un adevărat festin”. ■ Trei *Poeți mureșeni* publică versuri în acest număr: Soril Miavoe, Ion Dumbravă și Kocsis Francisko. □ În plus, un poem de Lazăr Lădariu. □ Trei proze: *Într-o gară* (Florin Bănescu), *Cu gând curat* (Ion Nete) și *Înainte de atac* (Radu Țuculescu). □ În *Antologia science-fiction* este adăugată povestirea *Artaxerxes (I)* de Serghei Zhemaitis, în traducerea lui Gheorghe Rotaru.

● **[„Viața militară”, nr. 11]** Număr sub semnul celui de-al XII-lea Congres al PCR. Publică versuri: Nicolae Dumbravă (*Îl cântă patria română*), Eugen Frunză (*La marele Congres*), Florentin Popescu (*Gând de ostaș*), Traian Reu (*Fiul țării*), Emil Almășan (*Călugăreni*), reportaje: Adrian Merlușcă (*Ostași partidului și țării*), Petre David (*Muncă, răspundere, dăruire*), C. Strună (*Bucurie și mândrie patriotică*), Rusalin Mureșanu (*Iubim*), Victor Teișanu (*Ostaș al țării*), Eugen Pelin (*Oadă pământului*), Iacob Prada (*Zestre sublimă*),

D. Nicolae (*Rânduri despre tinerețe*), G.F. Cozma (*Minutele artileristului*), Constantin Șola (*Comuniștii*), Ion Săvoiu (*Secvențe ale hărniciei*), Ion Căpeț (*Entuziasm măsurat prin fapte*), proză și însemnări: Petru Vintilă (*Vrerea întregii națiuni*), Mihai Stoian (*Triumful spiritului revoluționar*), Radu Cârnecki (*Prezentul, permanent viitor*), Dan Berindei (*Viitor de aur, țara noastră are*), Ion Dodu Bălan (*Deschidere largă spre lume*), Gheorghe Tomozei (*Un mit ce se întemeiază azi*), Haralamb Zincă (*Operația Pelicula sensibilă*, ep.11), memorări: Ion Cupșa (*Eliberarea părții de Est a Ungariei*). ■ Rubrica *Vitraliu* reunește o cronică TV semnată de Iulian Neacșu și o cronică plastică semnată de Magda Cârnecki. ■ La *Cronica literară*, două recenzii: Nicolae Ciobanu semnează o cronică de carte antologiei de versuri *Izvoare nesecate* îngrijită de Violeta Zamfirescu și Aurel Martin, alături de Emil Manu care comentează volumul *Peisaj românesc* de Virgil Carianopol. Mircea Iorgulescu semnalează apariția romanului *Paloma și taifunul* de Petre Vârlan. ■ O notă evocă personalitatea lui Ion Scipione Bădescu, publicist și poet, autor al versurilor marșului *Trompetele răsună...*

● **[„Viața Românească”, nr. 11; își începe apariția suplimentul „Caiete critice”]** Se deschide cu o fotografie a lui Nicolae Ceaușescu, urmată de transcrierea integrală a capitolului V din Raportul prezentat de Președintele R.S.R. la Congresul al XII-lea al P.C.R. □ Uniunea Scriitorilor adresează o *Telegramă* lui Nicolae Ceaușescu, încredințându-l că „Întreaga noastră activitate de creație și obștească va fi pătrunsă tot mai puternic de spiritul dinamic, vizionar al documentelor adoptate la Congresul al XII-lea, cu deosebire de ideile călăuzitoare cuprinse în Raportul pe care l-ați prezentat în fața întregului partid și popor”. □ Redacția își exprimă convingerea, prin *Zile istorice*, că „Nu există nici o îndoială că oamenii de litere și artă vor răspunde cu entuziasm, mobilizându-și toate resursele talentului, chemării tovarășului Nicolae Ceaușescu «de a da țării tot mai multe lucrări pătrunse de umanismul revoluționar al societății noastre, care prin mesajul și valoarea lor artistică să contribuie la înnobilarea ființei umane, să cultive spiritul patriotic, devotamentul față de patrie, de cauza socialismului, a fericirii întregului nostru popor»”. □ Sub egida *Conștiința de sine a României*, sunt grupate mai multe texte despre sau pornind de la Congresul al XII-lea. Semnează: Florența Albu (*Secțiune de aur*), Lucian Avramescu (*Calitatea de a susține calitatea*), George Bălăiță (*Gând la viitor*), Constanța Buzea (*Tinerețea – virtute majoră a omului României*), Damian Necula (*O etapă nouă*), Domokos Géza (*Pentru o abordare sociologică*), Alexandru Duță (*Dialog*), Dan Grigorescu (*Ctitorie a viitorului*), Traian Herseni (*Conștiința de sine a României*), Eugenia Tudor Anton (*Poartă spre viitor*), Romulus Vulcănescu (*La nivelul marilor realizări universale*). □ „Sub semnul istoricului eveniment – cel de-al XII-lea Congres al partidului – publicăm un grupaj de reportaje și însemnări de scriitor, despre realități ale zilelor noastre, despre profundele transformări survenite în viața orașului și satului românesc”;

grupaj intitulat *Înalte ritmuri* și cuprinzând articole de: M.N. Florian (*Munții Brăilei și Vânătoare de petrol*), Dan Mutașcu (*Priveliști și promisiuni*) și Mihai Pelin (*Cât este ceasul la Plenița?*). ■ Cornel Regman scrutează volumul lui D. Micu, G. Călinescu. *Între Apollo și Dionysos*. ■ *Conversând cu „iconoclastul”*... Gheorghe Grigurcu din *Poeți români de azi*, Al. Protopopescu vorbește despre structura celui mai recent volum al criticului-poet: „Sub aspect organizatoric, rubricile clasificatoare ale volumului nu anunță, în «cumințenia» loc călinesciană, mai nimic din intemperanța «spărgătorului de icoane». Ba, socotind după inventivitatea sclipitoare a atâtor definiții din interiorul «fișelor», e de bănuț că titlurile au fost intenționat descărcate de electricitate (*Lirismul sinteză, Patosul civic, Modalitatea clasicizantă* etc.), pentru a crea acea atmosferă de acalmie (desigur, înșelătoare!), pe fondul căreia, senina dezlănțuire a iconoclastului se profilează cu atât mai distinct. În ciuda unor importante deosebiri de păreri, mărturisesc că îmi plac pur și simplu civilitatea, tonul îmbucurător cu care Grigurcu împarte sentințe letale ca și cum ar decerna medalii, pregătit la rândul-i să primească riposta ca pe o decorație”. ■ Poezii de: Ion Horea (*Final, Eu trebuie să fiu, Când veți rămâne singuri, Dintr-o iubire, Totuși*, plus alte poezii fără titlu), Mihai Beniuc (*Congresul XII*), Radu Cârnelci (*Destin superb*), A.I. Zăinescu (*Îndatorirea*), Ion Segărceanu (*Coloana infinitului*) și Mircea Florin Șandru (*Mâna, Trenuri, Senzație, Solitudine, Ascultă, Seara, orașul*). ■ Marin Preda publică *Întâlnirea*, din trilogia *Cel mai iubit dintre pământeni*, în curs de apariție la Cartea Românească. ■ *Scrierile despre Titu Maiorescu* ale lui Liviu Rusu declanșează instantaneu după parcurgerea cărții, pentru Alex. Ștefănescu, și un prilej de relectură. „De ce? Pentru că prima oară lectura m-a captivat într-atât încât am uitat pur și simplu să-mi fac însemnări, să-mi schitez în minte comentariul. De multă vreme nu a mai apărut la noi un volum de critică scris cu atât talent.” Criticul explică, mai departe, că volumul „cuprinde articolele scrise de Liviu Rusu despre Titu Maiorescu în ultimele două decenii, adică exact în perioada în care imaginea marelui critic junimist a trecut printr-un complicat, contradictoriu și, în cele din urmă, purificator proces de reconsiderare”. Reconsiderare care a fost declanșată chiar de Liviu Rusu, prin articolul *Însemnări despre Titu Maiorescu*, publicat în 1963, în *Viața Românească*. Demersurile de recuperare critică a mentorului *Junimii*, reluate și în volumul discutat „explică de ce această carte poate fi considerată și o *lecție*, pentru toți acei autori de critică de azi care scriu de dragul de a scrie – și mai ales de a publica – fără să slujească vreun adevăr. Cartea lui Liviu Rusu aduce aminte, ca un diapazon, care este sunetul adevărat al actului intelectual”. ■ Ion Maxim trece *De la «poveste» la «povestiri» critice* în comentariul care vizează două cărți ale lui Mircea Vaida: romanul *Soarele la miezul nopții* și volumul de *Mitologii critice*. ■ N. Steinhardt dezvăluie *Taina porților maramureșene*. ■ Proza lui Mircea Nedelciu din volumul *Aventuri într-o curte interioară* „nu reține atenția, în primul rând, prin inovația

formală. Desigur, aerul de proaspăt, tiparele epice revigorată contribuie la reușita volumului. Dar înainte de orice stă natura leța povestirii. Așadar, consecința ultimă a unui gest novator pare să fie o apropiere de naturalul rostirii și trăirii”. Vasile Andru identifică și o temă care depășește marginile operei, anume, Mircea Nedelciu „caută un nume al acestei generații, o definiție care să conțină conștientizarea unui drum și a unui sens. «Noi, însă, cum vom fi numiți?»» Ideea unui profil de generație se desprinde, de altfel, din întreg volumul”. Mai mult, „aceiași neliniște constructivă de a găsi un sens înalt al generației din care fac parte am întâlnit-o și în prozele altor foarte tineri autori menționați mai sus [Gheorghe Iova, Irene Talaban, Constantin Stan, Gheorghe Crăciun, Ștefan Agopian], cei mai mulți prezenți doar în reviste. E semnificativ când oamenii pornesc la drum întrebându-se despre rostul drumului, despre mijloace, despre sine, necruțător de lucid”. ■ Alexandru George exclamă, în fața volumului *De la o zi la alta* de N. Carandino: „În sfârșit, iată o carte de amintiri a unui autor care are amintiri!”.

• **[„Caiete critice”, an I, nr. 1, noiembrie 1979; supliment al revistei „Viața Românească”; apare trimestrial, sub îngrijirea biroului Secției de critică și istorie literară a Asociației Scriitorilor din București; redactor de număr: Laurențiu Ulici]** Inaugurarea suplimentului *Vieții Românești* se face printr-un *Argument*, care ține loc de program: „Tot mai multe voci reclamă criticii «sinteze», înțelegându-se prin ele cuprinderi ale observațiilor făcute pe marginea cărților apărute într-o perspectivă largită, a întregii noastre literaturi contemporane. Se simte o nevoie crescândă de a surprinde și clarifica direcțiile în care se îndreaptă cu precădere creația actuală și șansele unor realizări durabile. Avem nevoie să revenim asupra cărților, corijând și cântărirea rezultatelor pe planuri mai vaste. Vrem să știm, în chip mai obiectiv, cum stă astăzi romanul, lirica, dramaturgia, critica noastră însăși. Fără o raportare permanentă la istoria literaturii române și un demers comparativ avizat și cu simțul proporțiilor de ordin universal, asemenea cerințe legitime nu pot fi îndeplinite. Totodată, pretutindeni, a crescut astăzi considerabil interesul publicului pentru *interpretarea* operelor trecute și actuale, prin *inițierea* cititorului în arcele multiple ale textului citit. Cu un cuvânt, «critica de întâmpinare» (cronica literară și recenzia) nu mai oferă suficiente condiții prielnice practicării «viciului nepedepsit al lecturii». Hermeneutica, departe de a fi o modă, e o necesitate proprie vieții spirituale moderne. Să nu uităm că trăim într-o vreme când mulțimi omenști imense capătă acces la cultură și o asaltează cu o curiozitate intelectuală și un spirit interogativ ascuțit, fără seamăn înainte. Săptămânalele noastre au însă prea puține posibilități să acorde exegezei literare, fatal mai întinse decât articolul curent, măcar mică parte din spațiul lor atât de drămuț. Iată de ce apar aceste *Caiete critice*, găzduite trimestrial între copertile *Vieții Românești*. Ne-am propus să le centrăm pe unele teme literare la ordinea zilei. Am consacrat astfel primul caiet romanului. Nu vrem să alcătuim niște

simple colecții cu studii scortoase, ci un ansamblu coerent, viu, ospitalier pentru toate condeiele critice, deschis și disputelor, ba – dacă se poate – chiar formelor celor mai variate ale comentariului literaturii (eseu, jurnal de lectură, notă polemică etc.). În ce măsură vom reuși – rămâne să o spună cititorii. *Caietele* – cum se vede – traduc în practică, prin înțelegerea Partidului și grație conducerii Uniunii Scriitorilor, un deziderat, expus la Colocviul național de critică din 1978 și nădăjduim să răspundă încrederii cu care au fost investite. Ne stăruie pregnant în conștiință îndemnurile tovarășului Nicolae Ceaușescu, din Raportul prezentat la cel de-al XII-lea Congres al partidului, de a implica *spiritul critic* în ansamblul vieții și activităților sociale. În această perspectivă dialectică vom căuta să ne confruntăm cu progresul literaturii române”. ■ M. Ungheanu realizează un *Fals excurs despre romanul românesc contemporan*, pornind de la premisa că „problema romanului nu e nouă, aspirația către roman nu datează doar de după 1920”. Astfel, faptul că „romanul românesc contemporan pare a trece printr-o zodie fericită” impulsionează o discuție cu privire la evoluția romanescă mult mai lungă și cu rădăcini mai adânci decât cele identificate, de cele mai multe ori, în perioada dintre 1920-1940. Polemizând, peste timp, cu ideile lui Mihai Ralea dintr-un articol publicat în 1927, Ungheanu contrazice ideea incompatibilității dintre cultura română și specia romanului, incomptabilitate explicată în felul următor: „Mihai Ralea prelucrează ideile lui Ibrăileanu asupra adaptării romanului la noi. Observația lui de bază privește contradicția dintre apetența pentru roman a scriitorilor români în planul imitației și lipsa de pregătire a societății românești pentru dificila specie. Obiecția literară: literatura română n-a cunoscut decât specia epică a baladei și nu a epopeii, care a dat în occident romanul. Obiecții de natură sociologică: viața socială românească e cu precădere colectivă și nu oferă romanului procentul de personalități anonime care hrănesc specia. Alta: absența unor cititori de limba română ai scriitorilor români a întârziat apariția romanului. Obiecția psihologică: sufletește românul e un caracter conciliant, tranzacțional, or romanul are nevoie de caractere tari, de conflicte puternice. De fapt, indicând fatala lipsă de preparație pentru roman a societății românești și lipsa unor calități sufletești adecvate construcției românești, Mihai Ralea pronunța un interesant veto în calea dezvoltării speciei, subliniind lipsa de aptitudine a sufletului românesc pentru dorita specie”. Previziunile lui Ralea, subliniază Ungheanu, se vor dovedi neîntemeiate și, mai mult decât atât, semnatarul *Falsului excurs despre romanul românesc contemporan* indică o necesară abordare comparativă pentru a „tria” masiva producție romanescă: „o apreciere a valorii și originalității romanului românesc contemporan nu se poate face decât în funcție de capacitatea acestuia de a sfida modelele, de a lupta contra tiraniei lor”. □ Tot despre roman discută și Pompiliu Marcea, exprimând *Opinii libere despre romanul românesc*. Deși romanul preromantic sau romantic lipsește aproape cu desăvârșire din cursul evolutiv, iar primele romane românești au fost unele „de mo-

ravuri”, Pompiliu Marcea consideră că „handicapul” începuturilor a fost estompat și observă „varietatea, abundența și culoarea tipologiei romanului românesc, caracterul său reprezentativ, de microcosmos uman românesc, în care apar toate categoriile: sociale psihologice, profesionale, morale, somatice, într-un registru artistic de asemenea cuprinzător, aproape complet”. Iar faptul că „romancierul român de astăzi este mai preocupat decât înaintașii lui de substanța spirituală a creației sale, că este decis să plonjeze în profunzimile ființei umane și să escaladeze piscuri greu accesibile până acum” nu indică decât „o altă vârstă a celei mai tinere specii literare din literatura noastră”, „un moment de maturizare”. □ *Despre portretul românesc* al celor două personaje feminine (Elena și Laura) din *Tainele inimei* scrie Al. Călinescu, dezvoltând ideile pe care le exprimase deja în articolul *Sub pecetea „Tainelor inimei”*, apărut în *Convorbiri literare*, nr. 1 și 2, 1979. Criticul subliniază influența manierei balzaciene de portretizare a personajelor, manieră pe care Kogălniceanu și-o asumă, odată cu „logica unui anumit tip de lectură vizuală, puternic codificată”. Conturarea portretelor feminine prin apelul la epitete – încărcate simbolic – deseori redundante în literatura lumii, așa cum sunt și unele dintre cele citate de Al. Călinescu din opera lui Kogălniceanu, „asigură *lizibilitatea* portretului, instaurează un fel de «pact» între narator și cititor, aflați amândoi pe teren solid, familiar, protector, al locului comun. Apelul la imaginația cititorului se bazează, prin urmare, și pe acceptarea prealabilă a stereotipului, expresie, și acesta, a unei anumite practici lingvistice și culturale”. □ Dan Alexandru Condeescu identifică *Structuri românești și parodie la I.L. Caragiale – Două loturi*. □ În *Dialectica nivelelor*, Mircea Zăciu discută, sub aspect teoretic, despre romanul interbelic. □ Liviu Petrescu aduce în prim-plan *Începuturile romanului românesc. Romanul sentimental*, militând pentru scoaterea lui din uitare: „Romanul sentimental românesc – din perioada începuturilor romanului [se comentează îndeosebi opere semnate de: Mihail Kogălniceanu, Dimitrie Bolintineanu, Radu Ionescu și Doamna L./Maria Boucher] – are [...] cel puțin două excepțional de importante merite; astfel, el conturează pentru prima dată un tip literar asupra căruia romanul românesc se va întoarce adesea, în perioada lui de glorie, este vorba de eroul bolnav de o melancolie ideală. În al doilea rând, sunt făcuți cei dintâi pași spre un studiu nuanțat al pasiunii, demnă de reținut fiind descoperirea stării de neîmpăcare a sufletului. Iată îndemnuri suficiente pentru a nu lăsa să se aștearnă uitarea asupra acelor ani și asupra acelor începuturi, care merită ceva mai mult decât o pioasă pomenire”. □ Ion Vartic publică un studiu despre *Dublul lui Kafka și romanul-mit*. □ Selecția și traducerea Roxanei Verona din *Mircea Eliade: fragmente dintr-un jurnal* se mulează perfect pe tematica numărului curent, transcriindu-se pasaje în care istoricul religiilor face referire la diverse romane, proprii sau ale altor scriitori. □ Marian Papahagi îl aduce, și el, pe Mircea Eliade în lumina reflectoarelor, prin comentariul *Experiența ca melancolie*, gravitând în jurul conceptelor de

„confesiune” și „ficțiune”, precum și a raportului dintre cele două, așa cum a evoluat în cadrul scrierilor eliadești. ■ Dezbaterea găzduită de numărul inaugural al *Caietelor critice* este, și ea, în acord cu subiectul: *Starea personajului în romanul de azi*. La masa rotundă participă criticii: Ov.S. Crohmălniceanu, Georgeta Horodincă, Nicolae Manolescu, Eugen Simion și Laurențiu Ulici. Ov.S. Crohmălniceanu, asumându-și rolul de amfitrion al întâlnirii, începe prin a semna „o constatare curioasă” cu privire la romanele contemporane, în comparație cu cele publicate în anii '30: „Astăzi, din numărul mare de romane reușite, putem reține prea puține personaje. Dacă examinăm eroii îndeaproape, nu avem de făcut nici un reproș autorilor, sub raportul evitării simplificărilor schematice și al individualizării. Personajele sunt interesante, fin lucrate și autentice. Le lipsește însă relieful care să fixeze definitiv persoana lor în memoria noastră”. Nicolae Manolescu adaugă o nuanță, susținând că „nu toate personajele sunt persoane”, și că „identificarea abuzivă a noțiunii de personaj cu noțiunea de persoană” conduce la ceea ce s-ar putea numi „o prejudecată a personajului”. Nerenunțând la ipoteza inițială, Ov.S. Crohmălniceanu se întreabă dacă „puținătatea personajelor de mare relief vine dintr-o carență artistică sau este o particularitate a romanului astăzi”. Reformulând interogația, Eugen Simion pune alte accente: „este vorba de o lipsă de talent a scriitorului, de neputința lui de a crea un personaj central sau [...] este vorba despre o tendință mai largă a romanului modern?”. Prefigurează și un răspuns: „În toată literatura postbelică, nu numai în literatura română, există un fel de ofensivă împotriva personajului, o acțiune conjugată de detronare a acestui rege care a stăpânit proza timp de un secol și ceva. Cum știți, personajul este negat mai întâi de către *noii romancieri* care nu mai vor să construiască o proză cu o tipologie identificabilă. Personajul tradițional este dizolvat în stările lui de conștiință, însă noul roman a trecut și romanul se întoarce la epic, nu totdeauna și la o tipologie memorabilă. [...] În spatele «modelelor» din romanul secolului trecut (arivistul, avarul, femeia bovarică, individul diabolic etc.) stă o filozofie a individualismului. În secolul nostru, omul nemaiaivând o filozofie de existență satisfăcătoare, posibilitatea individului de a se defini doar prin întrebările pe care le pune. Putem trage de aici ideea că romancierul din secolul XX nu mai poate da o explicație a omului și nu mai poate da un model în jurul căruia să poată construi o tipologie. Nu poate să dea un model literar pentru că nu poate să dea o soluție de viață”. O posibilă soluție a dezbaterii conturează și Laurențiu Ulici, considerând că „estomparea reliefului individual [al personajului], incontestabilă în proza modernă, decurge dintr-o mutație înlăuntrul sistemului de relații cu lumea fenomenală, sistem care, în ultimă instanță, decide statura personajului epic. În romanul așa-zicând clasic personajul era un mare devorator de evenimente, pe care, dacă nu le avea, le inventa și, în orice caz, le urmărea într-o dispută avantajoasă pentru consolidarea reliefului personal. Dincoace, în romanul așa-zicând modern, evenimentele devoră personajele

într-un fel necruțător și alienant; după invazia depersonalizantă a obiectelor, iată că, mai nou, odată cu recrudescența epicului propriu-zis, evenimente de natură diversă, social-istorice, politice, psihologice, în loc să se lase consumate și epuizate de personaj consumă ele până la epuizare personajul”. Nicolae Manolescu revine la ideea sa inițială, detaliind-o: „Proza realistă tradițională ne-a obișnuit cu personaje-persoane și care: au stare civilă, socială; sunt caractere; au biografie limpede; ocupă un loc în spațiu și timp. Acestea sunt personajele *cu* sau *în* relief de care vorbea Ov.S. Crohmălniceanu. Dar putem generaliza la romanul modern acest fel de personaje? S-a observat de mult că nu. Spre a exemplifica numai cu romanul nostru actual, iată: i s-a reproșat lui Grobei, eroul *Buneivestiri*, o «fractură» interioară; personajul din a doua parte a cărții ar fi altul decât cel din prima parte. [...] În al doilea rând, eroul *Ucenicului neascultător*: nu e curios acest Bildungsroman fără tocmai eroul de prim plan, acela care se formează? Eu cred că personajul clasic fiind reliefat, «convex», cel modern, de la Dostoievski și Proust, poate fi și «conca»: o conștiință care receptează lumea și atât. Și mai ales personajul central se întâmplă să fie așa: acel Marcel din romanul lui Proust ori «omul fără însușiri» al lui Musil. Personajul modern devine unidimensional”. Ov.S. Crohmălniceanu ține să sublinieze faptul că nu ar fi vrut să se refere la romanele care au un singur personaj central și, de aceea, exemplul proustian nu ar fi unul dintre cele mai fericite. Tot în privința exemplelor alese de Nicolae Manolescu se exprimă și Georgeta Horodincă: „Grobei nu știu dacă este un personaj fracturat. În partea a doua, personajul devine pur și simplu ascetul propriei sale condiții. Fractura nu este în orice caz totală, cu Grobei se petrece un fel de esențializare până la schemă a unei laturi care există de la început în condiția lui socială și psihologică”. De asemenea, Georgeta Horodincă își exprimă convingerea că „romanul înseamnă în primul rând personaj sau personaje”, afirmație care aduce cu sine o altă întrebare, exprimată, de această dată, de Eugen Simion: „Nu cumva în epoca noastră personajul nemaivând atributele personajului din romanul clasic (romanul din secolul al XIX-lea), nu mai îndeplinește în roman nici rolul pe care îl deținea strămoșul său?”. Tocmai despre noile roluri ale personajelor, despre noile personaje, Laurențiu Ulici, fără a nega prezența personajelor puternic individualizate în anumite opere, lansează următoarea ipoteză: „Marele personaj al acestor romane [*Vânătoare regală*, *Fețele tăcerii*, *Galeria cu vișă sălbatică*, *Apa*, *Delirul*, *Ore de dimineață*, *Incognito*, *Suferința urmașilor*, *Marile iubiri*] este evenimentul însuși. În fața lui personajele propriu-zise sunt precum călătorii într-un vagon de cale ferată”. Nicolae Manolescu atrage atenția, la un moment dat, cu privire la anumite idei preconceptuate despre construcția romanului: „Moștenim o anumită înțelegere a romanului care se bazează pe trei judecăți: 1) că romanul e o «story», un subiect, povestirea unei întâmplări etc. Poate exista, știm astăzi, roman fără subiect; 2) că autorul e omnipotent și omniscient, că el narează și tot el trăiește pielea a cel puțin unui personaj. Vladi-

mir Streinu zicea că Emil Codrescu din *Adela* e chiar Ibrăileanu. Teoreticienii mai noi disting clar între autor, narator și personaj. Categoriile sunt mai numeroase; 3) în fine, că personajul e o persoană, o ființă vie, cu biografie etc. Reacția pe care o constatăm astăzi la multe din romanele moderne vine direct sau indirect din ideea că romanul trebuie să fie o povestire cu personaje în trei dimensiuni, spusă de un om care o cunoaște bine de la început”. În replică, Eugen Simion accentuează faptul că „este mai ușor să distrugi compoziția în roman, decât să construiești o «poveste» și să faci din indivizi niște destine”, pe când Ov.S. Crohmălniceanu răspunde aproape indignat: „Dragă Manolescu, îți construiești un oponent polemic foarte facil. Cine crezi că este atât de înapoi în epoca noastră ca să nu fi priceput ce văzuse cu atâtea decenii înainte Camil Petrescu? Unde ai auzit dumneata aici vreo pledoarie pentru autorul omniscient și omniprezent? Care dintre noi a afirmat că personajul trebuie să fie neapărat o ființă vie? Eu l-am invocat pe K al lui Kafka. «Viu» literar nu e tot una cu viu, adică luat din viață”. După un scurt schimb de replici între polemiciști, amfitrionul întoarce dezbateră la start: „Discuția noastră se poartă asupra romanului românesc contemporan. Ne întrebăm, pur și simplu, dacă numărul mic de personaje memorabile în romane excelente se datorește faptului că genul evoluează astfel, sau situația constatată ascunde o anumită incapacitate a autorilor de a da destul relief unor figuri?”. Nicolae Manolescu susține, în continuare, că nu „a dispărut personajul, a dispărut doar un anumit tip de personaj – înțeles ca persoană, coerent, riguros, «real», care era luat de Hardy din copilărie și dus până la bătrânețe sau căruia Goethe îi povestea anii de formare”. Tot despre schimbarea percepției asupra personajului vorbește și Eugen Simion: „Eu cred că romancierul modern a pierdut ceva și a câștigat ceva. Ce a pierdut, în comparație cu romancierul «dix-neuviemist» nu interesează dezbateră noastră. După expresia lui Malraux, el a pierdut conștiința «pluralistă» a individului. A descoperit, în schimb, că omul nu este numai «o sumă a relațiilor sociale» (după definiția celebră a lui Marx), omul este și produsul altor relații, mai ascunse. Psihanaliștii aduc o altă perspectivă asupra individului și romancierii ca Michel Tournier nu întârzie să transpună *complexele*, dezvăluite de Freud și elevii săi, în literatură. Există, apoi, în mod sigur, un roman mitologic. În literatura română avem câteva exemple, de la Mircea Eliade (în special în *Noaptea de Sânziene*) până la Bănulescu (*Cartea milionarului*)”. După câteva schimburi de opinii contrare pe tema personajelor din romanele lui Alexandru Ivasiuc, discuția începe să se îndrepte împăciuitor spre final, prin vocea lui Laurențiu Ulici care consideră că „există în proza noastră de azi o promoție de prozatori tineri nu numai talentați, dar și destul de diferiți în raport cu cei dinainte. Ioan Dan Nicolescu, Mircea Săndulescu, Ion Bledea, Gabriela Adameșteanu, excelentul Eugen Uricaru și alții au redescoperit epicul, și odată cu el personajul, fără ca aceste recuperări să fie și niște reîntoarceri la procedeele clasice. Personajul revine în prim plan, dar, departe de a mai avea o existență

sigură, categorică, previzibilă, își face din nesiguranță, relativism și imprevizibilul attribute definitorii; documentarul valorează mai mult prin valoarea lui de spațiu dramatic, de aglomerație factologică ordonabilă prin selecție individuală; perspectiva relativistă se transmite la toate nivelele discursului, urmarea fiind o mai semnificativă acțiune a imaginației epice; în același timp, realismul metodologic își adaugă o dimensiune subiectivă mai evidentă”. Eugen Simion, asumându-și rolul de amfitrion (îndeplinit, până în acest punct, de Ov.S. Crohmălniceanu), încheie dezbateră: „Ne apropiem de sfârșitul discuției noastre, să încercăm să sistematizăm ideile. Sunt de acord cu ceea ce spunea aici Laurențiu Ulici. La noua serie de romancieri se observă o întoarcere la epic, la tipologic și chiar la romanul documentar, la romanul realist în sensul cel mai bun. Este, poate, un semn al timpului. Traversăm, în mod sigur, o epocă de pulverizare a tipologiei tradiționale. În locul tipologiei literare cunoscute, vorbim de personaj-obiect, de personaje-mituri, de personaje-concepte și chiar de anti-personaje. Discuția noastră putea îmbrățișa și aceste aspecte. N-au fost citați prozatorii care folosesc experiența noului roman (Sorin Titel, Mircea Ciobanu). Ei și alții încearcă să privească umanitatea dintr-un unghi mai limitat, pentru că romancierul a pierdut viziunea totalizantă asupra existenței. Romanul trece printr-o fază de tranziție spre ceva ce nu știm deocamdată, dar cum știm că istoria totdeauna se găsește într-o fază de tranziție (niciodată istoria nefiind stabilizată), mă feresc să insist asupra acestui aspect. Literatura se constituie din asemenea forme mișcătoare. Literatura este, în fond, la origine, o anti-literatură. Romanul modern este suma rebeliunilor în lanț contra romanului constituit. Ar fi fost interesant de discutat modul în care romancierii de azi tratează vechi teme românești. Poate altădată”. ■ Sorin Titel scrie despre raporturile dintre *Roman și film*, mai precis, despre ecranizări celebre ale unor cărți la fel de celebre: „Un regizor – e de părere Bergman – nu trebuie să meargă împotriva operei pe care o filmează sau o pune în scenă! Între literatură și film trebuie să se stabilească un dialog și nu o competiție! În general vorbind, marii regizori nu au ignorat literatura. Întâlnirea s-a soldat, uneori, cu eșecuri (*Străinul* filmat de Visconti să însemne, oare, un fel de răzbunare tardivă a cinematografului pe unul din celebrii săi opozanți?!), alteori a dat, însă, naștere la capodopere (*Satyriconul* lui Fellini, *Ghepardul* lui Visconti, *Mama* lui Pudovchin etc.). Sunt însă cărți care nu se pot filma, imaginea vulgarizând sau – dacă termenul este prea tare – schematizând povestea spusă de scriitor. Așa credem că s-a întâmplat cu *Moartea la Veneția* a lui Visconti, film realizat după nuvela lui Thomas Mann, dar care simplifică (în mod fatal aparatul de filmat făcea acest lucru) textul scriitorului”. [...] Există însă «transcrieri» și «transcrieri», și nu de puține ori dezamăgirile sunt mari. Când am văzut *Frații Jderi*, de pildă, n-am putut să nu ne întrebăm ce avea comun acea peliculă demagogico-sforăitoare, cu marea carte a lui Marin Sadoveanu? Filmul lui Pița, *Tănase Scatiu*, ne-a determinat să ne reamintim parfumul aproape uitat al

cărților lui Duiliu Zamfirescu, dar, la o relectură, ele ni s-au părut mai puțin «naive» decât regizorul, care a simțit nevoia să intervină cu retușuri a căror necesitate n-am putut-o înțelege”. ■ Rânduri cu caracter memorialistic *Despre critici* semnează Radu Cosașu. ■ Cinci texte de mici dimensiuni, concepute în aceeași notă ludică, poartă semnătura Ars Amatoria: *Portretul robot al romanțierului contemporan, Burduful exemplar și varza înșelătoare, Gâlceava romanțierului cu lumea, Cui îi e frică de istoria literaturii și Vitalitatea parabolei*. În prima tabletă, de exemplu, se conturează jucăuș portretul romanțierului român: „Romanțierul este, în genere, un om puternic, vânjos, am zice chiar corpulent, dacă vorba n-ar suna peiorativ. Are peste 1,75 m, este ușor adus de spate în spate, putând uneori atinge în această poziție chiar înălțimea de 2 m. Calviția nu e pronunțată, dar începe să se manifeste. Ochii sunt, fără excepție, căprui, tăioși, umbriți de gene și sprâncene stufoase, ca ale vedetelor de cinema. Are oase puternice, mâini mari, totuși subtil efeminate, nas foarte fin, cu nările răsfrânte în epocă, dinți de fier. [...] Scrie noaptea, căci ziua trebuie să publice. Are și el, ca toți oamenii, o obsesie: filmul. Și-ar vrea romanele ecranizate și, dacă se poate, transformate pe ici pe colo, în seriale T.V. Tainic, încearcă să scrie scenariu și nereușindu-i, le transformă la loc în romane. Scrie greu, cu icnituri, da’ și când scrie!... îi reușesc multe pasaje drăguțe. Când vrei să-l recunoașteți, lanșați într-o discuție ideea, banală de altfel, că romanele noastre n-au acces la metafizică. Dacă veți asculta în următoarele minute o polemică aprinsă despre gândirea Sf. Augustin, să știți că acela care a pornit-o este romanțierul în carne și oase”. ■ Alex. Ștefănescu încheie acest număr inaugural al *Caietelor critice* prin două scurte însemnări. Prima dintre ele, *Uneori și pe alocuri...*, surprinde îngăduințele excesive ale criticii: „Adverbul «uneori» [...] a devenit cel mai răspândit tic al criticii literare. Nu mai există de multă vreme scriitori care plictisesc, ci doar scriitori care uneori plictisesc. Au dispărut cu totul cărțile banale și au rămas doar cărțile pe alocuri banale [...]. Rezultatul? Multe dintre cronicile, recenziile, profilurile și eseurile publicate în presă sau adunate în volume oferă o imagine pe cât de moderată, pe atât de confuză a fenomenului literar actual. Fiindcă «uneori» nu este doar un cuvânt, ci și marca unei anumite atitudini, care reunește frica de a spune lucrurilor pe nume cu abilitatea cea mai agresivă, emfaza protocolară și vidă cu lipsa adevăratului simț al orientării în materie de valoare literară. Și mai regretabil este faptul că adeseori «uneori» reprezintă lingura de zahăr pe care nu autorii articolelor respective, ci redactorii publicațiilor-gazdă o strecoară, fără să ceară vreo încuviințare, în licoarea considerată de ei prea amară pentru delicatele ceruri ale gurii pe care le slujesc cu infinit devotament. În ceea ce mă privește, destule din articolele pe care le-am publicat ar fi trebuit să le semnez, din cauza aceasta, nu pur și simplu «Alex. Ștefănescu», ci «pe alocuri Alex. Ștefănescu». □ În cea de-a doua însemnare, *Dezbateri?*, Alex. Ștefănescu deplânge dispariția veritabilelor schimburi de idei din presă: „în general,

acest gen de manifestare publicistică [dezbateră] a început să semene cu larma din jurul turnului Babel sau, ca să modernizez comparația, cu o aglomerare de cabine telefonice transparente în care vorbitorii, deși gesticulează și fac tot felul de grimase în exact același timp, n-au nici o legătură unul cu altul”.

DECEMBRIE

1 decembrie

• [„Scânteia”, nr. 11594] Cuprinde versuri tematice despre Congresul al XII-lea de Viorel Cozma. ■ În *Cu țara în gând, în gând cu țara*, Corneliu Leu salută realegerea lui Nicolae Ceaușescu la Congresul al XII-lea: „În istoria țării, ziua de douăzeci și trei noiembrie, când marele forum al comuniștilor, exprimând voința fierbinte a întregii națiuni, l-a reales pe tovarășul Nicolae Ceaușescu în fruntea partidului, este echivalentă cu un mare eveniment politic”.

• [„Scânteia tineretului”, nr. 9493] Sub genericul *Omul nou – țelul fundamental al construcției noastre revoluționare*, Al. Piru scrie despre *Sentimentul răspunderii față de cititor, șansă fundamentală a literaturii contemporane*.

• [„Luceafărul”, nr. 48] Florin Costinescu semnează editorialul, închinându-l realegerii lui Nicolae Ceaușescu la conducerea Partidului Comunist Român și a țării. ■ Uniunea Scriitorilor publică o telegramă adresată lui Nicolae Ceaușescu prin care membrii acesteia își exprimă bucuria pentru realegerea sa ca secretar general al Partidului: „Scriitorii din țara noastră: români, maghiari, germani și de alte naționalități își reînnoiesc, cu acest prilej, legământul lor față de nobilele idealuri ale Partidului Comunist Român, fiind strâns uniți în jurul Conducerii Partidului, a Dumneavoastră personal, stimate și iubite tovarășe Nicolae Ceaușescu”. ■ Continuă seria articolelor dedicate Congresului și a comentariilor prilejuite de prezentarea Raportului. Semnează: Grigore Hagiu, Ioana Diaconescu, Pop Simion. ■ Valeriu Bârgău scrie un articol în cinstea Zilei minerilor. ■ Gheorghe Pituț comentează *Proba logosului* (Minerva, Colecția B.P.T.), o antologie din poezia lui Ion Gheorghe. Forța poemelor de a crea o mitologie a clasei țărănești, în condițiile în care aceasta s-a metamorfozat radical, este cu atât mai apreciată. ■ La *Cronica literară*, Nicolae Ciobanu comentează cel mai recent volum de poezie al lui Nichita Stănescu, volum controversat din punct de vedere al criticii, *Opere imperfecte* (Albatros, 1979). Conform opiniei comentatorului, miza volumului, departe de a fi o joacă de limbaj, este de a propune o „paradigmă estetică”: „Idea adâncă ce particularizează gândirea poetică din volumul *Opere imperfecte* vizează instituirea conceptului de poezie ca «imperfecțiune» a perfecțiunii adevărului absolut”. ■ Este semnalată apariția „Almanahului Convorbiri Literare '80”. ■ La rubrica *Atitudini*, Mircea Sântimbreanu își exprimă opinia

asupra *Dicționarului cronologic al literaturii române*. Comentatorul este cu desăvârșire indignat de lipsa, din lucrare, a numelor de autori pentru copii, de lipsa mențiunilor despre revistele dedicate celor mici în anii de după „Eliberare”. Comentatorul încheie amar: „[...] nu pot decât să mulțumesc, la rândul meu, distinsei redactoare Rodica Pandelescu, prin a cărei «grijă deosebită», după peste 25 de ani (pe)trecuți în câmpul literaturii pentru copii, mi-a spulberat iluzia că știu despre această literatură totul. Hotărât lucru, n-am cunoscut și nici măcar n-aș fi putut bănui fiorosul subiectivism al confrăților mei...”. ■ Fănuș Neagu publică fragmente din romanul *Scaunul singurătății*. ■ Cornel Nistea debutează cu proza *Pendula*. ■ Premiile revistei „Luceafărul” se decernează Katiei Fodor (Concursul de poezie Nicolae Labiș, Suceava), lui Virgil Dumitrescu (Concursul de poezie Nicolae Bălcescu, Râmnicu Vâlcea) și lui Nicolae Băciuț (Concursul de poezie Baladele Dunării, Galați). ■ La *Viața cărților*, Valentin F. Mihăiescu scrie despre antologia de poezie *Ora întrebărilor*, de Ion Brad (Minerva, B.P.T., 1979) semn, consideră comentatorul, al deplinei maturități poetice a autorului. □ Dan Cristea se oprește asupra romanului istoric *Voievozi fără morminte*, de Nicolae Crișan. Pe fondul domniei lui Alexandru Lăpușeanul, folosind convenția însemnărilor memorialistice, autorul scrie o carte în care se regăsește și Moldova sadoveniană „a belșugului de vin și cărnuri fripte”, dar și meditația asupra istoriei. În ceea ce privește morala cărții, comentatorul o identifică în propoziția „«fiecare clipă a vieții trebuie cu adevărat tratată cu toată conștiința noastră»”. □ La aceeași rubrică, Dan Alexandru Condeescu scrie despre romanul *Figuranții*, de Maria Luiza Cristescu, clasificându-l drept un roman al orașului ardelean, dar și un roman burghez de tip anglo-saxon, o lectură agreabilă, dar o scriere în registru minor care „obligă talentul autoarei la abordarea registrului complementar, major”. ■ Este semnalată cu bucurie reapariția publicației „Almanahul copiilor” care conține „cimituri” semnate de Gheorghe Tomozei, poeme de Ana Blandiana, Nichita Stănescu, Gheorghe Pituț, George Alboiu. Mircea Sântimbreanu, Gica Iuteș, Lucia Olteanu semnează povestiri.

• [„**Tribuna României**”, nr. 170] Numărul se deschide cu *Lucrările înaltului forum politic de la București 19-23 noiembrie*, prin care cititorii sunt informați despre desfășurarea celui de al XII-lea Congres al Partidului Comunist Român: „În centrul discuției celor 2 653 delegați prezenți la Congres s-au situat Directivele referitoare la dezvoltarea economico-socială a României în anii 1981-1985 și orientările de perspectivă până în 1990, precum și cele patru programe-direktivă dedicate unor domenii deosebit de importante: cercetarea științifică și dezvoltarea tehnologică, introducerea progresului tehnic în perioada 1981-1990 și direcțiile principale până în anul 2000; activitatea de cercetare și dezvoltare în domeniul energiei pe perioada 1981-1990 și orientările principale până în anul 2000; creșterea nivelului de trai în perioada 1981-1985 și ridicarea

rea continuă a calității vieții; dezvoltarea economico-socială a României în profil teritorial în perioada 1981-1985. [...] În Raportul expus la Congres de președintele Nicolae Ceaușescu, secretarul general al P.C.R., s-au reflectat atât problemele de dezvoltare și modernizare a societății românești în viitorul deceniu, cât și pozițiile României în problemele de cea mai mare însemnătate ale lumii de azi. Raportul prezentat în prima zi a lucrărilor a constituit punctul de plecare al dezbaterilor din zilele următoare, el conținând o analiză judicioasă, extinsă, a activității de la ultimul Congres (1974) și până astăzi, precum și prezentarea direcțiilor de dezvoltare a țării noastre cuprinse în programele supuse aprobării”. □ În continuare, sub titlul „*Expresia muncii eroice a poporului nostru*” cititorilor este dat un rezumat al ideilor expuse de Nicolae Ceaușescu în Raportul său: *Dezvoltarea economico-socială a României în anii 1981-1985 și O politică externă realistă și consecventă*. ■ Virgil Cândea publică tableta *Continua unire în cuget și-n simțiri*: „Unirea a fost împlinirea unui mare vis al națiunii, o uriașă reușită politică și condiția câștigată a mai rodniciei înălțări a românilor pe treptele civilizației”. □ Tot la contextul Marii Uniri se referă și textul lui Dan Berindei *De ce și cum s-au unit românii*. ■ Petre Ghelmez realizează o convorbire cu Miron Grindea, editorul revistei „Adam”, Londra, „*Mă gândesc că n-am făcut de rușine literatura și mai cu seamă țara mea de baștină, care îmi ține de cald*”: „- *Ce-și propunea «Adam» în acele vremuri crâncene, de tristă amintire, ale războiului?* – Fiind eu însumi, dacă vreți, un musafir nepoftit în spațiul britanic, necunoscând limba lui Shakespeare (aș putea spune că nici acum n-o stăpânesc așa cum aș vrea!), mi-am propus să adun în paginile acestei reviste cât mai mulți scriitori și artiști care, într-un fel sau altul, au găsit adăpost în Marea Britanie până la sfârșitul războiului. Am fost preocupat încă de la început mai ales de subiectele de literatură comparată și de cele de istorie literară. [...] – *Cum vă gândiți la prezența literaturii și culturii românești în revista «Adam»?* – Uite, clocesc de mai mult timp o antologie de poezie românească. Vreau să traduc câțiva dintre poeții români din noua generație, care s-au afirmat după ultimul război. Am de gând să traduc și din cărțile câtorva prozatori, care s-au format în ultimii douăzeci de ani. Mi-am dat seama că aveți o literatură contemporană deosebit de interesantă. – *Ce contacte v-a prilejuit această vizită?* – Multe și foarte plăcute. Scriitorii, pictorii, actorii, oamenii de cultură pe care i-am întâlnit, pe unii dintre ei îi cunoșteam mai demult, m-au ajutat să înțeleg mai bine fenomenul cultural românesc de azi. Am avut cinstea să-l întâlnesc pe distinsul om de cultură, profesorul George Macovescu, președintele Uniunii Scriitorilor din România, care m-a încurajat în alcătuirea antologiei de literatură română. Profesorul Virgil Cândea, din partea Asociației «România», mi-a promis, de asemenea, tot sprijinul. Dealtfel, acum, la a treia mea vizită în România, după război, am descoperit multe acțiuni pe plan cultural care mi-au mers la inimă. Printre acestea se numără și pregătirile care se fac pentru cen-

tenarul George Enescu, care va avea loc în 1981. Pur și simplu mi s-a părut senzațional faptul că s-au descoperit de curând câteva lucrări inedite de George Enescu. Descoperirea aparține eminentului enescolog, prieten al maestrului, muzicologul Gheorghe Drăghici. Lucrările, după câte mi s-a spus, sunt în curs de înregistrare în interpretarea talentatei pianistei Aurora Ienei, care pregătește și câteva recitaluri cu aceste lucrări. Vă puteți închipui ce ecou vor avea acestea în lumea întreagă. Bineînțeles că revista «Adam» va folosi prilejul centenarului pentru a prezenta pe larg viața și opera maestrului George Enescu, de a cărei prietenie m-am bucurat timp de 40 de ani...». ■ Andrei Corbea prezintă *Constelația gemenilor* de Dan Grigorescu, Editura Meridiane, 1979: „Această pledoarie în favoarea găsirii unei formule adecvate contemporaneității pentru faimosul dicton horatian *Ut pictura poesis* confirmă o vocație teoretică deosebită, un spirit mobil și pătrunzător, o remarcabilă capacitate de sinteză, toate întemeiate pe o exhaustivă informație. Cu *Constelația gemenilor* Dan Grigorescu adaugă o lucrare importantă patrimoniului teoretic al comparatismului românesc». ■ În dosarul acestui număr citim prezentări despre *Personalitatea orașului*: □ Sorin Titel, *Timișoara*: „Să te reîntorci la Timișoara într-o dimineață luminoasă de iarnă și să regăsești orașul așa cum l-ai lăsat cu opt ani în urmă și totuși puțin schimbat. Cetatea și-a reînnoit chipul în acești ani, edilii, mai mult poate ca oriunde în altă parte, au fost inspirați. Așadar, schimbări ce nu te împiedică să te reîntâlnești cu un prieten pe nedrept părăsit și uitat, să-i redescoperi chipul cu o tulburată și ușor nostalgică bucurie...”. □ Mircea Horia Simionescu, *București*: „«Micul Paris» e astăzi grandios, oraș meridional de la ansambluri la detalii, și gândul că un Eminescu, un Ion Mincu, un George Enescu ar putea reveni pentru o clipă între zidurile lui (gând prin care verific fapta) m-a condus la concluzia că ei nu s-ar simți stânjeniți în fața noilor cvar-tale, pe noile magistrale, pentru că Bucureștiul erei industriale și al dinamismului își conservă intacte poezia, culorile, legăturile organice cu visul”. □ Aurel Rău, *Cluj-Napoca*: „În Cluj-Napoca există locuri de frumusețe, ca pretutindeni în lume. Uneori relevându-ți-se la orice atingere, alteori așteptând să te apropii de ele ca printr-un ritual. Timpul sau uitarea le înfășoară sau le schimbă semnificația. Poziția lor în pânza de păianjen a străzilor, între undele dealurilor, nu impune o consecuție rigidă. Le reîntâlnești sau le redistingi în auz după legi străine vouă”. □ Aurel Leon, *Iași*: „În adevăr, nu-i poți rezista și nu înțelegi de unde vine atracția, dar te uiți pe tine însuți urmărind clipoceala vie a luminilor suprapuse peste conturul încă nepierdut al urbei. Nu, nu e bine zis suprapuse, pentru că ele par a veni de sub planul topografic, de undeva din adânc, și asta te duce cu gândul spre toate suprapusele vetre de viață pe care urcă acest oraș”. ■ Cornel Mihai Ionescu semnează *Ultima carte a lui Alexandru Philippide*, o prezentare a volumului *Vis și căutare*, C.R., 1979: „Este plin de semnificație contrapunctul cronologic în care sunt dispuse poemele celui din urmă volum al lui Al. Philippide, o ordine ce deține un sens

propriu, independent dar convergent cu cel intrinsec textului. În *Vis și căutare* alternează poeme scrise în ultimul an al vieții cu altele scrise între 1939 și 1945, ca pentru a proba, printr-o succesiune mai stringentă decât cea pur temporală, coerența unei viziuni asupra existenței și coeziunea unei poetici, de-a lungul experiențelor de cultură trăite în decurs de patru decenii”. ■ Apare nota nesemnată *Literatura română în Grecia*: „Cunoscuta revistă elenă «Ipirotiki Estia», care apare sub direcția lui Demostenis Kokinos, a dedicat ultimul său număr literaturii române contemporane, publicând poezie și proză semnată de autori începând cu Tudor Arghezi, Lucian Blaga, Alexandru Philippide și până la Șt. Aug. Doinaș, Petre Ghelmez, Marin Preda și Fănuș Neagu. Traducerile aparțin lui Menelaos Ludemis, Gh. D. Hurmuziadis, Lambros Zogas, Maria Marinescu-Himu, Kostas Asimakoupoulos și Keti Sismanoglu. Cunoscuta revistă din Grecia dedică literaturii noastre în acest număr 70 pagini – mărturie a ecoului de care se bucură aceasta în țara prietenă”. ■ În cadrul reportajului *Podgorii și podgoreni de vișă veche*, semnat de Ion Longin Popescu, apare și poezia *Brumar* de Ion Pillat. □ Gheorghe Istrati semnează reportajul *Blaj un oraș al culturii*.

2 decembrie

● [„Scânteia”, nr. 11595] Cuprinde versuri de Nicolae Stoian. ■ Nicolae Dragoș discută, în *Ziua de azi și de mâine a culturii noastre*, îndemnul de a se inspira din viața muncitorilor adresat de Nicolae Ceaușescu artiștilor și scriitorilor: „De multă vreme, teoria izolării artistului în «turnul de fildeș» pentru a nu pătrunde până la el vuietul vremii și al mulțimilor, a primit răspunsul adecvat. Răspuns prin opere durabile, aparținând acelor creatori sensibili la aspirațiile unanime, adânci cunoscători ai vieții mulțimilor. De altfel, acesta este izvorul cel mare al operelor adevărate, durabile, și spre acest «clocot al vieții și muncii» sunt îndemnați să se îndrepte toți creatorii de artă, în memorabila chemare adresată de secretarul general al partidului de la tribuna celui de-al XII-lea Congres”.

3 decembrie

● [„Scânteia tineretului”, nr. 9494] Sub genericul *Avem un program ferm, științific, cutezător*, Romulus Lal semnează o convorbire cu ing. Gheorghe Fulea, adjunct al ministrului minelor, petrolului și geologiei (*Factorul decisiv – asigurarea bazei de materii prime*, suprintitulat *În deceniul următor, România își va dobândi independența energetică deplină*). În șapoul care escortează dialogul este reprodus un fragment din *Raportul* prezentat Congresului de către Nicolae Ceaușescu, vizând dezvoltarea bazei energetice a țării. Între altele, președintele R.S.R. puncta: „Până la sfârșitul cincinalului va intra în funcțiune prima centrală atomo-electrică de 660 MW. Va trebui să se treacă, de asemenea mai rapid, la utilizarea energiei soarelui, vântului, biomasei, bio-

gazului și a altor surse de energie”. ■ În grupajul *Congresul al XII-lea – Hotărârile adoptate, un puternic argument al unității poporului în jurul partidului, al secretarului său general*, Lucian Avramescu publică textul *Uniți în lumina patriei*: „Știm, ne sunt clare în minte liniile vieții progresului nostru. Le-am cântărit cu mintea fiecare, le-am întors pe toate fețele și am văzut că-s lucru bine gândit întru dragostea de oameni și de țară”. □ Despre *O nouă calitate în educarea comunistă, prin muncă și pentru muncă, a tinerei generații* scrie Șerban Cionof. □ Nicolae Mircea Benn versifică, în trei strofe, *Dragoste de țară*. ■ Ioan Adam recomandă, în *De la istorie la literatură*, romanul *Noaptea otomană* de Paul Anghel, din ciclul românesc *Zăpezile de acum un veac*, care „conturează mai decis un impunător edificiu epic consacrat Războiului de Independență”. Cronicarul fixează și locul acestui ciclu în istoria literaturii române: „Ne aflăm, de fapt, în fața primului roman-total al unei epoci de patetică încordare națională, succintul (dar totuși merituosul) *În război* al lui Duiliu Zamfirescu fiind doar o operă de pionierat, cu toate calitățile, dar mai ales cu toate riscurile generate de acest statut”. □ De la romanul lui Paul Anghel, comentatorul ajunge la „o operă de pură știință istorică, scrisă însă într-un ton cvasi-romanesco”, *Primul război mondial: 1914-1918* de Mircea N. Popa: „Este, în fond, singura sinteză românească a conflagrației globale și – e bine de știut! – una dintre puține istorii de acest tip din lume. Sobru concepută, respirând o uriașă informație și trădând o vocație sistematizatoare ieșită din comun, lucrarea lui Mircea N. Popa stă cu demnitate alături de celebrele *Les origines de la Guerre Mondiale* (1930) de S. Bradshaw Fay, *La Grande Guerre 1914-1918* (1969) de M. Ferro și *Der Erste Weltkrieg* (1968) de H. Herzfeld [...]. Cartea lui Mircea N. Popa este pentru cititorii de toate vârstele, pentru cei tineri îndeosebi, o lectură esențială”. ■ M. Ionescu scrie, în *Piese despre și pentru tineret*, despre *Rugăciune pentru un disc-jockey* de D.R. Popescu, care a inaugurat, în montarea tânărului regizor Mihai Manolescu, stațiunea Teatrului Național din Timișoara: „Piesă de o frumoasă poezie, având ca substanță o acută și complexă dezbateră despre căile prin care tânărul își poate transforma în realitate visurile, dar și despre neputința unora de a privi cu luciditate în jur și de a lupta pentru adevăr”.

4 decembrie

● [„Scânteia tineretului”, nr. 9495] Pe prima pagină, la *Opinii*, Vasile Andru publică *Scrisul ca energie modelatoare*: „Există mulți scriitori, însă mai puține cărți. Sunt mulți «scriitori» numiți astfel pentru că scriu și publică. Sunt mai puține cărți despre care să poți spune că modelează, că ascund sensul unei progresii, că urnesc ceva, că sunt evenimente. Spre realizarea unor opere de acest statut valoric am fost chemați de secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu. Pentru noi, tinerii scriitori, îndemnul de «a da țării tot mai multe lucrări pătrunse de umanismul revoluționar al societății noastre, ca-

re, prin mesajul și valoarea lor artistică, să contribuie la înnobilarea ființei umane, să cultive spiritul patriotic, devotamentul față de patrie, de cauza socialismului, a fericirii întregului nostru popor» reprezintă un ideal de suflet”.

■ Tot pe prima pagină, Ion Trif Pleșa versifică, în patru strofe, *O țară cum nu-i alta și-un demn conducător*. ■ Despre *Dragoste* scrie Florin Mugur la *Cronica TV*. ■ La *Cartea de debut*, Ioan Adam prezintă *Carapacea* de Constantin Stan, „un roman poliedric, cu ambiții demonstrative, axat pe clasică temă a conflictului dintre generații”. În tonul criticului se insinuează, de la început, o oarecare mefiență: „În ciuda abuzului de tehnici romanești moderne, care obscurizează câteodată pagina, obiectivitatea este totuși aceea a romancierului tradițional”. Finalul însemnării articulează impresia de inaderență: „Etalării orgolios-juvenile a posibilităților (una dintre ele este recurgerea insistentă la retorica noului roman) îi este aproape întotdeauna de preferat funcționalitatea simplă, nespectaculoasă. Să sperăm că autorul va descoperi acest adevăr”.

■ La *Situații, cazuri, atitudini*, Alex. Ștefănescu publică două însemnări. □ *Sub semnul urgenței* prezintă o deplasare pe teren a unei echipe de la Centrul municipal de distribuție a energiei electrice Suceava, care face... lumină în cartierul Burdujeni: „La ora patru dimineața, când terminau lucrul, poaia nu încetase, iar zorii zilei încă nu se iviseră. Dar ei se întorceau spre case cu sentimentul că se făcuse de multă vreme dimineața și că ziua era senină...” □ A doua însemnare – *Ca-n filme* – îl are ca protagonist pe un tânăr de 23 de ani dintr-o comună ieșeană, care, fiind în stare de ebrietate, a iscat tărași la căminul cultural, unde se dusesese să vizioneze un film. ■ Horia Alexandrescu – a cărui semnătură e întâlnită, de obicei, în pagina sportivă a ziarului – realizează un dialog cu dirijorul Corului de cameră „Preludiu” al Ansamblului artistic al C.C. al U.T.C., Voicu Enăchescu („*Preludiu*”, *maturitatea unui cor tânăr*).

■ Într-un chenar din grupajul *Agenda* este anunțată apariția, la Editura Politică, a broșurii care cuprinde *Rezoluția Congresului al XII-lea al Partidului Comunist Român*. ■ Într-un alt chenar, de această dată din grupajul *Azi*, este anunțată apariția almanahului revistei „Convorbiri literare” pe 1980.

5 decembrie

• [„*Scânteia*”, nr. 11597] Platon Pardău comentează directivele Congresului al XII-lea privind creația literară și artistică, ce ar trebui, în viziunea sa, să construiască reperele morale monumentale necesare omului de rând: „Reflec-tând, cu mijloace specifice realitatea, diversificându-și mijloacele, punându-le în acord cu spiritul vremii pe care o trăim, cu modernitatea ei ca substanță, cu dialectica adâncă a contemporaneității, literatura poate și trebuie să înalțe acele monumente vii, pilduitoare ale omului și omenescului de care avem întotdeau-na atâta nevoie. Marile idei și subiecte menite să dinamizeze creația noastră umanistă constituie realități, cuceriri ale națiunii noastre întregi condusă de partidul comunist: demnitatea umană, democrația, egalitatea, libertatea, deplici-

nul acces al maselor la exercitarea puterii, implicarea individului în acte hotărâtoare pentru destinul colectivității”. ■ Ioan Șerb semnaleză apariția *Micului dicționar folcloric* (Minerva, 1979) realizat de Tache Papahagi și remarcă diversitatea cunoștințelor autorului, informația vastă cuprinsă în această lucrare și abordarea sistematică a materialelor: „Lucrarea, rodul unei adâncite cunoașteri a întregului teren etnografic, folcloric și dialectal românesc de către autorul ei și a parcurgerii unei întinse bibliografii de specialitate, această operă care impresionează prin bogăția informației, lărga bază documentară, excelează prin sistematizarea materiei, limpezimea expunerii și clasicitatea formulării, precum și prin originalitatea ideilor”.

• [„**Scânteia tineretului**”, nr. 9496] Sub genericul *Cartea de anticipație*, Voicu Bugariu scrie despre volumul de povestiri științifico-fantastice al lui Gheorghe Săsărman.

• [„**Viața studentească**”, nr. 40] După trei numere de „roșeață” tipografică, hârtia revistei este iarăși albastră... ■ Despre 1 Decembrie 1918 scrie Cornel Nistorescu în tableta *Cu ochii bunilor noștri părinți*, așezată pe prima pagină. Însă în loc de invocarea Marii Uniri și a României Mari, în supratitlu sunt amintiți, din motive „geostrategice”, *61 de ani de la unirea Transilvaniei cu România*. Ziaristul expune și unele secvențe familiale: „De foarte multe ori, amănuntele de familie nu au importanță. Dar în cele din urmă o mare parte din istorie nu este formată decât din amănunte de familie. Bunicul meu a plecat c-o seară înainte și purta o căciulă brumărie, de miel tânăr. A venit după două zile, fără ea, înghețat, dar mândru. În entuziasmul general de pe Platoul Romanilor, după anunțarea Unirii, bunicul meu, Adam Țestu, de fericire și-a tot aruncat căciula în aer până a rămas fără ea. Cu 27 de ani mai târziu, tata se întorcea de pe front cu aceeași căciulă țărănească cu care plecase. După ea l-au recunoscut. Altceva mi se pare mai frumos. Că fiecare dintre noi, cercetând biografia părinților noștri, descoperim un mare moment din istorie”. ■ *La înălțimea datoriei noastre comuniste* se intitulează editorialul semnat „Viața studentească”. ■ Solomon Marcus se întoarce la *Ecuatii* cu partea a treia din *Adevărul ca paradox*. ■ Cornel Nistorescu, Ioan Groșan, Ștefan Mitroi ș.a. alcătuiesc un grupaj despre prietenie. În loc de generic, un citat din Socrate: „Vom câștiga prietenia unui om cultivând în noi însușirile pe care le prețuim la el”. (De altfel, materialele sunt „împodobite” cu citate „subiective” din Democrit, Goethe, Romain Rolland, Lucian Blaga ș.a.) □ Câteva gânduri exprimate de un student de la Facultatea de istorie-filosofie din București: „Știu, o să-mi spuneți că astea sunt cazuri izolate, nesemnificative, că se mai întâmplă și așa, dar prea rar, că nu trebuie să exagerăm lucrurile. Sunt excepții, sunt cazuri nesemnificative, eu exagerez, văd lucrurile așa cum nu sunt. Pentru că, îndeobște, există mari prietenii, camaraderii eterne, amiciții neuitate, sentimente roze ș.a.m.d. Dar, credeți-mă, tocmai de aceea, pentru mine studenția are un gust amar. Suntem nouă căminiști în anul IV. Mulți ne cunoaștem din armată.

Îl știi pe fiecare ce poate. Dacă-i spun unuia că sforăie noaptea, zice să mă mut. Nu spun, în an sunt oameni și oameni. N-ai la ce să te aștepți de la unul care toată vremea umblă cu fel de fel de scutiri în buzunar. Unora nu le face plăcere să o mai lungească după ore la o bere, la un pahar de vorbă. Alții nu suportă la buzunar. Cel mai adesea însă, îi eviți chiar tu. Gândeți-vă numai, suntem buni colegi, mergem împreună la «Cireșica», pălăvrăgim de una și de alta și a doua zi, ce să vezi, afli că umblă cu vorbe, să te toarne. Pentru că, din păcate, sunt și dintr-ăștia (evident, foarte puțini, ne semnificativi, excepții), care, știți și voi, merg cu periuța, umblă cu șopârle, sau, în cazul cel mai bun, trag de carte cu disperare, cu furie, nu se uită nici în dreapta, nici în stânga, nu-i interesează nimic, fac orice ca să se afirme, terorizează profesorul la seminariile cu toate absurditățile posibile, numai să (a)pară activi. Uneori mă uit la ei și nu pot să-i înțeleg. Majoritatea discuțiilor se transformă în schimb de bârfă, bineînțeles atunci când depășesc nivelul obișnuitelor banalități”. ■ *La Cronica literară*, Dinu Flămând scrie, în *Ceremonii ale contemplării*, despre lirica lui Anghel Dumbrăveanu, care „își face un «bilanț» de etapă, în colecția «Cele mai frumoase poezii», selectând din opt volume de versuri publicate de la 1961 încoace”. Cronicarul evidențiază unitatea acestei lirici, poetul timișorean însușindu-și un echilibru estetic: „Fără să fi fost răsfățat de critică, dar nici ignorat, el a rămas în tot acest răstimp un poet egal cu sine, bine instalat într-o manieră proprie care, deși nu spectaculoasă, asigură poeziei lui o plăcută cursivitate, un ton liric de melancolie ceremonioasă”. ■ În comentariul pe care îl consacră expoziției de pictură a... poetului Liviu Pendefunda, găzduită de Sala rotundă a Institutului de medicină și farmacie din Iași, M.N. Rusu semnalează: „Există, la ora de față a culturii noastre, o masivă «invazie» a medicilor în literatură și pictură. Este un fenomen care nu mai poate fi contestat. El se cere fără îndoială explicat, particularizat și analizat. Nu este întâmplător faptul că la vernisajul expoziției lui Pendefunda a vorbit un pictor de talia lui Sabin Bălașa, că în dialogul cu momentul aniversar și pictural a intrat și criticul Radu Mareș. Este o dovadă că fenomenul de atracție al medicilor către domeniul literaturii și artei nu este un fenomen fortuit și unilateral”. ■ Un *Dicționar de opinii la „Dicționarul de filosofie”* „coordonează” Octavian Știreanu, adunând contribuții ale unor specialiști „în legătură cu principalele secțiuni ale domeniului”. ■ Câteva *Sintagme*: „La rubrica *Atelier literar*, «Luceafărul» ne propune din când în când un poet (de curând, fericitul căruia i s-a întâmplat asta se numește Ioan Pleș) sau un grupaj cuprinzând mai multe semnături. Nu știm cum se face că nu reușim să ne amintim nici un poet pe care să-l fi descoperit și lansat acest *Atelier literar*, pentru ca, apoi, numele său să devină o prezență semnificativă în paginile de poezie ale revistei. Se pare că ultima descoperire semnificativă a «Luceafărului» este Mircea Dinescu. Evenimentul se petrecea acum 10 ani”. □ „Petru Poantă face confesiuni interesante în cronică sa literară din nr. 10 al revistei «Steaua»: «Am învățat să scriu de la Suetonius și Plu-

tarh, I.H. Rădulescu, N. Iorga și G. Călinescu, așa că nu mă voi sfii să ignor (în cunoștință de cauză, totuși) metodologia lui Greimas». Iată, acum, cum scriu sus-numiții: «Al. Căprariu este un Cresus al zilelor noastre care, în lipsa auru- lui, își cheltuie comorile sufletului. Cel mai cinic sentimental pe care l-am cu- noscut are marele dezavantaj de a crede mai mult în cuvântul prietenilor decât relațiile dintre ei... Despre el se va spune «a călătorit mult și a scris puțin», ca despre un «vagant» privilegiat al planetei». În fapt, omul poate fi mai intere- sant decât opera sa («omul premerge, dacă nu chiar depășește opera», zice Pe- tru Poantă). Dar critica literară poate deveni pură portretistică?» □ „Din revista «Ramuri» nr. 10 ne reține atenția interviul lui Marin Sorescu cu poetul Hans Magnus Enzesberger, interviu după lectura cărui nu mai știi cine e ol- tean, Enzesberger sau Sorescu.” ■ Mircea Florin Șandru ajunge, la *Univers universitar*, pe meleaguri indiene, poposind la Universitatea Osmania din Hy- derabad. ■ La *Colegii noștri de amfiteatre*, Cornel Nistorescu scrie despre un tânăr iordanian care studiază la Facultatea de mecanică din Brașov. ■ După trei săptămâni în care a fost acaparată de materiale politice, ultima pagină își recuperează „autonomia”, găzduind din nou comentarii sportive. □ De la *Minut cu minut*: „Adrian Păunescu tună împotriva lui Balaci pentru jocul slab al acestuia la Mönchengladbach, culmea, exact la un meci în care Balaci a jucat cu mult peste ceilalți jucători craioveni, a fost pe tot terenul [...]”. □ „Au înce- put Mondialele de gimnastică de la Dallas. Prin plecarea lui Cristian Țopescu la aceste campionate, am rămas cu Sorin Satmari și Cornel Pumnea. La așa fotbal, așa comentatori.”

6 decembrie

• [„Scânteia”, nr. 11598] În *Congresul partidului, congres al umanismu- lui revoluționar*, Constantin Vișan evidențiază importanța înfățișării omului nou, constructor al socialismului, și a mediului său în operele literare: „Portre- tizarea omului nou constituie o preocupare de seamă a literaturii și a artei noastre contemporane. Constructorul socialismului, comunismului, activistul de partid sunt în multe romane și piese de teatru, în fine eroii centrali, sufletul acțiunii. [...] Pictând chipul contemporanilor, al celor mai reprezentativi dintre ei, pictăm însuși chipul țării. Intrarea masivă a politicului, a socialului, a actua- lității, a faptelor de muncă în artă a legat portretul de contextul dinamic în care se mișcă omul, l-a desprins de fundalul stereotip care-l întovărășea cenuși, monoton altădată”. ■ Emil Vasilescu consideră că poezia lui Al. Căprariu din antologia *Marea autobiografie* (Eminescu, 1979) se află într-un permanentă comunicare cu timpul lăuntric: „Lirismul său, consonant lui Blaga, constituie un permanent dialogul cu timpul, mai ales cu timpul interior devenit, prin trăi- re, durată, existența palpabilă. Făcând din poezie cântare, iar «cântarea este existență», după Rilke, ni se pare firesc să dai cuvântului încărcătură afectivă dincolo de natura lui comună. De aceea sunt rare volumele sale de versuri, oa-

ze de viață condensată, cultivate de poet cu migala grădinarului avar să nu piardă nicio scânteie de frumusețe și gingășie, de savoare și adevăr, poetul transformând truda cotidiană a cizelării cuvântului într-o ceremonie plină de tâlcuri”.

● **[„Scânteia tineretului”, nr. 9497]** Pe prima pagină, Titus Văjeu versifică *Patria* în șapte strofe.

● **[„Flacăra”, nr. 49]** Dan Alexandru Condeescu recenzează volumul de versuri al lui Cezar Ivănescu, *La Baaad*, considerând-o „cartea totală a unei experiențe poetice totale”. □ Sunt publicate, sub „supravegherea” lui Adrian Păunescu, poezii ale lui Valeriu Armeanu [*Treptat, treptat; Concesiuni; Mari umbre; Maria*], autor pe care îl prezintă ca pe „un strălucit poet tânăr mehedintean”.

● **[„Orizont” nr. 49]** Cronica lui Eugen Dorcescu punctează trăsăturile volumului de versuri selective din creația lui Mircea Ciobanu, *Patimile* (C.R., 1979), trăsături care descriu „sistemul poetic”, „structura spațio-temporală”, „ontologia operei”, „încadrarea stilistică”, „categoria estetică”, „nucleele simbolice ce stăpânesc și generează întregul flux liric”. ■ Oprindu-se tot la universul poeziei, Lucian Alexiu își alege personalitatea poetului Alexandru Philippide, cel din *Vis și căutare* (C.R., 1979), un volum în care există „viziunile romantice, proiecțiile expresioniste din poemele scrise într-o perioadă mai îndepărtată, spectacolele misterioase și călătoriile la confiniile unui cosmos enigmatic”. ■ Șerban Foarță continuă analiza scrisorilor lui Tudor Vladimirescu, care nu-i „un duh contemplativ, ci un «fiu al faptei»” (articolul *Tudor Vladimirescu în epistole* II). ■ Proză de Ion Marin Almăjan și poezie de Ilie Măduța. ■ Pe G. I. Tohăneanu îl interesează „lunecușurile semantice divergente” dintre „profan” (neștiutor, nepriceput, ageamiu; laic) și „fanatic” (pătimăș, excesiv, exaltat, intolerant), amândouă având legătură cu etimonul latinesc „fanum”, aflat printre sinonimele lui „templum” (templu).

● **[„România literară”, nr. 49]** Redacția remarcă *Un tot mai larg, responsabil democratism*. □ Mihai Pelin scrie *La ceasul când Istoria se scrie cu majuscule*. ■ Al. Raicu descrie, din *Viața literară*, atmosfera unei serate comemorative, *În memoria lui Zaharia Stancu*, organizată la Casa Scriitorilor „Mihail Sadoveanu” din București. □ Prilejuit, de asemenea, de împlinirea a 5 ani de la trecerea în neființă a autorului romanului *Desculț* este și articolul lui Ion Bălu, despre *Umanismul lui Zaharia Stancu*. ■ Un editorial semnat de Pompiliu Marcea atinge problema *Adevărurilor creatoare*. ■ „A apărut, în sfârșit – notează Alexandru Duțu –, un instrument de lucru de mare necesitate și care răspunde așteptărilor: *Dicționarul literaturii române de la origini până la 1900*. Publicat de Editura Academiei, dicționarul cuprinde, în 976 de pagini, 1311 articole, «dintre care 731 sunt consacrate autorilor și 477 publicațiilor periodice». Operă a unui colectiv coordonat de Gabriela Drăgoi, Florin Faifer,

Dan Mănuță, Alexandru Teodorescu, Leon Volovici, Remus Zăstroiu, acest masiv volum vede lumina tiparului după o muncă îndelungată, desfășurată cu o exemplară tenacitate și încredere în rolul științei. [...] Coordonarea a fost, în mod evident, severă și eficientă. Sunt, de aceea, multe reușite în această lucrare, unele articole putând fi citate ca articole-model, de propus chiar unor dicționare străine: enumăr, urmând hazardul lecturii, articolele consacrate lui Odobescu, Junimei, lui Petru Maior, Udriște Năsturel, Radu Greceanu, Societății filarmonice, fraților Dinicu și Iordache Golescu, prezentați, totuși, cu o varietate de stil care a fost lăsată slobodă, pentru a nu face lectura aridă: în timp ce în cazul lui Dinicu, autoarea este precisă și accentuează o singură latură artistică a iluministului muntean, în cazul lui Iordache, prezentarea este mai colorată, mai supusă gustului comentatorului. Important este că în marea majoritate a cazurilor se stabilesc filiații, circulația operelor, reluări de motive în timp și spațiu care, laolaltă, pun în relief probe de necontestat ale unității și continuității culturale române.” ■ Șerban Cioculescu denunță *Încă o dată: Problema Indicelui de nume!*, problemă semnalată, de această dată, în legătură cu volumul lui Al. Oprea, *Mateiu I. Caragiale – un personaj. Dosar al existenței*: „Alexandru Oprea [...] a crezut că [...] poate încredința *Indicele de nume* prin «sarcină de serviciu» unei tinere care niciodată nu mai lucrase la așa ceva, nici nu a primit instrucțiuni despre modul în care se lucrează. Rezultatul a fost sub orice nivel”. ■ Două aniversări „rotunde” determină două portrete: Aurel Martin surprinde figura lui Cornel Regman (n. 28 noiembrie 1919) în textul *Magistratura criticului*, iar Mircea Iorgulescu schițează profilul spiritual al lui Ion Vlad (n. 26 noiembrie 1929) în *Bucuria lecturii*. ■ Nicolae Manolescu discută despre ediția a II-a, adăugită, a volumului de interviuri *Sub semnul întrebării* de Adrian Păunescu: „Cu trecerea anilor, trei însușiri principale mi se par izbitoare. Întâi, modul în care autorul lor a știut să dezlege limbile confrăților (chiar și pe cele mai amorțite), redându-le încrederea că aproape totul se poate spune, fără pericol, chiar dacă nu și fără risc. Apoi, spectrul larg de preocupări: intervievații fiind, cei mai mulți, scriitori, întrebările nu se mărginesc la literatură. În sfârșit, opinia publică lua act de existența unei puternice generații, care se afirma sub ochii ei, de dorințele, până atunci nedesluite, ale acestor tineri poeți, prozatori, dramaturgi și critici (ei reprezentând aproape jumătate din numărul protagoniștilor). Adrian Păunescu are meritul de a fi fost de la început conștient de forța întrebărilor lui. [...] Modul de a întreba al poetului e direct, adesea tăios, dificil pentru interlocutori. Poetul dirijează discuția cu autoritate. Cei timizi sau inexperimentați se pierd. Alții dau replici tari. Interviurile sunt scrise de mână, nu înregistrate pe bandă și rareori întrebările au fost trimise dinainte. Dialogul este o confruntare permanentă, un fel de luptă corp la corp. Adrian Păunescu știe să fie uneori inchizitorial («aveam puterea să-mi contrariez *inculpatul*»), niciodată însă perfid. Invită la o luptă ale cărei reguli părțile le acceptă de la început. E multă lealitate în această luptă, chiar

dacă întrebările sunt surprinzătoare. Surpriza provine din sinceritatea, pe alocuri brutală, din dorința autorului de a purta discuția liber și spontan, fără a îngădui retragerea afirmațiilor, «coafarea» sau mistificarea lor sub pavăza stilului. Nimănui nu-i este îngăduit să-și ia cuvântul îndărăt. Întrebările pot fi agresive, căci nu ascund deosebiri de vederi, distanța dintre interlocutori: «Când v-am văzut, acum câțiva ani, prima oară, mi-ați părut un japonez fanatizat de obsesii. Ceva – de atunci încoace – mă apropie și mă depărtează de dv.: enigma unei structuri umane de care sunt străin. Cine sunteți dv. Ion Caration?». Caracterul lor tranșant a fost remercțat de către unii din cei intervievați, de către Octavian Paler de exemplu: «Adrian Păunescu, sunt convins că mergând la Elsinor, ați fi în stare să întrebați fantoma lui Hamlet *A fi sau a nu fi?*. Așteptând pe urmă răspunsul». Orgoliul e destul de transparent. Lui Alexandru Ivăsiuc, abia întors din America, autorul de interviuri i se recomandă în acești termeni: «Fiind plecat, nu știi probabil că sunt un interlocutor temut». Este un interlocutor redutabil, într-adevăr, și nu numai prin felul cum dă buzna peste oricine, prin indiscreție, prin încercarea de a smulge mărturisiri care de obicei nu se fac, dar și prin săriturile nerevăzute, de la una la alta, care devin, pentru cei slabi de înger, aiuritoare. Poetul își înfășoară interlocutorul în plasa cu ochiuri dese a întrebărilor celor mai neașteptate, nu-l lasă să respire, îl încurcă, în taie retragerea, îl pisează până scoate totul de la el. Obsesia lui e ca răspunsurile să fie concrete, actuale, înțesate de nume și de exemple. Cum e mai comod să eviți exemplificările, mulți fug în generalități, dar sunt trași înapoi de arcanul întrebărilor și siliți la destăinuiți complete. [...] Interviurile sunt profitabile și istoricului literar, pentru informațiile obținute, pentru mărturisirile smulse și mai ales pentru o anumită atmosferă intelectuală ce se degajă din ele, caracterizând mai bine pe interlocutori decât orice portret: Al. Paleologu e serios, erudit, paradoxal; Stefan Roll, Radu Cosașu și Teodor Mazilu sunt spirituali; Alexandru Ivăsiuc e o mașină de produs idei; Lucian Pintilie e lucid și sincer; Silvia Popovici, de un admirabil patetism (apărând dreptul artistului la glorie!); Ion Pop, ceremonios și fin; Marin Sorescu enervat și ironic (într-un moment de supărare pe critici); Mircea Martin, inteligent, inhibat și plin de delicatețe ș.a.m.d. [...] Ca să obții astfel de răspunsuri [Nicolae Manolescu a citat, într-un paragraf anterior, numeroase mostre din replicile celor intervievați] trebuie să știi să întrebi. Adrian Păunescu cel de acum un deceniu avea acest har. L-a pierdut? Dacă ar fi să-l credem, da: «De o vreme încoace nici eu nu mai întreb pe alții. Sau îi întreb rar. Și mă simt mult mai singur». Ar fi însă păcat, pentru că (îl citez din nou) «omul e un răspuns care-și așteaptă întrebarea și se stinge pentru că ea nu mai vine». Și poeții, ca tot omul, se sting dacă nu mai sunt întrebați. Cine îl întreabă pe Adrian Păunescu? După ce el însuși a întrebat pe atâția, ar fi drept și frumos să fie, la rândul lui, întrebat». ■ H. Zalis recenzează romanul *Prea târziu* de Doru Popovici. ■ Sesizând *Semne noi în proză*, Eugen Simion pariază pe doi tineri prozatori: pe Mircea Nedelciu (care

a debutat recent cu *Aventuri într-o curte interioară*) și pe Ștefan Agopian (care a publicat *Ziua mâniei*). Despre cel dintâi volum scrie mai pe larg, apreciind că *Aventuri într-o curte interioară* „este, în multe privințe, dovada unui talent epic autentic. Nu spun, deocamdată, mai mult, pentru că, în afara faptelor justificative, atributele n-au nici un rost. Autorul este, după câte înțeleg, profesor de limba română într-un sat din apropierea Capitalei, om cult (asta se vede după cum scrie și după referințele discrete din text), înzestrat cu simțul ironiei și o capacitate remarcabilă de invenție a limbajului, spirit, altfel, realist, atent la umanitatea din jur, dornic s-o analizeze și s-o clarifice din punct de vedere moral. Sunt darurile cele mai temeinice ale unui prozator. Mircea Nedelciu le are, incontestabil, și le exercită, într-un șir de narațiuni care nu mai păstrează nici tipologia, nici structura epică tradițională. [...] Mircea Nedelciu este, nu mai încapе îndoială, un prozator talentat. Cartea lui și încă altele, câteva, anunță, am impresia, o nouă promoție de prozatori: ei se întorc la epic și la observația morală”. În legătură cu volumul lui Ștefan Agopian, Eugen Simion se arată ceva mai ezitant: „*Ziua mâniei* lasă să se întrevadă un posibil romancier. Mai trebuie ca autorul, Ștefan Agopian, să iasă din literatura pe care a citit-o și să-și inventeze propria tipologie literară”. ■ Sorin Titel scrutează romanul lui Mihai Tunaru, *Cuceritorul*. ■ Locul destinat comentariului cărții de poezie este ocupat, în acest număr, de analiza pe care Cornel Ungureanu o face antologiei lui Anghel Dumbrăveanu, *Cele mai frumoase poezii*. ■ La *Prima verba*, Laurențiu Ulici reține din romanul *Iulie* de Teodor Bulza „înclinația către descrierea de comportament, talentul de povestitor și culoarea locală a vocabularului, mai cu seamă în dialoguri”. ■ Un studiu eminescian semnat de Virgil Cuțitaru tratează tema *Aripile lui Hyperion*. ■ Teodor Vârgolici marchează, printr-un articol, *Centenarul Mihail Lungianu*, scriitor care, prin operele sale „care zugrăvesc veridic aspectele caracteristice satului românesc din primele decenii ale acestui secol [...] merită a fi reamintit în cadrul complex al valorificării moștenirii noastre literare”. ■ Cella Delavrancea semnează câteva rânduri despre *Lucia Demetriade Bălăcescu*, la moartea artistei. □ Versuri de: George Țârnea, Nicolae Pop, Ion Horea. □ Eufrosina Dorobanțu traduce din chineză poemul *Înainte, Românie!*, compus de Zhang Zhixiang. □ Proză de: Dragoș Vicol (*Mama*) și Ion Arieșanu (*Singură, marea...*). □ Constantin Țoiu publică o *Simplă reflecție*. □ Geo Bogza redă, în tableta sa, câteva *Convorbiri agricole*. □ La *Atlas*, Ana Blandiana descrie *Lumea*. ■ Dintr-un *Periplu muzical elvețian*, de la Festivalul Muzical din Lucerna, Alfred Hoffman povestește: „Melomanii noștri vor fi, fără îndoială, interesați să afle că anul acesta Festivalul din Lucerna a fost deschis de Sergiu Celibidache, aflat la pupitrul Orchestrei Elvețiene, într-un program în care compozitorul Alfredo Casella, prieten și partener (la pian) al lui George Enescu, era reprezentat de colorata *Rapsodie pentru orchestră mare opus 11*, intitulată *Italia*”. □ Andrei Brezianu se plimbă reportericește *De la New York la Newport*.

• [„Tribuna”, nr. 49] Editorialul acestui număr, semnat redacțional, se intitulează *Dinamica democrației socialiste* și este „așezat” *În lumina documentelor Congresului al XII-lea*. □ În vecinătate, versuri patriotice de Teofil Bălaj, Ion Rahoveanu, Ion Vergu Dumitrescu, Ioan Vasiu. ■ Gheorghe Șora aduce un *Omagiu lui Vasile Goldiș*. ■ *Generosul exploziv* este Fănuș Neagu, pentru Valentin Tașcu, în *Cartea cu prieteni*. Comentatorul se oprește și la luxurianța care invadează scrisul prozatorului brăilean: „Un singur cuvânt despre stilul (subiect de teză de doctorat) [al] lui Fănuș Neagu. L-am definit simplu: botanic. Am încercat să număr toate vegetalele sale autohtone, exotice, aromate, picante, dar am renunțat. De aici închei cu senzația că volumul său este o grădină de vorbe în care se păstrează peste toate anotimpurile aroma plantelor, cea care salvează de mucegai însuși conceptul de amicitie”. □ Tot pentru Valentin Tașcu, Mircea Micu se arată, în volumul *Întâmplări cu scriitori, Cinicul mântuit*, însă, spre deosebire de Fănuș Neagu, „preferă umorul care «mustăcește», cel răbdător, dar oricând gata să explodeze”. ■ Paul Alexandru Georgescu prezintă volumul *Tinerețea lui Don Quijote* de Marin Sorescu, tradus în spaniolă de Lolita Tăutu sub titlul *La juventud de Don Quijote*. ■ Victor Felea îl sărbătorește pe Cornel Regman la 60 de ani, începându-și textul cu o întoarcere în timp, la anii când se afla alături de fostul „cerchist” în redacția revistei clujene „Almanahul literar” (viitoarea „Steaua”): „După răgazul de efercescență în preajma prietenilor săi din «Cercul literar», când și-a cultivat din plin pornirile «criticiste» și spiritul malițios și iubitor de șotii și nu mai puțin de «râsete lexicale», el a traversat o perioadă mai dificilă, care l-a ținut, în privința scrisului, într-o zonă de cumițenie, orientându-l îndeosebi către largi studii despre clasicii noștri, temeinice dar lipsite de nervul specific autorului. Totuși, tinerețea își spunea cuvântul și în acele împrejurări ale rigidității dogmatice. Cornel Regman era în mijlocul nostru un bun coleg, deși cu o anume «detașare», un veritabil purtător al spiritului ludic, începând cu jocul de cuvinte mereu neașteptat și hazliu, și până la observația înțepătoare, adeseori caustică, spre a nu mai vorbi de marea sa disponibilitate pentru veselie, pentru șarja prietenească, pentru farsa deconectantă. Așa l-am cunoscut în acei ani îndepărtați, deveniți deja *istorie*, pentru ca, mai apoi, după plecarea lui la București, să-l regăsim la fel de antrenant în cărțile de critică, în importanța sa acțiune de comentator al fenomenului literar contemporan”. ■ În *Timpul ca motiv al povestirii*, Ion Vlad analizează cel mai recent roman al lui Sorin Titel, *Clipa cea repede*, care „continuă un model inaugurat în *Țara îndepărtată* și dezvoltat sub specia narativității în *Pasărea și umbra*, proză obsedată de amintiri și dominată de prezența unui narator-martor [...] care polarizează, organizează și combină etapele unui discurs executat cu finețe, mai ales în paginile ce țin de experiența prozei poetice”. În *Clipa cea repede*, teoreticianul clujean consideră mult mai limpezi „înclinațiile prozatorului spre povestire, spre utilizarea codului narațiunii în serviciul motivului fundamental al cărții (și al ciclu-

lui): timpul, inexorabila și fluida trecere a vârstelor, oprită numai de amintiri și de semnele aducerilor-aminte. Acestea din urmă aparțin, pe de o parte, poeziei consacrate a povestirii (evenimentul re trăit și re-făcut prin narator, dar mai cu seamă prin «naratorul» cu funcții de actant, mijlocind un lanț neîntrerupt de legături și de referințe în spațiul narațiunii), iar, pe de altă parte, modelul analitic proustian”. Autorul studiului *Povestirea. Destinul unei structuri epice* (1971) consideră *Clipa cea repede* „cea mai bună, fără îndoială, pentru cariera de prozator a lui Sorin Titel”, un roman care „recomandă înrudiri pe linia prozei realist transilvănene (Ion Agârbiceanu, Liviu Rebreanu, Pavel Dan), ca și pe aceea a povestirii sadoveniene”. ■ În preajma împlinirii a 50 de ani, Al. Căprariu se înfățișează cititorilor „Tribunei” cu un grupaj de versuri escortat de... cifra rotund-„cincinală”. ■ Alte versuri semnează Daniel Someșanu, Ion Ghiur, Gabriel Rațiu, Iulian Negrilă, Gheorghe Zinescu, Radu Vida, Petru Novac Dolângă, Mircea Gozariu. ■ Cronica de sport ținută de Al. Căprariu continuă în acest număr cu *Opinii*. ■ Andrei Marga are în vedere, la *Cronica ideilor, Dezvoltarea în țările socialiste*. ■ La *Poșta redacției* întâlnim un nume care, peste ani, va căpăta notorietate în spațiul cultural, nu neapărat în zona exersată în 1979. Este vorba despre Pavel Șușară, căruia îi răspunde N. Prelipceanu: „Nu sunt lipsite de interes miniaturile dumneavoastră. Din ele ar putea țâșni, poate mai târziu, poezia”. ■ Constantin Cubleşan publică o însemnare despre *Expoziția Ioan Horvat Bugnariu*. ■ Ultima pagină adăpostește *Misterul tatălui*, o piesă de Vasile Rebreanu după Mircea Eliade.

7 decembrie

• [„Contemporanul”, nr. 49] Revista publică din nou un grupaj de poeme închinat conducătorului și Congresului al XII-lea, semnate de Radu Felecan și Oláh Istvan (tradus în limba română de Dim. Rachici) ■ Radu Cârnecki semnează o cronică a spectacolului *Elegie pentru Hesperara* de Cristina Tacoii, în care autorul, regizorul și interpretul sunt aceeași persoană. Cronicarul apreciază dimensiunea mitologică și profunzimea poemelor, precum și reprezentarea actriței poete: „...în spectacolul acesta, însă, scris, regizat și interpretat de ea însăși, actrița-poetă ni s-a revelat la o calitate înaltă, de adevărată tragediană. Discursul poetic verbal, de o adâncime și gravitate în care interpreta nu doar se implică ci îl trăiește, sau – și mai bine, îl re trăiește, are accente de un dramatism profund, emoționant”. ■ Ioan Grigorescu apreciază luciditatea, obiectivitatea și caracterul metodic al cercetării monografice întreprinse de Emil Vasilescu în *Al. Sahia. Dimensiuni și repere* (Minerva, 1979), pe care o consideră exhaustivă: „Tentația exegezei, bazată pe verificări, confruntări și cercetări de arhive, îl situează pe critic printre cei mai meticuloși analiști ai istoriografiei noastre literare, autorul demonstrând un scris nervos, marcat de probitate științifică, de spirit investigator și, nu mai puțin, de capacitatea evaluării lucide, nesentimentale a omului și a operei abordate”. □ În *Ploi de pia-*

tră (Albatros, 1979), volumul Constanței Buzea, Doina Uricariu remarcă existența unui simbolism cu finalitate etică și toposului poeziei ca „vindecare de sine”: „Vom descoperi astfel în *Ploi de piatră* multe poeme depline, remarcabile, ce țin de o cosmogonie morală. Există în ele un univers de excepție, plin de peisaje originale, un simbolism cu adresă morală, concentrat până la sentință și maximă [...]. Există pe de altă parte și câteva poezii și fragmente de poem, cantabile, obsedate de rimă sau de demonstrație, pe un drum ce începe să fie părăsit de poetă, pe bună dreptate, căci el e închis sau are numai rolul unor vocalize [...]”. ■ Dan Grigorescu analizează povestirea *Pierre și Jean* de Guy de Maupassant, un text considerat minor de istoria literară franceză, care reia parțial tipologia flaubertiană a cuplului Emma-Charles Bovary.

● [„Cronica”, nr. 49] Numărul cuprinde versuri de Ion Hurjui și Dan Muțescu. ■ Revista adună opiniile lui Const. Ciopraga, Liviu Leonte, N. Barbu, Al. Andriescu și Zaharia Sângeorzan despre *Dicționarul literaturii români de la origini până la 1900* (Ed. Academiei R.S.R, 1979) ■ În viziunea lui Const. Ciopraga, acesta „reprezintă, fără îndoială, un eveniment editorial și cultural, oferind specialiștilor și publicului interesat un instrument de informare de prim rang. Lucrare cu caracter de premieră în genul ei, ținând seama că prin anvergură, prin discernământ și probitate, nu-i găsim precedente, ceea ce ne îndreptățește să considerăm că apariția acestui mare Dicționar marchează o dată”. ■ Liviu Leonte apreciază atitudinea neutră și echilibrată a autorilor dicționarului: „Din câte mi-am dat seama, autorii s-au supus normelor lexicografice de neutralitate informativă, permițându-și să intervină, moderat, cu acele note personale care dau culoare textului. Presupun că meritul acestui fericit echilibru aparține fiecărui autor în parte dar și colectivului de coordonare și revizie care a supravegheat unitatea unei lucrări de o asemenea amploare”. ■ În termeni superlativi, N. Barbu elogiază la rândul său volumul: „Fără a neglija criteriul estetic în aprecierea operelor, acest dicționar îndeplinește pentru prima dată în cultura noastră un rol de prezentare completă și unitară a tuturor surselor și manifestărilor cu semnificație literară. [...] Un volum uriaș de muncă și de... entuziasm, dublat de priceperea și acribia filologică a autorilor, înzestreată, astfel, cultura românească de azi și de totdeauna cu un instrument de lucru necesar, impecabil realizat, de care nu se va putea să nu se țină seama în viitor”. ■ Pentru Al. Andriescu, la fel ca pentru Liviu Leonte, neutralitatea și sobrietatea stilistică sunt aspecte demne de apreciere: „Alcătuیت cu sobrietate, fără cea mai mică intenție de a atrage atenția prin cuvinte răsunătoare și adeseori inconsistente, «formulări memorabile», destinate să pună în prim plan personalitatea autorului articolului și nu pe cea a scriitorului care face obiectul lui, *Dicționarul literaturii române de la origini până la 1900* biruie prin temeinicia informației și prin rigoare tehnică”. ■ Zaharia Sângeorza situează lucrarea colectivă sub semnul totalității: „Dicționarul... creează, prin definirea vieții literaturii române, prin valorile ei fundamentale, și faptul este esențial, senti-

mentul totalității”. ■ În *Personaj și istorie (II)* Ioan Holban continuă analiza raporturilor dintre protagoniști și contextul istoric al epocii în romanele *Delirul*, *Vânătoarea regală* și *Orgolii*. În *Delirul*, personajele se construiesc în jurul tensiunii dintre observarea istoriei și participarea la ea: „Precizându-și punctul de vedere teoretic, eroii lui Marin Preda se vor defini în discursul narativ pe dimensiunile unei relații tensionale care se creează între observarea evenimentelor și implicarea în desfășurarea acestora”. În lipsa dovezilor și a adevărului, D.R. Popescu reconstruiește realitatea obiectivă, istorică, cu ajutorul ipotezelor și al punctelor de vedere alternante: „Dacă ancheta procurorului Dunărințu nu reușește stabilirea adevărului prin descoperirea unor probe juridice, textul naratorului (naratorilor) reconstituie atmosfera, cauzele generale care au provocat evenimentele, prin consemnarea ipotezelor și alternarea unghiurilor de vedere ale diferiților martori”. În chip similar, *Orgolii* se articulează în jurul unei tensiuni existente între planul real și cel psihic: „Ca și în cazul prozei lui D.R. Popescu ori Marin Preda, narațiunea din romanul *Orgolii* al lui Augustin Buzura se dezvoltă pe dimensiunile unor raporturi tensionale care se creează între fizic și psihic, convingere și credință, viață și moarte, prezent și trecut, implicare și absență”. ■ În viziunea lui Mihai Dinu Gheorghiu, monotonia versurilor lui Nicolae Ionel din placheta *Poezii* (Junimea, 1979) este doar aparentă, ea revelând de fapt o unitate stilistică a textelor: „...vocabularyul său pare limitat, unele repetiții sunt evidente, lipsa unor răsturnări spectaculoase a sensurilor putând îndreptăți acuzația ambiguă de manierism. Pe de altă parte însă monotonia pare să însemne în cazul său mai ales o deosebită unitate semantică, fixarea cu perseverenței pe o singură direcție a investigației poetice...” ■ Pentru Valentin Tașcu, volumul *Altminteri* (Dacia, 1979), de Aurel Șorobetea, este „o carte de versuri de excepție, plină de miez și conturată în sensibilitatea stăpânită a cuvântului”. ■ Gh. S. Ștefănescu prezintă în *Perpessicus – B Jordan*, o serie de scrisori inedite scrise de cei doi autori.

● [**Săptămâna culturală a capitalei**, nr. 470] Eugen Barbu analizează limbajul personajelor lui Caragiale; Rică Venturiano, Jupân Dumitrache, Ipingescu, toți încearcă să fie ceremonioși și să epateze: „Dialogul este scilicet, limbajul perfect copiat, formulele verbale de o prospețime stilistică de necontestat. Rămâne numai întrebarea dacă aceste personaje sunt numai imbecile sau niște proști pe care poți să-i lipsești de responsabilități, trăind într-un Eden lingvistic”. ■ Emil Manu scrie despre romanul lui Dan Claudiu Tănăsescu, *Iarnă căzută-n genunchi*, apreciind structura de roman clasic, „siguranța compoziției și a portretelor”. ■ Constantin Sorescu compune o pledoarie în favoarea cercetării de tip protocronist. ■ Despre fantasticul ca „ruptură în real”, ca deviație de la normalitate, cu opriri la Marquez, Eliade, Voiculescu, cu diferențieri la suprafață între fantasticul european și cel asiatic, scrie Ion Lotreanu. ■ Dumitru Constantin consemnează apariția culegerii de interviuri a lui George Arion (Eminescu, 1979). Rezultat al interviurilor pe

care autorul le-a făcut pentru revista „Flacăra”, volumul este apreciat pentru „viziunea realistă a prezentului nostru spiritual”. ■ Dan Mutașcu prezintă un volum inedit, scris de Gerda Barbillian – soția poetului Ion Barbu –, intitulat *Ion Barbu. Amintiri*. Autoarea restituie un portret mai puțin cunoscut al poetului, începând cu evocarea copilăriei acestuia și polemizând ulterior cu felul în care l-a zugrăvit Eugen Lovinescu. Trăsătura pe care autoarea o reține în special este genialitatea. ■ Dan Ciachir întâmpină cu multă căldură debutul lui Radu Ulmeanu cu placheta de versuri *Patinoar* (C.R., 1979)”.

8 decembrie

● [„**Scânteia tineretului**”, nr. 9499] În subsolul primei pagini, Horia Alexandrescu publică textul *Un nou triumf al gimnasticii noastre feminine: Echipa României, campioană mondială!*. ■ Pagina a patra găzduiește grupajul *Omul nou, țelul fundamental al construcției noastre revoluționare*. □ Pompiliu Marcea semnează articolul *Socialismul și mutațiile condiției umane*: „Scriitorul, cu instrumentele de investigare ale talentului sau geniului său, poate să ne facă să-l înțelegem în ce constă noua condiție umană la care se referea, în Cuvântarea de încheiere a lucrărilor Congresului al XII-lea, tovarășul Nicolae Ceaușescu. Așteptăm, prin urmare, operele literare care să dezvăluie, cu mijloacele artei superioare, această nouă condiție”. □ *Meditații asupra istoriei* propune Laurențiu Ulici: „Cred că, mai mult decât în alte «epoci» ale romanului românesc, mărturia cea mai completă despre un anumit timp istoric va veni, în cazul promoției '70, nu de la un prozator sau altul, nu de la un roman sau altul, ci de la șirul de romane pe care autorii acestei promoții le-au scris și le vor mai scrie. Că asta înseamnă specializare e adevărat, că specializarea aceasta, la rândul-i, e determinată de însăși starea social-istorică a timpului nu mai trebuie dovedit, că șirul de romane specializate va compune o imagine relevantă pentru întreg teritoriul social contemporan, asta rămâne de văzut. Deocamdată, există semnele”.

● [„**Luceafărul**”, nr. 49] Editorialul anunță apariția organizațiilor proprii ale Frontului Unității Socialiste ca o consecință a Congresului al XII-lea al Partidului Comunist Român: „Atmosfera în care apar în viața politică a țării aceste organizații este definitorie pentru grija permanentă a partidului, a secretarului său general pentru dezvoltarea neconținută a democratismului societății noastre, pentru starea de profund interes a oamenilor muncii față de participarea lor la viața social-politică a țării”. ■ Sultana Craia scrie despre poezia lui Grigore Hagiu, o poezie a tribulațiilor eului, insistând mai ales asupra volumului *Miazănoaptea miresemelor*. ■ Aurel-Dragoș Munteanu comentează romanul *Fiul secetei* de Ion Lăncrănjan (Albatros, 1979). Fără a pune pe tapet „obișnuita confruntare între eroi”, romanul se concentrează, consideră comentatorul, pe „înțelegerea condiției umane pe care a creat-o revoluția,

dintr-o perspectivă necruțătoare, fără a eluda vreuna din trăsăturile dureroase ale epocii, luând în considerare cele mai delicate probleme pe care le pune edificarea unei orânduiri sociale noi, din dorința de a realiza și a trăi o formă de umanitate deplină”. ■ Constantin Crișan scrie despre Zaharia Stancu, numindu-l „un mare poet al prozei”, notând că cea mai mare concentrație de poezie din opera scriitorului se regăsește în *Ce mult te-am iubit*. Articolul este și o evocare, cu ocazia comemorării a 5 ani de la moartea lui Zaharia Stancu. ■ Iulian Neacșu îl evocă și el pe Zaharia Stancu ca președinte al Uniunii Scriitorilor, dar și ca scriitor cu o influență decisivă asupra sa. ■ Este publicat un „bilet de papagal” inedit, intitulat *Burghezii, tabere și categorii*, datând din 1957. Poetul și pamfletarul atrage aici atenția asupra pericolului „îmburghezirii” în domeniile artei și culturii, adică a ocupării privilegiilor în exclusivitate de către generațiile de „bătrâni” în dauna afirmării noilor generații „revolutionare”. ■ La *Cronica literară*, Valentin F. Mihăiescu redă în amănunt conținutul antologiei omagiale *Perspective comuniste – Scriitori la Congresul al XII-lea la Partidului Comunist Român*. □ Nicolae Ciobanu se oprește asupra volumului de poeme *La Baaad* semnat de Cezar Ivănescu (C.R., 1979). □ Paul Dugneanu menționează debutul lui Aurel M. Buricea în poezie cu volumul *Sarea neagră a nopților* (Dacia, 1979). ■ Aurel-Dragoș Munteanu publică un acid răspuns la pasaje din cronică la Nicolae Manolescu la volumul *Sub semnul întrebării* la care semnatarul participă în calitate de interlocutor al poetului. Acuzat de prea mare «laudă de sine» în răspunsurile sale, semnatarul se apără, dând cu ironie explicații: „[...] mă gândesc și de ce nu ia în considerare N. Manolescu și contextul în care scriam, ca să nu mai menționez împrejurarea că mă adresam unui interlocutor, ce asistase la realitățile evocate, că era «martorul» meu, iar întrebările sale mă incitau, de fapt, să mă apăr. Ca să zic așa, mă exprimam într-un «cod» accesibil oricărui cititor și e păcat să rămână criticul în afara lui, mai ales când îi cere un efort minim de înțelegere, nimic mai mult decât cunoașterea ABC-ului literar”. ■ Sub titlul *Obiectivitatea instrumentelor de lucru*, se dedică o pagină de comentarii *Dicționarului literaturii române de la origini până la 1900*, *Dicționarului de literatură română*, *Dicționarului de etnologie* și *Dicționarului folcloriștilor*. □ Mircea Anghelescu prezintă elogios *Dicționarul literaturii române de la origini până la 1900*, apreciind în special calitatea documentației și a ierarhizării valorice: „În articolele substanțiale, a căror amploare nu răspunde numai cantității de documentație existentă, ci și unei ierarhii valorice implicate, autorii examinează nu numai fenomenele (scriitorii, operele, viața literară în ansamblu), ci și istoria devenirii lor, punctele de vedere fiind conjugate într-o sinteză sobră, echilibrată, riguroasă. Remarcabilă operă de sinteză colectivă, *Dicționarul* pune, cred, o piatră de hotar în dezvoltarea istoriei noastre literare și va elibera de acum înainte multe cărți și mulți autori de obsesia «erudiției» oferind, dacă nu tot, cel puțin o parte din acel fundament

documentar pe care l-au visat atâția istorici ai literaturii noastre, începând cu Cipariu și terminând cu G. Călinescu”. □ Romul Munteanu scrie despre *Dicționarul de literatură română* apărut la Editura Univers, sub coordonarea lui Dim. Păcurariu. În afara unor reproșuri legate de spațiul prea mare ocupat de unii scriitori vechi, de mică anvergură, în raport cu anumiți scriitori contemporani mai importanți sau de semnalarea conceptelor literare și de anumite „platitudini” care apar în articolele despre critici și istorici literari, comentatorul găsește că lucrarea „are un caracter de pionierat” din perspectiva faptului că „reprezintă prima încercare de acest gen în care în 432 de pagini a fost realizată o selecție de opere și autori de la începutul culturii noastre și până astăzi. În cele 770 (circa) de titluri sunt astfel însumați autori din toate perioadele istoriei noastre literare, sunt caracterizate principalele curente din cultura română și este prezentată istoria celor mai semnificative reviste din trecut și prezent”. □ Pot fi citite poeme de Franz Storch, Anais Nersesian, Ioana Diaconescu, proză de Nicolae Țic. ■ Grigore Georgiu semnalează adaptarea pentru televiziune de către regizorul Timotei Ursu a piesei lui Mihail Sebastian, *Ultima oră*. ■ La cronică radio, Constantin Stan menționează emisiunea „Studioul de poezie” care îl evocă pe Nicolae Labiș. ■ Este reluată, la solicitarea cititorilor, rubrica *L-am cunoscut pe Tudor Arghezi* cu evocarea lui Florian Potra. Autorul relatează cum i-a solicitat o întrevedere poetului, alături de Cornel Regman, amândoi tineri redactori la „Steaua”. Ulterior, povestește autorul articolului, a avut prilejul de a-l frecventa mai des pe poet, datorită reluării de către revista „Teatrul” a *Biletelor de papagal*. De altfel, *Biletul* inedit publicat pe prima pagină a numărului este pus la dispoziție chiar de Florian Potra care mărturisește că este probabil ultimul trimis la redacția revistei în 1957 și a fost găsit de acesta în urma cutremurului din martie 1977. □ La *Prezențe scriitoricești* este menționată seara organizată în memoria lui Zaharia Stancu la Casa Scriitorilor. ■ La *Cultura românească în lume*, este anunțată publicarea în limba franceză a unui volum de versuri semnat de Ion Caraion, *Le chant de l'unique* (Ed. Eminescu), cu reacții foarte bune în presa de limbă franceză din Franța și Elveția. O altă știre este aceea că la Katowice, în cadrul celui de-al III-lea Festival al dramaturgiei din țările socialiste, teatrul *Osterva* din Lublin a prezentat spectacolul *Steaua fără nume* de Mihail Sebastian, montat de regizorul Călin Florian. Spectacolul a fost distins cu Diploma Ministerului Culturii și Artei și cu Medalia celei de-a III-a ediții a Festivalului.

9 decembrie

• [„Scânteia”, nr. 11601] Ion Ianoși apreciază îndeosebi raționalismul neoluminist de care Dumitru Ghișe dă dovada în studiul său *Dimensiuni umane* (Eminescu, 1979): „În «neoluminismul» său de excelentă calitate, raționalist și constructiv, ar putea fi inserate accente mai tăioase – deși, până la urmă, fieca-

re autor își are propria sa personalitate, iar superioara fidelitate de sine este o calitate directoare și a filozofului, virtute ce-i asigură, lui și scrierilor lui, o identitate de neconfundat”.

10 decembrie

• **[„România liberă”, nr. 10923]** La *Vitirna cărții*, Cornel Ungureanu scrie o cronică despre *Cartea cu prieteni*, de Fănuș Neagu: „*Cartea cu prieteni* recuperează sărbătoarea în totalitate – participanții la ea nu sunt contemplați, ci sunt invitați la o «petrecere» fără seamăn. Aceasta este viața literară, acestea sunt amintirile scriitorului, acestea sunt bucuriile lui. Lumea e reală și fantastică, prietenii sunt capabili de a ieși în ficțiune, de a evada prin întâmplări rarissime din viața de toate zilele între cele o mie și una de nopți ale povestirii: a se prelungi prin faptă în cea mai adevărată lume a lor: literatura”. Remarcând că, „înmulțindu-și” prietenii, Fănuș Neagu își falsifică oarecum demersul, Cornel Ungureanu consideră că multe pagini rămân antologice: „[...] în numele lor, să recunoaștem unicitatea demersului scriitoricesc”. ■ Despre *Interviurile* lui George Arion (Eminescu, 1979) scrie Adriana Iliescu. Culegerea provine din materialele realizate pentru revista „Flacăra”, și, conform autoarei, acestea „relevă patriotismul și umanismul cărturarilor români”.

• **[„Scânteia tineretului”, nr. 9500]** Radu Felix așază poemul *Incandescentul vremii semn*. ■ Despre *Un mare succes al teatrului românesc* scrie I. Lazăr. Este vorba despre turneul unui colectiv al Teatrului Mic, desfășurat între 25 noiembrie și 1 Decembrie, în cadrul *Zilelor culturii române în Elveția*. În sala Teatrului De Vidy din Lausanne au fost prezentate spectacolele Cătălinei Buzoianu cu *Nu sunt Turnul Eiffel* de Ecaterina Oproiu și *Să îmbrăcăm pe cei goi* de Luigi Pirandello. În material are cuvântul și directorul Teatrului, prozatorul Dinu Săraru: „Considerăm că turneul s-a constituit într-un autentic act de cultură românească în străinătate și a fost apreciat ca atare. Trupa Teatrului Mic s-a validat și în fața spectatorilor elvețieni ca o trupă cu mari talente, capabilă să susțină reprezentații de un înalt nivel estetic”. Însemnarea este întregită printr-un dialog cu regizoarea Cătălina Buzoianu. ■ În pagina sportivă, Niculae Stoian „înălță” poemul „evenimential” *Aripile victoriei*, dedicat „Eroicii Nadia Comăneci și colegelor ei din echipa campioană mondială de gimnastică”.

11 decembrie

• **[„România liberă”, nr. 10924]** Intitulându-și cronică *Arta dialogului*, Șerban Cioculescu scrie despre ediția a doua adăugită a cărții lui Adrian Păunescu, *Sub semnul întrebării* (C.R.). Față de vechea ediție, arată criticul, cartea conține două secțiuni intitulate *Construcție morală, conștiință socialistă, echitate socială* și *Funcția critică a literaturii*, dar și un text introspectiv

sub titlul minulescian *De vorbă cu mine însumi*. Temele investigației propusă scriitorilor sunt, printre altele, funcția educativă a artei, poezia română la 1971 etc. Poetul își mărturisește și ambiția de a scrie o istorie a literaturii române moderne.

• [„Scânteia tineretului”, nr. 9501] La *Jurnal de lectură*, Mihai Coman „traversează” volumul de versuri *Să fii student la istorie* de Ana Grigoraș (*Întrezăritele penumbre*). ■ În grupajul *Azi*, Șerban Cionof semnaleză un nou număr al publicației „Ritmuri”, editate de Comitetul județean Hunedoara pentru cultură și educație socialistă și de Cenaclul literar județean. Dintre autorii prezenți în revistă sunt amintiți Dumitru Dem. Ionașcu, Neculai Chirică, Eugen Evu, Valeriu Bârgău ș.a. ■ Sub genericul *Pași pe Terra*, pagina de actualitate externă găzduiește *Însemnări din R.F.G.* de Viorel Sălăgean (*Tinerii, așa cum i-am întâlnit*).

12 decembrie

• [„România liberă”, nr. 10925] Pentru *Vitrina cărții*, Mirela Roznoveanu exersează o lectură inedită asupra poeziei lui Ion Gheorghe, ocazionată de publicarea antologiei *Proba logosului* (Minerva, colecția B.P.T.). Conform interpretării sale, discursul liric depășește zona poeziei inițiatice, profetice și arhaice: „Ese vorba aici, dacă nu mă înșel de ceva cu mult mai mult și anume de o lirică ce își exteriorizează propriile anxietăți spirituale printr-o simbolică livrescă în măsura în care orice cultură însușită și apoi etalată, fie ea și populară, poate suporta un asemenea atribut. Unghiul din care mi s-a impus Ion Gheorghe la o nouă lectură este acela al unei identități superioare cu universul, trăită ca tot atâte rupturi și deci moduri de existență ale tragicului”. ■ Ion Țuguu reține, pentru aceeași rubrică, volumul de versuri *Pațimile*, de Mircea Ciobanu (C.R., 1979), remarcând o continuitate în creația lirică a acestui poet: „De la *Immuri pentru nesomnul cuvintelor* (1966), la volumul selectiv recent apărut, Mircea Ciobanu condensează cu o exemplară tensiune lirică acele dominante ale existenței convertibile în stări ale poeziei. De aici și sentimentul de succesivă marcarea a spațiului poetic cu timpi noi cărora le adaugă pe parcurs elemente durabile ale întregului”.

• [„Scânteia tineretului”, nr. 9502] La *Cronica TV*, Florin Mugur prezintă... *O telespectatoare*: gimnasta Nadia Comăneci. ■ Corneliu Ostahie semnaleză, la *Cronica plastică*, albumul *Satul bucovinean în pictura lui Ion Grigore*, prefațat de Cornel Radu Constantinescu.

• [„Viața studentescă”, nr. 41] Cronica de cenaclu este semnată de George Boieru. Membrii „Amfiteatrului” au întors, la 6 decembrie, vizita colegilor de la Cenaclul „Pavel Dan” din Timișoara: „Întâlnirea s-a desfășurat în două runde, prima sub forma unui recital de poezie în Aula Magna a Universității și a doua, întâlnirea propriu-zisă a celor două cenacluri. Câteva sute de studenți, iubitori de poezie, au asistat la un recital susținut de Elena Ștefoi,

Matei Vișniec, Roman Istrati, Ștefan Mera (din București) și Petre Ilieșu, Corina Rujan, Cătălin Isman, Ioan Morar, Ion Crăciun, Marcel Sămânță, Ion Monoran, Marcel Tolcea și Constantin Mărăscu (Timișoara). Svetlana Matei a recitat apoi un scurt fragment din Sorescu. Au participat, ca invitați, Anghel Dumbrăveanu, G.I. Tohăneanu, Ion Neață, Vasile Crețu, Marcel Pop Corniș, Livius Ciocârlie (ei fiind, de altfel, prezenți și la întâlnirea celor două cenacluri). În fața unei asistențe compuse din 62 persoane, Matei Vișniec, Corina Rujan, Ștefan Mera, Marcel Tolcea și Helmuth Britz (ultimul făcând parte din grupul echinoxist de la Cluj-Napoca) au recitat 33 de poezii pe marginea cărora o parte din cei aflați la cenaclu au dialogat mai bine de trei ore, de multe ori discuțiile uitând (depășind) subiectul care le-a generat. În deschiderea ședinței, Mihai Tatulici îl prezintă pe noul conducător al cenaclului «Amfiteatru», care este criticul Laurențiu Ulici, invitându-l să preia «frânele, ambreiajul și accelerația». Iată și comentariile: Șerban Foarță constată «o schimbare de macaz poetic», apariția unei noi generații de tineri poeți; apreciază poezia lui Britz ca pe o «mecanică în gol detaliată metodic, aproape științific, de tip brechtian» și surprinde la Marcel Tolcea «o anumită tandrețe care, încet, încet, se îndreaptă spre duritate». [...] Dinu Flămând este de acord că o nouă generație de poeți tineri se ridică. Excesul de teoretizare, după el, ar putea fi însă atenuat în aceste poezii prin mai multe raportări la biografic. Livius Ciocârlie subliniază o anumită stare de grație în poeziile lui Marcel Tolcea și apreciază în mod deosebit poeziile lui Biartiz. Aceleași poezii îi dau prilejul lui Cornel Ungureanu să afirme că începe să se ivească «generația care trebuia să vină», o generație care începe să ia «conștiință de sine». Andrei Ujică aderă. Laurențiu Ulici reafirmă teoriile despre «oboseala de limbaj» care se simte în poezia mai nouă; surprinde sensuri subtextuale în poezia lui Matei Vișniec și sarcasmul din cea a lui Ștefan Mera. Tot în legătură cu poezia acestuia, Valeriu Drumeș apreciază «ironismul de calitate». Este tocmai momentul când Laurențiu Ulici observă, resemnat, că a pierdut ultimul tren spre București. A fost o seară bogată în poezie de calitate, cu discuții incitante, de subtilități teoretice. Următoarea ședință «în deplasare» va avea loc la Cluj-Napoca, în ianuarie ce vine".

■ Magda Cârnelci scrie despre expoziția de pictură a lui Cornel Ionescu – student al Institutului „N. Grigorescu” din București – de la Galeria „A”. ■ Este anunțată ancheta *Superlativele anului 1979*, organizată de revistele „Viața studentescă” și „Amfiteatru”. Cititorii care doresc să participe sunt rugați să completeze un talon de participare cuprinzând secțiunile Poezie, Proză, Critică și istorie literară; Studii, eseuri, documente; Interpret teatru-film; Interpret muzică folk; Interpret muzică ușoară; Interpret muzică populară; Sport. Plicurile sunt așteptate până la 25 decembrie. ■ În grupajul *Puls*, Radu Pascu semnează nota „epocală” *Eminescu și caloriferul*: „Pe lângă sutele de capodopere existente în Biblioteca Centrală Universitară din București, a mai apărut una (în hol). Are o certă valoare estetică de *ars poetica* și se constituie într-un veritabil

document de epocă: «O, ce perfect te-au reparat/ Iubit și scump calorifer/ Adio, muncă, căci de-i ger/ Avem doar timp de tremurat». Se vede bine că la B.C.U. când vine frigul, vine și poezia. Așteptăm o nouă producție gen «Sărmanul Dionis»». ■ Cornel Nistorescu publică *Mic tratat de morală pentru și despre părinți*. ■ În *Studentia fără ochelari de protecție*, Paul Nancă pornește într-un tur prin „universul” studentesc. Reporterul consemnează mai multe impresii. Cele ale unei femei de serviciu: „La Universitate, intrarea Edgar Quinet, în loc de portar, vreo trei femei de serviciu stau la tacale. Discuții aprinse. Îndrăznesc să întrerup: «Aș vrea să vă întreb câte ceva despre studenți». «Ce să ne mai întrebați despre studenți? Fumează în amfiteatre, stau cu picioarele pe bănci... Mergeți la Matematică să vedeți ce-au făcut» (voi merge) «A spart marmura. Uite-așa o marmură ca asta». Îmi arată un postament masiv de marmură vechi, de când e universitatea. «În *Asociația* asta fumează și fac o mizerie... și n-au și ei o scrumieră... pun un ziar pe masă și-acolo pun scrumul și mucerile de la țigări. De 10 ani lucrez aici, da' am înebunit, îmi vine să bag demisia. Rupe capacele de la W.C.-uri, toate ușile sunt găurite la W.C.-uri ca să le vadă pe fete. Și zăvoarele sunt rupte, ca să nu se poată încuia fetele. Da' lasă că și fetele, ce dezordine fac, e ceva de speriat. Mi-e și rușine să vă spui, zău așa! Mai mult ne respectă ăia străinii, decât ai noștri, cu care vorbești românește. Așa urât ne vorbește, ce nu vă puteți închipui... Lasă luminile aprinse prin amfiteatre... Noi stăm după ei să stingem luminile. Avem și-așa destule de făcut. Și tre' să le stingem, că tre' să facem economie, nu-i așa? Vin peste noi când trebuie să facem curățenie, zic că au de învățat. Da' când chiulesc de la ore ce fac, nu mai învăț?»». ■ *Impresii privind Seminarul național științific studentesc* adună Mircea Florin Șandru în *Eforturi convergente în abordarea unei tematici majore*. ■ Al treilea volum de versuri publicat de Nicolae Dan Frunteletă, *Vara din noi, vara*, este supus atenției, în contratimp... calendaristic, la *Cronica literară*, de M.N. Rusu, care descoperă în această carte „o partitură muzicală deschisă”, cuprinzând „notele viitoarelor simfonii ale poetului”. Autorul „redescoperă semnificațiile antice ale vechilor cântece oltenești de răzvrătire sau de jale”. De asemenea, cronicarul află și o vecinătate: „*Bumerangul uitat*, al doilea ciclu al cărții, este, după cum sugerează și titlul lui, un ciclu *antirăzboinic* pe linia deschisă de Dumitru Popescu în *Rază de cobalt*. Prin această tematică, orizontul stilistic și de conținut al poeziei lui Frunteletă se îmbogățește în mod neașteptat”. ■ În *Neutralitatea binevoitoare*, Valeriu Drăgușanu comentează, păstrându-și tendința din titlu, filmul *Omul care ne trebuie*, realizat de Manole Marcus, după un scenariu de Ion Băieșu: „Un anumit tip de comunicare cinematografică poate întreține o stare de spirit avantajoasă pentru spectatorul dispus să asimilize, cu o minimă angajare un conținut cinematografic care să-i satisfacă gusturile și dorința de participare recreativă. Spectatorului i se comunică astfel o poveste «rentabilă», plauzibilă, desfășurată pe baza unei vioiciuni factice în stare să-i trezească interesul și,

desigur, să i-l conserve. Povestea lui Manole Marcus și Ion Băieșu rezistă cu succes acestui tip de comunicare. Autorii filmului s-au arătat mai puțin preocupați de configurarea unei realități artistice, cât de cerințele dezvoltării subiectului. Filmul este făcut cu o anume acuratețe profesională (să nu uităm că Manole Marcus este autorul unei opere de referință: «Puterea și Adevărul»), dar veritabila inspirație lipsește. [...] «Omul care ne trebuie» este un film care se urmărește cu plăcere și, chiar dacă nu ni se oferă ocazia unei confruntări artistice și intelectuale majore, nu suntem puși în nici un caz în situația de a refuza un conținut fals problematic și pedagogic-sentimental, cum ne-au obișnuit alte filme «de actualitate» ale acestui an cinematografic românesc.

■ Din *Sintagme*: „Livius Ciocârlie își continuă săptămânal în *Orizont* o foarte bună rubrică, comentând corespondența lui Flaubert, Nicolae Manolescu își păstrează la un ridicat nivel rubrica *Teme* din *Steaua* și... și cam atât, adică puțin, dacă ne gândim că farmecul gazetelor literare este dat de acest gen de rubrici”. □ „După părerea lui G. Grigurcu (din *Viața Românească* nr. 10), poezia lui Ion Caraion a «năpârlit» în sfârșit de influențele cărora le-a fost îndelung tributară (Arghezi, în primul rând), încât cu *Interogarea magilor* ea devine una dintre cele mai importante în peisajul nostru liric. Revizuirea este radicală, în *Poeți români de azi*, Ion Caraion era desființat.” ■ La *Dialoguri esențiale*, Carmen Cârneli stă de vorbă cu Marin Constantin, dirijorul corului „Madrigal” (*Noul apare ca aurul din minereul brut*). ■ Cornel Nistorescu scrie, la *Colegii noștri de amfiteatre*, despre „un congolez înalt, cu umeri legați și picioare atletice”, înscris la Facultatea de silvicultură din Brașov (*Pădurea, o lume care tace și are nevoie de oameni*). □ Aceeași rubrică este „dublă” de interviul pe care Ion Segărceanu i-l ia unui tânăr din Mali, student la A.S.E., după ce anul pregătitor l-a urmat la Cluj-Napoca (*Pentru ca toți prietenii mei să fie mândri de mine*). ■ În pagina de sport, la *Minut cu minut*, o apreciere: „Foarte interesante sunt comentariile despre fotbal ale lui Atanasie Popa în revista târgumureșeană *Vatra*”.

13 decembrie

● [„România liberă”, nr. 10926] La rubrica *File de carnet*, Alexandru Balaci publică textul intitulat *Opera vie*, scris în urma documentelor adoptate cu prilejul Congresului al XII-lea. Autorul reafirmă legăturile dintre actul artistic și istorie, arătând că „reflectând un fapt uman, o valoare a istoriei, literatura creează la rândul ei o nouă valoare, istorică și spirituală în același timp”. În spiritul marxismului, literatura „nu se mărginește numai la a descoperi tendințele și cauzele comportamentului uman, ci indică, deopotrivă, modalitățile estetice și etice care îl pot modela”. În sensul acestei forțe modelatoare, conchide autorul, opera de artă este o operă vie. ■ În colecția de interviuri semnate de Ion Drăgănoiu se adaugă și cel cu Al. Căprariu, directorul Editurii Dacia. Acesta consideră că profilul editurii este înclinat spre

universalizare explicând acest lucru prin structura colecțiilor. Pe lângă scriitorii consacrați, editura este interesată și de debutanți, serie coordonată, pentru proză, de D.R. Popescu. Printre debutanții în poezie, începând cu 1971 se numără Adrian Popescu, Petre Romoșan, Ion Mircea etc. Al. Căprariu nu uită să menționeze și colecția *Restituiri*, coordonată de Mircea Zăciu, ca și *Discobolul* pentru eseu și *Testimonia* pentru publicarea documentelor.

• [„Scânteia”, nr. 11604] Mircea Sântimbreanu semnează articolul *Pedagogia succesului*. ■ În *Climatul social propice afirmării tinerilor scriitori*, Mircea Florin Șandru compară condiția scriitorului din țările occidentale și din România socialistă, afirmând superioritatea celei din urmă: „Scriitorul nu are de-a face la noi cu indiferența cetățeanului, a cititorului, a forurilor administrative și a statului, a partidului, ca forță politică conducătoare, ci, dimpotrivă. Îndeletnicirea de scriitor e stimată și prețuită, iar literatura are un loc și o funcție bine definite în cadrul societății. [...] În esență, este vorba de o veritabilă concepție politică a partidului nostru privind rolul literaturii și artei în societate, de o acțiune consecventă de sprijinire materială și morală a literaturii. Coordonata fundamentală a unei asemenea concepții o reprezintă, desigur, crearea unui climat politic, social, administrativ care asigură libertatea de creație, raportarea permanentă la adevăr”. ■ Mircea Anghelescu apreciază bogăția informațională și originalitatea studiului *Arta evocării la Sadoveanu* (Facla, 1979) publicat de G.I. Tohăneanu: „Densă, originală și atractivă lucrarea profesorului G. I. Tohăneanu îmbogățește cu nenumărate sugestii atât cercetarea stilistică, cât și cea istorico-literară a operei lui Sadoveanu; ea anunță strălucit manifestările anului care marca centenarul nașterii scriitorului”.

• [„Scânteia tineretului”, nr. 9503] Alex. Ștefănescu scrie, sub genericul *Să discutăm despre tinerețe, educație, răspunderi, despre Indiferență vinovată*, descriind un jaf violent, petrecut în plină stradă, sub privirile nepăsătoare ale trecătorilor. ■ Pagina a patra găzduiește un grupaj de trei recenzii intitulat *Cartea pentru tineret*. □ Volumul de eseuri filosofice *Dimensiuni umane* al lui Dumitru Ghișe este discutat de Șerban Cionof. Comentatorul află în această apariție „una dintre acele cărți de excepție, care vorbesc despre forța și capacitatea creatoare a filosofiei noastre umaniste și revoluționare”. Înainte de această situație privilegiată a volumului, Șerban Cionof se delimitează de unele considerații ale lui Dumitru Ghișe: „Sigur, sunt în carte idei, enunțuri, exemple cu care nu ne putem uni pe de-a-ntregul”. □ Titus Vâjeu prezintă al paisprezecelea volum de versuri pe care îl publică Mihai Negulescu, autor girat la debut, cu două decenii în urmă, de Alexandru Philippide: *Desfrunzirea uitării în vântul auriu de septembrie*. □ Romanul *Luptătorul fericit și iubirea lui pătimașă* de Pop Simion reține atenția lui Emil Vasilescu, care consideră că volumul – de fapt, o nouă versiune a *Marșului alb* din 1974 – „are în multe din paginile sale dimensiunile și respirația unui cânt epopeic”. ■ Actorul George Mihăiță semnalează, sub genericul *Joi, un cetățean, o atitudine* o întâmplare petrecută

la Ateneu, *Lângă Eminescu*: „Dacă statuile ar avea simțuri, cu siguranță că în acea seară Eminescu ar fi întors privirea spre Ateneul Român. Era, într-adevăr, de admirat acel grup de tineri iubitori ai muzicii, care scandau numele altui mare poet (al clapelor). Dar «neființa» marelui Eminescu avea să fie tulburată de incidentul care s-a iscat la ușa Ateneului. Dorind să-l vadă cu orice preț pe marele pianist, acei tineri, care se hrănesc cu vioară și pian, îi strigau în cor numele. La un moment dat, a apărut un tovarăș care, fără vorbe, a început să împartă pumni în stânga și-n dreapta. Am intervenit cu vorba, el cu pumnii. Rețineți, vă rog, acei tineri strigau din inimă numele unui mare muzician, nu numele echipei preferate. Aveau în mâini viori, nu sticle, erau cu spatele la Restaurantul «Cina». Cine îi dă dreptul celui ins (care are și o funcție de răspundere pe acolo) să lovească Arta? Nu lovi ceea ce te depășește! Caută-ți de lucru în altă parte! Aveam lacrimi în ochi. M-am oprit în fața lui Eminescu și i-am cerut scuze”.

• **[„Flacăra”, nr. 50]** În cadrul rubricii *Eveniment cultural*, Șerban Cioculescu anunță apariția *Dicționarului literaturii române de la origini la 1900*, publicat la Editura Academiei Republicii Socialiste România, despre care scrie elogios, înscriindu-l „printre cele mai folositoare instrumente de lucru ale tuturor celor ce se interesează îndeaproape de literatura noastră, la toate nivelurile ei”. □ George Arion prezintă cartea lui Gheorghe Azap, *Ețetera*, poeziile acestuia atrăgându-i atenția asupra „unui talent de excepție”, mai ales că „nu are curajul să fie sentimental până la capăt. Ironia, șăgălnicia îi salvează paginile de situația de a deveni lacrimogene”. □ Într-un prim articol, Romul Munteanu abordează creația lirică a lui Dan Deșliu [*sau drumul poeziei de la realism la onirism*]. Dacă începuturile autorului au fost „sinuoase”, de-a lungul timpului, „și descoperă afinități, dorințe nemărturisite încă, fapte mitologice demne de admirat”.

• **[„Orizont” nr. 50]** Șerban Foartă lansează al treilea episod din corespondența lui Tudor Vladimirescu, repovestită cu toate savorile lexicale și comentată din off cu multe semne de mirare (articolul *Tudor Vladimirescu în epistole III*). ■ Livius Ciocârlie dezvăluie relația lui Flaubert cu orientul și punându-l în comparație cu Rimbaud (articolul *Copilăria și orientul*). ■ Nikolaus Berwanger este tălmăcit de Anton Palfi, la pagina de poezie, cu un lung poem intitulat *Raportul de gardă al bolnavului 745*. ■ Grigore Ilisei publică un fragment de proză din romanul *Ceasul oprit*. ■ Termenul „șes” oferă prilejul lui G. I. Tohăneanu să-și înceapă periplul semantic cu celebra comparație eminesciană „Trecut-au anii ca nouri lungi pe șesuri” și să-l încheie cu etimologia cuvântului explicat de Sextil Pușcariu, din participiul trecut al verbului „sedere” (a șede). ■ Lui Ion Maxim îi aparține, pe ultima pagină, un reportaj de călătorie prin Italia, intitulat «*Moartea la Veneția*».

• **[„România literară”, nr. 50]** Se deschide cu editorialul redacțional *O nouă etapă istorică*. ■ Din *Viața literară* putem citi despre desfășurarea Ple-

narei Consiliului Uniunii Scriitorilor. ■ Valeriu Râpeanu semnează un articol despre *Răspunderea cuvântului scris.* ■ Ștefan Aug. Doinaș pledează *Pentru o nouă „generație” poetică:* „Pentru mine, existența actuală a unei noi «generații poetice» constituie un fapt de necontestat. Numai că fenomenul debordează cadrele în care a fost privit. Indiscutabil, această nouă «generație» începe cu «primul val» de poeți echinoxști, aflați acum în plină maturizare (Dinu Flămând, Ion Pop, Adrian Popescu, Ion Mircea, Aurel Șorobetea, Horia Bădescu și alții). Dar «Echinox» s-a dovedit a fi o tribună și o pepinieră de talente, cu viață mai lungă decât durata unui ciclu universitar; de aceea, «generația» a continuat, pe plan local, să se amplifice odată cu ivirea unui «al doilea val» de tineri poeți, unii cu câte un volum tipărit, alții fără (Dan Damaschin, Virgil Mihai, Aurel Pantea, Emil Hurezeanu, Ion Mureșan, Viorel Mureșan, Marta Petreu etc.). În același timp, ea a apărut, fără a avea legături directe cu Clujul, în alte centre ale țării, mai puțin vizibilă, întrucât aici n-a găsit publicații pur literare care să devină focare ale polarizării și organe ale manifestării ei: la București, îndeosebi (Traian T. Coșovei, Mircea Cărtărescu, Florin Iaru, Ion Stratan, Radu Călin Cristea, Domnița Petri, Romulus Bucur, Alexandru Mușina, Matei Vișniec, Magdalena Ghica, Elena Ștefoi etc.), la Iași (Nicolae Ionel), la Timișoara (Ion Monoran), la Craiova (Gabriel Chifu), la Bacău (Ion Liviu Stoiciu). În Capitală, un Mircea Dinescu, un Dorin Tudoran au anunțat, cu o clipă mai devreme, această resurrecție. Există arcul de cerc capabil să-i cuprindă pe toți acești tineri sub aceeași boltă? Se pare că da. Ar fi, mai întâi, o radicală orientare spre cultură, ca atare. Dacă «generația lui N. Stănescu» a umplut un gol al poeziei noastre prin reacția candidă și inspirată a unui *naturi poetice* ce s-a declanșat în «frumoșii adolescenți» care erau, atunci, Nichita însuși, Cezar Baltag, Marin Sorescu, și chiar imberbul Adrian Păunescu, «generația» actuală umple un anume gol al culturii noastre prin afirmarea tocmai a *culturii poetice* ca punct de plecare pentru aventura existențială a poeziei. Toți acești tineri de azi trăiesc *cultura ca o natură*, atitudine care poate fi observată atât în aplecarea lor spre studiul serios și sistematic, cu efecte pozitive în planul lăuntric al formației intelectuale, cât și în deschiderea generoasă spre fenomenul poetic modern, cu efecte spectaculoase în planul experimentului liric. [...] Aici și acum, intenția mea a fost doar să-i salut ca pe o prezență de care avem nevoie, ca pe o frumoasă promisiune a poeziei noastre, ca pe cei de la care așteptăm să mute orizontul». ■ Laurențiu Ulici se îndreaptă, la *Prima verba*, tot spre noua generație poetică, aducând în prim-plan debutul lui Emil Hurezeanu: „Dacă expresia nu mi-ar fi atât de nesuferită și dacă adjectivul ce o poate înlocui nu mi s-ar părea din cale afară de anemic, aș spune că Emil Hurezeanu (*Lecția de anatomie*, Ed. Dacia) este un poet de excepție, respectiv excepțional (a.u.d.: acest «aș spune» reprezintă – de vreme ce, cum se vede, am și spus ceea ce nu voiam să spun – un condițional retoric, deosebit de activ în limba vorbită). Încercarea de înnoire a limbajului caracterizează masiv cea mai recentă promoție

de poeți, încă în umbră pentru majoritatea cititorilor (atenție însă: dificultatea apariției în bloc a acestui foarte interesant val creează pentru cei care au izbutit de-acum să-și vadă numele pe o carte un avantaj primejdios: clasicizarea prematură, postura de lideri conjuncturali); pe de altă parte, promoția aceasta se conturează deocamdată ca grup, procesul desprinderii personalității fiind foarte la început, fapt pentru care privirea critică poate pătrunde cu destulă precizie în tabloul statistic al grupului, dar cu totul aproximativ în cel ierarhic. Într-un atare context, placheta lui Emil Hurezeanu, aliniindu-se tendințelor formale, aduce o mai clară dimensiune axiologică (decât a congenerilor afirmați până acum). Poetul e un reflexiv de o remarcabilă maturitate intelectuală, foarte cultivat și acomodat cu decorul vechiului umanism între copertele căruia temperamentul său melancolic a găsit sursa, respectiv pretextul desfășurării imaginației poetice, iar inteligența a reperat odată cu ideea recurentă și unghiul de abordare cel mai adecvat deopotrivă în sensul subiectivității și al modernității. [...] Ștefan Aug. Doinaș are dreptate: poezia lui Emil Hurezeanu invită, irezistibil, la comentariu. Se pot face multe, din diverse puncte de plecare. Aici am urmărit în poemele lui un singur aspect: neliniștea poetică a raportului inteligenței cu materia producătoare, sau, cum spune poetul însuși, «neliniștea necuprinderii Corpului în Gând». Lucid, ironic, foarte inteligent, Emil Hurezeanu stă în fruntea promoției sale, așteptându-și comorienții. Vor veni? ■ „Peste o sută de ani – notează Alex. Ștefănescu –, copiii vor învăța la școală despre marile cărturar român Constantin Noica și se vor întreba, înfiorați de emoție, cum arăta în viața de toate zilele. În ceea ce mă privește, am avut șansa de a-l vizita, odată, acasă, pe vremea când eram redactor la «Tomis» și făceam astfel de incursiuni pentru a obține colaborări de la scriitori din București. Două lucruri mi-au atras atenția și mi s-au întipărit adânc în minte. În primul rând, faptul că locuia într-un bloc obișnuit (din Berceni), și nu într-o chilie de sihastru, așa cum mi-l imaginasem citindu-i textele caligrafiate, parcă, pe pergament. De afară, de pe un maidan, răzbătea în casă larma veselă și stridentă a unor copii, iar de și mai departe se auzea hurea mașinilor. Al doilea moment de uimire l-am trăit atunci când l-am întrebat dacă are vreun articol deja scris disponibil și când filosoful, prietenos, dar și cam absent, mi-a arătat o *biblioteca întreagă de manuscrise proprii*, în majoritate inedite. În timp ce atâția alți autori își publică fiecare nouă pagină redactată încă înainte de-a se zvânta pe ea cerneala, Constantin Noica stă aplecat trudnic la masa de lucru sub vrafurile de ciorne care amenință să se surpe peste ființa lui fragilă și continuă să scrie o operă pe care, deocamdată, nu o cunoaștem decât la suprafață, ca pe un aisberg.” ■ Șerban Cioculescu se întreabă, la *Breviar*, despre posibilitatea existenței unui *Scriitor (sau artist) total?* ■ Gh. Eminescu publică mai multe însemnări contrariate *Pe marginea volumului „Eminescu la Ipotești”* de I.D. Marin. ■ Într-o cronică extinsă pe o pagină și jumătate, Nicolae Manolescu analizează *Un dicționar și criteriile lui*. Este vorba despre *Dicționarul de literatură*

română coordonat de Dim. Păcurariu: „Fiind vorba, în sfârșit, de calitatea articolelor, ele sunt scrise în general, cum am văzut, de critici competenți. Întrebarea este dacă ei au, toți, și rutina muncii la dicționare și mai ales dacă a știut fiecare ce fac ceilalți. Impresia mea este că n-au știut. Și chiar dacă ar fi știut, maniera de redactare n-ar fi devenit mult mai unitară. Paul Cornea și Eugen Simion au stilul cel mai rapid și eficient. Articolele ultimului, chiar despre scriitori de prim ordin, sunt scurte, concise, pe alocuri ușor expediate. Meritul lui Eugen Simion e de a fi redactat (și propus?) scriitori și critici tineri, a căror absență s-ar fi resimțit. Paul Cornea rămâne același erudit cu gust fin și expresia fluentă. Dar el și-a cam tăiat partea leului pentru scriitori din secolul trecut ce nu sunt toți importanți. Articolele redactate de Dim. Păcurariu și Dan Simionescu sunt ale unor specialiști: didactice și, stilistic, neatractive. D. Micu, Pompiliu Marcea și Elena Zaharia-Filipaș au redactat, pe cât îmi pot da seama, cel mai mare număr de articole despre autori de mâna a zecea de ieri și de azi. Ce servitute! Articolele lui D. Micu sunt în general tematice, descriptive, fără expresivitatea limbii sau chiar opintite. El e același cercetător atent al literaturii de la începutul secolului. Pompiliu Marcea scrie un sistematic articol Maiorescu (cu punct de pornire în Vianu, *Istoria literaturii moderne*), dar și altele, destule, în care mărunți poeți contemporani devin deodată beneficiari ai achizițiilor lirice moderne, iar alții, incontestabil valoroși, sunt totuși pripit comparați cu Eminescu, Arghezi și Blaga. [...] Elena Zaharia-Filipaș scrie exact, economicos, despre Mateiu Caragiale, Ion Vinea și alți autori importanți, străduindu-se să fie obiectivă cu mulții neimportanți care i-au revenit (încât te întrebi de ce era nevoie de ei, dacă părerea criticului este, și este, justă!). La articolul despre Gib Mihăescu i-aș semnala unele mici erori: romancierul și-a luat (totuși!) licența în drept, în 1923; primele lui schițe nu sunt câtuși de puțin «satirice». Seria a II-a a *Jurnalului literar* a apărut și în 1948, în total patru numere. Valentina Marin-Curticeanu scrie bune articole despre Macedonski, Camil Petrescu, Voiculescu și mai puțin bune despre Hortensia Papadat-Bengescu, afirmă că *Logodnicul* și *Rădăcini* «reiau unele personaje episodice ale ciclului Halippilor». Dar ultimul face parte chiar din ciclu, reluând personaje importante, nu episodice, iar primul nu face parte din ciclu și nu-mi amintesc să reia vreun personaj. I.V. Șerban e în apele lui în articolele teoretice (remarcabil cel despre *Realism*). Florin Manolescu mi s-a părut cam inegal, lucru surprinzător, căci e un critic care a învățat tehnica recenziei scurte. Pe lângă clare, metodice analize are formulări neatente și excesive, pierzând din ochi autorul despre care scrie. Și el acordă câteva certificate de valoare unor veleitari. Despre articolele lui Al. Pezderka și Marian Popa nu mă pot pronunța, căci nu cunosc decât foarte puțin literatura (în limba maghiară și germană) pe care o tratează. Cu o concepție greșită a valorilor și foarte dezordonat sub raportul tehnicii de redactare, *Dicționarul* coordonat de Dim. Păcurariu ne lasă în așteptarea unei adevărate opere de acest gen, de care avem

mare nevoie. Poate, la ediția a doua...”. ■ Dana Dumitriu scrotează romanul *Pasarela* de Constantin Stoiciu. ■ Zaharia Sângeorzan remarcă *Fascinația originilor* în poeziile lui Nicolae Dragoș din volumul *Îngândurat ca pietrele munților*: „Nimic esențial nu s-a schimbat în modul de a regândi și simți realul, lumea, ideile, istoria, în poezia lui Nicolae Dragoș. Redescoperim aceeași solemnitate gravă a discursului liric, un limbaj dur, aproape metalic, de o mare austeritate, deloc flexibil, deschis unui univers rural, mitic. Poetul trăiește fascinația originilor care și-au conturat o structură, o temă ce își reîntregește sensurile, își cristalizează tot mai mult valoarea, prin sincronizarea cu noile semnificații morale, pe măsură ce timpul primordial și-a fixat vârstele, a condiționat meditația lirică, pe măsură ce *începutul*, ca memorie și istorie, ca poveste și eveniment, a repus în circulație idei, personaje, mituri, o exemplară conștiință a identității naționale. Nicolae Dragoș este obsedat de mitul veșnicei reînnoiri. Lumea satului, originile, părinții, realitatea unei istorii tragice intră în spațiul liric, devin simboluri, teme fundamentale de meditație. [...] Re-trăind ideea originilor, timpul memoriei mitice, Nicolae Dragoș nu-și întoarce privirile de la lumea modernă, de la ritmul ei cotidian. Ochiul lucid al poetului condamnă o civilizație ultratehnicizată, unde sentimentele au fost înlocuite cu ipocrizia. Absurdul este sângele și aerul acestei lumi care își creează o «tristă metaforă». [...] Transcriind cu solemnitate și austeritate poezia originilor și a lumii contemporane, Nicolae Dragoș transcrie, de fapt, o pagină de vibrantă istorie”. ■ La *Revista revistelor* sunt evidențiate publicațiile *Amfiteatru* (cu numărul din noiembrie) și *Convingeri comuniste* (cu numărul 4-5). Din sumarul celei de-a doua este remarcat „un grupaj de versuri ale poezilor Cenaclului de Luni”. ■ Dan Mucenic și Constantin Stan semnează un articol despre sistematizările localităților (*Opțiunea pentru marile împliniri*). □ Sunt prezenți cu poezii în acest număr: Tania Lovinescu, Aurel Gurgăș, Ștefan Ioanid, George Vrânceanu. □ Polixenia Karambi tălmăcește două poeme de Evangellos Averof Tossizza. □ Mircea Șerbănescu publică proza *Între cercuri*. □ Dan Munteanu întocmește un scurt portret al lui Alejo Carpentier, din opera căruia redă, în traducere proprie, și un fragment al romanului *Concert baroc*, în curs de apariție la Editura Univers. Fotografia care însoțește articolul ni-l înfățișează pe scriitorul și muzicologul cubanez în fața Muzeului „George Enescu” din București. □ Fănuș Neagu urează *Să fiți ninse, râzând, între cei mai înalți brazi*. □ O tabletă marca Geo Bogza: *Caracatița*. □ La *Atlas*, Ana Blandiana reflectează la diferite *Vârste*. □ Numărul se încheie cu periplu reportericesc al lui Vasile Igna prin *Perugia în prag de iarnă*.

• [„*Tribuna*”, nr. 50] Se deschide cu editorialul redacțional *Uniți în jurul partidului*, „așezat” *În lumina hotărârilor Congresului al XII-lea*. □ Tot pe prima pagină, Teodor Mateescu contemplă *Constelații în Nord*, o însemnare despre elanuri „urbanistice”, industriale, socioculturale. ■ Aurel Sasu și Sabin Vlad „îngrijesc” restituirea a trei poeme inedite de Mircea Gesticone (*Portre-*

tul străbuniceii, Cobalt, Sonet), însoțite de două scrisori primite de acesta de la Elena Văcărescu, în 1930. ■ Comentând antologia de versuri *Zigurat* de Corneliu Sturzu, Mircea Popa pornește într-o notă polemică: „Una dintre nedreptățile comise recent de Gheorghe Grigurcu – altfel critic de indubitabil talent – în al său volum retrospectiv cu pretenție de «panoramă» – *Poeți români de azi* este aceea cu privire la Corneliu Sturzu. Deloc spectaculoasă, dând impresia, pe alocuri, de efort de transcriere cu accente de prozaism căutat, poezia lui Corneliu Sturzu este însă departe de a putea fi neglijată în contextul liricii actuale”. După o cercetare atentă a unui temperament liric în care sunt identificate influențe din Fundoianu, Davidescu, Petică, dar și o privire „spre acea tematică și atmosferă pe care generația lui Nichita Stănescu, Cezar Baltag, Ion Gheorghe și ceilalți au imprimat-o lirismului în ultimii ani”, Mircea Popa consideră că scriitorul ieșean „face parte din acei poeți care ilustrează triumful intelectului asupra sentimentului, fără a fi excedat însă de oralitate și fără ca imaginea să sufere. Un poet grațios, căutând unghiuri poetizante noi, într-o devenire continuă”. ■ Simion Ștefan semnalează numărul 2/1979 din „Cahier roumains d'études littéraires”. Este prezentat sumarul publicației, tema numărului fiind *Iluminismul românesc în contextul Iluminismului european*: „trebuie subliniate entuziasmul și competența exemplară ale lui Adrian Marino și a conducerii editurii «Univers» în realizarea «Caietelor...», ca și consecvența publicației în răspândirea peste hotare a valorilor culturii și literaturii române”. ■ *Poezie și etnicitate* își intitulează Hristu Cândroveanu comentariul consacrat liricii lui Ion Brad, oprindu-se la mai multe momente ale acesteia. Cronicarul descoperă o poezie „ceremonioasă, neocolită de neliniști, încărcată cu parfumi de câmp și de munți, de culoare și de reavăn de glie, mărturisindu-și legătura permanentă cu oamenii și cu pământul nostru până la a se constitui într-o biografie spirituală românească”, dar semnalează și „evidente scăderi, privită global”. De aceea, Cândroveanu așteaptă o antologie, „pe care nimeni altcineva n-o va putea alcătui mai bine decât autorul însuși”. ■ Recenzând volumul de versuri *Elegii senine* al lui Gabriel Pamfil, Teohar Mhadaș evidențiază „o poezie în care notația lirică se face la modul narativ și-n care frapează nu atât emoția estetică obținută prin travaliu artistic, ci starea de sentiment exprimată direct, sincer, nemijlocit, ca-ntr-o scrisoare de dragoste”. În introducere, Mhadaș încearcă și un portret al autorului, pe care îl vede „aparținând unei structuri psihice în care predomină factorul voință susținut de combustii afective mai mult decât de luciditate, adoptând o modestie nu scutită de accese de orgoliu, prietenos și jovial nu fără o undă de dispreț, credincios până la abnegație mentalității cercului său de generație și afinități”. ■ În *Rememorări la un destin literar*, Vasile Netea scrie despre Bazil Gruia, trecând prin activitatea publicistică a acestuia, prin volumul *Blaga inedit, amintiri și documente* (1974), prin opera sa poetică, în care evoluția „a fost evident ascendentă, la poezie cu accente tradiționale, ardelene, pe măsura lui Ovidiu Hilea sau a lui Teodor

Mureșanu, urcându-se spre o poezie modernă, bogată în metafore și accente proprii, relevând o permanentă prospețime a fanteziei și a limbajului, un efort liric spre altceva decât fuseseră vechii săi tovarăși de începuturi”. ■ Dumitru Matală publică proza *A fost odată un orașel*. ■ La *Cronica ideilor*, Andrei Marga discută despre *Cunoaștere și interes*. ■ În cuprinsul numărului, versuri de Aurel Gurghianu, Adrian Popescu, Ioana Dinulescu ș.a. ■ La despărțirea de artistul Vasile Pop-Silaghi, este publicat un ultim interviu acordat de acesta lui Cornel Udrea („*Suntem purtătorii unei vechi tradiții de cultură*”). Artistul discută despre meritele Editurii Dacia, întemeiate în 1970 și conduse de Al. Căprariu, dar și despre grafica de carte pe care a încurajat-o această instituție, alături de revistele clujene: „Dar înainte de a vorbi de graficieni, trebuie să amintesc câțiva oameni de cultură ca Al. Căprariu, directorul Editurii, D.R. Popescu, Aurel Rău, Létay Lajos, Vasile Rebreanu, rectorul Ion Vlad, Mircea Zăciu, care conduce seria *Restituiri* – acești oameni de mare spirit au fost cei care au stimulat direct interesul pentru o ținută grafică de excepție a cărților și revistelor care apar la Cluj-Napoca”. În cuprinsul interviului își află loc și un moment sentimental: „Sunt foarte legat de revista «Transilvania», poate și datorită faptului că, începând cu noua serie, apărută în 1972 la Sibiu, prezentarea artistică a acestei reviste îmi aparține și până azi... Mă gândesc la acea primăvară a anului 1972, când, la cererea lui Mircea Tomuș, redactorul șef al revistei, am început să lucrez la viitoarea machetă. Trebuia să concep principiile de bază ale prezentării sale grafice, începând cu formatul, oglinda paginilor, titlurile de rubrici – tot ceea ce poate intra în profilul unei reviste cu tradiție – care se cerea sobră și elegantă. De un real folos mi-a fost în această muncă amicul meu Aurel Câmpeanu, de la Editura «Dacia», care a făcut tehnoredactarea. [...] Aș vrea să relev faptul că fără încrederea și sprijinul care mi s-a acordat din partea redacției, îndeosebi a lui Mircea Tomuș, în tot acest timp, nu cred că aș fi reușit să realizez atâtea... Pentru un grafician care lucrează în acest domeniu contează enorm atitudinea marilor comanditari. Eu mă aflu în fericita situație de a fi cunoscut și de-a fi primit girul unor oameni de cultură ca Al. Căprariu, D.R. Popescu, Mircea Tomuș. Tot ce am făcut mai bun în domeniul graficii de carte sau de revistă se datorește, în primul rând, creditului sau înțelegerii din partea acestor eminenți editori”. Vasile Pop-Silaghi menționează și contribuțiile sale grafice la almanahurile „Tribunei”, precum și importanța culturală a acestor tipărituri: „În 1976, D.R. Popescu mi-a încredințat prezentarea grafică a primului almanah al «Tribunei». De atunci am continuat cu Almanahul '77, apoi cel dedicat lui Brâncuși, a urmat Almanahul 1978 și cel din 1979, care se află deja sub tipar. Când spunem *almanah* ne gândim automat la o lectură de destindere, o retrospectivă, cam așa ceva. A face o prezentare artistică, a ilustra un almanah obișnuit este o muncă de rutină, nu întotdeauna plăcută. Dar aceste almanahuri s-au dovedit a fi, aș îndrăzni să spun, volume de antologie axate ferm pe aniversarea unor evenimente importante legate de istoria și cul-

tura patriei noastre. Datorită lui D.R. Popescu, inițiatorul și principalul promotor al acestor apariții anuale clujene, ele au devenit volume care nu pot lipsi din biblioteca unui iubitor de carte bună”. În memoria lui Vasile Pop-Silaghi, acest număr este ilustrat cu lucrări ale sale. ■ Vasile Rebreanu publică partea a doua din *Misterul tatălui* după Mircea Eliade.

14 decembrie

• [„România liberă”, nr. 10927] Szász János scrie despre Editura Kriterion cu prilejul împlinirii unui deceniu de activitate. Metafora unui haos lingvistic controlat i se pare autorului cea mai potrivită pentru a descrie editura. Aniversarea este marcată și de publicarea volumului cu numărul 1000. Textul omagial evocă și colecțiile cu care editura se mândrește: *Téká, Korunk, Literatura maghiară din România, Orizont*.

• [„Scântea”, nr. 11605] În *Noua condiție umană*, Alexandru Balaci subliniază rolul formator și moral-ideologic pe care trebuie să-l împlinească scriitorul conform directivelor Congresului al XII-lea: „Centrul iradiant al acestor documente se află în structura umanismului revoluționar, concepția ideologică a partidului care a deschis tuturor oamenilor vasta cale de ascensiune spre viața nouă, în care se modelează și noul tip uman”; „Congresul al XII-lea a investit încă o dată pe intelectuali cu sarcina de a făuri nobilele instrumente ale cizelării moral-ideologice ale unui om conștient de menirea sa de a crea elementele pozitive ale prezentului și viitorului”

• [„Contemporanul”, nr. 50] Conține poeme Mihai Beniuc și Ion Caraion (*Invazia consoanelor*). ■ Sub titlul *Arhitectura românească, între astăzi și mâine*, paginile revistei găzduiesc o dezbatere privind arhitectura autohtonă și noile directive expuse în cadrul Congresului al XII-lea. La această discuție participă Gheorghe Ionescu, directorul I.P. „Carpați”, dr. arh. Anca Borgovan, dr. arh. Mihai Enescu, arh. Adam Toma, dr. arh. Nicolae Vlădescu și dr. arh. Gheorghe Săsărman, din partea redacției. ■ Aurel Martin apreciază înclinația lui Vasile Nicolescu către intersecția artelor în volumul *Salonul olandez* (C.R., 1979) în care scriitorul oferă lecturi poetice ale unor opere picturale: „N-avem de-a face, firește, cu descrierea unor tablouri. Sau cu interpretări obediente ale sensurilor și mesajelor acestora. Tablourile rămân pretexte generoase, declanșând fantezia sublimată, tentativă de a descoperi dincolo de culoare și dense, jocul primordial al esențelor”. Recenzentul îl consideră pe poet un „temperament neliniștit, neoromantic, trecut prin școala moderniştilor, absorbindu-le manifestele”, care reușește să „transfigureze arta prin cuvânt”. □ Voicu Bugariu subliniază caracterul negator, nonconformist și anti-raționalist al liricii lui Cezar Ivănescu din volumul *La Baaad* (C.R., 1979): „Cartea lui Cezar Ivănescu poate fi într-adevăr asemănată cu un ținut clătinat de seisme, în care jeturi infernale de pucioasă țâșnesc din adâncuri pentru a întrerupe orice încercare a peisajului de a se organiza într-un fel idilic, convențional. Spirit negator, poe-

tul respinge conceptul de lume convențională. Dar nu în mod rațional, pentru că i-ar găsi cusururi, ci mefistofelic-expresiv, spre a-l înlocui cu lumea propriei sale creații”. Temele obsesive ale lui Ivănescu sunt moartea, dragostea și negarea tuturor normelor, iar volumul nu este lipsit de minusuri, anulate însă, în viziunea lui Voicu Bugariu, de forța poetului: „În voluminoasa carte a lui Cezar Ivănescu iubitorii de poezie pot găsi versuri extraordinar de frumoase, iar căutătorii de nod în papură tot atât de multe platitudini. Aceștia din urmă le vom atrage atenția că poezia este într-adevăr arta de a renunța la proză, dar rămâne, în cele din urmă, o probă de sinceritate și de forță. *La Baaad*, acest continent blasfematoriu și suav nu-și repudiază, din trufia celui care există cu adevărat, eșecurile”. ■ Dan Grigorescu prezintă în cronica de carte străină *Atitudine disprețuitoare față de stomac*, de I. Ilf și E. Petrov (Univers, 1979), tradus în limba română de Alexandru Stark.

• [„Cronica”, nr. 50] Cuprinde versuri de Mihai Leoveanu, Cătălin Ciolca, George Damian. ■ Ecourile Congresului al XII-lea încă mai sunt perceptibile prin articolul *Reînnoirea continuă a gândirii revoluționare marxiste (I)* de Valter Roman, prezent pe prima pagină. ■ Nicolae Turtureanu identifică o tehnică a motivelor și o estetică a miniaturii în poezia lui Emil Nicolae din *Rostirea unui fluture-n lumină* (Junimea, 1979) : „Emil Nicolae este un miniaturist. În poezia lui nu trebuie să cauți teme, ci motive, filigranate pe spații mici, cu o tehnică ce trădează școala poeziei moderne, dar și răbdătoare învățături de carte veche. Realul este înscenat prin ireal, consistența este sugerată prin aparență”. ■ În rubrica *Mențiuni critice*, Virginia Burduja semnalează apariția romanului *Norda* (Eminescu, 1979) de Anda Raicu, care urmărește relația tânăr-societate și propune o „dezbateră despre adevăr și despre responsabilitate umană, o alertă prospecție a impactului dificil, dureros uneori, cu realitatea”. ■ Constantin Noica publică fragmentul cu numărul cincisprezece din *Jurnal de idei*. ■ Al. Călinescu realizează un inventar al cărților apărute în 1979, remarcând situația bună a criticii literare: „O sumară inventariere a titlurilor apărute anul acesta ne impune o primă constatare: critica românească a anului 1979 se prezintă, editorial, sub semnul unei echilibrate varietăți, nelipsind nici una din formele ei de expresie consacrate de la eseu la studiul monografic, de la micromonografie la sinteza de istorie literară, varietate căreia îi corespunde și eclecticism metodologic în măsură să liniștească pe cei care, absolut nejustificat, se declară teribil de îngrijorați de «avalanșa» de studii inspirate de semiotică, structuralism etc.” El reține îndeosebi *Dicționarul literaturii române de la origini până la 1900*, studiul lui Nicolae Balotă despre Arghezi și al Elenei Tacciu despre Eminescu, volumul lui Lucian Raicu, *Reflecții asupra spiritului creator, Spațiul în literatură*, de Valeriu Cristea, *Negru și alb* de Liviu Ciocârlie ș.a. ■ În *Prezențe critice*, Mihai Dinu Gheorghiu realizează la rândul său un inventar al anului 1979, oprindu-se, pe lângă lucrările deja amintite de Al. Călinescu, la studiul lui Mircea Iorgulescu, *Firescul ca excepție*,

Poeți contemporani, de M. Nițescu și *Poeți români de azi* de Gh. Grigurcu, *Foiletoane*, de Al. Dobrescu și *Contextul operei* de Cornel Ungureanu. ■ În rubrica sa *Conversații critice*, Zaharia Sângeorzan realizează portretul lui Gabriel Dimisianu: „Critica lui Gabriel Dimisianu respiră un aer de limpezime montană, un calm de sorginte clasică, un echilibru care o ferește de excese sau de orgolii fără acoperire. Iubind claritatea, o poezie secretă a ideilor, un limbaj deloc bombastic, retoric, ci exact, capabil să comunice esența, Gabriel Dimisianu iubește, de fapt, logica discursului ridicat pe intuiție, adevărul operei, rigoare și austeritate stilistică, plăcerea de a da o judecată de valoare neumbrită de norul aproximațiilor”. ■ În rubrica de carte străină, Sorin Pârvu prezintă volumul *Scrieri alese* (Univers, 1979) din opera lui Edgar Allan Poe.

● [„**Săptămâna culturală a capitalei**”, nr. 471] Dan Ciachir prezintă în cei mai elogioși termeni lucrarea realizată de Al. Oprea și echipa sa, *Mateiu I. Caragiale. Dosar al existenței. Un personaj* (Ed. M.L.R., 1979), oprindu-se pentru detalii asupra schimbului de epistole dintre scriitor și N. A. Boicescu. Epistolele sale, apreciază comentatorul, sunt „un jurnal, când nastratinesc, când serios, al veleităților sale, îi slujește prietenului său lecții de parvenitism care pe noi nu ne revoltă întrucât nu discutăm aici aspectul moral”. Din punct de vedere al stilului și conținutului, corespondența lui Mateiu I. Caragiale se prezintă astfel: „E în aceste răvașe confluența balcanică a celor două lumi: un fel de deltă lingvistică și spirituală în care interferează Apusul și Răsăritul; Porțile Orientului sunt funambule și carnavalești, au măreție estetică resorbind, împământănd, neașzând totul”. ■ În continuarea foiletonului intitulat *Istoria polemică și antologică a literaturii române de la origini până în prezent*, Eugen Barbu creionează un portret al balcanicului pentru a descoperi aderența lumii lui Caragiale la acest termen. Trecând în revistă stări precum „afâniseala” sau „lihtisul”, adică melancolia care îi provoacă personajului o stare inertială, demagogia, onirismul, iubirea de ritual etc., autorul face suficiente conexiuni între eroul caragialian și profilul balcanicului. ■ La *Cronica literară*, Emil Manu semnalează apariția ediției integrale Emil Botta, inaugurând seria *Poeți români contemporani* la Editura Eminescu. Valeriu Râpeanu scrie *Cuvântul-înainte*. Comentatorul apreciază că studiul variantelor, trimiterile bibliografice și completările realizate cu acribie de Aurelia Batali aproape că dublează ediția cu una critică. ■ Corneliu Vadim Tudor publică un vituperant *Pamflet* dedicat „Postului de radio așa-zis «Europa liberă»: Au început de-un timp să facă gură/ ca niște pui de șarpe flămânziți/ niște urdori sinistre ce ne-njură/ pe care numai când le-auziți – vomțiți/ stârnite par de-un vânt al putrejunii/ ce suflă-n lume prin leprozerii/ și ce-i mai trist e că prostesc pe unii/ iar noii prozești sunt și mai și”. ■ Ion Lotreanu continuă analiza categoriei fantasticului în povestire și felul în care acesta instrumentalizează timpul. Suportul comentariilor sunt povestirile lui Mircea Eliade. ■ Cu articolul *Cântecele unui uitat*, Dan Mutașcu îl evocă pe

Victor Ion Popa apelând la volumul de postume, *Cântecele mele*, apărut în 1946 la Editura Boema: „Cartea de poeme pe care am recitat-o pentru cititorii noștri stă, hotărât, sub semnul observației tandre și al blajinității. Spunerea ei exclude surparea interioară, «dublul adevăr», gustul destinului implacabil și genial, sfidarea gustului comun. [...] Există și au existat mereu poeți care au ținut să fie planetari și sintetici, dar Victor Ion Popa, în măsura în care a vibrat ca poet, a ținut să fie local, intimist și cantabil”.

15 decembrie

● [„Scânteia tineretului”, nr. 9505] Sub genericul *Ziua tipografului*, Lucian Avramescu semnează, parafrazând arghezian, *Laudă cui te-a tipărit*: „Linotipistul, zețarul, paginatorul, tehnoredactorul sunt primii cititori – adesea și cei mai exigenți și avizați – ai textelor încredințate tiparului. O lectură nu numai a ochilor, adesea oboșiți, înroșiți, așa cum soarele colorează cerul în apus, cu tot pigmentul adunat peste zi, dar și o lectură a palmelor, aspră și plină de infinită tandrețe [...]. Nu întâmplător – o spun statistici făcute nu de noi – România socialistă își are un loc de frunte între țările care dau cărții nu numai prioritatea fundamentală a tipăririi, dar și netedul drept de a ajunge, printr-o democrație culturală reală, la fiecare fiu al său”. □ Ziua de 13 decembrie 1918 este evocată de Dr. C. Petculescu (*Eroică manifestare a luptei clasei noastre muncitoare pentru dreptate și libertate socială*). ■ Ion Băieșu este *Curierul nostru de sâmbătă*.

● [„Luceafărul”, nr. 50] Edgar Papu anunță cu entuziasm apariția unei lucrări complexe despre Mateiu I. Caragiale, sub îngrijirea lui Al. Oprea, directorul Muzeului Literaturii Române. Documentele inedite care fac parte din volum sunt *Jurnalul lui Mateiu I. Caragiale*, scrisori către N. A. Boicescu, fotografii, desene. Demersul este menit, comentează semnatarul, să elucideze „enigma” pe care o reprezintă acest scriitor, fiu nelegitim al lui I.L. Caragiale. Rebeliunea lui Mateiu, încercarea sa de a se situa în răspăr cu tatăl, de a apărea ca un „personaj”, ca un „declasat” este explicată prin poziția inferioară, de „bastard” pe care Mateiu a fost nevoit să o suporte în casa tatălui său și față de ceilalți doi copii legitimi ai dramaturgului. ■ Este anunțată decernarea premiului Herder lui Al. Rosetti, reputatul istoric al limbii române. ■ Dan Alexandru Condeescu scrie despre teza de doctorat a lui G. Călinescu publicată pentru prima dată integral de Editura Junimea în colecția *Eminesciana*. Lucrarea a fost susținută la Iași, în 1936, amintește comentatorul, sub titlul *Analiza literară a unui manuscris eminescian „Avatarii faraonului Tlă”*. Remarcând analiza comparatistă, dar și înclinațiile criticului către metodele psihanalizei și ale psihocriticii, semnatarul articolului afirmă că marele critic „poate fi socotit, chiar și împotriva voinței sale, un precursor al metodelor noi în care gestul critic esențial este centrarea asupra operei”. ■ Dan Cristea comentează volumul de poeme al Ilenei Mălăncioiu, *Peste zona interzisă*: „Această poezie

care impresionează mereu prin extraordinara ei complexitate și care știe să-și alieze noi teritorii noi teritorii existențiale, nu încetează în același timp de a fi o minuțioasă, aplicată povestire de sine. O relatare concentrică a evenimentelor sufletului [...], o relatare care, pentru exactitate se poate dispensa fără șovăire, uneori, de seducțiile verbale, acceptând riscurile monotoniei, dar punând ordine în dezordine și precizie acolo unde confesiunea se poate numai cu greu aventura. De aceea, confesiunea Ilenei Mălăncioiu depășește obișnuitele mărturii feminine, obișnuitele lamentații sau nu mai puțin obișnuitele vitalisme senzoriale, neîncetând, prin asta, să-și aibă «cruzimea» și violența ei terestră. Este o mărturisire care se menține la nivelul intimității celei mai ardente și care, totodată, izbuteste să investigheze tulburi substraturi ale condiției feminității”. ■ La *Viața cărților*, Paul Dugneanu scrie despre volumul de versuri *Oglinda de ceață* semnat de Horia Zilieru (C.R., 1979). ■ La *Cartea de debut*, Nicolae Ciobanu prezintă volumul de poeme *Copiii lăsați singuri* de George Arion (C.R., 1979). Cultivarea valorilor „originar-edenice” și „melancolia elegiac-romantică” sunt cele două particularități ale discursului liric identificate de comentator. ■ Revine rubrica *Ce scrie, ce gândește tânărul scriitor*, cu un interviu pe care Constantin Stan i-l ia prozatorului Tudor Octavian, debutat în 1968 în „Luceafărul”. Discuția se poartă în jurul temelor de interes pentru prozatorul tânăr, se discută despre eventuale teme care deschid drum spre universalitate. Concepția lui Tudor Octavian despre proză este formulată cu pregnanță în răspunsul la întrebarea dacă este de acord cu afirmația că proza, mai ales cea a tinerilor, se devitalizează: „Nu există o proză «a tinerilor». Sub nici un titlu nu apare vârsta autorului. Nu există niște probleme ale prozei scrise de tineri și altele ale prozei scrise de vârstnici. Există probleme ale profesiunii de scriitor, de prozator, ale acestei veritabile meserii. Scrisul nu-i o ocupație de ocazie, ci o meserie foarte dură. E un radar veșnic activ acolo, în creier, care – indiferent ce faci și ce ți se întâmplă – lucrează pentru romanul (povestirea) în curs de-a fi scrisă. Nu e prea ușor să ai un radar veșnic activ acolo, în creier. După credința mea, vârsta prozatorului n-are nici o importanță. Nu sunt un «tânăr scriitor» pentru că nu am fost niciodată un tânăr sută la sută. Eu, din păcate, m-am născut bătrân. Tânăr sper să mor”. □ La aceeași rubrică apare și interviul lui Dan Mucenic cu Paul Balahur, poet timișorean, absolvent de filozofie și redactor la „Cronica”, autor al unor eseuri despre creație care fac și obiectul discuției. Din acest subiect decurge și tema libertății de creație care, conform opiniei lui Paul Balahur, trebuie să fie independentă de „modelele de cunoaștere standardizate” în favoarea unui „program cultural care articulează un mod propriu de a gândi, un program care orientează în receptarea creației celorlalți. Remarcând, alături de critică, faptul că mare parte din temele poetului sunt eminesciene, Dan Mucenic afirmă că, „timpul de azi” are o dimensiune politică de neignorat. Răspunsul poetului nu ocolește problema:

„Poezia are – și trebuie să și-o valorifice plenar – capacitatea de a înrâuri conștiințele, de a exprima ceea ce este specific timpul istoric pe care îl trăim, transformările pe care le cunoaște conștiința omului de azi, participant activ la actul creației [...]. Poezia trebuie să facă limpede această participare la istorie. Literatura de azi este, prin tot ce are mai bun, o veritabilă demonstrație a deschiderii spre nou, a unei conștiințe creatoare profund politice”. ■ Numărul conține un grupaj de poeme aparținând lui Nichita Stănescu. ■ La Cronica TV, Iulian Neacșu scrie entuziast despre o emisiune – interviu cu Sânziana Pop și Nichita Stănescu deplângând zgârcenia spațiului de emisie pentru o apariție eveniment, așa cum consideră orice apariție pe micul ecran a poetului. □ Conținutul liric al numărului este completat de Florica Mitroi, Cleopatra Lorințiu, Dora Cărbunescu. □ Debutează cu proză Georgia Celeapcă. ■ La *Contemporanii noștri*, Marian Vasile alege să scrie despre poetul Ion Sofia Manolescu. Comentatorul arată că poetul este greu încadrabil, fiind asociat diverselor formule cum ar fi «elegiac confesional» (G. Călinescu) sau asimilat «poetilor războiului» (Emil Manu), și se concentrează apoi pe definirea programului poetic pe care îl găsește, în linii mari, constant: este vorba despre o pasiune pentru cosmos și fenomenal și de un „ethos al viului, ca protest împotriva unei etici a esențialului”. Când este vorba de transcendere, aceasta „se întâmplă prin poezie, prin «cuvânt», iar cuvântul (...) are menirea să negocieze între cele două lumi”. Se amintește, de asemenea, metafora lacrimii care, fiind „oglină pentru sufletul poetului”, „subțiază regnurile și, invers, îmblânzește recile esențe, făcându-le accesibile sensibilității noastre”. □ Un contemporan demn de toată atenția îl consideră Mihai Coman pe criticul Cornel Regman, despre care scrie că „poate fi definit ca unul dintre acei critici pentru care nu alunecarea jucăușă a creionului, ci jocul ideilor este cel care generează imaginea despre un scriitor. Predomină deci efortul conceptual de a sesiza ce este o operă, și nu efortul stilistic de a sugera cum este o operă. Esențial este, pentru Cornel Regman, momentul în care poate surprinde glasul autorului, acel punct zero al emergenței unei opere din care poate începe să-și deruleze firul (exegetic) al Ariadnei”. □ Dan C. Mihăilescu scrie despre Ion Vlad despre care afirmă, încă de la începutul articolului, ca pe un argument pentru alegerea sa, că „are un sistem interpretativ cu totul aparte”. Comentatorul oferă o succintă descriere a sistemului, exemplificată apoi prin referiri la cele mai importante volume de critică (*Între analiză și sinteză* – 1970, *Descoperirea operei* – 1970, *Convergențe* – 1972, *Lecturi constructive* – 1975, *Lectura: un eveniment al cunoașterii* – 1977). Firul roșu nu este altul decât „firul lecturii”, și acesta „asigură o triplă deschidere a sistemului interpretativ al lui Ion Vlad: întâi, analiza conceptului permite abordarea nivelelor scriiturii ceea ce conduce apoi la meditația asupra actului critic valorizator, pentru ca, în al treilea rând, să permită analiza nivelelor comunicării (a gradului de comunicare al operei și al comentatorului”. Dan C. Mihăilescu identifică alte

elemente de susținere ale sistemului care sunt, pe de o parte, „perspectiva marxistă a abordărilor”, iar pe de altă parte „lentilele convergente” ale analizelor istorice, fenomenologice, scientiste, structurale, comparatiste, folosirea atât a instrumentelor tradiționale cât și a celor moderne. □ Geo Dumitrescu propune un nou poet la *Atelier literar*: Gheorghe Smeoreanu. ■ Rubrica *Prezențe scriitoricești* relatează despre Plenara Consiliului Uniunii Scriitorilor ale cărei puncte importante pe ordinea de zi au fost: sarcinile generale desprinse din documentele adoptate la Congresul al XII-lea al Partidului Comunist Român, ratificarea propunerilor pentru Premiile speciale ale Uniunii Scriitorilor pentru anul 1979, aprobarea Regulamentului de acordarea a premiilor Uniunii Scriitorilor pentru traduceri de literatură română în străinătate. □ Au participat la întâlniri cu cititorii: George Macovescu (București), Nicolae Dragoș, George Niculescu-Mizil, Agatha Grigorescu Bacovia (Mizil) etc. De asemenea se menționează participări românești la cea de-a cincea Întâlnire internațională a traducătorilor desfășurată în Uniunea Sovietică, vizita unui grup de scriitorilor români la Moscova în cadrul Înțelegerii de colaborare dintre Uniunea Scriitorilor din Republica Socialistă România și Uniunea Scriitorilor din U.R.S.S. Sunt remarcate prezențe românești la evenimente literare în R.P. Mongolă, R.P. Polonă, R.S. Cehoslovacă. Se menționează participarea poetului Al. Andrițoiu ca observator la Congresul Uniunii Generale a oamenilor de litere și scriitorilor arabi organizat în Siria. ■ *Cultura românească în lume* anunță prezentarea, cu ocazia Zilelor Culturii Române în Elveția, a două spectacole ale Teatrului Mic montate de Cătălina Buzoianu după piesele *Nu sunt turnul Eiffel*, de Ecaterina Oproiu și *Să îmbrăcăm pe cei goi*, de Luigi Pirandello. □ Apare numărului 2 din „Cahiers roumains d'études littéraires”, dedicat iluminismului. □ Este menționată o expoziție aparte din Portugalia, *Ex-libris romenos sobre folclore*, cu ex-librisuri din Colecția Clubului sindicatelor din Vulcan și din colecția Dafinei Duinea.

● [**„Tribuna României”, nr. 171**] Editorialul semnat de Petre Ghelmez poartă titlul *Flori dalbe flori de măr*: „Un an în viața unei țări, a unui popor e o clipă. Dar când această clipă este bătută din aurul strădaniilor noastre ea poate să dăinuie, iar prin ea dăinuim noi. Florile dalbe, flori de măr, care se cern în legănarea lor lină la ferestrele noastre luminate, ne aduc liniștea și pacea visurilor împlinite și dorința de a spune tuturor celor dragi, de pretutindeni – la mulți ani întru viață tot mai frumoasă și o tot mai curată înălțare a ei!”. ■ Pe prima pagină citim și *Scrisoare mamei de Anul nou* de Nicolae Labiș. □ Sunt reproduse versuri de V. Alecsandri (*Iarna*), Dimitrie Bolintineanu (*Muma lui Ștefan cel Mare*), Demostene Botez (*Cânta o caterincă*), Șt. O. Iosif (*Revedere*), Octavian Goga (*Bătrâni*), Mihai Eminescu (*Pe lângă plopii fără soț*), Vasile Voiculescu (*Alba iarnă dunăreană*). Numărul se încheie cu *Iarna pe uliță* de George Coșbuc. □ La proză este publicată *Un viscol de altădată*, o povestire de Ștefan Bănuțescu. ■ Ion Longin Popescu publică evocarea *O sută de ani*

la Carul cu bere. □ În paginile dedicate tradiției Ion Murgeanu prezintă *Cân-tecele vinului.* ■ Dumitru Radu Popa, în *Sub semnul galaxiei Gutenberg*, prezintă pe Domokos Géza și Editura „Kriterion”: „Geza Domokos e unul dintre acei intelectuali care cred fervent în prezentul și viitorul cărții. Editura «Krite- rion» publica în 1970, la început de drum, cărți într-un tiraj total de 550 000 exemplare. Astăzi, la un număr relativ egal de titluri, totalul este de 1 600 000 de exemplare. E o cifră care vorbește de la sine despre pătrunderea masivă a cărții cu emblema «Kriterion» în toate categoriile de cititori. «Tipărim mult – mi-a spus Geza Domokos-, cărți aparținând deopotrivă clasicilor și contempo- ranilor, căci unitatea unei culturi o dă atât efervescența creației actuale, cât și respectul pentru izvoare». L-am întrebat, de aceea, pe scriitorul Geza Domo- kos, ce pregătește pentru anul viitor: «Un volum la care lucrez de șase ani și care va cuprinde o cronică cotidiană a orașului București. Trăiesc aici de 25 de ani, aproape jumătate din viață, iar această carte se vrea mărturia mea afectivă asupra existenței trepidante a capitalei noastre»”. ■ Doru Mielcescu stă de vorbă cu Ștefan Aug. Doinaș, *Masa de lucru ca o carte*: „*Supus comodității, înțeleg că nu-i este indiferent unde, când și cum scrie.* – Lucrez general seara, noaptea până târziu. Nu pot lucra dimineața. O anume tensiune de sfârșit de zi e propice pentru a scăpa din niște chingi. Am mai multă imaginație când sunt obosit. *Poemele sale mi-au dat adesea impresia că sunt scrise «la rece».* *Actul de creație e însoțit de o stare specială?* – Un anume tip de exaltare. De puține ori mi s-a întâmplat să scriu imediat, impresionat de stări, evenimente, lucruri, idei. De obicei reacționez foarte lent, perioada de gestație e lungă. Când se adună, există un tumult foarte vag, un fel de nerăbdare. Foarte rar poeziile me- le se prezintă în prima lor formă. Cu foarte puține excepții, toate poeziile mele sunt foarte lucrate, manuscrisele mele sunt îngrozitoare... Întotdeauna am scris poezie în salturi, acum întreruperile sunt din ce în ce mai dese, momentele de febră interioară din ce în ce mai scurte. Înainte mă speriau aceste perioade de absență poetică. Acum nu, știu că am nevoie de o perioadă de acumulare. Între timp, scriu critică, traduc, citesc”.

16 decembrie

• [„Scânteia”, nr. 11607] Cu ocazia „Zilei tipografilor”, Al. Andrițoiu pu- blică articolul *Lumina paginii, floarea literei.* ■ În lumina „îndemnurilor” Congresului al XII-lea, Radu Negru definește, în *Eficiența actului critic*, rolul criticii literare: „...menirea criticii este aceea de a promova personalitatea lite- relor, artelor, muzicii românești, prin relevarea mai riguroasă, mai clară, mai decisă în delimitări, a idealului nostru de viață, criteriu axiologic în aprecierea unei mari varietăți și inventivități pe care individualitatea fiecărui creator au- tentic le impune cu distincție”. ■ Ion Dodu Bălan apreciază caracterul riguros și ideologic al *Dicționarului literaturii române de la începuturi până la 1900* (Ed. Academiei R.S.R., 1979): „Prin înalta ținută științifică, prin orientarea ei

ideologică, lucrarea aceasta, documentată, de o valoare singulară în cultura românească, atestă importanța muncii colective, nivelul înalt al cercetării științifice din România, condițiile optime de care dispun oamenii de specialitate pentru a realiza lucrări de o deosebită importanță și utilitate, atât pentru noi, cât și pentru străinătate. Ea confirmă, totodată, justetea politicii culturale a partidului nostru, care a acordat în ultimul deceniu literaturii enciclopedice o atenție deosebită”.

17 decembrie

• [„România liberă”, nr. 10929] În acest număr apare a doua parte a interviului realizat de Ion Drăgănoiu cu Al. Căprariu. Directorul Editurii Dacia menționează cele mai interesante titluri ale anului 1979 și cele aflate în pregătire pentru 1980 printre care *Elemente linguae daco-romanae sive valahicae* de Samuil Micu și Gheorghe Șincai sau *Hermeneutica lui Mircea Eliade* de Adrian Marino. ■ În *Vitrina cărții* se regăsește romanul istoric semnat de N. Crișan, *Voievozi fără morminte* (C.R.), a cărui cronică este semnată de Boris Buzilă. ■ Adriana Iliescu aduce în atenție cartea lui Valeriu Cristea, *Spațiul în literatură. Forme și semnificații* (C.R.). În cronică, autoarea identifică o tipologie a spațiului conceptualizat ca spațiu deschis și spațiu închis, „care formează și polii literaturii”: „Ceea ce face farmecul și valoarea acestui vast eseu este capacitatea de nuanțare și aplicația cu care este surprins specificul unei opere – scontate din punctul de vedere anunțat. Astfel, spațiul deschis poate fi periclitant, iar cel închis ocrotitor într-o anumită operă, pentru ca în alta semnificațiile să se inverseze: spațiul închis să fie cel terifiant și sumbru, iar spațiul deschis o feerie compensatoare, sărbătorească”. Autoarea consideră că lucrarea este și o antologie foarte atent realizată și sugerează că Valeriu Cristea ar trebui să realizeze o lucrare complementară pe tema timpului în literatură.

• [„Scânteia tineretului”, nr. 9506] Pe pagina întâi, la *Locul de lângă inimă*, Gheorghe Pârja publică textul *Drumul spre casă nu are anotimpuri*: „Obişnuiesc, având un reflex interior, să urc pe trupul țării în Maramureș, spre casa părinților mei nu cu nostalgie, ci îndemnat de căutarea spațiului de care mă leagă fiecare piatră, uliță, râu, grădină și orice altceva care zvâcnește cu tulburare sângele celui ce a rămas, în orice fel vreți să-l închipuiți, definitiv răspândit în oamenii care statornicesc în Desești”. ■ Sub genericul *Viața în organizația U.T.C.*, Constantin Stan semnează un material despre cursurile de calificare din întreprinderi (*Să reușești să faci ceva nou, deci ceva gândit de tine*). ■ Ioan Adam semnaleză entuziast studiul *Pe urmele lui Mihail Kogălniceanu*, publicat de Augustin Z.N. Pop, care „relevă din biografia genialului înaintaș exact notele intens particularizante, refuzând factologismul steril”. □ Criticul se oprește și la volumul *Pelerini români la Columna lui Traian*, alcătuit de Zaharia Sângeorzan, „un adevărat corpus de viziuni asupra Italiei,

transcriind pe un portativ critic impresiile românilor ce au vizat țara peninsulară”. Totuși, autorul ar fi putut să opereze o selecție mai severă, pentru a se oferi „spațiu suplimentar în favoarea marilor călători: Alecsandri, Maiorescu, Iorga, Tudor Vianu, G.M. Cantacuzino, Eugen Barbu ș.a.”. ■ La *Cartea social-politică*, Șerban Cionof așază *Puterea politică* de Virgil Măgureanu, lucrare „scrisă informat, cu aplicație evidentă pentru demonstrație analitică, avansând puncte de vedere proprii în cadrele acestei rigori a argumentației totdeauna competente”. Capitolul ultim al volumului „este consacrat modului în care acționează puterea politică în condițiile societății noastre socialiste, relevării contribuției determinante a partidului nostru, a tovarășului Nicolae Ceaușescu, la îmbogățirea tezaurului științei politice marxiste”.

18 decembrie

• [„*Scânteia tineretului*”, nr. 9507] Romulus Lal aduce, în prima pagină, la *Însemnări*, „*Agora*”, un act de cultură. Este vorba despre o revistă vorbită, „unică, din câte știm, în țară, ca gen”, care se realizează în orașul hunedorean Brad, din inițiativa juristului și omului de literatură Tiberiu Vanca. „*Agora*” a adunat 36 de... numere, având mereu sute de... spectatori. ■ La *Cronica filmului*, Călin Stănculescu analizează, sub titlul *Vivacitatea locului comun*, a 20-a premieră cinematografică din 1979: *Omul care ne trebuie*, în regia lui Manole Marcus, după un scenariu de Ion Băieșu. Criticul evidențiază unele scăderi: „Din păcate, tonul convențional în realismul propus de autori, respirația scurtă a problemelor, dimensiunile minore ale sentimentelor lasă impresia unei viziuni fragmentare, limitate, chiar superficiale. Film despre oamenii zilelor noastre, despre probleme și situații ușor de întâlnit de fiecare dintre noi, creația lui Ion Băieșu și Manole Marcus poartă amprenta sincerității, insuficientă însă pentru un film care ar fi trebuit să dureze mai mult în memoria spectatorilor”. ■ O notă nesemnată din grupajul *Azi* informează că Muzeul Literaturii Române a organizat, în colaborare cu Comitetul județean de cultură și educație socialistă Vâlcea, două zile de manifestări la Băbeni și Râmnicu Vâlcea. Cu acest prilej, au descins pe meleaguri vâlcene „personalități literare bucureștene” ca Edgar Papu, Ioan Alexandru, Paul Anghel, Mihai Ungheanu, Dan Zamfirescu sau Al. Oprea. □ Tot aici este semnalată o ședință a Cenaclului de luni, la care au citit poezii Delia Străuț, Ion Stratan și Matei Vișniec, câștigătorii premiilor de debut pentru poezie acordate de editurile *Cartea Românească* și *Albatros*. Întâlnirea, condusă de criticul Nicolae Manolescu, s-a desfășurat „într-o atmosferă de lucru caracterizată, ca de obicei, prin seriozitatea și maturitatea abordării creațiilor literare”.

19 decembrie

• [„*România liberă*”, nr. 10931] Scriind articolul *Deschiderea spre actualitate*, Henri Zalis vede în hotărârile Congresului al XII-lea al partidului

„splendida împlinire a unor năzuințe exprimate de pașoptiști și, pe urmele lor, de Eminescu, Arghezi, Sadoveanu”. Conform titlului, textul este o pledoarie pentru înscrierea literaturii în actualitate. ■ *Vitrina cărții* conține un *Medalion liric*, recenzie semnată de Șerban Cioculescu la volumul de versuri *Copiii lăsați singuri*, de George Arion (Scrisul Românesc, 1979). Tot aici, Ion Dodu Bălan scrie o cronică despre volumul de poezie *Desfrunzirea uitării în vântul auriu de septembrie*, de Mihai Negulescu (Eminescu, 1979): „O poezie imnică, nu prin gesturi exterioare, retorice, ci prin prinosul de recunoștință al arderilor din adâncul conștiinței, o poezie a sincerității trăirilor, a încrederii în frumusețea morală a neamului, în devenirea lui istorică, o poezie a unui eroism, nu o dată tragic, scăldată în nostalgii și melancolii tonice [...]”. ■ Tia Șerbănescu alătură volumelor de poezie consemnate romanul *Iluzia cea mare*, de Ovidiu Genaru (C.R.): „Problema formării și autoformării activistului, problema adecvării sale, atât pe plan social, cât și personal, într-un mod autentic la cerințele atât de diverse ale perioadei pe care o trăim, și, pe plan mai larg, problema reacției lucide la solicitările vieții – iată una din temele aduse în discuție de această carte”.

● [„*Scânteia*”, nr. 11609] Pe marginea lucrărilor Congresului al XII-lea, Pop Simion discută în *La masa de scris și în viața cetății* evoluția literaturii române în ultimii 15-20 de ani, identificând principalele direcții de dezvoltare: „...un mai atent studiu al realităților social-economice, civice și morale – sursă de inspirație a scriitorului, geneza lucrărilor de mare forță expresivă ale numitei perioade; consolidarea spiritului revoluționar al lucrătorului cu cuvântul și implicarea lui în opera socială națională; fenomenul de continuă democratizare a cetății literelor printr-un mai accelerat și fertil dialog între cititori și autori, printr-un mai accelerat și fertil transfer de calități între creația literară amatoare și creația profesionistă etc. Punctul de convergență al majorității raționamentelor și judecăților de valoare este unitatea în diversitate proprie vieții literare actuale”. ■ Mircea Iorgulescu consideră că principala calitate a studiului *Opera lui Tudor Arghezi* (Eminescu, 1979), întreprins de Nicolae Balotă, este deschiderea unor noi posibile direcții de cercetare a creației acestuia: „...opera lui Tudor Arghezi este cercetată și interpretată într-un spirit nou, cu metode și după principii deloc tradiționale, vădindu-și cu strălucire atât capacitatea de a suporta o analiză întreprinsă fără folosirea rezultatelor la care au ajuns cercetările anterioare, cât și puterea, specifică de altfel marilor creații, de a rezista oricărei încercări de epuizare critică. Fiindcă principalul merit al lucrării lui Nicolae Balotă constă nu atât în atingerea unor interpretări spectaculoase, cât în deschiderea unor căi noi de explorare a universului literar arghezian”.

● [„*Scânteia tineretului*”, nr. 9508] Sub genericul *Eroii vieții noi – eroii vieții angajate*, Emil Manu publică, pe prima pagină, textul *Literatura, sinteză politică a realității*, pornind de la *Raportul* prezentat de Nicolae Ceaușescu la Congresul al XII-lea. Autorul subliniază: „În lumina documentelor Congresu-

lui al XII-lea, eroii artei angajate sunt eroii unui înalt mesaj, dar ținându-se seama de faptul că mesajul foarte sincer, chiar fierbinte, pus pe seama unui erou nerealizat din punct de vedere artistic nu e suficient, e ca și când n-ar fi. Numai un erou literar bine construit din punct de vedere artistic, numai o operă realizată cu exigență estetică și cu talent poate transmite mesaje umaniste. Scriitorii trebuie să creeze eroi generoși, pătrunși de spiritul înnoirilor politico-sociale, eroi ai vieții noi”. Este amintit G. Călinescu, criticul citând „cazul unor tineri poeți care, prin 1948, ca să fie publicați, fabricau anume titluri, introduceau în mod formal în poemele lor anumite cuvinte (mase, muncitori, progres, furnale etc.); citite azi, «operele» lor sunt neconvingătoare”. ■ *La Ora debutului*, Dinu Flămând consideră că, prin volumul *Introducere în opera lui Duiliu Zamfirescu*, Ioan Adam se dovedește *Un redutabil analist*: „Subtil vânător de contradicții, analist redutabil, fără ostentația de a întemeia peste tot idei inedite, Ioan Adam este un critic pe deplin matur, un bonom ironic, adesea, cu o desăvârșită eleganță a frazei, cu o evidentă capacitate de sinteză [...]. Ca atâția alți tineri critici, Ioan Adam debutează editorial după ani buni de «stagi» publicistic în reviste și ziare, însă prima lui carte este independentă de formula criticii curente”. ■ *De-a-ndoaselea* scrie Alex. Ștefănescu la *Situații, cazuri, atitudini*, povestind ce a pățit când a vrut să cumpere un vas de lemn zărit în vitrina magazinului de obiecte de artizanat „Săteanca” de pe Calea Victoriei.

● [**„Viața studentească”, nr. 42**] Pe prima pagină pornește *Ancheta VS* intitulată *Librăria, o instituție pentru minte și suflet, care mai are nevoie de inimă*. Materialul este alcătuit de trio-ul Ioan Buduca, Paul Nancă și Cristian Vasile, care consemnează opiniile mai multor studenți, de la diferite specializări. Între reponenți, Matei Vișniec, student în anul IV la Filosofie: „Visez o librărie universitară utopică, al cărei director să fie un mare om de cultură, un fel de Gr.C. Moisil, o librărie care să organizeze nu numai vânzarea cărții, ci și manifestări realmente culturale: întâlniri cu scriitori, nu numai când le apar cărțile și nu numai pentru a le lua autografe, întâlniri cu directori de editură, cu critici, cu scriitori străini cărora li se traduc cărți în românește, poate chiar un curs popular de inițiere în arta lecturii, simpozioane, recitaluri de poezie, un loc utopic, unde să poți să-i întâlnești chiar pe cititorii unor cărți recent apărute, pentru a discuta organizat despre acele cărți, o librărie care să-și poată publica și un buletin de informare și de formare a cititorilor, în sfârșit, o adevărată utopie...”. □ În același grupaj, o întâlnim pe Domnița Petri, studentă în anul V la Automatică: „O bibliotecă de filosofie universală: Hegel, Schopenhauer, Fichte, Kant, Descartes, Pascal, Spinoza, Diogene, Laertius, Husserl, Heidegger, Sartre, Wittgenstein, Carnap, Quine, Nagel, Shlick, Einstein, Bohr, Feynmann, O. Becker ș.a. Apoi: Mircea Florian, P.P. Negulescu, D.D. Roșca, Blaga. Nu mă gândesc numai la mine, că cine știe dacă voi avea parale să le cumpăr când apar. Mă gândesc la zestrea culturală pe care o lăsăm celor

ce vin ”. □ Alte răspunsuri: „Dezamăgirea dezamăgirilor este mereu promisa și mereu nereapăruta *Istorie a literaturii române de la origini până în prezent* a lui Călinescu. Editurile noastre ne datorează cel puțin o explicație care să ne amăgească din nou” (Marieta Tismănar, anul IV Filosofie). □ „Nu înțeleg de ce apar 10 cărți polițiste proaste și nu este folosită hârtia aceea pentru retipărirea *Istoriei...* lui Călinescu, pe care ar cumpăra-o toată lumea, mai abitic ca pe [cărțile] polițiste, indiferent de prețul ei” (Gelu Cristea, IV Sociologie). □ Ultimul cuvânt în anchetă îi aparține aceluiași Matei Vișniec: „Între o cere-re și o altă ofertă, între o amânare și o dezamăgire, editurile ne răsfață, trebuie să recunoaștem, cu cărți polițiste”. ■ Tot pe prima pagină, la *Estudiantina*, Dinu Flămând așază *Fremăt în septentrion*, o însemnare „jucată” despre „pa-timile” și „galopurile” de acumulare nocturnă din timpul sesiunii: „Și fiindcă zilele sunt tot mai scurte și nopțile tot mai lungi, nopțile sunt sfetnici buni, ma-teria începe să prindă farmec, inteligența în sfârșit exersată mai susținut ține o lumină fosforescentă în odaie; undeva în depărtare se vede deja clipa repar-tiției, chipul părinților grijulii se străvede în efigie, reușita în viață este un re-fren victorios, oricum mai tonic decât distihul elegiac pe care cineva l-a lipt la gazeta de perete: «Sesiune! Sesiune!/ Nu mai bea... compot de prune». Uite-așa trec anii, te miri câte lucruri poate învăța omul în numai câteva zile, presat de urgență ca firava plantă de munte în ierbar”. ■ Ioan Buduca e din nou în centrul atenției la *Cititorii au cuvântul*. De această dată, îl reclamă – cu întâr-ziere – o cititoare, Smaranda Victor, care ține să se recomande „fost «copil teribil» din Târgu-Jiu”: „În virtutea celui fermecător și periculos drept la cu-vânt afișat de V.S., vă scrie o persoană lipsită de aptitudini și pretenții – deci, măcar teoretic, neutră în aprecieri. Urmărind regulat V.S., am observat, inevi-tabil, intransigența și conștiinciozitatea cu care colaboratorul dv. Ioan Buduca se ocupă cu demolarea diferitelor persoane care-i pică greu dânsului la stomac sau ureche. Prima fază, blândă, este semnalarea a nu știu ce greșeală făptuită de vreuna din amintitele persoane. Urmează atacarea, ironică, apoi hărțuirea rechizitorială și, în final, nimicirea completă a adversarului. Uneori, reușește uluitoarea performanță de a condensa cele patru faze într-o singură frază dis-trugătoare. Se pare că, în concepția lui I.B., toți cei care au darul vorbirii și nu-s paralizați în scaun sunt niște idioți nevindecabili, afară de cazul când sub masca sărăciei cu duhul ascund, precum Tartuffe, perfidie și interese meschi-ne. Mă întreb, dați-mi voie să mă întreb (că și așa o fac destul de rar, fiindcă n-am nici un ziar personal la dispoziție, să mă desfășor spiriual), ce trebuie să fie oamenii, ce trebuie să facă ei, ca să-i placă, săracii, și lui I.B.? Să zică și dânsul, măcar o dată, că s-a făcut ceva bun și frumos – mă rog, la acea putere rela-tivă care ne caracterizează lumea. Aș sugera, cu zău! inocentă lipsă de originalitate sau intenții războinice, să se înființeze o rubrică-replică la aprecie-rile subiective cu iz de can-can ale lui I.B. Și să vă mai spun ceva, dacă ați avut răbdarea să ajungeți până aici: e mai ușor să demolezi pe alții decât să te

construiești pe tine. Asta din urmă presupune concepție, realism și, *last but not least*, modestie. [...]” □ Răspunsul pe care îl capătă, într-o notă a redacției, acest „fost «copil teribil» din Târgu-Jiu”: „Furia replicii dv., transcrisă cu «zău!» acuratețe gramaticală (mai puțin ambigua autoprezentare «persoană lipsită de aptitudini și pretenții» pe care o infirmați imediat, cerând, nici mai mult, nici mai puțin, «să dispară chiar cauza replicilor» – ceea ce «cauza» n-a îndrăznit să pretindă niciodată apropo de «cauza» replicilor sale – dar pe care o și confirmați în mod elegant amintindu-ne de acel «copil teribil»), așadar furia dv. este întru totul justificată în ceea ce-i privește intențiile (păstrarea unui ton de urbanitate și obiectivitate în rubrica *Sintagme* a revistei noastre) și întru totul nejustificată în ceea ce-i privește propria urbanitate și obiectivitate. Încercați să citiți și «sintagmele» care zic «că s-a făcut ceva bun și frumos – mă rog, la acea putere relativă care ne caracterizează lumea». După care mai încercați o dată”. ■ Magda Cârnecki scrie, în *Metamorfoză și modelare*, despre doi artiști care expun în Galeria „A”: pictorul Ștefan Râmniceanu și sculptorul Tudor Ștefan. ■ La *Ecuatii*, Solomon Marcus e prezent cu a patra parte din *Adevărul ca paradox*. ■ În grupajul *Puls*, Paul Nancă semnează o notă veselă: „La gazeta de... panou «Propagandistul» din holul Facultății de filosofie București, I. Stanciu scrie, printre altele, fără titlu: «Foșnitoare păsări ies de sub pardesiul tinerilor subțiri și înalți» și două rânduri mai jos: «Lucrurile atinse au suflet de Bacovia sau Baconsky sau Beniuc». Ce ți-e și cu invazia asta de dicționare de literatură! Uite ce ne poate face un tânăr filosof care a ajuns, ca Hasdeu, numai până la litera B!” (*Păsări sub pardesiu*). ■ Matei Vișniec iese la... rampă și în materialul *Morala ca punte a suspinelor*, în care Petre Brașoveanu realizează cronica... examenului de Etică al grupei 357 din anul IV de la Facultatea de filosofie-istorie din București: „Ziua de azi a fost norocoasă până și cu poezii, care s-au dovedit a fi cu picioarele pe pământ (vezi Matei Vișniec, semnatarul unui 10)”. ■ În grupajul *Puls* încap și „denunțuri”. Iată, de pildă, o notă de Paul Combiescu: „Cameluța Budan – anul III, Facultatea de limba și literatura română, București, la seminarul de Literatură, condus de Florin Manolescu: «Coșbuc prezintă satul în toată complexitatea lui, de la uliță până la scară!»” (*Coșbuc de la uliță până la scară*). □ Altă îndeletnicire „delatoare”, semnată – cu inițialele – de Paul Nancă: „Cerere: «Tovarășe Decan, subsemnata Baltă Doina-Camelia, studentă în anul III al Facultății de lb. și literatura română București, vă rog să-mi aprobați scutirea absențelor pe o perioadă de 7 (șapte) zile, perioadă pe care o solicit în urma căsătoriei mele. Vă mulțumesc, Baltă D.»». Rezoluția decanului: «Să scrie cum trebuie! Da. E curios! Al doilea caz în anul III»” (*Căsătorie nemotivată*). □ Grupajul se încheie cu „oferta” *Pe gratis*: „Pulsurile *Păsări sub pardesiu* și *Căsătorie nemotivată* le oferim și revistei *Săptămâna*. Pentru a fi preluate. Pe gratis (V.S.)”. ■ La *Cronica literară*, Ioan Buduca întâmpină favorabil *Tratat despre oaspeți*, al doilea roman publicat de Mircea Săndulescu, care „este în același timp o asimilare de o mare ironie și

virtuozitate a procedeeleor și simbolurilor cucerite de romanul modern, de cel englez, american sau latino-american (din acest punct de vedere fiind un autentic tratat despre subteranele livrești ale iluziei românești), dar și o răsturnare polemică a clișeeleor unor anume tipare de roman autohton, fie ale satului [lui] Rebreanu sau ale satului lui Marin Preda, fie ale romanului politic sau ale romanului așa-zis abisal, teoretizat cu mari orgolii de Nicolae Breban”. Atitudinea polemică a prozatorului s-ar traduce, consideră cronicarul, printr-un „refuz al realismului causal (cel al instinctualității la Rebreanu, cel al moralei tradiționale la Marin Preda, cel al demoniei mic-burgheze la Nicolae Breban sau cel al conștiinței la Ivasiuc). *Tratat despre oaspeți* își revendică realismul său paradoxal de la o altă «logică», cea a ambiguității. Foarte puține romane mai puțin teziste ca acesta”. În final, cronicarul „coagulează” calitățile prozei lui Mircea Săndulescu, semnalând și unele afinități/direcții: „Virtuozitățile de tehnică romanescă, timpul «activ și multiplu», simultaneizarea senzațiilor, gândurilor și timpurilor închipuite sau reale (Vargas Llosa), fotografierea fluxului interior al gândului, privirea epifanică (Joyce), analize ale unei abisale perversiuni a castității, ale devoțiunii magdalenice în iubire, ironia și autoironia naratorului amintind de *Bunavestire* par a face din acest roman un tratat aplicat despre roman. Sugestia întregului său discurs (organizat cu o perfectă geometrizare a proporțiilor și a planurilor) este, în cele din urmă, o parabolă a misterului vieții”. ■ M.N. Rusu discută micro-albumul dedicat sculpturilor Irinei Codreanu de Simona Nistor: „Opera lui Brâncuși nu poate fi înțeleasă, în câteva dimensiuni ale ei, fără examinarea în paralel cu opera Irinei Codreanu, precum adevărata structură și originalitate a artei sale nu poate fi descoperită fără cunoașterea exactă a unor principii brâncușiene; mai mult implicate decât explicate”. ■ *O nouă mască pentru un mare actor* este omagiul pe care Ioan Groșan i-l aduce lui Octavian Cotescu, care l-a impresionat în spectacolul *Minetti* de Thomas Bernhard, gândit, pe scândura Sărindarului, de regizoarea Anca Ovanez-Dorosenco: „Scena Teatrului Mic găzduiește în aceste zile un actor, Octavian Cotescu, pe care ne obișnuisem prematur a-l vedea înotând în roluri mărunte și previzibile prin peliculele cinematografice cotidiene. Spectacolul cu piesa aproape monolog «Minetti» al lui Thomas Bernhard ne redescoperă ceea ce se părea că uitasem (și ce, într-un «cinema» de demult, admira Lucian Pintilie la Cotescu): o extraordinară inteligență compozițională. [...] Împrumutând ceva din problematica piesei «Minetti», am putea spune că Octavian Cotescu a atins acea maturitate artistică ce-i permite să joace Lear fără mască; a avut suficientă experiență, inteligență să-și compună el singur una”. ■ Însemnarea anonimă *Cheful dialecticii*, de la *Țignal*, ridiculizează o cronică pe care Aurel Martin a consacrat-o, în „Contemporanul”, volumului *Salonul olandez* de Vasile Nicolescu, însemnare „pe lângă care beția de cuvinte este o dulce mahmureală”. ■ Câteva *Sintagme*: „Am început să ducem dorul interviurilor și reportajelor semnate, cu risipă de generozitate până mai ieri, de duetul

Constantin Stan și Dan Mucenic, duet care, pentru o neaoșă expresivitate, ar putea avea umorul să semneze Ilfov și Petrov”. □ „Printre puținele rubrici vii până acum ale revistei *Transilvania*, dările de seamă de la *Revista revistelor* au început să devină formale, chiar dovedind dacă nu o neatenție datorată grabei, atunci cel puțin o grabă datorată neatenției. Mai mult, unele comentarii par făcute dintr-un avion în care privirea spre pământ este intermediată de un microscop.” □ „„Lucașfărușul” nr. 49 publică, sub semnătura lui Romul Munteanu, un elogios comentariu la recent apărutul *Dicționar de literatură română* (varianta București), util instrument de lucru, după informațiile căruia mulți tineri scriitori de prestigiu nici nu s-au născut încă”. □ „Aurel Dragoș Munteanu îi răspunde lui Nicolae Manolescu, în același număr al *Lucașfărușului*, pentru câteva aprecieri despre primul roman al său, prilejuite criticului de reeditarea cărții de interviuri a lui Adrian Păunescu. Și culmea este că are dreptate. Numai că nu-l contrazice pe critic”. □ „Se află în librării (sau poate nici nu se mai află) o carte de poezie admirabilă, *Lecția de anatomie*. Autorul este un debutant, Emil Hurezeanu.” ■ La *Dialoguri esențiale*, Grigore Arbore publică un interviu cu sculptorul specializat în lemn George Apostu („*Arta modernă este o artă eliberată de spaime*”). ■ Gheorghe Crișan îl intervieuează, la *Collegii noștri de amfiteatre*, pe studentul columbian Germán Mesa de la Facultatea de matematică din Cluj-Napoca, premiat la un concurs de fotografie. Aflat în prag de absolvire, matematicianul declară: „Nivelul școlii de aici m-a impresionat. Întors în Columbia, am să încerc să schimb învățământul matematic, să-l aduc cât mai aproape de cel pe care l-am întâlnit aici. Am să duc cu mine câteva cărți de matematică pentru a arăta nivelul de studiu din Europa” (*Fotografii pentru mai târziu*). ■ De la *Minut cu minut*: „Replică la imnul Rapidului compus de poetul Adrian Păunescu, galeria Progresului cântă pe imnuri compuse de Ion Dolănescu. Concurența e de toate felurile”.

20 decembrie

- [„**Scânteia**”, nr. 11610] Este anunțată inaugurarea oficială a metroului bucureștean de către Nicolae Ceaușescu.

- [„**Scânteia tineretului**”, nr. 9509] Sub genericul *Premieră de prestigiu a științei și tehnicii românești, rod al înfăptuirii programului amplu de dezvoltare edilitară a Capitalei inițiat de secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu*, este prezentată inaugurarea primul tronson al metroului bucureștean. ■ Întors la *Cronica literară*, Alex. Ștefănescu analizează, în *Metamorfozele protagonistului*, romanul *Fiul secetei* de Ion Lăncrănjan: „Cele peste nouă sute de pagini ale sale conțin un adevărat torent de fapte și, mai ales, de comentarii pe marginea lor, fără ca autorul să ajungă vreodată la o concluzie definitivă și simplificatoare. Dezbateră este de ordin politic și moral, iar obiectul ei îl constituie transformările care s-au petrecut în România după cel de-Al Doilea Război Mondial [...]. De o atenție deosebită din partea

sa se bucure deceniul 1950-1960, numit în mod curent în publicistica literară «obsedantul deceniu» și radiografiat în cărțile multor scriitori importanți de azi, ca Dumitru Radu Popescu, Marin Preda, Constantin Țoiu, Augustin Buzura, George Bălăiță, Aurel Dragoș Munteanu sau Florin Mugur. Noutatea romanului lui Ion Lăncrănjan constă, pe de o parte, în aducerea în prim-plan a mediului muncitoresc și, pe de altă parte, în radicalismul viziunii [...]. «Planul» acestei vaste construcții epice – comparabile cu *În preajma revoluției* de C. Stere, cel puțin prin stilul tumultuos, plin de repetiții și întreruperi neașteptate, de îndoieli sfâșietoare și declarații patetice – așadar «planul» ei se remarcă prin simplitate și ingeniozitate în același timp [...]. Roman al formației, roman politic, roman-dezbatere și roman al mediului muncitoresc, *Fiul secetei* constituie, fără îndoială, un succes al literaturii noastre de azi”.

• **[„Flacăra”, nr. 51]** L. Kalustian rememorează momente petrecute alături de *Cezar Petrescu – omul*, inclusiv pe cele „de final”, fiind „foarte legat de el”. □ Într-un al doilea articol, Romul Munteanu scrie tot despre *Dan Deșliu [sau drumul poeziei de la realism la onirism]*, afirmând că „printre fantasmale interioare, evidente” în versurile sale, pe care le reproduce în coloanele revistei, acesta „figurează și [sic!] fixația de a fi poet”. □ George Arion recenzează volumul de poezie al lui Ion Brad, *Ora întrebărilor*, apărut la Editura „Minerva”, cu o prefață „fină în disocieri” de Aurel Martin, pe care îl consideră „mărturia excepțională a unui autor ajuns la vârsta deplinei maturități”.

• **[„Orizont” nr. 51]** Traian Liviu Birăescu face cronica cărții lui Liviu Petrescu, *Romanul condiției umane* (Minerva, 1979), despre care scrie: „valoarea de excepție a cărții semnate de Liviu Petrescu, critic ce prin cultură, seriozitate și talent se vădește a fi unul din capii de serie ai criticii literare tinere din țara noastră.” ■ Eugen Dorcescu ține a doua cronică privitoare la volumul de poezie *Ora întrebărilor* (Minerva, 1979) a lui Ion Brad, poezie descrisă în felul următor: „Modalitatea sintactică (și compozițională) fundamentală este interogația (vezi și titlul volumului). Poeme întregi se construiesc pe antiteza dintre *întrebare și tăcere*.” ■ Impresiile și senzațiile lui Flaubert despre călătoria sa în Egipt dezvăluie un om care se privește cu „o autoironie bonomă” și care nu-și dă prea mare importanță, susține Livius Ciocârlie în tableta sa săptămânală de la rubrica „marginalii” (articolul *D-ale carnavalului*). ■ La ancheta revistei *Orizont* cu tema „*ce e nou în proza scurtă?*” (începută cu patru numere în urmă), răspunde Vasile Andru din care alegem câteva caracterizări: „Printre criticii de azi cu receptivitatea mare la noii veniți îi cităm pe Marian Popa, Dan Culcer, Cornel Ungureanu, Laurențiu Ulici. [...] În același spațiu epic, de visare antiromantică, îl cităm și pe George Cușnarencu, publicat de „Tribuna” cu o proză excelentă: *Tata se plângea uneori prietenilor că nu reușește să găsească tonul*. [...] O proză cu adevărat novatoare e cea scrisă de Gheorghe Iova. [...] Gheorghe Iova este primul autor român care ilustrează experimentul „textuării”. Termenul „a textua” este propus de el însuși pentru a desemna ceea ce

Julia Kristeva ar numi „activité textuelle”. [...] Scrisul lui Gheorghe Crăciun apelează tot la resursele textuării. Proza *Gramatica generativă a unei zile obișnuite* (Vatra) are bogate insule de „text”... [...] Nu insistăm asupra lui Mircea Nedelciu, autorul unei cărți care rămâne, *Aventuri într-o curte interioară*, a și reținut atenția criticii prin noutatea scriiturii și penetrabilitatea privirii.”

■ Șerban Foarță ajunge la episodul al patrulea din articolul *Tudor Vladimirescu în epistole IV*. ■ File de jurnal, un jurnal al spitalului, publică Ion Arieșanu sub titlul *Spitalul – Speranță*, din care reținem următoarea notație: „Azi, la mine, fiul meu. Candid, plin de elan, sensibil, cu blândețea gesturilor scrisă demult în ființa lui delicată. Aș vrea să simt uneori că-l iubesc terorizant, ca pe un pui, dar mi-i rușine de asta, de un asemenea fanatism al iubirii. Deși el este uneori necesar. Am primit și de la el flori Pe care, acum, seara, le privesc în lumina pală a becului. Și în ele îl văd pe el.” ■ Poezii de Vasile Zamfir și Monica Rohan.

● [„România literară”, nr. 51] Se deschide cu două texte care poartă „amprente” ale Congresului al XII-lea: articolul redacțional *Planul național și Cristalizări* de Vlaicu Bârna. ■ Alexandru Papilian semnează editorialul *A verifica mereu „eternul uman”*: „Prozatorul, artistul modern, are un vast câmp de operație. El poate și trebuie să sesizeze reacția persoanei și a societății în fața acestor lucruri noi. Trebuie să verifice mereu «eternul uman»; modul în care «eternul uman» condiționează existența acestor lucruri noi, modul în care le marchează folosința; modul în care aceste lucruri noi devin de la sine înțelese în descrierea actualității. Îi stă în putere, adică, să influențeze cumva evoluția ulterioară a existenței umane”. ■ Alexandru Balaci scrie despre *Alexandru Rosetti, laureat al Premiului Herder*. ■ Cartea de poezie *Ardere de tot* a Ilenei Mălăncioiu, este comentată de Lucian Raicu: „Departe de afectările liricii zis feminine, poemele Ilenei Mălăncioiu sunt de o gravitate tulburătoare, irezistibilă. Pasiunile sunt totale, suferința e plină de demnitate, eșecurile sunt suportate cu mândrie, împlinirile – scump plătite. Totul în ele este important. Cea care le așterne este incontestabil *cineva*. Una din personalitățile puternice ale poeziei române contemporane”. ■ Cu destule rețineri, Ion Cristoiu analizează felul în care se reflectă *Literatura română contemporană în „Dicționarul cronologic”*, apărut la Editura științifică și enciclopedică. ■ La *Breviar*, Șerban Cioculescu discută despre al X-lea volum din ediția de *Opere* a lui Barbu Delavrancea, ediție îngrijită, studiu introductiv, note și variante, glosar și bibliografie de Emilia Șt. Milicescu. ■ „Privită din imediata ei apropiere, poezia lui Al. Căprariu – apreciază Fănuș Băileșteanu, în *Ironie și pasiune*, vizavi de opera poetică integrală, nu numai de recenta *Mare autobiografie* (1979) – dă impresia unui zbor jos, familiar și ludic, aproape casnic. De la o oarecare distanță, se poate observa că «albastrosul» său navighează peste un tărâm eseninian străluminat de razele benigne ale autoironiei și de focarul mai intens al culturii. Fără a deveni livrescă, poezia lui Al. Căprariu este expresia

unei alerte existențe spirituale, trăite, oricâte tentații ar prezenta viața mondenă, între, prin și pentru cărți. Mai ales de poezie.” ■ Dim. Păcurariu publică un drept la replică, apărând *Dicționarul de literatură română* pe care l-a coordonat și despre care, în numărul anterior al *României literare*, s-a pronunțat Nicolae Manolescu: „Cu titlul «Simplu diletantism sau rea-credință?», primim spre publicare din partea tovarășului Dim. Păcurariu următoarele: În numărul 50 (13 dec.) al revistei «România literară», N. Manolescu publică un lung articol despre *Dicționarul de literatură română* întocmit de un colectiv de critici și istorici literari și coordonat de mine. Cum articolul, scris cu evidentă iritare (să n-o punem pe seama bunelor sentimente ale autorului de coleg al nostru la facultate și de fost student, cândva, al unora dintre noi), conține informații neexacte și aprecieri ciudate, rezultate probabil dintr-o lectură *infidelă* și tendențioasă a dicționarului, rog a mi se îngădui câteva scurte precizări, pentru corecta informarea cititorilor revistei. [...] În genere, N.M. ignoră ceea ce oricine om cât de cât inițiat în istoria literaturii știe, că literatura unui popor trebuie privită și apreciată organic, în dezvoltarea ei istorică și că o ierarhie justă a valorilor nu poate fi stabilită decât raportând scriitorii la epoca în care au trăit și au creat. Privind lucrurile dintr-o perspectivă care – mai e nevoie s-o spunem? – e un prim semn, elementar, al maturității unui critic, ce să credem despre părerile lui N.M. care a depășit, de aproape douăzeci de ani, vârsta debutului și care afirmă azi, cu un teribilism agresiv, că scriitorii ca N. Gane ori Spiridon Popescu, prețuiți și comentați pe larg de G. Călinescu în *Istoria literaturii*, trebuie scoși din dicționar și înlocuiți cu... Corneliu Ștefanache, că lui C. Tonegaru (inclus în dicționar) trebuie să i se acorde același spațiu, dacă nu chiar mai mare, decât lui G. Topîrceanu etc. Are vreo legătură acest diletantism tulbure cu adevărata concepție modernă despre literatură? [...] Dorim, în legătură cu dicționarul nostru, o discuție constructivă, observații și sugestii făcute în termeni decenti, cu bună credință și competență. Articole ca cel al lui N.M., scris cu patimă și superficial, cu observații necontrolate și cu teribilisme penibile, nu poate oferi o bază de discuție”. ■ Nicolae Manolescu remarcă *Un romancier* cu veritabil potențial (romanul *Tratat despre oaspeți*): „Talentul puternic al lui Mircea Săndulescu va trebui să renunțe la aceste haine străine [influențe și pastişe satirice după Márquez, Breban] și să-și descopere croiala potrivită”. ■ *Dimensiunile umane* ale lui Dumitru Ghișe sunt recenzate de către Al. Tănase. ■ „Istorie pasionantă a unei călătorii pe mările și oceanele lumii, *Toate pânzele sus*, cartea care a incitat generații de tineri, certifica în același timp – susține Sorin Titel în cronicheta *Pământul pe care îl construim singuri – vocația de călător* a lui Radu Tudoran. Vocație care ni se relevă încă o dată cu noua sa carte, *La nord de noi înșine*. Jurnal al unui călător tenace care străbate cu mașina lui mii de kilometri – poposim, așadar, împreună cu autorul la Kiev, Leningrad, Moscova, Copenhaga, Oslo sau Helsinki, trecem Cercul Polar sau descoperim fiordurile Norvegiei, lacurile și pădurile misterii-

oase ale nordului – dar și al unui scriitor aflat în plină efervescență creatoare care, doar cu un an în urmă, ne-a dat poate cea mai bună carte a sa, *Casa domnului Alcibiade...* [...] *La nord de noi înșine* se citește pe nerăsuflăte, așa cum ai citi un pasionant roman de aventuri. Și e firesc să fie așa, de vreme ce pentru Radu Tudoran călătoria rămâne – cu toate mijloacele moderne de deplasare – o mare aventură. Imaginea pe care ne-o oferă scriitorul este foarte îndepărtată de cea a turistului de circumstanță. Călătoria, pentru autorul jurnalului, presupune o plonjare cu bună știință în necunoscut, o asumare a riscului, o sfidare orgoli-oasă și tinerească a obstacolelor de orice fel, o competiție bărbătească, precum și o permanentă și asiduă provocare a soartei.” ■ În replică la articolul lui Ștefan Aug. Doinaș din nr. 50 al *României literare*, Eugen Simion dezvăluie două noi nume de luat în seamă În „noua generație poetică...”: „În «noua generație poetică», în sprijinul căreia pledează Ștefan Aug. Doinaș într-un articol recent din *România literară*, un loc trebuie acordat și Denisei Comănescu, autoarea volumului *Izgonirea din paradis* (C.R., 1979). Ea a frecventat, ca și Traian T. Coșovei, Mircea Cărtărescu, Ion Stratian, Florin Iaru, Radu Călin Cristea ș.a., aceleași cenacluri studențești și a participat la micile bătălii în favoarea unei noi resurecții lirice. Poezia faptului de cultură (*poezia livrescului*), în care intră și ironia (*witz-ul*) nu este singura formulă pentru care militează acești tineri hotărâți să spună altceva și altfel decât promoțiile dinaintea lor. Denisa Comănescu scrie, de pildă, o poezie existențială, gravă, traducând în versuri lipsite de orice artificiu formal melancolia ieșirii din adolescență. O poezie a vârstei, o poezie obsedată de biografie (o biografie a sentimentului) în ton radical, fără iluzii, sinceră și convingătoare. *Cultura* s-a retras în profunzimea poemului, rareori micul, simpatiful snobism tineresc iese la suprafața versurilor. Într-un loc Denisa Comănescu citează în latinește, în altul reproduce, cu ironia de rigoare, câteva formule englezești. Confesiunea ei oscilează între sentimentul vulnerabilității și plenitudinea erotică, exprimată, aceasta din urmă, cu o mare decență. Denisa Comănescu își transcrie, pur și simplu, biografia, o biografie imaginară, bineînțeles, într-o notă din care lipsește obișnuitul patetism. [...] Autentică, egală cu sine, decentă totdeauna, confesiunea lirică a Denisei Comănescu place. Când citesc atâtea aiureli traco-metafizice nu poate să nu-mi placă această voce poetică sinceră și nuanțată. Gabriel Chifu (*Realul eruptiv*, Eminescu, 1979) dedică două dintre poemele sale lui Geo Dumitrescu și Ștefan Aug. Doinaș, însă modelul său liric este Nichita Stănescu. Asta se vede numaidecât din mitologia pe care o propune, din stilul (stilul insolenței simpatice) și, în genere, din spectacolul pe care îl cultivă în poemele lui. Un spectacol, întâi, de cuvinte și despre cuvânt. O retorică, apoi, a poeziei însumată în versuri, serioasă și tăgăduitoare, *un lirism*, în fine, pe care l-am putea numi *al identificării și al substituiri*. Cu acest model în față, tânărul poet își construiește propria imagine, începând prin a inventa o mitologie lirică. [...] Poezia dă roată conceptelor, marilor simboluri uranice, dar Gabriel Chifu a învățat de

la Nichita Stănescu că poezia nu trebuie să respire prea mult în preajma miturilor, obiectelor sacre. Revenirea la real este bruscă și, cum zice poetul, eruptivă. O parte din poeme sunt mai direct confesive, legate de o existență ce se poate determina”. ■ Laurențiu Ulici evidențiază, la *Prima verba*, o „privire teoretică asupra criticii literare, ambițioasă prin scopul urmărit” cuprinsă în volumul *Secvențe critice* de Ecaterina Țarălungă. ■ Silvian Iosifescu întocmește un portret al prozatoarei elvețiene *Mireille Kuttel*. ■ La rubrica de *Carte străină*, Grete Tartler dicută despre antologia *Poezia trubadurilor*, tradusă de Sorina și Victor Bercescu. ■ Sub egida *Scritorii și țara* sunt publicate trei reportaje: *Valurile Dunării* (Dan Mutașcu), *Vocația construcției în timp* (Viorel Sânpetrean) și *În noul calendar al țării* (Mikó Ervin). ■ La *Revista revistelor* este recomandat nr. 219-220 al *Secolului 20*. □ Poeme de: Ioana Diaconescu, Doina Uricariu, Victor Nistea. □ Proză de Vasile Băran (*Cavalerii de pe coastă*). □ Nicolae Nicoară aduce în atenție *Un mare roman african. „Xala” de Sembène Ousmane*, din care și traduce câteva fragmente. □ Geo Bogza descrie *Compătimirea*. □ În *Atlas*, Ana Blandiana „pune” o *Capcană*. ■ O *Reîntâlnire cu Nicolás Guillén* a lui Darie Novăceanu oferă și prilejul interviewării scriitorului cubanez, aflat de curând în vizită în România.

● [„*Tribuna*”, nr. 51] Prima pagină găzduiește *Valori ale cuvântului politic*, un text consacrat de Ion Deleanu Congresului al XII-lea, și poeme de Victor Felea (*Continuitate*) și Nicolae Mocanu (*Baladă la început de iarnă-n Apuseni*). ■ În *Atitudinea morală ca act politic*, Constantin Cubleşan analizează volumul *Teatru comentat* de Corneliu Leu, apărut în cadrul colecției cu același titlu a Editurii Eminescu. Cele cinci piese care alcătuiesc culegerea „au la bază aceeași intenție moralizatoare într-un context de angajare politică actuală, românească”. Criticul propune o nuanțare a tezismului: „În general, teatrul cultivat de Corneliu Leu este programatic, tezist – nu însă în accepțiunea rea a cuvântului. Dramaturgul ilustrează, prin conflicte, idei și principii morale, înscenând dezbateri polemice de o rezonanță acută în actualitatea imediată a evoluției noastre sociale, fapt ce-i și asigură o bună audiență în public și-i dă garanția unui autentic «document» literar al atitudinii morale a individului ca act politic tranșant în perimetrul epocii actuale”. ■ Romanul *Salvatorul* de Mihai Tatulici este discutat de Tudor Dumitru Savu, acesta apreciind „experiența și maturitatea prozatorului”. ■ Sub genericul *Exegi monumentum*, președintele Comitetului județean de cultură și educație socialistă, Alexandru Toma, așază *Culorile Țării de sus*, iar Radu Mareș publică însemnarea *Voroneț, 1979*. ■ La *Terasa*, Aurel Gurghianu „instalează” *Figurine*. ■ Ileana Mălăncioiu e prezentă cu un grupaj de versuri din volumul *Sora mea de dincolo*, în curs de apariție la Editura Cartea Românească. ■ Un fragment dintr-o piesă de teatru încredințează Iosif Naghiu. ■ La *Cronica ideilor*, Andrei Marga scrie despre *Cunoaștere și interes*. ■ Al. Căprariu dezvoltă, în rubrica de sport, *Pledoarie pentru speranță*. ■ *Poșta redacției*, diriguată de N. Prelipceanu, nu ofe-

ră revelații. ■ *Un spectacol de excepție* se suprintitulează cronică pe care Ion Cocora o dedică versiunii regizorale furnizate de Aureliu Manea la Teatrul Maghiar de Stat din Cluj-Napoca după *Titanic vals* de Tudor Mușatescu. ■ Ultima pagină adăpostește un interviu „despre știință și societate” pe care Nicolae Georgescu Roegen i-l acordă Elenei Solunca.

21 decembrie

• [„România liberă”, nr. 10933] În *File de carnet*, Alexandru Balaci pledează pentru o literatură antirăzboi, chemând scriitorii la acțiune: „Scriitorii au datoria, prin luminile artei lor, să contribuie la risipirea tenebrei amenințătoare ale unui nou și nimicitor război, să colaboreze, sub semnul astrului nestins al idealului de pace, dincolo de convingerile lor politice ori filozofice, în numele raționalității umane generatoare a tuturor minunilor civilizației”.

• [„Scânteia”, nr. 11611] În *Virtuțile interviului*, Pompiliu Marcea se oprește asupra tomurilor publicate de Adrian Păunescu și George Arion, *Sub semnul întrebării* (C.R., 1979) și *Interviuri* (Eminescu, 1979): „Volumele la care ne-am referit și care ar merita, fiecare, un comentariu detaliat, sunt adevărate teste despre condiția scriitorului român contemporan și o demonstrare puternică a afirmării libere, neîngrădite, a talentelor și personalităților creatoare”.

• [„Scânteia tineretului”, nr. 9510] La *Reportajul nostru*, așezat pe pagina întâi, Gheorghe Pârja scrie despre *Oameni și munți*, prezentând munca de pe Valea Vaserului a sudorilor și constructorilor de la Secția de prospecțiuni și explorări geologice Vișeu de Sus. ■ *Un concert de metafore* „pornește” Constantin Vișan la *Note de lectură*, discutând *Cupola Bărăganului*, proaspătul volum publicat de poetul Tudor George, care „nu este doar un simplu pictor de peisaje, ci un plâsmuitor de viziuni ample, de fresce cuprinzătoare, în ale căror dimensiuni sunt înfățișate metamorfozele istoriei, prezentul, dar și rădăcinile sale, constructorul contemporan, dar și înaintașii săi”. ■ Pe *Drumuri în spațiul memoriei* se găsește Miruna Ionescu care, la *Cronica teatrală*, supune atenției spectacolul *Iubiri* de Radu F. Alexandru, jucat pe scena Teatrului Evreiesc de Stat, în regia lui George Teodorescu: „în ultimă instanță, problema pusă de dramaturg este aceea a unei conștiințe limpezi, crezând cu ardoare în societatea pe care a visat-o și la a cărei realizare a contribuit cu toate forțele, dar care, într-un anumit moment, a luat o decizie ce s-a dovedit mai apoi nedreaptă [...]”. ■ I. Lazăr semnalează, în grupajul *Azi*, *Un nou film la televiziune*: „*Bal în Poiana Zimbrilor*”, scris de Constantin Banu și regizat de Dan Necșulea.

• [„Contemporanul”, nr. 51] Sunt publicate poeme de Liviu Călin și George Țârnea. ■ Aurel Martin semnează articolul *Emblema cărții*, în care elogiază diversificarea lumii editoriale în urma Congresului al IX-lea și contribuția fiecărei edituri la construirea societății socialiste: „Principiul diversificării, coroborat cu acela al identității, s-a dovedit a fi deosebit de fertil. El a îngăduit

nu numai o mai rațională organizare a muncii, dar și adâncirea caracterului militant, angajat, al editurilor, sublinierea rolului de om politic, de arhitect al culturii care revine editorului. [...] Cu sarcini instructiv-educative clar formulate în documentele de partid, în cuvântările tovarășului Nicolae Ceaușescu, editurile își demonstrează prezența vie în contextul construcției societății noastre socialiste multilateral dezvoltate”. ■ Florin Costinescu scrie un amplu text despre Hotărârile Congresului al XII-lea, care pun în centrul preocupărilor partidului omul și dezvoltarea sa: „«Totul pentru om» – este deviza luptei și muncii în România, deviza formulată de partidul comunist, de tovarășul Nicolae Ceaușescu”. Autorul consideră că festivalul Cântarea României este dovada faptului că progresul economic și industrializarea duc la iluminarea spirituală a individului: „Acest fapt este ilustrat strălucit de Festivalul național Cântarea României, pe a cărui agendă au figurat și figurează nume de localități ridicate la o viață industrială în anii noștri, nume de oameni care făuresc o faimă nouă locurilor lor de baștină. Așa cum industria își dezvoltă în aceste localități ramurile de vârf, tot astfel înfloresc în ele activități spirituale de mare complexitate, de neimaginat în trecut”. ■ Revista inițiază o dezbatere privind calitatea creației artistice, pusă în legătură directă cu creșterea generală a calității vieții sub conducerea lui Nicolae Ceaușescu. În paginile revistei apar opiniile lui Constantin Blendea, Timotei Ursu, Dinu Petrescu, Alexandru Tatos și Aurel Bădescu. ■ Alex Ștefănescu prezintă amplu *Dicționarul literaturii române de la origini până la 1900* (Ed. Academiei R.S.R., 1979), pe care îl consideră, după *Istoria călinesciană*, cea mai cuprinzătoare sinteză capabilă să expună și să înțeleagă fenomenul literar autohton: „De la *Istoria literaturii...*, publicată de G. Călinescu în 1941, nici o altă lucrare de sinteză n-a mai dovedit o atât de mare putere de cuprindere și o atât de clară înțelegere a fenomenului literar românesc ca recentul *Dicționar al literaturii române de la origini până la 1900*”. Criticul apreciază de asemenea stilul unitar, coerent și plin de energie pe care cei șaptesprezece autori au reușit să-l mențină de-a lungul întregului volum: „...lucrarea se remarcă nu numai prin frumusețea descrierii critice, ci și printr-un ritm energetic, care nu lasă nici o clipă expunerea să treneze.”; „...există admirabila rigoare științifică, arta de a portretiza, ca și desăvârșita suplețe manifestată în identificarea valorii literare. Colectivul care a realizat lucrarea repudiază apologia, însă nu adoptând o atitudine glacială, de calculator electronic. Un entuziasm controlat mereu cu luciditate, un nedezmințit simț al proporției (n-ar fi exagerat spus al arhitecturii), ca și o discretă irizație de ironie constituie indefinibilul aliaj al stilului folosit”. ■ Fănuș Băileșteanu vede în *Clasicism și tendințe clasice în literatura română* (C.R., 1979) de Dim Păcurariu, cea mai importantă contribuție asupra clasicismului autohton: „Fiind, în general, în pas cu mai toate contribuțiile de ordin documentar sau interpretativ care s-au adus în critică și istoriografia literară a ultimului deceniu, cartea lui Dim. Păcurariu este, la ora actuală, cel mai complet dosar al proble-

mei clasicismului românesc”. Cronicarul semnaleză totuși absența regretabilă a unor pagini despre proza lui Ion Ghica, Mihail Sadoveanu, Mateiu I. Caragiale sau Al. Macedonski, precum și tendința autorului de a se axa doar pe documente și informații livrești, lăsând deoparte analiza spiritului clasic și a tipologiilor sale: „În preambulul lucrării, Dim. Păcurariu trimite la celebrul eseu al lui G. Călinescu *Clasicism, romantism, baroc*. Dar, deși citează copios afirmații devenite cu timpul axiome, nu se călăuzește consecvent în spiritul lor, cedând adesea în fața informației livrești. Trebuie recunoscut pe de altă parte că deși referințele livrești nu definesc prin ele însele doar o coordonată esențială a spiritualității românești, reprezintă, însă, calea spre aceasta și, dintr-un asemenea punct de vedere, cartea lui Dim. Păcurariu reprezintă cea mai amplă demonstrație de până în prezent a existenței unui real și viguros clasicism românesc”. ■ Dan Grigorescu analizează posibilele motive ale succesului înregistrat de cartea lui Saul Bellow, *Darul lui Humboldt*, în cadrul colecției „Romanul secolului XX” de la editura Univers (1979), lăudând totodată traducerea Antoanetei Ralian, care păstrează aproape intact stilul original al volumului.

● [„Cronica”, nr. 51] Semnează poeme Nicolae Panaite și Horia Bădescu. ■ Liviu Leonte prezintă și analizează amplul studiu *G. Călinescu. Între Apollo și Dionysos* (Minerva, 1979), de D. Micu: „Criticul reface cu talent epic universul romanelor, pune uneori un accent prea participativ în judecarea personajelor fără însă a pierde din vedere, în meandrele analizelor, acea permanentă dispută între Apollo și Dionysos care structurează materia atât de bogată a unui exemplar comentariu critic”. ■ Conform lui Silviu Dorian, placheta *Echivalențe* (Albatros, 1978), de Andrei Ciurunga, se remarcă prin „sobrietate, trăire autentică a sentimentului și muzicalitate interioară”. ■ În rubrica de carte străină, Ariton Vraciu prezintă studiul *Epoca romantismului în literatura română*, realizat de cercetătorul sovietic I. A. Kojevnikov.

● [„Săptămâna culturală a capitalei”, nr. 472] Ion Mărgineanu publică pe prima pagină un *Cântec pentru patrie*. ■ Eugen Barbu analizează limbajul personajelor din *O scrisoare pierdută*, polemizând cu punerile în scenă care „au exacerbât caracterul sinistru, veleitar al personajelor, transformând adesea acțiunea unor produse ale lui nenea Iancu în adevărate triler-uri (sic!) à la Hitchcock”. Din punctul de vedere al comentatorului, personajele în cauză „sunt și în limbaj numai niște provinciali agitați de o problemă care-i depășește de la început”. Reproducând un fragment de dialog dintre Tipătescu și Cațavencu, Barbu întreabă retoric: „Au ei, acești doi mici pungăși de provincie, aerul unor vampiri? Mai degrabă, în special Cațavencu, inspiră milă prin învelișul de cuvinte găunoase care-i acoperă ambiția. Exclamațiile rudimentare sunt la un nivel jos de pleavă electorală care nu trădează nici o clipă satanicele personaje «modernizate» de fantasia nefrenată (sic!) a mai-noilor și tinerilor regizori în goana după senzații tari”. ■ Emil Manu publică, în cadrul *Cronicii*

literare, a doua parte a articolului despre ediția poeziilor lui Emil Botta (Ed. Eminescu, 1979). Catalogându-l ca pe un „modern torturat de vechimea patinată a cuvintelor”, Emil Manu schițează un traseu de viitor al acestei lirici: „Textul operei lui Emil Botta va deveni, cu adevărat, text de lectură, numai pentru generațiile de mâine, numai pentru cei care nu l-au cunoscut pe actorul vrăjitor de cuvinte. Pentru noi, cei care l-am auzind spunând versuri, cuvintele din carte au încă sonoritatea tragică, esențială, a vocii sale venite «dintr-un tărâm nepământean». Chiar un poem postum ca cel intitulat Medalion devine un autoportret tragic sonor”. ■ Dan Ciachir continuă comentariile asupra corespondenței lui Mateiu I. Caragiale, dezvăluită în dosarul publicat de Al. Oprea, polemizând cu Șerban Cioculescu care-l vede pe Mateiu doar ca pe un fiu ingrat și detractor al tatălui său. Important i se pare lui Dan Ciachir felul în care, în corespondență, se prefigurează formarea scriitorului, mai ales când tânărul Mateiu scrie despre romanul la care visează și care ar trebui să fie „«modern, palpitant, vițios»”. ■ În articolul *Libertatea fanteziei*, Ion Lotreanu continuă seria materialelor despre fantastic analizând nuvela *Pe strada Mântuleasa*, de Mircea Eliade, despre care consideră că „se înscrie în sfera unui fantastic experimental, eteroclit și digresiv, în care motive variate sunt «obligate» să colaboreze”. ■ La rubrica *Portrete color*, Constantin Sorescu îl zugrăvește pe poetul Corneliu Vadim Tudor și poezia sa: „Cine citește mai întâi poezia lui Corneliu Vadim Tudor (*Poezii*, 1977 și *Epistole vieneze*, 1979, Editura Eminescu) și apoi îl vede fie și în treacăt, cum l-am văzut eu, are senzația stranie că a dat cu ochii peste un poet de la curtea medievală a lui Neagoe Basarab. Pare ieșit din epoca veche în zilele noastre, ca printr-un tunel al timpului, păstrând în haine aerul vechi bizantin. El umblă printre mașinăriile moderne, adânc sofisticate, într-un veșmânt curat, de in «suptire». În mâini poartă un ram de «finic înflorit», iar pe buze cântecul nu i se sfârșește. Pretutindeni aprinde lămpi mari de cuarț violaceu și cădelnițează cu inima printre flori. El vede lumea prin ciobul unui vitraliu de biserică veche, păstrat grijuliu între filele unui roman grav”. Autorul vede lirica lui Corneliu Vadim Tudor ca pe un pastel viguros, la întâlnirea dintre Antim Ivireanu și Macedonski, având forța exaltării pe spații vaste, dar ascunzând și o „filozofie a deșertăciunii”. ■ Dan Mutașcu scrie a doua parte a articolului despre Victor Ion Popa, amintind nuvelele și povestirile sale, producțiile pentru teatru radiofonic (*Mica publicitate*, *Operația la inimă*) și cele de teatru pentru copii (*Pufușor și mustăcioară*, *Câinele cârciumar*), dar se întoarce la poezie remarcând un filon moral și chiar o funcție etică a versurilor sale. ■ Florea Firan semnalează volumul de versuri *Amintirile de acasă*, de Petre G. Gorun.

22 decembrie

• [„România liberă”, nr. 10934] Tia Șerbănescu realizează un interviu cu prozatorul Grigore Zanc. Prozatorul este invitat să se exprime în legătură cu

hotărârile Congresului al XII-lea și impactul lor asupra scrisului și chiar să contureze un model uman specific actualității: „Tipul care ni se pare că se impune în perioada actuală, mai mult ca oricând, este tipul activistului cum spunem noi. Tipul omului angajat, preocupat de mișcarea socială, de modificarea socială, de șansa omului în această societate a noastră, de posibilitatea adecvării condiției umane la acest univers. Aș zice că există o preferință declarată pentru omul de acțiune (poate în defavoarea omului de reflecție) chiar atunci când, să zicem, acțiunea în care acesta este angajat e defectuoasă. Omul de reflecție este, în epoca actuală, într-o ierarhie generală – evident convențională – al doilea sau al treilea. Rolul său ar fi acela de depozitar al spiritului critic, a cărui opinie este necesară”.

● **[„Scânteia”, nr. 11612]** Domokos Géza realizează un bilanț al titlurilor publicate de Editura Kriterion de la înființare (1969) până în 1979, în textul *Patrimoniul cultural se îmbogățește prin aportul creator al tuturor fiilor patriei*: „Am tipărit până în prezent 1743 de titluri: 1976 în limba maghiară; 369 în limba germană; 118 în limba sârbo-croată; 80 în limba ucraineană; 27 în limba idiș; 2 în limba slovacă; la toate acestea adăugându-se cele 71 de traduceri în limba română”.

● **[„Scânteia tineretului”, nr. 9511]** *Despre Calitatea operei – la înălțimea cerințelor societății, a condițiilor existenței* se pronunță Petru Poantă (*Critica literară – opțiune artistică*) și Horia Bădescu (*Sensul activ al meditației*). ■ Viorel Sâmpetrean versifică *Lumina patriei*, acompaniat de Murgu Pal, tradus de Dim. Rachici (*Cuvântul conturând viitorul*). ■ Alex. Ștefănescu semnează un medalion: „Vasile Andru este un tânăr miniatural și fragil, care clipește sfios îndărătul ochelarilor cu rame negre. El are însă aptitudinea de a-l cuceri, prin modestie, prin zâmbetul mereu prietenos, prin aerul său întrebător, chiar și pe cel mai rigid interlocutor, așa cum apa macină lin, pe neobservate, un dig”. Câteva observații despre proza lui Vasile Andru: „De fapt, el uzează de o tehnică literară foarte bine pusă la punct, pe care și-a constituit-o de-a lungul multor ani de studii și exerciții, cercetând îndeaproape atât vechile tradiții românești, cu aura lor legendară, cât și subtila inginerie epică promovată de *noul roman francez* [...]. Două dintre cărțile lui Vasile Andru sunt esențiale: *Mirele și Noaptea împăratului* [...]. Printre colegii săi de generație, Vasile Andru are un loc distinct, stilul său neconfundându-se nici cu analiza glacială din romanele Danei Dumitriu, nici cu viziunea saturniană a lui Mihai Sin, nici cu verva Mariei-Luiza Cristescu. El seamănă însă cu acești autori care au debutat editorial în jurul anului 1970 prin dorința de autenticitate, prin sentimentul pe care-l creează cititorului că nu vorbește decât atunci când are ce spune.” ■ Ion Băieșu este *Curierul nostru de sâmbătă*.

● **[„Lucefărul”, nr. 51]** Este un număr aflat la bilanț. În acest spirit, Valeriu Râpeanu evaluează beneficiile sistemului editorial reformat după 1965 astfel încât să servească unei adevărate reforme literare și culturale: „Cum

spuneam – acum, după un deceniu de la constituirea lui, sistemul editorial românesc și-a dovedit temeiurile și îndreptățirea și viabilitatea lui, faptul că el corespunde pe deplin necesităților de astăzi ale țării, ale cititorilor din ce în ce mai numeroși, din ce în ce mai avizați, faptul că el reprezintă în cultura românească unul (sic!) din acele poziții-cheie prin care ideile și idealurile umanismului socialist se afirmă plenar, prin care civilizația noastră se exprimă și acționează neconținut”. ■ Daniela Crăsnaru scrie un text evocator cu ocazia comemorării a douăzeci și trei de ani de la moartea poetului Nicolae Labiș. ■ La *Contemporanii noștri*, Voicu Bugariu scrie despre Al. Căprariu, referindu-se la volumele de poezie (*Orizonturi* – 1964, *Cercurile dragostei* – 1966, *Mica autobiografie* – 1975, *Marea autobiografie* – 1979), *Jurnalul literar 1957-1967* care conține intervenții critice scrise cu eleganță poetică, după cum observă comentatorul, și un jurnal de călătorie (*În timp ce pământul se-nvârte* – 1976) care este nu mai puțin unul al transformărilor interioare. ■ Dan Arsenie salută apariția volumului *Patimile*, o antologie din lirica lui Mircea Ciobanu, în colecția Hyperion de la Editura Cartea Românească. Recenzentul identifică elementul tăcerii ca fiind semnul sub care stă această lume poetică. ■ Sultana Craia prezintă volumul *Chorale* (1974), de Grete Tartler afirmând că aici se descoperă „aspirația esențială” a poeziei acesteia care este cea a „iluminărilor și limpezirilor, trăite cu bucurie, uimire și simplitate, dar în același timp solemn, cu sentimentul tinereții și al veșniciei împăcate, într-o viziune luminoasă și proaspătă, dominată de euforia purității îngăduite”. ■ *Cronica literară* găzduiește comentariul lui M. Ungheanu la volumul de critică *Însemne ale modernității II* de Nicolae Ciobanu. Abordând fără șovăieli atât clasici ai literaturii române cât și volumele celor mai recentți debutanți, după cum observă comentatorul, criticul creează o „rețea comparativă” întrucât acesta „vede literatura în serii istorico-literare și ține să definească de obicei o structură literară și seria istorică sau structurală de care ea ține”. M. Ungheanu prevede că *Însemnele II* va deveni o carte de referință mai ales prin capitolul *Condiția debutului*, dedicat începătorilor, printre care Mircea Nedelciu, Gabriel Chifu, Doina Uricariu, Marian Papahagi, Constantin Stan. ■ Pentru *Viața cărților* Artur Silvestri alege să prezinte o scriere inedită, un roman „exotic și fabulos” semnat de Luki Galaction – *Aurul șarpelui* (Ed. Minerva, 1979). Cu o acțiune situată în „Stambulul anilor '840), cu toponimii și topografii balcanice abundente, cu iz de fantastic și livresc, romanul o recomandă pe Luki Galaction drept „o excelentă creatoare de atmosferă levantină” chiar dacă, observă comentatorul, autoarea nu e la fel de îndemnatică în creionarea stărilor sufletești. □ La secțiunea de critică, Mihai Coman scrie despre cartea lui Aurel Sasu, *În căutarea formei* (Ed. Dacia, 1979) remarcând că este un volum eteroclit care acoperă zone de la D. Bolintineanu până la V. Teodorescu. Marșând pe principiul care generează o operă, oprindu-se și la formule memorabile, având „pasiunea divagației pe spații mici”, Aurel Sasu își

lasă, după cum observă comentatorul, uneori, gestul critic în aer. „O devenire virtuală, un orizont schițat, o pată de culoare care, departe de a fixa ochiul, îl trimite spre alte armonii, iată (tot sugestiv) o sumară circumscriere a cărții lui Aurel Sasu”. ■ La *Cartea de debut*, Nicolae Ciobanu se oprește asupra unei cărți de factură „poematic-baladescă” semnată de Stelian Zamora., *Visul călătorului* (Ed. Albatros, 1979). Acest debut relevă incontestabilul dar de povestitor al autorului, arată comentatorul, analizând vocația epică și amplitudinea viziunii mitice a povestirilor ce alcătuiesc volumul. ■ Dan C. Mihăilescu scrie despre *Triumful lui Făt-Frumos*, de Mircea Constantinescu, un „eseu în mitologia românească”. Înrudindu-se cu excursuri formal diferite, de la ontologia românească a lui C. Noica, la *Cultul zburătorului*, de Ion Gheorghe sau *Cartea Numelor* de Florin Mugur, încercând, după cum singur mărturisește, să arate că basmul *Tinerete fără bătrânețe și viață fără de moarte* conține un „nucleu mitologic” care conduce către timpul fabulos și spațiul spiritualizat al Daciei, autorul are un parcurs demonstrativ care obține „prin superproducția montării și prin iubirea fățișă față de obiectul studiului” adeziunea comentatorului. ■ M. Ungheanu publică un amplu interviu cu Paul Anghel, la rubrica *Biografia cărților noastre*. Discuția se ramifică în multe direcții. Paul Anghel mărturisește că și-ar fi dorit să fie cercetător, pentru că îl pasionează „aflarea, nu inventarea”, impuls care stă și la baza romanului *Zăpezile de-acum un veac*. Interesat de adevărul istoric, autorul nu se teme de șantierul literar care, după cum le recomandă și tinerilor scriitori, trebuie să fie lung și prodigios. În ceea ce privește mesajul pe care îl poate propune lumii literatura României de azi, Paul Anghel e de părere că „secolul XX e secolul împlinirii românilor în literatură” și că, de multe ori, românii nu sunt incluși în „tabloul global al valorilor datorită unor inerții dogmatice”. Conversația se concentrează pe factorii care împiedică răspândirea culturii române în lume, care nu o reprezintă drept o cultură „restitutivă”. Paul Anghel face aluzie la anumiți factori interiori revenind la dogmatism. M. Ungheanu îi cere opinia vizavi de protocronism. Scriitorul vorbește despre „snobismul «minoratului etern al culturii române»”: „Acest snobism a făcut ravagii la noi și are o istorie foarte veche, începe cu snobismul fanariot. Valahul a fost sortit – după ei – să fie alfabetizat de alții – el n-a avut scriere, scrierea lui a fost slavonească, latinească, elinească, scrierile lui au fost făcute după izvoade sau tipare aduse de toate vânturile [...]. Lupta nu e de a-i convinge pe francezi, australieni sau marțieni că avem o literatură, ci de a-i convinge pe o parte din universitarii și criticii noștri literari, a căror profesie este promovarea acestei literaturi, oameni care, fie vorba între noi, primesc stipendie în numele acestei (*sic!*) literaturi”. ■ Numărul conține poeme de Ioana Ieronim, Adrian Frățilă, Ion Lilă, Maria Urbanovici. ■ *Biblioteca „Luceafărul”* reproduce o selecție de pagini de proză a nouă debutanți reunite sub titlul *Planeta de tânăr* cu un text-îndreptar de scris și totodată o urare de bun venit semnat de Fănuș Neagu: „[...]”

A fi tânăr înseamnă să înțelegi că ești în primul rând cititor. [...] A fi tânăr înseamnă să crezi că tot ceea ce ai scris azi mâine poate fi scris mai bine. [...] Vei ajunge bătrân, scriitor celebru (ți-o doresc din suflet), dar nu vei uita niciodată revista unde ai debutat. Ea se numește «Luceafărul» și răsare în diminețile noastre! Vă doresc să fiți la stânga mesei (acolo se scriu paginile bune) și în fruntea paginii”. Debutanții sunt: Sabina Drăgănel, Corneliu Ifrim, Ion Prigoreanu, Gheorghe Bogorodea, Ana-Maria Ivan, Ileana Ioan, Ion Lică Vulpești, Carmen-Francesca Banciu, Gică Mihalache. ■ La rubrica *L-am cunoscut pe Tudor Arghezi* scrie, în acest număr, Nicolae Kirilov, un fost regizor al Teatrului Național. Evocările sale sunt de tip anecdotic: *Pregătirea valizei, Ciorba de burtă, Vânzarea cireșelor cu supliment, Găzduire la Mărțișor*. ■ La *Prezențe scriitoricești* este anunțată constituirea organizației proprii a Frontului Unității Socialiste al Uniunii Scriitorilor. □ Gheorghe Pituț publică un grupaj poetic intitulat *Călătorie în uriaș*, dedicat Anului Internațional al Copilului (1979). ■ Pentru *Cultura românească în lume*, Silvia Zabarcencu îi ia un interviu traducătoarei în limba slovacă a romanului *Craii de Curtea veche* de Mateiu I. Caragiale. Traducătoarea, Lubica Vychovala, mărturisește că romanul matein a fost pentru ea cel mai greu examen de limbă română, cu toate că lucrase înainte pe texte de Ion Creangă, Cezar Petrescu, Titus Popovici.

23 decembrie

• [„Scânteia”, nr. 11613] În *Cultura și ușurința vieții*, Paul Everac susține că actul cultural nu are nicio legătură cu ușurătatea existenței, înlesnind mai degrabă un proces de conștientizare a rosturilor lumii înconjurătoare: „După modesta mea părere, cultura n-are nimic de-a face nici cu rapiditatea, nici cu ușurătatea. Ea nu intră în competiție cu acești parametri, îi ocolește și pe ei, cum ocolește orice reper cantitativ sau orice rang formal. Deplasându-se în substanță, ea nici nu țințește de altminteri la o viață mai ușoară, ci la una mai conștientă. A fi mai conștient nu înseamnă nicidecum a o duce mai ușor sau a «rezolva» mai rapid. Ce e de rezolvat în cultură? Cultura e un stadiu în care îți asumi mai mult din viața lumii, la nivel de simțire, gând, tendință, patos și mai limitat”. ■ Zoe Dumitrescu-Bușulenga remarcă atracția absolutului și influențele populare din lirica lui Emil Botta, reunită în antologia *Poezii* (Eminescu, 1979): „O aspirație nesfârșită spre absolut îl poartă în periplul său liric prin natură, prin vis, prin sine, îl aproprie ca o tentație irezistibilă de stările limită de care nu se înfioară, pe care le așteaptă, pentru care e pregătit în orice clipă, ca un erou în vechi balade românești. De altfel, asupra acestui poet atât de cult, atât de modern, poezia populară a exercitat o înrâurire adâncă”.

24 decembrie

• [„Scânteia tineretului”, nr. 9512] Alex. Ștefănescu prezintă lapidar studiul *Spațiul în literatură*, de Valeriu Cristea, care „ne invită astfel să răsfoim

împreună marea carte a literaturii universale, s-o citim altfel decât până acum și să ne delectăm cu priveliști mirifice, până la el ignorate” □ Tot Alex. Ștefănescu discută romanul *Tratat despre oaspeți* de Mircea Săndulescu, autor care „deși aflat încă sub influența unor mari scriitori contemporani [...] reușește să impună o viziune proprie asupra realității, analizând cu o inteligență caustică psihologiile și pictând în pastă groasă – cu o bucurie rubensiană a plasticității opulente – o lume frenetică, pitorească de întemeietori și falși întemeietori”.

25 decembrie

● [„România liberă”, nr. 10936] Romul Munteanu semnează o cronică la antologia de versuri *Ora întrebărilor*, de Ion Brad, apărută în colecția *Biblioteca pentru toți*, la Editura Minerva, 1979, prefațată de Aurel Martin. Comentatorul este de părere că poetul Ion Brad intră, cu această selecție, în cetatea poeziei și câștigă „dificilul pariu cu istoria poeziei” impunându-și discursul liric aparținând poeziei tradiționale, grefată pe întâlnirea dintre romantism și clasicism.

● [„Scânteia”, nr. 11614] În *Superioritate prin omenie*, scriitorul Mihnea Gheorghiu comentează programul directivă al Congresului al XII-lea privind cercetarea științifică.

● [„Scânteia tineretului”, nr. 9513] Pe prima pagină, în grupajul *Timpul liber să fie gândit și organizat tinerește, să devină un timp pentru „minte, inimă și învățătură”*, așezat sub genericul *În așezămintele culturale – activitate neîntreruptă*, Alex. Ștefănescu semnează textul *Ploiești: Reporter printre entuziaști*, prezentând activitățile cultural-artistice ale organizației U.T.C. Prahova. ■ Tot în pagina întâi, la *Însemnări*, Cornel Nistorescu așază *Punctul fix al profesiei*, scriind despre șeful echipei de muncitori necalificați din Șantierul național al tineretului Galați. ■ La *Cronica TV*, Florin Mugur „întinde” *Aripi și false aripi*, apreciind emisiunea *De la A... la infinit*, înfăptuită de Ileana Vlad, Tudor Vornicu și Cristian Țopescu. ■ În grupajul *Vacanța în direct*, Gabriela Hurezean dialoghează cu actrița Daniela Anencov despre *Spectacolele iernii*.

26 decembrie

● [„România liberă”, nr. 10936] Tia Șerbănescu urmărește în continuare să creioneze un profil al eroului contemporan ca prototip social și personaj literar, angajându-se într-o discuție pe această temă cu scriitorul Radu Cosașu. Răspunsul scriitorului stabilește legături teoretice subtile între zona autobiograficului și construirea personajului literar, între regimul realului și cel al literarului, între valoarea morală și expresia ideologiei în literatură. Eroul pozitiv, dar și cel revoluționar, în a cărui valoare scriitorul crede, trebuie să fie atât valoros artistic cât și verosimil: „Cred, de altfel, că ceea ce este important pentru un erou revoluționar este «necumințenia». Or, ceea ce paralizează

uneori eforturile de a capta exact un asemenea personaj este chiar «cumințirea» lui, în scopul de a obține «echilibrul» eroului. Precaritatea acestui echilibru este dată de introducerea unei cumințenii fără haz care n-are în vedere dramele și complicațiile vieții. Este o privire sacrosanctă în care scriitorul își transformă toată morala într-un mic tratat de morală, într-un catehism de calități și lipsuri care nu pun în evidență decât inconsistența. Lucian Raicu vorbește în «Reflecții asupra spiritului critic» de «coeficientul de nebunie și cumințenie» care trebuie să existe în orice carte adevărată. Adică de o «nebunie» recte rupere a echilibrului care să-l opună pe erou mediocrității, dar și de un grad de mediocritate care să facă această «nebunie» veridică, plauzibilă”.

• [„Scânteia”, nr. 11615] Radu Selejan semnează reportajul *Porțile minei maramureșene – larg deschise progresului tehnic (I)* ■ În *O carte despre tinerețea mereu proaspătă a unui timp revoluționar*, Victor Bârlădeanu se oprește asupra volumului de proză *Haiducii soarelui* (Albatros, 1979), de Petre Dragu. În viziunea sa, autorul „posedă în cel mai înalt grad iscusința de a filtra totul, cu un patetism bine temperat, prin «ochii amintirii», de a însuflă organic faptele culese din prezentul fierbinte cu secvențe și amănunte izvorâte, adesea dintr-un nestăvilît șuvoi, dintr-o memorie ce nu se sfia de lacrima discretă a emoției...”

• [„Scânteia tineretului”, nr. 9514] Sub genericul *Sediul activistului U.T.C. – locul unde muncesc și trăiesc tinerii*, Corneliu Ostahie scrie despre *Obişnuința de a căuta în permanență noul*, text care o are în prim-plan pe secretara comitetului U.T.C. de la I.I.R.U.C. București. ■ La *Cronica filmului*, Ioan Lazăr așază *Bal în Poiana Zimbrilor*, regizat de Dan Necșulea, după un scenariu de Constantin Banu (*Prudența care ar putea da lucruri îndrăznețe*).

• [„Viața studentească”, nr. 43] Pe prima pagină, o urare „sezonieră”: „„Viața studentească» urează tuturor cititorilor săi, cadrelor didactice și studenților un călduros La mulți ani!”. ■ Tot aici, la *Estudiantina*, Constanța Buzea semnează tableta *Trece decembrie...*: „Nouă, orașenilor, ne este dor de zăpadă și acest dor de prospețime și de curat se confundă, se identifică cu nostalgia copilăriei. Fără a fi sentimentali, câtuși de puțin, trezindu-ne în zori și plecând iarna spre treburi nu simțim prea profund intervalul, ziua-lumină, ci repede întorcându-ne acasă legăm ușor gândurile noastre de seară de cele din zori, reîntâlnindu-ne și rămânând cu noi înșine în continuare. E ca o amăgire lungă iarna la oraș”. ■ Două pagini găzduiesc grupajul *Superlativele anului 1979*. Peste 3500 de studenți au participat la alcătuirea acestor ierarhii. În textul escortă, nesemnat, se precizează că redacția a hotărât ca în acest an să se renunțe la un clasament cinematografic, pentru că „producțiile autohtone ale anului au fost extrem de modeste (vezi și ancheta noastră în această privință publicată în nr. 12 din «Amfiteatru»)”. □ La *Poezie*, cele mai multe sufragii le-a obținut Marin Sorescu (756), cu volumul *Sărbători itinerante*, secondat de Romulus Vulpescu (618), cu *Arte și meserie*, urmați, la mare distanță, de Mi-

hai Ursachi (312), cu *Arca*, și Virgil Mazilescu (283), cu *Va fi liniște, va fi seară*. □ Cu acest prilej, Marin Sorescu a răspuns la câteva întrebări, fără să știm cine i le-a adresat. Despre locul pe care l-a obținut în ancheta „Vieții studentești”, autorul *Ionei* declară: „E o alegere bună. Adică e făcută de dragul artei și nu poate decât să-mi aducă niște critici și invidii în plus. A fi citit de studenți înainte ca ei să devină specialiști, chiar și în literatură, nu e puțin lucru. Sunt cei mai pasionați lectori ai noștri; ei se apropie de carte cu un suflet pe care puțini și-l mai regăsesc după această vârstă. Ce să mai spun? Primul «top» la care particip m-a făcut să am nostalgia amfiteatrelor. Noi de mult nu mai citim cu atâta dezinvolură”. În privința anului literar 1979, Marin Sorescu consideră că a fost unul tern: „Un an obișnuit, de lucru, fără apariții spectaculoase. Îmi place să cred că a fost un an de acumulări în vederea unor izbucniri artistice viitoare de mare forță. Critica poate a fost ceva mai vie”. Sorescu împărtășește câteva gânduri și despre propria activitate scriitoricească: „Și anul meu a avut tot 365 de zile, dar mi s-a părut cam lung. Nu mai știu precis ce-am publicat în anul acesta. *Sărbători itinerante* e o carte la care țin și parcă aș fi tentat chiar să scriu despre ea din punctul de vedere al criticului din mine care anul acesta a fost mai activ. Am continuat să lucrez la o piesă de teatru și am avut bucuria să-mi văd jucată *A treia țeară* pe mai multe scene. Pentru că suntem la o revistă studentească, aș aminti aici ca excelent spectacolul studenților de la I.A.T.C. realizat de Beate Fredanov și Ion Caramitru, spectacol care a însemnat și premiera absolută a piesei. [...] N-aș vrea să dezvălui la câte mese de lucru mă găsește anul 1980. În orice caz, voi continua simultanele. Sper să termin piesa de teatru amintită, apoi un volum de versuri și un roman. Iată că, până la urmă, tot am dat în mărturisiri!”. □ La *Proză* s-a impus Mircea Săndulescu, cu romanul *Tratat despre oaspeți*, care a strâns 320 de voturi. Urmează Sorin Titel, cu *Clipa cea repede* (309), Platon Pardău, cu *Scrisorile imperiale* (232), și Mircea Horia Simionescu, cu *Învățăături pentru delfin* (145). Clasamentul este însoțit de un comentariu anonim, care i-ar putea aparține lui Ioan Buduca – speculație întemeiată pe faptul că publicistul a comentat, în numărul precedent al „Vieții studentești”, romanul lui Mircea Săndulescu, și pe mica polemică pornită, din acest colț de pagină, cu cronicarul „Luceafărului”: „Deloc surprinzător acest «clasament» dacă, încercând un bilanț, realizăm dimensiunile unei reale surprize: un an sărac în romane. Dar opțiunea pentru *Tratat despre oaspeți* nu este o opțiune determinată de acest context într-adevăr surprinzător, ci este una justificată de valoarea romanului. Chiar și într-un an al romanului, această opțiune s-ar fi justificat. Pentru că al doilea roman al lui Mircea Săndulescu este, el însuși, o mare surpriză. Dacă un debut excelent cum era *Victorie clandestină* mai poate fi urmat de o confirmare care să surprindă. Iar opțiunea de față semnifică și altceva decât o judicioasă orientare spontană a preferințelor. Fiindcă este vorba de preferințele orientate spre romanul unei dificile formule analitice. Și a preferințelor înseși. Dincolo de aces-

te concluzii privind sondajul opiniilor, se cuvine remarcat un aspect al romanului care, în spațiul cronicii literare din numărul trecut a rămas neobservat, după cum neobservate i-au rămas toate calitățile acestui roman și cronicarului literar al «Luceafărului» într-o dare de seamă ce urmărea epicul acolo unde importantă era analiza, aventura cunoașterii, parabola, sugestia mistică, aliajul tehnicilor românești și, mai ales, virtuozitatea ironică a compoziției în detalii, cât și în asamblarea planurilor. Aspectul la care ne referim însă este unul privitor la originalitatea tehnică a, hai să învetăm un barbarism, «abisalizării» personajului. Parabola *Câinelui perfect* pare a fi un simplu document de devoțiune gratuit-aderantă a unui ins oarecare în fața Autorității (temă cu majusculă cu tot, care circulă adesea prin roman). Când, în final, însă, aflăm că insul oarecare este el însuși ceea ce noi crezusem a fi una din formele autorității, deschiderea abisală a romanului devine sursă de perplexitate”. □ Cu cele 301 de voturi primite de *Romanul condiției umane*, Liviu Petrescu s-a clasat pe primul loc la secțiunea de *Critică și istorie literară*. Livius Ciocârlie, cu *Negru și alb*, a fost aproape de scorul confratelui său clujean (276), în timp ce pe următoarele poziții se află *Poeți români de azi* de Gheorghe Grigurcu (198) și *Contextul operei* de Cornel Ungureanu (115). Liviu Petrescu acordă un micro-interviu protocolar. Întrebat dacă studenții de la Filologia clujeană îi sunt cititorii de bază, profesorul răspunde: „M-aș bucura să fie așa. De altfel, în oarecare măsură, textul acestei cărți pornește de la prelegerile pe care le-am ținut în fața studenților mei în anii din urmă. O primă formă a cărții am prezentat-o ca teză de doctorat în 1977. Dincolo de acestea însă, important pentru mine este și ca studenții mei să aibă curiozitatea de a mă citi, dar cu mult mai important este să fi reușit eu să-i «citesc» pe ei”. Cărturarul nu-și ține ascunse preocupările culturale: „În clipa de față, lucrez la un studiu intitulat provizoriu «Poetica romanului». Intenționez, aici, să mă folosesc într-o măsură mult mai mare de texte ale scriitorilor români contemporani. Este posibil să dau cândva și o carte consacrată în exclusivitate literaturii române contemporane”. Profesorul își justifică și puținătatea comentariilor despre lirică: „Sunt un cititor de poezie, am scris sporadic despre poeți și cărți de poezie, însă ca orice ardelean tacticos, simt nevoia unor preparative teoretice, pe care mi le-am plănuțit pentru un alt moment și o altă etapă. Deocamdată, trebuie să mă eliberez de obsesiile vechi; sper ca aceasta să nu întârzie foarte mult”. Nu este ocolit periodicul studentesc „Echinox”, care a atins un deceniu de existență: „Este neschimbat în chiar primenirile lui. «Echinoxul» este un climat de superioară intelectualitate, un climat al tinereții spirituale, al generozității și al libertății lăuntrice. El este necesar nu numai pentru studenți, ci și pentru viața noastră literară în întregul ei”. □ Cele două volume despre *Răscoala lui Horea* îl propulsează pe David Prodan în fruntea ierarhiei de *Studii, eseuri, documente*, cu 390 de puncte. Pe celelalte locuri se situează, în ordine descrescătoare, Ștefan Pascu, cu *Voivodatul Transilvaniei* (271), Mircea N. Popa, cu *Primul Război Mondial* (211), și

Ion Enescu, *Politica externă a României* (208). Clasamentul este completat de un comentariu fără semnătură: „În cursul acestui an, critica istoriografică românească a comentat, în repetate rânduri, cu unanime elogii, magistrala sinteză istorică dedicată de acad. David Prodan *Răscoalei lui Horea*, socio-dramă de vastă rezonanță europeană, care a cuprins, în aria ei de maximă expansiune geografică și socială, Munții Apuseni și o parte a populației rurale aservite din Transilvania secolului al XVIII-lea. Monumentala frescă sociografică este în primul rând expresia unei vocații-venerații. Pe parcursul procesului de elaborare, prelungit timp de aproape patru decenii, ilustrul istoric s-a familiarizat până la identificare, fără a ezita demitizările pretinse de necesara reconstituire a adevărului istoric, nu numai cu structurile cele mai intime ale respectivei convulsii sociale antifeudale, dar și cu destinul tragic al personalității care a tutelat-o, reușind să realizeze o veritabilă fuziune a actului istoric, critic și estetic, cu investigația documentar-arhivistică și interpretarea modernă a fenomenului istoric în toate articulațiile sale. Concomitent, sesizând determinațiile majore pe care contextul epocii îl imprimă evenimentului istoric, David Prodan a formulat imaginea globală, definitivă a epopeii răsculaților din Munții Apuseni, doar după ce, în prealabil, a analizat, în lucrări de remarcabilă probitate și obiectivitate științifică, câteva momente fundamentale din trecutul Transilvaniei: istoria iobăgiei din secolul al XVI-lea, geneza ideologiei naționale (activitatea lui Inochentie Micu) și consacrarea ei politică (*Supplex Libellus Valachorum*). Atât prin calitățile științifice menționate, cât și prin rigurozitatea compoziției și originalitatea incontestabilă a stilului, *Răscoala lui Horea* constituie un eveniment istoriografic de excepție al anului editorial 1979”. ■ Pagina de cronici este organizată sub genericul „bilanțier” 1979 – *an de răscruce în creația tinerilor*. □ M.N. Rusu scrie despre literatură, intitulându-și însemnarea *Coloana tinerilor în asalt*. Criticul amintește că anunțase, în cadrul cenaclului *Amfiteatru* și în paginile revistei, „«fenomenul de replică» sau, mai bine zis, un șir de replici lirice și epice care poartă pecetea unui fenomen. El este caracteristic unui noi generații de poeți și prozatori”. Iconoclastia acestei generații „este determinată de aspectele formelor lirice suprasaturate sau epuizate. Nu întâmplător – pe urmele lui Tonegaru care șarja lirismul lui Blaga sau Barbu –, seria nouă de poeți care se afirmă în presă și editorial șarjează poezia modernistă a lui Nichita Stănescu sau cea tradiționalistă a lui Ioan Alexandru. Discursul instaurat de aceștia are în vedere dislocarea prin sarcasm și ironie a predecesorilor, a temelor și formulelor lirice cultivate de aceștia”. Este evidențiat un „*manierism de grup*, spre deosebire de manierismul individual la care a ajuns un autor sau altul din cei vizați de noul val poetic”. Totuși, M.N. Rusu atrage atenția că „tinerii poeți [...] au pierdut din vedere că-și pot estompa sau chiar pierde personalitatea și puterea de personalizare în marșul impetuos al «coloanei» lor poetice”. Există însă un plus în dreptul „asaltului” colectiv: „Cu toate acestea, sunt de semnalat prezențele editoriale sau revuistice, peste media va-

lorică a debuturilor de altă dată, semnate de Traian T. Coșovei, Matei Vișniec, Patrel Berceanu, Gabriel Chifu, Marcel Tolcea, Radu Drăgan, Augustin Iza, Elena Ștefoi, Magdalena Ghica, Silvia Chițimia, Nazaria Buga, Denisa Comănescu, Florea Burtan, Ion Monoran, Mircea Cărtărescu ș.a. Nici proza tinerilor nu este departe de subsumarea ei în această clasă fenomenologică. Autori ca Maria Luiza Cristescu, Grigore Zanc, Mihai Sin, Teodor Bulza, Daniel Drăgan, Mircea Valer Stanciu, Mircea Nedelciu sau Mircea Săndulescu au produs prin cărțile lor o resurecție a problematicii epice intelectuale și o reinstaurare a limbii române literare în drepturile ei firești și inalienabile. Sunt două obiective recâștigate și recucerite din rândurile prozei anoste și «îmbătrânite» în clișee”. În fine, apariția *Dicționarului literaturii române de la origini până la 1900* reprezintă „un eveniment care depășește însă limitele literare, devenind cultural în sensul superior al cuvântului”. □ *Un ceas mai devreme nu e un ceas prea devreme*, scrie Patrel Berceanu discutând despre anul teatral, care se încheie cu o imperativă „mică morală: dați tinerilor regizori ce-i al lor. Merită”. □ Simelia Bron aduce *Cinematografia la ora zero!*. □ În plastică, Grigore Arbore notează că anul 1979 s-a caracterizat prin *Impunerea numelor cunoscute*. ■ Pe ultima pagină, prezentând *Anul politic 1979*, Cristian Necheș clamează o *Strălucită confirmare a justiției și principialității politicii externe a României socialiste*. Materialul este „vegheat” de un citat din Nicolae Ceaușescu: „Instaurarea unei politici internaționale noi, democratice și echitabile, oprirea cursei înarmărilor și orientarea resurselor tuturor popoarelor spre progresul economico-social, intensificarea eforturilor pentru destindere, colaborare și pace constituie singura alternativă la agravarea continuă a crizei mondiale, singura cale ce poate deschide o perspectivă luminoasă de pace viitorului omenirii”.

27 decembrie

● [„România liberă”, nr. 10938] În *File de carnet*, Nicolae Dragoș scrie despre unul dintre cele mai importante șantiere ale țării, Canalul Dunăre – Marea Neagră. ■ Cristian Popișteanu semnaleză publicarea la Editura Militară a primului volum din lucrarea *Regimurile fasciste și totalitare din Europa* alcătuită sub egida Institutului de studii istorice și social politice de pe lângă C.C. al P.C.R., sub coordonarea lui Ion Popescu-Puțuri. ■ Tia Șerbănescu semnează cronică la romanul *Învățăături pentru delfin*, de Mircea Horia Simionescu (Albatros, 1979), calificând cartea drept „o parodie la literatura, să-i spunem, «didactică», prea declarat moralizatoare (în intenție), în care autorii, sub un pretext sau altul, simt nevoia să împărtășească cuiva experiența dobândită de-a lungul unei vieți din care desprind, pe parcurs, și o suită de norme ce ar trebui respectate de adresant”. Descoperind și „piste epice inedite”, cum ar fi parodiarea grafomaniei, ticurile literare, comentatoarea încheie: „Din păcate însă, nu prea decis să-și ia în serios nici temele alese și

nici parodia generală pentru care a optat, Mircea Horia Simionescu s-a amuzat îngroșând totul până dincolo de limitele pe care ar fi putut să și le propună realizând un roman-divertisment; ceea ce nu e nici mult, dar nici puțin”.

• [„Scânteia”, nr. 11616] Radu Selejan publică reportajul *Porțile minelor maramureșene – larg deschise progresului tehnic (II)*.

• [„Scânteia tineretului”, nr. 9515] În grupajul *Ziariștii colaboratori ne scriu*, Olimpiu Nușfelean semnează *Sentimentul deplinei participări*, „cules” de la Stația de preparare a amestecului de formare din Bistrița. ■ Miruna Ionescu așază *Nostalgia superlativului* în privința anului teatral 1979, an „în care nu a fost nici măcar propus (darămite impus!) nici un tânăr dramaturg, în care seriei de regizori pe care încă-i numim tineri și care s-au afirmat pe deplin în ultimii 5-6 ani nu i s-a alăturat nici un nume nou care să certifice speranțe, în care au fost propuse publicului doar *A treia țepă* de Marin Sorescu și *A cincea lebedă* de Paul Everac”. Din aceste motive, autoarea socotește că „superlativul a fost înlocuit cu acceptabilul”. Totuși, impresiilor paupere de mai sus Miruna Ionescu le opune meritele unor regizori ca Liviu Ciulei, Alex. Colpacci sau Aureliu Manea. Reușite care îndeamnă și la satisfacție: „Anul 1979, deși nu a impus nume noi nici în dramaturgie, nici în sfera spectacolului, a certifi-cat cel puțin două lucruri: că există o generație de regizori tineri de reală personalitate, a căror prezență pe afișul teatral este indiscutabil legată de reușitele teatrului nostru și că atmosfera de lucru, de seriozitate a colocviilor poate influența într-un sens pozitiv mișcarea noastră teatrală”. ■ Inventariind premie-rele cinematografice ale anului 1979, Călin Stănculescu remarcă ecranizări ale operelor clasicilor literaturii române sau universale (*Al 4-lea stol*, după *Jocul de-a vacanța*, de Mihail Sebastian; *Între oglinzi paralele*, după *Ultima noapte de dragoste, întâia noapte de război*, de Camil Petrescu; *Vacanță tragică*, după *Nada florilor*, de Mihail Sadoveanu, sau *Mihail, câine de circ*, după Jack London), precum și versiunile pentru micul ecran din creația unor scriitori contemporani (*Clipa*, de Dinu Săraru, sau *Moartea vine pe bandă de magnetofon*, de Haralamb Zincă, titlu transformat, în peliculă, în *Un om în loden*). Alte constatări: „La capitolul evocărilor istorice, interesant este evantaiul lor cronologic. De la *Vlad Țepeș*, animat de o densă și semnificativă trăire interpretativă (Ștefan Sileanu, dirijat de Doru Năstase), la *Falansterul* și *Vis de ianuarie*, interesante priviri asupra epocii pașoptiste, și până la *Speranța*, dedicată epocii în care a luptat Ștefan Gheorghidiu, sau *Ultima frontieră a morții*, mediocră evocare a martirilor de la Moisei, cineăștii au încercat, pe măsura puterilor lor, să contribuie la materializarea epopeii naționale, căutând însă poate prea mult trăsături distinctive și prea puține rezonanțe pentru prezent. [...] Concluzia bilanțului cinematografic 1979 rămâne imperativul calității în creația artistică, acolo unde mai mult ca oriunde se impune depășirea inerției și superficialității”. ■ În grupajul – fără autor – *Am remarcat în 1979...* este semnalată „...afirmarea tinerilor creatori: Eugen Uricaru, Mircea Săndulescu, Mircea Di-

nescu, Alexa Visarion, Nicolae Mărgineanu. Romanul «Mierea», originală viziune asupra unei istorii mai recente, a confirmat talentul de prozator al lui Eugen Uricaru. Prin «Tratat despre oaspeți», Mircea Săndulescu a fost declarat de către critică un autentic romancier. Volumul de versuri «La dispoziția dumneavoastră» al lui Mircea Dinescu a impus o formulă lirică. «O noapte furtunoasă» și «Un om în loden» au marcat, pentru Alexa Visarion și Nicolae Mărgineanu, momente de vârf ale carierei lor în teatru și, respectiv, în cinematografie”. □ Tot aici este menționată „...afirmarea din plin, sub semnul dezbaterei creatoare, democratice, a problemelor literar-artistice, a promovării tinerelor talente, a cenaclurilor și cercurilor literare. Amintim, printre altele: Cenaclul de comedie (Teatrul de comedie), Cinestudio (revista «Contemporanul»), Cenaclul ideilor (revista «Flacăra»), Cenaclul «Nicolae Labiș» (revista «Săptămâna»), Cenaclul de luni (Consiliul U.A.S.C. din centrul universitar București), Rotonda 13 (revista «Manuscriptum»), Tabăra de creație de la Măgura, Galeria A (revista «Amfiteatru»)”. □ Nu lipsesc, din aceste instantanee bilanțiere, nici „...câteva momente de vârf ale publicisticii: S-a tipărit – în două ediții paralele – o mare parte din publicistica lui Ion Vinea; a fost adus în actualitate F. Brunea-Fox, cu pasionantele sale reportaje. Adrian Păunescu și-a publicat ediția a doua, revăzută și adăugită, din volumul de interviuri *Sub semnul întrebării*. Eugen Simion a procedat la fel cu *Timpul trăirii, timpul mărturisirii. Jurnal parizian*, iar Romulus Rusan a retipărit *America ogarului cenușiu*. Alte cărți de interviuri care au stârnit interes: *Cu microfonul dincoace și dincolo de Styx*, de Vasile Rebreanu și Miron Scorobote, *Ore franceze* de Ion Pop. □ Sunt amintite volume de documente și memorii apărute în 1979, precum G. Călinescu, *Scrisori și documente* (ediție alcătuită de Nicolae Scurtu), volumul al treilea din *Memoriile* lui Iorgu Iordan, *Mateiu I. Caragiale – un personaj. Dosar al existenței*, de Al. Oprea, *Pe urmele lui Mihail Kogălniceanu*, de Augustin Z.N. Pop, și *De la o zi la alta*, de N. Carandino. ■ Grupajul retrospectiv este însoțit de unul... futurologic, intitulat *Să sperăm că în 1980...* Între altele, se speră că „...vor fi din nou prezenți în librării – după o absență datorată, fără îndoială, necesității de a reflecta și crea în liniște – marii noștri prozatori, al căror cuvânt îl așteaptă toți iubitorii de literatură: Marin Preda, Eugen Barbu, Titus Popovici, Dumitru Radu Popescu, Ștefan Bănuțescu, Fănuș Neagu, Constantin Țoiu, Augustin Buzura”. □ O altă speranță vizează, în cheie ironică, atitudini ale unor critici literari. Așadar, se speră că, în 1980, „...cronicarii literari vor fi atât de politicoși unul cu altul încât chiar dacă nu se vor saluta, în continuare, cel puțin se vor citi între ei. Vom avea, astfel, credem, mai multe idei și mai puține cronici. Ceea ce ar fi în folosul tuturor”. □ Tot despre critici este vorba și în această năzuință: „...proza științifico-fantastică, romanele polițiste, cărțile pentru copii vor intra, în sfârșit, în mod sistematic, în atenția criticii, care nu le va mai considera ca aparținând unor genuri periferice”. □ În fine, se mai speră că în noul an „...va apărea mult anunțatul și îndelung aștep-

tatul *Dicționar de teatru românesc*. Și, să sperăm că el nu va fi cu nimic asemănător dicționarului actorilor de film, apărut în acest an, care, prin greșelile de informație și neglijența scriiturii, nu seamănă cu nimic”.

• **[„Flacăra”, nr. 1281]** Lucian Raicu analizează volumul de poezii al Constanței Buzea, *Ploi de piatră*, sesizând în scriitură: „un talent bogat, o natură eminentă poetică, o înzestrare abundentă, revelate ca atare încă de la momentul debutului”, aceste particularități fiind „bine ținute în cumpănă și firesc autorizate de darurile unei depline maturități literare”. □ Ov. S. Croh-mălniceanu anunță apariția „faimosului” *Jurnal* ținut de Mateiu I. Caragiale între 1927 și 1935. „Muzeul literaturii române” a făcut, astfel, prin publicare, *Un dar pentru „mateini”*. Contribuția susținută a lui Barbu Cioculescu, a lui Dumitru D. Panaitescu și a altora s-a concretizat într-o apariție de referință. □ Într-un al treilea articol, Romul Munteanu scrie despre creația lirică a lui *Dan Deșliu [sau drumul poeziei de la realism la onirism]*, considerând că „îl amenință doar uitarea”.

• **[„Orizont” nr. 52]** Cele două cronici ale numărului cuprind: prima, cea a lui Lucian Alexiu, o analiză a unei antologii de poezii, *Va fi liniște, va fi seară* (C.R., nr. 1979), aparținând lui Virgil Mazilescu, despre care scrie: „Virgil Mazilescu a rămas fidel formulei dintâi a liricii sale [...] textele noi, câte sunt, nu fac notă discordantă lângă cele preluate – cu neînsemnate retușuri – din primele două volume; volume în care semnele experiențelor juvenile erau puține, originalitatea dincolo de gesturile de iconoclastie (care puteau să însemne totuși: recuperare a unor modalități lirice, acomodare cu o formulă a poeziei) ce-l puneau de acord pe autor cu momentul literar și cu manifestările specifice ale unei generații”; a doua, a lui Eugen Dorcescu, include o revelație a „experienței poetice” a lui Constantin Abăluță din *Obiecte de tăcere* (C.R., 1979), „una dintre cele mai originale și mai demne de a fi comentate”. ■ Un articol omagial pentru Petru Sfetca, la 60 de ani, scrie Cornel Ungureanu, despre acest poet bănățean care „scrie puțin, caută – s-a spus – adevărul ultim al versului său.” (articolul *Vârstele poezilor*). ■ Poezii de Al. Jebeleanu și Eugen Dorcescu. ■ Costache Olăreanu publică proza intitulată *Prin casă*. ■ Pe urmele substantivului „calendar”, cu variantele fonetice „călindar” și „cărindar” ne îndrumă G. I. Tohăreanu, la rubrica „limbă și stil”.

• **[„România literară”, nr. 52]** La sfârșit de an, redacția prevestește un *Vitor luminos*. ■ Din *Viața literară* putem citi despre *Decernarea Premiilor speciale ale Uniunii Scriitorilor*, relatare semnată Al. R.: „Cărturarul Bernhard Capesius, prozatorul I. Peltz, romancierul și eseistul Ion Biberi, filosoful Constantin Noica. Patru mari scriitori cărora, conform unei tradiții instaurate în ultimii ani, Uniunea Scriitorilor le-a decernat, sâmbătă 22 decembrie, în cadrul unei festivități, premiile speciale pe anul 1979. Primul, în vârstă de 90 de ani, n-a putut participa la această sărbătoare emoționantă. Dar a fost prezent

printr-o caldă telegramă adresată președintelui Uniunii Scriitorilor. Ceilalți trei s-au aflat, cu chipurile aureolate de bucuria clipei, în mijlocul marelui număr de academicieni, scriitori, vechi prieteni și rude ce au ținut să-i aclame și să-i îmbrățișeze, urându-le viață lungă și fericită. Luând cuvântul, George Macovescu, președintele Uniunii Scriitorilor, a spus între altele: «Sărbătorim în această zi patru scriitori care, prin opera lor de-a lungul multor ani, au onorat literele românești. *Do ut des* spune o veche vorbă a strămoșilor noștri, dar de data aceasta ea nu își găsește aplicație în realitate. Acești patru distinși colegi ai noștri au dat nu cu gândul de a primi ceva înapoi, ci cu conștiința că, numai dând ceea ce au ei mai bun, poate să se dezvolte în această țară o mare cultură, o mare literatură. Și astfel au mers pe urmele marilor lor înaintași. Cu atât mai mult se cere ca obștea scriitoricească să-i cinstească. Consiliul Uniunii Scriitorilor, decernând premiile speciale pentru anul 1979 scriitorilor Bernhard Capesius, Isac Peltz, Ion Biberi și Constantin Noica, marchează stima pe care toți scriitorii le-o poartă și le urează ca viața lor, cât mai lungă cu putință, să fie înnobilită mereu și mereu cu ce are mai scump un scriitor: opere literare».

□ Cei patru laureați la Premiile speciale ale Uniunii Scriitorilor beneficiază și de câte un portret intelectual. Astfel, despre Ion Biberi scrie Emil Manu, figura lui I. Peltz o schițează Ion Bălu, despre Bernhard Carpesius vorbește Roll Frieder Marmont, iar pe Constantin Noica îl „pictează” în cuvinte Ion Coja.

■ Șerban Cioculescu discută, la *Breviar*, despre *Corespondența lui Odobescu*, cuprinsă în volumul VIII de *Opere* (introducere de Al. Dima, text stabilit, note și indice de Nadia Lovinescu, Filofteia Mihai, Rodica Bichis).

■ Cu prilej aniversar, *Ion Sofia Manolescu – septuagenar*, Al. Raicu relevă câteva detalii din viața poetului: „În biografia a prea puțini scriitori poți desluși o viață mai zbu-ciumată și plină de riscuri ca a poetului. Ce n-a încercat Ion Sofia Manolescu, pentru a străbate la lumină, întocmai ca firul de grâu scoarta brazdei sub care bobul a fost aruncat? Ucenic brutar, muncitor zilier la lucrările câmpului, acrobat de circ, salahor la construcții de case etc., autorul lui *Așa i-a fost dat Romei* s-a luptat îndârjit cu viața, cu o dorință sălbatică de a învăța carte. Neverosimil de târziu a început – după ce trecuse prin diferite școli tehnice – facultatea de agronomie pe care a absolvit-o, pe undeva, la Roman, și o slujbă de tehnician. Însă poezia l-a prins în mrejele ei de timpuriu. Un roman s-ar putea scrie despre epoca în care M. Blecher, ținut într-un fotoliu pe roțile, într-o mahala dintr-un orașel moldovean, îl primea aproape în fiecare zi, ascultându-i versurile. Când i-a cerut însă, într-o zi, primul caiet cu poeme, Manolescu a răspuns, cu acea candoare care nu l-a părăsit nici azi, că n-are așa ceva, încât scriitorul nu l-a mai lăsat să plece, obligându-l să le scrie pe loc, din memorie, și să încropească, astfel, primul lui manuscris. Ca și Dimitrie Stelaru, băiatul Sofiei dintr-un sat din marginea orașului Roman, și-a păstrat ani îndelungați poeziile doar pe peticuțe de hârtie ascunse prin buzunarele sumanelor lui pono-site”.

■ *Reflecțiile asupra spiritului creator* de Lucian Raicu sunt recenzate

de către Mircea Zăciu. ■ În locul tradiționalei cronici literare, Nicolae Manolescu publică unele *Însemnări despre anul literar*: „Articolul de față nu este ceea ce se cheamă un bilanț literar. Un asemenea bilanț ar fi prematur. Aproape un sfert din cărțile anului 1979 se află încă sub tipar sau în drum spre cititor. [...] Pe cât îmi pot da seama deocamdată, anul literar 1979 pare dominat (și cantitativ și calitativ) de poezie și de debuturi. [...] Debuturile reprezintă al doilea punct forte al anului literar. Nu sunt nici primul, nici singurul care susține că ne găsim în pragul apariției unei noi generații literare. N-am să redau ceea ce am spus cu altă ocazie. Dar parcurgând acum listele de cărți ale anului și titlurile de volume premiate de edituri (din care cele mai multe îmi sunt cunoscute), mă găsesc întărit de această idee. Dintre debutanți, cei mai mulți sunt poeți, dar nu lipsesc criticii (foarte multe prezențe feminine între critici!) și prozatorii (chiar și romancieri). Majoritatea sunt oameni talentați. În poezie, mai ales, este evidentă și o schimbare de manieră. Ca și generația anterioară, iată, și aceasta începe cu poezie. Nu pot spune cu certitudine dacă toți acești tineri vor confirma impresia excelentă de la începutul lor și nici măcar cât de înnoitoare cu adevărat se va dovedi maniera lor. Am văzut atâtea, încât e mai bine să fiu circumspect! Două condiții mi se par absolut necesare pentru ca acest capital al debutului să fie bine investit în viitor. Prima este ca înșiși autorii să rămână la originalitatea și seriozitatea de acum. Ei trebuie să știe că înzestrarea pentru literatură a unui scriitor se măsoară în punctul de sosire cu mai multă precizie decât în cel de plecare. O promisiune neținută e un lucru trist și atât. Literatura de mâine va consemna exclusiv promisiunile ținute. Debutul masiv și la un nivel ridicat al acestei generații e un semn bun. Depinde de forța pe care cei care o compun o vor avea ca să reziste degradărilor de tot felul și risipirii. O a doua condiție este ca criticii să primească așa cum se cuvine pe acești debutanți. [...] Dacă tinerii vor avea parte de o critică generoasă, însă nu oarbă sau nediferențiată, șansa afirmării lor va spori. Ignorați, ei se vor putea crede nedreptățiți și vor reacționa. Critica trebuie să ofere tinerilor și un model constant, nu numai o atenție pasageră. Până când această nouă generație își va naște criticii (deocamdată, criticii noi nu se ocupă de actualitate, ci de istorie literară sau de consacrați), ne revine nouă, celor care scriem de câțeva vreme, sarcina de a-i susține și promova”. ■ Două recenzii, doi recenzenți: Virgil Mazilescu scrie despre *Neguțătorul de triluri* de Valeriu Armeanu, iar Nic. Ulieriu despre *Soarele la miezul nopții* de Mircea Vaida. ■ Prin volumul de versuri *Planeta nebunilor*, Radu Boureanu aduce, conform lui Mircea Iorgulescu, „mărturia unei conștiințe artistice de mare ținută”. ■ Georgeta Horodincă analizează *Norii* lui Petru Creția, văzând cartea „ca o suită de meditații filosofice și care este în realitate un mănunchi de frumoase poeme în proză”. ■ Recenta *Eclipsă* a lui Alice Botez, alături de *Iarna Fimbul și Pădurea și trei zile*, clarifică și mai mult profilul stilistic al scriiturii autoarei, profil despre care Dana Dumitriu notează, în *Cronica lui Azarias*: „Alice Botez este, după

părerea multora, un scriitor dificil. Dar câtă bucurie provoacă lectura cărților ei pentru cel care se lasă captat în universul lor! Sub pământul cu vegetație romantică al povestirii simți mereu «apele adânci», mișcătoare, ale ideii, ale unei reflexivități active și fremătore. Cărțile ei au ecou lung, depărtat, trebuie să aștepti să-l auzi și să-l înțelegi”. ■ La *Prima verba*, Laurențiu Ulici încheie anul revuistic cu două însemnări, una despre volumul de „simple versuri pentru copii” *Casa cu jucării* de Bogdana Boeru, iar cealaltă despre „proza rimată a lui Dorel Sibii” din *Cum am găsit-o pe Ileana Cosânzeana*. □ Constantin Stan și Dan Mucenic surprind, în *Orele înalte ale Bucureștilor*, aspecte ale prefigurărilor arhitecturale și urbanistice ale Capitalei. ■ Lucian Raicu semnează un eseu despre „artistul de geniu” Toma Caragiu, „*Oare de ce sunt atât de bun?*”, eseu scris și sub imboldul recente apariții a volumului *Poeme și alte confesiuni* de Toma Caragiu, ediție îngrijită de Ion Cocora, conținând, pe lângă versuri, „cinci interviuri acordate de artist, precum și o selecție din textele ce i-au fost dedicate, antum și postum (Geo Bogza, Liviu Ciulei, Ion Besoiu, V. Silvestru, D.I. Suchianu, Radu Popescu, Marius Robescu, Ecaterina Oproiu, Mircea Alexandrescu, Natalia Stancu, Tr. Șelmaru, N. Carandino, Dinu Săra-ru, Florin Tornca, Dumitru M. Ion ș.a.)”. ■ În prim-plan la *Revista revistelor* este adusă publicația *Ethnologica*, nr. 1/1979, care „se impune ca o contribuție prestigioasă în publicistica română de specialitate. Redactată în engleză, franceză și germană, revista se adresează unui cerc larg de cititori de peste hotare ce doresc să cunoască cercetările etnologiei românești și rezultatele ei concrete, ca și ecoul creațiilor științifice românești în publicațiile străine de specialitate”. ■ Semnează poezii în acest număr: Vasile Nicolescu, Virgil Teodorescu, Ion Iuga, Ovidiu Genaru. □ Sub egida *Pe malul stâng al Dunării*, Darie Novăceanu publică o selecție proprie a unor poeme dintr-o antologie mai veche: „Sunt mulți, foarte mulți poeți străini care, asemeni lui Nicolsá Guillén, au fost oaspeții pământului românesc, mai de demult sau mai de curând, și sunt multe, foarte multe crâmpoie lirice care cântă acest pământ, ca o mărturie de dragoste și prețuire. Acum câțiva ani, un pasionat al arheologiei poetice, Dem Popescu, a avut ideea frumoasă a străngerii câtorva dintre ele între coperti de carte (*Privind chipul României*, Dacia, 1974, 162 pag.), epuizată, firește, imediat, și de aceea puțin cunoscută marelui public”. Astfel, Darie Novăceanu recomandă: Otar Salamberidze (Uniunea Sovietică), cu poemul *Brașovul – drum cu telefericul*, în românește de Zaira Samharadze și Anghel Dumbrăveanu; Thomas Fitzsimmons (Statele Unite), *Drum de țară, revenind de la Moldovița Moldavia*, în traducerea lui Mihai Rădulescu; Jean-Claude Renard (Franța), *Poem românesc*, tălmăcit de Ion Caraion; Nicolás Guillén (Cuba), *Cântec la plecarea*, tradus de Victor Tulbure; Kiril Kovaldji (Uniunea Sovietică), *Sinaia*, versiune românească de Victoria Dragu; Faud Badawi (Egipt), *Ilustrată din Poiana Brașov*, traducere de Ilie Bădicuț; Nguyen Xuan Sanh (R.S. Vietnam), *Lacul lui Eminescu*, în românește de Al. Andrițoiu; Ka-

rel Jonckheere (Belgia), *Ucenicul*, tălmăcire de Mihai Beniuc; Raymond Queneau (Franța), *Talazurile Mării Negre*, tradus de Dem Popescu. Alți patru poeți, toți în traducerea lui Darie Novăceanu: J.M. Caballero Bonald (Spania), *Zeița din Pontul Euxin*; Miguel Angel Asturias (Guatemala), *Țări de porumb*; Guillermo Fernández (Mexic), *Scrisoare pentru Lucian Blaga*; Samuel Feijóo (Cuba), *Toamnă bucureșteană*. Toate aceste texte sunt însoțite de o singură ilustrație: portretul lui Brâncuși, realizat de Modigliani. □ Două pagini originale adună mici schițe satirice ale lui Valentin Silvestru (*Arta îmbrobodirii*), Ion Băieșcu (*Romeo și Julieta la demisol*), D. Badea (*Avântul metaforei*), Mircea Sântimbreanu (*Finis coronat opus*), Dumitru Dinulescu (*Cum s-a terminat totul*) și, în fine, ale lui Dumitru Solomon (*Plictisitoare paradoxuri*). □ Geo Bogza publică o succintă însemnare dialogică despre *Statuia* lui Eminescu, operă a sculptorului Gheorghe Anghel. □ În *Atlas*, Ana Blandiana așterne o *Urare* de Anul Nou. □ Și din *Sport* tot urări: Fănuș Neagu, *Către cititori, cu laudă*. ■ Numărul și anul se închid cu o dare de seamă asupra unei *Prestigioase confirmări la O.N.U. a politicii internaționale a României*.

● [„**Tribuna**”, nr. 52] Se deschide cu editorialul politic *O nouă dimensiune în arhitectura democrației românești*, semnat de Ion Deleanu, și cu versuri de Cornel Udrea (*Cântec de țară*). ■ Două pagini găzduiesc o *Masă rotundă* consacrată volumului *Dimensiuni umane* de Dumitru Ghișe. Discuția este pornită de Achim Mișu, din a cărei analiză reținem: „Cartea lui Dumitru Ghișe, prin conținutul și stilul ei, se înscrie pe linia celor mai bune tradiții ale culturii noastre. Dacă ar fi să-l apropiu de câteva nume, atunci m-aș referi la T. Vianu, L. Pătrășcanu, G. Călinescu și D.D. Roșca. În mod evident, ea face parte dintr-un gen aparte al culturii noastre, care se bucură de o largă audiență publică, și anume din eseistica umanistă cu valențe filosofice și scientiste, puternic angajate idealurilor societății noastre, în cadrul căreia, în ultimii ani, s-au afirmat Moisiș și Malița”. □ Pompiliu Teodor consideră că volumul „este, fără îndoială, o confirmare a virtuților gânditorului autentic, a eseistului de mare finețe, deopotrivă atent la claritatea ideii și la limpezimea rostirii. [...] Dumitru Ghișe atrage implicit atenția asupra capcanei care pândește pe cel ce se aventurează pe calea soluțiilor extreme, părăsind terenul *istoriei realitate* în favoarea unor idei fără de suport științific”. □ „Unitatea cărții *Dimensiuni umane* o asigură – apreciază Andrei Marga – abordarea variatelor ei teme din perspectiva explicit desfășurată a umanismului. Această trăsătură ține de înțelegerea de către Dumitru Ghișe a însuși rostului filosofării: acela de ivire de răspunsuri teoretice la problemele pe care le întâmpină social și individual, în cunoaștere și acțiune, omul.” □ Într-o intervenție concentrată în cinci puncte, Tudor Cățineanu vede în volumul amintit „o pledoarie convinsă și convingătoare în apărarea și pentru optimizarea condiției umane”, reflecția filosofică fiind „inspirată de un fin și autentic simț al umanului și al omeniei”. □ Ion Lungu „cântărește” cele două direcții tematice ale cărții: „Dacă în prima parte a volumului accentul principal

cădea pe definirea conținutului concret al umanismului revoluționar al partidului nostru, așa cum a fost el încheșat în documentele și hotărârile de partid, în opera secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, dacă înțelegerea sa ca o «operă deschisă» caracteriza demersul teoretic al autorului, în ceea ce are acesta mai profund și esențial ca luare de poziție critic-filosofică, în cea de a doua parte autorul insistă îndeosebi pe caracterul «deschis» al filosofiei materialist dialectice și istorice». □ Cel mai consistent comentariu, atât cantitativ, acoperind două coloane, cât și prin densitatea ideilor și a disocierilor, îi aparține lui Ion Vlad, din care cităm: „De la concepte și categorii, la noțiuni, termeni și fenomene de natură să clarifice (nu doar să illustreze!), Dumitru Ghișe apelează la o metodă de lucru exactă și calmă, fără ca aceste atribute să excludă tensiunea, pledoaria animată de idei și ecoul unor accente directe. Ca dovadă, paginile de *jurnal (Solilocvii)* sunt comentariile unui filosof care participă la viață, contemplând-o pentru a o înțelege și pentru constituirea unui demers constructiv, explicator, propriu celui care profesează gândirea materialismului dialectic și istoric sub specia explicării și a acțiunii directe în social, în realitatea spirituală determinată istoric”. ■ Ovidiu Genaru reconstituie, la *Umor '80*, atmosfera estivală de la Casa Scriitorilor din Neptun, evocând un... *Bal al intelectualilor*. În cronica scrisă cu talent apar Mircea Micu, Fănuș Neagu, Ion Băieșu, Romul Munteanu, Platon Pardău, Dan Zamfirescu, Aurel Covaci, Mircea Dinescu, Ion Cocora, Eugen Uricaru, Adrian Popescu, Ovidiu Genaru, Paul Cornel Chitic ș.a. □ În aceeași secțiune, un montaj „epigramistic” al mai multor autori care dedică „poante” unor confrăți. ■ La cei 30 de ani pe care i-a atins revista clujeană „Steaua”, Victor Felea propune o mică istorie a publicației: „Deși mă număr printre membrii «fondatori» ai revistei și i-am fost redactor timp de două decenii, acum când îmi sărbătorim nu numai o existență fertilă, ci și una îndelungată, îmi vine greu să îmi închipui că am făcut prin vreme un atât de incredibil salt, că unii dintre noi ne situăm atât de departe de începuturi, că alții care ne-au ținut o entuziastă și prețioasă tovarășie se află deja în țara de dincolo de Styx”. Autorul amintește startul revistei, sub titulatura „Almanahul literar”, meritele călăuzitoare, prin ani, ale lui Miron Radu Paraschivescu, Geo Dumitrescu și A.E. Baconsky, precum și contribuția revistei la „reconsiderarea conceptului de lirism”. □ Despre aceeași aniversare scrie Fodor Sándor. □ O notă nesemnată aduce în prim-plan un eveniment în cinstea „Stelei”: „Cu ocazii aniversării celor trei decenii de existență a revistei «Steaua», sâmbătă 22 decembrie a.c. la Asociația scriitorilor din Cluj a avut loc o festivitate. Despre semnificația evenimentului au vorbit Dumitru Radu Popescu, secretarul Asociației scriitorilor, Victor Felea, redactor șef adjunct al revistei «Tribuna», Fodor Sándor, redactor al revistei «Napsugár», Ion Vlad, rectorul Universității «Babeș-Bolyai», Aurel Rău, redactor șef al revistei «Steaua». În continuare au citit din creațiile lor, în limba română și maghiară, Leonida Neamțu, Aurel Șorobetea, Virgil Nistor,

Adrian Popescu, Lászlóffy Aladár, Létay Lajos, Eta Boeriu, Ion Cocora, Cornel Udrea, Horia Bădescu, Vasile Igna, Kányády Sándor, Virgil Mihai, Mircea Vaida, Ion Pop, Teohar Mihadaș”. ■ Mircea Muthu publică, la 90 de ani de la moartea lui Ion Creangă, eseul „*Vorba ceea*”, observând că „*antonpanismul* face pereche cu *humuleștenismul* nu numai prin oralitatea discursului, cât, mai ales, prin unitatea de atitudine. [...] Dacă oralitatea este naturală, Creangă fiind un auditiv, ca și Anton Pann, introducerea parimiei în țesătura epică nu s-a produs de la sine. Vorba ceea devine, adeseori, așa cum am văzut, punctul de întâlnire al sensurilor diferite în care se realizează același proces de epicizare a expresiei apodictice”. ■ În cadrul cronicii sportive, Al. Căprariu scrie despre *Handbal*. ■ Ion Cocora se întoarce „acasă”, publicând un text consacrat celor trei decenii de activitate a teatrului reșițean: „Față de Teatrul de Stat din Reșița am rămas, în timp, un sentimental. Nu pot să uit că aici, copil fiind, am văzut primele spectacole de teatru în adevăratul sens al cuvântului. Nu aș putea însă să afirm, acum, când la Reșița s-au aniversat treizeci de ani de teatru profesionist, cât de valoroase au fost acele reprezentații, dacă ele s-au ridicat la un nivel artistic care să corespundă exigențelor cronicarului dramatic de astăzi, știu, în schimb, că au fost miraculoase, că, atunci, universul lor m-a fascinat”. Cronicarul dramatic enumeră câteva spectacole pe care le-a văzut, de-a lungul timpului, la teatrul din orașul natal, și notează: „Constat nu numai că am fost un spectator relativ fidel al scenei reșițene, dar și că pe ea am văzut, dincolo de așa-zisele texte de conjunctură, peste care demult s-a așezat uitarea, un repertoriu *important* pentru orice teatru care se respectă”. ■ Teohar Mihadaș desfășoară un *Calendar „versificat”*, în care fiecare lună a anului este adăpostită într-un catren. ■ Tot sub genericul *Umor '80*, momente și schițe de Ion Băieșu, Ioan George Șeitan, Leonida Neamțu, Ion Velican, Dumitru Dinulescu, Cornel Udrea, Valentin Silvestru, Viorel Cacoveanu. ■ În nota de bună-dispoziție care traversează acest ultim număr din 1979 al „Tribunei”, Ovidiu Genaru „aliniază” un grupaj de parodii, care îi cuprinde pe Marin Sorescu, Nichita Stănescu, Petre Stoica și... Ovidiu Genaru. ■ *Cehov sau opera neîmplinită* se întiulează materialul care încheie acest număr, sub semnătura Mariei Vodă-Căpușan.

28 decembrie

● [„**Munca**”, nr. 8524] O anchetă-bilanț caută să adune verdicte cu privire la *Cel mai bun roman al anului* și *Cel mai bun film al anului*. Sunt invitați să răspundă, de asemenea, *Cinci fotbaliști despre cei mai buni... fotbaliști*. Pentru a stabili „laureații” anului, se exprimă cinci scriitori, fiecare propunând unul sau două titluri. Astfel, Augustin Buzura menționează, „în primul rând, *Clipa cea repede* de Sorin Titel, pentru că semnifică o voce foarte particulară în proza noastră, cu un timbru inconfundabil; și apoi *Măștile* de Virgil Duda. Este un scriitor pe care-l caut mai ales pentru curajul cu care abordează realitățile soci-

ale și psihologice”. Nicolae Velea propune un alt roman pentru podium: „*Cuceritorul* de Mihai Tunaru este o carte care încântă cititorii prin izbânda omului asupra lui însuși, a omului care, trecând prin întâmplări dramatice, în final, se regăsește pe el și pe ceilalți”. Mai succint răspunde Dinu Săraru: „*Fiul sece-tei* de Ion Lăncrănjan – este important că a apărut acest roman, în acest an 1979”. Asemeni lui Augustin Buzura, Ion Băieșu nominalizează două cărți: „Sorin Titel, în *Clipa cea repede* se arată un prozator din ce în ce mai bun, cu o fantezie surprinzătoare, de bună calitate, iar *Învățăture pentru delfin* de Mircea Horia Simionescu este cel mai bun roman satiric apărut la noi în ultimii ani”. Ultimul respondent al anchetei, Ioan Dan Nicolescu, confirmă un titlu deja propus: „*Învățăture pentru delfin* de Mircea Horia Simionescu. Un pamflet puternic despre degradarea limbajului, o construcție riguroasă, o vervă satirică remarcabilă”. ■ Pentru a desemna *Cel mai bun film al anului* răspund cinci cinești. Andrei Blaier propune: „Filmul *Clipa* pentru forța lui dramatică, pentru autenticitate și adevăr. Aș menționa și filmul *Un om în Ioden* pentru remarcabilul profesionalism al creatorilor, pentru limbaj modern și expresivitate cinematografică”. Mircea Mureșan recomandă tot „Filmul *Clipa*. Este o creație profund angajată politic, vădind o mare sinceritate în tratarea unei probleme complexe și o înaltă exigență partinică față de realitățile existente la noi acum, și cu trei decenii în urmă”. Ecranizarea romanului lui Dinu Săraru este apreciată și de către Andrian Petringenaru: „Filmul *Clipa* pentru seriozitatea în care vorbește despre lucruri foarte importante. În ansamblu, însă, consider că a fost un an cinematografic mediocru”. Un răspuns mai detaliat oferă Geo Săizescu: „Filmul *Clipa* pentru tratarea sinceră, deschisă, a unor evenimente majore ale căror contemporani am fost. Pentru personajele puternic conturate de condeiul lui Dinu Săraru și de priceperea regizorului Gheorghe Vitanidis, la a căror împlinire artistică a contribuit hotărâtor talentul unor actori de prestigiu care s-au depășit, în primul rând al lui Gheorghe Cozorici”. Regizorul *Clipei*, Gheorghe Vitanidis, începe prin a se delimita de ceilalți cinești: „Aș vrea să-mi pot exprima aceeași părere ca și colegii mei, dar nu se face, sunt doar regizorul filmului menționat. Eu cred că a fost, din păcate, un an cinematografic slab, o stagiune care nu a atins nici pe departe exigențele și așteptările spectatorilor, situându-se sub cota calitativă a anilor precedenți. Pot fi reținute doar, pentru unele calități, *Un om în Ioden* – alert, profesional, modern; *Vlad Țepeș* – ca un aport la continuarea epopeii naționale și *Speranța* pentru că, în sfârșit, aducem pe ecran personalități de seamă ale mișcării noastre muncitorești”.

• [„Scânteia”, nr. 11617] Conform lui Theodor Mănescu (*Convingerile materialiste și arta militantă*), ficțiunea artistică înlocuiește religia, având un caracter formator și moralizator: „...în timp ce fantezia religioasă are funcția iluzoriu compensatorie, ficțiunea artistică are un rol esențialmente formativ, «ca și» realitatea, poate forma și formează convingeri, atitudini, comportamente, „ca și” existența. Orientată spre viitor, ficțiunea artistică este proiect, mo-

del, viziunea a posibilului, deci critică constructivă a realului în numele idealului. Cred că în viitor, știința va înmormânta religia, dar nu cred că știința în întregimea ei va lua locul religiei în întregimea ei, ci arta, pentru că, deși știința nu e străină de imaginație, doar arta este ficțiune ca atare, deci, dacă se poate spune așa, doar ficțiunea laică poate lua locul minciunii clericale”.

■ Emil Vasilescu apreciază diversitatea de perspective narative și de surse documentare din *Romanul unei zile mari* (Albatros, 1979), de Corneliu Leu, ce abordează momentul 23 august 1944: „Această viziune «totală», specifică literaturii moderne, presupune o neconținută schimbare de unghiuri, inedite pentru a cuprinde avalanșa de fapte și personaje, înlanțuirea lor scontată, dar și neprevăzută. Cartea nu are nimic fictiv în ea. Totul, de la cele mai mici amănunte până la marile momente ale înfăptuirii insurecției, cuprinde fapte și oameni care au trăit și participat la evenimente...”

● [„**Scânteia tineretului**”, nr. 9516] Pe prima pagină, Rodian Drăgoi este prezent cu versificația *Sărbătoare*. ■ În *Primiri la tovarășul Nicolae Ceaușescu* este prezentată întrevederea președintelui R.S.R. cu directorul Editurii „Pneumatikos” din Grecia, Ghiorghos Pnevmatikos, care a publicat volumul *Nicolae Ceaușescu – România și lumea contemporană*. Vizita s-a desfășurat la 27 decembrie, iar la întrevedere au luat parte și scriitorul grec Lambros Zogas, directorul Casei de cultură a prieteniei eleno-române din Atena, traducător al operelor lui Nicolae Ceaușescu, și Dumitru Popescu, membru al C.P.Ex. și secretar al C.C. al P.C.R. ■ La *Cartea pentru tineret*, Șerban Cionof așază, în *Cotidianul văzut de aproape*, volumul *Colegi de generație*, în care Ion Andreiță adună reportaje și interviuri publicate în paginile „Scânteii tineretului”. Așadar, o însemnare... colegială. În această carte cu acoperire „generaționistă”, comentatorul identifică o încărcătură polemică „la adresa unor reportaje idilizante, perfecte, rotunde, cărora nici un gând, nici o urmă de emoție nu le tulbură elevata valoare de demonstrație”. ■ În *Noutăți de la „Electrecord”*, Gabriela Hurezean semnalează, în seria *Memoria discului*, înregistrări ale lui Tudor Arghezi, Liviu Rebreanu, Cezar Petrescu, Gala Galaction, Octavian Goga, Emil Isac sau Otiliei Cazimir.

● [„**Contemporanul**”, nr. 52] De ziua Republicii, redacția publică pe prima pagină un poem anonim intitulat *La mulți ani!*, închinat patriei și conducătorului său. ■ Numărul cuprinde versuri de Aurel Rău, Adrian Popescu, Ion Văduva-Poenaru, Liliana Ursu, Ioana Diaconescu și Viorel Cozma. ■ Gheorghe Chirilă semnează o cronică plastică intitulată *Victor Vișoreanu sau sufletul lutului*. ■ Sub titlul generic *Mâine*, revista reunește opiniile mai multor personalități științifice și culturale, dar și ale unor elevi și directori de întreprindere, privind viitorul, așa cum este el trasat de Congresul al XII-lea. În deschiderea dosarului tematic, Mircea Malița semnează articolul *De viitor, mare agitată, nu se poate vorbi fără elogiul artei de a naviga*, în care afirmă că planul stabilit de partid și de Nicolae Ceaușescu revelă încrederea de a pu-

tea traversa deceniul următor fără teamă: „De viitor, mare agitată, nu se poate vorbi fără elogiul artei de a naviga. Iată de ce planul cincinal al țării noastre, tratat de Congresul al XII-lea al Partidului Comunist Român, programele sale pe un deceniu în domeniul științei, tehnologiei, energiei și orientărilor de perspectivă până în anul 2000 sunt simptome de soliditate, constituind semne ale încrederii de a putea naviga pe o mare turbulentă.” ■ Mihai Beniuc consideră că succesele democrației socialiste din România au un ecou pozitiv în străinătate și accentuează importanța conlucrării muncitorilor și a intelectualității în vederea îndeplinirii planului cincinal: „Democrația statului nostru în progres neconținut pe baza orânduirii socialiste, succesele sale cu totul remarcabile în domeniul economic, industrial și cultural constituie o mândrie înăuntrul țării și inspiră încredere stimulatívă în afară. O lume dreaptă și mai bună, cu o orânduire economică justă, constituie adevărul înscris cu litere de aur și pe drapelul nostru și în inima tuturor cetățenilor țării. Muncitorimea, țărănimea și intelectualitatea avansează rapid, cu succes, spre țelurile propuse pentru a face din România o țară cu dezvoltare medie, conform documentelor programatice ale Congresului XII.” ■ Hedwiga Hauser își exprimă dorința ca mărimea și numărul tirajelor de carte să crească, pentru a facilita formarea spirituală a omului nou: „Ca scriitor pentru copii îmi doresc cel puțin de trei ori mai multe cărți decât apar acum, cu tiraje înzecite. [...] Iar creșterea numărului de cititori pasionați va fi o garanție în plus că vorbele noastre, așternute cu grijă pe hârtie, vor pătrunde în inimile copiilor și vor sădi acolo germenii unei înaintate atitudini cetățenești care va caracteriza pe omul nou.” □ Scriitorul maghiar Létay Lajos își exprimă speranța că poezia și mecanica vor avansa împreună: „Vor acoperi oare mașinile cuvintele poeziei? Sper că le vor întări. Dacă mașina și poezia merg mână în mână, în același ritm”.

● [„Cronica”, nr. 52] Numărul cuprinde versuri de Halarambie Țugui. ■ Ecourile celui de-al XII-lea Congres se fac încă resimțite prin a doua parte a articolului *Reînnoirea continuă a gândirii revoluționare marxiste*, semnat de Valter Roman. ■ Const. Ciopraga subliniază, în *Monumentalul Creangă*, bucuria de a trăi specifică prozatorului humuleștean: „Frapantă la Creangă, de la un capăt la altul, este acea măreție liniștită, semn al îndelungilor experiențe moștenite, inclusiv al celor trăite, într-o lume stabilizată – lumea copilăriei, clasică în fond. Eminescu e adesea un desperado amar; un Sadoveanu elegiac tinde mereu spre liniște; evidentă la Creangă e starea de aeqvanimitas, tonifiantă stare de echilibru sufletesc în care acordul cu lumea, multiplu, traduce bucuria de a exista”. ■ În *Șansa literaturii tinere*, Val Condurache realizează un inventar al prozei apărute în 1979, subliniind faptul că tinerii scriitori se vor evidenția prin curiozitatea și interesul lor pentru sufletul omului: „Șansa literaturii tinere stă în talentul ei și în curiozitatea, cum ar zice Dostoievski, «nesăbuită» de a afla nu numai ce se întâmplă cu omul în lume, ci mai ales ce se petrece în sufletul lui. Proza tânără deplasează interesul de la dramele exis-

tenței la dramele ființei”. Autorul reține îndeosebi trei titluri: *Mierea* de Eugen Uricaru, *Linda Belinda* de Dumitru Dinulescu și *Meda mireasa lumii* de Constantin Zărnescu: „*Mierea* e, poate, întâia carte de maturitate a lui Eugen Uricaru. [...] Rafinamentul scriiturii și liniștea spiritului îl fac să pară mai puțin viguros decât este. Dar vigoarea nu se măsoară doar în energii arse la vedere. Forța lui nu are tumultul cascadei, ci liniștea calmă a apelor de șes. Dumitru Dinulescu e un nume aproape ignorat, deși *Linda Belinda* e cartea unui umorist cu totul remarcabil, unul din puținii care au știut să învețe fără a pieri lecția lui Caragiale cel din «momente». [...] Constantin Zărnescu e un temperament și o «natură». Am întâlnit foarte rar un asemenea dar de a simți și de a domina prin forța expresiei cititorul, dar și o asemenea risipă. Proza lui are densitate de viață, o capacitate neobișnuită de a surprinde mișcarea mulțimii, patos confesiv și, pe lângă toate acestea, fantezie mitografică”.

● [„**Săptămâna culturală a capitalei**”, nr. 473] Foiletonul critic al lui Eugen Barbu conține, în acest ultim număr din anul 1979, comentarii pe marginea limbajului personajelor din *O scrisoare pierdută*, de I.L. Caragiale: „Ce reprezintă, în fond, această mascaradă a limbajului în afara imbecilității funciare a politicianilor timpului lui Caragiale? Aici trecem dincolo de prostie, intrăm în fantastic. Și asta a sesizat-o cel mai bine Ionescu în *Scaunele*, unde apare oratorul de profesie care este de fapt, la origine, acest Farfuridi. Logoreea este o boală a indivizilor reduși mental sau a dezaxaților în căutare de repere care să le dea certitudinea că există. A exista, pentru logoreici, înseamnă a te exprima continuu, indiferent de coerență [...]. Și Farfuridi, ca și Cațavencu sunt expresia acestei dezaxări”. ■ Dan Ciachir publică partea a treia a materialului despre documentele inedite publicate în *Dosarul existenței* lui Mateiu I. Caragiale. Autorul revine la atitudinea lui Șerban Cioculescu, considerat o „redută a antirezistenței mateine”, în ceea ce privește documentele fiului lui I.L. Caragiale. Comentatorul trimite la studiul lui Al. George, *Între Ion Luca și Mateiu*, apărut în *Semne și repere*, în care acesta spulberă acuzațiile formulate de Șerban Cioculescu la adresa lui Mateiu și susținute cu extrase trunchiate din corespondența acestuia. „Lupta dintre mateini și antimateini este sterilă întrucât strămută atenția de la o mare operă literară asupra omului a cărui existență amară, artificializată de el însuși devine fie prilej de reprobare, fie de mitologie”, concluzionează autorul articolului. ■ Ion Lotreanu comentează pe marginea prozei fantastice a lui Mircea Eliade, referindu-se la povestirile *Adio!* și *Fata căpitanului*. ■ E.M. semnalează aniversarea de treizeci de ani de apariție a revistei „Steaua”, făcând un scurt istoric al revistei și evidențiindu-i redactorii și colaboratorii.

29 decembrie

● [„**România liberă**”, nr. 10940] Pe prima pagină sunt publicate poeme omagiale de Virgil Teodorescu și Dragoș Vicol.

• [„Scânteia”, nr. 11618] Lucian Zatti publică reportajul *De la elanul brigadierilor de ieri la spiritul cetățenesc de azi*.

• [„Scânteia tineretului”, nr. 9517] În cinstea Zilei naționale a R.S.R., „Scânteia tineretului” se „înroșește” – e adevărat, cu măsură. Pe frontispiciu, cu litere mari, tronează urarea: „Trăiască scumpa noastră patrie, Republica Socialistă România!”. □ Pe prima pagină, sub o ilustrație în tușe propagandistice realizată de Done Stan, este așezată versificația *Prin tricolor ne știm* de Mihai Bărbulescu. □ Tot aici, se desfășoară grupajul *Uniți și liberi pe pământul demnității*, în cadrul căruia Paul Balahur scrie despre *Ctitori de istorie, ctitori de conștiință*: „Al 32-lea an al Republicii, splendida vârstă a maturității, ne găsește solidari în jurul partidului, antrenați cu întreaga ființă, cu toate forțele minții și brațelor tinere în opera de transpunere în faptă a prevederilor vizionare ale documentelor adoptate la cel de-al XII-lea Congres al partidului”. □ Pagina a patra, intitulată *Republica anul XXXII* și discret „brodată” tipografic cu motive populare – la fel ca precedentele –, găzduiește grupajul de versuri *Țara mea de glorie, țara mea de dor*. Sub această „tutelă” eminesciană sunt prezenți Dan Rotaru (*Laudă*), Dim. Rachici (*Cea mai pură culoare*), Marin Constantin (*Cântec nou*), Gabriel Stănescu (*Mai vechi decât lumina*) și Florentin Popescu (*Sărbătoarea patriei*).

• [„Luceafărul”, nr. 52, 10 pagini] Subiectul editorialului este aniversarea Zilei Republicii pe data de 30 decembrie. Mihnea Gheorghiu semnează câteva *Contranote* referitoare la eșecul individualismului capitalist opunându-i modelul socialist pe care îl asimilează unui model de umanism. ■ La *Cronica literară*, Valentin F. Mihăiescu prezintă cartea de interviuri a lui Adrian Păunescu ajunsă la a doua ediție, adăugită, la Editura Cartea Românească. Punctele forte ale cărții, pe care le identifică recenzentul sunt incitarea la opinii sincere, adresarea de întrebări incomode și conducerea „planului de bătaie” astfel încât să imprime interviului ritmul pe care îl caută. „Dincolo de întrebările de rutină vizând obținerea informației biobibliografice [...] sau de cele excentrice, nu doar pitorești, ci îndeplinind rolul de a distra atenția și a distruge tentația replicii convenționale, interviurile lui Adrian Păunescu aduc în dezbatere problema generațiilor, climatul cultural, poezia politică, statutul scriitorului, funcția criticii literare, relația etic-estetic, dinamica valorilor. Astfel, în acest cadru problematic, fiecare interviu tinde să deseneze un profil individual, semnificativ în sine doar în măsura relevanței sale pentru peisajul cultural integrator. Formula interviului conservă (atunci când are loc *in praesentia*), în originalitatea genuină a frazării, ideea participanților, cartea prezentându-se astfel și ca document psihologic.” ■ La rubrica *Prezențe scriitoricești*, subiectul este decernarea Premiilor speciale ale Uniunii Scriitorilor. Laureatii sunt Bernhard Capesius, I. Peltz, Ion Biberi și Constantin Noica. □ Sunt menționate și alte evenimente cum ar fi Festivalul de poezie patriotică „Poetii cântă Republica”, ședința de lucru închinată Zilei

Republicii, găzduită de Cenaclul literar al juriștilor Titu Maiorescu. ■ Se face o trecere în revistă a almanahurilor ziarelor „Scânteia”, „Scânteia tineretului” și ale revistelor „Flacăra”, „Cinema”. Sunt menționate articolele care acoperă evenimentul celui de-al XII-lea Congres, reportaje din țară cu figuri reprezentative ale oamenilor muncii etc. Almanahul literar se înscrie pe aceeași linie, adăugând poeme patriotice dintre care se evidențiază cele ale lui Adrian Păunescu: „Dar, vai, tot cei iertați/ Îmi sunt dușmani/ Vor sabia nu vor să fie scutul/ Pe Blaga l-ar ucide iar Tăcutul/ C-o ceată de cosmopoliți dușmani// O, timp măreț în multe ale tale, / Te-ar vinde ei infernului străin/ Cel care poartă două capitale/ Pe-același amărât de buletin”. ■ Sub titlul *Țara la timpul viitor* se publică noi reportaje din țară realizate de tineri scriitori. Semnează: Areta Șandru, Eugen Mihăescu, Constantin Stan, Dan Mucenic etc. ■ Publică poeme patriotice Ion Bănuță, George Chirilă, Constantin Atomii, Ioan Evu, Dumitru Udrea, Virgil Carianopol, Valeriu Bârgău, Adrian Frățilă. ■ Dumitru Radu Popescu publică fragmente de roman. ■ Pagina a șasea a ultimului număr din an este dedicată unei dezbateri despre *Poezia tinerilor*, dezbateri care vizează următoarele aspecte: drumul de la afirmarea în revistă la debutul în volum, „noul val” al poeziei și „complexul generației ’60 – ’70”, prima carte și confirmarea prin următoarele, precum și poezia feminină ca „impact între cerebralitate și starea de sentiment directă”. Răspund: Nicolae Ciobanu, Doina Uricariu, Sultana Craia, Dan Alexandru Condeescu, Paul Dugneanu. □ Nicolae Ciobanu identifică noul val cu o „mișcare” ce are drept scop eliberarea de sub dominația generației ’60 – ’70 prin „justificata luare în stăpânire a unor teritorii tematice și a unor viziuni lirice deja explorate de generațiile anterioare”. □ Dan Alexandru Condeescu consideră că e nevoie de o delimitare mai fermă a generațiilor și anume: cea care „a cunoscut războiul” (născută în jurul anului 1938), din care fac parte Nichita Stănescu, Grigore Hagiu, Florin Mugur, Ion Gheorghe, Marin Sorescu, apoi o a doua promoție incluzându-i pe Gheorghe Pituț, Ioan Alexandru, Mircea Ciobanu, Constanța Buzea, Ileana Mălăncioiu, Virgil Mazilescu, Adrian Păunescu, și o altă generație, „care nu a cunoscut războiul” (născută în jurul anului 1950), reprezentată de Daniel Turcea, Mircea Dinescu, Mircea Florin Șandru, Dan Verona, Lucian Avramescu, Dorin Tudoran, Carolina Ilica, Ioana Ieronim, Ștefan Ioanid etc. Lor li se adaugă o promoție „în pragul debutului”: Traian T. Coșovei, Silvia Chițimia, Denisa Comănescu, Matei Vișniec, Elena Ștefoi, Aurel Pantea, poezii „Cenaclului de luni”, poezii timișoreni, cei din jurul revistei „Ramuri”. În ceea ce privește limbajul poetic, criteriu important de caracterizare, Dan Alexandru Condeescu discriminează între două limbaje: cel excesiv conotativ, calofil, pe de o parte, și cel tentat de real și de „valențele emoționale ale limbajului comun”. □ Doina Uricariu consideră că, în loc de privire de ansamblu, poezia, mai ales cea tânără, „trebuie citită în primul rând de foarte aproape”. Dezbateri continuă în jurul modalităților de lansare:

afirmarea în grup vs. afirmarea solitară. □ Dan Alexandru Condeescu se referă la programul revistei „Echinox”, soldat cu o poezie «artificioasă», livrescă, în timp ce debuturile individuale ale unui Mircea Dinescu, Mircea Florin Șandru sau cel al Danielei Crăsnaru sunt, consideră el, mai valoroase. □ Nicolae Ciobanu amendează opinia lui Dan Alexandru Condeescu, atrăgând atenția asupra talentului unui echinoxist ca Dinu Flămând sau al altora pe care talentul individual i-a făcut să iasă în afara „programului” revistei. □ Sultana Craia intervine în dezbateri introducând „spațiul metafizic”, „problematika existențială” ca elemente indispensabile oricărui orizont liric. De asemenea, poezia patriotică este asumată de generația tânără. □ Nicolae Ciobanu aduce în atenție problema confirmărilor celor aflați la a doua sau a treia carte, punând accent pe „cazurile” Cezar Ivănescu, Ileana Mălăncioiu, Angela Marinescu, Mircea Dinescu care au publicat volume noi în anul 1979. □ Sultana Craia consideră că volumul *La Baaad* nu confirmă, ci redimensionează personalitatea poetică lui Cezar Ivănescu. □ Paul Dugneanu remarcă și „mimarea ironică” sau parodia ca metode de situare a noii generații în „dialectica perioadelor literare”, pe lângă deschiderea către un limbaj al concretului cotidian. □ Nicolae Ciobanu formulează concluzia dezbaterii: „Pe scurt spus, cred că [...] poezia anului 1979, în special poezia tipărită în volume a celor mai tineri autori, este semnificativă pentru mișcarea poetică românească în ansamblu, cât și pentru anumite aspecte mai speciale care țin de căutările acestui «nou val». Din acest ultim punct de vedere, este îmbucurător procesul de maturizare și consolidare în sine a unor structuri care, dincolo de valoarea intrinsecă a unei cărți sau a alteia, au importanța lor deosebită pentru configurația generală a peisajului. Se observă tot mai net o afirmare a poeziei conștiente de condiția ei, vădit distanțată de altă poezie care mai tatonează cu aplomb și cu naivitate, în zona unor experiențe considerate de succes dar care, în realitate, sunt definitiv clasate (...)”. ■ La *Planete*, Ion Caraion evocă întâlnirea cu poetul Ion Sofia Manolescu, plasându-l după un survol critic deasupra celei mai recente cărți printre poeții „tăgadei”, cei care folosesc cel mai des „formele lui NU”, un creator care nu merită ignorat tocmai datorită acestor zone de insolit. ■ Rubrica *Ce scrie, ce gândește tânărul scriitor* îl găzduiește pe Al. Călinescu. Răspunzând întrebărilor, acesta argumentează în gavoarea noilor metode critice față de critica universitară în special pentru faptul că acestea, deși cantonate în alte teorii (psihocritică, structuralism etc.) au făcut posibile „punerea în discuție a modalităților predării literaturii, reconsiderarea conceptului de istorie literară, reactualizarea problemei genurilor literare și aducerea în prim plan a întrebării esențiale: «Ce este literatura?».” Din acest punct conversația virează către pericolul mimetismului față de culturile occidentale din care provine noua critică, aspect pe care Al. Călinescu nu-l consideră valid, pentru că „există și fenomenul de receptare, de asimilare lucidă, inteligentă, a ceea ce are mai bun critica străină”. Întrebat

despre raportul dintre literatura română de după '70 și celelalte literaturi europene, Al. Călinescu remarcă „extraordinara expansiune a poeziei”, fapt care poate să nu fie neapărat favorabil circulației literaturii române din cauza dificultăților de traducere. În ceea ce privește romanul, tânărul critic crede în sinceritatea și actualitatea necesare epicii noi și nu crede, așa cum sugerează una dintre întrebări, că romanul politic ar fi căzut pradă unei scheme, deși critică anumiți romancierii care au situat acțiunea romanelor lor în anii '50, dar nu au fost interesați să urmărească „mutațiile” care au avut loc după anii '60. ■ Numărul conține, spre final, parodii, epigrame, umor, articolul-pamflet *În loc de poșta redacției, Antologia negativă a Poștei redacției* – cu cele mai nereușite, hilare versuri primite pe parcursul anului.

30 decembrie

• [„Scânteia”, nr. 11619] Număr dedicat aniversării instaurării republicii și a regimului socialist în 30 decembrie 1947. ■ Cuprinde versuri de Virgil Carianopol, Eugen Frunză, Fabian Sandor (trad. Dim. Rachici), Victor Tulbure.

31 decembrie

• [„Scânteia”, nr. 11620] Numărul conține versuri de Corneliu Vadim Tudor și Lambros Zogas. ■ Mircea Sântimbreanu își exprimă optimismul și încrederea în viitor, după Anul internațional al copilului și Congresul al XII-lea: „Viitorul se măsoară în copii. Îi vedem, petale de timp liber, potopindu-și orașelele vegheate de cetină și daruri... Și înțelegem, prin glasul fără echivoc al emoției, că bucuria lor de astăzi este etalonul nostru de mâine. Escalada continuă spre lumină și fericire a României eterne...”

• [„Scânteia tineretului”, nr. 9518] Ultima apariție din 1979 a ziarului capătă, pe prima și ultima pagină, puțină „roșeață” tipografică. O urare: *Să ne trăiți cu țara-nfloritoare-n libertate/ Cu tot poporul, drum spre viitor/ Voințe reunite, spre comunism în zbor! – Tânăra generație a patriei a adresat tovarășului Nicolae Ceaușescu, tovarășei Elena Ceaușescu, conducerii de partid și de stat, într-o revărsare de tinerețe, fantezie și optimism, din adâncul inimii, calde urări după datina românească.* ■ Lucian Avramescu scrie, pe prima pagină, despre *Sărbătoare acasă, în patrie*: „Suntem mândri că a fost un an bun, primitor adică al muncii noastre așezate cu temei în planurile gândite din vreme. Suntem mândri că, de la altitudinea acestui an 1979, încheiat acum, am putut și putem scruta mai departe în viitor, prin marile direcții de gând, luminând ca o flacără, din ceea ce istoria va consemna, la marile sale capitole, ca fiind cel de-al XII-lea forum al comuniștilor români”. ■ La trecerea dintre ani, Ion Crânguleanu „închină” o *Cupă de lumină* în versuri. ■ În grupajul *Sport*, Nicolae Stoian semnează textul „*Vrem să fim ca Nadia*”. Risipind adjective, scriitorul evocă două momente în care s-a aflat alături de lotul de gimnaste:

„Urmăresc și eu, ca tot românul, cu cel mai ardent entuziasm patriotic, marele salt pe care l-au făcut în eternitatea gingașului sport aceste copilițe, «fetițe cu fundițe», cum le-a numit, printre primii, vizionar, prietenul meu G. Mitroi, cunoscutul comentator, altădată inspirat și virulent chiar și în domeniul fotbalului. Ba, am avut în două rânduri privilegiul de a fi în compania lor: o dată la Govora, în zile când se aflau în refacere în perspectiva legendarei lor evoluții la Olimpiada ultimă din Canada, și a doua oară în Mexic, unde mă aflam cu o delegație de ziariști, în timpul unui strălucit turneu de demonstrații patronat chiar de președintele acestei țări, Jose Lopez Portillo (gazdele noastre de la clubul jurnaliștilor «Primera Plana», ca să sporească prestigiul în fața celor cu care ne întâlneam, ne prezentau chiar ca grupul de ziariști ce avea onoarea de a le însoți pe inimitabilele gimnaste în turneul mexican. Prima impresie, mai ales după o copilărească bătaie cu bulgări de zăpadă la Govora, în care principala țintă era însuși artizanul acestor epocale succese ale gimnasticii românești, antrenorul Bela Karolyi, a fost aceea că inefabilul acestei revoluționare afirmări îl constituie tocmai bucuria acestor copii de a se juca frumos, bucuria demnă de penelul fabulos al unui Bruegel”. ■ În titlul rubricii pe care o îngrijește Ion Băieșu își află loc un calambur festiv: *Curierul nostru de revelion. De la om la... pom*. Iar scrisorile sfârșitului de an sunt escortate de aceste rânduri: „Ca de obicei, ediția de Revelion a rubricii noastre este lipsită de comentarii și intervenții (inclusiv gramaticale). Urăm, cu bucurie, tuturor cititorilor și colaboratorilor un 1980 frumos și bun. La mulți ani!”. ■ Clasiци ai literaturii române aduc *Urări între urări*, cu firitisiri olografe ale lui Al. Macedonski, I.L. Caragiale și Lucian Blaga. ■ Prozatorul Vasile Băran propune, în acest număr sărbătorelesc, un grupaj de *Microsioane* umoristice. ■ Pagina de actualitate externă găzduiește, sub genericul *De la prieteni, pentru prieteni, un gând cald, tineresc*, un grupaj alcătuit de Aurel Perva și Tudor Prelipceanu: *În România, țară care, sub conducerea președintelui Nicolae Ceaușescu, și-a cucerit un înalt prestigiu internațional, datorită politicii sale înțelepte, ne pregătim pentru viață, în mijlocul unui popor harnic, drept și prietenos*. Sunt redată gânduri ale unor tineri din Coasta de Fildeș, Costa Rica, Egipt, Madagascar, Nigeria și Sudan, aflați la studii în România. □ În aceeași pagină „internaționalistă” sunt prezentate câteva *Obiceiuri și tradiții de Anul nou* pe Mapamond. Au prioritate statele socialiste. Datinele care deschid acest caleidoscop vin de la Răsărit: „În Uniunea Sovietică, lângă brazi înalți, împodobiiți festiv, se află nelipsitul Moș Gerilă, însoțit de «Fiica zăpezii» (*Snegurocika*). Împreună, moșul și fata îi invită pe copii să danseze în jurul bradului. Specific pentru sărbătorile de iarnă pe aceste meleaguri sunt și plimbările cu troica – o sanie trasă de trei cai”.

[DECEMBRIE]

• [„Albina”, nr. 12] Pe prima pagină apar poemul lui Dumitran Frunză, *Iubire de țară*, și textul lui Ion Bănuță, *Inscripție în fulgi de zăpadă*. Numărul

mai cuprinde versuri de Zaharia Stancu (*Țara*), Dumitru Răzeșu și Al. O. Teodoreanu (*Păstorel*). ■ Redacția semnează un articol despre noile direcții impuse de Congresul al XII-lea al P.C.R., intitulat *Cetatea în sărbătoare*: „Urmând îndemnurile secretarului general al partidului, angajarea noastră evoluează plenar de la grandios la grandios, de la impetuoasa industrie grea la tainele germinației din grăuntele gliei, de la Festivalul național Cântarea României, la perfecționarea omului nou, de la simbolul unității, la adâncirea democrației socialiste prin constituirea, de către oamenii muncii români, maghiari, germani și de alte naționalități...” ■ Dumitru Almaș publică articolul *Congresul al XII-lea, oglindă a ceea ce vom fi*. Alături de acesta apar fragmente din Nicolae Bălcescu, Tudor Arghezi și Mihail Sadoveanu, despre patrie și noua republică socialistă. ■ Romanele lui D.R. Popescu se articulează în jurul unor dublete dihotomice, care reflectă, în viziunea lui Hristu Căndroveanu, natura contrastantă a existenței: „Romanele lui, altfel, recompun tabloul unei umanități chinute, atroce, de coșmar, complexe și complexate, strivite de vicisitudini; o lume obosită și plină de resurse, vitalitate, totodată; grotescă și ingenuă, venală și plină de poezie, fantastică, ireală, dar și de o înspăimântătoare concretețe; o umanitate a tuturor contrastelor, bizară adesea, răsfrântă la nesfârșit într-o multitudine de oglinzi paralele, fără preocuparea de a o revendica de la o filozofie neapărat, de a o raporta la sisteme de idei anume. Ea, această lume, **există** pur și simplu, evidență ce îi ajunge prozatorului, dramaturgului...”

● [„Amfiteatru”, nr. 12] Numărul cuprinde poeme de Marcel Tolcea, Radu Drăgan, Bogdan Ghiu, Aurel Pantea, precum și prozele *În sat* și *Cursul de literatură*, de Daniel Vighi și Radu Gabriel Pârveu. ■ În articolul *O rotație în jurul soarelui*, Alex Ștefănescu face o trecere în revistă a principalelor apariții literare care i-au atras atenția în 1979. În poezie acestea sunt *Vis și împlinire* de Alexandru Philippide, *Operele imperfecte* ale lui Nichita Stănescu, *Proba logosului*, antologie de Ion Gheorghe, *Raza de cobalt* de Dumitru Popescu, *La dispoziția dumneavoastră*, de Mircea Dinescu. Criticul amintește de asemenea *Elegiile* lui Mihai Beniuc, *Hesperia* lui Ștefan Augustin Doinaș, *La Baad*-ul lui Cezar Ivănescu, *Spectacolul* lui Leonid Dimov și *Structura nopții* de Angela Marinescu. Dintre debutanți îi reține pe George Arion (*Copiii lăsați singuri*), Emil Hurezeanu (*Lecția de anatomie*) și Traian T. Coșovei (*Ninsoarea electrică*). Dintre operele în proză amintește mai ales *Scrisorile imperiale* ale lui Platon Pardău și *Fiul secetei* de Ion Lăncrănjan, apoi *Întoarcerea lui Pascal* de Dana Dumitriu, *Tratat despre oaspeți* de Mircea Săndulescu, *Noaptea împăratului* de Vasile Andru, *Vizita de adio* de Valentin Șerbu, *Bastarzii* de Georgeta Horodincă, *Locatarul și sperietoarea din Hors* de Alexandra Târziu, *Figuranții* de Maria-Luiza Cristescu și altele. ■ Dinu Flămând apreciază temeinica pregătire, spiritul analitic clar și metodic de care dă dovadă Roxana Sorescu în volumul de critică literară *Interpretări* (Cartea Românească, 1979). El reține îndeosebi reinterpretarea textului *Riga Crypto și lapona Enigel*, care

contrazice ipoteza manolesciană a unei versiuni feminine a Luceafărului eminescian: „Se rețin îndeosebi analizele din Ion Barbu, la *Riga Crypto și Iapona Enigel și Uvedenrode*; lectura atentă [...] surprinde imediat că prima baladă nu poate fi un «sens feminin al Luceafărului» eminescian, cum ne afirmase Manolescu, după interpretarea literală a unei mărturisiri barbiene, pentru motivul că «Barbu vorbise nu de Luceafărul lui Eminescu, ci de Lucifer feminizat, adică de planeta Venus», spune Roxana Sorescu”. ■ Pentru Ioan Buduca, pamfletul mascat al lui George Alboiu la adresa criticii literare, *Un poet printre critici* (C.R., 1979), devine involuntar un elogiu la adresa acesteia: „Un capriciu dintre cele mai instructive este cartea de comentarii «critice» a lui George Alboiu [...], un pamflet mascat contra criticii care devine, printr-o răsturnare de expresivitate ce l-ar putea interesa pe Eugen Negrici, un involuntar elogiu al huli-tului gen”. ■ Nicolae Iliescu constată existența mai multor minusuri ale antologiei poeticii românești realizate de Emil Manu (*Arta poetică la români*, Ion Creangă, 1979), printre care ponderea inechitabilă a paginilor în cazul unor figuri consacrate sau minore în acest domeniu, lipsa unei concepții unitare a materialului, echivalarea poeticii cu prozodia, atenția sumară acordată textelor lui Titu Maiorescu, Eugen Lovinescu, Tudor Vianu, G. Călinescu: „...de ce acordăm atât credit unor scriitori (unde mai punem că mulți dintre aceștia n-au nimic comun cu poezia adevărată, ba mai mult unul este prozator excelent, dar poet veleitar) și nu ne aplecăm asupra textelor lui Titu Maiorescu, primul mare teoretician al culturii moderne românești, Eugen Lovinescu, Tudor Vianu, George Călinescu?” ■ A.B. salută apariția volumului monografic *Mateiu I. Caragiale – un personaj. Dosar al existenței* (îngrijit de Alexandru Oprea, M.L.R., 1979), care reunește pentru prima dată paginile de jurnal ale scriitorului, scrisori și documente, schițe de proiecte literare, variante de texte și desene. ■ Ioan Groșan semnează cronică filmului *Omul care ne trebuie* (scenariu Ion Băieșu, regizor Manole Marcus). ■ Redacția realizează ancheta *Calitatea filmului de și în actualitate*, la care răspund și scriitorul Radu Cosașu și criticul literar Laurențiu Ulici. Conform celui dintâi, cinematografia românească suferă mai ales de maladia fricii: „Boala cea mai adâncă și mai subtilă a filmului nostru este frica de a (nu) rata pe toate planurile: educativ, comercial, politic, ideologic, la public, la critică, la Cannes. Filmele devin astfel «cioclopedice», în teama lor de a nu greși. Artă cu frică în sân nu se poate face. Cu un ochi la faină și cu altul la slănină nu se poate crea, nicăieri, valabil de la cap la coadă, ci doar fragmentar, hurducat, un moment bun la zece așa și așa, trei replici bune și una de lipitură, care compromite totul, o idee îndrăznească și patru prudente care pot adormi pe cel mai tenace insomniac”. ■ Pentru Laurențiu Ulici, boala de care suferă filmul românesc este alta – incompetența: „Iar de «vindecăt» ar trebui numaidecât – între atâtea și diverse boli – mai cu seamă una: incompetența. [...] Concret? Iată: (scenarii bune + talent regizoral + spirit selectiv) – (pragul de incompetență + nervi administra-

tivi) = o nouă calitate. Ce să scădem avem și încă din abundență. Ca să adunăm am putea avea dacă, din păcate, scăzătorul n-ar fi cu mult mai mare decât descăzutul”. ■ Ion Cristoiu își continuă în *Radiografia unui succes: Mihail Sadoveanu „Mitrea Cocor”*, analiza receptării operei sadoveniene începând cu anul 1950. Acesta constată apariția dubletului realism critic-realism socialist pentru a descrie cele două perioade majore ale creației prozatorului, cea interbelică și cea comunistă. Dacă cel dintâi doar sesiza anumite probleme, cel de-al doilea aducea și triumfătoare răspunsuri și soluții. Tandemul corespundea formulei mai largi întrebări cu răspuns-întrebări fără răspuns, care va fi asociată după momentul Sadoveanu și altor scriitori interbelici, mai mult sau mai puțin consacrați, cum ar fi Camil Petrescu, Tudor Arghezi sau Eusebiu Camilar: „...nu numai marii scriitori interbelici, de statura lui Mihail Sadoveanu, Camil Petrescu, Tudor Arghezi, sunt preferații schemei întrebări cu răspuns-întrebări fără răspuns ca definind raportul dintre opera de după 23 august 1844 și opera de dinainte de 23 august 1944, ci și alți scriitori, de mărime mai modestă, semn că schema intra automat în acțiune din momentul în care era vorba de un scriitor a cărui evoluție artistică putea fi împărțită în două etape: înainte de Eliberare și după Eliberare”. La această schemă se adaugă teza valorii superioare a operei socialiste față de cea interbelică. ■ *Dicționarul literaturii române de la origini până la 1900* (Ed. Academiei R.S.R., 1979) este receptat pozitiv de M.N. Rusu, acesta semnalând totuși anumite lipsuri care ar trebui în viziunea sa remediate, cum ar fi includerea lui Vasile Mihai Lazăr, Constantin G. Florescu și a Societății Literare din 1822 de la Brașov sau erorile din articolul despre comediograful Constantin Faca. ■ Dinu Flămând comentează laudativ debutul editorial al lui Emil Hurezeanu cu *Lecția de anatomie* (Dacia, 1979), în ciuda anumitor forțări de sintaxă și a folosirii abuzive a acordului în dativ: „Cu toate acestea, Hurezeanu are un stil personal, lapidar, de o bărbătească bruschetă, care nu-i falsifică sensibilitatea [...] În numeroasele ipostaze de gen erotic se distanțează, invariabil. Nu-l interesează deloc atmosfera și nici eufoniile. Picturalul (atât de solicitat) este într-o permanentă anamorfoză. Nici o linie nu păstrează dimensiunile firești, totul se dilată sau se contractă sub forța deformatoare a experimentului ros de curiozitate. Prin această carte, avem deja un poet major”. ■ *Lucrarea Spațiul în literatură* (C.R., 1979) de Valeriu Cristea este percepută de Ioan Buduca drept un veritabil festin al lecturii și ca expresie autentică a personalității criticului: „Cu *Spațiul în literatură*, Valeriu Cristea face implicit pedagogia unei critici întemeiate pe «personalitatea» ideii critice. Nu există metodă impersonală decât acolo unde lipsește personalitatea criticului. [...] Iar personalitatea înseamnă într-o definiție netemătoare de propria sa simplitate: cultură, gust, știința lecturii, capacitate de expresie”. ■ George Țăra se oprește asupra lucrării *Romanul condiției umane* (Minerva, 1979) de Liviu Petrescu, care urmărește opoziția dintre elanul către absolut al omului și

imposibilitatea de a trăi în preajma acestuia: „Tema condiției umane este asimilată, așadar, pe întreg parcursul studiului lui Liviu Petrescu, contradicției dialectice rezultate din nevoia de absolut a ființei umane și incompatibilitatea ei cu statutul suprauman pe care și-l propune. Acest dramatic conflict, născut din nevoia de măreție a omului [...] este urmărit în trei din planurile sale esențiale: metafizic, ontologic și social.” ■ Emil Ionescu remarcă „rigoarea și eleganța demonstrației, modernitatea echilibrată și naturală (nu forțată) a demersului critic întreprins de Livius Ciocârlie în volumul *Negru și alb* (C.R., 1979), care analizează disoluția treptată a simbolului în literatură și trecerea de la romantism la literatura modernă. ■ Constanța Buzea salută debutul editorial al lui Eugen Suciu cu volumul *Bucuria anonimatului* (Albatros, 1979).

• [„Argeș”, nr. 4, decembrie] Cu prilejul Congresului al XII-lea, revista își părăsește tradiționalul albastru tipografic, trecând la o „ținută” roșie. □ Pe frontispiciu tronează un jurământ al lui Nicolae Ceaușescu: „Vă asigur pe voi, asigur partidul și întregul nostru popor că voi face totul pentru a îndreptăți această încredere și pentru a-mi îndeplini misiunea ce mi s-a încredințat de către partid, de către congres, de către popor”. □ O întreagă coloană a primei pagini găzduiește editorialul festivist – nesemnlat – *Zile istorice, zile pentru istorie*, care continuă în interiorul revistei. □ Lângă fotografia secretarului general al partidului, Dan Rotaru „înălță” un *Imn* de trei strofe. □ Sub „heirupistul” titlu *Activitatea ideologică și politico-educativă pentru formarea omului nou, cu o înaltă conștiință socialistă, pentru educarea patriotică și revoluționară a maselor largi, pentru afirmarea plenară în societatea noastră a principiilor eticii și echității socialiste*, este reprodus un fragment din *Raportul C.C. cu privire la activitatea P.C.R. în perioada dintre Congresul al XI-lea și Congresul al XII-lea și sarcinile de viitor ale partidului, prezentate de tovarășul Nicolae Ceaușescu*. O mare parte a conținutului este „asamblată” în interiorul revistei. □ Paginile a doua și a treia poartă genericul *Sub flamura Congresului – gândire și practică revoluționară*, adăpostind câteva materiale politice, precum *Democrația socialistă în acțiune* de Petre Popa, sau *România anului 1985* de Ion Ciurea. □ Volumul *Conducerea unitară a economiei*, care adună texte teoretice ale lui Nicolae Ceaușescu, este discutat de Ilie Silviu. □ Următoarele două pagini se intitulează *Argeșul în perspectiva luminoaselor hotărâri ale Congresului al XII-lea*, în care Ion Dicu scrutează *Coordonatele viitorului cincinal*, Gheorghe Andreescu vestește că *Spirala cercetării continuă* și, sub anonim, se prezintă *Memoria Argeșului. Amplă manifestare închinată Congresului XII*, însemnare dublată de *Meditație asupra prezentului*. ■ Radu Vulpe acordă un interviu despre *Doi eroi pentru istorie: Burebista, Deceneu*, întreținându-se, astfel, sărbătorirea primului stat dac centralizat. ■ La 50 de ani de la plecarea lui A. Davila, George Calboreanu îl evocă pe dramaturg într-un interviu acordat lui Marin Manu Bădescu. Dialogul este ina-

ugurat printr-o secvență epistolară în care Davila îl recomandă pe tânărul actor directorului Naționalului bucureștean, pentru a interpreta rolul lui Vlaicu-Vodă din piesa de mare succes cu același titlu. Ce își amintește George Calboreanu despre momentul respectiv: „A. Davila auzise de mine, dar nu mă ascultase interpretând vreun rol. În 1925, m-a chemat la dânsul acasă – locuia, atunci, pe fosta stradă Franklin – și m-a rugat să citesc ce vreau eu din *Vlaicu-Vodă*. După aceasta mi-a indicat dânsul anumite fragmente din diferite acte, pe care să le citesc. Tocmai făcuse ultimele corecturi la ediția a IV-a. În urma lecturii nu mi-a spus nimic, decât mi-a oferit piesa cu o dedicație în care își exprima elogios prețuirea față de mine. Imediat, fără ca eu să știu, a scris lui Corneliu Moldovan acea epistolă din care ați citat [...]. Directorul Teatrului Național a ținut să-i satisfacă dorința și astfel am fost distribuit în rolul lui Vlaicu. La spectacol a venit, ca de obicei, în căruciorul său, să mă vadă pe scenă și A. Davila. Atunci m-a aplaudat îndelung, ridicându-se cât putea, și întinzând mâinile spre mine. Am trăit, în seara aceea, momente de mare satisfacție. Amintirea aceasta mă copleșește de emoție și astăzi”. ■ Alături, Const. Cârstoiu publică *Un veac de la nașterea lui Mihail Lungianu*, autor de nuvele, povestiri, basme, schițe și legende, majoritatea inspirate de ținuturile și oamenii din Muscel: „În ciuda unui tribut substanțial plătit preceptelor sămănătoriste, ceea ce dă valoare operei pe care ne-a lăsat-o Mihail Lungianu constă în oglindirea vieții rurale cu firea, deprinderile, vorba și obiceiurile proprii sătenilor, scriitorul muscelean păstrând ca pe o icoană scumpă imaginea localității natale, a necăjiților și oropsiților de odinioară”. Scriitorul din Rucăr se bucura de prețuirea – nu știm dacă de cursă lungă sau doar protocolară – a unui clasic al literaturii române: „Nu degeaba George Coșbuc îl înnobila pe condeierul din Rucăr (al cărui talent de narator nu-i scăpase dintru început poetului) cu o caracterizare potrivită amândurora, exprimare ducând în spate câteva decenii bune: «un scriitor autentic al țărănimii»”. ■ În cuprinsul revistei sunt răspândite versuri de Dim. Rachici, Ion Radu, Ion Lazăr, Dumitru Udrea, Mala Bărbulescu, Traian D. Lungu, Veronica Obogeanu, Valeria Mihai Ștefan, Toma Biolan, Ion N. Voiculescu, Mircea Meleșteu. ■ Sub genericul *Afirmări în dramaturgie între cele două congrese*, publică fragmente de teatru Doru Moțoc (*Capcana*), Gheorghe Blăjan (*Reperul 2001*) și Mircea Enescu (*Album de familie*). ■ În grupajul *Literatura Argeșului între cele două congrese*, Petru-Mihai Gorcea discută despre *Poezie*, oprindu-se la Dan Rotaru („iconoclastul adolescentin de altădată a devenit un poet ceremonios, pentru care participația la poezie implică un ritual aspru de purificare personală”), Mihai Cordun („un tradiționalist”), Ion Popa Argeșanu („cultivă o poezie de un tradiționalism voit artizanal”), Toma Biolan („un vizionar melancolic”), și amintind, în treacăt, debuturile lui Marin Stoica și Ion Cincă. □ La *Proză*, Gheorghe Soare apreciază că „doi scriitori din Argeș, Mihail Diaconescu și Marin Ioniță, și câteva cărți ale lor din ultimii ani, «Culorile sângelui», «Adevărul retorului Lucaci» și, respectiv, «Un șlep în

derivă» și «Soldatul ca soldații», se înscriu cu convingere în circuitul valorilor literare actuale». Cele două volume ale lui Mihail Diaconescu „sunt chiar romane istorice, în care însă, mai mult decât în alte scrieri de factură similară, surprindem nu atât (sau nu numai) o scontată imersiune în trecut, dictată de fireasca cerință a recreării spațiului istoric, cât un demers contrar, de actualizare în înțelesul bun al cuvântului, de translație către prezent a unor epoci apuse, pe firul unor idei de mare semnificație existențială și estetică». Romanele lui Marin Ioniță dezvăluie „un scriitor deplin stăpân pe mijloacele de expresie”.

□ Scriind despre *Teatru*, Dan Giurea constată livresc: „Da, avem așadar dreptul la această afirmație, nasc și în Argeș dramaturgi”. Aceștia sunt: Corneliu Marcu („are personalitatea cea mai precis conturată”), Doru Moțoc și Mircea Enescu („după ce au agonisit din gazetărie o experiență extrem de utilă noii lor condiții [...] se apleacă, cu acut simț de observație și oarecare sentimentalism (deloc desuet, totuși) asupra clipelor presupus obișnuite ale vieții”), Gheorghe Blăjan („replica îi este vie, directă, percutantă”), Monica Ergas („scrie, cu aleasă gravitate așezată-n tipare clasice, un teatru poetic de inspirație istorică”). Aflăm, din acest bilanț, că există și un cenaclu al dramaturgilor argeșeni, „tutelat de știuta exigență a lui Paul Everac”. Cronicarul aduce la rampă și autorii de teatru pentru copii: „Aceeși deschidere dincolo de hotarele Argeșului o săvârșesc, cu rezultate notabile, Toma Biolan, Aurel Anchin, Marin Radu Ene, ultimul debutant fiind Florin Anghel, autori ce se dovedesc buni cunoscători ai universului copilăriei [...]”.

□ Corneliu Marcu comentează, la *Reportaj*, două volume de Dan Alexandru Bițică, *Pe Argeș în sus*, premiat de Editura Eminescu, și *Oameni pe creste* („calitatea cea mai de preț a acestor cărți constă în puterea lor de extensie general-umană: nu sunt strict cărțile unui argeșean despre Argeșul strict geografic”).

■ S.I. Nicolaescu „străbate” *Zăpada umbrelor*, volumul de versuri al lui Ion Popa Argeșanu, în care pulsează „o personalitate poetică originală”.

□ Redactorul-șef adjunct al revistei comentează și *Visul călătorului*, cartea de povestiri cu care debutează Stelian Zamora, oferind cititorilor „un peisaj de munte, puțin cercetat de scriitori, cu oameni duri, de multe ori ciudați, având, totuși, suflete de copii [...]”. Prezent nu o dată în paginile „Argeșului”, tânărul prozator este un pariu al revistei: „Povestirile lui Stelian Zamora sugerează, indiscutabil, o «altă realitate», sensibilizată cu siguranță de autor. Geografic, spațiul este cel mioritic, «plaiul» blagian în care, încet-încet, pătrund zgomotele lumii moderne. Alături de debutul de acum doi ani al prozatorului-actor Mircea Diaconu, și el tot argeșean, salutat de noi ca atare, debut onorat cu Premiul Uniunii Scriitorilor, debutantul din acest an, Stelian Zamora, poate aspira, după credința noastră, la investirea cu aceeași distincție pentru anul în care ne aflăm”.

■ Ion Băieșu acordă lui N.A. Stolen un interviu despre Nicolae Labiș (*Un copil teribil – un poet comunist*). Dramaturgul evocă modestia poetului, care nu a fost contaminat de faima care îl înconjură: „L-am întâlnit când avea 17 ani, în curtea fostei clădiri a Uniunii

Scriitorilor, care era pe atunci Școala de literatură. La vârsta aceea el era deja un om celebru. Țin minte că cineva mi-a spus: «Uite-l pe Labiș!». Și deja în jurul lui s-au adunat toți cei care erau în curtea fostei Școli de literatură. De ce? Labiș câștigase cu câteva luni înainte un concurs de literatură pe țară, publicase niște versuri, și deja toți știam că, din Fălticeni, vine un copil care are geniu. Spre marea noastră satisfacție, acest geniu, această mare vedetă nu avea nimic care s-o recomande ca atare. Era un copil, ca un pionier, timid, extraordinar de binevoitor și de îndatoritor cu oricine. Așa a rămas până la moarte. Un om, un copil, care mă tem că a murit fără să se radă vreodată. Și-a lăsat mustață mai mult ca să impună, ca să demonstreze bărbăția, ca să acopere cumva această inhibiție pe care el o avea față de ceilalți care erau mai maturi și se simțeau mai bărbați. Labiș era un tip teribil de afectuos și mai ales foarte timid, în special cu femeile. E de presupus că nici nu a cunoscut femeia cu adevărat până la vârsta de 21 de ani. Așa presupunem toți, cei care l-am cunoscut...». Băieșu semnaleză camaraderia cu care tânărul poet a găsit de cuviință să-și însoțească un confrate: „El era un om care trăia foarte mult pentru prieteni. Labiș era o ființă care nu putea trăi singură. Avea un spirit de sacrificiu și de devoțiune extraordinare. Iată, de pildă, un caz: a avut un coleg de școală din Tg. Mureș, pe nume Porti (nici nu știu dacă mai trăiește), care a vrut să se sinucidă. Poate din bravadă, din spirit de boemă, din spirit de frondă, când cineva i-a spus că nu are talent, a mers în podul Casei Scriitorilor de pe Șoseaua Kisseleff și a vrut să se sinucidă. A fost însă oprit la timp. Până la moarte, Labiș a rămas împreună cu acest tip și ne spunea: «Măi, acest om nu trebuie să rămână singur»». Alte rânduri surprind ritmurile de viață ale poetului, afabilitatea acestuia, dar și invidia pe care o stârnea lirica lui: „Era un miracol, nu știu când scria. De fapt, poezia se scrie oricând, nu-i o problemă. Se scrie și-n tramvai, și-ntr-un colț de la redacție, pe un colț de birou, nu era o problemă... Dormea foarte puțin. Țin minte că se trezea foarte devreme. Nu era un tip însingurat. Era un tip extrem de disponibil față de prieteni, față de colegi. Așa cum s-a spus la înmormântarea lui, a fost singurul scriitor care n-a avut dușmani, care n-a jignit pe nimeni, n-a supărat pe nimeni niciodată, decât pe unii din cei care erau cu o generație înaintea lui și se vedeau amenințați pentru că el deschidea deja un drum nou. Se simțea că se deschide cu el un drum în poezia românească. Și unii din cei care erau înaintea lui cu o generație simțeau acest pericol. Era incomod. Era atât de popular la 21 de ani și atât de impus ca poet... Firește că-i incomoda». Un profil moral al poetului se desprinde dintr-o întâmplare petrecută în preajma accidentului care i-a fost fatal: „M-am întâlnit cu el cu vreo două zile înainte de a se întâmpla. Mi-a cerut o sută de lei. Nu aveam. Spunea că nu are bani, c-o duce greu. Mi-a spus că-i apăruse volumul și că era interzis... Că nu are nimeni voie să scrie despre el. Îmi spunea că nu e adevărat, că el n-a cântat la nunta aceea și că, oricum, nu era nici o intenție politică. Că nu participase la acel cor infam. Cert este că se

faceau cercetări. Mi-a spus: «Dă-mi o sută de lei!». N-am avut de unde să-i dau. «Scrie și tu!», i-am zis. Mi-a răspuns: «Nu, nu scriu poezie pentru bani». Labiș nu scria poezie pentru bani, asta e un lucru sigur”. În fine, dramaturgul își imaginează cum ar fi evoluat Labiș: „Cred că ar fi un poet cel puțin de talia lui Nichita Stănescu, un poet matur, care, în orice caz, nu și-ar trăda idealurile, dar care ar avea în plus față de toți ceilalți poeți români în viață, o teribilă puritate și convingere față de tot ce scrie. Ar fi fost un poet care nu și-ar fi trădat niciodată crezul, un poet la fel de sincer cu el însuși și cu ceilalți. Un poet comunist. Nu-mi imaginez pe Labiș schimbându-și în nici un fel convingerile; ar fi rămas un poet care ar fi scris cu aceeași puritate și cu aceeași candoare ca la 21 de ani, nici măcar ființa lui fizică nu mi-o pot imagina schimbată”. ■ La *Jurnalul cărților*, Victor Atanasiu „ascultă” *Noi glasuri în lirică*, un „trio” feminin alcătuit din Gabriela Negreanu, Ioana Ieronim și Denisa Comănescu. □ *Decorul și prezența*, volumul cu care a debutat Gabriela Negreanu, evidențiază o sensibilitate poetică „patetică, năvalnică, despletită chiar”, autoarea dovedindu-se „de fapt o cerebrală, o adeptă și în propria activitate lirică a lui Paul Valéry, despre care a scris, de altfel, un eseu incitant”. □ În *Vară timpurie*, Ioana Ieronim – „poetă cultivată, cu evidente lecturi «la zi»” – „încearcă o poezie a cotidianului, a frumuseții detaliului prozaic, sub influența probabilă a Marei Nicoară, dar fără prospețimea lirică a aceleia”. Cronicarul pare să încerce, discutând acest volum, o expresivitate spumoasă, apropiată de maniera lui Eugen Barbu din *O istorie polemică și antologică a literaturii române*: „Dorința de simplitate se traduce când prin simularea unei stări excesive, a unui țipăt candid, când prin confesiuni dezarmante, «curat romanțe», pe care le-ar cânta cu plăcere, bănuiesc, Ioana Radu”. Faptul că Ioana Ieronim „face eroarea de a încerca [...] o poezie a simplității”, duce „la o contrafacere”, pentru că autoarea este „o livrescă”: „Sentimentul e analog celui produs de acele rafinate doamne ce se îmbrăcau în costum național și afișau o conduită «ca la țară»”. □ Nici placheta *Izgonirea din Paradis* a Denisei Comănescu nu-l impresionează prea mult pe Victor Atanasiu, cu excepția a două poeme: „are talent, nici vorbă, dar nu e cu totul formată ca poetă”. ■ Pagina intitulată *Literatura și viața* găzduiește *Însemnări de atelier* de Dan Rotaru, care consideră că „opera trebuie să celebreze o epocă, un timp, o istorie”, și *Scriitorul și juvenalogia*, în care Dan Bițică pornește de la „pasionanta pledoarie a secretarului general al partidului [...] privind dezarmarea și cu deosebire cea nucleară”, ajunge la un studiu științific care arată că „omul poate atinge ușor 150 de ani” și încheie socotind că „omul poate trăi mai mult și cu contribuția scriitorului chemat să nu sune din trâmbiță, ci să ilustreze lucid realități moderne, să convingă, să împingă înaintea umanitatea, să devină și el un juvenalog”. ■ Hristu Cândroveanu așază lirica lui Dan Mutașcu, „unul dintre poeții noștri livrești demni de atenție”, *Sub semnul fascinantului Bizanț*. Cronicarul cercetează parcursul poetic al autorului *Scrisorilor bizantine*, „poposind” la fiecare volum publicat de

Mutașcu, pe care îl învecinează, la un moment dat, „pentru lirismul lui de crepuscul”, cu Mircea Ivănescu, „și el excelent creator de atmosferă, cu deosebirea că acesta din urmă își «construiește» sursele nostalgiilor sale, în timp ce Mutașcu descrie o lume concretă, scăldată în regretele alunecării ei în neant”.

„Poet de prodigioasă fantezie – stimulat și de miraculoasa lume pe care o evocă (și în proză, în anii din urmă), efeminat și decantat melancolic, ritualic și ceremonios, imaginativ stilizant, înclinat spre stampă, gravură, care recheamă revolutul la modul nostalgiei, cu predispoziție pentru eseu liric”, așa se înfățișează Dan Mutașcu după un deceniu de la debut. ■ Monografia cu care debutează în volum criticul și istoricul literar Ioan Adam, *Introducere în opera lui Duiliu Zamfirescu*, este discutată de Dumitru Micu: „Se mai poate spune ceva nou despre Duiliu Zamfirescu, scriitor, s-ar zice, fără complexități, după voluminoasa monografie a lui Mihai Gafița și după atâtea alte studii, anterioare și ulterioare, ce i-au fost consacrate? Indiferent dacă ne-am pus sau nu această întrebare, ea a primit, recent, un răspuns peremptoriu [...], care propune un Duiliu Zamfirescu sensibil diferit de cel cunoscut, aproape un alt Duiliu Zamfirescu”. Calitatea esențială a acestei monografii o reprezintă perspectiva metodologică: „Noul zamfirescolog nu vine cu texte necunoscute și nici nu pretinde că cele aflate în circulație ar spune altceva decât ceea ce spun. Rețeste pur și simplu ceea ce au citit premergătorii săi. Ce îi individualizează lectura nu e atât caracterul «integral estetic» pe care acesta și-l revendică (estetică prin excelență este și lectura lui G. Călinescu), cât optica modernă”. ■ Din grupajul „telegrafic” *Carnet*: „La Pitești, o interesantă masă rotundă ocazionată de noua apariție editorială «Istoria literaturii române» (studii) la care s-a confruntat cu publicul colectivul de autori, în frunte cu acad. Zoe Dumitrescu-Bușulenga”. ■ Paginile *Argeș-Arte* sunt „decorate” cu un îndemn al lui Nicolae Ceaușescu: „De la tribuna Congresului adresez oamenilor de litere, compozitorilor și plasticienilor, creatorilor din teatru și cinematografie, tuturor oamenilor de artă, chemarea de a da țării tot mai multe lucrări pătrunse de umanismul revoluționar al societății noastre”. ■ Secretarul literar al Teatrului „A. Davila”, Corneliu Alecu, publică textul aniversar *Stagiunea XXX*, notând că, în cele trei decenii de activitate ale instituției culturale piteștene, „piesele din repertoriul clasic, purtând semnătura unor Caragiale, Hasdeu, Delavrancea, au coexistat, de fiecare dată, cu piese care îndreptau atenția către cunoașterea realității imediate. Astfel, repertoriul și-a manifestat o preferință constantă pentru piesele lui Horia Lovinescu, Aurel Baranga și Paul Everac”. □ Piesa *Bărbați pe extreme*, cu care Corneliu Marcu se întoarce pe scena piteșteană, în montarea regizorului Costin Marinescu, este supusă atenției de Dan Giurea. □ Din cronică pe care același publicist o consacră spectacolului *Casa cu două fete* de Mircea Ștefănescu, în „asamblarea” lui Ion Focșa, aflăm că dramaturgul a participat la premieră, prezență care „a constituit un moment de emoție”. ■ Cristian Unteanu „răspândește” *Mesajul spiritualității românești*: „Vorbind

despre formele concrete de manifestare ale acestui mesaj de spiritualitate românească trimis lumii, trebuie menționate, în primul rând, editarea, în numeroase limbi străine, în țări din Europa, Asia, Africa, a unor lucrări închinete contribuției de importanță excepțională aduse în planul relațiilor între state, în instaurarea unei noi ordini economice și politice internaționale, de președintele Nicolae Ceaușescu”. (De altfel, însemnarea este escortată de un citat din secretarul general al P.C.R.) Comentatorul prezintă și traduceri din scriitori români, pornind de la „recenta apariție, în Ed. «Europa» din Budapesta, a unui volum de versuri de Lucian Blaga. Acesta se adaugă altor trei, publicate tot în acest an: două volume de versuri de Veronica Porumbacu și A.E. Baconsky, precum și volumul «Iluminări» de Al. Ivasiuc. Un amplu volum antologic, reunind versuri patriotice și cu tematică socială ale lui George Coșbuc, a văzut lumina tiparului, sub titlul «Poeme alese», în Republica Populară Chineză. Apărută în editura «Literatura poporului» din Beijing, culegerea oferă foarte interesante traduceri inedite ale poeziilor lui Coșbuc, în versiunea profesorului Feng Zhichen. În Mexic, «Breve antologia», volum cuprinzând o selecție din versurile lui Tudor Arghezi, precum și, în editura «La Maquina Electrica Editorial», un volum reprezentativ pentru creația noastră actuală: «Poeți din generația mai tânără», grupând poezii semnate de Nicolae Labiș, Gheorghe Pituț, Ileana Mălăncioiu, Ioan Alexandru, Ana Blandiana”. ■ Sub genericul *Un poet american despre Argeș*, versuri de John M. Lynch, în traducerea lui Andrei Bantaș. O „mostră”: „Dincolo de rafinările din Pitești/ câmpia care duce spre/ București/ e înțesată de aripile aruncate/ ale unor șamani/ ca tămâia de care ai uitat/ în lumina de cenușă a acestor flori cele mai noi” (*Imagini lângă Pitești*). ■ Acest număr cuprinde și un supliment publicitar de 4 pagini – de mai mici dimensiuni decât formatul revistei –, numerotate cu cifre romane și tipărite violet, despre Întreprinderea de aparataj electric de instalații Titu, Cooperativa de consum din comuna Domnești și Întreprinderea cinematografică a județului Argeș.

● [„Astra”, nr. 4 decembrie] Al. Deniforescu întreprinde o nouă investigație sociologică, referitoare la romanele anului 1979, urmărind valorizarea socială a unui produs literar pe care o definește ca „un proces extrem de complex, în cursul căruia se emit judecăți de valoare cu privire la conținutul și forma aceluși produs literar, proces care începe din momentul publicării respectivului produs literar și care se termină în momentul când toate categoriile de cititori realizează impactul cu acel produs literar sau îl ignoră ca «obiect de lectură»”. Mihai Adrian Popescu folosește concluziile investigației lui Al. Deniforescu pentru a identifica trăsăturile romanului ultimului deceniu. Opțiunea cititorilor pentru o literatură angajată demonstrează faptul că această literatură ia amploare. De asemenea, opțiunile cititorilor vizează romanul istoric, iar analiza sociologică permite chiar identificarea romanelor pe care pariază aceștia: *Noaptea împăratului*, de Vasile Andru, *Voievozi fără morminte*, de Nicolae Crișan, *Timp cu călăreț și corb*, de Vladimir Colin. Autorul

conchide că actualitatea și modernitatea sunt cele două caracteristici importante ale romanului contemporan, trăsături care creează un public receptiv, lectura devenind astfel „o meditație gravă, responsabilă și angajată asupra rosturilor și destinului operei de artă într-o epocă de grandioase prefaceri politice și sociale”. ■ Sunt recenzati trei scriitori considerați semnificativi pentru anul 1979: Iv Martinovici cu volumul de poezii *Întoarcere la Nausicaa* îi atrage atenția lui Al. Covaci, Elena Nestor îl convinge cu volumul de proză *Romanță de agrement* pe Aureliu Goci, iar, despre volumul de poezii *Corecturi* de Hans Schuller, scrie Eva Lendvay. ■ Prezentul număr găzduiește un colocviu intitulat *Literatura română la confluența deceniilor VIII – IX*. Răspund Eugen Simion, M.N. Rusu, Ion Itu, Anatol Ghermanschi, Nicolae Manolescu. □ Eugen Simion remarcă următoarele „fenomene”: emergența romanului politic, cu autori de la Marin Preda la Eugen Uricaru, dar și un „fals roman politic, acela care se bizuie pe eveniment și nu pe proiecția literară a evenimentului”, creșterea numărului de lucrări de inspirație istorică (roman, dramă, poezie), o generație de prozatori ajunsă la maturitate, capabilă să dea opere semnificative – D.R. Popescu, Augustin Buzura, Nicolae Breban, apariția unei generații de poeți pe care criticul o aproximează cu termeni ca „intelectualizanți și ironici, baladiști, barochiști, lirici, livrești”, numindu-i pe Mircea Dinescu, Ileana Mălăncioiu, Mihai Ursachi, Marius Robescu, Cezar Ivănescu, grupul de la „Echinox”, fără să uite a-i remarca și pe tinerii poeți din cenacluri (Petru Romoșan, Traian T. Coșovei) din care intuiește că se va forma generația poetică '80. De asemenea, Eugen Simion constată un alt eveniment remarcabil: modernizarea criticii care trece de la foiletoane la scrierea de cărți „mai ambițioase, superioare ca tehnică de analiză și gândire critică”. □ M.N. Rusu scrie despre poezia ultimelor două decenii, insistând asupra momentelor care au scos poezia din inerție, din manierism simbolist sau modernist, și din regresul către formule lirice specifice mai degrabă secolului al XIX-lea. Pentru revitalizarea liricii românești și situarea ei pe drumul evoluției estetice firești, două nume sunt, în opinia lui M. N. Rusu, salutare: Labiș și Tonegaru cu ai săi congeneri. □ Ion Itu celebrează deceniul opt ca fiind unul al renașterii conștiinței estetice. Criticul menționează congresul de estetică de la București, proliferarea publicațiilor de estetică și critică atât semnate de autori străini (Benedetto Croce, Nicolai Hartmann, G. Lukács, Władysław Tatarkiewicz, Roman Ingarden, René Wellek) cât și naționali (Ion Ianoși – *Schiță pentru o estetică posibilă*, Adrian Marino – *Critica ideilor literare*, Dumitru Micu – *Gândirea*, Mihail Nasta și Sorin Alexandrescu – *Poetică și stilistică. Orientări moderne*). Mai mult, criticul aplaudă editarea *Jurnalului* maioreșcian de către Liviu Rusu, edițiile din Lovinescu și Blaga, existența în librării a *Basmelor române* de Lazăr Șăineanu, trăgând concluzia că „gravele tăceri din spațiul culturii noastre de azi au început să se stingă”. □ Anatol Ghermanschi deplânge faptul că scriitori debutați la sfârșitul deceniului anterior cu proză

scurtă au trecut ulterior la roman, tributari ideii că numai această specie complexă poate da măsura talentului de prozator. Cu toate acestea, comentatorul numește autori care, în deceniul pus în discuție, au dat volume foarte bune de proză scurtă: Paul Georgescu, Ștefan Bănulescu, Eugen Uricaru, Costache Olăreanu, Mihai Sin, Vasile Andru. □ Nicolae Manolescu analizează fin câteva fenomene legate de schimbarea a două generații. Această schimbare, scrie criticul, e dependentă, în secolul al XX-lea, de gustul publicului, ceea ce nu se întâmpla în secolul XIX, mai ales în prima lui parte, datorită faptului că publicul alfabetizat era redus. La sfârșitul anului 1979, atât publicul cât și scriitorii vin de pe băncile școlilor tehnice ceea ce, observă Nicolae Manolescu, duce la deprofesionalizarea scrisului, iar critica este și ea influențată: „Dar această contradicție obiectivă – între evoluția galopantă a spiritului tehnic și pierderea pasului de către pregătirea specifică – se va naște o literatură de un tip aparte. Scriitorii artiști, pasionați de expresivitatea considerată în sine, rafinații, vor fi într-un procent mai mic. Se impune atenției o literatură a faptelor de viață brute și care nu mai acordă atenție acelor calități de artă fără de care, de la Ghica și Odobescu la Mateiu Caragiale, numai cu greu puteam vorbi de literatură. Deprofesionalizarea scrisului aduce în centru o problematică mai puțin legată de transfigurarea vieții. Critica, spre a nu o uita, intră și ea într-o contradicție. Limbajul ei tot mai «simbolic» (structuraliștii și semioticienii înlocuiesc pe impresionisti, pe criticii artiști) se aplică dificil la o literatură în stare brută”. Despre roman criticul notează: „Romanul așa zis istoric sau romanul politic vor fi tot mai mult documentare”. Îngrijorat în privința estetismului care „pare obosit”, Nicolae Manolescu nu exclude apariția unor reacții care să reechilibreze balanța, iar acestea par să vin dinspre poeții ce încep să se afirme. ■ Ancheta „Astra” poartă titlul *Cu ce au rămas datoare editurile în ultimii 10 ani?*, interogație la care răspund editorii, criticii și cititorii. Dacă Mircea Sântimbreanu, director al Editurii Albatros, atrage atenția asupra pericolului pe care îl reprezintă rabatul de la calitate al publicațiilor, Constantin Cubleşan își face o *mea culpa* în legătură cu lipsa tratatelor, a lucrărilor de sinteză, opinie susținută ferm și de Ion Cristoiu, redactor șef-adjunct la „Scânteia tineretului”, care chestionează Editura Științifică și Editura Academiei în legătură cu lipsa acestor tipuri de lucrări. Dan Culcer adaugă, în ceea ce privește lipsurile din planurile editoriale, edițiile critice, un dicționar de literatură universală și unul de personaje literare. Tot el pledează pentru o mai mare mobilitate editorială, încurajează publicarea «literaturii de idei» (Michel Foucault, Walter Benjamin) și reeditări ale unor Ștefan Zănel, C. Rădulescu-Motru, Petru Comarnescu, Lucian Blaga. Dintre cititori, răspunde anchetei Mihaela Gîrlea, de la D.J.P.T.T., Oficiul I, Făgăraș, care își dorește o sinteză de poezie a perioadei '60 – '70, echilibrarea tirajelor mai ales în ceea ce privește cărțile de poezie și publicații care să scoată în prim plan curente sau grupările de poezie contemporană.

• [„Ateneu”, nr. 4; redactorul șef al publicației, ing. Dumitru Mitulescu, este înlocuit cu Petru Filioareanu; se alătură colectivului redacțional și Măndica Mardare] Ultimul număr din acest an ne întâmpină, pe prima pagină, cu un mesaj de „La mulți ani!”. □ Este reprodus, de asemenea, un fragment dintr-un discurs al lui Nicolae Ceaușescu, cu promisiune unui nou an mai bun: „Noi, națiunea noastră, poporul nostru, când vorbim de om, de omenie, vorbim de Om cu O mare, pentru că e om acela care-și servește patria, care nu o trădează niciodată! Voi face totul pentru a rămâne comunist de omenie, fiu al poporului meu!”. □ Două poezii însoțesc atât urarea lui Nicolae Ceaușescu, cât și textul redacțional *Congresul marilor certitudini*. Este vorba despre poemul *Poporului* de Ioanid Romanescu, și *Respirația patriei* de Emil Nicolae. ■ Noul redactor șef, Petru Filioareanu, marchează aniversarea publicației (*Ateneu – 15 ani*): „Revista noastră își sărbătorește în aceste zile o vârstă: 15 ani de la apariția ei într-o nouă serie. Reamintim cititorului că «tânăra» noastră sărbătorită continuă pe un plan superior tradiția mișcării literare și culturale progresiste interbelice, mișcare susținută, pe plan local, de publicația *Ateneul cultural*, ai cărei fondatori au fost George Bacovia și Grigore Tăbăcaru”. După revendicarea unei tradiții culturale și după schițarea unui scurt bilanț al realizărilor revistei și a colaboratorilor săi, *Ateneul* se angajează, prin vocea lui Petru Filioareanu, să-și ridice nivelul: „Colectivul redacțional este ferm hotărât să pună pe primul plan calitatea, să trecem la o nouă calitate, așa cum ne îndeamnă, din nou, tovarășul *Nicolae Ceaușescu*, în Raportul la Congresul al XII-lea al partidului. Vom acționa cu cele mai bune intenții, înălțând ștacheta exigenței, pentru a publica în revistă numai acele creații spirituale de înaltă ținută politică, estetică, științifică și artistică, acele valori pe care publicul le pretinde și le așteaptă cu legitim îndreptățire de la creatori. Păstrând specificul revistei, echilibrul ei, ne gândim să-i îmbunătățim structura tematică, dând curs numeroaselor propuneri judicioase făcute de cititori. Avem în vedere să acordăm un spațiu tipografic mai larg problemelor privind: creația tehnico-științifică, cercetarea științifică în domeniul economiei, filosofiei, sociologiei, socialismului științific, istoriei, ciberneticii, geneticii, ecologiei, pedagogiei, psihologiei, științelor juridice, științelor medicale etc. [...] În această lumină, dorim, intenționăm și voim ca revista noastră să devină o adevărată *tribună a ideilor*, un adevărat *forum*. Acestea sunt doar câteva dintre ideile și aspirațiile colectivului redacțional, acum, la acest jubileu. Angajamentul pe care ni-l asumăm acum, la puțin timp după ce a avut loc marele *Congres* al comuniștilor, nu poate fi altul decât acela de a ne implica direct și responsabil de a participa activ și efectiv, la această mare și generoasă acțiune revoluționară inițiată și condusă de partid, de înălțare spre comunism a *patriei*, a *omului*”. □ Jubileul revistei este evidențiat și printr-un text analitic retrospectiv, în care Cristian Livescu aduce în prim-plan o serie de *Poezi de la Ateneu*, care „au într-adevăr ceva ce le este propriu, orcât de diversă este lirica lor. Acest loc comun, funciar im-

pregnat în cugetarea imaginară a fiecăruia, îl constituie – morb nicăieri mai fecund decât aici – bacovianismul – sau, mai bine spus, o prelungire și o aprofundare a atitudinii bacoviene față de firea realului. Mărturisit sau nu, vădind afinități instinctive sau bizuindu-se pe pastașă artizanală, umbra de schivnic rebel a lui Bacovia își continuă ideologia nesperat de bogată în ramificații speculative, prin poezia «ateneenilor», de ieri și de azi, sub forme foarte variate, unele camuflate, altele – dimpotrivă – declarat partizane, formulând chiar programatic apartenența la un mod (și la un ideal) de a «pătimi» prin intermediul poetului, după lecția învățată de la autorul *Lacustrei*”. „Bacovienii” de la „Ateneu” ar fi, conform lui Cristian Livescu: Ioanid Romanescu, Ovidiu Genaru, Radu Cârneli, Sergiu Adam, Mihai Sabin, Calistrat Costin. □ *Semnificația unor atitudini* pe care publicația le-a avut, de-a lungul vremii, este fixată de către Gheorghe Pătrar: „În perioada 1964-1970, atitudinea definitorie a revistei, chiar dacă uneori de pe poziții voit polemice, e pledoaria pentru valorile locale, pentru înscrierea lor în circuitul republican. Și *Ateneu* are meritul de a fi descoperit, afirmat și confirmat în literatura română de azi un șir de nume. În perioada de după 1970, e vizibil efortul de menținere, consolidare și aprofundare a importanțelor câștiguri obținute în anii precedenți. Se remarcă o mai vie dezbateră a problemelor criticii noastre, printr-o implicare mai aprofundată în ordinea ideologică și estetică, în planul ideilor și al gustului, în universul, tot mai definitoriu, al noului umanism”. □ O anchetă realizată în tandem, de Măndica Mardare și Ernest Gavrilovici, despre *Cum ne văd cititorii* asamblează impresii favorabile și optimiste în legătură cu soarta revistei trimestriale. ■ Opiniile mai multor intelectuali din diferite domenii de activitate despre documentele celui de-al XII-lea Congres al P.C.R. sunt reunite într-un grupaj intitulat *Un program revoluționar de acțiune*. ■ Mircea Dinutz publică un fragment din eseul *Lumea în două zile – lumea ca farsă*, „lucrare premiată în cadrul Festivalului Național «Cântarea României», ediția a II-a”. ■ Roland Cotîrlan se oprește asupra ultimei lucrări „cu caracter teoretico-speculativ” a lui Tudor Vianu, *Tezele unei filozofii a operei* (redactată în 1947 și publicată postum), în eseul *Tudor Vianu și filozofia operei*. ■ Două însemnări completează *Jurnalul de lectură* al lui Constantin Călin din acest număr. Prima se referă la „transcrierea epică a unei lucrări dramatice”, mai precis, transformarea piesei în două acte *Viața particulară* (publicată în *Teatrul*, nr. 7, 1977) în romanul *Iluzia cea mare*. Autorul celor două lucrări, Ovidiu Genaru, oferă, prin prezentul roman, „o carte interesantă, vie, cu incontestabile calități, dar și cu defecte de execuție”. Tot defecțiuni de execuție devoalează cronicarul și în cel de-al doilea volum analizat, *Croitorul din Beck* de Marius Mircu: „Expeditivă, lipsită de preocupări formale, cu naivități, reluări, contraziceri, cu lungi abateri de la firul demonstrației [...], proza din *Croitorul din Beck* se reține prin tezele și informațiile pe care le propagă”. ■ „Prin cele mai bune pagini ale ei – notează I. Constantinescu –, cartea lui Dan Zamfirescu, *Via magna*, se plasează

la această cotă de interes dobândită de critica românească din ultimii ani. Dealtfel, după cum afirmă autorul însuși, el este preocupat încă din 1967 de «mesajul culturii române către lumea contemporană», deși posibilitatea de a privi «și trecutul culturii noastre în perspectiva unor întâietăți și anticipări» l-a interesat mai târziu.” Deși cronicarul își exprimă și unele rezerve cu privire la anumite idei protocroniste sau chiar „postcroniste” exprimate de Dan Zamfirescu, aceste rezerve ar fi „departe de a diminua impresia de forță și de fascinație a ideilor pe care le conține *Via magna*, cartea unui gânditor neliniștit și avid de idei fecunde”. ■ Ion Maxim analizează volumul *Biblioteca Babel*, în care întrevede și un proiect mai subtil al autorului: „Laurențiu Ulici adună eseuri privind o interesantă antropologie literară, dacă i-am înțeles bine intențiile. Cartea, deși alcătuită din subiecte ce par cu totul disparate, încearcă o privire unitară, exteriorizată prin cele trei părți ce-i alcătuiesc întregul: *Numele omului*, *Semnele omului*, *Fețele omului*. Dincolo însă de această împărțire, ce-și are rostul ei, există o unitate de concepție, ceea ce și dă, după părerea mea, valoare cărții, aceea izvorâtă din viziune borgesiană despre literatură”. ■ *Un examen al liricii noastre actuale* identifică C. Trandafir în volumul lui Gheorghe Grigurcu, *Poeți români de azi*. „Examenul”, venit dintr-un polemism „cam crispat, mult prea grav sau nervos, implacabil ca o ghilotină”, la care au fost supuși unii autori sau unele „generații” este rezumat, punctual, și în următorul exemplu: „Prima («generația» Nichita Stănescu, Marin Sorescu, Cezar Baltag, Ion Gheorghe, Grigore Hagiu, Ioan Alexandru, Ana Blandiana etc.) nu reprezintă decât «un moment de tranziție de la versificația jurnalistică la adevărata albie lirică», dar depărtându-se foarte puțin de esența perioadei de mai înainte. E drept, lirica acestei generații aspiră către primenirea limbajului poetic, dar, potrivit opticii criticului nostru, înnoirea dorită n-au înfăptuit-o, ea rămânând în sarcina seriei următoare. N-au izbutit, fiindcă «o nouă structură lirică nu poate fi efectul exclusiv nici al unei febrile deliberări, nici al unei erupții de entuziasm tineresc». Respectivii poeți mai mult au păcătuț: producția lor e «grevată de un aer comun», e lipsită de autocontrol critic sever și de tensiune spirituală, e indiferentă la concentrare, este discursiv-conceptuală, naivă în gesticulații «cosmice», «locvace și prezumțioasă», degenerată în modă, simplă colportare a unor experiențe lirice anterioare etc. Faza următoare (cu poeți ca Mircea Ivănescu, Leonid Dimov, Emil Brumaru, Petre Stoica, Florin Mugur, Cezar Ivănescu, Mircea Ciobanu, Sorin Mărculescu, Dan Laurențiu, Angela Marinescu, Mihai Ursachi etc.) se caracterizează printr-o concepție estetică matură, prin raportul nou cu tradiția, prin expurgarea formelor convenționale, prin densitate expresivă, idei sensibilizante, scriitură rafinată”. ■ „Gratulat cu o avalanșă de articole critice cvasiditirambice, *De neatins, de neatins* [...] este – susține Ion Alex. Angheluș – o carte frumoasă, ca și precedentele scoase de autor, și stimata noastră critică foiletonistică, dacă nu l-ar fi descoperit așa de târziu pe Nicolae Prelipeanu ca poet de excepție, ar fi fost datoare cu tot atâ-

tea laude pentru *Întrebați fumul, să zicem!* ■ În volumul *Fericitele acvarii*, al poetului Ion Roșu, Vlad Sorianu vede confirmarea și, totodată, depășirea nivelului estetic din cartea precedentă: „Remarcat elogios de la debut, meșteșugul artistic al poetului a dobândit, cu acest volum, noi confirmări, strălucirea plasticității și virtuozitatea prozodică îngemănându-se, pentru a da versului noi fațete”. ■ Prin studiul lingvistic *Limbaajul poetic eminescian*, Dumitru Irimia confirmă, ne atrage atenția Constantin Cojocaru, o ipoteză mai veche: „Remarcabilă prin bogăția materialului și prin interpretările subtile pe care le conține, cartea lui Dumitru Irimia este totodată reconfortantă; rezultatele obținute de acets cercetător confirmă încă o dată justetea afirmației lui Ibrăileanu potrivit căreia versul eminescian reprezintă o întrebuintare nouă a limbii române și o orchestrație nouă a muzicii ei”. ■ *Întâmplările cu scriitori* ale lui Mircea Micu se „așază”, consideră C. Isac, într-o „carte «de vacanță», cu personaje reale și cu subiecte posibil autentice, se ridică, prin potențialul autorului, mai presus de destinația ei, o carte de literatură spontană, născută din prietenie, pentru amuzament și care a pătruns rămânând cu certitudine printre valori”. ■ C. Costin semnaleză două premiere teatrale: *Doi pentru un tango* (George Genoiu) și *Stress* (Mircea Radu Iacoban). ■ Poezii de: Constantin Th. Ciobanu, Silvia Munteanu (*Patrie*), Eugenia Burdușa, Ioan Ivan, Eugenia Al. Iacobescu, Florin Grigoriu, Radu Cârnelci, Calistrat Costin, Marcel Mureșeanu. ■ Sculptorul George Apostu susține, într-un interviu acordat lui Cornel Galben, că „*Bacăul are nevoie de un ansamblu de artă monumentală care să-i întregescă personalitatea*”. ■ Ioan Neacși pledează pentru *Educarea creativității prin lecțiile de literatură*.

• [„Cinema”, nr. 12] Valerian Sava schițează *Un examen al conștiinței cineastului* prin asamblarea mai multor interviuri cu realizatorii filmelor de top ale anului 1979. Între ele, și „*Clipa*” sub semnul *autodepășirii*. Actorul Gheorghe Cozorici și regizorul Gheorghe Vitanidis răspund unor întrebări privitoare la ecranizarea romanului lui Dinu Săraru, pe care au încercat să-l transpună cu fidelitate pe peliculă. Gheorghe Cozorici susține că interpretarea sa, „cu o anumită suferință asumată în mimică și în privire” (Valerian Sava) își are originea în paginile cărții: „Eu am pornit, de altfel, dacă e vorba să spunem și ce n-am spus, acum, la sfârșit de an, am pornit încă de la lectura romanului și scenariului lui Dinu Săraru, ca și în discuțiile cu Gheorghe Vitanidis, de la ideea că Dumitru Dumitru e un personaj uneori îndurerat”. Din alt unghi, dar despre aceeași fidelitate a reproducerii romanului vorbește și regizorul Gheorghe Vitanidis: „ecranizând romanul lui Dinu Săraru, chiar acolo unde puteam eu însumi să reduc dialogul sau să ritmez altfel momentele, le-am dorit totuși ai-doma ca în carte”. □ „La Slătioara și Rm. Vâlcea – anunță Eva Sârbu –, Mircea Daneliuc filmează cu operatorul Călin Ghibu *Vânătoarea de vulpi*, ecranizarea romanului «Niște țărani» de Dinu Săraru. Proză de atmosferă, densă ca senzori, bogată ca expresie literară, «Niște țărani» părea închisă în desti-

nul ei de carte.” Pornind de la ideea că „«Niște țărani» este strălucitoare tocmai prin calitățile ei literare” și că nu ar avea „valențele cinematografice «la vedere»”, Eva Sârbu îl întreabă pe Mircea Daneliuc ce anume l-a determinat să aleagă această operă pentru ecranizare. Răspunsul regizorului ascunde o ambiție personală: „Asta m-a și atras. Caracterul ei acinematografic, care pune ideea ecranizării sub semnul problematicului, este chiar motivul pentru care am încercat s-o ecranizez mai de mult. «Niște țărani» trebuia să fie al doilea film după *Cursa*. Când am scris decupajul, încercam un pariu cu mine însumi, pariu pe care mă strădui să-l câștig acum, și anume, să reușesc să fac cinema dintr-o carte care este foarte bună tocmai pentru că este eminentemente literatură”. ■ În cadrul rubricii *Panoramic românesc*, care stă, în acest număr, sub semnul anului ce urmează, dar și al unui deziderat (1980! *Toate genurile cinematografice sunt utile! Dar obiectivul nostru principal este: filmul epocii noastre*), sunt anunțate și două viitoare ecranizări: una a romanului *Castelul din Carpați* de Jules Verne și, cealaltă, a cărții lui Cezar Petrescu, *Fram, ursul polar*. În privința ideii de ecranizare, primului film îi este adăugat un bemol: „Poate că nici nu e bine s-o numim ecranizare. Scenariul, scris de Nicolae Dragoș și Mihai Stoian, pornește de la romanul lui Jules Verne «Castelul din Carpați», descoperindu-i semnificații noi”. □ Dacă stadiul filmărilor transpunerii cinematografice a romanului lui Jules Verne este mulțumitor, nu același lucru se poate spune despre viitoarea peliculă *Un saltimbanc la Polul Nord*: „Se caută un urs dresat. Nu e chiar atât de greu de găsit? Știm. De aceea și dăm acest anunț încrezător: se caută... Era cât p-aci să uităm un amănunt. E vorba despre un urs alb dresat. Asta-i puțin mai greu, pentru că urșii albi nu prea se lasă dresați. Știu ei ce știu! Dacă totuși din întâmplare dați peste un urs polar dresat, anunțați echipa filmului *Un saltimbanc la Polul Nord*. Dacă vă întreabă dumnealui, ursul, pentru ce rol dă probe, nu ezitați să-i spuneți: chiar rolul lui Fram, celebrul erou al romanului lui Cezar Petrescu. De această dată în versiunea Vasilicăi Istrate (scenariul) și a Elisabetei Bostan (regia). Dacă vi se spune în Buftea că echipa e la Polul Nord, reveniți. Nu vor sta mult; sunt acolo pentru prospecții. Filmările vor începe abia în primăvară”. ■ Scriitorul și scenaristul Alexandru Stark face o propunere cinematografică, în însemnarea *Cei care fac istorie*: „Priveam chipurile delegaților la cel de-al XII-lea Congres al Partidului. Simpla lor imprimare pe peliculă ar putea constitui începutul unui mare poem. Un poet susținea că «istoria se măsoară cu anii». Ca metaforă este foarte frumos spus. Dar am constatat nu o dată că în România contemporană termenii sunt puțin schimbați. Oamenii aceia din Sala Congreselor – reprezentanții comuniștilor întregii țări – prin hotărârile pe care le-au luat, au demonstrat cum și cât de mult se schimbă acești termeni. Mulți dintre ei au fost eroii reportajelor și documentarelor noastre, dovedind și prin ceea ce au făcut că metafora poetului și-a deplasat accentele. Fiecare om din marea sală a ajuns acolo pentru anume realizări ori pentru capacitatea de a conduce spre realizări colective

întregi de oameni. Dacă am putea aduna toate viețile și faptele lor într-un singur film! Gândindu-mă la profunda schimbare a ritmurilor românești, l-aș intitula «Cei care fac istoria»». ■ În pagina despre *Scenariștii noștri*, interviul realizat de Adina Darian îl aduce în prim-plan pe Mihnea Gheorghiu, cu promisiunea unei noi pelicule: *În 1980: Burebista, eroul din filmul „Fierul și aurul”*. Adina Darian constată că „din lectura scenariului se vede că ați investit personajele, și în special pe Burebista, cu deosebite calități vizionare, ei își trăiesc epoca conștienți de rolul ce-l au în viața societății și în perspectiva istoriei”. Motiv pentru care întrebă: „Nu credeți că pentru momentul când se petrece acțiunea gradul acesta de conștientizare poate apărea dilatat în ochii spectatorului de azi? Sau ați intenționat aceste sublinieri dată fiind personalitatea eroului principal?”. Mihnea Gheorghiu își întărește răspunsul prin apelul la autoritatea lui Mircea Eliade în domeniul istoriei religiilor: „Întrebarea dvs. ar trebui să mă pună pe gânduri, fiindcă reflectă desigur prejudecata «actualizării forțate» de care se face vinovat sociologismul vulgar. Eu vă asigur de deplina autenticitate istorică a narațiunii și a personajelor ce compun subiectul relatării mele cinematografice, invocând autoritatea ultimelor documente relevate de cei mai distinși tracologi români și străini. Civilizația geto-dacică arăta surprinzător de bine; oricum, mai bine decât în filmele noastre anterioare despre aceasta. Strămoșii noștri pământeni trăiau și o filozofie avansată. Mi-aduc aminte de o conversație pe care am avut, nu demult, prilejul să o port cu Mircea Eliade, privind credința lor despre Zamolxes, în legătură cu scenariul la care tocmai lucrăm. Faptul că și el mi-a dat dreptate observând relația dintre politic și religios în epoca respectivă, v-ar putea consola”. ■ Ov.S. Crohmălniceanu se întreabă *Ce ascund „bubuitoarele” succese ale filmului de science-fiction?*, aducând, totodată, în discuție și schimbările recente ale gustului literar. Mentorul de la cenaclul studentesc Junimea susține că „la bursa cărții celei mai citite, astăzi literatura science-fiction a trecut cu mult înaintea romanului polițist, suveran până ieri. Și chiar sub raportul calității artistice. Așa cum Dashiell Hammet, Raymond Chandler sau Chester Hames rivalizează cu romancierii de prim rang, putem vorbi și de Kurt Vonegut jr. ori Philip Dick. [...] Miraculosul revine astăzi pe ecran și dintr-o reacție împotriva abuzului de ciné-vérité. Lumea se plictisește să vadă, ca spectacol strict, ceea ce are înaintea ochilor zilnic. Banalitatea curentă, fie și încărcată de sensuri critice socio-morale, pare că a început să obosească pe unii. Spectatorul e un om prin definiție lacom de surpriză. Ceva similar s-a petrecut și în literatură, unde sărăcia epică a noului roman a readus la modă «romanul de senzație». Maeștrii de ieri ai foiletonului, un Ponson de Terrail, un Gaston le Roye, un Paul Féval fac azi, retipăriți, tiraje incredibile. «Doctorul Cornelius» sau «Fantomas» au ajuns best-seller-uri”. ■ Anul 1979 al revistei se încheie într-*O dumberavă care n-ar trebui să fie altfel decât minunată*, reportaj în care Roxana Pană descinde pe platourile de filmare unde se toarnă varianta cinematografică a poveștii lui Mihail Sadoveanu.

• [„**Convingeri comuniste**”, nr. 6] Ion Stratan (*Cenacul de luni: Conștiință și lirism*) prezintă un scurt istoric al Cenaclului de luni, însoțit de portretele colegilor de cenaclu: „Acesta este aspectul general al ședințelor de cenaclu, lipsit de gesturi gratuite sau concesi, lucid și atent la aspectele realității imediate, fără să ofere un spectacol în sine [...] După Romulus Bucur (trășant, sarcastic, deci...sentimental în sensul bun), după Mircea Cărtărescu (nemulțumit de lexicul poetic tradițional în lungi și interesante poeme aglutinante), reflexivitatea lui Bogdan Ghiu, experimentele lui Doru Mareș, vizionarismul lui Viorel Podina, anecdoticul lui Daniel Pișcu, au găsit ecou în rândurile iubitorilor de poezie. Creațiile tinerelor poete – de la sintaxa imprevizibilă și ritmul sincopat, strâns din versurile Domniței Petri, la sarcascul și patetismul disimulat al Marianeii Marin sau Ioanei Crăciun, de la reflexivitatea imaginilor Elenei Ștefoi la inteligența discursivă a Magdalenei Ghica, de la scenariile ironic distante ale Deliei Strățu la notațiile fulgurante, sugestiv ale Mădălinei Ghiu – aduc o notă originală, decis antisentimentală și antielegiacă, liricii noastre feminine”. ■ Semnează cronici: Doru Mareș (*Frumusețea lumii e totuna cu iubirea de lume. Petru Creția – „Norii”*): „Petru Creția este un Inițiat al percepției cosmice. Deși face diferența între senzația fizică și cea intelectual-afectivă, el înregistrează impulsurile naturii cu toți senzorii. Între filosofic și premonitoriu se desfășoară alchimia tentaculelor a percepției. Notația merge de la aleatoriu și pictural până la redarea strictă. [...] El își asumă calitatea de martor al dialecticii universale, având cultul cuvântului, semn al comunicării umane”. □ Bogdan Ghiu (*Dinu Flămînd – Introducere în poezia lui Bacovia*): „Cele mai dense și originale capitole sunt cele despre «Organizarea spațiului» și «Gest». Se pătrunde în așa-numitul «spațiu de grație» al poemului. Se vorbește de «perifraza» modernă, se face analiză stilistică, structurală, sunt clarificate mai vechile propoziții despre «picturalitatea» și «muzicalitatea» bacoviană. Capitolul despre «gest» pornește de la un studiu al Juliei Kristeva și este aproape un manifest al tânărului poet-critic”. □ Mariana Marin (*Tineri poeți: Eugen Suciu și Emil Hurezeanu*): „Ceea ce trebuie reținut din prima carte a lui Eugen Suciu, *Bucuria anonimului*, Editura Albastros, 1979 este o subtilă artă poetică. [...] O inteligență deosebită și o mare sensibilitate au scris poemele acestei cărți, precum și spațiile dintre versuri. Să-i așteptăm lui Eugen Suciu următoarele cărți. [...] Emil Hurezeanu este un poet cunoscut de mai multă vreme din paginile revistelor studențești. Mărturisesc însă că *Lecția de anatomie*, (Dacia, 1979) este o carte cu totul surprinzătoare [...] n-am reușit să depistez în cele trei cicluri ale cărții [...] «o inițiere progresivă în moarte», după cum ne spune Radu G. Țeposu în cronica din «Echinoc». [...] Am depistat însă o libertate a sensibilității și expresiei care se sustrage didacticismului inițial”. □ Versuri: Ion Mureșan, Mariana Marin, Delia Străuț.

• [„Convorbiri literare”, nr. 12] Se deschide cu editorialul redacțional *Gânduri pentru viitor*. ■ Alături, telegrama trimisă lui Nicolae Ceaușescu de Uniunea Scriitorilor din R.S.R., prin care breasla își exprimă „deplina satisfacție și adâncă bucurie” pentru realegerea, la Congresul al XII-lea, în funcția de secretar general al P.C.R. Telegrama se încheie cu un angajament: „Asigurăm conducerea Partidului, vă asigurăm pe Dumneavoastră personal, stimate și iubite tovarășe Nicolae Ceaușescu, că vom face totul pentru a răspunde cu cinste prin cărțile noastre, prin întreaga noastră activitate chemării pe care ne-ați adresat-o, înaltelor exigențe ideologice și artistice care caracterizează societatea noastră pătrunsă de spiritul înnoitor al socialismului”. ■ Ioanid Romanescu publică poemul *Cu fluviul*: „Iată de ce vă cânt, contemporani/ – mi-e inima vibrantă liră –/ Pentru că mai presus de toată lupta voastră/ e adevărul care mă inspiră”. ■ O urare: „Cu prilejul aniversării Republicii și al Anului Nou, «Convorbiri literare» urează cititorilor și colaboratorilor săi «La mulți ani!»”. ■ Evenimentul politic al anului inspiră ancheta intitulată *Importanța celui de-al XII-lea Congres al Partidului Comunist Român pentru literatura noastră*. Participă: I. Constantinescu, Liviu Leonte, Dan Mănuță și Elvira Sorohan. □ I. Constantinescu observă cum critica românească se îndreaptă spre o nouă etapă: aceea a sintezelor. Este adusă în discuția și „demitizarea” pe care ar trebui să o cuprindă critica, apreciindu-se că „recenta discuție din presă în jurul sincronismului și protocronismului este o asemenea acțiune critică”. De asemenea, se discută despre valorificarea literaturii române prin traducerea unor studii moderne consacrate clasicilor, care să fie „altceva decât o panoramare tradițională”. Citând din cuvânturile de la Congres ale lui Dumitru Popescu și Adrian Păunescu, I. Constantinescu își consolidează pledoaria pentru o critică onestă. În fine, autorul consideră că idealul „Junimii” de a se critica opera, nu omul (un ideal care fusese consacrat de Mihail Kogălniceanu) trebuie să fie valabil și în epocă. Dar observă că nu întotdeauna acest principiu a fost respectat. Repondentul se referă la prozatorul Chiril Tricolici, al cărui roman *Rolls-Royce*, din 1976, a fost acuzat de plagiat: „Pentru a da doar un exemplu, «cazul» *Miezul și coaja* și «cazul» *Incognito III* sunt cele mai expresive. De ce într-o împrejurare similară s-a făcut mai multă vâlvă în legătură cu... Chiril Tricolici? S-ar spune că din lecția lui Maiorescu mai avem multe de învățat”. □ Liviu Leonte scrutează *Perspectivele prozei*, observând, la modul generalist, fără a oferi și exemple, că „proza eseistică pare a câștiga tot mai mult teren, oferind o posibilitate mai mare de mișcare, trecerea rapidă de la problematica istorică și socială la sondarea minuțioasă a reacțiilor psihice”. □ Dan Mănuță investighează „*Starea edițiilor*”. □ Elvira Sorohan se oprește la *Modernizarea și cercetării și predării*. ■ Nicolae Ștefan prezintă *Izvoare nesecate: Poeții României socialiste omagiază eliberarea patriei*, antologia alcătuită de Violeta Zamfirescu și Aurel Martin. ■ Ultimele *Prezențe contemporane* din acest an aduse în prim-plan sunt Anghel Dumbrăveanu și Ion Băieșu. □ Valentin

Taşcu susține, în „*Zidit de viu într-o aducere aminte*”, că „Anghel Dumbrăveanu se singularizează prin vers, prin voința lui de a ascunde ceea ce e de spus și de a spune ceea ce ar fi de tăinuit. Marțial, elegant în tristețe, superior și altruist în desfătare, tandru cu versul, pasional în iubirea visată, adulmecând cu gesturi aromate de chiparoase toate liniile pe care se poate plimba cu îndoiială palma, poetul nu se dezmințe: e singurul”. □ I. Sîrbu scrie despre *Teatrul lui Ion Băieșu (I)*, considerând că autorul *Preșului* „e, prin excelență, un comedialograf, un scriitor cărui aspectele conflictuale ale lumii i se înfățișează mai ales prin latura lor ridicolă, derizorie. El pare a nu lua nimic în serios și suspectează de impostură orice cuvânt și situație gravă. Atitudinea lui predilectă e parodia. [...] Ion Băieșu scrie comedii și drame, cu egală aplicație. Deși în volumul-bilanț, *În căutarea sensului pierdut* (Eminescu, 1979, 623 p.), el pare a acorda prioritate dramelor, acestea nu pot fi adecvat înțelese decât citite dinspre comedii: fondul lor apare adesea fisurat de raza tăioasă a privirii comice; refuzul scriitorului de a le imprima, de la început, un înțeles net, revelator, de a înlătura, până la un punct, impresia de ambiguitate, ține de aceeași dispoziție relativizată ce-i dirijează viziunea în piesele comice”. ■ La *Cronica literară*, Daniel Dimitriu comentează volumul *Scrisori către Al. Rosetti*. □ Tot aici, Al. Dobrescu scrie în termeni superlativi despre volumul *La Baaad* al lui Cezar Ivănescu: „Fruct al unei sensibilități baroce cristalizate în forme profund personale, *La Baaad*, acest discurs liric ce are forța copleșitoare a premonițiilor dăruitului de zei Thiresias, consacră un talent excepțional, probabil cel mai puternic din câte s-au ivit în poezia română din jumătatea în curs a acestui secol”. ■ În pagina *Jurnal*, Constantin Pricop recenzează *Patimile* lui Mircea Ciobanu. □ Val Condurache analizează romanul *Meda, mireasa lumii* de Constantin Zărnescu. □ Mihai Dinu Gheorghiu se oprește la studiul *Umorul lui Raymond Queneau* de Val Panaitescu. ■ Sub genericul *Opinii*, Val Condurache cercetează *15 ani de roman*, iar Pompiliu Marcea scrie despre volumul lui Emil Manu, *Arta poetică la români*. ■ Sunt prezenți cu grupaje de versuri Adi Cristi, Lucian Vasiliu și Emilian Marcu. ■ Ecaterina Țărâlungă încredințează proza *Marica*, Areta Șandru *Jurnal de una singură*, iar Marieta Nicolau un fragment din volumul *Spăzurătoarea de nisip*. ■ Sub genericul *Eminesciana*, Ion Caraion publică eseu *Preliminarii la Eminescu*. □ Gh. Bulgăr înfățișează *Prezență eminesciană fascinantă*. ■ În oglindă, pagina *Sadoveniana*, onorată de Const. Ciopraga, cu *Romanul unei crize*, și de C. Trandafir, cu *Complexitatea și permanența junimismului*. ■ La *Accente*, Eugen Simion scrie despre „*Trista vale*” a lui Vasile Cârlova. ■ D. Ivănescu desfășoară documentarul *Ion Creangă și posteritatea*. ■ În *Voievodul florilor de liliac*, Nicolae Țațomir evocă o discuție cu G. Călinescu despre G. Topîrceanu. ■ La *Panoramic editorial*, Mariana Codruț supune atenției volumul de versuri *Umbra fluviului* de Grigore Mărășanu. □ Luca Vasile prezintă *Înainte ecoului*, volumul lui Paul Doru Chinezu. □ Sorin Pârveu recenzează volumul *Adrian Maniu* de Mihail

Iordache. □ Nicolae Manea are în vedere *Medalionul* lui Teodor Papiru. □ Dorian Obreja discută *Ființa secretă* de Ion Stanciu. □ În fine, Ioan Holban remarcă *Bastarzii* de Georgeta Horodincă. ■ Pavel Florea continuă studiul *Titu Maiorescu despre poezie*. ■ La *Contexte*, Constantin Coroiu evidențiază *Amintirile* Gerdei Barbilian, soția poetului Ion Barbu, pagini din care deslușește un portret al autorului *Jocului secund*: „Urmărind și contemplând inso-litul destin al lui Ion Barbu ne dăm seama că repererele evoluției matematicianului ne ajută să ne reprezentăm mai bine imaginea poetului. Pentru Ion Barbu literatura a fost *un crailâc*, ori o amantă pe care o putea părăsi oricând, așa cum a și făcut-o, dar o amantă irezistibilă. Matematica i-a fost soție. Oricum, ambele i-au pecetluit viața și posteritatea, iar el, la rândul-i, le-a slujit, marcându-le puternic și pentru totdeauna cu geniul său. În rest, în ordine intelectuală, în ordinea creației (dar mai există oare rest?) totul se reducea la niște fugare «amoruri silvestre», reale ori inventate. «Fire timidă, de o extremă sensibilitate», puțin sociabil, irascibil, suspicios peste poate, cu «o aversiune contra distracțiilor în familie, aversiune pe care a păstrat-o toată viața», taifasurile la care consimțea fiind doar cele de la cafeneaua literară, avea dreptate să spună: «N-am ce vorbi. Nu pot vorbi decât despre literatură și matematici». Ironia, poate involuntară, a lui *decât* are ceva dureros în ea. Mărturisirea exprimă însă unicitatea unui spirit și a unui destin”. ■ În grupajul informativ *Viața Asociației* aflăm că, între 3 și 8 decembrie, s-a desfășurat, la Budapesta, întâlnirea redactorilor-șefi și secretari responsabili de redacție de reviste literare din țările socialiste. Au participat scriitori din Bulgaria, Cehoslovacia, Cuba, R.D.G., România, U.R.S.S. și R.P. Mongolă. Delegația românească a fost reprezentată de Hajdu Gyözö, redactorul-șef al revistei „Igaz Szó”, și de Horia Zilieru, secretarul de redacție al „Convorbirilor literare”. □ Corneliu Sturzu, redactorul-șef al „Convorbirilor literare”, a fost în Polonia, la Łódz, pentru a onora schimbul de experiență dintre publicația ieșeană și „Odglosty”. Cu acest prilej, Sturzu a susținut expunerea *Literatura română de azi în lumina documentelor celui de al XII-lea Congres al Partidului Comunist Român*. □ În același oraș polonez a fost și Natalia Cantemir, care publică *Note de drum* intitulate *Łódz, oraș colorat*. □ Ighesa K. Nazarova, secretarul general de redacție al revistei moscovite „Oktiabri”, s-a aflat, pe 5 decembrie, la Iași, în cadrul „tradiționalului” schimb de experiență dintre gazeta sovietică și „Convorbiri literare”. ■ O notă nesemnată informează că, între 7 și 8 decembrie, s-a desfășurat, la Iași, Colocviul „Dicționarele literare și locul lor în cadrul culturii românești tradiționale”, organizat de Institutul de lingvistică, istorie literară și folclor din Iași, cu sprijinul Comitetului județean de cultură și educație socialistă, al Asociației scriitorilor din Iași și al Societății de științe filologice. Între participanți: Mircea Angheliescu, Al. Călinescu, I.C. Chițimia, Const. Ciopraga, Paul Cornea, Ion Hangiu, Adrian Marino, Gh. Mihăilă, Al. Piru, Marian Popa, Mircea Popa, Aurel Sasu, Eugen Simion, Eugen Todoran, Mihai Zamfir. ■ În sfârșit,

Catargele dau la iveală un nume întâmpinat cu entuziasm. Este vorba despre Nicolae Alexandru Vest, din Ploiești. „Occidentalul” – la nivel patronimic – autor săvârșește, înștiințează I.R., unele greșeli în scrisoarea atașată, iar câteva versuri „par inutile arabescuri”: „Și totuși, plicul trimis de dv. e unul dintre cele mai valoroase pe care le-am primit, pe parcursul unui deceniu, de la tinerii talentați”. „Așadar, pe curând, o reîntâlnire în revistă!”. ■ Cenaclul „Junimea” a ajuns la cea de-a 66-a ședință. ■ Este anunțată apariția almanahului „Convorbiri literare”. ■ Sub genericul *Literaturii lumii*, Lucian Dumbrovă publică un interviu cu Iurii Kojevnikov, autorul volumului *Mihai Eminescu și problema romantismului în literatura română*. □ Tot aici aflăm și laureatul Premiului Nobel pentru Literatură, Odysseus Elytis. Pe lângă o scurtă prezentare a scriitorului grec, Ioanid Romanescu și Andreas Rados traduc două dintre poeziile sale.

● [„Dialog”, nr. 71-72] Revista se deschide cu articole dedicate celui de al XII-lea congres al P.C.R., „eveniment politic de însemnătate istorică”. ■ La finele anului universitar precedent, s-a desfășurat la Iași Colocviul național Eminescu: „S-a propus înființarea unui curs onorific și a unei catedre «Eminescu» la Iași, iar cei în drept au promis publicarea celor mai valoroase lucrări în colecția Eminesciana a editurii Junimea”. ■ L.A. (*Un poet*) mărturisește: „Ignor cine este Mircea Cărtărescu, unde și ce anume a mai publicat, dar grupajul de *Georgice* din ultimul număr al *Echinoux*-ului, 6-7 a.c., mi-a provocat o bucurie a lecturii cu totul rară. În grabă, am crezut că este vorba de traduceri din Vergiliu, și m-a mirat că nu văd numele marelui latin, cum se obișnuiește în astfel de cazuri. Citind textele, însă, am avut surpriza de a constata că doar titlul este vergilian, tot restul fiind constituit de poezia incitantă și originală a unui poet stăpânind viguros mijloacele expresiei poetice. [...] Salut în Mircea Cărtărescu sosirea celui mai interesant poet din ultima vreme”. ■ Colectivul redacției anunță numărul dublu (6-7) al revistei „Echinoux”: „Dar cel mai interesant lucru pe care îl practică Echinoux prin ultimele sale numere e publicarea consecventă a unor poeți tineri. [...] Așadar, bună poezie semnată de Mircea Cărtărescu, Marta Petreu, Traian T. Coșovei, Nicolae Băciuț, Aurel Pantea, Augustin Pop, Mircea Goga (debut). Semnalăm, de asemenea, și prozele Tamarei Pintilie, lui Marius Tabacu și Mircea Opriță”. ■ Mircea Doru Lesovici semnează articolul *Monada și monedele* despre volumul de poezie al lui Mihai Ursachi, *Arca*: „De aceea adevărul se dezvăluie dar în același timp se disimulează în propria-i dezvăluire. Deprinderile «spunerii» sunt scop și cauză a poeziei. Numai că formele curente se dovedesc a fi copii imperfecte, deținătoare ale unei false esențe, devenite un fel de monede, autorul le refuză sau le verifică ironic, reînnoind totodată aspirația la esență, la monadă. [...] Monada se ascunde acum în spatele monedelor, fără prejudicii însă pentru unicitatea unei structuri funciarmente mobilă. Autorul creează un spectacol și, în același timp, se creează în el [...] Poezia nu e

rezultatul vreunei forțe cât efectul slăbiciunilor; mereu vulnerabil, eul pare că se vrea nu din carne, ci din scris”. ■ Publică versuri: Dan Chelaru și Doina-Mihaela Sava. ■ Liviu Cangeopol este prezent cu două texte în proză: *Îndepărtate ecouri, târziu, vor răsună în preajmă și În mod constant autorul visează la împlinirea visului său de a visa*. ■ Începuturile romanului românesc sunt cercetate de Al. Călinescu (*Incidențe. Confruntări*): „Grațios-naiv este modul în care primii noștri romancieri încercau să motiveze unele din descrieri sau portrete; și anume – ei afectează grija ca nu cumva cititorul să se «rătăcească» și să nu regăsească o anume stradă sau casă, sau să uite, că «confunde» cutare personaj. [...] Rezumat, un mare roman poate dezvălui o dramă epică de o banalitate dezarmantă”. ■ Rubrica *Actualitatea literară* propune patru cronici: □ Lucian Vasiliu, *Adrian Popescu: Curtea medicilor*: „Poezia română de astăzi cunoaște, prin poeții ei reprezentativi, câteva linii de forță bine cunoscute. În acest sens, al exemplarității, Adrian Popescu reprezintă o certitudine. [...] Cartea aceasta ilustrează o adevărată «arheologie lirică» (poate în acest context s-a vorbit despre decorativismul liricii lui Adrian Popescu). Făcând parte din aleasa stirpe a poeților livrești [...] autorul propune adevărate «descoperiri»”. □ Oana Vasilescu, *Costache Olăreanu: Ucenic la clasici*: „La Costache Olăreanu se remarcă, pe de o parte conciziunea – perioade mari «încap» într-o singură frază [...] iar pe de altă parte un soi de detașare care permite folosirea unui ton plin nu atât de umor, cât de o ironie ce se însoțește uneori de amărăciune. [...] Costache Olăreanu, în postura sa de «ucenic la clasici», demonstrează o mână sigură de prozator, ceea ce ne îndeamnă să considerăm că «ucenicia» – etapă de mult depășită în cazul său – a dat roade întrutorul remarcabile”. □ Dorian Obreja, *Horia Zilieru: Oglinda de ceață*: „Semnătura plină de personalitate a poetului este și de această dată ușor recognoscibilă. Regăsim, de asemenea, teme și procedee ce-i sunt specifice. Noutatea constă în raportul care se stabilește între subiect și oglindă, între poet și univers. Constatăm o dispariție a neutralității, care lasă loc unor explozii, cu o încărcătură nu atât exterioară, discursivă, cât mai ales lăuntrică. [...] La o poezie a esențelor, cum este cea cuprinsă în *Oglinda de ceață* se poate ajunge fie prin încifrare, fie prin decantare, limpezire. Horia Zilieru a ales calea din urmă, asigurându-și astfel un succes incontestabil”. □ Maria Sârbu, *Antologia poeziei americane*: „Conceput în perspectivă cronologică și tematică, volumul prezintă 136 de scriitori, constituind astfel o extinsă panoramă a poeziei americane de la începuturile ei (perioada colonială), continuând cu perioada clasică, renașterea de la 1913 [...] poeții celui de-al II-lea război mondial, noii contemporani și încheindu-se cu poezia negrilor. [...] Cartea îi confirmă importanța nu numai din punct de vedere literar sau artistic, ci și din perspectiva unui document ce atestă istoricul, socialul și spiritualul unei națiuni”. ■ Andrei Corbea semnează rubrica *Fișele Almei Mater. Elogiul înțelepciunii*: „Cine l-a cunoscut mai îndeaproape pe Corneliu Popel, sufletul

său chinuit de neliniști într-un trup chinuit de suferință, îi va citi volumul apărut postum la Junimea asociindu-i de fiecare vers imaginea sa în lunile din urmă, când [...] poetul se pregătea de trecerea în neființă. [...] O poezie monocordă, glosând pe marginea temei mioritice, încarcă până la refuz disponibilitățile lirice ultime ale lui Corneliu Popel. Zbuciumul celui care nu poate să se împace cu ideea morții se adaugă neliniștii funciare, ispitei de a lămuri adevăratele înțelesuri ale lucrurilor, ce au făcut din el un poet”. ■ Sub titlul de rubrică *Eminescu în contemporaneitate*, apar trei articole: □ Mihaela Suciuc, *Metafora privirii în poezia eminesciană*: „Frecvența obsesivă a termenilor ochi, privire, a vedea, a privi dovedește rolul esențial al acestora în corelația microcosm-macrocosm. Ca organ al privirii, ochiul este un spațiu simbolical cal reunirii universului uman cu cel cosmic oferind o dublă deschidere: spre universul sinelui și spre universul exterior. [...] Faza maximă a unei fascinații putrice e orbirea [...] Privirea se istovește în propria-i forță de străbateră a adâncului lăuntric misterios. Verbul a vedea sugerează asimilarea unui univers uman prin privire care determină o supradimensionare a ochiului până la pierderea completă a capacității vizuale. [...] Privirea contemplată permite o redimensionare a universului în care elementul cromatic are un rol esențial. În cadrul universului cromatic eminescian, lumina devine esența dinamizatoare subliniindu-se prin diafanizare”. □ Radu-Gabriel Pârvu, *Etape de creație*: „Ioana Em. Petrescu (Ioana Em. Petrescu, *Eminescu. Modele Cosmologice și viziune poetică*, Editura Minerva, 1978) consideră că «universul poetic al unei epoci sau al unei opere se înrădăcează, de obicei inconștient, într-un model cosmologic adoptiv, care poate fi în total dezacord cu modelul instituit științific în epoca respectivă». [...] Acest punct de vedere impune Ioanei Em. Petrescu o delimitare de ideea lui G. Călinescu, conform căreia «poetul tindea să creeze un univers în semicerc» [...] Concepută după un plan riguros și scrisă într-un stil nu odată poetic, plină de observații subtile, nuanțând sau delimitându-se de exegeza eminesciană anterioară, cartea aceasta va rămâne un solid punct de referință, singurul ei păcat rămânând perspectiva uneori neorganică asupra operei eminesciene”. □ Cornelia Ichim, *Poezia elementelor*: „O încercare de apropiere a psihanalizei imaginarului configurat de Bachelard și opera poetică eminesciană o realizează și cartea de față (Elena Tacciu, *Eminescu. Poezia elementelor*, C.R., 1979) care ne propune același transfer de la operă la autor [...] Studiarea postumelor se înscrie pe linia călinesciană și pe analizele interesante, ușor exagerate însă, ale lui Ion Negoïtescu. [...] Această «hartă bachelardiană» este suprapusă creațiilor eminesciene din tinerețe pentru care autoarea ne propune un sistem de lectură psihocritic”.

● [„Echinoc”, nr. 11-12] Un articol (*Gâlceava poetului cu poezia*) al lui Radu G. Țeposu pornește de la clarificarea conceptului critic de generație, a faptului că „o panoramă istorică a literaturii nu poate fi în nici un caz imaginea consecutivă a unor generații, după cum nici abordarea de anumite momente

istorico-literare (generații, grupări etc) care au imprimat o anumită turnură mersului literaturii la un moment dat”, și își îndreaptă reflectorul analizei asupra definirii generației 80, semnalată, oportun și harnic, de critici precum Ion Pop, Mircea Martin, Șt. Aug. Doinaș, Nicolae Manolescu, Laurențiu Ulici, generație ale cărei trăsături par a fi: abordarea poeziei „în maniera *Beat Generation*”, „aripa ponderată a beaticilor (grupul de la New York), „furia și revolta împotriva societății tehnocrate, impregnate de o melancolie evidentă”, „descompunerea poemului până la starea de virtualitate”, forțarea poeziei „să se dezică de rosturile ei «poetice», să se adapteze la aspectele «umile» și insolite, chiar trivial-agresive ale realității incriminate”. ■ Adrian Popescu publică un poem cu titlul *Fluturii de noapte*. ■ Poetul Emil Hurezeanu scrie cele două cronici literare ale numărului; prima cuprinde analiza volumului *Hesperia* al lui Ștefan Augustin Doinaș, poetul fiind apreciat ca „un gânditor al poeziei, al rosturilor ei realeși ideale”; a doua cronică surprinde dedesubturile poetice ale volumului *Patimile* de Mircea Ciobanu, citit printr-o grilă de lectură a spiritualității religioase. ■ Aurel Pantea «umple» pagina de poezie cu publicarea a 11 poeme. Câteva pagini mai încolo găsim poeme din următorii poeți optzeciști: Matei Vișniec, Mircea Cărtărescu, Ion Stratan, Mircea Petean, Ioan Moldovan, Viorel Mureșan și Ion Mircea. ■ Ion Marcoș pune în discuție primul volum al lui Adrian Popescu, *Umbria*, din a cărui exegeză culegem următoarele notații: „compuse în genere în sintaxa aritmică a modului modern, versurile se impun memoriei, au fluentă, cantabilitate”, „o subtilă retorică a confesiunii, convertirea lirică a autobiografiei”, „o poetică a discreției”, „tonurile stinse, desenul în clar-obscur, antiretorismul imaginii” (articolul *Noul stil*). ■ Constantin Hârlav reapare în paginile revistei cu un articol intitulat *Ideografii lirice contemporane*, articol ce constituie o recenzie a unei cărți omonime a lui Lucian Alexiu (*Ideografii lirice contemporane*, 1977), „o carte de întemeiere a unei opere critice, un breviar de lucru rezumând o vârstă profesională a criticului, o acțiune de asumare a unei realități literare efectuată în deplină cunoștință a posibilităților și obiectivelor autorului”. ■ Pornind de la ideea că un critic „nu se poate lipsi în analiză de circumscrierile istorice”, dar care „nu trebuie să ia neapărat aspectul unei explicări a creației prin condițiile sociale, ci prin acelea estetice”, Ion Simuț propune atenției cititorilor tot recenzia unei cărți de critică, și anume pe aceea a lui M. Nițescu, *Poeți contemporani*. ■ La rubrica „estuar”, Ioan Buduca orientează gustul receptării critice spre poezia lui Mircea Ivănescu, despre care comentează: „nimic mai surprinzător decât o poezie ce-și revendică impulsurile structuratoare de la romanul polițist” (articolul *Imperiul ironiei*). ■ Tot despre discursul liric al lui Mircea Ivănescu este vorba și în articolul lui Ion Pop, *Adevărul absenței*, care accentuează următoarea idee: „Lucrul cel mai la îndemână ce se poate spune (și s-a spus) despre această poezie este că ea e marcată, încă din punctul de plecare, de conștiința convenției, deci de o distanțare «critică» în raport cu propria rostire, – de unde

nota ironică constantă, plăcerea de factură manieristă de a urmări și calcula efectele de limbaj, de a cizela detaliile, de a cultiva, pe de altă parte, o anumită atmosferă «vetustă», «desuetă», contemplată apoi cu delicii de estet rafinat, care compune și demontează mecanisme știute ale universului poetic.”

■ Ancheta propusă de Nicolae Băciuț cuprinde următoarele întrebări: 1. *Mircea Dinescu spunea că «Meseria de scriitor nu are nimic cu cea de corist, ci mai degrabă cu singurătatea alergătorului de cursă lungă. » Ce știți despre actualul pluton de poeți? Ce nume v-au reținut în mod deosebi atenția și prin ce?* 2. *Sub rezerva că generația este o «ficțiune necesară» (Mircea Martin) credeți că s-ar putea vorbi de o generație nouă din perspectiva unei similitudini cu individualitatea generației lui NichitaStănescu?* 3. *Reiau o veche întrebare, care a constituit obiectul a numeroase dezbateri: Încotro se îndreaptă poezia de azi? Se integrează poezia tânără panoramei spirituale a epocii?* 4. *Despre ce ar putea să scrie tânărul poet al zilei de azi? La ce carte lucrați acum?* 5. *Ce înseamnă debutul pentru dumneavoastră și ce propuneri aveți pentru îmbunătățirea actualului sistem de a debuta?* 6. *Cum trebuie să fie tânărul scriitor pentru a fi al generației sale și, în aceeași măsură, al tuturor timpurilor. Adică a aparține literaturii în toată puterea cuvântului?”* La această anchetă dau răspunsuri în paginile revistei: Mircea Cărtărescu, Dumitru Chioaru, Magdalena Ghica, Emil Hurezeanu, Virgil Mihai, Marta Petreu, Virgil Rațiu, Eugen Suci, Lucian Vasiliu. Decupăm din răspunsurile date de Mircea Cărtărescu: „1. Prin 1977, un grup de poeți bucureșteni au fondat Cercul de Luni condus de profesorul și criticul literar N. Manolescu. Acest cerc trebuie să fie considerat nucleul de cristalizare și totodată cel mai puternic eșalon al unei prodigioase mișcări poetice, în general studențești”; „2. În mod normal această generație, după părerea mea prima adevărată generație în sensul de școală poetică din poezia română, ar trebui să domine sfârșitul de secol, așa cum Nichita și secundanții săi din 60 au dominat poezia de până azi.”; „3. Se preferă de aceea poemul lung. Nu lipsesc nici alte orientări, dar se pare că două sunt caracteristicile exterioare ale noului stil, caracteristici peste care nu se poate trece: 1. Cititorul recunoaște în poem, desigur torsionat, lumea în care trăiește; nu poți fi orb la realitatea din mase plastice, idei libertine și «benzinării», nu se poate scrie veșnic despre paradisuri prerafaelite. 2. Limbajul folosit este cel colocvial, frazarea are ritmul limbii vorbite. Desigur acestea sunt trăsături superioare care nu pot constitui o rețetă infailibilă”; „5. [...] un lucru este cert: ideea în sine a concursurilor de debut este o eroare care poate costa mult poezia română, aducând din motive lesne de înțeles dezorientare și confuzie de valori, limitând la maximum resursele proaspete de poezie, transformând poezia într-un gard viu tuns cu meticulozitate după un gust sau altul.”; „6. [...] ca să fie al acestei generații și al tuturor timpurilor, poetul tânăr de azi trebuie să găsească drumul spre lucrul cel mai miraculos posibil: realul, și spre lucrul cel mai complex cu putință: cotidianul.” ■ Al șaselea episod din

serialul de scrisori inedite, adresate de Ion Breazu lui Lucian Blaga, se derulează sub cercetarea lui Mircea Curticeanu. ■ Monica Șurtea traduce șapte poeme din Léopold Sédar Senghor.

• [„Familia”, nr. 12] Congresul al XII-lea al P.C.R. are ecouri în textele: *Eveniment de semnificații profunde pentru partid și popor, Creșterea rolului poporului în făurirea conștientă a destinului său* (ambele nesemnate) și în *Coordonate ale educației revoluționare* de Petre Pușcașu. ■ Ion Simuț scrie despre două volume „sadoveniene”: cercetarea monografică *Mihail Sadoveanu* de Mircea Tomuș și *Arta evocării la Sadoveanu* de G.I. Tohăneanu. ■ *Secvențele critice* ale Ecaterinei Țarălungă și *Firescul ca excepție* de Mircea Iorgulescu sunt recenzate de Al.Th. Ionescu. ■ Profesorul budapestan Domokos Sámuel publică la București, cu o prefață de Ion Dodu Bălan, studiul monografic *Octavian Goga*, studiu în care Ion Isaiu vede „și o dovadă de prietenie și prețuire din partea autorului pentru cultura poporului român”. ■ Marin Chelu constată *Situația operei argheziene* din monografia lui Nicolae Balotă, *Opera lui Tudor Arghezi*, o „carte care va provoca, probabil, discuții contradictorii, chiar dacă n-a făcut-o încă. Lucru paradoxal ca și lucrarea criticului”. ■ Din volumul colectiv *Ofranda vocalei*, C. Mircea reține, în recenzia *Un poet al reverberațiilor*, doar contribuția scriitorului Viorel Horj. ■ În romanul *Clipa cea repede*, Virgil Podoabă consideră că Sorin Titel recuperează condiția umană „prin efort anamnetic, [...] o scoate de sub tirania infailibilei legi ce-ar azvârli-o în containerele fără memorie ale istoriei, deci a o învia și conserva în cuvânt devine principiul fundamental în noua poetică a lui Sorin Titel. Principiu respectat cu strictețe în romanul *Clipa cea repede* și înscris ca motto-somație cu litera inalterabilă a unui catren eminescian: «Nu e păcat/ Ca să se lepede/ Clipa cea repede/ Ce ni s-a dat?»”. ■ Odată cu *La Baaad*, Al. Cistelean afirmă că poetică lui Cezar Ivănescu ar semăna „cu o moară care macină mereu același sac de obsesii și care scoate, firește, poeme «fine» și «extra», dar – inevitabil – și alte produse, oarecum secundare. [...] Pe măsură ce este desfăcut, ghemul obsesional se încurcă tot mai mult în mâinile poetului. Varietatea stilistică este, astfel, singura cale de a nu bate pasul chiar pe loc”. ■ Gh. Grigurcu scrutează *Figura spiritului creator* de Eugen Negrici, autor pe care îl apreciază ca fiind „unul dintre cei mai promițători esești ai generației sale. Deocamdată spiritul său e încă mai fluid decât litera sa”. ■ În cronică *Destinul unui personaj*, Mihai Vinturache plasează eroul din *Suferința urmașilor* de Ion Lăncrănjan, în vecinătatea universului lui Preda: „Monu [...] ni se pare mai degrabă un alt Ilie Moromete. [...] Monu nu este refractar la nou. El gândește doar, ca Ilie Moromete, înțelegând și judecând prin prisma propriei sale ființe, lucrurile, dovedindu-se în acest context un politician abil”. ■ Nicolae Oprea scrie despre *Exigența criticului* Cornel Regman etalată în recent publicatele *Explorări în realitatea imediată*: „C. Regman nu pare niciodată complet satisfăcut de ceea ce îi oferă opera discutată, fiind un comentator greu de câștigat pentru o cauză

pierdută. Sentimentul așteptării capodoperei și idealul perfecțiunii (de unde, vânarea imperfecțiilor de amănunt) fac parte, însă, din programul criticului, fapt care explică ștacheta ridicată a criteriilor valorizatoare. Într-un cuvânt, el este un critic *pretențios*, a cărui maximă exigență funcționează invariabil, ca principiu fundamental, în momentul contactului cu literatura”. ■ Poezii de: Pavel Dumitrache, Nicolae Brânda, Vasile Tarța, Grigore Scarlat, Ion Lotreanu, Marcel Mureșan. □ *Din lirica arabă*, Al. Andrițoiu și Dumitru Chican traduc versuri ale poezilor: Ahmad Suleiman Al-Ahmad, Mouhammad Al-Maghout, Shawki Baghdadi, Badr Chaker Siy Ab, Hazik Al Mala'ika, Fadwa Tukan, Ahmad Abdel Mu'ti Hijazi, Gili Abdel Rahman, Ali Rukai. ■ Claudiu Daniel și Ioan Laza descriu un *Periplu bihorean*. ■ Din volumul *Dimineea poezilor*, în pregătire la Cartea Românească, Eugen Simion publică *Peisajele lui Grigore Alexandrescu*. ■ La masa rotundă *În pragul deceniului 8*, se exprimă pe teme de știință, tehnică și eficiență economică Radu P. Voinea, Nicolae Cajal și Radu Iftimovici, cel din urmă fiind și realizatorul colocviului. ■ Vasile Spoială întocmește *Fișe pentru o istorie a melomaniei*. ■ În *Condica Văcărescului*, Dan Simionescu și N. Vasilescu-Capsali semnalează existența unui manuscris inedit, „convinși că această Condică [...] reprezintă o copie a tuturor condicilor de divan solicitate lui Ienăchiță Văcărescu de domnitorii Țării Românești dintre anii 1781 – 12 iulie 1797, data morții scriitorului”. ■ Andrei Roman delimitează *Dimensiunile lucidității în creația tinerilor romancieri*, observând că „textul romanesc demonstrează și verifică în ficțiune sensul ideologic de bază. Societatea și istoria noastră de azi își capătă operele pe care realitățile o impun”. ■ Dumitru Chirilă anunță premiera orădeană a piesei *Mobilă și durere* de Teodor Mazilu, un „comediograf de excepție”, piesă în regia lui Mircea Cornișteanu. ■ Între evenimentele petrecute *De la o lună la alta*, Stelian Vasilescu amintește și o manifestare inedită a Cenaclului „Iosif Vulcan”: „un recital literal-muzical prezentat pentru nevăzătorii orădeni, pentru aceia care citesc cu ajutorul lui Braille”.

● **[„Opinia studentească”, nr. 6]** Ștefan Mitroi (*Zamfir*) vede în volumul de versuri al lui Gheorghe Zamfir (Eminescu, 1979) o continuare firească a activității artistice a muzicianului român: „o carte care relevă cu pregnanță o altă ipostază a artistului Zamfir: cea de poet. Ipoteză argumentată fericit, iată, de poemele de față incluse în volumul menționat, editat în limba română și franceză”.

● **[„Presa noastră”, nr. 12]** La dezbaterea *Etica și echitatea socialistă în presă* participă și Alex. Ștefănescu care opinează: „...Abordarea în presa noastră a problemelor de morală a făcut în ultima vreme progrese sesizabile, dar, după părerea mea, se află încă departe de idealul unei publicistici realiste, eficiente. De ce? În primul rând, din cauza unui puritanism greu de înțeles și paralizant. Să dau un exemplu. Relațiile dintre bărbat și femeie, de la elementara sexualitate și până la cea mai spiritualizată formă de adorație, au atras, au pa-

sionat, au obsadat de-a lungul secolelor, ca temă de meditație, pe nenumărați gânditori și artiști. În publicistica noastră, însă, toată această experiență milenară este desconsiderată. Cuvântul «sărut» – în accepția lui senzuală, și nu în aceea fraternă sau maternă – n-a mai văzut de multă vreme lumina tiparului, iar dacă vreun ziarist l-ar folosi în vreun manuscris, sunt convins că șeful de secție respectiv, descoperindu-l, ar face infarct. Tot ce este mai spontan, mai fantezist, mai omenesc ne sperie. Așa se explică de ce treptat pierdem încrederea cititorului care simte adeseori nevoia să lase ziarul din mână pentru a se întoarce la «ale lui». Dar nu ar fi oare firesc ca tocmai în ziar să-și găsească reflectată viața? Să iau un alt exemplu. Se condamnă – și pe bună dreptate – spiritul achizitiv, care duce la o degradare a personalității, dar nu s-ar spune pentru nimic în lume ceva adevărat în legătură cu varianta normală, sănătoasă a dorinței de a avea bunuri materiale. Țin minte că odată, la țară, am cunoscut o bătrână care mânca întotdeauna în grabă, în picioare, rușinându-se, până și față de ea însăși, că își îngăduie această voluptate. O asemenea atitudine – în fond, infirmizantă – are fără îndoială, în cazul bătrânei țărănci, justificarea ei, reprezentând rezultatul nefast al unor ani de privațiuni. Dar în cazul nostru? De ce să ne rușinăm că trăim bine și că vrem să trăim tot mai bine? Este adevărat că enunțăm uneori, teoretic, aceste deziderate, dar când îi înfățișăm pe oameni în paginile ziarelor avem grijă să-i ajustăm astfel încât să semene cu chipurile de asceți surâzători de pe afișe. Din cauza acestei simplificări, se creează o ruptură între publicistică și realitate, între ziariști și cititori. [...] Cred cu adevărat că la Scînteia tineretului tratarea problemelor de morală se realizează cu mai multă îndrăzneală și mai multă sensibilitate decât la alte publicații. Tradiționala rubrică *Să discutăm despre tinerețe, educație, răspunderi*, ca și scrierile unor tineri cititori aflați la prima experiență a dragostei – selectate și comentate de Ion Băieșu – aduc în paginile ziarului un aer tineresc. Această situație ar trebui însă considerată doar un început – bun – pentru realizări de o sută de ori mai valoroase”. □ Tot Alex Ștefănescu girează rubrica *Cărți scrise de ziariști* semnalând apariția monografiei *Introducere în opera lui Duiliu Zamfirescu*, apărută sub semnătura lui Ioan Adam, la sfârșitul anului 1979, la Editura Minerva, respectiv „*Secretele*” lui Patzaichin de Horia Alexandrescu (Editura Sport-Turism, 1979), alături de Carol Roman cu o prezentare a volumului *Mesajul militant al presei române* de Victor Vișinescu (Ed. Politică, 1979). □ Final de an, rubrica *Ziariștii se amuză* semnată de Vasile Băran care rememorează întâmplări cu Fănuș Neagu și Marin Preda.

• [„**Ramuri**”, nr. 12] În prim-plan, fragmente *Din Raportul Comitetului Central cu privire la activitatea Partidului Comunist Român în perioada dintre Congresul al XI-lea și Congresul al XII-lea și sarcinile de viitor ale partidului prezentat de tovarășul Nicolae Ceaușescu*. ■ Elisabeta Trăistaru, secretar al Comitetului Județean Dolj al P.C.R., publică textul *Opțiune decisă pentru o nouă calitate*. ■ Pe prima pagină își află loc și o urare redacțională:

„Cu prilejul Anului Nou, redacția revistei «Ramuri» adresează cititorilor și colaboratorilor săi un călduros «La mulți ani!»”. ■ Sub genericul *Documentele Congresului al XII-lea al PCR*, grupajul de texte *Programul de lucru al țării*. Semnează – fără titlu – Tiberiu Nicola, rectorul Universității din Craiova, Elena Burghina, cercetător științific la Centrul de cercetare științifică și inginerie tehnologică – „Electroputere”, Ion Neagu, directorul Institutului de proiectări al județului Dolj, și Virgil Predoaica, secretarul Comitetului de partid de la Întreprinderea constructoare de tractoare și mașini agricole Craiova. ■ La *Lecturi din contemporani*, Mihaela Andreescu scrie despre volumul *Între relativ și absolut* de Modest Morariu, care adună eseuri despre literatură și pictură (*Vocația sincerității*). ■ Marin Sorescu continuă, sub genericul *În exclusivitate pentru „Ramuri”*, seria de interviuri cu scriitori străini, oferind, în acest număr, o convorbire cu Edoardo Sanguineti, desfășurată la Genova, în luna mai. Dialogul se ramifică, transformându-se într-o șezătoare. Astfel, la discuții participă și poetul Vasko Popa, când Sanguinetti... e într-o pauză de masă. În dialog intră și... Söderberg. (Interviul a fost publicat în volumul *Tratat de inspirație*, precum și în Marin Sorescu, *Opere. IV. Publicistică*.) ■ Florin Pucă apare cu două ilustrații. ■ „Eșantioane” lirice ale poetului olandez J. Berulef, traduce Marin Sorescu. ■ Publică versuri Adina Popescu, Mira Lupeanu, Virginia Carianopol, Anca Nicolau, Vasile Smărăndescu. ■ Într-o notă din *Accente*, sunt salutate dezbaterile revistei „Luceafărul” despre *Conștiința istorică în literatura română de azi*. □ Tot aici, câteva rânduri dintr-un curs de *Presopunctură* pe care îl găzduiește revista „Tomis” în numărul din august: „Oricum, revista constănțeană, [*sic!*] are umor! Involuntar, desigur”. După virgula dintre subiect și predicat, putem spune că revista craioveană nu are corector... ■ Nu lipsesc *Semnalizările* lui Șerban Cioculescu. În acest număr, o discuție despre *Portretul și „iepurii” divinului Mateiu*, pornind de la volumul al IV-lea de amintiri *Umbre* al lui Aurel Leon. Învățăcelul atrage atenția asupra tirajului acestei cărți memorialistice, comparându-l cu cel pe care l-au avut *Amintirile* lui... Eudoxiu: „Amintiri ale d-tră au obținut în 1975 tirajul de 5 800 de exemplare și abia la reeditare, în același an, unul de 7 000, dar cartea lui Leon s-a tras de la început în 11 400 de exemplare”. Dincolo de această constatare, Șerban Cioculescu îndreaptă „dialogic” câteva informații de istorie literară privind publicarea sonetelor istorice ale lui Mateiu I. Caragiale în „Viața Românească”. ■ Pompiliu Marcea scrie despre *Un umorist*: Stelian Filip. ■ La *A.B.C.-ul criticului*, Serafim Duicu supune atenției *Două sinteze literare*. Prima este *Literatura română. Dicționar cronologic*, alcătuită de un colectiv de la Institutul de istorie și teorie literară „G. Călinescu”, sub coordonarea lui I.C. Chițimia și a lui Al. Dima; cea de-a doua, *Istoria literaturii române. Studii*, întocmită de un colectiv de cercetători ai aceluiași institut, împreună cu câțiva universitari bucureșteni, sub coordonarea Zoei Dumitrescu-Buşulenga. Înainte de a se opri asupra volumelor menționate, Serafim Duicu semnalează absența unor lucrări

lexicografice importante de literatură română, amendând comoditatea institutelor de cercetare: „Avem, ce-i drept, institute academice de profil, centre de științe sociale cu preocupări și în acest domeniu, catedre în cadrul universităților, planuri de activitate de scurtă și lungă durată, norme de cercetare, deplasări de documentare etc., etc., dar rezultatele întârzie să apară. Oamenii își văd de treburile lor, scot ediții de-ale lor, dețin rubrici săptămânale ori lunare pe la vreo revistă, își adună articolele lor în volume, mai fac voiajuri prin străinătăți, să vadă cam cum stau lucrurile și pe acolo, iar când se apropie scadența, se apucă să-și facă și lucrarea de plan, o predau și peste un an-doi ea intră într-un volum colectiv de «studii și cercetări» și astfel sarcinile au fost îndeplinite cu flori și felicitări. Să mai spunem că în sarcina acestor instituții trebuia trecută și ediția completă a operei eminesciene, care iarăși întârzie? Că tot ele trebuiau să fi dat până acum și o bibliografie eminesciană, în care să fi fost înregistrat tot ce s-a scris la noi și aiurea despre marele poet?”. Volumului coordonat de I.C. Chițimia și Al. Dima i se reproșează, între altele, timiditatea critică, Serafim Duicu subliniind „pudoarea majorității autorilor, care se sfiesc să emită, unde e cazul, și judecăți de valoare, recurgând pentru aceasta la opinii autorizate”. Însă, când discută despre unele disproporții ale lucrării, cronicarul nemulțumit de lipsa de temeritate a „majorității autorilor” va sancționa chiar „judecăți de valoare proprii”. Să reținem, deocamdată, dezechilibrele care stârnesc nemulțumirea lui Serafim Duicu: „Dacă deranjează ceva la acest dicționar, e lipsa de proporții în ce privește cuprinderea perioadelor literare. Vreau să spun că toate epocile literare de până la Eliberare sunt cuprinse pe 410 pagini, iar perioada de la 1944 până astăzi pe restul de 367 de pagini. Nu spun că e rău că s-a gândit o asemenea extindere a perioadei actuale, ci spun că e rău că nu s-a operat o selecție mai riguroasă a faptelor. Un spirit malițios observă repede că despre Dim. Cantemir, spre pildă, se dau doar 47 de referințe, în timp ce despre M. Beniuc se dau vreo 51; despre Gh. Șincai avem 21 de referințe, iar despre D. Micu vreo 36. Și, luate la întâmplare, exemplele ar putea continua”. Iată și contradicția cronicarului: „Echilibrul se putea restabili dacă autorul acesti părți proceda, în cazul cărților apărute, la simpla enumerare a lor și dacă renunța definitiv la judecăți de valoare proprii. Unui dicționar de acest gen îi cam stă rău să fie și critic”. Alt reproș vizează omisiuni de natură politică: „Nu era rău, apoi, dacă se rețineau, mai ales pentru perioada actuală, cea mai puțin cunoscută, o serie de evenimente politice și culturale cu efect asupra dezvoltării literaturii (plenare, congrese ale scriitorilor, hotărâri, reuniuni scriitoricești etc.)”. Și în volumul coordonat de Zoe Dumitrescu-Bușulenga cronicarul găsește unele carențe. Duicu observă, mai întâi, o neconcordanță între subtitlul lucrării și conținutul propriu-zis: „Studiul presupune adâncime și demonstrație, examinare atentă și meticuloasă a unei probleme. Or, ce adâncime, ce meticulozitate se poate face pe 2-3 pagini?”. Lucrarea are, în opinia lui Serafim Duicu, o utilitate periferică: „La ce-i folosește cititorului român aceas-

tă carte? [...]. Va înainta el în cunoașterea lui Blaga prin cele 3 pagini acordate poetului aici? Nicidecum. Doar dacă va fi restanțier la «fără frecvență» și va trebui să îngurgiteze pe coridoarele facultății, în 15-20 de minute, vreo 4-5 mari scriitori interbelici rămași încă pe biletele profesorilor. Atât!”. ■ La *Memento*, este reprodus textul pe care E. Lovinescu i l-a consacrat poetului Marcel N. Romanescu în *Istoria literaturii române contemporane*. ■ Proza este „acoperită” de Nicoleta Gherghel (*Ritual alb*). ■ Istoricul Dinu C. Giurescu scrie, la *Personalalia*, despre *Jurnalul Marthei Bibescu*: „Judecățile ei asupra oamenilor sunt exprimate lapidar și fără ocolișuri. Unele sunt foarte drepte, incisive, fără apel; altele sunt parțial adevărate; în altele – ca la orice gând omenesc – își fac loc sentimentele și resentimentele; la altele, în sfârșit, istoricul nu va subscrie, pentru că în politică necesitatea obligă uneori pe cei implicați să acționeze într-un anume fel, fără să se poată retrage”. ■ Alături, Iancu Constantinescu prezintă Uniunea scriitorilor olteni întemeiată de C. Șaban-Făgețel în 1936. ■ Sub genericul *Statul geto-dac – 2050*, Ioan Ion Diaconu publică un interviu cu academicianul Emil Condurachi despre *Dovezile trainice ale permanenței*. ■ George Arion semnează textul *Cenaclul Flacăra sau despre argumentele unui succes*, în care nu sunt ignorate criticile de care a avut parte fenomenul cultural pornit, în 1973, de Adrian Păunescu: „S-au spus vrute și nevrute despre acest cenaclu. Dar detractorii au rămas tot mai puțini, pe măsură ce arta Cenaclului Flacăra s-a dezvăluit în adevărata sa lumină: o artă tânără, revoluționară, patriotică, populară, națională, cu o largă deschidere spre universal, interesată de problemele omului de azi și dintotdeauna, de aici și de pe alte meleaguri”. Despre conducătorul Cenaclului, ziaristul notează: „Fără îndoială, poetul Adrian Păunescu poate fi așezat în galeria marilor noștri cititori de cenaclu, acolo unde se află Titu Maiorescu, Al. Macedonski, E. Lovinescu”. Arion caută, din nou, obiectivitatea, semnalând unele minusuri ale Cenaclului: „Multe dintre reproșurile care i-au fost aduse de răuvoitori și le-au adus, mai întâi ei înșiși, chiar membrii cenaclului. Nu întotdeauna chitarele lor au sunat fermecător. Nu întotdeauna s-au prezentat în cea mai bună formă de voce. Uneori, pentru a se îngădui fiecăruia a sa șansă, au fost lăsate să evolueze pe scenă elemente fără har”. După ce vehiculează aceste neglijențe, ziaristul de la „Flacăra” „înălță” Cenaclul: „A-i căuta nod în papură e ca și cum a-i fi dezamăgit că o rachetă în perfectă stare de funcționare are fuselajul puțin zgâriat. Important este faptul că te poate propulsa spre înălțimile râvnite. Și Cenaclul Flacăra, în anii care au trecut – ce va urma este impredictibil – a reușit să aducă un suflu de prospețime, de tinerețe în arta noastră. Fără îndoială, istoria culturii românești de azi îl va reține la loc de cinste”. ■ Romulus Diaconescu analizează, sub genericul *Lecturi din Caragiale*, viziunea regizorală pe care o propune Alexa Visarion în spectacolul *O noapte furtunoasă*. ■ Cititorilor revistei le este prezentată oferta abonamentelor pentru noul an: „Stimați cititori! Nu uitați să vă reînnoiți abonamentele la revista «Ramuri» pe anul 1980. În

paginile publicației noastre găsiți articole, eseuri, reportaje pe teme de ideologie, literatură, istorie, teatru, arte plastice. Costul unui abonament anual este de 36 lei”. ■ Constantin Drăgoescu, președintele Comitetului de cultură și educație socialistă al județului Dolj, publică textul *Un amplu program de acțiuni*, despre cea de-a treia ediție a Festivalului Național „Cântarea României”. ■ Ștefan Tunsoiu propune reportajul *Timpul prezent al Calafatului*. Aflăm, pe lângă informații despre dezvoltarea industrială și modernizarea urbanistică a localității, că, într-o vizită efectuată în 1975, Nicolae Ceaușescu dorea ca orașul să devină „o perlă a Dunării”. ■ În montajul brevilocvent *Din viața Asociației Scriitorilor din Craiova* sunt enumerate lansări, întâlniri cu cititorii și șezători literare, vizite... □ De pildă, Ilarie Hinoveanu a fost la Vrața (în Bulgaria), pentru a onora invitația scriitorilor de acolo, „în cadrul schimburilor culturale devenite tradiționale”. □ Este semnalată și o descindere în Oltenia a unor scriitori din Maramureș: „Membrii cenaclului literar al Casei de cultură din Vișeu de Sus au fost oaspeții Asociației Scriitorilor din Craiova. Între scriitorii craioveni și oaspeții a avut loc un fructuos dialog pe marginea celor mai importante probleme ale literaturii beletristice actuale, în lumina recentelor documente de partid”. ■ *Poșta redacției*, semnată Red., nu găzduiește apariții spectaculoase. ■ Ultima pagină îi este consacrată, sub semnul *Valori*, scriitoarei Alice Voinescu. În șapoul care escortează materialul este punctată campania revistei craiovene de „reactualizare a unor personalități de origine olteană, a căror activitate este mai puțin cercetată”. Sunt publicate rânduri inedite despre Alice Voinescu datorate lui Tudor Vianu, D. Panaitescu-Perpessicius, M. Jora, Camil Petrescu, Victor Eftimiu și Mărioarei Voiculescu.

• [„Secolul 20”, nr. 11-12] Numărul conține un interviu luat lui Saul Bellow de Antoaneta Ralian. Întrebat dacă crede în rolul artistului ca factor de educare și conștientizare a maselor, scriitorul american răspunde : „Nu sunt în măsură să definesc locul literaturii în societate sau rolul social al artistului, ori influența sa în educarea și trezirea conștiinței maselor. Spun aceasta pentru că găsesc că-i primejdios pentru un poem sau un roman să aibă anumite intenții cu noi. Artistul trebuie să spună tot adevărul pe care a avut puțința să-l descopere și să-l prezinte”. Antoaneta Ralian îl întreabă ce a însemnat pentru el Premiul Nobel. Saul Bellow răspunde : „[...] am lăsat în urmă onorurile și acum nu mai am nevoie să mă preocup de ele”. Discuția continuă cu întrebări despre intelectualizarea din romanele scriitorului, despre plictis și societatea modernă, despre eventuala influență a lui Mircea Eliade asupra celui mai recent roman al său, influență pe care Saul Bellow nu o neagă, dar nici nu o poate cuantifica. ■ O altă temă pe care o propune numărul este *Interferențe și determinări reciproce ale literaturilor în contextul lumii contemporane*. Contribuții la temă sunt eseuul lui Dumitru Ghișe despre relația dintre național, universal și universalitate, *A da și a primi*, text semnat de Alexandru Balaci în care autorul pune problema traducerilor și o intervenție a lui Augustin Buzura,

intitulată *Necesități și mijloace*. Lucid, romancierul arată că nu doar dominația marilor literaturi și șansa traducerilor sunt factorii esențiale care impun o literatură ci „conținutul, el este proba de foc, piatra de încercare, cheia succesului sau a eșecului”. „O literatură care se vrea de interes universal trebuie să exprime cu maximă obiectivitate întrebările, neliniștile, durerile colectivității din care s-a ivit; ea trebuie să răscolească, să conteste, să impute, să devină expresia căutării chinuitoare, pasionante, lucide a adevărului. [...] Sunt tentat însă să mă întreb dacă noi înșine ne cunoaștem cu adevărat valorile autentice? [...] Sunt ele separate de valorile de conjunctură, de cei ajunși în față din motive extraliterare, de exponenții tradiționalismului minor, ai lumpen-culturii, epigonii cu statut de inovatori?” ■ La *Cronica traducerilor*, Ov. S. Crohmăniceanu anunță apariția la Paris a unei plachete de Maria Banuș sub numele de *Éclats des Glaces Foraines*.

• [„*Steaua*”, nr. 12] Aurel Rău scrie un articol retrospectiv, intitulat „*Steaua*” în timp cu ocazia împlinirii a 30 de ani de apariție a revistei. Autorul trasează o mică istorie a parcursului revistei prin personalitățile care și-au adus contribuțiile în paginile ei (Miron Radu Paraschivescu, Geo Dumitrescu – conducători ai „*Almanahului literar*”, Lucian Blaga din 1954, ulterior Arghezi, Vianu, Călinescu) cât și a evenimentelor redacționale specifice. ■ Grigore Zanc semnează un material cu titlul *Literatura și cerințele vremii* ca răspuns la îndemnul din Raportul celui de-al XII-lea Congres al Partidului. Reafirmând importanța libertății de creație și a evitării clișeelelor, autorul precizează că „a cere literaturii de azi să contribuie la formarea și afirmarea omului nou, înseamnă a-i pretinde să nu-și trădeze menirea: să exprime omul în manifestările lui autentic umane. Căci, omul nou presupune un înalt nivel de cunoaștere, conștiință și reflexivitate, integritate morală și spirit de justiție, revendicarea șanselor egale pentru toți de a-și valida social disponibilitățile psihofizice [...], refuzul euforiei dogmatismelor și oportunistelor, a oricăror forme de aservire și degradare a ființei umane. Literatura va trebui, deci, să ofere modele în acest sens [...], și nu supralicitând pozitivul, cum îi place spiritului mic burghez, călduț și suficient, de pe urma căruia literatura sărăcește în valoare, verosimil și putere de înrâurire, ci înfățișând viața cu luminile și umbrele ei, în așa fel încât cititorul să opteze, prin propria sa deliberare, pentru «lumini» și nu pentru «umbre»”. ■ Tot în spirit aniversar, revista deschide o pagină de *Evocări, mărturii, saluturi*, însoțite de un mesaj al președintelui Uniunii Scriitorilor din Republica Socialistă România, George Macovescu: „«*Steaua*» este, ca toate revistele noastre – o publicație angajată în marea luptă de construire a socialismului în România, de dezvoltare a unei culturi superioare, a unei literaturi mari. Paginile ei, în fiecare lună stau drept mărturie că aplică perseverent și într-un spirit elevat politica Partidului Comunist Român în ceea ce privește cultura și literatura”. □ Dumitru Micu evocă începuturile revistei de la momentul când era suplimentul literar al „*Luptei*

Ardealului” sub conducerea lui Ioanichie Olteanu, căruia îi urmează Miron Radu Paraschivescu alcătuind „Almanahul literar”. În 1950 avea să preia conducerea Geo Dumitrescu, deși avea doar funcția de redactor-șef adjunct. □ Despre aceleași începuturi scrie și Francisc Păcurariu, insistând pe aspectele socio-politice din perioada de eliberare a Clujului hortyst și a reșezării, cu dificultate, a vieții culturale a Transilvaniei. Comentatorul marchează momentul dobândirii numelui de „Steaua”, în aprilie 1954, și valoarea revistei în timpul conducerii lui A.E. Baconsky și Aurel Rău, dată mai ales de combaterea „discursivității dogmatice impuse poeziei” și de promovarea literaturii autentice. □ Despre cenaclul asociat almanahului „Lupta Ardealului” și despre punerea bazelor revistei până la primul număr al „Almanahului literar” scrie și Ion Lungu. □ Cornel Regman detaliază activitatea de la „Almanahul literar”, cu toate eforturile lui Miron Radu Paraschivescu de a avea o revistă literară în Clujul postbelic. Luptele cele mai grele s-au dat cu dogmatismul, mărturisește criticul, povestind momentele dificile din redacție pentru a câștiga expresia autentică și „demnitatea stilului”. La fel, „tributul” pentru temele zilei era plătit cu greu, și pe vremea când revista era condusă de Geo Dumitrescu, dar compensația a fost de statut: „A fi scriitor, a lucra la o revistă literară au ajuns să fie în curând lucruri demne de luat în considerare și pentru publicul românesc al Clujului”. □ Aceleași aspecte le ating, în mărturisirile lor, George Munteanu, Szász János (cu un portret în tușe precise al lui A.E. Baconsky), Pavel Țugui (cu o dare de seamă despre dificultățile întâmpinate de revistă de a combate pozițiile dogmatice și de a înfrunța denigrările care i s-au adus de-a lungul timpului, începând cu poemele lui A.E. Baconsky și Victor Felea considerate ca fiind prea detașate de viața reală și de problemele oamenilor muncii), Alexandru Andrișoiu, care, amintindu-și începuturile carierei la prestigioasa revistă, transmite acum urări de bine, alăturându-i și pe colegii de la „Familia”. Fănuș Neagu scrie, în stilul inconfundabil, o urare efervescentă. În calitate de corespondent al revistei „Steaua”, Geo Șerban își amintește cu recunoștință întâlniri cu personalități ale literaturii – vizita la Mărțișor, întâlnire cu G. Călinescu, Tudor Vianu. C. Ciuchindel scoate la suprafață memoriile redactorului, dintre care menționează întâlnirea cu Al. Philippide. Mircea Martin face și el o mărturisire: „Trebuie însă subliniat rolul de pionieri ai lirismului pe care l-au jucat la un moment dat poeții de la «Steaua», precum și faptul că înnoirea poeziei noastre începe mai devreme decât cu afirmarea generației lui Nichita Stănescu. Dar meritele revistei nu se reduc la poezie și nici la o anumită perioadă. Importante acțiuni de valorificare ale moștenirii culturale au fost inițiate în paginile ei și în continuare se poate spune că ponderea acordată criticii la «Steaua» a fost și a rămas decisivă. [...] Regăsesc în elogiile ca și în reproșurile formulate în paginile ei o anumită măsură, un bun-simț dublat de bun-gust. O veche decență transilvană”. ■ Fănuș Băileșteanu îi face un portret lui Miron Radu Paraschivescu, pe care îl numește „un

adevărat cavaler al poeziei”, cavalerismul, în multiplele accepții explicate pe parcursul articolului, fiind unul din atributele definitorii ale acestuia. ■ Ion Pop scrie un eseu despre poezia lui Geo Dumitrescu, al cărei impuls îl identifică dintru început: „Tânărul Geo Dumitrescu se aliniază, așadar, acestei năzuințe de coborâre pe pământ a experienței creatoare. Fără să dramatizeze excesiv, el participă substanțial la demistificarea poeziei, printr-o constantă atitudine ironică față de temele consacrate”. Concretizarea acestui impuls, în volume ca *Nevoia de cercuri* (1966), *Jurnal de campanie* (1974), *Africa de sub frunte* (1978) creează profilul său poetic, nuanțat surprins de comentator: „Poetul ironic și fantezist coexistă cu sentimentalul supravegheat, elanul discursiv își lasă răgazul să se domolească în alambicurile unei abundente notații, în cometarii și autocomentarii relativizante care, fără să micșoreze tensiunea lirică, o protejează împotriva amenințărilor retoricii”. ■ În zona abordării critice a operelor poeților de la „Steaua” se înscrie și articolul lui Victor Felea, *A. E. Baconsky, pentru o reluare a lirismului*. Comentatorul creionează evoluția poetului de la încercările de avangardă, la asumarea modernității și tradiției într-o formulă proprie: „Poet de simțire, dar și de fantezie, un afectiv cu privri și îndemănări de artist, autorul *Fluxului memoriei* se mișcă printr-un univers complex, bogat tematic însă divers mai ales în nuanțe ale atitudinilor și motivelor predilecte. Autor de pasteluri delicate, cu vibrația lirică estompată în contemplație, de scurte sau mai dezvoltate poeme de notație (cele de călătorie, îndeosebi), el scrie în același timp o poezie de rememorări autobiografice (din copilărie și adolescență) fără să ocolească peisajele citadine, proiecțiile în viitor; caligrafiază cu mult rafinament mici poeme erotice sau evocă uneori, cu inflexiuni ronsardiene, iubirea”. Cu volumul *Cadavre în vid*, Victor Felea remarcă o „radicalizare a conștiinței” poetului, pentru ca, în volumul *Corabia lui Sebastian*, discursul liric să capete o „coloratură tragică”. ■ Sunt publicate câteva poeme inedite ale lui A.E. Baconsky. ■ La *Teme*, Nicolae Manolescu scrie despre *Hinterlandul romanului* arătând importanța acestei noțiuni pentru descrierea metamorfozei romanului de la cel clasic la cel modern: acest *Hinterland* este, pentru roman, mai mult decât pentru oricare altă formă de artă, realitatea însăși: „Ficțiunea realistă [...] nu se poate «hrăni» din ea însăși, are nevoie de un *Hinterland* real, de imaginile construite ale societății și ale omului. «Puritatea» romanului a fost întotdeauna mai mică decât a poeziei sau a picturii”. Evoluția romanului este strâns legată de precizia acestui *Hinterland*, de verosimilitate până în momentul în care „strategiei iluzioniste i-a luat locul o strategie contrară, menită nu a rupe romanul de viață (în sensul primar al expresiei), ci a stimula originalitatea structurilor înseși ale romanului, caracterul lor convențional, de autoconstrucție ce se opune formelor reale”. ■ Mircea Zăciu scrie *Câteva reflecții* despre avatarurile literaturii contemporane în raport cu tradiția, cu perioada dogmatismului și reluarea asumării estetice a scrisului literar. ■ Apar

cu poeme Al. Andrițoiu, Maria Banuș, Horia Bădescu, Mihai Beniuc, Eta Boeriu, Ioana Diaconescu, Leonid Dimov, Ștefan Aug. Doinaș, Anghel Dumbrăveanu, Bazil Gruiă, Cezar Ivănescu, Mircea Ivănescu. Dinu Flămând este prezent cu versuri „cu cheie” sau cel puțin interpretabile: „Tu lângă mine încălzindu-te/ eu lângă tine arzând;/ drepti ca molizii tineri în albia râului/ la etajul nouă, sub lună/ și sub noi la etajul opt/ (...)/ la doi și la unu/ și sub pământ, în cutii de beton/ doi câte doi îngheață și se-ncălzesc/ în noiembrie. (*Scara B*)”. ■ Marin Preda publică un fragment din romanul *Cel mai iubit dintre pământeni*. ■ D.R. Popescu este prezent cu proza *Jocurile zeilor*. □ Vasile Rebreanu este prezent cu un fragment prozastic-eseistic cu un iz de (auto)ironie, intitulat *Scufița cea mai roșie*. □ Publică poeme Aurel Rău, Nichita Stănescu, Marin Sorescu, Petre Stoica. ■ I. Baciuc salută „Steaua” în momentul aniversar, la fel și Aurel Ciupe, și Al. Matei care apreciază în special materialele din domeniul istoriei. ■ O altă ocazie de celebrare este împlinirea a 60 de ani de la fondarea Universității românești din Cluj, marcată prin publicarea unor pagini din lucrarea lui Onisifor Ghibu, *Din amintirile unui pedagog militant*. ■ Ion Vlad scrie un text despre cartea lui Michel Riffaterre, *La production du texte* (Paris, 1979, Éditions du Seuil). ■ Mircea Muthu rămâne și el în zona teoriei literare, comentând lucrarea lui Tzvetan Todorov (*La Notion de Littérature* din *Les genres du discours*, Éditions du Seuil, 1978). Aspectul pus în discuție este ștergerea granițelor dintre literatură și nonliteratură în contextul definirii conceptului de „literatură (artistică)”. ■ Ion Oarcăsu se apleacă asupra creației lui Zaharia Stancu, menționând întâi poezia, în stil tradiționalist, nu întotdeauna primită favorabil de critică, apoi proza și publicistica în domeniul căreia, scrie comentatorul, Zaharia Stancu impune o atitudine morală. „Achiziție mult mai târzie, proza folosește, în proporții variabile, fie înzestrarea lirică, fie vehemența și forța portretistică a publicistului”. ■ V. Fanache publică un studiu despre *Ironia literară* a cărei formă este, în chip primar, ironia romantică: „Teoria ironiei, ca și analiza textului ironic au evoluat în zilele noastre până la recunoașterea unei discipline aparte, a cărui specialist ar trebui să se numească, după Wayne C. Booth, ironolog. [...] Chintesență a unei «dialectici artistice», arta ironică recurge într-un moment al desfășurării operei la «ruptura iluziei», revenind la real și sugerând astfel diferența de planuri dintre lumea estetică și cea obiectivă, dintre acestea două și extaza eului”. După etapa ironiei romantice urmează, conchide autorul, etapa autonomiei, privită ca «mod al discursului”. ■ La *Cronica literară*, Petru Poantă recenzează volume de Teohar Mhadaș, Anghel Dumbrăveanu, Virgil Nistor. ■ Mircea Vaida publică articolul *Mateiu I. Caragiale sau ficțiunea ca biografie și operă*, referindu-se la studiul semnat de Al. Oprea și colaboratorii săi, *Mateiu I. Caragiale – Un personaj (Dosar al existenței)*. Concluzia este că studiul reușește să facă lumină pe anumite segmente ale biografiei acestui misterios scriitor, fără a risipi total misterul și

fără a semnala unde și, mai ales, în ce fel s-ar putea face tăietura dintre domeniul biografic și cel al operei sale. ■ Marosi Péter scrie despre poetul maghiar Kányádi Sándor, un bun prieten al lui Ioan Alexandru și A.E. Baconsky, traducător al poeziei acestuia din urmă (*Önarckép az időben – Autoportet în timp*). ■ Valentin Tașcu scrie despre poezia lui Ioanid Romanescu și despre volumul *La marginea geometriei*, de Mircea Muthu (Dacia, 1979) care pune în discuție formele pe care le ia balcanismul în creația literară autohtonă. ■ Leon Baconsky scrie despre unul dintre poeții mai puțin vizibili ai „generației războiului”, C.T. Lituon. ■ Ecaterina Cleynen-Serghiev o interviuează pe Antonine Maillet, câștigătoarea premiului Goncourt pe anul 1979. ■ La *Unghiuri și antinomii* se regăsește partea a doua a materialul lui Ion Biberi, *Încercare asupra universului goethean*. De data aceasta autorul subliniază interesul creatorului pentru „realitatea suprasensibilă”, lucru care stă la baza „dramei cunoașterii goetheene”, a „titanismului faustic”. Se remarcă, deci, o dualitate funciară a gândirii lui Goethe care va reverbera în operă. ■ La *Viața cărților*, Constantin Hârlav reține lirica bacoviană a lui Nicolae Ioana din volumul *Fața zilei* (Eminescu, 1979), în vreme ce Nae Antonescu scrie despre *Ucenic la clasici*, de Costache Olăreanu (C.R., 1979), iar Mircea Popa prezintă romanul *Ancora n-a fost aruncată la timp*, de Grigore Beuran (Dacia, 1979). □ La aceeași rubrică este prezent Zaharia Sângeorzan cu volumul de călătorie, *Pelerini români la Columna lui Traian* (Sport-Turism, 1979), comentat elogios de Adrian Popescu, George Popa, a cărui carte de poezii, *Constelația Hyperion*, este semnalată de N. Barbu, și Romain Gary cu romanul *Clar de femeie* (Univers, 1979), tradus de Anca Bogdan și adus în atenția cititorilor de Irina Petraș. ■ La cronică de teatru se face remarcat un articol al Doinei Modola care atrage atenția asupra generației tinere de regizori, dintre care sunt menționați Alexa Visarion, Cătălina Buzoianu, Kincses Elemér, Magda Bordeianu, Nicolae Scarlat, Al. Tocilescu. Autoarea oferă și o caracterizare de ansamblu a acestei generații: „Există o sensibilă predilecție pentru șoc, pentru cultivarea unei receptări inconfortabile, pentru impunerea unei atitudini intelectuale, distanțate, în care perplexitatea și emoția negativă stau la baza preluării reflexive, meditative a unui text îmbogățit prin trimiteri. Se înscrie această înclinație pe fondul unei angajări sociale, etice, politice, care relevă un militantism artistic autentic, în căutarea unor mijloace de sensibilizare și convingere cu eficiență imediată. Teatrul «tinerei regii» este un teatru incomod, activ, solicitant”.

• [„Teatrul”, nr. 12] Se deschide cu fragmente *Din Raportul Comitetului Central cu privire la activitatea Partidului Comunist Român în perioada dintre Congresul al XI-lea și Congresul al XII-lea și sarcinile de viitor ale partidului prezentat de tovarășul Nicolae Ceaușescu*. □ Urmează grupajul *Din cuvântările delegațiilor la Congres*, inaugurat de Dumitru Popescu. Discursul demnitarului exploatează puternic cauza națională: „Poporul român, conștient

de comandamentul istoric al epocii, s-a angajat, fără emfază, dar decis și tenace, să iasă odată pentru totdeauna la lumină, să intre în rândul națiunilor prospere ale lumii. Este o înaltă onoare să aparținem acestui popor matur, luminat și curajos – și nu există sacrificiu pe care el să nu-l merite din partea noastră, a tuturor”. În ceea ce privește creația, Dumitru Popescu pledează pentru valorificarea specificului național: „Doar și până acum ne-am putut distinge numai prin mari originali ca Eminescu și Caragiale, Panait Istrati, Brâncuși sau George Enescu. Cea mai mare greșală pe care am putea-o face în artă ar fi aceea de a refuza să fim noi înșine, ignorând experiența istorică și chiar existențială, cu adevărat emoționantă, a poporului român, personalitatea sa demnă de cel mai mare interes nu numai aici, acasă, ci și pe plan universal. Festivalul «Cântarea României», pe lângă celelalte atribute și îndatoriri, o are și pe aceea de a face fuziunea deplină dintre creația noastră artistică nouă și înțelepciunea, sensibilitatea, profundele particularități spirituale ale poporului”. Cuvântarea se încheie într-o notă apologetică: „De la tribuna Congresului al XII-lea vreau să aduc cel mai cald omagiu marelui comunist, a cărui muncă titanică și a cărui gândire scăpărătoare și-au întipărit efigiile pe noul destin al poporului nostru, pe cea mai strălucită pagină din istoria modernă a României, omului de stat cunoscut și stimat pe toate meridianele lumii datorită curajului, principialității și puterii de convingere cu care luptă pentru pacea, dreptatea și fericirea popoarelor – tovarășul Nicolae Ceaușescu. Prin cele spuse consider că mi-am motivat pe deplin votul pe care-l voi da pentru realegerea celui mai proeminent exponent al poporului român, în înalta funcție de secretar general al partidului nostru”. □ Suzana Gâdea, numită, în august 1979, președinte al C.C.E.S., se referă și la Festivalul Național „Cântarea României”, explicându-i menirea și întărind, pe urmele secretarului general proaspăt reales, carențele manifestării: „Pe drept cuvânt însă, secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, a criticat orientarea unor manifestări din cadrul festivalului spre serbări și concursuri folclorice și divertisment artistic, neglijându-se munca patriotică și educativă de masă, stimularea creativității tehnico-științifice, educația materialistă a oamenilor muncii, cultivarea spiritului revoluționar. Neajunsuri s-au manifestat și în sfera creației literare, publicându-se destule lucrări ne semnificative, ce nu răspund cerințelor contemporane, precum și în artele plastice, în producția de filme, în domeniul instituțiilor de spectacole teatrale și muzicale, în alte sectoare ale activității culturale în care am fost tributari formalismului și superficialității, tendințelor de a rezolva în mod facil probleme de importanță majoră ale vieții noastre spirituale”. □ Discursul președintelui Uniunii Scriitorilor, George Macovescu, are un conținut lozincard: „Literatura contemporană trebuie să participe substanțial la dezvoltarea culturii noastre, factor esențial în construirea societății socialiste, în evoluția spirituală a omului nou, în afirmarea pe plan internațional a valorilor de necontestat ale orânduirii sociale din România modernă”. De asemenea, președintele U.S. invocă, în

numele breslei pe care o reprezintă, un puternic deziderat: „Noi, scriitorii din România, împreună cu milioane de locuitori ai acestui pământ al nostru, vrem ca la cârma partidului să rămână mereu comunistul de omenie Nicolae Ceaușescu”. □ Radu Beligan, membru al C.C. al P.C.R., își aliniază cuvântul la directivele lui Nicolae Ceaușescu: „Raportul secretarului general al Partidului Comunist Român a înfățișat – cu echilibrul și rigoarea unei opere clasice – imaginea zilelor, muncilor și împlinirilor României socialiste. A semnalat carențele activității noastre. A arătat cum putem clădi punți drepte între aspirații și realitate. A conturat îndatoririle și perspectivele țării, în contextul problemelor care se pun în acest ceas tuturor membrilor marii familii a umanității. A numit ideile, forțele și tendințele care-și dispută viitorul, indicând un drum cert și deschizând o perspectivă amplă. A afirmat și exprimat un spirit de veghe și de fidelitate față de idealurile revoluționare. A lansat un vibrant apel la dezarmare și pace. Ascultând cuvintele tovarășului Nicolae Ceaușescu, am avut sentimentul că raportul se constituie într-unul din cei mai luminoși și mai cuprinzători factori de judecată și de înțelegere a lumii contemporane. Îngăduiți-mi să-mi exprim întreaga adevărată aderență la Raportul prezentat de secretarul nostru general”. Actorul descoperă, cu satisfacție, progresele democrației socialiste: „În perioada care a trecut de la cel de-al XI-lea la cel de-al XII-lea Congres, numeroase opere au atestat și îmbogățit în aria literaturii și artei semnificația și valoarea construcției pe care o înfăptuim. Dar pentru mine, unul, câștigul cel mai însemnat dobândit în acest domeniu e că tot mai mult cultura, ca rezultat al adâncirii democrației socialiste, a devenit un fapt de comuniune și solidaritate”. □ Dumitru Radu Popescu frecventează, în cuvântarea sa, tema conștiinței naționale: „Făcându-se ecoul misiunii nobile a creatorilor, scriitorii de azi din România sunt implicați în treburile publice și militează pentru ele. Scriitorul este un om public și în acest secol, și nu numai în acest secol, avem strălucite exemple de condeieri forțați, ca să zic așa, în vârtejul vieții publice, deveniți făuritori de limbă națională, ori de conștiință națională. Căci istoria unui popor este legată de poezia și cultura aceluiași popor. Noi pledăm în acest noiembrie, mai mult ca oricând, pentru o conștiință vie, pentru formarea unei conștiințe în care libertatea, democrația, adevărul să lumineze viața vie a timpului nostru, viața vie și eforturile pline de succese ale oamenilor muncii care clădesc o lume nouă pe străvechiul pământ al României”. ■ Sunt publicate, în grupajul *Telegrame adresate tovarășului Nicolae Ceaușescu*, trei mesaje instituționale (care depășesc, în dimensiuni, lapidaritatea depeșelor): din partea C.C.E.S., a Uniunii Scriitorilor din Republica Socialistă România, a Consiliului de conducere al Asociațiilor Oamenilor de Artă din Instituțiile Teatrale și Muzicale. ■ Există și un editorial, *Forța noastră: continuitate și unitate*, semnat „T”. ■ În grupajul *Conștiință artistică – responsabilitate comunistă*, Virgil Teodorescu „așază” *O expresie strălucită a idealului revoluționar*: „Secretarul general al partidului nostru a subliniat, cu

generozitatea care îl caracterizează, succesele importante ale creatorilor de frumos, dându-ne a înțelege că e de datoria noastră să ne oprim eforturile, să facem apel la resursele noastre supreme, pentru a da, cu mijloacele specifice artei, strălucită expresie idealurilor revoluționare pe care ni le înfățișează, cu atâta putere de convingere, Directivele adoptate la cel de-al doisprezecelea Congres al partidului [...]”. □ Dramaturgul Paul Everac aduce în discuție un îndemn recurent și totalizator pe care îl adresează Nicolae Ceaușescu: „Adeseori, secretarul general al partidului, întrevăzând, cu originalitate, devenirea acestei țări în perspective largi, ne spune și ne îndeamnă «să facem totul» spre a ne apropia de ținta materială și ideală spre care am pornit. [...] Să luăm, deci, acest îndemn, dat și astăzi, ca de atâtea ori, de omul prin excelență înzestrat și muncitor care este tovarășul Nicolae Ceaușescu – reinvestit în funcția sa de voința unanimă a poporului, trecută Congresului – și *să facem totul* ca teatrul nostru românesc să întrecă, în calitate, dacă se poate, toate teatrele lumii; să devină, altfel spus, încă mai competitiv, în toate întrecerile internaționale”. □ Despre *Autenticitatea conflictului dramatic* scrie Paul Cornel Chitic: „Viitoarele conflicte dramatice trebuie să fie productive; extrem de productive. Și apte să recupereze și ceva din ireversibilele noastre refugieri pe ușa tărâmului socialului. Și apte să fie, în celălalt mileniu, un model. Acesta mi se pare mie a fi atitudinea practică prin care ne manifestăm adevărată adeziunea la gigantul proiect economic și social care este Programul partidului”. □ Alte contribuții: Lucia Zamfir (*Cuvântul artei să răsună puternic*), Bisztrai Măria (*Noua calitate*), Valeriu Traian (*Imbold și chezășie*). ■ *Din repertoriul stagiunii*, Margareta Bărbuță recomandă spectacolul realizat de Dan Nasta, la „Nottara”, cu *Scoica de lemn* de Fănuș Neagu („un exuberant joc de cuvinte”), versiunea regizorală de la Naționalul bucureștean a Sandei Manu pentru *A treia țepă*, „această frumoasă și bogată piesă – în care Marin Sorescu surprinde trăsături definitorii pentru destinul și spiritualitatea poporului român, la confluența istoriei cu actualitatea, în stilul său atât de personal”, *Jocul vieții și al morții în deșertul de cenușă* de Horia Lovinescu, „un tulburător sondaj, adânc interogativ, în conștiința omenirii, dezbateri sub forma unei parabole asupra dialecticii Binelui și Răului, într-o construcție simplă, de o frumusețe clasică”, adus de Dan Micu la „Nottara”, și spectacolul muzical – „nu, încă, un adevărat «musical»” – încercat de Cătălina Buzoianu, la Teatrul Mic, după piesa *Nu sunt Turnul Eiffel a Ecaterinei Oproiu*. ■ Rubrica *Idei la rampă* este „acoperită” de Henri Wald, cu studiul *Puterea vorbirii*. ■ Paul Tutungiu realizează un dialog cu Constantin Cubleșan, afirmat de curând și ca dramaturg. La un moment dat, scriitorul clujean își explică multilateralitatea creatoare: „Am scris cam de toate, prietenii mei chiar îmi reproșează faptul că abordez și publicistica, și romanul, și cronică literară, și cronică dramatică, și că m-am mai apucat și de teatru... că, vezi-Doamne, nu mă fixez la ceva. Cred că printre motive este și nemulțumirea față de mine însumi, sau poate că nu sunt capabil să mă fixez într-un do-

meniu, în care să merg înainte, cum se zice, până-n pânzele albe... Cred, totuși, că nu-i rău încerci să cânti în mai multe game. Până la urmă, o găsești pe cea potrivită”. Oaspetele revistei amintește, între altele, generozitatea cu care D.R. Popescu își sprijină confrății dramaturgi clujeni: „Pe lângă existența cenaclului de teatru, inițiat de el, D.R. Popescu citește piesele colegilor săi, le recomandă unor regizori, directori de teatru, se interesează de evoluția lui X sau a lui Y, adică se implică în apariția pe scenă a textelor pe care le scriu cei din jurul lui, din jurul cenaclului clujean de dramaturgie. Și nu cred că-i puțin lucru să ai pe cineva aproape într-un moment hotărâtor, care să te susțină, să te ajute, nu numai cu vorba, dar și cu fapta”. În calitate de redactor-șef – din 1972 – al Editurii Dacia, Cubleşan este întrebat despre situația cărților de teatru care au apărut la Cluj-Napoca. Răspunsul nu este unul „abundent”, ci strânge nume puține: D.R. Popescu, Mircea Zăciu și Vasile Rebreanu, care au scris în colaborare trei piese, reeditări de Vasile Voiculescu sau Papilian. Paul Tutungiu aduce în prim-plan volumele de critică teatrală *Privitor ca la teatru* ale lui Ion Cocora, iar reprezentantul editurii clujene precizează că, în acest domeniu, al criticii dramatice, palmaresul Daciei e ceva mai plin. Tot autorul interviului se referă la faptul că „Editura «Eminescu» a conturat câteva colecții serioase. «Rampa», de pildă, publică fiecărui autor câte o piesă contemporană reprezentativă. Există o colecție de «teatru comentat», tot a Editurii «Eminescu», colecție care se anunță destul de interesantă...”. Fără a comenta în vreun fel demersurile editurii conduse de istoricul literar Valeriu Râpeanu, scriitorul clujean pornește un bilanț privind aparițiile de teatru la nivel național: „«Cartea Românească» avea și ea o serie, pe care a abandonat-o de vreo doi-trei ani. Sporadic, apar, aici: la Iași, a apărut un volum de teatru, anul trecut, al lui Mircea Radu Iacoban, la Craiova a apărut un volum de teatru al lui I.D. Sîrbu, noi am publicat un volum de teatru al lui D.R. Popescu, totuși, este insuficient. Cred că ar trebui ca editurile să pulice mai mult teatru”. ■ *La Piesa românească în premieră absolută*, Marius Robescu comentează spectacolul *Monolog cu fața la perete* de Paul Georgescu, montat de Sanda Manu la Naționalul bucureștean, instituție care, prin această piesă, „și-a sporit calitativ reperterul, iar dramaturgia originală beneficiază de un unicat de ireductibil patos intelectual și politic”. Debutul în zona dramatică al criticului și prozatorului Paul Georgescu se realizează printr-o creație care „preia substanța romanului *Înainte de tăcere*, într-o formă mai precipitată și mai eficientă, însă nu neapărat într-o formă teatrală”. Pentru autorul *Monologului cu fața la perete*, „genurile sunt mai degrabă *convenții*, pe care le respectă în mod *liber*, în măsura în care comunicarea se realizează, astfel, fără rest. În definitiv, Paul Georgescu este o natură deopotrivă critică și lirică, un moralist înzestrat cu sensibilitate originală, mai puțin un artist obsedat de forme. Iar perfectă conștiință de sine îl face loial cu propria-i înzestrare”. □ Constantin Radu-Maria evită, în cronica dedicată spectacolului realizat de Valentina Balogh la Naționalul craiovean cu *Un pahar cu*

sifon de Paul Everac, să cuprindă și un verdict despre piesa în sine, preferând să descrie epica acesteia. Numele autorului este pomenit o singură dată în text, când celor două personaje care alcătuiesc scenariul piesei li se găsește o ascendență în *Patul lui Procust*: „Hotărât, acest inventator al lui Paul Everac e din familia lui Ladima, iar Magda Mărculescu precede și ea din universul feminin camilpetrescian, dar aduce nou sufletul său ispășitor”. □ Scriind despre versiunea lui Cristian Hadji Culea a *Petrecerii fără chef* de Gh. Vlad, spectacol jucat de Teatrul „Ion Vasilescu” pe scena Căminului cultural din Mânăstirea, Mira Iosif pornește o analiză a orizonturilor tematice și tipologice ale dramaturgului vâlcean: „Piesele lui Gheorghe Vlad se vor, și cele mai bune dintre ele izbutesc să fie, o cronică la zi, o mărturie promptă asupra satului românesc, în consens cu uriașele transformări survenite în istoria și în geografia lui socio-spirituală. [...] Monografie a satului actual, aceste piese ne oferă un catalog de tipuri, un inventar de atitudini și de mentalități, la a căror meșteșugită alcătuire a prezidat umorul”. □ „Cu multă întârziere, cu mult mai multă întârziere decât ne-am fi așteptat, Teatrul de Comedie a lansat – în sfârșit – în premieră absolută, unul dintre textele care au primit o distincție la concursul de comedii organizat, acum un an, în colaborare cu revista noastră. Să sperăm că nu vor trece alte sute de zile până ce vom putea vedea pe scena sa și alte texte cărora juriul le-a acordat girul calității”, notează Valeria Ducea, în introducerea însemnării despre spectacolul *Răsete în labirint* de Mariana Marinescu, în montarea lui Tudor Florian. □ Margarea Bărbuță consemnează, fără prea mare entuziasm, *Viața nu-i un bal mascat*, piesă oferită Teatrului „Maria Filotti” din Brăila (regia Țino Geirun) de autorii locali Ion Bălan și Dumitru Pâslaru. ■ *La Piese românești în noi versiuni scenice*, Constantin Radu-Maria discută *Viața unei femei* de Aurel Baranga, „înfățișată” de Georgeta Tomescu pe scena Naționalului craiovean. □ Spectacolul *Mizantropul domnului Molière* de Dumitru Solomon, în montarea lui Farkas István la Teatrul de Stat din Oradea – Secția Maghiară, este semnalat de C. Paraschivescu. □ Alice Georgescu remarcă montarea de la Teatrul Foarte Mic a lui Silviu Purcărete cu *O șansă pentru fiecare* de Radu F. Alexandru, „un text cu certe calități”, care „aduce în scenă un moment din istoria plină de dramatism a luptei uteciștilor, în condițiile ilegalității, împotriva dictaturii antonesciene”. ■ O notă din grupajul *Telex-„Teatrul”*: „Și acum, vești din lumea păpușarilor: la Craiova, după *Pasărea albastră* de Maeterlinck, dramatizare de Letiția Gîță, se anunță două noi premiere interesante: *Roboțâncul* de Constanța Buzea și *Făt Frumos cel urât* de Marin Sorescu”. ■ Constantin Radu-Maria supune atenției versiunea pentru micul ecran a *Ultimei ore* de Mihail Sebastian, în regia lui Timotei Ursu, care, cu acest prilej, se reabilitează după defectuoasa transpunere cinematografică a *Jocului de-a vacanța*: „De data aceasta, regizorul a vădit o disciplină intelectuală și o probitate profesională pe care nu i le bănuiam. Nu numai că nu a comis eroarea (estetică și morală) de a interveni în spiritul și litera textului, dar a slu-

jit, cu bună cumpănire și clarviziune sensurile piesei, dându-ne un spectacol curat și într-atât de în cheia lui Sebastian, încât își răscumpără astfel, pentru noi, infidelitatea manifestată față de *Jocul de-a vacanța*". ■ Două scenarii radiofonice sunt discutate de Cristina Dumitrescu: *Atelierul romantic* de I.D. Șerban, în care „demonstrația este condusă cu rigoare, dar cu o anume rigiditate, previzibilă fiind nu doar evoluția conflictului, dar și etapele ei”, și *Serpentina* de Alecu Ivan Ghilia, „o dezbateră în planul moralei, al eticii”, bântuită de o perspectivă maniheistă: „Conflictul se încheagă, școlărește, între «răi» foarte răi și «buni» foarte buni, caracterele nu au suplețe, poartă fiecare, neclintit, o anumită etichetă. ■ Tudor Popescu propune *Nu ne naștem toți la aceeași vârstă* (piesă în două părți). ■ O notă semnaleză apariția publicisticii lui N. Iorga, îngrijită de Valeriu și Sanda Râpeanu. ■ La *Puncte de vedere*, Amza Săceanu publică prima parte a eseului *Teatrul de azi, teatrul de mâine*, care, exceptând un tribut oțios adus lui Nicolae Ceaușescu, oferă puncte de vedere serioase. Iată un exemplu: „Dar teatrul zilelor noastre nu se definește numai prin dramaturgie, ci și prin descoperirea unor valențe, în consens cu crezul creatorului contemporan, în operele clasicilor. Un punct de vedere propriu, polemic, uneori chiar contestabil, de cele mai multe ori însă punând în evidență o gândire adâncă, creatoare, aparținând unei conștiințe ce se exprimă în acord cu epoca, manifestă creatorii spectacolelor – regizorul, scenograful, actorii. Am putea lua ca element de referință chiar și numai spectacolele care au văzut lumina rampei pe scenele Capitalei, în ultimii ani, inspirate de dramele lui Shakespeare, sau de comediiile lui Caragiale”. ■ Foiletonul Leonidei Teodorescu, de la *Lecturi din clasici*, despre *Dramaturgia lui Leonid Andreev* a ajuns la partea a cincea. ■ La despărțirea de regizorul Moni Ghelerter, Radu Beligan semnează un necrolog. ■ La *Cartea de teatru*, Mircea Iorgulescu recenzează volumul memorialistic *De la o zi la alta* al lui N. Carandino: „Despre Ion Marin Sadoveanu, despre Liviu Rebreanu, despre Victor Eftimiu, despre Mihail Sebastian, despre Tudor Mușatescu, despre publicațiile interbelice, dar mai ales despre condiția cronicarului dramatic, N. Carandino scrie cu un avânt patetic, explicabil prin temperamentul său, dar și printr-o exemplar devoțiune”. Evocările lui N. Carandino sunt străbătute de „o perspectivă mai mult analitică și de atitudine decât documentară”. ■ Angela Ioan aduce, la *Prezența teatrale românești peste hotare*, un succes al Teatrului Giulești, care, cu *Năpasta* lui I.L. Caragiale, în montarea lui Alexa Visarion, a obținut Premiul I la cea de-a VI-a ediție a Festivalului internațional al teatrului de studio de la Arezzo (Italia), desfășurat între 8 și 10 noiembrie 1979. □ În cadrul aceleiași rubrici, aflăm că, la a III-lea ediție a Festivalului spectacolului cu piese din dramaturgia țărilor socialiste, care a avut loc la Katowice (Polonia), între 4 și 12 noiembrie 1979, spectacolul *Steaua fără nume* de Mihail Sebastian, montat de Călin Florian la Teatrul „Osterwa” din Lublin, a fost distins cu Diploma Mi-

nisterului Culturii și Artei, iar regizorul a primit medalia Festivalului. ■ Numărul se încheie cu un *Indice bibliografic* al revistei din anul 1979.

• [„Tomis”, nr. 4] Cuprinde versuri de Carmen Tudora, Sanda Ghinea, Nicolae Popescu-Galicea, Fatma Sadic, Aurel Dumitrescu, Arthur Porumboiu, Al. C. Aldea, Geo Vlad, Iosif Șerb, Olimpiu Vladimirov, Ion Roșioru, Ștefan Balaci. Sunt publicate de asemenea piesa de teatru *Limpezire* de Hristu Limona și un grupaj de poeme din țările socialiste, cu texte de Alexandr Jarov (URSS), Wladislaw Broniowski (R.P. Polonă), Nina Koroleva (URSS), Petru Cârdu (R.S.F. Iugoslavia), Rudolf Cizmarik (R.S. Cehoslovacă) și Hristo Cerneaev (R.P. Bulgaria). ■ În rubrica sa *Aspecte literare*, Nicolae Motoc apreciază placheta lui Mircea Dinescu, *La dispoziția dumneavoastră* (C.R., 1979), în care poetul își revelă în întregime talentul: „Inteligența și luciditatea cu care poetul se folosește de datele talentului său excepțional sunt indiscutabile. El este în această carte mai întreg ca oricând – fantast și realist deopotrivă, senzual, agrest și diafan, ermetic și discursiv, incisiv și duios ironic, spontan și elaborat, melodios și mai ales plastic, mare portretist...” ■ Sub titlul *Literatura – expresie a umanismului socialist* sunt grupate o serie de opinii privind menirea operelor literare, așa cum apare ea în urma Congresului al XII-lea. Conform lui Aurel Dumitrescu, rostul acestora este de a traspune omul nou: „...noi, scriitorii dobrogeni, avem nobila misiune de a înfățișa cu valențele unei arte autentice prefacerile uluitoare – istorie de zi cu zi – ale meleagurilor noastre pontice și în mijlocul lor, cu sens adânc, inedit – pe acest om al timpurilor noi, care își întinde deopotrivă aripile, și peste unduirea valurilor, simbol al nemărginirii putințelor lui, și peste legănarea holdelor de pe întinsul zornăind de aur dintre mare și bătrânul Danubiu”. ■ Nicolae Fătu întâmpină directivele Congresului cu același entuziasm: „Mă bucur sincer [...] că în România înflorește o literatură pătrunsă de înaltă și demnă răspundere în fața istoriei ascensiunii noastre în noi înșine și în conștiința lumii întregi. O literatură pătrunsă de spiritul ostașilor de pe schelele noastre de țară și inimă”. ■ Conform lui Arthur Porumboiu rostul poeziei stă în frumusețea ei, iar o poezie nu este reușită doar prin tematica ei patriotică, ci și prin talentul autorului: „Utilitatea poeziei (dacă pot să spun așa) stă tocmai în zestrea ei de frumos, și-n substanța ei care trebuie să comunice. Și să comunice conform cu legile ei, fiindcă orice temă oricât de generoasă ar fi, nu naște automat și poezie. Precizez acest fapt, deoarece mai sunt unii care cred că spunând cuvântul «Țară», au și scris o poezie patriotică valoroasă”. ■ Olimpiu Vladimirov consideră că scriitorii trebuie să traspună în cuvânt marele șantier al socialismului: „Citesc în lumina cifrelor din Raportul prezentat de tovarășul Nicolae Ceaușescu prin care vom ridica patria și pe noi înșine și încerc sentimentul plener al tinereții unui *județ-șantier* [...] Poem pe care scriitorii din această parte a Dobrogei și a patriei au toate condițiile să-l scrie, adăugând astfel un strălucit cânt, marii epopei a poporului nostru”. ■ Cu ocazia împlinirii a 90 de ani de la moartea lui Ion Creangă, Em.

Ștefănescu îi dedică acestui un articol în care subliniază importanța transformării datelor personale, trăite, în mit: „Restructurarea mitică a amintirilor personale, a imaginii oamenilor întâlniți în copilărie, a dat operei lui Creangă un caracter unitar și omogen cu totul excepțional. Ca în mituri, materia s-a contopit cu expresia”. ■ Marin Manu Bădescu publică un interviu realizat cu Ioan Massof, în care discută despre omul Alexandru Davila și opera sa. ■ În rubrica *Note de lectură*, I. B. semnaleză apariția volumul *Fericit cel care, ca Uli-se...* (Eminescu, 1979) de Constantin Novac. ■ Constantin Morar susține că Daniel Drăgan este, în romanul său *Doi ori doi* (C.R., 1978), un avid căutător al adevărului datorită profesiei sale de jurnalist: „Debutul ca romancier al scriitorului Daniel Drăgan e dintre cele mai interesante. Ziarist de profesie, autorul care ia în permanență ca model viața, nu literatura. Nu caută efecte de stil, ci vrea să spună pur și simplu adevărul”. ■ I. Bădică anunță și comentează apariția a șase culegeri de literatură: *La porțile soarelui*, *Caiet de satiră și umor*, *Reflexe marine*, *Izvoare de veac*, *Pe trepte de timp*, *Orele Sulinei*, care reunesc 187 de creatori dobrogeni. ■ Sunt anunțați câștigătorii concursului tulcean de poezie patriotică „Panait Cerna”: premiul I – nu s-a acordat, premiul al doilea, Ion Cârnu și Liviu Popescu, premiul al treilea Gelu Dorian. Premiul revistei „Tomis” i-a fost acordat lui Marin Casapu. ■ Numărul conține pagini omagiale suplimentare, dedicate Congresului al XII-lea, în care apar, printre altele, versuri de Ștefan Cucu, Al. C. Aldea, Aurel Dumitrescu, Sanda Ghinea, Șerban Gheorghiu, Marian Ilie, Ion Dragomir, Iosif Șerb, Gabriela Drăghia, Nicolae Popescu-Galicea, Valeriu Liubici, sub titlul *Patriei, partidului, conducătorului iubit!*

• [„Transilvania”, nr. 12] În acest număr sunt publicate poeziile de Aurel Rău, Eugen Evu, Grete Tartler, Aurel G. Zegreanu, Németh Rudolf (trad. Paul Drumaru), povestirea *Noaptea tablourilor*, de Gh. Schwartz, și fragmente de jurnal semnate de Mircea Braga (apărute sub titlul *Dintr-un Jurnal Portughez*). Apar de asemenea și traduceri din lirica trubadurilor realizate de Teodor Bocșa – Bernart de Ventadorn (Provența), Guiraut de Borneilh (Provența), Thibaut de Champagne (Franța), Walther von der Vogelweide (Germania), Cecco Angiolieri (Italia), Regele Alfonso al X-lea (Portugalia). ■ În rubrica sa *Cronica literară*, Mircea Tomuș prezintă studiul istoricului D. Prodan, *Răscoala lui Horea* (Ed. Științifică și Enciclopedică, 1979), căruia îi găsește certe valențe literare: „...aici se află și punctul de origine al valorii literare a cărții; care este o carte de fapte trăite și simțite, un mare depozit de clocot vital și de experiență umană întinsă pe toată gama trăirilor posibile ale unui popor”. ■ *Jurnal de lectură* (C.R., 1978), de C. Stănescu, comportă, potrivit lui Mircea Tomuș, o fidelitate constantă față de text, autorul situându-se în imediata lui proximitate: „Or, tocmai aici stă una din cele mai laudabile calități ale criticii lui C. Stănescu, în echilibrata și ponderata situație a ei față de text printr-o pozitivă conștiință a apropierei”. ■ Ilie Guțan respinge criticile aduse lucrării lui Dumit-

tru Micu, *G. Călinescu – între Apollo și Dionysos* (Minerva, 1979), considerând-o cel mai metodic și atent studiu monografic închinat criticului: „...exegeză, după cum bine s-a spus, exemplară, la adresa căreia s-au pronunțat prea grabnic osânde destul de aspre, ignorându-se realele-i merite, încercuindu-i-se cu ostentație imperfecțiunile, scăpându-se adevărul că, în realitate, ne aflăm în posesia celei mai serioase și mai atente analize a operei călinesciene, până acum încă nedepășită de vreo altă cercetare integrală”. ■ În *Ion Vlad. Schiță de profil*, Mircea Braga analizează succint principalele coordonate ale operei criticului, în special lucrarea *Lectura – un eveniment al cunoașterii*: „Orientată spre relevarea conceptelor și categoriilor criticii și istoriei literare, spre descifrarea mecanismului investigației ori al actului de creație, spre sublinierea invarianțelor sau spre stabilirea unei tipologii a operei în conformitate cu modul ei specific de a exista – inițiativa lui Ion Vlad dezvăluie o manifestă tendință spre sistem”. ■ În al său articol-recenzie despre Alexandru Căprariu, Adrian Popescu retrasează principalele opere ale acestuia, oprindu-se asupra celei mai recente, antologia *Marea autobiografie* (Eminescu, 1979) care „însumând etapele creației sale [...] fixează personalitatea poetului într-o imagine sintetică”. ■ Pentru Vasile Chifor, prozele din volumul *Terasa* (Eminescu, 1979) de Mihai Sin, se concentrează asupra evidențierii trăirilor personajelor în raport cu mediul în care acestea evoluează: „Autorul este preocupat, și aici, mai puțin de dinamica evenimentului exterior, și mai mult de configurarea unui spațiu, de o natură convențional-subiectivă, pe care personajul îl străbate, uneori (când nu rămâne claustrat benevol) spre a-și raporta propriul regim de impresii experiențelor dinafară”. ■ Conform lui Ion Mircea, feminitatea este situată, în placheta de debut a Ioanei Ieronim, *Vară timpurie* (C.R., 1979) în legătură directă cu statutul social al femeii și chiar cu orarul cotidian al acesteia: „Feminitatea, în această poezie, departe de a fi eludată, e pusă, cu vigoare și naturalețe, în strânsă dependență de statutul social al femeii, se lucrează în permanență la pânzele portretelor ei, în trăsăturile cărora citim alternativ lumina sau amărăciunea, victoria sau nostalgia, efortul sau revelația. Nu o dată o asemenea poezie este chiar transfigurarea, cu o economie de mijloace remarcabilă dar de mare rafinament, a orarului personal, cotidian al autoarei...” ■ G. Nistor semnaleză apariția volumului *Realul eruptiv* (Eminescu, 1979) de Gabriel Chifu: „Simultaneiste și esoterice, apelând la metafore ambigue, hieroglifice, la simbolistica semnelor, a cifrelor, a literelor, la ilogicul suprarealist, poemele [...] nu abandonează, totuși concretul – și nici intenția comunicativă – ci și-l asumă, cu o permanentă și mare putere de absorbție...” ■ Poeziile ce alcătuiesc *Ețetera* (Facla, 1979) de Gheorghe Azap, sunt considerate înșelătoare de către G. Nistor, aparenta lor facilitate ascunzând un lirism subtil și profund: „...*Ețetera* propune un florilegiu liric voit deconceptualizat, care poate fi suspectat de facilitate de către lectorul sau comentatorul grăbit, deoarece transparența poemelor lui Gheorghe Azap este

înșelătoare, oralitatea lor fiind dictată de conștiința existenței unei direcții, a lirismului rafinat, după cum seriile de imagini aparent inconsistente maschează dimensiunile reale ale unei drame umane”. ■ Ion Mircea punctează caracterul metodic și vobletele ludice ale analizei semiotice întreprinse de Livius Ciocârlie în *Negru și alb* (C.R., 1979): „Autorul procedează cu elan metodic, se supune textului și-și relativizează, nu o dată, prin ironie, postura, dirijează o emisie generoasă de idei, chiar când concertul acestora ajunge la improvizare speculativă, starea inteligentă a tensiunii ideilor nefiind străină de savoarea senzațiilor ludice”. ■ G. Nistor prezintă studiul lui Liviu Brăescu, *Proust astăzi* (Facla, 1979), perceput ca o „investigație de o reală profesionalitate și modernitate”, „în același timp act critic valorizator, studiu de poetică, de sociologie literară, de literatură comparată”. ■ În *Aspecte ale criticii literare*, Nae Antonescu analizează *Secvențe critice* de Ecaterina Țarălungă (C.R., 1979), căreia îi reproșează viziunea exclusivă: „Deși textul acestei cărți este temeinic gândit și documentat, supără exclusivismul autoarei în a considera «metoda relațională» drept principiul salvator al așa-zisului impas critic românesc”. ■ Potrivit lui Simion Bărbulescu, textele din volumul *Interpretări* (C.R., 1979), de Roxana Sorescu, constituie replici ale autoarei la poziționările critice anterioare față de operele literare abordate: „Există, în *Interpretările* Roxanei Sorescu, o tendință polemică subtextuală, care-i facilitează descoperirea unor noi semnificații esențiale, lecturile sale fiind – de fiecare dată – o replică, adică o acceptare funcțională sau o negație a unui text critic anterior”.

• [„**Vatra**”, nr. 12] Prima pagină este ilustrată cu o fotografie inedită, de la Saint-Germain, în care apar Henri Pierre Roche, Constantin Brâncuși și avocatul american John Guinn. ■ Florin Ciotea scrie despre un *Timp creator*: „Acel timp, acel viitor visat și dorit de străbuni este timpul României de azi, este mărșă prezentului socialist al poporului român, deschizătorii vremii luminoase, tot mai prospere de mâine. Marele forum al comuniștilor, al întregului nostru popor – Congresul al XII-lea – a consacrat cu argumente convingătoare trăinicia timpului de azi, jalonând și instituind cu luciditate, realism și curaj, viitorul de mâine. Poporul acesta, românesc, a fost întotdeauna mândru de înfăptuirile sale, dar niciodată, acest sentiment al satisfacției nu s-a confundat cu lăudăroșenia, cu autosuficiența”. □ Despre *Frăția, unitatea tuturor fiilor patriei* discută prof. Fodor Francisc: „După congres [Congresul al XII-lea] urmează șirul zilelor lucrătoare, când fiecare dintre noi, români, maghiari, germani și de alte naționalități, simte datoria de a munci și mai bine, de a contribui și mai mult la construirea societății socialiste în țara noastră, țară în care toți cei care trăiesc împreună în frăție se simt acasă”. □ O însemnare despre *Unitatea dintre partid și popor* a dr. Mirela Liliana Becuș conține accente confesive: „Sunt încă stăpânită de puternicul sentiment de profundă emoție și mândrie că am avut prilejul să particip, ca delegat, la înaltul forum al comuniștilor români,

Congresul al XII-lea al Partidului. [...] Ca medic, m-am bucurat de faptul că secretarul nostru general a subliniat în mod deosebit creșterea nivelului de trai material și spiritual, asigurarea unui spor demografic normal, întărirea ocrotirii mamei și copilului, promovarea stării de sănătate a întregii populații”. □ Într-un studiu amplu, Ioan Chiorean privește spre *Mișcările naționale și independența României*. □ Grigore Ploșteanu „propagă” *Ecouri ale Unirii din 1918 în străinătate*. ■ Dan Culcer apreciază în mod deosebit satira din *Povestirile lui Valentin Șerbu*: „În contextul literaturii române postbelice satira, oricât ar părea de ciudat, nu a reușit decât arareori să depășească nivelul foiletonistic, deși un întreg eșafodaj teoretic, ideologic îi susținea îndreptățirea, necesitatea. [...] Se pare că o bună parte din creativitatea difuză a unor pături sociale, dornice să participe într-un fel la formarea/exprimarea unei opinii publice, s-a sublimat în oralitate, atitudinea satirică fiind orientată de scheme narrative ale anecdotei spre defulări de mare virulență, neînregistrate de nici un folclorist. De aceea, întâlnirea unui scriitor care cultivă cu obstinție acest tip de proză oferă satisfacții rare. Valentin Șerbu a publicat în ultimul deceniu opt cărți, dintre care șase se situează printre cele mai substanțiale realizări ale genului: romanele *Expediția* (1972), *Figuranții și Baltazar* (1974) și volumele de povestiri *Provinciale* (1971), *Dezacorduri* (1973), *Povestiri senine* (1975) și *Vizita de adio* (1979)”. ■ Stabilind întâi o constantă tematică în *Poeme de dragoste* nelipsite din numeroase volume ale lui Anghel Dumbrăveanu, Dumitru Mureșan amintește, în câteva rânduri, și cea din urmă carte a poetului: „Deși poartă un titlu voit vetust, volumul *Diligența de seară* (1978) reia cu înnoită vigoare tonul de neistovită speranță și acceptare, de invincibilă curtenie și fidelitate, de ofrandă și adorație, caracteristic acestei erotici cu implicații mult mai adânci, decât pare la prima vedere, în eposul tradițional”. ■ Cornel Moraru analizează *Sarea pământului* lui Mihai Șora. Despre protagoniștii dialogului filosofic din carte, cronicarul susține că „«Tânărul Prieten» reprezintă ignoranța mereu însetată de certitudini”, iar „«Mai Știutorul» e purtătorul revelațiilor ultime”. ■ Virgil Mazilescu este considerat de către Costin Tuchilă „unul dintre poeții paradoxali care oferă printr-un vers cât alții printr-o operă”. ■ Gheorghe Perian continuă să scrie despre *Starea prozei scurte (II)*, demers început în numărul 10 al revistei, nu 11, cum precizează autorul articolului. De această dată, Gheorghe Perian abordează operele a doar doi prozatori: Vasile Igna și Mircea Diaconu. ■ Interviu din acest număr nu mai este realizat de titulara rubricii, ci de Metz Katalin, care semnează un dialog *Cu Valentin Silvestru sau despre viața în echipă*. Un paragraf este subliniat tipografic, prin caractere îngroșate, fiind, probabil, considerat semnificativ: „În linii foarte generale, școala românească de regie afirmă un realism de sinteză, pornește de la ideea teatrului ca teatru, are un criteriu axiologic ferm în ce privește opțiunea repertorială, crede în inteligența publicului și o cultivă, formează actori și echipe în spiritul unei arte colective și nu socotește actualitatea drept ceva

care trebuie introdus din afară, ci vede în contemporaneitate însăși condiția vitală a artei teatrale, e preocupată de încheierea, în formele cele mai felurite, a unui stil contemporan”. ■ Muntele lui D.R. Popescu, montat pe scena brașoveană de Eugen Mercus, este „contemplat” de către Nicolae Stoe: „Imnul solemn închinat de D.R. Popescu, prin această piesă, rațiunii umane este însă punctat – poate tocmai spre a deveni mai convingător și firesc – cu strălucirea și savoarea unor replici ascuțite, ce fertilizează cugetul și simțirea aidoma săgeților reci ale ploilor repezi de vară. În întregul său piesa este însă o metaforă, dar și o parabolă politică. Interferența dintre istorie și legendă, dintre ficțiune și document, dintre aparență și realitate prilejuiește rostirea directă a unor *adevăruri neconjuncturale* despre om și valorile create de acesta, de unde și *acuta actualitate* a unor replici, contemporaneitatea problematicii”. ■ Sub egida *Vatra vă propune*, sunt găzduite textele unui eseist (Ioan Nicolae Pop, *Fantastica verticalitate*) și ale unui poet (Lazăr Lădăriu). □ Leonida Teodorescu publică o primă parte din piesa de teatru *Cabana (I)*. □ La *Biblioteca Babel – poezie spaniolă*: Pedro Salinas, Jorge Guillén, Dámaso Alonso și Rafael Alberti, toți în traducerea lui Marian Papahagi. □ Vasile Igna, despre care Gheorghe Perian a discutat în ipostaza de prozator, publică și câteva poeme în acest număr. □ Proza scurtă este reprezentată de: Gheorghe Crăciun (*Cal pe deal lângă satul Nereju*), Modest Morariu (*Întoarcerea lui Ulise*) și Șt.M. Găbrian (*După ce i-a ajuns cuțitul la os*). □ Partea a doua a prozei S.F. *Artaxerxes* de Serghei Zhemaitis, în traducerea lui Gheorghe Rotaru, încheie numărul și anul.

● **[„Viața militară”, nr. 12]** Publică versuri: Vitalie Cliuc (*Luceferi ne aștern...*), Ioan Costea (*Când țara spune Ceaușescu*), A. Merlușcă (*Plugușor 1980*), Petru Romoșan (*România, Soldatul*), Nicolae Dumbrovă (*Vârstele patriei*), Cristinel Pricop (*Numele țării, Armată tânără*), fabule, epigrame și răvașe: Andrei Ciurunga, D. Nicoară, D. Nicolae, Fred Firea, note și însemnări: Cristian Leon (*Comuniștii*), Corneliu Sturzu (*Un tânăr în slujba patriei*), Stelian Dragnea (*...și nu uita tradiția*), reportaj: Dumitru Roman (*Sub semnul artei autentice*), proză: Sergiu Someșan (*Locotenentul*), Gh. Tomozei (*Lerui-ler*), Haralamb Zincă (*Operația Pelicula sensibilă*, ep.12). ■ O cronică literară este consacrată, sub semnătura lui D. Micu, romanului, aflat la a treia ediție, *La porțile Severinului* de Ion Grecea, o alta, semnată de Nicolae Ciobanu, volumului de versuri *Desfrunzirea uitării în vântul auriu de septembrie* de Mihai Negulescu. ■ Banu Rădulescu semnalează apariția romanului *Alarmă la Biroul 2* de Ionel Săndulescu. ■ Titus Vâjeu realizează un interviu cu criticul Florian Potra despre filmul politic. ■ Aurel Martin semnează eseu *Eroul epocii noastre*: „Fiecare epocă își are eroii săi caracteristici. Tipologia ei. Prioritățile, opțiunile, modalitățile de transfigurare estetică. Tinzând, prin literatură, să le dea statut referențial și preferențial. Cine este eroul reprezentativ al epocii noastre, recunoscut ca atare, și nu numai pe plan național, știm cu toții. E revoluționarul. Mai exact spus: comunistul. Constructorul conștient al orânduirii

socialiste. Omul care îngemănează definitoriu însușiri de înaltă valoare morală, puse în slujba colectivității, a împlinirii nobilelor idealuri umaniste. Omul de tip nou. Cel visat de Marx ca «om total». [...] Versuri, romane, nuvele, piese de teatru sunt chemate a-l exprima la nivelul expresiei elocvente. Directivele Congresului al XII-lea al P.C.R., indicațiile cuprinse în Raportul tovarășului Nicolae Ceaușescu se constituie programatic, prin orizonturile deschise literaturii, ca un inestimabil tezaur, avînd în centrul atenției constructorul conștient al civilizației socialiste multilateral dezvoltate. Civilizație la edificarea căreia își aduce contribuția sa și comunistul îmbrăcat în uniformă militară”.

● **[„Viața Românească”, nr. 12]** Documentele celui de-al XII-lea Congres prevăd și o întărire a rolului F.U.S. Redacția conturează, în ediorialul *Implicare în istorie*, urmările acestui deziderat pentru viața culturală: „Activitatea scriitorului, participarea sa, scrierea unor opere de înaltă calitate artistică vor contribui mai eficient la influențarea conștiinței revoluționare, la formarea omului nou, la gradul de sociabilizare a individului, la integrarea sa armonioasă în societatea comunistă și, în cele din urmă, la sporirea calității vieții sale. Lărgirea rolului Frontului Unității Socialiste include de aceea și sarcini legate de literatură, artă, cultură. Festivalul național «Cântarea României» va fi îndrumat mai eficient de acest organism democratic, ca și variatele și multiplele contacte între creatorii de artă și public. Acest nou cadru politic va oferi oamenilor de artă posibilitatea unei legături mai strânse cu viața social-economică a națiunii, le va da prilejul să contribuie la realizarea programelor adoptate la marele forum al comuniștilor, le va permite o mai mare implicare în stabilirea deciziilor ce privesc prezentul și viitorul țării. De aceea scriitorul român a văzut în propunerile privind creșterea rolului Frontului Unității Socialiste și o expresie grăitoare a democratizării politicii culturale a țării, a afirmării personalității umane”. ■ Din volumul *Vis și căutare*, Nicolae Mecu apreciază că poemele pe care Al. Philippide le-a datat 1978 întruchipează o „expresie a perfectului calm clasic al trăirilor și a supremei clasicizări formale a poeziei lui Philippide. Ne întâmpină aici miracolul, pe care numai marii poeți îl pot săvârși, al lirismului celui mai pur și mai adânc, obținut prin mijloacele cele mai «prozastice» – dacă nu și prozaice –: narațiune detașată și uscată, dialog abstract, verb lipsit de orice împodobire”. ■ În studiul *Timp istoric și modalitate narativă în roman*, Const. Trandafir investighează legăturile cu istoria din trei romane relativ recente (*Timpul și furtunile* de Francisc Păcurariu, *Suferința urmașilor* de Ion Lăncrănjan și *Mierea* de Eugen Uricaru), căutând îndeosebi răspunsul la întrebarea: „izbutește romancierul să sublimeze întâmplările atestate documentar, să le ridice la rangul unor înțeleșuri general-umane”? ■ N. Tertulian dedică un articol detaliat lui Georg Lukács (*Teleologie și cauzalitate în ontologia socialului*). ■ Cu ocazia publicării antologiei de versuri *Proba logosului*, Gheorghe Grigurcu întocmește o *Retrospectivă Ion Gheorghe*. După un periplu critic prin poeme aparținând mai multor perioade de creație, croni-

carul ajunge la concluzia că „Învârtind în gură, după cum se exprimă Ștefan Aug. Doinaș, «o limbă de blestem și de piatră», Ion Gheorghe pare a descinde din protopoetii unui ev arhaic, încrezători în substratul magic al actului liric, oficiind alături de autorii desenelor rupestre. În această situație se resimte, în pofida zvâcnirilor nerațional-colosale, dificultatea inserției în durată. Preistoria căreia i se dedică poetul îi oferă o imensă pastă geologică, dar nu și toate criteriile necesare prelucrării acesteia”. ■ Gelu Ionescu scrie *Despre critica universitară și despre doi critici universitari*. Autorul definește întâi, pe urmele lui Thibaudet, ideea de critică universitară care, contrar denumirii, nu are de-a face cu apartenența criticilor la o catedră universitară, ci cu un „evident interes teoretic și, asociat cu el, un anume spirit didactic, precum și o certă deschidere spre interdisciplinar”. Cei doi critici universitari analizați sunt Liviu Petrescu și Livius Ciocârlie. Primul dintre ei realizează, în *Romanul condiției umane*, „o cercetare asupra filosofiei romancierilor, a modului cum opere literare (în marea lor majoritate capodopere) pun sau răspund la marile întrebări ale existenței: acelea legate de relația om-absolut, de limitările de ordin metafizic și ontologic pe care ființa umană le întâmpină în cea mai nobilă dintre aspirațiile ei. O carte, deci, despre intenționalitatea filosofică a operelor, intenționalitate întotdeauna condiționată de influențele pe care filosofia însăși, prin marile ei glasuri, a exercitat-o asupra autorilor”. Cel de-al doilea critic, Livius Ciocârlie, a urmărit, în volumul *Negru și alb*, „modul cum literatura, prin simbol la romantici și prin text la moderni, se referă la ea însăși, conștient (vreau să spun programatic) sau nu”. Cu o vocație teoretică „cu totul ieșită din comun”, Livius Ciocârlie este un „critic care știe să se constrângă mereu, dar care nu e mai puțin dăruit cu o vie și «artistă» forță imaginativă”; are, de asemenea, „darul scrisului, delicatețea răbdătoare a demonstrării treptate precum și libertatea ironică față de rigiditatea metodologică și chiar față de propriul... discurs. Am convingerea că demersul său este, din punct de vedere teoretic, în primul plan al avangardei criticii noastre”. ■ Poezii de: Al. Raicu (*De nemurire, Și albul roib nocturn*), Florența Albu (*Motive maramureșene, Ecoul de colind, În intimitate, Alaiul măștilor, Descântec pe loc, Remember, Dansul, Sfârșit de carnaval, An nou, Cuminte*), A.I. Zăinescu (*Biografie, Niște copaci care își petrec ultimele frunze la țară*), și Petru Romoșan (*Măscăriciul, Cei câțiva cerșetori ai comunității, Destin*). ■ Deși apreciază „arta lecturii” lui Nicolae Balotă în ceea ce privește *Opera lui Tudor Arghezi*, Ilie Guțan reproșează, totuși, exegetului arghezian metodologia pentru care a optat: „Renunțând la criteriul cronologic [...], Nicolae Balotă eludează cadrul temporal și adoptă principiul simultaneității tuturor ipostazelor argheziene, ceea ce corespunde adevărului că proteismul personalității lui Arghezi s-a manifestat nu pe vârste, epoci, momente circumscrise cu precizie în timp, între date fixe, ci concomitent, într-un sincronism desăvârșit, ca interacțiune inextricabilă. Dintr-o magmă unică și constantă țâșnește imaginarul arghezian, cu toate ambivalențele, rupturile și

resurecțiile sale. Sugestia unui Arghezi magmatic, profund (nu doar existențial, credem noi) există peste tot în acest studiu remarcabil – evident, una dintre cele mai serioase și documentate exegeze dedicate poetului – dar autorul nu i-a acordat libertatea și extensia cuvenite, dispersându-i latențele în cadrul unor zone prea riguros delimitate tematic, care funcționează, de fapt, la fel de constrângător ca și limitările de ordin cronologic. Dacă ar fi fost turnată în alte tipare metodologice, substanța densă a comentariului aplicat ar fi dobândit noi carate și ar fi reliefat mai convingător și complexitatea de adâncime a operei argheziene, și valoarea incontestabilă a exegezei”. ■ Ion Buzași semnează un articol cu tușe istorico-literare, prilejuit de împlinirea a 225 de ani de la deschiderea școlilor Blajului. ■ Deși volumul de versuri al lui Al. Căprariu se numește *Marea Autobiografie*, N. Steinhartd consideră predominant „îmboldul către liberarea de simțăminte prea individuale (fie ele dintre cele mai curate)”. ■ Nicolae Mecu salută *Un memorialist de prim rang*: Dimitrie Ralet. Scriitorul pașoptist a fost adus în prim-plan prin volumul *Suvenire și impresii de călătorie în România, Bulgaria, Constantinopole*, îngrijit și prefațat de Mircea Anghelescu, în cadrul colecției „Restitutio” a Editurii Minerva. ■ Ion Maxim mărturisește că a săvârșit un „adevărat act de eroism” citind în întregime *Palimpsestele* lui Cornel Mihai Ionescu. Cronicarul avertizează încă de la început: „Trei pot fi cauzele pentru care se citește cu greutate, lectorul fiind adeseori tentat să părăsească lectura: varietatea subiectelor și mulțimea trimiterilor, din cele mai interesante și insolite, care, firește, trebuie controlate, muncă nu din cele mai ușoare; stilul cu totul particular, ca să nu spunem prețios, și multitudinea noțiunilor, în special filosofice, nu îndeajuns de bine asimilate, autorul dându-le uneori alte conținuturi sau folosindu-le, după caz, doar anumite caracteristici, printr-o reducere care să servească scopului urmărit”. Ion Maxim subliniază și dificultatea de a înțelege propriu-zis limbajul *Palimpsestelor*: „Cornel Mihai Ionescu și-a făurit un cod propriu, numai astfel explicându-se limbajul pe care-l utilizează, frizând gongorismul (manieră ermetică, abuz de neologisme, sintaxă complicată, expresii eliptice, afectare, pedanterie)”. Cronicarul își îngăduie și o sugestie: „Dacă ne-ar fi servit un «glosar» la sfârșitul cărții, lectura noastră ar fi fost ceva mai ușoară. Am fi cunoscut de la bun început ce înțelesuri dă autorul (subliniez: *autorul*) unor expresii ca acelea pe care le enumerăm: spirit atic, duh asiatic, identitate narcisică, identitate proteică, impuls thetic, retorica oximoronului, retorica emblemei, semioză deschisă, divertisment anahoretic, sihăstrie levantină, stare de Levant, anastază greacă, himeră islamică, și toate acestea doar pe cele două pagini ale *Cuvântului înainte*”. ■ Același Ion Maxim exprimă păreri contradictorii cu privire la scriitura eseurilor lui Marcel Petrișor din *Vitralii*: „Studiile sau eseurile sale sunt concise, ideile enunțate cu grijă, surprinzând doar esențialul, ferindu-se de divagații și paranteze, care, oricât ar fi de interesante, fac să se piardă firul conducător sau să se urmărească cu greutate”. ■ „Neaderând la cercetările an-

corate în perimetrul îngust al comparatismului depășit: comparare de motive, stabiliri de filiații și influențe etc., Al. Duțu subliniază necesitatea investigării multiplane a genezei unui fenomen cultural larg răspândit în spațiu și în timp.” Rodica Florea socotește salutare deschiderile metodologice pe care Al. Duțu le propune în volumul *Modele, imagini, privesți*: „Motivația similitudinilor și a relațiilor între cultura și literatura română și alte culturi și literaturi se întemeiază pe o perspectivă pluridisciplinară și nu doar pe stabilirea unor analogii; pe o metodologie complexă, modernă, depășind criteriul istoric”. ■ Vasile Andru scrie despre romanul Alexandrei Târziu, *Sperietoarea din Hors*, roman „expediat în grabă la coada recenziilor”, deși sunt câteva motive pentru care „poate reține atenția: ironia, planul parabolic, secvențele parodice, intenția de a demistifica stări de lucruri stagnante”. ■ Prin volumul *Firescul ca excepție*, pe „un ton neutral, lărgind sfera domeniului investigat, Mircea Iorgulescu angajează polemici și dispute de principii, face corecturi și propune sisteme de lectură, toate întemeiate pe o convingere fermă și o viziune unitară, deloc simplificatoare, asupra fenomenului literar recepțat în corelațiile sale cu evenimentul social, politic, cultural ce caracterizează epoca respectivă”. Vasile Chifor consideră primele două studii din volum (*Din vremea lui Dinicu Golescu și Despre Gherea*) cu adevărat „revelatoare”. Iar, din cel de-al doilea studiu, reține mai cu seamă considerațiile lui Iorgulescu privitoare la opoziția Maiorescu-Gherea: „Plină de profit în planul reevaluării este observația că problemele asupra cărora Gherea a reflectat la timpul său se constituie și azi în teritoriu de fertile discuții, de aceea, «multe din paginile sale ne par scrise astăzi», prin justetea orientărilor și patosul unor idei. Și mai convingător devine demersul critic atunci când verva, expresia frapantă, surpriza asocierilor își apropie și luciditatea afirmării prin procedeul opoziției, indicele de referire fiind, aici, Maiorescu: «Spre deosebire de Maiorescu, Gherea nu anulează pe înaintași [...]; Maiorescu decretează, Gherea argumentează, Maiorescu impune, Gherea încearcă să convingă. În polemici, Maiorescu urmărește anihilarea adversarului; Gherea dorește să-l convertească. Maiorescu respinge sau admite; Gherea demonstrează. Maiorescu face victime; Gherea – opozanți...»”. ■ În cadrul rubricii ocazionale *Puncte de vedere*, lui Gheorghe Grigurcu i se publică textul *Polemică, răstălmăcire și insultă*: „Volumul meu *Poeți români de azi* a constituit obiectul unei cronici literare profund contestabile apărute în «Luceafărul» precum și al unui articol întemeiat pe procedee suburbane apărut în «Flacăra». Întrucât n-am ajuns la un acord cu susnumitele periodice în legătură cu publicarea unei replici la care am dreptul din punct de vedere moral și legal, vă rog s-o găzduiți în «Viața Românească». Astfel, Gheorghe Grigurcu își apără meticolos cartea în fața textelor semnate de Dan Cristea, respectiv de George Arion.

• [„Književni život”, nr. 2] | Din lirica scriitorilor sârbi din România citim versuri semnate de: Draga Mirjanić Čedomir Milenović, Vladimir Čokov, Živa Popović, Slavomir Gvozdenović, Vlada Barzin, Srboljub Mišković.

□ Reportajele sunt semnate de Ion Arieșanu, Kuban Endre (traducere de S. Živić) și Aleksandar Petrović. □ Apar traduceri din lirica română: Ivo Munćan traduce versurile lui Mihai Beniuc, Vladimir Čokov semnează traducerea poeziilor Martei Bărbulescu și a lui Anghel Dumbrăveanu, Živa Popović traduce versurile scrise de Alexandru Jebeleanu, Adrian Păunescu și Dumitru M. Ion, sub semnătura V. apar traduse poeziile Martei Bărbulescu și ale lui Victor Nistea, inițialele Č. M. apar sub traducerea din Virgil Teodorescu și Grigore Beuran. □ Proza este semnată de Svetomir Rajkov și Čedomir Milenović. □ Dušica Živanov semnează traducerea unui text dramatic scris de Tudor Popescu. □ În contextul cutremurului, citim reportajul scris de Vasile Versavia, tradus de Draga Mirjanić. □ În pagina dedicată umorului citim o proză de Grigore Beuran, tradusă de D. Ž. ■ Numărul se deschide cu textul scris de Teodor N. Trâpcea, *Ослобођење – тријумф у борби румунског народа за слободу и независност (Eliberarea – triumful în lupta poporului român pentru libertate și independență)*, un text prin care se marchează 35 de ani de la 23 August 1944. ■ Cezar Apreotesei publică un text omagial, marcând 60 de ani de la moartea lui Alexandru Vlahuță. ■ Milan Jovanović semnează *XII конгрес Румунске комунистичке партије. Нове димензије благостања и среће народа (Congresul al XII-lea al Partidului Comunist Român. Noi dimensiuni ale bunăstării și fericirii oamenilor)* făcând un angajament „ferm și onorabil” că în „frăție și unitate, cu ardoare patriotică, vom îndeplini și aceste noi, glorioase sarcini”. □ Urmează o traducere în limba sârbă a *Telegramei* transmise lui Nicolae Ceaușescu, semnată de Uniunea Scriitorilor. □ În paginile intitulate *Cum întâmpinăm Congresul al XII-lea al Partidului?* citim mai multe texte scurte, prin care se manifestă susținerea partidului, semnate de Milorad Blagojev, Svetomir Rajkov, Živa Popović, Dušan Sabljjić, Čedomir Milenović. ■ Cu textul *У служби социјализма и мира (În slujba socialismului și păcii)* Milan Jovanović marchează 35 de ani de existență a publicației „Banatske novine” („Ziarul Bănățean”). ■ În rubrica *Литерарна критика (Critica literară)* Živko Milin publică *Партија као инспирација у нашој поезији (Partidul ca inspirație în poezia noastră)*. În acest text sunt analizate poezii cu tema partidului, scrise de scriitorii sârbi din România. ■ În *Живот књига (Viața cărților)* citim recenzii: □ Cristea Sandu Timoc scrie despre volumul *Surâsul Meduzei* de Alexandru Jebeleanu: „Poetul e un visător care prin sinceritate provoacă momentul tensiunii serioase, acordând vitalitate narațiunii poetice”. □ S. Bărbulescu notează că a apărut *Proust azi* de Traian L. Birăescu, Editura Facla, 1979. □ Nicolae Țirioi scrie despre volumul *Ancora n-a fost aruncată la timp*, roman scris de Grigore Beuran, Editura Dacia, 1979, oferind cititorilor un sumar al romanului. □ Lucian Alexiu semnalează romanul scris de Paul Eugen Banciu, *Casa Ursei Mari*, Editura Dacia, 1978, volumul care a fost premiat de Uniunea Scriitorilor. Romanul „prezintă pe Paul Eugen Banciu ca pe un prozator matur, sensibil și rafinat, cu o percepție proaspătă și pregnantă a lumii din jur”.

INDEX DE NUME

A

- Abăluță, Constantin, 163, 168, 227,
312, 423, 426, 731, 1068, 1355
Abrudan, Miron, 434, 449
Achiței, Gheorghe, 273, 405
Acsan, Ion, 109, 618, 1067, 1081,
1168
Adam, Anavi, 1194
Ádám, Bodor, 659
Adam, Dinu, 901, 1131
Adam, Ioan, 45, 192, 232, 246, 398,
453, 460, 513, 522, 524, 578, 588,
601, 614, 716, 753, 792, 869, 881,
895, 927, 1030, 1046, 1064, 1083,
1104, 1123, 1173, 1235, 1245,
1258, 1289, 1290, 1326, 1329,
1379, 1400
Adam, Sergiu, 326, 1014, 1049, 1384
Adameșteanu, Gabriela, 213, 266,
1241, 1281
Aderca, Felix, 217, 362, 487, 558,
577, 694, 715
Adrian, C.R., 1007
Agârbiceanu, Ion, 140, 277, 374, 412,
428, 480, 880, 1266, 1299
Agavriloaiei, Gh., 335, 691
Agopian, Ștefan, 1122, 1142, 1276,
1297
Aichelburg, Wolf, 821, 1132
Aioanei, Pavel, 481
Airinei, Irina, 369, 437, 1067
Aladár, Lászlóffy, 747, 910, 1070,
1084, 1115, 1270, 1361
Al-Ahmad, Ahmad Suleiman, 59,
1399
Alberti, Rafael, 277, 511, 531, 806,
910, 1421
Albescu, Elena, 763
Alboiu, Eufrosina, 174, 368, 538, 700
Alboiu, George, 53, 86, 146, 154,
381, 395, 425, 475, 499, 521, 594,
598, 612, 653, 780, 791, 856,
1285, 1372
Albu, Florența, 63, 70, 102, 215, 335,
468, 792, 1029, 1041, 1114, 1160,
1274, 1423
Albulescu, Mircea, 799, 1149
Alecsandrescu, Dan, 568, 653, 710,
962, 1115, 1170, 1269
Alecsandri, Vasile, 26, 47, 58, 104,
204, 209, 278, 320, 348, 353, 366,
452, 744, 843, 858, 860, 873, 971,
996, 1012, 1055, 1172, 1324
Alec, Corneliu, 1379
Alegre, Manuel, 293, 300, 451
Alepoudhélis, Odysseus, 1123
Alexa, Tiberiu, 192, 509, 522
Alexandra, Liana, 1170, 1185
Alexandrescu, Grigore, 104, 207, 794,
1399
Alexandrescu, Horia, 1043, 1290,
1302, 1400
Alexandrescu, I.I., 322
Alexandrescu, Mircea, 331, 551, 968,
1358
Alexandrescu, Radu F., 1209
Alexandrescu, Sorin, 472, 828, 1036,
1381
Alexandru, George, 1140
Alexandru, Ioan, 11, 23, 24, 56, 70,
86, 90, 104, 109, 125, 135, 145,

150, 154, 156, 176, 184, 222, 228,
 268, 271, 295, 297, 312, 319, 381,
 383, 398, 417, 426, 428, 431, 434,
 447, 468, 485, 495, 499, 518, 519,
 540, 549, 587, 598, 601, 606, 610,
 634, 646, 659, 663, 685, 722, 744,
 749, 769, 781, 794, 814, 819, 846,
 847, 877, 882, 886, 927, 936, 943,
 966, 971, 993, 1012, 1061, 1077,
 1081, 1083, 1115, 1124, 1172,
 1174, 1197, 1202, 1265, 1327,
 1351, 1367, 1380, 1385, 1409
 Alexandru, Oltea, 1138, 1146
 Alexiu, Lucian, 11, 17, 46, 106, 108,
 272, 288, 387, 407, 580, 641, 642,
 655, 657, 667, 731, 770, 786, 807,
 861, 893, 944, 956, 974, 1109,
 1180, 1294, 1355, 1396, 1426
 Al-George, Sergiu, 154, 240
 Alibrando, A., 403
 Alifantis, Nicu, 1169, 1192
 Almăjan, Ion Marin, 90, 108, 1194,
 1294
 Almăjan, Slavco, 540, 1240
 Almaș, Dumitru, 301, 1007, 1039,
 1129, 1227, 1371
 Almășanu, Virgil, 623
 Almosnino, George, 731
 Alonso, Dámaso, 743, 1421
 Alui Gheorghe, Adrian, 858
 Amurg, Daniel, 262, 325, 845, 1012
 Anca, Gheorghe, 366, 873, 886
 Andor, Bajor, 407, 480
 Andreescu, Ladmiss, 459, 720
 Andreescu, Leonida, 1152
 Andreescu, Mihaela, 566, 699, 1027,
 1401
 Andreev, Leonid, 924, 1033, 1152,
 1270, 1415
 Andrei, Petre, 1123
 Andreiță, Ion, 186, 322, 368, 475,
 673, 745, 971, 972, 984, 1076,
 1363
 Andrieș, Andi, 18, 553, 1055
 Andriescu, Al., 18, 66, 163, 243, 310,
 441, 517, 555, 607, 747, 761, 805,
 1300
 Andrițoiu, Alexandru, 10, 40, 48, 58,
 85, 228, 337, 403, 617, 745, 768,
 808, 851, 910, 955, 962, 997,
 1025, 1049, 1059, 1067, 1082,
 1102, 1116, 1140, 1158, 1194,
 1248, 1324, 1325, 1358, 1399,
 1406, 1408
 Andronache, Vasile, 58, 154, 298, 788
 Andronic, Alexe, 8
 Andronic, Ioan, 8
 Andronic, Titus, 413, 458
 Andru, Vasile, 230, 266, 470, 499,
 571, 578, 587, 650, 738, 743, 788,
 827, 851, 933, 1016, 1030, 1039,
 1122, 1160, 1276, 1289, 1334,
 1343, 1371, 1380, 1425
 Anghel, Dimitrie, 275, 646, 816, 871,
 1002
 Anghel, Dumitru, 673, 900, 1010
 Anghel, Gheorghe, 605, 1359
 Anghel, Ion, 180, 337, 448, 571, 1236
 Anghel, Paul, 10, 28, 38, 59, 77, 97,
 124, 131, 154, 162, 176, 281, 287,
 296, 315, 328, 335, 343, 373, 382,
 419, 460, 471, 501, 519, 575, 643,
 663, 722, 866, 882, 886, 931, 966,
 1003, 1052, 1059, 1099, 1164,
 1180, 1202, 1271, 1289, 1327,
 1345
 Anghel, Petre, 12, 48, 246, 385, 461,
 478, 485, 707, 1138
 Anghel, Petru, 368, 759, 790
 Anghelescu, Adrian, 11, 45, 328,
 1160
 Anghelescu, Mircea, 238, 413, 491,
 723, 787, 831, 886, 939, 1006,
 1040, 1049, 1303, 1310, 1392,
 1424

Angheluș, Ion Alex., 204, 329, 330,
 679, 1015, 1020, 1385
 Antal, Kicsi, 747, 761
 Antim, Al., 615
 Antip, Constantin, 211, 466, 809
 Antip, Felicia, 115, 158, 275, 405,
 472, 494, 505, 629, 728, 734, 764,
 859, 938, 1114, 1201
 Antonescu, Nae, 217, 222, 349, 456,
 573, 578, 1035, 1148, 1266, 1409,
 1419
 Antonesei, Liviu, 684, 805, 809, 951,
 1001, 1021, 1247
 Antonie, Aurel, 495, 827
 Antoniu, Corneliu, 681, 1020
 Antoniu, Costache, 710, 765
 Apetrei, Traian, 78
 Apetroaie, Ion, 92, 157, 679, 1021,
 1261
 Apolzan, Mioara, 453, 527, 857, 886,
 941, 1049, 1051, 1166, 1182
 Apostol Popescu, Ion, 738, 752, 926,
 948
 Apostol, Antoaneta, 335, 907, 1248
 Apostol, Pavel, 438, 597, 1097, 1116
 Apostolescu, Mihai, 21, 328
 Apostu, George, 980, 1333, 1386
 Apreotesei, Cezar, 724, 1426
 Arachelian, Vartan, 155, 171
 Aramă, Horia, 208, 423, 807, 1023,
 1160
 Aramă, Ion, 104, 520, 930
 Arbore, Al., 482, 532
 Arbore, Grigore, 22, 44, 75, 149, 196,
 265, 298, 310, 421, 509, 514, 525,
 535, 640, 661, 755, 783, 1047,
 1062, 1075, 1089, 1161, 1209,
 1333, 1352
 Arcan, Sofia, 109
 Arcaș, Ion, 948, 954, 1196
 Arciniegas, Germán, 243, 789
 Ardeleanu, Carol, 414, 424, 1121
 Ardeleanu, Ion, 61, 424, 882, 885,
 1110
 Ardeleanu, Vasile, 1030
 Ardeleanu, Virgil, 93, 214, 351, 382,
 480, 705, 818, 913, 1030, 1147,
 1263
 Argeșanu, Valentin, 706, 1021, 1216
 Arghezi, Mitzura, 119, 398, 542
 Arghezi, Tudor, 21, 38, 43, 44, 70,
 118, 128, 133, 146, 167, 189, 193,
 208, 220, 240, 245, 263, 264, 274,
 275, 277, 298, 313, 337, 361, 367,
 374, 383, 400, 405, 420, 425, 435,
 451, 472, 487, 499, 505, 506, 511,
 512, 519, 526, 542, 558, 561, 592,
 596, 601, 603, 610, 631, 662, 665,
 693, 700, 727, 731, 799, 814, 847,
 855, 866, 875, 877, 900, 901, 943,
 966, 971, 993, 1003, 1023, 1067,
 1104, 1138, 1146, 1168, 1182,
 1201, 1205, 1226, 1288, 1304,
 1328, 1346, 1363, 1371, 1373,
 1380, 1398, 1423
 Arghir, Olimpia, 1270
 Arieșanu, Ion, 11, 22, 46, 90, 95, 108,
 288, 304, 386, 540, 559, 655, 720,
 747, 893, 975, 995, 1049, 1230,
 1297, 1335,
 Arieșescu, Nicolae, 494, 872, 885,
 1195, 1207
 Arion, George, 10, 24, 47, 51, 131,
 146, 150, 175, 250, 288, 372, 386,
 407, 422, 492, 526, 602, 617, 731,
 769, 786, 832, 848, 880, 893, 943,
 974, 1208, 1234, 1260, 1301,
 1305, 1311, 1322, 1328, 1334,
 1339, 1371, 1403, 1425
 Armanca, Brândușa, 539, 602, 617,
 642, 731
 Armbruster, Adolf, 305, 1195
 Armeanu, Valeriu, 116, 219, 530,
 1142, 1180, 1294, 1357

- Asachi, Gh., 277
 Asăuanu, M., 1158
 Asturias, Miguel Angel, 885, 910, 1359
 Atanasiu, Victor, 17, 34, 86, 148, 150, 260, 323, 510, 633, 654, 673, 729, 730, 792, 794, 807, 894, 941, 1116, 1179, 1185, 1378
 Atomii, Constantin, 188, 435, 1367
 Austin, Jane, 1037
 Authier, L., 403
 Avădanei, Șt., 446, 684
 Avram, Vasile, 100, 223, 357, 577, 1035
 Avramescu, Florian, 24, 515, 753, 882, 886
 Avramescu, Lucian, 9, 33, 34, 52, 66, 190, 191, 231, 250, 284, 297, 301, 435, 487, 489, 504, 539, 586, 598, 602, 613, 614, 633, 654, 732, 744, 769, 845, 945, 973, 978, 995, 1056, 1061, 1076, 1093, 1175, 1176, 1192, 1232, 1274, 1289, 1321, 1367, 1369
 Awad, Suleiman, 597, 1074
 Axinte, Eugen, 1133
 Azap, Gheorghe, 655
 Azap, Gheorghe, 655, 747, 770, 944, 1311, 1418
- B**
- Babeți, Adriana, 423, 540, 861
 Bacalbașa, Anton, 1002, 1056, 1075
 Bachelard, Gaston, 82, 204, 336, 483, 556, 627, 1153
 Baci, Al., 347
 Baci, I., 959, 1408
 Băciuț, Nicolae, 116, 205, 806, 807, 890, 948, 1022, 1133, 1285, 1393, 1397
 Baconsky, A.E., 30, 39, 46, 91, 94, 99, 102, 119, 183, 203, 349, 383, 425, 468, 530, 535, 580, 612, 754, 806, 916, 971, 999, 1052, 1091, 1180, 1360, 1380, 1406
 Baconsky, Leon, 1409
 Bacovia, George, 160, 161, 168, 294, 306, 310, 326, 358, 373, 384, 398, 447, 456, 474, 553, 573, 648, 729, 732, 808, 971, 1041, 1383
 Bădărău, George, 85, 142, 446, 686, 907, 1138
 Badea, D., 1359
 Badea, Marin, 694, 1062, 1125
 Badea, Ștefan, 234, 618
 Bădescu, Aurel, 182, 242, 1340
 Bădescu, Horia, 16, 31, 50, 116, 137, 186, 216, 275, 287, 293, 294, 308, 349, 384, 410, 412, 419, 428, 454, 478, 497, 524, 545, 557, 606, 715, 736, 776, 817, 836, 949, 1030, 1069, 1183, 1184, 1227, 1236, 1243, 1312, 1341, 1343, 1361, 1408
 Bădescu, Ion Scipione, 1274
 Bădică, I., 713, 1417
 Bădilă, Radu, 238, 574
 Bădina, Ovidiu, 1140
 Bădulescu, Traian, 884
 Bahtin, Mihail, 893, 1140
 Băieșu, Ion, 10, 15, 20, 34, 97, 124, 145, 153, 167, 186, 221, 245, 283, 297, 311, 338, 343, 353, 382, 398, 407, 484, 499, 518, 533, 564, 575, 583, 594, 610, 618, 634, 650, 663, 740, 746, 760, 782, 794, 800, 842, 872, 879, 902, 920, 934, 965, 984, 1017, 1056, 1077, 1082, 1100, 1108, 1119, 1128, 1132, 1148, 1164, 1230, 1244, 1270, 1308, 1321, 1327, 1343, 1360, 1362, 1370, 1372, 1376, 1390, 1400
 Băileșteanu, Fănuș, 156, 345, 351, 354, 427, 435, 457, 511, 572, 575,

- 596, 623, 661, 685, 703, 714, 738,
744, 905, 948, 963, 964, 996,
1030, 1033, 1054, 1057, 1335,
1340, 1406
- Băileşteanu, Jean, 1265
- Băjan, Adriana, 1010
- Bala, Corneliu, 852, 1148
- Băla, Nina, 1126
- Balaban, John, 377, 532, 620, 736,
817, 1110
- Balaban, Romulus, 509, 599, 1053
- Balaci, Alexandru, 21, 37, 58, 61, 73,
91, 145, 149, 162, 189, 282, 302,
346, 411, 436, 476, 498, 503, 593,
618, 746, 761, 779, 789, 791, 855,
884, 956, 965, 999, 1042, 1071,
1146, 1190, 1195, 1209, 1309,
1318, 1335, 1339, 1404
- Bălăeţ, Dumitru, 427, 431, 567, 771,
838, 870, 896, 911, 1181, 1188,
1195
- Balahur, Paul, 18, 35, 82, 204, 379,
446, 643, 722, 738, 1018, 1246,
1322, 1366
- Bălăiţă, George, 48, 75, 90, 326, 334,
394, 429, 501, 503, 510, 584, 603,
633, 657, 658, 666, 743, 804, 820,
873, 885, 941, 1014, 1028, 1049,
1062, 1087, 1101, 1109, 1133,
1171, 1180, 1188, 1192, 1197,
1205, 1274, 1334
- Bălaj, Teofil, 59, 181, 330, 463, 1114,
1116, 1123, 1165, 1196, 1218,
1298
- Bălan, Dumitru, 653, 944
- Bălan, Gheorghe, 857, 1114
- Bălan, Ion Dodu, 7, 14, 33, 67, 72,
119, 125, 141, 145, 175, 210, 234,
241, 244, 248, 272-273, 278, 299,
372, 376, 378, 391, 397, 405, 428,
434, 470, 476, 483, 485, 499, 503,
531, 536, 573, 592, 607, 633, 641,
644, 673, 755, 776, 813, 847, 874,
933, 973, 990, 995, 1002, 1044,
1048, 1049, 1053, 1054, 1057,
1059, 1075, 1089, 1123, 1158,
1172, 1187, 1207, 1210, 1215,
1274, 1325, 1328, 1398
- Bălan, Ion, 583, 1414
- Bălănescu, Dem., 511
- Bălănescu, Grigore, 1142
- Bălănoiu, Emilian, 174, 352
- Bălaşa, Sabin, 675, 1292
- Bălcescu, Nicolae, 10, 165, 184, 278,
427, 464, 605, 873, 928, 1172,
1231, 1285, 1371
- Balea, Silvia, 807
- Băleanu, Andrei, 219, 1152
- Balint, Izsak László, 848
- Balleş, Tudor, 664
- Balogh, Valentina, 98, 1413
- Balotă, Bianca, 478, 538, 649, 827,
852, 998
- Balotă, Nicolae, 10, 11, 26, 35, 40, 50,
57, 64, 72, 100, 115, 119, 120,
144, 153, 171, 175, 187, 233, 238,
240, 246, 252, 261, 271, 275, 277,
282, 283, 289, 306, 333, 351, 364,
371, 378, 382, 408, 429, 455, 468,
471, 492, 503, 505, 527, 538, 542,
570, 585, 592, 593, 603, 616, 618,
622, 650, 656, 666, 705, 731, 734,
737, 751, 773, 789, 835, 847, 877,
887, 892, 895, 897, 939, 947, 957,
968, 969, 975, 1051, 1058, 1067,
1083, 1138, 1182, 1186, 1198,
1237, 1319, 1328, 1398, 1423
- Balş, Teodor, 21, 146, 267, 501, 513,
523
- Baltag, Cezar, 211, 425, 447, 595,
664, 819, 894, 916, 1041, 1138,
1176, 1312, 1316, 1385
- Baltag, Nicolae, 11
- Baltazar, Camil, 1118

Balteș, Tudor, 103, 154, 576, 658,
 661, 667, 720, 797, 823, 834, 913,
 925, 1084, 1271
 Balthazar, A., 109
 Bălu, Ion, 26, 136, 251, 289, 409, 513,
 603, 656, 862, 885, 1051, 1181,
 1231, 1294, 1356
 Balzac, , 233
 Banciu, Francesca, 657, 1346
 Banciu, Mihail, 1067, 1081
 Banciu, Paul Eugen, 253, 275, 386,
 657, 667, 731, 733, 1069, 1092,
 1180, 1426
 Bănescu, Florin, 11, 61, 108, 209,
 995, 1273
 Bănică, George, 98, 120
 Bantaș, Andrei, 163, 324, 338, 446,
 606, 667, 676, 1380
 Banu, Constantin, 1339, 1348
 Bănulescu, Ștefan, 26, 214, 216, 321,
 388, 419, 472, 473, 572, 751, 833,
 946, 1028, 1103, 1180, 1188,
 1197, 1324, 1354, 1382
 Banuș, Maria, 96, 129, 173, 190, 252,
 270, 308, 320, 347, 369, 401, 541,
 595, 654, 885, 914, 983, 1237,
 1405, 1408
 Bănuță, Ion, 58, 74, 91, 189, 193, 247,
 273, 435, 436, 494, 526, 542, 546,
 668, 767, 797, 853, 883, 900,
 1000, 1007, 1010, 1128, 1190,
 1206, 1240, 1367, 1370
 Baran, Neculai V., 81
 Băran, Tudor, 729
 Băran, Vasile, 21, 61, 176, 305, 342,
 435, 536, 544, 657, 664, 747, 761,
 878, 886, 1050, 1124, 1165, 1207,
 1215, 1338, 1370, 1400
 Baranga, Aurel, 10, 91, 97, 187, 223,
 458, 601, 614, 617, 619, 637, 647,
 655, 683, 699, 703, 709, 739, 765,
 782, 828, 876, 914, 931, 959, 962,
 993, 1022, 1029, 1032, 1051,
 1061, 1094, 1115, 1170, 1269,
 1379, 1414
 Barasch, Brandy, 1152, 1270
 Barassovia, Ion, 1158
 Bărbat, Virgil, 421, 619
 Barbilian, Dan, 282
 Barbilian, Gerda, 1302
 Barbosa, Octavian, 527, 787
 Barbu, Constantin, 92, 214, 345, 451,
 567, 814, 1142
 Barbu, Eugen, 18, 21, 26, 36, 39, 51,
 54, 58, 60, 67, 70, 77, 87, 90, 107,
 110, 111, 122, 127, 150, 164, 168,
 176, 184, 243, 256, 258, 281, 296,
 310, 326, 345, 354, 356, 380, 382,
 396, 412, 416, 419, 432, 439, 472,
 482, 498, 501, 511, 517, 533, 557,
 590, 608, 626, 638, 649, 662, 673,
 739, 756, 777, 784, 793, 799, 833,
 840, 844, 855, 870, 876, 878, 880,
 899, 931, 951, 964, 982, 986, 996,
 1002, 1014, 1037, 1039, 1056,
 1064, 1074, 1077, 1093, 1099,
 1108, 1118, 1132, 1172, 1180,
 1186, 1197, 1205, 1226, 1231,
 1235, 1242, 1244, 1258, 1266,
 1301, 1320, 1327, 1341, 1354,
 1365, 1378
 Barbu, Ion, 57, 174, 196, 207, 223,
 234, 244, 251, 280, 293, 300, 312,
 320, 328, 363, 431, 453, 458, 477,
 487, 491, 514, 546, 567, 578, 616,
 626, 644, 650, 657, 666, 702, 764,
 771, 774, 855, 870, 957, 1027,
 1041, 1099, 1118, 1146, 1302,
 1372, 1392
 Barbu, Marga, 1132, 1243
 Barbu, Marian, 48, 673, 896
 Barbu, N., 66, 183, 258, 494, 736,
 748, 755, 804, 896, 907, 981,

1053, 1074, 1115, 1117, 1149,
 1204, 1300, 1409
 Barbu, Sanda, 992, 1047
 Bărbulescu, Marta, 738, 759, 1117,
 1426
 Bărbulescu, Mihai, 20, 22, 204, 1114,
 1145, 1210, 1366
 Bărbulescu, Simion, 122, 257, 624,
 677, 724, 776, 927, 1013, 1034,
 1153, 1261, 1419, 1426
 Bărbuță, Margareta, 98, 140, 711,
 876, 1412
 Bărgău, Valeriu, 24, 44, 128, 148,
 151, 179, 188, 192, 330, 370, 372,
 377, 382, 609, 614, 663, 677, 759,
 774, 880, 890, 955, 979, 1207,
 1210, 1284, 1306, 1367
 Barhes, Roland, 729
 Bârlădeanu, Al., 691
 Bârlădeanu, Victor, 33, 127, 344, 496,
 566, 814, 911, 1039, 1120, 1348
 Bârlea, Ovidiu, 122, 497, 612, 817,
 871, 1011
 Bârna, Nicolae, 211, 1140
 Bârna, Vlaicu, 376, 436, 494, 605,
 789, 835, 837, 1203, 1205, 1215,
 1231, 1335
 Bărnăușiu, Simion, 277, 741, 1078,
 1115
 Bârsan, Zaharia, 98, 576
 Bârseanu, Andrei, 185
 Bârsilă, Mircea, 194, 297, 437, 522
 Bart, Jean, 654, 943
 Barthes, Roland, 159, 193, 356, 383,
 423, 456, 688, 1023
 Barthouil, G., 472
 Barthouil, Ilinca, 8, 472
 Barzin, Vlada, 724, 1425
 Basarab, Neagoe, 10, 112, 124, 187,
 416, 433, 483, 1099, 1342
 Basarab, Victor Marin, 64, 94
 Batali, Aurelia, 1320
 Baudelaire, 272
 Becker, O., 1329
 Beckett, Samuel, 1022
 Behring, W., 118
 Bejan, Crăciun, 209, 558, 689, 808,
 1139, 1249
 Bejancu, Gheorghe, 104, 467, 931,
 1158
 Belciu, Maia, 251, 252, 418, 826, 830,
 946
 Beldeanu, Ion, 54, 431, 643, 751, 870,
 907, 1015, 1021, 1040, 1074, 1198
 Beligan, Radu, 40, 97, 179, 242, 458,
 460, 498, 653, 789, 1059, 1070,
 1103, 1149, 1215, 1223, 1247,
 1262, 1411
 Bellow, Saul, 40, 42, 151, 511, 1120,
 1172, 1178, 1248, 1266, 1341,
 1404
 Bellu, N., 1261
 Benda, Julien, 817
 Beniuc, Mihai, 96, 120, 151, 166,
 185, 190, 220, 241, 347, 405, 414,
 424, 428, 432, 436, 456, 487, 494,
 501, 526, 542, 573, 576, 596, 621,
 650, 655, 686, 742, 744, 749, 781,
 788, 790, 797, 841, 853, 877, 881,
 885, 889, 898, 900, 901, 936, 949,
 978, 983, 996, 1003, 1009, 1051,
 1061, 1095, 1121, 1166, 1203,
 1215, 1217, 1237, 1249, 1261,
 1266, 1275, 1318, 1359, 1364,
 1371, 1402, 1408, 1426
 Benjamin, Walter, 1382
 Benn, Nicolae Mircea, 1067, 1289
 Bentoiu, Annie, 866, 1073
 Bentoiu, Pascal, 764
 Berca, Olimpia, 175
 Berceanu, Mircea, 204, 207, 448
 Berceanu, Patrel, 44, 249, 435, 509,
 522, 546, 843, 872, 883, 1352
 Bercescu, Victor, 950, 1338

Berciu, Ștefan, 458, 826, 920, 1031
 Berger, René, 751, 855
 Berindei, Dan, 42, 53, 125, 248, 373,
 431, 600, 602, 855, 969, 1054,
 1274, 1286
 Berlogea, Ileana, 140, 283, 581, 719,
 789, 896, 1149, 1234
 Bernhard, Thomas, 1332
 Berthier, B., 403
 Berulef, J., 1401
 Berwanger, Nikolaus, 7, 89, 108, 250,
 363, 487, 546, 609, 655, 848, 881,
 886, 933, 944, 1085, 1311
 Beșteliu, Marin, 91, 427
 Beuran, Grigore, 138, 412, 480, 724,
 1409, 1426
 Beuran, Mircea, 1193
 Bhose, A., 672
 Biberi, Ion, 91, 534, 788, 817, 853,
 1041, 1147, 1355, 1366, 1409
 Bibescu, Martha, 277, 327, 528, 547,
 591, 613, 640, 661, 764, 805, 818,
 909, 926, 1038, 1403
 Bibicescu, I.G., 450, 1027
 Bienkowska, Danuta, 233
 Biju, Mircea Traian, 396, 747, 929
 Biolan, Toma, 324, 501, 673, 1068,
 1375
 Birăescu, Acvilina, 832
 Birăescu, Traian Liviu, 772, 832,
 1334, 1426
 Birou, Virgil, 787
 Bitan, Ștefan, 293, 530, 1185
 Bițică, Dan Alexandru, 1376
 Bittel, Adriana, 978
 Blaga, L., 217
 Blaga, Lucian, 23, 46, 95, 117, 119,
 132, 164, 168, 191, 193, 217, 246,
 277, 296, 299, 304, 311, 367, 370,
 381, 400, 415, 430, 448, 456, 462,
 472, 487, 491, 513, 530, 545, 557,
 558, 566, 569, 577, 591, 604, 606,
 617, 659, 664, 690, 693, 703, 711,
 751, 807, 808, 841, 853, 875, 880,
 889, 896, 941, 959, 971, 1024,
 1030, 1031, 1036, 1056, 1074,
 1104, 1133, 1156, 1202, 1266,
 1288, 1291, 1359, 1370, 1380,
 1382, 1398, 1405
 Blagojev, Milorad, 1426
 Blăjan, Gheorghe, 1375
 Blajovici, Traian, 807, 1139
 Blănaru, Constantin, 413, 827
 Blănaru, Ștefan, 984, 987, 994, 1002,
 1048
 Blanchot, Maurice, 210, 795
 Blandiana, Ana, 15, 29, 48, 64, 86, 91,
 109, 115, 133, 136, 147, 150, 153,
 173, 175, 179, 190, 201, 236, 252,
 275, 288, 290, 307, 308, 325, 376,
 381, 411, 427, 468, 479, 499, 515,
 528, 540, 576, 589, 595, 601, 603,
 605, 618, 646, 658, 722, 728, 731,
 734, 751, 764, 773, 789, 819, 835,
 848, 851, 866, 887, 896, 947, 951,
 959, 971, 978, 997, 1021, 1051,
 1063, 1065, 1068, 1095, 1104,
 1114, 1161, 1165, 1169, 1180,
 1182, 1195, 1231, 1285, 1297,
 1315, 1338, 1359, 1380, 1385
 Blecher, M., 362, 1356
 Bobeică-Cislău, Puiu, 788
 Boboc, Alexandru, 1053, 1272
 Boca Bordei, Ramona, 860, 956
 Bodnărescu, Samson, 482
 Boeriu, Eta, 130, 428, 455, 657, 666,
 827, 888, 1096, 1239, 1265, 1361,
 1408
 Bogdan, George C., 787
 Bogdan, Lucian, 32, 66
 Boghian, Nicolae, 103, 463, 720,
 1158
 Bogorodea, Gheorghe, 299, 1346
 Bogrea, Vasile, 421, 1096

- Bogza, Geo, 12, 36, 48, 58, 64, 76, 96,
115, 136, 147, 152, 163, 169, 176,
179, 212, 214, 236, 252, 275, 277,
290, 307, 333, 351, 376, 388, 401,
411, 427, 429, 479, 492, 501, 512,
516, 529, 542, 549, 555, 561, 571,
576, 586, 605, 618, 646, 650, 654,
656, 679, 734, 798, 810, 837, 853,
855, 942, 947, 957, 978, 997,
1051, 1067, 1084, 1094, 1104,
1114, 1165, 1182, 1195, 1215,
1234, 1297, 1315, 1338, 1358
- Boia, Lucian, 1054
- Boieru, George, 77, 367, 509, 513,
1306
- Bojan, Ioan, 214, 911
- Bojan, Mariana, 237, 480, 571, 606,
752, 979, 1183
- Bojin, Al., 613
- Boldizsár, Csíky, 1273
- Bolintineanu, Dimitrie, 125, 297, 372,
873, 1030, 1278, 1324, 1344
- Böll, Heinrich, 1120, 1178
- Bolliac, Cezar, 644
- Boloş, Ion, 209, 253
- Bond, Edward, 308
- Borbély, Ştefan, 102, 207, 224, 461,
823, 929, 1087, 1183
- Borcea, Liviu, 1140
- Bordei, Ramona, Boca, 732
- Bordeianu, Cătălin, 141, 379, 1001
- Borges, Jorge Luis, 64, 315, 807, 814,
1129
- Boroda, Ion, 1020, 1204
- Boroianu, Radu, 219, 268
- Borţun, Dumitru, 1272
- Borugă, Elena, 132, 176, 617, 731
- Bosquet, Alain, 175, 1027
- Bostan, Elisabeta, 1243, 1387
- Bot, Nicolae, 291, 817
- Botez, Alice, 354, 452, 471, 863,
1188, 1357
- Botez, Demostene, 932, 1153, 1324
- Botez, Octav, 206, 1028
- Botiş, Teodor, 1143
- Botta, Emil, 47, 166, 207, 251, 549,
576, 686, 736, 918, 1073, 1091,
1127, 1146, 1259, 1320, 1342,
1346
- Bouleau, Charles, 406, 898
- Boureanu, Radu, 48, 91, 105, 114,
176, 192, 220, 364, 378, 387, 398,
414, 545, 617, 747, 869, 996,
1231, 1237, 1261, 1357
- Bousoño, Carlos, 550, 787, 818
- Brad, Alexandru, 72, 211, 602, 883
- Brad, Ion, 23, 34, 45, 72, 211, 214,
228, 244, 279, 280, 283, 307, 312,
402, 416, 431, 457, 468, 472, 479,
480, 494, 511, 530, 538, 579, 596,
603, 668, 728, 733, 737, 776, 789,
795, 856, 882, 886, 955, 980, 986,
996, 1024, 1064, 1097, 1108,
1109, 1115, 1181, 1185, 1186,
1190, 1195, 1197, 1205, 1231,
1285, 1316, 1334, 1347
- Brădăţeanu, Virgil, 1015, 1139
- Brădeanu, Aurica, 1239
- Bradshaw Fay, S., 1289
- Bradu, Mircea, 97, 209, 539, 583,
920, 1116
- Brăescu, Gh., 60
- Brăescu, Liviu, 1419
- Braga, Corin, 460
- Braga, Mircea, 100, 221, 427, 486,
491, 556, 715, 723, 747, 761, 927,
1166, 1417
- Braga, Rodica, 357, 392, 747, 761,
1037
- Brahaş, Cornel, 249, 399, 413, 578,
595
- Brăiloiu, Constantin, 629, 898
- Brăiloiu, Magdalena, 53, 236

Brâncuși, Constantin, 213, 277, 320,
 743, 752, 1419
 Brânda, Nicolae, 210, 1249, 1399
 Brânduș, Vladimir, 1148, 1266
 Brașoveanu, Petre, 22, 286, 1048,
 1126, 1193, 1331
 Brătescu-Voinești, Al., 230
 Bratu, Lucian, 682
 Brauner, Harry, 743, 1176
 Breazu, Ion, 350, 448, 557, 807, 1024,
 1133, 1398
 Breban, Nicolae, 77, 263, 384, 657,
 1027, 1138, 1180, 1332, 1381
 Brecht, Bertolt, 227, 359, 389, 709
 Brediceanu, Coriolan, 132
 Brediceanu, Tiberiu, 176, 617
 Breitenhofer, Anton, 632, 997
 Brezianu, Andrei, 376, 378, 706, 966,
 1120, 1174, 1297
 Brezianu, Barbu, 964, 999
 Briedis, Leons, 272
 Bright, J.S., 1016
 Britz, Helmut, 204, 557, 1157
 Broinaș, Aurica, 909, 1249
 Bron, Simelia, 22, 303, 992, 1352
 Brumaru, A.I., 224, 325, 676, 815,
 824, 896, 1149, 1167, 1250
 Brumaru, Emil, 57, 65, 107, 141, 188,
 208, 308, 338, 350, 362, 369, 380,
 426, 442, 447, 448, 499, 549, 555,
 731, 819, 1055, 1385
 Brumaru, I., 677, 792
 Brunea Fox, Filip, 212, 310, 370,
 390, 399, 554, 566, 868, 942,
 1354
 Bruyère, La, 808, 1025
 Bucheru, Ion, 23, 799
 Bucovicior, G.M., 147
 Bucșa, Ion, 204, 557
 Bucșa, Petre, 91, 96, 960, 1236
 Bucșe, Ion, 56, 61, 76, 77, 197, 549
 Bucur, Marin, 317, 371, 373, 388,
 427, 498, 603, 688, 787, 886, 993,
 1006, 1088, 1106, 1125
 Bucur, Romulus, 274, 521, 1134,
 1312, 1389
 Bucurescu, Mircea, 1035
 Bucuroiu, Valeriu, 15, 66, 309, 607,
 641, 646, 744, 749, 817, 831, 868,
 1095, 1185, 1215, 1232
 Bucuța, Emanoil, 275, 815
 Budai, Ion, 418, 428, 885
 Buduca, Ioan, 22, 59, 130, 173, 194,
 209, 250, 269, 285, 303, 386, 438,
 490, 507, 547, 615, 623, 668, 992,
 1025, 1048, 1062, 1087, 1106,
 1125, 1179, 1193, 1228, 1329,
 1349, 1372, 1396
 Buero Vallejo, Antonio, 1262
 Bugariu, Voicu, 127, 129, 146, 150,
 178, 283, 285, 321, 325, 371, 398,
 596, 615, 676, 713, 730, 842, 941,
 967, 980, 1011, 1046, 1061, 1064,
 1093, 1154, 1174, 1207, 1225,
 1291, 1318, 1344
 Bugnariu, Tudor, 732
 Buhoiu, Aristide, 171, 268
 Buiuciu, Mircea Aurel, 746, 761
 Bulgăr, Gheorghe, 80, 116, 240, 403,
 506, 968, 1021, 1248, 1391
 Bulhardt, Franz Johannes, 868, 874,
 1203, 1218
 Bulicev, Kiril, 746, 761
 Buluță, Gheorghe, 487
 Bulza, Teodor, 786, 942, 1297, 1352
 Burckhardt, J., 349
 Burduja, Virginia, 295, 589, 964,
 1319
 Bureriu, Lucian, 11, 61, 161, 540,
 770, 848, 884, 1066, 1194, 1202
 Buricea, Aurel, 335, 355
 Burtan, Florea, 860, 1141, 1196, 1352
 Bușecan, R., 70

Butură, Valer, 431, 497
Buzași, Ion, 116, 223, 362, 459, 715,
722, 827, 1034, 1115, 1424
Buzea, Constanța, 9, 10, 22, 29, 43,
75, 85, 127, 150, 172, 203, 219,
249, 256, 257, 275, 285, 303, 308,
369, 405, 437, 473, 490, 506, 508,
513, 518, 525, 537, 541, 550, 587,
589, 597, 598, 601, 633, 670, 731,
901, 971, 990, 1007, 1009, 1036,
1067, 1081, 1092, 1107, 1115,
1131, 1159, 1165, 1168, 1195,
1201, 1203, 1231, 1240, 1243,
1274, 1300, 1348, 1355, 1367,
1374, 1414
Buzilă, Boris, 367, 699, 954, 1326
Buzoianu, Cătălina, 49, 66, 139, 353,
745, 769, 924, 991, 1305, 1324,
1409, 1412
Buzura, Augustin, 15, 24, 75, 94, 103,
119, 214, 245, 338, 351, 413, 480,
547, 594, 605, 700, 833, 941, 957,
1061, 1109, 1146, 1180, 1188,
1232, 1263, 1301, 1334, 1354,
1361, 1381, 1404

C

Caballero, J.M., 1359
Căbulea, Vasile, 343, 602, 1043,
1063, 1109, 1177, 1194
Cacoveanu, Viorel, 210, 292, 355,
780, 852, 920, 1184, 1361
Cadelcu, Corneliu, 825, 1020
Cajal, Nicolae, 1399
Calafeteanu, I., 1084
Căldăraru, Emilia, 517, 882, 886,
1165
Călian, Ilie, 791, 868
Căliman, Călin, 78, 550, 648
Căliman, Ion, 26, 61, 848
Călin, Constantin, 326, 680, 1015,
1384

Călin, Liviu, 127, 189, 414, 649, 739,
839, 853, 877, 977, 981, 986, 1339
Călinescu, Al., 11, 82, 83, 86, 201,
218, 237, 265, 379, 443, 460, 685,
687, 723, 867, 950, 954, 1117,
1172, 1246, 1278, 1319, 1368,
1392, 1394
Călinescu, G., 17, 18, 19, 22, 26, 37-
39, 42, 45, 52, 54, 63, 68, 69, 75,
82, 105, 121, 122, 125, 142, 168,
169, 180, 188, 189, 190, 192, 194,
205, 225, 228, 232, 233, 242, 246,
248, 251, 254, 256, 257, 258, 274,
280, 298, 304, 317, 323, 326, 333,
337, 347, 371, 395, 396, 409, 416,
422, 427, 432, 434, 438, 450, 453,
459, 491, 503, 505, 527, 531, 533,
538, 557, 558, 560, 565, 566, 572,
594, 602, 603, 610, 617, 618, 622,
626, 634, 635, 639, 643, 648, 650,
655, 660, 662, 667, 671, 679, 684,
687, 692, 702, 739, 754, 757, 758,
766, 776, 782, 787, 791, 793, 815,
831, 833, 839, 840, 841, 849, 855,
856, 864, 867, 870, 875, 877, 887,
888, 926, 942, 961, 964, 971, 977,
983, 987, 991, 1001, 1007, 1011,
1019, 1028, 1051, 1056, 1058,
1063, 1065, 1075, 1079, 1099,
1100, 1118, 1123, 1132, 1135,
1144, 1159, 1162, 1172, 1201,
1233, 1243, 1275, 1293, 1304,
1321, 1329,
Călugăreanu, Anda, 729, 916
Călugăru, Alice, 335
Calvino, Italo, 870, 1001
Camilar, Eusebiu, 96, 382, 1373
Camp, André, 897
Câmpeanu, Ilieș, 18, 309, 431, 589,
661, 792
Câmpina, Barbu, 164, 221
Camus, Albert, 764

Câdea, Virgil, 42, 366, 472, 661,
 828, 860, 950, 969, 1286
 Căndroveanu, Hristu, 28, 34, 74, 95,
 121, 193, 294, 315, 334, 356, 390,
 436, 478, 483, 484, 523, 546, 668,
 705, 798, 900, 925, 965, 1007,
 1033, 1039, 1057, 1129, 1137,
 1173, 1240, 1316, 1371, 1378
 Cangeopol, Liviu, 1394
 Cantacuzène, Adolphe, 252, 451
 Cantacuzino, G.M., 1160, 1327
 Cantacuzino, Șerban, 218
 Cantemir, D., 427, 732
 Cantemir, Natalia, 1187, 1392
 Cantuniari, Mihai, 743, 1098, 1186
 Capesius, Bernhard, 1355, 1366
 Căpeț, Ion, 227, 360, 584, 720, 1037,
 1158, 1274
 Capidan, Theodor, 727
 Capote, Truman, 261, 630
 Căprariu, Al., 16, 50, 65, 116, 139,
 157, 180, 238, 255, 276, 292, 308,
 360, 377, 394, 412, 428, 495, 530,
 545, 606, 646, 660, 736, 747, 761,
 775, 784, 837, 868, 880, 897, 944,
 949, 960, 964, 980, 986, 999,
 1048, 1050, 1053, 1069, 1075,
 1088, 1091, 1096, 1104, 1128,
 1137, 1147, 1166, 1184, 1195,
 1197, 1217, 1229, 1237, 1249,
 1293, 1299, 1309, 1317, 1326,
 1335, 1338, 1344, 1361, 1418,
 1424
 Carabăț, Dumitru, 799, 1132
 Cărăbiș, Vasile, 451, 595, 1261
 Caracostea, D., 37, 274, 299, 311,
 450, 652, 787, 1261
 Caragiale, I.L., 34, 48, 63, 82, 101,
 145, 150, 214, 215, 221, 258, 338,
 354, 603, 651, 719, 764, 993, 999,
 1002, 1012, 1053, 1087, 1095,
 1106, 1131, 1149, 1208, 1278,
 1321, 1365, 1370, 1415
 Caragiale, Iorgu, 96
 Caragiale, M., 1127
 Caragiale, Mateiu, 125, 169, 259, 623,
 702, 1037, 1067, 1242, 1314, 1382
 Caraion, Ion, 19, 30, 40, 43, 46, 52,
 53, 71, 85, 93, 95, 114, 179, 188,
 236, 248, 255, 263, 275, 279, 292,
 294, 309, 314, 387, 394, 397, 401,
 409, 428, 436, 443, 447, 497, 502,
 517, 519, 530, 535, 538, 539, 541,
 544, 549, 570, 576, 589, 595, 605,
 612, 616, 628, 633, 647, 650, 651,
 666, 693, 706, 734, 738, 740, 749,
 759, 774, 794, 797, 804, 814, 837,
 857, 888, 916, 968, 996, 1075,
 1081, 1101, 1159, 1197, 1220,
 1296, 1304, 1309, 1318, 1358,
 1368, 1391
 Caramanlis, Constantin, 405, 728
 Caramitru, Ion, 44, 210, 219, 241,
 330, 552, 645, 682, 799, 1349
 Carandino, N., 97, 139, 146, 363, 457,
 620, 821, 949, 957, 999, 1041,
 1077, 1114, 1147, 1153, 1270,
 1276, 1354, 1358, 1415
 Caranfil, Constantina, 70, 212, 567,
 814
 Caranfil, Mihai, 129, 141, 268, 343,
 490, 496, 510, 536, 614
 Cărbunescu, Dora, 262, 857, 1323
 Cardenal, Ernesto, 1025
 Cărdu, Petru, 184, 1007, 1152, 1416
 Carême, Maurice, 589, 1021
 Carianopol, V., 846
 Carianopol, Virgil, 20, 21, 26, 91,
 104, 145, 175, 236, 278, 295, 435,
 436, 501, 534, 542, 568, 677, 700,
 762, 846, 868, 872, 883, 931, 990,
 1037, 1188, 1191, 1261, 1274,
 1367, 1369

Carianopol, Virginia, 487, 1401
 Cârlova, Vasile, 407, 930, 1391
 Carlton, Charles M., 938
 Cârneci, Carmen, 406, 1048, 1309
 Cârneci, Magda, 56, 59, 61, 74, 77,
 193, 196, 303, 360, 420, 466, 509,
 513, 522, 525, 584, 721, 825,
 1087, 1158, 1274, 1307, 1331
 Cârneci, Radu, 161, 227, 236, 337,
 401, 431, 476, 523, 542, 588, 596,
 601, 628, 634, 644, 654, 655, 738,
 782, 826, 841, 866, 869, 873, 940,
 943, 949, 963, 980, 990, 998,
 1013, 1026, 1037, 1095, 1163,
 1170, 1195, 1202, 1207, 1274,
 1275, 1299, 1384
 Carp, P.P., 651
 Carpen, N.D., 335
 Carpentier, Alejo, 248, 854, 910, 1315
 Carpov, Maria, 11, 213, 777, 1036
 Carroll, Lewis, 542, 616
 Cărtărescu, Mircea, 557, 1134
 Carter, Jimmy, 509, 730
 Cartoian, Nicolae, 142, 456, 558, 995
 Casares, Adolfo Bioy, 825, 930
 Cassian, Nina, 78, 83, 91, 97, 119,
 147, 216, 219, 273, 308, 321, 364,
 405, 489, 503, 518, 529, 540, 541,
 576, 590, 633, 789, 794, 864,
 1157, 1190
 Catanoy, N., 472
 Cătineanu, Tudor, 1146, 1359
 Cazaban, Al., 623
 Cazacu, Aculin, 160, 438
 Cazimir, Mihai, 520, 679
 Cazimir, Otilia, 204, 220, 825, 1363
 Cehov, A.P., 1096
 Celan, Paul, 612, 806, 1026
 Celeapcă, Georgia, 1323
 Celibidache, Sergiu, 64, 1297
 Céline, L.F., 746, 1230
 Cerbu, Silvia, 607, 924, 1117
 Cerna, Al., 14, 388, 400
 Cerna, Panait, 943, 1195, 1417
 Cernat, Petre, 58, 666
 Cernescu, Dinu, 219, 618
 Cerneț, Laurențiu, 108, 151, 384, 747,
 770, 1180
 Cesereanu, Domițian, 480, 736
 Cetea, Doina, 480, 1115, 1183
 Ceuca, Justin, 98, 1149
 Chandler, Raymond, 908, 1388
 Chaucer, Geoffrey, 72, 295, 667
 Cheie-Pantea, I., 512
 Chelaru, Dan, 1394
 Chelaru, Ioan, 688, 907
 Chelu, Marin, 807, 1250, 1398
 Cherlea, Aurel, 61
 Cherlea, Aurel, 61, 975, 995
 Chican, Dumitru, 59, 1399
 Chifor, Vasile, 100, 218, 222, 358,
 460, 554, 578, 586, 689, 707, 715,
 723, 907, 926, 1069, 1148, 1154,
 1160, 1166, 1261, 1271, 1418,
 1425
 Chifu, Gabriel, 75, 127, 172, 521,
 860, 985, 1012, 1109, 1192, 1247,
 1273, 1312, 1337, 1344, 1352,
 1418
 Chilie, Nicolae, 18, 35
 Chimet, Iordan, 1265
 Chinezu, Paul Doru, 335, 734, 1033,
 1391
 Chintilă, Spiru, 1083, 1115
 Chioaru, Dumitru, 204, 447, 948,
 1397
 Chiorean, M., 104
 Chiper, Tita, 717
 Chiriac, Al., 984
 Chiriac, Ion, 532, 777, 904, 1220,
 1239
 Chiric, Ion, 1040, 1169, 1194
 Chirica, Neculai, 302, 868, 978, 1306

- Chirilă, Dumitru, 85, 210, 355, 559,
690, 1025, 1139, 1249, 1399
- Chirilă, George, 182, 279, 309, 483,
487, 497, 588, 661, 832, 839, 873,
891, 897, 962, 981, 1207, 1363,
1367
- Chirilă, Ioan, 784, 1064
- Chiriță, Constantin, 176, 227, 391,
409, 429, 481, 501, 516, 544, 590,
603, 743, 798, 1039, 1079, 1101,
1161, 1177
- Chirițescu, Alexandru, 1266
- Chirovici, Eugen, 535, 1067, 1081
- Chirovici, George Radu, 88, 562
- Chirovici, Radu, 438, 1072, 1203
- Chiș, V., 688, 1249
- Chișu, Lucian, 809
- Chitic, Paul Cornel, 97, 116, 283, 581,
605, 657, 666, 719, 928, 992,
1033, 1068, 1360, 1412
- Chițimia, C., 527, 1044, 1392, 1401
- Chițimia, Silvia, 209, 1182, 1352,
1367
- Chițimuș, George, 330, 1016
- Chiuzbăian, Aurel, 1013
- Chivu, Aurelian, 168, 595, 646
- Chivu, Gheorghe, 255, 789, 888, 1110
- Chomsky, Avram Noam, 556
- Ciachir, Dan, 120, 397, 433, 498, 533,
627, 650, 739, 756, 778, 899, 951,
965, 977, 983, 1002, 1075, 1118,
1173, 1205, 1302, 1320, 1342,
1365
- Cincă, Stelian, 700, 1234, 1262
- Ciobanu, Constantin Th., 243, 330,
345, 456, 681, 1014, 1386
- Ciobanu, Mircea, 12, 30, 48, 75, 102,
125, 132, 394, 426, 451, 515, 554,
586, 643, 657, 666, 778, 863,
1027, 1065, 1180, 1240, 1282,
1294, 1306, 1344, 1367, 1385,
1391, 1396
- Ciobanu, Nicolae, 14, 39, 69, 167,
188, 236, 245, 260, 264, 298, 313,
318, 357, 371, 372, 383, 398, 418,
431, 434, 486, 507, 523, 559, 574,
595, 610, 623, 651, 746, 759, 795,
844, 856, 872, 907, 952, 977,
1050, 1057, 1079, 1102, 1175,
1188, 1207, 1225, 1274, 1284,
1303, 1322, 1344, 1367, 1421
- Ciobanu, Radu, 275, 460, 578, 655,
716, 853, 927, 1152
- Ciobanu, Th., 1015
- Ciobotaru, Florin, 723
- Ciocârlie, Livius, 25, 28, 45, 61, 108,
132, 151, 176, 233, 272, 288, 304,
372, 407, 423, 512, 540, 559, 642,
655, 745, 746, 770, 771, 787, 832,
848, 861, 867, 944, 950, 974, 995,
1000, 1049, 1107, 1110, 1125,
1162, 1180, 1230, 1249, 1307,
1311, 1319, 1334, 1350, 1374,
1419, 1423
- Ciochină, Alexandru, 87
- Ciocov, Vladimir, 96, 176, 241, 423,
788, 866, 1066
- Cioculescu, Barbu, 132, 177, 228,
290, 527, 840, 1355
- Cioculescu, Șerban, 10, 11, 13, 25, 26,
38, 39, 45, 47, 56, 60, 62, 69, 97,
107, 113, 119, 127, 131, 132, 145,
153, 161, 165, 167, 174, 176, 187,
202, 217, 234, 246, 251, 265, 272,
273, 278, 282, 288, 289, 300, 306,
313, 316, 321, 370, 374, 387, 398,
405, 409, 422, 425454, 477,
492, 501, 513, 519, 527, 534, 542,
587, 603, 618, 624, 643, 644, 657,
733, 737, 748, 769, 771, 788, 791,
832, 834, 848, 849, 862, 885, 894,
911, 934, 947, 956, 957, 977, 992,
993, 996, 1011, 1027, 1050, 1067,
1077, 1092, 1093, 1112, 1142,

- 1161, 1164, 1179, 1181, 1190,
1195, 1201, 1216, 1234, 1261,
1295, 1305, 1311, 1313, 1328,
1335, 1342, 1356, 1365, 1401
- Ciolca, Cătălin, 589, 1319
- Ciompec, Gh., 523, 531, 597, 716,
839, 866, 944
- Ciongradi, Ioana Dana, 1117
- Cionof, Șerban, 124, 640, 858, 987,
1229, 1289, 1306, 1310, 1327,
1363
- Ciopraga, Constantin, 10, 11, 50, 58,
91, 164, 183, 245, 260, 429, 497,
526, 538, 596, 619, 621, 643, 747,
752, 761, 791, 953, 960, 1070,
1182, 1198
- Ciotea, Florin, 101, 579, 1035, 1272,
1419
- Cipariu, Timotei, 55, 457, 1115
- Ćirić, V., 724
- Cistelecan, Al., 86, 204, 209, 337,
448, 558, 689, 807, 909, 1024,
1139, 1249, 1398
- Ciucă, Valentin, 34, 511, 623, 1001,
1098, 1171
- Ciuchindel, C., 1406
- Ciudan, George, 538, 613
- Ciulei, Liviu, 16, 114, 208, 210, 219,
364, 537, 574, 576, 653, 734, 825,
899, 910, 1353, 1358
- Ciupe, Aurel, 1408
- Ciurea, Ion, 1010, 1374
- Ciurunga, Andrei, 58, 424, 483, 755,
791, 907, 1203, 1232, 1341, 1421
- Cizek, Eugen, 329
- Claudian, Al., 692
- Cleynen, E., 472
- Coccea, Dina, 398, 581, 1170, 1204,
1215
- Coccea, N.D., 134, 425, 1056
- Cocor, Mitrea, 491, 1009, 1131, 1242,
1373
- Cocora, Ion, 16, 30, 50, 65, 116, 138,
155, 181, 276, 292, 308, 394, 413,
456, 479, 747, 761, 775, 897, 965,
1097, 1152, 1167, 1183, 1262,
1270, 1339, 1358, 1360, 1413
- Cocoș, G., 1126
- Cocteau, Jean, 159, 837
- Codreanu, Irina, 1332
- Codreanu, Mihai, 204, 1120, 1216
- Codreanu, Theodor, 35, 258, 327,
679, 684, 1138
- Codrescu, Constantin, 581, 1170
- Codru, Ion, 852, 947, 957
- Codru-Drăgușanu, I., 321
- Codruț, Mariana, 141, 203, 509, 521,
638, 805, 1171, 1247, 1391
- Cohen, Leonard, 845
- Coja, Ion, 55, 252, 333, 389, 461, 524,
690, 705, 713, 769, 792, 815, 844,
923, 1100, 1356
- Cojocaru, Romulus, 26, 91, 118, 237,
498, 517, 529, 815, 957, 1138,
1142
- Čokov, Vladimir, 724, 1425
- Colceag, Gelu, 1170
- Coleșiu, Mihai, 51, 161, 255, 309,
647, 837
- Colin, Vladimir, 104, 486, 571, 589,
590, 604, 633, 642, 746, 761, 806,
1039, 1056, 1065, 1160, 1380
- Colpacci, Alexandru, 923, 1250, 1353
- Coman, Cornel, 902, 943
- Coman, Grigore, 576, 868
- Coman, Mihai, 146, 261, 300, 313,
399, 435, 486, 612, 664, 759, 779,
795, 857, 952, 985, 1057, 1102,
1176, 1189, 1306, 1323, 1344
- Comănesci, Nadia, 9, 779
- Comănescu, Aureliu, 1119, 1202
- Comănescu, Denisei, 368, 952, 965,
1094, 1145, 1337, 1378
- Comănescu, Radu, 370, 492

Comarnescu, Milena, 88, 211, 694
 Comarnescu, Petru, 132, 220, 558,
 567, 630, 853, 1382
 Condeescu, Dan Alexandru, 265, 298,
 312, 414, 418, 486, 534, 611, 652,
 844, 873, 1019, 1065, 1109, 1278,
 1285, 1294, 1321, 1367
 Condurache, Daniel, 61, 77, 87, 285,
 406, 507, 537, 1047
 Condurache, Val, 81, 203, 334, 379,
 445, 446, 553, 686, 804, 905,
 1020, 1138, 1246, 1364, 1391
 Condurachi, Emil, 692, 969, 1403
 Constant, M., 788
 Constantin, C., 333, 889
 Constantin, Dumitru, 379, 482, 649,
 809, 1301
 Constantin, M., 177
 Constantin, Marin, 722, 990, 1090,
 1309, 1366
 Constantin, Mircea, 86, 204, 210, 337
 Constantin, P., 201, 553, 684, 801,
 1018
 Constantin, Z., 1183
 Constantinescu, Al., 469
 Constantinescu, Cornel Radu, 980,
 1306
 Constantinescu, Crișan, 424, 1261
 Constantinescu, Dan, 746, 761, 1013
 Constantinescu, Ion, 35, 38, 52, 96,
 237, 327, 353, 618, 625, 635, 643,
 666, 679, 684, 715, 816, 1134,
 1384, 1390
 Constantinescu, Mihaela, 91, 1028
 Constantinescu, Mircea, 23, 178, 229,
 235, 297, 313, 381, 427, 788, 883,
 947, 957, 977, 981, 996, 1058,
 1113, 1161, 1206, 1345
 Constantinescu, N., 1097
 Constantinescu, Ovidiu, 364, 587,
 827, 1041
 Constantinescu, Pompiliu, 11, 37, 45,
 134, 175, 217, 254, 314, 359, 409,
 558, 610, 634, 693, 888, 991, 1156
 Constantinescu, Vasile, 68, 81, 85,
 163, 279, 335, 338, 413, 590, 681,
 788, 792, 840, 856, 1001, 1245
 Copilu Cheatră, Vasile, 324, 455,
 1013
 Corbea, Andrei, 43, 183, 379, 446,
 686, 687, 1247, 1287, 1394
 Corbu, Daniel, 127, 188, 507, 598,
 641, 1068, 1069
 Corbul, Vintilă, 893, 985
 Cordoș, Ioan, 56, 61, 77
 Cordun, Miron, 320, 384, 514, 673
 Corjos, Nicolae, 1062, 1091
 Cornea, Aureliu, 69, 188, 218, 681,
 1035
 Cornea, Paul, 91, 373, 438, 886, 939,
 1006, 1132, 1314, 1392
 Cornișteanu, Mircea, 354, 658, 1005,
 1127, 1142, 1151, 1399
 Corniță, C., 1191
 Coroiu, Constantin, 37, 82, 203, 335,
 445, 505, 554, 662, 685, 744, 804,
 891, 907, 987, 1020, 1060, 1137,
 1247, 1392
 Corvin, Cătălina, 529, 535
 Cosașu, Radu, 13, 15, 29, 48, 79, 136,
 175, 182, 199, 286, 332, 335, 391,
 417, 446, 448, 481, 528, 551, 565,
 683, 784, 801, 804, 883, 959, 971,
 1018, 1033, 1100, 1244, 1258,
 1283, 1296, 1347, 1372
 Coșbuc, George, 56, 76, 101, 214,
 315, 417, 494, 505, 576, 584, 592,
 597, 601, 659, 729, 1070, 1266,
 1324, 1375
 Cosma, Anton, 328, 461, 495, 579,
 824, 929, 1124, 1154
 Cosma, Doru, 62, 70, 165

Cosma, Viorel, 506, 629, 987, 1000, 1043, 1048, 1176
 Coșman, Constantin, 120, 838, 854, 898, 950, 980, 1097, 1219
 Cosmin, Ion, 9, 118
 Coșovei, Traian T., 21, 40, 80, 179, 274, 305, 316, 342, 368, 408, 492, 522, 552, 643, 657, 806, 847, 882, 886, 896, 934, 943, 945, 958, 1008, 1022, 1046, 1062, 1086, 1093, 1094, 1112, 1133, 1134, 1165, 1173, 1181, 1210, 1272, 1312, 1337, 1352, 1367, 1371, 1381, 1393
 Costache, M., 83
 Costea, Ioan, 542, 1037, 1421
 Costescu, Mariana, 15, 128, 257, 410, 643, 751, 789, 1232
 Costin, Calistrat, 328, 454, 1014, 1384, 1386
 Costin, Miron, 278, 427, 872
 Costinaș, Iosif, 11, 848, 893, 1180
 Costinescu, Florin, 53, 70, 257, 486, 531, 542, 596, 604, 660, 814, 845, 873, 892, 934, 1000, 1072, 1082, 1203, 1207, 1239, 1284, 1340
 Cotescu, Octavian, 518, 902, 1196, 1225, 1332
 Cotrău, Liviu, 93, 377, 532, 620, 736
 Cotruș, Aron, 10, 95, 100, 210, 234, 272, 321, 376, 397, 443, 485, 533, 555, 573, 655, 808, 1050, 1075
 Cotruș, Ovidiu, 210, 231, 485, 533, 1166
 Cotuțiu, Cornel, 253, 1183
 Covaci, Al., 233, 535, 1153, 1381
 Covaci, Aurel, 58, 103, 105, 246, 501, 503, 657, 666, 885, 959, 1030, 1080, 1360
 Covaci, Petru, 1140
 Cozma, F., 1274
 Cozma, George Florin, 103, 584
 Cozma, Viorel, 59, 72, 431, 435, 488, 542, 638, 872, 1284, 1363
 Cozmuța, Augustin, 545, 1110
 Cozorici, Gheorghe, 330, 395, 439, 451, 1362, 1386
 Crăciun, Gheorghe, 717, 804, 827, 929, 1276, 1335, 1421
 Crăciun, Ioana, 1389
 Crăciun, Victor, 48, 527
 Crăciunescu, Ioana, 215, 722, 775
 Crăciunică, Ion, 22, 599, 783, 1107, 1193, 1228
 Craia, Sultana, 57, 126, 261, 266, 313, 385, 401, 418, 486, 519, 535, 595, 652, 741, 780, 843, 856, 935, 966, 1006, 1058, 1121, 1175, 1187, 1207, 1302, 1344, 1367
 Crainic, Nichifor, 263, 414, 450
 Craiova, Ion, 523, 857, 882
 Crama, Mihail, 132, 796
 Crânguleanu, Ion, 302, 306, 312, 475, 607, 872, 1192, 1194, 1205, 1237, 1369
 Crăsnaru, Daniela, 34, 58, 172, 249, 550, 595, 659, 759, 819, 848, 952, 986, 996, 1207, 1344, 1368
 Crătunescu, N., 1027
 Creangă, Ioana, 367, 728
 Creangă, Ion, 21, 43, 161, 170, 183, 214, 230, 328, 343, 351, 355, 404, 408, 431, 435, 501, 519, 539, 542, 561, 586, 589, 590, 592, 596, 610, 632, 647, 651, 667, 702, 761, 796, 832, 967, 1025, 1043, 1074, 1076, 1104, 1116, 1151, 1201, 1220, 1346, 1361, 1372, 1391, 1417
 Creția, Petru, 773, 1357, 1389
 Crețu, Vasile, 559, 1307
 Crișan, Constantin, 80, 125, 128, 147, 232, 456, 503, 594, 661, 697, 816, 856, 933, 977, 984, 1003, 1034, 1068, 1126, 1162, 1303

- Crișan, Gheorghe, 367, 1089, 1333
 Crișan, Nicolae, 835, 1138, 1207,
 1272, 1285, 1326, 1380
 Crișan, Teodor, 449, 910, 1140
 Cristache, Nicolae, 521, 1176
 Cristea, Corina, 188, 419, 1095
 Cristea, Dan, 21, 38, 57, 69, 132, 168,
 176, 235, 246, 265, 299, 312, 399,
 485, 518, 595, 741, 871, 935, 947,
 952, 997, 1057, 1175, 1285, 1321,
 1425
 Cristea, Marcela, 677, 734
 Cristea, Radu Călin, 56, 61, 77, 297,
 319, 408, 492, 509, 513, 522, 525,
 587, 598, 604, 643, 657, 670, 824,
 1008, 1073, 1087, 1094, 1312,
 1337
 Cristea, Tudor, 371, 372
 Cristea, Valeriu, 19, 36, 54, 67, 106,
 114, 122, 135, 142, 177, 273, 374,
 389, 443, 444, 447, 478, 492, 514,
 543, 604, 618, 685, 749, 771, 816,
 835, 851, 883, 978, 1050, 1164,
 1182, 1233, 1319, 1326, 1346,
 1373
 Cristescu, Maria Luiza, 572, 580, 717,
 835, 869, 913, 1020, 1037, 1049,
 1146, 1160, 1241, 1242, 1285,
 1343, 1352, 1371
 Cristi, Adi, 839, 1391
 Cristofan, Mirela, 71, 314, 523, 666,
 760
 Cristofor, Ion, 204, 351
 Cristoiu, Ion, 22, 39, 76, 171, 196,
 204, 246, 269, 303, 319, 421, 438,
 549, 655, 668, 799, 834, 858, 901,
 1009, 1025, 1128, 1131, 1179,
 1242, 1335, 1373, 1382
 Croce, Benedetto, 233, 1381
 Crohmălniceanu, Ov. S., 447
 Croitoru, Victor, 314, 653
 Cruceanu, Mihail, 274, 995, 1261
 Cruceru, Dan, 608, 982, 1118
 Csaba, Lászlóffy, 1184
 Cubleşan, Constantin, 18, 29, 50, 100,
 116, 178, 237, 254, 275, 307, 458,
 494, 495, 530, 535, 570, 606, 619,
 640, 658, 690, 708, 806, 821, 834,
 844, 852, 921, 1031, 1034, 1097,
 1183, 1217, 1234, 1266, 1273,
 1299, 1338, 1382, 1412
 Cucu, Ion, 343
 Cucu, Ștefan, 712, 1417
 Culcer, Dan, 101, 131, 138, 222, 224,
 360, 461, 495, 540, 579, 720, 747,
 761, 822, 834, 929, 1036, 1065,
 1334, 1382, 1420
 Cunescu, Gh., 345, 388, 396, 437,
 445, 827
 Cupșa, Ion, 1037, 1158, 1274
 Curticăpeanu, Doina, 1022, 1182
 Curticeanu, Mircea, 448, 557, 794,
 807, 1024, 1133, 1398
 Cusin, Adi, 115, 487, 1162
 Cușnarencu, George, 66, 276, 647,
 827, 1334
 Cușțitaru, Virgil, 80, 203, 444, 619,
 643, 684, 1134, 1193, 1297

D

- Dada, S., 336
 Daicoviciu, Constantin, 137, 757, 880
 Daicoviciu, Hadrian, 95, 615
 Damaschin, Dan, 204, 337, 722, 1312
 Damian, George, 607, 1049, 1186,
 1319
 Damian, Ștefan, 204, 253, 545, 959,
 1183
 Dan, C., 757, 778
 Dan, Sergiu, 424, 458, 1052
 Dan, Vasile, 204
 Danciu, I.M., 428, 494, 605, 734
 Danciu, M., 646, 1140, 1266

Danciu, Magda, 449, 809
 Danciu, Maxim, 95, 204, 337, 352,
 455, 658, 706, 820, 911
 Dănciulescu, Sina, 26, 345, 747, 761
 Daneliuc, Mircea, 879, 1025, 1243,
 1386
 Daniel, Claudiu, 209, 337, 448, 1399
 Daniel, D., 334, 443
 Daniel, Lisette, 554, 1040
 Danilov, Nichita, 555, 684, 1171,
 1248
 Daragiu, Gheorghe, 435, 1161, 1232
 Dard, Michel, 347, 832
 Darian, Adina, 1244, 1388
 Darie, Constantin, 566, 699
 Dascălu, Crișu, 233, 298, 661, 662,
 686, 724, 747, 770, 1194
 Dătcu, Iordan, 873, 955
 David, Dan, 179, 521, 947
 Davideanu, Ion, 46, 211, 449, 690,
 910, 1025
 Davidescu, N., 374, 913, 983, 1092
 Davidoglu, Mihail, 576, 739, 914
 Davidov, Iuri, 1140
 Davidovici, Doru, 467, 584
 Davila, A., 10, 420, 711, 1012, 1149,
 1270, 1374
 Deaconescu, Ion, 335, 450, 556, 1138
 Deal, Alexandru, 502, 747, 787
 Delamarina, Victor Vlad, 602
 Delavrancea, Barbu, 230, 1169, 1335
 Delavrancea, Cella, 375, 411, 456,
 950, 1169, 1297
 Delciu, Suzana, 115, 738
 Deleanu, Cristina, 1119
 Deleanu, Ion, 447, 1338, 1359
 Deleanu, Valeria, 252, 262
 Deletant, D., 315
 Deligiorgis, Ioana, 1176
 Deliu, Dan, 992
 Deloreanu, Ion, 32, 1150
 Demetrescu, Traian, 187, 432
 Demetrius, Lucia, 388, 914
 Demian, Iosif, 199, 902
 Deniforescu, Al., 326, 1380
 Densușianu, Nicolae, 20, 755
 Densușianu, Ovid, 311, 318, 450, 477,
 607, 1011, 1015
 Derlea, Adrian, 194, 297
 Deșliu, Al., 302
 Deșliu, Dan, 176, 273, 355, 501, 620,
 657, 664, 728, 751, 778, 885,
 1164, 1231, 1311, 1334, 1355
 Deșliu, Valentin, 584, 885, 947, 949
 Deutsch, Ernst, 1097, 1266
 Dezideriu, Horváth, 1195, 1225
 Diaconescu, Ioana, 34, 65, 102, 120,
 213, 351, 454, 653, 790, 817,
 1103, 1284, 1304, 1338, 1363,
 1408
 Diaconescu, Mihail, 61, 320, 672,
 1375
 Diaconescu, Romulus, 91, 109, 148,
 345, 451, 568, 646, 718, 815,
 1028, 1262, 1403
 Diaconescu, Traian, 858, 898
 Diaconu, Mircea, 331, 556, 574,
 1017, 1376, 1420
 Diaconu, Nicolae, 204, 495, 832,
 1129
 Dichiseanu, Ion, 682, 902
 Dicu, Constantin, 458, 872, 923
 Digă, Smaranda, 509, 522
 Dima, Alexandru, 91, 94, 142, 177,
 300, 344, 349, 413, 442, 450, 451,
 459, 455, 470, 1044, 1052, 1074,
 1356, 1401
 Dima, Valentina, 96, 266, 724
 Dima, Vasile, 808, 1025
 Dimisianu, Gabriel, 12, 114, 175, 176,
 222, 233, 245, 261, 264, 304, 334,
 345, 395, 422, 454, 657, 666, 685,
 699, 773, 777, 778, 792, 800, 816,
 861, 1000, 1164, 1231, 1245, 1320

Dimisianu, Gh., 317
 Dimitriu, Daniel, 17, 81, 175, 190,
 202, 230, 333, 441, 455, 553, 657,
 667, 685, 748, 804, 905, 1019,
 1138, 1246, 1391
 Dimitriu, Nicolae, 993
 Dimiu, Mihai, 574, 1170
 Dimoftache, Fl., 329, 681, 1016
 Dimov, Leonid, 64, 86, 207, 267, 290,
 312, 426, 471, 478, 499, 509, 527,
 539, 540, 549, 604, 659, 685, 731,
 774, 807, 814, 819, 831, 907, 947,
 948, 1029, 1039, 1371, 1385, 1408
 Dina, Adriana, 1126
 Dinapold, N., 1095
 Dincă, Alexandru, 710, 1267
 Dincă, Dorina, 1162
 Dincă, Dumitru Ion, 475, 1187, 1211
 Dincă, Ștefan, 313, 494, 587, 1205
 Dincu, Petre, 239, 404, 505, 592, 859
 Dinescu, Ion, 993, 1151
 Dinescu, Mircea, 12, 30, 39, 106, 232,
 247, 265, 270, 272, 300, 306, 316,
 395, 398, 407, 410, 433, 471, 492,
 501, 517, 549, 553, 558, 566, 572,
 576, 580, 679, 721, 764, 773, 809,
 817, 847, 893, 952, 996, 1024,
 1051, 1061, 1067, 1081, 1113,
 1173, 1192, 1292, 1312, 1354,
 1360, 1367, 1371, 1381, 1397,
 1416
 Dinescu, Ovidiu, 78
 Dinescu, Viorel, 54, 1067
 Dinischiotu, Constantin, 708, 923
 Dinu, Cornel, 784
 Dinu, Gheorghe, 212, 494, 565, 693,
 814, 835, 868
 Dinutz, Mircea, 329, 681, 1016, 1384
 Dobrescu, Alexandru, 81, 168, 175,
 202, 334, 379, 442, 553, 685, 795,
 804, 894, 905, 1019, 1063, 1138,
 1139, 1246, 1320, 1391
 Dobrescu, Miu, 874, 1260
 Dobrescu, Vasile, 101, 360, 928, 1272
 Dobrin, Val., 676
 Dobrișan, Octavian, 509, 522
 Dobrițoiu, Nicolae, 43, 729
 Dobrogeanu, Alexandru, 239, 740
 Doclin, Octavian, 26, 304, 371, 501,
 751, 1057, 1163
 Docsănescu, Nicolae, 161, 257
 Dogaru, Ilie, 509, 513, 522
 Dohotaru, Adrian, 617, 745, 769, 994,
 1026, 1161
 Doinaș, Ștefan Augustin, 30, 84, 91,
 130, 146, 149, 153, 156, 172, 176,
 211, 219, 236, 278, 289, 325, 345,
 347, 374, 417, 427, 428, 447, 448,
 451, 462, 471, 503, 515, 517, 523,
 530, 543, 586, 616, 617, 633, 693,
 701, 731, 737, 798, 798, 808, 814,
 832, 859, 863, 868, 888, 1025,
 1033, 1084, 1085, 1093, 1112,
 1138, 1197, 1312, 1313, 1325,
 1337, 1371, 1396, 1408, 1423
 Dolgu, Gheorghe, 9, 487, 1209
 Dolinescu, Margareta, 872, 913
 Domokos, Szilágyi, 607, 646, 872
 Dona, H., 212, 441
 Donici, Al., 608
 Donose, Vasile, 1204
 Dorcescu, Eugen, 170, 195, 272, 380,
 423, 445, 491, 642, 787, 944,
 1065, 1092, 1109, 1128, 1162,
 1294, 1334, 1355
 Dorian, Dorel, 212, 739
 Dorian, Gellu, 837, 1110, 1195
 Dorian, O., 482, 907
 Dorian, Silviu, 81, 1341
 Dorin, Andrei, 299, 503, 596
 Dostoievski, M., 165
 Drăgan, Daniel, 53, 141, 255, 290,
 431, 517, 907, 927, 1129, 1240,
 1352, 1417

Drăgan, Gheorghe, 334, 396
 Drăgan, Iosif Constantin, 20, 880
 Drăgan, Mihai, 214, 237, 257, 684, 756, 887
 Drăgan, Nicolae, 335, 427
 Drăgan, Radu, 75, 127, 1131, 1352, 1371
 Drăgănoiu, Ion, 17, 30, 55, 267, 308, 571, 619, 735, 942, 1075, 1104, 1110, 1176, 1309, 1326
 Drăgoescu, Constantin, 214, 1404
 Drăgoi, Rodian, 498, 598, 1363
 Dragolea, Mihai, 75, 204, 205, 448, 509, 522, 556, 806, 1022, 1132
 Dragomir, Ion, 924, 1417
 Dragomir, Miha, 266, 273, 385, 391, 395, 397, 405, 407, 436, 1103
 Dragomir, Vasile, 192, 1070
 Dragomirescu, Mihail (M.), 322, 354, 450, 470, 506, 652, 867, 1103, 1123
 Dragoș, Elena, 882, 886
 Dragoș, Nicolae, 21, 24, 34, 66, 89, 148, 176, 201, 302, 380, 428, 460, 491, 503, 506, 513, 522, 526, 542, 560, 568, 602, 637, 729, 730, 753, 760, 778, 841, 854, 873, 875, 877, 881, 886, 924, 933, 961, 990, 997, 1045, 1061, 1080, 1104, 1123, 1158, 1174, 1179, 1192, 1193, 1221, 1254, 1288, 1315, 1324, 1352, 1387
 Dragu, Victoria, 1068, 1358
 Drăgușanu, Valeriu, 188, 286, 487, 638, 653, 1089, 1127, 1308
 Drăguț, Vasile, 132, 159, 738, 1003
 Drecin, Mihai, 807, 909, 1139
 Drimba, Ovidiu, 1250
 Drincu, Sergiu, 233
 Drug, Gh., 1015
 Drumaru, Paul, 641, 1160, 1217, 1417
 Drumeanu, Carmen, 81, 204, 555
 Drumeș, Valeriu, 147, 1307
 Drumur, George, 175
 Drumur, George, 832, 1194
 du Gard, R. Martin, 288, 304, 372, 407, 423, 512, 642, 655
 Duca, Aurel, 7, 339
 Duca, Eugen, 204, 556
 Ducea, Valeria, 97, 353, 457, 709, 916, 1032, 1414
 Ducea, Valeriei, 923
 Duda, Virgil, 23, 48, 116, 780, 805, 851, 866, 903, 971, 1132, 1180, 1249, 1361
 Dudaș, Vasile, 617
 Dugneanu, Paul, 17, 261, 266, 298, 384, 399, 422, 435, 485, 501, 519, 595, 610, 636, 856, 871, 952, 985, 1091, 1102, 1138, 1189, 1229, 1303, 1322, 1367
 Duică, Bogdan, 322, 421
 Duicu, Serafim, 213, 224, 494, 619, 1160, 1401
 Dumbravă, Ion, 335, 463, 1273
 Dumbravă, Lucian, 336, 1393
 Dumbravă, Nicolae, 103, 227, 228, 463, 520, 720, 930, 1273, 1421
 Dumbrăveanu, Anghel, 11, 64, 69, 90, 176, 182, 272, 411, 428, 476, 540, 557, 602, 605, 703, 743, 944, 959, 975, 1057, 1102, 1110, 1162, 1239, 1292, 1297, 1307, 1358, 1390, 1408, 1420, 1426
 Dumbrăveanu, Aurel, 337, 1140
 Dumitrache, Constantin, 170, 344, 503, 534, 657, 699, 1027
 Dumitrașcu, Aurel, 58, 127, 355, 420, 480, 666, 712, 790, 797, 858, 1049, 1068, 1069, 1416
 Dumitrescu, Carmen, 171, 396
 Dumitrescu, Cristina, 88, 576, 712, 1149, 1415

Dumitrescu, Domnița, 515, 1068
 Dumitrescu, Florica, 53, 607, 618
 Dumitrescu, Geo, 12, 21, 26, 172,
 175, 176, 185, 190, 274, 325, 362,
 419, 438, 549, 576, 597, 612, 632,
 666, 693, 749, 774, 782, 790, 804,
 901, 929, 996, 1036, 1077, 1123,
 1141, 1153, 1155, 1194, 1197,
 1259, 1324, 1337, 1360, 1405
 Dumitrescu, Lucia, 868, 1097, 1116
 Dumitrescu, Lucian, 835, 931
 Dumitrescu, Sorin, 328, 428, 475, 766
 Dumitrescu, Valentin, 147, 168, 419,
 595, 653, 953
 Dumitrescu-Bistrița, Gh., 911
 Dumitrescu-Bușulea, Zoe, 10, 25,
 93, 117, 239, 248, 371, 475, 527,
 603, 618, 620, 624, 640, 656, 789,
 860, 886, 939, 951, 987, 993,
 1006, 1063, 1088, 1119, 1143,
 1210, 1216, 1346, 1379, 1402
 Dumitrescu-Movileanu, I., 96
 Dumitriu, Dana, 27, 48, 64, 130, 135,
 156, 234, 273, 306, 410, 454, 478,
 493, 514, 734, 772, 835, 895, 945,
 958, 973, 977, 1036, 1050, 1083,
 1094, 1096, 1133, 1134, 1154,
 1164, 1232, 1315, 1343, 1357,
 1371
 Dumitriu, Daniel, 138, 328
 Dumitriu, Petru, 250
 Dumitru Teodorescu, Ion, 655
 Dumitru, Daniel, 84, 184, 279, 1220
 Dumitru, Matei, 509, 522
 Durand, G., 352
 Duță, Marcel, 239, 353
 Duțescu, Dan, 72, 667, 778
 Duțescu, Mihai, 21, 91, 109, 213, 584,
 587, 700, 747, 761, 816, 1028,
 1068, 1143, 1260
 Duțu, Alexandru, 145, 290, 789, 831,
 867, 882, 886, 939, 947, 967, 996,
 1006, 1102, 1182, 1294, 1425

E

Ebion, A., 1209
 Eftimie, Georgeta, 335, 555
 Eftimiu, Victor, 10, 48, 114, 187, 193,
 393, 400, 412, 458, 491, 550, 875,
 880, 908, 974, 993, 1266, 1404,
 1415
 Ekström, Per Olof, 910, 1016
 Elaș, Doinei, 868
 Elemér, Kincses, 844, 1116, 1269,
 1409
 Eliade, Irina, 53, 263, 347, 832
 Eliade, Mircea, 15, 19, 21, 40, 95,
 123, 132, 136, 144, 157, 159, 166,
 181, 185, 207, 213, 215, 233, 288,
 296, 298, 309, 311, 321, 330, 346,
 352, 357, 362, 380, 383, 430, 432,
 459, 472, 558, 574, 585, 592, 629,
 723, 742, 770, 775, 777, 778, 793,
 940, 1030, 1032, 1099, 1144,
 1171, 1278, 1299, 1318, 1320,
 1326, 1342, 1365, 1388, 1404
 Eliade, Pompiliu, 126, 167, 210, 352,
 374, 917, 979
 Eliot, T.S., 12, 786, 907, 1156
 Elvin, B., 19, 48
 Elytis, Odysseus, 1109, 1152, 1114,
 1123, 1237, 1265, 1393
 Emanuel, Paul, 224, 410
 Emilian, M., 397, 533
 Eminescu, Gh., 1313
 Eminescu, Mihai, 17, 34, 37, 40, 49,
 88, 93, 148, 214, 234, 258, 265,
 277, 294, 319, 320, 338, 366, 388,
 409, 435, 501, 505, 509, 518, 524,
 537, 542, 573, 592, 597, 617, 618,
 621, 623, 625-627, 632, 634, 635,
 637, 645, 651-653, 667, 671, 684,
 688, 704, 708, 712, 715, 726, 746,
 771, 798, 805, 827, 874, 923, 938,
 971, 1030, 1031, 1099, 1138,

1145, 1165, 1201, 1222, 1226,
 1255, 1324, 1393
 Emmanuel, Pierre, 208
 Enache, George, 48, 214
 Ene, Virgiliu, 134, 167, 271, 278, 282,
 293, 555, 635, 681, 873
 Enescu, George, 764, 973, 984, 987,
 989, 990, 992, 1000, 1002, 1043,
 1048, 1051, 1055, 1062, 1084,
 1106, 1152, 1168, 1253, 1287,
 1297, 1315, 1410
 Enescu, Mircea, 322, 1375
 Enescu, Radu, 85, 558, 690, 808, 910,
 1025, 1063, 1249
 Enescu, Theodor, 623
 Engels, Friederich, 1229
 Enzesberger, Hans Magnus, 1143,
 1293
 Eres, Mihai Adrian, 335, 896
 Erhan, Ioan, 88, 1082
 Ernő, Gáll, 255, 1249
 Ernő, Ligeti, 820
 Ernő, Salamon, 641, 705, 1217
 Ervin, Mikó, 882, 886, 1215, 1338
 Escarpit, Robert, 250
 Estia, Ipirotiki, 403, 1104, 1209, 1288
 Éva, Barabás, 1273
 Everac, Paul, 10, 87, 97, 120, 242,
 246, 274, 283, 287, 290, 324, 353,
 388, 457, 461, 505, 547, 574, 575,
 583, 587, 609, 653, 664, 676, 690,
 708, 753, 797, 829, 914, 1029,
 1032, 1059, 1061, 1082, 1123,
 1232, 1346, 1353, 1376, 1412
 Evolceanu, D., 285
 Evseev, I., 160
 Evseev, Ivan, 175, 235
 Evu, Eugen, 10, 359, 370, 435, 499,
 545, 586, 947, 1207, 1306, 1417
 Evu, Ioan, 370, 545, 943, 979,
 1367

F

Fâciu, Virgil, 420, 488
 Faifer, Florin, 445, 792, 1294
 Fanache, V., 95, 1408
 Fântânaru, C., 430
 Fântânaru, Ion, 300
 Fântâneru, Constantin, 804
 Farago, Elena, 353
 Farcaș Munteanu, Viorica, 299, 835,
 874, 1261
 Fassel, Horst, 80, 122, 204, 243, 667,
 907, 1026, 1248
 Fati, Vasile Petre, 106, 356, 548, 587
 Fătu, Nicolae, 925, 1416
 Fătulescu, Florin, 267, 489, 1178,
 1269
 Faulkner, William, 1120, 1174
 Faur, Viorel, 209, 689, 909, 1140,
 1249
 Felea, Cristina, 156, 480, 853, 879
 Felea, Victor, 15, 30, 64, 115, 137,
 155, 179, 236, 253, 376, 392, 411,
 451, 480, 494, 530, 544, 606, 646,
 657, 666, 731, 751, 773, 836, 887,
 959, 978, 986, 997, 1053, 1095,
 1114, 1216, 1237, 1298, 1338,
 1360, 1406
 Felecan, Radu, 351, 463, 520, 588,
 1016, 1299
 Felix, Radu, 17, 357, 869, 1213, 1305
 Fernandez, Dominique, 391
 Ferro, M., 1289
 Féval, Paul, 1388
 Fianu, Adriana, 526, 542
 Filimon, Domnica, 287, 442, 469,
 1067, 1081, 1168
 Filimon, Mariana, 326
 Filimon, Nicolae, 200, 704
 Filimon, Traian, 648, 1203, 1211
 Filioreanu, Petru, 1383
 Filip, Florian, 690, 1249
 Filip, Mircea, 220, 445

Filip, Stelian, 1039, 1401
 Filip, Traian, 19, 37, 55, 68, 123, 144, 165, 185
 Filotti, Maria, 675, 915, 1151, 1414
 Firan, Carmen, 21, 91, 437, 522, 660, 832, 877, 1127, 1205
 Firan, Florea, 26, 450, 567, 1261, 1342
 Firea, Fred, 227, 360, 825, 1421
 Firescu, Al., 354
 Flămând, Dinu, 22, 59, 76, 115, 153, 155, 194, 204, 247, 249, 270, 274, 286, 294, 296, 303, 306, 308, 310, 316, 358, 371, 373, 384, 386, 398, 406, 410, 418, 422, 437, 447, 449, 474, 490, 509, 538, 547, 553, 573, 599, 615, 658, 668, 729, 786, 798, 801, 808, 911, 993, 1009, 1041, 1046, 1061, 1086, 1087, 1110, 1129, 1178, 1192, 1242, 1292, 1307, 1312, 1329, 1330, 1368, 1371, 1408
 Flora, Ioan, 223, 1152
 Flora, Radu, 26, 472
 Florea, Pavel, 684, 1247, 1392
 Florea, Rodica, 356, 713, 925, 1425
 Florea-Ciornei, Doina, 335, 685
 Florescu, Constantin G., 1373
 Florescu, Natalia, 1142
 Florescu, Nicolae, 527, 555, 656, 907
 Florescu, Radu, 1140
 Florian, Călin, 1304, 1415
 Florian, M.N., 105, 362, 1038, 1185, 1275
 Florian, Mircea, 130, 186, 545, 598, 620, 972, 1123, 1329
 Florian, Miroslav, 494, 503
 Florian, Radu, 49, 275, 438, 479, 591, 605, 660, 732, 885, 1215
 Florin, Al., 890, 1053, 1216
 Foartă, Șerban, 94, 107, 223, 423, 445, 478, 540, 559, 641, 655, 657, 664, 731, 825, 861, 1110, 1162, 1230, 1294, 1307, 1311, 1335
 Fochi, Adrian, 263, 495, 597
 Focșa, Ion, 1270, 1379
 Fodor, Katia, 668, 901, 1285
 Fodor, Zeno, 457, 1032
 Fometescu, Adrian, 509, 522
 Fondane, Benjamin, 472
 Fornalczyk, Felix, 315
 Foscolo, Ugo, 411, 455, 503, 593, 746, 761
 Foucault, Michel, 1382
 Fournier, Alain, 272, 1121
 France, Anatole, 265, 364, 1239
 Francisc, Fodor, 1419
 Francisko, Kocsis, 463, 1067, 1081, 1273
 Frâncu, R., 53
 Frățilă, Adrian, 411, 495, 602, 815, 1345, 1367
 Freamăt, Gh., 1015
 Fredanov, Beate, 44, 1349
 Friduș, Al. I., 204, 270, 415, 517, 686, 805
 Friedrich, Hugo, 729, 979
 Frimu, I. C., 414
 Fromm, Walter, 821, 1157
 Fruntelată, Nicolae Dan, 9, 65, 70, 72, 190, 212, 316, 378, 381, 390, 435, 511, 525, 537, 539, 602, 767, 769, 781, 799, 883, 1060, 1182, 1194, 1212, 1213, 1217, 1221, 1308
 Frunză, Dumitran, 74, 193, 315, 436, 667, 797, 1007, 1128, 1240, 1370
 Frunză, Eugen, 932, 1114, 1273, 1369
 Frye, Northorp
 Frye, Nothrop, 966, 1230
 Fulga, Laurențiu, 75, 114, 176, 224, 354, 403, 414, 428, 466, 491, 494, 540, 545, 546, 605, 871, 889, 924, 931, 954, 1030, 1101
 Fulicea, Victor, 156

Fundoianu, B., 93, 131, 321
Furnea, Traian, 436, 463, 782, 1119

G

Gábor, Csíky, 477, 1181
Gábor, Garai, 1095, 1182
Gabrea, Florin, 127, 1095
Gabrea, Șerban, 723
Găbrian, M., 804, 900, 1034, 1421
Gabriela, Csire, 252, 436
Gâdea, Suzana, 1219, 1236, 1410
Gafița, Gabriel, 640, 968
Gafița, Mihai, 1379
Gafița, Viniciu, 520, 1039
Gafton, Marcel, 132, 487, 746, 760
Galaction Passarelli, Luki, 400
Galaction, Elena, 388, 400
Galaction, Gala, 48, 194, 239, 275,
345, 386, 387, 396, 398, 401, 405,
411, 414, 425, 437, 438, 445, 578,
602, 627, 693, 724, 816, 827, 838,
893, 1021, 1091, 1363
Galben, Cornel, 1016, 1386
Galetaru, Geo, 61, 890
Gană, George, 1041
Gandon, Yves, 257, 290
Gane, Nicolae, 282, 415, 623, 1164,
1336
Gârceag, Nicolae, 870, 982, 1186,
1204
Gârleanu, Emil, 1037
Gary, Romain, 1409
Găvănescu, Pantelimon, 1119
Gavril, Máté, 529, 1167
Gavril, Matei, 28, 125, 209, 236, 246,
479, 952, 1034, 1191
Gavril, Mihai, 424, 746, 761, 1273
Gavriliu, Emil, 262, 436, 536
Geacăr, George, 39, 75, 127
Geambașu, Constantin, 746
Geană, Gh., 322, 951
Genariu, Ovidiu, 775
Genaru, Ovidiu, 103, 286, 396, 443,
607, 643, 747, 761, 805, 848, 851,
869, 883, 890, 897, 1013, 1029,
1154, 1218, 1246, 1328, 1358,
1360, 1384
Genette, Gérard, 824, 1051
Genoiu, George, 326, 581, 718, 771,
920, 1014, 1386
George, A., 10, 60, 131, 146, 372
George, Alexandru, 105, 126, 146,
153, 228, 231, 287, 337, 363, 372,
374, 387, 454, 468, 578, 608, 685,
721, 741, 827, 917, 1041, 1065,
1161, 1276, 1365
George, Tudor, 61, 299, 478, 520,
746, 760, 805, 978, 1057, 1164,
1339
Georgescu, Adrian, 24
Georgescu, Alice, 711, 1033, 1150,
1270, 1414
Georgescu, Anatholie, 1119
Georgescu, Emilian, 75, 509
Georgescu, Miron, 566, 958, 1182
Georgescu, N., 1088
Georgescu, Paul Alexandru, 64, 243,
789, 1115, 1298
Georgescu, Paul, 48, 121, 129, 150,
251, 263, 273, 323, 353, 357, 447,
619, 777, 955, 1031, 1058, 1109,
1120, 1178, 1234, 1269, 1382,
1413
Georgiu, Grigore, 58, 267, 435, 535,
665, 1240, 1304
Gerardi, Francesco, 509, 522
Géza, Domokos, 90, 501, 1101, 1274,
1325, 1343
Géza, Szócs, 817, 1160
Ghelman, Aleksandr, 816, 1152
Ghelmez, Petre, 7, 52, 61, 89, 119,
158, 239, 284, 319, 343, 364, 401,
471, 504, 591, 597, 617, 647, 744,
762, 773, 796, 829, 858, 908,

1083, 1158, 1167, 1182, 1195,
 1200, 1286, 1324
 Gheorghe, Ion, 21, 69, 95, 109, 124,
 143, 150, 165, 193, 228, 260, 264,
 300, 312, 369, 395, 416, 426, 499,
 513, 542, 596, 722, 781, 877, 916,
 982, 986, 990, 996, 1002, 1009,
 1049, 1055, 1059, 1077, 1079,
 1093, 1100, 1113, 1139, 1169,
 1191, 1208, 1213, 1246, 1263,
 1284, 1306, 1316, 1345, 1367,
 1371, 1385, 1422
 Gheorghe, Nicolae, 10, 184, 782,
 1021, 1087, 1106, 1125
 Gheorghe, Tudor, 220, 721, 825, 1142
 Gheorghidiu, Ștefan, 78, 330, 552,
 1353
 Gheorghită, G., 38, 127
 Gheorghită, Viorel, 209, 337, 1115
 Gheorghiu, Al., 1039
 Gheorghiu, D., 1246
 Gheorghiu, Gabriela, 556, 1171
 Gheorghiu, Gheorghe, 678, 685
 Gheorghiu, Ion, 375, 391, 428, 495,
 1001
 Gheorghiu, Mihai Dinu, 75, 81, 183,
 203, 258, 334, 344, 379, 427, 442,
 446, 482, 532, 554, 608, 662, 669,
 686, 804, 869, 873, 891, 905,
 1001, 1020, 1099, 1129, 1138,
 1152, 1246, 1301, 1319, 1391
 Gheorghiu, Mihnea, 77, 91, 97, 212,
 262, 348, 354, 477, 487, 575, 612,
 650, 757, 838, 855, 968, 1206,
 1244, 1261, 1347, 1366, 1388
 Gheorghiu, Ștefan, 239, 373
 Gheorghiu, Tașcu, 91, 263, 479, 724,
 782
 Gheorghiu, Val, 335, 854, 905, 959,
 1171
 Gherasim, Vasile, 214, 506
 Gherea, C.D., 427
 Gherghel, Valeriu, 446, 1021, 1247
 Gherman, Tudor, 975
 Ghermanschi, Anatol, 396, 408, 494,
 503, 655, 700, 907, 975, 1012,
 1043, 1266, 1381
 Gheție, Coriolan, 86, 337, 909, 1249
 Ghibu, Onisifor, 1408
 Ghica, Ion, 58, 175, 278, 623, 751,
 1143, 1341
 Ghica, Magdalena, 149, 179, 249,
 335, 408, 488, 492, 521, 524, 525,
 643, 668, 759, 1022, 1086, 1129,
 1133, 1134, 1312, 1352, 1389,
 1397
 Ghidirmic, Ovidiu, 92, 175, 335, 567,
 814, 1142
 Ghilia, Alecu Ivan, 73, 435, 746, 760,
 1220
 Ghinea, Sanda, 335, 925, 1416
 Ghișe, Dumitru, 9, 191, 568, 880,
 966, 984, 1002, 1057, 1078, 1304,
 1310, 1336, 1359, 1404
 Ghițescu, Ludmila, 391, 911, 1195,
 1226
 Ghițescu, Micaelei, 141
 Ghițulescu, Emil, 744, 843, 860,
 1012, 1055, 1172
 Ghițulescu, Mircea, 22, 96, 204, 208,
 253, 445, 481, 495, 569, 606, 647,
 660, 752, 791, 820, 868, 889, 959,
 1030, 1032, 1183, 1264
 Ghițulescu, Zeno, 306, 734, 775
 Ghiu, Bogdan, 80, 195, 552, 1134,
 1177, 1181, 1371, 1389
 Ghiu, Mădălina, 1389
 Ghiur, Ion, 866, 1299
 Gianfelici, Paolo, 726
 Gibescu, George, 230, 233, 363, 381,
 510, 827
 Gide, A., 288, 407, 423
 Ginsberg, Allen, 422, 1024, 1026
 Giugariu, Mihai, 46, 125, 301

Giurea, Dan, 319, 676, 1010, 1376
 Giurescu, Constantin G., 1074
 Giurgiu, Felicia, 86, 617
 Giurgiu, Rodica, 46
 Glăvan, Doru, 1151
 Glodeanu, Liviu, 764
 Goanță, Dan, 1181
 Goci, Aureliu, 738, 788, 996, 1381
 Goga, Mircea, 736, 1393
 Goga, Octavian, 72, 115, 141, 176,
 178, 222, 277, 295, 453, 494, 523,
 597, 715, 774, 936, 1007, 1057,
 1226, 1265, 1324, 1363, 1398
 Goga, Veturia, 646, 757, 880
 Goia, Vistian, 215, 352, 827, 1006,
 1034
 Golban, Ioan, 85
 Goldman, Lucien, 250
 Golescu, Dinicu, 163, 321, 849, 887,
 901, 1020, 1266, 1425
 Gologan, Ionel, 261, 478
 Goma, Paul, 748, 760, 778, 797
 Goreac, Nichifor, 174, 197
 Gorun, Irina, 408, 492
 Gorunescu, Valeriu, 501, 542
 Got, Petre, 70, 93, 236, 555, 827, 908
 Goudelis, Iannis, 169, 330
 Goudet, J., 116
 Grădișteanu, P., 96
 Grama, Iancu, 681, 1016
 Grăsoiu, Dorina, 886, 1049
 Grass, Günter, 921, 1143
 Gaur, Alexandru, 211, 235, 374, 969,
 1258
 Grecea, Florian, 1195
 Grecea, Ion, 104, 360, 466, 720, 931,
 1231, 1421
 Greceanu, Radu, 418, 1295
 Grecu, Sorin, 227, 736, 1069
 Grecu, Viorel, 39, 420
 Greene, Graham, 910, 1185
 Greimas, A.J., 213, 1036
 Greșanu, Cristian, 127, 411
 Grigoraș, Ana, 252, 1306
 Grigore, Marian, 22, 490
 Grigore, Vasile, 660, 839
 Grigorescu, Dan, 7, 18, 34, 53, 73,
 121, 141, 163, 183, 243, 257, 279,
 294, 310, 379, 395, 411, 415, 431,
 476, 492, 512, 532, 589, 623, 630,
 648, 662, 678, 728, 738, 755, 777,
 792, 839, 854, 869, 898, 950, 964,
 981, 1001, 1055, 1073, 1084,
 1117, 1164, 1168, 1171, 1186,
 1239, 1274, 1287, 1300, 1319,
 1341
 Grigorescu, Ioan, 20, 22, 44, 72, 81,
 186, 262, 370, 596, 667, 786, 809,
 866, 1039, 1203, 1225, 1244, 1299
 Grigorescu, Irina, 787
 Grigorescu, N., 525, 1307
 Grigorescu-Bacovia, Agatha, 1016
 Grigorie, Toma, 91, 1262
 Grigoriu, Florin, 1386
 Grigurcu, Gheorghe, 86, 93, 102, 104,
 142, 155, 209, 225, 228, 233, 263,
 286, 314, 337, 351, 362, 425, 454,
 462, 469, 493, 556, 558, 573, 580,
 585, 587, 595, 603, 679, 689, 721,
 731, 808, 819, 899, 908, 910, 911,
 913, 988, 1035, 1036, 1057, 1139,
 1145, 1155, 1159, 1249, 1266,
 1275, 1309, 1316, 1320, 1350,
 1385, 1398, 1422
 Grindea, Miron, 706, 1286
 Grinevici, I., 179
 Groșan, Ioan, 149, 196, 204, 208, 332,
 370, 448, 525, 557, 615, 668, 681,
 749, 807, 866, 1008, 1024, 1068,
 1133, 1291, 1332, 1372
 Grozdan, Dorian, 423
 Gruia, Bazil, 15, 32, 47, 109, 168,
 480, 852, 1184, 1196, 1316, 1408

Gruia, Călin, 590, 1039
 Gruia, Stelian, 306, 481, 734, 896
 Grünberg, F., 659
 Grünberg, Ludwig, 1170, 1185
 Guga, Romulus, 101, 132, 176, 219,
 353, 457, 461, 547, 581, 653, 657,
 666, 717, 743, 916, 928, 962,
 1069, 1124, 1180
 Guillén, Jorge, 148, 1016, 1421
 Guillén, Nicolás, 175, 1338, 1358
 Guillerrou, Alain, 506, 618
 Guinn, John, 1419
 Gulian, C.I., 9, 468
 Gurău, Apostol, 28, 187, 805, 1016
 Gurghianu, Aurel, 26, 31, 65, 76, 86,
 93, 116, 156, 291, 308, 393, 411,
 428, 480, 495, 529, 606, 646, 736,
 790, 868, 960, 998, 1051, 1069,
 1115, 1180, 1315, 1317, 1338
 Gusti, D., 608
 Gusztáv, Molnár, 957
 Guțan, Ilie, 106, 221, 230, 358, 363,
 459, 578, 716, 1152, 1417, 1423
 Gvozdenović, Slavomir, 1425
 György, Beke, 747, 761, 792, 1237
 György, Mandics, 357
 György, Méhes, 575, 581, 882, 886,
 1031, 1116
 Gyözö, Hajdu, 1219, 1392
 Gyr, Radu, 909
 Gyuresik, Ilie, 861

H

Hăgan, Trofin, 115, 852
 Hagiu, Grigore, 10, 21, 69, 119, 150,
 312, 415, 417, 425, 487, 597, 731,
 746, 760, 844, 845, 873, 931, 951,
 967, 978, 1061, 1191, 1216, 1221,
 1231, 1284, 1302, 1367, 1385
 Haiduc, Ionel, 1128
 Hajos, I., 790
 Hangiu, I., 187, 353, 1392

Hanță, Al., 45, 527
 Hanu, Lucian, 51, 961
 Harag, Gheorghe, 181, 276
 Hârlav, Constantin, 215, 358, 821,
 1030, 1184, 1396, 1409
 Hartmann, Nicolai, 1381
 Haș, M., 559, 677, 852, 1012
 Hașa, Gligor, 501, 544
 Hașdeu, B.P., 205, 293, 427, 730
 Hasdeu, Titus N., 249
 Hăulică, Dan, 346, 527, 657, 666,
 1112
 Hauser, Arnold, 64, 884, 1231
 Hauser, Hedi, 966, 1039
 Hauser, Hedwiga, 1364
 Helge Fassel, Horst, 183
 Herdean, N.N., 928, 1036, 1155
 Herseni, Traian, 485, 1274
 Herzfeld, H., 1289
 Hesse, Herman, 706, 964
 Hinoveanu, Ilarie, 26, 109, 118, 213,
 354, 700, 743, 747, 761, 984, 1404
 Hobana, Ion, 159, 274, 293, 455, 529,
 590, 652, 657, 666, 733, 770, 806,
 817, 844, 926, 957, 1039, 1046,
 1056, 1101, 1215
 Hodjak, Franz, 99, 424, 747, 761,
 1157, 1270, 1273
 Hoffman, Alfred, 64, 1297
 Hogaș, Calistrat, 214, 736
 Holban, Anton, 362, 430, 960, 1030,
 1036
 Holban, Ioan, 192, 204, 334, 554,
 625, 738, 805, 839, 854, 907,
 1098, 1138, 1171, 1220, 1247,
 1301, 1392
 Holban, Sorin, 858
 Horasangian, B., 299, 420, 596, 797,
 936
 Horea, Ion, 130, 156, 179, 211, 220,
 250, 276, 403, 428, 492, 515, 534,
 541, 546, 556, 567, 604, 617, 690,

- 703, 725, 746, 759, 959, 1040,
1043, 1049, 1068, 1166, 1237,
1275, 1297
- Horj, Viorel, 210, 893, 910, 1024,
1140, 1249, 1398
- Horodincă, Georgeta, 652, 797, 1113,
1148, 1279, 1357, 1371, 1392
- Horomnea, Dan, 816, 1125
- Horomnea, Dragomir, 186, 709, 920,
1100
- Hossu-Longin, Valentin, 1040
- Hrenciuc, Dina, 1181
- Hristea, Theodor, 29, 656, 1258
- Hugo, V., 434
- Hurezean, Gabriela, 381, 722, 1347,
1363
- Hurezeanu, Emil, 50, 56, 61, 65, 77,
116, 171, 204, 205, 297, 368, 377,
413, 447, 479, 509, 513, 521, 556,
734, 806, 847, 958, 1022, 1312,
1333, 1371, 1389, 1396
- Hurjui, Ion, 338, 481, 869, 1138,
1204, 1300
- Hurmuziadis, D., 1288
- Hurubă, Dumitru, 529, 731
- Husar, Al., 442, 517
- I**
- Iacob, Ioan, 307, 424
- Iacoban, Mircea Radu, 10, 44, 97,
153, 176, 220, 283, 344, 354, 376,
377, 685, 743, 804, 882, 886, 904,
920, 953, 1049, 1080, 1210, 1246,
1386, 1413
- Iacobescu, Al., 1186, 1386
- Iafrante, B., 403
- Iancu, Alexandru, 484, 610, 621, 650,
794, 1119, 1187
- Iancu, Avram, 78, 365, 605, 711, 941,
1240
- Iancu, Marcel, 347
- Iancu, Traian, 686, 743, 886, 933,
1021, 1102, 1215, 1231
- Ianculescu, Dinu, 119, 395, 943, 949,
1033, 1071, 1077, 1093, 1100,
1194
- Ianegic, Raluca, 576, 949, 1077
- Ianoși, Ion, 9, 11, 13, 119, 176, 301,
378, 483, 492, 528, 558, 607, 615,
689, 721, 782, 933, 1002, 1078,
1103, 1123, 1258, 1304, 1381
- Iarin, George, 180, 247, 423
- Iaru, Florin, 80, 192, 274, 408, 492,
522, 1067, 1081, 1312, 1337
- Ibrăileanu, Garabet, 54, 336, 362, 396,
409, 425, 618, 698, 776, 887, 947,
953, 977, 1145, 1146, 1152, 1265
- Ichim, Cornelia, 908, 1395
- Ichim, Florica, 219, 354, 613
- Ieremia, Ioan, 820, 923
- Ieronim, Ioana, 71, 99, 147, 188, 262,
299, 368, 420, 596, 742, 864, 872,
901, 986, 1058, 1061, 1094, 1145,
1207, 1345, 1367, 1378, 1418
- Ierunca, Virgil, 39, 59, 146, 165, 748,
760, 780, 796
- Ifrim, Dumitru D., 58, 734
- Iftimovici, Radu, 622, 1399
- Igna, Vasile, 50, 205, 1084, 1183,
1315, 1361, 1420
- Ignat, Nestor, 373, 1131
- Ignea, Dumitru, 747, 761, 805
- Ilea, Th., 350
- Ileasă, Vasile, 924, 986
- Ilica, Anton, 665
- Ilica, Carolina, 34, 108, 127, 602, 751,
797, 1367
- Ilie, Marian, 712, 924, 1417
- Iliescu, Adriana, 11, 114, 129, 189,
202, 230, 283, 309, 382, 389, 431,
491, 495, 541, 623, 782, 954, 973,
1044, 1111, 1305, 1326

Iliescu, Elvira, 127, 247, 355, 487,
 536, 760, 924
 Iliescu, Gh., 119
 Iliescu, Nicolae, 75, 196, 319, 647,
 1008, 1086, 1372
 Ilin, Stancu, 39, 527, 533, 635, 639,
 652
 Ilisei, Grigore, 496, 497, 747, 761,
 789, 805, 907, 1018, 1204, 1311
 Ilovici, Mihai, 675, 798, 1011
 Imre, Horváth, 597, 820
 Imre, Kádár, 820
 Indrieș, Alexandra, 373, 1092
 Ingarden, R., 819
 Ingarden, Roman, 1381
 Ioachim, Paul, 283, 718, 1029
 Ioan, Andrei, 204, 1021
 Ioana, Nicolae, 362, 451, 738, 783,
 893, 1050, 1138, 1409
 Ioanid, Ileana, 543, 664, 706, 759,
 820
 Ioanid, Ștefan, 453, 1315, 1367
 Ioanițoaia, Ovidiu, 878, 936, 942,
 1053, 1162
 Ion, Andrei, Deleanu
 Ion, Angela, 358, 527, 644, 824, 1051
 Ionașcu, Dumitru Dem., 130, 488,
 489, 640, 650, 740, 783, 842, 853,
 858, 1108, 1154, 1178, 1269, 1306
 Ionel, Nicolae, 443, 517, 679, 1301,
 1312
 Ionescu, Al., 700
 Ionescu, Andrei, 148, 315, 460, 578,
 978, 1016
 Ionescu, C.A., 63
 Ionescu, Cornel Mihai, 262, 595, 831,
 908, 951, 970, 1098, 1127, 1141,
 1287, 1424
 Ionescu, Cristina, 1126
 Ionescu, Elena, 78
 Ionescu, Emil, 332, 552, 1047, 1127,
 1374
 Ionescu [Ionesco], Eugen, 253, 452,
 470, 472, 558, 748, 756, 772, 776,
 797, 821, 1074
 Ionescu, Gelu, 95, 105, 156, 213, 221,
 229, 352, 362, 456, 527, 574, 585,
 721, 827, 1041, 1110, 1266, 1423
 Ionescu, M., 711, 783, 786, 808,
 1021, 1289
 Ionescu, Mariana, 92, 684, 1067
 Ionescu, Miruna, 283, 653, 731, 745,
 769, 829, 987, 1071, 1100, 1115,
 1170, 1191, 1192, 1339, 1353
 Ionescu, Nae, 39
 Ionescu, Nelu, 287, 602, 712, 993,
 1149, 1162
 Ionescu, Radu, 1037, 1078, 1278
 Ionescu, Viorica, 247, 743, 873
 Ioniță, Marin, 675, 1010, 1375
 Iorda, Marin, 924
 Iordache, A.C., 848, 1049
 Iordache, C., 307, 353, 581, 711, 917,
 1151, 1180, 1269
 Iordache, Ștefan, 576, 799
 Jordan, Iorgu, 177, 205, 250, 302,
 333, 534, 568, 640, 691, 976,
 1023, 1027, 1138, 1165, 1178,
 1257, 1265, 1354
 Iorga, Nicolae, 10, 55, 70, 123, 127,
 142, 143, 205, 213, 266, 271, 293,
 298, 300, 301, 317, 352, 362, 366,
 374, 409, 421, 425, 430, 450, 455,
 502, 502, 576, 618, 651, 733, 748,
 755, 758, 781, 814, 849, 860, 862,
 876, 899, 912, 934, 950, 974, 979,
 981, 999, 1020, 1029, 1046, 1093,
 1094, 1115, 1121, 1137, 1172,
 1174, 1200, 1266, 1293, 1415
 Iorgovici, Paul, 1141
 Iorgulescu, Mircea, 45, 81, 109, 121,
 130, 133, 148, 151, 156, 176, 177,
 189, 194, 234, 252, 274, 293, 306,

360, 379, 382, 390, 392, 395, 410,
 415, 429, 447, 468, 494, 509, 513,
 520, 527, 547, 557, 580, 584, 589,
 604, 639, 644, 657, 667, 733, 758,
 786, 807, 826, 833, 849, 864, 887,
 901, 924, 931, 946, 978, 997,
 1020, 1037, 1051, 1085, 1094,
 1110, 1148, 1158, 1162, 1192,
 1195, 1231, 1265, 1269, 1274,
 1295, 1319, 1328, 1357, 1398,
 1415, 1425
 Iosif, Marius, 204
 Iosif, Mira, 97, 308, 338, 456, 495,
 575, 648, 711, 789, 896, 921, 924,
 1015, 1030, 1139, 1150, 1414
 Iosifescu, Silvian, 83, 289, 389, 607,
 686, 687, 732, 854, 1168, 1338
 Iova, Gheorghe, 827, 929, 1122,
 1276, 1334
 Irimia, Dumitru, 35, 506, 624, 1386
 Irimie, Negoită, 50, 66, 116, 156, 181,
 753, 790, 805
 Isac, Carol, 220, 328, 924, 1014,
 1015, 1074, 1139, 1386
 Isac, Dumitru, 217, 1146
 Isac, Emil, 10, 307, 530, 853, 964,
 997, 1182, 1217, 1363
 Isac, M., 1155
 Isaiu, Ion, 453, 1249, 1398
 Isanos, Magda, 321, 916
 Isbășescu, Mihai, 310, 667
 Ispirescu, Petre, 591, 603
 Istrate, Gheorghe, 42, 120159, 240,
 348, 361, 367, 405, 431, 505, 535,
 592, 734, 779, 830, 940, 1099,
 1169, 1206, 1265
 Istrati, Gheorghe, 1288
 Istrati, M., 608
 Istrati, Panait, 8, 22, 248, 510, 623,
 707, 830, 853, 1168, 1200, 1253,
 1410
 Istrati, Roman, 76, 172, 249, 494, 907,
 1307
 István, Barabás, 305, 851, 1231
 István, Nagy, 377, 480, 1232
 Istvan, Oláh, 1299
 Itu, Ion, 326, 1381
 Iuga, Gabriel, 146, 306, 475, 1202
 Iuga, Ion, 9, 72, 179, 360, 366, 449,
 838, 896, 1039, 1097, 1191, 1226,
 1249, 1358
 Iuga, Nora, 205, 235, 252, 423, 493,
 661, 731, 1037
 Iulian, Rodica, 274, 469, 657, 666
 Iureș, Ștefan, 154, 308, 710, 929,
 1025, 1031, 1060, 1269
 Iuteș, Gica, 633, 746, 761, 1039,
 1231, 1285
 Ivan, Ioan, 330, 1386
 Ivănescu, Alexandru, 296, 1114
 Ivănescu, Cezar, 30, 48, 76, 102, 168,
 362, 369, 426, 428, 463, 595, 612,
 742, 818, 827, 936, 1089, 1102,
 1141, 1191, 1294, 1303, 1318,
 1368, 1371, 1381, 1385, 1391,
 1398, 1408
 Ivănescu, D., 80, 204, 333, 444, 684,
 851, 1391
 Ivănescu, Gh., 497, 1074
 Ivănescu, Maria, 761, 797
 Ivănescu, Mircea, 10, 19, 308, 425,
 447, 546, 549, 595, 704, 819, 960,
 1214, 1379, 1385, 1396, 1408
 Ivanovici, Victor, 240, 268, 391, 766,
 1237
 Ivașcu, George, 12, 61, 153, 176, 212,
 273, 335, 373, 387, 420, 618, 655,
 690, 868, 877, 884, 930, 1062,
 1080, 1095, 1214
 Ivasiuc, Al., 10, 48, 129, 216, 263,
 285, 287, 473, 547, 555, 601, 696,
 717, 841, 889, 910, 943, 967,
 1023, 1061, 1070, 1109, 1172,

1180, 1197, 1220, 1232, 1281,
1296, 1380
Ivireanu, Antim, 449, 1342
Iwaszkiewicz, Jarosław, 179, 746
Iza, Augustin, 1009, 1178, 1352

J

Jakobson, R., 384
James, Henry, 248, 630, 704, 834,
909, 964, 1049
János, Szász, 90, 176, 657, 666, 885,
1318, 1406
Jar, Al., 1231
Jay, Peter, 1147
Jebeleanu, Alexandru, 275, 300, 394,
884, 983, 1065, 1128, 1165, 1194,
1195, 1355, 1426
Jebeleanu, Eugen, 10, 19, 96, 147,
176, 190, 211, 214, 250, 277, 347,
403, 424, 451, 456, 479, 511, 576,
631, 646, 664, 686, 749, 804, 935,
957, 978, 994, 1061, 1084, 1231,
1237, 1261
Jelescu, Smaranda, 252, 262
Jenő, Kiss, 480, 820
Jianu, Nicolae, 665, 789, 884, 1031
Jiva, Corina, 431, 973, 1048, 1084
Jonckheere, Karel, 541, 589, 1359
Jora, M., 1404
Joralba, J., 403
Jovanović, Milan, 1426
Joyce, James, 347
József, Balogh, 203, 1039, 1209
József, Méliusz, 29, 39, 40, 246, 357,
531, 585, 956, 963, 966, 978,
1007, 1084, 1129
Jucan, Grațian, 416, 662, 859
Jucu Atanasiu, Lucia, 61
Jung, C. G., 384
Jurca Rovina, Ion, 81, 108
Jurist, Eduard, 987, 1098
Juritz, Hanne F., 1248

K

Kaiser, Georg, 15, 122
Kalustian, L., 1091, 1334
Karacașian, Madeleine, 402, 969,
1043, 1200
Karambi, Polixenia, 1114, 1315
Karaslavov, Slav Hr., 154, 947, 1095
Karnouh, Claude, 545, 1043
Katalin, Bokor, 424, 588, 874
Kernbach, Victor, 74, 162, 316, 546,
798, 1007, 1129, 1240
Kessel, Joseph, 830, 1168
Kessler, Klaus, 657, 666
Kirișescu, Al., 1106, 1121
Klim, Vasili, 657, 667
Kocsis, Francisko, 58, 743
Kogălniceanu, Mihail, 58, 78, 82,
128, 201, 427, 751, 873, 1278,
1326, 1354, 1390
Kohn, Ioan, 449, 688
Kojevnikov, Iurii, 506, 635, 704, 885,
944, 1138, 1393
Kotzbacher, Erich, 267, 536
Kozlov, Serghei, 817, 1185
Kremnitz, Mite, 80
Kristeva, Julia, 384, 1335, 1389
Krzyzanowska, Sofia, 233

L

Labiș, Nicolae, 54, 58, 70, 214, 381,
416, 425, 417, 422, 601, 605, 664,
712, 729, 749, 971, 983, 1007,
1045, 1049, 1059, 1060, 1061,
1068, 1115, 1166, 1169, 1202,
1263, 1285, 1304, 1324, 1344,
1354, 1376
Lăcătușu, Gloriei, 657, 675, 680, 699
Lăcustă, Ioan, 918
Lădariu, Lazăr, 1273, 1421
Lagerlöff, Selma, 1037
Lajos, Áprily, 852, 1148
Lajos, H., 189

Lajos, Kántor, 646, 747, 913, 1084
 Lajos, Létay, 357, 880, 910, 1198,
 1317, 1361, 1364
 Lajos, Magyari, 880, 896
 Lal, Romulus, 44, 616, 1040, 1206,
 1288, 1327
 Lalescu, Tr., 731
 Lăncrănjan, Ion, 11, 15, 23, 38, 81,
 95, 125, 140, 150, 168, 176, 193,
 223, 237, 245, 246, 250, 283, 285,
 296, 313, 351, 368, 382, 419, 461,
 533, 547, 651, 775, 780, 794, 843,
 877, 878, 880, 890, 943, 986,
 1003, 1061, 1098, 1109, 1163,
 1172, 1175, 1197, 1208, 1244,
 1258, 1302, 1333, 1362, 1371,
 1398, 1422
 Lara, Omar, 38, 102, 268, 391, 487,
 766, 773, 1025
 Larian, Sonia, 1067, 1081
 Lascăr, Ion, 1119
 Lascu, Nicolae, 1096
 László, Király, 154, 646, 881, 886,
 933
 Laurențiu, D.G., 873
 Laurențiu, Dan, 17, 18, 30, 43, 102,
 145, 222, 229, 369, 426, 502, 516,
 553, 657, 666, 712, 751, 1385
 Lawrence, D.H., 121
 Lazăr, Gheorghe, 239, 285, 490, 535,
 598, 604, 607, 646, 668, 727
 Lazăr, Ioan, 98, 135, 301, 354, 501,
 550, 609, 711, 783, 797, 934,
 1108, 1124, 1192, 1202, 1244,
 1305, 1339, 1348, 1375
 Lăzărescu, Traian, 240, 518, 626, 643,
 757
 Lazarovici, Dan, 151
 Lazu, Ion, 330, 1051
 Leavis, F.R., 688
 Ledeanu, Alina, 347
 Lem, Stanisław, 18
 Lemny, Ștefan, 684, 809, 1247
 Lenard, Andrei, 530, 677, 1012, 1166
 Lendvay, Eva, 1381
 Leon, Aurel, 396, 1287, 1401
 Leonida, Conu, 34, 67, 115, 1071,
 1249
 Leonte, Dumitru, 1239
 Leonte, Liviu, 18, 35, 54, 141, 157,
 280, 295, 309, 396, 432, 497, 777,
 854, 891, 898, 981, 1049, 1055,
 1186, 1246, 1300, 1341, 1390
 Leoveanu, Mihai, 294, 891, 1319
 Lepoiev, Gh., 1053
 Lesnea, George, 90, 494, 571, 748,
 751, 755, 759, 804, 1041
 Lesovici, Mircea Doru (M.D.), 83,
 236, 310, 432, 509, 522, 554, 907,
 947, 1141, 1247, 1393
 Leu, Corneliu, 176, 273, 354, 395,
 603, 648, 658, 746, 760, 796, 800,
 930, 996, 1032, 1191, 1194, 1284,
 1338, 1363
 Levârdă, R., 621
 Levente, Salat, 509, 522
 Levițchi, Leon, 446, 606, 667
 Lewis, Sinclair, 424, 630
 Liebhard, Franz, 9, 605, 655, 1085
 Liebhardt, Hans, 882, 886
 Liiceanu, Gabriel, 208, 701, 857
 Lilă, Ion, 58, 381, 385, 432, 1179,
 1195, 1345
 Lillin, Andrei A., 250
 Littera, George, 78, 199, 331, 441,
 551, 683, 800, 904
 Lituon, C.T., 1409
 Liu, Nicolae, 359, 751, 851, 894, 912
 Livescu, C., 168
 Livescu, Cristian, 21, 94, 141, 220,
 280, 329, 380, 680, 710, 820,
 1014, 1029, 1152, 1383
 Loghin, Vasile, 147, 168, 262, 299

- London, Jack, 1171, 1353
 Loneanu, C.M., 993
 Lopez, Alejandro, 308, 509, 522
 Lorca, Federico García, 394, 436, 453, 558
 Lorințiu, Cleopatra, 56, 61, 77, 80, 121, 173, 262, 335, 445, 567, 570, 722, 1037, 1117, 1323
 Loteanu, Emil, 1119
 Lotman, Iuri, 1140
 Lotreanu, Ion, 18, 37, 55, 123, 144, 166, 182, 185, 259, 293, 296, 310, 311, 380, 397, 416, 483, 498, 532, 591, 609, 621, 626, 649, 663, 675, 716, 739, 749, 757, 778, 794, 841, 877, 907, 931, 983, 1024, 1056, 1075, 1099, 1104, 1172, 1186, 1205, 1226, 1301, 1320, 1342, 1365, 1399
 Lovinescu, Eugen, 10, 37, 60, 70, 72, 97, 143, 167, 206, 217, 256, 272, 329, 374, 387, 409, 427, 434, 446, 450, 455, 533, 538, 567, 610, 634, 693, 703, 782, 815, 906, 957, 1007, 1147, 1148, 1302, 1372, 1403
 Lovinescu, Horia, 97, 354, 489, 559, 575, 596, 600, 605, 660, 690, 708, 793, 829, 848, 882, 884, 886, 891, 915, 953, 987, 1029, 1031, 1048, 1149, 1169, 1234, 1269, 1379, 1412
 Lovinescu, Monica, 39, 59, 71, 72, 748, 756, 760, 780, 796
 Lovinescu, Vasile, 375
 Lowry, Malcolm, 16, 33, 335
 Lucaciu, Ileana, 18, 140, 878
 Lucaciu, Vasile, 709, 882, 886, 923, 1013, 1031
 Ludemis, Menelaos, 403, 456, 1288
 Lukács, Georg, 250, 529, 705, 791, 1249, 1381, 1422
 Lumezianu, Eugen, 136, 711, 920, 925, 1148
 Lunacearski, , 250
 Lungianu, Mihail, 1297, 1375
 Lungoci, George, 1092
 Lungu, Ion, 94, 181, 236, 412, 515, 605, 736, 747, 761, 790, 852, 1359, 1406
 Lungu, Traian D., 1375
 Lupan, Radu, 136, 743, 873, 885
 Lupașcu, Elena, 877, 899
 Lupașcu, Gheorghe, 493, 792
 Lupeanu, Mira, 335, 588, 700, 874, 1025, 1401
 Lupescu, Silviu, 87, 809
 Lușșanu, Marin, 247, 492, 535, 1067
 Lupu, Adrian, 711, 941
 Lupu, Oltea, 1151
 Lupulescu, Iosif, 1163
 Luscalov, Petre, 746, 760, 1039
 Lustig, Adrian, 1006, 1052
- M**
- Macedonski, Alexandru, 20, 134, 170, 266, 268, 269, 274, 274, 275, 278, 280, 334, 338, 367, 449, 450, 512, 899, 1142, 1143, 1341, 1370, 1403
 Machado, Manuel, 515, 531
 Măciucă, Constantin, 353, 457, 1031
 Macovescu, George, 42, 153, 161, 176, 212, 305, 428, 461, 494, 568, 604, 634, 638, 645, 660, 686, 693, 743, 855, 874, 881, 892, 930, 942, 957, 1012, 1039, 1049, 1084, 1101, 1148, 1190, 1209, 1215, 1223, 1231, 1263, 1266, 1286, 1324, 1356, 1405, 1410
 Măduța, Ilie, 109, 449, 557, 844, 861, 1114, 1294
 Magaloff, Nikita, 1051, 1084
 Magdin, Mircea, 23
 Magjari, Mihail, 154, 773, 947

Măgureanu, Virgil, 1327
 Mahler, Fred, 438, 599
 Mailat, Maria, 102, 226, 292, 335, 445, 462, 580, 824, 928, 1037, 1157, 1247, 1273
 Maillet, Antonine, 1409
 Maior, Petru, 277, 359, 1295
 Maiorescu, Titu, 108, 254, 287, 306, 372, 381, 427, 469, 513, 602, 618, 651, 713, 731, 935, 953, 975, 980, 1027, 1028, 1078, 1103, 1110, 1123, 1162, 1247, 1275, 1367, 1372, 1392, 1403
 Maiorescu, Toma George, 584, 720, 773, 825, 930
 Makarovici Șukșin, Vasilii, 423
 Malamen, Iolanda, 147
 Mălăncioiu, Ileana, 10, 11, 101, 146, 156, 203, 220, 270, 705, 321, 363, 480, 499, 601, 658, 736, 790, 866, 916, 948, 949, 957, 959, 979, 1133, 1141, 1166, 1201, 1321, 1335, 1338, 1367, 1380, 1381
 Mălin, Ioana, 49, 645
 Mălinaș, Constantin, 255, 558, 1141
 Malița, Mircea, 229, 361, 527, 579, 826, 1363
 Malraux, André, 53, 132, 175, 276, 1259
 Mancaș, Mircea, 82, 96, 692, 749, 815, 840, 907, 914, 978, 1015, 1034
 Mândra, V., 135, 354, 624, 648, 922
 Manea, Aureliu, 181, 920, 1339, 1353
 Manea, Nicolae, 555, 964, 1246, 1392
 Manea, Norman, 48, 116, 156, 273, 301, 347, 430, 947
 Mănescu, I., 1235
 Mănescu, Theodor, 33, 96, 283, 457, 914, 1152, 1192, 1362
 Maniu, Adrian, 109, 401, 453, 617, 1031, 1391
 Maniu, Leonida, 330, 833, 1012
 Maniu, Nastasia, 1165, 1237
 Măniuțiu, Mihai, 620, 1185
 Mann, Thomas, 21, 116, 248, 551, 1184, 1241, 1282
 Mănoiu, Alice, 683, 1243
 Manolescu, Florin, 293, 806, 1047, 1314, 1331
 Manolescu, Ion Sofia, 70, 168, 888, 959, 1323, 1356, 1368
 Manolescu, Mihai, 1151, 1289
 Manolescu, Nicolae, 10, 11, 13, 21, 25, 26, 36, 47, 51, 53, 58, 63, 67, 80, 82, 93, 105, 112, 124, 129, 130, 135, 137, 153, 156, 176, 215, 225, 235, 251, 256, 274, 289, 297, 306, 334, 349, 376, 389, 408, 425, 443, 444, 447, 449, 450, 453, 462, 472, 477, 486, 492, 498, 499, 514, 527, 543, 555, 567, 571, 603, 618, 643, 656, 661, 664, 666, 685, 704, 714, 723, 733, 748, 771, 778, 788, 815-817, 828, 834, 849, 863, 871, 879, 886, 895, 912, 921, 947, 957, 977, 987, 988, 996, 1006, 1007, 1028, 1046, 1050, 1063, 1065, 1068, 1079, 1094, 1112, 1120, 1125, 1145, 1164, 1164, 1173, 1179, 1182, 1215, 1234, 1279, 1295, 1303, 1309, 1313, 1327, 1333, 1336, 1336, 1357, 1381, 1396, 1397, 1407
 Manu Bădescu, Marin, 1374, 1417
 Manu, Emil, 19, 21, 36, 52, 54, 67, 122, 126, 132, 142, 154, 165, 185, 195, 227, 234, 244, 259, 268, 274, 281, 296, 300, 303, 304, 306, 311, 374, 381, 397, 416, 432, 450, 468, 482, 490, 498, 513, 518, 527, 533, 590, 600, 608, 614, 616, 626, 644, 647, 649, 650, 651, 654, 663, 677, 721, 729, 739, 740, 745, 749, 752,

- 756, 778, 787, 793, 797, 846, 847,
848, 855, 870, 872, 876, 888, 891,
899, 931, 941, 949, 951, 964, 980,
982, 987, 993, 995, 1002, 1011,
1015, 1029, 1049, 1056, 1074,
1099, 1118, 1172, 1186, 1226,
1235, 1274, 1301, 1320, 1323,
1328, 1341, 1356, 1372, 1391
- Manu, Sanda, 170, 353, 653, 922,
1412, 1413
- Mănuică, Dan, 81, 92, 214, 237, 257,
441, 964, 1021, 1295, 1390
- Mărășanu, Grigore, 211, 1095, 1117,
1161, 1191, 1391
- Mărăscu, Constantin, 194, 509, 513,
522, 893, 1062, 1107, 1307
- Mărăscu, Tudor, 355, 653, 708, 753,
820
- Marcea, Pompiliu, 14, 33, 39, 58, 60,
63, 73, 135, 141, 146, 149, 175,
266, 268, 273, 382, 388, 401, 422,
424, 483, 500, 519, 534, 567, 593,
595, 655, 758, 768, 771, 780, 794,
814, 829, 884, 934, 942, 978, 980,
999, 1049, 1100, 1105, 1161,
1164, 1179, 1180, 1192, 1227,
1277, 1294, 1302, 1314, 1339,
1391, 1401
- Marcoș, Ion, 170, 205, 451, 1396
- Marcoviceanu, Ioan, 1152
- Marcu, Corneliu, 319, 671, 1151,
1376
- Marcu, Emilian, 87, 517, 801, 854,
1171, 1186, 1213, 1391
- Marcu, N., 930
- Mărculescu, Adela, 576, 949, 1077
- Mărculescu, Magda, 1414
- Mărculescu, Sorin, 426, 1385
- Marcus, Manole, 1244, 1308, 1327,
1372
- Marcus, Solomon, 24, 44, 59, 130,
169, 172, 192, 249, 269, 285, 369,
386, 420, 490, 525, 537, 615, 622,
681, 685, 794, 816, 1000, 1047,
1106, 1130, 1177, 1249, 1291,
1331
- Marcuse, Herbert, 613, 1157
- Mardare, Gabriel, 203, 432, 1172
- Mardare, Grigore, 1117
- Mare, Călina, 211, 852
- Mareș, Doru, 333, 408, 474, 492, 552,
657, 1133, 1177, 1181, 1389
- Mareș, Nicolae, 61, 82, 179, 773, 791,
808, 1129, 1187
- Mareș, Radu, 15, 139, 156, 236, 253,
376, 411, 480, 530, 801, 851, 949,
959, 998, 1096, 1183, 1198, 1292,
1338
- Marga, Andrei, 16, 32, 50, 65, 116,
139, 157, 180, 205, 255, 270, 276,
292, 307, 377, 394, 413, 430, 495,
516, 530, 545, 647, 660, 752, 775,
791, 837, 852, 897, 948, 960, 979,
999, 1053, 1096, 1167, 1184,
1198, 1237, 1299, 1317, 1338,
1359
- Mărgeanu, Nicolae, 103, 227, 360,
930
- Mărgineanu, Ion, 59, 203, 324, 424,
662, 690, 857, 861, 884, 896, 925,
979, 1195, 1341
- Mărgineanu, Nicolae, 419, 489, 791,
799, 1354
- Maria, Constantin Radu, 923
- Marian, Boris, 653, 845
- Marian, Grigore, 1126
- Marica, George Em., 86, 421
- Marin du Gard, Roger, 288
- Marin, Aurel, 397, 455
- Marin, Gheorghe, 124, 182, 673
- Marin, I.D., 1313
- Marin, Mariana, 79, 192, 333, 492,
522, 1133, 1177, 1181, 1389

- Marin, Mircea, 49, 66, 87, 92, 96,
117, 575, 609, 653, 660, 708, 922,
1269
- Marina, Victor, 320, 673, 1011
- Marinescu, Angela, 30, 205, 290, 426,
428, 485, 534, 603, 611, 643, 684,
819, 1036, 1103, 1130, 1159,
1213, 1368, 1371, 1385
- Marinescu, Costin, 711, 1151, 1379
- Marinescu, Gh., 337, 456
- Marinescu, I.M., 206
- Marinescu, Mihail, 623
- Marinescu, Petru, 193, 542
- Marino, Adrian, 43, 54, 106, 117,
145, 157, 169, 181, 239, 275, 278,
298, 353, 357, 379, 383, 427, 430,
432, 449, 459, 471, 498, 534, 567,
585, 699, 747, 761, 775, 777, 793,
828, 831, 835, 866, 877, 938,
1028, 1122, 1142, 1199, 1209,
1316, 1326, 1381, 1392
- Markov, Dimitri, 1140
- Marković, Svetislav, 724
- Marković, Ž., 724
- Márquez, Gabriel García, 34, 49, 140,
353, 516, 1053
- Martin, Aurel, 8, 103, 182, 227, 257,
378, 431, 472, 532, 546, 596, 721,
746, 760, 826, 930, 1007, 1013,
1158, 1261, 1274, 1295, 1318,
1332, 1334, 1339, 1347, 1390,
1421
- Martin, Mircea, 130, 409, 422, 472,
503, 527, 644, 657, 666, 787, 828,
832, 849, 1065, 1093, 1110, 1296,
1396, 1397, 1406
- Martin, Roger, 288, 372, 407, 423,
512, 642, 655
- Martin, Voichița, 161, 241
- Martinescu, Pericle, 374
- Martinovici, Iv, 1013, 1381
- Măruță, Vasile, 1012
- Marx, Karl, 275, 528
- Mașek, Victor Ernest, 921, 996, 1182
- Maștei, Iosif, 1139
- Matală, D., 794
- Matală, Dumitru, 100, 168, 210, 213,
313, 431, 448, 584, 615, 843, 978,
979, 1317
- Mateescu, Constantin, 214, 544, 1248
- Mateescu, Nicolae, 267, 419, 535, 734
- Mateescu, Teodor, 344, 1315
- Matei Săvulescu, Aura, 23
- Matei, Al., 515, 734, 913, 1408
- Matei, Aura, 22, 406, 599, 1128,
1177, 1213
- Matei, Dumitru, 1097, 1116
- Maurer, Karlheinz, 1170
- Maurois, André, 648, 650, 1021
- Mavrodin, Irina, 646, 782, 824, 896,
1051
- Mavrodin, T., 1010
- Maxim, Ion, 11, 25, 45, 48, 106, 108,
175, 179, 231, 287, 387, 422, 469,
586, 658, 665, 680, 720, 723, 724,
770, 827, 861, 1015, 1040, 1234,
1275, 1311, 1385, 1424
- Mazilescu, Virgil, 30, 132, 308, 385,
428, 499, 973, 977, 1009, 1349,
1355, 1357, 1367, 1420
- Mazilu, C., 300
- Mazilu, Dan Horia, 11, 358, 420, 512,
672, 1175
- Mazilu, H., 666
- Mazilu, Teodor, 10, 62, 97, 131, 179,
181, 188, 198, 221, 287, 290, 338,
352, 353, 372, 388, 440, 454, 457,
502, 541, 574, 575, 583, 657, 666,
712, 800, 829, 896, 920, 940, 962,
1029, 1051, 1116, 1148, 1151,
1269, 1296, 1399
- Mazzoni, B., 472
- Mecu, Nicolae, 1040, 1049, 1422

Medeanu, Dan, 592, 832, 971, 1168, 1202
 Medrihan, George, 1117
 Mehedinți, Simion, 286, 911
 Mendelsohn, Alfred, 24
 Mera, Dan Ștefan, 1181
 Mera, Ștefan, 509, 521, 643, 1307
 Mercus, Eugen, 457, 1032, 1151, 1421
 Merlușcă, Adrian, 103, 360, 463, 1158, 1273, 1421
 Mermoz, Marcel, 830, 1168
 Miavoe, Soril, 463, 720, 1273
 Michelet, J., 349
 Miciu, Mircea, 367
 Miclău, Paul, 896, 1073
 Micle, Veronica, 80, 232, 319, 409, 425, 459, 688, 726, 908, 911
 Miclea, Ion, 564, 1140
 Miclescu, Lia, 252, 262, 896
 Micu, D., 782, 864, 867, 886, 1006, 1056, 1065, 1079, 1100, 1275, 1314, 1341, 1402, 1421
 Micu, Dan, 921, 987, 1048, 1149, 1412
 Micu, Dumitru, 11, 47, 52, 140, 166, 168, 215, 241, 242, 244, 273, 275, 282, 388, 425, 430, 515, 527, 622, 648, 654, 671, 684, 712, 733, 736, 752, 759, 791, 839, 849, 856, 865, 867, 869, 961, 971, 993, 1018, 1063, 1101, 1123, 1181, 1379, 1381, 1405, 1418
 Micu, Inochentie, 1351
 Micu, Marin, 420, 536
 Micu, Mircea, 247, 290, 307, 545, 607, 608, 621, 651, 663, 705, 744, 746, 760, 965, 996, 1098, 1158, 1298, 1360, 1386
 Micu, Samuil, 277, 1326
 Mielcescu, Doru, 24, 129, 139, 171, 219, 473, 505, 549, 576, 631, 653, 665, 796, 845, 848, 916, 940, 971, 1108, 1169, 1191, 1201, 1325
 Mihadaș, Teohar, 16, 50, 137, 275, 412, 428, 463, 495, 570, 584, 605, 619, 753, 790, 815, 817, 888, 949, 1037, 1096, 1184, 1196, 1237, 1316, 1361, 1408
 Mihăescu, Eugen, 786, 848, 858, 986, 1213, 1228, 1367
 Mihăescu, Vasile, 66, 80, 310, 686, 722, 839, 891, 964, 1020, 1117, 1186, 1247
 Mihai, Dinu, 445, 804, 1139
 Mihai, Virgil, 204, 455, 572, 816, 959, 1022, 1029, 1051, 1147, 1157, 1183, 1312, 1361, 1397
 Mihăieș, Mircea, 770, 956, 994, 1049, 1065, 1194, 1230
 Mihăiescu, F., 56, 125, 126, 147, 267, 385, 484, 499, 520, 636, 743, 795, 843, 936, 953, 967, 984, 1058, 1121, 1189, 1208, 1285, 1303, 1366
 Mihăilă, G., 509, 814, 886, 973, 1006, 1040, 1044, 1392
 Mihăilă, Rodica, 787
 Mihăilescu, Dan C., 208
 Mihăilescu, Florin, 359, 427, 439, 681, 758, 834, 979
 Mihăilescu, Magda, 330, 682
 Mihăilescu, V.V., 1142
 Mihaiu, Virgil, 94, 348
 Mihalaș, Marcel, 773
 Mihale, Aurel, 466, 703, 720, 882, 886, 931, 1158, 1208
 Mihălescu, Dan C., 535
 Mișu, Achim, 1131, 1359
 Miklós, Kassay, 480, 979
 Milenović, Čedomir, 724, 1425
 Milicescu, Emilia Șt., 646, 746, 761, 1169, 1335
 Milin, Živko, 724, 1426

Minar, Octav, 425, 908
 Minciu, Maria, 81, 200
 Mincu, Ion, 598, 726, 1287
 Mincu, Marin, 21, 28, 60, 146, 234,
 247, 294, 314, 357, 381, 426, 443,
 451, 483, 493, 596, 626, 658, 661,
 666, 712, 746, 795, 807, 827, 1030
 Minculescu, Mihai, 529, 604, 832,
 1067
 Minei, Nicolae, 613, 818, 1158
 Minor, Plinius, 898
 Minulescu, Ion, 491, 623
 Mircea, Corneliu, 39, 211, 307, 1398
 Mircea, Dumitru, 429, 999, 1270
 Mircea, Ion, 30, 45, 101, 155, 205,
 216, 223, 230, 247, 308, 334, 359,
 369, 410, 459, 463, 480, 572, 637,
 747, 761, 786, 1009, 1034, 1271,
 1310, 1312, 1396, 1418
 Mircu, Marius, 942, 1094, 1384
 Mirescu, Cristian, 61, 77, 509
 Mirianici, Draga, 1194
 Mirjanić Čedomir, Draga, 1425
 Mîrza, Eva, 861
 Mišković, Srboľjub, 1425
 Mitran, Ion, 9, 1031
 Mitroi, Florica, 299, 653, 1323
 Mitroi, G., 1370
 Mitroi, Ștefan, 39, 87, 130, 141, 257,
 269, 285, 297, 508, 513, 521, 546,
 805, 809, 857, 1047, 1141, 1171,
 1192, 1291, 1399
 Mitru, Al., 26, 91, 263, 344, 517,
 545, 553, 589, 590, 633, 1039,
 1161
 Mitru, Constantin, 528, 535, 614, 683
 Miu-Lerca, C., 787
 Mocanu, Gheorghe, 592, 678
 Mocanu, Virgil, 114, 646, 1195, 1215
 Moceanu, Ovidiu, 325, 352, 677,
 1266
 Mocuța, Ștefan, 1236
 Modola, Doina, 816, 1030, 1148,
 1266, 1409
 Modorcea, Grid, 107, 478, 551, 1138
 Moga, Mircea, 162, 1073, 1238
 Moglescu, V., 710, 1269
 Mohor, Mircea, 230, 262
 Moinea, V., 1084
 Moise, Sorin, 509, 522
 Moisil, Grigore, 23, 966, 1072, 1329
 Moisil, Viorica, 844, 1072
 Moisin, Ioan, 458
 Moldovan, Alma Maria, 140, 558
 Moldovan, Claudiu, 109, 1027
 Moldovan, Gh., 910
 Moldovan, Ioan, 205, 297, 948, 1022,
 1183, 1396
 Moldovan, Mircea, 1124, 1244
 Monda, Virgiliu, 274, 959
 Monoran, Ion, 194, 297, 385, 559,
 1022, 1307, 1312, 1352
 Mora, Anghel, 345, 451, 501, 699,
 805, 1024, 1170
 Morar, Ioan, 522, 537, 1307
 Morărescu, Jeana, 821, 884
 Morariu, Modest, 53, 95, 263, 755,
 1057, 1094, 1098, 1205, 1265,
 1401, 1421
 Moraru, Cornel, 45, 60, 100, 101,
 107, 131, 232, 287, 304, 407, 476,
 512, 517, 539, 641, 676, 731, 732,
 824, 929, 1036, 1157, 1272, 1420
 Moraru, Nicolae, 165, 212, 739, 876
 Moraru, Sebastian, 231, 364, 1161
 Moravia, Alberto, 655
 Moruș, Ilie, 765
 Moțiu, Stelian, 22, 249, 270, 286, 508,
 513, 522, 973, 1087, 1128, 1192,
 1212
 Moțoc, Doru, 20, 676, 1375
 Motoc, Nicolae, 355, 712, 924, 1416
 Motzan, Peter, 205, 240

- Mucenic, Dan, 10, 192, 246, 313, 419, 502, 503, 524, 588, 637, 759, 845, 892, 933, 954, 967, 986, 1058, 1175, 1181, 1195, 1202, 1207, 1212, 1315, 1322, 1333, 1358, 1367
- Mugur, Florin, 10, 34, 47, 68, 107, 168, 170, 191, 205, 249, 250, 260, 263, 267, 268, 284, 286, 289, 302, 308, 334, 350, 358, 363, 368, 395, 417, 423, 428, 436, 447, 454, 488, 504, 516, 537, 553, 572, 577, 597, 603, 686, 694, 700, 705, 715, 731, 775, 808, 866, 929, 942, 954, 971, 986, 997, 1045, 1053, 1060, 1084, 1105, 1124, 1207, 1237, 1290, 1306, 1334, 1345, 1347, 1367, 1385
- Mulisch, Harry, 236, 431
- Müller, Adam, 363, 1157
- Munćan, Ivo, 724, 1426
- Muncean, Ivo, 882, 885, 944, 995, 1180, 1195
- Muntean, George, 17, 29, 42, 146, 427, 503, 527, 618, 656, 851, 886, 895, 1006, 1038
- Muntean, Romul, 12, 1189
- Munteanu, Aurel Dragoş, 188, 502, 843, 844, 1225, 1302, 1333, 1334
- Munteanu, Francisc, 466, 793, 902, 1232
- Munteanu, George, 21, 435, 622, 673, 835, 1406
- Munteanu, Ion, 114, 373, 618, 791, 853, 868, 996
- Munteanu, Lelia, 262, 405, 529
- Munteanu, Romul, 10, 12, 16, 39, 97, 133, 191, 221, 239, 248, 251, 260, 263, 353, 429, 509, 527, 593, 641, 734, 745, 793, 831, 843, 896, 912, 926, 936, 963, 1044, 1049, 1073, 1114, 1304, 1311, 1333, 1334, 1347, 1355, 1360
- Munteanu, Silvia, 168, 1386
- Munteanu, Ştefan, 233
- Munteanu, Valentin, 101, 435, 1029, 1223
- Munteanu, Virgil, 219, 355, 457, 574, 709, 1150
- Munţiu, Adrian, 578, 653
- Murăraşu, D., 90, 524, 626, 634, 773
- Murdoch, Iris, 279, 376, 378, 504, 706
- Mureşan, Dumitru, 101, 225, 462, 580, 716, 823, 929, 1036, 1155, 1272, 1420
- Mureşan, Grigore, 182, 431, 1098
- Mureşan, Ion, 65, 509, 521, 643, 1022, 1167, 1312, 1389
- Mureşan, Marcel, 1049, 1399
- Mureşan, Mircea, 1231, 1243, 1362
- Mureşan, Ovidiu, 86, 93, 218, 348, 707, 806, 1240
- Mureşan, Rusalin, 301, 1123, 1237
- Mureşan, Viorel, 156, 204, 205, 521, 1022, 1312, 1396
- Mureşanu, Andrei, 56, 282
- Mureşanu, Marcel, 65, 681, 1184
- Mureşanu, Rusalin, 829, 880, 1273
- Mureşeanu, Marcel, 81, 86, 1016, 1386
- Mureşianu, Ion B. , 61
- Murşeanu, Ion, 128, 315, 413, 487, 789, 950, 1044, 1169, 1325
- Muşat, Aura, 82, 163
- Muşat, Virginia, 72, 185, 257, 298, 311, 532, 665
- Muşatescu, Tudor, 603, 617, 1042, 1234, 1339, 1415
- Muşatescu, Vlad, 289, 1039
- Muscă, Vasile, 204
- Muşina, Alexandru, 80, 205, 408, 522, 552, 1067, 1081, 1181, 1312

Mușlea, Ioan, 103, 225, 424, 463,
584, 825, 1157
Mutașcu, Dan, 18, 30, 55, 59, 61, 82,
104, 123, 132, 143, 166, 184, 204,
243, 250, 259, 282, 311, 381, 397,
416, 433, 460, 483, 498, 518, 543,
571, 584, 590, 626, 650, 716, 729,
778, 794, 841, 880, 931, 983, 986,
1020, 1035, 1056, 1071, 1075,
1100, 1118, 1154, 1155, 1172,
1175, 1205, 1211, 1240, 1242,
1275, 1300, 1302, 1320, 1338,
1342, 1378
Muthu, Mircea, 1022, 1116, 1132,
1182, 1361, 1408

N

Nache, Angela, 325, 1158
Nacu, C., 1027
Naghiu, Iosif, 575, 625, 1150, 1338
Nancă, Paul, 1308, 1329
Nania, Viorica, 19, 67, 165, 185, 877,
1205
Nasta, Atanasie, 713, 835
Nasta, Dan, 596, 922, 1149, 1412
Nasta, Mihail, 1381
Năstase, Doru, 230, 1353
Năstase, Fl., 1096, 1184
Năstase, N., 32, 33, 146, 162, 359,
993, 1025, 1032, 1087, 1150,
1179, 1207, 1270
Năsturel, Udriște, 420, 1295
Naum, Gellu, 192, 289, 351, 362, 386,
518, 539, 589, 590, 633, 670, 917,
1113
Naum, Teodor, 836, 1096, 1266
Navarra, Giuseppe, 9
Nawrocki, Witold, 315
Nazarova, K., 1392
Neașu, Iulian, 39, 188, 299, 343,
360, 384, 420, 466, 486, 507, 521,
535, 542, 564, 584, 596, 653, 721,

746, 760, 825, 872, 953, 1025,
1037, 1158, 1189, 1191, 1207,
1274, 1303, 1323
Neagoe, Peter, 213, 808
Neagoe, Stelian, 123, 143, 293, 301,
362, 367, 430, 814
Neagoș, Ion, 806, 1158
Neagu Basarab, Mihai, 354, 1044
Neagu, Fănuș, 15, 29, 38, 49, 57, 64,
71, 77, 115, 122, 126, 147, 167,
176, 180, 211, 221, 236, 247, 263,
275, 278, 281, 304, 377, 388, 403,
418, 429, 432, 479, 494, 497, 507,
513, 517, 518, 545, 565, 566, 596,
605, 611, 617, 621, 633, 647, 658,
663, 675, 690, 731, 742, 745, 780,
784, 789, 807, 833, 844, 877, 878,
920, 943, 947, 952, 985, 986, 994,
1000, 1030, 1037, 1097, 1098,
1138, 1149, 1172, 1188, 1197,
1216, 1285, 1288, 1298, 1305,
1315, 1345, 1354, 1359, 1360,
1400, 1406, 1412
Neagu, Nicolae, 519, 537, 589, 604
Neamțu, Al., 515
Neamțu, Leonida, 216, 455, 480, 570,
1030, 1185, 1360
Necheș, Cristian, 22, 537, 879, 1048,
1193, 1213, 1228, 1352
Necșulea, Dan, 1339, 1348
Necula, Damian, 544, 547, 661, 746,
760, 1110, 1274
Neculce, Anca, Maximilian
Neculce, I., 427
Neculuță, Th. D., 432
Nedelcea, Tudor, 815, 1262
Nedelciu, Mircea, 463, 552, 595, 804,
827, 929, 988, 997, 1122, 1275,
1296, 1335, 1344, 1352
Nedelea, Gabriela, 522
Negoiță, Lucia, 252, 463, 511, 612,
770

Negoîtescu, Ion, 10, 71, 130, 138,
 156, 179, 217, 225, 272, 391, 450,
 666, 758, 781, 808, 877, 1132,
 1159, 1395
 Negreanu, Gabriela, 100, 187, 550,
 657, 664, 1067, 1081, 1098, 1145,
 1168, 1378
 Negreanu, Radu, 24
 Negrici, Eugen (E.), 92, 214, 235,
 287, 291, 345, 418, 442, 449, 567,
 611, 657, 666, 667, 669, 699, 707,
 795, 872, 879, 951, 956, 1142,
 1160, 1246, 1261, 1372, 1398
 Negrilă, Iulian, 50, 1299
 Negruzzi, Constantin, 63, 122, 195,
 371, 372, 623, 861, 1050
 Negruzzi, Iacob, 623
 Negulescu, Mihai, 273, 382, 1310,
 1328, 1421
 Negulescu, P.P., 285, 545, 1329
 Neguriță, Angela, 214, 357
 Nenițescu, I., 347
 Nenițescu, Ștefan, 1067, 1094
 Nersesian, Anais, 179, 204, 309, 728,
 1304
 Neruda, Pablo, 773, 885, 910, 965
 Nestor, Elena, 23, 58, 1158, 1381
 Netea, G., 71
 Netea, Vasile, 58, 258, 337, 381, 388,
 398, 433, 456, 502, 523, 689, 694,
 716, 717, 949, 1316
 Nica, C., 893
 Nicoară, D., 1421
 Nicoară, Mara, 34, 56, 186, 188, 267,
 381, 653, 685, 773, 796, 825, 880,
 950, 1075, 1077, 1093, 1100,
 1195, 1206, 1207, 1225, 1378
 Nicoară, Nicolae, 306, 436, 503, 885,
 896, 1095, 1195, 1338
 Nicolae, D., 228, 1274, 1421
 Nicolae, Emil, 66, 163, 204, 396, 431,
 805, 855, 870, 1171, 1319, 1383
 Nicolae, V., 1002
 Nicolaescu, S.I., 319, 673, 1010, 1376
 Nicolaescu, Sergiu, 509, 513, 522,
 851, 902, 1132, 1243
 Nicolăescu-Plopșor, C.S., 346, 911
 Nicolau, Anca, 335, 555, 854, 1401
 Nicolau, Marieta, 751, 1391
 Nicolescu, C., 93, 285
 Nicolescu, Ioan Dan, 1281, 1362
 Nicolescu, Ion, 23, 58, 279, 788, 853,
 1218
 Nicolescu, N., 1016
 Nicolescu, Vasile, 34, 35, 53, 119,
 136, 141, 146, 182, 192, 193, 299,
 369, 417, 491, 515, 531, 700, 746,
 753, 760, 771, 781, 804, 851, 924,
 993, 1097, 1107, 1164, 1186,
 1190, 1318, 1332, 1358
 Niculescu, Alexandru, 35, 46, 618,
 1258
 Niculescu, George, 1324
 Niculescu, Ionuț, 458, 575, 709, 915
 Niculescu, Ruxandra, 291, 330, 871
 Niculescu, Tatiana, 618, 623
 Nimigeanu, George, 458
 Nișcov, Viorica, 93
 Nistea, Cornel, 463, 1285
 Nistea, Victor, 706, 736, 1338, 1426
 Nistor, Corneliu, 1092
 Nistor, Elena, 1273
 Nistor, G., 223, 275, 359, 459, 494,
 578, 715, 1035, 1418
 Nistor, Virgil, 218, 352, 573, 913,
 978, 1185, 1360, 1408
 Nistorescu, Cornel, 22, 148, 151, 187,
 192, 249, 285, 369, 490, 497, 525,
 599, 621, 652, 720, 782, 783, 807,
 809, 829, 873, 878, 901, 972, 992,
 1040, 1086, 1100, 1107, 1129,
 1213, 1228, 1291, 1308, 1347
 Nițescu, M., 107, 435, 474, 493, 585,
 723, 780, 807, 814, 1320, 1396

- Nițu, Valeriu, 765
- Noica, Constantin (C.), 67, 71, 95,
106, 108, 116, 139, 180, 207, 232,
243, 291, 323, 416, 479, 528, 542,
557, 569, 591, 624, 666, 781, 814,
820, 824, 827, 840, 935, 1021,
1041, 1142, 1178, 1313, 1319,
1345, 1355, 1366
- Noja, Ion, 86, 156, 576, 655, 658,
668, 751, 774, 816, 954, 1096,
1183
- Nour, Alina, 870, 1021
- Novac, Constantin, 355, 595, 616,
641, 924, 1417
- Novac, Elisabeta, 322, 386, 1010
- Novac, Gruia, 556
- Novac, Ion, 22, 1126, 1228
- Novăceanu, Darie, 34, 115, 124, 240,
515, 526, 529, 542, 546, 568, 578,
751, 849, 1009, 1068, 1095, 1109,
1175, 1195, 1209, 1213, 1338,
1358
- Novikov, Mihai, 1140
- Nsele, Ungenda, 658, 859, 874, 885
- Nușfelean, Olimpiu, 50, 316, 930,
1008, 1064, 1067, 1353
- O**
- Oancea, Gh. I., 61
- Oancea, Ileana, 233
- Oancea, Stelian, 182, 335, 478
- Oarcăsu, Ion, 307, 431, 515, 641, 646,
659, 736, 751, 775, 888, 1196,
1408
- Obogeanu, Veronica, 1010, 1375
- Obreja, Dorian, 141, 335, 380, 445,
555, 686, 687, 805, 907, 908,
1137, 1247, 1392, 1394
- Octavian, Tudor, 60, 88, 1100, 1161,
1322
- Odangiu, Carmen, 731
- Odangiu, Marian, 61, 151, 387, 539,
617, 731, 848, 861, 1092, 1180
- Odeanu, Anișoara, 787
- Odobescu, Al., 94, 348, 751
- Ojeda, Hugo Alberto, 208
- Olah, Gh., 1024
- Olăreanu, Costache, 57, 557, 801,
823, 893, 1001, 1057, 1355, 1382,
1394, 1409
- Olariu, Constantin, 646, 1095, 1182
- Olaru, Pia, 168, 313, 797
- Olaru, Tudor, 488, 768
- Oltean, Vasile, 1182
- Olteanu, Ioanichie, 104, 530, 693,
1166, 1182, 1406
- Olteanu, Ion, 255, 708, 1067, 1081,
1142
- Olteanu, Lucia, 596, 1285
- Olteanu, Traian, 604, 655, 662, 907
- Omescu, Corneliu, 235, 807
- Onu, Eugen, 101, 223, 460, 579, 715
- Onu, Liviu, 477, 607, 1016
- Opiz, Martin, 1273
- Oprea, Al., 33, 96, 176, 273, 300, 373,
438, 516, 527, 559, 608, 625, 634,
649, 684, 787, 840, 1003, 1072,
1145, 1181, 1186, 1295, 1320,
1321, 1327, 1342, 1354, 1372,
1408
- Oprea, M., 913
- Oprea, Nicolae, 106, 205, 230, 320,
468, 674, 827, 1041, 1398
- Opreanu, Sabin, 26, 848
- Oprina, Adrian, 1021, 1246
- Oprîș, Tudor, 589, 678, 722, 1039
- Oprîță, Mircea, 103, 227, 545, 1065,
1185, 1393
- Oproiu, Ecaterina, 77, 353, 575, 694,
745, 769, 896, 924, 992, 1150,
1260, 1305, 1324, 1358, 1412
- Ornea, Z., 287, 478, 623, 651, 665,
746, 761, 793, 866, 868, 898, 1084

Ostahie, Corneliu, 56, 297, 597, 641,
1083, 1115, 1169, 1171, 1306,
1348
Otovescu, Dumitru, 1143

P

Pacea, Ion, 1132, 1195
Păcurariu, Dim., 99, 247, 251, 303,
316, 414, 481, 607, 839, 891,
1010, 1055, 1304, 1314, 1336,
1340
Păcurariu, Dimitrie, 1264
Păcurariu, Francisc, 29, 39, 154, 215,
240, 290, 305, 400, 504, 579, 788,
880, 882, 886, 959, 967, 1059,
1060, 1068, 1111, 1197, 1215,
1222, 1266, 1406, 1422
Paicu, Roxana, 22, 599, 615, 992,
1062
Palaloga, F., 551
Paleolog, V.G., 93, 179, 275, 346,
451, 1142
Paleologu, Alexandru, 112, 194, 207,
247, 258, 275, 287, 300, 314, 332,
333, 349, 381, 443, 449, 471, 496,
500, 519, 534, 565, 596, 602, 657,
666, 667, 687, 689, 714, 804, 826,
948, 1028, 1038, 1111, 1143,
1259, 1296
Paler, Octavian, 25, 36, 54, 57, 73, 90,
136, 160, 162, 175, 203, 209, 212,
217, 231, 261, 324, 357, 371, 389,
413, 422, 429, 432, 495, 502, 511,
556, 562, 576, 579, 586, 601, 614,
641, 644, 650, 731, 739, 745, 751,
856, 944, 1001, 1019, 1031, 1104,
1153, 1180, 1260, 1296
Palfi, Anton, 1311
Pamfil, Eduard, 86, 337, 448, 861,
864, 1247
Pamfil, Gabriel, 1096, 1316

Pană, Ion Gh., 765, 831, 859, 872
Pană, Roxana, 681, 1132, 1388
Pană, Sașa, 48, 119, 436, 565, 951,
965, 993, 995
Panait, R., 79, 330, 1132
Panait, Virgil, 1125
Panaite, Nicolae, 497, 1341
Panaiteescu, Val., 82, 204, 239, 336,
445, 556, 1117, 1391
Pancu Iași, Octav, 633
Pandele, Rodica, 1285
Pandrea, Petre, 91, 700, 740
Pann, Anton, 185, 207, 338, 652, 702,
1027, 1182, 1361
Pantea, Aurel, 205, 297, 447, 706,
958, 1022, 1067, 1081, 1169,
1312, 1367, 1371, 1393, 1396
Pantea, Ionel, 1140
Pantelimonescu, Florin, 51, 606, 775,
853
Panu, G., 625, 684
Pânzaru, Petru, 313, 438
Pap, Jozsep, 1152
Papacostea, Șerban, 56, 187
Papadima, Ovidiu, 122, 124, 388,
398, 470, 510, 527, 613, 644, 652,
663, 675, 680, 787, 847, 926,
1011, 1117
Papahagi, Marian, 10, 68, 133, 148,
155, 204, 213, 320, 367, 449, 558,
685, 816, 1022, 1183, 1278, 1344,
1421
Papastate, Constantin, 344, 747, 761
Papilian, Alexandru, 174, 233, 269,
298, 351, 392, 415, 448, 449, 670,
771, 900, 959, 1016, 1155, 1194,
1335
Papiu-Ilarian, Al., 277
Papu, Edgar, 10, 28, 70, 103, 125,
143, 217, 398, 483, 496, 520, 538,
558, 599, 618, 627, 634, 643, 666,
672, 680, 684, 703, 884, 936, 974,

- 985, 1028, 1099, 1170, 1190,
 1321, 1327
 Papuc, Ion, 468, 626, 665, 743
 Parapiru, Teodor (Th.), 798, 947, 961,
 992, 1062, 1117
 Paraschivescu, Constantin (C.), 98,
 1149, 1414, 1269
 Paraschivescu, Miron Radu, 19, 151,
 166, 212, 424, 456, 530, 560, 568,
 650, 693, 750, 774, 875, 901, 978,
 1027, 1182, 1360, 1405
 Pardău, Platon, 52, 128, 131, 136,
 151, 203, 229, 295, 478, 523, 700,
 762, 835, 872, 878, 884, 893, 895,
 904, 943, 951, 956, 978, 988,
 1064, 1067, 1072, 1085, 1103,
 1154, 1180, 1188, 1195, 1211,
 1231, 1265, 1290, 1349, 1360,
 1371
 Parhon, Ion, 211, 338, 394, 449, 690,
 1116
 Parhon, Victor, 87, 210, 451, 690, 797
 Pârja, Gheorghe, 335, 845, 1165,
 1326, 1339
 Pârvan, Luiza, 673
 Pârvan, Vasile, 280, 558, 967, 1058,
 1262
 Pârvu, N. D., 423
 Pârvu, Radu Gabriel, 907, 1371
 Pârvu, Sorin, 83, 243, 295, 335, 532,
 555, 1172, 1320, 1391
 Pascadi, Ion, 262, 546, 609, 689, 715,
 789, 917, 1027, 1124
 Pascaly, Mihail, 96
 Pascu, Al., 121, 446, 684, 870
 Pascu, Petre, 95, 115, 216, 885
 Pascu, Ștefan, 191, 880, 909, 969,
 1006, 1074, 1114, 1140, 1182,
 1350
 Păteanu, Gelu, 29, 39, 203, 851
 Pătrar, Gheorghe, 678, 1384
 Pătrășcanu, Lucrețiu, 336, 600, 692,
 853, 1359
 Pătrașcu, Ion, 91, 354
 Pătru, Ionel Alin, 1140
 Paul, Ștefan, 906
 Păunescu, Adrian, 12, 19, 90, 123,
 124, 133, 150, 151, 171, 190, 220,
 228, 244, 263, 284, 289, 303, 326,
 362, 417, 425, 428, 445, 448, 454,
 499, 537, 553, 576, 577, 596, 597,
 601, 655, 694, 699, 744, 749, 757,
 774, 781, 784, 814, 817, 847, 877,
 878, 907, 954, 996, 1019, 1053,
 1058, 1061, 1063, 1081, 1089,
 1099, 1109, 1172, 1194, 1197,
 1217, 1224, 1237, 1238, 1253,
 1261, 1293, 1294, 1295, 1305,
 1312, 1333, 1339, 1354, 1366,
 1390, 1403, 1426
 Pavel, Amelia, 196, 265, 517
 Pavel, Dan, 262, 372
 Pavel, Sorin, 741, 913
 Pavel, Toma, 449, 706
 Pavelescu, Cincinat, 165, 519, 574
 Pavlovič, Miodrag, 1231
 Paz, Octavio, 351, 373, 541, 959
 Pecie, Ion, 91, 391, 495, 545, 836,
 998, 1052, 1183
 Peianov, Ioan, 132, 205
 Pelin, Mihai, 936, 978, 1162, 1181,
 1275, 1294
 Peltz, Isac, 131, 134, 143, 147, 267,
 274, 278, 363, 1355, 1356, 1366
 Pendefunda, Liviu, 249, 1292
 Perc, Georges, 27
 Perez, Hertha, 243, 335
 Perian, Gheorghe, 205, 461, 807, 823,
 929, 1023, 1087, 1155, 1183, 1420
 Perianu, Valeriu, 249, 408, 492, 643,
 657
 Perpessicius, 1162

Pervain, Iosif, 237, 430, 515
 Peșorda, Mile, 620, 737
 Petculescu, C., 1321
 Petean, Mircea, 447, 1022, 1396
 Péter, Marosi, 377, 494, 747, 761,
 1183, 1409
 Petică, Ștefan, 10, 187, 1164
 Petrache, Adrian, 1119, 1202
 Petraș, Irina, 95, 130, 181, 218, 275,
 352, 455, 574, 615, 707, 818, 913,
 1030, 1111, 1148, 1409
 Petrescu, Adrian, 505, 765, 937
 Petrescu, Camil, 39, 69, 95, 125, 145,
 166, 168, 174, 188, 193, 236, 241,
 270, 292, 330, 345, 354, 374, 399,
 416, 430, 454, 457, 469, 472, 496,
 527, 542, 551, 558, 561, 573, 600,
 613, 693, 787, 798, 892, 957, 967,
 971, 1011, 1042, 1049, 1125,
 1132, 1143, 1146, 1149, 1162,
 1242, 1269, 1281, 1314, 1353,
 1373, 1404
 Petrescu, Cezar, 144, 331, 358, 833,
 875, 912, 999, 1162, 1334, 1346,
 1363, 1387
 Petrescu, Dinu, 950, 1340
 Petrescu, Ioana Em., 11, 13, 41, 84,
 93, 238, 327, 391, 392, 558, 704,
 722, 1021, 1022, 1133, 1146,
 1183, 1395
 Petrescu, Liviu, 151, 388, 430, 455,
 572, 705, 788, 818, 905, 911, 957,
 963, 967, 1022, 1028, 1134, 1142,
 1146, 1153, 1182, 1189, 1278,
 1334, 1350, 1373, 1423
 Petrescu, Radu, 48, 57, 106, 125, 229,
 349, 447, 540, 643, 680, 718, 731,
 801, 954, 1160
 Petreu, Marta, 24, 83, 180, 368, 421,
 480, 806, 807, 998, 1022, 1067,
 1081, 1133, 1312, 1393, 1397
 Petri, Domnița, 61, 77, 545, 546, 722,
 1129, 1134, 1181, 1312, 1329
 Petric, Gabriel, 204, 509, 522, 1023
 Petrina, Liviu, 397
 Petringenaru, Adrian, 77, 198, 799
 Petrișor, Marcel, 187, 209, 236, 509,
 529, 821, 907, 1424
 Petrović Njegoš, Petar, 352
 Petrović, Aleksandar, 1426
 Petrovici, Dușan, 109, 272, 641, 1132,
 1180, 1195, 1231
 Petruț, Emanoil, 902, 1119
 Philippide, Alexandru, 15, 29, 48, 64,
 74, 109, 141, 144, 145, 148, 153,
 154, 161, 163, 164, 174, 177, 183,
 204, 210, 215, 233, 236, 240, 243,
 252, 277, 320, 333, 357, 359, 361,
 362, 417, 424, 447, 449, 472, 534,
 597, 693, 724, 851, 1027, 1050,
 1074, 1102, 1287, 1294, 1310,
 1371, 1406, 1422
 Pietreanu, Florin, 713, 924
 Piliuță, Constantin, 169, 402, 526
 Pillat, Dinu, 21, 92, 913, 956, 1139
 Pillat, Ion, 94, 109, 119, 257, 415,
 454, 496, 515, 568, 650, 846,
 1288
 Pillat, Monica, 93, 468, 570, 610, 956
 Pintilie, Lucian, 899, 1132, 1296,
 1332
 Pintilie, Tamara, 83, 141, 446, 522,
 1247, 1249, 1393
 Pirandello, Luigi, 49, 1305, 1324
 Pirău, Vasile, 509, 522
 Piru, Al., 11, 14, 31, 42, 57, 63, 70,
 74, 91, 122, 128, 141, 176, 189,
 191, 195, 204, 246, 256, 265, 273,
 298, 334, 400, 434, 487, 501, 527,
 533, 534, 557, 594, 603, 611, 635,
 656, 664, 686, 758, 766, 776, 780,
 787, 795, 807, 843, 866, 877, 947,

953, 967, 1079, 1102, 1145, 1179,
 1265, 1284, 1392
 Pîrvu, N. D., 423
 Pişcu, Daniel, 552, 1389
 Piskunov, Vladimir, 1092
 Piţa, Dan, 208, 439, 799, 1132
 Pitiş, Florian, 419, 653
 Piţu, Luca, 1247
 Pituţ, Gheorghe, 109, 542
 Plăeşu, Dan, 130, 1059, 1151
 Plath, Sylvia, 851, 1097
 Pleş, Ioan, 1123, 1292
 Pleşu, Andrei, 409, 857
 Ploeşteanu, Grigore, 227, 360, 716,
 765, 825, 928, 1420
 Ploştinaru, Iulian, 646, 1260
 Poantă, Petru, 16, 19, 30, 41, 52, 54,
 63, 76, 101, 137, 138, 141, 155,
 205, 216, 232, 297, 329, 351, 430,
 454, 572, 606, 647, 658, 705, 735,
 747, 751, 761, 791, 817, 827, 848,
 879, 913, 988, 1114, 1137, 1147,
 1161, 1182, 1237, 1241, 1263,
 1292, 1343, 1408
 Podoabă, Virgil, 86, 205, 209, 448,
 558, 808, 1025, 1139, 1183, 1249,
 1398
 Poe, Edgar Allan, 449, 573, 908, 1320
 Poenaru, Emil, 581, 718, 890, 993,
 994, 1059, 1150, 1167
 Poenaru, Mihai, 544, 712
 Pologea, Doina, 507, 525
 Pompiliu, Miron, 635, 1140
 Pop Corniş, Marcel, 1307
 Pop Sârbu, Ana, 252, 262
 Pop Silaghi, Vasile, 1185
 Pop, Alexandru, 994, 1269
 Pop, Anamaria, 255, 335
 Pop, Augustin, 205, 215, 297, 806,
 1022, 1183, 1393
 Pop, Elisabeta, 87, 1139
 Pop, Grigore Traian, 545, 689, 987,
 1071
 Pop, Horia, 205, 224
 Pop, Ioan Nicolae, 718, 1421
 Pop, Ioan, 101, 579, 861
 Pop, Ion, 31, 76, 86, 94, 155, 204,
 391, 422, 430, 456, 557, 569, 604,
 690, 752, 806, 818, 960, 979,
 1022, 1029, 1103, 1132, 1147,
 1183, 1263, 1296, 1312, 1354,
 1361, 1396, 1407
 Pop, Mariana, 192, 509, 522
 Pop, Marius, 222, 321, 672
 Pop, Nicolae (N.), 50, 222, 227, 232,
 319, 320, 409, 425, 459, 619, 688,
 908, 911, 1297, 1326, 1354
 Pop, Sânziana, 64, 176, 445, 594, 637,
 650, 653, 947, 1106, 1323
 Pop, Traian, 944
 Pop, Vasile, 1185, 1317
 Popa Argeşanu, Ion, 384, 431, 435,
 872, 1010, 1375
 Popa, Atanasie, 101, 1309
 Popa, Constantin, 218, 532, 556, 751,
 773, 789, 866, 869, 1012, 1138,
 1235, 1263
 Popa, Cornel, 1097, 1116
 Popa, Dumitru Radu, 43, 118, 160,
 239, 278, 367, 402, 405, 505, 592,
 628, 726, 766, 831, 859, 938, 971,
 1325
 Popa, Dumitru Titus, 61
 Popa, George, 35, 459, 497, 777, 982,
 1051, 1409
 Popa, I., 1150
 Popa, Letiţia, 653, 922
 Popa, Magdalena, 1204
 Popa, Marian, 32, 36, 55, 59, 68, 109,
 116, 122, 143, 150, 165, 184, 203,
 243, 259, 281, 443, 547, 611, 699,
 825, 878, 988, 1003, 1069, 1096,
 1103, 1120, 1161, 1178, 1189,

1205, 1226, 1235, 1258, 1314,
 1334, 1392
 Popa, Mircea, 15, 93, 138, 180, 218,
 230, 254, 411, 454, 479, 529, 606,
 619, 690, 703, 714, 736, 752, 817,
 889, 912, 926, 948, 997, 1052,
 1144, 1166, 1183, 1264, 1271,
 1316, 1392, 1409
 Popa, Nicolae, 132
 Popa, Octavian, 288, 848, 1035
 Popa, Petre, 1374
 Popa, Vasko, 1026, 1174, 1401
 Popa, Victor Ion, 631, 938, 1321,
 1342
 Popa, Victor Tudor, 457, 495, 535,
 708
 Pop-Corniș, Marcel, 386
 Popel, Corneliu, 335, 446, 964, 1020,
 1247, 1394
 Popescu, Adrian, 30, 46, 50, 76, 137,
 155, 186, 205, 247, 308, 338, 348,
 368, 371, 410, 411, 428, 454, 488,
 516, 535, 556, 570, 662, 705, 722,
 736, 741, 747, 753, 761, 786, 819,
 846, 905, 913, 948, 1007, 1124,
 1145, 1183, 1192, 1264, 1310,
 1312, 1317, 1360, 1363, 1380,
 1394, 1396, 1409, 1418
 Popescu, Alexandru, 218, 993
 Popescu, Angela, 276, 306, 950
 Popescu, Aurelian I., 346, 451
 Popescu, Cornel, 12, 471, 513, 1067,
 1081
 Popescu, D.R. , 11, 14, 15, 79, 91, 97,
 105, 115, 125, 136, 170, 198, 203,
 221, 242, 245, 260, 283, 329, 338,
 345, 445, 448, 456, 459, 466, 473,
 481, 491, 494, 495, 499, 547, 550,
 554, 566, 575, 583, 584, 594, 598,
 657, 681, 719, 735, 793, 807, 815,
 839, 849, 877, 879, 886, 902, 915,
 921, 936, 941, 962, 970, 994,
 1017, 1031, 1033, 1042, 1061,
 1069, 1101, 1125, 1150, 1174,
 1181, 1184, 1197, 1219, 1224,
 1232, 1236, 1250, 1271, 1289,
 1301, 1310, 1317, 1334, 1354,
 1360, 1367, 1381, 1408, 1411,
 1413, 1421
 Popescu, Dem., 885
 Popescu, Dumitru, 220, 491, 509,
 514, 518, 526, 533, 534, 539, 546,
 593, 606, 658, 667, 699, 716, 728,
 780, 804, 813, 826, 845, 871, 874,
 909, 913, 924, 925, 1015, 1068,
 1079, 1187, 1217, 1219, 1224,
 1253, 1308, 1363, 1371, 1390,
 1409
 Popescu, Florentin, 686, 796, 825,
 1195, 1204, 1273, 1366
 Popescu, Florin, 308, 372
 Popescu, Ion Longin, 367, 473, 631,
 740, 766, 857, 860, 938, 1040,
 1083, 1107, 1175, 1225, 1288,
 1324
 Popescu, Ion, 675, 800, 991, 1352
 Popescu, M., 93, 506, 625, 684
 Popescu, Marius, 1151
 Popescu, Nicolae, 712, 1416
 Popescu, Petre, 1151
 Popescu, Radu (R.), 25, 96, 98, 115,
 134, 136, 198, 214, 242, 351, 388,
 400, 403, 445, 457, 465, 474, 481,
 494, 520, 526, 534, 539, 550, 554,
 566, 575, 642, 657, 664, 666, 682,
 704, 743, 782, 797, 872, 876, 879,
 880, 882, 903, 916, 986, 995,
 1017, 1028, 1031, 1033, 1049,
 1069, 1077, 1148, 1151, 1174,
 1180, 1184, 1219, 1232, 1236,
 1259, 1271, 1301, 1317, 1358,
 1371, 1413, 1421

Popescu, Romeo, 109, 451, 567, 646
 Popescu, Spiridon, 495, 1336
 Popescu, Ștefan, 650, 797
 Popescu, Titu (T.), 16, 99, 271, 359,
 459, 491, 498, 578, 654, 689, 715,
 745, 747, 761, 790, 792, 795, 926,
 954, 994, 1031, 1125, 1150, 1153,
 1245
 Popescu, Tudor, 168, 292, 355, 457,
 606, 609, 690, 708, 791, 915, 993,
 999, 1029, 1031, 1192, 1266,
 1267, 1415, 1426
 Popescu-Ger, Gh., 1249
 Popescu-Neveanu, Paul, 92, 962
 Popeți, Corneliu, 61
 Popișteanu, Cristian, 88, 373, 613,
 818, 1352
 Popiți, Gr., 787
 Popov, Raša, 1152
 Popović, Nebojša, 724
 Popović, Živa, 724, 1425
 Popovici Bănățeanul, Ioan, 602, 731
 Popovici, Alecu, 355, 660, 920
 Popovici, D., 91, 317, 321, 427, 436,
 963, 1175
 Popovici, Doru, 178, 261, 417, 596,
 789, 1296
 Popovici, Ioan, 448, 602, 731, 909
 Popovici, Jiva, 1180
 Popovici, Mircea, 774
 Popovici, Nebojša, 423
 Popovici, Petre, 316, 1007
 Popovici, Titus, 79, 96, 97, 262, 287,
 301, 719, 767, 793, 816, 878, 889,
 1180, 1181, 1232, 1244, 1346,
 1354
 Popovici, Vasile, 1125
 Popovici-Bănățeanul, Ioan, 602
 Porumbacu, Veronica, 308, 983, 1380
 Porumbescu, Ciprian, 81, 1091
 Porumbescu, Marin, 356, 925
 Porumboiu, Arthur, 355, 712, 924,
 1416
 Pospai, Mircea, 1198, 1260
 Postelnicu, Ioana, 91, 187, 433, 524,
 715, 827, 841, 964, 1039, 1148,
 1244
 Postolache, Ion Larian, 128, 860,
 1158
 Potopin, Ion, 181, 232, 866, 909, 944,
 1192, 1215
 Potra, Florian, 106, 230, 347, 354,
 364, 440, 469, 709, 729, 828, 917,
 1041, 1068, 1243, 1304, 1421
 Poulet, Georges, 549, 750
 Preda, Marin, 10, 12, 46, 64, 96, 106,
 127, 151, 174, 175, 176, 216, 245,
 251, 254, 259, 263, 266, 285, 321,
 325, 388, 400, 403, 412, 419, 433,
 456, 460, 473, 478, 499, 535, 547,
 560, 568, 593, 652, 657, 666, 674,
 694, 713, 735, 743, 750, 756, 778,
 817, 833, 843, 847, 855, 877, 880,
 905, 907, 931, 943, 953, 955, 978,
 986, 1059, 1067, 1081, 1109,
 1129, 1137, 1162, 1166, 1174,
 1180, 1197, 1200, 1208, 1230,
 1232, 1275, 1288, 1301, 1332,
 1334, 1354, 1381, 1400, 1408
 Preda, Mira, 99, 252, 1270
 Preda, Vasile, 227, 516, 720
 Prelipceanu, Nicolae, 17, 21, 30, 34,
 50, 65, 76, 99, 116, 139, 155, 179,
 197, 205, 213, 222, 225, 235, 237,
 255, 274, 276, 291, 307, 308, 314,
 329, 360, 362, 371, 377, 392, 411,
 432, 444, 463, 480, 493, 495, 516,
 529, 545, 606, 619, 657, 659, 666,
 677, 685, 720, 722, 734, 759, 774,
 778, 790, 819, 853, 960, 998,
 1026, 1049, 1092, 1133, 1167,
 1183, 1217, 1299, 1338, 1385
 Prelipceanu, Tudor, 1116, 1370

Preoteasa, Grigore, 211
Prévert, Jacques, 993
Pricop, Constantin, 81, 203, 295, 334,
338, 442, 498, 509, 513, 522, 553,
643, 685, 799, 804, 905, 1019,
1138, 1246, 1391
Pricop, Cristinel, 267, 356, 360, 924,
1421
Pricop, Dumitru, 278, 298, 936
Priestley, B., 163
Prigoreanu, Ion, 1062, 1138, 1346
Proca, Dumitru, 798
Proca, Ioana, 781, 945, 1076, 1093
Prodan, David, 187, 292, 371, 445,
497, 515, 659, 836, 1350, 1417
Protopopescu, Al., 468, 587, 826, 925,
1039, 1275
Proust, Marcel, 132, 272, 547, 1036
Pucă, Florin, 471, 509, 1401
Purcărete, Silviu, 1150, 1179, 1202,
1207, 1414
Purcaru, Ilie, 24, 33, 47, 342, 568,
771, 835, 908, 1161, 1165, 1215,
1258
Pușcariu, Sextil, 427, 1311
Puslojič, Adam, 1152

Q

Quasimodo, Salvatore, 885, 910
Queneau, Raymond, 540, 605, 1117,
1359, 1391

R

Rachici, Dim., 252, 300, 302, 424,
488, 601, 842, 847, 866, 874, 880,
896, 934, 962, 988, 1006, 1211,
1225, 1232, 1299, 1343, 1366,
1369, 1375
Radian, H.R., 981
Radian, Sanda, 168
Radin, Ioan, 101, 900
Radina, Mircea, 103, 463, 1158

Rados, Andreas, 169, 330, 833, 840,
913, 1104, 1171, 1393
Radoslavescu, Grig. (Gr.), 360, 825
Radu, Elena, 247, 314
Radu, Ilie, 204, 557, 722, 866, 1022,
1161
Radu, Olimpia, 207
Răducanu, Johnny, 219, 576, 1077
Răducanu, Miriam, 576, 949, 1077
Rădulescu, Banu, 825
Rădulescu, Corneliu, 479, 1166
Rădulescu, Ermil, 39, 267, 324
Rădulescu, Georgeta, 287, 442, 469
Rădulescu, Ion Eliade, 78, 122, 1293
Rădulescu, Mihai, 187, 503, 667, 759,
772, 804, 924, 1042, 1139, 1358
Rădulescu, Tatiana, 63, 141, 182, 252,
262, 1051
Rădulescu-Lemnar, N., 1039
Radulian, Dumitru, 140, 530, 1053
Radu-Nandra, Ilie, 205, 1022
Rafael, George, 457, 574, 920
Rahoveanu, Ion, 16, 394, 1033, 1298
Rahoveanu, Ion, 655
Raicu, Al., 127, 134, 188, 274, 278,
400, 454, 487, 494, 523, 675, 733,
907, 1215, 1294, 1356, 1423
Raicu, Lucian, 10, 11, 12, 48, 76, 114,
178, 209, 232, 245, 261, 272, 275,
363, 382, 410, 493, 528, 543, 657,
666, 749, 844, 885, 893, 935, 958,
988, 994, 1026, 1044, 1061, 1067,
1081, 1094, 1162, 1231, 1246,
1259, 1319, 1335, 1348, 1355,
1356
Raicu, Mihai, 210, 292, 1269
Rajkov, Svetomir, 724, 1426
Ralea, Catinca, 88, 176, 560, 657, 666
Ralea, Mihai, 48, 168, 206, 231, 545,
743, 853, 1239, 1277
Ralet, Dimitrie, 1424

Ralian, Antoaneta, 121, 1266, 1341, 1404
 Ramuz, C.F., 541
 Râpeanu, Sanda, 257, 849, 860, 862, 934, 979, 1029, 1415
 Râpeanu, Valeriu, 40, 62, 66, 82, 108, 114, 133, 147, 165, 172, 176, 267, 328, 354, 357, 360, 363, 390, 407, 457, 477, 538, 554, 569, 584, 656, 677, 753, 766, 772, 776, 807, 828, 829, 849, 862, 876, 896, 899, 931, 934, 941, 954, 974, 978, 1029, 1070, 1083, 1093, 1121, 1149, 1158, 1170, 1186, 1203, 1213, 1215, 1266, 1312, 1320, 1343, 1413
 Rășică, Mihai, 227, 1158
 Rasiga, Ioan, 138, 706, 790
 Rasputin, Valentin, 248, 415, 417, 773, 1153
 Rațiu, Iuliu, 48, 266, 746, 760, 1039
 Rău, Aurel, 65, 93, 146, 153, 168, 176, 215, 308, 329, 345, 351, 359, 369, 400, 428, 453, 480, 503, 530, 555, 866, 880, 1031, 1137, 1148, 1264, 1287, 1317, 1360, 1363, 1405, 1417
 Răzeșu, Dumitru, 74, 1371
 Rebreanu, Dan, 32, 529, 544, 584, 605, 646, 659, 790, 837, 1069, 1184
 Rebreanu, Liviu, 11, 48, 63, 79, 81, 107, 122, 132, 166, 180, 187, 189, 195, 200, 209, 218, 277, 320, 351, 362, 499, 558, 578, 689, 704, 737, 815, 819, 894, 960, 999, 1003, 1033, 1058, 1098, 1142, 1147, 1190, 1262, 1299, 1363, 1415
 Rebreanu, Vasile, 31, 77, 81, 116, 191, 208, 229, 261, 289, 293, 309, 329, 344, 362, 400, 412, 428, 454, 457, 491, 498, 500, 567, 605, 654, 742, 747, 756, 761, 824, 880, 904, 926, 943, 1184, 1197, 1220, 1236, 1238, 1266, 1299, 1317, 1354, 1408, 1413
 Redlow, Simelia, 193, 269, 525, 599, 878, 992, 1062
 Regman, Cornel, 238, 362, 480, 586, 643, 684, 722, 827, 1275, 1295, 1298, 1304, 1323, 1398, 1406
 Renard, Claude, 40, 1358
 Reu, Traian, 21, 103, 463, 520, 1037, 1158, 1175, 1273
 Richard, Jean-Pierre, 224, 750
 Riffaterre, Michel, 1408
 Rilke, Rainer Maria, 587, 746, 761
 Ritsos, Yiannis, 479, 584, 885, 1016
 Robbe, Alain, 111, 248
 Robescu, Marius, 30, 220, 308, 351, 374, 428, 515, 516, 657, 666, 986, 1103, 1114, 1358, 1381, 1413
 Robu, Cornel, 275, 412, 556, 1022
 Roche, Henri Pierre, 1419
 Rodina, Doina, 732, 879
 Rogoz, Adrian, 1065
 Rohan, Monica, 401, 936, 1335
 Roll, Stefan, 835, 855, 993, 1296
 Rolland, Romain, 851, 1291
 Roman, Andrei, 501, 780, 788, 827, 848, 872, 957, 986, 1146, 1190, 1399
 Roman, Andreia, 347
 Roman, Carol, 690, 1062, 1400
 Roman, Dimitrie, 457, 994, 1269
 Roman, Radu Anton, 50, 140, 181, 187, 240, 290, 394, 620, 935, 1207, 1234
 Roman, Valter, 455, 495, 1024, 1140, 1249, 1319, 1364
 Romanescu, Ioanid, 45, 67, 81, 85, 121, 127, 138, 141, 203, 272, 324,

- 329, 336, 441, 460, 516, 556, 587,
686, 747, 755, 761, 776, 805, 824,
844, 878, 901, 905, 908, 983,
1002, 1018, 1139, 1141, 1171,
1202, 1204, 1248, 1383, 1390,
1409
- Romanescu, N., 1403
- Romașcanu, Constantin, 596, 1158
- Romoșan, Petru [Petre], 116, 138,
213, 227, 360, 377, 408, 423, 428,
463, 465, 479, 521, 530, 584, 657,
675, 720, 731, 930, 958, 1183,
1310, 1381, 1421, 1423
- Roșca, Aurel N., 648
- Roșca, D.D., 377, 394, 412, 545.,
1022, 1123, 1166, 1329, 1359
- Roșca, Sorin, 22, 172, 249, 269, 599,
614, 712, 769, 794, 1193
- Rosetti, Al., 35, 53, 174, 205, 374,
387, 398, 416, 590, 594, 603, 611,
649, 771, 834, 853, 855, 870, 942,
1118, 1146, 1204, 1335, 1391
- Rosetti, C.A., 1027
- Rosetti, Radu, 623
- Rosic, Miroslav, 509, 522
- Roșoga, Mircea, 58
- Roșu, Ion, 612, 657, 667, 733, 1014,
1386
- Roșu, Teodor, 385, 760, 873
- Rotaru, Dan, 20, 63, 66, 182, 301,
302, 306, 319, 344, 377, 379, 436,
497, 607, 675, 747, 761, 851, 876,
883, 1001, 1009, 1117, 1191,
1205, 1210, 1232, 1366, 1374
- Rotaru, Gheorghe, 1273, 1421
- Rotaru, Rodica, 947, 1145, 1265
- Rotaru, Tudor, 427, 604
- Roth, Andrei, 227, 438, 852
- Rousseau, J.J., 33
- Rousset, Jean, 240, 750
- Roznoveanu, Mirela, 114, 130, 168,
195, 236, 257, 289, 293, 375, 496,
524, 541, 562, 587, 639, 641, 699,
942, 977, 999, 1068, 1117, 1155,
1156, 1164, 1181, 1259, 1306
- Ruja, Alexandru, 4, 109, 408, 956,
1102
- Rujan, Corina, 1307
- Runcanu, Marcel Constantin, 205,
308, 948, 959, 1183, 1184
- Rusan, Romulus, 15, 115, 343, 391,
478, 603, 1180, 1354
- Russo, Alecu, 58, 278, 636, 798
- Rusu, Andrei, 38, 61, 77
- Rusu, Aurelia, 210, 246, 634, 668,
1138
- Rusu, Liviu, 55, 421, 794, 841, 935,
953, 975, 980, 1078, 1096, 1123,
1275, 1381
- Rusu, M.N., 22, 130, 149, 173, 192,
249, 270, 274, 286, 303, 371, 386,
407, 420, 475, 490, 509, 513, 526,
537, 599, 615, 1062, 1129, 1178,
1292, 1308, 1332, 1351, 1381
- Rusu, Silviu, 379, 444, 1098, 1186
- Rusu, Valeriu, 623, 654, 809

S

- Sábato, Ernesto, 1171
- Sabin, Mihai, 1014, 1384
- Sabljić, Dušan, 1426
- Sadoveanu, Ion Marin, 26, 119, 204,
363, 909, 1220, 1415
- Sadoveanu, Mihail [Mihai], 10, 13,
38, 67, 75, 112, 126, 128, 143,
149, 150, 159, 168, 194, 200, 230,
234, 247, 258, 266, 279, 288, 332,
349, 423, 425, 444, 449, 471, 481,
492, 496, 499, 518, 519, 534, 536,
566, 588, 592, 602, 610, 641, 657,
664, 683, 687, 689, 693, 714, 728,
791, 798, 804, 826, 853, 875, 882,
886, 942, 948, 967, 1009, 1012,
1111, 1120, 1131, 1139, 1171,

1174, 1220, 1242, 1261, 1294,
 1341, 1353, 1371, 1373, 1388,
 1398
 Sahia, Alexandru, 10, 424, 847, 895,
 903, 985, 1121, 1299
 Saizescu, Geo, 550, 791, 902, 1052,
 1243, 1362
 Sajner, Donat, 503, 1095
 Salievici, A., 214
 Salinas, Pedro, 531, 558, 1068, 1421
 Samarineanu, G., 909, 1156
 Samharadze, Zaira, 12, 1358
 Samson, A.P., 661
 Samson, Horst, 148, 151, 189, 260
 Sámuel, Domokos, 72, 222, 453, 1398
 Sand, George, 1037, 1089
 Sándor, Fodor, 1360
 Sándor, Huszár, 64, 957, 1067
 Sándor, Kányádi, 667, 925, 1052,
 1409
 Sandu Timoc, Cristea, 337, 724, 995,
 1426
 Sandu, Dorin Dimitrie, 1119, 1205
 Sanguineti, Edoardo, 451, 1401
 Saraiva, António José, 290, 294
 Sargețiu, Octav, 59, 436, 874
 Sarraute, Natalie, 1174
 Sasu, Aurel, 10, 11, 22, 68, 81, 108,
 133, 148, 218, 320, 363, 367, 579,
 1182, 1315, 1344, 1392
 Sasu, Ion, 56, 1124
 Sav, Vasile, 205, 1096
 Sava, Mihaela, 1394
 Sava, Tudor Dumitru, 1184
 Sava, Valerian, 331, 1386
 Savu, Tudor Dumitru, 50, 65, 116,
 179, 254, 275, 293, 376, 479, 544,
 620, 790, 890, 1069, 1237, 1338
 Săceanu, Amza, 641, 1415
 Sălăgeanu, Sergiu, 100
 Sălăjan, Vasile, 29, 179, 392, 412,
 606, 736, 997, 1095, 1183, 1198
 Sălceanu, Grigore, 356
 Sălcudeanu, Petre, 78, 902, 1244
 Sălișteanu, Ion, 119, 1170, 1185
 Sămânță, Marcel, 522, 1107, 1307
 Săndulescu, Al., 411, 527, 603, 873,
 886, 1006, 1029
 Săndulescu, Mircea, 186, 576, 954,
 1281, 1331, 1336, 1347, 1349,
 1353, 1371
 Săplăcan, Constantin, 1167
 Săplăcan, Radu, 31, 50, 65, 85, 95,
 116, 138, 155, 237, 253, 376, 412,
 481, 495, 544, 735, 774
 Săraru, Dinu, 77, 98, 245, 267, 290,
 299, 301, 330, 388, 395, 429, 436,
 439, 449, 451, 457, 470, 547, 637,
 638, 682, 745, 801, 878, 882, 886,
 934, 966, 1017, 1063, 1098, 1108,
 1109, 1115, 1170, 1179, 1180,
 1181, 1185, 1192, 1208, 1210,
 1222, 1305, 1353, 1358, 1362,
 1386
 Săsărman, Gheorghe, 162, 310, 463,
 738, 808, 835, 1065, 1231, 1291,
 1318
 Săulescu, Gh., 608
 Sâmpetrea, Viorel, 120, 191, 313,
 381, 504, 506, 539, 677, 775, 855,
 891, 927, 943, 962, 1192, 1343
 Sângeorzan, Zaharia, 18, 52, 54, 156,
 157, 190, 227, 295, 318, 334, 363,
 380, 432, 477, 498, 517, 532, 535,
 572, 633, 649, 686, 729, 755, 999,
 1001, 1051, 1084, 1112, 1118,
 1300, 1315, 1320, 1326, 1409
 Sângeorzan, Zaharia, 944
 Sânpetrea, Viorel, 1338
 Sântimbrea, Mircea, 23, 127, 176,
 245, 409, 435, 510, 513, 517, 518,
 544, 553, 570, 588, 589, 591, 616,
 619, 633, 638, 651, 664, 720, 874,
 942, 960, 1039, 1067, 1080, 1106,

- 1161, 1168, 1176, 1203, 1220,
1245, 1284, 1310, 1359, 1369,
1382
- Sânzianu, Mihai, 526, 542
- Sârbu, Aurelian, 221, 1049
- Sârbu, Eva, 550, 1386
- Sârbu, I., 981, 1074
- Sârbu, Ion D., 770
- Sârbu, Maria, 446, 688, 1394
- Sârbu, Richard, 605, 700
- Sbârcea, George, 290, 351
- Sbierca, I. G., 318
- Scarlat, Grigore, 86, 209, 558, 1025,
1216, 1399
- Scarlat, Mircea, 121, 141, 195, 242,
410, 477, 493, 604, 788, 958, 1116
- Scarlat, Nicolae, 1150, 1409
- Scherg, Georg, 747, 761
- Schinteie, Ion, 213, 815, 911, 1261
- Schmidt, Nikolaus, 1157
- Schuller, Hans, 880, 1013, 1227, 1381
- Schwartz, Gheorghe, 103, 108, 209,
670, 959, 967, 1100, 1417
- Scobeltzine, André, 1145
- Scorobete, Ion, 1180
- Scorobete, Miron, 221, 344, 400, 412,
428, 654, 756, 880, 926, 1165,
1266
- Scorțaru, Sofia, 846, 1176
- Scridon, Gavril, 93, 218, 455, 703,
820, 913, 1052, 1167
- Scurtu, Gabriela, 85, 141, 446, 1247
- Scurtu, I., 634
- Scurtu, Nicolae, 533, 603, 656, 757,
766, 815, 871, 1354
- Searle, John R., 556
- Sebastian, Mihail [Mihai], 24, 267,
286, 362, 367, 430, 458, 561, 603,
897, 1042, 1049, 1304, 1353, 1414
- Segărceanu, Ion, 21, 22, 182, 424,
596, 632, 781, 896, 1124, 1161,
1193, 1211, 1229, 1275, 1309
- Segre, Cesare, 28
- Sehelbe, Adrian, 509, 522
- Seiler, Hellmut, 1157
- Sein, Cornelia Victoria, 848
- Selejan, Ana, 359, 460
- Selejan, Radu, 174, 221, 342, 556,
805, 925, 1195, 1215, 1348, 1353
- Serebreanu, Ion, 275, 1039
- Serghie, Dorin, 1133
- Sever, Alexandru, 97, 220, 354, 452,
709, 1067, 1150
- Sfetca, Petru, 11, 61, 176, 974, 1355
- Sfîntescu, Rodica, 623
- Sfoiag, Alior, 151, 384
- Shakespeare, William, 219
- Shaw, B., 84
- Sibii, Dorel, 893, 1024, 1358
- Sida, Andrei, 947, 1249
- Silvan, Valeri M., 1182
- Silvestri, Artur, 21, 39, 126, 146, 168,
261, 266, 298, 384, 399, 493, 519,
611, 681, 759, 821, 844, 857, 872,
936, 952, 985, 1057, 1102, 1121,
1128, 1188, 1208, 1265, 1344
- Silvestru, Valentin, 14, 29, 48, 62, 66,
114, 140, 153, 214, 290, 345, 354,
523, 575, 579, 581, 605, 645, 680,
708, 718, 805, 815, 835, 837, 897,
920, 977, 1015, 1033, 1051, 1053,
1095, 1108, 1115, 1139, 1161,
1170, 1185, 1231, 1268, 1358,
1359, 1361, 1420
- Simion, Al., 48, 897, 1003
- Simion, Eugen, 3, 10, 21, 25, 39, 45,
71, 91, 96, 127, 147, 151, 166,
169, 175, 207, 263, 272, 273, 334,
345, 375, 409, 422, 426, 443, 459,
471, 482, 520, 538, 549, 568, 656,
666, 670, 673, 686, 746, 749, 769,
773, 778, 788, 808, 833, 863, 866,
896, 905, 912, 951, 957, 975, 976,
983, 988, 1066, 1067, 1081, 1093,

1111, 1134, 1144, 1149, 1162,
 1180, 1182, 1279, 1296, 1314,
 1337, 1354, 1381, 1391, 1399
 Simion, Pop, 16, 180, 559, 788, 878,
 1187, 1191, 1195, 1216, 1226,
 1284, 1310, 1328
 Simionescu, Cristian, 102, 183
 Simionescu, Cristofor, 12, 243
 Simionescu, Dan, 1314, 1399
 Simionescu, Mircea Horia, 21, 23, 48,
 57, 74, 125, 176, 267, 447, 540,
 558, 560, 771, 792, 817, 930. ,
 1036, 1065, 1084, 1089, 1099,
 1132, 1136, 1143, 1188, 1229,
 1246, 1287, 1349, 1352, 1362
 Simionescu, Puiu, 343
 Simon, Vladimir, 299, 427, 604, 788,
 1050, 1113
 Simuț, Ion, 86, 205, 207, 210, 398,
 462, 558, 689, 1025, 1035, 1133,
 1183, 1396, 1398
 Sin, Mihai, 29, 101, 125, 131, 269,
 301, 448, 462, 468, 492, 495, 509,
 510, 584, 639, 657, 666, 670, 732,
 785, 802, 820, 822, 900, 929, 947,
 959, 1024, 1030, 1121, 1138,
 1180, 1232, 1241, 1343, 1352,
 1382, 1418
 Sion, G., 608, 636, 1115
 Sipoș, Mariana, 21
 Sirius, Nicolae, 492, 1067
 Slavici, Ioan, 101, 132, 230, 428, 479,
 666, 675, 1069
 Sliwa, Curtis, 828
 Smărăndescu, Vasile, 910, 1033, 1401
 Smântânescu, Dan, 82, 757
 Smeoreanu, Gheorghe, 1324
 Smeu, Grigore, 345, 568, 789, 1260
 Soare, Gheorghe, 321, 674, 1375
 Socor, Matei, 34, 115
 Sofalvi, Andrei, 204, 447, 557
 Solcan, Pan, 7, 42, 118, 276, 725, 936,
 1043, 1199
 Söllner, Werner, 236, 359, 667, 825,
 1157
 Solomon, Dumitru, 23, 97, 178, 219,
 262, 338, 353, 575, 583, 746, 760,
 903, 919, 1132, 1148, 1359, 1414
 Solomon, Petre, 153, 968, 1026
 Solunca, Elena, 754, 853, 950
 Sorbul, Mihail, 209
 Sorescu, Constantin, 37, 144, 185,
 282, 498, 518, 533, 591, 609, 625,
 650, 663, 739, 757, 778, 841, 870,
 877, 899, 964, 983, 1001, 1056,
 1075, 1099, 1118, 1172, 1204,
 1226, 1301, 1342
 Sorescu, George, 91, 214, 450, 567,
 700, 814, 1027, 1126, 1142
 Sorescu, Marin, 9, 10, 12, 26, 39, 41,
 44, 48, 49, 51, 67, 83, 87, 91, 96,
 97, 104, 109, 117, 147, 150, 169,
 200, 210, 213, 226, 228, 232, 234,
 252, 266, 307, 308, 329, 344, 347,
 353, 382, 395, 399, 418, 425, 428,
 437, 449, 457, 463, 471, 477, 481,
 493, 494, 541, 553, 566, 570, 575,
 577, 581, 586, 595, 601, 602, 605,
 610, 621, 628, 633, 645, 646, 653,
 657, 666, 673, 676, 686, 703, 715,
 719, 723, 731, 749, 763, 792, 797,
 814, 818, 836, 873, 899, 911, 920,
 951, 959, 961, 983, 993, 1005,
 1026, 1030, 1034, 1052, 1063,
 1095, 1107, 1116, 1125, 1127,
 1142, 1148, 1151, 1153, 1176,
 1198, 1222, 1255, 1261, 1293,
 1296, 1298, 1312, 1348, 1353,
 1361, 1367, 1385, 1401, 1408,
 1412
 Sorescu, Roxana, 106, 587, 722, 783,
 1047, 1371, 1419

Sorianu, Vlad, 328, 680, 1014, 1018, 1386
 Sorin, Virgil, 58, 182, 427, 587, 791
 Sorohan, Elvira, 54, 237, 329, 684, 747, 761, 805, 1390
 Sperantia, Th., 675
 Speranța, Vasile, 266, 738, 851
 Spineanu, Dorin, 88, 338, 809, 1141
 Spiridon, M., 1138
 Spoială, Vasile, 337, 690, 808, 910, 1025, 1249, 1399
 Sporici, Vasile, 326, 337, 681, 1013
 Sprinteroiu, Gh., 730
 Stahl, Henriettei Yvonne, 778
 Stamatiad, T., 134
 Stan, Constantin, 10, 44, 58, 73, 130, 145, 148, 149, 167, 170, 188, 245, 246, 248, 256, 262, 267, 299, 385, 386, 400, 418, 484, 486, 489, 502, 503, 524, 588, 652, 729, 769, 772, 783, 827, 845, 857, 872, 882, 892, 933, 954, 955, 962, 994, 1045, 1102, 1122, 1164, 1175, 1181, 1191, 1202, 1206, 1207, 1212, 1276, 1290, 1304, 1315, 1322, 1326, 1333, 1344, 1358, 1367
 Stan, I.T., 377
 Stan, M., 178
 Stan, Nicolae, 1073
 Stan, Radu, 115, 1051
 Stana, Marin, 808, 1140
 Stanca, George, 58, 299, 381
 Stanca, Radu, 11, 100, 217, 224, 272, 354, 572, 814, 888, 897, 940, 943, 1237
 Stanciu, Ion, 229, 1012, 1086, 1170, 1331, 1392
 Stanciu, Mircea Valer, 677, 1242, 1352
 Stanciu, Nelu, 262, 503, 596, 845
 Stanciu, Valer, 400, 580, 788, 792, 1025, 1030
 Stanciu, Virgil, 95, 240, 352, 706, 1266
 Stancu, Natalia, 62, 581, 892, 921, 1000, 1358
 Stancu, Valeriu, 122, 141, 203, 1001, 1020, 1098, 1138, 1239
 Stancu, Zaharia, 39, 48, 64, 96, 109, 152, 200, 212, 214, 400, 412, 429, 492, 573, 601, 655, 702, 750, 814, 838, 875, 880, 889, 910, 943, 957, 965, 977, 983, 1061, 1199, 1220, 1231, 1237, 1294, 1303, 1371, 1408
 Stark, Alexandru, 171, 487, 1025, 1106, 1319, 1387
 Stănculescu, Călin, 10, 181, 268, 301, 489, 614, 1091, 1327, 1353
 Stănculescu, Nina, 382, 596, 604
 Stănescu, C., 10, 24, 107, 135, 142, 230, 264, 300, 371, 382, 396, 460, 499, 510, 537, 767, 813, 996, 1059, 1061, 1089, 1174, 1417
 Stănescu, Gabriel, 722, 1366
 Stănescu, Nichita, 7, 23, 25, 36, 58, 65, 79, 86, 104, 129, 143, 147, 150, 152, 175, 186, 189, 207, 211, 228, 232, 244, 263, 274, 278, 328, 344, 362, 369, 374, 381, 384, 386, 391, 409, 411, 418, 425, 428, 437, 449, 462, 474, 475, 479, 486, 493, 495, 499, 503, 507, 516, 521, 529, 538, 545, 549, 571, 576, 580, 585, 595, 605, 607, 611, 628, 642, 646, 653, 661, 665, 673, 714, 722, 731, 746, 760, 764, 771, 787, 791, 795, 814, 819, 848, 850, 859, 873, 878, 931, 951, 955, 958, 960, 979, 984, 986, 993, 996, 1007, 1029, 1030, 1077, 1093, 1100, 1104, 1109, 1110, 1132, 1140, 1146, 1152, 1155, 1160, 1161, 1169, 1172, 1176, 1202, 1214, 1220, 1237,

1249, 1261, 1263, 1284, 1312,
 1316, 1323, 1337, 1351, 1361,
 1367, 1371, 1378, 1385, 1406
 Stănescu, Sorin Roșca, 769, 794
 Stănilă, Marius, 492, 657, 1068
 Stăniloae, Lidia, 73
 Stătescu, Ștefan, 677, 1013
 Steinhardt, N., 106, 349, 364, 454,
 574, 706, 723, 817, 828, 1042,
 1275, 1424
 Stelaru, Dimitrie, 151, 583, 650, 804,
 1160, 1356
 Stelian, Sandu, 789, 907
 Stephani, Claus, 1215, 1248
 Stere, Constantin, 72, 149, 298, 311,
 532, 558, 665, 743, 793, 1021,
 1334
 Sterescu, Doina, 380, 848
 Steriade, Florin, 394, 573, 1201
 Steriade, Mihail, 394, 405, 420, 573,
 578, 1168, 1201
 Sterian, C., 245
 Stiopul, Savel, 753, 1149
 Stoe, Nicolae, 299, 718, 746, 761,
 1013, 1421
 Stoenescu, Virgil, 98, 292, 418, 518,
 718, 816, 920, 947
 Stoian, Mihai, 72, 241, 342, 640, 734,
 747, 857, 866, 882, 886, 954, 984,
 995, 1158, 1181, 1194, 1206,
 1274, 1387
 Stoian, Niculae, 24, 144, 273, 405,
 407, 506, 768, 782, 860, 881, 886,
 891, 930, 933, 980, 990, 1026,
 1090, 1107, 1113, 1190, 1288,
 1305, 1369
 Stoica, Gheorghe, 9, 926
 Stoica, Ion, 29, 725, 896, 1043
 Stoica, Leontin, 479, 1165
 Stoica, Octavian, 60, 765, 947, 965
 Stoica, Petre, 19, 30, 65, 76, 237, 250,
 308, 345, 351, 369, 373, 426, 428,
 452, 529, 546, 556, 576, 583, 595,
 643, 704, 804, 1052, 1077, 1086,
 1160, 1237, 1361, 1385, 1408
 Stoica, Răzvan, 822, 1034
 Stoica, Traian, 400, 1146
 Stoicescu, C.I., 1027
 Stoicescu, N., 530, 677, 1166
 Stoicescu, Passionaria, 431, 746, 945,
 1039, 1076, 1093
 Stoichiță, Victor Ieronim, 208
 Stoiciu, Ion Liviu, 1312
 Stoiciu, Liviu Ioan, 194, 335, 958,
 1007, 1022, 1081, 1169
 Stolen, N.A., 1376
 Storch, Franz, 119, 335, 564, 743,
 744, 789, 825, 838, 873, 1157,
 1220, 1304
 Storin, Aurel, 161, 486
 Stratan, Ion, 76, 79, 192, 197, 297,
 492, 509, 522, 548, 945, 1022,
 1086, 1093, 1134, 1312, 1327,
 1337, 1389, 1396
 Străuț, Delia, 179, 1327, 1389
 Streinu, Vladimir, 11, 25, 37, 45, 134,
 150, 217, 266, 322, 409, 422, 573,
 610, 698, 1011, 1094, 1281
 Strezovski, Iovan, 961
 Strihan, Petre, 527, 869, 1138
 Stroe, Aurel, 417, 764, 1130
 Stroia, Gheorghe, 483, 1124, 1148
 Strună, C., 227, 1158, 1273
 Sturdza, D., 651
 Sturzu, Corneliu, 72, 80, 183, 204,
 213, 379, 441, 497, 528, 595, 634,
 667, 687, 729, 747, 761, 783, 805,
 854, 1019, 1049, 1154, 1195,
 1244, 1316, 1392, 1421
 Suchianu, D. I.
 Suchianu, D.I., 11, 33, 236, 290, 370,
 387, 398, 413, 414, 514, 527, 683,
 826, 992, 1077, 1358
 Suciuc, Emil, 356, 712

- Suciu, Eugen, 408, 552, 958, 1087,
1129, 1374, 1389, 1397
- Suciu, Gheorghe, 246, 547, 743, 781,
966, 1188
- Suciu, Ioan, 529, 677
- Suru, George, 602, 612, 787
- Sütő, András, 227, 270, 354, 411,
494, 501, 585, 709, 739, 882, 886,
892, 916, 940, 962, 1031, 1101,
1186
- Svevo, Italo, 346
- Székely, Emeric, 56, 61, 77, 1107
- Szó, Igaz, 1156, 1392
- Ș**
- Șaban, C., 1403
- Șahighian, Ion, 630
- Șain, Emil, 848
- Șaitiș, Petre, 852, 979
- Șandor, G., 1119
- Șandru Olteanu, Tudora, 391, 766
- Șandru, Areta, 147, 252, 262, 335,
423, 848, 907, 986, 1206, 1367,
1391
- Șandru, Mircea Florin, 22, 59, 130,
172, 186, 193, 246, 269, 438, 473,
508, 537, 595, 646, 744, 783, 801,
848, 878, 898, 901, 947, 948, 972,
986, 990, 1046, 1175, 1193, 1194,
1212, 1275, 1293, 1308, 1310,
1367
- Șăineanu, Lazăr, 122, 291, 293, 569,
871, 1381
- Șchiopu, Ursula, 255, 256, 751, 834
- Ședran, Gavril, 480, 761
- Șeitan, Ioan George, 26, 1185, 1361
- Șelmaru, Traian, 32, 212, 219, 712,
1131, 1358
- Șerb, Ioan, 334, 955, 1114, 1291
- Șerb, Iosif, 1416
- Șerban, Alexandru, 492, 845
- Șerban, Corneliu, 874, 1191, 1210,
1218
- Șerban, Geo, 346, 605, 700, 1406
- Șerban, George, 195, 250, 386, 893,
1109, 1180
- Șerban, I.V., 1314
- Șerban, Titu, 406, 492
- Șerban, Vasile, 160, 175, 235
- Șerbănescu, Mircea, 11, 109, 170,
236, 584, 614, 655, 1110, 1180,
1315
- Șerbănescu, Tia, 293, 301, 524, 566,
639, 804, 949, , 961 1075, 1328,
1342, 1347, 1352
- Șerbănică, Rodica Maria, 168, 882
- Șerbu, Valentin, 125, 384, 407, 925,
1065, 1371, 1420
- Șincai, Gheorghe, 191, 192, 227, 232,
236, 258, 260, 277, 337, 427,
1011, 1326, 1402
- Șireagu, Octavian, 157, 1070
- Șoitu, D. D., 280
- Șola, Constantin, 227, 584, 1274
- Șora, Gheorghe, 516, 1114, 1298
- Șora, Mihai, 57, 197, 295, 448, 558,
657, 808, 818, 1140, 1249, 1420
- Șorobetea, Aurel, 155, 205, 238, 249,
308, 352, 480, 619, 705, 806,
1183, 1301, 1312, 1360
- Șova, Coman, 903, 1062, 1091
- Șovu, George, 517, 520, 604, 678
- Ștef, Traian, 86, 156, 204, 207, 690,
1249
- Ștefan, C., 55, 542, 797, 1128, 1226
- Ștefan, I.M., 1039
- Ștefan, M., 9, 765
- Ștefan, Simion, 1316
- Ștefanache, Corneliu, 29, 442, 705,
734, 1139, 1336
- Ștefanache, G., 124
- Ștefănescu, Alex., 24, 44, 60, 66, 74,
90, 106, 107, 124, 130, 145, 166,

- 171, 174, 187, 192, 212, 214, 231,
249, 279, 284, 285, 287, 313, 333,
356, 369, 372, 373, 379, 447, 469,
481, 489, 526, 533, 537, 539, 541,
555, 566, 589, 598, 614, 616, 621,
641, 643, 654, 657, 712, 744, 783,
792, 807, 813, 838, 895, 925, 936,
942, 945, 949, 962, 965, 973, 989,
1026, 1042, 1047, 1055, 1061,
1067, 1076, 1091, 1093, 1101,
1134, 1160, 1175, 1176, 1191,
1207, 1259, 1275, 1283, 1290,
1310, 1313, 1329, 1333, 1340,
1343, 1346, 1347, 1371, 1399,
1400
- Ștefănescu, Cornelia, 42, 387, 527,
612, 613, 650, 656, 685
- Ștefănescu, Em., 356, 713, 1417
- Ștefănescu, I.D., 497
- Ștefănescu, Mircea, 98, 386, 481, 631,
1270, 1379
- Ștefănescu, Ștefan, 9, 909
- Ștefoi, Elena, 179, 249, 255, 316, 357,
480, 509, 513, 521, 546, 873, 968,
1007, 1037, 1069, 1125, 1306,
1312, 1352, 1367, 1389
- Ștefuriuc, Constantin, 839, 945, 1076,
1114
- Știrbu, Viorel, 64, 926
- Știreanu, Octavian, 270, 421, 437,
490, 508, 599, 615, 768, 900,
1129, 1192, 1243, 1292
- Șukșin, Vasili, 792, 978
- Șuluțiu, Octav, 430, 470, 1266
- Șurtea, Monica, 1398
- Șușară, Pavel, 1299
- T**
- Tabacu, Marius, 1393
- Tacciu, Elena, 251, 410, 427, 513,
543, 576, 699, 733, 780, 894,
1067, 1153, 1319, 1395
- Tacoi, Cristina, 223, 313, 410, 974,
1299
- Tainic, T.V., 1283
- Talaban, Irene, 827, 1276
- Tanco, Teodor, 32, 218, 455, 494,
913, 1184
- Tarco, Ladislau, 104, 467
- Tartler, Grete, 29, 34, 95, 99, 230,
257, 262, 363, 385, 436, 605, 613,
667, 773, 814, 934, 959, 1191,
1338, 1344, 1417
- Tarța, Vasile, 951, 1237, 1399
- Tașcu, Valentin, 54, 86, 138, 209,
215, 254, 335, 394, 412, 454, 480,
571, 789, 819, 1030, 1114, 1148,
1149, 1265, 1298, 1301, 1391,
1409
- Tatarkiewicz, Władysław, 1381
- Tatos, Alexandru, 198, 681, 1340
- Tatulici, Mihai, 22, 278, 379, 406,
783, 796, 798, 805, 846, 904,
1062, 1087, 1103, 1128, 1176,
1225, 1246, 1307, 1338
- Tauf, Anton, 516, 538, 665
- Tănase, Alexandru, 9, 177, 240, 305,
477, 618, 643, 734, 771, 866, 957,
962, 975, 1110, 1186, 1195, 1215,
1225, 1242, 1273, 1336
- Tănase, Hristache, 104, 826
- Tănăsache, Ilie, 130, 150, 342, 614,
973
- Tănăsescu, Dan Claudiu, 479, 746,
761, 996, 1000, 1057, 1067, 1081,
1301
- Tănăsescu, Grig., 684
- Tărchilă, Dan, 189, 283, 529, 575,
676, 709, 743, 746, 761, 876, 882,
886, 920, 931, 1012, 1031, 1194
- Tătaru, Ion, 647, 898
- Tăutu, Nicolae, 103, 797, 826, 930
- Târziu, Alexandra, 792, 913, 948,
1006, 1164, 1242, 1371, 1425

Târziu, Marius, 503, 760, 936
 Tecuceanu, Horia, 908, 924
 Teică, Nicolae, 379, 654
 Teodor, Pompiliu, 238, 515, 1359
 Teodoreanu, Al. O. [Păstorel], 458, 999, 1371
 Teodoreanu, Ionel, 63, 164, 183, 204, 544, 1120
 Teodorescu, Angela, 787
 Teodorescu, D., 280, 666
 Teodorescu, Dem., 558
 Teodorescu, Dorin, 57, 196, 223, 234, 280, 293, 328, 363, 514, 567, 644, 657, 667, 699, 1027
 Teodorescu, George, 1150, 1339
 Teodorescu, I.C., 700
 Teodorescu, Ileana, 167, 271, 282, 681
 Teodorescu, Ion Dumitru, 655, 747, 832
 Teodorescu, Leonida, 545, 924, 1033, 1270, 1421
 Teodorescu, Pia, 893, 1163
 Teodorescu, Sorin, 48, 170, 344, 529
 Teodorescu, Virgil, 511, 597, 603, 610, 619, 621, 638, 646, 659, 685, 712, 722, 768, 769, 844, 855, 868, 882, 885, 905, 924, 978, 1054, 1094, 1105, 1166, 1170, 1173, 1175, 1193, 1194, 1208, 1210, 1215, 1237, 1261, 1344, 1358, 1365, 1411, 1426
 Teodorescu-Brînzeu, Pia, 893, 1163
 Teodorovici, Mariei, 248, 258
 Teodorescu, Virgil, 1206
 Tertulian, Nicolae, 24, 169, 251, 1032, 1422
 Teugea, Gh., 355
 Teutsch, Tr., 1035
 Theodorescu, Barbu, 748, 758
 Theodorian, Caton, 1234, 1262
 Theodoru, Radu, 466, 654, 655, 720, 930, 1158
 Thibaudet, J., 403
 Thomas, Dylan, 1030
 Tibor, Bálint, 747
 Timoc, Cristea Sandu, 26
 Tipsie, Ion, 641, 651
 Tismăneanu, Vladimir, 128
 Tita, Aurel, 589, 788, 981
 Titel, Sorin, 46, 64, 95, 114, 126, 166, 177, 219, 236, 251, 274, 357, 400, 419, 480, 495, 513, 528, 543, 559, 602, 750, 772, 885, 947, 952, 996, 1023, 1034, 1065, 1068, 1074, 1113, 1120, 1125, 1146, 1178, 1180, 1188, 1197, 1231, 1246, 1282, 1287, 1297, 1298, 1336, 1349, 1361, 1398
 Tito, Iosip Broz, 531, 955, 1169, 1173, 1174, 1176
 Titulescu, N., 336
 Toboşaru, Ion, 16, 97, 916
 Tocilescu, Alexandru, 219, 606, 923, 1059, 1150, 1167, 1266, 1409
 Todea, Cornel, 23, 1149
 Todoran, Eugen, 106, 108, 287, 288, 442, 469, 617, 618, 944, 953, 1150, 1392
 Todorov, Tzvetan, 893, 1163, 1408
 Toduţ, Teodor, 1140
 Togan, George, 116, 282
 Tohăneanu, G.I., 11, 1307, 1310, 1398
 Tolcea, Marcel, 509, 521, 559, 1180, 1307, 1352, 1371
 Tolstoi, Lev, 33, 137, 1061
 Toma Iancu, Napoleon, 1261
 Toma, Alexandru, 68, 123, 1049, 1338
 Toma, Sorin, 19, 37, 55, 68, 196, 438, 495, 670, 901

Toma, Stela, 830, 1044
 Tomozei, Gheorghe, 10, 17, 58, 61,
 106, 118, 145, 158, 170, 177, 190,
 232, 239, 257, 261, 298, 356, 360,
 397, 405, 466, 478, 486, 494, 496,
 504, 507, 531, 539, 545, 584, 617,
 647, 720, 746, 761, 763, 773, 826,
 885, 930, 953, 968, 985, 1012,
 1037, 1052, 1133, 1158, 1274,
 1285, 1421
 Tomuş, Mircea, 13, 16, 99, 126, 147,
 150, 196, 216, 222, 230, 279, 357,
 428, 447, 479, 554, 577, 664, 715,
 743, 745, 747, 761, 790, 821, 835,
 882, 886, 925, 1012, 1034, 1102,
 1261, 1317, 1398, 1417
 Tonegaru, Constant, 132, 151, 177,
 185, 228, 274, 438, 774, 1035,
 1336
 Tonitza, N., 363, 999
 Topîrceanu, G., 204, 1336, 1391
 Topolog, Ion, 325, 676, 746, 761
 Tornea, Florin, 96, 1149
 Totok, William, 1157
 Tournaire, Hélène, 348
 Trakl, Georg, 229
 Trancă, Dumitru, 950, 1261
 Trandafir, C. , 216, 230, 328, 452,
 577, 679, 723, 819, 1016, 1160,
 1270, 1385, 1391
 Traven, B., 476
 Trăistaru, Elisabeta, 1400
 Trâpcea, N., 1426
 Trâpcea, Teodor T., 724
 Tricolici, Chiril, 124, 878, 1390
 Trif Pleşa, Ion, 24, 769, 934, 1290
 Trifu, Gheorghe, 54, 1226
 Trifu, Sever, 213, 1185
 Trivale, Ion, 983
 Truffaut, Fran ois, 1133
 Tsatsos, Constantin, 402, 1073
 Tuchilă, Costin, 75, 173, 188, 195,
 213, 299, 319, 384, 435, 534, 640,
 664, 951, 1026, 1076, 1093, 1117,
 1128, 1141, 1203, 1420
 Tudor Anton, Eugenia, 105, 364, 586,
 1040, 1274
 Tudor, Corneliu Vadim, 64, 72, 122,
 148, 243, 279, 295, 311, 436, 609,
 740, 796, 840, 845, 876, 897, 983,
 1000, 1047, 1077, 1093, 1100,
 1108, 1186, 1192, 1204, 1209,
 1213, 1234, 1256, 1320, 1342,
 1369
 Tudor, Valentin, 218, 313, 1152, 1247
 Tudora, Carmen, 355, 713, 1416
 Tudoran, Dorin, 12, 30, 76, 90, 101,
 105, 108, 116, 130, 132, 163, 176,
 209, 247, 308, 329, 344, 428, 444,
 450, 469, 571, 675, 755, 801, 817,
 847, 996, 1312, 1367
 Tudoran, Radu, 125, 215, 541, 589,
 590, 610, 646, 954, 1336
 Tudosescu, Ion, 1097, 1116
 Tugearu, Liana, 886, 1051
 Tulbure, Victor, 20, 66, 228, 311, 405,
 436, 531, 595, 728, 768, 874, 882,
 886, 932, 933, 1358
 Tunaru, Mihai, 514, 1297, 1362
 Tunsoiu, Ştefan, 911, 1028, 1143,
 1260, 1404
 Tupan, Ana, 498, 1037, 1138
 Tupan, Marius, 121, 125, 352, 499,
 652, 933, 1026, 1068, 1100, 1229
 Turcea, Daniel, 30, 94, 106, 142, 312,
 376, 377, 383, 428, 448, 463, 578,
 606, 666, 704, 790, 1367
 Turcu, N.V., 443
 Turcuş, Aurel, 46, 61, 132, 176, 387,
 559, 617, 731, 861, 893, 1194
 Turtureanu, Nicolae, 83, 142, 163,
 203, 295, 339, 380, 442, 497, 532,

590, 643, 705, 755, 873, 898, 964,
1171, 1239, 1319
Tutungiu, Paul, 23, 97, 124, 220, 458,
544, 576, 708, 843, 917, 1108,
1151, 1267, 1412
Twain, Mark, 84, 591
Tzincoca, Remus, 375, 411

Ț

Țarălungă, Ecaterina, 16, 48, 213,
358, 443, 568, 863, 1109, 1050,
1173, 1338, 1391, 1398, 1419
Țațomir, Nicolae, 82, 121, 1139, 1391
Țăranu, Ion, 82, 279, 441, 1220
Țărângă, Stanca, 176
Țărnea, George, 91, 275, 306, 320,
378, 411, 419, 470, 643, 684, 835,
1227, 1297, 1339
Țăra, D., 183, 233
Țăra, George, 197, 204, 448, 557,
1023, 1373
Țăra, Vasile D., 233
Țene, Florin, 890, 1053, 1216
Țeposu, Radu G., 14, 56, 61, 77, 171,
205, 279, 388, 427, 474, 549, 668,
788, 947, 1022, 1389, 1395
Țic, Miron, 221
Țic, Nicolae, 15, 131, 425, 620, 825,
884, 966, 1215, 1304
Țigănescu, Liliana, 24, 77, 192, 427,
438, 550, 671, 799, 1009, 1131,
1243
Țincu, Bucur, 469, 788, 1153
Țiplea, Gheorghe, 337, 646
Țirioi, Nicolae, 602, 724, 848, 1426
Țoiu, Constantin, 94, 150, 214, 245,
376, 388, 429, 512, 528, 778, 833,
885, 889, 907, 941, 998, 1067,
1109, 1122, 1144, 1197, 1270,
1297, 1334, 1354
Țopescu, Cristian, 1106, 1293, 1347

Țuculescu, D.D., 360
Țuculescu, Ion, 286, 611
Țuculescu, Radu, 170, 253, 890, 959,
1183, 1265, 1273
Țuculescu, Șerban, 816
Țugui, Haralambie, 66, 96, 104, 183,
203, 227, 436, 445, 481, 517, 869,
891, 907, 975, 981, 1138, 1165,
1210, 1220, 1364
Țugui, Ion, 187, 211, 463, 520, 994,
1037, 1049, 1260, 1306
Țugui, Pavel, 1406
Țundrea, Iulius, 857, 911, 981, 1002,
1057, 1104

U

Udrea, Cornel, 156, 377, 411, 453,
480, 805, 890, 1184, 1317, 1359
Udrea, Dumitru, 1194
Udrea, Dumitru, 290, 335, 381, 662,
858, 896, 1194, 1232, 1261, 1367,
1375
Udrea, Silvia, 224, 1036, 1156
Ujică, Andrei, 556, 641, 655, 825,
1157, 1307
Ulici, Laurențiu, 11, 14, 17, 28, 34,
43, 48, 64, 73, 92, 114, 130, 135,
153, 156, 162, 163, 176, 182, 186,
188, 195, 213, 218, 223, 224, 236,
242, 252, 256, 275, 287, 289, 290,
294, 303, 307, 337, 371, 375, 386,
388, 407, 409, 414, 422, 427, 447,
475, 478, 490, 491, 494, 503, 508,
511, 512, 513, 521, 526, 531, 538,
543, 563, 575, 588, 600, 601, 604,
607, 615, 618, 622, 640, 644, 648,
657, 661, 667, 685, 734, 737, 745,
746, 754, 758, 772, 776, 788, 791,
816, 835, 839, 854, 864, 869, 896,
898, 917, 925, 947, 958, 963, 978,
981, 988, 997, 1000, 1049, 1062,

- 1067, 1072, 1081, 1086, 1087,
1094, 1097, 1110, 1112, 1151,
1164, 1168, 1170, 1173, 1177,
1182, 1196, 1234, 1276, 1297,
1302, 1307, 1312, 1334, 1338,
1358, 1372, 1385, 1396
- Ulieriu, Nic., 1357
- Ulmeanu, Radu, 127, 377, 383, 644,
705, 863, 1044, 1302
- Ulmu, Bogdan, 15, 41, 120, 170, 220,
268, 730, 789, 793, 844, 891, 922,
941, 999, 1055, 1059, 1150, 1205,
1269
- Uncu, A., 148
- Ungar, Reimar Alfred, 943, 1157,
1270
- Ungheanu, Mihai, 10, 21, 39, 58, 97,
126, 135, 146, 169, 187, 194, 214,
245, 247, 254, 261, 271, 282, 298,
312, 317, 354, 373, 418, 434, 487,
507, 519, 534, 637, 664, 735, 742,
746, 758, 780, 843, 934, 935, 953,
966, 985, 1003, 1050, 1058, 1063,
1079, 1112, 1120, 1121, 1162,
1165, 1208, 1208, 1258, 1277,
1327, 1344
- Ungureanu, Cornel, 11, 25, 108, 138,
151, 153, 194, 213, 219, 233, 262,
272, 304, 309, 408, 423, 454, 480,
486, 496, 499, 510, 540, 543, 552,
554, 559, 577, 597, 602, 641, 642,
650, 657, 658, 666, 699, 715, 746,
758, 770, 786, 790, 897, 909, 925,
946, 956, 974, 1065, 1110, 1149,
1162, 1241, 1247, 1297, 1305,
1307, 1320, 1334, 1350, 1355
- Unteanu, Cristian, 49, 179, 324, 387,
408, 541, 594, 676, 751, 1012,
1379
- Urcan, Ion, 448
- Ureche, Damian, 116, 132, 642, 884
- Ureche, Grigore, 374, 427, 723, 831,
872
- Urechia, V.A., 374, 827, 1006
- Uricariu, Doina, 34, 126, 187, 195,
222, 266, 298, 357, 384, 418, 486,
520, 534, 576, 595, 610, 636, 714,
722, 741, 780, 788, 844, 872, 953,
984, 1006, 1102, 1121, 1188,
1208, 1300, 1338, 1344, 1367
- Uricaru, Eugen, 31, 34, 38, 57, 77,
108, 125, 145, 148, 151, 155, 173,
174, 178, 182, 186, 188, 197, 199,
205, 234, 260, 266, 325, 334, 358,
412, 430, 455, 480, 489, 499, 509,
513, 522, 547, 568, 585, 657, 666,
670, 680, 682, 704, 732, 735, 799,
934, 959, 1014, 1036, 1065, 1100,
1155, 1180, 1183, 1191, 1232,
1241, 1247, 1264, 1281, 1353,
1360, 1365, 1381, 1422
- Ursachi, Mihai, 30, 54, 82, 88, 142,
192, 217, 276, 299, 358, 398, 410,
426, 442, 446, 462, 480, 507, 611,
624, 686, 722, 804, 824, 916, 956,
973, 997, 1019, 1024, 1034, 1095,
1246, 1349, 1381, 1385, 1393
- Ursu, G.G., 712, 851, 924
- Ursu, Liliana, 34, 45, 223, 257, 261,
262, 335, 357, 370, 377, 410, 773,
1037, 1152, 1192, 1363
- Ursu, N.A., 238, 1021
- Ursu, Timotei, 24, 267, 268, 286, 330,
338, 367, 458, 1304, 1340, 1414
- Uscătescu, George, 290, 315, 959
- Utan, Tiberiu, 10, 136, 376, 477, 570,
604, 648, 652, 703, 734, 835, 959,
1039, 1058, 1104
- Uzelač, Milan, 1152

V

- Vadim, T., 1172
- Vaeni, Constantin, 528, 535, 683,
1127, 1179
- Vaida, Alexandru, 655

Vaida, Mircea, 31, 50, 65, 154, 166,
 179, 237, 255, 275, 292, 359, 376,
 392, 413, 480, 482, 495, 516, 619,
 658, 664, 736, 747, 761, 774, 819,
 837, 852, 866, 888, 1138, 1182,
 1197, 1275, 1357, 1361, 1408
 Valea, Lucian, 50, 179, 201, 443, 643,
 662, 747, 761, 805, 895, 927, 982,
 1036, 1156
 Valeriu, Emanuel, 232, 385, 400, 420,
 435
 Valeriu, Mihai, 544, 1069
 Valéry, Paul, 100, 277, 451, 618, 657,
 667, 1378
 Valetas, Kostas, 797, 1200
 Valmarin, Luisa, 472
 Vanca, Tiberiu, 731, 1327
 Vancea, Ileana, 11
 Vancea, Petre, 997, 1041, 1097, 1225,
 1261
 Varga, Iosif, 339
 Vartic, Ion, 11, 100, 204, 224, 572,
 808, 853, 897, 998, 1022, 1094,
 1096, 1149, 1183, 1278
 Vartic, Mariana, 825, 1249
 Vartolomei, Luminița, 34, 1151
 Vasile, Geo, 300, 584, 825, 1016
 Vasile, Marian, 21, 71, 187, 345, 635,
 781, 967, 984, 1122, 1323
 Vasilescu, Alex., 1054
 Vasilescu, Emil, 104, 189, 241, 269,
 271, 367, 496, 510, 601, 768, 847,
 892, 895, 985, 1085, 1105, 1115,
 1176, 1293, 1299, 1310, 1363
 Vasilescu, Ileana, 1117
 Vasilescu, Ion, 219, 457, 606, 708,
 821, 923, 1194, 1201, 1202, 1209,
 1414
 Vasilescu, Oana, 83, 688, 908, 1394
 Vasilescu, Stelian, 210, 255, 308, 581,
 690, 718, 808, 910, 920, 1140,
 1249, 1399
 Vasilescu-Capsali, N., 555, 1399
 Vasiliu, Lucian, 85, 88, 142, 201, 335,
 446, 517, 662, 685, 687, 805, 907,
 908, 1019, 1049, 1059, 1138,
 1171, 1246, 1391, 1394, 1397
 Vasiliu, Tudor, 34, 126, 180, 246, 427
 Vatamaniuc, D., 37, 50, 427, 431,
 498, 503, 602, 606, 635, 684, 704,
 1021, 1145
 Văcărescu, Elena, 277, 1055, 1316
 Văcărescu, Ienăchiță, 9, 836, 896,
 1399
 Vădeanu, Ana, 290, 300, 451
 Văduva, Gh., 103, 463
 Văduva, Ion, 124, 146, 476, 1210,
 1229, 1363
 Vâjeu, Titus, 22, 82, 191, 227, 352,
 382, 463, 898, 987, 1064, 1123,
 1177, 1211, 1294, 1310, 1421
 Vârgolici, Teodor, 374, 388, 398, 411,
 460, 587, 664, 730, 755, 885, 979,
 1037, 1046, 1050, 1113, 1148,
 1265, 1297
 Veakis, Yannis, 479, 584, 1016, 1151
 Velea, Dumitru, 450, 1027, 1142
 Velea, Nicolae, 136, 398, 790, 881,
 1114, 1362
 Velea, Stan, 782, 951
 Velican, Ion, 272, 1066, 1361
 Verdețu, Nicolae, 1142
 Vereș, Nicolae, 1115, 1183
 Vergu Dumitrescu, Ion, 1216, 1298
 Verne, Jules, 37, 55, 159, 274, 293,
 455, 529, 590, 591, 688, 770, 844,
 926, 1046, 1105, 1387
 Veroiu, Mircea, 181, 188, 193, 236,
 241, 292, 330, 345, 469, 551, 1132
 Verona, Dan, 23, 38, 147, 232, 378,
 408, 489, 827, 847, 952, 996,
 1040, 1058, 1202, 1367
 Versavia, Vasile, 176, 272, 373, 423,
 724, 770, 787, 893, 944, 1049,
 1426

Verzea, Ileana, 363, 469, 587, 723,
 939, 996, 1040, 1161
 Veseliu, G.T., 324
 Vesper, Iulian, 229, 475, 1040
 Vest, Niculae Alexandru, 1393
 Vian, Boris, 29, 50
 Vianu, Tudor (T.), 11, 38, 93, 168,
 174, 259, 278, 307, 449, 458, 469,
 504, 514, 538, 545, 599, 610, 645,
 853, 867, 906, 963, 985, 991,
 1041, 1078, 1103, 1123, 1162,
 1234, 1327, 1359, 1372, 1384,
 1404, 1406
 Vicol, Dragoș, 104, 435, 556, 584,
 643, 721, 825, 859, 932, 1040,
 1049, 1297, 1365
 Vicol, Sterian, 204, 432, 742, 856,
 872, 891, 896, 1016, 1020
 Victor, Brassai, 820
 Vida, Radu, 116, 1299
 Vidican, Gh., 1140
 Vieru, Grigore, 532, 1139
 Vieru, Sorin, 702
 Vighi, Daniel, 509, 522, 537, 559,
 1107, 1125, 1371
 Vigorelli, Giancarlo, 347
 Villon, François, 241, 520
 Vinea, Ion, 47, 143, 237, 271, 275,
 381, 401, 487, 561, 737, 739, 748,
 759, 957, 993, 1037, 1067, 1147,
 1314, 1354
 Vintilă, Mircea, 419, 457, 576, 632,
 653
 Vintilă, Petru, 103, 171, 176, 236,
 469, 663, 664, 825, 882, 886, 930,
 1045, 1158, 1188, 1207, 1231,
 1274
 Visarion, Alexa, 23, 135, 267, 354,
 413, 575, 581, 986, 1033, 1071,
 1142, 1149, 1170, 1185, 1208,
 1266, 1273, 1354, 1403, 1409,
 1415
 Vissarion, I.C., 169
 Vișan, Constantin, 576, 892, 1230,
 1293, 1339
 Vișan, Dorel, 49, 66
 Vișinescu, Victor, 1400
 Vișinski, Boris, 686, 961
 Vișniec, Matei, 205, 1022, 1169
 Vișoiu, Mihai, 144, 1075
 Vitanidis, Gheorghe, 77, 301, 303,
 331, 395, 451, 800, 934, 1024,
 1108, 1362, 1386
 Vitner, Ion, 37, 55, 68, 144, 164, 185,
 221, 495
 Vlad, Alexandru, 1029
 Vlad, Constantin, 9, 892
 Vlad, Corneliu, 239, 365, 1104
 Vlad, Geo, 356, 924, 1416
 Vlad, Gheorghe, 97, 576, 739, 993,
 1414
 Vlad, Ion, 15, 33, 136, 224, 275, 400,
 412, 422, 428, 516, 527, 571, 583,
 660, 751, 815, 835, 836, 853, 866,
 880, 979, 1052, 1080, 1168, 1261,
 1295, 1298, 1317, 1323, 1360,
 1408, 1418
 Vlad, Petre, 127, 596
 Vlad, Tudor, 50, 65, 480, 852, 879,
 947
 Vlad, Vasile, 106, 132, 147, 548, 557,
 657, 666, 749, 823
 Vladimir, S., 788
 Vladimirescu, Doru, 194, 798
 Vladimirov, Olimpiu, 924, 1416
 Vladislav, Letiția, 227, 594
 Vlahuță, Al., 230
 Vlaicu, Aurel, 483, 1168
 Vlasie, Călin, 80, 249, 492
 Vlasiu, Ion, 119, 402, 480, 511, 519,
 579
 Vodă, Eugenia, 44, 1017
 Voia, Vasile, 93, 619
 Voicu, Ioan, 413, 1010

Voicu, Octavian, 53, 329, 681, 1016, 1020
Voicu, Ștefan, 9, 835
Voiculescu, L.D., 619
Voiculescu, Vasile, 454, 458, 480, 491, 496, 764, 912, 1162, 1172, 1324, 1413
Voinea, P., 1399
Voinescu, Alice, 1404
Voitec, Ștefan, 531, 874
Voitin, Al., 193, 575, 739, 876
Voitin, Alexandru, 882, 886
Voitinovici, Alexandru, 193, 691
Volceanov, George, 509, 522
Volcinschi, Gabriel, 87, 286
Vonegut, Kurt, 1388
Vornicu, Tudor, 1060, 1106, 1347
Voronca, Ilarie, 26, 53, 119, 131
Vraca, George, 1119
Vraciu, Ariton, 81, 704, 1341
Vrancea, Ileana, 18, 37, 19, 37, 58, 68, 71, 72, 105, 123, 168, 179, 180, 190, 232, 254, 255, 323, 455, 557, 758, 867, 887, 888
Vranoussis, L., 416, 433
Vrânceanu, Dragoș, 91, 149, 179, 347, 1027
Vrioni, Aida, 555, 815
Vulcan, Iosif, 56, 85, 209, 344, 688, 773, 1140, 1399
Vulcănescu, Mihai, 525, 1068
Vulcănescu, Mircea, 132
Vulpe, Radu, 337, 1374
Vulpescu, Ileana, 1036, 1158
Vulpescu, Romulus, 10, 98, 120, 130, 132, 274, 348, 355, 407, 409, 435, 477, 492, 498, 512, 546, 642, 643, 662, 684, 689, 738, 774, 805, 808, 817, 853, 885, 1027, 1077, 1141, 1348
Vulpești, Ion Lică, 299, 675, 1346
Vulturescu, Gr., 1027

W

Wagner, Richard, 821, 1157
Wald, Henri, 210, 468, 788, 1256, 1412
Warren, A., 250
Weiss, Wilhelm, 1176, 1211
Wellek, René, 250, 1381
Whitman, Walt, 544, 1129
Wiener, Norbert, 9, 86
Wilder, Thornton, 630
Williams, Raymond, 347
Williams, Tennessee, 630, 1074
Williams, Williams Carlos, 163
Winckelmann, J.J., 349
Wittstock, Erwin, 821
Wittstock, Joachim, 667, 822
Woolf, Virginia, 18, 248, 532, 704, 1037

Z

Zabarcencu, Silvia, 892, 968, 1081, 1346
Zaciu, Mircea, 10, 11, 16, 45, 68, 69, 86, 91, 121, 127, 133, 148, 151, 176, 202, 219, 221, 243, 245, 260, 320, 357, 367, 374, 480, 532, 603, 664, 679, 745, 991, 1278, 1310, 1317, 1357, 1407, 1413
Zaharia, Dudaș Eugen, 509, 522
Zaharia, Gh., 970
Zalis, Henri (H.), 64, 53, 80, 143, 164, 182, 217, 259, 284, 300, 414, 417, 487, 517, 533, 543, 654, 660, 705, 749, 788, 841, 851, 855, 877, 977, 981, 1041, 1068, 1085, 1098, 1121, 1166, 1204, 1226, 1265, 1296, 1327
Zamfir, Gheorghe, 87, 1399
Zamfir, Mihai, 228, 417, 472, 618, 636, 721, 827, 1036, 1190, 1392
Zamfir, Vasile, 445, 513, 814, 1209, 1210, 1211, 1335

- Zamfirescu, Dan, 40, 59, 67, 111,
124, 150, 187, 230, 282, 318, 381,
416, 433, 483, 606, 663, 747, 934,
1003, 1027, 1058, 1099, 1162,
1189, 1327, 1360, 1384
- Zamfirescu, Duiliu, 106, 164, 200,
453, 716, 729, 751, 1235, 1283,
1289, 1329, 1379, 1400
- Zamfirescu, Ion, 62, 606, 709, 776,
915, 950, 1015, 1027, 1077, 1139
- Zamfirescu, M., 1121, 1266
- Zamfirescu, Violeta, 17, 21, 256, 273,
431, 535, 568, 593, 700, 773,
1007, 1013, 1115, 1169, 1195,
1202, 1229, 1231, 1261, 1274,
1390
- Zamfirescu, Vladimir, 49, 66
- Zamora, Stelian, 322, 605, 1058,
1176, 1261, 1345, 1376
- Zanc, George, 255
- Zanc, Grigore, 24, 28, 53, 70, 86, 173,
204, 269, 325, 411, 421, 480, 619,
929, 1111, 1160, 116, 1183, 1241,
1342, 1352, 1405
- Zanca, Andrei, 806, 1022
- Zanca-Sofalvi, Andrei, 1022
- Zane, Dumitru, 280
- Zane, G., 134
- Zane, O., 692
- Zanfir, Elena Zafira, 604, 1020
- Zarifopol, Paul, 132, 322, 374, 409,
452, 523, 538, 596, 983, 996, 1118
- Zatti, Lucian, 24, 179, 249, 342, 593,
700, 1143, 1366
- Zavragiu, Ilie, 463, 1037
- Zăinescu, A.I. , 56, 66, 70, 128, 249,
302, 488, 742, 910, 1138, 1206,
1275, 1423
- Zărnescu, Constantin, 50, 138, 179,
253, 275, 345, 376, 413, 420, 479,
544, 619, 773, 890, 979, 998,
1053, 1069, 1142, 1183, 1198,
1365, 1391
- Zegreanu, Aurel G., 1417
- Zeletin, C.D., 837, 1164
- Zéraffa, M., 82
- Zerbes, Gerhard, 509, 522, 1157
- Zet, Cosmin, 798
- Zhemaitis, Serghei, 1273, 1421
- Ziguras, Thomas, 1265
- Zilieru, Horia, 80, 190, 415, 428, 441,
555, 572, 747, 761, 787, 805, 986,
1027, 1091, 1092, 1117, 1138,
1171, 1172, 1204, 1322, 1392,
1394
- Zima, Pierre, 557
- Zincă, Haralamb, 103, 227, 360, 466,
489, 584, 623, 720, 741, 825, 883,
930, 1037, 1105, 1158, 1182,
1231, 1274, 1353, 1421
- Živanov, Dušica, 1426
- Živić, S., 1426
- Zlatonski, Dmitri, 1140
- Zogas, Lambros, 402, 944, 1016,
1249, 1288, 1363, 1369
- Zoltán, Franyó, 11, 119
- Zotta, Ovidiu, 633, 1039, 1089,
1201
- Zsigmond, Móricz, 737, 775
- Zsolt, Gálfalvi, 119, 1080
- Zub, Al., 445
- Zubașcu, Ileana, 14, 60
- Zubașcu, Ion, 205
- Zvanciuc, Vasile, 773, 790